Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ
ΠΛΗΡΗΣ ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η Αγία Γραφή είναι το πολυτιμότερο απόκτημα κάθε ανθρώπου

«Και τούτο πάντοτε σας παρακαλώ, και να σας παρακαλώ δεν θα πάψω: να προσέχετε όσα λέγονται όχι μόνο εδώ, αλλά και στο σπίτι όταν είστε, να καταγίνεστε συνεχώς στην ανάγνωση των θείων Γραφών... Διότι δεν είναι, δεν είναι δυνατόν να σωθεί κανείς, αν δεν γεύεται συνεχώς την πνευματική ανάγνωση».

***Ιωάννης Χρυσόστομος (†407 μ.Χ.)**, Ομιλίες στον Λάζαρο, 3.1-2*

GUIDANEM VERSUS COMPLETUS

IV

© 2026 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΡΟΣ – OROS PUBLICATIONS
ISBN 123-456-789-100-1

Oros Publications under the auspices of TAF Inc.
Έδρα: Λεωφόρος Κηφισίας 44 – Μαρούσι, Τ.Κ. 15125
Ιστοσελίδα: www.orospublications.gr

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:
E-mail: info@orospublications.gr
Τηλέφωνο: 210 220 6091

ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΕΡΓΟ:
E-mail: halkiashristos@gmail.com
Τηλέφωνο: 693 251 1400

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση μέρους ή όλου του κειμένου, με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η διασκευή του ή εκμετάλλευσή του, χωρίς την έγγραφη άδεια των Εκδοτών. Επίσης, απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή ηλεκτρονικές ή άλλες μεθόδους σύμφωνα με τον ν. 2121/1993 και τη Διεθνή Σύμβαση Βέρνης, Παρισιού που κυρώθηκε με το ν. 100/1975.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ (66)

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ (39)

Α. Η ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΣ/Ο ΝΟΜΟΣ:

1. ΓΕΝΕΣΗ 1
2. ΕΞΟΔΟΣ 52
3. ΛΕΥΙΤΙΚΟ 96
4. ΑΡΙΘΜΟΙ 128
5. ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ 172

Β. ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ:

6. ΙΗΣΟΥΣ ΤΟΥ ΝΑΥΗ 210
7. ΚΡΙΤΕΣ 235
8. ΡΟΥΘ 260
9. ΣΑΜΟΥΗΛ Α' (Α' Βασιλειών) 263
10. ΣΑΜΟΥΗΛ Β' (Β' Βασιλειών) 297
11. ΒΑΣΙΛΕΩΝ Α' (Γ' Βασιλειών) 325
12. ΒΑΣΙΛΕΩΝ Β' (Δ' Βασιλειών) 358
13. ΧΡΟΝΙΚΩΝ Α' (Α' Παραλειπομένων) 390
14. ΧΡΟΝΙΚΩΝ Β' (Β' Παραλειπομένων) 418
15. ΕΣΔΡΑΣ 453
16. ΝΕΕΜΙΑΣ 463
17. ΕΣΘΗΡ 477

Γ. ΤΑ ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ:

18. ΙΩΒ 485
19. ΨΑΛΜΟΙ 513
20. ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ 584
21. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ 608
22. ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ 616

Δ. ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ (4+1):

23. ΗΣΑΪΑΣ 620
24. ΙΕΡΕΜΙΑΣ 670
25. ΘΡΗΝΟΙ Ιερεμία 728
26. ΙΕΖΕΚΙΗΛ 734
27. ΔΑΝΙΗΛ 784

Ε. ΜΙΚΡΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ (12):

28. ΩΣΗΕ 800
29. ΙΩΗΛ 808
30. ΑΜΩΣ 811
31. ΑΒΔΙΟΥ 817
32. ΙΩΝΑΣ 818
33. ΜΙΧΑΙΑΣ 820
34. ΝΑΟΥΜ 824
35. ΑΒΒΑΚΟΥΜ 826
36. ΣΟΦΟΝΙΑΣ 829
37. ΑΓΓΑΙΟΣ 831
38. ΖΑΧΑΡΙΑΣ 833
39. ΜΑΛΑΧΙΑΣ 841

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ (27)

Α. ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ:

40. ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟ 847
41. ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟ 879
42. ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑ 899
43. ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗ 933

Β. ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ 960

Γ. ΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ:

45. ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ 993
46. ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α' 1007
47. ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β' 1020
48. ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ 1028
49. ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ 1033
50. ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ 1038
51. ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ 1041
52. ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α' 1045
53. ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β' 1048
54. ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α' 1045
55. ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β' 1054
56. ΠΡΟΣ ΤΙΤΟ 1057
57. ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ 1059
58. ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ 1059
59. ΙΑΚΩΒΟΥ 1070
60. ΠΕΤΡΟΥ Α' 1073
61. ΠΕΤΡΟΥ Β' 1077
62. ΙΩΑΝΝΟΥ Α' 1080
63. ΙΩΑΝΝΟΥ Β' 1084
64. ΙΩΑΝΝΟΥ Γ' 1084
65. ΙΟΥΔΑ 1085

Δ. ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ 1086

VI

Γενική επιστασία έργου:

Δρ. Γεώργιος Θεοχαρίδης

Τακτικός Καθηγητής Ναυτικού Δικαίου στο World Maritime University, Μάλμε Σουηδίας
Δικηγόρος Παρ᾽ Αρείω Πάγω

Δρ. Σωτήρης Μπαμπατζάνης

Θεολόγος & φιλόλογος στο Αριστοτέλειο Κολλέγιο
ΜΤh στην Ιστορική Θεολογία & PhD Th στην Πατρολογία - Εκκλ. Γραμματεία

Δρ. Σωτήρης Δεσπότης

Καθηγητής «Ερμηνείας της Καινής Διαθήκης» στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μέλος της Διεθνούς Ένωσης Καινοδιαθηκολόγων

Η παρούσα έκδοση αποτελεί απλοποίηση της έγκριτης και μοναδικής μεταφράσεως Βάμβα η οποία έχει καταξιωθεί στη συνείδηση μεγάλου μέρους του Ελληνικού λαού, πρώτα σαν έκδοση της Ελληνικής Βρετανικής Βιβλικής Εταιρείας και στη συνέχεια σαν έκδοση της Ορθόδοξης πλέον Βιβλικής Εταιρείας της Ελλάδος. Εν τούτοις, έχει ληφθεί ειδική μέριμνα και για τα 50 περίπου μεταφραστικά λάθη της έκδοσης Βάμβα.

Ωσαύτως, πρέπει να διασαφηνισθεί ότι η παρούσα έκδοση δεν είναι κάποια καινούργια μετάφραση στη Δημοτική. Οι μεταφράσεις εμπερικλείουν κινδύνους: π.χ. Α᾽ Ιωάν. 5:16 «*Υπάρχει μία θανάσιμη αμαρτία· δεν λέω να παρακαλέσει για εκείνη*». (Σπύρος Φίλος, 4η έκδοση, 2003). Στο κείμενο δεν υπάρχει η λέξη «*μία*». Εδώ ο Π. Τρεμπέλας εξηγεί ότι ομιλεί για τα θανάσιμα αμαρτήματα –τα έργα της σαρκός– όχι για την μία ασυγχώρητη αμαρτία.

Επίσης: Ψαλμός 106 (105-Ο᾽):28-29. Μετάφραση Βάμβα: «*Καὶ προσεκολλήθησαν εἰς τὸν Βέελφεγώρ, καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν· καὶ παρώξυναν αὐτὸν…*». Η μετάφραση των Εβδομήκοντα: «*Καὶ ἐτελέσθησαν τῷ Βεελφεγὼρ καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν· καὶ παρώξυναν αὐτὸν…*». Η μετάφραση διορθωμένου Εβραϊκού των καθ. Λούβαρη/Χαστούπη: «*Προσεκολλήθησαν εἰς τὸν Βάαλ Φεγὼρ καὶ ἔφαγον θυσίας προσφερθείσας εἰς τοὺς νεκρούς. Προσέβαλον αὐτόν…*».

Κοιτάξτε τώρα πόσο έντεχνα η μετάφραση της ΕΒΕ αλλάζει το νόημα προσθέτοντας τη λεξούλα «θεούς»: «*Κατόπιν στη λατρεία προσχώρησαν του Βάαλ, στη Φεγώρ, κι έφαγαν απ᾽ τις θυσίες που προσφέρθηκαν σε θεούς νεκρούς. Και ερέθισαν τον Κύριο…*». Άρα δεν κατακρίνει τα μνημόσυνα. Σύμφωνα με την Επιστ. Β᾽ Κλήμεντος 8:3 (110 μ.Χ.), «*Αποκλείεται κατηγορηματικά η δυνατότητα μετάνοιας στην άλλη ζωή*» (Ν. Ι. Νικολαΐδης, Αποστολικοί Πατέρες, Γραμματολογική και Θεολογική προσέγγιση, Εκδόσεις: Πουρναράς, 2002). Ο Κυπριανός (250 μ.Χ.) είναι σαφής: «*Apud Inferos confessio, non est, nec exomologesis illic fieri potest*» (Epistola LII). Ο Ιωάννης Χρυσόστομος († 407) αναφωνεί: «*᾽Εν τῷ ἅδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια*» (PG 57, 416).

Η παρούσα έκδοση σκοπό έχει την συσχέτιση της αρχαίας, της καθαρεύουσας και της δημοτικής γλώσσας για να μπορούν όλοι να εξοικειωθούν με το Γλωσσικό ζήτημα. Για παράδειγμα χρησιμοποιεί εκ παραλλήλου: *ύδατα–νερά, νεφέλη–σύννεφο* **κ.ο.κ.**

Η ΠΡΩΤΗ (ΠΑΛΑΙΑ) ΔΙΑΘΗΚΗ

εκ των Θείων αρχετύπων

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Εβραϊκό Μασοριτικό Απλοποιημένο Κείμενο

Περί τον 7ο–10ο μ.Χ. αιώνα Εβραίοι λόγιοι –*γνωστοί ως Μασορίτες*– πρόσθεσαν φωνηεντικά σημεία, τόνους και παρατηρήσεις στο έως τότε κατά βάση αφωνήεντο/συμφωνογραφικό Εβραϊκό κείμενο. Μολονότι σε ορισμένα σημεία υπάρχουν διαφορές από τους Εβδομήκοντα και τη Βουλγάτα, τα χειρόγραφα του Κουμράν (3ος αι. π.Χ.–1ος αι. μ.Χ.) επιβεβαίωσαν την αρχαιότητα και σε μεγάλο βαθμό, την αξιοπιστία της Μασοριτικής παραδόσεως.

Στην παρούσα έκδοση επιλέχθηκε ως βασικός ελληνικός κορμός η ιστορική μετάφραση του καθηγητού και αρχιμανδρίτου Νεοφύτου Βάμβα, γλωσσικά απλοποιημένη και, όπου κρίθηκε αναγκαίο, με επιμέρους διορθώσεις εκ του διορθωμένου Εβραϊκού της εκδόσεως των καθ. Ν. Λούβαρη και Αθ. Χαστούπη.

Μετάφραση των Εβδομήκοντα στην Ελληνική

Μετάφραση από το αφωνήεντο/συμφωνογραφικό Εβραϊκό κείμενο, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο 260–190 π.Χ. Η μετάφραση των Ο᾽ χρησιμοποιήθηκε ευρέως από τους Αποστόλους και την αδιαίρετη Εκκλησία (33–451 μ.Χ.), ενώ ακολούθησαν μεταγενέστερες αναθεωρήσεις και παράλληλες ελληνικές εκδοχές, όπως του Θεοδοτίωνα, του Ακύλα και του Συμμάχου.

Στην παρούσα έκδοση χρησιμοποιείται το κείμενο των Ο᾽ της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, εκ της Αποστολική Διακονίας, ενώ συνεκτιμήθηκε και το έργο της κριτικής εκδόσεως Rahlfs–Hanhart.

Μετάφραση Βουλγάτα στη Λατινική

Μετάφραση από το αφωνήεντο/συμφωνογραφικό Εβραϊκό κείμενο, που συνδέθηκε κυρίως με το έργο του Ιερωνύμου στα τέλη του 4ου αιώνα μ.Χ., υπήρξε επί περισσότερο από μία χιλιετία το κατεξοχήν βιβλικό κείμενο της Ρ. Καθολικής ομολογίας και ολόκληρης της χριστιανικής Δύσεως.

Στη Βουλγάτα εκπονήθηκε ένα από τα μεγαλύτερα και πλέον απαιτητικά πρωτότυπα έργα της παρούσας εκδόσεως: το λατινικό κείμενο εξετάσθηκε συστηματικά και αποδόθηκε απευθείας στην Ελληνική, λέξη προς λέξη –όπου αυτό ήταν δυνατόν–, με ιδιαίτερη προσοχή στη σύνταξη και στις λεπτές αποχρώσεις της λατινικής αποδόσεως.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Έντονη γραφή στη Μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο') και στη Βουλγάτα (VG) χρησιμοποιείται για την επισήμανση των πρωτευουσών και των ουσιωδέστερων διαφορών. π.χ. 1.2. **κενή και άδεια** (inanis et vacua)

Υπογράμμιση δηλεί δευτερεύουσες αποδόσεις, δηλ. διαφοροποιήσεις στη διατύπωση. π.χ. 1.24. ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος

Λέξεις μέσα στο κείμενο που βρίσκονται σε αγκύλες [ ] είναι βοηθητικές επεξηγήσεις. π.χ. 1.4. το φώς ότι [ήταν] καλό

Όπου αναφέρεται η συντ. VG+ ή VG- σημαίνει ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει στην Βουλγάτα

Όπου αναφέρεται η συντ. Ο+ ή Ο- σημαίνει ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει στους Εβδομήκοντα.

Όπου χρησιμοποιείται η συντ. Λ+Χ αναφέρεται στην μετάφραση της Αγίας Γραφής των καθηγητών Ν. Λούβαρη και του Α. Χαστούπη

Ο αστερίσκος (*) δηλώνει ότι λίγο πιο πάνω, μέσα στην ίδια σελίδα, υπάρχει επεξήγηση.

Όπου χρησιμοποιείται η συντ., π.χ. 1.16. φωτοδότες (χ. 15), σημαίνει ότι στο αντίστοιχο χωρίο (χ.) βρίσκεται επεξήγηση.

Όπου χρησιμοποιείται εκθετικά στο κείμενο ο ρωμαϊκός αριθμός II, οδηγεί στις παραπομπές όπου δίνεται η μετάφραση των εβραϊκών ονομάτων/λέξεων, π.χ. 4.25. ΣήθII.

Η δίεση (#) δηλώνει επεξηγηματικό, διορθωτικό ή άλλο συναφές σχόλιο και οδηγεί στις παραπομπές όπου δίνονται οι σχετικές διευκρινίσεις.

Η λέξη **six** μέσα στις παραπομπές συνοδευόμενη από αριθμό, σημαίνει ότι στο ίδιο κεφάλαιο στον ανάλογο αριθμό χωρίου επαναλαμβάνεται το ίδιο.

Η εναλλαγή των λέξεων π.χ. «εποίησε» και μετά «δημιούργησε» γίνεται ηθελημένα με σκοπό την εξοικείωση του αναγνώστη με την αρχαία γλώσσα.

Πώς γνωρίζουμε τις χρονολογίες; Στη Βίβλο, όπως και σε όλα τα αρχαία κείμενα αναφέρονται ιστορικά γεγονότα, αλλ' αυτά δεν συνδέονται χρονολογικά με την υπόλοιπη παγκόσμια ιστορία. Το πρώτο επιβεβαιωμένο ιστορικό γεγονός που έχει σχέση με τη Βίβλο, είναι η επιδρομή του Αχαάβ (870-852) εναντίον της πόλεως Καρκάρ στον ποταμό Ορόντη το 853 π.Χ. Η Βίβλος αναφέρει την συμμαχία μεταξύ Βεν Αδάδ και Αχαάβ (1 ΒΑΣ. 20:33) αλλά δεν αναφέρει την εκστρατεία τους γιατί οι ιεροί συγγραφείς δεν είχαν σκοπό να εκθειάσουν τον χειρότερο απ' όλους τους βασιλιάδες του μονοθεϊστικού λαού. Όμως, ο *'Αχαβού'* ξεκάθαρα δηλώνουν τα κείμενα σφηνοειδούς γραφής του Σαλμανασάρ IV (858-824 π.Χ.), συγκέντρωσε 2.000 άρματα και 10.000 στρατιώτες, για να αντιμετωπίσει μαζί με άλλους, τους επερχόμενους Ασσύριους στο Καρκάρ, αλλά τελικά ηττήθηκαν. Πώς ξέρουμε την ακριβή χρονολογία της μάχης; Προέρχεται από μια αναφορά για έκλειψη ηλίου που έλαβε χώρα στη Νινευή τη 15η Ιουνίου 863 π.Χ., η οποία δηλώνεται ότι έγινε μια δεκαετία πριν τη μάχη του Καρκάρ. Πράγματι τρία χρόνια πριν το τέλος της βασιλείας του Ασσουρμπανιμπάλ Β' της Ασσυρίας (884-860), το μήνα Σιβάν έγινε ολική έκλειψη ηλίου. Οι αστρονόμοι εύκολα χάρη στις αστρονομικές παρατηρήσεις με μαθηματικό τρόπο, υπολόγισαν ότι η ολική έκλειψη ηλίου έγινε στις 15 Ιουνίου το 863 π.Χ. Έτσι, το κλειδί της ακριβούς χρονολόγησης είναι η μάχη του Καρκάρ που έλαβε χώρα την 15η Ιουνίου 853 π.Χ., μία δεκαετία μετά την ολική έκλειψη ηλίου. Έχουμε, λοιπόν, μια απόλυτα αξιόπιστη αφετηρία για υπολογισμούς. Ήταν πράγματι βασιλιάς ο Αχαάβ όταν έγινε η μάχη του Καρκάρ; Στον περίφημο *μαύρο οβελίσκο* του Καλάχ, στην αρχαιότερη αναπαράσταση Ιουδαίου μονάρχη, βλέπουμε το Ιηού (*ή τον πρωθυπουργό*) γονατιστό μπροστά στον Ασσύριο μονάρχη. Αυτό έλαβε χώρα το 840 π.Χ. σύμφωνα με τα *Ασσυριακά Χρονικά*. Πριν τον Ιηού κυβέρνησαν οι δύο γιοί του Αχαάβ, Αχαζ και Ιωράμ σύμφωνα με τη Βίβλο, περί δε το 849 π.Χ. (συν-πλήν τρία χρόνια διότι το έτος ενθρόνισης και θανάτου κάθε βασιλιά είναι λειψά) πέθανε ο Αχαάβ. Εάν προσθέσουμε προς τα πάνω απ'τον θάνατο του Αχαάβ, γεγονός εξακριβωμένο βάσει των προαναφερθέντων αστρονομικών μελετών, την βασιλεία του (22- έτη) και τα χρόνια της βασιλείας των Ομρί, Ζιμρί, Ηλά, Βαασά , Ναδάβ και Ιεροβοάμ Α' (21 έτη) φτάνουμε στο 931 π.Χ., το έτος διαίρεσης του ηνωμένου βασιλείου (1ΒΑΣ. 14:25). Πέντε χρόνια μετά έλαβε χώρα η επιδρομή του Φαραώ Σωσένκ Α' (926 π.Χ.) που έχει επιβεβαιωθεί απ'τα Αιγυπτιακά χρονικά. Ο Φρ. Θημπέρκερ όρισε οριστικά ως έτος θανάτου του Σολομώντα το 931 π.Χ., πράγμα που και ο Τζ. Φώρερ στο έργο του *Ιστορία του Ισραήλ* αποδέχθηκε. Επίσης, « *η χρονολογία του Θήελ για τους Ισραηλίτες βασιλιάδες* [Οι Μυστηριώδεις Αριθμοί των Εβραίων Βασιλιάδων(1983)]*...τοποθετεί τον θάνατο του Σολομώντα γύρω στα 931 π.Χ. Έτσι ... ο Μωυσής έβγαλε τους Ισραηλίτες από την Αίγυπτο 480 χρόνια νωρίτερα περίπου στο 1447 π.Χ. Αυτή η ημερομηνία υποστηρίζεται από τους Κριτές 11:26 όπου δηλώνεται ότι περίπου 300 χρόνια πέρασαν απ'την κατάκτηση της Υποσχεμένης Γης υπό την ηγεσία του Ιεφθάε* (1110 π.Χ.)» **David M. Rohl**, *A test of time:The Bible from Myth to History* (1995), σ. 249 (Βλ. 2 ΧΡ. 3:1-3 & 1 ΒΑ. 6:1). Απ' το 967 π.Χ. φθάνουμε λοιπόν ακριβώς στο 1447 π.Χ. Ο απόστολος Παύλος προσθέτει ότι την εποχή του τελευταίου κριτή Σαμουήλ (π. 1.000 π.Χ.), είχαν περάσει περίπου 450 έτη:(ΠΡ. 13:18-21), τότε **«***Αυτή η πιθανότητα γίνεται στην ουσία βεβαιότητα, εάν κάποιος μελετήσει τις αναφορές μεταξύ της Εξόδου και του 4ου έτους του Σολομώντα, το έτος πού άρχισε η κατασκευή του Ναού, 'στο 480ο έτος' από την Έξοδο (*1 ΒΑΣ. 6:1*), όπως γράφτηκε. Ως εκ τούτου, εάν αυτό το έτος συμπίπτει με το 967, μια απλή πρόσθεση τοποθετεί την Έξοδο στο 1447*» **Kenneth Andrew Kitchen.** *On the Reliability of the Old Testament,* Eerdmans Publ., Gr. Rapids,MI. 2003, σ. 202-203. Στα 1447 προσθέτουμε 430+ χρόνια σύμφωνα με το ΓΑΛ. 3:17 και έτσι φθάνουμε περίπου στα 1890+ π.Χ. όπου έγινε η διαθήκη του Θεού με τον Αβραάμ. Εάν στην εποχή αυτή προσθέσουμε την ηλικία του, περίπου 150+ ετών, καταλήγουμε στην γέννησή του που έλαβε χώρα περί το 2.065 π.Χ.

(Copyright: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ, τ. 3ο, Εκδ. ΗΑΠ, *χρησιμοποιείται κατόπιν αδείας*).

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΓΕΝΕΣΗ

Συγγραφέας: **Μωυσής** Έτος συγγραφής: περ. **1420** π.Χ. Τόπος: **Πεδιάδες Μωάβ**

Η ΓΕΝΕΣΗ είναι το πρώτο από τα πέντε αρχικά βιβλία της Αγ. Γραφής, γνωστά ως Πεντάτευχος (*τα υπόλοιπα τέσσερα βιβλία της Πεντατεύχου είναι, η ΕΞΟΔΟΣ, το ΛΕΥΙΤΙΚΟ, οι ΑΡΙΘΜΟΙ και το ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ).*

Γένεση στα Ελληνικά θα πει, *αρχή, απαρχή, δημιουργία* και ο τίτλος προήλθε από τα Εβραϊκά *Μπερεσίθ*, που σημαίνει *Εν αρχή*, από την πάγια συνήθεια να χρησιμοποιούν τις πρώτες λέξεις για τίτλο κάθε βιβλίου. Περιγράφει όντως αυθεντικά την αρχή του κόσμου, του ανθρωπίνου γένους, της αμαρτίας και ειδικά του σχεδίου της απολύτρωσής μας. Όπως φαίνεται και από το ίδιο το βιβλίο, η ΓΕΝΕΣΗ αποτελείται -*θεματικά*- από δύο μεγάλα μέρη. Το **1ο** περιλαμβάνει τη Δημιουργία του Κόσμου, του Φυτικού και Ζωικού Βασιλείου και του Ανθρώπου. Στη συνέχεια αναφέρεται στην πτώση του ανθρώπου, τον διεφθαρμένο προ-Κατακλυσμιαίο κόσμο και περιγράφει τον Κατακλυσμό και τη σωτηρία του Νώε. Μετά κάνει αναφορά στην εθνολογική εξάπλωση του ανθρωπίνου γένους, η οποία επακολούθησε τη σύγχυση της Βαβέλ. Το **2ο** μέρος περιλαμβάνει τις περιπλανήσεις της μονοθεϊστικής οικογένειας του Αβραάμ μέχρι την οριστική εγκαταστασή του στη γη Χαναάν. Κατόπιν ιστορεί τους Πατριάρχες, μέχρι την κάθοδό τους στην Αίγυπτο, της οποίας προηγήθηκε ο Ιωσήφ. Όπως δήλωσε ο Ίδιος ο Ιησούς Χριστός, τη ΓΕΝΕΣΗ συνέταξε ο Μωυσής (ΙΩΑΝ. 7:23), με την οδηγία βέβαια του Αγ. Πνεύματος του Θεού, κάνοντας χρήση των 12 ήδη υπαρχόντων υπομνημάτων "*τολερόθ*" (ΓΕΝ. 26:5), της σπάνιας μόρφωσής του (ΠΡΑΞ. 7:22) και της προφορικής παράδοσης του λαού του (ΙΩΑΝ. 7:22).

ΕΞΟΔΟΣ

Συγγραφέας: **Μωυσής** Έτος συγγραφής: περ. **1418** π.Χ. Τόπος: **Πεδιάδες Μωάβ**

Η ΕΞΟΔΟΣ είναι το δεύτερο από τα πέντε αρχικά βιβλία της Αγ. Γραφής, γνωστά ως Πεντάτευχος (*τα υπόλοιπα τέσσερα βιβλία της Πεντατεύχου είναι, η ΓΕΝΕΣΗ, το ΛΕΥΙΤΙΚΟ, οι ΑΡΙΘΜΟΙ και το ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ).*

Το βιβλίο της Εξόδου στα Εβραϊκά αποκαλείται *'Σεμόθ'* (ονόματα, *επειδή αρχίζει με τα ονόματα των υιών Ισραήλ, που εισήλθαν στην Αίγυπτο*), ενώ στα Ελληνικά παίρνει το όνομά του από το γεγονός της αναχώρησης (*της εξόδου*) του λαού Ισραήλ από την Αίγυπτο. Εν τούτοις, πρέπει να ειπωθεί ότι η πλήρης πρώτη φράση είναι "*ουέ ελλέ σεμόθ*" δηλαδή "και αυτά είναι τα ονόματα" και ακριβώς αυτό το "**και**" στην αρχή δηλώνει ότι αποτελεί συνέχεια και σύνδεσμο με τη Γένεση. Χωρίζεται βασικά σε τέσσερα κύρια μέρη: **1.** Την έξοδο των Ισραηλιτών από τη σκλαβιά της Αιγύπτου, 1:1-13:22, **2**. την οδοιπορία του λαού Ισραήλ μέχρι το όρος Σινά, 14:1-18:27, **3**. τη Διαθήκη του Θεού προς τον λαό στο όρος Σινά, 19:1-24:18, και **4**. την κατασκευή της Σκηνής τού Μαρτυρίου, ως θείο υπόδειγμα λατρείας του Θεού, 25:1-40:38. Το τελευταίο αυτό είναι κατάμεστο από προφητικές παραστάσεις σε σχέση με το Έργο, που, αργότερα, επιτέλεσε ο Ιησούς Χριστός στον Σταυρό τού Γολγοθά, για τη λύτρωση του ανθρώπου. Ανάμεσα σε όλα τ'άλλα, αξιοσημείωτοι είναι οι νόμοι και οι διατάξεις, που έκαναν τον Ισραήλ οργανωμένο έθνος και αφορούν όλη την ανθρώπινη ζωή, σε θέματα θρησκευτικά, ηθικά, αστικά κ. ά., απ' όπου —*ανά τους αιώνες*— δανείστηκαν όλες οι κοινωνίες των εθνών. Όπως δήλωσε ο Ίδιος ο Ιησούς Χριστός, *'ο Μωυσής δεν σας έδωσε το νόμο;'* (ΙΩΑΝ. 7:19) επιβεβαιώνοντας ότι την Έξοδο συνέταξε ο Μωυσής, με την οδηγία του Αγ. Πνεύματος και κάνοντας χρήση και της προφορικής παράδοσης του λαού του (ΙΩΑΝ. 7:22).

ΛΕΥΙΤΙΚΟ

Συγγραφέας: **Μωυσής** Έτος συγγραφής: περ. **1416** π.Χ. Τόπος: **Πεδιάδες Μωάβ**

Το ΛΕΥΙΤΙΚΟ είναι το τρίτο από τα πέντε αρχικά βιβλία της Αγ. Γραφής, γνωστά ως Πεντάτευχος (*τα υπόλοιπα τέσσερα βιβλία της Πεντατεύχου είναι, η ΓΕΝΕΣΗ, η ΕΞΟΔΟΣ, οι ΑΡΙΘΜΟΙ και το ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ).*

Το βιβλίο του Λευιτικού στα Εβραϊκά αποκαλείται *'Βεγυκρά'* δηλ. *'κάλεσμα'* επειδή αρχίζει με τη φράση *'και εκάλεσε'*, ενώ στα Ελληνικά οι 70 το αποκάλεσαν πολύ πιο κατάλληλα "Λευιτικό" δηλαδή το βιβλίο που περιέχει τους κανονισμούς του Λευιτικού ιερατείου. Μολονότι το περιεχόμενό του έχει θέματα θυσιών και προσφορών σαν μέσα λύτρωσης και ευχαριστίας, όμως είναι ένα απ'τα βαθύτερα σε νοήματα και διδάγματα βιβλίο, που κύριο θέμα του έχει τον αγιασμό ο οποίος αναφέρεται 87 φορές και προοικονομεί τον "εκλεκτό λαό ιερέων και προφητών" τον "*Ισραήλ του Θεού*" (ΓΑΛ. 6:16) αλλά και τη λυτρωτική θυσία του Ιησού Χριστού, επάνω σε προφητική βάση.

ΑΡΙΘΜΟΙ

Συγγραφέας: **Μωυσής** Έτος συγγραφής: περ. **1.414** π.Χ. Τόπος: **Πεδιάδες Μωάβ**

Οι ΑΡΙΘΜΟΙ είναι το τέταρτο από τα πέντε αρχικά βιβλία της Αγ. Γραφής, γνωστά ως Πεντάτευχος (*τα υπόλοιπα τέσσερα βιβλία της Πεντατεύχου είναι, η ΓΕΝΕΣΗ, η ΕΞΟΔΟΣ, το ΛΕΥΙΤΙΚΟ και το ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ).*

Το βιβλίο των *Αριθμών* στα Εβραϊκά αποκαλείται *'Βεμιδμάρ'* δηλ. *'στην έρημο'* καθώς ουσιαστικά περιγράφει τα γεγονότα της 40ετούς πορείας των Ισραηλιτών στην έρημο και βέβαια και τις δύο απαριθμήσεις που έγιναν, μία στο Σινά και μία στις πεδιάδες Μωάβ, γι' αυτό δικαιολογημένα οι 70 το αποκάλεσαν "*αριθμοί*" δηλαδή απαριθμήσεις. Τα εξόχως διδακτικά γεγονότα των Αριθμών μνημονεύουν ο Ιησούς του Ναυή (2:12,14:2), ο Ιερεμίας (2 Βα. 18:4), ο Νεεμίας (9:19-22), ο Ασάφ (Ψαλμ. 78:14-41), ο Δαβίδ (Ψαλμ. 95:7-11), ο Ησαΐας (48:21, ο Ιεζεκιήλ (20:13-24), ο Ωσηέ (9:10), ο Αμώς (5:25), ο Μιχαίας (6:5), ο Λουκάς (Πρ. 7:36), ο Παύλος (1Κο. 10:1-11), ο Πέτρος (2 Πε. 5:15,16), ο απ. Ιούδας (χ. 11) και ο ίδιος ο Κύριος (Ιωαν. 3:14). Οι διηγήσεις της πορείας ενός δύσκολου λαού από το όρος Σινά μέχρι τα σύνορα της γης της επαγγελίας, οδηγούν σε πολυποίκιλα διδάγματα πνευματικής πορείας και ζωής, καθώς τα περιστατικά και οι αντιδράσεις του λαού στην πορεία αντικατοπτρίζουν την ανθρώπινη καρδιά —*όταν μόνη της αντιμετωπίζει τα προβλήματα*— χωρίς να υπολογίζει τον παράγοντα Θεό.

ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ

Συγγραφέας: **Μωυσής** Έτος συγγραφής: περ. **1408** π.Χ. Τόπος: **Πεδιάδες Μωάβ**

Το ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ είναι το πέμπτο από τα πέντε αρχικά βιβλία της Αγ. Γραφής, γνωστά ως Πεντάτευχος (*τα υπόλοιπα τέσσερα βιβλία της Πεντατεύχου είναι, η ΓΕΝΕΣΙΣ, η ΕΞΟΔΟΣ, το ΛΕΥΙΤΙΚΟ και οι ΑΡΙΘΜΟΙ).*

Το βιβλίο του Δευτερονομίου στα Εβραϊκά αποκαλείται *'Μισνέ Χατ Τορά'* που σημαίνει ακριβώς *'Δεύτερος νόμος'.*

Ο Κύριος Ιησούς Χριστός όταν πειράχτηκε στην έρημο από τον διάβολο ανταπάντησε με το *"Είναι γεγραμμένο"* επικαλούμενος και τις τρεις φορές το βιβλίο του Δευτερονομίου. (Ματθ. 4:1-11, κ.α.). Στη συνέχεια, όταν τον πείραξαν οι Φαρισαίοι πάλι έκανε χρήση του Δευτερονομίου. (Ματθ. 22:37, Μαρκ. 12:30 και Λουκ. 10:27). Υπάρχουν 80 αναφορές στην Κ.Δ. από το Δευτερονόμιο. Πότε γράφτηκε και γιατί; Ο λαός Ισραήλ βρίσκεται ήδη στις κοιλάδες τού Μωάβ, και από την παλιά γενεά δεν επιζούν, παρά μονάχα ο Μωυσής, ο Ιησούς του Ναυή και ο Χάλεβ. Η νέα γενεά, που είναι έτοιμη να μπει μέσα στη γη της επαγγελίας, έχει ανάγκη να γνωρίσει τα όσα ο Θεός έκανε για το λαό και να της δοθούν οι κατάλληλες οδηγίες. Γι' αυτό, ο Μωυσής τους υπενθυμίζει τα 40 χρόνια στην έρημο και τη στοργική φροντίδα του Θεού, ανανεώνει προς αυτούς τις 10 Εντολές και τα άλλα διατάγματα, αλλά και τις προειδοποιήσεις. Οι 4 ομιλίες (συνόψεις) του Μωυσή και η ευλογία του μαζί με ορισμένα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα λίγο πριν τη διάβαση του Ιορδάνη προς την υποσχεμένη γη, καλύπτουν χρονικά μόλις ένα μήνα λίγο πριν από τον θάνατο του Μωυσή περί το 1407 π.Χ. Το τελευταίο κεφάλαιο προστέθηκε πιθανόν απο τον Ελεάζαρ ή τον Ιησού του Ναυή. Όμως, το βιβλίο δεν είναι απλά μια ιστορική ανάμνηση, ούτε η Διαθήκη μια ψυχρή νομική σχέση, αλλά αποκαλύπτει την αγάπη του Θεού προς αυτούς, στην οποία καλούνται να ανταποκριθούν: (4:37, 6:5, 7:8, 33:3 και ΜΤΘ. 22:38)

ΙΗΣΟΥΣ ΤΟΥ ΝΑΥΗ

Συγγραφέας: **Ιησούς του Ναυή** Έτος συγγραφής: περ. **1.365** π.Χ. Τόπος: **Χαναάν**

Το βιβλίο του ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΝΑΥΗ περιγράφει την επική κατάκτηση -*από τον διάδοχο του Μωυσή*- της υποσχεμένης γης Χαναάν που ήταν διαιρεμένη σε πολλά μικρά βασίλεια. Η Αίγυπτος βρισκόταν σε παρακμή και η Χαναάν σε χαώδη κατάσταση αλλά οι ισχυρά οχυρωμένες πόλεις και η κατοχή της τέχνης του πολέμου από τις επτά (7) κυρίαρχες Χαναανιτικές φυλές απαιτούσαν μια στρατιωτική ιδιοφυΐα όπως ο Ιησούς του Ναυή, ο οποίος, όμως όχι λίγες φορές ζήτησε και πήρε τη βοήθεια του Θεού. Ο απόστολος Παύλος κατ' επανάληψη αναφέρθηκε στον Ιησού του Ναυή (ΠΡ. 7:45, ΕΒΡ. 4:8), ο οποίος μνημονεύεται και στις πλάκες της Ελ Αμάρνα, όταν οι Χαναναίοι ζητούσαν απεγνωσμένα βοήθεια από τον αδύναμο Φαραώ Αχενατόν. Συγγραφέας του βιβλίου είναι ο ίδιος ο πρωταγωνιστής, όπως δηλώνεται στο τέλος του: *"Και έγραψεν ο Ιησούς τους λόγους τούτους εν τω βιβλίω του νόμου του Θεού· και λαβών λίθον μέγαν, έστησεν αυτόν εκεί υπό την δρυν, την πλησίον του αγιαστηρίου του Κυρίου."*(24:26). Το ονομά του "Γιεχωσούα" (*ο Γιαχβέ είναι σωτηρία*) αποδόθηκε από τους 70 ως "Ιησούς" και το όνομα αυτό διατηρήθηκε στα Ελληνικά για τον ερχόμενο Μεσσία - Ελευθερωτή του *"Ισραήλ του Θεού"* (ΓΑΛ. 6:16), δηλαδή της Εκκλησίας. Οι Πράξεις αποτελούν μια έκδοση του Ι.τ.Ν. στην εποχή της Χάρης. Η περιγραφή των 40 ετών της θεοκρατικής διακυβέρνησης του Ιησού του Ναυή χωρίζεται στο βιβλίο σε τέσσερα μέρη: • Προετοιμασία του λαού Ισραήλ για διάβαση προς τη γη της επαγγελίας (κεφ. 1-5) • Κατάκτηση της γης Χαναάν (6-12) • Κατανομή της γης (13-22) • Αποχαιρετιστήριες προτροπές Ιησού του Ναυή (23-24)

ΚΡΙΤΕΣ

Συγγραφέας: **Σαμουήλ** Έτος συγγραφής: περ. **1.050** π.Χ. Τόπος: **Ισραήλ**

Το βιβλίο των ΚΡΙΤΩΝ (Εβραϊκά *Σοφτίμ*, από το ρήμα *Σαφάτ*, που σημαίνει κρίνω/τιμωρώ) περιλαμβάνει την ιστορία 12 Κριτών, δηλαδή εμπνευσμένων ηγετών του Ισραήλ που καλύπτουν τη μεσο-περίοδο των περίπου 250 ετών μεταξύ του Ιησού του Ναυή και του πρώτου βασιλιά Σαούλ. Οι ιστορίες των περισσότερων είναι πασίγνωστες και πολύ οικοδομητικές κι όπως έγραψε κι ο συγγραφέας της Προς Εβραίους: *"Και τι έτι να λέγω; Διότι θέλει με λείψει ο καιρός διηγούμενον περί Γεδεών, Βαράκ τε και Σαμψών και Ιεφθάε ...οίτινες διά της πίστέως κατεπολέμησαν βασιλείας, ειργάσθησαν δικαιοσύνην, επέτυχον τας επαγγελίας, έφραξαν στόματα λεόντων, έσβεσαν δύναμιν πυρός, έφυγον στόματα μαχαίρας,ενεδυναμώθησαν απ'ασθενείας, έγειναν ισχυροί εν πολέμω,έτρεψαν εις φυγήν στρατεύματα αλλοτρίων"*(11:32-4)

Βέβαια, "κριτές", με τη γενική έννοια ήταν και ο Ιησούς του Ναυή και ο Σαμουήλ, τον οποίο θεωρούμε συγγραφέα του βιβλίου των Κριτών, από το γεγονός ότι δηλώνει: *"Κατ' εκείνας τας ημέρας δεν ήτο βασιλεύς εν τω Ισραήλ· έκαστος έπραττεν ό,τι εφαίνετο εις αυτόν ορθόν"* (ΚΡ. 17:6).Άρα είναι γνώστης της ύστερης πολιτειακής μεταβολής στον Ισραήλ και ζει μετά τους Κριτές και δεν μπορεί να'ναι άλλος από έναν αναγνωρισμένο προφήτη όπως ο Σαμουήλ. Αυτό επιβεβαιώνει η Ιουδαϊκή παράδοση (Ταλμούδ Μπαμπά Μπάθρα, 14β). Ο συγγραφέας δεν κάνει απλή παράθεση των γεγονότων, αλλά κάνει *"ερμηνεία της ιστορίας"*, κάτι που 600 χρόνια αργότερα παγιοποίησε ο *"πατέρας της ιστορίας"* Θουκιδίδης.

ΡΟΥΘ Η ΜΩΑΒΙΤΙΣΑ

Συγγραφέας: **Σαμουήλ** Έτος συγγραφής: περ. **1.050** π.Χ. Τόπος: **Ισραήλ**

Η Ρουθ είναι μιά από τις τρεις γυναίκες που αναφέρονται στην κληρονομική αλυσίδα από τον Αβραάμ μέχρι τη γέννηση του Μεσσία (ΜΑΤΘ. 1:3,5) και είναι η μόνη, που δεν είναι Ισραηλίτισσα. Αυτή ασπάστηκε το Μονοθεϊσμό και ως εκ τούτου το κώλυμα της απαγόρευσης του γάμου με τους Μωαβίτες έπαυσε και έτσι παντρεύτηκε τον Βοόζ.

Όλο το βιβλίο φωτίζει έντονα τη στοργική κατανόηση του Θεού για τα δράματα των ανθρώπων και την εξέλιξη των μεγαλειωδών σχεδίων Του, που δεν είναι δυνατόν να κατανοηθούν παρά πολύ αργότερα. Τα γεγονότα (1:1) διαδραματίζονται την εποχή των Κριτών, (1300-1200 π.Χ.) και καλύπτουν περίπου μια δεκαετία. Μολονότι δεν αναφέρεται ο συγγραφέας δεν υπήρχε περίπτωση στη Γραφή να καταχωρηθεί βιβλίο που δεν είχε συνταχθεί από κεχρισμένο του Θεού και ειδικά προφήτη (Βλ. *Ταλμούδ Μπάμπα Μπάθρα* 14β).

Δημιουργία Κόσμου: Εβρ. Barra-δημιουργώ από το μηδέν [1:1, 1:21, 1:27] τα υπόλοιπα είναι Assah-κατασκευάζω

1 **[Α]** ΣΤΗΝ[ΕΝ] ΑΡΧΗ εποίησε[δημιούργησε-Barra] ο Θεός
τον ουρανό[τους ουρανούς (Εβρ.)] και τη γη. **2** Η δε γη ήταν
άμορφη και παντέρημη· και σκοτάδι [υπήρχε] πάνω[επί] στο
πρόσωπο της αβύσσου[ωκεανός/υδάτινα βάθη]. Και Πνεύμα Θεού
[περι]φερόταν πάνω[επί] στην επιφάνεια των υδάτων[νερών].
3 Και είπε ο Θεός: *Ας γίνει[Γενηθήτω] φως· και έγινε φως·*
4 και είδε ο Θεός το φως ότι [ήταν] καλό· και διαχώρισε
ο Θεός το φως απ' το σκοτάδι· **5** και [απο]κάλεσε ο Θεός
το φως, *Ημέρα*· το δε σκοτάδι [απο]κάλεσε, *Νύχτα*. Και έγι-
νε εσπέρα[σούρουπο] και έγινε πρωί, ημέρα ΠΡΩΤΗ[(VG+)].

6 Και είπε ο Θεός: *Ας γίνει[Γενηθήτω] στερέωμα[χώρισμα]
ανάμεσα στα ύδατα[νερών], και ας διαχωρίζει νερά[ύδατα] από
νερά[υδάτων].* **7** Και εποίησε[κατασκεύασε-Assah] ο Θεός το στερέ-
ωμα*, και διαχώρισε τα νερά[ύδατα] [τα] υποκάτω του στε-
ρεώματος* απ' τα ύδατα[νερά] που ήταν επάνω του χωρί-
σματος*. [Κι έγινε έτσι[ούτω].][(VG+)] **8** Και αποκάλεσε ο Θεός
το στερέωμα[χώρισμα], *Ουρανό*. Και έγινε εσπέρα[σούρουπο] και
έγινε πρωί, ημέρα ΔΕΥΤΕΡΗ.

9 Και είπε ο Θεός: *Ας συναχθούν τα ύδατα[νερά] τα
υποκάτω του ουρανού σ' ένα τόπο, κι ας φανεί η ξηρά.*
Και έγινε έτσι[ούτω]. **10** Και [απο]κάλεσε ο Θεός την ξηρά, *Γη*·
και το σύναγμα των υδάτων[νερών] [απο]κάλεσε, *Θάλασσες*·
και είδε ο Θεός ότι [ήταν] καλό. **11** Και είπε ο Θεός: *Ας
βλαστήσει η γη χλωρό χορτάρι, χόρτο που κάνει σπόρο,
[και] δένδρο καρποφόρο που κάνει καρπό κατά το εί-
δος του, του οποίου ο σπόρος[σπέρμα] [να 'ναι] εντός του
[εν αυτώ] πάνω στη γη.* [Και έγινε έτσι.] **12** Και βλάστησε η
γη χλωρό χορτάρι, χόρτο που κάνει σπόρο κατά το εί-
δος αυτού και δέντρο που κάνει καρπό, του οποίου το
σπέρμα είναι εντός του[μέσα-εν αυτω] κατά το είδος του· και
είδε ο Θεός ότι [ήταν] καλό. **13** Και έγινε εσπέρα[σούρουπο]
και έγινε πρωί, ημέρα ΤΡΙΤΗ.

14 Και είπε ο Θεός: *Ας γίνουν[φανούν] φωτοδότες[φώτα] στο
στερέωμα τ' ουρανού, για να διαχωρίζουν την ημέρα απ'
τη νύχτα· κι ας είναι για σημεία και καιρούς[εποχές] και μέ-
ρες και χρόνους· **15** κι ας είναι για φωτοδότες στο στε-
ρέωμα* του ουρανού, για να φέγγουν πάνω[επί] στη γη.* Και
έγινε έτσι[ούτω]. **16** Και έκανε ο Θεός τους δύο μεγάλους
φωτοδότες[(χ.14)], τον φωστήρα* τον μεγάλο για να εξου-
σιάζει πάνω[επί] στην ημέρα, και τον φωστήρα* το μικρό
για να εξουσιάζει πάνω[επί] στη νύχτα· και τ' αστέρια· **17**
και τοποθέτησε[έθεσε] αυτά ο Θεός στο στερέωμα[χώρισμα]
του ουρανού, για να φέγγουν πάνω[επί] στη γη, **18** και να
εξουσιάζουν πάνω[επί] στην ημέρα και πάνω[επί] στη νύχτα
και να διαχωρίζουν το φως απ' το σκοτάδι. Και είδε ο
Θεός ότι [ήταν] καλό. **19** Και έγινε εσπέρα[σούρουπο] κι έγι-
νε πρωί, ημέρα ΤΕΤΑΡΤΗ.

20 Και είπε ο Θεός: *Ας γεννήσουν τα ύδατα[νερά] [σε
αφθονία] νηκτά έμψυχα[(θαλάσσιους ζωντανούς οργανισμούς)] και πε-
τεινά ας πετούν επάνω στη γη προς[κατά] το στερέωμα[(χ.17)]
του ουρανού.* **21** Και εποίησε[δημιούργησε-Barra] ο Θεός τα
κήτη τα μεγάλα και κάθε[παν] έμψυχο[έμβιο] κινούμενο, τα
οποία γέννησαν [εν αφθονία] τα ύδατα νερά κατά το
είδος αυτών, και κάθε[παν] πτηνό[πετεινό] φτερωτό κατά το
είδος αυτού. Και είδε ο Θεός ότι [ήταν] καλό. **22** Και
ευλόγησε αυτά ο Θεός, λέγοντας: *Αυξάνεσθε και πλη-
θύνεσθε και γεμίστε τα ύδατα[νερά] [μέσα] στις θάλασσες· και
τα πτηνά[πετεινά] ας πληθύνονται πάνω[επί] στη γη.* **23** Κι έγι-
νε εσπέρα[σούρουπο] κι έγινε πρωί, ημέρα ΠΕΜΠΤΗ.

24 Και είπε ο Θεός: *Ας γεννήσει η γη ζώα έμψυχα[έμβια]
κατά το είδος τους, κτήνη και ερπετά και ζώα[θηρία] της
γης κατά το είδος τους·* και έγινε έτσι[ούτω]. **25** Και έκα-
νε[κατασκεύασε=Assah] ο Θεός τα ζώα[θηρία] της γης κατά το είδος
αυτών, και τα κτήνη[κτηνοτροφία] κατά το είδος τους, και κά-
θε[παν] ερπετό της γης κατά το είδος του. Και είδε ο Θεός
ότι [ήταν] καλό.

26 Και είπε ο Θεός: *Ας κάνουμε άνθρωπο κατά την
εικόνα μας, κατά την ομοίωσή μας· κι ας εξουσιάζει
πάνω στα ψάρια[ιχθύων] της θάλασσας και πάνω στα πτηνά-
[πετεινών] του ουρανού και πάνω στα κτήνη και πάνω σ' όλη
τη γη και πάνω σε κάθε ερπετό, που σέρνεται[έρπει] πάνω
στη γη.* **27** Και εποίησε[δημιούργησε-Barra] ο Θεός τον άνθρωπο
κατά την εικόνα Του· κατ' εικόνα Θεού τον εποίησε· αρ-
σενικό και θηλυκό τους δημιούργησε· **28** και ευλόγησε
αυτούς ο Θεός· και είπε σ' αυτούς ο Θεός: *Αυξάνεστε
και πληθύνεστε και γεμίστε τη γη και κυριεύστε αυτή,
και εξουσιάζετε πάνω[επί] στα ψάρια[ιχθύων] της θάλασσας,*

[1:1] Παρ. 8:22-29, Ιωα. 1:1-2, Εβ. 1:10, Ψλ. 8:3, 33:6,79:11,12, 102:25, 136:5, 146:6, Ησ. 44:24, Ιερ. 10:12, 51:15, Ζαχ. 12:1, Πρ. 14:15, 17:24, Κολ. 1: 16,17, Εβ. 11:3, Απ. 4:11, 10:6 **[1:2]** Ψλ. 33:6, Ησ. 40:13-14 **[1:3]** Ψλ. 33:9, 2Κο. 4:6 **[1:5]** Ψλ. 74:16, 104:20 **[1:6]** Ιωβ 37:18, Ψλ. 136:5, Ιερ. 10:12, 51:15 **[1:7]** Παρ. 8:28, Ψλ. 148:4 **[1:9]** Ιωβ 26:10, 38:8, Ψλ. 33:7, 95:5, 104:9, 136:6, Παρ. 8:29, Ιερ. 5: 22,2 Πετ. 3:5 **[1:11]** Εβ. 6:7, Λου. 6:44 **[1:14]** Δευ. 4:19, Ψλ. 74:16, 136:7, Ψλ. 74:17, 104:19 **[1:16]** Ψλ. 136:7-9, 148:3,5, Ψλ. 8:3, Ιωβ 38:7 **[1:18]** Ιερ. 31:35 **[1:21]** Κφ. 6:20, 7:14,8:19, Ψλ. 104:26 **[1:22]** Κφ. 8:17 **[1:26]** Κφ. 5:1, 9:6, Ψλ. 100:3, Εκ. 7:29, Πρ. 17:26-29, 1Κο. 11:7, Εφ. 4: 24, Κολ. 3:10, Ιακ. 3:9, Κφ. 9:2,Ψλ. 8:6-23 **[1:27]** 1Κο. 5:3, 11:7-24, Κφ. 5:2, Ιωβ 33:4, Μαλ. 2:10, Ματ. 19:4,5:3, Μρ.10:6 **[1:28]** Κφ. 9:1, Λευ. 26:9,Ψλ. 147:3, 148:3,4

VG **[1:1-2]** ...**κενή και άδεια** (inanis et vacua)... **[1:11-12]** ... **[1:14-16]** ...να εξουσιάζει (praeessent = *να προΐσταται*)... **[1:18]** ...να εξουσιάζουν... **[1:20]** ...ας γεννήσουν (producant) τα ύδατα **ερπόμενα όντα με ζωή**... **[1:21]** ...έφτιαξε **τα μεγάλα κήτη** (cete grandia) και κάθε ζωντανό και κινούμενο πλάσμα... **[1:25]** ...τα θηρία της γης κατά το είδος αυτών και τα κτήνη, κι οτιδήποτε έρπει επί της γης κατά το είδος αυτού...

ο' **[1:1]** ... **[1:2]** ἡ δὲ γῆ ἦν **ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος**, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου... **[1:4]** ...καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, [ὅτι καλόν· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς **καὶ** ἀνὰ μέσον] τοῦ σκότους... **[1:6]** ...καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος **[καὶ ἐγένετο οὕτως].** **[1:7]** ...καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀναμέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. **[1:8]** ...[καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν] **[1:9]** ...εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά...[καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά.] **[1:10]** ...καὶ τὰ **συστήματα** τῶν ὑδάτων... **[1:11]** ...ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ **ξύλον** κάρπιμον ποιοῦν καρπόν ... ἐν αὐτῷ κατὰ **γένος ἐπὶ τῆς γῆς**... **[1:12]** καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ **βοτάνην χόρτου** σπεῖρον σπέρμα κατὰ **γένος** καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ **ξύλον** κάρπιμον ποιοῦν καρπόν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς... **[1:14]** ...**εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς**, τοῦ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός·... **[1:15]** καὶ ἔστωσαν εἰς **φαῦσιν** ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε **φαίνειν** ἐπὶ τῆς γῆς... **[1:16]** εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας ...εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός... **[1:18]** καὶ ἄρχειν... **[1:20]** ...**ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν** καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς... **[καὶ ἐγένετο οὕτως]. [1:21]**...καὶ **πᾶσαν ψυχὴν ζῴων ἑρπετῶν**, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν ...γένος... καλά. **[1:22]** ...πληρώσατε... **[1:24]** ...ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, **τετράποδα** καὶ ἑρπετὰ καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος... **[1:25]** καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ **θηρία** τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ τὰ **κτήνη** κατὰ γένος αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν... καλά.**[1:26]** ...ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν καὶ ἀρχέτωσαν... **[1:28]** ...πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς καὶ **ἄρχετε** τῶν ἰχθύων

*και πάνω*επί *στα πτηνά του ουρανού και επί*πάνω *παντός ζώου που κινείται επάνω*επί *στη γη.* **29** Και είπε ο Θεός: *Δείτε*Ιδού*, σας έδωσα κάθε*πάντα *χόρτο που κάνει σπόρο, το οποίο [είναι] πάνω*επί *στην επιφάνεια όλης της γης, και κάθε*παν *δέντρο, το οποίο [έχει] εντός του καρπό δένδρου που κάνει σπόρο· [Αυτά] θα είναι σε σας για-*προς *τροφή·* **30** και σε όλα τα ζώα της γης και σε όλα τα πουλιά του ουρανού και σε κάθε*παν [ερπετό] που έρπει πάνω στη γη [και] που έχει μέσα του*εν εαυτώ ψυχή ζώσα(είναι ζωντανό πλάσμα), [έδωκα] κάθε χλωρό χορτάρι για*εις τροφή. Και έγινε έτσι*ούτω. **31** Και είδε ο Θεός όλα*πάντα όσα εποίησε*δημιούργησε. και να*ιδού, ήταν καλά λίαν*πολύ καλά. Και έγινε εσπέρα*σούρουπο και έγινε πρωί, ημέρα ΕΚΤΗ.

2 **[Β]** ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΚΑΝ*ολοκληρώθηκαν ο ουρανός και η γη και όλη*πάσα η στρατιά αυτών. **2** Και είχε ολοκληρωμένα* ο Θεός στην ημέρα την Εβδόμη τα έργα του, τα οποία έκανε· και αναπαύθηκε την ημέρα την Εβδόμη από πάντα τα έργα αυτού, τα οποία έκανε. **3** Και ευλόγησε ο Θεός την ημέρα την Εβδόμη και αγίασε*ξεχώρισε αυτή· διότι σ' αυτή αναπαύθηκε απ' όλα τα έργα του, τα οποία έκτισε κι έκανε ο Θεός. **4** Αυτή [είναι] η γένεση του ουρανού και της γης, [όταν εκτίσθηκαν αυτά](VG+), κατά την ημέρα που δημιούργησε*εποίησε Κύριος ο Θεός γη και ουρανό, **5** και πάντα τα φυτά του αγρού, πριν γίνουν πάνω στη γη, και κάθε*πάντα χόρτο του αγρού, πριν βλαστήσει· διότι δεν είχε βρέξει Κύριος ο Θεός πάνω*επί στη γη, και άνθρωπος δεν ήταν*υπήρχε για να εργάζεται τη γη· **6** *υδρατμός δε ανέβαινε απ' τη γη και πότιζε όλο*παν το πρόσωπο της γης.

7 Και έπλασε Κύριος ο Θεός τον άνθρωπο [απ' το] χώμα της γης και εμφύσησε στους μυκτήρες*μύτη αυτού πνοή ζωής(Εβρ. νισμάθ χαγιν), και έγινε ο άνθρωπος μια ζωντανή ψυχή (ζωντανό πλάσμα). **8** Και φύτευσε Κύριος ο Θεός παράδεισο*κήπο στην Εδέμ στα ανατολικά και τοποθέτησε εκεί τον άνθρωπο, τον οποίο έπλασε. **9** Και Κύριος ο Θεός έκανε να βλαστήσει απ' τη γη κάθε*παν δέντρο ωραίο στην όραση και καλό στη γεύση· και το ξύλο*δέντρο της ζωής στο μέσο του παραδείσου, και το ξύλο*δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού. **10** ποταμός δε εξερχόταν απ' την Εδέμ για να ποτίζει τον παράδεισο· και από εκεί διαμεριζόταν σε 4 κλάδους. **11** Το όνομα του ενός, Φισών· αυτός είναι που περικυκλώνει όλη*πάσαν τη γη Αβιλά· όπου [βρίσκεται] το χρυσάφι· **12** το δε χρυσάφι της γης εκείνης [είναι] καλό· εκεί [είναι] [το βδέλλιο] και ο λίθος*πέτρα ο ονυχίτης. **13** Και το όνομα του ποταμού του δευτέρου, Γιών· αυτός [είναι] που περικυκλώνει όλη*πάσαν τη γη Χούς. **14** Και το όνομα του ποταμού του τρίτου, Τίγρις*Χιδέκελ· αυτός [είναι] που ρέει στα ανατολικά της Ασσυρίας. Ο δε ποταμός ο τέταρτος, αυτός [είναι] ο Ευφράτης.

15 Και έλαβε Κύριος ο Θεός τον άνθρωπο και εγκατέστησε αυτόν στον παράδεισο(Περσικά-κήπος) της Εδέμ για να εργάζεται αυτόν και να τον φυλάττει*φροντίζει. **16** Πρόσταξε δε Κύριος ο Θεός στον Αδάμ λέγοντας: *Από κάθε δέντρο του παραδείσου ελεύθερα θα τρως,* **17** *από δε το ξύλο* της γνώσης του καλού και του κακού δεν θα φας από αυτό· διότι κατά την μέρα που θα φας από αυτό, εξάπαντος θα πεθάνεις.*

18 Και είπε Κύριος ο Θεός: *Δεν [είναι] καλό να είναι ο άνθρωπος μόνος· θα κάνω σ' αυτόν βοηθό όμοιο με αυτόν.* **19** Έπλασε δε Κύριος ο Θεός από τη γη όλα τα ζώα του αγρού και πάντα τα πτηνά*πετεινά του ουρανού, και έφερε [αυτά] στον Αδάμ, για να δει πως να ονομάσει αυτά· και ό,τι όνομα θα δώσει ο Αδάμ σε [παν] έμψυχο*έμβιο, αυτό [να είναι] το όνομα αυτού. **20** Και έδωσε ο Αδάμ ονόματα σε όλα τα κτήνη, και στα πτηνά του ουρανού και σε όλα τα ζώα του αγρού· στον δε Αδάμ δεν βρισκόταν βοηθός όμοιος με αυτόν. **21** Και επέβαλε Κύριος ο Θεός έκσταση στον Αδάμ, και κοιμήθηκε*βαθειά. και έλαβε μία από τις πλευρές του και έκλεισε με σάρκα τον τόπο αυτής. **22** Και κατασκεύασε Κύριος ο Θεός την πλευρά, την οποία έλαβε απ' τον Αδάμ, σε γυναίκα και έφερε αυτή στον Αδάμ.

23 Και είπε ο Αδάμ: *Αυτό*Τούτο *[είναι] τώρα οστό*κόκαλο *από τα οστά*κόκαλά *μου και σάρκα από τη σάρκα μου· αυτή θα* επ*ονομαστεί Ανδρίς, διότι από τον άνδρα αυτή λήφθηκε.* **24** *Για τούτο θα αφήσει ο άνθρωπος τον πατέρα του και τη μητέρα του, και θα προσκολληθεί στη γυναί-*

[1:29] Κφ. 9:3, Ιωβ 36:31, Ψλ. 34:14, 15,136: 25, 146:7, Πρ. 14:17 **[1:30]** Ψλ. 145:15,16, 147:9, Πρ. 14:17, Ιωβ 38:41 **[1:31]** Ψλ. 34:24, 1Τι. 4:1 **[2:1]** Ψλ. 33:6 **[2:2]** Εξ. 20:11, 31:17, Δευ. 5:14, Εβ. 4:4, **[2:3]** Νεε. 9:14, Ησ. 58:13 **[2:4]** Κφ. 1:1, Ψαλ. 90:1,2 **[2:5]** Κφ. 1:12, Ψλ. 104:14, Ιωβ 38:26-28, Κφ. 3:23 **[2:7]** Κφ. 3:19,23, Ψλ. 33:14, Εκ. 3:19, 12:7, Ησ. 64:8, 1 Κο. 15:47, Ιωβ 33:4, Πρ. 16:25, Κφ. 7:23, Ησ. 2:22, 1Κο. 15:45 **[2:8]** Κφ. 13:10, Ησ. 51:3, Ιεζ. 28:13, Ιωηλ 3:3, Κφ. 4:16, 2Βα. 19:12, Ιεζ. 27:23, Κφ. 3:24, six.15 **[2:9]** Ιεζ. 31:8, Κφ. 3:22, Παρ. 3:18, 11:30, Απ. 2:7, 22:2,4, six. 17 **[2:11]** Κφ. 25:18 **[2:12]** Αρ. 11:7 **[2:15]** six. 8 **[2:17]** six. 9, Κφ.3:1,3,11, Κφ. 3:3,9, Ρω. 6:23, 1Κο.15:56, Ιακ. 1:15, 1 Ιωα. 5:16 **[2:18]** Κφ. 3:12, 1Κο. 11:9, 1Τι. 2:13 **[2:19]** Κφ. 1:20,24, Ψλ. 8:6, ιδέ και Κφ. 6:20 **[2:21]** Κφ. 15:12,1Σα. 26:12 **[2:22]** Παρ. 18:22, Εβ. 13:4 **[2:23]** Κφ. 29:14, Κρ. 9:2, 2Σα. 5:1,19:13, Εφ. 3:30, 1Κο. 11:8 **[2:24]** Κφ. 31:15, Ψλ. 45:10, Ματ. 19:5,12:25, Μαρ. 10:7, 1Κο. 6:16, Εφ. 5:31

VG **[1:28]** και τα πτηνά του ουρανού... και κάθε ερπόμενο δημιούργημα επι της γης **[1:29]** ...και κάθε δένδρο που έχει καρπό εν εαυτώ κατά το είδος του... **[1:30]** ...Και έγινε έτσι. **[2:1]** ...και η γη κι όλος ο **στολισμός** τους (ornatus eorum). **[2:2]** ...την 7η ημέρα... **[2:3]** ...τα οποία δημιούργησε κι έκανε... **[2:4]** Αυτές είναι οι γενέσεις... **[2:5]** Και παν φυτό του αγρού πριν φυτρώσει... να καλλιεργεί τη γη· **[2:6]** αλλά **πηγή**... **[2:7]** Και... έφτιαξε τον άνθρωπο απ' **τη λάσπη** της γης (de limo terrae), κι ενεφύσησε στο πρόσωπό του... **[2:8]** ...φύτευσε εξ αρχής παράδεισο **απόλαυσης** (paradisum voluptatis)... **[2:9]** ...παρήγαγε απ' το έδαφος όλα τα είδη των δένδρων... **[2:11]** ...Evilat... **[2:12]** ...bdellium et lapis onychinus. **[2:13]** ...γη της Αιθιοπίας. **[2:15]** ...παράδεισο **της απόλαυσης** για να τον περιποιείται... **[2:16-19]** ...όπως ονόμαζε κάθε ζωντανό πλάσμα... **[2:21]** ...**σε βαθυ ύπνο**...

ο' **[1:28]** ...τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. **[1:29]** ...**καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρματος σπορίμου, ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν**· **[1:30]** καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς ...καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἕρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρῶσιν. **καὶ ἐγένετο οὕτως. [2:1]** ...καὶ πᾶς **ὁ κόσμος** αὐτῶν. **[2:2]** καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ **ΕΚΤΗ (ΕΞ. 20:11)** τὰ ἔργα αὐτοῦ... **[2:3]** ... ὧν ἤρξατο ὁ Θεὸς ποιῆσαι. **[2:4] Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς**... **[2:5]** καὶ πᾶν χλωρὸν ἀγροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς... **[2:6] πηγὴ** δὲ ἀνέβαινεν... **[2:7]**...**εἰς τὸ πρόσωπον** αὐτοῦ... **[2:9]** καὶ **ἐξανέτειλεν** ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὡραῖον... γνωστὸν καλοῦ καὶ **πονηροῦ**. **[2:10]** ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται... **ἀφορίζεται** εἰς τέσσαρας ἀρχάς. **[2:11]** ...Εὐιλάτ...**[2:12]** ... **ὁ ἄνθραξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος**. **[2:13]** ...τὴν γῆν Αἰθιοπίας... **[2:15]** ...ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς **τρυφῆς**...**[2:17]** ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν... θανάτῳ ἀποθανεῖσθε... **[2:18]** ...ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. **[2:19]** ...τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ... τί καλέσει αὐτά. καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἀδὰμ ψυχὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ. **[2:20]** καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς **κτήνεσι (VG+)** καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς **θηρίοις**(VG+) τοῦ ἀγροῦ·...**[2:21]** ...καὶ **ὕπνωσε**· καὶ ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς. **[2:22]** καὶ **ᾠκοδόμησεν** ὁ Θεὸς τὴν πλευράν... **[2:23]** ...αὕτη κληθήσεται **γυνή**...

κα[σύζυγο] *του και θα 'ναι [οι δύο] σε σάρκα μία.* **25** Ήταν και οι δύο γυμνοί, ο Αδάμ και η γυναίκα αυτού, και δεν ντρέπονταν[αισχύνοντο].

3 **[Γ]** ΤΟ ΔΕ ΦΙΔΙ ήταν το φρονιμότερο[προσεκτικότερο] από όλα τα ζώα του αγρού, τα οποία έκανε Κύριος ο Θεός· και είπε [ο όφις] στη γυναίκα: *Πραγματικά είπε ο Θεός, να μη φάγετε από κάθε*[παντός] *δέντρο*[(VG+)] *του παραδείσου;* **2** Και είπε η γυναίκα στο φίδι[όφιν]: *Από τον καρπό των δέντρων*[(VG+)] *του παραδείσου δυνάμεθα να φάμε·* **3** *από δε τον καρπό του δέντρου*[(VG+)]*, το οποίο [είναι] στο μέσο του κήπου*[παραδείσου]*, είπε ο Θεός, Μη φάτε από αυτόν, μήτε να αγγίξετε αυτόν, για να μην πεθάνετε.*

4 Και είπε το φίδι στη γυναίκα: *Δεν θα πεθάνετε βεβαίως*[σίγουρα] **5** *αλλά γνωρίζει ο Θεός, ότι την ίδια την ημέρα που θα φάγετε απ' αυτό, θα ανοιχθούν τα μάτια*[οι οφθαλμοί] *σας, και θα είστε σαν θεοί, γνωρίζοντες το καλό και το κακό.***6** Και είδε η γυναίκα, ότι το δέντρο[(VG+)] [ήταν] καλό προς τροφή[βρώσιν], και ότι ήταν ποθητό[(Λ+Χ: ευχάριστο)] στα μάτια[οφθαλμούς], και επιθυμητό το δέντρο στο να δίνει γνώση· και λαμβάνοντας από τον καρπό αυτού, έφαγε· καί έδωσε και στον άντρα της που ήταν μαζί της, και αυτός έφαγε. **7** Και ανοίχθηκαν τα μάτια[(χ. 5)] και των δύο, και γνώρισαν[συνειδητοποίησαν] ότι ήταν γυμνοί· και αφού έραψαν φύλλα συκιάς, έκαναν για τον εαυτό τους περιζώματα[καλύμματα για τη μέση].

8 Και άκουσαν τη φωνή Κυρίου του Θεού, που περιπατούσε στον παράδεισο κατά το δειλινό[σούρουπο]· και κρύφθηκαν ο Αδάμ και η σύζυγός του απ' το πρόσωπο Κυρίου του Θεού, [ανα]μεταξύ των δέντρων[(VG+)] του παραδείσου. **9** Κάλεσε[φώναξε/ζε] δε Κύριος ο Θεός τον Αδάμ, και είπε προς αυτόν: *Που είσαι;* **10** Ο δε είπε: *Τη φωνή σου άκουσα στον παράδεισο, και φοβήθηκα, γιατί είμαι γυμνός· και κρύφθηκα.* **11** Και είπε [σ' αυτον ο Θεός]: *Ποιος σου φανέρωσε ότι είσαι γυμνός; Μήπως έφαγες από το δέντρο, από το οποίο πρόσταξα σε σένα να μη φας;* **12** Και είπε ο Αδάμ: *Η γυναίκα την οποία μου έδωσες [να 'ναι] μαζί μου, αυτή μου έδωσε από το δέντρο*[(VG+)]*, και έφαγα.*

13 Και είπε Κύριος ο Θεός προς τη γυναίκα: *Τι είναι αυτό*[τουτο] *[το οποίο] έκανες;* Και η γυναίκα είπε: *Το φίδι*[ο όφις] *με εξαπάτησε, και έφαγα.* **14** Και είπε Κύριος ο Θεός στο φίδι: *Επειδή έκανες αυτό, επικατάρατο να είσαι μεταξύ πάντων των κτηνών*[κατοικίδια]*, κι όλων των ζώων του αγρού· πάνω στην κοιλιά σου θα περπατάς*[σέρνεσαι]*, και χώμα θα τρως, όλες τις μέρες της ζωής σου·* **15** *και έχθρα θα στήσω*[βάλω] *ανάμεσα σε εσένα και στη γυναίκα, και* [ανα]*μεταξύ του σπέρματός σου και του σπέρματος της· Εκείνο θα σου συντρίψει το κεφάλι, κι εσύ θα κεντήσεις*[πλήξεις/δαγκώσεις] *την φτέρνα του.*

16 Προς [δε] τη γυναίκα είπε: *Θα υπερπληθύνω*[αυξήσω πολύ] *τις λύπες σου και [τους πόνους] της κυοφορίας*[εγκυμοσύνης] *σου· με λύπες θα γεννάς παιδιά*[τέκνα]*· και προς τον άντρα σου [θα είναι] η επιθυμία*[λαχτάρα] *σου, και αυτός θα σε εξουσιάζει.*

17 Προς δε τον Αδάμ είπε: *Επειδή υπάκουσες στο λόγο της γυναίκας σου, και έφαγες από το δέντρο, [από το οποίο] πρόσταξα σε εσέ λέγοντας, Μη φας απ' αυτό, καταραμένη [να είναι] η γη εξ αιτίας σου· με λύπες θα τρώς [τους καρπούς] της όλες*[πάσας] *τις ημέρες της ζωής σου·* **18** *και αγκάθια και τριβόλους θα βλαστάνουν σε σέ· και συ θα τρως το χορτάρι*[βλάστηση] *του αγρού·* **19** *με τον ιδρώτα του προσώπου [σου] θα τρως το ψωμί* [άρτον] *σου, μέχρι να επιστρέψεις στη γη, απ' την οποία λήφθηκες*[προήλθες]*· επειδή γη*[χώμα] *είσαι, και στη γη* θα επιστρέψεις.* **20** Και αποκάλεσε ο Αδάμ τ' όνομα της γυναίκας του, *Εύα*[Ζωή]· διότι αυτή ήταν μητέρα όλων των ζωντανών.

21 Και έκανε[έφτιαξε] Κύριος ο Θεός στον Αδάμ και στη γυναίκα του χιτώνες δερμάτινους, κι έντυσε αυτούς. **22** Και είπε Κύριος ο Θεός: *Να*[ιδού]*, έγινε ο Αδάμ σαν ένας από μας, στο να γνωρίζει το καλό και το κακό· και τώρα μήπως απλώσει το χέρι του, και λάβει κι απ' το ξύλο της ζωής, και φάει, και ζήσει αιώνια.* **23** Ως εκ τούτου Κύριος ο Θεός εξαπέστειλε αυτόν απ' τον κήπο της Εδέμ, για να εργάζεται τη γη απ' την οποία είχε ληφθεί. **24** Και εκδίωξε τον Αδάμ· και στ' ανατολικά του παραδείσου της Εδέμ έθεσε τα Χερουβείμ, και τη ρομφαία τη φλογερή[πύρινη], την περιστρεφομένη, για να φυλάττουν το δρόμο του ξύλου[δέντρου] της ζωής.

[2:25] Κφ. 3:7,10-11, Εξ. 32:25, Ησ. 47:3 **[3:1]** Απ. 12:9, 20:2, Μτ. 10:16, 2Κο. 11:3 **[3:3]** Κφ. 2:17 **[3:4]** six. 13, 2Κο. 11:3, 1Τι. 2:14 **[3:5]** six. 7, Πρ. 26:18, Ωσ. 6:7 **[3:6]** 1Τι. 2:14 , six. 12,17 **[3:7]** six. 5, Κφ. 2:25 **[3:8]** Ιωβ 38:1, Ιωβ 31:33, Ιερ. 23:24, Αμ. 9:3 **[3:10]** Κφ. 2:25, Εξ. 3:6, 1Ιωα. 3:20 **[3:12]** Κφ. 2:18, Ιωβ 31:33, Παρ. 28:13 **[3:13]** six. 4, 2Κο. 11:3, 1Τι. 2:14 **[3:14]** Εξ. 21:29,32, Ησ. 65:25, Μιχ. 7:17 **[3:15]** Μτ. 3:7, 13:38, 23:33, Ιωα. 8:44, Πρ. 13:10, Ψλ.132: 11, Ησ. 7:14, Μιχ. 5:3, Μτ.1:23,25, Λου. 1:31,35, Ρω. 16:20, Κολ. 2:15, Εβ. 2:14,1, Ιωα. 5:5, Απ. 12:7 **[3:16]** Ψλ. 48:6, Ησ. 13:8, 21:3, Ιωα. 16:21, 1Τι.2:15, Κφ. 4:7, 1Κο. 11:3, 14:34, Εφ.5: 22-24, 1Τι. 2:11-12,Τιτ. 2:5,1Πε. 3:1,5,6 **[3:17]** 1Σα. 15:23, six. 6, Κφ. 2:17, Εκ. 1:2,3,27, Ησ. 24:5, 6, Ρω. 8:20, Ιωβ 5:7, Εκ. 2:23 **[3:18]** Ιωβ 31:40, Ψλ. 104:14 **[3:19]** Εκ. 1:13, 2Θε. 3:10, Κφ. 2:7, Ιωβ 21:26, 34:15, Ψλ. 104:29, Εκ. 3:20, 12:7, Ρω. 5:12, Εβ. 9:27 / [Π] **Ζωή** **[3:22]** six. 5, Ησ. 19:12, 47:12,13, Ιερ. 22:23, Κφ. 2:9, Κφ. 4:2, 9:20 **[3:24]** Κφ. 2:8, Εξ. 25:22, Ψλ. 104:4, Εβ. 1:7

VG **[2:23]** ...ανδρίς (Virago)... **[3:1]** ...όφις ήταν **το πιο πανούργο** (εναλλ. *διακριτικό,* callidior) όλων των θηρίων, **[3:2-4]** Με κανέναν τρόπο (Nequaquam) δεν θα πεθάνετε με θάνατο. **[3:5-6]** ...ωραίο στους οφθαλμούς και ευχάριστο στην όψη... **[3:7-8]** ...όταν άκουσαν... **στο απογευματινό αεράκι** (ad auram post meridiem)... **[3:9-14]** ...μεταξύ των κτηνών και των θηρίων της γης... **[3:15]** ...**θα αναμένεις** για να πλήξεις την πτέρνα της. **[3:16]** ...και θα είσαι υπό την εξουσία του ανδρός σου και θα σε κυριαρχεί. **[3:17]** ...καταραμένη η γη **στα έργα σου**· με κόπους θα τρως... **[3:18-23]** ...απ' τον παράδεισο **της απόλαυσης**... **[3:24]** ...μ' ένα **φλεγόμενο ξίφος, που γύριζε παντού**... προς το δέντρο της ζωής.

Ο' **[2:25]** ...δύο γυμνοί, ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ᾐσχύνοντο. **[3:1]** ...τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησεν... Τί ὅτι εἶπεν ὁ Θεός Οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς **ξύλου**... **[3:2]** ...Ἀπὸ καρποῦ **ξύλου** τοῦ παραδείσου φαγόμεθα **[3:3]** ἀπὸ δὲ καρποῦ τοῦ **ξύλου**, ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου ...οὐδὲ μὴ **ἅψησθε** αὐτοῦ... **[3:4]** ...Οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· **[3:5]** ᾔδει γὰρ ὁ Θεὸς ὅτι ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν ...γινώσκοντες... καὶ **πονηρόν**. **[3:6]** ...τὸ **ξύλον**... ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὡραῖόν ἐστιν **τοῦ κατανοῆσαι**... **[3:7]** καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν... **[3:8]** ...καὶ ἐκρύβησαν... ἐν μέσῳ τοῦ **ξύλου** τοῦ παραδείσου. **[3:9-11]** καὶ εἶπεν αὐτῷ: Τίς **ἀνήγγειλέν** σοι ὅτι γυμνὸς εἶ; μὴ ἀπὸ τοῦ **ξύλου**, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἔφαγες; **[3:12]** ...μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ **ξύλου** **[3:13]** ...Τί τοῦτο ἐποίησας;... **[3:14]** ἐπικατάρατος σὺ... καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς· **ἐπὶ τῷ στήθει σου (VG+)** καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ... **[3:15]** ...αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν, καὶ σὺ **τηρήσεις** αὐτοῦ πτέρναν. **[3:16]** ...Πληθύνων πληθυνῶ **τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου**, ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα· καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ **ἀποστροφή** σου(Λ+Χ: θα είσαι αφοσιωμένη), καὶ αὐτός σου κυριεύσει. **[3:17]** ...καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ **ξύλου**, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου **μόνου** μὴ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· **ἐν λύπαις φάγῃ αὐτὴν**... **[3:18]** ἀνατελεῖ σοι... **[3:19]** ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν... καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. **[3:20]** ἐκάλεσεν Ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ **Ζωή** **[3:21-22]** ...τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ **πονηρόν**, καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα καὶ λάβῃ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγῃ καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. **[3:23]** καὶ ἐξαπέστειλεν... ἐκ τοῦ παραδείσου **τῆς τρυφῆς**... **[3:24]** καὶ ἐξέβαλεν... καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου **τῆς τρυφῆς**...

4 **[Δ]** Ο ΔΕ ΑΔΑΜ γνώρισε[σχετίσθηκε] Εύα τη γυναίκα του· και συνέλαβε[έμεινε έγκυος], και γέννησε τον Κάιν[IIα]· και είπε: *Απέκτησα άνθρωπο με[διά] τη βοήθεια του Κυρίου.* **2** Και επιπλέον γέννησε τον αδελφό του τον Άβελ[IIβ]. Και ήταν ο Άβελ ποιμένας[βοσκός] προβάτων, ο δε Κάιν ήταν γεωργός. **3** Και μετά από μέρες πρόσφερε ο Κάιν απ' τους καρπούς της γης προσφορά στον Κύριο.

4 Και ο Άβελ πρόσφερε κι αυτός από τα πρωτότοκα των προβάτων του, κι από το πάχος[στεάτων] τους. Και επέβλεψε με ευμένεια[εύνοια] ο Κύριος πάνω στον Άβελ και πάνω στην προσφορά του· **5** επάνω δε στον Κάιν και πάνω στην προσφορά του δεν επέβλεψε. Και αγανάκτησε ο Κάιν υπερβολικά[σφόδρα], και κατσούφιασε[VG+] το πρόσωπό του. **6** Και είπε ο Κύριος στον Κάιν: *Γιατί αγανάκτησες; και γιατί κατσούφιασε το πρόσωπο σου;* **7** *εάν εσύ κάνεις[πράττεις] [καλά], δεν θα είσαι ευπρόσδεκτος[καλοδεχούμενος]; και εάν δεν πράττεις* καλά, στην πόρτα[θύραν] *βρίσκεται η αμαρτία και άραγε θα της επιβληθείς; [Αλλ' εις σε θέλει είσθαι η επιθυμία αυτού, και συ θέλεις εξουσιάζει επ' αυτού][VG].* **8** Και είπε ο Κάιν στον Άβελ τον αδελφό του, *[Ας πάμε στην πεδιάδα]*· και ενώ ήταν στην πεδιάδα, αφού σηκώθηκε ο Κάιν κατά του αδελφού του Αβελ τον σκότωσε.

9 Και είπε Κύριος προς τον Κάιν: *Που είναι Άβελ ο αδελφός σου; Ο δε είπε: Δεν ξέρω· μήπως φύλακας του αδελφού μου είμαι εγώ;* **10** Και είπε [ο Θεός]: *Τι έκανες; η φωνή του αίματος του αδελφού σου βοά προς εμένα από τη γη·* **11** *και, τώρα, επικατάρατος να 'σαι από τη γη, η οποία άνοιξε το στόμα της για να δεχτεί το αίμα του αδελφού σου απ' το χέρι σου·* **12** *όταν εργάζεσαι τη γη, δε θα σου αποδώσει στο εξής τον καρπό της· περιπλανώμενος[πλανήτης] και φυγάς θα είσαι πάνω στη γη.*

13 Και είπε ο Κάιν στον Κύριο: *Η αμαρτία μου [είναι] μεγαλύτερη παρά[από το ώστε] να συγχωρεθεί[VG+].* **14** *Να, εσύ με αποδιώχνεις σήμερα από το πρόσωπο της γης, κι απ' το πρόσωπό σου θα κρυφτώ, και θα' μαι περιπλανώμενος[πλανήτης] και φυγάς πάνω στη γη· και ο καθένας που θα με βρει, θα με φονεύσει[σκοτώσει].* **15** Είπε δε σε αυτόν ο Κύριος: *Για τούτο, οποιοσδήποτε φονεύσει τον Κάιν, επταπλάσια θα τιμωρηθεί.* Και έβαλε ο Κύριος σημείο[σημάδι] στον Κάιν, για να μη τον σκοτώσει[φονεύσει] όποιος τον βρει.

16 Και εξήλθε[αποχώρησε] ο Κάιν από προσώπου του Κυρίου, και κατώκησε στη γη Νώδ[Φυγής], στ' ανατολικά της Εδέμ. **17** Εγνώρισε[χ. 1)] δε ο Κάιν τη γυναίκα αυτού, και συνέλαβε, και γέννησε τον Ενώχ. Έκτισε δε πόλη, και [απ]εκάλεσε το όνομα της πόλης κατά το όνομα του γιου του, *Ενώχ*. **18** Γεννήθηκε δε στον Ενώχ ο Ιράδ· και ο Ιράδ γέννησε τον Μεχουϊαήλ· και ο Μεχουϊαήλ γέννησε τον Μεθουσαήλ· και ο Μεθουσαήλ γέννησε τον Λάμεχ. **19** Και έλαβε για τον εαυτό του ο Λάμεχ δύο γυναίκες· το όνομα της μιας, Αδά, και το όνομα της άλλης, Σιλλά.

20 Και γέννησε η Αδά τον Ιαβάλ· αυτός ήταν πατέρας των κατοικούντων στις σκηνές και [δια]τρεφόντων] κτήνη. **21** Και το όνομα του αδελφού του ήταν Ιουβάλ· αυτός [ήταν] πατέρας όλων[πάντων] αυτών που έπαιζαν κιθάρα και αυλό[φλογέρα]. **22** Η Σιλλά δε κι αυτή γέννησε τον Θουβάλ-κάιν, χαλκουργό[σφυρηλάτη] παντός εργαλείου χαλκού και σιδήρου· αδελφή δε του Θουβάλ-κάιν [ήταν] η Νααμά.

23 Και είπε ο Λάμεχ στις γυναίκες του: *Αδά και Σιλλά, Ακούσατε τη φωνή μου· γυναίκες του Λάμεχ, ακροαστείτε τα λόγια μου· επειδή άντρα σκότωσα[εφόνευσα] σε πληγή μου[επειδή με πλήγωσε]. και νεαρό σε μάστιγά μου[επειδή με χτύπησε].* **24** *γιατί ο μεν Κάιν επτά φορές[επταπλασίως] θα εκδικηθεί· ο δε Λάμεχ εβδομηκοντάκις επτά[70x7=490].*

25 Γνώρισε δε πάλι ο Αδάμ τη γυναίκα του, και γέννησε γιο, και αποκάλεσε το όνομα αυτού *Σήθ*[II] [λέγουσα], *Ότι έδωσε σε μένα ο Θεός άλλο σπέρμα αντί του Άβελ, τον οποίο σκότωσε[φόνευσε] ο Κάιν.* **26** Και στον Σήθ ομοίως γεννήθηκε γιος· και αποκάλεσε το όνομα αυτού, *Ενώς*. Τότε έγινε αρχή να ονομάζονται[αποκαλούνται] με το όνομα του Κυρίου[VG+].

5 **[Ε]** ΑΥΤΟ [ΕΙΝΑΙ] το βιβλίο της γενεαλογίας του ανθρώπου. Κατά την ημέρα που ποίησε[δημιούργησε] ο Θεός τον Αδάμ, κατά την εικόνα Θεού εποίησε* αυτόν. **2** Αρσενικό και θηλυκό εποίησε αυτούς· και ευλόγησε αυτούς, και αποκάλεσε το όνομα αυτών, *Αδάμ*, κατά την ημέρα στην οποία ποίησε[χ. 1)] αυτούς. **3** Έζησε δε ο Αδάμ 130 χρόνια[έτη], και γέννησε [γιο] κατά την ομοίωση αυτού, κατά την εικόνα αυτού, και [απο]κάλεσε το όνομα του Σηθ· **4** και έγιναν οι ημέρες του Αδάμ, αφού γέννησε το Σηθ, 800 χρόνια*· και γέννησε γιους και θυγατέρες[κόρες].

[4:1] [IIa]**Απόκτησις** [IIb]**Ματαιότητα** **[4:2]** Κφ. 3:23, 9:20 **[4:3]** Αρ. 18:12 **[4:4]** Αρ. 18:7, Παρ. 3:9, Κρ. 13:20, Εβ. 11:4, 1Ιωα. 3:12 **[4:5]** Κφ. 31:2 **[4:7]** Κφ. 3:16 **[4:8]** Ματ. 23:35, Ιωα. 3:12, Ιουδ. 11 **[4:9]** Ψλ. 9:12, Ιωα. 8:44 **[4:10]** Εβ. 12:24, Απ. 6:10 **[4:14]** Ιωβ 15:20-24, Ψλ. 51:11, Κφ. 9:6, Αρ. 55:19, 21, 27 **[4:15]** Ψλ. 79:12, Ιεζ. 9:4,6 **[4:16]** 2Βα. 13:23, 24:20, Ιερ. 23:39, 52:3 **[4:17]** Ψαλ.49:11 **[4:21]** Ρω. 4:11 **[4:24]** six. 15 **[4:25]** Κφ. 5:3 [II]**Ιστάμενος/Αντικατάσταση** **[4:26]** Κφ. 5:6, 1Βα.18:24, Ψλ.116:17, Ιωηλ 2:32, Σοφ. 3:9 **[5:1]** 1Χρ. 1:1, Λου. 3:38, Κφ. 1:26, Εφ. 4:24, Κολ. 3:10 **[5:2]** Κφ. 1:27 **[5:3]** Κφ. 4:25 **[5:4]** 1Χρ. 1 1:11 **[5:5]** Κφ. 1:28

VG **[4:1-3]** ...**δώρα** προς τον Κύριο. **[4:4]** ...ο Κύριος **επέβλεψε** (respexit) στον Άβελ... **[4:5-7]** **εάν αμαρτάνεις, δεν είναι η αμαρτία στη θύρα; αλλά η επιθυμία είναι σε σένα και άρα θα την εξουσιάσεις**; *(μτφρ. καθ. Χρήστου): Ησύχασε η αιτία της αποστροφής μου βρίσκεται στην εξουσία σου και άραγε θα μπορείς να νικήσεις;* **[4:8-12]** ...και δραπέτης... **[4:13-21]** ...πατέρας των **παιζόντων** άρπες **και όργανα.** **[4:22]** Θουβάλ-Κάιν ...σφυρηλάτης και τεχνίτης σε κάθε εργασία χαλκού και σιδήρου... **[5:1]** ...καθ' **ομοίωση** Θεού τον έκανε. **[5:3]** ...130 χρόνια... **[5:4]** ...800 χρόνια...

o' **[4:1]** Ἀδὰμ δὲ ἔγνω Εὔαν...' Εκτησάμην ἄνθρωπον **διὰ τοῦ Θεοῦ**. **[4:2]** καὶ προσέθηκεν τεκεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Ἄβελ... Κάιν δὲ ἦν ἐργαζόμενος τὴν γῆν. **[4:3-4]** καὶ Ἄβελ ἤνεγκεν ..καὶ **ἐπεῖδεν** ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἄβελ καὶ **ἐπὶ τοῖς δώροις** αὐτοῦ, **[4:5]** ἐπὶ δὲ Κάιν καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν. καὶ **ἐλύπησεν** τὸν Κάιν λίαν, καὶ **συνέπεσεν** τῷ προσώπῳ. **[4:6]** ..."Ινα τί περίλυπος ἐγένου, καὶ ἵνα τί συνέπεσεν τὸ πρόσωπόν σου; **[4:7]** οὐκ, ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκῃς, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἥμαρτες; ἡσύχασον· πρὸς σὲ ἡ **ἀποστροφὴ** αὐτοῦ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ. **[4:8]** ...Διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον... ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἀνέστη Κάιν ἐπὶ Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. **[4:9]** ...Οὐ γινώσκω... **[4:10-11]** καὶ νῦν ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣ **ἔχανεν** τὸ στόμα αὐτῆς δέξασθαι... **[4:12]** ὅτι **ἐργᾷ τὴν γῆν, καὶ οὐ προσθήσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς δοῦναί σοι· στένων καὶ τρέμων** ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. **[4:13]** ...Μείζων **ἡ αἰτία μου** τοῦ **ἀφεθῆναί** με· **[4:14]** εἰ ἐκβάλλεις με σήμερον ...καὶ ἔσομαι **στένων καὶ τρέμων** ἐπὶ τῆς γῆς... **[4:15]** καὶ εἶπεν ...**Οὐχ οὕτως (VG+)**· πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάιν ἑπτὰ ἐκδικούμενα **παραλύσει**... **[4:16]** ...εν γῇ Ναὶδ **κατέναντι** Ἐδέμ. **[4:17-21]** ...οὗτος ἦν **ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν**. **[4:22]** ...Θόβελ, καὶ ἦν **σφυροκόπος χαλκεὺς χαλκοῦ** καὶ σιδήρου· ἀδελφὴ δὲ Θόβελ, Νοεμά. **[4:23]** ...ὅτι ἄνδρα ἀπέκτεινα **εἰς τραῦμα ἐμοὶ** καὶ νεανίσκον **εἰς μώλωπα** ἐμοί, **[4:24-25]** ...Σήθ λέγουσα 'Εξανέστησεν γάρ μοι ὁ θεὸς σπέρμα ἕτερον ἀντὶ Ἄβελ... **[4:26]** ...'Ενὼς **οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ Θεοῦ**. **[5:1]** ἡ βίβλος **[5:2-3]** ...**διακόσια καὶ τριάκοντα** (Λ+Χ: 130) ἔτη... κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σήθ. **[5:4]** ...**ἑπτακόσια** ἔτη...

5 και έγιναν όλες οι μέρες του Αδάμ, τις οποίες έζησε, 930 χρόνια^{έτη}· και πέθανε. **6** Και έζησε ο Σήθ 105 χρόνια^{έτη}, και γέννησε τον Ενώς· **7** και έζησε ο Σηθ αφού γέννησε τον Ενώς, 807 χρόνια^{έτη}, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **8** έγιναν δε όλες^{πάσες} οι ημέρες του Σηθ 912 χρόνια· και πέθανε. **9** Και έζησε ο Ενώς 90 χρόνια, και γέννησε τον Καϊνάν· **10** έζησε δε ο Ενώς, αφού γέννησε τον Καϊνάν, 815 χρόνια^{έτη}, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **11** και έγιναν όλες^{πάσαι} οι μέρες του Ενώς 905 χρόνια· και πέθανε. **12** Και έζησε ο Καϊνάν 70 έτη*, και γέννησε τον Μααλαλεήλ· **13** έζησε δε ο Καϊνάν, αφού γέννησε τον Μααλαλεήλ, 840 χρόνια^{έτη}, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **14** και έγιναν όλες^{πάσαι} οι μέρες του Καϊνάν 910 χρόνια· και πέθανε. **15** Και έζησε ο Μαλαλεήλ 65 έτη*, και γέννησε τον Ιάρεδ· **16** έζησε δε ο Μααλαλεήλ, αφού γέννησε τον Ιάρεδ, 830 χρόνια^{έτη}, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **17** και έγιναν όλες οι ημέρες του Μααλαλεήλ 895 έτη*· και πέθανε.

18 Και έζησε ο Ιάρεδ 162 χρόνια^{έτη}, και γέννησε τον Ενώχ· **19** έζησε δε ο Ιάρεδ, αφού γέννησε τον Ενώχ, 800 χρόνια, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **20** και έγιναν όλες οι μέρες του Ιάρεδ 962 έτη· και πέθανε.

21 Και έζησε ο Ενώχ 65 χρόνια, και γέννησε τον Μαθουσάλα· **22** και περπάτησε ο Ενώχ μαζί με τον Θεό $^{μετά\ του\ Θεού}$, αφού γέννησε τον Μαθουσάλα, 300 χρόνια*, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **23** και έγιναν όλες οι ημέρες του Ενώχ 365 χρόνια. **24** Και περπάτησε ο Ενώχ μετά του Θεού$^{(χ.\ 22),}$ και δεν βρισκόταν$^{υπήρχε\ πλέον}$· διότι μετέθεσε αυτόν ο Θεός.

25 Και έζησε ο Μαθουσάλα 187 χρόνια, και γέννησε τον Λάμεχ· **26** έζησε δε ο Μαθουσάλα, αφού γέννησε τον Λάμεχ, 782 χρόνια, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **27** και έγιναν όλες οι μέρες του Μαθουσάλα 969 χρόνια και πέθανε. **28** Έζησε δε ο Λάμεχ 182 χρόνια, και γέννησε γιο· **29** και ^{απο}κάλεσε τ' όνομα αυτού *Νώε*^{II}, λέγοντας: *Αυτός θα μας ανακουφίσει από το έργο μας, κι από το μόχθο των χεριών μας, εξ αιτίας της γης την οποία καταράστηκε ο Κύριος.*

30 Έζησε δε ο Λάμεχ, αφού γέννησε το Νώε, 595 χρόνια^{έτη}, και γέννησε γιους και θυγατέρες· **31** και έγιναν όλες^{πάσαι} οι ημέρες του Λάμεχ 777 χρόνια^{έτη}· και πέθανε. **32** Και ο Νώε ήταν ηλικίας 500 χρόνων^{ετών}· και γέννησε ο Νώε τον Σήμ, τον Χάμ, και τον Ιάφεθ.

6 **[ΣΤ]** ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΑΡΧΙΣΑΝ οι άνθρωποι να πληθύνονται^{αυξάνουν} πάνω στο πρόσωπο της γης, και θυγατέρες γεννήθηκαν σε αυτούς, **2** βλέποντας$^{ιδόντες\text{-}παρατηρούντες}$ οι γιοι του Θεού τις θυγατέρες των ανθρώπων, ότι ήταν ωραίες, έλαβαν στους εαυτούς τους γυναίκες απ' όλες$^{εκ\ πασών}$ όσες έκλεξαν. **3** Και είπε Κύριος: *Δεν θα παραμείνει πάντοτε το πνεύμα μου με τον άνθρωπο, διότι είναι σάρκα*^{σαρκικός}*· οι ημέρες του θα είναι ακόμα*$^{(Ο\text{-},VG\text{-})}$ *120 χρόνια*^{έτη}*.* **4** Κατά τις ημέρες εκείνες ήταν οι γίγαντες^{Νεφιλείμ} πάνω στη γη, και ακόμα^{έτι}, ύστερα, αφού οι γιοι του Θεού εισήλθαν^{σχετίσθηκαν} στις θυγατέρες των ανθρώπων, κι αυτές τεκνοποίησαν σ' αυτούς· εκείνοι [ήταν] οι δυνατοί^{κραταιοί}, οι από παλαιά άντρες ονομαστοί.

5 Και είδε ο Κύριος ότι πληθυνόταν^{αυξανόταν} η κακία του ανθρώπου πάνω στη γη, και όλοι^{πάντες} οι σκοποί των διαλογισμών της καρδιάς του [ήταν] μόνο κακία όλες ^{πάσας} τις ημέρες. **6** Και μεταμελήθηκε ο Κύριος διότι εποίησε^{δημιούργησε} τον άνθρωπο πάνω στη γη· και λυπήθηκε μέσα στην καρδιά του. **7** Και είπε ο Κύριος: *Θα εξαλείψω τον άνθρωπο, τον οποίο εποίησα*$^{(χ.\ 6)}$*, από το πρόσωπο της γης· από άνθρωπο μέχρι κτήνος, μέχρι ερπετό, και μέχρι πτηνό του ουρανού· επειδή μεταμελήθηκα* $^{(Ο'\text{ - }θύμωσα)}$ *που τους δημιούργησα*^{εποίησα}*.* **8** Ο δε Νώε βρήκε χάρη μπροστά στον Κύριο$^{ενώπιον\ Κυρίου}$.

9 Αυτή είναι η γενεαλογία του Νώε. Ο Νώε ήταν άνθρωπος δίκαιος, τέλειος^{άψογος} μεταξύ των συγχρόνων του· μαζί με^{μετά} τον Θεό περπάτησε ο Νώε. **10** Και γέννησε ο Νώε τρεις γιους, τον Σημ, τον Χαμ και τον Ιάφεθ. **11** Διαφθάρθηκε δε η γη μπροστά^{ενώπιον} στον Θεό, και γέμισε ολοκληρωτικά^{ενεπλήσθη} η γη από αδικία^{βία}. **12** Και είδε ο Θεός τη γη, και να^{ιδού}, ήταν διεφθαρμένη· διότι κάθε^{πάσα} σάρκα είχε διαφθείρει τον δρόμο της πάνω στη γη.

[5:5] Κφ. 3:19, Εβ. 9:27 **[5:6]** Κφ. 4:26 **[5:18]** Ιουδ. 14:15 **[5:22]** Κφ. 6:9, 17:1, 24:40, Δευ. 13:4, 2Βα. 20:3, Ψλ. 16:8, 116:9, 128:1, Μιχ. 6:8, Μαλ. 2:6 **[5:24]** 2 Βα. 2:11, Εβ. 11:5 ^{II}**Ανακούφιση** **[5:29]** Κφ. 3:17, 4:11 **[5:32]** Κφ. 6:10, Κφ.10:21 **[6:1]** Κφ. 1:28 ^{1α}Ωσηέ 1:10 **[6:2]** Δευ. 7:3,4 **[6:3]** Γαλ. 5:16,17, 1 Πε. 3:19, Ψλ. 78:39 **[6:4α]** Δευτ. 3:11 **[6:5]** Κφ. 8:21, Δευ. 29:19, Παρ. 6:18, Ματ. 15:19, Ρω. 8:8 **[6:6]** Αρ. 23:19, 1Σα. 15:11, 19, 2Σα. 24:16, Μαλ. 3:6, Ιακ. 1:17, Ησ. 63:10, Εφ. 4:30 **[6:8]** Κφ. 19:19, Εξ. 33:12-3, 16-17, Λου. 1:30, Πρ.7:46 **[6:9]** Κφ. 7:1, Ιεζ. 14:14,20, Ρω. 1: 17, Εβ. 11:7, 2Πετ. 2:5, Κφ. 5:22, Γαλ. 5:16 **[6:10]** Κφ. 5:32 **[6:11]** Κφ. 7:1, 10:9, 13:13, 2Χρ. 34:27, Λου. 1:6, Ρω. 2:13, 3:19 , Ιεζ. 8:17, 28:16, Αβ. 2:8,17, 18:21 **[6:12]** Κφ. 18:21, Ψλ. 14:2, 33:13, 14, 53:2,3

VG **[5:5-6]** ...έζησε 105 χρόνια... **[5:7]** ...807 χρόνια... **[5:8-9]** ...90 χρόνια... **[5:10]** ...815 χρόνια... **[5:11-13]** ...840 χρόνια... **[5:14-15]** ...65 χρόνια... **[5:16]** ...830 χρόνια... **[5:17-21]** ...ο Ενώχ 65 χρόνια... **[5:22]** ...300 χρόνια... **[5:23-24]** ...και δεν τον είδαν πλέον· διότι ο Θεός τον πήρε. **[5:25]** ...187 χρόνια... **[5:26]** ...782 χρόνια... **[5:27-28]** ...έζησε 182 χρόνια... **[5:29-30]** ...595 χρόνια... **[5:31]** ...του Λάμεχ έζησε 777 χρόνια... **[6:1-4]** ...γίγαντες ...οι ισχυροί από παλαιά, **άνδρες φημισμένοι. [6:5-6] Μεταστράφηκε ο Θεός** ...**Και, αγγιγμένος εσωτερικά από πόνο καρδιάς, [6:7]** είπε: Θα εξαλείψω τον άνθρωπο, τον οποίο δημιούργησα... διότι **μεταστράφηκα** που τους έκανα. **[6:8-9]** ...δίκαιος και τέλειος...

Ο' **[5:5-6]** Ἔζησεν δὲ Σήθ **διακόσια καὶ πέντε** (Λ+Χ: 105) ἔτη... **[5:7]** καὶ ἔζησεν Σήθ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Ἐνώς **ἑπτακόσια καὶ ἑπτὰ** (Λ+Χ: 808) ἔτη... **[5:8-9]** Καὶ ἔζησεν Ἐνώς **ἑκατὸν ἐνενήκοντα** (Λ+Χ: 90) ἔτη... **[5:10]** καὶ ἔζησεν Ἐνὼς μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Καϊνᾶν **ἑπτακόσια καὶ δέκα πέντε** ἔτη... **[5:11-13]** ...καὶ ἔζησεν Καϊνᾶν μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Μαλελεήλ **ἑπτακόσια καὶ τεσσαράκοντα** (Λ+Χ: 840) ἔτη... **[5:14-15]** Καὶ ἔζησεν Μαλελεήλ **ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα πέντε** (Λ+Χ: 70) ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν Ἰάρεδ. **[5:16]** καὶ ἔζησεν Μαλελεήλ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Ἰάρεδ **ἑπτακόσια καὶ τριάκοντα** (Λ+Χ: 830) ἔτη... **[5:17-21]** ...Καὶ ἔζησεν Ἐνώχ **ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα πέντε** (Λ+Χ: 65) ἔτη... **[5:22] εὐηρέστησεν** (Εβρ. 11:5) δὲ Ἐνώχ τῷ Θεῷ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Μαθουσάλα **διακόσια** (Λ+Χ: 300) ἔτη... **[5:23-24]** καὶ **εὐηρέστησεν Ἐνώχ τῷ Θεῷ καὶ οὐχ ηὑρίσκετο**, ὅτι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός. **[5:25]** Καὶ ἔζησεν Μαθουσάλα **ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα ἑπτὰ** (Λ+Χ: 80) ἔτη... **[5:26]** καὶ ἔζησεν Μαθουσάλα μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Λάμεχ **ὀκτακόσια δύο** (Λ+Χ: 782) ἔτη... **[5:27-28]**...Καὶ ἔζησεν Λάμεχ **ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ὀκτὼ** ἔτη... **[5:29]** ...Οὗτος **διαναπαύσει** ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν καὶ **ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν** ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς κατηράσατο κύριος ὁ Θεός. **[5:30]** καὶ ἔζησεν Λάμεχ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Νῶε **πεντακόσια καὶ ἑξήκοντα πέντε** ἔτη... **[5:31]** ...πᾶσαι αἱ ἡμέραι Λάμεχ **ἑπτακόσια καὶ πεντήκοντα τρία** (Λ+Χ: 777) ἔτη, καὶ ἀπέθανεν. **[6:1-2]** ...ὅτι καλαί εἰσιν ...γυναῖκας ἀπὸ πασῶν, ὧν ἐξελέξαντο.**[6:3]** καταμείνῃ ... εἰς τὸν αἰῶνα διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας... **[6:4]** οἱ δὲ **γίγαντες** ἦσαν ...γῆς ἐν ταῖς ἡμέραις... **ὡς ἂν εἰσεπορεύοντο οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων** καὶ ἐγεννῶσαν ἑαυτοῖς· ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ γίγαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος, **οἱ ἄνθρωποι οἱ ὀνομαστοί. [6:5]** ...**τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας, [6:6]** καὶ ἐνεθυμήθη ὁ Θεὸς ὅτι ...ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον... **καὶ διενοήθη. [6:7]** ὅτι **ἐθυμώθην** (Λ+Χ: μετανόησα) ὅτι ἐποίησα αὐτούς. **[6:8-9]** Αὗται δὲ αἱ γενέσεις Νῶε ἄνθρωπος δίκαιος, τέλειος ὢν **ἐν τῇ γενεᾷ**...

13 Και είπε ο Θεός στον Νώε: *Το τέλος κάθε*πάσης *σάρκας ήλθε μπροστά μου, διότι η γη γέμισε*ενεπλήσθη *αδικίας απ' αυτούς· και να*ιδού, *θα εξολοθρεύσω αυτούς και τη γη.* **14** *Φτιάξε*Κάμε *για τον εαυτό σου Κιβωτό από ξύλα Γόφερ*II *· [με] χωρίσματα*(νοσσιάς/φωλιές) *θα κάνεις την Κιβωτό, και θα την αλείψεις εσωτερικά κι εξωτερικά με πίσα.* **15** *Και να πως θα την κατασκευάσεις: το μεν μήκος της Κιβωτού [θα 'ναι] 300 πήχεις, το δε πλάτος της 50 πήχεις, και το ύψος αυτής 30 πήχεις.* **16** *Στέγη*(τσοχάρ=σοφίτα) *θα κάνεις στην Κιβωτό, και σε μιά πήχη θα την τελειώσεις άνωθεν*στο ύψος *· και την είσοδο*θύρα *της Κιβωτού θα βάλεις στα πλάγια· κατώγεια, διώροφα, και τριώροφα θα κάμεις σε αυτή.*

17 *Εγώ δε, να*, εγώ επιφέρω τον Κατακλυσμό των νερών*υδάτων *πάνω στη γη, για να εξολοθρεύσω κάθε*πάσαν *σάρκα, η οποία έχει μέσα της*εν εαυτή *πνεύμα ζωής* υποκάτω *του ουρανού· κάθετι*παν ό,τι *[είναι] πάνω*επί *στη γη, θα πεθάνει.*

18 *Και θα στήσω*ορίσω *τη διαθήκη μου πρός εσέ· και θα εισέλθεις*μπεις *μέσα στην Κιβωτό, εσύ, και οι γιοι σου, και η γυναίκα σου, και οι γυναίκες των γιων σου μαζί σου.* **19** *Κι από κάθε*παντός *ζώο από κάθε [είδος] σάρκας, ανά δύο από πάντων θα εισάξεις στην Κιβωτό, για να* δια*φυλάξεις τη ζωή [αυτών] μαζί σου· αρσενικό και θηλυκό θα είναι.*

20 *Απ' τα πτηνά κατά το είδος τους, κι απ' τα κτήνη κατά το είδος τους, από πάντα τα ερπετά της γης κατά το είδος τους, ανά δύο απ' όλα θα εισέλθουν προς εσέ για να* δια*φυλάξεις τη ζωή [τους].* **21** *Και εσύ λάβε για τον εαυτό σου από κάθε* φαγητό*φαγώσιμο *το οποίο τρώγεται, και θα συγκεντρώσεις αυτό κοντά*πλησίον *σου· και θα είναι σε σένα, και σ' αυτά, για τροφή.* **22** Και έκανε ο Νώε κατά πάντα όσα πρόσταξε σ' αυτόν ο Θεός· έτσι έκανε.

7 **[Z]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ ΣΤΟΝ ΝΩΕ: *Είσελθε*Μπες *εσύ, κι όλη η οικογένειά*οίκος *σου, στην Κιβωτό· διότι σε είδα δίκαιο μπροστά*ενώπιόν *μου στη γενεά αυτή·* **2** *από όλα τα κτήνη τα καθαρά λάβε μαζί σου επτά, τ' αρσενικό και το θηλυκό του· και από τα κτήνη τα μη καθαρά [ανά] δύο, τ' αρσενικό και το θηλυκό του·* **3** *και από τα πτηνά του ουρανού 7/7, αρσενικό και θηλυκό· δια να διατηρήσεις σπέρμα*απογόνους *πάνω*επί *στο πρόσωπο όλης*πάσης *της γης·* **4** *διότι ακόμη μετά 7 ημέρες εγώ φέρνω βροχή πάνω στη γη 40 μέρες και 40 νύχτες· και θα εξαλείψω από το πρόσωπο της γης κάθε τι που υπάρχει, το οποίο εποίησα*δημιούργησα. **5** Και έκανε ο Νώε κατά πάντα όσα πρόσταξε σε αυτόν ο Κύριος. **6** [Ηταν] δε ο Νώε 600 χρόνωνετών, όταν έγινε ο κατακλυσμός των νερώνυδάτων πάνωεπί στη γη. **7** Και εισήλθεμπήκε ο Νώε, και οι γιοι του, και η γυναίκα του, και οι γυναίκες των γιων του μαζί του, στην Κιβωτό, λόγωεξ αιτίας των νερών του κατακλυσμού. **8** Από τα κτήνη τα καθαρά, και από τα κτήνη τα μη καθαρά, και από τα πτηνά, και από όλαπάντων τα έρποντα πάνωεπί στη γη, **9** δύο δύο εισήλθαν* προς τον Νώε στην Κιβωτό, αρσενικό και θηλυκό, καθώς πρόσταξε ο Θεός στον Νώε. **10** Και μετά τις 7 ημέρες, τα νεράύδατα του Κατακλυσμού επήλθαν πάνωεπί στη γη.

11 Τον 600στο χρόνοέτος της ζωής του Νώε, τον 2ο μήνα, την 17η ημέρα του μήνα, κατ' αυτή την ημέρα σχίσθηκαν όλεςπάσαι οι πηγές της μεγάλης αβύσσου, και οι καταρράκτες των ουρανών ανοίχτηκαν. **12** Και έγινε ο υετόςκαταιγίδα πάνω στη γη 40 μέρες και 40 νύχτες.

13 Κατά την ίδια αυτή μέρα εισήλθεμπήκε ο Νώε, κι οι γιοι του Νώε, ο Σήμ και ο Χάμ και ο Ιάφεθ, και η γυναίκα του Νώε, και οι τρεις γυναίκες των γιων του μαζί με αυτόν, μέσα στην Κιβωτό· **14** αυτοί, και όλαπάντα τα άγριαζώα κατά το είδος τους, και πάντα τα κτήνηκτηνοτροφία κατά το είδος τους, και πάντα τα ερπετά που έρπουν πάνω στη γη, κατά το είδος τους, και πάντα τα πτηνά κατά το είδος τους, και κάθεπαν πτερωτόπετούμενο παντός είδους.

15 Και εισήλθανμπήκαν προς τον Νώε στην Κιβωτό, δύο δύο από κάθεπάσης σάρκα η οποία [έχει] πνεύμα ζωής. **16** Και τα εισερχόμενα, αρσενικά και θηλυκά από κάθε σάρκα, μπήκαν, όπως πρόσταξε σ' αυτόν ο Θεός· και έκλεισε ο Κύριος [την Κιβωτό από] πάνω του. **17** Και έγινεδιάρκησε ο Κατακλυσμός 40 ημέρες πάνω στη γη· και πληθύνθηκαν τα νερά*, και ανασήκωσαν την Κιβωτό, και υψώθηκε υπεράνω της γης. **18** Και κυριαρχούσανεκραταιούντο τα νεράύδατα, και αύξανανεπληθύνοντο υπερβολικάσφόδρα πάνω στη γη· και η Κιβωτός περιφερόταν πάνω στην επιφάνεια των νερών*.

19 Και τα νερά* υπερκυριαρχούσαν πολύσφόδρα επάνω στη γη· και σκεπάσθηκαν όλαπάντα τα βουνάόρη τα ψηλά τα υποκάτω από όλο τον ουρανό. **20** Τα νερά υπερυψώθηκαν 15 πήχεις, και σκεπάσθηκαν τα βουνάόρη.

[6:13] Ιερ. 51:13, Ιεζ. 7:2,3,6, Αμ. 8:2, 1Πε. 4:7, six. 17 **[6:14]** II**Ακακία ή έλατο** **[6:17]** six. 13, Κφ. 7:4,21-23, 2Πε. 2:5 **[6:18]** Κφ. 7:1,7, 1Πε. 3:20, 2Πε. 2:5 **[6:19]** Κφ. 7:8,9, 15,16 **[6:20]** Κφ. 7:9,15, Ιδέ και Κφ. 2:19, Εξ. 40:16 **[6:22]** Εβ. 11:7, Κφ. 7:5,9, 2Πε. 2:5 **[7:1]** Six. 7, Μτ. 24:38, Λου. 17:26, Εβ. 11:7, 1Πε. 3:20, 2Πε. 5:5, Κφ. 6:9, Ψλ. 33:18,19, Παρ. 10:9, 2Πτ. 2:9 **[7:2]** Six. 8 - Λευ. Κεφ.11, Λευ. 10:10, Ιεζ. 44:23 **[7:4]** Six. 12,17 **[7:5]** Κφ. 6:22 **[7:7]** six. 1 **[7:11]** Κφ. 8:2, Παρ. 8:28, Ιεζ. 26:19, Κφ. 1:7, 8:2, Ψλ. 78:23 **[7:12]** six. 4,17 **[7:13]** six. 1,7, Κφ. 6:18, Εβ. 11:7, 1Πε. 3:20, 2Πε. 2:5 **[7:14]** six. 2,3,8,9 **[7:15]** Κεφ. 6:20 **[7:16]** six. 2,3 **[7:17]** six. 4,12 **[7:18]** Ψλ. 104:26 **[7:19]** Ψλ. 104:6, Ιερ. 3:23

VG **[6:13-14]** ...από **λειανμένα ξύλα· μικρά διαμερίσματα** (mansiunculae)... **[6:15-16]** ...ένα **παράθυρο**... **[7:1-4]** ...κάθε **ύπαρξη** (substantiam) που έκανα. **[7:5-11]** ...οι πηγές του μεγάλου βυθού διερράγησαν και οι καταρράκτες του ουρανού ανοίχθηκαν· **[7:18]** Διότι **πλημμύρισαν υπερβολικά**... **[7:19]** ...**υπερίσχυσαν υπερβολικά**... **[7:20]** Δεκαπέντε πήχεις ψηλότερα στάθηκε το νερό πάνω απ' τα όρη, τα οποία είχε σκεπάσει.

Ο' **[6:13]** Καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἥκει ἐναντίον μου ...καὶ ἰδοὺ ἐγὼ **καταφθείρω** αὐτοὺς... **[6:14]** ποίησον οὖν σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ **ξύλων τετραγώνων· νοσσιὰς ποιήσεις τὴν κιβωτὸν καὶ ἀσφαλτώσεις αὐτὴν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῇ ἀσφάλτῳ**. **[6:15]** καὶ οὕτως ποιήσεις... **[6:16]** ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτὸν **καὶ εἰς πῆχυν συντελέσεις** αὐτὴν ἄνωθεν· τὴν δὲ θύραν τῆς κιβωτοῦ ποιήσεις ἐκ πλαγίων· **[6:17]** ἐγὼ δὲ ἰδοὺ ἐπάγω τὸν **κατακλυσμὸν ὕδωρ** ἐπὶ τὴν γῆν **καταφθεῖραι** πᾶσαν σάρκα, ἐν ᾗ ἐστιν **πνεῦμα ζωῆς** ...καὶ ὅσα ἐὰν ᾖ ἐπὶ τῆς γῆς, τελευτήσει. **[6:18]**... εἰσελεύσῃ δὲ... **[6:19]** ...ἀπὸ πάντων τῶν **θηρίων** ...εἰσάξεις... ἵνα τρέφῃς μετὰ σεαυτοῦ· **[6:20]** ἀπὸ πάντων τῶν **ὀρνέων** τῶν **πετεινῶν** κατὰ γένος ...πρὸς σὲ τρέφεσθαι μετὰ σοῦ... **[6:21]** σὺ δὲ λήμψῃ σεαυτῷ ἀπὸ πάντων τῶν βρωμάτων, ἃ ἔδεσθε, καὶ συνάξεις πρὸς σεαυτόν, καὶ ἔσται σοὶ καὶ ἐκείνοις φαγεῖν. **[6:22]** ...ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος ὁ Θεός, οὕτως ἐποίησεν. **[7:1]** ...ὅτι σὲ εἶδον δίκαιον ἐναντίον μου... **[7:2]** ...εἰσάγαγε πρὸς σὲ... **[7:3]** ...τῶν πετεινῶν ...τοῦ οὐρανοῦ τῶν καθαρῶν ἑπτὰ ἑπτά... καὶ ἀπὸ τῶν **πετεινῶν** τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο, ἄρσεν καὶ θῆλυ, **διαθρέψαι σπέρμα** ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. **[7:4]** ἔτι γὰρ ἡμερῶν ἐγὼ ἐπάγω **ὑετὸν** ...καὶ ἐξαλείψω πᾶσαν τὴν **ἐξανάστασιν**... προσώπου τῆς γῆς. **[7:5]** ...ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ... **[7:6]** Νῶε δὲ ἦν ἐτῶν 600, καὶ ὁ **κατακλυσμὸς ἐγένετο ὕδατος**... **[7:7]** ...διὰ **τὸ ὕδωρ τοῦ** κατακλυσμοῦ. **[7:8-9]** ...καθὰ ἐνετείλατο... **[7:10]** ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς... **[7:11]** ...τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ **ἐρράγησαν** πᾶσαι αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου... **[7:12-14]** καὶ πάντα τὰ θηρία **(VG+)** κατὰ γένος... **[7:15]** ...ἐν ᾧ ἐστιν πνεῦμα ζωῆς. **[7:16]** καὶ τὰ εἰσπορευόμενα ...καθὰ ἐνετείλατο ὁ Θεὸς τῷ Νῶε καὶ ἔκλεισεν... ἔξωθεν... **[7:17]** ...ἐπληθύνθη τὸ ὕδωρ καὶ ἐπῆρεν τὴν κιβωτόν. **[7:18]** καὶ ἐπεκράτει τὸ ὕδωρ...

21 Και πέθανε κάθε[πάσα] κινούμενη σάρκα πάνω στη γη, απ' τα πτηνά και κτήνη[κτηνοτροφία] και τα ζώα, και όλα-[πάντων] τα ερπετά που έρπουν πάνω στη γη, και κάθε άνθρωπος. **22** Απ' όλα τα όντα[ζωντανά πλάσματα] πάνω στη ξηρά, όλα όσα [είχαν] πνοή ζωής[(VG+)] στους μυκτήρες[ρουθούνια] τους, πέθαναν. **23** Και εξαλείφθηκε κάθε τι[παν] που υπήρχε[το υπάρχον (VG+)] πάνω στο πρόσωπο της γης, από ανθρώπου έως κτήνους, μέχρι ερπετού και έως πτηνού του ουρανού, εξαλείφθηκαν απ' τη γη· [παρ]έμενε δε μόνο ο Νώε, κι όσα ήταν μαζί του [μέσα] στην Κιβωτό. **24** Και κυριαρχούσαν[εκραταιούντο] τα νερά πάνω στη γη 150 ημέρες.

8 **[Η]** ΚΑΙ ΘΥΜΗΘΗΚΕ ο Θεός τον Νώε, και όλα [πάντα] τα ζώα, και πάντα* τα κτήνη[κτηνοτροφία], τα οποία ήταν μαζί του [μέσα] στην Κιβωτό· και διαπέρασε ο Θεός άνεμο πάνω στη γη, και στράγγισαν τα νερά. **2** Και κλείσθηκαν οι πηγές της αβύσσου, και οι καταρράκτες του ουρανού, και συγκρατήθηκε ο υετός[ραγδαία νεροποντή] απ' τον ουρανό.

3 Και αποσύρονταν τα νερά από τη γη συνεχώς· και λιγόστευαν τα νερά[ύδατα] μετά τις 150 ημέρες. **4** Και κάθησε η Κιβωτός την 17[η] του 7[ου] μηνός πάνω στα βουνά [όρη] Αραράτ. **5** Τα δε νερά* λιγόστευαν συνεχώς μέχρι το 10[ο] μήνα· [και] την 1[η] του 10[ου] μηνός φάνηκαν οι κορυφές των βουνών. **6** Και μετά 40 μέρες άνοιξε ο Νώε τη θυρίδα[παραθυράκι] της Κιβωτού, την οποία είχε κάνει· **7** κι [εξ]απέστειλε τον κόρακα, ο οποίος βγαίνοντας πήγαινε και έρχονταν, μέχρι που στέγνωσαν τα νερά απ' τη γη.

8 Και εξαπέστειλε την περιστερά αργότερα, για να δει αν υποχώρησαν[έπαυσαν] τα νερά* από το πρόσωπο της γης· **9** και μη βρίσκοντας η περιστερά ανάπαυση για τα πόδια της, επέστρεψε προς αυτόν στην Κιβωτό, γιατί τα νερά [βρισκόταν] πάνω στο πρόσωπο της γης· και απλώνοντας τα χέρια του, την έπιασε και την έφερε[εισήγαγε] κοντά του μέσα στην Κιβωτό. **10** Και ανέμεινε ακόμη άλλες επτά ημέρες, και πάλι [εξ]απέστειλε το περιστέρι από την Κιβωτό· **11** και επέστρεψε σ' αυτόν η περιστερά προς το εσπέρας[σούρουπο], και να[ιδου], [ήταν] στο στόμα της φύλλο ελιάς, αποσπασμένο· και γνώρισε[κατανόησε] ο Νώε ότι έπαυσαν[υποχώρησαν] τα νερά[ύδατα] από τη γη.

12 Και περίμενε ακόμη άλλες επτά ημέρες, κι απέστειλε την περιστερά· και δεν επέστρεψε πλέον σε αυτόν.

13 Και τον 601[ο] χρόνο[έτος] [του Νώε], την 1[η] του 1[ου] μήνα, εξέλιπαν[αποστράγγιξαν] [τα νερά] από τη γη· και σήκωσε[αφαίρεσε] ο Νώε τη στέγη[(τσοχάρ=σοφίτα)] της Κιβωτού, και είδε, και να[ιδού], εξέλιπε [το νερό*] από το πρόσωπο της γης. **14** Και την 27[η] ημέρα του 2[ου] μήνα στέγνωσε[εξηράνθη] η γη· **15** και μίλησε ο Θεός προς τον Νώε, λέγοντας: **16** *Έξελθε[βγες έξω] από την Κιβωτό εσύ κι η γυναίκα σου, και οι γιοι σου, και οι γυναίκες των γιων σου μαζί σου·* **17** *όλα[πάντα] τα ζώα που 'ναι μαζί σου, από κάθε σάρκα, και πτηνά και κτήνη και κάθε ερπετό που έρπει πάνω στη γη, εξάγαγε[βγάλε έξω] μαζί σου, και ας πολλαπλασιασθούν πάνω στη γη, και ας αυξηθούν και ας πληθύνουν πάνω στη γη.* **18** Και εξήλθε[βγήκε] ο Νώε, και οι γιοι του, και η γυναίκα του, και οι γυναίκες των γιων μαζί του· **19** πάντα τα ζώα, όλα τα έρπετα και πάντα τα πτηνά, κάθε τι που κινείται πάνω στη γη, κατά τα είδη τους, εξήλθαν απ' την Κιβωτό.

20 Και οικοδόμησε ο Νώε θυσιαστήριο στον Κύριο· και έλαβε από κάθε καθαρό κτήνος[κτηνοτροφία], και από κάθε πτηνό καθαρό, και πρόσφερε ολοκαυτώματα πάνω στο θυσιαστήριο. **21** Και οσφράνθηκε[μύρισε] Κύριος οσμή[μυρωδιά] ευωδίας· και είπε Κύριος μέσα στην καρδιά του[(VG-)]: *Δε θα καταραστώ πλέον τη γη λόγω[εξ αιτίας] του ανθρώπου· διότι ο διαλογισμός της καρδιάς του ανθρώπου [είναι] κακός από τη νηπιότητά του· ούτε θα πατάξω πλέον όλα τα ζωντανά[πλάσματα], όπως έκανα.* **22** *Για όσο [καιρό] υπάρχει[διαμένει] η γη, σπορά και θερισμός, και ψύχος και καύσωνας, και καλοκαίρι [θέρος] και χειμώνας, και μέρα και νύχτα, δεν θα παύσουν.*

9 **[Θ]** ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΣΕ ο Θεός τον Νώε και τους γιους του· κι είπε σ' αυτούς: *Αυξάνεστε και πληθύνεστε, και γεμίστε τη γη·* **2** *και ο φόβος σας κι ο τρόμος σας θα 'ναι πάνω σ' όλα τα ζώα της γης, και σ' όλα τα πτηνά του ουρανού, πάνω σε ότι [έρπει πάνω] στη γη, και όλα τα ψάρια της θάλασσας· στα χέρια σας δόθηκαν·* **3** *κάθε κινούμενο, το οποίο ζει θα 'ναι σε σας για τροφή· όπως το χλωρό χορτάρι, τα πάντα έδωσα σε σας·* **4** *κρέας όμως με τη ζωή του, με το αίμα του δε θα φάτε·*

[7:21] Κφ. 6:13,17, six. 4, Ιωβ 22:16, Ματ. 24:39, Λου. 17:27, 2Πε. 3:6 **[7:22]** Κφ. 2:7 **[7:23]** 1Πε. 3:20, 2Πε. 2:5, 3:6 **[7:24]** Κφ. 8:3, Σύγκ. 8:4, με six. 11 **[8:1]** Κφ. 19:29, Εξ. 2:24, 1Σα. 1:19, Εξ. 14:21 **[8:2]** Κφ. 7:11, Ιωβ 38:37 **[8:3]** Κφ. 7:24 **[8:6]** Κφ. 6:16, Ησ. 11:9, Αβ. 2:14**[8:16]** Κφ. 7:13 **[8:17]** Κφ. 7:15, Κφ. 1:22 **[8:20]** Λευ. κφ. 11 **[8:21]** Λευ. 1:9, Ιεζ. 20:41, 2Κο. 2:15, Εφ. 5:2, Κφ. 3:17, 6:17, Κφ. 6:5, Ιωβ 14:4, 15:14, Ψλ. 51:5, Ιερ. 17:9, Ματ. 15:19, Ρω. 1:21, 3:23, Κφ. 9:11,15 **[8:22]** Ησ. 54:9, Ιερ. 33:20,25 **[9:1]** Κφ. 1:28, six. 7,19 **[9:2]** Κφ. 1:28, Ωσ. 2:18 **[9:3]** Δευ. 12:15, 14:3,9,11, Πρ.10:12,13, Κφ. 1:29, Ρω. 14:14,20, 1Κο. 10:23,26, Κολ. 2:16, 1Τι. 4:3,4 **[9:4]** Λευ.17:10-14, 19:26,Δευ. 12:23, 1Σα. 14:33,Πρ. 15:20 **[9:5]** Εξ. 21:28

VG **[8:1-2]** (Βλ. 7:11) **[8:3-4]** ...την **27[η]** ημέρα του μήνα, **στα όρη της Αρμενίας**. **[8:5-11]** ...κλαδί ελιάς με χλωρά φύλλα... **[8:12-17]** Όλα τα ζωντανά ...κάθε σαρκός... **[8:18-21]** ...η διάθεση και η σκέψη της ανθρώπινης καρδιάς ρέπουν προς το κακό... **[8:22]** ... **[9:1-4]** ...carnem cum sanguine...

o' **[7:19]** τὸ δὲ ὕδωρ ἐπεκράτει **σφόδρα σφοδρῶς**... **ἐπεκάλυψεν** πάντα τὰ ὄρη **τὰ ὑψηλά**, ἃ ἦν ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ· **[7:20]** ...ὑψώθη τὸ ὕδωρ καὶ ἐπεκάλυψεν πάντα τὰ ὄρη **τὰ ὑψηλά. [7:21-22]** καὶ πάντα, ὅσα ἔχει πνοὴν ζωῆς, καὶ πᾶς, ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἀπέθανεν. **[7:23]** καὶ **ἐξήλειψεν πᾶν τὸ ἀνάστημα**, ὃ ἦν ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς ...καὶ **κατελείφθη** μόνος Νῶε καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ κιβωτῷ. **[7:24]** καὶ **ὑψώθη τὸ ὕδωρ** ἐπὶ τῆς γῆς... **[8:1]** Καὶ **ἐμνήσθη** ..τῶν **θηρίων** καὶ πάντων τῶν κτηνῶν... καὶ **ἐπήγαγεν** ὁ θεὸς πνεῦμα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ **ἐκόπασεν τὸ ὕδωρ**, **[8:2]** καὶ **ἐπεκαλύφθησαν**... καὶ **συνεσχέθη ὁ ὑετὸς** ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. **[8:3]** καὶ **ἐνεδίδου** τὸ ὕδωρ πορευόμενον ἀπὸ τῆς γῆς, **ἐνεδίδου καὶ ἠλαττονοῦτο** τὸ ὕδωρ... **[8:4-5]** τὸ δὲ ὕδωρ **πορευόμενον ἠλαττονοῦτο** ἕως... **ὥφθησαν αἱ κεφαλαὶ** τῶν ὀρέων. **[8:6]** ...τὴν **θυρίδα** τῆς κιβωτοῦ, ἣν **ἐποίησεν**, **[8:7]** ...τὸν κόρακα τοῦ ἰδεῖν εἰ **κεκόπακεν** τὸ ὕδωρ· καὶ ἐξελθὼν οὐχ **ὑπέστρεψεν ἕως τοῦ ξηρανθῆναι τὸ ὕδωρ**... **[8:8]** ...ὀπίσω αὐτοῦ ἰδεῖν εἰ **κεκόπακεν** τὸ ὕδωρ... **[8:9]** καὶ οὐχ εὑροῦσα... ὕδωρ ἦν ἐπὶ παντὶ προσώπῳ πάσης τῆς γῆς... καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν κιβωτόν **[8:10]** καὶ **ἐπισχὼν** ἔτι ἡμέρας ἑπτὰ ἑτέρας... **[8:11]** καὶ **ἀνέστρεψεν** πρὸς αὐτὸν ἡ περιστερὰ τὸ πρὸς ἑσπέραν καὶ εἶχεν **φύλλον ἐλαίας κάρφος ἐν τῷ στόματι αὐτῆς**, καὶ ἔγνω Νῶε ὅτι κεκόπακεν τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς. **[8:12]** καὶ **ἐπισχὼν** ἔτι ἡμέρας ἑπτὰ ἑτέρας... καὶ **οὐ προσέθετο τοῦ ἐπιστρέψαι** πρὸς αὐτὸν ἔτι. **[8:13]** ...τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ ἀπεκάλυψεν Νῶε... ἦν ἐποίησεν... **[8:14-17]** καὶ πάντα τὰ θηρία, ὅσα ἐστὶν μετὰ σοῦ... **[8:18-19]** καὶ πάντα τὰ **θηρία** καὶ πάντα τὰ κτήνη καὶ πᾶν πετεινὸν καὶ πᾶν **ἑρπετὸν κινούμενον** ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ **γένος** αὐτῶν ἐξῆλθοσαν ἐκ τῆς κιβωτοῦ. **[8:20]** ...καὶ **ἀνήνεγκεν ὁλοκαρπώσεις** ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. **[8:21]** ...καὶ εἶπεν Κύριος ὁ Θεὸς **διανοηθείς**, Οὐ προσθήσω ἔτι τοῦ καταράσασθαι τὴν γῆν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἔγκειται **ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ** ἐκ νεότητος· οὐ προσθήσω οὖν ἔτι **πατάξαι πᾶσαν σάρκα ζῶσαν**, καθὼς ἐποίησα. **[8:22]** πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς... **θέρος καὶ ἔαρ**. **[9:1]** καὶ **πληρώσατε** τὴν γῆν **καὶ κατακυριεύσατε** αὐτῆς **[9:2]** ...τοῖς **θηρίοις (VG+)** τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πάντα τὰ **ὄρνεα** τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐπὶ **[9:3]** καὶ πᾶν **ἑρπετόν**, ὃ ἐστιν ζῶν, ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν· ὡς **λάχανα** χόρτου δέδωκα ὑμῖν τὰ πάντα. **[9:4]** πλὴν **κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς** οὐ φάγεσθε·

5 *και εξάπαντος το αίμα σας, [το αίμα] της ζωής σας, απ' το χέρι κάθε ζώου θα εκζητήσω αυτό, [και] από το χέρι του ανθρώπου· [και] από το χέρι παντός*κάθε *αδελφού του θα εκζητήσω τη ζωή του ανθρώπου*(VG-, O'-)· **6** *όποιος χύσει αίμα ανθρώπου, από άνθρωπο θα χυθεί το αίμα του· διότι κατά την εικόνα του Θεού εποίησε*δημιούργησε *[ο Θεός] τον άνθρωπο·* **7** *εσείς δε αυξάνεστε και πληθύνεστε, [και] πολλαπλασιάζεστε πάνω στη γη, και να πληθύνεστε πάνω σ' αυτή.*

8 Και είπε ο Θεός στον Νώε και στους γιους του που ήταν μαζί του, λέγοντας: **9** *Και εγώ, δείτε, στήνω*θεσμοθετώ *τη διαθήκη μου προς εσάς, και προς το σπέρμα σας μετά από σας·* **10** *και προς κάθε*παν *ζωντανό πλάσμα*έμψυχο ζώο*, το οποίο [είναι μαζί] με σας, από τα πτηνά, από τα κτήνη*κτηνοτροφία *και από όλα τα ζώα*ζωντανά *της γης, [τα οποία είναι] με σας· από το καθένα*παντός *το οποίο εξήλθε*βγήκε *από την Κιβωτό, μέχρι κάθε ζώο*ζωντανό *της γης·* **11** *και στήνω*(χ. 9) *τη Διαθήκη μου προς εσάς· και δεν θα εξολοθρευτεί πλέον καμμιά σάρκα από τα νερά*ύδατα *του Κατακλυσμού· ούτε θα γίνει πλέον Κατακλυσμός για να φθείρει*καταστρέψει *τη γη.*

12 Και είπε ο Θεός: *Αυτό είναι το σημείο της Διαθήκης, την οποία εγώ κάνω μεταξύ εμένα και εσάς και κάθε*παντός *έμψυχου ζώου*ζωντανού πλάσματος *το οποίο [είναι] μαζί σας, σε γενεές αιώνιες.* **13** *Το*ποθετώθέτω *το τόξο μου μέσα*εν *στο σύννεφο*νεφέλη*, και θα είναι σαν σημάδι διαθήκης* ανα*μεταξύ εμένα και της γης·* **14** *και όταν συννεφιάσω*σύννεφο-νεφέλη *πάνω στη γη, θα φανεί το τόξο μέσα*εν *στο σύννεφο*·* **15** *και θα θυμηθώ τη διαθήκη μου, την* ανα*μεταξύ εμένα και εσάς, και κάθε*παντός *έμψυχου ζώου από κάθε σάρκα· και τα νερά*ύδατα *δεν θα είναι πλέον για κατακλυσμό για να εξαλείψουν κάθε*πάσαν *σάρκα·* **16** *και το τόξο θα είναι μέσα*εν *στο σύννεφο*νεφέλη*· και θα βλέπω αυτό, για να θυμάμαι την παντοτεινή Διαθήκη την* ανα*μεταξύ Θεού και κάθε*παντός *έμψυχου ζώου από κάθε σάρκα η οποία [είναι] πάνω στη γη.* **17** Και είπε ο Θεός προς τον Νώε: *Αυτό [είναι] το σημείο της Διαθήκης, την οποία έστησα* ανα*μεταξύ εμένα και πάσης σαρκός η οποία [είναι] επάνω στη γη.*

18 Ήταν δε οι γιοι του Νώε, αυτοί που εξήλθαν από την Κιβωτό, ο Σημ και ο Χαμ και ο Ιάφεθ. Ο δε Χαμ ήταν ο πατέρας του Χαναάν. **19** Αυτοί οι τρεις [είναι] οι γιοι του Νώε και απ' αυτούς διασπαρθήκανε σε όλη*πάσα* τη γη.

20 Και άρχισε ο Νώε [να είναι] γεωργός και φύτευσε αμπελώνα· **21** και ήπιε από το κρασί*οίνο* και μέθυσε, και *ξε*γυμνώθηκε μέσα στη σκηνή του. **22** Και είδε ο Χαμ, ο πατέρας του Χαναάν, τη γύμνωση του πατέρα του· και ανάγγειλε [αυτό] στους δύο αδελφούς [που ήταν] έξω. **23** Και [αφού] έλαβαν ο Σημ και ο Ιάφεθ το ένδυμα*μανδύα*, τοποθέτησαν αυτό στους δύο ώμους*νώτα* τους· και βαδίσαντες πισώπλατα*οπισθόνωτα*, σκέπασαν τη γύμνια του πατέρα τους· και τα πρόσωπά τους [ήταν] προς τα πίσω, και τη γύμνια του πατέρα τους δεν είδαν.

24 Συνερχόμενος*ανανήψας* δε ο Νώε απ' το κρασί του, έμαθε όσα έκαμε σ'αυτόν ο νεότερος γιος του. **25** Και είπε: *Επικατάρατος ο Χαναάν· δούλος των δούλων θα είναι στους αδελφούς του.* **26** Και είπε: *Ευλογημένος Κύριος ο Θεός του Σημ. Και ο Χαναάν θα 'ναι δούλος σ' αυτόν·* **27** *ο Θεός θα πλατύνει τον Ιάφεθ, και θα κατοικήσει στις σκηνές του Σημ, ο δε Χαναάν θα 'ναι δούλος σ' αυτόν·* **28** Και έζησε ο Νώε μετά τον Κατακλυσμό 350 χρόνια*έτη*. **29** Και έγιναν όλες*πάσες* οι ημέρες του Νώε 950 έτη*· και πέθανε.

10 **[Ι]** ΚΑΙ ΑΥΤΕΣ ΕΙΝΑΙ οι γενεαλογίες των γιων του Νώε, Σημ, Χαμ και Ιάφεθ· και γεννήθηκαν σ' αυτούς γιοι μετά τον Κατακλυσμό. **2** Οι γιοι του Ιάφεθ [ήσαν] *Γομέρ, και Μαγώγ, και Μαδαΐ, και Ιαυάν, και Θουβάλ, και Μεσέχ, και Θειράς.* **3** Και οι γιοι του Γομέρ, *Ασχενάζ, και Ριφάθ, και Θωγαρμά.* **4** Και οι γιοι του Ιαυάν, *Ελεισά, και Θαρσείς, Κιττείμ [και] Δωδανείμ.* **5** Απ' αυτούς μοιράσθηκαν τα νησιά των εθνών στους τόπους τους· καθενός κατά τη γλώσσα του, κατά τις φυλές τους, στα έθνη τους. **6** Και οι γιοι του Χαμ, [ήταν] *Χούς, και Μισραϊμ, και Φούθ, και Χαναάν.* **7** Και οι γιοι του Χούς, [ήταν] *Σεβά, και Αβιλά, και Σαβθά, και Ρααμά, και Σαβθεκά· και οι γιοι του Ρααμά, [ήταν] Σεβά, και Δαιδάν.*

8 Και ο Χους γέννησε τον Νεβρώδ· αυτός άρχισε να 'ναι κραταιός πάνω στη γη· **9** αυτός ήταν ισχυρός κυνηγός μπροστά*ενώπιον* στον Κύριο· δι' αυτό λέγεται, *Καθώς ο Νεβρώδ, ισχυρός κυνηγός μπροστά στον Κύριο·* **10** και η αρχή της βασιλείας του στάθηκε η Βαβυλώνα, και Ερέχ, και Εχάδ, και Χαλνέ, στη γη Σενναάρ. **11** Από τη γη εκείνη εξήλθε ο Ασσούρ, κι οικοδόμησε τη Νινευή, και την πόλη Ρεχωβώθ, και τη Χαλάχ, **12** και τη Ρεσέν ανα*μεταξύ* της Νινευή και της Χαλάχ· αυτή είναι η πόλη η μεγάλη.

[9:5] Κφ. 4:9,10, Ψλ.9:12, Πρ. 17: 26 **[9:6]** Εξ. 21:12,14, Λευ. 24:17, Ματ. 26:52, Απ. 13:10, Κφ. 1:27 **[9:7]** six. 1,19, Κφ. 1:28 **[9:9]** Κφ. 6:18, Ησ. 54:9 **[9:10]** Ψλ. 145:9 **[9:11]** Ησ. 54:9 **[9:12]** Κφ. 17:11 **[9:13]** Απ. 4:3 **[9:15]** Εξ. 28:12, Λευ. 26:42,45, Ιεζ.16:60 **[9:16]** Κφ. 17:13,19 **[9:18]** Κφ. 10:6 **[9:19]** Κφ. 5:32, Κφ. 10:32, 1Χρ. 1:4, κ.τ.λ. **[9:20]** Κφ. 3:19,23, 4:2, Παρ. 12:11 **[9:21]** Παρ. 20:1, 1Κο. 10:12 **[9:23]** Εξ. 10:12, Γαλ. 6:1 **[9:25]** Δευ. 27:16, I.N. 9:23, 1Βα. 9:20,21 **[9:26]** Ψλ. 144:15, Εβ. 11:16 **[9:27]** Εφ. 2:13,14, 3:6 **[10:1]** Κφ. 9:1,7,19 **[10:2]** 1Χρ. 1:5, κτλ. **[10:5]** Ψλ. 72:10, Ιερ. 2:10, 25:22, Σοφ. 2:11 **[10:6]** 1Χρ. 1:10 κτλ. **[10:9]** Ιερ. 16:16, Μιχ. 7:2, Κφ. 6:11 **[10:10]** Μιχ. 5:6

ο' **[9:5]** καὶ γὰρ τὸ ὑμέτερον **αἷμα τῶν ψυχῶν** ὑμῶν ἐκζητήσω... τὴν **ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου**. **[9:5-6]** ...ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται... **[9:7]** ...καὶ **πληρώσατε** τὴν γῆν καὶ πληθύνεσθε ἐπ' αὐτῆς. **[9:8-9]**Ἐγὼ ἰδοὺ **ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου**... **[9:10]** καὶ πάσῃ ψυχῇ τῇ ζώσῃ μεθ' ὑμῶν ἀπὸ... **[9:11]** ...καὶ οὐκ ἀποθανεῖται πᾶσα σὰρξ... οὐκ ἔσται ἔτι **κατακλυσμὸς ὕδατος τοῦ καταφθεῖραι**... **[9:12]** ...ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς ζώσης, ἥ ἐστιν μεθ' ὑμῶν, εἰς γενεὰς αἰωνίους· **[9:13-14]** καὶ ἔσται **ἐν τῷ συννεφεῖν** με νεφέλας ἐπὶ τὴν γῆν ὀφθήσεται... **[9:15]** καὶ **μνησθήσομαι** ...καὶ ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς ζώσης ἐν πάσῃ σαρκί, καὶ οὐκ ἔσται ἔτι τὸ ὕδωρ εἰς κατακλυσμὸν ὥστε ἐξαλεῖψαι πᾶσαν σάρκα. **[9:16]** καὶ ἔσται τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ὄψομαι τοῦ μνησθῆναι διαθήκην αἰώνιον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς ζώσης ἐν πάσῃ σαρκί, ἥ ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς. **[9:17-21]** ...καὶ ἐγυμνώθη **ἐν τῷ οἴκῳ** αὐτοῦ. **[9:22-23]** καὶ λαβόντες Σὴμ καὶ Ἰάφεθ... τὸ ἱμάτιον ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα αὐτῶν καὶ ἐπορεύθησαν ὀπισθοφανῶς καὶ συνεκάλυψαν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν... **[9:24]** **ἐξένηψεν** δὲ Νῶε ἀπὸ τοῦ οἴνου καὶ ἔγνω ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος, **[9:25]** ...Ἐπικατάρατος Χαναάν· **παῖς οἰκέτης ἔσται** τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. **[9:26]** καὶ εἶπεν: Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Σὴμ, καὶ ἔσται Χαναὰν **παῖς** αὐτοῦ. **[9:27]** πλατύναι ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς οἴκοις τοῦ Σὴμ, καὶ γενηθήτω Χαναὰν παῖς αὐτῶν... **[9:28-29]** ... **[10:1]** Αὗται δὲ αἱ γενέσεις τῶν υἱῶν Νῶε... **[10:2]** ...καὶ Μαδαὶ καὶ Ἰωυὰν καὶ Ἐλισὰ καὶ Θοβὲλ καὶ Μοσὸχ καὶ Θίρας. **[10:3]** ...Ἀσχανὰζ καὶ Ῥιφὰθ καὶ Θοργαμά. **[10:4]** καὶ υἱοὶ Ἰωυὰν Ἐλισὰ καὶ Θαρσὶς, Κίτιοι, **Ρόδιοι**. **[10:5]** ἐκ τούτων ἀφωρίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν... **[10:6]** Υἱοὶ δὲ Χὰμ· Χοὺς καὶ Μεσραΐμ, Φοὺδ καὶ Χαναάν. **[10:7-8]** Χοὺς δὲ ἐγέννησεν τὸν Νεβρὼδ· οὗτος ἤρξατο εἶναι **γίγας** ἐπὶ τῆς γῆς. **[10:9]** οὗτος ἦν **γίγας κυνηγὸς** ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ· διὰ τοῦτο ἐροῦσιν· Ὡς Νεβρὼδ, **γίγας κυνηγὸς** ἐναντίον Κυρίου. **[10:10]** Καὶ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ Βαβυλὼν καὶ Ὀρὲχ καὶ Ἀρχὰδ καὶ Χαλάννη ἐν τῇ γῇ Σενναάρ. **[10:11]** ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν Ἀσσούρ καὶ ᾠκοδόμησεν τὴν Νινευὴ καὶ τὴν Ῥοωβὼθ πόλιν καὶ τὴν Χαλάχ, **[10:12]** καὶ τὴν **Δασὲμ** ἀνὰ μέσον.

13 Και ο Μισραϊμ γέννησε *τους Λουδείμ, και τους Αναμείμ, και τους Λεαβείμ, και τους Ναφθουχείμ,* **14** *και τους Πατρουσείμ, και τους Χασλουχείμ, (από τους οποίους προήλθαν*[εξήλθον] *οι Φιλισταίοι), και τους Χαφθορείμ.*

15 Και ο Χαναάν γέννησε τον Σιδώνα, τον πρωτότοκό του, και τον Χετταίο, **16** και τον Ιεβουσαίο, και τον Αμορραίο, και τον Γεργεσαίο, **17** και τον Ευαίο, και τον Αρουχαίο, και τον Ασενναίο, **18** και τον Αρβάδιο, και τον Σαμαραίο, και τον Αμαθαίο. Και μετά απ' αυτό διασπάρθηκαν[διασκορπίσθηκαν] οι φυλές των Χαναναίων.

19 Και ήταν τα όρια των Χαναναίων από τη Σιδώνα, καθώς πηγαίνει κάποιος στα Γέραρα, μέχρι τη Γάζα, και καθώς πάει κάποιος στα Σόδομα και Γόμορρα, και Αδαμά, και Σεβωείμ, μέχρι [τη] Λασά. **20** Αυτοί [είναι] οι γιοι του Χαμ, κατά τις φυλές τους, κατά τις γλώσσες τους, στους τόπους τους, στα έθνη τους.

21 Και στον Σημ, τον πατέρα όλων[πάντων] των γιών του Έβερ, τον αδελφό του Ιάφεθ του μεγαλύτερου, γεννήθηκαν και σ' αυτόν [γιοί]. **22** Γιοι του Σημ ήταν ο Ελάμ, και ο Ασσούρ, και ο Αρφαξάδ, και ο Λουδ, και ο Αράμ.

23 Και οι γιοι του Αράμ, [ήταν] *ο Ουζ, και ο Ουλ, και ο Γεθέρ, και ο Μας.* **24** Και ο Αρφαξάδ γέννησε τον Σαλά· και ο Σαλά γέννησε τον Έβερ. **25** Και στον Έβερ γεννήθηκαν δύο γιοι· το όνομα του ενός, [ήταν] *Φαλέγ*[II]· διότι στις μέρες του διαμερίσθηκε η γη· και το όνομα του αδελφού του, [ήταν] *Ιοκτάν*. **26** Και ο Ιοκτάν γέννησε *τον Αλμωδάδ, και τον Σαλέφ, και τον Ασαρμαβέθ, και τον Ιαράχ,* **27** *και τον Αδωράμ και τον Ουζάλ και τον Δικλά,* **28** *και τον Οβάλ, και τον Αβιμαήλ, και τον Σεβά,* **29** *και τον Οφείρ και τον Αβιλά και τον Ιωβάβ*· όλοι αυτοί [ήταν] γιοι του Ιοκτάν. **30** Και η κατοίκησή τους εκτεινόταν από [την] Μησά, καθώς πάει κάποιος στα Σεφαρά, βουνό[όρος] της Ανατολής.

31 Αυτοί [είναι] οι γιοι [του] Σημ, κατά τις φυλές τους, κατά τις γλώσσες τους, στους τόπους τους, κατά τα έθνη τους. **32** Αυτές [είναι] οι φυλές των γιων του Νώε, κατά τις γεννεές τους, στα έθνη τους· και από αυτούς διασπάρθηκαν τα έθνη πάνω στη γη, μετά τον Κατακλυσμό.

11 **[ΙΑ]** ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΟΛΗ[ΠΑΣΑ] Η ΓΗ μιας γλώσσας και μιας φωνής[προφοράς]. **2** Και όταν ξεκίνησαν από την ανατολή, βρήκαν [μια] πεδιάδα στη γη Σενναάρ· και κατοίκησαν εκεί. **3** Και είπε ο ένας στον άλλο: *Ελάτε, ας φτιάξουμε πλίθους, και ας ψήσουμε [αυτές] σε φωτιά*[εν πυρί]. και χρησίμευσε σ' αυτούς ο μεν πλίθος αντί [για] πέτρα, η δε πίσσα[άσφαλτος] χρησίμευσε σ' αυτούς αντί [για] πηλό.**4** Και είπαν: *Ελάτε, ας χτίσουμε*[οικοδομήσουμε] *για τους εαυτούς μας [μια] πόλη και [ένα] πύργο, του οποίου η κορυφή [να φθάνει] ως τον ουρανό· και ας αποκτήσουμε στους εαυτούς μας όνομα, μήπως διασκορπισθούμε*[διασπαρώμεν] *πάνω στο πρόσωπο όλης της γης.*

5 Κατέβηκε δε ο Κύριος για να δει την πόλη και τον πύργο, τον οποίο οικοδόμησαν* οι γιοι των ανθρώπων. **6** Και είπε ο Κύριος: *Δείτε, ένας λαός, κι όλοι*[πάντες] *έχουν μια γλώσσα, και άρχισαν να κατασκευάζουν αυτό· και τώρα δεν θα εμποδιστεί σ' αυτούς οτιδήποτε*[παν ό,τι] *σκοπεύουν να κάνουν·* **7** *Ελάτε, ας κατεβούμε κι ας συγχύσουμε εκεί τη γλώσσα τους, για να μη κατανοεί ο ένας τη γλώσσα του άλλου.* **8** Και διασκόρπισε αυτούς ο Κύριος από εκεί πάνω στο πρόσωπο όλης[πάσης] της γης· και έπαυσαν να οικοδομούν την πόλη. **9** Γι' αυτό επωνομάσθηκε το όνομα αυτής *Βαβέλ*[II]· γιατί εκεί σύγχυσε ο Κύριος τη γλώσσα όλης[πάσης] της γης· και από εκεί διασκόρπισε αυτούς ο Κύριος πάνω στο πρόσωπο όλης[πάσης] της γης.

10 Αυτή είναι η γενεαλογία του Σημ: *Ο Σημ ήταν 100 χρόνων, όταν γέννησε τον Αρφαξάδ δύο χρόνια* μετά τον κατακλυσμό· **11** *και έζησε ο Σημ, αφού γέννησε τον Αρφαξάδ, 500 χρόνια*, και γέννησε γιους και κόρες*[θυγατέρες]. **12** *Και ο Αρφαξάδ έζησε 35 χρόνια, και γέννησε τον Σαλά·* **13** *και έζησε ο Αρφαξάδ, αφού γέννησε τον Σαλά, 403 χρόνια, και γέννησε γιους και κόρες*.* **14** *Και ο Σαλά έζησε 30 χρόνια*, και γέννησε τον Εβερ·* **15** *και έζησε ο Σαλά, αφού γέννησε τον Έβερ, 403 χρόνια, και γέννησε γιους και κόρες.* **16** *Και έζησε ο Εβερ 34 χρόνια*, και γέννησε τον Φαλέγ·* **17** *και έζησε ο Εβερ, αφού γέννησε το Φαλέγ, 430 χρόνια*, και γέννησε γιους και κόρες*.* **18** *Και έζησε ο Φαλέγ 30 χρόνια, και γέννησε τον Ραγαύ·* **19** *κι έζησε ο Φαλέγ, αφού γέννησε τον Ραγαύ, 209 χρόνια, και γέννησε γιους και θυγατέρες.*

[10:14] 1Χρ. 1:12 **[10:19]** Κφ. 13:12,14, 15,17, 15:18-21, Αρ. 34:2-12, Ι.Ν. 12:7,8 **[10:22]** Χρ. 1:17, κτλ **[10:24]** Κφ. 11:12 **[10:25]** 1Χρ. 1:19 [II]**Διαμερισμός** **[10:32]** six. 1, Κφ. 9:19 **[11:4]** Δευ. 1:24 **[11:5]** Κφ. 18:21 **[11:6]** Κφ. 9:19, Πρ. 17:26, six. 1. Ψλ. 2:1 **[11:7]** Κφ. 1:26, Ψλ. 2:4, Πρ. 2:4-6, Κφ. 42:23, Δευ. 28:49, Ιερ. 5:15, 1Κο. 14:2,11 **[11:8]** Λου. 1:51, Κφ. 10: 25,32 [II]**Σύγχυσις** **[11:9]** 1Κο. 14:23 **[11:10]** Κφ. 10:22, 1Χρ. 1:17 **[11:12]** Λου. 3:35 **[11:16]** 1Χρ. 1:19, Λου. 3:35 [II]**Φάλεκ** **[11:13-15]** Κφ. 5:13-14 (Ο'): *Καὶ ἔζησεν Καινὰν ἔτη ἑκατὸν τριάντα, καὶ ἐγέννησεν τὸν Σαλά. Καὶ ἔζησεν Καινὰν μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Σαλὰ ἔτη τριακόσια τριάκοντα, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Καὶ ἐγένετο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Καινὰν ἔτη τετρακόσια ἑξήκοντα, καὶ ἀπέθανεν* **(σ.σ. Η σοβαρή αυτή διαφοροποίηση (**Αρφαξὰδ, **Καϊνὰν**, Σαλά**) διασαφηνίζει πλήρως τα γραφόμενα στο Λουκ. 3:35-36).**

VG **[9:5-24]** ...εξύπνησε εκ του οίνου... **[9:25-29]** ... **[10:1-4]** ...και Δωδανίμ. **[10:6-8]** ...αυτός άρχισε να είναι ισχυρός πάνω στη γη, **[10:10-18]** και τον Αράδιο... **[10:19-20]** ...σύμφωνα με... και τις γενεές και τις χώρες και τα έθνη τους. **[10:21-32]** ... **[11:1]** ...μιας γλώσσας και μιας ομιλίας. **[11:2-3]** ...πίσσα αντί **κονίαμα**. **[11:4-5]** ...γιοι **του Αδάμ.** **[11:6]** ...ούτε θα παύσουν από τις σκέψεις τους ώσπου να τις ολοκληρώσουν με έργο. **[11:7-9]** ...στο πρόσωπο κάθε χώρας. **[11:10-12]** ...35 χρόνια... **[11:13]** ...303 χρόνια... **[11:14]** ...30... **[11:15]** ...403... **[11:16]** ...34... **[11:17]** ...430... **[11:18]** ...30...

σ' **[10:13]** ... **[10:14–18]** καὶ τὸν **Ἀράδιον**... **[10:19]** ...τὰ ὅρια τῶν Χαναναίων... **[10:20]** ...υἱοὶ Χάμ... ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν... **[10:21]** ...πάντων τῶν υἱῶν Εβερ, ἀδελφῷ Ἰάφεθ τοῦ μείζονος **[10:22]** υἱοὶ Σήμ· ... Ἀρὰμ καὶ Καϊνᾶν **[10:23]** κὶ υἱοὶ Ἀρὰμ· Ὡς κὶ Οὐλ καὶ Γαθὲρ καὶ Μοσοχ **[10:24]** καὶ **Ἀρφαξὰδ ἐγέννησεν τὸν Καϊνᾶν, καὶ Καϊνᾶν ἐγέννησεν τὸν Σαλά, Σαλὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Εβέρ [10:25–26]** Ἰεκτὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλμωδὰδ καὶ τὸν Σαλὲφ καὶ Ἀσαρμὼθ καὶ Ἰαραχ **[10:27]** καὶ Ὁδορρὰ καὶ Αἰζηλ **[10:28]** καὶ Ἀβιμεὴλ καὶ Σαβεύ **[10:29]** καὶ Οὐφὶρ καὶ Εὐιλὰ **[10:30]** καὶ ἐγένετο ἡ κατοίκησις αὐτῶν ἀπὸ Μασσὴ ἕως ἐλθεῖν εἰς Σωφηρά, ὄρος ἀνατολῶν **[10:31]** ...υἱοὶ Σήμ... ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν **[10:32]** ... **[11:1]** καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ **χεῖλος ἕν, καὶ φωνὴ μία** πᾶσιν. **[11:2–3]** ...ἄνθρωπος τῷ πλησίον· Δεῦτε πλινθεύσωμεν πλίνθους καὶ ὀπτήσωμεν αὐτὰς πυρί, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς λίθον, καὶ **ἄσφαλτος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός. [11:4]** ...οὐ **ἡ κεφαλὴ** ἔσται ἕως τοῦ οὐρανοῦ. **[11:5–6]** καὶ εἶπεν Κύριος· Ἰδοὺ **γένος ἓν καὶ χεῖλος** ἓν πάντων, καὶ τοῦτο ἤρξαντο ποιῆσαι, καὶ νῦν οὐκ ἐκλείψει ἐξ αὐτῶν πάντα, ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιεῖν. **[11:7] Δεῦτε** καὶ καταβάντες ...ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίον. [11:8] καὶ διεσπέριεν... τὴν πόλιν **καὶ τὸν πύργον**. **[11:9]** Διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς **Σύγχυσις**, ὅτι ἐκεῖ συνέχεεν κύριος τὰ χεῖλη πάσης τῆς γῆς... **[11:10]** Καὶ αὗται **αἱ γενέσεις** Σήμ· **[11:11–12]** καὶ ἔζησεν Ἀρφαξὰδ **135** (Λ+Χ: 35) ἔτη, καὶ ἐγέννησεν τὸν **Καϊνᾶν** (Λ+Χ: Σαλά)... **[11:13]** ...τὸν Καϊνᾶν (Λ+Χ: Σαλά)... **430** (Λ+Χ: 403)... καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησεν Καϊνᾶν (Λ+Χ: Σαλά) **130** καὶ ἐγέννησεν τὸν Σαλὰ, καὶ ἔζησεν Καϊνᾶν μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Σαλὰ **330** ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν. **[11:14]** καὶ ἔζησεν Σαλὰ **130** (Λ+Χ: 30) ἔτη... **[11:15]** ...**330** (Λ+Χ: 403)... **[11:16]** καὶ ἔζησεν Ἐβὲρ **134** (Λ+Χ: 35)... **[11:17] 370** (Λ+Χ: 430) **[11:18] 130** (Λ+Χ: 30)

20 Και έζησε ο Ραγαύ 32 χρόνια[έτη], και γέννησε τον *Σερούχ·* **21** και έζησε ο Ραγαύ, αφού γέννησε τον Σερούχ, 207 χρόνια*, και γέννησε γιους και θυγατέρες.

22 Και έζησε ο Σερούχ 30 χρόνια, και γέννησε τον *Ναχώρ·* **23** και έζησε ο Σερούχ, αφού γέννησε τον Ναχώρ, 200 χρόνια*, και γέννησε γιους και θυγατέρες.

24 Και έζησε ο Ναχώρ 29 χρόνια*, και γέννησε τον *Θάρα·* **25** και έζησε ο Ναχώρ, αφού γέννησε τον Θάρα, 119 χρόνια[έτη], και γέννησε γιους και θυγατέρες. **26** Και έζησε ο Θάρα 70 χρόνια*, και γέννησε τον *Άβραμ, τον Ναχώρ, και τον Αρράν.* **27** Και αυτή [είναι] η γενεαλογία του Θάρα· ο Θάρα γέννησε τον *Άβραμ, τον Ναχώρ, και τον Αρράν·* και ο Αρράν γέννησε τον *Λωτ*. **28** Και πέθανε ο Αρράν ενώπιον[ενώ ήταν μαζί με τον] Θάρα τον πατέρα του στον τόπο της γέννησης του, στην Ούρ των Χαλδαίων.

29 Και έλαβαν ο Άβραμ κι ο Ναχώρ για τον εαυτό τους γυναίκες[συζύγους]· το όνομα της γυναίκας του Άβραμ [ήταν] *Σάρα·* και τ' όνομα της γυναίκας του Ναχώρ, [ήταν] *Μελχά*, θυγατέρα του Αρράν, πατέρα [της] Μελχά, και πατέρα [του] Ιεσχά. **30** Η δε Σάρα ήταν στείρα, δεν είχε παιδί[τέκνο]. **31** Και έλαβε[πήρε] ο Θάρα, Άβραμ το γιο του και Λώτ το γιο του Αρράν, [τον] εγγονό του, και Σάρα τη νύμφη [του], τη γυναίκα του Άβραμ του γιου του· και εξήλθαν[έφυγαν] μαζί απ' την Ουρ των Χαλδαίων, για να πάνε στη γη Χαναάν· και ήλθαν μέχρι τη Χαρράν και κατοίκησαν εκεί. **32** Και έγιναν[έφτασαν] οι ημέρες του Θάρα 205 χρόνια· και πέθανε ο Θάρα στη Χαρράν.

12 **[IB]** Ο ΔΕ ΚΥΡΙΟΣ ΕΙΠΕ στον Άβραμ: *Έξελθε[βγές] από τη γη σου, κι από τη συγγένειά σου, και απ' τον οίκο του πατέρα σου, στη γη την οποία θα σου δείξω·* **2** *και θα σε κάνω μέγα έθνος· και θα σ' ευλογήσω, και θα μεγαλύνω τ' όνομά σου· και θα 'σαι για [εις] ευλογία·* **3** *και θα ευλογήσω αυτούς που σ' ευλογούν, κι αυτούς που σε καταριώνται θα καταρασθώ· και θα ευλογηθούν μέσω εσού[εν σοι] όλες οι φυλές της γης.* **4** Και έφυγε ο Άβραμ, καθώς του είπε ο Κύριος· και μαζί του πήγε [και] ο Λωτ· ο δε Άβραμ [ήταν] ηλικίας 75 χρόνων[έτων], όταν εξήλθε[βγήκε] απ' τη Χαρράν.

5 Και έλαβε ο Άβραμ, Σάρα τη γυναίκα του και Λωτ το γιό του αδελφού του, και όλα[πάντα] τα υπάρχοντά τους όσα είχαν αποκτήσει, και τους ανθρώπους που είχαν αποκτήσει στη Χαρράν, και εξήλθαν για να πάνε στη γη Χαναάν· και ήλθαν στη γη Χαναάν. **6** Και διαπέρασε[διέσχισε] ο Άβραμ τη γη εκείνη μέχρι τον τόπο της Συχέμ, ως τη βελανιδιά[δρυ] Μορέχ· οι δε Χαναναίοι τότε [κατοικούσαν] στη γη [αυτή]. **7** Και φάνηκε ο Κύριος στον Άβραμ και είπε: *Στο σπέρμα σου θα δώσω τη γη αυτή.* Και οικοδόμησε εκεί θυσιαστήριο στον Κύριο, ο οποίος εμφανίσθηκε σ' αυτόν. **8** Και από εκεί μετέβηκε[μετακώμησε] προς το βουνό, [το] στα ανατολικά[VG+] της Βαιθήλ, και έστησε τη σκηνή του [έχοντας] τη Βαιθήλ στη δύση και τη Γαι στην ανατολή· και οικοδόμησε εκεί θυσιαστήριο στον Κύριο, και επικαλέσθηκε το όνομα του Κυρίου.

9 Και μετεσκήνωσε ο Άβραμ, οδοιπορώντας και προχωρώντας προς τη μεσημβρία[κεντρική χώρα]. **10** Έγινε δε πείνα στη γη [αυτή]· και κατέβηκε ο Άβραμ στην Αίγυπτο για να παροικήσει εκεί· διότι η πείνα [ήταν] βαριά στη γη. **11** Και όταν πλησίαζε να μπεί στην Αίγυπτο, είπε στην Σάρα τη γυναίκα του: *Δες[ιδού], γνωρίζω ότι είσαι γυναίκα όμορφη[ευειδής]·* **12** *θα συμβεί λοιπόν, ώστε καθώς θα σε δουν οι Αιγύπτιοι, θα πουν: Γυναίκα του [είναι] αυτή· και θα με φονεύσουν, εσένα δε θα σε φυλάξουν ζωντανή.* **13** *Πες λοιπόν, [ότι] είσαι αδελφή μου, για να γίνει καλό σε μένα εξ αιτίας σου, και να διαφυλαχθεί η ζωή μου χάρη σε σένα.*

14 Και όταν εισήλθε ο Άβραμ στην Αίγυπτο, είδαν οι Αιγύπτιοι τη γυναίκα ότι ήταν πολύ[σφόδρα] ωραία. **15** Και οι άρχοντες του Φαραώ την είδαν, και την επαίνεσαν στον Φαραώ· και πήραν τη γυναίκα στην [κατ]οικία του Φαραώ.

16 Τον δε Άβραμ μεταχειρίσθησαν καλά χάριν αυτής· και είχε[απέκτησε] πρόβατα και βόδια και γαϊδούρια[όνους] και δούλους και δούλες και θηλυκά γαϊδούρια* και καμήλες. **17** Και [επ]έφερε ο Κύριος πάνω[επί] στον Φαραώ και πάνω στον οίκο του πληγές μεγάλες εξ αιτίας Σάρας της γυναίκας του Άβραμ. **18** Κάλεσε δε ο Φαραώ τον Άβραμ, και είπε: *Τι είν' αυτό, [το οποίο] έκανες σε με; γιατί δεν μου φανέρωσες ότι αυτή [είναι] γυναίκα σου;*

[11:20] Λου. 3:35 **[11:24]** Λου. 3:34 **[11:26]** Ι.Ν. 24:2, 1Χρ. 1:26 **[11:29]** Κφ. 17:15, 20:12, Κφ.22:20 **[11:30]** Κφ. 16:1,2, 18:11,12 **[11:31]** Κφ. 12:1, Νεε. 9:7, Πρ. 7:4, Κφ. 10:19 **[12:1]** Κφ. 15:17, Νεε. 9:7, Ησ. 41:2, Πρ. 7:2,3, Εβ. 11:8 **[12:2]** Κφ. 17:6, 18:18, Δευ. 26:5, 1Βα. 3:8, Κφ. 24:35, Κφ. 28:4, Γαλ. 3:14 **[12:3]** Κφ. 27:29, Εξ. 23:22, Αρ. 24:9, Κφ. 18:18, 22:18, 26:4, Ψλ. 72:17, Πρ.3:25, Γαλ. 3:8 **[12:5]** Κφ. 14:14 Εξ.12:41, Κφ. 11:31 **[12:6]** Εβ. 11:9, Δευ.11:30, Κρ. 7:1, Κφ. 10:18,19, 13:7 **[12:7]** Κφ. 17:1, Κφ. 13:15, 17:8, Ψλ. 105:9,11, Κφ. 13:4 **[12:8]** Κφ. 13:4 **[12:9]** Κφ. 13:3 **[12:10]** Κφ. 26:1, Ψλ. 105:13, Κφ. 43:1 **[12:11]** six.14, Κφ. 26:7 **[12:12]** Κφ. 20:11, 26:7 **[12:13]** Κφ. 20:5,13, Ιδέ και 26:7 **[12:14]** Κφ. 39:7, Ματ. 5:28 **[12:15]** Κφ. 20:2 **[12:16]** Κφ. 20:14 **[12:17]** Κφ. 20:18, 1Χρ. 16:21, Ψλ. 105:12, Εβ. 13:4 **[12:18]** Κφ. 20:9, 6:10, Ψλ. 105:13-15

VG **[11:19-20]** ...32 χρόνια... **[11:21-22]** ...30... **[11:23-24]** ...29... **[11:25]** ...119... **[11:26-32]** ... **[12:1-5]** Και πήρε τη Σάραϊ (Sarai), τη γυναίκα του... και όλη την περιουσία που είχαν αποκτήσει και τις ψυχές που είχαν αποκτήσει στη Χαρράν... **[12:6]** διέσχισε ο Άβραμ τη γη έως τον τόπο Συχέμ, έως την περίφημη κοιλάδα (convallem illustrem)... **[12:7-8]** ...έχοντας την Βαιθήλ στα δυτικά και την Αΐ (Hai) στ' ανατολικά... **[12:9]** ...προχωρώντας **προς τον νότο.** **[12:10]** ...λιμός... **[12:11]** ...είσαι όμορφη γυναίκα. **[12:12-13]** ...και να ζήσει η ψυχή μου... **[12:14]** ...ότι ήταν πάρα πολύ όμορφη. **[12:15-16]** ...απέκτησε πρόβατα και βόδια και όνους και υπηρέτες ...και θηλυκούς όνους... **[12:17]** ...πολύ μεγάλες (σοβαρές) πληγές...

Ο' **[11:19]** ...τὸν Ραγαῦ 209 ἔτη... καὶ ἀπέθανεν. **[11:20]** Κὶ ἔζησεν Ραγαῦ **132** (Λ+Χ: 32) ἔτη... **[11:21]** ...κὶ ἀπέθανεν (VG-) **[11:22]** Καὶ ἔζησεν Σερούχ **130** (Λ+Χ: 30) **[11:23]** ...κὶ ἀπέθανεν (VG-) **[11:24]** ...Καὶ ἔζησεν Ναχὼρ ἔτη **79** (Λ+Χ: 29) ... **[11:25]** κὶ ἔζησεν Ναχὼρ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Θάρα ἔτη **129** (Λ+Χ: 29) ...κι ἀπέθανεν. **[11:26-27]** Αὗται δὲ **αἱ γενέσεις** Θάρα· **[11:28]** ...ἀπέθανεν ...**ἐν τῇ γῇ, ᾗ ἐγενήθη, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χαλδαίων**. (Λ+Χ: «**εἰς τὴν γενετειρά του, τὴν Υ̓͂ουρ, τὴν πόλιν των Χαλδαίων**», *σ.σ. Οι εβδομήκοντα ως λόγιοι γνώριζαν ότι καμμιά αρχαία πηγή δεν αναφέρει Ουρ και ως εκ τούτου την παράβλεψαν στην μεταφρασή τους. Η Ουρ όμως ανασκάφθηκε το 1930 απ' τον Λ. Γούλλεη*). **[11:29-30]** ...καὶ **οὐκ ἐτεκνοποίει**. **[11:31]** ...καὶ τὸν Λὼτ υἱὸν Ἀρράν **υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ** ...και **ἐξήγαγεν** αὐτοὺς **ἐκ τῆς χώρας τῶν Χαλδαίων πορευθῆναι** εἰς τὴν γῆν Χαναὰν... **[11:32]** ... **[12:1]** ...εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω· **[12:2]** ...ἔσῃ εὐλογητός· **[12:3]** ...καὶ **ἐνευλογηθήσονται** ἐν σοὶ... **[12:4]** ...καὶ **ᾤχετο** μετ' αὐτοῦ Λὼτ·... **[12:5]** ...καὶ πᾶσαν **ψυχήν**, ἣν ἐκτήσαντο... **[12:6]** καὶ **διώδευσεν** Ἄβραμ τὴν γῆν εἰς τὸ μῆκος αὐτῆς ἕως τοῦ τόπου Συχέμ ἐπὶ τὴν δρῦν **τὴν ὑψηλήν**·... **[12:7]** ...Κυρίῳ **τῷ ὀφθέντι** αὐτῷ. **[12:8]** καὶ ἀπέστη ἐκεῖθεν ...Βαιθὴλ κατὰ **θάλασσαν** καὶ Ἀγγαὶ κατ' ἀνατολάς·... **[12:9]** κὶ ἀπῆρεν Ἄβραμ καὶ πορευθεὶς ἐστρατοπέδευσεν **ἐν τῇ ἐρήμῳ**. **[12:10]** ...ἐγένετο **λιμὸς** ἐπὶ τῆς γῆς... ὅτι ἐνίσχυσεν ὁ **λιμὸς** ἐπὶ τῆς γῆς. **[12:11]** ...ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν Ἄβραμ εἰσελθεῖν εἰς Αἴγυπτον ...Γινώσκω ἐγὼ ὅτι **γυνὴ εὐπρόσωπος** εἶ· **[12:12]** ...καὶ ἀποκτενοῦσίν με, σὲ δὲ περιποιήσονται. **[12:13]** ...ὅπως ἂν εὖ μοι γένηται διὰ σέ, καὶ **ζήσεται ἡ ψυχή μου** ἕνεκεν σοῦ. **[12:14]** ...τὴν γυναῖκα ὅτι καλὴ ἦν σφόδρα, **[12:15]** ...καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Φαραὼ· **[12:16]** καὶ τῷ Ἄβραμ **εὖ ἐχρήσαντο** δι' αὐτήν, καὶ ἐγένοντο αὐτῷ πρόβατα καὶ **μόσχοι** καὶ ὄνοι, παῖδες καὶ παιδίσκαι, ἡμίονοι καὶ κάμηλοι. **[12:17]** κὶ ἤτασεν ὁ **Θεὸς** τὸν Φαραὼ ἐτασμοῖς μεγάλοις καὶ **πονηροῖς** καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ... **[12:18]** ...ὅτι οὐκ ἀπήγγειλάς μοι ὅτι γυνή σού ἐστιν;

19 *γιατί είπες, αδελφή μου [είναι] αυτή; και την πήρα στον εαυτό μου για γυναίκα· και τώρα, να*ιδού *η σύζυγός σου· λάβε [αυτή], και πήγαινε.* **20** Και διόρισε ο Φαραώ ανθρώπους γι' αυτόν· και συνόδευσανσυμπροέπεμψαν αυτόν, και τη γυναίκα του και πάντα όσα είχε.

13 **[ΙΓ]** ΑΝΕΒΗΚΕ ΔΕ Ο ΑΒΡΑΜ απ' την Αίγυπτο, αυτός και η γυναίκα του, και πάντα όσα κατείχε, και ο Λώτ μαζί του, προς τη μεσημβρίακεντρική νότια χώρα/Νεγκέμπ. **2** Και ο Άβραμ [ήταν] πολύ πλούσιος σε κτήνη(VG-), σε ασήμιαργύριο και σε χρυσάφι. **3** Και πήγε οδοιπορώντας απ' τα μεσημβρινά(χ. 1) μέχρι τη Βαιθήλ, μέχρι τον τόπο όπου ήταν η σκηνή του προηγουμένως, μεταξύ Βαιθήλ και Γαί· **4** στον τόπο του θυσιαστηρίου, τον οποίο είχε κάμει εκεί καταρχάς· και επικαλέσθηκε εκεί ο Άβραμ τ' όνομα του Κυρίου.

5 Και ο Λωτ επίσης, ο συμπορευόμενος μαζί με τον Άβραμ, είχε πρόβατα καί βόδια και σκηνές. **6** Και δεν χωρούσε αυτούς η γη για να συγκατοικούν· γιατί ήταν τα υπάρχοντά τους πολλά, και δεν ήταν δυνατό να συγκατοικήσουν. **7** Και συνέβηκε [μια] φιλονικίαέριδα αναμεταξύ των βοσκών των κτηνώνκτηνοτροφία του Άβραμ και των βοσκών των κτηνών* του Λώτ· οι δε Χαναναίοι και οι Φερεζαίοι κατοικούσαν τότε τη γη.

8 Είπε δε ο Άβραμ στο Λωτ: *Ας μην είναι, παρακαλώ, έριδαφιλονικία αναμεταξύ εμένα και σένα και* αναμεταξύ *των βοσκών μου και των βοσκών σου· διότι αδελφοί [είμαστε] εμείς·* **9** *δεν [είναι] όλη η γη μπροστά σου; Διαχωρίσου λοιπόν από μένα· αν [συ πας] στ' αριστερά, εγώ πάω στα δεξιά· κι αν [συ] δεξιά, εγώ στ' αριστερά.* **10** Και αφού σήκωσευψώσας ο Λωτ τα μάτια του, είδε όλη την περίχωρο του Ιορδάνη, διότι όλη ποτιζόταν πριν να καταστρέψει ο Κύριος τα Σόδομα και Γόμορρα, σαν παράδεισος του Κυρίου, σαν η γη της Αιγύπτου, σαν να πάει κανείς στη Σηγώρ. **11** Και έκλεξε ο Λώτ για τον εαυτό του όλη την περίχωρο του Ιορδάνη· και μετεσκήνωσε ο Λώτ προς τ' ανατολικά, και διαχωρίσθηκαν ο ένας απ' τον άλλο. **12** Ο μεν Άβραμ κατοίκησε στη γη Χαναάν· ο δε Λωτ κατοίκησε αναμεταξύ των πόλεων της περιχώρου, και έστησε τις σκηνές [του] ως τα Σόδομα. **13** Οι δε άνθρωποι των Σοδόμων [ήταν] πολύ κακοί και αμαρτωλοί μπροστά στον Κύριο.

14 Και είπε ο Κύριος στον Άβραμ, αφού διαχωρίσθηκε ο Λώτ απ' αυτόν: *Ύψωσε τώρα τα μάτιαοφθαλμούς σου, και δες από το τόπο που βρίσκεσαι, πρός το βορράάρκτον και μεσημβρινά* και ανατολή και δύση·* **15** *διότι όληπάσα τη γη την οποία βλέπεις, σε σένα θα δώσω αυτή και στο σπέρμα σου στον αιώνα·* **16** *και θα καταστήσω το σπέρμα σου σαν την άμμο της γης· ώστε αν μπορεί κάποιος να απαριθμήσει την άμμο της γης, θα* απαριθμηθεί *και το σπέρμα σου.* **17** *[Άφου λοιπόν] σηκωθείς, διόδευσεπεριηγήσου τη γη και στο μήκος και στο πλάτος της· διότι σε σένα θα δώσω αυτή.* **18** Και ξεσήκωσε τη σκηνή [του] ο Άβραμ, κι αφού ήλθε κατοίκησε κοντά στις βελανιδιέςδρυν Μαμβρή, οι οποίες [είναι] στη Χεβρών, και ανοικοδόμησε εκεί θυσιαστήριο στον Κύριο.

14 **[ΙΔ]** ΣΤΙΣεπί ΔΕ ΗΜΕΡΕΣ του Αμαρφέλ βασιλιά [της] Σενναάρ, του Εριώχ βασιλιά [της] Ελλασάρ, του Χοδολλογομόρ βασιλιά [του] Ελάμ, και του Θαργάλ βασιλιά [των] εθνώνΓκογίμ, **2** [αυτοί] έκαναν πόλεμο με το Βερά βασιλιά [των] Σοδόμων, και το Βαρσά βασιλιά [των] Γομόρρων, το Σενναάβ βασιλιά [της] Αδαμά, και το Σεμοβόρ βασιλιά [της] Σεβωείμ, και το βασιλιά της Βελά· αυτή [είναι] η Σηγώρ. **3** Όλοι αυτοί ενώθηκαν μαζί στην κοιλάδα Σιδδίμ η οποία [είναι] η Αλμυρή θάλασσα.

4 Δούλευαν 12 χρόνιαέτη στον Χοδολλογομόρ· τον δε 13ο αποστάτησαν. **5** Και τον 14ο χρόνο* ήλθε ο Χοδολλογομόρ και οι βασιλιάδες μαζί του, και πάταξαννίκησαν τους Ραφαείμ(VG+) στην Ασταρώθ-καρναΐμ, και τους Ζουζείμ στην Αμ, και τους Εμμαίους στη Σαυή-κιριαθαΐμ, **6** και τους Χορραίους στο βουνό τους Σηείρ μέχρι την πεδιάδα(VG+) Φαράν, η οποία [είναι] στην έρημο. **7** Επέστρεψαν δε και ήλθαν στην Εν-μισπάτ, η οποία [είναι] η Κάδης· και πάταξαν* όλοπάντα τον τόπο του Αμαλήκ, και τους Αμορραίους τους κατοίκους της Ασασών-θαμάρ.

8 Εξήλθε δε ο βασιλιάς των Σοδόμων, και ο βασιλιάς των Γομόρρων, και ο βασιλιάς της Αδαμά, και ο βασιλιάς των Σεβωείμ, και ο βασιλιάς της Βελά, η οποία [είναι] η Σηγώρ· και συγκρότησαν μάχη μαζί τους στην κοιλάδα Σιδδίμ, **9** με τον Χοδολλογομόρ βασιλιά [του] Ελάμ, και [του] Θαργάλ βασιλιά [των] εθνών*, και [του] Αμαρφέλ βασιλια [της] Σενναάρ, και του Εριώχ

[12:20] Παρ. 21:1, Ρω. 2:27 **[13:1]** Κφ. 12:9 **[13:2]** Κφ. 24:35, Ψλ. 112:3, Παρ. 10:22 **[13:3]** Κφ. 12:8,9 **[13:4]** Κφ. 12:7,8 **[13:5]** Ψλ. 116:17 **[13:6]** Κφ. 36:7 **[13:7]** Κφ. 26:20, Κφ. 12:6 **[13:8]** 1Κο. 6:7 **[13:9]** Κφ. 20:15, 34:10, Ρω. 12:18, Εβ. 12:14, Ιακ. 3:17 **[13:10]** Κφ. 19:17, Δευ. 34:3, Ψλ. 107:34, Κφ. 19:24-25, Κφ.2:10, Ησ. 51:3, Κφ. 14:2, 8, 19:22, Ιερ. 21:13 **[13:11α]** 1 Κο. 10:24 **[13:12]** Κφ. 19:29, Κφ. 14:12, 19:1, 2Πε. 2:7,8 **[13:13]** Κφ. 18:20, Ιεζ. 16:49, 2Πε. 2:7,8, Κφ. 6:11 **[13:14]** six. 11, Κφ. 28:14 **[13:15]** Κφ. 12:7, 15:18, 17:8, 24:7, 26:4, Αρ. 34:12, Δευ. 34:4, Πρ. 7:5-16 **[13:16]** Κφ. 15:5, 22:17, 26:4, 28:14, 32:12, Εξ. 32:13, Αρ. 23:10, Δευ. 1:10, 1Βα. 4:20, 1Χρ. 27:23, Ησ. 48:19, Ιερ. 33:22, Ρω. 4: 16-18, Εβ. 11:12 **[13:18]** Κφ. 14:13, Κφ. 35:17, 37:14 **[14:1]** Κφ. 10:10, 11:2, Ησ. 11:11 **[14:2]** Δευ. 29:23, Κφ. 19:22 **[14:3]** Αρ. 34:12, Δευ. 3: 17, I.N. 3:16, Ψλ. 107:34 **[14:4]** Κφ. 9:26 **[14:5]** Κφ. 15:20, Δευ. 3:11, I.N. 12:4, 13:12, Δευ. 2:20, Δευ. 2:10,11 **[14:6]** Δευ. 2:12,22 **[14:7]** 2Χρ. 20:2

VG **[13:1]** ...**προς τον νότο.** **[13:2-3]** Και επέστρεψε απ' τον δρόμο όπου είχε έλθει... **[13:4-7]** ...υπήρξε διαμάχη... **[13:8-9]** ...αναχώρησε από μένα... **[13:10]** ...σαν τον παράδεισο του Κυρίου, και σαν την Αίγυπτο και σαν κάποιος πηγαίνει στην Σηγώρ. **[13:11-12]** ...ο Λωτ όμως έμεινε στις πόλεις που βρίσκονταν γύρω από τον Ιορδάνη... **[13:13-16]** ...σαν **την σκόνη** της γης... **[13:17-18]** ...στη **κοιλάδα** Μαμβρή... **[14:1]** ...Αριώχ, βασιλιάς **του Πόντου**... **[14:2-3]** ...στη Κοιλάδα του **Δασότοπου** (Δασώδη Κοιλάδα)... **[14:4-7]** ...στην **πηγή** Μισφάτ... **[14:8]** ...και παρέταξαν μάχη εναντίον τους στη Δασώδη Κοιλάδα, **[14:9]** ...και του Αριώχ, βασιλιά **του Πόντου**· τέσσερις βασιλείς εναντίον πέντε.

Ο' **[12:19]** ...λαβὼν **ἀπότρεχε**. **[12:20]** καὶ ἐνετείλατο Φαραὼ ἀνδράσιν περὶ Ἄβραμ συμπροπέμψαι αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ... **καὶ Λὼτ μετ' αὐτοῦ.** **[13:1]** ...εἰς τὴν **ἔρημον**. **[13:2-3]** **καὶ ἐπορεύθη ὅθεν ἦλθεν, εἰς τὴν ἔρημον** ἕως Βαιθήλ... **[13:4-7]** καὶ ἐγένετο **μάχη** ἀνὰ μέσον τῶν ποιμένων... **[13:8]** ...μὴ ἔστω **μάχη** ἀνὰ μέσον ἐμοῦ... **[13:9]** οὐκ ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σού ἐστιν; **διαχωρίσθητι** ἀπ' ἐμοῦ... **[13:10]** καὶ **ἐπάρας Λὼτ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ**... ἕως ἐλθεῖν εἰς **Ζόγορα**. **[13:11]** καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Λὼτ πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ιορδάνου, καὶ **ἀπῆρεν Λὼτ ἀπὸ ἀνατολῶν**... **[14:1]** Ἐγένετο δὲ... καὶ Θαργὰλ βασιλεὺς ἐθνῶν. **[14:2]** ἐποίησαν πόλεμον μετὰ Βαλλὰ βασιλέως Σοδόμων... Γομόρρας καὶ Σενναὰρ βασιλέως Ἀδαμὰ καὶ Συμοβὸρ βασιλέως Σεβωείμ καὶ βασιλέως Βαλάκ [αὕτη ἐστὶν Σηγώρ]. **[14:3]** πάντες οὗτοι **συνεφώνησαν ἐπὶ τὴν φάραγγα τὴν ἁλυκήν** [αὕτη ἡ θάλασσα τῶν ἁλῶν]. **[14:4]** ...ἀπέστησαν. **[14:5]** ...Χοδολλογομὸρ καὶ οἱ βασιλεῖς οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ **κατέκοψαν τοὺς γίγαντας τοὺς ἐν Ασταρὼθ Καρναΐν καὶ ἔθνη ἰσχυρὰ ἅμα αὐτοῖς** καὶ τοὺς Ὀμμαίους τοὺς ἐν Σαυῇ τῇ πόλει. **[14:6]** ...**ἕως τῆς τερεμίνθου τῆς Φαράν**... **[14:7]** καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθοσαν **ἐπὶ τὴν πηγὴν τῆς κρίσεως** [αὕτη ἐστὶν Κάδης] καὶ κατέκοψαν πάντας τοὺς ἄρχοντας κατέκοψαν πάντας τοὺς ἄρχοντας Ἀμαλὴκ καὶ τοὺς Ἀμορραίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἀσασανθαμάρ.. **[14:8]** ...[αὕτη ἐστὶν Σηγώρ] καὶ παρετάξαντο αὐτοῖς εἰς πόλεμον **ἐν τῇ κοιλάδι τῇ ἁλυκῇ. [14:9]** πρὸς Χοδολλογομὸρ βασιλέα Ἐλὰμ... καὶ Ἀμαρφὰλ βασιλέα Σενναὰρ καὶ Ἀριὼχ βασιλέα Ἐλλασάρ...

βασιλιά της Ελλασάρ· τέσσερεις βασιλιάδες εναντίον κατά-προς των πέντε. **10** Η δε κοιλάδα Σιδδίμ [ήταν] γεμάτη φρεάτωνλάκκους ασφάλτουπίσσας· και τράπηκαν σε φυγή οι βασιλιάδες των Σοδόμων και των Γομόρρων και έπεσαν εκεί· όσοι δε εναπέμειναν κατέφυγαν στο βουνόόρος.

11 Και κατέλαβαν όλαπάντα τα υπάρχοντα(VG+) των Σοδόμων και των Γομόρρων και όλη* την ζωοτροφία τους, και αναχώρησαν. **12** Παρέλαβαν δε [ακόμα] και τον Λωτ γιο του αδελφού του Άβραμ, ο οποίος κατοικούσε στα Σόδομα, και τα υπάρχοντα(VG+) αυτού, και αναχώρησαν.

13 Πήγε δε κάποιος από τους διασωθέντες και ανάγγειλε [αυτό] στον Άβραμ τον Εβραίο(VG+), ο οποίος κατοικούσε κοντάπλησίον στις βελανιδιές-δρυς του Μαμβρή του Αμορραίου, αδελφού του Εσχώλ, και αδελφού του Ανήρ(VG+), οι οποίοι [ήταν] σύμμαχοι του Άβραμ. **14** Όταν άκουσε δε ο Άβραμ ότι αιχμαλωτίσθηκε ο αδελφός του, εξόπλισε 318 από τους δούλους του, οι οποίοι είχαν γεννηθεί στην κατοικία του, και καταδίωξε [πίσω τους] μέχρι Δαν. **15** Και αφού διαίρεσε [τους δικούς του εξόρμησε] εναντίον τους τη νύχτα, αυτός και οι δούλοι του, και τους πάταξανχτύπησαν θανάσιμα, και καταδίωξε αυτούς μέχρι [τη] Χοβά η οποία [είναι] στα αριστερά της Δαμασκού. **16** Και επανέφερε πάντα τα υπάρχοντα(VG+) και επιπλέον επανάφερε το Λωτ τον αδελφό του και τα υπάρχοντά του, ακόμα δε και τις γυναίκες και το λαό.

17 Βγήκεεξήλθε δε ο βασιλιάς των Σοδόμων σε συνάντηση αυτού, αφού επέστρεψε απ' την καταστροφή του Χοδολλογομόρ και των μαζί του βασιλιάδων, στην κοιλάδα Σαυή, η οποία [είναι] η κοιλάδα του βασιλιά.

18 Και ο Μελχισεδέκ, ο βασιλιάς της Σαλήμ έφερε έξω ψωμίάρτον και κρασίοίνον· ήταν δε ιερέας του Θεού του Υψίστου. **19** Και ευλόγησε αυτόν και είπε: *Ευλογημένος ο Άβραμ απ' τον Θεό τον Ύψιστο, ο Οποίος έκτισε τον ουρανό και τη γη·* **20** *κι ευλογημένος [να είναι] ο Θεός ο Ύψιστος ο Οποίος παρέδωσε τους εχθρούς σου στα χέρια σου.* Και [ο Αβραμ] έδωσε σ' αυτόν δέκατο από τα πάντα. **21** Έπειτα είπε ο βασιλιάς των Σοδόμων προς τον Άβραμ, *Δος μου τους ανθρώπους, τα δε υπάρχοντα λάβε για τον εαυτό σου.*

22 Είπε δε ο Άβραμ στο βασιλιά των Σοδόμων: *Εγώ ύψωσα το χέρι μου προς Κύριο, τον Θεό τον Ύψιστο, ο Οποίος έκτισε τον ουρανό και τη γη,* **23** *ότι δεν θα πάρω [από σένα], απ' όλα τα δικά σου, από κλωστή και μέχρι λουρί από σανδάλιυπόδημα, για να μην πεις, ότι εγώ πλούτισα τον Άβραμ·* **24** *εκτός μόνο εκείνου το οποίο έφαγαν οι νέοι και τη μερίδα των ανθρώπων που ήλθαν μαζί μου, Ανήρ, Εσχώλ και Μαμβρή, αυτοί ας λάβουν το μερίδιό τους.*

15 **[ΙΕ]** ΜΕΤΑ ΑΠ' ΑΥΤΑ τα πράγματα έγινε λόγος Κυρίου προς τον Άβραμ σε όραμα, λέγοντας: *Μη φοβάσαι Άβραμ· εγώ [είμαι] ο υπερασπιστής σου, ο μισθός σου [θα 'ναι] σφόδραυπερβολικά πολύς.* **2** Και είπε ο Άβραμ: *Δέσποτα Κύριε, τι θα μου δώσεις, ενώ εγώ απέρχομαι άτεκνος ο δε κληρονόμος του οίκου μου [είναι] αυτός ο Ελιέζερ από τη Δαμασκό;* **3** είπε επιπροσθέτως ο Άβραμ: *Δεςιδού, δεν έδωσες σε μένα σπέρμα· και να, ο σπιτικόςοικέτης μου θα με κληρονομήσει.*

4 Και ναιδού, λόγος Κυρίου [έγινε] προς αυτόν, λέγοντας: *Δεν θα σε κληρονομήσει αυτός· αλλ' εκείνος ο οποίος θα εξέλθει απ' τα σπλάγχνα σου, αυτός θα σε κληρονομήσει.* **5** Και τον έφερε έξω και είπε: *Κοίτα πάνωΑνάβλεψε τώρα στον ουρανό και απαρίθμησε τα άστρα, αν μπορείς να τα μετρήσεις· κι είπε προς αυτόν, Έτσι θα 'ναι το σπέρμα σου.*

6 Και πίστεψε στον Κύριο· και υπολογίσθηκε σ' αυτόν σε δικαιοσύνη. **7** Και είπε προς αυτόν: *Εγώ [είμαι] ο Κύριος ο Οποίος σε εξήγαγε από την Ουρ των Χαλδαίων, για να σου δώσω αυτή τη γη σε κληρονομιά.* **8** Ο δε είπε: *Δέσποτα Κύριε, Από τι θα γνωρίσω ότι θα κληρονομήσω αυτή;* **9** Και είπε σ' αυτόν: *Λάβεπάρε μου [μια] δάμαλη τρίχρονη, και [μια] κατσίκα τρίχρονη, και τρίχρονο κριάρι, και τρυγόνα, και περιστερά.*

10 Και αυτός έλαβε όλα αυτά, και τα διέσχισε στο μέσο, κι έβαλε κάθε τμήμα απέναντι από το όμοιό του· τα πτηνά όμως δεν διεέσχισε. **11** Κατέβηκαν δε όρνια πάνω στα πτώματα, κι ο Άβραμ τα έδιωξε. **12** Περί δε τη δύση του ήλιου, επέπεσε έκσταση πάνω στον Άβραμ· και να, φόβος σκοτεινός μέγας πέφτει πάνω του. **13** Και είπε [Κύριος] στον Άβραμ: *Να ξέρεις βέβαια ότι το σπέρμα σου θα παροικήσει σε γη όχι δική του, και [εκεί]*

[14:10] Κφ. 11:3, Κφ. 19:17, 30 **[14:11]** six. 16,21 **[14:12]** Κφ. 12:5, Κφ. 13:12 **[14:13]** Κφ. 13:18, six. 24 **[14:14]** Κφ. 13:8, Κφ. 15:3, 17:12, 27, Εκ. 2:7, Δευ. 34:1, Κρ. 18:29 **[14:15]** Ησ. 41:2,3 **[14:16]** six. 11,12 **[14:17]** Κρ. 11:34, 1Σα. 18:6, Εβ. 7:1, 2Σα. 18:18 **[14:18]** Εβ. 7:1, Ψλ. 110:4, Εβ. 5:6, Μιχ. 6:6, Πρ. 16:17 **[14:19]** Ρουθ 3:10, 2Σα. 2:5, six. 22, Ματ. 11:25 **[14:20]** Κφ. 24:27, Εβ. 7:4 **[14:22]** Εξ. 6:8, Δαν. 12:7, Απ.10:5,6, six. 19, Κφ. 11:33 **[14:23]** Εσθ. 9:15, 16 **[14:24]** six. 13 **[15:1]** Δαν. 10:1, Πρ. 10:10,11, Κφ. 26:24, Δαν. 10:12, Λου. 1:13, Ψλ. 3:3, 5:12,74:11, 91:4, 119: 114, Ψλ. 16:5, 58:11, Παρ. 11:18 **[15:2]** Πρ. 7:5 **[15:3]** Κφ. 14:14 **[15:4]** 2Σα. 7:12, 16:11, 2 Χρ. 32:21 **[15:5]** Ψλ. 147:4, Ιερ. 33:22, Κφ. 22:17, Εξ. 32:13, Δευ. 10:1, 10:22, 1Χρ. 27:23, Ρω. 4:18, Εβ. 11:12, ιδέ Κφ. 13:16 **[15:6]** Ρω. 4:3, 9,22, Γαλ. 3:6, Ιακ. 2:23-12, Ψλ. 106:31 **[15:7]** Κφ. 12:1, Κφ. 11:28,31, Ψλ. 105:42,44, Ρω. 4:13 **[15:8]** Κφ. 24:13,14, Κρ.6:7,37, 1Σμ. 14:9,10, 2Βα. 20:8, Λου. 1:18 **[15:10]** Ιερ. 34:18,19, Λευ. 1:17 **[15:12]** Κφ. 2:21, Ιωβ 4:13 **[15:13]** Εξ. 12:40, Ψλ. 105:23, Πρ. 7:6 Εξ. 1:11, Ψλ. 105:25

VG **[14:9-10]** ...**Η Δασώδης Κοιλάδα όμως είχε πολλούς λάκκους πίσσας** ...έστρεψαν τα νώτα και έπεσαν εκεί... **[14:11]** ...Πήραν δε όλη την περιουσία... και όλα όσα ανήκαν στην τροφή (δηλ. *τις προμήθειες*)... **[14:12-15]** ...τους συντρόφους του, όρμησε επάνω τους... **[14:16-20]** ...**με του Οποίου την προστασία οι εχθροί**... **[14:21-23]** ...ότι από κλωστή υφαδιού έως λουρί υποδήματος... **[14:24]** ... **[15:1]** ...**προστάτης** σου... **[15:2]** ...ο γιος του επιστάτη του οίκου μου... **[15:3-4] Κι αμέσως** ο λόγος... ήλθε σ' αυτόν... **[15:5-7]** ...σ' έβγαλα... **[15:8-9]** ...καθώς επίσης τρυγόνα... **[15:10]** ...τα πουλιά... **[15:11]** ...(αγριο)πούλια... **[15:12]** ...βαθύς ύπνος ...κι ένας μεγάλος σκοτεινός τρόμος τον κατέλαβε... **[15:13]** ...θα είναι ξένο...

Ο' **[14:9-10]** ...ή δὲ **κοιλὰς ἡ ἁλυκὴ** φρέατα φρέατα **ἀσφάλτου**... οἱ δὲ καταλειφθέντες **εἰς τὴν ὀρεινὴν** ἔφυγον **[14:11]** ἔλαβον δὲ τὴν **ἵππον πᾶσαν**... τὰ **βρώματα** αὐτῶν... **[14:12]** ...τὸν Λώτ... καὶ τὴν **ἀποσκευὴν** αὐτοῦ καὶ **ἀπῴχοντο**... **[14:13]** Παραγενόμενος δὲ τῶν **ἀνασωθέντων** τις ἀπήγγειλεν Ἄβραμ **τῷ περάτῃ**... καὶ ἀδελφοῦ **Αὐνάν**, οἳ ἦσαν **συνωμόται** τοῦ Ἄβραμ **[14:14]** ...**τοὺς ἰδίους οἰκογενεῖς αὐτοῦ**... **[14:15]** καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς τὴν νύκτα, αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτούς... **[14:16]** καὶ **ἀπέστρεψεν πᾶσαν τὴν ἵππον Σοδόμων**, καὶ Λώτ... **[14:17]** ...μετὰ τὸ **ἀναστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς κοπῆς** τοῦ Χοδολλογομὸρ... **[14:18-20]** ...**ὑποχειρίους** σοι... **[14:21]** ...**τὴν δὲ ἵππον** λαβὲ σεαυτῷ **[14:22]** ...Ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου... **[14:23]** εἰ ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφαιρωτῆρος ὑποδήματος λήμψομαι ἀπὸ πάντων τῶν σῶν, ἵνα μὴ εἴπῃς ὅτι Ἐγὼ ἐπλούτισα τὸν Ἄβραμ **[14:24]** ...τῶν **συμπορευθέντων** μετ' ἐμοῦ, Ἐσχώλ, Αὐνάν, Μαμβρῆ, οὗτοι **λήμψονται μερίδα**. **[15:1]** ...Μετὰ δὲ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐγενήθη ῥῆμα Κυρίου... **[15:2]** **λέγει** δὲ ...**ἀπολύομαι**... ὁ δὲ υἱὸς Μασὲκ τῆς οἰκογενοῦς μου, οὗτος Δαμασκὸς Ἐλιέζερ **[15:3]** ...ὁ δὲ **οἰκογενής** μου... **[15:4]** καὶ **εὐθὺς** φωνὴ Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν... **[15:5]** **ἐξήγαγεν** δὲ αὐτὸν ἔξω...

θα τους υποδουλώσουν και θα καταθλίψουν αυτούς, 400 χρόνια[έτη] **14** *το έθνος όμως, στο οποίο θα* [υπο]*δουλωθούν, εγώ θα [το] κρίνω· μετά δε απ' αυτά θα εξέλθουν με μεγάλα υπάρχοντα*[αγαθά] **15** *εσύ όμως*[δε] *θα απέλθεις προς τους πατέρες σου μέσα σε ειρήνη· θα ταφείς σε καλά γεράματα·* **16** *στην δε 4*[η] *γενιά θα επιστρέψουν εδώ· γιατί ακόμη δεν αναπληρώθηκε*[ολοκληρώθηκε] *η ανομία των Αμορραίων.*

17 Όταν δε ο ήλιος έδυσε και έγινε πυκνό σκοτάδι,[(Ο'-)] δες[ιδού], ένα καμίνι που κάπνιζε και μιά λαμπάδα φωτιάς[πυρσός] διαπέρασε [ανα]μέσα από τα διχοτομημένα κομμάτια. **18** Την ημέρα εκείνη έκανε διαθήκη ο Κύριος με τον Άβραμ, λέγοντας: *Στο σπέρμα σου έδωσα αυτή τη γη από τον ποταμό της Αιγύπτου μέχρι το ποταμό τον μεγάλο, τον ποταμό Ευφράτη·* **19** *τους Κεναίους, και τους Κενεζαίους, και τους Κεδμωναίους,* **20** *και τους Χετταίους, και τους Φερεζαίους, και τους Ρεαφαείμ,* **21** *και τους Αμορραίους, και τους Χαναναίους, και τους Γεργεσαίους, και τους Ιεβουσαίους.*

16 **[ΙΣΤ]** Η ΔΕ ΣΑΡΑ, η γυναίκα του Άβραμ, δεν τεκνοποιούσε[γεννούσε παιδιά] σ' αυτόν· είχε δε μια δούλα[υπηρέτρια] Αιγυπτία, της οποίας το όνομα ήταν Άγαρ.

2 Και είπε η Σάρα στον Άβραμ: *Δες*[ιδού]*, ο Κύριος με απέκλεισε από τη τεκνοποιία·*[χ. 1] *είσελθε λοιπόν στη δούλα* μου, ίσως αποκτήσω παιδί απ' αυτή.* [Υπ]άκουσε δε ο Άβραμ στον λόγο της Σάρας. **3** Και έλαβε η Σάρα, η γυναίκα του Άβραμ, την Άγαρ την Αιγύπτια, τη δούλα* της, αφού ο Άβραμ είχε κατοικήσει 10 χρόνια[έτη] στην γη Χαναάν, και [παρ]έδωσε αυτή στον Άβραμ τον άντρα της, για να 'ναι γυναίκα του.

4 Και εισήλθε[σχετίσθηκε με] στην Άγαρ, και εκείνη συνέλαβε· και όταν είδε ότι ήταν έγκυος, η κυρία της καταφρονιόταν μπροστά της. **5** Και είπε η Σάρα στον Άβραμ: *Εξ αιτίας σου αδικούμαι. Εγώ έδωσα τη δούλα μου στον κόλπο σου· και αφού είδε ότι συνέλαβε, Εγώ καταφρονήθηκα μπροστά της· ας κρίνει ο Κύριος μεταξύ εμού και σου.* **6** Ο δε Άβραμ είπε στη Σάρα: *Να*[ιδού]*, η δούλα σου [είναι] στο χέρι σου· κάνε σ' αυτή ότι*[φαίνεται καλό] *αρεστό στα μάτια σου.*

Και την μεταχειρίσθηκε η Σάρα κακώς[άσχημα], και εκείνη έφυγε από το πρόσωπό[μακρυά] της. **7** Βρήκε δε αυτή άγγελος Κυρίου κοντά σε μια πηγή νερού στην έρημο, κοντά στην πηγή προς το δρόμο της Σούρ· **8** και της είπε: *Άγαρ, δούλα* της Σάρας, από πού έρχεσαι και που πας;* η δε είπε: *Φεύγω απ' το πρόσωπο [της] Σάρας της κυρίας μου.* **9** Και είπε σ' αυτή ο άγγελος του Κυρίου: *Επέστρεψε στην κυρά σου και ταπεινώσου κάτω απ' το χέρι της.* **10** Είπε ακόμα ο άγγελος του Κυρίου σ' αυτή: *Θα πληθύνω πολύ*[σφόδρα σφόδρα] *το σπέρμα σου, ώστε να μην*[απ]*αριθμείται απ' το πλήθος.*

11 Και ο άγγελος του Κυρίου της είπε: *Δες*[ιδού]*, εσύ [είσαι] έγκυος, και θα γεννήσεις γιο, και θα*[απο]*καλέσεις το όνομά του Ισμαήλ*[II]*· διότι άκουσε ο Κύριος την θλίψη σου·* **12** *και αυτός θα 'ναι άνθρωπος άγριος· το χέρι του*[(βλ. VG)] *[θα είναι] εναντίον όλων*[πάντων]*, και το χέρι πάντων εναντίον αυτού· και θα κατοικήσει μπροστά στο πρόσωπο όλων των αδελφών του.*

13 Και [απο]κάλεσε [η Άγαρ] το όνομα του Κυρίου ο οποίος της μιλούσε: *Εσύ [είσαι ο] Θεός ο Οποίος με είδες·* επειδή είπε, *Είδα πράγματι εδώ Εκείνον που με είδε;* **14** Γι' αυτό το πηγάδι εκείνο, ονομάσθηκε [-ιι]Φρέαρ Λαχαϊ-ροϊ· Δες[ιδού], [κείται[βρίσκεται]] [ανα]μεταξύ Κάδης και Βαράδ. **15** Και γέννησε [η] Άγαρ γιο στον Άβραμ· και [ο] Άβραμ κάλεσε το όνομα του γιου του, τον οποίο γέννησε η Άγαρ, Ισμαήλ. **16** Ήταν δε ο Άβραμ 86 χρόνων, όταν η Άγαρ γέννησε τον Ισμαήλ στον Άβραμ.

17 **[ΙΖ]** ΚΑΙ ΗΤΑΝ ο Άβραμ 99 χρόνων, [όταν] φάνηκε ο Κύριος στον Άβραμ και είπε προς αυτόν: *Εγώ [είμαι] ο Θεός ο Παντοκράτορας· περπάτα μπροστά μου, και να είσαι*[εσο] *τέλειος*[άψογος]*.* **2** *Και θα στήσω τη διαθήκη μου ανάμεσα σε μένα και σένα· και θα σε πληθύνω πολύ*[σφόδρα]*.* **3** Και έπεσε ο Άβραμ στο πρόσωπο του· και μίλησε προς αυτόν ο Θεός, λέγοντας: **4** *Εγώ, να*[ιδού]*, η διαθήκη μου είναι προς εσένα· και θα γίνεις πατέρας πλήθους εθνών·* **5** *και δεν θα καλείται πλέον το όνομά σου Άβραμ*[Πατήρ]*, αλλά το όνομά σου θα είναι Αβραάμ*[II]*· διότι πατέρα πλήθους εθνών σε κατέστησα·* **6** *και θα σε αυξήσω πάρα πολύ*[πολύ σφόδρα]*, και θα σε καταστήσω*[κάνω να γίνεις] *σε έθνη, και βασιλιάδες θα εξέλθουν από σένα·*

[15:14] Εξ. 6:6, Δευ. 6:22, Εξ. 12:36, Ψλ. 105:37 **[15:15]** Ιωβ 5:26, Πρ. 13:36, Κφ. 25:8 **[15:16]** Εξ. 12:40, 41, Δαν. 8:23, Ματ. 23:32, 1Θε. 2:16, 1Βα. 21:26 **[15:17]** Ιερ. 34:18 **[15:18]** Κφ. 24:7, Κφ. 12:7, 13:13, 26:4, Εξ. 23:31, Αρ.34:3,Δευ. 1:7,11:24, 34:4, I.N.1: 4, 1Βα. 4:21, 2Χρ. 9:26, Νεε. 9:8, Ψλ. 105:11, Ησ. 27:12 **[16:1]** Κφ. 15:2,3, Κφ. 21:9, Γαλ. 4:24 **[16:2]** Κφ. 30:3, Κφ. 20:18, 30:2, 1Σα. 1:5,6, Κφ. 30:3,9, Κφ. 3:17 **[16:3]** Κφ. 12:5 **[16:4]** 2Σα. 6:16, Παρ. 30:21,23. Κφ.18:9 **[16:5]** Κφ. 30:53, 1Σα. 24:12 **[16:6]** Παρ. 15:1, 1Πε. 3:7, Ιωβ 2:6, Ψλ. 106:41-42, Ιερ. 38:5, Εξ. 2:15 **[16:7]** Κφ. 25:18, Εξ. 15:22 **[16:9]** Τιτ. 2:9, 1Πε. 2:18 **[16:10]** Κφ.17:20, 21:18, 25:12 **[16:11]** Κφ. 17:19, Ματ. 1:21, Λου. 13:31 [II]**Ο Θεός ακούει** **[16:12]** κφ.21:20, Κφ. 25:18 **[16:13]** κφ. 31:42 **[16:14]** κφ. 24:62, 25:11 [II]**Πηγάδι του ζωντανού που με βλέπει**, Αρ. 13:26 **[16:15]** Γαλ 4:22, six. 11 **[17:1]** Κφ. 12:1, Κφ. 28:3, 35:11, Εξ. 6:3, Δευ. 10:17, Κφ. 5:22, 48:15, 1Βα. 2:4, 8:25, 2Βα.20:3, Κφ.6:9, Δευ.18:13,Ιωβ 1:1,Ματ. 5:48 **[17:2]** Κφ. 2:2,13:16,22:17 **[17:3]** six 17 **[17:4]** Ρω. 4:11,12,16, Γαλ.3:29 **[17:5]** Νεε. 9:7, [II]Πατήρ πλήθους (πολλών) εθνών, Ρω. 4:17

VG **[15:14-16]** ...**διότι έως τον παρόντα χρόνο** δεν έχουν ακόμη συμπληρωθεί οι αδικίες... **[15:18-21]** ... **[16:1-2]** ...Και εκείνος συγκατατέθηκε στην παράκλησή της. **[16:3-4]** ...περιφρόνησε την κυρία της. **[16:5-6]** ...Όταν λοιπόν η Σάραϊ την κακομεταχειρίστηκε, εκείνη τράπηκε σε φυγή... **[16:7-12]** ...απέναντι απ' όλους τους αδελφούς του θα στήσει τις σκηνές του. **[16:13]** ...Διότι είπε: Αληθινά, εδώ είδα τα νώτα εκείνου που με βλέπει... **[16:14-16]** ... **[17:1-2]** ...και θα σε πολλαπλασιάσω υπερβολικά. **[17:3]** Ο Άβραμ έπεσε πρηνής με το πρόσωπο στη γη.

Ο' **[15:6-7]** ...ἐγὼ ὁ Θεὸς ὁ ἐξαγαγών σε ἐκ **χώρας Χαλδαίων** ὥστε δοῦναί σοι... **[15:8-9]** ...τριετίζουσαν... **[15:10]** ...καὶ διεῖλεν αὐτὰ μέσα καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἀντιπρόσωπα ἀλλήλοις, τὰ δὲ **ὄρνεα** οὐ διεῖλεν **[15:11]** κατέβη δὲ ὄρνεα ἐπὶ τὰ σώματα, τὰ διχοτομήματα αὐτῶν, καὶ **συνεκάθισεν αὐτοῖς Ἄβραμ** (Λ+Χ: τότε δε πτηνά αρπακτικά εφώρμησαν επί των πτωμάτων, αλλ' ο Αβραάμ τα εξεδίωξε) **[15:12-13]** καὶ ἐρρέθη... Γινώσκων γνῶσῃ ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ, καὶ **δουλώσουσιν** αὐτοὺς καὶ **κακώσουσιν** αὐτοὺς καὶ **ταπεινώσουσιν** αὐτοὺς τετρακόσια ἔτη. **[15:14]** ...μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε **μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς [15:15]** σὺ δὲ **ἀπελεύσῃ**... **[15:16]** τετάρτη δὲ γενεὰ ...γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων ἕως τοῦ νῦν... **[15:17]** ...φλὸξ ἐγένετο καὶ ἰδοὺ κλίβανος καπνιζόμενος καὶ λαμπάδες πυρός... **[15:18]** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ **διέθετο κύριος τῷ Ἄβραμ διαθήκην**... **[15:19-21]** ...**καὶ τοὺς Εὐαίους (VG-)**... **[16:1]** ...**παιδίσκη** Αἰγυπτία... **[16:2]** ...ἰδοὺ **συνέκλεισέν με** κύριος τοῦ μὴ τίκτειν... **[16:3]** ...παιδίσκην... **[16:4]** ...καὶ **ἠτιμάσθη** ἡ κυρία ἐναντίον αὐτῆς **[16:5]** ...τὴν **παιδίσκην**... ἠτιμάσθην ἐναντίον αὐτῆς **κρίναι** ὁ Θεὸς... **[16:6]** ...καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρα καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου αὐτῆς **[16:7-8]** ...**ἀποδιδράσκω [16:9-11]** ...ὅτι ἐπήκουσεν Κύριος τῇ **ταπεινώσει** σου **[16:12]** ...**ἄγροικος** ἄνθρωπος αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες... **[16:13]** ...σὺ ὁ Θεὸς **ὁ ἐπιδών με** ὅτι εἶπεν καὶ γὰρ ἐνώπιον εἶδον ὀφθέντα μοι **[16:14]** ...ἐκάλεσεν τὸ φρέαρ Φρέαρ οὗ ἐνώπιον εἶδον· **[16:15-16]** ... **[17:1]** ...ἐγώ εἰμι ὁ Θεός σου **εὐαρέστει ἐναντίον ἐμοῦ καὶ γίνου ἄμεμπτος**.

7 *και θα στήσω*[οριστικοποιήσω] *τη Διαθήκη μου ανάμεσα [σε] εμένα και σένα, και στο σπέρμα σου μετά [από] σένα, στις γενεές τους, σε Διαθήκη αιώνια, για να είμαι Θεός σε σένα και στο σπέρμα σου μετά σένα·* **8** *και θα δώσω σε σέ, και στο σπέρμα σου μετά [από] σένα, τη γη της παροικίας σου, όλη τη γη Χαναάν, σε κατάσχεση αιώνια· και θα' μαι Θεός τους.*

9 Και είπε ο Θεός προς τον Αβραάμ: *Εσύ όμως*[δε]*, θα* [δια]*φυλάξεις [αυτή] τη Διαθήκη μου, εσύ και το σπέρμα σου μετά από σένα στις γενεές τους.* **10** *Αυτή [είναι] η Διαθήκη μου την οποία θα φυλάξετε, ανάμεσα [σε] Εμένα κι εσάς, και το σπέρμα σου μετά από σένα: Κάθε*[παν] *αρσενικό σας θα περιτέμνεται.*

11 *Και θα περιτέμνετε τη σάρκα της ακροβυστίας σας, και θα είναι για*[σε] *σημείο της Διαθήκης αναμεταξύ εμού και εσάς·* **12** *και* [ένα] *παιδί 8 ημερών θα περιτέμνεται* [ανα]*μεταξύ σας, Κάθε*[παν] *αρσενικό σε όλες τις γενιές σας, όποιος γεννήθηκε στο σπίτι, και ο εξαγορασμένος με αργύριο*[χρήμα/αργυρώνητος] *από κάθε ξένο*[αλλοεθνή]*, ο οποίος δεν είναι από το σπέρμα σου·* **13** *εξάπαντος θα περιτέμνεται ο γεννημένος στο σπίτι σου, και ο αργυρώνητος*[(χ. 12)] *σου· και θα είναι*[ισχύει] *η Διαθήκη μου πάνω στη σάρκα σας σε αιώνια Διαθήκη·*

14 *Και το απερίτμητο αρσενικό, του οποίου δεν θα περιτμηθεί η σάρκα της ακροβυστίας του, εκείνη η ψυχή θα εξολοθρευτεί μέσα από το λαό της· τη Διαθήκη μου παρέβηκε*[παραβίασε]*.* **15** Και είπε ο Θεός προς τον Αβραάμ: *Σάρα τη γυναίκα σου, δεν θα καλέσεις [πλέον] το όνομα της Σάρα, αλλά Σάρρα*[II] *[θα είναι] το όνομά της.* **16** *Και θα ευλογήσω αυτή, και θα δώσω επιπλέον σε σένα γιο απ' αυτή· και θα ευλογήσω αυτή, και θα γίνει [μητέρα] εθνών· βασιλιάδες λαών θα προέλθουν απ' αυτή.*

17 Και έπεσε ο Αβραάμ πάνω στο πρόσωπό του και [χαμο]γέλασε, και είπε μέσα στη καρδιά του: *Σε άνθρωπο 100 χρόνων θα γεννηθεί [παιδί]; και η Σάρρα, γυναίκα 90 χρόνων, θα γεννήσει;* **18** Και είπε ο Αβραάμ στον Θεό: *Είθε*[Μακάρι] *ο Ισμαήλ να ζήσει μπροστά σου!* **19** Και είπε ο Θεός: *Ναι η γυναίκα σου [η] Σάρρα θα γεννήσει γιο σε σένα, και θα* [απο]*καλέσεις το όνομα του Ισαάκ*[II]*· και θα στήσω*[θεσπίσω] *τη Διαθήκη μου προς αυτόν σε διαθήκη αιώνια, [και] στο σπέρμα του μετά απ' αυτόν·* **20** *όσο για τον Ισμαήλ σε εισάκουσα· Να*[ιδού]*, ευλόγησα αυτόν, και θα αυξήσω αυτόν, και θα πληθύνω αυτόν σφόδρα*[πολύ] *σφόδρα· 12 άρχοντες θα γεννήσει, και θα κάνω αυτόν μέγα έθνος·* **21** αλλά τη Διαθήκη μου θα στήσω[ορίσω] στον Ισαάκ, τον οποίο θα γεννήσει η Σάρρα σε σένα τον ερχόμενο χρόνο, σ' αυτόν τούτο[τον ίδιο] τον καιρό.

22 Αφού δε τελείωσε να λαλεί μαζί του, ανέβηκε ο Θεός απ' τον Αβραάμ. **23** Και έλαβε ο Αβραάμ [τον] Ισμαήλ το γιο του, και πάντες τους γεννημένους στην [κατ]οικία του, και όλους τους αργυρώνητους[(χ. 12)] του, κάθε[παν] αρσενικό των ανθρώπων του οίκου του Αβραάμ, και έκανε περιτομή στη σάρκα της ακροβυστίας τους, την ίδια ακριβώς[εκείνη] ημέρα, καθώς είπε προς αυτόν ο Θεός. **24** Ο δε Αβραάμ [ήταν] 99 χρονών, όταν περιετμήθηκε τη σάρκα της ακροβυστίας του.

25 Ο δε Ισμαήλ ο γιος του [ήταν] 13 ετών, όταν περιετμήθηκε τη σάρκα της ακροβυστίας του, **26** την ίδια εκείνη ημέρα περιτμήθηκε Αβραάμ και Ισμαήλ ο γιος του· **27** και όλοι οι άνθρωποι του οίκου του, οι γεννημένοι στον οίκο, και οι αργυρώνητοι[(χ. 12)] απ' τους αλλογενείς περιτμήθησαν μαζί του.

18 **[ΙΗ]** ΚΑΙ ΦΑΝΗΚΕ Σ' ΑΥΤΟΝ ο Κύριος στις βελανιδιές[δρύς] [του] Μαμβρή, ενώ καθόταν στην είσοδο της σκηνής του στο καύμα της ημέρας. **2** Και σηκώνοντας[υψώσας] τα μάτια του, είδε· και να, τρεις άντρες να στέκονταν μπροστά του· και [καθώς τους] είδε, έσπευσε σε προϋπάντησή τους από την είσοδο της σκηνής, και προσκύνησε μέχρι το έδαφος.

3 Και είπε: *Κύριε*[Ιεοβά] *μου, αν βρήκα χάρη στα μάτια σου, μη προσπεράσεις, παρακαλώ, τον δούλο σου·* **4** *ας φερθεί, παρακαλώ, λίγο*[(Ο'-)] *νερό, και νίψτε τα πόδια σας, κι αναπαυθείτε κάτω απ' το δέντρο·* **5** *κι εγώ θα φέρω λίγο*[(Ο'-)] *ψωμί, και στηρίξτε την καρδιά σας*[(Ο'-)]*· έπειτα θα παρέλθεις· επειδή γι' αυτό περάσατε από το δούλο σας·* οι δε είπαν: *Κάνε έτσι, όπως είπες.* **6** Και έσπευσε ο Αβραάμ στη σκηνή προς τη Σάρρα και είπε: *Βιάσου ζύμωσε τρία μέτρα σιμιγδάλι, και κάμε εγκρυφίες*[στρογγυλές πίτες στη στάχτη]*.* **7** Ο [δε] Αβραάμ έσπευσε στα βόδια, κι έλαβε μοσχάρι απαλό και καλό, κι έδωσε στο δούλο· ο δε βιάσθηκε να το ετοιμάσει· **8** έπειτα έλαβε βούτυρο και γάλα και το μοσχάρι, το οποίο ετοίμασε,

[17:6] Κφ. 35:11, six. 16, 35:11, Ματ. 1:6, κτλ. **[17:7]** Γαλ. 3:17, Κφ. 26:24, 28:13, Εβ. 11:16, Ρω. 9:8 **[17:8]** Κφ. 12:7, 13:15, Ψλ. 105:9, Κφ. 23:4, 28:4, Εξ. 6:7, Λευ. 26:12, Δευ. 4:37, 14:2, 26:18, 29:13 **[17:10]** Πρ.7:8 **[17:11]** Πρ. 7:8, Ρω. 4:11 **[17:12]** Λευ. 12:3, Λου. 2:21, Ιωα. 7:22, Φιλιπ. 3:5 **[17:14]** Εξ. 4:24, Απ. 3: 16,17 II**Ηγεμόνισσα** **[17:16]** Κφ. 16: 2,18:10, Κφ. 35:11, Γαλ. 4:31, 1Πε. 3:6 **[17:17]** Κφ. 18:12, 21:6 **[17:19]** Κφ.18:10, 21:2, Γαλ. 4: 28 II**Γέλιο** **[17:20]** Κφ. 16:10, Κφ. 25:12,16, Κφ. 21:18 **[17:21]** Κφ. 21:2 **[17:27]** Κφ. 19:19 **[18:1]** Κφ.13:18, 14:13 **[18:2]** Εβ. 13:2, Κφ. 19:1, 1Πε. 4:9 **[18:4]** Κφ. 19:2, 43:24 **[18:5]** Κρ. 6:18, 13:15, Κρ. 19:5, Ψλ. 104:15, Κφ. 19:8, 33:10 **[18:1]** Κφ. 19:3

VG **[17:6-7]** ...αιώνια διαθήκη... **[17:8]** ...ως αιώνια κτήση... **[17:9-12]** **Βρέφος** 8 ημερών... **[17:13-15]** ...Σάραϊ, αλλά Σάρρα (Sarai sed Sarram). **[17:16-20]** ...12 ηγεμόνες...**[17:21-27]** ... **[18:1]** ...στην **κοιλάδα** Μαμβρή... μέσα ακριβώς στη ζέστη της ημέρας. **[18:2]** ...που στέκονταν κοντά του... και προσκύνησε μέχρι τη γη. **[18:3-4]** Αλλά θα φέρω λίγο νερό... και αναπαυθείτε κάτω απ' το δέντρο. **[18:5]** Και θα βάλω μπροστά σας μια μπουκιά ψωμί, και ενισχύστε την καρδιά σας· έπειτα θα συνεχίσετε τον δρόμο σας· διότι γι' αυτό στραφήκατε προς τον δούλο σας... **[18:6]** ...ανάμειξε τρία σάτα εκλεκτού αλευριού και φτιάξε ψωμιά ψημένα στη χόβολη. **[18:7]** ...έσπευσε και το μαγείρεψε. **[18:8]** ...που 'χε μαγειρέψει...

O' **[17:2]** καὶ **θήσομαι** τὴν διαθήκην μου... **καὶ πληθυνῶ σε σφόδρα** **[17:3-5]** ...ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε **[17:6-8]** ...πᾶσαν τὴν γῆν Χαναάν **εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον** καὶ ἔσομαι αὐτοῖς Θεός **[17:9]** ...τὴν διαθήκην μου **διατηρήσεις**... **[17:10]** καὶ αὕτη ἡ διαθήκη ἣν **διατηρήσεις** ἀνὰ μέσον... **[17:11-12]** ...ὁ **οἰκογενὴς** τῆς οἰκίας σου καὶ ὁ ἀργυρώνητος ἀπὸ παντὸς υἱοῦ **ἀλλοτρίου** ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σπέρματός σου **[17:13]** περιτομῇ περιτμηθήσεται ὁ **οἰκογενὴς** τῆς οἰκίας σου... **[17:14]** ...ὃς οὐ περιτμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη **ἐκ τοῦ γένους** αὐτῆς ὅτι τὴν διαθήκην μου **διεσκέδασεν** **[17:15]** ... **[17:16]** ...ἐξ αὐτῆς **τέκνον**... καὶ εὐλογήσω αὐτόν καὶ ἔσται εἰς ἔθνη καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν **ἐξ αὐτοῦ (VG+)** ἔσονται **[17:17]** ...καὶ εἶπεν **ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ** λέγων εἰ τῷ ἑκατονταετεῖ γενήσεται καὶ εἰ Σάρρα 90 ἐτῶν οὖσα τέξεται **[17:18-21]** ...πρὸς Ἰσαὰκ ὃν τέξεταί σοι Σάρρα εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἑτέρῳ **[17:22]** συνετέλεσεν δὲ λαλῶν... **[17:23]** ...καὶ πάντας **τοὺς οἰκογενεῖς** αὐτοῦ ...καὶ πᾶν ἄρσεν τῶν ἀνδρῶν ...καὶ περιέτεμεν τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν... **[17:24-26]** ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης περιετμήθη Ἀβραὰμ... **[17:27]** καὶ πάντες οἱ **ἄνδρες** τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ οἱ οἰκογενεῖς ...ἐξ ἀλλογενῶν ἐθνῶν περιέτεμεν αὐτούς... **[18:1]** ...**τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῇ**... **μεσημβρίας** (Λ+Χ: εις τον καύσωνα της ημέρας) **[18:2]** ἀναβλέψας ...εἱστήκεισαν ἐπάνω αὐτοῦ καὶ ἰδὼν προσέδραμεν ...**ἐπὶ τὴν γῆν** **[18:3]** ...μὴ παρέλθῃς τὸν **παῖδά** σου **[18:4]** ...**καταψύξατε** ὑπὸ τὸ δένδρον **[18:5]** ...**ἐξεκλίνατε πρὸς τὸν παῖδα** ὑμῶν... **[18:6]** ...σπεῦσον καὶ **φύρασον**... **[18:7]** ...καὶ ἔδωκεν **τῷ παιδί** καὶ ἐτάχυνεν τοῦ ποιῆσαι αὐτό **[18:8]** ...

και τα έβαλε μπροστά τους· αυτός δε στεκόταν κοντά τους κάτω από το δέντρο, και αυτοί έφαγαν. **9** Είπαν δε προς αυτόν: *Που [είναι] Σάρρα η γυναίκα σου;* ο δε είπε: *Να*[ιδού] *μέσα στη σκηνή.*

10 Και είπε: *Εξάπαντος θα επιστρέψω προς εσέ τον επόμενο χρόνο κατ' αυτό τον καιρό· και να*[ιδού]*, Σάρρα η γυναίκα σου θα έχει γιο. (Η δε Σάρρα άκουσε μέσα από την είσοδο της σκηνής που [ήταν] πίσω από αυτόν).*

11 Ο δε Αβραάμ και η Σάρρα [ήταν] γέροντες, προχωρημένοι στην ηλικία· [και] στη Σάρρα είχαν παύσει να γίνονται τα γυναικεία[εμμηνόροια]. **12** Γέλασε δε η Σάρρα μέσα της λέγοντας, *Αφού γέρασα, θα γίνει σε μένα ηδονή και -ενώ- ο κύριός μου είναι γέροντας;* **13** Και είπε Κύριος στον Αβραάμ: *Γιατί γέλασε η Σάρρα, λέγοντας, Αφού εγώ γέρασα, [άραγε] πραγματικά θα γεννήσω;* **14** *Είναι κάτι αδύνατο στον Κύριο; Στον ορισμένο καιρό θα επιστρέψω προς εσέ, την ίδια εποχή του χρόνου, και η Σάρρα θα έχει γιο.* **15** Τότε η Σάρρα αρνήθηκε λέγοντας: *Δεν γέλασα·* διότι φοβήθηκε. Ο δε είπε: *Όχι, αλλά γέλασες.*

16 Αφού σηκώθηκαν δε από εκεί οι άντρες κατευθύνθηκαν προς τα Σόδομα· και ο Αβραάμ πορευόταν μαζί τους για να τους συνοδεύσει[συμπροπέμψει]. **17** Και είπε ο Κύριος: *Να κρύψω από τον Αβραάμ αυτό που πρόκειται να κάνω;* [(Λ+Χ)]*Εφόσον ο Αβραάμ εξάπαντος*[ασφαλώς] *θα γίνει έθνος μέγα και ισχυρό*[δυνατό]*, και θα ευλογηθούν διαμέσω αυτού όλα*[πάντα] *τα έθνη της γης. Επειδή* [(JPS Tanakh, NASB, Λ+Χ)]*τον επέλεξα, για να διατάξει τους γιους του και τον οίκο*[οικογένεια] *του, [τους] έπειτα απ' αυτόν, και αυτοί να φυλάξουν την οδό*[δρόμο] *του Κυρίου, πράττοντας δικαιοσύνη και κρίση*[δικαιοκρισία]*, ώστε*[προκειμένου] *να επιφέρει ο Κύριος στον Αβραάμ αυτό που*[όλα όσα] *είπε γι' αυτόν.* **20** Είπε δε [ο] Κύριος: *Η κραυγή των Σοδόμων και των Γομόρρων πλήθυνε, και η αμαρτία τους [είναι] βαριά πολύ*[σφόδρα]*·* **21** *θα κατεβώ λοιπόν και θα δω αν έπραξαν εξ ολοκλήρου κατά την κραυγή την* [αν]*ερχομένη προς εμέ· και θα γνωρίσω εάν όχι.*

22 Και αφού αναχώρησαν από εκεί οι άντρες πήγαν προς τα Σόδομα· ο Αβραάμ όμως στεκόταν ακόμα μπροστά στον Κύριο[Ιεοβά]. **23** Και καθώς πλησίασε ο Αβραάμ είπε: *Μήπως θα στείλεις στην απώλεια*[καταστροφή] *το δίκαιο μαζί με τον ασεβή;* **24** *Εαν είναι 50 δίκαιοι μέσα στην πόλη, θα απολέσεις*[(χ. 23)] *[αυτούς]; και δεν θα δώσεις συγχώρεση στον τόπο για τους 50 δίκαιους, που είναι μέσα σ' αυτόν;* **25** *Μη γένοιτο*[Αδιανόητο] *ποτέ σε Σένα να* [δια]*πράξεις τέτοιο πράγμα, να θανατώσεις [το] δίκαιο μαζί με τον ασεβή, και ο δίκαιος να' ναι όπως ο ασεβής! Μη γένοιτο* ποτέ σε σένα! Αυτός που κρίνει όλη τη γη δεν θα κάνει κρίση;* **26** Είπε δε [ο] Κύριος:

Αν βρω στα Σόδομα 50 δικαίους μέσα στην πόλη, θα δώσω συγχώρηση σε όλο τον τόπο για χάρη αυτών. **27** Και αποκρινόμενος [ο] Αβραάμ είπε: *Δες*[ιδού]*, τώρα τόλμησα να μιλήσω προς τον Κυριό μου, αν και είμαι χώμα*[γη] *και στάχτη*[σποδός]*·* **28** *Αν λείψουν 5 από τους 50 δίκαιους, θα απολέσεις*[(χ. 23)] *όλη*[πάσαν] *τη πόλη εξ αιτίας των πέντε;* Και είπε: *Δεν θα απολέσω [αυτή] αν βρω εκεί 45.*

29 Και πρόσθεσε επιπλέον ο [Αβραάμ] το να λαλήσει προς αυτόν, και είπε: *Αν βρεθούν εκεί 40;* Και είπε: *Δεν θα απολέσω [αυτήν] χάρη των 40.* **30** Και είπε [ο Αβραάμ]: *Ας μη παροξυνθεί*[θυμώσει] *ο Κύριός μου εάν ακόμα λαλήσω· Αν βρεθούν εκεί 30;* Και είπε: *Δεν θα απολέσω [αυτήν] αν βρώ 30 εκεί.* **31** Και είπε [ο Αβραάμ]: *Δες*[ιδού]*, τώρα τόλμησα να λαλήσω προς τον Κύριό μου· Αν βρεθούν εκεί 20;* και είπε: *Δεν θα απολέσω [αυτή] (για) χάρη των 20.* **32** Και είπε [ο Αβραάμ]: *Ας μη παροξυνθεί ο Κύριός μου, Εάν λαλήσω ακόμη μια φορά*[έτι άπαξ]*· αν βρεθούν εκεί 10;* και είπε: *Δεν θα απολέσω [αυτή] χάρη των 10.* **33** Και αναχώρησε ο Κύριος, αφού έπαυσε να μιλάει[συνομιλεί] προς τον Αβραάμ· και ο Αβραάμ επέστρεψε στον τόπο του.

19 **[ΙΘ]** ΗΛΘΑΝ ΔΕ ΟΙ ΔΥΟ ΑΓΓΕΛΟΙ στα Σόδομα το σούρουπο[εσπέρας]· και καθόταν ο Λωτ δίπλα στην πύλη των Σοδόμων. Όταν τους είδε ο Λωτ, σηκώθηκε προς συνάντηση αυτών και προσκύνησε πάνω στο πρόσωπο αυτού μέχρι το έδαφος· **2** και είπε: *Δείτε*[ιδού]*, κύριοί μου,*[παρ]*εκκλίνατε*[στραφείτε]*, παρακαλώ*[(Ο')]*, προς την* [κατ]*οικία του δούλου σας, και διανυκτερεύστε και πλύνετε τα πόδια σας· και αφού σηκωθείτε το πρωί, θα πάτε στο δρόμο σας·* οι δε είπαν: *Όχι, αλλά στην πλατεία θα διανυκτερεύσουμε.*

[18:9] Κφ. 24:67 **[18:10]** six. 14, 2Βα. 4:16, Κφ. 17:19, 21, 21:2, Ρω. 9:9 **[18:11]** Κφ. 17:17, Ρω. 4:19, Εβ. 11:1,19, Κφ. 31:35 **[18:12]** Κφ. 17:17, Λου. 1:18, 1Πε. 3:6 **[18:14]** Ιερ. 32:17, Ζαχ. 8:6, Ματ. 3:9, 19:26, Λου. 1:37, Κφ. 17:21, six. 10, 2Βα. 4:16 **[18:16]** Ρω. 15:24, Ιωα. 3:6 **[18:17]** Ψλ. 25:14, Αμ. 3:7, Ιωα. 15:15 **[18:18]** Κφ. 12:3,22:18, Πρ. 3:25, Γαλ. 3:8-23 **[18:19]** Δευ. 4:9,10, 6:7, I.N. 24:15, Εφ.6:4 **[18:20]** Κφ. 4:10, 19:13, Ιακ. 5:4 **[18:21]** Κφ. 11:5,Εξ. 3:8, Δευ. 8:2, 13:3, I.N. 22:22, Λου. 16:15, 2Κο. 11:11 **[18:22]** Κφ. 19:1, six. 1 **[18:23]** Εβ. 10:22, Αρ. 16:22, 2Σα. 24:17 **[18:24]** Ιερ. 5:1 **[18:25]** Ιωβ 8:20, Ησ.3:10,11, Ιωβ 8:3, 34:17, Ψλ. 58:11, 94:2, Ρω. 3:6 **[18:26]** Ιερ. 5:1, Ιεζ. 22: 30 **[18:27]** Λου. 18:1, Κφ. 3:19, Ιωβ 4:19, Εκκ. 12:7, 1Κο. 15:47,48, 2Κο. 5:1 **[18:32]** Κρ. 6:39, Εκκ. 9:2, Ιακ. 5:16 **[19:1]** Κφ. 18:22, Κφ. 18:1, κτλ **[19:2]** Εβ. 13:2, Κφ. 18:4, Λου. 24:28

VG **[18:9]** Και αφού έφαγαν είπαν... **[18:10-12]** ...γέλασε **κρυφά**... Θα επιδοθώ στην ηδονή; **[18:13-16]** ...σηκώθηκαν ...**έστρεψαν τα μάτια τους προς** τα Σόδομα... **[18:17-18]** ...μέγα και δυνατό... **[18:19]** ...ώστε ο Κύριος... να επιφέρει όλα όσα του είπε. **[18:20]** ...και η αμαρτία τους έχει γίνει πάρα πολύ βαριά. **[18:21-27]** ...**Άπαξ κι άρχισα να μιλώ, θα μιλήσω στον Κυριό μου** αν κι είμαι... **[18:28-30]** Κύριε, **μη θυμώσεις σε παρακαλώ**... **[18:31]** Αφού άρχισα μία φορά, θα μιλήσω προς τον Κύριό μου, μολονότι... **[18:32]** Κύριε, **μη θυμώσεις σε παρακαλώ**... **[19:1-2]** ...στραφείτε στο σπίτι του υπηρέτη σας, και **καταλύσατε** εκεί... θα πάρετε το δρόμο σας. Και αυτοί είπαν· Όχι, αλλά θα μείνουμε στην πλατεία.

Ο' **[18:8]** ...δὲ **παρειστήκει** αὐτοῖς ὑπὸ τὸ δένδρον **[18:9-10]** εἶπεν δέ **ἐπαναστρέφων ἥξω** πρὸς σὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς ὥρας καὶ ἔξει υἱὸν Σάρρα ἡ γυνή σου Σάρρα δὲ ἤκουσεν πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς **οὖσα ὄπισθεν αὐτοῦ [18:11-12]** ...γέγονεν ἔως τοῦ νῦν ὁ δὲ κύριός μου **πρεσβύτερος [18:13-14]** μὴ **ἀδυνατεῖ** παρὰ τῷ Θεῷ **ῥῆμα** εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον **ἀναστρέψω** πρὸς σὲ εἰς ὥρας... **[18:15-16] ἐξαναστάντες** δὲ ἐκεῖθεν οἱ ἄνδρες **κατέβλεψαν ἐπὶ πρόσωπον** Σοδόμων καὶ Γομόρρας... **[18:17]** ...ἀπὸ Ἀβραὰμ **τοῦ παιδός μου ἃ ἐγὼ ποιῶ [18:18]** ...δὲ γινόμενος ἔσται εἰς ἔθνος **μέγα καὶ πολύ**... **[18:19]** ᾔδειν γὰρ ὅτι **συντάξει** τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ... ποιεῖν ...ὅπως ἂν **ἐπαγάγῃ** κύριος ἐπὶ Ἀβραὰμ... **[18:20]** ...**αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι** σφόδρα **[18:21]** καταβὰς οὖν ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρός με συντελοῦνται εἰ δὲ μή ἵνα γνῶ **[18:22-23] καὶ ἐγγίσας** Ἀβραὰμ εἶπεν μὴ συναπολέσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς καὶ ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής **[18:24]** ...**ἀπολεῖς** αὐτούς οὐκ **ἀνήσεις** πάντα τὸν τόπον ἕνεκεν τῶν 50 δικαίων ἐὰν ὦσιν ἐν αὐτῇ **[18:25] μηδαμῶς σὺ ποιήσεις ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο**... **μηδαμῶς** ὁ κρίνων... **[18:26]** ...**ἀφήσω** πάντα τὸν τόπον δι' αὐτούς **[18:27]** ...Ἀβραὰμ εἶπεν **νῦν ἠρξάμην λαλῆσαι** πρὸς τὸν Κύριον... **[18:28]** ἐὰν δὲ **ἐλαττονωθῶσιν** οἱ 50 δίκαιοι πέντε ἀπολεῖς ἕνεκεν τῶν πέντε... **[18:29-30]** καὶ εἶπεν **μή τι Κύριε ἐὰν λαλήσω**... **[18:31]** καὶ **εἶπεν ἐπειδὴ ἔχω λαλῆσαι** πρὸς τὸν Κύριον ἐὰν... **[18:32]** καὶ εἶπεν **μή τι Κύριε ἐὰν λαλήσω ἔτι ἅπαξ** ἐὰν... **[18:33] ἀπῆλθεν** δὲ Κύριος ὡς ἐπαύσατο λαλῶν **[19:1]** ...**ἐξανέστη**... ἐπὶ τὴν **γῆν [19:2]** ...τοῦ **παιδὸς ὑμῶν καὶ καταλύσατε** καὶ νίψασθε τοὺς πόδας ὑμῶν καὶ **ὀρθρίσαντες ἀπελεύσεσθε** εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν... ἐν τῇ πλατείᾳ **καταλύσομεν**

3 Αφού δε τους εβίασε[πίεσε επίμονα] πολύ, εξέκλιναν[στράφηκαν] προς αυτόν και εισήλθαν[μπήκαν μέσα] στο σπίτι του· και έκανε σ' αυτούς συμπόσιο, και έψησε άζυμα[(πίτες)] και έφαγαν. **4** Πριν δε να κοιμηθούν, οι άντρες της πόλης, οι άντρες των Σοδόμων, περικύκλωσαν την [κατ]οικία, νέοι και γέροι, όλος[άπας] ο λαός μαζί από παντού· **5** και έκραζαν προς τον Λωτ και έλεγαν σε αυτόν: *Που είναι οι άντρες που εισήλθαν προς εσένα τη νύχτα; Βγάλε αυτούς έξω προς εμάς, για να γνωρίσουμε[(ερωτικά)] αυτούς.*

6 Βγήκε έξω δε ο Λωτ προς αυτούς στο πρόθυρο [εξώθυρο], και έκλεισε την πόρτα πίσω του, **7** και είπε: *Μη, αδελφοί μου, μη πράξετε [τέτοιο] κακό·* **8** *Ορίστε[ιδού], έχω δύο κόρες οι οποίες δεν γνώρισαν[σχετίσθηκαν με] άντρα· να σας φέρω λοιπόν αυτές έξω· και κάνετε σ' αυτές, όπως φανεί σε σας καλό[αρεστό]· μόνο στους άντρες αυτούς μην πράξετε τίποτα[μηδέν], επειδή γι' αυτό [το λόγο] [εισ]ήλθαν κάτω απ' τη σκιά της στέγης μου.* **9** Αυτοί δε είπαν: *Φύγε από εκεί.* Και πρόσθεσαν: *Αυτός ήλθε για να παροικήσει· θέλει να γίνει και κριτής; τώρα θα κακοποιήσουμε εσένα μάλλον παρά εκείνους.* Και πίεζαν[βίαζαν] τον άνθρωπο τον Λωτ υπερβολικά, και πλησίασαν για να σπάσουν την πόρτα.

10 Απλώνοντας τότε οι άντρες τα χέρια τους έσυραν τον Λώτ προς αυτούς στο σπίτι, και έκλεισαν την πόρτα*· **11** τους δε ανθρώπους, που βρισκόνταν στη θύρα της [κατ]οικίας, χτύπησαν[πάταξαν] με αορασία από μικρό μέχρι μεγάλο, ώστε απέκαμαν [ανα]ζητούντες την είσοδο[θύρα]. **12** Και είπαν οι άντρες στο Λωτ, *'Έχεις εδώ στην πόλη κανένα άλλο; γαμπρό, γιους, θυγατέρες ή όποιον άλλο έχεις, βγάλε [αυτούς] έξω απ' τον τόπο·* **13** *γιατί εμείς καταστρέφουμε τον τόπο, επειδή η κραυγή τους αντήχησε[μεγάλυνεν] μπροστά στο Κύριο· και [απ]έστειλε εμάς ο Κύριος για να καταστρέψουμε αυτόν.* **14** Βγήκε έξω λοιπόν ο Λωτ και μίλησε στους γαμπρούς του, τους μέλλοντες να λάβουν τις κόρες του, και είπε: *Σηκωθείτε, εξέλθετε από τον τόπο αυτό· διότι καταστρέφει ο Κύριος την πόλη.* Αλλά φάνηκε στους γαμπρούς του ως αστεϊζόμενος. **15** Και όταν έγινε αυγή, πίεζαν οι άγγελοι τον Λώτ, λέγοντες· *Σήκω, λάβε τη γυναίκα σου και τις δύο σου θυγατέρες, τις βρισκόμενες [εδώ], για να μη [συν]απωλεσθείς[χαθείς] στην ανομία της πόλης,* **16** *επειδή δε βράδυνε[καθυστερούσε], οι άνδρες πιάσαντες το χέρι του και το χέρι της γυναίκας του και τα χέρια των δύο θυγατέρων του, (διότι σπλαχνίσθηκε αυτόν ο Κύριος) εξήγαγαν [έβγαλαν] αυτόν και τον έβαλαν έξω απ' την πόλη.*

17 Και όταν έβγαλαν αυτούς έξω, είπε [ο Κύριος]: *Διάσωσε τη ζωή σου· μη περιβλέψεις πίσω σου, και μη σταθείς καθόλου στα περίχωρα· διασώσου στο βουνό [όρος], για να μη καταστραφείς[απολεσθείς].* **18** Και είπε ο Λωτ προς αυτούς: *Μη, παρακαλώ, Κύριε·* **19** *να[ιδού], ο δούλος σου βρήκε χάρη μπροστά σου, και μεγάλυνες[επέκτεινες] το έλεός σου, το οποίο έκανες σ' εμέ, φυλάγοντας τη ζωή μου· αλλά εγώ δεν θα μπορέσω να [δια]σωθώ στο βουνό, μήπως με προφθάσει το κακό και πεθάνω·* **20** *Δες[ιδού], παρακαλώ, αυτή η πόλη είναι κοντά ώστε να καταφύγω εκεί, και είναι μικρή· εκεί, παρακαλώ, να διασωθώ· δεν είναι μικρή; και θα ζήσει η ψυχή μου.* **21** Και είπε σ' αυτόν ο Κύριος: *Να[ιδού], σε εισάκουσα και σ' αυτό το πράγμα, να μην καταστρέψω τη πόλη, περί της οποίας μίλησες·* **22** *τάχυνε[βιάσου], διασώσου εκεί· διότι δεν θα δυνηθώ[μπορώ] να κάνω τίποτα[ουδέν], έως ού φθάσεις εκεί· γι' αυτό κάλεσε το όνομα της πόλης Σηγώρ[II].*

23 Ο ήλιος ανέτειλε πάνω στη γη, όταν ο Λωτ εισήλθε στη Σηγώρ. **24** Και έβρεξε ο Κύριος πάνω στα Σόδομα και Γόμορρα θειάφι[θείον] και φωτιά[πυρ] από τον Κύριο από τον ουρανό· **25** και κατέστρεψε τις πόλεις αυτές, και όλα τα περίχωρα και όλους τους κατοίκους των πόλεων και τα φυτά της γης. **26** Αλλά η γυναίκα του περιβλέψασα πίσω έγινε στήλη άλατος[αλατιού].

27 Ο δε Αβραάμ αφού σηκώθηκε νωρίς το πρωί πήγε στον τόπο που 'χε σταθεί μπροστά στον Κύριο· **28** και βλέποντας στα Σόδομα και Γόμορρα και σ' όλη τη γη της περιχώρου, είδε, και να, ανέβαινε [πυκνός] καπνός από τη γη, σαν καπνός από καμίνι. **29** Με αυτόν τον τρόπο λοιπόν, όταν ο Θεός κατέστρεψε τις πόλεις της περιχώρου, θυμήθηκε δε τον Αβραάμ, και έβγαλε τον Λωτ απ' το μέσο της καταστροφής, όταν κατάστρεψε τις πόλεις, στις οποίες κατοικούσε ο Λωτ. **30** Ανέβηκε δε ο Λωτ από [τη] Σηγώρ και κατοίκησε στο βουνό, και μαζί του οι δύο κόρες του, διότι φοβήθηκε να κατοικήσει στη Σηγώρ· και κατοίκησε σε σπήλαιο, αυτός και οι δύο κόρες του. **31** Και είπε η μεγαλύτερη στη μικρότερη: *Ο πατέρας μας [είναι] γέροντας, και άνθρωπος*

[19:3] Κφ. 18:8 **[19:5]** Ησ. 3:9, Κρ. 19:22, Κφ. 4:1, Ρω. 1:24, 27, Ιουδ. 7 **[19:6]** Κρ. 19:23 **[19:8]** Κρ. 19:24, Κφ. 18:5 **[19:9]** 2Πε. 2:7,8, Εξ. 2:14 **[19:11]** 2Βα. 6:18, Πρ. 13:11 **[19:12]** Κφ. 7:1, 2Πε. 2:7,9 **[19:13]** Κφ. 17:20, 1Χρ. 21:15 **[19:14]** Ματ. 1:18, Αρ. 16:21, 45, Εξ. 9:21, Λου. 17:28, 24:11 **[19:15]** Αρ. 16:24, 26, Απ. 18:4 **[19:16]** Λου. 18:13, Ρω. 9:15,16, Ψλ. 34:22 **[19:17]** 1Βα. 19:3, six. 26, Ιερ. 21:13, Ματ. 24:16-18, Λου. 9:62, Φιλιπ. 3:13,14 **[19:18]** Πρ. 10:14 **[19:21]** Ιωβ 42:8,9, Ψλ. 145:19, Ιδε Κφ. 32:8,9, Εξ. 32:10, Δευ. 9:14, Μαρ. 6:5, Κφ.13:10, 14:2 II Μικρά, six. 20 **[19:24]** Δευ. 29:23, Ησ. 13:19, Ιερ. 20:16, 50:40, Ιεζ. 16:49, 50, Ωσ.11:8, Αμ. 4:11, Σοφ. 2:9, Λου. 17:29, 2Πε. 2:6, Ιουδ. 7 **[19:25]** Κφ. 14:3, Δευ. 29:23 **[19:26]** Λου. 17:32 **[19:27]** Κφ. 18:22 **[19:28]** Απ. 18:9 **[19:29]** Κφ. 8:1, 18:23 **[19:30]** six. 17,19

VG **[19:3-8]** ...μεταχειριστείτε τες όπως σας αρέσει... **[19:9-14]** ...Και τους φάνηκε ότι μιλούσε σαν να αστειευόταν. **[19:15-17]** ...για να μη χαθείς κι εσύ μαζί. **[19:18-21]** ...Να, και σε αυτό δέχθηκα την παράκλησή σου... **[19:22-25]** ...και κάθε χλωρό της γης. **[19:26]** ...σε άγαλμα άλατος (statuam salis). **[19:27-28]** ...και είδε τέφρα να ανεβαίνει από τη γη σαν καπνός καμινιού. **[19:29-31]** ...κανένας απ' τους άνδρες δεν απέμεινε στη γη...

o' **[19:3]** καὶ **κατεβιάζετο** αὐτούς... **ἐποίησεν αὐτοῖς πότον** καὶ ἀζύμους ἔπεψεν αὐτοῖς καὶ ἔφαγον **[19:4]** ...ἀπὸ **νεανίσκου ἕως πρεσβυτέρου ἅπας ὁ λαὸς ἅμα [19:5]** καὶ **ἐξεκαλοῦντο** τὸν Λώτ ...**ἵνα συγγενώμεθα** αὐτοῖς **[19:6]** ...τὴν δὲ θύραν προσέῳξεν ὀπίσω αὐτοῦ **[19:7]** ...**μηδαμῶς ἀδελφοί μὴ πονηρεύσησθε [19:8]** ...**ἐξάξω** αὐτὰς ...καθὰ ἂν ἀρέσκῃ ὑμῖν μόνον... **μὴ ποιήσητε μηδὲν ἄδικον οὗ εἵνεκεν εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν δοκῶν μου [19:9]** **εἶπαν δέ ἀπόστα ἐκεῖ εἷς ἦλθες παροικεῖν μὴ καὶ κρίσιν κρίνειν νῦν οὖν σὲ κακώσομεν μᾶλλον ἢ ἐκείνους καὶ παρεβιάζοντο τὸν ἄνδρα τὸν Λώτ σφόδρα καὶ ἤγγισαν συντρῖψαι τὴν θύραν [19:10]** ...**εἰσεσπάσαντο** τὸν Λώτ... **[19:11]** ...καὶ **παρελύθησαν** ζητοῦντες τὴν θύραν **[19:12]** ...ἢ εἴ τίς σοι ἄλλος ἔστιν ἐν τῇ πόλει... **[19:13]** ὅτι **ἀπόλλυμεν** ἡμεῖς τὸν τόπον τοῦτον ὅτι **ὑψώθη ἡ κραυγὴ** αὐτῶν... **ἐκτρῖψαι** αὐτήν **[19:14]** ...ὅτι **ἐκτρίβει** Κύριος τὴν πόλιν **ἔδοξεν δὲ γελοιάζειν ἐναντίον τῶν γαμβρῶν αὐτοῦ [19:15]** ἡνίκα δὲ **ὄρθρος** ἐγίνετο **ἐπεσπούδαζον** οἱ ἄγγελοι... καὶ ἔξελθε **ἵνα μὴ συναπόλῃ** ταῖς ἀνομίαις τῆς πόλεως **[19:16] καὶ ἐταράχθησαν** καὶ ἐκράτησαν οἱ **ἄγγελοι... ἐν τῷ φείσασθαι κύριον αὐτοῦ [19:17]** καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξήγαγον αὐτοὺς ἔξω καὶ εἶπαν σῴζων σῷζε τὴν σεαυτοῦ ψυχήν μὴ περιβλέψῃς εἰς τὰ ὀπίσω μηδὲ στῇς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ εἰς τὸ ὄρος σῴζου μήποτε συμπαραλημφθῇς **[19:18]** ...**δέομαι** Κύριε **[19:19]** ...ὁ **παῖς** σου ...**ἔλεος**... ὃ ποιεῖς ἐπ' ἐμέ τοῦ ζῆν τὴν ψυχήν μου ἐγὼ δὲ οὐ δυνήσομαι διασωθῆναι εἰς τὸ ὄρος μὴ καταλάβῃ με τὰ κακὰ καὶ ἀποθάνω **[19:20-21]** ...**ἰδοὺ ἐθαύμασά σου τὸ πρόσωπον καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματι τούτῳ** τοῦ μὴ καταστρέψαι... **[19:22] σπεῦσον**... **[19:23-25]** πάντα **τὰ ἀνατέλλοντα** ἐκ τῆς γῆς **[19:26]** ...στήλη **ἁλός [19:27-28]** ...**ἐπέβλεψεν ἐπὶ πρόσωπον** Σοδόμων... **[19:29]** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ **ἐκτρῖψαι** Κύριον. **[19:30-31]** ...ὁ πατὴρ ἡμῶν **πρεσβύτερος**

*δεν [υπάρχει] πάνω στη γη, για να εισέλθει σ' εμάς κατά τη συνήθεια όλης*πάσης *της γης·* **32** *Έλα, ας ποτίσουμε κρασί τον πατέρα μας, και ας κοιμηθούμε μαζί του, και ας αναστήσουμε σπέρμα*απογόνους *από τον πατέρα μας.* **33** Πότισαν λοιπόν τον πατέρα τους κρασίοίνο κατά τη νύχτα εκείνη· και εισήλθε η πρεσβυτέρα και κοιμήθηκε με τον πατέρα της· και [εκείνος] δεν κατεννόησε ούτε πότε πλάγιασε αυτή, και πότε σηκώθηκε.

34 Και την επαύριοεπόμενη μέρα είπε η πρεσβυτέρα στη νεότερη: *Δεςιδού, εγώ κοιμήθηκα χθες τη νύχτα με τον πατέρα μας· ας ποτίσουμε αυτόν κρασί* και τη νύχτα αυτή, και αφού εισέλθεις εσύ, κοιμήσου μαζί του, και ας αναστήσουμε σπέρμα* απ' τον πατέρα μας.* **35** Πότισαν λοιπόν και τη νύχτα εκείνη τον πατέρα τους κρασί, και αφού σηκώθηκε η νεότερη, κοιμήθηκε μαζί του· και [εκείνος] δεν κατενόησε ούτε πότε πλάγιασε αυτή, και πότε σηκώθηκε. **36** Και συνέλαβαν οι δύο κόρες του Λωτ απ' τον πατέρα τους. **37** Και γέννησε η πρεσβυτέρα γιο και κάλεσε το όνομα αυτού *Μωάβ*Επιθυμία. αυτός [είναι] ο πατέραςγενάρχης των Μωαβιτών έως σήμερα. **38** Γέννησε δε και η νεότερη γιο και κάλεσε τ' όνομά του *Βεν-αμμί*Σόι μου· αυτός [είναι] ο πατέρας* των Αμμωνιτών μέχρι σήμερα.

20 **[Κ]** ΚΑΙ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΑΠΟ ΕΚΕΙ Ο ΑΒΡΑΑΜ προς τη γη την [προς] μεσημβρίακεντρική χώρα/Νεγκέμπ, και κατοίκησεεκεί μεταξύ Καδής και Σούρ· και παροίκησε στα Γέραρα. **2** Και είπε ο Αβραάμ περίτης Σάρρας της γυναίκας του, Αδελφή μου είναι. Έστειλε δε Αβιμέλεχ ο βασιλιάς των Γεράρων, και παρέλαβε τη Σάρρα. **3** Και ήλθε ο Θεός προς τον Αβιμέλεχ σε όνειροκατ' όναρ τη νύκτα, και είπε προς αυτόν:

Δεςιδού, εσύ πεθαίνεις εξ αιτίας της γυναίκας, την οποία έλαβες· διότι είναι παντρεμένηνυμφευμένη με άντρα. **4** Ο δε Αβιμέλεχ δεν είχε πλησιάσει σ' αυτή· και είπε: *Κύριε, θα φονεύσεις [ένα] έθνος ακόμηέτι και δίκαιο;* **5** *δεν μου είπε αυτός, Αδελφή μου είναι; και αυτή πάλι, αυτή είπε, Αδελφός μου είναι. Με [την] ευθύτητα της καρδιάς μου και με [την] καθαρότητα των χεριών μου έπραξα αυτό.* **6** Είπε δε προς αυτόν ο Θεός σε όνειροκατ' όναρ: *Και εγώ γνώρισα ότι μ' ευθύτητα [της] καρδιάς σου έπραξες αυτό· γι' αυτό κι εγώ σ' εμπόδισα απ' το ν' αμαρτήσεις σε με· γι' αυτό δε σ' άφησα να την αγγίξεις,* **7** *τώρα λοιπόν απόδωσε τη γυναίκα στον άνθρωπο, γιατί είναι προφήτης· και θα προσευχηθεί υπέρ σου και θα ζήσεις· αλλ' εάν δεν [την] αποδώσεις, να ξέρεις ότι εξάπαντος θα πεθάνεις, εσύ κι όλα όσα έχεις.*

8 Αφούδε σηκώθηκε ο Αβιμέλεχ νωρίς το πρωί, προσκάλεσε όλουςπάντας τους δούλους του, και μίλησε όλ' αυτά τα λόγια για να ακούσουν· και φοβήθηκαν οι άνθρωποι πολύσφόδρα. **9** Και κάλεσε ο Αβιμέλεχ τον Αβραάμ και είπε προς αυτόν: *Τι μας έκανες; και τι αμάρτημα έπραξα σε σένα, ώστε έφερες πάνω σε μένα και το βασίλειό μου, αμαρτία μεγάλη; έπραξες σε με πράγμα, το οποίο δεν έπρεπε να διαπραχθεί.*

10 Και είπε ο Αβιμέλεχ στον Αβραάμ: *Τι είδες, ώστε να πράξεις αυτό το πράγμα;* **11** Και είπε ο Αβραάμ: *Επειδή εγώ είπα, Βέβαια δεν είναι φόβος Θεού σ' αυτόν τον τόπο και θα με φονεύσουν για τη γυναίκα μου·* **12** *και όμως αληθινά αδελφή μου είναι, κόρη του πατέρα μου, αλλ' όχι κόρη της μητέρας μου· και έγινε γυναίκα μου,* **13** *και όταν μ' έκαμεεξώθησε ο Θεός να εξέλθω απ' το σπίτι του πατέρα μου, είπα σ' αυτή: Αυτή τη χάρη θα μου κάνεις· σε κάθε τόπο όπου αν πάμε, λέγε για μένα: Αυτός [είναι] αδελφός μου.* **14** Και έλαβε ο Αβιμέλεχ πρόβατα και βόδια και δούλουςυπηρέτες και δούλες*, και έδωσε στον Αβραάμ, και απέδωσε σ' αυτόν [τη] Σάρρα τη γυναίκα του.

15 Και είπε ο Αβιμέλεχ: *Δεςιδού, η γη μου είναι μπροστά σου, κατοίκησε όπου σου αρέσει.* **16** Και προς τη Σάρρα είπε: *Ναιδού, έδωσα 1.000 αργύριακομμάτια ασήμι (VG+) στον αδελφό σου· Να*, αυτός [είναι] σε σένα σκέπη των ματιώνοφθαλμών προς όλους όσους είναι μαζί σου κι όλους [τους άλλους].* [Έτσι] αυτή επιπλήχθηκε. **17** Προσευχήθηκε δε ο Αβραάμ προς τον Θεό· και θεράπευσε ο Θεός τον Αβιμέλεχ και τη γυναίκα του και τις υπηρέτριεςθεραπαίνας του, και τεκνοποίησαν, **18** γιατί ο Κύριος είχε κλείσει τελείως κάθεπάσαν μήτρα στον οίκο του Αβιμέλεχ, εξ αιτίας Σάρρας της γυναίκας του Αβραάμ.

21 **[ΚΑ]** ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΚΕ ο Κύριος τη Σάρρα, όπως είχε πει· και έκαμε ο Κύριος στη Σάρρα, όπως μίλησε. **2** Και συνέλαβε η Σάρρα, και γέννησε στον Αβραάμ γιο στα γεράματά του· κατά το καιρό, τον οποίο είπε προς αυτόν ο Θεός. **3** Και απόκάλεσε

[19:31] Κφ. 16:2,4, 38:8,9, Δευ. 25:5 **[19:32]** Μαρ. 12:19 **[19:37]** Δευ. 2:9 **[19:38]** Δευ. 2:19 **[20:1]** Κφ. 18:1,Κφ. 16:7,14,Κφ. 26:6 **[20:2]** Κφ. 12:13, 26:7, Κφ. 12:15 **[20:3]** Ψλ. 105:14, Ιωβ 33:15, six. 7 **[20:4]** Κφ. 18:23, six.18 **[20:5]** 2Βα. 20:3, 2Κο. 1:12 **[20:6]** Κφ. 31:7, 35:5, Εξ. 34:24, 1Σα. 25:26,34, Κφ. 39:9,Λευ. 6:2, Ψλ. 51:4 **[20:7]** 1Σα. 7:5, 2Βα. 5:11, Ιωβ 42:8, Ιακ. 5:14,15, 1 Ιωα. 5:16, Κφ. 2:17, Αρ. 16:32,33 **[20:9]** Κφ.26:10, Εξ. 32:21, I.N. 7:25, Κφ. 34:7 **[20:11]** Κφ. 42:18, Ψλ. 36:1, Παρ. 16:6, Κφ. 12: 12, 26:7 **[20:12]** Κφ. 1:29 **[20:13]** Κφ. 12: 1,9,11 κ.τ.λ., Εβ. 11:8, Κφ. 12:13 **[20:14]** Κφ. 12:16 **[20:15]** Κφ. 13:9 **[20:16]** six. 5, Κφ. 26:11, Κφ. 24:65 **[20:17]** Ιωβ 42:9,10 **[20:18]** Κφ. 12:17 **[21:1]** 1Σα. 2:21, Κφ. 17:19, 18:10,14, Γαλ. 4:23,28 **[21:2]** Πρ. 7:8, Γαλ. 4:22, Εβ. 11:11, Κφ. 17:21

VG **[20:1]** ...στην **νότια χώρα**... **[20:2-4]** ...Κύριε, άραγε θα θανατώσεις έθνος που αγνοεί και είναι δίκαιο; **[20:5]** στην **απλότητα** της καρδιάς μου **[20:6-10]** και **πάλι διαμαρτυρήθηκε [20:11-13]** ...κάνε μου αυτή **τη καλοσύνη [20:14-16]** ...Σάρρα... θυμίσου τι πήρες **[20:17-18]** ...

σ' **[19:31]** ...καὶ **οὐδείς ἐστιν** ἐπὶ τῆς γῆς ὃς **εἰσελεύσεται** πρὸς ἡμᾶς ὡς **καθήκει** πάσῃ τῇ γῇ **[19:32]** δεῦρο... κὶ **ἐξαναστήσωμεν** ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σπέρμα **[19:33]** ...καὶ **οὐκ ᾔδει ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὴν καὶ ἀναστῆναι [19:34]** ...κὶ **ἐξαναστήσωμεν**... **[19:35-37]** καὶ **ἔτεκεν**... Μωὰβ λέγουσα ἐκ τοῦ πατρός μου οὗτος πατὴρ Μωαβιτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας **[19:38]** **ἔτεκεν**... Ἀμμὰν υἱὸς τοῦ γένους μου... **[20:1]** ...πρὸς **λίβα**.. **[20:2-3]** καὶ **εἰσῆλθεν** ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβιμέλεχ... ἐστιν **συνωκηκυῖα** ἀνδρί **[20:4]** Ἀβιμέλεχ δὲ **οὐχ ἥψατο** αὐτῆς καὶ εἶπεν· Κύριε **ἔθνος ἀγνοοῦν καὶ δίκαιον ἀπολεῖς; [20:5]** ...**ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ χειρῶν** ἐποίησα τοῦτο **[20:6]** ...ἔγνων ὅτι ἐν **καθαρᾷ καρδίᾳ** ἐποίησας τοῦτο καὶ **ἐφεισάμην** ἐγώ σου τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν σε εἰς ἐμέ ἕνεκεν τούτου οὐκ ἀφῆκά σε **ἅψασθαι** αὐτῆς **[20:7]** νῦν δὲ ἀπόδος ...καὶ **προσεύξεται** περὶ σοῦ καὶ ζήσῃ... καὶ πάντα **τὰ σά [20:8]** καὶ **ὤρθρισεν** Ἀβιμέλεχ τὸ πρωὶ καὶ ἐκάλεσεν πάντας τοὺς **παῖδας** αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν πάντα τὰ **ῥήματα** ταῦτα εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν... **[20:9]** ...ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' ἐμὲ... ἁμαρτίαν μεγάλην **ἔργον ὃ οὐδεὶς ποιήσει πεποίηκάς μοι [20:10]** ...τί **ἐνιδὼν** ἐποίησας τοῦτο **[20:11]** ...εἶπα γάρ ἄρα οὐκ ἔστιν **θεοσέβεια** ἐν... ἐμέ τε ἀποκτενοῦσιν ἕνεκεν τῆς γυναικός μου **[20:12]** ...ἐγενήθη δέ μοι εἰς γυναῖκα **[20:13]** ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐξήγαγέν με... καὶ εἶπα αὐτῇ ταύτην **τὴν δικαιοσύνην ποιήσεις** ἐπ' ἐμέ εἰς πάντα τόπον οὗ ἐὰν εἰσέλθωμεν ἐκεῖ εἰπὸν ἐμὲ ὅτι... **[20:14]** ἔλαβεν δὲ Ἀβιμέλεχ **χίλια δίδραχμα (VG-)** (Λ+Χ: αργύρια - *σ.σ. ατυχέστατη αρχαιολογικά μτφρ. των 70. Οι δραχμές εμφανίσθηκαν μόλις του 600 π.Χ. στην Λυδία*) πρόβατα καὶ μόσχους καὶ **παῖδας καὶ παιδίσκας**... **[20:15-16]** τῇ δὲ Σάρρᾳ εἶπεν ἰδοὺ δέδωκα **χίλια δίδραχμα** τῷ ἀδελφῷ σου ταῦτα ἔσται σοι εἰς τιμὴν τοῦ προσώπου σου καὶ πάσαις ταῖς μετὰ σοῦ καὶ πάντα **ἀλήθευσον [20:17]** ...καὶ **ἰάσατο** ὁ Θεὸς... καὶ **τὰς παιδίσκας** αὐτοῦ καὶ ἔτεκον **[20:18]** ὅτι **συγκλείων συνέκλεισεν** Κύριος ἔξωθεν πᾶσαν μήτραν... **[21:1-2]** καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν Σάρραν...

ο Αβραάμ το όνομα του γιου του, που γεννήθηκε σ' αυτόν, τον οποίο η Σάρρα γέννησε σ' αυτόν, *Ισαάκ*[II]. **4** Έκανε δε περιτομή ο Αβραάμ στο γιο του [τον] Ισαάκ την 8η ημέρα, καθως πρόσταξε σ' αυτόν ο Θεός. **5** [Ήταν] δε ο Αβραάμ 100 ετών, όταν γεννήθηκε σ' αυτόν Ισαάκ ο γιος του.

6 Και είπε η Σάρρα: *Ο Θεός με έκαμε να γελώ· όποιος ακούσει, θα γελά με μένα.* **7** Και είπε: *Ποιος θα έλεγε στον Αβραάμ, ότι θα θήλαζε παιδιά η Σάρρα; επειδή γέννησα γιο στα γεράματά του.* **8** Το δε παιδί αύξησε[μεγάλωσε] και απογαλακτίσθηκε· και έκανε ο Αβραάμ μέγα συμπόσιο, στην ημέρα την οποία απογαλακτίσθηκε ο Ισαάκ.

9 Και είδε η Σάρρα το γιο της Άγαρ της Αιγυπτίας, τον οποίο γέννησε στον Αβραάμ, να περιγελά [τον Ισαάκ]. **10** Και είπε στον Αβραάμ: *Διώξε αυτή τη δούλα και το γιο της· επειδή δεν θα κληρονομήσει ο γιος αυτής της δούλας με το γιο μου, [τον Ισαάκ].* **11** Φάνηκε δε πολύ[σφόδρα] σκληρό το πράγμα [αυτό] στα μάτια του Αβραάμ περί του γιου του. **12** Και είπε ο Θεός στον Αβραάμ: *Ας μη φανεί σκληρό στα μάτια σου περί του παιδιού και περί της δούλας σου· κατά πάντα όσα σου πεί η Σάρρα, άκουγε τα λόγια της· επειδή δια[εν] του Ισαάκ θα [απο]κληθεί σε σένα σπέρμα·* **13** *και το γιο δε της δούλας θα [απο]καταστήσω αυτόν [σε] έθνος· διότι είναι σπέρμα σου.*

14 Αφού δε σηκώθηκε ο Αβραάμ νωρίς το πρωί, έλαβε ψωμιά[άρτους] και ασκί νερού[ύδατος] και τα έδωσε στην Άγαρ, τοποθετώντας[επιθέσας] αυτά στον ώμο της, και το παιδί (σ.σ. ήταν 17 ετών), και απέπεμψε αυτή. Η δε αφού αναχώρησε περιπλανιόταν στην έρημο Βηρ-σαβεέ.

15 Και όταν τελείωσε το νερό[ύδωρ] από τον ασκό, έρριξε το παιδί κάτω από ένα θάμνο· **16** και πηγαίνοντας κάθησε απέναντι, μακριά έως [τη] βολή [ενός] τόξου· διότι είπε: *Για να μη δω το θάνατο του παιδιού.* Και κάθισε απέναντι και ύψωσε τη φωνή της και έκλαψε. **17** Εισάκουσε δε ο Θεός τη φωνή του παιδιού· και φώναξε άγγελος Θεού προς την Άγαρ απ' τον ουρανό, και είπε σ' αυτή: *Τι έχεις, Άγαρ; μη φοβάσαι· διότι άκουσε ο Θεός τη φωνή του παιδιού από τον τόπο που βρίσκεται[κείται].* **18** *σήκω, λάβε το παιδί*, και κράτησε αυτό με το χέρι σου· διότι θα καταστήσω αυτό σε μεγάλο έθνος.*

19 Και άνοιξε ο Θεός τα μάτια[οφθαλμούς] της, [και βλέποντας ένα πηγάδι με νερό[φρέαρ ύδατος] πήγε και γέμισε τον ασκό νερό[ύδωρ] και πότισε το παιδί. **20** Και ήταν ο Θεός με το παιδί, και μεγάλωσε[αύξησε], και κατοίκησε στην έρημο κι έγινε τοξότης. **21** Και κατοίκησε στην έρημο Φαράν· κι η μητέρα του πήρε σ' αυτόν γυναίκα από [τη] γη [της] Αιγύπτου.

22 Κατά το καιρό δε εκείνο ο Αβιμέλεχ, με τον Φιχόλ τον αρχιστράτηγο της [στρατιωτικής] δύναμής του, είπε στον Αβραάμ, λέγοντας: *Ο Θεός [είναι] με σένα σε όλα όσα πράττεις·* **23** *τώρα, λοιπόν, ορκίσου[όμοσον] προς εμέ εδώ στον Θεό, ότι δεν θα πεις ψέματα σε μένα, ούτε στο γιο μου, ούτε στα εγγόνια μου· αλλά κατά το έλεος, το οποίο έκαμα σε σένα, θα κάνεις σε με, και στη γη όπου παροίκησες.* **24** Και είπε ο Αβραάμ: *Εγώ θα ορκιστώ[ομόσει].*

25 Και έλεγξε ο Αβραάμ τον Αβιμέλεχ για το πηγάδι του νερού[φρέαρ ύδατος], το οποίο άρπαξαν οι δούλοι του Αβιμέλεχ. **26** Και είπε ο Αβιμέλεχ: *Δεν ξέρω ποιος διέπραξε αυτό το πράγμα· και ούτε εσύ μου φανέρωσες κι ούτε εγώ άκουσα, παρά μόνο σήμερα.* **27** Και λαμβάνοντας ο Αβραάμ πρόβατα και βόδια, έδωσε στον Αβιμέλεχ· και έκαναν αμφότεροι[και οι δύο] συνθήκη. **28** Κι έβαλε ο Αβραάμ κατά μέρος 7 θηλυκά αρνιά του ποιμνίου [κοπαδιού]. **29** Και είπε ο Αβιμέλεχ στον Αβραάμ: *Τι είναι αυτά τα 7 θηλυκά αρνιά, τα οποία έβαλες κατά μέρος;* **30** Ο δε είπε: *Ότι [αυτά] τα 7 θηλυκά αρνιά θα λάβεις από το χέρι μου, για να είναι σε μένα μαρτύρια ότι εγώ έσκαψα το πηγάδι[φρέαρ] αυτό.* **31** Για τούτο [επ]ονόμασε τον τόπο εκείνο, *[II]Βηρ-σαβεέ·* διότι εκεί ορκίσθηκαν αμφότεροι*. **32** Κι έκαμε συνθήκη στη Βηρ-σαβεέ. Σηκώθηκε δε ο Αβιμέλεχ* και Φιχόλ ο αρχιστράτηγος της [στρατιωτικής] δύναμης αυτού, και επέστρεψαν στη γη των Φιλισταίων (επεξήγ. σελ. 19). **33** Και φύτευσε [ο Αβραάμ] δρυμό (Λ+Χ: μυρίκη) στη Βηρ-σαβεέ· και επικαλέστηκε εκεί το όνομα του Κυρίου, του αιωνίου Θεού. **34** Παροίκησε δε ο Αβραάμ στη γη των Φιλισταίων* πολλές ημέρες.

[21:3] Κφ. 17:19 [II]**Γέλιο** **[21:4]** Πρ. 7:8, Κφ. 17:10,12 **[21:5]** Κφ. 17:1,17 **[21:6]** Ψλ. 146:2, Ησ. 54:1, Γαλ. 4:27, Λου. 1:58 **[21:7]** Κφ. 18:11,12 **[21:9]** Κφ. 16:1, Κφ. 16:15, Γαλ. 4:29 **[21:10]** Γαλ. 4:30, Ιδέ & Κφ. 25:6, 36: 6,7 **[21:11]** Κφ. 17:18 **[21:12]** Ρω. 9:7,8, Εβ. 11:18 **[21:13]** six. 18, Κφ. 16:10, 17:20 **[21:14]** Ιωα. 8:35 **[21:17]** Εξ. 3:7 **[21:18]** six. 13 **[21:19]** Αρ. 22:31, Ιδε & 2Βα. 6:17-20, Λουκ. 24:16,31 **[21:20]** Κφ. 28:15, 39:2,3,21, Κφ. 16:12 **[21:21]** 1Κο. 10:13, Κφ. 24:4 **[21:22]** Κφ. 20:2, 26:26, Κφ. 26:28 **[21:23]** Ι.Ν. 2:12, 1Σα. 24:21 **[21:25]** Κφ. 26:15, 18,20-22 **[21:27]** Κφ. 26:31 **[21:29]** Κφ. 33:8 **[21:30]** Κφ. 31:48,52 **[21:31]** Κφ. 26:33 [II] **Φρέαρ όρκου** **[21:33]** Κφ. 4:26, Δευ. 33:27, Ησ. 40:28, Ρω. 16:26, 1Τι. 1:17 **[22:1]** 1Κο. 10: 13, Εβ.11:17, Ιακ. 1:12, 1Πε. 1:7

VG **[21:1-12]** ...άκουσε τη φωνή της Σάρας σε όλα όσα σου είπε, διότι στον Ισαάκ θα κληθεί για σένα σπέρμα. **[21:13-14]** ...και, παίρνοντας ψωμί και ασκό νερού, τα έβαλε στον ώμο της· της παρέδωσε και το παιδί και την απέλυσε... **[21:15]** ...άφησε το παιδί κάτω **από ένα απ' τα δέντρα** που ήταν εκεί. **[21:16-23]** Ορκίσου... δεν θα **μέ βλάψεις**... αλλά σύμφωνα με το έλεος που έδειξα σε σένα, έτσι θα κάνεις και σε μένα και στη γη στην οποία έζησες ως ξένος. **[21:24-28]** Και ο Αβραάμ έστησε χωριστά επτά αμνάδες από το κοπάδι. **[21:29-32]** Κι αυτοί έκαναν συμφωνία για το πηγάδι του όρκου. **[21:33]** ...Ο Αβραάμ όμως φύτεψε **άλσος**... **[21:34-38]** ...Αμμών, που **σημαίνει, γιός του λαού μου**...

Ο' **[21:3]** ...τοῦ **γενομένου** αὐτῷ ὃν ἔτεκεν αὐτῷ Σάρρα, Ἰσαάκ **[21:4]** ...καθὰ **ἐνετείλατο** αὐτῷ ὁ Θεός **[21:5-6]** εἶπεν δὲ Σάρρα... **ὃς γὰρ ἂν ἀκούσῃ συγχαρεῖταί μοι [21:7]** ...τίς **ἀναγγελεῖ**... **[21:8]** ...ἐποίησεν Ἀβραὰμ **δοχὴν** μεγάλην ᾗ ἡμέρᾳ... **[21:9]** ...**παίζοντα** μετὰ Ἰσαάκ... **[21:10]** ...**ἔκβαλε τὴν παιδίσκην**... **[21:11]** ...ἐφάνη τὸ **ῥῆμα** σφόδρα... **[21:12]** ...**μὴ σκληρὸν ἔστω τὸ ῥῆμα**... Σάρρα ἄκουε τῆς **φωνῆς** αὐτῆς... **[21:13]** ...υἱὸν δὲ τῆς **παιδίσκης** ταύτης εἰς ἔθνος μέγα ποιήσω... **[21:14]** **ἀνέστη**... **καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν ὦμον καὶ τὸ παιδίον** καὶ ἀπέστειλεν αὐτήν **ἀπελθοῦσα δὲ ἐπλανᾶτο** τὴν ἔρημον κατὰ **τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου [21:15]** **ἐξέλιπεν** δὲ τὸ ὕδωρ... **μιᾶς ἑλάτης** (Λ+Χ: θάμνου – σ.σ. *ατυχέστατη απόδοση των Ο' του Εβρ. αρμυρίκη*) **[21:16]** ...**ἀναβοῆσαν δὲ τὸ παιδίον ἔκλαυσεν** (σ.σ. *πετυχημένη μτφρ. των Ο' συνδεόμενη με το επόμενο χωρίο*) **[21:17]** ...παιδίου ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν καὶ **ἐκάλεσεν** ἄγγελος... Ἄγαρ μὴ φοβοῦ ἐπακήκοεν γὰρ ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς τοῦ παιδίου σου ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἐστιν **[21:18]** **ἀνάστηθι** λαβὲ τὸ παιδίον... εἰς γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω αὐτόν **[21:19]** ...**φρέαρ ὕδατος ζῶντος**... **[21:20-22]** ...καὶ **Ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς (VG-)** αὐτοῦ και... πρὸς Ἀβραάμ λέγων **ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν ποιῇς [21:23]** νῦν οὖν ὄμοσόν... **μὴ ἀδικήσειν με** ...μηδὲ τὸ ὄνομά μου ἀλλὰ κατὰ **τὴν δικαιοσύνην** ἣν ἐποίησα... **[21:24]** ...ἐγὼ **ὀμοῦμαι [21:25]** ...περὶ τῶν φρεάτων τοῦ ὕδατος ὧν **ἀφείλαντο οἱ παῖδες** τοῦ Ἀβιμέλεχ **[21:26]** ...**οὐκ ἔγνων**... σύ μοι ἀπήγγειλας... **[21:27]** καὶ **διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην [21:28]** καὶ ἔστησεν Ἀβραὰμ 7 **ἀμνάδας προβάτων μόνας [21:29]** ...εἰσιν αἱ **7 ἀμνάδες τῶν προβάτων** τούτων ἃς ἔστησας μόνας **[21:30]** ... τὰς 7 ἀμνάδας ταύτας λήμψῃ παρ' ἐμοῦ ἵνα **ὦσίν μοι εἰς μαρτύριον ὅτι ἐγὼ ὤρυξα**... **[21:31]** ...τὸ ὄνομα ...**φρέαρ ὁρκισμοῦ**... **[21:32]** ...καὶ Ὀχοζὰθ **ὁ νυμφαγωγὸς (VG-)** αὐτοῦ... τῶν Φυλιστιείμ **[21:33]** ...ἐφύτευσεν ...**ἄρουραν** ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὅρκου... Θεὸς αἰώνιος **[22:1]** καὶ **ἐγένετο** μετὰ τὰ **ῥήματα** ταῦτα ὁ Θεὸς **ἐπείραζεν** τὸν Ἀβραάμ...

22 **[ΚΒ]** ΜΕΤΑ ΔΕ τα πράγματα αυτά ο Θεός δοκίμασε τον Αβραάμ, και είπε προς αυτόν: *Αβραάμ·* ο δε είπε: *Ιδού*[να]*, εγώ.* **2** Και είπε: *Λάβε τώρα*[(Ο')] *τον γιο σου το μονογενή, τον οποίο αγάπησες, τον Ισαάκ, και πήγαινε στον τόπο Μοριά, και πρόσφερε αυτόν εκεί ως ολοκαύτωμα, πάνω σε ένα από τα βουνά* [ορέων]*, το οποίο θα σου πω*[υποδείξω]*.*

3 Αφού δε σηκώθηκε [ο] Αβραάμ νωρίς το πρωί, σαμάρωσε τη γαϊδούρα[όνον] του και έλαβε μαζί του δύο από τους δούλους[παίδας-Ο'] του και Ισαάκ το γιο του· και αφού έσχισε ξύλα για το ολοκαύτωμα, σηκώθηκε και πήγε στον τόπο το οποίο είπε προς αυτόν ο Θεός.

4 Την δε 3η ημέρα υψώνοντας ο Αβραάμ τα μάτια του, είδε τον τόπο από μακριά. **5** Και είπε ο Αβραάμ στους δούλους* του: *Εσείς καθήστε εδώ με τη γαϊδούρα· εγώ δε και το παιδάκι*[παληκαράκι] *θα πάμε μέχρι εκεί· κι αφού προσκυνήσουμε, θα επιστρέψουμε προς εσάς.* **6** Και λαμβάνοντας ο Αβραάμ τα ξύλα της ολοκαύτωσης, τ' [απέ]θεσε πάνω στον Ισαάκ το γιο του· κι έλαβε στο χέρι του τη φωτιά, και το μαχαίρι, και πήγαν οι δυό μαζί. **7** Τότε μίλησε ο Ισαάκ στον Αβραάμ τον πατέρα του και είπε: *Πατέρα μου.* Ο δε είπε: *Εδώ, είμαι, γιε μου.* Και είπε: *Δες, η φωτιά*[πυρ] *και τα ξύλα· αλλά που [είναι] το πρόβατο για το ολοκαύτωμα;* **8** Και είπε ο Αβραάμ: *Ο Θεός, παιδί μου, θα προβλέψει στον εαυτό του [το] πρόβατο για την ολοκαύτωση.* Και πορευόταν οι δυό μαζί. **9** Αφού [δε] έφτασαν στον τόπο τον οποίο είπε σ' αυτόν ο Θεός, οικοδόμησε εκεί ο Αβραάμ το θυσιαστήριο και τακτοποίησε τα ξύλα, κι αφού έδεσε τον Ισαάκ το γιο του τον έβαλε στο θυσιαστήριο επάνω από τα ξύλα· **10** και απλώνοντας ο Αβραάμ το χέρι του, έλαβε το μαχαίρι για να σφάξει το γιο του.

11 Άγγελος δε Κυρίου φώναξε σ' αυτόν απ' τον ουρανό και είπε: *Αβραάμ, Αβραάμ.* Ο δε είπε: *Να*[Ιδού]*, εγώ.* **12** Και είπε: *Μη επιβάλεις το χέρι σου πάνω στο παιδάριο*[παλικαράκι]*, και μην κάνεις σ' αυτό τίποτα· γιατί τώρα γνώρισα ότι εσύ φοβάσαι τον Θεό, επειδή*[δεδομένου ότι] *δεν λυπήθηκες το γιο σου το μονογενή για μέ.* **13** (VG+) Και αφού ύψωσε ο Αβραάμ τα μάτια[οφθαλμούς] του είδε· και να[ιδού]*,* [ένα] κριάρι πίσω του, πιασμένο από τα κέρατα του σ' ένα φυτό πυκνόκλαδο· και αφού πήγε ο Αβραάμ, έλαβε το κριάρι και πρόσφερε αυτό σε ολοκαύτωμα αντί του γιου του.

14 Και [απ]εκάλεσε ο Αβραάμ το όνομα του τόπου εκείνου *Ιεοβά-ιρέ*[ΙΙ]· όπως λέγεται [και] σήμερα: *Στο βουνό ο Κύριος θα εμφανιστεί.* **15** Και φώναξε 2η [φορά] ο άγγελος του Κυρίου προς τον Αβραάμ από τον ουρανό, **16** και είπε: *Ορκίσθηκα*[ώμοσα] *σε Μένα*[στον εαυτό μου]*, λέγει [ο] Κύριος: Ότι, επειδή έπραξες αυτό το πράγμα και δεν λυπήθηκες το γιο σου, το μονογενή σου,* **17** *ότι ευλογώντας θα σε ευλογήσω, και πληθύνοντας θα πληθύνω το σπέρμα σου σαν τ' άστρα του ουρανού και σαν την άμμο που είναι στην ακρογιαλιά*[παρά το χείλος] *της θάλασσας· και το σπέρμα σου θα κυριεύσει τις πύλες των εχθρών του·* **18** *και μέσω του σπέρματός σου θα ευλογηθούν όλα*[πάντα] *τα έθνη της γης· γιατί υπάκουσες στη φωνή μου.* **19** Και επέστρεψε ο Αβραάμ στους δούλους* του· και αφού σηκώθηκαν, πήγαν μαζί[ομού] στη Βηρ-σαβεέ· και κατοίκησε ο Αβραάμ στη Βηρ-σαβεέ.

20 Μετά δε αυτά [τα πράγματα], ανάγγειλαν στον Αβραάμ λέγοντες: *Δες*[ιδού]*, η Μελχά γέννησε και αυτή γιους στο Ναχώρ τον αδελφό σου·* **21** *τον Ουζ πρωτότοκο του, και το Βουζ αδελφό αυτού, και τον Κεμουήλ τον πατέρα του Αράμ,* **22** *και τον Κεσέδ, και τον Αζαύ, και το Φαλδές, και τον Ιελδάφ, και τον Βαθουήλ.* **23** *Ο δε Βαθουήλ γέννησε τη Ρεβέκκα· αυτούς τους οκτώ γέννησε η Μελχά στο Ναχώρ τον αδελφό του Αβραάμ.* **24** *Και η παλλακή του, η ονομαζομένη Ρευμά, γέννησε και αυτή τον Ταβέκ και τον Γαάμ και τον Ταχάς και τον Μααχά.*

23 **[ΚΓ]** ΚΑΙ ΕΖΗΣΕ Η ΣΑΡΡΑ 127 χρόνια[έτη]· [αυτά είναι] τα έτη* της ζωής της Σάρρας. **2** Και πέθανε η Σάρρα στην Κιριάθ-αρβά· αυτή [είναι] η Χεβρών στη γη Χαναάν· και ήλθε ο Αβραάμ για να κλάψει τη Σάρρα και να την πενθήσει.

3 Και αφού σηκώθηκε ο Αβραάμ μπροστά απ' το νεκρό του, μίλησε στους γιους του Χετ λέγοντας: **4** *Ξένος και πάροικος [είμαι] εγώ ανάμεσά σας· δώστε μου κτήμα τάφου* [ανα]*μεταξύ σας, για να θάψω το νεκρό μου μπροστά μου.* **5** Αποκρίθηκαν δε οι γιοι του Χετ στον Αβραάμ λέγοντες προς αυτόν: **6** *Άκουσε μας, κύριέ μου· συ [είσαι] μεταξύ μας ηγεμόνας [από] Θεού· θάψε το νεκρό σου στο εκλεκτότερο απ' τα μνήματά μας· κανείς από μας δεν θ' αρνηθεί το τάφο του προς σε, για να θάψεις το νεκρό σου.* **7** Τότε σηκώθηκε ο Αβραάμ προσκύνησε προς τον λαό του τόπου, προς τους γιους του Χέτ· **8** και μίλησε σ' αυτούς λέγοντας: *Αν ευαρε-*

[22:2] Εβ. 11:17, 2Χρ. 3:1 **[22:6]** Ιωα. 19:17 **[22:9]** Εβ. 11:17, Ιακ. 2:21 **[22:12]** 1Σα. 15:22, Μιχ. 6:7,8, Κφ. 26:5, Ιακ. 2:22 [ΙΙ] **Ο Κύριος θα προβλέψει ή θα ιδεί [22:16]** Ψλ. 105:9, Λου. 1:73, Εβ. 6:13,14 **[22:17]** Κφ. 15:5, Ιερ. 33:22, Κφ. 13:16, Κφ. 24:60, Μιχ. 1:9 **[22:18]** Κφ. 12:3, 18:18, 26:4, Πρ. 3:25, Γαλ. 3:8-9, 16-18, six. 3, Κφ. 26:5 **[22:19]** Κφ. 21:31 **[22:20]** Κφ. 11:29 **[22:21]** Ιωβ 1:1, Ιωβ 32:2 **[22:23]** Κφ.24: 15, Ρω. 9:10 **[23:2]** I.N. 14:15, Κρ. 1:10, Κφ. 13:18, six. 19 **[23:4]** Κφ. 17:8, 1Χρ. 29:15, Ψλ. 105:12, Εβ. 11:9,13, Πρ. 7:5 **[23:6]** Κφ. 13:2, 14:14,24:35 [[Φιλισταίοι: *Πρόκειται μάλλον για επεξηγηματικό αναχρονισμό του κειμένου, διότι οι Φιλισταίοι εμφανίσθηκαν 500 χρόνια μετά. Η μόνη αρχαιολογικά αποδεκτή θέση είναι να υποννοούν τους Υκσώς. Άλλωστε τότε στη Χαναάν υπήρχαν 7 (επτά) φυλές. Βλ. 13:7 και 15:9-21, όχι όμως Φιλισταίοι.*]]

VG **[22:1] Αβραάμ, Αβραάμ**. Εκείνος απάντησε: Ιδού, είμαι εδώ. **[22:2]** ...στην χώρα **του οράματος** (οράσεως)... **[22:3-5]** ...εγώ και το παιδί θα σπεύσουμε ως εκεί... **[22:6-7]** ...πού είναι **το θύμα** του ολοκαυτώματος; **[22:8-14]** ...Στο όρος θα δει ο Κύριος. **[22:15-17]** ...το σπέρμα σου **θα κατακτήσει τις πύλες των εχθρών σου, [22:18-21]** ...και τον Καμουήλ, πατέρα των Σύρων, **[22:22-24]** ... **[23:1-3]** ...σηκώθηκε μετά τις **διατάξεις της κηδείας**... **[23:4]** ...δώστε μου δικαίωμα ταφής μαζί σας... **[23:5-6]** ...άρχοντας Θεού... στα εκλεκτά μνήματά μας θάψε τον νεκρό σου...

Ο' **[22:2]** τὸν **ἀγαπητόν** ὃν ἠγάπησας ...εἰς **τὴν γῆν τὴν ὑψηλὴν** καὶ ἀνένεγκον αὐτὸν ἐκεῖ εἰς **ὁλοκάρπωσιν**... **[22:3]** **ἀναστὰς** δὲ Ἀβραὰμ... δύο **παῖδας** ...εἰς **ὁλοκάρπωσιν ἀναστὰς** ἐπορεύθη... **[22:4]** ...ἀναβλέψας αβρααμ τοῖς ὀφθαλμοῖς... **[22:5]** ...τοῖς **παισὶν** ...**διελευσόμεθα ἕως ὧδε**... **[22:6]** ...τῆς **ὁλοκαρπώσεως**... οἱ δύο ἅμα **[22:7]** ...τὸ εἰς ὁλοκάρπωσιν **[22:8]** ...**ὁ Θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ** πρόβατον εἰς ὁλοκάρπωσιν... **[22:9]** ...καὶ **συμποδίσας** Ἰσαὰκ... **[22:10]** καὶ ἐξέτεινεν Ἀβραὰμ... **[22:11]** καὶ **ἐκάλεσεν** αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου... **[22:12]** ...**νῦν γὰρ ἔγνων ὅτι φοβῇ τὸν Θεὸν** σὺ καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ **ἀγαπητοῦ** δι' ἐμέ **[22:13]** καὶ ἀναβλέψας ...**ἰδοὺ κριὸς εἷς κατεχόμενος ἐν φυτῷ Σαβὲκ** (Λ+Χ: δεμένον δια των κεράτων του απ'ένα θάμνο) **τῶν κεράτων** ...καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν εἰς **ὁλοκάρπωσιν**... **[22:14]** ...**Κύριος εἶδεν** ἵνα εἴπωσιν σήμερον ἐν τῷ ὄρει Κύριος ὤφθη **[22:15]** καὶ ἐκάλεσεν... **[22:16]** ...**οὗ εἵνεκεν ἐποίησας τὸ ῥῆμα** τοῦτο... **τοῦ ἀγαπητοῦ** δι' ἐμέ **[22:17]** ...τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων **[22:18]** κὶ **ἐνευλογηθήσονται**... **[22:19]** **ἀπεστράφη** ...τοὺς **παῖδας** ...**ἀναστάντες** ἐπορεύθησαν ἅμα ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου... **[22:20]** **ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα** ταῦτα ...ἰδοὺ **τέτοκεν** Μελχὰ... **[22:21]** τὸν Ὠξ πρωτότοκον καὶ τὸν Βαὺξ ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν **Καμουὴλ πατέρα Σύρων [22:22-24]** καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ᾗ ὄνομα Ρεημά, ἔτεκε καὶ αὐτὴ τὸν Ταβὲκ καὶ τὸν Ταὰμ καὶ τὸν Τοχὸς καὶ τὸν Μοχά.

*στείται η ψυχή σας να θάψω το νεκρό μου από*ὥστε να μην εἶναι *μπροστά μου, ακούστε με και μεσιτεύστε*μεσολαβείστε *υπέρ εμού στον Εφρών το γιο του Σωάρ,* **9** *και ας μου δώσει το σπήλαιο του, Μαχπελάχ, που βρίσκεται στην άκρη του αγρού του· σε πλήρη τιμή ας μου δώσει αυτό, για κτήμα τάφου* ανα*μεταξύ σας.* **10** Ο δε Εφρών καθόταν ανάμεσα στους γιους [του] Χέτ· και αποκρίθηκε ο Εφρών ο Χετταίος στον Αβραάμ ώστε να ακούσουνσε επήκοον οι γιοι του Χετ, [και] όλοιπάντων οι εισερχόμενοι στην πύλη της πόλης του, λέγοντας: **11** *Όχι, κύριέ μου, άκουσέ με· σου δίνω τον αγρό, σου δίνω και το σπήλαιο που είναι μέσα του· σε παρουσίαμπροστά των γιων του λαού μου δίνω αυτά σε σένα· θάψε τον νεκρό σου.* **12** Και προσκύνησε ο Αβραάμ μπροστά στο λαό του τόπουαυτόχθονες· **13** και είπε στον Εφρών ώστε ν' ακούσει ο λαός του τόπου λέγοντας: *Εάν εσύ [θέλεις], άκουσε με, παρακαλώ· θα δώσω το αργύριο του αγρού· λάβε [αυτό] από μένα, και θα θάψω το νεκρό μου εκεί.*

14 Ο δε Εφρών απάντησε στον Αβραάμ, λέγοντας προς αυτόν: **15** *Άκουσέ με, κύριέ μου· μια γη 400 σίκλων αργυρίου, τι είναι μεταξύ εμού και σου; θάψε λοιπόν το νεκρό σου.* **16** Και άκουσε ο Αβραάμ τον Εφρών· και ζύγισε ο Αβραάμ στον Εφρών το ασήμι*, το οποίο είπε σε επήκοον* των γιων του Χετ 400 σίκλους ασήμι*, απόδεκτό μεταξύ εμπόρων.**17** Και ο αγρός του Εφρών, ο οποίος [ήταν] στη Μαχπελάχ, μπροστά στη [δρυ] Μαμβρή, το χωράφι και το σπήλαιο μέσα σ' αυτό, και πάντα τα δένδρα τα ευρισκομένα μέσα στον αγρόχωράφι και σ' όλα τα όρια κύκλω εξασφαλίσθηκαν **18** στον Αβραάμ για κτήμα, μπροστά στους γιους του Χετ, ενώπιον σε όλους τους εισερχόμενους στην πύλη της πόλης του. **19** Και μετά απ' αυτά έθαψε ο Αβραάμ, Σάρρα τη γυναίκα του στο σπήλαιο του αγρού Μαχπελάχ, μπροστά στη Μαμβρή· αυτή [είναι η] Χεβρών στη γη Χαναάν. **20** Και ο αγρός και το σπήλαιο το εντός αυτού, ασφαλίσθηκανκατοχυρώθηκαν στον Αβραάμ για κτήμα ταφής απ' τους γιους του Χετ.

24 **[ΚΔ]** ΗΤΑΝ ΔΕ Ο ΑΒΡΑΑΜ γέροντας προχωρημένης ηλικίας· και ο Κύριος ευλόγησε τον Αβραάμ κατά πάντα. **2** Και είπε ο Αβραάμ στο δούλοπαις-Ο' του το γεροντότερο της κατοικίας του, τον επιστάτη όλων των υπαρχόντων του:

Βάλε, παρακαλώ, το χέρι σου κάτω από τον μηρό μου· **3** *και θα σε ορκίσω στον Κύριο τον Θεό του ουρανού και τον Θεό της γης, ότι δεν θα λάβεις γυναίκα στο γιο μου από τις κόρες των Χαναναίων, μεταξύ των οποίων εγώ κατοικώ·* **4** *αλλά θα πας στον τόπο μου, και στη συγγένειά μου, και θα λάβεις γυναίκα στο γιο μου τον Ισαάκ.* **5** Είπε δε σ' αυτόν ο (σ.σ. οικογενής) δούλος: *Ίσως δεν θελήσει η γυναίκα να με ακολουθήσει στη γη αυτή· πρέπει να φέρω το γιο σου στη γη από την οποία εξήλθεςβγήκες;* **6** Και είπε σ' αυτόν ο Αβραάμ: *Πρόσεχε, μη φέρεις το γιο μου εκεί·* **7** *Κύριος ο Θεός του ουρανού, ο οποίος με έλαβε από τον οίκο του πατέρα μου και από τη γη της γέννησης μου, κι ο οποίος μίλησεεμίλησε προς εμένα και ο οποίος ορκίσθηκε σε μένα λέγοντας: Στο σπέρμα σου θα δώσω τη γη αυτή, αυτός θα αποστείλει τον άγγελό του μπροστά σου· και θα λάβεις γυναίκα στο γιο μου από εκεί·* **8** *εάν δε η γυναίκα δεν θέλει να σε ακολουθήσει, τότε θα' σαι ελεύθερος απ' αυτόν τον όρκο μου· μόνον, το γιο μου να μη φέρεις εκεί.* **9** Και έβαλε ο δούλος το χέρι του κάτω από το μηρό Αβραάμ του κυρίου του, και ορκίσθηκε σ' αυτόν περί αυτού του πράγματοςζήτημα.

10 Και έλαβε ο δούλος* 10 καμήλες απ' τις καμήλες του κυρίου του και αναχώρησε, φέρνοντας μαζί του [από] όλαπάντων τα αγαθά του κυρίου του· και αφού σηκώθηκε, πήγε στη Μεσοποταμία, στην πόλη του Ναχώρ.

11 Και γονάτισε τις καμήλες έξω απ' την πόλη δίπλα στο πηγάδιφρέαρ με το νερόὕδατος, κατά το εσπέρας*σούρουπο*, όταν εξερχόταν οι γυναίκες για να αντλήσουν [νερό]*.

12 Και είπε: *Κύριε Θεέ του κυρίου μου Αβραάμ, δώσ' μου, δέομαι, καλό συνάντημα σήμερα, και κάνε έλεος στον κύριό μου Αβραάμ·* **13** *δεςιδού, εγώ στέκομαι κοντάπλησίον στην πηγή του νερού· οι δε κόρεςθυγατέρες των κατοίκων της πόλης εξέρχονται για ν' αντλήσουν νερό*·* **14** *και η κόρη προς την οποία πω, Πλάγιασε*Επίκλινον/Τύρε*,*

[23:10] Κφ. 34:20,24, Ρουθ 4:1 **[23:11]** Ιδέ 2Σα. 24:21, 24 **[23:15]** Εξ. 30:13, Ιεζ. 45:12 **[23:16]** Ιερ. 32:9 **[23:17]** Κφ. 25:9, 49:30,31-32, 50:13, Πρ. 7:16 **[23:20]** Ιδέ Ρουθ 4:1-10, Ιερ. 32:10,11 **[24:1]** Κφ. 18:11, 21:5, Κφ. 13:2, six. 35, Ψλ. 112:3, Παρ. 10:22 **[24:2]** Κφ. 15:2, six. 39:4-6, Κφ. 47:29, 1Χρ. 29:14, Θρ. 5:6 **[24:3]** Κφ. 14:22, Δευ. 6:13, I.N. 2:12, Κφ. 26: 35, 27:46, 28:2, Εξ. 34:16, Δευ. 7:3 **[24:4]** Κφ. 12:1, Κφ. 28:2 **[24:7]** Κφ. 12:1, Κφ. 12:7, 13:15, 15:18, 17:8, Εξ. 32:13, Δευ. 1:8, 34:4, Πρ.7:5, Εξ. 23:20,23,33:2, Εβ. 1:14 **[24:8]** I.N. 2:17, 20 **[24:10]** six. 2, Κφ. 27:43 **[24:11]** Εξ. 2:16, 1Σα. 9:11 **[24:12]** six. 27, Κφ. 26:24, 28:13,32:9, Εξ. 3:6,15, Νεε. 1:11, Ψλ. 37:5 **[24:13]** six.43, Κφ. 29:9, Εξ. 2:16, [[Δίδραχμα: *Πρόκειται για σοβαρή παρερμηνεία των Ο'*]]

VG **[23:7-9]** ...η **διπλή σπηλιά** ...αντί χρημάτων αντάξιων της αξίας της, ως κτήση για τάφο. **[23:10-15]** ...**αξίζει 400 σίκλους** αργυρίου... **[23:16]** ...ενώ άκουγαν... **εγκεκριμένου δημόσιου νομίσματος. [23:17]** ...**διπλή σπηλιά** (spelunca duplex) **[23:18-20]** ...ως κτήση για τάφο. **[24:1]** ...και είπε στον **γηραιότερο υπηρέτη** του οίκου του... **[24:3-4]** ...να πας στην χώρα μου και στη συγγένειά μου... **[24:5-7]** ...με πήρε... **από την χώρα που γεννήθηκα**... **[24:8-9]** ...και ορκίσθηκε σ' αυτόν πάνω σ' αυτόν τον λόγο. **[24:10]** ...παίρνοντας μαζί του απ' όλα τα αγαθά... **[24:11-12]** ...έλα να με συναντήσεις σήμερα και κάνε έλεος... **[24:13]** ...οι κόρες των κατοίκων της πόλης... **[24:14]** Η κοπέλα λοιπόν στην οποία θα πω: Γείρε...

Ο' **[23:1]** **ἐγένετο δὲ ἡ ζωὴ Σάρρας**... **[23:2]** ...ἐν πόλει Ἀρβόκ ἥ **ἐστιν ἐν τῷ κοιλώματι** αὕτη ἐστὶν χεβρων ἐν γῇ Χαναὰν... **κόψασθαι**... **[23:3]** καὶ **ἀνέστη** Ἀβραὰμ... **[23:4]** πάροικος καὶ παρεπίδημος ...δότε οὖν μοι **κτῆσιν τάφου**... νεκρόν μου ἀπ' ἐμοῦ **[23:5-6]** Μή κύριε ἄκουσον δὲ ἡμῶν βασιλεὺς παρὰ Θεοῦ εἶ σὺ ἐν ἡμῖν ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς μνημείοις ἡμῶν θάψον τὸν νεκρόν σου οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν τὸ μνημεῖον αὐτοῦ κωλύσει ἀπὸ σοῦ τοῦ θάψαι τὸν νεκρόν σου ἐκεῖ (VG+) **[23:6]** ...ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς μνημείοις ἡμῶν... **[23:7]** ἀναστὰς ...τῷ λαῷ τῆς γῆς... **[23:8]** ...εἰ ἔχετε τῇ ψυχῇ ὑμῶν ὥστε θάψαι ...λαλήσατε περὶ ἐμοῦ Ἐφρὼν τῷ τοῦ Σαάρ... τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν ὅ ἐστιν αὐτῷ τὸ ὂν ἐν μέρει τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ ἀργυρίου τοῦ ἀξίου δότω μοι αὐτὸ ἐν ὑμῖν εἰς **κτῆσιν μνημείου [23:10]** ...**ἀκουόντων**... τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὴν πόλιν λέγων **[23:11]** παρ' ἐμοὶ γενοῦ κύριε ...σοι δίδωμι ἐναντίον **πάντων τῶν πολιτῶν μου** δέδωκά σοι... **[23:12]** ...τῆς γῆς **[23:13]** ...εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ **τῆς γῆς** ἐπειδὴ πρὸς ἐμοῦ εἶ ἄκουσόν μου... **[23:14-15]** οὐχί κύριε **ἀκήκοα**. γῆ 400 **διδράχμων** (Λ+Χ: σίκλους) ἀργυρίου ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ τί ἂν εἴη τοῦτο; σὺ δὲ τὸν νεκρόν σου θάψον. **[23:16]** ...καὶ **ἀπεκατέστησεν**... 400 **δίδραχμα*** ἀργυρίου **δοκίμου ἐμπόροις [23:17]** ...**ἐν τῷ διπλῷ σπηλαίῳ**... **[23:18-19]** ... ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀγροῦ τῷ διπλῷ... **[23:20]** καὶ **ἐκυρώθη** ...**καὶ τὸ σπήλαιον**... **[24:1]** ...ἦν πρεσβύτερος... **[24:2]** ... τῷ **παιδὶ**... αὐτοῦ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς οἰκίας αὐτοῦ τῷ ἄρχοντι πάντων τῶν αὐτοῦ... **[24:3-4]** ἀλλὰ **εἰς τὴν γῆν μου οὗ ἐγενόμην πορεύσῃ καὶ εἰς τὴν φυλήν μου**... **[24:5]** ...ὁ παῖς ...**ἀποστρέψω** τὸν υἱόν σου... **[24:6]** ...μὴ **ἀποστρέψῃς**... **[24:7]** ...ὃς ἔλαβέν με ...ἐκ τῆς γῆς **ἧς ἐγενήθην**... **[24:8]** ...**καθαρὸς ἔσῃ** ἀπὸ τοῦ ὅρκου ...μὴ **ἀποστρέψῃς** ἐκεῖ **[24:9]** καὶ **ἔθηκεν** ὁ **παῖς**... καὶ **ὤμοσεν αὐτῷ περὶ τοῦ ῥήματος τούτου [24:10]** ...ὁ παῖς... **καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ*** καὶ **ἀναστὰς** ἐπορεύθη... **[24:11]** καὶ **ἐκοίμισεν**...**τὸ πρὸς ὀψέ ἡνίκα ἐκπορεύονται αἱ ὑδρευόμεναι [24:12]** ...**εὐόδωσον** ἐναντίον ἐμοῦ σήμερον καὶ ποίησον ἔλεος... **[24:13]** ...**ἐκπορεύονται** ἀντλῆσαι ὕδωρ **[24:14]** καὶ ἔσται ἡ **παρθένος** ποτιῶ ἕως ἂν

παρακαλώ, τη στάμνα[υδρίαν] *σου για να πιώ, και αυτή πει: Πιές και θα ποτίσω και τις καμήλες σου, αυτή ας είναι εκείνη, [την οποία] ετοίμασες στο δούλο σου τον Ισαάκ· και απ' αυτό θα γνωρίσω ότι έκανες έλεος στον κύριό μου.* **15** Και πριν αυτός πάψει να μιλά, δες[ιδού], [εξ]ερχόταν η Ρεβέκκα, η οποία γεννήθηκε στον Βαθουήλ, γιο της Μελχάς, γυναίκα του Ναχώρ, αδελφού του Αβραάμ, η οποία είχε τη στάμνα[υδρίαν] της πάνω στον ώμο της. **16** Η δε κόρη [ήταν] πολύ[σφόδρα] ωραία στην όψη, παρθένα, και άντρας δεν είχε γνωρίσει αυτή· αφού λοιπόν κατέβηκε στην πηγή, γέμισε τη στάμνα* της και ανέβαινε.

17 Τρέχοντας[Δραμών] δε ο δούλος[παις-Ο'] σε συνάντησή της είπε: *Πότισέ με*[Δώσε μου να πιώ]*, παρακαλώ, λίγο νερό*[ύδωρ] *από τη στάμνα* σου.* **18** Η δε είπε: *Πιές, κύριέ μου.* Και έσπευσε και κατέβασε τη στάμνα της πάνω στο βραχίονά της, και πότισε αυτόν. **19** Και αφού έπαυσε να τον ποτίζει είπε: *Και για τις καμήλες σου θα αντλήσω, έως ότου να πιούν όλες.* **20** Και αμέσως[παρευθύς] άδειασε[εκένωσε] τη στάμνα* της στην ποτίστρα, και έτρεξε[έδραμε προς] έτι στο πηγάδι[φρέαρ] για να αντλήσει, και άντλησε για όλες τις καμήλες του. **21** Ο δε άνθρωπος, θαυμάζοντας γι' αυτή, σιωπούσε, για να γνωρίσει αν κατευόδωσε ο Κύριος το δρόμο[οδόν] του ή όχι.

22 Και αφού έπαυσαν οι καμήλες να πίνουν, έλαβε ο άνθρωπος χρυσά ενώτια[κρίκους/σκουλαρίκια] βάρους μισού σίκλου, και δύο βραχιόλια για τα χέρια της, βάρους 10 [σίκλων] χρυσού· **23** και είπε: *Τίνος κόρη είσαι συ; πες μου, παρακαλώ· είναι στην* [κατ]*οικία του πατέρα σου τόπος για μας για κατάλυμα*[διανυκτέρευση]; **24** Η δε είπε σ' αυτόν: *Είμαι κόρη* [του] *Βαθουήλ, γιου της Μελχά, τον οποίο γέννησε στον Ναχώρ.* **25** Είπε ακόμα σ' αυτόν: *[Είναι] σε μας και άχυρα και τροφή πολλή και τόπος για κατάλυμα**. **26** Τότε έκλινε[γονάτισε] ο άνθρωπος και προσκύνησε τον Κύριο[VG+]· **27** και είπε: *Ευλογητός Κύριος ο Θεός του κυρίου μου Αβραάμ, ο οποίος δεν εγκατέλειψε το έλεός του και την αλήθειά του από τον κύριό μου· ο Κύριος με κατευόδωσε στον οίκο*[οικογένεια] *των αδελφών του κυρίου μου.*

28 Τρέχοντας[δραμούσα] δε η κόρη ανάγγειλε στον οίκο* της μητέρας της αυτά τα πράγματα. **29** Είχε δε η Ρεβέκκα αδελφό ονομαζόμενο Λάβαν· κι έδραμε* ο Λάβαν προς τον άνθρωπο έξω στην πηγή.

30 Και καθώς είδε τα ενώτια[χ. 22] και τα βραχιόλια στα χέρια της αδελφής του, και μόλις άκουσε τα λόγια [της] Ρεβέκκας της αδελφής του, που έλεγε: *Έτσι*[Ούτως] *μίλησε προς εμέ ο άνθρωπος,* ήλθε στον άνθρωπο· και δες[ιδού], στεκόταν κοντά στις καμήλες δίπλα[επί] στην πηγή.

31 Και είπε: *Έλα μέσα*[Είσελθε]*, ευλογημένε του Κυρίου· γιατί στέκεσαι έξω; επειδή εγώ* [προ]*ετοίμασα το σπίτι και τόπο για τις καμήλες.* **32** Και μπήκε* ο άνθρωπος στο σπίτι[οικίαν], και [εκείνος] ξεφόρτωσε τις καμήλες και έδωσε άχυρα και τροφή στις καμήλες και νερό[ύδωρ] για νίψιμο των ποδιών του και των ποδιών των ανθρώπων που ήταν μαζί του.

33 Και [παρα]τέθηκε μπροστά του φαγητό· αυτός όμως είπε: *Δεν θα φάω, μέχρι να πω τα λόγια μου.* Ο δε είπε: *Μίλησε.* **34** Και είπε: *Εγώ [είμαι] δούλος* [οικογενής] *του Αβραάμ.* **35** *Και ο Κύριος ευλόγησε τον κύριό μου πολύ*[σφόδρα]*, και έγινε μέγας· και έδωσε σ' αυτόν πρόβατα και βόδια και αργύριο*[ασήμι] *και χρυσάφι και δούλους και δούλες και καμήλες και γαϊδούρια*[όνους]*.* **36** *Και γέννησε [η] Σάρρα, η γυναίκα του κυρίου μου, γιο στον κύριό μου, αφού γέρασε· και έδωσε σ'αυτόν πάντα όσα έχει.* **37** *Και με όρκισε ο κύριός μου, λέγοντας, Δεν θα λάβεις γυναίκα στο γιο μου από τις θυγατέρες των Χαναναίων, στη γη των οποίων εγώ κατοικώ·* **38** *αλλά στον οίκο του πατέρα μου θα πας και στη συγγενειά μου*[VG+]*, και θα λάβεις γυναίκα στο γιο μου.* **39** *Κι είπα στον κύριό μου: Ίσως δεν θελήσει η γυναίκα να με ακολουθήσει.* **40** *Εκείνος δε μου είπε:*

Ο Κύριος, μπροστά στον οποίο περπάτησα, θα αποστείλει τον άγγελο του μαζί σου και θα κατευοδώσει το δρόμο σου· και θα λάβεις γυναίκα στο γιο μου από τη συγγενειά μου και από τον οίκο του πατέρα μου· **41** *τότε θα είσαι ελεύθερος από τον ορκισμό μου· όταν πας προς τη συγγενειά μου και δεν δώσουν σε σένα, τότε θα είσαι ελεύθερος από τον ορκισμό μου.* **42** *Και αφού ήλθα σήμερα στην πηγή, είπα: Κύριε ο Θεός του κυρίου μου Αβραάμ, κατευόδωσε, δέομαι, το δρόμο μου, στον οποίο εγώ πάω·* **43** *δες*[ιδού]*, εγώ στέκομαι κοντά στην πηγή του νερού*[ύδατος]*· και η κόρη η οποία εξέρχεται για να αντλήσει και προς την οποία [θα] πω, Πότισε με, παρακαλώ, λίγο νερό*[ύδωρ] *από τη στάμνα*[υδρίας] *σου,* **44** *και αυτή μου πει: Και συ πιές, και για τις καμήλες σου ακόμη θα*

[24:14] Κρ. 6:17, 37, 1Σα. 6:7, 14:10, 20:7 **[24:15]** Κφ. 11:29, 22:23 **[24:16]** Κφ. 26:7 **[24:18]** 1Πε. 3:8, 4:9 **[24:21]** six. 12, 56 **[24:22]** Εξ. 32:2-3, Ησ. 3:19-21, Ιεζ. 16:11-12, 1Πε. 3:1 **[24:24]** Κφ. 22:23 **[24:26]** six. 52, Εξ. 4:31 **[24:27]** Εξ. 18:10, Ρουθ 4:14, 1Σα. 25: 32,39, 2Σα. 18:28, Λου. 1:68, Κφ. 32:10, Ψλ. 98:3, six. 48 **[24:29]** Κφ.28:5 **[24:31]** Κφ. 26:29, Κρ. 17:2, Ρουθ 3:10, Ψλ. 115:15 **[24:32]** Κφ. 43:24, Κρ.19:21 **[24:33]** Ιωβ 23:12, Ιωα. 4:34, Εφ. 6: 5-7 **[24:35]** six.1, Κφ. 13:2 **[24:36]** Κφ. 21:2, Κφ.21:10, 25:5 **[24:37]** six. 3 **[24:38]** six. 4 **[24:39]** six. 5 **[24:40]** six. 7, Κφ. 17:1 **[24:41]** six. 8 **[24:42]** six. 12 **[24:43]** six. 13

VG **[24:14]** ...έκανες έλεος στον κύριό μου. **[24:15]** Δεν είχε ακόμη ολοκληρώσει μέσα του αυτά τα λόγια... **[24:17-21]** Εκείνος την παρατηρούσε σιωπηλός, θέλοντας να μάθει αν ο Κύριος είχε ευοδώσει το ταξίδι του ή όχι. **[24:22]** ...χρυσά σκουλαρίκια βάρους **2 σίκλων** και βραχιόλια βάρους 10 σίκλων. **[24:23-27]** ...έλεος και αλήθεια... (misericordiam et veritatem) **[24:28-33]** Και έβαλαν, μπροστά του, **ψωμί**... Δεν θα φάω ως που να πω τα λόγια μου. **[24:34-40]** Ο Κύριος, ενώπιον του οποίου περπατώ, θα στείλει τον άγγελό του μαζί σου και θα κατευθύνει την οδό σου... **[24:41]** ...Θα είσαι αθώος από την κατάρα μου, (innocens eris a maledictione mea) όταν έρθεις στους συγγενείς μου... **[24:42-43]** ...**η παρθένος**... **[24:44]**

O' **παύσωνται** πίνουσαι ...τῷ **παιδί**... **[24:15]** ...πρὸ τοῦ **συντελέσαι αὐτὸν λαλοῦντα ἐν τῇ διανοίᾳ**... **[24:16]** ἡ δὲ **παρθένος** ἦν καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα παρθένος ἦν... **[24:17]** **ἐπέδραμεν** δὲ ὁ **παῖς** ...πότισόν με **μικρὸν** ὕδωρ... **[24:18]** ...καὶ **καθεῖλεν τὴν ὑδρίαν**... **[24:19]** ...ταῖς καμήλοις σου **ὑδρεύσομαι**... **[24:20]** καὶ ἔσπευσεν καὶ ἐξεκένωσεν τὴν ὑδρίαν εἰς τὸ ποτιστήριον καὶ ἔδραμεν ἔτι ἐπὶ τὸ φρέαρ ἀντλῆσαι καὶ ὑδρεύσατο πάσαις ταῖς καμήλοις **[24:21]** ὁ δὲ ἄνθρωπος **κατεμάνθανεν** αὐτὴν... **[24:22]** ...ἐνώτια **χρυσᾶ ἀνὰ δραχμὴν ὁλκῆς** (Λ+Χ: ἔλαβεν ο ανήρ χρυσούν δακτύλιον δια την ρίναν, βάρος ημισίου σίκλου)καὶ **δύο ψέλια** ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς **δέκα χρυσῶν ὁλκὴ** αὐτῶν **[24:23]** καὶ **ἐπηρώτησεν**... **[24:24-25]** ...καὶ χορτάσματα πολλὰ... **[24:26]** καὶ εὐδοκήσας ὁ ἄνθρωπος προσεκύνησεν Κυρίῳ **[24:27]** ...οὐκ ἐγκατέλιπεν τὴν **δικαιοσύνην** αὐτοῦ καὶ... **[24:28]** ...**ἡ παῖς**... κατὰ **τὰ ῥήματα** ταῦτα **[24:29-30]** ...εἶδεν τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλια ...τὰ **ῥήματα**... **[24:31]** ...**δεῦρο** εἴσελθε **εὐλογητὸς Κύριος**... **[24:32]** ...**ἀπέσαξεν**... καὶ ἔδωκεν ...χορτάσματα... **[24:33]** καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς **ἄρτους φαγεῖν**... **[24:34]** ...παῖς... **[24:35]** ...**καὶ ὑψώθη** ...καὶ **μόσχους**... παῖδας καὶ παιδίσκας... **[24:36]** ...ἔτεκεν... υἱὸν ...**μετὰ τὸ γηρᾶσαι αὐτόν**... **[24:37]** ...ἐγὼ **παροικῶ**... **[24:38]** ...πορεύσῃ καὶ εἰς τὴν **φυλήν** μου... **[24:39-40]** ...**κύριος ᾧ εὐηρέστησα** ...ἐκ τῆς **φυλῆς** μου... **[24:41]** ...**ἀθῷος** ἔσῃ ἀπὸ τῆς **ἀρᾶς** μου ...τὴν ἐμὴν **φυλὴν**... ἔσῃ **ἀθῷος**... **[24:42-43]** ...καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων τῆς πόλεώς ἐξελεύσονται ὑδρεύσασθαι ὕδωρ καὶ ἔσται ἡ **παρθένος**... πότισόν με **μικρὸν** ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου **[24:44]** Καὶ σὺ πίε, καὶ ταῖς καμήλοις σου **ὑδρεύσομαι**, αὕτη ἡ γυνή, ἣν ἡτοίμασεν Κύριος...

αντλήσω, αυτή ας είναι η γυναίκα, την οποία ετοίμασε ο Κύριος για το γιο του κυρίου μου. **45** *Και πριν πάψω να μιλώ μέσα στην καρδιά μου, δεςιδού, η Ρεβέκκα εξερχόταν έχοντας τη στάμναυδρίαν της πάνωεπί στον ώμο της· και κατέβηκε στην πηγή και άντλησε· είπα δε προς αυτή, Πότισέ μεΔώσε μου να πιώ, παρακαλώ.* **46** *Εκείνη δε έσπευσε και κατέβασε τη στάμνα* της από πάνω της και είπε: Πιες, και θα ποτίσω και τις καμήλες σου.* Ήπια λοιπόν και πότισε και τις καμήλες.

47 *Και ρώτησα αυτή και είπα: Τίνος θυγατέρα είσαι; η δε είπε: Θυγατέρα του Βαθουήλ, γιου του Ναχώρ, τον οποίο γέννησε σ' αυτόν η Μελχά· και περιέθεσα τα ενώτιακρίκους-σκουλαρίκια στο πρόσωπό της και τα βραχιόλια στα χέρια της.* **48** *Και προσπέσαςκλίνας προσκύνησα τον Κύριο· κι ευλόγησα Κύριο τον Θεό του κυρίου μου Αβραάμ, ο οποίος με κατευόδωσε στον αληθινό δρόμο οδόν, για να λάβω τη θυγατέρα του αδελφού του κυρίου μου στο γιο του.*

49 *Τώρα λοιπόν, εάν θέλετε να κάμετε έλεος και αλήθεια(VG+) προς τον κύριό μου, πείτε μου, ει δε μη, πέστε μου, για να στραφώ δεξιά ή αριστερά.* **50** Και απαντώντας ο Λάβαν και ο Βαθουήλ, είπαν: *Από τον Κύριο προήλθε το πράγμα· εμείς δεν μπορούμεδυνάμεθα να σου πούμε κακό ή καλό·* **51** *Ναιδού, η Ρεβέκκα είναι μπροστά σου· λάβε [αυτή] και πήγαινε· και ας είναι γυναίκα του γιου του κυρίου σου, καθώς μίλησεεμίλησεν ο Κύριος.*

52 Και όταν άκουσε ο δούλος του Αβραάμ τα λόγια τους, προσκύνησε μέχρι το έδαφος τον Κύριο. **53** Και βγάζοντας ο δούλος (παίς-Ο') σκεύη ασημένιααργυρά και σκεύη χρυσά και ενδυμασίες, έδωσε στην Ρεβέκκα· έδωσε ακόμαέτι δώρα στον αδελφό της και στη μητέρα της.

54 Και έφαγαν και ήπιαν, αυτός και οι άνθρωποι που ήταν μαζί του, και διανυχτέρευσαν· κι αφού σηκώθηκαν το πρωί, είπε: *Εξαποστείλτε με προς τον κύριό μου.***55** Είπαν δε ο αδελφός της και η μητέρα της: *Ας μείνει η κόρη μαζί μας μερικές ημέρες, τουλάχιστον δέκα· μετά απ' αυτές θα αναχωρήσει.*

56 Και είπε προς αυτούς: *Μη με κρατάτε, διότι ο Κύριος κατευόδωσε την οδόδρόμο μου· εξαποστείλατέ με να πάω προς τον κύριό μου.* **57** Οι δε είπαν: *Ας καλέσουμε την κόρη και ας ρωτήσουμε τη γνώμη της.* **58** Και κάλεσαν τη Ρεβέκκα και είπαν προς αυτή: *Πας με αυτόν τον άνθρωπο*; Η δε είπε: *Πάω.*

59 Και απέστειλαν [τη] Ρεβέκκα την αδελφή τους [και την παραμάνα της]*, και το δούλο του Αβραάμ και τους ανθρώπους του.

60 Και ευλόγησαν τη Ρεβέκκα και είπαν προς αυτή: *Αδελφή μας είσαι, είθε να γίνεις σε χιλιάδες μυριάδων, και το σπέρμα σου να εξουσιάσει τις πύλες των εχθρών του.* **61** Και σηκώθηκε η Ρεβέκκα και οι υπηρετριές της, και κάθισαν πάνω στις καμήλες, κι ακολούθησαν τον άνθρωπο· και παρέλαβε ο δούλος* την Ρεβέκκα και αναχώρησε.

62 Ο δε Ισαάκ επέστρεφε απ' το πηγάδιφρέατος Λαχαϊ-ροϊ· διότι κατοικούσε στη γη της μεσημβρίαςΝεγκέπ. **63** Και βγήκε [έξω] ο Ισαάκ να προσευχηθεί στην πεδιάδα περί το εσπέρασδειλινό· και ανυψώσας τα μάτια του, είδε, και ναιδού, έρχονταν καμήλες, **64** και σηκώνοντας η Ρεβέκκα τα μάτια της είδε τον Ισαάκ και κατέβηκε πηδώνταςκατεπήδησε από την καμήλα. **65** Διότι είχε πει στο δούλο: *Ποιος [είναι] αυτός ο άνθρωπος, ο ερχόμενος μέσα απ' την πεδιάδα σε συναντησή μας;* Ο δε δούλος είχε πει*: Είναι ο κύριός μου.* Και αυτή αφού έλαβε την καλύπτραμαντήλα, σκεπάσθηκε.

66 Και διηγήθηκε ο δούλος στον Ισαάκ όλαπάντα όσα είχε πράξει. **67** Ο δε Ισαάκ έφερε αυτή στη σκηνή της μητέρας του Σάρρας· και έλαβε την Ρεβέκκα, και έγινε γυναίκα του, και αγάπησε αυτή· και παρηγορήθηκε ο Ισαάκ για την μητέρα του.

25 **[ΚΕ]** ΕΛΑΒΕ ΔΕ Ο ΑΒΡΑΑΜ και άλλη γυναίκασύζυγο, ονομαζομένη Χεττούρα. **2** Και αύτη γέννησε σ' αυτόν τον Ζεμβρά και τον Ιοξάν και τον Μαδάν και το Μαδιάμ και τον Ιεσβώκ και τον Σουά. **3** Και ο Ιοξάν γέννησε τον Σεβά και τον Δαιδάν· οι δε γιοι του Δαιδάν ήταν Ασσουρείμ και Λετουσιείμ και Λαωμείμ. **4** Οι γιοι δε του Μαδιάμ [ήσαν] Γεφά και Εφέρ κι Ανώχ και Αβειδά και Ελδαγά· όλοιπάντες αυτοί γιοι της Χεττούρας. **5** Έδωσε δε ο Αβραάμ όλαπάντα τα υπάρχοντα του στον Ισαάκ. **6** Στους δε γιους των παλλακίδων του έδωσε ο Αβραάμ δώραχαρίσματα, και εξαπέστειλε αυτούς, ενώ ζούσε, μακριά από το γιο του [τον] Ισαάκ προς [τα] ανατολικά, στη γη της Ανατολής.

7 Και αυτά [είναι] τα χρόνιαέτη των ημερών της ζωής του Αβραάμ, όσα έζησε, 175 χρόνιαέτη. **8** Και αφού εξέπνευσε, πέθανε ο Αβραάμ σε καλά γεράματα, γέροντας και πλήρης [ημερών]· και προστέθηκε στο λαό του.

[24:45] six.15, κτλ, 1Σα. 1: 13 **[24:47]** Ιεζ. 16:11,12 **[24:48]** six. 26, Κφ. 22:23 **[24:49]** Κφ. 47:29, I.N.2:14 **[24:50]** Ψλ. 118:23, Κφ. 31:24 **[24:51]** Κφ. 20:15 **[24:52]** six. 26 **[2453]** Εξ. 3:22, 11:2, 12:35, 2Χρ. 21:3, Εσδ. 1:6 **[24:54]** six. 56,59 **[24:59]** Κφ. 35:8 **[24:60]** Κφ. 17:16, Κφ. 22:17 **[24:62]** Κφ. 16:14, 25:11 **[24:63]** I.N. 1:8, Ψλ. 1:2, 77:12, 119:15, 143:5 **[24:64]** I.N. 15:18 **[24:67]** Κφ. 38:12 **[25:2]** Εξ. 2:16-21, 1Χρ. 1:32 **[25:5]** Κφ. 24:36 **[25:6]** Κφ. 24:36, Κρ. 6:3 **[25:8]** Κφ. 15:25, 49:29, Κφ. 35:29, 49:33

VG **[24:44-45]** Και ενώ αυτά τα συλλογιζόμουν σιωπηλά μέσα μου... **[24:46-47]** ...Τότε, **έβαλα σκουλαρίκια σε αυτή για να διακοσμήσω το προσωπό της, και βραχιόλια** στα χέρια της. **[24:48]** Και πέφτοντας πρηνής προσκύνησα... με οδήγησε στον ορθό δρόμο... **[24:49-50]** ...Από τον Κύριο **εξήλθε αυτός ο λόγος**... **[24:51-59]** Άφησαν λοιπόν να φύγει αυτή **και η τροφός της**... **[24:60] ευχόμενοι ευημερία**... ας κατέχει τις πύλες των εχθρών του. **[24:61-62]** Εκείνον τον καιρό ο Ισαάκ περπατούσε στον δρόμο που οδηγεί στο πηγάδι του οποίου το όνομα είναι «Του ζώντος και του βλέποντος»· διότι κατοικούσε στην **νότια χώρα**. **[24:63]** Και είχε βγει **για να στοχαστεί** στον αγρό... **[24:64-65]** ...Πήρε γρήγορα το πέπλο της και καλύφθηκε. **[24:66-67]** ...και την αγάπησε τόσο πολύ, ώστε μετριάστηκε ο πόνος που του είχε προκληθεί από τον θάνατο της μητέρας του. **[25:1-3]** Ο Ιεκσάν γέννησε τον Σαβά και τον Δαδάν. Οι γιοι του Δαδάν ήταν οι Ασσουρίμ...**[25:4]** ...Εφά, και Οφέρ, και Ενώχ... και Ελδαά...

Ο' **[24:44]** ...**θεράποντι**... [γνώσομαι ὅτι πεποίηκας ἔλεος τῷ κυρίῳ μου Ἀβραὰμ] **[24:45]** ...πρὸ τοῦ συντελέσαι με **λαλοῦντα ἐν τῇ διανοίᾳ εὐθὺς** Ρεβέκκα ἐξεπορεύετο... **[24:46]** ...**σπεύσασα καθεῖλεν**... **[24:47]** ...**καὶ περιέθηκα αὐτῇ τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλια περὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς** **[24:48]** καὶ **εὐδοκήσας προσεκύνησα κυρίῳ καὶ εὐλόγησα Κύριον τὸν Θεὸν** ...**ἐν ὁδῷ ἀληθείας**... **[24:49]** ...ποιεῖτε ὑμεῖς ἔλεος καὶ **δικαιοσύνην**... **[24:50]** ...τὸ **πρόσταγμα**... **ἀντειπεῖν** κακὸν καλῷ **[24:51-52]** ...τὸν **παῖδα**... τῶν **ῥημάτων**... **[24:53]** καὶ **ἐξενέγκας ὁ παῖς**... **[24:54]** ...**ἀναστὰς** πρωὶ... **[24:55-56]** ...μὴ **κατέχετέ** με... **[24:57]** ...τὴν **παῖδα** καὶ ἐρωτήσωμεν τὸ **στόμα** αὐτῆς **[25:58-59]** καὶ **ἐξέπεμψαν** ...τὸν **παῖδα**... **[24:60]** ...καὶ **κληρονομησάτω τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων [24:61] ἀναστᾶσα** δὲ Ρεβέκκα καὶ **αἱ ἅβραι** ...ὁ **παῖς**... **[24:62]** Ἰσαὰκ δὲ ἐπορεύετο διὰ τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ φρέαρ τῆς ὁράσεώς ...πρὸς **Λίβα [24:63]** ...Ἰσαὰκ **ἀδολεσχῆσαι** ...πρὸς **δείλης** καὶ ἀναβλέψας... **[24:64-65]** ...τῷ παιδί... ὁ παῖς... **θέριστρον περιεβάλετο [24:66]** ...ὁ παῖς ... τὰ **ῥήματα** ἃ ἐποίησεν **[24:67]** ...καὶ παρεκλήθη Ἰσαὰκ...

9 Και έθαψαν αυτόν ο Ισαάκ και ο Ισμαήλ οι γιοι του, στο σπήλαιο Μαχπελάχ, στον αγρό του Εφρών, γιου του Σωάρ του Χετταίου, το απέναντι της [δρυς] Μαμβρή· **10** στον αγρό[χωράφι], τον οποίο αγόρασε ο Αβραάμ από τους γιους του Χετ· εκεί τάφηκε ο Αβραάμ και [η] Σάρρα η γυναίκα του. **11** Και μετά το θάνατο του Αβραάμ, ευλόγησε ο Θεός Ισαάκ το γιο του· και κατοίκησε ο Ισαάκ κοντά στο πηγάδι[πλησίον του φρέατος] Λαχαΐ-ροΐ.

12 Αυτή δε [είναι] η γενεαλογία του Ισμαήλ, γιου του Αβραάμ, τον οποίο γέννησε στον Αβραάμ, Άγαρ η Αιγυπτία, η δούλη[υπηρέτρια] της Σάρρας· **13** και αυτά [είναι] τα ονόματα των γιων του Ισμαήλ, κατά τα ονόματά τους, στις γενιές τους· *πρωτότοκος του Ισμαήλ [ήταν]* ◦ *Ναβαϊώθ, έπειτα* ◦ *Κηδάρ και* ◦ *Αβδεήλ και* ◦ *Μιβσάμ,* **14** *και* ◦ *Μισμά, και* ◦ *Δουμά και* ◦ *Μασσά* **15** *Χαδδάρ[II], και Θαιμά, Ιετούρ, Ναφίς, και Κεδμά·* **16** αυτοί είναι οι γιοι του Ισμαήλ, και αυτά τα ονόματά τους κατά τις [κωμο]πόλεις τους και κατά τους [περιτειχισμένους] καταυλισμούς τους· δώδεκα άρχοντες κατά τα έθνη τους. **17** Και αυτά [είναι] τα χρόνια[έτη] της ζωής του Ισμαήλ, 137 χρόνια· και αφού εξέπνευσε πέθανε και προστέθηκε στο λαό του. **18** Κατοίκησαν[κατασκήνωσαν] δε από Αβιλά μέχρι Σούρ, που βρίσκεται μπροστά στην Αίγυπτο, όπως πάει κάποιος πρός την Ασσυρία· [ο Ισμαήλ] κατοίκησε* μπροστά σ' όλα τ' αδέλφια του.

19 Και αυτή [είναι] η γενεαλογία του Ισαάκ, γιου του Αβραάμ· ο Αβραάμ γέννησε τον Ισαάκ· **20** ήταν δε ο Ισαάκ 40 ετών, όταν έλαβε στον εαυτό του γυναίκα τη Ρεβέκκα, θυγατέρα [του] Βαθουήλ του Σύρου από [την] Παδάν-αράμ, αδελφή [του] Λάβαν του Σύρου[Ασσύριου].

21 Και δεόταν ο Ισαάκ στον Κύριο για τη γυναίκα του, διότι ήταν στείρα· και [εισ]άκουσε ο Κύριος αυτόν, και συνέλαβε η Ρεβέκκα η γυναίκα του. **22** Και τα παιδιά συγκρουόταν μέσα της· και είπε, *Αν [μέλλει] έτσι να [γίνει], γιατί εγώ [να συλλάβω]*; και πήγε να ρωτήσει τον Κύριο. **23** Και είπε ο Κύριος σ' αυτή: *Δύο έθνη είναι μέσα στην κοιλιά σου· και δύο λαοί θα διαχωρισθούν από τα σπλάχνα[εντοσθίων] σου· και ο [ένας] λαός θα είναι δυνατότερος [του άλλου] λαού· και ο μεγαλύτερος θα δουλεύσει στον μικρότερο.*

24 Και όταν συμπληρώθηκαν οι ημέρες της για να γεννήσει, δες[ιδού], [ήταν] δίδυμα στην κοιλιά της. **25** Βγήκε[εξήλθε] δε ο πρώτος κόκκινος[ερυθρός] [κι] όλος σαν δέρμα τριχωτός[δασύτριχος]· και κάλεσαν το όνομα του, *Ησαύ*. **26** Και έπειτα εξήλθε ο αδελφός του· και το χέρι του κρατούσε τη φτέρνα του Ησαύ· γι' αυτό [επ]ονομάσθηκε *Ιακώβ[Ὑποσκελιστής]*· ο δε Ισαάκ [ήταν] 60 χρονών [ετών], όταν γέννησε αυτούς. **27** Μεγάλωσαν[αύξησαν] δε τα παιδιά· και έγινε ο μεν Ησαύ άνθρωπος έμπειρος στο κυνήγι, άνθρωπος του αγρού· ο δε Ιακώβ, άνθρωπος απλός[ήσυχος], που κατοικούσε σε σκηνές. **28** Και ο μεν Ισαάκ αγαπούσε τον Ησαύ, γιατί το κυνήγι [ήταν] τροφή σ' αυτόν· η δε Ρεβέκκα αγαπούσε τον Ιακώβ.

29 Μαγείρευε δε ο Ιακώβ ένα μαγειρευτό[φαγητό]· και ήλθε ο Ησαύ απ' τον αγρό και ήταν αποκαμωμένος· **30** και είπε ο Ησαύ στον Ιακώβ: *Δος μου, παρακαλώ, να φάω απ' το κόκκινο, το κόκκινο αυτό, γιατί είμαι αποκαμωμένος*· γι' αυτό [απο]κλήθηκε τ' όνομα του, *[II]Εδώμ*. **31** Και είπε ο Ιακώβ: *Πούλησέ μου σήμερα τα πρωτοτόκιά σου*. **32** Και ο Ησαύ είπε: *Δες[Ιδού], εγώ πάω να πεθάνω, και τι με ωφελούν αυτά τα πρωτοτόκια*; **33** Και είπε ο Ιακώβ: *Ορκίσου μου σήμερα*· και ορκίσθηκε σ' αυτόν· και πούλησε τα πρωτοτόκια του στον Ιακώβ. **34** Τότε ο Ιακώβ έδωσε στον Ησαύ ψωμί[άρτον] και μαγείρεμα [της] φακής· και έφαγε και ήπιε και αφού σηκώθηκε αναχώρησε· έτσι ο Ησαύ καταφρόνησε τα πρωτοτόκιά [του].

26 **[ΚΣΤ]** ΕΓΙΝΕ ΔΕ ΠΕΙΝΑ ΣΤΗ ΓΗ, εκτός της προηγουμένης πείνας, που έγινε επί των ημερών του Αβραάμ. Και πήγε ο Ισαάκ στον Αβιμέλεχ, βασιλιά των Φιλισταίων#, στα Γέραρα. **2** Φάνηκε δε σ' αυτόν ο Κύριος και είπε:

Μη κατεβείς στην Αίγυπτο· κατοίκησε στη γη την οποία θα σου πω· **3** *γίνε πάροικος στη γη αυτή, και εγώ θα' μαι μαζί σου, και θα σ' ευλογήσω διότι σε σένα και στο σπέρμα σου θα δώσω όλους αυτούς του τόπους· και θα εκπληρώσω τον όρκο, τον οποίο ορκίσθηκα[ώμοσα] προς Άβραάμ τον πατέρα σου·* **4** *και θα πολλαπλασιάσω[πληθύνει] το σπέρμα σου σαν τ' άστρα του ουρανού, και θα δώσω στο σπέρμα σου όλους αυτούς τους τόπους, και θα ευλογηθούν μέσω τους σπέρματός[εν τω σπέρματί σου, πάντα όλα]*

[25:9] Κφ. 45:29, 50:13 **[25:10]** Κφ. 23:16, Κφ. 49:31 **[25:11]** Κφ. 16:14, 24:62 **[25:12]** Κφ. 16:15 **[25:13]** 1Χρ. 1:29 [II]1Χρ. 1:30, Αδάδ **[25:16]** Κφ. 17:20 **[25:17]** six. 8 **[25:18]** 1Σα. 15:7, Κφ. 16:12 **[25:19]** Ματ. 1:2 **[25:20]** Κφ. 22:23, Κφ. 24:29 **[25:21]** 1Χρ. 5:20, 2Χρ. 33:13, Εσδ. 8:23, Ρω. 9:10 **[25:22]** 1Σα.9:9, 10:22 **[25:23]** Κφ. 17:16, 24:60-24, 2Σα. 8:14, Κφ. 27:29, Μαλ. 1:3, Ρω. 9:12 **[25:25]** Κφ. 27:11, 16,23 **[25:26]** Ωσ. 12:3, Κφ. 27:36 **[25:27]** Κφ. 27:3,5, Ιωβ 1:1,8,2:3, Ψλ. 37:37, Εβ. 11:9 **[25:28]** Κφ. 27:19, 25,31, Κφ. 27:6 [II]Κόκκινος **[25:33]** Εβ. 12:16 **[25:34]** Εκ. 8:15, Ησ. 22:13, 1Κο. 15:32 **[26:1]** Κφ. 12:10, Κφ. 20:2 **[26:2]** Κφ. 12:1 **[26:3]** Κφ. 20:1, Ψλ. 39:12, Εβ. 11:9, Κφ. 28:15, Κφ. 12:2 [7]Κφ. 13:15, 15:18, Κφ. 22:16, Ψλ. 105:9 **[26:4]** Κφ. 15:5, 22:17, Κφ. 12:3,22:18, [[Φιλισταίοι: *Πρόκειται για επεξηγηματικό αναχρονισμό των αντιγραφέων, διότι οι Φιλισταίοι εμφανίσθηκαν 500 χρόνια μετά.*]]

VG **[25:5-9]** ...στο **διπλό σπήλαιο** (in spelunca duplici)... **[25:10-11]** ...στο πηγάδι **το ονομαζόμενο «Του ζώντος και του βλέποντος». [25:12-16]** Αυτοί είναι οι γιοι του Ισμαήλ· και αυτά είναι τα ονόματά τους κατά τα κάστρα και τις κωμοπόλεις τους, δώδεκα άρχοντες (principes) **των φυλών** τους. **[25:17-18]** ...**και πέθανε** ενώπιον όλων των αδελφών του. **[25:19-20]** ...από την **Μεσοποταμία**... **[25:21-23]** ...δύο λαοί θα διαχωρισθούν από την κοιλιά σου... **[25:34]** ...έφαγε και ήπιε και έφυγε, θεωρώντας ασήμαντο το ότι είχε πουλήσει τα πρωτοτόκια. **[26:1]** Έγινε δε λιμός επάνω στη γη, μετά από εκείνη την ακαρπία που είχε συμβεί στις ημέρες του Αβραάμ... **[26:2-3]** και μείνε προσωρινά σε αυτή...

Ο' **[25:1]** προσθέμενος... **[24:2-8]** καὶ **ἐκλιπὼν** ...**πρεσβύτης**... **[25:9]** ...σπήλαιον **τὸ διπλοῦν**... **[25:10]** ...**τὸν ἀγρὸν καὶ τὸ σπήλαιον**... **[25:11]** ...**τὸ φρέαρ τῆς ὁράσεως [25:12] αὗται δὲ αἱ γενέσεις** Ἰσμαὴλ ...**ἡ παιδίσκη**... **[25:13]** ...καὶ Μασσὰμ **[25:14]** καὶ Μασμὰ καὶ Δουμὰ καὶ Μασσῆ **[25:15]** καὶ Χοδδὰδ ...Ναφὲς... **[25:16]** ...τὰ ὀνόματα αὐτῶν **ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν**... **[25:17]** ...καὶ **ἐκλιπὼν ἀπέθανεν** καὶ προσετέθη πρὸς **τὸ γένος** αὐτοῦ **[25:18-19]** καὶ αὗται **αἱ γενέσεις**... **[25:20]** ...**ἐκ τῆς μεσοποταμίας**... **[25:21-22] ἐσκίρτων δὲ τὰ παιδία** ...ἐπορεύθη δὲ **πυθέσθαι** παρὰ κυρίου **[25:23]** ...δύο ἔθνη ἐν τῇ **γαστρί** ...**διασταλήσονται**... ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι **[25:24-25]** ...ὁ **πρωτότοκος πυρράκης ὅλος ὡσεὶ δορὰ δασύς**... **[25:26]** καὶ μετὰ τοῦτο ...**ἐπειλημμένη** τῆς πτέρνης... **[25:27]** ...οἱ **νεανίσκοι**... **ἄνθρωπος εἰδὼς κυνηγεῖν ἄγροικος Ἰακὼβ δὲ ἦν ἄνθρωπος ἄπλαστος οἰκῶν οἰκίαν [25:28]** ...**ὅτι ἡ θήρα αὐτοῦ βρῶσις αὐτῷ**... **[25:29] ἥψησεν δὲ Ἰακὼβ ἕψεμα**...**Ἡσαῦ ἐκ τοῦ πεδίου ἐκλείπων [25:30]** ...**γεῦσόν με ἀπὸ τοῦ ἑψέματος τοῦ πυρροῦ τούτου ὅτι ἐκλείπω**... **[25:31]** ... ἀπόδου μοι σήμερον τὰ πρωτοτόκιά... **[25:32]** ...πορεύομαι τελευτᾶν καὶ ἵνα τί μοι ταῦτα τὰ πρωτοτόκια **[25:33]** ...**ἀπέδοτο**... **[25:34]** ...ἔψεμα φακοῦ... καὶ **ἀναστὰς ὤχετο καὶ ἐφαύλισεν** Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια **[26:1]** ἐγένετο δὲ **λιμὸς** ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς τοῦ **λιμοῦ** ...ὃς ἐγένετο ἐν τῷ χρόνῳ τῷ Ἀβραὰμ ...ὤφθη δὲ αὐτῷ... **[26:3]** ...καὶ στήσω τὸν ὅρκον μου ὃν ὤμοσα Ἀβραὰμ... **[26:4]** καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ...

τα έθνη της γης. **5** *επειδή ο Αβραάμ υπάκουσε στη φωνή μου, και φύλαξε τα προστάγματά μου, τις εντολές μου, τα διατάγματά μου και τους νόμους μου.*

6 Και κατοίκησε ο Ισαάκ στα Γέραρα. **7** Ρώτησαν δε οι άνδρες του τόπου περί της γυναικός του· και είπε: *Αδελφή μου είναι·* διότι φοβήθηκε να πει, *Γυναίκα μου* [είναι λέγοντας]: *Μήπως με φονεύσουν οι άνδρες του τόπου για τη Ρεβέκκα·* επειδή ήταν ωραία στην όψη. **8** Και αφού διέμεινε εκεί πολλές μέρες, ο Αβιμέλεχ ο βασιλεύς των Φιλισταίων(# σ. 19), παρακύψας από το παράθυροθυρίδος είδε, και να, ο Ισαάκ έπαιζεχαιρόνταν με Ρεβέκκα τη γυναίκα του.

9 Κάλεσε δε ο Αβιμέλεχ τον Ισαάκ και [του] είπε: *Δες, βεβαίως γυναίκα σου [είναι] αυτή· γιατί λοιπόν είπες: Αδελφή μου είναι;* Και είπε σ' αυτόν ο Ισαάκ: *Επειδή είπα, Μήπως πεθάνω εξ αιτίας της.* **10** Και είπε ο Αβιμέλεχ: *Τι [είναι] αυτό, [το οποίο] έκαμες σε μάς; παρ' ολίγο θα πλάγιαζεκοιμηθή κάποιος από το λαό με τη γυναίκα σου, και θα έφερνες πάνω μας ανομίαενοχή.* **11** Και πρόσταξε ο Αβιμέλεχ σε όλοπάντα το λαό, λέγοντας: *Όποιος αγγίξει τον άνθρωπο αυτόν ή τη γυναίκα του, θα θανατωθεί εξάπαντος.*

12 Έσπειρε δε ο Ισαάκ στη γη εκείνη και σύναξε κατ' εκείνο το χρόνο εκατονταπλάσια· και ευλόγησε αυτόν ο Κύριος. **13** Και μεγαλυνόταν ο άνθρωπος και προχωρούσε αυξανόμενος, έως ότου έγινε μέγας πολύσφόδρα. **14** και απέκτησε πρόβατα και βόδια και δούλους πολλούς· και φθόνησαν αυτόν οι Φιλισταίοι(# σ. 19).

15 Και όλαπάντα τα πηγάδιαφρέατα, τα οποία έσκαψαν οι δούλοι του πατέρα του στις ημέρες [του] Αβραάμ του πατέρα του, τα έφραξαν οι Φιλισταίοι* και τα γέμισαν χώμα. **16** Και είπε ο Αβιμέλεχ στον Ισαάκ: *Φύγε-Άπελθε από μας, διότι έγινες πολύ δυνατότερος από μας.* **17** Και απήλθε από εκεί ο Ισαάκ και έστησε τη σκηνή του στην κοιλάδα [των] Γεράρων και κατοίκησε εκεί. **18** Και άνοιξε πάλι ο Ισαάκ τα πηγάδια* του νερού, τα οποία έσκαψαν στις ημέρες [του] Αβραάμ του πατέρα του, οι δε Φιλισταίοι* τα έφραξαν μετά το θάνατο του Αβραάμ· και ονόμασε αυτά κατά τα ονόματα, με τα οποία ο πατέρας του είχε ονομάσει αυτά. **19** Και έσκαψαν οι δούλοι του Ισαάκ στην κοιλάδα και βρήκαν εκεί πηγάδι ζωντανούτρεχούμενο νερού.

20 Λογομάχησαν [δε] οι βοσκοί των Γεράρων με τους βοσκούς του Ισαάκ, λέγοντες: *Δικό μας [είναι] το νερό·* και ονόμασε το πηγάδι *ΙΙαΕσέκ·* διότι φιλονείκησαν μαζί του. **21** Και έσκαψαν άλλο πηγάδιφρέαρ και λογομάχησαν και γι' αυτό· για τούτο ονόμασε αυτό *ΙΙβΣιτνά*. **22** Και αφού μετοίκησε από εκεί έσκαψε άλλο πηγάδιφρέαρ, και γι' αυτό δεν λογομάχησαν· κι ονόμασε αυτό *ΙΙγΡεχωβώθ*, λέγοντας: *Διότι τώρα μας πλάτυνε ο Κύριος και αύξησε εμάς πάνω στη γη*. **23** Και από εκεί ανέβηκε στη Βηρ-σαβεέ. **24** Και φάνηκε σ' αυτόν ο Κύριος τη νύχτα εκείνη, και είπε: *Εγώ [είμαι] ο Θεός Αβραάμ του πατέρα σου· μη φοβάσαι, διότι εγώ [είμαι] μαζί σου, και θα σε ευλογήσω και θα πολλαπλασιάσωπληθύνει το σπέρμα σου, λόγω Αβραάμ του δούλουυπηρέτη μου*.

25 Και οικοδόμησε εκεί θυσιαστήριο και επικαλέσθηκε το όνομα του Κυρίου· και έστησε εκεί τη σκηνή του· έσκαψαν δε εκεί οι δούλοι του Ισαάκ πηγάδιφρέαρ.

26 Τότε ο Αβιμέλεχ πήγε προς αυτόν [από] τα Γέραρα, και Οχοζάθ ο οικείοςέμπιστος του, και Φιχόλ ο αρχιστράτηγος της δύναμης του. **27** Και είπε προς αυτούς ο Ισαάκ: *Γιατί ήλθατε προς εμέ, αφού εσείς με μισήσατε και με διώξατε από [κοντά] σας*; **28** οι δε είπαν: *Είδαμε φανερά, ότι ο Κύριος είναι μαζί σου, και είπαμε, Ας γίνει τώρα όρκος μεταξύ μας, μεταξύ εμάς και εσένα, κι ας κάνουμε συνθήκη μαζί σου,* **29** *ότι δεν θα κάμεις κακό σε μας, καθώς εμείς δεν σε αγγίξαμε, και καθώς πράξαμε σε σέ μόνο καλό, και σε εξαπεστείλαμε σε ειρήνη· τώρα [εσύ είσαι] ο ευλογημένος [υπό] του Κυρίου*.

30 Και έκανε σ' αυτούς συμπόσιο· και έφαγαν και ήπιαν. **31** Και σηκώθηκαν νωρίς το πρωί, και ορκίσθηκαν ο ένας στον άλλο· τότε ο Ισαάκ εξαπέστειλε αυτούς, και εξήλθαν απ' αυτόν με ειρήνη(VG+). **32** Και την ημέρα εκείνη ήλθαν οι δούλοι του Ισαάκ και ανάγγειλαν προς αυτόν περί του πηγαδιούφρέατος το οποίο έσκαψαν, και είπαν σ' αυτόν: *Βρήκαμε νερόὕδωρ*. **33** Και ονόμασε αυτό *Σαβεέ·* γι' αυτό το όνομα της πόλης [είναι] *Βηρ-σαβεέ* μέχρι σήμερα.

34 Ήταν δε ο Ησαύ 40 χρονών, όταν έλαβε γιαεις γυναίκα [την] Ιουδίθ, τη θυγατέρα [του] Βεηρί του Χετταίου, και [του] Βασεμάθ, τη θυγατέρα [του] Αιλών του Χετταίου· **35** και αυτές ήταν πικρία ψυχής στον Ισαάκ και στη Ρεβέκκα.

[26:5] Κφ. 22:16,18, Νεε. 9:13, Ιεζ. 37:15,16 **[26:7]** Κφ. 12:13, 20:2,13, Παρ. 29:25, Κφ. 24:16, Κρ. 2:9, Ψλ. 37:25, 2Πε. 2:9 **[26:10]** Κφ. 20:9 **[26:11]** Ψλ. 105:15 **[26:12]** Ματ.13:8, Μαρ. 4:8, six.3, Κφ. 14:1,35, Ιωβ 42:12, Κφ. 24:35, Ψλ. 112:3, Παρ. 10:22, Κφ. 37:11, Εκ. 4:4 **[26:15]** Κφ. 21:30 **[26:16]** Εξ. 1:9 **[26:18]** Κφ. 11:31 **[26:20]** Κφ. 21:25 **ΙΙαΛογομαχία ΙΙβΕχθρα ΙΙγΕυρυχωρία [26:22]** Κφ. 17:6, 22:3, 41:52, Εξ. 1:7 **[26:24]** Κφ. 17:7, 24:12,28:13, Εξ. 3:6, Πρ. 7:32, Κφ. 15:1, six. 3 **[26:25]** Κφ.12:7, 13:18, Ψλ. 116:17 **[26:26]** Κφ. 21:22 **[26:27]** Κρ. 11:7, six. 16 **[26:28]** Κφ.21:22 **[26:29]** Κφ. 24:31, Ψλ. 115:15 **[26:30]** Κφ. 19:3 **[26:31]** Κφ. 21:31 **[26:33]** Κφ. 21:31 **[26:34]** Κφ. 36:2 **[26:35]** Κφ. 27:36,28:1,8

VG **[26:5]** ...φύλαξε τα προστάγματά μου και τις εντολές μου, και τήρησε τις τελετουργικές διατάξεις και τους νόμους μου. **[26:6-9]** ...γιατί **είπες ψέματα** ότι είναι αδελφή σου;... **[26:10-14]** ...είχε επίσης κτήματα από πρόβατα και αγέλες βοδιών και **πάρα πολύ μεγάλο οίκο.** **[26:15-19]** Και έσκαψαν στον **χείμαρρο**... **[26:20]** ...ονόμασε το πηγάδι **«Κατηγορία».** **[26:21]** ...και το ονόμασε **«Έχθρες»**. **[26:22-26]** ...και ο Οχοζάθ ο **φίλος** του... **[26:27-33]** Γι' αυτό το ονόμασε **«Αφθονία»**... **[26:34]** ...και τη Βασεμάθ, κόρη του Ηλών από τον ίδιο τόπο· **[26:35]** ...πίκραναν την ψυχή...

Ο' **[26:5]** ἀνθ' ὧν ὑπήκουσεν Ἀβραὰμ ὁ πατήρ σου ...καὶ ἐφύλαξεν... **καὶ τὰ δικαιώματά μου καὶ τὰ νόμιμά μου [26:6-7] ἐπηρώτησαν**... **[26:8]** ἐγένετο δὲ **πολυχρόνιος** ἐκεῖ... **[26:9-10]** ...τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν **μικροῦ** ἐκοιμήθη τις τοῦ **γένους** μου μετὰ τῆς γυναικός σου καὶ **ἐπήγαγες ἐφ' ἡμᾶς ἄγνοιαν [26:11]** συνέταξεν δὲ Ἀβιμέλεχ ...πᾶς ὁ **ἁπτόμενος** τοῦ ἀνθρώπου... **θανάτου ἔνοχος ἔσται [26:12]** ...καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ **ἑκατοστεύουσαν κριθήν (VG-)** εὐλόγησεν δὲ αὐτὸν Κύριος **[26:13]** καὶ ὑψώθη ὁ ἄνθρωπος καὶ προβαίνων μείζων ἐγίνετο ἕως οὗ μέγας ἐγένετο σφόδρα **[26:14]** ...καὶ **γεώργια** πολλὰ **ἐζήλωσαν** δὲ αὐτὸν οἱ Φυλιστιείμ **[26:15]** ...ὤρυξαν οἱ **παῖδες** τοῦ πατρὸς αὐτοῦ... καὶ ἔπλησαν αὐτὰ **γῆς [26:16-17]** ...**κατέλυσεν** ἐν τῇ **φάραγγι** Γεράρων... **[26:18-19]** καὶ **ὤρυξαν οἱ παῖδες** Ἰσαὰκ ἐν τῇ **φάραγγι** γεραρων... **[26:20]** καὶ **ἐμαχέσαντο ...φάσκοντες** αὐτῶν εἶναι τὸ ὕδωρ... **ἀδικία ἠδίκησαν γὰρ αὐτόν [26:21] ἀπάρας**... **ὤρυξεν** φρέαρ ἕτερον **ἐκρίνοντο** δὲ καὶ ...ἐπωνόμασεν... **ἐχθρία [26:22] ἀπάρας** δὲ ἐκεῖθεν **ὤρυξεν** φρέαρ **ἕτερον** καὶ **οὐκ ἐμαχέσαντο** περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ **εὐρυχωρία**... **[26:23] ἀνέβη δὲ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου [26:24-25]** ...καὶ **ἔπηξεν** ἐκεῖ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ **ὤρυξαν δὲ ἐκεῖ οἱ παῖδες** Ἰσαὰκ φρέαρ **[26:26]** ...Ὀχοζὰθ ὁ **νυμφαγωγὸς**... **[26:27-28]** καὶ εἶπαν **ἰδόντες ἑωράκαμεν** ...γενέσθω ἀρὰ ἀνὰ μέσον... **καὶ διαθησόμεθα μετὰ σοῦ διαθήκην [26:29]** ...**κακόν καθότι ἡμεῖς σε οὐκ ἐβδελυξάμεθα** καὶ ὃν τρόπον ἐχρησάμεθά σοι καλῶς ...σὺ **εὐλογητὸς**... **[26:30]** ...ἐποίησεν αὐτοῖς **δοχήν**... **[26:31]** καὶ

27 **[KZ]** ΚΑΙ ΑΦΟΥ γέρασε ο Ισαάκ, και τα μάτια[οφθαλμοί] του θάμπωσαν[ημβλύνθησαν], ώστε δεν έβλεπε, κάλεσε τον Ησαύ το γιο του το μεγαλύτερο, και είπε σ' αυτόν: *Γιε μου*. Ο δε είπε προς αυτόν: *Εδώ [είμαι], εγώ*. **2** Και εκείνος είπε: *Δες[ιδού], τώρα, εγώ γέρασα· δεν γνωρίζω την ημέρα του θανάτου μου·* **3** *λάβε λοιπόν, παρακαλώ, τα όπλα σου, τη φαρέτρα σου και το τόξο σου, και έξελθε[βγες] στην πεδιάδα και κυνήγησε θήραμα για μένα·* **4** *και φτιάξε μου εκλεκτά και νόστιμα φαγητά[εδέσματα] καθώς αγαπώ, και φέρε μου να φάω, για να σ' ευλογήσει η ψυχή μου πριν πεθάνω.*

5 Η δε Ρεβέκκα άκουσε ενώ μιλούσε[ελάλει] ο Ισαάκ στον Ησαύ το γιο του. Και πήγε ο Ησαύ στην πεδιάδα για να κυνηγήσει κυνήγι και να φέρει [αυτό]. **6** Και η Ρεβέκκα μίλησε[εμίλησε] στον Ιακώβ το γιο της, λέγοντας:

Δες[ιδού], εγώ άκουσα τον πατέρα σου που μιλούσε[λαλούντα] προς [τον] Ησαύ τον αδελφό σου και του έλεγε: **7** *Φέρε μου κυνήγι και κάνε μου εδέσματα[(χ. 4)], για να φάω, και να σε ευλογήσω μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο πριν πεθάνω.* **8** *Τώρα λοιπόν, γιε μου, άκουσε τη φωνή μου σε όσα εγώ σου παραγγέλλω·* **9** *πήγαινε τώρα στο κοπάδι[ποίμνιον], και λάβε μου από εκεί δύο καλά κατσικάκια[ερίφια εξ αιγών]· για να κάνω αυτά εδέσματα[(χ. 4)] για τον πατέρα σου, καθώς αγαπά[του αρέσει].* **10** *και θα φέρεις αυτά στον πατέρα σου να φάει, για να σε ευλογήσει πριν πεθάνει.*

11 Και είπε ο Ιακώβ στη Ρεβέκκα τη μητέρα του: *Δες[ιδού], ο Ησαύ ο αδελφός μου [είναι] άντρας τριχωτός[δασύτριχος], εγώ [είμαι] δε άντρας άτριχος·* **12** *ίσως με ψηλαφήσει ο πατέρας μου, και θα φανώ σ' αυτόν σαν απατεώνας, και θα επι[σύρω] πάνω μου κατάρα και όχι ευλογία.*

13 Είπε δε σ' αυτόν η μητέρα του: *Επάνω σε μένα η κατάρα σου, παιδί μου· μόνο υπάκουσε στη φωνή μου και πήγαινε, φέρε μου [αυτά].*

14 Και πήγε, και έλαβε, και έφερε [αυτά] στη μητέρα του· και έκαμε η μητέρα του εδέσματα* καθώς αγαπούσε ο πατέρας του. **15** Και αφού έλαβε η Ρεβέκκα τις καλύτερες φορεσιές[φορέματα του] Ησαύ του μεγαλύτερου γιου της, τα οποία είχε στο σπίτι[οικία], έντυσε [με αυτά τον] Ιακώβ, το γιο της το νεότερο· **16** και με τα δέρματα απ' τα κατσίκια[εριφίων] σκέπασε τα χέρια του, και τα γυμνά [μέρη] του λαιμού[τραχήλου] του· **17** και έδωσε στα χέρια [του] Ιακώβ του γιου της τα εδέσματα* και το ψωμί[άρτον], τα οποία ετοίμασε.

18 Και ήλθε προς τον πατέρα του· και είπε: *Πατέρα μου*. Ο δε είπε: *Να[ιδού], εγώ· ποιος είσαι, παιδί μου*; **19** Και είπε ο Ιακώβ προς τον πατέρα του: *Εγώ [είμαι ο] Ησαύ ο πρωτότοκός σου· έκαμα καθώς μου είπες, σήκω λοιπόν, κάθησε και φάγε από το κυνήγι μου, για να μ' ευλογήσει η ψυχή σου.* **20** Και είπε ο Ισαάκ στο γιο του: *Πως έγινε, παιδί μου, επειδή [το] βρήκες τόσο γρήγορα[ταχέως]*; Ο δε είπε: *Διότι Κύριος ο Θεός σου έφερε αυτό μπροστά μου*.

21 Και είπε ο Ισαάκ στον Ιακώβ: *Πλησίασε, παιδί μου, για να σε ψηλαφήσω, αν εσύ [είσαι] αυτός, ο γιος [μου] Ησαύ, ή όχι.* **22** Και πλησίασε ο Ιακώβ στον Ισαάκ το πατέρα του· ο δε ψηλάφησε αυτόν, και είπε: *Η μεν φωνή [είναι] φωνή Ιακώβ, τα δε χέρια, [είναι] χέρια [του] Ησαύ*.

23 Και δεν [ανα]γνώρισε αυτόν, διότι τα χέρια του ήταν σαν τα χέρια [του] Ησαύ [του] αδελφού του, τριχωτά[δασύτριχοι]· και ευλόγησε αυτόν. **24** Και είπε, *Συ [είσαι] αυτός ο γιος μου ο Ησαύ;* Ο δε είπε, *Εγώ*. **25** Και είπε: *Φέρε κοντά[πλησίον] μου, και θα φάω από το κυνήγι του γιου μου, για να σε ευλογήσει η ψυχή μου.* Και έφερε κοντά[πλησίον] του, και έφαγε· έφερε δε σε αυτόν κρασί[οίνον] και ήπιε. **26** Και είπε σε αυτόν [ο] Ισαάκ ο πατέρας του: *Πλησίασε τώρα, και φίλησε με, παιδί μου*. **27** Και πλησίασε, και φίλησε αυτόν· και οσφράνθηκε την οσμή[μυρωδιά] των ενδυμάτων αυτού, και ευλόγησε αυτόν και είπε:

Να[ιδού], η οσμή του γιου μου είναι σαν οσμή πεδιάδας, την οποία ευλόγησε ο Κύριος.* **28** *Λοιπόν ο Θεός να σου δώσει από τη δρόσο[δροσιές] του ουρανού και από το πάχος[ευφορία] της γης και αφθονία σιταριού και κρασιού·* **29** *Λαοί να σου δουλεύσουν και έθνη να σε προσκυνήσουν· να είσαι κύριος των αδελφών σου, και οι γιοι της μητέρας σου να σε προσκυνήσουν· καταραμένος όποιος σε καταριέται, και ευλογημένος όποιος σε ευλογεί.*

30 Και καθώς σταμάτησε[έπαυσεν] ο Ισαάκ ευλογώντας τον Ιακώβ, μόλις ο Ιακώβ είχε βγεί[εξέλθει] μπροστά από το πατέρα του Ισαάκ· [και] ήλθε ο Ησαύ [ο] αδελφός αυτού από το κυνήγι του. **31** Και έκαμε και αυτός εδέσματα[(χ. 4)] και έφερε προς τον πατέρα αυτού· και είπε προς τον πατέρα του: *Ας σηκωθεί ο πατέρας μου, και ας φάει από το κυνήγι [και] από του γιου του, για να με ευλογήσει η ψυχή σου.*

[27:1] Κφ. 48:10, 1Σα. 3:2 **[27:2]** Παρ. 27:1, Ιακ. 4:14 **[27:3]** Κφ. 25:27,28 **[27:4]** six. 27, Κφ. 48:9,15, 49:28, Δευ. 33:1 **[27:8]** six. 13 **[27:9]** six. 4 **[27:10]** six. 4 **[27:11]** Κφ. 25:25 **[27:12]** six. 22, Κφ. 9:25, Δευ. 27:18 **[27:13]** Κφ. 43:9, 1Σα. 25:24, 2Σα. 14:9, Ματ. 27:25 **[27:14]** six. 4,9 **[27:15]** six. 27 **[27:19]** six. 4 **[27:21]** six. 12 **[27:23]** six. 16 **[27:25]** six. 4 **[27:27]** Ωσ.14:6 **[27:28]** Εβ. 11:20, Δευ. 33:13, 2Σα. 1:21, Κφ. 45:18, Δευ.33:28 **[27:29]** Κφ. 9:25, 25:23, Κφ. 49:8, Κφ. 12:3, Αρ. 24:9 **[27:31]** six 4

VG **[27:1]** ...και τα μάτια του σκοτείνιασαν... **[27:2-4]** φτιάξε μου απ' αυτό φαγητό όπως ξέρεις ότι μου αρέσει, και φέρ' το για να φάω... **[27:5-8]** ...υπάκουσε στις συμβουλές μου· **[27:9]** ...από εκείνα που τρώει μετά χαράς· **[27:10-17]** ...και του έδωσε το φαγητό και τους άρτους που είχε ψήσει. **[27:18-20]** ...**Ήταν θέλημα του Θεού** να συναντήσω γρήγορα μπροστά μου αυτό που ήθελα. **[27:21-29]** ...και φυλές ας σε προσκυνήσουν...

Ο' **ἀναστάντες**... καὶ **ἀπῴχοντο ἀπ' αὐτοῦ μετὰ σωτηρίας [26:32] ἐγένετο** ...καὶ **παραγενόμενοι οἱ παῖδες** Ἰσαὰκ... οὗ **ὤρυξαν** ...**ουχ** εὕρομεν ὕδωρ (Λ+Χ: «Εὑρομεν ὑδωρ» - *σ.σ. Σοβαρή παρανόηση των Ο'*) **[26:33]** καὶ **ἐκάλεσεν** αὐτὸ **ὅρκος** διὰ τοῦτο ὄνομα τῇ πόλει **φρέαρ ὅρκου**... **[26:34-35]** καὶ ἦσαν **ἐρίζουσαι** τῷ Ἰσαὰκ καὶ τῇ Ρεβέκκᾳ. **[27:1]** ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ γηρᾶσαι Ἰσαὰκ καὶ ἠμβλύνθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοῦ ὁρᾶν ...τὸν πρεσβύτερον... **[27:2-3]** νῦν οὖν λαβὲ τὸ σκεῦός σου, τήν τε φαρέτραν... θήρευσόν μοι θήραν **[27:4]** καὶ ποίησόν μοι ἐδέσματα ὡς φιλῶ... **[27:5]** ...ἐπορεύθη δὲ Ἡσαῦ εἰς τὸ πεδίον θηρεῦσαι θήραν τῷ πατρὶ αὐτοῦ **[27:6]** ...**τὸν ἐλάσσω**... **[27:7]** ἔνεγκόν μοι **θήραν**... **[27:8-9]** καὶ πορευθεὶς εἰς τὰ πρόβατα λάβε μοι ἐκεῖθεν δύο ἐρίφους ἁπαλοὺς καὶ καλούς, καὶ ποιήσω αὐτοὺς ἐδέσματα τῷ πατρί σου ὡς **φιλεῖ [27:10-11]** ...ἀνὴρ δασὺς, ἐγὼ δὲ ἀνὴρ λεῖος **[27:12]** ...καὶ ἔσομαι ἐναντίον αὐτοῦ ὡς **καταφρονῶν**... **[27:13-14]** ...καθὰ ἐφίλει... **[27:15]** ...**τὴν στολὴν** Ἡσαῦ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ πρεσβυτέρου τὴν καλήν... **[27:16]** ...περιέθηκεν ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ... **[27:17-18-19]** ...ἀναστὰς κάθισον καὶ φάγε τῆς **θήρας** μου... **[27:20-21]** ...ἔγγισόν μοι καὶ ψηλαφήσω... **[27:22]** ἤγγισεν δὲ Ἰακὼβ... **[27:23-24-25]** καὶ εἶπεν· προσάγαγέ μοι, καὶ φάγομαι ἀπὸ τῆς θήρας σου, τέκνον... **[27:26-27]** ...ἰδοὺ ὀσμὴ τοῦ υἱοῦ μου ὡς **ὀσμὴ ἀγροῦ** πλήρους, ὃν ηὐλόγησεν Κύριος **[27:28]** ...καὶ ἀπὸ τῆς **πιότητος** τῆς γῆς... **[27:29]** ...καὶ γίνου κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σου... **[27:30]** ...ἦλθεν ἀπὸ τῆς **θήρας [27:31]** ...καὶ εἶπεν τῷ πατρί· ἀναστήτω ὁ πατήρ μου καὶ φαγέτω τῆς **θήρας**...

32 Και είπε προς αυτόν Ισαάκ ο πατέρας του:

Ποιος είσαι; Ο δε είπε: *Είμαι ο γιος σου, ο πρωτότοκός σου ο Ησαύ*. **33** Και εξεπλάγει ο Ισαάκ έκπληξη πολύ[σφόδρα] μεγάλη και είπε: *Ποιος [είναι] λοιπόν εκείνος, ο οποίος κυνήγησε κυνήγι, και μου έφερε και έφαγα απ' όλα[πάντων] πριν εισέλθεις, και ευλόγησα αυτόν;* και [πραγματικά] ευλογημένος θα είναι.

34 Όταν άκουσε ο Ησαύ τα λόγια του πατέρα του, ανέκραξε [με] κραυγή μεγάλη και πικρή πολύ[σφόδρα]· και είπε προς τον πατέρα του: *Ευλόγησε με, και εμένα, πατέρα μου.* **35** Ο δε είπε: *Ήλθε ο αδελφός σου με δόλο[απάτη], και έλαβε την ευλογία σου*. **36** Και είπε [ο Ησαύ]:

Δικαίως [απο]καλέστηκε το όνομα αυτού [II]Ιακώβ, διότι τώρα δευτέρα φορά με υποσκέλισε· έλαβε τα πρωτοτόκιά μου, και να[ιδού], τώρα έλαβε και την ευλογία μου. Και είπε: *Δεν εφύλαξες για μένα ευλογία*;

37 Και, αποκρίθηκε ο Ισαάκ, και είπε προς τον Ησαύ: *Δες[ιδού], κύριό σου [τον] έκαμα αυτόν, και όλους[πάντας] τους αδελφούς του έκανα δούλους του, και στήριξα αυτόν με σιτάρι [και] κρασί· [και] τι λοιπόν να κάνω σε σένα, παιδί μου;*

38 Και είπε ο Ησαύ προς τον πατέρα του: *Μήπως μόνο αυτή την ευλογία έχεις, πατέρα μου; ευλόγησέ με, και εμένα, πατέρα μου*, και ύψωσε ο Ησαύ τη φωνή του, και έκλαψε. **39** Και αποκρίθηκε [ο] Ισαάκ ο πατέρας του, και είπε προς αυτόν: *Δες[ιδού], η κατοίκησή σου θα είναι στο πάχος της γης, και στη δροσιά του ουρανού από πάνω·* **40** *και[αλλά] με τη μαχαίρα σου θα ζεις, και στον αδελφό σου θα δουλεύσεις, Όταν δε υπερισχύσεις, θα συντρίψεις το ζυγό του από το λαιμό[τραχήλου] σου.*

41 Και μισούσε ο Ησαύ τον Ιακώβ, για την ευλογία με την οποία ευλόγησε αυτόν ο πατέρας του· και είπε ο Ησαύ μέσα στην καρδιά του: *Πλησιάζουν οι μέρες του πένθους του πατέρα μου· τότε θα φονεύσω Ιακώβ τον αδελφό μου.*

42 Αναγγέλθηκαν, λοιπόν[δε] προς τη Ρεβέκκα τα λόγια του Ησαύ του γιου της του μεγαλύτερου· και αφού έστειλε[πέμψασα] κάλεσε [τον] Ιακώβ το γιο της το νεότερο, και είπε σε αυτόν: *Δες[ιδού], ο Ησαύ ο αδελφός σου παρηγορεί τον εαυτό εναντίον σου, ότι θα σε σκοτώσει[φονεύσει].*

43 *Τώρα λοιπόν, παιδί μου, άκουσε τη φωνή μου· και αφού σηκωθείς, φύγε προς Λάβαν τον αδελφό μου στη Χαρράν·* **44** *και κατοίκησε μαζί του μερικές ημέρες, έως ότου παρέλθει[περάσει] ο θυμός του αδελφού σου·* **45** *μέχρι να παύσει η εναντίον σου οργή του αδελφού σου, και λησμονήσει τα όσα έκανες σ' αυτόν· τότε θα στείλω, και θα σε φέρω από εκεί· γιατί να σας στερηθώ και τους δύο σε μια μέρα;*

46 Και είπε η Ρεβέκκα στον Ισαάκ: *Αηδίασα τη ζωή μου εξ αιτίας των θυγατέρων του Χέτ· εάν ο Ιακώβ λάβει γυναίκα από τις θυγατέρες του Χετ, καθώς [είναι] αυτές οι κοπέλες[κόρες] της γης [αυτής], τι με ωφελεί να ζω;*

28 **[ΚΗ]** ΚΑΙ ΑΦΟΥ ΠΡΟΣΚΑΛΕΣΕ ο Ισαάκ τον Ιακώβ ευλόγησε αυτόν, και παράγγειλε προς αυτόν λέγοντας: *Δεν θα λάβεις γυναίκα από τις θυγατέρες [της] Χαναάν·* **2** *όταν σηκωθείς πήγαινε στην Παδάν-αράμ, στην [κατ]οικία [του] Βαθουήλ του πατέρα της μητέρας σου· και από εκεί λάβε στον εαυτό [σου] γυναίκα, από τις θυγατέρες Λάβαν του αδελφού της μητέρας σου·* **3** *και ο Θεός ο Παντοδύναμος να σ' ευλογήσει και να σ' αυξήσει και να σε πληθύνει, ώστε να γίνεις [σε] πλήθος[συναγωγές (Ο')] λαών·* **4** *και να σου δώσει την ευλογία του Αβραάμ, σε σένα και στο σπέρμα σου μετά [από] σένα, για να κληρονομήσεις τη γη της παροικίας σου, την οποία έδωσε ο Θεός στον Αβραάμ.*

5 Και εξαπέστειλε ο Ισαάκ τον Ιακώβ· και πήγε στην Παδάν-αράμ προς [τον] Λάβαν, το γιο του Βαθουήλ του Σύρου[Ασσύριου], τον αδελφό [της] Ρεβέκκας της μητέρας του Ιακώβ και του Ησαύ.

6 Όταν είδε[Ιδών] δε ο Ησαύ ότι ευλόγησε ο Ισαάκ τον Ιακώβ και εξαπέστειλε αυτόν στην Παδάν-αράμ, για να λάβει για τον εαυτό του γυναίκα από εκεί, και ότι, ενώ ευλογούσε αυτόν, παρήγγειλε σ' αυτόν, λέγοντας: *Δεν θα λάβεις γυναίκα από τις θυγατέρες της Χαναάν·* **7** κι ότι υπάκουσε ο Ιακώβ στον πατέρα του και τη μητέρα του· και πήγε στην Παδάν-αράμ· **8** και αφού είδε[ιδών] ο Ησαύ ότι οι θυγατέρες [της] Χαναάν είναι μισητές (κακές-Ο') στα μάτια του πατέρα του Ισαάκ, **9** πήγε ο Ησαύ στον Ισμαήλ, και εκτός των άλλων γυναικών του έλαβε για τον εαυτό του γυναίκα τη Μαελέθ, [την] θυγατέρα [του] Ισμαήλ, του γιου του Αβραάμ, την αδελφή του Ναβαϊώθ.

[27:33] Κφ. 28:3,4, Ρω. 11:29 **[27:34]** Εβ. 12:17 **[27:36]** Κφ. 25:26 **II Υποσκελιστής**, Κφ. 25:33 **[27:37]** six. 29, 2Σα. 8:14, six. 28 **[28:38]** Εβ. 12:17 **[27:39]** six. 28, Εβ. 11:20 **[27:40]** Κφ. 25:23, 2Σα. 8:14, Αβδ. 18-20, 2Βα. 8:20 **[27:41]** Κφ. 37:4,8, Κφ. 50:3,4,10, Αβδ. 10 **[27:42]** Ψλ. 64:4 **[27:43]** Κφ. 11:31 **[27:46]** Κφ. 26:35, 28:8, Κφ. 24:3 **[28:1]** Κφ. 27:33, Κφ. 24:3 **[28:2]** Ωσ. 12:12, Κφ. 25:20, Κφ. 22:23, Κφ. 24:29 **[28:3]** Κφ. 17:1,6 **[28:4]** Κφ. 12:2, Κφ. 17:8 **[28:8]** Κφ. 24:3, 26:35 **[28:9]** Κφ. 36:3, **II Βασεμάθ**, Κφ. 25:13

VG **[27:32-33]** Ο Ισαάκ **κυριεύθηκε από πάρα πολύ μεγάλο τρόμο και, θαυμάζοντας περισσότερο απ' όσο μπορεί να πιστέψει κανείς**, είπε: Ποιος λοιπόν είναι εκείνος που πριν από λίγο μου έφερε το θήραμα που είχε πιάσει, και έφαγα από όλα πριν έρθεις εσύ...; **[27:34]** ...βρυχήθηκε με μεγάλη κραυγή και, συντετριμμένος, είπε... **[27:35-39]** Στην παχύτητα της γης και στη δρόσο του ουρανού από επάνω **[27:40]** θα 'ναι η ευλογία σου. Θα ζεις με το ξίφος... και θα έρθει καιρός κατά τον οποίο θα τινάξεις και θα λύσεις τον ζυγό του απ' τον αυχένα σου. **[28:1-2]** ...στη Μεσοποταμία της Συρίας... **[28:4-6]** ...στη Μεσοποταμία της Συρίας... **[28:7-8]** Κατανοώντας ότι ο πατέρας του δεν έβλεπε με ευχαρίστηση...

Ο' **[27:33]** **ἐξέστη δὲ Ἰσαὰκ ἔκστασιν μεγάλην σφόδρα** καὶ εἶπεν· τίς οὖν ὁ θηρεύσας μοι **θῆραν** καὶ εἰσενέγκας μοι καὶ ἔφαγον ἀπὸ πάντων πρὸ τοῦ σὲ ἐλθεῖν καὶ ηὐλόγησα αὐτόν, καὶ εὐλογημένος ἔστω. **[27:34]** ἐγένετο δὲ, ἡνίκα ἤκουσεν Ἠσαῦ **τὰ ῥήματα** Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀνεβόησεν φωνὴν μεγάλην καὶ **πικρὰν σφόδρα** καὶ εἶπεν· εὐλόγησον δὴ κἀμὲ, πάτερ. **[27:35-36]** ...**ἐπτέρνικε** γὰρ με ἤδη δεύτερον τοῦτο... οὐχ ὑπελίπου μοι εὐλογίαν, πάτερ; **[27:37]** ...καὶ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐποίησα αὐτοῦ **οἰκέτας**... **[27:38]** ...**κατανυχθέντος** δὲ Ἰσαὰκ ἀνεβόησεν φωνῇ Ἠσαῦ καὶ ἔκλαυσεν. **[27:39]** ...ἰδοὺ ἀπὸ τῆς **πιότητος** τῆς γῆς ἔσται ἡ κατοίκησίς σου... **[27:40]** ...ἐὰν καθέλῃς, καὶ ἐκλύσῃς τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου. **[27:41]** καὶ ἐνεκότει Ἠσαῦ τῷ Ἰακὼβ... **[27:42]** ...τὰ **ῥήματα** Ἠσαῦ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ πρεσβυτέρου... ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ σοι τοῦ ἀποκτεῖναί σε. **[27:43]** ...καὶ **ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν** πρὸς Λάβαν τὸν ἀδελφόν μου εἰς Χαρράν, **[27:44]** ...ἕως τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν... **[27:45]** ...καὶ ἀποστείλασα μεταπέμψομαί σε ἐκεῖθεν, μήποτε ἀτεκνωθῶ ἀπὸ τῶν δύο ὑμῶν... **[27:46]** ...προσώχθικα τῇ ζωῇ μου... **[28:2]** **ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν**, εἰς τὸν οἶκον Βαθουὴλ... **[28:3]** ὁ δὲ Θεός μου εὐλογήσαι σε... καὶ ἔσῃ εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν **[28:4]** ...καὶ δῴη σοι τὴν εὐλογίαν Ἀβραὰμ τοῦ πατρός μου σοὶ καί... **[28:5]** ...καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν **Μεσοποταμίαν** πρὸς Λάβαν τὸν υἱὸν Βαθουὴλ... **[28:6]** ...καὶ ἀπῴχετο εἰς τὴν **Μεσοποταμίαν Συρίας** λαβεῖν ἑαυτῷ ἐκεῖθεν γυναῖκα... **[28:7]** ...καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν **Μεσοποταμίαν Συρίας.** **[28:8]** ...ὅτι πονηραὶ εἰσὶν αἱ θυγατέρες Χαναάν... **[28:9]** ...ἀδελφὴν Ναβεώθ... **[28:10]** Καὶ ἐξῆλθεν Ἰακὼβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὅρκου... Χαρράν.

10 Και αναχώρησε ο Ιακώβ από τη Βηρ-σαβεέ, και πήγε στη Χαρράν. **11** Και έφθασε σε κάποιο τόπο και διανυκτέρευσε εκεί, γιατί είχε δύσει ο ήλιος· και έλαβε από τους λίθους[πέτρες] του τόπου και τους έβαλε για προσκεφάλι του, και κοιμήθηκε σε εκείνο τον τόπο.

12 Και είδε όνειρο[ενύπνιον], και να[ιδού], σκάλα[κλίμαξ] στηριγμένη στη γη, της οποίας η κορυφή έφθανε στον ουρανό· και να[ιδού], οι άγγελοι του Θεού ανέβαιναν και κατέβαιναν επάνω σ' αυτή. **13** Και δες[ιδού], ο Κύριος στεκόταν[ίστατο] πάνω από αυτή και είπε: *Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός του Αβραάμ του πατέρα σου, και ο Θεός του Ισαάκ· τη γη, πάνω στην οποία κοιμάσαι, σε σένα θα δώσω αυτή και στο σπέρμα[απογόνους] σου.*

14 Και θα είναι το σπέρμα* σου σαν την άμμο της γης, και θα ξαπλωθεί προς δύση και προς ανατολή και προς βορρά και προς νότο· και θα ευλογηθούν μέσω[εν] σου[σοι], και μέσω[εν] του σπέρματός σου όλες[πάσαι] οι φυλές της γης· **15** και να[ιδού], εγώ [είμαι] μαζί σου, και θα σε διαφυλάσσω πανταχού, όπου αν πας, και θα σε επαναφέρω σ' αυτή τη γη· διότι δεν θα σε εγκαταλείψω, μέχρι να κάνω όσα σου είπα[ελάλησα].

16 Και όταν ξύπνησε[εξεγερθείς] ο Ιακώβ από τον ύπνο του, είπε: *Βέβαια ο Κύριος είναι σε αυτόν τον τόπο, και εγώ δεν το ήξερα.* **17** Και φοβήθηκε και είπε*: Πόσο φοβερός [είναι] αυτός ο τόπος· αυτό δεν [είναι] παρά οίκος Θεού, και αυτή η πύλη του ουρανού[των ουρανων].*

18 Και αφού σηκώθηκε ο Ιακώβ νωρίς το πρωί, έλαβε την πέτρα[λιθάρι] την οποία είχε τοποθετήσει για μαξιλάρι[προσκεφάλαιον] του, και έστησε αυτή για στήλη και έχυσε λάδι πάνω στην κορυφή της. **19** Και [απο]κάλεσε το όνομα του τόπου εκείνου, *[Π]Βαιθήλ*· το δε όνομα της πόλης εκείνης [ήταν] προηγουμένως Λούζ.

20 Και ευχήθηκε ο Ιακώβ ευχή, λέγοντας: *Αν ο Θεός είναι μαζί μου και με διαφυλάξει σ' αυτό το δρόμο[οδό] που πάω, και μου δώσει ψωμί[άρτον] να φάω και ρούχα[ενδύματα] να ντυθώ,* **21** *και επιστρέψω με ειρήνη στον οίκο του πατέρα μου, τότε ο Κύριος θα είναι[αποδειχτεί] Θεός μου·* **22** *και το λιθάρι αυτό, το οποίο έστησα για στήλη, θα 'ναι οίκος Θεού· και από πάντα όσα μου δώσεις, το δέκατο θα προσφέρω σε σένα.*

29 **[ΚΘ]** ΚΑΙ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ο Ιακώβ και πήγε στη γη των κατοίκων της ανατολής. **2** Και είδε, και να, ένα πηγάδι[φρέαρ] μέσα στην πεδιάδα και δες[ιδού], εκεί [ήταν] τρία κοπάδια[ποίμνια] προβάτων αναπαυόμενα κοντά[πλησίον] σ' αυτό, γιατί από το πηγάδι[φρέατος] εκείνο πότιζαν τα κοπάδια[ποίμνια]· μέγας δε λίθος [ήταν] πάνω στο στόμιο του πηγαδιού[φρέατος]. **3** Και όταν συνάγονταν εκεί όλα τα κοπάδια*, αποκυλούσαν το λίθο[πέτρα] από το στόμιο του πηγαδιού*, και πότιζαν τα ποίμνια*· έπειτα έθεταν ξανά το λίθο πάνω στο στόμιο του πηγαδιού στον τόπο του. **4** Και είπε προς αυτούς ο Ιακώβ: *Αδελφοί, από που είστε*; Οι δε είπαν, *Από τη Χαρράν είμαστε*. **5** Και είπε προς αυτούς, *Γνωρίζετε [τον] Λάβαν το γιο[εγγονό] του Ναχώρ;* οι δε είπαν, *[Τον] γνωρίζουμε*.

6 Και είπε προς αυτούς: *Υγιαίνει[Είναι καλά]*; Οι δε είπαν, *Είναι καλά[υγιαίνει]· και να[ιδού], [η] Ραχήλ η κόρη[θυγάτηρ] του έρχεται με τα πρόβατα*. **7** Και είπε: *Δες[ιδού], [μένει] ακόμη μέρα πολλή, δεν [είναι] ώρα να αποσυρθούν τα κτήνη[κτηνοτροφία]· ποτίστε τα πρόβατα και [μετά] πηγαίνετε να [τα] βοσκήσετε.*

8 Αυτοί δε είπαν: *Δεν είναι δυνατόν, έως ότου συναχθούν όλα[πάντα] τα κοπάδια[ποίμνια], και να αποκυλίσουν το λίθο από το στόμιο του πηγαδιού[φρέατος]· τότε ποτίζουμε τα πρόβατα.* **9** Κι ενώ μιλούσε ακόμα σ' αυτούς, ήλθε η Ραχήλ με τα πρόβατα του πατέρα της· διότι ήταν βοσκοπούλα. **10** Και [καθ]ώς είδε ο Ιακώβ τη Ραχήλ, θυγατέρα του Λάβαν [του] αδελφού της μητέρας του, και τα πρόβατα του Λάβαν [του] αδελφού της μητέρας του, πλησίασε ο Ιακώβ και αποκύλισε το λίθο* απ' το στόμιο του πηγαδιού[φρέατος], και πότισε τα πρόβατα του Λάβαν, του αδελφού της μητέρας του.

11 Και φίλησε ο Ιακώβ την Ραχήλ και αφού ύψωσε τη φωνή του έκλαψε. **12** Και ανάγγειλε ο Ιακώβ προς τη Ραχήλ, ότι είναι αδελφός του πατέρα της, και ότι είναι γιος της Ρεβέκκας· και εκείνη τρέχοντας[δραμούσα] ανάγγειλε [αυτό] στον πατέρα της. **13** Και καθώς άκουσε ο Λάβαν το όνομα του Ιακώβ του γιου της αδελφής του, έτρεξε[έδραμεν] σε συνάντησή του· και αφού αγκάλιασε αυτόν, τον φίλησε και τον έφερε στην [κατ]οικία του· και διηγήθηκε [ο Ιακώβ] προς τον Λάβαν πάντα τα γενόμενα.

14 Και είπε προς αυτόν ο Λάβαν: *Βέβαια είσαι οστό[κόκκαλο] μου και σάρκα μου.* Και κατοίκησε μαζί του ένα μήνα. **15** Και είπε ο Λάβαν στον Ιακώβ: *Επειδή είσαι αδελφός μου, για τούτο θα μου δουλεύεις δωρεάν; πες μου, ποιος [θα είναι] ο μισθός σου;* **16** Είχε δε ο Λάβαν δύο θυγατέρες· το όνομα της μεγαλύτερης, Λεία, και τ' όνομα της μικρότερης Ραχήλ.

[28:10] Ωσ. 12:12, Πρ. 7:2 **[28:12]** Κφ. 41:1, Ιωβ 33:15, Ιωα. 1:51, Εβ. 1:14 **[28:13]** Κφ. 35:1, 48:3, Κφ. 26:24, Κφ. 13:15, 35:12 **[28:14]** Κφ. 13:16, Κφ. 13:14, Δευ. 12:20, Κφ. 12:3, 18:18,22:18, 26:4 **[28:15]** six. 20, Κφ. 26:24, 31:3, Κφ. 48:16, Ψλ. 141:5-8, Κφ. 35:6, Δευ. 31:6,8, I.N. 1:5, 1Βα. 8:57, Αρ. 23:19 **[28:16]** Εξ. 3:5, I.N. 5:15 **[28:18]** Κφ. 31:13, 45,35:14, Λευ. 8:10-12, Αρ. 7:1 **[28:19]** Κρ. 1:23,26, Ωσ. 4:15 [Π]**Οίκος Θεού [28:20]** Κφ. 31:13, Κρ. 11:30, 2Σα. 15:8, six. 15, Αββ. 3;17-19, Ωσ. 11:12, 1Τι. 6:8 **[28:21]** Κρ. 11:31, 2Σα. 19: 24,30, Δευ. 26:17, 2Σα. 15:8, 2Βα. 5:17 **[28:22]** Κφ. 35:7,14, Λευ.27:30 **[29:1]** Αρ. 23:7, Ωσ. 12:12 **[29:6]** Κφ. 43:27 **[29:9]** Εξ. 2:16 **[29:10]** Εξ. 2:17 **[29:11]** Κφ. 33:4, 45:14,15 **[29:12]** Κφ. 13:8, 14:14,16, Κφ. 24:28 **[29:13]** Κφ. 24:29 **[29:14]** Κφ. 2:23, Κρ. 9:2, 2Σα. 5:1, 19:12-13

VG **[28:9-12]** ...να αγγίζει τον ουρανό... **[28:13]** και τον Κύριο **στηριγμένο** στη σκάλα να του λέει... **[28:14]** ...θα είναι σαν την **σκόνη** της γης. **[28:15-17]** Και **τρέμοντας,** είπε... **[28:18-21]** και θα επιστρέψω **με ευημερία** στον πατέρα μου... **[29:1-10]** ...με τον οποίο ήταν κλεισμένο το πηγάδι. **[29:11-13]** ...Και αφού άκουσε τους λόγους του ταξιδιού, **[29:14]** ...Και αφού συμπληρώθηκαν οι ημέρες ενός μήνα **[29:15]** ...**συγγενής** μου...

Ο' **[28:11]** καὶ ἀπήντησεν τόπῳ καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ· ἔδυ γὰρ ὁ ἥλιος· καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκεν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ... **[28:12-13]** ὁ δὲ Κύριος **ἐπεστήρικτο** ἐπ' αὐτῆς... καὶ εἶπεν· ἐγώ ...μὴ φοβοῦ· ἡ γῆ, ἐφ' ἧς σὺ καθεύδεις, ἐπ' αὐτῆς σοὶ δώσω... **[28:14]** ...καὶ **πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν καὶ ἐπὶ λίβα** καὶ... **[28:15-18]** καὶ **ἀνέστη**... καὶ ἐπέχεεν ἔλαιον **ἐπὶ τὸ ἄκρον** αὐτῆς **[28:19]** ...ἐκάλεσεν... Οἶκος Θεοῦ· καὶ **Οὐλαμλοὺς** ἦν ὄνομα τῇ πόλει τὸ πρότερον **[28:20-21]** ...καὶ **ἀποστρέψῃ με μετὰ σωτηρίας** εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου... **[28:22]** ... **[29:1]** καὶ ἐξάρας Ἰακὼβ τοὺς πόδας ἐπορεύθη εἰς γῆν ἀνατολῶν πρὸς Λάβαν τὸν υἱὸν Βαθουὴλ τοῦ Σύρου, ἀδελφὸν δὲ Ῥεβέκκας μητρὸς Ἰακὼβ καὶ Ἠσαῦ. **[29:2]** καὶ ὁρᾷ καὶ ἰδοὺ φρέαρ ἐν τῷ πεδίῳ... **[29:3]** ...καὶ **ἀπεκαθίστων** τὸν λίθον... **[29:4-12]** ...ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτῆς κατὰ **τὰ ῥήματα** ταῦτα **[29:13]** ...καὶ διηγήσατο τῷ Λάβαν **πάντας τοὺς λόγους** τούτους **[29:14-16]** ...ὄνομα τῇ μείζονι Λεία, καὶ ὄνομα τῇ νεωτέρᾳ Ραχήλ.

17 Και της [μεν] Λείας τα μάτια[οφθαλμοί] [ήταν] ασθενικά[χωρίς λάμψη/γλαρά]. η δε Ραχήλ ήταν ευειδής[όμορφη] και [ήταν] ωραία στην όψη[είχε παράστημα/διάπλαση]. **18** Και αγάπησε ο Ιακώβ τη Ραχήλ· και είπε, *Θα σου δουλεύω 7 χρόνια[έτη] για τη Ραχήλ, τη θυγατέρα σου τη μικρότερη*. **19** Και είπε ο Λάβαν: *Καλύτερα να δώσω αυτή σε σένα, παρά να δώσω αυτή σε άλλο άντρα· κατοίκησε μαζί μου*. **20** Και δούλευσε ο Ιακώβ για τη Ραχήλ 7 χρόνια[έτη]. και φαίνονταν σ' αυτόν σαν λίγες [οι] ημέρες, για την προς αυτή αγάπη του.

21 Και είπε ο Ιακώβ στον Λάβαν: *Δος [μου] τη γυναίκα μου, διότι συμπληρώθηκαν οι μέρες μου, για να εισέλθω[έχω σχέσεις] προς αυτή.* **22** Και συγκέντρωσε[συνήγαγεν] ο Λάβαν όλους[πάντας] τους ανθρώπους του τόπου και έκανε συμπόσιο. **23** Και το εσπέρας[δειλινό], αφού έλαβε τη Λεία τη θυγατέρα του, την έφεραν προς αυτόν· και εισήλθε[απέκτησε σχέσεις] προς αυτήν. **24** Και έδωσε ο Λάβαν στη Λεία τη θυγατέρα του, για υπηρέτρια[θεράπαιναν] αυτής, Ζελφά την υπηρέτρια[θεράπαιναν] του. **25** Και το πρωί, δες [ιδού], αυτή [ήταν] η Λεία· και είπε προς τον Λάβαν:

Τι [είναι] τούτο [το οποίο] έπραξες σε με; δεν σου δούλευσα για τη Ραχήλ; και γιατί με [εξ]απάτησες; **26** Και είπε ο Λάβαν: *Δεν γίνεται έτσι στον τόπο μας, να δίνεται η μικρή πριν τη μεγαλύτερη[πρεσβυτέρας]· **27** εκπλήρωσε την εβδομάδα αυτής, και θα σου δώσω και αυτή, αντί της εργασίας την οποία θα κάνεις σ' εμέ ακόμα άλλα 7 χρόνια[έτη].*

28 Και έκανε [ο] Ιακώβ έτσι κι εκπλήρωσε την εβδομάδα της· και παρέδωσε σ' αυτόν τη Ραχήλ τη θυγατέρα του, για[εις] γυναίκα. **29** Και έδωσε ο Λάβαν στη Ραχήλ τη θυγατέρα του, για υπηρέτρια[θεράπαιναν] της, Βαλλάν την υπηρέτρια[θεράπαιναν] του. **30** Και εισήλθε [ο Ιακώβ] και προς τη Ραχήλ· και αγάπησε τη Ραχήλ περισσότερο παρά τη Λεία· και δούλευσε αυτόν ακόμη άλλα 7 χρόνια[έτη].

31 Και αφού είδε ο Κύριος ότι μισούνταν η Λεία, άνοιξε τη μήτρα της· η δε Ραχήλ [ήταν] στείρα. **32** Και συνέλαβε η Λεία και γέννησε ένα γιο και κάλεσε τ' όνομα αυτού [IIα]*Ρουβήν*· διότι είπε: *Είδε βέβαια ο Κύριος την ταπείνωσή μου· τώρα λοιπόν θα μ' αγαπήσει ο άντρας μου*. **33** Και συνέλαβε πάλι και γέννησε γιο· και είπε: *Επειδή άκουσε ο Κύριος ότι μισούμαι, για τούτο μου έδωσε ακόμη και αυτόν· και κάλεσε το όνομα αυτού [IIβ]Συμεών*. **34** Και συνέλαβεν ακόμη και γέννησε γιο· και είπε: *Τώρα αυτή τη φορά άντρας μου θα ενωθεί μαζί μου, διότι γέννησα σε αυτόν τρεις γιους· γι' αυτό ονόμασε αυτόν [IIγ]Λευί.*

35 Και συνέλαβε πάλι και γέννησε γιο· και είπε: *Αυτή τη φορά θα δοξολογήσω τον Κύριο· γι' αυτό κάλεσε το όνομα αυτού [IIδ]Ιούδα*· και έπαψε να γεννά.

30 **[Λ']** ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΕΙΔΕ Η ΡΑΧΗΛ ότι δεν τεκνοποίησε[γεννούσε παιδιά] στον Ιακώβ, φθόνησε η Ραχήλ την αδελφή της· και είπε στον Ιακώβ, *Δος μου παιδιά[τέκνα]· ειδεμή, εγώ πεθαίνω.*

2 Και άναψε[εξήφθει] ο θυμός του Ιακώβ κατά της Ραχήλ και είπε: *Μήπως [είμαι] εγώ αντί του Θεού ο οποίος σε στέρησε από καρπό κοιλιάς;* **3** Η δε είπε: *Δες[ιδού], η υπηρέτριά[θεράπαινά] μου η Βαλλά· είσελθε* σ' αυτήν, και θα γεννήσει πάνω στα γόνατά μου, για να αποκτήσω και εγώ παιδιά[τέκνα] από αυτή.*

4 Και έδωσε σ' αυτόν τη Βαλλά τη θεράπαινα* της για γυναίκα· και εισήλθε(χ. 21) ο Ιακώβ προς αυτή. **5** Και συνέλαβε η Βαλλά, και γέννησε γιο στον Ιακώβ· **6** και είπε η Ραχήλ: *Ο Θεός με έκρινε και άκουσε και τη φωνή μου και μου έδωσε γιο· δια τούτο κάλεσε το όνομα αυτού [IIα]Δαν.* **7** Και συνέλαβε πάλι η Βαλλά, η θεράπαινα* της Ραχήλ, και γέννησε δεύτερο γιο στον Ιακώβ· **8** και είπε η Ραχήλ: *Δυνατή πάλη πάλεψα με την αδελφή μου, και υπερίσχυσα*· και κάλεσε το όνομα αυτού [IIβ]*Νεφθαλί.*

9 Και όταν είδε η Λεία ότι έπαυσε να γεννά, πήρε[έλαβε] τη Ζελφάν την υπηρέτρια[θεράπαιναν] της, και έδωκε αυτή στον Ιακώβ για γυναίκα[σύζυγο].

10 Και η Ζελφά, η θεράπαινα* της Λείας, γέννησε γιο στον Ιακώβ· **11** και είπε η Λεία: *Ευτυχία έρχεται*· και κάλεσε το όνομα αυτού [IIγ]*Γαδ*. **12** Και γέννησε η Ζελφά, η θεράπαινα* της Λείας, δεύτερο γιο στον Ιακώβ· **13** και είπε η Λεία: *Μακαρία [είμαι] εγώ, γιατί θα με μακαρίζουν οι γυναίκες*· και κάλεσε το όνομα αυτού [IIδ]*Ασήρ*. **14** Και πήγε ο Ρουβήν κατά τις ημέρες του θερισμού του σιταριού και βρήκε μανδραγόρες# στον αγρό, και έφερε αυτούς προς την Λεία τη μητέρα αυτού.

[29:18] Κφ. 31:41, 2Σα. 3:14 **[29:20]** Κφ. 30:26, Ωσ. 12:12 **[29:21]** Κρ. 15:1 **[29:22]** Κρ. 14:10, Ιωα. 2:1,2 **[29:27]** Κρ. 12:12 **[29:28]** Λευ. 18:18 **[29:30]** six.20, Δευ. 21:15, Κφ. 30:26, 31:41, Ωσ. 12:12 **[29:31]** Ψλ. 147:3, Κφ. 30:1 [IIα]**Ιδού υιός [29:32]** Εξ. 3:7, 4:31, Δευ. 26:7, Ψλ. 25:18, 106:44 [IIβ]**Ακοή** [IIγ]**Ενωσις [29:35]** Ματ. 1:2 [IIδ]**Δοξολογία [30:1]** Κφ. 29:31, Κφ. 37:11, Ιωβ 5:2 **[30:2]** Κφ. 16:2, 1Σα. 1:5 **[30:3]** Κφ. 16:2, Κφ. 50:23, Ιωβ 3:12, Κφ. 16:2 **[30:4]** Κφ.16:2, 35:22 **[30:6]** Ψλ. 35:24, 43:1, Θρ. 3:59 [IIα]**Κρίσις [30:8]** Ματ. 4:13 [IIβ]**Πάλη μου [30:9]** six. 4 [IIγ]**Ευτυχία [30:13]** Παρ. 31:28, Λου. 1:48 [IIδ]**Μακαρισμός [30:14]** Κφ. 25:30, [[Μανδραγόρας: *Αγγειόσπερμο, δικότυλο, τοξικό φυτό με ναρκωτικές και θεραπευτικές ιδιότητες που ανήκει στην οικογένεια των Στρυχνοειδών.*]] **[30:15]** Αρ. 16:9,13 [IIα]**Μισθός**

VG **[29:16-17]** Η Λεία είχε αδύναμα μάτια· η Ραχήλ όμως ήταν ωραία στο πρόσωπο και χαριτωμένη στην όψη. **[29:18-20]** ...λόγω του **μεγέθους** *(μεγαλείου)* της αγάπης του. **[29:21-22]** Εκείνος κάλεσε πολύ πλήθος φίλων σε συμπόσιο και έκανε γάμο. **[29:23-25]** ...προς τον πενθερό του... **[29:26-28]** Συμφώνησε με την πρόταση· και αφού πέρασε η εβδομάδα, πήρε τη Ραχήλ για γυναίκα, **[29:29-30]** Και όταν επιτέλους απέκτησε τον γάμο που επιθυμούσε, προτίμησε την αγάπη της δεύτερης από της πρώτης... **[29:31]** ...ότι η Λεία **περιφρονούνταν... [29:32]** ...Ο Κύριος είδε την ταπείνωσή μου... **[29:33]** ...άκουσε ότι με έχουν **σε περιφρόνηση**... **[29:34-35]** ... **[30:1-8]** ...Ο Θεός με έβαλε σε σύγκριση με την αδελφή μου, και υπερίσχυσα... **[30:9-11]** και είπε: Ευτυχώς... **[30:12-18]** Και είπε: Ο Θεός με αντάμοιψε...

Ο' **[29:17]** οἱ δὲ ὀφθαλμοι Λείας ἀσθενεῖς· Ραχὴλ δὲ **καλὴ τῷ εἴδει** και ὡραία τῇ ὄψει. **[29:18]** ...τῆς νεωτέρας· **[29:19]** εἶπεν δὲ αὐτῷ Λαβάν· βέλτιον δοῦναί με αὐτὴν σοι ἢ δοῦναί με αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ· οἴκησον μετ' ἐμοῦ. **[29:20-22]** ...**και ἐποίησεν γάμον**· **[29:23-24]** ...Ζελφὰν τὴν **παιδίσκην** αὐτοῦ αὐτῇ παιδίσκην· **[29:25]** ...και **ἵνα τι παρελογίσω με; [29:26-27] συντέλεσον οὖν τὰ ἑβδομά ταύτης**... **[29:28]** ...**ἀνεπλήρωσεν τὰ ἑβδομά ταύτης**... **[29:29]** ...Βαλλὰν τὴν παιδίσκην αὐτοῦ αὐτῇ **παιδίσκην**· **[29:30-35]** ...νῦν ἔτι τοῦτο **ἐξομολογήσομαι** Κυρίῳ... και ἔστη τοῦ τίκτειν. **[30:1]** ...**ἐζήλωσεν** Ραχήλ... εἰ δὲ μή, τελευτήσω ἐγώ· **[30:2-4]** ...τὴν παιδίσκην αὐτῆς... **[30:5-7]** ...Βαλλὰ ἡ **παιδίσκη** Ραχὴλ... **[30:8]** και εἶπεν Ραχήλ· συνελάβετό μοι ὁ Θεός και συνανεστράφην τῇ ἀδελφῇ μου και ἠδυνήθην· και ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Νεφθαλί. **[30:9]** ...Ζελφὰν **[30:40-41]** ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ὅτε ἐνεκίσσησεν τὰ πρόβατα ἐν γαστρὶ λαμβάνοντα, ἐτίθει Ἰακὼβ τὰς ῥάβδους ἐναντίον τῶν προβάτων ἐν ταῖς **ληνοῖς**, τοῦ ἐγγισσῆ αὐτὰ κατὰ τὰς ῥάβδους· **[30:42]** ἡνίκα δ' ἂν ἐτέκον τὰ πρόβατα, οὐκ ἐτίθει· ἐγένετο δὲ τὰ **ἄσημα** τοῦ Λαβαν, τὰ δὲ **ἐπίσημα** τοῦ Ἰακώβ. **[30:43]** και **ἐπλούτησεν** ὁ ἄνθρωπος σφόδρα σφόδρα... και **παῖδας και παιδίσκας** και καμήλους και ὄνους.

Είπε δε η Ραχήλ προς την Λεία: *Δώσε μου, παρακαλώ, από τους μανδραγόρες του γιου σου.* **15** Η δε είπε προς αυτή: *Μικρό πράγμα είναι, ότι έλαβες τον άντρα μου; και θες να πάρεις και τους μανδραγόρες του γιου μου;* και η Ραχήλ είπε: *Λοιπόν ας κοιμηθεί μαζί σου αυτή τη νύχτα, για τους μανδραγόρες του γιου σου.*

16 Και ήλθε ο Ιακώβ το εσπέρας[σούρουπο] από τον αγρό, και εξελθούσα η Λεία σε συνάντησή του, είπε: *Προς εμέ θα εισέλθεις[έχεις σχέση], διότι σε μίσθωσα πραγματικά[τωόντι] με τους μανδραγόρες του γιου μου.* Και κοιμήθηκε[πλάγιασε] μαζί της εκείνη τη νύχτα. **17** Και εισάκουσε ο Θεός την Λεία· και συνέλαβε και γέννησε στον Ιακώβ πέμπτο γιο.

18 Και είπε η Λεία: *[Μου] έδωσε ο Θεός το μισθό μου, διότι έδωκα την υπηρέτρια[θεράπαινάν] μου στον άνδρα μου· και κάλεσε το όνομα αυτού [IIα]Ισσάχαρ.* **19** Και συνέλαβε ακόμη η Λεία, και γέννησε έκτο γιο στον Ιακώβ· **20** και είπε η Λεία: *Με προίκισε ο Θεός με καλή προίκα· τώρα θα κατοικήσει μαζί μου ο άντρας μου, διότι γέννησα σ' αυτόν έξι γιους· και κάλεσε το όνομα αυτού [IIβ]Ζαβουλών.* **21** Και μετά αυτά γέννησε θυγατέρα, και κάλεσε το όνομα της *[IIγ]Δείνα*. **22** Θυμήθηκε δε ο Θεός τη Ραχήλ και εισάκουσε αυτή ο Θεός, και άνοιξε τη μήτρα της· **23** και συνέλαβε, και γέννησε γιο· και είπε: *Ο Κύριος αφαίρεσε τη ντροπή[το όνειδός] μου*. **24** Και κάλεσε το όνομα αυτού *[IIδ]Ιωσήφ*, λέγοντας: *Ο Θεός προσθέτει σε μένα και άλλο γιο*.

25 Και αφού η Ραχήλ γέννησε τον Ιωσήφ, είπε ο Ιακώβ προς τον Λάβαν: *Εξαπόστειλέ με, για να απέλθω στον τόπο μου, και στην πατρίδα μου·* **26** *δώσε [μου] τις γυναίκες μου και τα παιδιά μου, για τις οποίες σου δούλεψα για να απέλθω· διότι εσύ γνωρίζεις τη δούλεψή μου, με την οποία σου δούλεψα*. **27** Είπε δε προς αυτόν ο Λάβαν: *Σε παρακαλώ, να βρω χάρη μπροστά σου· γνώρισα εκ πείρας, ότι ο Κύριος με ευλόγησε εξ αιτίας σου.*

28 Και είπε: *Καθόρισε[διόρισόν] μου το μισθό σου, και θα σου δώσω [αυτόν]*. **29** Ο δε είπε προς αυτόν: *Συ γνωρίζεις με ποιό τρόπο σου δούλεψα, και πόσα έγιναν τα κτήνη σου με μένα·* **30** *γιατί όσα είχες πρίν από μένα ήταν λίγα, και [τώρα] αύξησαν σε πλήθος· και ο Κύριος σ' ευλόγησε με τον ερχομό[έλευσή] μου· και τώρα πότε θα προβλέψω[φροντίσω] και εγώ για την οικογένειά[οίκόν] μου*; **31** Ο δε είπε: *Τι να σου δώσω*; Και ο Ιακώβ είπε: *Δεν θα μου δώσεις τίποτα· αν κάνεις δε σε μένα αυτό το πράγμα, πάλι θα ποιμαίνω το κοπάδι[ποίμνιόν] σου [και] θα φυλάω [αυτό]·* **32** *ζητώ να περάσω σήμερα [δια]μέσου όλου του ποιμνίου* σου, [δια]χωρίζοντας από εκεί κάθε πρόβατο [(μεγάλο σε ηλικία)] που έχει ποικίλματα[πιτσιλωτό] και κηλίδες[στίγματα], και κάθε μελανωπό[μαυριδερό] μεταξύ των αρνιών [(μικρά σε ηλικία)], και μεταξύ των κατσικιών[αιγών] κάθ' ένα που έχει κηλίδες[στίγματα] και ποικίλματα[πιτσιλώματα]. και [αυτά] να' ναι ο μισθός μου·* **33** *και στο εξής η δικαιοσύνη μου θα μαρτυρήσει για μένα, όταν έλθεις μπροστά σου για το μισθό μου· Ο,τιδήποτε[παν ό,τι] δεν είναι με ποικίλματα* και κηλίδες* μεταξύ των κατσικιών, και μελανωπό* μεταξύ των αρνιών, θα λογιστεί κλεμμένο από μένα.* **34** Και είπε ο Λάβαν: *Να, ας γίνει[έστω] κατά το λόγο σου.*

35 Και την ημέρα εκείνη διαχώρισε τους τράγους τους παρδαλούς και κηλιδωτούς και όλα[πάσας] τα κατσίκια όσα είχαν ποικίλματα[πιτσιλώματα] και κηλίδες[-στίγματα], πάντα όσα ήταν διάλευκα[με λευκά σημεία], και όλα τα μελανωπά[(χ. 32)] μεταξύ των αρνιών*, και έδωσε αυτά στα χέρια των γιων του· **36** και έθεσε [απόσταση] δρόμου τριών ημερών [ανα]μεταξύ στον εαυτό του και τον Ιακώβ· ο δε Ιακώβ ποίμαινε το υπόλοιπο του κοπαδιού[ποιμνίου] του Λάβαν. **37** Και πήρε[έλαβε] για τον εαυτό του ο Ιακώβ ραβδιά[βέργες] χλωρά από λεύκη και καρυδιά και πλάτανο και ξεφλούδισε[εξελέπισεν] αυτά κατά λεπίσματα[λουρίδες] λευκά, ώστε φαινόταν το λευκό [μέσα] στις ράβδους· **38** και τοποθέτησε τις ράβδους, τις οποίες ξελέπισε*, στα αυλάκια του νερού[ύδατος], στις ποτίστρες, όπου τα κοπάδια[ποίμνια] έρχονταν να πίνουν, για να συλλαμβάνουν τα ποίμνια ενώ έρχονταν να πίνουν.

39 Και συνελάμβαναν τα ποίμνια βλέποντας τις ράβδους, και γεννούσαν πρόβατα* παρδαλά, ποικίλα και κηλιδωτά **40** Διαχώρισε δε ο Ιακώβ τ' αρνιά*, κι έστρεψε τα πρόσωπα των προβάτων* του ποιμνίου του Λάβαν προς τα παρδαλά* και προς όλα τα μελανωπά*· τα δε δικά του ποίμνια [τα] έβαλε χωριστά, και δεν τα τοποθέτησε μαζί με τα πρόβατα του Λάβαν. **41** Και στο καιρό που τα πρώϊμα[εύρωστα] πρόβατα έρχονταν στη σύλληψη, ο Ιακώβ έβαζε τις ράβδους[βέργες] στα αυλάκια μπροστά από τα μάτια του ποιμνίου, για να συλλαμβάνουν [βλέποντας] προς τις ράβδους*· **42** όταν δε τα πρόβατα ήταν όψιμα[ασήμαντα-Ο'], δεν τις τοποθετούσε· κι έτσι τα όψιμα* ήταν του Λάβαν, τα δε πρώιμα* του Ιακώβ. **43** Και αυξήθηκε ο άνθρωπος πάρα πολύ, και απέκτησε ποίμνια πολλά και δούλες, δούλους, καμήλες και γαϊδούρια.

[30:20] Ματ. 4:13, **[IIβ]Κατοίκησις [IIγ]Κρίσις [30:22]** Κφ. 8:1, 1Σα. 1:19, Κφ. 29:31 **[30:23]** 1Σα. 1:6, Ησ. 4:1, Λου. 1:25 **[IIδ]Προσθήκη [30:24]** Κφ. 35:17 **[30:25]** Κφ. 24:54, 56, Κφ. 18:33, 31:35 **[30:26]** Κφ. 29:20 **[30:27]** Κφ. 39:3,5, Κφ. 26:24 **[30:28]** Κφ. 29:15 **[30:29]** Κφ. 31:6, 38-40, Ματ. 24:35, Τιτ. 2 **[30:30]** 1Τι. 5:8 **[30:32]** Κφ. 31:8 **[30:33]** Εξ. 13:14, Ψλ. 37:6 **[30:37]** Κφ. 31:9-12 **[30:43]** six 30, Κφ. 13:2, 24:35, 26:13,14

VG **[30:19-27]** ...έμαθα από την εμπειρία μου, ότι ο Θεός με ευλόγησε εξ αιτίας σου. **[30:28-29]** ...και πόσο μεγάλη έγινε στα χέρια μου η περιουσία σου. **[30:30]** Λίγα είχες πριν έρθω σε σένα, και τώρα έγινες πλούσιος· και ο Κύριος σε ευλόγησε με την είσοδό μου... **[30:31-34]** ...Μου είναι ευχάριστο αυτό που ζητάς. **[30:35-37]** ...λεύκας και **αμυγδαλιάς** και πλατάνου... **[30:38-43]** Και ο άνθρωπος πλούτησε σφόδρα...

Ο' **[30:19-27]** ...έμαθα από την εμπειρία μου, ότι ο Θεός με ευλόγησε εξ αιτίας σου. **[30:28-29]** ...και πόσο μεγάλη έγινε στα χέρια μου η περιουσία σου. **[30:30]** Λίγα είχες πριν έρθω σε σένα, και τώρα έγινες πλούσιος· και ο Κύριος σε ευλόγησε με την είσοδό μου... **[30:31-34]** ...Μου είναι ευχάριστο αυτό που ζητάς. **[30:35-37]** ...λεύκας και **αμυγδαλιάς** και πλατάνου... **[30:38-43]** Και ο άνθρωπος πλούτησε σφόδρα...

Ο' **[30:10-11]** ...**ἐν τύχῃ**... **[30:12-13]** και εἶπεν Λεία· μακάρια ἐγώ, ὅτι μακαρίζουσίν με αἱ γυναῖκες· και ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἀσήρ. **[30:14]** ...θερισμοῦ πυρῶν, και εὗρεν **μῆλα μανδραγοροῦ.** **[30:15]** ...ἀ οὐχ **ἱκανὸν** σοι ὅτι... **[30:16-18]** ...ἀνθ' οὗ ἔδωκα τὴν **παιδίσκην** μου...**'Ισσαχάρ, ὅ ἐστιν μισθός.** **[30:19-20]** και εἶπεν· Λεὶα **δεδώρηταί μοι ὁ Θεὸς δῶρον καλὸν** ἐν τῷ νῦν καιρῷ· αἱρετιεῖ με ὁ ἀνήρ μου... **[30:21-23]** ...εἶπεν δὲ Ραχὴλ· **ἀφεῖλεν** ὁ Θεός μου τὸ ὄνειδός μου... **[30:24-25]** ...ἵνα ἀπέλθω ... και εἰς τὴν γῆν μου. **[30:26-27]** ...εἰ εὗρον χάριν ἐναντίον σου, **οἰωνισάμην** ἄν· εὐλόγησεν γάρ με ὁ Θεὸς τῇ σῇ εἰσόδῳ. **[30:28]** διάστειλον τὸν μισθόν σου... **[30:29-30]** μικρὰ γὰρ ἦν ὅσα σοι ἦν ἐναντίον ἐμοῦ, και ηὐξήθη εἰς πλῆθος, και ηὐλόγησέν σε Κύριος **ἐπὶ τῷ ποδί μου**· νῦν οὖν πότε ποιήσω κἀγὼ ἐμαυτῷ οἶκον; **[30:31]** ...ἐὰν ποιήσῃς μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο... **[30:32]** ...πᾶν πρόβατον φαῖον ἐν τοῖς ἀρνάσιν, και πᾶν διάλευκον και **ῥαντὸν** ἐν ταῖς αἶξιν, ἔσται μοι μισθός. **[30:33]** ...πᾶν ὁ ἐὰν μὴ ᾖ **ῥαντὸν** και διάλευκον ἐν ταῖς αἶξιν, και φαῖον ἐν τοῖς ἀρνάσιν, κεκλεμμένον ἔσται παρ' ἐμοί. **[30:34]** ...ἔστω κατὰ τὸ **ῥῆμα** σου. **[30:35]** και διέστειλεν ...πάσας τὰς αἶγας τὰς **ῥαντὰς** και τὰς διάλευκους, και πᾶν ὃ ἦν λευκὸν ἐν αὐτοῖς, και πᾶν ὃ ἦν **φαῖον** ἐν τοῖς ἀρνάσιν... **[30:36-37]** ἔλαβεν δὲ ἑαυτῷ Ἰακὼβ ῥάβδον **στυρακίνην χλωρὰν** και **καρυίνην και πλατάνου**, και ἐλέπισεν αὐτὰς Ἰακὼβ **λεπίσματα λευκὰ, περισύρων·** τὸ **χλωρὸν** ἐφαίνετο δὲ ἐπὶ ταῖς ῥάβδοις τὸ λευκὸν ὁ ἐλέπισεν, ποικίλον. **[30:38]** και παρέθηκεν τὰς ῥάβδους ἃς ἐλέπισεν ἐν ταῖς ληνοῖς τῶν ποτιστηρίων τοῦ ὕδατος... **[30:39]** ἐγγισσήσωσιν τὰ πρόβατα εἰς τὰς ῥάβδους, και ἔτικτον τὰ πρόβατα διάλευκα και ποικίλα και σποδοειδῆ **ῥαντά**.

31 **[ΛΑ]** ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΕ [ο Ιακώβ] τα λόγια των γιων του Λάβαν, που έλεγαν: *Ο Ιακώβ πήρε όλα τα [υπάρχοντα] του πατέρα μας, κι από τα [υπάρχοντα] του πατέρα μας απέκτησε όλη αυτή τη δόξα*. **2** Και είδε ο Ιακώβ το πρόσωπο του Λάβαν, και δες, δεν [ήταν] προς αυτόν όπως χθες ή προχθές.

3 Είπε δε ο Κύριος στον Ιακώβ: *Επέστρεψε στη γη των πατέρων σου, και στη συγγένειά σου, και θα 'μαι μαζί σου.* **4** Τότε έστειλε ο Ιακώβ και κάλεσε την Ραχήλ και την Λεία στην πεδιάδα στο ποίμνιό του· **5** και είπε προς αυτές: *Βλέπω το πρόσωπο του πατέρα σας, ότι δεν [είναι] προς εμένα όπως χθες και προχθές· ο Θεός όμως του πατέρα μου στάθηκε μαζί μου·* **6** *κι εσείς ξέρετε ότι μ' όλη τη δύναμή μου δούλεψα τον πατέρα σας·* **7** *αλλ' ο πατέρας σας με* εξαπάτησε *κι άλλαξε τους μισθούς μου δέκα φορές*δεκάκις*· πλην ο Θεός δεν άφησε αυτόν να με κακοποιήσει·*

8 Όταν έλεγε ως εξής: *Τα ποικίλα*πιτσιλωτά *θα είναι ο μισθός σου, τότε ολόκληρο το ποίμνιο γεννούσε ποικίλα*·* και όταν έλεγε τα εξής*ούτω*: *Τα παρδαλά*με ραβδώσεις *θα είναι ο μισθός σου, τότε ολόκληρο*άπαν *το ποίμνιο* γεννούσε παρδαλά*.* ***9*** *Με αυτό τον τρόπο*Ούτως *αφαίρεσε ο Θεός το κοπάδι*ποίμνιο *του πατέρα σας και [το] έδωσε σ' εμέ.* ***10*** *Και κατά το καιρό που συλλάμβανε το ποίμνιο*, ύψωσα τα μάτια μου και είδα σε όνειρο, και να*ιδού*, οι τράγοι και τα κριάρια, τα οποία ανέβαιναν*ζευγάρωναν *πάνω στα πρόβατα και τις κατσίκες*αίγας*, [ήταν] παρδαλοί*με ραβδώσεις*, ποικίλοι*πιτσιλωτοί *και στικτοί*με στίγματα*.*

11 Και μου είπε ο άγγελος του Θεού στο όνειρο: *Ιακώβ·* και είπα, *Να 'μαι*ιδού*, εγώ.* **12** Και είπε: *Ύψωσε τώρα τα μάτια* σου, και δες όλους τους τράγους και τα κριάρια, τους επιβαίνοντας*αναβαίνοντας επί *στα πρόβατα και τις κατσίκες*αίγας*, [ότι είναι] παρδαλοί, ποικίλοι και στικτοί·*(χ. 10) *διότι είδα [τα] πάντα όσα κάνει σε σένα ο Λάβαν·* **13** Εγώ [είμαι] ο Θεός της Βαιθήλ, που έχρισες τη στήλη [και] όπου ευχήθηκες ευχή προς εμέ· σήκω τώρα, έξελθε από τη γη αυτή και επέστρεψε στη γη της γεννησής(Ο') σου.

14 Και αποκρίθηκαν η Ραχήλ και η Λεία και είπαν προς αυτόν: *Έχουμε εμείς πλέον μερίδιο ή κληρονομιά στον οίκο του πατέρα μας;* **15** *Δεν μας θεώρησε αυτός σαν ξένες; επειδή μας πούλησε και ακόμη ολοκληρωτικά κατέφαγε το αργύριο*ασήμι *μας.* **16** *Ως εκ τούτου όλα τα πλούτη, τα οποία αφαίρεσε ο Θεός από τον πατέρα μας, είναι δικά μας και των παιδιών μας· τώρα λοιπόν κάνε όσα σου είπε ο Θεός.* **17** Τότε αφού σηκώθηκε ο Ιακώβ, έβαλε τα παιδιά του και τις γυναίκες του πάνω στις καμήλες· **18** κι απήγαγε όλα τα κτήνη του, και πάντα τα αγαθά του τα οποία απέκτησε, το κοπάδι της απόκτησης του, το οποίο απέκτησε στην Παδάν-αράμ, για να απέλθει προς Ισαάκ το πατέρα του στη γη Χαναάν.

19 Ο δε Λάβαν είχε πάει για να κουρέψει τα πρόβατα του και η Ραχήλ έκλεψε τα είδωλα του πατέρας της. **20** Έκρυψε δε ο Ιακώβ τη φυγή του στο Λάβαν το Σύρο, μη αναγγέλλοντας προς αυτόν ότι αναχωρεί· **21** κι έφυγε αυτός μ' όλα τα υπάρχοντά του και σηκώθηκε και διάβηκε τον ποταμό και κατευθύνθηκε προς το όρος Γαλαάδ. **22** Και την 3η ημέρα αναγγέλθηκε στον Λάβαν, ότι έφυγε ο Ιακώβ· **23** και παραλαμβάνοντας τους αδελφούς του μαζί του, [τον] καταδίωξε ακολουθώντας τον [σε απόσταση] οδού 7 ημερών· και πρόφθασε αυτόν στο βουνόόρει Γαλαάδ.

24 Ήλθε δε ο Θεός προς [τον] Λάβαν τον Σύρο σε όνειρο τη νύχτα, και είπε σε αυτόν: *Φυλάξου, μη λαλήσεις σκληρά στον Ιακώβ.* **25** Πρόφτασε λοιπόν ο Λάβαν τον Ιακώβ· ο δε Ιακώβ είχε στήσει τη σκηνή του πάνω στο βουνόόρους· ο δε Λάβαν με τα αδέλφια του κατασκήνωσε ομοίως πάνω στο όρος Γαλαάδ. **26** Και είπε ο Λάβαν στον Ιακώβ: *Τι έκανες, και γιατί μου έκρυψε τη* διαφυγή *σου και απήγαγες τις κόρες μου σαν αιχμαλώτους [πολέμου] μαχαίρας;*

27 *Γιατί έφυγες κρυφά και έκλεψες τον εαυτό σου από μένα*με ξεγέλασες *και δεν μου είπες, ώστε να σε* εξαποστείλω *με χαρές*ευφροσύνη*, με τραγούδια*άσμάτων*, με τύμπανα και κιθάρες·* **28** *και δεν με αξίωσες ούτε να φιλήσω τους γιους μου, και τις κόρες μου; Τώρα αφρόνως έπραξες·*

29 *Δυνατό είναι το χέρι μου να σας κακοποιήσει· πλην ο Θεός του πατέρα σας χθες τη νύχτα είπε προς εμέ,* λέγοντας: *Φυλάξου, μη μιλήσεις σκληρά στον Ιακώβ·* **30** *τώρα λοιπόν έστω, αναχώρησες, επειδή πεθύμησες πολύ τον οίκο του πατέρα σου· [αλλά] γιατί έκλεψες τους θεούς μου*; **31** Και αποκρινόμενος ο Ιακώβ είπε στον Λάβαν: *[Έφυγα] επειδή φοβήθηκα· γιατί είπα: Μήπως αφαιρέσεις τις κόρες*θυγατέρες *σου από μένα·* **32** *σε όποιον [όμως] βρεις τους θεούς σου, ας μη ζήσει· μπροστά στους αδελφούς μας εξέτασε τι [βρίσκεται] σε μέ απ' τα δικά σου, και λάβε.*

[31:1] Ψλ. 49:16 **[31:2]** Κφ. 4:5, Δευ. 28:54, 1Σα. 19:7 **[31:3]** Κφ. 28:15, 20-21, 32:9 **[31:5]** six. 2, six. 3 **[31:6]** six. 38-41, Κφ. 30:29 **[31:7]** six. 41, Αρ. 14:22, Νεε. 4:12, Ιωβ 19:3, Ζαχ. 8:23, Κφ. 20:6, Ψλ. 105:14 **[31:8]** Κφ. 30:32 **[31:9]** six. 1,16 **[31:11]** Κφ. 48:16 **[31:12]** Εξ. 3:7 **[31:13]** Κφ. 28:18-20, six. 3, Κφ. 32:9 **[31:14]** Κφ. 2:24 **[31:15]** Κφ. 29:15, 27 **[31:19]** Κφ. 35:2, Κρ. 17:5, 1Σα. 19:13, Ωσ. 3:4 **[31:21]** Κφ. 46:28, 2Βα.12:17, Λου. 9:51,53 **[31:23]** Κφ. 13:8 **[31:24]** Κφ. 20:3, Ιωβ 33:15, Ματ. 1:20, Κφ. 24:50 **[31:26]** 1Σα. 30:2 **[31:28]** six. 55, Ρουθ 1:9,14, 1Βα. 19:20, Πρ. 20:37, 1Σα.13:13, 2Χρ. 16:9 **[31:29]** six. 53, 28:13, six. 24 **[31:30]** six. 19, Κρ. 18:24 **[31:31]** Κφ. 44:9

VG **[31:1]** ...πλούτισε και έγινε επιφανής. **[31:2-5]** όψη του πατέρα σας **[31:6-13]** ...όπου έχρισες τον βράχο και έκανες σε μένα τάμα. **[31:14-18]** Πήρε όλη την περιουσία του... που απέκτησε στην Μεσοποταμία... **[31:19-26]** ... Γιατί ενήργησες έτσι, ώστε κρυφά από μένα να απομακρύνεις τις κόρες μου σαν αιχμάλωτες με ξίφος; **[31:28-32]**Όσο όμως για αυτό για το οποίο με κατηγορείς για κλοπή...

Ο' **[31:1]** ...τα ῥήματα τῶν υἱῶν... [31:2-3] ...και τρίτην ἡμέραν... **ἀποστρέφου**... και **εἰς τὴν γενεὰν σου**... **[31:4]** ...εἰς τὸ πεδίον, οὗ τὰ ποίμνια· **[31:5]** ...και τρίτην ἡμέραν... **[31:6-7]** ὁ δὲ πατὴρ ὑμῶν **παρεκρούσατό** με, και ἠλλάξεν τὸν μισθόν μου τῶν δέκα ἀμνῶν, και **οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς κακοποιῆσαί με.** **[31:8]** ...ἐὰν δὲ εἴπη· τὰ **λευκὰ** ἔσται σου μισθός – και τέξεται πάντα τὰ πρόβατα **λευκά**· **[31:9]** και ἀφείλατο ὁ Θεὸς... **[31:10]** και ἐγένετο ἥνικα ἐνεκισσῶν τὰ πρόβατα· και εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτὰ ἐν τῷ ὕπνῳ, και ἰδού... ἐπὶ τὰ πρόβατα και τὰς αἶγας διάλευκοι και ποικίλοι και **σποδοειδεῖς ῥαντοί**· **[31:11]** ...**ἐγὼ δὲ εἶπα· τί ἐστιν;** **[31:12]** ...διάλευκους και ποικίλους και **σποδοειδεῖς ῥαντούς**· ἑώρακα γὰρ ὅσα σοι Λάβαν ποιεῖ. **[31:13]** ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τόπῳ Θεοῦ... νῦν οὖν ἀνάστηθι και ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς ταύτης, και ἀπέλθε εἰς τὴν γῆν **τῆς γενέσεώς σου.** **[31:14-15]** οὐχ ὡς **αἱ ἀλλότριαι λελογίσμεθα** αὐτῷ· πέπρακεν γὰρ ἡμᾶς και κατέφαγεν καταβρώσει τὸ ἀργύριον ἡμῶν. **[31:16]** ... ἣν ἀφείλατο ὁ Θεός... **[31:17]** ἀναστὰς δὲ Ἰακὼβ... **[31:18]** ...και πᾶσαν τὴν **ἀποσκευὴν** αὐτοῦ ἣν περιεποιήσατο **ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ**... **[31:19]** Λάβαν δὲ ὤχετο κεῖραι τὰ πρόβατα αὐτοῦ· ἐκλέψεν δὲ Ραχὴλ τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτῆς· **[31:20]** ...ὅτι **ἀποδιδράσκει**· **[31:21]** και ἀπέδρα αὐτός... και ὥρμησεν εἰς τὸ ὄρος Γαλαάδ. **[31:22]** ...ὅτι **ἀπέδρα** Ἰακώβ· **[31:23-24]** ...πονηρά· **[31:25]** και κατέλαβεν... **ἐπήξεν** τὴν σκηνὴν αὐτοῦ·

Επειδή δεν ήξερε ο Ιακώβ ότι η Ραχήλ είχε κλέψει αυτούς. **33** Μπήκε μέσα λοιπόν ο Λάβαν στη σκηνή του Ιακώβ, και στη σκηνή της Λείας, και στις σκηνές των δύο υπηρετριών[θεραπαινών]· αλλά δεν βρήκε [αυτούς].

Τότε βγήκε από τη σκηνή της Λείας, και μπήκε στη σκηνή της Ραχήλ. **34** Η δε Ραχήλ είχε λάβει τα είδωλα, και [είχε] βάλει αυτά στο σαμάρι [της] καμήλας, και καθόταν επάνω σ' αυτά. Και αφού [δι]ερεύνησε ο Λάβαν όλη τη σκηνή, δεν [τα] βρήκε. **35** Η δε [Ραχήλ] είπε στο πατέρα της: *Ας μη φανεί βαρύ στο κύριό μου, διότι δεν μπορώ[δύναμαι] να σηκωθώ μπροστά σου, επειδή έχω τα γυναικεία.* Και αυτός ερεύνησε, αλλά δεν βρήκε τα είδωλα[θεραφείμ].

36 Και οργίστηκε ο Ιακώβ και επέπληξε τον Λάβαν· και απαντώντας ο Ιακώβ είπε στον Λάβαν: *Ποιο [είναι] το ανόμημά μου; τι το αμάρτημά μου, ότι καταδίωξες από πίσω μου*; **37** *αφού ερεύνησες όλες τις αποσκευές μου, τι βρήκες από όλα[πάντων] τα σκεύη της [κατ]οικίας σου; θέσε [αυτό] εδώ μπροστά στα αδέλφια μου και αδέλφια σου, για να κρίνουν [ανα]μεταξύ των δύο μας·* **38** *[είναι] 20 χρόνια[έτη] τώρα, αφ' ότου είμαι μαζί σου· τα πρόβατά σου και οι κατσίκες[αίγές] σου δεν απέβαλλαν[ητεκνώθησαν], και τα κριάρια του ποιμνίου[κοπαδιού] σου δεν έφαγα.*

39 *Κατασπαραγμένο από θηρία[θηριάλωτον] δεν έφερα σε σένα· εγώ πλήρωνα αυτό· από το χέρι μου ζητούσες ό,τι μου έκλεβαν την ημέρα, ή ό,τι μου έκλεβαν τη νύχτα·* **40** *την ημέρα καιγόμουν από το καύσωνα και τη νύχτα από τον παγετό· και έφευγε ο ύπνος μου από τα μάτια[οφθαλμών] μου·* **41** *ήδη 20 χρόνια βρίσκομαι στο σπίτι σου· 14 χρόνια* σου δούλεψα για τις δύο σου κόρες, και 6 χρόνια για τα πρόβατά σου· και άλλαξες το μισθό μου δέκα φορές[δεκάκις]·* **42** *εάν ο Θεός του πατέρα μου, ο Θεός του Αβραάμ και ο φόβος του Ισαάκ, δεν ήταν μαζί μου, βέβαια κενό[άδειο] θα μ' εξαπόστελνες τώρα· είδε ο Θεός τη ταλαιπωρία μου και το κόπο των χεριών μου, και [σε] έλεγξε χθες τη νύχτα.* **43** Και απαντώντας ο Λάβαν, είπε στον Ιακώβ: *Οι κόρες[θυγατέρες] [αυτές είναι] θυγατέρες μου, και οι γιοι αυτοί [είναι] γιοι μου, και τα πρόβατα [αύτα] πρόβατά μου, και όλα[πάντα] όσα βλέπεις είναι δικά μου· και τι να κάνω σήμερα σ' αυτές τις θυγατέρες μου, ή στα παιδιά τους, τα οποία γέννησαν*; **44** *έλα λοιπόν τώρα, Ας κάνουμε συνθήκη, εγώ και σύ· για να είναι σε μαρτυρία μεταξύ εμού και σου.* **45** Και έλαβε ο Ιακώβ λίθο και έστησε αυτόν [ως] στήλη. **46** Και είπε ο Ιακώβ στους [εξ]αδελφούς αυτού: *Συνάξτε λίθους· και έλαβαν πέτρες, και έκαμαν σωρό· και έφαγαν εκεί πάνω στο σωρό.* **47** Και ο μεν Λάβαν [απο]κάλεσε αυτόν *[II]Ιεγάρ-σαχαδουθά·* ο δε Ιακώβ τον αποκάλεσε *[II]Γαλεέδ.* **48** Και είπε ο Λάβαν:

Ο σωρός αυτός είναι σήμερα μάρτυρας[μαρτύριον] μεταξύ εμού και σου· για τούτο καλέσθηκε το όνομα αυτού Γαλεέδ, **49** *και Μισπά[Σκοπιά], διότι είπε: Ας επιβλέψει ο Κύριος ανάμεσα εμού και σου, όταν αποχωρισθούμε ο ένας απ' τον άλλο·* **50** *εάν ταλαιπωρήσεις τις κόρες μου, ή αν λάβεις [άλλες] γυναίκες εκτός των θυγατέρων μου, δεν [υπάρχει] κανένας ανάμεσά μας, πρόσεχε, ο Θεός [είναι] μάρτυρας μεταξύ εμένα και σένα.* **51** Και είπε ο Λάβαν στον Ιακώβ: *Να[ιδού], ο σωρός αυτός, και δες, η στήλη [αύτη], την οποία έστησα μεταξύ εμού και σου·* **52** *ο σωρός αυτός [είναι] μαρτυρία*, και η στήλη μαρτύριο*, ότι εγώ δεν θα διαβώ το σωρό τούτο προς εσέ, ούτε συ θα διαβείς το σωρό αυτό κι αυτή τη στήλη, προς εμέ, για κακό·* **53** ο Θεός του Αβραάμ και ο Θεός του Ναχώρ, ο Θεός του πατέρα αυτών, ας κρίνει ανάμεσα μας. Ο δε Ιακώβ ορκίσθηκε[ώμοσε] στο φόβο του πατέρα του Ισαάκ.

54 Τότε θυσίασε ο Ιακώβ θυσία πάνω στο βουνό και προσκάλεσε τους [εξ]αδελφούς του για να φάνε ψωμί[άρτο]· και έφαγαν ψωμί[άρτο] και διανυκτέρευσαν πάνω στο βουνό. **55** Και αφού σηκώθηκε ο Λάβαν νωρίς το πρωί, φίλησε τους γιους του και τις κόρες[θυγατέρες] του, και ευλόγησε αυτούς· και αναχώρησε ο Λάβαν και επέστρεψε στον τόπο του.

32 **[ΛΒ].** ΚΑΙ ΕΦΥΓΕ[απήλθε] ο Ιακώβ στο δρόμο του· και συνάντησαν αυτόν οι άγγελοι του Θεού. **2** Και όταν είδε αυτούς ο Ιακώβ είπε: *Στρατόπεδο Θεού [είναι] αυτό· και κάλεσε το όνομα του τόπου εκείνου, [II]Μαχαναΐμ.* **3** Και [απ]έστειλε ο Ιακώβ μηνυτές μπροστά του προς Ησαύ τον αδελφό του στη γη Σηείρ, στον τόπο του Εδώμ. **4** Και παράγγειλε σ' αυτούς, λέγοντας: *Αυτό θα πείτε προς τον κύριό μου τον Ησαύ*, Έτσι λέει ο δούλος σου Ιακώβ: *με τον Λάβαν παροίκησα, και διέμεινα μέχρι τώρα·* **5** *και απέκτησα βόδια και γαϊδούρια[όνους],*

[31:35] Εξ. 20:12, Λευ. 19:32 **[31:39]** Εξ. 22:10, κτλ, Εξ. 22:12 **[31:41]** Κφ. 29:27-28, six. 7 **[31:42]** Ψλ. 124:1,2, six. 53, Ησ. 8:13, Κφ. 29:32, Εξ. 3:7, 1Χρ. 12:17, Ιουδ. 9 **[31:44]** Κφ. 26:28, Ι.Ν. 24:27 **[31:45]** Κφ. 28:18 **[II]Σωρός Μαρτυρίας** Χαλδαϊκά/Εβραϊκά **[31:48]** Ι.Ν. 24:27 **[31:49]** Κρ. 11:29, 1Σα. 7:5 **[II]Σκοπιά [31:53]** Κφ. 16:5, Κφ. 21:23, six. 42 **[31:55]** Κφ. 28:1, Κφ. 18:33, 30:25 **[32:1]** Ψλ. 91:11, Εβ. 1:14 **[32:2]** Ι.Ν. 5:14, Ψλ. 103:21, 148:2, Λου. 2:13 **[II]Δύο στρατόπεδα [32:3]** Κφ. 33:14, 16, Κφ. 36:6-8, Δευ. 2:5, Ι.Ν. 24:4 **[32:4]** Παρ. 15:1 **[32:5]** Κφ. 30:43

VG **[31:33-35]** ...Έτσι, η προσεκτική του αναζήτηση ματαιώθηκε. **[31:36]** ...φουσκωμένος από αγανάκτηση, είπε φιλονικώντας... **[31:37-47]** ονόμασε, «**Τύμβο της μαρτυρίας»**, ο Ιακώβ, **«Σωρό της μαρτυρίας»**· ο καθένας βάσει της προφοράς της γλώσσας του **[31:48]** ...που σημαίνει, **«Τύμβος της μαρτυρίας». [31:49-52]** ...έχοντας κακό σκοπό εναντίον μου. **[32:1-2]** ...και ονόμασε... Μαναΐμ, δηλαδή «Στρατόπεδα».

Ο' **[31:26]** ...τί έποίησας; ἵνα τί κρυφῇ **ἀπέδρας και ἐκλοποφόρησάς** με και ἀπήγαγες τὰς θυγατέρας μου ὡς αἰχμαλωτίδας μαχαίρᾳ; **[31:27-28]** οὐκ ἠξιώθην **καταφιλῆσαι** τὰ παιδίά μου και τὰς θυγατέρας μου· νῦν δὲ ἀφρόνως ἐπράξας· **[31:29-32] [31:33]** ...Λάβαν **ἠρεύνησεν** εἰς τὸν οἶκον Λείας και οὐχ εὗρεν· και ἐξελθὼν ἐκ τοῦ οἴκου Λείας **ἠρεύνησεν** τὸν οἶκον Ἰακώβ... εισῆλθεν δὲ και εἰς τὸν οἶκον Ραχήλ. **[31:34-35]** ...μὴ βαρεῶς φέρε, κύριε· οὐ δύναμαι ἀναστῆναι ἐνώπιόν σου, ὅτι τὸ κατ' εθισμόν τῶν γυναικῶν μοί ἐστιν... **[31:36] ὠργίσθη δὲ Ἰακὼβ και ἐμάχεσατο** τῷ Λάβαν... **[31:37-39]** θηριάλωτον οὐκ **ἀνενήνοχά** σοι· ἐγὼ ἀπετίννυον παρ' ἐμαυτοῦ· κλέμματα ἡμέρας και κλέμματα νυκτὸς· **[31:40]** ἐγινόμην τῆς ἡμέρας **συγκαιόμενος** τῷ καύματι και παγετῷ τῆς νυκτός, και ἀφίστατο ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου· **[31:41]** ...**παρελογίσω** τὸν μισθόν μου **δέκα ἀμνᾶσιν**· (Λ+Χ: μετέτρεψες ὅμως τὸν μισθόν μου δεκάκις) **[31:42]** ...τὴν **ταπείνωσίν** μου... εἶδεν ὁ Θεός... **[31:43-44]** νῦν οὖν, δεῦρο, **διαθώμεθα διαθήκην**· **[31:45-46]** ...και ἐποίησαν βουνόν· **[31:47]** και ἐκάλεσεν αὐτὸν Λάβαν, Βουνὸς τῆς Μαρτυρίας, Ἰακὼβ δὲ ἐκάλεσεν αὐτὸν, Βουνὸς Μάρτυς· **[31:48]** ...μαρτυρεῖ ὁ βουνὸς οὗτος και μαρτυρεῖ ἡ στήλη αὕτη· διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Βουνὸς Μαρτυρεῖ. **[31:49]** και **ἡ ὅρασις, ἣν εἶπεν· ἐπίδοι ὁ Θεὸς** ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και σου, ὅτι ἀποστησόμεθα ἕτερος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου· **[31:50]** εἰ **ταπεινώσῃς** τὰς θυγατέρας μου... **[31:51-52]** ...ἐπὶ κακίᾳ· **[31:53-55]**(32:1) ἀναστὰς δὲ Λάβαν τὸ πρωῒ **κατεφίλησεν**... και εὐλόγησεν αὐτοὺς, και ἀποστραφεὶς Λάβαν ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· **[32:1]**(32:2) ...και ἀναβλέψας εἶδεν **παρεμβολὴν Θεοῦ** παρεμβεβληκυῖαν· και συνήντησαν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ· **[32:2]**(32:3) εἶπεν δὲ Ἰακὼβ ἴδνικα εἶδεν αὐτούς· Παρεμβολὴ Θεοῦ αὕτη· και ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, Παρεμβολαί· **[32:3]**(32:4) ἀπέστειλεν δὲ Ἰακὼβ ἀγγέλους... εἰς χώραν Ἐδώμ· **[32:4]**(32:5) ...ὁ παῖς σου Ἰακὼβ μετὰ Λάβαν **παρώκησα και ἐχρονίσα** ἕως τοῦ νῦν· **[32:5]**(32:6) και ἐγένοντο μοι...

πρόβατα , δούλους και δούλες· και απέστειλα ν' αναγγείλω προς τον κύριό μου, για να βρω χάρη μπροστά σου. **6** Και επέστρεψαν οι μηνυτές προς τον Ιακώβ, λέγοντας: *Πήγαμε προς τον αδελφό σου τον Ησαύ, και μάλιστα έρχεται σε συνάντησή σου, με 400 άντρες μαζί του.*

7 Φοβήθηκε δε ο Ιακώβ πολύ[σφόδρα] και ήταν σε αμηχανία· και διαίρεσε τον λαό, που ήταν μαζί του, και τα κοπάδια[ποίμνια] και τα βόδια και τις καμήλες, σε δύο καταυλισμούς[τάγματα/τμήματα]. **8** λέγοντας: *Εάν [επ]έλθει ο Ησαύ στο ένα τάγμα και πατάξει αυτό, το υπόλοιπο τμήμα[τάγμα] θα διασωθεί.*

9 Και είπε ο Ιακώβ: *Θεέ του πατέρα μου Αβραάμ και Θεέ του πατέρα μου Ισαάκ, Κύριε, ο οποίος είπες προς εμέ: Επέστρεψε στη γη σου και στη συγγένειά σου και θα [σε] αγαθοποιήσω·* **10** *πολύ μικρός είμαι ως προς πάντα τα ελέη και όλη[πάσαν] την αλήθεια τα οποία έκανες στο δούλο σου· επειδή με τη ράβδο μου διάβηκα αυτόν τον Ιορδάνη, και τώρα έγινα δύο τάγματα[στρατόπεδα].* **11** *σώσε με, δέομαι σε σένα, από το χέρι του αδελφού μου, από το χέρι του Ησαύ· διότι φοβάμαι αυτόν, μήπως αφού έλθει πατάξει[κτυπήσει] εμένα [και] τη μητέρα και[επί] τα τέκνα·*

12 *Συ δε είπες: Βέβαια θα σε αγαθοποιήσω, και θα καταστήσω το σπέρμα σου σαν την άμμο της θάλασσας, η οποία απ' το πλήθος δεν μπορεί να καταμετρηθεί[αριθμηθεί].* **13** Και κοιμήθηκε εκεί τη νύχτα εκείνη· και έλαβε από όσα βρέθηκαν[έτυχον] στο χέρι του, δώρο προς Ησαύ τον αδελφό του· **14** *κατσίκες 200 και τράγους 20, πρόβατα 200 και κριάρια 20,* **15** *καμήλες που θηλάζουν με τα μικρά[τέκνων] τους 30, δαμάλια[μοσχάρια] 40 και ταύρους 10, γαϊδουρες[όνους] θηλυκές[(Ο')] 20 και 10 πουλάρια.*

16 Και παράδωσε στα χέρια των δούλων του, το καθένα κοπάδι[ποίμνιον] [ξε]χωριστά· και είπε προς τους δούλους του: *Περάστε μπροστά μου και αφήστε διάστημα μεταξύ κοπαδιού* και ποιμνίου.* **17** Και στον πρώτο παράγγειλε, λέγοντας: *Όταν σε συναντήσει Ησαύ ο αδελφός μου, και σε ρωτήσει λέγοντας: Τίνος είσαι; και που πας; και ποίου [είναι] αυτά, [τα οποία] έχεις μπροστά σου;* **18** τότε θα πείς:

Αυτά [είναι] του δούλου σου του Ιακώβ, δώρα σταλμένα στο κύριό μου Ησαύ· και να[ιδού], και αυτός πίσω μας. **19** Το ίδιο παράγγειλε και στο δεύτερο, και στο τρίτο και σε όλους[πάντας] που ακολουθούσαν πίσω από τα κοπάδια* λέγοντας: *Κατά τα λόγια αυτά θα λαλήσετε προς τον Ησαύ, όταν συναντήσετε αυτόν·* **20** και θα πείτε: *Δες, πίσω μας και αυτός ο δούλος σου [ο] Ιακώβ.* Διότι έλεγε, *Θα εξιλεώσω το πρόσωπο του με το δώρο, το προπορευόμενο μπροστά μου· και μετά απ' αυτά θα δω το πρόσωπο του· ίσως [θα] με δεχθεί.*

21 Το δώρο λοιπόν πέρασε μπροστά του· αυτός δ' έμεινε τη νύκτα εκείνη στον καταυλισμό. **22** Αφού σηκώθηκε δε τη νύκτα εκείνη, έλαβε τις 2 γυναίκες του και τις 2 υπηρέτριες[θεραπαίνας] του και τα 11 παιδιά του και διάβηκε το πέρασμα του Ιαβόκ. **23** Και έλαβε αυτούς και τους [δια]πέρασε το χείμαρρο· [δια]πέρασε [δε] και τα υπάρχοντα του.

24 Ο δε Ιακώβ έμεινε μόνος· και πάλευε μαζί του [κάποιος] άνθρωπος μέχρι τα χαράματα της αυγής· **25** αφού είδε [εκείνος] δε ότι δεν υπερίσχυσε κατ' αυτού, άγγιξε την άρθρωση του μηρού του· και μετατοπίσθηκε η άρθρωση του μηρού του Ιακώβ, ενώ πάλευε μαζί του.

26 Εκείνος δε είπε: *Άσε με να φύγω[απέλθω], διότι χάραξε η αυγή.* Και αυτός είπε: *Δεν θα σε αφήσω να φύγεις[απέλθης], εάν δεν με ευλογήσεις.* **27** Και είπε προς αυτόν, *Τι [είναι] το όνομά σου;* Ο δε είπε, *Ιακώβ.* **28** Και εκείνος είπε: *Δεν θα αποκαλεσθεί πλέον το όνομά σου Ιακώβ, αλλά [II]Ισραήλ· διότι ενίσχυσες[αναμετρήθηκες] με τον Θεό, και με τους ανθρώπους θα είσαι δυνατός.* **29** Ρώτησε δε ο Ιακώβ λέγοντας: *Φανέρωσέ μου, παρακαλώ, το όνομά σου.* Ο δε είπε: *Γιατί ρωτάς το όνομά μου*; Και ευλόγησε αυτόν εκεί. **30** Και κάλεσε ο Ιακώβ το όνομα του τόπου εκείνου [II]*Φανουήλ*, [λέγοντας], *Διότι είδα τον Θεό πρόσωπο προς πρόσωπο, και φυλάχθηκε η ζωή μου.*

31 Και ανέτειλε ο ήλιος από πάνω του, καθώς διάβηκε τον Φανουήλ· χώλαινε[κούτσαινε] δε στο μηρό του. **32** Γι' αυτό μέχρι σήμερα δεν τρώνε οι γιοι του Ισραήλ τον μυώνα[τένοντα] που ναρκώθηκε, ο οποίος είναι πάνω στην άρθρωση του μηρού· διότι εκείνος άγγιξε την άρθρωση του μηρού του Ιακώβ που βρίσκεται[κατά/κοντά] στο μυώνα το ναρκωθέντα.

33 **[ΛΓ]** ΑΦΟΥ ΑΝΑΒΛΕΨΕ ΔΕ Ο ΙΑΚΩΒ είδε· και δες[ιδού], ο Ησαύ ερχόταν, και μαζί του 400 άντρες· και μοίρασε [ο Ιακώβ] τα παιδιά στη Λεία και στη Ραχήλ και στις δύο υπηρέτριες[θεραπαίνας]. **2** Και τις μεν θεράπαινες* και τα παιδιά[τέκνα] τους έβαλε μπροστά, τη

[32:5] Κφ. 33:8,15 **[32:6]** Κφ. 33:1 **[32:7]** Κφ. 35:3 **[32:9]** Ψλ. 50:15, Κφ. 28:13, Κφ. 31:3,13 **[32:10]** Κφ. 24:27, Ιωβ 8:7 **[32:11]** Ψλ. 59:1,2, Ωσ. 10:14 **[32:12]** Κφ. 28:13-15 **[32:13]** Κφ. 43:11, Παρ. 18:16 **[32:13]** Παρ. 21:14 **[32:22]** Δευ. 3:16 **[32:24]** Ωσ. 12:3,4, Εφ. 6:12 **[32:25]** Ματ. 26:41, 2Κο. 12:7 **[32:26]** Λου. 24:28, Ωσ. 12:4 **[32:28]** Κφ. 35:10, 2Βα. 17:34 [II]**Ισχύς Θεού**, Ωσ. 12:3,4, Κφ. 25:31, 27:33 **[32:29]** Κρ. 13:18 [II]**Πρόσωπο Θεού** **[32:30]** Κφ. 16:13, Εξ. 24:11, 33:20, Δευ. 5:24, Κρ. 6:22, 13:22, Ησ. 6:5 **[33:1]** Κφ. 32:6

VG **[32:6]** ...σπεύδει να σε συναντήσει... **[32:7]** Ο Ιακώβ φοβήθηκε πάρα πολύ· και τρομοκρατημένος διαίρεσε τον λαό... **[32:8-10]** είμαι μικρότερος από όλα τα ελέη σου και από την αλήθεια σου... **[32:11-20]** ...Θα τον εξευμενίσω με τα δώρα που προπορεύονται... **[32:21-22]** Και αφού σηκώθηκε νωρίς... **[32:23-25]** ...άγγιξε το νεύρο του μηρού του, και αμέσως αυτό μαράθηκε. **[32:26-28]** ...διότι εφόσον ήσουν ισχυρός με τον Θεό, πόσο μάλλον θα υπερισχύσεις με τους ανθρώπους; **[32:29-30]** ...και σώθηκε η ψυχή μου. **[33:1-8]** ...Τι είναι αυτές οι ομάδες που συνάντησα;

O' ...καὶ παιδίσκαι... ἵνα εὕρῃ ὁ παῖς σου χάριν ἐναντίον σου **[32:6]**(32:7) καὶ **ἀνέστρεψαν οἱ ἄγγελοι** πρὸς Ἰακώβ λέγοντες... **[32:7]**(32:8) ...καὶ **ἠπορεῖτο καὶ διείλεν** τὸν λαὸν... εἰς δύο **παρεμβολάς [32:8]**(32:9) ...ἐὰν ἔλθῃ Ἡσαῦ εἰς **παρεμβολὴν** μίαν καὶ ἐκκόψῃ αὐτήν, ἔσται ἡ παρεμβολὴ ἡ δευτέρα **εἰς τὸ σῴζεσθαι [32:9]**(32:10) ...εἶπας μοι· ἀπότρεχε εἰς τὴν γῆν **τῆς γενέσεώς σου καὶ εὖ σε ποιήσω [32:10]**(32:11) **ἱκανοῦταί μοι** ἀπὸ πάσης **δικαιοσύνης** καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας, ἧς ἐποίησας **τῷ παιδί σου**· ἐν γὰρ τῇ ῥάβδῳ μου... νῦν δὲ γέγονα εἰς δύο **παρεμβολάς [32:11]**(32:12) ἐξελοῦ με... **[32:12-15]**(32:13-16) ...**τριάκοντα βόας**... **[32:16]**(32:17) καὶ ἔδωκεν διὰ χειρὸς τοῖς παισὶν αὐτοῦ ποίμνιον... **[32:17-18]**(32:18-19) ἐρεῖς· τοῦ παιδός σου Ἰακώβ, δῶρα... **[32:19]**(32:20) ...κατὰ τὸ **ῥῆμα** τοῦτο λαλήσατε Ἠσαῦ... **[32:20]**(32:21) καὶ ἐρεῖτε· ἰδοὺ ὁ παῖς σου Ἰακὼβ παραγίνεται ὀπίσω ἡμῶν... ἴσως γὰρ προσδέξεται τὸ πρόσωπόν μου **[32:21]**(32:22) ...ἐκοιμήθη τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῇ παρεμβολῇ **[32:22-24]**(32:23-25) ...**ἕως πρωΐ [32:25]**(32:26) εἶδεν δὲ ὅτι οὐ δύναται πρὸς αὐτὸν, καὶ ἥψατο τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ αὐτοῦ, καὶ **ἐνάρκησεν** τὸ πλάτος τοῦ μηροῦ Ἰακὼβ ἐν τῷ παλαίειν αὐτὸν μετ' αὐτοῦ **[32:26]**(32:27) ...**ἀνέβη γὰρ ὁ ὄρθρος**... **[32:27-30]**(32:28-31) ...**Εἶδος Θεοῦ**· εἶδον γὰρ Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ **ἐσώθη μου ἡ ψυχή [32:31]**(32:32) ...παρῆλθεν τὸ εἶδος τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς δὲ ἐπέσκαζεν τῷ μηρῷ αὐτοῦ **[32:32]**(32:33) ...ὅτι ἥψατο τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ Ἰακὼβ τοῦ νεύρου, καὶ **ἐνάρκησεν [33:1]** ...καὶ **ἐπιδιείλεν** Ἰακὼβ... καὶ τὰς δύο παιδίσκας **[33:2]** καὶ ἐποίησεν τὰς δύο παιδίσκας... **ἐσχάτους**

δε Λεία και τα παιδιά[τέκνα] της, κατόπιν, και την Ραχήλ και τον Ιωσήφ, τελευταίους. **3** Αυτός δε πέρασε μπροστά τους και προσκύνησε μέχρι εδάφους εφτά φορές[επτάκις], μέχρι να πλησιάσει στον αδελφό του. **4** Και έτρεξε-[έδραμεν] ο Ησαύ σε συνάντησή του και τον αγκάλιασε και έπεσε πάνω στο τράχηλο του και καταφίλησε αυτόν· και έκλαψαν.

5 Και αναβλέψας είδε τις γυναίκες και τα παιδιά· και είπε: *Τι σου [είναι] αυτοί;* Ο δε είπε: *Τα παιδιά, τα οποία χάρισε ο Θεός στο δούλο σου.*

6 Τότε πλησίασαν οι υπηρέτριες[θεράπαιναι], αυτές και τα τέκνα τους, και προσκύνησαν· **7** παρομοίως πλησίασαν και η Λεία και τα παιδιά της, και προσκύνησαν· και μετά αυτά πλησίασαν ο Ιωσήφ και η Ραχήλ και προσκύνησαν. **8** Και είπε: *Προς τι όλο[άπαν] το στρατόπεδό σου αυτό, το οποίο συνάντησα*; Ο δε είπε: *Για να βρω χάρη μπροστά στον κυριό μου.*

9 Και είπε ο Ησαύ: *Έχω πολλά, αδελφέ μου· έχε συ τα δικά σου.* **10** Και είπε ο Ιακώβ: *Όχι, παρακαλώ· αν βρήκα χάρη μπροστά σου, δέξου το δώρο μου από τα χέρια μου· γιατί γι' αυτό είδα το πρόσωπό σου, σαν να έβλεπα [το] πρόσωπο Θεού, και συ ευαρεστήθηκες σε μένα·* **11** *δέξου, παρακαλώ, τις ευλογίες μου, τις προσφερόμενες προς εσέ· διότι με ελέησε ο Θεός και έχω τα πάντα*. Και βίασε αυτόν και δέχθηκε.

12 Και είπε: *Ας σηκωθούμε και ας πάμε, και εγώ θα προπορεύομαι μπροστά σου.* **13** Και είπε προς αυτόν [ο Ιακώβ]: *Ο κύριός μου ξέρει ότι τα παιδιά [είναι] τρυφερά, και έχω μαζί μου πρόβατα που [είναι] έγκυα και βόδια· και αν βιάσουν αυτά μία [μόνο] ημέρα, όλο[άπαν] το ποίμνιο θα πεθάνει.* **14** *Ας περάσει, παρακαλώ, ο κύριός μου μπροστά από τον δούλο του· και εγώ θα ακολουθώ αργά[βραδέως], κατά το βάδισμα των κτηνών των [ευρισκομένων] μπροστά μου, και κατά το βάδισμα των παιδιών, έωσού φθάσω στον κύριό μου στο Σηείρ.*

15 Και είπε ο Ησαύ: *Ας αφήσω λοιπόν μετά σου [μέρος] απ' το λαό, που είναι μαζί μου.* Ο δε είπε: *Γιατί αυτό; [αρκεί] ότι βρήκα χάρη μπροστά στον κυριό μου.* **16** Επέστρεψε λοιπόν ο Ησαύ την ημέρα εκείνη στο δρόμο[οδό] του προς στο Σηείρ. **17** Και πήγε[απήλθε] ο Ιακώβ στη Σοκχώθ, και οικοδόμησε για τον εαυτό του [κατ]οικία, και για τα κτήνη του έκαμε σκηνές· γι' αυτό κάλεσε το όνομα του τόπου *[II]Σοκχώθ*. **18** Και αφού επέστρεψε ο Ιακώβ από Παδάν-αράμ, ήλθε στη Σαλήμ, [σε μια] πόλη Συχέμ, την προς τη γη Χαναάν· και [κατα]σκήνωσε μπροστά στην πόλη. **19** Και αγόρασε [τη] μερίδα του αγρού, που έστησε τη σκηνή του, από τους γιους του Εμμώρ, πατέρα του Συχέμ, για 100 [κομμάτια] αργύρια. **20** Και έστησε εκεί θυσιαστήριο, και κάλεσε αυτό *[II]Ελ-ελωέ-Ισραήλ*.

34 **[ΛΔ]** ΚΑΙ ΕΞΗΛΘΕ ΔΕΙΝΑ η θυγατέρα της Λείας, την οποία γέννησε στον Ιακώβ, για να δει τις θυγατέρες του τόπου. **2** Και βλέποντας[ιδών] αυτή Συχέμ, ο γιος του Εμμώρ του Ευαίου, άρχοντα του τόπου, έλαβε αυτή, και πλάγιασε μαζί της και ταπείνωσε αυτή. **3** Και η ψυχή του προσκολλήθηκε στη Δείνα, τη θυγατέρα του Ιακώβ· και αγάπησε την κόρη και μίλησε κατά την καρδιά της κόρης. **4** Και είπε ο Συχέμ στον Εμμώρ τον πατέρα του, λέγοντας: *Λάβε [μου] την κόρη αυτή σε γυναίκα*.

5 Και άκουσε ο Ιακώβ, ότι μίανε τη Δείνα τη θυγατέρα του· οι δε γιοι του ήσαν με τα κτήνη του στον αγρό· και παρασιώπησε ο Ιακώβ εωσού έλθουν. **6** Εμμώρ δε, ο πατέρας του Συχέμ, ήλθε προς τον Ιακώβ, για να μιλήσει μαζί του. **7** Και ήλθαν οι γιοι του Ιακώβ από τον αγρό, καθώς άκουσαν [αυτό]· και αγανάκτησαν οι άνδρες και θύμωσαν πολύ[σφόδρα], ότι έπραξε αισχρά στον Ισραήλ, που κοιμήθηκε με την κόρη του Ιακώβ· το οποίο δεν έπρεπε να γίνει.

8 Και μίλησε προς αυτούς ο Εμμώρ, λέγοντας: *Η ψυχή του Συχέμ του γιου μου προσηλώθηκε στη θυγατέρα σας· δώστε αυτήν σ' αυτόν, παρακαλώ, σε γυναίκα·* **9** *και συμπεθερέψτε με μας· τις θυγατέρες σας δώστε σε μας, και τις θυγατέρες μας λάβετε σ' αυτούς·[για σας]* **10** *και κατοικήστε μαζί μας· Να[ιδού], η γη είναι μπροστά σας· κατοικείτε και εμπορεύεστε σε αυτή και κάμετε εγκαταστάσεις μέσα σε αυτή.* **11** Είπε δε ο Συχέμ στον πατέρα της και στους αδελφούς της: *Ας βρω χάρη μπροστά σας· και ό,τι πείτε σε εμέ θα δώσω·* **12** *ζητήστε από μένα όση προίκα θέλετε, και όσα δώρα[χαρίσματα], και θα τα δώσω, καθώς θα μου πείτε· μόνο δώστε μου την κόρη σε γυναίκα.* **13** Απεκρίθηκαν δε οι γιοι του Ιακώβ προς τον Συχέμ και προς τον Εμμώρ τον

[33:3] Κφ. 18:2, 42:6, 43:26 **[33:4]** Κφ. 32:28, Κφ. 45:14,15 **[33:5]** Κφ. 48:9, Ψλ. 127:3, Ησ. 8:18 **[33:8]** Κφ. 32:16, Κφ. 32:5 **[33:10]** Κφ. 43:3, 2Σα. 3:13, 14:24,28,32, Ματ. 18:10 **[33:11]** Κρ. 1:15, 1Σα. 25:27, 30:26, 2Βα. 5:15, Φιλιπ. 4:18, 2Βα. 5:23 **[33:14]** Κφ. 32:3 **[33:15]** Κφ. 34:11, 47:25, Ρουθ 2:13 **[33:17]** Ι.Ν. 13:27, Κρ. 8:5, Ψλ. 60:6, **[II]Σκηναί [33:18]** Ιωα. 3:23, **[II]Σαλείμ**, Ι.Ν. 24:1, Κρ.9:1, Πρ.7:16 **[33:19]** Ι.Ν. 24:32, Ιωα. 4:5, Κφ. 35:7, **[II]Θεός, ο Θεός του Ισραήλ [34:1]** Κφ. 30:21, Τι. 2:5 **[34:2]** Κφ. 6:2, Κρ. 14:1, Κφ. 20:2 **[34:4]** Κρ. 14:2 **[34:5]** 1Σα. 10: 27, 2Σα. 13:22 **[34:7]** Κφ. 47:7, 2Σα. 13:21, Ι.Ν. 7:15, Κρ. 20:6, Δευ. 23:17, 2Σα. 13:12 **[34:10]** Κφ. 13:9, 20:15, Κφ. 42:34, Κφ. 47:27 **[34:12]** Εξ. 22:16,17, Δευ.22:29, 1Σα. 18:25

VG **[33:9-11]** ...ύστερα απ' την επίμονη παρότρυνση του αδελφού του... **[33:12-17]** ...εκεί έκτισε σπίτι... και ονόμασε το όνομα του τόπου Σοκχώθ, δηλαδή «Σκηνές». **[33:18]** ...αφού επέστρεψε από τη **Μεσοποταμία της Συρίας**... **[33:19]** ...για 100 πρόβατα. **[33:20]** ...επικαλέσθηκε τον παντοδύναμο Θεό του Ισραήλ. **[34:1-2]** ...την ερωτεύθηκε· και την άρπαξε και κοιμήθηκε μαζί της, καταβάλλοντας την με τη βία. **[34:3]** ...και με κολακείες καταπράυνε τη θλίψη της. **[34:4-12]** Αυξήστε την προίκα και ζητήστε δώρα... μόνο δώστε μου αυτή την κοπέλα για γυναίκα.

ο' **[33:3]** ...ἕως τοῦ ἐγγίσαι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ **[33:5]** ...ὁ δὲ εἶπεν· τὰ παιδία, οἷς **ἠλέησεν** ὁ Θεὸς τὸν παῖδά σου **[33:6]** καὶ προσῆγγισαν αἱ **παιδίσκαι**... **[33:8]** ...αἱ παρεμβολαί... **[33:10]** ...εἶδον τὸ πρόσωπόν σου ὡς ἂν τις ἴδοι πρόσωπον Θεοῦ, καὶ **εὐδοκήσεις με** **[33:11-12]** καὶ εἶπεν· ἀπάραντες πορευσώμεθα **ἐπ' εὐθεῖαν** **[33:13]** ...τὰ παιδία **ἀπαλώτερα**... ἐὰν οὖν **καταδιώξω** αὐτὰ ἡμέραν μίαν, ἀποθανοῦνται... **[33:14]** προελθέτω ὁ κύριός μου ἔμπροσθεν τοῦ παιδὸς, ἐγὼ δὲ **ἐνισχύσω ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ σχολὴν τῆς πορεύσεώς** τῆς ἐναντίον μου... **[33:15-17]** καὶ Ἰακὼβ ἀπαίρει εἰς σκηνάς... καὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτοῦ **ἐποίησεν σκηνάς**· διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, **Σκηναί** **[33:18]** καὶ ἦλθεν Ἰακὼβ εἰς **Σαλὴμ πόλιν Σικίμων**, ἥ ἐστιν ἐν γῇ Χαναάν, ὅτε ἦλθεν **ἐκ τῆς Μεσοποταμίας Συρίας**, καὶ παρενέβαλεν κατὰ πρόσωπον τῆς πόλεως **[33:19]** ...**ἑκατὸν ἀμνῶν** **[33:20]** ...καὶ ἐπεκαλέσατο **τὸν Θεὸν Ἰσραήλ** **[34:1]** ...**καταμαθεῖν τὰς θυγατέρας τῶν ἐγχωρίων** **[34:2]** ...**ὁ ἄρχων τῆς γῆς**... **[34:3]** καὶ προσέσχεν τῇ ψυχῇ Δείνας τῆς θυγατρὸς Ἰακώβ, καὶ ἠγάπησεν τὴν παρθένον, καὶ ἐμίλησεν **κατὰ τὴν διάνοιαν τῆς παρθένου αὐτῇ** **[34:4]** ...τὴν παιδίσκην... **[34:7]** ...**κατενύχθησαν** οἱ ἄνδρες... **[34:8]** ...**προείλατο** τῇ ψυχῇ... **[34:9]** **ἐπιγαμβρεύσασθε** ἡμῖν... **[34:10]** καὶ ἡ γῆ ἰδοὺ **πλατεῖα** ἐναντίον ὑμῶν... καὶ ἐγκτήσασθε ἐν αὐτῇ **[34:11-12]** πληθύνατε **τὴν φερνὴν σφόδρα** ...καὶ δώσετε μοι **τὴν παῖδα** ταύτην εἰς γυναῖκα...

πατέρα του, με δόλο· και λάλησαν επειδή αυτός είχε μιάνει[μολύνει] την Δείνα την αδελφή τους **14** και είπαν σ' αυτούς: *Μας είναι αδύνατο να κάνουμε αυτό το πράγμα, να δώσουμε την αδελφή μας σε άνθρωπο απερίτμητο· διότι αυτό [είναι] όνειδος[ντροπή] σε μας·* **15** *σε τούτο μόνο θα συμφωνήσουμε με σας· Εάν εσείς γίνετε όπως εμείς, περιτέμνοντας κάθε[παν] αρσενικό μεταξύ σας,* **16** *τότε θα δώσουμε τις θυγατέρες μας σε σας, και τις θυγατέρες σας θα λάβουμε για[εις] μας, και θα κατοικήσουμε με σας και θα γίνουμε ένας λαός·* **17** *εάν όμως δεν μας ακούσετε να περιτμηθείτε, τότε θα παραλάβουμε τη θυγατέρα μας και θα αναχώρήσουμε.*

18 Και άρεσαν τα λόγια τους στον Εμμώρ και στον Συχέμ το γιο του Εμμώρ· **19** και δεν βράδυνε ο νέος να κάνει αυτό το πράγμα, διότι υπεραγαπούσε την κόρη του Ιακώβ· και [ήταν] ο ενδοξότερος[πιό τιμημένος] σε όλο τον οίκο του πατέρα του. **20** Και ήλθαν ο Εμμώρ και ο Συχέμ ο γιος του στην πύλη της πόλης τους, και μίλησαν[ελάλησαν] προς τους άνδρες της πόλης τους λέγοντες:

21 *Οι άνθρωποι αυτοί [είναι] [φιλ]ειρηνικοί μαζί μας· ας κατοικήσουν λοιπόν στη γη και ας εμπορεύονται σε αυτή· επειδή η γη, δες[ιδού], [είναι] αρκετά ευρύχωρη γι' αυτούς· τις θυγατέρες αυτών ας λάβουμε για[εις] γυναίκες, και τις κόρες[-θυγατέρας] μας ας δώσουμε σ' αυτούς·* **22** *μόνο με αυτό [τον όρο] θα συμφωνήσουν με μας οι άνθρωποι για να κατοικήσουν μαζί μας, ώστε να γίνουμε ένας λαός, εάν περιτμηθεί κάθε[παν] αρσενικό [ανα]μεταξύ μας, καθώς αυτοί περιτέμνονται·* **23** *τα ποίμνιά τους και τα υπάρχοντά τους και όλα[πάντα] τα κτήνη τους δεν [θα είναι] δικά μας; μόνον ας συμφωνήσουμε μ' αυτούς, και θα κατοικήσουν μαζί μας.*

24 Και εισάκουσαν [τον] Εμμώρ και τον Συχέμ το γιο του όλοι[πάντες] οι εξερχόμενοι από την πύλη της πόλης του· και περιετμήθηκε κάθε[παν] αρσενικό, πάντες οι εξερχόμενοι δια της πύλης της πόλης του.

25 Την δε τρίτη ημέρα, όταν ήταν μέσα στον πόνο, δύο από τους γιους του Ιακώβ, ο Συμεών και ο Λευί, αδελφοί της Δείνας, πήραν[έλαβον] ο καθένας το μαχαίρι[ξίφος] του, και εισήλθαν στην πόλη με ασφάλεια(VG-) και σκότωσαν κάθε[παν] αρσενικό. **26** Και τον Εμμώρ και τον Συχέμ το γιο του φόνευσαν με μαχαίρι[την κόψη του μαχαιριού/ξίφους/εν στόματι μαχαίρας]. και έλαβαν την Δείνα από τον οίκο του Συχέμ και έφυγαν[εξήλθαν].

27 Οι δε γιοι του Ιακώβ ήλθαν πάνω στους φονευμένους και λεηλάτησαν[διήρπασαν] την πόλη, επειδή είχαν μιάνει την αδελφή τους. **28** Έλαβαν τα πρόβατά τους και τα βόδια τους και τα γαϊδούρια[όνους] τους και ό,τι [ήταν] στην πόλη και ό,τι [ήταν] στα χωράφια· **29** και όλη[πάσαν] την περιουσία τους κι όλα τα παιδιά τους και τις γυναίκες τους αιχμαλώτισαν· και κάθε τι ό,τι βρισκόταν στα σπίτια διάρπαξαν.

30 Είπε δε ο Ιακώβ στον Συμεών και στον Λευί: *Σε ταραχή με βάλατε, κάνοντάς με μισητό [ανα]μεταξύ των κατοίκων της γης, μεταξύ των Χαναναίων και [των] Φερεζαίων· εγώ δε λίγους ανθρώπους έχω, και εκείνοι θα συναχθούν εναντίον μου και θα με πατάξουν και θα απολεσθώ[χαθώ] εγώ και ο οίκος μου.* **31** Οι δε είπαν: *Έπρεπε λοιπόν την αδελφή μας να την μεταχειρισθούν σαν πόρνη;*

35 **[ΛΕ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ Ο ΘΕΟΣ προς τον Ιακώβ: *Αφού σηκωθείς ανέβα στη Βαιθήλ και κατοίκησε εκεί· και κάνε εκεί θυσιαστήριο στον Θεό, ο οποίος φάνηκε σε σένα όταν έφευγες από [το] πρόσωπο [του] Ησαύ του αδελφού σου.* **2** Και είπε ο Ιακώβ προς την οικογένειά[οίκον] του και προς όλους[πάντας] που ήταν μαζί του: *Αποβάλετε τους θεούς τους ξένους[των αλλοεθνών] τους [ανα]μεταξύ σας, και καθαρισθείτε και αλλάξτε τα ρούχα[ενδύματά] σας·* **3** *και αφού σηκωθείτε, ας ανεβούμε στη Βαιθήλ· και εκεί θα κάνω θυσιαστήριο στον Θεό, ο οποίος μου επάκουσε στην ημέρα της θλίψης μου και ήταν μαζί μου στο δρόμο[οδώ], που πορευόμουν.* **4** Και [παρ]έδωσαν στον Ιακώβ όλους[πάντας] τους ξένους θεούς, όσοι [ήταν] στα χέρια τους, και τα σκουλαρίκια[ενώτια] που βρισκόνταν στα αυτιά[ωτία] τους· και έκρυψε αυτά ο Ιακώβ κάτω από τη βελανιδιά[δρυν], που ήταν κοντά στην Συχέμ.

5 Μετά απ' αυτά αναχώρησαν· και επέπεσε τρόμος [του] Θεού πάνω στις γύρω απ' αυτούς πόλεις· και δεν καταδίωξαν καταπίσω των γιων του Ιακώβ. **6** Ήλθε δε ο Ιακώβ στη Λουζ, που [βρίσκεται] στη γη Χαναάν, η οποία [είναι] η Βαιθήλ, αυτός και όλος[πας] ο λαός που ήταν μαζί του. **7** Και οικοδόμησε εκεί θυσιαστήριο, και [απο]κάλεσε το όνομα του τόπου *[ΙΙ]Ελ-βαιθήλ*· διότι εκεί φανερώθηκε σ'αυτόν ο Θεός, όταν έφευγε από το πρόσωπο του αδελφού του. **8** Πέθανε δε η Δεβόρρα, η παραμάνα[τροφός] της Ρεβέκκας, και τάφηκε [παρα]κάτω απ' τη Βαιθήλ, κάτω απ' τη βελανιδιά[δρύν]· και ονομάσθηκε [η δρυς] *[ΙΙ]Αλλόν-βακούθ*.

[34:13] 2Σα. 13:24 **[34:14]** Ι.Ν. 5:9 **[34:19]** 1Χρ. 4:9 **[34:24]** Κφ. 23:10 **[34:25]** Κφ. 49:5-7 **[34:30]** Ι.Ν. 7:25, Εξ. 5:21, 1Σα. 13:4, Δευ. 4:27, Ψλ. 105:12 **[35:1]** Κφ. 28:19, Κφ. 28:13, Κφ. 27:43 **[35:2]** Κφ. 18:19, Ι.Ν. 25:15, Κφ. 31:19,34, Ι.Ν. 24: 2,23, 1Σα. 7:3, Εξ. 19:10 **[35:3]** Κφ. 32:7,24, Ψλ.107:6, Κφ. 28:20, 31:3,42 **[35:4]** Ωσ. 2:13, Ι.Ν. 24:16, Κρ. 9:6 **[35:5]** Εξ. 15:16, 23:27, 34:24, Δευ. 11:25, Ι.Ν. 2:9, 5:1, 1Σα. 24:15, 2Χρ. 14:14 **[35:6]** Κφ. 28:19,22 **[35:7]** Εκκ. 5:4, **[ΙΙ]Ο Θεός του Βαιθήλ**, Κφ. 28:13 **[35:8]** Κφ. 24:59, **[ΙΙ]Δρυς πένθους**

VG **[34:13-14]** ...διότι αυτό είναι παράνομο **παράνομο** και **βδελυκτό** για εμάς. **[34:15-22]**Ένα μόνο πράγμα εμποδίζει ένα τόσο μεγάλο καλό: να περιτμήσουμε τα αρσενικά μας, μιμούμενοι το έθιμο του έθνους τους. **[34:23-27]**Όταν εκείνοι βγήκαν, οι υπόλοιποι γιοι του Ιακώβ όρμησαν επάνω στους σκοτωμένους και λεηλάτησαν την πόλη για εκδίκηση της ατίμωσης. **[34:28-31]** ...Έπρεπε άραγε να μεταχειριστούν την αδελφή μας σαν πόρνη; **[35:1-4]**...κάτω απ᾽ την **τερέβινθο** που είναι πίσω απ᾽ την πόλη Συχέμ **[35:5-6]** ...στη Λουζά... και αποκαλείται Βαιθήλ... **[35:7]** ...και ονόμασε το όνομα του τόπου **«Οίκος του Θεού»**... **[35:8]** ...και ονομάστηκε το όνομα του τόπου **«Βελανιδιά του κλαυθμού».**

Ο' **[34:14]** ...ποιῆσαι τὸ **ῥῆμα** τοῦτο... ἀνθρώπῳ ὃς ἔχει ἀκροβυστίαν **[34:15]** ἐν τούτῳ ὁμοιωθησόμεθα ὑμῖν... **[34:16]** **καὶ ἐσόμεθα ὡς γένος ἕν** **[34:17]** ...ἀπελευσόμεθα **[34:18-19]** καὶ οὐκ ἐχρονίσεν ὁ νεανίσκος τοῦ ποιῆσαι τὸ **ῥῆμα** τοῦτο· ἐνέκειτο γὰρ τῇ θυγατρὶ Ἰακώβ... **[34:20-21]** ...ἡ δὲ γῆ ἰδοὺ πλατεῖα... **[34:22]** μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιωθήσονται ἡμῖν... **[34:23]** ...καὶ τὰ τετράποδα... ὁμοιωθῶμεν αὐτοῖς... **[34:24]** ...οἱ ἐκπορευόμενοι τὴν πύλην... **[34:25-27]** ...**ἐπὶ τοὺς τραυματίας**... **[34:28]** ...ἐν τῷ πεδίῳ ἔλαβον **[34:29]** καὶ πάντα τὰ σώματα αὐτῶν καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν... **[34:30]** εἶπεν δὲ Ἰακὼβ Συμεὼν καὶ Λευί· μισητὸν με πεποιήκατε, ὥστε **πονηρὸν με εἶναι** πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν τὴν γῆν, ἐν τε τοῖς Χαναναίοις καὶ τοῖς Φερεζαίοις· ἐγὼ δὲ ὀλιγοστὸς εἰμι ἐν ἀριθμῷ, καὶ συναχθέντες ἐπ' ἐμὲ **συγκόψουσίν** με καὶ ἐκτριβήσομαι ἐγὼ καὶ ὁ οἶκός μου **[34:31]** ... **[35:1]** ...**ἀναστὰς**... **τῷ ὀφθέντι σοι ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν σε**... **[35:2]** ...ἄρατε τοὺς θεοὺς **τοὺς ἀλλοτρίους**... τὰς στολὰς ὑμῶν **[35:3]** καὶ ἀναστάντες... **[35:4]** ...τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους... **ὑπὸ τὴν τερέμινθον τὴν ἐν Συχίμοις, καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας** **[35:5]** καὶ **ἐξῆρεν Ἰσραὴλ ἐκ Συχίμων, καὶ ἐγένετο φόβος Θεοῦ**... **[35:6-7]** ...ἐκεῖ γὰρ ἐπεφάνη αὐτῷ ὁ Θεὸς **ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν** αὐτὸν ἀπὸ

9 Εμφανίσθηκε δε πάλι ο Θεός στον Ιακώβ, αφού επέστρεψε από [την] Παδάν-αράμ, και ευλόγησε αυτόν. **10** Και είπε προς αυτόν ο Θεός: *Το όνομά σου [είναι] Ιακώβ· δεν θα ονομάζεσαι πλέον Ιακώβ, αλλά Ισραήλ θα είναι το όνομα σου·* και κάλεσε το όνομα αυτού Ισραήλ.

11 Είπε δε προς αυτόν ο Θεός: *Εγώ [είμαι] ο Θεός ο Παντοκράτωρας(Ο΄-)· αυξήσου και πληθύνου· [ένα] έθνος, και πλήθος εθνών θα γίνουν από σένα, και βασιλιάδες θα εξέλθουν από την οσφύμέση σου·* **12** *και τη γη, την οποία έδωσα στον Αβραάμ και στον Ισαάκ, σε σένα θα τη δώσω· και στο σπέρμα σου μετά σε θα δώσω τη γη αυτή.* **13** Και ανέβηκε ο Θεός απ' αυτόν, από τον τόπο όπου μίλησε μαζί του.

14 Και έστησε ο Ιακώβ στήλη στον τόπο όπου μίλησε μαζί του, στήλη λιθίνηπέτρινη· και έκανε πάνω σ' αυτή σπονδήθυσία υγρών και έχυσε πάνω σε αυτή λάδιέλαιον. **15** Και κάλεσε ο Ιακώβ το όνομα του τόπου, που μίλησε μαζί του ο Θεός, *Βαιθήλ*.

16 Μετά από αυτά αναχώρησαν από [την] Βαιθήλ· και ενώ έμενε λίγο διάστημα για να φθάσουν στην Εφραθά, γέννησε η Ραχήλ· και υπέφερε μεγάλο αγώνα στη γέννα της. **17** Ενώ δε βρισκόταν στο σκληρό αγώνα της γέννας, είπε προς αυτή η μαμήμαία: *Μη φοβάσαι, γιατί και αυτός σου [είναι] γιος·* **18** και ενώ παρέδιδε την ψυχή (διότι πέθαινε), κάλεσε τ' όνομα αυτού IIΒεν-ονί· ο δε πατέρας του τον αποκάλεσε IIΒενιαμίν. **19** Και πέθανε η Ραχήλ και τάφηκε στην οδό της Εφραθά, η οποία [είναι η] Βηθλεέμ. **20** Και έστησε ο Ιακώβ στήλη πάνω στον τάφο της· αύτη [είναι] η στήλη του τάφου της Ραχήλ μέχρι σήμερα.

21 Αφού σηκώθηκε δε ο Ισραήλ, έστησε τη σκηνή του πέρα από το Μιγδώλ-εδέρ. **22** Και όταν κατοικούσε ο Ισραήλ στη γη εκείνη, πήγε ο Ρουβήν και κοιμήθηκεπλάγιασε με την Βαλλά, [μια] παλλακήανεπίσημη σύζυγος του πατέρα του· και άκουσε [αυτό] ο Ισραήλ.

Ήταν δε δώδεκα οι γιοι του Ιακώβ: **23** Οι γιοι της Λείας: [ήταν] ° *Ρουβήν, ο πρωτότοκος του Ιακώβ, και ° Συμεών και ° Λευί και ° Ιούδας και ° Ισσάχαρ και ° Ζαβουλών.* **24** Οι γιοι της Ραχήλ: ° *Ιωσήφ και ° Βενιαμίν*. **25** Οι δε γιοι της Βαλλάς, υπηρέτριαςθεραπαίνης της Ραχήλ: *Δαν και Νεφθαλί.* **26** Και οι γιοι της Ζελφάς, υπηρέτριας* της Λείας: °*Γαδ και °Ασήρ*· αυτοί είναι οι γιοι του Ιακώβ, οι οποίοι γεννήθηκαν σ' αυτόν στην Παδάν-αράμ.

27 Ήλθε δε ο Ιακώβ προς Ισαάκ τον πατέρα του στη Μαμβρή, στην Κιριάθ-αρβά, η οποία [είναι] η Χεβρών, όπου ο Αβραάμ και ο Ισαάκ είχαν ζήσει σαν πάροικοι. **28** Και έγιναν οι μέρες του Ισαάκ 180 χρόνιαέτη. **29** Και αφού εξέπνευσε ο Ισαάκ πέθανε και προστέθηκε στο λαό του, γέροντας και πλήρης ημερών· και έθαψαν αυτόν Ησαύ και Ιακώβ οι γιοι του.

36 **[ΛΣΤ]** ΑΥΤΗ ΔΕ [είναι] Η ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ του Ησαύ, ο οποίος [είναι] ο Εδώμ. **2** Ο Ησαύ έλαβε γυναίκες για τον εαυτό του από τις θυγατέρες [της] Χαναάν· την *Αδά*, κόρη [του] Αιλών του Χετταίου, και την *Ολιβαμά*, κόρη του Ανά, εγγονή [του] Σεβεγών του Ευαίου· **3** και τη *Βασεμάθ*, κόρη του Ισμαήλ, αδελφή του Νεβαϊώθ. **4** Γέννησε δε στον Ησαύ η Αδά τον Ελιφάς· και η Βασεμάθ γέννησε τον Ραγουήλ· **5** και η Ολιβαμά γέννησε τον Ιεούς και τον Ιεγλόμ και τον Κορέ.

Αυτοί [είναι] οι γιοι του Ησαύ, που γεννήθηκαν σ'αυτόν στη γη Χαναάν. **6** Έλαβε δε ο Ησαύ τις γυναίκες του και τους γιους του και τις θυγατέρες του και όλους πάντας τους ανθρώπους του οίκου του και τα ποίμνια του και πάντα τα κτήνη του και όλα τα υπάρχοντα τα οποία απόκτησε στη γη Χαναάν, και πήγε σε [άλλη] γη [μακράν] από [τον] Ιακώβ τον αδελφό του· **7** διότι τα υπάρχοντα τους [ήταν] τόσο πολλά, ώστε δεν ήταν δυνατό να συγκατοικούν· και δεν μπορούσε η γη της παροικίας τους να τους χωρέσει, εξ αιτίας των κτηνώνκοπαδιών τους. **8** Κατοίκησε δε ο Ησαύ στο όρος Σηείρ· ο Ησαύ είναι ο Εδώμ.

9 Και αυτή [είναι] η γενεαλογία του Ησαύ, πατέρα των Εδωμιτών, στο βουνόόρει Σηείρ· **10** αυτά [είναι] τα ονόματα των γιων του Ησαύ· *Ελιφάς ο γιος της Αδά γυναίκας του Ησαύ, Ραγουήλ ο γιος της Βασεμάθ γυναίκας του Ησαύ.* **11** Και οι γιοι του Ελιφάς ήταν *Θαιμάν, Ωμάρ, Σωφάρ και Γοθώμ και Κενέζ.* **12** Η δε Θαμνά ήταν παλλακίδαανεπίσημη σύζυγος του Ελιφάς γιου του Ησαύ, και γέννησε στον Ελιφάς τον Αμαλήκ· αυτοί [ήταν] οι γιοι της Αδά γυναίκας του Ησαύ.

[35:9] Ωσ. 12:4 **[35:10]** Κφ. 17:5, Κφ. 32:28 **[35:11]** Κφ. 17:1, 48:3,4, Εξ. 6:3, Κφ. 17:5, 6:16, 28:3, 48:4 **[35:12]** Κφ. 12:7, 13: 15, 27:3,4, 28:13 **[35:13]** Κφ. 17:22 **[35:14]** Κφ. 28:18 **[35:15]** Κφ. 28:19 **[35:17]** Κφ. 30:24, 1Σα. 4:20, **IIΥιός οδύνης IIΥιός δεξιάς (αγαπητός)** **[35:19]** Κφ.48:7, Ρουθ 1:2, 4:11, Μιχ. 5:2, Ματ. 2:6 **[35:20]** 1Σα. 10:2, 2Σα. 18:18 **[35:21]** [[*Το χωρίο δεν υπαρχει στους 0΄*]] **[35:22]** Κφ.49:4, 1Χρ. 5:1, Ιδέ 2Σα. 16:22,20:3, 1Κο. 5:1 **[35:23]** Κφ. 46:8, Εξ. 1:2 **[35:27]** Κφ. 13:18, 23:2,19, I.N. 14:15, 15:13 **[35:29]** Κφ. 15:15, 25:8, Κφ. 25:9, 49:31 **[36:1]** Κφ. 25:30 **[36:2]** Κφ. 26:34, six. 25 **[36:3]** Κφ. 28:9, **IIΜαελέθ** **[36:4]** 1Χρ. 1:35 **[36:7]** Κφ. 13:6,11, Κφ. 17:8, 28:4 **[36:8]** Κφ. 28:4, Δευ. 2:5, I.N. 24:4, six. 1 **[36:10]** 1 Χρ. 1:35,κτλ **[36:12]** Εξ. 17:8,14, Αρ. 24:20, 1Σα. 15:2,3

VG **[35:9]** ...αφού επέστρεψε από την **Μεσοποταμία της Συρίας**... **[35:10-14]** ...έστησε ένα **μνημείο από πέτρα**... **[35:15-17]** εξαιτίας της δυσκολίας του τοκετού άρχισε να κινδυνεύει... **[35:18]** Και καθώς έβγαινε η ψυχή της από τον πόνο και πλησίαζε ήδη ο θάνατος, ονόμασε το όνομα του γιου της Βενωνί, δηλαδή **«Γιος του πόνου μου»**· ο πατέρας όμως τον ονόμασε Βενιαμίν, δηλαδή «**Γιος του δεξιού χεριού». [35:19-20]** ...ο Ιακώβ έκτισε μια στήλη πάνω απ'το μνήμα της... **[35:21]** ...Και αφού έφυγε από εκεί, έστησε τη σκηνή του πέρα απ' τον **Πύργο του κοπαδιού. [35:22]** Και ενώ κατοικούσε σε εκείνη την περιοχή, ο Ρουβήν πήγε και κοιμήθηκε με τη Βαλλά, την παλλακίδα του πατέρα του· και αυτό καθόλου δεν του διέφυγε. **[35:23-26]** ...γεννήθηκαν σ' αυτόν, στη **Μεσοποταμία της Συρίας. [35:27]**Ήρθε επίσης προς τον Ισαάκ, τον πατέρα του, στη Μαμβρή, **στην πόλη Αρβέ**, αυτή είναι η Χεβρών... **[35:28-29]** ... **[36:1-7]** Διότι ήταν πάρα πολύ πλούσιοι... **[36:8-12]** ...του Ελιφάζ...

Ο' προσώπου Ἠσαῦ... **[35:8]** ...**τὸ ὄνομα αὐτῆς Βάλανος Πένθους [35:9]** ...ὅτε παρεγένετο ἐκ **Μεσοποταμίας τῆς Συρίας**... **[35:10-11]** ...καὶ **συναγωγαὶ ἐθνῶν**... **[35:12-14]** ...καὶ ἔσπεισεν ἐπ' αὐτὴν σπονδήν... **[35:15-16]** ἀπαρὰς δὲ Ἰακὼβ ἐκ Βαιθὴλ ἔπηξεν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ **ἐπέκεινα τοῦ πύργου** Γαδέρ· ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν Χαβραθὰ εἰς γῆν ἐλθεῖν Ἐφραθά, ἔτεκεν Ραχὴλ καὶ **ἐδυστόκησεν** ἐν τῷ τοκετῷ **[35:17]** ...**ἐν τῷ σκληρῶς αὐτὴν τίκτειν**... **[35:18]** ἐγένετο δὲ ἐν τῷ **ἀφιέναι αὐτὴν τὴν ψυχὴν**... **υἱὸς ὀδύνης**... **[35:19-20]** ...αὕτη ἐστὶν **στήλη μνημείου** Ῥαχήλ... **[35:21-22]** ...καὶ **πονηρὸν** ἐφάνη ἐναντίον αὐτοῦ... **[35:23-26]** ...οἱ ἐγένοντο αὐτῷ ἐν **Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας [35:27]** ἦλθεν δὲ Ἰακὼβ... εἰς Μαμβρὴ **εἰς πόλιν τοῦ πεδίου**· αὕτη ἐστὶν Χεβρὼν ἐν γῇ Χαναάν, ὅπου παρῴκησεν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ **[35:28-29]** καὶ ἐκλίπων ἀπέθανεν... **[36:1]** Αὗται δὲ **αἱ γενέσεις**... **[36:2-6]** ...καὶ πάντα **τὰ σώματα** τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα... τὰ κτήνη καὶ πάντα ὅσα ἐκτήσατο καὶ ὅσα **περιεποιήσατο** ἐν γῇ Χαναάν· καὶ ἐπορεύθη ἐκ γῆς Χαναάν... **[36:7-8]** ...αἱ δὲ **γενέσεις**... **[36:10-11]** ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Ἐλιφὰς Θαιμὰν, Ὠμὰρ, Σωφὰρ, Γοθὸμ καὶ Κενέζ **[36:12]** Θαμνὰ δὲ ἦν **παλλακὴ** Ἐλιφὰς τοῦ υἱοῦ Ἠσαῦ, καὶ ἔτεκεν τῷ Ἐλιφὰς τὸν Ἀμαλήκ· οὗτοι υἱοὶ Ἀδὰς γυναικὸς Ἠσαῦ.

13 Και αυτοί [είναι] οι γιοι του Ραγουήλ· *Ναχάθ και Ζερά, Σομέ και Μοζέ*· αυτοί ήταν οι γιοι της Βασεμάθ γυναίκας του Ησαύ. **14** Και αυτοί ήταν οι γιοι της Ολιβαμά κόρης του Ανά, εγγονή του Σεβεγών, της γυναίκας του Ησαύ· και γέννησε στον Ησαύ τον Ιεούς και τον Ιεγλόμ και τον Κορέ. **15** Αυτοί [ήταν] οι ηγεμόνες των γιων [του] Ησαύ· οι γιοι του Ελιφάς πρωτότοκο του Ησαύ, *ηγεμόνα [του] Θαιμάν, ηγεμόνα Ωμάρ, ηγεμόνα Σωφάρ, ηγεμόνα Κενέζ*, **16** *ηγεμόνα [του] Κορέ, ηγεμόνα [του] Γοθώμ, ηγεμόνα [του] Αμαλήκ*· αυτοί [είναι] οι ηγεμόνες του Ελιφάς στη γη Εδώμ· αυτοί [ήταν] οι γιοι της Αδά.

17 Και αυτοί [ήταν] οι γιοι του Ραγουήλ γιου του Ησαύ: *ηγεμόνας [του] Ναχάθ, ηγεμόνας [του] Ζερά, ηγεμόνας [του] Σομέ, ηγεμόνας [του] Μοζέ*· αυτοί [είναι] οι ηγεμόνες του Ραγουήλ στη γη Εδώμ· αυτοί [ήταν] οι γιοι της Βασεμάθ γυναίκας του Ησαύ. **18** Και αυτοί [ήταν] οι γιοί της Ολιβαμά γυναίκας του Ησαύ· *ηγεμόνας [του] Ιεούς, ηγεμόνας [του] Ιεγλόμ, ηγεμόνας [του] Κορέ*· αυτοί [ήταν] οι ηγεμόνες της Ολιβαμά θυγατέρας του Ανά, γυναίκας του Ησαύ. **19** Αυτοί [είναι] οι γιοι του Ησαύ, ο οποίος [είναι] ο Εδώμ· και αυτοί οι ηγεμόνες τους.

20 Αυτοί [είναι] οι γιοι του Σηείρ του Χορραίου, οι οποίοι κατοικούσαν τη γη· *Λωτάν και Σωβάλ και Σεβεγών και Ανά,* **21** και *Δησών και Εσέρ και Δισάν*· αυτοί [είναι] οι ηγεμόνες των Χορραίων, των γιων του Σηείρ, στη γη Εδώμ. **22** Οι δε γιοί του Λωτάν [ήταν] *Χορρί και Αιμάμ*· αδελφή δε του Λωτάν, [ήταν] η Θαμνά. **23** Αυτοί δε [ήταν] οι γιοι του Σωβάλ· [II]*Αλβάν και Μαναχάθ και Εβάλ, Σεφώ και Ωνάμ*. **24** Αυτοί δε [ήταν] οι γιοι του Σεβεγών· [και] *Αϊέ και Ανά*· αυτός [είναι] ο Ανά ο οποίος βρήκε τα νερά[ύδατα] στην έρημο, όταν έβοσκε τα γαϊδούρια[όνους του] Σεβεγών του πατέρα του. **25** Αυτοί δε [ήταν] οι γιοι του Ανά· *Δησών και [η] Ολιβαμά* η θυγατέρα του Ανά. **26** Αυτοί δε [ήταν] οι γιοι του Δησών· *ο [II]Αμαδάν κι [ο] Ασβάν και Ιθράμ και Χαρράν*.

27 Αυτοί [ήταν] οι γιοι του Εσέρ· *Βαλαάν και Ζααβάν και [II]Ακάν*. **28** Αυτοί [ήταν] οι γιοι του Δισάν· *Ουζ κι Αράν*. **29** Αυτοί [είναι] οι ηγεμόνες των Χορραίων· *ηγεμόνας Λωτάν, ηγεμόνας Σωβάλ, ηγεμόνας Σεβεγών, ηγεμών Ανά,* **30** *ηγεμόνας Δησών, ηγεμόνας Εσέρ, ηγεμόνας Δισάν*· αυτοί [είναι] οι ηγεμόνες των Χορραίων μεταξύ των ηγεμόνων τους στη γη Σηείρ. **31** Και αυτοί [είναι] οι βασιλιάδες που βασίλεψαν στη γη Εδώμ, πριν βασιλεύσει βασιλιάς πάνω στους γιους Ισραήλ. **32** Και βασίλευσε στην Εδώμ [ο] Βελά, ο γιος του Βεώρ· το δε όνομα της πόλης αυτού [ήταν] Δενναβά.

33 Και πέθανε ο Βελά και βασίλευσε αντ' αυτού ο Ιωβάβ, γιος του Ζερά, από τη Βοσόρρα· **34** Και πέθανε ο Ιωβάβ και βασίλευσε αντ' αυτού ο Χουσάμ απ' τη γη των Θαιμανιτών. **35** Και πέθανε ο Χουσάμ και βασίλευσε αντ' αυτού ο Αδάδ, γιος του Βεράδ, που πάταξε[κατέσφαξε] τους Μαδιανίτας στην πεδιάδα Μωάβ· το δε όνομα της πόλης του [ήταν] Αβίθ.

36 Και πέθανε ο Αδάδ, και βασίλεψε αντ' αυτού ο Σαμλά από τη Μασρεκάς. **37** Και πέθανε ο Σαμλά και βασίλεψε αντ' αυτού ο Σ'αούλ από τη Ρεχωβώθ της παρά τον ποταμό. **38** Και πέθανε ο Σ'αούλ και βασίλευσε αντ' αυτού [ο] Βάαλ-ανάν, ο γιος του Αχβώρ.

39 Και πέθανε ο Βάαλ-ανάν, γιος του Αχβώρ, και βασίλευσε αντ' αυτού ο Χαδδάρ· το δε όνομα της πόλης αυτού [ήταν] Παού· και τ' όνομα της γυναίκας του, Μεεταβεήλ, κόρη του Ματραίδ, εγγονή του Μαιζαάβ. **40** Και αυτά [είναι] τα ονόματα των ηγεμόνων του Ησαύ, κατά τις οικογένειές τους, κατά τους τόπους τους, κατά τα ονόματά τους: *ηγεμόνας Θαμνά, ηγεμόνας Αλβά, ηγεμόνας Ιεθέθ,* **41** *ηγεμόνας Ολιβαμά, ηγεμόνας Ηλά, ηγεμόνας Φινών,* **42** *ηγεμόνας Κενέζ, ηγεμόνας Θαιμάν, ηγεμόνας Μιβσάρ,* **43** *ηγεμόνας Μαγεδιήλ, ηγεμόνας Ιράμ*· αυτοί [είναι] οι ηγεμόνες του Εδώμ, κατά τις κατοικίες τους στη γη της κτήσης τους· αυτός [είναι] ο Ησαύ, [ο] πατέρας των Εδωμιτών.

37 **[ΛΖ]** ΚΑΤΟΙΚΗΣΕ ΔΕ Ο ΙΑΚΩΒ στη γη, στην οποία παροίκησε ο πατέρας του, στη γη Χαναάν. **2** Αυτή [είναι η] γενεαλογία του Ιακώβ. Ο Ιωσήφ, ενώ ήταν νέος 17 χρονών[ετών], ποίμαινε τα πρόβατα μαζί με τ' αδέλφια του, τους γιους της Βαλλάς και τους γιους της Ζελφάς, των γυναικών του πατέρα του· και ανέφερε ο Ιωσήφ στον πατέρα τους την κακή τους φήμη.

3 Ο δε Ισραήλ αγαπούσε τον Ιωσήφ πάνω[υπέρ] απ' όλους τους γιους του, διότι ήταν γιος των γηρατειών του· και έκαμε σ'αυτόν χιτώνα ποικιλόχρωμο. **4** Βλέποντες δε οι αδελφοί του, ότι αυτόν αγαπούσε ο πατέρας τους πάνω[υπέρ] απ'όλους τους αδελφούς του, τον μίσησαν και δεν μπορούσαν[ηδύναντο] να μιλούν σε αυτόν ειρηνικά. **5** Ονειρεύθηκε δε ο Ιωσήφ όνειρο[ενύπνιον], [και] διηγήθηκε [αυτό] στους αδελφούς του· και τον μίσησαν έτι[(Ο'-)] ακόμη[μάλλον] περισσότερο.

[36:20] 1Χρ. 1:38, Κφ. 14:6, Δευ. 2:12,22 **[36:23]** [II]**Αιλάν** (1Χρ. 1:40) **[36:26]** [II]**Αμράν** (1Χρ. 1:41) **[36:27]** [II]**Ιακάν** (1Χρ. 1:42) **[36:31]** 1Χρ. 1:43 **[36:23]** 1Χρ. 1:50, [II]**Αδάδ** **[36:40]** 1Χρ. 1:5 **[36:43]** Αρ. 20:14-21 **[37:1]** Κφ. 17:8, 23:4, 36:7, Εβ. 11:9 **[37:2]** 1Σα. 2:22-24 **[37:3]** Κφ. 44:20, Κρ. 5:30, 2Σα.13:18 **[37:4]** Κφ.7:41, 49:23 **[37:7]** Κφ. 42:6,9, 43:26, 44:14 **[37:9]** Κφ. 46:19

νε [36:13-24] Και αυτοί είναι οι γιοι του Σεβεών: Αϊά και Ανά. Αυτός είναι ο Ανά που βρήκε **θερμά νερά** στην έρημο, ενώ έβοσκε τα γαϊδούρια του Σεβεών, του πατέρα του. **[36:25-31]** ...πριν αποκτήσουν βασιλιά οι γιοι του Ισραήλ... **[36:32-35]**Όταν πέθανε και αυτός, βασίλεψε αντί γι' αυτόν ο Αδάδ, γιος του Βαδάδ, ο οποίος χτύπησε τη Μαδιάμ στην περιοχή Μωάβ· και το όνομα της πόλης του ήταν Αβίθ. **[36:36-37]** ...Όταν πέθανε και αυτός, βασίλεψε αντί γι' αυτόν ο Σαούλ από τον ποταμό Ροωβώθ (Rohoboth). **[36:38-39]** ...και το όνομα της πόλης του ήταν Φαού· η γυναίκα του ονομαζόταν Μεεταβέλ... **[36:40-43]** ο ηγεμόνας Μαδιήλ, ο ηγεμόνας Ιράμ (Hiram). Αυτοί είναι οι ηγεμόνες του Εδώμ, που κατοικούσαν στη γη της εξουσίας τους... **[37:1-2]** ...και κατήγγειλε τους αδελφούς του στον πατέρα τους **για βαρύτατο παράπτωμα.** **[37:3-4]** ...και δεν μπορούσαν να του πουν τίποτα ειρηνικά. **[37:5]** ...και αυτό έγινε αφορμή για ακόμη μεγαλύτερο μίσος.

σ' [36:13-14] ...ἔτεκεν... **[36:15-22]** ἐγένοντο δὲ... **[36:23]** ...υἱοὶ Σωβὰλ Γωλὼν... **[36:24]** ..."Ωνας ὃς εὗρεν τὸν Ἰαμὶν (Λ+Χ: τὰς θερμὰς πηγὰς) ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἔνεμεν τὰ ὑποζύγια Σεβεγὼν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ **[36:25-27]** ...καὶ Ζουκὰμ καὶ Ἰωυκὰμ καὶ Οὐκάν **[36:28]** ...οὗτοι δὲ υἱοὶ Ῥισὼν ὡς καὶ Ἀράμ **[36:29-34]** ...ἐκ τῆς γῆς Θαιμανῶν **[36:35]** ...ὁ ἐκκόψας Μαδιὰμ ἐν τῷ πεδίῳ Μωὰβ καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ Γεθθαίμ **[36:36]** ...καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Σαμαλὰ ἐκ Μασεκκᾶς **[36:37-40]** ...ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν κατὰ τόπον αὐτῶν ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν... **[36:41-43]** ἡγεμὼν Μεγεδιήλ, ἡγεμὼν Ζαφωείμ· οὗτοι ἡγεμόνες Ἐδὼμ ἐν ταῖς κατωκοδομημέναις ἐν τῇ γῇ τῆς κτήσεώς αὐτῶν· οὗτος Ἡσαῦ πατὴρ Ἐδώμ **[37:1-2]** αὗται δὲ αἱ γενέσεις... ὢν νέος... **κατήνεγκεν δὲ Ἰωσὴφ ψόγον πονηρὸν** πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν **[37:3]** ...χιτῶνα ποικίλον **[37:4]** ...ὁ πατὴρ φιλεῖ ἐκ πάντων τῶν υἱῶν αὐτοῦ· ἐμίσησαν αὐτὸν καὶ οὐκ ἐδύναντο λαλεῖν αὐτῷ οὐδὲν εἰρηνικόν.

6 Και είπε προς αυτούς, *Ακούστε, παρακαλώ, το όνειρο*ενύπνιον *τούτο το οποίο ονειρεύθηκα.* **7** Να*ιδού*, εμείς δέναμε δεμάτια στο μέσο της πεδιάδας· και δες*ιδού*, σηκώθηκε το δικό μου δεμάτι και στάθηκε όρθιο· και να, τα δικά σας δεμάτια αφού περιστράφηκαν προσκύνησαν το δικό μου δεμάτι.

8 Είπαν δε προς αυτόν οι αδελφοί του: *Βασιλιάς θα γίνεις πάνω μας; ή κύριος θα γίνεις σε μάς;* Και μίσησαν αυτόν ακόμη περισσότερο*ετι μάλλον* για τα όνειρά*ενύπνια* του και για τους λόγους του. **9** Ονειρεύθηκε δε και άλλο όνειρο*ενύπνιον*, και διηγήθηκε αυτό στους αδελφούς του· και είπε, *Δες, ονειρεύθηκα άλλο όνειρο*ενύπνιον*· και να*ιδού*, ο ήλιος και η σελήνη και έντεκα αστέρια με προσκυνούσαν.* **10** Και αφηγήθηκε [αυτό] προς τον πατέρα του και στους αδελφούς του και επέπληξε αυτόν ο πατέρας του και είπε προς αυτόν: *Τι [είναι] το ενύπνιο* τούτο, το οποίο ονειρεύθηκες*ενυπνιάσθης*; άραγε θα έλθουμε, εγώ και η μητέρα σου και οι αδελφοί σου, για να σε προσκυνήσουμε μέχρι το έδαφος;*

11 Και φθόνησαν αυτόν οι αδελφοί του· ο δε πατέρας του φύλαγε*πρόσεξε αυτό* το λόγο. **12** Και πήγαν οι αδελφοί του να βοσκήσουν τα πρόβατα του πατέρα τους στη Συχέμ. **13** Και είπε [ο] Ισραήλ στον Ιωσήφ: *Δεν βόσκουν οι αδελφοί σου στη Συχέμ; έλα να σε στείλω προς αυτούς.* Ο δε είπε σε αυτόν: *Να*ιδού*, εγώ.*

14 Και είπε σε αυτόν: *Πήγαινε λοιπόν να δείς, αν είναι καλά οι αδελφοί σου και καλά τα πρόβατα, και φέρε μου είδηση.* Και απέστειλε αυτόν από την κοιλάδα της Χεβρών· και ήλθε στη Συχέμ. **15** Και βρήκε αυτόν κάποιος άνθρωπος, *ενώ περιεπλανιόνταν στην πεδιάδα·* και ρώτησε αυτόν ο άνθρωπος, λέγοντας: *Τι ζητάς;*

16 Ο δε είπε: *Τους αδελφούς μου ζητώ· πες μου, παρακαλώ, που βόσκουν*. **17** Και είπε ο άνθρωπος: *Αναχώρησαν από δω· γιατί άκουσα αυτούς να λένε: Ας πάμε στη Δωθάν.* Και πήγε ο Ιωσήφ ακολουθώντας*κατόπιν* τους αδελφούς του, και βρήκε αυτούς στη Δωθάν.

18 Εκείνοι δε, όταν είδαν αυτόν από μακριά, πριν πλησιάσει σ' αυτούς, έκαναν συμβούλιο εναντίον του για να τον σκοτώσουν. **19** Και είπε ο ένας στον άλλο: *Δες*ιδού*, έρχεται εκείνος ο κύριος των ονείρων*ενυπνίων*·* **20** *ελάτε λοιπόν τώρα και ας φονεύσουμε*σκοτώσουμε *αυτόν και ας ρίξουμε αυτόν σε έναν από τους λάκκους· και θα πούμε, Θηρίο κακό τον κατέφαγε· και θα δούμε τι θα απογίνουν τα όνειρά*ενύπνια *του.* **21** Και όταν άκουσε ο Ρουβήν *απ*ελευθέρωσε αυτόν από τα χέρια τους, λέγοντας: *Ας μη του βλάψουμε τη ζωή.*

22 Και είπε σ' αυτούς ο Ρουβήν: *Μη χύσετε αίμα· ρίξτε αυτόν σε τούτο το λάκκο, που είναι στην έρημο, και χέρι μη βάλετε πάνω σ' αυτόν·* για να ελευθερώσει αυτόν από τα χέρια τους, [και] να τον αποδώσει στον πατέρα του.

23 Όταν λοιπόν ήλθε ο Ιωσήφ προς τους αδελφούς του, [αυτοί] ξέντυσαν τον Ιωσήφ από το χιτώνα του, το χιτώνα τον ποικιλόχρωμο, που ήταν πάνω του· **24** και αφού έλαβαν αυτόν, τον έριξαν στο *νερό*λάκκο· ο δε λάκκος [ήταν] άδειος*κενός*· δεν είχε *νερό*ύδωρ. **25** Έπειτα κάθησαν να φάνε ψωμί*άρτον*, και ανασηκώνοντας τα μάτια είδαν· και να*ιδού*, μια συνοδεία*καραβάνι* Ισμαηλιτών ερχόνταν από τη Γαλαάδ με τις καμήλες τους φορτωμένες αρώματα και βάλσαμο και μύρο, και πορευόνταν για να *μετα*φέρουν αυτά κάτω στην Αίγυπτο.

26 Και είπε ο Ιούδας στους αδελφούς του: *Ποιά η ωφέλεια, αν φονεύσουμε τον αδελφό μας και [να] κρύψουμε το αίμα του;* **27** *ελάτε και ας τον πουλήσουμε στους Ισμαηλίτες· και ας μη απλώσουμε τα χέρια μας πάνω του· διότι είναι αδελφός μας, σάρκα μας.* Και υπάκουσαν οι αδελφοί του. **28** Και ενώ διάβαιναν οι Μαδιανίτες έμποροι, ανάσυραν κι ανέβασαν τον Ιωσήφ απ' το λάκκο και πούλησαν τον Ιωσήφ για 20 αργύρια*σβώλους ή κρίκους ασήμι* στους Ισμαηλίτες· εκείνοι δε έφεραν τον Ιωσήφ στην Αίγυπτο.

29 Επέστρεψε δε ο Ρουβήν στο λάκκο, και δες*ιδού*, ο Ιωσήφ δεν [ήταν] στον λάκκο· και *δι*έσχισε τα ρούχα *ιμάτια* του. **30** Και στράφηκε προς τους αδελφούς του, και είπε: *Το παιδί δεν [υπάρχει] και εγώ, εγώ που να πάω;*

31 Τότε έλαβαν το χιτώνα του Ιωσήφ και έσφαξαν ένα κατσίκι*ερίφιον εκ των αιγών*, και βούτηξαν*έβαψαν* το χιτώνα μέσα στο αίμα· **32** και *απ*έστειλαν το χιτώνα τον ποικιλόχρωμο, και έφεραν αυτόν στον πατέρα τους και είπον, *Βρήκαμε αυτόν· γνώρισε τώρα, αν είναι ο χιτώνας του γιου σου* ή όχι. **33** Ο δε *ανα*γνώρισε αυτόν και είπε: *Ο χιτώνας του γιου μου [είναι]· θηρίο κακό κατέφαγε αυτόν· όλος κατασπαράχθηκε ο Ιωσήφ.* **34** Και διέσχισε ο Ιακώβ τα ρούχα*ιμάτια/μανδύες* του και έβαλε σάκο στη μέση*οσφύν* του

[37:10] Κφ. 27:29 **[37:11]** Πρ. 7:9, Δαν. 7:28, Λου. 2:19, 51 **[37:14]** Κφ. 35:27 **[37:16]** Ασ. Ασ. 1:7 **[37:17]** 2Βα. 6:13 **[37:18]** 1Σα. 19:1, Ψλ. 31:13,37:12,104:21, Ματ. 27:1, Μαρ. 14:1, Ιωα. 11:53, Πρ. 23:12 **[37:20]** Παρ. 1:11,16, 6:17, 27:4 **[37:21]** Κφ. 42:22 **[37:25]** Παρ. 30:20, Αμώς 6:6, six. 28,36, Ιερ. 8:22 **[37:26]** Κφ. 4:10, six. 20, Ιωβ 16:18 **[37:27]** 1Σα. 18:17, Κφ. 42:21, Κφ. 29:14 **[37:28]** Κρ. 6:3, Κφ. 45:4,5, Ψλ. 105:17, Πρ. 7:9, Ματ. 27:9 **[37:29]** Ιωβ 1:20 **[37:30]** Κφ. 42:13,36, Ιερ. 31:15 **[37:31]** six. 23 **[37:33]** six. 20, Κφ. 44:28 **[37:34]** six. 29, 2Σα. 3:31, Γεν. 25:27

VG **[37:6-18]** ...**σκέφτηκαν** να τον σκοτώσουν. **[37:19-20]** Ελάτε, ας τον σκοτώσουμε και ας τον ρίξουμε σε παλιά στέρνα... **[37:21-24]** Και τον έριξαν σε παλιά στέρνα, η οποία δεν είχε νερό. **[37:25]** Και ενώ κάθισαν για να φάνε ψωμί, είδαν Ισμαηλίτες οδοιπόρους... να μεταφέρουν αρώματα, ρητίνη και στακτή στην Αίγυπτο. **[37:26-28]** ...για 20 αργύρια· και αυτοί τον οδήγησαν στην Αίγυπτο. **[37:29-33]** Είναι ο χιτώνας του γιου μου· άγριο θηρίο τον έφαγε, θηρίο κατασπάραξε τον Ιωσήφ. **[37:32-34]** ...και πενθούσε τον γιο του για πολύ καιρό.

Ο' **[37:5]** ἐνυπνιασθεὶς δὲ Ἰωσὴφ ἐνύπνιον ἀπήγγειλεν αὐτὸ... **[37:6-7]** ...ὦμην ἡμᾶς δεσμεύειν **δράγματα** ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου καὶ ἀνέστη τὸ ἐμὸν **δράγμα** καὶ ὀρθώθη· περιστραφέντα δὲ τὰ δράγματα ὑμῶν προσεκύνησαν τὸ ἐμὸν δράγμα **[37:8]** ...καὶ προσετέθησαν ἔτι μισεῖν αὐτὸν ἕνεκεν τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ καὶ ἕνεκεν τῶν **ῥημάτων** αὐτοῦ **[37:9-10]** ...καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ... ἐπὶ τὴν γῆν **[37:11]** **ἐζήλωσαν**... **διετήρησεν τὸ ῥῆμα** **[37:12-14]** ...ἴδε εἰ ὑγιαίνουσιν οἱ ἀδελφοί σου καὶ τὰ πρόβατα... **[37:15-18]** ...καὶ **ἐπονηρεύοντο** τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν **[37:19]** ...**ὁ ἐνυπνιαστής**... **[37:20]** ...καὶ ἐροῦμεν **θηρίον πονηρόν**... **[37:21]** ...Ῥουβὴν **ἐξείλατο**... αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ εἶπεν· **οὐ πατάξομεν αὐτὸν εἰς ψυχήν** **[37:22-23]** ...χιτῶνα τὸν ποικίλον... **[37:24-25]** ...ὁδοιπόροι Ἰσμαηλῖται... ἔφερον θυμιαμάτων καὶ **ῥητίνης** καὶ στάκτης· ἐπορεύοντο δὲ καταγαγεῖν εἰς Αἴγυπτον **[37:26]** ...τί χρήσιμον ἐὰν... **[37:27]** δεῦτε ἀποδώμεθα αὐτόν... **[37:28]** καὶ παρεπορεύοντο οἱ ἄνθρωποι οἱ Μαδιηναῖοι οἱ ἔμποροι... καὶ ἀπέδοτο τὸν Ἰωσὴφ τοῖς Ἰσμαηλίταις **εἴκοσι χρυσῶν** (Λ+Χ: ἐναντι τριάκοντα ἀργυρίων, *σ.σ. σοβαρότατη παρανόηση των Ο', ή τιμή δούλου τήν έποχή έκείνη ήταν 20–30 άργυρά*) καὶ κατήγαγον τὸν Ἰωσὴφ εἰς Αἴγυπτον **[37:29-30]** ...ἐγὼ δὲ ποῦ πορεύομαι ἔτι; **[37:31]** ...καὶ **ἐμόλυναν** τὸν χιτῶνα τῷ αἵματι **[37:32]** ...τὸν ποικίλον... ἐπίγνωθι εἰ χιτὼν τοῦ υἱοῦ σου ἐστίν ἢ οὔ **[37:33]** καὶ ἐπέγνω αὐτὸν καὶ εἶπεν... ἐστὶν **θηρίον πονηρὸν** κατέφαγεν αὐτόν· θηρίον ἥρπασεν τὸν Ἰωσήφ **[37:34]** διέρρηξεν δὲ Ἰακὼβ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐπέθετο σάκκον ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ

και πένθησε το γιο του μέρες πολλές. **35** Και πήγαν όλοιπάντες οι γιοι του και όλεςπάσαι οι κόρες του, για να παρηγορήσουν αυτόν· αλλά δεν ήθελε να παρηγορηθεί, λέγοντας ότι: *πενθώντας θα κατεβώ στο γιο μου στον τάφο(Εβρ./Ο' Άδη)*. Και έκλαψε αυτόν ο πατέρας του. **36** Οι δε Μαδιανίτες τον πούλησαν στην Αίγυπτο στον Πετεφρή, αυλικό του Φαραώ, άρχοντα των σωματοφυλάκων.

38 **[ΛΗ]** ΣΤΟ ΚΑΙΡΟ ΕΚΕΙΝΟ κατέβηκε ο Ιούδας απ' τα αδέλφια του και στράφηκεετράπη/κατασκήνωσε κοντά σε κάποιο άνθρωπο Οδολλαμίτη ονομαζόμενο Ειρά. **2** Και είδε εκεί ο Ιούδας την κόρη κάποιου Χαναναίου, ονομαζομένου Σουά· και έλαβε αυτή και εισήλθε προς αυτή. **3** Η δε συνέλαβε, και γέννησε γιο· καιαποκάλεσε το όνομα αυτού Ηρ.

4 Συνέλαβε δε πάλι και γέννησε γιο· και κάλεσε το όνομα του Αυνάν. **5** Γέννησε δε πάλι και άλλο γιο· και κάλεσε το όνομα αυτού Σηλά· ήταν δε [ο Ιούδας] στη Χασβί, όταν γέννησε αυτόν. **6** Και έλαβε ο Ιούδας γυναίκα στον Ηρ τον πρωτότοκο του, ονομαζομένη Θάμαρ. **7** Ο Ηρ δε ο πρωτότοκος του Ιούδα στάθηκε κακός μπροστά στον Κύριο· και θανάτωσε αυτόν ο Κύριος.

8 Είπε δε ο Ιούδας στον Αυνάν: *Είσελθεσχετίσου προς τη γυναίκα του αδελφού σου, και παντρέψουνυμφεύθητι αυτή, και ανάστησε σπέρμα στον αδελφό σου*. **9** Αλλ' ο Αυνάν ήξερε, ότι το σπέρμααπόγονος δεν θα είναι δικό του· για τούτο, όταν εισερχόταν στη γυναίκα του αδελφού του, έχυνε στη γη, για να μη δώσει σπέρμα στον αδελφό του. **10** Και αυτό το οποίο έπραττε φάνηκε κακό μπροστά στον Κύριο· ώστε θανάτωσε και αυτόν.

11 Και είπε ο Ιούδας στη Θάμαρ τη νύφη του: *Κάθησε χήρα στο σπίτιοίκω του πατέρα σου, έως ότου ο Σηλά ο γιος μου μεγαλώσει*· διότι έλεγε: *Μήπως πεθάνει και αυτός, όπως οι αδελφοί του*. Πήγε λοιπόν η Θάμαρ και κατοίκησε στο σπίτιοίκο του πατέρα της.

12 Και μετά πολλές μέρες πέθανε η κόρη του Σουά, η γυναίκα του Ιούδα· και αφού παρηγορήθηκε [ο] Ιούδας, ανέβηκε στους [κουρευτές] των προβάτων του στη Θαμνά, αυτός και ο φίλος του Ειρά ο Οδολλαμίτης. **13** Και ανάγγειλαν στη Θάμαρ, λέγοντες: *Ναιδού, ο πεθερός σου ανεβαίνει στη Θαμνά για να κουρέψει τα πρόβατά του*. **14** Αυτή δε αποβάλουσα τα ρούχαενδύματα της χηρείας της, σκεπάσθηκε με κάλυμμασάλι και περιτυλίχθηκε και κάθησε κατά την δίοδο που είναι στο δρόμο προς την Θαμνά· *διότι είδε ότι έγινε μεγάλος ο Σηλά, και αυτή δεν δόθηκε σ' αυτόν για γυναίκα.*

15 Και όταν είδε αυτή ο Ιούδας, τη νόμισε για πόρνη· διότι είχε καλυμμένο το πρόσωπό της. **16** Και καθ' οδόν στράφηκε προς αυτή, και είπε: *Άσε με, παρακαλώ, να εισέλθω προς σέ*· διότι δεν γνώριζε ότι ήταν η νύφη του. Η δε είπε: *Τι θα μου δώσεις, για να εισέλθεις προς εμέ;* **17** Ο δε είπε, *Εγώ θα [σου] στείλω [ένα] κατσικάκιερίφιον αιγών από το κοπάδιποιμνίου*. Και εκείνη είπε: *[Μου] δίνεις ενέχυρο, έως ότου να στείλεις αυτό*;

18 Ο δε είπε: *Τι ενέχυρο να σου δώσω*; Κι εκείνη είπε: *Τη σφραγίδα σου και το περιδέραιο σου και τη ράβδο σου που 'ναι στο χέρι σου.* Και έδωκε [αυτά] σ' αυτή και εισήλθε προς αυτή, και συνέλαβε απ' αυτόν. **19** Μετά απ' αυτά αφού σηκώθηκε, αναχώρησε και αφού απέβαλε το κάλυμμά της, ντύθηκε τα ρούχαενδύματα της χηρείας της.

20 Ο δε Ιούδας έστειλε το κατσικάκιερίφιο αιγών με το χέρι του φίλου του, του Οδολλαμίτου, για να παραλάβει το ενέχυρο από το χέρι της γυναίκας· πλην δεν τη βρήκε· **21** και ρώτησε τους ανθρώπους του τόπου της, λέγοντας: *Που [είναι] η πόρνη, η οποία [ήταν] στη δίοδο πάνω στο δρόμο*; οι δε είπαν: *Δεν στάθηκε εδώ πόρνη*. **22** Και επέστρεψε προς τον Ιούδα και είπε: *Δεν βρήκα αυτή· μάλιστα οι άνθρωποι του τόπου είπαν: Δεν στάθηκε εδώ πόρνη.* **23** Και είπε ο Ιούδας: *Ας έχει [αυτά], για να μη γίνουμε ντροπήόνειδος· πάντωςιδού, εγώ έστειλα το κατσικάτιερίφιο, εσύ όμως δεν τη βρήκες.*

24 Και μετά περίπου 3 μήνες, ειπώθηκε στον Ιούδα: *[Η] Θάμαρ η νύφη σου πορνεύθηκε, και μάλιστα, δεςιδού, [είναι] έγκυος από πορνεία*. Και είπε ο Ιούδας: *Φέρτε αυτή έξω και ας κατακαεί*. **25** Και όταν φερνόταν έξω, απέστειλε στο πεθερό της, λέγοντας: *Από τον άνθρωπο του οποίου [είναι] αυτά είμαι έγκυος*, και είπε ακόμαέτι, *Γνώρισε, παρακαλώ, τίνος [είναι] η σφραγίδα και το περιδέρραιο, και αυτή η ράβδος*. **26** Και ο Ιούδας αναγνώρισε [αυτά]· και είπε: *[Άυτη είναι] δικαιότερη από μένα, διότι δεν έδωσα αυτήν στο Σηλά το γιο μου*. Και δεν είχε πλέον σχέσεις με αυτή.

[37:35] 2Σα. 12:17, Κφ. 42:38, 44:29, 31 **[37:38]** Κφ. 39:1, (Γεν. 45:5) **[38:1]** Κφ. 19:3, 2Βα. 4:8 **[38:2]** Κφ. 34:2, 1Χρ. 2:3 **[38:3]** Κφ. 46:12, Αρ. 26:19 **[38:4]** Κφ. 46:12, Αρ. 26:19 **[38:5]** Κφ. 46:12, Αρ. 26:20 **[38:6]** Κφ. 21:21 **[38:7]** Κφ. 46:12, Αρ. 26:19, 1Χρ. 2:3 **[38:8]** Δευ. 25:5, Ματ. 22:24 **[38:9]** Δευ. 25:6 **[38:10]** Κφ. 46:12, Αρ. 26:19 **[38:11]** Ρουθ 1:13, Λευ. 22:13 **[38:12]** 2Σα. 13:39 **[38:13]** I.N. 15:10,57, Κρ. 14:1 **[38:14]** Παρ. 7:12, six. 11,26 **[38:17]** Ιεζ. 16:33, six. 20 **[38:18]** six. 15 **[38:19]** six. 14 **[38:24]** Κρ. 19:2, Λευ. 21:9, Δευ. 22:21, Κρ. 15:6, Ιερ. 29:22 **[38:25]** Κφ. 37:32, six. 18 **[38:26]** Κφ. 37:33, 1Σα. 24:17, six. 14, Ιωβ 34:31,32, Ρω. 1:31-32

VG **[37:35]** Θα κατεβώ πενθώντας προς τον γιο μου στον κάτω κόσμο (in infernum). Και ενώ εκείνος επέμενε στο κλάμα, **[37:36]** ...στον Πουτιφάρ, ευνούχο του Φαραώ και αρχηγό των στρατιωτών. **[38:1-9]** Γνωρίζοντας ότι το παιδί δεν θα είναι δικό του, όταν πήγαινε με την νύφη του, έχυνε το σπέρμα του στην γη, για να μη γεννηθούν παιδιά με του αδελφού του το όνομα. **[38:10]** Και ο Κύριος τον σκότωσε **γιατί έκανε ένα απεχθές πράγμα.** **[38:11-16]** ...Τι θα μου δώσεις για να απολαύσεις τη συνεύρεση μαζί μου; **[38:17-18]** ...δακτυλιδι, **βραχιόλι** και ράβδο... **[38:19-24]** ...πόρνευσε, και **φαίνεται η κοιλιά της να φουσκώνει**... **[38:25]** Αλλά όταν την οδηγούσαν **στην εκτέλεση**... **[38:26]**

Ο' **[37:35]** ...ἦλθον **παρακαλέσαι**... οὐκ ἤθελεν **παρακαλεῖσθαι** λέγων ὅτι καταβήσομαι πρὸς τὸν υἱόν μου πενθῶν εἰς ᾅδου· καὶ ἔκλαυσεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ **[37:36]** οἱ δὲ Μαδιηναῖοι ἀπέδοτο τὸν Ἰωσὴφ εἰς Αἴγυπτον τῷ Πετεφρῇ τῷ **σπαδόντι** Φαραώ **ἀρχιμάγειρῳ** **[38:1-5]** ...Σηλὼμ· αὕτη δὲ ἦν ἐν Χασβί, ἡνίκα ἔτεκεν αὐτούς **[38:6-7]** ...**πονηρὸς**... ὁ Θεός **[38:8]** ...καὶ γαμβρεῦσαι αὐτήν... **[38:9-10]** **πονηρὸν** δὲ ἐφάνη... **[38:11]** ...ἕως μέγας γενηθῇ Σηλώμ... **[38:12]** ...καὶ παρακληθεὶς Ἰούδας... ἐπὶ τοὺς κείροντας... καὶ Ἰρὰς **ὁ ποιμὴν** αὐτοῦ... **[38:13-14]** καὶ **περιελομένη τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως ἀφ' ἑαυτῆς περιεβάλετο θερίστρῳ καὶ ἐκαλλωπίσατο**... εἶδεν γὰρ ὅτι μέγας γεγονὼς Σηλώμ... **[38:15]** ...**κατεκάλυψατο** γὰρ τὸ πρόσωπον... **[38:16-17]** ...ἐὰν δῷς **ἀρραβῶνα**... **[38:18]** ...τίνα τὸν ἀρραβῶνά σοι δώσω; ἡ δὲ εἶπε· τὸν δακτύλιόν σου καὶ **τὸν ὁρμίσκον**, καὶ τὴν ράβδον τὴν ἐν τῇ χειρί σου... **[38:19]** καὶ ἀναστᾶσα ἀπῆλθεν καὶ περιείλατο τὸ **θέριστρον** ἀφ' ἑαυτῆς... **[38:20]** ...ἐν χειρὶ **τοῦ ποιμένος** αὐτοῦ τοῦ Ὀδολαμίτου κομίσασθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικός· καὶ οὐχ εὗρεν αὐτήν **[38:21]** ...ἡ πόρνη ἡ γενομένη ἐν Αἰνὰν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ... **[38:22-23]** ...**μήποτε καταγελασθῶμεν**... **[38:24-25]** αὐτὴ δὲ ἀγομένη ἀπέστειλεν... ἐπίγνωθι τίνος ὁ δακτύλιος καὶ ὁ ὁρμίσκος καὶ ἡ ῥάβδος αὕτη **[38:26]** ἐπέγνω δὲ Ἰούδας καὶ εἶπεν· δεδικαίωται Θάμαρ ἢ ἐγώ, οὗ ἕνεκεν οὐκ ἔδωκα αὐτὴν Σηλὼμ τῷ υἱῷ μου...

27 Και κατά το καιρό [που] έμελλε να γεννήσει, δες[ιδού], δίδυμα [είχε] στην κοιλιά της. **28** Και ενώ γεννούσε, το [ένα] πρόβαλε το χέρι έξω· και η μαμή αφού έλαβε, έδεσε στο[επί την] χέρι του [ένα] νήμα κόκκινο, λέγοντας: *Αυτός εξήλθε πρώτος*. **29** Και καθώς έσυρε πίσω το χέρι του, δες[ιδού], εξήλθε ο αδελφός του· και αυτή είπε: *Ποιό χαλασμό έκανες; πάνω σου [ας είναι] ο χαλασμός*· γι' αυτό [απο]καλέσθηκε τ' όνομα του *[II]Φαρές*. **30** Κι έπειτα εξήλθε ο αδελφός του, ο οποίος είχε το κόκκινο νήμα πάνω[επί] στο χέρι του· και [απο]καλέσθηκε το όνομα του *Ζαρά*.

39 **[ΛΘ]** Ο ΔΕ ΙΩΣΗΦ κατέβηκε στην Αίγυπτο· και ο Πετεφρής ο αυλικός του Φαραώ, ο άρχοντας των σωματοφυλάκων, άνθρωπος Αιγύπτιος, αγόρασε αυτόν από τα χέρια των Ισμαηλιτών, οι οποίοι κατέβασαν αυτόν εκεί.

2 Και ήταν ο Κύριος με τον Ιωσήφ, και ήταν άνθρωπος ευοδούμενος· και κατοικούσε[ευρίσκετο] στον οίκο του κυρίου αυτού, [του] Αιγυπτίου. **3** Και είδε ο κύριος του, ότι ο Κύριος [ήταν] μαζί του, και ευόδωνε ο Κύριος στα χέρια του όλα[πάντα] όσα έκανε. **4** Και βρήκε ο Ιωσήφ χάρη μπροστά του κι υπηρετούσε αυτόν· και τον κατέστησε επιστάτη πάνω στον οίκο του· και όλα[πάντα] όσα είχε, [τα] παρέδωσε στα χέρια του. **5** Και από εκείνον τον καιρό, αφού κατέστησε αυτόν επιστάτη πάνω στον οίκο του και πάνω[επί] στα πάντα όσα είχε, ευλόγησε ο Κύριος τον οίκο του Αιγυπτίου εξ αιτίας του Ιωσήφ· και ήταν η ευλογία του Κυρίου πάνω σε όλα όσα είχε, στο σπίτι[οίκω] και στους αγρούς. **6** Και παρέδωσε πάντα όσα είχε στα χέρια του Ιωσήφ· και δεν ήξερε από τα υπάρχοντά του τίποτα[ουδέν], πλην το ψωμί[άρτο] που έτρωγε. Ήταν δε ο Ιωσήφ όμορφος[ευειδής] και ωραίος στη διάπλαση[όψιν].

7 Και μετά αυτά τα πράγματα, η γυναίκα του κυρίου του έρριξε τα μάτια της πάνω στον Ιωσήφ· και είπε: *Κοιμήσου[Πλάγιασε] μαζί μου*. **8** Αλλ' εκείνος δεν ήθελε, και είπε στη γυναίκα του κυρίου του: *Δες[ιδού]· ο κύριός μου δεν γνωρίζει τίποτα[ουδέν] από όσα είναι μαζί μου στο σπίτι· και πάντα όσα έχει, παρέδωσε στα χέρια μου*· **9** *δεν είναι μέσα σ' αυτό το σπίτι κανείς[ουδείς] μεγαλύτερός μου, ούτε είναι απαγορευμένο σ' εμένα άλλο τι[ποτα] από εσένα, διότι είσαι η γυναίκα του· και πως να πράξω αυτό[τούτο] το μέγα κακό, και ν' αμαρτήσω ενώπιον[εναντίον] του Θεού;*

10 Αν και λαλούσε προς τον Ιωσήφ καθημερινά, αυτός[ούτος] όμως δεν υπάκουσε σ' αυτή να κοιμηθεί* μαζί της, για να συνευρεθεί με αυτή.

11 Και κάποια μέρα μπήκε[εισήλθεν] [ο Ιωσήφ] στο σπίτι για να κάνει τα έργα του, και κανείς από τους ανθρώπους του οίκου [δεν ήταν] εκεί στο σπίτι. **12** Και εκείνη άρπαξε αυτόν από το ρούχο[ιματίου] του, λέγοντας: *Κοιμήσου μαζί μου*· αλλά εκείνος αφού άφησε το ρούχο* του στα χέρια της, έφυγε, και βγήκε έξω. **13** Και καθώς είδε ότι άφησε το ιμάτιο* του στα χέρια της και έφυγε έξω, **14** κραύγασε[βόησε] στους ανθρώπους της [κατ]οικίας της και μίλησε σ' αυτούς, λέγοντας: *Δείτε[Ίδετε], έφερε σε μας άνθρωπο Εβραίο για να μας εμπαίξει[περιγελάσει]· εισήλθε προς εμένα για να κοιμηθεί μαζί μου και εγώ βόησα* με φωνή μεγάλη*· **15** *και καθώς άκουσε ότι ύψωσα τη φωνή μου και βόησα*, [και] αφήσας το ιμάτιο* του δίπλα μου έφυγε και βγήκε[εξήλθεν] έξω*.

16 Και απέθεσε το ενδυμά[ιμάτιο] του δίπλα της, έως ού ήλθε ο κύριος αυτού στον οίκο του. **17** Και είπε προς αυτόν κατά αυτούς τους λόγους, λέγοντας: *Ο δούλος ο Εβραίος, τον οποίον έφερες σε μας, ήρθε[εισήλθε] προς εμένα για να με εμπαίξει[χ. 14]*, **18** *και όταν ύψωσα τη φωνή μου και βόησα, αφού άφησε το ενδυμά[ιμάτιον] του κοντά μου, έφυγε έξω*. **19** Και καθώς άκουσε ο κύριος αυτού τα λόγια της γυναικός του, τα οποία μίλησε προς αυτόν, λέγοντας: *Αυτό μου έκαμε ο δούλος σου*, εξήφθηκε[άναψε] η οργή του.

20 Και αφού έλαβε ο κύριος του Ιωσήφ αυτόν, τον έβαλε στην οχυρή φυλακή, στον τόπο όπου οι δέσμιοι του βασιλιά ήταν φυλακισμένοι και διέμενε εκεί στην οχυρή φυλακή. **21** Αλλ' ο Κύριος ήταν με τον Ιωσήφ και εξέχεε σε αυτόν έλεος, και έδωκε χάρη σ' αυτόν μπροστά στον αρχιδεσμοφύλακα. **22** Και παρέδωσε ο αρχιδεσμοφύλακας στα χέρια του Ιωσήφ όλους[πάντας] τους δεσμίους, τους [ευρισκομένους] στην οχυρωμένη φυλακή· και πάντα όσα [δια]πράττονταν εκεί, αυτός έκανε [αυτά]. **23** Ο αρχιδεσμοφύλακας δεν [επι]θεωρούσε τίποτα από των [όσα ήταν] στα χέρια του· διότι ο Κύριος ήταν μαζί του και ο Κύριος ευόδωνε όσα αυτός έκανε.

40 **[Μ]** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΑΥΤΑ, ο οινοχόος του βασιλιά της Αιγύπτου και ο αρτοποιός[φούρναρης] αμάρτησαν στον κύριο τους[(τον βασιλιά της Αιγύπτου)]. **2** Και οργίστηκε ο Φαραώ εναντίον των δύο

[38:29] Κφ. 46:12, Αρ. 26:20, 1Χρ. 2:4, Ματ. 1:3 **[II]Χαλασμός [39:1]** Κφ. 37:36, Ψλ. 105:17, Κφ. 37:28 **[39:2]** six. 21, Κφ. 21:22, 26:24, 28,28:15, 1Σα. 16:18, 18:14,28, Πρ. 7:9 **[39:3]** Ψλ. 1:3 **[39:4]** Κφ. 18:3, 19:19, six. 21, Κφ. 24:2 **[39:5]** Κφ. 30:27 **[39:6]** 1Σα. 16:12 **[39:7]** 2Σα. 13:11 **[39:9]** Παρ. 6:29,32, Κφ. 20:6, Λευ. 6:2, 2Σα. 12:13, Ψλ. 51:4 **[39:12]** Παρ. 7:13 **[39:17]** Εξ. 23:1, Ψλ. 120:3 **[39:19]** Παρ. 6:34-35 **[39:20]** Ψλ. 105:18, 1Πε. 2:19, Κφ. 40:3, 15, 41:14 **[39:21]** Εξ. 3:21, 11:3, 12:36, Ψλ. 106:46, Παρ. 16:7, Δαν. 1:9, Πρ. 7:9,10 **[39:22]** Κφ. 40:3,4 **[39:23]** six. 2,3 **[40:1]** Νεε. 1:11 **[40:2]** Παρ. 16:14

VG **[38:27-29]** Εκείνος όμως τράβηξε πίσω το χέρι, και βγήκε ο άλλος και η γυναίκα είπε: **Γιατί διαίρεσες τον διαχωρισμό**;... **[38:30]** Μετά βγήκε ο αδελφός του κρατώντας στο χέρι **το άλικο** (έντονο κόκκινο) νήμα, και επωνομάσθηκε Ζαρά. **[39:1]** ...και ο Πουτιφάρ, ευνούχος του Φαραώ, **αρχηγός του στρατού**... **[39:2-6]** ...ήταν ωραίος στο πρόσωπο και όμορφος στην εμφάνιση. **[39:7-8]** Εκείνος όμως δεν συγκατένευσε καθόλου στην ανόσια πράξη... **[39:9]** ...πώς λοιπόν μπορώ να κάνω αυτό το κακό... εναντίον... **[39:10]** Με τέτοια λόγια, ημέρα με την ημέρα, η γυναίκα ενοχλούσε τον νεαρό· **εκείνος όμως αρνούνταν την ατίμωση. [39:11-13]** Και όταν... είδε το ένδυμα στα χέρια της **και ότι η ίδια είχε περιφρονηθεί,**

Ο' **[38:27-28]** ...λαβοῦσα δὲ ἡ μαῖα ἔδησεν ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ κόκκινον λέγουσα· οὗτος ἐξελεύσεται πρότερος **[38:29]** ὡς δὲ ἐπισυνήγαγεν τὴν χεῖρα, εὐθὺς ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ἡ δὲ εἶπεν· τί διεκώπη διὰ σὲ φραγμός; καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Φαρές **[38:30]** ... **[39:1]**Ἰωσὴφ δὲ κατήχθη εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν Πετεφρῆς ὁ εὐνοῦχος Φαραώ, **ἀρχιμάγειρος**, ἀνὴρ Αἰγύπτιος ἐκ χειρὸς Ἰσμαηλιτῶν οἱ κατήγαγον αὐτὸν ἐκεῖ **[39:2]** ...**ἦν ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων**... **[39:3-6]** ...ἦν Ἰωσὴφ **καλὸς τῷ εἴδει** καὶ ὡραῖος τῇ ὄψει σφόδρα **[39:7]** ...μετὰ τὰ **ῥήματα** ταῦτα καὶ ἐπέβαλεν ἡ γυνή... **[39:8-9]** ...οὐδὲ **ὑπεξῄρηταί** ἀπ' ἐμοῦ... πῶς ποιήσω **τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν** τοῦτο ἐναντίον... **[39:10]** ...τοῦ συγγενέσθαι αὐτῇ **[39:11-12]** καὶ ἐπεσπάσατο... **[39:13-14]** ...παῖδα Ἑβραῖον ἐμπαίζειν ἡμῖν... **[39:15]** ...καταλιπὼν... **[39:16]** καὶ καταλιμπάνει τὰ ἱμάτια παρ' ἑαυτῇ... **[39:17]** ...τὰ **ῥήματα** ταῦτα... **[39:18-19]** ...τὰ **ῥήματα**... οὕτως ἐποίησέν μοι ὁ παῖς σου· καὶ ἐθυμώθη ὀργή **[39:20]** ...εἰς τὸ ὀχύρωμα... κατέχονται ἐκεῖ ἐν τῷ ὀχυρώματι **[39:21]** ...καὶ **κατέχεεν αὐτοῦ ἔλεος**... **[39:22]** ...τὸ δεσμωτήριον... καὶ πάντας **τοὺς ἀπηγμένους** ὅσοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ... ποιοῦσιν ἐκεῖ **[39:23]** ... **[40:1]** ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ **ῥήματα** ταῦτα ἥμαρτεν ὁ **ἀρχιοινοχόος** τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς τῷ κυρίῳ αὐτῶν...

αυλικών του, κατά του αρχιοινοχόου, και κατά του αρχισιτοποιού. **3** Και έβαλε αυτούς υπό φύλαξη στον οίκο του άρχοντα των σωματοφυλάκων, στην οχυρωμένη φυλακή, στον τόπο όπου ο Ιωσήφ ήταν φυλακισμένος. **4** Ο δε άρχοντας των σωματοφυλάκων εμπιστεύθηκε αυτούς στον Ιωσήφ και [αυτός] τους υπηρετούσε· ήταν δε [για] κάποιο καιρό στη φυλακή.

5 Και ο οινοχόος και ο αρτοποιός του βασιλιά της Αιγύπτου, οι οποίοι [ήταν] φυλακισμένοι στην οχυρή φυλακή, ονειρεύτηκαν όνειρο[ενύπνιο] και οι δύο[αμφότεροι], ο καθένας το όνειρό[ενύπνιον] του στην ίδια νύχτα, ο καθένας κατά την εξήγηση του ονείρου* του.

6 Ο δε Ιωσήφ εισερχόμενος προς αυτούς το πρωί, τους είδε· και να[ιδού], ήταν ταραγμένοι[κατηφείς]. **7** Και ρώτησε τους αυλικούς του Φαραώ, τους [ευρισκόμενους] μαζί του στη φυλακή στον οίκο του κυρίου του, λέγοντας: *Γιατί τα πρόσωπά σας [είναι] σκυθρωπά σήμερα*;

8 Οι δε είπαν προς αυτόν: *Ονειρευθήκαμε ενύπνιο-όνειρο και δεν είναι [εδώ] κανείς ο οποίος να το εξηγήσει*. Και είπε προς αυτούς ο Ιωσήφ: *Δεν ανήκουν στον Θεό οι εξηγήσεις; διηγηθείτε μου, παρακαλώ*.

9 Και διηγήθηκε ο αρχιοινοχόος το ονειρό* του προς τον Ιωσήφ και είπε σ' αυτόν: *[Είδα] στο όνειρό μου και δες[ιδού], [μια] άμπελος[κλήμα] μπροστά μου·* **10** *και στην άμπελο* [ήταν] τρεις κλάδοι και φαινόταν σαν να βλαστάνει και τα άνθη της πρόβαλαν[εξήνθησαν] [και] τα τσαμπιά[οι βότρυες] του σταφυλιού ωρίμασαν·* **11** *το δε ποτήρι του Φαραώ [ήταν] στο χέρι μου· και έλαβα τα σταφύλια και έθλιψα[έστυψα] αυτά στο ποτήρι του Φαραώ και έδωκα το ποτήρι στο χέρι του Φαραώ.*

12 Και είπε ο Ιωσήφ σε αυτόν: *Αύτη [είναι] η εξήγηση αυτού· οι τρεις κλάδοι είναι τρεις ημέρες·* **13** *μετά από τρεις ημέρες, ο Φαραώ θα υψώσει το κεφάλι σου και θα σε αποκαταστήσει στο αξίωμα[υπούργημά] σου· και θα δώσεις το ποτήρι του Φαραώ στο χέρι του κατά την προηγούμενη συνήθεια, όταν ήσουν οινοχόος του·* **14** *πλην θυμήσου με, όταν γίνει σε σένα καλό· και [κάνε], παρακαλώ, έλεος προς εμέ και ανάφερε για μένα προς τον Φαραώ και εξάγαγέ με από το οίκημα[οίκο] αυτό·* **15** *επειδή αληθινά κλέφτηκα από τη γη των Εβραίων· και εδώ πάλι δεν διέπραξα τίποτα[ουδέν], ώστε να με βάλουν σε αυτό το λάκκο[τρύπα].*

16 Και όταν είδε ο αρχισιτοποιός ότι η εξήγηση [ήταν] καλή, είπε προς τον Ιωσήφ: *Και εγώ [είδα] στο όνειρό μου και δες[ιδού], τρία καλάθια[κάνιστρα] λευκά[άσπρα ήταν] πάνω στο κεφάλι μου·* **17** *και μέσα στο πανέρι[κανίστρω] το πάνω στην κορυφή[ανωτέρω] [ήταν] από όλα τα φαγητά του Φαραώ, της τέχνης του αρτοποιού· και τα πουλιά[πτηνά] έτρωγαν αυτά από το κάνιστρο το πάνω[άνωθεν] από το κεφάλι μου.* **18** Και αποκρίθηκε ο Ιωσήφ και είπε: *Αυτή [είναι] η εξήγηση τούτου· τα τρία κάνιστρα είναι τρεις ημέρες·* **19** *μετά 3 ημέρες ο Φαραώ θα υψώσει[αφαιρέσει] το κεφάλι σου πάνω από σένα και θα σε κρεμάσει σε ξύλο και τα πουλιά[πτηνά] θα φάνε τη σάρκα σου από πάνω σου.*

20 Και την τρίτη ημέρα, μέρα των γενεθλίων του Φαραώ, έκανε συμπόσιο σε όλους τους δούλους του· και ύψωσε το κεφάλι του αρχιοινοχόου και το κεφάλι του αρχισιτοποιού ανάμεσα στους δούλους του. **21** Και τον μεν αρχιοινοχόο αποκατέστησε στην οινοχοΐα του, και έδωκε το ποτήρι στο χέρι του Φαραώ· **22** τον δε αρχισιτοποιό κρέμασε, καθώς εξήγησε ο Ιωσήφ σε αυτούς. **23** Ο αρχιοινοχόος όμως δεν θυμήθηκε τον Ιωσήφ, αλλά λησμόνησε αυτόν.

41 **[ΜΑ]** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΠΑΡΕΛΕΥΣΗ δύο χρόνων[ετών] ο Φαραώ είδε όνειρο[ενύπνιον]· και να[ιδού], στεκόταν κοντά στο ποτάμι. **2** Και δες[ιδού], 7 δαμάλια[γελάδια/μοσχάρια γάλακτος] όμορφα και παχύσαρκα ανέβαιναν απ' το Ποτάμι και έβοσκαν στο λιβάδι. **3** και να[ιδού], άλλα επτά δαμάλια* ανέβαιναν μετά εκείνα από το ποτάμι, άσχημα και λεπτόσαρκα, και στέκονταν κοντά στα [άλλα] δαμάλια* στο χείλος του ποταμού· **4** και τα δαμάλια* τ' άσχημα και λεπτόσαρκα κατάφαγαν τα 7 δαμάλια* τα όμορφα και παχύσαρκα. Τότε ξύπνησε ο Φαραώ.

5 Και αφού [απο]κοιμήθηκε ονειρεύθηκε δεύτερη φορά· και δες[ιδού], επτά στάχυα παχιά και καλά ανέβαιναν από τον αυτό κορμό· **6** και να[ιδού], [άλλα] επτά στάχυα λεπτά[αδύναμα] και καμένα απ' τον ανατολικό ανέμο αναφύονταν μετά [από] εκείνα· **7** και τα στάχυα τα λεπτά κατάπιαν τα επτά στάχυα τα παχιά και μεστά. Και ξύπνησε ο Φαραώ και να, [ήταν] όνειρο.

8 Και το πρωί το πνεύμα του ήταν ταραγμένο· και [απ]έστειλε [και] κάλεσε όλους τους μάγους της Αιγύπτου κι όλους τους σοφούς αυτής· και διηγήθηκε σ' αυτούς ο Φαραώ τα όνειρά του· αλλά δεν [ήταν] κανείς ο οποίος να εξηγήσει αυτά στον Φαραώ.

[40:3] Κφ. 39:20,23 **[40:8]** Κφ. 41:15, Κφ. 41:16, Δαν. 2:11,28,47 **[40:12]** six. 18, Κφ. 41:12,25, Κρ. 7:14, Δαν. 2:36, 4:19, Κφ. 41:26 **[40:13]** 2Βα. 25:17, Ψλ. 3:3, Ιερ. 52:31 **[40:14]** Λου. 23:42, I.N. 2:12, 1Σα. 20:14-15, 2Σα. 9:1, 1Βα. 2:7 **[40:15]** Κφ. 39:20 **[40:18]** six. 12 **[40:19]** six. 13 **[40:20]** Ματ. 14:6, Μαρ. 6:21, six. 12,19, Ματ. 25:19 **[40:21]** six. 13, Νεε. 2:1 **[40:22]** six. 19 **[40:23]** Ιωβ 19:14, Ψλ. 31:12, Εκκ. 9:15,16, Αμώς 6:6 **[41:8]** Δαν. 2:1, 4:5,19, Εξ. 7:11,22, Ησ. 29:14, Δαν. 1:20, 2:2, 4:7, Ματ. 2:1

VG **[40:6]** ...Και όταν... και τους είδε λυπημένους, **[40:7]** ...Γιατί το πρόσωπό σας είναι **πιο λυπηρό σήμερα, απ' ότι συνήθως**; **[40:8-15]** Διότι κλάπηκα... και εδώ, αν και αθώος, ρίχτηκα στον λάκκο. **[40:16-19]** ...και θα σε κρεμάσει σε **σταυρό** (in cruce)... **[40:20-22]** Τον άλλο όμως τον κρέμασε στην **αγχόνη**, ώστε να αποδειχθεί η αλήθεια του ερμηνευτή. **[40:23]** Και όμως, **όταν του 'ρθαν τα καλά** ...ξέχασε **τον ερμηνευτή του.** **[41:1-2]** ...και έβοσκαν **σε βαλτώδη μέρη** *(σε ελώδεις τόπους).* **[41:3]** ...και έβοσκαν στην ίδια την όχθη του ποταμού, **σε πράσινους** *(χλοερούς)* **τόπους.** **[41:4]** Και καταβρόχθισαν εκείνες των οποίων η όψη και η σωματική διάπλαση ήταν θαυμαστή. **[41:5-8]** ...τρομοκρατημένος από φόβο...

Ο' **[40:2]** ἐπὶ τοῖς **δυσὶν εὐνούχοις** αὐτοῦ... **[40:3]** καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ... εἰς τὸν τόπον, οὗ Ἰωσὴφ ἀπῆκτο ἐκεῖ. **[40:4]** καὶ **συνεστήσεν** ὁ ἀρχιδεσμώτης... καὶ παρέστη αὐτοῖς· ἦσαν δὲ ἡμέρας ἐν τῇ φυλακῇ. **[40:5]** ...ἐν μιᾷ νυκτὶ ὅρασις τοῦ ἐνυπνίου αὐτοῦ... **[40:6-8]** ...ἐνύπνιον εἴδομεν, καὶ ὁ **συγκρίνων** οὐκ ἔστιν αὐτό... οὐχὶ διὰ τοῦ Θεοῦ **ἡ διασάφησις** αὐτῶν ἐστίν; διηγησάσθε οὖν μοι. **[40:9-10]** ἐν δὲ τῇ ἀμπέλῳ **τρεῖς πυθμένες, καὶ αὐτὴ θαλλοῦσα, ἀνενηνοχυῖα** βλάστους, πεπείροι οἱ βότρυες σταφυλῆς. **[40:11-12]** ...τοῦτο **ἡ σύγκρισις αὐτοῦ· οἱ τρεῖς πυθμένες** τρεῖς ἡμέραι εἰσίν. **[40:13-14]** ...καὶ ἐξάξεις με ἐκ τοῦ ὀχυρώματος τούτου. **[40:15-16]** ...ὅτι ὀρθῶς **συνέκρινεν**... κἀγὼ εἶδον ἐνύπνιον, καὶ **ὠμην τρία κάνα χονδριτῶν αἴρειν** ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου. **[40:17-18]** ...αὕτη ἡ **σύγκρισις**... **[40:19-20]** ... καὶ **ἐποίει πότον** πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καὶ ἐμνήσθη τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀρχιοινοχόου καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀρχισιτοποιοῦ ἐν μέσῳ τῶν **παίδων** αὐτοῦ. **[40:21]** ...καθὰ συνέκρινεν αὐτοῖς Ἰωσὴφ. **[40:23]** οὐκ ἐμνήσθη δὲ ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ Ἰωσὴφ, ἀλλ' **ἐπελάθετο** αὐτοῦ. **[41:1-2]** ...**ἑπτὰ βόες καλαὶ τῷ εἴδει** καὶ ἐκλεκταὶ ταῖς σαρξίν, καὶ ἐβόσκοντο **ἐν τῷ ἀχεῖ**. **[41:3]** ...**ἑπτὰ βόες**... **αἰσχραὶ τῷ εἴδει καὶ λεπταὶ ταῖς σαρξίν**, καὶ ἐνέμοντο παρὰ τὰς βόας... **[41:4]** ...κατέφαγον αἱ **ἑπτὰ βόες αἱ αἰσχραὶ καὶ λεπταὶ ταῖς σαρξὶν** τὰς ἑπτὰ βόας τὰς καλὰς τῷ εἴδει καὶ τὰς ἐκλεκτάς... **[41:5]** ...ἀνέβαινον ἐν πυθμένι ἑνὶ **ἐκλεκτοὶ καὶ καλοί.**

9 Τότε ο αρχιοινοχόος μίλησε προς τον Φαραώ λέγοντας: *Την αμαρτία μου θυμάμαι σήμερα·* **10** *ο Φαραώ είχε οργιστεί εναντίον των δούλων του και μ' έβαλε σε φυλακή στον οίκο του άρχοντα των σωματοφυλάκων, εμέ και τον αρχισιτοποιό·* **11** *και είδαμε όνειρο κατά την ίδια νύχτα, εγώ κι εκείνος· ονειρευτήκαμε ο καθένας κατά την εξήγηση του ενυπνίου* του·* **12** *και [ήταν] εκεί μαζί μας κάποιος νεαρός Εβραίος, δούλος του άρχοντα των σωματοφυλάκων· και διηγήθηκαμε προς αυτόν και εξήγησε σε μας τα όνειρά μας· στον καθένα κατά το ενύπνιο* αυτού έκανε την εξήγηση·* **13** *και καθώς εξήγησε σε μας, έτσι και συνέβηκε· εμένα μεν αποκατάστησες στο υπούργημά*[αξίωμά] *μου, εκείνον δε κρέμασες.*

14 Τότε αφού απέστειλε ο Φαραώ, κάλεσε τον Ιωσήφ, και εξάγαγε αυτόν με σπουδή[γρήγορα (Ο')] από τη φυλακή· και ξυρίσθηκε και άλλαξε τα ρούχα του και ήλθε στον Φαραώ. **15** Και είπε ο Φαραώ στον Ιωσήφ: *Είδα όνειρο*[ενύπνιον]*, και δεν υπάρχει*[είναι] *κανείς να το εξηγήσει· και εγώ άκουσα για σένα να λέγουν [ότι] κατανοείς τα όνειρα ώστε να εξηγείς αυτά.* **16** Και αποκρίθηκε ο Ιωσήφ στον Φαραώ λέγοντας: *Όχι εγώ· ο Θεός θα δώσει στον Φαραώ σωτήρια απάντηση.*

17 Και είπε ο Φαραώ στον Ιωσήφ: *Στο όνειρό μου, δες*[ιδού]*, στεκόμουν πάνω στο χείλος του ποταμού·* **18** *και να*[ιδού]*, 7 δαμάλια*[γελάδια] *παχύσαρκα κι όμορφα ανέβαιναν από τον ποταμό και βοσκούσαν στο λιβάδι·* **19** *και ξάφνου, άλλα 7 δαμάλια* ανέβαιναν ύστερα απ' αυτά αδύνατα και πολύ άσχημα και λεπτόσαρκα, που τέτοια δεν είδα ποτέ ασχημότερα σε όλη τη γη της Αιγύπτου·* **20** *και τα δαμάλια* τα λεπτά και άσχημα κατάφαγαν τα πρώτα 7 δαμάλια τα παχιά·* **21** *και αφού κατέβηκαν*[εισήλθον] *στις κοιλιές τους, δεν διακρινόταν ότι είχαν κατεβεί στις κοιλιές τους, αλλ' η εμφανισή*[θεωρία] *τους [ήταν] άσχημη καθώς και προηγουμένως· τότε ξύπνησα.*

22 *Έπειτα είδα στο όνειρό μου και δες, 7 στάχυα ανέβαιναν απ' τον ίδιο κορμό μεστά και καλά·* **23** *και ιδού, [άλλα] 7 στάχυα ξηρά, λεπτά, καμένα απ' τον ανατολικό άνεμο, φύτρωναν μετά από αυτά·* **24** *και τα στάχυα τα λεπτά κατάπιαν τα 7 στάχυα τα καλά· και είπα [αυτά] στους μάγους, αλλά δεν ήταν κανείς ο οποίος να μου τα εξηγήσει.*

25 Και είπε ο Ιωσήφ στον Φαραώ: *Το όνειρο* του Φαραώ ένα [είναι]· Ο Θεός φανέρωσε στον Φαραώ όσα μέλει να κάνει.*

26 *Τα 7 δαμάλια*[γελάδια] *τα καλά είναι 7 χρόνια*[έτη]*· και τα 7 στάχυα τα καλά είναι 7 έτη*· το ενύπνιο* ένα [είναι].* **27** Και τα 7 δαμάλια[γελάδια] τα λεπτά και άσχημα, τα οποία ανέβαιναν πίσω αυτών, είναι 7 χρόνια[έτη]· και τα 7 στάχυα τα άμεστα, τα καμένα απ' τον ανατολικό άνεμο, θα 'ναι 7 έτη* πείνας.

28 Αυτό [είναι] το πράγμα το οποίο είπα προς τον Φαραώ· *ο Θεός φανέρωσε στον Φαραώ όσα μέλει να κάνει.* **29** *Δες*[ιδού]*, έρχονται 7 χρόνια*[έτη] *μεγάλης αφθονίας σε όλη τη γη της Αιγύπτου·* **30** *και θα επέλθουν μετά από αυτά 7 χρόνια [της] πείνας· και όλη η αφθονία θα λησμονηθεί στη γη της Αιγύπτου και η πείνα θα καταφθείρει τη γη·* **31** *και δεν θα φανεί*[γνωριστεί] *η αφθονία πάνω στη γη εξ αιτίας εκείνης της πείνας, η οποία μέλει να ακολουθήσει· διότι θα είναι πολύ*[σφόδρα] *βαριά.* **32** Το δε ότι δευτερώθηκε το όνειρο[ενύπνιον] στον Φαραώ δις[δυο φορές], [φανερώνει] ότι το πράγμα [είναι] αποφασισμένο παρά του Θεού και ότι ο Θεός θα [επι]ταχύνει να εκτελέσει αυτό.

33 *Τώρα λοιπόν ας προβλέψει ο Φαραώ [για] άνθρωπο συνετό και φρόνιμο και ας καταστήσει αυτόν πάνω στη γη της Αιγύπτου·* **34** *ας κάνει ο Φαραώ και ας διορίσει επιστάτες πάνω στη γη· και ας λαμβάνει το 1/5 από τη γη [της] Αιγύπτου στα 7 χρόνια*[έτη] *της αφθονίας·* **35** *και ας συνάξουν όλες*[πάσες] *τις τροφές αυτών των ερχομένων καλών χρόνων*[ετών]*, και ας αποταμιεύσουν σιτάρι υπό την χείρα*[αιγίδα] *του Φαραώ για τροφές στις πόλεις, και ας τα διαφυλάττουν·* **36** *και οι τροφές θα μένουν φυλαγμένες για τη γη στα 7 έτη* της πείνας, τα οποία θα [επ]ακολουθήσουν στη γη της Αιγύπτου, για να μην απολεστεί*[χαθεί] *ο τόπος από την πείνα.* **37** Και άρεσε ο λόγος στον Φαραώ και σ' όλους τους δούλους του. **38** Και είπε ο Φαραώ στους δούλους του: *Είναι δυνατό να βρούμε άνθρωπο καθώς αυτόν, στον οποίο υπάρχει το πνεύμα του Θεού*; **39** Και είπε ο Φαραώ στον Ιωσήφ: *Επειδή ο Θεός έδειξε σε σένα όλα αυτά, δεν [είναι] κανένας τόσο συνετός και φρόνιμος όσο εσύ.* **40** *Συ θα' σαι επί*[επάνω] *στον οίκο μου και στο λόγο του στόματός σου θα υπακούει όλος*[πας] *ο λαός μου· μόνο κατά τον θρόνο θα 'μαι ανώτερός σου.*

[41:10] Κφ. 40:2,3, Κφ. 39:20 **[41:11]** Κφ. 40:5 **[41:12]** Κφ. 37:36, Λευ. 40:12 **[41:13]** Κφ. 40:22 **[41:14]** Ψλ. 105:20, Δαν. 2:25, 1Σα. 2:8, Ψλ. 113:7,8 **[41:15]** six. 12, Ψλ. 25:14, Δαν. 5:16 **[41:16]** Δαν. 2:30, Πρ. 3:12, 2Κο. 3:5, Κφ. 40:8, Δαν. 2:22, 28,47, 4:2 **[41:17]** six 1 **[41:21]** six 8, Δαν. 4:7 **[41:25]** Δαν. 2:28,29, Απ. 4:1 **[41:27]** 2Βα. 8:1 **[41:28]** six. 25, six. 47 **[41:30]** six. 54, Κφ. 47:13 **[41:32]** Αρ. 23:19, Ησ. 46:10,11 **[41:34]** Παρ. 6:6-8 **[41:35]** six. 48 **[41:36]** Κφ. 47:15,19 **[41:37]** Ψλ. 105:19, Πρ. 7:10 **[41:38]** Αρ. 27:18, Ιωβ 32:8, Παρ. 2:6, Δαν. 4:8,18, 5:11,14, 6:3 **[41:40]** Ψλ. 105:21,22, Πρ. 7:10

VG **[41:9-11]** Εκεί, μέσα σε μία νύχτα, είδαμε και οι δύο όνειρο **που προμήνυε τα μέλλοντα.** **[41:12-13]** και ακούσαμε **όσα έπειτα επιβεβαίωσε η έκβαση των πραγμάτων·** εγώ αποκαταστάθηκα στο αξίωμά μου, ενώ εκείνος κρεμάστηκε **σε σταυρό.** **[41:14-15]** ...άκουσα όμως ότι εσύ τα ερμηνεύεις με μεγάλη σοφία. **[41:16]** ...Χωρίς εμένα, ο Θεός, θα δώσει στον Φαραώ μια **ικανοποιητική απάντηση .** **[41:17-21]** δεν έδωσαν κανένα σημάδι κορεσμού, αλλά παρέμεναν νωθρές με την ίδια ισχνότητα και καχεξία... **[41:17-28] Και αυτά θα εκπληρωθούν με την εξής σειρά:**

Ο' **[41:6]** ἄλλοι δὲ ἑπτὰ **στάχυες λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο** μετ' αὐτούς. **[41:7]** ...οἱ λεπτοὶ καὶ **ἀνεμόφθοροι** τοὺς ἑπτὰ... **[41:8]** ἐγένετο δὲ πρωΐ, καὶ **ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ**... τοὺς **ἐξηγητάς**... οὐκ ἦν ὁ ἀπαγγέλλων αὐτό... **[41:9]** ... ἀναμιμνήσκω σήμερον. **[41:10]** ...**τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καὶ ἔθετο ἡμᾶς ἐν φυλακῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀρχιμαγείρου**... **[41:11-12]** ...**νεανίσκος παῖς Ἑβραῖος τοῦ ἀρχιμαγείρου**... καὶ συνέκρινεν ἡμῖν. **[41:13]** ἐγενήθη δὲ καθὼς **συνέκρινεν** ἡμῖν... **ἐπὶ τὴν ἀρχήν μου**... **[41:14]** ...ἐκ τοῦ ὀχυρώματος... **[41:15]** ...ὁ **συγκρίνων οὐκ ἔστιν**...**[41:16]** ...**ἄνευ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀποκριθήσεται τὸ σωτήριον Φαραώ.** **[41:17-18]** ...**ἑπτὰ βόες καλαὶ τῷ εἴδει καὶ ἐκλεκταὶ ταῖς σαρξὶν, καὶ ἐνέμοντο ἐν τῷ ἀχεῖ.** **[41:19]** ...ἑπτὰ βόες ἕτεραι... **πονηραὶ καὶ αἰσχραὶ** τῷ εἴδει καὶ λεπταὶ ταῖς σαρξίν, οἷας οὐκ εἶδον τοιαύτας ἐν ὅλῃ γῇ Αἰγύπτῳ αἰσχρότερας. **[41:20-21]** καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν, καὶ **οὐ διαδήλοι ἐγένοντο ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν, καὶ αἱ ὄψεις αὐτῶν αἰσχραὶ** καθὰ καὶ τὴν ἀρχήν· ἐξεγερθεὶς δὲ ἐκοιμήθην. **[41:22]** ...ἀνέβαινον **ἐν πυθμένι ἑνὶ πλήρεις καὶ καλοί**. **[41:23]** ...**λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι** ἀνεφύοντο ἐχόμενοι αὐτῶν. **[41:24]** ...τοὺς πλήρεις... **[41:25-28]** τὸ δὲ **ῥῆμα** ὃ εἶρηκα Φαραώ, ὅσα ὁ Θεὸς ποιεῖ... **[41:29-30]** ἥξει δὲ ἑπτὰ ἔτη **λιμοῦ** μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπιλήσονται τῆς **πλησμονῆς**... καὶ ἀναλώσει... **[41:31-32]** ...δις, ὅτι ἀληθὲς ἔσται τὸ **ῥῆμα**... **[41:33]** νῦν οὖν σκέψαι ἄνθρωπον... **[41:34]** ...καὶ **καταστησάτω τοπάρχας**... καὶ ἀποπεμψάτωσαν πάντα... τῆς **εὐθηνίας**. **[41:35]** ...τὰ βρώματα... **[41:36]** καὶ ἔσται τὰ βρώματα... τοῦ λιμοῦ... καὶ οὐκ **ἐκτριβήσεται** ἡ γῆ ἐν τῷ λιμῷ. **[41:37]** ...**τὰ ῥήματα**... τῶν **παίδων** αὐτοῦ. **[41:38]** ...πᾶσι τοῖς **παισὶν**... **[41:39-40]** ...καὶ ἐπὶ τῷ στόματί σου...

41 Και είπε ο Φαραώ στον Ιωσήφ: *Δες, σε κατέστησα επάνω σ' όλη τη γη [της] Αιγύπτου*. **42** Και βγάζοντας ο Φαραώ το δακτυλίδι του απ' το χέρι του, έβαλε αυτό στο χέρι του Ιωσήφ κι έντυσε αυτόν ιμάτια βύσσινα[λευκά λινά], και περιέβαλλε χρυσό περιδέραιο γύρω απ' τον τράχηλό του. **43** Και ανέβασε αυτόν πάνω στην αμαξά του τη δεύτερη· και [δια]κήρυτταν μπροστά του: *Γονατίστε*· και κατέστησε αυτόν πάνω σε όλη τη γη [της] Αιγύπτου.

44 Και είπε ο Φαραώ στον Ιωσήφ: *Εγώ [είμαι] ο Φαραώ, και χωρίς εσένα ουδείς θα σηκώσει το χέρι του ή το πόδι του σε ολόκληρη τη γη της Αιγύπτου*. **45** Και [επ]ονόμασε ο Φαραώ τον Ιωσήφ *[II]Αφνάθ-πανεάχ*· και έδωκε σ' αυτόν για γυναίκα [την] Ασενέθ, την θυγατέρα του Ποτιφερά ιερέα της Ων. Και εξήλθε ο Ιωσήφ στη γη [της] Αιγύπτου.

46 Ήταν δε ο Ιωσήφ 30 ετών*, όταν [παρα]στάθηκε μπροστά στον Φαραώ βασιλιά της Αιγύπτου· και βγήκε ο Ιωσήφ μπροστά απ' τον Φαραώ, και περιόδευσε όλη τη γη [της] Αιγύπτου. **47** Και καρποφόρησε η γη πλουσιοπάροχα στα επτά χρόνια της αφθονίας· **48** και μάζεψε όλα τα τρόφιμα των επτά χρόνων που παρήχθηκαν[γεννήματα] στη γη της Αιγύπτου· και εναπόθεσε τις τροφές στις πόλεις· τις τροφές των αγρών που ήταν στην περιφέρεια της κάθε μιας πόλης [απ]έθεσε σε αυτή. **49** Και συνάγαγε ο Ιωσήφ σιτάρι σαν την άμμο της θάλασσας πάρα[σφόδρα] πολύ, ώστε έπαψε να μετρά αυτό· διότι [ήταν] αμέτρητο.

50 Γεννήθηκαν δε δύο γιοι στον Ιωσήφ, πριν έλθουν τα χρόνια* της πείνας· τους οποίους γέννησε σε αυτόν [η] Ασενέθ, η κόρη του Ποτιφερά ιερέα της Ων. **51** Και κάλεσε ο Ιωσήφ το όνομα του πρωτότοκου *[IIα]Μανασσή*· γιατί [είπε]: *Ο Θεός με έκανε να λησμονήσω όλους τους πόνους μου και πάντα τον οίκο του πατέρα μου*. **52** Το δε όνομα του 2ου κάλεσε *[IIβ]Εφραΐμ*· διότι [είπε]: *Ο Θεός με αύξησε στη γη της θλίψης μου.* **53** Και πέρασαν τα επτά χρόνια* της αφθονίας, που έγινε στη γη της Αιγύπτου. **54** Και άρχισαν να έρχονται τα επτά έτη* της πείνας, καθώς είπε ο Ιωσήφ· και έγινε η πείνα σε όλους τους τόπους· σ' όλη όμως τη γη της Αιγύπτου ήταν ψωμί[άρτος]. **55** Και όταν πείνασε όλη[πάσα] η γη της Αιγύπτου, βόησε ο λαός στον Φαραώ για άρτο[ψωμί]. Και είπε ο Φαραώ σε όλους τους Αιγυπτίους, *Πηγαίνετε στον Ιωσήφ· ό,τι σας πεί, κάνετε*. **56** Και ήταν η πείνα πάνω σ' όλο το πρόσωπο της γης.

Άνοιξε δε ο Ιωσήφ όλες τις αποθήκες και πωλούσε [σιτάρι] στους Αιγυπτίους· και η πείνα βάραινε πάνω στη γη της Αιγύπτου. **57** Και όλοι οι τόποι ερχόνταν στην Αίγυπτο προς τον Ιωσήφ για να αγοράζουν σιτάρι· διότι η πείνα βάρυνε πάνω σε όλη[πάσαν] τη γη.

42 **[MB]** ΚΑΙ ΕΙΔΕ Ο ΙΑΚΩΒ ότι βρισκόταν σιτάρι στην Αιγύπτο· και είπε ο Ιακώβ στους γιους του: *Τι βλέπετε ο ένας τον άλλο;* **2** Και είπε: *Να [ιδού], άκουσα ότι βρίσκεται σιτάρι[δημητριακά] στην Αίγυπτο· κατεβείτε εκεί και αγοράστε για μας από εκεί, για να ζήσουμε και να μην πεθάνουμε.*

3 Και κατέβηκαν οι δέκα αδελφοί του Ιωσήφ για να αγοράσουν σιτάρι από την Αίγυπτο. **4** Τον Βενιαμίν όμως, τον αδελφό του Ιωσήφ, δεν απέστειλε ο Ιακώβ με τα αδέλφια του· γιατί είπε: *Μήπως συμβεί σε αυτόν συμφορά*. **5** Και ήλθαν οι γιοι του Ισραήλ για να αγοράσουν [σιτάρι/τρόφιμα] μεταξύ αυτών που ερχόταν [εκεί]· επειδή η πείνα ήταν [και] στη γη Χαναάν.

6 Ο Ιωσήφ δε ήταν ο διοικητής του τόπου· αυτός πωλούσε σε ολόκληρο το λαό του τόπου· ήλθαν λοιπόν οι αδελφοί του Ιωσήφ και προσκύνησαν αυτόν κατά πρόσωπο μέχρι εδάφους. **7** Μόλις είδε δε ο Ιωσήφ τους αδελφούς του, αναγνώρισε αυτούς· προσποιήθηκε όμως τον ξένο σε αυτούς και λαλούσε προς αυτούς με σκληρότητα· και είπε σε αυτούς: *Από που έρχεστε*; οι δε είπαν: *Από τη γη Χαναάν, για να αγοράσουμε τροφές*. **8** Και ο μεν Ιωσήφ γνώρισε τους αδελφούς του· εκείνοι όμως δεν [ανα]γνώρισαν αυτόν.

9 Και θυμήθηκε ο Ιωσήφ τα όνειρα[ενύπνια], τα οποία ενυπνιάσθηκε γι' αυτούς· και είπε προς αυτούς: *Κατάσκοποι είστε· ήλθατε να παρατηρήσετε τα γυμνά[εκτεθειμένα] του τόπου*. **10** Οι δε είπαν προς αυτόν: *Όχι, κύριέ μου· αλλ' ήλθαμε οι δούλοι σου για να αγοράσουμε τροφές*· **11** *εμείς πάντες [είμαστε] γιοι ενός ανθρώπου· καλοί [άνθρωποι] είμαστε· οι δούλοί σου δεν είμαστε κατάσκοποι*. **12** Και είπε προς αυτούς: *Όχι, αλλά τα γυμνά* του τόπου ήλθατε για να παρατηρήσετε*. **13** Οι δε είπαν: *Οι δούλοι σου είμαστε 12 αδελφοί, γιοι ενός ανθρώπου στη γη Χαναάν· και να[ιδού], ο νεότερος [βρίσκεται] σήμερα με το πατέρα μας, ο δε άλλος δεν υπάρχει*.

[41:41] Δαν. 6:3 **[41:42]** Εσθ. 3:10, 8:2,8, Εσθ. 8:15, Δαν. 5:7,29 **[41:43]** Εσθ. 6:9, Κφ. 42:6, 45:8,26, Πρ. 7:10, **[II]Κρυφιογνώστης** (Κοπτιστί) **[41:46]** 1Σα. 16:21, 1Βα. 12:6,8, Δαν. 1:19 **[41:49]** Κφ. 22:17, Κρ. 7:12, 1Σα. 13:5, Ψλ. 78:27 **[41:50]** Κφ. 46:20, 48:5, **[IIα]Λησμονιά [IIβ]Αύξηση** **[41:52]** Κφ. 49:22 **[41:54]** Ψλ. 105:16, Πρ. 7:11, six. 30 **[41:56]** Κφ. 42:6, 47:14,24 **[41:57]** Δευ. 9:28 **[42:1]** Πρ. 7:12 **[42:2]** Κφ. 43:8, Ψλ.118:17, Ησ. 38:1 **[42:3]** Πρ. 7:11 **[42:4]** six. 38 **[42:6]** Κφ. 41:41 **[42:9]** Κφ. 37:7 **[42:7]** Κφ. 37:5,9 **[42:13]** Κφ. 37:30, Θρ. 5:7, Ιδέ κφ. 44:20 **[42:15]** 1Σα. 1:26, 17:55

VG **[41:29-30]** ...τόσο μεγάλης ακαρπίας ώστε όλη η προηγούμενη αφθονία θα παραδοθεί στη λήθη... **[41:31]** και το μέγεθος της έλλειψης θα εξαφανίσει το μέγεθος της αφθονίας. **[41:32-33]** Τώρα ο βασιλιάς ας αναζητήσει **ένα σοφό και επιμελή** άνθρωπο... **[41:34]** ο οποίος **να διορίσει επόπτες** σ' όλες τις περιοχές και να συγκεντρώσει το 1/5 των καρπών... **[41:35-36]** ...ώστε η χώρα να μη χαθεί από την έλλειψη. **[41:37]** Η συμβουλή... **[41:38-42]** ...του έβαλε βύσσινο χιτώνα... **[41:43-45]** ..τον μετωνόμασε στην Αιγυπτιακή, **Σωτήρα του κόσμου**... **[41:46-47]** Και ήλθε η ευφορία των 7 χρόνων· και οι σοδιές, δεμένες σε δεμάτια, συγκεντρώθηκαν στις σιταποθήκες της Αιγύπτου. **[41:48-50]** ...ιερέα **της Ηλιουπόλεως**...

ο' **[41:42]** καὶ περιελόμενος Φαραὼ... **στολὴν βυσσίνην καὶ περιέθηκεν κλοιὸν χρυσοῦν**... **[41:43-44]** ἄνευ σοῦ οὐκ ἐξαρεῖ οὐθεὶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ... **[41:45]** καὶ ἐκάλεσεν Φαραὼ τὸ ὄνομα Ἰωσὴφ **Ψονθομφανήχ**, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν Ἀσεννὲθ θυγατέρα Πετεφρὴ **ἱερέως Ἡλίου πόλεως** (Ελλ. όνομα) αὐτῷ γυναῖκα. **[41:46-47]** καὶ ἐποίησεν ἡ γῆ ἐν τοῖς ἑπτὰ ἔτεσιν τῆς **εὐθηνίας δράγματα**. **[41:48]** καὶ συνήγαγεν πάντα τὰ βρώματα τῶν ἑπτὰ ἐτῶν, ἐν οἷς ἦν ἡ εὐθηνία ἐν γῇ Αἰγύπτου... **[41:49-50]** ...ἱερέως Ἡλίου πόλεως. **[41:51]** ...ὅτι ἐπιλαθέσθαι με ἐποίησεν ὁ Θεὸς πάντων τῶν πόνων μου... **[41:52]** ...ὅτι ηὔξησέν με ὁ Θεὸς ἐν γῇ ταπεινώσεώς μου. **[41:53-55]** ... ἐκέκραξεν... **[41:56]** καὶ ὁ λιμὸς ἦν... πάντας τοὺς **σιτοβολῶνας**... **[41:57]** καὶ πᾶσαι αἱ χῶραι ἦλθον... ἐπεκράτησεν γὰρ ὁ λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ. **[42:1]** Ἰακὼβ ὅτι ἔστιν **πρᾶσις** ἐν Αἰγύπτῳ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ· **ἱνατί ῥᾳθυμεῖτε**; **[42:2]** ...καὶ πρίασθε ἡμῖν μικρὰ βρώματα... **[42:3]** ...πριάσασθαι σῖτον... **[42:4]** ...**μήποτε συμβῇ αὐτῷ μαλακία**. **[42:5]** ...ὁ λιμός... **[42:6]** ...ἦν **ἄρχων τῆς γῆς**... ἐπὶ τὴν γῆν. **[42:7]** ...καὶ **ἠλλοτριοῦτο** ἀπ' αὐτῶν... πόθεν ἥκατε; οἱ δὲ εἶπαν· ἐκ γῆς Χαναὰν ἀγοράσαι βρώματα. **[42:8-9]** ...κατάσκοποί ἐστε, κατανοῆσαι τὰ ἴχνη τῆς χώρας ἥκατε. **[42:10]** οἱ δὲ εἶπαν· οὐχί, κύριε· οἱ **παῖδές** σου ἦλθομεν **πριάσθαι βρώματα**. **[42:11]** πάντες ἐσμὲν υἱοὶ ἑνὸς ἀνθρώπου· **εἰρηνικοί ἐσμεν**, οὐκ εἰσὶν οἱ παῖδές σου κατάσκοποι. **[42:12]** ...οὐχί, ἀλλὰ **τὰ ἴχνη τῆς γῆς ἦλθατε ἰδεῖν**. **[42:13]** οἱ δὲ εἶπαν· δώδεκα ἐσμὲν οἱ παῖδές σου ἀδελφοί, ἐν γῇ Χαναάν... **[42:14-15]** ἐν τούτῳ φανήσεσθε· **νὴ τὴν ὑγίειαν Φαραώ**...

14 Και είπε σ' αυτούς ο Ιωσήφ: *Αυτό [είναι] εκείνο το οποίο σας είπα λέγοντας: Κατάσκοποι είστε.* **15** *Με τούτο θα δοκιμασθείτε· Μα τη ζωή του Φαραώ δεν θα εξέλθετε από εδώ, εάν δεν έλθει εδώ ο αδελφός σας ο νεότερος·* **16** *στείλτε έναν από σας και ας φέρει τον αδελφό σας· εσείς δε θα* παρα*μείνετε δέσμιοι, έωσού αποδειχθούν τα λόγια σας, αν λέτε την αλήθεια· ει δε μη, μα τη ζωή του Φαραώ, κατάσκοποι βεβαίως είστε.*

17 Και έβαλε αυτούς σε φυλακή τρεις ημέρες. **18** Και την 3η ημέρα είπε σ' αυτούς ο Ιωσήφ: *Αυτό κάνετε και θα ζήσετε [διότι] εγώ φοβάμαι τον Θεό·* **19** *Εάν είστε καλοί, ένας από τους αδελφούς σας ας* παρα*μείνει δέσμιος στη φυλακή, όπου είστε· εσείς δε πηγαίνετε, λάβετε σιτάρι για την πείνα των οίκων*οικιών *σας·* **20** *φέρτε όμως προς εμέ τον αδελφό σας το νεότερο· έτσι θα επαληθεύσουν οι λόγοι σας και δεν θα πεθάνετε.*

Και έτσιούτω έκαναν. **21** Και είπε ο ένας στον άλλο: *Αληθινά ένοχοι είμαστε για τον αδελφό μας, αφού είδαμε τη θλίψη της ψυχής του, όταν μας παρακαλούσε και δεν τον εισακούσαμε γι' αυτό ήλθε πάνω μας αυτή η θλίψη.* **22** Αποκρίθηκε δε ο Ρουβήν σ' αυτούς λέγοντας: *Δεν είπα προς εσάς [λέγοντας]: Μην αμαρτήσετε κατά του παιδιού, και δεν εισακούσατε; για τούτο, να, και το αίμα αυτού εκζητείται.* **23** Και αυτοί δεν ήξεραν ότι καταλάβαινεεννόει ο Ιωσήφ· διότι συνομιλούσαν μέσω διερμηνέα. **24** Και αποσυρόμενος από κοντά τους έκλαψε· και [πάλι] επέστρεψε προς αυτούς και λαλούσε σε αυτούς· και έλαβε απ' αυτούς το Συμεών και έδεσε αυτόν μπροστά τους.

25 Τότε πρόσταξε ο Ιωσήφ να γεμίσουν τ' αγγειασκεύη/δοχεία τους σιτάρι και να επιστρέψουν το αργύριοασήμι καθενός στο σάκο του και να δώσουν σ' αυτούς ζωοτροφή για το δρόμο· και έτσι έγινε σ' αυτούς. **26** Και αφού φόρτωσαν το σιτάρι τους στα γαϊδούρια τους, αναχώρησαν από εκεί. **27** Όταν δε κάποιος από αυτούς έλυσε το σακί του, για να δώσει στο γάιδαρό του τροφή στο κατάλυμαπανδοχείο, είδε το ασήμιαργύριον του, και δεςιδού, ήταν στο στόμιο του σακιού του.

28 Και είπε προς τους αδελφούς του: *Το αργύριό* μου, μου δόθηκε πίσω και μάλιστα δέστε, [είναι] μέσα στο σακί μου·* και εξεπλάγηκε η καρδιά τους και συνταράχτηκαν, λέγοντες ο ένας στον άλλοπρος αλλήλους: *Τι [είναι] αυτό, [το οποίο] μας έκανε ο Θεός;* **29** Ήλθαν δε προς [τον] Ιακώβ τον πατέρα τους στη γη Χαναάν και ανάγγειλαν προς αυτόν όλαπάντα τα συμβάντα σε αυτούς, λέγοντας:

30 *Ο άνθρωπος, ο κύριος του τόπου, μίλησε προς εμάς σκληρά και εξέλαβε εμάς για κατασκόπους του τόπου.* **31** Και είπαμε σ' αυτόν: *Είμαστε καλοί [άνθρωποι] δεν είμαστε κατάσκοποι·* **32** *είμαστε 12 αδελφοί, γιοι του πατέρα μας· ο ένας δεν υπάρχει ο δε νεότερος [είναι] σήμερα με τον πατέρα μας στη γη Χαναάν.* **33** Είπε δε προς εμάς ο άνθρωπος, ο κύριος του τόπου: *Με τούτο θα γνωρίσω ότι είστε καλοί [άνθρωποι]· έναν απ' τους αδελφούς αφήστε μαζί μου, και αφού λάβετε [σιτάρι] για τη πείνα των οίκων*οικιών *σας απέλθετε·* **34** *και φέρτε προς εμέ τον αδελφό σας το νεότερο· τότε θα γνωρίσω ότι δεν είστε κατάσκοποι, άλλ' είσθε καλοί· και θα σας αποδώσω* τον αδελφό σας και θα εμπορεύεσθε σ' αυτό τον τόπο.

35 Και όταν άδειασανεκένουν τα σακιά τους, ναιδού, το κομπόδεμα του αργυρίου* του καθενός [ήταν] μέσα στο σακί του· και βλέποντας αυτοί και ο πατέρας τους τα κομποδέματα του αργυρίου τους, φοβήθηκαν. **36** Και είπε σε αυτούς ο Ιακώβ ο πατέρας τους: *Σεις με ατεκνώσατε· [ο] Ιωσήφ δεν υπάρχει και ο Συμεών δεν υπάρχει, και τον Βενιαμίν θα λάβετε, πάνω μου ήλθαν όλ' αυτά.*

37 Είπε δε ο Ρουβήν στον πατέρα του λέγοντας: *Τους δύο γιους μου θανάτωσε, εάν δε φέρω αυτόν προς σε· παράδωσε αυτόν στο χέρι μου κι εγώ θα επαναφέρω αυτόν προς σε.* **38** Ο δε είπε: *Δεν θα κατεβεί ο γιος μου μαζί σας· διότι ο αδελφός του πέθανε και αυτός μόνος έμεινε· κι εάν συμβει σ' αυτόν συμφορά στο δρόμο, που πάτε, τότε θα κατεβάσετε τα λευκά μου μαλλιάτην πολιά με λύπη στον τάφοάδη.*

43 **[ΜΓ]** Η ΔΕ ΠΕΙΝΑ ΒΑΡΑΙΝΕ συνεχώς πάνω στη γη. **2** Και αφού τελείωσαν τρώγοντας το σιτάρι, το οποίο έφεραν από την Αίγυπτο, είπε σ' αυτούς ο πατέρας τους: *Πηγαίνετε πάλι, αγοράστε σε μας λίγες τροφές.* **3** Και είπε σ' αυτόν ο Ιούδας λέγοντας: *Έντονα διαμαρτυρήθηκε προς εμάς ο άνθρωπος λέγοντας: Δεν θα δείτε το πρόσωπό μου, εάν δεν [είναι] μαζί σας ο αδελφός σας.*

[42:18] Λευ. 25:43, Νεε. 5:15 **[42:20]** six. 34, Κφ. 43:5, 44:23 **[42:21]** Ιωβ 36:8,9, Ωσ. 5:15, Παρ. 21:13, Ματ. 7:2 **[42:22]** Κφ. 37:21, Κφ. 9:5, 1Βα. 2:32, 2Χρ. 24:22, Ψλ. 9:12, Λου. 11:50,51 **[42:25]** Ματ. 5:44, Ρω. 12:17-21 **[42:27]** Κφ. 43:21 **[42:30]** six. 7 **[42:33]** six. 15,19,20 **[42:34]** Κφ. 43:10 **[42:35]** Κφ. 43:21 **[42:36]** Κφ. 43:14 **[42:38]** six. 13, Κφ. 37:33, 44:28, six. 4, Κφ. 44:29, Κφ. 37:35, 44:31 **[43:1]** Κφ. 41:54,57 **[41:3]** Κφ. 2:20,44: 23

VG **[41:51-52]** ...Ο Θεός με έκανε να αυξηθώ στη γη **της φτώχειας μου.** **[41:53-57]** Και όλες οι επαρχίες... να αγοράσουν τροφές **και να μετριάσουν το κακό** της έλλειψης. **[42:1]** ...Γιατί αμελείτε; **[42:2-7]** και εκείνος τους αναγνώρισε, τους μιλούσε σκληρά σαν να ήταν ξένοι και τους ρώτησε... για να αγοράσουμε τα αναγκαία για τη διατροφή μας. **[42:8-11]** ...ειρηνικοί ήρθαμε, και οι δούλοι σου δεν μηχανεύονται κανένα κακό. **[42:12]** ...ήρθατε να εξετάσετε τα ανοχύρωτα μέρη... **[42:13-22]** ...Ιδού, τώρα ζητείται το αίμα του. **[42:23-31]** ...Ειρηνικοί είμαστε και δεν μηχανευόμαστε καμία παγίδα. **[42:32-38]** ...αν του συμβεί κάποιο κακό στη γη προς την οποία πηγαίνετε, θα κατεβάσετε τα λευκά μαλλιά μου με θλίψη στον κάτω κόσμο...

Ο' **[42:16]** ...ὑμεῖς δὲ ἀπάχθητε ἕως τοῦ **φανερὰ γενέσθαι τὰ ῥήματα ὑμῶν, εἰ ἀληθεύετε ἢ οὔ· εἰ δὲ μή, νὴ τὴν ὑγίειαν Φαραώ**... **[42:17-19]** εἰ **εἰρηνικοί** ἐστε, ἀδελφὸς ὑμῶν εἷς κατασχεθήτω ἐν τῇ φυλακῇ, αὐτοὶ δὲ βαδίσατε καὶ ἀπάγαγετε τὸν ἀγορασμὸν τῆς **σιτοδοσίας** ὑμῶν. **[42:20]** ...καὶ **πιστευθήσονται τὰ ῥήματα ὑμῶν**... **[42:21]** ...ναί· ἐν ἁμαρτίᾳ γάρ ἐσμεν... ὅτι ὑπερείδομεν τὴν θλῖψιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ **ὅτε κατεδέετο ἡμῶν**... **[42:22]** ...οὐκ ἐλάλησα ὑμῖν λέγων· **μὴ ἁδικήσητε τὸ παιδάριον;**... **[42:23]** ...οὐκ ᾔδεισαν ὅτι ἀκούει Ἰωσὴφ... **[42:24-25]** ...καὶ δοῦναι αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδόν... **[42:26-27]** **λὺσας δὲ εἷς τὸν μάρσιππον αὐτοῦ δοῦναι χορτάσματα τοῖς ὄνοις αὐτοῦ· οὐ κατέλυσαν· εἶδεν τὸν δεσμὸν τοῦ ἀργυρίου αὐτοῦ, καὶ ἦν ἐπάνω τοῦ στόματος τοῦ μαρσίππου.** **[42:28]** ...καὶ ἰδοὺ τοῦτο **ἐν τῷ μαρσίππῳ μου· καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτῶν**... **[42:29-30]** ...ὁ κύριος τῆς γῆς... **[42:31]** ...**εἰρηνικοί** ἐσμεν... **[42:32-33]** ...ὁ κύριος τῆς γῆς· ἐν τούτῳ γνώσομαι ὅτι **εἰρηνικοί ἐστε·** ἀδελφὸν ἕνα ἄφετε ὧδε μετ' ἐμοῦ, τὸν δὲ **ἀγορασμὸν** τῆς σιτοδοσίας τοῦ οἴκου ὑμῶν λαβόντες ἀπέλθατε. **[42:34]** ...ἀλλ' ὅτι **εἰρηνικοί** ἐστε, καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν ἀποδώσω ὑμῖν, καὶ τῇ γῇ ἐμπορεύεσθε. **[42:35]** ἐγένετο δὲ ἐν τῷ **κατακενοῦν αὐτοὺς τοὺς σάκκους αὐτῶν**... **[42:36]** εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰακὼβ ὁ πατὴρ αὐτῶν· ἐμὲ ἠτεκνώσατε· Ἰωσὴφ οὐκ ἔστιν, Συμεὼν οὐκ ἔστιν, καὶ τὸν Βενιαμὶν λήμψεσθε· ἐπ' ἐμὲ ἐγένετο πάντα ταῦτα. **[42:37-38]** ...συμβήσεται αὐτὸν **μαλακισθῆναι ἐν τῇ ὁδῷ** ᾗ ἂν πορεύησθε, καὶ καταξεῖτέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης **εἰς ᾅδου**. **[43:1]** ...ὁ **λιμὸς ἐνίσχυσεν**... **[43:2]** ...καταφαγεῖν τὸν σῖτον... πορευθέντες **πρίασθε ἡμῖν μικρὰ βρώματα**. **[43:3]** ...διαμαρτυρία διαμεμαρτύρηται...

4 *Εάν [λοιπόν] αποστείλεις τον αδελφό μας μαζί μας, θα κατεβούμε και θα σου αγοράσουμε τροφές·* **5** *αλλ' εάν δεν αποστείλεις [αυτόν], δεν θα κατεβούμε· διότι ο άνθρωπος είπε προς εμάς*: Δεν θα δείτε το πρόσωπό μου, εάν ο αδελφός σας δεν [είναι] μαζί σας.

6 Είπε δε ο Ισραήλ: *Γιατί με κακοποιήσατε, φανερώνοντας στον άνθρωπο ότι έχετε άλλο αδελφό*; **7** Οι δε είπαν: *Ο άνθρωπος ρώτησε [εμάς] ακριβώς για μας και περί της συγγενείας μας λέγοντας: Ο πατέρας σας ακόμη ζει; έχετε [άλλο] αδελφό*; Και αποκριθήκαμε προς αυτό σύμφωνα με την ερώτηση αυτή· μπορούσαμε να ξέραμε ότι θα μας πεί: *Φέρτε τον αδελφό σας*;

8 Και είπε ο Ιούδας στον Ισραήλ τον πατέρα του: *Απόστειλε το παιδάκι μαζί μου, και αφού σηκωθούμε ας πάμε, για να ζήσουμε και να μη πεθάνουμε κι εμείς και συ και οι οικογένειές μας·* **9** *εγώ εγγυώμαι γι' αυτόν· από το χέρι μου ζήτησε αυτόν· εάν δεν φέρω αυτόν προς σε και στήσω αυτόν μπροστά σου, τότε ας είμαι διαπαντός υπεύθυνος προς σέ·* **10** *επειδή, εάν δεν αργοπορούσαμε, βέβαια ως τώρα δεύτερη ήδη φορά θα είχαμε επιστρέψει.*

11 Και είπε προς αυτούς Ισραήλ ο πατέρας τους: *Εάν έτσι [πρέπει να γίνει], κάνετε λοιπόν αυτό· λάβετε στα δοχεία*αγγεία *σας από τους καλύτερους καρπούς της γης και πηγαίνετε δώρα στον άνθρωπο, λίγο βάλσαμο και λίγο μέλι, αρώματα και μύρο, φυστίκια*πιστάκια *και αμύγδαλα·* **12** *και λάβετε διπλάσιο ασήμι*αργύριον *στα χέρια σας· και το αργύριο* που σας επιστράφηκε στο στόμιο των σακιών σας φέρτε πάλι στα χέρια σας*πάρτε πάλι μαζί σας. *ίσως έγινε κατά λάθος·* **13** *και τον αδελφό σας λάβετε και σηκωθέντες επιστρέψατε προς τον άνθρωπο·*

14 *Και ο Θεός ο Παντοδύναμος*(Ο΄-) *να σας δώσει χάρη μπροστά στον άνθρωπο, για να αποστείλει μαζί σας τον άλλον σας αδελφό και τον Βενιαμίν· και εγώ, αν είναι να ατεκνωθώ, ας ατεκνωθώ.*

15 Αφού έλαβαν δε οι άνθρωποι αυτά τα δώρα, έλαβαν και ασήμιαργύριον διπλάσιο στα χέρια τους και τον Βενιαμίν· και αφού σηκώθηκαν κατέβηκαν στην Αίγυπτο και παραστάθηκαν μπροστά στον Ιωσήφ. **16** Και όταν είδε ο Ιωσήφ τον Βενιαμίν μαζί τους, είπε στον επιστάτη της κατοικίας του: *Πήγαινε τους ανθρώπους στην* κατοικία *και σφάξε σφαχτό και ετοίμασε, διότι μαζί μου θα φάνε οι άνθρωποι το μεσημέρι.* **17** Και έπραξε ο άνθρωπος καθώς μίλησε ο Ιωσήφ· και ο άνθρωπος εισήγαγε τους ανθρώπους στην κατοικία του Ιωσήφ.

18 Και φοβήθηκαν οι άνθρωποι, γιατί εισάχθηκαν μέσα στην οικία του Ιωσήφ· και είπαν: *Για το ασήμι*αργύριον *που επιστράφηκε στα σακιά μας την πρώτη*προηγούμενη *φορά εμείς εισαγόμαστε, για να βρεί αφορμή εναντίον μας και να μας επιτεθεί*πέσει πάνω μας *και να λάβει εμάς δούλους μαζί με τα γαϊδούρια μας.*

19 Και αφού πήγανπροσελθόντες στον άνθρωπο τον επιστάτη της κατοικίας του Ιωσήφ, λάλησαν προς αυτόν στην πύλη της κατοικίας· **20** και είπαν: *Παρακαλούμε θερμάδεόμεθα, κύριε· κατεβήκαμε την πρώτη φορά για να αγοράσουμε τροφές·* **21** *και όταν ήλθαμε στο κατάλυμα, ανοίξαμε τα σακιά μας και ναιδού, του καθενόςεκάστου το αργύριο* [ήταν] στο στόμιο του σακιού του, το ασήμιαργύριον μας σωστό· ως εκ τούτου φέραμε αυτό πίσω στα χέρια μας·* **22** *φέραμε [δε] και άλλο αργύριο* στα χέρια μας, για να αγοράσουμε τροφές· δεν ξέρουμε ποιος έβαλε το αργύριο* μας στα σακιά μας.*

23 Ο δε είπε: *Ειρηνεύετε· μη φοβάστε· ο Θεός σας και ο Θεός του πατέρα σας, έδωσε σε σας θησαυρό στα σακιά σας· το αργύριό* σας ήλθε σε μένα*(βλ. Ο΄). Και εξάγαγε προς αυτούς τον Συμεών. **24** Και ο άνθρωπος εισήγαγε τους ανθρώπους στην κατοικία του Ιωσήφ και έδωσε νερόὕδωρ και ένιψαν τα πόδια τους· και έδωσε τροφή στα γαϊδούριαόνους τους.

25 Εκείνοι δε ετοίμασαν τα δώρα, έως ότου [να] έλθει ο Ιωσήφ το μεσημέρι· διότι άκουσαν ότι εκεί έμελλε να φάνε ψωμίάρτον. **26** Και όταν ήλθε ο Ιωσήφ στην κατ οικία, πρόσφεραν σ' αυτόν τα δώρα τα [βρισκόμενα] στα χέρια τους στην κατοικία και προσκύνησαν αυτόν μέχρι το έδαφος. **27** Και ρώτησε αυτούς περί της υγείας [τους]· και είπε: *Είναι καλάυγιαίνει ο πατέρας σας, ο γέροντας περί του οποίουμου είπατε; Ζει ακόμα*;

28 Οι δε είπαν: *Υγιαίνει* ο δούλος σου ο πατέρας μας· ακόμη ζει.* Κι αφού έσκυψαν προσκύνησαν. **29** Υψώνοντας δε τα μάτια του είδε το Βενιαμίν τον αδελφό του τον ομομήτριο και είπε: *Αυτός [είναι] ο αδελφός σας ο νεότερος, περί του οποίου μου είπατε*; Και είπε: *Ο Θεός να σ' ελεήσει, τέκνοπαιδίμου.* **30** Και έσπευσε [ν' αποσυρθεί] ο Ιωσήφ· γιατί συνταράσσονταν τα σπλάγχνα του

[43:9] Κφ. 44:32, Φιλημ. 18,19 **[43:11]** Κφ. 32:20, Παρ. 18:16, Κφ. 37:25, Ιερ. 8:22 **[43:12]** Κφ. 42:25,35 **[43:14]** Εσθ. 4:16 **[43:16]** Κφ. 24:2, 39:4, 44:1, 1Σα. 25:11 **[43:20]** Κφ. 42:3,10 **[43:21]** Κφ. 42:27,35 **[43:24]** Κφ. 18:4,24:32 **[43:26]** Κφ. 37:7,10 **[43:27]** Κφ. 42:11,13 **[43:28]** Κφ. 37:7,10 **[43:29]** Κφ. 35:17,18, Κφ. 42:13 **[43:30]** 1Βα. 3:26, Κφ. 42:14

VG **[43:4-6]** ...Αυτό το κάνατε για τη δυστυχία μου, επειδή του αναφέρατε ότι έχετε και άλλον αδελφό. **[43:7-11]** ...και φέρτε στον άνδρα δώρα: λίγη ρητίνη *(βάλσαμο)*, μέλι, **στύρακα**, **στακτή** *(μύρο)*, τερέβινθο και αμύγδαλα. **[43:12-14]** Ο δε παντοδύναμος Θεός μου ας τον κάνει ευμενή προς εσάς... **[43:15-21]** ...και τώρα τα επιστρέψαμε με το ίδιο βάρος. **[43:22-23]** ...Ειρήνη σε εσάς... **[43:24-27]** Και εκείνος, αφού τους ανταπέδωσε ευγενικά τον χαιρετισμό... **[43:28-30]** Και βιάσθηκε, διότι τα σπλάχνα του είχαν συγκινηθεί για τον αδελφό του και τα δάκρυα ξεσπούσαν...

Ο' **[43:4]** ...καὶ ἀγοράσωμέν σοι βρώματα. **[43:5]** ...οὐ πορευσόμεθα... **ὁ νεώτερος**... **[43:6]** ...τῷ ἀνθρώπῳ· εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀδελφός **[43:7]** ...**καὶ τὴν γενεὰν ἡμῶν**... κατὰ τὴν ἐπερώτησιν ταύτην· μὴ ᾔδειμεν εἰ ἐρεῖ ἡμῖν· ἀγάγετε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν; **[43:8]** ...καὶ **ἀναστάντες** πορευσόμεθα, ἵνα ζῶμεν... καὶ ἡ **ἀποσκευὴ** ἡμῶν. **[43:9]** ἐγὼ δὲ ἐκδέχομαι αὐτόν... ἡμαρτηκὼς ἔσομαι πρὸς σὲ πάσας τὰς ἡμέρας. **[43:10-11]** ...καὶ καταγάγετε τῷ ἀνθρώπῳ δῶρα, **τῆς ῥητίνης καὶ τοῦ μέλιτος, θυμίαμα καὶ στακτὴν καὶ τερέμινθον καὶ καρύα.** **[43:12]** ...τὸ ἀποστραφὲν ἐν τοῖς **μαρσίπποις** ὑμῶν ἀποστρέψατε μεθ' ὑμῶν, μήποτε **ἀγνόημα ἐστίν**. **[43:13]** ...**ἀναστάντες** καταβήτε... **[43:14-16]** ...καὶ τὸν Βενιαμὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν **ὁμομήτριον**... καὶ σφάξον **θύματα**... **[43:17-18]** ...ἐν τοῖς **μαρσίπποις** ἡμῶν τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς εἰσαγόμεθα, τοῦ συκοφαντῆσαι ἡμᾶς καὶ ἐπιθέσθαι ἡμῖν, τοῦ λαβεῖν ἡμᾶς εἰς παῖδας... **[43:19-20]** ...κατεβήκαμεν **τὴν ἀρχὴν** πρίασθαι βρώματα. **[43:21]** ...ἠνοίξαμεν τοὺς **μαρσίπ-πους** ἡμῶν, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀργύριον ἑκάστου ἐν τῷ **μαρσίππῳ** αὐτοῦ· τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἐν σταθμῷ ἀπεστρέψαμεν νῦν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν. **[43:22]** ...ἀγοράσαι βρώματα· οὐκ οἴδαμεν τίς ἐνεβάλε τὸ ἀργύριον εἰς τοὺς **μαρσίππους** ἡμῶν. **[43:23]** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἵλεως ὑμῖν... ἔδωκεν ὑμῖν θη-σαυροὺς ἐν τοῖς **μαρσίπποις** ὑμῶν· τὸ δὲ ἀργύριον ὑμῶν εὐδοκομῶν ἀπέχω... **[43:24]** ...χορτάσματα... **[43:25]** ...ἐκεῖ μέλλει **ἀριστᾶν**. **[43:26]** ...ἐπὶ τὴν γῆν. **[43:27]** ...ὑγιαίνει ὁ πατὴρ ὑμῶν **ὁ πρεσβύτερος**; **[43:28]** ...ὁ παῖς σου, ὁ πατὴρ ἡμῶν... καὶ εἶπεν· εὐλογητὸς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τῷ Θεῷ...**43:29]** ...ὃν εἴπατε πρὸς μέ, ἀγαγεῖν· καὶ εἶπεν· ὁ Θεὸς ἐλεήσαι σε, τέκνον. **[43:30]** ἐταράχθη δὲ Ἰωσὴφ, **συνεστρέφετο γὰρ τὰ ἔντερα αὐτοῦ** ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, καὶ ἐζήτει κλαῦσαι· εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ταμεῖον ἔκλαυσεν ἐκεῖ.

για τον αδελφό του· και ζητούσε [τόπο] να κλάψει· αφού δε εισήλθε στο εσωτερικό δωμάτιο[ταμείο], έκλαψε εκεί. **31** Έπειτα αφού ένιψε το πρόσωπό του εξήλθε, και συγκρατώντας τον εαυτό [του] είπε: *Βάλτε ψωμί[άρτον]*.

32 Και έβαλαν [ξε]χωριστά γι' αυτόν και χωριστά για κείνους και για τους Αιγυπτίους, που συνέτρωγαν μαζί του, [ξε]χωριστά· διότι οι Αιγύπτιοι δεν ήταν δυνατό να συμφάγουν άρτο* με τους Εβραίους, επειδή αυτό [είναι] βδέλυγμα στους Αιγυπτίους. **33** Κάθησαν λοιπόν μπροστά του, ο πρωτότοκος κατά την πρωτοτοκία αυτού και ο νεότερος κατά την νεότητα αυτού· και θαύμαζαν οι άνθρωποι μεταξύ τους[προς αλλήλους].

34 Αφού έλαβε δε από μπροστά του μερίδια έστειλε προς αυτούς· το μερίδιο όμως του Βενιαμίν ήταν πέντε φορές[πενταπλασίως] μεγαλύτερο παρά καθενός απ' αυτούς. Και ήπιαν και ευφρανθήκανε μαζί του.

44 **[ΜΔ]** ΠΡΟΣΤΑΞΕ ΔΕ τον επιστάτη της οικίας του λέγοντας: *Γέμισε τα σακιά των ανθρώπων τροφές, όσες μπορούν να [μετα]φέρουν, και βάλε το ασήμι[αργύριον] του καθενός στο στόμιο του σακιού του·* **2** *και βάλε το ποτήρι μου, το ποτήρι το ασημένιο[αργυρούν], στο στόμιο του σακιού του νεότερου και το αργύριο* του σιταριού του*. Και έκανε κατά το λόγο τον οποίο είπε ο Ιωσήφ.

3 Το πρωί καθώς έφεξε, [απε]στάλθηκαν οι άνθρωποι, αυτοί και τα γαϊδούρια τους. **4** Αφού [δε βγήκαν] έξω απ' την πόλη, πριν απομακρυνθούν πολύ, είπε ο Ιωσήφ στον επιστάτη της [κατ]οικίας του: *Σήκω, [και] τρέξε[δράμε] πίσω απ' τους ανθρώπους· και αφού τους προφτάσεις πες σ' αυτούς: Γιατί ανταποδώσατε κακό αντί καλού*;

5 *Δεν [είναι] αυτό [το ποτήρι], στο οποίο πίνει ο κύριός μου, και δια του οποίου αληθινά μαντεύει; κακώς κάνατε που πράξατε αυτό.* **6** Και καθώς πρόφτασε αυτούς, είπε σ' αυτούς αυτά τα λόγια. **7** Οι δε είπαν σ' αυτόν: *Γιατί ο κύριος μας λαλεί με τέτοια λόγια; Δεν είναι δυνατόν[μη γένοιτο] οι δούλοι σου να διαπράξουν τέτοιο πράγμα·* **8** *δες[ιδού], το ασήμι[αργύριον], το οποίο βρήκαμε στο στόμιο των σάκων μας, το επιστρέψαμε σε σένα απ' τη γη Χαναάν, και πως θα θέλαμε να κλέψουμε απ' τη [κατ]οικία του κυρίου σου ασήμι ή χρυσάφι;* **9** *Σε όποιον από τους δούλους σου βρεθεί, ας πεθάνει, και εμείς επιπλέον[έτι] θα γίνουμε δούλοι του κυρίου μας.*

10 Ο δε είπε: *Και τώρα ας γίνει καθώς λέτε· σε όποιον βρεθεί, θα γίνει δούλος μου, εσείς δε θα είστε αθώοι.* **11** Και με σπουδή[σπεύσαντες], κατέβασαν ο καθένας το σακί του στη γη και άνοιξε ο καθένας το σακί του.

12 Και ερεύνησε, αρχίζοντας από τον πρεσβύτερο και τελειώνοντας στο νεότερο· και βρέθηκε το ποτήρι στο σακί του Βενιαμίν. **13** Τότε έσχισαν τα ρούχα τους και αφού φόρτωσαν ο καθένας το γάιδαρό του, επέστρεψαν στην πόλη. **14** Εισήλθε δε ο Ιούδας και οι αδελφοί του στην οικία του Ιωσήφ, ενώ αυτός ήταν ακόμη εκεί· και έπεσαν μπροστά του πάνω στη γη. **15** Και είπε σ' αυτούς ο Ιωσήφ: *Τι [είναι] το πράγμα αυτό, το οποίο πράξατε; δεν ξέρετε ότι [ένας] άνθρωπος όπως εγώ αληθινά μαντεύει;*

16 Και είπε ο Ιούδας: *Τι να πούμε προς τον κύριό μου; τι να λαλήσουμε; ή πως να δικαιωθούμε; ο Θεός βρήκε την αδικία των δούλων σου· ιδού, είμαστε δούλοι του κυρίου μου και εμείς κι εκείνος στον οποίο βρέθηκε το ποτήρι.*

17 Ο δε είπε: *Δεν είναι δυνατόν[Μη γένοιτο] σε μένα να πράξω αυτό· ο άνθρωπος στον οποίο βρέθηκε το ποτήρι, αυτός θα είναι σε με δούλος· εσείς δε ανεβείτε με ειρήνη προς τον πατέρα σας*. **18** Τότε πλησίασε σ' αυτόν ο Ιούδας και είπε: *Ζητώ θερμά[δέομαι], κύριέ μου· ας λαλήσει, παρακαλώ, ο δούλος σου λόγο στ' αυτιά του κυρίου μου και ας μην εξαφθεί ο θυμός σου κατά του δούλου σου· διότι εσύ [είσαι] όπως [ο] Φαραώ.*

19 Ο κύριός μου ρώτησε τους δούλους του λέγοντας: *Έχετε πατέρα, ή αδελφό*; **20** Και είπαμε προς το κυριό μου: *Έχουμε πατέρα γέροντα και παιδί των γηρατιών [του] μικρό, ο δε αδελφός αυτού πέθανε· και αυτός μόνος έμεινε από τη μητέρα [του] και ο πατέρας του τον αγαπάει.* **21** Και είπες στους δούλους σου: *Φέρτε αυτόν προς εμέ γιά να δω αυτόν με τα ίδια μου τα μάτια[ιδίοις οφθαλμοίς]*. **22** Και είπαμε προς το κύριό μου, *το παιδί δεν μπορεί να αφήσει το πατέρα του διότι αν αφήσει τον πατέρα του, [αυτός] θα πεθάνει.*

23 Συ δε είπες προς τους δούλους σου: *Εάν δεν κατεβεί ο αδελφός σας ο νεότερος μαζί σας, δεν θα δείτε πλέον το πρόσωπό μου.* **24** Και όταν ανεβήκαμε προς το δούλο σου τον πατέρα μου, αναγγείλαμε προς αυτόν τα λόγια του κυρίου μου. **25** Ο δε πατέρας μας είπε: *Πηγαίνετε πάλι αγοράστε σε μας λίγες τροφές.*

[43:31] six. 25 **[43:32]** Κφ. 46:34, Εξ. 8:26 **[43:34]** Κφ. 45:22 **[44:8]** Κφ. 43:21 **[44:9]** Κφ. 31:32 **[44:13]** Κφ. 37:29,34, Αρ. 14:6, 2Σα. 1:11 **[44:14]** Κφ. 37:7 **[44:16]** six. 9 **[44:17]** Παρ. 17:15 **[44:18]** Κφ. 18:30,32, Εξ. 32:22 **[44:20]** Κφ. 37:3 **[44:21]** Κφ. 42:15,20 **[44:23]** Κφ. 43:3,5 **[44:25]** Κφ. 43:2

VG **[43:31-32]** ...και θεωρούν βέβηλο τέτοιου είδους συμπόσιο, **[44:1-15]** ...Δεν γνωρίζετε ότι δεν υπάρχει όμοιός μου στη γνώση της πρόβλεψης; **[44:16-20]** ...και ο πατέρας τον αγαπά **τρυφερά**. **[44:21-25]** ...Επιστρέψτε και αγοράστε μας λίγο σιτάρι.

Ο' **[43:31-32]** καὶ παρέθηκαν αὐτῷ μόνῳ... συνεσθίειν... **[43:33]** ...πρωτότοκος **κατὰ τὰ πρεσβεῖα** αὐτοῦ... ἐξίσταντο... **[43:34]** ...ἐμεγαλύνθη δὲ ἡ μερὶς Βενιαμὶν παρὰ τὰς μερίδας πάντων πενταπλασίως πρὸς τὰς ἐκείνων· ἔπιον δὲ καὶ **ἐμεθύσθησαν** μετ' αὐτοῦ. **[44:1]** Πλήσατε τοὺς **μαρσίππους** τῶν ἀνθρώπων βρωμάτων ὅσα ἐὰν δύνανται ἁρᾶι, καὶ ἐμβάλατε ἑκάστου... ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ **μαρσίππου**. **[44:2]** καὶ τὸ **κόνδυ** μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβάλατε εἰς τὸν **μάρσιππον** τοῦ νεωτέρου καὶ τὴν τιμὴν τοῦ σίτου αὐτοῦ· ἐγενήθη δὲ κατὰ **τὸ ῥῆμα** Ἰωσὴφ, καθὼς εἶπεν. **[44:3-4]** ...καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς· τί ὅτι ἀνταπεδώκατε **πονηρὰ** ἀντὶ καλῶν; **[44:5]** ἵνα τί ἐκλέψατέ μοι **τὸ κόνδυ** τὸ ἀργυροῦν; οὐ τοῦτό ἐστιν ἐν ᾧ... αὐτὸς δὲ **οἰωνισμῷ οἰωνίειται** ἐν αὐτῷ; πονηρὰ συντετελέκατε ἃ πεποιήκατε. **[44:6]** ...τὰ ῥήματα ταῦτα. **[44:7]** ...κατὰ τὰ **ῥήματα ταῦτα**· μὴ γένοιτο τοῖς παισίν σου ποιῆσαι κατὰ τὸ **ῥῆμα** τοῦτο. **[44:8]** ...ἐν τοῖς **μαρσίπποις** ἡμῶν... **[44:9]** παρ' ᾧ ἂν εὑρεθῇ **τὸ κόνδυ** τῶν παίδων σου, ἀποθνήσκέτω· καὶ ἡμεῖς δὲ ἐσόμεθα παῖδες τῷ κυρίῳ ἡμῶν. **[44:10]** ...εὑρέθη **τὸ κόνδυ**, αὐτὸς ἔσται μου παῖς, ὑμεῖς δὲ ἔσεσθε **καθαροί**. **[44:11]** ...καθῆλαν ἕκαστος τὸν **μάρσιππον**... **ἤνοιξαν** ἕκαστος τὸν **μάρσιππον** αὐτοῦ. **[44:12]** ...εὗρεν **τὸ κόνδυ** ἐν τῷ **μαρσίππῳ** τῷ Βενιαμίν. **[44:13]** ...καὶ ἐπέθηκαν ἕκαστος τὸν **μάρσιππον** αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ὄνον αὐτοῦ... **[44:14]** ...ἐπὶ τὴν γῆν. **[44:15]** ...οὐκ οἴδατε ὅτι **οἰωνισμῷ οἰωνίειται** ἄνθρωπος οἷος ἐγώ; **[44:16]** ...**τί ἀντερούμεν**... τῶν **παίδων** σου; ἰδοὺ ἐσμὲν οἰκέται τῷ κυρίῳ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς καὶ παρ' ᾧ εὑρέθη **τὸ κόνδυ**. **[44:17]** ...τὸ ῥῆμα τοῦτο· ὁ ἄνθρωπος παρ' ᾧ εὑρέθη **τὸ κόνδυ**, αὐτὸς ἔσται μου παῖς, ὑμεῖς δὲ ἀνάβητε **μετὰ σωτηρίας** πρὸς τὸν πατέρα ὑμῶν. **[44:18]** ἐγγίσας... λαλησάτω ὁ παῖς σου ῥῆμα... τῷ παιδί σου, ὅτι σὺ εἶ μετὰ Φαραώ. **[44:19]** ...τοὺς παῖδάς σου... **[44:20-21]** εἶπας δὲ τοῖς παισί σου· καταγάγετε αὐτὸν πρὸς μέ, **καὶ ἐπιμελοῦμαι αὐτοῦ.** **[44:22-24]** ...ἀπηγγείλαμεν αὐτῷ τὰ ῥήματα... **[44:25]** ...βαδίσαιτε πάλιν, ἀγοράσατε ἡμῖν... μικρὰ βρώματα.

26 Και είπαμε: *Δεν είναι δυνατό να κατεβούμε· εάν ο αδελφός μας ο νεότερος είναι μαζί μας, τότε θα κατεβούμε· γιατί δεν μπορούμε*[δυνάμεθα] *να δούμε το πρόσωπο του ανθρώπου, εάν ο αδελφός μας ο νεότερος δεν είναι μαζί μας.* **27** Και ο δούλος σου ο πατέρας μου είπε προς εμάς: *Σεις γνωρίσετε*[εξεύρετε] *ότι δύο [γιους] γέννησε σε μένα η γυναίκα μου·* **28** *και ο ένας έφυγε*[εξῆλθεν] *από κοντά*[πλησίον] *μου και είπα: Βεβαίως κατασπαράχθηκε από θηρίο· και δεν είδα αυτόν μέχρι τώρα*[του νύν]**·** **29** *εάν δε λάβετε και αυτόν από μπροστά μου και συμβεί σε αυτόν συμφορά, θα κατεβάσετε τα άσπρα μου μαλλιά*[την πολιάν μου] *με λύπη στον τάφο*[Εβρ./Ο' Άδη]*.*

30 *Τώρα λοιπόν όταν πάω προς το δούλο σου τον πατέρα μου, και το παιδί δεν είναι μαζί μας (επειδή η ψυχή αυτού κρέμεται από την ψυχή εκείνου),* **31** *καθώς δεί ό,τι το παιδί δεν είναι, θα πεθάνει και οι δούλοι σου θα κατεβάσουν τη πολιά*[χ. 29] *του δούλου σου του πατέρα μας με λύπη στον τάφο*[Εβρ./Ο' Άδη]*.* **32** *Επειδή ο δούλος σου εγγυήθηκε για το παιδί προς τον πατέρα μου λέγοντας: Εάν δεν φέρω αυτόν προς εσέ, τότε θα είμαι υπεύθυνος*[ένοχος] *προς το πατέρα μου για πάντα*[διαπαντός]*.*

33 *Τώρα λοιπόν, σε ικετεύω*[δέομαί σου]*, ας μείνει ο δούλος σου αντί του παιδιού, δούλος στον κύριό μου, το δε παιδί ας ανεβεί με τα αδέλφια του·* **34** *διότι πως ν' ανεβώ προς τον πατέρα μου, εάν το παιδί δεν είναι μαζί μου; [Όχι], για να μη δω το κακό, το οποίο θα βρεί τον πατέρα μου.*

45 **[ΜΕ]** ΤΟΤΕ Ο ΙΩΣΗΦ δεν μπόρεσε[ηδυνήθη] (πλέον) να συγκρατήσει [τον] εαυτό [του] μπροστά[ενώπιον] σε όλους τους παρισταμένους που ήσαν μπροστά[κοντά] του· και [ανα]φώναξε: *Βγάλτε έξω τους πάντες από μένα·* και δεν έμεινε κανείς μαζί του, ενώ ο Ιωσήφ [ανα]γνωριζόταν[φανερωνόνταν] στους αδελφούς του. **2** Και άφησε φωνή με κλαυθμό· και άκουσαν οι Αιγύπτιοι· άκουσε δε και ο οίκος του Φαραώ. **3** Και είπε ο Ιωσήφ στους αδελφούς του: *Εγώ [είμαι] ο Ιωσήφ· ο πατέρας μου ακόμα ζεί;* Και δεν μπορούσαν[ηδύναντο] οι αδελφοί του να αποκριθούν προς αυτόν· διότι ταράχθηκαν από την παρουσία του[Ο'-].

4 Και είπε ο Ιωσήφ προς τους αδελφούς του: *Πλησιάστε προς εμέ, παρακαλώ.* Και πλησίασαν. Και είπε: *Εγώ [είμαι] Ιωσήφ ο αδελφός σας, τον οποίο πουλήσατε στην Αίγυπτο.* **5** *Τώρα λοιπόν μη λυπάστε μηδ' ας φανεί σε σας σκληρό ότι με πουλήσατε εδώ· επειδή σε διατήρηση ζωής με απέστειλε ο Θεός πριν από σας.* **6** *Διότι αυτός [είναι] ο δεύτερος χρόνος της πείνας πάνω στη γη· και [απομένουν] ακόμη πέντε έτη, στα οποία [δεν θα είναι] ούτε όργωμα*[αροτρίαση] *ούτε θερισμός.* **7** *Και ο Θεός με απέστειλε μπροστά σας για να διατηρήσω σε σας διαδοχή πάνω*[επί] στη γη και να διαφυλάξω τη ζωή σας με μεγάλη λύτρωση.

8 Τώρα λοιπόν δεν με αποστείλατε εδώ εσείς, αλλ' ο Θεός· και με έκαμε πατέρα στον Φαραώ και κύριο σε όλο[παντός] τον οίκο αυτού και άρχοντα πάσης της γης Αιγύπτου. **9** Σπεύδοντας ανεβείτε προς τον πατέρα μου και πείτε σ' αυτόν:

Αυτό λέγει ο γιος σου Ιωσήφ· Ο Θεός με έκαμε κύριο όλης[πάσης της] *Αιγύπτου· κατέβα προς εμένα, μη σταθείς·* **10** *και θα κατοικήσεις στη γη Γεσέν και θα είσαι κοντά*[πλησίον] *μου, συ και οι γιοι σου κι οι γιοι των γιων σου και τα κοπάδια*[ποίμνιά] *σου και οι αγέλες σου, και όλα όσα έχεις·* **11** *και θα σε διατρέφω εκεί διότι [μένουν] ακόμη πέντε χρόνια*[έτη] *πείνας, για να μη έλθεις σε στέρηση, συ και ο οίκος σου και όλα*[πάντα] *όσα έχεις.* **12** *Και να*[ιδού]*, τα μάτια*[οφθαλμοί] *σας βλέπουν και τα μάτια* του αδελφού μου Βενιαμίν, ότι το στόμα μου λαλεί προς εσάς·* **13** *απαγγείλατε λοιπόν στον πατέρα μου όλη τη δόξα μου στην Αιγύπτο και πάντα όσα είδατε, και σπεύδοντες κατεβάστε τον πατέρα μου εδώ.*

14 Και πέφτοντας πάνω στον τράχηλο[λαιμό] του Βενιαμίν του αδελφού του, έκλαψε· και ο Βενιαμίν έκλαψε πάνω στον τράχηλο* εκείνου. **15** Και αφού καταφίλησε όλους τους αδελφούς του, έκλαψε πάνω τους· και μετά απ' αυτά μίλησαν οι αδελφοί του μαζί του.

16 Και η φήμη ακούσθηκε στον οίκο του Φαραώ λέγοντας: *Οι αδελφοί του Ιωσήφ ήλθαν·* χάρηκε δε ο Φαραώ και οι δούλοι του.

17 Και είπε ο Φαραώ στον Ιωσήφ: *Πες προς τους αδελφούς σου, τούτο [να] κάνετε· φορτώστε τα ζώα σας και πηγαίνετε, ανεβείτε στη Χαναάν·* **18** *και παραλαμβάνοντας τον πατέρα σας, και τις οικογένειές σας, έλθετε προς εμέ· και θα σας δώσω τα αγαθά της γης Αιγύπτου και θα φάτε το πάχος της γης.* **19** Και συ διάταξε: *Αυτό κάνετε, λάβετε για σας*[εις εαυτούς] *αμάξες απ' τη γη [της] Αιγύπτου, για τα παιδιά σας και τις γυναίκες σας· και αφού σηκώσετε το πατέρα σας έλθετε·* **20** *και μη λυπηθείτε τα υπάρχοντά*[αποσκευήν] *σας· διότι τα αγαθά όλης της γης Αιγύπτου θα είναι δικά σας.*

[44:27] Κφ. 46:19 **[44:28]** Κφ. 37:33 **[44:29]** Κφ. 42:36,38 **[44:30]** 1Σα. 18:1 **[44:32]** Κφ. 43:9 **[44:33]** Εξ. 32:32 **[45:3]** Πρ. 7:13 **[45:4]** Αρ. 18:12,29, Κφ. 37:28 **[45:5]** Ησ. 40:2, 2Κο. 2:7, Κφ. 45:20, Ψλ. 105:16, Ιδέ 2Σα. 16:10,11, Πρ. 4:27,28 **[45:8]** Κρ. 17:10, Ιωβ 29:16 **[45:10]** Κφ. 47:1 **[45:12]** Κφ. 42:23 **[45:13]** Πρ. 7:14 **[45:18]** Κφ. 27:28 **[45:22]** Κφ. 43:34 **[45:26]** Ιωβ 29:24, Ψλ. 126:1, Λου. 24:11,41

VG **[44:26-29]** ...και του συμβεί κάτι στον δρόμο, θα κατεβάσετε τα λευκά μαλλιά μου με θλίψη στον κάτω κόσμο. **[44:30-34]** ... **[45:1-3]** ...Οι αδελφοί δεν μπορούσαν να απαντήσουν, επειδή είχαν καταληφθεί από υπερβολικό τρόμο. **[45:4]** ...τους είπε **με πραότητα**... **[45:5]** ...διότι για τη σωτηρία σας... **[45:6-9]** ...κατέβα... μην καθυστερείς... **[45:10-18]** ...για να φάτε το μεδούλι της γης. **[45:19-20]** ...τα πλούτη της Αιγύπτου...

Ο' **[44:26-27]** εἶπεν δὲ **ὁ παῖς σου, ὁ πατὴρ ἡμῶν**... **[44:28]** ...εἴπατε ὅτι **θηριόβρωτος** γέγονεν... **[44:29]** ...καὶ συμβῇ αὐτῷ **μαλακία... κατάξετέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ᾅδου.** **[44:30-31]** ...τελευτήσει, καὶ καταξοῦσιν οἱ παῖδές σου τὸ γῆρας τοῦ παιδός σου, πατρὸς δὲ ἡμῶν, μετ' ὀδύνης **εἰς ᾅδου**. **[44:32]** ὁ γὰρ παῖς σου ἐκδέδεκται... τὸ παιδίον παρὰ τοῦ πατρός, λέγων· ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρὸς σὲ καὶ στήσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου, **ἡμαρτηκὼς ἔσομαι** πρὸς τὸν πατέρα πάσας τὰς ἡμέρας. **[44:33]** νῦν οὖν παραμενῶ σοι παῖς ἀντὶ τοῦ παιδίου, **οἰκέτης** τοῦ κυρίου... **[44:34]** ...ἵνα μὴ ἴδω **τὰ κακά**, ἃ εὑρήσει τὸν πατέρα μου. **[45:1]** καὶ οὐκ ἠδύνατο Ἰωσὴφ **ἀνέχεσθαι** πάντων τῶν παρεστηκότων αὐτῷ... **[45:2]** καὶ ἀφῆκεν φωνὴν μετὰ κλαυθμοῦ... **[45:3-6]** ...**λιμὸς** ἐπὶ τῆς γῆς... **οὐκ ἔστιν ἀροτρίασις οὐδὲ ἄμητος.** **[45:7]** ...**ὑπολείπεσθαι ὑμῶν κατάλειμμα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκθρέψαι ὑμῶν κατάλειψιν μεγάλην.** **[45:8-9]** ...καὶ μὴ μείνῃς. **[45:10]** ...ἐν γῇ **Γεσὲμ Ἀραβίας** καὶ ἔσῃ ἐγγύς μου σύ καὶ... **[45:11]** ...λιμὸς ἵνα **μὴ ἐκτριβῇς σύ**... **[45:12-13]** ...**ταχύνάντες καταγάγετε**... **[45:14]** ...καὶ **ἐπιπεσὼν** ἐπὶ... **[45:15-16]** καὶ διεβοήθη **ἡ φωνὴ**... ἐχάρη δὲ Φαραὼ **καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ**. **[45:17]** ...γεμίσατε τὰ φορτία ὑμῶν... **[45:18]** ...καὶ φάγεσθε **τὸν μυελὸν** τῆς γῆς. **[45:19]** ...καὶ **ἀναλαβόντες** τὸν πατέρα ὑμῶν **παραγίνεσθε**. **[45:20]** καὶ μὴ φείσησθε τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν σκευῶν ὑμῶν... **[45:21]** ...καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς **ἐπισιτισμὸν** εἰς τὴν ὁδόν. **[45:22]** καὶ πᾶσιν ἔδωκε **δισσὰς στολὰς**· τῷ δὲ Βενιαμὶν ἔδωκε τριακοσίους **χρυσοῦς** καὶ πέντε ἐξαλλασσούσας στολὰς.

21 Και έκαναν έτσι οι γιοι του Ισραήλ· και ο Ιωσήφ έδωσε σ' αυτούς άμαξες κατά την προσταγή του Φαραώ· έδωσε σ' αυτούς και ζωοτροφή για το δρόμο[οδόν].

22 Σε όλους αυτούς έδωσε στον καθένα αλλαξιές ενδυμάτων· στον δε Βενιαμίν έδωσε 300 αργύρια[ασημένιους κρίκους ή βώλους] και πέντε αλλαξιές ενδυμάτων. **23** Προς δε τον πατέρα του έστειλε αυτά: *10 γαϊδούρια φορτωμένα από τα αγαθά της Αιγύπτου και 10 θηλυκές γαϊδούρες[όνους] φορτωμένες σιτάρι και ψωμιά[άρτους] και ζωοτροφές στον πατέρα του για το δρόμο[οδόν].* **24** Και εξαπέστειλε τους αδελφούς του και αναχώρησαν· και είπε προς αυτούς: *Μη συγχύζεσθε[διαπληκτίζεσθε στο δρόμο καθ' οδόν]*. **25** Και ανέβηκαν από την Αίγυπτο και ήλθαν στη γη Χαναάν προς Ιακώβ τον πατέρα τους.

26 Και ανάγγειλαν προς αυτόν λέγοντες: *Ακόμη ζει ο Ιωσήφ και είναι άρχοντας πάνω σε όλη τη γη της Αιγύπτου·* και λιποθύμησε η καρδιά του· διότι δεν πίστευε αυτούς. **27** Είπαν δε σε αυτόν όλους[πάντας] τους λόγους του Ιωσήφ, τους οποίους είχε πεί προς αυτούς· και αφού είδε τις άμαξες τις οποίες έστειλε ο Ιωσήφ για να μεταφέρουν[σηκώσωσιν] αυτόν, αναζωπυρώθηκε το πνεύμα του Ιακώβ του πατέρα τους. **28** Και είπε ο Ισραήλ: *Αρκεί· Ιωσήφ ο γιος μου ακόμη ζεί· θα πάω και θα τον δω, πριν πεθάνω*.

46 **[ΜΣΤ]** ΑΦΟΥ ΔΕ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕ ο Ισραήλ με όλα[πάντων] τα υπάρχοντα του, ήλθε στη Βηρ-σαβεέ και πρόσφερε θυσίες στον Θεό του πατέρα του Ισαάκ. **2** Και είπε ο Θεός προς τον Ισραήλ μέσω οράματος της νύχτας λέγοντας: *Ιακώβ, Ιακώβ*. Ο δε είπε: *Να μαι[ιδού], εγώ*. **3** Και είπε: *Εγώ [είμαι] ο Θεός, ο Θεός του πατέρα σου· μη φοβηθείς να κατεβείς στην Αίγυπτο· διότι έθνος μέγα θα σε καταστήσω εκεί·* **4** *εγώ θα κατεβώ μαζί σου στην Αίγυπτο και εγώ βεβαίως πάλι θα σε ανεβάσω· και ο Ιωσήφ θα σου κλείσει τα μάτια[οφθαλμούς] [όταν πεθάνεις].*

5 Και αναχώρησε[σηκώθηκε] ο Ιακώβ από Βηρ-σαβεέ και έβαλαν οι γιοι του Ισραήλ, Ιακώβ τον πατέρα τους και τα παιδιά τους και τις γυναίκες τους πάνω στις αμάξες τις οποίες έστειλε ο Φαραώ για να μεταφέρουν[σηκώσωσιν] αυτόν. **6** Και αφού έλαβαν τα κτήνη τους και τα υπάρχοντα τους, τα οποία απέκτησαν στη γη Χαναάν, ήλθαν στην Αίγυπτο, ο Ιακώβ κι ολόκληρο το σπέρμα[απογόνους] του μαζί του· **7** τους γιους του και τους γιους των γιων του μαζί του, τις θυγατέρες του και τις θυγατέρες των γιων του και όλο[άπαν] το σπέρμα* αυτού έφερε μαζί του στην Αίγυπτο.

8 Αυτά δε [είναι] τα ονόματα των γιων Ισραήλ, των αφιχθέντων στην Αίγυπτο, Ιακώβ και οι γιοι αυτού· Ρουβήν ο πρωτότοκος του Ιακώβ· **9** *και οι γιοι του Ρουβήν, Ανώχ και Φαλλού και Εσρών και Χαρμί.* **10** Και οι γιοι του Συμεών, *Ιεμουήλ και Ιαμείν κι Αώδ και Ιαχείν και Σωάρ και Σαούλ, γιος Χανανίτιδας.* **11** Και οι γιοι του Λευί, *Γηρσών, Καάθ και Μεραρί.* **12** Και οι γιοι του Ιούδα, *Ηρ και Αυνάν και Σηλά και Φαρές και Ζαρά· ο Ηρ όμως και ο Αυνάν πέθαναν στη γη Χαναάν*. Και οι γιοι του Φαρές ήσαν *Εσρών και Αμούλ*. **13** Και οι γιοι του Ισσάχαρ, *Θωλά και Φουά και Ιώβ και Σιμβρών*. **14** Και οι γιοι του Ζαβουλών, *Σερέδ και Αιλών και Ιαλεήλ*. **15** Αυτοί [είναι] οι γιοι της Λείας, τους οποίους γέννησε στον Ιακώβ στην Παδάν-αράμ, και Δείναν τη θυγατέρα του· όλες[πάσαι] οι ψυχές, οι γιοι του και οι θυγατέρες του, [ήταν] 33 (τριάντα τρεις).

16 Και οι γιοι του Γαδ, *Σιφών και Αγγί, Σουνί κι Εσβών, Ηρί και Αροδί και Αριηλί*. **17** Και οι γιοι [του] Ασήρ, *Ιεμνά και Ιεσσουά και Ιεσουεί και Βεριά και Σερά η αδελφή τους*. Και οι γιοι του Βεριά, *Έβερ και Μαλχιήλ.* **18** Αυτοί [είναι] οι γιοι της Ζελφάς, την οποία έδωσε ο Λάβαν στη Λεία την κόρη του· και αυτούς γέννησε στον Ιακώβ, 16 ψυχές.

19 Οι [δε] γιοι της Ραχήλ γυναίκας του Ιακώβ, *Ιωσήφ και Βενιαμίν.* **20** Γεννήθηκαν δε στον Ιωσήφ στη γη της Αιγύπτου *Μανασσής και Εφραΐμ, τους οποίους γέννησε σ' αυτόν η Ασενέθ, η θυγάτηρ του Ποτιφερά ιερέα της Ων.* **21** Και οι γιοι του Βενιαμίν [ήταν] *Βελά και Βεχέρ και Ασβήλ, Γηρά και Νααμάν, Ηχί και Ρως, Μουπίμ και Ουπίμ και Αρέδ*.

22 Αυτοί [είναι] οι γιοι της Ραχήλ, οι γεννημένοι στον Ιακώβ· 14 όλες[πάσαι] οι ψυχές. **23** Και οι γιοι του Δαν, ο *Ουσίμ.* **24** Και οι γιοι του Νεφθαλί, *Ιασιήλ και Γουνί και Ιεσέρ και Σιλλήμ*. **25** Αυτοί [είναι] οι γιοι της Βαλλάς, την οποία έδωσε ο Λάβαν στη Ραχήλ τη θυγατέρα του· και αυτούς γέννησε στον Ιακώβ· όλες[πάσαι] οι ψυχές εφτά. **26** Όλες* οι ψυχές που εισήλθαν με τον

[46:1] Κφ. 21:31,33, 28:10, Κφ. 26:24,25, 28:13, 31:42 **[46:2]** Κφ. 15:1, Ιωβ 33:14,15 **[46:3]** Κφ. 28:13, Κφ. 12:2, Δευ. 26:5 **[46:4]** Κφ. 8:15, 48:21, Κφ. 15:16, 50:13, 24,25, Εξ. 3:8, Κφ. 50:1 **[46:5]** Πρ. 7:15, Κφ. 45:19,21 **[46:6]** Δευ. 26:5, Ι.Ν. 24:4, Ψλ. 105:23, Ησ. 52:4 **[46:8]** Εξ. 1:1, 6:14, Αρ. 26:5,1 Χρ. 5:1 **[46:11]** 1Χρ. 6:1,16 **[46:12]** 1Χρ. 2:3, 4:21, Κφ. 38:3,7,10, Κφ. 38:29, 1Χρ. 2:5 **[46:13]** 1Χρ. 7:1 **[46:14]** Εξ. 6:15, 1Χρ. 4:24 **[46:16]** Αρ. 26:15 **[46:17]** 1Χρ. 7:30 **[46:18]** Κφ. 30:10, Κφ. 29:24 **[46:19]** Κφ. 44:27 **[46:20]** Κφ. 41:50 **[46:21]** 1Χρ. 7:6, 8:1, Αρ. 26:38 (Αχιράμ), Αρ.26:39 (Σουφάμ-Ουφάμ), 1Χρ. 7:12 (Σουφίμ) **[46:23]** 1Χρ. 7:12 **[46:24]** 1Χρ. 7:13 **[46:25]** Κφ. 30:5,7, Κφ. 29:29 **[46:26]** Εξ. 1:5

VG **[45:21-23]** Και έστειλε στον πατέρα του άλλο τόσο σε χρήματα και ρουχισμό... και άλλες τόσες γαϊδούρες που μετέφεραν σιτάρι και ψωμιά για τον δρόμο. **[45:24]** ...Μην οργίζεστε στον δρόμο... **[45:25-26]** ...Όταν το άκουσε ο Ιακώβ, ήταν **λες και ξύπνησε από βαθύ ύπνο**, όμως ακόμη δεν τους πίστευε. **[46:1]** Και ο Ισραήλ, ξεκίνησε το ταξίδι του με όλα όσα είχε, και ήλθε στο **πηγάδι του όρκου**, και αφού εκεί θυσίασε θύματα στον Θεό του πατέρα του Ισαάκ, **[46:2-3]** άκουσε τον Θεό σε νυχτερινή όραση... **[46:3]** ...Εγώ είμαι **ο πανίσχυρος** Θεός του πατέρα σου... **[46:4-15]** ...της Λείας, που γέννησε **στη Μεσοποταμία της Συρίας** ...όλες οι ψυχές... ήταν 33... **[46:16-20]** ...ιερέα της Ηλιουπόλεως... **[46:21-26]**

Ο' **[45:23]** ...καὶ **δέκα ἡμιόνους αἴρουσας ἄρτους** τῷ πατρὶ αὐτοῦ εἰς ὁδόν. **[45:24]** ...**μὴ ὀργίζεσθε** ἐν τῇ ὁδῷ. **[45:25-26]** ...καὶ **ἐξέστη ἡ διάνοια** Ἰακώβ· οὐ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς. **[45:27]** ἐλάλησαν δὲ αὐτῷ πάντα **τὰ ῥηθέντα** ὑπὸ Ἰωσήφ... **[45:28]** εἶπεν δὲ Ἰσραήλ· **μέγα μοι ἐστίν, εἰ ἔτι Ἰωσὴφ ὁ υἱός μου ζῇ**... **[46:1]** Ἀπαρὰς δὲ Ἰσραήλ... ἦλθεν **ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου**... **[46:2-4]** ...**ἀναβιβάσω σε εἰς τέλος**... **[46:5]** ἀνέστη δὲ Ἰακὼβ ἀπὸ τοῦ **φρέατος τοῦ ὅρκου**... **[46:6-9]** υἱοὶ δὲ Ρουβὴν Ἐνὼχ καὶ Φαλλούς... **[46:10-15]** ...**ἐν Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας**... **[46:16-18]** οὗτοι υἱοὶ Ζελφᾶς... **[46:19-20]** ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Ἰωσὴφ... οὓς ἔτεκεν αὐτῷ Ἀσεννὲθ θυγάτηρ Πετεφρὴ **ἱερέως Ἡλίου πόλεως**, τὸν Μανασσῆ καὶ τὸν Ἐφραΐμ· ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Μανασσῆ, οὓς ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ Σύρα, τὸν Μαχίρ· Μαχὶρ δὲ ἐγέννησε τὸν Γαλαάδ· υἱοὶ δὲ Ἐφραΐμ ἀδελφοῦ Μανασσῆ Σουταλαὰμ καὶ Ταάμ· υἱοὶ δὲ Σουταλαάμ Ἐδέμ. (Λ+Χ: Η φράση με τα επιπλέον 5 ονόματα παραλείπεται. Αυτό όμως εξηγεί την διαφορά μεταξύ Γεν. 46:27-ΒΜΒ (70 ψυχές) και Πρ. 7:14 (75 ψυχές)) **[46:21]** υἱοὶ δὲ Βενιαμὶν Βαλὰ καὶ Χοβὼρ καὶ Ἀσβήλ· ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Βαλὰ Γηρὰ καὶ Νοεμὰν καὶ Ἄχχις καὶ Ῥὼς καὶ Μαμφὶμ καὶ Ὀφιμίν· Γηρὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράδ. **[46:22]** οὗτοι υἱοὶ Ῥαχήλ, οὓς ἔτεκεν τῷ Ἰακώβ· πᾶσαι ψυχαὶ δέκα ὀκτώ. **[46:23]** υἱοὶ δὲ Δὰν Ἀσόμ. **[46:24]** καὶ υἱοὶ Νεφθαλεὶμ Ἀσιὴλ καὶ Γουνὶ καὶ Ἰσσάαρ καὶ Συλλήμ.

Ιακώβ στην Αίγυπτο οι οποίες εξήλθαν από τους μηρούς του, χωρίς τις γυναίκες των γιων του Ιακώβ, όλες πάσαι οι ψυχές [ήσαν] εξήκοντα εξ (66). **27** Και οι γιοι του Ιωσήφ, οι γεννημένοι σε αυτόν στην Αίγυπτο, ήταν δύο ψυχές· όλες^πάσαι οι ψυχές του οίκου του Ιακώβ, που εισήλθαν^μπήκαν στην Αίγυπτο, [ήταν] εβδομήκοντα(75 - Ο') #1.

28 Απέστειλε δε [ο Ιακώβ] τον Ιούδα μπροστά απ' αυτόν προς τον Ιωσήφ, για να κατεβεί πριν απ' αυτόν στη Γεσέν· και ήλθαν στη γη Γεσέν.

29 Άφού έζεψε δε ο Ιωσήφ την άμαξά του, ανέβηκε σε συνάντηση Ισραήλ του πατέρα του στη Γεσέν· και μόλις είδε αυτόν, έπεσε πάνω στον τράχηλο^λαιμό του και έκλαψε πολλή ώρα πάνω στον τράχηλό* του. **30** Και είπε ο Ισραήλ στον Ιωσήφ: *Ας πεθάνω τώρα, αφού είδα το πρόσωπό σου, διότι εσύ ακόμη^έτι ζεις*. **31** Είπε δε ο Ιωσήφ στους αδελφούς του και στον οίκο του πατέρα του: *Εγώ θ' ανέβω και θ' απαγγείλω στον Φαραώ και θα πω σ' αυτόν, Οι αδελφοί μου και ο οίκος του πατέρα μου, οι οποίοι [ήταν] στη γη Χαναάν, ήλθαν προς εμέ·* **32** οι δε άνθρωποι [είναι] ποιμένες^βοσκοί, διότι άνδρες κτηνοτρόφοι είναι κι έφεραν τα ποίμνια τους και τις αγέλες τους και όλα όσα έχουν.

33 Εάν λοιπόν σας καλέσει ο Φαραώ και πει: *Ποιο το επιτήδευμά^ασχολία σας*; **34** θα πείτε: *Άνδρες κτηνοτρόφοι είμαστε οι δούλοι σου από [τη] νεότητα μας μέχρι τώρα κι εμείς και οι πατέρες μας· για να κατοικήσετε στη γη Γεσέν· διότι [είναι] βδέλυγμα στους Αιγυπτίους κάθε βοσκός προβάτων*.

47 **[MZ]** ΑΦΟΥ ΗΛΘΕ δε ο Ιωσήφ, ενημέρωσε-απήγγειλε τον Φαραώ λέγοντας: *Ο πατέρας μου και οι αδελφοί μου, και τα ποίμνια τους και οι αγέλες τους και πάντα όσα έχουν, ήλθαν από τη γη Χαναάν·* και δες, είναι στη γη Γεσέν.

2 Και αφού παρέλαβε πέντε άντρες από τους αδελφούς του, τους παρουσίασε μπροστά στον Φαραώ. **3** Και είπε ο Φαραώ στους αδελφούς του: *Τι [είναι] το επιτήδευμά^επάγγελμα σας;* οι δε είπαν προς τον Φαραώ: *Βοσκοί^Ποιμένες προβάτων [είναι] οι δούλοί σου και εμείς και οι πατέρες μας.* **4** Είπαν ακόμα^έτι προς τον Φαραώ*: Ήλθαμε [για] να παροικήσουμε στη γη· διότι δεν υπάρχει βοσκή για τα ποίμνια των δούλων σου, επειδή ^επε*βάρυνε η πείνα στη γη Χαναάν· τώρα λοιπόν ας κατοικήσουν, παρακαλούμε, οι δούλοι σου στη γη Γεσέν.*

5 Και είπε ο Φαραώ προς τον Ιωσήφ λέγοντας: *Ο πατέρας σου και οι αδελφοί σου ήλθαν προς εσένα·* **6** *η γη της Αιγύπτου είναι μπροστά σου· στο καλύτερο της γης κατοίκισε τον πατέρα σου και τους αδελφούς σου· ας κατοικήσουν στη γη Γεσέν· κι αν γνωρίζεις ότι βρίσκονται ^ανα*μεταξύ τους άντρες άξιοι, διόρισε^κατάστησον *αυτούς επιστάτες πάνω στα ποίμνιά μου*.

7 Έφερε μέσα^εισήγαγε δε ο Ιωσήφ [τον] Ιακώβ τον πατέρα αυτού και παρουσίασε^παρέστησεν αυτόν μπροστά στον Φαραώ· και ευλόγησε ο Ιακώβ τον Φαραώ. **8** Και είπε ο Φαραώ προς τον Ιακώβ: *Ως πόσες [είναι] οι ημέρες των χρόνων^ετών της ζωής σου;* **9** Και ο Ιακώβ είπε προς τον Φαραώ: *Οι ημέρες των ετών* της παροικίας μου [είναι] 130 χρόνια^έτη· λίγες και κακές^οδυνηρές υπήρξαν οι ημέρες των ετών* της ζωής μου και δεν έφθασαν στις ημέρες των χρόνων^ετών της ζωής των πατέρων μου στις μέρες της παροικίας τους.* **10** Και ευλόγησε ο Ιακώβ τον Φαραώ και εξήλθε^αναχώρησε μπροστά από τον Φαραώ.

11 Και κατοίκισε^εγκατέστησε ο Ιωσήφ τον πατέρα του και τους αδελφούς του, και έδωκε σ' αυτούς ιδιοκτησία στη γη της Αιγύπτου, στο καλύτερο [μέρος] της γης, στη γη Ραμεσσή#2, καθώς πρόσταξε ο Φαραώ. **12** Και ^διέτρεφε ο Ιωσήφ το πατέρα του και τους αδελφούς του και όλο^πάντα τον οίκο του πατέρα του με ψωμί^άρτον, κατά τις οικογένειες [αυτών]. **13** Και άρτος* δεν [υπήρχε] σε όλη τη γη· διότι η πείνα ήταν βαριά πολύ^σφόδρα, ώστε η γη της Αιγύπτου και η γη της Χαναάν απέκαμαν από την πείνα. **14** Και συγκέντρωσε^συνήγαγε ο Ιωσήφ όλο^άπαν το ασήμι^αργύριον, που βρισκόταν στη γη [της] Αιγύπτου και στη γη Χαναάν, για το σιτάρι το οποίο αγόραζαν· και έφερε ο Ιωσήφ το ασήμι* στον οίκο του Φαραώ.

15 Και αφού τελείωσε^εξέλιπε το ασήμι^αργύριον από τη γη [της] Αιγύπτου και από τη γη Χαναάν, ήλθαν πάντες οι Αιγύπτιοι προς τον Ιωσήφ, λέγοντες: *Δος μας άρτο^ψωμί· γιατί να πεθάνουμε μπροστά σου*; διότι εξέλιπε* το αργύριο. **16** Είπε δε ο Ιωσήφ: *Φέρτε τα κτήνη σας και θα σας δώσω [άρτο]* αντί των κτηνών σας, εάν εξέλιπε το αργύριο**. **17** Και έφεραν τα κτήνη τους στον Ιωσήφ και έδωσε σ' αυτούς ο Ιωσήφ άρτο^ψωμί αντί των αλόγων^ίππων και αντί των προβάτων και αντί των βοδιών και αντί των

[46:27] Δευ. 10:22, Ιδέ Πρ.7:14 **[46:28]** Κφ. 31:21, Κφ. 47:1 **[46:29]** Κφ. 45:14 **[46:30]** Λου. 2:29,30 **[46:31]** Κφ. 47:1 **[46:33]** Κφ. 47:2,3 **[46:34]** six. 32, Κφ. 30:25, 34:5, 37:12, Κφ. 43:32, Εξ. 8:26, [[1. *Αστοχία μτφρ. Βάμβα (Βλ. Πρ. 7:140)*]] **[47:1]** Κφ. 46:31, Κφ. 45:10, 46:28 **[47:2]** Πρ. 7:13 **[47:3]** Κφ. 46:33, Κφ. 46:34 **[47:4]** Κφ. 15:13, Δευ. 26:5, Κφ. 43:1, Πρ. 7:11, Κφ. 46:34 **[47:6]** Κφ. 20:15 [[2. *Πρόκειται μάλλον για επεξηγηματικό αναχρονισμό του κειμένου, διότι οι δυναστεία των Ραμσήδων εμφανίσθηκε 450 χρόνια αργότερα. (Βλ. υποσ. σελ. 47)*]] six. 4 **[47:9]** Ψλ.39:12, Εβ. 11:9,13, Ιωβ 14:1, Κφ. 25:7, 35:28 **[47:10]** six. 7 **[47:11]** Εξ. 1:11, 12:37, six. 6 **[47:13]** Κφ. 41:30, Πρ. 7:11 **[47:14]** Κφ. 41:56 **[47:15]** six. 19

VG **[46:27]** ...Όλες οι ψυχές του οίκου του Ιακώβ που μπήκαν στην Αίγυπτο ήταν 70. **[46:28-34]** ... **[47:1-6]** ...Εάν γνωρίζεις **επιμελείς** ανθρώπους αναμεσά τους, όρισέ τους επόπτες στα ποιμνιά μου. **[47:7-11]** ...στον καλύτερο τόπο της γης, στη Ραμεσσής... **[47:12-14]** Από αυτούς συγκέντρωσε όλο το χρήμα από την πώληση του σιταριού και το έφερε στο βασιλικό θησαυροφυλάκιο.

Ο' **[46:27]** ...πᾶσαι ψυχαὶ οἴκου Ἰακὼβ αἱ εἰσελθοῦσαι εἰς Αἴγυπτον **ἑβδομήκοντα πέντε**· **[47:28]** ...**συναντῆσαι αὐτῷ καθ' Ἡρώων πόλιν εἰς γῆν Ραμεσσῆ** **[47:29]** Ζεύξας δὲ Ἰωσὴφ **τὰ ἅρματά** του ἀνέβη εἰς συνάντησιν Ἰσραὴλ τῷ πατρὶ αὐτοῦ **καθ' Ἡρώων πόλιν**, καὶ ὀφθεὶς αὐτῷ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τραχηλόν του καὶ ἔκλαυσεν κλαυθμῷ πλείονι· **[47:30-32]** οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν ποιμένες· ἄνδρες γὰρ κτηνοτρόφοι ἦσαν, καὶ τὰ κτῆνη καὶ τοὺς βόας καὶ πάντα τὰ αὐτῶν ἀγειόχασιν· **[47:33]** ...τί **τὸ ἔργον** ὑμῶν ἐστίν; **[47:34]** ἵνα κατοικήσητε ἐν **γῇ Γεσέμ· Ἀραβίᾳ** βδέλυγμα γὰρ ἐστιν αἰγυπτίοις πᾶς ποιμὴν προβάτων· **[47:1]** ...καὶ τὰ κτῆνη καὶ οἱ βόες αὐτῶν· **[47:2-3]** ...τί τὸ ἔργον ὑμῶν... οἱ παῖδες σου καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· **[47:4]** εἶπαν δὲ τῷ Φαραὼ παροικεῖν ἐν τῇ γῇ, ἥκαμεν· οὐ γὰρ ἐστιν νόμη τοῖς κτήνεσιν τῶν **παίδων** σου· ἐνίσχυσεν γὰρ ὁ **λιμός** ἐν γῇ Χαναάν· νῦν οὖν κατοικήσομεν οἱ παῖδες σου ἐν γῇ Γεσέμ· **[47:5]** ...ἐν γῇ Γεσέμ· εἰ δὲ ἐπίστῃ ὅτι εἰσίν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες δυνατοί, καταστήσον αὐτοὺς **ἄρχοντας** τῶν ἐμῶν κτηνῶν· ἦλθον δὲ εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰωσὴφ Ἰακὼβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· **[47:6]** ...**ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ** κατοίκησον τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἀδελφούς σου· **[47:7-9]** ...**μικραὶ καὶ πονηραὶ** γεγόνασιν αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου· οὐκ ἀφίκοντο εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς τῶν πατέρων μου ἃς ἡμέρας παρῴκησαν **[47:10-11]** ...ἔδωκεν αὐτοῖς κατάσχεσιν ἐν γῇ Αἰγύπτου, ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ, ἐν γῇ Ραμεσσῆ καθὰ προσέταξεν Φαραώ· **[47:12]** καὶ **ἐσιτομέτρει** Ἰωσὴφ τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ σῖτον **κατὰ σῶμα**· **[47:13]** σῖτος δὲ οὐκ ἦν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· ἐνίσχυσεν γὰρ ὁ **λιμός** σφόδρα· ἐξελίπεν δὲ ἡ γῆ Αἰγύπτου καὶ ἡ γῆ Χαναάν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ· **[47:14]** ...καὶ **ἐσιτομέτρει** αὐτοῖς· **[47:15-17]** ἤγαγον δὲ τὰ κτῆνη πρὸς Ἰωσήφ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς Ἰωσὴφ **ἄρτους** ἀντὶ τῶν ἵππων καὶ ἀντὶ τῶν προβάτων καὶ ἀντὶ τῶν...

γαϊδουριώνόνων· και έθρεψε αυτούς με ψωμίάρτον σε εκείνο το χρόνοενιαυτώ αντί όλωνπάντων των κτηνώνζωντανών τους.

18 Αφού δε τελείωσε η χρονιά εκείνη, ήλθαν προς αυτόν το δεύτερο χρόνο και είπαν προς αυτόν: *Δεν θα κρύψουμε από τον κύριό μας ότι τελείωσεεξέλιπε το ασήμιαργύριο· και τα κτήνη έγιναν του κυρίου μας· δεν απέμεινε άλλο μπροστά στον κύριό μας, ειμή τα σώματά μας και η γη μας·* **19** *γιατί να χαθούμεαπολεσθώμεν μπροστά σου και εμείς και η γη μας; αγόρασε εμάς και τη γη μας για ψωμίάρτον· και θα είμαστε εμείς και η γη μας δούλοι στον Φαραώ· και δώσε [σε μας] σπόρο, για να ζήσουμε και να μη πεθάνουμε και η γη να μη ερημωθεί.*

20 Και αγόρασε ο Ιωσήφ όληπάσαν τη γη [της] Αιγύπτου για τον Φαραώ· διότι οι Αιγύπτιοι πώλησαν ο καθένας τον αγρό του, επειδή η πείνα υπερβάρυνε πάνω σ' αυτούς· έτσι η γη έγινε του Φαραώ· **21** τον δε λαό μετατόπισε αυτόν σε πόλεις, από το [ένα] άκρο των ορίων της Αιγύπτου έως το [άλλο] άκρο αυτής· **22** μόνο τη γη των ιερέων δεν αγόρασε· διότι οι ιερείς είχαν μερίδιο [προσδιορισμένο] από τον Φαραώ· και έτρωγαν το μερίδιό τους, το οποίο έδωκε σ' αυτούς ο Φαραώ· γι' αυτό δεν πούλησαν τη γη τους.

23 Τότε είπε ο Ιωσήφ προς το λαό: *Ναιδού, αγόρασα εσάς και τη γη σας σήμερα στον Φαραώ· ναιδού, λάβετε σπόρο και σπείρετε τη γη·* **24** *και στον καιρό της συγκομιδήςτων γεννημάτων, θα δώσετε το ένα πέμπτο στον Φαραώ· τα δε τέσσερα μέρη θα είναι σε σας για σπορά των αγρών και δια τροφή σας και για όσους είναικατοικούντας/όντας στα σπίτια σας και για τροφή των παιδιών σας.*

25 Οι δε είπαν: *Εσύ έσωσες τη ζωή μας· ας βρούμε χάρη μπροστά στον κύριό μας και θα είμαστε δούλοι του Φαραώ.* **26** Και κατέστησεέθεσεν ο Ιωσήφ αυτό νόμο στη γη της Αιγύπτου [που ισχύει] μέχρι σήμερα, να δίνεται [δηλαδή] το ένα πέμπτο στον Φαραώ· εκτός της γης των ιερέων μόνο, [η οποία] δεν έγινε [κτήμα] του Φαραώ.

27 Κατοίκησε δε ο Ισραήλ στη γη της Αιγύπτου, στην γη Γεσέν· και απόκτησαν σε αυτή κτήματα, και αυξήθηκαν και πληθύνθηκαν πολύσφόδρα. **28** Έζησε δε ο Ιακώβ στη γη της Αιγύπτου 17 χρόνιαέτη· και έγιναν οι ημέρες των χρόνωνετών της ζωής του Ιακώβ 147 έτη*.

29 Και πλησίασαν οι μέρες του Ισραήλ για να πεθάνει· και αφού κάλεσε το γιο του τον Ιωσήφ, είπε προς αυτόν: *Εάν βρήκα τώρα χάρη μπροστά σου, βάλε, παρακαλώ, το χέρι σου κάτω από το μηρό μου, και κάνε σε μένα έλεος και αλήθεια· μη με θάψεις, παρακαλώ, στην Αίγυπτο·* **30** *αλλά θα κοιμηθώ με τους πατέρες μου και θα με μεταφέρειςμετακομίσει από την Αίγυπτο και θα με θάψεις στον τάφο τους.* Ο δε είπε: *Εγώ θα κάνω κατά το λόγο σου.* Ο δε είπε: *Ορκίσουώμοσόν μου και ορκίσθηκε* σε αυτόν*. **31** Και προσκύνησε ο Ισραήλ πάνω στο άκρο της ράβδου [του].

48 **[ΜΗ]** ΜΕΤΑ ΔΕ τα πράγματα αυτά, είπαν προς τον Ιωσήφ: *Δεςιδού, ο πατέρας σου ασθενεί.* Και έλαβε μαζί του, τους δύο γιους του, τον Μανασσή και τον Εφραΐμ. **2** Και ανάγγειλαν στον Ιακώβ, λέγοντες: *Ναιδού, ο γιος σου Ιωσήφ έρχετε προς εσένα·* και αφού ανέλαβε δύναμη, ο Ισραήλ κάθησε πάνω στο κρεβάτικλίνη. **3** Και είπε ο Ιακώβ στον Ιωσήφ: *Ο Θεός ο Παντοδύναμος(Ο΄-) φάνηκε σε εμένα στη Λούζ στη γη Χαναάν και με ευλόγησε·* **4** *και είπε προς εμέ:*

Δεςιδού, εγώ θα σε αυξήσω και θα σε πληθύνω και θα σε καταστήσω σε πλήθος λαών· και θα δώσω τη γη αυτή στο σπέρμα σου μετά σε, σε παντοτινή ιδιοκτησία. **5** *Τώρα λοιπόν οι δύο γιοι σου, οι γεννηθέντες σε σένα στη γη της Αιγύπτου, πριν εγώ έλθω προς εσένα στη Αίγυπτο είναι δικοί μου· ο Εφραΐμ και ο Μανασσής θα είναι σε μένα όπως ο Ρουβήν και ο Συμεών·* **6** *τα δε παιδιάτέκνα σου όσα γεννήσεις μετά από αυτούς, θα είναι δικά σου· κατά το όνομα των αδελφών τους θα ονομαστούν [μέσα] στην κληρονομιά τους.*

7 *Όταν δε εγώ ερχόμουν από [την] Παδάν, μου πέθανε η Ραχήλ στο δρόμοκαθ' οδόν στη γη Χαναάν, ενώ δεν [απέλειπε] παράειμή λίγο διάστημα [για] να φθάσουμε στην Εφραθά· και την έθαψα εκεί στην οδό [της] Εφραθά· αυτή [είναι] η Βηθλεέμ.*

8 Βλέπονταςιδών δε ο Ισραήλ τους γιους του Ιωσήφ, είπε: *Ποιοι [είναι] αυτοί*; **9** και είπε ο Ιωσήφ προς τον πατέρα αυτού: *Αυτοί [είναι] οι γιοι μου, τους οποίους μου έδωσε ο Θεός εδώενταύθα.* Ο δε είπε: *Φέρε αυτούς, παρακαλώ, προς εμέ, για να ευλογήσω αυτούς.* **10** Ήταν δε τα μάτιαοι οφθαλμοί του Ισραήλ νωθράβαρυωποί από τα γεράματα, δεν μπορούσε να βλέπει. Και πλησίασε αυτούς προς αυτόν· και φίλησε αυτούς και τους αγκάλιασε.

[47:21] Εσρ. 7:24 **[47:25]** Κφ. 33:15 **[47:26]** six. 22 **[47:27]** six.11, Κφ. 46:3 **[47:29]** Δευ. 31:14, 1Βα. 2:1, Κφ. 24:1, Κφ. 24:49, Κφ. 50:25 **[47:30]** 2Σα. 19:37, Κφ. 49:29, 50:5,13, Κφ. 48:2, 1Βα. 1:47, Εβ. 11:21 **[48:3]** Κφ. 28:13,19, 35:6,9 **[48:4]** Κφ. 17:8 **[48:5]** Κφ. 41:50, 46:20, I.N. 13:7, 14:4 **[48:7]** Κφ. 35:9, 16,19 **[48:9]** Κφ. 33:5, Κφ. 27:4 **[48:10]** Κφ. 27:1, Κφ. 27:27

---

vg **[47:15-25]** ...Η σωτηρία μας είναι στο χέρι σου· αρκεί να μας βλέπει ευμενώς ο κύριός μας, και με χαρά θα υπηρετούμε τον βασιλιά. **[47:26-31]** ...Ορκίσου μου λοιπόν. Και όταν ορκίστηκε, ο Ισραήλ προσκύνησε τον Θεό, στραμμένος προς το προσκέφαλο του κρεβατιού του. **[48:1-3]** ...Ο Θεός ο παντοδύναμος μου εμφανίστηκε στη Λουζά... **[48:4-7]** ...Διότι όταν εγώ ερχόμουν από τη **Μεσοποταμία**, πέθανε η Ραχήλ... και ήταν άνοιξη· και έμπαινα προς την Εφραθά· και την έθαψα κοντά στον δρόμο της Εφραθά, η οποία με άλλο όνομα λέγεται Βηθλεέμ.

o' **[47:18]** ...μήποτε **ἐκτρίβωμεν** ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐκλέλοιπεν τὸ ἀργύριον ...καὶ οὐχ ὑπολείπεται ἡμῖν ἐναντίον τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἀλλὰ ἡ τὸ ἴδιον σῶμα καὶ ἡ γῆ ἡμῶν. **[47:19]** ...ἐσόμεθα ἡμεῖς καὶ ἡ γῆ ἡμῶν **παῖδες** Φαραῶ· **[47:20]** ...ἐπεκράτησεν γὰρ αὐτῶν ὁ λιμός... **[47:21]** καὶ τὸν λαὸν κατεδουλώσατο αὐτῷ εἰς παῖδας ἀπ' ἀκρῶν ὁρίων Αἰγύπτου ἕως τῶν ἀκρῶν· **[47:22]** ...ἔδωκεν **δόμα** τοῖς ἱερεῦσιν Φαραῶ, καὶ ἤσθιον τὴν **δόσιν** ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς Φαραῶ· **[47:23]** ...λάβετε ἑαυτοῖς **σπέρμα**... **[47:24-25]** ...καὶ ἐσόμεθα παῖδες Φαραῶ· **[47:26-28]** ἐπεζῆσεν δὲ Ἰακὼβ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ δεκα επτά ἔτη· ἐγένοντο αἱ ἡμέραι Ἰακὼβ ἐνιαυτῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακονταεπτὰ ἔτη. **[47:29]** ...εἰ εὕρηκα χάριν ἐναντίον σου ὑπόθες τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου καὶ ποιήσεις ἐπ' ἐμὲ **ἐλεημοσύνην** καὶ ἀλήθειαν τοῦ μή με θάψαι ἐν Αἰγύπτῳ **[47:30]** ἀλλὰ κοιμηθήσομαι μετὰ τῶν πατέρων μου καὶ ἀρεῖς με ἐξ Αἰγύπτου καὶ θάψεις με ἐν τῷ τάφῳ αὐτῶν ὁ δὲ εἶπεν ἐγὼ ποιήσω κατὰ τὸ **ῥῆμά** σου **[48:1]** ἐγένετο δὲ μετὰ **τὰ ῥήματα** ταῦτα καὶ ἀπηγγέλη τῷ Ἰωσήφ ὅτι ὁ πατήρ σου **ἐνοχλεῖται**· **[48:2]** ...καὶ **ἐνισχύσας** Ἰσραὴλ... **[48:3-4]** καὶ εἶπέν μοι· ἰδοὺ ἐγὼ αὐξάνω σε καὶ πληθύνω σε, καὶ ποιήσω σε εἰς **συναγωγὰς ἐθνῶν**, καὶ δώσω σοι τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σοῦ **εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον**. **[48:5-6]** τὰ δὲ ἔκγονα... ἐν τοῖς ἐκείνων κλήροις **[48:7]** ...**ἐκ Μεσοποταμίας τῆς Συρίας**... ἐγγίζοντός μου κατὰ τὸν ἱππόδρομον Χαβραθὰ τῆς γῆς τοῦ ἐλθεῖν Ἐφραθά, καὶ κατώρυξα αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἱποδρόμου (αὕτη ἐστὶ Βηθλεέμ) — *σ.σ. Σοβαρότατες ερμηνευτικές αυθαιρεσίες Ο' καθώς δεν υπήρχαν τότε ιππόδρομοι.* **[48:8-10]** οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ Ἰσραὴλ ἐβαρυώπησαν ἀπὸ τοῦ γήρους... καὶ περιέλαβεν αὐτούς.

11 Και είπε ο Ισραήλ προς τον Ιωσήφ: *Δεν έλπιζα να δω το πρόσωπό σου· και να*[ιδού], *ο Θεός μου έδειξε και το σπέρμα σου.* **12** Και απομάκρυνε[εξήγαγεν] αυτούς ο Ιωσήφ ανάμεσα από τα γόνατά του. Και προσκύνησε κατά πρόσωπο ως το έδαφος.

13 Λαμβάνοντας δε αυτούς ο Ιωσήφ και τους δύο [αμφοτέρους], τον Εφραΐμ στα δεξιά του από τα αριστερά του Ισραήλ, και τον Μανασσή στ' αριστερά του προς τα δεξιά του Ισραήλ, πλησίασε σε αυτόν. **14** Και απλώνοντας[εκτείνας] ο Ισραήλ τη δεξιά του επέθεσε πάνω στο κεφάλι του Εφραΐμ, ο οποίος [ήταν] ο νεότερος, την δε αριστερά του πάνω στο κεφάλι του Μανασσή, εναλλάσσοντας [σκοπίμως] τα χέρια του· διότι[αν και] ο Μανασσής [ήταν] ο πρωτότοκος[(Ο-)].

15 Και ευλόγησε τον Ιωσήφ και είπε: *Ο Θεός, μπροστά στον οποίο περπάτησαν οι πατέρες μου Άβραάμ και Ισαάκ, ο Θεός ο οποίος με ποίμανε από τη γέννησή μου μέχρι αυτή την ημέρα,* **16** *ο άγγελος ο οποίος με λύτρωσε απ' όλα*[πάντων] *τα κακά, να ευλογήσει τα παιδιά [αυτά]· και να ονομασθεί πάνω σ' αυτά το όνομά μου και το όνομα των πατέρων μου Άβραάμ και Ισαάκ, και να αυξηθούν*[πληθυνθούν] *σε πλήθος μέγα πάνω στη γη.*

17 Και βλέποντας[ιδών] ο Ιωσήφ ότι επέθεσε ο πατέρας του το χέρι του το δεξί πάνω στο κεφάλι του Εφραΐμ, δυσαρεστήθηκε· και έπιασε το χέρι του πατέρα του για να μεταθέσει αυτό από το κεφάλι του Εφραΐμ πάνω στο κεφάλι του Μανασσή. **18** Και είπε ο Ιωσήφ προς τον πατέρα του: *Μη έτσι*[ούτω], *πατέρα μου, διότι αυτός [είναι] ο πρωτότοκος· επίθεσε την δεξιά σου πάνω στο κεφάλι αυτού.*

19 Αλλ' ο πατέρας του δεν θέλησε· και είπε: *Ξέρω, παιδί*[τέκνον] *μου, ξέρω· και αυτός θα γίνει*[κατασταθεί] *λαός και αυτός* [προς]*έτι θα γίνει μέγας· αλλ' όμως ο αδελφός αυτού ο νεότερος θα είναι μεγαλύτερος αυτού και το σπέρμα του θα γίνει πλήθος εθνών*.

20 Και ευλόγησε αυτούς την ημέρα εκείνη, λέγοντας: *Σε σε [αναφερόμενος] θα ευλογεί ο Ισραήλ, λέγοντας: Ο Θεός να σε κάμει ως τον Εφραΐμ και ως τον Μανασσή*. Και έθεσε τον Εφραΐμ προ[πριν] του Μανασσή.

21 Και είπε ο Ισραήλ προς τον Ιωσήφ: *Κοίτα*[ιδού], *εγώ πεθαίνω· και ο Θεός θα είναι με σας και θα σας επαναφέρει στη γη των πατέρων σας·* **22** *και εγώ δίνω σε σένα ένα μερίδιο υπέρ*[παρά πάνω] *απ' τους αδελφούς σου, το οποίο έλαβα απ' τα χέρια των Αμορραίων με το μαχαίρι μου και με το τόξο μου.*

49 **[ΜΘ]** ΚΑΛΕΣΕ ΔΕ ο Ιακώβ τους γιους του και είπε: *Συναχθείτε, για να σας αναγγείλω τι μέλλει να συμβεί σε εσάς στις έσχατες ημέρες·* **2** *συναχθείτε και ακούστε, γιοι του Ιακώβ, και ακροασθείτε τον Ισραήλ τον πατέρα σας.*

3 ΡΟΥΒΗΝ ο πρωτότοκός μου, συ [η] ισχύς[σφρίγος] μου και [η] αρχή των δυνάμεών μου, έξοχος κατά την αξία και έξοχος στη δύναμη. **4** Ξέβρασες σα νερό[ύδωρ]· δεν θα 'χεις την υπεροχή· διότι ανέβηκες πάνω στο κρεβάτι του πατέρα σου· τότε [το] μίανες· πάνω στη κλίνη* μου ανέβηκε.

5 ΣΥΜΕΩΝ και ΛΕΥΙ οι αδελφοί, όργανα αδικίας [είναι] τα μαχαίρια[ξίφη] τους· **6** στη βουλή[παρέα] τους μη μπεις, ψυχή μου· στη συνέλευση τους μην ενωθείς, τιμή μου· διότι στο θυμό τους σκότωσαν ανθρώπους και στο πείσμα τους κατεδάφισαν τείχος. **7** Επικατάρατος ο θυμός τους, γιατί [ήταν] αυθάδης· και η οργή τους, γιατί [ήταν] σκληρή· θα διαμοιράσω αυτούς στον Ιακώβ, και θα διασκορπίσω αυτούς στον Ισραήλ.

8 ΙΟΥΔΑ, εσένα θα επαινέσουν οι αδελφοί σου· το χέρι σου [θα είναι] πάνω στον τράχηλο[λαιμό] των εχθρών σου· οι γιοι του πατέρα σου θα σε προσκυνήσουν. **9** Σκύμνος λιονταριού[λιονταράκι] [είναι] ο Ιούδας· από τη λεία[εκ του θηρεύματος], γιε μου, ανέβηκες· [καθώς] ξάπλωσε [αναπεσών] κοιμήθηκε σαν λιοντάρι και σαν λιονταράκι[σκύμνος λέοντος]· ποιος θα ξυπνήσει[εγείρει] αυτόν;

10 Δεν θα εκλείψει το σκήπτρο απ' τον Ιούδα, ούτε νομοθέτης[διάδοχος] μέσα απ' τα πόδια του, έως ού έλθει ο Σηλώ· και σ' αυτόν [θα 'ναι] η υπακοή των λαών. **11** Στην άμπελο[κλήμα] δένει το πωλάριο του, και στον εκλεκτό βλαστό το παιδί της γαϊδούρας[όνου] του· θα πλύνει σε κρασί[εν οίνω] το ρούχο[ένδυμα] του και στο αίμα του σταφυλιού την στολή[περιβόλαιον] του· **12** Τα μάτια[οφθαλμοί] του [θα

[48:11] Κφ. 45:26 **[48:14]** six. 19 **[48:15]** Εβ. 11:21, Κφ. 17:1, 24:40 **[48:16]** Κφ. 28:15, 31:11,13,24, Ψλ. 34:22, 121:7, Αμως 9:12, Πρ. 15:17 **[48:17]** six. 14 **[48:19]** Αρ. 1:33,2:19,21, Δευ. 33:17 Απ. 7:6,8 **[48:20]** Ρουθ 11:11 **[48:21]** Κφ. 46:4, 50:24 **[48:22]** I.N. 24:32, 1Χρ. 5:2, Ιωα. 4:5, Κφ. 15:16, 34:28, I.N. 17:14 **[49:1]** Δευ. 33:1, Αμως 3:7, Αρ. 24:14, Δευ. 4:30, Ησ. 2:2, 39:6, Ιερ. 23:20, Δαν. 2:28,29, Πρ. 2:17, Εβ. 1:1, Ψλ. 34:11 **[49:3]** Κφ. 29:32, Δευ. 21:17, Ψλ. 78:51 **[49:4]** 1Χρ. 5:1, Κφ. 35:22, Δευ. 27:20, 1Χρ. 5:1 **[49:5]** Κφ. 29: 33,34, Παρ. 18:9, Κφ. 34:25 **[49:6]** Παρ. 1:15,16, Ψλ. 26:9, Εφ. 5:11, Ψλ. 16:9, 30:12, 57:8, Κφ. 34:26 **[49:7]** I.N. 19:1, 21:5 **[49:8]** Κφ. 29:35, Δευ. 33:7, Ψλ. 18:40, Κφ. 27:29, 1Χρ. 5:2 **[49:9]** Ωσ. 5:14, Απ.5:5, Αρ. 23:24, 24:9 **[49:10]** Αρ. 24:17, Ιερ. 30:21, Ζαχ. 10:11, Ψλ. 60:7, 108:8, Αρ. 21:18, Δευ. 28:57, Ησ. 11:1,62:11, Ιεζ. 21:27, Δαν. 9:25, Ματ. 21:9, Λου. 1:32,33 **[49:11]** Ησ. 2:2, 11:10, 42:1,4, 49:6,7,22,23, 55:4,5, 60:1-5, Αγγ. 2:7, Λου. 2: 30-32, 2Βα. 18:32

VG **[48:11-14]** Κι εκείνος, απλώνοντας το δεξί χέρι, το έβαλε επάνω στο κεφάλι του Εφραΐμ, του μικρότερου αδελφού, και το αριστερό επάνω στο κεφάλι του Μανασσή –που ήταν μεγαλύτερος στην ηλικία– διασταυρώνοντας τα χέρια. **[48:15-17]** Βλέποντας ο Ιωσήφ ότι ο πατέρας του είχε βάλει το δεξί χέρι επάνω στο κεφάλι του Εφραΐμ, το πήρε βαριά *(σοβαρά)*· και, πιάνοντας το χέρι του πατέρα, προσπάθησε να το σηκώσει από το κεφάλι του Εφραΐμ και να το μεταφέρει στο κεφάλι του Μανασσή. **[48:18-21]** ... **[49:1-3]** ...πρώτος στα χαρίσματα, μεγαλύτερος στην εξουσία. **[49:4-5]** ...αδελφοί, πολεμικά σκεύη αδικίας. **[49:6]** ...και με τη θέλησή τους γκέμισαν... **[49:7-9]** Λιονταρόπουλο είναι ο Ιούδας· προς το θήραμα ανέβηκες, γιε μου· αναπαυόμενος ξάπλωσες σαν λιοντάρι και σαν λέαινα· ποιος θα τον σηκώσει; **[49:10]** ...ούτε ο **άρχοντας** από τον μηρό του, ώσπου να έρθει εκείνος **που πρόκειται να σταλεί·** και **αυτός θα είναι η προσδοκία των εθνών.** **[49:11-13]** Ο Ζαβουλών θα κατοικεί στην ακτή της θάλασσας και σε πέρασμα πλοίων, φθάνοντας μέχρι την Σιδώνα. **[49:14]** ...ξαπλώνοντας ανάμεσα **στα σύνορα/όρια**. **[49:15]** ...και υπόταξε τον ώμο του για μεταφορέας και έγινε δούλος σε φόρους. **[49:16-17]** ...Ας γίνει ο Δαν φίδι στον δρόμο, κεράστης στο μονοπάτι...

ο' **[48:11-12]** ...ἐπὶ τῆς γῆς. **[48:13-15]** ...ὁ Θεός, **ᾧ εὐηρέστησαν** οἱ πατέρες μου... ὁ τρέφων με... **[48:16]** ὁ ἄγγελος ὁ ῥυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν... **[48:17-22]** ἐγὼ δὲ δίδωμί σοι **Σίκιμα** ἐξαίρετον ὑπὲρ τοὺς ἀδελφούς σου... ἐν μαχαίρᾳ μου καὶ τόξῳ. **[49:1-3]** ...**ἀρχὴ τέκνων μου, σκληρὸς φέρεσθαι καὶ σκληρὸς αὐθάδης** (Λ+Χ: ἐξόχως ὑπερήφανος καὶ ἐξόχως αὐθάδης). **[49:4]** **ἐξύβρισας** ὡς ὕδωρ· μὴ **ἐκζέσῃς·** ἀνέβης γὰρ ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ πατρός σου· τότε ἐμίανας τὴν στρωμνήν· οὐκ ἀνέβης.**[49:5]** Συμεὼν καὶ Λευί, ἀδελφοί· **συνετέλεσαν ἀδικίαν ἐξ αἱρέσεώς αὐτῶν** (Λ+Χ: ἀνηλεῆ ὅπλα εἶναι τὰ ξίφη τους). **[49:6]** εἰς βουλὴν αὐτῶν μὴ ἔλθῃ ἡ ψυχή μου, **καὶ ἐπὶ τῇ συστάσει αὐτῶν μὴ ἐρείσαι τὰ ἡπατά μου**· ὅτι ...**καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῶν ἐνευροκόπησαν ταῦρον.** **[49:7]** ...καὶ **ἡ μῆνις αὐτῶν, ὅτι ἐσκληρύνθη**... **[49:8]** Ἰούδα... αἱ χεῖρές σου **ἐπὶ νώτου** τῶν ἐχθρῶν σου... **[49:9]** σκύμνος λέοντος Ἰούδα· ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων, καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν; **[49:10]** **οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ· καὶ αὐτός ἐστιν προσδοκία ἐθνῶν** (Λ+Χ: Ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον τοῦτο τὸ σκῆπτρον ἀνήκει, θὰ ὑπακούσουν ὅλοι οἱ λαοί). **[49:11]** ...τῇ ἑλίκῃ (Λ+Χ: εἰς τὴν ἐκλεκτὴν ἄμπελον).

ειναι] κόκκινα[ερυθροί] απ' το κρασί[οίνου] και τα δόντια του λευκά απ' το γάλα.

13 Ο ΖΑΒΟΥΛΩΝ θα κατοικήσει σε λιμάνι θάλασσας και θα 'ναι μέσα σε λιμένα πλοίων· το δε όριό του [θα εκταθεί] μέχρι [την] Σιδώνα.

14 Ο ΙΣΣΑΧΑΡ [είναι] γάϊδαρος[όνος] δυνατός, ξαπλωμένος[κοιτώμενος] ανάμεσα σε επαύλεις[(βλ. Ο')]· **15** Και όταν είδε ότι η ανάπαυση [ήταν] καλή και ο τόπος τερπνός[απολαυστικός], έκλινε τον ώμο του σε φορτίο και έγινε δούλος υποτελής.

16 Ο ΔΑΝ θα κρίνει το λαό του, σαν μία από τις φυλές του Ισραήλ· **17** Ο Δαν θα είναι φίδι[όφις] στο δρόμο [οδού], οχιά[ασπίς] στα μονοπάτια[τρίβου], δαγκώνοντας τις φτέρνες των αλόγων[ίππων], ώστε ο αναβάτης[ιππεύς] του θα πέφτει προς τα πίσω. **18** Τη σωτηρία σου περίμενα, Κύριε.

19 Τον ΓΑΔ θα κουρσεύσουν πειρατές· πλην [και] αυτός στο τέλος θα πειρατεύσει.

20 Του ΑΣΗΡ το ψωμί[άρτος] [θα είναι] παχύ· και αυτός θα δίνει βασιλικά[(Λ+Χ)] εδέσματα[τρυφάς].

21 Ο ΝΕΦΘΑΛΙ [είναι] ελαφίνα απολυμένη, προφέροντας[δίδων] λόγια αρεστά.

22 Ο ΙΩΣΗΦ, [είναι] κλαδί καρποφόρο, κλαδί καρποφόρο κοντά σε πηγή, [του οποίου] οι βλαστοί [επ]εκτείνονται πάνω στον τοίχο. **23** Οι τοξότες τον πίκραναν και τόξευσαν [εναντίον του], και τον εχθρεύθηκαν. **24** Αλλά το τόξο του έμεινε δυνατό και οι βραχίονες των χεριών του ενδυναμώθηκαν δια[μέσω] των χεριών του ισχυρού [Θεού] του Ιακώβ· από εκεί ο Ποιμένας, η Πέτρα του Ισραήλ· **25** [και αυτό] δια[μέσω] του Θεού του πατέρα σου, ο οποίος θα σε βοηθεί, και δια[μέσω] του Παντοδυνάμου, ο οποίος θα σε ευλογεί, [θα έχεις] ευλογίες του ουρανού άνωθεν, ευλογίες της αβύσσου κάτωθεν, ευλογίες των μαστών και της μήτρας· **26** οι ευλογίες του πατέρα σου υπερίσχυσαν πάνω απ' τις ευλογίες των προγόνων μου ως τις ψηλές κορυφές των αιωνίων βουνών· θα 'ναι πάνω στο κεφάλι του Ιωσήφ και πάνω στη κορυφή του εκλεκτού μεταξύ των αδελφών του.

27 Ο ΒΕΝΙΑΜΙΝ θα 'ναι λύκος άρπαγας· το πρωί θα κατατρώει θήραμα, και το δειλινό[εσπέρας] θα διαιρεί λάφυρα.

28 Όλοι[πάντες] αυτοί [είναι] οι 12 φυλές του Ισραήλ, και αυτό [είναι] το οποίο μίλησε προς αυτούς ο πατέρας τους και ευλόγησε αυτούς· τον καθένα κατά την ευλογία αυτού, ευλόγησε αυτούς. **29** Και παράγγειλε σε αυτούς και είπε προς αυτούς:

Εγώ προστίθεμαι στο λαό μου· θάψτέ με μαζί με τους πατέρες μου στο σπήλαιο το [ευρισκόμενο μέσα] στον αγρό [του] Εφρών του Χετταίου· **30** *μέσα στο σπήλαιο το [ευρισκόμενο] στον αγρό Μαχπελάχ [απ]έναντι της Μαμβρή στη γη Χαναάν, το οποίο ο Αβραάμ αγόρασε μαζί με τον αγρό από τον Εφρών το Χετταίο για κτήμα μνημείου·* **31** *εκεί έθαψαν τον Αβραάμ και Σάρρα τη γυναίκα του· εκεί έθαψαν τον Ισαάκ και Ρεβέκκα τη γυναίκα του· και εκεί έθαψα εγώ τη Λεία·* **32** *η αγορά του αγρού και του σπηλαίου του μέσα σε αυτό [έγινε] από[παρά] τους γιους του Χετ.*

33 Και αφού τελείωσε ο Ιακώβ τις παραγγελίες στους γιους αυτού, έσυρε τα πόδια του πάνω στο κρεβάτι[κλίνην] και εξέπνευσε[ξεψύχησε]· και προστέθηκε στο λαό αυτού.

50 **[Ν]** ΚΑΙ ΕΠΕΣΕ Ο ΙΩΣΗΦ πάνω στο πρόσωπο του πατέρα του κι έκλαψε πάνω σ' αυτόν και τον φίλησε. **2** Και πρόσταξε ο Ιωσήφ τους δούλους του, τους γιατρούς να βαλσαμώσουν τον πατέρα του· και βαλσάμωσαν οι γιατροί τον Ισραήλ.

3 Και συμπληρώθηκαν γι' αυτόν 40 μέρες· διότι έτσι συμπληρώνονται οι ημέρες της βαλσάμωσης· και πένθησαν αυτόν οι Αιγύπτιοι 70 ημέρες. **4** Αφού δε παρήλθαν οι μέρες του πένθους του, μίλησε ο Ιωσήφ προς τον οίκο του Φαραώ, λέγοντας: *Εάν τώρα βρήκα χάρη μπροστά σας, μιλήστε, παρακαλώ, στα αυτιά[ώτα] του Φαραώ, λέγοντες:*

5 *Ο πατέρας μου με όρκισε, λέγοντας, Δες[Ιδού], εγώ πεθαίνω· στο μνημείο μου, το οποίο έσκαψα για τον εαυτό μου στη γη Χαναάν, εκεί θα με θάψεις· τώρα λοιπόν ας ανεβώ, παρακαλώ, κι ας θάψω το πατέρα μου· και θα επιστρέψω.*

6 Και είπε ο Φαραώ: *Ανέβα και θάψε τον πατέρα σου καθώς σε όρκισε.* **7** Και ανέβηκε ο Ιωσήφ [για] να θάψει το πατέρα του· και ανέβηκαν μαζί του όλοι οι δούλοι του Φαραώ, οι πρεσβύτεροι του οίκου του, και

[49:12] Παρ. 23:29 **[49:13]** Δευ. 33:18,19, Ι.Ν. 19:10 **[49:15]** 1Σα. 10:9 **[49:16]** Δευ. 33:22, Κρ. 18:1,2 **[49:17]** Κρ. 18:27 **[49:18]** Ψλ. 25:6, 119:166,174, Ησ. 25:9 **[49:19]** Δευ. 33:20, 1Χρ. 5:18 **[49:20]** Δευ. 33:24, Ι.Ν. 19:24 **[49:21]** Δευ. 33:23 **[49:23]** Κφ. 37:4,24,28, 39:20,42:21, Ψλ. 118:13 **[49:24]** Ιωβ 29:20,Ψλ. 37:15, Ψλ. 132:3, Κφ. 45:11, 47:12, 50:21, Ψλ. 70:1, Ησ. 28:16 **[49:25]** Κφ. 28:13, 35:3, 43:23, Κφ. 17:1, 35:11, Δευ. 33:13 **[49:26]** Δευ. 33:15,Αββ. 3:6, Δευ. 33:16 **[49:27]** Κρ. 20:21,25, Ιεζ. 22:25, Αρ. 23:24, Εσθ. 8:11, Ιεζ. 39:10, Ζαχ.14:1,7 **[49:29]** Κφ. 15:15,25:8 , Κφ. 47:40, 2Σα. 19:37, Κφ. 50:13 **[49:30]** Κφ. 23:16 **[49:31]** Κφ. 23:19,25:9, Κφ. 35:29 **[49:33]** six. 29 **[50:1]** Κφ. 46:4 2, Βα.13:14 **[50:2]** six 26, 2Χρ. 16:14,Ματ. 26:12, Μαρ. 14:8,16:1, Λουκ. 24:1, Ιωα. 12:7, 19:30,40 **[50:3]** Αρ. 20:29,Δευ. 34:8 **[50:4]** Εσθ. 4:2 **[50:5]** Κφ.47:29, 2Χρ. 16:14, Ησ. 22:16, Ματ. 27:60

VC **[49:18-19]** Ο Γαδ, **ζωσμένος, θα πολεμήσει μπροστά του**· και ο ίδιος **θα ζωστεί προς τα πίσω. [49:20]** ...και θα παρέχει τρυφή σε βασιλείς. **[49:21]** Ο Νεφθαλι, ένα ελάφι ελεύθερο, που προφέρει όμορφα λόγια *(λόγια ομορφιάς)*. **[49:22]** Ο Ιωσήφ ένας **γιος που αυξάνει**...**οι κόρες έτρεξαν πάνω στο τείχος**... **[49:23]** Αλλά τον παρόξυναν και φιλονίκησαν μαζί του, και τον φθόνησαν όσοι είχαν βέλη. **[49:24-26]** Οι ευλογίες του πατέρα σου **ενδυναμώνονται από** τις ευλογίες των πατέρων του, ώσπου να έλθει η επιθυμία των αιώνιων υψωμάτων· ας γίνουν επάνω στο κεφάλι του Ιωσήφ και στην κορυφή του Ναζιραίου ανάμεσα στους αδελφούς του. **[49:27-29]** ...**στη διπλή σπηλιά**, που είναι στον αγρό του Εφρών... **[49:30]** ...ως κτήση τάφου. **[49:32]** ... **[50:1-2]** Και πρόσταξε τους δούλους του, τους ιατρούς, να ταριχεύσουν τον πατέρα του με αρώματα.

Ο' **[49:12]** χαροποὶ (Λ+Χ: θολοί) οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ οἴνου καὶ... **[49:13]** ...παράλιος κατοικήσει... καὶ αὐτὸς παρ' ὅρμον πλοίων... **[49:14]** Ἰσσαχὰρ **τὸ καλὸν ἐπεθύμησεν** (Λ+Χ: εἶναι ῥωμαλέος ὄνος) ἀναπαυόμενος ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων (Λ+Χ: φαράγγων). **[49:15]** καὶ ἰδὼν τὴν ἀνάπαυσιν ὅτι καλή, καὶ τὴν γῆν ὅτι πίων, ὑπέθηκεν τὸν ὦμον αὐτοῦ **εἰς τὸ πονεῖν, καὶ ἐγενήθη ἀνὴρ γεωργός** (Λ+Χ: καὶ ὅτι γῆ καλή, προσέφερε τὸν ὦμόν του γιὰ νὰ βαστάζῃ φορτία, καὶ ἐγένετο δοῦλος ὑποτελής). **[49:16–17]** (Λ+Χ: ὄφις κερασφόρος παραπλεύρως τῆς ἁτραποῦ). **[49:18-19]** Γὰδ πειρατήριον πειρατεύσει αὐτόν· αὐτὸς δὲ πειρατεύσει αὐτῶν κατὰ πόδας. **[49:20]** Ἀσὴρ πίων αὐτοῦ ὁ ἄρτος, καὶ αὐτὸς δώσει τρυφὴν ἄρχουσιν. **[49:21]** Νεφθαλί, **στέλεχος ἀνειμένον, ἐπιδιδοὺς ἐν τῷ γεννήματι κάλλος** [Λ+Χ: ἔλαφος ἐλευθέρα περιφερομένη, ἡ ὁποία τίκτει ὡραῖα ἐλάφια]. **[49:22]** **υἱὸς ηὐξημένος Ἰωσήφ, υἱὸς ηὐξημένος ζηλωτός, υἱὸς μου νεώτατος, πρὸς μέ ἀνάστρεψον [49:23-24]** καὶ **συνετρίβη μετὰ κράτους τὰ τόξα αὐτῶν, καὶ ἐξελύθη τὰ νεῦρα βραχιόνων χειρῶν** αὐτῶν... **[49:26]** εὐλογίας ...ὑπερίσχυσεν ἐπ' εὐλογίαις ὀρέων μονίμων καὶ ἐπ' εὐλογίαις θινῶν ἀενάων· ἔσονται ἐπὶ κεφαλὴν Ἰωσὴφ καὶ ἐπὶ κορυφῆς ὢν ἡγήσατο ἀδελφῶν. **[49:27]** ...**τὸ πρωϊνὸν ἔδεται ἔτι, καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας διαδώσει τροφήν. [49:28–30]** ἐν **τῷ σπηλαίῳ τῷ διπλῷ**... **[49:31–33]** καὶ κατέπαυσεν Ἰακὼβ ἐπιτάσσων τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ· καὶ **ἐξάρας** τοὺς πόδας... ἐξέλιπεν...

όλοιπάντες οι πρεσβύτεροι της γης Αιγύπτου **8** και όλος ο οίκος του Ιωσήφ και οι αδελφοί του και ο οίκος του πατέρα του· μόνο τις οικογένειές τους και τα κοπάδιαποίμνια τους και τις αγέλες τους αφήκαν στη γη Γεσέν. **9** Και συνανέβησαν μαζί του και άμαξες και ιππικό· ώστε έγινε συνοδεία πολύσφόδρα μεγάλη· **10** και ήλθαν στο αλώνι του Ατάδ το πέρα απ' τον Ιορδάνη· και εκεί θρήνησαν, θρήνο μέγα και δυνατό σφόδρα*· και έκαμε [ο Ιωσήφ] για τον πατέρα του πένθος 7 ημέρες.

11 Και όταν είδαν οι κάτοικοι του τόπου, οι Χαναναίοι, το πένθος στο αλώνι του Ατάδ, είπαν: *Πένθος μέγα [είναι] αυτό στους Αιγυπτίους*· γι' αυτό ονομάσθηκε το όνομα του *IIΑβέλ-μισραΐμ*, το οποίο [είναι] πέρα από τον Ιορδάνη.

12 Και έκαμαν σ' αυτόν οι γιοι του καθώς παρήγγειλε σ' αυτούς· **13** και μετακόμισαν αυτόν οι γιοι του στη γη Χαναάν, έθαψαν αυτόν στο σπήλαιο του αγρού Μαχπελάχ, το οποίο ο Αβραάμ αγόρασε μαζί με τον αγρό για κτήμα μνημείου από τον Εφρών τον Χετταίο απέναντι της Μαμβρή.**14** Και αφού ο Ιωσήφ έθαψε τον πατέρα του, επέστρεψε στην Αίγυπτο αυτός και οι αδελφοί του και όλοιπάντες όσοι συνανέβηκαν μαζί του για να θάψουν τον πατέρα του.

15 Και βλέποντας οι αδελφοί του Ιωσήφ ότι πέθανε ο πατέρας τους, είπαν: *Ίσως ο Ιωσήφ θα μνησικακήσειθυμηθεί με κακία το ότι του έκαναν σε μας και θα μας ανταποδώσει αυστηρά όλαπάντα τα κακά όσα πράξαμε σε αυτόν.* **16** Και διαμήνυσαν προς τον Ιωσήφ, λέγοντες, *Ο πατέρας σου πρόσταξε, πριν πεθάνει, λέγοντας:*

17 Αυτά θα πείτε στον Ιωσήφ: *Συγχώρησε, παρακαλώ, την αδικία των αδελφών σου και την αμαρτία τους· διότι έπραξαν κακό σε σένα· τώρα λοιπόν συγχώρησε, παρακαλούμε, την αδικία των δούλων του Θεού του πατέρα σου.* Και έκλαψε ο Ιωσήφ όταν μίλησαν σ' αυτόν.

18 Πήγαν δε και οι αδελφοί του και πέφτοντας μπροστά του, είπαν: *Δεςιδού, εμείς [είμαστε] δούλοι σου.* **19** Και είπε προς αυτούς ο Ιωσήφ: *Μη φοβάστε· μήπως αντί Θεού [είμαι] εγώ*; **20** *σεις μεν αποφασίσατεβουλευτήκατε κακό εναντίον μου· ο δε Θεός βουλεύθηκε* [να μεταστρέψει] αυτό σε καλό, για να γίνει όπως [είναι] σήμερα, ώστε να σώσει τη ζωή πολύ λαού·* **21** *τώρα λοιπόν μη φοβάστε· εγώ θα θρέψω εσάς και τις οικογένειές σας.* Και παρηγόρησε αυτούς και μίλησε κατάσύμφωνα με την καρδιά τους.

22 Και κατοίκησε ο Ιωσήφ στην Αιγύπτο, αυτός και ο οίκος του πατέρα του· και έζησε ο Ιωσήφ 110 χρόνιαέτη. **23** Και είδε ο Ιωσήφ παιδιάτέκνα του Εφραΐμ, μέχρι τρίτης [γενιάς]· και τα παιδιά του Μαχείρ, γιου του Μανασσή, πάνω στα γόνατα του Ιωσήφ γεννήθηκαν. **24** Και είπε ο Ιωσήφ προς τους αδελφούς του: *Εγώ πεθαίνω· ο δε Θεός βεβαίως θα σας επισκεφτεί και θα σας ανεβάσει από τη γη αυτή στη γη, την οποία ορκίσθηκε προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ.* **25** Και όρκισε ο Ιωσήφ τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: *Ο Θεός βεβαίως θα σας επισκεφτεί και θ' ανεβάσετε τα κόκαλάοστά μου από εδώ.* **26** Και πέθανε ο Ιωσήφ σε ηλικία 110 ετών*· και τον βαλσάμωσαν· και τοποθετήθηκε σε θήκη στην Αιγύπτο.

[50:10] 2Σα. 1:17, Πρ. 8:2, 1Σα. 31:13, Ιωβ 2:13 **IIΠένθος Αιγυπτίων [50:13]** Κφ. 49:29,30,Πρ.7:16, Κφ. 23:16 **[50:15]** Ιωβ 15:21,22 **[50:17]** Παρ. 28:13, Κφ. 49:25 **[50:18]** Κφ. 37:7,10 **[50:19]** Κφ. 45:5, Δευ. 32:35, 2Βα. 5:7, Ιωβ 34:29, Ρω. 12:19, Εβ. 10:30, Κφ. 45:5,7, Πρ. 3:13-15 **[50:20]** Ψλ.56:5, Ησ. 10:7 **[50:21]** Κφ. 47:12, Ματ. 5:44 **[50:23]** Ιωβ 42:16, Αρ. 32:39, Κφ. 30:3 **[50:24]** Κφ. 15:14, 46:4, 48:21, Εξ. 3:16,17, Εβ. 11:22, Κφ. 15:18, 26:3, 35:12, 46:4 **[50:25]** Εξ. 13:19, I.N. 24:32, Πρ. 7:16 **[50:26]** six. 2

vg **[50:3-11]** ...ονομάσθηκε «Θρήνος της Αιγύπτου»... **[50:12-13]** ...**στη διπλή σπηλιά**... **[50:14-17]** ...Σε παρακαλώ να ξεχάσεις την αδικία των αδελφών σου, και την αμαρτία και την κακία που έπραξαν εναντίον σου ...Και όταν ο Ιωσήφ το άκουσε... **[50:19]** ...**μπορούμε άραγε να αντισταθούμε στο θέλημα του Θεού**; **[50:20-21]** ...και τους μίλησε **γλυκά και ήπια.** **[50:22-25]** ...τοποθετήθηκε σε (νεκρική) θυρίδα στην Αίγυπτο.

ο' **[50:1–2]** **τοῖς ἐνταφιασταῖς ἐνταφιᾶσαι** τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ ἐνετάφιασαν οἱ ἐνταφιασταὶ τὸν Ἰσραήλ. **[50:3]** ...τεσσαράκοντα ἡμέρας· οὕτως γὰρ καταριθμοῦνται **αἱ ἡμέραι τῆς ταφῆς**... **[50:4]** ...ἐμίλησεν Ἰωσὴφ **πρὸς τοὺς δυνάστας** Φαραώ... **[50:8]** καὶ πᾶσα **ἡ πανοικία** Ἰωσὴφ ...καὶ πᾶσα **ἡ οἰκία ἡ πατρικὴ αὐτοῦ** καὶ τὴν συγγένειαν καὶ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βοᾶς ὑπελίποντο ἐν γῇ Γεσέμ· **[50:9]** ...καὶ **ἅρματα** καὶ ἱππεῖς, καὶ ἐγένετο ἡ **παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα**· **[50:10]** καὶ παρέγενοντο ἐφ' ἁλῶνα Ἀτάδ, ὁ ἐστὶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ **ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν** καὶ ἰσχυρὸν σφόδρα καὶ ἐποίησεν τὸ πένθος τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἑπτὰ ἡμέρας **[50:11]** ...ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ **πένθος Αἰγύπτου**, ὁ ἐστὶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου· **[50:12–13]** καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν ...εἰς **τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν**... **[50:14–16]** καὶ παρέγενοντο πρὸς Ἰωσὴφ λέγοντες... **[50:17]** οὕτως εἴπατε Ἰωσὴφ· **ἄφες** αὐτοῖς τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν· ὅτι **πονηρὰ** σοι ἐνεδείξαντο· καὶ νῦν δέξαι τὴν ἀδικίαν τῶν θεραπόντων τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς σου· καὶ ἔκλαυσεν Ἰωσὴφ λαλούντων αὐτῶν πρὸς αὐτόν. **[50:18]** ...σοὶ **οἰκέται**· **[50:19]** ...τοῦ γὰρ Θεοῦ εἰμι ἐγώ· **[50:20]** ...κατ' ἐμοῦ εἰς **πονηρὰ**, ὁ δὲ Θεὸς ἐβουλεύσατο περὶ ἐμοῦ εἰς **ἀγαθά**, ὅπως ἂν γενηθῇ ὡς σήμερον ἵνα διατραφῇ λαὸς πολύς **[50:21]** ...καὶ παρεκάλεσεν αὐτούς καὶ ἐμίλησεν αὐτῶν εἰς τὴν καρδίαν **[50:22]** ...καὶ πᾶσα ἡ **πανοικία** τοῦ πατρὸς αὐτοῦ... **[50:23]** ...ἐτέχθησαν ἐπὶ μηρῶν Ἰωσὴφ· **[50:24]** ...ἐγὼ ἀποθνῄσκω ἐπισκοπῇ δὲ ἐπισκέψεται ὑμᾶς ὁ Θεὸς καὶ ἀνάξει ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς ταύτης... **[50:25]** ...λέγων **ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἡ ἐπισκέψεται** ὑμᾶς ὁ Θεός, καὶ συνανοισεῖτε τὰ ὀστᾶ μου ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν. **[50:26]** ...καὶ ἔθηκαν **ἐν τῇ σορῷ** ἐν Αἰγύπτῳ.

Εισαγωγή
βλ. σελ. IX

ΕΞΟΔΟΣ

Συγγραφέας: Μωυσής
Έτος: περ. 1418 π.Χ.
Τόπος: Πεδιάδες Μωάβ

1 **[Α]** ΚΑΙ ΑΥΤΑ [είναι] τα ονόματα των γιων Ισραήλ, των εισερχομένων στην Αίγυπτο με τον Ιακώβ· ο καθένας μπήκε με την οικογένειά του. **2** *Ρουβήν, Συμεών, Λευί και Ιούδας,* **3** *Ισσάχαρ, Ζαβουλών και Βενιαμίν,* **4** *Δαν και Νεφθαλί, Γαδ και Ασήρ.*

5 Κι όλες οι ψυχές που εξήλθαν απ' το μηρό του Ιακώβ ήταν ψυχές 70 (βλ. Γεν. 46:27)· ο δε Ιωσήφ ήταν ήδη στην Αίγυπτο. **6** Πέθανε δε ο Ιωσήφ και όλοι οι αδελφοί του, και όλη εκείνη η γενιά. **7** Και αυξήθηκαν οι γιοι Ισραήλ και πληθύνθηκαν, και πολλαπλασιάσθηκαν, και δυνάμωσαν πολύσφόδρα, ώστε ο τόπος γέμισε απ' αυτούς. **8** Σηκώθηκε δε νέος βασιλιάς(κυβερνήτης) πάνω στην Αίγυπτο, ο οποίος δεν γνώριζε τον Ιωσήφ. **9** Και είπε προς το λαό του: *Δείτεἰδού, ο λαός των γιων Ισραήλ [είναι] πολυπληθέστερος και ισχυρότερος από εμάς·* **10** ελάτε, ας σοφιστούμεβρούμε λύση (επινοήσουμε πλαστά επιχειρήματα) εναντίον τους, για να μη πολλαπλασιαστούν, και αν συμβεί πόλεμος ενωθούν κι αυτοί με τους εχθρούς μας και μας πολεμήσουν και αναχωρήσουν από τον τόπο.

11 Διόρισαν λοιπόν πάνω σε αυτούς επιστάτες των εργασιών, για να καταθλίβουν αυτούς με τα βάρη τους· και οικοδόμησαν στον Φαραώ πόλεις αποθηκών, την Πιθώμ και τη Ραμεσσή#. **12** Όσο [όμως] τους κατέθλιβαν, τόσο περισσότερο πληθύνονταν και αύξαναν. Και [οι Αιγύπτιοι] αποστρέφονταν τους γιους Ισραήλ. **13** Καταδυνάστευαν δε οι Αιγύπτιοι τους γιους Ισραήλ αυστηρά· **14** και καταπίκραιναν τη ζωή τους μέσω της σκληρής δουλείας στον πηλό και στις πλίνθες, και σε όλες[πάσας] τις εργασίες στις πεδιάδες· όλες οι εργασίες τους, με τις οποίες [τους] καταδυνάστευαν, [ήταν] αυστηρές.

15 Και μίλησε ο βασιλιάς των Αιγυπτίων προς τις μαίες[μαμές] των Εβραίων, (από τις οποίες η μια ονομαζόταν *Σεπφώρα*, και η άλλη *Φουά)*, **16** και είπε: *Όταν ξεγεννάτε[μαιεύητε] τις Εβραίες και δείτε [αυτές] πάνω στη γέννα, εάν μεν είναι αρσενικό, θανατώνετε αυτό· εάν δε είναι θηλυκό, τότε ας ζήσει.*

17 Φοβήθηκαν όμως οι μαίες* τον Θεό και δεν έκαναν όπως είπε σ' αυτές ο βασιλιάς της Αιγύπτου, αλλ' άφηναν ζωντανά τα αρσενικά. **18** Αφού κάλεσε δε ο βασιλιάς της Αιγύπτου τις μαίες, είπε προς αυτές: *Γιατί κάνετε το πράγμα αυτό, και αφήνετε ζωντανά τα αρσενικά*; **19** Και απάντησαν οι μαμές* στον Φαραώ: *Ότι οι Εβραίες δεν [είναι] όπως οι γυναίκες της Αιγύπτου· διότι είναι εύρωστες και γεννούν πριν επέμβουν[εισέλθωσιν] σ' αυτές οι μαμές**.

20 Ο δε Θεός αγαθοποιούσε τις μαίες· και πλήθυνε ο λαός και δυνάμωνε πολύ [σφόδρα]. **21** Και επειδή οι μαμές φοβούνταν τον Θεό, έκαμε[έδωσε] σε αυτές οικογένειες[οίκους ονομαστους]. **22** Ο δε Φαραώ πρόσταξε όλο το λαό του, λέγοντας: *Κάθε[παν] αρσενικό το οποίο γεννηθεί, ρίξτε το στον ποταμό· παν* δε θηλυκό, αφήνετε να ζει.*

2 **[Β]** ΠΗΓΕ ΔΕ ΚΑΠΟΙΟΣ άνθρωπος από τον οίκο Λευί, και πήρε[έλαβεν] [σε γυναίκα] μια από τις κόρες του Λευί. **2** Και συνέλαβε η γυναίκα και γέννησε γιο· όταν είδε δε αυτόν ότι ήταν όμορφος, τον έκρυψε τρεις μήνες. **3** Μη μπορώντας δε να τον κρύβει πλέον, έλαβε γι' αυτόν ένα κιβώτιο σπάρτινο[πάπυρο] και επάλειψε[κατέχρισεν] αυτό με άσφαλτο[πίσσα με άμμο] και πίσσα[παχύρευστη] και έβαλε μέσα σ' αυτό το παιδί και το τοποθέτησε στο ελώδες μέρος δίπλα στην όχθη[χείλος] του ποταμού. **4** Η δε αδελφή του παραμόνευε από μακριά, για να δει τι θ' απογίνει σ' αυτό.

5 Και κατέβηκε η θυγατέρα[κόρη] του Φαραώ για να λουστεί στον ποταμό, οι δε υπηρέτριες της περπατούσαν κοντά στην όχθη του ποταμού· και όταν είδε το κιβώτιο στο καλαμώδες μέρος, έστειλε την παιδίσκη[νεαρή υπηρέτρια] της και έλαβε αυτό· **6** και [αφού το] άνοιξε βλέπει το παιδί και να[ιδού], το νήπιο έκλαιγε· και λυπήθηκε αυτό, λέγοντας: *Από τα παιδιά των Εβραίων [είναι] αυτό.* **7** Τότε είπε η αδελφή του προς τη θυγατέρα[κόρη] του Φαραώ: *Θες να πάω να καλέσω σε σένα γυναίκα που θηλάζει από τους Εβραίους, για να σου θηλάσει το παιδί;* **8** Και είπε προς αυτή η θυγατέρα του Φαραώ: *Πήγαινε.* Και πήγε το κοριτσάκι και κάλεσε τη μητέρα του παιδιού. **9** Και είπε σ' αυτήν η θυγατέρα του Φαραώ: *Πάρε το παιδί αυτό και θήλασέ μου το, και εγώ θα [σου] δώσω το μισθό σου*. **10** Έλαβε δε η γυναίκα το παιδί και θήλαζε αυτό. Και αφού μεγάλωσε το παιδί, έφερε αυτό προς τη θυγατέρα του Φαραώ, και έγινε γιος της· και [απο]κάλεσε το όνομα αυτού *[ΙΙ]Μωυσή*, λέγοντας: *Ότι από[εκ] το νερού[ύδατος] ανέσυρα αυτό*.

11 Κατά εκείνες λοιπόν τις ημέρες, αφού ο Μωυσής μεγάλωσε, εξήλθε[βγήκε και πήγε] προς τους αδελφούς του· και παρατηρώντας τα βάρη τους, βλέπει [έναν] άνθρωπο Αιγύπτιο να χτυπάει[τύπτοντα] κάποιο Εβραίο από τους αδελφούς του. **12** Κοιτάζοντας[περιβλέψας] δε εδώ και εκεί και βλέποντας[ιδών] ότι δεν [ήταν] κανένας, [8]πάταξε[σκότωσε] τον Αιγύπτιο και έκρυψε αυτόν στην άμμο. **13** Και εξήλθε[(χ. 11)] την επόμενη ημέρα και δες[ιδού], δύο άντρες Εβραίοι μάλωναν[διεπληκτιζόνταν]· και λέγει σε αυτόν που είχε το άδικο: *Γιατί χτυπάς το διπλανό σου;* **14** Ο δε είπε: *Ποιος σε κατέστησε άρχοντα και κριτή πάνω σε μας; Μήπως θέλεις [συ] να με σκοτώσεις[φονεύσεις, όπως φόνευσες* τον Αιγύπτιο*]; Και φοβήθηκε ο Μωυσής και είπε: *Βέβαια το πράγμα [αυτό] έγινε γνωστό.* **15** Αφού άκουσε δε ο Φαραώ το πράγμα αυτό, ζητούσε να θανατώσει το Μωυσή· αλλ' ο Μωυσής έφυγε απ' το πρόσωπο του Φαραώ και κατοίκησε στη γη Μαδιάμ· κάθισε δε κοντά [πλησίον] σ' ένα πηγάδι[φρέατος].

[1:1] Γεν. 46:8, Κφ. 6:14 **[1:5]** Γεν. 46:26, Δευ. 10:22 **[1:6]** Γεν. 50:26, Πρ. 7:15 **[1:7]** Γεν. 46:3, Δευ. 26:5, Ψλ. 105:24, Πρ. 7:17 **[1:8]** Πρ. 7:18 **[1:9]** Ψλ. 105:24 **[1:10]** Ψλ. 10:2, 83:3,4, Ιωβ 5:13, Ψλ. 105:25, Παρ. 16:25, 1:30, Πρ. 7:19 **[1:11]** Γεν. 15:13, Κφ. 3:7, Δευ. 26:6, Κφ. 2:11, 5:4,5, Ψλ. 81:6, [[Ραμεσσή: *βλ. σελ. 48*]] Γεν. 47:11 **[1:14]** Κφ. 2:23, 6:9, Αρ. 20:15, Πρ. 7:19, Ψλ. 81:6 **[1:17]** Παρ. 16:6, Δαν. 3:16, 6:13, Πρ. 5:29 **[1:19]** Ιδέ Ι.Ν.2:4, 2Σα. 17:19 **[1:20]** Παρ. 11:18,Εκ. 8:12, Ησ. 3:10, Εβ. 6:10 **[1:21]** Ιδέ 1Σα. 2:35, 2Σα. 7:11,13,27, 1Βα. 2:24, 11:38, Ψλ. 127:1 **[1:22]** Πρ. 7:19 **[2:1]** Κφ. 6:20, Αρ. 26:59, 1Χρ. 23:14 **[2:2]** Πρ. 7:20, Εβ. 11:23 **[2:4]** Κφ. 15:20, Αρ. 26:59 **[2:5]** Πρ. 7:21 **[2:10]** Πρ. 7:21 **[ΙΙ]Ανηρμένος-Ανασυρμένος [2:11]** Πρ. 7:23,24, Εβ. 11:24-26, Κφ. 1:11 **[2:12]** Πρ. 7:24 **[2:13]** Πρ. 7:26 **[2:14]** Πρ. 7:27,28 **[2:15]** Πρ. 7:29, Εβ. 11:27

VG **[1:1-5]** ...που βγήκαν... 70· ο Ιωσήφ όμως... **[1:6-7]** οι γιοι του Ισραήλ αυξήθηκαν και, σαν να βλάσταιναν, πολλαπλασιάστηκαν· και αφού ενδυναμώθηκαν πάρα πολύ, γέμισαν τη χώρα. (Λ+Χ: εκαρποφόρησαν κι επληθύνθησαν, ηυξήθηκαν αριθμητικώς και συνεχώς καθίσταντο ισχυρότεροι, ώστε ο τόπος εγέμισε απ' αυτούς) **[1:8-10]** Ελάτε, ας τον καταπιέσουμε **με σύνεση**... **[1:11-13]** ...και τους κακομεταχειρίζονταν εμπαίζοντάς τους, **[1:14]** ...και έκαναν τη ζωή τους πικρή με σκληρές εργασίες... **[1:15-19]** ...διότι οι ίδιες έχουν γνώση του τοκετού και γεννούν πριν έρθουμε εμείς σε αυτές. **[1:20-22]** ... **[2:1]** ...πήρε γυναίκα από τη δική του γενιά. **[2:2-3]** ...πήρε ένα καλαμένιο καλαθάκι και το επάλειψε με άσφαλτο και πίσσα... **[2:4-7]** ...να **θηλάσει** το βρέφος; **[2:8-10]** Εκείνη τον υιοθέτησε στη θέση γιου... **[2:11-15]** Ο Φαραώ άκουσε αυτόν τον λόγο...

σ' **[1:1]** ...τῶν εἰσπεπορευμένων... ἕκαστος **πανοικίᾳ** αὐτῶν εἰσήλθοσαν... **[1:2-5]** Ἰωσὴφ δὲ ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, ἦσαν δὲ πᾶσαι ψυχαὶ ἐξ Ἰακώβ **πέντε καὶ ἑβδομήκοντα** **[1:6-7]** οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ηὐξήθησαν καὶ ἐπληθύνθησαν καὶ **χυδαῖοι ἐγένοντο καὶ κατίσχυον σφόδρα σφόδρα**, ἐπλήθυνεν δὲ ἡ γῆ αὐτούς **[1:8]** **ἀνέστη** δὲ βασιλεὺς ἕτερος ἐπ᾽ Αἴγυπτον... τῷ ἔθνει αὐτοῦ· ἰδοὺ **τὸ γένος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ μέγα πλῆθος καὶ ἰσχύει ὑπὲρ ἡμᾶς** **[1:10-11]** ...ἵνα **κακώσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔργοις** καὶ ᾠκοδόμησαν πόλεις ὀχυρὰς... **ὧν ἥ ἐστιν Ἡλίου πόλις** **[1:12]** καθότι δὲ αὐτοὺς **ἐταπείνουν**... **ἐβδελύσσοντο** οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ **[1:13]** καὶ κατεδυνάστευον... βίᾳ **[1:14]** ...κατεδουλοῦντο αὐτοὺς **μετὰ βίας** **[1:15-16]** ...ἐὰν δὲ θῆλυ, **περιποιεῖσθε** αὐτό **[1:17]** ...οὐκ ἐποίησαν... καὶ **ἐζωογόνουν** τὰ ἄρσενα **[1:18]** ...καὶ **ἐζωογονεῖτε** τὰ ἄρσενα; **[1:19-20]** ...καὶ ἐπλήθυνεν ὁ λαὸς καὶ ἴσχυεν σφόδρα **[1:21]** ...ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας **[1:22]** ἐνετείλατο δὲ Φαραὼ λέγων· ...**πᾶν θῆλυ ζωογονεῖτε** αὐτό **[2:1]** ...**ἰδόντες δὲ αὐτὸ ἀστεῖον ἐσκέπασαν** αὐτὸ μῆνας τρεῖς **[2:3]** ...ἔλαβεν **θῖβιν καὶ κατέχρισεν αὐτὴν ἀσφαλτοπίσσῃ** ... **[2:4]** καὶ **κατεσκόπευεν**... **[2:5]** ...καὶ αἱ ἅβραι αὐτῆς... **τὴν θῖβιν ἐν τῷ ἕλει**, ἀποστείλασα τὴν **ἅβραν ἀνεῖλάτο** αὐτήν **[2:6]** **ἐν τῇ θίβει καὶ ἐφείσατο** αὐτοῦ... **[2:7]** ...γυναῖκα **τροφεύουσαν**... **[2:8]** ...ἡ **νεᾶνις**... **[2:9]** ...διατήρησόν μοι... **[2:10]** ...**ἀδρυνθέντος**... ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνειλόμην **[2:11]** ... **κατανοήσας δὲ τὸν πόνον** αὐτῶν... **[2:12-13]** ...δευτέρᾳ... **[2:14]** μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις... **ἐμφανὲς γέγονεν τὸ ῥῆμα** τοῦτο **[2:15]** ἤκουσεν δὲ Φαραὼ **τὸ ῥῆμα** τοῦτο

16 Ο δε ιερέας της Μαδιάμ είχε επτά θυγατέρες, οι οποίες όταν ήλθαν άντλησαν [νερό[ὕδωρ]] και γέμισαν τις ποτίστρες για να ποτίσουν τα πρόβατα του πατέρα τους.

17 Αφού ήλθαν δε οι βοσκοί[ποιμένες] έδιωξαν αυτές· και [τότε] σηκώθηκε ο Μωυσής [και] τις βοήθησε και πότισε τα πρόβατά τους. **18** Και όταν ήλθαν στον Ραγουήλ τον πατέρα τους, είπε [σ' αυτές]: *Γιατί [τόσο] γρήγορα[ταχέως] ήλθατε (πίσω) σήμερα*; **19** Αυτές δε είπαν: (ένας) *άνθρωπος Αιγύπτιος μας λύτρωσε απ' τα χέρια των βοσκών[ποιμένων] και επιπλέον[προσέτι] άντλησε σε μας νερό[ὕδωρ] και πότισε τα πρόβατα*. **20** Ο δε είπε στις θυγατέρες του: *Και που είναι; γιατί αφήσατε τον άνθρωπο; καλέστε αυτόν για να φάει άρτο[ψωμί]*. **21** Και ευχαριστήθηκε ο Μωυσής να κατοικεί [μαζί] με τον άνθρωπο· ο οποίος έδωσε στον Μωυσή [για[σε] γυναίκα] τη Σεπφώρα την κόρη του. **22** Και γέννησε γιο· και κάλεσε τ' όνομα του [II]*Γηρσώμ*, λέγοντας: *Πάροικος είμαι σε ξένη γη.*

23 Μετά δε πολύ καιρό, πέθανε ο βασιλιάς της Αιγύπτου· και καταστέναξαν οι γιοι Ισραήλ για τη δουλεία και κραύγασαν[ανεβόησαν]· και η βοή αυτών ανέβηκε προς τον Θεό εξ αιτίας της δουλείας. **24** Και εισάκουσε ο Θεός τους στεναγμούς τους· και θυμήθηκε ο Θεός τη διαθήκη του [την] προς τον Αβραάμ, τον Ισαάκ και [τον] Ιακώβ· **25** και επέβλεψε ο Θεός πάνω στους γιους Ισραήλ κι ελέησε [αυτούς] ο Θεός.

3 **[Γ]** Ο ΔΕ ΜΩΥΣΗΣ έβοσκε τα πρόβατα του Ιοθόρ, του πεθερού του, ιερέα της Μαδιάμ· και έφερε τα πρόβατα στο πίσω μέρος της ερήμου και ήλθε στο όρος του Θεού, το Χωρήβ. **2** Φάνηκε δε σ' αυτόν άγγελος Κυρίου μέσα σε φλόγα πύρινη από το μέσο της βάτου· και είδε και να[ιδού,] η βάτος καιγόταν από τη φωτιά[πυρός] αλλά (και) η βάτος δεν κατακαιγόταν. **3** Και είπε ο Μωυσής: *Ας στρέψω και ας παρατηρήσω το μέγα τούτο θέαμα, γιατί η βάτος δεν κατακαίγεται*. **4** Και καθώς είδε ο Κύριος [τον Μωυσή] ότι έστρεψε να παρατηρήσει, φώναξε σ' αυτόν ο Θεός μέσα από τη βάτο και είπε: *Μωυσή, Μωυσή.*

Ο δε είπε: *Ορίστε[Ιδού], εγώ*. **5** Και είπε: *Μη πλησιάσεις εδώ· λύσε τα σανδάλια σου από τα πόδια σου· διότι ο τόπος [πάνω] στον οποίο στέκεσαι είναι γη αγία.*

6 Και είπε [προς αυτόν]: *[7]Εγώ [είμαι] ο Θεός του πατέρα σου, ο Θεός του Αβραάμ, ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ.* Έκρυψε δε το πρόσωπο του ο Μωυσής· διότι φοβόταν να κοιτάξει[εμβλέψη] στον Θεό.

7 Και είπε ο Κύριος: *Είδα, είδα την ταλαιπωρία του λαού μου που είναι στην Αίγυπτο και άκουσα την κραυγή τους εξ αιτίας των εργοδιωκτών[εργοδηγών] τους· διότι γνώρισα την οδύνη[ψυχικό πόνο] τους·* **8** *και κατέβηκα για να ελευθερώσω αυτούς από το χέρι των Αιγυπτίων και να ανεβάσω αυτούς από τη γη εκείνη στη γη την καλή και ευρύχωρη, στη γη που ρέει γάλα και μέλι, στον τόπο των Χαναναίων και Χετταίων και Αμορραίων και Φερεζαίων και Ευαίων και [των] Ιεβουσαίων·* **9** *και τώρα δες[ιδού], η κραυγή των γιων του Ισραήλ ήλθε σε μένα· και είδα ακόμα[έτι] την κατάθλιψη, με την οποία οι Αιγύπτιοι καταθλίβουν αυτούς·* **10** *έλα λοιπόν τώρα και θα σε αποστείλω στον Φαραώ, και θα εξάγεις[βγάλεις] το λαό μου, τους γιους Ισραήλ από την Αίγυπτο.*

11 Και αποκρίθηκε ο Μωυσής προς τον Θεό: *Ποιος[τις] [είμαι] εγώ, για να πάω στον Φαραώ και να εξάγω τους γιους Ισραήλ από την Αίγυπτο;* **12** Και είπε [ο Θεός]: *Βεβαίως[Διότι] εγώ θα είμαι μαζί σου· και αυτό [θα είναι] σε σένα το σημείο, ότι εγώ σε απέστειλα· Αφού εξάγεις το λαό [μου] από την Αίγυπτο, θα λατρεύσετε τον Θεό πάνω σ' αυτό το βουνό[όρους].*

13 Και είπε ο Μωυσής προς τον Θεό: *Δες[ιδού], [όταν] εγώ πάω προς τους γιους Ισραήλ και θα πω προς αυτούς, Ο Θεός των πατέρων σας με απέστειλε προς εσάς, και εκείνοι μ' ερωτήσουν, Τι [είναι] το όνομα αυτού; τι θα πω προς αυτούς;*

14 Και είπε ο Θεός προς το Μωυσή: *Εγώ είμαι ο Ων[Υπάρχων].* και είπε, *Έτσι θα πεις προς τους γιους Ισραήλ· ο Ων[Υπάρχων] με απέστειλε προς εσάς.* **15** Και είπε ακόμα[έτι] ο Θεός προς το Μωυσή: *Έτσι[ούτω] θα πεις προς τους γιους Ισραήλ· Κύριος ο Θεός των πατέρων σας, ο Θεός του Αβραάμ, ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ, με απέστειλε προς εσάς· αυτό [θα είναι]* το *όνομά[φήμη/ιδιότητα] μου στον αιώνα και τούτο [θα είναι] το ενθύμημά[μνημόσυνό] μου σε γενεές γενεών.* **16** *Πήγαινε και σύναξε τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ και πες σε αυτούς:*

[2:15] Γεν. 24:11, 29:2 **[2:16]** Κφ. 3:1, Γεν. 24:11, 29:10, 1Σα. 9:11 **[2:17]** Γεν. 29:10 **[2:18]** Αρ. 10:29, **Ιοθόρ**, Κφ. 3:1, 4:18, 18:1 **[2:20]** Γεν.31:54, 43:25 **[2:21]** Κφ. 4:25, 18:2 **[2:22]** Κφ. 18:3, [II]**Πάροικος ενταύθα**, Πρ. 7:29, Εβ. 11:13,14 **[2:23]** Κφ. 7:7, Πρ. 7:30, Αρ. 20:16, Δευ. 26:7, Ψλ. 12:5, Γεν. 18:20, Κφ. 3:9, 22:23,27, Δευ. 24:15, Ιακ. 5:4 **[2:24]** Κφ. 6:5, Κφ. 6:5, Ψλ. 105:8,42, 106:45, Γεν. 15:14,46:4 **[2:25]** Κφ. 4:31, 1Σα. 1:11, 2Σα. 16:12, Λου. 1:25, Κφ. 3:7 **[3:1]** Κφ. 2:16, Κφ. 18:5, 1Βα.19:8 **[3:2]** Δευ. 33:16, Ησ. 63:9, Πρ. 7:30 **[3:3]** Ψλ. 111:2, Πρ. 7:31 **[3:4]** Δευ. 33:16 **[3:5]** Κφ. 19:12, I.N. 5:15, Πρ. 7:33 **[3:6]** Γεν. 28:13, six. 15, Κφ. 4:5, Ματ. 22:32, Μαρ. 12:26, Λκ. 20:37, Πρ. 7:32, 1Βα. 9:13, Ησ. 6:1,5 **[3:7]** Κφ. 2:23-5, Νεε. 9:9, Ψλ. 106:44, Πρ. 7:34, Κφ. 1:11, Γεν. 18:21, Κφ. 2:25 **[3:8]** Γεν. 11:5,7, 18:21, 50:24, Κφ.6:6, 12:51, Δευ. 1:25, 8: 7-9, six. 17, Κφ. 13:5, 33:3, Αρ. 13:27, Δευ. 26:9, Ιερ. 11: 5,32:22, Ιεζ. 20:6, Γεν. 15:18 **[3:9]** Κφ. 2:23, Κφ.1:11-14,22 **[3:10]** Ψλ. 105:26, Μιχ. 6:4 **[3:11]** Ιδέ Κφ. 6:12, 1Σα. 18:18, Ησ. 6:5,8, Ιερ. 1:6 **[3:12]** Γεν. 31:3, Δευ. 31:23, I.N. 1:5, Ρω. 8:31 **[3:14]** Κφ. 6:3, Ιωα. 8:58, 2Κο. 1:20, Εβ. 13:8, Απ. 1:4 **[3:15]** Ψλ. 135:13, Ωσ. 12:5 **[3:16]** Κφ. 4:29, Γεν. 50:24, Κφ. 2:25, 4:31, Λκ. 1:68

VG **[2:16]** ...και αφού γέμισαν τις ποτίστρες... **[2:17]** ...υπερασπίσθηκε τις κοπέλες... **[2:18-21]** Και ο Μωυσής **ορκίσθηκε ότι θα κατοικούσε** μαζί του... **[2:22]** ...Γέννησε όμως και άλλον, τον οποίο ονόμασε Ελιέζερ, λέγοντας: **Ο Θεός των πατέρων μου, ο βοηθός μου, με ελευθέρωσε απ' το χέρι του Φαραώ.** **[2:23]** ...στενάζοντας εξαιτίας των έργων, φώναξαν δυνατά· και η κραυγή τους από τις εργασίες... **[2:24-25]** Και ο Κύριος έστρεψε το βλέμμα του προς τους γιους του Ισραήλ **και τους γνώρισε.** **[3:1]** ...και αφού οδήγησε **το ποίμνιο στα ενδότερα της ερήμου**... **[3:2-6]** ...διότι δεν τολμούσε... **[3:7]** ...λόγω **της σκληρότητας αυτών που επέβλεπαν στα έργα**. **[3:8]** ...σε χώρα **καλή και ευρύχωρη**... **[3:9-14]** Ο Θεός είπε: **Είμαι εκείνος ο οποίος είμαι**... Αυτό θα πείς στους γιους Ισραήλ: **Εκείνος ο οποίος είναι**, με απέστειλε...

Ο' ...ἐπὶ τοῦ φρέατος **[2:16]** ...παραγενόμεναι δὲ ἤντλουν ἕως ἔπλησαν **τὰς δεξαμενὰς**... **[2:17]** ...ἀναστὰς δὲ Μωϋσῆς **ἐρρύσατο** αὐτὰς... **[2:18]** παρεγένοντο δὲ πρὸς Ῥαγουήλ... τί ὅτι ἐταχύνατε τοῦ παραγενέσθαι σήμερον **[2:19]** ...ἐρρύσατο... **[2:20]** ...τί οὕτως καταλελοίπατε τὸν ἄνθρωπον... **[2:21]** κατῳκίσθη δὲ Μωϋσῆς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ... **[2:22]** ...ἐν γῇ **ἀλλοτρίᾳ** **[2:23]** ...καὶ κατεστέναξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ...**ἀπὸ τῶν ἔργων**... **[2:24-25]** καὶ ἐπεῖδεν ὁ Θεὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ· καὶ **ἐγνώσθη** αὐτοῖς **[3:1-3]** ...**παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὅραμα τὸ μέγα** τοῦτο τί ὅτι ... **[3:4]** ...ὅτι προσάγει ἰδεῖν... τί ἐστιν **[3:5]** καὶ εἶπεν μὴ ἐγγίσῃς ὧδε... **[3:6]** ...**ἀπέστρεψεν δὲ Μωϋσῆς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εὐλαβεῖτο γὰρ κατεμβλέψαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ** **[3:7]** ...ἰδὼν εἶδον **τὴν κάκωσιν**... **[3:8]** ...κατέβην ἐξελέσθαι αὐτοὺς ...**εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν**... τὸν τόπον τῶν ...Φερεζαίων καὶ **Γεργεσαίων (VG-)** καὶ Εὐαίων καὶ Ἰεβουσαίων. **[3:9]** ...κἀγὼ ἑώρακα **τὸν θλιμμόν**... **[3:10-13]** καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόν· ἰδοὺ ἐγὼ ελεύσομαι... καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς· ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. ἐρωτήσουσί με·

[Ο] Κύριος ο Θεός των πατέρων σας, ο Θεός του Αβραάμ, του Ισαάκ και του Ιακώβ, φάνηκε σε μένα, λέγοντας: Πρόσεξα[επισκέφθηκα] *αληθινά εσάς και [τα] όσα κάνουν σε σας στην Αίγυπτο·* **17** *και είπα: Θα σας ανεβάσω από την ταλαιπωρία των Αιγυπτίων στη γη των Χαναναίων και Χετταίων και Αμορραίων και Φερεζαίων και Ευαίων και Ιεβουσαίων, στη γη που ρέει*[ρέουσα] *γάλα και μέλι·* **18** *και θα υπακούσουν στη φωνή σου· και θα πας, εσύ και οι πρεσβύτεροι του Ισραήλ, στο βασιλιά της Αιγύπτου και θα πείτε σ' αυτόν: Κύριος ο Θεός των Εβραίων μας συνάντησε· τώρα λοιπόν άφησε να πάμε [σε] οδό*[δρόμο πορείας] *τριών ημερών στη έρημο, για να προσφέρουμε θυσία στον Κύριο τον Θεό μας·* **19** *εγώ δε γνωρίζω*[εξεύρω]*, ότι δεν θα σας αφήσει ο βασιλιάς της Αιγύπτου να πάτε, ειμή μέσω*[διά] *χείρας ισχυρής*[κραταιάς]*.* **20** *και αφού απλώσω*[εκτείνας] *το χέρι μου, θα πατάξω την Αίγυπτο με όλα*[πάντα] *τα θαυμάσιά μου τα οποία θα κάνω ανάμεσά της· και μετά απ' αυτά θα σας* [ἐξ]*αποστείλει·* **21** *και θα δώσω χάρη στο λαό αυτό μπροστά στους Αιγυπτίους· και όταν αναχωρήσετε, δεν θα αναχωρήσετε άδειοι*[κενοί]*·* **22** *αλλά [κάθε] γυναίκα θα ζητήσει απ' τη γειτόνισσά της και απ' τη συγκάτοικό της σκεύη ασημένα*[αργυρά] *και σκεύη χρυσά και ρούχα*[ενδύματα]*· και θα επιθέσετε [αυτά] πάνω στους γιους σας και πάνω στις θυγατέρες σας και θ' απο*[απο]*γυμνώσετε τους Αιγυπτίους.*

4 **[Δ]** ΑΠΟΚΡΙΘΗΚΕ δε ο Μωυσής και είπε: *Αλλά δες*[ιδού]*, δεν θα πιστέψουν σε μένα ούτε θα εισακούσουν τη φωνή μου· διότι θα πουν, δεν φάνηκε σε σένα ο Κύριος.*

2 Και είπε σε αυτόν ο Κύριος: *Τι [είναι] αυτό, πού είναι στο χέρι σου;* Ο δε είπε, *Ράβδος.* **3** Και είπε: *Ρίξε αυτή στη γη*[κατά γης]. Και την έριξε κατά γης* και έγινε φίδι· και έφυγε ο Μωυσής μακρυά[απ' έμπροσθεν] του. **4** Και είπε [ο] Κύριος στον Μωυσή: *Άπλωσε*[εκτεινε] *το χέρι σου και πιάσε αυτό από την ουρά·* (και εκτείνας* το χέρι του έπιασε αυτό και έγινε ραβδί στο χέρι του·) **5** *για να πιστεύσουν ότι φάνηκε σε σένα Κύριος ο Θεός των πατέρων τους, ο Θεός του Αβραάμ, ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ.* **6** Και είπε ακόμα[έτι] προς αυτόν ο Κύριος: *Βάλε τώρα το χέρι σου στον κόλπο σου.* Και έβαλε το χέρι του στον κόρφο του· και όταν το έβγαλε έξω[εξήγαγεν] αυτό, δες[ιδού], το χέρι του [ήταν] λεπρό σαν χιόνι. **7** Και είπε: *Βάλε πάλι το χέρι σου στον κόλπο*[κόρφο] *σου.* Κι έβαλε το χέρι του στον κόρφο* του· και όταν εξάγαγε* αυτό από τον κόλπο* του, δες[ιδού], αποκαταστάθηκε όπως η σάρκα του.

8 *Εάν δε,* [είπε ο Κύριος], *δεν πιστεύσουν σε σένα μήτε εισακούσουν στη φωνή του σημείου του πρώτου, θα πιστεύσουν στη φωνή του σημείου του δεύτερου·* **9** *εάν δε δεν πιστεύσουν και στα δύο αυτά σημεία μηδέ εισακούσουν στη φωνή σου, θα λάβεις από το νερό*[ὕδατος] *του Ποταμού και θα χύσεις αυτό πάνω στη ξηρά· και το νερό*[ὕδωρ]*, το οποίο θα πάρεις από το Ποτάμι, θα γίνει αίμα πάνω στη ξηρά.*

10 Και είπε ο Μωυσής προς τον Κύριο: *Δέομαι*[παρακαλώ εκτενώς]*, Κύριε· εγώ δεν [είμαι] εύλαλος*[δεν έχω ευχέρεια λόγου] *ούτε από χθες ούτε από προχθές ούτε απ' την ώρα που μίλησες προς τον δούλο σου· αλλ' είμαι βραδύστομος και βραδύγλωσσος.* **11** Και είπε προς αυτόν ο Κύριος: *Ποιος έδωσε στόμα στον άνθρωπο; ή ποιος έκαμε τον εύλαλο*[χ. 10]*, ή το κουφό ή αυτόν που βλέπει ή τον τυφλό; όχι εγώ ο Κύριος;* **12** *πήγαινε λοιπόν τώρα κι εγώ θα είμαι με το στόμα σου και θα σε διδάξω ό,τι μέλλεις να πεις*[λαλήσεις]*.*

13 Ο δε είπε: *Δέομαι*[χ. 10]*, Κύριε, απόστειλε όποιον έχεις ν' αποστείλεις.* **14** Και άναψε[εξήφθη] ο θυμός του Κυρίου κατά[ενάντια] του Μωυσή· και είπε: *Δεν [υπάρχει] Ααρών ο αδελφός σου ο Λευίτης; ξέρω ότι αυτός μπορεί να μιλά καλά· και μάλιστα, δες*[ιδού]*, εξέρχεται σε συνάντησή σου και όταν σε δει, θα χαρεί μέσα στην καρδιά του·* **15** *εσύ λοιπόν θα μιλάς προς αυτόν και θα βάλεις τα λόγια στο στόμα του· εγώ δε θα είμαι με το στόμα σου και με το στόμα εκείνου και θα σας διδάξω ό,τι πρέπει να πράξετε·* **16** *και αυτός θα λαλεί αντί σου προς το λαό· και αυτός θα είναι σε σένα αντί στόματος, συ δε θα είσαι σ' αυτόν αντί Θεού·* **17** *πάρε δε στο χέρι σου τη ράβδο αυτή, με την οποία θα κάνεις τα σημεία.*

18 Και αναχώρησε ο Μωυσής και επέστρεψε προς τον Ιοθόρ τον πεθερό του και είπε προς αυτόν:

[3:17] Γεν. 15:14,16, six. 8 **[3:18]** Κφ. 4:31, Κφ. 5:1,3,29, Αρ. 23:3,4,15,16 **[3:19]** Κφ. 5:2, 7:4 **[3:20]** Κφ. 6:6, 7:5, 9:15, Κφ. 7:3, 11:9, Δευ. 6:22, Νεε. 9:10, Ψλ. 105:27, 135:9, Ιερ. 32:20, Πρ. 7:36 Ιδέ Κφ. 7-13, Κφ. 12:31 **[3:21]** Κφ. 11:3, 12:36, Ψλ. 106:46, Παρ. 16:7 **[3:22]** Γεν. 15:14, Κφ. 11:2, 12:35, Ιωβ 27:17, Παρ. 13:22, Ιεζ. 39:10 **[4:2]** six. 17,20 **[4:5]** Κφ. 19:9, Κφ. 3:15 **[4:6]** Αρ. 12:10, 2Βα. 5:27 **[4:7]** Αρ. 12:13,14, Δευ. 32:39, 2Βα. 5:14, Μτ. 8:3 **[4:9]** Κφ. 7:19 **[4:10]** Κφ. 6:12, Ιερ. 1:6 **[4:11]** Ψλ. 4:9 **[4:12]** Ησ. 50:4, Ιερ. 1:9, Μτ. 10:19, Μρ. 13:11, Λκ. 12:11, 21:14,15 **[4:13]** Ιωα. 1:3 **[4:14]** six. 27, 1Σα. 10:2-5 **[4:15]** Κφ. 7:1,2, Αρ. 22:38, 23:5,12,16, Δευ. 18:18, Ησ. 51:16, Ιερ. 1:9,14, Δευ. 5:31 **[4:16]** Κφ. 7:1, 18:19 **[4:17]** six. 2

VG **[3:15-16]** ...Επισκεπτόμενος, σας επισκέφθηκα και είδα όλα όσα σας συνέβησαν στην Αίγυπτο. **[3:17-22]** ...και **θα λαφυραγωγήσετε** την Αίγυπτο. **[4:1-7]** ...και ήταν όμοιο με την υπόλοιπη σάρκα. **[4:8-10]** ...**και από τότε που μίλησες στον δούλο σου, έχω μεγαλύτερο πρόβλημα και βραδύτητα στην γλώσσα μου**. **[4:11-16]** ...αλλά θα είσαι σ' αυτόν στα πράγματα εκείνα που αφορούν τον Θεό.

Ο' **[3:14]** καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωυσῆν λέγων· ἐγώ εἰμι ὁ Ὢν. καὶ εἶπεν· οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· ὁ Ὢν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. **[3:16]** ἐλθὼν οὖν **συνάγαγε τὴν γερουσίαν**... λέγων **ἐπισκοπῇ ἐπέσκεμμαι** ὑμᾶς καὶ ὅσα συμβέβηκεν ὑμῖν ἐν Αἰγύπτῳ **[3:17]** καὶ εἶπον· ἀναβιβάσω ὑμᾶς **ἐκ τῆς κακώσεως** ...εἰς τὴν γῆν ...**καὶ Γεργεσαίων**... **[3:18]** ...σὺ καὶ ἡ **γερουσία** ...ἵνα θύσωμεν... **[3:19]** ἐγὼ δὲ οἶδα ὅτι οὐ **προήσεται** ὑμᾶς Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου πορευθῆναι... **[3:20]** ...τοὺς Αἰγυπτίους **ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις μου** οἷς ποιήσω ἐν αὐτοῖς... **[3:21]** καὶ δώσω χάριν τῷ λαῷ τούτῳ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων **ὅταν δὲ ἀποτρέχητε οὐκ ἀπελεύσεσθε κενοί [3:22]** αἰτήσει γυνὴ παρὰ γείτονος καὶ συσκήνου αὐτῆς... καὶ **σκυλεύσετε** τοὺς Αἰγυπτίους **[4:1]** ...ἐροῦσιν γὰρ ὅτι **οὐκ ὤπταί σοι** ὁ Θεός τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς **[4:2-4]** ...καὶ **ἐπιλαβοῦ τῆς κέρκου** ἐκτείνας οὖν τὴν χεῖρα ἐπελάβετο τῆς κέρκου καὶ ἐγένετο ῥάβδος... **[4:5-7]** καὶ πάλιν ἀπεκατέστη **εἰς τὴν χρόαν** τῆς σαρκὸς αὐτοῦ **[4:8]** ...πιστεύσουσίν σοι τῆς φωνῆς **τοῦ σημείου τοῦ ἐσχάτου [4:9]** ...καὶ ἐκχεεῖς **ἐπὶ τὸ ξηρόν** καὶ ἔσται τὸ ὕδωρ... **αἷμα ἐπὶ τοῦ ξηροῦ [4:10]** ...οὐχ **ἱκανός** εἰμι **πρὸ τῆς ἐχθὲς οὐδὲ πρὸ τῆς 3ης ἡμέρας** οὐδὲ ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου **ἰσχνόφωνος** καὶ βραδύγλωσσος ἐγώ εἰμι **[4:11]** ...τίς ἐποίησεν **δύσκωφον** καὶ κωφόν βλέποντα καὶ τυφλόν οὐκ ἐγὼ ὁ Θεός **[4:12]** ...καὶ **συμβιβάσω σε ὃ μέλλεις λαλῆσα [4:13]** καὶ εἶπε Μωυσῆς· δέομαι, Κύριε, **προχείρισαι δυνάμενον ἄλλον** ὃν ἀποστελεῖς **[4:14]** καὶ **θυμωθεὶς ὀργῇ** Κύριος ἐπὶ Μωυσῆν εἶπεν οὐκ ἰδοὺ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ὁ Λευΐτης ...ἐπίσταμαι ὅτι λαλῶν λαλήσει αὐτός σοι ...καὶ ἰδών σε χαρήσεται **ἐν ἑαυτῷ [4:15]** καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν καὶ δώσεις **τὰ ῥήματά μου** εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ... καὶ **συμβιβάσω ὑμᾶς** ἃ ποιήσετε **[4:16]** ...**προσλαλήσει** ...ἔσῃ τὰ πρὸς τὸν Θεόν **[4:17]** καὶ τὴν ῥάβδον ταύτην **τὴν στραφεῖσαν εἰς ὄφιν** λήμψῃ ἐν τῇ χειρί σου ἐν ᾗ ποιήσεις ἐν αὐτῇ τὰ σημεῖα.

Ας πάω, παρακαλώ, και ας επιστρέψω προς τους αδελφούς μου, που είναι στην Αίγυπτο, και ας δω αν ζουν ακόμη. Και είπε ο Ιοθόρ στον Μωυσή: *Πήγαινε με ειρήνη.*

19 Ο δε Κύριος είπε προς τον Μωυσή στη Μαδιάμ: *Πήγαινε, επέστρεψε στην Αίγυπτο· γιατί πέθαναν όλοι* πάντες *οι άνθρωποι που ζητούν την ψυχή σου.* **20** Τότε παραλαμβάνοντας ο Μωυσής τη γυναίκα του και τα παιδιά τέκνα του και αφού τα έβαλε να καθίσουν πάνω σε γαϊδούρια όνους επέστρεψε στη γη της Αιγύπτου· έλαβε δε ο Μωυσής τη ράβδο του Θεού στο χέρι του.

21 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Όταν πας και επιστρέψεις στην Αίγυπτο, κοίτα ιδέ να κάνεις μπροστά στον Φαραώ όλα πάντα τα θαυμάσια, τα οποία έδωσα στο χέρι σου· πλην εγώ θα σκληρύνω την καρδιά του, και δεν θα εξαποστείλει το λαό·* **22** και θας πεις προς τον Φαραώ*: Αυτό ούτω λέγει [ο] Κύριος· Γιος μου [είναι], πρωτότοκός μου, ο Ισραήλ·* **23** *και προς εσένα λέγω: Εξαπόστειλε το γιο μου, για να με λατρέψει· και εάν δεν θέλεις να εξαποστείλεις αυτόν, δες ιδού, εγώ θα θανατώσω το γιο σου, τον πρωτότοκό σου.*

24 Ενώ δε [ο Μωυσής] ήταν στο δρόμο καθ' οδόν, μέσα στο κατάλυμα, συνάντησε αυτόν ο Κύριος και ζητούσε να τον θανατώσει. **25** Και παίρνοντας η Σεπφώρα [ένα] λιθάρι κοφτερό, έκανε περιτομή στην ακροβυστία του γιου της, και [την] έριξε στα πόδια του, λέγοντας: *Βέβαια γαμπρός νυμφίος αιμάτων είσαι σε μέ.* 26 Και έφυγε απήλθεν απ' αυτόν· η [δε] είπε: *Νυμφίος γαμπρός αιμάτων [είσαι]* λόγω της περιτομής.

27 Είπε δε Κύριος στον Ααρών: *Πήγαινε σε συνάντηση του Μωυσή στην έρημο.* Και πήγε και συνάντησε αυτόν στο όρος του Θεού και ασπάσθηκε αυτόν. **28** Και ανάγγειλε ο Μωυσής στον Ααρών όλα* τα λόγια του Κυρίου, τα οποία παράγγειλε σ' αυτόν, και πάντα τα σημεία, τα οποία πρόσταξε σ' αυτόν.

29 Πήγαν λοιπόν Μωυσής και Ααρών και συνάθροισαν όλους τους πρεσβυτέρους των γιων Ισραήλ· **30** και μίλησε ο Ααρών όλους τους λόγους, τους οποίους ο Κύριος μίλησε στον Μωυσή, και έκανε τα σημεία μπροστά στο λαό. **31** Και πίστεψε ο λαός· κι όταν άκουσε ότι ο Κύριος επισκέφθηκε τους γιους Ισραήλ και ότι επέβλεψε στην ταλαιπωρία τους, σκύψαντες προσκύνησαν.

5 **[Ε]** ΜΕΤΑ [ΔΕ] ΑΥΤΑ, εισερχόμενοι Μωυσής κι Ααρών, είπαν στον Φαραώ: *Αυτό λέγει Κύριος ο Θεός του Ισραήλ· Εξαπόστειλε το λαό μου, για να Με γιορτάσουν στην έρημο.* **2** Ο δε Φαραώ είπε*: Ποιος [είναι] ο Κύριος, στου οποίου τη φωνή θα υπακούσω, ώστε να εξαποστείλω τον Ισραήλ; δεν γνωρίζω τον Κύριο και ούτε τον Ισραήλ θα εξαποστείλω.* **3** Οι δε είπαν: *Ο Θεός των Εβραίων μας συνάντησε· άφησε λοιπόν να πάμε σε δρόμο οδό πορείας τριών ημερών στην έρημο, για να προσφέρουμε θυσία στον Κύριο τον Θεό μας, μήποτε έλθει εναντίον κατά μας με θανατικό ή με μάχαιρα.* **4** Και είπε προς αυτούς ο βασιλιάς της Αιγύπτου: *Γιατί, Μωυσή και Ααρών, αποκόπτετε το λαό από τις εργασίες του; Πηγαίνετε στα έργα σας.*

5 Και είπε ο Φαραώ: *Δείτε ιδού, ο λαός του τόπου [είναι] τώρα πολυπληθής και σεις κάνετε αυτούς να παύουν από τα έργα τους.* **6** Και την ίδια μέρα πρόσταξε ο Φαραώ τους εργοδιώκτες του λαού και τους επιτρόπους τους, λέγοντας: **7** *Δεν θα δώσετε πλέον στο λαό [αυτό] άχυρο όπως χθες και προχθές, για να κάνουν τις πλίνθες· ας πάνε αυτοί και ας συνάγουν για τους εαυτούς τους άχυρο·* **8** *θα επιβάλετε όμως σ' αυτούς την ποσότητα των πλίθων, την οποία έκαναν προτύτερα· παντελώς δεν θα ελαττώσετε αυτή· διότι μένουν αργοί και γι' αυτό φωνάζουν, λέγοντες: Άφησε να πάμε, [για] να προσφέρουμε θυσία στον Θεό μας·* **9** *ας επιβαρυνθούν οι εργασίες των ανθρώπων, για να 'ναι απασχολημένοι σ' αυτές και να μη προσέχουν σε λόγια μάταια.*

10 Εξήλθαν λοιπόν οι εργοδιώκτες του λαού και οι επίτροποι αυτού και λάλησαν προς το λαό, λέγοντες: *Έτσι είπε ο Φαραώ· Δεν σας ξανα δίνω άχυρο·* **11** *εσείς οι ίδιοι αυτοί πηγαίνετε, συνάγετε άχυρο, όπου μπορείτε να βρείτε· πλην δεν θα ελαττωθεί τίποτα απ' τις εργασίες σας.* **12** Και διασκορπίσθηκε ο λαός σε όλη τη γη της Αιγύπτου, για να συνάγει καλάμη αντί αχύρου.

13 Οι δε εργοδιώκτες βίαζαν αυτούς, λέγοντες: *Τελειώνετε τις εργασίες σας, το καθορισμένο κάθε μέρα, καθώς όταν δινόταν το άχυρο.* **14** Και μαστιγώθηκαν οι επίτροποι των γιων Ισραήλ, οι διορισμένοι πάνω σ' αυτούς από τους εργοδιώκτες του Φαραώ, λέγοντας: *Γιατί δεν τελειώσατε χθες και σήμερα την διορισμένη σε σας ποσότητα των πλίνθων, όπως προηγουμένως*;

[4:19] Κφ. 2:15, 23, Μτ. 2:20 **[4:20]** Κφ. 17:9, Αρ. 20:8,9 **[4:21]** Κφ. 3:20, Κφ. 7:3, 13,9:12,35, 10:1, 14:8, Δευ. 2:30, Ι.Ν. 11:20, Ησ. 63:17, Ιωα. 12:40, Ρω. 9:18 **[4:22]** Ωσ. 11:1, Ρω. 9:4, 2Κο. 6:18, Ιερ. 31:9, Ιακ. 1:18 **[4:23]** Κφ. 11:5, 12:29 **[4:24]** Αρ. 22:22, Γεν. 17:14 **[4:25]** Ι.Ν. 5:2,3 **[4:27]** six. 14, Κφ. 3:1 **[4:28]** six. 15,16, six. 8,9 **[4:29]** Κφ. 3:16 **[4:30]** six. 16 **[4:31]** Κφ. 3:18, six. 8,9, Κφ. 3:16, Κφ. 2:25, 3:7, Γεν. 24:26, Κφ. 12:27, 1Χρ. 29:20 **[5:1]** six. 17,20 **[5:2]** Κφ. 19:9, Κφ. 3:15 **[5:3]** Αρ. 12:10, 2Βα. 5:27 **[5:4]** Αρ. 12:13,14, Δευ. 32:39, 2Βα. 5:14, Μτ. 8:3 **[5:5]** Κφ. 7:19 **[5:6]** Κφ. 6:12, Ιερ. 1:6

VG **[4:18-24]** ...τον συνάντησε ο Κύριος και ήθελε... **[4:26-31]** ...και είχε δει τη θλίψη τους· και αφού έσκυψαν, προσκύνησαν. **[5:1]** ...για να θυσιάσει σε μένα... **[5:2-4]** ...Γιατί... αποσπάτε τον λαό από τα έργα του; Πηγαίνετε στα φορτία σας. **[5:5]** ...βλέπεις ότι το πλήθος αυξήθηκε. Τι θα γίνει αν τους δώσεις ανάπαυση από τα έργα τους; **[5:6-9]** Ας καταπιέζονται με έργα και ας τα ολοκληρώνουν, ώστε να μην προσέχουν ψευδή λόγια.

Ο' ...καὶ ὄψομαι εἰ ἔτι ζῶσιν καὶ Ἰοθὸρ Μωυσῆ· **βάδιζε ὑγιαίνων [4:19-21]** ...πορευομένου σου καὶ ἀποστρέφοντος εἰς Αἴγυπτον ὅρα **πάντα τὰ τέρατα** ἃ ἔδωκα ἐν ταῖς χερσίν σου... **[4:22-24]** αὐτῷ **ἄγγελος Κυρίου** καὶ ἐζήτει αὐτὸν ἀποκτεῖναι **[4:25]** καὶ λαβοῦσα Σεπφώρα **ψῆφον** περιέτεμεν τὴν ἀκροβυστίαν... καὶ εἶπεν· **ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου [4:26]** ...εἶπεν· ἔστη τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου **[4:27]** ...καὶ ἐπορεύθη καὶ συνήντησεν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τοῦ Θεοῦ **καὶ κατεφίλησαν ἀλλήλους [4:28]** ...ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ **[4:29]** ...συνήγαγον **τὴν γερουσίαν** τῶν υἱῶν Ἰσραήλ **[4:30]** καὶ ἐλάλησεν Ἀαρὼν πάντα **τὰ ῥήματα**... **[4:31]** καὶ ἐπίστευσεν ὁ λαὸς **καὶ ἐχάρη** ὅτι ...καὶ ὅτι εἶδεν αὐτῶν **τὴν θλῖψιν**... **[5:1-2]** ...οὐκ **οἶδα** τὸν Κύριον... **[5:3]** καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὁ θεὸς τῶν εβραίων προσκέκληται ἡμᾶς πορευσόμεθα οὖν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν ἔρημον ὅπως θύσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν μήποτε συναντήσῃ **ἡμῖν θάνατος ἢ φόνος [5:4]** ...ἵνα τί Μωυσῆ καὶ Ἀαρὼν **διαστρέφετε** τὸν λαόν μου ἀπὸ τῶν ἔργων... **[5:5]** καὶ εἶπεν Φαραώ· ἰδοὺ νῦν πολυπληθεῖ ὁ λαός **μὴ οὖν καταπαύσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων [5:6]** συνέταξεν ...καὶ τοῖς **γραμματεῦσιν** λέγων **[5:7]** ...εἰς τὴν πλινθουργίαν... **[5:8]** καὶ τὴν σύνταξιν τῆς πλινθείας ἧς αὐτοὶ ποιοῦσιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιβαλεῖς αὐτοῖς οὐκ ἀφελεῖς οὐδέν σχολάζουσιν γάρ διὰ τοῦτο κεκράγασιν λέγοντες... **[5:9]** βαρυνέσθω τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ μεριμνάτωσαν ταῦτα καὶ **μὴ μεριμνάτωσαν ἐν λόγοις κενοῖς [5:10]** κατέσπευδον δὲ αὐτοὺς οἱ ἐργοδιῶκται καὶ οἱ **γραμματεῖς** καὶ ἔλεγον... **[5:11]** ...**οὐ γὰρ ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς συντάξεώς ὑμῶν οὐθέν [5:12-13]** οἱ δὲ ἐργοδιῶκται **κατέσπευδον** αὐτοὺς λέγοντες συντελεῖτε τὰ ἔργα **τὰ καθήκοντα** καθ' ἡμέραν καθάπερ καὶ ὅτε τὸ ἄχυρον ἐδίδοτο ὑμῖν **[5:14]** καὶ ἐμαστιγώθησαν **οἱ γραμματεῖς** τοῦ γένους τῶν υἱῶν Ἰσραήλ οἱ κατασταθέντες ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ τῶν ἐπιστατῶν τοῦ Φαραώ λέγοντες· διὰ τί οὐ συνετελέσατε **τὰς συντάξεις** ὑμῶν.

15 Εισερχόμενοι δε οι επόπτες των γιων Ισραήλ, κραύγασαν[κατεβόησαν] προς τον Φαραώ, λέγοντες: *Γιατί κάνεις έτσι στους δούλους σου;* **16** *άχυρο δεν δίνεται στους δούλους σου και λέγουν σε μας, Κάνετε πλίν[θους]· και να[ιδού], μαστιγώθηκαν οι δούλοι σου· το δε σφάλμα είναι του λαού σου.* **17** Ο δε αποκρίθηκε: *Οκνηροί[νωθροί/τεμπέληδες] είστε, οκνηροί*· γι' αυτό λέγετε, Άφησε να πάμε να προσφέρουμε θυσία προς τον Κύριο·* **18** *πηγαίνετε λοιπόν τώρα, δουλεύετε· γιατί άχυρο δεν θα σας δοθεί· θα αποδίδετε όμως την [ίδια] ποσότητα των πλίθων.*

19 Και έβλεπαν τους εαυτούς τους οι επίτροποι των γιων Ισραήλ σε κακή περίσταση, αφού ειπώθηκε προς [αυτούς]: *Δεν θα ελαττωθεί καμία από τη καθημερινή ποσότητα των πλίθων.* **20** Βγαίνοντας δε έξω από τον Φαραώ, συνάντησαν τον Μωυσή και τον Ααρών, που ερχόνταν να τους συναντήσουν· **21** και είπαν προς αυτούς: *Ο Κύριος να σας δει και να κρίνει· διότι εσείς κάνατε βδελυκτή[αποκρουστική] τη μυρωδιά[οσμήν] μας μπροστά στον Φαραώ και μπροστά στους δούλους του, ώστε να δώσετε στα χέρια αυτών μαχαίρι[ξίφος] για να μας θανατώσουν.*

22 Και επέστρεψε ο Μωυσής προς τον Κύριο και είπε: *Κύριε, γιατί κατέθλιψες το λαό αυτό; [και] γιατί με απέστειλες;* **23** *διότι, αφότου ήλθα προς τον Φαραώ να μιλήσω στ' όνομά σου, κατέθλιψε το λαό αυτό· και συ ποσώς[διόλου] δεν ελευθέρωσες το λαό σου.*

6 **[ΣΤ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ [Ο] ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή: *Τώρα θα δεις τι θα κάνω στον Φαραώ· διότι με δυνατό χέρι[χειρός κραταιάς] θα εξαποστείλει αυτούς· και με κραταιό χέρι* θα εκδιώξει αυτούς από τη γη του.* **2** Ο Θεός μίλησε ακόμα[έτι] στον Μωυσή και είπε σε αυτόν: *Εγώ [είμαι] ο Κύριος·* **3** *και φάνηκα στον Αβραάμ, στον Ισαάκ και στον Ιακώβ, [με το όνομα], Θεός Παντοκράτορας· δεν γνωρίσθηκα όμως σε αυτούς με το [την ιδιότητα] όνομα μου ΙΕΟΒΑ[Κύριος των θαυμάτων].* **4** *και ακόμη[έτι] θέσπισα[έστησα] προς αυτούς τη διαθήκη μου, να δώσω σ' αυτούς τη γη Χαναάν τη γη της παροικήσεώς τους, στην οποία παροίκησαν·* **5** *εγώ επιπλέον[έτι (Ο')] άκουσα τους στεναγμούς των γιων Ισραήλ για την καταδούλωσή τους από τους Αιγυπτίους· και θυμήθηκα τη διαθήκη μου·* **6** *για τούτο πες στους γιους Ισραήλ: Εγώ [είμαι] ο Κύριος· και θα σας [εκ]βγάλω κάτω από τα φορτία των Αιγυπτίων και θα σας ελευθερώσω από τη δουλεία τους και θα σας λυτρώσω με βραχίονα εξαπλωμένο και με κρίσεις μεγάλες·* **7** *και θα σας λάβω στον εαυτό μου για λαό* μου και *θα [είμαι] Θεός σας· και θα γνωρίσετε ότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας, ο οποίος σας εκβάλει κάτω από τα φορτία των Αιγυπτίων·* **8** *και θα σας φέρω στη γη, για την οποία ύψωσα το χέρι μου, ότι θα δώσω αυτή στον Αβραάμ, στον Ισαάκ και στον Ιακώβ· και θα σας δώσω αυτή για κληρονομιά. Εγώ ο Κύριος.*

9 Και μίλησε ο Μωυσής έτσι[ούτω] προς τους γιους Ισραήλ· αλλά δεν εισάκουσαν τον Μωυσή, για[λόγω] τη στενοχώρια της ψυχής [τους] και για τη σκληρή δουλεία.

10 Και μίλησε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **11** *Εισερχόμενος, μίλησε στον Φαραώ, [τον] βασιλιά της Αιγύπτου, για να εξαποστείλει τους γιους Ισραήλ από τη γη του.* **12** Και μίλησε[εμίλησε] ο Μωυσής μπροστά στον Κύριο, λέγοντας: *Δες[ιδού], οι γιοι Ισραήλ δεν με εισάκουσαν· και πως θα εισακούσει σε μένα ο Φαραώ, και εγώ [είμαι]απερίτμητος στα χείλη*; **13** και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών κι απέστειλε αυτούς στους γιους Ισραήλ και προς Φαραώ το βασιλιά της Αιγύπτου, για να εξάγουν τους γιους Ισραήλ από τη γη [της] Αιγύπτου.

14 Αυτοί [είναι] οι αρχηγοί των οίκων των πατριών αυτών: Οι γιοι του Ρουβήν, του πρωτοτόκου του Ισραήλ: *Ανώχ και Φαλλού, Εσρών και Χαρμί·* αυτές [είναι] οι συγγένειες του Ρουβήν. **15** *Και οι γιοι του Συμεών, Ιεμουήλ και Ιαμείν κι Αώδ κα Ιαχείν και Σωάρ και Σαούλ γιος Χανανίτιδας· αυτές [είναι] οι συγγένειες του Συμεών.* **16** Τα δε ονόματα των γιων [του] Λευί κατά τις γενιές τους είναι αυτά· *Γηρσών και Καάθ και Μεραρί·* και τα χρόνια[έτη] της ζωής του Λευί [έγιναν] 137 έτη*.

17 *Οι γιοι του Γηρσών, Λιβνί και Σεμεΐ, κατά τις συγγένειές τους.* **18** *Και οι γιοι του Καάθ, Αμράμ και Ισαάρ και Χεβρών κι Οζιήλ· και τα χρόνια της ζωής του Καάθ [έγιναν]* 133 έτη*. **19** *Κι οι γιοι του Μεραρί, Μααλί και Μουσί· αυτές οι συγγένειες του Λευί, κατά τις γενιές τους.*

20 Έλαβε *δε [ο] Αμράμ για γυναίκα του [την] Ιωχαβέδ, κόρη του αδελφού του πατέρα του· και γέννησε σ' αυτόν τον Ααρών και το Μωυσή· τα δε χρόνια[έτη] της ζωής του Αμράμ [έγιναν] 137 χρόνια[έτη].*

[5:21] Κφ. 6:9, 1Σα. 13:4, 2Σα. 10:6, 1Χρ. 19:6 **[6:1]** Κφ. 3:19, Κφ. 11:1, 12:31,33,39 ΙΙ**Ιεοβά [6:3]** Γεν. 17:1, 35:11, 48:3, Κφ. 3:14, Ψλ. 68:4, 83:18, Ιωα. 8:58, Απ. 1:4 **[6:4]** Γεν. 15:18, 17:4,7, Γεν. 17:8, 28:4 **[6:5]** Γεν. 2:24 **[6:6]** six. 2,8,29, Κφ. 3:17, 7:4, Δευ. 26:8, Ψλ. 81:6, 136:11,12, Κφ. 15:13, Δευ. 7:8, 1Χρ. 17:21, Νεε. 1:10 **[6:7]** Δευ. 4:20, 7:6, 14:2, 26:18, 2Σα. 7:24, Γεν. 17:7,8, Κφ. 29:45,46, Δευ. 49:13, Απ. 21:7, Κφ. 5:4,5, Ψλ. 81:6, 119:17 **[6:8]** Γεν. 15:18, 26:3, 28:13, 35:12 **[6:9]** Κφ. 5:21 **[6:12]** six. 9, six. 30, Κφ. 4:10, Ιερ. 1:6 **[6:14]** Γεν. 46:9, 1Χρ. 5:3 **[6:15]** Γεν. 46:10, 1Χρ. 4: 24 **[6:16]** Γεν. 46:11, Αρ. 3:17, 1Χρ. 6:1,16 **[6:17]** 1Χρ. 6:17, 23:7 **[6:18]** Αρ. 26:57, 1Χρ. 6:2,18 **[6:19]** 1Χρ. 6:19, 23:21 **[6:20]** Κφ. 2:1,2, Αρ. 26:59

VG **[5:15-16]** ...και ενεργούν άδικα εναντίον του λαού σου. **[5:17-21]** ...επειδή κάνατε τη μυρωδιά μας να βρωμήσει μπροστά στον... μάχαιρα για να μας σκοτώσει. **[6:1-3]** που εμφανίστηκα... ως Θεός παντοδύναμος· και το όνομά μου **Αδωνάι** δεν φανέρωσα σ' αυτούς. (Deo omnipotente: et nomen meum Adonai non indicavi eis) **[6:4-6]** ...που θα σας βγάλω απ' το δεσμωτήριο... **[6:7-9]** ...λόγω της στενοχώριας του πνεύματος και της σκληρότατης εργασίας. **[6:10-16]** Τα χρόνια της ζωής του Λευί ήταν 137. **[6:18]** ...και τα χρόνια της ζωής του Καάθ, 133.

O' **[5:15]** εἰσελθόντες δὲ οἱ γραμματεῖς... ἵνα τί οὕτως ποιεῖς **τοῖς σοῖς οἰκέταις [5:16]** ...τοῖς οἰκέταις σου καὶ τὴν πλίνθον ἡμῖν λέγουσιν ποιεῖν καὶ ἰδοὺ **οἱ παῖδές σου μεμαστίγωνται ἀδικήσεις οὖν τὸν λαόν σου [5:17]** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· **σχολάζετε σχολασταί ἐστε... [5:18]** νῦν οὖν πορευθέντες ἐργάζεσθε τὸ γὰρ ἄχυρον οὐ δοθήσεται ὑμῖν καὶ **τὴν σύνταξιν τῆς πλινθείας ἀποδώσετε [5:19]** ἑώρων δὲ **οἱ γραμματεῖς** τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἑαυτοὺς **ἐν κακοῖς** λέγοντες· οὐκ ἀπολείψετε τῆς πλινθείας **τὸ καθῆκον τῇ ἡμέρᾳ. [5:20-22]** ...διὰ τί **ἐκάκωσας... [5:23]** ...**ἐκάκωσεν** τὸν λαὸν τοῦτον καὶ οὐκ ἐρρύσω τὸν λαόν σου **[6:1]** ...καὶ **ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ἐκβαλεῖ** αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ **[6:2-3]** ...**Θεὸς ὢν αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομά μου Κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς [6:4-6]** ...καὶ ἐξάξω ὑμᾶς **ἀπὸ τῆς δυναστείας** τῶν αἰγυπτίων καὶ ῥύσομαι ὑμᾶς ἐκ τῆς δουλείας καὶ λυτρώσομαι ὑμᾶς... **[6:7]** ...ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς **ἐκ τῆς καταδυναστείας** τῶν Αἰγυπτίων **[6:8]** καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν **εἰς ἣν ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου** δοῦναι... **[6:9]** ...οὐκ εἰσήκουσαν Μωυσῆ **ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν σκληρῶν [6:10-12]** ...καὶ πῶς εἰσακούσεταί μου Φαραὼ **ἐγὼ δὲ ἄλογός εἰμι [6:13]** ...καὶ συνέταξεν αὐτοῖς πρὸς Φαραὼ ...ὥστε ἐξαποστεῖλαι... **[6:14]** καὶ οὗτοι ἀρχηγοὶ **οἴκων πατριῶν** αὐτῶν υἱοὶ Ρουβὴν πρωτοτόκου Ἰσραήλ· Ἐνὼχ καὶ Φαλλούς, Ἀσρὼν καὶ Χαρμεί· αὗτη ἡ συγγένεια Ρουβήν. **[6:15]** ...καὶ Σαοὺλ ὁ **ἐκ τῆς Φοινίσσης· αὗται αἱ πατριαὶ** τῶν υἱῶν Συμεών. **[6:16-17]** καὶ οὗτοι υἱοὶ Γεδσών· Λοβενεὶ καὶ Σεμεεί, οἶκοι πατριᾶς αὐτῶν. **[6:18] καὶ υἱοὶ Καάθ· Ἀμβρὰμ καὶ Ἰσαάρ, Χεβρὼν καὶ Ὀζειήλ·** καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς Καὰθ **ἑκατὸν τριάκοντα** ἔτη **[6:19]** οὗτοι **οἶκοι πατριῶν** Λευὶ... **[6:20]**

21 *Και οι γιοι του Ισαάρ, [ήταν] Κορέ και Νεφέγ και Ζιθρί.* **22** *Και οι γιοι του Οζιήλ, [ήταν] Μισαήλ κι Ελισαφάν και Σιθρί.* **23** Έλαβε *δε ο Ααρών για*εις *γυναίκα του την Ελισάβετ, θυγατέρα του Αμμιναδάβ, αδελφή του Ναασσών· και γέννησε σε αυτόν τον Ναδάβ και τον Αβιούδ, τον Ελεάζαρ και τον Ιθάμαρ.* **24** *Και οι γιοι του Κορέ, [ήταν] Ασείρ και Ελκανά και Αβιάσαφ·* αυτές [είναι] οι συγγένειες των Κοριτών.

25 Ο δε Ελεάζαρ, *ο γιος του Ααρών, έλαβε για*εις *γυναίκα του [μια] από τις θυγατέρες του Φουτιήλ· και γέννησε σε αυτόν τον Φινεές·* αυτοί [είναι] οι αρχηγοί των πατριών των Λευιτών, κατά τις συγγένειές τους. **26** Αυτοί [είναι] ο Ααρών και ο Μωυσής, προς τους οποίους είπε ο Κύριος: *Εξαγάγετε τους γιους Ισραήλ, από την Αίγυπτο κατά τα τάγματα*δυνάμεις *αυτών.*

27 Αυτοί [είναι] που λάλησαν προς Φαραώ το βασιλιά της Αιγύπτου, για να εξάγουν τους γιους Ισραήλ από την Αίγυπτο· αυτοί, ο Μωυσής και ο Ααρών. **28** Κατά δε την ημέρα [πού] μίλησε Κύριος στον Μωυσή στη γη της Αιγύπτου, **29** [τότε] είπε Κύριος εις τον Μωυσή, λέγοντας: *Εγώ [είμαι] ο Κύριος· μίλησε προς Φαραώ, το βασιλιά της Αιγύπτου, πάντα όσα λέγω προς σε.* **30** Και είπε ο Μωυσής μπροστά στον Κύριο: *Δες*ιδού*, εγώ [είμαι] απερίτμητος τα χείλη· και πως θα με εισακούσει ο Φαραώ;*

7 **[Ζ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΩΥΣΗ: *Δες*ιδέ*, εγώ σε κατέστησα θεό στον Φαραώ· και Ααρών ο αδελφός σου θα είναι προφήτης σου·* **2** *εσύ θα λαλήσεις όλα*πάντα *όσα σε προστάζω· ο δε Ααρών ο αδελφός σου θα μιλήσει προς τον Φαραώ, για να εξαποστείλει τους γιους Ισραήλ από τη γη του·* **3** *εγώ δε θα σκληρύνω την καρδιά του Φαραώ και θα πληθύνω τα σημεία μου και τα θαυμάσιά μου στη γη της Αιγύπτου·* **4** *πλην ο Φαραώ δεν θα σας υπακούσει και θα επιβάλει το χέρι μου πάνω στην Αίγυπτο και θα εξάγω τα στρατεύματά μου, το λαό μου, τους γιους Ισραήλ, από τη γη της Αιγύπτου με κρίσεις μεγάλες·* **5** *και θα γνωρίσουν οι Αιγύπτιοι ότι εγώ [είμαι] ο Κύριος, όταν εκτείνω το χέρι μου πάνω στην Αίγυπτο και εξάγω τους γιους Ισραήλ απ' ανάμεσά τους.* **6** Έκανε δε ο Μωυσής και ο Ααρών καθώς πρόσταξε σε αυτούς ο Κύριος· έτσι έκαναν.

7 [Ήταν] δε ο Μωυσής ηλικίας 80 χρόνων*ετών*, ο δε Ααρών 83 ετών*, όταν λάλησαν προς τον Φαραώ. **8** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή, και προς τον Ααρών, λέγοντας: **9** *Όταν σας πει ο Φαραώ, λέγοντας: Δείξτε*Παρουσιάστε *σεις θαύμα· τότε θα πεις προς τον Ααρών: Λάβε τη ράβδο σου και ρίξε μπροστά στον Φαραώ· [και] θα γίνει φίδι*όφις. **10** Εισήλθαν λοιπόν ο Μωυσής και ο Ααρών προς τον Φαραώ, και έκαναν έτσι όπως πρόσταξε ο Κύριος· και έριξε ο Ααρών τη ράβδο του μπροστά στον Φαραώ και μπροστά στους δούλους του, και έγινε φίδι*όφις*.

11 Κάλεσε δε και ο Φαραώ τους σοφούς και τους μάγους· και οι μάγοι της Αιγύπτου έκαναν και αυτοί τα ίδια*ωσαύτως* με τις επωδές*μαγικές τέχνες* αυτών. **12** Διότι έριξαν ο καθένας το ραβδί του, και έγιναν φίδια*όφεις*· η ράβδος όμως του Ααρών κατάπιε τα ραβδιά εκείνων. **13** Και σκληρύνθηκε η καρδιά του Φαραώ και δεν εισάκουσε αυτούς, όπως μίλησε ο Κύριος.

14 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Σκληρύνθηκε η καρδιά του Φαραώ, ώστε να μη εξαποστείλει το λαό·* **15** πήγαινε προς τον Φαραώ το πρωί· να*ιδού*, εξέρχεται στο νερό*ύδωρ*· και θα σταθείς δίπλα στην ακροποταμιά*το χείλος του ποταμού*, για να συναντήσεις αυτόν· και τη ράβδο, που μεταβλήθηκε σε φίδι, θα κρατάς στο χέρι σου· **16** και θα πεις προς αυτόν· Κύριος ο Θεός των Εβραίων με απέστειλε προς εσέ, λέγοντας: *Εξαπόστειλε το λαό μου, για να με λατρεύσει στην έρημο· αλλά να*ιδού*, δεν εισάκουσες μέχρι τώρα*του νύν· **17** αυτό λέγει ο Κύριος:

*Με τούτο θα γνωρίσεις ότι εγώ [είμαι] ο Κύριος· δες*ιδού*, με τη ράβδο που βρίσκεται στο χέρι μου θα κτυπήσω πάνω*επί *στα νερά*ύδατα *του Ποταμού και θα μεταβληθούν σε αίμα·* **18** *και τα ψάρια που είναι μέσα στον ποταμό θα ψοφήσουν*τελευτήσει*, και ο ποταμός θα βρωμίσει, και οι Αιγύπτιοι θ' αηδιάσουν να πίνουν νερό* από το ποτάμι·*

19 Και είπε Κύριος στον Μωυσή: *Πες προς τον Ααρών, Λάβε τη ράβδο σου και έκτεινε το χέρι σου πάνω*επί *στα νερά*ύδατα *της Αιγύπτου, πάνω* στα ρυάκια*κανάλια αυτών, πάνω*επί *στους ποταμούς τους, πάνω*επί *στις λίμνες τους, και πάνω* σε κάθε συναγωγή νερού*ύδατος τους, και θα γίνουν αίμα· και θα υπάρχει αίμα σε όλη τη γη της Αιγύπτου και στα ξύλινα και πέτρινα [αγγεία*σκεύη*].*

[6:21] Αρ. 16:1, 1Χρ. 6:37, 38 **[6:22]** Λευ. 10:4, Αρ. 3:30 **[6:23]** Ρουθ 4:19, 20, 1Χρ. 2:10, Μτ. 1:4, Λευ. 10:1, Αρ. 3:2, 26:60, 1 Χρ. 6:3, 24:1 **[6:24]** Αρ. 26:11 **[6:25]** Αρ. 25:7,11-I.N. 24: 33 **[6:26]** six. 13, Κφ. 7:4, 12:17,51, Αρ. 33:1 **[6:27]** Κφ. 5:1,3,7:10, six. 13, Κφ. 32:7, 33:1, Ψλ. 77:20 **[6:29]** six. 2, six. 11, Κφ. 7:2 **[6:30]** six. 12, Κφ.4:10 **[7:1]** Κφ. 4:16, Ιερ. 1:10, Κφ. 4:16 **[7:2]** Κφ. 4:15 **[7:3]** Κφ. 4:21, Κφ. 11:9, Κφ. 4:7 **[7:4]** Κφ. 10:1, 11:9, Κφ. 6:6 **[7:5]** six. 17, Κφ. 8:22, 14:4,18, Ψλ. 9:16, Κφ. 3:20 **[7:6]** six. 2 **[7:7]** Δευ. 29:5, 31:2, Πρ. 7:23,30 **[7:9]** Ησ. 7:11, Ιωα. 2:18, 6:30, Κφ. 4:2 **[7:10]** six 9, Κφ. 4:3 **[7:11]** Γεν. 41:8, 2Τι. 3:8, six. 22, Κφ. 8:7,18 **[7:13]** Κφ. 4:21, six. 4 **[7:14]** Κφ. 8:15, 10:1, 20,27 **[7:15]** Κφ. 4:2,3, six. 10 **[7:16]** Κφ. 3:18, Κφ. 3:12,18, 5:1,3 **[7:17]** Κφ. 5:2, six.5, Κφ. 4:9, Απ. 16:4,6 **[7:18]** six. 24 **[7:19]** Κφ. 8:5,6,16, 9:22, 10:12, 21,14:21,26

VG **[6:22-26]** ...κατά τις ομάδες τους. **[6:27-30]** ...Είμαι απερίτμητος στα χείλη· πώς θα με ακούσει ο Φαραώ; **[7:1]** ...σε κατέστησα, ως ο θεός στον Φαραώ... **[7:2-11]** Ο Φαραώ όμως κάλεσε... και αυτοί έκαναν παρόμοια πράγματα με αιγυπτιακές επωδές και με ορισμένες αποκεκρυμμένες τέχνες (τεχνικές). **[7:12-16]** ...για να μου θυσιάσει στην έρημο... **[7:19]** ...και επί των ποταμών, των ρευμάτων, των λιμνών και των πηγών των υδάτων για να γίνουν αίμα, και ας είναι αίμα... τόσο στα ξύλινα όσο και στα πέτρινα σκεύη.

Ο' ...ἔτη τῆς ζωῆς Ἀμβρὰμ **ἑκατὸν τριάκοντα δύο ἔτη (Λ+Χ: 137) [6:21-24]** ...αὗται **αἱ γενέσεις** Κορέ **[6:25]** ...αὗται **αἱ ἀρχαὶ πατριᾶς** Λευιτῶν κατὰ **γενέσεις** αὐτῶν **[6:26]** ...**σὺν δυνάμει** αὐτῶν **[6:27]** οὗτοί εἰσιν **οἱ διαλεγόμενοι** πρὸς Φαραὼ... **[6:28-30]** ...ἰδοὺ ἐγὼ **ἰσχνόφωνός** εἰμι καὶ πῶς εἰσακούσεταί μου Φαραὼ **[7:1]** ...ἰδοὺ **δέδωκά σε θεὸν** Φαραὼ... **[7:2-3]** ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραὼ καὶ πληθυνῶ **τὰ σημεῖά μου καὶ τὰ τέρατα** ἐν γῇ Αἰγύπτῳ **[7:4]** καὶ οὐκ εἰσακούσεται ὑμῶν Φαραὼ καὶ ἐπιβαλῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐξάξω **σὺν δυνάμει μου** τὸν λαόν μου τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου **σὺν ἐκδικήσει μεγάλῃ [7:5-9]** καὶ ἐὰν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς Φαραὼ λέγων **δότε ἡμῖν σημεῖον ἢ τέρας** καὶ ἐρεῖς Ἀαρὼν τῷ ἀδελφῷ σου λαβὲ τὴν ῥάβδον καὶ ῥῖψον αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν ἐναντίον Φαραὼ καὶ ἐναντίον **τῶν θεραπόντων αὐτοῦ καὶ ἔσται δράκων [7:10]** ...καὶ **τῶν θεραπόντων** αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν οὕτως καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς Κύριος... **τῶν θεραπόντων** αὐτοῦ καὶ **ἐγένετο δράκων [7:11]** ...τοὺς **σοφιστὰς Αἰγύπτου καὶ τοὺς φαρμακούς** καὶ ἐποίησαν καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων **ταῖς φαρμακείαις** αὐτῶν ὡσαύτως **[7:12]** ...**ἐγένοντο δράκοντες**... **[7:13]** καὶ **κατίσχυσεν ἡ καρδία** Φαραὼ... **[7:14]** ...**βεβάρηται** ἡ καρδία Φαραὼ τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν **[7:15]** ...ἰδοὺ αὐτὸς **ἐκπορεύεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ** καὶ **στήσῃ συναντῶν** αὐτῷ ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν ῥάβδον τὴν στραφεῖσαν εἰς ὄφιν λήμψῃ ἐν τῇ χειρί σου **[7:16-17]** ...ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω τῇ ῥάβδῳ τῇ ἐν τῇ χειρί μου ἐπὶ τὸ ὕδωρ... **[7:18]** καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῷ ποταμῷ

20 Και έκαναν έτσι[ούτως] ο Μωυσής και ο Ααρών καθώς πρόσταξε ο Κύριος· και αφού ύψωσε [ο Ααρών] τη ράβδο, χτύπησε τα νερά[ύδατα] του ποταμού (Νείλου) μπροστά στον Φαραώ και μπροστά στους υπηρέτες[θεραπόντων] του· και μεταβλήθηκαν σε αίμα όλα[πάντα] τα ύδατα* του Ποταμού. **21** Και τα ψάρια μέσα στον ποταμό ψόφησαν[ετελεύτησαν], και ο ποταμός βρώμισε, ώστε οι Αιγύπτιοι δεν μπορούσαν[ηδύναντο] να πιούν νερό[ύδωρ] από το ποτάμι και ήταν αίμα σε όλη τη γη της Αιγύπτου. **22** Έκαναν δε το όμοιο[ίδιο] και οι μάγοι της Αιγύπτου με τις επωδές[μαγικές τεχνικές] τους· και σκληρύνθηκε η καρδιά του Φαραώ και δεν εισάκουσε σ' αυτούς, όπως είπε ο Κύριος. **23** Και αφού επέστρεψε ο Φαραώ, ήλθε στον οίκο[παλάτι] του, και δεν έδωσε βάση[επέστησε] η καρδιά του, ούτε σε αυτό.

24 Όλοι[πάντες] δε οι Αιγύπτιοι έσκαβαν γύρω από τον ποταμό για να πιούν νερό*, γιατί δεν μπορούσαν να πιουν απ' το νερό του ποταμού. **25** Και συμπληρώθηκαν επτά ημέρες, αφού ο Κύριος χτύπησε τον ποταμό.

8 **[Η']** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή: *Πήγαινε στον Φαραώ, και πες προς αυτόν, αυτό λέγει [ο] Κύριος: Εξαπόστειλε το λαό μου για να με λατρεύσει· **2** και αν δεν θέλεις να [εξ]αποστείλεις αυτόν, να[ιδού], εγώ θα χτυπήσω πάντα τα όριά σου με βατράχια· **3** και ο ποταμός θα εξεμέσει βατράχους, οι οποίοι ανεβαίνοντες θα εισβάλουν[εισέλθει] στον οίκό σου και στο υπνοδωμάτιο[κοιτώνά] σου και πάνω στο κρεβάτι[κλίνης] σου και στα σπίτια[οικίας] των υπηρετών[θεραπόντων] σου και πάνω στο λαό σου και στους φούρνους[κλιβάνους] σου και στις ζυμοσκάφες σου· **4** και πάνω σε σένα και στο λαό σου και σ' όλους τους υπηρέτες* σου θ' ανεβούν οι βάτραχοι.* **5** Είπε δε Κύριος προς τον Μωυσή: *Πες προς τον Ααρών, Έκτεινε το χέρι σου με τη ράβδο σου πάνω στα ρυάκια, πάνω στα ποτάμια[κανάλια] και πάνω στις λίμνες και ανέβασε τους βατράχους πάνω στη γη της Αιγύπτου.*

6 Και έκτεινε ο Ααρών το χέρι του πάνω στα νερά της Αιγύπτου· και ανέβηκαν οι βάτραχοι και κάλυψαν[σκέπασαν] τη γη της Αιγύπτου. **7** Και έκαναν ομοίως οι μάγοι με τις επωδές[μαγικές τεχνικές] τους και ανέβασαν τους βατράχους πάνω στη γη της Αιγύπτου. **8** Τότε κάλεσε ο Φαραώ τον Μωυσή και τον Ααρών και είπε: *Δεηθείτε στον Κύριο να σηκώσει τους βατράχους από μένα και απ' το λαό μου· και θα [εξ]αποστείλω το λαό για να θυσιάσουν στον Κύριο.*

9 Και είπε ο Μωυσής προς τον Φαραώ: *Διόρισε σε μένα, πότε να δεηθώ υπέρ σου και υπέρ των υπηρετών[θεραπόντων] σου και υπέρ του λαού σου· για να εξαλείψει τους βατράχους από σένα, και από τις [κατ]οικίες σου, [και] μόνο στον ποταμό να μείνουν.* **10** Ο δε είπε: *Αύριο.* Και είπε: *[Θα γίνει] κατά το λόγο σου· για να γνωρίσεις ότι δεν [είναι κανείς] όπως ο Κύριος ο Θεός μας·* **11** *και θα σηκωθούν οι βάτραχοι από σένα και από τις [κατ]οικίες σου και από των υπηρετών[θεραπόντων] σου και από το λαό σου· μόνο στον ποταμό θα [απο]μείνουν.* **12** Τότε εξήλθαν ο Μωυσής κι ο Ααρών από τον Φαραώ· και βόησε ο Μωυσής προς τον Κύριο περί των βατράχων, τους οποίους έφερε στον Φαραώ. **13** Και έκανε ο Κύριος κατά το λόγο του Μωυσή· και ψόφησαν[τελεύτησαν] οι βάτραχοι από τα σπίτια, από τα εξοχικά[επαύλεων] και από τους αγρούς. **14** Και σύναξαν αυτούς [σε] σωρούς, και βρώμησε η γη. **15** Όταν είδε ο Φαραώ ότι έγινε αναψυχή, σκλήρυνε την καρδιά του, και δεν εισάκουσε σε αυτούς, καθώς μίλησε ο Κύριος.

16 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Πες στον Ααρών: Έκτεινε τη ράβδο σου και χτύπησε το χώμα της γης, για να γίνει σκνίπες σε όλη τη γη της Αιγύπτου.*

17 Και έκαναν έτσι· διότι εξέτεινε ο Ααρών το χέρι του με την ράβδο του, και κτύπησε το χώμα της γης, και έγιναν σκνίπες στους ανθρώπους και στα κτήνη· όλο το χώμα της γης έγινε σκνίπες σε όλη τη γη της Αιγύπτου. **18** Και έκαναν [παρ]ομοίως οι μάγοι με τις επωδές (χ. [7]) τους για να εκβάλουν σκνίπες· πλην δεν μπόρεσαν· οι σκνίπες λοιπόν ήταν πάνω στους ανθρώπους και πάνω στα κτήνη[κτηνοτροφία]. **19** Τότε είπαν οι μάγοι προς τον Φαραώ, *Δάχτυλος Θεού [είναι] αυτό.* Η καρδιά όμως του Φαραώ σκληρύνθηκε και δεν εισάκουσε αυτούς, καθώς μίλησε ο Κύριος. **20** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Σήκω νωρίς το πρωί και στάσου μπροστά στον Φαραώ· δες[ιδού], εξέρχεται στο νερό[ύδωρ]· και πες σ' αυτόν: Αυτό λέγει Κύριος· Εξαπόστειλε το λαό μου για να με λατρεύσει·* **21** *γιατί εάν δεν εξαποστείλεις τον λαό*

[7:20] Κφ. 17:5, Ψλ. 78:44, 105:29 **[7:21]** six. 18 **[7:22]** six. 11, six. 3 **[8:1]** Κφ. 3:12,18 **[8:2]** Κφ. 7:14, 9:2, Απ. 16:13 **[8:3]** Ψλ. 105:30 **[8:5]** Κφ. 7:19 **[8:6]** Ψλ. 78:45, 105:30 **[8:7]** Κφ. 7:11 **[8:8]** Κφ. 9:28, 10:17, Αρ. 21:7, 1Βα. 13:6, Πρ. 8:24 **[8:10]** Κφ. 9:14, Δευ. 33:26, 2Σα. 7:22, 1Χρ. 17:20, Ψλ. 86:8, Ησ. 46:9, Ιερ. 10:7,6 **[8:12]** six. 30, Κφ. 9:33,10:18, 32:11, Ιακ. 5:16-18 **[8:15]** Εκκ. 8:11, Κφ. 7:14 **[8:17]** Ψλ. 105:31 **[8:18]** Κφ. 7:11, Λκ. 10:18, 2Τι. 3:8,9 **[8:19]** 1Σα. 6:3,9, Ψλ. 8:3, Ματ. 12:28, Λου. 11:20, six. 15 **[8:20]** Κφ. 7:15, six. 1

VG **[7:19-23]** Και αφού στράφηκε, μπήκε στο σπίτι του και ούτε αυτή τη φορά έβαλε το πράγμα στην καρδιά του. **[8:1]** ...Άφησε τον λαό μου να φύγει, για να μου θυσιάσει· **[8:2-3]** και ο ποταμός θα αναβλύσει πλήθος βατράχων... και στους φούρνους σου και στα υπολείμματα των τροφών σου· **[8:4-9]** ...Δώσε μου συγκεκριμένο χρόνο για να προσευχηθώ για σένα... **[8:10-12]** ...και ο Μωυσής έκραξε στον Θεό για την υπόσχεση, που είχε κάνει στον Φαραώ σχετικά με τους βατράχους **[8:13-14]** Και αυτοί τους συγκέντρωσαν μαζί σε τεράστιες δέσμες και η χώρα είχε διαφθαρεί. **[8:15]** Ο Φαραώ όμως, βλέποντας ότι δόθηκε ανάπαυση, βάρυνε την καρδιά του... **[8:16-17]** ...όλη η σκόνη της γης μεταβλήθηκε σε σκνίπες...

Ο' τελευτήσουσιν καὶ **ἐποζέσει** ὁ ποταμός καὶ οὐ δυνήσονται οἱ Αἰγύπτιοι πιεῖν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ **[7:19] αὐτῶν αἱ ἐπὶ τὰς διώρυγας αὐτῶν κἰ ἐπὶ τὰ ἕλη αὐτῶν καὶ ἐπὶ πᾶν συνεστηκὸς ὕδωρ αὐτῶν καὶ ἔσται αἷμα** καὶ ἐγένετο αἷμα... ἔν τε τοῖς ξύλοις καὶ ἐν τοῖς λίθοις **[7:20]** ...**καὶ ἐπάρας τῇ ῥάβδῳ** ...καὶ μετέβαλεν πᾶν τὸ ὕδωρ... **[7:21]** καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῷ ποταμῷ ἐτελεύτησαν καὶ **ἐπώζεσεν** ὁ ποταμός καὶ οὐκ ἠδύναντο... **[7:22]** ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων **ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν**... **[7:23]** ...καὶ **οὐκ ἐπέστησεν τὸν νοῦν** αὐτοῦ οὐδὲ ἐπὶ τούτῳ **[7:24]** ὤρυξαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι **κύκλῳ** τοῦ ποταμοῦ... **[7:25]** ...μετὰ **τὸ πατάξαι** Κύριον τὸν ποταμόν **[8:1-2]** εἰ δὲ μὴ βούλει σὺ ἐξαποστεῖλαι ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω πάντα τὰ ὅριά σου τοῖς βατράχοις **[8:3]** καὶ **ἐξερεύξεται** ὁ ποταμὸς βατράχους ... καὶ **ἐν τοῖς φυράμασίν σου καὶ ἐν τοῖς κλιβάνοις σου [8:4-5]** ...καὶ **ἐπὶ τὰς διώρυγας καὶ ἐπὶ τὰ ἕλη** καὶ ἀνάγαγε τοὺς βατράχους **[8:6]** ...καὶ ἀνεβιβάσθη ὁ βάτραχος καὶ ἐκάλυψεν... **[8:7]** ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων **ταῖς φαρμακείαις** αὐτῶν καὶ ἀνήγαγον... **[8:8]** ...καὶ εἶπεν **εὔξασθε** περὶ ἐμοῦ πρὸς κύριον καὶ **περιελέτω** τοὺς βατράχους... **[8:9]** ...**τάξαι πρός με πότε εὔξωμαι** περὶ σοῦ... **ἀφανίσαι** τοὺς βατράχους ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν πλὴν ἐν τῷ ποταμῷ ὑπολειφθήσονται **[8:10-11]** καὶ **περιαιρεθήονται** οἱ βάτραχοι **[8:12]** ...περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τῶν βατράχων ὡς ἐτάξατο Φαραὼ **[8:13-14]** καὶ **συνήγαγον αὐτοὺς θιμωνιὰς θιμωνιάς καὶ ὤζεσεν** ἡ γῆ **[8:15]** ...**ἐβαρύνθη** ἡ καρδία αὐτοῦ... **[8:16]** ...**καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν**... **[8:17]** ...καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν... **[8:18]** ...καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ **ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν** ἐξαγαγεῖν τὸν σκνῖφα... καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν **[8:19]** εἶπαν οὖν **οἱ ἐπαοιδοὶ** τῷ Φαραὼ· δάκτυλος Θεοῦ ἐστιν τοῦτο... **[8:20]** ...**ὄρθρισον τὸ πρωὶ** καὶ στῆθι ἐναντίον Φαραὼ...

*μου, Κοιτα*ιδού*, θα στείλω πάνω σε σέ και πάνω στους υπηρέτες σου και πάνω στο λαό σου και πάνω στις κατοικίες σου κυνόμυγα*αλογόμυγα*, και τα σπίτια των Αιγυπτίων και η γη ακόμα*έτι* πάνω στην οποία [κατοικούν] θα γεμίσει από κυνόμυγα*·* **22** *θα εξαιρέσω όμως εκείνη την ημέρα τη γη Γεσέν, στην οποία κατοικεί ο λαός μου, ώστε να μην είναι εκεί παντελώς κυνόμυγα*·* για να γνωρίσεις ότι εγώ [είμαι] ο Κύριος στο μέσο της γης·* **23** *και θα βάλω διαφορά μεταξύ του λαού μου και του λαού σου· αύριο θα γίνει [αυτό] το σημείο*. **24** Και έκανε [ο] Κύριος έτσι*ούτω*· και ήλθε πλήθος κυνόμυγα* στην *κατ*οικία του Φαραώ και στις *κατ*οικίες των υπηρετών*θεραπόντων* του και σε όλη τη γη της Αιγύπτου· [και] η γη διαφθάρθηκε από [το πλήθος] της αλογόμυγας*.

25 Και κάλεσε ο Φαραώ τον Μωυσή και τον Ααρών και είπε: *Πηγαίνετε, κάνετε θυσία στον Θεό σας στη γη* [αυτή]. **26** Είπε δε ο Μωυσής: *Δεν είναι σωστό*αρμόζει* να γίνει έτσι· γιατί εμείς θυσιάζουμε στον Κύριο τον Θεό μας θυσίες, τις οποίες οι Αιγύπτιοι βδελύσσονται*απεχθάνονται*. δες*ιδού*, εάν εμείς θυσιάσουμε θυσίες, τις οποίες οι Αιγύπτιοι βδελύσσονται, μπροστά στα μάτια τους, δεν θα μας λιθοβολήσουν*; **27** *θα πάμε οδό*δρόμο απόστασης* τριών ημερών στην έρημο και θα θυσιάσουμε στον Κύριο τον Θεό μας, καθώς είπε προς εμάς.*

28 Τότε είπε ο Φαραώ: *Εγώ θα σας εξαποστείλω, για να θυσιάσετε στον Κύριο τον Θεό σας στην έρημο· μόνο να μην πάτε πολύ μακριά· δεηθείτε [και] υπέρ μου*.

29 Και είπε ο Μωυσής: *Δες*ιδού*, εγώ αναχωρώ από σένα και θα δεηθώ στον Κύριο, ώστε η κυνόμυγα* να σηκωθεί αύριο από τον Φαραώ, από τους θεράποντές* του και από το λαό του· πλην ας μην εξακολουθήσει ο Φαραώ να [μας] απατά, μη εξαποστέλλοντας το λαό, για να θυσιάσει στον Κύριο.*

30 Τότε εξήλθε ο Μωυσής από τον Φαραώ και δεήθηκε στον Κύριο. **31** Και έκανε [ο] Κύριος κατά το λόγο του Μωυσή· και σήκωσε την κυνόμυγα* από τον Φαραώ, από τους υπηρέτες*θεραπόντων* του και από το λαό του· δεν έμεινε ούτε μία. **32** Πλην ο Φαραώ και αυτή τη φορά σκλήρυνε την καρδιά του και δεν εξαπέστειλε το λαό.

9 **[Θ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή: *Πήγαινε στον Φαραώ και πες σ' αυτόν, Αυτό λέγει Κύριος ο Θεός των Εβραίων: Εξαπόστειλε το λαό μου, για να με λατρέψει·* **2** *διότι, αν δεν θέλεις να εξαποστείλεις και εάν ακόμη*έτι* κρατάς αυτούς,* **3** *δες*ιδού*, το χέρι του Κυρίου θα είναι πάνω στα κτήνη του αγρού, πάνω στα άλογα*ίππους*, πάνω στα γαϊδούρια*όνους*, πάνω στις καμήλες, πάνω στα βόδια, και πάνω στα πρόβατα· θανατικό βαρύ σφόδρα*βαριά επιδημία*.* **4** *και θα κάνει [ο] Κύριος διάκριση *ανα*μεταξύ των κτηνών*ζωντανών* του Ισραήλ και των κτηνών* των Αιγυπτίων· και από όλα [όσα ανήκουν] στους γιους Ισραήλ δεν θα πεθάνει ούτε ένα.*

5 Και *δι*όρισε ο Κύριος καιρό, λέγοντας: *Αύριο θα κάνει ο Κύριος αυτό το πράγμα στη γη*. **6** Και έκανε ο Κύριος το πράγμα αυτό την επομένη*επαύριον*, και ψόφησαν*απέθανον* όλα*πάντα* τα κτήνη των Αιγυπτίων· από δε τα κτήνη των γιων Ισραήλ δεν πέθανε* ούτε ένα. **7** Και απέστειλε ο Φαραώ [να δουν], και δες*ιδού*, από τα κτήνη του Ισραήλ δε πέθανε ούτε ένα· και σκληρύνθηκε η καρδιά του Φαραώ και δεν εξαπέστειλε το λαό.

8 Τότε είπε Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών: *Γεμίστε τα χέρια*χούφτες* σας από στάχτη από καμίνι κι ας σκορπίσει αυτή ο Μωυσής προς τον ουρανό μπροστά στον Φαραώ·* **9** *και θα γίνει λεπτή σκόνη*κονιορτός* πάνω σ' όλη τη γη της Αιγύπτου· και θα γίνει πάνω στους ανθρώπους και πάνω στα κτήνη κάψιμο που θα αναδίνει ελκώδη εξανθήματα σε όλη τη γη της Αιγύπτου.* **10** Έλαβαν λοιπόν τη στάχτη από το καμίνι και στάθηκαν μπροστά στον Φαραώ· και *δια*σκόρπισε αυτή ο Μωυσής στον ουρανό, και έγινε κάψιμο*σπυριά* που ανέδινε ελκώδη εξανθήματα*φουσκάλες* πάνω σε ανθρώπους και στα κτήνη· **11** και δεν μπορούσαν οι μάγοι να σταθούν μπροστά στον Μωυσή εξ αιτίας του καψίματος· γιατί η καύση*σπυριά* ήταν πάνω στους μάγους και πάνω σε όλους τους Αιγυπτίους. **12** Σκλήρυνε δε Κύριος την καρδιά του Φαραώ, και δεν εισάκουσε σ' αυτούς, καθώς μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή. **13** Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Σήκω νωρίς το πρωί και στάσου μπροστά στον Φαραώ και πες σ' αυτόν, Αυτό λέγει Κύριος ο Θεός των Εβραίων· Εξαπόστειλε το λαό μου, για να με λατρέψει·* **14** *διότι αυτή τη φορά εγώ*

[8:22] Κφ. 9:4,6,26, 10:23, 11:6,7, 12:13 **[8:24]** Ψλ. 78:45, 105:3 **[8:26]** Γεν. 43:31, 46:34, Δευ. 7:25,26, 12:31 **[8:27]** Κφ. 3:18, Κφ. 3:12 **[8:28]** six. 8, Κφ. 9:28, 1Βα. 13:6 **[8:29]** six. 25 **[8:30]** six. 12 **[8:32]** six. 15, Κφ. 4:21 **[9:1]** Κφ. 8:1 **[9:2]** Κφ. 8:2 **[9:3]** Κφ. 7:4 **[9:4]** Κφ. 8:22 **[9:6]** Ψλ. 78:50 **[9:7]** Κφ. 7:14, 8:32 **[9:9]** Απ. 16:2 **[9:10]** Δευ. 28:27 **[9:11]** Κφ. 8:18,19, 2Τι. 3:9 **[9:12]** Κφ. 4:21 **[9:13]** Κφ. 8:20

VG **[8:21]** ...**όλων των ειδών τις μύγες**· και τα σπίτια των Αιγυπτίων θα γεμίσουν με **μύγες διαφόρων ειδών**. **[8:22]** ...θα ξεχωρίσω θαυμαστά τη γη Γεσέν... **[8:23-24]** ...Και ήρθε βαρύτατο σμήνος μυγών... **[8:25-26]** Και ο Μωυσής είπε: **Δεν μπορεί να γίνει έτσι· διότι θα θυσιάσουμε στον Κύριο τον Θεό μας όσα είναι βδελύγματα για τους Αιγυπτίους. Αν λοιπόν σφάξουμε μπροστά τους εκείνα που λατρεύουν οι Αιγύπτιοι, δεν θα μας λιθοβολήσουν; [8:27-32]** ... **[9:1-3]** ...με πολύ βαριά πανώλη. **[9:4]** Και ο Κύριος θα κάνει θαυμαστή διάκριση ανάμεσα στις κτήσεις του Ισραήλ και στις κτήσεις των Αιγυπτίων... **[9:5-8]** Πάρτε γεμάτες χούφτες στάχτης απ' το καμίνι...

Ο' **...ἐν τῇ ἐρήμῳ [8:21]** ἐὰν δὲ μὴ βούλῃ ἐξαποστεῖλαι... **[8:22]** καὶ **παραδοξάσω** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν γῆν γεσεμ ἐφ' ἧς ὁ λαός μου ἔπεστιν ἐπ' αὐτῆς ἐφ' ἧς οὐκ ἔσται ἐκεῖ ἡ κυνόμυια ἵνα εἰδῇς ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς **[8:23]** καὶ **δώσω διαστολὴν** ἀνὰ μέσον... **[8:24]** ...καὶ **παρεγένετο** ἡ κυνόμυια... καὶ **ἐξωλεθρεύθη ἡ γῆ ἀπὸ τῆς κυνομυίης [8:25-26]** ...**οὐ δυνατὸν** γενέσθαι οὕτως... **[8:27-28]** ...**εὔξασθε** οὖν περὶ ἐμοῦ πρὸς κύριον **[8:29]** ...**μὴ προσθῇς ἔτι φαραω ἐξαπατῆσαι** τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαὸν θῦσαι κυρίῳ **[8:30]** ...καὶ ηὔξατο πρὸς τὸν θεόν **[8:31]** ...καὶ **περιεῖλεν** τὴν κυνόμυιαν... **[8:32]** καὶ **ἐβάρυνεν φαραω τὴν καρδίαν αὐτοῦ** καὶ ἐπὶ τοῦ καιροῦ τούτου καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν **[9:1-2]** ...ἀλλ' ἔτι **ἐγκρατεῖς** αὐτοῦ **[9:3]** ...ἐν τοῖς πεδίοις ...καὶ ἐν τοῖς ὑποζυγίοις... **μέγας σφόδρα [9:4]** καὶ **παραδοξάσω** ἐγὼ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ... οὐ τελευτήσει ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ Ἰσραήλ υἱῶν **ῥητόν [9:5]** ...ὁ θεὸς **ὅρον** λέγων ἐν τῇ αὔριον ποιήσει κύριος τὸ **ῥῆμα** τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς **[9:6]** ...τὸ **ῥῆμα**... **[9:7]** ...**ἐβαρύνθη** ἡ καρδία φαραω... **[9:8]** ...λάβετε ὑμεῖς πλήρεις τὰς χεῖρας **αἰθάλης καμιναίας καὶ πασάτω** Μωυσῆς εἰς τὸν οὐρανὸν... **[9:9]** καὶ γενηθήτω κονιορτὸς... καὶ ἐπὶ τὰ τετράποδα **ἕλκη φλυκτίδες ἀναζέουσαι** ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν καὶ... **[9:10]** καὶ ἔλαβεν τὴν **αἰθάλην τῆς καμιναίας** ἐναντίον φαραω καὶ **ἔπασεν** αὐτὴν Μωυσῆς εἰς τὸν οὐρανόν καὶ ἐγένετο **ἕλκη φλυκτίδες ἀναζέουσαι** ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν **[9:11]** καὶ οὐκ ἠδύναντο **οἱ φαρμακοὶ** στῆναι ἐναντίον Μωυσῆ διὰ τὰ ἕλκη ἐγένετο γὰρ **τὰ ἕλκη ἐν τοῖς φαρμακοῖς** καὶ ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου **[9:12]** ...καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν καθὰ συνέταξεν κύριος **[9:13]** εἶπεν δὲ κύριος πρὸς Μωυσῆν **ὄρθρισον τὸ πρωὶ** καὶ στῆθι ἐναντίον φαραω... **[9:14]** ἐν τῷ γὰρ νῦν καιρῷ ἐγὼ ἐξαποστέλλω πάντα τὰ **συναντήματά μου**...ἵν' εἰδῇς ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς ἐγὼ ἄλλος ἐν πάσῃ τῇ γῇ **[9:15]** ...καὶ **ἐκτριβήσῃ** ἀπὸ τῆς γῆς **[9:16-17]** ἔτι οὖν σὺ **ἐμποιῇ** τοῦ λαοῦ μου...

εξαποστέλω όλες[πάσας] μου τις πληγές πάνω στην καρδιά σου και πάνω στους υπηρέτες[θεράποντάς] σου και πάνω στο λαό σου· για να γνωρίσεις ότι δεν [είναι] κανείς όμοιός μου σε όλη τη γη· **15** *επειδή τώρα θα εκτείνω το χέρι μου και θα πατάξω[τυπήσω σκληρά] εσέ και το λαό σου με θανατικό, και θα χαθείτε[απολεσθή] από τη γη·* **16** *και για τούτο βεβαίως σε διατήρησα, για να δείξω σε σένα τη δύναμή μου και να [δια]κηρυχθεί το όνομά[φήμη] μου σε όλη[πάση] τη γη·* **17** *διότι ξεσηκώνεσαι[επεγείρεσαι] κατά του λαού μου, για να μη εξαποστείλεις αυτόν.* **18** *Πρόσεξε[ιδού], αύριο περί την αυτή ώρα θα βρέξω πολύ [σφόδρα βαρύ] χαλάζι, το οποίο δεν έγινε ποτέ στην Αίγυπτο από την ημέρα που θεμελιώθηκε μέχρι σήμερα[νυν]·* **19** *τώρα λοιπόν απόστειλε να συνάξεις τα κτήνη σου και πάντα όσα έχεις στους αγρούς· [διότι] κάθε[πας] άνθρωπος και ζώο, το οποίο θα βρεθεί στους αγρούς και δεν φερθεί σε [κατ]οικία, διότι το χαλάζι θα καταπέσει πάνω σ' αυτά, θα πεθάνουν.*

20 Όποιος από τους υπηρέτες[θεραπόντων] του Φαραώ φοβήθηκε το λόγο του Κυρίου, συνήγαγε ταχύτατα[(Ο'-)] στις [κατ]οικίες, τους δούλους του και τα κτήνη του· **21** όποιος όμως δεν πρόσεξε στο λόγο του Κυρίου, άφησε τους δούλους του και τα κτήνη του στους αγρούς.

22 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Έκτεινε το χέρι σου προς τον ουρανό, και θα γίνει χαλάζι σε όλη τη γη της Αιγύπτου, πάνω σε ανθρώπους και κτήνη και σε κάθε χόρτο[βλάστηση] του αγρού στη γη της Αιγύπτου.*

23 Και έκτεινε ο Μωυσής τη ράβδο του προς τον ουρανό, και ο Κύριος έστειλε βροντές και χαλάζι και φωτιά διασπάρθηκε[διέτρεχε] πάνω στη γη· και ο Κύριος έβρεξε χαλάζι πάνω στη γη της Αιγύπτου· **24** ώστε[και] ήταν χαλάζι και φωτιά[πυρ] που έκαιγε[φλογίζον] μέσα στο χαλάζι, [χαλάζι] βαρύ, το οποίο δεν έγινε ποτέ σ' όλη τη γη της Αιγύπτου, αφότου έγινε[κατεστάθη] έθνος.

25 Και πάταξε το χαλάζι σ' όλη τη γη της Αιγύπτου οτιδήποτε ήταν στους αγρούς, απ' ανθρώπου μέχρι κτήνους· και κάθε[πάντα] χόρτο[(χ. 22)] του αγρού πάταξε το χαλάζι και πάντα τα δέντρα του αγρού σύντριψε. **26** Μόνο στη γη Γεσέν, όπου ήταν οι γιοι Ισραήλ, δεν έγινε χαλάζι. **27** Τότε ο Φαραώ αφού απέστειλε κάλεσε τον Μωυσή και τον Ααρών και είπε προς αυτούς: *Αυτή τη φορά αμάρτησα· ο Κύριος [είναι] δίκαιος· εγώ δε και ο λαός μου είμαστε ασεβείς·* **28** *δεηθείτε του Κυρίου, ώστε να παύσουν να γίνονται βροντές [από] Θεού και χαλάζι· και εγώ θα σας εξαποστείλω, και δεν θα μείνετε πλέον.*

29 Και είπε ο Μωυσής προς αυτόν: *Καθώς θα βγω[εξέλθω] από την πόλη, θα εκτείνω το χέρι μου προς τον Κύριο· οι βροντές θα παύσουν και χάλαζι δεν θα είναι πλέον· για να γνωρίσεις ότι του Κυρίου [είναι] η γη·* **30** *πλην εσύ και οι υπηρέτες[θεράποντές] σου, ξέρω ότι ακόμη δεν θα φοβηθείτε [από το] πρόσωπο Κυρίου του Θεού.* **31** Χτυπήθηκαν δε το λινάρι και το κριθάρι· γιατί το κριθάρι [ήταν] με στάχυ και το λινάρι καλαμωμένο[μπουμπουκιασμένο]. **32** το σιτάρι όμως και η ζέα[βρίζα/αγριοσιτάρι] δεν κτυπήθηκαν, διότι ήταν όψιμα[μεστά]. **33** Και βγήκε ο Μωυσής έξω από την πόλη από τον Φαραώ και έκτεινε τα χέρια του προς τον Κύριο· και οι βροντές και το χαλάζι έπαυσαν και βροχή δεν έσταξε [πλέον] πάνω στη γη. **34** Και όταν είδε ο Φαραώ ότι έπαυσε η βροχή και το χαλάζι και οι βροντές, εξακολούθησε να αμαρτάνει και σκλήρυνε την καρδιά του, αυτός και οι υπηρέτες[θεράποντες] του. **35** Και σκληρύνθηκε η καρδιά του Φαραώ και δεν εξαπέστειλε τους γιους Ισραήλ, καθώς μίλησε[εμίλησε] Κύριος διαμέσω του Μωυσή.

10 **[Ι]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή: *Πήγαινε[είσελθε] στον Φαραώ· διότι εγώ σκλήρυνα την καρδιά του και την καρδιά των υπηρετών[θεραπόντων] του, για να δείξω τα σημεία μου αυτά ανάμεσά τους·* **2** *και για να διηγείσαι στ' αυτιά[ώτα] του γιου σου και στο γιο του γιου σου, τα όσα έπραξα στους Αιγυπτίους και τα σημεία μου όσα έκαμα ανάμεσά τους, και να γνωρίσετε ότι εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

3 Παρουσιάσθηκαν[εισήλθαν] δε ο Μωυσής και ο Ααρών προς τον Φαραώ και είπαν προς αυτόν: *Αυτό λέγει Κύριος ο Θεός των Εβραίων· Έως πότε αρνείσαι να ταπεινωθείς μπροστά μου; εξαπόστειλε το λαό μου για να με λατρέψει·* **4** *διότι εάν δεν θέλεις να εξαποστείλεις το λαό μου, δες[ιδού] αύριο θα φέρω ακρίδα στα όριά σου·* **5** *και θα σκεπάσει το πρόσωπο της γης, ώστε να μη μπορεί κάποιος να δει τη γη· και θα καταφάει το υπόλοιπο*

[9:14] Κφ. 8:10 **[9:15]** Κφ. 3:20 **[9:16]** Ρω. 9:17, Ιδε κφ. 14:17, Παρ. 16:4, 1Πε. 2:9 **[9:22]** Απ. 16:21 **[9:23]** Ι.Ν. 10:11, Ψλ. 18:13, 78:47, 105:32, 148:8, Ησ. 30:30, Ιεζ. 38:22, Απ. 8:7 **[9:25]** Ψλ. 105:33 **[9:26]** Κφ. 8:22, 9:4,6 10:23, 11:7,12:13, Ησ. 32:18,19 **[9:27]** Κφ. 10:16, 2Χρ. 12:6, Ψλ. 129:4, 145:17, Θρ. 1:18, Δαν.9:14 **[9:28]** Κφ. 8:8, 28, 10:17, Πρ. 8:24 **[9:29]** 1Βα. 8:22, 38, Ψλ. 143:6, Ησ. 1:15, Ψλ. 24:1, 1Κο. 10:26,28 **[9:30]** Ησ. 26:10 **[9:31]** Ρουθ 1:22, 2:23 **[9:33]** six. 29, Κφ. 8:12 **[9:35]** Κφ. 4:21 **[10:1]** Κφ. 4:21, 7:14, Κφ. 7:4 **[10:2]** Δευ. 4:9, Ψλ. 44:1, 71:18, 78:5, κτλ, Ιωήλ 1:3 **[10:3]** 1Βα. 21:29, 2Χρ. 7:14, 34:27, Ιωβ 42:6, Ιερ. 13:18, Ιακ. 4:10. 1Πε. 5:6 **[10:4]** Παρ. 30:27, Απ. 9:3 **[10:5]** Κφ. 9:32, Ιωηλ 1:4, 2:25

VG **[9:14-15]** Τώρα λοιπόν, απλώνοντας το χέρι μου, θα πλήξω εσένα και τον λαό σου με πανώλη, και θα χαθείς από τη γη. **[9:16]** Τώρα λοιπόν, απλώνοντας το χέρι μου, θα πλήξω εσένα και τον λαό σου με πανώλη, και θα χαθείς από τη γη. **[9:17]** Ακόμη κρατάς τον λαό μου και δεν θέλεις να τον αφήσεις να φύγει; **[9:18-21]**Όποιος όμως αμέλησε τον λόγο του Κυρίου, άφησε τους δούλους του και τα ζώα του στους αγρούς. **[9:27]** ...Αμάρτησα ακόμη και τώρα· ο Κύριος είναι δίκαιος, ενώ εγώ και ο λαός μου είμαστε ασεβείς. **[9:28-34]** Ο Φαραώ όμως, βλέποντας ότι έπαψε η βροχή και το χαλάζι και οι βροντές, **επαύξησε την αμαρτία του· [9:35]** ...και η καρδιά των υπηρετών του, σκληρύνθηκε υπερβολικά... **[10:1-3]** ...Ως πότε δεν θέλεις να υποταχθείς σε μένα;... **[10:4-5]** και θα καλύψει την επιφάνεια της γης, ώστε να μην φαίνεται τίποτε από αυτήν...

Ο' **[9:18]** ἰδοὺ ἐγὼ ὗω ταύτην τὴν ὥραν αὔριον... ἡμέρας **ἔκτισται** ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης **[9:19]** νῦν οὖν **κατάσπευσον** συναγαγεῖν... τελευτήσει **[9:20]** ὁ φοβούμενος **τὸ ῥῆμα** κυρίου... **[9:21]** ὃς δὲ **μὴ προσέσχεν τῇ διανοίᾳ εἰς τὸ ῥῆμα** κυρίου... ἐν τοῖς πεδίοις **[9:22]** ...ἐπὶ πᾶσαν βοτάνην... **[9:23]** ...καὶ διέτρεχεν τὸ πῦρ ἐπὶ τῆς γῆς... **[9:24]** ἦν δὲ ἡ χάλαζα καὶ τὸ πῦρ φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ ἡ δὲ χάλαζα πολλὴ σφόδρα σφόδρα ἥτις τοιαύτη οὐ γέγονεν ἐν αἰγύπτῳ ἀφ' οὗ γεγένηται ἐπ' αὐτῆς ἔθνος **[9:25]** ...καὶ πᾶσαν βοτάνην τὴν ἐν τῷ πεδίῳ... πάντα **τὰ ξύλα** τὰ ἐν τοῖς πεδίοις συνέτριψεν ἡ χάλαζα **[9:26]** πλὴν ἐν γῇ γεσεμ... **[9:27-28]** εὔξασθε οὖν περὶ ἐμοῦ πρὸς κύριον καὶ **παυσάσθω τοῦ γενηθῆναι φωνὰς Θεοῦ καὶ χάλαζαν** καὶ πῦρ καὶ ἐξαποστελῶ ὑμᾶς καὶ οὐκέτι προσθήσεσθε μένειν **[9:29]** ...ἐκπετάσω τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον καὶ **αἱ φωναὶ** παύσονται καὶ ἡ χάλαζα καὶ ὁ ὑετὸς οὐκ ἔσται ἔτι ἵνα γνῷς ὅτι τοῦ κυρίου ἡ γῆ **[9:30]** καὶ σὺ καὶ οἱ θεράποντές σου ἐπίσταμαι ὅτι **οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον [9:31]** τὸ δὲ λίνον καὶ ἡ κριθὴ ἐπλήγη ἡ γὰρ κριθὴ παρεστηκυῖα τὸ δὲ λίνον σπερματίζον **[9:32]** ὁ δὲ πυρὸς καὶ **ἡ ὀλύρα** οὐκ ἐπλήγη ὄψιμα γὰρ ἦν **[9:33]** ...**ὁ ὑετὸς** οὐκ ἔσταξεν ἔτι ἐπὶ τὴν γῆν **[9:34]** ...ὅτι πέπαυται ὁ **ὑετὸς**... προσέθετο τοῦ ἁμαρτάνειν καὶ **ἐβάρυνεν αὐτοῦ τὴν καρδίαν καὶ τῶν θεραπόντων** αὐτοῦ **[10:1-2]** ...**ὅσα ἐμπέπαιχα**... **[10:3]** ...ἕως τίνος οὐ βούλει **ἐντραπῆναί** με... **[10:4-5]** καὶ καλύψει **τὴν ὄψιν** τῆς γῆς ...καὶ κατέδεται πᾶν τὸ περισσὸν τῆς γῆς... καὶ **κατέδεται** πᾶν **ξύλον** τὸ φυόμενον ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς **[10:6]** ...

το διασωθέν, όσο άφησε σε σας το χαλάζι, και θα καταφάει όλα τα δέντρα τα ανα*φυόμενα σ' εσάς στους αγρούς·* **6** *και θα γεμίσουν οι οικίες σου και τα σπίτια όλων των Αιγυπτίων· [πράγμα] το οποίο δεν είδαν οι πατέρες σου ούτ' οι πατέρες των πατέρων σου, από την ημέρα που υπήρξαν πάνω στη γη μέχρι σήμερα.*

Έπειτα αφού έστρεψε βγήκε έξω από τον Φαραώ. **7** Και είπαν οι υπηρέτες*θεράποντες* του Φαραώ προς αυτόν: *Έως πότε αυτός θα είναι πρόσκομμα σε μας; εξαπόστειλε τους ανθρώπους, για να λατρεύσουν Κύριο τον Θεό τους· ακόμα δε ξέρεις ότι αφανίσθηκε η Αίγυπτος*;

8 Τότε έφεραν πάλι τον Μωυσή και τον Ααρών προς τον Φαραώ· και είπε προς αυτούς: *Πηγαίνετε, λατρέψτε τον Κύριο τον Θεό σας· αλλά ποιοι και ποιοι θα πάνε*;

9 Και είπε ο Μωυσής: *Με τους νέους μας και με τους γερόντους μας θα πάμε, με τους γιους μας και με τις θυγατέρες μας, με τα προβατά μας και με τα βόδια μας θα πάμε γιατί έχουμε γιορτή στον Κύριο*. **10** Ο δε είπε προς αυτούς: *Θα 'ναι όντως ο Κύριος μαζί σας, αν εγώ σας εξαποστείλω με τα παιδιά σας· δείτε όμως· διότι κακό [σκοπό] έχετε(VG) μπροστά σας·* **11** *Δεν θα γίνει έτσι, οι άντρες πάτε τώρα, και λατρέψετε τον Κύριο, διότι αυτό ζητάτε.* Και απόβαλε αυτούς ο Φαραώ από μπροστά του. **12** Είπε δε Κύριος προς τον Μωυσή: *Έκτεινε το χέρι σου πάνω στη γη της Αιγύπτου για την ακρίδα, για να ανεβεί πάνω στη γη της Αιγύπτου και να καταφάει όλη τη βλάστηση*τον χόρτο *της γης, κάθε τι, ότι το χαλάζι άφησε.*

13 Και εξέτεινε ο Μωυσής τη ράβδο του πάνω στη γη της Αιγύπτου, και ο Κύριος επέφερε πάνω στη γη όλη την ημέρα εκείνη και όλη τη νύχτα ανατολικό άνεμο· και το πρωί ο άνεμος ο ανατολικός μετέφερε την ακρίδα. **14** Και ανέβηκε η ακρίδα πάνω σε όλη τη γη της Αιγύπτου και κάθισε πάνω σε όλα τα όρια της Αιγύπτου, πάρα πολύσφόδρα· πριν από αυτή δεν υπήρξε τέτοια ακρίδα, ούτε θα υπάρξει τέτοια μετά απ' αυτή· **15** και κάλυψε το πρόσωπο όλης της γης και σκοτείνιασε η γη· και κατάφαγε κάθεπάντα βλάστησηχόρτον της γης και όλους τους καρπούς των δέντρων, όσους το χαλάζι άφησε, και δεν έμεινε τίποταουδέν χλωρό [ούτε] στα δέντρα ούτε στα χόρτα του αγρού σε όλη τη γη της Αιγύπτου. **16** Τότε έσπευσε ο Φαραώ να καλέσει τον Μωυσή και τον Ααρών και είπε: *Αμάρτησα στον Κύριο τον Θεό σας και σε σάς·* **17** *πλην τώρα συγχωρήστε με, παρακαλώ, [για] το αμάρτημά μου, μόνο αυτή τη φορά, και δεήθητε στον Κύριο τον Θεό σας για να σηκώσει από μένα αυτόν το θάνατο μόνο.* **18** Και βγήκεεξήλθε ο Μωυσής από τον Φαραώ και δεήθηκε στον Κύριο. **19** Και μετέφερε ο Κύριος σφοδρότατο δυτικό άνεμο, ο οποίος σήκωσε την ακρίδα και έριξε αυτή στην Ερυθρά θάλασσα· δεν έμεινε ούτε μία ακρίδα πάνω σε όλα τα όρια της Αιγύπτου. **20** Πλην ο Κύριος σκλήρυνε(άφησε να γίνει ισχυρογνώμων) την καρδιά του Φαραώ, και δεν εξαπέστειλε τους γιους Ισραήλ.

21 Και είπε ο Κύριος προς τον Μωυσή: *Έκτεινε το χέρι σου προς τον ουρανό και θα γίνει σκότος πάνω στη γη της Αιγύπτου και [μάλιστα] σκοτάδι ψηλαφητό*. **22** Και εξέτεινε ο Μωυσής το χέρι του προς τον ουρανό, και έγινε σκοτάδι πυκνόζοφερό πάνω σε όλη τη γη της Αιγύπτου [για] τρεις ημέρες. **23** Δεν έβλεπε ο ένας τον άλλο· ούτε σηκώθηκε κάποιος από τον τόπο του τρεις μέρες· σε όλους δε τους γιους Ισραήλ ήταν φως στις κατοικίες τους.

24 Τότε κάλεσε ο Φαραώ τον Μωυσή και είπε: *Πηγαίνετε, λατρεύσατε τον Κύριο· μόνο τα πρόβατά σας και τα βόδια σας ας μείνουν και τα παιδιάτέκνα σας ας έλθουν μαζί σας.* **25** Και είπε ο Μωυσής: *Αλλά και θυσίες και ολοκαυτώματα πρέπει εσύ να μας δώσεις, για να θυσιάσουμε στον Κύριο τον Θεό μας·* **26** *τα κτήνη μας ομοίως θα πάνεέρθουν μαζί μας· δεν θα μείνει πίσω ούτε νύχι· διότι από αυτά πρέπει να λάβουμε, για να λατρέψουμε Κύριο τον Θεό μας· και εμείς δεν ξέρουμε με τι έχουμε να λατρέψουμε τον Κύριο, μέχρι να φθάσουμε εκεί*. **27** Αλλ' ο Κύριος σκλήρυνε την καρδιά* του Φαραώ, και δεν θέλησε να εξαποστείλει αυτούς. **28** Και είπε ο Φαραώ προς αυτόν: *Φύγε από μένα· πρόσεχε στον εαυτό σου, να μη δεις πλέον το πρόσωπό μου· γιατί σε όποια μέρα δεις το πρόσωπό μου, θα πεθάνεις.* **29** Και είπε ο Μωυσής: *Όπως είπες, δεν θα δω πλέον το πρόσωπό σου.*

11 **[ΙΑ]** ΕΙΠΕ ΔΕ ΚΥΡΙΟΣ στον Μωυσή: *Ακόμα μία πληγή θα φέρω πάνω στον Φαραώ και πάνω στην Αίγυπτο· μετά απ' αυτά θα σας εξαποστείλει από εδώ· εξαποστέλοντας [σας] βέβαιακυριολεκτικά θα σας διώξει ολοκληρωτικά από εδώ.*

[10:6] Κφ. 9:32, Ιωηλ 1:4, 2:25 Κφ. 8:3,21 **[10:8]** Κφ. 9:32, Ιωηλ 1:4, 2:25 Κφ. 23:33, I.N. 23:13, 1Σα. 18:21, Εκκ. 7:26, 1Κο. 7:35 **[10:9]** Κφ. 5:1 **[10:12]** Κφ. 7:19, six. 4,5 **[10:14]** Ψλ. 78:46, 105:34, Ιωηλ 2:2 **[10:15]** six. 5, Ψλ. 105:35 **[10:16]** Κφ. 9:27 **[10:17]** Κφ. 9:28, 1 Βα. 13:6 **[10:18]** Κφ. 8:30 **[10:19]** Ιωήλ 2:20 **[10:20]** Κφ. 4:21,11:10 **[10:21]** Κφ. 9:22 **[10:22]** Ψλ. 105:28 **[10:23]** Κφ. 8:22 **[10:24]** six. 8, six. 10 **[10:27]** six. 20, Κφ. 4:21, 14:4,8

VG **[10:6-7]** Και οι υπηρέτες του Φαραώ τού είπαν: Για πόσο καιρό θα ανέχεσαι αυτό το σκάνδαλο;... **[10:8-10]** ...ποιος αμφιβάλλει ότι σχεδιάζετε μεγάλο κακό; (Λ+Χ: θα είναι ο Θεός μαζί σας μόνον, εάν σας αφήσω να μεταβήτε με τα γυναικοπαιδά σας; Ασφαλώς κακόν σκοπόν έχετε στο νού σας) (VG+). **[10:11-13]** ...και ο Κύριος έφερε έναν καυτό άνεμο...ο καυτός άνεμος σήκωσε τις ακρίδες. **[10:14-29]** ...Έτσι θα γίνει όπως είπες...

ο' **[10:7]** ...καὶ λέγουσιν οἱ θεράποντες Φαραὼ πρὸς αὐτόν ἕως τίνος ἔσται τοῦτο ἡμῖν **σκῶλον** ἐξαπόστειλον... **[10:8]** ...**τίνες δὲ καὶ τίνες εἰσὶν οἱ πορευόμενοι [10:9]** ...σὺν τοῖς νεανίσκοις... **ἔστιν γὰρ ἑορτὴ κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν [10:10]** ...καθότι ἀποστέλλω ὑμᾶς μὴ **καὶ τὴν ἀποσκευὴν** ὑμῶν ἴδετε ὅτι **πονηρία** πρόκειται ὑμῖν **[10:11-12]** ...καὶ ἀναβήτω ἀκρὶς ἐπὶ τὴν γῆν καὶ **κατέδεται** πᾶσαν βοτάνην τῆς γῆς καὶ πάντα τὸν καρπὸν τῶν **ξύλων** ὃν ὑπελίπετο ἡ χάλαζα **[10:13]** καὶ **ἐπῆρεν** Μωυσῆς τὴν ῥάβδον ...καὶ κύριος **ἐπήγαγεν** ἄνεμον νότον ἐπὶ τὴν γῆν... τὸ πρωὶ ἐγενήθη καὶ ὁ ἄνεμος ὁ νότος **ἀνέλαβεν** τὴν ἀκρίδα **[10:14]** ...καὶ **κατέπαυσεν** ἐπὶ πάντα τὰ ὅρια αἰγύπτου πολλὴ σφόδρα προτέρα αὐτῆς... **[10:15]** καὶ **ἐκάλυψεν τὴν ὄψιν τῆς γῆς καὶ ἐφθάρη ἡ γῆ** καὶ κατέφαγεν πᾶσαν βοτάνην τῆς γῆς καὶ πάντα τὸν καρπὸν **τῶν ξύλων** ὃς ὑπελείφθη ἀπὸ τῆς χαλάζης οὐχ ὑπελείφθη χλωρὸν οὐδὲν **ἐν τοῖς ξύλοις** καὶ ἐν πάσῃ βοτάνῃ τοῦ πεδίου... **[10:16] κατέσπευδεν** δὲ Φαραὼ... **[10:17] προσδέξασθε οὖν μου τὴν ἁμαρτίαν** ἔτι νῦν καὶ προσεύξασθε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν καὶ **περιελέτω** ἀπ' ἐμοῦ τὸν θάνατον τοῦτον **[10:18-19]** καὶ μετέβαλεν Κύριος... **[10:20-22]** ...καὶ ἐγένετο **σκότος γνόφος θύελλα** ἐπὶ πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου... **[10:23]** καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεὶς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας καὶ οὐκ ἐξανέστη οὐδεὶς **ἐκ τῆς κοίτης** αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας... ἦν φῶς ἐν πᾶσιν οἷς κατεγίνοντο **[10:24]** ...πλὴν... καὶ τῶν βοῶν ὑπολίπεσθε καὶ ἡ ἀποσκευὴ ὑμῶν ἀποτρεχέτω μεθ' ὑμῶν **[10:25-26]** ...καὶ **οὐχ ὑπολειψόμεθα ὁπλήν** ἀπ' αὐτῶν γὰρ λημψόμεθα λατρεῦσαι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἡμεῖς δὲ οὐκ οἴδαμεν τί λατρεύσωμεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐκεῖ **[10:27-28]** ...ἄπελθε ἀπ' ἐμοῦ πρόσεχε σεαυτῷ ἔτι προσθεῖναι ἰδεῖν μου τὸ πρόσωπον ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ ὀφθῇς μοι ἀποθανῇ **[10:29]** λέγει δὲ Μωυσῆς εἴρηκας οὐκέτι ὀφθήσομαί σοι εἰς πρόσωπον

2 *Μίλησε τώρα στα αυτιά[ώτα] του λαού, και ας ζητήσει [κάθε] άντρας από το γείτονά του, και [κάθε] γυναίκα από τη γειτόνισσά της, σκεύη ασημένια[αργυρά], και σκεύη χρυσά.*

3 Και έδωσε ο Κύριος χάρη[εύνοια] στο λαό μπροστά στους Αιγυπτίους· ακόμα[έτι] δε [και] ο άνθρωπος ο Μωυσής [ήταν] μέγας πολύ[σφόδρα] στη γη της Αιγύπτου μπροστά στους υπηρέτες[θεραπόντων] του Φαραώ και μπροστά στο λαό. **4** Και είπε ο Μωυσής: *Αυτό λέει ο Κύριος· Περί τα μεσάνυχτα εγώ θα βγώ[εξέλθει] στο μέσον της Αιγύπτου·* **5** *και κάθε[παν] πρωτότοκο στη γη της Αιγύπτου θα πεθάνει, από τον πρωτότοκο του Φαραώ, ο οποίος κάθεται πάνω στο θρόνο του, μέχρι τον πρωτότοκο της δούλας, η οποία [δουλεύει] στο μύλο, και κάθε[παν] πρωτότοκο από τα κτήνη·* **6** *και θα 'ναι σε όλη τη γη της Αιγύπτου κραυγή μεγάλη, οποία ποτέ δεν έγινε, ούτε μετά απ' αυτά θα γίνει τέτοια·* **7** πάνω όμως σ' όλους τους γιους Ισραήλ δεν θα κινήσει σκύλος την γλώσσα του, από άνθρωπο μέχρι κτήνος· για να γνωρίσετε ότι ο Κύριος έκανε διάκριση μεταξύ των Αιγυπτίων και του Ισραήλ· **8** *και όλοι[πάντες] αυτοί οι δούλοι σου θα κατεβούν προς εμένα και θα προσπέσουν μπροστά μου λέγοντες, Έξελθε εσύ και όλος ο λαός που σε ακολουθεί· και μετά από αυτά θα εξέλθεις[έξοδος].* Και βγήκε [ο Μωυσής] απ' τον Φαραώ με θυμό μεγάλο[(O')]. **9** Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Δεν θα σας εισακούσει ο Φαραώ, για να πληθυνθούν τα θαυμάσιά μου στη γη της Αιγύπτου.*

10 Ο Μωυσής δε και ο Ααρών έκαναν όλα[πάντα] τα θαυμάσια αυτά μπροστά στον Φαραώ· ο δε Κύριος σκλήρυνε την καρδιά του Φαραώ, και δεν εξαπέστειλε τους γιους Ισραήλ από τη γη του.

12 **[IB]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ [Ο] ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών στη γη της Αιγύπτου, λέγοντας: **2** *Ο μήνας αυτός [θα είναι] σ' εσάς αρχή μηνών· [θα είναι] σε σας πρώτος των μηνών του χρόνου[ενιαυτού].* **3** *Μιλήστε προς όλη τη συναγωγή του Ισραήλ, λέγοντες, Την 10η αυτού του μήνα ας λάβουν στους εαυτούς τους ο καθένας ένα αρνί κατά τις οικογένειες[οίκους] των πατριών [τους], ένα αρνί για κάθε οικογένεια.* **4** *Εάν όμως είναι στο σπίτι[οίκω] λίγοι για το αρνί, αυτός και ο πλησιέστερος γείτονας της [κατ]οικίας του ας λάβουν [αυτό] κατά τον αριθμό των ψυχών· ο καθένας θα συναριθμείται για το αρνί ανάλογα με το ικανό[αρκετόν] σε αυτόν να φάει.* **5** *Το [δε] αρνί σας θα είναι τέλειο, αρσενικό χρονιάρικο[ενιαύσιον]· από τα πρόβατα ή από τις κατσίκες[αιγών] θα λάβετε αυτό.* **6** *Και θα φυλάγετε αυτό μέχρι τη 14η του ίδιου μήνα· και τότε όλο[άπαν] το πλήθος της συναγωγής του Ισραήλ θα σφάξει αυτό προς το δειλινό[εσπέρας].* **7** *Και θα λάβει από το αίμα και βάλει πάνω στους δύο παραστάτες και πάνω στο ανώφλι της πόρτας[θύρας] των [κατ]οικιών, που θα φάνε αυτό.*

8 *Και θα φάνε το κρέας τη νύχτα εκείνη, ψημένο[οπτόν] στη φωτιά[πυρί]· με άζυμα, [και] με χόρτα πικρά θα φάνε αυτό·* **9** *μη φάτε απ' αυτό ωμό, μήτε βραστό σε νερό[ύδατι], αλλά ψημένο[οπτόν] στη φωτιά[πυρί]· το κεφάλι του μαζί με τα πόδια του και με τα εντόσθιά του·* **10** *και μην αφήσετε υπόλοιπο απ' αυτό μέχρι το πρωί· ό,τι δε περισσεύσει απ' αυτό μέχρι το πρωί, κάψτε στη φωτιά.* **11** *Και έτσι θα φάτε αυτό: Ζωσμένοι τις μέσες[οσφύας] σας, [έχοντας] τα παπούτσια[υποδήματά] σας στα πόδια σας και τη ράβδο σας στο χέρι σας· και θα φάτε αυτό με βιασύνη[σπουδής]· είναι Πάσχα του Κυρίου.*

12 *Διότι τη νύχτα αυτή θα περάσω [δια]μέσω της γης της Αιγύπτου και θα πατάξω[χτυπήσω θανάσιμα] κάθε[παν] πρωτότοκο στη γη της Αιγύπτου, από άνθρωπο μέχρι κτήνος· και θα κάνω κρίσεις εναντίον σε όλους τους θεούς της Αιγύπτου. Εγώ ο Κύριος.* **13** *Και το αίμα θα 'ναι σε σας για σημείο πάνω στις [κατ]οικίες, στις οποίες κατοικείτε· και όταν δω το αίμα, θα σας παρατρέξω[προσπεράσω], και η πληγή δεν θα είναι σε εσάς για να [σας] εξολοθρεύσει, όταν πατάξω[(χ. 12)] τη γη της Αιγύπτου.* **14** *Και η ημέρα αυτή θα είναι σε εσάς σε μνημόσυνο[ανάμνηση]· και θα γιορτάζετε αυτή [ως] εορτή στον Κύριο στις γενεές σας· κατά νόμο παντοτεινό θα γιορτάζετε αυτή.* **15** *Επτά ημέρες θα τρώγετε άζυμα· από την 1η ημέρα θα σηκώσετε[αφαιρέσετε] το προζύμι από τα σπίτια σας· διότι όποιος φάει ένζυμα από την 1η μέχρι την 7η ημέρα, η ψυχή εκείνη θα εξολοθρευθεί [μέσα] από τον Ισραήλ.* **16** *Και στην 1η ημέρα [θα είναι] σύναξη[(VG-)] αγία· και στην 7η ημέρα σύναξη[(VG-)] αγία [θα είναι] σε σας· ουδεμία εργασία θα γίνεται σε αυτές, εκτός ό,τι χρειάζεται στον κάθε*

[10:29] Εβ. 11:27 **[11:1]** Κφ. 12:31,33,39 **[11:2]** Κφ. 3:22,12:35 **[11:3]** Κφ. 3:21, 12:36, Ψλ. 106:46, 2Σα. 7:9, Εσθ. 9:4 **[11:4]** Κφ. 12:12,23,29, Αμώς 5:17 **[11:5]** Κφ. 12:12,29, Αμώς 4:10 **[11:6]** Κφ. 12:30, Αμώς 5:17 **[11:7]** Κφ. 8:22, I.N. 10:21 **[11:8]** Κφ. 12:33 **[11:9]** Κφ. 3:19, 7:4, 10:1, Κφ. 7:3 **[11:10]** Κφ. 10:20,27, Ρω. 2:5, 9:22 **[12:2]** Κφ. 13:4, Δευ. 16:1 **[12:5]** Λευ. 22:19-21, Μαλ. 1:8,14, Εβ. 9:14. 1Πε. 1:19, Λευ. 23:5, Αρ. 9:3, 28:16, Λευ. 16:1,6 **[12:8]** Κφ. 34:25, Αρ. 9:11, Δευ. 16:3, 1Κο. 5:8 **[12:9]** Δευ. 16:7 **[12:10]** Κφ. 23:18,34:25 **[12:11]** Δευ. 16:5 **[12:12]** Κφ. 11:4,5, Αμώς 5:17, Αρ. 33:4, Κφ. 6:2 **[12:14]** Κφ. 13:9, Λευ. 23:4,5, 2Βα. 23:21, six. 24, 43, Κφ. 13:10 **[12:15]** Κφ. 13:6,7, 23:15, 34:18,25, Λευ. 23:5,6, Αρ. 28:17, Δευ.16:3,8, 1Κο. 5:7, Γεν. 17:14, Αρ. 9:13 **[12:16]** Κφ. 23:7,8, Αρ. 28:18

VG **[11:2-8]** ...πάρα πολύ οργισμένος... **[11:9-10]** ...έκαναν... όλα τα θαυμαστά έργα που είναι γραμμένα... **[12:1-8]** ...και άζυμους άρτους μαζί με άγρια μαρούλια (ή *άγρια ραδίκια*, lactucis agrestibus). **[12:9-11]**Έτσι θα το φάτε· με βαλμένη την ζώνη σας, και τα υποδήματα στα πόδια σας, με τις ράβδους στα χέρια, και τρώγοντας γρήγορα διότι είναι το Phase (δηλαδή «το πέρασμα») του Κυρίου. **[12:12-14]** Και θα έχετε αυτή την ημέρα ως μνημείο και θα την εορτάζετε ως πανήγυρη του Κυρίου στις γενεές σας με αιώνια λατρεία. **[12:15-16]** Η 1η ημέρα θα είναι άγια **και πανηγυρική** και η 7η ημέρα θα είναι τιμημένη με την ίδια εορτή· καμία εργασία δεν θα κάνετε κατά τις ημέρες αυτές, εκτός από όσα αφορούν την τροφή.

O' **[11:1]** ...έπάξω έπὶ Φαραὼ... σὺν **παντὶ ἐκβαλεῖ ὑμᾶς ἐκβολῇ** **[11:2]** λάλησον **οὖν κρυφῇ** εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ καὶ αἰτησάτω... **καὶ ἱματισμόν** **[11:3]** ...καὶ **ἔχρησαν** αὐτοῖς καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωυσῆς μέγας ἐγενήθη σφόδρα... **[11:4]** ...ἐγὼ εἰσπορεύομαι... **[11:5-7]** ...οὐ **γρύξει** κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ὅπως εἰδῇς ὅσα **παραδοξάσει** Κύριος ἀνὰ μέσον... **[11:8]** καὶ καταβήσονται πάντες οἱ **παῖδές** σου ...σὺ καὶ πᾶς ὁ λαός σου οὗ σὺ **ἀφηγῇ**... **[11:9]** ...ἵνα **πληθύνων πληθύνω** μου τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ **[11:10]** ...**τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα** ταῦτα... **[12:1-3]** ...πρόβατον κατ' οἰκίαν **[12:4]** ...ὥστε μὴ ἱκανοὺς εἶναι εἰς πρόβατον **συλλήμψεται** μεθ' ἑαυτοῦ τὸν γείτονα τὸν πλησίον αὐτοῦ κατὰ ἀριθμὸν **ψυχῶν** ἕκαστος τὸ ἀρκοῦν αὐτῷ συναριθμήσεται εἰς πρόβατον **[12:5]** πρόβατον ...**ἀπὸ τῶν ἀρνῶν** καὶ τῶν ἐρίφων λήμψεσθε **[12:6]** καὶ ἔσται ὑμῖν **διατετηρημένον** ἕως... συναγωγῆς υἱῶν 'Ισραήλ... **[12:7]** ...καὶ θήσουσιν **ἐπὶ τῶν δύο σταθμῶν καὶ ἐπὶ τὴν φλιὰν** ἐν τοῖς οἴκοις ἐν οἷς ἐὰν φάγωσιν αὐτὰ ἐν αὐτοῖς **[12:8]** ...ἐπὶ **πικρίδων ἔδονται** **[12:9]** οὐκ ἔδεσθε ἀπ' αὐτῶν ὠμὸν **οὐδὲ ἡψημένον ἐν ὕδατι ἀλλ' ἢ ὀπτὰ πυρί κεφαλὴν σὺν τοῖς ποσὶν καὶ τοῖς ἐνδοσθίοις** **[12:10]** πρωὶ καὶ ὀστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ [xi] καὶ ὀστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ *(σ.σ. εδώ υπερέχει η μετάφραση των O')* τὰ δὲ **καταλειπόμενα** ἀπ' αὐτοῦ... **[12:11]** ...καὶ αἱ **βακτηρίαι**... **[12:12]** ...καὶ ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν Αἰγυπτίων ποιήσω **τὴν ἐκδίκησιν** ἐγὼ Κύριος **[12:13]** ...καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν πληγὴ τοῦ ἐκτριβῆναι ὅταν παίω ἐν γῇ Αἰγύπτῳ **[12:14]** ...νόμιμον αἰώνιον ἑορτάσετε αὐτήν **[12:15]** ...**ἀφανιεῖτε ζύμην** ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν πᾶς ὃς ἂν φάγῃ ζύμην... **[12:16]** ...κληθήσεται ἁγία καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἑβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε...**ποιηθήσεται πάσῃ ψυχῇ· τοῦτο μόνον ποιηθήσεται ὑμῖν.**

άνθρωπο για να φάει· αυτό μόνο θα κάνει. **17** *Θα φυλάξετε λοιπόν [τη γιορτή] των αζύμων· γιατί την ίδια αυτή ημέρα θα εξάγω τα τάγματά*στρατεύματα *σας απ' τη γη της Αιγύπτου· ως εκ τούτου μέ*ως *νόμο παντοτινό θα φυλάσσετε την ημέρα αυτή στις* επόμενες *γενεές σας·* **18** *αρχίζοντας από τη 14η ημέρα του μήνα από το βραδινό*εσπέρας*, θα τρώτε άζυμα μέχρι την 21η ημέρα του μήνα το δειλινό*εσπέραν*·* **19** *επτά μέρες δεν θα βρίσκεται προζύμι στις* κατ*οικίες σας· διότι όποιος φάει ένζυμα, η ψυχή εκείνη θα εξολοθρευτεί απ' τη συναγωγή του Ισραήλ, είτε ξένος είναι είτε αυτόχθονας*ντόπιος*·* **20** *κανένα ένζυμο δε θα φάτε· σ' όλες τις* κατ*οικίες σας άζυμα θα τρώτε.*

21 Τότε κάλεσε ο Μωυσής όλους*πάντας* τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ και είπε προς αυτούς: *Εκλέξτε και λάβετε στους εαυτούς σας ένα αρνί, κατά τις οικογένειές σας, και θυσιάσετε το Πάσχα·* **22** *έπειτα θα λάβετε μια δέσμη (από βότανο) υσσώπου και θα* εμ*βάψετε [αυτή] μέσα στο αίμα, το οποίο [θα είναι] στη λεκάνη· και από το αίμα που είναι μέσα στη λεκάνη θα κτυπήσετε το ανώφλι και τους δύο παραστάτες [των θυρών]· και κανείς από σας δεν θα εξέλθει από την πόρτα* της* κατ*οικίας του μέχρι το πρωί·* **23** *γιατί ο Κύριος θα περάσει για να πατάξει*κτυπήσει θανάσιμα *τους Αιγυπτίους· και όταν δει το αίμα πάνω στο ανώφλι και στους δύο παραστάτες, ο Κύριος θα παρατρέξει την πόρτα*θύραν*, και δεν θα αφήσει τον εξολοθρευτή να εισχωρήσει στις* κατ*οικίες σας, για να πατάξει*.*

24 *Και θα φυλάξετε το πράγμα τούτο ως νόμο, στον εαυτό σας και στους γιους σας, μέχρι [τον] αιώνα.* **25** *Και όταν εισέλθετε στη γη, την οποία ο Κύριος θα σας δώσει καθώς μίλησε, θα φυλάξετε τη λατρεία αυτή.* **26** *Και όταν σας λένε οι γιοι σας, Τι [σημαίνει] σε σας η λατρεία αυτή;* **27** *θα απαντάτε: Αυτό [είναι η] θυσία του Πάσχα στον Κύριο, διότι παράτρεξε τις* κατ*οικίες των γιων Ισραήλ στην Αίγυπτο, όταν πάταξε* τους Αιγυπτίους και έσωσε τις οικογένειές μας.* Τότε ο λαός αφού έσκυψε προσκύνησε. **28** Και αφού αναχώρησαν οι γιοι Ισραήλ, έκαναν καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή και τον Ααρών· έτσι έκαναν.

29 Κατά τα μεσάνυχτα ο Κύριος πάταξε κάθε πρωτότοκο στη γη της Αιγύπτου· από τον πρωτότοκο του Φαραώ ο οποίος κάθεται πάνω στο θρόνο του, μέχρι τον πρωτότοκο του αιχμαλώτου του στη φυλακή*δεσμωτηρίω*· και όλα τα πρωτότοκα των κτηνών.

30 Και σηκώθηκε ο Φαραώ τη νύχτα, αυτός και όλοι οι υπηρέτες*θεράποντες* του και πάντες οι Αιγύπτιοι· και έγινε βοή*κραυγή* μεγάλη στην Αιγύπτο· γιατί δεν [υπήρχε] κατ*οικία στην οποία δεν υπήρχε νεκρός.* **31** Και κάλεσε (ο Φαραώ) τον Μωυσή και τον Ααρών μέσα στη νύχτα και είπε: *Σηκωθείτε, φύγετε*εξέλθετε *μέσα από το λαό μου και σεις και οι γιοι του Ισραήλ· και πάτε, λατρεύσετε τον Κύριο, όπως είπατε·* **32** *και πάρτε τα κοπάδια*ποίμνιά *σας και τις αγέλες σας, καθώς είπατε, και αποχωρήσετε· ευλογήστε δε και εμέ.* **33** Και βίαζαν οι Αιγύπτιοι το λαό για να διώξουν*εκβάλωσιν* αυτόν γρήγορα*ταχέως* απ' τον τόπο· γιατί είπαν: *Όλοι εμείς πεθαίνουμε.*

34 Και σήκωσε ο λαός το ζυμάρι του πριν ανεβεί *φουσκώσει*, έχοντας ο καθένας τη σκάφη του πάνω στους ώμους του, τυλιγμένη μέσα στα φορέματά του. **35** Και έκαναν οι γιοι του Ισραήλ κατά το λόγο του Μωυσή και ζήτησαν από τους Αιγυπτίους σκεύη ασημένια*αργυρά* και σκεύη χρυσά, και ρούχα*ενδύματα*. **36** και ο Κύριος έδωσε στο λαό χάρη μπροστά στους Αιγύπτιους, και δάνεισαν σε αυτούς [όσα ζήτησαν]· και απο*γύμνωσαν* τους Αιγυπτίους.

37 Αναχώρησαν δε οι γιοι Ισραήλ από [την] Ραμεσσή στη Σοκχώθ, περίπου 600.000 άντρες πεζοί χωρίς τα παιδιά. **38** Μαζί τους ανέβηκε και μέγα πλήθος σύμμικτο*ανάμεικτο* ανθρώπων και κοπάδια*ποίμνια* και αγέλες, κτήνη πάρα*σφόδρα* πολλά. **39** Και από τη ζύμη, την οποία έφεραν από την Αιγύπτο, έψησαν πίτες*εγκρυφίας* άζυμες· διότι δεν υπήρχε προζύμι, επειδή διώχθηκαν από την Αίγυπτο και δεν μπόρεσαν να καθυστερήσουν*βραδύνωσιν*, ούτε εφόδιο προετοίμασαν για τους εαυτούς τους.

40 Ο [καιρός] δε της παροικίας των γιων Ισραήλ, την οποία παροίκησαν στην Αίγυπτο, [ήταν] 430 χρόνια*έτη*. **41** Και μετά τα 430 έτη, την ίδια [αυτή] ημέρα εξήλθαν όλα*πάντα* τα τάγματα*στρατεύματα* του Κυρίου από τη γη της Αιγύπτου. **42** Αυτή [είναι] η νύχτα, η οποία πρέπει να φυλάγεται στον Κύριο, διότι εξάγαγε αυτούς από τη γη της Αιγύπτου· η οποία πρέπει να δια*φυλάσσεται απ' όλους τους γιους Ισραήλ στις γενεές αυτών.

[12:17] Κφ. 13:3 **[12:18]** Λευ. 23:5, Αρ. 28:16 **[12:19]** Κφ. 23:15, 34:18, Δευ. 16:3, 1Κο. 5:7, Αρ. 9:13 **[12:21]** six. 3, Αρ. 9:4, I.N. 5:10, 2Βα. 23:21, Εσδ. 6:20, Μτ. 26:18,19, Μαρ. 14:12-16, Λκ. 22:7 **[12:22]** Εβ. 11:28, six.7 **[12:23]** six. 12,13, Ιεζ. 9:6, Απ. 7:3, 9:4, 2Σα. 24:16, 1Κο. 10:10, Εβ. 11:28 **[12:25]** Κφ. 3:8,17 **[12:26]** Κφ. 13:8, 14, Δευ. 32:7, I.N. 4:6, Ψλ. 78:6 **[12:27]** six. 11, Κφ. 4:31 **[12:28]** Εβρ.11:28 **[12:29]** Κφ. 11:4, Αρ. 8:17, 33:4, Ψλ. 78:51, 105:36, 105:35, 135:8, 136 :10, Κφ. 4:23, 11:5 **[12:30]** Κφ. 11:6, Παρ.21:13, Αμώς 5:17, Ιακ. 2:13 **[12:31]** Κφ. 11:1, Ψλ. 105:38, Κφ. 10:9 **[12:32]** Κφ. 10:26, Γεν. 27:34 **[12:33]** Κφ. 11:8, Ψλ. 105:38, Γεν. 20:3 **[12:35]** Κφ. 3:22, 11:2 **[12:36]** Κφ. 3:21, 11:3, Γεν.15:24, Κφ.3:22, Ψλ. 105:37 **[12:37]** Αρ.33: 3,5, Γεν. 47:11, Γεν. 12:2, 46:3, Κφ. 38:26, Αρ. 1:46, 11:21 **[12:39]** Κφ. 6:1, 11:1, six. 33 **[12:40]** Γεν. 15:13, Πρ. 7:6, Γαλ. 3:17 **[12:41]** Κφ. 7:4,six. 51 **[12:42]** Ιδέ Δευ. 16:6

---

vg **[12:17]** ...θα βγάλω τη στρατιά σας από την χώρα της Αιγύπτου... **[12:18-21]** ...και θυσιάσετε το Phase... **[12:22-24]** ...ως νόμιμο θέσπισμα... **[12:25-33]** Και οι Αιγύπτιοι πίεζαν το λαό να φύγει απο την χώρα ταχύτατα... **[12:34]** ...πήρε τη ζυμωμένη του μάζα πριν αυτή προλάβει να προζυμωθεί, και αφού την έδεσε μέσα στα ιμάτιά του, την έβαλε επάνω στους ώμους του. **[12:35-38]** Και ένα αναρίθμητο μικτό πλήθος, ακολούθησε ... **[12:39-41]**Όταν αυτά συμπληρώθηκαν, την ίδια ημέρα βγήκε ολόκληρη η στρατιά... **[12:42]** Αυτή η νύχτα είναι νύχτα τηρήσεως του Κυρίου...

ο' **[12:17]** ...ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐξάξω τὴν **δύναμιν** ὑμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ποιήσετε τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς γενεὰς ὑμῶν **νόμιμον αἰώνιον**. **[12:18-19]** ...ἐν τε τοῖς **γειώραις** καὶ **αὐτόχθοσιν** τῆς γῆς. **[12:20-21]** ...πᾶσαν **γερουσίαν**... καὶ θύσατε τὸ πάσχα. **[12:22-23]** καὶ **παρελεύσεται** Κύριος... καὶ ὄψεται τὸ αἷμα **ἐπὶ τῆς φλιᾶς** καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σταθμῶν... καὶ οὐκ ἀφήσει τὸν ὀλεθρεύοντα εἰσελθεῖν εἰς τὰς οἰκίας ὑμῶν πατάξαι. **[12:24]** καὶ φυλάξεσθε τὸ **ῥῆμα** τοῦτο νόμιμον σεαυτῷ... **[12:25-27]** ...ὡς **ἐσκέπασεν** τοὺς οἴκους... **[12:28-29]** **ἐγενήθη δὲ μεσούσης τῆς νυκτὸς**... **τῆς ἐν τῷ λάκκῳ**... **[12:30]** καὶ ἀναστὰς Φαραὼ νυκτός... **[12:31-32]** καὶ **τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας** ὑμῶν ἀναλαβόντες πορεύεσθε... **[12:33]** καὶ **κατεβιάζοντο** οἱ Αἰγύπτιοι τὸν λαὸν **σπουδῇ** ἐκβαλεῖν αὐτούς... **[12:34]** ἀνέλαβεν δὲ ὁ λαὸς **τὸ σταῖς πρὸ τοῦ ζυμωθῆναι τὰ φυράματα** αὐτῶν, ἐνδεδεμένα ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὤμων. **[12:35-36]** ...καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς, καὶ **ἐσκύλευσαν** τοὺς Αἰγυπτίους. **[12:37]** ἀπάραντες δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ... εἰς 600.000 πεζῶν, οἱ ἄνδρες, **πλὴν τῆς ἀποσκευῆς**. **[12:38]** καὶ **ἐπίμικτος πολὺς συνανέβη αὐτοῖς**... **[12:39]** καὶ ἔπεψαν τὸ σταῖς, **ὃ ἐξήνεγκαν** ἐξ Αἰγύπτου, **ἐγκρυφίας ἀζύμους·** οὐ γὰρ ἐζυμώθη· ἐξέβαλον γὰρ αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ **οὐκ ἠδυνήθησαν ἐπιμεῖναι, οὐδὲ ἐπισιτισμὸν ἐποίησαν** ἑαυτοῖς εἰς τὴν ὁδόν. **[12:40]** ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἣν κατῴκησαν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ **καὶ ἐν γῇ Χαναάν** (σ.σ. *εξαιρετική διευκρίνιση των Ο΄*) **(VG-)**, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα.**[12:41]** ...πᾶσα ἡ δύναμις Κυρίου... **[12:42]** νυκτός· προφυλακὴ... ἐκείνη ἡ νὺξ αὕτη. **προφυλακὴ** Κυρίῳ ὥστε πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εἶναι εἰς γενεὰς αὐτῶν.

43 Είπε δε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή και [τον] Ααρών: *Αυτός [είναι] ο νόμος του Πάσχα· κανείς αλλογενής δεν θα φάει απ' αυτό·* **44** *και καθένας δούλος αργυρώνητος*[αγορασμένος με ασήμι] *αφού περιτμηθεί, τότε θα φάει απ' αυτό·* **45** *ο ξένος [δε] και ο μισθωτός δεν θα φάνε απ' αυτό.* **46** *Εντός της ίδιας*[αυτή κατ]*οικίας θα φαγωθεί· από το κρέας δεν θα φέρετε έξω της* [κατ]*οικίας, και οστό*[κόκαλο] *δεν θα συντρίψετε απ' αυτό.* **47** *Όλη*[πάσα] *η συναγωγή του Ισραήλ θα το τηρήσει*[κάνει].

48 *Και εάν κάποιος ξένος, που παροικεί μαζί σου, θέλει να κάνει το Πάσχα στον Κύριο, ας περιτμηθούν όλα τα αρσενικά του, και τότε ας πλησιάσει για να κάνει αυτό· και θα είναι όπως ο αυτόχθονας της γης· διότι κανείς απερίτμητος [δεν] θα φάει απ' αυτό.* **49** *Ο ίδιος νόμος θα είναι για τον αυτόχθονα και για τον ξένο που παροικεί ανάμεσά σας.* **50** Και έκαναν πάντες* οι γιοι του Ισραήλ καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή και τον Ααρών· έτσι έκαναν. **51** Και την ίδια εκείνη ημέρα εξάγαγε ο Κύριος τους γιους Ισραήλ από τη γη της Αιγύπτου κατά τα στρατεύματά[τάγματα] τους.

13 **[ΙΓ']** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Καθιέρωσε*[αφιέρωσε] *σε μένα κάθε*[παν] *πρωτότοκο που* [δι]*ανοίγει [κάθε] μήτρα μεταξύ των γιων Ισραήλ, από ανθρώπου μέχρι κτήνους· δικό μου [είναι] αυτό.* **3** Και είπε ο Μωυσής στο λαό: *Διατηρείτε*[έχετε] *στη μνήμη σας αυτή την ημέρα, κατά την οποία εξήλθατε από την Αίγυπτο από οίκο δουλείας· διότι ο Κύριος με κραταιό*[ισχυρό] *χέρι σας εξάγαγε από εκεί· ουδείς θα φάει ένζυμα.* **4** *Σήμερα εξέρχεστε κατά το μήνα Αβίβ.* **5** *Όταν λοιπόν ο Κύριος σε φέρει στη γη των Χαναναίων και των Χετταίων και των Αμορραίων και των Ευαίων και των Ιεβουσαίων, την οποία ορκίσθηκε*[ώμοσε] *προς τους πατέρες σου ότι θα σου δώσει, γη που ρέει*[ρέουσαν] *γάλα και μέλι, τότε θα κάνεις τη λατρεία αυτή σε αυτόν το μήνα.*

6 *Επτά ημέρες θα τρως άζυμα· στην δε 7η ημέρα [θα είναι] γιορτή στον Κύριο.* **7** *Άζυμα θα τρώγετε τις επτά ημέρες· και δεν θα φανεί κοντά*[παρά] *σου ένζυμο ούτε θα φανεί δίπλα*[παρά] *σου προζύμι σε όλα τα όριά σου.* **8** *Και σ' εκείνη την ημέρα θα αναγγείλεις στο γιο σου,* λέγοντας: *[Τούτο γίνεται] για εκείνο, το οποίο ο Κύριος έκανε σ' εμένα, όταν εξήλθα*[βγήκα] *από την Αίγυπτο.* **9** *Και [τούτο] θα 'ναι σε σένα για σημείο*[σημάδι] *πάνω στο χέρι σου και για ενθύμηση μεταξύ των ματιών*[οφθαλμών] *σου, για να είναι ο νόμος του Κυρίου στο στόμα σου· διότι με κραταιό*[ισχυρό] *χέρι σε εξήγαγε ο Κύριος από την Αίγυπτο.* **10** *Θα τηρείς λοιπόν το νόμο τούτο στο καιρό του κάθε χρόνου*[έτος]*.* **11** *Και όταν ο Κύριος σε φέρει στη γη των Χαναναίων, καθώς ορκίσθηκε*[ώμοσε] *σε σένα και στους πατέρες σου, και δώσει αυτή σε σένα,* **12** *τότε θα ξεχωρίσεις για τον Κύριο κάθε τι που* [δι]*ανοίγει μήτρα και κάθε*[παν] *πρωτότοκο των ζώων [σου] όσα έχεις· τα αρσενικά [θα είναι] του Κυρίου.*

13 *Και κάθε*[παν] *πρωτότοκο γαϊδάρου*[όνου] *θα εξαγοράσεις με αρνί· και αν δεν εξαγοράσεις [αυτό], τότε θα το λαιμοτομήσεις*[αποκεφαλίσεις]*· και κάθε* πρωτότοκο ανθρώπου μεταξύ των γιων σου θα εξαγοράζεις.

14 *Και όταν στο μέλλον σε ρωτήσει ο γιος σου, λέγοντας: Τι [σημαίνει] αυτό; θα πεις προς αυτόν: Με*[δια] *κραταιό*[ισχυρό] *χέρι εξάγαγε εμάς ο Κύριος από την Αίγυπτο, από οίκο δουλείας·* **15** *και όταν ο Φαραώ επέμεινε στο να μη μας εξαποστείλει, ο Κύριος θανάτωσε κάθε*[παν] *πρωτότοκο στη γη της Αιγύπτου, από πρωτότοκο ανθρώπου μέχρι πρωτότοκο κτήνους· γι' αυτό θυσιάζω στο Κύριο κάθε* αρσενικό το οποίο [δι]*ανοίγει τη μήτρα, και κάθε* πρωτότοκο των γιων μου εξαγοράζω.

16 *Και [αυτό] θα είναι για σημείο*[σημάδι] *πάνω στο χέρι σου και για προμετωπίδιο*[κορδέλα] *μεταξύ των ματιών*[οφθαλμών] *σου· επειδή με*[διά] *κραταιό*[ισχυρό] *χέρι εξήγαγε εμάς ο Κύριος από την Αίγυπτο.* **17** Όταν δε ο Φαραώ εξαπέστειλε το λαό, ο Θεός δεν οδήγησε αυτούς μέσω[διά] της οδού της γης των Φιλισταίων(# σελ. 19), αν και ήταν η συντομότερη· διότι ο Θεός είπε: *Μήποτε ο λαός αφού δει πόλεμο μεταμεληθεί, και επιστρέψει στην Αίγυπτο.*

18 *Αλλ' ο Θεός περιέφερε το λαό μέσω*[διά] *της οδού της ερήμου προς την Ερυθρά θάλασσα· και ανέβηκαν οι γιοι Ισραήλ απ' τη γη της Αιγύπτου παρατεταγμένοι* [εξοπλισμένοι]*.* **19** *Και έλαβε μαζί του ο Μωυσής τα κόκαλα*[οστά] *του Ιωσήφ· διότι είχε ορκίσει με όρκο τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: Ο Θεός βεβαίως θα σας επισκεφθεί· και θα ανεβάσετε τα κόκαλά*[οστά] *μου από εδώ μαζί σας.* **20** *Και αφού αναχώρησαν από Σοκχώθ, στρατοπέδευσαν στην Εθάμ κοντά*[κατά] *στα άκρα της ερήμου.*

[12:43] Αρ. 9:14 **[12:44]** Γεν. 16:12,13 **[12:45]** Λευ. 22:10 **[12:46]** Αρ. 9:12, Ιωα. 19:35,36 **[12:47]** six. 6,Αρ. 9:13 **[12:48]** Αρ. 9:14 **[12:49]** Αρ. 9:14, 15: 15-16, Γαλ. 3:28 **[12:51]** six. 41, Κεφ. 6:26 **[13:2]** six. 12-15, Κφ. 22:29,30,34:19, Λευ. 27:26, Αρ. 3:13, 8:16,17,18:15,Δευ.15:19, Λου. 2:23 **[13:3]** Κφ. 12:42, Δευτ. 16:3, Κφ. 6:1, Κφ. 12:8 **[13:4]** Κφ. 23:15, 34:18,Δευ. 16:1, Κφ. 3:8, Κφ. 6:8, Κφ. 12:25,26 **[13:6]** Κφ. 12:15,16 **[13:7]** Κφ. 12:19 **[13:8]** six. 14, Κφ. 12:26 **[13:9]** Ιδέ six.16, Κφ.12: 14, Αρ. 15:39, Δευ. 6:8, 11: 18, Παρ. 1:9, Ησ. 49:16, Ιερ. 22:24, Μτ. 23:5 **[13:10]** Κφ. 12:14,24 **[13:12]** six.2, Κφ. 22:29 34:19, Λευ. 27:26, Αρ.8:17,18:15,Δευ. 18:19,Ιεζ. 44:30 **[13:13]** Κφ. 34:20, Αρ. 18:15,16, Αρ. 3:46,47,18:15,15 **[13:14]** Κφ. 12:26,Δευ. 6:20,I.N. 4:6,21, six. 3 **[13:15]** Κφ. 12:29 **[13:16]** six. 9 **[13:17]** Κφ. 14:11,12 Αρ. 14:1-4, Δευ. 17:16 **[13:18]** Κφ. 14:2,Αρ. 33:6 **[13:19]** Γεν. 50:24,I.N.24:32, Πρ. 7:16 **[13:20]** Αρ. 33:6 **[13:21]** Κφ. 14:29,24,40:38, Αρ. 9:15,10:34, 14:14,Δευ.1:33, Νεε. 9:12,Ψλ. 78:14, 94:7,105:39, Ησ. 4:5,1 Κο. 10:1

VG **[12:43]** ...Αυτή είναι η λατρευτική διάταξη του Phase: κανένας αλλογενής δεν θα φάει από αυτό. **[12:44-51]** ...κατά τις στρατιές (turmas) τους...

Ο' **[12:43-44]** καὶ πᾶν **οἰκέτην** τινὸς ἢ ἀργυρώνητον... **[12:45]** **πάροικος** ἢ... **[12:46]** ἐν οἰκίᾳ **μιᾷ βρωθήσεται καὶ οὐκ ἐξοίσετε** ἐκ τῆς οἰκίας τῶν κρεῶν ἔξω καὶ ὀστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ **[12:47-48]** ἐὰν δέ τις προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς **προσήλυτος** ποιῆσαι τὸ πάσχα Κυρίῳ... καὶ τότε προσελεύσεται ποιῆσαι αὐτὸ καὶ ἔσται ὥσπερ καὶ ὁ αὐτόχθων τῆς γῆς πᾶς ἀπερίτμητος οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ **[12:49]** νόμος εἷς ἔσται **τῷ ἐγχωρίῳ καὶ τῷ προσελθόντι προσηλύτῳ** ἐν ὑμῖν **[12:50-51]** ...σὺν **δυνάμει** αὐτῶν **[13:1-2]** **ἁγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον πρωτογενὲς**... **[13:3]** ...οὐ **βρωθήσεται ζύμη** **[13:4]** ἐν γὰρ τῇ σήμερον ὑμεῖς ἐκπορεύεσθε **ἐν μηνὶ τῶν νέων** **[13:5]** ...**καὶ Γεργεσαίων καὶ Φερεζαίων**... (*σ.σ. ἔξοχη απόδοση των 0' σε συσχετισμό με Δευ. 7:1*) **[13:6-8]** ...διὰ τοῦτο ἐποίησεν Κύριος ὁ Θεός μοι ὡς **ἐξεπορευόμην** ἐξ Αἰγύπτου **[13:9]** ...καὶ **μνημόσυνον πρὸ** ὀφθαλμῶν σου... **[13:10]** ...κατὰ **καιροὺς ὡρῶν ἀφ' ἡμερῶν εἰς ἡμέρας** **[13:11-12]** ...καὶ **ἀφελεῖς πᾶν διανοῖγον μήτραν** τὰ ἀρσενικὰ τῷ Κυρίῳ πᾶν διανοῖγον μήτραν **ἐκ τῶν βουκολίων** ἢ ἐν τοῖς κτήνεσίν σου ὅσα ἐὰν γένηταί σοι τὰ ἀρσενικὰ **ἁγιάσεις** τῷ Κυρίῳ **[13:13]** πᾶν διανοῖγον μήτραν ὄνου **ἀλλάξεις** προβάτῳ ἐὰν δὲ μὴ **ἀλλάξῃς λυτρώσῃ** αὐτὸ πᾶν πρωτότοκον ἀνθρώπου τῶν υἱῶν σου λυτρώσῃ **[13:14-15]** ἡνίκα δὲ **ἐσκλήρυνεν Φαραὼ** ἐξαποστεῖλαι ...διὰ τοῦτο ἐγὼ θύω τῷ Κυρίῳ πᾶν διανοῖγον μήτραν... λυτρώσομαι **[13:16]** ...καὶ **ἀσάλευτον** πρὸ ὀφθαλμῶν σου... **[13:17]** ...τῷ λαῷ ἰδόντι πόλεμον καὶ ἀποστρέψῃ εἰς Αἴγυπτον **[13:18]** καὶ **ἐκύκλωσεν** ὁ Θεὸς τὸν λαὸν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν πέμπτη δὲ γενεὰ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου **[13:19]** ...**ἐπισκοπῇ ἐπισκέψεται** ὑμᾶς Κύριος καὶ **συνανοίσετέ** μου τὰ ὀστᾶ ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν **[13:20]** ἐξάραντες δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ Σοκχὼθ... ἐν Ὀθὼμ...

21 Ο δε Κύριος προπορευόταν αυτών, την ημέρα μέσα σε στύλο νεφέλης[σύννεφου], για να τους οδηγεί στην οδό[δρόμο], τη δε νύχτα σε στήλη πύρινη, για να φέγγει σ' αυτούς· ώστε να οδοιπορούν μέρα και νύχτα· **22** δεν απομάκρυνε απ' την όψη[θωριά/ματια] του λαού το στύλο της νεφέλης* την ημέρα, ούτε τη στήλη του πυρός* τη νύχτα.

14 **[ΙΕ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Πες στους γιους Ισραήλ να στραφούν και να στρατοπεδεύσουν απέναντι [της] Πι-αϊρώθ μεταξύ Μιγδώλ και της θάλασσας, αντικριστά [της] Βέελ-σεφών· κατάντικρυ αυτής θα στρατοπεδεύσετε κοντά στη θάλασσα·* **3** *γιατί ο Φαραώ θα πει για τους γιους Ισραήλ: Αυτοί [περι]πλανιώνται μέσα στη γη· τους έχει περικλείσει η έρημος·* **4** *και εγώ θα σκληρύνω τη καρδιά του Φαραώ, ώστε να καταδιώξει πίσω τους· και θα δοξασθώ πάνω στον Φαραώ και πάνω σε όλο[παν] το στράτευμά του· και οι Αιγύπτιοι θα γνωρίσουν ότι εγώ [είμαι] ο Κύριος.* Και έκαναν έτσι. **5** Αναγγέλθηκε δε προς το βασιλιά της Αιγύπτου ότι έφυγε ο λαός· και η καρδιά του Φαραώ και των υπηρετών[θεραπόντων] του μεταβλήθηκε εναντίον[κατά] του λαού και είπαν: *Γιατί κάναμε τούτο, ώστε να εξαποστείλουμε τον Ισραήλ και να μη μας δουλεύει πλέον;*

6 Έζευξε λοιπόν την άμαξα του και παράλαβε το λαό του μαζί του· **7** έλαβε δε 600 [αρμ]άμαξες εκλεκτές, και όλες τις άμαξες της Αιγύπτου, κι αρχηγούς πάνω σε όλα. **8** Και σκλήρυνε [ο] Κύριος την καρδιά Φαραώ [του βασιλιά της Αιγύπτου], και καταδίωξε πίσω απ' τους γιους Ισραήλ· οι δε γιοι Ισραήλ εξέρχονταν δια χειρός υψηλής[(Λ+Χ: θριαμβευτικώς)].

9 Και καταδίωξαν οι Αιγύπτιοι πίσω τους, όλα τ' άλογα[ίπποι], οι άμαξες του Φαραώ, και το ιππικό του, και το στράτευμά του· και τους έφθασαν στρατοπεδευμένους κοντά στη θάλασσα απέναντι [της] Πι-αϊρώθ, αντικριστά [της] Βέελ-σεφών. **10** Και όταν πλησίασε ο Φαραώ, οι γιοι Ισραήλ ύψωσαν τα μάτια[οφθαλμούς] τους, και να[ιδού], οι Αιγύπτιοι ερχόνταν πίσω τους· και φοβήθηκαν πολύ[σφόδρα]· και [ανε]βόησαν οι γιοι Ισραήλ προς τον Κύριο. **11** Και είπαν στον Μωυσή: *Επειδή δεν [υπήρχαν] μνήματα[τάφοι] στην Αίγυπτο, εξάγαγες εμάς για να πεθάνουμε στην έρημο; Γιατί έκανες σε μας αυτό και μας εξάγαγες από την Αίγυπτο;* **12** *δεν [είναι] αυτός ο λόγος τον οποίο σου είπαμε στην Αίγυπτο, λέγοντες: Αφησέ μας και ας δουλεύουμε τους Αιγυπτίους; γιατί καλύτερα [ήταν] σε μας να δουλεύουμε για τους Αιγυπτίους, παρά να πεθάνουμε στην έρημο.*

13 Και είπε ο Μωυσής προς το λαό: *Μην φοβάστε· σταθείτε και βλέπετε τη σωτηρία του Κυρίου, την οποία θα κάνει σε σας σήμερα· διότι τους Αιγυπτίους, τους οποίους είδατε σήμερα, δεν θα δείτε αυτούς (ποτέ) πλέον στον αιώνα·* **14** *ο Κύριος θα πολεμήσει για σάς· σεις δε θα μείνετε ήσυχοι.*

15 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Τι βοάς[κραυγάζεις] προς εμέ; πες προς τους γιους Ισραήλ να [ξε]κινήσουν·* **16** *συ δε ύψωσε τη ράβδο σου και έκτεινε[άπλωσε] το χέρι σου πάνω στη θάλασσα και σχίσε αυτή, και ας διέλθουν οι γιοι Ισραήλ διαμέσου ξηράς στο μέσο της θάλασσας·* **17** *και εγώ, να[ιδού], θα σκληρύνω την καρδιά των Αιγυπτίων, και θα μπουν[εισέλθει] πίσω τους· και θα δοξασθώ πάνω στον Φαραώ και πάνω σ' όλο[παν] το στράτευμά του, επάνω στις αμάξες του και πάνω στο ιππικό του·* **18** *και θα γνωρίσουν οι Αιγύπτιοι ότι εγώ [είμαι] ο Κύριος, όταν δοξασθώ πάνω στον Φαραώ, πάνω στις αμαξές του και πάνω στο ιππικό του.*

19 Τότε ο άγγελος του Θεού, ο προπορευόμενος στο στράτευμα του Ισραήλ, σηκώθηκε και ήλθε πίσω από αυτούς· και ο στύλος της νεφέλης[σύννεφο] σηκώθηκε από μπροστά τους, και στάθηκε πίσω τους· **20** κι ήλθε μεταξύ του στρατού[τεύματος] των Αιγυπτίων και του στρατεύματος του Ισραήλ· και [σ' εκείνους μεν] ήταν νέφος που σκοτείνιαζε[σκοτίζον], [σε τούτους δε] που φώτιζε[φωτίζον] τη νύχτα· ώστε το ένα [στράτευμα] δεν πλησίαζε το άλλο σε όλη τη διάρκεια της νύχτας.

21 Ο δε Μωυσής έκτεινε[άπλωσε] το χέρι του πάνω στη θάλασσα· και έκανε ο Κύριος τη θάλασσα να συρθεί όλη εκείνη τη νύχτα από σφοδρό ανατολικό άνεμο και κατέστησε τη θάλασσα ξηρά, και τα νερά[ύδατα] διαχωρίσθηκαν. **22** Και μπήκαν[εισήλθον] οι γιοι του Ισραήλ στο μέσο της θαλάσσας πάνω σε ξηρά[κατά το ξηρόν], και τα νερά [ύδατα] [ήταν] σε αυτούς τείχος από δεξιά και από αριστερά αυτών. **23** Καταδίωξαν δε [αυτούς] οι Αιγύπτιοι και εισήλθαν κατόπιν αυτών, όλα τα άλογα[ίπποι] του Φαραώ, οι άμαξές του και οι ιππείς του, στο μέσο της θάλασσας.

[14:2] Κφ. 13:18, Αρ. 33:7, Ιερ. 44:1 **[14:3]** Ψλ. 71:11 **[14:4]** Κφ. 4:21,7:3, Κφ. 9:16,six. 17,18,Ρω. 9:17,22, Κφ. 7:5 **[14:5]** Ψλ. 105:25 **[14:6]** Κφ. 15:4- **[14:8]** six. 4, Κφ. 6:1,13:9, Αρ. 33:3 **[14:9]** Κφ. 15:9,I.N. 24:6 **[14:10]** I.N. 24:7, Νεε. 9:9,Ψλ. 34:17,107:6 **[14:11]** Ψλ. 106:7,8 **[14:12]** Κφ. 5:21, 6:9 **[14:13]** 2 Χρ. 20:15,17,Ησ. 41:10, 13-14 **[14:14]** six.25,Δευ. 1:30, 3:22,20:4,I.N. 10:14,42,23:3,2 Χρ. 20:29,Νεε. 4:20,Ησ. 31:4, Ησ. 30:15 **[14:16]** six. 21,26,Κφ. 7:19 **[14:17]** six. 8, Κφ. 7:3, six. 4 **[14:18]** six. 4 **[14:19]** Κφ. 13:21,23:20,32:34,Αρ. 20:16,Ησ. 63:9 **[14:20]** Ιδέ Ησ 8:14,2Κο.4:3 **[14:21]** six.16, Ψλ. 66:6, Κφ. 15:8,I.N. 3:16, 4:23,Νεε. 9:11,Ψλ. 74:13, 106:9, 114:3, Ησ. 63:12 **[14:22]** six. 29, Κεφ. 15:19, Αρ. 33:8,Ψαλ. 66:6, 78:13, Ησ. 63:13,1 Κο. 10:1, Εβ. 11:29, Αββ. 3:10

VC **[13:1-2]** **Αγίασε** για μένα κάθε πρωτότοκο που ανοίγει μήτρα... **[13:3-4]** Σήμερα εξέρχεστε, κατά **τον μήνα των νέων καρπών.** **[13:5]** ...θα τελείς αυτή την ιερή τάξη αυτόν τον μήνα. **[13:6-10]** Θα τηρείς αυτή τη λατρεία στον καθορισμένο χρόνο, από ημέρες σε ημέρες. **[13:11-13]** ...αν όμως δεν το εξαγοράσεις, **θα το θανατώσεις**... θα το εξαγοράζεις με τίμημα. **[13:14-20]** ... **[14:1-3]** ...Στενεύτηκαν μέσα στη γη· τους έκλεισε η έρημος. **[14:4-9]** Και καθώς οι Αιγύπτιοι ακολούθησαν τα ίχνη αυτών που είχαν προπορευθεί... **[14:10-13]** ...σταθείτε και δείτε τα μεγαλεία του Κυρίου που θα κάνει σήμερα... **[14:14]** Ο Κύριος θα πολεμήσει για σας, και εσείς θα σωπάσετε. **[14:15-21]** Και όταν ο Μωυσής άπλωσε το χέρι του επάνω στη θάλασσα, ο Κύριος την απομάκρυνε με σφοδρό και καυτό άνεμο... **[14:22]** ...το νερό ήταν σαν τείχος... **[14:23]** ...μπήκαν πίσω τους...

O' **[13:21]** ὁ δὲ θεὸς **ἡγεῖτο** αὐτῶν... **[13:22]** οὐκ **ἐξέλιπεν**... ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ **[14:1-2]** ...καὶ ἀποστρέψαντες στρατοπεδευσάτωσαν **ἀπέναντι τῆς ἐπαύλέως ἀνὰ μέσον μαγδώλου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς θαλάσσης ἐξ ἐναντίας βεελσεπφων** ἐνώπιον αὐτῶν στρατοπεδεύσεις... **[14:3-6]** ...**τὰ ἅρματα** αὐτοῦ... συναπήγαγεν μεθ' ἑαυτοῦ **[14:7]** ...καὶ **πᾶσαν τὴν ἵππον** τῶν αἰγυπτίων καὶ **τριστάτας** ἐπὶ πάντων **[14:8-9]** ...καὶ εὗροσαν αὐτοὺς **παρεμβεβληκότας παρὰ** τὴν θάλασσαν καὶ πᾶσα **ἡ ἵππος καὶ τὰ ἅρματα** φαραω καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ ἀπέναντι **τῆς ἐπαύλέως** ἐξ ἐναντίας βεελσεπφων **[14:10-12]** οὐ τοῦτο ἦν **τὸ ῥῆμα** ὃ ἐλαλήσαμεν πρὸς σὲ ἐν αἰγύπτῳ λέγοντες πάρες ἡμᾶς ὅπως δουλεύσωμεν τοῖς αἰγυπτίοις **κρεῖσσον** γὰρ ἡμᾶς δουλεύειν τοῖς αἰγυπτίοις ἢ ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ **[14:13]** ...ὃν τρόπον γὰρ ἑωράκατε τοὺς αἰγυπτίους σήμερον οὐ προσθήσεσθε ἔτι ἰδεῖν αὐτοὺς **εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον [14:14]** ...καὶ ὑμεῖς σιγήσετε **[14:15]** ...καὶ **ἀναζευξάτωσαν [14:16]** ...**καὶ ῥῆξον αὐτήν**... **[14:17-19]** ἐξῆρεν δὲ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ὁ προπορευόμενος τῆς **παρεμβολῆς** τῶν υἱῶν ᾽Ισραήλ... **[14:20]** καὶ εἰσῆλθεν ἀνὰ μέσον **τῆς παρεμβολῆς** τῶν αἰγυπτίων ...καὶ ἔστη καὶ ἐγένετο **σκότος καὶ γνόφος** καὶ διῆλθεν ἡ νύξ καὶ οὐ **συνέμιξαν ἀλλήλοις** ὅλην τὴν νύκτα **[14:21]** ...ἐν ἀνέμῳ νότῳ βιαίῳ... καὶ **ἐσχίσθη** τὸ ὕδωρ **[14:22]** ...ἐξ **εὐωνύμων [14:23]** ...πᾶσα **ἡ ἵππος** φαραω καὶ **τὰ ἅρματα** καὶ οἱ ἀναβάται εἰς

24 Και στην πρωινή φυλακή[βάρδια] επέβλεψε ο Κύριος από τη στήλη του πυρός[φωτιάς] και της νεφέλης[συννέφου] πάνω στο στράτευμα των Αιγυπτίων και συντάραξε το στρατό των Αιγυπτίων· **25** και εξέβαλε τους τροχούς των αμαξών [τους], ώστε σύρονταν δύσκολα· και είπαν οι Αιγύπτιοι: *Ας φύγουμε μπροστά από τον Ισραήλ, διότι ο Κύριος πολεμά τους Αιγυπτίους υπέρ αυτών.*

26 Ο δε Κύριος είπε προς τον Μωυσή: *Έκτεινε το χέρι σου πάνω στη θάλασσα, και ας επιστρέψουν τα νερά[ύδατα] πάνω στους Αιγυπτίους, πάνω στις άμαξές τους και πάνω στους ιππείς τους.*

27 Και εξέτεινε[άπλωσε] ο Μωυσής το χέρι του πάνω στη θάλασσα· κι η θάλασσα επανέλαβε την ορμή της περί την αυγή· οι δε Αιγύπτιοι φεύγοντας απάντησαν αυτή· και κατέστρεψε Κύριος τους Αιγυπτίους στο μέσο της θάλασσας· **28** επειδή τα νερά[ύδατα] επιστρέφοντας σκέπασαν τις άμαξες και τους ιππείς[ιππικό], όλο[παν] το στράτευμα του Φαραώ, το οποίο είχε μπεί μέσα από πίσω τους στη θάλασσα· δεν έμεινε ούτε ένας από αυτούς.

29 Οι δε γιοι Ισραήλ πέρασαν δια ξηράς στο μέσο της θάλασσας· και τα νερά[ύδατα] [ήταν] σ' αυτούς τείχος από δεξιά τους και από αριστερά τους. **30** Και έσωσε Κύριος στην ημέρα εκείνη τον Ισραήλ από το χέρι των Αιγυπτίων· και είδε ο Ισραήλ τους Αιγυπτίους νεκρούς πάνω στην ακροθαλασσιά[επί το χείλος της θάλασσας]. **31** Και είδε ο Ισραήλ το μέγα εκείνο έργο, το οποίο έκανε ο Κύριος πάνω στους Αιγυπτίους· και φοβήθηκε ο λαός τον Κύριο, και πίστευσε στον Κύριο, και στον Μωυσή τον υπηρέτη[θεράποντα] του.

15 **[ΙΕ]** ΤΟΤΕ ΕΨΑΛΛΕ ο Μωυσής και οι γιοι Ισραήλ την ωδή[ύμνο] αυτή προς τον Κύριο, και είπαν λέγοντες: *Ας ψάλλω προς τον Κύριο· διότι δοξάσθηκε ένδοξα· το άλογο[ίππον] και τον αναβάτη του, έριξε στη θάλασσα.* **2** *Ο Κύριος [είναι] η δύναμή μου και το άσμά μου, και στάθηκε η σωτηρία μου· αυτός [είναι] Θεός μου και θα δοξάσω αυτόν· Θεός του πατέρα μου, και θα υψώσω αυτόν.* **3** *Ο Κύριος [είναι] δυνατός πολεμιστής· Κύριος το όνομα αυτού.* **4** *Του Φαραώ τις αμάξες και το στράτευμα αυτού έριξε στη θάλασσα· και [οι] εκλεκτοί πολέμαρχοί του καταποντίσθηκαν στην Ερυθρά θάλασσα.* **5** *Οι άβυσσοι σκέπασαν αυτούς· σαν πέτρα καταβυθίσθηκαν στα βάθη.*

6 *Η δεξιά σου, Κύριε, δοξάσθηκε σε δύναμη· η δεξιά σου, Κύριε, σύντριψε τον εχθρό.* **7** *Και με το μέγεθος της υπεροχής σου εξολόθρευσες τους εναντίους σου· εξαπέστειλες την οργή σου και κατέφαγε αυτούς σαν καλαμιά.* **8** *Και με την πνοή του θυμού σου τα νερά[ύδατα] σωρεύθηκαν μαζί· τα κύματα στάθηκαν ως σωρός, οι άβυσσοι πήξανε στο μέσο της θάλασσας.*

9 *Ο εχθρός είπε: Θα καταδιώξω, θα καταφθάσω, θα [δια]μοιρασθώ τα λάφυρα· η ψυχή μου θα χορτασθεί πάνω τους· θα σύρω το ξίφος[μάχαιράν] μου, το χέρι μου θα αφανίσει αυτούς.* **10** *Φύσηξες με τον άνεμό σου [και] η θάλασσα σκέπασε αυτούς· καταβυθίσθηκαν[βούλιαξαν] σαν μόλυβδος στα φοβερά νερά[ύδατα].*

11 *Ποιος[τις] όμοιός σου Κύριε, μεταξύ των θεών; Ποιος όμοιός σου, ένδοξος σε αγιότητα, θαυμαστός σε ύμνους, που ενεργεί τεράστια;* **12** *Εξέτεινες[άπλωσες] τη δεξιά σου, και η γη κατάπιε αυτούς.* **13** *Με το έλεός σου οδήγησες το λαό αυτό, [τον οποίο] λύτρωσες· οδήγησες [αυτόν] με τη δύναμή σου προς την κατοικία της αγιότητάς σου.* **14** *Οι λαοί θα ακούσουν και [θα] φρίξουν· πόνοι θα κατακυριεύσουν τους κατοίκους της Φιλιστίας.* **15** *Τότε θα εκπλαγούν οι ηγεμόνες [του] Εδώμ· τρόμος θα καταλάβει τους άρχοντες του Μωάβ· όλοι[πάντες] οι κάτοικοι της Χαναάν θα διαλυθούν[αναλυθούν].* **16** *Φόβος και τρόμος θα επιπέσει πάνω σε αυτούς· από το μέγεθος του βραχίονός σου θα απολιθωθούν[πετρώσουν], έως ότου [να] περάσει ο λαός σου, Κύριε, έως ότου [να] περάσει*

[14:24] δέ Ψλ. 77:17 **[14:25]** six. 14 **[14:26]** six. 16 **[14:27]** I.N. 4:18, Κφ. 15:1,7, Δευ. 11:4, Νεε. 9:11, Ψλ. 78:53, Εβ. 11:29 **[14:28]** Αβ.3:8,13, Ψλ. 106:11 **[14:29]** six. 22, Ψλ. 77:20,78:52,53 **[14:30]** Ψλ. 106:8,10, Ψλ. 58:10, 59:10 **[14:31]** Κφ. 4:31,19:9, Ψλ. 106:12, Ιω. 2:11, 11:45 **[15:1]** Κρ. 5:1, 2Σα. 22:1, Ψλ. 106:12, six. 21 **[15:2]** Δευ. 10:21, Ψλ. 18:2, 22:3, 59:17,62:6, 109:1, 118:14, 140:7, Ησ. 12:2, Αβ. 3:18, Γεν. 28:21,22, 2Σα. 7:5, Ψλ. 132:5, Κφ. 3:15,16 , 2Σα. 22:47,Ψλ. 99:5, 118:28, Ησ. 25:1 **[15:3]** Ψλ. 24:8, Απ. 19:11, Κφ. 6:3, Ψλ. 83:18 **[15:4]** Κφ. 14:28, Κφ. 14:7 **[15:5]** Κφ. 14:28, Νεε. 9:11 **[15:6]** Ψλ. 118:15-6 **[15:7]** Δευ. 33:26, Ψλ. 9:13, Ησ. 5:24, 47:14 **[15:8]** Κφ. 14:21, 2Σα. 24:16, Ιωβ 4:9, 2Θε. 2:8, Ψλ.78:13, Αβ. 3:10 **[15:9]** Κρ. 5:30, Γεν. 49:27, Ησ. 53:12, Λκ. 11:22 **[15:10]** Κφ. 14:21, Ψλ. 147:28, six.5, Κφ.14:28 **[15:11]** 2Σα. 7:22, 1Βα.8:23, Ψλ. 71:29, 86:8, 89:6,8, Ιερ. 10:6,49:19, Ησ.6:3, Ψλ.77:14 **[15:12]** six.6 **[15:13]** Ψλ. 72:5, I.N.2:9,10 **[15:14]** Ψλ. 48:6 **[15:15]** Δευ. 2:4, Γεν. 36:40, Αρ. 22:3, Αββ. 3:7, I.N.5:1 **[15:16]** Δευ. 2:25, 11:25,I.N. 2:9, 1Σα. 25:37

VG **[14:24-25]** και αναποδογύρισε τους τροχούς των αρμάτων, και αυτά παρασύρονταν προς το βάθος... **[14:26-27]** ...και ο Κύριος τούς τύλιξε μέσα στα κύματα. **[15:1]** Ας ψάλουμε... **[15:2]** Δύναμή μου και ύμνος μου είναι ο Κύριος, και έγινε για μένα σωτηρία... **[15:3]** Ο Κύριος είναι σαν άνδρας πολεμιστής· **Παντοδύναμος** είναι το όνομά του. **[15:4-5]** Τα βάθη έκάλυψαν αυτόν **[15:6-7]** ...και αυτή τους καταβρόχθισε σαν <u>άχυρο</u>. **[16:8]** Και με την πνοή της οργής σου συγκεντρώθηκαν τα νερά· στάθηκε το ρέον κύμα, συγκεντρώθηκαν οι άβυσσοι στο μέσο της θαλάσσης. **[15:9-14]** Άκουσαν οι λαοί και οργίστηκαν· πόνοι κατέλαβαν... **[15:15]** Τότε ταράχθηκαν οι άρχοντες της Εδώμ· τρόμος κατέλαβε... πάγωσαν...

Ο' μέσον τῆς θαλάσσης **[14:24]** ἐγενήθη δὲ ἐν τῇ φυλακῇ **τῇ ἐωθινῇ**... ἐπὶ τὴν **παρεμβολὴν** τῶν αἰγυπτίων ἐν στύλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης καὶ συνετάραξεν **τὴν παρεμβολὴν** τῶν αἰγυπτίων **[14:25]** καὶ **συνέδησεν** τοὺς ἄξονας τῶν ἁρμάτων αὐτῶν καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς **μετὰ βίας** καὶ εἶπαν... **[14:26]** ...καὶ **ἀποκαταστήτω τὸ ὕδωρ καὶ ἐπικαλυψάτω** τοὺς αἰγυπτίους ἐπί τε τὰ ἅρματα καὶ τοὺς ἀναβάτας **[14:27]** ...καὶ ἀπεκατέστη τὸ ὕδωρ πρὸς ἡμέραν ἐπὶ χώρας οἱ δὲ αἰγύπτιοι **ἔφυγον ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἐξετίναξεν** Κύριος τοὺς αἰγυπτίους μέσον τῆς θαλάσσης **[14:28]** καὶ **ἐπαναστραφὲν τὸ ὕδωρ ἐκάλυψεν τὰ ἅρματα** καὶ τοὺς ἀναβάτας καὶ πᾶσαν **τὴν δύναμιν** φαραω τοὺς εἰσπεπορευμένους ὀπίσω αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν... **[14:29]** ...καὶ τεῖχος **ἐξ εὐωνύμων [14:30]** καὶ ἐρρύσατο κύριος τὸν 'Ισραήλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρὸς τῶν αἰγυπτίων καὶ εἶδεν 'Ισραήλ τοὺς αἰγυπτίους τεθνηκότας **παρὰ** τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης **[14:31]** εἶδεν δὲ 'Ισραήλ <u>τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην</u> ἃ ἐποίησεν Κύριος τοῖς αἰγυπτίοις ἐφοβήθη δὲ ὁ λαὸς τὸν Κύριον καὶ ἐπίστευσαν τῷ Θεῷ καὶ μωυσῇ τῷ θεράποντι αὐτοῦ **[15:1]** ...ᾄσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται... **[15:2]** **βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς ἐγένετό μοι** εἰς σωτηρίαν οὗτός μου θεός καὶ δοξάσω αὐτόν θεὸς τοῦ πατρός μου καὶ ὑψώσω αὐτόν **[15:3]** Κύριος **συντρίβων πολέμους** Κύριος ὄνομα αὐτῷ **[15:4]** **ἅρματα** φαραω καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρριψεν εἰς θάλασσαν ἐπιλέκτους ἀναβάτας τριστάτας κατεπόντισεν ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ **[15:5]** **πόντῳ ἐκάλυψεν αὐτούς** κατέδυσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος **[15:6]** ...**ἔθραυσεν** ἐχθρούς **[15:7]** καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης σου **συνέτριψας** τοὺς ὑπεναντίους ἀπέστειλας τὴν ὀργήν σου καὶ κατέφαγεν αὐτοὺς ὡς καλάμην **[15:8]** καὶ διὰ **πνεύματος** τοῦ θυμοῦ σου **διέστη τὸ ὕδωρ ἐπάγη ὡσεὶ τεῖχος τὰ ὕδατα ἐπάγη τὰ κύματα** ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης **[15:9]** εἶπεν ὁ ἐχθρός διώξας καταλήμψομαι **μεριῶ σκῦλα** ἐμπλήσω ψυχήν μου **ἀνελῶ** τῇ μαχαίρῃ μου **κυριεύσει** ἡ χείρ μου **[15:10]** **ἀπέστειλας τὸ πνεῦμά σου** ἐκάλυψεν αὐτοὺς θάλασσα ἔδυσαν ὡσεὶ μόλιβος ἐν ὕδατι **σφοδρῷ [15:11]** ...δεδοξασμένος ἐν ἁγίοις θαυμαστὸς ἐν δόξαις ποιῶν <u>τέρατα</u> **[15:12-13]** ...λαόν σου τοῦτον ὃν ἐλυτρώσω <u>παρεκάλεσας</u> τῇ ἰσχύι σου εἰς κατάλυμα ἁγιόν σου **[15:14]** ἤκουσαν ἔθνη καὶ **ὠργίσθησαν** ὠδῖνες ἔλαβον κατοικοῦντας **Φυλιστίμ [15:15]** τότε **ἔσπευσαν** ἡγεμόνες Εδωμ καὶ ἄρχοντες μωαβιτῶν ἔλαβεν αὐτοὺς τρόμος **ἐτάκησαν** πάντες οἱ κατοικοῦντες... **[15:16]** ἐπιπέσοι ἐπ' αὐτοὺς...

ο λαός αυτός, [τον οποίο] απέκτησες. **17** *Θα εισάγεις αυτούς και [θα] φυτεύσεις αυτούς στο βουνό*[όρος] *της κληρονομιάς σου, τον τόπο, Κύριε, [τον οποίο] ετοίμασες για κατοικία σου, το αγιαστήριο, Κύριε, [το οποίο] τα χέρια σου έστησαν.*

18 *Ο Κύριος θα βασιλεύει στους αιώνες των αιώνων.* **19** *Επειδή εισήλθαν*[μπήκαν] *τα άλογα*[ίπποι] *του Φαραώ στη θάλασσα μαζί με τις άμαξές του και τους ιππείς του, και ο Κύριος έστρεψε πάνω τους τα νερά*[ύδατα] *της θάλασσας· ενώ οι γιοι Ισραήλ πέρασαν δια*[μέσω] *ξηράς στο μέσο της θάλασσας.*

20 Μαριάμ δε η προφήτισσα, η αδελφή του Ααρών έλαβε το τύμπανο[ντέφι] στο χέρι της και όλες οι γυναίκες βγήκαν[εξήλθον] πίσω της μετά τυμπάνων και χορών. **21** Και η Μαριάμ ανταποκρινόταν προς αυτούς, λέγοντας: *Ψάλλετε στον Κύριο· διότι δοξάσθηκε μέσα σε δόξα*[ένδοξα]*. το άλογο*[ίππον] *και τον αναβάτη του, έριξε στη θάλασσα.*

22 Τότε σήκωσε ο Μωυσής τους Ισραηλίτες από την Ερυθρά θάλασσα, και βγήκαν στην έρημο Σούρ· και περπατούσαν τρεις ημέρες στην έρημο και δεν εύρισκαν νερό[ύδωρ]. **23** Και από εκεί ήλθαν στην Μερρά· δεν μπορούσαν όμως να πιουν από τα νερά[υδάτων] της Μερράς, διότι ήταν πικρά· γι' αυτό και [επ]ονομάσθηκαν [II]*Μερρά*. **24** Και γόγγυζε ο λαός κατά του Μωυσή, λέγοντας: *Τι θα πιούμε*;

25 Ο δε [Μωυσής] βόησε προς τον Κύριο· και έδειξε σ' αυτόν ο Κύριος [ένα] ξύλο, [το οποίο] όταν έριξε στα νερά, τα ύδατα* γλυκάθηκαν. Εκεί έδωσε σ' αυτούς παραγγελία και διάταγμα, και εκεί δοκίμασε αυτούς.

26 Και είπε: *Εάν ακούσεις με επιμέλεια την φωνή Κυρίου του Θεού σου και πράττεις το αρεστό στα μάτια*[οφθαλμούς] *του και δώσεις ακρόαση στις εντολές του και φυλάξεις όλα*[πάντα] *τα προστάγματα αυτού, δεν θα* [επι]*φέρει πάνω σου κανένα απ' τα νοσήματα, τα οποία* [επ]*έφερε κατά των Αιγυπτίων· διότι εγώ [είμαι] ο Κύριος ο θεραπεύων σε.*

27 Έπειτα ήλθαν στα Αιλείμ, όπου [ήταν] δώδεκα πηγές υδάτινες και εβδομήντα δέντρα φοινίκων· και εκεί στρατοπέδευσαν κοντά στα ύδατα[νερά].

16 **[ΙΣΤ]** ΣΗΚΩΘΗΚΑΝ ΔΕ από Αιλείμ· και ήλθε όλη[πάσα] η συναγωγή των γιων Ισραήλ στην έρημο Σιν, την [ανα]μεταξύ Αιλείμ και Σινά, τη 15[η] ημέρα του 2[ου] μήνα αφού εξήλθαν από τη γη της Αιγύπτου. **2** Και γόγγυζε όλη[πάσα] η συναγωγή των γιων Ισραήλ κατά του Μωυσή και κατά του Ααρών στην έρημο. **3** Και είπαν προς αυτούς οι γιοι Ισραήλ: *Είθε*[Μακάρι] *να πεθαίναμε από το χέρι του Κυρίου στη γη της Αιγύπτου, όταν καθόμαστε κοντά*[πλησίον] *στα καζάνια*[λεβήτων] *με το κρέας [και] όταν τρώγαμε ψωμί*[άρτον] *μέχρι χορτασμού· διότι εξαγάγατε*[έξοδος] *εμάς στην έρημο αυτή, για να θανατώσετε με την πείνα όλη αυτή τη συναγωγή.*

4 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Κοίτα*[ιδού]*, θα βρέξω σε σας ψωμί*[άρτον] *απ' τον ουρανό· και θα εξέρχεται ο λαός και θα συνάγει κάθε μέρα τ' αναγκαίο της ημέρας, για να δοκιμάσω αυτούς, αν θέλουν να περπατούν στο νόμο μου ή όχι·* **5** *την δε έκτη ημέρα ας ετοιμάζουν εκείνο το οποίο θα φέρνουν μέσα*[εισαγάγει]*, και ας είναι διπλάσιο του όσο συνάγουν κάθε ημέρα.*

6 Και είπαν ο Μωυσής και ο Ααρών προς όλους[πάντας] τους γιους Ισραήλ: *Το βραδυνό*[εσπέρας] *θα γνωρίσετε ότι ο Κύριος σας εξάγαγε από τη γη της Αιγύπτου·* **7** *και το πρωί θα δείτε τη δόξα του Κυρίου, γιατί άκουσε τους γογγυσμούς σας εναντίον του Κυρίου· επειδή εμείς τι [είμαστε], ώστε [να] γογγύζετε εναντίον μας;*

8 Και είπε ο Μωυσής: *[Αυτό θα γίνει], όταν ο Κύριος δώσει σε σάς το βράδυ* κρέας να φάτε και το πρωί ψωμί*[άρτον] σε χορτασμό· επειδή άκουσε [ο] Κύριος τους γογγυσμούς σας τους οποίους γογγύζετε εναντίον του· και τι είμαστε εμείς; οι γογγυσμοί σας δεν [είναι] εναντίον μας, αλλά κατά του Κυρίου.*

9 Και είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών: *Πες προς όλη τη συναγωγή των γιων Ισραήλ: Πλησιάστε μπροστά στον Κύριο· διότι άκουσε τους γογγυσμούς σας.* **10** Και ενώ λαλούσε ο Ααρών προς όλη[πάσαν] τη συναγωγή των γιων Ισραήλ, έστρεψαν το πρόσωπο προς την έρημο, και να[ιδού], η δόξα του Κυρίου φάνηκε μέσα[εν] στο σύννεφο[νεφέλη]. **11** Και μίλησε Κύριος προς το Μωυσή, λέγοντας: **12** *Άκουσα τους γογγυσμούς των γιων Ισραήλ· μίλησε προς αυτούς, λέγοντας: το βράδυ*[εσπέρας] *θα φάγετε*

[15:16] Κφ. 19:5, Δευ. 32:9, 2Σα. 7:23, Ψλ.74:2, Ησ. 43:1,3, 51:10, Ιερ. 31:11, Τιτ. 2:14, 1Πε. 2:9, 2Πε. 2:1 **[15:17]** Ψλ. 44:2, 80:2, Ψλ. 78:54 **[15:18]** Ψλ. 10:16, 29:10, 146:10, Ησ. 57:15 **[15:19]** Κφ. 14:23, Παρ. 21:31, Κφ. 14:28 **[15:20]** Κρ. 4:7, 1Σα. 10:5, Αρ. 26:59, 1Σα. 18:6, Κρ. 11:34, 21:21, 2Σα. 6:16, Ψλ. 68:11, 25, 149:3, 150:4 **[15:21]** 1Σα. 18:7, six. 1 **[15:22]** Γεν. 16:7, 25:18 **[15:23]** Αρ. 33:8 [II]**Πικρία** **[15:24]** Κφ. 16:2, 17:3 **[15:25]** Κφ. 14:10,17:4, Ψλ. 50:15, 2Βα. 2:21, 4:41, I.N. 24:25, Κφ. 16:4, Δευ. 8:2,16, Κρ. 2:22, 3:1,4, Ψλ. 66:10, 81:7 **[15:26]** Δευ. 7:12,15, Δευ. 28:27, 60, Κφ. 23:25,Ψλ. 41:3, 103:3, 147:3 **[15:27]** Αρ. 33:9 **[16:1]** Αρ. 33:10, Ιεζ. 30:15 **[16:2]** Κφ.15:24, Ψλ. 106:25, 1Κο. 10:10 **[16:3]** Θρ.4:9, Αρ. 11:4 **[16:4]** Ψλ. 78:24, 105:40, Ιωα. 6:31, 1Κο. 10:3, Κφ. 15:25, Δευ. 8:2,16 **[16:5]** Ιδέ six. 22, Λευ. 25:21 **[16:6]** Ιδέ six. 12,13, Κφ. 6:7, Αρ. 16:28-30 **[16:7]** Ιδέ six. 10, Ησ. 35:2, 40:5, Ιωα. 11:4.40, Αρ.16:11 **[16:8]** Ιδέ 1Σα. 8:7, Λου. 10:16, Ρω. 13:2 **[16:9]** Απ. 16:16 **[16:10]** six. 7, Κφ. 13:21, Αρ. 16:19, 1Βα. 8:10 **[16:12]** six. 8, six. 6, six. 7

VG **[15:16-21]** .Και εκείνη προέψαλλε προς αυτές λέγοντας... **[15:22-23]** ...Μαρά... και έδωσε στον τόπο κατάλληλο όνομα, ονομάζοντάς τον Μαρά, δηλαδή πικρία. **[15:24-25]** ...και του έδειξε ένα δέντρο/ξύλο... Εκεί ο Κύριος τού έθεσε προστάγματα και κρίσεις, και εκεί τον δοκίμασε, **[15:26-27]**

o' ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ λαός σου οὗτος ὃν ἐκτήσω **[15:17]** εἰσαγαγὼν **καταφύτευσον** αὐτοὺς εἰς ὄρος κληρονομίας σου εἰς ἕτοιμον κατοικητήριόν σου, ὃ κατειργάσω Κύριε, ἁγίασμα, Κύριε, ὃ ἡτοίμασαν αἱ χεῖρές σου **[15:18]** ...**καὶ ἔτι** **[15:19]** ὅτι εἰσῆλθεν ἵππος Φαραὼ σὺν ἅρμασιν καὶ ἀναβάταις εἰς θάλασσαν καὶ **ἐπήγαγεν** ἐπ' αὐτοὺς κύριος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης... **[15:20-21]** **ἐξῆρχεν** δὲ αὐτῶν Μαριὰμ λέγουσα ᾄσωμεν τῷ Κυρίῳ... **[15:22]** ... **[15:23]** ἦλθον δὲ εἰς Μερρᾶ καὶ οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ἐκ Μερρᾶς, πικρὸν γὰρ ἦν· διὰ τοῦτο ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου **Πικρία**. **[15:24-25]** ἐβόησεν δὲ Μωυσῆς πρὸς Κύριον καὶ ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος ξύλον καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ **δικαιώματα καὶ κρίσεις καὶ ἐκεῖ ἐπείρασεν** αὐτὸν **[15:26]** καὶ εἶπεν ἐὰν **ἀκοῇ ἀκούσῃς** τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ Θεοῦ σου καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐναντίον αὐτοῦ ποιήσῃς καὶ **ἐνωτίσῃ** ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ φυλάξῃς πάντα **τὰ δικαιώματα** αὐτοῦ πᾶσαν νόσον ἣν ἐπήγαγον τοῖς αἰγυπτίοις οὐκ ἐπάξω ἐπὶ σέ ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος **ὁ ἰώμενός** σε **[15:27]** καὶ ἦλθοσαν εἰς αιλιμ καὶ ἦσαν ἐκεῖ δώδεκα πηγαὶ ὑδάτων καὶ ἑβδομήκοντα στελέχη φοινίκων παρενέβαλον δὲ ἐκεῖ παρὰ τὰ ὕδατα **[16:1]** ἀπῆραν δὲ ἐξ Αἰλεὶμ... **[16:2]** διεγόγγυζεν ...ἐπὶ Μωυσῆν... **[16:3]** ...ὄφελον ἀπεθάνομεν πληγέντες ὑπὸ Κυρίου ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ὅταν ἐκαθίσαμεν ἐπὶ τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν καὶ ἠσθίομεν ἄρτους εἰς πλησμονήν ὅτι ἐξηγάγετε ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρημον ταύτην ἀποκτεῖναι πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ταύτην **ἐν λιμῷ** **[16:4]** ...τὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὅπως **πειράσω** αὐτοὺς εἰ πορεύσονται τῷ νόμῳ μου ἢ οὔ **[16:5-6]** ...πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραήλ... **[16:7]** ...τί ἐσμεν ὅτι διαγογγύζετε καθ' ἡμῶν **[16:8]** ...τὸ πρωὶ εἰς πλησμονὴν διὰ τὸ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν... **[16:9-10]** ...**ἐπεστράφησαν** εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἡ δόξα Κυρίου ὤφθη ἐν νεφέλῃ **[16:11-12]** **πλησθήσεσθε**...

κρέας, και το πρωί θα χορτάσετε από ψωμιά[άρτων]*, και θα γνωρίσετε ότι εγώ* [είμαι] *Κύριος ο Θεός σας.*

13 Και το βράδυ[εσπέρας] ανέβηκαν ορτύκια και σκέπασαν το στρατόπεδο· και το πρωί παντού πάνω στα τριγύρω του στρατοπέδου εμφανίσθηκε [ένα] στρώμα δροσιάς. **14** Και αφού το στρώμα της δροσιάς ανέβηκε-[εξατμίσθηκε], δες[ιδού], πάνω στο πρόσωπο της ερήμου [ήταν] κάτι λεπτό στρογγύλο, λεπτό σαν πάχνη πάνω στη γη. **15** Και όταν είδαν οι γιοι Ισραήλ, είπαν ο ένας στον άλλο[προς αλλήλους]: *Τι [είναι] αυτό*; διότι δεν ήξεραν τι ήταν.

Και ο Μωυσής είπε προς αυτούς: *Αυτός [είναι] ο άρτος, τον οποίο ο Κύριος σας δίνει για να φάτε·* **16** *αυτός [είναι] ο λόγος τον οποίο πρόσταξε ο Κύριος, Συνάξετε από αυτό ο καθένας όσο χρειάζεται για να φάει, ένα γομόρ κατά κεφαλή, κατά τον αριθμό των ψυχών σας· λάβετε ο καθένας για τους ομόσκηνους αυτού.*

17 Και έκαναν έτσι οι γιοι Ισραήλ, και συνήγαγαν άλλος πολύ και άλλος λίγο. **18** Και όταν μέτρησαν με το γομόρ, όποιος είχε συνάξει πολύ, δεν λάμβανε περισσότερο· και όποιος είχε συνάξει λίγο, δεν λάμβανε λιγότερο· ο καθένας λάμβανε όσο χρειαζόταν σε αυτόν για τροφή[μελόπιτα]. **19** Είπε δε προς αυτούς ο Μωυσής: *Ας μην αφήνει από το δικό του κανένας υπόλοιπο έως [το] πρωί*. **20** Πλην δεν υπάκουσαν στον Μωυσή· αλλά άφησαν μερικοί υπόλοιπο απ' αυτό μέχρι το πρωί, και γέννησε σκουλήκια και βρώμισε· και θύμωσε εναντίον τους ο Μωυσής. **21** Και συγκέντρωναν[συνήγον] αυτό κάθε πρωί, ο καθένας όσο χρειαζόταν για τροφή του· και όταν ο ήλιος θέρμαινε, διαλυόταν[έλιωνε].

22 Την δε έκτη ημέρα συγκέντρωναν* διπλάσια τροφή, δύο γομόρ για τον καθένα· και ήλθαν όλοι οι άρχοντες της συναγωγής και ανάγγειλαν [αυτό] στον Μωυσή. **23** Ο δε είπε προς αυτούς: *Αυτό [είναι εκείνο] το οποίο είπε*[λάλησε] *Κύριος· Αύριο [είναι] Σάββατο, ανάπαυση αγία στον Κύριο· ψήσετε ό,τι έχετε να ψήσετε και βράσετε ό,τι έχετε να βράσετε· και όλο*[παν] *το περίσσευμα αποταμιεύσετε για τους εαυτούς σας για να [το] φυλάσετε ως [το] πρωί.*

24 Και αποταμίευσαν αυτό ως το πρωί, καθώς πρόσταξε ο Μωυσής· και δεν βρώμισε ούτε έγινε[γεννήθηκε] σκουλήκι μέσα σε αυτό. **25** Και είπε ο Μωυσής: *Φάτε αυτό σήμερα· γιατί σήμερα [είναι] Σάββατο στον Κύριο· σήμερα δεν θα βρείτε αυτό στην πεδιάδα·* **26** *έξι ημέρες θα συνάγετε αυτό· στην εβδόμη όμως ημέρα, το Σάββατο, σε αυτή δεν θα βρίσκεται.* **27** Μερικοί δε από το λαό βγήκαν[εξήλθον] την 7η ημέρα για να συνάξουν, πλην δεν βρήκαν. **28** Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Έως πότε δεν θέλετε να φυλάσσετε τις εντολές μου και τους νόμους μου*; **29** *δείτε ότι ο Κύριος έδωσε σε σας το Σάββατο, γι' αυτό την έκτη ημέρα σας δίνει ψωμί*[άρτον] *δύο ημερών· καθίστε ο καθένας στο τόπο του· ας μη εξέρχεται μηδένας από το τόπο αυτού την εβδόμη ημέρα.*

30 Και έκανε κατάπαυση ο λαός την 7η ημέρα. **31** Και [απο]κάλεσε ο οίκος του Ισραήλ το όνομα αυτού Μάν[α]· ήταν δε όμοιο με σπόρο κορίανδρου λευκού· και η γεύση αυτού [ήταν σαν] πλακούντιο[πίτα] με μέλι. **32** Και είπε ο Μωυσής: *Αυτός [είναι] ο λόγος το οποίο πρόσταξε ο Κύριος· Γεμίστε απ' αυτό*[μελόπιτα] *ένα γομόρ, για να* [δια]*φυλάσσεται στις γενιές σας, για να βλέπουν τον άρτο με τον οποίο έθρεψα εσάς στην έρημο, αφού σας εξάγαγα από τη γη της Αιγύπτου.*

33 Κι είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών: *Λάβε μια στάμνα, και βάλε μέσα σ' αυτή ένα γομόρ πλήρες από μάννα, και θέσε αυτή μπροστά στον Κύριο, για να φυλάσσεται στις γενεές σας*. **34** Και τοποθέτησε αυτή ο Ααρών μπροστά στο Μαρτύριο, γιά να φυλάσσεται, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **35** Και έτρωγαν οι γιοι Ισραήλ το μάννα 40 χρόνια[ετη], έως ότου ήλθαν σε κατοικημένη γη· έτρωγαν το μάννα, έως ότου ήλθαν στα όρια της γης Χαναάν. **36** Το δε γομόρ είναι το [ένα] δέκατο του εφά [περ. 2,2 λίτρα].

17 **[ΙΖ]** ΚΑΙ ΣΗΚΩΘΗΚΕ όλη η συναγωγή των γιων Ισραήλ από την έρημο Σιν, ακολουθώντας τις οδοιπορείες τους κατά την προσταγή του Κυρίου, και στρατοπέδευσαν στην Ραφιδείν· όπου δεν [ήταν] νερό[ύδωρ] για να πιει ο λαός. **2** Και λοιδορούσε [χλεύαζε] ο λαός κατά του Μωυσή, λέγοντες: *Δώσε μας νερό*[ύδωρ] *για να πιούμε.* Και είπε προς αυτούς ο Μωυσής: *Γιατί λοιδορείτε* εναντίον μου; γιατί πειράζετε τον Κύριο;* **3** Και δίψασε ο λαός εκεί για νερό[ύδωρ]· και γόγγυζε ο λαός κατά του Μωυσή, λέγοντες: *Γιατί αυτό; ανέβασες εμάς από την Αίγυπτο, για να μας θανατώσεις με τη δίψα και τα παιδιά μας και τα κτήνη μας;* **4** Και βόησε [έκραξε] ο Μωυσής προς τον Κύριο, λέγοντας: *Τι να κάνω σε τούτο τον λαό; λίγο λείπει να με λιθοβολήσουν.*

[16:13] Αρ. 11:31, Ψλ. 78:27,28, 105:40, Αρ. 11:9 **[16:14]** Αρ. 11:7, Δευ. 8:3, Νεε. 9:15 Ψλ. 78:24, 105:40 **[16:15]** Ιωα. 6:31,49,58, 1Κο. 10:3 **[16:16]** six. 36 **[16:18]** 2Κο. 8:15 **[16:23]** Γεν. 2:3, Κφ. 20:8, 31:15, 35:3, Λευ. 23:3 **[16:24]** six. 20 **[16:26]** Κφ. 20:9,10 **[16:28]** 2Βα. 17:14, Ψλ. 78:10, 22, 106:13 **[16:31]** Αρ. 11:7,8 **[16:33]** Εβ. 9:4 **[16:34]** Κφ. 25:16, 21, 40:20, Αρ. 17:10, Δευ. 10:5,1Βα. 8:9 **[16:35]** Αρ. 33:38, Δευ. 8:2,3, Νεε. 9:20,21, Ιωα. 6:31,49, I.N. 5:12, Νεε. 9:15 **[17:1]** Κφ. 16:1, Αρ. 33:12, 14 **[17:2]** Αρ. 20:3,4, Δευ. 6:16, Ψλ. 78:18, 41, Ησ. 7:12, Μτ. 4:7, 1Κο. 10:9 **[17:3]** Κφ. 16:2 **[17:4]** Κφ. 14:15, 1Σα. 30:6, Ιωα. 8:59, 10:31

VG **[16:1-14]** Και όταν σκέπασε **το πρόσωπο της γης, φάνηκε στην έρημο κάτι λεπτό και σαν κοπανισμένο με γουδοχέρι, όμοιο με πάχνη επάνω στο έδαφος.** **[16:15-20]** ...και άρχισε να γεμίζει σκουλήκια και σάπισε... **[16:21]** ...και όταν ζεσταινόταν ο ήλιος, έλιωνε. **[16:22-31]** ...του Μαν· ήταν σαν λευκός σπόρος κορίανδρου, και η γεύση του σαν λεπτό αλεύρι *(σιμιδάλι)* με μέλι. **[16:32-36]** ... **[17:1-4]** ...Λίγο ακόμη...

Ο' **[16:13]** ἐγένετο δὲ ἑσπέρα καὶ ἀνέβη **ὀρτυγομήτρα** καὶ ἐκάλυψεν τὴν παρεμβολήν τὸ πρωὶ ἐγένετο καταπαυομένης τῆς δρόσου κύκλῳ **τῆς παρεμβολῆς** **[16:14]** ...ὡσεὶ **πάγος**... **[16:15]** ...**οὐ γὰρ ᾔδεισαν τί ἦν**... **[16:16]** τοῦτο **τὸ ῥῆμα** ὃ συνέταξεν Κύριος· συναγάγετε ἀπ' αὐτοῦ ἕκαστος **εἰς τοὺς καθήκοντας** γομορ κατὰ κεφαλὴν κατὰ ἀριθμὸν ψυχῶν ὑμῶν ἕκαστος σὺν τοῖς **συσκηνίοις** ὑμῶν συλλέξατε **[16:17-18]** ...ἕκαστος **εἰς τοὺς καθήκοντας** παρ' ἑαυτῷ συνέλεξαν **[16:19-20]** ...καὶ **ἐπώζεσεν καὶ ἐπικράνθη** ἐπ' αὐτοῖς Μωυσῆς **[16:21]** ...ἕκαστος τὸ καθῆκον αὐτῷ ἡνίκα δὲ **διεθέρμαινεν** ὁ ἥλιος ἐτήκετο **[16:22]** ...**συνέλεξαν τὰ δέοντα διπλᾶ** δύο γομὸρ τῷ ἑνί· εἰσήλθοσαν δὲ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς καὶ ἀνήγγειλαν Μωυσεῖ **[16:23]** ...**τὸ ῥῆμά** ἐστιν... σάββατα ἀνάπαυσις ἁγία... ὅσα ἐὰν **πέσσητε πέσσετε** καὶ ὅσα ἐὰν ἕψητε ἕψετε καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον καταλίπετε αὐτὸ εἰς ἀποθήκην εἰς τὸ πρωί **[16:24]** καὶ **κατελίποσαν** ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωὶ καθάπερ **συνέταξεν** αὐτοῖς Μωυσῆς καὶ οὐκ **ἐπώζεσεν** οὐδὲ σκώληξ ἐγένετο ἐν αὐτῷ **[16:25-28]** ...καὶ **τὸν νόμον** μου **[16:29]** ...τὰ σάββατα... **[16:30]** καὶ **ἐσαββάτισεν ὁ λαὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ** **[16:31]** ...ἦν δὲ **ὡς σπέρμα κορίου λευκόν τὸ δὲ γεῦμα αὐτοῦ ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι** **[16:32]** ...τοῦτο **τὸ ῥῆμα** ὃ συνέταξεν Κύριος πλήσατε τὸ γομὸρ τοῦ μαν... **[16:33]** ...λαβὲ στάμνον **χρυσοῦν**(VG-) ἕνα... **[16:34]** ...εἰς διατήρησιν **[16:35]** ...ἕως ἦλθον εἰς γῆν οἰκουμένην τὸ μαν ἐφάγοσαν ἕως παρεγένοντο εἰς μέρος **τῆς Φοινίκης** (σ.σ. *ιστορική ανακρίβεια των 70*) **[16:36]** ...τῶν **τριῶν μέτρων ἦν** **[17:1]** καὶ ἀπῆρεν πᾶσα... κατὰ **παρεμβολὰς** αὐτῶν διὰ **ῥήματος** Κυρίου καὶ **παρενεβάλοσαν** Ραφιδείν· οὐκ ἦν δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν. **[17:2-4]** ...ἔτι μικρὸν καὶ καταλιθοβολήσουσίν με.

5 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Διάβα μπροστά από το λαό, και λάβε μαζί σου τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ· και τη ράβδο σου, με την οποία κτύπησες το ποταμό, λάβε στο χέρι σου και πήγαινε·* **6** *ορίστε* ιδού*, εγώ θα σταθώ εκεί μπροστά σου πάνω στην πέτρα στο Χωρήβ, και θα χτυπήσεις την πέτρα και θα εξέλθει νερό*ύδωρ *απ' αυτή για να πιει ο λαός.* Και έκαμε έτσι ο Μωυσής μπροστά στους πρεσβυτέρους του Ισραήλ. **7** Και κάλεσε τ' όνομα του τόπου ΙΙ*Μασσά*, και ΙΙ*Μεριβά*, για τη λοιδορίαχλευασμό των [γιων] Ισραήλ, και διότι πείραξαν τον Κύριο, λέγοντες: *Είναι ο Κύριος μεταξύ μας ή όχι*; **8** Τότε ήλθε ο Αμαλήκ και πολέμησε με τον Ισραήλ στη Ραφιδείν. **9** Και είπε ο Μωυσής προς τον Ιησού: *Έκλεξε σε μας άντρες και αφού βγεις*εξελθών *πολέμησε με τον Αμαλήκ· αύριο εγώ θα σταθώ πάνω στην κορυφή του βουνού, κρατώντας στο χέρι μου τη ράβδο του Θεού.*

10 Και έπραξε ο Ιησούς καθώς είπε προς αυτόν ο Μωυσής και πολέμησε με τον Αμαλήκ· ο δε Μωυσής, ο Ααρών και ο Ωρ ανέβηκαν πάνω στην κορυφή του βουνού. **11** Και οπότε ο Μωυσής ύψωνε το χέρι του, νικούσε ο Ισραήλ· όποτε δε κατέβαζε το χέρι του, νικούσε ο Αμαλήκ. **12** Τα χέρια δε του Μωυσή βάρυναν· ως εκ τούτου πήραν ένα λίθο, τον έθεσαν από κάτω του και κάθισε πάνω του· ο δε Ααρών και ο Ωρ, ο ένας από το ένα μέρος και ο άλλος από το άλλο, υποστήριζαν τα χέρια του· και τα χέρια του έμεναν στηριγμένα μέχρι [τη] δύση [του] ήλιου.

13 Και κατέστρεψε ο Ιησούς τον Αμαλήκ και το λαό του, με τη κόψη του ξίφουςσπαθιού/εν στόματι μαχαίρας. **14** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Γράψε αυτό σε βιβλίο προς μνημόσυνο*ανάμνηση*, και παράδωσε [αυτό] στα αυτιά*ώτα *του Ιησού· διότι θα εξαλείψω εξάπαντος τη μνήμη του Αμαλήκ κάτω από τον ουρανό*. **15** Και οικοδόμησε [εκεί] ο Μωυσής θυσιαστήριο και απο*κάλεσε το όνομα αυτού ΙΙ*Ιεοβά-Νισσί*· **16** και είπε, Επειδή χέρι [υψώθηκε] κατά του θρόνου του Κυρίου, [θα είναι] πόλεμος του Κυρίου προς τον Αμαλήκ από γενεά σε γενεά.

18 **[ΙΗ]** ΑΚΟΥΣΕ ΔΕ ο Ιοθόρ, ο ιερέας της Μαδιάμ, ο πεθερός του Μωυσή, πάντα όσα έκανε ο Θεός στον Μωυσή και στον Ισραήλ το λαό του, ότι εξάγαγε ο Κύριος τον Ισραήλ από την Αίγυπτο. **2** Και έλαβε ο Ιοθόρ, ο πεθερός του Μωυσή, [τη] Σεπφώρα τη γυναίκα του Μωυσή, την οποία είχε στείλει πίσω, **3** και τους δύο γιους της, από τους οποίους του ενός το όνομα [ήταν] ΙΙ*Γηρσώμ*, *Διότι πάροικος, είπε, στάθηκα σε ξένη γη·* **4** του δε άλλου το όνομα [ήταν] ΙΙ*Ελιέζερ*, *Διότι ο Θεός, [είπε], του πατέρα μου [στάθηκε] βοηθός μου και με έσωσε από το μαχαίρι*ξίφος *του Φαραώ·* **5** και ήλθε ο Ιοθόρ ο πεθερός του Μωυσή προς τον Μωυσή μαζί με τους γιους του και με τη γυναίκα του στην έρημο, όπου ήταν στρατοπεδευμένος στο βουνό*όρος του Θεού· **6** και ανάγγειλε στον Μωυσή: *Εγώ Ιοθόρ ο πεθερός σου έρχομαι προς εσέ και η γυναίκα σου και οι δύο γιοι της μαζί της.*

7 Και εξήλθε ο Μωυσής σε συνάντηση του πεθερού του και προσκύνησε [αυτόν] και φίλησε αυτόν· και ρώτησαν ο ένας τον άλλο περί της υγείας [τους], και εισήλθαν στη σκηνή. **8** Και διηγήθηκε ο Μωυσής στον πεθερό του πάντα όσα ο Κύριος έκανε στον Φαραώ και στους Αιγυπτίους υπέρ*για χάρη του Ισραήλ, και όλα τα δεινά*μόχθους/απρόσμενα γεγονότα τα οποία συνέβησαν σε αυτούς στο δρόμο*καθ' οδόν, και ελευθέρωσε αυτούς ο Κύριος.

9 Υπερχάρηκε δε ο Ιοθόρ για όλα τα αγαθά όσα ο Κύριος έκανε στον Ισραήλ, τον οποίο ελευθέρωσε από το χέρι των Αιγυπτίων. **10** Και είπε ο Ιοθόρ: *Ευλογητός [ο] Κύριος, ο οποίος σας ελευθέρωσε από το χέρι των Αιγυπτίων και από το χέρι του Φαραώ· ο οποίος ελευθέρωσε το λαό κάτω από το χέρι των Αιγυπτίων·* **11** *τώρα* ανα*γνωρίζω ότι ο Κύριος είναι μέγας πάνω απ' όλους τους θεούς· διότι στο πράγμα, στο οποίο υπερηφανεύθηκαν, [στάθηκε] ανώτερος αυτών*.

12 Έλαβε έπειτα ο Ιοθόρ, ο πεθερός του Μωυσή, ολοκαυτώματα [και] θυσίες [για να προσφέρει] στον Θεό· και ήλθε ο Ααρών, και όλοιπάντες οι πρεσβύτεροι του Ισραήλ, να φάνε ψωμίάρτον μαζί με τον πεθερό του Μωυσή, μπροστά στον Θεό. **13** Και την επομένη κάθισε ο Μωυσής για να κρίνει το λαό και παραστάθηκε ο λαός μπροστά στον Μωυσή από πρωί μέχρι βράδυεσπέρας. **14** Και όταν είδε ο πεθερός του Μωυσή πάντα όσα έκανε στο λαό, είπε: *Τι [είναι] τούτο το πράγμα, το οποίο κάνεις στο λαό; γιατί εσύ κάθεσαι μόνος, όλοςάπας δε ο λαός παρίσταται μπροστά σου από πρωί μέχρι δειλινόεσπέρας;*

[17:5] Ιεζ. 2:6, Κφ. 7:20, Αρ. 20:8 **[17:6]** Αρ. 20:10-11, Ψλ. 78:15,20, 105:41, 114:8, 1Κο. 10:4 **[17:7]** Αρ. 20:13, Ψλ. 81:7, 105:8, Εβ. 3:8, ΙΙ**Πειρασμός**, ΙΙ**Λοιδορία** **[17:8]** Γεν. 36:12, Αρ. 24:20, Δευ. 25:17, 1Σα. 15:2 **[17:9]** Πρ. 7:45, Εβ. 4:8, Κφ. 4:20 **[17:11]** Ιακ. 5:16 **[17:14]** Κφ. 34:27, Αρ. 24:20, Δευ. 25:19, 1Σα. 15:3,7, 30:1,17,2 Σα. 8:12 Εσδ. 9:14, ΙΙ**Κύριος η σημαία μου** **[18:1]** Κφ. 2:16, 3:1, Ψλ. 44:1, 77:14-5, 78:4, 105:5, 43, 106:2,8 **[18:2]** Κφ. 4:26 **[18:3]** Πρ. 7:29, Κφ. 2:22 ΙΙ**Πάροικος ενταύθα**, ΙΙ**Θεός μου βοηθός** **[18:5]** Κφ. 3:1, 12 **[18:7]** Γεν. 14:17, 18:2, 19:1, 1Βα. 2:19, Γεν. 29:13, 33:4 **[18:8]** Ψλ. 78:42, 81:7,106:10, 107:2 **[18:10]** Γεν. 14:20, 2Σα. 18:28, Λκ. 1:68 **[18:11]** 2Χρ. 2:5, Ψλ. 95:9, 97:9, 135:5, Κφ. 1:10, 16,22, 5:2,7, 14:8, 18, 1Σα. 2:3, Νεε. 9:10,16,29, Ιωβ 40:11-2, Ψλ. 31:23, 119:21, Λκ. 1:51 **[18:12]** Δευ. 12:7, 1Χρ. 29:22, 1Κο. 10:18,21,31

VG **[17:5-6]** ...πάνω στον βράχο Χωρήβ... **[17:7]** Και ονόμασε το όνομα εκείνου του τόπου **«Δοκιμασία»**, εξαιτίας της φιλονικίας των γιων του Ισραήλ... **[17:8-9]** ...θα σταθώ στη κορυφή του λόφου... **[17:10]** ...ανέβηκε πάνω στην κορυφή του λόφου... **[17:11-14]** ...Γράψε αυτό για μνημόνευση σε βιβλίο και παράδωσέ το... **[17:15]** ...και ονόμασε το όνομά του «Ο Κύριος, η ύψωσή μου», λέγοντας: **[17:16]** Διότι το χέρι του θρόνου του Κυρίου, και πόλεμος του Κυρίου θα υπάρχει εναντίον του Αμαλήκ από γενεά σε γενεά. **[18:1]** ...συγγενής του Μωυσή (cognatus Mosi)... **[18:2]** πήρε τη Σεπφώρα, τη γυναίκα του Μωυσή, την οποία εκείνος είχε στείλει πίσω, **[18:3-9]** Και ο Ιοθόρ χάρηκε για όλα τα αγαθά που είχε κάνει ο Κύριος στον Ισραήλ... **[18:10-11]** ...ο Κύριος είναι μέγας πάνω απ' όλους τους θεούς, διότι αυτοί συμπεριφέρθηκαν υπερηφάνως εναντίον τους.

Ο' **[17:5-7]** καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου **Πειρασμὸς καὶ Λοιδόρησις** διὰ τὴν λοιδορίαν... διὰ τὸ πειράζειν κύριον λέγοντας· εἰ ἔστιν Κύριος ἐν ἡμῖν, ἢ οὔ; **[17:8-9]** ...ἐπίλεξον σεαυτῷ ἄνδρας **δυνατοὺς**... **[17:10-11]** καὶ ἐγίνετο ὅταν **ἐπῆρεν** Μωυσῆς τὰς χεῖρας **κατίσχυεν** Ἰσραὴλ ὅταν δὲ **καθῆκεν** τὰς χεῖρας **κατίσχυεν** Ἀμαλήκ. **[17:12-13]** καὶ ἐτρέψατο Ἰησοῦς τὸν Ἀμαλὴκ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ **ἐν φόνῳ** μαχαίρας. **[17:14]** ...**ὅτι ἀλοιφῇ ἐξαλείψω** τὸ μνημόσυνον Ἀμαλὴκ ἐκ τῆς ὑπὸ... **[17:15]** καὶ ᾠκοδόμησεν Μωυσῆς θυσιαστήριον Κυρίῳ· καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **Κύριός μου καταφυγή**· **[17:16]** ὅτι **ἐν χειρὶ κρυφαίᾳ** πολεμεῖ κύριος ἐπὶ Ἀμαλὴκ ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς (Λ+Χ: επειδή υψώθη χείρ εναντίον του θρόνου του Κυρίου, ο Κύριος θα έχη πόλεμον με τους Αμαληκίτας από γενεάν εις γενεάν). **[18:1]** ...Ἰοθὸρ... **ὁ γαμβρὸς** Μωυσῆ... **[18:2]** ἔλαβεν δὲ Ἰοθὸρ **ὁ γαμβρὸς** Μωυσῆ σεπφωραν τὴν γυναῖκα Μωυσῆ **μετὰ τὴν ἄφεσιν αὐτῆς**, **[18:3]** ...**ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ**· **[18:4]** ...λέγων· ὁ γὰρ θεὸς τοῦ πατρός μου βοηθός μου καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Φαραώ. **[18:5]** καὶ ἐξῆλθεν Ἰοθὸρ ὁ **γαμβρὸς** Μωυσῆ καὶ οἱ υἱοὶ καὶ ἡ γυνὴ πρὸς Μωυσῆν εἰς τὴν ἔρημον **οὗ παρενέβαλεν** ἐπ' ὄρους τοῦ Θεοῦ. **[18:6]** ...ἰδοὺ ὁ **γαμβρός** σου Ἰοθὸρ παραγίνεται... **[18:7]** ...**τῷ γαμβρῷ** αὐτοῦ... **[18:8-9]** **ἐξέστη** δὲ Ἰοθὸρ ...ὅτι **ἐξείλατο** αὐτοὺς... **[18:10-11]** νῦν ἔγνων ὅτι μέγας Κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεούς ἕνεκεν τούτου **ὅτι ἐπέθεντο αὐτοῖς**. **[18:12]** ...μετὰ τοῦ **γαμβροῦ**... **[18:13-14]** καὶ ἰδὼν Ἰοθὸρ... τί τοῦτο ὃ σὺ ποιεῖς τῷ λαῷ διὰ τί σὺ κάθησαι μόνος... ἕως **δείλης;**

15 Κι είπε ο Μωυσής στον πεθερό του: *Διότι ο λαός έρχεται προς εμέ για να ρωτήσει τον Θεό·* **16** *όταν έχουν* κάποια υπόθεση, έρχονται προς εμέ και εγώ κρίνω μεταξύ του ενός και του άλλου· και δείχνω[γνωστοποιώ] [σε αυτούς] τα προστάγματα του Θεού και τους νόμους του.

17 Και είπε ο πεθερός του Μωυσή σ' αυτόν: *Δεν [είναι] καλό το πράγμα, το οποίο κάνεις·* **18** *βεβαίως και συ θα αποκάμεις και ο λαός αυτός που 'ναι μαζί σου· διότι το πράγμα [είναι] πολύ βαρύ γιά σένα· δεν έχεις τη δύναμη[δύνασαι] μόνος να κάνεις αυτό.* **19** *Άκουσε λοιπόν τη φωνή μου· θα σε συμβουλεύσω και ο Θεός θα είναι μαζί σου· Εσύ μεν να είσαι μπροστά στον Θεό υπέρ του λαού, για να φέρνεις[αναφέρεις] τις υποθέσεις προς τον Θεό·* **20** *και δίδασκε αυτούς τα προστάγματα και τους νόμους και [υπο]δείκνυε προς αυτούς το δρόμο[την οδόν] στον οποίο πρέπει να περπατούν, και τα έργα τα οποία πρέπει να πράτουν·* **21** *πλην έκλεξε από όλο το λαό άντρες αξίους[ικανούς], φοβούμενους τον Θεό, άνδρες φιλαλήθεις, που να μισούν την φιλαργυρία[φιλοχρηματία]· και διόρισε[κατέστησε] [αυτούς], πάνω σ' αυτούς, χιλίαρχους, εκατόνταρχους, πεντηκόνταρχους και δέκαρχους·* **22** *και ας κρίνουν το λαό πάντοτε· και κάθε[πάσαν] μεν μεγάλη υπόθεση ας αναφέρουν προς εσέ· κάθε[πάσαν] δε μικρή υπόθεση ας κρίνουν αυτοί· έτσι θα ανακουφιστείς, και θα βαστάζουν [το βάρος] μαζί σου.* **23** *Εάν κάνεις αυτό το πράγμα και ο Θεός σε προστάζει [έτσι], τότε θα μπορέσεις[δυνηθή] να αντέξεις, και επιπλέον αυτός ο λαός θα φθάσει στον τόπο του με ειρήνη.*

24 Και άκουσε ο Μωυσής τη φωνή του πεθερού του και έκανε όλα όσα είπε. **25** Και έκλεξε ο Μωυσής απ' όλο τον Ισραήλ άντρες άξιους και κατέστησε αυτούς αρχηγούς πάνω στο λαό, χιλιάρχους, εκατοντάρχους, πεντηκοντάρχους και δεκάρχους· **26** και έκριναν το λαό σε κάθε καιρό· τις μεν υποθέσεις τις δύσκολες ανάφεραν προς τον Μωυσή, κάθε δε μικρή υπόθεση έκριναν αυτοί. **27** Έπειτα ξεπροβάδισε[προέπεμψε] ο Μωυσής τον πεθερό του και απήλθε[αναχώρησε] στη γη του.

19 **[ΙΘ]** ΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΜΗΝΑ της Εξόδου των γιων Ισραήλ από την Αίγυπτο, την ίδια ημέρα ήλθαν στην έρημο [του] Σινά. **2** Σηκώθηκαν δε από Ραφιδείν και ήλθαν στην έρημο Σινά και στρατοπέδευσαν στην έρημο· και εκεί κατασκήνωσε ο Ισραήλ απέναντι από το βουνό[του όρους]. **3** Ο δε Μωυσής ανέβηκε προς τον Θεό· και κάλεσε αυτόν ο Κύριος από το όρος, λέγοντας: *Έτσι θα πείς προς τον οίκο Ιακώβ, και ανάγγειλε προς τους γιους Ισραήλ.* **4** *Σείς είδατε όσα έκανα στους Αιγύπτιους, και σας σήκωσα [σαν] πάνω σε πτέρυγες αετού και σας έφερα προς εμένα[εμαυτόν]·* **5** *τώρα λοιπόν εάν πράγματι[τωόντι] υπακούσετε στη φωνή μου, και φυλάξτε τη διαθήκη μου, θα είστε σε μένα ο εκλεκτός απ' όλους τους λαούς· διότι δική μου [είναι] όλη η γη·* **6** *και σεις θα είστε σε μένα ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΙΕΡΑΤΕΥΜΑ[βασιλεία ιερέων] και ΕΘΝΟΣ ΑΓΙΟ. Αυτοί [είναι] οι λόγοι, τους οποίους θα πείς προς τους γιους Ισραήλ.*

7 Και ήλθε ο Μωυσής και κάλεσε τους πρεσβυτέρους του λαού και έθεσε μπροστά τους όλους εκείνους τους λόγους, τους οποίους πρόσταξε σ' αυτόν ο Κύριος. **8** Και αποκρίθηκε ομόφωνα όλος[πας] ο λαός, λέγοντας: *Πάντα όσα είπε ο Κύριος θα πράξουμε.* Και ανάφερε ο Μωυσής προς τον Κύριο τους λόγους του λαού. **9** Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Δες[ιδού], εγώ έρχομαι προς εσέ μέσα σε πυκνό σύννεφο[νεφέλη], για ν' ακούσει ο λαός όταν λαλήσω προς εσέ, και ακόμα να πιστεύει σε σένα πάντα.* Ανάγγειλε δε ο Μωυσής προς τον Κύριο τους λόγους του λαού.

10 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Πήγαινε προς το λαό και αγίασε[καθάρισε] αυτούς σήμερα και αύριο, και ας πλύνουν τα ρούχα[ιμάτια] τους·* **11** και ας είναι έτοιμοι στην τρίτη ημέρα· διότι στην ημέρα την τρίτη θα κατεβεί ο Κύριος πάνω στο όρος[βουνό] Σινά μπροστά σε όλο το λαό· **12** και θα βάλεις στο λαό όρια ολόγυρα[κυκλόθεν], λέγοντας: *Προσέχετε στους εαυτούς σας [μην] ανεβείτε στο όρος* ή αγγίξετε στα άκρα του. όποιος [προσ]εγγίζει το βουνό[όρος], εξάπαντος θα θανατωθεί·*

[18:15] Λευ. 24:12, Αρ. 15:34 **[18:16]** Κφ. 23:7, 24:14, Δευ. 17:8, 2Σα. 15:3, Ιωβ 31:13, Πρ. 18:15, 1Κο. 6:1, Λευ. 24:15, Αρ. 15:35, 27:6, κτλ, 36:6-9 **[18:18]** Αρ. 11:14,17, Δευ. 1:9,12 **[18:19]** Κφ. 3:12, Κφ. 4:16, 20:19, Δευ. 5:5, Αρ. 27:5 **[18:20]** Δευ. 4:1,5, 5:1, 6:1,2, 7:11, Ψλ. 143:8, Δευ. 1:18 **[18:21]** six. 25, Δευ. 1:15-6, 16:18, 2Χρ. 19:5-10, Πρ. 6:3, Γεν. 42:18, 2Σα. 23:3, 2Χρ. 19:9, Ιεζ. 18:8, Δευ. 16:19 **[18:22]** six. 26, six. 26, Λευ. 24:11, Αρ. 15:33, 27:2, 36:1, Δευ. 1:17, 17:8, Αρ. 11:17 **[18:23]** six. 18, Γεν. 18:33, 30:25, Κφ.16:29, 2Σα. 19:39 **[18:25]** Δευ. 1:15, Πρ. 6:5 **[18:26]** six. 22, Ιωβ 29:16 **[18:27]** Αρ. 10:29,30 **[19:1]** Αρ. 33:15 **[19:2]** Κφ. 17:1,8, Κφ. 3:1,12 **[19:3]** Κφ. 20:21, Πρ. 7:38, Κφ. 3:4 **[19:4]** Δευ. 29:2, Δευ. 32:11, Ησ. 63:9, Απ. 12:14 **[19:5]** Δευ.5:2, Δευ. 4:20, 7:6, 14:2, 21, 26:18, 32:8,9 1Βα. 8:53,Ψλ. 135:4,Ασ. 8:12,Ησ. 41:8,43:1,Ιερ. 10:16,Μαλ. 3:17,Τιτ. 2:14, Κφ. 9:29, Δευ. 10:14, Ιωβ 41:11,Ψλ. 24:1,50:12, 1 Κο. 10:26,28 **[19:6]** Δευ. 33:2-4,1 Πε. 2:5,9,Απ. 1:6,5:10,20:6, Λευ. 20:24,26, Δευ. 7:6, 26:19,28:9,Ησ. 62:12,1Κο. 3:17, 1Θε. 5:27 **[19:8]** Κφ. 24:3,7, Δευ. 5:27, 26:17 **[19:9]** six. 16, Κεφ. 20:21, 24:15,16, Δευ. 4:11,Ψλ. 18:11,12, 97:2, Ματ. 17:5, Δευ. 4:12,36,Ιωα. 12:29, Κφ. 14:31 **[19:10]** Λευ. 11:44-5,Εβ. 10:22, six. 14,Γεν. 35:2,Λευ. 15:5 **[19:11]** six. 16,18, Κφ. 34:5, Δευ. 33:2

VG **[18:15-16]** και όταν τους συμβεί κάποια διαφορά, έρχονται σε μένα ώστε να κρίνω ανάμεσά τους και να τους δείξω τα προστάγματα του Θεού και τους νόμους του. **[18:17-18] Απ' ανόητο μόχθο** Θα εξαντληθείς και εσύ και αυτός ο λαός που είναι μαζί σου· το έργο είναι πέρα από τις δυνάμεις σου· μόνος δεν θα μπορέσεις να το βαστάξεις. **[18:19-21]** ...οι οποίοι να μισούν την πλεονεξία... **[18:22-27]** Και απέλυσε τον συγγενή του· και εκείνος επέστρεψε και πήγε στη χώρα του. **[19:1-5]** ...θα είστε για μένα **ιδιαίτερη κτήση** απ' όλους τους λαούς... **[19:6-9]** Να, τώρα θα έλθω σε σένα μέσα στη **σκοτεινιά ενός συννέφου**... **[19:10-12]** Και θα ορίσεις συγκεκριμμένα όρια για τον λαό τριγύρω...

Ο' **[18:15]** ...**τῷ γαμβρῷ** ὅτι παραγίνεται πρός με ὁ λαὸς **ἐκζητῆσαι κρίσιν** παρὰ τοῦ Θεοῦ **[18:16]** ὅταν γὰρ γένηται αὐτοῖς **ἀντιλογία** καὶ ἔλθωσι πρός με **διακρίνω** ἕκαστον καὶ **συμβιβάζω** αὐτοὺς... **[18:17]** εἶπεν δὲ ὁ **γαμβρὸς** Μωυσῆ πρὸς αὐτόν οὐκ **ὀρθῶς** σὺ ποιεῖς τὸ **ῥῆμα** τοῦτο **[18:18] φθορᾷ καταφθαρήσῃ ἀνυπομονήτῳ** καὶ σὺ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος ὃς ἐστιν μετὰ σοῦ **βαρύ σοι τὸ ῥῆμα τοῦτο** οὐ δυνήσῃ ποιεῖν μόνος **[18:19]** ...καὶ ἔσται ὁ θεὸς μετὰ σοῦ γίνου σὺ τῷ λαῷ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀνοίσεις τοὺς λόγους αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν **[18:20]** καὶ διαμαρτυρῇ αὐτοῖς τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ καὶ σημανεῖς αὐτοῖς τὰς ὁδούς ἐν αἷς πορεύσονται ἐν αὐταῖς καὶ τὰ ἔργα ἃ ποιήσουσιν **[18:21]** καὶ σὺ σεαυτῷ σκέψαι ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ἄνδρας **δυνατοὺς θεοσεβεῖς** ἄνδρας δικαίους μισοῦντας **ὑπερηφανίαν**... **[18:22]** καὶ κρινοῦσιν τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν **τὸ δὲ ῥῆμα τὸ ὑπέρογκον ἀνοίσουσιν** ἐπὶ σέ τὰ δὲ **βραχέα τῶν κριμάτων** κρινοῦσιν αὐτοὶ καὶ **κουφιοῦσιν** ἀπὸ σοῦ καὶ **συναντιλήμψονταί σοι [18:23]** ἐὰν **τὸ ῥῆμα** τοῦτο ποιήσῃς **κατισχύσει** σε ὁ θεός καὶ δυνήσῃ παραστῆναι καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον μετ' εἰρήνης ἥξει **[18:24]** ...τοῦ **γαμβροῦ**... **[18:25-26]** καὶ ἐκρίνοσαν τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν **πᾶν δὲ ῥῆμα ὑπέρογκον** ἀνεφέροσαν ἐπὶ Μωυσῆν **πᾶν δὲ ῥῆμα ἐλαφρὸν** ἐκρίνοσαν αὐτοί **[18:27]** ἐξαπέστειλεν δὲ Μωυσῆς τὸν ἑαυτοῦ **γαμβρόν** καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ **[19:1-2]** ...καὶ **παρενέβαλεν** ἐκεῖ Ἰσραὴλ κατέναντι τοῦ ὄρους **[19:3]** ...ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ... **[19:4]** ...καὶ **ἀνέλαβον ὑμᾶς** ὡσεὶ ἐπὶ πτερύγων ἀετῶν καὶ προσηγαγόμην ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν **[19:5]** ...**λαὸς περιούσιος**... **[19:6]** ...ταῦτα **τὰ ῥήματα** ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ **[19:7]** ...οὓς **συνέταξεν** αὐτῷ ὁ θεός **[19:8]** ...**ὁμοθυμαδὸν**... **[19:9]** ...ἰδοὺ ἐγὼ παραγίνομαι πρὸς σὲ ἐν στύλῳ νεφέλης... πιστεύσωσιν εἰς τὸν αἰῶνα ἀνήγγειλεν δὲ Μωυσῆς **τὰ ῥήματα** τοῦ λαοῦ πρὸς κύριον **[19:10]** ...καταβὰς **διαμάρτυραι** τῷ λαῷ καὶ ἅγνισον αὐτοὺς... **[19:11-12]** καὶ **ἀφοριεῖς** τὸν λαὸν κύκλῳ...

13 *Δεν θα [το] αγγίξει χέρι, διότι με λίθους θα λιθοβοληθεί ή με βέλη θα κατατοξευτεί· είτε ζώο, είτε άνθρωπος, δεν θα ζήσει. Όταν η σάλπιγγα ηχήσει, τότε θα ανεβούν πάνω στο βουνό.*

14 Και κατέβηκε ο Μωυσής από το όρος* προς το λαό και αγίασε το λαό· και έπλυναν τα ρούχα[ιμάτια] τους. **15** Και είπε προς το λαό: *Προετοιμασθείτε για την ημέρα την τρίτη· μην πλησιάσετε σε γυναίκα.* **16** Και στην τρίτη ημέρα το πρωί έγιναν βροντές και αστραπές, και πυκνό σύννεφο[νεφέλη] [ήταν] πάνω στο βουνό[όρος], και φωνή σάλπιγγας δυνατή πολύ· και έτρεμε όλος ο λαός ο [ευρισκόμενος] στο στρατόπεδο.

17 Τότε έβγαλε ο Μωυσής έξω το λαό απ' το στρατόπεδο για να συναντήσουν τον Θεό· και στάθηκαν κάτω απ' το βουνό[όρος]. **18** Το δε όρος* Σινά ήταν γεμάτο καπνό[κάπνιζε ολόκληρο], διότι κατέβηκε ο Κύριος μέσα σε φωτιά[πυρί] πάνω σ' αυτό· ανέβαινε δε ο καπνός αυτού σαν καπνός από καμίνι και όλο το όρος σειόνταν πολύ. **19** Κι όταν η φωνή της σάλπιγγας γινόνταν[προέβαινεν] αυξανομένη πολύ[σφόδρα], ο Μωυσής μιλούσε και ο Θεός αποκρινόταν προς αυτόν με φωνή.

20 Και κατέβηκε ο Κύριος πάνω στο όρος Σινά, πάνω στην κορυφή του όρους· και κάλεσε Κύριος τον Μωυσή πάνω στην κορυφή του βουνού, και ανέβηκε ο Μωυσής. **21** Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Αφού κατεβείς να διαμαρτυρηθείς στο λαό, μήποτε υπερβούν τα όρια [και ανεβούν] στον Κύριο για να περιεργασθούν και πέσουν πολλοί απ' αυτούς·* **22** *και οι δε ιερείς που πλησιάζουν στον Κύριο ας αγιασθούν, για να μη εξορμήσει ο Κύριος πάνω τους.*

23 Και είπε ο Μωυσής στον Κύριο: *Ο λαός δεν μπορεί[δύναται] να ανεβεί στο όρος Σινά· διότι συ πρόσταξες σε μας, λέγοντας: Βάλε όρια ολόγυρα του όρους και αγίασε αυτό.* **24** Και είπε [ο] Κύριος σ' αυτόν: *Πήγαινε, κατέβα· έπειτα θα ανεβείς, εσύ και ο Ααρών μαζί σου· οι ιερείς όμως και ο λαός ας μη υπερβούν τα όρια για ν' ανεβούν προς τον Κύριο, για να μη εξορμήσει πάνω τους.* **25** Και κατέβηκε ο Μωυσής στο λαό και μίλησε προς αυτούς.

20 **[Κ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ο Θεός όλους[πάντας] αυτούς τους λόγους, λέγοντας:

2 *Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σου, ο [οποίος] σε έβγαλε[εξαγαγών] από τη γη της Αιγύπτου, από οίκο δουλείας.*

3 *ΜΗΝ ΕΧΕΙΣ ΑΛΛΟΥΣ ΘΕΟΥΣ πλην[εκτός] εμού.*

4 *ΜΗ ΚΑΝΕΙΣ στον εαυτό σου είδωλο, μήτε κάποιου ομοίωμα, [από] όσα [είναι] στον ουρανό άνω, ή όσα [είναι] στη γη κάτω, όσα στα νερά[ύδασιν] υποκάτω της γης·* **5** *μη προσκυνήσεις αυτά μήτε [να] λατρεύσεις αυτά· διότι εγώ Κύριος ο Θεός σου [είμαι] Θεός ζηλότυπος, ανταποδίδοντας τις αμαρτίες των πατέρων πάνω στα παιδιά[τέκνα], μέχρι τρίτης και τετάρτης [γενεάς] εκείνων που με μισούν·* **6** *και κάνοντας έλεος σε χιλιάδες [γενεές] αυτών που μ' αγαπούν και φυλάττουν τα προστάγματά μου.*

7 *ΜΗ ΛΑΒΕΙΣ το όνομα Κυρίου του Θεού σου μάταια[επί ματαίω]· διότι δεν θα αθωώσει ο Κύριος αυτόν [που] λαμβάνει[χρησιμοποιεί] μάταια* τ' όνομα του.*

8 *ΝΑ ΘΥΜΑΣΑΙ την ημέρα του Σαββάτου, για να αγιάζεις[ξεχωρίζεις] αυτή·* **9** *Έξι μέρες [να] εργάζεσαι και κάνε όλα τα έργα σου·* **10** *Η ημέρα όμως η 7η είναι σάββατο Κυρίου του Θεού σου· μη κάνεις [σε αυτό] κανένα έργο, μήτε συ, μήτε ο γιος σου, μήτε η κόρη σου, μήτε ο δούλός σου, μήτε η δούλη σου, μήτε το κτήνος σου, μήτε ο ξένος σου, που είναι μέσα στις πύλες σου·* **11** *διότι σε έξι μέρες δημιούργησε[εποίησεν] ο Κύριος τον ουρανό και τη γη, τη θάλασσα και πάντα τα [ευρισκόμενα] μέσα της· στη δε 7η ημέρα αναπαύθηκε[κατέπαυσε]· για τούτο ευλόγησε Κύριος την ημέρα του Σαββάτου και αγίασε[ξεχώρισε] αυτή.*

12 *ΤΙΜΑ τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, για να γίνεις μακροχρόνιος πάνω στη γη, την οποία σου δίνει Κύριος ο Θεός σου.*

13 *ΜΗ ΦΟΝΕΥΣΕΙΣ.*

14 *ΜΗ ΜΟΙΧΕΥΣΕΙΣ.*

15 *ΜΗ ΚΛΕΨΕΙΣ.*

16 *ΜΗ ΨΕΥΔΟ-ΜΑΡΤΥΡΗΣΕΙΣ ενάντια στον πλησίον σου μαρτυρία ψεύτικη.*

17 *ΜΗΝ ΕΠΙΘΥΜΗΣΕΙΣ την [κατ]οικία του πλησίον σου· μην επιθυμήσεις τη γυναίκα του πλησίον σου· μηδέ το δούλο του· μηδέ τη δούλη του, μήτε το βόδι του, μηδέ το γάιδαρο αυτού, μήτε οτιδήποτε [είναι] του πλησίον σου.*

[19:13] Εβ. 12:20, six. 16,19 **[19:14]** six.10 **[19:15]** six. 11 , 1Σα. 21:4,5, Ζαχ.7:3, 1Κο. 7:5 **[19:16]** Ψλ. 77:18, Εβ. 12:18,19, Απ. 4:5, 8:5, 11:19, six. 9, Κφ. 40:34, 2Χρ. 5:14, Απ. 1:10,4:1, Εβ. 12:21 **[19:17]** Δευ. 4:10 **[19:18]** Δευ. 4:11, 33:2, Κρ.5:5, Ψλ. 68:30, Δευ. 4:11, 33:2, Κρ.5:5, Ψλ. 68: 7-8, Ησ. 6:4, Αβ. 3:3, Κφ. 3:2, 24:17, 2Χρ. 7:1-3, Γεν. 15:17, Ψλ. 144:5, Απ. 15:8, Ψλ. 68:8, 77:18, 114:7, Ιερ. 4:24, Εβ. 12:26 **[19:19]** six. 13, Εβ.12: 21, Νεε. 9:13, Ψλ .81:7 **[19:21]** Ιδέ Κφ. 3:5, 1Σα. 6:19 **[19:22]** Λευ. 10:3, 2Σα. 6:7,8, six. 12,I.N. 3:4 **[20:1]** Δευ. 5:22 **[20:2]** Λευ. 26:1, 13, Δευ.5:6, Ψλ. 81:10, Ωσ. 13:4, Κφ. 13:3 **[20:3]** Δευ. 5:7, 6:14, 2Βα. 17:35, Ιερ. 25:6, 35:15 **[20:4]** Λευ. 26:1, Δευ.4:16, 5:8, 27:15, Ψλ. 97:7 **[20:5]** Κφ. 23:24, I.N. 23:7, 2Βα. 17:35, Ησ. 44:15,19, Κφ. 34:14, Δευ. 4:24, 6:15, I.N. 24:19, Ναουμ 1:2, Κφ. 34:7, Λευ. 20:5,26:39,40, Αρ. 14:18,33, 1Βα. 21:29, Ιωβ 5:4,21:19,Ψλ. 79:8,109:14, Ησ. 14:20,21,65:6,7,Ιερ. 2:9,32:18 **[20:6]** Κφ. 34:7,Δευ. 7:9, Ψλ.89:34,Ρω. 11:28 **[20:7]** Κφ. 23:1,Λευ. 19:12,Δευ. 5:11,Ψλ. 15:4,Ματ. 5:33, Μιχ. 6:11 **[20:8]** Κφ. 31:13,14,Λευ. 19:3,30,26:2,Δευ. 5:12 **[20:9]** Κφ. 23:12, 31:15, 34:21, Λευ. 23:3, Ιεζ. 20:12,Λκ.13:14 **[20:10]** Γεν. 2:2,3,Κφ.16:26,31:15, Νεε. 13:16-19 **[20:11]** Γεν. 2:2 **[20:12]** Κφ. 23:26,Λευ. 19:3,Ιερ. 35:7,18-19,Μτ. 15:4,19:19,Μρ.7:10 10:19,Λκ.18:20, Εφ. 6:2 **[20:13]** Δευ. 5:17, Μτ. 5:21, Ρω. 13:9 **[20:14]** Δευ. 5:18, Μτ. 5:27 **[20:15]** Λευ.19:11,Δευ. 5:19,Μτ. 19:18, Ρω.13:9,1Θε. 4:6 **[20:16]** Κφ. 23:1, Δευ. 5:20, 19:16, Μτ. 19:18 **[20:17]** Δευ.5:21, Μιχ. 2:2,Αβ. 2:9,Λου.12:15, Πρ. 20:33, Ρω. 7:7, 13:9, Εφ. 5:3,5, Εβ. 13:5, Ιωβ 31:9, Παρ. 6:29, Ιερ. 5:8, Μτ. 5:28

VG **[19:13-15]** ...τις γυναίκες σας. **[19:16]** ...και ένα πολύ πυκνό σύννεφο σκέπασε το όρος... **[19:17-21]** ...και προειδοποίησε επίσημα τον λαό, για να μη θελήσουν να περάσουν τα όρια για να δούν τον Κύριο και χαθεί απ' αυτούς πολύ μεγάλο πλήθος. **[19:22]** ...για να μη τους πλήξει. **[20:1-3]** Δεν θα έχεις ξένους θεούς ενωπιόν μου. **[20:4]** Δεν θα κατασκευάσεις για τον εαυτό σου γλυπτό (sculptile)... **[20:5]** ...**ισχυρός**, ζηλωτής... **[20:6-12]** Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, ώστε να είσαι μακρόβιος επάνω στη γη που ο Κύριος ο Θεός σου θα σου δώσει.

ο' **[19:13]** οὐχ ἅψεται αὐτοῦ χείρ ἐν γὰρ λίθοις λιθοβοληθήσεται ἢ **βολίδι** κατατοξευθήσεται· ἐάν τε κτῆνος ἐάν τε ἄνθρωπος οὐ ζήσεται. **ὅταν αἱ φωναὶ καὶ αἱ σάλπιγγες καὶ ἡ νεφέλη ἀπέλθῃ ἀπὸ τοῦ ὄρους** ἐκεῖνοι ἀναβήσονται ἐπὶ τὸ ὄρος **[19:14-16]** ...ἐγίνοντο φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ **νεφέλη γνοφώδης** ἐπ' ὄρους Σινὰ φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἦχει μέγα καὶ **ἐπτοήθη πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐν τῇ παρεμβολῇ [19:17]** ...ἐκ τῆς παρεμβολῆς... **[19:18]** τὸ δὲ ὄρος τὸ Σινὰ ἐκαπνίζετο ὅλον... καὶ ἀνέβαινεν ὁ καπνὸς ὡς καπνὸς καμίνου καὶ **ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα [19:19]** ἐγίνοντο δὲ αἱ φωναὶ τῆς σάλπιγγος προβαίνουσαι **ἰσχυρότεραι σφόδρα**... **[19:20-21]** ...καταβὰς διαμάρτυραι τῷ λαῷ **μήποτε ἐγγίσωσιν πρὸς τὸν Θεὸν κατανοῆσαι** καὶ πέσωσιν ἐξ αὐτῶν πλῆθος **[19:22]** καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ ἐγγίζοντες Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἁγιασθήτωσαν **μήποτε ἀπαλλάξῃ** ἀπ' αὐτῶν Κύριος **[19:23]** ...οὐ δυνήσεται ὁ λαὸς προσαναβῆναι πρὸς τὸ ὄρος...σὺ γὰρ διαμεμαρτύρησαι ἡμῖν λέγων· **ἀφόρισαι** τὸ ὄρος καὶ ἁγίασαι αὐτό

18 Και όλος[πας] ο λαός έβλεπε τις βροντές και τις αστραπές και τη φωνή της σάλπιγγας και το βουνό[όρος] που έβγαζε καπνούς[καπνίζον]· και όταν ο λαός είδε [αυτά], αποσύρθηκαν και στάθηκαν από μακριά[μακρόθεν]. **19** Και είπαν προς τον Μωυσή: *Εσύ μίλησε προς εμάς και θα ακούμε και ας μη λαλήσει προς εμάς ο Θεός, για να μη πεθάνουμε.*

20 Και είπε ο Μωυσής στο λαό: *Μη φοβάστε· διότι ο Θεός ήλθε για να σας δοκιμάσει, και για να είναι ο φόβος του μπροστά σας για να μην αμαρτάνετε.* **21** Και στάθηκε ο λαός από μακριά[μακρόθεν]· ο δε Μωυσής πλησίασε στην ομίχλη όπου [ήταν] ο Θεός.

22 Είπε δε Κύριος προς τον Μωυσή: *Αυτά πες προς τους γιους Ισραήλ· Σεις είδατε ότι απ' τον ουρανό λάλησα με εσάς.* **23** *Μην κάνετε[κατασκευάσετε] θεούς μαζί μου[ενώ έχετε εμένα] ασημένιους[αργυρούς]· μήτε κάνετε* στους εαυτούς σας θεούς χρυσούς·* **24** *θυσιαστήριο από τη γη[χωματένιο] κάνε σε μένα· και θυσίαζε πάνω σ' αυτό τα ολοκαυτώματά σου και τις ειρηνικές προσφορές σου, τα πρόβατά σου και τα βόδια σου· σε κάθε τόπο όπου θα κάνω μνεία[αναμνήσω] τ' όνομά μου, θα έρχεσε προς εμέ και θα σ' ευλογήσω·* **25** *εάν δε από λίθους κάνεις θυσιαστήριο σε εμέ, δεν θα οικοδομήσεις [αυτό] από πέτρα πελεκητή· διότι εάν περάσεις πάνω σε αυτό το εργαλείο σου, θα το μολύνεις·* **26** *και μην ανεβείς δια σκαλοπατιών[αναβαθμίδων] πάνω στο θυσιαστήριό μου, για να μην αποκαλυφθεί πάνω σε αυτό η γύμνωσή[τα αποκρυφά] σου.*

21 **[ΚΑ]** ΑΥΤΕΣ ΔΕ [είναι] οι [δικαστικές] κρίσεις, τις οποίες θα εκθέσεις μπροστά τους. **2** *Εάν αγοράσεις δούλο Εβραίο, έξι χρόνια[έτη] θα δουλεύσει· κατά δε το έβδομο έτος[χρόνο] θα εξέλθει ελεύθερος, δωρεάν.* **3** *Εάν ήρθε[εισήλθε] μόνος, μόνος θα εξέλθει· εάν είχε γυναίκα, τότε η γυναίκα του θα φύγει* μαζί του.*

4 *Εάν ο κύριος αυτού έδωσε σε αυτόν γυναίκα, και γέννησε σε αυτόν γιους ή θυγατέρες, η γυναίκα και τα τέκνα της θα ανήκουν στον κύριο αυτής, αυτός δε θα εξέλθει μόνος.*

5 *Αλλ' εάν ο δούλος πει φανερά[(O')]: Αγαπώ τον κύριό μου, τη γυναίκα μου και τα παιδιά μου, δεν θα εξέλθω ελεύθερος·* **6** *τότε ο κύριός του θα φέρει αυτόν προς τους κριτές· και θα φέρει αυτόν στη θύρα[πόρτα] ή στον παραστάτη της θύρας*, και ο κύριος του θα τρυπήσει το αυτί[ωτίον] του με τρυπητήρι· και θα δουλεύει αυτόν διαπαντός.*

7 *Και εάν κάποιος πουλήσει τη θυγατέρα του για δούλη, δεν θα εξέλθει καθώς εξέρχονται οι δούλοι.* **8** *Εάν δεν αρέσει στον κύριό της, ο οποίος [αρραβωνιάσθηκε αυτή][(O'+ VG+)] για τον εαυτό του, τότε θα απολυτρώσει αυτή· σε ξένο έθνος δεν θα 'χει εξουσία να πουλήσει αυτή, επειδή φέρθηκε προς αυτήν άπιστα.* **9** *Αν όμως αρραβώνιασε αυτή με το γιο του, θα κάνει προς αυτή κατά το δικαίωμα των θυγατέρων.* **10** *Εάν λάβει για τον εαυτό του άλλη, δεν θα στερήσει την τροφή της, το ρουχισμό[ενδύματα] της, και το προς αυτή χρέος του γάμου.* **11** *Εάν όμως δεν κάνει σε αυτή τα τρία αυτά, τότε θα φύγει[εξέλθει] δωρεάν χωρίς[άνευ] ασήμι[αργυρίου].*

12 *Όποιος χτυπήσει[πατάξη] άνθρωπο, και πεθάνει, εξάπαντος θα θανατωθεί·* **13** *εάν όμως δεν παραμόνευσε, αλλ' ο Θεός παρέδωσε [αυτόν] στο χέρι του, τότε εγώ θα σου διορίσω τόπο, όπου θα καταφύγει.*

14 *Εάν όμως κάποιος εγερθεί κατά του πλησίον του για να δολοφονήσει αυτόν, απ' το θυσιαστήριο μου θ' αποσπάσεις αυτόν για να θανατωθεί.* **15** *Και όποιος πατάξει[χτυπήσει] τον πατέρα του ή τη μητέρα του, εξάπαντος θα θανατωθεί.* **16** *Και όποιος κλέψει[απαγάγει] άνθρωπο και τον πουλήσει, ή αν [αυτός] βρεθεί στα χέρια του, εξάπαντος θα θανατωθεί.* **17** *Και όποιος κακολογεί τον πατέρα [του] ή τη μητέρα του, εξάπαντος θα θανατωθεί.*

18 *Και εάν άνθρωποι λογομαχούν μεταξύ τους[μετ' αλλήλων] και ο ένας πατάξει τον άλλο με λιθάρι ή με γροθιά, και δεν πεθάνει αλλά γίνει κλινήρης[πρέπει να μείνει στο κρεβάτι],* **19** *εάν σηκωθεί και περπατήσει έξω με τη βακτηρία[μπαστούνι] του, τότε θα 'ναι ελεύθερος αυτός που πάταξε· μόνο θ' αποζημιώσει [αυτόν] για την αργία του και θα*

[20:18] Εβ. 12:18, Απ. 1:10,12, Κφ. 19:18 **[20:19]** Δευ. 5:27, 18:16, Γαλ. 3:19,20, Εβ. 12:19 **[20:20]** Δευ. 5:25, 1Σα. 12:20, Ησ. 41:12,13, Γεν. 22:1, Δευ. 13:3, Δευ. 4:10, 6:2,10:12, 17: 13,19,19:20, 28:58, Παρ. 3:7, 16:6, Ησ. 8:13 **[20:21]** Κφ. 19:16, Δευ. 5:5, 1Βα. 8:12, Δευ. 4:36, Νεε. 9:13 **[20:23]** Κφ. 32:1-4, 1Σα. 5:4,5, 2Βα. 17:33, Ιεζ. 20:39, 43:8, Δαν. 5:4,23, Σοφ. 1:5, 2Κο. 6:14-6 **[20:24]** Λευ. 1:2, Δευ. 12:5,11,21,14:23, 16:6, 11, 26:2, Δευ.12:5, 11,21,14:23, 16:6, 11,26:2, 1Βα. 5:4, 39:3, 2Χρ. 6:6, 7:16, 12:13, Εσδ. 6:12, Νεε. 1:9, Ψλ. 74:7, Ιερ.7: 10,12, Γεν. 12:2, Δευ. 7:13 **[20:25]** Δευ. 27: 5, I.N. 8:31 **[21:1]** Κφ. 24:3,4, Δευ. 4:14, 6:1 **[21:2]** Λευ. 25:39-41, Δευ. 15:12, Ιερ. 34:14 **[21:5]** Δευ.15:16-7 **[21:6]** Κφ. 12:12, 22: 8,28, Ψλ. 40:6 **[21:7]** Νεε. 5:5, six. 2,3 **[21:10]** 1 Κο. 7:5 **[21:12]** Γεν. 9:6, Λευ. 24:17, Αρ.35:30, 31, Μτ. 26:52 **[21:13]** Αρ. 35:22, Δευ. 19:4,5, 1Σα. 24:4,10,18, Αρ. 35:11,Δευ. 19:3,I.N.20:2 **[21:14]** Αρ.15:30,35:20 Δευ. 19:11,12, Εβ. 10:26, 1Βα. 2:28-34,2 Βα. 11:15 **[21:16]** Δευ. 24:7, Γεν. 37:28, Κφ. 22:4 **[21:17]** Λευ. 20:9,Παρ. 20:20, Μτ. 15:4,Μαρ. 7:10 **[21:19]** 2 Σα. 3:29

VG **[20:17-18]** ...έβλεπε τις φωνές και τις φλόγες (*αστραπές*, lampades)... **[21:19-21]** ...στο **σκοτεινό σύννεφο** (ad caliginem)... **[21:1-6]** ...θα τον παρουσιάσει στους **θεούς**... **[21:8]** Αν δυσαρεστήσει τα μάτια του κυρίου της, στον οποίο είχε παραδοθεί, θα την αφήσει να εξαγοραστεί· σε ξένο λαό όμως δεν θα έχει εξουσία να την πουλήσει, αν την περιφρόνησε. **[21:9-10]** Αν πάρει άλλη γι' αυτόν, **θα εξασφαλίσει στην κοπέλα γάμο** και ενδύματα και **δεν θα της αρνηθεί το τίμημα της αγνότητας.** **[21:11-12]**Όποιος χτυπήσει άνθρωπο **θέλοντας να τον σκοτώσει**, οπωσδήποτε να θανατωθεί. **[21:13-14]** Αν κάποιος σκοτώσει εκ προθέσεως τον πλησίον του **και με ενέδρα**, θα τον αποσπάσεις ακόμη και απ' το θυσιαστήριό μου...

O' **[20:24]** ...οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ὁ λαὸς μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι πρὸς τὸν Θεόν μήποτε ἀπολέσῃ ἀπ' αὐτῶν Κύριος **[20:25]** ... **[20:1-3] οὐκ ἔσονταί σοι** θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ **[20:4]** οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἴδωλον... καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς **[20:5]** οὐ προσκυνήσεις... Κύριος ὁ Θεός σου **Θεὸς ζηλωτὴς**... **[20:6-7] οὐ λήμψῃ** τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· **οὐ γὰρ μὴ καθαρίσῃ Κύριος**... **[20:8-10]** τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ **σάββατα** Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου οὐ ποιήσεις... καὶ ἡ παιδίσκη σου **ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου καὶ πᾶν κτῆνός σου** καὶ ὁ **προσήλυτος** ὁ παροικῶν ἐν σοί **[20:11-12]** ...**ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα** μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς **τῆς ἀγαθῆς** ἧς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσίν σοι **[20:13-17]** οὐκ ἐπιθυμήσεις... οὔτε τὸν παῖδα αὐτοῦ οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ... **[20:8]** καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἑώρα τὴν φωνὴν **καὶ τὰς λαμπάδας** καὶ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος καὶ τὸ ὄρος τὸ καπνίζον φοβηθέντες δὲ πᾶς ὁ λαὸς ἔστησαν μακρόθεν **[20:19-20]** ...**θαρσεῖτε** ἕνεκεν γὰρ τοῦ **πειράσαι ὑμᾶς παρεγενήθη** ὁ Θεὸς πρὸς ὑμᾶς ὅπως ἂν γένηται ὁ φόβος αὐτοῦ ἐν ὑμῖν... **[20:21]** ...εἰσῆλθεν **εἰς τὸν γνόφον οὗ ἦν ὁ Θεός [20:22-24]** ...τὰ ὁλοκαυτώματα **καὶ τὰ σωτήρια ὑμῶν**... τοὺς μόσχους ὑμῶν... **[20:25]** ἐὰν δὲ θυσιαστήριον ἐκ λίθων ποιῇς μοι οὐκ οἰκοδομήσεις αὐτοὺς **τμητοὺς τὸ γὰρ ἐγχειρίδιόν σου ἐπιβέβληκας ἐπ' αὐτούς καὶ μεμίανται [20:26]** ...**τὴν ἀσχημοσύνην σου** ἐπ' αὐτοῦ **[21:1]** καὶ ταῦτα **τὰ δικαιώματα ἃ παραθήσεις** ἐνώπιον αὐτῶν **[21:2]** ἐὰν **κτήσῃ παῖδα εβραῖον** ἓξ ἔτη δουλεύσει... **[21:3-5]** ἐὰν δὲ ἀποκριθεὶς εἴπῃ **ὁ παῖς**... **οὐκ ἀποτρέχω** ἐλεύθερος **[21:6]** προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρὸς **τὸ κριτήριον** τοῦ Θεοῦ καὶ τότε προσάξει αὐτὸν ἐπὶ τὴν θύραν **ἐπὶ τὸν σταθμόν** καὶ τρυπήσει αὐτοῦ ὁ κύριος τὸ οὖς τῷ ὀπητίῳ καὶ δουλεύσει αὐτῷ **εἰς τὸν αἰῶνα [21:7-8]** ἐὰν μὴ **εὐαρεστήσῃ** τῷ κυρίῳ αὐτῆς ἣν αὐτῷ **καθωμολογήσατο** ἀπολυτρώσει αὐτήν ἔθνει δὲ ἀλλοτρίῳ οὐ κύριός ἐστιν πωλεῖν αὐτήν ὅτι ἠθέτησεν ἐν αὐτῇ **[21:9]** ἐὰν δὲ τῷ υἱῷ **καθομολογήσηται** αὐτήν κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων ποιήσει αὐτῇ **[21:10]** ...τὰ δέοντα καὶ τὸν ἱματισμὸν **καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτῆς** οὐκ ἀποστερήσει.

επιμεληθεί[φροντίσει] *την τελεία θεραπεία [του].* **20** *Και εάν κάποιος χτυπήσει*[πατάξη] *το δούλο του ή τη δούλη του με ραβδί, και πεθάνει από τα χέρια του, εξάπαντος θα τιμωρηθεί.* **21** *Αν όμως ζήσει μία μέρα ή δύο, δε θα τιμωρηθεί· διότι είναι αργύριό του.*

22 *Εάν μάχονται άντρες και χτυπήσουν*[πατάξωσι] *γυναίκα έγκυο και εξέλθει το παιδί της, δεν συμβεί όμως συμφορά· εξάπαντος θα κάνει αποζημίωση [ο πατάξας], όποια ο άντρας της γυναίκας επιβάλει σ' αυτόν· και θα πληρώσει κατά [την απόφαση] των κριτών.* **23** *Αν όμως συμβεί συμφορά, τότε θα δώσεις ζωή αντί ζωής,* **24** *μάτι*[οφθαλμό] *αντί ματιού*[οφθαλμού]*, δόντι αντί δοντιού, χέρι αντί χεριού, πόδι αντί ποδιού,* **25** *κάψιμο αντί καψίματος, πληγή αντί πληγής, χτύπημα αντί χτυπήματος.*

26 *Εάν κάποιος χτυπήσει*[πατάξη] *το μάτι*[οφθαλμόν] *του δούλου του ή το μάτι*[οφθαλμόν] *της δούλης του και τυφλώσει αυτόν, θα αφήσει αυτόν ελεύθερο εξ αιτίας του ματιού*[οφθαλμού] *του.* **27** *Και εάν βγάλει το δόντι του δούλου του ή το δόντι της δούλης του, θα αφήσει αυτόν ελεύθερο εξ αιτίας του δοντιού του.* **28** *Εάν βόδι κερατίσει άντρα ή γυναίκα, και πεθάνει, [τότε] το βόδι θα λιθοβοληθεί με λίθους και δεν θα τρώγεται το κρέας του· ο κύριος δε του βοδιού [θα είναι] αθώος.* **29** *Εάν όμως το βόδι κεράτιζε από πριν, και έγινε διαμαρτυρία στον κύριό του και δεν το φύλαξε, εάν θανατώσει άντρα ή γυναίκα, το βόδι θα λιθοβοληθεί και ακόμη ο κύριος αυτού θα θανατωθεί.* **30** *Εάν επιβληθεί σε αυτόν τιμή εξαγοράς*[λύτρο]*, θα δώσει για την εξαγορά της ζωής του [σύμφωνα με] όσο θα επιβληθεί σε αυτόν.* **31** *Είτε γιο κερατίσει, είτε θυγατέρα κερατίσει, κατά την ίδια κρίση θα γίνει σε αυτόν.* **32** *Εάν το βόδι κερατίσει δούλο ή δούλα, θα δώσει στον κύριο αυτών 30 σίκλους αργυρίου*[ασημένιους κρίκους ή βώλους]*· το δε βόδι θα λιθοβοληθεί.*

33 *Και εάν κάποιος ανοίξει λάκκο ή εάν κάποιος σκάψει λάκκο και δεν σκεπάσει αυτόν, και πέσει σε αυτόν βόδι ή γάιδαρος*[όνος]*,* **34** *ο κύριος του λάκκου θα κάνει αποζημίωση, ασήμι*[αργύριον] *θα αποδώσει στον κύριο τους· αυτό δε που θανατώθηκε θα είναι δικό του.* **35** *Και εάν το βόδι κάποιου κερατίσει το βόδι του πλησίον του και θανατωθεί, τότε θα πουλήσει το ζωντανό βόδι, και θα μοιρασθεί το αργύριο του και αυτό που θανατώθηκε ομοίως θα μοιρασθούν.* **36** *Εάν όμως είναι γνωστό ότι το βόδι ήταν κερατιστής από πριν, και ο κύριος του δεν φύλαξε αυτό, εξάπαντος θα πληρώσει βόδι αντί βόδι· αυτό δε που θανατώθηκε θα 'ναι δικό του.*

22 **[KB]** *ΕΑΝ ΚΑΠΟΙΟΣ κλέψει βόδι ή πρόβατο και σφάξει αυτό ή πουλήσει αυτό, θα πληρώσει 5 βόδια αντί το βόδι και 4 πρόβατα αντί του προβάτου.* **2** *Εάν ο κλέπτης βρεθεί κάνοντας* [διάρ]*ρηξη και κτυπηθεί και πεθάνει, δεν [θα χυθεί] αίμα γι' αυτόν.* **3** *Εάν [όμως] ο ήλιος ανατείλει πάνω του, [θα χυθεί] αίμα γι' αυτόν· πρέπει να κάνει ανταπόδοση· και αν δεν έχει, θα πουληθεί για την κλοπή του.* **4** *Εάν το κλοπιμαίο βρεθεί στα χέρια του ζωντανό, είτε βόδι ή γάϊδαρος*[όνος] *είτε πρόβατο, θα αποδώσει το διπλό.*

5 *Εάν κάποιου [το ζώο] καταβοσκήσει αγρό ή αμπελώνα και αφήσει το κτήνος του να βοσκηθεί σε αγρό ξένου ανθρώπου, θα κάνει ανταπόδοση από το καλύτερο του αγρού του και απ' το καλύτερο του αμπελώνα του.*

6 *Εάν εξαφθεί φωτιά*[πυρ] *και βρει αγκάθια, και καούν δεμάτια*[θημωνίαι] *σιταριού ή στάχυα αθέριστα*[ιστάμενα] *ή αγρός, αυτός που άναψε το πυρ*[φωτιά] *εξάπαντος θα κάνει ανταπόδοση.* **7** *Εάν κάποιος παραδώσει στο διπλανό του ασήμι*[αργύριο] *ή σκεύη για να φυλάει [αυτά], και κλαπούν από την* [κατ]*οικία του ανθρώπου, αν βρεθεί ο κλέπτης, θ' αποδώσει το διπλό·* **8** *αν ο κλέφτης δεν βρεθεί, τότε ο κύριος της* [κατ]*οικίας θα φερθεί μπροστά στους κριτές, [δια να εξετασθεί] αν δεν έβαλε το χέρι του πάνω στα* [απο]*κτήματα του πλησίον του.*

9 *Για κάθε είδος αδίκημα, περί βοδιού, περί γαϊδουριού*[όνου]*, περί προβάτου, περί ρούχου*[ενδύματος]*, περί παντός πράγματος χαμένου, το οποίο [άλλος] θα διαφιλονεικούσε ότι είναι δικό του, η κρίση και των δύο θα ελθεί μπροστά στους κριτές· [και] όποιον καταδικάσουν οι κριτές, εκείνος θα αποδώσει το διπλό στον πλησίον του.* **10** *Εάν κάποιος παραδώσει στον πλησίον του γάϊδαρο*[όνον] *ή βόδι ή πρόβατο ή οποιοδήποτε κτήνος, για να* [δια]*φυλάσσει αυτό, και πεθάνει ή συντριφτεί ή αρπαχτεί χωρίς να δει κάποιος (το γεγονός),* **11** *όρκος Θεού θα γίνει αναμεταξύ τους*[αμφοτέρων]*, ότι δεν έβα-*

[21:21] Λευ. 25:45,46 **[21:22]** six. 30, Δευ. 22:18,19 **[21:24]** Λευ. 24:20, Δευ. 19:21, Μτ. 5:38 **[21:28]** Γεν. 9:5 **[21:30]** six. 22, Αρ. 36:31 **[21:32]** Ιδέ Ζαχ. 11:12,13, Ματ. 26:15,Φιλ. 2:7, six. 28 **[22:1]** 2Σα. 12:6, Ιδέ Παρ. 6:31, Λου. 19: **[22:2]** Μτ. 24:43, Αρ.35:27 **[22:3]** Κφ. 21:2 **[22:4]** Κφ. 21:16, Ιδε six. 1,7, Παρ. 6:31 **[22:7]** six. 4 **[22:8]** Κφ. 21:6, six. 28 **[22:9]** Δευ. 25:1, 2Χρ. 19:10 **[22:11]** Εβ. 6:16

VG **[21:15-19]** ...να αποκαταστήσει τον χρόνο της εργασίας του και τα έξοδα των γιατρών. **[21:20]** ...θα 'ναι ένοχος εγκλήματος (eius criminis reus erit). **[21:21]** Αν όμως επιζήσει μία ή δύο ημέρες, δεν θα υπόκειται σε ποινή... **[21:22]** ...Αν φιλονικήσουν άνδρες και κάποιος χτυπήσει έγκυο γυναίκα και προκαλέσει αποβολή, αλλά εκείνη επιζήσει, θα υπόκειται σε αποζημίωση όση ζητήσει ο σύζυγος της γυναίκας και οι **διαιτητές** (arbitri) κρίνουν. **[22:1-8]** ...θα προσαχθεί στους **θεούς**...(domus adplicabitur ad deos) **[22:9]** για να διαπράξει απάτη... η υπόθεση και των δύο θα φτάσει στους θεούς, κι αν εκείνοι κρίνουν... **[22:10-11]** ...θα υπάρξει ένας όρκος αναμεσά τους... **[22:12-16]** ...αποπλανήσει... και θα την έχει ως γυναίκα.

Ο' **[21:11-14]** ἐὰν δέ τις **ἐπιθῆται** τῷ πλησίον ἀποκτεῖναι αὐτὸν δόλῳ καὶ καταφύγῃ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου...**[21:15]** ὃς **τύπτει**... θανάτῳ θανατούσθω **[21:16]** ὃς ἐὰν κλέψῃ τίς τινα τῶν υἱῶν 'Ισραήλ καὶ **καταδυναστεύσας** αὐτὸν ἀποδῶται καὶ εὑρεθῇ ἐν αὐτῷ θανάτῳ τελευτάτω **[21:17-18]** ...λίθῳ ἢ πυγμῇ καὶ μὴ ἀποθάνῃ κατακλιθῇ δὲ ἐπὶ τὴν κοίτην **ἀποτείσει καὶ τὰ ἰατρεῖα [21:20]** ...τὸν **παῖδα** αὐτοῦ ἢ τὴν **παιδίσκην** αὐτοῦ ἐν ῥάβδῳ καὶ ἀποθάνῃ ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ **δίκῃ ἐκδικηθήτω [21:21-22]** ...καὶ ἐξέλθῃ τὸ παιδίον αὐτῆς **μὴ ἐξεικονισμένον ἐπιζήμιον ζημιωθήσεται** καθότι ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός δώσει μετὰ **ἀξιώματος [21:23] ἐὰν δὲ ἐξεικονισμένον ἦν δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς [21:24-25] κατάκαυμα ἀντὶ κατακαύματος** τραῦμα ἀντὶ τραύματος μώλωπα ἀντὶ μώλωπος **[21:26-28]** ἐὰν δὲ κερατίσῃ **ταῦρος** ...λίθοις λιθοβοληθήσεται ὁ **ταῦρος**... **[21:29]** ἐὰν δὲ ὁ **ταῦρος** κερατιστὴς... **[21:30]** ἐὰν δὲ **λύτρα** ἐπιβληθῇ αὐτῷ δώσει **λύτρα τῆς ψυχῆς** αὐτοῦ ὅσα ἐὰν ἐπιβάλωσιν αὐτῷ **[21:31]** ἐὰν δὲ υἱὸν ἢ θυγατέρα κερατίσῃ **κατὰ τὸ δικαίωμα** τοῦτο ποιήσουσιν αὐτῷ **[21:32]** ἐὰν δὲ παῖδα κερατίσῃ ὁ **ταῦρος** ἢ παιδίσκην ἀργυρίου τριάκοντα δίδραχμα δώσει τῷ κυρίῳ... **[21:33]** ...μόσχος... **[21:34-35]** ἐὰν δὲ κερατίσῃ τινὸς **ταῦρος** τὸν **ταῦρον** τοῦ πλησίον καὶ τελευτήσῃ... τὸ ἀργύριον αὐτοῦ καὶ τὸν **ταῦρον** τὸν τεθνηκότα **διελοῦνται [21:36]** ...καὶ μὴ ἀφανίσῃ αὐτόν **ἀποτείσει ταῦρον ἀντὶ ταύρου** ὁ δὲ τετελευτηκὼς αὐτῷ ἔσται **[22:1]** ...**μόσχον**... ἀποδῶται πέντε **μόσχους ἀποτείσει** ἀντὶ τοῦ **μόσχου**... **[22:2]** ἐὰν δὲ ἐν τῷ **διορύγματι** ... οὐκ ἔστιν αὐτῷ **φόνος [22:3]** ...ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ αὐτῷ **πραθήτω ἀντὶ τοῦ κλέμματος [22:4]** ...διπλᾶ αὐτὰ ἀποτείσει **[22:5]** ...τὰ βέλτιστα... **[22:6]** ...καὶ προσεμπρήσῃ ἄλωνα ἢ **στάχυς** ἢ πεδίον ἀποτείσει ὁ τὸ πῦρ ἐκκαύσας **[22:7-8]** ...ὁ κλέψας προσελεύσεται ὁ κύριος τῆς οἰκίας **ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ** καὶ ὀμεῖται **ἢ μὴν μὴ αὐτὸς πεπονηρεῦσθαι ἐφ' ὅλης τῆς παρακαταθήκης τοῦ πλησίον [22:9]** κατὰ **πᾶν ῥητὸν ἀδίκημα** περί τε **μόσχου** καὶ ὑποζυγίου... **τῆς ἐγκαλουμένης ὅ τι οὖν ἂν ᾖ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ** ἐλεύσεται ἡ κρίσις ἀμφοτέρων καὶ **ὁ ἁλοὺς διὰ τοῦ Θεοῦ ἀποτείσει** διπλοῦν τῷ πλησίον.

λε το χέρι του πάνω στο [από]κτημα του πλησίον του· και ο κύριος αυτού θα λάβει [αυτό], ο δε [άλλος] δεν θα δώσει ανταπόδοση. **12** *Αν όμως κλάπηκε απ' αυτόν, θα κάνει ανταπόδοση στον κύριό του.* **13** *Εάν κατασπαράχθηκε από θηρίο[έγεινε θηριάλωτον], θα φέρει αυτό [για] μαρτυρία[απόδειξη] [και] δεν θα πληρώσει το θηριάλωτο*.* **14** *Και εάν κάποιος δανειστεί [ζώο] από τον πλησίον αυτού, και συντριφτεί[τραυματισθεί σπάζοντας κάτι] ή πεθάνει, ο [δε] κύριος αυτού δεν [είναι] μαζί του, εξάπαντος θα πληρώσει αυτό.*

15 *Εάν [όμως] ο κύριος αυτού [είναι] μαζί του, δεν θα πληρώσει· αν ήταν μισθωμένο, θα δώσει το μίσθωμα.*

16 *Και εάν κάποιος απατήσει παρθένα μη αρραβωνιασμένη [αμνήστευτον - Ο'], και κοιμηθεί μαζί της, εξάπαντος θα προικίσει αυτή με προίκα για γυναίκα του[εις εαυτόν]*. **17** *Εάν [όμως] ο πατέρας της δεν συμφωνεί[στέργει] να δώσει αυτή σε αυτόν, ασήμι[αργύριο] θα πληρώσει κατά την προίκα των παρθένων.*

18 *Μάγισσα δεν θα αφήσεις να ζει.* **19** *Όποιος συνευρεθεί με κτήνος, εξάπαντος θα θανατωθεί.*

20 *Όποιος θυσιάσει σε θεούς, εκτός μόνο στον Κύριο, θα εξολοθρευτεί.* **21** *Και ξένο δε θα κακοποιήσεις ούτε θα τον καταδυναστεύσεις· διότι ξένοι σταθήκατε [στη γη] της Αιγύπτου.* **22** *Ουδεμία χήρα ή ορφανό δεν θα καταθλίψετε.* **23** *Εάν καταθλίψετε αυτούς οπωσδήποτε και βοήσουν προς εμέ, εξάπαντος θα εισακούσω τη φωνή τους,* **24** *και ο θυμός μου θα εξαφθεί και θα σας θανατώσω με ξίφος[μαχαίρα]· και οι γυναίκες σας θα είναι χήρες και τα παιδιά[τέκνα] σας ορφανά.*

25 *Εάν δανείσεις αργύριο στο φτωχό γείτονά σου [ανα]μεταξύ του λαού μου, δεν θα φερθείς προς αυτόν σαν τοκιστής, δεν θα επιβάλεις πάνω σε αυτόν τόκο.*

26 *Εάν λάβεις ενέχυρο το ρούχο[ένδυμα/μανδύα] του πλησίον σου, θα επιστρέψεις αυτό προς αυτόν πριν δύσει ο ήλιος·* **27** *διότι αυτό μόνο είναι το σκέπασμά του, αυτό [είναι] το [επ]ένδυμα του δέρματος αυτού· με τι θα κοιμηθεί; και όταν βοήσει προς εμέ, θα εισακούσω· διότι εγώ [είμαι] ελεήμονας.*

28 *Δεν θα κακολογήσεις κριτές, ούτε θα καταραστείς άρχοντα του λαού σου.* **29** *Τις απαρχές του αλωνιού σου και του ληνού σου δεν θα καθυστερήσεις· το πρωτότοκο [σου] ανάμεσα από τους γιους σου θα δώσεις σε μένα·* **30** *ομοίως θα κάνεις για το βόδι σου [και] για το πρόβατό σου· επτά ημέρες θα είναι μαζί με τη μητέρα του, την ογδόη ημέρα θα δώσεις αυτό σε εμέ.*

31 *Και άντρες άγιοι θα είστε σε μένα· και κρέας κατασπαραγμένου ζώου[θηριάλωτον] στον αγρό δεν θα φάτε· στο σκύλο θα ρίψετε αυτό.*

23 **[ΚΓ]** *ΔΕΝ ΘΑ ΔΙΑΔΩΣΕΙΣ ψεύτικη φήμη· δε θα συμφωνήσεις με τον άδικο για να γίνεις ψευδομάρτυρας.* **2** *Δεν θα ακολουθήσεις τους πολλούς για κακό· ούτε θα μιλήσεις[καταθέσεις] σε αντιδικία[κρισολογία], ώστε να εκτραπείς[κλίνεις] μαζί[κατόπιν] με πολλούς για να διαστρέψεις [την κρίση]·* **3** *ούτε θα αποβλέψεις σε πρόσωπο πτωχού κατά την κρίση αυτού.* **4** *Εάν απαντήσεις το βόδι του εχθρού σου ή το γάιδαρό[όνον] του να [περι]πλανιέται, εξάπαντος θα επιστρέψεις αυτό προς αυτόν.*

5 *Εάν δεις το γάϊδαρο[όνον] αυτού που σε μισεί να έχει πέσει από το φορτίο του και θα απόφευγες να βοηθήσεις αυτόν, οπωσδήποτε θα συμβοηθήσεις αυτόν.* **6** *Δεν θα διαστρέψεις το δίκαιο του φτωχού σου στην κρίση αυτού.* **7** *Άπεχε από άδικη υπόθεση· και μη γίνεις αιτία να θανατωθεί ο αθώος και ο δίκαιος· διότι εγώ δεν θα δικαιώσω τον ασεβή.*

[22:12] Γεν. 31:39 **[22:16]** Δευ.22:28-9 **[22:17]** Γεν. 34:12, Δευ. 22:29, 1Σα. 18:25 **[22:18]** Λευ. 19:26, 20:27, Δευ. 18:10,11, 1Σα. 28:3,9 **[22:19]** Λευ. 18:23, 20:15 **[22:20]** Αρ. 25:2,7,8, Δευ. 13:1-14, 17:2-5 **[22:21]** Κφ. 23:9, Λευ. 19:33,25:35, Δευ. 10:19, Ιερ. 7:6, Ζαχ. 7:10, Μαλ. 3:5 **[22:22]** Δευ. 10:18,24:17, 27:19, Ψλ. 94:6, Ησ. 1:17,23,10:2, Ιεζ. 22:7, Ζαχ. 7:10, Ιακ. 1:27, Δευ. 15:9, 24:15, Ιωβ 35:9, Λου. 18:7, six. 27, Ιωβ 34:28, Ψλ. 18:6, 145:19, Ιακ. 5:4 **[22:24]** Ιωβ 31:23, Ψλ. 69:24, Ψλ. 109:9, Θρ. 5:3 **[22:25]** Λευ. 25:35,36, Δευ. 23:19,20, Νεε. 5:7, Ψλ. 15:5, Ιεζ. 18:8,17 **[22:26]** Δευ.24:6-17, Ιωβ 22:6, 24:3,9, Παρ. 20: 16 , 22:27, Ιεζ. 18:7,16, Αμως 2:8 **[22:27]** six. 23, Κφ. 34:6, 2 Χρ. 30:9, Ψλ. 86:15 **[22:28]** Εκκ. 10:20, Πρ.23:5, Ιουδ. 8 **[22:29]** Κφ. 23:16,19, Παρ. 3:9, Κφ. 13:2, 12, 34:19 **[22:30]** Δευ. 15:19, Λευ.22: 27 **[22:31]** Κφ. 19:6, Λευ. 19:2, Δευ.14:21, Λευ. 22: 8, Ιεζ. 4:14,44:31 **[23:1]** six. 7, Λευ. 19: 16, Ψλ. 15:3, 101:5, Παρ.10:18, Συγκ. 2Σα. 19:27 με 16:3, Κφ. 20:16, Δευ. 19:16-18, Ψλ. 35:11, Παρ. 19:5,9, 24:28 Ιδέ 1Βα. 21:10,13, Μτ. 26:59-61, Πρ. 6:11 **[23:2]** Γεν. 7:1, 19:4,7, Κφ. 32:1,2, I.N. 24:15, 1Σα. 15:9, 1Βα. 19:10, Ιωβ 31:34, Παρ. 1:10,11,15, 4:14, Μτ. 27:24,26, Μαρ. 15:15, Λκ. 23:23, Πρ. 24:27, 25:9, six. 6, Λευ. 19:15, Δευ. 1:17, Ψλ. 72:2 **[23:4]** Δευ. 22:1, Ιωβ 31:29, Παρ. 24:17, 25:21, Μτ. 5:44, Ρω. 12:20, 1Θε. 5: 15 **[23:5]** Δευ. 22:4 **[23:6]** six.2, Δευ. 27:19, Ιωβ 31:13, Εκκ. 5:8, Ησ. 10: 1,2, Ιερ. 5:28,7:6, Αμ. 5:12, Μαλ. 3:5 **[23:7]** six. 1, Λευ. 19:11, Λκ. 3:14, Εφ. 4:25, Δευ. 27:15, Ψλ. 4:21, Παρ. 17:15, 26, Ιερ. 7:6, Μτ. 27:4, Κφ. 34:7, Ρω. 1:18

VG **[22:17-22]** ...δεν θα βλάψετε. **[22:23-25]** Εάν δανείσεις χρήματα στον φτωχό λαό μου... δεν θα τον πιέσεις σαν εισπράκτορας... **[22:26-28]** **Τους θεούς** δεν θα κακολογήσεις, και τον άρχοντα (principi) του λαού σου δεν θα καταραστείς. *(Θεοί είναι οι κριτές, βλ. ΨΛΜ. 82:6)* **[22:29-31]** ...που 'χει πρωτοφαγωθεί από θηρία... **[23:1]** Δεν θα δεχθείς την **φωνή του ψεύδους** ούτε θα ενώσεις το χέρι σου για να δώσεις ψευδή μαρτυρία υπέρ ασεβούς. **[23:2-3]** Ούτε τον φτωχό θα ευνοήσεις στη δίκη. **[23:4-5]** ...να κείτεται κάτω από το φορτίο, δεν θα το προσπεράσεις, αλλά θα το σηκώσεις μαζί του. **[23:7]** Θ' αποφεύγεις το ψεύδος· τον αθώο και τον δίκαιο δεν θα θανατώσεις, **διότι εγώ αποστρέφομαι τον ασεβή.**

Ο' **[22:10]** ...υποζύγιον ἢ μόσχον ἢ ... καὶ συντριβῇ ἢ τελευτήσῃ **ἢ αἰχμάλωτον γένηται** καὶ μηδεὶς γνῷ **οὐκ ἀποτείσει [22:12]** ...**ἀποτείσει** τῷ κυρίῳ **[22:13]** ...**γένηται ἅξει αὐτὸν ἐπὶ τὴν θήραν καὶ οὐκ ἀποτείσει [22:14]** ἐὰν δὲ αἰτήσῃ τις παρὰ τοῦ πλησίον καὶ **συντριβῇ** ἢ... γένηται ὁ δὲ κύριος μὴ ᾖ μετ' αὐτοῦ **ἀποτείσει [22:15]** ...οὐκ **ἀποτείσει**... **[22:16]** ...φερνῇ φερνιεῖ αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα **[22:17]** ἐὰν δὲ **ἀνανεύων ἀνανεύσῃ** καὶ μὴ βούληται ὁ πατὴρ αὐτῆς δοῦναι αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα ἀργύριον ἀποτείσει τῷ πατρὶ καθ' ὅσον ἐστὶν ἡ **φερνὴ** τῶν παρθένων **[22:18]** **φαρμακοὺς οὐ περιποιήσετε [22:19]** πᾶν **κοιμώμενον** μετὰ κτήνους θανάτῳ ἀποκτενεῖτε αὐτούς **[22:20-21]** καὶ **προσήλυτον** οὐ κακώσετε οὐδὲ μὴ θλίψητε αὐτόν ἦτε γὰρ **προσήλυτοι**... **[22:22]** πᾶσαν χήραν καὶ ὀρφανὸν **οὐ κακώσετε [22:23]** ἐὰν δὲ **κακίᾳ κακώσητε** αὐτοὺς καὶ κεκράξαντες καταβοήσωσι πρός με ἀκοῇ εἰσακούσομαι τῆς φωνῆς αὐτῶν **[22:24]** καὶ **ὀργισθήσομαι** θυμῷ καὶ ἀποκτενῶ ὑμᾶς... **[22:25]** ἐὰν δὲ ἀργύριον ἐκδανείσῃς **τῷ ἀδελφῷ τῷ πενιχρῷ** παρὰ σοί οὐκ ἔσῃ αὐτὸν κατεπείγων οὐκ ἐπιθήσεις αὐτῷ τόκον **[22:26-27]** ἔστιν γὰρ τοῦτο **περιβόλαιον** αὐτοῦ μόνον τοῦτο τὸ ἱμάτιον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ ἐν τίνι κοιμηθήσεται ἐὰν οὖν καταβοήσῃ πρός με εἰσακούσομαι αὐτοῦ· ἐλεήμων γάρ εἰμι. **[22:28]** **θεοὺς οὐ κακολογήσεις** καὶ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου οὐ **κακῶς ἐρεῖς [22:29-30]** οὕτως ποιήσεις **τὸν μόσχον σου** καὶ τὸ πρόβατόν σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου ἑπτὰ ἡμέρας ἔσται ὑπὸ τὴν μητέρα τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἀποδώσεις μοι αὐτό **[22:31]** ...**οὐκ ἔδεσθε τῷ κυνὶ ἀπορρίψατε αὐτό [23:1]** **οὐ παραδέξῃ ἀκοὴν ματαίαν** οὐ συγκαταθήσῃ μετὰ τοῦ ἀδίκου γενέσθαι μάρτυς ἄδικος **[23:2]** οὐκ ἔσῃ μετὰ πλειόνων ἐπὶ κακίᾳ οὐ προστεθήσῃ μετὰ πλήθους ἐκκλῖναι μετὰ πλειόνων ὥστε ἐκκλῖναι κρίσιν **[23:3]** **καὶ πένητα οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει** (Λ+Χ: Μήτε να υποστηρίξης εις την υπόθεσιν του άνθρωπον λόγω του πλούτου του) **[23:4-5]** ἐὰν δὲ ἴδῃς **τὸ ὑποζύγιον** τοῦ ἐχθροῦ σου πεπτωκὸς ὑπὸ **τὸν γόμον** αὐτοῦ οὐ παρελεύσῃ αὐτό ἀλλὰ συνεγερεῖς αὐτὸ μετ' αὐτοῦ **[23:6]** οὐ διαστρέψεις **κρίμα** πένητος ἐν κρίσει αὐτοῦ **[23:7]** ἀπὸ παντὸς **ῥήματος** ἀδίκου ἀποστήσῃ ἀθῷον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς καὶ οὐ δικαιώσεις τὸν ἀσεβῆ ἕνεκεν δώρων **[23:8]** καὶ δῶρα οὐ λήμψῃ τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς βλεπόντων **καὶ λυμαίνεται ῥήματα** δίκαια **[23:9]** καὶ **προσήλυτον** οὐ θλίψετε.

8 *Και δώρα δεν θα λάβεις· διότι τα δώρα τυφλώνουν [και] τους σοφούς, και διαστρέφουν τα λόγια των δικαίων.* **9** *Και ξένο δεν θα καταδυναστεύσεις διότι εσείς γνωρίζετε την ψυχή του ξένου, επειδή ξένοι σταθήκατε στη γη της Αιγύπτου.* **10** *Και έξι χρόνια θα σπέρνεις τη γη σου και θα συνάγεις τα γεννήματα της·* **11** *το δε 7ο θα αφήσεις αυτή να αναπαυθεί και να μένει αργή, για να τρώνε οι φτωχοί του λαού σου· και το ότι απολείφθηκε απ' αυτούς ας τρώγουν τα ζώα του αγρού. Έτσι θα κάνεις για τον αμπελώνα σου [και για] τον ελαιώνα σου.*

12 *Έξι ημέρες θα κάνεις τις εργασίες σου· την δε 7η ημέρα θ' αναπαύεσαι, για να αναπαυθεί το βόδι σου και ο γαϊδαρός[όνος] σου και να λάβει αναψυχή ο γιος της δούλης σου και ο ξένος.* **13** *Και σε όλα όσα λάλησα προς εσάς, θα προσέξετε· και όνομα άλλων θεών δεν θα αναφέρετε, ούτε θ' ακουστεί από το στόμα σου.*

14 *Τρεις φορές τον χρόνο θα κάνεις γιορτή σε μένα.* **15** *Θα φυλάττεις τη ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΑΖΥΜΩΝ· επτά ημέρες θα τρως άζυμα, καθώς πρόσταξα σε σένα, κατά το προσδιορισμένο καιρό του μήνα Αβίβ· διότι μέσα σε αυτόν [τον μήνα] εξήλθες από την Αίγυπτο· και ουδείς θα φανεί μπροστά μου κενός[με άδεια χέρια].* **16** *και στη ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΜΟΥ, των πρωτογεννημάτων των κόπων σου, τα οποία έσπειρες στον αγρό· και στη ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΟΜΙΔΗΣ [των καρπών], στο τέλος του χρόνου, αφού συνάξεις τους καρπούς σου απ' τον αγρό.*

17 *Τρεις φορές το χρόνο θα εμφανίζεται κάθε αρσενικό σου μπροστά στον Κύριο τον Θεό.* **18** *ΔΕΝ θα προσφέρεις το αίμα της θυσίας μου με ψωμί[άρτον] ένζυμο· ούτε θα μένει το πάχος της γιορτής μου ως [το] πρωί.* **19** Τις απαρχές των πρωτογεννημάτων της γης σου θα φέρεις στον οίκο Κυρίου του Θεού σου. *ΔΕΝ θα ψήσεις κατσίκι[ερίφιο] όσο θηλάσει στη μάνα του.*

20 *Δες, εγώ [απο]στέλνω άγγελο μπροστά σου για να σε φυλάει στην οδό, και να σε φέρει στον τόπο τον οποίο [προ]ετοίμασα·* **21** *φοβού αυτόν, και υπάκουε στη φωνή του, μην παροργίσεις αυτόν· διότι δε θα συγχωρήσει τις παραβάσεις σας· επειδή το όνομά μου [είναι] σ' αυτόν.* **22** *Εάν όμως προσέχεις να υπακούεις στη φωνή του και πράττεις πάντα όσα λέγω, τότε εγώ θα 'μαι εχθρός των εχθρών σου και ενάντιος των εναντίων σου.* **23** *Διότι ο άγγελός μου θα προπορεύεται μπροστά σου, και θα σε φέρει[εισαγάγει] στους Αμορραίους και Χετταίους και Φερεζαίους και Χαναναίους, Ευαίους και Ιεβουσαίους· και θα εξολοθρεύσω αυτούς.* **24** *Δεν θα προσκυνήσεις τους θεούς τους, ούτε θα λατρεύσεις αυτούς, ουδέ θα πράξεις κατά τα έργα εκείνων· αλλά θα τους εξολοθρεύσεις, και θα κατασυντρίψεις τα είδωλα αυτών.*

25 *Και θα λατρεύετε Κύριο τον Θεό σας, και αυτός θα ευλογεί το ψωμί[άρτον] σου, και το νερό[ύδωρ] σου· και θα απομακρύνω κάθε [πάσαν] νόσο από ανάμεσά σου·* **26** *[και] δεν θα είναι άγονος και στείρα πάνω στη γη σου· τον αριθμό των ημερών σου θα κάνω πλήρη.* **27** *Το φόβο μου θα στείλω μπροστά σου και θα καταστρέψω πάντα λαό προς τον οποίο έρχεσαι και θα κάνω όλους τους εχθρούς σου να στρέψουν τα νώτα σε σένα·* **28** *και θα στείλω μπροστά σου σφήκες[αίσθημα κατήφειας], και θα εκδιώξουν τους Ευαίους, τους Χαναναίους και τους Χετταίους από μπροστά σου.* **29** *Δεν θα εκδιώξω αυτούς από μπροστά σου σε ένα χρόνο[έτος], για να μη γίνει έρημη η γη και πληθυνθούν τα θηρία του αγρού εναντίον σου·* **30** *λίγο-λίγο[ολίγον κατ' ολίγο] θα εκδιώξω αυτούς από μπροστά σου, έως ότου αυξηθείς και κυριεύσεις τη γη.*

31 *Και θα θέσω τα όριά σου απ' την Ερυθρά θάλασσα μέχρι τη θάλασσα των Φιλισταίων, και απ' την έρημο ως τον ποταμό· διότι στα χέρια σας θα παραδώσω τους κατοίκους του τόπου, και θα εκδιώξεις αυτούς από μπροστά σου.* **32** *Δεν θα κάνεις συνθήκη μαζί τους, ούτε με τους θεούς αυτών·* **33** *δε θα κατοικούν στη γη σου, για να μη σε κάνουν να αμαρτήσεις σε εμέ· διότι αν λατρεύσεις τους θεούς αυτών, τούτο εξάπαντος θα είναι παγίδα σε σένα.*

[23:10] Λευ. 25:3,4 **[23:12]** Κφ. 20:8,9,Δευ. 5:13,Λκ.13:14 **[23:13]** Δευ. 4:9, I.N. 22:5, Ψλ. 39:1, Εφ. 5:15, 1Τι. 4:16, Αρ. 32:38, Δευ.12:3,I.N.23:7, Ψλ.16:4, Ωσ. 2:17, Ζαχ.13:2 **[23:14]** Κφ. 34:23, Λευ. 23:4, Δευ. 16:16 **[23:15]** Κφ. 12:15,13:6,34:18, Λευ. 23:6, Δευ.16:8, Κφ. 34:20,Δευ.16:16 **[23:16]** Κφ. 34:22, Λευ. 23:10, Δευ. 16:13 **[23:17]** Κφ. 34:23,Δευ. 16:16 **[23:18]** Κφ. 12:8,34:25, Λευ.2:11, Δευ.16:4 **[23:19]** Κφ. 22:29,34:26, Λευ. 23:10, Αρ. 18:12 ,Δευ. 26:10,Νεε.10:35, Κφ. 34:26, Δευ. 14:21 **[23:20]** Κφ. 14:29, 32:34,33:2,14, Αρ.20:16, I.N. 5:13,6:2, Ψλ. 91:11, Ησ. 63:9 **[23:21]** Αρ.14:11, Ψλ. 78:40,56, Εφ. 4:30, Εβ. 3:10,26, Κφ. 32:34, Αρ. 14:35, Δευ. 18:19, I.N.24:19, Ιερ. 5:7, Εβ. 3:11, 1Ιωα. 5:16, Ησ. 9:6, Ιερ. 23:6, Ιωα. 10:30,38 **[23:22]** Γεν. 12:3, Δευ. 30:7, Ιερ. 30:20 **[23:23]** six.20,Κφ.33:2, I.N. 24:8,11 **[23:24]** Κφ. 20:5, Λευ.18:3, Δευ. 12:30,31, Κφ. 34:13, Αρ. 33:52, Δευ. 7:5,25, 12:3 **[23:25]** Δευ. 6:13, 10:12,20, 21:13,13:4, I.N. 22:5, 24:14,15,21,24, 1Σα. 7:3,12:20,24, Μτ. 4:10, Δευ. 7:13,28:5,8, Κφ.15:26, Δευ. 7:15 **[23:26]** Δευ. 7:14,28:4,Ιωβ 21:10,Μαλ. 3:10, Γεν. 25:8,35:29,1Χρ. 23:1,Ιωβ 5:26,42:17,Ψλ. 55:23,90:10 **[23:27]** Γεν.35:5,Κφ. 15:14,Δευ. 2:25,11:25, I.N. 2: 9,11, 1Σα.14:15, 2Χρ. 14:14, Δευ.7:23, Ψλ. 18:40 **[23:28]** Δευ. 7:20,I.N. 24:12 **[23:29]** Δευ. 7:22 **[23:31]** Γεν. 15:18, Αρ. 34:3, Δευ. 11:24, I.N.1:4, 1Βα. 4:21,24, Ψλ.72:8, I.N.21:44,Κρ. 1:4,11:21 **[23:32]** Κφ.34:12,15, Δευ.7:2 **[23:33]** Κφ. 34:12,Δευ. 7:16,12:30,I.N.23:13, Κρ.2:3,1 Σα. 18: 21,Ψλ. 106:36

---

vc **[23:9]** Στον ξένο δεν θα γίνεις ενοχλητικός... **[23:10-15]** ...Θα φυλάσσεις την πανήγυρη (custodies) των αζύμων... του μήνα **των νέων καρπών**... **[23:16-21]** Πρόσεχέ τον και άκου την φωνή του, και μη θεωρήσεις αυτόν αξιοκαταφρόνητο διότι δεν θα συγχωρήσει όταν αμαρτήσεις... **[23:22-24]** ...και θα συντρίψεις **τ' αγάλματά τους**. **[23:25-33]** ...διότι αυτό ασφαλώς θα γίνει για σένα πρόσκομμα.

ο' ...τοῦ **προσηλύτου** αὐτοὶ γὰρ προσήλυτοι ἦτε ἐν γῇ αἰγύπτῳ **[23:10-11]** ...καὶ **ἀνήσεις αὐτήν καὶ ἔδονται οἱ πτωχοὶ τοῦ ἔθνους σου** τὰ δὲ ὑπολειπόμενα ἔδεται τὰ ἄγρια θηρία... **[23:12]** ...καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου καὶ ἵνα **ἀναψύξῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου καὶ ὁ προσήλυτος [23:13-14] τρεῖς καιροὺς**... **[23:15]** ...καθάπερ ἐνετειλάμην σοι, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ μηνὸς τῶν νέων· ἐν γὰρ αὐτῷ ἐξῆλθες ἐξ Αἰγύπτου, οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιόν μου κενός. **[23:16]** ...ἐὰν σπείρῃς ἐν τῷ ἀγρῷ σου, καὶ ἑορτὴν συντελείας ἐπ' ἐξόδου τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἔργων σου τῶν ἐκ τοῦ ἀγροῦ σου. **[23:17] τρεῖς καιροὺς** τοῦ ἐνιαυτοῦ... **[23:18]** [**ὅταν γὰρ ἐκβάλω ἔθνη ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἐμπλατύνω τὰ ὅριά σου**] οὐ θύσεις ἐπὶ ζύμῃ αἷμα θυσιάσματός μου **οὐδὲ μὴ κοιμηθῇ στέαρ** τῆς ἑορτῆς μου ἕως πρωί **[23:19]** ...οὐχ ἑψήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι... **[23:20-21]** πρόσεχε σεαυτῷ καὶ εἰσάκουε αὐτοῦ **καὶ μὴ ἀπείθει αὐτῷ· οὐ γὰρ μὴ ὑποστείληταί σε** τὸ γὰρ ὄνομά μού ἐστιν ἐπ' αὐτῷ **[23:22]** ...ἐντείλωμαί σοι, καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου, [ἔσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν· ἐμὴ γάρ ἐστι πᾶσα ἡ γῆ, ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βασίλειον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητε τῆς φωνῆς μου] καὶ ποιήσητε πάντα ὅσα ἂν εἴπω σοι, ἐχθρεύσω τοῖς ἐχθροῖς σου καὶ ἀντικείσομαι τοῖς ἀντικειμένοις σοι· **[23:23-24]** ...ἀλλὰ καθαιρέσει καθελεῖς καὶ **συντρίβων συντρίψεις τὰς στήλας αὐτῶν [23:25]** ...καὶ **τὸν οἶνόν σου καὶ τὸ ὕδωρ σου καὶ ἀποστρέψω μαλακίαν ἀφ' ὑμῶν [23:26]** ...**τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν σου ἀναπληρώσω [23:27]** καὶ τὸν φόβον ἀποστελῶ **ἡγούμενόν σου καὶ ἐκστήσω πάντα τὰ ἔθνη εἰς οὓς σὺ εἰσπορεύῃ εἰς αὐτούς καὶ δώσω πάντας τοὺς ὑπεναντίους σου φυγάδας [23:28-30]** κατὰ **μικρὸν μικρὸν** ἐκβαλῶ αὐτοὺς ἀπὸ σοῦ ἕως ἂν αὐξηθῇς καὶ κληρονομήσῃς τὴν γῆν **[23:31]** ...**ἕως τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Εὐφράτου**... ἀπὸ σοῦ **[23:32-33]** καὶ οὐκ ἐγκαθήσονται... ἐὰν γὰρ δουλεύσῃς τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὗτοι ἔσονταί σοι **πρόσκομμα**

24 **[ΚΔ]** ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΑ είπε προς τον Μωυσή: *Ανέβα προς τον Κύριο, εσύ και [ο] Ααρών, Ναδάβ και [ο] Αβιούδ, και 70 από τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ, και προσκυνείστε από μακριά*μακρόθεν*.* **2** *και ο Μωυσής μόνος θα πλησιάσει προς τον Κύριο, αυτοί όμως δεν θα πλησιάσουν, ούτε ο λαός θα ανεβεί μαζί του.* **3** Και ήλθε ο Μωυσής και αφηγήθηκε προς το λαό όλουςπάντας τους λόγους του Κυρίου και πάντα τα δικαιώματα αυτού· αποκρίθηκε δε όλος ο λαός ομόφωνα και είπε: *Όλους τους λόγους, τους οποίους μίλησε ο Κύριος, θα εκτελέσουμε.*

4 Και κατέγραψε ο Μωυσής όλους τους λόγους του Κυρίου· και αφού σηκώθηκε νωρίς το πρωί, οικοδόμησε θυσιαστήριο στους πρόποδεςυπό του βουνούόρος, και [έστησε] 12 στήλες κατά τις 12 φυλές του Ισραήλ.

5 Και απέστειλε τους νεαρούς των γιων Ισραήλ, και προσέφεραν ολοκαυτώματα και θυσίασαν θυσίες ειρηνικές στον Κύριο, μοσχάρια. **6** Αφού έλαβε δε ο Μωυσής το μισό του αίματος, έβαλε σε λεκάνες· και το μισό του αίματος ράντισε πάνω στο θυσιαστήριο.

7 Έπειτα αφού πήρελαβών το βιβλίο της Διαθήκης, ανάγνωσε στα αυτιάωτα του λαού· οι δε είπαν: *Πάντα όσα μίλησε ο Κύριος, θα κάνουμε και θα υπακούμε.*

8 Και αφού έλαβε ο Μωυσής το αίμα, ράντισε πάνω στο λαό, και είπε: *Δέστειδού, το αίμα της Διαθήκης, την οποία ο Κύριος έκαμε προς εσάς κατά πάντας τούτους τους λόγους.* **9** Τότε ανέβηκε [ο] Μωυσής και [ο] Ααρών, [ο] Ναδάβ και [ο] Αβιούδ και 70 από τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ· **10** και είδαν τον Θεό του Ισραήλ· και κάτωυπό τα πόδια του [ήταν] σαν έδαφος λιθόστρωτο από πλάκες ζαφειρένιες και σαν το στερέωμα του ουρανού κατά την καθαρότητα· **11** και πάνω στους εκλεκτούς των γιων [του] Ισραήλ δεν επέβαλε το χέρι του· και είδαν τον Θεό, και έφαγαν και ήπιαν.

12 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Ανέβα προς εμέ στο βουνόόρος και να είσαι εκεί· και θα σου δώσω τις λίθινες πλάκες και το Νόμο, και τις εντολές τις οποίες έγραψα, για να διδάσκεις αυτούς.*

13 Και σηκώθηκε ο Μωυσής μαζί με τον Ιησού τον υπηρέτηθεράποντος του, και ανέβηκε ο Μωυσής πάνω στο όρος* του Θεού. **14** Προς δε τους πρεσβυτέρους είπε: *Περιμένετέ μας εδώ, έως ότου επιστρέψουμε προς εσάς· και ναιδού, Ααρών και Ωρ [είναι] μαζί σας· εάν κάποιος έχει δικαστικήυπόθεση, ας έρχεται προς αυτούς.*

15 Ο Μωυσής λοιπόν ανέβηκε πάνω στο βουνό*, και η νεφέλησύννεφο σκέπασε το όρος. **16** Και επικάθησε η δόξα του Κυρίου πάνω στο όρος Σινά, και η νεφέλη* σκέπασε αυτό έξι ημέρες· και την 7η ημέρα κάλεσε [ο Κύριος] τον Μωυσή μέσα από τη νεφέλησύννεφο. **17** Και η θέαση της δόξας του Κυρίου [ήταν], στα μάτια των γιων Ισραήλ, [ήταν] σαν φωτιάπυρ πού κατάτρωγε πάνω στην κορυφή του βουνούόρους. **18** Και εισήλθε ο Μωυσής στο μέσο της νεφέλης* και ανέβηκε πάνω στο όρος· και στάθηκε ο Μωυσής πάνω όρος 40 μέρες και 40 νύχτες.

25 **[ΚΕ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Πες προς τους γιους Ισραήλ να φέρουν προς εμέ προσφορά· από κάθε άνθρωπο προαιρούμενο μέσα στην καρδιά του θα λάβετε την προσφορά μου.* **3** *Και αυτή [είναι] η προσφορά, την οποία θα λάβεις απ' αυτούς· χρυσάφι και ασήμι και χαλκό,* **4** *και κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσοκατάλευκο και [τρίχες] κατσικώναιγών,* **5** *και δέρματα κριαριών κοκκινοβαμένα και δέρματα τσακαλιώνθώων και ξύλο σιττίμ,* **6** *λάδι για το φως, αρώματα για το λάδι του χρίσματος και για το ευώδες θυμίαμα,* **7** *λίθοι από όνυχα και λίθοι για να τεθούν έντεχνα στο εφόδ και στο περιστήθιο.*

8 *Και ας φτιάξουνκάμωσιν για μένα αγιαστήριο, για να κατοικώ μεταξύ αυτών.* **9** *Κατά πάντα όσα εγώ δείχνω προς σε, [κατά] το παράδειγμα της σκηνής, και [κατά] το παράδειγμα πάντων των σκευών αυτής, έτσι θα κάνετε.* **10** *Και θα κατασκευάσουν Κιβωτό από ξύλο σιττίμακακία. 2.5 πήχες το μήκος της, και 1,5 πήχη το πλάτος της, και 1,5 πήχη το ύψος της·* **11** *και θα την περικαλύψεις με καθαρό χρυσάφι, από μέσα και απ' έξω θα περικαλύψεις αυτή, και πάνω σ' αυτή θα κάνεις περιμετρικά χρυσή στεφάνη.*

[24:1] Κφ. 28:1, Λευ. 10:1,2, Κφ. 1: 5, Αρ. 11:16 **[24:2]** six. 13,15,18 **[24:3]** six. 7, Κφ. 19: 8, Δευ. 5:27, Γαλ. 3:19,20 **[24:4]** Δευ. 31:9, Γεν. 28:18, 31:45 **[24:6]** Εβ. 9:18 **[24:7]** Εβ. 9:19, six. 3 **[24:8]** Εβ. 9:20, 13:20, 1Πε. 1:2 **[24:9]** six. 1 **[24:10]** Ιδέ Γεν. 32:30, Κφ. 3:6, Κρ. 13:22, Συγκ. Ησ. 6:1,5 με Κφ. 33:10,23, Ιωα. 1:8, 1Τι. 6:16, 1Ιωα. 4:12, Ιεζ. 1:26, 10:1, Απ. 4:3, Μτ. 17:2 **[24:11]** Κφ. 19:21, six. 10, Γεν. 16:13, 32:30, Κφ. 33:20, Δευ. 4:33, Κρ. 13:22, Γεν. 31:54, Κφ. 18:12, 1Κο. 10:18 **[24:12]** six. 2,15,18, Κφ.31:18, 32:15,16, Δευ. 5:22 **[24:13]** Κφ. 32:17, 33:11, six. 2 **[24:15]** Κφ. 19:9,16, Μτ. 17:5 **[24:16]** Κφ. 16:10, Αρ. 14:10 **[24:17]** Κφ. 3:2, 19:18, Δευ. 4:36, Εβ. 12: 18,29 **[24:18]** Κφ. 34:28, Δευ. 9:9 **[25:2]** Κφ. 35:5,21, 1Χρ. 29:3,5, 9,14, Εσδ. 2:68, 3:5,7:16, Νεε. 11:2, 2Κο. 8:12, 9:7 **[25:6]** Κφ. 47:20, Κφ. 30:23, Κφ. 30:34 **[25:7]** Κφ. 28:4,6, Κφ. 48:15 **[25:8]** Κφ. 36:1-4, Λευ. 4:6,10:4, 21:12, Εβ. 9:1,28, Κφ. 29:45, 1Βα. 6:13, 2Κο. 6:16, Εβ. 3:6, Απ. 21:3 **[25:9]** six. 40 **[25:10]** Κφ. 37:1, Δευ. 10:4, Εβ. 9:4

VG **[24:1-4]** ...στους πρόποδες του όρους και 12 τίτλους σύμφωνα με τις 12 φυλές... **[24:5-6]** ...και το υπόλοιπο το εξέχεε πάνω στο βωμό. **[24:7-18]** ... **[25:1-2]** ...ώστε να πάρουν για μένα τα πρωτογεννήματα· από κάθε άνθρωπο που θα προσφέρει αυθόρμητα, θα τις δεχθείτε. **[25:3-4]** ...και κόκκινο δύο φορές βαμμένο και βύσσο και τρίχες κατσικιών, **[25:5]** και δέρματα κριαριών βαμμένα κόκκινα και βιολετί *(ιώδη)* δέρματα και ξύλο σετίμ· **[25:6-7]** ...και πολύτιμους λίθους για τον στολισμό του εφόδ και του λογείου. **[25:8-10]** ...κιβωτό από ξύλα σετίμ... **[25:11]** ...επιχρυσώσεις...

Ο' **[24:1-3]** ...ππάντα **τὰ ῥήματα** τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ δικαιώματα· ἀπεκρίθη δὲ πᾶς ὁ λαὸς φωνῇ μιᾷ λέγοντες· πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἐμίλησε Κύριος, ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα. **[24:4]** ...**τὰ ῥήματα Κυρίου ὁρθρίσας**... **[24:5]** ... καὶ ἔθυσαν θυσίαν **σωτηρίου** τῷ Θεῷ μοσχάρια **[24:6]** ...ἐνέχεεν **εἰς κρατῆρας** τὸ δὲ ἥμισυ... **[24:7]** ...**ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα [24:8]** ...**κατεσκέδασεν** τοῦ λαοῦ... **[24:9-11]** καὶ **τῶν ἐπιλέκτων** τοῦ Ἰσραὴλ οὐ διεφώνησεν... **[24:12]** ...δώσω σοι **τὰ πυξία τὰ λίθινα** τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς ἃς ἔγραψα νομοθετῆσαι αὐτοῖς **[24:13]** καὶ ἀναστὰς Μωυσῆς καὶ ἰησοῦς **ὁ παρεστηκὼς** αὐτῷ... **[24:14]** ...**ἡσυχάζετε** αὐτοῦ ἕως ἀναστρέψωμεν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἰδοὺ ααρων καὶ ωρ μεθ' ὑμῶν ἑάν τινι συμβῇ **κρίσις** προσπορευέσθωσαν αὐτοῖς **[24:15-17]** τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης Κυρίου ὡσεὶ πῦρ φλέγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ **[25:1-2]** ...καὶ λάβετέ μοι ἀπαρχὰς παρὰ πάντων οἷς ἂν δόξῃ τῇ καρδίᾳ καὶ λήμψεσθε τὰς ἀπαρχάς μου **[25:3-4]** ...πορφύραν καὶ κόκκινον διπλοῦν καὶ βύσσον κεκλωσμένην καὶ τρίχας αἰγείας **[25:5]** καὶ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα καὶ δέρματα ὑακίνθινα καὶ **ξύλα ἄσηπτα [25:6]** *(σ.σ. Το χωρίο λείπει παντελώς από τους Ο' - η μτφρ. Λ+Χ το αποδίδει ως εξης: έλαιον δια τους λύχνους, αρώματα δια το έλαιον του χρίσματος και το ευώδες θυμίαμα.)* **[25:7]** ...καὶ λίθους **εἰς τὴν γλυφὴν εἰς τὴν ἐπωμίδα καὶ τὸν ποδήρη [25:8]** καὶ ποιήσεις μοι ἁγίασμα καὶ ὀφθήσομαι ἐν ὑμῖν **[25:9-10]** καὶ ποιήσεις κιβωτὸν μαρτυρίου **ἐκ ξύλων ἀσήπτων** δύο πήχεων καὶ ἡμίσους τὸ μῆκος καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος καὶ πήχεος καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος **[25:11]** ...καὶ ποιήσεις αὐτῇ κ**υμάτια στρεπτὰ** χρυσᾶ κύκλῳ **[25:12]** καὶ **ἐλάσεις** αὐτῇ τέσσαρας **δακτυλίους** χρυσοῦς καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἓν καὶ δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον **[25:13]** ποιήσεις δὲ **ἀναφορεῖς**

12 *Και θα χύσεις γι' αυτή 4 κρίκους χρυσούς και θα βάλεις αυτούς στις 4 γωνίες αυτής· δύο μεν κρίκους στη μια πλευρά αυτής, δύο δε κρίκους στην άλλη πλευρά αυτής.* **13** *Και θα κάνεις μοχλούς*[κοντάρια] *από ξύλο σιττίμ*[ακακία]*, και θα περικαλύψεις αυτούς με χρυσάφι·* **14** *και θα εισάξεις τους μοχλούς* στους κρίκους των πλευρών της Κιβωτού, για να βαστάζεται*[μεταφέρεται] *η Κιβωτός με αυτούς·* **15** *μέσα στους κρίκους της κιβωτού θα μένουν οι μοχλοί· δεν θα μετακινούνται απ' αυτή,* **16** *και θα τοποθετήσεις μέσα στην Κιβωτό τα μαρτύρια*[τεκμήρια] *τα οποία θα δώσω σε σένα.* **17** *Και θα κάνεις ιλαστήριο*[κάλυμμα] *από χρυσάφι καθαρό· δυόμιση πήχες το μήκος αυτού, και μιάμιση πήχη το πλάτος αυτού.*

18 *Και θα κατασκευάσεις δύο χερουβείμ από χρυσάφι· σφυρήλατα θα κάνεις αυτά, πάνω στα δύο άκρα του ιλαστηρίου*[σκέπαστρου]*.* **19** *και κάνε ένα χερουβείμ πάνω στο ένα άκρο, και ένα χερουβείμ πάνω στο άλλο άκρο· [προέκταση] στο ιλαστήριο* θα κάνεις τα χερουβείμ πάνω στις δύο άκρες του·* **20** *και θα εκτείνουν τα χερουβείμ από πάνω τις φτερούγες, επικαλύπτοντας με τις φτερούγες τους το ιλαστήριο· και τα πρόσωπα τους [θα βλέπουν] το ένα προς το άλλο· προς το ιλαστήριο θα είναι τα πρόσωπα των χερουβείμ.*

21 *Και θα επιθέσεις το ιλαστήριο* επάνω στην κιβωτό [από άνω]· και θα θέσεις μέσα στην κιβωτό τα μαρτύρια*, τα οποία θα δώσω σε σένα·* **22** *και εκεί θα γνωριστώ προς εσέ· και πάνω από το ιλαστήριο*, από το μέσο των δύο χερουβείμ, των επάνω της Κιβωτού του Μαρτυρίου, θα λαλήσω προς σε για όλα όσα θα προστάξω σε σέ [να πεις] στους γιους Ισραήλ.*

23 *Και θα κάνεις τράπεζα*[τραπέζι] *από ξύλο σιττίμ· δύο πήχες το μήκος αυτής, και μια πήχη το πλάτος της, το δε ύψος της μιάμιση·* **24** *και θα περικαλύψεις αυτή με χρυσάφι καθαρό, και θα κάνεις σε αυτή χρυσή στεφάνη κυκλικά.* **25** *Και θα κάμει σ' αυτή χείλος κυκλικά μιας παλάμης το πλάτος και θα κάμεις πάνω στο χείλος αυτής στεφάνη χρυσή κυκλικά.* **26** *Και θα κάνεις σε αυτή 4 κρίκους χρυσούς και θα βάλεις τους κρίκους πάνω στις 4 γωνίες, τις επάνω στα 4 πόδια αυτής·* **27** *οι κρίκοι θα 'ναι κάτω [από] το χείλος [σαν] θήκες των μοχλών, για να βαστάζεται η τράπεζα.* **28** *Και θα φτιάξεις*[κάμει] *τους μοχλούς από ξύλο σιττίμ, και θα περικαλύψεις αυτούς με χρυσάφι, για να βαστάζεται η τράπεζα δι' αυτών.*

29 *Και θα φτιάξεις τους δίσκους της και τους θυμιαματοδόχους αυτής και τα σπονδεία*[κούπες] *της και τις λεκάνες της, για να γίνονται δι' αυτών οι σπονδές· από χρυσάφι καθαρό θα κάνεις αυτά.* **30** *Και θα θέσεις πάνω στην τράπεζα άρτους [της] προθέσεως μπροστά μου διαπαντός.*

31 *Και θα κάνεις λυχνία από χρυσάφι καθαρό· σφυρηλατημένη θα κάνεις τη λυχνία· ο κορμός αυτής και τα κλαδιά της, οι λεκάνες της, οι κόμποι της και τα άνθη της, θα είναι ένα σώμα μαζί της.* **32** *Και θα εξέρχονται έξι κλάδοι από τα πλάγια της· τρεις κλάδοι της λυχνίας από το ένα πλάγιο, και τρεις κλάδοι της λυχνίας από το άλλο πλάγιο·* **33** *στον έναν κλάδο [θα είναι] τρεις λεκάνες αμυγδαλοειδείς, ένας κόμπος και ένα άνθος· και στον άλλο κλάδο τρεις λεκάνες αμυγδαλοειδείς, ένας κόμπος και ένα άνθος· έτσι [θα γίνει] στους έξι κλάδους, τους εξερχομένους από τη λυχνία.*

34 *Και στη λυχνία [θα 'ναι] 4 λεκάνες*[δοχεία] *αμυγδαλοειδείς, οι κόμποι τους και τα άνθη τους.* **35** *Και [θα είναι] ένας κόμπος υπό*[κάτω από] *τους δύο κλάδους [εξ αυτής], και ένας κόμπος υπό*[κάτω] *τους δύο κλάδους [εξ αυτής], και ένας κόμπος υπό*[κάτω] *τους δύο κλάδους [εξ αυτής], στους έξι κλάδους τους εξερχομένους από τη λυχνία.* **36** *Οι κόμποι τους και οι κλάδοι τους θα είναι ένα σώμα μαζί της· το* [σύν]*όλο αυτής θα είναι ένα σφυρήλατο από χρυσάφι καθαρό.* **37** *Και θα κάνεις τους λύχνους της εφτά· και θα ανάβουν τα λυχνάρια της, για να φέγγουν μπροστά της,* **38** *Και τα λυχνοψάλιδα αυτής και τα υποθέματα αυτής [θα είναι] από χρυσάφι καθαρό.* **39** *Από ένα τάλαντο χρυσίου καθαρού θα κατασκευαστεί αυτή και πάντα αυτά τα σκεύη.* **40** *Και πρόσεχε να κάνεις κατά τον τύπο αυτών που δείχθηκε σε σένα επάνω στο βουνό*[όρους]*.*

26 **[ΚΣΤ]** *ΚΑΙ ΘΑ ΦΤΙΑΞΕΙΣ τη σκηνή, [με] δέκα παραπετάσματα από βύσσο [κατάλευκο] κεκλωσμένο*[στριμένο] *και [από] κυανό και πορφυρό και κόκκινο· με χερουβείμ εντέχνως κεντημένα*[ενειργασμένα] *θα κάνεις αυτά.* **2** *Το μήκος του ενός παραπετάσματος 28 πήχες, και το πλάτος του ενός παραπετάσματος 4 πήχες· όλα τα παραπετάσματα του ιδίου μέτρου.* **3** *Τα πέντε παραπετάσματα θα συνάπτονται το ένα με το άλλο· και [τα άλλα] πέντε παραπετάσματα θα συνάπτονται το*

[25:15] Κφ. 1Βα. 8:8 **[25:16]** Κφ. 16:34, 31:18, Δευ. 10:2,5, 31:26, 1Βα. 8:9, 2Βα. 11:12, Εβ. 9:4 **[25:17]** Κφ. 37:6, Ρω. 3:25, Εβ. 9:5 **[25:20]** 1Βα. 8:7, 1Χρ. 28:18, Εβ. 9:5 **[25:21]** Κφ. 26:34, six. 16 **[25:22]** Κφ. 29:42, 43,30:6,36, Λευ. 16:2, Αρ. 17:4, Αρ. 7:89, 1Σα. 4:4, 2Σα. 6:2, 2Βα. 19:15, Ψλ. 80:1, 90:1, Ησ. 37:16 **[25:23]** Κφ. 37:10, 1Βα. 7:48,2Χρ. 4:8, Εβ. 9:2 **[25:29]** Κφ. 37:16, Αρ. 4:7 **[25:30]** Λευ. 24:5,6 **[25:31]** Κφ. 37:17, 1Βα. 7:49, Ζαχ. 4:2, Εβ. 9:2, Απ. 1:12, 4:5 **[25:37]** Κφ. 27:21, 30:8, Λευ. 24:3,4, 2Χρ. 13:11, Αρ. 8:2 **[25:40]** Κφ. 26:30, Αρ. 8:4, 1Χρ. 28:11,19, Πρ. 7:44, Εβ. 8:1 **[26:1]** Κφ. 36:8

VG **[25:14-23]** Θα κατασκευάσεις και τραπέζι από ξύλα σετίμ, με μήκος δύο πήχεις, πλάτος έναν πήχη και ύψος έναν πήχη και μισό. **[25:24-39]**Όλο το βάρος της λυχνίας μαζί με όλα τα σκεύη της θα είναι ένα τάλαντο καθαρότατου χρυσού. **[26:1]** ...από στριμμένη βύσσο... **[26:2-3]** Κφ. 36:8

Ο' **[25:14]** ...τοὺς ἀναφορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους τοὺς **ἐν τοῖς κλίτεσι** τῆς κιβωτοῦ αἴρειν τὴν κιβωτὸν ἐν αὐτοῖς **[25:15]** **ἐν τοῖς δακτυλίοις** τῆς κιβωτοῦ ἔσονται **οἱ ἀναφορεῖς ἀκίνητοι [25:16-18]** ...**τορευτὰ**... **[25:19]** ...ἐκ τοῦ κλίτους... ἐπὶ τὰ δύο κλίτη **[25:20-24]** καὶ ποιήσεις αὐτῇ **στρεπτὰ κυμάτια** χρυσᾶ κύκλῳ **[25:25]** καὶ ποιήσεις αὐτῇ **στεφάνην παλαιστοῦ κύκλῳ** καὶ ποιήσεις στρεπτὸν κυμάτιον τῇ στεφάνῃ κύκλῳ **[25:26]** ...**δακτυλίους χρυσοῦς**... **[25:27]** ὑπὸ τὴν στεφάνην καὶ ἔσονται **οἱ δακτύλιοι** εἰς θήκας τοῖς **ἀναφορεῦσιν** ὥστε αἴρειν ἐν αὐτοῖς τὴν τράπεζαν **[25:28]** καὶ ποιήσεις τοὺς ἀναφορεῖς **ἐκ ξύλων ἀσήπτων** καὶ... καὶ ἀρθήσεται ἐν αὐτοῖς ἡ τράπεζα **[25:29]** καὶ ποιήσεις τὰ τρυβλία αὐτῆς καὶ τὰς θυίσκας καὶ τὰ σπονδεῖα καὶ τοὺς κυάθους ἐν οἷς σπείσεις ἐν αὐτοῖς... **[25:30-31]** καὶ ποιήσεις λυχνίαν ἐκ χρυσίου καθαροῦ **τορευτὴν** ποιήσεις τὴν λυχνίαν **ὁ καυλὸς** αὐτῆς καὶ οἱ καλαμίσκοι καὶ **οἱ κρατῆρες καὶ οἱ σφαιρωτῆρες καὶ τὰ κρίνα** ἐξ αὐτῆς ἔσται **[25:32-33]** καὶ τρεῖς **κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυίσκους** ἐν τῷ ἑνὶ καλαμίσκῳ σφαιρωτὴρ... ἐκ τῆς λυχνίας **[25:34]** ...τέσσαρες κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυίσκους ἐν τῷ ἑνὶ καλαμίσκῳ οἱ σφαιρωτῆρες καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς **[25:35]** ὁ σφαιρωτὴρ ὑπὸ τοὺς δύο καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς καὶ σφαιρωτὴρ... τῆς οὕτως τοῖς ἓξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τῆς λυχνίας **[25:36]** οἱ **σφαιρωτῆρες καὶ οἱ καλαμίσκοι** ἐξ αὐτῆς ἔστωσαν ὅλη τορευτὴ ἐξ ἑνὸς χρυσίου καθαροῦ **[25:37]** ...καὶ φανοῦσιν ἐκ τοῦ ἑνὸς προσώπου **[25:38]** καὶ τὸν **ἐπαρυστῆρα** αὐτῆς καὶ τὰ ὑποθέματα αὐτῆς... **[26:1]** ...δέκα **αὐλαίας**... ὑφάντου ποιήσεις αὐτάς **[26:2]** μῆκος **τῆς αὐλαίας**... πάσαις **ταῖς αὐλαίαις [26:3]** πέντε δὲ αὐλαῖαι ... καὶ πέντε αὐλαῖαι ἔσονται συνεχόμεναι ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ **[26:4]** καὶ ποιήσεις αὐταῖς **ἀγκύλας** ὑακινθίνας **ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς αὐλαίας** τῆς μιᾶς ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους τῇ **συμβολῇ** τῇ δευτέρᾳ

ένα με τ' άλλο. **4** *Και θα κάνεις θηλιές*[θηλυκωτήρια] *κυανές πάνω στην άκρη του 1ου παραπετάσματος, στο πλάγιο όπου γίνεται η ένωση ομοίως θα κάνεις και πάνω στην τελευταία άκρη του [2ου] παραπετάσματος· όπου γίνεται η ένωση του δευτέρου.* **5** *Πενήντα θηλιές*[θηλυκωτήρια] *θα κάνεις στο ένα παραπέτασμα, και πενήντα θηλυκωτήρια* θα κάνεις στην άκρη του παραπετάσματος που βρίσκεται στην ένωση με το δεύτερο, για να αντικρύζουν οι θηλιές* η μία προς την άλλη.

6 *Και θα κάνεις πενήντα περόνες* χρυσές, και με τις περόνες[άγγιστρα] θα συνάψεις τα παραπετάσματα αναμεταξύ τους[προς άλληλα] έτσι η σκηνή θα είναι ενιαία[μία].

7 *Και θα κάνεις παραπετάσματα από [τρίχες] κατσικιών*[αιγών], *για [να είναι για] κάλυμμα*[επίστρωμα] *πάνω στη σκηνή· έντεκα θα κάνεις αυτά τα παραπετάσματα·* **8** *το μήκος του ενός παραπετάσματος 30 πήχες, και το πλάτος του ενός παραπετάσματος τέσσερις πήχες· το ίδιο μέτρο [θα είναι] τα έντεκα παραπετάσματα.* **9** *Και θα συνάψεις τα πέντε παραπετάσματα χωριστά, και τα έξι παραπετάσματα χωριστά· το έκτο όμως παραπέτασμα θα επιδιπλώσεις προς*[κατά] *το πρόσωπο της σκηνής.*

10 *Και θα κάνεις 50 θηλιές*[θηλυκωτήρια] *πάνω στα άκρα του ενός παραπετάσματος του τελευταίου κατά την ένωση, και 50 θηλυκωτήρια* πάνω στην άκρη του παραπετάσματος, το οποίο ενώνεται με το δεύτερο.

11 *Θα κάνεις και 50 άγκιστρα*[περόνας] *χάλκινα, και θα εμβάλεις τις περόνες* στα θηλυκωτήρια[θηλιές], *και θα συνάψεις τη σκηνή, ώστε να είναι ενιαία*[μία]. **12** *Το δε υπόλοιπο, αυτό που περισσεύει από τα παραπετάσματα της σκηνής, το μισό του παραπετάσματος που* [εν]*απολείπεται, θα κρέμεται πάνω στα πίσω της σκηνής.*

13 *Και μια πήχη από το ένα πλάγιο και μια πήχη από το άλλο πλάγιο από του εναπολειφθέντος στο μήκος των παραπετασμάτων της σκηνής θα κρέμεται από πάνω στα πλάγια της σκηνής από την μια και την άλλη* [πλευρά], *για να καλύπτει αυτή.* **14** *Και θα κάνεις κατακάλυμμα για την σκηνή από δέρματα κριαριών βαμμένα κόκκινα και επικάλυμμα υπεράνω από δέρματα τσακαλιών*[θώων]. **15** *Και θα κάνεις για τη σκηνή σανίδες από ξύλο σιττίμ*[ακακία] *όρθιες·* **16** *δέκα πήχες το μήκος της μιας σανίδας, και μιας πήχης και μισής το πλάτος της* [μιας] *σανίδας.* **17** *Δύο αγκωνίσκοι*[άγγιστρα] *[θα είναι] στην μια σανίδα αντικρύζοντες ο ένας τον άλλο· έτσι θα κάνεις σε όλες τις σανίδες της σκηνής.*

18 *Και θα κάνεις τις σανίδες για τη σκηνή, 20 σανίδες από το νότιο μέρος προς τη μεσημβρία*[κέντρο]. **19** *Και κάτω απ' τις 20 σανίδες θα κάνεις 40 υποβάσια*[υποστηρίγματα ή θήκες υποδοχής/πέλματα] *ασημένια· δύο υποβάσια κάτω απ' τη μια σανίδα για τους δύο αγκωνίσκους*[άγγιστρα] *της, και δύο [υποβάσια*] κάτω απ' την άλλη σανίδα για τους δύο αγκωνίσκους* της.

20 *Και για το 2ο μέρος της σκηνής το προς [το] βορρά, [θα κάνεις] 20 σανίδες,* **21** *και τα 40 υποβάσια*[χ. 19] *αυτών ασημένια, δύο υποβάσια κάτω από τη μια σανίδα, και δύο πέλματα* κάτω από την άλλη σανίδα.* **22** *Και για τα πίσω μέρη της σκηνής τα προς τα δυτικά θα κάνεις έξι σανίδες.* **23** *Θα κάνεις και δύο σανίδες για τις γωνίες της σκηνής στα πίσω μέρη·* **24** *και θα ενωθούν από κάτω και θα ενωθούν μαζί από πάνω δι' ενός κρίκου· έτσι θα είναι γι' αυτές και τις δύο*[αμφοτέρας] *για τις δύο γωνίες θα είναι.*

25 *Και θα 'ναι 8 σανίδες και τα ασημένια υποβάσια*[χ. 19] *αυτών, 16 υποβάσια*· δύο υποβάσια* υποκάτω της μιας σανίδας και δύο υποβάσια πέλματα άλλης σανίδας.* **26** *Και θα κάνεις μοχλούς από ξύλο σιττίμ· πέντε για τις σανίδες του ενός μέρους της σκηνής,* **27** *και πέντε μοχλούς για τις σανίδες του άλλου μέρους της σκηνής, και πέντε μοχλούς για τις σανίδες του μέρους της σκηνής για το πλάγιο το προς τα δυτικά.* **28** *Και ο μεσαίος μοχλός, στο μέσο των σανίδων, θα διαπερνά απ' άκρο έως άκρου.* **29** *Και τις σανίδες θα περικαλύψεις με χρυσάφι και τους κρίκους τους θα κάνεις χρυσούς, [για να είναι] θήκες των μοχλών και θα περικαλύψεις τους μοχλούς με χρυσάφι.*

30 *Και θα αναγείρεις*[στήσεις] *τη σκηνή κατά το σχέδιο αυτής που δείχθηκε σε σένα πάνω στο βουνό*[όρους]. **31** *Και θα κάνεις καταπέτασμα από κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο*[κατάλευκο] *κλωσμένο*[στριμμένο], *με έντεχνη εργασία· με χερουβείμ θα είναι κατασκευασμένο.* **32** *Και θα το κρεμάσεις σε 4 στύλες από σιττίμ* [περικε]*καλυμμένων με χρυσό· τα άγκιστρα αυτών [θα 'ναι] χρυσά, πάνω στα 4 αργυρά πέλματα*[χ. 19].

33 *Και θα κρεμάσεις το καταπέτασμα κάτω από τις περόνες*[άγγιστρα], *για να φέρεις εκεί, στο εσωτερικό του καταπετάσματος, την Κιβωτό του Μαρτυρίου· και το καταπέτασμα θα γίνει σε σας χώρισμα μεταξύ του Αγίου και του Αγίου των Αγίων.* **34** *Και θα επιθέσεις το ιλαστήριο*[σκέπαστρο] *πάνω στην Κιβωτό του Μαρτυρίου μέσα στα Άγια των Αγίων.*

[26:7] Κφ. 36:14 **[26:14]** Κφ. 36:19 **[26:30]** Κφ. 25:9,40, 47:8, Πρ. 7:44, Εβ. 8:5 **[26:31]** Κφ. 36:35, Λευ. 16:2, 2Χρ. 3:14, Μτ. 27:51, Εβ. 9:3 **[26:33]** Κφ. 25:16, 40:21, Λευ. 16:2, Εβ. 9:2,3 **[26:34]** Κφ. 25:21, 40:20, Εβ. 9:5

VG **[26:4-5]** Κάθε κουρτίνα θα έχει 50 άγκιστρα (θηλιές)... **[26:6-10]** Θα φτιάξεις επίσης 50 θηλιές στο άκρο του ενός καλύμματος... **[26:11]** Θα φτιάξεις επίσης 50 χάλκινες αγκράφες (πόρπες)... **[26:12-17]** Στις άκρες των σανίδων θα φτιάξεις δυο συνάψεις... **[26:18-31]** Θα κάνεις επίσης καταπέτασμα από υάκινθο, πορφύρα, και κόκκινο δύο φορές βαμμένο και στριφτή βύσσο, υφασμένο με έργο κεντητή και ωραία ποικιλία.

Ο' **[26:5]** πεντήκοντα **ἀγκύλας** ποιήσεις τῇ **αὐλαίᾳ** τῇ μιᾷ καὶ... **[26:6]** ...**κρίκους**... καὶ συνάψεις τὰς **αὐλαίας** ἑτέραν τῇ ἑτέρᾳ τοῖς **κρίκοις**... **[26:7]** καὶ ποιήσεις **δέρρεις** τριχίνας... **[26:8]** τὸ μῆκος τῆς **δέρρεως**... **[26:9-10]** καὶ ποιήσεις **ἀγκύλας** πεντήκοντα ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς τῆς ἀνὰ μέσον κατὰ συμβολὴν καὶ πεντήκοντα **ἀγκύλας** ποιήσεις ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέρρεως τῆς συναπτούσης τῆς δευτέρας **[26:11]** καὶ ποιήσεις **κρίκους** χαλκοῦς... **[26:12]** καὶ **ὑποθήσεις τὸ πλεονάζον**... **[26:13-14]** ...**ἠρυθροδανωμένα καὶ ἐπικαλύμματα δέρματα ὑακίνθινα ἐπάνωθεν [26:15]** καὶ ποιήσεις στύλους τῇ σκηνῇ **ἐκ ξύλων ἀσήπτων [26:16]** ...τὸν **στῦλον** τὸν ἕνα... τὸ πλάτος τοῦ **στύλου** τοῦ ἑνός **[26:17]** δύο **ἀγκωνίσκους τῷ στύλῳ** τῷ ἑνὶ ἀντιπίπτοντας ἕτερον τῷ ἑτέρῳ οὕτως ποιήσεις πᾶσι τοῖς στύλοις τῆς σκηνῆς **[26:18-20]** καὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον τὸ πρὸς νότον... **[26:21-22]** ...τὸ **πρὸς θάλασσαν** ποιήσεις ἓξ **στύλους [26:23]** καὶ δύο **στύλους** ποιήσεις... **[26:24]** καὶ ἔσται ἐξ ἴσου κάτωθεν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι ἐκ **τῶν κεφαλίδων εἰς σύμβλησιν**... **[26:25]** καὶ ἔσονται ὀκτὼ **στῦλοι** καὶ... **[26:26]** καὶ ποιήσεις μοχλοὺς ἐκ ξύλων **ἀσήπτων** πέντε τῷ ἑνὶ **στύλῳ** ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους τῆς σκηνῆς **[26:27]** ...πρὸς **θάλασσαν [26:28]** ...**διικνείσθω** ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κλίτους εἰς τὸ ἕτερον κλίτος **[26:29]** καὶ τοὺς **στύλους καταχρυσώσεις χρυσίῳ** καὶ τοὺς **δακτυλίους**... **[26:30-32]** ...**στύλων ἀσήπτων** κεχρυσωμένων χρυσίῳ καὶ **αἱ κεφαλίδες** αὐτῶν χρυσαῖ καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες ἀργυραῖ **[26:33]** καὶ θήσεις τὸ καταπέτασμα ἐπὶ τοὺς **στύλους** καὶ εἰσοίσεις...

35 *Και θα θέσεις την τράπεζα έξω απ' το καταπέτασμα και τη λυχνία αντικρυστά της τράπέζας προς το νότιο μέρος της σκηνής· την δε τράπεζα θα θέσεις προς το βόρειο μέρος.* **36** *Και θα κάνεις για τη θύρα της σκηνής τάπητα(Λ+Χ: παραπέτασμα) από κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο*κατάλευκο *κλωσμένο*στριμμένο*, [κατασκευασμένο] με εργασία κεντητού.* **37** *Και θα κάνεις για τον τάπητα πέντε στύλους από σιττίμ*ακακία*, και θα περικαλύψεις αυτούς με χρυσό· τα άγκιστρα αυτών [θα είναι] χρυσά· και θα χύσεις γι' αυτούς πέντε υποστηρίγματα χάλκινα.*

27 **[ΚΖ]** *ΚΑΙ ΘΑ ΚΑΝΕΙΣ θυσιαστήριο από ξύλο σιττίμ*, 5 πήχες το μήκος και 5 πήχες το πλάτος· τετράγωνο θα είναι το θυσιαστήριο· και το ύψος αυτού τρεις πήχες·* **2** *και θα κάνεις τα κέρατα αυτού πάνω στις 4 γωνίες αυτού· τα κέρατα αυτού θα είναι από το ίδιο και θα περικαλύψεις αυτό με χαλκό.* **3** *Και θα κάνεις τους σταχτοδόχους λέβητες*δοχεία *αυτού και τα φτυάρια του και τις λεκάνες του και τις πιρούνες του κρέατος*κρεάγρας *του και τα πυροδοχεία του· χάλκινα θα κάνεις όλα τα σκεύη του.*

4 *Και θα κάνεις γι' αυτό χάλκινη σχάρα δικτυωτής εργασίας· και πάνω στο δίχτυ θα κάνεις 4 κρίκους χάλκινους πάνω στις 4 γωνίες αυτής.* **5** *Και θα τοποθετήσεις αυτή από κάτω από την περιοχή του θυσιαστηρίου, ώστε το δίχτυ να είναι προς το μέσο*κέντρο *του θυσιαστηρίου.* **6** *Και θα κάνεις μοχλούς για το θυσιαστήριο, μοχλούς από ξύλο σιττίμ*ακακία*, και θα* περι*καλύψεις αυτούς με χαλκό·* **7** *και οι μοχλοί θα τεθούν μέσα στους κρίκους και θα 'ναι οι μοχλοί πάνω στις δυό πλευρές του θυσιαστηρίου, για να βαστάζουν αυτό.*

8 *Κοίλο*βαθουλωτό/κούφιο *με σανίδες*σανιδωτό *θα κάνεις αυτό, καθώς δείχθηκε σε σένα πάνω στο όρος· έτσι θα το κάνουν*κατασκευάσουν*.* **9** *Και θα κάνεις την αυλή της σκηνής [ως εξής·] από το νότιο μέρος προς το μεσημβρινό [θα 'ναι] παραπετάσματα για την αυλή από βύσσο*κατάλευκο κε*κλωσμένο*γνεσμένο*, το μήκος 100 πήχες γιά το ένα πλευρό.* **10** *Και οι 20 στύλοι της και τα 20 υποβάσια αυτών [θα 'ναι] χάλκινα· τα άγκιστρα των στύλων και οι ζώνες*σύνδεσμοι *τους ασημένιες.* **11** *Και ομοίως κατά το βόρειο πλευρό κατά μήκος [θα 'ναι] παραπετάσματα κατά μήκος, μάκρος 100 [πηχών], και οι 20 στύλοι αυτών και τα 20 αυτών χάλκινα υποβάσια· τα δε άγκιστρα των στύλων και οι ζώνες* αυτών ασημένια.* **12** *Και [για] το πλάτος της αυλής κατά το δυτικό πλευρό [θα 'ναι] παραπετάσματα 50 πηχών· στύλοι αυτών δέκα και δέκα υποβάσια*υποστηρίγματα *αυτών.* **13** *Και το πλάτος της αυλής κατά το ανατολικό πλευρό το προς ανατολάς [θα 'ναι] 50 πήχες.* **14** *Και τα παραπετάσματα του ενός μέρους της πύλης [θα 'ναι] δεκαπέντε [πήχες]· [οι] στύλοι αυτών τρεις και υποβάσια αυτών τρία.* **15** *Και στο άλλο μέρος [θα 'ναι]παραπετάσματα δεκαπέντε [πήχες]· [οι] στύλοι αυτών τρεις και [τα] πέλματα* αυτών τρία.*

16 *Για δε την πύλη της αυλής [θα 'ναι] καταπέτασμα 20 [πηχών], από κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο(χ. 9) κε*κλωσμένης*γνεσμένης*, [κατεσκευασμένο] με εργασία κεντητή· οι στύλοι αυτών 4 και [τα] υποβαστάσια τους τέσσερα.*

17 *Όλοι οι στύλοι κυκλικά της αυλής [θα 'ναι] ζωσμένοι με ασήμι, τα άγκιστρα τους αργυρά και τα υποβάσια τους χάλκινα.* **18** *Το μήκος της αυλής [θα 'ναι] 100 [πήχες] και το πλάτος από τις δύο πλευρές 50 και το ύψος πέντε [πήχες], από βύσσο* κε*κλωσμένο*στριμμένο *και τα υποβάσια τους χάλκινα.*

19 *Όλα τα σκεύη της σκηνής για κάθε υπηρεσία αυτής και όλοι οι πάσσαλοι αυτής και πάντες οι πάσσαλοι της αυλής [θα 'ναι] χάλκινοι.* **20** *Και σύ πρόσταξε τους γιους Ισραήλ να φέρουν προς σε καθαρό λάδι από ελιές κοπανισμένες για το φως, για να καίει πάντα ο λύχνος.* **21** *Στη σκηνή του Μαρτυρίου έξω από το καταπέτασμα, το οποίο [είναι] μπροστά στο μαρτύριο, ο Ααρών και οι γιοι του θα διαθέσουν τον εαυτό τους από εσπέρας*βραδυνό *μέχρι πρωί μπροστά στον Κύριο· [τούτο θα 'ναι] νόμος παντοτεινός στους γιους Ισραήλ κατά τις γενιές τους.*

28 **[ΚΗ]** *ΚΑΙ ΣΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ σε εμένα Ααρών τον αδελφό σου και τους γιους του μαζί του, ανάμεσα στους γιους Ισραήλ, για να ιερατεύουν σε μένα, Ααρών, Ναδάβ και Αβιούδ, Ελεάζαρ και Ιθάμαρ, τους γιους του Ααρών.* **2** *Και θα κάνεις στολή αγία στον Ααρών τον αδελφό σου προς δόξα και τιμή.* **3** *Και σύ μίλησε προς όλους τους σοφούς στην καρδιά, τους οποίους εγώ ενέπλησα με πνεύμα σοφίας, να κάνουν τη στολή του Ααρών, για να καθιερώσεις αυτόν, ώστε να ιερατεύει σε Μένα.*

[26:35] Κφ. 40:22, Εβ. 9:2, Κφ. 40:24 **[26:36]** Κφ. 36:37 **[26:37]** Κφ. 36:38 **[27:1]** Κφ. 38:1, Ιεζ. 43:13 **[27:2]** Αρ. 16:38 **[27:3]** Κφ. 45:40, 46:30 **[27:9]** Κφ. 38:9 **[27:20]** Λευ. 24:2 **[27:21]** Κφ. 26:31,33, Κφ. 30:8, 1Σα. 3:3, 2Χρ. 13:11, Κφ. 28:43, 29:9,28, Λευ.3:17, 16:34, 24:9, Αρ. 18:23, 19:21, 1Σα. 30:25 **[28:1]** Αρ. 18:7, Εβ. 5:1,4 **[28:2]** Κφ. 29:5,29, 31:10, 39:1,2,Λευ. 8:7, Αρ. 20:28, 28 **[28:3]** Κφ. 31:6, 36:1, Κφ. 31:3, 35:30

VG **[26:32-36]** Θα κάνεις επίσης παραπέτασμα στην είσοδο της Σκηνής... **[27:1-10]** Και 20 στύλοι με ισάριθμες χάλκινες βάσεις, οι κεφαλές *(επικράνια)* των οποίων μαζί με τις γλυπτές διακοσμήσεις τους θα είναι ασημένιες. **[27:11-21]** στη Σκηνή της μαρτυρίας, έξω από το καταπέτασμα που είναι απλωμένο μπροστά στη μαρτυρία. Και ο Ααρών και οι γιοι του θα τη ρυθμίζουν ώστε να φωτίζει έως το πρωί ενώπιον του Κυρίου... **[28:1-2]** Και θα φτιάξεις άγιο ιματισμό για τον Ααρών, τον αδελφό σου, για δόξα και τιμή (in gloriam et decorem)**.**

O' **τῷ καταπετάσματι τὴν κιβωτὸν** τοῦ μαρτυρίου... **[26:35-36]** καὶ ποιήσεις **ἐπίσπαστρον ἐξ ὑακίνθου** καὶ πορφύρας... **[26:37]** καὶ ποιήσεις τῷ **καταπετάσματι πέντε στύλους** καὶ χρυσώσεις αὐτοὺς χρυσίῳ καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσαῖ καὶ χωνεύσεις αὐτοῖς πέντε βάσεις χαλκᾶς **[27:1]** ...ἐκ **ξύλων ἀσήπτων**... **[27:2-3]** καὶ ποιήσεις **στεφάνην τῷ θυσιαστηρίῳ** καὶ τὸν καλυπτῆρα αὐτοῦ καὶ... **[27:4-6]** ...**φορεῖς** ἐκ ξύλων **ἀσήπτων** καὶ περιχαλκώσεις αὐτοὺς χαλκῷ **[27:7]** καὶ εἰσάξεις **τοὺς φορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους** καὶ ἔστωσαν οἱ φορεῖς... **[27:8-9]** ...τὸ **πρὸς λίβα ἱστία** τῆς αὐλῆς ἐκ βύσσου κεκλωσμένης... **[27:10]** ...καὶ οἱ **κρίκοι** αὐτῶν καὶ αἱ **ψαλίδες** αὐτῶν ἀργυραῖ **[27:11]** οὕτως τῷ κλίτει τῷ **πρὸς ἀπηλιώτην** ἱστία, ἑκατὸν πήχεων μῆκος· καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκαῖ, καὶ οἱ κρίκοι καὶ αἱ ψαλίδες τῶν στύλων, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν περιηργυρωμέναι ἀργυρίῳ. **[27:12]** τὸ δὲ **εὖρος** τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ θάλασσαν ἱστία πεντήκοντα πηχῶν στῦλοι... **[27:13]** καὶ **εὖρος** τῆς αὐλῆς τὸ πρὸς νότον ἱστία... **[27:14]** ...τὸ ὕψος τῶν ἱστίων τῷ κλίτει τῷ ἑνί στῦλοι αὐτῶν τρεῖς... **[27:15]** καὶ τὸ κλίτος ...τῶν ἱστίων τὸ ὕψος... **[27:16]** ...ἐξ ὑακίνθου... κεκλωσμένης τῇ ποικιλίᾳ τοῦ **ῥαφιδευτοῦ**... **[27:17]** ... καὶ **αἱ κεφαλίδες** αὐτῶν ἀργυραῖ... **[27:18-20]** Καὶ σὺ σύνταξον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ λαβέτωσάν σοι ἔλαιον ἐξ ἐλαιῶν ἄτρυγον καθαρὸν κεκομμένον εἰς φῶς καῦσαι, ἵνα καίηται λύχνος διαπαντός. **[27:21]** ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος τοῦ ἐπὶ τῆς διαθήκης καύσει αὐτὸ Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωῒ ἐναντίον Κυρίου· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. **[28:1-2]** καὶ ποιήσεις στολὴν ἁγίαν ααρων τῷ ἀδελφῷ σου εἰς τιμὴν καὶ δόξαν **[28:3]** καὶ σὺ λάλησον πᾶσι τοῖς **σοφοῖς τῇ διανοίᾳ** οὓς ἐνέπλησα πνεύματος **αἰσθήσεώς** καὶ ποιήσουσιν τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν

4 *Και αυτή [είναι] η στολή την οποία θα κάνουν. [Θα έχει] περιστήθιο και εφόδ και ποδήρη*αμάνικο σάκο *και* [7] *χιτώνα κεντητό, μίτρα*τουρμπάνι *και ζώνη· και θα κάνουν άγιες στολές στον Ααρών τον αδελφό σου, και στους γιους του, για να ιερατεύουν σε μέ.* **5** *Και αυτοί θα λάβουν το χρυσάφι και το κυανό [ύφασμα] και το πορφυρό και το κόκκινο και τη βύσσο*κατάλευκο, **6** *και θα κάνουν το εφόδ από χρυσάφι, και από κυανό και πορφυρό, και κόκκινο και βύσσο* κλωσμένο*στριφτό, *εντέχνης εργασίας·* **7** *θα έχει τις δύο επωμίδες [του] συναπτόμενες κατά τα δύο άκρα του, ώστε να συνάπτονται*συνδέονται.

8 *Και η κεντητή ζώνη του εφόδ, που είναι πάνω σε αυτό, θα είναι από το ίδιο, σύμφωνα με την εργασία του· από χρυσάφι, και από κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο* κλωσμένο*.* **9** *Και θα λάβεις δύο λίθους ονυχίτες, και θα εγχαράξεις πάνω σ' αυτούς τα ονόματα των γιων Ισραήλ·* **10** *έξι από αυτά το ονόματα πάνω στον ένα λίθο και τα υπόλοιπα ονόματα πάνω στον άλλο λίθο, κατά [τη σειρά] της γέννησής τους·* **11** *με εργασία λιθογλύφου κατά την γλυφή του σφραγιδόλιθου, θα εγχαράξεις τους δύο λίθους με τα ονόματα των γιων Ισραήλ· και θα εναρμόσεις*προσαρμόσεις *αυτούς σε χρυσούς οικίσκους*κλωβούς/πλαίσια.

12 *Και θα θέσεις τους δύο λίθους πάνω στις επωμίδες του εφόδ, λίθους ανάμνησης στους γιους Ισραήλ· και ο Ααρών θα βαστάζει*φέρει *τα ονόματα αυτών μπροστά στον Κύριο πάνω στους δύο ώμους του σε μνημόσυνο*ανάμνηση. **13** *Και θα κάνεις οικίσκους*κλωβούς* *χρυσούς·* **14** *και δύο αλυσίδες από καθαρό χρυσάφι [θα βάλεις] πάνω στις άκρες· εργασία πλεκτή*κορδόνι *θα κάνεις αυτές, και θα συνάψεις τις πλεκτές αλυσίδες με τους οικίσκους.*

15 *Και θα κάνεις το περιστήθιο της κρίσης [με] έντεχνη εργασία· κατά την εργασία του εφόδ θα κάνεις αυτό· από χρυσάφι, [και ύφασμα] κυανό, και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο* κλωσμένο θα κάνεις αυτό·* **16** *θα είναι τετράγωνο διπλό· μία σπιθαμή το μήκος του και μία σπιθαμή το πλάτος του.* **17** *Και θα εναρμόσεις*ενθέσεις *σε αυτό λίθους, τέσσαρες σειρές λίθων· σειρά σάρδιο, τοπάζι και σμαράγδι [θα 'ναι] η 1η σειρά·* **18** *και η 2η σειρά, [από] άνθρακα*καλλαΐτης, *ζαφείρι, και διαμάντι·* **19** *και η 3η σειρά, [από] λιγύριο, αχάτη και αμέθυστο·* **20** *και η 4η σειρά, [από] βηρύλλιο*χρυσόλιθο *και όνυχα και ίασπη· εναρμοσμένοι*ένθετοι *θα είναι στους χρυσούς οικίσκους*κλωβούς/πλαίσια *τους·* **21** *και οι λίθοι θα είναι με τα ονόματα των γιων Ισραήλ, δώδεκα, κατά τα ονόματα τους, [κατά] τη γλυφή της σφραγίδας· ο καθένας με τ' όνομα αυτού θα είναι κατά τις 12 φυλές.*

22 *Και θα κάνεις πάνω στο περιστήθιο αλυσίδες προς τα άκρα, πλεκτής*στριφτής *εργασίας από χρυσάφι καθαρό.* **23** *Και θα κάνεις πάνω στο περιστήθιο δύο κρίκους χρυσούς, και θα περάσεις τους δύο κρίκους στις δύο άκρες του περιστηθίου.*

24 *Και θα περάσεις τις δύο πλεκτές*στριφτές *χρυσές [αλυσίδες] στους δύο κρίκους, τους [ευρισκόμενους] στα άκρα του περιστηθίου.* **25** *Και τα [άλλα] δύο άκρα των δύο πλεκτών*στριφτών αλυσίδων *θα συνάψεις με τους δύο οικίσκους* και θα βάλεις [αυτούς] στις επωμίδες του εφόδ μπροστά από αυτό.* **26** *Και θα κάνεις δύο κρίκους χρυσούς και θα βάλεις αυτούς πάνω στα δύο άκρα του περιστηθίου στο χείλος αυτού, το οποίο [είναι] κατά το μέρος του εφόδ από μέσα·* **27** *και θα κάνεις δύο [άλλους] κρίκους χρυσούς, και θα βάλεις αυτούς στα δύο πλάγια του εφόδ από κάτω, προς το μπροστινό μέρος αυτού, αντικρύ της [άλλης] ένωσης αυτού, πάνω από την κεντητή ζώνη του εφόδ.*

28 *Και θα δένουν το περιστήθιο διά*μέσω *των κρίκων αυτού στους κρίκους του εφόδ με ταινία από [ύφασμα] κυανό, για να είναι πάνω από την κεντητή ζώνη του εφόδ και για να μην είναι το περιστήθιο χωρισμένο από το εφόδ.* **29** *Και ο Ααρών θα βαστάζει*φέρει *τα ονόματα των γιων Ισραήλ στο περιστήθιο της κρίσης*κρισολογίας *πάνω στην καρδιά του, όταν εισέρχεται στο άγιο*στα Άγια, *σε μνημόσυνο διαπαντός μπροστά στον Κύριο.* **30** *Και θα βάλεις στο περιστήθιο της κρίσης το Ουρίμ και το Θουμμίμ, και θα είναι πάνω στην καρδιά του Ααρών, όταν εισέρχεται μπροστά στον Κύριο· και ο Ααρών θα βαστάζει την κρίση των γιων Ισραήλ πάνω στην καρδιά του μπροστά στον Κύριο διαπαντός.* **31** *Και θα κάνεις τον ποδήρη*χιτώνα *του εφόδ όλο από κυανό.* **32** *Και θα είναι στην κορυφή αυτού άνοιγμα κατά το μέσο του· θα έχει ταινία υφαντή κυκλικά του ανοίγματος του, καθώς είναι το άνοιγμα του θώρακα, [διά να] μη σχίζεται.*

33 *Και θα κάνεις πάνω στα κράσπεδά του ρόδια από κυανό [και] πορφυρό [και] κόκκινο πάνω στα κράσπεδα του κυκλικά· και κώδωνας χρυσός μεταξύ τους*

[28:4] six. 15, six. 6, six. 31, six. 39 **[28:6]** Κφ. 39:2 **[28:12]** six. 29, Κφ. 39:7, Ιδέ I.N. 4:7, Ζαχ. 6:14 **[28:15]** Κφ. 39:8 **[28:17]** Κφ. 39:10 **[28:29]** six. 12 **[28:30]** Λευ. 8:8, Αρ.27:21, Δευ. 33:8, 1Σα. 28:6, Εσδ. 2:63, Νεε. 7:65 **[28:31]** Κφ. 39:22

VG **[28:4]** ... λογείο *(επιστήθιο)* και επωμίδα, χιτώνα και εφαρμοστό λινό ένδυμα, κίδαρη *(μίτρα)* και ζώνη. Θα κάνουν άγια ενδύματα... ώστε να ασκούν την ιεροσύνη για μένα. **[28:5-7]** Θα έχει τις 2 άκρες ενωμένες στην κορυφή και των 2 πλευρών, ώστε να συνδέονται σε ένα. **[28:8-10]** ...την σειρά γέννησής τους. **[28:11-13]** Θα κάνεις 2 άγγιστρα από χρυσό **[28:14-30]** Και θα βάλεις στο λογείο της κρίσεως, **τη Διδασκαλία και την Αλήθεια**, οι οποίες θα βρίσκονται στο στήθος... και θα φέρει την κρίση των γιων του Ισραήλ στο στήθος του, ενώπιον του Κυρίου πάντοτε.

o' **[28:4]** ...καὶ τ**ὴν ἐπωμίδα καὶ τὸν ποδήρη καὶ χιτῶνα κοσυμβωτὸν καὶ κίδαριν** καὶ ζώνην... **[28:5]** ...τὴν ὑάκινθον... **[28:6]** καὶ ποιήσουσιν τὴν ἐπωμίδα... **[28:7-8] καὶ τὸ ὕφασμα τῶν ἐπωμίδων** ...καὶ κοκκίνου διανενησμένου... **[28:9]** καὶ λήμψῃ τοὺς δύο λίθους λίθους σμαράγδου καὶ **γλύψεις**... **[28:10-11] ἔργον λιθουργικῆς τέχνης γλύμμα σφραγῖδος διαγλύψεις** τοὺς δύο λίθους... **[28:12-13]** καὶ ποιήσεις **ἀσπιδίσκας** ἐκ χρυσίου καθαροῦ **[28:14]** καὶ ποιήσεις **δύο κροσσωτὰ** ἐκ χρυσίου καθαροῦ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν ἔργον πλοκῆς καὶ ἐπιθήσεις **τὰ κροσσωτὰ** τὰ πεπλεγμένα **ἐπὶ τὰς ἀσπιδίσκας** κατὰ τὰς παρωμίδας αὐτῶν ἐκ τῶν ἐμπροσθίων **[28:15]** καὶ ποιήσεις **λογεῖον** τῶν κρίσεων ἔργον ποικιλτοῦ **κατὰ τὸν ῥυθμὸν** τῆς ἐπωμίδος... **[28:16-17]** καὶ **καθυφανεῖς ἐν αὐτῷ ὕφασμα κατάλιθον** τετράστιχον στίχος λίθων ἔσται... ὁ **στίχος** ὁ εἷς **[28:18]** καὶ ὁ **στίχος** ὁ δεύτερος... καὶ ἴασπις **[28:19-22]** καὶ ποιήσεις ἐπὶ **τὸ λογεῖον κροσσοὺς** συμπεπλεγμένους ἔργον ἁλυσιδωτὸν ἐκ χρυσίου καθαροῦ **[28:23]** ... **[28:24-28]** (*δεν υπάρχουν στους 70, αλλά υπάρχουν στο Εβραϊκο κείμενο, βλ. Λ+Χ*) **[28:29]** ...ἐπὶ τοῦ **λογείου τῆς κρίσέως** ἐπὶ τοῦ στήθους εἰσιόντι **εἰς τὸ ἅγιον μνημόσυνον** ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ θήσεις ἐπὶ τὸ **λογεῖον τῆς κρίσέως** τοὺς κροσσούς τὰ ἁλυσιδωτὰ... δύο **ἀσπιδίσκας** ἐπιθήσεις ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδος κατὰ πρόσωπον **[28:30]** καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ **τὸ λογεῖον τῆς κρίσέως τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν** καὶ ἔσται ἐπὶ τοῦ στήθους ααρων... **[28:31]** καὶ ποιήσεις ὑποδύτην ποδήρη ὅλον ὑακίνθινον **[28:32]** ...αὐτοῦ μέσον ὥαν ἔχον κύκλῳ τοῦ περιστομίου ἔργον ὑφάντου τὴν συμβολὴν συνυφασμένην ἐξ αὐτοῦ ἵνα μὴ ῥαγῇ **[28:33]** καὶ ποιήσεις **ἐπὶ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου κάτωθεν ὡσεὶ ἐξανθούσης ῥόας** ῥοίσκους ἐξ ὑακίνθου... καὶ κοκκίνου διανενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης **ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου**

*κυκλικά· **34** χρυσό κώδωνα και ρόδι, χρυσό κώδωνα και ρόδι, πάνω στα κράσπεδα του ποδήρη[χιτώνα] κυκλικά-[περιφερειακά]. **35** Και θα 'ναι επάνω στον Ααρών για να λειτουργεί· και ο ήχος αυτού θα ακούγεται, όταν εισέρχεται στο άγιο[Άγια] μπροστά στον Κύριο και όταν εξέρχεται, για να μην πεθάνει.*

***36** Και θα κάνεις πέταλο[πλακέτα] από χρυσάφι καθαρό και θα εγχαράξεις πάνω σ' αυτό, σαν χάραγμα σφραγίδας, Αγιασμός στον Κύριο. **37** Και θα βάλεις αυτό πάνω σε κυανή ταινία, για να είναι πάνω στη μίτρα[τουρμπάνι]· στο μπροστινό μέρος της μίτρας* θα είναι.*

***38** Και θα είναι πάνω στο μέτωπο του Ααρών, για να σηκώνει ο Ααρών την ανομία των αγίων [πραγμάτων], τα οποία οι γιοι του Ισραήλ θα αγιάζουν σε όλες τις άγιες προσφορές τους. Και θα είναι διαπαντός πάνω στο μέτωπό του, για [να 'ναι] δεκτές μπροστά στον Κύριο.*

***39** Και θα υφάνεις το χιτώνα από βύσσο[κατάλευκο] και θα κάνεις μίτρα* από βύσσο* και θα κάνεις ζώνη εργασίας κεντητή. **40** Και για τους γιους του Ααρών θα κάνεις χιτώνες και θα κάνεις γι' αυτούς ζώνες και μιτρίδια θα κάνεις γι' αυτούς προς δόξα και τιμή. **41** Και θα ντύσεις [με] αυτά τον Ααρών τον αδελφό σου και τους γιους του μαζί μ' αυτόν, και θα χρίσεις αυτούς και θα καθιερώσεις αυτούς και αγιάσει αυτούς, για να ιερατεύουν σε μένα. **42** Και θα κάνεις σε αυτούς λινές περισκελίδες, για να σκεπάζουν τη γύμνωση της σάρκας τους· από την οσφύ[μέση] μέχρι τους μηρούς θα φθάνουν· **43** και θα είναι πάνω στον Ααρών και πάνω στους γιους του, όταν [θα] εισέρχονται στη σκηνή του Μαρτυρίου ή όταν [θα] πλησιάζουν στο θυσιαστήριο για να λειτουργήσουν (μέσα) στο άγιο*, για να μη φέρουν [πάνω τους] ανομία [σφάλμα] και πεθάνουν, τούτο [θα 'ναι] νόμος παντοτεινός σε αυτόν και στο σπέρμα του μετά [από] αυτόν.*

29 **[ΚΘ]** ***ΚΑΙ ΑΥΤΟ [ΕΙΝΑΙ] ΤΟ ΠΡΑΓΜΑ**, το οποίο θα κάνεις σε αυτούς για να αγιάσεις αυτούς, ώστε να ιερατεύουν σε εμέ. Λάβε ένα μοσχάρι βοδιού[νεαρό ταύρο] και δύο κριάρια άμωμα, **2** και άζυμο άρτο και πίτες αζύμες ζυμωμένες με λάδι και λάγανα[κουλούρες] άζυμα αλειμμένα[χρισμένα] με λάδι· από λεπτό σιτάλευρο[σιμιγδάλι] θα τα κάνεις. **3** Και θα βάλεις αυτά σε ένα κάνιστρο[καλάθι] και θα φέρεις αυτά μέσα στο κάνιστρο* μαζί με το μοσχάρι και τα δύο κριάρια. **4** Και τον Ααρών και τους γιους του θα φέρεις[προσαγάγει] στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου και θα τους πλύνεις με νερό[ύδατι]. **5** Και θα λάβεις τις στολές και θα ντύσεις τον Ααρών το χιτώνα και τον ποδήρη[αμάνικο σάκο] του εφόδ και το εφόδ και το περιστήθιο, και θα ζώσεις αυτόν με την κεντητή ζώνη του εφόδ. **6** Και θα βάλεις τη μίτρα πάνω στο κεφάλι του και θα βάλεις το άγιο διάδημα[πλακέτα] πάνω στη μίτρα. **7** Τότε θα λάβεις το λάδι του χρίσματος και θα χύσεις [απ' αυτό] πάνω στο κεφάλι του και θα τον χρίσεις.*

***8** Και θα φέρεις[προσαγάγεις] τους γιους του και θα τους ντύσεις [τους] χιτώνες· **9** και θα ζώσεις αυτούς με ζώνες, τον Ααρών και τους γιους του, και θα περιθέσεις σ' αυτούς μιτρίδια, και η ιερατεία[ιεροσύνη] θα είναι σε αυτούς κατά νόμο παντοτεινό· και θα καθιερώσεις τον Ααρών και τους γιους του. **10** Και [μετά] θα φέρεις το μοσχάρι μπροστά στη σκηνή του μαρτυρίου, και ο Ααρών και οι γιοι του θα επιθέσουν τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του μοσχαριού· **11** και θα σφάξεις το μοσχάρι μπροστά στον Κύριο δίπλα[παρά] στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου.*

***12** Και θα λάβεις από το αίμα του μοσχαριού και θα θέσεις πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου με το δαχτυλό σου· και θα χύσεις όλο το αίμα δίπλα[παρά] στη βάση του θυσιαστηρίου. **13** Και θα λάβεις όλο το λίπος[στέαρ] το [οποίο] περικαλύπτει τα σπλάγχνα[εντόσθια] και τον πάνω λοβό του συκωτιού[ήπατος] και τους δύο νεφρούς και το πάχος[στέαρ] το πάνω σε αυτά και θα κάψεις αυτά πάνω στο θυσιαστήριο. **14** Το δε κρέας του μοσχαριού και το δέρμα του και την κοπριά του θα κάψεις σε φωτιά[πυρί] έξω από το στρατόπεδο· αυτό [είναι] θυσία περί αμαρτίας.*

***15** Και θα λάβεις το ένα κριάρι, και θα επιθέσουν ο Ααρών και οι γιοι του τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του κριαριού· **16** και θα σφάξεις το κριάρι και θα λάβεις το αίμα του και ραντίσεις πάνω στο θυσιαστήριο περιμετρικά· **17** και θα διαμελίσεις το κριάρι σε τμήματα και θα πλύνεις τα σπλάγχνα[εντόσθια] του και τα πόδια του, και θα βάλεις αυτά μαζί με τα τμήματα του και με το κεφάλι του· **18** και θα κάψεις όλο το κριάρι πάνω στο θυσιαστήριο· αυτό [είναι] ολοκαύτωμα στον Κύριο·*

[28:36] Κφ. 39:30, Ζαχ. 14:20 **[28:37]** six. 43, Λευ. 10:17, 22:9, Αρ. 18:1, Ησ. 53:11, Ιεζ. 4:4-6, Ιωα. 1:29, Εβ. 9:28, 1Πε. 2:24, Λευ. 1:4, 22:27, 23:11, Ησ. 56:7 **[28:40]** six. 4, Κφ. 39:27, 29,41, Ιεζ. 44:17,18 **[28:41]** Κφ. 29:7, 30:30, 40:15, Λευ. 10:7, Κφ. 29:9, κτλ, Λευ. κφ. 8, Εβ. 7:28 **[28:42]** Κφ. 39:28, Λευ. 6:10,16:4, Ιεζ. 44:18 **[28:43]** Κφ. 40:26, Λευ. 5:1, 17,20:19,20, 22:9, Αρ. 9:13, 18:22, Κφ. 27:21, Λευ. 17:7 **[29:1]** Λευ. 8:2 **[29:2]** Λευ. 2:4, 6:20,21,22 **[29:4]** Κφ. 40:12, Λευ. 8:6, Εβ. 10:22 **[29:5]** Κφ. 28:2, Λευ. 8:7 **[29:5]** Κφ. 28:8 **[29:6]** Λευ. 8:9 **[29:7]** Κφ. 28:41, 30:25, Λευ. 8:11, 10:7, 21:10, Αρ. 35:25 **[29:8]** Λευ. 8:13, Αρ. 18:7, Κφ. 28:41, Λευ. 8:22, κτλ, Εβ. 7:28 **[29:10]** Λευ. 1:4, 8:14 **[29:12]** Λευ. 8:15, Κφ. 27:2, 30:2 **[29:13]** Λευ. 3:3 **[29:14]** Λευ. 4:11,12,21, Εβ. 13:11 **[29:15]** Λευ. 8:18, Λευ. 1:4-9, Γεν. 8:21

VG **[28:31-36]** Θα κάνεις επίσης έλασμα από καθαρότατο χρυσό, επάνω στο οποίο θα χαράξεις με έργο χαράκτη: Άγιο στον Κύριο. **[28:37-38]** ...Και το έλασμα θα είναι πάντοτε στο μέτωπό του, ώστε ο Κύριος να είναι ευμενής προς αυτούς. **[28:39-40]** ...για δόξα και τιμή (in gloriam et decorem). **[28:41-43]** ... **[29:1-4]** ...στην είσοδο της Σκηνής της μαρτυρίας· και αφού πλύνεις με νερό τον πατέρα μαζί με τους γιους του, **[29:5-9]** ...και θα βάλεις μίτρες πάνω τους· και θα είναι ιερείς για μένα με παντοτινή λατρευτική διάταξη. Αφού καθαγιάσεις τα χέρια τους, **[29:10-14]** Τα κρέατα όμως του μοσχαριού, το δέρμα και την κοπριά θα τα κάψεις έξω, έξω από το στρατόπεδο, επειδή είναι θυσία περί αμαρτίας.

Ο' **[28:34-36]** καὶ ποιήσεις πέταλον χρυσοῦν καθαρὸν καὶ ἐκτυπώσεις ἐν αὐτῷ ἐκτύπωμα σφραγῖδος Ἁγίασμα κυρίου. **[28:37]** καὶ ἐπιθήσεις αὐτὸ ἐπὶ ὑακίνθου κεκλωσμένης... **[28:38]** ...καὶ **ἐξαρεῖ Ἀαρὼν τὰ ἁμαρτήματα** τῶν ἁγίων ὅσα ἂν ἁγιάσωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ παντὸς **δόματος**... **[28:39]** καὶ **οἱ κόσυμβοι τῶν χιτώνων ἐκ βύσσου καὶ ποιήσεις κίδαριν βυσσίνην** καὶ ζώνην ποιήσεις σἔργον ποικιλτοῦ **[28:40]** ...καὶ **κιδάρεις ποιήσεις αὐτοῖς**... **[28:41]** ...καὶ ἐμπλήσεις αὐτῶν τὰς χεῖρας καὶ ἁγιάσεις αὐτούς ἵνα ἱερατεύωσίν μοι **[28:42-43]** ...**οὐκ ἐπάξονται πρὸς ἑαυτοὺς ἁμαρτίαν**... **[29:1]** καὶ ταῦτά ἐστιν ἃ ποιήσεις αὐτοῖς ἁγιάσαι αὐτοὺς ὥστε ἱερατεύειν μοι αὐτούς... **[29:2]** καὶ **ἄρτους ἀζύμους πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ καὶ λάγανα ἄζυμα** κεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ σεμίδαλιν ἐκ πυρῶν ποιήσεις αὐτά **[29:3]** καὶ ἐπιθήσεις αὐτὰ ἐπὶ **κανοῦν** ἓν... **[29:4-5]** ...καὶ **τὴν ἐπωμίδα καὶ τὸ λογεῖον** καὶ συνάψεις αὐτῷ τὸ **λογεῖον πρὸς τὴν ἐπωμίδα [29:6]** ...καὶ ἐπιθήσεις **τὸ πέταλον τὸ ἁγίασμα**... **[29:7-9]** καὶ ζώσεις αὐτοὺς ταῖς ζώναις καὶ περιθήσεις αὐτοῖς τὰς **κιδάρεις** καὶ ἔσται αὐτοῖς ἱερατεία ἐμοὶ εἰς τὸν αἰῶνα **καὶ τελειώσεις**... **[29:10-13]** ...τὸ ἐπὶ **τῆς κοιλίας** καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος... **[29:14]** ...ἔξω τῆς **παρεμβολῆς**... **[29:15-17]** καὶ τὸν κριὸν **διχοτομήσεις** κατὰ μέλη ...καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ **διχοτομήματα**... **[29:18]** καὶ **ἀνοίσεις** ὅλον... ὀσμὴν εὐωδίας θυσίασμα Κυρίῳ ἐστίν **[29:19-21]** ...καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεώς καὶ ρανεῖς ἐπὶ Ἀαρὼν καὶ ἐπὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ... καὶ ἁγιασθήσεται αὐτὸς καὶ ἡ στολὴ αὐτοῦ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ στολαὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ·

είναι οσμή ευωδίας, θυσία γινομένη δια πυρός στον Κύριο. **19** *Και θα λάβεις το δεύτερο κριάρι· και θα επιθέσει ο Ααρών και οι γιοι του τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του κριαριού·* **20** *τότε θα σφάξεις το κριάρι και θα λάβεις από το αίμα του και [θα] θέσεις πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού[ωτίου] του Ααρών, και πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού* των γιων του, και πάνω στον αντίχειρα του δεξιού χεριού του, και πάνω στο μεγάλο δάκτυλο του δεξιού ποδιού τους, και θα ραντίσεις το αίμα πάνω στο θυσιαστήριο κυκλικά.*

21 *Και θα λάβεις από το αίμα, το [ευρισκόμενο] πάνω στο θυσιαστήριο, και από το λάδι του χρίσματος, και θα ραντίσεις πάνω στον Ααρών, και πάνω στις στολές του και πάνω στους γιους του και πάνω στις στολές των γιων του μαζί του· και θα αγιασθούν, αυτός, και οι στολές του, και οι γιοι του, και οι στολές των γιων του μαζί μ' αυτόν.*

22 *Και θα λάβεις από το λίπος[πάχος/στέαρ] του κριαριού και την ουρά και το λίπος* [που] περικαλύπτει τα εντόσθια[έντερα/σπλάγχνα] και τον επάνω λοβό του συκωτιού[ήπατος] και τους δύο νεφρούς, και το λίπος[στέαρ] το επάνω σ' αυτά και τον δεξιό βραχίονα[Λ+Χ: μηρό], διότι είναι κριάρι καθιέρωσης,* **23** *και ένα [καρβέλι]ψωμί, και μία πίτα λαδωμένη, και ένα λάγανο[κουλούρα] από το κάνιστρο[καλάθι] των αζύμων που είναι προτεθειμένες[πρόθεση] μπροστά [στον] Κύριο·*

24 *Και θα επιθέσεις τα πάντα στα χέρια του Ααρών και στα χέρια των γιων του· και θα κινήσεις αυτά σε κινητή προσφορά μπροστά στον Κύριο.* **25** *Και θα λάβεις αυτά από τα χέρια τους και [θα] κάψεις πάνω στο θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος σε οσμή ευωδίας μπροστά στον Κύριο· αυτό [είναι] θυσία που γίνεται διά φωτιάς[πυρός] στον Κύριο,* **26** *και θα λάβεις το στήθος απ' το κριάρι της καθιέρωσης, το οποίο είναι για τον Ααρών, και θα κινήσεις αυτό [σε] κινητή προσφορά μπροστά στον Κύριο και θα 'ναι [το] μερίδιό σου.*

27 *Και θα αγιάσεις το στήθος της κινητής προσφοράς και το βραχίονα[μηρό] της προσφοράς της ύψωσης, η οποία κινήθηκε και η οποία υψώθηκε, απ' το κριάρι της καθιέρωσης, από [εκείνο] το οποίο είναι για τον Ααρών, και από [εκείνο] που είναι για τους γιους του·* **28** *και θα 'ναι [μερίδα] του Ααρών και των γιων του κατά νόμο παντοτεινό απ' τους γιους Ισραήλ· διότι είναι προσφορά ύψωσης· και θα 'ναι προσφορά ύψωσης από τους γιους Ισραήλ από τις ειρηνικές θυσίες αυτών, η υψουμένη προσφορά αυτών προς τον Κύριο.*

29 *Και η αγία στολή του Ααρών θα είναι[ανήκει] στους γιους του μετά από αυτόν, για να χρισθούν σε αυτή και να καθιερωθούν σε αυτή.*

30 *ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ θα ντύνεται αυτή ο ιερέας, ο αντί αυτού από τους γιους του, ο οποίος εισέρχεται στη σκηνή του Μαρτυρίου για να λειτουργήσει μέσα στο άγιο[τα Άγια].* **31** *Και θα λάβεις το κριάρι της καθιέρωσης και θα βράσεις το κρέας του σε άγιο τόπο.*

32 *Και θα φάει ο Ααρών και οι γιοι του το κρέας του κριαριού και το ψωμί[άρτον] που βρίσκεται μέσα στο κάνιστρο[καλάθι] [δίπλα] στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου.* **33** *Και θα φάνε εκείνα, δια[μέσω] των οποίων έγινε η εξιλέωση, προς καθιέρωση και αγιασμό αυτών· ξένος όμως δεν θα φάει, διότι είναι άγια·* **34** *και αν μείνει κάτι από το κρέας των καθιερώσεων ή από το ψωμί[άρτου] έως το πρωί, τότε θα κάψεις ότι απέμεινε στη φωτιά[εν πυρί]· δεν θα φαγωθεί, διότι είναι άγιο.*

35 *Και έτσι θα κάνεις στον Ααρών και στους γιους του σύμφωνα με όλα όσα πρόσταξα σε σένα· επτά ημέρες θα καθιερώσεις αυτούς·* **36** *και θα προσφέρεις κάθε ημέρα ένα μοσχάρι σε προσφορά περί αμαρτίας για εξιλέωση. Και θα καθαρίζεις το θυσιαστήριο, κάνοντας εξιλέωση υπέρ αυτού, και α χρίσεις αυτό για ν' αγιάσεις αυτό.*

37 *ΕΠΤΑ ημέρες θα κάνεις εξιλέωση υπέρ του θυσιαστηρίου και θα αγιάζεις αυτό· και θα 'ναι αγιώτατο θυσιαστήριο· παν ότι αγγίζει το θυσιαστήριο θα 'ναι άγιο.* **38** *Αυτό δε [είναι εκείνο], το οποίο θα προσφέρεις πάνω στο θυσιαστήριο· δύο αρνιά μονοετή κάθε μέρα για πάντα,* **39** *το ένα αρνί θα προσφέρεις το πρωί, και το άλλο αρνί θα προσφέρεις το βραδυνό[δειλινόν].* **40** *και μαζί με το ένα αρνί, 1/10 ζυμωμένο σιμιγδάλι[λεπτό σιτάλευρο] με το τέταρτο ενός ιν λαδιού κοπανισμένες ελιές το τέταρτο ενός ιν κρασιού[οίνου] για σπονδή.* **41** *Και το δεύτερο αρνί θα προσφέρεις το δειλινό[βραδυνό]· σύμφωνα με την προσφορά την πρωινή, και κατά τη σπονδή αυτής, θα κάνεις σε αυτό, σε οσμή ευωδίας, θυσία γινομένη δια πυρός[με φωτιά] προς τον Κύριο.*

[29:19] six. 3, Λευ. 8:22 **[29:21]** Κφ. 30:25,31, Λευ. 8:30, six. 1, Εβ. 9:22 **[29:23]** Λευ. 8:26 **[29:24]** Λευ. 7:30 **[29:25]** Λευ. 8:28 **[29:26]** Λευ. 8:29, Ψλ. 99:6 **[29:27]** Λευ. 7:31,34, Αρ.18:11-18, Δευ. 18:3 **[29:28]** Λευ. 10:15, Λευ.7:34 **[29:29]** Αρ. 20:26, Αρ. 18:8, 35:25 **[29:30]** Λευ. 8:35,9:1,8, Αρ. 20:28 **[29:31]** Λευ. 8:31 **[29:32]** Μτ. 12:4 **[29:33]** Λευ. 10:14-7, Λευ. 22:10 **[29:34]** Λευ. 8:32 **[29:35]** Κφ. 40:12, Λευ. 8:33-5 **[29:36]** Εβ. 10:11, Κφ. 30:26-9,40:10 **[29:37]** Κφ. 40:10, Κφ. 30:29, Μτ. 23:19 **[29:38]** Αρ. 28:3, 1Χρ. 16:30, 2Χρ. 2:4,13:11, 31:3, Εσδ.3:3, Δαν. 9:27, 12:11 **[29:39]** 2Βα. 16:15, Ιεζ. 46:13 **[29:41]** 1Βα. 18:29-36, 2Βα. 16:15, Εσδ. 9:4,5, Ψλ. 141:2, Δαν. 9:21 **[29:42]** six. 38, Κφ. 30:8, Αρ. 28:6, Δαν. 8:11, Κφ. 25:22, 30:6,36, Αρ.17:4

VG **[29:18-25]** ενώπιον του Κυρίου, επειδή είναι προσφορά του. **[29:26-27]** ...και τον ώμο που ξεχώρισες από το κριάρι, **[29:28]** με το οποίο καθιερώθηκε ο Ααρών και οι γιοι του· και θα περιέλθουν ως μερίδιο του Ααρών και των γιων του με αιώνιο δικαίωμα από τους γιους του Ισραήλ, επειδή είναι απαρχές και πρώτα μέρη απ' τις ειρηνικές θυσίες τους που προσφέρουν στον Κύριο (Λ+Χ: Και να τα παρουσιάσεις ως κινητή προσφορά ενώπιον του Κυρίου). **[29:29-41]** ...και σύμφωνα με όσα είπαμε, ως οσμή ευωδίας. **[29:42]** Είναι θυσία στον Κύριο... όπου θα ορίσω να μιλώ σε σένα.

ο' τὸ δὲ αἷμα τοῦ κριοῦ προσχεεῖς πρὸς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. **[29:22]** ...τὸ κατακαλύπτον **τὴν κοιλίαν**... **ἔστιν γὰρ τελείωσις αὕτη [29:23-24]** ...καὶ **ἀφοριεῖς αὐτοὺς ἀφόρισμα** ἔναντι Κυρίου **[29:25]** ...καὶ **ἀνοίσεις** ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεώς ... **κάρπωμά ἐστιν Κυρίῳ [29:26]** ...**ἀφοριεῖς αὐτὸ ἀφόρισμα** ἔναντι Κυρίου καὶ ἔσται σοι ἐν μερίδι **[29:27]** καὶ ἁγιάσεις τὸ στηθύνιον **ἀφόρισμα** καὶ τὸν βραχίονα **τοῦ ἀφαιρέματος ὃς ἀφώρισται καὶ ὃς ἀφῄρηται** ἀπὸ τοῦ κριοῦ **τῆς τελειώσεως**... **[29:28]** ...ἔστιν γὰρ **ἀφαίρεμα τοῦτο καὶ ἀφαίρεμα** ἔσται παρὰ τῶν υἱῶν ισ ᾽Ισραήλ ραηλ ἀπὸ τῶν **θυμάτων τῶν σωτηρίων** τῶν υἱῶν ᾽Ισραήλ ἀφαίρεμα Κυρίῳ **[29:29-31]** ...**τῆς τελειώσεως**... **[29:32-33]** ...**τελειῶσαι** τὰς χεῖρας αὐτῶν ἁγιάσαι αὐτούς καὶ **ἀλλογενὴς** οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτῶν ἔστιν γὰρ ἅγια **[29:34]** ἐὰν δὲ **καταλειφθῇ** ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας **τῆς τελειώσεως** καὶ τῶν ἄρτων ἕως πρωί κατακαύσεις τὰ λοιπὰ πυρί οὐ βρωθήσεται ἁγίασμα γάρ ἐστιν **[29:35]** ...**τελειώσεις** αὐτῶν τὰς χεῖρας **[29:36-37]** ...πᾶς ὁ ἁπτόμενος τοῦ θυσιαστηρίου ἁγιασθήσεται **[29:38]** ...**ἐνδελεχῶς κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ [29:39]** τὸν ἀμνὸν τὸν ἕνα ποιήσεις τὸ πρωὶ καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον ποιήσεις τὸ δειλινόν **[29:40]** ...**πεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ**... **[29:41]** καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον ...εἰς ὀσμὴν εὐωδίας **κάρπωμα** Κυρίῳ **[29:42]** θυσίαν **ἐνδελεχισμοῦ** εἰς γενεὰς ὑμῶν ἐπὶ θύρας... ἐν οἷς γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν ὥστε λαλῆσαί σοι

42 *Αυτό [θα είναι] παντοτινό ολοκαύτωμα στις γενιές σας δίπλα στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου μπροστά στον Κύριο· όπου θα εμφανίζομαι σε σας, για να λαλώ*[μιλώ] *εκεί προς σέ.* **43** *Κι εκεί θα εμφανίζομαι στους γιους Ισραήλ, κι η [σκηνή] θα αγιάζεται με τη δόξα μου.* **44** *Και θ' αγιάζω τη σκηνή του Μαρτυρίου και το θυσιαστήριο· θ' αγιάζω και τον Ααρών και τους γιους του, για να ιερατεύουν σε μέ.* **45** *Και θα κατοικώ ανάμεσα στους γιους Ισραήλ, και θα 'μαι Θεός αυτών.* **46** *Κι αυτοί θα γνωρίζουν ότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός αυτών, ο εξαγαγών αυτούς απ' τη γη της Αιγύπτου για να κατοικώ ανάμεσά τους· εγώ Κύριος ο Θεός αυτών.*

30 **[Λ]** *ΚΑΙ ΘΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΕΙΣ θυσιαστήριο για να θυμιάζεις θυμίαμα· από ξύλο σιττίμ*[ακακίας] *θα το κάνεις.* **2** *Μία πήχη θα είναι το μήκος του και μία πήχη το πλάτος του, τετράγωνο, και δύο πηχών το ύψος του, τα κέρατα αυτού [θα προεξέχουν] απ' αυτό.* **3** *Και θα περικαλύψεις αυτό με χρυσάφι καθαρό, την κορυφή του και τα πλάγια του κυκλικά και τα κέρατα του και θα κάνεις σε αυτό στεφάνη*[πλαίσιο] *χρυσή περιμετρικά*[κύκλω]*.* **4** *Και δύο χρυσούς κρίκους θα κάνεις σε αυτό κάτω από τη στεφάνη* του· κοντά στις γωνίες αυτού πάνω στα δύο πλάγια αυτού θα κάνεις [αυτούς], και θα είναι θήκες των μοχλών, ώστε να βαστάζουν αυτό με αυτούς.*

5 *Και θα κάνεις τους μοχλούς από ξύλο σιττίμ*, και θα περικαλύψεις αυτούς με χρυσάφι.* **6** *Και θα βάλεις αυτό απέναντι του καταπετάσματος που [βρίσκεται] μπροστά στην κιβωτό του Μαρτυρίου, αντίκρυ στο ιλαστήριο*[κάλυμμα] *που είναι πάνω στο μαρτύριο, όπου θα εμφανίζομαι σε σένα.* **7** *Και θα θυμιάζει ο Ααρών πάνω σε αυτό θυμίαμα ευώδες*[ευωδιαστό] *κάθε πρωινό· όταν ετοιμάζει τα λυχνάρια, θα θυμιάζει [πάνω σε αυτό].*

8 *Και όταν ανάβει ο Ααρών τα λυχνάρια το σούρουπο*[εσπέρας]*, θα θυμιάζεις [πάνω σε αυτό], θυμίαμα παντοτινό μπροστά στον Κύριο στις γενεές σας.* **9** *Δεν θα προσφέρετε πάνω σε αυτό ξένο θυμίαμα ούτε ολοκαύτωμα, ούτε προσφορά από άλφιτα, ούτε θα χύσετε πάνω σ' αυτό σπονδή.***10** *Και θα κάνει ο Ααρών εξιλέωση πάνω στα κέρατα αυτού μία φορά το χρόνο με το αίμα της περί αμαρτίας προσφοράς της εξιλέωσης· μία φορά το χρόνο θα κάνεις εξιλέωση πάνω σε αυτό στις γενεές σας· αυτό είναι αγιότατο προς τον Κύριο.*

11 ΚΑΙ μίλησε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **12** *Όταν λαμβάνεις το κεφάλαιο*[απογραφή] *των γιων Ισραήλ κατά την* [απ]*αρίθμηση τους, τότε θα δώσουν κάθε άνθρωπος λύτρο για την ψυχή του προς τον Κύριο, όταν* [απ]*αριθμείς αυτούς, για να μην επέλθει πληγή πάνω σ' αυτούς, όταν απαριθμείς αυτούς·* **13** *αυτό θα δίνει ο καθένας [που] περνά στην απαρίθμηση, [το] μισό του σίκλου κατά το σίκλο του αγίου· (ο σίκλος [είναι] 20 γερά·) μισό του σίκλου [θα είναι] η προσφορά του Κυρίου.* **14** *Ο καθένας που περνά στην απαρίθμηση*[καταγράφεται]*, από 20 ετών ηλικίας και πάνω, θα δώσει προσφορά στον Κύριο.* **15** *Ο πλούσιος δεν θα δώσει περισσότερο, και ο πτωχός δεν θα δώσει λιγότερο του μισού σίκλου, όταν δίνουν την προσφορά στον Κύριο για να κάνουν εξιλέωση υπέρ των ψυχών σας.*

16 *Και θα λάβεις το ασήμι*[αργύριον] *της εξιλέωσης από τους γιους Ισραήλ, και θα μεταχειριστείς αυτό στην υπηρεσία της σκηνής του Μαρτυρίου, και θα είναι στους γιους Ισραήλ σε μνημόσυνο*[ανάμνηση] *του Κυρίου, για να γίνει εξιλέωση υπέρ των ψυχών σας.*

17 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **18** *Και θα κάνεις νιπτήρα χάλκινο και τη βάση του χάλκινη, δια να πλένονται και θα θέσεις αυτόν μεταξύ της σκηνής του Μαρτυρίου και του θυσιαστηρίου και θα βάλεις νερό*[ύδωρ] *σε αυτόν·* **19** *και θα νίπτει ο Ααρών και οι γιοι αυτού τα χέρια τους και τα πόδια τους από αυτό.* **20** *Όταν εισέρχονται στη σκηνή του Μαρτυρίου, θα νίπτονται με νερό*[ύδωρ]*, για να μην πεθάνουν· ή όταν πλησιάζουν στο θυσιαστήριο για να λειτουργούν, για να κάψουν θυσία που γίνεται με φωτιά*[διά πυρός] *στον Κύριο·* **21** *τότε θα νίπτουν τα χέρια τους και τα πόδια τους, για να μην πεθάνουν και αυτό θα είναι νόμος παντοτεινός σε αυτούς, σε αυτόν και στο σπέρμα του στις γενεές τους.*

22 Και μίλησε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **23** *Και σύ λάβε στον εαυτό σου εκλεκτά αρώματα, καθαρή σμύρνη 500 σίκλους και ευώδες κιννάμωμο*[κανέλα] *το μισό αυτής, [δηλαδή] 250 [σίκλους], και ευώδες*[αρωματικό] *καλάμι*[μοσχοκάλαμο] *250 [σίκλους],* **24** *και κασσία 500 [σίκλους], κατά τον άγιο σίκλο, και λάδι ελιάς [ένα] ίν·* **25** *και θα κάνεις αυτό λάδι αγίου χρίσματος, χρίσμα μυρεψικό κατά τη τέχνη του αρωματοποιού*[μυρεψού]*· άγιο χριστήριο λάδι θα είναι.*

[29:43] Κφ.40:34, 1Βα. 8:11, 2Χρ. 5:14, 7:1-3, Ιεζ. 43:5, Αγγ. 2:7,9, Μαλ. 3:1 **[29:44]** Λευ. 21:15, 22:9 **[29:45]** Κφ. 25:8, Λευ. 26:12, Ζαχ. 2:10, Ιωα. 14:17,23, 2Κο. 6:16, Απ. 21:3 **[29:46]** Κφ. 20:2 **[30:1]** Κφ. 37:25, 40:5, six 7, 8,10, Λευ. 4:7,18, Απ. 8:3 **[30:6]** Κφ. 25:21,22 **[30:7]** six 34, 1Σα. 2:28, 1Χρ. 23:13, Λου. 1:9, Κφ. 27:21 **[30:9]** Λευ. 10:1 **[30:10]** Λευ.16:18, 23:17 **[30:12]** Κφ. 38:25, Αρ. 1:2,5, 26:2, 2Σα. 24:2, Ιδέ Αρ. 31:50, Ιωβ 33:24, 36:18, Ψλ. 49:7, Ματ. 20:28, Μαρ. 10:45, 1Τι. 2:6, 1Πε. 1:18, 2Σα. 14:15 **[30:13]** Μτ.17:24, Λευ.27:25, Αρ. 3:47, Ιεζ. 45:12, Κφ. 38:26 **[30:15]** Ιωβ 34:19, Παρ. 22:2, Εφ. 6:9, Κολ. 3:25, six 12 **[30:16]** Κφ. 38:25, Αρ. 16:40 **[30:18]** Κφ. 38:8, 1Βα. 7:38, Κφ. 40:7,30 **[30:19]** Κφ.40:31-2, Ψλ. 26:6, Ησ. 52:11, Ιωα. 13:10, Εβ. 10:22 **[30:21]** Κφ. 28:43 **[30:23]** Α.Α. 4:14, Ιεζ. 27:22, Ψλ. 45:8, Παρ. 7:17, Α.Α. 4:14, Ιερ. 6:20 **[30:24]** Ψλ. 45:8, Κφ. 49:40

VG **[30:1-2]** με έναν πήχη μήκος και έναν πήχη πλάτος, δηλαδή τετράγωνο, και δύο πήχεις ύψος. Τα κέρατά του θα εξέρχονται από το ίδιο. **[30:3-4]** Και δύο χρυσούς κρίκους κάτω από το στεφάνωμα, έναν σε κάθε πλευρά, ώστε να περνούν μέσα από αυτούς οι μοχλοί και να μεταφέρεται ο βωμός. **[30:5-9]** Δεν θα προσφέρετε επάνω του θυμίαμα άλλης συνθέσεως ούτε προσφορά ούτε θυσία, ούτε θα εκχέετε επάνω του σπονδές. **[30:10-23]** ...Πάρε για σένα αρώματα: απ' την εκλεκτή, πρώτης ποιότητος σμύρνα, 500 σίκλους και από κινάμωμο *(κανέλα)* το μισό, δηλαδή 250 σίκλους, και από καλάμι επίσης 250, **[30:24]** ...σίκλους, **σύμφωνα με το βάρος του αγιαστηρίου**... **[30:25]** Και θα κάνεις άγιο λάδι χρίσεως...

Ο' **[29:43]** καὶ τάξομαι ἐκεῖ... **[29:44-45]** καὶ ἐπικληθήσομαι ἐν... **[29:46]** ...**ἐπικληθῆναι** αὐτοῖς καὶ θεὸς εἶναι αὐτῶν **[30:1]** ...ἐκ **ξύλων ἀσήπτων**... **[30:2-3]** ...**καθαρῷ τὴν ἐσχάραν**... καὶ ποιήσεις αὐτῷ **στρεπτὴν στεφάνην** χρυσῆν κύκλῳ **[30:4]** καὶ δύο **δακτυλίους** χρυσοῦς καθαροὺς ποιήσεις ὑπὸ τὴν στρεπτὴν στεφάνην αὐτοῦ εἰς τὰ δύο κλίτη ποιήσεις ἐν τοῖς δυσὶ πλευροῖς καὶ ἔσονται **ψαλίδες ταῖς σκυτάλαις** ὥστε αἴρειν αὐτὸ ἐν αὐταῖς **[30:5]** καὶ ποιήσεις **σκυτάλας** ἐκ ξύλων **ἀσήπτων**... **[30:6-7]** ...**θυμίαμα σύνθετον λεπτόν** τὸ πρωὶ πρωί ὅταν **ἐπισκευάζῃ** τοὺς λύχνους θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ **[30:8]** καὶ ὅταν ἐξάπτῃ ...**θυμίαμα ἐνδελεχισμοῦ**... **[30:9]** καὶ οὐκ ἀνοίσεις ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα **ἕτερον** κάρπωμα θυσίαν καὶ σπονδὴν οὐ σπείσεις ἐπ' αὐτοῦ **[30:10-12]** ...τὸν **συλλογισμὸν** ...ἐν τῇ **ἐπισκοπῇ** αὐτῶν... καὶ οὐκ ἔσται ἐν αὐτοῖς πτῶσις **ἐν τῇ ἐπισκοπῇ** αὐτῶν **[30:13]** καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ δώσουσιν... τὴν ἐπίσκεψιν τὸ ἥμισυ **τοῦ διδράχμου** ὅ ἐστιν κατὰ τὸ **δίδραχμον** τὸ ἅγιον εἴκοσι ὀβολοὶ τὸ **δίδραχμον** τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ **διδράχμου** εἰσφορὰ κυρίῳ (σ.σ. *σοβαρότατη ερμηνευτική παρανόηση των 70, τα δίδραχμα εμφανίσθηκαν 1.000 χρόνια αργότερα*) **[30:14]** πᾶς ὁ παραπορευόμενος εἰς τὴν ἐπίσκεψιν... **[30:15]** ...ἀπὸ τοῦ ἡμίσους τοῦ **διδράχμου**... **[30:16]** ...τῆς εἰσφορᾶς... καὶ δώσεις αὐτὸ **εἰς κάτεργον** τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου... **[30:17-20]** ...καὶ ἀναφέρειν τὰ ὁλοκαυτώματα κυρίῳ **[30:21-23]** καὶ σὺ λαβὲ **ἡδύσματα τὸ ἄνθος**

26 *Και θα χρίσεις με αυτό τη σκηνή του Μαρτυρίου και την κιβωτό του Μαρτυρίου,* **27** *και την τράπεζα*[τραπέζι] *και όλα τα σκεύη αυτής και τη λυχνία και τα σκεύη της και το θυσιαστήριο του θυμιάματος,* **28** *και το θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος με όλα τα σκεύη του και το νιπτήρα και τη βάση αυτού.* **29** *Και θα αγιάσεις αυτά, για να είναι αγιότατα· κάθε τι που αγγίζει αυτά θα είναι άγιο.*

30 *Και τον Ααρών και τους γιους του θα χρίσεις*[αλείψεις] *και θ' αγιάσεις αυτούς, για να ιερατεύουν σε εμέ.* **31** *Και θα λαλήσεις προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: Αυτό θα είναι σε μέ άγιο χριστήριο λάδι στις γενεές σας·* **32** *πάνω σε σάρκα ανθρώπου δεν θα χυθεί ούτε θα κάνετε όμοιο αυτού κατά τη σύνθεση αυτού· τούτο [είναι] άγιο [και] άγιο θα είναι σε σάς·* **33** *όποιος συνθέσει όμοιο αυτού ή όποιος βάλει από αυτό πάνω σε αλλογενή, θα εξολοθρευθεί από το λαό αυτού.*

34 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Λάβε σε σένα ευώδη αρώματα, στακτή και όνυχα και γάλβανο, [ταύτα] τα ευώδη αρώματα μαζί με καθαρό λιβάνι· ίσο [βάρος] θα είναι το καθένα.* **35** *Και θα κάνεις αυτό θυμίαμα, σύνθεση κατά τη τέχνη του μυροποιού* [ανα]*μιγμένο, καθαρό, άγιο·* **36** *και θα κοπανίσεις [ένα μέρος] απ' αυτό πολύ λεπτό, και θα βάλεις από αυτό μπροστά στο μαρτύριο μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου, όπου θα εμφανίζομαι σε σένα· [αυτό] θα είναι σε σας αγιότατο.* **37** *Κατά δε τη σύνθεση του θυμιάματος αυτού, το οποίο θα κάνεις, σεις δεν θα κάνετε για τους εαυτούς σας· άγιο θα είναι σε σένα για τον Κύριο·* **38** *όποιος κάνει όμοιο με αυτό για να το μυρίζει, θα εξολοθρευθεί [μέσα] από το λαό του.*

31 **[ΛΑ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ [ο] Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Δες*[ιδέ]*, εγώ κάλεσα ονομαστικά*[εξ ονόματος] *τον Βεσελεήλ, τον γιο του Ουρί, γιου του Ωρ, από τη φυλή του Ιούδα·* **3** *και τον πλήρωσα*[ενέπλησα] *πνεύματος θεϊκού, σοφίας και σύνεσης και επιστήμης και κάθε καλλιτεχνίας,* **4** *για να επινοεί έντεχνα έργα, ώστε να εργάζεται σε χρυσό και σε ασήμι*[άργυρον] *και [σε] χαλκό,* **5** *και να γλύφει*[σκαλίζει] *λίθους ένθεσης, και να σκαλίζει ξύλα για εργασία σε κάθε [είδους] καλλιτεχνία.*

6 *Και εγώ, δες*[ιδού]*, έδωσα σ' αυτόν [τον] Ελιάβ το γιο του Αχισαμάχ, από τη φυλή του Δαν· και σε κάθε συνετό στην καρδιά έδωσα σοφία, για να κάνουν πάντα όσα πρόσταξα σε σέ·* **7** *τη σκηνή του Μαρτυρίου, και την κιβωτό του Μαρτυρίου και το ιλαστήριο*[κάλυμμα] *το από πάνω αυτής και όλα τα σκεύη της σκηνής,* **8** *και την τράπεζα και τα σκεύη αυτής και την καθαρή λυχνία μαζί με όλα τα σκεύη αυτής και το θυσιαστήριο του θυμιάματος,* **9** *και το θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος με τα σκεύη αυτού και το νιπτήρα και τη βάση του,* **10** *και τις στολές τις λειτουργικές, και τις άγιες στολές του Ααρών του ιερέα, και τις στολές των γιων του, για να ιερατεύουν,* **11** *και το χριστήριο λάδι, και το ευώδες θυμίαμα για το άγιο*[τα Άγια]*· κατά όλα όσα πρόσταξα σε σέ, θα κάνουν.*

12 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **13** *Και συ μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: Προσέχετε να φυλάγετε τα σάββατά μου· διότι αυτό [είναι] σημείο μεταξύ σε εμένα και σε εσάς στις γενεές σας, για να γνωρίζετε ότι εγώ [είμαι] Κύριος, ο αγιάζων εσάς·* **14** *και θα φυλάσσετε το Σάββατο, διότι είναι άγιο σε σας· όποιος βεβηλώσει αυτό, εξάπαντος θα θανατωθεί· γιατί οποιοσδήποτε κάνει εργασία σε αυτό, η ψυχή εκείνη θα εξολοθρευθεί μέσα απ' το λαό της.*

15 *ΕΞΙ ημέρες θα γίνεται εργασία· κατά δεν την 7η ημέρα σάββατο [θα είναι] ανάπαυση αγία στον Κύριο· και όποιος κάνει εργασία στην ημέρα του Σαββάτου εξάπαντος θα θανατωθεί.* **16** *Και θα φυλάνε οι γιοι Ισραήλ το Σάββατο, για να γιορτάζουν αυτό στις γενεές τους σε διαθήκη αιώνια.* **17** *Τούτο [είναι] το σημείο μεταξύ εμένα και των γιων Ισραήλ για πάντα· διότι [σε] έξι ημέρες ποίησε*[δημιούργησε] *ο Κύριος τον ουρανό και τη γη, στην δε έβδομη ημέρα κατέπαυσε και αναπαύθηκε.*

18 Και έδωσε στον Μωυσή, αφού τελείωσε λαλώντας προς αυτόν πάνω στο όρος[βουνό] Σινά, δύο πλάκες του μαρτυρίου, πλάκες λιθίνες γραμμένες με το δάχτυλο του Θεού.

32 **[ΛΒ]** ΚΑΙ ΑΦΟΥ είδε ο λαός ότι βράδυνε[αργοπορούσε] ο Μωυσής να κατεβεί απ' το όρος[βουνό], συνάχθηκε ο λαός γύρω από[επί] τον Ααρών και έλεγαν προς αυτόν: *Σήκω, κάμε σε μας θεούς, οι οποίοι να προπορεύονται μπροστά μας*[από ημών]*· διότι αυτός ο Μωυσής, ο άνθρωπος ο οποίος μας εξήγαγε απ' τη γη της Αιγύπτου, δεν ξέρουμε τι απέγινε.*

[30:25] Κφ. 37:29, Αρ. 35:25, Ψλ. 89:20, 133:2 **[30:26]** Κφ. 40:9, Λευ. 8:10, Αρ. 7:1 **[30:29]** Κφ. 29:37 **[30:30]** Κφ. 29:7, Λευ. 8:12,30 **[30:32]** six 25, 37 **[30:33]** six 38, Γεν. 17:14, Κφ.12: 15, Λευ.7:20,21 **[30:34]** Κφ. 25:6, 37:29 **[30:35]** six 25 **[30:36]** Κφ. 29:42, Λευ. 16:2, six 32, κφ. 29:37, Λευ. 2:3 **[30:37]** six 32 **[30:38]** six. 33 **[31:2]** Κφ. 35:30, 36:1, 1Χρ. 2:20 **[31:3]** Κφ. 35:31, 1Βα. 7:14 **[31:6]** Κφ. 35:34, Κφ. 28:3, 35:10,35, 36:1 **[31:7]** Κφ. 36:8, Κφ. 37:1, Κφ. 37:1 **[31:8]** Κφ. 37:10, Κφ. 37:1 **[31:9]** Κφ. 38:1, Κφ. 38:8 **[31:10]** Κφ. 39:1,41, Αρ. 4:5 **[31:11]** Κφ. 30:25 ,31, 37:29, Κφ. 30:34, 37:29 **[31:13]** Λευ. 19:3,30, 26:2, Ιεζ. 20:12,20, 44:24 **[31:14]** Κφ. 20:8, Δευ. 5:12, Ιεζ. 20:12, Κφ. 35:2, Αρ. 15:35 **[31:15]** Κφ. 20:9, Γεν. 2:2, κφ. 16:23, 20:10 **[31:17]** six 13, Ιεζ. 20:12,20, Γεν. 1:31, 2:2 **[31:18]** Κφ. 24:12, 32:15,16, 34:28, 29, Δευ. 4:13, 5:22, 9:10, 11, 2Κο. 3:3 **[32:1]** Κφ. 24:18, Δευ. 9:9, Πρ. 7:40, Κφ. 13:21

VG **[30:26-32]** Σάρκα ανθρώπου δεν θα χριστεί με αυτό, και δεν θα κάνετε άλλο σύμφωνα με τη σύνθεσή του, επειδή είναι αγιασμένο και θα είναι άγιο για σας. **[30:33-34]** Και ο Κύριος είπε στον Μωυσή: Πάρε για σένα αρώματα: στακτή, όνυχα, ευώδες γάλβανο και καθαρότατο λιβάνι· όλα θα είναι ίσου βάρους. **[30:35]** Και θα κάνεις θυμίαμα συντεθειμένο με έργο μυρεψού, προσεκτικά αναμεμειγμένο, καθαρό και άξιο μεγίστου αγιασμού. **[31:1-3]** Και γέμισα αυτόν με το πνεύμα του Θεού, με σοφία και αντίληψη και γνώση κάθε είδους εργασίας (et implevi eum spiritu Dei sapientia intellegentia et scientia in omni opere). **[31:4-5] από μάρμαρο και πολύτιμους λίθους και από ποικιλία ξύλων.**

Ο' **σμύρνης ἐκλεκτῆς**... **[30:24]** καὶ ἱρέως πεντακοσίους σίκλους τοῦ ἁγίου... **[30:25-28]** ...καὶ **τὸν λουτῆρα**... **[30:29]** ...καὶ ἔσται **ἅγια τῶν ἁγίων**... **[30:30-31]** ...**ἔλαιον ἄλειμμα χρίσέως ἅγιον**... **[30:32]** ...**οὐ χρισθήσεται**... **[30:33-34]** καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωυσῆν· λάβε σεαυτῷ ἡδύσματα, στακτήν, ὄνυχα, χαλβάνην ἡδυσμοῦ καὶ λίβανον διαφανῆ, ἴσον ἴσῳ ἔσται· **[30:35-36]** καὶ **συγκόψεις ἐκ τούτων λεπτὸν** καὶ θήσεις ἀπέναντι τῶν μαρτυρίων ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, ὅθεν γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν· ἅγιον τῶν ἁγίων ἔσται ὑμῖν. **[30:37] θυμίαμα κατὰ τὴν σύνθεσιν ταύτην οὐ ποιήσετε** ὑμῖν ἑαυτοῖς· ἁγίασμα ἔσται ὑμῖν Κυρίῳ **[30:38]** ...**ἀπολεῖται** ... **[31:1-4] διανοεῖσθαι καὶ ἀρχιτεκτονῆσαι** ἐργάζεσθαι... τὴν ὑάκινθον καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ κόκκινον **τὸ νηστὸν** καὶ τὴν βύσσον τὴν κεκλωσμένην **[31:5]** καὶ τὰ λιθουργικὰ καὶ εἰς τὰ ἔργα τὰ τεκτονικὰ τῶν ξύλων ἐργάζεσθαι κατὰ πάντα τὰ ἔργα **[31:6]** ...**δέδωκα σύνεσιν**... **[31:7]** ...καὶ **τὴν διασκευὴν** τῆς σκηνῆς **[31:8]** καὶ τὰ θυσιαστήρια καὶ τὴν τράπεζαν... **[31:9]** καὶ τὸν **λουτῆρα**... **[31:10-11]** ...τῆς συνθέσεως τοῦ ἁγίου... **[31:12-13]** καὶ σὺ σύνταξον... **[31:14]** ...ὁ βεβηλῶν αὐτὸ θανάτῳ θανατωθήσεται... **[31:15-16]** ...**τὰ σάββατα** ποιεῖν αὐτὰ... **[31:17-18]** ... **[32:1]** ...ὅτι κεχρόνικεν Μωυσῆς καταβῆναι ἐκ τοῦ ὄρους, συνέστη ὁ λαὸς ἐπὶ ᾽Ααρὼν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀνάστηθι καὶ ποίησον ἡμῖν θεούς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωυσῆς... τί γέγονεν αὐτῷ.

2 Και είπε προς αυτούς ο Ααρών: *Αφαιρέστε τα χρυσά ενώτια*[σκουλαρίκια]*, τα οποία [είναι] στα αυτιά*[ώτα] *των γυναικών σας, των γιων σας και των θυγατέρων σας, και φέρτε προς εμέ.* **3** Και αφαίρεσε όλος ο λαός τα χρυσά ενώτια[σκουλαρίκια], τα οποία [ήσαν] στα αυτιά[ώτα] τους, και έφεραν προς τον Ααρών. **4** Και λαμβάνοντας αυτά απ' τα χέρια τους, διαμόρφωσε αυτό με εργαλείο [εν]χαρακτικό, και έκανε αυτό μοσχάρι χωνευτό· οι δε είπαν: *Αυτοί [είναι] οι θεοί σου, Ισραήλ, οι οποίοι σε ανέβασαν από τη γη [της] Αιγύπτου.*

5 Και όταν είδε [αυτό] ο Ααρών, οικοδόμησε θυσιαστήριο μπροστά του· και [δια]κήρυξε ο Ααρών, λέγοντας: *Αύριο [είναι] γιορτή εις τον Κύριο*. **6** Και αφού σηκώθηκαν νωρίς την επόμενη μέρα, πρόσφεραν ολοκαυτώματα και έφεραν ειρηνικές προσφορές· και κάθισε ο λαός να φάει και να πίει, και σηκώθηκαν να παίζουν[διασκεδάζουν].

7 Και είπε ο Κύριος προς τον Μωυσή: *Πήγαινε, κατέβα γιατί ανόμησε ο λαός σου, τον οποίο εξάγαγες από τη γη της Αιγύπτου·* **8** *εκτράπηκαν γρήγορα*[ταχέως] *από την οδό*[δρόμο] *την οποία πρόσταξα σε αυτούς· έκαμαν στους εαυτούς τους μοσχάρι χωνευτό και προσκύνησαν αυτό και θυσίασαν σε αυτό και είπαν: Αυτοί [είναι] οι θεοί σου, Ισραήλ, οι οποίοι σε ανέβασαν απ' τη γη της Αιγύπτου.* **9** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Είδα το λαό αυτό, και δες, είναι λαός σκληροτράχηλος·* **10** *τώρα λοιπόν, άφησέ με, και θα εξαφθεί η οργή μου εναντίον αυτών και θα εξολοθρεύσω αυτούς· και θα σε καταστήσω έθνος μέγα*.

11 Και ικέτευσε ο Μωυσής Κύριο τον Θεό του και είπε: *Γιατί, Κύριε, εξάπτεται η οργή σου εναντίον του λαού σου, τον οποίο εξάγαγες απ' τη γη της Αιγύπτου με μεγάλη δύναμη και κραταιό χέρι;* **12** *Γιατί να πουν οι Αιγύπτιοι, λέγοντας: Με πονηριά εξάγαγε αυτούς, για να θανατώσει αυτούς στα βουνά και να τους εξολοθρεύσει από προσώπου της γης; Επέστρεψε από την έξαψη της οργής σου και μεταμελήσου περί του κακού [του] προς το λαό σου·* **13** *θυμήσου τον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τον Ισραήλ, τους δούλους σου, προς τους οποίους ορκίσθηκες*[ώμοσας] *στον εαυτό σου και είπες προς αυτούς: Θα πληθύνω το σπέρμα σας σαν τα άστρα του ουρανού· και όλη*[πάσαν] *αυτή τη γη περί της οποίας λάλησα, θα δώσω στο σπέρμα σας, και θα κληρονομήσουν [αυτή] για πάντα.*

14 Και μεταμελήθηκε ο Κύριος περί του κακού, το οποίο είπε να κάνει κατά του λαού του. **15** Και αφού στράφηκε ο Μωυσής κατέβηκε από το όρος[βουνό,] και οι δύο πλάκες του μαρτυρίου [ήταν] στα χέρια του· πλάκες γραμμένες από τα δύο μέρη· από το ένα μέρος και από το άλλο ήταν γραμμένες. **16** Και οι πλάκες ήταν έργο Θεού και η γραφή ήταν γραφή Θεού [εν]χαραγμένη πάνω στις πλάκες.

17 Και όταν άκουσε ο Ιησούς το θόρυβο του λαού [του] αλαλάζοντος, είπε προς τον Μωυσή: *Θόρυβος πολέμου [είναι] στο στρατόπεδο*. **18** Ο δε είπε: *Δεν [είναι] φωνή αλαλαζόντων για νίκη, ούτε φωνή βοώντων για ήττα· φωνή τραγουδώντων*[αδόντων] *εγώ ακούω.*

19 Καθώς δε πλησίασε στο στρατόπεδο, είδε το μοσχάρι και χορούς· και άναψε[εξήφθηκε] ο θυμός του Μωυσή, και έρριξε τις πλάκες από τα χέρια του και σύντριψε αυτές κάτω από το βουνό[όρος]· **20** και αφού έλαβε το μοσχάρι, το οποίο είχαν κάνει, κατέκαψε *σε φωτιά*[εν πυρί], και αφού το σύντριψε μέχρι που το έκανε σκόνη[ελεπτύνθη], το σκόρπισε[έσπειρεν] πάνω στο νερό[ύδωρ] και πότισε τους γιους Ισραήλ. **21** Και είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών: *Τι έκανε σε σένα ο λαός αυτός, ώστε επέφερες πάνω τους αμαρτία μεγάλη*;

22 Και είπε ο Ααρών: *Ας μην εξάπτεται ο θυμός του κυρίου μου· συ γνωρίζεις το λαό, ότι βρίσκεται μέσα*[έγκειται] *στην κακία·* **23** επειδή είπαν προς εμέ: *Κάνε σε μάς θεούς, οι οποίοι να πορεύονται μπροστά μας, γιατί αυτός ο Μωυσής, ο άνθρωπος ο οποίος μας εξήγαγε από τη γη της Αιγύπτου, δεν ξέρουμε τι απέγινε αυτός·* **24** και είπα προς αυτούς: *Όποιος έχει χρυσάφι, ας αφαιρέσουν [αυτό]· και έδωσαν σε μέ· τότε έριξα αυτό στη φωτιά*[πυρ]*, και προήλθε αυτό το μοσχάρι.*

25 Και βλέποντας ο Μωυσής το λαό ότι ήταν αχαλίνωτος, διότι ο Ααρών είχε αφήσει αυτούς αχαλίνωτους προς ντροπή[καταισχύνην], μεταξύ των εχθρών τους, **26** στάθηκε ο Μωυσής δίπλα στην πύλη του στρατοπέδου και είπε: *Όποιος [είναι] του Κυρίου, [ας έλθει] προς εμέ*. Και συνάχθηκαν προς αυτόν όλοι οι γιοι του Λευί.

[32:2] Κρ. 8:24-27 **[32:4]** Κφ. 20:23, Δευ. 9:16, Κρ. 17:34, 1Βα. 12:28, Νεε. 9:18, Ψλ. 106:19, Ησ. 46:6, Πρ. 7:41, Ρω. 1:23 **[32:5]** Λευ. 23:2,4,21,37, 2Βα. 10:20, 2Χρ. 30:5 **[32:6]** 1Κο. 10:7 **[32:7]** six 1, Κφ. 33:1, Λευ. 9:12, Δαν. 9:24, Γεν. 6:11,12, Δευ. 4:16, 32:5, Κρ. 2:19, Ωσ. 9:9 **[32:8]** Κφ. 20:3,4,23, Δευ. 9:16, 1Βα. 12:28 **[32:9]** Κφ. 33:3,5 34:9, Δευ. 9:6,13, 31:27, 2Χρ. 30:8, Ησ. 48:4, Πρ. 7:51 **[32:10]** Δευ. 9:14,19, Κφ. 22:24, Αρ. 14:12 **[32:11]** Δευ. 9:18, 26-29, Ψλ. 74:1,2, 106:23 **[32:12]** Αρ. 14:13, Δευ. 9:23, 32:17, six. 14 **[32:13]** Γεν. 22:16, Εβ. 6:13, Γεν. 12:7, 13:15, 15:7,18, 26:4, 28:13, 35:11 **[32:14]** Δευ. 32:26, 2Σα. 24:16, 1Χρ. 21:15, Ψλ. 106:45, Ιερ. 18:8, 26:13,19, Ιωήλ 2:13, Ιωα. 3:10, 4:2 **[32:15]** Δευ. 9:15 **[32:16]** Κφ. 31:18 **[32:19]** Δευ. 9:16,27 **[32:20]** Δευ. 9:21 **[32:21]** Γεν. 20:9, 26:10 **[32:22]** Κφ. 14:11, 15:24, 16:2, 20,28, 17:2 **[32:23]** six.1 **[32:24]** six. 4 **[32:25]** Κφ. 33:4,5, 2Χρ. 28:19

---

vg **[32:2-5]** ...Αύριο είναι η επίσημη ημέρα του Κυρίου (dicens cras sollemnitas Domini est). **[32:6]** Και σηκώθηκαν το πρωί, πρόσφεραν ολοκαυτώματα και ειρηνικές θυσίες, και κάθισε ο λαός να φάει και να πιει και σηκώθηκαν να παίξουν. **[32:7-9]** Και πάλι ο Κύριος είπε στον Μωυσή: Βλέπω ότι αυτός ο λαός είναι σκληροτράχηλος (Λ+Χ: Παρατήρησα ότι ο λαός αυτός,είναι πραγματικά σκληροτράχηλος λαός). **[32:10-21]** ...ώστε να επιφέρεις επάνω του μέγιστη αμαρτία; **[32:22-25]** Βλέποντας λοιπόν ο Μωυσής ότι ο λαός ήταν γυμνωμένος –διότι ο Ααρών τον είχε γυμνώσει εξαιτίας της ατιμίας της αισχρότητας και τον είχε καταστήσει γυμνό ανάμεσα στους εχθρούς–, **[32:26]** στάθηκε... ας ενωθεί μαζί μου...

o' **[32:2]** ...**περιέλεσθε** τὰ ἐνώτια... **[32:3]** καὶ **περιείλαντο**... **[32:4]** ...καὶ **ἔπλασεν αὐτὰ ἐν τῇ γραφίδι** καὶ ἐποίησεν αὐτὰ μόσχον χωνευτὸν καὶ εἶπεν· οὗτοι οἱ θεοί σου, Ἰσραήλ... **[32:5-6]** ...**ἀνεβίβασεν ὁλοκαυτώματα καὶ προσήνεγκεν θυσίαν σωτηρίου,** καὶ ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν **[32:7]** ...βάδιζε τὸ τάχος, κατάβηθι ἐντεῦθεν... **[32:8]** **παρέβησαν ταχὺ** ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς... **[32:9-10]** καὶ νῦν ἔασόν με καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ εἰς αὐτοὺς ἐκτρίψω αὐτοὺς... **[32:11]** καὶ ἐδεήθη Μωυσῆς... καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ **[32:12]** ...ἀποκτεῖναι ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐξαναλῶσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς. παῦσαι τῆς ὀργῆς τοῦ θυμοῦ σου καὶ **ἵλεως γενοῦ ἐπὶ τῇ κακίᾳ** τοῦ λαοῦ σου **[32:13]** ...τῶν σῶν οἰκετῶν ...πολυπληθυνῶ... καὶ καθέξουσιν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα **[32:14]** **καὶ ἱλάσθη Κύριος** περὶ τῆς κακίας... **[32:15-16]** ...**κεκολαμμένη** ἐν ταῖς πλαξίν **[32:17]** ...κραζόντων... φωνὴ πολέμου **ἐν τῇ παρεμβολῇ** **[32:18]** καὶ λέγει· **οὐκ ἔστι φωνὴ ἐξαρχόντων κατ' ἰσχύν, οὐδὲ φωνὴ ἐξαρχόντων τροπῆς, ἀλλὰ φωνὴν ἐξαρχόντων οἴνου** ἐγὼ ἀκούω. **[32:19-20]** ...καὶ **κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὸν** καὶ ἔσπειρεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ ἐπότισεν αὐτὸ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. **[32:21-22]** καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωυσῆν· μὴ ὀργίζου, κύριε· σὺ γὰρ οἶδας **τὸ ὅρμημα** τοῦ λαοῦ τούτου **[32:23-25]** ...τὸν λαὸν ὅτι **διεσκέδασται, διεσκέδασε** γὰρ αὐτοὺς Ἀαρὼν ἐπίχαρμα τοῖς ὑπεναντίοις αὐτῶν **[32:26-27]** ...τὸν μηρὸν καὶ διέλθατε καὶ ἀνακάμψατε ἀπὸ πύλης ...διὰ **τῆς παρεμβολῆς** καὶ ἀποκτείνατε... καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἔγγιστα αὐτοῦ.

27 Και είπε προς αυτούς: *Έτσι λέγει Κύριος ο Θεός του Ισραήλ· Ας βάλει ο καθένας τη ρομφαία*[ξίφος] *του πάνω στο μηρό του· και διέλθετε και βγείτε από πύλη σε πύλη διασχίζοντας*[διά μέσω] *το στρατόπεδο, και ας θανατώσει ο καθένας τον αδελφό του και έκαστος το φίλο του και ο καθένας τον διπλανό*[πλησίον] *του.* **28** Κι έκαναν οι γιοι του Λευί κατά το λόγο του Μωυσή· και έπεσαν από το λαό εκείνη την ημέρα περίπου 3.000 άντρες.

29 Διότι είπε ο Μωυσής: *Καθιερώστε τους εαυτούς σας σήμερα στον Κύριο, ο καθένας ενάντια στο γιο του και [ο καθένας] πάνω στον αδελφό του, για να δοθεί σε σας ευλογία σήμερα.* **30** Και την επομένη είπε ο Μωυσής προς το λαό: *Σεις αμαρτήσατε αμαρτία μεγάλη· και τώρα θα ανεβώ προς τον Κύριο· ίσως κάνω εξιλέωση για την αμαρτία σας.*

31 Και επέστρεψε ο Μωυσής προς τον Κύριο και είπε: *Δέομαι· αυτός ο λαός αμάρτησε αμαρτία μεγάλη και έκαναν στους εαυτούς τους θεούς χρυσούς·* **32** *πλην τώρα, εάν συγχωρήσεις την αμαρτία αυτών. (καλώς) εάν δε όχι, εξάλειψέ με, δέομαι, από τη βίβλο σου, την οποία έγραψες.* **33** Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Όποιος αμάρτησε εναντίον μου, αυτόν θα εξαλείψω από τη βίβλο μου·* **34** *ως εκ τούτου τώρα πήγαινε, οδήγησε το λαό στον τόπο περί του οποίου σου είπα· Να*[ιδού]*, ο άγγελός μου θα προπορεύεται μπροστά σου αλλ' όμως στην ημέρα της ανταπόδοσής μου θα ανταποδώσω την αμαρτία αυτών πάνω τους.* **35** Και πάταξε [ο] Κύριος το λαό, για την κατασκευή του μοσχαριού το οποίο κατασκεύασε ο Ααρών.

33 **[ΛΓ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ Κύριος προς τον Μωυσή: *Πήγαινε, ανέβα από εδώ συ και ο λαός τον οποίο εξήγαγες από τη γη της Αιγύπτου, στη γη την οποία ορκίσθηκα*[ώμοσα] *προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ, λέγοντας: Στο σπέρμα σου θα δώσω αυτή·* **2** *και θ' αποστείλω άγγελο μπροστά σου και θα* [εκ]*διώξω το Χαναναίο#, τον Αμορραίο και [το] Χετταίο και [το] Φερεζαίο, τον Ευαίο και [τον] Ιεβουσαίο·* **3** *σε γη που ρέει γάλα και μέλι, διότι εγώ δεν θ' ανέβω αναμεσά σου, (επειδή είσαι λαός σκληροτράχηλος), για να μη σε εξολοθρεύσω στην πορεία*[καθ' οδόν]*.*

4 Και όταν άκουσε ο λαός τον κακό τούτο λόγο, καταπένθησαν και ουδείς έβαλε το στολισμό(Λ+Χ: κοσμήματα) του πάνω του. **5** Διότι [ο] Κύριος είπε στον Μωυσή: *Πες προς τους γιους Ισραήλ: Σεις [είστε] λαός σκληροτράχηλος· μία στιγμή εάν ανεβώ αναμεσά σου, θα σε εξολοθρεύσω· ως εκ τούτου τώρα βγάλε από πάνω σου*[εκδύθητι] *τους στολισμούς σου, για να γνωρίσω*[αποφασίσω] *τι θα κάνω σε σένα.* **6** Και έβγαλαν[ξεντύθηκαν] οι γιοι του Ισραήλ τους στολισμούς* τους κοντά[πλησίον] στο όρος[βουνό] Χωρήβ.

7 Και λαμβάνοντας [ο] Μωυσής τη σκηνή, έστησε αυτή έξω από το στρατόπεδο, μακριά απ' το στρατόπεδο, και ονόμασε αυτή Σκηνή του Μαρτυρίου· και οποιοσδήποτε ζητούσε τον Κύριο [εξ]ερχόταν προς τη Σκηνή του Μαρτυρίου την [ευρισκομένη] έξω του στρατοπέδου. **8** Και όταν [εξ]ερχόταν ο Μωυσής προς τη σκηνή, όλος ο λαός σηκωνόταν και στεκόταν ο καθένας [δίπλα[παρά]] στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του και παρατηρούσαν[έβλεπαν κατόπιν] τον Μωυσή, έως ότου εισερχόταν στη σκηνή. **9** Και καθώς εισερχόταν ο Μωυσής στη σκηνή, κατέβαινε ο στύλος της νεφέλης[σύννεφο] και στεκόταν πάνω στις θύρες της σκηνής· και μιλούσε [ο Κύριος] με τον Μωυσή. **10** Και έβλεπε όλος ο λαός το στύλο της νεφέλης(Χ. 9) να στέκεται πάνω στις θύρες[εισόδους] της σκηνής· και όλος ο λαός αφού σηκωνόταν προσκυνούσε, ο καθένας [από] τη πόρτα[θύρα] της σκηνής του.

11 Και λαλούσε ο Κύριος προς τον Μωυσή πρόσωπο προς πρόσωπο, καθώς λαλεί άνθρωπος προς το φίλο του. Και επέστρεφε στο στρατόπεδο· ο δε υπηρέτης[θεράπων] του, ο νεαρός, Ιησούς ο γιος του Ναυή, δεν αναχωρούσε [από] τη σκηνή.

12 Και είπε ο Μωυσής προς τον Κύριο: *Κοίτα*[ιδέ]*, Εσύ μου λες, Ανάγαγε το λαό τούτο· και συ δεν μου φανέρωσες ποιον θα αποστείλεις μαζί μου· και συ είπες: Σε γνωρίζω κατ' όνομα*[με το ονομά σου]*, και επιπλέον*[μάλιστα] *βρήκες χάρη*[εύνοια] *ενωπιόν*[μπροστά] *μου·* **13** *τώρα λοιπόν, εάν βρήκα χάρη μπροστά σου, δείξε μου, δέομαι, την οδό σου*[το δρόμο σου]*, για να σε γνωρίσω, για να βρω χάρη μπροστά* σου· και δες ότι τούτο το έθνος είναι ο λαός σου.* **14** και είπε: *Η παρουσία μου θα έλθει [μαζί σου] και θα σου δώσει ανάπαυση.*

[32:27] Αρ. 20:5, Δευ. 33:9 **[32:29]** Αρ. 25:11-13, Δευ. 13:6-11, 33:9,10, 1Σα. 15:18,22, Παρ. 21:3, Ζαχ. 13:3, Ματ. 10:37 **[32:30]** 1Σα. 12:20, Λου. 15:18, 2Σα. 16:12, Αμώς 5:15, Αρ. 25:13 **[32:31]** Δευ. 9:18, Κφ. 20:23 **[32:32]** Ψλ. 69:28, Ρω. 9:3, Ψλ. 56:8, 139:16, Δαν. 12:1, Φιλιπ. 4:3, Απ. 3:5, 13: 8, 17:8, 20:12,15, 21:27, 22:19 **[32:33]** Λευ. 23:30, Ιεζ. 18:4 **[32:34]** Κφ. 33:2, 14 κτλ. Αρ. 20:16, Δευ. 32:35, Αμώς 3:14, Ρω. 2:5 **[32:35]** 2Σα. 12:9, Πρ. 7:41 **[33:1]** Κφ. 32:7, Γεν. 12:7, Κφ. 32:13 **[33:2]** Κφ. 32:34, 34:11, Δευ. 7:22, I.N. 24:11 **[33:5]** Κφ. 3:8, six 15,17, Κφ. 32:9, 34:9, Δευ. 9:6,13, Κφ. 23:21, 32:10, Αρ. 16:21, 45 **[33:4]** Αρ. 14:1,39, Λευ. 10:6, 2Σα. 19:24, 1 Βα. 21:27, 2 Βα. 19:1, Εσδ. 4:1,4, Ιώβ 1:20, 2:12, Ησ. 32:11, Ιεζ. 24:17,23, 26:16 **[33:5]** six 3, Ιδέ Αρ. 16:45, Δευ. 8:2, Ψλ. 139:23 **[33:7]** Κφ. 29:42, Δευ. 4:29, 2Σα. 21:1 **[33:8]** Αρ. 16:27 **[33:9]** Κφ. 25:22, 31:18, Ψλ. 99:7 **[33:10]** Κφ. 4:31 **[33:11]** Γεν. 32:30, Αρ. 12:8, Δευ. 34:10, Κφ. 24:13 33 **[33:12]** Κφ. 32:34, six 17, Γεν. 18:19, Ψλ. 1:6, Ιερ.1:5, Ιωα.10: 14,15, 2Τι. 2:19 **[33:13]** Κφ. 34:9, Ψλ. 25:4, 27:11, 86:11,119: 33, Δευ. 9: 26, 29, Ιωήλ 2:17 **[33:14]** Κφ.13:21, 40: 34-38, Ησ. 63:9, Δευ. 3:20, I.N. 21:44, 22:4, 23:1, Ψλ. 95:11 **[33:15]** six 3,Κφ.34:9

VG **[32:27-29]** Εσείς σήμερα καθαγιάσατε τα χέρια σας στον Κύριο, ο καθένας εναντίον του γιου και του αδελφού του, ώστε να σας δοθεί ευλογία. **[32:30-31]** ...ο λαός αμάρτησε μέγιστη αμαρτία... **[32:32-35]** ... **[33:1-3]** ...Διότι εγώ δεν θα ανεβώ μαζί σου, επειδή είσαι λαός σκληροτράχηλος, μήπως σε εξαλείψω στον δρόμο. **[33:4-13]** Χαναναίοι: *Το σιμπίλημα των 3 μτφρ. αποδίδει 7 έθνη. Βλ. ΠΡΑΞ. 13:19.* **[33:14]** Και ο Κύριος είπε: Το πρόσωπό μου θα προπορεύεται μπροστά σου και θα σου δώσω ανάπαυση.

Ο' **[32:28-29]** ...**ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν σήμερον Κυρίῳ**... **[32:30]** ...ἵνα ἐξιλάσωμαι... **[32:31-32]** καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ἄφες εἰ δὲ μή ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου ἧς ἔγραψας **[32:33-34]** ...ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ ἐπισκέπτωμαι ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν **[32:35]** ...περὶ **τῆς ποιήσεως** τοῦ μόσχου οὗ ἐποίησεν Ἀαρὼν **[33:1-2]** καὶ συναποστελῶ... **[33:3]** ...ἵνα μὴ ἐξαναλώσω σε... **[33:4]** ...**τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο κατεπένθησαν ἐν πενθικοῖς [33:5]** ...καὶ ἐξαναλώσω ὑμᾶς νῦν οὖν **ἀφέλεσθε τὰς στολὰς τῶν δοξῶν ὑμῶν καὶ τὸν κόσμον** καὶ δείξω σοι ἃ ποιήσω σοι **[33:6]** καὶ περιείλαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸν κόσμον αὐτῶν καὶ τὴν περιστολὴν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Χωρήβ. **[33:7]** ...ἔπηξεν ἔξω τῆς παρεμβολῆς μακρὰν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς... ἔξω τῆς παρεμβολῆς **[33:8]** ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο Μωυσῆς εἰς τὴν σκηνὴν ἔξω τῆς **παρεμβολῆς**, εἱστήκει πᾶς ὁ λαὸς σκοπεύοντες ἕκαστος παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ καὶ **κατενοοῦσαν ἀπιόντος** Μωυσῆ ἕως τοῦ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν. **[33:9-11]** καὶ ἐμίλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν ἐνώπιος ἐνωπίῳ, ὡς εἴ τις λαλήσει πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον. καὶ ἀπελύετο εἰς τὴν παρεμβολήν, ὁ δὲ θεράπων Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ νέος οὐκ ἐξεπορεύετο ἐκ τῆς σκηνῆς. **[33:12]** ...οὐκ ἐδήλωσάς μοι, ὃν συναποστελεῖς μετ' ἐμοῦ· σὺ δέ μοι εἶπας· οἶδά σε παρὰ πάντας, καὶ χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί. **[33:13]** ...ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν γνωστῶς, ἵνα ἴδω σε, ὅπως ἂν ὦ εὑρηκὼς χάριν ἐναντίον σου, καὶ ἵνα γνῶ ὅτι λαός σου τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο. **[33:14]** καὶ λέγει· αὐτὸς προπορεύσομαί σου καὶ καταπαύσω σε.

15 Ο δε είπε προς αυτόν: *Εάν η παρουσία σου δεν έλθει [μαζί μου], μη μας ανεβάσεις από εδώ·* **16** *διότι πως θα* ανα*γνωρισθεί τώρα, ότι βρήκα χάρη μπροστά σου εγώ και ο λαός σου; Όχι από το ότι έρχεσαι μαζί μας; Έτσι θα διακριθούμε*ξεχωρίσουμε*, εγώ και ο λαός σου, από κάθε λαό, που είναι πάνω στο πρόσωπο της γης.*

17 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Και τούτο το πράγμα το οποίο είπες, θα κάνω διότι βρήκες χάρη ενωπιόν*μπροστά *μου και σε γνωρίζω κατ' όνομα*ονομαστικά*.* **18** Και είπε: *Δείξε μου, δέομαι*ικετεύω *τη δόξα σου.* **19** Ο δε είπε: *Εγώ θα κάνω να περάσει μπροστά σου όλη η αγαθότητά μου και θα κηρύξω το όνομα του Κυρίου μπροστά σου και θα ελεήσω όποιον ελεώ και θα οικτειρήσω* ευσπλαγχνισθώ *όποιον οικτείρω*θέλω να ελεήσω*.*

20 Και είπε: *Δεν δύνασαι να δεις το πρόσωπό μου· διότι άνθρωπος δεν θα με δει και [θα] ζήσει.* **21** Και είπε ο Κύριος: *Δες*ιδού*, τόπος [υπάρχει] κοντά*πλησίον *μου, και θα σταθείς πάνω στην πέτρα·* **22** *και όταν η δόξα μου διαβαίνει, θα σε βάλω στην σχισμή της πέτρας*βράχου *και θα σε σκεπάσω με το χέρι μου, έως ότου παρέλθω·* **23** *και θα σηκώσω το χέρι μου και θα δείς τα νώτα μου· το δε πρόσωπό μου δεν θα δείς.*

34 **[ΛΔ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή: *Κόψε*λάξεψε *για εσένα*τον εαυτό σου *δύο πλάκες λίθινες όπως τις προηγούμενες*πρώτας*· και θα γράψεις πάνω στις πλάκες τους λόγους, οι οποίοι ήταν πάνω στις πρώτες πλάκες, τις οποίες σύντριψες·* **2** *και ετοιμάσου το πρωί, και ανέβα το πρωί πάνω στο όρος*βουνό *Σινά, και να παρασταθείς εκεί ενώπιόν*μπροστά *μου πάνω στην κορυφή του όρους·* **3** *και ουδείς θα ανεβεί μαζί σου, ούτε θα φανεί κάποιος σε όλο το βουνό*όρος*· και τα κοπάδια*ποίμνια *και οι αγέλες*αγελάδες/βόδια *δεν θα βοσκήσουν μπροστά σε εκείνο το βουνό.*

4 Και έκοψε 2 πλάκες πέτρινες καθώς τις πρώτες· κι αφού σηκώθηκε ο Μωυσής νωρίς το πρωί, ανέβηκε πάνω στο όρος Σινά, καθώς πρόσταξε σε αυτόν ο Κύριος, και έλαβε στα χέρια του τις δύο πλάκες τις λίθινες. **5** Και κατέβηκε ο Κύριος μέσα σε σύννεφο*εν νεφέλη* και στάθηκε μαζί του εκεί και δια*κήρυξε το όνομα του Κυρίου. **6** Και πέρασε*παρήλθε* Κύριος μπροστά του και δια*κήρυξε: *Κύριος, Κύριος ο Θεός, οικτίρμων*φιλεύσπλαχνος *και ελεήμονας, μακρόθυμος και πολυέλεος, και αληθινός,* **7** *ο οποίος φυλάττει*διατηρεί *έλεος σε χιλιάδες, συγχωρώντας ανομία και παράβαση και αμαρτία αλλά καθόλου [δεν] αθωώνει [τον ένοχο]· ανταποδίδοντας την ανομία των πατέρων πάνω στα τέκνα*παιδιά *και πάνω στα τέκνα* των τέκνων*, μέχρι τρίτη και τέταρτη [γενιά].*

8 Και βιάσθηκε*έσπευσεν* ο Μωυσής και προσπέσας*κύψας* στη γη, προσκύνησε· **9** και είπε: *Εάν τώρα βρήκα χάρη μπροστά σου, Κύριε, ας έλθει, δέομαι, ο Κύριός μου ανάμεσά μας· διότι ο λαός αυτός [είναι] σκληροτράχηλος· και συγχώρησε την ανομία μας και την αμαρτία μας και λάβε μας* εις*σε κληρονομία σου.* **10** Και είπε: *Δες*ιδού*, εγώ κάνω διαθήκη· μπροστά σε όλο το λαό σου θα κάνω θαυμάσια, οποία δεν έγιναν σε όλη τη γη και σε κανένα έθνος· και όλος ο λαός, ανάμεσα στον οποίο είσαι, θα δεί το έργο του Κυρίου· διότι φοβερό [είναι] εκείνο, το οποίο εγώ θα κάνω μαζί*μετα *σου.*

11 *Φύλαξε εκείνο, το οποίο εγώ σε προστάζω σήμερα· δες*ιδού*, εγώ αποδιώχνω*εκβάλλω *από μπροστά σου τον Αμορραίο και το Χαναναίο και το Χετταίο και το Φερεζαίο και τον Ευαίο και τον Ιεβουσαίο.* **12** *Πρόσεχε στον εαυτό σου, μην κάνεις συνθήκη με τους κατοίκους της γης στην οποία πας, μήποτε γίνει παγίδα [σε σένα] ανάμεσά σου·* **13** *αλλά τους βωμούς τους θα καταστρέψεις και τα είδωλα τους θα συντρίψεις και τα άλση τους θα κατακόψεις.*

14 *Διότι δεν θα προσκυνήσεις άλλο θεό· επειδή ο Κύριος, του οποίου το όνομα είναι Ζηλότυπος, είναι Θεός ζηλότυπος·* **15** *μήποτε κάνεις συνθήκη με τους κατοίκους της γης, και όταν πορνεύσουν κατόπιν*πίσω *των θεών τους και θυσιάσουν προς τους θεούς τους, σε προσκαλέσει [κάποιος] και φας από τη θυσία του·* **16** *και μήποτε λάβεις από τις θυγατέρες τους, στους γιους σου, και όταν οι θυγατέρες αυτού πορνεύσουν κατόπιν*πίσω από *των θεών τους, (θα) κάνουν τους γιους σου να πορνεύσουν κατόπιν*πίσω από *των θεών τους.*

[33:16] Αρ. 14:14, Κφ. 34:10, Δευ. 4:7,34, 2Σα. 7:23, 1Βα. 8:53, Ψλ. 147:20 **[33:17]** Γεν.19:21, Ιακ. 5:16, six 12 **[33:18]** six 20, 1Τι. 6:16 **[33:19]** Κφ. 34:5,6,7, Ιερ. 31:14, Ρω. 9:15-8, Ρω. 4:4,16 **[33:20]** Γεν. 32:30, Δευ. 5:24, Κρ. 6:22, 13:22, Ησ. 6:5, Απ. 1:16,17, Ιδέ Κφ. 24:10 **[33:22]** Ησ. 2:21, Ψλ. 91:1,4 **[33:23]** six 20, Ιωα. 1:18 **[34:1]** Κφ. 32:16,19, Δευ. 10:1, six 28, Δευ. 10:2,4 **[34:2]** Κφ. 19:20, 24:12 **[34:3]** Κφ. 19:12,21 **[34:5]** Κφ. 33:19, Αρ. 14:17 **[34:6]** Αρ. 14:18, 2Χρ. 30:9, Νεε. 9:17, Ψλ. 86:15, 103:8, 111:4, 112:4, 116:5, Ψλ.32:19, Ρω. 2:4, Ψλ. 57:10, 108:4 **[34:7]** Κφ. 20:6, Δευ. 5:10, Ψλ. 86:15, Ιερ. 32:18, Δαν. 9:4, Ψλ. 103:3, 130:4, Δαν. 9:9, Εφ. 4:32, 1Ιωα. 1:9, Κφ. 23:7,21, I.N. 24:19, Ιωβ 10:14, Μιχ. 6:11, Ναουμ 1:3 **[34:8]** Κφ. 4:31 **[34:9]** Κφ. 33:15,16, Κφ. 33:3, Δευ. 32:9, Ψλ. 28:9, 33:12, 78:62, 94:14,Ιερ. 10:16, Ζαχ. 2:12 **[34:10]** Δευ. 5:2, 29:12,14, Δευ. 4:32,2Σα. 7:23, Ψλ. 77:14,78:12,147:20, Δευ.10:21,Ψλ. 145:6, Ησ. 64:3 **[34:11]** Δευ. 5:32, 6:3,25,12:28,32, 28:1, Κφ. 33:2 **[34:12]** Κφ. 23:32, Δευ. 7:2, Κρ. 2:2, Κφ. 23:33 **[34:13]** Κφ. 23:24, Δευ.12:3, Κρ.2:2, Δευ. 7:5,12:2, Κρ. 6:25,2Βα. 18:4, 23:14, 2Χρ. 31:1, 34:3,4 **[34:14]** Κφ. 20:3,5, Ησ. 9:6, 57:15, Κφ. 20:5 **[34:15]** six 12, Δευ. 31:16, Κρ. 2:17, Ιερ. 3:9, Ιεζ. 6:9, Αρ. 25:2, 1 Κο. 10:27, Ψλ. 106:28, 1 Κο. 8:4,7,10 **[34:16]** Δευ. 7:3,1Βα. 11:2, Εσδ. 9:2, Νεεμ. 13:25, Αρ. 25:1,2, 1 Βα. 11:4

VG **[33:15]** ...Αν εσύ ο ίδιος δεν προπορευτείς, μην μας βγάλεις απ' αυτόν τον τόπο. **[33:16]** ...ώστε να **δοξαστούμε** περισσότερο από όλους τους λαούς που κατοικούν επάνω στη γη; **[33:17]** ...Και αυτόν τον λόγο που είπες θα τον κάνω... **[33:18-22]** Και όταν περάσει η δόξα μου, θα σε βάλω στο άνοιγμα του βράχου και θα σε σκεπάσω με το δεξί μου χέρι έως ότου περάσω· **[34:1-5]** ...επικαλούμενος το όνομα του Κυρίου. **[34:6-11]** Φύλαγε όλα όσα σου προστάζω σήμερα... **[34:12]** Πρόσεχε μήποτε συνάψεις ποτέ φιλίες με τους κατοίκους εκείνης της γης, οι οποίες θα γίνουν για σένα καταστροφή, **[34:13]** Αλλά κατέστρεψε τους βωμούς τους, σύντριψε τα αγάλματά τους και κόψε τα άλση *(σύδενδρα)* τους. **[34:15-16]**

Ο' **[33:16]** ...άλλ' ἢ συμπορευομένου σου μεθ' ἡμῶν καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σου... **[33:17]** ...τοῦτόν σοι τὸν λόγον ὃν εἴρηκας ποιήσω ...καὶ οἶδά σε παρὰ πάντας **[33:18-19]** καὶ εἶπεν **ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου τῇ δόξῃ μου καὶ καλέσω ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου κύριος** ἐναντίον σου... **[33:20-22]** ...καὶ **θήσω σε εἰς ὀπὴν τῆς πέτρας**... **[33:23]** καὶ ἀφελῶ... **[34:1]** ...**λάξευσον** σεαυτῷ ...τὰ **ῥήματα**... **[34:2]** ...ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους **[34:3]** ...καὶ τὰ πρόβατα καὶ αἱ βόες μὴ νεμέσθωσαν πλησίον τοῦ ὄρους ἐκείνου **[34:4]** καὶ **ἐλάξευσεν**... **[34:5]** ...καὶ ἐκάλεσεν τῷ ὀνόματι κυρίου **[34:6]** ...πολυέλεος καὶ ἀληθινὸς **[34:7]** καὶ δικαιοσύνην διατηρῶν καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας ἀφαιρῶν ἀνομίας καὶ ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας καὶ οὐ καθαριεῖ τὸν ἔνοχον ἐπάγων ἀνομίας πατέρων... **[34:8-9]** ...συμπορευθήτω ὁ κύριός μου μεθ' ἡμῶν ὁ λαὸς γὰρ σκληροτράχηλός ἐστιν καὶ ἀφελεῖς σὺ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ ἐσόμεθα σοί **[34:10]** ...καὶ ὄψεται πᾶς ὁ λαός ἐν οἷς εἶ σύ τὰ ἔργα κυρίου ὅτι θαυμαστά ἐστιν ἃ ἐγὼ ποιήσω σοι **[34:11-12]** ...τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν εἰσπορεύῃ εἰς αὐτήν μή σοι γένηται πρόσκομμα ἐν ὑμῖν **[34:13]** ...καὶ τὰς **στήλας** αὐτῶν συντρίψετε... **τὰ γλυπτὰ** τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε ἐν πυρί **[34:14]** ...ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς **ζηλωτὸν ὄνομα** θεὸς ζηλωτής ἐστιν **[34:15]** ...**τοῖς ἐγκαθημένοις πρὸς ἀλλοφύλους** ἐπὶ τῆς γῆς... καὶ φάγῃς **τῶν θυμάτων** αὐτῶν **[34:16]** ...

17 *ΘΕΟΥΣ χωνευτούς δεν θα κατασκευάσεις στον εαυτό σου.* **18** *ΤΗ γιορτή των Αζύμων θα τηρείς*φυλάττεις. *Εφτά ημέρες θα τρώς άζυμα, καθώς προσέταξα σε σέ, κατά τον καιρό του μήνα Αβίβ· διότι κατά τον μήνα Αβίβ εξήλθες από την Αίγυπτο.*

19 Καθένα που διανοίγει μήτρα [είναι] δικό μου· και κάθε πρωτότοκο αρσενικό μεταξύ των κτηνών*κτηνοτροφία* σου, είτε βόδι, είτε πρόβατο. **20** Το δε πρωτότοκο της γαϊδούρας*όνου* θα εξαγοράζεις με αρνί· και εάν δεν εξαγοράσεις [αυτό], τότε θα λαιμοτομήσεις*κόψεις το τράχηλο* αυτό. Όλους τους πρωτότοκους των γιων σου θα εξαγοράζεις, και ουδείς θα φανεί μπροστά μου άδειος*κενός*. **21** Έξι ημέρες θα εργάζεσαι τη δε εβδόμη ημέρα θα αναπαύεσαι κατά [τον καιρό] της σποράς*όργωμα* και κατά το θερισμό θα αναπαύεσαι.

22 Και θα φυλάττεις τη γιορτή των εβδομάδων, των απαρχών του θερισμού του σιταριού, και τη γιορτή της συγκομιδής στην αλλαγή*επιστροφή* του χρόνου*ενιαυτού*.

23 Τρεις [φορές] τον χρόνο*ενιαυτού* θα εμφανίζεται κάθε αρσενικό σου μπροστά στον Κύριο, Κύριο τον Θεό του Ισραήλ. **24** Διότι αφού εκδιώξω τα έθνη από μπροστά σου και πλατύνω τα όριά σου, δεν θα επιθυμήσει κανείς τη γη σου, όταν ανεβαίνεις για να εμφανισθείς μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου τρεις [φορές] το χρόνο*.

25 Δεν θα προσφέρεις το αίμα της θυσίας μου με ένζυμα· και η θυσία της γιορτής του Πάσχα δεν θα μείνει ως το πρωί. **26** Τα πρωτογεννήματα της γης σου θα φέρεις στον οίκο Κυρίου του Θεού σου. Δεν θα ψήσεις κατσικάκι*ερίφιον* [που θηλάζει] στο γάλα της μάνας του.

27 Και είπε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή: *Κατέγραψε για σένα αυτούς τους λόγους· διότι κατά τους λόγους αυτούς έκανα διαθήκη προς σε και προς τον Ισραήλ.* **28** Και ήταν εκεί με τον Κύριο 40 μέρες και 40 νύκτες· ψωμί*άρτον* δεν έφαγε και νερό*ύδωρ* δεν ήπιε. Και έγραψε πάνω στις πλάκες τα λόγια της διαθήκης, τις 10 Εντολές. **29** Και όταν κατέβαινε ο Μωυσής από το όρος Σινά, και οι δύο πλάκες του μαρτυρίου [ήταν] στο χέρι του Μωυσή, όταν κατέβαινε από το βουνό, ο Μωυσής δεν ήξερε ότι το δέρμα του προσώπου του έγινε λαμπερό ενώ λαλούσε μαζί Του. **30** Και είδε ο Ααρών και όλοι*πάντες* οι γιοι Ισραήλ τον Μωυσή, και να*ιδού*, το δέρμα του προσώπου του έλαμπε· και φοβήθηκαν να πλησιάσουν σε αυτόν. **31** Και κάλεσε αυτούς ο Μωυσής· και *επε*στράφηκαν προς αυτόν ο Ααρών και όλοι οι άρχοντες της συναγωγής, και μίλησε προς αυτούς ο Μωυσής. **32** Και μετά από αυτά όλοι* οι γιοι Ισραήλ προσήλθαν· και προσέταξε σε αυτούς πάντα όσα μίλησε ο Κύριος προς αυτόν πάνω στο όρος Σινά.

33 Και τελείωσε ο Μωυσής λαλώντας προς αυτούς· είχε δε κάλυμμα πάνω στο πρόσωπο αυτού. **34** Και όταν εισερχόταν ο Μωυσής μπροστά στον Κύριο για να λαλήσει μαζί του, σήκωνε το κάλυμμα, έως ότου εξέλθει.

Και εξερχόταν και λαλούσε*έλεγε* στους γιους Ισραήλ ό,τι είχε διαταχθεί. **35** Και είδαν οι γιοι Ισραήλ το πρόσωπο του Μωυσή, ότι το δέρμα του προσώπου του Μωυσή έλαμπε*ακτινοβολούσε*· κι έβαλε πάλι ο Μωυσής το κάλυμμα πάνω στο πρόσωπο του, έως ότου εισέλθει για να μιλήσει μαζί Του.

35 **[ΛΕ]** ΚΑΙ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΕ ο Μωυσής όλη τη συναγωγή των γιων Ισραήλ, και είπε προς αυτούς: *Αυτοί [είναι] οι λόγοι, τους οποίους πρόσταξε ο Κύριος, για να εκτελείτε*κάμνητε *αυτούς.* **2** *Έξι ημέρες θα γίνεται εργασία· η δε 7η ημέρα θα είναι σε εσάς αγία, Σάββατο αναπαύσεως στον Κύριο· οποιοσδήποτε κάνει σε αυτή εργασία θα θανατωθεί·* **3** *δεν θα ανάβετε φωτιά*πυρ *σε όλες τις κατοικίες σας την ημέρα του Σαββάτου.* **4** Και μίλησε ο Μωυσής προς όλη τη συναγωγή των γιων Ισραήλ, λέγοντας: *Τούτο [είναι] το πράγμα το οποίο ο Κύριος πρόσταξε, λέγοντας:*

5 *Λάβετε από ό,τι έχετε προσφορά στον Κύριο· όποιος προθυμοποιείται*προαιρείται *στην καρδιά του, ας φέρει την προσφορά του Κυρίου· χρυσάφι και ασήμι*αργύριον *και χαλκό,* **6** *και [ύφασμα] κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο*κατάλευκο *και [τρίχες] κατσικιών*αιγών*,* **7** *και δέρματα από κριάρια βαμμένα κόκκινα και δέρματα τσακαλιών*θώων *και ξύλο σιττίμ*ακακίας*,* **8** *και λάδι για το φως και αρώματα για το χριστήριο λάδι και για το ευώδες*αρωματικό *θυμίαμα,* **9** *και λίθους ονυχίτες και λίθους για έντε-*

[34:17] Κφ. 32:8, Λευ. 19:4 **[34:18]** Κφ. 12:15, 23:15, Κφ. 13:4 **[34:19]** Κφ. 13:2,12, 22:29, Ιεζ. 44:30, Λου. 2:23 **[34:20]** Κφ. 13:13, Αρ. 18:15, Κφ. 23:15, Δευ. 16:16, 1Σα. 9:7,8, 2Σα. 24:24 **[34:21]** Κφ. 20:9, 23:12, 35:2, Δευ. 5:12,13, Λκ. 13:14 **[34:22]** Κφ. 23:16, Δευ. 16:10,13 **[34:23]** Κφ. 3:14,17, Δευ. 16:16 **[34:24]** Κφ. 33:2, Λευ. 18:24, Δευ. 7:1, Ψλ. 78:55, 80:8, Δευ. 12:20, 19:8, Ιδέ Γεν. 35:5, 2Χρ. 17:10, Παρ. 16:7, Πρ. 18:10 **[34:25]** Κφ. 23:18, Κφ. 12:10 **[34:26]** Κφ. 23:19, Δευ. 26: 2,10, Κφ. 23:19, Δευ. 14:21 **[34:27]** six. 10, Δευ. 4:13, 31:9 **[34:28]** Κφ. 24:18, Δευ. 9:9,18, six 1, κφ. 31:18, 32:16, Δευ. 4:13, 10:2,4 **[34:29]** Κφ. 32:15, Μτ. 17:2, 2Κο. 3:7,13 **[34:32]** Κφ. 24:3 **[34:33]** 2Κο. 3:13 **[34:34]** 2 Κο. 3:16 **[35:1]** Κφ. 34:32 **[35:2]** Κφ. 20:9, 31:14,15, Λευ. 23:3, Αρ. 15:32, Δευ. 5:12, Λκ. 13:14 **[35:3]** Κφ. 16:23 **[35:4]** Κφ. 25:1,2 **[35:5]** Κφ. 25:2 **[35:8]** Κφ. 25:6

VG **[34:17-18]** ...την πανήγυρη (custodies)... του μήνα **των νέων καρπών**· διότι τον μήνα **της άνοιξης** βγήκες... **[34:19-23]** Τρεις φορές τον χρόνο κάθε αρσενικό σου θα εμφανίζεται ενώπιον του παντοδύναμου Κυρίου, του Θεού... **[34:24]** ...ουδείς δεν θα ελλοχεύει κατά της χώρας όταν εσύ θα ανεβαίνεις και εμφανίζεσαι ενώπιον... **[34:25-28]** ...και έγραψε επάνω στις πλάκες τους δέκα λόγους της διαθήκης. **[34:29]** ...κι αυτός δεν γνώριζε ότι το προσωπό του ήταν **με κέρατα** απ' την συνομιλία με τον Κύριο (quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Dei). **[34:30-35]** ...είδαν το πρόσωπο **με κέρατα**... **[34:31-35]** ... **[35:1-8]** και έλαιο για την ετοιμασία των λυχναριών και για την παρασκευή του μύρου...

Ο' **[34:17-18]** ...**εἰς τὸν καιρὸν ἐν μηνὶ τῶν νέων ἐν γὰρ μηνὶ τῶν νέων** ἐξῆλθες ἐξ αἰγύπτου **[34:19]** ...**μόσχου**... **[34:20]** καὶ πρωτότοκον ὑποζυγίου λυτρώσῃ προβάτῳ ἐὰν δὲ μὴ **λυτρώσῃ** αὐτό... **[34:21]** ...καταπαύσεις τῷ σπόρῳ **καὶ τῷ ἀμήτῳ** καταπαύσεις **[34:22]** καὶ ἑορτὴν ἑβδομάδων ποιήσεις μοι ἀρχὴν θερισμοῦ πυρῶν καὶ ἑορτὴν συναγωγῆς μεσοῦντος τοῦ ἐνιαυτοῦ **[34:23]** τρεῖς **καιροὺς** τοῦ ἐνιαυτοῦ... **[34:24]** ὅταν γὰρ ἐκβάλω τὰ ἔθνη πρὸ προσώπου σου καὶ πλατύνω τὰ ὅριά σου... **[34:25]** οὐ σφάξεις **ἐπὶ ζύμῃ αἷμα θυμιαμάτων μου καὶ οὐ κοιμηθήσεται εἰς τὸ πρωὶ θύματα** τῆς ἑορτῆς τοῦ πασχα **[34:26]** ...οὐ προσοίσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ **[34:27]** ...τὰ **ῥήματα** ταῦτα ἐπὶ γὰρ τῶν λόγων τούτων... **[34:28]** ...ἔγραψεν τὰ **ῥήματα**... **τοὺς δέκα λόγους [34:29]** ...οὐκ ᾔδει **ὅτι δεδόξασται ἡ ὄψις τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου** αὐτοῦ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν αὐτῷ **[34:30]** ...πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ τὸν Μωυσῆν καὶ ἦν δεδοξασμένη **ἡ ὄψις τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου αὐτοῦ** καὶ ἐφοβήθησαν ἐγγίσαι αὐτοῦ **[34:31-34]** ...περιῃρεῖτο τὸ κάλυμμα ἕως τοῦ ἐκπορεύεσθαι... **[34:35]** ...ὅτι δεδόξασται καὶ περιέθηκεν Μωυσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ ἕως ἂν εἰσέλθῃ συλλαλεῖν αὐτῷ... **[35:1-2]** ...**πᾶς ὁ ποιῶν ἔργον ἐν αὐτῇ τελευτάτω [35:3]** οὐ **καύσετε** πῦρ ... **[35:4]** ...τοῦτο **τὸ ῥῆμα** ὃ συνέταξεν κύριος λέγων **[35:5]** λάβετε παρ' ὑμῶν αὐτῶν **ἀφαίρεμα κυρίῳ πᾶς ὁ καταδεχόμενος τῇ καρδίᾳ** οἴσουσιν τὰς ἀπαρχὰς κυρίῳ... **[35:6-7]** ...ἠρυθροδανωμένα καὶ δέρματα ὑακίνθινα καὶ ξύλα ἄσηπτα **[35:8]** [*δεν υπάρχει στους 70, αλλά υπάρχει στην Εβραϊκή Βιβλο, οι Λ+Χ το αποδίδουν ως εξής: έλαιον δια την λυχνίαν, αρώματα για το έλαιον του χρίσματος και το ευώδες θυμίαμα*] **[35:9]** καὶ λίθους σαρδίου...

χνη ένθεση στο εφόδ και στο περιστήθιο. **10** *Και κάθε συνετός στην καρδιά μεταξύ σας θα έλθει και [θα] κάνει πάντα όσα πρόσταξε ο Κύριος·* **11** *(δηλαδή) την σκηνή, το περικάλυμμα αυτής και τη σκέπη της, τις περόνες*[άγκιστρα] *αυτής και τις σανίδες της, τους μοχλούς αυτής, τους στύλους της και τα υποβάσια αυτής,* **12** *την Κιβωτό και τους μοχλούς της, το ιλαστήριο*[κάλυμμα] *και το καλυπτήριο καταπέτασμα*[κουρτίνα]*,* **13** *την τράπεζα και τους μοχλούς αυτής και όλα τα σκεύη της και τον άρτο της προθέσέως,* **14** *και τη λυχνία για το φως και τα σκεύη της και τους λύχνους αυτής και το λάδι του φωτισμού,* **15** *και το θυσιαστήριο του θυμιάματος, και τους μοχλούς του και το χριστήριο λάδι και το ευώδες θυμίαμα και τον τάπητα της θύρας της εισόδου της σκηνής,* **16** *το θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος και τη χάλκινη σχάρα του, τους μοχλούς του και όλα τα σκεύη του, το νιπτήρα και τη βάση του,* **17** *τα παραπετάσματα της αυλής, τους στύλους αυτής και τα υποβάσια αυτών και το παραπέτασμα της θύρας της αυλής,* **18** *τους πασσάλους της σκηνής και τους πασσάλους της αυλής και τα σχοινιά τους,* **19** *τις λειτουργικές στολές για να λειτουργούν μέσα στο άγιο*[τα Άγια]*, τις άγιες στολές για τον Ααρών το ιερέα και τις στολές των γιων του, για να ιερατεύουν.*

20 Και αποχώρησε[εξήλθε] όλη η συναγωγή των γιων Ισραήλ μπροστά από τον Μωυσή. **21** Και ήλθαν, κάθε άνθρωπος του οποίου η καρδιά τον διέγειρε· και καθένας του οποίου το πνεύμα τον παρακινούσε, [και] έφεραν την προσφορά του Κυρίου για το έργο της σκηνής του Μαρτυρίου και για κάθε υπηρεσία αυτής και για τις άγιες στολές. **22** Και ήλθαν, και άνδρες και γυναίκες, όσοι ήταν πρόθυμης καρδιάς, φέρνοντες βραχιόλια και ενώτια[σκουλαρίκια] και δακτυλίδια και περιδέραια, κάθε σκεύος χρυσό· και όλοι όσοι πρόσφεραν προσφορά χρυσού στον Κύριο.

23 Και κάθε άνθρωπος στον οποίο βρισκόταν [ύφασμα] κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσος* και [τρίχες] κατσικιών[αιγών] και δέρματα κριαριών βαμμένα κόκκινα και δέρματα τσακαλιών[θώων], έφεραν [αυτά]. **24** Οποιοσδήποτε μπορούσε[ηδύνατο] να κάνει προσφορά ασημιού[αργυρίου] και χαλκού, έφεραν την προσφορά του Κυρίου· και κάθε άνθρωπος, στον οποίο βρισκόταν ξύλο σιττίμ για κάθε έργο της υπηρεσίας, έφεραν [αυτό]. **25** Και κάθε γυναίκα συνετή στην καρδιά έκλωθαν με τα χέρια τους και έφεραν κλωσμένα, το κυανό και το πορφυρό, το κόκκινο και το βύσσο[λευκασμένο]. **26** Και όλες οι γυναίκες, των οποίων η καρδιά διήγειρε αυτές σε εφευρετικότητα[ευμηχανίαν], έκλωσαν [τις τρίχες] των κατσικιών[αιγών].

27 Και οι άρχοντες έφεραν τους λίθους τους ονυχίτες και τους λίθους της ένθεσης για το εφόδ και για το περιστήθιο· **28** και τα αρώματα, και το λάδι για το φως και για το χριστήριο λάδι και για το ευώδες[αρωματικό] θυμίαμα. **29** Οι γιοι Ισραήλ έφεραν [προαιρετική] προσφορά στον Κύριο, κάθε άνδρας και γυναίκα, των οποίων η καρδιά έκανε αυτούς πρόθυμους στο να φέρουν για κάθε εργασία, την οποία πρόσταξε ο Κύριος να γίνει μέσω[διά χειρός] του Μωυσή.

30 Και είπε ο Μωυσής προς τους γιους Ισραήλ: *Δείτε*[ιδέτε]*, ο Κύριος κάλεσε ονομαστικά*[εξ ονόματος] *[τον] Βεσελεήλ το γιο του Ουρί, γιου του Ωρ, από τη φυλή Ιούδα·* **31** *και τον γέμισε*[ενέπλησεν] *πνεύματος θείου, σοφίας, σύνεσης και επιστήμης*[νόησης] *και πάσης καλλιτεχνίας·* **32** *και για να επινοεί έντεχνα έργα, ώστε να εργάζεται σε χρυσό και σε ασήμι*[αργύριον] *και σε χαλκό·* **33** *και να γλύφει λίθους ένθεσης και να σκαλίζει ξύλα για εργασία, για κάθε έντεχνο έργο.* **34** Και έδωσε στην καρδιά του το να διδάσκει, αυτός και [ο] Ελιάβ ο γιος του Αχισαμάχ, από τη φυλή του Δαν.

35 Αυτούς πλήρωσε[ενέπλησε] με σύνεση καρδιάς, για να εργάζονται κάθε έργο εγχάρακτο και καλλιτεχνικό και κεντητό σε κυανό και σε πορφυρό, σε κόκκινο και σε βύσσο, και [σε] υφαντό, [αντρών] των εργαζομένων κάθε έργο και επινοούντων έντεχνα[καλλίτεχνα] έργα.

36 **[ΛΣΤ]** ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΕ[έκανε] ο Βεσελεήλ και ο Ελιάβ και κάθε σοφός στην καρδιά, στον οποίο ο Κύριος έδωσε σοφία και σύνεση για να ξέρει να εργάζεται, κάθε έργο της υπηρεσίας του αγιαστηρίου, κατά πάντα όσα πρόσταξε ο Κύριος. **2** Και κάλεσε ο Μωυσής τον Βεσελεήλ και τον Ελιάβ και κάθε σοφό στην καρδιά, στου οποίου την καρδιά ο Κύριος έδωσε σοφία, κάθε άνθρωπο του οποίου η καρδιά διέγειρε αυτόν [στο] να έλθει στο έργο για να κάνει αυτό.

[35:10] Κφ. 31:6 **[35:11]** Κφ. 26:1 **[35:12]** Κφ.25:10 **[35:13]** Κφ. 25:23, Κφ. 25:30, Λευ. 24:5,6 **[35:14]** Κφ. 25:31 **[35:15]** Κφ. 30:1, Κφ. 30:23, Κφ. 30:34 **[35:16]** Κφ. 27:1 **[35:17]** Κφ. 27:9 **[35:19]** Κφ. 31:10, 39:1,41, Αρ. 4:5 **[35:21]** six5, 22, 26,29, Κφ. 25:2,36:2, 1Χρ. 28:2, 9, 29:9, Εσδ. 7:27, 2Κο. 8:12, 9:7 **[35:23]** 1Χρ. 29:8 **[35:25]** Κφ. 28:3, 31:6, 36:1, 2Βα. 23:7, Παρ. 31:19,22,24 **[35:27]** 1Χρ. 29:6, Εσδ. 2:68 **[35:28]** Κφ. 30:23 **[35:29]** six 21, 1Χρ. 29:9 **[35:30]** Κφ. 31:2 **[35:34]** Κφ. 31:6 **[35:35]** six.31, κφ. 31:3,6, 1Βα. 7:14, 2Χρ. 2:14, Ησ. 28:26 **[36:1]** Κφ. 28:3, 31:6, 35:10,35, Κφ. 25:8 **[36:2]** Κφ. 35:21,26,

VG **[35:9-14]** ...και το έλαιο για να τροφοδοτούνται οι φλόγες· **[35:15]** ...το παραπέτασμα στην είσοδο της σκηνής· **[35:16-18]** τους πασσάλους της σκηνής και της αυλής μαζί με τα σχοινιά τους· **[35:19-21]** Πρόσφεραν πρωτογεννήματα στον Κύριο μ' ένα πολύ πρόθυμο και αφιερωμένο νου, για την κατασκευή του έργου... ό,τι ήταν αναγκαίο για τη λατρεία και για τα άγια ενδύματα, **[35:22-25]** Αλλά και οι επιδέξιες γυναίκες που είχαν γνέσει... **[35:26-31]** και τον γέμισε με πνεύμα Θεού, με σοφία και σύνεση και γνώση και κάθε διδασκαλία, **[35:32-34]** Έβαλε επίσης στην καρδιά του τη διδασκαλία· το ίδιο και στον Οολιάβ, γιο του Αχισαμέχ... **[36:1]** ...και κατανόηση, να γνωρίζουν πως να εργάζονται με τέχνη... **[36:2]** και κάθε πεπαιδευμένο *(μορφωμένο)* άνδρα, στον οποίο ο Κύριος είχε δώσει σοφία και ο οποίος από μόνος του είχε προσφερθεί για να κάνει το έργο,

Ο' **[35:10]** καὶ πᾶς **σοφὸς τῇ καρδίᾳ**... **[35:11]** ...**τὰ παραρύματα**... καὶ τά διατόνια... **[35:12]** ...καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς... **[35:13-14]** ... **[35:15]** *[δεν υπάρχει στους 70 αλλά υπάρχει στην Εβραϊκή Βίβλο, Οι Λ+Χ το αποδίδουν ως εξής: το θυσιαστήριο του θυμιάματος με τους μοχλούς του, ο έλαιον του χρίσματος, το ευώδες θυμίαμα και το παραπέτασμα δια την είσοδον της σκηνής.]* **[35:16-17]**(35:12α) καὶ **τὰ ἱστία**... **[35:18-19]** καὶ τὰς στολὰς τὰς ἁγίας... **[35:20-21]** καὶ ἤνεγκαν ἕκαστος, ὧν ἔφερεν **ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ ὅσοις ἔδοξε τῇ ψυχῇ αὐτῶν**... **[35:22]** ...πᾶς ᾧ **ἔδοξε τῇ διανοίᾳ**, ἤνεγκαν **σφραγῖδας**.... **[35:23-24]** καὶ πᾶς **ὁ ἀφαιρῶν ἀφαίρεμα**... **[35:25]** καὶ πᾶσα γυνὴ **σοφὴ τῇ διανοίᾳ**... **[35:26]** ...**ἔδοξε τῇ διανοίᾳ αὐτῶν ἐν σοφίᾳ, ἔνησαν** τὰς τρίχας τὰς αἰγείας... **[35:27]** ...**εἰς τὴν ἐπωμίδα καὶ τὸ λογεῖον** **[35:28-29]** καὶ πᾶς ἀνὴρ καὶ γυνή, ὧν ἔφερεν ἡ διάνοια αὐτῶν... ἤνεγκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀφαίρεμα Κυρίῳ. **[35:30-32]** **ἀρχιτεκτονεῖν κατὰ πάντα τὰ ἔργα** τῆς ἀρχιτεκτονίας... **[35:33-34]** **καὶ προβιβάσαι γε ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῷ τε καὶ Ἐλιάβ**... **[35:35]** καὶ ἐνέπλησεν αὐτοὺς σοφίας, συνέσεως, **διανοίας**, πάντα συνιέναι ποιῆσαι τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου καὶ τὰ ὑφαντὰ καὶ ποικιλτὰ ὑφᾶναι τῷ κοκκίνῳ καὶ τῇ βύσσῳ, ποιεῖν **πᾶν ἔργον ἀρχιτεκτονίας ποικιλίας**. **[36:1]** ...**διανοίᾳ, ᾧ ἐδόθη σοφία καὶ ἐπιστήμη**... **[36:2]** ...ἐπιστήμην ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ πάντας τοὺς ἐκουσίως βουλομένους προσπορεύεσθαι πρὸς τὰ ἔργα, ὥστε συντελεῖν αὐτά, πάντα τὰ **ἀφαιρέματα**... **[36:4-6]** ...καὶ ἐκήρυξεν ἐν τῇ παρεμβολῇ λέγων... εἰς τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἁγίου καὶ ἐκωλύθη ὁ λαὸς ἔτι προσφέρειν

3 Και πήραν μπροστά απ' τον Μωυσή όλες τις προσφορές που πρόσφεραν οι γιοι Ισραήλ για το έργο της υπηρεσία του Αγιαστηρίου και για να κατασκευάσουν αυτό. Και έφερναν ακόμα προς αυτόν αυτοπροαίρετες προσφορές κάθε πρωί. **4** Και ήλθαν όλοι οι σοφοί οι εργαζόμενοι όλο το έργο του αγιαστηρίου, ο καθένας κατά[από] το έργο του, το οποίο έκαναν· **5** και είπαν στον Μωυσή, λέγοντες: *Ο λαός φέρνει περισσότερο απ' το αναγκαίο για την υπηρεσία του έργου, το οποίο ο Κύριος πρόσταξε να γίνει.*

6 Και διέταξε ο Μωυσής και [δια]κήρυξαν στο στρατόπεδο, λέγοντας: *Κανείς άνδρας ή γυναίκα, ας μη κάνει πλέον εργασία για την προσφορά του αγιαστηρίου.* Και ο λαός έπαυσε από να φέρνει· **7** διότι το υλικό[η ύλη], το οποίο είχαν, ήταν αρκετό[ικανή] για όλο το έργο, ώστε να κάνουν αυτό, και περίσσευε. **8** Και κάθε σοφός στην καρδιά από τους εργαζόμενους το έργο της σκηνής έκαναν 10 παραπετάσματα από βύσσο* στριμμένο[κλωσμένης] και [από] κυανό και πορφυρό[βαθύ κόκκινο] και κόκκινο· με έντεχνη εργασία χερουβείμ έκαναν αυτά· **9** το μήκος του κάθε παραπετάσματος ήταν 28 πήχες και το πλάτος του ενός παραπετάσματος 4 πήχες· όλα τα παραπετάσματα [ήταν] του ιδίου[αυτού] μέτρου· **10** και σύναψε* τα 5 παραπετάσματα το ένα μετά το άλλο· και [τα άλλα] πέντε παραπετάσματα σύναψε* το ένα μετά το άλλο.

11 Και έφτιαξε θηλειές κυανές πάνω στα άκρα του ενός παραπετάσματος κατά το πλάγιο [όπου έγινε] η ένωση· ομοίως έκανε πάνω στην τελευταία άκρη του 2ου παραπετάσματος, όπου έγινε η ένωση του 2ου· **12** έκανε 50 θηλειές* στο ένα παραπέτασμα και 50 θηλειές έκανε πάνω στην άκρη του παραπετάσματος, όπου έγινε η ένωση του 2ου, για να αντικρύζουν οι θηλειές η μια την άλλη[προς άλληλα]. **13** Και έκαμε 50 χρυσά άγγιστρα[περόνας] και σύναψε τα παραπετάσματα τον ένα με το άλλο* με τα άγγιστρα[περόνας] και έγινε η σκηνή μία.

14 Και έκανε παραπετάσματα από τρίχες κατσικιών[αιγών] για να 'ναι [για] κάλυμμα πάνω στη σκηνή· έντεκα παραπετάσματα έκανε αυτά· **15** το μήκος του ενός παραπετάσματος 30 πήχες και το πλάτος του άλλου παραπετάσματος 4 πήχες· τα 11 παραπετάσματα του ιδίου μέτρου· **16** και συνένωσε τα πέντε παραπετάσματα χωριστά, και τα έξι παραπετάσματα χωριστά. **17** Και έκαμε 50 θηλειές πάνω στην τελευταία άκρη του παραπετάσματος κατά την ένωση, και 50 θηλειές έκανε πάνω στην άκρη του παραπετάσματος, κατά την ένωση του δευτέρου. **18** Έκανε ακόμη 50 άγγιστρα[περόνας] χάλκινες, για να συνάψει τη σκηνή, ώστε να είναι μία. **19** Και έκαμε επικάλυμμα για τη σκηνή από δέρματα κριαριών κοκκινοβαφών, και επικάλυμμα υπεράνω [αυτού] από δέρματα τσακαλιών[θώων].

20 Και έκανε τις σανίδες[πλαίσια] για τη σκηνή από ξύλο σιττίμ, όρθιες· **21** το μήκος της μιας σανίδας 10 πήχες, και το πλάτος της μιας σανίδας μιάμιση πήχη· **22** [κάθε] μια σανίδα είχε δύο αγκωνίσκους[δόντια] που αντίκρυζαν ο ένας τον άλλο· έτσι έκανε για όλες τις σανίδες της σκηνής.

23 Και έκανε τις σανίδες για την σκηνή, 20 σανίδες από το νότιο μέρος προς τα δεξιά. **24** Και 40 υποβάσια[υποστηρίγματα/πέλματα] ασημένια[αργυρά] έκανε κάτω από τις 20 σανίδες· δύο υποβάσια κάτω από την μια σανίδα για τους δύο αγκωνίσκους[δόντια] αυτής και δύο υποβάσια κάτω απ' την άλλη σανίδα για τους δύο αγκωνίσκους* της.

25 Και για το δεύτερο μέρος της σκηνής, το προς βορρά, έκανε 20 σανίδες, **26** και τα 40 υποβαστάσια τους τα ασημένια[αργυρά]· δύο υποβάσια* κάτω από την μια σανίδα και δύο υποβάσια* κάτω από την άλλη σανίδα.

27 Και για τα μέρη της σκηνής τα προς δυσμάς έκανε έξι σανίδες. **28** Και δύο σανίδες έκανε για τις γωνίες της σκηνής στα δύο πλάγια· **29** και ενώθηκαν από κάτω και ενώθηκαν ομοίως από πάνω με τον ένα κρίκο· έτσι έκανε γι' αμφότερες αυτές, για τις δύο γωνίες. **30** Και ήταν οκτώ σανίδες· και τα υποβάσια τους 16 υποβάσια ασημένια[αργυρά], ανά δύο υποβάσια[πέλματα] κάτω από κάθε σανίδα. **31** Και έκανε τους μοχλούς από ξύλο σιττίμ· πέντε για τις σανίδες του ενός μέρους της σκηνής, **32** και πέντε μοχλούς για τις σανίδες του άλλου μέρους της σκηνής και πέντε μοχλούς για τις σανίδες της σκηνής, για τα πίσω μέρη τα προς δυσμάς· **33** και έκαμε τον μέσο μοχλό για να διαπερνάει δια των σανίδων απ' άκρου έως άκρου. **34** Και περικάλυψε τις σανίδες με χρυσάφι και έκανε τους κρίκους τους χρυσούς για να είναι θήκες των μοχλών, και περικάλυψε τους μοχλούς με χρυσό.

35 Και έκανε το καταπέτασμα[κουρτίνα] από κυανό και πορφυρό* και κόκκινο και βύσσο* γνεσμένο[κεκλωσμένης]. έκαναν αυτό με χερουβείμ έντεχνης εργασίας[κεντητά].

1Χρ. 29:5 **[36:5]** 2Κο. 8:2,3 **[36:8]** Κφ. 26:1 **[36:12]** Κφ. 26:5 **[36:14]** Κφ. 26:7 **[36:19]** Κφ. 26:14 **[36:20]** Κφ. 26:15 **[36:31]** Κφ. 26:26 **[36:33]** Κφ. 26:31

---

vc **[36:3]** τους παρέδωσε όλα τα αφιερώματα των γιων... πρόσφερε κάθε πρωί αφιερώματα. **[36:4-31]** Έφτιαξε και μοχλούς από ξύλο σετίμ, πέντε για να συγκρατούν τις σανίδες της μίας πλευράς της σκηνής, **[36:32]** ...και εκτός από αυτούς άλλους πέντε μοχλούς για τη δυτική πλευρά της σκηνής, προς τη θάλασσα. **[36:33-35]** θηλειάς / θηλυκωτήρια: *Σε πολλά σημεία υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις σε άλλες εκδόσεις του Βάμβα.*

ο' **[36:7]** καὶ **τὰ ἔργα** ἦν αὐτοῖς ἱκανὰ εἰς τὴν κατασκευὴν ποιῆσαι καὶ προσκατέλιπον **[36:8]**(37:1) καὶ ἐποίησαν τῇ σκηνῇ δέκα **αὐλαίας** **[36:9]**(37:2) ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πήχεων μῆκος τῆς **αὐλαίας** τῆς μιᾶς (τὸ αὐτὸ ἦν πάσαις) καὶ τεσσάρων πήχεων τὸ εὖρος τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς. **[36:10-25]**(38:18) Οὗτος περιηργύρωσε τοὺς στύλους καὶ ἐχώνευσε τῷ στύλῳ δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐχρύσωσε τοὺς μοχλοὺς χρυσίῳ καὶ κατεχρύσωσε τοὺς στύλους τοῦ καταπετάσματος χρυσίῳ καὶ ἐποίησε τὰς ἀγκύλας χρυσᾶς. **[36:26-28]**(38:19) οὗτος ἐποίησε καὶ τοὺς κρίκους τῆς σκηνῆς χρυσοῦς καὶ τοὺς κρίκους τῆς αὐλῆς καὶ κρίκους εἰς τὸ ἐκτείνειν τὸ κατακάλυμμα ἄνωθεν χαλκοῦς. **[36:29-34]**(38:18) Οὗτος περιηργύρωσε τοὺς στύλους καὶ ἐχώνευσε τῷ στύλῳ δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐχρύσωσε... καὶ κατεχρύσωσε τοὺς στύλους τοῦ καταπετάσματος... καὶ ἐποίησε τὰς ἀγκύλας χρυσᾶς. **[36:35]**(37:3) καὶ ἐποίησαν τὸ καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης, ἔργον ὑφάντου Χερουβίμ

---

*Ακολουθεί μέχρι το τέλος του παρόντος 36ου κεφ. και στη συνέχεια μέχρι το 40ο κεφ., σοβαρή ανακολουθία μεταξύ της μεταφράσεως των Εβδομήκοντα (Ο') και του Μασοριτικού κειμένου καθώς και της Βουλγάτας. Ουσιαστικά οι 70 (Ο') ή αυτό που διασώθηκε από την μεταφρασή τους αντιγράφουν στο παρόν κεφάλαιο ξανά το 26ο κεφ. της Εξόδου συμπλεκοντάς το με το 39ο. Υπάρχει η πιθανότητα να έχει γίνει αναδίπλωση του κώδικα (**βλέπε: 2 ΧΡ. 6[ΛΣΤ]:22-23 και ΕΣΔΡΑ 1[Α]:1-3**). Η παρούσα έκδοση ακολουθεί το Μασοριτικό αρχέτυπο κείμενο με το οποίο συμφωνεί και η Βουλγάτα. Σε όποιο χωρίο/εδάφιο υπάρχει αντιστοιχία μεταφέρουμε τις ανάλογες διαφορές με τους Εβδομήκοντα (Ο').*

36 Και έκανε σε αυτό τους 4 στύλους από [ξύλο] σιττίμ και τους περικάλυψε με χρυσό· τα άγκιστρα τους χρυσά· και έχυσε γι' αυτούς 4 υποβάσια ασημένια[αργυρά]. **37** Και έκανε τον τάπητα για τη θύρα της σκηνής από κυανό και πορφυρό[βαθύ κόκκινο] και κόκκινο και βύσσο[λευκασμένο] γνεσμένο[κεκλωσμένης], εργασία κεντητού· **38** και τους πέντε στύλους της και τα άγκιστρα αυτών· και περικάλυψε τα κιονόκρανα αυτών και τις ταινίες αυτών με χρυσό· τα πέντε όμως υποστηρίγματά τους [ήσαν] χάλκινα.

37 **[ΛΖ]** ΚΑΙ ΕΚΑΝΕ Ο ΒΕΣΕΛΕΗΛ την Κιβωτό από ξύλο σιττίμ[ακακίας]· δυόμιση πηχών το μήκος της και μίας πήχης και μισής το πλάτος της και μίας πήχης και μισής το ύψος της· **2** και περικάλυψε αυτή με καθαρό χρυσό από μέσα και από έξω και έκανε σε αυτή ολόγυρα στεφάνη χρυσή. **3** Και έχυσε γι' αυτή 4 κρίκους χρυσούς για τις 4 γωνίες της· δύο μεν κρίκους στο ένα πλάγιο αυτής δύο δε κρίκους στο άλλο πλάγιο αυτής. **4** Και έκανε μοχλούς από ξύλο σιττίμ και περικάλυψε αυτούς με χρυσό· **5** και εισήγαγε τους μοχλούς στους κρίκους κατά τα πλάγια της κιβωτού, για να βαστάζουν την κιβωτό. **6** Και έκανε το κάλλυμα[ιλαστήριον] από χρυσάφι καθαρό· δυόμιση πήχες το μήκος αυτού και μιάμιση πήχης το πλάτος του.

7 Και έκανε δύο χρυσά χερουβείμ· σφυρήλατα τα έκανε, πάνω στα δύο άκρα του ιλαστηρίου*· **8** ένα χερούβ πάνω στο ένα άκρο, και ένα χερούβ πάνω στο άλλο άκρο· πάνω στο ιλαστήριο* έκανε τα χερουβείμ πάνω στις δύο άκρες του· **9** και τα χερουβείμ εξέτειναν τις πτέρυγες από πάνω[άνωθεν], επικαλύπτοντα με τις πτερούγες τους το ιλαστήριο[κάλλυμα] και τα πρόσωπα αυτών [έβλεπαν] το ένα προς το άλλο· προς το ιλαστήριο* ήταν τα πρόσωπα των χερουβείμ.

10 ΚΑΙ ΕΚΑΝΕ την τράπεζα από ξύλο σιττίμ· δύο πήχες το μήκος αυτής και μιας πήχης το πλάτος της, το δε ύψος της μιάμιση πήχη· **11** και τη περικάλυψε με χρυσάφι καθαρό, και έκανε σε αυτή στεφάνη χρυσή κυκλικά. **12** Έκανε ακόμη[έτι] σε αυτή χείλος κυκλικά, μία παλάμη το πλάτος· και πάνω στο χείλος αυτής κυκλικά έκανε στεφάνη[πλαίσιο] χρυσή. **13** Και έχυσε γι' αυτή 4 κρίκους χρυσούς, και έβαλε τους κρίκους πάνω στις 4 γωνίες, τις [ευρισκόμενες] πάνω στα 4 πόδια αυτής, **14** κάτω από το χείλος ήταν οι κρίκοι, θήκες των μοχλών, για να βαστάνε την τράπεζα.

15 Και έκαμε τους μοχλούς από ξύλο σιττίμ, και περικάλυψε αυτούς με χρυσό, για να βαστάνε[μεταφέρουν] την τράπεζα. **16** Και έκανε τα σκεύη τα [τοποθετημένα] επάνω στην τράπεζα, τους δίσκους της και τους θυμιαματοδόχους της και τις λεκάνες [της] και τα σπονδεία[κανάτια], για να γίνονται δι' αυτών οι σπονδές, από χρυσάφι καθαρό.

17 Και έκανε τη λυχνία από χρυσό* καθαρό· σφυρήλατη έκανε τη λυχνία· ο κορμός αυτής και οι κλάδοι αυτής, οι λεκάνες αυτής, οι κόμβοι της και τα άνθη της ήταν ένα σώμα μαζί της. **18** Και έξι κλάδοι εξερχόταν απ' τα πλαϊνά της· τρεις κλάδοι της λυχνίας απ' το ένα πλάγιο αυτής και τρεις κλάδοι της λυχνίας απ' το άλλο πλάγιο αυτής· **19** τρεις λεκάνες αμυγδαλοειδείς στον ένα κλάδο, ένας κόμπος και ένα άνθος· και τρεις λεκάνες αμυγδαλοειδείς στον άλλο κλάδο, ένας κόμπος και ένα άνθος· έτσι [έκανε] στους έξι κλάδους τους εξερχομένους από τη λυχνία.

20 Και στη λυχνία [ήταν] τέσσερις λεκάνες αμυγδαλοειδείς, οι κόμποι αυτών και τα άνθη αυτών. **21** Και [υπήρχε] ένας κόμπος κάτω απ' τους δύο κλάδους τους εξερχόμενους από αυτή και ένας κόμπος κάτω από τους δύο κλάδους τους εξερχόμενους από αυτή και ένας κόμπος κάτω από τους δύο κλάδους τους εξερχόμενους από αυτή, [και] στα έξι κλαδιά τα εξερχόμενα από αυτή. **22** Οι κόμποι αυτών και οι κλάδοι αυτών ήταν ένα σώμα μαζί της· το σύνολο αυτής [ήταν] σφυρήλατο από χρυσάφι καθαρό. **23** Και έκανε τους επτά λύχνους της, και τα λυχνοψάλιδα της και τα υποθέματα[πυροδοχεία] της από χρυσό καθαρό.

24 Από ένα τάλαντο χρυσού καθαρού έφτιαξε αυτή και όλα[πάντα] τα σκεύη της. **25** Και έφτιαξε το θυσιαστήριο του θυμιάματος από ξύλο σιττίμ[ακακίας]· το μήκος του μίας πήχης και το πλάτος του μίας πήχης, τετράγωνο· και δύο πηχών το ύψος αυτού· τα κέρατα του ήταν από το αυτό. **26** Και περικάλυψε αυτό με χρυσάφι καθαρό, την κορυφή του και τα πλάγια του κυκλικά και τα κέρατα του· και έκανε σε αυτό στεφάνη χρυσή γύρω-γύρω[κύκλω]. **27** Και δύο κρίκους χρυσούς έκανε γι' αυτό κάτω από την στεφάνη του κοντά στις δύο γωνιές του πάνω στα δύο πλαϊνά του, για να είναι θήκες των μοχλών, ώστε να βαστάζουν αυτό με αυτούς. **28** Και έκανε τους μοχλούς από ξύλο σιττίμ* και περικάλυψε αυτούς με χρυσό.

[36:37] Κφ. 26:36 **[37:1]** Κφ. 28:3, 31:6, 35:10,35 **[37:6]** Κφ. 25:8 **[37:10]** Κφ. 35:21,26, 1Χρ. 29:5 **[37:16]** Κφ. 25:29 **[37:17]** Κφ. 25:31 **[37:25]** Κφ. 30:1

VG **[37:1-16]** Και τα σκεύη για τις διάφορες χρήσεις της τράπεζας, τα δισκάρια, τις φιάλες, τα κύπελλα και τα θυμιατήρια... **[37:17-25]** Έκανε και το θυσιαστήριο του θυμιάματος από ξύλο σετίμ... και ύψους δύο πηχών· από τις γωνίες του εξερχόνταν τα κέρατα. **[37:26]** Και το έντυσε με καθαρότατο χρυσό μαζί με τη σχάρα και τα τοιχώματα και τα κέρατά του. **[37:27]** Και του έκανε μικρό χρυσό στεφάνωμα ολόγυρα και δύο χρυσούς κρίκους κάτω από το στεφάνωμα σε κάθε πλευρά, ώστε να περνούν μέσα σε αυτούς οι μοχλοί και να μπορεί να μεταφέρεται το θυσιαστήριο.

Ο' **[36:36]**(38:20) οὗτος ἐχώνευσε τὰς κεφαλίδας τὰς ἀργυρᾶς τῆς σκηνῆς καὶ τὰς κεφαλίδας τὰς χαλκᾶς τῆς θύρας τῆς σκηνῆς καὶ τὴν πύλην τῆς αὐλῆςκαὶ ἀγκύλας ἐποίησε τοῖς στύλοις ἀργυρᾶς ἐπὶ τῶν στύλων· οὗτος περιηργύρωσεν αὐτάς. **[36:37]** ... **[36:38]**(38:19) οὗτος ἐποίησε καὶ τοὺς κρίκους τῆς σκηνῆς χρυσοῦς καὶ τοὺς κρίκους τῆς αὐλῆς καὶ κρίκους εἰς τὸ ἐκτείνειν τὸ κατακάλυμμα ἄνωθεν χαλκοῦς. **[37:1]**(38:1) **[37:2]**(38:2) **[37:3]**(38:3) καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς, δύο ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἓν καὶ δύο ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον, **[37:4]** ... **[37:5]**(38:4) εὑρεῖς τοῖς διωστῆρσιν ὥστε αἴρειν αὐτὴν ἐν αὐτοῖς. **[37:6]**(38:5) **[37:7]**(38:6) **[37:8]**(38:7) **[37:9]**(38:8) σκιάζοντα ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον. **[37:10]**(38:9) **[37:11-12]** ... **[37:13]**(38:10) **[37:14]** ... **[37:15]**(38:11) καὶ τοὺς διωστῆρας τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς τραπέζης ἐποίησε καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ.**[37:16]**(38:12) καὶ ἐποίησε τὰ σκεύη τῆς τραπέζης, τά τε τρυβλία καὶ τὰς θυΐσκας καὶ τοὺς κυάθους καὶ τὰ σπονδεῖα, ἐν οἷς σπείσει ἐν αὐτοῖς, χρυσᾶ.**[37:17]**(38:13) Καὶ ἐποίησε τὴν λυχνίαν, ἣ φωτίζει, χρυσῆν, στερεὰν τὸν καυλόν, **[37:18]**(38:14) καὶ τοὺς καλαμίσκους... **[37:19]**(38:15) ἐκ τῶν καλαμίσκων αὐτῆς οἱ βλαστοὶ ἐξέχοντες, τρεῖς ἐκ τούτου, καὶ τρεῖς ἐκ τούτου, ἐξισούμενοι ἀλλήλοις· **[37:20]** ... **[37:21]**(38:16) καὶ τὰ λαμπάδια αὐτῶν, ἃ ἐστιν ἐπὶ τῶν ἄκρων, καρυωτὰ ἐξ αὐτῶν· καὶ τὰ ἐνθέμια ἐξ αὐτῶν, ἵνα ὦσιν οἱ λύχνοι ἐπ' αὐτῶν, καὶ τὸ ἐνθέμιον τὸ ἕβδομον, τὸ ἐπ' ἄκρου τοῦ λαμπαδίου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἄνωθεν, στερεὸν ὅλον χρυσοῦν· **[37:22]** ... **[37:23]**(38:17) καὶ ἑπτὰ λύχνους ἐπ' αὐτῆς χρυσοῦς καὶ τὰς λαβίδας αὐτῆς χρυσᾶς καὶ τὰς ἐπαρυστρίδας αὐτῶν χρυσᾶς. **[37:24]** ... **[37:25-28]** *[Τα χωρία δεν υπάρχουν στους 70 αλλά υπάρχουν στο Μασοριτικό και στην Βουλγάτα]* **[37:29]**(38:25) οὗτος ἐποίησεν **τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως τὸ ἅγιον καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος** καθαρὸν ἔργον μυρεψοῦ

29 Κι έκανε τ' άγιο χριστήριο λάδι και το καθαρόευώδες θυμίαμα κατά την τέχνη του μυρεψούμυροποιού/αρωματοποιού.

38 **[ΛΗ]** ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΕ το θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος από ξύλο σιττίμ· πέντε πήχες το μήκος αυτού και πέντε πήχες το πλάτος αυτού, τετράγωνο· και το ύψος του τρεις πήχες· **2** και έκανε τα κέρατά του πάνω στις τέσσερις γωνίες του· τα κέρατα αυτού ήταν από το ίδιο υλικόεκ του αυτού· και περικάλυψε αυτό [με] χαλκό.

3 Και έκανε πάντα τα σκεύη του θυσιαστηρίου, τους λέβητες και τα φτυάρια και τις λεκάνες, τις κρεάγρεςπρούνες και τα πυροδοχεία· όλα τα σκεύη αυτού έκανε χάλκινα. **4** Και έκανε για το θυσιαστήριο χάλκινη σχάρα δικτυωτής εργασίας κάτω από την περιοχή αυτού αποκάτω μέχρι το μέσοκέντρο αυτού. **5** Και έχυσε 4 κρίκους γιά τα 4 άκρα της χάλκινης σχάρας, για να [είναι] θήκες των μοχλών. **6** Και έκανε τους μοχλούς από ξύλο σιττίμ, και περικάλυψε αυτούς με χαλκό. **7** Και πέρασεεισήξε τους μοχλούς στους κρίκους κατά τα πλάγια του θυσιαστηρίου, για να βαστάζουνμεταφέρουν αυτό με αυτούς· [σαν] κούφιο [κιβώτιο] σανιδωτό έκανε αυτό.

8 Και έκανε τον νιπτήρα χάλκινο και τη βάση του χάλκινη από τους καθρέπτες των συναθροιζομένων γυναικών, οι οποίες συγκεντρωνόταν δίπλα στην είσοδοθύραν της σκηνής του Μαρτυρίου. **9** Και έκανε την αυλή· κατά το πλευρό το προς [την] μεσημβρία, [και] ήταν τα παραπετάσματα της αυλής από βύσσο* γνεσμένοκεκλωσμένης, 100 πήχεις. **10** Οι στύλοι αυτών ήταν 20 και τα χάλκινα αυτών υποβάσια 20, τα άγκιστρα των στύλων και οι ζώνες τους από ασήμι.

11 Και κατά το βόρειο πλευρό [τα παραπετάσματα] ήταν 100 πήχες· οι στύλοι τους 20 και τα χάλκινα υποβάσια αυτών 20, τα άγκιστρα των στύλων και οι ζώνες τους από ασήμι. **12** Και κατά το δυτικό πλευρό [ήταν] παραπετάσματα 50 πηχών· οι στύλοι αυτών 10 και τα υποβάσια αυτών 10· τ' άγκιστρα των στύλων και οι ζώνες αυτών ασημένια. **13** Και κατά το ανατολικό πλευρό το προς ανατολή, 50 πήχες. **14** Τα παραπετάσματα του ενός μέρους [της πύλης ήταν] 15 πηχών· οι στύλοι τους τρεις και τα υποβάσια τους τρία.

15 Και στο άλλο μέρος της πύλης της αυλής και στις δύο πλευρέςεκατέρωθεν ήταν παραπετάσματα 15 πηχών· οι στύλοι τους τρεις και τα υποβάσια τους τρία.

16 Όλα τα παραπετάσματα της αυλής κυκλικά [ήταν] από βύσσο γνεσμένοκεκλωσμένης. **17** Και τα υποβαστάσια για τους στύλους [ήταν] χάλκινα· τα άγκιστρα των στύλων και οι ζώνες τους ασημένιες· και τα κιονόκρανα τους ήταν περικαλυμμένα με ασήμιαργύριον· και όλοι οι στύλοι της αυλής ήταν ζωσμένοι με ασήμι*.

18 Και το προκαταπέτασμα για την πύλη της αυλής ήταν εργασίας κεντητού από κυανό και πορφυρό* και κόκκινο και βύσσολινάρι λευκό κλωσμένη*· και [ήταν] 20 πήχες το μήκος και το ύψος στο πλάτος πέντε πήχες, καθώς στα παραπετάσματα της αυλής. **19** Και οι στύλοι αυτών [ήταν] 4 και τα χάλκινα υποβαστάσια τους 4· τα άγκιστρα αυτών ασημένια, και τα κιονόκρανα τους περικαλυμμένα [με ασήμι] και ο ζώνες τους αργυρές*. **20** Και όλοι οι πάσσαλοι της σκηνής και της αυλής περιμετρικά χάλκινοι.

21 Αυτή είναι η απαρίθμηση [των πραγμάτων] της σκηνής, της σκηνής του Μαρτυρίου, καθώς αριθμήθηκαν κατά την προσταγή του Μωυσή, [για] την υπηρεσία των Λευιτών με το χέρι του Ιθάμαρ, γιου του Ααρών του ιερέα.

22 Και ο Βεσελεήλ ο γιος του ΟυρίΜπεν Χουρ, γιου του Ωρ, από τη φυλή Ιούδα, έκανε πάντα όσα πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **23** Και [ήταν] μαζί του [ο] Ελιάβ, ο γιος του Αχισαμάχ, από τη φυλή Δαν, εγχαράκτης και εφευρετικόςευμήχανος τεχνίτης και κεντητής σε [ύφασμα] κυανό και σε πορφυρό* και σε κόκκινο και σε βύσσο*. **24** Όλος ο χρυσός που δαπανήθηκε για την εργασία σε όλο το έργο του αγιαστηρίου, ο χρυσός της προσφοράς, ήταν 29 τάλαντα και 730 σίκλοι, κατά το σίκλο του αγιαστηρίου.

25 Και το ασήμιαργύριον όσων απαριθμήθηκαν από τη συναγωγή [ήταν] 100 τάλαντα, και 1.775 σίκλοι, κατά τον σίκλο του αγιαστηρίου· **26** ένα βεκάχ κατά κεφαλή, [δηλαδή] το μισό του σίκλου, κατά το σίκλο του αγιαστηρίου, για τον καθένα που περιελήφθηκε στην απαρίθμηση, από 20 χρόνωνετών ηλικίας και επάνω, για 603.550 [ανθρώπους].

27 Και από το αργύριο των 100 ταλάντων χύθηκαν τα υποβάσια του αγιαστηρίου και τα υποβάσια του καταπετάσματος· 100 υποβάσια από 100 ταλάντων, ένα τάλαντο για ένα υποβάσιοπέλμα. **28** Και από τους χίλιους επτακόσιους εβδομήκοντα πέντε (1.775) [σίκλους] έκα-

[37:29] Κφ. 30:23,24 **[38:1]** Κφ. 27:1 **[38:8]** Κφ. 30:18 **[38:9]** Κφ. 27:9 **[38:20]** Κφ. 27:19 **[38:21]** Αρ. 1:50,53, 9:15,10:11, 17:7, 8, 18:2, 2Χρ. 24:6, Πρ. 7:44, Αρ. 4:28,33 **[38:22]** Κφ. 31:2,6 **[38:24]** Κφ. 30:13,24, Λευ. 5:15, 27:3, Αρ. 3:47,18: 16 **[38:26]** κφ. 30:13,15, Αρ. 1:46 **[38:27]** Κφ. 26:19, 21,25,32

VG **[38:1]** ...το θυσιαστήριο των ολοκαυτωμάτων... (fecit et altare holocausti) **[38:2-4]** ...στο μέσο του θυσιαστηρίου, μικρή εστία (et subter eam in altaris medio arulam), **[38:5-14]** ...με τρεις στύλους και τις βάσεις τους... **[38:15]** και στην άλλη πλευρά –επειδή ανάμεσα στις δύο έκανε την είσοδο της σκηνής... **[38:16-21]** Αυτά είναι τα εργαλεία της σκηνής... **[38:22-23]** ...ήταν και ο ίδιος εξαίρετος τεχνίτης ξύλου και τεχνίτης πολύχρωμης υφαντικής... **[38:24]** ...σύμφωνα με το μέτρο του αγιαστηρίου. **[34:25-26]**(38:25) Και προσφέρθηκε από εκείνους που πέρασαν στην απογραφή, από 20 ετών και πάνω, 603.550 ανθρώπους ικανούς να οπλοφορούν. **[38:26-27]** ...βάσεις... ένα τάλαντο για κάθε βάση.

Ο' **[38:1]**(38:22) **οὗτος ἐποίησε τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἐκ τῶν πυρείων τῶν χαλκῶν, ἃ ἦσαν τοῖς ἀνδράσι τοῖς καταστασιάσασι μετὰ τῆς Κορὲ συναγωγῆς.** **[38:2]** ... **[38:3]**(38:23) **[38:4]**(38:24) **[38:5-7]** ... **[38:8]**(38:26) οὗτος ἐποίησε **τὸν λουτῆρα** τὸν χαλκοῦν καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ χαλκῆν **ἐκ τῶν κατόπτρων τῶν νηστευσασῶν, αἳ ἐνήστευσαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἔπηξεν αὐτήν·** **[38:9]**(37:7) και **εποιησαν την αυλην τα προς λιβα ιστια**... **[38:10]**(37:8) **[38:11]**(37:9) **[38:12]**(37:10) **...το προς θαλασσαν**... **[38:13]**(37:11) **[38:14]**(37:12) **[38:15]**(37:13) **[38:16]**(37:14) πᾶσαι αἱ αὐλαῖαι... **[38:17]**(37:15) **[38:18]**(37:16) καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς ἔργον ποικιλτοῦ ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης, εἴκοσι πήχεων τὸ μῆκος, καὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος πέντε πήχεων ἐξισούμενον **τοῖς ἱστίοις** τῆς αὐλῆς· **[38:19]**(37:17) **[38:20]**(38:21), (37:18) **[38:21]**(37:19) (Λ+Χ: <u>επτακοσίων τριάκοντα</u>) **[38:22]**(37:20) **[38:23]**(37:21) καὶ Ἐλιὰβ ὁ τοῦ Ἀχισαμάχ, ἐκ φυλῆς Δάν, ὃς **ἠρχιτεκτόνησε τὰ ὑφαντὰ καὶ τὰ ραφιδευτὰ** καὶ ποικιλτικὰ ὑφᾶναι τῷ κοκκίνῳ καὶ τῇ βύσσῳ. **[38:24]**(39:1) **[38:25]**(39:2) **[38:26]**(39:3) πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἑξήκοντα μυριάδας καὶ τρισχίλιοι πεντακόσιοι καὶ πεντήκοντα. **[38:27]**(39:4) καὶ ἐγενήθη τὰ ἑκατὸν τάλαντα τοῦ ἀργυρίου εἰς τὴν χώνευσιν τῶν ἑκατὸν κεφαλίδων τῆς σκηνῆς καὶ εἰς τὰς κεφαλίδας τοῦ καταπετάσματος, ἑκατὸν κεφαλίδες εἰς τὰ ἑκατὸν τάλαντα, τάλαντον τῇ κεφαλίδι. **[38:28]**(39:5) ...εἰς τὰς ἀγκύλας τοῖς στύλοις ...τὰς κεφαλίδας...

νε άγκιστρα για τους στύλους και περικάλυψε τα κιονόκρανα αυτών και έζωσε αυτά. **29** Και ο χαλκός της προσφοράς [ήταν] 70 τάλαντα και 2.400 σίκλοι. **30** Κι από αυτόν έκανε τα υποβαστάσια στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου και το χάλκινο θυσιαστήριο και τη χάλκινη σχάρα γι' αυτό, κι όλα τα σκεύη του θυσιαστηρίου, **31** και τα υποβαστάσια της αυλής κύκλω και τα υποβαστάσια της πύλης της αυλής και όλους τους πασσάλους της σκηνής και όλους τους πασσάλους της αυλής κυκλικά.

39 **[ΛΘ]** ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΥΑΝΟ[βαθυγάλανο] και [το] πορφυρό και [το] κόκκινο [ύφασμα] έκαναν στολές λειτουργικές για να λειτουργούν[υπηρετούν] στο άγιο[στα Άγια] και έκαναν τις άγιες στολές για τον Ααρών, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

2 Και κατασκεύασε [έκαμε] το εφόδ από χρυσάφι, από [ύφασμα] κυανό* και πορφυρό* και κόκκινο και βύσσο* γνεσμένη[κεκλωσμένης]. **3** Και σφυρηλάτησαν το χρυσάφι σε λεπτές πλάκες και έκοψαν αυτό σε σύρματα, για να εργασθούν αυτό στο κυανό και στο πορφυρό και στο κόκκινο και στη βύσσο με έντεχνη εργασία. **4** Έκαναν [επίσης] επωμίδες συναπτόμενες γι' αυτό· συναπτόμενες πάνω στις δύο άκρες αυτού.

5 Και η κεντητή ζώνη του εφόδ επάνω σε αυτό ήταν από το ίδιο [μοτίβο] κατά την εργασία αυτού· από χρυσάφι, από [ύφασμα] κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο[κατάλευκο] γνεσμένο[κεκλωσμένης], καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **6** Και επεξεργάσθηκαν[ειργάσθησαν] τους ονυχίτες λίθους εναρμοσμένους σε χρυσό οικίσκο[κλωβό], [εγκε]χαραγμένους, καθώς [εγ]χαράσσονται [σκαλίζονται] οι σφραγίδες, με τα ονόματα των γιων Ισραήλ. **7** Και έθεσε αυτούς πάνω στις επωμίδες του εφόδ, λίθους μνημοσύνου[ενθύμησης] στους γιους Ισραήλ, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

8 Και έκαμε το περιστήθιο [με] έντεχνη εργασία, κατά την εργασία του εφόδ, από χρυσάφι, από [ύφασμα] κυανό και πορφυρό και κόκκινο και βύσσο γνεσμένο[εκλωσμένης]. **9** Τετράγωνο ήταν· διπλό έκαναν το περιστήθιο· μία πιθαμή το μήκος αυτού και μία πιθαμή το πλάτος αυτού, διπλό. **10** Και ενέθεσαν[ενήρμοσαν] σε αυτό 4 σειρές λίθων· σειρά σαρδίου[ρουμπίνι], τοπαζίου και σμαραγδιού ήταν η σειρά η 1η. **11** Και η 2η σειρά, άνθρακας[καλλαϊτης], ζαφείρι και διαμάντι. **12** Και η 3η σειρά, λιγύριο, αχάτης και αμέθυστος. **13** Και η 4η σειρά, βηρύλλιο[χρυσόλιθος], όνυχας και ίασπις· [αυτοί ήταν] εναρμονισμένοι σε οικίσκους[κλωβούς] χρυσό στα περικλείσματα αυτών. **14** Και οι λίθοι ήταν κατά τα ονόματα των γιων Ισραήλ, 12, [κατά] τα ονόματα αυτών, κατά τη γλυφή της σφραγίδας, ο καθένας με το όνομα του κατά τις 12 φυλές.

15 Και έκαναν πάνω στο περιστήθιο αλυσίδες προς τα άκρα, πλεκτής[στριφτής] εργασίας από χρυσάφι καθαρό. **16** Και έκαναν δύο οικίσκους* χρυσούς και δύο κρίκους χρυσούς και πέρασαν τους δύο κρίκους στα δύο άκρα του περιστηθίου.

17 Και πέρασαν τις δύο πλεκτές* χρυσές αλυσίδες στους δύο κρίκους που είναι στα άκρα του περιστηθίου. **18** Και τα δύο άκρα των δύο πλεκτών αλυσίδων σύναψαν με τους δύο οικίσκους* και έβαλαν αυτούς πάνω στις επωμίδες του εφόδ, στο μπροστινό μέρος αυτού. **19** Και έκαναν δύο κρίκους χρυσούς και έβαλαν [αυτούς] πάνω στα δύο άκρα του περιστηθίου, στο χείλος αυτού, το οποίο [ήταν] προς το μέρος του εφόδ εσωτερικά. **20** Και έκαναν δύο [άλλους] κρίκους χρυσούς και έβαλαν αυτούς στα δύο πλάγια του εφόδ από κάτω, προς το μπροστινό μέρος αυτού αντικρύ της άλλης ένωσης του πάνω μέρους[άνωθεν] από την κεντητή ζώνη του εφόδ. **21** Και έδεσαν το περιστήθιο μέσω των κρίκων του στους κρίκους του εφόδ με ταινία από κυανό, για να είναι από πάνω από την κεντητή ζώνη του εφόδ, *και για να μην είναι το περιστήθιο αποκομμένο απ' το εφόδ· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.*

22 Και έφτιαξε τον ποδήρη[χιτώνα] του εφόδ με εργασία υφαντή, όλο από κυανό [ύφασμα]. **23** Και [ήταν] άνοιγμα στο μέσο του ποδήρη[αμάνικος χιτώνας], σαν άνοιγμα θώρακα, [με] ταινία κύκλο του ανοίγματος, για να μη σχίζεται. **24** Και έκαναν πάνω στα κράσπεδα του ποδήρη, ρόδια από κυανό και πορφυρό και κόκκινο [και βύσσο] γνεσμένο[κεκλωσμένης]. **25** Και έφτιαξαν κουδούνια από χρυσάφι καθαρό και έβαλαν τα κουδούνια ανάμεσα στα ρόδια επάνω στο κρασπέδου του ποδήρη κυκλικά [ανα]μεταξύ των ροδιών· **26** κουδούνι και ρόδι, κουδούνι και ρόδι, πάνω στα κράσπεδα του ποδήρη του προς υπηρεσία[λειτουργικού] κυκλικά, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

27 Και έκαναν τους χιτώνες από βύσσο υφαντής εργασίας, για τον Ααρών και για τους γιους του, **28** και τη μίτρα από βύσσο[κατάλευκο] και τα μιτρίδια που ήταν κοσμημένα από βύσσο και τα λινά περισκελή από βύσσο γνεσμένο*, **29** και τη ζώνη από βύσσο γνεσμένο[κεκλωσμένης]

[39:1] Κφ. 35:23, Κφ. 31:10, 35:19, Κφ. 28:4 **[39:2]** Κφ. 28:6 **[39:6]** Κφ. 28:9 **[39:7]** Κφ. 28:12 **[39:8]** Κφ. 28:15 **[39:10]** Κφ. 28:17 **[39:22]** Κφ. 28:31 **[39:25]** Κφ. 28:33 **[39:27]** Κφ. 28:39,40 **[39:28]** Κφ. 28:4,39, Ιεζ. 44:18, Κφ.28:42 **[39:29]** Κφ.28:39

VG **[39:1-2]** Έκανε λοιπόν την επωμίδα από χρυσό... **[39:3-4]** και έκανε δύο άκρες ενωμένες μεταξύ τους στις δύο πλευρές των άκρων, **[39:5-8]** Έκανε και το λογείο... **[39:9-16]** Και δύο άγγιστρα και ισάριθμους χρυσούς κρίκους... **[39:17]** από τους οποίους κρέμονταν δύο χρυσές αλυσίδες, τις οποίες πέρασαν τα άγγιστρα που προεξείχαν στις γωνίες της επωμίδας. **[39:18]** Αυτά μπροστά και πίσω συνέπιπταν μεταξύ τους έτσι, ώστε η επωμίδα και το λογείο να συνδέονται αμοιβαία, **[39:21-22]** και κάτω, στα πόδια, ρόδια από υάκινθο, πορφύρα, κόκκινο...

Ο' **[38:29]**(39:6) καὶ ὁ χαλκὸς τοῦ ἀφαιρέματος ἑβδομήκοντα τάλαντα καὶ χίλιοι πεντακόσιοι σίκλοι. **[38:30]**(39:7) **[38:31]**(39:8),(39:9) καὶ τὸ παράθεμα... **[39:1]**(36:8) **[39:2]**(36:9) **[39:3]**(36:10) καὶ **ἐτμήθη τὰ πέταλα τοῦ χρυσίου** τρίχες... **[39:4]**(36:11) **[39:5]**(36:12) **[39:6]**(36:13) καὶ ἐποίησαν ἀμφοτέρους τοὺς λίθους τῆς σμαράγδου συμπεπορπημένους καὶ περισεσιαλωμένους χρυσίῳ, γεγλυμμένους καὶ ἐκκεκολαμμένους ἐγκόλαμμα σφραγῖδος ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· **[39:7]**(36:14) **[39:8]**(36:15) **[39:9]**(36:16) **[39:10]**(36:17) **[39:11]**(36:18) **[39:12]**(36:19) **[39:13]**(36:20) **[39:14]**(36:21) **[39:15]**(36:22) **[39:16]**(36:23) καὶ ἐποίησαν δύο ἀσπιδίσκας χρυσᾶς καὶ δύο δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐπέθηκαν τοὺς δύο δακτυλίους τοὺς χρυσοῦς ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τοῦ λογείου· **[39:17]**(36:24) **[39:18]**(36:25) **[39:19]**(36:26) **[39:20]**(36:27) **[39:21]**(36:28) **[39:22]**(36:29) **[39:23]**(36:30) τὸ δὲ περιστόμιον τοῦ ὑποδύτου ἐν τῷ μέσῳ διϋφασμένον συμπλεκτόν, ὥαν ἔχον κύκλῳ τὸ περιστόμιον ἀδιάλυτον. **[39:24]**(36:31) καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κάτωθεν ὡς ἐξανθούσης ῥοας ῥοΐσκους, ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης **[39:25]**(36:32) καὶ ἐποίησαν κώδωνας χρυσοῦς καὶ ἐπέθηκαν τοὺς κώδωνας ἐπὶ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ ἀνὰ μέσον τῶν ῥοΐσκων· **[39:26]**(36:33) κώδων χρυσοῦς καὶ ῥοΐσκος ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ εἰς τὸ λειτουργεῖν, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῇ. **[39:27]**(36:34) **[39:28]**(36:35) καὶ τὰς κιδάρεις ἐκ βύσσου καὶ τὴν μίτραν ἐκ βύσσου καὶ τὰ περισκελῆ ἐκ βύσσου κεκλωσμένης

και κυανό και πορφυρό* και κόκκινο, κεντητής εργασίας· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

30 Και έκαναν το πέταλο[πλακέτα/Εβρ. πλάκα] του ιερού στέμματος[μίτρας (Λ+Χ: του ιερού σημείου της αφιέρωσης)] από χρυσό καθαρό και εγχάραξαν πάνω σ' αυτό γράμματα σαν χάραγμα σφραγίδας, ΑΓΙΑΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟ. **31** Και έδεσαν πάνω σ' αυτό ταινία κυανή[βαθυγάλανη], για να συνάψουν αυτό πάνω από τη μίτρα· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

32 Έτσι τελείωσε όλο[άπαν] το έργο της σκηνής του Μαρτυρίου· και έκαναν οι γιοι Ισραήλ κατά πάντα όσα πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή· έτσι έκαναν.

33 Και έφεραν τη σκηνή προς τον Μωυσή· τη σκηνή, και πάντα τα σκεύη αυτής, τις περόνες[άγκιστρα] της, τις σανίδες της, τους μοχλούς της και τους στύλους της, και τα υποβαστάγματα[υποβάσια] αυτής, **34** και το επικάλυμμα το από δέρματα κριαριών κοκκινοβαφών και το κατακάλυμμα το από δέρματα τσακαλιών[θώων] και το καλυπτήριο καταπέτασμα, **35** την Κιβωτό του Μαρτυρίου και τους μοχλούς της και το ιλαστήριο[καπάκι], **36** την τράπεζα, όλα τα σκεύη της και τους άρτους της προθέσεως, **37** την καθαρά λυχνία, τους λύχνους της, τους λύχνους κατά την διάταξη τους και πάντα τα σκεύη της και το λάδι του φωτισμού, **38** και το χρυσό θυσιαστήριο και το χριστήριο λάδι και το ευώδες θυμίαμα και τον τάπητα για την είσοδο[θύρα] της σκηνής, **39** το χάλκινο θυσιαστήριο και τη χάλκινη σχάρα του, τους μοχλούς του και όλα τα σκεύη του, το νιπτήρα και τη βάση αυτού, **40** τα παραπετάσματα της αυλής, τους στύλους της και τα υποβάσια της και το καταπέτασμα για την πύλη της αυλής, τα σχοινιά της και τους πασσάλους της και όλα τα σκεύη της υπηρεσίας της σκηνής για τη σκηνή του Μαρτυρίου, **41** τις λειτουργικές στολές, για να λειτουργούν στο άγιο[στα Άγια], και τις άγιες στολές για τον ιερέα Ααρών και τις στολές των γιων του, για να ιερατεύουν.

42 Κατά πάντα όσα πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή, έτσι έκαναν οι γιοι Ισραήλ ολόκληρο[άπαν] το έργο[την κατασκευή]. **43** Και είδε ο Μωυσής όλο το έργο και να[ιδού], είχαν κάνει αυτό καθώς πρόσταξε ο Κύριος· έτσι έκαναν· και ευλόγησε αυτούς ο Μωυσής.

40 **[Μ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Την πρώτη ημέρα του πρώτου μήνα θα στήσεις τη σκηνή, τη σκηνή του Μαρτυρίου.* **3** *Και θα θέσεις εκεί την Κιβωτό του Μαρτυρίου, και θα απομονώσεις την Κιβωτό με το καταπέτασμα.* **4** *Και θα φέρεις μέσα[εισάξεις] την τράπεζα και θα διατάξεις τα διατεταγμένα[διατακτέα] πάνω σ' αυτή· και θα εισάξεις τη λυχνία και θα ανάψεις τους λύχνους της.* **5** *Και θα θέσεις το χρυσό θυσιαστήριο του θυμιάματος μπροστά στην κιβωτό του Μαρτυρίου και θα τοποθετήσεις[-επιβάλει] τον τάπητα της εισόδου[θύρας] στη σκηνή.* **6** *Και θα θέσεις το θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος μπροστά στην θύρα της σκηνής, της σκηνής του Μαρτυρίου.* **7** *Και θα θέσεις το νιπτήρα μεταξύ της σκηνής του Μαρτυρίου και του θυσιαστηρίου και θα βάλεις νερό[ύδωρ] μέσα σ' αυτόν.*

8 *Και θα στήσεις την αυλή κυκλικά και θα κρεμάσεις το καταπέτασμα της πύλης της αυλής.* **9** *Και θα λάβεις το χριστήριο λάδι και θα χρίσεις τη σκηνή και όλα όσα είναι μέσα της, και θα αγιάσεις αυτή και όλα τα σκεύη της και θα είναι αγία.* **10** *Και θα χρίσεις το θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος και όλα τα σκεύη του και θα αγιάσεις το θυσιαστήριο· και θα είναι θυσιαστήριο αγιότατο.*

11 *Και θα χρίσεις το νιπτήρα και τη βάση του και θα αγιάσεις αυτόν.* **12** *Και θα φέρεις[προσαγάγεις] τον Ααρών και τους γιους του στη θύρα* της σκηνής του Μαρτυρίου και θα νίψεις αυτούς με νερό[ύδωρ].* **13** *Και θα ντύσεις τον Ααρών τις άγιες στολές και θα χρίσεις αυτόν, και αγιάσεις αυτόν, και θα ιερατεύει σε εμέ.* **14** *Και θα φέρεις[προσαγάγει] τους γιους του και θα ντύσεις αυτούς [με] χιτώνες.* **15** *Και θα χρίσεις αυτούς, καθώς έχρισες τον πατέρα τους, και θα ιερατεύσουν σε εμέ· και θα είσαι σε αυτούς το χρίσμα αυτών προς παντοτινή ιεροσύνη[-ιερατείαν] στις γενεές τους.* **16** Και έκανε ο Μωυσής κατά πάντα όσα προσέταξε ο Κύριος σε αυτόν· έτσι έκανε.

17 Και τον πρώτο μήνα του δευτέρου χρόνου[έτους], την πρώτη του μήνα, στήθηκε η σκηνή. **18** Και έστησε ο Μωυσής τη σκηνή και έβαλε τα υποβάσια[βάσεις/πέλματα/υποστηρίγματα] αυτής και έστησε τις σανίδες της και έβαλε τους μοχλούς της και έστησε τους στύλους της. **19** Και ξάπλωσε τα παραπετάσματα πάνω στη σκηνή, και έβαλε το επι[κατα]κάλυμμα της σκηνής επάνω απ' αυτή· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

[39:30] Κφ. 28:36,37 **[39:32]** six 42,43, Κφ. 25:40 **[39:42]** Κφ. 35:10 **[39:43]** Λευ. 9:22, 23, Αρ. 6:23, I.N. 22:6, 2Σα. 6:18, 1Βα. 8:14, 2Χρ. 30:27 **[40:2]** Κφ. 12:2, 13:4, six 17, Κφ. 26:1,30 **[40:3]** six 21, Κφ. 26:33, Αρ. 4:5 **[40:4]** six 22, Κφ. 26:35, six 23, Κφ. 25:30, Λευ. 24:5,6, six 24,25 **[40:5]** six 26 **[40:7]** six 30, Κφ. 30:18 **[40:9]** Κφ. 30:26 **[40:10]** Κφ. 29:36 **[40:12]** Λευ. 8:1-13 **[40:13]** Κφ. 28:41 **[40:15]** Αρ. 25:13 **[40:17]** six 1, Αρ. 7:1

VG **[39:30]**(39:29) Έκαναν και το έλασμα της ιερής τιμής από καθαρότατο χρυσό και έγραψαν επάνω της με έργο λιθοξόου: Άγιο του Κυρίου (fecerunt et lamminam sacrae venerationis de auro purissimo scripseruntque in ea opere gemmario Sanctum Domini) **[39:31-32]**(39:30-31) Ολοκληρώθηκε λοιπόν όλο το έργο της σκηνής και της στέγης της μαρτυρίας (tabernaculi et tecti testimonii)... **[39:33-38]** Και το παραπέτασμα στην είσοδο της σκηνής (et tentorium in introitu tabernaculi)... **[39:39-43]** ... **[40:1-6]** και μπροστά από αυτό το θυσιαστήριο των ολοκαυτωμάτων, **[40:7]** και τη λεκάνη ανάμεσα στο θυσιαστήριο και στη σκηνή, την οποία θα γεμίσεις με νερό. **[40:8-11]** τη λεκάνη μαζί με τη βάση της· όλα θα τα καθαγιάσεις με το λάδι του χρίσματος, ώστε να είναι Άγια των Αγίων. **[40:12-17]**(40:15) ...η σκηνή στήθηκε. **[40:16-18]** Έβαλε και τη μαρτυρία μέσα στην κιβωτό, αφού τοποθέτησε από κάτω τους μοχλούς, και επάνω της το χρηστήριο.

o' **[39:30]**(36:37) Καὶ ἐποίησαν τὸ πέταλον τὸ χρυσοῦν, ἀφόρισμα τοῦ ἁγίου, χρυσίου καθαροῦ· καὶ ἔγραψεν ἐπ᾽ αὐτοῦ γράμματα **ἐκτετυπωμένα σφραγῖδος Ἁγίασμα Κυρίῳ· [39:31]**(36:38) ...λῶμα ὑακίνθινον... **[39:32]**(39:10), (39:11), (39:12) **[39:33]**(39:13) **[39:34-35]**(39:14) καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης **καὶ τοὺς διωστῆρας αὐτῆς** (39:20) καὶ τὰς διφθέρας δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα καὶ τὰ καλύμματα ὑακίνθινα καὶ τῶν λοιπῶν τὰ ἐπικαλύμματα **[39:35]** ... **[39:36]**(39:17) **[39:37]**(39:16) **[39:38]**(39:15) **[39:39]** ... **[39:40]**(39:19) καὶ **τὰ ἱστία** τῆς αὐλῆς...(39:21) **[39:41]**(39:18) **[39:42]**(39:22) ...πᾶσαν τὴν ἀποσκευήν. **[39:43]**(39:23) **[40:1-6]** καὶ τὸ θυσιαστήριον **τῶν καρπωμάτων**... **[40:7]** *[δεν υπάρχει στους 70 αλλά υπάρχει στην Εβραϊκή Βίβλο και την Βουλγάτα]* **[40:8]** καὶ περιθήσεις τὴν σκηνὴν καὶ πάντα τὰ αὐτῆς **ἁγιάσεις κύκλῳ. [40:9-10]** καὶ χρίσεις τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ. καὶ ἁγιάσεις τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔσται τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τῶν ἁγίων. **[40:11]** *[δεν υπάρχει στους 70 αλλά υπάρχει στην Εβραϊκή Βίβλο και την Βουλγάτα, Η μτφρ. Λ+Χ το αποδίδει ως εξης: Και να χρίσης τον νιπτήρα και την βάσιν αυτού και ούτω να αγιάσης αυτόν]* **[40:12-17]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἐκπορευομένων αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου, νουμηνίᾳ ἐστάθη ἡ σκηνή· **[40:18]** καὶ ἔστησε Μωυσῆς τὴν σκηνήν, καὶ ἐπέθηκε τὰς κεφαλίδας καὶ διενέβαλε τοὺς μοχλοὺς καὶ ἔστησε τοὺς στύλους.

20 Και λαμβάνοντας το Μαρτύριο [το] έθεσε μέσα στην Κιβωτό, και έβαλε τους μοχλούς στην Κιβωτό, και έβαλε το ιλαστήριο[κάλλυμα] πάνω στην κιβωτό[άνωθεν], **21** και έφερε την Κιβωτό μέσα στη σκηνή, και τοποθέτησε[επέθηκε] το καλυπτήριο καταπέτασμα και απομόνωσε την κιβωτό του Μαρτυρίου· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **22** Και τοποθέτησε[έθεσε] την τράπεζα μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου κατά το βορεινό μέρος της σκηνής έξω από το καταπέτασμα, **23** και τακτοποίησε-[διέταξεν] πάνω σε αυτή τους άρτους τους προσδιορισμέ-νους[διατεταγμένους], μπροστά στον Κύριο· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

24 Και έθεσε τη λυχνία μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου απέναντι στην τράπεζα κατά το μέρος της σκηνής που βλέπει στη μεσημβρία[κέντρο], **25** και άναψε τους λύχνους μπροστά στον Κύριο· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **26** Και έθεσε το χρυσό θυσιαστήριο μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου απέναντι από το καταπέτασμα, **27** και θυμίασε πάνω σε αυτό [το] ευώδες θυμίαμα· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

28 Και τοποθέτησε[επέθηκε] τον τάπητα(Λ+Χ: παραπέτασμα) στη θύρα της σκηνής. **29** Και το θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος έθεσε [δίπλα-παρά] στην είσοδο[θύραν] της σκηνής, της σκηνής του Μαρτυρίου, και πρόσφερε πάνω σε αυτό το ολοκαύτωμα και την προσφορά των αλφίτων[χοντροκομμένο σιτάρι (Λ+Χ: δημητριακών)]· καθώς προσέταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **30** Και τοποθέτησε το νιπτήρα μεταξύ της σκηνής του Μαρτυρίου και του θυσιαστηρίου και έβαλε μέσα σ' αυτόν, νερό[ύδωρ], για να νίπτονται[πλένονται]· **31** και έπλεναν από αυτό ο Μωυσής και ο Ααρών και οι γιοι του τα χέρια τους και τα πόδια τους. **32** Όταν εισερχόνταν στη σκηνή του Μαρτυρίου και όταν προσέρχονταν[προσήρχοντο] στο θυσιαστήριο, νίπτονταν καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **33** Και έστησε την αυλή περιμετρικά της σκηνής και του θυσιαστηρίου και κρέμασε τον τάπητα[παραπέτασμα] της πύλης της αυλής. Και ολοκλήρωσε[συνετέλεσεν] ο Μωυσής το έργο.

34 Τότε περικάλυψε το σύννεφο[η νεφέλη] τη σκηνή του Μαρτυρίου και [η] δόξα Κυρίου πλήρωσε[ενέπλησε] τη σκηνή. **35** Και δεν μπόρεσε[ηδυνήθη] ο Μωυσής να εισέλθει στη σκηνή του Μαρτυρίου· διότι η νεφέλη* καθόταν πάνω σε αυτή, και δόξα Κυρίου γέμισε[ενέπλησε] τη σκηνή.

36 Και όταν το σύννεφο[η νεφέλη] ανέβαινε πάνω απ' τη σκηνή, οι γιοι Ισραήλ σηκώνονταν σε όλες τους τις οδοιπορίες· **37** αν όμως η νεφέλη* δεν ανέβαινε, τότε δεν σηκώνονταν μέχρι την ημέρα που ανέβαινε αυτή. **38** Διότι η νεφέλη* του Κυρίου ήταν πάνω στη σκηνή την ημέρα, και φωτιά[πυρ] ήταν επάνω σε αυτή τη νύχτα, μπροστά σε όλο τον οίκο Ισραήλ· σε όλες τις οδοιπορίες τους.

[40:20] Κφ. 25:16 **[40:21]** Κφ. 26:33, 35:12 **[40:22]** Κφ. 26:35 **[40:23]** six 4 **[40:24]** κφ.26:35 **[40:25]** six. 4, Κφ. 25:37 **[40:26]** six 5, Κφ. 30:6 **[40:27]** Κφ. 30:7 **[40:28]** six 5, Κφ. 26:36 **[40:29]** six 6, Κφ. 29:38 **[40:30]** six. 7, Κφ. 30:8 **[40:32]** Κφ. 30:19,10 **[40:33]** six. 8, Κφ. 27:9,16 **[40:34]** Κφ. 29:43, Λευ. 16:2, Αρ.9:15, 1Βα. 8:10,11, 2Χρ. 5:13, 7:2, Ησ. 6:4, Αγγ. 2:7,9, Απ. 15:8 **[40:35]** Λευ.16:2, 1Βα. 8:11, 1 Χρ. 5:14 **[40:36]** Αρ. 9:17. 10:11, Νεε. 9:19 **[40:37]** Αρ. 9:19-22 **[40:38]** Κφ. 13:21, Αρ. 9:15

vg **[40:19-20]** ...έξω από το καταπέτασμα, **[40:21]** αφού τακτοποίησε μπροστά τους άρτους της προθέσεως... (ordinatis coram propositionis panibus sicut) **[40:22-24]**(40:23) Βάζοντας τις λυχνίες σε σειρά, κατά τις εντολές του Κυρίου. (locatis per ordinem lucernis iuxta prae ceptum Domini) **[40:25-26]** ...θυσιαστήριο κάτω από τη στέγη της μαρτυρίας, απέναντι από το καταπέτασμα, **[40:24-29]**(40:28)Έστησε επίσης τη λεκάνη ανάμεσα στη Σκηνή της μαρτυρίας και στο θυσιαστήριο, γεμίζοντάς την με νερό.

ο' **[40:19-20]** καὶ λαβὼν τὰ μαρτύρια ἐνέβαλεν εἰς τὴν κιβωτὸν καὶ **ὑπέθηκεν τοὺς διωστῆρας** ὑπὸ τὴν κιβωτὸν **[40:21-29]** καὶ τὸ θυσιαστήριον **τῶν καρπωμάτων** ἔθηκεν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς. **[40:30]**(38:27) καὶ ἐποίησεν **τὸν λουτῆρα**... **[40:31-32]** *[Τα δυο χωρία δεν υπάρχουν στους 70 αλλά υπάρχουν στην Εβραϊκή Βίβλο και τη Βουλγάτα.]* **[40:33-35]** ...ὅτι ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτὴν ἡ νεφέλη καὶ δόξης Κυρίου ἐνεπλήσθη ἡ σκηνή. **[40:36]** ...**ἀνεζεύγνυσαν** οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ σὺν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν· **[40:37-38]** ...νεφέλη γὰρ ἦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς... ἐν πάσαις **ταῖς ἀναζυγαῖς** αὐτῶν.

Εισαγωγή
βλ. σελ. IX

ΛΕΥΙΤΙΚΟ

Συγγραφέας: Μωυσής
Έτος: περ. 1420 π.Χ.
Τόπος: Πεδιάδες Μωάβ

1 **[Α]** ΚΑΙ ΚΑΛΕΣΕ [ο] Κύριος τον Μωυσή και μίλησε προς αυτόν από την σκηνή του Μαρτυρίου, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: Εάν κάποιος από σας προσφέρει δώρο προς τον Κύριο, θα προσφέρετε το δώρο σας από τα κτήνη σας, από τα βόδια ή από τα πρόβατα.* **3** *Εάν το δώρο αυτού [είναι] ολοκαύτωμα από τα βόδια, αρσενικό άμωμο ας προσφέρει αυτό· δίπλα[παρά] στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου θα προσφέρει αυτό, για να είναι δεκτό μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο.* **4** *Και θα επιθέσει το χέρι του πάνω στο κεφάλι του ολοκαυτώματος και θα 'ναι δεκτό υπέρ αυτού, για να γίνει εξιλέωση περί αυτού.* **5** *Και θα σφάξουν το μοσχάρι μπροστά στον Κύριο· και οι γιοι του Ααρών, οι ιερείς, θα φέρουν το αίμα και θα ραντίσουν το αίμα ολόγυρα πάνω στο θυσιαστήριο το [ευρισκόμενο] δίπλα[παρά] στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου.*

[1:1] Εξ. 19:3, Εξ. 40:34-5, Αρ. 12:4,5 **[1:2]** Κφ. 22:18 **[1:3]** Εξ. 12:5, Κφ. 3:1, 22:20,21, Δευ. 15:21, Μαλ. 1:14, Εφ. 4:27, Εβ. 9:14, 1Πε. 1:19 **[1:4]** Εξ. 29:10, 15,19, Κφ. 3: 2,8,13, 4:15, 8:14,22, 16:21, Κφ. 22:21, 27, Ησ. 56:7, Ρω. 12:1, Ματ. 3:4, Κεφ. 4:20,26,31,35, 9:7,16:24, Αρ. 15:25, 2Χρ. 29:23,24, Ρω. 5:11 **[1:5]** Μιχ. 6:6, 2Χρ. 35:11, Εβ. 10:11, Κφ. 3:8, Εβ. 12:24, 1Πε. 1:2

vg **[1:1-5]** Και θα θυσιάσει το μοσχάρι ενώπιον του Κυρίου... **[1:6]** Και αφού αφαιρεθεί το δέρμα της θυσίας, θα κόψουν τα μέλη της σε κομμάτια.

ο' **[1:1]** Καὶ **ἀνεκάλεσεν** Μωυσῆν, καὶ ἐμίλησε Κύριος αὐτῷ ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου λέγων· **[1:2]** λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἐὰν προσαγάγῃ δῶρα τῷ Κυρίῳ, ἀπὸ τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων προσοίσετε τὰ δῶρα ὑμῶν. **[1:3]** ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ ἐκ τῶν βοῶν, ἄρσεν ἄμωμον προσάξει· πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου προσοίσει αὐτὸ δεκτὸν ἐναντίον Κυρίου. **[1:4]** καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν **τοῦ καρπώματος**, δεκτὸν αὐτῷ ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ. **[1:5]** καὶ σφάξουσι τὸν μόσχον ἔναντι Κυρίου, καὶ προσοίσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα, καὶ προσχεοῦσι τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ τὸ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. **[1:6]** καὶ **ἐκδείραντες τὸ ὁλοκαύτωμα** μελιοῦσιν αὐτὸ κατὰ μέλη, **[1:7]** καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν...

6 *Και θα γδάρουν το ολοκαύτωμα και θα διαμελίσουν αυτό σύμφωνα με τα μέλη αυτού.* **7** *Και οι γιοι του Ααρών του ιερέα θα βάλουν φωτιά[πυρ] πάνω στο θυσιαστήριο και θα στοιβάξουν ξύλα πάνω στη φωτιά*.*

8 *Και οι γιοι του Ααρών, οι ιερείς, θα επιθέσουν[επιστοιβάσει] τα μέλη, το κεφάλι και το λίπος[στέαρ], επάνω στα ξύλα που είναι πάνω στη φωτιά*, την [αναμένη] πάνω στο θυσιαστήριο·* **9** *τα δε εντόσθια[έντερα] αυτού και τα πόδια του θα πλύνουν με νερό[ύδωρ]· και θα κάψει ο ιερέας τα πάντα πάνω στο θυσιαστήριο· ολοκαύτωμα [είναι], θυσία γινομένη δια φωτιάς* σε οσμή ευωδίας προς τον Κύριο.*

10 *Εάν δε το δώρο αυτού για το ολοκαύτωμα [είναι] από τα ποίμνια[κοπάδια], από τα πρόβατα ή από τα κατσίκια[εκ των αιγών], αρσενικό άμωμο θα προσφέρει αυτό.*

11 *Και θα σφάξει αυτό στα πλάγια του θυσιαστηρίου προς βορρά μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο· και θα ραντίσουν οι γιοι του Ααρών, οι ιερείς, το αίμα αυτού πάνω στο θυσιαστήριο περιμετρικά·* **12** *και θα διαμελίσουν αυτό κατά τα μέλη αυτού και το κεφάλι του και το λίπος[στέαρ] του· και θα στοιβάξει αυτά ο ιερέας πάνω στα ξύλα τα [ευρισκόμενα] στη φωτιά[πυρός] που είναι πάνω στο θυσιαστήριο·* **13** *τα δε εντόσθια[έντερα] και τα πόδια θα πλύνουν με νερό[ύδωρ]· και θα τα φέρει όλα ο ιερέας και θα τα κάψει πάνω στο θυσιαστήριο· ολοκαύτωμα είναι, θυσία που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο.*

14 *Και εάν το δώρο αυτού προς τον Κύριο είναι ολοκαύτωμα από πτηνά, τότε θα προσφέρει το δώρο αυτού από τρυγόνες ή από νεαρά[νεοσσών] περιστέρια.*

15 *Και θα προσάγει αυτό ο ιερέας προς το θυσιαστήριο και θα αποκόψει με τα νύχια το κεφάλι του και θα κάψει αυτό πάνω στο θυσιαστήριο· και το αίμα του θα στραγγίσει προς το πλάϊ του θυσιαστηρίου·* **16** *και θα βγάλει έξω το πρόλοβο του μαζί με την κοπριά του και θα ρίξει αυτά στα πλάγια του θυσιαστηρίου προς την ανατολή, στον τόπο της στάχτης·* **17** *και θα αποσχίσει αυτό από τις φτερούγες του, πλην δεν θα [το] διαχωρίσει και θα κάψει αυτό ο ιερέας πάνω στο θυσιαστήριο, πάνω τα ξύλα που είναι πάνω στη φωτιά[πυρός]·* **18** *ολοκαύτωμα είναι, θυσία που γίνεται διά της φωτιάς[πυρός] σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο.*

2 **[Β]** *ΕΑΝ ΔΕ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ κάποιος δώρο προσφορά από άλφιτα[σιτηρά (Λ+Χ: δημητριακά)] προς τον Κύριο, σιμιγδάλι[αλεσμένο σιτάρι] θα είναι το δώρο του· και θα επιχύσει πάνω σε αυτό λάδι και θα επιθέσει πάνω σε αυτό λιβάνι.* **2** *Και θα φέρει αυτό προς τους γιους του Ααρών, τους ιερείς· και ο ιερέας θα δράξει από το σιμιγδάλι[χ. 1] αυτού και από το λάδι του όσο χωράει το χέρι του και όλο το λιβάνι αυτού· και θα κάψει ο ιερέας το μνημόσυνο[ενθύμημα] αυτού πάνω στο θυσιαστήριο· [είναι] θυσία γινομένη δια πυρός[με φωτια] σε οσμή ευωδίας προς τον Κύριο.* **3** *Το δε υπόλοιπο της προσφοράς από τα άλφιτα* [θα είναι] του Ααρών και των γιων του· [είναι] αγιότατο από τις θυσίες τις γινόμενες με φωτιά[διά πυρός] προς τον Κύριο.*

4 *Και όταν προσφέρεις δώρο προσφορά από άλφιτα[δημητριακά] ψημένα σε φούρνο[κλιβάνω], [θα είναι] άρτοι άζυμοι από σιμιγδάλι[αλεσμένο σιτάρι] ζυμωμένοι με λάδι και [επίσης] λάγανα[κουλούρα] άζυμα χρισμένα[αλειμμένα] με λάδι.* **5** *Εάν δε το δώρο σου [είναι] προσφορά από άλφιτα* [ψημένη] σε ταψί[κάψαν], άζυμο θα είναι από σιμιγδάλι* ζυμωμένο με λάδι.* **6** *Θα διαμερίσεις αυτή σε τμήματα και θα χύσεις πάνω της λάδι· είναι προσφορά από άλφιτα.* **7** *Και εάν το δώρο σου είναι προσφορά από άλφιτα[* ψημένα] στο βαθύτηγάνι[ταψί], θα γίνει από σιμιγδάλι με λάδι.*

8 *Και θα φέρεις προς τον Κύριο την προσφορά από άλφιτα[εξ αλφίτων], την οποία έκανες από αυτά· και όταν φερθεί* προς τον ιερέα, αυτός θα προσφέρει[προσκομίσει] αυτή στο θυσιαστήριο.* **9** *Και θα [δια]χωρίσει ο ιερέας από την προσφορά την από άλφιτα το μνημόσυνο[ενθύμημα] αυτής και θα κάψει αυτό πάνω στο θυσιαστήριο· [είναι] θυσία γινόμενη με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή ευωδίας προς τον Κύριο.* **10** *Το δε υπόλοιπο της προσφοράς από άλφιτα [θα 'ναι] του Ααρών και των γιων του· είναι αγιότατο απ' τις γινόμενες με φωτιά[διά πυρός] θυσίες στον Κύριο.*

11 *Ουδεμία προσφορά από άλφιτα*, την οποία προσφέρετε προς τον Κύριο, θα 'ναι ένζυμη· διότι ούτε προζύμι ούτε μέλι θα κάψετε σε ουδεμία θυσία γινόμενη διά πυρός προς τον Κύριο.* **12** *Περί δε του δώρου των απαρχών, θα προσφέρετε αυτές προς τον Κύριο· δεν θα καυθούν όμως πάνω στο θυσιαστήριο σε οσμή ευωδίας.* **13** *Και κάθε[παν] δώρο της προσφοράς σου από άλφιτα θ' αλατίζεις με αλάτι· και δεν θα αφήσεις να λείψει από την προσφορά σου από άλφιτα το αλάτι της διαθήκης του Θεού σου· πάνω σε κάθε δώρο σου θα προσφέρεις αλάτι.*

[1:7] Γεν. 22:9 **[1:9]** Γεν. 8:21, Ιεζ. 20:28,41, 2Κο. 2:15, Εφ. 5:2, Φιλιπ. 4:18 **[1:10]** six. 3 **[1:11]** six. 5 **[1:14]** Κφ. 5:7, Κφ. 12:8, Λου. 2:24 **[1:16]** Κφ. 6:10 **[1:17]** Γεν. 15:10, six. 9,13 **[2:1]** Κφ. 6:14, 9:17, Αρ. 15:4 **[2:2]** six. 9, Κφ. 5:12, 6:15, 24:7, Ησ. 66:3, Πρ. 10:4 **[2:3]** Κφ. 7:9, 10:12,13, Εξ. 29:37, Αρ. 18:9, Εξ. 29:2 **[2:9]** six. 2, Εξ. 29:18 **[2:10]** six. 3 **[2:11]** Κφ. 6:17, Ιδέ Ματ. 16:12, Μαρ. 8:15, Λου. 12:1, 1Κο. 5:8, Γαλ. 5:9 **[2:12]** Εξ. 22:29, κφ. 23:10,11 **[2:13]** Μαρ. 9:49, Κολ. 4:6, Αρ. 18:19, Ιεζ.43:24

VG **[1:7-11]** και θα θυσιάσει (immolabitque ad latus altaris)... **[1:12-14]** Αν όμως η προσφορά ολοκαυτώματος προς τον Κύριο είναι από πτηνά... **[1:15]** ...αφού στρίψει το κεφάλι προς τον λαιμό και ανοίξει το σημείο της πληγής... **[1:16-17]** και θα σπάσει τις φτερούγες του, αλλά δεν θα το κόψει ούτε θα το χωρίσει με μαχαίρι... **[2:1-3]** ...Άγιο των αγίων... **[2:4-5]** Αν η προσφορά σου είναι από τηγάνι, θα είναι λεπτό αλεύρι αναμεμειγμένο με λάδι και χωρίς προζύμι· **[2:6-8]** ...θα την παραδώσεις στα χέρια του ιερέα. **[2:9]** ...θα πάρει ένα από την θυσία της ανάμνησης και θα το κάψει πάνω στο βωμό... **[2:10-12]** Θα προσφέρεις μόνο τα πρωτογεννήματα αυτών και δώρα...

o' **[1:7-8]** καὶ ἐπιστοιβάσουσιν ...τὰ διχοτομήματα... **[1:9]** ...**κάρπωμά** ἐστιν θυσία... **[1:10]** ...ἄρσεν ἄμωμον προσάξει αὐτὸ καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **[1:11-13]** ...**κάρπωμά** ἐστιν θυσία... **[1:14]** Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν **πετεινῶν κάρπωμα** προσφέρῃς... **[1:15]** ...καὶ **ἀποκνίσει τὴν κεφαλήν**... **[1:16]** ...**σὺν τοῖς πτεροῖς**... **[1:17]** καὶ ἐκκλάσει αὐτὸ ἐκ τῶν πτερύγων καὶ οὐ διελεῖ... **κάρπωμά** ἐστι, θυσία, ὀσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ. **[2:1]** ἐὰν δὲ **ψυχὴ** προσφέρῃ δῶρον... **[2:2]** ...καὶ δραξάμενος ἀπ' αὐτῆς πλήρη τὴν δράκα... **[2:3]** ἅγιον τῶν ἁγίων... **[2:4-5]** ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ τηγάνου τὸ δῶρόν σου, σεμίδαλις πεφυραμένη ἐν ἐλαίῳ, ἄζυμά ἐστι. **[2:6]** καὶ **διαθρύψεις αὐτὰ κλάσματα**... **[2:7]** ...ἀπὸ **ἐσχάρας** τὸ δῶρόν... **[2:8-9]** ἀφελεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς θυσίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· **κάρπωμα**, ὀσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ. **[2:10]** ...Ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ· ἅγια τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου. **[2:11]** Πᾶσαν θυσίαν, ἣν ἂν προσφέρητε Κυρίῳ, οὐ ποιήσετε ζυμωτόν· πᾶσαν γὰρ ζύμην καὶ πᾶν μέλι οὐ προσοίσετε ἀπ' αὐτοῦ, **καρπῶσαι** Κυρίῳ. **[2:12-13]** καὶ πᾶν δῶρον θυσίας ὑμῶν ἁλὶ ἁλισθήσεται· οὐ διαπαύσατε ἅλας διαθήκης Κυρίου ἀπὸ θυσιασμάτων ὑμῶν, ἐπὶ παντὸς δώρου ὑμῶν προσοίσετε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν ἅλας.

14 *Και εάν προσφέρεις προσφορά από άλφιτα*[δημητριακά] *απ' τα πρωτογεννήματά σου προς τον Κύριο, για την από άλφιτα προσφορά των πρωτογεννημάτων σου, θα προσφέρεις στάχυα χλωρά ψημένα σε φωτιά*[πυρί]*, σίτο φρυγανισμένο από μεστά στάχυα.* **15** *Και θα χύσεις πάνω σε αυτή λάδι και θα θέσεις πάνω της λιβάνι· είναι προσφορά από άλφιτα*.* **16** *Και ο ιερέας θα κάψει το μνημόσυνο της απ' το φρυγανισμένο σιτάρι της και από το λάδι της, με όλο το λιβάνι αυτής· [είναι] θυσία γινομένη με φωτιά*[διά πυρός] *στον Κύριο.*

3 **[Γ]** *ΕΑΝ ΔΕ ΤΟ ΔΩΡΟ ΑΥΤΟΥ [είναι] θυσία ειρηνική, εάν προσφέρει αυτό από τα βόδια, είτε αρσενικό είτε θηλυκό, άμωμο θα προσφέρει αυτό μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο·* **2** *και θα επιθέσει το χέρι του πάνω*[επί] *στο κεφάλι του δώρου του, και θα σφάξουν αυτό δίπλα*[παρά] *στη θύρα*[είσοδο] *της σκηνής του Μαρτυρίου· και οι γιοι του Ααρών, οι ιερείς, θα ραντίσουν το αίμα πάνω στο θυσιαστήριο περιμετρικά.*

3 *Και θα προσφέρει από την ειρηνική προσφορά, θυσία που γίνεται με φωτιά*[διά πυρός] *προς τον Κύριο· το λίπος*[στέαρ] *που περικαλύπτει τα εντόσθια*[σπλάγχνα] *και όλο*[άπαν] *το στέαρ* το [ευρισκόμενο] πάνω στα εντόσθια*·* **4** *και τα δύο νεφρά και το λίπος*[στέαρ] *αυτό που 'ναι πάνω τους*[το] *προς τα πλευρά, και τον επάνω λοβό του συκωτιού*[ήπατος]*, θα τον αφαιρέσεις μαζί με τα νεφρά.*

5 *Και οι γιοι του Ααρών θα κάψουν αυτά πάνω στο θυσιαστήριο επί*[πάνω] *του ολοκαυτώματος του*[καιομένου] *πάνω στα ξύλα τα [ευρισκόμενα] πάνω στη φωτιά*[πυρός]*· είναι θυσία που γίνεται με φωτιά*[διά πυρός] *σε οσμή*[μυρωδιά] *ευωδίας προς τον Κύριο.* **6** *Εάν δε το δώρο αυτού, το [προσφερόμενο] σε*[για] *θυσία ειρηνική προς τον Κύριο, [είναι] από το ποίμνιο*[κοπάδι]*, αρσενικό ή θηλυκό, άμωμο θα προσφέρει αυτό.*

7 *Εάν αρνί προσφέρει για δώρο του, θα προσφέρει αυτό μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο·* **8** *και θα επιθέσει το χέρι του πάνω στο κεφάλι του δώρου του, και θα σφάξει αυτό μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου· και οι γιοι του Ααρών θα ραντίσουν το αίμα αυτού πάνω*[επί] *στο θυσιαστήριο κυκλικά.* **9** *Και θα προσφέρει από την προσφορά την ειρηνική, θυσία που γίνεται με φωτιά*[πυρός] *στον Κύριο· το λίπος*[στέαρ] *του, την ουρά ολόκληρη, την οποία θα αφαιρέσει από τη ράχη και το στέαρ*[λίπος] *το*[οποίο] *περικαλύπτει τα εντόσθια*[έντερα] *και όλο το λίπος*[στέαρ] *που είναι πάνω στα εντόσθια·* **10** *και τα δύο νεφρά και το επάνω σε αυτά λίπος*[στέαρ] *το προς τα πλευρά, και τον επάνω λοβό του συκωτιού*[ήπατος]*, αυτόν θα αφαιρέσει μαζί με τα νεφρά.* **11** *Και θα κάψει αυτά ο ιερέας πάνω στο θυσιαστήριο· [είναι] τροφή της θυσίας που γίνεται με φωτιά*[πυρός] *στον Κύριο.*

12 *Εάν δε το δώρο αυτού είναι από κατσίκες*[αιγών]*, τότε θα προσφέρει αυτό μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο·* **13** *και θα επιθέσει το χέρι του πάνω στο κεφάλι του, και θα σφάξει αυτό μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου· και οι γιοι του Ααρών θα ραντίσουν το αίμα αυτού πάνω στο θυσιαστήριο κυκλικά.*

14 *Και θα προσφέρει από*[εξ] *αυτό το δώρο του, θυσία που γίνεται με φωτιά*[διά πυρός] *στον Κύριο· το λίπος*[στέαρ] *το οποίο περικαλύπτει τα εντόσθια* και όλο*[παν] *το στέαρ* το επάνω*[επί] *στα εντόσθια·* **15** *και τα δύο νεφρά και το λίπος*[στέαρ] *το επάνω σε αυτά το προς τα πλευρά, και τον επάνω λοβό του συκωτιού*[ήπατος]*, τον οποίο θα αφαιρέσει μαζί με τα νεφρά.*

16 *Και θα κάψει αυτά ο ιερέας πάνω στο θυσιαστήριο· είναι τροφή της θυσίας που γίνεται με φωτιά*[διά πυρός] *σε οσμή*[μυρωδιά] *ευωδίας· όλο*[παν] *το λίπος*[στέαρ] *είναι του Κυρίου.* **17** *Νόμιμο*[νομοθέτημα] *αιώνιο θα είναι στις γενιές σας, σε όλους*[τους τόπους] *της κατοικίας σας· δεν θα τρώτε ούτε λίπος*[στέαρ] *ούτε αίμα.*

4 **[Δ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: Εάν κάποια ψυχή*[(άνθρωπος)] *αμαρτήσει από άγνοια και από όσα είναι προσταγμένα απ' τον Κύριο να μην*[δια]*πράττονται πράξει κάτι από αυτά·* **3** *εάν [μεν] ο αρχιερέας ο χρισμένος αμαρτήσει ώστε να ενοχοποιήσει τον λαό, τότε θα φέρει, για την αμαρτία του την οποία αμάρτησε, μοσχάρι βοδιού άμωμο προς τον Κύριο για προσφορά περί αμαρτίας.* **4** *Και θα φέρει το μοσχάρι στην είσοδο*[θύραν] *της σκηνής του Μαρτυρίου μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο· και θα επιθέσει το χέρι του πάνω στο κεφάλι του μοσχαριού και θα σφάξουν το μοσχάρι μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο.*

5 *Και θα λάβει ο ιερέας ο χρισμένος απ' το αίμα του μόσχου και [θα] φέρει αυτό στη σκηνή του Μαρτυρίου·* **6** *και θα εμβάψει ο ιερέας το δάχτυλο του στο αίμα και θα ραντίσει από το αίμα εφτά φορές μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, μπροστά στο καταπέτασμα του αγιαστηρίου.* **7** *Και θα βάλει ο ιερέας από το αίμα πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου του ευώδους θυμιάματος, το οποίο [είναι] μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο στην σκηνή του Μαρτυρίου· και θα χύσει όλο το αίμα του μοσχαριού στη βάση*

[2:14] Κφ. 23: 10,14, 2Βα. 4:42 **[2:15]** six. 1 **[2:16]** six. 2 **[3:1]** Κφ. 7:11, 29, 22:21, Κφ. 1:3 **[3:2]** Εξ. 29:10, Κφ. 1:4,5 **[3:3]** Εξ. 29:13, 22, Κφ. 4:8,9 **[3:5]** Εξ. 29:13, Κφ. 6:12 **[3:6]** six 1 **[3:11]** Ιδέ Κφ. 21:6,8, 17-22, 22:25, Ιεζ. 44:7, Μαλ. 1:7,12 **[3:12]** six. 1,7 **[3:16]** Κφ. 7:23,25, 1Σα. 2:15, 2Χρ. 7:7 **[3:17]** Κφ. 6:18, 7:36, 17:7, 23:14, συγκ. six.16 μετά Δευ. 32:14, Νεε. 8:10, Γεν.9:4, Κφ. 7:23, 26, 17:10, 14, Δευ. 12:16, 1Σα. 14:33, Ιεζ. 44:7,15 **[4:2]** Κφ. 5:15,17, Αρ. 15:22, 1Σα. 14:27, Ψλ. 19:12 **[4:3]** Κφ. 8:12, Κφ. 9:2 **[4:4]** Κφ. 1:3,4 **[4:5]** Κφ. 16:14, Αρ. 19:4 **[4:7]** Κφ. 8:15, 9:9, 16:18, Κφ. 5:9

vg **[2:14]** Αν όμως προσφέρεις στον Κύριο δώρο απ' τους πρώτους καρπούς σου, από στάχυα ακόμη χλωρά, θα τα καβουρδίσεις στη φωτιά και θα τα συντρίψεις σαν όλυρα, και έτσι θα προσφέρεις τα πρωτογεννήματα στον Κύριο **[2:15]** ...διότι αυτή είναι η προσφορά προς τον Κύριο. **[2:16]** και από αυτήν ο ιερέας θα κάψει ως ανάμνηση του δώρου μέρος της θρυμματισμένης όλυρας και του λαδιού, καθώς και όλο το λιβάνι. **[3:1-6]** Αν όμως η προσφορά του... **[3:7-9]** Και θα προσφέρουν από τη θυσία ειρηνικών ως θυσία στον Κύριο το λίπος και ολόκληρη την ουρά, **[3:10-14]** Και θα πάρουν από αυτήν ως τροφή της φωτιάς του Κυρίου το λίπος που καλύπτει την κοιλιά και εκείνο που καλύπτει όλα τα ζωτικά όργανα· **[3:15-16]** ... **[4:1-3]** αν αμαρτήσει ο **ιερέας** που είναι χρισμένος, κάνοντας έτσι τον λαό ένοχο... μοσχάρι χωρίς ελάττωμα· **[4:4-6]** Και αφού βυθίσει...

o' **[2:14]** ...**νέα πεφρυγμένα χίδρα ἐρικτὰ** τῷ Κυρίῳ... **[2:15]** ...θυσία ἐστίν **[2:16]** ...**κάρπωμά** ἐστιν Κυρίῳ **[3:1]** ἐὰν δὲ **θυσία σωτηρίου**... **[3:2]** ...τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων κύκλῳ **[3:3]** καὶ προσάξουσιν ἀπὸ **τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου κάρπωμα** Κυρίῳ... **[3:4-5]** ...**κάρπωμα** ὀσμὴ εὐωδίας Κυρίῳ **[3:6-9]** ...θυσίας τοῦ σωτηρίου κάρπωμα τῷ Θεῷ τὸ στέαρ καὶ τὴν ὀσφὺν ἄμωμον σὺν ταῖς ψόαις περιελεῖ αὐτό καὶ τὸ στέαρ τῆς κοιλίας **[3:10-11]** ...κάρπωμα Κυρίῳ **[3:12-14]** καὶ ἀνοίσει ἐπ' αὐτοῦ κάρπωμα κυρίῳ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν... **[3:15-17]** ... **[4:1-3]** ἐὰν μὲν ὁ **ἀρχιερεὺς** ὁ κεχρισμένος ἁμάρτῃ τοῦ τὸν λαὸν ἁμαρτεῖν **[4:4-5]** καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς **ὁ χριστὸς ὁ τετελειωμένος** τὰς χεῖρας

του θυσιαστηρίου του ολοκαυτώματος, το οποίο είναι στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου.

8 *Και όλο[άπαν] το λίπος[στέαρ] του μοσχαριού της προσφοράς περί αμαρτίας θα αφαιρέσεις από αυτό· το στέαρ* που περικαλύπτει τα εντόσθια, και άπαν* το λίπος[στέαρ] που είναι πάνω στα εντόσθια* **9** και τα δύο νεφρά και το λίπος[στέαρ] το επάνω σε αυτά το [ευρισκόμενο] προς τα πλευρά, και τον επάνω λοβό του συκωτιού[ήπατος], αυτόν θα αφαιρέσεις μαζί με τα νεφρά, **10** κατά τον τρόπο που αφαιρείται από το μοσχάρι της θυσίας της ειρηνικής· και θα κάψει αυτά ο ιερέας πάνω στο θυσιαστήριο του ολοκαυτώματος· **11** και το δέρμα του μοσχαριού και όλο[παν] το κρέας του μαζί με το κεφάλι του και μαζί με τα πόδια του και τα εντόσθια του και την κοπριά του· **12** και θα φέρει όλο το μοσχάρι έξω από το στρατόπεδο σε τόπο καθαρό, όπου χύνεται η στάχτη, και θα κάψει αυτό πάνω σε ξύλα με φωτιά[διά πυρός]· όπου χύνεται η στάχτη, [εκεί] θα καεί.*

13 *Εάν δε όλη[πάσα] η συναγωγή του Ισραήλ αμαρτήσει από άγνοια και το πράγμα κρυφτεί από τα μάτια[οφθαλμών] της συναγωγής και από τα όσα είναι προσταγμένα από τον Κύριο να μη πράττονται, [δια]πράξουν και είναι ένοχοι· **14** όταν [ανα]γνωριστεί η αμαρτία την οποία αμάρτησαν, σύμφωνα με αυτό, τότε θα προσφέρει η συναγωγή μοσχάρι από βόδια για την αμαρτία και θα φέρει αυτό μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου.*

15 *Και οι πρεσβύτεροι της συναγωγής θα επιθέσουν τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του μοσχαριού μπροστά [ενώπιον] στον Κύριο· και θα σφάξουν το μοσχάρι ενώπιον* του Κυρίου[μπροστά στον Κύριο].*

16 *Και ο ιερέας ο χρισμένος θα φέρει από το αίμα του μοσχαριού στη σκηνή του Μαρτυρίου· **17** και θα βουτήξει[εμβάψει] ο ιερέας το δάκτυλο αυτού μέσα στο αίμα και θα ραντίσει εφτά φορές[επτάκις] ενώπιον[μπροστά] του του Κυρίου μπροστά από το καταπέτασμα· **18** και θα βάλει από το αίμα πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου, που είναι μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο, το οποίο [είναι] μέσα[εν] στη σκηνή του Μαρτυρίου· και θα χύσει όλο[παν] το αίμα στη βάση του θυσιαστηρίου του ολοκαυτώματος, Και το οποίο [είναι] στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου. **19** Και όλο[παν] το λίπος[στέαρ] του θα αφαιρέσει απ' αυτό και [θα το] καύσει πάνω στο θυσιαστήριο. **20** Και θα κάνει στο μοσχάρι με τον ίδιο τρόπο που έκανε στο μοσχάρι της προσφοράς περί αμαρτίας· έτσι[ούτω] θα κάνει σε αυτό· και θα κάνει εξιλέωση υπέρ αυτών ο ιερέας και θα συγχωρηθεί σε αυτούς. **21** Και θα βγάλει το μοσχάρι έξω από το στρατόπεδο και θα κάψει αυτό, καθώς έκαψε το πρώτο[προηγούμενο] μοσχάρι· είναι προσφορά περί αμαρτίας υπέρ της συναγωγής.*

22 *Όταν δε κάποιος άρχοντας αμαρτήσει και πράξει από άγνοια κάτι από τα όσα είναι προσταγμένα από [τον] Κύριο τον Θεό αυτού να μη πράττονται, και είναι ένοχος· **23** ή εάν η αμαρτία του, την οποία αμάρτησε, γνωστοποιηθεί σε αυτόν, τότε θα φέρει την προσφορά αυτού, τράγο από κατσίκια[αιγών], αρσενικό άμωμο, **24** και θα επιθέσει το χέρι του πάνω στο κεφάλι του τράγου, και θα σφάξει αυτόν στον τόπο όπου σφάζουν το ολοκαύτωμα μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο· είναι προσφορά περί αμαρτίας.*

25 *Και θα λάβει ο ιερέας από το αίμα της προσφοράς της περί αμαρτίας με το δακτυλό του, και [θα] βάλει πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου του ολοκαυτώματος και θα χύσει το αίμα του στη βάση του θυσιαστηρίου του ολοκαυτώματος.*

26 *Και όλο[άπαν] το λίπος[στέαρ] αυτού θα κάψει πάνω στο θυσιαστήριο, όπως το στέαρ* της θυσίας της ειρηνικής προσφοράς· και θα κάνει εξιλέωση ο ιερέας υπέρ του περί της αμαρτίας του, και θα συγχωρηθεί σε αυτόν.*

27 *Εάν δε κάποια ψυχή απ' τον λαό της γης αμαρτήσει από άγνοια, [δια]πράττοντας κάτι από των όσων είναι προσταγμένα από τον Κύριο να μην [δια]πράττονται, και είναι ένοχος, **28** ή εάν γνωστοποιηθεί σε αυτόν η αμαρτία του την οποία αμάρτησε· τότε θα φέρει την προσφορά του, τράγο από κατσίκια[αιγών], θηλυκό άμωμο, για την αμαρτία αυτού την οποίαν αμάρτησε· **29** και θα επιθέσει το χέρι του πάνω στο κεφάλι της προσφοράς περί αμαρτίας, και θα σφάξει την προσφορά περί αμαρτίας στον τόπο του ολοκαυτώματος.*

30 *Και θα λάβει ο ιερέας με το δάκτυλό του από το αίμα αυτού, και θα βάλει πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου του ολοκαυτώματος και όλο[παν] το αίμα αυτού θα χύσει στη βάση του θυσιαστηρίου· **31** και όλο[παν] το λίπος[στέαρ] αυτού θα αφαιρέσει, καθώς αφαιρείται το στέαρ* από την θυσία της ειρηνικής προσφοράς· και θα κάψει αυτό ο ιερέας πάνω στο θυσιαστήριο σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο· και θα κάνει εξιλέωση υπέρ αυτού ο ιερέας, και θα συγχωρηθεί σε αυτόν. **32** Εάν δε φέρει πρόβατο για [και] από προσφορά αυτού περί αμαρτίας, θα φέρει αυτό θηλυκό άμωμο· **33** και θα*

[4:10] Κφ. 3:3,4,5 **[4:11]** Εξ. 29:14, Αρ. 19:5 **[4:12]** Κφ. 6:11, Εβ. 13:11 **[4:13]** Αρ. 15:24, I.N. 7:11, Κφ. 5:2-4,11 **[4:15]** Κφ. 1:4 **[4:16]** six. 5, Εβ. 9:12-14 **[4:20]** six. 3, Αρ. 15:25, Δαν. 9:24, Ρω. 5:11, Εβ. 2:17, 10:10,11,12, 1Ιωα. 1:7, 2:2 **[4:22]** six. 2,13 **[4:23]** six. 14 **[4:24]** six. 4 **[4:25]** six. 30 **[4:26]** Κφ. 3:5, six. 20, Αρ. 15:28 **[4:27]** six. 2, Αρ. 15:27 **[4:28]** six. 23, six 4,24 **[4:31]** Κφ. 3:14, Κφ. 3:3, Εξ. 29:18, Κφ. 1:9, six. 26

vg **[4:7-13]** Αν όμως ολόκληρο το πλήθος του Ισραήλ αγνοήσει και από απειρία κάνει κάτι αντίθετο προς την εντολή του Κυρίου, **[4:14-15]** Και οι γεροντότεροι του λαού θα βάλουν τα χέρια τους επάνω στο κεφάλι του ενώπιον του Κυρίου· και αφού θυσιαστεί το μοσχάρι ενώπιον του Κυρίου, **[4:16-20]** ...και όταν ο ιερέας προσευχηθεί για αυτούς, ο Κύριος θα γίνει ευμενής προς αυτούς. **[4:21-22]** Αν αμαρτήσει άρχοντας (princeps) και κάνει από άγνοια ένα από τα πολλά πράγματα που απαγορεύονται... **[4:23-31]** ...τον Κύριο· και θα προσευχηθεί γι' αυτόν, και θα του συγχωρηθεί.

o' **[4:8-9]** ...**περιελεῖ** αὐτό **[4:10]** ὃν τρόπον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦ μόσχου τοῦ τῆς **θυσίας τοῦ σωτηρίου** καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς **καρπώσεως [4:11-12]** ...**ἔξω τῆς παρεμβολῆς**... ἐκχεοῦσιν τὴν **σποδιάν**... **[4:13]** ...καὶ **λάθῃ ῥῆμα**... **[4:14-16]** ...ὁ ἱερεὺς **ὁ χριστὸς**... **[4:17]** ...καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου καὶ ῥανεῖ ἑπτάκις ἔναντι Κυρίου, κατενώπιον τοῦ καταπετάσματος τοῦ ἁγίου· **[4:18]** ...θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων τῆς συνθέσεως ὅ ἐστιν ἐνώπιον Κυρίου ὅ ἐστιν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ πᾶν αἷμα ἐκχεεῖ πρὸς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν καρπώσεων τῶν πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου **[4:19-22]** καὶ ἁμάρτῃ καὶ πλημμελήσῃ **[4:23]** ...**χίμαρον ἐξ αἰγῶν** ἄρσεν ἄμωμον **[4:24-26]** ...**θυσίας σωτηρίου**... **[4:27]** ...**ἀκουσίως**... ἢ οὐ ποιηθήσεται καὶ πλημμελήσῃ **[4:28]** ...**οἴσει χίμαιραν** ἐξ αἰγῶν... **[4:29]** ...καὶ σφάξουσιν τὴν χίμαιραν τὴν τῆς ἁμαρτίας... **[4:30-31]** καὶ πᾶν τὸ στέαρ **περιελεῖ, ὃν τρόπον περιαιρεῖται** στέαρ ἀπὸ θυσίας σωτηρίου, καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον εἰς ὀσμὴν εὐωδίας Κυρίῳ· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεύς, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ.

επιθέσει το χέρι του πάνω στο κεφάλι της προσφοράς περί αμαρτίας, και θα σφάξει αυτό για προσφορά περί αμαρτίας, στον τόπο όπου σφάζουν το ολοκαύτωμα.

34 *Και θα λάβει ο ιερέας από το αίμα της προσφοράς περί αμαρτίας με το δάκτυλο του και [θα] βάλει πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου του ολοκαυτώματος και όλο*[άπαν] *το αίμα του θα χύσει στη βάση του θυσιαστηρίου·* **35** *και θα αφαιρέσει όλο* το λίπος*[στέαρ] *του, καθώς αφαιρείται το στέαρ* του προβάτου από τη θυσία της ειρηνικής προσφοράς· και θα κάψει αυτά ο ιερέας πάνω στο θυσιαστήριο σύμφωνα με*[κατά] *τις προσφορές τις γινόμενες με φωτιά*[διά πυρός] *στον Κύριο· και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση περί της αμαρτίας του την οποία αμάρτησε, και θα συγχωρηθεί σε αυτόν.*

5 **[Ε]** *ΕΑΝ ΔΕ ΚΑΠΟΙΟΣ ΑΜΑΡΤΗΣΕΙ και ακούσει φωνή ορκισμού και είναι μάρτυρας, είτε είδε είτε ξέρει εάν δεν φανερώσει αυτό, τότε θα βαστάξει την ανομία του.*

2 *Ή εάν κάποιος αγγίξει κάποιο πράγμα ακάθαρτο, είτε ψόφιο*[θνησιμαίο] *ακάθαρτο θηρίο*[άγριο ζώο] *είτε ψόφιο ακάθαρτο κτήνος*[κατοικίδιο]*, είτε ψοφίμι*[θνησιμαίον] *ακαθάρτων ερπετών, και του διέφυγε*[έλαθεν]*, εν τούτοις*[όμως] *θα είναι ακάθαρτος και ένοχος.* **3** *Ή εάν αγγίξει ακαθαρσία ανθρώπου, από οπουδήποτε [προέρχεται] η ακαθαρσία του, δια της οποίας μιαίνεται κάποιος, και του διέφυγε*[έλαθεν]*· όταν αυτός γνωρίσει*[αντιληφθεί] *αυτό, τότε θα είναι ένοχος.*

4 *Ή εάν κάποιος ορκισθεί*[ομόση]*, προφέροντας ασυλλόγιστα*[αστοχάστως] *με τα χείλια [του] να κακοποιήσει, ή να αγαθοποιήσει σε οτιδήποτε ήθελε προφέρει αστόχαστα* ο άνθρωπος με όρκο και του διέφυγε*[έλαθεν αυτόν]*· όταν γνωρίσει [αυτό], τότε θα είναι ένοχος σε ένα από αυτά.*

5 *Όταν λοιπόν είναι κάποιος ένοχος σ' ένα από αυτά, θα εξομολογηθεί σε τι αμάρτησε·* **6** *και θα φέρει προς τον Κύριο προσφορά για*[περί] *την παράβασή του, για την αμαρτία του την οποία αμάρτησε, θηλυκό αρνί από πρόβατα ή τράγο από γίδια*[αιγών]*, σε προσφορά περί αμαρτίας· και θα κάνει εξιλέωση ο ιερέας υπέρ αυτού περί της αμαρτίας του.* **7** *Και εάν δεν ευπορεί*[είναι ευκατάστατος] *να φέρει πρόβατο ή γίδα*[αίγα (Ο')]*, θα φέρει προς τον Κύριο, για την αμαρτία του την οποία αμάρτησε, δύο τρυγόνια ή δύο νεοσσούς*[νεαρά] *περιστεριών· ένα για προσφορά περί αμαρτίας και ένα για ολοκαύτωμα.*

8 *Και θα φέρει αυτά προς τον ιερέα, ο οποίος θα προσφέρει πρώτα εκείνη την προσφορά περί αμαρτίας· και θα κόψει με τα νύχια [του] το κεφάλι της από τον αυχένα της, πλην δεν θα διαχωρίσει αυτή.* **9** *Και από το αίμα της προσφοράς περί αμαρτίας θα ραντίσει τον τείχο του θυσιαστηρίου· όσο δε εναπολείφθηκε από το αίμα θα στραγγίξει έξω στη βάση του θυσιαστηρίου· είναι προσφορά περί αμαρτίας.* **10** *Την δε δεύτερη [προσφορά] θα κάνει ολοκαύτωμα κατά το διατεταγμένο· και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση υπέρ αυτού, περί της αμαρτίας του την οποία αμάρτησε, και θα συγχωρηθεί σε αυτόν.*

11 *Αλλ' εάν δεν ευπορεί*[είναι ευκατάστατος] *να φέρει δύο τρυγόνες ή δύο νεοσσούς*[νεαρά] *περιστεριών, τότε θα φέρει αυτός που αμάρτησε για προσφορά αυτού το δέκατο ενός εφά σιμιγδάλι σε προσφορά περί αμαρτίας· δεν θα βάλει πάνω σ' αυτή λάδι ούτε θα βάλει πάνω σ' αυτή λιβάνι· διότι είναι προσφορά περί αμαρτίας.* **12** *Και θα φέρει αυτή προς τον ιερέα· και ο ιερέας θα δράξει από αυτή όσο χωρά το χέρι του, το ενθύμημα*[μνημόσυνον] *αυτής, και θα κάψει αυτή πάνω στο θυσιαστήριο, σύμφωνα*[κατά] *με τις προσφορές τις γινόμενες διά πυρός εις τον Κύριο· είναι προσφορά περί αμαρτίας.* **13** *Και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση υπέρ αυτού περί της αμαρτίας του την οποία αμάρτησε στο καθένα από αυτά, και θα συγχωρηθεί σε αυτόν· [το] δε [υπόλοιπο] θα είναι του ιερέα, όπως η προσφορά από άλφιτα*[δημητριακά]*.*

14 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας:
15 *Εάν κάποιος πράξει παρανομία και αμαρτήσει από άγνοια στα άγια του Κυρίου, τότε θα φέρει προς τον Κύριο για την ανομία του κριάρι άμωμο από το ποίμνιο*[κοπάδι]*, κατά την εκτίμησή σου σε σίκλους*[βώλους ή κρίκους] *ασημιού*[αργυρίου]*, κατά τον σίκλο* του αγιαστηρίου, για προσφορά περί ανομίας·* **16** *και θ' αποδώσει ό,τι αμάρτησε στα άγια και θα προσθέσει πάνω σε αυτό το 1/5 αυτού και δώσει αυτό στον ιερέα· και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση υπέρ αυτού διά*[μέσω] *του κριαριού της προσφοράς περί ανομίας, και θα συγχωρηθεί σε αυτόν.* **17** *Και εάν κάποιος αμαρτήσει και πράξει κάτι από όσα είναι προσταγμένο από τον Κύριο να μη πράττονται, και δεν εγνώριζε [αυτό], εντούτοις*[όμως] *θα είναι ένοχος και θα βαστάξει την ανομία του·* **18** *και θα φέρει κριάρι άμωμο απ' το ποίμνιο κατά την εκτίμησή σου, σε προσφορά*

[4:32] six. 28 **[4:35]** Κφ. 3:5, six. 26,31 **[5:1]** 1Βα. 8:31, Ματ. 26:63, six. 17, Κφ. 7:18, 17:16, 19:8, 20:17, Αρ. 9:13 **[5:2]** Κφ. 11:24, 28,31,39, Αρ. 19:11, 13,16, six. 17 **[5:3]** Κφ. 12,13, 15 **[5:4]** Ιδέ 1Σα. 25:22, Πρ. 23:12, Ιδέ Μαρ. 6:23 **[5:5]** Κφ. 16:21, 26: 40, Αρ. 5: 7, Εσδ. 10: 11,12 **[5:7]** Κφ. 12:8,14:21, Κφ. 1:14 **[5:8]** Κφ. 1:15 **[5:9]** Κφ. 4:7, 18,30,34 **[5:10]** Κφ. 1:14, Κφ. 4:26 **[5:11]** Αρ. 5:15 **[5:12]** Κφ. 2:2, Κφ. 4:35 **[5:13]** Κφ. 4:26, Κφ. 2:3 **[5:15]** Κφ. 22:14, Εσδ. 10:19, Εξ. 30:15, Κφ. 27:25 **[5:16]** Κφ. 6:5, 22:14, 27:13,15, 27,31, Αρ. 5:7, Κφ. 4:26 **[5:17]** Κφ. 4:2, six.15, Κφ. 4:2,13, 22,27, Ψλ. 19:12, Λου. 12:48, six. 1,2 **[5:18]** six. 15, six. 16

VG **[4:34-35]** ...και θα προσευχηθεί γι' αυτόν και για την αμαρτία του, και θα του συγχωρηθεί. **[5:1-3]** ...με την οποία συνηθίζει να μολύνεται, και αφού το λησμονήσει το αναγνωρίσει αργότερα, θα υπόκειται σε ενοχή. **[5:4]** Ψυχή που θα ορκιστεί και θα εκφέρει με τα χείλη της ότι θα κάνει κάτι είτε κακό είτε καλό... **[5:5]** ας μετανοήσει για την αμαρτία **[5:6]** και ας προσφέρει από τα κοπάδια μία αμνάδα ή μία κατσίκα... **[5:7-8]** ...θα στρίψει το κεφάλι του προς τις φτερούγες, έτσι ώστε να μένει ενωμένο με τον λαιμό και να μην αποκοπεί εντελώς. **[5:9-13]** ...το υπόλοιπο μέρος όμως θα το έχει ο ίδιος ως δώρο. **[5:14-17]** ...και ως ένοχη αμαρτίας κατανοήσει την ανομία...

Ο' **[4:33-34]** ...τοῦ θυσιαστηρίου **τῆς ὁλοκαυτώσέως [4:35]** ...**περιελεῖ**... ἐκ **τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου** καὶ ἐπιθήσει αὐτὸ... τὸ ὁλοκαύτωμα κυρίου **[5:1]** ἐὰν δὲ **ψυχὴ**... ἐὰν μὴ **ἀπαγγείλῃ** λήμψεται τὴν ἁμαρτίαν (Λ+Χ: Οιοσδήποτε αμαρτήσει δι' αποκρύψεως της αληθείας επί πράγματος το οποίον είτε είδε είτε γνωρίζει, όταν ως μάρτυς ακούσει την φωνή του ορκισμού, οφείλει να δώσει λόγον δια το ανόμημά του) **[5:2]** ἢ **ψυχή ἥτις ἐὰν ἅψηται** ... ἢ τῶν **βδελυγμάτων τῶν ἀκαθάρτων**... **[5:3]** ...τοῦτο **δὲ γνῷ καὶ πλημμελήσῃ [5:4]** ἢ **ψυχή** ἡ ἂν ὀμόσῃ **διαστέλλουσα** τοῖς χείλεσιν... **[5:5]** καὶ **ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν περὶ ὧν ἡμάρτηκεν κατ' αὐτῆς [5:6]** ...ἢ **χίμαιραν ἐξ αἰγῶν**... **[5:7-8]** ...καὶ **ἀποκνίσει** ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν... **[5:9-10]** ...καὶ **ἀφεθήσεται** αὐτῷ **[5:11-12]** ...καὶ **δραξάμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ' αὐτῆς πλήρη τὴν δράκα**, τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον **τῶν ὁλοκαυτωμάτων** Κυρίῳ· ἁμαρτία ἐστί. **[5:13]** ...ὡς ἡ θυσία **τῆς σεμιδάλεως [5:14-15] ψυχὴ ἐὰν λάθῃ αὐτὸν λήθῃ** καὶ ἁμάρτῃ ἀκουσίως... **[5:16]** καὶ ὃ ἥμαρτεν ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀποτίσει αὐτό. καὶ τὸ ἐπίπεμπτον προσθήσει ἐπ' αὐτὸ... **ἐν τῷ κριῷ τῆς πλημμελείας καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ [5:17] καὶ ἡ ψυχή** ἣ ἁρτῃ καὶ ποιήσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου ὧν οὐ δεῖ ποιεῖν...

περί ανομίας, προς τον ιερέα· και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση υπέρ αυτού περί της αγνοίας του, στην οποία παρασύρθηκε[ελανθάσθη] *και δεν γνώριζε [τούτο], και θα συγχωρεθεί σε αυτόν.* **19** *Είναι προσφορά περί ανομίας· αυτός ανομία έπραξε κατά του Κυρίου.*

6 **[ΣΤ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Εάν κάποιος αμαρτήσει και πράξει παρανομία κατά του Κυρίου και ψευστεί προς τον πλησίον του για παρακαταθήκη ή για κάποιο πράγμα εμπιστευμένο στα χέρια του, ή λόγω αρπαγής, ή απάτησε τον πλησίον του,* **3** *ή βρήκε πράγμα χαμένο και ψεύδεται γι' αυτό, ή ορκισθεί*[ομόση] *ψεύτικα για κάποιο από όλα όσα πράττει ο άνθρωπος, ώστε να αμαρτήσει μέσω αυτών·* **4** *όταν αμαρτήσει και είναι ένοχος, θα αποδώσει το άρπαγμα το οποίο άρπαξε, ή το πράγμα το οποίο έλαβε δι' απάτης, ή την παρακαταθήκη που εμπιστεύθηκαν σε αυτόν ή το χαμένο πράγμα το οποίο βρήκε,* **5** *ή κάθε τι για [εκείνο] περί του οποίου ορκίσθηκε*[ώμοσε] *ψέμματα· θα αποδώσει το κεφάλαιο*[ποσό] *αυτού*[πλήρες]*, και θα προσθέσει το πέμπτο επάνω σε αυτό· σε όποιον ανήκει, σε αυτόν θα αποδώσει αυτό την ημέρα κατά την οποία θα αποδειχτεί ένοχος.*

6 *Και θα φέρει προς τον Κύριο την προσφορά περί [της] ανομίας του, κριάρι άμωμο από το ποίμνιο, κατά την εκτίμησή σου, σε προσφορά περί ανομίας, προς τον ιερέα·* **7** *και ο ιερέας θα κάνει εξιλέωση υπέρ αυτού μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο· και θα συγχωρηθεί σε αυτόν, για κάθε πράγμα από όσα έπραξε, ώστε να ανομήσει γι' αυτά.*

8 Και μίλησε[μίλησε] Κύριος προς το Μωυσή, λέγοντας:
9 *Πρόσταξε τον Ααρών και τους γιους του, λέγοντας, Αυτός [είναι] ο νόμος του ολοκαυτώματος· το ολοκαύτωμα θα καίγεται πάνω στο θυσιαστήριο όλη τη νύχτα ως το πρωί, και η φωτιά*[το πυρ] *του θυσιαστηρίου θα καίγεται πάνω του.* **10** *Και θα ντυθεί ο ιερέας χιτώνα λινό και μακριά λινή περισκελίδα* [σκελέα] *θα φορέσει κατάσαρκα, και θα αφαιρέσει τη στάχτη του ολοκαυτώματος το οποίο κατάφαγε τη φωτιά*[το πυρ] *πάνω στο θυσιαστήριο· και θα βάλει αυτήν στο πλαϊνό του θυσιαστηρίου.* **11** *Και θα ξεντυθεί τη στολή του και ντυθεί άλλη στολή· και θα φέρει τη στάχτη εκτός του στρατοπέδου σε τόπο καθαρό.*

12 *Και η φωτιά*[το πυρ] *η [ευρισκόμενη] πάνω στο θυσιαστήριο θα καίγεται πάνω σε αυτό· δεν θα σβηστεί· και θα καίει ο ιερέας πάνω σε αυτό ξύλα κάθε πρωινό, και θα στοιβάξει το ολοκαύτωμα πάνω σε αυτό, και θα καίει πάνω σε αυτό το λίπος*[στέαρ] *της ειρηνικής προσφοράς.* **13** *Η φωτιά*[το πυρ] *θα καίγεται*[διατηρείται] *παντοτινά πάνω στο θυσιαστήριο· δεν θα σβηστεί.*

14 *Αυτός δε [είναι] ο νόμος της προσφοράς των αλφίτων*[δημητριακών]*· οι γιοι του Ααρών θα προσφέρουν αυτή ενώπιον*[μπροστά] *του Κυρίου, μπροστά στο θυσιαστήριο.*

15 *Και θα αφαιρέσει από αυτή όσο χωρά το χέρι του, από το σιμιγδάλι της προσφοράς από άλφιτα*[δημητριακά] *μαζί με το λάδι της και όλο*[παν] *το λιβάνι το [ευρισκόμενο] πάνω στη προσφορά την από άλφιτα*· και θα κάψει [αυτό] πάνω στο θυσιαστήριο σε οσμή*[μυρωδιά] *ευωδίας, ενθύμημα*[μνημόσυνον] *αυτής προς τον Κύριο.* **16** *Όσο δε* [εν]*απόμεινε από αυτά θα φάει ο Ααρών και οι γιοι του· άζυμο θα τρώγεται σε άγιο τόπο μέσα στην αυλή της σκηνής του Μαρτυρίου θα τρώει αυτό.* **17** *Δεν θα ψηθεί με προζύμι· για μερίδιο αυτών έδωκα αυτό από των προσφορών μου που γίνονται με φωτιά*[διά πυρός]*· είναι αγιότατο, καθώς η προσφορά περί αμαρτίας, και καθώς η περί ανομίας.* **18** *Κάθε αρσενικό μεταξύ των παιδιών του Ααρών θα τρώει αυτό· [αυτό θα είναι] νομοθέτημα*[νόμιμο] *αιώνιο στις γενεές σας, από των γινομένων με φωτιά*[διά πυρός] *προσφορών του Κυρίου· όποιος*[πας ὅστις] *αγγίξει αυτά, θα αγιαστεί.*

19 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας:
20 *Αυτό [είναι] το δώρο του Ααρών και των γιων του το οποίο θα προσφέρουν στον Κύριο την ημέρα κατά την οποία θα χριστεί· το δέκατο ενός εφά σιμιγδάλι* σε παντοτεινή προσφορά από άλφιτα*, το μισό αυτής το πρωί, και το μισό αυτής το σούρουπο*[εσπέρας]*·* **21** *πάνω σε κάψα*[σχάρα] *θα ετοιμαστεί με λάδι· ψημένο θα φέρει αυτό· [και] τα ψημένα τμήματα των προσφορών, από άλφιτα* θα προσφέρεις σε οσμή*[μυρωδιά] *ευωδίας προς τον Κύριο.*

22 *Και ο ιερέας ο χρισμένος αντ' αυτού μεταξύ των γιων του θα προσφέρει αυτό· [αυτό είναι] νόμιμο*[θέσπισμα] *αιώνιο για τον Κύριο, ολοκληρωτικά θα καίγεται.* **23** *Και κάθε προσφορά ιερέα από άλφιτα*[δημητριακά] *θα καίγεται ολοκληρωτικά· δεν θα τρώγεται.* **24** Και μίλησε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας:

[5:19] Εσδ. 10:2 **[6:2]** Αρ. 5:6, Κφ. 19:11, Πρ. 5:4, Κολ. 3:9, Εξ. 22:7,10, Παρ. 24:28, 26:19 **[6:3]** Δευ. 22:1-3, Εξ. 22:11, Κφ. 19:12, Ιερ. 7:9, Ζαχ. 5:4 **[6:5]** Κφ. 5:16, Αρ. 5:7, 2Σα. 12:6, Λου. 19:8 **[6:6]** Κφ. 5:15 **[6:7]** Κφ. 4:26 **[6:10]** Εξ. 28:39-43, Κφ. 16:4, Ιεζ. 44:17,18, Κφ. 1:16 **[6:11]** Ιεζ. 44:19, Κφ. 4:12 **[6:12]** Κφ. 3:3, 9,14 **[6:14]** Κφ. 2:1, Αρ. 15:4 **[6:15]** Κφ. 2:2,9 **[6:16]** Κφ. 2:3, Ιεζ. 44:29, six. 6, Κφ. 10:12,13, Αρ. 18:10 **[6:17]** Κφ. 2:11, Αρ. 18:9,10, Εξ. 29:37, six. 25, Κφ. 2:3, 7:1 **[6:18]** six. 29, Αρ. 18:10, Κφ. 3:17, Εξ. 29:37, Κφ. 22:3-7 **[6:20]** Εξ. 29:2, Εξ. 16:36 **[6:22]** Κφ. 4:3, Εξ. 29:25

VG **[5:18]** Θα προσφέρει στον ιερέα κριάρι χωρίς ελάττωμα από τα κοπάδια, **σύμφωνα με το μέτρο και την αποτίμηση της αμαρτίας·** και εκείνος θα προσευχηθεί γι' αυτόν, επειδή το έκανε χωρίς να γνωρίζει, και θα του συγχωρηθεί, **[5:19]** διότι από λάθος *(πλάνη)* αυτός αμάρτησε εναντίον του Κυρίου. **[6:1-4]** όταν καταδικαστεί για το παράπτωμα, **[6:5-7]** και εκείνος θα προσευχηθεί γι' αυτήν ενώπιον του Κυρίου... **[6:8-14]** Αυτός είναι ο νόμος της θυσίας και των σπονδών... **[6:15-20]** Αυτή είναι η προσφορά του Ααρών... **[6:21]** θα τηγανιστεί στο τηγάνι αναμεμειγμένο με λάδι. Και ο ιερέας θα το προσφέρει ζεστό... **[6:22]** εκείνος ο ιερέας που κατά δικαίωμα θα διαδεχθεί τον πατέρα· και όλο θα καεί...

σ' **[5:19]** **ἐπλημμέλησεν γὰρ πλημμέλησιν ἔναντι Κυρίου [6:1]**(5:20) **[6:2]**(5:21) **ψυχὴ** ἐὰν ἁμάρτῃ ...ἢ περὶ κοινωνίας... ἡ ἠδίκησέν τι τὸν πλησίον **[6:3]**(5:22) **[6:4]**(5:23) καὶ ἔσται ἡνίκα ἐὰν ἁμάρτῃ καὶ πλημμελήσῃ, καὶ ἀποδῷ τὸ ἅρπαγμα, ὃ ἥρπασεν, ἢ τὸ ἀδίκημα, ὃ ἠδίκησεν, ἢ τὴν παραθήκην, ἥτις παρετέθη αὐτῷ, ἢ τὴν ἀπώλειαν, ἣν εὗρεν, **[6:5]**(5:24) ...ἀποδώσει **ᾗ ἡμέρα ἐλεγχθῇ [6:6]**(5:25) καὶ τῆς πλημμελείας αὐτοῦ οἴσει τῷ Κυρίῳ κριὸν ἀπὸ τῶν προβάτων ἄμωμον, τιμῆς, εἰς ὃ ἐπλημμέλησε. **[6:7]**(5:26) **[6:8]**(6:1) **[6:9]**(6:2) **[6:10]**(6:3) ...καὶ **ἀφελεῖ τὴν κατακάρπωσιν ἣν ἂν καταναλώσῃ τὸ πῦρ**... **[6:11]**(6:4) ...καὶ ἐξοίσει τὴν **κατακάρπωσιν** ἔξω τῆς **παρεμβολῆς** εἰς τόπον καθαρόν **[6:12]**(6:5) ...τὴν **ὁλοκαύτωσιν** καὶ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ τὸ στέαρ τοῦ **σωτηρίου [6:13]**(6:6) **[6:14]**(6:7) ...ὁ νόμος τῆς θυσίας... **[6:15]**(6:8) ...ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως τῆς θυσίας σὺν τῷ ἐλαίῳ αὐτῆς καὶ σὺν παντὶ τῷ λιβάνῳ αὐτῆς τὰ ὄντα ἐπὶ τῆς θυσίας καὶ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμα, ὀσμὴν εὐωδίας, τὸ μνημόσυνον αὐτῆς τῷ Κυρίῳ. **[6:16]**(6:9) **[6:17]**(6:10) οὐ πεφθήσεται ἐζυμωμένη· μερίδα αὐτὴν ἔδωκα αὐτοῖς ἀπὸ τῶν καρπωμάτων Κυρίου· ἅγια ἁγίων ἐστίν, ὥσπερ τὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ ὥσπερ τὸ τῆς πλημμελείας. **[6:18]**(6:11) **[6:19]**(6:12) **[6:20]**(6:13) ...τὸ **δειλινόν [6:21]**(6:14) ἐπὶ τηγάνου ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται πεφυραμένην οἴσει αὐτήν ἑλικτὰ θυσίαν ἐκ κλασμάτων... **[6:22]**(6:15) ὁ ἱερεὺς ὁ **χριστὸς**... **[6:23]**(6:16) καὶ πᾶσα θυσία ἱερέως ὁλόκαυτος ἔσται καὶ οὐ βρωθήσεται **[6:24]**(6:17)

25 *Μίλησε προς τον Ααρών και προς τους γιους του, λέγοντας: Αυτός [είναι] ο νόμος της περί αμαρτίας προσφοράς· Στον τόπο όπου σφάζεται το ολοκαύτωμα, θα σφαγεί [το ζώο] η περί αμαρτίας προσφορά μπροστά στον Κύριο· είναι αγιότατο.* **26** *Ο ιερέας που προσφέρει αυτή περί αμαρτίας θα τρώει αυτή· σε άγιο τόπο θα τρώγεται, μέσα στην αυλή της σκηνής του Μαρτυρίου.* **27** *Οτιδήποτε αγγίξει το κρέας αυτής θα είναι άγιο· και εάν ραντισθεί από του αίμα αυτής πάνω σε κάποιο φόρεμα, εκείνο, πάνω στο οποίο ραντίσθηκε, θα πλένεται σε τόπο άγιο.* **28** *Το δε πήλινο αγγείο στο οποίο έβρασε, θα συντρίβεται αλλ' εάν βράσει σε αγγείο χάλκινο, αυτό θα τρίβεται επιμελώς και θα πλένεται με νερό[ύδωρ].*

29 *Κάθε αρσενικό μεταξύ των ιερέων θα τρώει απ' αυτή· είναι αγιότατο.* **30** *Όμως κάθε προσφορά περί αμαρτίας, από το αίμα της οποίας φέρεται στη σκηνή του Μαρτυρίου για να γίνει εξιλέωση στο αγιαστήριο, δεν θα τρώγεται, με φωτιά[πυρ] θα καίγεται.*

7 **[Ζ]** *ΑΥΤΟΣ ΔΕ [ΕΙΝΑΙ] Ο ΝΟΜΟΣ της περί ανομίας προσφοράς· είναι αγιότατος.* **2** *Στον τόπο όπου σφάζουν το ολοκαύτωμα, θα σφάζουν την προσφορά περί ανομίας· και το αίμα αυτής θα ραντίζεται πάνω στο θυσιαστήριο περιμετρικά.*

3 *Και θα προσφέρεται από αυτή όλο[παν] το πάχος[στέαρ] της, η ουρά και το λίπος[στέαρ] που περικαλύπτει τα έντερα[εντόσθια],* **4** *και τα δύο νεφρά και το λίπος[στέαρ] το επάνω σ' αυτά, το προς τα πλευρά, και ο επάνω λοβός[απόφυση] του συκωτιού[ήπατος], ο οποίος θα αφαιρείται μαζί με τα νεφρά.* **5** *Και θα καίει αυτά ο ιερέας πάνω στο θυσιαστήριο, σε προσφορά που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] προς τον Κύριο· είναι προσφορά περί ανομίας.* **6** *Κάθε αρσενικό μεταξύ των ιερέων θα τρώει αυτή· στον άγιο τόπο θα τρώγεται· είναι αγιότατο.*

7 *Καθώς [είναι] η περί αμαρτίας προσφορά, έτσι και η περί ανομίας προσφορά· ένας νόμος [είναι] περί αυτών· ο ιερέας, ο οποίος κάνει εξιλέωση μέσω αυτής, θα λαμβάνει [αυτή].* **8** *Ο δε ιερέας ο οποίος προσφέρει ολοκαύτωμα κάποιου[τινός], ο ιερέας [αυτός] θα λαμβάνει για τον εαυτό του το δέρμα του ολοκαυτώματος, το οποίο πρόσφερε.* **9** *Και κάθε[πάσα] προσφορά από άλφιτα[δημητριακά], η οποία θα ψηθεί σε φούρνο[κλιβάνω], και ότι ετοιμάζεται σε τηγάνι και πάνω σε σχάρα[κάψης], θα είναι του ιερέα που προσφέρει [αυτή].* **10** *Και κάθε[πάσα] προσφορά από άλφιτα*, ζυμωμένη με λάδι ή ξερή, θα είναι πάντων των γιων του Ααρών, ίσο το μερίδιο του καθενός.*

11 *Και αυτός [είναι] ο νόμος της θυσίας της ειρηνικής προσφοράς, την οποία θα προσφέρει κάποιος στον Κύριο.* **12** *Εάν προσφέρει αυτή περί ευχαριστίας, τότε θα προσφέρει μαζί με την ευχαριστήριο προσφορά, πίτες άζυμες ζυμωμένες με λάδι και λαγάνες[κουλούρες] άζυμες χρισμένες με λάδι και φτιαγμένες με σιμιγδάλι, [όλες] πίτες ζυμωμένες με λάδι.*

13 *Με τις πίτες θα προσφέρει ψωμί[άρτο] ένζυμο για το δώρο του μαζί με [αυτά] της ειρηνικής προσφοράς προς ευχαριστία αυτού.* **14** *Και από αυτά θα προσφέρει ένα από όλα[πάντων] τα δώρα [αυτού για] προσφορά υψουμένη προς τον Κύριο· [αυτό] θα 'ναι του ιερέα που ραντίζει το αίμα της ειρηνικής προσφοράς.*

15 *Και το κρέας της θυσίας της προσφοράς του προς ευχαριστία ειρηνικής προσφοράς θα τρώγεται την αυτή ημέρα κατά την οποία προσφέρεται δεν θα αφήσουν από αυτό μέχρι το πρωί.*

16 *Και εάν η θυσία της προσφοράς αυτού [είναι] ευχή[τάξιμο], ή προσφορά προαιρετική, θα τρώγεται την ίδια[αυτή] ημέρα κατά την οποία προσφέρει κάποιος την θυσία του· και εάν [απο]μείνει κάτι, αυτό θα τρώγεται την επομένη[επαύριον].* **17** *Το υπόλοιπο[εναπολειφθέν] όμως του κρέατος της θυσίας μέχρι την τρίτη ημέρα θα καίγεται με φωτιά[πυρ].* **18** *Εάν δε φαγωθεί κάτι από το κρέας της θυσίας της ειρηνικής προσφοράς του την τρίτη ημέρα, δεν θα είναι δεκτός ο προσφέρων αυτή, ουδέ θα λογιστεί σε αυτόν· βδέλυγμα θα είναι· η δε ψυχή, η οποία θα έφαγε απ' αυτό, θα βαστάσει την ανομία αυτής.* **19** *Και το κρέας, το οποίο θα αγγίξει σε κάτι ακάθαρτο, δεν θα τρώγεται· με φωτιά θα καίγεται, σχετικά δε με το κρέας, όποιος είναι καθαρός θα τρώει κρέας.*

20 *Η δε ψυχή η οποία [ενώ] έχει την ακαθαρσία αυτής πάνω της, και θα φάει από το κρέας της θυσίας της ειρηνικής προσφοράς, η οποία [είναι] του Κυρίου, η ψυχή αυτή θα απολεσθεί ανάμεσα[εκ] από το λαό της.*

21 *Και η ψυχή η οποία θα αγγίξει κάτι ακάθαρτο, ακαθαρσία ανθρώπου ή ζώο ακάθαρτο ή κάτι βδελυρό ακάθαρτο, και φάει από το κρέας της θυσίας της ειρηνικής προσφοράς, η οποία είναι του Κυρίου, και η ψυχή αύτη θα απολεσθεί από[εκ] το λαό αυτής.*

22 Και μίλησε [ο] Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **23** Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: *Δεν θα τρώτε παντελώς λίπος[στέαρ] βοδιού ή προβάτου ή γίδας.*

[6:25] Κφ. 4:2, Κφ. 1:3,5,11, 4:24,29,33, six. 17, Κφ. 21:22 **[6:26]** Κφ. 10:17,18, Αρ. 18;9,10, Ιεζ. 44:28,29, six. 16 **[6:27]** Εξ. 29:37, 30:29 **[6:28]** Κφ. 11:33, 15:12 **[6:29]** six. 18, Αρ. 18:10, six. 25 **[6:30]** Κφ. 4:7,11, 12,18,21, 10:18, 16:27, Εβ. 13:11 **[7:1]** Κφ. 5, 6:1-7, Κφ. 6:16,25, 21:22 **[7:2]** Κφ. 1:3,5,11, 4:24,29,33 **[7:3]** Εξ. 29:13, Κφ. 3:4,9-16, 4:8,9 **[7:6]** Κφ. 6:16-18, Αρ. 18;9,10, Κφ. 2:3 **[7:7]** Κφ. 6:25,26, 14:13 **[7:9]** Κφ. 2:3,10, Αρ. 18:9, Ιεζ. 44:29 **[7:11]** Κφ. 3:1, 22:18,21 **[7:12]** Κφ. 2:4, Αρ. 6:15 **[7:13]** Αμώς 4:5 **[7:14]** Αρ. 18:8, 11,19 **[7:15]** Κφ. 22:30 **[7:16]** Κφ. 19:6,7,8 **[7:18]** Αρ. 18:27, Κφ. 11:10,11, 41, 19:7 **[7:20]** Κφ. 15:3, Γεν. 17:14 **[7:21]** Κφ. 12,13,15, Κφ. 11:24,28, Ιεζ. 4:14, six. 20 **[7:23]** Κφ. 3:17

---

vg **[6:23-30]** ... **[7:1-3]** ...που καλύπτει τα ζωτικά όργανα, **[7:4]** τα δύο μικρά νεφρά (duos renunculos)... **[7:5-16]** Αν κάποιος προσφέρει τη θυσία από τάμα ή εκούσια... **[7:17-18]** ...η προσφορά θα γίνει άκυρη και δεν θα ωφελήσει εκείνον που την πρόσφερε· αντίθετα, κάθε ψυχή που μολυνθεί με τέτοια τροφή θα είναι ένοχη παραβάσεως. **[7:19-23]** ...Λίπος προβάτου, βοδιού και κατσίκας δεν θα τρώτε.

ο' **[6:25]**(6:18) **ἅγια ἁγίων** ἐστίν **[6:26]**(6:19) **[6:27]**(6:20) **[6:28]**(6:21) καὶ **σκεῦος ὀστράκινον** οὗ ἐὰν ἑψηθῇ ἐν αὐτῷ συντριβήσεται... **[6:29]**(6:22) **[6:30]**(6:23) ... **[7:1]** καὶ οὗτος ὁ νόμος τοῦ κριοῦ τοῦ περὶ τῆς πλημμελείας ἅγια ἁγίων ἐστίν **[7:2]** ...**σφάξουσιν τὸν κριὸν τῆς πλημμελείας**... **[7:3]** ... καὶ τὴν ὀσφὺν... **[7:4-5]** ...κάρπωμα τῷ Κυρίῳ περὶ πλημμελείας ἐστίν **[7:6]** ...**ἅγια ἁγίων ἐστίν** **[7:7]** ὥσπερ τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας οὕτω καὶ τὸ τῆς πλημμελείας νόμος... **[7:8-9]** ...καὶ πᾶσα ἥτις ποιηθήσεται ἐπ' ἐσχάρας ἢ ἐπὶ τηγάνου τοῦ ἱερέως... **[7:10]** καὶ πᾶσα θυσία ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ... **[7:11]** οὗτος ὁ νόμος **θυσίας σωτηρίου**... **[7:12]** ...ἐπὶ τῆς θυσίας τῆς αἰνέσεως... **[7:13]** ἐπ' **ἄρτοις ζυμίταις** προσοίσει τὰ δῶρα αὐτοῦ... **[8:10]** τὸν λουτῆρα ... καὶ ἔχρισεν τὴν σκηνὴν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καὶ ἡγίασεν αὐτήν **[8:11]** ...καὶ τὸν λουτῆρα... **[8:12-13]** καὶ προσήγαγε Μωυσῆς τοὺς υἱους Ἀαρὼν καὶ ἐνέδυσεν αὐτοὺς χιτῶνας καί ἔζωσεν αὐτοὺς ζώνας **καὶ περιέθηκεν αὐτοῖς κιδάρεις**, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῆ. **[8:14-15]** ...ἀπὸ τοῦ αἵματος καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ... κύκλῳ τῷ δακτύλῳ ...ἐξέχεεν... ἡγίασεν αὐτό, τοῦ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ.

24 *Και το λίπος* του ψόφιουθνησιμαίου ζώου και το στέαρ* του κατασπαραγμένουθηριαλώτου μπορεί να χρησιμεύει σε κάθε άλλη ανάγκηχρεία· δεν θα τρώτε όμως καθόλουδιόλου από αυτό.* **25** *Διότι όποιος φάει το λίποςστέαρ του ζώου, απ' το οποίο προσφέρεται θυσία που γίνεται με φωτιάδιά πυρός εις τον Κύριο, [και] εκείνη η ψυχή, η οποία θα φάει θα απολεσθεί απ' το μέσοεκ του λαού της.*

26 *Παρομοίως δεν θα τρώτε κανέναουδέν αίμα, είτε πτηνού είτε ζώου σε κανένα από τους τόπους της κατοίκησής σαςπις κατοικίες σας.* **27** *Κάθεπάσα ψυχή η οποίαήτις θα φάει οποιοδήποτε αίμα, και εκείνη η ψυχή θα απολεσθεί από το λαό αυτής.*

28 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **29** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας, 25Αυτός που προσφέρει τη θυσία της ειρηνικής προσφοράς του προς τον Κύριο, θα φέρει το δώρο του προς τον Κύριο, από την θυσία της ειρηνικής προσφοράς του.*

30 *Τα χέρια του θα φέρουν τις γινόμενες με φωτιάδιά πυρός προσφορές του Κυρίου· θα φέρει το λίποςστέαρ μαζί με το στήθος, για να κινείται(VG-) το στήθος [ως] προσφορά κινητή(VG-) μπροστά στον Κύριο.* **31** *Και ο ιερέας θα καίει το στέαρ* πάνω στο θυσιαστήριο· το στήθος όμως θα είναι του Ααρών και των γιων του.*

32 *Και θα δίνετε προς τον ιερέα προσφορά υψωμένη(VG-), το δεξιό ώμο από τις θυσίες της ειρηνικής προσφοράς σας.* **33** *Όποιος από τους γιους του Ααρών προσφέρει το αίμα της ειρηνικής προσφοράς και το λίποςστέαρ, θα λαμβάνει το δεξιό ώμο σε μερίδιο [αυτού].*

34 *Διότι το κινητό στήθος(VG-) και τον υψούμενο ώμο έλαβα απόπαρά τους γιους Ισραήλ από τις θυσίες της ειρηνικής προσφοράς τους, και έδωσα αυτά προς τον Ααρών τον ιερέα και προς τους γιους του σε νόμιμονομοθέτημα αιώνιο μεταξύ των γιων Ισραήλ.* **35** *Αυτό [είναι] το χρίσμαμερίδιο του Ααρών, και το χρίσμα των γιων του, από των με φωτιάδιά πυρός γινομένων προσφορών του Κυρίου, την ημέρα κατά την οποία παρέστησεδιόρισε αυτούς για να ιερατεύουν στον Κύριο·* **36** *το οποίο πρόσταξε ο Κύριος να δίδεται σε αυτούς από τους γιους Ισραήλ κατά την ημέρα [που] έχρισε αυτούς, σε νόμιμο* αιώνιο στις γενεές τους.*

37 Αυτός [είναι] ο νόμος του ολοκαυτώματος, της προσφοράς από άλφιταδημητριακά και της περί αμαρτίας προσφοράς και της περί ανομίας προσφοράς και των καθιερώσεων και της θυσίας της ειρηνικής προσφοράς· **38** τον οποίο πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή στο όρος Σινά, κατά την ημέρα [που] πρόσταξε τους γιους Ισραήλ να προσφέρουν προς τον Κύριο τα δώρα αυτών στην έρημο Σινά.

8 **[Η]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ [Ο] ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Λάβε τον Ααρών και με αυτόν τους γιους του, και τις στολές και το λάδι του χρίσματος και το μοσχάρι της περί αμαρτίας προσφοράς και τα δύο κριάρια και το κάνιστροψάθινο καλάθι των αζύμων.* **3** *Και συγκέντρωσε όληπάσαν τη συναγωγή στην είσοδοθύραν της σκηνής του Μαρτυρίου.* **4** Και έκανε ο Μωυσής καθώς πρόσταξε σ' αυτόν ο Κύριος· και συνάχθηκε η συναγωγή στη θύραείσοδο της σκηνής του Μαρτυρίου. **5** Και είπε ο Μωυσής προς τη συναγωγή: *Αυτός [είναι] ο λόγοςτο πράγμα τον οποίο πρόσταξε ο Κύριος να γίνει.*

6 Και έφερε ο Μωυσής τον Ααρών και τους γιους του και έπλυνε αυτούς με νερόύδωρ. **7** Και έβαλε το χιτώνα πάνω σε αυτόν, και τον έζωσε με τη ζώνη, και τον έντυσε με τον ποδήρηχιτώνα, και έβαλε πάνω σε αυτόν το εφόδ, και έζωσε αυτόν την κεντητή ζώνη του εφόδ, και περιέζωσε αυτόν με αυτή. **8** Και έβαλε πάνω σε αυτόν το περιστήθιο· στο δε περιστήθιο έβαλε το Ουρίμ και το Θουμμίμ. **9** Και έβαλε την μίτρα πάνω στο κεφάλι του· πάνω δε στη μίτρατουρμπάνι, στο μπροστινό [μέρος] αυτής, έβαλε το πέταλοπλακέτα το χρυσό, το διάδημα το άγιο, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

10 Και έλαβε ο Μωυσής το λάδι του χρίσματος και έχρισε τη σκηνή και πάντα τα εντός αυτής και αγίασε αυτά. **11** Και ράντισε από αυτό πάνω στο θυσιαστήριο εφτά φορέςεπτάκις και έχρισε το θυσιαστήριο· και όλα τα σκεύη του και το νιπτήρα και τη βάση του, για να αγιάσει αυτά. **12** Και έχυσε από το λάδι του χρίσματος πάνω στο κεφάλι του Ααρών και έχρισε αυτόν, για να αγιάσει αυτόν.

13 Και έφερε ο Μωυσής τους γιους του Ααρών και έντυσε αυτούς χιτώνες και έζωσε αυτούς ζώνες και έβαλε μιτρίδια πάνω τους, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **14** Και έφερε το μοσχάρι της προσφοράς περί αμαρτίας· ο δε Ααρών και οι γιοι του επέθεσαν τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του μοσχαριού της περί αμαρτίας προσφοράς. **15** Και έσφαξε [αυτόν] και έλαβε ο Μωυσής από το αίμα και έβαλε πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου κυκλικά με το δάχτυλό του, και καθάρισε το θυσιαστήριο· και το [υπόλοιπο] αίμα

[7:26] Γεν. 9:4, Κφ. 3:17, 17:10-14 **[7:29]** Κφ. 3:1 **[7:30]** Κφ. 3:3, 4,9,14, Εξ. 29:24, 27, Κφ. 8:27, 9:21, Αρ. 6:20 **[7:31]** Κφ. 3:5,11,16, six. 34 **[7:32]** six. 34, Κφ. 9:21, Αρ. 6: 20 **[7:34]** Εξ. 29:28, Κφ. 10:14,15, Αρ. 18:18,19, Δευ. 18:3 **[7:36]** Εξ. 40:13,15, Κφ. 8:12,30 **[7:37]** Κφ. 6, Κφ. 6:14, Κφ. 6:25, six. 1, Εξ. 29:1, Κφ. 6:20, six. 11 **[7:38]** Κφ. 1:2 **[8:2]** Εξ. 29:1,2,3, Εξ. 28:2,4, Εξ. 30:24,25 **[8:5]** Εξ. 29:4 **[8:6]** Εξ. 29:4 **[8:7]** Εξ. 29:5, Εξ. 28:4 **[8:8]** Εξ. 28:30 **[8:9]** Εξ. 29:6, Εξ. 28:37 **[8:10]** Εξ. 30:26-29 **[8:12]** Εξ. 29:7, 30:30, Κφ.21: 10,12, Ψλ. 133:2 **[8:13]** Εξ. 29:8,9 **[8:14]** Εξ. 29:10, Ιεζ. 43:19, Κφ. 4:4 **[8:15]** Εξ. 29:12,36, Κφ. 4:7, Ιεζ. 43:20,26, Εβ. 9:22

VG **[7:24-29]** ...Αυτός που προσφέρει ένα θύμα ειρηνικής προσφοράς στο Κύριο, ας προσφέρει επίσης μια θυσία, δηλαδή, τις σπονδές της. **[8:1-7]** ...με λινό υποχιτώνιο, τον έζωσε με ζώνη, τον έντυσε με υακίνθινο χιτώνα και από πάνω τοποθέτησε την επωμίδα, **[8:8]** την οποία, αφού έσφιξε με τη ζώνη, προσάρμοσε στο λογείο, **μέσα στο οποίο** ήταν **η Διδασκαλία** και **η Αλήθεια** (Doctrina et Veritas).

O' **[7:14-18]** ...**μίασμά** έστιν... **[7:19-20]** ...τοῦ σωτηρίου... **[7:24-25]** ...προσάξει αὐτῶν **κάρπωμα** Κυρίῳ... **[7:26]** πᾶν αἷμα οὐκ ἔδεσθε ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν ἀπό τε τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν. **[7:27-29]** ...**θυσίαν σωτηρίου**... **[7:30]** αἱ χεῖρες αὐτοῦ προσοίσουσι τὰ **καρπώματα** Κυρίῳ· τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τοῦ στηθυνίου, καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος, προσοίσει αὐτά, ὥστε ἐπιτιθέναι δόμα ἔναντι Κυρίου.**[7:31-32]** ...τὸν βραχίονα τὸν **δεξιὸν**... τῶν θυσιῶν τοῦ **σωτηρίου** ὑμῶν **[7:33-34]** τὸ γὰρ **στηθύνιον τοῦ ἐπιθέματος** ...ἀπὸ τῶν θυσιῶν τοῦ σωτηρίου... **[7:35]** αὕτη **ἡ χρῖσις**... **[7:36-37]** ...καὶ θυσίας καὶ περὶ ἁμαρτίας καὶ τῆς πλημμελείας καὶ τῆς τελειώσεως καὶ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου **[7:38]** ... **[8:1-3]** καὶ πᾶσαν **τὴν συναγωγὴν ἐκκλησίασον** ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. **[8:4]** ...καὶ **ἐξεκκλησίασεν** τὴν συναγωγὴν... **[8:5]** ...**τὸ ῥῆμα**... **[8:6-7]** ...καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἐπωμίδα καὶ συνέζωσεν αὐτὸν κατὰ τὴν ποίησιν τῆς ἐπωμίδος καὶ συνέσφιγξεν αὐτὸν ἐν αὐτῇ **[8:8]** καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὴν **τὸ λογεῖον** καὶ **ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ λογεῖον τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν [8:9]** ...**τὸ καθηγιασμένον ἅγιον**...

έχυσε στη βάση του θυσιαστηρίου και αγίασε αυτό, για να κάνει εξιλέωση πάνω σε αυτό. **16** Και έλαβε όλο[παν] το λίπος[στέαρ] το [ευρισκόμενο] πάνω[επί] στα εντόσθια[έντερα] και το λοβό του συκωτιού[ήπατος] και τα δύο νεφρά και το λίπος* αυτών, και έκαψε [αυτά] ο Μωυσής πάνω στο θυσιαστήριο. **17** Το μοσχάρι όμως και το δέρμα του και το κρέας του και την κοπριά του, έκαψε σε φωτιά[εν πυρί] έξω από το στρατόπεδο, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

18 Και έφερε το κριάρι του ολοκαυτώματος· και ο Ααρών και οι γιοι του επέθεσαν τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του κριαριού. **19** Και έσφαξε [αυτό] και ράντισε ο Μωυσής το αίμα πάνω στο θυσιαστήριο κυκλικά.

20 Και διαμέλισε το κριάρι στα[κατά τα] μέλη αυτού· και έκαψε ο Μωυσής το κεφάλι και τα μέλη και το λίπος [στέαρ]. **21** Τα δε εντόσθια[έντερα] και τα πόδια έπλυνε με νερό[ύδωρ]· και έκαψε ο Μωυσής όλο το κριάρι πάνω στο θυσιαστήριο· ήταν ολοκαύτωμα σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας, προσφορά που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] εις τον Κύριο· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

22 Και έφερε το δεύτερο κριάρι, το κριάρι της καθιέρωσης· ο δε Ααρών και οι γιοι του επέθεσαν τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του κριαριού. **23** Και έσφαξε [αυτό], και έλαβε ο Μωυσής από το αίμα του και έβαλε πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού[ωτίου] του Ααρών, και πάνω στον αντίχειρα του δεξιού χεριού του, και πάνω στο μεγάλο δάχτυλο του δεξιού του ποδιού.

24 Και έφερε τους γιους του Ααρών και έβαλε ο Μωυσής από το αίμα πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού[ωτίου] αυτών και πάνω στους αντίχειρες των δεξιών χεριών τους και πάνω στα μεγάλα δάχτυλα των δεξιών ποδιών τους· και [ερ]ράντισε ο Μωυσής το αίμα πάνω στο θυσιαστήριο κυκλικά*.

25 Και έλαβε το λίπος[στέαρ] και την ουρά και όλο το λίπος* το [ευρισκόμενο] πάνω στα εντόσθια και το λοβό του συκωτιού[ήπατος] και τα δύο νεφρά και το λίπος[στέαρ] αυτών και το δεξιό ώμο· **26** και από το κάνιστρο[καλάθι] των αζύμων που βρισκόταν μπροστά από τον Κύριο έλαβε μια πίτα άζυμη, και ένα ψωμί[άρτον] λαδιού και ένα λάγανο[κουλούρα] και έβαλε [αυτά] πάνω στο λίπος[στέαρ] και πάνω στον δεξιό ώμο· **27** και έβαλε τα πάντα στα χέρια του Ααρών και στα χέρια των γιων του, και κίνησε αυτά σε προσφορά κινητή μπροστά στον Κύριο.

28 Και έλαβε αυτά ο Μωυσής από τα χέρια τους και έκαψε πάνω στο θυσιαστήριο, πάνω στο ολοκαύτωμα· αυτές [ήταν οι] καθιερώσεις σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας· [ήταν] θυσία που γίνεται με φωτιά[δια πυρός] εις τον Κύριο.

29 Και αφού έλαβε ο Μωυσής το στήθος, το κίνησε [πέρα δώθε] σε προσφορά κινητή μπροστά στον Κύριο· [τούτο] ήταν από το κριάρι της καθιέρωσης το μερίδιο του Μωυσή, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

30 Και έλαβε ο Μωυσής από το λάδι του χρίσματος και από το αίμα [που ήταν] πάνω στο θυσιαστήριο και ράντισε πάνω στον Ααρών, πάνω στις στολές του και πάνω στους γιους του και πάνω στις στολές των γιων του μαζί του· και αγίασε τον Ααρών, τις στολές του και τους γιους του και τις στολές των γιων του μαζί του.

31 Και είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών και προς τους γιους του: *Βράστε το κρέας στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου· και εκεί φάτε αυτό και το ψωμί[άρτον] που είναι μέσα στο καλάθι[κανίστρω] των καθιερώσεων, καθώς με προσέταξε [ο Κύριος], λέγοντας: Ο Ααρών και οι γιοι του θα τρώνε αυτά*. **32** *Το δε υπόλοιπο του κρέατος και του ψωμιού[άρτου] σε φωτιά[εν πυρί] θα κατακάψετε.*

33 *Και από την είσοδο[θύρας] της σκηνής του Μαρτυρίου δεν θα εξέλθετε επτά ημέρες, έως ού [συμ]πληρωθούν οι ημέρες της καθιέρωσής σας· διότι [σε] επτά ημέρες θα ολοκληρωθεί[τελειωθή] η καθιέρωσή σας.* **34** *Καθώς έκανε σε αυτή την ημέρα, έτσι[ούτω] πρόσταξε Κύριος να εκτελείται, για να γίνεται εξιλέωση για σας.*

35 *Θα καθίσετε λοιπόν επτά ημέρες στην είσοδο* της σκηνής του Μαρτυρίου ημέρα και νύχτα· και θα φυλάσσετε τις παραγγελίες του Κυρίου, για να μη πεθάνετε· διότι έτσι προστάχθηκα.* **36** Και έκανε ο Ααρών και οι γιοι του όλους τους λόγους, τα οποία πρόσταξε ο Κύριος δια μέσω [διά χειρός] του Μωυσή.

9 **[Θ]** ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΓΔΟΗ ΗΜΕΡΑ ο Μωυσής κάλεσε τον Ααρών και τους γιους του και τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ· **2** και είπε προς τον Ααρών: *Λάβε για τον εαυτό σου μοσχάρι από βόδια για προσφορά περί αμαρτίας και κριάρι για ολοκαύτωμα άμωμα και πρόσφερε [αυτά] μπροστά από τον Κύριο*.

3 *Και στους γιους του Ισραήλ θα λαλήσεις, λέγοντας: Λάβετε τράγο από κατσίκια[αιγών] για προσφορά περί αμαρτίας και μοσχάρι και αρνί μονοετές [ενιαύσια/ενός χρόνου],*

[8:16] Εξ.29:13, Κφ. 4:8 **[8:17]** Εξ. 29:14, Κφ. 4:11,12 **[8:18]** Εξ. 29:15 **[8:21]** Εξ. 29:18 **[8:22]** Εξ. 29:19,31 **[8:25]** Εξ. 29:22 **[8:26]** Εξ. 29:23 **[8:27]** Εξ. 29:24 **[8:28]** Εξ. 29:25 **[8:29]** Εξ. 29:26 **[8:30]** Εξ. 29:21, 30:30, Αρ. 3:3 **[8:31]** Εξ. 29:31,32 **[8:32]** Εξ. 29:34 **[8:33]** Εξ. 29:30,35, Ιεζ. 43:25,26 **[8:34]** Εβ. 7:16 **[8:35]** Αρ. 3:7, 9:19, Δευ. 11:1, 1Βα. 2:3 **[9:1]** Ιεζ. 43:27 **[9:2]** Εξ. 29:1, Κφ. 4:3, 8:14, Κφ. 8:18 **[9:3]** Κφ. 4:23, Εσδ. 6:17, 10:19

VG **[8:15-19]** το θυσίασε και έχυσε το αίμα του γύρω από το θυσιαστήριο. **[8:20-25]** Το λίπος όμως... τα ξεχώρισε. **[8:26-27]** ...παραδίδοντας όλα μαζί στον Ααρών και στους γιους του. **Και αφού εκείνοι τα ύψωσαν ενώπιον του Κυρίου, [8:28-29]** ...**υψώνοντάς το ενώπιον του Κυρίου**... (elevans illud coram Domino)... **[8:30-34]** ...ώστε η τελετή της θυσίας να ολοκληρωθεί. (est ut ritus sacri ficii conpleretur).

Ο' **[8:16-17]** ...καὶ τὴν **βύρσαν**... ἔξω **τῆς παρεμβολῆς**... **[8:18]** καὶ προσήγαγε Μωυσῆς τὸν κριὸν τὸν εἰς ὁλοκαύτωμα, καὶ ἐπέθηκεν Ἀαρὼν καὶ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ. **[8:19-20]** καὶ τὸν κριὸν ἐκρεανόμησε κατὰ μέλη καὶ ἀνήνεγκε Μωυσῆς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ μέλη καὶ τὸ στέαρ· **[8:21-22]** ...τὸν **κριὸν τὸν δεύτερον κριὸν τελειώσεως**... **[8:23]** ...καὶ ἐπὶ **τὸ ἄκρον** τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ **[8:24-25]** ...καὶ τὴν ὀσφὺν... **[8:26-27]** ...**καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὰ ἀφαίρεμα** ἔναντι Κυρίου **[8:28-29]** καὶ ἀπὸ τοῦ κανοῦ τῆς τελειώσεως, τοῦ ὄντος ἔναντι Κυρίου, ἔλαβεν ἄρτον ἕνα ἄζυμον καὶ ἄρτον ἓξ ἐλαίου ἕνα καὶ λάγανον ἓν καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ στέαρ καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν· **[8:30-31]** ...ἐψήσατε τὰ κρέα... **[8:32-35]** ...**φυλάξεσθε τὰ φυλάγματα** Κυρίου... **[9:1]** Καὶ ἐγενήθη τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐκάλεσε Μωυσῆς Ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὴν γερουσίαν Ἰσραήλ. **[9:2-3]** καὶ τῇ γερουσίᾳ Ἰσραὴλ λάλησον, λέγων· λάβετε **χίμαρον** ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, καὶ μοσχάριον, καὶ ἀμνὸν ἐνιαύσιον εἰς **ὁλοκάρπωσιν**, ἄμωμα,**[9:4]** καὶ **μόσχον καὶ κριὸνεἰς θυσίαν σωτηρίου** ἔναντι Κυρίου καὶ σεμίδαλιν πεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ· ὅτι σήμερον Κύριος ὀφθήσεται ἐν ὑμῖν. **[9:5-6]** καὶ εἶπεν Μωυσῆς· τοῦτο **τὸ ῥῆμα**... **[9:7-11]** καὶ τὰ κρέα καὶ τὴν **βύρσαν** κατέκαυσεν αὐτὰ πυρὶ **ἔξω τῆς παρεμβολῆς [9:12-15]** ...τὸν **χίμαρον** τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ... **[9:7-18]** ...τοῦ **σωτηρίου** τῆς τοῦ λαοῦ ...καὶ **προσέχεεν**... **[9:19]** ...τὴν **ὀσφὴν** καὶ τὸ στέαρ... **[9:20-21]** ...καὶ τὸν **βραχίονα τὸν δεξιὸν ἀφεῖλεν** Ἀαρὼν **ἀφαίρεμα** ἔναντι Κυρίου ὃν τρόπον...

άμωμα, για ολοκαύτωμα, **4** *και βόδι και κριάρι για ειρηνική προσφορά, σε θυσία μπροστά απ' τον Κύριο, και προσφορά από άλφιτα*δημητριακά *ζυμωμένη με λάδι· διότι σήμερα θα εμφανισθεί [ο] Κύριος σε σας.*

5 Και έφεραν ό,τι πρόσταξε ο Μωυσής μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου· και πλησίασε όληπάσα η συναγωγή και στάθηκε μπροστά στον Κύριο. **6** Και είπε ο Μωυσής: *Αυτός [είναι] ο λόγος τον οποίο πρόσταξε Κύριος να κάνετε· και θα εμφανισθεί σε σας η δόξα του Κυρίου.* **7** Και είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών: *Πλησίασε στο θυσιαστήριο και κάνε την προσφορά σου περί αμαρτίας, και το ολοκαύτωμά σου και κάνε εξιλέωση υπέρ του εαυτού σου και υπέρ του λαού· και πρόσφερε το δώρο του λαού και κάνε εξιλέωση υπέρ αυτών, καθώς πρόσταξε ο Κύριος.* **8** Και προσήλθε ο Ααρών στο θυσιαστήριο και έσφαξε το μοσχάρι της προσφοράς περί αμαρτίας, το οποίο [ήταν] γι' αυτόν(O'-)(VG-).

9 Και οι γιοι του Ααρών έφεραν το αίμα προς αυτόν· και έβαψε το δάχτυλο του μέσα στο αίμα και έβαλε πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου και έχυσε το αίμα στη βάση του θυσιαστηρίου. **10** Το λίποςστέαρ όμως και τους νεφρούς και τον επάνω λοβό του συκωτιούήπατος της προσφοράς περί αμαρτίας έκαψε πάνω στο θυσιαστήριο, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή. **11** Το δε κρέας και το δέρμα έκαψε σε φωτιάεν πυρί έξω από το στρατόπεδο.

12 Και έσφαξε το ολοκαύτωμα· και οι γιοι του Ααρών παρέστησανέδωσαν σε αυτόν το αίμα, και ερράντισε αυτό πάνω στο θυσιαστήριο κυκλικά. **13** Και έφεραν προς αυτόν το ολοκαύτωμα διαμελισμένο και το κεφάλι· και έκαψε αυτά επάνω στο θυσιαστήριο.

14 Και έπλυνε τα εντόσθιαέντερα/σπλάγχνα και τα πόδια· και έκαψε αυτά πάνω στο ολοκαύτωμα το επάνω [στο] θυσιαστηρίο. **15** Και πρόσφερε το δώρο του λαού· και έλαβε τον τράγο της περί αμαρτίας προσφοράς του λαού και έσφαξε αυτόν, και πρόσφερε αυτόν περί αμαρτίας, καθώς και [με] τον πρώτο.

16 Και πρόσφερε το ολοκαύτωμα και έκανε αυτό κατάσύμφωνα με το διατεταγμένοκαθορισμένο. **17** Και πρόσφερε την προσφορά από άλφιταδημητριακά· και γέμισεενέπλησε το χέρι του απ' αυτή και έκαψε αυτή πάνω στο θυσιαστήριο, εκτός από το πρωινό ολοκαύτωμα. **18** Έσφαξε ακόμηέτι το βόδι και το κριάρι της ειρηνικής θυσίας της υπέρ του λαού· και οι γιοι του Ααρών έφεραν το αίμα προς αυτόν, και ράντισε αυτό πάνω στο θυσιαστήριο κυκλικά, **19** και το λίποςστέαρ του βοδιού και του κριαριού, την ουρά και το [λίποςστέαρ] που περικαλύπτει τα [σπλάγχναεντόσθια] και τα νεφρά και το λοβό του συκωτιούήπατος· **20** και έθεσαν τα λίπηστέατα πάνω στα στήθη, και έκαψε τα στέαταλίπη πάνω στο θυσιαστήριο· **21** τα δε στήθη και τον ώμο το δεξιό κίνησε [πέρα δώθε] ο Ααρών σε προσφορά κινητή μπροστάενώπιον στο Κύριο, καθώς πρόσταξε ο Μωυσής.

22 Και ύψωσε ο Ααρών τα χέρια του προς το λαό, ευλόγησε αυτούς· και κατέβηκε, αφού προσέφερε την περί αμαρτίας προσφορά και το ολοκαύτωμα και τις ειρηνικές προσφορές. **23** Και εισήλθεμπήκε μέσα ο Μωυσής και ο Ααρών στη σκηνή του Μαρτυρίου· και αφού βγήκαν έξωεξελθόντες ευλόγησαν το λαό· και φάνηκε η δόξα του Κυρίου σε όλο το λαό.

24 Και εξήλθεβγήκε φωτιάπυρ μπροστά από τον Κύριο και κατέφαγε το ολοκαύτωμα και τα λίπη* τα επάνω στο θυσιαστήριο· βλέποντας δε όλος ο λαός αλάλαξαν και έπεσαν με το πρόσωπο κάτω.

10 **[I]** ΚΑΙ ΑΦΟΥΝ ΠΗΡΑΝλαβόντες οι γιοι του Ααρών, Ναδάβ και Αβιούδ, ο καθένας το θυμιατήρι του, έβαλαν φωτιάπυρ σ' αυτό, και πάνω σ' αυτό έβαλαν θυμίαμα και πρόσφεραν μπροστάενώπιον στον Κύριο φωτιά ξένηαλλότρια/πυρ ξένον, την οποία δεν πρόσταξε σε αυτούς. **2** Και εξήλθεβγήκε πυρφωτιά απόπαρά τον Κύριο και κατέφαγε αυτούς· και πέθαναν μπροστά στον Κύριο.

3 Τότε είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών: *Αυτό [είναι] το οποίο είπε ο Κύριος, λέγοντας, Εγώ θα αγιασθώ στους πλησιάζοντες εις εμέ, και μπροστά σε όλο το λαό θα δοξασθώ*. Και ο Ααρών σώπασε.

4 Και κάλεσε ο Μωυσής τον Μισαήλ και τον Ελισαφάν, γιους του Οζιήλ, θείου του Ααρών, και είπε προς αυτούς: *Πλησιάστε, σηκώστε τους αδελφούς σας μπροστά από το αγιαστήριο εκτός του στρατοπέδου.* **5** Και πλησίασαν και σήκωσαν αυτούς με τους χιτώνες τους έξω του στρατοπέδου, καθώς είπε ο Μωυσής.

6 Και είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών και προς τον Ελεάζαρ και προς τον Ιθάμαρ, τους γιους του: *Τα κεφάλια σας μη αποκαλύψετε, και τα ρούχαιμάτιά σας μη διασχίσετε, για να μη πεθάνετε και έλθει οργή πάνω σ' όλη τη συναγωγή· αλλ' οι αδελφοί σας, όλος ο οίκος του Ισραήλ, ας κλάψουν το κάψιμοκαύση το οποίο έκανεπροκάλεσε ο Κύριος·* **7** *και δεν θα εξέλθετε από την είσοδοθύρας της*

[9:4] Κφ. 2:4, six. 6,23, Εξ. 29:43 **[9:6]** six. 23, Εξ. 24:16 **[9:7]** Κφ. 4:3, 1Σα. 3:14, Εβ. 5:3, 7:27, 9:7, Κφ. 4:16,20, Εβ. 5:1 **[9:9]** Κφ. 8:15, Ιδέ Κφ. 4:7 **[9:10]** Κφ. 8:16, Κφ. 4:8 **[9:11]** Κφ. 4:11, 8:17 **[9:12]** Κφ. 1:5, 8:19 **[9:13]** Κφ. 8:20 **[9:14]** Κφ. 8:21 **[9:15]** six. 3, Ησ. 53:10, Εβ. 2:17,5:3 **[9:16]** Κφ. 1:3,10 **[9:17]** six. 4, Κφ. 2:1,2, Εξ. 29:38 **[9:18]** Κφ. 3:1 **[9:20]** Κφ. 3:5,16 **[9:21]** Εξ. 29:24,26, Κφ. 7:30-34 **[9:22]** Αρ. 6:23, Δευ. 21:5, Λκ. 24:50 **[9:23]** six. 6, Αρ. 14:10, 16:19,42 **[9:24]** Γεν. 4:4, Κρ. 6:21, 1Βα. 18:38, 2Χρ. 7:1, Ψλ. 20:3, 1Βα. 18: 39, 2 Χρ. 7:3, Εσδ. 3:11 **[10:1]** Κφ. 16:12, Αρ. 16:18, Κφ. 16:1, 22:9, Αρ. 3:3,4, 26:61, 1Χρ. 24:2, Εξ. 30:9 **[10:2]** Κφ. 9:24, Αρ. 16:35, 2Σα. 6:7 **[10:3]** Εξ. 19:22,29: 43, Κφ. 21: 6,17,21, Ησ. 52:11, Ιεζ. 20:41,42:13, Ησ.49:3, Ιεζ. 28:22, Ιωα. 13: 31,32, 14:13, 2Θε. 1:10, Ψλ. 39:9 **[10:4]** Εξ. 6:18,22, Αρ. 3:19,30, Λου. 7:12, Πρ. 5:6,9-10, 8:2 **[10:6]** Εξ. 33:5, Κφ. 13:45, 21:1,10, Αρ. 6:6,7, Δευ. 33:9, Ιεζ. 24:16-7, Αρ. 16:22, 46, I.N. 7:1, 22:18,20, 2Σα. 24:1 **[10:7]** Κφ. 21:12, Εξ. 28:41, Κφ. 8:30

VG **[9:1-7]** ...και για τον λαό· και αφού σφάξεις τη θυσία του λαού, προσευχήσου γι' αυτόν... **[9:8-15]** Κατόπιν, κάνοντας προσφορά για την αμαρτία του λαού... **[9:16-19]** ...και τα νεφρά μαζί με τα λίπη τους... **[9:20-21]** ...**υψώνοντάς τα ενώπιον του Κυρίου**, όπως είχε προστάξει ο Μωυσής. **[9:22]** Και εκτείνοντας μπροστά τα χέρια του προς τον λαό, τους ευλόγησε... **[9:23-24]** ...Όταν το είδαν τα πλήθη, ύμνησαν τον Κύριο, πέφτοντας με το πρόσωπο στη γη. **[10:1-2]** ...τους καταβρόχθισε... **[10:3]** ...Όταν το άκουσε αυτό, ο Ααρών σιώπησε.

O' **[9:22]** καὶ **ἐξάρας** Ἀαρὼν... καὶ τὰ τοῦ **σωτηρίου [9:23-24]** ...**πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἐξέστη**...**[10:1]** Καὶ λαβόντες οἱ δύο υἱοὶ Ἀαρὼν... **ἕκαστος τὸ πυρεῖον** ...**πῦρ ἀλλότριον**... **[10:2-3]** ...**ἐν τοῖς ἐγγίζουσίν μοι ἁγιασθήσομαι καὶ ἐν πάσῃ τῇ συναγωγῇ δοξασθήσομαι καὶ κατενύχθη** Ἀαρὼν **[10:4]** ...ἄρατε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ προσώπου τῶν ἁγίων **ἔξω τῆς παρεμβολῆς [10:5]** καὶ προσῆλθον καὶ ᾖραν αὐτοὺς ἐν τοῖς χιτῶσιν αὐτῶν **ἔξω τῆς παρεμβολῆς**, ὃν τρόπον εἶπε Μωυσῆς. **[10:6]** ...τὴν κεφαλὴν ὑμῶν οὐκ ἀποκιδαρώσετε... πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ κλαύσονται τὸν ἐμπυρισμόν, ὃν ἐνεπυρίσθησαν ὑπὸ Κυρίου.

σκηνής του Μαρτυρίου, για να μη πεθάνετε· διότι το λάδι του χρίσματος του Κυρίου [είναι] πάνω σας. Και έκαναν κατά το λόγο του Μωυσή.

8 Και μίλησε Κύριος προς τον Ααρών, λέγοντας: **9** *Κρασί*[οίνον] *και σίκερα*[ποτά ανάμικτα/κοκτέιλ] *δεν θα πίνετε, σύ, και οι γιοι σου μαζί σου, όταν εισέρχεστε στη σκηνή του Μαρτυρίου, για να μην πεθάνετε· [αυτό θα είναι] νόμιμο*[νομοθέτημα] *αιώνιο στις γενεές σας·* **10** *και για να διακρίνετε μεταξύ αγίου και βεβήλου και μεταξύ ακαθάρτου και καθαρού·* **11** *και για να διδάσκετε τους γιους Ισραήλ πάντα τα διατάγματα, όσα μίλησε [ο] Κύριος προς αυτούς μέσω*[διά χειρός] *του Μωυσή.*

12 Και είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών και προς τον Ελεάζαρ και προς τον Ιθάμαρ, τους γιους αυτού τους εναπομείναντες: *Λάβετε την προσφορά από άλφιτα*[δημητριακά] *την εναπολειφθείσα από των γινομένων με φωτιά*[διά πυρός] *θυσιών στο Κύριο και φάτε αυτή άζυμη κοντά*[πλησίον] *στο θυσιαστήριο· διότι είναι αγιότατη·* **13** *και θα φάτε αυτή στον άγιο τόπο· επειδή είναι δίκαιο μερίδιό σου και το δικαίωμα των γιων σου απ' τις θυσίες τις γινόμενες στο Κύριο με φωτιά διά πυρός· διότι έτσι*[ούτω] *προστάχθηκα·* **14** *και το κινητό στήθος και τον υψούμενο ώμο θα φάτε σε καθαρό τόπο, συ και οι γιοι σου και οι θυγατέρες σου μετά σου· διότι είναι το δίκαιο* σου και το δίκαιο* των γιων σου, που δόθηκε από τις θυσίες της ειρηνικής προσφοράς των γιων του Ισραήλ.*

15 *Τον υψούμενο ώμο και το κινητό στήθος θα φέρει με τις προσφορές του λίπους* που γίνονται με φωτιά*[διά πυρός]*, για να κινήσουν [αυτά σε] κινητή προσφορά μπροστά*[ενώπιον] *στο Κύριο· και θα είναι σε σένα και στους γιους σου μετά εσέ σε νόμιμο*[νομοθέτημα] *αιώνιο, καθώς πρόσταξε ο Κύριος.*

16 Και [ανα]ζήτησε επιμελώς ο Μωυσής τον τράγο της προσφοράς περί αμαρτίας· και να[ιδού], ήταν κατακαμένος· και θύμωσε κατά του Ελεάζαρ και κατά του Ιθάμαρ, των γιων του Ααρών των εναπομεινάντων, λέγοντας: **17** *Γιατί δεν φάγατε την προσφορά περί αμαρτίας σε άγιο τόπο; διότι είναι αγιότατο· και έδωσε αυτό σε εσάς [Κύριος] για να σηκώνετε την ανομία της συναγωγής, ώστε να κάνετε εξιλέωση υπέρ αυτών μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο·* **18** *δες*[ιδού]*, το αίμα του δεν φέρθηκε στο αγιαστήριο· έπρεπε εξάπαντος να φάτε αυτό μέσα στο αγιαστήριο, καθώς πρόσταξα.*

19 Και είπε ο Ααρών προς τον Μωυσή*: Δες*[ιδού]*, αυτοί πρόσφεραν σήμερα την προσφορά αυτών περί αμαρτίας και το ολοκαύτωμα αυτών μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο και συνέβηκαν σε μένα αυτά· [εάν] λοιπόν θα έτρωγαν σήμερα την προσφορά περί αμαρτίας, αυτό θα ήταν αρεστό στα μάτια*[οφθαλμούς] *του Κυρίου*; **20** Και άκουσε ο Μωυσής και του άρεσε[ικανοποιήθηκε].

11 **[ΙΑ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών λέγοντας προς αυτούς: **2** *Λαλήστε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντες*: *Αυτά [είναι] τα ζώα τα οποία θα τρώτε από όλα*[εκ πάντων] *τα κτήνη*[ζώα] *που είναι πάνω στη γη.*

3 *Κάθε δίχηλο μεταξύ των κτηνών* που έχει το πόδι*[την οπλή] *σχισμένο και αναμασάει, αυτό θα τρώτε.* **4** *Εκείνα*[ταύτα] *όμως δεν θα τρώτε από όσα αναμασούν ή από όσα είναι δίχηλα: την καμήλα, διότι αναμασά μεν, πλην δεν είναι δίχηλη· είναι ακάθαρτη σε εσάς·* **5** *και τον δασύποδα*[κουνέλι]*, διότι αναμασσά μεν, πλην δεν είναι δίχηλο· είναι ακάθαρτο σε σάς·* **6** *και τον λαγό, διότι αναμασά*[ανεβάζει/ανάγει] *μεν, πλην δεν είναι δίχηλος· είναι ακάθαρτος σε σάς·* **7** *και το γουρούνι*[χοίρον]*, διότι είναι μεν δίχηλο και έχει το πόδι*[οπλή] *σχισμένο, πλην δεν αναμασά· είναι ακάθαρτο σε σάς·* **8** *από το κρέας αυτών δεν θα τρώτε και το ψοφίμι*[θνησιμαίον] *αυτών δεν θα αγγίζετε είναι ακάθαρτα σε σας.*

9 *Αυτά θα τρώτε από όλα*[πάντων] *όσα [βρίσκονται] στα νερά*[εν τοις ύδασι] *πάντα όσα έχουν πτερύγια*[πτερά] *και λέπια, στα νερά*[ύδασι]*, στις θάλασσες και στα ποτάμια, αυτά θα τρώτε.* **10** *Και όλα*[πάντα] *όσα δεν έχουν πτερύγια*[πτερά] *και λέπια, στις θάλασσες και στους ποταμούς, από πάντων όσα κινούνται μέσα στα νερά*[ύδασι] *και από κάθε*[παντός] *ζωντανό πλάσμα*[εμψύχου ζώου] *το οποίο είναι στα νερά*, θα είναι βδελυκτά σε σας·* **11** *αυτά εξάπαντος θα είναι βδελυκτά σε σας· από το κρέας αυτών δεν θα τρώτε και το ψοφίμι*[θνησιμαίον] *αυτών θα βδελύττεστε*[σιχαίνεστε]*.* **12** *Όλα όσα είναι στα νερά*[ύδασι] *δεν έχουν πτερύγια*[πτερά] *ούτε λέπια, θα είναι βδελυκτά*[σιχαμερά] *σε σάς.*

[10:9] Ιεζ. 44:21, Λκ. 1:15, 1Τι. 3:3, Τιτ. 1:7 **[10:10]** Κφ.11:47, 20:25, Ιερ. 15:19, Ιεζ. 22:26, 44:23 **[10:11]** Δευ. 24: 8, Νεε. 8:2, 8,9,13, Ιερ. 18:18, Μαλ. 2:7 **[10:12]** Εξ. 29:2, Κφ. 6:16, Αρ. 18:9,10, Κφ. 21:22 **[10:13]** Κφ. 2:3, 6:16 **[10:14]** Εξ. 29:24,26,27, Κφ. 7:31,34, Αρ. 18:11 **[10:15]** Κφ. 7:29,30,34 **[10:16]** Κφ. 9:3,15 **[10:17]** Κφ. 6:26,29 **[10:18]** Κφ. 6:30, Κφ. 6:26 **[10:19]** Κφ. 9:8,12, Ιερ. 6:30, 14:12, Ωση. 9:4, Μαλ. 1:10,13 **[11:2]** Δευ . 14:4, Πρ. 10:12,14 **[11:7]** Ησ. 65:4, 66:3,17 **[11:8]** Ησ. 42:11, Ιδέ Μτ. 15:11, 20, Μαρ. 7:2, 15,18, Πρ. 10: 14,15:29, Ρω. 14:14,17, 1Κρ. 8:8, Κολ. 2:16, 21, Εβ. 9:10 **[11:9]** Δευ. 14:9 **[11:10]** Κφ. 7:18, Δευ. 14:3 **[11:13]** Δευ. 14:12

VG **[10:6]** Οι αδελφοί σας όμως και όλος ο οίκος του Ισραήλ ας θρηνήσουν, για το κάψιμο που ο Κύριος άναψε... **[10:7-9]** ...και οτιδήποτε μπορεί να μεθύσει... **[10:10-14]** Και το στήθος που προσφέρθηκε και τον ώμο που ξεχωρίστηκε... **[10:15]** διότι ύψωσαν ενώπιον του Κυρίου τον ώμο και το στήθος... **[10:16-17]** ...για να βαστάζετε την ανομία του πλήθους... **[10:18-19]** ...Πώς θα μπορούσα να τη φάω ή να ευαρεστήσω τον Κύριο στις τελετές με πένθιμη διάθεση (mente lugubri); **[11:1-5]** ... Ο χοιρόγρυλλος (chyrogryllius)... **[11:6-10]** Ό,τι όμως... από όσα κινούνται και ζουν στα νερά, θα είναι βδέλυγμα για σας **[11:11]** και αποτρόπαιο (et execrandum)... **[11:12]** ...θα είναι μολυσμένα (polluta erunt).

Ο' **[10:7]** καὶ ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου οὐκ ἐξελεύσεσθε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε· τὸ ἔλαιον γὰρ τῆς χρίσεώς τὸ παρὰ Κυρίου ἐφ' ὑμῖν. καὶ ἐποίησαν κατὰ τὸ **ῥῆμα** Μωυσῆ. **[10:8-10]** **διαστεῖλαι** ἀνὰ μέσον τῶν ἁγίων καὶ τῶν βεβήλων, καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἀκαθάρτων καὶ τῶν καθαρῶν. **[10:11]** καὶ **συμβιβάσεις** τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἅπαντα τὰ νόμιμα, ἃ ἐμίλησε Κύριος πρὸς αὐτοὺς διὰ χειρὸς Μωυσῆ. **[10:12]** Καὶ εἶπε Μωυσῆς πρὸς Ἀαρὼν καὶ πρὸς Ἐλεάζαρ καὶ Ἰθάμαρ τοὺς υἱοὺς Ἀαρὼν τοὺς καταλειφθέντας· λάβετε τὴν θυσίαν τὴν καταλειφθεῖσαν **ἀπὸ τῶν καρπωμάτων** Κυρίου, καὶ φάγεσθε ἄζυμα παρὰ τὸ θυσιαστήριον· ἅγια ἁγίων ἐστί. **[10:13]** καὶ φάγεσθε αὐτὴν ἐν τόπῳ ἁγίῳ· νόμιμον γάρ σοί ἐστι, καὶ νόμιμον τοῖς υἱοῖς σου τοῦτο **ἀπὸ τῶν καρπωμάτων** Κυρίου· οὕτω γὰρ ἐντέταλταί μοι. **[10:14]** καὶ τὸ στηθύνιον τοῦ ἀφορίσματος καὶ τὸν βραχίονα τοῦ ἀφαιρέματος φάγεσθε ἐν τόπῳ ἁγίῳ, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ὁ οἶκός σου μετὰ σοῦ· νόμιμον γὰρ σοὶ καὶ νόμιμον τοῖς υἱοῖς σου ἐδόθη ἀπὸ τῶν θυσιῶν τοῦ σωτηρίου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. **[10:15]** τὸν βραχίονα **τοῦ ἀφαιρέματος** καὶ τὸ στηθύνιον τοῦ ἀφορίσματος ἐπὶ **τῶν καρπωμάτων** τῶν στεάτων **προσοίσουσιν ἀφόρισμα ἀφορίσαι** ἔναντι κυρίου... **[10:16]** καὶ **τὸν χίμαρον** τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας ζητῶν ἐξεζήτησεν Μωυσῆς καὶ ὅδε **ἐνεπεπύριστο**... **[10:17]** ...ὅτι γὰρ **ἅγια ἁγίων** ἐστίν... ἐξιλάσησθε περὶ αὐτῶν ἔναντι κυρίου **[10:18-19]** ...εἰ σήμερον **προσαγειόχασιν τὰ** περὶ τῆς ἁμαρτίας... μὴ ἀρεστὸν ἔσται κυρίῳ **[10:20]** ... **[11:1-2]** ...ταῦτα **τὰ κτήνη**... **[11:3]** πᾶν κτῆνος διχηλοῦν... **[11:4-6]** καὶ **τὸν χοιρογρύλλιον ὅτι ἀνάγει μηρυκισμὸν** τοῦτο... **[11:7]** καὶ **τὸν ὗν**... **[11:8-10]** ...ἀπὸ πάντων **ὧν ἐρεύγεται** τὰ ὕδατα καὶ ἀπὸ πάσης ψυχῆς ζώσης... **[11:11-13]**

13 *Αυτά δε θα βδελύττεστε[αηδιάζετε ανα]μεταξύ των πτηνών· δεν θα τρώγονται είναι βδελυκτά: ο αετός, και ο γρυπαετός[ψαραετός], και ο μελαναετός[μαύρος γύπας],* **14** *και ο γύπας, και ο ίκτινος[περδικογέρακας] κατά το είδος του·* **15** *κάθε κόρακας κατά το είδος του·* **16** *και η στρουθοκάμηλος, και η κουκουβάγια[μπούφος], και ο ίβις[(γλάρος-Ο΄, VG)], και το γεράκι κατά το είδος του,* **17** *και ο νυκτικόραξ[(είδος κόρακα)], και η αίθυια[φαλακροκόρακας], και η μεγάλη κουκουβάγια[γλαύξ],* **18** *και ο κύκνος, και ο πελεκάνος, και η κίσσα,* **19** *και ο πελαργός, [και] ο ερωδιός κατά το είδος του, και ο έποψ[τσαλαπετεινός], και η νυχτερίδα.*

20 *Όλα[πάντα] τα έρποντα που πετούν, τα οποία περπατούν πάνω σε 4 [πόδια], θα είναι βδελυκτά σε σας.* **21** *Αυτά όμως μπορείτε[δύνασθε] να τρώτε από κάθε φτερωτό* ερπετό, που περπατά πάνω στα 4 [πόδια], τα οποία έχουν σκέλη πίσω από τα πόδια τους[(ορθόπτερα)], για να πηδούν με αυτά πάνω στη γη·* **22** *αυτά θα τρώτε απ' αυτά: το βρούχο[(αποδημητική ακρίδα)] κατά το είδος του και τον αττάκη[γρύλο] κατά το είδος του και τον οφιομάχο[(ειδος ακρίδας)] κατά το είδος του και την ακρίδα[(κοινή ακρίδα)] κατά το είδος της.* **23** *Πάντα δε τα [άλλα] φτερωτά* ερπετά, που έχουν 4 πόδια, θα είναι βδελυκτά σε σας.*

24 *Και με[εις] αυτά θα είστε ακάθαρτοι· καθένας[πας] που εγγίζει το ψοφίμι[θνησιμαίον] αυτών θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βραδυνό[εσπέρας].* **25** *Και όποιος σηκώσει[βαστάση] το ψοφίμι[θνησιμαίον] αυτών, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και θα είναι ακάθαρτος μέχρι[έως] το βραδυνό[εσπέρας].*

26 *Από όλα[πάντων] τα ζωντανά[κτηνών], όσα είναι δίχηλα, πλην δεν [είναι] το πόδι[οπλή] αυτών σχισμένο ουδέ αναμασούν, θα είναι ακάθαρτα σε σας· όποιος[πας] αγγίζει αυτά θα είναι ακάθαρτος.* **27** *Και όσα περπατούν πάνω στις παλάμες τους, μεταξύ όλων[πάντων] των ζώων που περπατούν πάνω στα 4 [πόδια], θα είναι ακάθαρτα σε σας· καθένας[πας] που εγγίζει το ψοφίμι[θνησιμαίον] τους θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βραδυνό[εσπέρας].* **28** *Και όποιος σηκώσει[βαστάση] ψοφίμι[θνησιμαίον] τους, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το σούρουπο*· αυτά θα είναι ακάθαρτα σε σας.*

29 *Και αυτά [θα είναι] ακάθαρτα σε σας μεταξύ όσων περπατούν[ερπετών] σέρνοντας[ερπόντων] πάνω στη γη· η γάτα[γαλή] και ο ποντικός, και η χελώνα κατά το είδος της·* **30** *και ο σκατζόχοιρος[ακανθόχοιρος], και ο χαμαιλέοντας, και η σαύρα, και το σαμιαμίδι, και ο τυφλοπόντικας[ασπάλαξ].* **31** *Αυτά [είναι] ακάθαρτα σε σας μεταξύ όλων των ερπομένων· καθένας[πας] που εγγίζει αυτά ψόφια[τεθνεώτα], θα 'ναι ακάθαρτος ως το σούρουπο[εσπέρας].*

32 *Και κάθε[παν] πράγμα πάνω στο οποίο θα πέσει κάτι απ' αυτά πεθαμένο[τεθνεώτων] θα είναι ακάθαρτο· κάθε[παν] αγγείο[δοχείο] ξύλινο ή ρούχο[ιμάτιον] ή δέρμα ή σάκο ή οποιοδήποτε σκεύος[αγγείον], στο οποίο γίνεται εργασία, θα βαλθεί[εμβληθή] σε νερό[ύδωρ] και θα είναι ακάθαρτο μέχρι το βραδυνό[έως εσπέρας]· τότε θα είναι καθαρό·* **33** *και κάθε[παν] αγγείο πήλινο, στο οποίο πέσει μέσα[εμπέση κάτι] από αυτά, οτιδήποτε [είναι] μέσα σε αυτό θα είναι ακάθαρτο· αυτό δε θα το συντρίψετε·* **34** *από κάθε φαγητό που τρώγεται[εσθιωμένου], στο οποίο μπαίνει[εμβαίνει] νερό[ύδωρ], θα είναι ακάθαρτο· και κάθε ποτό που πίνεται σε οποιοδήποτε αγγείο, θα είναι ακάθαρτο.*

35 *Και κάθε[παν] [πράγμα] πάνω στο οποίο θα πέσει από το ψοφίμι[θνησιμαίου] αυτών, θα είναι ακάθαρτο· φούρνος[κλίβανος] είτε εστία φωτιάς[πυροστιά] θα γκρεμισθούν· είναι ακάθαρτα και ακάθαρτα θα είναι σε σας.* **36** *Πηγή όμως ή λάκκος, συγκέντρωση νερών[σύναξις υδάτων], θα είναι καθαρό· πλην ό,τι εγγίξει το ψοφίμι[θνησιμαίον] αυτών, θα είναι ακάθαρτο.*

37 *Και εάν πέσει από το ψοφίμι[θνησιμαίου] αυτών πάνω σε κάποιο σπόρο[σπέρμα] σπόριμο, ο οποίος μέλλει να σπαρθεί, καθαρός θα είναι.* **38** *Εάν δε ξεχυθεί[επιχυθή] νερό[ύδωρ] πάνω στο σπόρο[σπέρματος] και πέσει από το ψοφίμι* αυτών πάνω σε αυτό, ακάθαρτο θα είναι σε σας.* **39** *Και εάν πεθάνει κάποιο από τα κτήνη τα οποία μπορείτε[δύνασθε] να τρώτε, όποιος αγγίξει το ψοφίμι[θνησιμαίον] του, θα 'ναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ.* **40** *Και όποιος φάει απ' το ψοφίμι[θνησιμαίου] αυτού, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και θα είναι ακάθαρτος έως εσπέρας*· και όποιος σηκώσει[βαστάση] το ψοφίμι* αυτό, θα πλύνει τα ρούχα* του και θα 'ναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*.

41 *Και κάθε[παν] ερπετό, το οποίο έρπει πάνω στη γη, θα 'ναι βδέλυγμα· δεν θα τρώγεται.* **42** *Οτιδήποτε περπατεί πάνω στη κοιλιά και κάθε τι περπατεί πάνω σε 4 πόδια ή κάθε τι που έχει πολλά πόδια, μεταξύ όλων[πάντων] των ερπετών των ερπόντων πάνω στη γη, αυτά δεν θα τα τρώτε, διότι είναι βδέλυγμα.* **43** *Δεν θα κάνετε βδελυκτές[σιχαμένες] τις ψυχές σας για κανένα ερπετό που έρπει, ούτε θα μιανθείτε με[δι'] αυτά, ώστε να γίνετε ακάθαρτοι μέσω[δι'] αυτών.* **44** *Διότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας· θα αγιαστείτε λοιπόν και θα είστε άγιοι, διότι άγιος [είμαι] εγώ· και δεν θα μιάνετε τις ψυχές σας για κανένα ερπετό που έρπει πάνω στη γη.*

45 *Διότι εγώ [είμαι] ο Κύριος, ο οποίος σας ανέβασα από τη γη [της] Αιγύπτου, για να είμαι Θεός σας· θα είστε λοιπόν άγιοι, διότι άγιος [είμαι] εγώ.*

[11:22] Μτ. 3:4, Μαρ. 1:6 **[11:25]** Κφ. 14:8, 15:5, Αρ. 19:10,22, 31:24 **[11:29]** Ησ. 66:17 **[11:32]** Κφ. 15:12 **[11:33]** Κφ. 6:28, 15:12 **[11:40]** Κφ. 17:15, 22:8, Δευ. 14:21, Ιεζ. 4:14, 44:31 **[11:43]** Κφ. 20:25 **[11:44]** Εξ. 19:6, κφ. 19:2, 20:7,26, 1Θε. 4:7, 1Πε. 1:15,16 **[11:45]** Εξ. 6:7, six. 44

VG **[11:13]** ...και ο αλιαετός (et alietum) **[11:14]** τον ικτίνο και τον γύπα κατά το είδος του, **[11:15-16]** τη στρουθοκάμηλο, τη νυκτόβια κουκουβάγια, τον γλάρο... **[11:17]** **τον μπούφο, τον βουτηχτή και την ίβιδα,** (bubonem et mergulum et ibin) **[11:18]** τον κύκνο, τον ονοκρόταλο και την πορφυρίδα (cycnum et onocrotalum et porphi rionem)... **[11:19]** τον ερωδιό και τον χαραδριό (erodionem et charadrion)... τον έποπα (upupam) και τη νυχτερίδα. **[11:20-21]** Ό,τι όμως περπατά μεν επάνω σε τέσσερα πόδια, αλλά έχει μακρύτερα πίσω σκέλη, με τα οποία πηδά επάνω στη γη, **[11:22-23]** Ό,τι όμως από τα φτερωτά έχει μόνο τέσσερα πόδια θα είναι αποτρόπαιο για σας· **[11:24-30]** η μυγάλη, ο χαμαιλέοντας... (migale et cameleon et stelio ac lacerta et talpa) **[11:31-43]** Μη μολύνετε τις ψυχές σας... **[11:44-47]** ...τι πρέπει να τρώτε και τι πρέπει να απορρίπτετε.

Ο' από τῶν **πετεινῶν**... καὶ τὸν **ἀλιαίετον [11:14-16]** ...καὶ **λάρον**... **[11:17]** ...καὶ **καταρράκτην καὶ ἶβιν [11:18]** καὶ πορφυρίωνα καὶ πελεκᾶνα καὶ κύκνον **[11:19]** καὶ γλαῦκα καὶ ἐρωδιὸν καὶ χαραδριὸν... **[11:20]** καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῶν πετεινῶν... **[11:21-24]** καὶ ἐν τούτοις **μιανθήσεσθε πᾶς ὁ ἁπτόμενος** τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας **[11:25-26]** ...καὶ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζει... **[11:27]** καὶ πᾶς **ὃς πορεύεται ἐπὶ χειρῶν**... **[11:28-29]** ...καὶ **ὁ μῦς καὶ ὁ κροκόδειλος ὁ χερσαῖος [11:30]** μυγαλῆ καὶ χαμαιλέων καὶ καλαβώτης καὶ σαύρα καὶ ἀσπάλαξ **[11:31-32]** ...**εἰς ὕδωρ βαφήσεται**.. **[11:33]** καὶ πᾶν σκεῦος **ὀστράκινον**... **[11:34]** καὶ **πᾶν βρῶμα ὃ ἔσθεται**... **[11:35]** ...κλίβανοι καὶ **κυθρόποδες καθαιρεθήσονται** ἀκάθαρτα ταῦτά ἐστιν... **[11:36-41]** ...οὐ βρωθήσεται **[11:42]** καὶ πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπὶ κοιλίας καὶ πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπὶ τέσσαρα διὰ παντός ὃ πολυπληθεῖ ποσὶν ἐν πᾶσιν τοῖς ἑρπετοῖς τοῖς ἕρπουσιν ἐπὶ τῆς γῆς οὐ φάγεσθε αὐτό ὅτι βδέλυγμα ὑμῖν ἐστιν **[11:43-44]** ...ἑρπετοῖς τοῖς κινουμένοις ἐπὶ τῆς γῆς **[11:45]** ὅτι ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ ἀναγαγὼν ὑμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἶναι ὑμῶν Θεός, καὶ ἔσεσθε ἅγιοι, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγὼ Κύριος.

46 *Αυτός είναι ο νόμος για τα κτήνη[ζῶα] και για τα πτηνά και σχετικά με κάθε ζωντανό πλάσμα[εμψύχου ὄντος] που κινείται στα νερά[ὕδασι] και για κάθε πλάσμα[ὄντος] που έρπει πάνω στη γη·* **47** *για να διακρίνετε μεταξύ του ακαθάρτου και του καθαρού και μεταξύ των ζώων τα οποία τρώγονται των ζώων και οποία δεν τρώγονται.*

12 **[ΙΒ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: Εάν κάποια γυναίκα συλλάβει και γεννήσει αρσενικό, τότε θα είναι ακάθαρτη 7 ημέρες· κατά τις ημέρες του χωρισμού για τα γυναικεία της θα είναι ακάθαρτη.* **3** *Και την 8[η] ημέρα θα περιτέμνεται η σάρκα της ακροβυστίας του.* **4** *Και [ακόμη] 33 ημέρες θα μείνει στο αίμα του καθαρισμού της· κανένα άγιο πράγμα δεν θα αγγίξει και στο αγιαστήριο δεν θα εισέλθει, έως ού[συμ]πληρωθούν οι ημέρες του καθαρισμού της.* **5** *Αλλ' εάν γεννήσει θηλυκό, τότε θα είναι ακάθαρτη δύο εβδομάδες, όπως στον [απο]χωρισμό της· και θα μείνει ακόμη στο αίμα του καθαρισμού της 66 ημέρες.*

6 *Και αφού [συμ]πληρωθούν οι ημέρες του καθαρισμού της, για γιο, ή για θυγατέρα, θα φέρει αρνί χρονιάρικο[ενιαύσιον] σε ολοκαύτωμα, και νεαρό[νεοσσόν] περιστέρι, ή τρυγόνα, για προσφορά περί αμαρτίας, στην είσοδο[θύρα] της σκηνής του Μαρτυρίου προς τον ιερέα·* **7** *αυτός δε θα προσφέρει αυτό μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο και θα κάνει εξιλέωση υπέρ αυτής και θα καθαρισθεί απ' τη ροή του αίματος της.* Αυτός είναι ο νόμος εκείνης που γεννά αρσενικό ή θηλυκό.

8 *Εάν όμως δεν ευπορεί[είναι ευκατάστατη] να φέρει αρνί, τότε θα φέρει δύο τρυγόνια ή δύο νεαρά[νεοσσούς] περιστέρια, ένα για ολοκαύτωμα κι ένα για προσφορά περί αμαρτίας· και θα κάνει εξιλέωση υπέρ αυτής ο ιερέας, και θα καθαρισθεί.*

13 **[ΙΓ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών, λέγοντας: **2** *Όταν κάποιος άνθρωπος έχει πάνω στο δέρμα της σάρκας πρήξιμο ή ψώρα, ή εξάνθημα, και γίνει στο δέρμα της σάρκας του πληγή λέπρας, τότε θα φερθεί προς τον Ααρών τον ιερέα ή προς ένα των γιων του, των ιερέων·* **3** *και ο ιερέας θα θεωρήσει την πληγή στο δέρμα της σάρκας.*

Και [εάν] η τρίχα[θριξ] στην πληγή μεταβλήθηκε σε λευκή, και η πληγή στην όψη είναι βαθύτερη του δέρματος της σάρκας αυτού, είναι πληγή λέπρας· ο δε ιερέας θα θεωρήσει αυτόν και θα κρίνει αυτόν ακάθαρτο.

4 *Αλλ' εάν το εξάνθημα είναι λευκό στο δέρμα της σάρκας του και στην όψη δεν είναι βαθύτερα του δέρματος και η τρίχα[θριξ] του δεν μετεβλήθηκε σε λευκή, τότε θα βάλει σε καραντίνα ο ιερέας [αυτόν που έχει] την πληγή 7 ημέρες·* **5** *και θα [επι]θεωρήσει αυτόν ο ιερέας την 7[η] ημέρα· και δες[ιδού], [εάν] δει ότι η πληγή είναι σε στασιμότητα[στάσιν] [και] η πληγή δεν εξαπλώθηκε στο δέρμα, τότε θα [απο]κλείσει αυτόν ο ιερέας άλλες 7 ημέρες·* **6** *και θα [επι]θεωρήσει αυτόν ο ιερέας για δεύτερη [φορά] την 7η ημέρα· και δες[ιδού], [εάν] η πληγή μαύρισε και δεν εξαπλώθηκε η πληγή στο δέρμα, θα κρίνει αυτόν καθαρό ο ιερέας· αυτή [είναι] ψώρα· και θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και θα είναι καθαρός.*

7 *Εάν όμως εξαπλώθηκε περισσότερο η ψώρα πάνω στο δέρμα, αφού θεωρήθηκε από τον ιερέα για τον καθαρισμό του, θα δειχθεί πάλι στον ιερέα.*

8 *Και εάν δει ο ιερέας, ότι εξαπλώθηκε η ψώρα πάνω στο δέρμα, τότε θα κρίνει αυτόν ο ιερέας ακάθαρτο· είναι λέπρα.* **9** *Όταν η πληγή της λέπρας είναι σε άνθρωπο, τότε θα φερθεί προς τον ιερέα.*

10 *Και θα θεωρήσει ο ιερέας· και να[ιδού], [εάν] το πρήξιμο [είναι] λευκό στο δέρμα και μετέβαλε την τρίχα σε λευκή, και [βρίσκεται] κρέας ζωντανό[ζων] στο πρήξιμο,* **11** *είναι λέπρα παλαιά στο δέρμα της σάρκας του και θα κρίνει αυτόν ο ιερέας ακάθαρτο· δεν θα κλείσει αυτόν, διότι είναι ακάθαρτος.*

12 *Αλλ' εάν εξαπλώθηκε πολύ η λέπρα πάνω στο δέρμα και η λέπρα σκέπασε όλο το δέρμα [αυτού που έχει] την πληγή από το κεφάλι του και μέχρι τα πόδια του, όπου και αν [επι]θεωρήσει ο ιερέας,* **13** *τότε θα [επι]θεωρήσει ο ιερέας, και να[ιδού], [εάν] η λέπρα σκέπασε όλη τη σάρκα του, θα κρίνει καθαρό [αυτόν που έχει] την πληγή· αυτή μεταβλήθηκε σε λευκή, είναι καθαρός.*

14 *Αλλά σ' όποια ημέρα φανεί σ' αυτό κρέας ζωντανό[ζών], θα 'ναι ακάθαρτος.* **15** *Και θα [επι]θεωρήσει ο ιερέας το κρέας το ζωντανό[ζων] και θα κρίνει αυτόν ακάθαρτο· το ζωντανό* κρέας είναι ακάθαρτο· είναι λέπρα.* **16** Ή εάν το κρέας το ζωντανό αλλάξει πάλι και μεταβληθεί σε λευκό, θα έλθει προς τον ιερέα.

[11:47] Κφ. 10:10 **[12:2]** Κφ. 15:19, Λου. 2:22, Κφ. 15:19 **[12:3]** Γεν. 17:12, Λου. 1:59, 2:21, Ιωα. 7:22,23 **[12:6]** Λου.2:22 **[12:8]** Κφ. 5:7, Λου. 2:24, Κφ. 4:26,10:10 **[13:2]** Δευ. 28:27, Ησ. 3:17, Δευ. 17:8,9, 24:8, Λκ. 17:14 **[13:6]** Κφ. 11:25, 14:8 **[13:10]** Αρ. 12:10,12, 2Βα. 5:27, 2Χρ. 26:20

vg **[12:1-2]** ...σύμφωνα με τις ημέρες του χωρισμού της εμμήνου ρύσεως. **[12:3-8]** Αν όμως το χέρι της δεν βρει και δεν μπορέσει να προσφέρει αρνί... και ο ιερέας θα προσευχηθεί γι' αυτήν... **[13:1-2]** Άνθρωπος, στο δέρμα και στη σάρκα του οποίου εμφανιστεί διαφορετικό χρώμα ή φλύκταινα ή κάτι σαν λαμπερό σημάδι –δηλαδή πληγή λέπρας– θα οδηγηθεί στον Ααρών τον ιερέα ή σε έναν οποιονδήποτε από τους γιους του. **[13:3-4]** ...θα περιορίσουν αυτόν επτά ημέρες (recludet eum sacerdos septem diebus). **[13:5-10]** και εκείνος θα τον δει. Και όταν υπάρχει λευκό χρώμα στο δέρμα και έχει μεταβάλει την όψη των τριχών, και εμφανιστεί επίσης ζωντανή σάρκα, **[13:11]** ...μια χρόνια λέπρα... (lepra vetustissima iudicabitur atque)... **[13:12-13]** ο ιερέας θα τον εξετάσει και θα κρίνει ότι πάσχει από καθαρότατη λέπρα· επειδή όλος μεταβλήθηκε σε λευκότητα, γι' αυτό ο άνθρωπος θα είναι καθαρός. **[13:14-15]** ...διότι ζωντανή σάρκα, αν είναι κηλιδωμένη με λέπρα, είναι ακάθαρτη.

ο' **[11:46-47]** **διαστεῖλαι...** καὶ ἀνὰ μέσον τῶν καθαρῶν καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ζωογονούντων τὰ ἐσθιόμενα, καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ζωογονούντων τὰ μὴ ἐσθιόμενα. **[12:1-2]** ...γυνή ἥτις ἐὰν **σπερματισθῇ**... τῆς **ἀφέδρου** αὐτῆς ἀκάθαρτος ἔσται **[12:3-7]** ...καὶ καθαριεῖ αὐτὴν ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ αἵματος αὐτῆς... **[12:8]** **ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ ἡ χεὶρ αὐτῆς τὸ ἱκανὸν**... **[13:1-2]** **ἀνθρώπῳ ἐάν τινι γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ οὐλὴ σημασίας τηλαυγής, καὶ γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ ἀφὴ λέπρας**... **[13:3]** καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς... καὶ ἡ ὄψις τῆς ἀφῆς ταπεινὴ ἀπὸ τοῦ δέρματος τοῦ χρωτός, ἀφὴ λέπτρας ἐστί· καὶ ὄψεται ὁ ἱερεύς, καὶ μιανεῖ αὐτόν. **[13:4]** ἐὰν δὲ τηλαυγὴς λευκὴ ᾖ ἐν τῷ δέρματι τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ, καὶ ταπεινὴ μὴ ᾖ ἡ ὄψις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ δέρματος, καὶ ἡ θρὶξ αὐτοῦ οὐ μετέβαλε τρίχα λευκήν, αὐτὴ δέ ἐστιν ἀμαυρά, καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν ἑπτὰ ἡμέρας. **[13:5-6]** ...σημασία γάρ ἐστιν... **[13:7-8]** ...**μετέπεσεν ἡ σημασία ἐν τῷ δέρματι**... **[13:9]** καὶ ἀφὴ λέπρας... **[13:10]** ...καὶ ἰδοὺ οὐλὴ λευκὴ ἐν τῷ δέρματι, καὶ αὕτη μετέβαλε τρίχα λευκήν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς τῆς σαρκὸς τῆς ζώσης ἐν τῇ οὐλῇ, **[13:11-12]** ἐὰν δὲ ἀνθοῦσα ἐξανθήσῃ ἡ λέπρα ἐν τῷ δέρματι, καὶ καλύψῃ ἡ λέπρα πᾶν τὸ δέρμα τῆς ἀφῆς ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, καθ' ὅλην τὴν ὅρασιν τοῦ ἱερέως, **[13:13]** ...ὅτι πᾶν μετέβαλε λευκόν, καθαρόν ἐστι. **[13:14]** καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ **ὀφθῇ ἐν αὐτῷ χρὼς ζῶν, μιανθήσεται,** [13:15-16] ἐὰν **δὲ ἀποκαταστῇ ὁ χρὼς ὁ ὑγιὴς**...

17 *Και θα* επι*θεωρήσει αυτόν ο ιερέας· και να*ιδού*, [εάν] η πληγή μεταβλήθηκε σε λευκή, τότε θα κρίνει ο ιερέας καθαρό* αυτόν που έχει *την πληγή· είναι καθαρός.*

18 *Η δε σάρκα πάνω στο δέρμα της οποίας ήταν [το] έλκος*πληγή*, και γιατρεύθηκε,* **19** *και στον τόπο του έλκους* έγινε πρήξιμο λευκό, ή εξάνθημα λευκό κοκκινωπό, θα* επι*δειχθεί στον ιερέα·* **20** *και θα* επι*θεωρήσει ο ιερέας, και δες*ιδού*, εάν φαίνεται βαθύτερο του δέρματος και η τρίχα*θριξ *αυτού μεταβλήθηκε σε λευκή, θα κρίνει αυτόν ο ιερεύς ακάθαρτο· είναι πληγή λέπρας, η οποία εξάνθησε στο έλκος*.*

21 *Εάν δε* επι*θεωρήσει αυτό ο ιερέας, και να*ιδού*, δεν είναι λευκές τρίχες σε αυτό και δεν είναι βαθύτερο από το δέρμα και είναι μαυρισμένο, τότε ο ιερέας θα τον απομονώσει 7 ημέρες·* **22** *και εάν εξαπλώθηκε πολύ πάνω στο δέρμα, τότε θα κρίνει αυτόν ο ιερέας ακάθαρτο· είναι πληγή.*

23 *Αλλ' εάν το εξάνθημα μένει στον τόπο του [και] δεν εξαπλώθηκε, αυτό [είναι] ουλή του έλκους*πληγής*· και θα κρίνει αυτόν ο ιερέας καθαρό.*

24 *Εάν δε [είναι] κρέας, που έχει πάνω στο δέρμα του [μια] καυστική φλόγωση, και το ζωντανό [κρέας] του φλογισμένου μέρους έχει εξάνθημα λευκό, κοκκινωπό ή κατάλευκο,* **25** *τότε θα* επι*θεωρήσει αυτό ο ιερέας· και δες*ιδού*, [εάν] η τρίχα*θριξ *στο εξάνθημα μεταβλήθηκε σε λευκή και στην όψη [είναι] βαθύτερη του δέρματος, είναι λέπρα που εξάνθησε στη φλόγωση· και θα κρίνει αυτόν ο ιερέας ακάθαρτο· είναι πληγή λέπρας.*

26 *Αλλ' εάν ο ιερέας* επι*θεωρήσει αυτό, και δες*ιδού*, δεν είναι τρίχα*θριξ *λευκή στο εξάνθημα και δεν είναι βαθύτερο του δέρματος και είναι μαυρισμένο, τότε θα τον απομονώσει ο ιερέας 7 ημέρες·* **27** *και θα θεωρήσει αυτόν ο ιερέας την 7η ημέρα· [και] εάν αυτό εξαπλώθηκε πολύ στο δέρμα, τότε θα κρίνει αυτόν ο ιερέας ακάθαρτο· είναι πληγή λέπρας.*

28 *Εάν δε το εξάνθημα μένει στον τόπο του και δεν εξαπλώθηκε πάνω στο δέρμα και είναι μαυρισμένο, είναι πρήξιμο φλόγωσης, και θα κρίνει αυτόν ο ιερέας καθαρό· επειδή είναι ουλή της φλόγωσης.* **29** *Και εάν άνδρας, ή γυναίκα, έχει πληγή στο κεφάλι, ή στον πώγωνα*σαγόνι*,* **30** *τότε θα θεωρήσει ο ιερέας την πληγή· και να*ιδού*, [εάν] στην όψη [είναι] βαθύτερη του δέρματος και σε αυτήν τρίχα*θριξ *που ξανθίζει, τότε θα κρίνει αυτόν ο ιερέας ακάθαρτο· είναι κασίδα, λέπρα του κεφαλιού ή του πηγουνιού.*

31 *Και εάν* επι*θεωρήσει ο ιερέας την πληγή της κασίδας και να*ιδού*, στην όψη δεν είναι βαθύτερη από το δέρμα και δεν είναι τρίχα*θριξ *μαύρη*μελανή *σε αυτή, τότε θα κλείσει ο ιερέας 7 ημέρες [αυτόν που έχει] την πληγή της κασίδας·* **32** *και θα* επι*θεωρήσει ο ιερέας την πληγή την 7η ημέρα. και να*ιδού*, [εάν] δεν εξαπλώθηκε η κασίδα και δεν είναι σε αυτή τρίχα* που ξανθίζει και στην όψη η κασίδα δεν είναι βαθύτερη από το δέρμα,* **33** *αυτός θα ξυριστεί, αλλ' η κασίδα δεν θα ξυριστεί· ο δε ιερέας θα απομονώσει [αυτόν πού έχει] την κασίδα άλλες 7 ημέρες.* **34** *Και την 7η ημέρα θα* επι*θεωρήσει ο ιερέας την κασίδα· και να*ιδού*, [εάν] η κασίδα δεν εξαπλώθηκε στο δέρμα και στην όψη δεν είναι βαθύτερη απ' το δέρμα, τότε θα κρίνει αυτόν ο ιερέας καθαρό· και αυτός θα πλύνει τα ρούχα*ιμάτια *του και θα είναι καθαρός.*

35 *Αλλ' εάν η κασίδα εξαπλώθηκε πολύ πάνω στο δέρμα μετά τον καθαρισμό του,* **36** *τότε θα* επι*θεωρήσει αυτόν ο ιερέας· και να*ιδού*, εάν η κασίδα εξαπλώθηκε πάνω στο δέρμα, δεν θα ερευνήσει ο ιερέας για*περί *τις τρίχες που ξανθίζουν· είναι ακάθαρτος.*

37 *Αλλ' εάν θεωρήσει ότι η κασίδα είναι σε στασιμότητα*στάσιν *και εκφύεται τρίχα*θριξ *μαύρη*μελανή *σε*εν *αυτή, η κασίδα είναι θεραπευμένη· είναι καθαρός· και θα κρίνει αυτόν ο ιερέας καθαρό.*

38 *Και εάν άνδρας, ή γυναίκα, έχουν πάνω στο δέρμα της σάρκας τους εξανθήματα, εξανθήματα λευκωπά,* **39** *τότε θα* επι*θεωρήσει ο ιερέας· και δες*ιδού*, εάν τα εξανθήματα πάνω στο δέρμα της σάρκας τους είναι υπόλευκα, είναι υπόλευκο*αλφός *εξάνθημα*εξανθών *πάνω στο δέρμα· [είναι] καθαρός.*

40 *Εάν δε το κεφάλι κάποιου μαδήσει, αυτός [είναι] φαλακρός· είναι καθαρός.* **41** *Και εάν το κεφάλι αυτού μαδήσει προς το πρόσωπο, είναι μετωπικά φαλακρός*αναφάλαντος*· είναι καθαρός.* **42** *Αλλ' εάν είναι στο φαλάκρωμα, ή στους κροτάφους, πληγή λευκή κοκκινωπή, είναι λέπρα που εξάνθησε στο φαλάκρωμα του ή στο μέτωπο*αναφαλάντωμα* *του.* **43** *Και θα* επι*θεωρήσει αυτόν ο ιερέας· και να*ιδού*, εάν το πρήξιμο*πρήσμα *της πληγής [είναι] λευκό κοκκινωπό στο φαλάκρωμα του ή στο αναφαλάντωμα* του, σαν το φαινόμενο της λέπρας πάνω στο δέρμα της σαρκός,* **44** *είναι άνθρωπος λεπρός, είναι ακάθαρτος· θα τον κρίνει ο ιερέας πλήρως*όλως *ακάθαρτο· στο κεφάλι του [είναι] η πληγή του.* **45** *Και του λεπρού, στον οποίο [είναι] η πληγή, τα ρούχα*ιμάτια *του θα σχιστούν και το κεφάλι του θα ξεσκεπαστεί, και θα καλύψει το πάνω χείλος*μουστάκι *του και θα φωνάζει: Ακάθαρτος, ακάθαρτος.*

[13:18] Εξ. 9:9 **[13:45]** Ιεζ. 24:17,22, Μιχ. 3:7, Θρην. 4:15

VG **[13:16-18]** Σάρκα και δέρμα επάνω στα οποία... και θεραπεύτηκε, **[13:19-23]** αν όμως μείνει στον τόπο της, είναι ουλή έλκους... **[13:24-25]** ...διότι πληγή λέπρας εμφανίστηκε στην ουλή. **[13:26-30]** ...διότι είναι λέπρα του κεφαλιού και του γενιού. **[13:31-34]** Αν την έβδομη ημέρα φανεί ότι η πληγή έμεινε στον τόπο της... **[13:35-37]** Αν όμως η κηλίδα σταθεί και οι τρίχες είναι μαύρες... **[13:38]** ...εμφανιστεί λευκότητα, **[13:39]** ...κηλίδα λευκού χρώματος... **[13:40-45]** ... γυμνό κεφάλι και στόμα καλυμμένο με ένδυμα, και θα φωνάζει ότι είναι μολυσμένος και ακάθαρτος.

Ο' **[13:18]** ...**ὑγιασθῇ** **[13:19]** ....οὐλὴ λευκή, ἢ **τηλαυγὴς λευκαίνουσα, ἢ πυρρίζουσα**... **[13:20]** ...καὶ ἰδοὺ ἡ ὄψις ταπεινοτέρα τοῦ δέρματος ...λέπρα ἐστίν ἐν τῷ ἔλκει ἐξήνθησεν **[13:21]** ...καὶ ταπεινὸν μὴ ᾖ ἀπὸ τοῦ δέρματος τοῦ χρωτός... **[13:22]** ...**διαχέηται** ...**ἀφὴ λέπρας** ἐστίν... **[13:23]** ἐὰν δὲ **κατὰ χώραν μείνῃ τὸ τηλαύγημα καὶ μὴ διαχέηται**... **[13:24]** Καὶ σὰρξ ἐὰν γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ κατάκαυμα πυρός, καὶ γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ τὸ ὑγιασθὲν τοῦ κατακαύματος αὐγάζον τηλαυγὲς λευκόν, ὑποπυρρίζον ἢ ἔκλευκον, **[13:25]** ...**εἰς τὸ αὐγάζον καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ταπεινὴ**... **[13:26-27]** ...ἀφὴ λέπρας ἐστίν ἐν τῷ ἕλκει ἐξήνθησεν **[13:28]** ἐὰν δὲ κατὰ χώραν μείνῃ τὸ αὐγάζον, καὶ μὴ διαχυθῇ ἐν τῷ δέρματι, αὐτὴ δὲ ἀμαυρὰ ᾖ, οὐλὴ τοῦ κατακαύματός ἐστι, καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεύς· ὁ γὰρ χαρακτὴρ τοῦ κατακαύματός ἐστι. **[13:29]** ...**ἀφὴ λέπρας**... **[13:30]** ...ἐγκοιλοτέρα τοῦ δέρματος... Θραῦσμά ἐστιν λέπρα... **[13:31-32]** ...ἡ ὄψις τοῦ θραύσματος οὐκ ἔστιν κοίλη ἀπὸ τοῦ δέρματος **[13:33]** ...τὸ δὲ **θραῦσμα**... **[13:34-35]** ἐὰν δὲ διαχύσει διαχέηται τὸ θραῦσμα... **[13:36-37]** ἐὰν δὲ ἐνώπιον μείνῃ τὸ θραῦσμα ἐπὶ χώρας καὶ θρὶξ μέλαινα ἀνατείλῃ ἐν αὐτῷ ὑγίακεν τὸ θραῦσμα... **[13:38]** ...αὐγάσματα αὐγάζοντα λευκαθίζοντα **[13:39]** ...αὐγάσματα αὐγάζοντα λευκανθίζοντα, ἀλφός ἐστιν ἐξανθεῖ ἐν τῷ δέρματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καθαρός ἐστι. **[13:40]** Ἐὰν δέ τινι μαδήσῃ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, φαλακρός ἐστι, καθαρός ἐστιν. **[13:41-45]** ...καὶ περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ περιβαλέσθω...

46 *Όλες τις ημέρες στις οποίες η πληγή θα είναι σε αυτόν, [θα είναι] ακάθαρτος· είναι ακάθαρτος· μόνος θα κατοικεί· εκτός του στρατοπέδου [θα είναι] η κατοικία του.*

47 *Και εάν υπάρχει στο ρούχο*[ιμάτιον] *πληγή λέπρας, σε ιμάτιο* μάλλινο ή σε ιμάτιο* λινό,* **48** *είτε σε στημόνι, είτε σε υφάδι, από λινό ή από μαλλί, είτε σε δέρμα, είτε σε κάθε πράγμα κατασκευασμένο από δέρμα,* **49** *και η πληγή είναι πρασινωπή, ή κοκκινωπή, στο ρούχο*[ιμάτιον]*, ή στο δέρμα, ή στο στημόνι, στο υφάδι, ή σε κάθε σκεύασμα*[σκεύος] *δερμάτινο, είναι πληγή λέπρας και θα* [επι]*δειχτεί στον ιερέα·* **50** *ο δε ιερέας θα* [επι]*θεωρήσει την πληγή και θα* [απο]*κλείσει εκείνο που έχει*[το έχον] *την πληγή 7 ημέρες.*

51 *Και θα θεωρήσει την πληγή την 7η ημέρα· εάν η πληγή εξαπλώθηκε πάνω στο ρούχο*[ιματίου]*, ή πάνω στο στημόνι, ή πάνω στο υφάδι, ή πάνω στο δέρμα, από κάθε πράγμα το οποίο είναι κατασκευασμένο από δέρμα, η πληγή [είναι] λέπρα διαβρωτική· αυτό [είναι] ακάθαρτο.* **52** *Και θα κάψει το ιμάτιο*, ή το στημόνι, ή το υφάδι, μάλλινο, ή λινό, ή κάθε*[παν] *σκεύασμα*[σκεύος] *δερμάτινο πάνω στο οποίο είναι η πληγή· διότι είναι λέπρα διαβρωτική· με φωτιά*[πυρ] *θα καεί.*

53 *Και εάν δει ο ιερέας, και να*[ιδού]*, η πληγή δεν ξαπλώθηκε πάνω στο ρούχο*, είτε πάνω στο στημόνι, είτε πάνω στο υφάδι, ή πάνω σε κάθε σκεύος* δερμάτινο,* **54** *τότε θα προστάξει ο ιερέας να πλυθεί αυτό που έχει*[το έχον] *την πληγή και θα* [απο]*κλείσει αυτό άλλες 7 ημέρες·* **55** *και θα* [επι]*θεωρήσει ο ιερέας την πληγή, αφού πλύθηκε· και να*[ιδού]*, [εάν] η πληγή δεν άλλαξε το χρώμα της και δεν εξαπλώθηκε η πληγή, είναι ακάθαρτο· με φωτιά*[πυρ] *θα κάψεις αυτό· είναι διαβρωτικό, το οποίο προχωρεί από κάτω ή από πάνω.***56** *Και εάν δεί ο ιερέας, και δες*[ιδού]*, η πληγή, αφού πλύθηκε, είναι μαυρισμένη, τότε θα αποκόψει αυτή από το ρούχο*[ιματίου]*, ή από το δέρμα, ή από το στημόνι, ή από το υφάδι.*

57 *Αλλ' εάν φανεί ακόμη*[έτι] *πάνω στο ρούχο*, πάνω στο στημόνι, ή πάνω στο υφάδι, ή πάνω σε κάθε κατασκευή*[σκεύους] *δερμάτινη, είναι [λέπρα] που εξανθίζει*[εξαπλώνεται]*· με φωτιά*[πυρ] *θα κάψεις αυτό πού έχει*[το έχον] *την πληγή.* **58** *Και το ιμάτιο*, ή το στημόνι, ή το υφάδι, κάθε κατασκευή*[σκεύους] *δερμάτινη, το οποίο είχες πλύνει, εάν η πληγή εξαλείφθηκε απ' αυτά, τότε θα πλυθεί δεύτερη φορά και θα είναι καθαρό.*

59 *Αυτός [είναι ο] νόμος της πληγής της λέπρας πάνω σε ιμάτιο* μάλλινο, ή λινό, είτε στημόνι, είτε υφάδι, ή κάθε σκεύασμα δερμάτινο, για να κρίνεται [ως] καθαρό, ή να κρίνεται [ως] ακάθαρτο.*

14 **[ΙΔ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Αυτός είναι ο νόμος του λεπρού στην ημέρα* [πιστοποίησης] *του καθαρισμού του· θα φερθεί προς τον ιερέα·* **3** *και θα εξέλθει ο ιερέας έξω του στρατοπέδου και θα* [επι]*θεωρήσει ο ιερέας, και δες*[ιδού]*, [εάν] γιατρεύτηκε η πληγή της λέπρας στο λεπρό,* **4** *τότε θα προστάξει ο ιερέας να λάβουν για τον καθαριζόμενο δύο πουλιά* ζωντανά καθαρά και ξύλο από κέδρο και κόκκινο*[ύφασμα] *και ύσσωπο*[(βότανο φαρμακευτικό)]*.*

5 *Και θα προστάξει ο ιερέας να σφάξουν το ένα πουλί*[πτηνόν] *σε δοχείο*[αγγείον] *πήλινο πάνω από ζωντανό νερό*[φρέσκο/τρεχούμενο]*.* **6** *το [δε] πτηνό το ζωντανό, θα λάβει αυτό και το ξύλο το κέδρινο και το κόκκινο*[ύφασμα] *και τον ύσσωπο*[(χ. 4)] *και θα εμβάψει*[βουτήξει] *αυτά και το πτηνό* το ζωντανό στο αίμα του πουλιού* του σφαγμένου πάνω στο ζωντανό*[τρεχούμενο] *νερό·* **7** *και θα ραντίσει πάνω στον καθαριζόμενο από τη λέπρα 7 φορές*[επτάκις] *και θα κρίνει αυτόν καθαρό· και θα απολύσει το πουλί το ζωντανό πάνω στο πρόσωπο της πεδιάδας.*

8 *Και θα πλύνει ο καθαριζόμενος τα ρούχα*[ιμάτια] *του και θα ξυρίσει όλες τις τρίχες του και θα λουσθεί σε νερό*[ύδατι] *και θα είναι καθαρός· και μετά από αυτά θα έλθει στο στρατόπεδο και θα διαμείνει έξω απ' την σκηνή αυτού 7 ημέρες.* **9** *Και την 7η ημέρα θα ξυρίσει όλες*[πάσας] *τις τρίχες του, το κεφάλι του και το πηγούνι του και τα φρύδια του και όλες*[πάσες] *τις τρίχες του θα ξυρίσει και θα πλύνει τα ρούχα*[ιμάτια] *του και θα λούσει το σώμα του σε νερό*[ύδατι] *και θα είναι καθαρός.*

10 *Και την 8η ημέρα θα λάβει δύο αρνιά αρσενικά άμωμα και ένα αρνί θηλυκό χρονιάρικο*[ενιαύσιον] *άμωμο και 3/10 σεμιγδάλι για προσφορά από άλφιτα*[δημητριακά]*, ζυμωμένη με λάδι, και ένα λογ*[0,31 λίτρα] *λάδι·* **11** *και θα* [παρα]*στήσει ο ιερέας που κάνει το καθαρισμό, τον άνθρωπο που καθαρίζεται και αυτά μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, στην είσοδο*[θύραν] *της σκηνής του Μαρτυρίου.*

12 *Και θα λάβει ο ιερέας το ένα αρσενικό αρνί*[κριάρι] *και θα προσφέρει αυτό σε προσφορά περί ανομίας και το λογ* του λαδιού, και θα κινήσει αυτά [σε] κινητή προσφορά*[πέρα δώθε] *μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο.*

[13:46] Αρ. 5:2, 12:14, 2Βα. 7:3, 15:5, 2Χρ. 26:21, Λκ. 17:12 **[13:51]** Κφ. 14:44 **[14:2]** Μτ. 8:2,4, Μαρ. 1:40, 44, Λκ. 5:12,14, 17:14 **[14:4]** Αρ. 19:6, Εβ. 9:19, Ψλ. 51:7 **[14:7]** Εβ. 9:13, 2Βα. 5:10,14 **[14:8]** Κφ. 13:6, Κφ. 11:25, Αρ. 12:15 **[14:10]** Μτ. 8:4, Μαρ. 1:44, Λου. 5:14, Κφ. 2:1, Αρ. 15:4,15 **[14:12]** Κφ. 5:2,18, 6:6,7, Εξ.29:24

VG **[13:46-49]** αν έχει προσβληθεί από λευκή ή ερυθρή κηλίδα, θα λογαριαστεί ως λέπρα... **[13:50-51]** ...**είναι επίμονη λέπρα**... **[13:52-59]** ... **[14:1-2]** Αυτός είναι ο τρόπος του λεπρού όταν πρόκειται να καθαριστεί... **[14:3-4]** ...δύο ζωντανά σπουργίτια που 'ναι επιτρεπτό να τρώγονται... **[14:5-10]** ...και ένα έκτο λαδιού χωριστά. **[14:11-12]** Και θα πάρει ένα αρνί και θα το προσφέρει για παράπτωμα μαζί με το σεξτάριο του λαδιού· και αφού τα προσφέρει όλα ενώπιον του Κυρίου, (tollet agnum et offeret eum pro delicto, oleique sextarium: et oblatis ante Dominum omnibus).

Ο' **[13:44]** ἄνθρωπος λεπρός ἐστι· μιάνσει μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεύς, ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἡ ἁφὴ αὐτοῦ. **[13:45]** Καὶ ὁ λεπρὸς ἐν ᾧ ἐστιν ἡ ἁφή, τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔστω παραλελυμένα καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀκάλυπτος, καὶ περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ περιβαλέσθω, καὶ ἀκάθαρτος κεκλήσεται· **[13:46]** πάσας τὰς ἡμέρας, ὅσας ἐὰν ᾖ ἐπ' αὐτὸν ἡ ἁφή, ἀκάθαρτος ὢν ἀκάθαρτος ἔσται, κεχωρισμένος καθήσεται, ἔξω τῆς παρεμβολῆς αὐτοῦ ἔσται ἡ διατριβή. **[13:47–48]** ἢ ἐν στήμονι, ἢ ἐν κρόκῃ, ἢ ἐν τοῖς λινοῖς, ἢ ἐν τοῖς ἐρέοις, ἢ ἐν δέρματι, ἢ ἐν παντὶ ἐργασίμῳ δέρματι, **[13:49]** καὶ γένηται ἡ ἁφὴ χλωρίζουσα ἢ πυρρίζουσα ἐν τῷ δέρματι, ἢ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει ἐργασίμῳ δέρματος, ἁφὴ λέπρας ἐστί, καὶ δείξει τῷ ἱερεῖ. **[13:50–55]** καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τὸ πλυθῆναι αὐτὸ τὴν ἁφήν, καὶ ἴδε οὐ μὴ μετέβαλεν ἡ ἁφὴ τὴν ὄψιν, καὶ ἡ ἁφὴ οὐ διαχεῖται, ἀκάθαρτόν ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ἐστήρικται ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ. **[13:56–59]** οὗτος ὁ νόμος ἁφῆς λέπρας ἱματίου ἐρέου, ἢ στυππυίνου, ἢ στήμονος, ἢ κρόκης, ἢ παντὸς σκεύους δερματίνου, εἰς τὸ καθαρίσαι αὐτό, ἢ μιᾶναι αὐτό. **[14:1–3]** καὶ ἐξελεύσεται ὁ ἱερεὺς ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ὄψεται ὁ ἱερεύς, καὶ ἰδοὺ ἴαται ἡ ἁφὴ τῆς λέπρας ἀπὸ τοῦ λεπροῦ. **[14:4–5]** καὶ προστάξει ὁ ἱερεύς, καὶ σφάξουσι τὸ ὀρνίθιον τὸ ἓν εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι. **[14:8–12]** καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς τὸν ἀμνὸν τὸν ἕνα, καὶ προσάξει αὐτὸν τῆς πλημμελείας, καὶ τὴν κοτύλην τοῦ ἐλαίου, καὶ ἀφοριεῖ αὐτὰ ἀφόρισμα ἔναντι Κυρίου·

13 *Και θα σφάξει το αρνί στον τόπο όπου σφάζουν την προσφορά περί αμαρτίας και το ολοκαύτωμα, στον άγιο τόπο· διότι όπως η περί αμαρτίας προσφορά, η περί ανομίας προσφορά είναι του ιερέα· είναι αγιότατο.* **14** *Και θα λάβει ο ιερέας από το αίμα της προσφοράς περί ανομίας και θα βάλει [αυτό] ο ιερέας πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού*ωτίου *αυτού που καθαρίζεται και πάνω στον αντίχειρα του δεξιού χεριού του και πάνω στο μεγάλο δάκτυλο του δεξιού του ποδιού·* **15** *και θα λάβει ο ιερέας από το λογ*0,31 λίτρα *του λαδιού και θα χύσει [αυτό] στην παλάμη του αριστερού του χεριού·* **16** *και θα εμβάψει ο ιερέας το δάκτυλό του το δεξί στο λάδι που έχει στην αριστερή του παλάμη, και θα ραντίσει από το λάδι με το δακτυλό του 7 φορές μπροστά*ενώπιον *στον Κύριο·* **17** *και από το υπόλοιπο λάδι που είναι στη παλάμη του θα βάλει ο ιερέας πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού*ωτίου *του καθαριζομένου, και πάνω στον αντίχειρα του δεξιού χεριού του και πάνω στο μεγάλο δάκτυλο του δεξιού ποδιού του, πάνω [από] το αίμα της προσφοράς περί ανομίας·* **18** *το δε υπόλοιπο λάδι το* ευρισκόμενο *μέσα στην παλάμη του ιερέα θα χύσει πάνω στο κεφάλι αυτού που καθαρίζεται· και θα κάνει εξιλέωση ο ιερέας υπέρ αυτού μπροστά*ενώπιον *στον Κύριο.*

19 *Και θα προσφέρει ο ιερέας την προσφορά περί αμαρτίας, και θα κάνει εξιλέωση υπέρ του καθαριζομένου από την ακαθαρσία αυτού· και έπειτα θα σφάξει το ολοκαύτωμα.* **20** *Και θα προσφέρει ο ιερέας το ολοκαύτωμα και την προσφορά από άλφιτα*δημητριακά *πάνω στο θυσιαστήριο· και θα κάνει εξιλέωση υπέρ αυτού ο ιερέας, και θα είναι καθαρός.*

21 *Εάν δε είναι φτωχός και δεν ευπορεί*έχει οικονομική άνεση *να φέρει [τόσα], τότε θα λάβει ένα αρνί για προσφορά κινητή περί ανομίας, για να κάνει εξιλέωση υπέρ αυτού, και 1/10 σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι για την προσφορά από άλφιτα*ψωμί *και ένα λογ*0,31 λίτρα *λάδι* **22** *και δύο τρυγόνια ή δύο νεαρά*νεοσσούς *περιστέρια, όπως ευπορεί* (χ. 21) *να φέρει· και το ένα μεν θα είναι για την προσφορά περί αμαρτίας, το δε άλλο για ολοκαύτωμα.*

23 *Και θα φέρει αυτά την 8η ημέρα για τον καθαρισμό του προς τον ιερέα στη είσοδο*θύραν *της σκηνής του Μαρτυρίου μπροστά*ενώπιον *στον Κύριο.* **24** *Και θα λάβει ο ιερέας το αρνί της προσφοράς περί ανομίας και το λογ* του λαδιού και θα κινήσει αυτά ο ιερέας σε προσφορά κινητή μπροστά*ενώπιον *στον Κύριο.*

25 *Και θα σφάξει το αρνί της προσφοράς περί ανομίας· και θα λάβει ο ιερέας από το αίμα της περί ανομίας προσφοράς και θα βάλει αυτό πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού*ωτίου *του καθαριζομένου και πάνω στον αντίχειρα του δεξιού χεριού του και πάνω στο μεγάλο δάκτυλο του δεξιού του ποδιού.*

26 *Και θα χύσει ο ιερέας από το λάδι στην παλάμη του αριστερού χεριού του·* **27** *και θα ραντίσει ο ιερέας με*διά *το δεξιό του δάχτυλο από το λάδι, που είναι στην αριστερή του παλάμη, επτά φορές*επτάκις *μπροστά*ενώπιον *στον Κύριο·* **28** *και θα βάλει ο ιερέας από το λάδι, που είναι στην παλάμη του, πάνω στο λοβό του δεξιού αυτιού*ωτίου *του καθαριζόμενου, και πάνω στον αντίχειρα του δεξιού χεριού του και πάνω στο μεγάλο δάκτυλο του δεξιού του ποδιού, πάνω*επί *στον τόπο που είναι το αίμα της προσφοράς περί ανομίας·* **29** *το δε υπόλοιπο από το λάδι, που είναι μέσα στην παλάμη του ιερέα, θα βάλει πάνω στο κεφάλι του καθαριζόμενου, για να κάνει εξιλέωση υπέρ αυτού μπροστά*ενώπιον *στον Κύριο.*

30 *Και θα προσφέρει το ένα από τα τρυγόνια ή από τα νεαρά*νεοσσών *περιστέρια, όπως ευπορεί*(χ. 21) *να φέρει·* **31** *όπως ευπορεί* να φέρει: το ένα μεν για προσφορά περί αμαρτίας, το δε άλλο για ολοκαύτωμα, με την προσφορά από άλφιτα*δημητριακά*· και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση υπέρ του καθαριζόμενου μπροστά*ενώπιον *στον Κύριο.* **32** *Αυτός [είναι] ο νόμος [περί] αυτού που έχει πληγή λέπρας, ο οποίος δεν ευπορεί*(χ. 21) *να φέρει τα προς τον καθαρισμό του.*

33 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών, λέγοντας: **34** *Όταν εισέλθετε στη γη Χαναάν, την οποία εγώ σας δίνω σε ιδιοκτησία, και βάλω την πληγή της λέπρας σε κάποια* κατ*οικία της γης της ιδιοκτησίας σας·* **35** *και εκείνος, του οποίου [είναι] η* κατ*οικία, έλθει και αναγγείλει προς τον ιερέα, λέγοντας: Φάνηκε σε με σαν πληγή στην* κατ*οικία·* **36** *τότε θα προστάξει ο ιερέας να εκκενώσουν*αδειάσουν *την* κατ*οικία, πριν πάει ο ιερέας για να θεωρήσει την πληγή, για να μη γίνουν ακάθαρτα όλα τα [υπάρχοντα] μέσα στο σπίτι και μετά από αυτά θα μπεί μέσα ο ιερέας για να* επι*θεωρήσει την* κατ*οικία·* **37** *και θα* επι*θεωρήσει την πληγή· και να*ιδού*, [εάν] η πληγή [είναι] στους τοίχους της* κατ*οικίας με βαθουλώματα*κοιλώματα *πρασινίζοντα ή κοκκινωπά και η όψη* θεωρία *αυτών είναι βαθύτερη του τοίχου·* **38** *τότε θα εξέλθει ο ιερέας από την* κατ*οικία στη θύρα της οικίας* και θα κλείσει την οικία*(καραντίνα) 7 ημέρες.*

[14:13] Εξ. 29:11, Κφ. 1:5,1, 4:4,24, Κφ. 7:7, Κφ. 2:3, 7:6, 21:22 **[14:14]** Εξ. 29:20, Κφ. 8:23 **[14:18]** Κφ. 4:26 **[14:19]** Κφ. 5:1,6, 12:7 **[14:21]** Κφ. 5:7, 12:8 **[14:22]** Κφ. 12:8, 15:14,15 **[14:23]** six. 10,11 **[14:24]** six. 12 **[14:25]** six. 14 **[14:30]** six. 22, Κφ. 15:15 **[14:32]** six. 10 **[14:34]** Γεν. 17:8, Αρ. 32:22, Δευ. 7:1, 32:49 **[14:35]** Ψλ. 91:10, Παρ. 3:33, Ζαχ. 5:4

VG **[14:13]** Θα θυσιάσει το αρνί εκεί όπου συνηθίζεται... και η θυσία για παράπτωμα ανήκει στον ιερέα· είναι **Άγιο των αγίων.** **[14:14-15]** Και αυτός θα εκχύσει από το έκτο του λαδιού στο αριστερό του χέρι... **[14:16-24]** ...και το έκτο του λαδιού (et sextarium olei levabit simul)... **[14:25-37]** και όταν δει στους τοίχους του σαν μικρές κοιλότητες παραμορφωμένες από ωχρό ή ερυθρό χρώμα και βαθύτερες από την υπόλοιπη επιφάνεια,

Ο' **[14:13]** καὶ σφάξουσι τὸν ἀμνὸν ἐν τόπῳ, οὗ σφάζουσι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας, ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ἔστι γὰρ τὸ περὶ ἁμαρτίας, ὥσπερ τὸ τῆς πλημμελείας ἐστὶ τῷ ἱερεῖ, ἅγια ἁγίων ἐστί. **[14:14]** καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς τοῦ καθαριζομένου τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ. **[14:15]** ...ἀπὸ τῆς κοτύλης τοῦ ἐλαίου... **[14:16-17]** ...τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας **[14:18-20]** καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς... **[14:21]** Ἐὰν δὲ πένηται καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ μὴ εὑρίσκῃ, λήψεται ἀμνὸν ἕνα εἰς ὃ ἐπλημμέλησεν εἰς ἀφαίρεμα, ὥστε ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ, καὶ δέκατον σεμιδάλεως πεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν, καὶ κοτύλην ἐλαίου μίαν, **[14:22-24]** ...τὸν **ἀμνὸν τῆς πλημμελείας** καὶ τὴν κοτύλην τοῦ ἐλαίου **ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπίθεμα** ἔναντι κυρίου **[14:25]** καὶ σφάξει **τὸν ἀμνὸν τῆς πλημμελείας**... **[14:26-28]** καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τοῦ δεξιοῦ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας **[14:29-30]** ...καθότι εὗρεν αὐτοῦ ἡ χείρ **[14:31-32]** οὗτος ὁ νόμος ἐν ᾧ ἐστιν ἡ ἁφὴ τῆς λέπρας καὶ τοῦ μὴ εὑρίσκοντος τῇ χειρὶ εἰς τὸν καθαρισμὸν αὐτοῦ **[14:33-34]** ὡς ἂν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν τῶν χαναναίων ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν ἐν κτήσει καὶ δώσω ἁφὴν λέπρας ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς γῆς τῆς ἐγκτήτου ὑμῖν **[14:35]** ...ὥσπερ ἁφὴ ἑώραταί μου ἐν τῇ οἰκίᾳ **[14:36]** καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς ἀποσκευάσαι τὴν οἰκίαν... τὴν **ἁφὴν** καὶ οὐ μὴ ἀκάθαρτα γένηται ὅσα ἐὰν ᾖ ἐν τῇ οἰκίᾳ ...εἰσελεύσεται ὁ ἱερεὺς **καταμαθεῖν** τὴν οἰκίαν

39 *Και θα επιστρέψει ο ιερέας την 7η ημέρα και θα επιθεωρήσει και δες[ιδού], [εάν] η πληγή εξαπλώθηκε στους τοίχους της κατοικίας,* **40** *τότε ο ιερέας θα προστάξει να βγάλουν τις πέτρες[λίθους], στους οποίους [είναι] η πληγή, και θα τον ρίξουν έξω της πόλης σε τόπο ακάθαρτο.*

41 *Και θα ορίσει[κάμει] να αποξύσουν την κατοικία από μέσα περιμετρικά[κύκλο] και θα ρίξουν το χώμα το αποξυσμένο έξω από την πόλη σε τόπο ακάθαρτο·* **42** *και θα λάβουν άλλες πέτρες[λίθους], και [θα] βάλουν [αυτούς] αντί των λίθων [εκείνων]· και θα λάβουν άλλο χώμα[πηλό], και θα επιχρίσουν[σοβατίσουν] την κατοικία[οίκημα/σπίτι].*

43 *Και εάν έλθει πάλι η πληγή και ξαναφανεί στο σπίτι, αφού εξέβαλαν τις πέτρες και αφού απέξυσαν την κατοικία και αφού αυτή σοβατίσθηκε[εχρίσθη],* **44** *τότε θα εισέλθει ο ιερέας και θα επιθεωρήσει· και δες[ιδού], εάν η πληγή εξαπλώθηκε στην κατοικία, είναι λέπρα διαβρωτική μέσα[εν] στην οικία· είναι ακάθαρτη.*

45 *Και θα γκρεμίσουν την κατοικία, τις πέτρες της και τα ξύλα της και όλο[παν] το χώμα της κατοικίας· και θα φέρει [αυτά] εκτός της πόλης σε τόπο ακάθαρτο.*

46 *Και όποιος μπει μέσα στην κατοικία στη διάρκεια όλων[κατά πάσας] των ημέρων, στις οποίες είναι κλεισμένη, θα είναι ακάθαρτος μέχρι το δειλινό[έως εσπέρας].* **47** *Και όποιος κοιμηθεί μέσα στην κατοικία, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του· και όποιος φάει μέσα στην κατοικία, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του.*

48 *Αλλ' εάν ο ιερέας μπαίνοντας μέσα επιθεωρήσει και να, δεν εξαπλώθηκε η πληγή μέσα στην κατοικία, αφού σοβατίσθηκε[εχρίσθη] το σπίτι[οικία], τότε ο ιερέας θα κρίνει την οικία καθαρή, διότι γιατρεύτηκε η πληγή.* **49** *Και θα λάβει, για να καθαρίσει την κατοικία, δύο πουλιά[πτηνά], και ξύλο από κέδρο και κόκκινο[ύφασμα] και ύσσωπο[φαρμακευτικό φυτό].* **50** *Και θα σφάξει το ένα πουλί[πτηνόν] σε αγγείο πήλινο πάνω από νερό φρέσκο[ύδατος ζώντος].* **51** *Και θα λάβει το ξύλο το κέδρινο και τον ύσσωπο* και το κόκκινο* και το ζωντανό πτηνό*, και θα βουτήξει[εμβάψει] αυτά στο αίμα του σφαγμένου πουλιού[πτηνού] και στο ζωντανό νερό[ύδωρ], και θα ραντίσει την οικία εφτά φορές[επτάκις].* **52** *Και θα καθαρίσει την κατοικία με το αίμα του πτηνού* και με το νερό[ύδατος] το φρέσκο[ζώντος] και με[διά] το πουλί* το ζωντανό και με το ξύλο του κέδρου και με τον ύσσωπο* και με το κόκκινο*.* **53** *Το δε ζωντανό πτηνό* θα απολύσει έξω από την πόλη πάνω στο πρόσωπο της πεδιάδας, και θα κάνει εξιλέωση υπέρ της κατοικίας· και θα είναι καθαρή.*

54 Αυτός είναι ο νόμος για[περί] κάθε[πάσης] πληγή λέπρας και κασίδας, **55** και περί λέπρας ρούχου[ιματίου] και κατοικίας, **56** και περί πρηξίματος και περί ψώρας και περί εξανθήματος· **57** για να γίνεται γνωστό πότε [είναι κάτι] ακάθαρτο και πότε καθαρό· αυτός είναι ο νόμος περί της λέπρας.

15 **[ΙΕ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών, λέγοντας:

2 *Μιλήστε προς τους γιους Ισραήλ, και πείτε προς αυτούς, Εάν κάποιος άνθρωπος έχει ρεύση από το σώμα του, για τη ρεύση αυτού είναι ακάθαρτος.* **3** *Και αυτή μέσα στη ρεύση του θα είναι η ακαθαρσία του· και αν το σώμα του παύσει από τη ρεύση του· είναι η ακαθαρσία μέσα του.*

4 *Κάθε κρεβάτι[κλίνη], πάνω στο οποίο κοιμήθηκε αυτός πού έχει τη ρεύση, θα είναι ακάθαρτο· και κάθε αντικείμενο[σκεύος], πάνω στο οποίο κάθισε, θα είναι ακάθαρτο.* **5** *Και ο άνθρωπος, ο οποίος άγγιξε το κρεβάτι του, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και θα λουστεί μέσα σε νερό[εν ύδατι] και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ[έως εσπέρας].* **6** *Και όποιος καθίσει πάνω στο αντικείμενο[σκεύους], πάνω στο οποίο κάθισε αυτός που έχει τη ρεύση, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και θα λουστεί σε νερό* και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*.*

7 *Και όποιος αγγίξει το σώμα αυτού που έχει τη ρεύση, θα πλύνει τα ρούχα* του και θα λουστεί σε νερό* και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ[έως εσπέρας].*

8 *Και εάν αυτός που έχει τη ρεύση φτύσει πάνω στον καθαρό, αυτός θα πλύνει τα ρούχα* του και θα λουστεί με νερό* και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*.*

9 *Και κάθε σαμάρι πάνω στο οποίο θα καθίσει αυτός που έχει την ρεύση, θα είναι ακάθαρτο.* **10** *Και όποιος αγγίξει οτιδήποτε είναι από κάτω του, θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*· και όποιος βαστάξει αυτά, θα πλύνει τα ρούχα* του και θα λουστεί σε νερό* και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βραδυνό*.*

11 *Και όποιον αγγίξει αυτός πού έχει τη ρεύση, χωρίς να έχει νίψει τα χέρια του σε νερό*, αυτός θα πλύνει τα ρούχα* του, και θα λουστεί σε νερό[ύδατι] και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ[έως εσπέρας].* **12** *Και το σκεύος[αγγείο] το πήλινο, το οποίο θα αγγίξει αυτός που έχει τη ρεύση[εκκρίσεις], θα συντριφτεί· και κάθε[παν] σκεύος ξύλινο θα πλυθεί σε νερό[ύδατι].*

[14:44] Κφ. 13:51, Ζαχ. 5:4 **[14:49]** six. 4 **[14:53]** six. 20 **[14:54]** Κφ. 13:30 **[14:55]** Κφ. 13:47, six. 34 **[14:56]** Κφ. 13:2 **[14:57]** Δευ. 24:8, Ιεζ. 44:23 **[15:2]** Κφ. 22:4, Αρ. 5:2, 2Σα. 3:29, Ματ. 9:20, Μαρ. 5:25, Λου. 8:43 **[15:5]** Κφ. 11:25, 17:15 **[15:12]** Κφ. 6:28, 11:32,33

VG **[14:38-44]** ...και οι τοίχοι είναι διάστικτοι με κηλίδες... **[14:45-49]** ...θα πάρει δύο σπουργίτια, ξύλο κέδρου, κόκκινο νήμα και ύσσωπο· **[14:50-53]** ...θα προσευχηθεί για το σπίτι... **[14:54]** ...και πληγής, **[14:55-56]** της ουλής και των φλυκταινών που ξεσπούν, της λαμπερής κηλίδας και των διαφόρων μορφών με μεταβολή των χρωμάτων, **[15:1-3]** Και τότε θα κριθεί ότι πάσχει από αυτή την πάθηση... **[15:4-6]** Αν καθίσει εκεί όπου καθόταν εκείνος, και αυτός θα πλύνει τα ενδύματά του και, αφού λουστεί με νερό, θα είναι ακάθαρτος έως το βράδυ.

ο' **[14:37]** καὶ ὄψεται τὴν **ἀφήν**, καὶ ἰδοὺ ἡ ἀφὴ ἐν τοῖς τοίχοις τῆς οἰκίας, **κοιλάδας χλωριζούσας, ἢ πυρριζούσας**, καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν **ταπεινοτέρα** τῶν τοίχων, **[14:38]** ...**ἀφοριεῖ**... **[14:39]** ...**ἰδοὺ διεχύθη ἡ ἀφὴ**... **[14:40]** καὶ προστάξει ὁ ἱερεύς, καὶ ἐξελοῦσι τοὺς λίθους, ἐν οἷς ἐστιν ἡ ἀφή, καὶ ἐκβαλοῦσιν αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλέως εἰς τόπον ἀκάθαρτον. **[14:41]** καὶ τὴν οἰκίαν ἀποξύσουσιν ἔσωθεν κύκλῳ καὶ ἐκχεοῦσι τὸν χοῦν τὸν ἀπεξυσμένον ἔξω τῆς πόλέως εἰς τόπον ἀκάθαρτον. **[14:42]** ... λίθους ἀπεξυσμένους ἑτέρους, καὶ ἀντιθήσουσιν ἀντὶ τῶν λίθων καὶ χοῦν ἕτερον λήψονται καὶ ἐξαλείψουσι τὴν οἰκίαν. **[14:43]** ...ἀφὴ καὶ ἀνατείλῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ... **[14:44]** ...**λέπρα ἔμμονός** ἐστιν ἐν τῇ οἰκίᾳ... **[14:45-48]** ...**ὅτι ἰάθη ἡ ἀφή.** **[14:49]** ...**ἀφαγνίσαι** τὴν οἰκίαν δύο **ὀρνίθια** ζῶντα καθαρὰ... **[14:50]** καὶ σφάξει τὸ ὀρνίθιον τὸ ἓν εἰς σκεῦος **ὀστράκινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι**, **[14:51-53]** καὶ ἐξαποστελεῖ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν ἔξω τῆς πόλέως εἰς τὸ πεδίον καὶ ἐξιλάσεται περὶ τῆς οἰκίας, καὶ καθαρὰ ἔσται. **[14:54]** Οὗτος ὁ νόμος κατὰ **πᾶσαν ἀφὴν λέπρας καὶ θραύσματος** **[14:55-56]** καὶ **οὐλῆς καὶ σημασίας καὶ τοῦ αὐγάζοντος** **[14:57]** καὶ τοῦ **ἐξηγήσασθαι** ᾗ ἡμέρᾳ ἀκάθαρτον, καὶ ᾗ ἡμέρᾳ καθαρισθήσεται. οὗτος ὁ νόμος τῆς λέπρας. **[15:1-2]** ...ἀνδρί, ᾧ ἐὰν γένηται ῥύσις... **[15:3]** καὶ οὗτος ὁ νόμος τῆς ἀκαθαρσίας αὐτοῦ· ῥέων γόνον ἐκ σώματος αὐτοῦ... **[15:4]**πᾶσα **κοίτη**, ἐφ' ἧς ἐὰν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῆς ὁ **γονορρυής** **[15:5-7]** καὶ **ὁ ἁπτόμενος τοῦ χρωτὸς τοῦ γονορρυοῦς**... **[15:8]** **ἐὰν δὲ προσσιελίσῃ ὁ γονορρυὴς**... **[15:9-11]** καὶ ὅσον ἐὰν ἅψηται ὁ γονορρυής, καὶ τὰς χεῖρας οὐ νένιπται ὕδατι...

13 *Και αφού αυτός που έχει τη ρεύση καθαριστεί από τη ρεύση του, τότε θα μετρήσει*[αριθμήσει] *μόνος του 7 ημέρες για τον καθαρισμό του· και θα πλύνει τα ρούχα*[ιμάτια] *του και θα λούσει το σώμα του με νερό τρεχούμενο*[φρέσκο/εν ύδατι ζώντι (Ο')] *και θα είναι καθαρός.*

14 *Και την όγδοη ημέρα θα λάβει στον εαυτό του δύο τρυγόνες ή δύο νεαρά*[νεοσσούς] *περιστέρια και θα έλθει μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο στην είσοδο της σκηνής του Μαρτυρίου και θα δώσει αυτά στον ιερέα·* **15** *και θα προσφέρει αυτά ο ιερέας, το μεν για προσφορά περί αμαρτίας, το δε άλλο για ολοκαύτωμα· και θα κάνει εξιλέωση ο ιερέας υπέρ αυτού μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο για τη ρεύση του.*

16 *Και ο άνθρωπος, από τον οποίο θα εξέλθει σπέρμα συνουσίας, θα λούσει όλο το σώμα του σε νερό*[ύδατι] *και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*[έως εσπέρας]*.*

17 *Και κάθε*[παν] *ρούχο*[ιμάτιον] *και παν* δέρμα, πάνω στο οποίο θα είναι σπέρμα συνουσίας, θα πλυθεί με νερό* και θα είναι ακάθαρτο μέχρι το βράδυ*.* **18** *Η δε γυναίκα, με την οποία θα κοιμηθεί μαζί άνθρωπος σε σπέρμα συνουσίας, θα πλυθούν*[λουστούν] *με νερό* και θα είναι ακάθαρτοι μέχρι το σούρουπο*[έως εσπέρας]*.*

19 *Και εάν η γυναίκα έχει ρεύση, η [δε] ρεύση αυτής μέσα στο σώμα της είναι αίμα, θα είναι αποχωρισμένη 7 ημέρες· και οποιοσδήποτε την αγγίξει, θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*.* **20** *Και κάθε πράγμα, πάνω στο οποίο ξαπλώνει*[κοίτεται] *κατά την εμμηνόρροια*[αποχωρισμό] *της, θα είναι ακάθαρτο· και κάθε πράγμα πάνω στο οποίο κάθεται, θα είναι ακάθαρτο.* **21** *Και οποιοσδήποτε αγγίξει το κρεβάτι* της, θα πλύνει τα ρούχα*[ιμάτια] *του και θα πλυθεί*[λουσθή] *με νερό*[ύδατι] *και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*[έως εσπέρας]*.*

22 *Και όποιος αγγίξει κάποιο σκεύος, πάνω στο οποίο αυτή κάθισε, θα πλύνει τα ρούχα*[ιμάτια] *του και θα λουστεί σε νερό* και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*.* **23** *Και εάν υπάρχει κάτι πάνω στο κρεβάτι* ή πάνω σε κάποιο σκεύος, πάνω στο οποίο αυτή κάθεται, όταν αυτός αγγίξει αυτό, θα είναι ακάθαρτος μέχρι το σούρουπο*[έως εσπέρας]*.* **24** *Και εάν κάποιος κοιμηθεί μαζί της και έλθουν τα γυναικεία της πάνω σε αυτόν, θα είναι ακάθαρτος 7 ημέρες· και κάθε κρεβάτι, πάνω στο οποίο θα κοιμηθεί, θα είναι ακάθαρτο.*

25 *Και εάν κάποια γυναίκα έχει ρεύση του αίματος αυτής πολλές ημέρες, εκτός του καιρού του αποχωρισμού*[εμμηνόρροιας] *της, ή εάν έχει ρεύση πέρα*[επέκεινα] *του αποχωρισμού* της, όλες οι ημέρες της ρεύσης της ακαθαρσίας της θα είναι ως οι ημέρες του αποχωρισμού* αυτής· θα είναι ακάθαρτη.* **26** *Κάθε κρεβάτι*[κλίνη]*, πάνω στο οποίο ξαπλώνει*[κοίτεται] *σε όλες τις ημέρες της ρεύσης της, θα είναι σε αυτή σαν κρεβάτι* του αποχωρισμού* της· και κάθε σκεύος, πάνω στο οποίο κάθεται, θα είναι ακάθαρτο, όπως η ακαθαρσία του αποχωρισμού*[εμμηνόπαυσης] *της.* **27** *Και οποιοσδήποτε*[πας όστις] *αγγίξει αυτά, θα είναι ακάθαρτος και θα πλύνει τα ρούχα*[ιμάτια] *του και θα λουστεί σε νερό*[ύδατι] *και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*[έως εσπέρας]*.*

28 *Αλλ' εάν καθαριστεί από τη ρεύση της, τότε θα*[απ] *αριθμήσει μόνο τις 7 ημέρες, και μετά από αυτές θα είναι καθαρή.* **29** *Και την 8η ημέρα θα λάβει μαζί της δύο τρυγόνες ή δύο νεαρά*[νεοσσούς] *περιστέρια και θα φέρει αυτά προς τον ιερέα στην είσοδο*[θύραν] *της σκηνής του Μαρτυρίου.* **30** *Και θα προσφέρει ο ιερέας το μεν για προσφορά περί αμαρτίας, το δε άλλο για ολοκαύτωμα· και ο ιερέας θα κάνει εξιλέωση για*[περί] *αυτή μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο για τη ρεύση της ακαθαρσίας της.*

31 *Έτσι θα ξεχωρίζετε τους γιους Ισραήλ από τις ακαθαρσίες τους· και δεν θα πεθάνουν για την ακαθαρσία τους, μιαίνοντες την σκηνή μου που βρίσκεται ανάμεσά τους.* **32** *Αυτός [είναι] ο νόμος περί αυτού που έχει ρεύση· και [περί εκείνου], από τον οποίο εξέρχεται το σπέρμα συνουσίας, για να μιαίνεται με αυτό·* **33** *και για*[περί] *την ασθενούσα για τα γυναικεία αυτής· και περί αυτού που έχει τη ρεύση του, άνδρα ή γυναίκας, και περί αυτού που κοιμήθηκε μαζί με την έχουσα εμμηνόπαυση*[ακάθαρτη]*.*

16 **[ΙΣΤ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή μετά το θάνατο των δύο γιων του Ααρών, όταν έκαναν προσφορά μπροστά* στον Κύριο και πέθαναν· **2** και είπε Κύριος στον Μωυσή: *Μίλησε προς Ααρών τον αδελφό σου, να μην εισέρχεται κάθε*[πάσαν] *ώρα στο αγιαστήριο το έσωθεν*[ένδοθεν] *του καταπετάσματος μπροστά στο ιλαστήριο*[κάλυμμα] *το ευρισκόμενο πάνω στη κιβωτό, για να μην πεθάνει· διότι μέσα στη νεφέλη θα εμφανίζομαι πάνω στο ιλαστήριο*.* **3** *Έτσι*[ούτω] *θα εισέρχεται ο Ααρών μέσα στο αγιαστήριο: με μοσχάρι από*

[15:13] six. 28, Κφ. 24:8 **[15:14]** Κφ. 14:22,23 **[15:15]** Κφ. 14:30,31, Κφ. 14:19,31 **[15:16]** Κφ. 22:4, Δευ. 23:10 **[15:18]** 1Σα. 21:4 **[15:19]** Κφ. 12:2 **[15:24]** Κφ. 20:18 **[15:25]** Μτ. 9:20, Μρ. 5:25, Λκ. 8:43 **[15:28]** six 13 **[15:31]** Κφ. 11:47, Δευ. 24:8, Ιεζ. 44:23, Αρ. 5:3, 19:13,20, Ιεζ. 5:11, 23:38 **[15:32]** six 2, six 16 **[15:33]** six 19, six 25, six 24 **[16:1]** Κφ. 10:12 **[16:2]** Εξ. 30:10, Κφ. 23:27, Εβ. 9:7, 10:19, Εξ. 25:22, 40:34, 1Βα. 8:10,11,12 **[16:3]** Εβ.9:7,12,24,25, Κφ. 4:3

VG **[15:7-13]** Αν καθίσει εκεί όπου καθόταν εκείνος, και αυτός θα πλύνει τα ενδύματά του και, αφού λουστεί με νερό, θα είναι ακάθαρτος έως το βράδυ. **[15:14-15]** ...και θα προσευχηθεί γι' αυτόν ενώπιον του Κυρίου, ώστε να καθαριστεί από τη ροή του σπέρματός του. **[15:16]** Άνδρας από τον οποίο εξέρχεται σπέρμα συνουσίας θα πλύνει με νερό ολόκληρο το σώμα του και θα είναι ακάθαρτος έως το βράδυ. **[15:17-24]** Αν άνδρας συνουσιαστεί μαζί της κατά τον χρόνο του εμμηνορροϊκού αίματος... **[15:25]** ...όσο χρόνο πάσχει απ' αυτήν την κατάσταση θα είναι ακάθαρτη... **[15:26-31] Θα διδάσκετε λοιπόν τους γιους του Ισραήλ να φυλάγονται από την ακαθαρσία**... **[15:32-33]** ... **[16:1]** ...όταν θανατώθηκαν επειδή πρόσφεραν ξένη φωτιά· **[16:2]** ...να μην εισέρχεται κάθε στιγμή στο αγιαστήριο που βρίσκεται μέσα από το καταπέτασμα, μπροστά στο ιλαστήριο με το οποίο καλύπτεται η κιβωτός, για να μην πεθάνει· επειδή μέσα σε νεφέλη θα εμφανίζομαι επάνω από το χρηστήριο.

Ο' **[15:12]** καὶ **σκεῦος ὀστράκινον, οὗ ἂν ἅψηται ὁ γονορρυής**, συντριβήσεται· καὶ σκεῦος ξύλινον **νιφήσεται** ὕδατι καὶ καθαρὸν ἔσται. **[15:13]** ...ὁ γονορρυὴς ἐκ τῆς ῥύσέως... **[15:14-16]** Καὶ ἄνθρωπος, **ᾧ ἂν ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος**, καὶ λούσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. **[15:17-19]** Καὶ γυνή, ἥτις ἐὰν ᾖ ῥέουσα αἵματι, καὶ ἔσται ἡ ῥύσις αὐτῆς ἐν τῷ σώματι αὐτῆς, ἑπτὰ ἡμέρας ἔσται **ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς**· πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς... **[15:20]** ...κοιτάζηται ἐπ' αὐτὸ ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς... **[15:21-25]** ...ἡμέρας πλείους οὐκ ἐν καιρῷ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς... **[15:26-31] Καὶ εὐλαβεῖς ποιήσεται τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ** ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀποθανοῦνται διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῶν ἐν τῷ μιαίνειν αὐτοὺς τὴν σκηνήν μου τὴν ἐν αὐτοῖς. **[15:32]** οὗτος ὁ νόμος τοῦ γονορρυοῦς. καὶ ἐάν τινι ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος, ὥστε μιανθῆναι ἐν αὐτῇ, **[15:33]** καὶ τῇ αἱμορροούσῃ ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς, καὶ ὁ γονορρυὴς ἐν τῇ ῥύσει αὐτοῦ, τῷ ἄρσενι ἢ τῇ θηλείᾳ, καὶ τῷ ἀνδρί, ὃς ἐὰν κοιμηθῇ μετὰ ἀποκαθημένης. **[16:1]** ἐν τῷ προσάγειν αὐτοὺς πῦρ ἀλλότριον ἔναντι Κυρίου καὶ ἐτελεύτησαν. **[16:2]** καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωυσῆν· λάλησον πρὸς Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ μὴ εἰσπορευέσθω πᾶσαν ὥραν εἰς τὸ ἅγιον ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος εἰς πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου, καὶ οὐκ ἀποθανεῖται· ἐν γὰρ νεφέλῃ ὀφθήσομαι ἐπὶ τοῦ ἱλαστηρίου.

βόδια για την προσφορά περί αμαρτίας και κριάρι για ολοκαύτωμα. **4** *Χιτώνα λινό αγιασμένο θα ντύνεται, και σκελέα λινή θα είναι πάνω στη σάρκα του, και ζώνη λινή θα είναι ζωσμένος και μίτρα*[τουρμπάνι] *λινή θα φορεί· αυτά είναι ρούχα*[ενδύματα] *άγια· και θα λούει με νερό*[εν ύδατι] *το σώμα του και θα φοράει*[ενδύεσθαι] *αυτά.* **5** *Και από τη συναγωγή των γιων Ισραήλ θα λάβει δύο τράγους από κατσίκια*[εξ αιγών] *για προσφορά περί αμαρτίας και ένα κριάρι για ολοκαύτωμα.*

6 *Και θα προσφέρει ο Ααρών το μοσχάρι της περί αμαρτίας προσφοράς, το οποίο [είναι] για τον εαυτό του, και θα κάνει εξιλέωση για τον εαυτό του και για την οικογένειά*[οίκου] *του.* **7** *Και θα λάβει τους δύο τράγους και [θα] στήσει αυτούς μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο στην είσοδο*[θύραν] *της σκηνής του Μαρτυρίου.*

8 *Και θα ρίξει ο Ααρών κλήρους πάνω στους δύο τράγους· έναν κλήρο για τον Κύριο και ένα κλήρο για [τον τράγο] που θα απολυθεί*[τον απολυτέον (Εβρ. Αζαζήλ)]*.*

9 *Και θα φέρει ο Ααρών τον τράγο, πάνω στον οποίο έπεσε ο κλήρος του Κυρίου, και θα προσφέρει αυτόν για προσφορά περί αμαρτίας.* **10** *Τον δε τράγο, πάνω στο οποίο έπεσε ο κλήρος του να απολυθεί, θα [τον] στήσει ζωντανό μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, για να κάνει εξιλέωση πάνω σε αυτόν, ώστε να* [εξ]*αποστείλει αυτόν απελεύθερο*[απόλυτον] *στην έρημο.*

11 *Και θα φέρει ο Ααρών το μοσχάρι της περί αμαρτίας προσφοράς, το οποίο [είναι] για τον εαυτό του, και θα κάνει εξιλέωση υπέρ του εαυτού του και υπέρ της οικογένειας*[οίκου] *του· και θα σφάξει το μοσχάρι της περί αμαρτίας προσφοράς που είναι για τον εαυτό του*[τον περί εαυτού]*.* **12** *Και θα λάβει το θυμιατήριο γεμάτο*[πλήρες] *κάρβουνα*[ανθράκων] *πυρωμένα*[πυρός] *από το θυσιαστήριο που είναι μπροστά στον Κύριο· και θα γεμίσει τα χέρια του από ευώδες θυμίαμα λεπτοτριμμένο*[λειοτριβημένον] *και θα φέρει [αυτό] στο εσωτερικό*[ένδον] *του καταπετάσματος.*

13 *Και θα βάλει το θυμίαμα πάνω στη φωτιά*[πυρ] *μπροστά*[ενώπιον] *από τον Κύριο, και θα καλύψει ο καπνός του θυμιάματος το ιλαστήριο*[κάλυμμα] *το ευρισκόμενο πάνω στο Μαρτύριο, για να μην πεθάνει.*

14 *Και θα λάβει από το αίμα του μοσχαριού και [θα] ραντίσει με το δάκτυλό του πάνω στο ιλαστήριο* προς τα ανατολικά· και μπροστά στο ιλαστήριο* θα ραντίσει 7 φορές*[επτάκις] *από το αίμα με το δάκτυλό του.*

15 *Τότε θα σφάξει τον τράγο της περί αμαρτίας προσφοράς τον υπερ*[περί] *του λαού· και θα φέρει το αίμα του εσωτερικά*[ένδον] *του καταπετάσματος και θα κάνει το αίμα του, όπως έκανε [με] το αίμα του μοσχαριού, και θα ραντίσει αυτό πάνω στο ιλαστήριο* και μπροστά από το ιλαστήριο*.* **16** *Και θα κάνει εξιλέωση υπέρ του αγιαστηρίου για τις ακαθαρσίες των γιων Ισραήλ, και για τις παραβάσεις αυτών καθ' όλες τις αμαρτίες τους· και έτσι*[ούτω] *θα κάνει περί της σκηνής του Μαρτυρίου, η οποία κατοικεί ανάμεσά τους, στο μέσο της ακαθαρσίας τους.*

17 *Κανείς δε άνθρωπος [δεν] θα είναι*[παραβρίσκεται] *μέσα*[εν] *στη σκηνή του Μαρτυρίου, όταν αυτός εισέρχεται να κάνει εξιλέωση στο αγιαστήριο, έως ότου εξέλθει, αφού κάνει εξιλέωση υπέρ του εαυτού του και υπέρ της οικογενείας*[οίκου] *του και υπέρ όλης*[πάσης] *της συναγωγής του Ισραήλ.* **18** *Τότε θα προσέλθει προς το θυσιαστήριο το [ευρισκόμενο] ενώπιον* του Κυρίου και θα κάνει εξιλέωση περί αυτού· και θα λάβει από το αίμα του μοσχαριού και από το αίμα του τράγου και [θα] βάλει πάνω στα κέρατα του θυσιαστηρίου περιμετρικά*[κυκλικά]*.*

19 *Και θα ραντίσει πάνω σε αυτό από το αίμα με το δάχτυλο του εφτά φορές*[επτάκις] *και θα καθαρίσει αυτό, και αγιάσει αυτό από τις ακαθαρσίες των γιων Ισραήλ.*

20 *Αφού δε τελειώσει να κάνει εξιλέωση [υπέρ] του αγιαστηρίου και της σκηνής του Μαρτυρίου και του θυσιαστηρίου, θα φέρει τον ζωντανό τράγο·* **21** *και θα επιθέσει ο Ααρών τα δύο χέρια του πάνω στο κεφάλι του τράγου του ζωντανού και θα εξομολογηθεί*[ομολογήσει] *πάνω σε αυτόν όλες*[πάσας] *τις ανομίες των γιων Ισραήλ και όλες* τις παραβάσεις τους καθ' όλες τις αμαρτίες τους· και θα επιθέσει αυτές στο κεφάλι του τράγου· και θα* [εξ]*αποστείλει [αυτόν] με το χέρι διορισμένου ανθρώπου στην έρημο.* **22** *Και θα βαστάξει ο τράγος πάνω του*[εφ' εαυτού] *όλες*[πάσας] *τις ανομίες τους σε γη ακατοίκητη· και θα απολύσει τον τράγο στην έρημο.*

23 *Και θα εισέλθει ο Ααρών στην σκηνή του Μαρτυρίου και θα βγάλει*[εκδυθή] *την λινή στολή, την οποίαν ντύθηκε όταν εισήλθε στο αγιαστήριο, και θα αποθέσει αυτήν εκεί·* **24** *και θα λούσει το σώμα του μέσα σε νερό*[ύδατι] *στον άγιο τόπο και θα ντυθεί τα ρούχα*[ιμάτια] *του, και θα έλθει και προσφέρει το ολοκαύτωμα του και το ολοκαύτωμα του λαού και θα κάνει εξιλέωση περί του εαυτού του και περί του λαού.* **25** *Το δε λίπος*[στέαρ/πάχος] *της προσφοράς περί αμαρτίας θα κάψει πάνω στο θυσιαστήριο.*

[16:4] Εξ. 28:39,42,43, Κφ. 6:10, Ιεζ.44:17,18, Εξ. 30:20, Κφ. 8:6,7 **[16:5]** Ιδέ Κφ. 4:14, Αρ. 29:11, 2Χρ. 29:21, Εσδ. 6:17, Ιεζ. 45:22,23 **[16:6]** κφ. 9:7, Εβ. 5:2, 7:27,28, 9:7 **[16:10]** 1Ιωα. 2:2 **[16:12]** Κφ. 10:1, Αρ. 16:18, 46, Απ. 8:5, Εξ. 30:34 **[16:13]** Εξ. 30:1, 7,8, Αρ. 16:7,18,46, Απ. 8:3,4, Εξ. 25:21 **[16:14]** Εξ. 4:5, Εβ. 9:13,25, 10:4, Κφ. 4:6 **[16:15]** Εβ. 2:17, 5:2, 9:7,28, six. 2, Εβ. 6:19, 9:3,7 **[16:16]** Ιδέ Εξ. 29:36, Ιεζ. 45:18, Εβ. 9:22,23 **[16:17]** Ιδέ Εξ. 33:3, Λου. 1:10 **[16:18]** Εξ. 30:10, Κφ. 4:7, 18, Εβ. 9:22,23 **[16:19]** Ιεζ. 44:20 **[16:20]** six.16, Ιεζ. 45:20 **[16:21]** Ησ. 53:6 **[16:22]** Ησ. 53:11,12, Ιωα. 1:29, Εβ. 9:28, 1Πε. 2:24 **[16:23]** Ιεζ. 42:14, 44:19 **[16:24]** six. 3,5 **[16:25]** Κφ. 4:10

---

vc **[16:3-8]** ...έναν για τον Κύριο και τον άλλον για τον απεσταλμένο τράγο *(τράγο της αποπομπής)*. **[16:9-11]** Αφού τελεστούν κατά τον νόμο αυτά, θα προσφέρει το μοσχάρι και, προσευχόμενος για τον εαυτό του και για τον οίκο του, θα το θυσιάσει· **[16:12-13]** ώστε, όταν τοποθετηθούν τα αρώματα επάνω στη φωτιά, η νεφέλη και ο ατμός τους να καλύψουν το χρηστήριο που βρίσκεται επάνω από το μαρτύριο... **[16:14-18]** Όταν όμως εξέλθει... θα προσευχηθεί για τον εαυτό του... **[16:19-24]** ...και θα προσευχηθεί τόσο για τον εαυτό του όσο και για τον λαό·

o' **[16:4]** καὶ χιτῶνα λινοῦν ἡγιασμένον ἐνδύσεται, καὶ περισκελὲς λινοῦν ἔσται ἐπὶ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ, καὶ ζώνῃ λινῇ ζώσεται καὶ **κίδαριν** λινῆν περιθήσεται, ἱμάτια ἅγιά ἐστι, καὶ λούσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐνδύσεται αὐτά. **[16:5]** ...**δύο χιμάρους**... **[16:6-7]** ...δύο χιμάρους... **[16:8]** ...δύο χιμάρους... τῷ **ἀποπομπαίῳ** **[16:9]** ...τὸν χίμαρον... **[16:10]** καὶ τὸν χίμαρον... **ἀποπομπαίου** ...εἰς τὴν **ἀποπομπήν**... **[16:11-12]** καὶ λήμψεται **τὸ πυρεῖον**... καὶ πλήσει τὰς χεῖρας θυμιάματος συνθέσεως λεπτῆς καὶ εἰσοίσει ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος **[16:13-15]** ...τὸν χίμαρον... **[16:16]** ...ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν... **[16:17-20]** ...τὸν χίμαρον τὸν ζῶντα **[16:21]** ...καὶ ἐξαγορεύσει... τοῦ ζῶντος καὶ ἐξαποστελεῖ ἐν χειρὶ ἀνθρώπου ἑτοίμου εἰς τὴν ἔρημον **[16:22]** καὶ λήμψεται ὁ χίμαρος ἐφ' ἑαυτῷ τὰς ἀδικίας αὐτῶν εἰς γῆν ἄβατον καὶ ἐξαποστελεῖ τὸν χίμαρον εἰς τὴν ἔρημον **[16:23-24]** ...τὸ ὁλοκάρπωμα αὐτοῦ καὶ τὸ ὁλοκάρπωμα τοῦ λαοῦ... **[16:25]** καὶ τὸ στέαρ τὸ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἀνοίσει ἐπὶ τὸ...

26 *Και αυτός που απέστειλε τον τράγο τον απελεύθερο[απολυτέον-Αζαζήλ] θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και [θα] λούσει το σώμα του σε νερό[εν ύδατι] και μετά από αυτά θα εισέλθει στο στρατόπεδο.*

27 *Το δε μοσχάρι της προσφοράς περί αμαρτίας και τον τράγο της προσφοράς περί αμαρτίας, των οποίων το αίμα φέρθηκε μέσα[εισήχθη] για να γίνει εξιλέωση στο αγιαστήριο, θα φέρουν έξω από το στρατόπεδο· και θα κάψουν σε φωτιά[πυρί] τα δέρματά τους και το κρέας τους και την κοπριά τους.* **28** *Και αυτός που καίει[ο καίων] αυτά θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και [θα] λούσει το σώμα του σε νερό[ύδατι] και μετά απ' αυτά θα εισέλθει στο στρατόπεδο.*

29 *Και [αυτό] θα είναι σε σας νόμος[νομοθέτημα] αιώνιος: Στον 7ο μήνα, τη 10η του μηνός, θα ταπεινώσετε τις ψυχές σας και δεν θα κάνετε ουδένα έργο [ούτε] ο αυτόχθονας[ντόπιος] ούτε ο ξένος που παροικεί [ανα]μεταξύ σας·* **30** *διότι την ημέρα αυτή [ο ιερέας] θα κάνει εξιλέωση για σας, για να σας καθαρίσει, [ώστε] να είστε καθαροί από όλες[πασών] τις αμαρτίες σας μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο.* **31** *Σάββατο ανάπαυσης θα είναι σε σας, και θα ταπεινώσετε τις ψυχές σας κατά[με] νόμο[νομοθέτημα] αιώνιο.*

32 *Και θα κάνει την εξιλέωση ο ιερέας, που χρίσθηκε και καθιερώθηκε για να ιερατεύει αντί του πατέρα του, και θα ντυθεί τη λινή στολή, τη στολή την αγία.* **33** *Και θα κάνει εξιλέωση υπέρ του αγίου αγιαστηρίου και θα κάνει εξιλέωση υπέρ της σκηνής του Μαρτυρίου και υπέρ του θυσιαστηρίου· και θα κάνει εξιλέωση υπέρ των ιερέων και υπέρ παντός του λαού της συναγωγής.* **34** *Κι αυτό θα 'ναι σε σας νόμιμο* αιώνιο, να κάνετε εξιλέωση υπέρ των γιων Ισραήλ για όλες τις αμαρτίες τους μια φορά[άπαξ] το χρόνο[του ενιαυτού]. Και έγινε καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.*

17 **[IZ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τον Ααρών και προς τους γιους του και προς όλους[πάντας] τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς, Αυτός [είναι] ο λόγος τον οποίο πρόσταξε ο Κύριος, λέγοντας.*

3 *Όποιος άνθρωπος από τον οίκο Ισραήλ σφάξει βόδι ή αρνί ή κατσίκα[αίγα] μέσα στο στρατόπεδο, ή όποιος σφάξει έξω από το στρατόπεδο,* **4** *και δεν φέρει αυτό στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου, για να προσφέρει προσφορά στον Κύριο μπροστά στη σκηνή του Κυρίου, αίμα[ενοχή αίματος] θα [κατα]λογισθεί σ' εκείνο τον άνθρωπο· αίμα έχυσε και θα εξολοθρευτεί ο άνθρωπος εκείνος από το μέσον του λαού του·* **5** *για να φέρουν οι γιοι Ισραήλ τις θυσίες τους, τις οποίες θυσιάζουν στην πεδιάδα, και να προσφέρουν αυτές προς το Κύριο στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου προς τον ιερέα και να θυσιάζουν αυτές σε προσφορές ειρηνικές προς τον Κύριο.* **6** *Και θα ραντίσει ο ιερέας το αίμα πάνω στο θυσιαστήριο του Κυρίου στην θύρα* της σκηνής του Μαρτυρίου και θα κάψει το λίπος[στέαρ] σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο.* **7** *Και δεν θα θυσιάσουν πλέον τις θυσίες τους στους δαίμονες, πίσω από[κατόπιν] τους οποίους πορνεύουν· αυτό θα είναι σε αυτούς νόμιμο[νομοθέτημα] αιώνιο στις γενεές τους.*

8 *Και θα πεις προς αυτούς: Όποιος άνθρωπος από τον οίκο Ισραήλ ή από τους ξένους που παροικούν μεταξύ σας προσφέρει ολοκαύτωμα ή θυσία,* **9** *και στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου δεν φέρει αυτό, για να προσφέρει αυτό προς τον Κύριο, θα εξολοθρευτεί ο άνθρωπος εκείνος από το μέσον του λαού του.*

10 *Και όποιος άνθρωπος από τον οίκο Ισραήλ ή από τους ξένους που παροικούν μεταξύ σας φάει οποιοδήποτε αίμα, θα στήσω το πρόσωπό μου εναντίον εκείνης της ψυχής η οποία τρώει το αίμα, και θα εξολοθρεύσω αυτήν από το μέσο του λαού της·* **11** *διότι η ζωή της σάρκας είναι στο αίμα και εγώ έδωκα αυτό σε σας, για να κάνετε εξιλέωση υπέρ των ψυχών σας πάνω στο θυσιαστήριο· διότι το αίμα αυτό κάνει εξιλασμό υπέρ της ψυχής.* **12** *Γι' αυτό είπα προς τους γιους Ισραήλ, Καμία ψυχή από σας [δεν] θα φάει αίμα· ούτε ο ξένος, που παροικεί [ανα]μεταξύ σας, θα φάει αίμα.*

13 *Και όποιος άνθρωπος από τους γιους Ισραήλ ή από τους ξένους[πάροικους] που παροικούν αναμεταξύ σας, κυνηγήσει και πιάσει ζώο ή πουλί[πτηνόν], το οποίο τρώγεται, θα χύσει το αίμα του και θα σκεπάσει αυτό με χώμα.* **14** *Διότι η ζωή κάθε[πάσης] σάρκας [είναι] στο αίμα της· για τη ζωή της είναι· ως εκ τούτου είπα προς τους γιους Ισραήλ: Δεν θα φάτε αίμα καμίας[ουδεμιάς] σάρκας· διότι η ζωή κάθε[πάσης] σάρκας είναι το αίμα αυτής· καθένας[πας] που τρώει αυτό θα εξολοθρευτεί.*

[16:26] Κφ. 15:5 **[16:27]** Κφ. 4:12, 21,6:30, Εβ. 13:11 **[16:29]** Εξ. 30:10, Κφ. 23:27, Αρ. 29:7, Ησ. 28:3,5, Δαν. 10:3,12 **[16:30]** Ψλ. 51:2, Ιερ. 33:8, Εφ. 5:26, Εβ. 9:13,14, 10:1,2, 1Ιωα. 1:7,9 **[16:31]** Κφ. 23:32 **[16:32]** Εξ. 29:29,30, Κφ. 4:3,5,16, Αρ. 20:26,28, six. 4 **[16:33]** six. 6,16,17,24 **[16:34]** Κφ. 23:31, Αρ. 29:7, Εξ. 30:10, Εβ. 9:7,25 **[17:3]** Ιδέ Δευ.12:5, 15, 21 **[17:4]** Δευ. 12:5,6,13,14, Ρω. 5:13, Γεν. 17:14 **[17:5]** Γεν. 21:33,22: 2, 31:54, Δευ. 12:2, 1Βα. 14:23, 2Βα. 16:4, 17:10, 2Χρ. 28:4, Ιεζ. 20:28, 22:9 **[17:6]** Κφ. 3:2, Εξ. 29:18, Κφ. 3:5, 11,16, 4:31, Αρ. 18:17 **[17:7]** Δευ. 32:17, 2Χρ. 11:15, Ψλ. 106:37, 1Κο. 10:20, Απ. 9:20, Εξ. 34:15, Κφ.20:5, Δευ. 31:16, Ιεζ. 23:8 **[17:8]** Κφ. 1:2,3 **[17:9]** six. 4 **[17:10]** Γεν. 9:4, Κφ. 3:17, 7:26,27, 19: 26, Δευ. 12:16, 23, 15:23, 1Σα. 14:33, Ιεζ. 44:7, Κφ. 20:3,5,6, 26:17, Ιερ.44:11, Ιεζ. 14:8,15:7 **[17:11]** six.14, Μτ. 26:28, Μαρ. 14:24, Ρω. 3:25, 5:9, Εφ.1:7, Κολ. 1:14,20, Εβ. 13: 12, 1 Πε. 1:2, 1 Ιωα. 1:7, Απ.1:5, Εβ.9:22 **[17:13]** Κφ. 7:26, Δευ. 12: 16,24, 15:23, Ιεζ. 24:7 **[17:14]** six. 11,12, Γεν. 9:4, Δευ. 12:23

VG **[16:26-27]** Το μοσχάρι όμως και τον τράγο που είχαν θυσιαστεί για αμαρτία, και των οποίων το αίμα εισήχθη στο αγιαστήριο για να ολοκληρωθεί η εξιλέωση, θα τα μεταφέρουν έξω από το στρατόπεδο και θα κάψουν στη φωτιά τόσο τα δέρματα όσο και τις σάρκες τους και την κόπρο· **[16:28-31]** Διότι είναι Σάββατο αναπαύσεως και θα ταπεινώνετε τις ψυχές σας με αιώνια λατρευτική διάταξη. **[17:1-7]** και δεν θα θυσιάζουν πλέον τις θυσίες τους στα δαιμόνια... **[17:8-13]** Οποιοσδήποτε από τους γιους του Ισραήλ και από τους ξένους που παροικούν ανάμεσά σας, αν με κυνήγι ή πτηνοθηρία πιάσει θήραμα ή πτηνό που επιτρέπεται να τρώγεται, θα χύσει το αίμα του και θα το καλύψει με γη.

Ο' **[16:26]** καὶ ὁ ἐξαποστέλλων **τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν**... εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν **[16:27]** ...τὸν χίμαρον... ἔξω τῆς παρεμβολῆς... **[16:28]** ὁ δὲ κατακαίων... παρεμβολήν **[16:29-31]** **σάββατα σαββάτων** ἀνάπαυσις αὕτη ἔσται ὑμῖν, καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, νόμιμον αἰώνιον. **[17:1-2]** ...**τὸ ῥῆμα**... **[17:3]** ἄνθρωπος ἄνθρωπος... ἢ τῶν προσηλύτων ...ἐν τῇ παρεμβολῇ... τῆς παρεμβολῆς **[17:4]** ... ἢ σωτήριον Κυρίῳ δεκτὸν εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ ὃς ἂν σφάξῃ ἔξω... **[17:5]** ...θυσίαν σωτηρίου τῷ Κυρίῳ αὐτά **[17:6-7]** καὶ οὐ θύσουσιν ἔτι τὰς θυσίας αὐτῶν τοῖς ματαίοις οἷς αὐτοὶ ἐκπορνεύουσιν ὀπίσω αὐτῶν... **[17:8-10]** καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἢ τῶν προσηλύτων... **[17:11]** ἡ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστιν... **[17:12]** ...καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν οὐ φάγεται αἷμα **[17:13]** καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἢ **τῶν προσηλύτων** τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν, **ὃς ἂν θηρεύσῃ θήρευμα** θηρίον ἢ πετεινόν, ὃ ἔσθεται, καὶ ἐκχεεῖ τὸ αἷμα καὶ καλύψει αὐτὸ τῇ γῇ· **[17:14]** ἡ γὰρ **ψυχὴ** πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστιν... πᾶς ὁ ἔσθων αὐτὸ ἐξολοθρευθήσεται.

15 *Και κάθε[πάσα] ψυχή, η οποία φάει ψόφιο[θνησιμαίον] ή διασπαραγμένο από θηρίο, ντόπιος[αυτόχθων] ή ξένος, θα πλύνει τα ρούχα[ιμάτια] του και θα λουστεί σε νερό και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ[έως εσπέρας]· τότε θα είναι καθαρός.* **16** *Αλλά εάν δεν πλύνει [αυτά] μήτε λούσει το σώμα του, τότε θα βαστάξει την ανομία του.*

18 **[ΙΗ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς, Εγώ [είμαι] Κύριος, ο Θεός σας.* **3** *Κατά[σύμφωνα με] τις πράξεις της γης Αιγύπτου, στην οποία κατοικήσατε, δεν θα πράξετε και κατά* τις πράξεις της γης Χαναάν, στην οποία εγώ σας φέρνω, δεν θα πράξετε και κατά τους νόμους[νομοθετήματα] αυτών δεν θα περπατήσετε.* **4** *Τις κρίσεις μου θα κάνετε και τα προστάγματά μου θα φυλάτε, για να περπατάτε σε αυτά. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.* **5** *Θα φυλάτε λοιπόν τα προστάγματά μου και τις κρίσεις μου· τα οποία κάνοντας ο άνθρωπος, θα ζήσει δι' αυτών. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

6 *Κανείς άνθρωπος [δεν] θα πλησιάσει σε ουδένα συγγενή του κατά σάρκα, για να αποκαλύψει τη γύμνια [ασχημοσύνην/το γυμνό του σώμα] του. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.* **7** *Τη γύμνια [ασχημοσύνην/γυμνό σώμα] του πατέρα σου, ή τη γυμνότητα [ασχημοσύνην] της μητέρας σου δεν θα αποκαλύψεις· είναι μητέρα σου· δεν θ' αποκαλύψεις την γυμνότητά της.* **8** *Ασχημοσύνη* της γυναίκας του πατέρα σου [(μητριά)] δεν θα αποκαλύψεις· είναι γυμνότητα* του πατέρα σου.* **9** *Ασχημοσύνη* της αδελφής σου, κόρης του πατέρα σου ή κόρης της μητέρας σου, γεννημένη μέσα στο σπίτι ή γεννημένη εκτός, αυτών την γυμνότητα* δεν θα αποκαλύψεις[ξεσκεπάσεις].*

10 *Ασχημοσύνη* της κόρης του γιου σου ή κόρης της θυγατρός σου, αυτής την γυμνότητα* δεν θα αποκαλύψεις διότι δική σου [είναι] η ασχημοσύνη τους.* **11** *Γυμνότητα[ασχημοσύνη] της κόρης της γυναίκας του πατέρα σου, γεννημένης απ' τον πατέρα σου, η οποία [είναι] αδελφή σου, δεν θα αποκαλύψεις την ασχημοσύνη της.* **12** *Ασχημοσύνη* της αδελφής του πατέρα σου[(θείας)] δεν θα αποκαλύψεις είναι στενή συγγενής του πατέρα σου.*

13 *Ασχημοσύνη* της αδελφής της μητέρας σου δεν θα αποκαλύψεις· διότι είναι στενή συγγενής της μητέρας σου.* **14** *Ασχημοσύνη* αδελφού του πατέρα σου δεν θα αποκαλύψεις· στη γυναίκα του δεν θα πλησιάσεις· είναι θεία σου.* **15** *Ασχημοσύνη* της νύφης σου δεν θα αποκαλύψεις· είναι γυναίκα του γιου σου· δεν θα αποκαλύψεις την γυμνότητά της.* **16** *Τη γύμνια[Ασχημοσύνην] του αδελφού σου δεν θα αποκαλύψεις· είναι η ασχημοσύνη του αδελφού σου.*

17 *Ασχημοσύνη* γυναίκας και της κόρης της δεν θα αποκαλύψεις ούτε θα λάβεις την κόρη του γιου της ή την θυγατέρα της κόρης της, για ν' αποκαλύψεις τη γυμνότητα[ασχημοσύνην] αυτής· είναι στενές συγγενείς αυτής· είναι ασέβημα.* **18** *Και γυναίκα προς την αδελφή αυτής αντίζηλο δεν θα λάβεις, για να αποκαλύψεις την ασχημοσύνη* αυτής προς την άλλη, ενόσω ζει.*

19 *Και σε γυναίκα, σε καιρό αποχωρισμού για την ακαθαρσία της δεν θα πλησιάσεις για να αποκαλύψεις την ασχημοσύνη* αυτής.* **20** *Και με τη γυναίκα του πλησίον σου δεν θα συνευρεθείς[συνουσιασθείς], για να μιανθείς με αυτή.* **21** *Και δεν θα αφήσεις κάποιον απ' το σπέρμα σου να περάσει [διά του πυρός] στον Μολόχ και δεν θα βεβηλώσεις το όνομα του Θεού σου. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.* **22** *Και με άρρενα δεν θα συνευρεθείς[συνουσιασθή], όπως με γυναίκα· είναι βδέλυγμα.* **23** *Ούτε θα συνουσιασθείς με κανένα κτήνος, για να μιανθείς μαζί του· ούτε γυναίκα θα σταθεί μπροστά σε κτήνος, για να βατευθή[ζευγαρώσει]· είναι μυσαρό[σιχαμερό].*

24 *Μη μιαίνεστε σε κανένα από αυτά· διότι σε όλα αυτά μιάνθηκαν τα έθνη, τα οποία εγώ εκδιώκω από μπροστά σας·* **25** *και μιάνθηκε η γη· γι' αυτό ανταποδίδω την ανομία αυτής πάνω της, και η γη[ο τόπος] θα εξεμέσει τους κατοίκους της.* **26** *Σεις λοιπόν θα φυλάξετε τα προστάγματά μου και τις κρίσεις μου και δεν θα πράτετε τίποτα απ' όλα[πάντων] τα βδελύγματά τους, ο ντόπιος[αυτόχθων] ή ο ξένος που παροικεί μεταξύ σας·* **27** *διότι όλα τα βδελύγματα αυτά έπραξαν οι άνθρωποι της γης, οι πριν εσας, και μιάνθηκε η γη[ο τόπος]·* **28** *για να μη σας εξεμέσει*

[17:15] Εξ. 22:31, Κφ. 22:8, Δευ. 14:21, Ιεζ. 4:14, 44:31, Κφ. 11:25, Κφ. 15:5 **[17:16]** κφ. 5:1, 7:18, 19:8, Αρ. 19:20 **[18:2]** six 4, Εξ. 6:7, Κφ. 11:44, 19:4, 10,34, 20:7 Ιεζ. 20:5,7, 19,20 **[18:3]** Ιεζ. 20:7,8, 23:8, Εξ. 23:24, Κφ. 20:23, Δευ. 12:4, 30,31 **[18:4]** Δευ. 4:1,2, 6:1, Ιεζ. 20:19 **[18:5]** Ιεζ. 20:11, 13,21, Λκ. 10:28, Ρω. 10:5, Γαλ. 3:12, Εξ. 6:2,6,29, Μαλ. 3:6 **[18:7]** Κφ. 20:11 **[18:8]** Γεν. 49:4, Κφ. 20:11, Δευ. 22:30, 27:20, Ιεζ. 22:10, Αμώς 2:7, 1Κο. 5:1 **[18:9]** Κφ. 20:17, 2Σα. 13:12, Ιεζ. 22:11 **[18:12]** Κφ. 20:19 **[18:14]** Κφ. 20:20 **[18:15]** Γεν. 38:18, 26, Κφ. 20:12, Ιεζ. 22:11 **[18:16]** Κφ. 20:21, Ματ. 14:4, Ιδέ Δευ.25:5, Ματ. 22:24, Μαρ. 12:19 **[18:17]** Κφ. 20:14 **[18:18]** 1Σα. 1:68 **[18:19]** Κφ. 20:18, Ιεζ. 18:6, 22:10 **[18:20]** Εξ. 20:14, Κφ. 20:10, Δευ. 5:18, 22:22, Πρ. 6:29,32, Μαλ. 3:5, Ματ. 5:27, Ρω. 2:22, 1Κο. 6:9, Εβρ. 13:4 **[18:21]** Κφ. 20:2, 2 Βα. 16:3, 21:6, 23:10, Ιεζ. 20:31, 23:37,39, 1Βα. 11:7,33, Πρ. 7:43, Κφ. 19:12, 20:3, 21:6, 22:2, 32, Ιεζ. 36:20, Μαλ. 1:12 **[18:22]** Κφ. 20:13, Ρω. 1:27, 1Κο. 6:9, 1 Τι. 1:10 **[18:23]** Εξ. 22:19, Κφ. 20:15,16, Κφ. 20:12 **[18:24]** six. 30, Ματ. 15:18-20, Μαρ. 7:21-23, 1 Κο. 3:17, Κφ. 20:23,Δευ. 18:12 **[18:25]** Αρ. 35:34, Ιερ. 2:7, 16:18, Ιεζ. 36:17, Ψλ. 89:32, Ησ. 26:21, Ιερ. 5:9,29,9:9,14:10 23:2, Ωσ. 2:13, 8:13,9:9, six. 28 **[18:26]** six. 5,30, Κφ. 20:22,23 **[18:28]** Κφ. 20:22, Ιεζ. 9:19, Ιεζ. 36:13,17

VG **[18:1-5]** Φυλάξτε τους νόμους μου και τις κρίσεις μου· ο άνθρωπος που τα εφαρμόζει θα ζήσει μέσα σ' αυτά... **[18:6]** Κανένας άνθρωπος δεν θα πλησιάσει σε κοντινό συγγενή εξ αίματός του για να αποκαλύψει την αισχύνη του... **[18:7-13]** Δεν θα αποκαλύψεις την γυμνότητα της αδελφής της μητέρα σου· διότι αυτή είναι σάρκα της μητρός σου. **[18:14-17]** ...και τέτοια σμίξη είναι αιμομιξία. **[18:18]** Δεν θα πάρεις την αδελφή της γυναίκας σου ως παλλακίδα της ούτε θα αποκαλύψεις την αισχύνη της όσο εκείνη ακόμη ζει. **[18:19-20]** Δεν θα συνουσιαστείς με τη γυναίκα του πλησίον σου ούτε θα μολυνθείς με ανάμειξη σπέρματος. **[18:21]** Δεν θα δώσεις από το σπέρμα σου για να αφιερωθεί στο είδωλο Μολόχ ούτε θα μολύνεις το όνομα του Θεού σου... **[18:22]** Δεν θα αναμειχθείς με άνδρα όπως με γυναίκα διότι είναι βδέλυγμα (cum masculo non commisceberis coitu femineo quia abominatio est). **[18:23]** ...διότι είναι **έγκλημα**. **[18:24-27]** **'Ολα αυτά τα αηδιαστικά** *(αποτρόπαια)* **πράγματα**...

Ο' **[17:15]** ...ἢ ἐν τοῖς προσηλύτοις... **[18:1-3]** κατὰ τὰ **ἐπιτηδεύματα** γῆς Αἰγύπτου... καὶ κατὰ **τὰ ἐπιτηδεύματα** γῆς Χαναάν... **[18:4]** τὰ **κρίματά** μου ποιήσετε... **[18:5-6]** Ἄνθρωπος ἄνθρωπος... **[18:7-9]** ...**ἐνδογενοῦς ἢ γεγεννημένης ἔξω**... **[18:10-11]** ...**ὁμοπατρία ἀδελφή** σού ἐστιν... **[18:12-13]** ...οὐκ ἀποκαλύψεις **οἰκεία γὰρ μητρός σού ἐστιν** **[18:14-17]** ...οὐ λήμψῃ ἀποκαλύψαι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῶν οἰκεῖαι γάρ σού εἰσιν ἀσέβημά ἐστιν **[18:18]** γυναῖκα ἐπὶ ἀδελφῇ αὐτῆς οὐ λήμψῃ ἀντίζηλον... **[18:19]** καὶ πρὸς γυναῖκα ἐν χωρισμῷ ἀκαθαρσίας αὐτῆς οὐ προσελεύσῃ ἀποκαλύψαι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς **[18:20]** ...οὐ δώσεις κοίτην σπέρματός σου ἐκμιανθῆναι πρὸς αὐτήν **[18:21]** καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματός σου οὐ δώσεις λατρεύειν ἄρχοντι καὶ οὐ βεβηλώσεις τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον ἐγὼ Κύριος (Λ+Χ: Να μη αφιερώσεις οιονδήποτε από τα τέκνα σου εις την υπηρεσία του Μολώχ) **[18:22]** καὶ μετὰ ἄρσενος οὐ κοιμηθήσῃ κοίτην γυναικός βδέλυγμα γάρ ἐστιν **[18:23]** καὶ πρὸς πᾶν τετράπουν οὐ δώσεις τὴν κοίτην σου εἰς σπερματισμὸν ... γυνὴ οὐ στήσεται πρὸς πᾶν τετράπουν βιβασθῆναι μυσερὸν γάρ ἐστιν **[18:24-25]** ...καὶ **προσώχθισεν** ἡ γῆ τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπ' αὐτῆς **[18:26]** ...**τὰ νόμιμά μου καὶ πάντα τὰ προστάγματά μου**... ὁ **ἐγχώριος καὶ ὁ προσγενόμενος προσήλυτος** ἐν ὑμῖν

η γη, όταν μιάνετε αυτή, καθώς ξέρασε τα έθνη [τα] πριν από εσάς. **29** *Διότι οποιοσδήποτε διαπράξει κάποιο απ' τα βδελύγματα αυτά, οι ψυχές οι οποίες θα πράξουν αυτά θα εξολοθρευθούν απ' το μέσο του λαού τους.* **30** *Ως εκ τούτου θα φυλάτε τα προστάγματά μου, ώστε να μην πράξετε [κανένα] από τα βδελυρά*[σιχαμερά] *νόμιμα, τα οποία διαπράχθησαν πριν από σας, και να μη μολυνθείτε σ' αυτά. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

19 **[ΙΘ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς όλη*[πάσαν] *την συναγωγή των γιων Ισραήλ και πες προς αυτούς, Άγιοι θα είστε· διότι άγιος [είμαι] εγώ Κύριος ο Θεός σας.*

3 *Θα φοβάστε*[σέβεστε] *ο καθένας τη μητέρα του και τον πατέρα του· και τα σάββατά μου θα φυλάτε. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

4 *Μη στραφείτε στα είδωλα μηδέ κάνετε σε σας θεούς χωνευτούς. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

5 *Και όταν προσφέρετε θυσία ειρηνικής προσφοράς προς τον Κύριο, αυτοπροαιρέτως θα προσφέρετε αυτή.* **6** *Θα τρώγεται την ημέρα κατά την οποία θα προσφέρετε αυτή, και την επομένη· εάν δε* [απο]*μείνει κάτι μέχρι την τρίτη ημέρα, με φωτιά*[πυρ] *θα κατακαεί.* **7** *Εάν δε ποτέ φαγωθεί την τρίτη ημέρα, είναι βδελυκτό· δεν θα είσαι ευπρόσδεκτος.* **8** *Για τούτο οποιοσδήποτε φάγει αυτή, θα βαστάσει την ανομία του, διότι βεβήλωσε τα άγια του Κυρίου· και η ψυχή αυτή θα εξολοθρευτεί από το λαό της.*

9 *Και όταν θερίζετε το θερισμό της γης σας, δεν θα θερίσεις ολοκλήρως τις άκρες του αγρού σου και όσα καταπέφτουν*[αποπίπτοντα] *απ' όσα θερίζεις δεν θα συλλέξεις.* **10** *Και τον αμπελώνα σου δεν θα ξανατρυγήσεις ούτε τις ρώγες του αμπελώνα σου θα συλλέξεις· στο φτωχό και στον ξένο θα αφήσεις αυτές. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

11 *Δεν θα κλέβετε ούτε θα ψεύδεστε ουδέ θα απατήσετε ο καθένας τον πλησίον αυτού.* **12** *Και δεν θα ορκίζεστε*[ομνύει] *στο όνομά μου ψευδώς και δεν θα βεβηλώνεις το όνομα του Θεού σου. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.* **13** *Δεν θα αδικήσεις τον πλησίον σου ούτε θα υπεξαιρέσεις*[αρπάσεις]*· δεν θα διανυχτερεύσει ο μισθός του μισθωτού μαζί σου μέχρι το πρωί.*

14 *Δεν θα κακολογήσεις τον κουφό, και μπροστά στον τυφλό δεν θα βάλεις πρόσκομμα, αλλά θα φοβηθείς τον Θεό σου. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

15 *Δεν θα κάνετε αδικία στην κρίση· δεν θα προσωποληπτήσεις*[αποβλέψεις] *στο πρόσωπο φτωχού ούτε θα σεβαστείς πρόσωπο δυνάστη· με δικαιοσύνη θα κρίνεις τον πλησίον σου.* **16** *Δεν θα περιφέρεσαι συκοφαντώντας μεταξύ του λαού σου· ούτε θα σηκωθείς κατά*[ενάντια] *του αίματος του πλησίον σου. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

17 *Δεν θα μισήσεις τον αδελφό σου μέσα στην καρδιά σου· θα ελέγξεις θαρραλέα*[παρρησία] *τον πλησίον σου και δεν θα ανεχτείς*[υποφέρει] *αμαρτία πάνω σε αυτόν.* **18** *Δεν θα εκδικείσαι ουδέ θα μνησικακείς κατά των γιων του λαού σου· αλλά θα αγαπάς τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου*[ως σεαυτόν]*. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

19 *Τα νόμιμά*[νομοθετήματα] *μου θα φυλάτετε· δεν θα κάνεις τα κτήνη σου να βατεύωνται*[διασταυρώνονται] *με ετεροειδή· στον αγρό σου δεν θα σπείρεις ετεροειδή* [σπέρματα]*. ούτε θα βάλεις πάνω σου ένδυμα σύμμικτο από ετεροειδή κλωστή.*

20 *Και εάν κάποιος συνουσιασθεί*[συνευρεθεί] *με γυναίκα, η οποία είναι δούλη ηρραβωνισμένη με άνδρα και δεν είναι εξαγορασμένη, ούτε δόθηκε σε αυτήν η ελευθερία, θα μαστιγωθούν· δεν θα φονευτούν, διότι αυτή δεν ήταν ελεύθερη.* **21** *Και αυτός θα φέρει την προσφορά του περί ανομίας προς τον Κύριο στην είσοδο*[θύρα] *της σκηνής του Μαρτυρίου, κριάρι για προσφορά περί ανομίας.* **22** *Και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση περί αυτού μέσω*[διά] *του κριού της προσφοράς περί ανομίας μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, για την αμαρτία του την οποία αμάρτησε· και θα συγχωρηθεί σ' αυτόν η αμαρτία του την οποία αμάρτησε.*

23 *Και όταν εισέλθετε*[μπείτε] *στη γη και φυτεύσετε κάθε*[παν] *δέντρο για τροφή*[τρόφιμον]*, τότε θα καθαρίζετε γύρω γύρω*[περικαθαρίζει] *τον καρπό του ως ακάθαρτο· τρία έτη θα είναι σε σας ακάθαρτος· δεν θα τρώγεται.* **24** *Και στον 4ο χρόνο*[έτος] *θα είναι όλος ο καρπός του άγιος προς δόξα του Κυρίου.* **25** *Στον 5ο δε χρόνο*[έτος] *θα τρώτε τον καρπό του, για να πληθυνθεί σε σας το εισόδημα αυτού. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

[18:30] six. 3,26, Κφ. 20:23, Δευ. 18:9, six. 24, six.2,4 **[19:2]** Κφ. 11:44, 20:7,26, 1Πε. 1:16 **[19:3]** Εξ. 20:12, Εξ. 20:8, 31:13 **[19:4]** Εξ. 20:4, Κφ. 26:1, 1Κο. 10:14, 1Ιωα. 5:21, Εξ. 34:17, Δευ. 27:19 **[19:5]** Κφ. 7:16 **[19:9]** Κφ. 23:22, Δευ. 24:19-21, Ρουθ 2:15,16 **[19:11]** Εξ. 20:15, 22: 1,7,10,12, Δευ. 5:19, Κφ. 6:2, Εφ. 4:25, Κολ. 3:9 **[19:12]** Εξ. 20:27, κφ. 6:3, Δευτ. 5:11, Ματ. 5:33, Ιακ. 5:12, Κφ. 18:21 **[19:13]** Μαρ. 10:19, 1Θε. 4:6, Δευ. 24:14, 15, Μαλ. 3:5, Ιακ. 5:4 **[19:14]** Δευ. 27:18, Ρω. 14:13, six. 32, Γεν. 42:18, Κφ. 25:17, Εκκ. 5:7, 1Πε. 2:17 **[19:15]** Εξ. 23:2,3, Δευ. 1:17, 16:19, 27:19, Ψλ. 82:2, Παρ. 24:23, Ιακ. 2:9 **[19:16]** Εξ. 23:1, Ψλ. 15:3, 50:20, Παρ. 11:13,20:19, Ιεζ. 22:9, Εξ. 23:1,7 1 Βα. 21:13, Ματ.26:60-1, 27:4 **[19:17]** 1Ιωα. 2:9,11, 3:15, Ματ. 18:15, Λου. 17:3, Γαλ. 6:1, Εφ. 5: 11, 2Τι. 4:2, Τιτ. 1:13, 2:15 **[19:18]** 2Σα. 13:22, Παρ. 20:22, Ρω. 12:17,19, Γαλ. 5:20, Εφ. 4:31, Ιακ. 5:9, 1 Πε. 2:1, Ματ. 5:43,22:39, Ρω. 13:9, Γαλ. 5:14 Ιακ. 2:8 **[19:19]** Δευ. 22:9,10, Δευ. 22:11 **[19:21]** Κφ. 5: 15, 8:6 **[19:24]** Δευ. 12:17,18, Παρ. 3:9

VG **[19:1-5]** Αν θυσιάσετε θυσία ειρηνικών στον Κύριο, ώστε να γίνει ευμενής, **[19:6-7]** Αν κάποιος φάει από αυτήν μετά τη δεύτερη ημέρα, θα είναι βέβηλος και ένοχος ασέβειας· **[19:8-13]** Δεν θα συκοφαντήσεις τον πλησίον σου ούτε θα τον καταπιέσεις με βία... **[19:14-15]** ...ούτε να τιμήσεις το πρόσωπο του δυνατού... **[19:16]** Δεν θα είσαι κατήγορος ούτε ψιθυριστής ανάμεσα στον λαό... **[19:17-18]** ...Θα αγαπάς τον φίλο σου όπως τον εαυτό σου... **[19:19]** ...Δεν θα φοράς ρούχο που είναι υφασμένο από δύο είδη. **[19:20-23]** ...οι καρποί που βλαστάνουν θα είναι ακάθαρτοι για σας και δεν θα τρώτε από αυτούς. **[19:24-25]** ...συγκεντρώνοντας όσα παράγουν (Λ+Χ: Ωστε η παραγωγής σας να σας πλουτήσει)...

Ο' **[18:27-28]** μὴ **προσοχθίσῃ**... ὃν τρόπον **προσώχθισεν**... **[19:1-4]** **οὐκ ἐπακολουθήσετε εἰδώλοις**... **[19:5]** ...θυσίαν σωτηρίου... δεκτὴν ὑμῶν θύσετε. **[19:6-7]** ...**ἄθυτόν ἐστιν οὐ δεχθήσεται** **[19:8-9]** καὶ **ἐκθεριζόντων ὑμῶν τὸν θερισμὸν τῆς γῆς** ὑμῶν, οὐ συντελέσετε τὸν θερισμὸν ὑμῶν τοῦ ἀγροῦ σου ἐκθερίσαι, καὶ τὰ ἀποπίπτοντα τοῦ θερισμοῦ σου οὐ συλλέξεις. **[19:10]** ...καὶ τῷ προσηλύτῳ καταλείψεις αὐτά... **[19:11]** ...**οὐ συκοφαντήσει** ἕκαστος τὸν πλησίον **[19:12]** ...**ἐπ' ἀδίκῳ**... **[19:13]** ...**οὐ μὴ κοιμηθήσεται ὁ μισθὸς τοῦ μισθωτοῦ**... **[19:14]** οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφὸν καὶ ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις **σκάνδαλον**... **[19:15]** ...οὐδὲ μὴ **θαυμάσῃς πρόσωπον δυνάστου**· ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σου.**[19:16]** οὐ **πορεύσῃ δόλῳ** ἐν τῷ ἔθνει σου, οὐκ ἐπιστήσῃ ἐφ' αἷμα τοῦ πλησίον σου... **[19:17]** οὐ μισήσεις τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου· **ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου καὶ οὐ λήμψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν** (Λ+Χ: βεβαίως να ελέγχης τον πλησίον σου, αλλά να μη αμαρτήσεις εξ' αιτίας αυτου) **[19:18]** ...οὐ μνησικακήσεις τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου... **[19:19]** ...τὰ κτήνη σου οὐ κατοχεύσεις ἑτεροζύγῳ... ἱμάτιον ἐκ δύο ὑφασμένον κίβδηλον οὐκ ἐπιβαλεῖς σεαυτῷ **[19:20-21]** καὶ προσάξει τῆς πλημμελείας αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου κριὸν πλημμελείας· **[19:22-23]** ...καταφυτεύσετε πᾶν ξύλον βρώσιμον... **[19:24]** ...**αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ** **[19:25]** ...**πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γενήματα αὐτοῦ**...

26 *Δεν θα τρώτε [τίποτα] με το αίμα [του]· ούτε θα μεταχειρίζεστε μαντείες, ουδέ θα προμαντεύετε καιρούς.*

27 *Δεν θα κουρέψετε κυκλικά την κόμη του κεφαλιού σας, ούτε θα φθείρετε τα άκρα της γενιάδας*[των πωγώνων] *σας.* **28** *Δεν θα κάνετε τομές*[εντομίδας] *στο σώμα σας για νεκρό, ούτε γράμματα στικτά*[τατουάζ] *θα εγχαράξετε πάνω σας. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.* **29** *Δεν θα βεβηλώσεις την κόρη σου, κάνοντας*[καθιστών] *αυτή πόρνη· μήπως ο τόπος πέσει στην πορνεία και γεμίσει ο τόπος από ασέβεια.*

30 *Τα σάββατά μου θα φυλάτε, και το αγιαστήριό μου θα σέβεστε. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.* **31** *Δεν θα ακολουθείτε αυτούς που έχουν πνεύμα μαντείας ούτε θα προσκολληθείτε σε επαοιδούς*[πνευματιστές]*, ώστε να μολύνεστε*[μιαίνησθε] *μέσω αυτών. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

32 *Μπροστά*[ενώπιον] *στους γέρους [με] άσπρα μαλλιά*[πολιάς] *θα σηκώνεστε εγκαίρως*[προσηκόνεσθαι] *και θα τιμήσεις το πρόσωπο του γέροντα και θα φοβηθείς τον Θεό σου. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

33 *Και εάν [κάποιος] ξένος παροικεί με σένα στη γη σας, δεν θα θλίψετε αυτόν·* **34** *ο ξένος, που παροικεί με σας, θα είναι σε σας όπως ο ντόπιος*[αυτόχθων]*, και θα αγαπάς αυτόν σαν τον εαυτό σου*[ως σεαυτόν]*· διότι ξένοι σταθήκατε στη γη Αιγύπτου. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

35 *Δεν θα πράξετε αδικία στην κρίση, σε μέτρα*[μέτρηση]*, σε σταθμά*[ζύγισμα] *και σε ζύγια*[μέτρηση υγρών]*.* **36** *ζύγια* δίκαια σταθμά* δίκαια, εφά δίκαιο, και ιν δίκαιο, θα έχετε. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας, ο οποίος σας εξάγαγε*[έξοδος] *απ' τη γη [της] Αιγύπτου.* **37** *Θα φυλάσετε λοιπόν όλα τα διατάγματά μου κι όλες τις κρίσεις μου και θα εκτελείτε*[κάμνει] *αυτά. Εγώ [ο] Κύριος.*

20 **[Κ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Και προς τους γιους Ισραήλ θα πεις: Όποιος από τους γιους Ισραήλ ή από τους ξένους που παροικούν στον Ισραήλ δώσει από το σπέρμα*[απογόνους] *του στον Μολόχ, εξάπαντος θα θανατωθεί· ο λαός του τόπου θα τον λιθοβολήσει με πέτρες.* **3** *Και εγώ θα προσηλώσω*[επιστήσω] *το πρόσωπό μου εναντίον*[κατά] *του ανθρώπου εκείνου και θα εξολοθρεύσω αυτόν από το μέσο του λαού του· διότι απ' το σπέρμα* αυτού έδωσε στον Μολόχ, για να μιάνει το αγιαστήριό μου και να βεβηλώσει το όνομά μου το άγιο.*

4 *Εάν δε ο λαός του τόπου παραβλέψει με τα μάτια*[οφθαλμούς] *του τον άνθρωπο εκείνο, όταν δίνει από το σπέρμα*[απογόνους] *του στον Μολόχ, και δεν φονεύσει αυτόν,* **5** *τότε θα προσηλώσω*[επιστήσει] *εγώ το πρόσωπό μου εναντίον του ανθρώπου εκείνου και κατά της συγγενείας του· και θα εξολοθρεύσω αυτόν από το μέσο του λαού του, και όλους*[πάντας] *όσους ακολουθούν αυτόν στην πορνεία, για να πορνεύσουν πίσω από*[κατόπιν] *τον Μολόχ.*

6 *Και [στην] ψυχή, η οποία θ' ακολουθήσει αυτούς που έχουν πνεύμα μαντείας και τους επαοιδούς*[πνευματιστές]*, για να πορνεύει κατόπιν αυτών*[πίσω τους]*, θα επιστήσω* το πρόσωπό μου κατά της ψυχής εκείνης, και θα την εξολοθρεύσω απ' το μέσο του λαού της.* **7** *Αγιασθείτε λοιπόν και γίνεστε άγιοι διότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.* **8** *Και θα φυλάτε τα διατάγματά μου και θα εκτελείτε αυτά. Εγώ [είμαι] ο Κύριος, ο αγιάζων εσάς.*

9 *Κάθε*[πας] *άνθρωπος, ο οποίος θα κακολογήσει τον πατέρα του ή τη μητέρα του, εξάπαντος θα θανατωθεί· τον πατέρα του ή τη μητέρα του, κακολόγησε· το αίμα του [θα είναι] πάνω σε αυτόν.*

10 *Και άνθρωπος, ο οποίος μοιχεύσει τη γυναίκα κάποιου, ο οποίος [θα] μοιχεύσει τη γυναίκα του πλησίον του, εξάπαντος θα θανατωθεί, ο μοιχός και η μοιχαλίδα.*

11 *Και άνθρωπος, ο οποίος θα κοιμηθεί με τη γυναίκα του πατέρα του, τη γύμνια*[ασχημοσύνην] *του πατέρα του αποκάλυψε· εξάπαντος θα θανατωθούν και οι δύο*[αμφότεροι]*. το αίμα αυτών*[θα είναι] *πάνω σε αυτούς.* **12** *Και αν κάποιος κοιμηθεί με τη νύφη του, εξάπαντος θα θανατωθούν και οι δύο*· σύγχυση διέπραξαν· το αίμα τους [θα είναι] πάνω τους.*

13 *Αν δε κάποιος κοιμηθεί με άρρενα, καθώς κοιμάται με γυναίκα, βδέλυγμα έπραξαν και οι δύο· εξάπαντος θα θανατωθούν· το αίμα αυτών [θα είναι] πάνω τους.* **14** *Και εάν κάποιος λάβει γυναίκα και τη μητέρα της, είναι ανομία· στη φωτιά*[εν πυρί] *θα καυθούν, αυτός και αυτές, και δεν θα είναι ανομία μεταξύ σας.*

15 *Και αν κάποιος συνουσιασθεί*[συνευρεθεί] *με κτήνος, εξάπαντος θα θανατωθεί· και το κτήνος*[ζώο] *θα το φονεύσετε.* **16** *Και η γυναίκα, η οποία θα πλησιάσει σε οποιο-*

[19:26] Κφ. 17:10, Δευ. 12:23, Δευ. 18:10-4, 1Σα. 15:23, 2Βα. 17:17, 21:6, 2Χρ. 33:6, Μαλ. 3:5 **[19:27]** Κφ. 21:5, Ησ. 15:2, Ιερ. 9:26, 48:37 **[19:28]** Κφ. 21:5, Δευ. 14:1, Ιερ. 16:6, 48:37 **[19:29]** Δευ. 23:17 **[19:30]** six. 3, Κφ. 26:2, Εκκ. 5:1 **[19:31]** Εξ. 22:18, Κφ. 20:6,27, Δευ. 18:10, 1Σα. 28:7, 1Χρ. 10:13, Ησ. 8:19, Πρ. 16:16 **[19:32]** Παρ. 20:29, 1Τι. 5:1, six. 14 **[19:33]** Εξ. 22:21, 23:9 **[19:34]** Εξ. 12:48,49, Δευ. 10:19 **[19:35]** six. 15 **[19:36]** Δευ. 25:13, 25, Παρ. 11:1,16:11, 20:20 **[19:37]** Κφ. 18:4, 5, Δευ. 4:5,6, 5:1,6:25 **[20:2]** Κφ. 18:2, Κφ. 18:21, Δευ.12:31, 18:10, 2Βα. 17:17,23:10, 2Χρ. 33:6, Ιερ. 7:31, 32:35, Ιεζ. 20:26,31 **[20:3]** Κφ. 17:10, Ιεζ. 5:11, 23:38,39, Κφ. 18:21 **[20:4]** Δευ. 17:2-5 **[20:5]** Κφ. 17:10, Κφ. 20:5, Κφ. 17:7 **[20:6]** Κφ. 19:31 **[20:7]** Κφ. 11:44, 19:2, 1Πε. 1:16 **[20:8]** Κφ. 19:37, Εξ. 31:13, Κφ. 21:8, Ιεζ. 37:28 **[20:9]** Εξ. 21:17, Δευ. 27:16, Παρ. 20:20, Μτ. 15:4, six. 11-13,16,27, 2Σα. 1:16 **[20:10]** Κφ. 18:20, Δευ. 22: 22, Ιωα. 8:4,5 **[20:11]** Κφ.18:8, Δευ. 27:23 **[20:12]** Κφ. 18:15, Κφ. 18: 23 **[20:13]** Κφ. 18:22, Δευ. 23:17, Ιδέ Γεν. 19:5, Κρ. 19:22

VG **[19:26]** ...Δεν θα ασκείτε οιωνοσκοπία ούτε θα παρατηρείτε όνειρα. **[19:27]** ...ούτε θα ξυρίζετε το γένι. **[19:28]** ...ούτε θα κάνετε επάνω σας οποιαδήποτε σχήματα ή στίγματα. **[19:29]** Μην εκπορνεύσεις τη θυγατέρα σου, για να μη μολυνθεί η γη και γεμίσει με ενοχή. **[19:30-31]** Μη στρέφεστε προς μάγους ούτε να ζητάτε τίποτε από μάντεις... **[19:32-37]** ... **[20:1-4]** Αν όμως ο λαός της γης από αμέλεια και σαν να περιφρονεί την εντολή μου... **[20:5-6]** Ψυχή που θα στραφεί προς μάγους... και θα πορνεύσει μαζί τους... **[20:7-14]** ...αυτός έχει κάνει ένα αποτροπιαίο έγκλημα.

Ο' **[19:26]** **μὴ ἔσθετε ἐπὶ τῶν ὀρέων** (Λ+Χ: Να μη τρώγεται ο,τιδήποτε με το αίμα του) **καὶ οὐκ οἰωνιεῖσθε οὐδὲ ὀρνιθοσκοπήσεσθε** **[19:27]** οὐ ποιήσετε **σισόην**... οὐδὲ φθερεῖτε **τὴν ὄψιν** τοῦ πώγωνος ὑμῶν **[19:28]** καὶ ἐντομίδας **ἐπὶ ψυχῇ** οὐ ποιήσετε ἐν τῷ σώματι ὑμῶν... **[19:29-31]** οὐκ ἐπακολουθήσετε **ἐγγαστριμύθοις**... **[19:32-33]** ἐὰν δέ τις **προσέλθῃ προσήλυτος** ὑμῖν... **[19:34]** ὡς ὁ αὐτόχθων ἐν ὑμῖν ἔσται ὁ προσήλυτος ὁ προσπορευόμενος πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀγαπήσεις αὐτὸν ὡς σεαυτόν, ὅτι προσήλυτοι ἐγενήθητε ἐν γῇ Αἰγύπτῳ... **[19:35-37]** ... **[20:1-2]** ...ἢ ἀπὸ τῶν **προσγεγενημένων προσηλύτων** Ἰσραήλ, ὃς ἂν δῷ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντι, θανάτῳ θανατούσθω· τὸ ἔθνος τὸ ἐπὶ τῆς γῆς λιθοβολήσουσιν αὐτὸν ἐν λίθοις. (Λ+Χ: βλ. 18:21) **[20:3]** ...καὶ **ἀπολῶ** αὐτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὅτι τοῦ σπέρματος αὐτοῦ **ἔδωκεν ἄρχοντι, ἵνα μιάνῃ τὰ ἅγιά μου καὶ βεβηλώσῃ τὸ ὄνομα τῶν ἡγιασμένων μοι. [20:4] ἐὰν δὲ ὑπερόψει ὑπερίδωσιν οἱ αὐτόχθονες τῆς γῆς τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐν τῷ δοῦναι αὐτὸν τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντι, τοῦ μὴ ἀποκτεῖναι αὐτόν,** **[20:5]** ...καὶ πάντας τοὺς **ὁμονοοῦντας αὐτῷ, ὥστε ἐκπορνεύειν αὐτὸν εἰς τοὺς ἄρχοντας** ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν. **[20:6]** ...**ἐγγαστριμύθοις** ...καὶ **ἀπολῶ**...

δήποτε κτήνος για να βατευθεί[ζευγαρώσει], θα φονεύσεις τη γυναίκα και το κτήνος· εξάπαντος θα θανατωθούν· το αίμα τους [θα είναι] πάνω τους.

17 *Και εάν κάποιος λάβει την αδελφή του, την κόρη[θυγατέρα] του πατέρα του ή την κόρη* της μητέρας του, και δει τη γυμνότητα[ασχημοσύνην] της και αυτή δει την ασχημοσύνη* εκείνου, είναι αισχρό· και θα εξολοθρευθούν μπροστά από το λαό τους· τη γύμνια* της αδελφής του αποκάλυψε· την ανομία του θα βαστάξει.*

18 *Και άνθρωπος, ο οποίος κοιμήθηκε με γυναίκα που έχει τα γυναικεία[εμμηνόρροια] της και αποκαλύψει την ασχημοσύνη* της, αυτός την πηγή της ξεσκέπασε και αυτή την πηγή του αίματος της αποκάλυψε· ως εκ τούτου αμφότεροι* θα εξολοθρευτούν από το μέσον του λαού τους.*

19 *Και τη γύμνια[ασχημοσύνην] της αδελφής της μητέρας σου ή της αδελφής του πατέρα σου[(θεία)] δεν θα αποκαλύψεις· διότι την στενή[(εξ αίματος)] συγγενή του αποκαλύπτει· την ανομία αυτών θα βαστάξουν.* **20** *Εάν δε κάποιος κοιμηθεί με την αδελφή της μητέρας του, την ασχημοσύνη* του θείου του αποκάλυψε· την αμαρτία αυτών θα βαστάξουν· άτεκνοι θα πεθάνουν.* **21** *Και αν κάποιος λάβει τη γυναίκα του αδελφού του, είναι ακαθαρσία· την ασχημοσύνη* του αδελφού του αποκάλυψε· άτεκνοι θα μείνουν.*

22 *Θα φυλάτε λοιπόν όλα[πάντα] τα διατάγματά μου και όλες[πάσας] τις κρίσεις μου, και θα εκτελείτε αυτά· για να μη σας εξεμέσει η γη, όπου εγώ σας φέρνω για να κατοικήσετε σ' αυτή.* **23** *Και δεν θα περπατάτε σύμφωνα[κατά με] τα νόμιμα[νομοθετήματα] των εθνών, τα οποία εγώ εκδιώκω από μπροστά σας· επειδή όλα αυτά διέπραξαν, ώστε τους βδελύχθηκα[σιχάθηκα].*

24 *Και είπα προς εσάς: Σεις θα κληρονομήσετε τη γη τους, και εγώ θα δώσω αυτή σε σας προς ιδιοκτησία, γη πού ρέει γάλα και μέλι. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας, ο οποίος σας αποχώρισα[διαχώρισα] από τους λαούς.* **25** *Γι' αυτό θα διαχωρίσετε τα κτήνη τα καθαρά από τα ακάθαρτα και τα πουλιά[πτηνά] τα ακάθαρτα από τα καθαρά· και δεν θα μιάνετε τις ψυχές σας με τα κτήνη ή με τα πτηνά* ή με οτιδήποτε έρπει πάνω στη γη, τα οποία εγώ αποχώρισα σε σας ως ακάθαρτα.* **26** *Και θα είστε άγιοι σε εμέ· διότι άγιος [είμαι] εγώ ο Κύριος και σας αποχώρισα[διαχώρισα] απ' τους λαούς, για να είστε δικοί μου.*

27 *Και άντρας ή γυναίκα, η οποία έχει πνεύμα μαντείας, ή [είναι] επαοιδός[πνευματίστρια], εξάπαντος θα θανατωθεί· με λίθους[πέτρες] θα λιθοβολήσουν αυτούς· το αίμα αυτών [θα είναι] πάνω τους.*

21 **[ΚΑ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΣ τον Μωυσή: *Μίλησε προς τους ιερείς τους γιους του Ααρών, και πες προς αυτούς: Κανείς δεν θα μιανθεί μεταξύ του λαού του για νεκρό·* **2** *παρά μόνο για το συγγενή του τον πλησιέστερο, για τη μητέρα του και για τον πατέρα του και για το γιο του και για τη θυγατέρα του και για τον αδελφό του,* **3** *και για την αδελφή του, [που είναι] παρθένα, την πλησιέστερη σε αυτόν, η οποία δεν έλαβε άντρα· για αυτή μπορεί να μολυνθεί.* **4** *Δεν θα μιανθεί[μολυνθεί όμως] ενώ είναι αρχηγός του λαού του, ώστε να βεβηλώσει τον εαυτό του.*

5 *Δεν θα φαλακρώσουν το κεφάλι τους, ούτε θα ξυρίσουν τα πλάγια των γενειάδων[πωγώνων] τους, ούτε θα κάνουν εντομίδες[εγκοπές/χαρακιές πένθους] πάνω στις σάρκες τους.* **6** *Άγιοι θα 'ναι στον Θεό τους και δεν θα βεβηλώσουν το όνομα του Θεού τους· διότι τις προσφορές που γίνονται με φωτιά[δια πυρός] στον Κύριο, το ψωμί[άρτον] του Θεού τους, προσφέρουν γι' αυτό θα είναι άγιοι.*

7 *Γυναίκα πόρνη και ατιμασμένη[βεβηλωμένην] δεν θα λάβουν ούτε γυναίκα αποδιωγμένη από τον άντρα της θα λάβεις· διότι [ο ιερεύς] είναι άγιος στον Θεό αυτού.*

8 *Θ' αγιάσεις λοιπόν αυτόν· διότι αυτός το ψωμί[άρτον] του Θεού σου προσφέρει· άγιος θα είσαι σε σένα· διότι άγιος [είμαι] εγώ ο Κύριος, που αγιάζω εσάς.* **9** *Και κόρη κάποιου ιερέα, εάν βεβηλωθεί με πορνεία, τον πατέρα της αυτή βεβηλώνει· με φωτιά[εν πυρί] θα κατακαεί.*

10 *Και ο ιερέας ο μέγας μεταξύ των αδελφών του, πάνω στο κεφάλι του οποίου χύθηκε το λάδι του χρίσματος, και ο όποιος καθιερώθηκε για να ντύνεται [τις ιερές] στολές, το κεφάλι του δεν θα αποκαλύψει, ούτε τα ρούχα[ιμάτια] του θα διασχίσει·* **11** *και σε κανένα σώμα νεκρό δεν θα πλησιάσει[εισέλθει] ούτε για τον πατέρα του ή για τη μητέρα του θα μιανθεί.* **12** *Και από το αγιαστήριο δεν θα εξέλθει ούτε θα βεβηλώσει το αγιαστήριο του Θεού του· διότι το άγιο λάδι του χρίσματος του Θεού του [είναι] πάνω σε αυτόν. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.* **13** *Και αυτός θα λάβει γυναίκα παρθένα·* **14** *χήρα ή απόβλητη[χωρισμένη] ή βεβηλωμένη[ακάθαρτη] ή πόρνη, αυτές δεν θα λάβει· αλλά παρθένα από [και] από το λαό του θα λάβει σε σύζυγο.*

[20:14] Κφ. 17:18, Δευ. 27:23 **[20:15]** Κφ. 18:23, Δευ. 27:21 **[20:17]** Κφ. 18:9, Δευ. 27:22, Ιδέ Γεν. 20:12 **[20:18]** Κφ. 18:19, Ιδέ Κφ. 15:24 **[20:19]** Κφ. 18:12-3, Κφ. 18:6 **[20:20]** Κφ. 18:14 **[20:21]** Κφ. 18:16 **[20:22]** Κφ. 18:26, 19:37, Κφ. 18:25,28 **[20:23]** Κφ. 18:3, 24,30, Κφ. 18:27, Δευ. 9:5 **[20:24]** Εξ. 3:17, 6:8, six. 26, Εξ. 19:5,33: 16, Δευ. 7:6, 14: 2, 1Βα. 8:53 **[20:25]** Κφ. 11:47, Δευ. 14:4, Κφ. 11:43 **[20:26]** six. 7, Αρ. 19: 2, 1Πε. 1:16, six. 24, Τιτ. 2:14 **[20:27]** Εξ. 22:18, Κφ. 19:31, Δευ. 18:10,11, 1Σα. 28:7,8, six. 9 **[21:1]** Ιεζ. 44:25 **[21:5]** Κφ. 19:27,28, Δευ. 14:1, Ιεζ. 44:20 **[21:6]** Κφ. 18:21, 19:12, Κφ. 3:11 **[21:7]** Ιεζ. 44:22, Ιδέ Δευ. 24:1,2 **[21:8]** Κφ. 20:7,8 **[21:9]** Γεν. 38:24 **[21:10]** Εξ. 29:29,30, Κφ. 8:12, 16:32, Αρ. 35:25, Εξ. 28:2, Κφ. 16:32, Κφ. 10:6 **[21:11]** Αρ. 19:14, Ιδέ six. 1,2 **[21:12]** Κφ. 10:7, Εξ. 28:36, 8:9, 12,30 **[21:13]** six.7, Ιεζ.44:22

VG **[20:15-17]** ...διέπραξαν ανόσιο πράγμα... **[20:18-27]** ...μέσα στους οποίους υπάρχει πυθωνικό πνεύμα ή πνεύμα μαντείας θα πεθάνουν εξάπαντος· θα τους καταχώσουν με πέτρες· το αίμα τους ας είναι επάνω τους. **[21:1]** ...Ο ιερέας δεν θα μολύνεται εξαιτίας των νεκρών των συμπολιτών του, **[21:2-5]** Δεν θα ξυρίζουν το κεφάλι ούτε το γένι... **[21:6-10]** Ο αρχιερέας, δηλαδή ο μέγιστος ιερέας ανάμεσα στους αδελφούς...

ο' **[20:7-9]** **ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὃς ἂν κακῶς εἴπῃ... κακῶς εἶπεν** ἔνοχος ἔσται **[20:10-12]** ...**ἡσεβήκασιν γάρ ἔνοχοί** εἰσιν **[20:13]** καὶ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετά ἄρσενος κοίτην γυναικός, βδέλυγμα ἐποίησαν ἀμφότεροι... **[20:14-15]** καὶ ὃς ἂν δῷ **κοιτασίαν** αὐτοῦ ἐν τετράποδι θανάτῳ θανατούσθω καὶ τὸ τετράπουν ἀποκτενεῖτε **[20:16]** **[20:17]** ...**ἁμαρτίαν κομιοῦνται [20:18]** ...γυναικὸς **ἀποκαθημένης**... **[20:19]** ...**οἰκειότητα ἀπεκάλυψεν ἁμαρτίαν ἀποίσονται [20:20]** ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ τῆς συγγενοῦς αὐτοῦ, ἀσχημοσύνην τῆς συγγενείας αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν, ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται. **[20:21-22]** ...**οὐ μὴ προσοχθίσῃ ὑμῖν ἡ γῆ**... **[20:23-24]** ...**ὃς διώρισα**... **[20:25]** καὶ **ἀφοριεῖτε** ...ἀνὰ μέσον τῶν πετεινῶν... **[20:26]** ...**ὁ ἀφορίσας**... **[20:27]** ...**ἐγγαστρίμυθος**... **[21:1]** ...**ἐν ταῖς ψυχαῖς οὐ μιανθήσονται ἐν τῷ ἔθνει αὐτῶν [21:2-4]** ...**ἐξάπινα ἐν τῷ λαῷ**... (Λ+Χ: ...δια τους εξ αγχιστίας συγγενείς του) **[21:5]** ...οὐ ξυρηθήσεσθε τὴν κεφαλὴν **ἐπὶ νεκρῷ** *(σ.σ. έξοχη επεξήγηση των 70)* **(ΜΣ-)** καὶ τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος οὐ ξυρήσονται... **[21:6]** ...**δῶρα** τοῦ Θεοῦ (Λ+Χ: την τροφή του Θεου)... **[21:7-8]** ...**τὰ δῶρα**... **[21:9-10]** ...κεφαλὴν οὐκ **ἀποκιδαρώσει** καὶ τὰ ἱμάτια οὐ **διαρρήξει [21:11]** καὶ ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκυίᾳ οὐκ εἰσελεύσεται... **[21:12]** ...**ἔλαιον τὸ χριστὸν**... **[21:13-14]**

15 *Και δεν θα βεβηλώσει το σπέρμα του* [ανα]*μεταξύ του λαού του· διότι εγώ [είμαι] ο Κύριος, ο αγιάζων αυτόν.*

16 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **17** *Πες προς τον Ααρών, λέγοντας: Όποιος από το σπέρμα σου σε όλες τις γενιές του έχει μώμο, ας μη πλησιάσει για να προσφέρει τον άρτο*[ψωμί] *του Θεού του·* **18** *διότι ο καθένας που έχει μώμο*[ψεγάδι/ελλάτωμα] *δεν θα πλησιάσει· άνθρωπος τυφλός, ή χωλός*[κουτσός]*, ή κολοβομύτης*[κομμένη μύτη]*, ή έχοντας κάτι περιττό*[υπο/υπερτροφία]*,* **19** *ή άνθρωπος ο οποίος έχει σύντριμμα*[σπάσιμο] *ποδιού, ή σύντριμμα* χεριού,* **20** *ή [είναι] κυρτός*[καμπούρης]*, ή πολύ ισχνός*[αδύνατος]*, ή όποιος έχει βεβλαμμένα μάτια*[μυωπάζει]*, ή έχει ξερή ψώρα ή λειχήνα*[μυκητιακή λοίμωξη]*, ή [είναι] σπασμένος*[σπασόρχεις]*·* **21** *κανείς άνθρωπος από το σπέρμα του Ααρών του ιερέα, ο οποίος έχει μώμο, [δεν] θα πλησιάσει για να προσφέρει τις γινομένες με φωτιά*[διά πυρός] *προσφορές στον Κύριο· μώμο*[ψεγάδι] *έχει· δεν θα πλησιάσει για να προσφέρει το ψωμί*[άρτον] *του Θεού του.*

22 *Θα μπορεί [να τρώει] τον άρτο* του Θεού του από τα αγιότατα, και από τα άγια.* **23** *Πλην στο καταπέτασμα δεν θα εισέρχεται ούτε στο θυσιαστήριο θα πλησιάσει, διότι έχει μώμο*· για να μη βεβηλώσει*[μιάνει] *το αγιαστήριό μου· διότι εγώ [είμαι] ο Κύριος, που αγιάζει αυτούς.* **24** Και μίλησε ο Μωυσής αυτά στον Ααρών και στους γιους του και σ' όλους τους γιους Ισραήλ.

22 **[KB]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Πες προς τον Ααρών και [προς] τους γιους του ν' απέχουν από τα άγια των γιων Ισραήλ, και να μη βεβηλώνουν το όνομα το αγιό μου, σε όσα αγιάζουν σε εμέ. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

3 *Πες προς αυτούς: Κάθε άνθρωπος από κάθε απόγονό σας*[εκ παντός του σπέρματός σας] *στις γενιές σας, ο οποίος πλησιάσει στα άγια, τα οποία οι γιοι του Ισραήλ αγιάζουν στον Κύριο, έχοντας την ακαθαρσία πάνω του, η ψυχή εκείνη θα εξολοθρευτεί από μπροστά μου. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

4 *Όποιος από το σπέρμα*[απόγονος] *του Ααρών είναι λεπρός ή έχει ρεύση*[εκκρίσεις]*, από τα άγια δεν θα τρώει, έωσού καθαριστεί. Και όποιος αγγίξει κάθε ακάθαρτο από νεκρό ή άνθρωπο από τον οποίο έγινε έκκριση*[ρεύσις σπέρματος]*,* **5** *ή όποιος αγγίξει οποιοδήποτε ερπετό, απ' το οποίο μπορεί να μιανθεί, ή άνθρωπο, από τον οποίο δύναται να μιανθεί, οποιαδήποτε [είναι] η ακαθαρσία του·* **6** *η ψυχή, η οποία αγγίξει αυτά, θα είναι ακάθαρτη μέχρι το βραδυνό*[έως εσπέρας]*· και δεν θα φάει απ' τα άγια· εάν δε λούσει το σώμα του με νερό*[εν ύδατι]*.* **7** *Και αφού δύσει ο ήλιος θα είναι καθαρός, και έπειτα θα φάει από τα άγια· γιατί είναι [η] τροφή του.* **8** *Ψοφίμι*[θνησιμαίον] *ή κατασπαραγμένο από θηρία*[θηριάλωτον] *δεν θα φάει, ώστε να μιανθεί με αυτά. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

9 *Ως εκ τούτου θα φυλάνε τα διατάγματά μου, για να μη σηκώσουν*[βαστάσωσιν] *αμαρτία λόγω αυτού*[εκ τούτου] *και πεθάνουν γι' αυτό, εάν βεβηλώσουν αυτά. Εγώ [είμαι] ο Κύριος, ο αγιάζων*[που αγιάζει αυτούς]*.*

10 *Και κανείς αλλογενής*[ξένος] *[δεν] θα φάει από τα άγια· συγκάτοικος*[μέτοικος] *του ιερέα ή μισθωτός*[εργάτης] *δεν θα φάει από τα άγια.* **11** *Αλλ' εάν ο ιερέας* [εξ]*αγοράσει ψυχή*[άνθρωπο] *με το ασήμι*[αργυρίου] *του, αυτός θα τρώει από αυτά, καθώς και αυτός που γεννήθηκε στην κατοικία του· αυτοί θα τρώνε από το ψωμί*[άρτου] *του.* **12** *Και η κόρη του ιερέα, αν είναι [νυμφευμένη] με άνδρα ξένο, αύτη δεν θα τρώει από των αγίων των προσφορών.* **13** *Αλλ' εάν η κόρη*[θυγάτηρ] *του ιερέα χηρέψει ή αποβληθεί*[διαζευχθεί] *και δεν έχει παιδί*[τέκνον] *και επιστρέψει στο πατρικό της σπίτι*[οίκον]*, όπως [ήταν] στη νεότητά της, θα τρώει από το ψωμί*[άρτου] *του πατέρα της· κανείς όμως ξένος [δεν] θα φάει απ' αυτό.*

14 *Εάν δε κάποιος άνθρωπος φάει απ' τα άγια από άγνοια, τότε θα προσθέσει το 1/5 του σε αυτό, και θα αποδώσει στον ιερέα το άγιο.* **15** *Και δεν θα βεβηλώσουν τα άγια των γιων Ισραήλ, τα οποία προσφέρουν στον Κύριο,* **16** *και δεν θα ενοχοποιηθούν*[αναλάβει εφ' εαυτούς ανομία παραβάσεως]*, τρώγοντας τα άγια τους· διότι εγώ [είμαι] ο Κύριος, που αγιάζει αυτούς.*

17 Και μίλησε ο Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **18** *Μίλησε προς τον Ααρών και προς τους γιους του και προς όλους τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: Κάθε*[Πας] *άνθρωπος από τον οίκο Ισραήλ ή από τους ξένους τους [ευρισκομένους] στον Ισραήλ, ο όποιος προσφέρει το δώρο του, για όλες τις ευχές τους ή σε όλες τις αυτοπροαίρετες προσφορές τους, τις οποίες προσφέρουν στον Κύριο για ολοκαύτωμα,* **19** *[θα προσφέρετε], για να είστε δεκτοί, αρσενικό άμωμο*[αψεγάδιαστο] *από τα βόδια, από τα πρόβατα ή από τα γίδια*[κατσίκια/αιγών]*.*

[21:15] six. 8 **[21:17]** Κφ. 10:3, Αρ. 16:5, Ψλ. 65:4 **[21:18]** Κφ. 22:23 **[21:20]** Δευ. 23:1 **[21:21]** six. 6 **[21:22]** Κφ. 2,3,10, 6:17, 29, 7:1,24:9, Αρ. 18:9, Κφ. 22:10, 11:12, Αρ. 18:19 **[21:23]** six. 12 **[22:2]** Αρ. 6:3, Κφ. 18:21, Εξ. 28:38, Αρ. 18:32, Δευ. 15:19 **[22:3]** Κφ. 7:20 **[22:4]** Κφ. 15:2, Κφ. 14:2, 15:13, Αρ. 19:1, 1,12, Κφ. 15:16 **[22:5]** Κφ. 11:24, 43,44, Κφ. 15:7, 19 **[22:6]** Κφ. 15:5, Εβ. 10:22 **[22:7]** Κφ. 21:22, Αρ. 18:11,13 **[22:8]** Εξ. 22:31, Κφ. 17:15, Ιεζ. 44:31 **[22:9]** Εξ. 28:43, Αρ. 18:22,32 **[22:10]** Ιδέ 1Σα. 21:6 **[22:11]** Αρ. 18:11, 13 **[22:13]** Γεν. 38:11, Κφ. 10:14, Αρ. 18:11,19 **[22:14]** Κφ. 5:15,16 **[22:15]** Αρ. 18:32 **[22:16]** six. 9 **[22:18]** Κφ. 1:2,3,10, Αρ. 15:14 **[22:19]** Κφ. 1:3 **[22:20]** Δευ. 15:21, 17:1, Μαλ. 1:8, 14, Εφ. 5:27, Εβ. 9:14, 1Πε. 1:19 **[22:21]** Κφ. 3:1,6, Κφ. 7:16, Αρ. 15:3,8, Δευ. 23:21-3, Ψλ. 61:8, 65:1, Εκκ. 5:4,5

VG **[21:11-15]** ώστε να μη συγχέει το σπέρμα του γένους του με τον κοινό λαό του έθνους του... **[21:17-18]** ...αν έχει μικρή ή μεγάλη ή στρεβλή μύτη, **[21:19]** αν έχει σπασμένο πόδι ή χέρι, **[21:20]** αν είναι καμπούρης, αν έχει τσίμπλες, αν έχει λεύκωμα στο μάτι, αν έχει επίμονη ψώρα, αν έχει λειχήνα στο σώμα ή αν είναι κηλοπαθής. **[21:21]** ...που έχει ελάττωμα... **[21:22-24]** ... **[22:1-12]** Αν η θυγατέρα ιερέα παντρευτεί κάποιον από τον λαό, δεν θα τρώει από όσα έχουν αγιαστεί... **[22:13]** Αν όμως γίνει χήρα ή αποπεμφθεί και, χωρίς παιδιά, επιστρέψει στον οίκο του πατέρα της, θα τρέφεται από τις τροφές του πατέρα της όπως συνήθιζε ως κόρη. Κανένας αλλογενής δεν έχει εξουσία να τρώει από αυτά.

O' **ἐκ τοῦ γένους** αὐτοῦ... **[21:15-17]** ...ἐκ τοῦ **γένους** σου... **τὰ δῶρα** τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ **[21:18]** ...ἢ κολοβόρριν ἢ ὠτότμητος (Λ+Χ: ο έχων εν μέλος ατροφικόν ή υπερτροφικόν) **[21:19-20]** ἢ κυρτὸς ἢ ἔφηλος ἢ πτίλος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ ἄνθρωπος, ᾧ ἂν ᾖ ἐν αὐτῷ ψώρα ἀγρία, ἢ λιχὴν ἢ μόνορχις **[21:21]** ...**τὰ δῶρα** τοῦ Θεοῦ... **[21:22]** **τὰ δῶρα** τοῦ Θεοῦ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων φάγεται· **[21:23-24]** ... **[22:1-4]** ...ἢ γονορρυής... καὶ ὁ ἁπτόμενος **πάσης ἀκαθαρσίας ψυχῆς**... **[22:5]** ...παντὸς **ἑρπετοῦ ἀκαθάρτου**... **[22:6-7]** ...**ὅτι ἄρτος ἐστὶν αὐτοῦ** **[22:8-10]** ...**πάροικος** ἱερέως ἢ μισθωτὸς οὐ φάγεται ἅγια **[22:11]** ...κτήσηται ψυχὴν ἔγκτητον ἀργυρίου, οὗτος φάγεται ἐκ τῶν ἄρτων αὐτοῦ... **[22:12]** ...ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἀλλογενεῖ, αὐτὴ τῶν ἀπαρχῶν ἁγίου οὐ φάγεται. **[22:13]** καὶ θυγάτηρ ἱερέως ἐὰν γένηται χήρα ἢ ἐκβεβλημένη, σπέρμα δὲ μὴ ᾖ αὐτῇ, ἐπαναστρέψει ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν κατὰ τὴν νεότητα αὐτῆς... **[22:14-15]** ...**ἃ αὐτοὶ ἀφαιροῦσιν** τῷ Κυρίῳ **[22:16]** καὶ ἐπάξουσιν ἐφ' ἑαυτοὺς ἀνομίαν πλημμελείας... **[22:17-18]** ...ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἀπὸ... ἢ τῶν υἱῶν τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων πρὸς αὐτοὺς ἐν Ἰσραήλ, ὃς ἂν προσενέγκῃ τὰ δῶρα αὐτοῦ **κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῶν ἢ κατὰ πᾶσαν αἵρεσιν** αὐτῶν, ὅσα ἂν προσενέγκωσι τῷ Θεῷ εἰς ὁλοκαύτωμα, **[22:19-20]**

20 *Καθετί[παν] που έχει μώμο, δεν θα προσφέρετε γιατί δεν θα είναι δεκτό για εσάς.* **21** *Και όποιος προσφέρει θυσία ειρηνικής προσφοράς στον Κύριο για να [εκ]πληρώσει ευχή, ή προσφορά αυτοπροαίρετη, από τα βόδια ή από τα πρόβατα, θα είναι άμωμο για [να είναι] [απο]δεκτό· ουδείς μώμος θα είναι σε αυτό.*

22 *Τυφλό, ή συντριμμένο[με κάταγμα], ή κολοβωμένο, ή έχοντας εξόγκωμα, ή ξερή ψώρα, ή λειχήνες (μυκητιακή λοίμωξη), αυτά δεν θα προσφέρετε στον Κύριο, ούτε θα κάνετε από αυτά προσφορά με φωτιά[διά πυρός] στον Κύριο πάνω στο θυσιαστήριο.* **23** *Μοσχάρι δε ή πρόβατο, το οποίο έχει κάτι περιττό ή κολοβωμένο, μπορείς[δύνασαι] να προσφέρεις αυτό για προσφορά αυτοπροαίρετη· για ευχή όμως δεν θα είναι δεκτό.* **24** *Θλαδία[με σπασμένους όρχεις], ή συντριμμένο[τεθλιμμένον], ή τσακισμένο[εκτομίαν], ή ευνουχισμένο, δεν θα προσφέρετε στον Κύριο· ούτε θα κάνετε[προσφέρετε] τούτο στη γη σας.* **25** *Ούτε από χέρι αλλογενούς[ξένου] θα προσφέρετε τον άρτο[ψωμί] του Θεού σας από όλα αυτά· διότι η διαφθορά τους [είναι] μέσα τους· μώμος[ψεγάδι] σ' αυτούς· δεν θα 'ναι δεκτά για σας.*

26 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **27** *Όταν μοσχάρι ή αρνί ή κατσίκι[ερίφιον] γεννηθεί, τότε θα είναι 7 ημέρες κάτω από τη μητέρα του· από δε την 8η ημέρα και μετά[επέκεινα] θα είναι δεκτό σε θυσία με φωτιά[διά πυρός] γινομένη στον Κύριο.* **28** *Και δάμαλη ή πρόβατο δεν θα σφάξετε αυτό και το μικρό[ζωάκι] του σε μία μέρα.* **29** *Και όταν προσφέρετε θυσία ευχαριστίας στον Κύριο, θα προσφέρετε [αυτή] αυτοπροαίρετα.* **30** *Την ίδια[αυτήν] ημέρα θα φαγωθεί· δεν θα αφήσετε τίποτα από αυτή μέχρι το πρωί. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

31 *Θα φυλάσσετε λοιπόν τις εντολές μου και θα εκτελείτε αυτές. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.* **32** *Και δεν θα βεβηλώνετε το όνομά μου το άγιο· αλλά θ' αγιάζεστε μεταξύ των γιων Ισραήλ. Εγώ [είμαι] ο Κύριος, που αγιάζω εσάς·* **33** *ο οποίος εξάγαγε εσάς από τη γη της Αιγύπτου, για να είμαι Θεός σας. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

23 **[ΚΓ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: Οι γιορτές του Κυρίου, τις οποίες θα ανακηρύξετε, άγιες συνελεύσεις[συγκαλέσεις αγίας], [είναι] οι γιορτές μου αυτές.*

3 *Έξι ημέρες θα κάνεις εργασία, την δε 7η ημέρα [είναι] Σάββατο ανάπαυσης, συγκάλεση* αγία· ουδεμία εργασία θα κάνετε, είναι Σάββατο του Κυρίου σε όλες[πάσας] τις κατοικίες σας.*

4 *Αυτές [είναι] οι γιορτές του Κυρίου, συνελεύσεις[συγκαλέσεις] άγιες, τις οποίες θα διακηρύξετε στους καιρούς τους.* **5** *Τον πρώτο μήνα, την 14η του μήνα, στο δειλινό, [είναι] Πάσχα του Κυρίου.*

6 *Και την 15η ημέρα του ιδίου μήνα, [είναι] εορτή των αζύμων στον Κύριο· επτά ημέρες άζυμα θα τρώτε.* **7** *Κατά την πρώτη ημέρα θα είναι σε σας συγκάλεση αγία· κανένα έργο δουλευτικό [δεν] θα κάνετε.* **8** *Και θα προσφέρετε προσφορά που γίνεται με φωτιά[γινομένην διά πυρός] εις τον Κύριο επτά ημέρες· στην 7η ημέρα [είναι] συγκάλεση αγία· κανένα έργο κοπιαστικό [δεν] θα κάνετε.*

9 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **10** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: Όταν εισέλθετε στη γη, την οποία εγώ δίνω σε σας, και θερίσετε τον θερισμό της, τότε θα φέρετε ένα δράγμα[χειρόβολο/δεμάτι] από τις απαρχές του θερισμού σας προς τον ιερέα·* **11** *και θα κινήσει[πέρα δώθε] το δράγμα* μπροστά[ενώπιον] *στον Κύριο, για να γίνει δεκτό για σας· την επομένη[επαύριον] του Σαββάτου θα κινήσει αυτό ο ιερέας.* **12** *Και την ημέρα εκείνη, κατά την οποία κινήσετε το δράγμα[χειρόβολο], θα προσφέρετε αρνί άμωμο χρονιάρικο[ενιαύσιον] για ολοκαύτωμα προς τον Κύριο·* **13** *και [μαζί] την προσφορά του από άλφιτα[δημητριακά], 2/10 σεμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, σε προσφορά που γίνεται με φωτιά[γινομένην διά πυρός] προς τον Κύριο, σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας· και τη σπονδή[(θυσία με κρασί)] γι' αυτό[αυτού], το 1/4 του ιν κρασιού[οίνου].*

14 *Και ψωμί[άρτον] ή σιτάρι[σίτον] ψημένο ή στάχυα δεν θα φάτε, μέχρι αυτήν την ίδια μέρα κατά την οποία προσφέρετε το δώρο του Θεού σας· [θα 'ναι] νόμιμο[νομοθέτημα] αιώνιο στις γενιές σας σε όλους[τους τόπους] κατοίκησής σας.* **15** *Και θα μετρήσετε[αριθμήσει] για τους εαυτούς σας από της επομένη[επαύριον] του Σαββάτου, από την ημέρα που προσφέρετε το δράγμα* της κινητής προσφοράς, επτά ολόκληρες εβδομάδες· **16** *μέχρι την επομένη του 7ου Σαββάτου θα απαριθμήσετε 50 ημέρες και θα προσφέρετε νέα προσφορά από άλφιτα[δημητριακά] προς τον Κύριο.* **17** *Από τις κατοικίες σας θα φέρετε για[εις] προσφορά κινητή[VG-] δύο άρτους[ψωμιά]· 2/10 σιμιγδάλι θα 'ναι·*

[22:22] six. 20, Μαλ. 1:8, Κφ. 1:9,13, 3:3,5 **[22:23]** Κφ. 21:18 **[22:25]** Αρ. 15:15-6, Κφ. 21:6,17, Μαλ. 1:14 **[22:27]** Εξ. 22:30 **[22:28]** Δευ. 22:6 **[22:29]** Κφ. 7:12, Ψλ. 107:22, 116:17, Αμώς 4:5 **[22:30]** Κφ. 7:15 **[22:31]** Κφ. 19:37, Αρ. 15:40, Δευ. 4:40 **[22:32]** Κφ. 18:21, Κφ. 10:3, Ματ. 6:9, Λου. 11:2, Κφ. 20:8 **[22:33]** Εξ. 6:7, Κφ. 11:45, 19:36, 25:38, Αρ. 15:41 **[23:2]** six. 4,37, Εξ. 32:5, 2Βα. 10:20, Ψλ. 81:3 **[23:3]** Εξ. 20:9, 23:12, 31:15, 34:21, Κφ. 19:3, Δευ. 5:13,Λου. 13:14 **[23:4]** six 2,37, Εξ. 23:14 **[23:5]** Εξ. 12:6, 12:6,14,18, 13:3,10, 23:15, 34: 18, Αρ. 9:2,3,28:16,17, Δευ. 16:1-8, I.N. 5:10 **[23:7]** Εξ. 12:16, Αρ. 28:18, 25 **[23:10]** Εξ. 23:16, 19,34:22,26, Αρ. 15:2,18, 28:16, Δευ. 16:9, I.N. 3:15, Ρω. 11:16, 1Κο. 15:20, Ιακ. 1:18, Απ. 14:4 **[23:11]** Εξ. 29:24 **[23:13]** Κφ. 2:14-16 **[23:15]** Εξ. 34:22, Κφ. 25:8, Δευ. 16:9 **[23:16]** Πρ. 2:1, Αρ. 28:26 **[23:17]** Εξ. 22:29, 23:16,19, 34:22, 26, Αρ. 15:17-21, 28:26, Δευ. 26:1

VG **[22:14-23]** ...τάμα όμως δεν μπορεί να εκπληρωθεί με αυτά. **[22:24]** Κάθε ζώο του οποίου οι όρχεις είναι συνθλιμμένοι ή χτυπημένοι ή κομμένοι και αφαιρεμένοι... **[22:25-29]** Αν θυσιάσετε θυσία ευχαριστίας στον Κύριο ώστε να γίνει ευμενής, **[22:30-33]** ... **[23:1-5]** ...είναι το Phase του Κυρίου· **[23:6-10]** ...τα πρωτόγεννήματα του θερισμού σας· **[23:11]** και αυτός **θα υψώσει** το δεμάτι ενώπιον του Κυρίου (qui elevabit fasci culum coram Domino)... **[23:12]** Και την ίδια ημέρα κατά την οποία αγιάζεται το δεμάτι... **[23:13-14]** Άρτο και πολέντα (polentam) και χυλούς (pultes) δεν θα φάτε από το σπαρτό έως την ημέρα... **[23:15-16]** ...της 7ης εβδομάδα, δηλαδή 50 ημέρες· και έτσι θα προσφέρετε νέα θυσία...

Ο' **[22:21]** ...**θυσίαν σωτηρίου** τῷ Κυρίῳ **διαστείλας εὐχὴν κατὰ αἵρεσιν** ἢ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν, ἐκ τῶν βουκολίων ἢ ἐκ τῶν προβάτων ἄμωμον ἔσται... **[22:22]** ...ἢ **γλωσσότμητον ἢ μυρμηκιῶντα ἢ ψωραγριῶντα** ἢ λιχῆνας ἔχοντα, οὐ προσάξουσιν ταῦτα τῷ Κυρίῳ. καὶ **εἰς κάρπωσιν**... **[22:23]** ...**ὠτότμητον ἢ κολοβόκερκον**... **[22:24]** ...καὶ ἀπεσπασμένον... **[22:25]** ...ὅτι **φθάρματά** ἐστιν ἐν αὐτοῖς... **[22:26-27]** ...δεχθήσεται **εἰς δῶρα κάρπωμα** Κυρίῳ **[22:28-29]** ...**εὐχὴν χαρμοσύνης**... **[22:30-33]** ... **[23:1-3]** σάββατα ἀνάπαυσις κλητὴ ἁγία τῷ Κυρίῳ... **[23:4-5]** ...τῶν **ἑσπερινῶν**... **[23:6-7]** ...**λατρευτὸν**... **[23:8]** ...πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε **[23:9-10]** ...καὶ οἵσετε δράγμα ἀπαρχὴν τοῦ θερισμοῦ ὑμῶν ... **[23:11]** καὶ **ἀνοίσει** τὸ δράγμα... **[23:12-13]** ...**ἀναπεποιημένης** ἐν ἐλαίῳ θυσία... **[23:14]** καὶ ἄρτον καὶ πεφρυγμένα χίδρα νέα οὐ φάγεσθε ἕως εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν ταύτην, ἕως ἂν προσενέγκητε ὑμεῖς τὰ δῶρα τῷ Θεῷ ὑμῶν· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν. **[23:15]** ...τῆς ἐπαύριον τῶν σαββάτων ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἂν προσενέγκητε τὸ δράγμα τοῦ ἐπιθέματος... **[23:16]** ...τῆς ἐπαύριον τῆς ἑσχάτης **ἑβδομάδος** ...καὶ **προσοίσετε θυσίαν νέαν** τῷ Κυρίῳ **[23:17]** ...προσοίσετε ἄρτους ἐπίθεμα, δύο ἄρτους...

ένζυμα[με ζύμι] θα ψηθούν· πρωτογεννήματα [είναι] στον Κύριο. **18** *Και θα προσφέρετε μαζί με το ψωμί[άρτου] επτά αρνιά άμωμα χρονιάρικα[ενιαύσια] και ένα μοσχάρι από βόδια και δύο κριάρια· ολοκαύτωμα θα είναι στον Κύριο μαζί με την προσφορά τους από άλφιτα[δημητριακά] και μαζί με τις σπονδές[(θυσίες με κρασί)] τους, προσφορά που γίνεται με φωτιά[δια πυρός] για[σε] οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο.*

19 *Και θα προσφέρετε ένα τράγο από γίδι[αιγών] σε προσφορά περί αμαρτίας και δύο αρνιά, ενιαύσια* σε θυσία ειρηνικής προσφοράς.* **20** *Και θα κινήσει αυτά ο ιερέας με το ψωμί[άρτου] των πρωτογεννημάτων σε προσφορά κινητή μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο, μαζί με δύο αρνιά· άγια θα είναι εις τον Κύριο για τον ιερέα.* **21** *Και θα διακηρύξετε την ίδια εκείνη ημέρα, συγκάλεση αγία για σας· κανένα έργο δουλευτικό[εργασιακό/κοπιαστικό] δεν θα κάνετε [θα είναι] νόμιμο[νομοθέτημα] αιώνιο σ' όλους [τους τόπους] κατοίκησης σας στις γενιές σας.*

22 *Και όταν θερίζετε το θερισμό της γης σας, δεν θα θερίσετε ολοκληρωτικά τις άκρες του αγρού σου και αυτά που πέφτουν κατά το θερισμό σου δεν θα συλλέξεις· στον πτωχό και στον ξένο θα αφήσεις αυτά. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

23 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας:
24 *Μίλησε στους γιους Ισραήλ, λέγοντας: Τον 7ο μήνα, την 1η του μήνα, θα είναι σε σας Σάββατο, ενθύμηση-[μνημόσυνον] με αλαλαγμό σαλπίγγων, συνέλευση[συγκάλεση] άγια.*
25 *Κανένα έργο κοπιαστικό[εργασιακό] [δεν] θα κάνετε και θα προσφέρετε προσφορά που γίνεται με φωτιά[γινομένην διά πυρός] προς τον Κύριο.*

26 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας:
27 *Και τη 10η του 7ου αυτού μήνα θα 'ναι ημέρα εξιλασμού· συνέλευση[συγκάλεσις] αγία θα είναι σε σας· και θα ταπεινώσετε τις ψυχές σας και θα προσφέρετε προσφορά που γίνεται με φωτιά[γινομένην διά πυρός] προς τον Κύριο.*

28 *Και καμμία εργασία [δεν] θα κάνετε στη συγκεκριμένη ημέρα· διότι είναι ημέρα εξιλασμού, για να γίνει εξιλέωση για σας μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο τον Θεό σας.* **29** *Επειδή κάθε ψυχή, η οποία δεν ταπεινωθεί σε αυτή την ίδια ημέρα, θα εξολοθρευτεί από το λαό της.*
30 *Και κάθε[πάσα] ψυχή, η οποία κάνει οποιανδήποτε εργασία σε αυτή την ίδια ημέρα, θα εξολοθρεύσω την ψυχή εκείνη από το μέσο του λαού της.*

31 *Ουδεμία εργασία [δεν] θα κάνετε· [θα είναι] νόμιμο[νομοθέτημα] αιώνιο στις γενιές σας, σε όλους [τους τόπους] κατοίκησης σας.* **32** *Σάββατο ανάπαυσης θα είναι για σας, και θα ταπεινώσετε τις ψυχές σας την 9η του μήνα στο βραδυνό[εσπέρας]· από εσπέρας* μέχρι εσπέρα*, θα γιορτάσετε το Σάββατό σας.*

33 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας:
34 *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: την 15η ημέρα του 7ου αυτού μήνα [θα είναι] η εορτή των σκηνών 7 ημέρες στον Κύριο.* **35** *Την 1η ημέρα [θα είναι] συνέλευση[συγκάλεσις] άγια· κανένα έργο χειρονακτικό[εργασιακό δεν] θα κάνετε.* **36** *Επτά ημέρες θα προσφέρετε προσφορά που γίνεται με φωτιά[γινομένην διά πυρός] προς τον Κύριο· την 8η ημέρα θα είναι σε σας συγκάλεση* άγια, και θα προσφέρετε προσφορά που γίνεται με φωτιά* προς τον Κύριο· είναι σύναξη* επίσημη· ουδένα έργο δουλευτικό[εργασίας] δεν θα κάνετε.*

37 *Αυτές είναι οι γιορτές του Κυρίου, τις οποίες θα ανακηρύξετε συνελεύσεις[συγκαλέσεις] άγιες, για να προσφέρετε προσφορά που γίνεται με φωτιά* προς τον Κύριο, ολοκαύτωμα και προσφορά από άλφιτα[δημητριακά], θυσία και σπονδές*, το καθένα στην καθορισμένη ημέρα του·*
38 *εκτός από τα Σάββατα του Κυρίου και εκτός από τα δώρα σας και εκτός από όλες τις ευχές σας και εκτός από όλων των αυτοπροαιρέτων προσφορών σας, τις οποίες δίνετε στον Κύριο.*

39 *Και την 15η ημέρα του 7ου μήνα, αφού συνάξετε τα γεννήματα της γης, θα γιορτάστε την εορτή του Κυρίου 7 ημέρες· την 1η ημέρα [θα είναι] ανάπαυση και την 8η ημέρα ανάπαυση.* **40** *Και την 1η ημέρα θα λάβετε για τους εαυτούς σας καρπό δένδρου ωραίου, κλαδιά φοινίκων και κλαριά δέντρων πολύκλαδων[δασέων] και ιτιάς από χείμαρρο· και θα ευφρανθείτε μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο τον Θεό σας 7 ημέρες.* **41** *Και θα γιορτάσετε αυτή τη γιορτή στον Κύριο 7 ημέρες του χρόνου[ενιαυτού]· νόμιμο[νομοθέτημα] αιώνιο [θα είναι] στις γενεές σας· τον 7ο μήνα θα γιορτάζετε αυτή.* **42** *Μέσα σε σκηνές θα κατοικείτε 7 ημέρες· όλοι[πάντες] οι ντόπιοι[αυτόχθονες] Ισραηλίτες θα κατοικούν σε σκηνές·* **43** *δια να γνωρίσουν οι γενιές σας ότι σε σκηνές κατοίκησα τους γιους Ισραήλ, όταν εξήγαγα[έξοδος] αυτούς από τη γη της Αιγύπτου· εγώ Κύριος ο Θεός σας.* **44** Και φανέρωσε ο Μωυσής τις γιορτές του Κυρίου προς τους γιους Ισραήλ.

[23:19] Κφ. 4:23, 28, Αρ. 28:30, Κφ. 3:1 **[23:20]** Αρ. 18:12, Δευ. 18:4 **[23:22]** Κφ. 19:9,Δευ. 24:19 **[23:24]** Αρ. 29:1, Κφ. 25:9 **[23:27]** Κφ. 16: 30, Αρ. 29:7 **[23:29]** Γεν. 17:14 **[23:30]** Κφ. 20:3-6 **[23:34]** Εξ. 23:16, Αρ. 29:12, Δευ. 16:13, Εσδ. 3:4, Νεε. 8:14, Ζαχ. 14:16, Ιωα. 7:2 **[23:36]** Αρ.29:35, Νεε. 8:18, Ιωα. 7:37, Δευ. 16:8, 2Χρ. 7:9, Νεε. 8:18, Ιωήλ 1:14, 2:15 **[23:37]** six 2,4 **[23:38]** Αρ. 29:39 **[23:39]** Εξ. 23:16, Δευ. 16:13 **[23:40]** Νεε. 8:15, Δευ. 16:14,15 **[23:41]** Αρ. 29:12, Νεε. 8:18 **[23:42]** Νεε. 8:14, 15,16 **[23:43]** Δευ. 31:13, Ψλ. 78:5,6 **[23:44]** six. 2

VG **[23:18-20]** Και όταν ο ιερέας τα **υψώσει** μαζί με τους άρτους... **[23:21-36]** ...Και επτά ημέρες θα προσφέρετε ολοκαυτώματα στον Κύριο... διότι είναι σύναξη και συγκέντρωση... **[23:37-40]** Και την πρώτη ημέρα θα πάρετε για σας καρπούς ωραιότατου δέντρου, κλάδους φοινίκων και κλαδιά δέντρου με πυκνό φύλλωμα και ιτιές από τον χείμαρρο, και θα χαίρεστε ενώπιον του Κυρίου του Θεού σας. **[23:41-44]** Και ο Μωυσής μίλησε για...

Ο' **ἐζυμωμένοι πεφθήσονται πρωτογενημάτων** τῷ Κυρίῳ. **[23:18-19]** καὶ ποιήσουσι **χίμαρον ἐξ αἰγῶν** ἕνα περὶ ἁμαρτίας καὶ δύο ἀμνοὺς ἐνιαυσίους **εἰς θυσίαν σωτηρίου** μετὰ τῶν ἄρτων τοῦ πρωτογεννήματος· **[23:20]** κὶ **ἐπιθήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς**... **[23:21]** καὶ **καλέσετε** ταύτην τὴν ἡμέραν κλητήν· ἁγία ἔσται ὑμῖν, πᾶν ἔργον **λατρευτὸν**... **[23:22]** ...καὶ **τῷ προσηλύτῳ**... **[23:23-24]** ...ἀνάπαυσις μνημόσυνον σαλπίγγων... **[23:25]** ...λατρευτὸν... **[23:26-27]** ...ὁλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ **[23:28-30]** ...**ἀπολεῖται**... **[23:31-32]** σάββατα σαββάτων ἔσται ὑμῖν, καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν· ἀπὸ ἑνάτης τοῦ μηνός, ἀπὸ ἑσπέρας ἕως ἑσπέρας σαββατιεῖτε τὰ σάββατα ὑμῶν. **[23:33-35]** ...λατρευτὸν... **[23:36]** ...προσάξετε ὁλοκαυτώματα ...κλητὴ ἁγία... προσάξετε ὁλοκαυτώματα τῷ Κυρίῳ· ἐξόδιόν ἐστιν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε. **[23:37]** ...καρπώματα τῷ Κυρίῳ... **[23:38]** πλὴν τῶν σαββάτων Κυρίου καὶ πλὴν τῶν δομάτων ὑμῶν καὶ πλὴν πασῶν τῶν εὐχῶν ὑμῶν καὶ πλὴν τῶν ἑκουσίων ὑμῶν, ἃ ἂν δῶτε τῷ Κυρίῳ. **[23:39-40]** καὶ λήψεσθε τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ καρπὸν ξύλου ὡραῖον καὶ κάλλυνθρα φοινίκων, καὶ κλάδους ξύλου δασεῖς καὶ ἰτέας καὶ ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάρρου, εὐφρανθῆναι ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ· **[23:41-44]** ... **[24:1-2]** ἔντειλαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, καὶ λαβέτωσάν σοι **ἔλαιον ἐλάινον καθαρὸν κεκομμένον**... **[24:3]** ...**ἐνδελεχῶς** νόμιμον αἰώνιον... **[24:4]** ...ἔως τὸ πρωί **[24:5-6]** καὶ ἐπιθήσετε αὐτοὺς δύο θέματα, ἓξ ἄρτους τὸ ἓν θέμα ἐπὶ τὴν τράπεζαν τὴν καθαρὰν ἔναντι Κυρίου. **[24:7-9]** ...**ἀπὸ τῶν θυσιαζομένων**... **[24:10]** ...ἐν τῇ παρεμβολῇ... **[24:11]** καὶ ἐπονομάσας ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς τῆς Ἰσραηλίτιδος **τὸ ὄνομα κατηράσατο.** καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς Μωυσῆν...

24 **[ΚΔ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Πρόσταξε τους γιους Ισραήλ να φέρουν προς εσέ λάδι καθαρό από ελιές κοπανισμένες για το φως, για να καίει η λυχνία διαπαντός.* **3** *Έξω από το καταπέτασμα του μαρτυρίου, μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου, θα τη φροντίζει ο Ααρών από το βραδυνό*[εσπέρας] *μέχρι το πρωί μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο παντοτεινά· νόμιμο*[νομοθέτημα] *αιώνιο [θα 'ναι] στις γενιές σας.* **4** *Πάνω στην καθαρή λυχνία θα θέτει τα λυχνάρια μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο πάντοτε.*

5 *Και θα πάρεις σιμιγδάλι και θα ψήσεις απ' αυτό 12 άρτους*[καρβέλια]*· δύο δέκατα*[εφά] *θα είναι κάθε άρτος*.* **6** *Και θα βάλεις αυτούς σε δύο σειρές, έξι κατά σειρά*[στοίβα]*, πάνω στην τράπεζα την καθαρή*[από καθαρό χρυσό] *μπροστά*[ενώπιον] *στο Κύριο.* **7** *Και θα βάλεις πάνω στην [κάθε] σειρά*[στοίβα] *λιβάνι καθαρό, και θα είναι πάνω στον άρτο* για ανάμνηση*[προς μνημόσυνον]*, σε προσφορά που γίνεται με φωτιά*[γινομένην διά πυρός] *προς τον Κύριο.*

8 *Κάθε ημέρα Σαββάτου θα παραθέσεις αυτά παντοτεινά μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, εκ μέρους*[παρά] *των γιων Ισραήλ [σε] διαθήκη αιώνια.* **9** *Και θα είναι του Ααρών και των γιων του· και θα τρώνε αυτά σε άγιο τόπο διότι είναι αγιότατα σε αυτόν από τις -με φωτιά- γινόμενες προσφορές*[VG-] *στον Κύριο [σε] νόμιμο* αιώνιο.*

10 Και βγήκε[εξήλθε] ο γιος κάποιας γυναίκας Ισραηλίτιδας, ο οποίος [ήταν] γιος άντρα Αιγυπτίου, [ανα]μεταξύ των γιων Ισραήλ· και μάχονταν[πάλευαν] στο στρατόπεδο ο γιος της Ισραηλίτιδας και κάποιος άνθρωπος Ισραηλίτης. **11** Και βλασφήμησε[εξύβρισε] ο γιος της Ισραηλίτιδας γυναίκας το Όνομα[φήμη] [του Κυρίου] και καταράσθηκε· και έφεραν αυτόν στον Μωυσή. Και το όνομα της μητέρας του ήταν Σελωμείθ, κόρη του Διβρεί, από τη φυλή Δαν. **12** Και έβαλαν αυτόν σε φυλακή, εωσού φανερωθεί σ' αυτούς η θέληση του Κυρίου.

13 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **14** *Φέρε έξω από το στρατόπεδο εκείνον ο οποίος καταράστηκε· και ας*[επι] *θέσουν όλοι όσοι άκουσαν αυτόν τα χέρια τους πάνω στο κεφάλι του, και ας λιθοβολήσει αυτόν όλη η συναγωγή.*

15 Και μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντας: *Όποιος καταραστεί τον Θεό του, θα βαστάξει την ανομία του·* **16** *και όποιος βλασφημήσει το όνομα [του Κυρίου], εξάπαντος θα θανατωθεί· με πέτρες*[λίθους] *θα τον λιθοβολήσει όλη η συναγωγή· είτε ξένος, είτε ντόπιος*[αυτόχθων]*, όταν βλασφημήσει* το όνομα του Κυρίου, θα θανατωθεί.*

17 *Και όποιος φονεύσει άνθρωπο, εξάπαντος θα θανατωθεί.* **18** *Και όποιος θανατώσει κτήνος, θα ανταποδώσει ζώο αντί ζώου.*

19 *Και εάν κάποιος προξενήσει*[κάνει] *βλάβη στον πλησίον του, όπως έκανε, έτσι θα γίνει σ' αυτόν·* **20** *σύντριμμα*[κάταγμα] *αντί κάταγμα*, μάτι*[οφθαλμόν] *αντί οφθαλμού*, δόντι αντί δοντιού· όπως έκανε βλάβη στον άνθρωπο, έτσι θα γίνει σε αυτόν.* **21** *Και όποιος θανατώσει κτήνος, θα ανταποδώσει αυτό· και όποιος φονεύσει άνθρωπο, θα θανατωθεί.* **22** *Μία κρίση θα είναι σε σας· όπως στον ξένο, έτσι θα είναι και στο ντόπιο*[αυτόχθονα]*· διότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

23 Και είπε ο Μωυσής προς τους γιους Ισραήλ, και έφεραν έξω απ' το στρατόπεδο εκείνον ο οποίος καταράστηκε και λιθοβόλησαν αυτόν με λίθους· και οι γιοι Ισραήλ έκαναν καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

25 **[ΚΕ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή στο όρος[βουνό] Σινά, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: Όταν εισέλθετε στη γη, την οποίαν εγώ δίνω σε σας, τότε η γη θα φυλάξει Σάββατο προς τον Κύριο.*

3 *Έξι χρόνια*[έτη] *θα σπέρνεις τον αγρό σου και έξι έτη* θα κλαδεύεις την άμπελό σου και θα συνάγεις τον καρπό αυτής·* **4** *το δε 7ο έτος θα είναι Σάββατο ανάπαυσης στη γη, Σάββατο για τον Κύριο· τον αγρό σου δεν θα σπείρεις και το αμπέλι σου δεν θα κλαδεύσεις.* **5** *Δεν θα θερίσεις ότι βλαστάνει από μόνο του στο θερισμό σου και δεν θα τρυγήσεις*[συλλέξεις] *τα σταφύλια του αμπελιού σου που δεν κλαδεύθηκε, χρονιά*[ενιαυτός] *ανάπαυσης θα είναι για τη*[στη] *γη·* **6** *και το Σάββατο*[ανάπαυση] *της γης θα είναι τροφή σε σας· σε σένα και στο δούλο σου, και στη δούλα σου, και στο μισθωτό σου, και στον ξένο που παροικεί μαζί σου.* **7** *Και στα κτήνη*[κτηνοτροφία] *σου, και στα ζώα που είναι στη γη σου, θα είναι όλο το προϊόν του σε τροφή.*

8 *Και θα αριθμήσεις σε σένα επτά εβδομάδες χρόνων*[ετών]*, επτά φορές*[επτάκις] *7 χρόνια*[έτη]*· και οι ημέρες των 7 εβδομάδων των χρόνων* θα είναι σε σένα 49 χρόνια.* **9** *Τότε θα κάνεις να ηχήσει ο αλαλαγμός της σάλπιγγας την 17η του 7ου μήνα· την ημέρα του εξιλασμού θα*

[24:2] Εξ. 27:20,21, Εξ. 31:8, 39:7 **[24:5]** Εξ. 25:30 **[24:6]** 1Βα. 7:48, 2Χρ. 4:19, 13:11, Εβ. 9:2 **[24:8]** Αρ. 4:7, 1Χρ. 9:32, 2Χρ. 2:4 **[24:9]** 1Σα. 21:6, Μτ. 12:4, Μρ. 2:26, Λκ. 6:4, Εξ. 29:33, Κφ. 8:31, 21:22 **[24:11]** six. 16, Ιώβ 1:5, 11,22, 2:5,9,10, Ησ. 8:21, Εξ. 18:22, 26 **[24:12]** Αρ. 15:34, Εξ. 18:15-6, Αρ. 27:5, 37:5,6 **[24:14]** Δευ. 13:9, 17:7 **[24:15]** Κφ. 5:1, 20:17, Αρ. 9:13 **[24:16]** 1Βα. 21:10, 13, Ψλ. 74:10,18, Ματ. 12:31, Μαρ. 3:28, Ιακ. 2:7 **[24:17]** Εξ. 21:12, Αρ. 35:31, Δευ. 19:11 **[24:18]** six. 21 **[24:19]** Εξ.21:24, Δευ. 19:21, Ματ. 5:38, 7:2 **[24:21]** six. 18, Εξ. 21:33, six. 17 **[24:22]** Εξ. 12:49, Κφ. 19:34, Αρ. 15:16 **[24:23]** six. 14 **[25:1]** Εξ. 23:10, Ιδέ Κφ. 26:34,35, 2Χρ. 36:21 **[25:2]** 2Βα. 19:29 **[25:9]** Κφ. 23: 24,27

VG **[24:1-2]** ...το καλύτερο και καθαρότερο λάδι ελιάς... **[24:3-12]** Και τον έβαλαν στη φυλακή, έως ότου μάθουν τι θα πρόσταζε ο Κύριος. **[24:13-20]** ...όποιο ελάττωμα επέφερε, τέτοιο θα αναγκαστεί να υποστεί. **[24:21]** Όποιος πλήξει κτήνος θα αποδώσει άλλο. Όποιος πλήξει άνθρωπο θα τιμωρηθεί. **[24:22-23]** ... **[25:1-8]** Θα μετρήσεις με τον εαυτό σου, 7 εβδομάδες ετών, αυτό σημαίνει 7 φορές το 7, το οποίο συνολικά είναι 49 χρόνια·

Ο' **[24:12]** ...**διακρῖναι αὐτὸν διὰ προστάγματος** Κυρίου **[24:13-14]** ἐξάγαγε τὸν καταρασάμενον ἔξω τῆς παρεμβολῆς... **[24:15]** ...ἁμαρτίαν λήμψεται **[24:16]** **ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα κυρίου**... ἐάν τε προσήλυτος ἐάν τε αὐτόχθων ἐν τῷ ὀνομάσαι (Λ+Χ: εβλαστήμησε) αὐτὸν τὸ ὄνομα κυρίου τελευτάτω **[24:17]** ...ἂν πατάξῃ ψυχὴν ἀνθρώπου... **[24:18]** καὶ ὃς ἂν πατάξῃ κτῆνος καὶ ἀποθάνῃ, ἀποτισάτω ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς. **[24:19]** καὶ ἐάν τις δῷ μῶμον τῷ πλησίον, ὡς ἐποίησεν αὐτῷ, ὡσαύτως ἀντιποιηθήσεται αὐτῷ· **[24:20]** ...ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, καθότι ἂν δῷ μῶμον τῷ ἀνθρώπῳ, οὕτω δοθήσεται αὐτῷ. **[24:21-22]** δικαίωσις μία ἔσται τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ἐγχωρίῳ ὅτι ἐγώ εἰμι... **[24:23]** ...καὶ ἐξήγαγον τὸν καταρασάμενον ἔξω τῆς παρεμβολῆς... **[25:1-4]** ...σάββατα ἀνάπαυσις ἔσται τῇ γῇ σάββατα... οὐ τεμεῖς **[25:5]** καὶ τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα τοῦ ἀγροῦ σου οὐκ ἐκθερίσεις καὶ τὴν σταφυλὴν τοῦ ἀγιάσματός σου οὐκ ἐκτρυγήσεις· ἐνιαυτὸς ἀναπαύσεως ἔσται τῇ γῇ. **[25:6]** καὶ ἔσται τὰ σάββατα τῆς γῆς βρώματά σοι. καὶ τῷ παιδί σου καὶ τῇ παιδίσκῃ σου καὶ τῷ μισθωτῷ σου καὶ τῷ παροίκῳ τῷ προσκειμένῳ πρὸς σὲ **[25:7]** ...καὶ τοῖς θηρίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ σου ἔσται πᾶν τό γένημα αὐτοῦ εἰς βρῶσιν. **[25:8]** ...ἑπτὰ **ἀναπαύσεις** ἐτῶν... **[25:9]** ...σάλπιγγος **φωνῇ**...

κάνετε να ηχήσει η σάλπιγγα σε όλη τη γη σας. **10** *Και θα αγιάσετε το 50ο έτος[χρόνο] και θα διακηρύξετε άφεση στη γη προς όλους τους κατοίκους της· αυτή θα είναι η χρονιά[ενιαυτός] της άφεσης σε σας· και θα επιστρέψετε ο καθένας[έκαστος] στο κτήμα του και θα επιστρέψει ο καθένας* στην οικογένειά του.*

11 *Χρονιά[ενιαυτός] άφεσης θα είναι σε σας το 50στό έτος[χρόνος]· δεν θα σπείρετε ούτε θα θερίσετε αυτό που βλαστάνει από μόνο του σε αυτό, και δεν θα τρυγήσετε [συλλέξετε] την ακλάδευτη άμπελό σας·* **12** *γιατί ο χρόνος [ενιαυτός] αφέσεώς θα είναι άγιος σε σας· από την πεδιάδα θα τρώτε το προϊόν της.*

13 *Σε αυτό το χρόνο[έτος] της άφεσης θα επιστρέψει ο καθένας στο κτήμα[ιδιοκτησία] του.* **14** *Και εάν πουλήσεις κάτι στον πλησίον σου ή αγοράσεις από τον πλησίον σου, κανείς από σας [δεν] θα [κατα]δυναστεύσει τον αδελφό του.* **15** *Σύμφωνα με[κατά] τον αριθμό των χρόνων[ετών] μετά την άφεση θα αγοράσεις από[παρά] τον πλησίον σου, [και] κατά* τον αριθμό των χρόνων* της σοδειάς[των γεννημάτων] θα πουλήσει σε σένα.* **16** *Κατά* το πλήθος των χρόνων* θα αυξήσεις την τιμή του και κατά το ολιγάριθμο[την ολιγότητα] των χρόνων* θα ελαττώσεις την τιμή του· διότι κατά τον αριθμό των ετών[χρόνων] των γεννημάτων[της σοδειάς] θα πουλήσει σε σένα.* **17** *Και δεν θα αδικήσεις[καταδυναστεύσετε] ο καθένας τον πλησίον του αλλά θα φοβηθείς τον Θεό σου· διότι εγώ Κύριος ο Θεός σας.*

18 *Και θα κάνετε[εφαρμόζετε] τα προστάγματά μου και τις κρίσεις μου θα φυλάτετε και θα εκτελείτε αυτά· και θα κατοικείτε με ασφάλεια[ασφαλώς] πάνω στη γη.* **19** *Και η γη θα παράγει[δίδει] τους καρπούς της και θα τρώτε σε χορτασμό, και θα κατοικείτε με ασφάλεια* πάνω σε αυτή.* **20** *Εάν δε πείτε: Τι θα φάμε τον 7ο χρόνο, εάν εμείς δεν σπείρουμε μήτε συνάξουμε τη σοδειά[γεννήματα] μας;* **21** *τότε θα προστάξω την ευλογία μου [να έλθει] πάνω σας τον 6ο χρόνο*, και θα αποδώσει[κάνει] τη σοδειά* της για τρία χρόνια*.* **22** *Και θα σπείρετε τον 8ο χρόνο*, και θα τρώτε από τα παλαιά γεννήματα* μέχρι τον 9ο χρόνο[έτους]· μέχρι να έλθουν τα γεννήματα της θα τρώτε παλιά.*

23 *Και η γη δεν θα πουλιέται γι' απαλλοτρίωση[μόνιμα]· διότι δική μου [είναι] η γη· επειδή εσείς [είστε] ξένοι και πάροικοι μπροστά μου.*

24 *Για το λόγο αυτό σε όλη την γη της ιδιοκτησίας σας θα επιτρέπεται[συγχωρείτε] εξαγορά της γης.* **25** *Εάν ο αδελφός σου πτωχεύσει και πουλήσει από τα κτηματά του και έλθει ο πλησιέστερος συγγενής του για να εξαγοράσει αυτά, τότε θα εξαγοράσει ό,τι πούλησε ο αδελφός του.* **26** *Εάν δε ο άνθρωπος δεν έχει συγγενή για να εξαγοράσει αυτά, και ευπόρησε και κέρδησε ικανά για να εξαγοράσει αυτά,* **27** *τότε ας αριθμήσει τα χρόνια[έτη] της πώλησής του και ας αποδώσει το περιπλέον στον άνθρωπο, στον οποίο πούλησε [αυτά], και ας επιστρέψει στα κτήματά του.* **28** *Αλλ' εάν δεν είναι ικανός ώστε να δώσει [την αξία] σε αυτόν, τότε αυτό που πωλήθηκε θα μένει στο χέρι αυτού που το αγόρασε μέχρι το χρόνο[έτους] της άφεσης· και θα αποδεσμευτεί[απελευθερωθή] στην άφεση και θα επιστρέψει στα κτήματα[ιδιοκτησία] του.*

29 *Και εάν κάποιος πουλήσει σπίτι[οίκον κατ] οικήσιμο μέσα σε πόλη περιτειχισμένη, τότε μπορεί[δύναται] να εξαγοράσει αυτό [μέσα] σε ένα χρόνο από την πώληση αυτού· [μέσα] σε έναν ολόκληρο χρόνο* μπορεί* να εξαγοράσει αυτό.* **30** *Αλλ' εάν δεν εξαγορασθεί μέχρι να συμπληρωθεί σε αυτόν ολόκληρο έτος[χρόνος], τότε το σπίτι* το μέσα στην περιτειχισμένη πόλη θα [επι]κυρωθεί για πάντα σε αυτόν που το αγόρασε, στις γενεές του· δεν θα απελευθερωθεί στην άφεση[Ιωβηλαίο].* **31** *Τα σπίτια όμως των χωριών, που δεν είναι περιτειχισμένα, θα λογίζονται όπως οι αγροί της γης· μπορούν να [εξ]αγοράζονται και θ' απελευθερώνονται στην άφεση[Ιωβηλαίο].*

32 *Σχετικά με τις πόλεις των Λευιτών, οι κατοικίες των πόλεων της ιδιοκτησίας τους μπορούν να εξαγορασθούν από των Λευίτες σε οποιονδήποτε καιρό.* **33** *Και εάν κάποιος αγοράσει από κάποιον από τους Λευιτες, τότε αυτή η κατοικία που πουλήθηκε μέσα στην πόλη και έγινε ιδιοκτησία του θα απελευθερωθεί στην άφεση· διότι οι κατοικίες των πόλεων των Λευιτών είναι η ιδιοκτησία τους μεταξύ των γιων Ισραήλ.* **34** *Αλλ' ο αγρός των προαστείων των πόλεων τους δεν θα πωλείται· διότι είναι παντοτινή ιδιοκτησία τους.*

35 *Και εάν πτωχεύσει ο αδελφός σου και δυστυχήσει, τότε θα βοηθήσεις αυτόν [σαν] ξένο ή πάροικο, για να ζήσει μαζί σου.* **36** *Μη λάβεις απ' αυτόν τόκο ή πλεόνασμα· αλλά φοβού τον Θεό σου· για να ζει ο αδελφός*

[25:10] Ησ. 61:2, 63:4, Ιερ. 34:8,15,17, Λκ. 4:19, six.13, Αρ. 36:4 **[25:11]** six. 5 **[25:12]** six. 6,7 **[25:13]** six. 10, Κφ. 27:24, Αρ. 36:4 **[25:14]** six. 17, Κφ. 19:13, 1Σα. 12:3,4, Μιχ. 2:2, 1Κο. 6:8 **[25:15]** Κφ. 27:18, 23 **[25:17]** six. 14, six.43, Κφ. 19:14, 32 **[25:18]** Κφ. 19:37, Κφ. 26:5, Δευ. 12:10, Ψλ. 4:8, Παρ. 1:33, Ιερ. 23:6 **[25:19]** Κφ. 26:5, Ιεζ. 34:25-8 **[25:20]** Μτ. 6:25, 31, six. 4,5 **[25:21]** Δευ. 28:8, Ιδέ Εξ.16:29 **[25:22]** 2Βα. 19:29, I.N.5:11-2 **[25:23]** Δευ.32:43, 2Χρ. 7:20, Ψλ. 85:1, Ιωηλ 2:18, 3:2, 1Χρ. 29: 15, Ψλ. 39: 12, 119:19, 1Πε. 2:11 **[25:25]** Ρουθ 2:20, 4:4, Ρουθ 3:2,9,12, Ιερ. 32:7,8 **[25:27]** six. 50-52 **[25:28]** six 13 **[25:32]** Ιδέ Αρ. 35:2, I.N. 21:2 **[25:33]** six. 28 **[25:34]** Πρ. 4:36 **[25:35]** Δευ. 15:7,8, Ψλ. 37:26, 41:1· 112:5,9, Παρ. 14:31, Λκ. 6:35, Πρ. 11:29, Ρω. 12:10, 1 Ιωα. 3:17 **[25:36]** Εξ. 22:25, Δευ. 23:19, Νεε. 5:7, Ψλ. 15:5, Παρ. 28:8, Ιεζ. 18:8,13, 22:12, six. 17, Νεε. 5:9

VG **[25:10]** ...είναι το Ιωβηλαίο έτος. (ipse est enim iobeleus)... **[25:11]** Διότι είναι το Ιωβηλαίο και το 50ο έτος. Δεν θα σπείρεις, ούτε θα θερίσεις αυτά που αυτοφυώς φυτρώνουν στον αγρό, ούτε θα μαζέψεις τα πρωτογεννήματα του τρύγου, **[25:12]** εξαιτίας του αγιασμού του ιωβηλαίου· αλλά θα τρώτε αμέσως όσα προσφέρονται από τη γη. **[25:13-19]** ...χωρίς να φοβάστε την επίθεση κανενός. **[25:20-23]** Και η γη δεν θα πωλείται για πάντα... **[25:24-28]** ...Τότε κάθε πώληση θα επιστρέφει στον κύριο και στον προηγούμενο κάτοχο. **[25:29-35]** ...φτωχύνει και αδυνατίσει το χέρι του...

ο' **[25:10]** ...ἐνιαυτὸς ἀφέσέως **σημασία αὕτη ἔσται ὑμῖν, καὶ ἀπελεύσεται εἷς ἕκαστος εἰς τὴν κτῆσιν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος εἰς τὴν πατριὰν αὐτοῦ** ἀπελεύσεσθε. **[25:11]** ἀφέσέως σημασία αὕτη, τὸ ἔτος τὸ πεντηκοστὸν ἐνιαυτὸς ἔσται ὑμῖν· οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ ἀμήσετε τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα αὐτῆς, καὶ οὐ τρυγήσετε τὰ ἡγιασμένα αὐτῆς, **[25:12-14]** ἐὰν δὲ ἀποδῷ πρᾶσιν τῷ πλησίον σου, ἐὰν δὲ καὶ κτήσῃ παρὰ τοῦ πλησίον σου... **[25:15-16]** ...πληθύνῃ τὴν ἔγκτησιν ...ἐλαττονώσῃ τὴν κτῆσιν... **[25:17]** μὴ **θλιβέτω** ἄνθρωπος... **[25:18]** καὶ ποιήσετε πάντα τὰ δικαιώματά μου... καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς **πεποιθότες [25:19]** καὶ δώσει ἡ γῆ τὰ ἐκφόρια αὐτῆς καὶ φάγεσθε εἰς πλησμονὴν καὶ κατοικήσετε πεποιθότες ἐπ' αὐτῆς. **[25:20-24]** καὶ κατὰ πᾶσαν γῆν κατασχέσέως ὑμῶν λύτρα δώσετε τῆς γῆς. **[25:25-26]** ἐὰν δὲ μὴ ᾖ τινι ὁ ἀγχιστεύων καὶ εὑπορηθῇ τῇ χειρὶ καὶ εὑρεθῇ αὐτῷ τὸ ἱκανὸν λύτρα αὐτοῦ, **[25:27-28]** ἐὰν δὲ μὴ εὑπορηθῇ αὐτοῦ ἡ χεὶρ τὸ ἱκανόν, ὥστε ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ ἔσται ἡ πρᾶσις τῷ κτησαμένῳ αὐτὰ ἕως τοῦ ἔκτου ἔτους τῆς ἀφέσέως· καὶ ἐξελεύσεται ἐν τῇ ἀφέσει, καὶ ἀπελεύσεται εἰς τὴν κατάσχεσιν αὐτοῦ. **[25:29-31]** αἱ δὲ οἰκίαι αἱ ἐν ἐπαύλεσιν, αἷς οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς τεῖχος κύκλῳ, πρὸς τὸν ἀγρὸν τῆς γῆς λογισθήσονται· λυτρωταὶ διαπαντὸς ἔσονται καὶ ἐν τῇ ἀφέσει ἐξελεύσονται. **[25:32-34]** ...ἀφωρισμένοι ταῖς πόλεσιν αὐτῶν οὐ πραθήσονται, ὅτι κατάσχεσις αἰωνία τοῦτο αὐτῶν ἐστιν. **[25:35]**'Ἐὰν δὲ πένηται ὁ ἀδελφός σου ὁ μετὰ σοῦ καὶ ἀδυνατήσῃ ταῖς χερσὶ παρὰ σοί, ἀντιλήψῃ αὐτοῦ ὡς προσηλύτου καὶ παροίκου καὶ ζήσεται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ.

σου μαζί σου. **37** *Το αργύριό[χρήμα] σου δεν θα δώσεις σε αυτόν με τόκο, και με[επί] πλεονασμό, δεν θα δανείσεις τις τροφές σου.* **38** *Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας, ο οποίος σας έβγαλε[εξήγαγον/έξοδος] από τη γη της Αιγύπτου, για να δώσω σε σας τη γη Χαναάν, ώστε να είμαι Θεός σας.*

39 *Και εάν πτωχεύσει ο αδελφός σου δίπλα σου και πουληθεί σε σένα δεν θα επιβάλεις σε αυτόν δουλεία δούλου.* **40** *Ως μισθωτός ή πάροικος θα είναι πλησίον σου· μέχρι το χρόνο της άφεσης θα δουλεύει σε σένα.* **41** *Τότε θα εξέλθει από σένα αυτός και τα παιδιά του μαζί του και θα επιστρέψει στη συγγένειά του και στην πατρική ιδιοκτησία του θα επιστρέψει.*

42 *Διότι δούλοι μου είναι αυτοί, τους οποίους έβγαλα από την Αίγυπτο· δεν θα πουλιούνται, καθώς πωλείται δούλος.* **43** *Δεν θα δεσπόζεις πάνω του με αυστηρότητα αλλά θα φοβηθείς τον Θεό σου.*

44 *Ο δε δούλος σου και η δούλη σου, όσους αν έχεις, από τα γύρω σας έθνη, από αυτούς θα αγοράζεις δούλο και δούλα.* **45** *Και από τους γιους ακόμη των ξένων που παροικούν [ανα]μεταξύ σας, από αυτούς θα αγοράζετε και από τις συγγένειες αυτών οι οποίες [είναι] [ανα]μεταξύ σας, όσοι γεννήθηκαν στη γη σας· και θα είναι σε σας σε ιδιοκτησία.* **46** *Και θα τους έχετε κληρονομιά για τα παιδιά[τέκνα] σας ύστερα από σας, για να κληρονομήσουν αυτούς [ως] ιδιοκτησία· εργάτες σας θα είναι διαπαντός· πλην πάνω στους αδελφούς σας, τους γιους Ισραήλ, δεν θα εξουσιάζετε ο ένας πάνω στον άλλο με αυστηρότητα.*

47 *Και όταν ο ξένος και αυτός που παροικεί μαζί σας πλουτίσει, ο δε αδελφός σου που είναι μαζί σου πτωχέψει και πουληθεί στον ξένο, που παροικεί μαζί σου, ή στη γενιά της συγγένειας του ξένου·* **48** *αφού πουληθεί, θα εξαγορασθεί πάλι· ένας απ' τους αδελφούς του θα εξαγοράσει αυτόν·* **49** *ή ο θείος του ή ο γιος του θείου του θα εξαγοράσει αυτόν, ή ο εξ αίματος συγγενής του από την συγγένειά του θα εξαγοράσει αυτόν· ή εάν αυτός ευπόρησε[πλούτησε], θα εξαγοράσει αυτός ο ίδιος τον δικό του.* **50** *Και θα λογαριάσει με τον αγοραστή του από τη χρονιά, που πουλήθησε σ' αυτόν, μέχρι το χρόνο[έτους] της άφεσης· και η τιμή της πώλησής του θα είναι κατά τον αριθμό των χρόνων[ετών]· αναλόγως του χρόνου ενός μισθωτού θα λογαριαστεί σε αυτόν.* **51** *Εάν δε μένουν πολλά χρόνια*, αναλόγως αυτών θα αποδώσει την τιμή της εξαγοράς του από το ασήμι[αργυρίου] διά του οποίου αγοράσθηκε.* **52** *Και εάν υπολείπονται λίγα χρόνια[έτη] μέχρι το έτος* της άφεσης, θα κάνει λογαριασμό μαζί του και κατά τα χρόνια* του θα αποδώσει την τιμή της εξαγοράς του.* **53** *Σαν ετήσιος μισθωτός θα παραμένει μαζί του· δεν θα δεσπόζεις πάνω του με αυστηρότητα ενωπιόν[μπροστά] σου.* **54** *Και εάν δεν εξαγορασθεί σε αυτά [τα χρόνια[έτη]], τότε θα απελευθερωθεί στο έτος της άφεσης, αυτός και τα παιδιά[τέκνα] του μαζί του.* **55** *Διότι σε μένα οι γιοι του Ισραήλ [είναι] δούλοι· δούλοι μου, τους οποίους έβγαλα από τη γη της Αιγύπτου. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

26 **[ΚΣΤ]** *ΔΕΝ ΘΑ ΚΑΝΕΤΕ για τους εαυτούς σας είδωλα, ούτε γλυπτά, ουδέ θα στήσετε[ανεγείρει] άγαλμα στους εαυτούς σας, ούτε θα στήσετε λίθο εικονόγλυπτο στη γη σας, για να προσκυνάτε αυτόν· διότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.* **2** *Τα σάββατά μου θα φυλάτε και το αγιαστήριό μου θα σέβεστε. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

3 *Εάν περπατάτε στα προστάγματά μου και τηρείτε τις εντολές μου και εκτελείτε αυτές,* **4** *τότε θα δώσω τις βροχές σας στους καιρούς τους, και η γη θα δώσει τα γεννήματά της, και τα δέντρα του αγρού θα δώσουν τον καρπό τους.* **5** *Και το αλώνισμά σας θα φτάνει μέχρι τον τρύγο[συλλογή σταφυλιών], και ο τρύγος* θα φθάσει μέχρι τη σπορά· και θα τρώτε το ψωμί[άρτον] σας προς χορτασμό· και θα κατοικείτε με ασφάλεια στη γη σας.*

6 *Και θα δώσω ειρήνη στη γη, και θα ξαπλώνετε[πλαγιάζει] και κανείς [δεν] θα σας φοβίζει και θα εξολοθρεύσω τα πονηρά[βλαβερά] θηρία από τη γη και μαχαίρι[ξίφος] δεν θα περάσει μέσα από τη γη σας.* **7** *Και θα [κατα]διώξετε τους εχθρούς σας και θα πέσουν μπροστά σας με μάχαιρα[ξίφος]·* **8** *και πέντε από σας θα [κατα]διώξουν εκατό, και εκατό από σας θα [κατα]διώξουν 10.000[μυρίους]· και οι εχθροί σας θα πέσουν μπροστά σας με μάχαιρα*.* **9** *Και θα επιβλέψω σε σας και θα σας αυξήσω και θα σας πληθύνω και θα στερεώσω την διαθήκη μου με σας.*

[25:38] Κφ. 22:32-3 **[25:39]** Εξ. 21:2, Δευ. 15:12, 1Βα. 9:22, 2Βα. 4:1, Νεε. 5:5, Ιερ. 34:14 **[25:41]** Εξ. 21:3, six. 28 **[25:42]** six. 55, Ρω. 6:22, 1Κο. 7:23 **[25:43]** Εφ. 6:9,Κολ. 4:1, six. 46, Εξ. 1:13, six. 17, Εξ. 1:17,21, Δευ. 25:18, Μαλ. 3:5 **[25:45]** Ησ. 56:3,6 **[25:46]** Ησ. 14:2, six. 43 **[25:47]** six. 25, 35 **[25:48]** Νεε. 5:5 **[25:49]** six. 26 **[25:50]** Ιώβ 7:1, Ησ. 16:14, 21:16 **[2554]** six. 41, Εξ. 21:2,3 **[25:55]** six. 42 **[26:1]** Εξ. 20:4,5, Δευ. 5:8, 16:22, 27:15, Ψλ. 97:7 **[26:2]** Κφ. 19:30 **[26:3]** Δευ. 11:12-15, 28:1-14 **[26:4]** Ησ. 30:23, Ιεζ. 34:26, Ιωήλ 2: 23,24, Ψλ. 66: 6, 85:12, Ιεζ. 34:27, 36:30, Ζαχ. 8:12 **[26:5]** Αμώς 9:13, Κφ. 25:19, Δευ. 11:15, Ιωήλ 2:19,26, Κφ. 25:18, Ιώβ 11:18, Ιεζ. 34:25-28 **[26:6]** 2Χρ. 22:9, Ψλ. 29:11, 147:14, Ησα. 45:7, Αγγ. 2:9, Ιώβ 11:19, Ψλ. 3:5, 4:8, Ησ. 35:9, Ιερ. 30:10, Ιεζ. 34:25, Ωσ. 2:18, Σοφ. 3:13, 2 Βα. 17:25, Ιεζ. 5:17, 14:15, Ιεζ. 14:17 **[26:8]** Δευ. 32:30, I.N. 23:10 **[26:9]** Εξ.2:25, 2Βα. 13:23, Γεν. 17: 6,7, Νεε. 9:23, Ψλ. 107:38 **[26:10]** Κφ. 25:22

VG **[25:36-53]** αφού λογαριαστούν οι μισθοί για τα έτη κατά τα οποία ήδη υπηρέτησε· δεν θα τον καταπιέζει βίαια μπροστά σου. **[25:54-55]** ... **[26:1]** ...δεν θα κατασκευάσετε για σας είδωλο ούτε γλυπτό ούτε θα στήσετε στήλες ούτε θα τοποθετήσετε στη γη σας σημασμένη πέτρα για να την προσκυνείτε... **[26:2-6]** Θα δώσω ειρήνη στα όριά σας... Θα απομακρύνω τα κακά θηρία και ξίφος δεν θα περάσει τα όριά σας.

Ο' ...οὐ δώσεις αὐτῷ τὰ βρώματά σου **[25:38-39]**Ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ ὁ ἀδελφός σου παρὰ σοί, καὶ πραθῇ σοι, οὐ δουλεύσει σοι δουλείαν οἰκέτου· **[25:40]** ὡς μισθωτὸς ἢ πάροικος ἔσται σοι, ἕως τοῦ ἔτους τῆς ἀφέσεως ἐργᾶται παρὰ σοί, **[25:41]** ...τὴν πατρικὴν ἀποδραμεῖται **[25:42]** διότι οἰκέται μού εἰσιν οὗτοι, οὓς ἐξήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου· οὐ πραθήσεται ἐν πράσει οἰκέτου. **[25:43]** οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ, καὶ φοβηθήσῃ Κύριον τὸν Θεόν σου. **[25:44]** καὶ παῖς καὶ παιδίσκη, ὅσοι ἂν γένωνταί σοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, ὅσοι κύκλῳ σού εἰσιν, ἀπ' αὐτῶν κτήσεσθε δοῦλον καὶ δούλην· **[25:45-46]** καὶ καταμεριεῖτε αὐτοὺς τοῖς τέκνοις ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς, καὶ ἔσονται ὑμῖν κατόχιμοι εἰς τὸν αἰῶνα· τῶν δὲ ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐ κατατενεῖ αὐτὸν ἐν τοῖς μόχθοις. **[25:47]** Ἐὰν δὲ εὕρῃ ἡ χεὶρ τοῦ προσηλύτου ἢ τοῦ παροίκου τοῦ παρὰ σοί, καὶ ἀπορηθεὶς ὁ ἀδελφός σου πραθῇ τῷ προσηλύτῳ ἢ τῷ παροίκῳ τῷ παρὰ σοὶ ἢ ἐκ γενετῆς προσηλύτῳ, **[25:48]** μετὰ τὸ πραθῆναι αὐτῷ... **[25:49-51]** ...ἀποδώσει τὰ λύτρα αὐτοῦ... τῆς πράσεως αὐτοῦ **[25:52]** ...ἀποδώσει **τὰ λύτρα** αὐτοῦ **[25:53]** ...**οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ** ἐνώπιόν σου **[25:54]** ἐὰν δὲ μὴ **λυτρῶται**... **[25:55]** ὅτι ἐμοὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἰκέται εἰσί, παῖδές μου οὗτοί εἰσιν.... **[26:1]** **Οὐ ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς χειροποίητα, οὐδὲ γλυπτά, οὐδὲ στήλην ἀναστήσετε ὑμῖν, οὐδὲ λίθον σκοπὸν θήσετε ἐν τῇ γῇ ὑμῶν**... **[26:2]** ...καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε... **[26:3-4]** καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν... καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν. **[26:5]** καὶ καταλήμψεται ὑμῖν ὁ ἀλοητὸς τὸν τρύγητον... **[26:6]** **καὶ πόλεμος οὐ διελεύσεται** διὰ τῆς γῆς ὑμῶν καὶ δώσω εἰρήνην ἐν τῇ γῇ ὑμῶν... **[26:7]** ...**φόνῳ** **[26:8-10]**

10 *Και θα φάτε παλαιά παλαιών [τροφίμων], και θα εκβάλεις τα παλαιά μπροστά από τα νέα.* **11** *Και θα στήσω τη σκηνή μου* *ανα*μεταξύ σας· *και η ψυχή μου δεν θα σας βδελυχτεί*αποστραφεί· **12** *και θα περπατώ ανάμεσά σας και θα είμαι Θεός σας και σεις θα είστε λαός μου.* **13** *Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας, ο οποίος σας έβγαλα από τη γη των Αιγυπτίων, από τη δουλεία τους· και σύντριψα τους δεσμούς του ζυγού σας και σας έκανα να περπατάτε όρθιοι.*

14 *Αλλ' εάν δεν με υπακούσετε και δεν εκτελείτε όλες*πάσας *αυτές τις εντολές [μου],* **15** *και εάν καταφρονήσετε τα προστάγματά μου ή εάν η ψυχή σας αποστραφεί τις κρίσεις μου, ώστε να μη εκτελείτε όλες τις εντολές μου, [ώστε] να εξουθενώσετε*ακυρώσετε *τη διαθήκη μου,* **16** *και εγώ θα κάνω τούτο σε σας· θα βάλω πάνω σας τρόμο, μαρασμό, και καύσωνα, τα οποία θα φθείρουν τα μάτια*οφθαλμούς *σας και θα διαλύουν*μαραζώνουν τελείως/κατατήκει *την ψυχή· και θα σπείρετε τον σπόρο σας μάταια, διότι οι εχθροί σας θα τρώνε αυτόν.* **17** *Και θα προσηλώσω*στήσει *το πρόσωπό μου εναντίον σας, και θα φονευθείτε*(νικηθείτε στη μάχη) *μπροστά στους εχθρούς σας· και εκείνοι, οι οποίοι σας μισούν, θα σας εξουσιάσουν και θα φεύγετε, χωρίς κανείς να σας καταδιώκει.*

18 *Και εάν μέχρι τούτο δεν με υπακούσετε, θα επιβάλω σε σας επταπλάσια τιμωρία για τις αμαρτίες σας.* **19** *Και θα συντρίψω την υπερηφάνια της δύναμής σας· και θα κάνω τον ουρανό σας σαν σίδερο και τη γη σας σαν χαλκό·* **20** *και η δύναμή σας θα* *κατ*αναλωθεί *μάταια· διότι η γη σας δεν θα δίνει τα γεννήματά*σοδειά *της και τα δέντρα της γης δεν θα δίνουν τον καρπό τους.*

21 *Και εάν συνεχίσετε να πορεύεστε ενάντια σε μένα και δεν θέλετε να με υπακούσετε, θα προσθέσω σε σας επταπλάσιες*επτά φορές περισσότερες *πληγές*πλήγματα *κατά τις αμαρτίες σας.* **22** *Και θα αποστείλω εναντίον σας τα θηρία τα άγρια, τα οποία θα καταφάγουν τα παιδιά*τέκνα *σας και θα εξολοθρεύσουν τα κτήνη σας και θα σας κάνουν λιγοστούς· και θα ερημωθούν οι δρόμοι*οδοί *σας.*

23 *Και εάν και από αυτά δεν διορθωθείτε* επιστρέφοντες *σε μένα, αλλά πορεύεστε εναντίοι σε μένα,* **24** *τότε θα πορευτώ και εγώ ενάντιος σε σας, και θα σας παιδεύσω και εγώ επταπλασίως*επτά φορές *για τις αμαρτίες σας.* **25** *Και θα φέρω πάνω σας μάχαιρα*ξίφος, *η οποία θα κάνει την εκδίκηση της Διαθήκης μου· και όταν καταφύγετε στις πόλεις σας, θα στείλω θανατικό*επιδημία *ανάμεσά σας· και θα παραδοθείτε στα χέρια του εχθρού.* **26** *[Και] όταν κατασυντρίψω το στήριγμα του ψωμιού*άρτου *σας, δέκα γυναίκες θα ψήνουν τους άρτους* σας σε ένα φούρνο*κλιβάνω, και οι άρτοι* σας θα δίνονται σε σας με ζύγι· και θα τρώτε και δεν θα χορταίνετε.*

27 *Εάν δε και μέσω αυτών δεν με υπακούσετε, αλλά πορεύεστε ενάντιοι σε μένα,* **28** *τότε εγώ θα πορευθώ ενάντιος σε σας με θυμό και θα σας παιδεύσω*τιμωρήσω *και εγώ επταπλασίως*επτά φορές *για τις αμαρτίες σας.*

29 *Και θα φάτε τις σάρκες των γιων σας και τις σάρκες των θυγατέρων σας θα φάτε.*

30 *Και θα κατεδαφίσω τους υψηλούς τόπους σας και θα καταστρέψω τα είδωλά σας και θα ρίξω τα πτώματά σας πάνω στα πτώματα των βδελυρών*αηδιαστικών *ειδώλων σας· και θα σας βδελυχτεί η ψυχή μου.*

31 *Και θα καταστήσω τις πόλεις σας έρημες και θα ερημώσω τα αγιαστήριά σας και δεν θα οσφρανθώ*μυρίσω *την οσμή των ευωδιών σας·* **32** *και θα ερημώσω εγώ τη γη σας· και θα θαυμάσουν για*σε/εις *αυτό οι εχθροί σας, που κατοικούν σε αυτή.*

33 *Και θα σας διασπείρω* *ανα*μεταξύ *των εθνών· και θα σύρω πίσω σας μαχαίρι· και η γη σας θα μείνει έρημη και οι πόλεις σας θα είναι έρημοι.* **34** *Τότε η γη θα απολαύσει τα σάββατα της για*και *όλο τον καιρό όσον αυτή μείνει έρημη και σεις στη γη των εχθρών σας· τότε θα αναπαυθεί η γη και θα απολαύσει τα σάββατά της.*

35 *Σε όλο τον καιρό της ερήμωσής της θα αναπαύεται διότι δεν ανεπαυόνταν στα σάββατά σας, όταν κατοικούσατε πάνω σε αυτή.*

[26:11] Εξ. 25:8, 29:45, Ι.Ν. 22:19, Ψλ. 76:2, Ιεζ. 27:26-28, Απ. 21:3, Κφ.20:23, Δευ. 33:19 **[26:12]** 2Κο. 6:16, Εξ. 6:7, Ιερ. 7:23, 11:4, 30:22, Ιεζ. 11:20, 36:28 **[26:13]** Κφ. 25:38, 42,55, Ιερ. 2:20, Ιεζ. 37:27 **[26:14]** Δευ. 28:15, Θρ. 2:17, Μαλ. 2:2 **[26:15]** six. 43, 2Βα. 17:15 **[26:16]** Δευ. 28:65-67, 32:25, Ιερ. 15:8, Δευ. 28:22, 1Σα. 2:33, Δευ. 28:33, 51, Ιωβ 31:8, Ιερ. 5:17, 12:13, Μιχ. 6:15 **[26:17]** Κφ. 17:10, Δευ. 28:25, Κρ. 2:14, Ιερ. 19:7, Ψλ. 106:41, six 36, Ψλ. 53:5, Παρ. 28:1 **[26:18]** 1Σα. 2:5, Ψλ. 119:164, Παρ. 24:16 **[26:19]** Ησ. 25: 11, 26:5, Ιεζ. 7:24, 30:6, Δευ. 28:23 **[26:20]** Ψλ. 127:1, Ησ. 49:4, Δευ. 11:17, 28:18, Αγγ. 1:10 **[26:22]** Δευ. 32:24, 2Βα. 17:25, Ησ. 5:17, 14:15, Κρ. 5:6, 2 Χρ. 15:5, Ησ. 33:8, Θρ. 1:4, Ζαχ. 7:14 **[26:23]** Ιερ. 2:30, 5:3, Αμώς 4:6-12 **[26:24]** 2Σα. 22:27, Ψλ. 18:26 **[26:25]** Ιεζ. 5:17, 6:3,14:17,29:8,33:2, ρ. 14:12, Δευ. 28:21,Ιερ. 14:12,24:10,29:17,18, Αμώς 4:10 **[26:26]** Ψλ. 105:16, Ησ. 3:1,Ιεζ. 4:16,5:16, 14:13, Ησ. 9:20, Μιχ. 6:14, Αγγ. 1:6 **[26:27]** six 21,24 **[26:28]** Ησ. 59:18, 63:3, 66:15, Ιερ. 21:5, Ιεζ. 5:13,15, 8:18 **[26:29]** Δευ. 28:53, 2Βα. 6:29, Θρ. 4:10, Ιεζ. 5:10 **[26:30]** 2Χρ. 34:3,4,7, Ησ. 27:9, Ιεζ. 6:3-6,13, 2Βα. 23:20, 2Χρ. 34:5, Κφ. 20:23, Ψλ. 78:59, 89:38, Ιερ. 14:19 **[26:31]** Νεε. 2:3, Ιερ. 4:7, Ιεζ. 6:6, Ψλ. 74:7, Θρ. 1:10, Ιεζ. 9:6, 21:2 **[26:32]** Ιερ. 9:11, 25:11,18, Δευ. 28:37, 1Βα. 9:8, Ιερ. 18:16,19:8, Ιεζ. 5:15 **[26:33]** Δευ. 4:27,28:64, Ψλ. 44:11, Ιερ. 9:16, Ιεζ. 12:15,20:23, 22:15, Ζαχ. 7:14 **[26:34]** 2Χρ. 36:21 **[26:35]** Κφ. 25:2

VG **[26:7-10]** ...και όταν έρθουν τα νέα θα πετάξετε τα παλαιά. **[26:11-15]** ...και να καταστήσετε άκυρη τη διαθήκη μου, **[26:16-19]** ...την υπερηφάνεια της σκληρότητάς σας... **[26:20]** Ο κόπος σας θα καταναλώνεται μάταια... **[26:21-30]** Θα καταστρέψω τους υψηλούς τόπους σας και θα συντρίψω τα ομοιώματά σας. Θα πέσετε ανάμεσα στα ερείπια των ειδώλων σας και η ψυχή μου θα σας αποστραφεί, **[26:31-32]** Και θα ερημώσω τη γη σας, και οι εχθροί σας θα μείνουν κατάπληκτοι επάνω της όταν γίνουν κάτοικοί της. **[26:33-34]** ...όλες τις ημέρες της ερημώσεώς της...

Ο' **[26:11]** καὶ θήσω τὴν **διαθήκην** μου (Λ+Χ: τὴν κατοικίαν μου) ἐν ὑμῖν... **[26:12]** κὶ ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν... **[26:13]** ...κὶ **ἤγαγον ὑμᾶς μετὰ παρρησίας [26:14]** ...**τὰ προστάγματά** μου ταῦτα **[26:15]** ἀλλὰ ἀπειθήσητε αὐτοῖς καὶ τοῖς κρίμασί μου προσοχθίσῃ ἡ ψυχὴ ὑμῶν, ὥστε ὑμᾶς μὴ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς μου, ὥστε διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου, **[26:16]** καὶ ἐγὼ ποιήσω οὕτως ὑμῖν· καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἀπορίαν, τήν τε ψώραν, καὶ τὸν ἵκτερα σφακελίζοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐκτήκουσαν, καὶ σπερεῖτε διακενῆς τὰ σπέρματα ὑμῶν, καὶ ἔδονται οἱ ὑπεναντίοι ὑμῶν. **[26:17-18]** ...τοῦ παιδεῦσαι ὑμᾶς ἑπτάκις... **[26:19]** καὶ συντρίψω **τὴν ὕβριν τῆς ὑπερηφανίας ὑμῶν**... **[26:20-21]** καὶ ἐὰν μετὰ ταῦτα πορεύησθε πλάγιοι... **[26:22-23]** ...**πλάγιοι [26:24-26]** ἐν τῷ θλῖψαι ὑμᾶς σιτοδεία ἄρτων... **[26:27]** ...πορεύησθε πρός με πλάγιοι **[26:28-30]** καὶ ἐρημώσω τὰς στήλας ὑμῶν, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰ ξύλινα χειροποίητα ὑμῶν, καὶ θήσω τὰ κῶλα ὑμῶν ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων ὑμῶν, καὶ προσοχθιεῖ ἡ ψυχή μου ὑμῖν. **[26:31-32]** καὶ ἐξερημώσω ἐγὼ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ θαυμάσονται ἐπ' αὐτῇ οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ. **[26:33]** καὶ διασπερῶ ὑμᾶς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἐξαναλώσει ὑμᾶς ἐπιπορευομένη ἡ μάχαιρα... **[26:34]** τότε εὐδοκήσει ἡ γῆ τὰ σάββατα αὐτῆς... σαββατιεῖ ἡ γῆ κὶ εὐδοκήσει τὰ σάββατα αὐτῆς **[26:35]** ...σαββατιεῖ, ἃ οὐκ ἐσαββάτισεν ἐν τοῖς σαββάτοις ὑμῶν, ἡνίκα κατῳκεῖτε αὐτήν. **[26:36]** καὶ τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐξ ὑμῶν ἐπάξω δουλείαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καί διώξεται αὐτοὺς φωνὴ φύλλου φερομένου, καὶ φεύξονται ὡς φεύγοντες ἀπὸ πολέμου, καὶ πεσοῦνται οὐδενὸς διώκοντος·

36 *Πάνω δε στους εναπομείναντες από σας θα επιφέρω δειλία στην καρδιά τους στους τόπους των εχθρών τους· και [ο] ήχος [ενός] φύλλου που σείεται θα τους διώκει· και θα φεύγουν, όπως αυτοί που φεύγουν από ξίφος*μαχαίρας και θα πέφτουν, χωρίς κανείς να τους καταδιώκει*. **37** Και θα πέφτουν ο ένας πάνω στον άλλο σαν μπροστά σε ξίφος*μαχαίρας, χωρίς κανείς να τους καταδιώκει*ουδενός διώκοντος· και δεν θα μπορέσετε να σταθείτε μπροστά στους εχθρούς σας. **38** Και θ' απολεστείτε μεταξύ των εθνών, και η γη των εχθρών σας θα σας καταφάει. **39** Και οι εναπομείναντες από σας θα φθείρονται για τις ανομίες τους στους τόπους των εχθρών σας· και ότι λόγω*για των ανομιών των πατέρων σας θα φθείρονται με αυτούς.*

40 *Εάν δε ομολογήσουν την ανομία τους και την ανομία των πατέρων τους για την παράβασή τους, την οποίαν παρέβησαν εναντίον μου, και ακόμη επειδή πορεύθηκαν ενάντιοι σε εμέ,* **41** *και εγώ πορεύθηκα εναντίος σε αυτούς, και τους έφερα στη γη των εχθρών τους· εάν τότε ταπεινωθεί η καρδιά τους η απερίτμητη και δεχθούν τότε την τιμωρία της ανομίας τους,* **42** *τότε θα θυμηθώ την Διαθήκη μου την προς τον Ιακώβ, και την Διαθήκη μου την προς τον Ισαάκ, και την Διαθήκη μου την προς τον Αβραάμ θα* εν*θυμηθώ· και [αυτή] τη γη θα* εν*θυμηθώ.* **43** *Και η γη θα μείνει παρατημένη απ' αυτούς και θ' απολαύσει τα σάββατα της,* δια*μένουσα έρημη χωρίς αυτούς· και αυτοί θα δεχθούν την τιμωρία της ανομίας τους· διότι καταφρόνησαν τις κρίσεις μου και διότι η ψυχή τους αποστράφηκε τα νομοθετήματά μου.*

44 *Αλλά και έτσι ενώ βρίσκονται στη γη των εχθρών τους, δεν θα απορρίψω αυτούς, ούτε θα βδελυχθώ αυτούς, ώστε να εξολοθρεύσω αυτούς, και να ματαιώσω τη Διαθήκη μου την προς αυτούς· διότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός αυτών·* **45** *αλλά θα* εν*θυμηθώ υπέρ αυτών* για χάρη τους *τη Διαθήκη των πατέρων [τους], τους οποίους εξήγαγα απ' τη γη [της] Αιγύπτου, μπροστά στα έθνη, για να είμαι Θεός αυτών. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

46 *Αυτά είναι τα προστάγματα και οι κρίσεις και οι νόμοι, τους οποίους έκανε [ο] Κύριος μεταξύ (του) εαυτού Του και των γιων Ισραήλ πάνω στο όρος*βουνό *Σινά δια μέσω*διά χειρός *του Μωυσή.*

27 **[KZ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: Όταν κάποιος κάνει επίσημη ευχή*τάμα, *εσύ θα κάνεις την εκτίμηση των ψυχών προς τον Κύριο.* **3** *Και η εκτίμησή σου θα είναι του μεν αρσενικού, από 20 χρόνων*ετών *μέχρις 60 ετών*, η εκτίμησή σου βέβαια θα είναι 50 σίκλοι ασήμι*αργυρίου, κατά το σίκλο του αγιαστηρίου·* **4** *εάν δε είναι θηλυκό, η εκτίμησή σου θα είναι 30 σίκλοι.* **5** *Εάν δε [είναι] από 5 ετών* μέχρι 20, η εκτίμησή σου θα είναι του [μεν] αρσενικού 20 σίκλοι, του δε θηλυκού 10 σίκλοι.*

6 *Εάν δε [είναι] από ένα μήνα μέχρι 5 ετών*, η εκτίμησή σου θα είναι του [μεν] αρσενικού 5 σίκλοι αργυρίου*· του δε θηλυκού η εκτίμησή σου 3 σίκλοι αργυρίου*.* **7** *Εάν δε από 60 χρόνων*ετών *και πάνω, αν μεν*ήναι *αρσενικό, η εκτίμησή σου θα είναι 15 σίκλοι αν δε θηλυκό, δέκα σίκλοι.* **8** *Και εάν είναι πτωχότερος της εκτίμησής σου, θα σταθεί*παρασταθή *μπροστά στον ιερέα, και ο ιερέας θα εκτιμήσει αυτόν· κατά την δύναμη εκείνου ο οποίος έκανε την ευχή, ο ιερεύς θα εκτιμήσει αυτόν.*

9 *Και εάν [η ευχή είναι] κτήνος*ζώο, *από τα όσα προσφέρονται δώρο προς τον Κύριο, οτιδήποτε δίνει κάποιος από αυτά στον Κύριο θα είναι άγιο.* **10** *Δεν θα ανταλλάξεις αυτό, ούτε θ' αντικαταστήσεις καλό αντί κακού, ή κακό αντί καλού· εάν δε ποτέ ανταλλάξει κτήνος αντί κτήνους, τότε κι αυτό και το αντάλλαγμά του θα είναι άγιο.*

11 *Εάν δε κάποιο κτήνος [είναι] ακάθαρτο, από τα όσα δεν προσφέρονται δώρο προς τον Κύριο, τότε θα παραστήσεις το κτήνος μπροστά στον ιερέα·* **12** *και θα εκτιμήσει αυτό ο ιερέας, είτε καλό είναι είτε κακό· κατά την εκτίμησή σου, ω ιερέα, έτσι θα είναι.* **13** *Και εάν κάποιος θελήσει να εξαγοράσει αυτό, τότε θα προσθέσεις το πέμπτο από αυτό στην εκτίμησή σου.* **14** *Και όταν κάποιος αφιερώσει την* κατ*οικία του αφιέρωμα εις τον Κύριο, τότε ο ιερέας θα εκτιμήσει αυτή, είτε καλή είναι είτε κακή· καθώς εκτιμήσει [αυτή] ο ιερέας, έτσι θα είναι.* **15** *Και εάν αυτός που αφιέρωσε [αυτή] θελήσει να* ξανα*εξαγοράσει την* κατ*οικία*σπίτι *του, θα προσθέσει το πέμπτο*(20%) *του ασημιού*αργυρίου *της εκτίμησης σου σε αυτή και θα είναι δική του.*

[26:36] Ιεζ. 21:7, 12,15, six. 17, Ιώβ 15:21, Παρ. 28:1 **[26:37]** Ησ. 10:4, Ιδέ Κρ. 7:22, 1Σα. 14:15,16, I.N. 7:12,13, Κρ. 2:14 **[26:39]** Δευ. 4:27, 28:65, Νεε. 1:8, Ιερ. 3:25, 29:12,13, Ιεζ. 4:17, 6:9, 20:43, 24:23, 33:10, 36:31, Ώσ. 5:15, Ζαχ. 10:9 **[26:40]** Αρ. 5:7, 1Βα. 8:33,35,47, Νεε. 9:2, Παρ. 28:13, Δαν. 9:3,4, Λκ. 15: 18, 1Ιωα. 1:9 **[26:41]** 1Βα. 21:29, 2 Χρ. 12:6,7,12, 32:26, 33:12,13, Ιδέ Ιερ. 6:10, 9:25,26, Ιεζ. 44:7, Πρ. 7:51, Ρω. 2:29, Κολ. 2:11 **[26:42]** Εξ. 2:24, 6:5, Ψλ. 106:45, Ιεζ. 16:60, Ψλ. 136:23 **[26:43]** six. 34,35, six. 15 **[26:44]** Δευ. 4:31, 2Βα. 13:23, Ρω. 11:2 **[26:45]** Ρω. 11:28, Κφ. 20:23, 25:38, Ψλ. 98:2, Ιεζ. 20:9, 14,22 **[26:46]** Κφ. 27:34, Δευ. 6:1, 12:1, 33:4, Ιωα. 1:17, Κφ. 25:1 **[27:2]** Αρ. 6:2, Ιδέ Κρ. 11:30,31,39, 1Σα. 1:11,28 **[27:3]** Εξ. 30:13 **[27:13]** six. 15,19 **[27:15]** six. 13

VG **[26:35-37]** ...και θα πέφτουν ο ένας επάνω στον αδελφό του σαν να έφευγαν από μάχη... **[26:38-40]** έως ότου ομολογήσουν τις ανομίες τους... **[26:41]** Ως εκ τούτου εγώ επίσης θα πορευθώ εναντίον τους και θα τους φέρω στην χώρα των εχθρών τους έως ότου το απερίτμητο μυαλό τους να ντραπεί. Τότε αυτοί θα προσευχηθούν για τις ασέβειές τους. **[26:42-46]** ... **[27:1-2]** Άνθρωπος που κάνει τάμα και υποσχεθεί στον Θεό την ψυχή του θα δώσει τίμημα σύμφωνα με αποτίμηση. **[27:3-10]** ...και αυτό που αλλάχθηκε και εκείνο για το οποίο αλλάχθηκε θα είναι αφιερωμένα στον Κύριο. **[27:11-13]** Αν εκείνος που το προσφέρει θελήσει να το εξαγοράσει, θα προσθέσει επάνω στην αποτίμηση το ένα πέμπτο.

Ο' **[26:37]** καὶ **ὑπερόψεται** ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν ὡσεὶ ἐν πολέμῳ, οὐδενὸς κατατρέχοντος, καὶ οὐ δυνήσεσθε ἀντιστῆναι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν. **[26:38-39]** ...ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τακήσονται **[26:40]** **καὶ ἐξαγορεύσουσιν**... ὅτι ἐπορεύθησαν ἐναντίον μου πλάγιοι **[26:41]** ...τότε **ἐντραπήσεται** ἡ καρδία αὐτῶν... **[26:42-43]** ...ἀνθ' ὧν τὰ κρίματά μου ὑπερεῖδον καὶ τοῖς προστάγμασίν μου προσώχθισαν τῇ ψυχῇ αὐτῶν **[26:44]** καὶ οὐδ' ὡς ὄντων αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν οὐχ ὑπερεῖδον αὐτούς, οὐδὲ προσώχθισα αὐτοῖς ὥστε ἐξαναλῶσαι αὐτούς, τοῦ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου τὴν πρὸς αὐτούς· ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν. **[26:45-46]** ...τὰ κρίματα καὶ τὰ προστάγματα... **[27:1-3]** ...50 δίδραχμα ἀργυρίου τῷ σταθμῷ τῷ ἁγίῳ **[27:4]** ...ἡ συντίμησις 30 δίδραχμα **[27:5]** ...ἄρσενος 20 **δίδραχμα** τῆς δὲ θηλείας 10 δίδραχμα **[27:6]** ...ἡ τιμὴ τοῦ ἄρσενος 5 δίδραχμα ἀργυρίου τῆς δὲ θηλείας τρία δίδραχμα **[27:7]** ...ἡ τιμὴ 15 δίδραχμα ἀργυρίου ἐὰν δὲ θήλεια 10 δίδραχμα **[27:8]** ἐὰν δὲ ταπεινὸς ᾖ τῇ τιμῇ, στήσεται ἐναντίον τοῦ ἱερέως, καὶ τιμήσεται αὐτὸν ὁ ἱερεύς· καθάπερ ἰσχύει ἡ χεὶρ τοῦ εὐξαμένου, τιμήσεται αὐτὸν ὁ ἱερεύς. **[27:9-12]** καὶ τιμήσεται αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἀνὰ μέσον καλοῦ καὶ ἀνὰ μέσον πονηροῦ... **[27:13]** ἐὰν δέ λυτρούμενος λυτρώσηται αὐτό, προσθήσει τὸ ἐπίπεμπτον πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ. **[27:14]** Καὶ ἄνθρωπος, ὃς ἂν ἁγιάσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἁγίαν τῷ Κυρίῳ, καὶ τιμήσεται αὐτὴν ὁ ἱερεύς, ἀνὰ μέσον καλῆς καὶ ἀνὰ μέσον **πονηρᾶς**· ὡς ἂν τιμήσηται αὐτὴν ὁ ἱερεύς, οὕτω σταθήσεται. **[27:15]** ἐὰν δὲ ὁ ἁγιάσας αὐτὴν λυτρῶται τὴν οἰκίαν αὐτοῦ,

16 *Και εάν κάποιος αφιερώσει στον Κύριο [μέρος] του αγρού της ιδιοκτησίας του, η εκτίμησή σου θα είναι κατά το σπόρο αυτού· ένα χομόρ σπόρου κριθαριού [θα εκτιμηθεί] αντί 50 σίκλων αργυρίου*. **17** Εάν κατά*[από] το χρόνο*[έτος] της άφεσης αφιερώσει τον αγρό του, κατά την εκτίμησή σου θα είναι. **18** Αλλ' εάν μετά την άφεση αφιερώσει τον αγρό του, ο ιερέας θα λογαριάσει σε αυτόν το αργύριο* κατά τα υπόλοιπα έτη* μέχρι το έτος* της άφεσης, και θα αφαιρεθεί από την εκτιμήσή σου.*

19 *Εάν δε ποτέ αυτός που αφιέρωσε τον αγρό του θελήσει να εξαγοράσει αυτόν, θα προσθέσει σε αυτόν το ένα πέμπτο του αργυρίου* της εκτίμησής σου, και θα μείνει δικό του*[αυτού]. **20** Και εάν δεν εξαγοράσει τον αγρό ή εάν πούλησε τον αγρό σε κάποιον άλλο, δεν θα εξαγοράζεται πλέον. **21** Αλλ' όταν ο αγρός παρέλθει [ελεύθερα] την άφεση, θα είναι άγιος στον Κύριο, ως αγρός καθιερωμένος· η κυριότητα αυτού θα είναι του ιερέα.*

22 *Εάν δε αφιερώσει κάποιος στον Κύριο αγρό τον οποίο αγόρασε, ο οποίος δεν [είναι] από των αγρών της ιδιοκτησίας του· **23** ο ιερέας θα λογαριάσει σε αυτόν την αξία της εκτίμησής σου μέχρι το χρόνο*[έτους] της άφεσης· και θα δώσει την εκτίμησή σου την ημέρα εκείνη· είναι άγιο εις τον Κύριο. **24** Στο χρόνο*[έτος] της άφεσης*[Ιωβηλαίο] ο αγρός θα αποδοθεί σε εκείνο, από τον οποίο αγοράσθηκε, σε αυτόν πού έχει την κυριότητα της γης.*

25 *Και όλες οι εκτιμήσεις σου θα είναι κατά τον σίκλο του αγιαστηρίου· είκοσι γερά θα είναι ο σίκλος.*

26 *Πλην το πρωτότοκο μεταξύ των κτηνών, το οποίο ανήκει ως πρωτότοκο εις τον Κύριο, ουδείς θα αφιερώσει αυτό· είτε μοσχάρι είτε αρνί, του Κυρίου είναι.*

27 *Και εάν [είναι] από τα ακάθαρτα κτήνη, θα εξαγοράσει [αυτό] κατά την εκτίμησή σου και θα προσθέσει το 1/5 αυτού πάνω σε αυτό· ή εάν δεν εξαγοράζεται, θα πωληθεί κατά την εκτίμησή σου.*

28 *Κανένα όμως καθιέρωμα, το οποίο καθιερώσει κάποιος εις τον Κύριο από όσα έχει, από ανθρώπου μέχρι κτήνος και έως αγρού της ιδιοκτησίας του, δεν θα πουληθεί, ούτε θα εξαγορασθεί· κάθε καθιέρωμα είναι αγιότατο εις τον Κύριο. **29** Κανένα αφιέρωμα που καθιερώθηκε από άνθρωπο [δεν] θα εξαγοραστεί· εξάπαντος θα θανατωθεί.*

30 *Και κάθε*[παν] δέκατο της γης, είτε από το σπόρο της γης είτε από το καρπό των δένδρων, του Κυρίου είναι· [είναι] άγιο εις τον Κύριο. **31** Και εάν ποτέ θελήσει κάποιος να εξαγοράσει το δέκατό του, θα προσθέσει σε αυτό το πέμπτο αυτού.*

32 *Και κάθε*[παν] δέκατο βοδιών και προβάτων, από κάθε [ζώο] που διαβαίνει κάτω από τη ράβδο*[γκλίτσα], το δέκατο θα είναι άγιο εις τον Κύριο. **33** Δεν θα διακρίνει*[εξετάσει] είτε καλό είναι είτε κακό ουδέ θα ανταλλάξει αυτό· και εάν ποτέ αλλάξει αυτό, και αυτό και το αντάλλαγμα αυτού θα είναι άγια· δεν θα εξαγοραστεί.*

34 Αυτές είναι οι εντολές, τις οποίες πρόσταξε Κύριος στον Μωυσή για τους γιους Ισραήλ στο όρος*[βουνό] Σινά.

[27:18] Κφ. 25:15,16 **[27:19]** six. 13 **[27:21]** Κφ. 25:10, 28,31, six. 28, Αρ. 18:14, Ιεζ. 44:29 **[27:22]** Κφ. 25:10,25 **[27:23]** six. 18 **[27:24]** Κφ. 25:28 **[27:25]** Εξ. 30:13, Αρ. 3:47, 18:16, Ιεζ. 45:12 **[27:26]** Εξ. 13:2, 12,22:30, Αρ. 18:17, Δευ. 15:19 **[27:27]** six. 11-13 **[27:28]** six. 21, I.N. 6:17-19 **[27:29]** Αρ. 21:2,3 **[27:30]** Γεν.28:22, Αρ. 18:21, 24, 2Χρ. 31:5,6,12, Νεε. 13:12, Μαλ. 3:8,10 **[27:31]** six. 13 **[27:32]** Ιδέ Ιερ. 33:13, Ιεζ. 20:37, Μιχ. 7:14 **[27:33]** six. 10 **[27:34]** 26:46

VG **[27:16]** Αν όμως τάξει αγρό της ιδιοκτησίας του και τον αφιερώσει στον Κύριο, η τιμή θα αποτιμηθεί σύμφωνα με το μέτρο του σπόρου· αν η γη σπέρνεται με τριάντα μόδιους κριθαριού, θα πωλείται για 50 σίκλους αργύρου. **[27:17-22]** Αν αγρός έχει αγοραστεί και δεν είναι από την κτήση των προγόνων του εκείνου που τον αγίασε στον Κύριο, **[27:23-25]** ...Ένας σίκλος έχει 20 οβολούς. **[27:26-34]**

ο' **[27:16]** Ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ ἁγιάσῃ ἄνθρωπος τῷ Κυρίῳ, καὶ ἔσται ἡ τιμὴ κατὰ τὸν σπόρον αὐτοῦ, κόρου κριθῶν πεντήκοντα δίδραχμα ἀργυρίου. **[27:17-18]** ἐὰν δὲ ἔσχατον... καὶ ἀνθυφαιρεθήσεται ἀπὸ τῆς συντιμήσέως αὐτοῦ. **[27:19-21]** ἀλλ' ἔσται ὁ ἀγρὸς ἐξεληλυθυίας τῆς ἀφέσέως ἅγιος τῷ Κυρίῳ, ὥσπερ ἡ γῆ ἡ ἀφωρισμένη· τῷ ἱερεῖ ἔσται κατάσχεσις αὐτοῦ. **[27:22]** Ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ οὗ κέκτηται, ὃς οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ, ἁγιάσῃ τῷ Κυρίῳ, **[27:23]** ὁ ἱερεὺς λογιεῖται πρὸς αὐτὸν τὸ τέλος τῆς τιμῆς ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἀφέσέως, καί ἀποδώσει τὴν τιμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἅγιον τῷ Κυρίῳ. **[27:24-25]** καὶ πᾶσα τιμὴ ἔσται σταθμίοις ἁγίοις· εἴκοσιν ὀβολοὶ ἔσται τὸ δίδραχμον. **[27:26-28]** πᾶν δὲ ἀνάθεμα, ὃ ἐὰν ἀναθῇ ἄνθρωπος... οὐδὲ λυτρώσεται πᾶν ἀνάθεμα ἅγιον ἁγίω... **[27:29-30]** Πᾶσα δεκάτη τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γῆς καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τῷ Κυρίῳ ἐστίν, ἅγιον τῷ Κυρίῳ. **[27:31]** ἐὰν δὲ λυτρῶται λύτρῳ ἄνθρωπος... **[27:32-33]** οὐκ ἀλλάξεις καλὸν πονηρῷ, οὐδὲ πονηρὸν καλῷ· ἐὰν δὲ ἀλλάσσων ἀλλάξῃς αὐτό, καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτοῦ ἔσται ἅγιον, οὐ λυτρωθήσεται.

Εισαγωγή
βλ. σελ. IX

ΑΡΙΘΜΟΙ

Συγγραφέας: Μωυσής
Έτος: περ. 1420 π.Χ.
Τόπος: Πεδιάδες Μωάβ

1 **[Α]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή στην έρημο Σινά, στη σκηνή του Μαρτυρίου, την 1η του 2ου μήνα, στο 2ο χρόνο*[έτος] αφού εξήλθαν*[έξοδος] από τη γη [της] Αιγύπτου, λέγοντας:

2 *Λάβε*[απαρίθμησε] το σύνολο*[κεφάλαιο] όλης της συναγωγής των γιων Ισραήλ σύμφωνα*[κατα] με τις συγγένειές τους, κατά* τις οικογένειες*[οικους] των πατέρων τους, απαριθμώντας ονομαστικά κάθε*[παν] αρσενικό κατά κεφαλή τους*[ένα προς ένα].*

3 *Από 20 χρόνων*[ετών] και πάνω, όλους*[πάντας] τους ικανούς*[δυναμένους] μέσα στον Ισραήλ να εξέλθουν σε πόλεμο, εσύ και ο Ααρών απαριθμείσετε*[απογράψτε] αυτούς κατά τα στρατεύματά τους.*

4 *Και με σας θα είναι ένας άνθρωπος από κάθε φυλή· ο καθένας άρχοντας του οίκου των πατέρων του θα είναι. **5** Και αυτά [είναι] τα ονόματα των αντρών οι οποίοι θα παρασταθούν με σας*[(VG-)]:*

[1:1] Εξ. 19:1, Κεφ. 10:11,12, Εξ. 25:22 **[1:2]** Εξ. 30:12, 38:26, Κεφ. 26:2,63,64, 2 Σα. 24:2, 1 Χρ. 21:2

ο' **[1:1-2]** λάβετε ἀρχὴν πάσης συναγωγῆς Ἰσραὴλ κατὰ συγγενείας, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατ' ἀριθμὸν ἐξ ὀνόματος αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν. **[1:3]** πᾶς ἄρσην ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν δυνάμει Ἰσραήλ, ἐπισκέψασθε αὐτοὺς σὺν δυνάμει αὐτῶν, σὺ καὶ Ἀαρὼν ἐπισκέψασθε αὐτούς. **[1:4]** καὶ μεθ' ὑμῶν ἔσονται ἕκαστος κατὰ φυλὴν ἑκάστου ἀρχόντων, κατ' οἴκους πατριῶν ἔσονται.

από τον Ρουβήν, Ελισούρ ο γιος του Σεδιούρ·
6 *από τον Συμεών, Σελουμιήλ ο γιος του Σουρισαδάν.*
7 *από τον Ιούδα, Ναασσών ο γιος του Αμμιναδάβ·*
8 *από τον Ισσάχαρ, Ναθαναήλ ο γιος του Σουάρ·*
9 *από τον Ζαβουλών, Ελιάβ ο γιος του Χαιλών·*
10 *από τους γιους του Ιωσήφ, από μεν τον Εφραϊμ, Ελισαμά ο γιος του Αμμιούδ· από δε τον Μανασσή, Γαμαλιήλ ο γιος του Φεδασσούρ·*
11 *από τον Βενιαμίν, Αβειδάν ο γιος του Γιδεωνί·*
12 *από τον Δαν, Αχιέζερ ο γιος του Αμμισαδαϊ·*
13 *από τον Ασήρ, Φαγαιήλ ο γιος του Οχράν·*
14 *από τον Γαδ, Ελιασάφ ο γιος του Δεουήλ·*
15 *από τον Νεφθαλί, Αχιρά ο γιος του Αινάν.*

16 Αυτοί ήταν οι εκλεκτοί της συναγωγής, άρχοντες των φυλών των πατέρων τους, αρχηγοί των χιλιάδων του Ισραήλ.

17 Ο Μωυσής λοιπόν και ο Ααρών έλαβαν αυτούς τους άντρες τους ονομασθέντες κατ' όνομα, **18** και συγκάλεσαν όλη την συναγωγή, την 1η του 2ου μήνα, και καταγράφηκαν σύμφωνα με τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από 20 χρονών* και πάνω, ανάκατα κεφαλλή αυτώνέναν προν ένα. **19** Καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή, έτσι απαρίθμησε αυτούς στην έρημο Σινά.

20 Και οι γιοι Ρουβήν, του πρωτότοκου του Ισραήλ, κατά τις γενεές τους, κατά τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, ανάκατά κεφαλή αυτών, κάθε αρσενικό από είκοσι χρόνων και πάνω, όλοι οι δυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **21** οι απογραφέντεςαπαριθμηθέντες από τη φυλή Ρουβήν ήταν 46.500.

22 Από τους γιους Συμεών, κατά τις γενεές τους, κατά τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους, οι απαριθμηθέντες* κατά τον αριθμό των ονομάτων από αυτούς, ανά κεφαλή τους, κάθε αρσενικό από είκοσι χρονώνετών και πάνω, όλοιπάντες οι ικανοίδυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **23** οι απαριθμηθήντες* από τη φυλή Συμεών [ήταν] 59.300.

24 Από τους γιους Γαδ, κατά τις γενεές τους, κατά τις συγγένειες αυτών, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνωνετών και πάνω, όλοι οι ικανοί να εξέλθουν σε πόλεμο, **25** οι απαριθμηθέντες από τη φυλή Γάδ [ήταν] 45.650.

26 Από τους γιους Ιούδα, κατά τις γενεές αυτών, κατά τις συγγένειες τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνων και πάνω, όλοι οι δυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **27** οι απαριθμηθέντες από τη φυλή Ιούδα [ήταν] 74.600.

28 Από τους γιους Ισσάχαρ, κατά τις γενεές τους, κατά τις συγγένειες αυτών, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνωνετών και πάνω, πάντες οι ικανοίδυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **29** οι απαριθμηθέντες* από τη φυλή Ισσάχαρ [ήταν] 54.400.

30 Από τους γιους Ζαβουλών, κατά τις γενεές τους, κατά τις συγγένειες αυτών, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνων* και πάνω, όλοιπάντες οι ικανοίδυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **31** οι απαριθμηθέντες* από τη φυλή Ζαβουλών [ήταν] 57.400.

32 Από τους γιους Ιωσήφ: από μεν τους γιους Εφραΐμ, κατά τις γενεές τους, κατά τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνων και πάνω, όλοιπάντες οι ικανοίδυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **33** οι απαριθμηθέντες* από τη φυλή Εφραΐμ [ήταν] 40.500.

34 Από τους γιους Μανασσή, κατά τις γενεές αυτών, κατά τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων αυτών, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνων* και πάνω, όλοιπάντες οι ικανοίδυνάμενοι να βγούνεξέλθωσιν σε πόλεμο, **35** οι απογραφέντεςαπαριθμηθέντες από τη φυλή Μανασσή [ήταν] 32.200.

36 Από τους γιους Βενιαμίν, κατά τις γενεές αυτών, κατά τις συγγενειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνωνετών και πάνω, όλοιπάντες οι ικανοίδυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **37** οι απαριθμηθέντεςαπογραφέντες από τη φυλή Βενιαμίν [ήταν] 35.400.

38 Από τους γιους Δαν, κατά τις γενεές αυτών, κατά τις συγγένειες αυτών, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνωνετων και πάνω, όλοιπάντες οι ικανοίδυνάμενοι να εξέλθουν σε πόλεμο, **39** οι απαριθμηθέντες* από τη φυλή Δαν [ήταν] 62.700.

[1:14] Κφ. 2:14 **[1:16]** Κφ. 7:2, 1Χρ. 27:16, Εξ. 18:21,25

VG **[1:1-2]** Πάρε το σύνολο της συνάθροισης...(summam universae congregationis)... **[1:3-4]** Και θα 'ναι μαζί σας οι άρχοντες των φυλών... (eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis) **[1:5-16]** Αυτοί είναι οι επιφανέστατοι άρχοντες του πλήθους κατά τις φυλές και τις συγγένειές τους και οι κεφαλές του στρατεύματος του Ισραήλ (hii nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognationes suas et capita exercitus Israhel). **[1:17]** Τους οποίους ο Μωυσής και ο Ααρών πήραν απ' όλο το πλήθος των κοινών ανθρώπων (quos tulerunt Moses et Aaron cum omni vulgi multitudine)· **[1:18]** ...κατά συγγένειες και οίκους και οικογένειες και κεφαλές και τα ονόματα του καθενός από είκοσι ετών και πάνω (eos per cognationes et domos ac familias et capita et nomina singulorum a vicesimo anno et supra), **[1:19-20]** Από τον Ρουβήν, τον πρωτότοκο του Ισραήλ, κατά τις γενεές και τις οικογένειες και τους οίκους τους, και τα ονόματα των κεφαλών του καθενός, κάθε αρσενικό από είκοσι ετών και πάνω, όσοι εξέρχονταν σε πόλεμο, **[1:21-38]** ...καταγράφηκαν κατά τα ονόματα του καθενός από είκοσι ετών και πάνω...

Ο' **[1:6-11]** τῶν Βενιαμίν, Ἀβιδὰν υἱὸς Γαδεωνί· **[1:12-13]** τῶν Ἀσήρ, Φαγαϊὴλ υἱὸς Ἐχράν· **[1:14]** τῶν Γάδ, Ἐλισὰφ υἱὸς Ραγουήλ· **[1:15-16]** οὗτοι **ἐπίκλητοι** τῆς συναγωγῆς, ἄρχοντες τῶν φυλῶν κατὰ πατριὰς αὐτῶν, **χιλίαρχοι** Ἰσραὴλ εἰσι. **[1:17]** ...τοὺς **ἀνακληθέντας** ἐξ ὀνόματος **[1:18]** ...καὶ **ἐπηξονοῦσαν κατὰ γενέσεις** αὐτῶν... **[1:19]** ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῇ· καὶ ἐπεσκέπησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Σινά. **[1:20]** ...κατὰ **δήμους** αὐτῶν ... πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει **[1:21]** ἡ **ἐπίσκεψις** αὐτῶν... **[1:22]** ...κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει, **[1:23]** ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Συμεὼν ἐννέα καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τριακόσιοι. **[1:24]**(1:36) **[1:25]**(1:37) **[1:26]**(1:24) **[1:27]**(1:25) ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν... **[1:28]**(1:26) **[1:29]**(1:27) **[1:30]**(1:28) τοῖς υἱοῖς Ἰωσὴφ υἱοῖς Ἐφραὶμ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος... **[1:31]**(1:29) **[1:32]**(1:30) **[1:33]**(1:31) **[1:34]**(1:32) **[1:35]**(1:33) **[1:36]**(1:34) **[1:37]**(1:35) **[1:38-39]** ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Δὰν δύο καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι.

40 Από τους γιους Ασήρ, κατά τις γενεές αυτών, κατά τις συγγένειες αυτών, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρόνων[ετών] και πάνω, όλοι[πάντες] οι ικανοί[δυνάμενοι] να εξέλθουν σε πόλεμο, **41** οι απογραφέντες[απαριθμηθέντες] από τη φυλή Ασήρ [ήταν] 41.500.

42 [Από] τους γιους Νεφθαλί, κατά τις γενεές αυτών, κατά τις συγγένειες αυτών, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τον αριθμό των ονομάτων, από είκοσι χρονών[ετών] και πάνω, όλοι* οι ικανοί* να εξέλθουν σε πόλεμο, **43** οι απαριθμηθέντες* από τη φυλή Νεφθαλί [ήταν] 53.400.

44 Αυτοί [είναι] οι απογραφέντες[απαριθμηθέντες], τους οποίους απαρίθμησε ο Μωυσής και ο Ααρών και οι άρχοντες του Ισραήλ, οι 12 άντρες· ο καθένας ήταν κατά τον οίκο των πατέρων αυτού.

45 Και ήταν πάντες οι απαριθμηθέντες* από τους γιους Ισραήλ, κατά τους οίκους των πατέρων τους, από είκοσι χρόνων[ετών] και πάνω, όλοι* οι δυνάμενοι* μεταξύ του Ισραήλ να εξέλθουν σε πόλεμο, **46** όλοι* οι απογραφέντες* ήταν 603.550.

47 Οι Λευίτες όμως, κατά τη φυλή των πατέρων τους, δεν απαριθμήθηκαν μεταξύ αυτών. **48** Διότι ο Κύριος είχε λαλήσει προς τον Μωυσή, λέγοντας: **49** *Μόνο τη φυλή του Λευί μη απαριθμήσεις[απογράψεις] και την αρίθμηση[το κεφάλαιο] αυτών μη συμπεριλάβεις μαζί με τους γιους Ισραήλ·* **50** *αλλά δώσε στους Λευίτες την επιστασία της σκηνής του Μαρτυρίου και όλων[πάντων] των σκευών αυτής και όλων [όσων ανήκουν] σε αυτή· αυτοί θα βαστάζουν την σκηνή και όλα[πάντα] τα σκεύη της, και αυτοί θα υπηρετούν[διακονούν] σε αυτόν, και [12]θα στρατοπεδεύουν κυκλικά της σκηνής.* **51** *Και όταν η σκηνή μέλλει να σηκωθεί, οι Λευίτες θα κατεβάζουν[αποσυναρμολογούν] αυτή· και όταν η σκηνή πρέπει να στηθεί, οι Λευίτες θα στήνουν αυτή· και όποιος ξένος πλησιάσει, ας θανατώνεται.*

52 *Και οι μεν γιοι Ισραήλ θα στρατοπεδεύσουν, ο καθένας στο στρατόπεδο αυτού, και ο καθένας κοντά στη σημαία του κατά τα στρατεύματά τους.*

53 *Οι δε Λευίτες θα στρατοπεδεύουν περιμετρικά της σκηνής του Μαρτυρίου, για να μην υπάρχει οργή πάνω στη συναγωγή των γιων Ισραήλ· και οι Λευίτες θα φυλάττουν τις σκοπιές[φυλακές/υπηρεσίες] της σκηνής του Μαρτυρίου.* **54** Και έκαναν οι γιοι Ισραήλ κατά πάντα όσα προσέταξε ο Κύριος στον Μωυσή· έτσι[ούτως] έκαναν.

2 **[Β]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών, λέγοντας: **2** *Ας στρατοπεδεύσουν οι γιοι Ισραήλ, ο καθένας κοντά στη σημαία[τη φυλή] του, μαζί με το σημείο του οίκου των πατέρων τους· κυκλικά[ολόγυρα] της σκηνής του Μαρτυρίου απέναντι θα στρατοπεδεύσουν.*

3 *Και οι μεν στρατοπεδεύοντας πρός τα ανατολικά [θα είναι] αυτοί από την σημαία του στρατοπέδου του Ιούδα, κατά τα τάγματά τους· και ο άρχοντας των γιων Ιούδα [θα είναι] Ναασσών ο γιος του Αμμιναδάβ·* **4** *το στράτευμά του και οι απαριθμηθέντες από αυτούς [ήταν] 74.600.*

5 *Και εκείνοι που θα στρατοπεδεύουν κοντά του [θα είναι] η φυλή Ισσάχαρ· και ο άρχοντας των γιων Ισσάχαρ [θα είναι] Ναθαναήλ ο γιος του Σουάρ·* **6** *το στράτευμά του και οι απαριθμηθέντες απ' αυτούς [ήταν] 54.400.* **7** *[έπειτα] η φυλή Ζαβουλών· και ο άρχοντας των γιων Ζαβουλών [θα είναι] Ελιάβ ο γιος του Χαιλών·* **8** *το δε στράτευμα αυτού και οι απαριθμηθέντες από αυτούς [ήταν] 57.400.*

9 *Όλοι[πάντες] οι απαριθμηθέντες μέσα στο στρατόπεδο του Ιούδα [ήταν] 186.400, κατά τα τάγματά τους· [αυτοί] θα σηκώνονται πρώτοι.*

10 *Προς τα κεντρικά[μεσημβρίαν] [δε θα είναι] σημαία του στρατοπέδου του Ρουβήν κατά τα τάγματά τους και ο άρχοντας των γιων Ρουβήν [θα είναι] Ελισούρ ο γιος του Σεδιούρ·* **11** *το δε στράτευμά του και οι απαριθμηθέντες από αυτούς [ήταν] 46.500.*

12 *Και εκείνοι που στρατοπεδεύουν κοντά[πλησίον] του [θα είναι] η φυλή Συμεών· και ο άρχοντας των γιων Συμεών [θα είναι] Σελουμιήλ ο γιος του Σουρισαδαΐ·* **13** *το δε στράτευμα του και οι απαριθμηθέντες αυτών [ήταν] 59.300.* **14** *Έπειτα η φυλή Γαδ· και ο άρχοντας των γιων Γαδ [θα είναι] Ελιασάφ ο γιος του Δεουήλ·* **15** *το δε στράτευμά του και οι απαριθμηθέντες από αυτούς [ήταν] 45.650.* **16** *Όλοι[πάντες] οι απαριθμηθέντες μέσα στο στρατόπεδο Ρουβήν [ήταν] 151.450 κατά τα τάγματα τους· αυτοί θα σηκώνονται[ξεκινούν] δεύτεροι.*

[1:44] Κφ. 26:64 **[1:46]** Εξ. 38:26, Ιδέ Εξ. 12:37, Κφ. 2:32, 26:51 **[1:47]** Κφ. 2:33, Ιδέ Κφ. 3:57, 4:57, 26:57, 1Χρ. 6:6, 1:6 **[1:49]** Κφ. 2:33, 26:62 **[1:50]** Εξ. 38:21, Κφ. 3:7,8, 4:15,25,26,27,33, Κφ. 3: 23,29,35,38 **[1:51]** Κφ. 10:17,21, Κφ. 3:10,38, 18:22 **[1:52]** Κφ. 2:2,34 **[1:53]** six. 50, Λευ. 10:6, Κφ. 8:19, 16:46, 18:5, 1Σα. 6:9, Κφ. 3:7,8, 8:24,25,26, 18: 3,4,5, 31:30,47, 1Χρ. 23:32, 2Χρ. 13:11 **[2:2]** Κφ. 1:52, I.N. 3:4 **[2:3]** Κφ. 10:14, Ρουθ 4:20, 1Χρ. 2:10, Ματ. 1:4, Λουκ. 3:32,33 **[2:9]** Κφ. 10:14

VG **[1:40]** Από τους γιους του Ασήρ, κατά τις γενεές και τις οικογένειες και τους οίκους των συγγενειών τους, καταγράφηκαν κατά τα ονόματα του καθενός από είκοσι ετών και πάνω, όλοι όσοι μπορούσαν να εξέλθουν σε πολέμους (vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella procedere), **[1:41-47]** Οι Λευίτες όμως, κατά τη φυλή των οικογενειών τους, δεν αριθμήθηκαν μαζί τους. **[2:1-2]**Όλοι οι γιοι Ισραήλ θα κατασκηνώσουν με τα στρατευματά τους, τα διακριτικά τους και σημεία τους, και τους οίκους των συγγενειών του, γύρω απ' την Σκηνή της Διαθήκης. (singuli per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum castrametabuntur filiorum Israhel per gyrum tabernaculi foederis).

Ο' **[1:40]** ...κατὰ δήμους αὐτῶν... ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει **[1:41-43]** ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν... **[1:44]** αὕτη ἡ ἐπίσκεψις ἣν ἐπεσκέψαντο Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ οἱ ἄρχοντες Ἰσραήλ, δώδεκα ἄνδρες· ἀνὴρ εἷς κατὰ φυλὴν μίαν, κατὰ φυλὴν οἴκων πατριᾶς ἦσαν. **[1:45-49] ὅρα τὴν φυλὴν τὴν λευι οὐ συνεπισκέψῃ**... **[1:50]** καὶ σὺ **ἐπίστησον** τοὺς Λευίτας ...**ἀροῦσιν** τὴν σκηνὴν... αὐτοὶ **λειτουργήσουσιν** ἐν αὐτῇ καὶ κύκλῳ τῆς σκηνῆς **παρεμβαλοῦσιν [1:51]** καὶ ἐν τῷ **ἐξαίρειν** τὴν σκηνήν, **καθελοῦσιν** αὐτὴν οἱ Λευῖται, καὶ ἐν τῷ **παρεμβάλλειν** τὴν σκηνήν, **ἀναστήσουσι·** καὶ ὁ **ἀλλογενὴς** ὁ προσπορευόμενος ἀποθανέτω. **[1:52]** καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, **ἀνὴρ ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει καὶ ἀνὴρ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἡγεμονίαν** σὺν δυνάμει αὐτῶν. **[1:53]** ...καὶ **οὐκ ἔσται ἁμάρτημα** ἐν υἱοῖς Ἰσραήλ... **[2:1-2]** ...κατὰ τάγμα **κατὰ σημέας** κατ' οἴκους πατριῶν... **[2:3]** καὶ οἱ παρεμβάλλοντες πρῶτοι κατ' ἀνατολὰς, τάγμα παρεμβολῆς Ἰούδα σὺν δυνάμει αὐτῶν... **[2:4]** δύναμις αὐτοῦ **οἱ ἐπεσκεμμένοι**... **[2:5-7]** καὶ **οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι** φυλῆς Ζαβουλών... **[2:8-9]** ...**πρῶτοι ἐξαροῦσιν [2:10]** τάγμα παρεμβολῆς Ρουβὴν πρὸς λίβα δύναμις αὐτῶν... **[2:11-12]** καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλῆς Συμεών... **[2:13]** δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι... **[2:14]** καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλῆς Γάδ... Ἐλισὰφ υἱὸς Ραγουήλ· **[2:15]** δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι, πέντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι καὶ πεντήκοντα. **[2:16]** πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι τῆς παρεμβολῆς Ρουβήν... σὺν δυνάμει αὐτῶν **δεύτεροι ἐξαροῦσι.**

17 *Έπειτα θα σηκώνεται η σκηνή του Μαρτυρίου, το στρατόπεδο των Λευιτών στο μέσον των στρατοπέδων· όπως [ακριβώς] στρατοπέδευσαν, έτσι θα σηκώνονται ο καθένας κατά την τάξη του κοντά στη σημαία τους.*

18 *Προς τη δύση*[δυτικά] *[θα είναι] η σημαία του στρατόπέδου του Εφραίμ κατά τα τάγματά τους· και ο άρχοντας*[αρχηγός] *των γιων Εφραίμ [θα είναι] Ελισαμά ο γιος του Αμμιούδ·* **19** *το δε στράτευμά του και οι απογραφέντες από αυτούς [ήταν] 40.500.*

20 *Και δίπλα σ' αυτόν η φυλή Μανασσή· και ο άρχοντας των γιων Μανασσή [θα είναι] Γαμαλιήλ ο γιος του Φεδασσούρ·* **21** *το δε στράτευμά του και οι απαριθμηθέντες από αυτούς [ήταν] 32.200.*

22 *Έπειτα, η φυλή Βενιαμίν· και ο άρχοντας των γιων Βενιαμίν [θα είναι] Αβειδάν ο γιος του Γιδεωνί·* **23** *το δε στράτευμά του και οι απαριθμηθέντες από αυτούς [ήταν] 35.400.*

24 *Όλοι*[πάντες] *οι απαριθμηθέντες του στρατοπέδου Εφραίμ [ήταν] 108.100, κατά τα τάγματα τους· αυτοί θα σηκώνονται τρίτοι.*

25 *Προς τα βόρεια [θα είναι] η σημαία του στρατοπέδου Δαν, κατά τα τάγματά τους· και ο αρχηγός των γιων Δαν [θα είναι] Αχιέζερ ο γιος του Αμμισαδαί·* **26** *το δε στράτευμα του και οι απαριθμηθέντες απ' αυτούς [ήταν] 62.700.* **27** *Και εκείνοι που στρατοπεδεύουν κοντά του [θα είναι] η φυλή Ασήρ· και ο άρχοντας των γιων Ασήρ [θα είναι] Φαγαιήλ ο γιος του Οχράν·* **28** *το δε στράτευμα του και οι απαριθμηθέντες απ' αυτούς [ήταν] 41.500.*

29 *Έπειτα η φυλή Νεφθαλί· και ο άρχοντας των γιων Νεφθαλί [θα είναι] Αχιρά ο γιος του Αινάν·* **30** *το δε στράτευμά του και οι απαριθμηθέντες από αυτούς [ήταν] 53.400.* **31** *Όλοι*[Πάντες] *οι απαριθμηθέντες του στρατοπέδου Δαν [ήταν] 157.600 [αυτοί] θα σηκώνονται τελευταίοι*[έσχατοι] *κατά τις σημαίες τους.*

32 *Αυτοί [είναι] όσοι απογράφθηκαν*[οι απαριθμηθέντες] *από τους γιους Ισραήλ κατά τους οίκους των πατέρων τους· όλοι*[πάντες] *οι απαριθμηθέντες μέσα στα στρατόπεδα κατά τα τάγματά τους [ήταν] 603.550.*

33 Οι δε Λευίτες δεν συναριθμήθηκαν μεταξύ των γιων Ισραήλ, καθώς πρόσταξε Κύριος στον Μωυσή.

34 Και έκαναν οι γιοι Ισραήλ σύμφωνα με όλα[κατά πάντα] όσα πρόσταξε Κύριος στον Μωυσή· έτσι στρατοπέδευσαν κατά τις [τρίφυλες] σημαίες τους και ομοίως[ούτως] σηκώθηκαν ο καθένας κατά τις συγγένειές του, σύμφωνα με[κατά] τους οίκους των πατέρων του.

3 **[Γ]** ΑΥΤΕΣ ΔΕ [ΕΙΝΑΙ] ΟΙ ΓΕΝΕΕΣ του Ααρών και του Μωυσή, την ημέρα [κατά την οποία] μίλησε ο Κύριος προς τον Μωυσή πάνω στο όρος[βουνό] Σινά.

2 Και αυτά [είναι] τα ονόματα των γιων του Ααρών: Ναδάβ ο πρωτότοκος και Αβιούδ, Ελεάζαρ και Ιθάμαρ.

3 Αυτά [είναι] τα ονόματα των γιων του Ααρών, των ιερέων των [κε]χρισμένων, οι οποίοι καθιερώθηκαν για να ιερατεύουν. **4** Πέθανε δε ο Ναδάβ και ο Αβιούδ μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο, ενώ προσέφεραν ξένη φωτιά[πυρ ξένο] μπροστά* στον Κύριο στην έρημο Σινά, και παιδιά[τέκνα] δεν είχαν· και ιεράτευσε ο Ελεάζαρ και ο Ιθάμαρ μπροστά στον Ααρών τον πατέρα τους.

5 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **6** *Φέρε τη φυλή του Λευί και παράστησε αυτούς μπροστά στον Ααρών τον ιερέα, για να υπηρετούν σε αυτόν.* **7** *Και θα φυλάττουν τις βάρδιες*[φυλακές] *του και τις φυλακές* όλης*[πάσης] της συναγωγής μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου, εκτελούντες τις υπηρεσίες της σκηνής.*

8 *Και θα φυλάνε όλα*[πάντα] *τα σκεύη της σκηνής του Μαρτυρίου και τις φυλακές* των γιων Ισραήλ, εκτελώντας τις υπηρεσίες της σκηνής.* **9** *Και θα δώσεις τους Λευίτες στον Ααρών και στους γιους του· αυτοί [ειναι] δοσμένοι [ως] δώρο σε αυτόν από τους γιους Ισραήλ.*

10 *Τον δε Ααρών και τους γιους του θα διορίσεις*[κατα-στησει] *στο να εκτελούν τα [καθήκοντα] της ιερατείας τους· όποιος δε ξένος πλησιάσει θα θανατώνεται.*

11 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **12** *Δες*[ιδου]*, εγώ έλαβα τους Λευίτες από το μέσο των γιων Ισραήλ, αντί κάθε*[παντος] *πρωτότοκου που διανοίγει τη μήτρα από τους γιους Ισραήλ*[παρά των υιών Ισραήλ]*. και θα είναι οι Λευίτες δικοί μου.*

13 *Διότι κάθε*[παν] *πρωτότοκο [είναι] δικό μου· [επειδή] κατά την ημέρα που πάταξα κάθε*[παν] *πρωτότοκο στη γη της Αιγύπτου, αγίασα για τον εαυτό μου κάθε* πρωτότοκο στον Ισραήλ, από άνθρωπο μέχρι κτήνος·* δικά μου θα 'ναι. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.

[2:16] Κφ. 10:18 **[2:17]** Κφ. 10:17,21, Κφ. 1:47 **[2:33]** Κφ. 24:2,5,6 **[3:2]** Εξ. 6:23 **[3:3]** Εξ. 28:41, Λευ. 8 **[3:4]** Λευ. 10:1, Κφ. 26:61, 1Χρ. 24:2 **[3:6]** Κφ. 8:6, 18:2 **[3:7]** Ιδέ Κφ. 1:50, 8:11,15,24,26 **[3:9]** Κφ. 8:19, 18:6 **[3:10]** Κφ. 18:7, six. 38, Κφ. 1:51, 16:40 **[3:12]** six. 41, Κφ. 8:16, 18:6 **[3:13]** Εξ. 13:2, Λευ. 27:26, Κφ. 8:16, Λου. 2:23, Εξ. 13: 12,15, Κφ. 8:17

VG **[2:3-17]** ...θα σηκώνεται μέσω των υπηρεσιών των Λευιτών και των στρατιών τους· όπως θα στήνεται, έτσι και θα κατεβαίνει. Ο καθένας θα αναχωρεί κατά τους τόπους και τις τάξεις του. **[2:18-34]** ... **[3:1-3]** Αυτά είναι τα ονόματα των γιων του Ααρών, των ιερέων που χρίστηκαν και των οποίων τα χέρια γεμίστηκαν και καθιερώθηκαν για να ασκούν τις λειτουργίες της ιεροσύνης. **[3:4-6]** Φέρε κοντά τη φυλή του Λευί και κάνε την να σταθεί ενώπιον του Ααρών του ιερέα, ώστε να τον υπηρετούν και να αγρυπνούν, **[3:7]** και να φυλάσσουν όσα ανήκουν στη λατρεία του πλήθους μπροστά στη Σκηνή της μαρτυρίας, **[3:8]** και να φυλάσσουν τα σκεύη της σκηνής, υπηρετώντας στην υπηρεσία της. **[3:9]** Και θα δώσεις τους Λευίτες σαν ένα δώρο **[3:10]** στον Ααρών και στους γιους του... Ξένος που θα πλησιάσει για να υπηρετήσει θα θανατώνεται.

---

o' **[2:17]** καὶ **ἀρθήσεται** ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ παρεμβολὴ τῶν Λευιτῶν μέσον τῶν παρεμβολῶν· ὡς καὶ παρεμβαλοῦσιν, οὕτω καὶ **ἐξαροῦσιν ἕκαστος ἐχόμενος καθ' ἡγεμονίας. [2:18] Τάγμα παρεμβολῆς** Ἐφραὶμ παρὰ θάλασσαν... **[2:19] δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι**... **[2:20-22]** καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι... **[2:23-24]** ...**τρίτοι ἐξαροῦσιν [2:25-30]** δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι... **[2:31-33]** οἱ δὲ Λευῖται **οὐ συνεπεσκέπησαν**... **[2:34]**καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πάντα, ὅσα συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῇ·οὕτω παρενέβαλον κατὰ τάγμα αὐτῶν καὶ οὕτως ἐξῆρον, ἕκαστος ἐχόμενοι κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν. **[3:1]** καὶ αὗται **αἱ γενέσεις** Ἀαρὼν καὶ Μωυσῆ, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐμίλησε Κύριος τῷ Μωυσῇ ἐν ὄρει Σινά. **[3:2-3]** ...**οἱ ἱερεῖς οἱ ἠλειμμένοι οὓς ἐτελείωσαν**... **[3:4]** ...**πῦρ ἀλλότριον**... **[3:5-6] λάβε τὴν φυλὴν Λευὶ** καὶ στήσεις αὐτοὺς ἐναντίον Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως καὶ **λειτουργήσουσιν** αὐτῷ, **[3:7-9]** καὶ δώσεις ...**δόμα** δεδομένοι... **[3:10]** ...φυλάξουσιν τὴν ἱερατείαν αὐτῶν καὶ **πάντα τὰ κατὰ τὸν βωμὸν** καὶ ἔσω τοῦ καταπετάσματος καὶ **ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπτόμενος** ἀποθανεῖται **[3:11-12]** ...**λύτρα αὐτῶν ἔσονται καὶ ἔσονται** ἐμοὶ οἱ Λευῖται· **[3:13]** ἐμοὶ γὰρ πᾶν πρωτότοκον· ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐπάταξα... ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους· ἐμοὶ ἔσονται...

14 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή στην έρημο Σινά, λέγοντας: **15** *Να απογράψεις*απαρίθμησε *τους γιους Λευί σύμφωνα*κατά *με τους οίκους των πατέρων τους, κατά* τις συγγένειές τους· κάθε*παν *αρσενικό από ένα μήνα και πάνω θα απαριθμήσεις* αυτούς.* **16** Και απαρίθμησε αυτούς ο Μωυσής, κατά το λόγο του Κυρίου, όπως προστάχθηκε.

17 Ηταν δε αυτοί οι γιοι Λευί κατά τα ονόματά τους: Γηρσών, και Καάθ, και Μεραρί. **18** Και αυτά [ήταν] τα ονόματα των γιων Γηρσών, κατά τις συγγένειές τους· Λιβνί, και Σεμεί. **19** Και οι γιοι Καάθ, κατά τις συγγένειές τους, Αμράμ, και Ισαάρ, Χεβρών, και Οζιήλ. **20** Και οι γιοι Μεραρί, κατά τις συγγένειές τους, Μααλί, και Μουσί. Αυτές είναι οι συγγένειες των Λευιτών, κατά τους οίκους των πατέρων τους.

21 Από τον Γηρσών [ήταν] η συγγένειά του Λιβνί, και η συγγένεια του Σεμεΐ· αυτές είναι οι συγγένειες των Γηρσωνιτών. **22** Οι απογραφέντεςαπαριθμηθέντες αυτών κατά τον αριθμό όλων* των αρσενικών από ένα μήνα και πάνω, οι απαριθμηθέντες απ' αυτούς [ήταν] 7.500. **23** Οι συγγένειες των Γηρσωνιτών θα στρατοπεδεύσουν πίσω από τη σκηνή προς τα δυτικά. **24** Και ο άρχοντας του πατρικού οίκου των Γηρσωνιτών [θα είναι] Ελιασάφ ο γιος του Λαήλ. **25** Και η υπηρεσίαφυλακή των γιων Γηρσών στη σκηνή του Μαρτυρίου: [θα είναι] η σκηνή και η σκεπή, το κάλυμμα αυτής και το καταπέτασμα της εισόδουθύρας της σκηνής του Μαρτυρίου, **26** και τα παραπετάσματα της αυλής και το καταπέτασμα της εισόδουθύρας της αυλής, τα οποία [είναι] για τη σκηνή και για το θυσιαστήριο κυκλικά, και τα σχοινιά της για όλεςπάσας τις υπηρεσίες τους.

27 Και από τον Καάθ [ήταν] η συγγένεια των Αμραμιτών και η συγγένεια των Ισααριτών και η συγγένεια των Χεβρωνιτών και η συγγένεια των Οζιηλιτών· αυτές είναι οι συγγένειες των Κααθιτών. **28** Όλαπάντα τα αρσενικά, από ένα μήνα και πάνω [ήταν] κατά τον αριθμό 8.600, οι οποίοι φύλασαν τις σκοπιέςφυλακές του αγιαστηρίου. **29** Οι συγγένειες των γιων Καάθ θα στρατοπεδεύσουν στα πλάγια της σκηνής προς τα κεντρικάμεσημβρίαν. **30** Και ο άρχονταςαρχηγός του πατρικού οίκου των συγγενειών των Κααθιτών [θα είναι] Ελισαφάν ο γιος του Οζιήλ. **31** Και η υπηρεσίαφυλακή τους [θα είναι] η Κιβωτός, και η τράπεζα, και η λυχνίαλυχνοστάτης, και τα θυσιαστήρια, και τα σκεύη του αγιαστηρίου μέσωδια των οποίων υπηρετούνλειτουργούσι, και το καταπέτασμα κι όλαπάντα τα προς την υπηρεσία τους. **32** Και Ελεάζαρ ο γιος Ααρών του ιερέα [θα 'ναι] αρχηγός πάνω στους αρχηγούς των Λευιτών,έχοντας την επιστασία των φυλασσόντων τις υπηρεσίεςφυλακές του αγιαστηρίου.

33 Από του Μεραρί [ήταν] η συγγένεια των Μααλιτών κι η συγγένεια των Μουσιτών· αυτές είναι οι συγγένειες του Μεραρί. **34** Και οι απογραφέντεςαπαριθμηθέντες από αυτούς κατά τον αριθμό όλωνπάντων των αρσενικών απ' ένα μήνα και πάνω [ήταν] 6.200. **35** Και ο άρχοντας του πατρικού οίκου των συγγενειών του Μεραρί [ήταν] Σουρήλ ο γιος του Αβιχαίλ· [αυτοί] θα στρατοπεδεύει στα πλάγια της σκηνής προς το βορρά.

36 Και [κάτω] από την επιστασία της υπηρεσίαςφυλακής των γιων Μεραρί [θα είναι] οι σανίδες της σκηνής και οι μοχλοί της και οι στύλοι της και τα υποστηρίγματαυποβάσια της και πάντα* τα σκεύη της, και πάντα* τα πρός υπηρεσία της· **37** και οι στύλοι της αυλής κυκλικά και τα υποβαστάσια* τους και οι πάσσαλοι αυτών, και τα σχοινιά τους.

38 Εκείνοι δε που στρατοπέδευσαν στο πρόσωπομπροστά στη σκηνή πρός τα ανατολικά, απέναντιαντικρυστά της σκηνής του Μαρτυρίου κατά την ανατολή, [θα είναι] Μωυσής και Ααρών και οι γιοι του, φυλάσσοντες τις υπηρεσίεςφυλακές του αγιαστηρίου στη θέσηαντί των φυλακών* των γιων Ισραήλ· και όποιος ξένος πλησιάσει θα θανατώνεται.

39 ΌλοιΠάντες οι απογραφέντεςαπαριθμηθέντες από τους Λευίτες, τους οποίους απαρίθμησε ο Μωυσής και ο Ααρών μεδια προσταγή του Κυρίου κατά τις συγγένειες τους, όλαπάντα τα αρσενικά από ένα μήνα και πάνω, [ήταν] 22.000.

40 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Απαρίθμησε* όλα τα πρωτότοκα αρσενικά των γιων Ισραήλ, από ένα μήνα και πάνω, και καταμέτρησελάβε τον αριθμό τα ονόματά τους.* **41** *Και θα λάβεις τους Λευίτες για μένα, εγώ [είμαι] ο Κύριος, αντί όλων* των πρωτοτόκων των γιων Ισραήλ· και τα κτήνη των Λευιτών αντί* όλωνπάντων των πρωτοτόκων των κτηνών των γιων Ισραήλ.* **42** Και απαρίθμησε* ο Μωυσής, καθώς πρόσταξε σε αυτόν ο Κύριος, πάντα* τα πρωτότοκα των γιων Ισραήλ.

[3:15] Κφ. 1:49, six. 39, Κφ. 26:62 **[3:17]** Γεν. 46:11, Εξ. 6:16, Κφ. 26:57, 1Χρ.6:1,16, 23:6 **[3:18]** Εξ. 6:17 **[3:19]** Εξ. 6:18 **[3:20]** Εξ. 6:19 **[3:23]** Κφ. 1:53 **[3:25]** Κφ. 4:24-26, Εξ. 25:9, Εξ. 26:1, Εξ. 26:7,14, Εξ. 26:36 **[3:26]** Εξ. 27:9, Εξ. 27:16, Εξ. 35:18 **[3:27]** 1Χρ. 26:23 **[3:29]** Κφ. 1:53 **[3:31]** Κφ. 4:15, Εξ. 25:10, Εξ. 25:23, Εξ. 25:31, Εξ. 27:1, 30:1, Εξ. 26:33 **[3:35]** Κφ. 1:53 **[3:36]** Κφ. 4:31,32 **[3:38]** Κφ. 1:53, Κφ. 18:5, six. 7,8, six. 10 **[3:39]** Ιδέ Κφ. 26:62 **[3:40]** six. 15 **[3:41]** six. 12,45

VG **[3:14-23]** Αυτοί θα στρατοπεδεύσουν πίσω απ' την Σκηνή στα δυτικά (hii post taber naculum meta buntur ad occide ntem), **[3:24-26]** την ίδια τη Σκηνή και το κάλυμμά της, το παραπέτασμα που απλώνεται μπροστά στις θύρες της Σκηνής της διαθήκης και τις αυλαίες της αυλής· επίσης το παραπέτασμα που κρέμεται στην είσοδο της αυλής της Σκηνής και ό,τι ανήκει στην τάξη του θυσιαστηρίου, τα σχοινιά της Σκηνής και όλα τα σκεύη της. **[3:27-36]** Υπό τη φύλαξή τους θα είναι οι σανίδες της σκηνής και οι μοχλοί και οι στύλοι και οι βάσεις τους και όλα όσα ανήκουν σε τέτοια λατρεία· **[3:37]** καθώς και οι στύλοι της αυλής ολόγυρα με τις βάσεις τους και οι πάσσαλοι με τα σχοινιά (columnaeque atrii per circuitum cum basibus suis et paxilli cum funibus). **[3:38]** ...Κάθε ξένος που θα πλησιάσει, θα θανατώνεται. **[3:39-40]** ...Αρίθμησε τα πρωτότοκα αρσενικού φύλου από τους γιους του Ισραήλ από ενός μηνός και πάνω και θα έχεις το άθροισμά τους.

Ο' **[3:14-15]** **ἐπίσκεψαι** ...κατὰ **δήμους** αὐτῶν... ἐπισκέψασθε αὐτούς **[3:16]** καὶ ἐπεσκέψαντο...διὰ **φωνῆς** Κυρίου... **[3:17-18]** ...**κατὰ δήμους αὐτῶν**... **[3:19]** ...κατὰ δήμους... **[3:20]** ...δῆμοι τῶν Λευιτῶν... **[3:21]** τῷ Γεδσὼν δῆμος τοῦ Λοβενὶ καὶ δῆμος τοῦ Σεμεΐ, οὗτοι δῆμοι τοῦ Γεδσών **[3:22]** ἡ **ἐπίσκεψις**... **[3:23]** καὶ υἱοὶ Γεδσὼν ὀπίσω τῆς σκηνῆς **παρὰ θάλασσαν παρεμβαλοῦσιν** **[3:24-25]** ...καὶ τὸ κάλυμμα καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας... **[3:26]** καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς...καὶ τὰ κατάλοιπα πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ **[3:27]** τῷ Καὰθ δῆμος... **[3:28]** ...τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων **[3:29]** οἱ δῆμοι τῶν υἱῶν Καὰθ παρεμβαλοῦσιν ἐκ πλαγίων τῆς σκηνῆς κατὰ λίβα **[3:30-32]** ...τῶν ἁγίων **[3:33-34]** ἡ ἐπίσκεψις... **[3:35-36]** ...τὰς κεφαλίδας τῆς σκηνῆς...καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν **[3:37]** ...καὶ τοὺς κάλους αὐτῶν **[3:38]** καὶ οἱ παρεμβάλλοντες...καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἁπτόμενος ἀποθανεῖται **[3:39]** πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις...διὰ φωνῆς Κυρίου κατὰ δήμους αὐτῶν... **[3:40]** ...ἐπίσκεψαι... **[3:41-42]** καὶ ἐπεσκέψατο Μωυσῆς... **[3:43]** ... **[3:44-46]** ...καὶ τὰ **λύτρα**... οἱ **πλεονάζοντες**... **[3:47]** ...κατὰ τὸ διδράχμον τὸ ἅγιον, λήμψῃ εἴκοσι ὀβολοὺς τοῦ σίκλου, **[3:48]** καὶ δώσεις τὸ ἀργύριον...

43 Και όλα τα πρωτότοκα αρσενικά απογραφέντα[α-παριθμηθέντα] ονομαστικά από ένα μήνα και πάνω, κατά την απογραφή[απαρίθμησιν] αυτών ήταν 22.273. **44** Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **45** *Λάβε τους Λευίτες αντί όλων των πρωτοτόκων των γιων Ισραήλ και τα κτήνη των Λευιτών αντί των κτηνών[κτηνοτροφία] τους· και οι Λευίτες θα είναι δικοί μου. Εγώ [είμαι] ο Κύριος.*

46 *Και για εξαγορά[λυτρωτικό αντίτιμο] των 273 από τα πρωτότοκα των γιων Ισραήλ, οι οποίοι υπερβαίνουν τον αριθμό των Λευιτών,* **47** *θα λάβει ανά 5 σίκλους κατά κεφαλή, κατά τον άγιο σίκλο θα λάβεις [αυτούς]· ο σίκλος [είναι] 20 γερά·* **48** *και θα δώσεις το αργύριο της εξαγοράς* του αριθμού που περισσεύει από αυτούς στον Ααρών και στους γιους του.*

49 Και έλαβε ο Μωυσής το ασήμι[αργυριον] της εξαγοράς* αυτών που υπερέβησαν τον αριθμό των εξαγορασθέντων [σε ανταλλαγή] των Λευιτών· **50** από[παρα] τα πρωτότοκα των γιων Ισραήλ έλαβε το ασήμι[αργυριον], 1.365 σίκλους, κατά το σίκλο τον άγιο· **51** και έδωσε ο Μωυσής το ασήμι[αργυριον] της εξαγοράς [των εξαγορασθέντων] στον Ααρών και στους γιους του, κατά το λόγο του Κυρίου, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

4 **[Δ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών, λέγοντας: **2** *Λάβε την απαρίθμηση[κεφάλαιον] των γιων Καάθ ανάμεσα στους γιους Λευί, κατά τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους,* **3** *από 30 χρόνων[ετων] και πάνω μέχρι 50 χρονών*, όλων των εισερχομένων στο τάγμα[σώμα] για να κάνουν εργασίες στη σκηνή του Μαρτυρίου.*

4 *Αυτή [θα 'ναι] η υπηρεσία των γιων Καάθ στη σκηνή του Μαρτυρίου· τα άγια των αγίων.* **5** *Και όταν σηκώνεται το στρατόπεδο, θα έρχεται ο Ααρών και οι γιοι του και θα κατεβάσουν το καλυπτήριο καταπέτασμα και θα σκεπάζουν με αυτό την κιβωτό του Μαρτυρίου·* **6** *και θα βάλουν πάνω σε αυτή κάλυμμα από δέρματα τσακαλιών[θώων] και από πάνω θα απλώσουν ύφασμα ολόκληρο κυανό και θα διαπεράσουν[τοποθετήσει] τους μοχλούς της.*

7 *Και πάνω στην τράπεζα της προθέσεως θα απλώσουν ύφασμα [όλο] κυανό και θα βάλουν πάνω σε αυτή τους δίσκους, και τα θυμιαματόδοχα[δοχεία που έχουν μέσα λιβάνι], και τα λεκανάκια, και τα σπονδεία[δοχεία για θυσίες με κρασί], για να κάνουν σπονδές· και οι παντοτεινοί άρτοι[καρβέλια ψωμιού] θα 'ναι πάνω σ' αυτή·* **8** *και θα απλώσουν πάνω σε αυτά ύφασμα κόκκινο και αυτό θα το σκεπάσουν με κάλυμμα από δέρματα τσακαλιών[θώων] και θα τοποθετήσουν[διαπεράσει] τους μοχλούς της.*

9 *Και θα λάβουν ύφασμα κυανό[ολογάλαζο], και θα περισκεπάσουν την λυχνία του φωτός[τον λυχνοστάτη που δίνει φως], και τα λυχνάρια της, και τα λυχνοψάλιδά της, και τα υποθέματα[πυροδοχεία] της, και όλα[πάντα] τα δοχεία του λαδιού, με τα οποία εκτελούν τις υπηρεσίες της·* **10** *και θα θέσουν αυτά μαζί με όλα τα σκεύη της μέσα σε κάλυμμα από δέρματα τσακαλιών[θώων] και θα επιθέσουν [αυτή] πάνω στους μοχλούς.*

11 *Πάνω δε στο θυσιαστήριο το χρυσό θ' απλώσει ύφασμα κυανό και αυτό θα το σκεπάσουν με κάλυμμα από δέρματα τσακαλιών[θώων] και θα διαπεράσει[τοποθετήσουν] τους μοχλούς του.* **12** *Και θα λάβουν όλα[πάντα] τα σκεύη της υπηρεσίας, μέσω των οποίων υπηρετούν στα άγια, και θα τα βάλουν σε ύφασμα κυανό και θα σκεπάσουν με κάλυμμα από δέρματα τσακαλιών* και τοποθετήσουν[επιθέσει] τους μοχλούς.*

13 *Και θα καθαρίσουν το θυσιαστήριο από τη στάχτη, και θα περισκεπάσουν αυτό με ύφασμα πορφυρό·* **14** *και θα βάλουν πάνω σε αυτό όλα[πάντα] τα σκεύη του, δια των οποίων εκτελούν τις υπηρεσίες του, τα θυμιατήρια, τις κρεάγρες[προύνες], και τα φτυάρια, και τις λεκάνες· όλα[πάντα] τα σκεύη του θυσιαστηρίου, και θα απλώσουν πάνω σε αυτό κάλυμμα από δέρματα κατσικιών[θώων] και θα διαπεράσουν τους μοχλούς του.*

15 *Και αφού τελειώσουν ο Ααρών και οι γιοι του να περισκεπάζουν τα άγια και όλα* τα σκεύη τα άγια, όταν μέλλει να σηκωθεί το στρατόπεδο, τότε θα πλησιάσουν οι γιοι του Καάθ για να βαστάσουν[αυτά]· και δεν θα αγγίξουν τα άγια, για να μη πεθάνουν. Αυτά [είναι] τα όσα θα βαστάζουν οι γιοι του Καάθ στη σκηνή του Μαρτυρίου.*

16 *Και η επιστασία του Ελεάζαρ γιου του Ααρών του ιερέα, [θα είναι] το φωτιστικό λάδι, και το ευώδες[αρωματικό θυμίαμα, και η καθημερινή προσφορά από άλφιτα[δημητριακά], και το λάδι του χρίσματος, η επιστασία όλης[πάσης] της σκηνής, και [πάντων] των εντός αυτής, [δηλαδή] του αγιαστηρίου, και όλων[πάντων] των σκευών του.*

17 *Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών, λέγοντας:* **18** *Μην αφήσετε να εκκοπεί [να χαθεί] η*

[3:45] six. 12,41 **[3:46]** Εξ. 13:13, Κφ. 18:15, six. 39,43 **[3:47]** Λευ. 27:6, Κφ. 18:16, Εξ. 30:13, Λευ. 27:25, Κφ. 18:16, Ιεζ. 45:12 **[3:50]** six. 46,47 **[3:51]** six. 48 **[4:3]** Ιδέ Κφ. 8:24, 1Χρ. 23:3,24,27 **[4:4]** six 15, six 19 **[4:5]** Εξ. 26:31, Εξ. 25:10,16 **[4:6]** Εξ. 25:13 **[4:7]** Εξ. 25:23,29,30, Λευ. 24:6,8 **[4:9]** Εξ. 25:31, Εξ. 25:37,38 **[4:11]** Εξ. 30:1,3 **[4:15]** Κφ. 7:9, 10:21, Δευ. 31:9, 2Σα. 6:13, 1Χρ. 15:2,15, 2Σα. 6:6,7, 1Χρ. 13:9,10, Κφ. 3:31 **[4:16]** Εξ. 25:6, Λευ. 24:2, Εξ. 30:34, Εξ. 29:40, Εξ. 30:23

VG **[3:44-46]** Αλλά για την τιμή των 273, των πρωτοτόκων των γιων του Ισραήλ, που υπερβαίνουν τον αριθμό των Λευιτών, **[3:47-51]** ... **[4:1-5]** Θα εισέρχονται ο Ααρών και οι γιοι του όταν πρόκειται να κινηθεί το στρατόπεδο, και θα κατεβάζουν το καταπέτασμα που κρέμεται μπροστά στις θύρες και θα τυλίγουν με αυτό την κιβωτό της μαρτυρίας· **[4:6]** και θα την καλύπτουν πάλι με κάλυμμα από ιανθινά *(βιολετί)* δέρματα και θα απλώνουν από πάνω ολόκληρο ύφασμα υακίνθινο και θα περνούν τους μοχλούς. **[4:7-15]** ...και δεν θα αγγίζουν τα σκεύη του αγιαστηρίου, για να μην πεθάνουν. Αυτά είναι τα φορτία των γιων του Καάθ στη σκηνή της διαθήκης. **[4:16-18]** ...Μην εξολοθρεύσετε τον λαό του Καάθ...

o' **[3:49]** ...εἰς τὴν ἐκλύτρωσιν τῶν Λευϊτῶν· **[3:50-51]** ...διὰ **φωνῆς** Κυρίου· **[4:1-2]** ...κατὰ **δήμους**... **[4:3]** ...**λειτουργεῖν**... **[4:4]** καὶ ταῦτά ἐστιν **τὰ ἔργα**... **[4:5]** ...τὸ **συσκιάζον**... **[4:6]** ...καὶ **διεμβαλούσιν τοὺς ἀναφορεις**... **[4:7]** ...**ἱμάτιον ὁλοπόρφυρον καὶ τὰ τρυβλία καὶ τὰς θυΐσκας καὶ τοὺς κυάθους καὶ τὰ σπονδεῖα ἐν οἷς σπένδει**... **[4:8]** καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὴν ἱμάτιον κόκκινον καὶ καλύψουσιν αὐτὴν καλύμματι δερματίνῳ ὑακινθίνῳ καὶ διεμβαλοῦσι δι' αὐτῆς τοὺς ἀναφορεῖς. **[4:9]** ...καὶ **τὰς ἐπαρυστρίδας** αὐτῆς... **[4:10]** ...καὶ ἐπιθήσουσιν αὐτὴν **ἐπ' ἀναφορέων**. **[4:11]** ...καλύμματι **δερματίνῳ ὑακινθίνῳ καὶ διεμβαλούσιν τοὺς ἀναφορεις** αὐτοῦ. **[4:12]** ...τὰ σκεύη τὰ λειτουργικὰ, ὅσα λειτουργοῦσιν... **[4:13]** καὶ τὸν καλυπτῆρα ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐπικαλύψουσιν ἐπ' αὐτὸ ἱμάτιον **ὁλοπόρφυρον**. **[4:14]** ...καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὸ κάλυμμα δερμάτινον ὑακινθῖνον, καὶ διεμβαλοῦσιν τοὺς ἀναφορεις αὐτοῦ· καὶ λήμψονται ἱμάτιον πορφυροῦν καὶ συγκαλύψουσιν τὸν λουτῆρα καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ, καὶ ἐμβαλοῦσιν αὐτὰ εἰς κάλυμμα δερμάτινον ὑακινθῖνον, καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' ἀναφορεῖς. **[4:15-16]** **ἐπίσκοπος** ...**τῆς συνθέσέως**... **ἡ ἐπισκοπὴ** ὅλης τῆς σκηνῆς καὶ ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἐν τῷ ἁγίῳ ἐν πᾶσι **τοῖς ἔργοις**. **[4:17-18]** ...τὸν **δῆμον**...

φυλή των συγγενειών των Καααθιτών ανάμεσα από τους Λευίτες **19** *αλλ' αυτό κάνετε σε αυτούς, για να ζήσουν και μην πεθάνουν [οι] προσεγγίζοντες στα άγια των αγίων: Ο Ααρών και οι γιοι του ας εισέρχονται και ας διορίζουν αυτούς ο καθένας στο έργο του και στο φορτίο του·* **20** *ας μη εισέρχονται όμως να δουν, όταν σκεπάζονται ολόγυρα τα άγια, για να μην πεθάνουν.*

21 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **22** *Λάβε το κεφάλαιο[την απαρίθμηση] και των γιων Γηρσών, κατά τους οίκους των πατέρων τους, κατά τις συγγένειες τους·* **23** *από τριάντα χρόνων[ετών] και πάνω μέχρι πενήντα ετών* θα απαριθμήσεις αυτούς, όλους αυτούς που εισέρχονται στο τάγμα[ομάδα], για να κάνουν εργασίες μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου.

24 *Αυτή [είναι] η υπηρεσία των συγγενειών των Γηρσωνιτών, να υπηρετούν και να βαστάζουν[μεταφέρουν]·* **25** *θα μεταφέρουν[βαστάζει] λοιπόν τα παραπετάσματα της σκηνής και τη σκηνή του Μαρτυρίου, το κάλυμμα αυτής και το άνω κάλυμμα το από [δέρματα] τσακαλιών[θώων] που βρίσκεται πάνω από αυτή και το καταπέτασμα της εισόδου[θύρας] της σκηνής του Μαρτυρίου,* **26** *και τα παραπετάσματα της αυλής και το καταπέτασμα της θύρας* της πόλης της αυλής, τα οποία [είναι] για τη σκηνή, και για το θυσιαστήριο κυκλικά, και τα σχοινιά τους και όλα[πάντα] τα σκεύη της υπηρεσίας τους και όλα* αυτά που χρησιμεύουν σε αυτά· έτσι[ούτω] θα υπηρετούν.

27 *Κατά προσταγή του Ααρών και των γιων του θα γίνονται όλες οι υπηρεσίες των γιων των Γηρσωνιτών, σε πάντα τα φορτία τους και σ' όλες τις υπηρεσίες τους· και εσείς θα διορίζετε σ' αυτούς όλα όσα οφείλουν να βαστάζουν*.* **28** *Αυτή [είναι] η υπηρεσία των συγγενειών των γιων των Γηρσωνιτών μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου· και η υπηρεσία[φυλακη/σκοπιά] τους [θα 'ναι] κάτω απ' την επιστασία του Ιθάμαρ γιου του Ααρών του ιερέα.*

29 *Θα απογράψει[απαριθμήσει] [και] τους γιους του Μεραρί κατά τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους·* **30** *από 30 χρόνων[ετών] και πάνω μέχρι 50 ετών* θ' απαριθμήσεις αυτούς όλους[πάντας] τους εισερχόμενους στο τάγμα[στην ομάδα], για να κάνουν εργασίες στη σκηνή του Μαρτυρίου.

31 *Και αυτά [είναι], τα οποία οφείλουν να βαστάζουν[σηκώνουν] σε όλη την υπηρεσία τους στη σκηνή του Μαρτυρίου· οι σανίδες της σκηνής και οι μοχλοί της και οι στύλοι της, και τα υποβαστάσια της,* **32** *κι οι στύλοι της αυλής περιμετρικά και τα υποβαστάσια τους και οι πάσσαλοι τους και τα σχοινιά αυτών, μαζί με όλα τα σκεύη αυτών κι όλα[πάντα] τα προς[για] την υπηρεσία τους· και θα καθορίσετε[διορισετε] ονομαστικά τα σκεύη τα οποία οφείλουν να βαστάζουν[μεταφέρουν].* **33** *Αυτή [είναι] η υπηρεσία των συγγενειών των γιων Μεραρί, σε όλη την υπηρεσία τους μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου, υπό την επιστασία[επίβλεψη] του Ιθάμαρ γιου του Ααρών του ιερέα.*

34 Ο Μωυσής λοιπόν και ο Ααρών και οι άρχοντες της συναγωγής απαρίθμησαν τους γιους των Καααθιτών κατά τις συγγένειες αυτών και κατά τις οικογένειες[οικους] των πατέρων τους, **35** από τριάντα χρόνων και πάνω μέχρι[έως] πενήντα ετών*, όλους[πάντας] τους εισερχόμενους στο τάγμα[ομάδα], για να κάνουν εργασίες στη σκηνή του Μαρτυρίου· **36** και οι απαριθμηθέντες από αυτούς κατά τις συγγένειές τους ήταν 2.750.

37 Αυτοί [είναι] οι απογραφέντες[απαριθμηθέντες] από τις συγγένειες των Καααθιτών, όλοι[πάντες] αυτοί που υπηρετούν στη σκηνή του Μαρτυρίου, τους οποίους απαρίθμησαν ο Μωυσής και ο Ααρών, καθώς πρόσταξε Κύριος δια μέσω[χειρός] του Μωυσή.

38 Οι δε απαριθμηθέντες[απογραφέντες] από τους γιους Γηρσών κατά τις συγγένειές τους και κατά τους οίκους των πατέρων τους, **39** από 30 χρόνων[ετών] και πάνω μέχρι[έως] 50 χρόνων[ετών], όλοι οι εισερχόμενοι στο τάγμα* για να κάνουν εργασίες στη σκηνή του Μαρτυρίου, **40** οι απογραφέντες[απαριθμηθέντες] απ' αυτούς κατά τις συγγένειές τους, κατά τις οικογένειες[οίκους] των πατέρων τους, ήταν 2.630. **41** Αυτοί [είναι] εκείνοι που απαριθμήθηκαν[απογράφηκαν] από τις συγγένειες των γιων Γηρσών, όλοι όσοι υπηρετούσαν στη σκηνή του Μαρτυρίου, που απαρίθμησαν ο Μωυσής και ο Ααρών σύμφωνα με την προσταγή του Κυρίου.

42 Οι δε απογραφέντες[απαριθμηθέντες] από τις συγγένειες των γιων Μεραρί κατά τις συγγένειές τους, κατά τους οίκους των πατέρων τους, **43** από 30 χρόνων[ετών] και πάνω μέχρι 50 χρόνων[ετών], όλοι αυτοί που εισέρχονται στο τάγμα[στην ομάδα] για να κάνουν εργασίες στη σκηνή του Μαρτυρίου, **44** οι απογραφέντες[απαριθμηθέντες] εξ αυτών κατά τις συγγένειές τους ήταν 3.200. **45** Αυτοί [είναι] οι απογραφέντες[απαριθμηθέντες] από τις συγγένειες των γιων Μεραρί, τους οποίους απαρίθμησαν[απέγραψαν] ο Μωυσής και ο Ααρών, καθώς πρόσταξε Κύριος δια μέσω[χειρός] του Μωυσή.

[4:19] six. 4 **[4:20]** Εξ. 19:21, 1Σα. 6:19 **[4:23]** six. 3 **[4:25]** Κφ. 3:25,26 **[4:30]** six. 3 **[4:31]** Κφ. 3:36,37, Εξ. 26:15 **[4:32]** Εξ. 38:21 **[4:34]** six. 2

VG **[4:19-25]** να μεταφέρουν τις αυλαίες της σκηνής και τη στέγη της διαθήκης, το άλλο κάλυμμα και επάνω από όλα το ιανθινό κάλυμμα, καθώς και το παραπέτασμα που κρέμεται στην είσοδο της σκηνής της διαθήκης, **[4:26-32]** καθώς και τους στύλους της αυλής ολόγυρα με τις βάσεις και τους πασσάλους και τα σχοινιά τους. Όλα τα σκεύη και την επίπλωση θα τα παραλαμβάνουν κατά αριθμό και έτσι θα τα μεταφέρουν. **[4:33-45]** ... **[4:46]** Όλοι όσοι καταγράφηκαν από τους Λευίτες και τους οποίους ο Μωυσής και ο Ααρών και οι άρχοντες του Ισραήλ έκαναν να καταγραφούν ονομαστικά κατά τις συγγένειες και τους οίκους των πατέρων τους, **[4:47-49]** ... **[5:1-12]** ...Άνδρας, του οποίου η γυναίκα εξωκείλει και, περιφρονώντας τον άνδρα της, **[5:13]** κοιμηθεί με άλλον άνδρα, και ο άνδρας της δεν μπορέσει να το διαπιστώσει, αλλά η μοιχεία παραμένει κρυφή και δεν μπορεί να αποδειχθεί με μάρτυρες, επειδή δεν βρέθηκε στην πορνεία· **[5:14]** αν πνεύμα ζηλοτυπίας διεγείρει τον άνδρα εναντίον της γυναίκας του, είτε αυτή έχει μολυνθεί είτε καταδιώκεται από ψευδή υποψία, **[5:15]** ...και προσφορά που ερευνά τη μοιχεία.

Ο' **[4:19]** τοῦτο ποιήσατε αὐτοῖς καὶ ζήσονται καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωσι, προσπορευομένων αὐτῶν πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων· Ααρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ προσπορευέσθωσαν καὶ καταστήσουσιν αὐτοὺς ἕκαστον **κατὰ τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ,** **[4:20-22]** λάβε **τὴν ἀρχὴν**... κατὰ **δήμους** αὐτῶν, **[4:23]** ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταετοῦς **ἐπισκέψαι** αὐτοὺς πᾶς **ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν** καὶ ποιεῖν **τὰ ἔργα** αὐτοῦ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου. **[4:24]** αὕτη ἡ λειτουργία τοῦ δήμου τοῦ Γεδσὼν λειτουργεῖν καὶ αἴρειν· **[4:25-26]** καὶ τὰ **ἱστία** τῆς αὐλῆς, ὅσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, **καὶ τὰ περισσά** καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ λειτουργικά, ὅσα λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς, ποιήσουσι. **[4:27]** κατὰ **στόμα** Ααρὼν... κατὰ πάντα **τὰ ἄρτα** δι' αὐτῶν... **[4:28-32]** ...τοὺς **καλούς**... **[4:33]** αὕτη ἡ **λειτουργία δήμου**... **[4:34-36]** καὶ **ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους**... **[4:37]** ...**διὰ φωνῆς Κυρίου**... **[4:38]** καὶ **ἐπεσκέπησαν υἱοὶ Γεδσὼν κατὰ δήμους αὐτῶν**... **[4:39-40]** καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, δισχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα. **[4:41]** αὕτη ἡ ἐπίσκεψις δήμου υἱῶν Γεδσών, πᾶς ὁ λειτουργῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, οὓς ἐπεσκέψατο Μωυσῆς καὶ Ααρὼν διὰ φωνῆς Κυρίου, ἐν χειρὶ Μωυσῆ. **[4:42-43]** ...ὁ **εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν πρὸς τὰ ἔργα**...

46 Όλοιπάντες οι απογραφέντεςαπαριθμηθέντες από τους Λευίτες, τους οποίους απαρίθμησαν ο Μωυσής και ο Ααρών και οι άρχοντες του Ισραήλ, κατά τις συγγένειές τους και κατά τις οικογένειεςοίκους των πατέρων τους, **47** από 30 χρόνωνετών και πάνω μέχρι 50 ετών*, όλοι όσοι εισέρχονται για να προσφέρουνυπηρετούν υπηρεσία και να σηκώνουνβαστάζωσι το φορτίο μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου, **48** οι απογραφέντεςαπαριθμηθέντες απ' αυτούς ήταν 8.580.

49 Απογράφθηκαναπηριθμηθησαν καθώς πρόσταξε ο Κύριος δια μέσωχειρος του Μωυσή, ο καθένας κατά την υπηρεσία αυτού και κατά το φορτίο του. ΈτσιΟυτως απογράφθηκαναπηριθμηθησαν από αυτόν, καθώς προσέταξε Κύριος στον Μωυσή.

5 **[Ε]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Πρόσταξε τους γιους Ισραήλ ν' αποπέμψουν απ' το στρατόπεδο κάθε λεπρό και πάντα* έχοντα εκκρίσειςγονόρροιον και κάθε* μολυσμένο απόδια νεκρό· **3** και αρσενικό και θηλυκό εξαποστείλτε*· έξω απ' το στρατόπεδο αποστείλτεαποπέμψατε αυτούς, για να μη μολύνουν τα στρατόπεδά τους, ανάμεσα στα οποία εγώ κατοικώ.* **4** Και έπραξαν έτσι οι γιοι Ισραήλ και απόδιωξαν αυτούς έξω από το στρατόπεδο· καθώς είπε ο Κύριος στον Μωυσή, έτσι έκαναν οι γιοι Ισραήλ.

5 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **6** *Πες προς τους γιους Ισραήλ, όταν άνδρας ή γυναίκα κάνει κάποιο απ' τα αμαρτήματα των ανθρώπων, διαπράττοντας παράβαση στον Κύριο, και αμαρτήσει η ψυχή εκείνη,* **7** *τότε θα εξομολογηθεί την αμαρτία του, την οποία διέπραξε, και θ' αποδώσει το αδίκημα του μαζί με το κεφάλαιο του και σε αυτό θα προσθέσει το 1/5 αυτού και θα αποδώσει [αυτό] σε όποιον αδίκησε.*

8 *εάν δε ο άνθρωπος δεν έχει συγγενή για να αποδοθεί σε αυτόν το αδίκημα, ας αποδίδεται το αδίκημα στον Κύριο προς τον ιερέα, εκτός από το κριάρι της εξιλέωσης, διά του οποίου θα γίνει εξιλέωση περί αυτού.*

9 *Και κάθε υψούμενη προσφορά από όλα τα αγιασμένα πράγματα των γιων Ισραήλ, την οποία προσφέρουν στον ιερέα, θα 'ναι δική του.* **10** *Αυτού λοιπόν θα είναι τα αγιαζόμενα κάθε ανθρώπου· ό,τι κάθε ένας δίνει στον ιερέα, θα 'ναι δικό του.*

11 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **12** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς, Άν κάποιου ανθρώπου η γυναίκα παρεκτραπεί και αμαρτήσειαπιστήσει εναντίον του,* **13** *και κοιμηθεί κάποιος μαζί της, και διαφύγειλανθάση από τα μάτιαοφθαλμους του άνδρα της και κρυφτεί, και αυτή μολυνθεί και μάρτυρας δεν υπάρχει εναντίον της και δεν πιαστεί,* **14** *και έλθει πάνω του πνεύμα ζηλοτυπίαςζήλιας και ζηλοτυπήσει τη γυναίκα του και αυτή είναι μεμολυσμένη· Ή εάν έλθει πάνω σε αυτόν το πνεύμα της ζηλοτυπίας, και ζηλοτυπήσει την γυναίκα του κι αυτή δεν είναι μολυσμένη·* **15** *τότε θα φέρει ο άνθρωπος την γυναίκα του προς τον ιερέα και θα προσφέρει το δώρο της υπέρ αυτής, το δέκατο του εφά αλεύρι κριθαρένιο· λάδι όμως δεν θα χύσει πάνω σ' αυτό, ούτε λιβάνι θα βάλειεπιθεσει πάνω του· διότι είναι προσφορά ζηλοτυπίας, προσφορά ανάμνησηςενθυμησέως, που φέρει σ' ενθύμηση [την] ανομία.*

16 *Και θα φέρειπλησιάσει αυτή ο ιερέας και θα την στήσει μπροστάενώπιον στον Κύριο·* **17** *Έπειτα θα λάβει ο ιερέας νερόύδωρ άγιο σε αγγείο πήλινο· και από το χώμα, το οποίο είναι [πάνω] στο έδαφος της σκηνής, θα λάβει ο ιερέας και βάλει στο νερό*.* **18** *Και θα στήσει ο ιερέας τη γυναίκα μπροστάενώπιον στον Κύριο και θα ξεσκεπάσειαποκαλύψει το κεφάλι της γυναίκας, και θα βάλει στα χέρια της την προσφορά της υπενθύμησηςενθυμήσέως, την προσφορά της ζηλοτυπίας· στο δε χέρι του ιερέα θα είναι το νερόύδωρ το πικρό, το οποίο φέρνει την κατάρα·* **19** Και θα ορκίσει αυτήν ο ιερέας και θα πεί προς την γυναίκα, *εάν δεν κοιμήθηκε κάποιος μαζί σου και εάν δεν παρεκτράπηκεςπαρεδρόμησας για να μολυνθείς, [δεχομένη άλλον] αντί του αντρός σου, ας είσαι αβλαβές απ' το νερόύδατος τούτο το πικρό, το οποίο φέρνει την κατάρα·* **20** *εάν όμως παρεκτράπηκεςπαρεδρόμησας, [δεχομένη άλλον] αντί του άντρα σου, και μολύνθηκες και κοιμήθηκε κάποιος μαζί σου εκτός από τον άντρα σου,* **21** τότε ο ιερέας θα ορκίσει τη γυναίκα με όρκο κατάρας, και θα πει ο ιερέας προς τη γυναίκα: *Ο Κύριος να σε καταστήσει κατάρα και όρκο αναμεταξύ του λαού σου, κάνοντας ο Κύριος να σαπίσει ο μηρός σου και να πρηστεί η κοιλιά σου·* **22** *και το νερόύδωρ αυτό, το οποίο φέρει την κατάρα, θα εισχωρήσειεισέλθει στα εντόσθιάσπλάγχνα σου, για να κάνει να πρησθεί η κοιλιά [σου] και να σαπεί ο μηρός σου.* Και θα πει η γυναίκα: *Άμήν, αμήν·*

[4:41] six. 22 **[4:45]** six. 29 **[4:47]** six. 3,23,30 **[4:49]** six. 15,24,31, six. 1,21 **[5:2]** Λευ. 13:3,46, Κφ. 12:14, Λευ. 15:2, Λευ. 21:1, Κφ. 9:6,10, 19:11,13, 31:19 **[5:3]** Λευ. 26:11,12, 2Κο. 6:16 **[5:6]** Λευ. 6:2,3 **[5:7]** Λευ. 5:5, 26:40, Ι.Ν. 7:19, Λευ. 6:5 **[5:8]** Λευ. 6:6,7, 7:7 **[5:9]** Εξ. 29:28, Λευ. 6:17,18,26, 7:6,7,9,10,14, Κφ. 18:8,9,19, Δευ. 18:3,4, Ιεζ. 44:29,30 **[5:10]** Λευ. 10:13 **[5:13]** Λευ. 18:20 **[5:15]** 1Βα. 17:18, Ιεζ. 29:16 **[5:21]** Ι.Ν. 6:26, 1Σα. 14:24, Νεε. 10:29, Ιερ. 29:22 **[5:22]** Ψλ. 109:18, Δευ. 27:15

VG **[5:16-17]** και θα πάρει άγιο νερό σε πήλινο σκεύος και θα ρίξει μέσα σε αυτό λίγο χώμα από το δάπεδο της σκηνής. **[5:18]** Και όταν η γυναίκα σταθεί ενώπιον του Κυρίου, θα αποκαλύψει το κεφάλι της και θα βάλει επάνω στα χέρια της τη θυσία της αναμνήσεως και την προσφορά της ζηλοτυπίας· ο ίδιος όμως θα κρατά τα πικρότατα νερά, μέσα στα οποία έχει σωρεύσει με κατάρα αναθεματισμούς. **[5:19-20]** Αν όμως παρεξέκλινες από τον άνδρα σου και μολύνθηκες και κοιμήθηκες με άλλον άνδρα, **[5:21]** θα υποστείς αυτές τις κατάρες: ο Κύριος ας σε καταστήσει κατάρα και παράδειγμα όλων μέσα στον λαό του· ας κάνει τον μηρό σου να σαπίσει και τη διογκωμένη μήτρα σου να διαρραγεί. **[5:22]** Ας εισέλθουν τα καταραμένα νερά στην κοιλιά σου και, καθώς διογκώνεται η μήτρα, ας σαπίσει ο μηρός. Και η γυναίκα θα απαντήσει: Αμήν, αμήν.

Ο' **[4:44]** καὶ **ἐγενήθη ἡ ἐπίσκεψις** αὐτῶν **κατὰ δήμους αὐτῶν**... **[4:45-46]** πάντες **οἱ ἐπεσκεμμένοι οὓς ἐπεσκέψατο** Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ... Λευίτας, **[4:47]** ...**πρὸς τὸ ἔργον τῶν ἔργων καὶ τὰ ἔργα τὰ αἱρόμενα**... **[4:48-49]** διὰ **φωνῆς Κυρίου ἐπεσκέψατο** αὐτοὺς ἐν χειρὶ Μωυσῆ, ἄνδρα κατ' ἄνδρα ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ ἐπὶ ὧν αἴρουσιν αὐτοί. **[5:1-2]** πρόσταξον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐξαποστειλάτωσαν ἐκ τῆς παρεμβολῆς πάντα λεπρὸν καὶ πάντα γονορρυῆ καὶ πάν **ἀκάθαρτον ἐπὶ ψυχῇ**· **[5:3]** ἀπὸ ἀρσενικοῦ ἕως θηλυκοῦ ἐξαποστείλατε ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ οὐ μὴ μιανοῦσι **τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν, ἐν οἷς ἐγὼ καταγίνομαι ἐν** αὐτοῖς. **[5:4-6]** ...καὶ παρίδων παρίδῃ, καὶ πλημμελήσῃ ἡ ψυχὴ ἐκείνη. **[5:7]** **ἐξαγορεύσει** τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἐποίησε... **[5:8-9]** καὶ **πᾶσα ἀπαρχή**... **[5:10-12]** λάλεισον... καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἀνδρὸς ἀνδρὸς ἐὰν παραβῇ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ παρίδῃ αὐτὸν ὑπεριδοῦσα παρίδῃ αὐτὸν **[5:13-14]** καὶ ἐπέλθῃ αὐτῷ πνεῦμα ζηλώσεως καὶ ζηλώσῃ... **[5:15]** ...ἔστιν γὰρ θυσία ζηλοτυπίας, θυσία μνημοσύνου, ἀναμιμνήσκουσα ἁμαρτίαν. **[5:16-18]** ...ἔσται τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλέγχου τοῦ ἐπικαταρωμένου τούτου. **[5:19]** ...ἀθῷα ἴσθι ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐλέγχου τοῦ ἐπικαταρωμένου τούτου· **[5:20]** εἰ δὲ σὺ παραβεβήκας ὑπ' ἀνδρός... **[5:21]** ...ἐν τοῖς ὅρκοις τῆς ἀρᾶς ταύτης, καὶ ἐρεῖ ὁ ἱερεὺς τῇ γυναικί· δῴη Κύριος σὲ ἐν ἀρᾷ καὶ ἐνόρκιον... **[5:22]** ...τὴν κοιλίαν σου... καὶ διαπεσεῖν μηρόν σου. καὶ ἐρεῖ ἡ γυνή· γένοιτο, γένοιτο.

23 *Έπειτα θα γράψει ο ιερέας τις κατάρες αυτές σε βιβλίο και θα σβήσει*[εξαλείψει αυτές] *με το νερό*[ύδατος] *το πικρό·* **24** *και θα ποτίσει τη γυναίκα το νερό το πικρό, το οποίο φέρει την κατάρα· και το νερό, που φέρει την κατάρα, θα εισέλθει σε αυτή για πικρία·* **25** *και θα λάβει ο ιερέας από το χέρι της γυναίκας την προσφορά της ζηλοτυπίας και θα κινήσει την προσφορά μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο και θα προσφέρει αυτό στο θυσιαστήριο·* **26** *και θα πάρει με τη χούφτα του*[δράξει] *ο ιερέας απ' την προσφορά την ενθύμηση*[τα σιτηρά] *της και θα κάψει πάνω στο θυσιαστήριο, και μετά από αυτά θα ποτίσει την γυναίκα το νερό*[ύδωρ]*.* **27** *Και αφού ποτίσει αυτό το νερό*[ύδωρ] *τότε θα συμβεί [ώστε], αν είναι μολυσμένη και αδίκησε τον άντρα της, θα εισέλθει σ' αυτή το νερό*[ύδωρ]*, το οποίο φέρει την κατάρα, για πίκρα, και η κοιλιά της θα πρηστεί και ο μηρός της θα σαπίσει και θα 'ναι η γυναίκα, κατάρα στο μέσο του λαού της.* **28** *Εάν όμως δεν είναι μολυσμένη η γυναίκα αλλά καθαρή, τότε θα μείνει χωρίς βλάβη*[αβλαβής]*, και μπορεί να συλλάβει σπέρμα.*

29 *Αυτός είναι ο νόμος της ζηλοτυπίας, όταν κάποια γυναίκα παρεκτραπεί*[παραδρομήσει]*, [δεχόμενη άλλον] αντί του άντρα της και μολυνθεί·* **30** *ή όταν έλθει το πνεύμα της ζήλιας σε κάποιον άντρα και ζηλοτυπήσει την γυναίκα [του] και στήσει την γυναίκα [του] μπροστά στον Κύριο, και ο ιερέας εφαρμόσει*[κάνει] *σε αυτό όλον αυτό το νόμο*[κατά πάντα τον νόμον τούτον]*.* **31** *Τότε ο μεν άντρας θα είναι αθώος απ' την ανομία, η δε γυναίκα εκείνη θα βαστάξει την ανομία της.*

6 **[ΣΤ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ Ο ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: *Όταν άντρας ή γυναίκα ευχηθεί ευχή Ναζηραίου, για να αφιερωθεί στον Κύριο,* **3** *θα εγκρατεύεται από κρασί*[οινου] *και από σίκερα*[(ανάμεικτα ποτά/κοκταίηλ)] *και δεν θα πιεί ξίδι από κρασί*[οίνου] *ή ξίδι από σίκερα* ούτε θα πιει ό,τι είναι κατασκευασμένο από σταφύλι, ούτε θα φάει σταφύλι φρέσκο*[πρόσφατο] *ούτε σταφίδες*[ξερά]*.* **4** *Όλες τις ημέρες της αφιέρωσης αυτού δεν θα φάει τίποτα από όσα γίνονται από αμπέλι, από φλοιό σταφυλιού μέχρι κουκούτσι του.*

5 *Όλες τις ημέρες της ευχής της αφιέρωσης του δεν θα περάσει ξυράφι πάνω στο κεφάλι του, μέχρις ότου συμπληρωθούν οι ημέρες, τις οποίες ευχήθηκε εις τον Κύριο· άγιος θα είναι, αφήνοντας τις τρίχες των μαλλιών*[της κόμης] *της κεφαλής του να μακραίνουν.*

6 *Όλες τις ημέρες της αφιέρωσης αυτού στον Κύριο δεν θα πλησιάσει*[εισελθει] *σε πεθαμένο.* **7** *Δεν θα μολυνθεί για τον πατέρα του ή για τη μητέρα του, για τον αδελφό του ή για την αδελφή του, όταν πεθάνουν· επειδή η αφιέρωσή του προς τον Θεό [ειναι] πάνω στο κεφάλι του.* **8** *Όλες*[πάσας] *τις ημέρες της αφιέρωσης αυτού είναι άγιος εις τον Κύριο.*

9 *Και εάν κάποιος πεθάνει ξαφνικά κοντά του και μολυνθεί το κεφάλι της (Ναζηραίας) αφιέρωσής του, τότε θα ξυρίσει το κεφάλι του στην ημέρα του καθαρισμού του· στην εβδόμη ημέρα θα ξυρίσει αυτό.*

10 *Την δε ογδόη ημέρα θα φέρει δύο τρυγόνες ή δύο*[νεαρά] *νεοσσούς περιστεριών προς τον ιερέα στη θύρα της σκηνής του Μαρτυρίου·* **11** *και ο ιερέας θα προσφέρει το ένα σε προσφορά περί αμαρτίας, το δε άλλο σε ολοκαύτωμα· και θα κάνει εξιλέωση υπέρ αυτού για την αμαρτία εξ αιτίας του νεκρού και θα αγιάσει το κεφάλι του σε εκείνη την ημέρα.* **12** *Και θα αφιερώσει εις τον Κύριο τις ημέρες της αφιέρωσης αυτού, και θα φέρει αρνί ενός έτους*[ενιαυσιον/χρονιάρικο] *για προσφορά περί ανομίας· οι δε ημέρες που παρήλθαν δεν θα* [υπο]*λογισθούν, διότι μολύνθηκε η αφιέρωσή του.*

13 *Αυτός δε είναι ο νόμος του Ναζηραίου αφού συμπληρωθούν οι ημέρες της αφιέρωσής του: θα οδηγηθεί*[φερθεί] *στην είσοδο*[θύραν] *της σκηνής του Μαρτυρίου,* **14** *και θα προσφέρει το δώρο αυτού εις τον Κύριο, ένα αρνί ενός έτους*[ενιαύσιον/χρονιάρικο] *άμωμο σε ολοκαύτωμα και ένα αρνί θηλυκό ενιαύσιο* άμωμο σε προσφορά περί αμαρτίας και ένα κριάρι άμωμο σε προσφορά ειρηνική,* **15** *και καλάθι*[κάνιστρον] *άρτων*[ψωμιών/καρβέλια] *άζυμων από σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, και λάγανα άζυμα αλειμένα*[κεχρισμένα] *με λάδι και την προσφορά από τα άλφιτα*[δημητριακά] *τους και τη σπονδή*[(θυσία με κρασί)] *τους.*

16 *Και ο ιερέας θα προσφέρει αυτά μπροστά στον Κύριο και θα κάνει την προσφορά του περί αμαρτίας και το ολοκαύτωμά του.* **17** *Και θα προσφέρει το κριάρι σε θυσία ειρηνική πρός τον Κύριο μαζί με το κάνιστρο* των αζύμων· θα προσφέρει επιπλέον*[έτι] *ο ιερέας την προσφορά του από άλφιτα* και τη σπονδή του.*

18 *Και ο Ναζηραίος θα ξυριστεί στο κεφάλι της αφιέρωσής του στην είσοδο*[θύρα] *της σκηνής του Μαρτυρίου, και θα λάβει τις τρίχες από το κεφάλι της αφιέρωσής*

[5:25] Λευ. 8:27 **[5:26]** Λευ. 2:2,9 **[5:27]** Δευ.28:37, Ψλ. 83:9,11, Ιερ. 24:9, 29:18,22, 42:18, Ζαχ. 8:13 **[5:29]** six. 19 **[5:31]** Λευ. 20:17,19,20 **[6:2]** Λευ. 27:2, Κρ. 13:5, Πρ. 21:23, Ρω. 1:1 **[6:3]** Αμώς 2:12, Λκ. 1:15 **[6:5]** Κρ. 13:5, 16:17, 1Σα. 1:11 **[6:6]** Λευ. 21:11, Κφ. 19:11,16 **[6:7]** Λευ. 21:1,2,11, Κφ. 9:6 **[6:9]** Πρ. 18:18, 21:24 **[6:10]** Λευ. 5:7, 14:22, 15:14,29 **[6:11]** Λευ. 5:6 **[6:13]** Πρ. 21:26 **[6:14]** Λευ. 4:2,27,32, Λευ. 3:6 **[6:15]** Λευ. 2:4, Εξ. 29:2, Κφ. 15:5,7,10 **[6:18]** Πρ. 21:24

VG **[5:24-25]** ...μόνο όμως αφού πρώτα **[5:26]** πάρει από τη θυσία μία χούφτα από εκείνο που προσφέρεται και την κάψει επάνω στο θυσιαστήριο· και έτσι θα δώσει στη γυναίκα να πιει τα πικρότατα νερά. **[5:27]** Και όταν τα πιει, αν είναι μολυσμένη και, περιφρονώντας τον άνδρα της, ένοχη μοιχείας, τα νερά της κατάρας θα περάσουν μέσα της και, αφού φουσκώσει η κοιλιά, θα σαπίσει ο μηρός· και η γυναίκα θα γίνει κατάρα και παράδειγμα σε όλο τον λαό. **[5:28-31]** ο άνδρας θα είναι χωρίς ενοχή, και εκείνη θα δεχθεί την ανομία της. **[6:1-2]** ...Άνδρας ή γυναίκα, όταν κάνουν τάμα *(όρκο)* για να αγιαστούν και θελήσουν να αφιερώσουν τον εαυτό τους στον Κύριο, **[6:4-18]** ...την κόμη της αφιερώσεώς του...

Ο' **[5:23]** καὶ γράψει ὁ ἱερεὺς τὰς ἀρὰς ταύτας εἰς βιβλίον, καὶ ἐξαλείψει εἰς τὸ ὕδωρ **τοῦ ἐλέγχου τοῦ ἐπικαταρωμένου.** **[5:24-27]** καὶ ἔσται, ἐὰν **ᾖ μεμιαμμένη καὶ ληθῇ λᾶθῃ** τὸν ἄνδρα αὐτῆς... **[5:28-30]** ἢ ἄνθρωπος, ᾧ ἐὰν ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα ζηλώσεως καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ στήσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔναντι Κυρίου, καὶ ποιήσῃ αὐτῇ ὁ ἱερεὺς πάντα τὸν νόμον τοῦτον· **[5:31]** καὶ ἀθῷος ἔσται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη λήψεται τὴν ἁμαρτίαν αὐτῆς. **[6:1-2]** ...ἐὰν **μεγάλως εὐξῆται εὐχὴν ἀφαγνίσασθαι ἁγνείαν** Κυρίῳ. **[6:3-4]** ...**στεμφύλων ἕως γιγαρτοῦ** οὐ φάγεται. **[6:5-9]** ἐὰν δέ τις ἀποθάνῃ ἐπ' αὐτῷ ἐξάπινα, παραχρῆμα μιανθήσεται ἡ κεφαλὴ εὐχῆς αὐτοῦ, καὶ ξυρήσεται τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ καθαρισθῇ· τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ξυρηθήσεται. **[6:10-12]** ἢ ἡγιάσθη Κυρίῳ τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς καὶ προσάξει ἄμνον ἐνιαύσιον εἰς πλημμέλειαν· καὶ αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι ἄλογοι ἔσονται, ὅτι ἐμιάνθη ἡ κεφαλὴ εὐχῆς αὐτοῦ. **[6:13-14]** καὶ προσάξει τὸ δῶρον αὐτοῦ Κυρίῳ, ἄμνον ἐνιαύσιον ἄμωμον ἕνα εἰς ὁλοκαύτωσιν, καὶ ἀμνάδα ἐνιαυσίαν ἄμωμον μίαν εἰς ἁμαρτίαν, καὶ κριὸν ἕνα ἄμωμον εἰς σωτήριον. **[6:15]** καὶ κάνουν ἀζύμων σεμιδαλέως, ἄρτους ἀναπεποιημένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ λαγᾶνα ἄζυμα κεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ, καὶ θυσίαν αὐτῶν καὶ σπονδὴν αὐτῶν. **[6:16-18]** καὶ ξυρήσεται **ὁ ἡγιγμένος** παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου τὴν κεφαλὴν τῆς εὐχῆς αὐτοῦ καὶ ἐπιθήσει τὰς τρίχας ἐπὶ τὸ πῦρ...

του και θα επιθέσει πάνω στη φωτιά[πυρας] που είναι κάτω από την ειρηνική θυσία. **19** Και ο ιερέας θα λάβει τον ψημένο ώμο του κριαριού και ένα άρτο[ψωμί/καρβέλι] άζυμο από το καλάθι[κανιστρου], και ένα λάγανο άζυμο και θα θέσει [αυτα] πάνω στα χέρια του Ναζηραίου, αφού ξυρίσει [τις τριχες] της αφιερωσής του. **20** Και θα κινήσει αυτά ο ιερέας σε κινητή[πέρα δώθε] προσφορά μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο· αυτό [ειναι] άγιο στον ιερέα, μαζί με το στήθος της κινητής προσφοράς και με τον ώμο της υψούμενης προσφοράς· και μετά από αυτά μπορεί να πιει κρασί[οίνον] ο Ναζηραίος. **21** Για το Ναζηραίο, ο οποίος έκανε ευχή, αυτός [ειναι] ο νόμος του δώρου του στον Κύριο για την αφιερωσή του, εκτός του ό, τι θα ήθελε να προσφέρει εθελοντικά[εκουσίως]· σύμφωνα με την ευχή, την οποία ευχήθηκε, έτσι θα κάνει κατά τον νόμο της αφιέρωσης του.

22 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **23** *Μίλησε προς τον Ααρών και προς τους γιους του, λέγοντας: Έτσι θα ευλογείτε τους γιους Ισραήλ, λέγοντες προς αυτούς:*

24 *Ο Κύριος να σε ευλογήσει και να σε φυλάξει·*
25 *Ο Κύριος να επιλάμψει[κάνει να λάμψει] το πρόσωπό του πάνω σε σένα και να σε ελεήσει·*
26 *Ο Κύριος να υψώσει το πρόσωπό του πάνω σε σένα και να σου δώσει ειρήνη·*

27 *Και θα επιθέσω το όνομά μου πάνω στους γιους Ισραήλ· και εγώ θα ευλογήσω αυτούς.*

7 **[Ζ]** ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ, κατά την οποία ο Μωυσής τελείωσε να στήνει τη σκηνή και έχρισε αυτή και αγίασε αυτή και όλα τα σκεύη της και το θυσιαστήριο και πάντα τα σκεύη του και έχρισε αυτό και αγίασε αυτά· **2** τότε οι άρχοντες του Ισραήλ, οι αρχηγοί των οίκων των πατέρων τους ο οποίοι [ήταν] οι άρχοντες των φυλών, που επιστάτησαν στην απογραφή[απαριθμησιν], έκαναν προσφορά· **3** και έφεραν τα δώρα τους μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο: έξι άμαξες σκεπαστές και 12 βόδια, μία άμαξα ανά δύο άρχοντες και ένα βόδι[ταύρο] ο καθένας, και έφεραν αυτά μπροστά στη σκηνή.

4 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: **5** *Λάβε [αυτά] από αυτούς, και θα είναι για τα έργα της υπηρεσίας της σκηνής του Μαρτυρίου· και θα δώσεις αυτά στους Λευίτες, στον καθένα κατά την υπηρεσία του.* **6** *Κι έλαβε ο Μωυσής τις άμαξες και τα βόδια και τα έδωσε στους Λευίτες.* **7** *Τις δύο άμαξες και τα τέσσερα βόδια έδωσε στους γιους Γηρσών, κατά την υπηρεσία τους.* **8** *Και τις 4 άμαξες και τα 8 βόδια έδωσε στους γιους Μεραρί· κατά την υπηρεσία τους, υπό την επιστασία[χειρα] του Ιθάμαρ γιου του Ααρών του ιερέα.* **9** *Στους δε γιους [του] Καάθ δεν έδωσε· διότι η υπηρεσία αυτών μέσα στο αγιαστήριο [ήταν] να μεταφέρουν[βαστάζωσιν] τα σκεύη πάνω στους ώμους.*

10 Και προσέφεραν οι άρχοντες για τα εγκαίνια του θυσιαστηρίου κατά την ημέρα που χρίστηκε, και προσέφεραν οι άρχοντες τα δώρα τους μπροστά στο θυσιαστήριο. **11** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Θα προσφέρουν τα δώρα τους για τον εγκαινιασμό του θυσιαστηρίου*, Ένας άρχοντας κάθε ημέρα.

12 Και αυτός που πρόσφερε το δώρο του την πρώτη ημέρα ήταν Ναασσών ο γιος του Αμμιναδάβ, από τη φυλή Ιούδα· **13** και το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιος[αργυρούς] δίσκος, βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη ασημένια* 70 σίκλων, κατά το σίκλο τον άγιο· και τα δύο[αμφότερα] γεμάτα[πλήρη] σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από άλφιτα[δημητριακά]. **14** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός δέκα [σίκλων], γεμάτος[πλήρης] θυμίαμα· **15** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενός έτους[ενιαύσιον/χρονιάρικο], για[εις] ολοκαύτωμα· **16** ένας τράγος από κατσίκια[εξ αιγών] για[εις] προσφορά περί αμαρτίας· **17** και σε θυσία ειρηνική, βόδια 2, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ενιαύσια*. Αυτό [ήταν] το δώρο του Ναασσών, γιου του Αμμιναδάβ.

18 Την δεύτερη ημέρα πρόσφερε ο Ναθαναήλ ο γιος του Σουάρ, ο άρχοντας [της φυλής] Ισσάχαρ· **19** [και] πρόσφερε το δώρο του ένα δίσκο ασημένιο[αργυρούν] βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη(λεκανάκι) ασημένια 70 σίκλων, κατά τον σίκλο τον άγιο· και τα δύο[αμφότερα] γεμάτα[πλήρη] σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από άλφιτα· **20** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός δέκα [σίκλων], γεμάτος θυμίαμα· **21** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενός έτους[ενιαύσιον/χρονιάρικο], για[εις] ολοκαύτωμα· **22** έναν τράγο από κατσίκια[εξ αιγών], για[εις] προσφορά περί αμαρτίας· **23** και σε θυσία ειρηνική, βόδια δύο, κριάρια πέντε, τράγους πέντε, ενός έτους[ενιαύσια/χρονιάρικα] αρνιά πέντε. Αυτό [ήταν] το δώρο του Ναθαναήλ, γιου του Σουάρ.

[6:19] 1Σα. 2:15, Εξ. 29:23,24 **[6:20]** Εξ. 29:27,28 **[6:23]** Λευ. 9:22, 1Χρ. 23:13 **[6:24]** Ψλ. 121:7, Ιωα. 17:11 **[6:25]** Ψλ. 31:16, 67:1, 80:3,7,19, 119:135, Δαν. 9:17, Γεν. 43:29 **[6:26]** Ψλ. 4:6, Ιωα. 14:27, 2Θε. 3:16 **[6:27]** Δευ. 28:10, 2Χρ. 7:14, Ησ. 43:7, Δαν. 9:18,19, Ψλ. 115:12 **[7:1]** Εξ. 40:18, Λευ. 8:10,11 **[7:2]** Κφ. 1:4 **[7:7]** Κφ. 4:25 **[7:8]** Κφ. 4:31, Κφ. 4:28:33 **[7:9]** Κφ. 4:15, Κφ. 4:6,8,10,12,14, 2Σα. 6:13 **[7:10]** Ιδέ Δευ. 20:5, 1Βα. 8:63, 2Χρ. 7:5,9, Εσδ. 6:16, Νεε. 12:27, Ψλ. 30, ο τίτλος **[7:12]** Κφ. 2:3 **[7:13]** Εξ. 30:13, Λευ. 2:1 **[7:14]** Εξ. 30:34 **[7:15]** Λευ. 1:2 **[7:16]** Λευ. 4:23 **[7:17]** Λευ. 3:1

VG **[6:19-20]** Και αφού τα πάρει πάλι από αυτόν, **θα τα υψώσει** ενώπιον του Κυρίου... (susceptaque rursum ab eo elevabit in conspectu Domini)... **[6:21-25] Να δείξει** ο Κύριος το πρόσωπό του σε σένα και να σε ελεήσει. **[6:26] Να στρέψει** ο Κύριος το πρόσωπό του προς εσένα και να σου δώσει ειρήνη. **[6:27]** ... **[7:1-2]** οι άρχοντες του Ισραήλ και οι κεφαλές των οικογενειών, που ήταν ανά μία σε κάθε φυλή και αρχηγοί εκείνων που είχαν απογραφεί... **[7:3-9]** Στους γιους όμως του Καάθ δεν έδωσε άμαξες και βόδια, επειδή υπηρετούν στο αγιαστήριο και μεταφέρουν τα φορτία επάνω στους ίδιους τους ώμους τους. **[7:10-20]** μικρό χρυσό γουδί βάρους 10 σίκλων, γεμάτο θυμίαμα· **[7:22-23]** ...Αυτή ήταν η προσφορά...

Ο' **[6:19]** καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς **τὸν βραχίονα ἑφθὸν** ἀπὸ τοῦ κριοῦ... **[6:20]** καὶ **προσοίσει αὐτὰ** ὁ ἱερεὺς **ἐπίθεμα** ἐναντί Κυρίου, ἅγιον ἔσται τῷ ἱερεῖ ἐπὶ τοῦ στηθυνίου τοῦ ἐπιθέματος καὶ ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἀφαιρέματος, καὶ μετὰ ταῦτα πίεται ὁ **ἠγμένος** οἶνον. **[6:21]** οὗτος ὁ νόμος τοῦ εὐξαμένου, ὃς ἂν εὔξηται Κυρίῳ δῶρον αὐτοῦ Κυρίῳ περὶ τῆς εὐχῆς, χωρὶς ὧν ἂν εὕρῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ, κατὰ δύναμιν τῆς εὐχῆς αὐτοῦ, ἣν ἂν εὔξηται κατὰ νόμον ἁγνείας. **[6:22-23]** ...καὶ **ἐπιθήσουσιν τὸ ὄνομά μου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ**, καὶ ἐγὼ Κύριος εὐλογήσω αὐτούς. **[6:24]** εὐλογήσαι σε Κύριος καὶ φυλάξαι σε· **[6:25]** Ἐπιφάναι Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σὲ καὶ ἐλεῆσαι σε· **[6:26]**Ἐπαρᾶι Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σὲ καὶ δοίη σοι εἰρήνην. **[7:1]** Καὶ ἐγένετο ἡ ἡμέρα συνετέλεσεν Μωυσῆς, ὥστε ἀναστῆσαι τὴν σκηνήν... **[7:2]** καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες Ἰσραὴλ... οἱ παρεστηκότες ἐπὶ τῆς **ἐπισκοπῆς**, **[7:3-7]** ...κατὰ τὰς **λειτουργίας** αὐτῶν **[7:8]** ...κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν... **[7:9]** ...τὰ λειτουργήματα τοῦ ἁγίου ἔχουσιν, ἐπ' ὤμων ἀροῦσιν. **[7:10-13]** ...**τρύβλιον** ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὅλκη αὐτοῦ... **[7:14] θυΐσκην** μίαν... **[7:15-16]** καὶ **χίμαρον ἐξ αἰγῶν** ἕνα περὶ ἁμαρτίας. **[7:17]** καὶ εἰς **θυσίαν σωτηρίου**... **[7:18-19]** ...τρύβλιον ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὅλκη... **[7:20] θυΐσκην μίαν δέκα χρυσῶν** πλήρη θυμιάματος· **[7:21-23]** καὶ εἰς **θυσίαν σωτηρίου**...

24 Την τρίτη ημέρα [προσέφερε] ο άρχοντας των γιων Ζαβουλών, Ελιάβ ο γιος του Χαιλών· **25** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιοςαργυρούς δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη(λεκανάκι) ασημένιααργυρούν 70 σίκλων, κατά το σίκλο τον άγιο· και τα δύοαμφότερα γεμάταπλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από άλφιταδημητριακά. **26** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός 10 [σίκλων], γεμάτοςπλήρης θυμίαμα· **27** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ετήσιοενιαύσιον/χρονιάρικο, γιαεις ολοκαύτωμα· **28** ένας τράγος από γίδεςεξ αιγών σε προσφορά περί αμαρτίας· **29** και γιαεις θυσία ειρηνική, βόδια δύο, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ετήσια*. Αυτό [ήταν] το δώρο του Ελιάβ, γιου του Χαιλών. **30** Την τέταρτη ημέρα [προσέφερε] Ελισούρ ο γιος του Σεδιούρ, ο άρχοντας των γιων Ρουβήν. **31** Το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιοςαργυρούς δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη* ασημένιααργυρούν 70 σίκλων, κατά το σίκλο τον άγιο· και τα δύοαμφότερα γεμάταπλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένα με λάδι, για προσφορά από άλφιταδημητριακά. **32** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός 10 [σίκλων], γεμάτοςπλήρης θυμίαμα· **33** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενός έτουςενιαύσιον/χρονιάρικο, γιαεις ολοκαύτωμα· **34** ένας τράγος από γίδιαεξ αιγών σε προσφορά περί αμαρτίας· **35** και γιαεις θυσία ειρηνική, βόδια δύο, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ενιαύσια*. Αυτό [ήταν] το δώρο Ελισούρ, γιου του Σεδιούρ.

36 Την πέμπτη ημέρα [προσέφερε] ο άρχοντας των γιων Συμεών, Σελουμιήλ ο γιος του Σουρισαδαΐ· **37** το δώρο αυτού [ήταν] ένας δίσκος ασημένιοςαργυρούς βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη* ασημένιααργυρούν 70 σίκλων, κατά το σίκλο τον άγιο· και τα δύοαμφότερα γεμάταπλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από άλφιταδημητριακά. **38** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός δέκα [σίκλων], γεμάτοςπλήρης θυμίαμα· **39** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ετήσιοενιαύσιον/χρονιάρικο, γιαεις ολοκαύτωμα· **40** ένας τράγος από κατσίκες σε προσφορά περί αμαρτίας· **41** και για θυσία ειρηνική, βόδια δύο, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ενιαύσια*. Τούτο [ήταν] το δώρο του Σελουμιήλ, γιου του Σουρισαδαί.

42 Την έκτη ημέρα [πρόσφερε] ο άρχοντας των γιων Γαδ, Ελιασάφ ο γιος του Δεουήλ· **43** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιοςαργυρούς δίσκος βάρους 130 σίκλων· μια λεκάνη* ασημένιααργυρούν 70 σίκλων, κατά το σίκλο τον άγιο· και τα δύοαμφότερα γεμάταπλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από άλφιταδημητριακά. **44** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός δέκα [σίκλων], γεμάτοςπλήρης θυμίαμα· **45** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενός έτουςενιαύσιον/χρονιάρικο, γιαεις ολοκαύτωμα· **46** ένας τράγος από κατσίκιαεξ αιγών γιαεις προσφορά περί αμαρτίας· **47** και σεεις θυσία ειρηνική, βόδια δύο, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ενός έτουςενιαύσια/χρονιάρικα. Αυτό [ήταν] το δώρο του Ελιασάφ, γιου του Δεουήλ.

48 Την εβδόμη ημέρα [προσέφερε] ο άρχοντας των γιων Εφραίμ, Ελισάμ· ο γιος του Αμμιούδ· **49** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιοςαργυρούς δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη* ασημένιααργυρούν 70 σίκλων, κατά το σίκλο τον άγιο· και τα δύοαμφότερα πλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από δημητριακάεξ αλφίτων. **50** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός 10 [σίκλων], γεμάτοςπλήρης θυμίαμα· **51** ένα μοσχάρι από βόδιαεκ βοών, ένα κριάρι, ένα αρνί ενιαύσιο(χ. 47), γιαεις ολοκαύτωμα· **52** ένας τράγος από κατσίκιαεξ αιγών γιαεις προσφορά περί αμαρτίας· **53** και σεεις θυσία ειρηνική, βόδια 2, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ενιαύσιαενιαύσια/χρονιάρικα. Αυτό [ήταν] το δώρο του Ελισαμά, γιου του Αμμιούδ.

54 Την ογδόη ημέρα [προσέφερε] ο άρχοντας των γιων Μανασσή, Γαμαλιήλ ο γιος του Φεδασσούρ· **55** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιοςαργυρούς δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· ένα λεκανάκι ασημένιοαργυρούν 70 σίκλων, κατά τον σίκλο τον άγιο· και τα δύοαμφότερα γεμάταπλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από δημητριακάεξ αλφίτων. **56** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός 10 [σίκλων], γεμάτοπλήρης θυμίαμα· **57** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενιαύσιο(χ. 53), γιαεις ολοκαύτωμα· **58** ένας τράγος από κατσίκιαεξ αιγών σεεις προσφορά περί αμαρτίας· **59** και σεεις θυσία ειρηνική, βόδια 2, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ενιαύσιαετήσια/χρονιάρικα. Αυτό [ήταν] το δώρο του Γαμαλιήλ, γιου του Φεδασσούρ.

60 Την ενάτη ημέρα [πρόσφερε] ο άρχοντας των γιων Βενιαμίν, Αβειδάν ο γιος του Γιδεωνί· **61** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιοςαργυρούς δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· ένα λεκανάκι ασημένιοαργυρούν 70 σίκλων, κατά τον σίκλο τον άγιο· και τα δύοαμφότερα γεμάταπλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από δημητριακάεξ αλφίτων. **62** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός 10 σίκλων, γεμάτοςπλήρης θυμίαμα· **63** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενός έτους(χ. 53), για ολοκαύτωμα· **64** ένας τράγος από κατσίκιαεξ αιγών σε προσφορά περί αμαρτίας· **65** και σε θυσία ειρηνική, βόδια 2, κριάρια 5,

---

VG **[7:24-32]** μικρό χρυσό γουδί βάρους 10 σίκλων, γεμάτο θυμίαμα (mortariolum aureum adpendens decem siclos plenum incenso)· **[7:33]** ένα βόδι από το κοπάδι, ένα κριάρι και ένα αρνί ενός έτους ως ολοκαύτωμα· **[7:34]** και έναν τράγο για την αμαρτία (hircumque pro peccato) **[7:35-36]** Την 5η ημέρα ο άρχοντας των γιων του Συμεών, Σαλαμιήλ, γιος του Σουρισαδαΐ, **[7:37]** πρόσφερε αργυρό πινάκιο βάρους 130 σίκλων και αργυρή φιάλη 70 σίκλων, σύμφωνα με το βάρος του αγιαστηρίου, και τα δύο γεμάτα λεπτό αλεύρι αναμεμειγμένο με λάδι ως θυσία· **[7:38]** μικρό χρυσό γουδί βάρους 10 σίκλων, γεμάτο θυμίαμα· **[7:62]** μικρό χρυσό γουδί βάρους 10 σίκλων, γεμάτο θυμίαμα· **[7:63-64]** και έναν τράγο για αμαρτία·

Ο' **[7:24-25]** τὸ δῶρον αὐτοῦ **τρυβλίον** ἀργυροῦν ἕν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν· **[7:26]** **θυΐσκην** μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος· **[7:27-28]** καὶ **χίμαρον ἐξ αἰγῶν** ἕνα περὶ ἁμαρτίας· **[7:29]** καὶ εἰς **θυσίαν σωτηρίου** δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε, τοῦτο τὸ δῶρον Ἐλιὰβ υἱοῦ Χαιλών. **[7:30-31]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν· **[7:32]** θυΐσκην μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος. **[7:33-34]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας· **[7:35]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε, τοῦτο τὸ δῶρον Ἐλισοὺρ υἱοῦ Σεδιούρ. **[7:36-37]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν· **[7:38]** θυΐσκην... **[7:39-40]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας· **[7:41]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου... **[7:42-43]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον... **[7:44]** θυΐσκην... **[7:45-46]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[7:47]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου... **[7:48-49]** ...τρυβλίον ἀργυροῦν ἐν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὅλκη... **[7:50]** θυΐσκην... **[7:51-52]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[7:53]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου... **[7:54-55]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον... **[7:56]** θυΐσκην μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος· **[7:57-58]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας· **[7:59]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε... **[7:60-61]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν... **[7:62]** θυΐσκην μίαν... πλήρη θυμιάματος· **[7:63-64]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας·

τράγους 5, αρνιά 5 ενός έτους[ενιαύσια/χρονιάρικα]. Τούτο [ήταν] το δώρο [του] Αβειδάν γιου [του] Γιδεωνί.

66 Την δεκάτη ημέρα [προσέφερε] ο άρχοντας των γιων Δάν, Αχιέζερ ο γιος του Αμμισαδαί· **67** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιος[αργυρούς] δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· ένα λεκανάκι ασημένιο[αργυρό] 70 σίκλων, κατά το σίκλο τον άγιο· και τα δύο[αμφότερα] γεμάτα[πλήρη] σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από δημητριακά[εξ αλφίτων]· **68** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός 10 [σίκλων], γεμάτος[πλήρης] θυμίαμα· **69** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενιαύσιο[(χ. 65)], για[εις] ολοκαύτωμα· **70** ένας τράγος από κατσίκια[εξ αιγών] για[εις] προσφορά περί αμαρτίας· **71** και για[εις] θυσία ειρηνική, βόδια 2, κριάρια 5, τράγοι 5, αρνιά 5 ενιαύσια*. Τούτο [ήταν] το δώρο του Αχιέζερ, γιου του Αμμισαδάϊ.

72 Την ενδεκάτη ημέρα [πρόσφερε] ο άρχοντας των γιων Ασήρ, Φαγαιήλ [ο] γιος του Οχράν· **73** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιος[αργυρούς] δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη ασημένια[αργυρούν] 70 σίκλων, κατά τον σίκλο τον άγιο· και τα δύο[αμφότερα] γεμάτα[πλήρη] σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από δημητριακά[εξ αλφίτων]· **74** ένας θυμιαματοδόχος χρυσός 10 [σίκλων], γεμάτα θυμίαμα. **75** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ενός έτους*, για ολοκαύτωμα. **76** Ένας τράγος [εξ] αιγών* σε προσφορά περί αμαρτίας· **77** και σε θυσία ειρηνική, 2 βόδια, 5 κριάρια, 5 τράγοι, 5 αρνιά ενιαύσια[(χ. 65)]. Αυτό [ήταν] το δώρο του Φαγιήλ, γιου του Οχράν.

78 Την δωδεκάτη ημέρα [πρόσφερε] ο άρχοντας των γιων Νεφθαλί, Αχιρά ο γιος του Αινάν· **79** το δώρο του [ήταν] ένας ασημένιοςαργυρούς δίσκος βάρους 130 [σίκλων]· μια λεκάνη ασημένια[αργυρούν] 70 σίκλων· κατά τον σίκλο τον άγιο· και τα δύο[αμφότερα] πλήρη σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, για προσφορά από δημητριακά[εξ αλφίτων]· **80** ένας χρυσός θυμιαματοδόχος 10 [σίκλων], γεμάτος[πλήρης] θυμίαμα· **81** ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, ένα αρνί ετήσιο[ενιαύσιο/χρονιάρικο], για[εις] ολοκαύτωμα. **82** Ένας τράγος από κατσίκια[εξ αιγών] για[εις] προσφορά περί αμαρίας· **83** και σε θυσία ειρηνική, βόδια δύο, κριάρια πέντε, τράγους πέντε, αρνιά πέντε ενιαύσια*· αυτό [ήταν] το δώρο του Αχιρά, γιου του Αινάν.

84 Αυτός [ήταν] ο εγκαινιασμός του θυσιαστηρίου, την ημέρα κατά την οποία [που αυτό] χρίσθηκε από τους άρχοντες του Ισραήλ· 12 ασημένιοι[αργυροί] δίσκοι, 12 ασημένια[αργυρά] λεκανάκια, 12 χρυσοί θυμιαματοδόχοι· **85** ο κάθε ασημένιος δίσκος [ήταν] 130 [σίκλων], και κάθε λεκανάκι ήταν 70 σίκλων· όλο[άπαν] το ασήμι[αργύριον] των σκευών, [ήταν] 2.400 [σίκλων], κατά το σίκλο τον άγιο· **86** θυμιαματοδόχοι δώδεκα χρυσοί, γεμάτοι θυμίαμα, από δέκα [σίκλων] ο θυμιαματοδόχος κατά το σίκλο τον άγιο· όλο[άπαν] το χρυσάφι των θυμιαματοδόχων 120 [σίκλων].

87 Όλα[πάντες] τα βόδια για ολοκαύτωμα [ήταν] μόσχοι 12, τα κριάρια 12, τα αρνιά τα ενός έτους[ενιαύσια] 12 μαζί με τις προσφορές τους από δημητριακά[άλφιτα]. και οι τράγοι από κατσίκια[εξ αιγών] *σε*[εις] προσφορά περί αμαρτίας 12. **88** Και όλα[πάντες] τα βόδια για θυσία ειρηνική [ήταν] 24 μοσχάρια, τα κριάρια 60, οι τράγοι 60, τα αρνιά τα ενός έτους[ενιαύσια/χρονιάρικα] 60. Αυτός [ήταν] ο εγκαινιασμός του θυσιαστηρίου, αφού χρίσθηκε.

89 Και όταν εισήλθε[μπήκε] ο Μωυσής στην σκηνή του Μαρτυρίου για να λαλήσει [μαζί] με [τον Κύριο], τότε άκουσε την φωνή αυτού που λαλούσε προς αυτόν, πάνω[άνωθεν] από το ιλαστήριο[κάλυμμα], το οποίο [ήταν] πάνω[επί] στην κιβωτό του Μαρτυρίου ανάμεσα στα δύο χερουβείμ· και λαλούσε προς αυτόν.

8 **[Η]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τον Ααρών, και πες προς αυτόν: Όταν ανάψεις τους λύχνους, οι επτά λύχνοι θα φωτίζουν μπροστά[κατα πρόσωπο] από τη λυχνία[λυχνοστάτη].* **3** Και ο Ααρών έκανε έτσι· άναψε μπροστά[κατα πρόσωπο] από τη λυχνία τους λύχνους της, καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

4 Η κατασκευή δε της λυχνίας [ήταν] ως εξης: *Από χρυσάφι σφυρήλατο· και ο κορμός της και τα άνθη της, ήταν [όλα] σφυρήλατα· κατά το σχέδιο, το οποίο έδειξε ο Κύριος στον Μωυσή, έτσι έκανε τη λυχνία.*

5 Και μίλησε Κύριος στον Μωυσή, λέγοντας: **6** *Λάβε τους Λευίτες απ' το μέσο των γιων Ισραήλ και καθάρισέ τους.* **7** *Και ως εξής[ουτω] θα κάνεις σ' αυτούς για τον καθαρισμό τους· ράντισε πάνω τους νερό καθαρισμού και ας περάσουν ξυράφι σε όλο τους το σώμα και ας πλύνουν τα ρούχα τους και ας καθαρισθούν.*

8 *Έπειτα ας λάβουν ένα μοσχάρι από βόδια μαζί με την προσφορά του από άλφιτα[δημητριακά] από σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, και ένα άλλο μοσχάρι από βόδια θα λάβεις σε προσφορά περί αμαρτίας.*

[7:88] six. 1 **[7:89]** Κφ. 12:8, Εξ. 33:9,11, Εξ. 25:22 **[8:2]** Εξ. 25:37, 40:25 **[8:4]** Εξ. 25:31, Εξ. 25:18, Εξ. 25:40 **[8:7]** Κφ. 19:9, 17,18, Λευ. 14:8,9 **[8:8]** Λευ. 2:1

---

vg **[7:64-74]** μικρό χρυσό γουδί βάρους 10 σίκλων, γεμάτο θυμίαμα· **[7:75-81]** ένα βόδι από το κοπάδι, ένα κριάρι και ένα αρνί ενός έτους ως ολοκαύτωμα· **[7:82]** και έναν τράγο για την αμαρτία· **[7:83-84]** Αυτά προσφέρθηκαν από τους άρχοντες του Ισραήλ κατά την αφιέρωση του θυσιαστηρίου, την ημέρα κατά την οποία αγιάστηκε: 12 αργυρά πινάκια, 12 αργυρές φιάλες, 12 χρυσά μικρά γουδιά· **[7:85-89]** Και όταν ο Μωυσής εισερχόταν στη Σκηνή της διαθήκης για να συμβουλευθεί το χρηστήριο, άκουγε τη φωνή εκείνου που του μιλούσε από το ιλαστήριο που βρισκόταν επάνω από την κιβωτό του μαρτυρίου, ανάμεσα στους δύο Χερουβίμ· από εκεί και του μιλούσε. **[8:1-2]** ...Όταν τοποθετήσεις τους 7 λύχνους, η λυχνία ας στηθεί στη νότια πλευρά. Πρόσταξε λοιπόν αυτό: οι λύχνοι ας βλέπουν απέναντι προς τον βορρά, προς την τράπεζα των άρτων της προθέσεως· προς την πλευρά απέναντι στην οποία βλέπει η λυχνία θα πρέπει να φωτίζουν. **[8:4]** ...όσο και όλα όσα φύτρωναν...

o' **[7:65]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τοῦτο τὸ δῶρον Ἀβιδὰν υἱοῦ Γαδεωνί. **[7:66-67]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν· **[7:68]** θυίσκην... **[7:69-70]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[7:71]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου... **[7:72-73]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν, ἕν, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν· **[7:74]** θυίσκην... **[7:75-76]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[7:77]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου... **[7:78-79]** τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον... **[7:80]** θυίσκην... **[7:81-82]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας· **[7:83]** καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου... **[7:84]** οὗτος ὁ ἐγκαινισμὸς τοῦ θυσιαστηρίου, ᾗ ἡμέρᾳ ἔχρισεν αὐτὸ παρὰ τῶν ἀρχόντων τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· τρυβλία ἀργυρᾶ δώδεκα, φιάλαι ἀργυραῖ δώδεκα... **[7:85-86]** θυίσκαι... **[7:87-89]** ... **[8:1-2]** ...ὅταν **ἐπιτιθῇς** τοὺς λύχνους... **[8:3-4]** καὶ αὕτη ἡ κατασκευὴ τῆς λυχνίας· **στερεὰ χρυσῆ, ὁ καυλὸς αὐτῆς καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς, στερεὰ ὅλη**... **[8:5-6]** ...καὶ **ἀφαγνιεῖς** αὐτούς· **[8:7-8]** ...

9 *Και θα φέρεις τους Λευίτες μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου και θα συγκεντρώσεις*[συνάξεις] *όλη τη συναγωγή των γιων Ισραήλ·* **10** *και θα φέρεις τους Λευίτες μπροστά στον Κύριο, και θα επιθέσουν οι γιοι Ισραήλ τα χέρια τους πάνω στους Λευίτες.*

11 *Και ο Ααρών θα προσφέρει τους Λευίτες μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο προσφορά από*[παρά] *τους γιους Ισραήλ, για να υπηρετούν την υπηρεσία του Κυρίου.* **12** *Και οι Λευίτες θα επιθέσουν τα χέρια τους πάνω στα κεφάλια των μοσχαριών, και θα προσφέρεις τον ένα περί αμαρτίας και τον άλλο για ολοκαύτωμα εις τον Κύριο· για να κάνεις εξιλέωση υπέρ των Λευιτών.*

13 *Και θα στήσεις τους Λευίτες μπροστά στον Ααρών και μπροστά στους γιους του· και θα προσφέρεις αυτούς προσφορά εις τον Κύριο.* **14** *Έτσι*[ούτω] *θ' αποχωρήσεις τους Λευίτες απ' το μέσο των γιων Ισραήλ, και οι Λευίτες θα 'ναι δικοί μου*[εμού.]

15 *Και μετά απ' αυτά θα εισέλθουν οι Λευίτες για να υπηρετούν τη σκηνή του Μαρτυρίου· και θα τους καθαρίσεις και θα προσφέρεις αυτούς προσφορά.*

16 *Διότι αυτοί [ειναι] δοσμένοι δώρο σε μένα από το μέσον των γιων Ισραήλ· αντί εκείνων που* [δι]*ανοίγουν κάθε μήτρα [γεννιούνται], όλων*[πάντων] *των πρωτοτόκων των γιων Ισραήλ έλαβα αυτούς για τον εαυτό μου*[εις εμαυτόν.] **17** *Επειδή όλα*[πάντα] *τα πρωτότοκα των γιων Ισραήλ [είναι] δικά μου*[εμου]*, από άνθρωπο μέχρι*[έως] *κτήνος· κατά την ημέρα που πάταξα όλα τα πρωτότοκα στη γη της Αιγύπτου, αγίασα αυτούς για τον εαυτό μου*[εις εμαυτόν]**.** **18** *και έλαβα τους Λευίτες έναντι όλων*[πάντων] *των πρωτοτόκων των γιων Ισραήλ.*

19 *Και έδωκα τους Λευίτες δώρο στον Ααρών και στους γιους του, από το μέσον των γιων Ισραήλ, για να υπηρετούν την υπηρεσία των γιων Ισραήλ στη σκηνή του Μαρτυρίου, και για να κάνουν εξιλέωση υπέρ των γιων Ισραήλ· για να μην είναι πληγή πάνω στους γιους Ισραήλ, εάν πλησιάσουν οι γιοι Ισραήλ στα άγια.*

20 Και έπραξαν[εκαμον] ο Μωυσής και ο Ααρών και όλη[πάσα] η συναγωγή των γιων Ισραήλ στους Λευίτες, κατά πάντα όσα πρόσταξε Κύριος στον Μωυσή για τους Λευίτες· έτσι έκαναν σε αυτούς οι γιοι Ισραήλ. **21** Και καθαρίσθηκαν οι Λευίτες και έπλυναν τα ρούχα[ιμάτια] τους· και πρόσφερε αυτούς ο Ααρών προσφορά μπροστά στον Κύριο, και ο Ααρών έκανε υπέρ αυτών εξιλέωση για να καθαρίσει αυτούς. **22** Και μετά από αυτά μπήκαν[εισήλθαν] οι Λευίτες για να υπηρετούν την υπηρεσία τους στη σκηνή του Μαρτυρίου μπροστά στον Ααρών και μπροστά στους γιους του· καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή περί των Λευιτών, έτσι έκαναν σε αυτούς.

23 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **24** *Τούτο [ειναι] το σχετικό*[περι] *με τους Λευίτες· από 25 χρονών*[ετων] *και πάνω θα εισέρχονται να εκτελούν την υπηρεσία της σκηνής του Μαρτυρίου·* **25** *και από πενήντα ετών* θα παύουν από το να εκτελούν την υπηρεσία και δεν θα υπηρετούν πλέον·* **26** *αλλά θα εργάζονται*[υπουργει] *στους αδελφούς τους στη σκηνή του Μαρτυρίου, για να φυλάττουν τις σκοπιές*[φυλακές]*· υπηρεσία όμως δεν θα κάνουν. Έτσι θα κάνεις στους Λευίτες σχετικά με τις φυλάξεις*[υποχρεώσεις/φυλακές] *τους.*

9 **[Θ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή στην έρημο Σινά, τον 1ο μήνα του 2ου χρόνου[έτους] αφού εξήλθαν[έξοδος] από τη γη της Αιγύπτου, λέγοντας: **2** *Ας κάνουν οι γιοι Ισραήλ το Πάσχα στον καιρό αυτού·* **3** *την 14η ημέρα αυτού του μήνα προς το βραδυνό*[εσπέραν] *θα κάνετε αυτό, κατά τον καιρό του· σύμφωνα με όλα τα νόμιμα*[νομοθετημένα] *αυτού και σύμφωνα*[κατά] *με όλες τις τελετές αυτού θα κάνετε αυτό.*

4 Και μίλησε ο Μωυσής προς τους γιους Ισραήλ για να ετοιμάσουν[κάνουν] το Πάσχα. **5** Και έκαναν το Πάσχα την 14η του 1ου μήνα προς το βραδυνό στην έρημο Σινά· κατά πάντα όσα πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή, έτσι έκαναν οι γιοι Ισραήλ.

6 Και βρέθηκαν μερικοί, οι οποίοι ήταν ακάθαρτοι από [άγγιγμα σε] νεκρό σώμα ανθρώπου και δεν μπορούσαν[ηδυναντο] να κάνουν το Πάσχα εκείνη την ημέρα· και ήρθαν μπροστά στον Μωυσή και μπροστά στον Ααρών την ημέρα εκείνη.

7 Και είπαν οι άντρες εκείνοι προς αυτόν: *Εμείς [είμαστε] ακάθαρτοι από νεκρό σώμα ανθρώπου· γι' αυτό εμποδιζόμαστε να προσφέρουμε το δώρο του Κυρίου στον καιρό του* [ανα]*μεταξύ των γιων Ισραήλ;* **8** Και είπε προς αυτούς ο Μωυσής: *Σταθείτε [αυτού] και θα ακούσω τι θα προστάξει ο Κύριος για σας.*

[8:9] Ιδέ Εξ. 29:4, 40:12, Λευ. 8:3 **[8:10]** Λευ. 1:4 **[8:12]** Εξ. 29:10 **[8:14]** Κφ. 3:45, 16:19 **[8:15]** six. 11,13 **[8:16]** Κφ. 3:12,45 **[8:17]** Εξ. 13:2, 12-15, Κφ. 3:14, Λου. 2:23 **[8:19]** Κφ. 3:9, Κφ. 1:53, 16:46, 18:5, 2 Χρ. 26:16 **[8:21]** six. 7, six. 11,12 **[8:22]** six. 15, six. 5 **[8:24]** Ιδέ Κφ. 4:3, 1Χρ. 23:3, 24,27, Εσδρ. 3:8 **[8:26]** Κφ. 1:53 **[9:2]** Εξ. 12:1, Λευ. 23:5, Κφ. 28:16, Δευ. 16:1,2 **[9:5]** I.N. 5:10 **[9:6]** Κφ. 5:2, 19:11,16, Ιδέ Ιωα. 18:28, Εξ. 18:15, 19,26, Κφ. 27:2 **[9:8]** Κφ. 27:5

VG **[8:5-19]** και τους παρέδωσα ως δώρο στον Ααρών και στους γιους του από το μέσο του λαού, ώστε να με υπηρετούν για λογαριασμό του Ισραήλ στη Σκηνή της διαθήκης και να προσεύχονται γι' αυτούς, ώστε να μην υπάρξει πληγή στον λαό αν τολμήσουν να πλησιάσουν στο αγιαστήριο. **[8:20-26]** ... **[9:1-4]** Και ο Μωυσής πρόσταξε τους γιους του Ισραήλ να τελέσουν το Phase. **[9:5-6]** Και να, μερικοί ήταν ακάθαρτοι εξαιτίας νεκρού ανθρώπου και δεν μπορούσαν να τελέσουν το Phase εκείνη την ημέρα· και πλησιάζοντας τον Μωυσή και τον Ααρών, (ecce autem quidam inmundi super animam hominis qui non poterant facere pascha in die illo accedentes ad Mosen et Aaron) **[9:7]** τους είπαν: Είμαστε ακάθαρτοι εξαιτίας νεκρού ανθρώπου· γιατί στερούμαστε το δικαίωμα να προσφέρουμε την προσφορά στον Κύριο στον καιρό της ανάμεσα στους γιους του Ισραήλ; **[9:8]** ...Σταθείτε, ώστε να συμβουλευθώ τι θα προστάξει ο Κύριος για σας.

Ο' **[8:9-11]** καὶ **ἀφοριεῖ** Ἀαρὼν τοὺς Λευίτας **ἀπόδομα** ἐναντί Κυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἔσονται ὥστε **ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα** Κυρίου. **[8:12-13]** καὶ στήσεις τοὺς Λευίτας ἔναντι Κυρίου καὶ ἔναντι Ἀαρὼν καὶ ἔναντι τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ **ἀποδώσεις αὐτοὺς ἀπόδομα** ἔναντι Κυρίου· **[8:14]** καὶ **διαστελεῖς** τοὺς Λευίτας ἐκ μέσου υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἔσονται ἐμοί. **[8:15-16]** ὅτι **ἀπόδομα ἀποδεδομένοι** οὗτοί μοί εἰσιν ἐκ μέσου υἱῶν Ἰσραήλ· ἀντὶ τῶν διανοιγόντων πᾶσαν μήτραν πρωτοτόκων πάντων ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἴληφα αὐτοὺς ἐμοί. **[8:17-21]** καὶ ἡγνίσαντο... **ἀπέδωκεν αὐτοὺς Ἀαρὼν ἀπόδομα**... ἀφαγνίσασθαι αὐτούς· **[8:22]** ...**λειτουργεῖν τὴν λειτουργίαν**... **[8:23-24]** τοῦτό ἐστι τὸ περὶ τῶν Λευιτῶν· ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω **εἰσελεύσονται ἐνεργεῖν** ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου·**[8:25]** ...καὶ **οὐκ ἐργάται** ἔτι· **[8:26]** καὶ **λειτουργήσει**... **ἔργα δὲ οὐκ ἐργάται οὕτως**... **[9:1-2]** ...**καθ' ὥραν** αὐτοῦ· **[9:3]** ...καὶ **κατὰ τὴν σύγκρισιν** αὐτοῦ ποιήσεις αὐτό· **[9:4-5] ἐναρχομένου**... **[9:6]** καὶ παρεγένοντο οἱ ἄνδρες οἱ ἦσαν ἀκάθαρτοι **ἐπὶ ψυχῇ** ἀνθρώπου... **[9:7]** ...ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου· μὴ **οὖν ὑστερήσωμεν προσενέγκαι τὸ δῶρον** Κυρίῳ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ... **[9:8-10]** ...ὃς ἐὰν γένηται ἀκάθαρτος **ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου**... **[9:11-13]** ...καὶ ὑστερήσει ποιῆσαι τὸ πάσχα...

9 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **10** *Πες προς τους γιους Ισραήλ λέγοντας: Εάν κάποιος άνθρωπος από σας ή από τις γενεές σας καταστείγινει ακάθαρτος από νεκρό σώμα, ή είναι σε μακρυνό ταξίδιοδον, θα κάνει το Πάσχα στον Κύριο·* **11** *την 14η του 2ου μήνα προς το βραδυνόεσπεραν θα τηρήσει αυτό και με άζυμα και πικραλίδεςπικρά χόρτα θα φάνε αυτό.*

12 *Δεν θα αφήσουν από αυτό [υπόλοιπο] μέχρι το πρωί, ούτε θα συντρίψουν κόκαλοοστουν από αυτό· σύμφωνακατά με όλα τα νόμιμαnομοθετήματα του Πάσχα θα κάνουντηρήσουν αυτά.*

13 *Και ο άνθρωπος ο οποίος είναιων καθαρός, και δεν βρίσκεται σε ταξίδιεις οδόν, αμέλησε από το να κάνει το Πάσχα, θα εξολοθρευτεί η ψυχή εκείνη από το λαό της· επειδή δεν πρόσφερε το δώρο του Κυρίου στον καιρό του, ο άνθρωπος εκείνος θα βαστάξει την αμαρτία του.* **14** *Εάν δε παροικεί ξένος ανα μεταξύ σας και κάνει το Πάσχα στον Κύριο κατά τα νόμιμαnομοθετήματα του Πάσχα και κατά τις τελετές αυτού, έτσι θα κάνειτηρήσει αυτό, τον αυτόίδιο νόμο θα έχετε και για τον ξένο και για τον αυτόχθοναντόπιο/γηγενή.*

15 Και την ημέρα κατά την οποία στήθηκε η σκηνή, κάλυψε η νεφέλη τη σκηνή, τον Οίκο του Μαρτυρίου· και από το βράδυ μέχρι το πρωί ήταν πάνω στη σκηνή σαν είδος φωτιάςπυρός.

16 Έτσι γινόταν πάντοτε· η νεφέλη κάλυπτε αυτή [την ημέρα] και [ένα] είδος φωτιάς τη νύχτα. **17** Και όταν ανέβαινε η νεφέλη από τη σκηνή, τότε σηκώνονταν οι γιοι Ισραήλ· και στον τόπο, όπου στεκόνταν η νεφέλη, εκεί στρατοπέδευαν οι γιοι Ισραήλ.

18 Κατά την προσταγή του Κυρίου σηκώνονταν οι γιοι Ισραήλ και κατά την προσταγή του Κυρίου στρατοπέδευαν· όλες τις ημέρες κατά τις οποίες η νεφέλη καθόταν πάνω στη σκηνή, έμεναν στρατοπεδευμένοι. **19** Και όταν η νεφέλη παρέμενε πάνω στη σκηνή πολλές ημέρες, τότε οι γιοι Ισραήλ τηρούσανφύλατταν τις υπηρεσίεςδιατάξεις του Κυρίου και δεν αναχωρούσαν. **20** Και όταν μεν η νεφέλη στεκόνταν πάνω στη σκηνή οσεσδήποτε μέρες, κατά την προσταγή του Κυρίου έμεναν στρατοπεδευμένοι και κατά την προσταγή του Κυρίου σηκώνονταν. **21** οπότε δε η νεφέλη στεκόσταν από το βραδινόεσπέρας μέχρι το πρωί, και το πρωί ανέβαινε η νεφέλη, τότε αυτοί σηκώνονταν· είτε την ημέρα είτε τη νύχτα ανέβαινε η νεφέλη, τότε αυτοί σηκώνονταν.

22 Δύο ημέρες ή ένα μήνα ή έναν χρόνο* εάν παρέμενε η νεφέλη επάνω στη σκηνή, στεκόμενη πάνω της, παρέμεναν στρατοπεδευμένοι οι γιοι Ισραήλ και δεν σηκώνονταν· όταν δε αυτή ανέβαινε, αναχωρούσαν. **23** Κατά την προσταγή του Κυρίου στρατοπέδευαν και κατά την προσταγή του Κυρίου σηκώνονταν· φύλαγαν τις υπηρεσίεςφυλακές του Κυρίου, καθώς πρόσταξε ο Κύριος μέσωδια χειρός του Μωυσή.

10 **[Ι]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΩΥΣΗ, λέγοντας: **2** *Κάνε για εσέεις σεαυτον δύο σάλπιγγες ασημένιεςαργυρες· σφυρήλατες θα κάνεις αυτές, και θα είναι για σένα για να συγκαλείς τη συνέλευσησυναγωγκν, καιγια να βάζεις σε κίνηση τα στρατόπεδα.* **3** *Και όταν σαλπίζουν με αυτές, όληπάσα η συνέλευσησυναγωγή θα συναθροίζεται προς εσέ στην είσοδοθυραν της σκηνής του Μαρτυρίου.*

4 *Εάν δε σαλπίσουν μονομιάςδια μιας [μόνης], τότε θα συναθροίζονται προς εσένα οι άρχοντες, οι αρχηγοί των χιλιάδων του Ισραήλ.* **5** *Και όταν σαλπίζετε αλαλαγμόςμε διακυμάνσεις, τότε θα σηκώνονται τα στρατόπεδα τα στρατοπεδευμένα πρός τα ανατολικάανατολάς.* **6** *Και όταν σαλπίζετε δεύτερος αλαλαγμός*, τότε θα σηκώνονται τα στρατόπεδα τα στρατοπεδευμένα προς [τον] νότο· θα σαλπίσουν αλαλαγμό* για να σηκωθούν.* **7** *Όταν δε συγκαλείται η συναγωγή, θα σαλπίζετε, όχι όμως αλαλαγμό*.* **8** *Και οι γιοι του Ααρών, οι ιερείς, θα σαλπίζουν με τις σάλπιγγες· και [αυτά] θα είναι σε σας νόμιμονομοθέτημα αιώνιο στις γενεές σας.* **9** *Και εάν βγείτεεξέλθητε σε μάχη στη γη σας κατά του εχθρού που πολεμά εναντίον σας, τότε θα σαλπίζετε αλαλαγμό* με τις σάλπιγγες, και θα έλθετε σε μνημόσυνοενθύμησιν μπροστάενώπιον στον Κύριο τον Θεό σας και θα διασωθείτε από τους εχθρούς σας.*

10 *Και στις ημέρες της ευφροσύνης σας και στις εορτές σας, και στις πρωτομηνίεςνεομηνίας σας θα σαλπίζετε με τις σάλπιγγες πάνω στα ολοκαυτώματα σας και επάνω στις θυσίες των ειρηνικών προσφορών σας, και θα είναι σε σας προς ενθύμηση μπροστάενώπιον στον Θεό σας. Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας*.

11 Και την 20η του 2ου μήνα του 2ου χρόνουέτους ανέβηκε η νεφέλη από τη σκηνή του Μαρτυρίου. **12** Και σηκώθηκαν οι γιοι Ισραήλ κατά την τάξη της οδοιπορίας τους από την έρημο Σινά, και στάθηκε η νεφέλη στην έρημο Φαράν. **13** Και σηκώθηκαν οι πρώτοι(Ο'), καθώς πρόσταξε Κύριος μέσωδια χειρος του Μωυσή.

[9:11] 2Χρ. 30:2,15, Εξ. 12:8 **[9:12]** Εξ. 12:10, Εξ. 12:46, Ιωα. 19:36, Εξ. 12:43 **[9:13]** Γεν. 17:14, Εξ. 12:15, six. 7, Κφ. 5:31 **[9:14]** Εξ. 12:49 **[9:15]** Εξ. 40:34, Νεε. 9:12,19, Ψλ. 78:14, Εξ. 13:21, 40:38 **[9:17]** Εξ. 40:36, Κφ. 10:11, 33,34, Ψλ. 80:1 **[9:18]** 1Κο. 10:1 **[9:19]** Κφ. 1:53, 3:8 **[9:22]** Εξ. 40:36,37 **[9:23]** six. 19 **[10:2]** Ησ. 1:13 **[10:3]** Ιερ. 4:5, Ιωήλ 2:15 **[10:4]** Εξ. 18:21, Κφ. 1:16, 7:2 **[10:5]** Κφ. 2:3 **[10:6]** Κφ. 2:10 **[10:7]** six. 3, Ιωήλ 2:1 **[10:8]** Κφ. 31:6, I.N. 6:4, 1Χρ. 15:24, 2Χρ. 13:12 **[10:9]** Κφ. 31:6, I.N. 6:4, 2Χρ. 13:14, Κρ. 2:18, 4:3, 6:9, 10:8,12, 1 Σα. 10:18, Ψλ. 106:42, Γεν. 8:1, Ψλ. 106:4 **[10:10]** Λευ. 23:24, Κφ. 29:1, 1Χρ. 15:24, 2Χρ. 5:12, 7:6, 29:26, Εσδ. 3:10, Νεε. 12:35, Ψλ. 81:3, six. 9 **[10:11]** Κφ. 9:17 **[10:12]** Εξ. 40:36, Κφ. 2:9,16,24,31, Εξ. 19:1, Κφ. 1:1, 9:5, Γεν. 21:21, Κφ. 12:16, 13:3,26, Δευ. 1:1 **[10:13]** six. 5,6, Κφ. 2:34

VG **[9:9-13]** Αν όμως κάποιος είναι καθαρός και δεν βρισκόταν σε ταξίδι και παρ' όλα αυτά δεν τέλεσε το Phase, εκείνη η ψυχή θα εξολοθρευτεί από τον λαό της, επειδή δεν πρόσφερε τη θυσία στον Κύριο στον καιρό της· ο ίδιος θα βαστάσει την αμαρτία του. **[9:14-23]** ... **[10:1-13]**

Ο' **[9:14]** ...**προσήλυτος** ἐν τῇ γῇ ὑμῶν... καὶ κατὰ τὴν **σύνταξιν** αὐτοῦ... καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ αὐτόχθονι τῆς γῆς· **[9:15-17]** ...**ἀπῆραν**... ἐκεῖ **παρενέβαλον**... **[9:18]** ... ἐν αἷς **σκιάζει** ἡ νεφέλη... **[9:19]** καὶ ὅταν **ἐφελκῆται** ἡ νεφέλη... καὶ οὐ μὴ **ἐξάρωσιν**· **[9:20]** ...διὰ **φωνῆς** Κυρίου παρεμβαλούσιν... ἀπαροῦσιν· **[9:21-22]** μηνὸς ἡμέρας πλεονάζουσης τῆς νεφέλης σκιαζούσης ἐπ' αὐτῆς παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, καὶ οὐ μὴ ἀπαροῦσιν· **[9:23]** ... **[10:1-2]** ...**ἐλάτας** ποιήσεις αὐτὰς... καὶ **ἐξαιρεῖν τὰς παρεμβολάς**· **[10:3-5]** καὶ σαλπιεῖτε **σημασίαν**, καὶ **ἐξαροῦσιν αἱ παρεμβολαί**... **[10:6]** καὶ σαλπιεῖτε σημασίαν δευτέραν, καὶ ἐξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι λίβα· καὶ σαλπιεῖτε σημασίαν τρίτην, καὶ ἐξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι παρὰ θάλασσαν· καὶ σαλπιεῖτε σημασίαν τετάρτην, καὶ ἐξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι πρὸς βορρᾶν· σημασία σαλπιοῦσιν ἐν τῇ ἐξάρσει αὐτῶν· **[10:7]** ... καὶ οὐ σημασία· **[10:8-10]** ... καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις τῶν σωτηρίων ὑμῶν... **[10:11-12]** καὶ ἐξῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ σὺν ἀπαρτίαις αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινά, καὶ ἔστη ἡ νεφέλη ἐν τῇ ἐρήμῳ... **[10:13]** ...διὰ φωνῆς Κυρίου ἐν χειρὶ Μωυσῆ.

14 Και πρώτη σηκώθηκε η σημαία του στρατοπέδου των γιων Ιούδα, κατά τα τάγματά τους, και επικεφαλής στο στράτευμα αυτού [ήταν] Ναασσών ο γιος του Αμμιναδάβ. **15** Και πάνω στο στράτευμα της φυλής των γιων Ισσάχαρ [ήταν] Ναθαναήλ ο γιος του Σουάρ. **16** Και επικεφαλής στο στράτευμα της φυλής των γιων Ζαβουλών, Ελιάβ ο γιος του Χαιλών.

17 Και κατέβασαν τη σκηνή· και οι γιοι Γηρσών και οι γιοι Μεραρί σηκώθηκαν, βαστάζοντες τη σκηνή.

18 Έπειτα σηκώθηκε [η] σημαία του στρατοπέδου του Ρουβήν κατά τα τάγματά τους, και πάνω στο στράτευμα αυτού [ήταν] Ελισούρ ο γιος του Σεδιούρ.

19 Και επικεφαλής στο στράτευμα της φυλής των γιων Συμεών [ήταν] Σελουμιήλ ο γιος του Σουρισαδαΐ.

20 Και πάνω στο στράτευμα της φυλής των γιων Γαδ [ήταν] Ελιασάφ ο γιος του Δεουήλ. **21** Και οι Κααθίτες σηκώθηκαν, βαστάζοντες τα άγια, και [οι άλλοι] ξέστηναν τη σκηνή μέχρι αυτοί να φθάσουν. **22** Έπειτα σηκώθηκε η σημαία του στρατοπέδου των γιων Εφραίμ, κατά τα ταγματά τους, και πάνω στο στράτευμα αυτού [ήταν] Ελισαμά ο γιος του Αμμιούδ.

23 Και πάνω στο στράτευμα της φυλής των γιων Μανασσή [ήταν] Γαμαλιήλ ο γιος του Φεδασσούρ.

24 Και πάνω στο στράτευμα της φυλής των γιων Βενιαμίν [ήταν] Αβειδάν ο γιος του Γιδεωνί. **25** Έπειτα σηκώθηκε η σημαία του στρατοπέδου των γιων Δαν οπισθοφυλακή[κατόπιν] όλων[πάντων] των στρατοπέδων κατά τα τάγματά τους, και πάνω στο στράτευμα αυτού [ήταν] Αχιέζερ ο γιος του Αμμισαδαί. **26** Και πάνω στο στράτευμα της φυλής των γιων Ασήρ ήταν Φαγαιήλ ο γιος του Οχράν. **27** Και πάνω στο στράτευμα της φυλής των γιων Νεφθαλί [ήταν] Αχιρά ο γιος του Αινάν.

28 Έτσι [γινόταν] η [οδοι]πορεία των γιων Ισραήλ κατά τάγματά τους, όταν αναχωρούσαν[εσηκώνοντο].

29 Και είπε ο Μωυσής στον Οβάβ, γιο του Ραγουήλ του Μαδιανίτη, πεθερού του Μωυσή: *Εμείς πάμε στον τόπο περί του οποίου είπε ο Κύριος, Αυτόν θα δώσω σε σας· έλα μαζί μας και θα σ' αγαθοποιήσουμε επειδή ο Κύριος μίλησε αγαθά για τον Ισραήλ.* **30** Και είπε σ' αυτόν: *Δεν θα 'ρθω [αλλά] θα επιστρέψω στη γη μου και στη γενιά μου.* **31** Και είπε: *Μη μας αφήσεις, παρακαλώ, επειδή συ γνωρίζεις που πρέπει να στρατοπεδεύσουμε στην έρημο και θα είσαι για μας αντί ματιών[οφθαλμων]·* **32** *και εάν έλθεις μαζί μας[μεθ' υμων], τα αγαθά εκείνα, τα οποία θα κάνει σε μας ο Κύριος, τα ίδια θα κάνουμε και εμείς σε σένα.*

33 Και οδοιπόρησαν απ' το βουνό[ορους] του Κυρίου οδό 3 ημερών· και η κιβωτός της Διαθήκης του Κυρίου προπορευόταν μπροστά τους [σε] απόσταση[οδον] τριών ημερών, για να ζητήσει τόπο ανάπαυσης γι' αυτούς.

34 Και η νεφέλη[σύννεφο] του Κυρίου ήταν από πάνω τους την ημέρα, όταν σηκώνονταν απ' το στρατόπεδο.

35 Και όταν αναχωρούσε[σηκώνετο] η κιβωτός, έλεγε ο Μωυσής: *Σήκω[ανάστα], Κύριε, και ας διασκορπισθούν οι εχθροί σου και ας φύγουν από μπροστά σου[προσώπου σου όσοι σε μισούν.* **36** Και όταν αναπαυόταν[απέθεταν], έλεγε: *Επέστρεψε, Κύριε, στις χιλιάδες των μυριάδων του Ισραήλ.*

11 **[ΙΑ]** ΚΑΙ ΓΟΓΓΥΖΕ Ο ΛΑΟΣ πονηρά[κακώς] στα αυτιά[ωτα] του Κυρίου· και ο Κύριος άκουσε και άναψε[εξήφθη] η οργή του· και πυροδοτήθηκε[εξεκαυθη] ανάμεσά τους φωτιά[πυρ] Κυρίου και κατέφαγε το άκρο του στρατοπέδου.

2 Και βόησε ο λαός προς τον Μωυσή· και ο Μωυσής προσευχήθηκε προς τον Κύριο και σταμάτησε[έπαυσε] η φωτιά[το πυρ]. **3** Και αποκαλέσθηκε το όνομα του τόπου εκείνου *Ταβερά[II]*, διότι εξεκαύθηκε* ανάμεσά τους πυρ[φωτιά] Κυρίου.

4 Και το σύμμικτο[ανάμεικτο] πλήθος το [ανα]μεταξύ τους, επιθύμησαν επιθυμία· και έκλαιγαν μαζί[πάλι] και οι γιοι Ισραήλ, και είπαν: *Ποιος θα μας δώσει κρέας να φάμε;* **5** *Θυμόμαστε τα ψάρια, τα οποία τρώγαμε στην Αίγυπτο δωρεάν, τα αγγούρια και τα πεπόνια και τα πράσα και τα κρεμύδια και τα σκόρδα·* **6** *τώρα όμως[δε] η ψυχή μας είναι κατάξερη· δεν είναι στα μάτια[οφθαλμούς] μας τίποτα άλλο παρά [τούτο] το μάννα.*

7 Το δε μάννα ήταν σαν ο σπόρος του κοριάνδρου[κόλιαντρο], και το χρώμα του σαν το χρώμα του βδέλλιου (υπόλευκο). **8** Ο λαός περιφερόταν συνάγοντας [αυτό], και [το] άλεθαν σε μύλο ή [το] κοπάνιζαν σε γουδί[γδιον] και έψηναν[έβραζαν] [αυτό] σε χύτρα και έκαναν εγκρυφίες-[στρογγυλές πίτες] απ' αυτό· και η γεύση του ήταν σαν γεύση λαγάνας λαδιού. **9** Και όταν κατέβαινε η δροσιά στο στρατόπεδο τη νύχτα, έπεφτε το μάννα πάνω της.

[10:14] Κφ. 2:3,9, Κφ.1:7 **[10:17]** Κφ. 1:51, Κφ. 4:24,31, 7:6-8 **[10:18]** Κφ. 2:10,16 **[10:21]** Κφ. 4:4,15, 7:9 **[10:22]** Κφ. 2:18 **[10:25]** Κφ. 2:25,31, I.N. 6:9 **[10:28]** Κφ. 2:34 **[10:29]** Εξ. 2:18, Γεν. 12:7, Κρ. 1:16, 4:11, Γεν. 32:12, Εξ. 3:8, 6:7,8 **[10:31]** Ιώβ 29:15 **[10:32]** Κρ. 1:16 **[10:33]** Εξ. 3:1, Δευ. 1:33, I.N. 3:3-6, Ψλ. 132:8, Ιερ. 31:2, Ιεζ. 20:6 **[10:34]** Εξ. 13:21, Νεε. 9:12 **[10:35]** Ψλ. 68:1,2, 132:8 **[11:1]** Δευ. 9:22, Ψλ. 78:21, Λευ.10:2, Κφ. 16:35, 1Βα. 1:12, Ψλ. 106:18 **[11:2]** Ιακ. 5:16 [II]Εμπρησμός **[11:4]** Εξ. 12:38, Ψλ. 78:18, 106:14, 1Κο. 1:6 **[11:5]** Εξ. 16:3 **[11:6]** Κφ. 21:5 **[11:7]** Εξ. 16:14,31, Γεν. 2:12 **[11:8]** Εξ. 16:31 **[11:9]** Εξ. 16:13,14

---

vg **[10:14]** Οι γιοι του Ιούδα κατά τις στρατιές τους, των οποίων άρχοντας ήταν ο Ναασσών, γιος του Αμιναδάβ. **[10:15-21]** ...Τόσο χρόνο μεταφερόταν η σκηνή, έως ότου εκείνοι έφταναν στον τόπο της ανεγέρσεως. **[10:22-25]** Τελευταίοι από όλα τα στρατόπεδα αναχώρησαν οι γιοι του Δαν κατά τις στρατιές τους, στο στράτευμα των οποίων άρχοντας ήταν ο Αχιέζερ, γιος του Αμμισαδαΐ. **[10:26-32]** Και όταν έλθεις μαζί μας, ό,τι καλύτερο υπάρξει από τα αγαθά που ο Κύριος πρόκειται να μας παραδώσει, θα το δώσουμε σε σένα. **[10:33-36]** ... **[11:1] Εν τω μεταξύ ξεσηκώθηκε μουρμουρητό από τον λαό κατά του Κυρίου, σαν ανθρώπους που πονούν για την κουρασή τους**. Όταν το άκουσε ο Κύριος, οργίστηκε...

o' **[10:14]** καὶ **ἐξῆραν τάγμα παρεμβολῆς** υἱῶν Ἰούδα πρῶτοι σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῆς **δυνάμέως** αὐτῶν... **[10:15]** καὶ ἐπὶ τῆς **δυνάμέως** φυλῆς υἱῶν Ἰσσαχάρ... **[10:16]** καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμέως... **[10:17-20]** καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμέως... **[10:21]** καὶ ἐξαροῦσιν οἱ υἱοὶ Καάθ αἴροντες τὰ ἅγια, καὶ στήσουσιν τὴν σκηνὴν ἕως παραγενῶνται· **[10:22-23]** καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμέως... **[10:24]** καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμέως... **[10:25]** καὶ ἐξαροῦσιν τάγμα παρεμβολῆς υἱῶν Δὰν ἔσχατοι πασῶν τῶν παρεμβολῶν σὺν δυνάμει αὐτῶν· καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμέως αὐτῶν Ἀχιέζερ ὁ τοῦ Ἀμισαδαί· **[10:26]** καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμέως... **[10:27-28]** αὗται **αἱ στρατιαὶ** υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐξῆραν σὺν δυνάμει αὐτῶν· **[10:29]** καὶ εἶπεν Μωυσῆς τῷ **Ἰωβαβ**... τῷ **γαμβρῷ** Μωυσῆ· ἐξαιρόμεθα ἡμεῖς... **[10:30-31]** ...καὶ ἔσῃ ἐν ἡμῖν **πρεσβύτης· [10:32-36]** καὶ ἐν τῇ καταπαύσει εἶπεν· ἐπίστρεφε, Κύριε, χιλιάδας μυριάδας ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ ἡ νεφέλη ἐγένετο σκιάζουσα ἐπ' αὐτοῖς ἡμέρας, ἐν τῷ ἐξαίρειν αὐτοὺς ἐκ τῆς παρεμβολῆς. **[11:1]** ...καὶ **ἐθυμώθη ὀργὴ**... μέρος τι τῆς **παρεμβολῆς**. **[11:2]** καὶ **ἐκέκραξεν** ὁ λαός... καὶ **ἐκόπασεν** τὸ πῦρ. **[11:3]** ...Ἐμπυρισμός, ὅτι ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ Κυρίου. **[11:4]** καὶ **ὁ ἐπίμικτος ὁ** ἐν αὐτοῖς... **[11:5]** ...καὶ **τοὺς σικυᾶς**... **[11:6-7]** ...εἶδος **κρυστάλλου· [11:8]** ...**ἦν ἡ ἡδονὴ αὐτοῦ ὡσεὶ γεῦμα ἐγκρὶς ἐξ ἐλαίου·**

10 Και άκουσε ο Μωυσής το λαό να κλαίει κατά τις συγγένειές τους, ο καθένας στην είσοδο[θυραν] της σκηνής του· και άναψε πολύ[εξηφθη σφόδρα] η οργή του Κυρίου· φάνηκε [δε τούτο] κακό και στον Μωυσή.

11 Και είπε ο Μωυσής προς τον Κύριο: *Γιατί ταλαιπώρησες το δούλο σου; και γιατί δεν βρήκα χάρη μπροστά[ενώπιόν] σου, ώστε έβαλες πάνω σε μένα όλο το φορτίο αυτού του λαού;* **12** *μήπως εγώ συνέλαβα όλο αυτό τον λαό; ή εγώ γέννησα αυτούς, για να μου λες, Λάβε αυτόν στον κόλπο[κόρφο] σου, όπως βαστάζει η τροφός[παραμάνα] το βρέφος που θηλάζει, μέχρι τη γη την οποία ορκίσθηκες[όμοσας] προς τους πατέρες τους;* **13** *Από που [θα προέλθουν] σε μένα κρέατα να δώσω σ' όλο αυτό το λαό; διότι κλαίνε προς εμέ, λέγοντας, Δώσε μας κρέας να φάμε·* **14** *δεν έχω τη δύναμη[δυναμαι] εγώ μόνος να βαστάξω όλο αυτό το λαό, διότι είναι πολύ βαρύ σε μένα·* **15** *και αν κάνεις έτσι σε μένα, θανάτωσέ με αμέσως, δέομαι, εάν βρήκα χάρη μπροστά σου, για να μη βλέπω τη δυστυχία μου.*

16 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Συγκέντρωσε[σύναξον] σε μένα εβδομήκοντα άντρες από τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ, τους οποίους γνωρίζεις ότι είναι πρεσβύτεροι του λαού και άρχοντές τους· και φέρε αυτούς στη σκηνή του Μαρτυρίου, όπου θα σταθούν μαζί σου.* **17** *Και θα κατέβω και λαλήσω εκεί μαζί σου· και θα λάβω από το πνεύμα που είναι πάνω σε σένα και θα θέσω πάνω σε αυτούς· και θα σηκώνουν[βαστάζει] το φορτίο του λαού μαζί σου, για να μη βαστάζεις [αυτο] εσύ μόνος.*

18 Και πες προς το λαό: *Αγιάστε τους εαυτούς σας για την αυριανή [ημέρα], και θα φάτε κρέας· διότι κλάψατε[κλαυτήκατε] στ' αυτιά[ώτα] του Κυρίου λέγοντες, Ποιος θα μας δώσει κρέας να φάμε; επειδή καλά είμασταν στην Αίγυπτο. Γι' αυτό θα σας δώσει κρέας ο Κύριος, και θα φάτε·* **19** *δεν θα φάτε μία μέρα ούτε δύο μέρες ούτε πέντε μέρες ούτε 10 μέρες, ούτε 20 μέρες·* **20** *ολόκληρο μήνα [θα φάτε], μέχρι να βγει[εξέλθει] απ' τα ρουθούνια[μυκτηρων] σας και γίνει σε σας αηδία· επειδή απειθήσατε εις τον Κύριο, ο οποίος [είναι] ανα[ανα]μεταξύ σας, και κλάψατε μπροστά[ενώπιον] του, λέγοντες, Γιατί ν' αναχωρήσουμε από την Αίγυπτο*;

21 Και είπε ο Μωυσής: *Ο λαός [είναι] 600.000 πεζοί, ανάμεσα στους οποίους [είμαι] εγώ, και συ είπες, Θα δώσω σε αυτούς κρέας, για να φάνε ολόκληρο μήνα;* **22** *Θα σφαχτούν γι' αυτούς τα κοπάδια[ποιμνια] και οι αγέλες, για να επ[επ]αρκέσουν σε αυτούς; ή θα συναχθούν μαζί όλα τα ψάρια της θάλασσας γι' αυτούς, για να αρκέσουν σ' αυτούς;* **23** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Μήπως το χέρι του Κυρίου σμικρύνθηκε; τώρα θα δεις αν εκτελείται ο λόγος μου, ή όχι.*

24 Και εξήλθε ο Μωυσής και είπε προς το λαό τους λόγους του Κυρίου· και συγκέντρωσε[συνηγαγε] τους 70 άντρες από τους πρεσβυτέρους του λαού και έστησε αυτούς περιμετρικά της σκηνής. **25** Και κατέβηκε Κύριος μέσα[εν σε] σύννεφο[νεφελη] και μίλησε προς αυτόν, και έλαβε από το πνεύμα που ήταν πάνω σε αυτόν και έθεσε[επίθηκεν] πάνω στους 70 άντρες τους πρεσβυτέρους· και αφού κάθησε πάνω σε αυτούς το πνεύμα, προφήτευσαν αλλά δεν εξακολούθησαν. **26** Παρέμειναν όμως δύο άντρες μέσα στο στρατόπεδο, το όνομα του ενός Ελδάδ και το όνομα του δευτέρου Μηδάδ· και κάθησε πάνω σε αυτούς το πνεύμα· και αυτοί [ήταν] από τους καταγραμμένους, δεν εξήλθαν[είχαν πάει] όμως στη σκηνή· και προφήτευαν μέσα[εν] στο στρατόπεδο.

27 Και έτρεξε[εδραμε] κάποιος νεαρός και ανάγγειλε προς τον Μωυσή λέγοντας: *Ο Ελδάδ και ο Μηδάδ προφητεύουν μέσα[εν] στο στρατόπεδο.* **28** Και Ιησούς ο γιος του Ναυή, ο υπηρέτης[θεράπων] του Μωυσή, ο εκλεκτός του, αποκρίθηκε και είπε: *Κυριέ μου Μωυσή, εμπόδισέ τους.* **29** Και είπε προς αυτόν ο Μωυσής: *Ζηλοτυπείς υπέρ μου; Μακάρι[είθε] όλος[πας] ο λαός του Κυρίου να ήταν προφήτες, [και] ο Κύριος να επέθετε πάνω σε αυτούς το πνεύμα αυτού!* **30** Και αναχώρησε ο Μωυσής στο στρατόπεδο, αυτός και οι πρεσβύτεροι του Ισραήλ.

31 Και σηκώθηκε[εξήλθεν] άνεμος από τον Κύριο και έφερε ορτύκια από τη θάλασσα και έριξε [αυτά] πάνω (Εβρ. κοντά) στο στρατόπεδο, μέχρι μιας ημέρας απόσταση[οδόν] από δω[εντεύθεν] και μέχρι μιας ημέρας οδό* από κει[εντεύθεν], κυκλικά του στρατοπέδου· και [ήταν] μέχρι δύο πήχες πάνω στο πρόσωπο της γης.

32 Και αφού σηκώθηκε ο λαός όλη εκείνη την ημέρα και όλη τη νύχτα και όλη την επόμενη ημέρα, σύναξαν τα ορτύκια· το λιγότερο που σύναξε κάποιος ήταν δέκα χομόρ· και [ξ]άπλωναν αυτά κυκλικά του στρατοπέδου για τον εαυτό τους. **33** Ενώ [δε] το κρέας ήταν ακόμη[ετι] στα δόντια τους, πριν μασηθεί, ξέσπασε[άναψε/εξηφθη] η οργή του Κυρίου πάνω στο λαό· και χτύπησε[πάταξε] Κύριος το λαό με πληγή πολύ[σφόδρα] μεγάλη.

[11:10] Ψλ. 78:21 **[11:11]** Δευ. 1:12 **[11:12]** Ησ. 40:11, Ησ. 49:23, 1Θε. 2:7, Γεν. 26:3, 50:24, Εξ. 13:5 **[11:13]** Μτ. 15:33, Μαρ. 8:4 **[11:14]** Εξ. 18:18 **[11:15]** Ιδέ 1Βα. 19:4, Ιωα. 4:3, Σοφ. 3:15 **[11:16]** Ιδέ Εξ. 24:1,9, Δευ. 16:18 **[11:17]** six. 25, Γεν. 11:5, 18:21, Εξ. 19:20, 1Σα. 1:6, 2Βα. 2:15, Νεε. 9:20, Ησ. 44:3, Ιωήλ 2:28 **[11:18]** Εξ. 19:10, Εξ. 16:7, six. 5, Πρ. 7:39 **[11:20]** Ψλ. 78:29, 106:15, Κφ. 21:5 **[11:21]** Γεν. 12:2, Εξ. 12:37, 38:26, Κφ. 1:46 **[11:22]** Ιδέ 2Βα. 7:2, Ματ. 15:33, Μαρ. 8:4, Ιωα. 6:7,9 **[11:23]** Ησ. 40:2, 59:1, Κφ. 23: 19, Ιεζ. 12:25, 24:14 **[11:24]** six. 16 **[11:25]** six. 17, Κφ. 12:5, Ιδέ 2Βα. 2:15, Ιδέ 1Σα. 10:5,6,10, 19:20,21,23, Ιωήλ 2:28, Πρ. 2:17,18, 1 Κο. 14:1 **[11:26]** Ιδέ 1Σα. 20:26, Ιερ. 36:5 **[11:28]** Ιδέ Μαρ. 9: 38, Λκ. 9:49, Ιωα. 3:26 **[11:29]** 1Κο. 14:5 **[11:31]** Εξ. 16:13, Ψλ. 78:26-28, 105:40 **[11:32]** Ιεζ. 45:11 **[11:33]** Ψλ. 78:30,31

---

vg **[11:4]** Διότι το ανάμεικτο πλήθος που είχε ανεβεί μαζί τους άναψε από επιθυμία, και καθόταν και έκλαιγε, ενώθηκαν δε μαζί του και οι γιοι του Ισραήλ, και είπε: Ποιος θα μας δώσει κρέας για να φάμε; **[11:5-15]** Αν όμως αλλιώς σου φαίνεται, σε παρακαλώ να με θανατώσεις, ώστε να βρω χάρη στα μάτια σου και να μην υποφέρω από τόσο μεγάλα κακά. **[11:16-28]** ...και και εκλεγμένος ανάμεσα σε πολλούς... **[11:29-34]** Και ο τόπος εκείνος ονομάστηκε **«Τάφοι της Επιθυμίας»** (Sepulchra concupiscentiae), επειδή εκεί έθαψαν τον λαό που είχε επιθυμήσει...

σ' **[11:9-11]** ...ἵνα τί **ἐκάκωσας τὸν θεράποντά σου;** καὶ διὰ τί οὐχ εὕρηκα χάριν ἐναντίον σου, ἐπιθεῖναι **τὴν ὁρμὴν** τοῦ λαοῦ τούτου ἐπ' ἐμέ; **[11:12]** μὴ ἐγὼ **ἐν γαστρὶ ἔλαβον**... **ὡσεὶ ἄραι τιθηνὸς τὸν θηλάζοντα**, εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσας τοῖς πατράσιν αὐτῶν; **[11:13-14]** ...**βαρύτερόν μοι ἐστὶν τὸ ῥῆμα** τοῦτο· **[11:15]** ...μὴ ἴδω μου **τὴν κακωσίν**. **[11:16]** ...καὶ **γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ ἄξεις** αὐτοὺς... **[11:17]** ...καὶ **ἀφελῶ** ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπὶ σοί... καὶ **συναντιλήμψονται** μετὰ σοῦ τὴν **ὁρμὴν** τοῦ λαοῦ, καὶ οὐκ **οἴσεις** αὐτοὺς σὺ μόνος· **[11:18-20]** ... καὶ **ἔσται ὑμῖν εἰς χολέραν**... **[11:21-23]** ...μὴ χεὶρ Κυρίου οὐκ ἐξαρκεῖ; ἤδη γνώσῃ εἰ ἐπικταλήμψεται σε ὁ λόγος μου ἢ οὔ. **[11:24]** ...**τὰ ῥήματα** Κυρίου... **[11:25]** ... καὶ **παρεῖλατο**... ὡς δὲ **ἐπανεπαύσατο** τὸ πνεῦμα ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐπροφήτευσαν... **[11:26]** καὶ **κατελείφθησαν** δύο ἄνδρες **ἐν τῇ παρεμβολῇ**, ὄνομα... καὶ ἐπροφήτευσαν ἐν τῇ **παρεμβολῇ**. **[11:27]** καὶ προσδραμών... ἐν τῇ παρεμβολῇ. **[11:28]** ...ὁ **παρεστηκώς**... **[11:29-31]** καὶ **πνεῦμα** ἐξῆλθεν παρὰ Κυρίου, καὶ **ἐξεπέρασεν ὀρτυγομήτραν**... **[11:32]** καὶ **ἀναστὰς**... συνήγαγον **τὴν ὀρτυγομήτραν**... καὶ **ἔψυξαν ἑαυτοῖς ψύγμους**...

34 Και [απο]κάλεσε το όνομα του τόπου εκείνου *Κιβρώθ-αττααβά*[II], διότι εκεί τάφηκε ο λαός ο επιθυμητής. **35** Και αναχώρησε ο λαός από Κιβρώθ-αττααβά στην Ασηρώθ και [παρ]έμεινε στην Ασηρώθ.

12 **[ΙΒ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ Η ΜΑΡΙΑΜ ΚΑΙ Ο ΑΑΡΩΝ εναντίον του Μωυσή εξ αιτίας[ενεκα] της Αιθιόπισσας* την οποίαν έλαβε· διότι γυναίκα Αιθιόπισσα(-Χουσίτισσα) έλαβε· **2** και είπαν: *Μήπως προς τον Μωυσή μόνο μίλησε ο Κύριος; δεν μίλησε και προς εμάς*; Και άκουσε [αυτό] ο Κύριος.

3 Και ο άνθρωπος ο Μωυσής [ήταν] υπερβολικά[σφόδρα] πράος πάνω[υπερ] από όλους[πάντας] τους ανθρώπους που υπήρχαν επάνω στη γη. **4** Και είπε Κύριος αμέσως[παρευθυς] προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών και προς την Μαριάμ: *Εξέλθετε[βγείτε έξω] εσείς οι τρεις προς τη σκηνή του Μαρτυρίου*. Και εξήλθαν* οι τρεις. **5** Και κατέβηκε ο Κύριος μέσα σε στύλο νεφέλης[σύννεφου] και στάθηκε στην είσοδο[θυραν] της σκηνής [του Μαρτυριου], και κάλεσε τον Ααρών και την Μαριάμ· και βγήκαν έξω και οι δύο[εξηλθον αμφότεροι]. **6** Και είπε: *Ακούστε τώρα τα λόγια μου· Εάν είναι [ανα]μεταξύ σας προφήτης, εγώ ο Κύριος μέσω οπτασίας θα γνωρισθώ σε αυτόν· κατά τον ύπνο θα λαλήσω[μιλήσω] προς αυτόν·* **7** *δεν [ειναι] έτσι περί του υπηρέτη[θεράποντός] μου Μωυσή· σε όλο τον οίκο μου αυτός [είναι] πιστός·* **8** *στόμα προς στόμα θα μιλάω[λαλώ] προς αυτόν και φανερά και όχι μέσω αινιγμάτων, και το πρόσωπο[(μορφή - Strong 8544)] του Κυρίου θα βλέπει· γιατί λοιπόν δεν φοβηθήκατε να λαλήσετε εναντίον του υπηρέτη[θεράποντός] μου Μωυσή;* **9** Και άναψε[εξηφθη] η οργή του Κυρίου εναντίον τους και αναχώρησε. **10** Και το σύννεφο[νεφελη] απομακρύνθηκε από τη σκηνή, και να, η Μαριάμ [έγινε] λεπρή σαν το χιόνι· και είδε ο Ααρών την Μαριάμ και δες, [ήταν] λεπρή.

11 Και είπε ο Ααρών στον Μωυσή: *Δέομαι, κύριέ μου, μη επιθέσεις την αμαρτία πάνω μας, επειδή πράξαμε ανόητα κι επειδη αμαρτήσαμε·* **12** *ας μην είναι αυτή σαν έκτρωμα, το οποίο είναι μισοφαγωμένη η σάρκα, όταν εξέρχεται από τη μήτρα της μητέρας του.* **13** Και βόησε ο Μωυσής προς τον Κύριο, λέγοντας: *Δέομαι, Θεέ, γιάτρεψε αυτή.* **14** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή, *Αν ο πατέρας της μόνο έφτυνε στο πρόσωπο της, δεν θα ήταν ντροπιασμένη[κατισχυμμενη] επτά ημέρες; ας αποχωριστεί επτά ημέρες από το στρατόπεδο, και έπειτα[μετά ταύτα] ας επιστρέψει.* **15** Και αποχωρίσθηκε η Μαριάμ από το στρατόπεδο επτά ημέρες· και ο λαός δεν σηκώθηκε έως ού[μέχρι] επιστρέψε η Μαριάμ. **16** Και μετά απ' αυτά σηκώθηκε ο λαός από Ασηρώθ και στρατοπέδευσαν στην έρημο Φαράν.

13 **[ΙΓ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή λέγοντας: **2** *Απόστειλε άντρες για να κατασκοπεύσουν τη γη Χαναάν, την οποία [εγώ] δίνω στους γιους Ισραήλ· από κάθε φυλή των πατέρων τους θα αποστείλετε ανά ένα άντρα, τον καθένα απ' αυτούς αρχηγό.* **3** Και [απ]έστειλε αυτούς ο Μωυσής δια[μέσω] προσταγής του Κυρίου από την έρημο Φαράν. Όλοι[Πάντες] οι άντρες αυτοί ήταν αρχηγοί των γιων Ισραήλ.

4 Και αυτά [ήταν] τα ονόματά τους· από τη φυλή Ρουβήν, Σαμμουά ο γιος του Σακχούρ· **5** από τη φυλή Συμεών, Σαφάτ ο γιος του Χορρί· **6** από τη φυλή Ιούδα, Χάλεβ ο γιος του Ιεφοννή· **7** από τη φυλή Ισσάχαρ, Ιγίλ ο γιος του Ιωσήφ· **8** απ' τη φυλή Εφραΐμ, Αυσή ο γιος του Ναυή· **9** από τη φυλή Βενιαμίν, Φαλτί ο γιος του Ραφοΐ· **10** από τη φυλή Ζαβουλών, Γαδιήλ ο γιος του Σουδί· **11** από τη φυλή Ιωσήφ, (ειδικά) από τη φυλή Μανασσή, Γαδδί ο γιος του Σουσί· **12** από τη φυλή Δαν, Αμμιήλ ο γιος του Γεμαλί· **13** από τη φυλή Ασήρ, Σεθούρ ο γιος του Μιχαήλ· **14** από τη φυλή Νεφθαλί, Ναναβί ο γιος του Βαυσή· **15** από τη φυλή Γάδ, Γεουήλ ο γιος του Μαχί.

16 Αυτά [είναι] τα ονόματα των αντρών, τους οποίους απέστειλε ο Μωυσής για να κατασκοπεύσουν τη γη· και επονόμασε ο Μωυσής τον Αυσή, [τον] γιο του Ναυή, Ιησού. **17** Και απέστειλε αυτούς ο Μωυσής για να κατασκοπεύσουν τη γη Χαναάν· και είπε προς αυτούς: *Ανεβείτε από [το μερος] αυτό της μεσημβρίας[κεντρικής χώρας/Νεγκέβ] και θα ανεβείτε στο βουνό[όρος]·* **18** *και [επι]θεωρήσετε τη γη, ποια είναι, και το λαό που κατοικεί σε αυτή, εάν είναι δυνατός ή αδύνατος, λίγοι ή πολλοί·* **19** *και ποια είναι η γη στην οποία αυτοί κατοικούν, είναι καλή ή κακή· και ποιές [είναι] οι πόλεις, τις οποίες αυτοί κατοικούν, ατείχιστες ή περιτειχισμένες·* **20** *και ποια [είναι] η γη, είναι παχιά ή αδύνατη[άγονη], αν υπάρχουν σε αυτή δέντρα ή όχι· και φανείτε θαρραλέοι και φέρτε απ' τους καρπούς της γης.*

[11:34] [II]**Μνήματα της επιθυμίας** **[11:35]** Κφ. 33:17 **[12:1]** Εξ. 2:21 **[12:2]** Εξ. 15:20, Μιχ. 6:4, Γεν. 29:33, Κφ. 11:1, 2Βα. 19:4, Ησ. 37:4, Ιεζ. 35:12-3 **[12:4]** Ψλ. 76:9 **[12:5]** Κφ. 11: 25, 16:19 **[12:6]** Γεν. 15:1, 46:2, Ιώβ 33:15, Ιεζ. 1:1, Δαν. 8:2, 10:8,16,17, Λου. 1:11, 22, Πρ. 10:11,17, 22:17,18, Γεν. 31:10,11, 1Βα. 3:5, Ματ. 1:20 **[12:7]** Ψλ. 105:26, 1Τι. 3:15, Εβ. 3:2,5 **[12:8]** Εξ. 33:11, Δευ. 34:10, 1Κο. 13:12, Εξ. 33:19, 2Πε. 2:10, Ιουδ. 8 **[12:10]** Δευ. 24:9, 2Βα. 5:27,15:5, 2Χρ. 26:19,20 **[12:11]** 2Σα. 19:19,24:10, Παρ.30:32 **[12:12]** Ψλ. 88:4 **[12:14]** Ιδέ Εβ. 12:9, Λευ. 13:46, Κφ. 5:2,3 **[12:15]** Δευ. 24:9, 2Χρ. 26:20, 21 **[12:16]** Κφ. 11:35, 33:18 **[13:2]** Κφ. 32:8, Δευ. 1:22 **[13:3]** Κφ. 12:16, 32:8, Δευ. 1:19, 9:23 **[13:6]** Κφ.34:19, 1Χρ. 4:15, six. 30, Κφ. 14:6,30, I.N. 14:6,7,13,14, Κρ. 1:12 **[13:8]** six. 16 **[13:16]** six. 8, Εξ. 17:9, Κφ. 14:6,30 **[13:17]** six. 21, Γεν. 14:10, Κρ. 1:9,19 **[13:20]** Νεε. 9:25,35, Ιεζ. 34:14, Δευ. 31:6,7,23

VG **[12:1-3]** Ο Μωυσής ήταν ο πιο ήπιος (mitissimus = *πράος*), πάνω απ' όλους τους ανθρώπους που κατοικούσαν στη γη **[12:4-6]** ...θα εμφανιστώ σε αυτόν σε όραμα ή θα του μιλήσω μέσω ονείρου. **[12:7-8]** διότι μιλώ σ' αυτόν στόμα με στόμα και ξεκάθαρα· και δεν βλέπει τον Κύριο με γρίφους και εικόνες (per aenigmata et figuras). Γιατί λοιπόν δεν φοβηθήκατε να μιλήσετε άσχημα...; **[12:9-11]** Είπε στον Μωυσή: Σε παρακαλώ, κύριε μου, μη βάλεις πάνω μας αυτή την αμαρτία, που διαπράξαμε από ανοησία· **[12:12]** Ας είναι **αυτή σαν νεκρή, και σαν εξάμβλωμα που αποβάλλεται απ' την μήτρα της μάνας της**. Να, τώρα το μισό της σάρκας της φαγώθηκε από την λέπρα. **[12:13-15]** ... **[13:1-18]** Και ο Μωυσής έστειλε αυτούς να εξετάσουν την χώρα της Χαναάν, και τους είπε: Πηγαίνεται από την νότια πλευρά. Και όταν θα φθάσετε στα βουνά... **[13:19-20]**

Ο' **[11:34]** ...**Μνήματα τῆς ἐπιθυμίας**... **[11:35]** **ἀπὸ Μνημάτων ἐπιθυμίας ἐξῆρεν** ὁ λαὸς εἰς Ἀσηρώθ, καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς ἐν Ἀσηρώθ. **[12:1-4]** καὶ εἶπεν Κύριος **παραχρῆμα**... **[12:5-6]** ...ἐν **ὁράματι**... **[12:7-8]** ...**καταλαλῆσαι**... **[12:9]** καὶ ὀργὴ θυμοῦ Κυρίου ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἀπῆλθεν. **[12:10-11]** ...διότι **ἠγνοήσαμεν**· **[12:12]** μὴ γένηται ὡσεὶ **ἴσον θανάτῳ**, ὡσεὶ ἔκτρωμα... **[12:13]** ...**ἴασαι** αὐτήν· **[12:14]** ...οὐκ **ἐντραπήσεται** ἑπτὰ ἡμέρας· **ἀφορισθήτω** ἑπτὰ ἡμέρας ἔξω τῆς **παρεμβολῆς**... **[12:15]** καὶ **ἀφωρίσθη** Μαριὰμ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ὁ λαὸς οὐκ **ἐξῆρεν** ἕως ἐκαθαρίσθη Μαριάμ· **[12:16]** ...**ἐξῆρεν**... **[13:1-2]** ...**κατασκεψάσθωσαν**... τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ **εἰς κατάσχεσιν** ...**δήμους**... **[13:3]** ...**διὰ φωνῆς**... **[13:4]** ...Σαλαμιὴλ υἱὸς Ζακχούρ· **[13:5]** ...υἱὸς Σουρί· **[13:6-10]** ...Γουδιὴλ υἱὸς Σουδί· **[13:11-14]** ...τῆς φυλῆς Νεφθαλὶ Ναβὶ υἱὸς Ἰαβί· **[13:15]** τῆς φυλῆς Γὰδ Γουδιὴλ υἱὸς Μακχί· **[13:16]** ...κατασκεψάσθαι τὴν γῆν... **[13:17]** ...κατασκεψάσθαι... ἀνάβητε ταύτῃ τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀναβήσεσθε εἰς τὸ ὄρος· **[13:18-19]** ...εἰ καλή ἐστιν ἢ **πονηρά**... **[13:20]** καὶ τίς ἡ γῆ, εἰ **πῖων ἢ παρειμένη**· εἰ ἔστιν... καὶ **προσκαρτερήσαντες** λήμψεσθε ἀπὸ τῶν καρπῶν

Η δε εποχή [ήταν] οι ημέρες των πρώτων σταφυλιών.

21 Και αφού ανέβηκαν κατασκόπευσαν τη γη απ' την έρημο Σίν μέχρι Ρεώβ, προς[κατα] την είσοδο Αιμάθ. **22** Και ανέβηκαν κατά το μεσημβρινό[νοτιοκεντρική χώρα], και ήλθαν μέχρι τη Χεβρών, όπου [ήταν] Αχιμάν, Σεσαΐ και Θαλμάδ, οι γιοι του Ανάκ. (Η δε Χεβρών κτίσθηκε επτά χρόνια[έτη] πριν την Τάνη[Ζοάν] της Αιγύπτου).

23 Και ήλθαν μέχρι το φαράγγι Εσχώλ, και έκοψαν από εκεί κλήμα αμπέλου μαζί μ' ένα τσαμπί[βότρυος] σταφυλιού, και βάσταζαν αυτό δύο πάνω σε [ένα] ξύλο· [έφεραν δε] και ρόδια και σύκα. **24** Ο τόπος εκείνος ονομάσθηκε *φαράγγι Εσχώλ*[II]· για το τσαμπί[βότρυν] το οποίο έκοψαν από εκεί οι γιοι Ισραήλ. **25** Και επέστρεψαν, αφού κατασκόπευσαν τη γη, μετά 40 ημέρες.

26 Και αφού πορεύθηκαν ήλθαν προς τον Μωυσή, και προς τον Ααρών, και προς όλη[πασαν] τη συναγωγή των γιων Ισραήλ, στην έρημο Φαράν, στην Κάδης· και έφεραν τα νέα[απόκρισιν] προς αυτούς, και προς όλη την συνέλευση, και έδειξαν σε αυτούς τον καρπό της γης.

27 Και ανάγγειλαν προς αυτόν, και είπαν: *Φθάσαμε[ήλθομεν] στη γη, στην οποία μας [απ]έστειλες, και είναι πράγματι[τωόντι] γη που ρέει γάλα και μέλι και να*, ο καρπός αυτής·* **28** *ο λαός όμως, που κατοικεί στη γη, είναι δυνατός, και οι πόλεις περιτειχισμένες, πολύ[σφόδρα] μεγάλες· επιπλέον[προς τουτοις], είδαμε εκεί και [τους] γιους [του] Ανάκ·* **29** *οι Αμαληκίτες κατοικούν στη γη της μεσημβρίας[κεντρικής νότιας χώρας]· και οι Χετταίοι, και οι Ιεβουσαίοι, και οι Αμορραίοι, κατοικούν πάνω στα βουνά[όρη]· και οι Χαναναίοι κατοικούν δίπλα[παρα] στη θάλασσα και τις όχθες του Ιορδάνη.* **30** Και ο Χάλεβ καθησύχασε το λαό μπροστά στον Μωυσή, και είπε: *Ας ανεβούμε αμέσως[ευθυς], και ας εξουσιάσουμε αυτή· διότι μπορούμε[δυνάμεθα] να την κυριεύσουμε.*

31 Οι άνθρωποι όμως, που ανέβηκαν μαζί του, είπαν: *Δεν μπορούμε* ν' ανεβούμε ενάντια στο λαό [αυτό], διότι είναι δυνατώτεροί μας.* **32** Και δυσφήμησαν τη γη, την οποία κατασκόπευσαν, προς τους γιους Ισραήλ, λέγοντες: *Η γη, την οποία διαπεράσαμε για να κατασκοπεύσουμε αυτή, είναι γη που κατατρώει τους κατοίκους της· και όλος ο λαός, τον οποίο είδαμε σε αυτή είναι άντρες υπερμεγέθεις·* **33** *και είδαμε εκεί τους γίγαντες, τους γιους Ανάκ, [που] είναι απ' τους γίγαντες[Νεφελείμ]· και βλέπαμε τους εαυτούς μας σαν ακρίδες και αυτοί έβλεπαν εμάς σαν τέτοιους.*

14 **[ΙΔ]** ΤΟΤΕ ΟΛΗ Η ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ[συναγωγή] αφού ύψωσε τη φωνή της βόησε· και έκλαψε ο λαός τη νύχτα εκείνη. **2** Και όλοι[πάντες] οι γιοι Ισραήλ γόγγυζαν κατά του Μωυσή και του Ααρών, και είπε προς αυτούς όλη[πασα] η συναγωγή*:

Μακάρι[Είθε] να πεθαίναμε στη γη της Αιγύπτου· ή μακάρι να είχαμε πεθάνει σε αυτή την έρημο· **3** *και γιατί μας έφερε ο Κύριος στη γη αυτή να πεθάνουμε από ξίφος[πεσωμεν δια μαχαιρας], να γίνουν διαρπαγή οι γυναίκες και τα παιδιά μας; δεν [ήταν] καλύτερα σε μας να επιστρέψουμε στην Αίγυπτο;*

4 Και έλεγε ο ένας στον άλλο: *Ας αναδείξουμε αρχηγό και ας επιστρέψουμε στην Αίγυπτο.* **5** Τότε έπεσε ο Μωυσής και ο Ααρών με το πρόσωπό τους κάτω μπροστά[ενώπιον] σε όλο το πλήθος της συνέλευσης[συναγωγης] των γιων Ισραήλ. **6** Και Ιησούς [ο] γιος του Ναυή και Χάλεβ ο γιος του Ιεφοννή, από αυτούς που κατασκόπευσαν τη γη, διέσχισαν τα ρούχα[ιμάτια] τους· **7** και είπαν προς όλη την συνέλευση[συναγωγην] των γιων Ισραήλ λέγοντες: *Η γη, μέσα από την οποία περάσαμε για να κατασκοπεύσουμε αυτή, [είναι] γη πάρα πολύ καλή[αγαθη σφόδρα σφόδρα]·* ***8*** *εάν ο Κύριος ευαρεστείται σε μας, τότε θα φέρει εμάς στη γη αυτή και θα δώσει αυτή σε μας, γη που ρέει γάλα και μέλι·* ***9*** *μόνο μην αποστατείτε[εξεγερθείτε] κατά του Κυρίου ούτε να φοβάστε το λαό της γης· γιατί αυτοί [είναι] ψωμί για μας· η σκέπη τους αποσύρθηκε από πάνω τους, και ο Κύριος [είναι] μαζί μας· μη φοβάστε αυτούς.*

10 Και είπε όλη[πασα] η συνέλευση[συναγωγη] να λιθοβολήσουν αυτούς με πέτρες[λιθους]· Και η δόξα του Κυρίου φάνηκε πάνω στη σκηνή του Μαρτυρίου σε όλους του γιους [του] Ισραήλ.

11 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Έως πότε θα με εξοργίζει[παροργιζει] ο λαός αυτός; και έως πότε δεν θα πιστεύουν σε μένα για[μετά] όλα τα σημεία τα οποία έκανα*

[13:21] Κφ. 34:3, Ι.Ν. 15:1, Ι.Ν. 19:28 **[13:22]** Ι.Ν. 11:21,22, 15:13,14, Κρ. 1:10, six. 33, Ι.Ν. 21:11, Ψλ. 78:12, Ησ. 19:11, 30:4 **[13:23]** Δευ. 1:24,25 [II]**Βότρυς** **[13:26]** six. 3, Κφ. 20:1,16, 32:8, 33:36, Δευ. 1:19, Ι.Ν. 14:6, Εξ. 3:8, 33:3, Δευ. 1:25 **[13:28]** Δευ. 1:28, 9:1,2, six. 33 **[13:29]** Εξ. 17:8, Κφ. 14:43, Κρ. 6:3, 1Σα. 14:48, 15:3 **[13:30]** Ιδέ Κφ. 14:6, 24, Ι.Ν. 14:7 **[13:31]** Κφ. 32:9, Δευ. 1:28, Ι.Ν. 14:8 **[13:32]** Κφ. 14:36,37, Αμώς 2:9 **[13:33]** Δευ. 1:28, 2:10, 9:2, Ησ. 40:22, 1Σα. 17:41 **[14:1]** Κφ. 11:4 **[14:2]** Εξ. 16:2, 17:3, Κφ. 16:41, Ψλ. 106:25, Ιδέ six. 28,29 **[14:4]** Νεε. 9:17, Ιδέ Δευ. 17:16, Πρ. 7:39 **[14:5]** Κφ. 16:4,22 **[14:6]** six 24, 30,38, Κφ. 13:6,8 **[14:7]** Κφ. 13:27, Δευ. 1:25 **[14:8]** Δευ. 10:15, 2Σα. 15:25,26, 22:20, 1Βα.10: 9, Ψλ. 22:8, 147:10,11, Ησ. 62:4, Κφ. 13:27 **[14:9]** Δευ. 9:7,23,24, Δευ. 7:18, 20:3, Κφ. 24:8, Γεν 48:21, Εξ. 33:16, Δευ. 20:1,3,4,21:6,8, Ι.Ν. 1:5, Κρ. 1: 22, 2Χρ. 13:12,15:2, 20:17,32:8, Ψλ. 46:7,11, Ησ. 41:10, Αμώς 5:14, Ζαχ. 8:23 **[14:10]** Εξ. 17:4, Εξ. 16:10, 24:16,17, 40:34, Λευ. 9:23, Κφ. 16:19,42, 20:6 **[14:11]** six 23, Λευ. 9:7,8,22, Ψλ. 95:8, Εβ. 3:8,16, Λευ.1:32,9:23, Ψλ. 78:22,32,42, 106:24, Ιωα. 12:37, Εβ. 3:18

VG **[13:21-22]** Και αφού ανέβηκαν, εξερεύνησαν τη γη από την έρημο Σιν έως τη Ροώβ, από όπου εισέρχονται στην Εμάθ. **[13:23-24]** Και προχωρώντας μέχρι τον Χείμαρρο του Βότρυος, έκοψαν μια κληματίδα μαζί με το τσαμπί της, την οποία δύο άνδρες μετέφεραν πάνω σε ένα κοντάρι. Πήραν επίσης από τα ρόδια και από τα σύκα εκείνου του τόπου. **[13:25]** Ο τόπος αυτός ονομάστηκε Νεχελεσκώλ, δηλαδή **«Χείμαρρος του Βότρυος»** (Torrens botri), επειδή από εκεί οι γιοι Ισραήλ είχαν μεταφέρει ένα τσαμπί σταφυλιών. **[13:26-34] Εκεί είδαμε ορισμένα τέρατα απ' τους γιους Ενάκ**, από γένος γιγάντων· και σε σχέση με αυτούς φαινόμασταν σαν ακρίδες. **[14:1-9]** Μην είστε επαναστάτες εναντίον του Κυρίου και μη φοβάστε τους ανθρώπους αυτής της χώρας, διότι είμαστε ικανοί να τους καταφάμε σαν ψωμί. Κάθε προστασία απομακρύνθηκε απ' αυτούς· ο Κύριος είναι μαζί μας... **[14:10-11]** ...Έως πότε θα με **υποτιμά** (detrahere = *μειώνει, περιφρονεί*) αυτός ο λαός; ...παρ' όλα τα σημεία που έκανα μπροστά τους;

Ο' τῆς γῆς· καὶ αἱ ἡμέραι ἡμέραι **ἔαρος, πρόδρομοι σταφυλῆς**. **[13:21]** ...**κατεσκέψαντο**... ἕως Ῥααβ εἰσπορευομένων Ἐφαάθ· **[13:22]** καὶ ἀνέβησαν **κατὰ τὴν ἔρημον**... **[13:23]** καὶ ἦλθον ἕως **φάραγγος Βοτρύος** καὶ **κατεσκέψαντο** αὐτήν... τῶν **ῥοῶν** καὶ... **[13:24]** ...**φάραγξ Βοτρύος** διὰ τὸν βότρυν... **[13:25]** ...**κατασκεψάμενοι** τὴν γῆν... **[13:26]** ...καὶ **ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς ῥῆμα**... **[13:27]** καὶ **διηγήσαντο** αὐτῷ... **[13:28]** ἀλλ' ὅτι θρασὺ τὸ ἔθνος τὸ κατοικοῦν ἐπ' αὐτῆς, καὶ αἱ πόλεις ὀχυραὶ τετειχισμέναι καὶ μεγάλαι σφόδρα, καὶ τὴν γενεὰν Ἐνὰχ ἑωράκαμεν ἐκεῖ· **[13:29]** ...τῇ **πρὸς νότον**... **[13:30]** καὶ **κατεσιώπησεν** Χαλὲβ τὸν λαὸν... **[13:31]** ...ὅτι **ἰσχυρότερόν** ἐστιν ἡμῶν μᾶλλον· **[13:32]** καὶ **ἐξήνεγκαν ἔκστασιν** τῆς γῆς... ἔστιν πᾶς ὁ λαὸς ὃν ἑωράκαμεν ἐν αὐτῇ ἄνδρες **ὑπερμήκεις**· **[14:1]** καὶ **ἀναλαβοῦσα πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἔδωκεν φωνήν**... **[14:2-3]** ...ἐν **πολέμῳ**... **[14:4-6]** ...τῶν κατασκεψαμένων... **[14:7-8] εἰ αἱρετίζει** ἡμᾶς Κύριος, εἰσάξει ἡμᾶς... **[14:9]** ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Κυρίου μὴ ἀποστάται· ὅτι **κατάβρωμα** ἡμῖν ἐστίν· ἀφέστηκεν γὰρ **ὁ καιρὸς** ἀπ' αὐτῶν· ὁ δὲ Κύριος ἐν ἡμῖν· μὴ φοβηθῆτε αὐτούς· **[14:10-11]** ...ἕως τίνος **παροξυνεῖ** με ὁ λαὸς οὗτος...

ανάμεσά τους; **12** *θα πατάξω*[χτυπήσω] *αυτούς με θανατικό και θα εξολοθρεύσω αυτούς, και σένα θα κάνω έθνος μεγαλύτερο και δυνατότερο απ' αυτούς.*

13 Και είπε ο Μωυσής προς τον Κύριο: *Τότε η Αίγυπτος θα ακούσει*[μάθει] *διότι εσύ ανέβασες το λαό αυτό με τη δύναμή σου από ανάμεσά τους·* **14** *και θα πουν [αυτό] προς τους κατοίκους αυτής της γης [όσοι] άκουσαν ότι εσύ, Κύριε, [είσαι] ανάμεσα στο λαό τούτο, ότι εσύ, Κύριε, εμφανίζεσαι*[φαίνεσαι] *πρόσωπο προς πρόσωπο, και η νεφέλη*[σύννεφο] *σου στέκεται από πάνω τους, και συ πορεύεσαι μπροστά τους, την ημέρα σε στύλο νεφέλης*, την δε νύχτα με στύλη φωτιάς*[πυρός]*.* **15** *[Εάν] λοιπόν θανατώσεις το λαό αυτό σαν*[όπως] *ένα άνθρωπο, τότε τα έθνη, τα οποία άκουσαν το όνομά σου, θα πουν λέγοντες,* **16** *Επειδή δεν μπορούσε*[ηδύνατο] *ο Κύριος να φέρει αυτόν το λαό στη γη, την οποία ορκίσθηκε*[ώμοσε] *προς αυτούς, γι' αυτό κατέστρεψε αυτούς στην έρημο.*

17 *Και τώρα, σε ικετεύω*[δέομαι σου]*, ας μεγαλυνθεί η δύναμη του Κυρίου μου κατά τον τρόπο που είπες λέγοντας:* **18** *Ο Κύριος [είναι] μακρόθυμος και πολυέλεος, που συγχωρεί ανομία και παράβαση, και ο οποίος με κανένα τρόπο δεν θα αθωώσει [τον ένοχο], ανταποδίδοντας την ανομία των πατέρων πάνω στα τέκνα μέχρι 3ης και 4ης [γενιάς].*

19 *Συγχώρησε, δέομαι*, την ανομία του λαού αυτού κατά το μέγα έλεός σου και καθώς συγχώρησες το λαό αυτό από την Αίγυπτο μέχρι το σήμερα*[τώρα/του νύν]*.*

20 Και είπε Κύριος: *Συγχώρησα [αυτούς] κατά το λόγο σου·* **21** *αλλά ζω εγώ, και θα γεμίσει*[εμπλησθι] *όλη η γη από τη δόξα του Κυρίου.* **22** *Επειδή όλοι οι άντρες, που είδαν την δόξα μου και τα σημεία μου, τα οποία έκανα στην Αίγυπτο και στην έρημο, με παρόργισαν ήδη 10 φορές*[δεκάκις] *και δεν υπάκουσαν στη φωνή μου,* **23** *βεβαίως δεν θα δουν τη γη, την οποία ορκίσθηκα*[ομοσα] *προς τους πατέρες τους· κανένας*[ουδεις] *από αυτούς που με παρόργισαν*[εξόργισαν] *[δεν] θα δει αυτή.* **24** *Τον δε δούλο μου Χάλεβ, επειδή έχει μέσα του άλλο πνεύμα και με ακολούθησε εντελώς, αυτόν θα φέρω στη γη στην οποία μπήκε*[εισηλθε]*, και το σπέρμα του θα κληρονομήσει αυτή.* **25** *Οι δε Αμαληκίτες κι οι Χαναναίοι κατοικούν στην κοιλάδα. Αύριο στρίψτε και πάτε στην έρημο προς*[κατα] *το δρόμο*[οδόν] *της Ερυθράς θάλασσας.*

26 Και είπε ο Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών λέγοντας: **27** *Μέχρι πότε [θα υποφέρω] αυτή τη συναγωγή* την πονηρή, όσα αυτοί γογγύζουν εναντίον μου; άκουσα τους γογγυσμούς των γιων Ισραήλ, τους οποίους γογγύζουν εναντίον μου.*

28 *Πες προς αυτούς: Ζω εγώ, λέγει ο Κύριος, καθώς εσείς λαλήσατε στα αυτιά*[ωτά] *μου, έτσι βεβαίως θα κάνω σε σας·* **29** *τα πτώματά σας θα πέσουν σ' αυτή την έρημο· και όλοι*[πάντες] *όσοι από σας απογράφθηκαν σύμφωνα με όλο τον αριθμό σας, από 20 χρόνων*[ετών] *και πάνω, όσοι γόγγυσαν εναντίον μου,* **30** *βεβαίως εσείς δεν θα μπείτε*[εισελθετε] *στη γη, για*[περι] *την οποία ορκίσθηκα να σας κατοικήσω σε αυτή, εκτός του Χάλεβ γιου του Ιεφοννή και του Ιησού γιου του Ναυή·* **31** *αλλά τα παιδιά σας, τα οποία είπατε ότι θα γίνουν [εις] διαρπαγή*[λεία]*, αυτά θα φέρω μέσα*[εισαγάγω]*, και θα γνωρίσουν τη γη την οποία εσείς καταφρονήσατε·* **32** *τα δε πτώματά σας θα πέσουν σε αυτή την έρημο·* **33** *και τα παιδιά*[τεκνα] *σας θα περιπλανιούνται στην έρημο 40 χρόνια*[ετη] *και θα φέρουν [πάνω τους την ποινή] της πορνείας σας, μέχρι να αποσυντεθούν*[διαφθαρούν] *τα πτώματά σας στην έρημο·* **34** *αναλογικά [κατά] με τον αριθμό των ημερών στις οποίες κατασκοπεύσατε την γη, 40 ημέρες, για κάθε ημέρα [υπολογιζομενη] για ένα χρόνο*[ετος]*, 40 χρόνια* θα φέρετε [πάνω σας] τις ανομίες σας, και θα γνωρίσετε την εγκατάλειψή μου.*

35 *Εγώ ο Κύριος λάλησα· βεβαίως θα κάνω αυτό σε όλη*[πασαν] *αυτή τη συνέλευση*[συναγωγην] *την πονηρή, που συναθροίσθηκε*[επισυνηγμενην] *εναντίον μου· μέσα σε αυτήν την έρημο θα εξολοθρευθούν και εκεί θα πεθάνουν.*

36 *Και οι άνθρωποι, τους οποίους* [απ]*έστειλε ο Μωυσής για να κατασκοπεύσουν τη γη, οι οποίοι [όταν] επέστρεψαν έκαναν όλη*[πασαν] *τη συνέλευση*[συναγωγην] *να γογγύσει εναντίον του, δυσφημούντες τη γη,* **37** *και οι άνθρωποι [εκεινοι], οι οποίοι δυσφήμησαν τη γη, πέθαναν από την*[εν τη] *πληγή μπροστά στον Κύριο.* **38** Ιησούς δε ο γιος του Ναυή και Χάλεβ ο γιος του Ιεφοννή επέζησαν, από τους ανθρώπους εκείνους οι οποίοι πήγαν να κατασκοπεύσουν τη γη.

39 Και μίλησε ο Μωυσής τα λόγια αυτά προς όλους[πάντας] τους γιους Ισραήλ· και πένθησε πολύ ο λαός. **40** Και αφού σηκώθηκαν νωρίς το πρωί, [μερικοί] ανέβηκαν στην κορυφή του βουνού[ορους], λέγοντες:

[14:12] Εξ. 32:10 **[14:13]** Εξ. 32:12, Δευ. 9:26-28, 32:27, Ψλ. 106: 23, Ιεζ. 20:9 **[14:14]** Εξ. 15:14, I.N. 2:9,10, 5:1, Εξ. 13:21, 40:38, Κφ. 10:34, Νεε. 9:12, Ψλ. 78:14, 105:39 **[14:16]** Δευ.9: 18, I.N. 7:9 **[14:18]** Εξ. 34:6,7, Ψλ. 103:8, 145:8, Ιωα. 4:2, Εξ. 20:5, 34:7 **[14:19]** Εξ. 34:9, Ψλ. 106:45, Ψλ.78:38 **[14:20]** Ψλ. 106:23, Ιακ. 5:16, 1Ιω. 5:14-16 **[14:21]** Ψλ. 72:19 **[14:22]** Δευ. 1:35, Ψλ. 95:11, 106: 26, Εβ. 3:17-18, Γεν. 31:7 **[14:23]** Κφ. 32:11, Ιεζ. 20:15 **[14:24]** Δευ. 1:36, I.N. 14:6-14, Κφ. 32:12 **[14:25]** Δευ. 1:40 **[14:27]** six. 11, Εξ. 16:28, Ματ. 17: 17, Εξ. 16:12 **[14:28]** six. 23, Κφ. 26:65, 32:11, Δευ. 1:35, Εβ. 3:17, Ιδέ six 2 **[14:29]** Κφ. 1:45, 26:64 **[14:30]** six.38, Κφ. 26:65, 32:12, Δευ. 1:36 **[14:31]** Δευ. 1:39, Ψλ. 106:24 **[14:32]** 1Κο. 10:5, Εβ. 3:17 **[14:33]** Κφ. 32:13, Ψλ. 107:40, Ιδέ Δευ. 2:14, Ιεζ. 23:35 **[14:34]** Κφ. 13:25, Ψλ. 95:10, Ιεζ. 4:6, Ιδέ 1Βα. 8:56, Ψλ. 77:8,105:42, Εβ. 4:1 **[14:35]** Κφ. 23:19, six. 27, 29, Κφ. 26:65, 1Κο. 10:5 **[14:36]** Κφ. 13:31,32 **[14:37]** 1Κο. 10:10, Εβ. 3:17, Ιουδ. 5 **[14:38]** Κφ. 26:65, I.N. 14:6,10 **[14:39]** Εξ. 33:4

vg **[14:13-24]** Ο υπηρέτης μου Χάλεβ, που είναι πλήρης απ' άλλο πνεύμα με ακολούθησε, θα τον φέρω σε αυτή την χώρα που επισκέφθηκε: κι οι απογόνοι του θα αποκτήσουν αυτή. **[14:25-34]** σύμφωνα με τον αριθμό των 40 ημερών, κατά τις οποίες εξετάσατε την χώρα· μια μέρα θα μετρείτε για 1 χρόνο. Και επί 40 χρόνια θα δεχθείτε τις ανομίες σας, και θα γνωρίσετε την εκδίκησή μου, **[14:35-36]** ...**υποτιμώντας** (detrahentes) **τη γη σαν να ήτανε κακή, [14:37]** πέθαναν πληγέντες ενώπιον του Κυρίου (mortui sunt atque percussi in conspectu Domini). **[14:38-40]**

ο' **[14:12]** ...**ἀπολῶ** αὐτοὺς καὶ ποιήσω σὲ καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου εἰς ἔθνος **μέγα καὶ πολὺ μᾶλλον** ἢ τοῦτο· **[14:13]** ...**τῇ ἰσχύι σου**... **[14:14]** ...ὅστις **ὀφθαλμοῖς κατ' ὀφθαλμοὺς ὀπτάζῃ**, Κύριε... **[14:15]** καὶ **ἐκτρίψεις** τὸν λαόν... **[14:16]** ...**κατέστρωσεν** αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. **[14:17]** καὶ νῦν **ὑψωθήτω ἡ ἰσχύς σου**... **[14:18]** ...**καὶ ἀληθινός, ἀφαιρῶ**ν ἀνομίας καὶ ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας καὶ καθαρισμῷ... **[14:19]** ἄφες... **[14:20]** ... ἵλεώς αὐτοῖς εἰμι κατὰ **τὸ ῥῆμά** σου· **[14:21]** ἀλλὰ ζῶ ἐγὼ καὶ ζῶν τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα Κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν· **[14:22-23]** ... τὰ τέκνα αὐτῶν, ἃ ἔστιν μετ' ἐμοῦ ὧδε, ὅσοι οὐκ οἴδασιν ἀγαθὸν οὐδὲ κακόν, πᾶς νεώτερος ἄπειρος· τούτοις δώσω τὴν γῆν· πάντες δὲ οἱ παροξύναντές με οὐκ ὄψονται αὐτήν. **[14:24]** ὁ δὲ παῖς μου Χαλέβ, ὅτι ἐγενήθη πνεῦμα ἕτερον ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπηκολούθησέν μοι, εἰσάξω αὐτὸν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν εἰσῆλθεν ἐκεῖ, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κληρονομήσει αὐτήν. **[14:25-29]** ...πεσεῖται τὰ **κῶλα** ὑμῶν καὶ πᾶσα ἡ ἐπισκοπὴ ὑμῶν... **[14:30]** ...ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου κατασκηνῶσαι ὑμᾶς... **[14:31-32]** καὶ τὰ **κῶλα** ὑμῶν...

Ναιδου, εμείς, θα ανεβούμε στον τόπο τον οποίο μας υποσχέθηκε ο Κύριος· επειδή αμαρτήσαμε. **41** Και είπε ο Μωυσής: *Γιατί εσείς παραβαίνετε την προσταγή του Κυρίου; αυτό βέβαια δεν θα ευοδωθείπετύχει.* **42** *μην ανεβαίνετε· διότι δεν είναι ο Κύριος μαζί σας· για να μη χτυπηθείτενικηθείτε μπροστά στους εχθρούς σας·* **43** *επειδή οι Αμαληκίτες και οι Χαναναίοι [είναι] εκεί μπροστά σας και θα πέσετε από μαχαίρι· διότι ξεκλίνατε από τον Κύριο, γι' αυτό ο Κύριος δεν θα είναι μαζί σας.* **44** Αλλά αυτοί απετόλμησαν να ανέβουν στην κορυφή του βουνούορους· η κιβωτός όμως της Διαθήκης του Κυρίου και ο Μωυσής δεν κινήθηκαν μέσα από το στρατόπεδο.

45 Τότε οι Αμαληκίτες και οι Χαναναίοι οι οποίοι κατοικούσαν σε εκείνο το βουνό*, κατέβηκαν και πάταξαν αυτούς και τους καταδίωξαν μέχρι [την] Ορμά.

15 **[ΙΕ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή λέγοντας: **2** Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: *Όταν εισέλθετε στη γη της κατοίκησής σας, την οποία εγώ δίνω σε σας,* **3** *και κάνετε προσφορά με φωτιάδια πυρός προς τον Κύριο, ολοκαύτωμα, ή θυσία σε εκπλήρωση ευχήςτάμα ή αυτοπροαίρετα ή στις εορτές σας, για να κάνετε οσμήμυρωδιά ευωδίας πρός τον Κύριο, είτε από τα βόδια είτε από τα πρόβατα,* **4** *τότε αυτός που προσφέρει το δώρο του προς τον Κύριο θα φέρει προσφορά από άλφιταδημητριακά από το 1/10 σιμιγδάλι, ζυμωμένη με 1/4 ίν λαδιού·* **5** *και κρασίοίνον για σπονδή, το 1/4 ενός ίν, θα προσθέσεις στο ολοκαύτωμα ή στη θυσία, για κάθε ένα αρνί.*

6 *Ή για κάθε ένα κριάρι θα προσθέσεις προσφορά από άλφιταδημητριακά, 2/10 σιμιγδάλι ζυμωμένο με το 1/3 ενός ίν λαδιού·* **7** *και κρασίοίνον για σπονδή θα προσφέρεις, το 1/3 ενός ίν, σε οσμή ευωδίας προς τον Κύριο.*

8 *Εάν δε προσφέρεις μοσχάρι από βόδια για ολοκαύτωμα ή για θυσία προς εκπλήρωση ευχής ή για ειρηνική προσφορά προς τον Κύριο,* **9** *τότε θα φέρεις μαζί με [το] μοσχάρι από βόδια προσφορά από άλφιτα, 3/10 σιμιγδάλι ζυμωμένο με 1/2 ίν λαδιού* **10** *και θα φέρεις κρασίοίνον για σπονδή, το 1/2 του ίν, σε προσφορά που γίνεται με φωτιάδια πυρός, σε οσμή ευωδίας προς τον Κύριο.*

11 *Έτσι θα γίνεται για ένα μοσχάρι ή για ένα κριάρι ή για αρνί ή για τράγο.* **12** *Κατά τον αριθμό τον οποίο θα προσφέρετε, έτσι θα κάνετε σε κάθε ένα σύμφωνακατά τον αριθμό τους.* **13** *Όλοι οι αυτόχθονες θα κάνουν αυτά κατά τον τρόπο αυτό, προσφέροντας προσφορά που γίνεται με φωτιάδια πυρός σε οσμήμυρωδιά ευωδίας προς τον Κύριο.* **14** *Και αν παροικήσει αναμεταξύ σας ξένος ή οποιοσδήποτε είναι μεταξύ σας στις γενεές σας, και θα κάνει προσφορά που γίνεται με φωτιάδια πυρός σε οσμήμυρωδιά ευωδίας προς τον Κύριο, όπως εσείς κάνετε, έτσι θα κάνει [αυτός]·* **15** *ένας νόμος [θα είναι] για σας τους από τη συναγωγή και για τον ξένο που παροικεί [αναμεταξύ σας], νόμιμονομοθέτημα αιώνιο στις γενεές σας· καθώς εσείς, έτσι θα είναι και ο ξένος μπροστά στον Κύριο·* **16** *ένας νόμος και μια διάταξη θα είναι για σας και για τον ξένο που παροικεί αναμεταξύ σας.*

17 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **18** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες σ' αυτούς, Όταν έλθετε στη γη, στην οποία εγώ σας φέρω,* **19** *τότε όταν φάτε από το ψωμίτων άρτων της γης, θα προσφέρετε στον Κύριο προσφορά υψούμενη.* **20** *Θα προσφέρετε ψωμί από την πρώτη ζύμη σας, σε προσφορά υψούμενη· καθώς την προσφορά την υψούμενη από το αλώνι σας, έτσι θα υψώσετε αυτή.* **21** *Από την 1η ζύμη σας θα δώσετε στον Κύριο προσφορά υψούμενη στις γενεές σας.*

22 *Και εάν κάνετε λάθοςσφάλητε και δεν πράξετε όλαπάντα αυτά τα προστάγματα, τα οποία μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή,* **23** *σύμφωνα με όλα όσα πρόσταξε ο Κύριος σε σας διαμέσωχειρός του Μωυσή από την ημέρα που ο Κύριος πρόσταξε και στο εξής στις γενεές σας·* **24** *τότε, αν γίνει [κάτι] από άγνοια, χωρίς να ξέρει αυτό η συνέλευση, όλη η συναγωγή* θα προσφέρει ένα μοσχάρι από βόδια για ολοκαύτωμα, σε οσμήμυρωδιά ευωδίας προς τον Κύριο, μαζί με την προσφορά του από άλφιταδημητριακά και την σπονδή(θυσία κρασιού) του κατά το διατεταγμένο, και ένα τράγο από κατσίκεςαιγών σε προσφορά περί αμαρτίας·* **25** *και θα κάνει ο ιερέας εξιλέωση υπέρ όλης της συναγωγής των γιων Ισραήλ, και θα συγχωρηθεί σ' αυτούς· διότι έγινε από άγνοια· και θα φέρουν την προσφορά τους, θυσία που γίνεται με φωτιάδια πυρός*

Δευ. 1:41 **[14:41]** six 25, 2Χρ. 24:20 **[14:42]** Δευ. 1:42 **[14:43]** 2Χρ. 15:2 **[14:44]** Δευ. 1:43 **[14:45]** six 43, Δευ. 1:44, Κφ. 21:3, Κρ. 1:17 **[15:2]** six. 18, Λευ. 23:10, Δευ. 7:1 **[15:3]** Λευ. 1:2,3, Λευ. 7:16, 22:18,21, Λευ. 23:8,12,36, Κφ. 28:19,27, 29:2,8,13, Δευ. 16:10, Γεν. 8:21, Εξ. 29:18 **[15:4]** Λευ. 2:1, 6:14, Εξ. 29:40, Λευ. 23:13, Λευ. 14:10, Κφ. 28:5 **[15:5]** Κφ. 28:7,14 **[15:6]** Κφ. 28:12,14 **[15:8]** Λευ. 7:11 **[15:9]** Κφ. 28:12,14 **[15:11]** Κφ. 28 **[15:15]** six 29, Εξ. 12:49, Κφ. 9:14 **[15:18]** six 2, Δευ. 26:1 **[15:19]** I.N. 5:11,12 **[15:20]** Δευ. 26:2,10, Παρ. 3:9,10, Λευ. 2:14, 23:10,16 **[15:22]** Λευ. 4:2 **[15:24]** Λευ. 4:13, six. 8,9,10, Λευ. 4:23, Κφ. 28:15, Εσδ. 6:17, 8:35 **[15:25]** Λευ. 4:20

VG **[14:41]** Και ο Μωυσής είπε σ' αυτούς: Γιατί παραβαίνετε τον λόγο του Κυρίου; Αυτό δεν θα σας οδηγήσει σε ευτυχία. **[14:42-44]** Αλλά αυτοί τυφλωμένοι ανέβηκαν στην κορυφή του όρους... **[14:45]** Και κατέβηκε ο Αμαληκίτης και ο Χαναναίος που κατοικούσε στο βουνό και, πλήττοντάς τους και κατακόπτοντάς τους, τους καταδίωξε έως την Ορμά (Horma). **[15:1-14]** Θα προσφέρουν θυσίες με την ίδια τελετουργία. **[15:15-19]** και φάτε απ' το ψωμί αυτής της χώρας, θα ξεχωρίσετε πρωτογεννήματα για τον Κύριο **[15:20]** από τις τροφές σας.'Οπως ξεχωρίζετε πρωτογεννήματα απ' τα αλώνια, **[15:21-22]** Αν όμως από άγνοια παραβλέψετε οτιδήποτε απ' αυτά, που ο Κύριος είπε στον Μωυσή **[15:23-25]** Και ο ιερέας θα προσευχηθεί για όλο το πλήθος των γιών του Ισραήλ και θα συγχωρηθεί σε αυτούς, διότι αμάρτησαν απο άγνοια...

Ο' **[14:33]** οἱ δὲ υἱοὶ ὑμῶν ἔσονται νεμόμενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ἀνοίσουσιν τὴν πορνείαν ὑμῶν, ἕως ἂν ἀναλωθῇ τὰ κῶλα ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. **[14:34]** ...ἡμέραν τοῦ ἐνιαυτοῦ λήμψεσθε... καὶ γνώσεσθε **τὸν θυμὸν τῆς ὀργῆς μου**· **[14:35]** ...**ἐξαναλωθήσονται**... **[14:36]** ...κατασκεψάσθαι... καὶ παραγενηθέντες διεγόγγυσαν... ἐξενέγκαι **ῥήματα πονηρὰ** περὶ τῆς γῆς· **[14:37]** ...οἱ κατείπαντες κατὰ τῆς γῆς πονηρά... **[14:38]** ...τῶν πεπορευμένων κατασκεψάσθαι τὴν γῆν· **[14:39]** ...τὰ **ῥήματα**... **[14:40]** καὶ **ὀρθρίσαντες** τὸ πρωΐ...**[14:41]** ...**τὸ ῥῆμα**... **[14:42]** ...πεσεῖσθε πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν· **[14:43]** ...καὶ **πεσεῖσθε** μαχαίρᾳ, οὗ εἵνεκεν ἀπεστράφητε ἀπειθοῦντες Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἔσται Κύριος ἐν ...ὑμῖν· **[14:44]** καὶ διαβιασάμενοι ἀνέβησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους... οὐκ ἐκινήθησαν **ἐκ τῆς παρεμβολῆς**· **[14:45]** ...καὶ **κατέκοψαν αὐτοὺς ἕως Ἑρμὰν, καὶ ἀπεστράφησαν εἰς τὴν παρεμβολήν.** **[15:1-3]** καὶ ποιήσεις ὁλοκαυτώματα Κυρίῳ, ὁλοκάρπωμα... **[15:4-8]** ...**μεγαλῦναι εὐχήν, ἢ εἰς σωτήριον Κυρίῳ**... **[15:9-13]** ...**προσενέγκαι καρπώματα**... **[15:14]** ἐὰν δὲ **προσήλυτος** ...κάρπωμα... **[15:15]** νόμος εἷς ἔσται ὑμῖν καὶ τοῖς προσηλύτοις... **[15:16]** ...καὶ **δικαίωμα** ἕν... **[15:17-19]** καὶ ἔσται ὅταν ἐσθῆτε ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ἄρτων τῆς γῆς, **ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα ἀφόρισμα** Κυρίῳ· **[15:20]** ἀπαρχὴν φυράματος ὑμῶν ἄρτον ἀφαίρεμα ἀφοριεῖτε αὐτό· ὡς ἀφαίρεμα ἀπὸ ἅλω, οὕτως ἀφελεῖτε αὐτόν· **[15:21]** ἀπαρχὴν φυράματος ὑμῶν καὶ δώσετε Κυρίῳ ἀφαίρεμα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. **[15:22]** **ὅταν δὲ διαμάρτητε**... **[15:23-24]** καὶ ἔσται ἐὰν ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς συναγωγῆς γενηθῇ ἀκουσίως... κατὰ τὴν σύνταξιν· καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[15:25]** ...ὅτι **ἀκούσιον** ἐστίν· καὶ αὐτοὶ ἤνεγκαν τὸ δῶρον αὐτῶν, κάρπωμα...

προς τον Κύριο, και την προσφορά τους περί αμαρτίας, μπροστά[ενώπιον] *στον Κύριο, για την άγνοιά τους·* **26** *και θα συγχωρηθεί σε ολόκληρη*[πάσαν] *τη συναγωγή των γιων Ισραήλ και στον ξένο που παροικεί* [ανα]*μεταξύ αυτών· διότι όλος ο λαός [αμάρτησε] από άγνοια.* **27** *Αν δε κάποια ψυχή αμαρτήσει από άγνοια, αυτός πρέπει να φέρει γίδα*[κατσίκα/αίγα] *ενός έτους*[ενιαύσιον/χρονιάρικη] *σε προσφορά περί*[για] *αμαρτίας·* **28** *και θα κάνει εξιλέωση ο ιερέας υπέρ της ψυχής η οποία αμάρτησε από άγνοια, όταν αμαρτήσει από άγνοια μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, για να κάνει εξιλέωση υπέρ αυτού· και θα συγχωρηθεί σε αυτόν.* **29** *Ένας νόμος θα είναι σε σας για τον αυτόχθονα* [ανα]*μεταξύ των γιων Ισραήλ και για τον ξένο που παροικεί* [ανα]*μεταξύ τους, όταν αμαρτήσει από άγνοια.*

30 *Η δε ψυχή η οποία θα πράξει [αμάρτημα] με υπερήφανο χέρι, είτε αυτόχθονας είτε ξένος, αυτός καταφρονεί τον Κύριο· και θα εξολοθρευτεί η ψυχή εκείνη μέσα από το λαό της.* **31** *Επειδή καταφρόνησε το λόγο του Κυρίου και παρέβηκε την προσταγή του, η ψυχή εκείνη εξάπαντος θα εξολοθρευτεί· η αμαρτία της [θα είναι] πάνω της.*

32 Και όταν οι γιοι Ισραήλ ήταν στην έρημο, βρήκαν άνθρωπο να συλλέγει ξύλα την ημέρα του Σαββάτου. **33** Και αυτοί που βρήκαν αυτόν που συγκέντρωνε* ξύλα έφεραν αυτόν προς τον Μωυσή και τον Ααρών και προς όλη τη συνέλευση[συναγωγων]. **34** και έβαλαν αυτόν σε φύλαξη, επειδή δεν ήταν [ακόμη] φανερό τι έπρεπε να κάνουν σε αυτόν. **35** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Ο άνθρωπος εξάπαντος θα θανατωθεί· όλη*[πασα] *η συναγωγή* θα λιθοβολήσει αυτόν με πέτρες*[λιθους] *έξω από το στρατόπεδο.* **36** Και όλη[πασα] η συναγωγή* έφεραν αυτόν έξω από το στρατόπεδο και λιθοβόλησαν αυτόν με πέτρες[λιθους] και πέθανε· καθώς πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή.

37 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **38** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς να φτιάξουν*[κάμωσι] *κράσπεδα*[κρόσσια] *στα άκρα από τα ρούχα*[ιματίων] *τους, στις γενεές τους, και να βάλουν στους πόδογυρους* [των άκρων] *ταινία*[μπορντούρα] *κυανή·* **39** *και θα έχετε αυτά στα κράσπεδα*, για να τα βλέπετε και να θυμάστε όλες τις εντολές του Κυρίου και να εκτελείτε αυτές, και να μη στραφείτε πίσω*[κατόπιν/ακολουθώντας] *απ' τις καρδιές σας και κατόπιν* των ματιών*[οφθαλμων] *σας, πίσω*[κατόπιν] *από τα οποία εσείς εκπορνεύετε*[ανήθικα]*.* **40** *για να θυμάστε και να εκτελείτε όλες τις εντολές μου, και να είστε άγιοι στον Θεό σας.* **41** *Εγώ [ειμαι] Κύριος ο Θεός σας, ο οποίος σας έβγαλα έξω από τη γη της Αιγύπτου, για να 'μαι Θεός σας. Εγώ [ειμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

16 **[ΙΣΤ]** Ο ΔΕ ΚΟΡΕ ο γιος του Ισαάρ, γιου του Καάθ, γιου του Λευί, και Δαθάν και Αβειρών οι γιοι του Ελιάβ, και Ων ο γιος του Φαλέθ, γιοι Ρουβήν, εστασίασαν,(Ο-) **2** και σηκώθηκαν εναντίον του Μωυσή μαζί με 250 ανθρώπους από τους γιους Ισραήλ, αρχηγοί της συναγωγής, σύγκλητοι της συνέλευσης[βουλης], άντρες φημισμένοι[ονομαστών]. **3** και συνάχθηκαν εναντίον του Μωυσή και εναντίον του Ααρών και είπαν προς αυτούς:

Αρκεί σε σας, διότι ολόκληρη[πασα] *η συναγωγή, πάντες είναι άγιοι και ο Κύριος [είναι] μεταξύ αυτών· και γιατί υψώνεστε υπεράνω της συναγωγής του Κυρίου*;

4 Όταν δε το άκουσε ο Μωυσής έπεσε με το πρόσωπο αυτού κάτω· **5** και μίλησε προς τον Κορέ και προς όλη[πασαν] τη συνοδεία του, λέγοντας: *Το πρωί θα φανερώσει ο Κύριος ποιοι [είναι] δικοί του*[αυτου] *και [ποίος] άγιος και θα κάνει αυτόν να πλησιάσει σε Αυτόν· και όποιον έκλεξε, αυτόν θα κάνει να πλησιάσει σ' Αυτόν.* **6** *Τούτο κάνετε: Λάβετε στον εαυτό σας θυμιατήρια, ο Κορέ και όλη*[πασα] *η συνοδεία του·* **7** *και βάλτε πάνω σε αυτά φωτιά*[πυρ] *και επιθέστε θυμίαμα πάνω σε αυτά μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο αύριο· και ο άνθρωπος τον οποίο εκλέξει ο Κύριος, αυτός [θα είναι] άγιος. Αρκεί [πια] σε σας, γιοι Λευί.*

8 Και είπε ο Μωυσής προς τον Κορέ: *Ακούστε τώρα, γιοι Λευί.* **9** *Μικρό πράγμα [είναι] αυτό σε σας, ότι ξεχώρισε εσάς ο Θεός του Ισραήλ από τη συναγωγή*[συνέλευση] *του Ισραήλ, για να σας φέρει κοντά*[πλησιον] *του να κάνετε την υπηρεσία της σκηνής του Κυρίου και να στέκεστε μπροστά στη συναγωγή, για να υπηρετείτε σε αυτούς;* **10** *και αφού σε έφερε κοντά*[πλησιον] *[του] και όλους τους αδελφούς σου τους γιους Λευί μαζί σου, εσείς ζητείτε και την ιερατεία*[ιεροσύνη]*;* **11** *έτσι [κάνεις], εσύ και όλη η συνοδεία σου, οι οποίοι είστε συναθροισμένοι εναντίον του Κυρίου· και ο Ααρών ποιος είναι, ώστε να γογγύζετε εναντίον του;*

[15:27] Λευ. 4:27,28 **[15:28]** Λευ. 4:35 **[15:29]** six. 15 **[15:30]** Δευ. 17:12, Ψλ. 19:13, Εβ. 10:26, 2Πε. 2:10 **[15:31]** 2Σα. 12:9, Παρ. 13:13, Λευ. 5:1, Ιεζ. 18:20 **[15:32]** Εξ. 31:14-5, 35:2,3 **[15:34]** Λευ. 24:12 **[15:35]** Εξ. 31:14-5, Λευ. 24:14, 1Βα. 21:13, Πρ. 7:58 **[15:38]** Δευ. 22:12, Ματ. 23:5 **[15:39]** Ιδέ Δευ. 29:19, Ιώβ 31:7, Ιερ. 9: 14, Ιεζ. 6:9, Ψλ. 73:27, 106:39, Ιακ. 4:4 **[15:40]** Λευ.11:44-, Ρω. 12:1, Κολ. 1:22, 1Πε. 1:15 **[16:1]** Εξ. 6:21, Κφ. 26:9, 27:3, Ιουδ. 11 **[16:2]** Κφ. 26:9 **[16:3]** Ψλ. 106:16, Εξ. 19:6, Εξ. 29:45, Κφ. 14:14, 35:34 **[16:4]** Κφ. 14:5, 20:6 **[16:5]** six. 3, Λευ. 21:6-8, 12,15, Εξ. 28:1, Κφ. 17:5, 1Σα. 2:28, Ψλ. 105:26, Κφ. 3:10, Λευ. 10:3, 21:17,18, Ιεζ. 40:46, 44:15,16 **[16:9]** 1Σα. 18:23, Ησ. 7:13, Κφ. 3:41,45, 8:14, Δευ. 10:8 **[16:11]** Εξ. 16:8, 1Κο. 3:5

VC **[15:26-28]** Και ο ιερέας θα προσευχηθεί γι' αυτόν, διότι αυτός αμάρτησε εξ αγνοίας ενώπιον του Κυρίου· και θα εξασφαλίσει γι' αυτήν συγχώρηση και θα της συγχωρηθεί. **[15:29-30]** Αλλά η ψυχή που θα διαπράξει κάτι από υπερηφάνεια, είτε είναι πολίτης είτε ξένος (επειδή υπήρξε επαναστάτης κατά του Κυρίου) θα εξολοθρευτεί από τον λαό της· **[15:31]** διότι περιφρόνησε τον λόγο του Κυρίου και κατέστησε άκυρη την εντολή του... **[15:32-36]** Και αφού τον έβγαλαν έξω, τον καταχώσαν με πέτρες και πέθανε, όπως είχε προστάξει ο Κύριος.

Ο' **[15:26]** καὶ ἀφεθήσεται κατὰ πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ τῷ **προσηλύτῳ** τῷ προσκειμένῳ πρὸς ὑμᾶς, ὅτι παντὶ τῷ λαῷ **ἀκούσιον**. **[15:27]** ἐάν τε ψυχὴ μία ἁμάρτῃ ἀκουσίως, προσάξει αἶγα μίαν ἐνιαυσίαν περὶ ἁμαρτίας, **[15:28]** ...τῆς **ἀκουσιασθείσης καὶ ἁμαρτούσης ἀκουσίως**. **[15:29]** τῷ ἐγχωρίῳ... καὶ τῷ προσήλυτῳ... ἐὰν ποιήσῃ ἀκουσίως. **[15:30–31]** ὅτι τὸ **ῥῆμα Κυρίου ἐφαύλισε** καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ **διεσκέδασεν· ἐκτρίψει ἐκτριβήσεται** ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἡ ἁμαρτία αὐτῆς ἐν αὐτῇ. **[15:32]** ...συλλέγοντα ξύλα τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. **[15:33]** ...τῶν σαββάτων... **[15:34]** ...**οὐ γὰρ συνεκρίναν**... **[15:35–36]** ...τῆς παρεμβολῆς... **[15:37–38]** ...ἐπὶ τὰ **πτερύγια** τῶν ἱματίων... τῶν **πτερυγίων κλώσμα ὑακίνθινον. [15:39]** ...τῶν **διανοιῶν** ὑμῶν... **[15:40–41]** ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου εἶναι ὑμῶν Θεός, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. **[16:1–2]** καὶ **ἀνέστησαν ἔναντι** Μωυσῆ, καὶ ἄνδρες... πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀρχηγοὶ συναγωγῆς, σύγκλητοι βουλῆς καί ἄνδρες ὀνομαστοί, **[16:3]** ...καὶ εἶπαν· ἐχέτω ὑμῖν, ὅτι πᾶσα ἡ συναγωγὴ πάντες ἅγιοι, καὶ ἐν αὐτοῖς Κύριος, καὶ **διατί κατανίστασθε** ἐπὶ τὴν συναγωγὴν Κυρίου; **[16:4–5]** ...καὶ ἐμίλησε πρὸς Κορὲ καὶ πρὸς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν συναγωγὴν λέγων· ἐπέσκεπται καὶ ἔγνω ὁ Θεὸς τοὺς ὄντας αὐτοῦ καὶ τοὺς ἁγίους, καὶ προσηγάγετο πρὸς ἑαυτόν, καὶ οὓς ἐξελέξατο ἑαυτῷ, προσηγάγετο πρὸς ἑαυτόν. **[16:6]** ...**πυρεῖα** Κορέ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ. **[16:7–9]** ... **διέστειλεν**... **λειτουργεῖν τὰς λειτουργίας**... **[16:10]** καὶ προσηγάγετό σε... καὶ ζητεῖτε ἱερατεύειν; **[16:11]** οὕτως σὺ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου...

12 Και έστειλε ο Μωυσής να καλέσει τον Δαθάν και τον Αβειρών τους γιους Ελιάβ· οι δε είπαν: *Δεν ανεβαίνουμε·* **13** *μικρό [είναι] αυτό, ότι μας ανέβασες από [τη] γη που ρέει γάλα και μέλι, για να μας θανατώσεις στην έρημο, και επιπλέον σαν άρχοντας θέλεις να μας κατεξουσιάζεις;* **14** *εξάλλου*[αλλά] *εσύ δεν μας έφερες σε γη που ρέει γάλα και μέλι ούτε μας έδωσες κληρονομιά αγρών και αμπελώνων· τα μάτια*[οφθαλμους] *αυτών των ανθρώπων θέλεις να εκβάλεις; δεν ανεβαίνουμε.*

15 Και δυσφόρησε[βαρυθύμησεν] ο Μωυσής πολύ[σφόδρα] και είπε προς τον Κύριο: *Μην επιβλέψεις στην προσφορά τους· ούτε ένα γαϊδούρι*[ονον] *απ' αυτούς δεν έλαβα ούτε έβλαψα κάποιον απ' αυτούς.*

16 Και είπε ο Μωυσής προς τον Κορέ: *Συ και όλη*[πάσα] *η συνοδεία σου να 'στε μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, εσύ, και αυτοί, και ο Ααρών, αύριο·* **17** *και λάβετε ο καθένας το θυμιατήριο του και επιθέστε θυμίαμα πάνω σε αυτά και φέρτε μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, ο καθένας το θυμιατήριο του, 250 θυμιατήρια· και συ, και ο Ααρών, ο καθένας το θυμιατήριό του.* **18** Και έλαβαν ο καθένας το θυμιατήριο του και έβαλαν πάνω σε αυτά φωτιά[πυρ], και επέθεσαν πάνω σε αυτά θυμίαμα και στάθηκαν στην είσοδο[θυραν] της σκηνής του Μαρτυρίου μαζί με τον Μωυσή και τον Ααρών. **19** Και συγκέντρωσε[συνηγαγεν] ενώπιον[εναντίον] αυτών ο Κορέ όλη[πασαν] τη συναγωγή στην είσοδο[θυραν] της σκηνής του Μαρτυρίου. Και η δόξα του Κυρίου φάνηκε σε όλη* τη συναγωγή.

20 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών λέγοντας: **21** *Αποχωρισθείτε από το μέσο της συναγωγής αυτής, για να αφανίσω*[εξαναλώσω] *αυτούς μονομιάς.* **22** Και έπεσαν με τα πρόσωπα τους κάτω, και είπαν: *Ω Θεέ, Θεέ των πνευμάτων πάσης σαρκός, ένας άνθρωπος αμάρτησε και θα οργισθείς εναντίον όλης*[πάσης] *της συναγωγής;*

23 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **24** *Μίλησε προς τη συναγωγή, λέγοντας: Αναχωρήστε από τη σκηνή του Κορέ, του Δαθάν και του Αβειρών ολόγυρα*[κυκλόθεν]*.* **25** Και σηκώθηκε ο Μωυσής, και πήγε προς τον Δαθάν και Αβειρών· και τον ακολούθησαν οι πρεσβύτεροι του Ισραήλ. **26** Και μίλησε στη συναγωγή λέγοντας: *Αποχωρισθείτε αμέσως απ' τις σκηνές αυτών των ασεβών ανθρώπων και μη αγγίξετε τίποτα*[μηδέν] *απ' όσα [είναι] δικά τους, για να μη αφανισθείτε μέσα σε όλες*[πασών] *τις αμαρτίες τους.* **27** Αναχώρησαν λοιπόν απ' τη σκηνή του Κορέ, του Δαθάν και του Αβειρών κυκλικά· και ο Δαθάν και ο Αβειρών βγήκαν έξω[εξηλθον], και στάθηκαν στην είσοδο[θυραν] των σκηνών τους και οι γυναίκες τους και οι γιοι τους και οι οικογένειές τους.

28 Και είπε ο Μωυσής: *Απ' αυτό θα γνωρίσετε ότι ο Κύριος με απέστειλε για να πράξω όλα αυτά τα έργα, [και] ότι δεν [έπραξα] από μόνος μου.* **29** *Αν [οι άνθρωποι] αυτοί πεθάνουν τον κοινό θάνατο πάντων των ανθρώπων, ή αν γίνει ανταπόδοση σ' αυτούς κατά την τιμωρία όλων των ανθρώπων, δεν με απέστειλε ο Κύριος·* **30** *εάν όμως ο Κύριος κάνει θαύμα, κι ανοίξει η γη το στόμα της και καταπίει αυτούς κι όλα*[πάντα] *τα δικά τους και κατέβουν ζωντανοί στον άδη*[εις άδην]*, τότε θα γνωρίσετε ότι παρόξυναν*[προκάλεσαν] *οι άνθρωποι αυτοί τον Κύριο.*

31 Και καθώς έπαψε να λαλεί αυτά τα λόγια, σχίσθηκε το έδαφος [το] κάτω από αυτούς. **32** Και η γη άνοιξε το στόμα της και κατάπιε αυτούς και τις οικογένειές[οικους] τους και όλους τους ανθρώπους που ήταν [μαζί] με τον Κορέ και όλη την περιουσία τους. **33** Και κατέβηκαν αυτοί και πάντα τα δικά τους ζωντανοί στον άδη, και η γη κλείσθηκε από πάνω τους· και αφανίσθηκαν απ' το μέσο της συναγωγής. **34** Και όλος ο Ισραήλ που βρισκόταν ολόγυρά τους[ο περιξ αυτων] έφυγαν ακούγοντας την κραυγή τους[εις την βοήν αυτων], λέγοντες: *Μήπως καταπιεί και μας η γη.* **35** Και φωτιά[πυρ] εξήλθε από τον Κύριο και κατάφαγε τους 250 άντρες που πρόσφεραν το θυμίαμα.

36 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **37** *Πες στον Ελεάζαρ τον γιο Ααρών του ιερέα, να λάβει τα θυμιατήρια απ' τη πυρκαγιά και τη φωτιά [δια]σκόρπισε [από] εκεί· επειδή είναι αγιασμένα,* **38** *τα θυμιατήρια αυτών που αμάρτησαν ενάντια στις ψυχές τους· και ας κάνουν αυτά πλάκες για κάλυμμα του θυσιαστηρίου· επειδή αυτοί τα πρόσφεραν μπροστά στον Κύριο, γι' αυτό είναι αγιασμένα· και θα 'ναι για σημείο στους γιους Ισραήλ.* **39** Και έλαβε Ελεάζαρ ο ιερέας τα χάλκινα θυμιατήρια, με τα οποία πρόσφεραν αυτοί που κάηκαν· και έκαναν αυτά πλάκες για να καλύψουν το θυσιαστήριο· **40** [προς] ενθύμηση[μνημόσυνο] στους γιους

[16:13] six. 9, Εξ. 2:14, Πρ. 7:27,35 **[16:14]** Εξ. 3:8, Λευ. 20:24 **[16:15]** Γεν. 4:4,5, 1Σα. 12:3, Πρ. 20:33, 2Κο. 7:2 **[16:16]** six. 6,7, 1Σα. 12:3 **[16:19]** six 42, Εξ. 16:7,10, Λευ. 9:6, 23, Κφ. 14:10 **[16:21]** six. 45, Ιδέ Γεν. 19:17,22, Ιερ. 51:6, Πρ. 2:40, Απ. 18:4, six. 45, Εξ. 32:10, 33:5 **[16:22]** six. 45, Κφ. 14:5, Κφ. 27:16, Ιώβ 12:10, Εκκ. 12:7, Ησ. 57:16, Ζαχ.12:1, Εβ. 12:9 **[16:26]** Γεν. 19: 12,14, Ησ. 52:11, 2Κο. 6:17, Απ. 18:4 **[16:28]** Εξ. 3:12, Δευ. 18:22, Ζαχ. 2:9,11, 4:9, Ιωα. 5:36, Κφ. 24:13, Ιερ. 23:16, Ιεζ. 13:17, Ιωα. 5:30, 6:38 **[16:29]** Εξ. 20:5, 32:34, Ιώβ 35:15, Ησ. 10:3, Ιερ. 5:9 **[16:30]** Ιώβ 31:3, Ησ. 28:21, six. 33, Ψλ. 55:15 **[16:31]** Κφ. 26:10, 27:3, Δευ. 11:6, Ψλ. 106:17 **[16:32]** Ιδέ six 17, Κφ. 26:11, 1Χρ. 6:22 **[16:35]** Λευ. 10:2, Κφ. 11:1, Ψλ. 106:18, six 17 **[16:37]** Λευ. 27:28 **[16:38]** Παρ. 20:2, Αββ. 2:10, Κφ. 17:10, 26:10, Ιεζ. 14:8

VG **[16:1-3]** Αρκετά με εσάς, διότι ολόκληρο το πλήθος είναι άγιο και ο Κύριος είναι ανάμεσά τους... **[16:4]** ...έπεσε πρηνής με το πρόσωπο στη γη· **[16:5]** ο Κύριος θα γνωστοποιήσε... τους αγίους... **[16:6-15]** Μην επιβλέψεις τις θυσίες τους. Εσύ γνωρίζεις ότι ούτε ένα γαϊδουράκι δεν πήρα ποτέ απ' αυτούς ούτε έβλαψα κανέναν απ' αυτούς. **[16:16-22]** Και αυτοί έπεσαν πρηνείς με το πρόσωπο... **[16:22-26]** Απομακρυνθείτε... για να μη συμπεριληφθείτε στις αμαρτίες τους. **[16:27-28]** ...και ότι δεν τα έβγαλα αυτά από την καρδιά μου· **[16:29-30]** ...κάνει **κάτι καινούργιο**, ώστε η γη... στον κάτω κόσμο, θα γνωρίσετε ότι **βλασφήμησαν** τον Κύριο. **[16:31-38]** ...ώστε να τα βλέπουν ως σημείο και υπενθύμιση...

o' **[16:12–13]** ...ὅτι **καταρχεῖς ἡμῶν ἄρχων.** **[16:14–15]** ...μὴ πρόσχῃς εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν· οὐκ ἐπιθύμημα οὐδενὸς αὐτῶν εἴληφα, οὐδὲ ἐκάκωσα οὐδένα αὐτῶν. **[16:16]** ...τὴν συναγωγήν σου... **[16:17]** ...τὸ πυρεῖον ...πυρεῖα καί... **[16:18]** ...τὸ πυρεῖον... **[16:19]** καὶ ἐπισυνέστησεν ἐπ' αὐτοὺς Κορὲ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ συναγωγήν... **[16:20–21]** ἀποσχίσθητε... **[16:22–25]** ...καὶ ἀνέστη... συνεπορεύθησαν... **[16:26]** ...ἀποσχίσθητε ἀπὸ τῶν σκηνῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν σκληρῶν τούτων, καὶ μὴ ἅπτεσθε ἀπὸ πάντων ὧν ἐστὶν αὐτοῖς, μὴ συναπόλησθε ἐν πάσῃ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτῶν. **[16:27–29]** εἰ κατὰ θάνατον πάντων ἀνθρώπων ἀποθανοῦνται οὗτοι, εἰ κατ' ἐπίσκεψιν πάντων ἀνθρώπων ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν, οὐχὶ Κύριος ἀπέσταλκέν με· **[16:30]** ἀλλ' ἢ ἐν φάσματι δείξει Κύριος... **[16:31]** ...ἐρράγη ἡ γῆ... **[16:32–33]** ...καὶ ἐκάλυψεν αὐτοὺς ἡ γῆ, καὶ ἀπώλοντο ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς. **[16:34]** ...ἀπὸ τῆς φωνῆς... **[16:35–36]**(17:1) **[16:37]**(17:2) ...ἀνέλεσθε τὰ πυρεῖα τὰ χαλκᾶ ἐκ μέσου τῶν κατακεκαυμένων, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἀλλότριον τοῦτο σπεῖρον ἐκεῖ· ὅτι ἡγίασαν. **[16:38]**(17:3) τὰ πυρεῖα τῶν ἁμαρτωλῶν τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν· καὶ ποίησον αὐτὰ λεπίδας ἐλατὰς περίθεμα τῷ θυσιαστηρίῳ, ὅτι προσηνέχθησαν ἔναντι Κυρίου καὶ ἡγιάσθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς σημεῖον τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. **[16:39]**(17:4) καὶ ἔλαβεν Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως τὰ πυρεῖα τὰ χαλκᾶ, ὅσα προσήνεγκαν οἱ κατακεκαυμένοι, καὶ **προσέθηκαν αὐτὰ περίθεμα** τῷ θυσιαστηρίῳ,

Ισραήλ, ώστε κανείς αλλογενής, που δεν είναι[μη ων] από το σπέρμα του Ααρών, να μην πλησιάζει για να προσφέρει θυμίαμα μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο, για να μη γίνει όπως ο Κορέ και όπως η συνοδεία του, καθώς είπε Κύριος προς αυτόν μέσω[δια χειρος] του Μωυσή.

41 Την δε επόμενη[ακόλουθον] ημέρα όλη[πάσα] η συνέλευση[συναγωγη] των γιων Ισραήλ γόγγυσαν εναντίον του Μωυσή και του Ααρών, λέγοντες: *Σεις φονεύσατε το λαό του Κυρίου*. **42** Και ενώ η συναγωγή* ήταν συναθροισμένη εναντίον του Μωυσή και εναντίον του Ααρών, κοίταξαν[αναβλεψαν] προς τη σκηνή του Μαρτυρίου, και να[ιδού], το σύννεφο[η νεφέλη] σκέπασε αυτή, και φάνηκε η δόξα του Κυρίου. **43** Και ήλθε ο Μωυσής και ο Ααρών μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου. **44** Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **45** *Αποτραβηχθείτε[αποσύρθητε] από το μέσο αυτής της συνέλευσης[συναγωγης], για να αναλώσω[αφανίσω] αυτούς μονομιάς[δια μιας]*. Και έπεσαν με το πρόσωπο κάτω.

46 Και είπε ο Μωυσής προς τον Ααρών: *Λάβε το θυμιατήριο και βάλε φωτιά[πυρ] σε αυτό από το θυσιαστήριο και θέσε επάνω θυμίαμα και πήγαινε γρήγορα[ταχέως] στη συναγωγή και κάνε εξιλέωση υπέρ αυτών· γιατί εξήλθε-[βηκε] οργή[αγανάκτηση] παρά του Κυρίου· η πληγή άρχισε.*

47 Και έλαβε [το θυμιατηριο] ο Ααρών, καθώς μίλησε ο Μωυσής, και έτρεξε[εδραμεν] στο μέσο της συναγωγής· και δες[ιδού], η πληγή είχε αρχίσει μέσα[εν] στο λαό· και έβαλε[επέθεσε] θυμίαμα και έκανε εξιλέωση υπέρ του λαού.

48 Και στάθηκε ανάμεσα στους νεκρούς και τους ζωντανούς και έπαψε η θραύση[ο εξολοθρεμός]. **49** Ήταν δε αυτοί που πέθαναν στη θραύση* 14.700, εκτός εκείνων που πέθαναν εξ αιτίας του Κορέ. **50** Και επέστρεψε ο Ααρών προς τον Μωυσή, στην είσοδο[θυραν] της σκηνής του Μαρτυρίου· και έπαυσε η θραύση[ο εξολοθρεμός].

17 **[IZ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή λέγοντας: **2** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ, και λάβε από τον καθένα εξ' αυτών ένα ραβδί[ράβδο] σύμφωνα[κατα] με τον πατρικό οίκο [τους], από όλους τους άρχοντές τους κατά την οικογένεια[οικον] των πατέρων τους, 12 ράβδους· και γράψε πάνω στην ράβδο του καθενός το όνομα·* **3** *και το όνομα του Ααρών γράψε πάνω στη ράβδο του Λευί, επειδή ένα ραβδί [θα είναι] για [κάθε] αρχηγό του οίκου των πατέρων τους·* **4** *και θα αποθέσεις[τοποθετήσεις] αυτές μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου μπροστά στο μαρτύριο, όπου θα βρίσκομαι μαζί σας (θα παρουσιάζομαι σε σας-Ο')·* **5** *και το ραβδί του ανθρώπου, το οποίο θα εκλέξω, θα βλαστήσει, και θα κάνει να σταματήσουν-[παύσωσιν] από μπροστά μου οι γογγυσμοί των γιων Ισραήλ, τους οποίους αυτοί γογγύζουν εναντίον σας.*

6 Και μίλησε ο Μωυσής προς τους γιους Ισραήλ· και έδωσαν σε αυτόν όλοι[πάντες] οι άρχοντες τους ανά μία ράβδο ο κάθε άρχοντας κατά τους πατρικούς οίκους τους, 12 ραβδιά· και [η] ράβδος του Ααρών ήταν μεταξύ των ράβδων τους. **7** Και απόθεσε[επεθηκεν] ο Μωυσής τις ράβδους μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο μέσα στη σκηνή του Μαρτυρίου[Συνάντησης].

8 Και την επόμενη μέρα[επαύριον] μπήκε[εισήλθεν] ο Μωυσής στη σκηνή του Μαρτυρίου· και να[ιδου], η ράβδος του Ααρών για τον οίκο του Λευί βλάστησε και βγήκε[ανεφυησε] βλαστός[μπουμπούκι] και άνθησε με άνθη και έδωσε αμύγδαλα. **9** Και έφερε έξω ο Μωυσής όλες[πάσας] τις ράβδους από μπροστά από τον Κύριο προς όλους[πάντας] τους γιους Ισραήλ· και αυτοί είδαν και έλαβαν ο καθένας το ραβδί του. **10** Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Τοποθέτησε[απόθες] τη ράβδο του Ααρών μπροστά στο Μαρτύριο, για να φυλάσσεται για[εις] σημείο στους γιους της αποστασίας· και θα [κατα]παύσει τους γογγυσμούς τους προς Εμένα, για να μην πεθάνουν.*

11 Και έκανε ο Μωυσής όπως πρόσταξε σε αυτόν ο Κύριος· έτσι έκανε. **12** Και είπαν οι γιοι Ισραήλ προς τον Μωυσή λέγοντες: *Δες[ιδου], εμείς πεθαίνουμε, αφανιζόμαστε, όλοι χανόμαστε[ορφανιζόμεθα]·* **13** *ο καθένας που πλησιάζει, όποιος πλησιάζει στην σκηνή του Κυρίου, πεθαίνει· [τελικά] όλοι[πάντες] θα εκλείψουμε πεθαίνοντας;*

18 **[IH]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Ααρών: *Συ και οι γιοι σου και ο οίκος του πατέρα σου μαζί σου θα σηκώνετε[βαστάζει/λογοδοτούν για] την ανομία του αγιαστηρίου· και συ και οι γιοι σου μαζί[μετα] σου θα βαστάτε* την ανομία της ιερατείας σας.*

2 *Και ακόμη[ετι] τους αδελφούς σου, τη φυλή του Λευί, τη φυλή του πατέρα σου, φέρε μαζί σου, για να είναι ενωμένοι μαζί σου και να σε υπηρετούν· εσύ όμως και οι γιοι σου μαζί σου [θα υπηρετούν] μπροστά στη σκηνή του Μαρτυρίου.* **3** *Και θα φυλάττουν τις φυλάξεις σου και τις φυλακές[υπηρεσίες] όλης της σκηνής· μόνο στα σκεύη του αγιαστηρίου και στο θυσιαστήριο δεν θα πλησιάζουν, για να μην πεθάνουν ούτε αυτοί, μήτε εσείς.*

[16:40] Κφ. 3:10, 2Χρ. 26:18 **[16:41]** Κφ. 14:2, Ψλ. 106:25 **[16:42]** Εξ. 40:34, six. 19, Κφ. 20:6 **[16:45]** six. 21,14, six. 22, Κφ. 20:6 **[16:46]** Λευ. 10:6, Κφ. 1:53, 8:19,11:33, 18:5, 1 Χρ. 27:24, Ψλ. 106:29 **[17:4]** Εξ. 25:22, 29:42,43, 30:36 **[17:5]** Κφ. 16:5, Κφ. 16:11 **[17:7]** Εξ. 38:21, Κφ. 18:2, Πρ. 7:44 **[17:10]** Εβ. 9:4, Κφ. 16:38, six. 5 **[17:13]** Κφ. 1:51,53, 18:4,7 **[18:1]** Κφ. 17:13, Εξ. 28:38 **[18:2]** Ιδέ Γεν. 29:34, Κφ. 3:6,7, Κφ. 3:10 **[18:3]** Κφ. 3:25,31,36, Κφ. 16:40

VG **[16:1-42]** Και όταν σηκώθηκε ανταρσία, και ο θόρυβος μεγάλωνε **[16:43]** ο Μωυσής και ο Ααρών κατέφυγαν στη Σκηνή της διαθήκης. Και όταν μπήκαν, την κάλυψε νεφέλη και εμφανίστηκε η δόξα του Κυρίου. **[16:44-50]** ... **[17:1-10]** ...Επίστρεψε τη ράβδο του Ααρών στη Σκηνή της μαρτυρίας, ώστε να φυλάσσεται εκεί ως σημείο για τους επαναστατημένους γιους του Ισραήλ και να πάψουν τα παράπονά τους από μπροστά μου, για να μην πεθάνουν. **[17:11-13]** ... **[18:1]** ... Εσύ και οι γιοι σου και ο οίκος του πατέρα σου μαζί σου θα βαστάζετε την ανομία του αγιαστηρίου· και εσύ και οι γιοι σου μαζί θα βαστάζετε τις αμαρτίες της ιερωσύνης σας. **[18:2]** ... και **το σκήπτρο** του πατέρα σου· ας είναι έτοιμοι και ας σε διακονούν...

Ο' **[16:40]**(17:5) μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, ὅπως ἂν μὴ προσέλθῃ μηδεὶς ἀλλογενής, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀαρών, ἐπιθεῖναι θυμίαμα ἔναντι Κυρίου καὶ οὐκ ἔσται ὥσπερ Κορὲ καὶ ἡ **ἐπισύστασις** αὐτοῦ, καθὰ ἐμίλησε Κύριος ἐν χειρὶ Μωυσῆ. **[16:41]**(17:6) Καὶ ἐγόγγυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῇ ἐπαύριον ἐπὶ Μωυσῆν καὶ Ἀαρὼν λέγοντες· ὑμεῖς **ἀπεκτάγκατε** τὸν λαὸν Κυρίου. **[16:42-45]**(17:7-10) Ἐκχωρήσατε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης, καὶ ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰσάπαξ. καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν. **[16:46]**(17:11) καὶ εἶπε Μωυσῆς πρὸς Ἀαρών· λάβε τὸ πυρεῖον καὶ ἐπίθες ἐπ' αὐτὸ πῦρ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐπίβαλε ἐπ' αὐτὸ θυμίαμα καὶ ἀπένεγκε τὸ τάχος εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ ἐξίλασαι περὶ αὐτῶν· ἐξῆλθε γὰρ ὀργὴ ἀπὸ προσώπου Κυρίου, ἤρκται θραύειν τὸν λαόν. **[16:47]**(17:12) **[16:48]**(17:13) **[16:49]**(17:14) **[16:50]**(17:15) **[17:1-4]**(17:16-19) ...οἷς **γνωσθήσομαί σοι** ἐκεῖ. **[17:5]**(17:20) ...καὶ **περιελῶ** ἀπ' ἐμοῦ τὸν γογγυσμὸν... **[17:6]**(17:21) **[17:7]**(17:22) **[17:8]**(17:23) ...καὶ ἰδοὺ ἐβλάστησεν ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν εἰς οἶκον Λευί, καὶ **ἐξήνεγκεν βλαστόν, καὶ ἐξήνθησεν ἄνθη, καὶ ἐβλάστησεν καρυά.** **[17:9]**(17:24) **[17:10]**(17:25) ...ἐνώπιον τῶν μαρτυρίων εἰς διατήρησιν σημεῖον τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνηκόων, καὶ παυσάσθω ὁ γογγυσμὸς αὐτῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωσιν. **[17:11]**(17:26) **[17:12]**(17:27) Καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς Μωυσῆν λέγοντες· ἰδοὺ ἐξανηλώμεθα, ἀπολώλαμεν, παρανηλώμεθα· **[17:13]**(17:28) **[18:1-3]**

4 *Και θα είναι ενωμένοι μαζί σου και θα φυλάνε τις φυλακές*σκοπιές *της σκηνής του Μαρτυρίου σύμφωνα*κατά *με όλες τις υπηρεσίες της σκηνής· και ξένος δεν θα σας πλησιάζει.* **5** *Και θα τηρείτε*φυλάττει *τις φυλακές*υπηρεσίες *του αγιαστηρίου και τις φυλακές του θυσιαστηρίου, και δεν θα είναι πλέον οργή στους γιους Ισραήλ.*

6 *Και εγώ, να*ιδού, *έλαβα τους αδελφούς σας τους Λευίτες από το μέσο των γιων Ισραήλ· [αυτοί είναι] δοσμένοι σε σας δώρο για τον Κύριο, για να εκτελούν τις υπηρεσίες της σκηνής του Μαρτυρίου.* **7** *Συ δε και οι γιοι σου μαζί σου θα φυλάτε την ιερατεία σας σε όλα*πάντα *τα [περί] του θυσιαστηρίου και τα εντός του παραπετάσματος*κουρτίνα, *και θα κάνετε την υπηρεσία. Δώρο έδωκα την υπηρεσία της ιερατείας σας· και όποιος ξένος πλησιάσει, θα θανατώνεται.*

8 Και είπε Κύριος προς τον Ααρών: *Δες*Ιδού, *εγώ έδωσα επιπλέον*ετι *σε σένα την επιστασία των υψωμένων προσφορών μου από όλα*πάντων *τα αγιασμένα*ξεχωρισμένα *παρά των γιων Ισραήλ· σε σένα έδωσα αυτά για το χρίσμα*μερίδιο *και στους γιους σου σε νόμιμο*νομοθέτημα *αιώνιο.*

9 *Αυτό θα είναι δικό σου από τα αγιώτατα από των προσφερομένων με φωτιά*δια πυρος· *πάντα τα δώρα τους, όλες οι προσφορές τους από άλφιτα*δημητριακά *και όλες οι προσφορές τους περί αμαρτίας και όλες οι προσφορές τους περί ανομίας, τις οποίες θα αποδίδουν σε μένα, αγιότατα θα είναι για σένα και για τους γιους σου.* **10** *Μέσα στα άγια των αγίων*σε άγιο τόπο *θα τρώτε αυτά· κάθε*παν *αρσενικό θα τρώει αυτά· άγια θα είναι σε σένα.*

11 *Και αυτό είναι [δικό] σου: η υψουμένη προσφορά απ' τα δώρα τους, μαζί με όλες τις κινητές προσφορές των γιων Ισραήλ· σε σένα έδωκα αυτή και στους γιους σου και στις θυγατέρες*κόρες *σου μαζί σου σε νόμιμο*νομοθέτημα *αιώνιο· κάθε*πας *καθαρός μέσα στον οίκο σου θα τρώει αυτά.* **12** *Όλο*παν *το καλύτερο*εξαίρετον *μέρος του λαδιού, και όλο*παν *το εξαίρετο* του κρασιού και του σιταριού, τις απαρχές τους, όσα προσφέρουν στον Κύριο, σε σένα έδωκα αυτά·* **13** *Όλα*πάντα *τα πρωγεννήματα της γης, όσα φέρνουν προς τον Κύριο, δικά σου θα είναι, κάθε καθαρός μέσα στον οίκο σου θα τρώει αυτά.* **14** *Κάθε*Παν *καθιέρωμα*αφιέρωμα *του Ισραήλ θα είναι δικό σου.*

15 *Κάθε* τι που ανοίγει τη μήτρα από κάθε σάρκα, το οποίο προσφέρουν πρός τον Κύριο, από άνθρωπο μέχρι κτήνος, δικά σου θα είναι πλήν τα πρωτότοκα των ανθρώπων θα εξαγοράζονται εξάπαντος και τα πρωτότοκα των κτηνών των ακάθαρτων θα εξαγοράζονται.* **16** *Και όσα πρέπει να εξαγοραστούν από ηλικία ενός μήνα [και πάνω], θα εξαγοράζονται κατά την εκτίμηση σου, για 5 σίκλους ασημιού*αργυρίου, *κατά τον σίκλο τον άγιο, ο οποίος [είναι] 20 γερά.*

17 *Τα πρωτότοκα όμως των βοδιών ή τα πρωτότοκα των προβάτων ή τα πρωτότοκα των κατσικιών*αιγών *δεν θα εξαγοράζονται· άγια είναι· το αίμα τους θα ραντίζεις πάνω στο θυσιαστήριο, και το πάχος τους θα καις για προσφορά που γίνεται με φωτιά*δια πυρός *σε οσμή*μυρωδιά *ευωδίας προς τον Κύριο.* **18** *Και το κρέας αυτών θα είναι δικό σου, καθώς το κινητό στήθος και ο δεξιός ώμος είναι δικά σου.* **19** *Όλες* τις υψούμενες προσφορές των αγίων πραγμάτων, τις οποίες οι γιοι Ισραήλ προσφέρουν εις τον Κύριο, έδωκα σε σένα και στους γιους σου και στις θυγατέρες σου μαζί σου σε νόμιμο*νομοθέτημα *αιώνιο.* Αυτή είναι παντοτεινή διαθήκη άλατος μπροστά*ενώπιον στον Κύριου σε σένα και στο σπέρμα σου μετά εσέ.

20 Και είπε Κύριος προς τον Ααρών*: Στη γη αυτών δεν θα έχεις κληρονομιά, ούτε θα έχεις μερίδα αναμεταξύ τους· εγώ [είμαι] η μερίδα σου και η κληρονομιά σου ανάμεσα στους γιους Ισραήλ.*

21 *Και δες, έδωκα στους γιους Λευί πάντα τα δέκατα του Ισραήλ σε κληρονομιά, για την υπηρεσία αυτών την οποία υπηρετούν, την υπηρεσία της σκηνής του Μαρτυρίου·* **22** *και δεν θα πλησιάζουν πλέον*του λοιπου *οι γιοι Ισραήλ στην σκηνή του Μαρτυρίου, για να μη λάβουν πάνω τους*εφ 'αυτούς *αμαρτία και πεθάνουν·* **23** *άλλα οι Λευίτες, αυτοί θα υπηρετούν την υπηρεσία της σκηνής του Μαρτυρίου και αυτοί θα βαστάζουν την ανομία τους· [αυτό θα είναι] νόμιμο*νομοθέτημα *αιώνιο στις γενεές σας· και δεν θα έχουν* ανα*μεταξύ των γιων Ισραήλ καμία κληρονομιά·* **24** *διότι τα δέκατα των γιων Ισραήλ, τα οποία προσφέρουν υψούμενη προσφορά προς τον Κύριο, έδωσα κληρονομιά στους Λευίτες· γι' αυτό είπα γι' αυτούς: Ανάμεσα στους γιους Ισραήλ δεν θα έχουν ουδεμία κληρονομιά.*

Κφ. 4:15 **[18:4]** Κφ. 3:10 **[18:5]** Εξ. 27:21, 30: 7, Λευ. 24:3, Κφ. 8:2, Κφ. 16:46 **[18:6]** Κφ. 3:12,45, Κφ. 3:9, 8:19 **[18:7]** six. 5, Κφ. 3:10, Εβ. 9:3,6 **[18:8]** Λευ. 6:16, 18, 26, 7:6,32, Κφ. 5:9, Εξ. 29:29, 40:13,15 **[18:9]** Λευ. 2:2,3, 10:12,13, Λευ. 4:22, 27, 6:25,26, Λευ. 5:1, 7:7, 10:12, 14:13 **[18:10]** Λευ. 6:16,18, 26,29, 7:6 **[18:11]** Εξ. 29:27-8, Λευ. 7:30,34, Λευ.10:14, Δευ. 18:3, Λευ. 22:2, 3, 11-3 **[18:12]** Εξ. 23:19, Δευ. 18:4, Νεε. 10:35,36, Εξ. 22:29 **[18:13]** Εξ. 22:29, 23:19, 34:26, Λευ. 2:14, Κφ. 15:19, Δευ. 26:2, six. 11 **[18:14]** Λευ. 27:28 **[18:15]** Εξ. 13:2, 22:29, Λευ. 27:26, Κφ. 3:13, Εξ. 13:13, 34:20 **[18:16]** Λευ. 27:2,6, Κφ. 3:47, Εξ. 30:13, Λευ. 27:25, Κφ. 3:47, Ιεζ. 45:12 **[18:17]** Δευ. 15:19, Λευ. 3:2,5 **[18:18]** Εξ. 29:26, 28, Λευ. 7:31,32,34 **[18:19]** six 11, Λευ. 2:13, 2 Χρ. 13:5 **[18:20]** Δευ. 10:9, 12:12, 14:27,29, 18:1,2, I.N. 13: 14,22, 14:3, 18:7, Ψαλ. 16:5, Ιεζ. 44:28 **[18:21]** six. 24,26, Λευ. 27:30,32, Νεε. 10:37, 12:44, Εβ. 7:5,8,9, Κφ. 3:7,8 **[18:22]** Κφ. 1:51, Λευ. 22:9 **[18:23]** Κφ. 3:7 **[18:24]** six. 21, six. 20, Δευ. 10:9, 14:27,29, 18:1

VG **[18:3-8]** ...Να, σου έδωσα τη διαχείριση των πρωτογεννημάτων. Όλα όσα αγιάζονται από τους γιους του Ισραήλ τα παρέδωσα σε σένα και στους γιους σου για την ιερατική υπηρεσία με αιώνια διάταξη. **[18:9-11]** Αλλά τα πρωτογεννήματα που οι γιοί Ισραήλ και ορκισθούν και προσφέρουν, έδωσα σε εσάς και στους γιους και στις θυγατέρες σου με αιώνιο δικαίωμα· όποιος είναι καθαρός στον οίκο σου θα τρώει από αυτές. **[18:12-21]** Στους γιους όμως του Λευί... για την υπηρεσία... **[18:22]** ώστε να μην πλησιάζουν πλέον οι γιοι του Ισραήλ στη σκηνή και **να μη διαπράττουν θανάσιμη αμαρτία**, **[18:23]** αλλά μόνο οι γιοι του Λευί να με υπηρετούν στη σκηνή και να βαστάζουν τις αμαρτίες του λαού... Δεν θα κατέχουν τίποτε άλλο, **[18:24]** αρκούμενοι στην προσφορά των δεκάτων, τα οποία ξεχώρισα για τη χρήση και τις ανάγκες τους.

O' **[18:4]** ...καὶ **προστεθήσονται**... **τὰς λειτουργίας**... καὶ **ὁ ἀλλογενὴς** οὐ προσελεύσεται πρὸς σέ. **[18:5]** ...καὶ οὐκ ἔσται **θυμός**... **[18:6]** ...**δόμα** δεδομένον Κυρίῳ **λειτουργεῖν τὰς λειτουργίας**... **[18:7]** ...καὶ **λειτουργήσετε τὰς λειτουργίας δόμα** τῆς ἱερατείας ὑμῶν, καὶ ὁ **ἀλλογενὴς** ὁ προσπορευόμενος ἀποθανεῖται. **[18:8]** ...τὴν **διατήρησιν τῶν ἀπαρχῶν** ἀπὸ πάντων τῶν ἡγιασμένων μοι ...**εἰς γέρας**... **[18:9]** ...τῶν ἡγιασμένων ἁγίων τῶν καρπωμάτων ἀπὸ πάντων τῶν δώρων αὐτῶν... **[18:10]** ἐν τῷ **ἁγίῳ τῶν ἁγίων** φάγεσθε αὐτά· πᾶν ἄρσεν φάγεται αὐτά, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου· ἅγια ἔσται σοί. **[18:11-15]** ...ἀλλ' ἢ **λυτροῖς λυτρωθήσεται** τὰ πρωτότοκα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων λυτρώσει. **[18:16]** καὶ ἡ λύτρωσις αὐτοῦ ...ὁβολοὶ εἰσίν... **[18:17-19]** πᾶν ἀφαίρεμα τῶν ἁγίων ὅσα ἂν ἀφέλωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ Κυρίῳ... **[18:20-21]** ...πᾶν ἐπιδέκατον ἐν Ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ, ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν ὅσα αὐτοὶ λειτουργοῦσιν λειτουργίαν... **[18:22]** ...ἁμαρτίαν **θανατηφόρον**. **[18:23]** καὶ **λειτουργήσει** ὁ Λευίτης αὐτὸς τὴν **λειτουργίαν**... **[18:24]** ὅτι τὰ ἐπιδέκατα τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ὅσα ἐὰν ἀφορίσωσι Κυρίῳ, ἀφαίρεμα δέδωκα τοῖς Λευίταις ἐν κλήρῳ· διὰ τοῦτο εἴρηκα αὐτοῖς, ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ οὐ κληρονομήσουσι κλῆρον.

25 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **26** *Μίλησε και προς τους Λευίτες και πες προς αυτούς, Όταν λαμβάνετε από τους γιους Ισραήλ το δέκατο, το οποίο έδωκα σε σας από αυτούς για κληρονομιά σας, τότε θα προσφέρετε απ' αυτά προσφορά υψουμένη εις τον Κύριο, δέκατο από το δέκατο.* **27** *Και [αυτές] οι υψούμενες προσφορές σας θα λογίζονται σε σας σαν σιτάρι του αλωνιού και σαν αφθονία του ληνού.* **28** *Έτσι και σεις θα προσφέρετε προσφορά υψούμενη εις τον Κύριο από πάντα τα δέκατά σας, τα οποία λαμβάνετε από*παρά *τους γιους Ισραήλ· και από αυτά θα δίνετε την υψούμενη προσφορά του Κυρίου στον Ααρών τον ιερέα.*

29 Από όλα τα δώρα σας θα προσφέρετε κάθε υψούμενη προσφορά του Κυρίου, από το καλύτερο*εξαίρετο* τους το αγιασμένο από αυτά*εξ αυτών*.

30 Και θα πεις προς αυτούς: *Όταν προσφέρετε απ' αυτά το καλύτερο* αυτών, [αυτό] θα λογίζεται για τους Λευίτες σαν προϊόν του αλωνιού και σαν προϊόν του ληνού·* **31** *και θα τα τρώτε σε κάθε τόπο, εσείς και οι οικογένειές σας· διότι αυτό [είναι] μισθός σας για την υπηρεσία σας στη σκηνή του Μαρτυρίου·* **32** *και δεν θα φέρετε [πάνω τους] αμαρτία για αυτά, όταν προσφέρετε από αυτά το εξαίρετο* αυτών· και δεν θα βεβηλώσετε τα άγια των γιων Ισραήλ, για να μην πεθάνετε.*

19 **[ΙΘ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών λέγοντας: **2** *Αυτό είναι το διάταγμα του νόμου, το οποίο ο Κύριος πρόσταξε λέγοντας: Πες προς τους γιους Ισραήλ να φέρουν σε σένα ξανθή δάμαλη*αγελαδίτσα *άμωμη, που να μην έχει ελάττωμα, πάνω στην οποία δεν επεβλήθηκε ζυγός·* **3** *και θα δώσετε αυτή στον Ελεάζαρ τον ιερέα και θα φέρει αυτή έξω από το στρατόπεδο· και θα σφάξουν αυτό μπροστά*ενώπιον *του.* **4** *Και θα λάβει Ελεάζαρ ο ιερέας από το αίμα της με το δάκτυλό του και θα ραντίσει επτά φορές*επτάκις *από το αίμα αυτής από το μπροστινό μέρος*από του προσώπου *της σκηνής του Μαρτυρίου.*

5 *Και θα κάψουν τη δάμαλη* μπροστά*ενώπιον *του· το δέρμα της και το κρέας της και το αίμα της μαζί με την κόπρο αυτής θα καεί.* **6** *Και ο ιερέας θα λάβει ξύλο από κέδρο και ύσσωπο*(θεραπευτικό βότανο) *και κόκκινο [ύφασμα] και θα ρίξει αυτό στο μέσο του ολικής καύσης*κατακαύματος *της δάμαλης.* **7** *Τότε θα πλύνει τα ρούχα*ιμάτια *του ο ιερέας και θα λούσει το σώμα του με νερό*ύδατι *και μετά από αυτά θα εισέλθει στο στρατόπεδο και θα είναι ακάθαρτος ο ιερέας μέχρι το βράδυ*έως εσπέρας*.* **8** *Και αυτός που καίει αυτά θα πλύνει τα ρούχα*ιμάτια *του με νερό*εν ύδατι *και θα λούσει το σώμα του με νερό*εν ύδατι *και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*έως εσπέρας*.*

9 *Και άνθρωπος καθαρός θα συνάξει τη στάχτη της δάμαλης*αγελαδίτσας *και θα αποθέσει [αυτή] έξω από το στρατόπεδο σε τόπο καθαρό· και θα φυλάττεται για την συναγωγή των γιων Ισραήλ ως*δια *νερό*ύδωρ δια*χωρισμού· αυτό [είναι] για καθαρισμό αμαρτίας.* **10** *Και αυτός που σύναξε τη στάχτη της δάμαλης* θα πλύνει τα ρούχα*ιμάτια *του και θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*έως εσπέρας*· και αυτό θα είναι στους γιους Ισραήλ και στους ξένους που παροικούν μεταξύ σας σε νόμιμο*νομοθέτημα *αιώνιο.*

11 *Όποιος αγγίξει νεκρό σώμα ανθρώπου, εκείνος θα 'ναι ακάθαρτος 7 ημέρες.* **12** *Αυτός θα καθαριστεί*αγνιστεί *λόγω αυτού*δια τουτου *την 3η ημέρα και την ημέρα την 7η θα είναι καθαρός, εάν όμως δεν αγνιστεί την 3η ημέρα, ούτε την 7η ημέρα θα είναι καθαρός.* **13** *Όποιος αγγίξει νεκρό σώμα οποιουδήποτε νεκρού*τεθνεώτος *ανθρώπου και δεν* εξ*αγνιστεί*, μολύνει*μιαίνει *τη σκηνή του Κυρίου· και η ψυχή εκείνη θα εξολοθρευτεί από τον Ισραήλ· επειδή δεν ραντίσθηκε πάνω σε αυτόν το νερό*ύδωρ *του χωρισμού, θα είναι ακάθαρτος· η ακαθαρσία του μένει πάνω του.*

14 *Αυτός είναι ο νόμος όταν κάποιος άνθρωπος πεθάνει μέσα σε σκηνή· Όλοι*Πάντες *οι εισερχόμενοι στη σκηνή και πάντα τα μέσα στη σκηνή θα είναι ακάθαρτα επτά ημέρες·* **15** *και κάθε*παν *αγγείο ανοικτό, που δεν έχει σκέπασμα δεμένο από πάνω του, είναι ακάθαρτο.* **16** *Και όποιος αγγίξει στην πεδιάδα κάποιον φονευμένο με μαχαίρι ή νεκρό σώμα ή κόκκαλο*οστούν *ανθρώπου ή μνήμα, θα είναι ακάθαρτος 7 ημέρες.*

17 *Και θα λάβουν για τον ακάθαρτο από τη στάχτη της καμένης [δάμαλης] για καθαρισμό της αμαρτίας, και θα χυθεί πάνω σε αυτή νερό ζωντανό*φρέσκο *σε αγγείο.* **18** *Και άνθρωπος καθαρός θα λάβει ύσσωπο*(θεραπευτικό βότανο)*, και αφού βουτήξει*εμβάψει *στο νερό* θα ραντίσει πάνω στη σκηνή και όλα τα σκεύη και πάνω στους ανθρώπους που βρέθηκαν εκεί και πάνω σε εκείνον ο οποίος άγγιξε κόκκαλο ή φονευμένο ή νεκρό ή μνήμα.* **19** *Και ο καθαρός θα ραντίσει επάνω στον ακάθαρτο την 3η ημέρα και την 7η ημέρα· την 7η ημέρα όμως θα* εξ*αγνίσει αυτόν·*

[18:26] Νεε. 10:38 **[18:27]** six. 30 **[18:30]** six. 27, Μτ. 10:10, Λου. 10:7,1Κο. 9:13, 1Τι. 5:18 **[18:32]** Λευ. 19:8, 22:16, Λευ. 22:2,5 **[19:2]** Δευ. 21:3, 1Σα. 6:7 **[19:3]** Λευ. 4:12,21, 16:27, Εβ. 13:11 **[19:4]** Λευ. 4:6, 16:14,19, Εβ. 9:13 **[19:5]** Εξ. 29:14, Λευ. 4:11,12 **[19:6]** Λευ. 14:4,6,49 **[19:7]** Λευ. 11:25, 15:5 **[19:9]** Εβ. 9:13, six. 13,20,21, Κφ. 31:23 **[19:11]** six. 16, Λευ. 21:1, Κφ. 5:2, 9:6,10, 30:19, Θρ. 4:14, Αγγ. 2:13 **[19:12]** Κφ. 31:19 **[19:13]** Λευ. 15:31, six. 9, Κφ. 8:7, Λευ. 7:20, 22:3 **[19:15]** Λευ. 11:32, Κφ. 31:20 **[19:16]** six. 11 **[19:17]** six. 9, Ψλ. 51:7 **[19:19]** Λευ. 14:9

---

vc **[18:26-29]** Όλα τα προσφερόμενα από τα δέκατα, και τα ξεχωρισμένα ως δώρα προς τον Κύριο, θα 'ναι τα καλύτερα και πιο εκλεκτά. **[18:30-32]** Και δεν θα αμαρτήσετε μέχρι αυτού του σημείου, με το να φυλάξετε τα εκλεκτά και παχιά για τον εαυτό σας, μολύνοντας έτσι τις υποχρέωσες των γιων Ισραήλ, και πεθαίνοντας. **[19:1-2]** Αυτή είναι η θρησκευτική διάταξη της θυσίας που όρισε ο Κύριος. Πρόσταξε τους γιους του Ισραήλ να σου φέρουν **κόκκινη** δάμαλη πλήρους ηλικίας, στην οποία δεν υπάρχει κανένα ελάττωμα... **[19:3-13]** ...και δεν ραντιστεί με αυτό το μείγμα, θα μολύνει τη Σκηνή του Κυρίου... **[19:14-16]** ...στον αγρό αγγίξει πτώμα σκοτωμένου ανθρώπου ή ανθρώπου που πέθανε μόνος του...

o' **[18:26]** ...τὸ **ἐπιδέκατον**... καὶ **ἀφελεῖτε** ὑμεῖς ἀπ' αὐτοῦ ἀφαίρεμα Κυρίῳ, ἐπιδέκατον ἀπὸ τοῦ ἐπιδεκάτου. **[18:27]** καὶ λογισθήσεται ὑμῖν τὰ **ἀφαιρέματα** ὑμῶν... **[18:28-29]** ...τῶν **δομάτων** ὑμῶν **ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα** Κυρίῳ... ἀπαρχῶν τὸ ἡγιασμένον ἀπ' αὐτοῦ. **[18:30–31]** ...ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν... **[18:32]** ... **[19:1-2]** Αὕτη **ἡ διάστολη** τοῦ νόμου ...δαμάλιν **πυρρὰν**... **[19:3]** ...τῆς **παρεμβολῆς**... **[19:4-5]** ...**κατακαυθήσεται**... **[19:6-7]** ...εἰς τὴν παρεμβολήν... **[19:8-9]** ...ἔξω τῆς παρεμβολῆς... ὕδωρ ῥαντισμοῦ· ἁγνισμὸν ἐστίν. **[19:10]** ...καὶ τοῖς προσκειμένοις προσηλύτοις νόμιμον αἰώνιον. **[19:11]** Ὁ ἁπτόμενος τοῦ τεθνηκότος πάσης ψυχῆς ἀνθρώπου ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας. **[19:12-13]** Πᾶς ὁ ἁπτόμενος τοῦ τεθνηκότος ἀπὸ ψυχῆς ἀνθρώπου ἐὰν ἀποθάνῃ καὶ μὴ ἁφαγνισθῇ, τὴν σκηνὴν Κυρίου ἐμίανεν· ἐκτριβήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐξ Ἰσραήλ, ὅτι ὕδωρ ῥαντισμοῦ οὐ περιερραντίσθη... **[19:14]** ...ἐν οἰκίᾳ, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὅσα ἐστὶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀκάθαρτα ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας. **[19:15]** καὶ πᾶν σκεῦος ἀνεῳγμένον, ὅσα οὐχὶ δεσμὸν καταδέδεται ἐπ' αὐτῷ, ἀκάθαρτά ἐστιν. **[19:16]** ...ἐὰν ἅψηται ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου... **[19:17-18]** καὶ λήψεται ὕσσωπον καὶ βάψει εἰς τὸ ὕδωρ ἀνὴρ καθαρός, καὶ περιρρανεῖ ἐπὶ τὸν οἶκον καὶ ἐπὶ τὰ σκεύη καὶ ἐπὶ τὰς ψυχάς, ὅσαι ἂν ὦσιν ἐκεῖ, καὶ ἐπὶ τὸν ἡμμένον τοῦ ὀστέου τοῦ ἀνθρωπίνου ἢ τοῦ τραυματίου ἢ τοῦ τεθνηκότος ἢ τοῦ μνήματος· **[19:19]** ...

και αυτός θα πλύνει τα ρούχα του και θα λουστεί σε νερό[εν ύδατι] *· και το βραδυνό*[εσπέρας] *θα είναι καθαρός.* **20** *Ο δε άνθρωπος ο οποίος είναι ακάθαρτος και δεν* [εξ]*αγνιστεί, η ψυχή εκείνη θα εξολοθρευτεί από το μέσο της σύναξης*[συναγωγής] *· διότι μόλυνε*[εμίανε] *το αγιαστήριο του Κυρίο, το ύδωρ του χωρισμού δεν ραντίσθηκε πάνω σε αυτόν· αυτός [είναι] ακάθαρτος.* **21** *Και θα είναι σε αυτούς νόμιμο*[νομοθέτημα] *αιώνιο, ότι όποιος ραντίσει το νερό*[ύδωρ] *του* [δια]*χωρισμού, θα πλύνει τα ρούχα*[ιμάτια] *του, και όποιος αγγίξει το νερό* του χωρισμού θα είναι ακάθαρτος μέχρι το βράδυ*[έως εσπέρας]*.* **22** *Και οτιδήποτε αγγίξει ο ακάθαρτος, τούτο θα είναι ακάθαρτο· και η ψυχή η οποία αγγίξει αυτό, θα είναι ακάθαρτη μέχρι το βράδυ*.*

20 **[Κ]** ΚΑΙ ΗΛΘΑΝ ΟΙ ΓΙΟΙ ΙΣΡΑΗΛ, πάσα η συνέλευση[συναγωγη], στην έρημο Σιν, τον 1° μήνα· και έμεινε ο λαός στην Κάδη· και πέθανε εκεί η Μαριάμ και τάφηκε εκεί.

2 Και δεν ήταν νερό[ύδωρ] για τη συναγωγή· και συναθροίσθηκαν κατά του Μωυσή και κατά του Ααρών. **3** Και ο λαός λοιδόρησε[(Λ+Χ: προσέβαλε)] κατά του Μωυσή και είπαν, λέγοντες: *Μακάρι*[είθε] *να πεθαίναμε, όταν οι αδελφοί μας πέθαναν μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο.* **4** *Και γιατί ανεβάσατε την συναγωγή* του Κυρίου στην έρημο αυτή, για να πεθάνουμε εκεί εμείς και τα κτήνη μας;* **5** *και γιατί ανεβάσατε εμάς από την Αίγυπτο, για να φέρετε εμάς στον κακό αυτό τόπο; [αυτός] δεν [είναι] τόπος σποράς ή σύκων ή αμπέλων ή ροδιών· ούτε νερό*[υδωρ] *υπάρχει για να πιούμε.*

6 Και ήλθαν ο Μωυσής και ο Ααρών [από] μπροστά από τη συνέλευση[συναγωγής] στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου και έπεσαν με το πρόσωπό τους κάτω [στη γη] και φάνηκε σε αυτούς η δόξα του Κυρίου.

7 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **8** *Λάβε τη ράβδο και συγκάλεσε την συναγωγή* συ και Ααρών ο αδελφός σου, και μιλήστε προς την πέτρα μπροστά*[ενώπιον] *τους· και θα δώσει τα νερά της, και θα* [εκ]*βγάλει σε αυτούς νερό*[υδωρ] *από την πέτρα· και θα ποτίσεις τη συναγωγή* και τα κτήνη τους.*

9 Και έλαβε ο Μωυσής τη ράβδο [που ήταν] μπροστά από τον Κύριο, καθώς πρόσταξε σε αυτόν· **10** και συγκάλεσαν Μωυσής και ο Ααρών τη συνέλευση[συναγωγήν] μπροστά στην πέτρα· και είπε προς αυτούς: *ακούστε τώρα, εσείς οι απειθείς· να σας βγάλουμε νερό*[ύδωρ] *από αυτή την πέτρα*; **11** Και αφού ύψωσε ο Μωυσής το χέρι του χτύπησε με τη ράβδο του την πέτρα δύο φορές[δις]· και βγήκαν[εξήλθον] πολλά νερά*· και ήπιε η συναγωγή* και τα κτήνη τους.

12 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών: *Επειδή δεν με πιστεύσατε, για να με αγιάσετε μπροστά στους γιους Ισραήλ, γι' αυτό εσείς δεν θα φέρετε αυτή τη συνέλευση*[συναγωγήν] *στη γη, την οποία έδωσα σε αυτούς.* **13** Αυτό [είναι] το ύδωρ[νερό] Μεριβά[II]· διότι οι γιοι Ισραήλ λοιδόρησαν[μίλησαν προσβλητικά] κατά του Κυρίου, και αυτός αγιάσθηκε ανάμεσά τους[εν αυτοίς].

14 Και απέστειλε [ο] Μωυσής πρέσβεις[αγγελιοφόρους] από Κάδης προς τον βασιλιά του Εδώμ, [λεγοντας]: *Αυτά λέγει ο αδελφός σου Ισραήλ· εσύ ξέρεις όλη την ταλαιπωρία που μας βρήκε·* **15** *ότι κατέβηκαν οι πατέρες μας στην Αίγυπτο και κατοικήσαμε πολύ καιρό στην Αίγυπτο· και οι Αιγύπτιοι καταδυνάστευσαν εμάς και τους πατέρες μας·* **16** *και κράξαμε*[ανεβοήσαμεν] *προς τον Κύριο και αυτός εισάκουσε τη φωνή μας και απέστειλε άγγελο και μας έβγαλε έξω*[εξήγαγεν] *απ' την Αίγυπτο· και να*[ιδου]*, είμαστε στην Κάδης, [μια] πόλη στα άκρα των ορίων σου·* **17** *ας περάσουμε, παρακαλώ, δια*[μέσω] *της γης σου· δεν θα περάσουμε μέσα από τους αγρούς ή μέσα από τους αμπελώνες, ούτε θα πιούμε νερό*[υδωρ] *από τα πηγάδια*[φρεάτων]*· θα περάσουμε δια*[μέσω] *της βασιλικής λεωφόρου· δεν θα ξεκλίνουμε δεξιά ή αριστερά, έως ότου περάσουμε τα όριά σου.*

18 Και είπε προς αυτόν ο Εδώμ: *Δεν θα περάσεις δι*[μέσω] *της γης μου· αλλιώς*[ει δε μη]*, θα εξέλθω με ξίφος*[εν μαχαιρα] *σε συναντησή σου.* **19** Και οι γιοι Ισραήλ είπαν προς αυτόν: *Εμείς διαβαίνουμε διά της λεωφόρου· και εάν εγώ και τα κτήνη μου πιούμε απ' το νερό*[ύδατός] *σου, θα πληρώσω αυτά· θα διαβώ μόνο πεζοπορώντας*[επι ποδός]*, [δεν θέλω] τίποτα*[ουδεν] *άλλο.*

20 Ο δε είπε: *Δεν θα διαβείτε.* Και βγήκε[εξήλθεν] ο Εδώμ εναντίον του μαζί με πολύ λαό και με ισχυρό χέρι[εν χειρ ισχυρά]. **21** Έτσι αρνήθηκε ο Εδώμ να δώσει διάβαση στον Ισραήλ μέσα στα όριά του· και [παρ]εξέκλινε ο Ισραήλ απ' αυτόν. **22** Και σηκώθηκαν οι γιοι Ισραήλ, όλη η σύναξη[συναγωγή], από Κάδης και ήλθαν στο όρος[βουνό] Ωρ.

[19:20] six. 13 **[19:22]** Αγγ. 2:13, Λευ. 15:5 **[20:1]** Κφ. 33:36, Εξ. 15:20, Κφ. 26:59 **[20:2]** Εξ. 17:1, Κφ. 16:19,42 **[20:3]** Εξ. 17:2, Κφ. 14:2, Κφ. 11:1,33, 14:37, 16:32,35,49 **[20:4]** Εξ. 17:3 **[20:6]** Κφ. 14:5, 16:4,22,45, Κφ. 14:10 **[20:8]** Εξ. 17:5, Νεε. 9:15, Ψλ. 78:15,16, 105:41, 114:8, Ησ. 43:20, 48:21 **[20:9]** Κφ. 17:10 **[20:10]** Ψλ. 106:33 **[20:11]** Εξ. 17:6, Δευ. 8:15, 1Κο. 10:4 **[20:12]** Κφ. 27:14, Δευ. 1:37, 3:26, 32:51, Λευ. 10:3, Ιεζ. 20:41, 36:23, 38:16, 1Πε. 3:15 **[20:13]** Δευ. 33:8, Ψλ. 95:8, 106:32 [II]**Λοιδορία** **[20:14]** Κρ. 11:16,17, Δευ. 2:4, 23:7, Αβδ. 10,12 **[20:15]** Γεν. 46:6, Πρ. 7:15, Εξ. 12:40, Εξ. 1:11 κτλ., Δευ. 26:6, Πρ. 7:19 **[20:16]** Εξ. 2:23, 3:7, Εξ. 3:2, 14:19, 23:20, 33:2 **[20:17]** Ιδέ Κφ. 21:22, Δευ. 2:27 **[20:19]** Δευ. 2:6,28 **[20:20]** Κρ. 11:17 **[20:21]** Δευ. 2:27,29· Δευ. 2:4,5,8, Κρ. 11:18 **[20:22]** Κφ. 33:37, Κφ. 21:4

VG **[19:17-20]** Εάν κάποιος δεν εξιλεωθεί με αυτή την τελετή... **[20:1-3]** Και κάνοντας ανταρσία είπαν... **[20:4]** Γιατί βγάλατε την εκκλησία του Κυρίου στην έρημο ώστε εμείς και τα ζώα μας να πεθάνουμε; **[20:5-10]** ...Ακούστε, εσείς επαναστάτες και δύσπιστοι... **[20:11-13]** Αυτό είναι **το νερό της αντιλογίας**... **[20:14]** Εν τω μεταξύ ο Μωυσής έστειλε αγγελιοφόρους από την Καδή στον βασιλιά του Εδώμ, λέγοντας: Αυτά παραγγέλει ο αδελφός σου Ισραήλ: Γνωρίζεις όλον τον κόπο που μας βρήκε, **[20:15]** πώς κατέβηκαν οι πατέρες μας στην Αίγυπτο και κατοικήσαμε εκεί πολύ καιρό και πώς οι Αιγύπτιοι έθλιψαν εμάς και τους πατέρες μας· **[20:16]** και πώς κράξαμε στον Κύριο και μας άκουσε, και έστειλε έναν άγγελο, που μας έβγαλε έξω από την Αίγυπτο. Να, είμαστε τώρα στην πόλη Κάδης, που είναι στα άκρα των συνόρων σου... **[20:17-22]**

o' **[19:20]** καὶ ἄνθρωπος, ὃς ἐὰν μιανθῇ καὶ **μὴ ἀφαγνισθῇ**, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς, ὅτι τὰ ἅγια Κυρίου ἐμίανεν, ὅτι ὕδωρ ραντισμοῦ οὐ περιερραντίσθη ἐπ' αὐτόν, ἀκάθαρτός ἐστι. **[19:21-22]** καὶ πάντος, οὗ ἐὰν ἅψηται... **[20:1-3]** ...**ὄφελον ἀπεθάνομεν ἐν τῇ ἀπωλείᾳ**... **[20:4-5]** ...εἰς τὸν τόπον τὸν **πονηρὸν** τοῦτον· τόπος οὗ οὐ σπείρεται, οὐδὲ συκαί, οὐδὲ ἄμπελοι, οὐδὲ **ῥοαί**, οὐδὲ ὕδωρ ἐστὶν πιεῖν. **[20:6-8]** ...καὶ **ἐκκλησίασον** ...καὶ **ἐξοίσετε** αὐτοῖς ὕδωρ... **[20:9-10]** καὶ **ἐξεκκλησίασεν**... **ἐξάξομεν** ὑμῖν ὕδωρ. **[20:11]** καὶ **ἐπάρας** Μωυσῆς... **ἐπάταξεν**... **[20:12-13]** τοῦτό ἐστιν ὕδωρ **ἀντιλογίας**... **[20:14]** ...Μωυσῆς **ἀγγέλους** ἐκ Κάδης... **σὺ ἐπίστη πάντα τὸν μόχθον** τὸν εὑρόντα ἡμᾶς. **[20:15]** ...καὶ **ἐκάκωσαν**... **[20:16]** ...πόλει ἐκ μέρους τῶν ὁρίων σου... **[20:17]** ...δεξιὰ οὐδὲ **εὐώνυμα**... **[20:18]** ...**ἐν πολέμῳ**... **[20:19]** ...παρὰ τὸ ὄρος παρελευσόμεθα· ἐὰν δὲ τοῦ ὕδατός σου πίωμεν... ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα οὐδέν ἐστιν· παρὰ τὸ ὄρος παρελευσόμεθα. **[20:20]** ...ἐν **ὄχλῳ βαρεῖ**... **[20:21-22]** καὶ **ἀπῆραν** ἐκ Κάδης καὶ παρεγένοντο...

23 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή και προς τον Ααρών στο βουνό[ορει] Ωρ κοντά στα όρια της γης Εδώμ, λέγοντας: **24** *Ο Ααρών θα προστεθεί στον λαό του· διότι δεν θα εισέλθει στη γη, την οποία έδωσα στους γιους Ισραήλ· επειδή απειθήσατε στο λόγο μου στα νερά[στο ὕδωρ] Μεριβά·* **25** *λάβε τον Ααρών κι Ελεάζαρ το γιο του και ανέβασε αυτούς στο όρος* Ωρ·* **26** *και απέκδυσε τον Ααρών τη στολή του και ντύσε [με] αυτή Ελεάζαρ το γιο του· και ο Ααρών θα προστεθεί [στον λαό του] και θα πεθάνει εκεί.*

27 Και έκανε ο Μωυσής καθώς πρόσταξε ο Κύριος· και ανέβηκαν στο όρος[βουνό] Ωρ μπροστά σε όλη τη συνέλευση*. **28** Και εξέδυσε ο Μωυσής τον Ααρών [από] τη στολή του και έντυσε [με] αυτή Ελεάζαρ το γιο του· και πέθανε ο Ααρών εκεί πάνω στην κορυφή του βουνού[όρους]· και κατέβηκαν Μωυσής και Ελεάζαρ από το βουνό[όρους]. **29** Και είδε όλη[πάσα] η συνέλευση[συναγωγή] ότι πέθανε[ετελεύτησεν] ο Ααρών· και πένθησαν τον Ααρών τριάντα ημέρες όλος ο οίκος Ισραήλ.

21 **[ΚΑ]** ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΕ Ο ΧΑΝΑΝΑΙΟΣ ο βασιλιάς της Αράδ, που κατοικούσε στη μεσημβρία[κεντρικά μέρη/Νεγκέμπ], ότι ήλθε ο Ισραήλ μέσω της οδού Αθαρείμ, και πολέμησε εναντίον του Ισραήλ και συνέλαβε απ' αυτούς αιχμαλώτους. **2** Και ευχήθηκε ο Ισραήλ ευχή[τάμα] προς τον Κύριο και είπε: *Εάν πράγματι[τωόντι] παραδώσεις το λαό αυτό στο χέρι μου, θα καταστρέψω τις πόλεις τους.* **3** Και εισάκουσε ο Κύριος τη φωνή του Ισραήλ και παρέδωσε τους Χαναναίους· και κατέστρεψαν αυτούς και τις πόλεις τους· και κάλεσαν τ' όνομα του τόπου *Ορμά[II].*

4 Και σηκώθηκαν από το όρος[βουνό] Ωρ διά[μέσω] της οδού της Ερυθράς θαλάσσας, για να περιέλθουν τη γη Εδώμ· και λιγοψύχησε ο λαός στον δρόμο[εν τη οδώ]. **5** Και μίλησε ο λαός κατά του Θεού και κατά του Μωυσή, [λέγοντες]: *Γιατί ανέβασες εμάς από την Αίγυπτο για να πεθάνουμε στην έρημο; επειδή ψωμί[άρτος] δεν υπάρχει[είναι] και νερό[ὕδωρ] δεν είναι* και η ψυχή μας αηδίασε τον άρτο [αυτόν], τον ελαφρύ.*

6 Και απέστειλε ο Κύριος πάνω στο λαό τα φίδια τα φλογερά [δηλητηριώδη] και δάγκωναν το λαό, και πολύς λαός απ' τον Ισραήλ πέθανε. **7** Και ελθών ο λαός στον Μωυσή είπαν: *Αμαρτήσαμε, διότι λαλήσαμε κατά του Κυρίου και κατά σου· δεήσου στον Κύριο να σηκώσει τα φίδια από μας.* Και δεήθηκε ο Μωυσής υπέρ του λαού. **8** Και είπε ο Κύριος στον Μωυσή: *Κάμε για σένα [ένα φίδι] φλογερό* και βάλε το πάνω σε ξύλο· και καθένας ο οποίος θα δαγκωθεί και προσηλώσει το βλέμμα[εμβλέψει] σε αυτό, θα ζήσει.* **9** Και έκανε ο Μωυσής φίδι χάλκινο και έβαλε αυτό πάνω σε ξύλο· και εάν φίδι δάγκωνε κάποιον, προσηλώνοντας το βλέμμα[εμβλέπων] στο χάλκινο φίδι, ζούσε.

10 Και σηκώθηκαν οι γιοι Ισραήλ και στρατοπέδευσαν στην Ωβώθ. **11** Και αφού σηκώθηκαν από Ωβώθ στρατοπέδευσαν στην Ιιέ-αβαρίμ, στην έρημο που βρίσκεται μπροστά[κατά πρόσωπον] στον Μωάβ, ανατολικά του ήλιου.

12 Από εκεί αφού σηκώθηκαν στρατοπέδευσαν στην κοιλάδα Ζαρέδ. **13** Από εκεί αφού σηκώθηκαν στρατοπέδευσαν στα άκρα[στο πέραν] του Αρνών, ο οποίος είναι στην έρημο και εκβάλει[εξέρχεται] από τα όρια των Αμορραίων· διότι ο Αρνών [είναι] το όριο του Μωάβ, μεταξύ Μωάβ και Αμορραίων. **14** Γι' αυτό γράφεται[λέγεται] στο βιβλίο των πολέμων του Κυρίου: *Προς το Βαέβ στη Σουφά, και πάνω στα ρυάκια του Αρνών,* **15** *και πάνω στο ρεύμα των ρυάκων, το οποίο καταβαίνει στην πόλη Αρ και βρίσκεται[κείται] στα όρια του Μωάβ.*

16 Και από εκεί [ήλθαν] στο Βηρ· αυτό είναι το πηγάδι[φρέαρ], περί του οποίου είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Σύναξε το λαό, και θα δώσω νερό* σε αυτούς.* **17** Τότε έψαλε ο Ισραήλ αυτή την ωδή: *Ανέβα[ανάβλυσε], ω φρέαρ[πηγάδι]· ψάλλετε σε αυτό·* **18** *οι άρχοντες έσκαψαν το φρέαρ*, οι ευγενείς του λαού έσκαψαν, διά [προσταγής] του νομοθέτη, με τις ράβδους τους.*

Και από την έρημο [ήλθαν] στο Ματτανά, **19** και από Ματτανά στο Νααλιήλ, και από Νααλιήλ στη Βαμώθ, **20** και από Βαμώθ την κοιλάδα στη γη Μωάβ, πάνω στην κορυφή Φασγά, το οποίο βλέπει προς Γεσιμών.

21 Και απέστειλε ο Ισραήλ αγγελιαφόρους[πρέσβεις] στον Σηών βασιλιά των Αμορραίων λέγοντας: **22** *Ας περάσουμε μέσα απ' τη γη σου· δεν θα παρεκκλίνουμε στους αγρούς ούτε στους αμπελώνας· δεν θα πιούμε νερό* απ' τα πηγάδια[φρεάτων]· [αλλά] διά της βασιλικής οδού θα πορευθούμε, μέχρι να περάσουμε τα όριά σου.* **23** Και ο Σηών δεν άφησε τον Ισραήλ να περάσει μέσα απ' τα όριά του· αλλ' ο Σηών συγκέντρωσε[συνήγαγε] όλο το

[20:24] Γεν. 25:8, Κφ. 27:13, 31:2, Δευ.32:50, six.12 **[20:25]** Κφ. 33:38, Δευ. 33:50 **[20:28]** Εξ. 29:29,30, Κφ. 33:38, Δευ. 10:6, 32:50 **[20:29]** Δευ. 34:8 **[21:1]** Κφ. 33:40, Ιδέ Κρ. 1:16, Κφ. 13:21 **[21:2]** Γεν. 28:20, Κρ. 11:30, Λευ. 27: 28 [Η]**Καταστροφή** **[21:4]** Κφ. 20:22, 33:41, Κρ. 11:18 **[21:5]** Ψλ. 78:19, Εξ. 16:3, 17:3, Κφ. 11:6 **[21:6]** 1Κο. 10:9, Δευ. 8:15 **[21:7]** Ψλ. 78:34, six. 5, Εξ. 8:8,28, 1Σα. 12:19, 1Βα. 13:6, Πρ. 8:24 **[21:8]** 2Βα. 18:4, Ιωα. 3:14,15 **[21:10]** Κφ. 33:43 **[21:11]** Κφ. 33:44 **[21:12]** Δευ. 2:13 **[21:13]** Κφ. 22:36, Κρ. 11:18 **[21:15]** Δευ. 2:18,29 **[21:16]** Κρ. 9:21 **[21:17]** Εξ. 15:1, Ψλ. 105:2, 106:12 **[21:18]** Ησ. 33:22 **[20:20]** Κφ. 23:28 **[21:21]** Δευ. 2:26, Κρ. 11:19 **[21:22]** Κφ. 20:17 **[21:23]** Δευ. 29:7, Δευ. 2:32, Κρ. 11:20

VG **[20:24-30]** ... **[21:1-3]** ...τον οποίο εκείνος θανάτωσε, αφού κατέστρεψε τις πόλεις του· και ονόμασε εκείνον τον τόπο Ορμά (Horma), δηλαδή Ανάθεμα. **[21:4-14]** Γι' αυτό λέγεται στο βιβλίο των πολέμων του Κυρίου: Όπως έκανε στην Ερυθρά Θάλασσα, έτσι θα κάνει και στους χειμάρρους του Αρνών. **[21:15]** Οι βράχοι των χειμάρρων έγερναν, ώστε να αναπαυθούν στην Αρ και να πλαγιάσουν στα όρια των Μωαβιτών. **[21:16-17]** ...Και έψελναν μαζί: **[21:18]** Το πηγάδι, που οι άρχοντες έσκαψαν, και οι αρχηγοί του λαού προετοίμασαν με την οδηγία του νομοθέτη, και με τις ράβδους τους. Και βάδισαν από την έρημο στην Μαθάνα...(Λ+Χ: Τότε οι Ισραηλίτες έψαλλαν το εξής άσμα: Ανάβλυσε φρέαρ, ψάλλατε προς αυτό το φρέαρ το οποίον ανώρυξαν οι άρχοντες, το οποίο έσκαψαν οι ευγενείς του λαού, δια του σκήπτρου, δια της ράβδου αυτών).

Ο' **[20:24]** ...**τῆς λοιδορίας**... **[20:25]** ὢρ τὸ ὄρος ἐναντίον πάσης τῆς συναγωγῆς **[20:26-29]** καὶ εἶδεν πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὅτι **ἀπελύθη** Ἀαρών... **[21:1]** ...κατὰ τὴν **ἔρημον**... καὶ **κατεπρονομεύσαν** ἐξ αὐτῶν αἰχμαλωσίαν. **[21:2]** ...**ὑποχείριον ἀναθεματιῶ** αὐτὸν καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ. **[21:3]** ... **ὑποχείριον αὐτοῦ καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν** καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ· καὶ ἐπεκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου **Ἀνάθεμα**. **[21:4]** ...ὁδὸν ἐπὶ θάλασσαν Ἐρυθρὰν, περιεκύκλωσαν γῆν Ἐδώμ... **[21:5]** καὶ **κατελάλει** ὁ λαός... ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν **προσεχώθισεν ἐν τῷ ἄρτῳ τῷ διακένῳ**. **[21:6]** καὶ ἀπέστειλεν Κύριος εἰς τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις **τοὺς θανατοῦντας**, καὶ ἐδάκνον... **[21:7]** ...**εὔξαι**... καὶ **ἀφελέτω** ἀφ' ἡμῶν τὸν ὄφιν... **[21:8]** ...θὲς αὐτὸν **ἐπὶ σημείου**... **[21:9]** ...**ἐπὶ σημείου**... **[21:10-14]** ...ἐν βιβλίῳ πόλεμος Κυρίου· τὴν Ζωὸβ ἐφλόγισεν καὶ τοὺς χειμάρρους Ἀρνῶν. **[21:15]** καὶ τοὺς χειμάρρους κατέστησεν κατοικίσαι Ἦρ, καὶ προσκεῖται τοῖς ὁρίοις Μωάβ. **[21:16-17]** ...ἐπὶ τοῦ φρεάτος· ἐξάρχεσθε αὐτῷ... **[21:18]** φρέαρ ὤρυξαν αὐτὸ ἄρχοντες, ἐξελατόμησαν αὐτὸ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν, ἐν τῷ κυριεῦσαι αὐτῶν· καὶ ἀπὸ φρεάτος εἰς Μανθαναΐν.

λαό του και εξήλθε να παραταχτεί εναντίον του Ισραήλ στην έρημο· και ήλθε στην Ιασσά και πολέμησε εναντίον του Ισραήλ.

24 Και πάταξε[κατανίκησε] ο Ισραήλ αυτόν με ξίφος[εν στόματι μαχαίρας] και κατακυρίευσε τη γη του από Αρνών έως τον Ιαβόκ, μέχρι τους γιους Αμμών· διότι τα όρια των γιων Αμμών [ήταν] οχυρωμένα. **25** Και κυρίευσε ο Ισραήλ όλες αυτές τις πόλεις· και κατοίκησε ο Ισραήλ σε όλες τις πόλεις των Αμορραίων, στην Εσεβών και σε όλα τα χωριά[κώμας] της· **26** επειδή η Εσεβών ήταν η πόλη του Σηών βασιλιά των Αμορραίων, ο οποίος είχε πολεμήσει προηγουμένως το βασιλιά του Μωάβ και έλαβε όλη[πάσαν] τη γη του από το χέρι του, μέχρι [τον] Αρνών.

27 Γι' αυτό λένε οι παροιμιαστές: *Ελάτε στην Εσεβών· Ας κτιστεί και ας κατασκευαστεί [στερεά] η πόλη του Σηών·* **28** *διότι πυρ βγήκε[εξήλθεν] από Εσεβών, φλόγα από την πόλη του Σηών· κατέφαγε την Αρ του Μωάβ, και τους άρχοντες των υψηλών τόπων του Αρνών·* **29** *ουαί σε σένα, Μωάβ, Απολέσθηκες, λαέ του Χεμώς· έδωσε τους γιους του που διασώθηκαν και τις θυγατέρες του αιχμαλώτους στον Σηών βασιλιά των Αμορραίων·* **30** *εμείς κατατοξεύσαμε αυτούς· η Εσεβών αφανίσθηκε μέχρι τη Δαιβών, και ερημώσαμε τελείως [αυτούς] έως Νοφά, το οποίο [εκτείνεται] μέχρι τη Μεδεβά.*

31 Και κατοίκησε ο Ισραήλ στη γη των Αμορραίων. **32** Και απέστειλε ο Μωυσής να κατασκοπεύσουν την Ιαζήρ· και κυρίευσαν τα χωριά[κώμας/κωμοπόλεις] της και εκδίωξαν τους Αμορραίους οι οποίοι [κατοικούσαν] εκεί.

33 Και στρέψαντες ανέβηκαν την οδό την προς Βασάν· και εξήλθε ο Ωγ βασιλιάς της Βασάν σε συνάντηση αυτών, αυτός και όλος ο λαός αυτού, προς μάχη στην Εδρεϊ.

34 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Μη φοβηθείς αυτόν· διότι στα χέρια σου παρέδωκα αυτόν και όλο το λαό του και τη γη του· και θα κάνεις σε αυτόν, όπως έκανες στον Σηών βασιλιά των Αμορραίων που κατοικούσε στην Εσεβών*. **35** Και πάταξαν[θανάτωσαν] αυτόν και τους γιους του, και όλο[πάντα] το λαό του, έως ότου δεν απέμεινε[εναπελείφθη] σε αυτόν τίποτα[ουδέν]· και κυρίευσαν πλήρως[κατακυρίευσαν] τη γη του.

22 **[KB]** ΚΑΙ ΑΦΟΥ ΣΗΚΩΘΗΚΑΝ οι γιοι Ισραήλ, στρατοπέδευσαν στις πεδιάδες του Μωάβ, δίπλα[παρά] στον Ιορδάνη, [απέναντι] στην Ιεριχώ.

2 Και Βαλάκ ο γιος του Σεπφώρ είδε όλα[πάντα] όσα έκανε ο Ισραήλ στους Αμορραίους. **3** Και φοβήθηκε ο Μωάβ το λαό πολύ[σφόδρα], γιατί ήταν πολλοί· και ήταν ο Μωάβ σε αμηχανία εξ αιτίας των γιων Ισραήλ.

4 Και είπε ο Μωάβ στους πρεσβυτέρους του Μαδιάμ: *Τώρα θα καταφάει [αυτό] το πλήθος όλα τα περίχωρα μας[πέριξ ημών], όπως το βόδι κατατρώει το χορτάρι της πεδιάδας.* Και Βαλάκ ο γιος του Σεπφώρ [ήταν] βασιλιάς των Μωαβιτών σε εκείνο τον καιρό.

5 Και απέστειλε πρεσβευτές στο Βαλαάμ, γιο του Βεώρ, στη Φεθορά, ευρισκομένη[κειμένην] κοντά στον ποταμό που ανήκει στην γη των γιων του λαού του, για να προσκαλέσει αυτόν, λέγοντας: *Δες[Ιδού], ένας λαός βγήκε[εξήλθεν] από την Αίγυπτο· να*, καλύπτει πλήρως[περικαλύπτει] το πρόσωπο της γης, και στέκεται εναντίον[ή απέναντί] μου·* **6** *τώρα λοιπόν έλα, σε παρακαλώ, καταράσου για μένα αυτόν το λαό, επειδή είναι δυνατώτερός μου· ίσως υπερισχύσω, [ώστε] να χτυπήσουμε[πατάξωμεν] αυτούς και να τους εκδιώξω από τη γη· επειδή γνωρίζω, ότι όποιον ευλογήσεις [είναι] ευλογημένος, και όποιον καταραστείς είναι καταραμένος*.

7 Και πήγαν οι πρεσβύτεροι του Μωάβ και οι πρεσβύτεροι του Μαδιάμ, φέρνοντας τα δώρα της μαντείας στα χέρια τους· και ήλθαν στο Βαλαάμ και είπαν σε αυτόν τα λόγια του Βαλάκ. **8** Ο δε είπε σε αυτούς: *Μείνετε εδώ[ενταύθα] αυτή τη νύχτα και θα αποκριθώ σε σας ό,τι λαλήσει ο Κύριος προς εμέ.* Και έμειναν μαζί με το Βαλαάμ οι άρχοντες του Μωάβ.

9 Και ήλθε ο Θεός στον Βαλαάμ και είπε: *Τι [θέλουν] οι άνθρωποι αυτοί μαζί σου*; **10** Και είπε ο Βαλαάμ προς τον Θεό, Βαλάκ ο γιος του Σεπφώρ, βασιλιάς του Μωάβ, απέστειλε προς εμέ [λέγοντας], **11** *Δες, [ένας] λαός βγήκε[εξήλθεν] από την Αίγυπτο και κατακάλυψε το πρόσωπο της γης· έλα τώρα, καταράσου για μένα αυτόν· ίσως υπερισχύσω να νικήσω αυτόν και να τον [εκ]διώξω*. **12** Και είπε ο Θεός προς το Βαλαάμ: *Μην πας μαζί τους· μην καταραστείς το λαό, επειδή είναι ευλογημένος*.

13 Και αφού σηκώθηκε την αυγή ο Βαλαάμ είπε στους άρχοντας του Βαλάκ: *Πηγαίνετε στη γη σας· διότι δεν μου επιτρέπει[συγχωρεί] ο Κύριος να έλθω μαζί σας*. **14** Και αφού σηκώθηκαν οι άρχοντες του Μωάβ, ήλθαν στο Βαλάκ και είπαν: *Δεν θέλησε ο Βαλαάμ να έλθει μαζί μας*.

[21:24] Δευ. 2:33, 29:7, I.N. 12:1,2, 24:8, Νεε. 9:22, Ψλ. 105:10,11, 106:19, Αμώς 2:9 **[21:28]** Ιερ. 48:45, Δευ. 2:9,18, Ησ.15:1 **[21:29]** Κρ. 11:24, 1Βα. 11:7,33, 2Βα. 23:13, Ιερ. 48:7,13 **[21:30]** Ιερ. 48:18,22, Ησ. 15:2 **[21:32]** Κφ. 32:1, Ιερ. 48:32 **[21:33]** Δευ. 3:1,2, 9:7, I.N. 13:12 **[21:34]** Δευ. 3:2, six. 24, Ψλ. 105:10,11, 106: 20 **[21:35]** Δευ. 3:3 **[22:1]** Κφ. 33:48 **[22:2]** Κρ. 11:25 **[22:3]** Εξ. 15:15 **[22:4]** Κφ. 31:8, I.N. 13:21 **[22:5]** Δευ. 23:4, I.N. 13:22,24:9, Νεε. 13:1,2, Μιχ. 6:5, 2Πε. 2:15, Ιουδ. 11, Απ. 2:14, Ιδέ Κφ. 23:7, Δευ. 23:4 **[22:6]** Κφ. 23:7 **[22:7]** 1Σα. 9:7,8 **[22:8]** six. 19 **[22:9]** six. 20, Γεν. 20:3 **[22:12]** Κφ. 23:20, Ρω. 11:29

VG **[21:19-27]** Γι' αυτό λέγεται στην παροιμία: Ελάτε στην Εσεβών· ας οικοδομηθεί και ας κατασκευαστεί η πόλη του Σηών· **[21:28-32]** Και ο Μωυσής έστειλε ανθρώπους να κατασκοπεύσουν την Ιαζήρ· και κατέλαβαν τα χωριά της και κυρίευσαν τους κατοίκους. **[21:34-35]** ... **[22:1-3]** και ότι οι Μωαβίτες τον είχαν φοβηθεί πάρα πολύ και δεν μπορούσαν να αντέξουν την ορμή του, **[22:4-5]** Έστειλε λοιπόν αγγελιοφόρους στον Βαλαάμ, γιο του Βεώρ, τον μάντη, ο οποίος κατοικούσε κοντά στον ποταμό της γης των γιων Αμμών, για να τον καλέσουν και να πουν: Να, βγήκε λαός από την Αίγυπτο, ο οποίος κάλυψε την επιφάνεια της γης και κάθεται απέναντί μου. **[22:6-7]** ...πήγαν με την τιμή της πρόβλεψης στα χέρια τους... **[22:8-9]** Τι θέλουν αυτοί οι άνθρωποι κοντά σου; **[22:10-13]** ...Πηγαίνετε στη γη σας, επειδή ο Κύριος με εμπόδισε να έρθω μαζί σας.

σ' **[21:19-20]** ...ἀπὸ κορυφῆς τοῦ λελαξευμένου τὸ βλέπον κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου. **[21:21]** ...**λόγοις εἰρηνικοῖς** λέγων· **[21:22-25]** καὶ ἔλαβεν Ἰσραὴλ... καὶ ἐν πάσαις ταῖς συγκυρούσαις αὐτῇ **[21:26-27]** διὰ τοῦτο ἐροῦσιν οἱ **αἰνιγματισταί**... **[21:28]** καὶ κατέπιεν **στῆλας** Ἀρνῶν **[21:29-30]** καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπολεῖται Ἐσεβὼν ἕως Δαιβών, καὶ αἱ γυναῖκες ἔτι προσεξέκαυσαν πῦρ ἐπὶ Μωάβ **[21:31-35]** ἕως τοῦ μὴ καταλιπεῖν αὐτοῦ ζωγρίαν. **[22:1]** Καὶ ἀπάραντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ παρενέβαλον ἐπὶ δυσμῶν Μωὰβ παρὰ τὸν Ἰορδάνην κατὰ Ἰεριχώ. **[22:2-3]** ...καὶ προσεχώθισεν Μωάβ... **[22:4]** ...τῇ γερουσίᾳ Μαδιάμ· νῦν ἐκλείξει ἡ συναγωγὴ αὕτη πάντας τοὺς κύκλῳ ἡμῶν... **[22:5]** ...ἰδοὺ κατεκάλυψεν τὴν ὄψιν τῆς γῆς, καὶ οὗτος ἐγκαθήται ἐχόμενός μου. **[22:6]** καὶ νῦν δεῦρο ἀρᾶσαί μοι τὸν λαὸν τοῦτον... **[22:7]** καὶ ἐπορεύθη ἡ γερουσία Μωὰβ καὶ ἡ γερουσία Μαδιάμ... τὰ ῥήματα Βαλάκ. **[22:8]** ...καταλύσατε... **[22:9-11]** ...καὶ ἰδοὺ κεκαλύφεν τὴν ὄψιν τῆς γῆς, καὶ οὗτος ἐγκαθήται ἐχόμενός μου· καὶ νῦν δεῦρο ἀρᾶσαί μοι αὐτόν, εἰ ἄρα δυνήσομαι πατάξαι... **[22:12-13]** ...ἀποτρέχετε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν· οὐκ ἀφίησίν με ὁ Θεός... **[22:14]** καὶ ἀναστάντες...

15 Και ο Βαλάκ απέστειλε πάλι άρχοντες περισσότερους και πιο ανώτερους εντιμοτέρους απ' αυτούς· **16** και ήλθαν προς το Βαλαάμ και είπαν σ' αυτόν: *Έτσι λέει Βαλάκ ο γιος του Σεπφώρ· Μη εμποδιστείς, σε παρακαλώ, να έλθεις προς εμέ·* **17** *γιατί θα σε τιμήσω με μεγάλες τιμές, και θα κάνω ο,τι δήποτε μου πεις· έλα λοιπόν, παρακαλώ, καταράσου αναθεμάτισε για μένα το λαό αυτό.*

18 Και αποκρίθηκε ο Βαλαάμ και είπε προς τους δούλους του Βαλάκ: [Και] *Εάν μου δώσει ο Βαλάκ την κατοικία του γεμάτη ασήμι και χρυσάφι, δεν μπορώ να παραβώ το λόγο Κυρίου του Θεού μου, για να κάνω λιγότερο ή περισσότερο·* **19** *γι' αυτό μείνετε εδώ, παρακαλώ, και σεις αυτή τη νύχτα, για να δω τι θα πει ο Κύριος προς εμέ.* **20** Και ήλθε ο Θεός προς τον Βαλαάμ τη νύχτα και είπε προς αυτόν: *Εάν ήλθαν οι άνθρωποι για να σε καλέσουν, αφού σηκωθείς πήγαινε μαζί τους· πλην ό,τι σου είπα, αυτό θα κάνεις.*

21 Και σηκώθηκε ο Βαλαάμ το πρωί, και σαμάρωσε τη γαϊδούρα όνον του και πήγε μαζί με τους άρχοντες του Μωάβ. **22** Και άναψε εξήφθη η οργή του Θεού διότι πήγε· και στάθηκε άγγελος Κυρίου στην οδό [μπροστά του], για να εναντιωθεί σε αυτόν· αυτός δε καθόταν πάνω στη γαϊδούρα* του και δύο δούλοι του [ήταν] μαζί του·

23 και όταν είδε η γαϊδούρα* τον άγγελο του Κυρίου να στέκεται ιστάμενον στο δρόμο, και την ρομφαία ξίφος του γυμνωμένη στο χέρι του, ξέκλινε η γαϊδούρα όνος από το δρόμο και πήγαινε προς την πεδιάδα· και χτύπησε ο Βαλαάμ την όνο*, για να την επαναφέρει στο δρόμο.

24 Αλλ' ο άγγελος του Κυρίου στάθηκε σε ένα στενό (ανάμεσα) στους αμπελώνες, [όπου ήταν] φράχτης εμπόδιο/τοιχάκι από δώ εντεύθεν και φράχτης* από εκεί· **25** και όταν είδε ιδούσα η γαϊδούρα τον άγγελο του Κυρίου, στρίμωξε προσέθλιψεν τον εαυτό της προς τον τοίχο και συνέθλιψε σύντριψε το πόδι του Βαλαάμ στον τοίχο· αυτός δε τη χτύπησε πάλι.

26 Και ο άγγελος του Κυρίου πήγε παραμπρός, και στάθηκε σε στενό τόπο, που δεν ήταν δρόμος για να ξεκλείνει δεξιά ή αριστερά· **27** και όταν είδε η γαϊδούρα τον άγγελο του Κυρίου, συνε κάθησε κάτω από τον Βαλαάμ· και έχοντας θυμώσει ο Βαλαάμ, χτύπησε τη γαϊδούρα με τη ράβδο μαγκούρα.

28 Και άνοιξε ο Κύριος το στόμα της γαϊδούρας· και είπε στον Βαλαάμ: *Τι σου έκανα, και με δέρνεις τρίτη τώρα φορά*; **29** Και είπε ο Βαλαάμ στη γαϊδούρα: *Επειδή με προσέβαλες ενέπαιξας/περιφρόνησες· είθε να είχα μαχαίρι στο χέρι μου, γιατί τώρα θα σε θανάτωνα*. **30** Και η γαϊδούρα είπε στον Βαλαάμ: *Δεν [είμαι] εγώ η όνος* σου, πάνω στην οποία καθόσουν από την εποχή που με έχεις μέχρι σήμερα; ήμουν πότε συνηθισμένη να κάνω έτσι ούτως σε σέ*; Ο δε είπε, *Όχι*. **31** Και άνοιξε ο Κύριος τα μάτια τους οφθαλμούς του Βαλαάμ, και είδε τον άγγελο του Κυρίου να στέκεται ιστάμενον μέσα στον δρόμο εν τη οδώ και τη ρομφαία ξίφος του γυμνωμένη στο χέρι του· και αφού έσκυψε κύψας προσκύνησε με το πρόσωπό του κάτω. **32** Και είπε σ' αυτόν ο άγγελος του Κυρίου: *Γιατί χτύπησες τη γαϊδούρα σου τρίτη ήδη ταύτην φορά; ορίστε ιδού, εγώ βγήκα εξήλθον για να σταθώ εναντίον [σου], διότι ο δρόμος σου είναι διεστραμμένος μπροστά ενώπιόν μου·* **33** *και όταν με είδε η γαϊδούρα όνος παρεξέκλινε από [μένα] για τρίτη ήδη φορά· αλλιώς, εάν δεν παρεξέκλινε από μένα τώρα εσένα μεν θα φόνευα, εκείνη δε θα άφηνα ζωντανή.*

34 Και είπε ο Βαλαάμ στον άγγελο του Κυρίου: *Αμάρτησα· διότι δεν ήξερα ότι εσύ στεκόσουν στο δρόμο εναντίον μου· επομένως όθεν τώρα, εάν δεν είναι αρεστό σε σένα, επιστρέφω*. **35** Και είπε ο άγγελος του Κυρίου στον Βαλαάμ: *Πήγαινε με τους ανθρώπους· πλην ό,τι σου πω, αυτό θα λαλήσεις*. Και πήγε ο Βαλαάμ με τους άρχοντες του Βαλάκ. **36** Και όταν άκουσε ο Βαλάκ ότι ερχόταν ο Βαλαάμ, βγήκε εξήλθε να προϋπαντήσει αυτόν, μέχρι σε κάποια πόλη του Μωάβ, ευρισκομένη κειμένην στα όρια του Αρνών, η οποία είναι το τελευταίο έσχατον όριο.

37 Και είπε ο Βαλάκ στο Βαλαάμ: *Δεν απέστειλα προς σε επειγόντως σπουδής να σε καλέσω; γιατί δεν ήλθες προς εμέ; μήπως δεν είμαι ικανός να σε τιμήσω*; **38** Και είπε ο Βαλαάμ στο Βαλάκ: *Ορίστε ιδού, ήλθα προς εσέ· μπορώ έχω την δύναμη τώρα να πω κάτι; Όποιον λόγο βάλει ο Θεός στο στόμα μου, αυτόν θα λαλήσω*. **39** Και πήγε ο Βαλαάμ με το Βαλάκ, και ήρθαν στην Κιριάθ-ουζώθ. **40** Και θυσίασε ο Βαλάκ βόδια και πρόβατα, και έστειλε [απ' αυτά] προς το Βαλαάμ και στους άρχοντες που ήταν μαζί του. **41** Και το πρωί έλαβε ο Βαλάκ τον Βαλαάμ, και ανέβασε αυτόν πάνω στους ψηλούς τόπους του Βάαλ στη Βαμώθ Βάαλ, και από εκεί είδε την άκρη του λαού.

[22:17] six. 6 **[22:18]** Κφ. 24:13, 1Βα. 22:14, 2Χρ. 18:13 **[22:19]** six. 8 **[22:20]** six. 9, six. 35, Κφ. 23:12,26, 24:13 **[22:22]** Εξ. 4:24 **[22:23]** Ιδέ 2Βα. 6:17, Δαν. 1:7, Πρ. 22:9, 2Πε. 2:16, Ιουδ. 11 **[22:28]** 2Πε. 2:16 **[22:29]** Παρ. 12:10 **[22:30]** 2Πε. 2:16 **[22:31]** Ιδέ Γεν. 21:19, 2Βα. 6:17, Λου. 24:16,31, Εξ. 34:8 **[22:32]** 2Πε. 2:14,15 **[22:34]** 1Σα. 15:24, 30,26:21, 2Σα. 12:13, Ιώβ 34: 31,32 **[22:35]** six. 20 **[22:36]** Γεν. 14:17, Κφ. 21:13 **[22:37]** six. 17, Κφ. 24:11 **[22:38]** Κφ. 23:26, 24:13, 1Βα. 22:14, 2Χρ. 18:13 **[22:41]** Δευ. 12:2

---

vc **[22:14-18]** ...δεν θα μπορέσω <u>να μεταβάλω</u>... **[22:19-24]** ...στο στενό ανάμεσα σε δύο ξερολιθιές... **[22:25-29]** ...Επειδή το άξιζες και με περιέπαιξες· μακάρι να είχα ξίφος, για να σε χτυπήσω! **[22:30-33]** Και εάν η όνος δεν ξέφευγε από τον δρόμο, δίνοντας χώρο σε μένα που περίμενα εναντίον σου, θα είχα θανατώσει εσένα και εκείνη θα ζούσε. **[22:34]** Ο Βαλαάμ είπε: Αμάρτησα... και τώρα, αν σου δυσαρεστεί να πάω, θα επιστρέψω **[22:35]** ...αλλά πρόσεχε να μη μιλήσεις τίποτε άλλο παρά μόνο ό,τι θα σε προστάξω. Πήγε λοιπόν μαζί με τους άρχοντες.

o' **[22:15-16]** καὶ ἦλθον πρὸς Βαλαὰμ καὶ λέγουσιν αὐτῷ· τάδε λέγει Βαλὰκ ὁ τοῦ Σεπφώρ· ἀξιῶ σε, μὴ ὀκνήσῃς ἐλθεῖν πρός με· **[22:17]** ἐντίμως γὰρ τιμήσω σε, καὶ ὅσα ἐὰν εἴπῃς, ποιήσω σοι· καὶ δεῦρο ἐπικατάρασαί μοι τὸν λαὸν τοῦτον. **[22:18]** καὶ ἀπεκρίθη Βαλαὰμ καὶ εἶπε τοῖς ἄρχουσι Βαλάκ· ἐὰν δῷ μοι Βαλὰκ πλήρη τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου, οὐ δυνήσομαι παραβῆναι τὸ ῥῆμα Κυρίου τοῦ Θεοῦ, ποιῆσαι αὐτὸ μικρὸν ἢ μέγα ἐν τῇ διανοίᾳ μου· **[22:19]** καὶ νῦν ὑπομείνατε αὐτοῦ καὶ ὑμεῖς τὴν νύκτα ταύτην, καὶ γνώσομαι τί προσθήσει Κύριος λαλῆσαι πρός με. **[22:20]** καὶ ἦλθεν ὁ Θεὸς πρὸς Βαλαὰμ νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ καλέσαι σε πάρεισιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ἀναστὰς ἀκολούθησον αὐτοῖς· ἀλλὰ τὸ ῥῆμα, ὃ ἐὰν λαλήσω πρὸς σε, τοῦτο ποιήσεις. **[22:21-22]** καὶ ὠργίσθη θυμῷ ...ἐνδιαβάλλειν... **[22:23]** ...ἐσπασμένην... τοῦ εὐθῦναι αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ. **[22:24]** ...ἐν ταῖς αὐλάξιν τῶν ἀμπέλων... **[22:25]** ...καὶ προσέθετο ἔτι μαστιξαῖ αὐτήν. **[22:26-29]** ...ἤδη ἂν ἐξεκέντησά σε· **[22:30]** ...ἐπέβαινές μοι ἀπὸ νεότητός σου ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας· μὴ ὑπερορᾷς· ὑπεριδοῦσα ἐποίησά σοι οὕτως; ὁ δὲ εἶπεν· οὐχι. **[22:31]** ἀπεκάλυψεν δὲ ὁ Θεὸς ... ἐσπασμένην ... **[22:32]** ...ἐξῆλθον εἰς διαβολήν σου, ὅτι οὐκ ἀστεῖα ἡ ὁδός σου ἐναντίον μου. **[22:33]** ...ἐκείνην δὲ περιεποιησάμην. **[22:34]** καὶ εἶπεν Βαλαὰμ τῷ ἀγγέλῳ Κυρίου· ἥμαρτον· οὐ γὰρ ἠπιστάμην ὅτι σὺ μοι ἀνθέστηκας ἐν τῇ ὁδῷ εἰς συνάντησιν· καὶ νῦν, εἰ μὴ σοι ἀρέσκει, ἀποστραφήσομαι. **[22:35]** ...τὸ ῥῆμα... **[22:36-37]** ... **[22:38]** ...τὸ ῥῆμα... **[22:39]** ...ἦλθον εἰς πόλεις ἐπαύλεων. **[22:40-41]** καὶ ἐγενήθη πρωῒ καὶ παραλαβὼν Βαλὰκ τὸν Βαλαὰμ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν στήλην τοῦ Βαὰλ καὶ ἔδειξεν αὐτῷ ἐκεῖθεν μέρος τι τοῦ λαοῦ.

23 **[ΚΓ]** ΚΑΙ ΕΙΠΕ Ο ΒΑΛΑΑΜ προς τον Βαλάκ: *Οικοδόμησέ μου εδώ επτά βωμούς*[θυσιαστήρια] *και ετοίμασέ μου εδώ επτά μοσχάρια και επτά κριάρια.*

2 Και έκανε ο Βαλάκ καθώς είπε ο Βαλαάμ· και προσέφεραν ο Βαλάκ και ο Βαλαάμ μοσχάρι και κριάρι πάνω σε κάθε βωμό*. **3** Και είπε ο Βαλαάμ προς τον Βαλάκ: *Στάσου κοντά*[πλησίον] *στ' ολοκαύτωμα σου και εγώ θα πάω ίσως φανεί ο Κύριος σε συνάντησή μου· και ό,τι μου δείξει, αυτό θα σου αναγγείλω.* Και πήγε σε τόπο[λόφο] υψηλό. **4** Και συνάντησε ο Θεός τον Βαλαάμ· και είπε προς αυτόν: *Ετοίμασα τους επτά βωμούς, και πρόσφερα μοσχάρι και κριάρι σε [κάθε ένα] βωμό*[θυσιαστήριο].

5 Και έβαλε ο Κύριος λόγο στο στόμα του Βαλαάμ και είπε: *Επέστρεψε στον Βαλάκ, και έτσι θα του πεις.* **6** Και επέστρεψε προς αυτόν, και να[ιδού], στεκόταν κοντά στο ολοκαύτωμά του, αυτός και όλοι[πάντες] οι άρχοντες του Μωάβ. **7** Και άρχισε την παραβολή του και είπε: *Βαλάκ ο βασιλιάς του Μωάβ με έφερε από την Αράμ, από τα βουνά*[όρη] *της ανατολής, [λέγοντας], Έλα, καταράσου για μένα τον Ιακώβ· και έλα, αναθεμάτισε τον Ισραήλ.* **8** *Πως να καταραστώ [εκείνον τον οποίο] ο Θεός δεν καταριέται; ή πως να αναθεματίσω [εκείνον τον οποίο] ο Κύριος δεν αναθεμάτισε;*

9 *Διότι από την κορυφή των βουνών* βλέποντας αυτόν, και από τους λόφους θεωρώντας αυτόν· δες[ιδού], λαός, [ο οποίος] θα κατοικήσει μόνος, και δεν θα λογαριαστεί[συγκαταλεχθεί] μεταξύ των εθνών· **10** ποιος μπορεί[δύναται] να [απ]αριθμήσει την άμμο του Ιακώβ, και τον αριθμό του [ενός] τετάρτου του Ισραήλ; είθε[μακάρι] να πεθάνω [κατά] το θάνατο των δικαίων, και το τέλος μου να είναι όμοιο με το [τέλος] αυτού.*

11 Και είπε ο Βαλάκ προς τον Βαλαάμ: *Τι μου έκαμες; για να καταραστείς τους εχθρούς μου σε προσέλαβα*[παρέλαβα]*· και να*[ιδού]*, συ ευλογώντας ευλόγησες αυτούς.* **12** Ο δε απαντώντας είπε: *Δεν πρέπει να προσέξω ό,τι ο Κύριος έβαλε στο στόμα μου, τούτο να πω;*

13 Και είπε προς αυτόν ο Βαλάκ: *Έλα, παρακαλώ, μαζί μου σε άλλο τόπο, όπου θα δεις αυτόν· μόνο την άκρη αυτού θα δεις, το δε σύνολο*[όλον] *αυτού δεν θα δεις· και καταράσου για μένα αυτόν από εκεί.* **14** Και έφερε αυτόν στην πεδιάδα[αγρό] Ζοφίμ πάνω στην κορυφή του Φασγά, και οικοδόμησε επτά βωμούς και πρόσφερε μοσχάρι και κριάρι πάνω σε κάθε βωμό. **15** Και είπε προς τον Βαλάκ: *Στάσου αυτού κοντά*[πλησίον] *στο ολοκαύτωμά σου και εγώ θα συναντήσω εκεί [τον Κύριο].* **16** Και συνάντησε ο Κύριος τον Βαλαάμ, κι έβαλε λόγο στο στόμα του και είπε: *Επέστρεψε προς τον Βαλάκ και πες έτσι.* **17** Και ήλθε προς αυτόν· και να[ιδού], αυτός στεκόταν κοντά[πλησίον] στο ολοκαύτωμά του και οι άρχοντες του Μωάβ μαζί του. Και είπε προς αυτόν ο Βαλάκ*: Τι μίλησε ο Κύριος;*

18 Και αρχίζοντας την παραβολή του είπε: *Σήκω, Βαλάκ, και άκουσε· δώσε ακρόαση σε εμέ, συ ο γιος του Σεπφώρ·* **19** *ο Θεός δεν [είναι] άνθρωπος να ψευστεί, ούτε γιος ανθρώπου να μεταμεληθεί· αυτός είπε και δεν θα εκτελέσει; ή μίλησε και δεν θα μείνει σταθερός*[εμμείνει]*;* **20** *Δες*[ιδού]*, ευλογία παρέλαβα· και ευλόγησα· και εγώ δεν μπορώ*[δύναμαι] *να μεταστρέψω αυτή.* **21** *Δεν παρατήρησε*[εθεώρησεν] *ανομία στον Ιακώβ, ούτε είδε διαστροφή στον Ισραήλ· Κύριος ο Θεός αυτού [είναι] μαζί του, και αλαλαγμός*[δυνατή επευφημία] *βασιλιά [είναι] ανα*[ανα]*μεταξύ τους.* **22** *Ο Θεός εξήγαγε*[έξοδος] *αυτούς από την Αίγυπτο· έχουν δύναμη σαν μονόκερος*[ρινόκερος;]*.* **23** *Βεβαίως ουδεμία γοητεία δεν ισχύει κατά του Ιακώβ, ούτε μαντεία κατά του Ισραήλ· Σε βάθος χρόνου θα ειπωθεί περί του Ιακώβ και περί του Ισραήλ, Τι κατόρθωσε ο Θεός!* **24** *Δες*[ιδού]*, ο λαός θα ανα*[ανα]*σηκωθεί σαν λέοντας, και θα εγερθεί σαν νεαρό λιοντάρι*[σκύμνος]*· δεν θα κοιμηθεί μέχρι να φάει το θήραμα, και [να] πίει το αίμα των πε*[πε]*φονευμένων.*

25 Και είπε ο Βαλάκ προς τον Βαλαάμ*: Μήτε να καταραστείς αυτούς διόλου, ούτε να ευλογήσεις αυτούς καθόλου.* **26** Απαντώντας δε ο Βαλαάμ είπε προς τον Βαλάκ: *Δεν σου μίλησα, λέγοντας, Όλα*[Παν] *όσα [μου] πεί ο Κύριος, αυτό πρέπει να κάνω;*

27 Και είπε ο Βαλάκ στον Βαλαάμ: *Έλα, παρακαλώ, θα σε φέρω σε άλλο τόπο, ίσως θα αρέσει στον Θεό να καταραστείς για μένα αυτόν από εκεί.* **28** Και έφερε ο Βαλάκ τον Βαλαάμ πάνω στην κορυφή του Φεγώρ, το οποίο βλέπει προς [τη] Γεσιμών.

[23:1] six. 29, Ιωβ 42:8 **[23:2]** six. 14,30, six. 15, Κφ. 24:1 **[23:4]** six. 16 **[23:5]** six. 16, Κφ. 22:35, Δευ. 18:18, Ιερ. 1:9 **[23:7]** six. 18, Κφ. 24:3, 15,23, Ιώβ 27:1, 29:1, Ψλ.78:2, Ιεζ. 17:2, Μιχ. 2:4, Αββ. 2:6, Κφ. 22:11,17, 1Σα. 17:10 **[23:8]** Ησ. 47:12,13 **[23:9]** Δευ. 33:28, Εξ. 33:16, Εσδ. 9:2, Εφ. 2:14 **[23:10]** Γεν. 13:16, 22:17, Ψλ. 106:15 **[23:11]** Κφ. 22:11,17, 24:10 **[23:12]** Κφ. 22:38 **[23:14]** six. 1,2 **[23:16]** six. 5, Κφ. 22:35 **[23:18]** Κρ. 3:20 **[23:19]** 1Σα. 15:29, Μαλ. 3:6, Ρω. 11:29, Τιτ. 1:2, Ιακ. 1:17 **[23:20]** Γεν. 12:2, 22:17, Κφ. 22:12 **[23:21]** Ρω. 4:7,8, Εξ. 13:21, 29:45,46, 33:14, Ψλ. 89:15 **[23:22]** Κφ. 24:8, Δευ. 33:17, Ιώβ 39:10,11 **[23:23]** Ψλ. 31:19, 44:1 **[23:24]** Γεν. 49:9, Γεν. 49:27 **[23:26]** six.12, Κφ. 22: 38, 1Βα.22: 14 **[23:27]** six.13 **[23:28]** Κφ. 21:20

VG **[22:36-39]** ...και ήλθαν σε μια πόλη, που βρισκόταν στα έσχατα σύνορα του βασιλείου του. **[22:40-41]** ...στα υψώματα του Βάαλ... **[23:1-4]** Και αφού απομακρύνθηκε γρήγορα, τον συνάντησε ο Θεός. **[23:5-9]** Από τις κορυφές των βράχων θα τον δω και από τους λόφους θα τον θεωρήσω. Λαός μόνος θα κατοικεί... **[23:10]** Ποιος μπορεί να μετρήσει την σκόνη του Ιακώβ και να γνωρίσει τον αριθμό του σπέρματος του Ισραήλ; Ας πεθάνει η ψυχή μου με τον θάνατο των δικαίων και ας γίνουν τα τέλη μου όμοια με τα δικά τους. **[23:11-14]** Και αφού τον οδήγησε σε υψηλό τόπο, στην κορυφή του όρους Φασγά... **[23:15-21]** **Δεν υπάρχει είδωλο στον Ιακώβ, ούτε φαίνεται ομοίωμα στον Ισραήλ.** Κύριος ο Θεός είναι μαζί του, και ο ήχος της νίκης του βασιλιά βρίσκεται μέσα του. **[23:22-24]** Να, ο λαός θα σηκωθεί σαν λέαινα και σαν λιοντάρι θα υψωθεί· δεν θα πλαγιάσει έως ότου καταβροχθίσει το θήραμα και πιει το αίμα των σκοτωμένων. **[23:25-28]** ...στην κορυφή του όρους Φογώρ, που βλέπει προς την έρημο,

---

Ο' **[23:2-3]** ...παράστηθι ἐπὶ τῆς θυσίας σου· ...ῥῆμα ὃ ἐὰν μοι δείξῃ... ἐπορεύθη ἐπερωτῆσαι τὸν Θεόν, καὶ ἐπορεύθη εὐθεῖαν. **[23:4-5]** καὶ ἐνέβαλεν ὁ Θεὸς ῥῆμα... **[23:6-7]** καὶ ἐγενήθη πνεῦμα Θεοῦ ἐπ' αὐτόν· καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν· ἐκ Μεσοποταμίας μετεκαλέσατό με Βαλάκ, βασιλεὺς Μωάβ, ἐξ ὀρέων ἀπ' ἀνατολῶν, λέγων· δεῦρο, ἀράσαι μοι τὸν Ἰακώβ, καὶ δεῦρο, ἐπικατάρασαί μοι τὸν Ἰσραήλ. **[23:8-10]** ... τίς ἐξηκριβάσατο τὸ σπέρμα Ἰακώβ, καὶ τίς ἐξαριθμήσεται δήμους Ἰσραήλ; ἀποθάνοι ἡ ψυχή μου ἐν ψυχαῖς δικαίων, καὶ γένοιτο τὸ σπέρμα μου ὡς τὸ σπέρμα τούτων. **[23:11-14]** ...καὶ παρέλαβεν αὐτὸν εἰς ἀγροῦ σκοπιὰν ἐπὶ κορυφὴν λελαξευμένου... **[23:15]** ...ἐπερωτῆσαι τὸν Θεόν. **[23:16]** ...ῥῆμα... **[23:17-18]** ...ἀναστῆθι, Βαλάκ, καὶ ἄκουε· ἐνωτίσαι, μάρτυς υἱὸς Σεπφώρ. **[23:19]** οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ Θεὸς διαρτηθῆναι, οὐδὲ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἀπειληθῆναι· αὐτὸς εἶπεν, οὐχί; ποιήσει· λαλήσει, καὶ οὐχὶ ἐμμείνει; **[23:20-21]** ...οὐκ ἔσται μόχθος ἐν Ἰακώβ, οὐδὲ ὀφθήσεται πόνος ἐν Ἰσραήλ· Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, τὰ ἔνδοξα ἀρχόντων ἐν αὐτῷ. **[23:22]** Θεὸς ὁ ἐξαγαγὼν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου· ὡς δόξα μονοκέρωτος αὐτῷ. **[23:23]** οὐ γὰρ ἔστιν οἰωνισμὸς ἐν Ἰακώβ, οὐδὲ μαντεία ἐν Ἰσραήλ· κατὰ καιρὸν ῥηθήσεται τῷ Ἰακὼβ καὶ τῷ Ἰσραήλ τί ἐπιτελέσει ὁ Θεός. **[23:24]** ἰδοὺ λαὸς ὡς σκύμνος ἀναστήσεται, καὶ ὡς λέων γαυριωθήσεται· οὐ κοιμηθήσεται, ἕως φάγῃ θήραν, καὶ αἷμα τραυματιῶν πίεται. **[23:25-26]** ...τὸ ῥῆμα, ὃ ἐὰν λαλῇ ὁ Θεός, τοῦτο ποιήσω. **[23:27-28]** ...ἐπὶ κορυφὴν τοῦ Φογὼρ τὸ παρατεῖνον εἰς τὴν ἔρημον.

29 Και είπε ο Βαλαάμ προς τον Βαλάκ: *Οικοδόμησέ μου εδώ 7 βωμούς και ετοίμασέ μου εδώ 7 μοσχάρια και 7 κριάρια*. **30** Και έκανε ο Βαλάκ όπως είπε ο Βαλαάμ και πρόσφερε μοσχάρι και κριάρι πάνω σε [κάθε] βωμό.

24 **[ΚΔ]** ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΕΙΔΕ Ο ΒΑΛΑΑΜ ότι [ήταν] ευπρόσδεκτο[αποδεκτό] μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο να ευλογήσει τον Ισραήλ, δεν πήγε, καθώς άλλοτε, να ζητήσει μαντείες[οιωνούς], αλλά έστησε[επικέντρωσε] το πρόσωπό του προς την έρημο. **2** Και σήκωσε[ανύψωσεν] ο Βαλαάμ τα μάτια[οφθαλμούς] του και είδε τον Ισραήλ κατασκηνωμένο κατά τις φυλές τους· και ήρθε πάνω του[επ' αυτόν] το πνεύμα του Θεού.

3 Και αρχίζοντας την παραβολή του είπε: *Βαλαάμ ο γιος του Βεώρ είπε, και ο άνθρωπος, που έχει ανοικτά τα μάτια[οφθαλμούς] του, είπε·* **4** *είπε εκείνος, ο οποίος άκουσε τα λόγια του Θεού, ο οποίος είδε όραση του Παντοδύναμου, πέφτοντας [σε έκσταση], έχοντας όμως ανοικτούς τους οφθαλμούς* του.* **5** *Πόσο ωραίες [είναι] οι κατοικίες σου, Ιακώβ, οι σκηνές σου, Ισραήλ.* **6** *Σαν κοιλάδες είναι ξαπλωμένες, σαν παράδεισοι[κήποι] σε όχθες ποταμού, σαν δέντρα αλόης [που] φύτευσε ο Κύριος, σαν κέδροι κοντά στα νερά[υδάτων].*

7 *Θα εκχέει νερό* από την αντλία του, και το σπέρμα του [θα είναι] σε πολλά νερά[ύδατα], και ο βασιλιάς αυτού θα είναι ψηλότερος του Άγάγ, και η βασιλεία του θα μεγαλυνθεί.* **8** *Ο Θεός εξάγαγε αυτόν από την Αίγυπτο· έχει δύναμη σαν μονόκερος[ρινόκερος (VG)]· θα καταφάει τα έθνη, τους πολεμίους αυτού, και θα συντρίψει τα κόκκαλά[οστά] τους, και θα κατατοξεύσει [αυτούς] με τα βέλη του.* **9** *Ξαπλώνοντας[αναπεσών], κοιμήθηκε σαν λέοντας, και σαν λιονταράκι[σκύμνος λέοντος]· ποιος θα ξυπνήσει[εξεγείρει] αυτόν; Ευλογημένος αυτός που ευλογεί εσένα και καταραμένος όποιος σε καταριέται.*

10 Και άναψε ο θυμός του Βαλάκ εναντίον του Βαλαάμ και χτύπησε[συνεκρότησε] τα χέρια του· και είπε ο Βαλάκ στον Βαλαάμ: *Για να καταραστείς τους εχθρούς μου σε κάλεσα· και δες, εσύ ευλογώντας ευλόγησες [αυτούς] τρίτη ήδη[ταύτην] φορά·* **11** *τώρα λοιπόν φύγε στον τόπο σου· έλεγα να σε τιμήσω με τιμές· αλλά κοίτα[ιδού], ο Κύριος σε στέρησε της τιμής.* **12** Και είπε ο Βαλαάμ στον Βαλάκ: *Δεν είπα και προς τους απεσταλμένους σου, τους οποίους απέστειλες προς εμέ, λέγοντας,* **13** *Και αν μου δώσει ο Βαλάκ την κατ[οικία του γεμάτη πλήρη] ασήμι[αργυρίου] και χρυσάφι, δεν μπορώ[δύναμαι] να παραβώ την προσταγή του Κυρίου, ώστε να κάνω καλό ή κακό από μόνος μου, [αλλά] ό,τι ο Κύριος λαλήσει, αυτό θα πω;* **14** *και τώρα, δες, εγώ πάω στο λαό μου· έλα [λοιπόν] να σου φανερώσω τι θα κάνει αυτός ο λαός στο λαό σου στις τελευταίες[εσχάτες] ημέρες.*

15 Και αρχίζοντας την παραβολή του είπε: *Βαλαάμ ο γιος του Βεώρ είπε, και ο άνθρωπος, που έχει ανοικτά τα μάτια[οφθαλμούς] του, είπε·* **16** *είπε εκείνος, ο οποίος άκουσε τα λόγια του Θεού, και έλαβε την γνώση του Υψίστου, ο οποίος είδε όραση του Παντοδυνάμου, πέφτοντας [σε έκσταση], έχοντας όμως ανοιχτά τα μάτια[οφθαλμούς] του·* **17** *Θα δω αυτόν, αλλ' όχι τώρα· θα θεωρήσω αυτόν, αλλ' όχι από κοντά· θ' ανατείλει άστρο απ' τον Ιακώβ, και θα σηκωθεί σκήπτρο απ' τον Ισραήλ, και θα πατάξει τους αρχηγούς Μωάβ, και εξολοθρεύσει όλους τους γιους του Σήθ·* **18** *και ο Εδώμ θα είναι κληρονομιά, και ο Σηείρ θα είναι κληρονομιά στους εχθρούς του· και ο Ισραήλ θα πράξει με ισχύ·* **19** *και [θα εξέλθει] από [τον] Ιακώβ ο εξουσιάζων, και θα εξολοθρεύσει τον διασωθέντα από την πόλη.*

20 Και όταν είδε τον Αμαλήκ, άρχισε την παραβολή του και είπε: *Ο Αμαλήκ [είναι] αρχή των εθνών· αλλά στο τέλος του θα αφανιστεί.* **21** Και όταν είδε τον Κεναίο, άρχισε την παραβολή του και είπε: *Ισχυρή [είναι] η κατοικία σου, και θέτεις τη φωλιά σου πάνω στην πέτρα·* **22** *πλην ο Κεναίος θα καταπορθηθεί, έως ότου σε φέρει αιχμάλωτο ο Ασσούρ.*

23 Και επανέλαβε την παραβολή του και είπε: *Ω ποιος θα ζήσει, όταν ο Θεός κάνει αυτό;* **24** *Και πλοία [θα έλθουν] από τα παράλια των Κητιαίων, και θα καταθλίψουν τον Ασσούρ, και θα καταθλίψουν τον Έβερ· αλλά και εκείνοι θ' αφανισθούν.*

[23:9] six. 1 **[24:1]** Κφ. 23:3,15 **[24:2]** Κφ. 2:2, Κφ. 11:25, 1Σα. 10:10, 19:20,23, 2Χρ. 15:1 **[24:3]** Κφ. 23:7,18 **[24:4]** Ιδέ 1Σα. 19:24, Ιεζ. 1:28, Δαν. 8:18, 10:15,16, 2Κο.12:2-4, Απ. 1:1,17 **[24:6]** Ψλ. 1:3, Ιερ. 17:8 [7] Ψλ. 104:16 **[24:7]** Ιερ. 51:13, Απ. 17:1,15, 1Σα. 15:9, 2Σα. 5:12, 1Χρ. 14:2 **[24:8]** Κφ. 23:22, Κφ. 14:9, 23:24, Ψλ. 2:9, Ησ. 38:13, Ιερ. 50:17, Ψλ. 45:5, Ιερ. 50:9 **[24:9]** Γεν. 49:9, Γεν. 12:3, 27:29 **[24:10]** Ιεζ. 21:14,17, 22:13, Κφ. 23:11, Δευ. 23:4,5, I.N. 24:9,10, Νεε. 13:2 **[24:11]** Κφ. 22:17,37 **[24:13]** Κφ. 22:18 **[24:14]** Μιχ. 6:5, Απ. 2:14, Γεν. 49:1, Δαν. 2:28, 10:14 **[24:15]** six. 3,4 **[24:17]** Απ. 1:7, Ματ. 2:2, Απ.22:16, Γεν. 49:10, Ψλ. 110:2 **[24:18]** 2Σα. 8:14, Ψλ. 60:8-12 **[24:19]** Γεν. 49:10 **[24:24]** Γεν. 10:4, Δαν. 11:30, Γεν. 10: 21,25 **[24:25]** Ιδέ Κφ.31:8

VG **[24:1]** Και όταν ο Βαλαάμ είδε ότι άρεσε στον Κύριο να ευλογεί τον Ισραήλ, δεν πήγε πλέον όπως είχε πάει προηγουμένως για να ζητήσει οιωνό, αλλά έστρεψε το πρόσωπό του προς την έρημο. **[24:2]** ...και καθώς το πνεύμα του Θεού **όρμησε** επάνω του, **[24:3]** παίρνοντας την παραβολή είπε... **[24:4]** είπε εκείνος που ακούει τους λόγους του Θεού, που είδε όραμα του Παντοδύναμου, που πέφτει *(κάτω ή σε έκσταση)* και έτσι ανοίγονται τα μάτια του: **[24:5-7]** Νερό θα ρέει από τη στάμνα του και το σπέρμα του θα βρίσκεται σε πολλά νερά. Εξαιτίας του Αγάγ θα υψωθεί ο βασιλιάς του και θα αφαιρεθεί το βασίλειό του. **[24:8-16]** είπε εκείνος που ακούει τους λόγους του Θεού, που γνωρίζει τη διδασκαλία του Υψίστου και βλέπει τα οράματα του Παντοδύναμου, ο οποίος πέφτοντας έχει ανοιχτά μάτια: **[24:17]** Θα τον δω, αλλά όχι τώρα· θα τον ατενίσω, αλλά όχι από κοντά. Θα ανατείλει άστρο από τον Ιακώβ και θα σηκωθεί ράβδος από τον Ισραήλ· και θα χτυπήσει τους άρχοντες της Μωάβ και θα ερημώσει όλους τους γιους του Σηθ. **[24:18-22]** Και αν έχεις εκλεγεί από το γένος του Κεναίου, για πόσο θα μπορέσεις να συνεχίσεις; Διότι ο Ασσούρ θα σε πάρει σε αιχμαλωσία. **[24:23]** Και παίρνοντας πάλι την παραβολή είπε: Αλλοίμονο! Ποιος θα ζήσει όταν θα πράξει αυτά ο Θεός; **[24:24]** Θα έρθουν με τριήρεις από την Ιταλία· θα νικήσουν τους Ασσυρίους και θα ερημώσουν τους Εβραίους, και στο τέλος και οι ίδιοι θα χαθούν. **[24:25]**

Ο' **[24:1]** ...**καλόν**... κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς συνάντησιν τοῖς **οἰωνοῖς**... **[24:2]** καὶ ἐξάρας... **[24:3]** καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν· φησὶν Βαλαάμ υἱὸς Βεώρ, φησὶν ὁ ἄνθρωπος **ὁ ἀληθινῶς ὁρῶν**· **[24:4]** ...**ἐν ὕπνῳ**... **[24:5]** ...**καλοί**... **[24:6]** ὡσεὶ νάπαι σκιάζουσαι, καὶ ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμῶν, καὶ ὡσεὶ σκηναὶ ἃς ἔπηξεν Κύριος, ὡσεὶ κέδροι παρ' ὕδατα. **[24:7]** ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ, καὶ κυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν· καὶ ὑψωθήσεται ἡ Γωγ βασιλεία αὐτοῦ, καὶ αὐξηθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ. **[24:8-11]** ...τῆς **δόξης**... **[24:12]** ...τοῖς ἀγγέλοις σου... **[24:13]** ...ῥῆμα... πονηρὸν ἢ καλόν... **[24:14-15]** ...**ὁ ἀληθινῶς ὁρῶν, [24:16]** ἀκούων λόγια Θεοῦ, ἐπιστάμενος ἐπιστήμην παρὰ ὑψίστου καὶ ὅρασιν Θεοῦ ἰδὼν ἐν ὕπνῳ, ἀποκεκαλυμμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ· **[24:17]** δείξω αὐτῷ, καὶ οὐχὶ νῦν· μακαρίζω, καὶ οὐκ ἐγγίζει· ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ, ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγοὺς Μωὰβ καὶ προνομεύσει πάντας υἱοὺς Σήθ. **[24:18-19]** καὶ ἐξεγερθήσεται ἐξ Ἰακώβ, καὶ ἀπολεῖ σῳζόμενον ἐκ πόλεως. **[24:20]** ...ἀρχὴ ἐθνῶν Ἀμαλήκ, τὸ **σπέρμα αὐτῶν ἀπολεῖται**. **[24:21]** ...ἰσχυρὰ ἡ κατοικία σου· καὶ ἐὰν θῇς ἐν πέτρᾳ τὴν νοσσιάν σου, **[24:22]** καὶ ἐὰν γένηται τῷ Βεὼρ νοσσιὰ πανουργίας, Ἀσσύριοι αἰχμαλωτεύσουσί σε. **[24:23] καὶ ἰδὼν τὸν Ὤγ καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν·** ὤ ὤ, τίς ζήσεται, ὅταν θῇ ταῦτα ὁ Θεός; **[24:24]** καὶ ἐξελεύσεται ἐκ χειρῶν Κιτιαίων καὶ **κακώσουσιν**

25 Και αφού σηκώθηκε ο Βαλαάμ αναχώρησε και επέστρεψε στον τόπο του· ο δε Βαλάκ απήλθε και αυτός στον δρόμο του.

25 **[ΚΕ]** ΚΑΙ ΕΜΕΙΝΕ Ο ΙΣΡΑΗΛ στη Σιττείμ· και άρχισε ο λαός να πορνεύει με τις κόρες [του] Μωάβ· **2** οι οποίες προσκάλεσαν το λαό στις θυσίες των θεών τους· και έφαγε ο λαός και προσκύνησε τους θεούς τους. **3** Και προσκολλήθηκε ο Ισραήλ στον Βέελ-φεγώρ· και άναψε[εξήφθη] η οργή του Κυρίου κατά του Ισραήλ.

4 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Λάβε όλους τους επικεφαλής του λαού και κρέμασε τους μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο απέναντι από τον ήλιο· για να σηκωθεί[φύγει] απ' τον Ισραήλ η φλογερή οργή του Κυρίου.* **5** Και είπε ο Μωυσής στους κριτές του Ισραήλ: *Φονεύσετε ο καθένας τους ανθρώπους του, όσους απ' αυτούς προσκολλήθηκαν στον Βέελ-φεγώρ.*

6 Και να, ένας από τους γιους Ισραήλ ήλθε φέροντας στους αδελφούς του γυναίκα Μαδιανίτισσα, μπροστά[ενώπιον] στον Μωυσή και ενώπιον* όλης της συναγωγής των γιων Ισραήλ, ενώ έκλαιγαν στην είσοδο[θύρα] της σκηνής του Μαρτυρίου. **7** Και όταν είδε [αυτό ο] Φινεές, ο γιος του Ελεάζαρ, γιου του Ααρών του ιερέα, σηκώθηκε από το μέσο της συναγωγής, και αφού έλαβε στο χέρι του κοντάρι[δοράτιον], **8** πήγε πίσω[κατόπιν] από τον άνθρωπο τον Ισραηλίτη στη σκηνή και διατρύπησε[διεπέρασε] και τους δύο[αμφοτέρους], και τον άνθρωπο τον Ισραηλίτη και την γυναίκα δια της κοιλιάς της. Και έπαυσε η πληγή από τους γιους Ισραήλ. **9** Ήταν δε αυτοί που πέθαναν από την πληγή[μάστιγα] 24.000.

10 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **11** *Ο Φινεές, ο γιος του Ελεάζαρ, γιου Ααρών του ιερέα, απόστρεψε τον θυμό μου από τους γιους Ισραήλ, δείχνοντας ζήλο υπέρ εμού [ανα]μεταξύ αυτών, οπότε δεν εξωλόθρευσα τους γιους Ισραήλ μέσα στη ζηλοτυπία μου·* **12** *γι' αυτό πες, Δες, εγώ δίνω σ' αυτόν την διαθήκη μου της ειρήνης·* **13** *και θα είναι σ' αυτόν και στο σπέρμα του μετά απ' αυτόν διαθήκη αιώνιας ιερατείας· διότι στάθηκε ζηλωτής υπέρ του Θεού του, κι έκανε εξιλέωση υπέρ των γιων Ισραήλ.*

14 Το δε όνομα του Ισραηλίτου που θανατώθηκε, αυτού που θανατώθηκε με τη γυναίκα τη Μαδιανίτισσα, [ήταν] Ζιμβρί, γιος Σαλού, άρχοντας οικογένειας επίσημης μεταξύ των Συμεωνιτών. **15** Και το όνομα της γυναίκας της Μαδιανίτισσες που θανατώθηκε ήταν Χασβί, κόρη του Σούρ, αρχηγού λαού, από επίσημη οικογένεια στην Μαδιάμ. **16** Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **17** *Πολεμάτε τους Μαδιανίτες και πατάξτε τους·* **18** *διότι αυτοί σας πολεμούν με τις πανουργίες τους, με τις οποίες σας δολιεύθηκαν στην υπόθεση του Φεγώρ και στην υπόθεση της Χασβί θυγατέρας του άρχοντα Μαδιανίτη, της αδελφής τους, η οποία θανατώθηκε στην ημέρα της πληγής για την υπόθεση του Φεγώρ.*

26 **[ΚΣΤ]** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΛΗΓΗ μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή και τον Ελεάζαρ το γιο του Ααρών τον ιερέα, λέγοντας: **2** *Λάβετε την απογραφή[το κεφάλαιο] όλης της συναγωγής των γιων Ισραήλ από 20 χρόνων και πάνω, κατά τους οίκους των πατέρων τους, όλους τους ικανούς[δυναμένους] στον Ισραήλ να εξέλθουν σε πόλεμο.* **3** Και λάλησαν ο Μωυσής και Ελεάζαρ ο ιερέας προς αυτούς στις πεδιάδες Μωάβ δίπλα στον Ιορδάνη, [απέναντι] της Ιεριχώ, λέγοντες: **4** *[Απαριθμήστε αυτούς] από 20 ετών* και πάνω, καθώς πρόσταξε Κύριος στον Μωυσή και στους γιους Ισραήλ, εκείνους που εξήλθαν[Εξοδος] από τη γη της Αιγύπτου.*

5 Ρουβήν, ο πρωτότοκος του Ισραήλ· οι γιοι Ρουβήν ήταν Ανώχ, απ' τον οποίο η συγγένεια των Ανωχιτών· από Φαλλού, η συγγένεια των Φαλλουϊτών· **6** από Εσρών, η συγγένεια των Εσρωνιτών· από τον Χαρμί, η συγγένεια των Χαρμιτών. **7** Αυτές [είναι] οι συγγένειες των Ρουβηνιτών· και η απαρίθμηση αυτών ήταν 43.730. **8** Και οι γιοι του Φαλλού ήταν Ελιάβ· **9** και οι γιοι του Ελιάβ, Νεμουήλ και Δαθάν και Αβειρών. Αυτοί [είναι] ο Δαθάν και ο Αβειρών, οι ονομαστοί εκείνοι στη συναγωγή, οι στασιάσαντες κατά του Μωυσή και κατά του Ααρών στη συνοδεία του Κορέ, όταν στασίασαν κατά του Κυρίου· **10** και άνοιξε η γη το στόμα της και κατάπιε αυτούς μαζί με τον Κορέ, στον εξολοθρεμό της συνοδείας του, όταν το πυρ[η φωτιά] κατέφαγε τους 250 ανθρώπους· και έγιναν σε σημείο, **11** του Κορέ όμως οι γιοι δεν πέθαναν.

[25:1] Ιδέ Κφ.31:8Κφ. 33:49, Ι.Ν. 2:1, Μιχ. 6:5, Κφ. 31:16, 1Κο. 10:8 **[25:2]** Ι.Ν. 22:17, Ψλ. 106:28, Ωσ. 9:10, Εξ. 34:15-6, 1Κο. 10:20, Εξ. 20:5 **[25:3]** Ψλ. 106:29 **[25:4]** Δευ. 4:3, Ι.Ν. 22:17, six. 11, Δευ. 13:17 **[25:5]** Εξ. 18:21, Εξ. 32:27, Δευ. 13:6,9, 13,15 **[25:6]** Ιωήλ 2:17 **[25:7]** Ψλ.106:30, Εξ. 6:25 **[25:8]** Ψλ.106:30 **[25:9]** Δευ. 4:3, 1 Κο. 10:8 **[25:11]** Ψλ.106:30, Εξ. 20:5, Δευ. 32:16, 21, 1Βα. 14:22, Ψλ. 78:58, Ιεζ. 16:38, Σοφ. 1:18, 3:8 **[25:12]** Μαλ. 2:4,5, 3:1 **[25:13]** Ιδέ 1Χρ. 6:4, Εξ. 40:15, Πρ. 22:3, Ρω. 10:2, Εβ. 2:17 **[25:15]** Κφ. 31:8, Ι.Ν. 13:21 **[25:17]** Κφ. 31:2 **[25:18]** Κφ. 31:16, Απ. 2:14 **[26:2]** Εξ. 30:12, 38:25,26, Κφ. 1:2, Κφ. 1:3 **[26:3]** six. 63, Κφ. 22:1, 31:12, 33:48, 35:1 **[26:4]** Κφ. 1:1 **[26:5]** Γεν. 46:8, Εξ. 6:14 ,1Χρ. 5:1 **[26:9]** Κφ. 16:1,2 **[26:10]** Κφ. 16:32,35, Κφ. 16:38, Ιδέ 1Κο. 10:6, 2Πε. 2:6 **[26:11]** Εξ. 6:24, 1Χρ. 6:22

VG **[25:1-4]** ...Πάρε όλους τους άρχοντες του λαού και κρέμασέ τους απέναντι στον ήλιο επάνω σε αγχόνες, ώστε να απομακρυνθεί η οργή μου από τον Ισραήλ. **[25:5-6]** Και να, ένας από τους γιους του Ισραήλ εισήλθε μπροστά στους αδελφούς του προς μία Μαδιανίτισσα πόρνη... **[25:7-8]** και μπήκε πίσω από τον Ισραηλίτη άνδρα στον οίκο πορνείας και διαπέρασε και τους δύο μαζί, δηλαδή τον άνδρα και τη γυναίκα, στα γεννητικά μέρη... **[25:9-17]** Ας αισθανθούν οι Μαδιανίτες ότι είστε εχθροί τους, και χτυπήστε τους· **[25:18]** επειδή και αυτοί ενήργησαν εχθρικά εναντίον σας και σας εξαπάτησαν με ενέδρες μέσω του ειδώλου Φογώρ και μέσω της Κοζβί... η οποία χτυπήθηκε κατά την ημέρα της πληγής εξαιτίας της ιεροσυλίας του Φογώρ. **[26:1]** Αφού χύθηκε το αίμα των ενόχων... **[26:2-5]** ...γιος του ήταν ο Ενώχ (Henoch), από τον οποίο η οικογένεια των Ενωχιτών· και ο Φαλλού, από τον οποίο η οικογένεια των Φαλλουιτών· **[26:8-10]** και η γη, ανοίγοντας το στόμα της, καταβρόχθισε τον Κορέ, ενώ πέθαιναν πάρα πολλοί, όταν η φωτιά έκαψε 250 άνδρες. Και έγινε **μεγάλο** θαύμα, **ώστε**, **ενώ** ο Κορέ χανόταν, οι γιοι του δεν χάθηκαν.

Ο' Ἀσσοὺρ καὶ **κακώσουσιν Ἑβραίους, καὶ αὐτοὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπολοῦνται.** **[25:1]** καὶ **κατέλυσεν** Ἰσραὴλ ἐν Σαττείν· καὶ **ἐβεβηλώθη** ὁ λαὸς ἐκπορνεῦσαι εἰς τὰς θυγατέρας Μωάβ. **[25:2]** ...καὶ προσεκύνησαν **τοῖς εἰδώλοις** αὐτῶν. **[25:3]** καὶ ἐτελέσθη Ἰσραὴλ τῷ Βεελφεγώρ· καὶ ὠργίσθη θυμῷ Κύριος τῷ Ἰσραήλ. **[25:4]** ...καὶ **παραδειγμάτισον** αὐτοὺς Κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου, καὶ ἀποστραφήσεται ὀργὴ θυμοῦ Κυρίου ἀπὸ Ἰσραήλ. **[25:5]** ...ἀποκτείνατε ἕκαστος **τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ τὸν τετελεσμένον** τῷ Βεελφεγώρ. **[25:6-7]** ...**ἐξανέστη** ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς, καὶ λαβὼν **σειρομάστην** (Λ+Χ: δόρυ) ἐν τῇ χειρί... **[25:8]** εἰσῆλθεν ὀπίσω τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Ἰσραηλίτου εἰς τὴν κάμινον· καὶ ἀπέκεντησεν ἀμφοτέρους, τόν τε ἄνθρωπον τὸν Ἰσραηλίτην καὶ τὴν γυναῖκα διὰ τῆς μήτρας αὐτῆς· καὶ ἐπαύσατο ἡ πληγὴ ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ. **[25:9-11]** ...**κατέπαυσεν** τὸν θυμόν μου ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῷ ζηλῶσαί με τὸν ζῆλον ἐν αὐτοῖς· καὶ οὐκ ἐξανήλωσα... **[25:12-18]** ὅτι ἐχθραίνουσιν αὐτοὶ ὑμῖν ἐν δολιότητι, ὅσα δολιοῦσιν ὑμᾶς διὰ Φογὼρ καὶ διὰ Χασβὶ θυγατέρα ἄρχοντος Μαδιὰμ ἀδελφὴν αὐτῶν τὴν πεπληγυῖαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πληγῆς διὰ Φογώρ.

12 Οι γιοι Συμεών κατά τις οικογένειές τους [ήταν], από Νεμουήλ#, η συγγένεια των Νεμουηλιτών· από Ιαμείν, η συγγένεια των Ιαμεινιτών· από Ιαχείν#, η συγγένεια των Ιαχεινιτών· **13** από Ζερά#, η συγγένεια των Ζεριτών· από Σαούλ, η συγγένεια των Σαουλιτών. **14** Αυτές [είναι] οι συγγένειες των Συμεωνιτών· [κατά την απαρίθμηση] τους, 22.200.

15 Οι γιοι Γαδ κατά τις συγγένειές τους [ήταν], από τον Σιφών, η συγγένεια των Σιφωνιτών· από Αγγί, η συγγένεια των Αγγιτών· από Σουνί, η συγγένεια των Σουνιτών· **16** από Αζενί#, η συγγένεια των Αζενιτών· από Ηρί, η συγγένεια των Ηριτών· **17** από Αρόδ#, η συγγένεια των Αροδιτών· από Αριηλί, η συγγένεια των Αριηλιτών. **18** Αυτές [είναι] οι συγγένειες των γιων Γάδ· κατά την απαρίθμηση αυτών, 40.500.

19 Οι γιοι Ιούδα [ήταν] Ηρ και Αυνάν· και πέθαναν ο Ηρ και ο Αυνάν στη γη Χαναάν. **20** Και οι γιοι Ιούδα κατά τις συγγένειες αυτών [ήταν], από Σηλά, η συγγένεια των Σηλανιτών· από Φαρές, η συγγένεια των Φαρεσιτών· από Ζαρά, η συγγένεια των Ζαριτών· **21** και οι γιοι Φαρές ήταν από Εσρών, η συγγένεια των Εσρωνιτών· από Αμούλ, η συγγένεια των Αμουλιτών. **22** Αυτές [είναι] οι συγγένειες Ιούδα· κατά την απαρίθμησή τους, 76.500.

23 Οι γιοι Ισσάχαρ κατά τις συγγένειες αυτών [ήταν], από Θωλά, συγγένεια των Θωλαϊτών· από Φουά, η συγγένεια των Φουνιτών· **24** από Ιασούβ, η συγγένεια των Ιασουβιτών· από Σιμβρών, η συγγένεια των Σιμβρωνιτών. **25** Αυτές [είναι] οι συγγένειες Ισσάχαρ· κατά την απαρίθμηση αυτών, 64.300.

26 Οι γιοι Ζαβουλών κατά τις συγγένειες αυτών [ήταν], από Σερέδ, συγγένεια των Σερεδιτών· από Αιλών, η συγγένεια των Αιλωνιτών· από Ιαλεήλ, η συγγένεια των Ιαλεηλιτών. **27** Αυτές [είναι] οι συγγένειες των Ζαβουλωνιτών· κατά την απαρίθμηση αυτών, 60.500.

28 Οι γιοι Ιωσήφ κατά τις συγγένειες αυτών [ήταν] Μανασσής και Εφραΐμ. **29** Οι γιοι Μανασσή [ήταν], από Μαχείρ, η συγγένεια των Μαχειριτών. Και ο Μαχείρ γέννησε τον Γαλαάδ· από δε του Γαλαάδ η συγγένεια των Γαλααδιτών· **30** αυτοί [είναι] οι γιοι του Γαλαάδ· [από] Αχιέζερ#, η συγγένεια των Αχιεζεριτών· από Χελέκ, η συγγένεια των Χελεκιτών· **31** και [από] Ασριήλ, η συγγένεια των Ασριηλιτών· [από] Συχέμ, η συγγένεια των Συχεμιτών· και από Σεμιδά, η συγγένεια των Σεμιδαϊτών· **32** και από Εφέρ, η συγγένεια των Εφεριτών· **33** και Σαλπαάδ, ο γιος του Εφέρ, δεν είχε γιους, αλλά κόρες· τα [δε] ονόματα των θυγατέρων του Σαλπαάδ [ήσαν] Μααλά και Νουά, Αγλά, Μελχά και Θερσά. **34** Αυτές [είναι] οι συγγένειες Μανασσή· και η απαρίθμηση αυτών, 52.700.

35 Αυτοί [είναι] οι γιοι Εφραΐμ κατά τις συγγενειές τους· από Σουθαλά, η συγγένεια των Σουθαλαϊτών· από Βεχέρ#, η συγγένεια των Βεχεριτών· από Ταχάν, η συγγένεια των Ταχανιτών· **36** και αυτοί [είναι] οι γιοι Σουθαλά· από Εράν, η συγγένεια των Ερανιτών.

37 Αυτές [είναι] οι συγγένειες των γιων Εφραΐμ· κατά την απαρίθμηση αυτών, 32.500. Αυτοί [είναι] οι γιοι Ιωσήφ κατά τις συγγένειες αυτών.

38 Οι γιοι Βενιαμίν κατά τις συγγένειές τους [ήταν], από Βελά, η συγγένεια των Βελαϊτών· από Ασβήλ, η συγγένεια των Ασβηλιτών· από Αχιράμ#, η συγγένεια των Αχιραμιτών· **39** από Σουφάμ#, η συγγένεια των Σουφαμιτών· από Ουφάμ, η συγγένεια των Ουφαμιτών· **40** και οι γιοι Βελά ήταν Αρέδ# και Νααμάν· [από Αρέδ], η συγγένεια των Αρεδιτών· από Νααμάν, συγγένεια των Νααμιτών. **41** Αυτοί [είναι] οι γιοι Βενιαμίν κατά τις συγγένειες αυτών· και η απαρίθμηση αυτών ήταν 45.600.

42 Αυτοί [είναι] οι γιοι Δαν κατά τις συγγένειες αυτών· από Σουάμ, η συγγένεια των Σουαμιτών· αυτές [είναι] οι συγγένειες Δαν κατά τις συγγενειές τους· **43** όλες[πάσαι] οι συγγένειες των Σουαμιτών, κατά την απαρίθμησή τους, [ήταν] 64.400.

44 Οι γιοι Ασήρ κατά τις συγγένειες αυτών [ήσαν], από Ιεμνά, η συγγένεια των Ιεμνιτών· από Ιεσουΐ, η συγγένεια των Ιεσουϊτών· από Βεριά, η συγγένεια των Βεριαϊτών· **45** από τους γιους Βεριά [ήταν], από Έβερ, η συγγένεια των Εβεριτών· από Μαλχιήλ, η συγγένεια των Μαλχιηλιτών· **46** και το όνομα της θυγατέρας του Ασήρ ήταν Σάρα. **47** Αυτές [είναι] οι συγγένειες των γιων Ασήρ κατά την απαρίθμηση αυτών, 53.400.

[26:12] Γεν. 46:10, Εξ. 6:15, Ιεμουήλ, 1Χρ. 4:24, Ιαρείβ **[26:13]** Γεν. 46:10, Σωάρ **[26:15]** Γεν. 46:16 **[26:16]** Γεν. 46:16, Εσβών **[26:17]** Γεν. 46:16, Αροδί **[26:19]** Γεν. 38:2 κτλ. 46:12 **[26:20]** 1Χρ. 2:3 **[26:23]** Γεν. 46:13, 1Χρ. 7:1 **[26:26]** Γεν. 46:14 **[26:28]** Γεν. 46:20 **[26:29]** Ι.Ν. 17:1, 1Χρ. 7:14 **[26:30]** Ι.Ν. 17:2, Αβιέζερ **[26:33]** Κφ. 27:1, 36:11 **[26:35]** 1Χρ. 7:20, Βερέδ **[26:38]** Γεν. 46:21 1Χρ. 7:6, Γεν. 46:21. Ηχί, 1Χρ. 8:1, Ααρά **[26:39]** Γεν. 46:21, Μουπίμ, Γεν. 46:21, 1Χρ. 8:3 **[26:40]** Αδδάρ **[26:42]** Γεν. 46:23 **[26:44]** Γεν. 46:17, 1Χρ. 7:30

---

vc **[26:11-15]** Οι γιοι του Γαδ κατά τις συγγένειές τους: Σεφών, από αυτόν η οικογένεια των Σεφωνιτών· Αγγί, από αυτόν η οικογένεια των Αγγιτών... **[26:16-32]** και Σεμιδά, από τον οποίο η οικογένεια των Σεμιδαϊτών· και Εφέρ (Hepher), από τον οποίο η οικογένεια των Εφεριτών. **[26:33]** Ο Εφέρ ήταν πατέρας του Σαλφαάδ, ο οποίος δεν είχε γιους αλλά μόνο θυγατέρες, των οποίων τα ονόματα είναι: Μααλά, Νωά, Εγλά (Hegla), Μελχά και Θερσά.

ο' **[26:12]** καὶ οἱ υἱοὶ Συμεών· **ὁ δῆμος** τῶν υἱῶν Συμεών· τῷ Ναμουὴλ δῆμος ὁ Ναμουηλί· τῷ Ἰαμὶν δῆμος ὁ Ἰαμινί· τῷ Ἰαχὶν δῆμος Ἰαχινί· **[26:13]** τῷ Ζαρὰ δῆμος ὁ Ζαραΐ· τῷ Σαοὺλ δῆμος ὁ Σαουλί. **[26:14]** οὗτοι δῆμοι Συμεὼν ἐκ τῆς **ἐπισκέψεως** αὐτῶν, δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ διακόσιοι. **[26:15]**(26:24) υἱοὶ Γὰδ κατὰ δήμους... **[26:16]**(26:25) τῷ Ἀζενὶ δῆμος ὁ Ἀζενί· τῷ Ἀδδὶ δῆμος ὁ Ἀδδί· **[26:17]**(26:26) τῷ Ἀροαδὶ δῆμος... **[26:18]**(26:27) οὗτοι δῆμοι υἱῶν Γὰδ ἐξ ἐπισκέψεώς αὐτῶν τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. **[26:19]**(26:15) υἱοὶ δὲ Ἰούδα Ὴρ καὶ Αὐνάν· καὶ ἀπέθανεν Ὴρ καὶ Αὐνὰν ἐν γῇ Χαναάν. **[26:20]**(26:16) καὶ ἐγένοντο οἱ υἱοὶ Ἰούδα κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ Σηλὼμ δῆμος ὁ Σηλωνί· τῷ Φαρὲς δῆμος ὁ Φαρεσί· τῷ Ζαρὰ δῆμος ὁ Ζαραΐ. **[26:21]**(26:17) οὗτοι δῆμοι Ἰσσάχαρ ἐξ ἐπισκέψεώς αὐτῶν, τέσσαρες καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. **[26:22]**(26:18) οὗτοι δῆμοι Ἰούδα· κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτῶν ἑξήκοντα καὶ ἑπτὰ χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. **[26:23-25]**(26:19-21) οὗτοι δῆμοι Ἰσσαχὰρ· ἐξ ἐπισκέψεώς αὐτῶν τεσσαράκοντα ἓξ χιλιάδες καὶ τριακόσιοι. **[26:26-28]**(26:22-32) υἱοὶ Ἰωσὴφ κατὰ δήμους αὐτῶν, Μανασσὴ καὶ Ἐφραΐμ. **[26:29]**(26:33) υἱοὶ Μανασσῆ· τῷ Μαχὶρ δῆμος ὁ Μαχιρί· καὶ Μαχὶρ ἐγέννησε τὸν Γαλαάδ· τῷ Γαλαὰδ δῆμος ὁ Γαλααδί. **[26:30-34]**(26:30-38) οὗτοι δῆμοι Μανασσῆ ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν, δύο καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι. **[26:35-38]**(26:39-42) υἱοὶ Βενιαμὶν κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ Βαλὲ δῆμος ὁ Βαλί· τῷ Ἀσυβὴρ δῆμος ὁ Ἀσυβηρί· τῷ Ἰαχιρὰν δῆμος ὁ Ἰαχιρανί· **[26:39-41]**(26:43-45) οὗτοι υἱοὶ Βενιαμὶν κατὰ δήμους αὐτῶν· ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν πεντήκοντα καὶ τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι. **[26:42-43]**(26:46-47) πάντες οἱ δῆμοι Σαμεῖ κατ' ἐπισκοπὴν αὐτῶν τέσσαρες καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.

*Αναντιστοιχία Εβραϊκού και μεταφράσεων των Ο': **Εβρ. 15-18 / Ο':24-27 — Εβρ. 19-27 / Ο':15-23 — Εβρ. 28-43 / Ο':32-47 — Εβρ.44-47 / Ο':28-31***

48 Οι γιοι Νεφθαλί κατά τις συγγένειές τους [ήταν], από Ιασιήλ, συγγένεια των Ιασιηλιτών· από Γουνί, η συγγένεια των Γουνιτών· **49** από Ιεσέρ, η συγγένεια των Ιεσεριτών· από Σιλλήμ#, η συγγένεια [των] Σιλλημιτών. **50** Αυτές [είναι] οι συγγένειες Νεφθαλί κατά τις συγγένειές τους· και απαρίθμηση αυτών [ήταν] 45.400.

51 Αύτη είναι η απαρίθμηση των γιων Ισραήλ, 601.730.

52 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **53** *Σε αυτούς θα μοιραστεί η γη για*[εις] *κληρονομιά κατά τον αριθμό των ονομάτων [τους]·* **54** *στους περισσοτέρους θα δώσεις περισσότερη κληρονομιά και στους λιγότερους θα δώσεις λιγότερη κληρονομιά· στον καθένα θα δοθεί η κληρονομιά του κατά*[σύμφωνα με] *την απαρίθμησή του·* **55** *και η γη θα μοιραστεί με*[διά] *κλήρους· κατά τα ονόματα των φυλών, κατά τις πατριές τους, θα κληρονομήσουν·* **56** *κατά τον κλήρο θα μοιραστεί η κληρονομιά τους* [ανα]*μεταξύ πολλών και λίγων.*

57 Και αυτή [είναι] η απαρίθμηση των Λευιτών, κατά τις συγγένειές τους· από Γηρσών, η συγγένεια των Γηρσωνιτών· από Καάθ, η συγγένεια των Κααθιτών· από Μεραρί, η συγγένεια των Μεραριτών. **58** Αυτές [είναι] οι συγγένειες των Λευιτών· η συγγένεια των Λιβνιτών, η συγγένεια των Χεβρωνιτών, η συγγένεια των Μααλιτών, η συγγένεια των Μουσιτών, η συγγένεια των Κοραϊτών· και ο Καάθ γέννησε τον Αμράμ. **59** Το δε όνομα της γυναίκας του Αμράμ [ήταν] Ιωχαβέδ, κόρη του Λευί, η οποία γεννήθηκε στον Λευί στην Αίγυπτο· και γέννησε στον Αμράμ τον Ααρών και τον Μωυσή και Μαριάμ την αδελφή τους.

60 Και γεννήθηκαν στον Ααρών Ναδάβ και Αβιούδ, Ελεάζαρ και Ιθάμαρ. **61** Πέθαναν δε ο Ναδάβ και ο Αβιούδ, όταν πρόσφεραν ξένο πυρ μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο. **62** Και η απαρίθμησή τους ήταν 23.000, κάθε[πας] αρσενικό από ένα μήνα και πάνω· διότι δεν απαριθμήθηκαν μεταξύ των γιων Ισραήλ, επειδή δεν δόθηκε σ' αυτούς κληρονομιά μεταξύ των γιων Ισραήλ. **63** Αυτοί [είναι] οι απαριθμηθέντες μέσω του Μωυσή και Ελεάζαρ του ιερέα, οι οποίοι απαρίθμησαν τους γιους Ισραήλ στις πεδιάδες Μωάβ παρά[δίπλα] στον Ιορδάνη [απέναντι] της Ιεριχώ. **64** Μεταξύ δε αυτών δεν βρισκόταν άνθρωπος απ' αυτούς που απαριθμήθηκαν από τον Μωυσή και Ααρών του ιερέα, όταν απαρίθμησαν τους γιους Ισραήλ στην έρημο Σινά. **65** Διότι ο Κύριος είπε περί αυτών: *Εξάπαντος θα πεθάνουν στην έρημο.* Και δεν εναπολείφθηκε από αυτούς κανείς, ειδεμή Χάλεβ ο γιος του Ιεφοννή και Ιησούς ο γιος του Ναυή.

27 **[KZ]** ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΛΘΑΝ ΟΙ ΘΥΓΑΤΕΡΕΣ του Σαλπαάδ, γιου του Εφέρ, γιου του Γαλαάδ, γιου του Μαχείρ, γιου του Μανασσή, από τις συγγένειες Μανασσή γιου του Ιωσήφ. Και αυτά [είναι] τα ονόματα των θυγατέρων του· Μααλά, Νουά και Αγλά και Μελχά και Θερσά. **2** Και στάθηκαν μπροστά[ενώπιον] στον Μωυσή και μπροστά* στον Ελεάζαρ τον ιερέα και ενώπιον* των αρχόντων και όλης της συναγωγής στην είσοδο[θύραν] της σκηνής του Μαρτυρίου, λέγοντας: **3** *Ο πατέρας μας πέθανε στην έρημο· και αυτός δεν ήταν στην συνοδεία των συναχθέντων κατά του Κυρίου στη συνοδεία του Κορέ, αλλ' απέθανε για δική του αμαρτία και δεν είχε γιους·* **4** *γιατί να εξαλειφτεί το όνομα του πατέρα μας ανάμεσα από την συγγένεια αυτού, διότι δεν έχει γιο, δώστε σε μας κληρονομιά μεταξύ των αδελφών του πατέρα μας.* **5** Και έφερε ο Μωυσής την κρίση τους μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο.

6 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **7** *Ορθά μιλούν οι κόρες του Σαλπαάδ· εξάπαντος θα δώσεις σε αυτές κτήμα για*[εις] *κληρονομιά μεταξύ των αδελφών του πατέρα τους· και θα διαβιβάσεις σε αυτές την κληρονομιά του πατέρα τους.* **8** *Και θα λαλήσεις στους γιους Ισραήλ λέγοντας, Εάν κάποιος άνθρωπος πεθάνει και δεν έχει γιο, τότε θα διαβιβάσει την κληρονομιά του στην θυγατέρα του.* **9** *Και εάν δεν έχει θυγατέρα, τότε θα δώσει την κληρονομιά του στους αδελφούς του.* **10** *Και εάν δεν έχει αδελφούς, τότε θα δώσει την κληρονομιά του στους αδελφούς του πατέρα του.* **11** *Εάν δε ο πατέρας του δεν έχει αδελφούς, τότε θα δώσει την κληρονομιά του στο συγγενή του τον πλησιέστερο από την συγγένειά του, και αυτός θα εξουσιάζει*[θα κατέχει] *αυτή.*

[26:48] Γεν. 46:24, 1Χρ. 7:13 **[26:49]** 1Χρ. 7:13, Σαλλούμ **[26:51]** Ιδέ Κφ. 1:46 **[26:53]** Ι.Ν. 11:23, 14:1 **[26:54]** Κφ. 33:54 **[26:55]** Κφ. 33:54, 34:13, Ι.Ν. 11:23,14:2 **[26:57]** Γεν. 46:11, Εξ. 6:16, 1Χρ. 6:1,16 **[26:59]** Εξ. 2:1,2, 6:20 **[26:60]** Κφ. 3:2 **[26:61]** Λευ. 10:1,2, Κφ. 3:4, 1Χρ. 24:2 **[26:62]** Ιδέ Κφ. 3:39, Κφ. 1:49, Κφ. 18: 20-24, Δευ. 10:9, Ι.Ν. 13: 14,33, 14:3 **[26:63]** six. 3 **[26:64]** Κφ. 1, Δευ. 2:14,15 **[26:65]** Κφ. 14:28,29, 1Κο. 10:5,6, Κφ. 14:30 **[27:1]** Κφ. 26:33, 36:1,11, Ι.Ν. 17:3 **[27:3]** Κφ. 14:35, 26: 64,65, Κφ. 16:1,2 **[27:4]** Ι.Ν. 17:4 **[27:5]** Εξ. 18:15,19 **[27:7]** Κφ. 36:2

VG **[26:34-49]** Ιεσέρ (Jeser), από τον οποίο η οικογένεια των Ιεσεριτών· Σελλήμ (Sellem), από τον οποίο η οικογένεια των Σελλημιτών. **[26:50-51]** Αυτό είναι το σύνολο των γιων του Ισραήλ που απογράφηκαν: 601.730. **[26:52-53]** Σε αυτούς θα διαιρεθεί η γη σύμφωνα με τον αριθμό των ονομάτων, ως ιδιοκτησίες τους. **[26:54-55]** μόνο με τον όρο ο κλήρος να διαιρέσει τη γη στις φυλές και στις οικογένειες. **[26:56-59]** ...που γεννήθηκε σ' αυτόν στην Αίγυπτο. Αυτή γέννησε στον άνδρα της Αμράμ γιους τον Ααρών και Μωυσή, και τη Μαριάμ, αδελφή τους. **[26:60-65]**

Ο' **[26:48]** υἱοὶ Νεφθαλὶ κατὰ **δήμους** αὐτῶν· τῷ Ἀσιὴλ δῆμος ὁ Ἀσιηλί· τῷ Γαυνὶ δῆμος ὁ Γαυνί· **[26:49-51]** αὕτη ἡ **ἐπίσκεψις** υἱῶν Ἰσραήλ, ἑξακόσιαι χιλιάδες καὶ χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι καὶ τριάκοντα. **[26:52-54]** τοῖς πλείοσι πλεονάσεις τὴν κληρονομίαν καὶ τοῖς ἐλάττοσιν ἐλαττώσεις τὴν κληρονομίαν αὐτῶν· ἑκάστῳ καθὼς ἐπεσκέπησαν, δοθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν. **[26:55-57]** Καὶ υἱοὶ Λευὶ κατὰ **δήμους** αὐτῶν· τῷ Γεδσὼν δῆμος ὁ Γεδσωνί· τῷ Καὰθ δῆμος ὁ Κααθί· τῷ Μεραρὶ δῆμος ὁ Μεραρί. **[26:58]** οὗτοι οἱ δῆμοι υἱῶν Λευί· δῆμος ὁ Λοβενί, δῆμος ὁ Χεβρωνί, δῆμος ὁ Κορὲ καὶ δῆμος ὁ Μουσί. καὶ Καὰθ ἐγέννησε τὸν Ἀμράμ. **[26:59-61]** καὶ ἀπέθανε Ναδὰβ καὶ Ἀβιοὺδ ἐν τῷ προσφέρειν αὐτοὺς πῦρ **ἀλλότριον** ἔναντι Κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινά. **[26:62]** καὶ ἐγενήθησαν ἐξ **ἐπισκέψεως** αὐτῶν τρεῖς καὶ εἴκοσι χιλιάδες, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω· οὐ γὰρ **συνεπεσκέπησαν** ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραήλ, ὅτι οὐ δίδοται αὐτοῖς κλῆρος ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραήλ. **[26:63]** καὶ αὕτη ἡ ἐπίσκεψις Μωυσῆ καὶ Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως, οἳ ἐπεσκέψαντο τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν Ἀραβὼθ Μωάβ, ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ Ἰεριχώ. **[26:64]** καὶ ἐν τούτοις οὐκ ἦν ἄνθρωπος τῶν ἐπεσκεμμένων ὑπὸ Μωυσῆ καὶ Ἀαρών, οὓς ἐπεσκέψαντο τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινά· **[26:65]** ὅτι εἶπε Κύριος αὐτοῖς· θανάτῳ ἀποθανοῦνται ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς, πλὴν Χάλεβ υἱὸς Ἰεφοννὴ καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυή. **[27:1]** ...υἱοῦ Ὀφέρ, υἱοῦ Γαλαάδ, υἱοῦ Μαχίρ, τοῦ δήμου Μανασσῆ... Μααλὰ καὶ Νουὰ καὶ Ἐγλὰ καὶ Μελχὰ... **[27:2-4]** μὴ ἐξαλειφθήτω τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐκ μέσου τοῦ δήμου αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ υἱός· δότε ἡμῖν κατάσχεσιν ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πατρὸς ἡμῶν. **[27:5]** καὶ προσήγαγε Μωυσῆς τὴν κρίσιν αὐτῶν ἔναντι Κυρίου. **[27:6]** ...δόμα δώσεις αὐταῖς κατάσχεσιν κληρονομίας ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πατρὸς αὐτῶν καὶ περιθήσεις τὸν κλῆρον τοῦ πατρὸς αὐτῶν **[27:7]** ὀρθῶς θυγατέρες Σαλπαὰδ λελαλήκασι· δόμα δώσεις αὐταῖς κατάσχεσιν κληρονομίας ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πατρὸς αὐτῶν καὶ περιθήσεις τὸν κλῆρον τοῦ πατρὸς αὐτῶν αὐταῖς. **[27:8-11]** ἐὰν δὲ μὴ ὦσιν ἀδελφοὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, δώσετε τὴν κληρονομίαν τῷ οἰκείῳ τῷ ἔγγιστα αὐτοῦ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτοῦ κληρονομῆσαι τὰ αὐτοῦ. καὶ ἔσται τοῦτο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ δικαίωμα κρίσεως, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῇ.

Και [αυτό] θα είναι στους γιους Ισραήλ διάταγμα κρίσης[δικαστική απόφαση], καθώς πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

12 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Ανέβα σε αυτό το όρος Αβαρίμ και δες τη γη, την οποία έδωσα στους γιους Ισραήλ·* **13** *και αφού δεις αυτή, θα προστεθείς και συ στο λαό σου, καθώς προστέθηκε Ααρών ο αδελφός σου·* **14** *γιατί εσείς εναντιωθήκατε στο λόγο μου στην έρημο Σιν κατά[εν] την αντιλογία της συναγωγής, στο να με αγιάσετε στο νερό[ύδωρ] μπροστά[ενώπιον] τους.* Αυτό [είναι] το νερό[ύδωρ] Μεριβά στην Κάδης στην έρημο Σιν.

15 Και μίλησε ο Μωυσής προς τον Κύριο, λέγοντας: **16** *Κύριος, ο Θεός των πνευμάτων κάθε σάρκας, ας διορίσει άνθρωπο πάνω στην συνέλευση[συναγωγήν],* **17** *ο οποίος να εξέλθει[βγει] μπροστά τους, και ο οποίος να εισέλθει[μπει] μπροστά τους, και ο οποίος να εξάγει αυτούς, και ο οποίος να εισάγει αυτούς· ώστε να μη είναι η συνέλευση[συναγωγή] του Κυρίου σαν πρόβατα που δεν έχουν ποιμένα.*

18 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Λάβε μαζί σου Ιησού το γιο του Ναυή, άνθρωπο στον οποίο [είναι] το πνεύμα, και επίθεσε το χέρι σου πάνω του·* **19** *και παράστησε αυτόν μπροστά στον Ελεάζαρ τον ιερέα και ενώπιον* όλης της συναγωγής* και δώσε σε αυτόν διαταγές μπροστά τους·* **20** *και θα επιθέσεις πάνω σ' αυτόν από τη δόξα σου, για να υπακούουν [σε αυτόν] όλη η συναγωγή των γιων Ισραήλ·* **21** *και θα παρασταθεί μπροστά [στον] Ελεάζαρ τον ιερέα, ο οποίος θα ρωτήσει περί αυτού κατά την κρίση του Ουρίμ μπροστά στον Κύριο· κατά τον λόγο του θα εξέρχονται και κατά το λόγο του θα εισέρχονται, αυτός και όλοι οι γιοι Ισραήλ μαζί του και όλη η συναγωγή*.*

22 Και έκανε ο Μωυσής, καθώς πρόσταξε σε αυτόν ο Κύριος· και έλαβε τον Ιησού και έστησε αυτόν μπροστά[ενώπιον] στον Ελεάζαρ [τον] ιερέα, και μπροστά[ενώπιον] σε όλη τη συνέλευση[συναγωγής]· **23** και επέθεσε τα χέρια του πάνω σε αυτόν και έδωσε σε αυτόν διαταγές, καθώς πρόσταξε Κύριος δια μέσω[χειρός] του Μωυσή.

28 **[ΚΗ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή λέγοντας: **2** *Πρόσταξε τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς, Τα δώρα μου, τους άρτους[ψωμιά] μου, τη θυσία μου που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς Εμέ, προσέχετε να τα προσφέρετε σε εμέ στον καθορισμένο[εν τω πρέποντι] καιρό τους.* **3** Και θα πεις προς αυτούς: *Αυτή [είναι] η διά πυρός γινομένη προσφορά, την οποία θα προσφέρετε προς τον Κύριο· δύο αρνιά ενός έτους[χρονιάρικα-ενιαύσια] άμωμα κάθε ημέρα, σε παντοτεινό ολοκαύτωμα.* **4** *Το ένα αρνί θα προσφέρεις το πρωί, και το άλλο αρνί θα προσφέρεις το δειλινό[στη δύση του ηλίου].* **5** *Και για προσφορά από άλφιτα[δημητριακά] [θα προσφέρετε] σιμιγδάλι[λεπτόκοκο αλεύρι], το δέκατο του εφά, ζυμωμένη με λάδι [από ελιές] κοπανισμένες [ελιές], το τέταρτο του ιν.*

6 *[Αυτό είναι] παντοτεινό ολοκαύτωμα, διορισμένο στο όρος[βουνό] Σινά, σε οσμή ευωδίας, θυσία που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] στον Κύριο.*

7 *Και η σπονδή[θυσία με κρασί] αυτού [θα είναι] το τέταρτο του ιν για το ένα αρνί· στο αγιαστήριο θα χύσεις σίκερα για σπονδή* εις τον Κύριο.* **8** *Και το άλλο αρνί θα προσφέρεις το δειλινό*· κατά την προσφορά από άλφιτα* του πρωινού και κατά τη σπονδή* αυτής θα προσφέρεις [αυτό] θυσία που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο.*

9 *Και την ημέρα του Σαββάτου [θα προσφέρεις] δύο αρνιά ενός έτους[χρονιάρικα] άμωμα, και δύο δέκατα σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι για προσφορά από άλφιτα[δημητριακά], και τη σπονδή* αυτής.* **10** *[Αυτό είναι] το ολοκαύτωμα για κάθε Σάββατο εκτός του παντοτεινού ολοκαυτώματος και της σπονδής* αυτού.*

11 *Και στις νεομηνίες[αρχιμηνιές] σας θα προσφέρετε ολοκαύτωμα προς τον Κύριο, δύο μοσχάρια και ένα κριάρι, επτά αρνιά ενιαύσια[χρονιάρικα], άμωμα·* **12** *και για κάθε μοσχάρι τρία δέκατα σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι για προσφορά από άλφιτα, και για το ένα κριάρι δύο δέκατα σιμιγδάλι* ζυμωμένο με λάδι για προσφορά από άλφιτα·* **13** *και ανά ένα δέκατο σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι για προσφορά από άλφιτα για κάθε αρνί, για ολοκαύτωμα, θυσία που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή* ευωδίας προς τον Κύριο.*

14 *Και η σπονδή* αυτών θα είναι κρασί[οίνος], το μισό του ιν για το μοσχάρι, και το τρίτο του ιν για το κριάρι, και το τέταρτο του ιν για το αρνί. Αυτό είναι το ολοκαύτωμα κάθε μήνα, κατά τους μήνες του χρόνου[ενιαυτού].*

[27:11] Κφ. 35:29 **[27:12]** Κφ. 33:47, Δευ. 3:27, 32:49, 34:1 **[27:13]** Κφ. 20:24,28, 31:2, Δευ. 10:6 **[27:14]** Κφ. 20:12,24, Δευ. 1:39, 32:51, Ψλ. 106:32, Εξ. 17:7 **[27:16]** Κφ. 16:22, Εβ. 12:9 **[27:17]** Δευ. 31:2, 1Σα. 8:20, 18:13, 2Χρ. 1:10, 1Βα. 22:17, Ζαχ. 10:2, Ματ. 9:36, Μαρ. 6:34 **[27:18]** Γεν. 41:38, Κρ. 3:10, 11:29, 1Σα. 16:13,18, Δευ. 34:9 **[27:19]** Δευ. 31:7 **[27:20]** Ιδέ Κφ. 11:17,28, 1Σα. 10: 6,9, 2Βα. 2:15, I.N. 1:16 **[27:21]** Ιδέ I.N.9:14, Κρ. 1:1, 20:18,23,26, 1Σα. 23:9, 30:7, Εξ. 28:30, I.N. 9:14, 1Σα. 22:10, 13,15 **[27:23]** Δευ. 3:28, 31:7 **[28:2]** Λευ. 3:11, 21: 6,8, Μαλ. 1:7,12 **[28:3]** Εξ. 29:38 **[28:5]** Λευ. 2:1, Εξ. 16:36, Κφ. 15:4, Εξ. 29:40 **[28:6]** Εξ. 29:42, Ιδέ Αμώς 5:25 **[28:7]** Εξ. 29:42 **[28:10]** Ιεζ. 46:4 **[28:11]** Κφ. 10:10, 1Σα. 20:5, 1Χρ. 23:31, 2Χρ. 2:4, Εσδ. 3:5, Νεε. 10:33, Ησ. 1:13, Ιεζ. 45:17, 46:6, Ωση. 2:11, Κολ. 2:16 **[28:12]** Κφ. 15:4-12 **[28:15]** six. 22, Κφ. 15:24

VG **[27:1-14]** επειδή με προσβάλατε στην έρημο Σιν, κατά την αντιλογία του πλήθους, και δεν θελήσατε να με αγιάσετε ενώπιόν του επάνω στα νερά. Αυτά είναι τα **νερά της αντιλογίας** στην Κάδης της ερήμου Σιν. **[27:15-20]** και θα του δώσεις τις εντολές ενώπιον όλων και μέρος της δόξας σου, ώστε να τον ακούει ολόκληρη η συναγωγή των γιων του Ισραήλ. **[27:21-23]** ... **[28:1-9]** χωρίς ελάττωμα και δύο δέκατα λεπτού αλευριού αναμεμειγμένου με λάδι ως θυσία και τις σπονδές· **[28:10]** οι οποίες εξεχέονται κατά τον νόμο σε κάθε Σάββατο ως αιώνιο ολοκαύτωμα.

Ο' **[27:12]** Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωυσῆν· ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος τὸ ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου (τοῦτο τὸ **ὄρος Ναβαύ**) καὶ ἰδὲ τὴν γῆν Χαναάν, ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν κατασχέσει· **[27:13-14]** διότι παρέβητε τὸ **ῥῆμά** μου ἐν τῇ ἐρήμῳ Σὶν ἐν τῷ **ἀντιπίπτειν** τὴν συναγωγὴν ἁγιάσαι με· οὐχ ἡγιάσατέ με ἐπὶ τῷ ὕδατι ἔναντι αὐτῶν (τοῦτ' ἔστι τὸ ὕδωρ **ἀντιλογίας** ἐν Κάδης ἐν τῇ ἐρήμῳ Σίν). **[27:15-16]** **ἐπισκεψάσθω** Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς συναγωγῆς ταύτης, **[27:17-20]** καὶ δώσεις τῆς δόξης σου ἐπ' αὐτόν, ὅπως ἂν εἰσακούσωσιν αὐτοῦ οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. **[27:21]** καὶ ἔναντι Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως στήσεται, καὶ ἐπερωτήσουσιν αὐτὸν τὴν κρίσιν **τῶν δήλων** ἔναντι Κυρίου· ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ ἐξελεύσονται καὶ ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ εἰσελεύσονται αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὁμοθυμαδὸν καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή. **[27:22]** καὶ ἐποίησε Μωυσῆς, καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ Κύριος, καὶ λαβὼν τὸν Ἰησοῦν ἔστησεν αὐτὸν ἐναντίον Ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως καὶ ἐναντίον πάσης συναγωγῆς **[27:23]** καὶ ἐπέθηκε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν, καὶ **συνέστησεν αὐτὸν καθάπερ συνέταξε** Κύριος τῷ Μωυσῆ. **[28:1]** Καὶ ἐμίλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· **[28:2]** ἔντειλαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς λέγων· τὰ δῶρά μου δόματά μου καρπώματά μου εἰς ὀσμὴν εὐωδίας διατηρήσετε προσφέρειν ἐμοὶ **ἐν ταῖς ἑορταῖς μου**. **[28:3]** ...τὰ καρπώματα... ὁλοκαυτώσεις ἐνδελεχῶς. **[28:4-9]** ...τῶν σαββάτων... **[28:10]** ὁλοκαύτωμα σαββάτων ἐν τοῖς σαββάτοις. **[28:11-13]** ...κάρπωμα Κυρίῳ. **[28:14-15]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν...

15 *Και ένας τράγος από γίδια[αιγών] θα προσφέρεται προς τον Κύριο σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος και της σπονδής[(θυσία κρασιού)] αυτού.* **16** *Και τη δεκάτη τετάρτη ημέρα του πρώτου μήνα [είναι] το Πάσχα του Κυρίου.* **17** *Και την δεκάτη πέμπτη αυτού του μήνα [είναι] γιορτή· επτά ημέρες θα τρώτε άζυμα.* **18** *Στην 1η ημέρα [θα είναι] συγκάλεση αγία· δεν θα κάνετε κανένα έργο δουλευτικό[κοπιαστικό].*

19 *Και θα προσφέρετε θυσία που γίνεται με φωτιά[διά πυρός], ολοκαύτωμα προς τον Κύριο, δύο μοσχάρια από βόδια και ένα κριάρι και επτά αρνιά ενός έτους[ενιαύσια]. άμωμα* θα είναι για[εις] σας.*

20 *Και η προσφορά τους από άλφιτα[δημητριακά] [θα είναι] σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι· 3/10 θα προσφέρετε για το μοσχάρι και 2/10 για το κριάρι.* **21** *Ανά 1/10 θα προσφέρεις για κάθε αρνί, κατά[(αντίστοιχα με)] τα επτά αρνιά·* **22** *και ένα τράγο σε προσφορά περί αμαρτίας, για να γίνει εξιλέωση για σας.* **23** *Εκτός του πρωινού ολοκαυτώματος, το οποίο [είναι] για ολοκαύτωμα παντοτεινό, θα προσφέρετε αυτά.*

24 *Έτσι θα προσφέρετε κάθε μέρα στις 7 ημέρες, τα δώρα που γίνονται για θυσία με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο. [Αυτό] θα προσφέρεται εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος και της σπονδής αυτού.* **25** *Και στην 7η ημέρα θα έχετε συγκάλεση αγία· δεν θα κάνετε κανένα έργο δουλευτικό[κοπιαστικό].*

26 *Και στην ημέρα των απαρχών, όταν προσφέρετε νέα προσφορά από άλφιτα[δημητριακά] προς τον Κύριο, [στο τέλος] των εβδομάδων σας, θα έχετε συγκάλεση αγία· δεν θα κάνετε κανένα έργο δουλευτικό[κοπιαστικό].*

27 *Και θα προσφέρετε ολοκαύτωμα σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο, δύο μοσχάρια από βόδια, ένα κριάρι, επτά αρνιά μονοετή[ενιαύσια].* **28** *και η προσφορά αυτών [των] από άλφιτα[δημητριακά] [θα είναι] σιμίγδαλι ζυμωμένο με λάδι, τρία δέκατα για κάθε μοσχάρι, δύο δέκατα διά το ένα κριάρι,* **29** *ανά ένα δέκατο για κάθε αρνί, κατά[(αντίστοιχα με)] τα επτά αρνιά·* **30** *ένα τράγο από κατσίκια[γίδια/εξ αιγών], για να γίνει εξιλέωση για σας.* **31** *Εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος και της προσφοράς αυτού από [αυτά] θα προσφέρετε, άμωμα[(αψεγάδιαστα)] θα είναι σε σας, και τις σπονδές[(θυσίες υγρών/κρασί)] αυτών.*

29 **[ΚΘ]** *ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟ ΜΗΝΑ, την 1η του μήνα, θα έχετε συγκάλεση αγία· δεν θα κάνετε κανένα έργο δουλευτικό[κοπιαστικό]. [Αυτή] είναι σε σας ημέρα αλαλαγμού σαλπίγγων.* **2** *Και θα προσφέρετε ολοκαύτωμα σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο, ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, επτά αρνιά ενός έτους[ενιαύσια/χρονιάρικα], άμωμα[(αψεγάδιαστα)].* **3** *και η προσφορά αυτών από άλφιτα[δημητριακά] [θα είναι] σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, τρία δέκατα για το μοσχάρι, δύο δέκατα για το κριάρι,* **4** *και ένα δέκατο για κάθε αρνί, κατά[(αντίστοιχα με)] τα επτά αρνιά·* **5** *και ένα τράγο από κατσίκες[αιγών] σε προσφορά περί αμαρτίας, για να γίνει εξιλέωση για σας·* **6** *εκτός του μηνιαίου ολοκαυτώματος και της προσφοράς του από άλφιτα και το παντοτεινό ολοκαύτωμα [και την προσφορά του από άλφιτα] και των σπονδών αυτών, κατά το διαταγμένο περί αυτών, θυσία που γινόταν με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας προς τον Κύριο.*

7 *Και την 10η αυτού του 7ου μηνός θα έχετε συγκάλεση αγία· και θα ταπεινώσετε τις ψυχές σας· καμιά εργασία [δεν] θα κάνετε·* **8** *και θα προσφέρετε ολοκαύτωμα προς τον Κύριο σε οσμή[μυρωδιά] ευωδίας, ένα μοσχάρι από βόδια, ένα κριάρι, επτά αρνιά ενός έτους[χρονιάρικα/ενιαύσια]· άμωμα[(αψεγάδιαστα)] θα είναι σε σας.* **9** *Και η προσφορά τους από άλφιτα [θα είναι] σιμιγδάλι ζυμωμένο με λάδι, 3/10 για το μοσχάρι, 2/10 για το ένα κριάρι,* **10** *ανά 1/10 για κάθε[(αντίστοιχα με)] αρνί, κατά[σχετικά με] τα επτά αρνιά·* **11** *έναν τράγο από κατσίκες[εξ αιγών] σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός της προς εξιλέωση προσφοράς περί αμαρτίας και του παντοτινού ολοκαυτώματος και την εξ αλφίτων* προσφοράς του και τις σπονδές τους.*

12 *Και την 15η ημέρα του 7ου μήνα θα έχετε συγκάλεση αγία· δεν θα κάνετε κανένα έργο δουλευτικό*· και θα εορτάζετε γιορτή στον Κύριο επτά ημέρες.* **13** *Και θα προσφέρετε ολοκαύτωμα, θυσία που γίνεται με φωτιά[διά πυρός] σε οσμή* ευωδίας προς τον Κύριο, δεκατρία μοσχάρια, δύο κριάρια, δεκατέσσερα αρνιά ενός έτους*· άμωμα* θα είναι.* **14** *Και η προσφορά αυτών από άλφιτα [θα ειναι] σιμιγδάλι ζυμωμένα με λάδι, τρία δέκατα για κάθε μοσχάρι από τα δεκατρία μοσχάρια, δύο δέκατα για κάθε κριάρι από τα δύο κριάρια,* **15** *και ανά ένα δέκατο για κάθε αρνί κατά τα δεκατέσσερα αρνιά·* **16** *και ένα τράγο από κατσίκια[εξ αιγών] σε προσφορά περί*

[28:16] Εξ. 12:6,18, Λευ. 23: 5, Κφ. 9:3, Δευ. 16:1, Ιεζ. 45:21 **[28:17]** Λευ. 23:6 **[28:18]** Εξ. 12:16, Λευ. 23:7 **[28:19]** six. 31, Λευ. 22:20, Κφ. 29:8, Δευ. 15:21 **[28:22]** six. 15 **[28:25]** Εξ. 12:16, 13:6, Λευ. 23:8 **[28:26]** Εξ. 23:16, 34:22, Λευ. 23:10,15, Δευ. 16:10, Πρ. 2:1 **[28:27]** Ιδέ Λευ. 23:18,19 **[28:31]** six. 19 **[29:1]** Λευ. 23:24 **[29:6]** Κφ. 28:11, Κφ. 28:3, Κφ. 15:11-2 **[29:7]** Λευ. 16:29, 23:27, Ψλ. 35:13, Ησ. 58:5 **[29:8]** Κφ. 28:19 **[29:11]** Λευ. 16:3,5 **[29:12]** Λευ. 23:34, Δευ. 16:13, Ιεζ. 45:25 **[29:13]** Εσδ. 3:4

VG **[28:11-16]** Κατά τον 1ο μήνα, την 14η μέρα του μηνός, θα είναι το Phase του Κυρίου· **[28:17-26]** ...θα είναι σεβάσμια και άγια· καμία δουλική εργασία δεν θα κάνετε σε αυτήν. **[28:27-30]** ο οποίος σφάζεται για εξιλέωση, εκτός από το αιώνιο ολοκαύτωμα και τις σπονδές του. **[28:31]** ... **[29:1-6]** Εκτός το ολοκαύτωμα της 1ης του μηνός, με τις επακολουθούσες θυσίες και το αέναο ολοκαύτωμα με τις συνήθεις σπονδές. Με τις ίδιες τελετουργίες θα προσφέρεις μια καιόμενη θυσία για την πιό γλυκιά ευωδία στον Κύριο. **[29:7-11]** και έναν τράγο για αμαρτία, εκτός από εκείνα που συνηθίζεται να προσφέρονται για παράπτωμα προς εξιλέωση και από το αιώνιο ολοκαύτωμα μαζί με τη θυσία και τις σπονδές τους. **[29:12-15]**

Ο' **[28:16-18]** καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη **ἐπίκλητος** ἁγία ἔσται ὑμῖν, πᾶν ἔργον **λατρευτὸν** οὐ ποιήσετε. **[28:19]** καὶ προσάξετε ὁλοκαυτώματα κάρπωμα Κυρίῳ μόσχους ἐκ βοῶν δύο, κριὸν ἕνα, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἑπτά, ἄμωμοι ἔσονται ὑμῖν· **[28:20-21]** **δέκατον δέκατον** ποιήσεις τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί, τοῖς ἑπτὰ ἀμνοῖς· **[28:22]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν· **[28:23]** πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντὸς τῆς πρωϊνῆς, ὅ ἐστιν ὁλοκαύτωμα **ἐνδελεχισμοῦ**. **[28:24]** ταῦτα κατὰ ταῦτα ποιήσετε τὴν ἡμέραν εἰς τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, δῶρον κάρπωμα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας Κυρίῳ· ἐπὶ τοῦ ὁλοκαυτώματος τοῦ διὰ παντὸς ποιήσεις τὴν σπονδὴν αὐτοῦ. **[28:25]** ...ἔργον **λατρευτὸν**... **[28:26]** Καὶ τῇ ἡμέρᾳ **τῶν νέων**, ὅταν προσφέρητε θυσίαν νέαν Κυρίῳ τῶν ἑβδομάδων, ἐπίκλητος ἁγία ἔσται ὑμῖν, πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε. **[28:27-29]** δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ... **[28:30]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[28:31]** ... **[29:1]** Καὶ τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, μιᾷ τοῦ μηνός, ἐπίκλητος ἁγία ἔσται ὑμῖν, πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε· ἡμέρα **σημασίας** ἔσται ὑμῖν. **[29:2-4]** δέκατον δέκατον... **[29:5]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:6-7]** ...ἐπίκλητος ἁγία ἔσται ὑμῖν, καὶ **κακώσετε** τὰς ψυχὰς ὑμῶν... **[29:8-10]** ... **[29:11]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:12]** ...ἐπίκλητος ἁγίαν ...ἔργον λατρευτὸν... **[29:13-14]** αἱ θυσίαι αὐτῶν· σεμίδαλις ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ· τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἑνὶ τοῖς τρισκαιδεκα μόσχοις, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἑνὶ ἐπὶ τοὺς δύο κριούς. **[29:15]** δέκατον δέκατον... **[29:16]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν...

αμαρτίας, εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος, της από άλφιτα[δημητριακά προσφοράς αυτού και της σπονδής[θυσία κρασιού του.

***17** Και την 2[α] ημέρα [θα προσφέρετε] δώδεκα μοσχάρια, δύο κριάρια, δεκατέσσερα αρνιά ενιαύσια[ετήσια/χρονιάρικα], άμωμα[(αψεγάδιαστα)]· **18** και την προσφορά τους από άλφιτα[δημητριακά] και τις σπονδές αυτών, για τα μοσχάρια, για τα κριάρια και για τα αρνιά, κατά τον αριθμό τους, όπως [είναι] διαταγμένο· **19** και έναν τράγο κατσικιών[αιγών/γιδιών] σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος και την προσφορά τους από άλφιτα* και τις σπονδές τους.*

***20** Και την 3[η] ημέρα έντεκα μοσχάρια, δύο κριάρια, δεκατέσσερα αρνιά ενιαύσια*, άμωμα*· **21** και την προσφορά τους από άλφιτα* και τις σπονδές* τους, για τα μοσχάρια, για τα κριάρια και για τα αρνιά, κατά τον αριθμό τους, καθώς [είναι] διαταγμένο· **22** και έναν τράγο σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος και την προσφορά του από άλφιτα* και τις σπονδές του.*

***23** Και την 4[η] ημέρα δέκα μοσχάρια, δύο κριάρια, δεκατέσσερα αρνιά ενιαύσια*, άμωμα*· **24** την προσφορά τους από άλφιτα* και τις σπονδές* τους, για τα μοσχάρια, για τα κριάρια και για τα αρνιά κατά τον αριθμό τους, όπως [είναι] διαταγμένο· **25** κι ένα τράγο από κατσίκια[εξ αιγών] σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του παντοτεινού ολοκαυτώματος, την προσφορά τους από άλφιτα* και τη σπονδή τους.*

***26** Και την 5[η] ημέρα εννιά μοσχάρια, δύο κριάρια, δεκατέσσερα αρνιά ενιαύσια*, άμωμα*· **27** και την προσφορά τους από άλφιτα* και τις σπονδές τους, για τα μοσχάρια, για τα κριάρια και για τα αρνιά, κατά τον αριθμό τους, καθώς [είναι] διαταγμένο· **28** και έναν τράγο σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος και την προσφορά του από άλφιτα* και την σπονδή* του.*

***29** Και την 6[η] ημέρα οκτώ μοσχάρια, δύο κριάρια, δεκατέσσερα αρνιά ενιαύσια*, άμωμα*· **30** και την προσφορά τους από άλφιτα* και τις σπονδές* τους, για τα μοσχάρια, για τα κριάρια και για τα αρνιά κατά τον αριθμό τους, καθώς [είναι] διαταγμένο· **31** και έναν τράγο σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του παντοτινού ολοκαυτώματος, την προσφορά του από άλφιτα* και την σπονδή* του.*

***32** Και την 7[η] ημέρα επτά μοσχάρια, δύο κριάρια, 14 αρνιά ετήσια[ενιαύσια/χρονιάρικα], άμωμα[(αψεγάδιαστα)]· **33** και την προσφορά τους από άλφιτα και τις σπονδές* τους, για τα μοσχάρια, για τα κριάρια και για τ' αρνιά κατά τον αριθμό τους, καθώς [είναι] διαταγμένο για αυτούς[περί αυτών]· **34** και έναν τράγο για[εις] προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του παντοτεινού ολοκαυτώματος, την προσφορά του από άλφιτα και τη σπονδή* του.*

***35** Την 8[η] ημέρα θα έχετε σύναξη επίσημη· κανένα έργο δουλευτικό[κοπιαστικό δεν] θα κάνετε· **36** και θα προσφέρετε ολοκαύτωμα, θυσία που γίνεται με φωτιά σε οσμή ευωδίας προς τον Κύριο, ένα μοσχάρι, ένα κριάρι, επτά αρνιά μονοετή*, άμωμα* **37** την προσφορά τους από άλφιτα* και τις σπονδές* τους, για το μοσχάρι, για το κριάρι και για τα αρνιά κατά τον αριθμό τους, καθώς [είναι] διατεταγμένο· **38** και έναν τράγο σε προσφορά περί αμαρτίας, εκτός του [παντοτεινού] ολοκαυτώματος και την προσφορά του από άλφιτα* και τη σπονδή του.*

***39** Αυτά θα κάνετε προς τον Κύριο στις διορισμένες γιορτές σας, εκτός των ευχών σας και των αυτοπροαιρέτων προσφορών σας, για τα ολοκαυτώματά σας και για τις προσφορές σας από άλφιτα* και τις σπονδές* σας και για τις ειρηνικές προσφορές σας.* **40** Και μίλησε ο Μωυσής προς τους γιους Ισραήλ κατά πάντα όσα πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή.

30 **[Λ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ Ο ΜΩΥΣΗΣ προς τους άρχοντες των φυλών των γιων Ισραήλ, λέγοντας: *Αυτός [είναι] ο λόγος τον οποίο πρόσταξε ο Κύριος· **2** Όταν κάποιος άνθρωπος κάνει ευχή[τάμα] προς τον Κύριο ή ορκιστεί[ομόση] όρκο, ώστε να δέσει την ψυχή αυτού με δεσμό, δεν θα παραβεί το λόγο του θα κάνει κατά πάντα όσα βγήκαν[εξῆλθον] από το στόμα του.*

3 *Εάν δε κάποια γυναίκα κάνει ευχή προς τον Κύριο και δέσει [τον εαυτό της] με δεσμό [(αποχής)] στο σπίτι του πατέρα της στη νεότητά της,* **4** *και ακούσει ο πατέρας της την ευχή της και την δέσμευσή της με την οποία έδεσε την ψυχή της και σιωπήσει προς αυτή ο πατέρας της, τότε όλες οι ευχές[τάματα] της θα μένουν και κάθε δεσμός, με τον οποίο έδεσε την ψυχή της, θα μένει.* **5** *Εάν δε ο πατέρας της δεν συναινέσει[συγκατανεύση] σε αυτή, κατά την ημέρα που θα ακούσει, όλες οι ευχές της ή οι δεσμοί της, με τους οποίους έδεσε την ψυχή της, δεν θα ισχύουν[μένει] και ο Κύριος θα συγχωρήσει αυτή, διότι ο πατέρας της δεν συγκατένευσε σε αυτή.*

[29:18] six. 3,4,9,10, Κφ. 15:12, 28:7,14 **[29:21]** six. 18 **[29:35]** Λευ. 23:36 **[29:39]** Λευ. 23:2, 1Χρ. 23:31, 1Χρ. 31:3, Εσδ. 3:5, Νεε. 10:33, Ησ. 1:14, Λευ. 7:11,16, 22:21,23 **[30:1]** Κφ. 1:4,16, 7:2 **[30:2]** Λευ. 27:2, Δευ. 23:21, Κρ. 11:30, 35, Εκκ. 5:4, Λευ. 5:4, Μτ. 14:9, Πρ. 23:14, Ιώβ 22:27, Ψλ. 22: 25, 50:14, 66:13,14, 116:14,18, Ναούμ 1:15

VG **[29:16-28]** και έναν τράγο για αμαρτία... **[30:1-2]** Και μίλησε στους άρχοντες των φυλών των γιων του Ισραήλ: Αυτός είναι ο λόγος που πρόσταξε ο Κύριος: **[30:3-4]** Αν γυναίκα τάξει κάτι και δεσμεύσει τον εαυτό της με όρκο, ενώ βρίσκεται στον οίκο του πατέρα της και είναι ακόμη σε νεανική ηλικία, αν ο πατέρας της μάθει το τάμα που υποσχέθηκε και τον όρκο με τον οποίο δέσμευσε την ψυχή της και σιωπήσει, θα είναι δεσμευμένη από το τάμα· [(30:5)]ό,τι υποσχέθηκε και ορκίστηκε θα το εκπληρώσει έμπρακτα. **[30:5]**[(30:6)] Αν όμως αμέσως μόλις το ακούσει ο πατέρας αντιταχθεί, και τα τάματα και οι όρκοι της θα είναι άκυρα, και δεν θα κρατείται υπόχρεη στην υπόσχεση, επειδή ο πατέρας αντιτάχθηκε.

Ο' **[29:17-18]** ἡ θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν, κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν· **[29:19]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:20-21]** ...κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν... **[29:22]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:23-24]** ...κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν... **[29:25]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:26-27]** ...κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν... **[29:28]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:29-31]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:32-35]** καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ **ἔξόδιον ἔσται** ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ. **[29:36-38]** καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[29:39]** ταῦτα ποιήσετε Κυρίῳ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν, πλὴν τῶν εὐχῶν ὑμῶν καὶ τὰ ἑκούσια ὑμῶν καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰς θυσίας ὑμῶν καὶ τὰς σπονδὰς ὑμῶν καὶ τὰ σωτήρια ὑμῶν. **[29:40]**[(30:1)] καὶ ἐμίλησεν Μωυσῆς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωυσῆ. **[30:1]**[(30:2)] ...τὸ **ῥῆμα** ὃ συνέταξεν Κύριος **[30:2]**[(30:3)] ἄνθρωπος ἄνθρωπος... οὐ βεβηλώσει τὸ **ῥῆμα** αὐτοῦ... **[30:3-4]**[(30:4-5)] ἐὰν δὲ εὔξηται γυνὴ εὐχὴν Κυρίῳ ἢ ὁρίσηται ὁρισμὸν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν τῇ νεότητι αὐτῆς καὶ ἀκούσῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς, οὓς ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ παρασιωπήσῃ αὐτῇ ὁ πατήρ, καὶ στήσονται πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς, **[30:5]**[(30:6)] ἐὰν δὲ ἀνανεύων ἀνανεύσῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἢ ᾗ ἡμέρᾳ ἀκούσῃ πάσας τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ τοὺς ὁρισμοὺς οὓς ὥρισατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, οὐ στήσονται...

6 *Εάν όμως ενώ έχει άντρα ευχήθηκε ή πρόφερε κάτι με*διά *τα χείλη της, μέσω*διά *του οποίου έδεσε την ψυχή της,* **7** *και άκουσε ο άντρας της και σιώπησε προς αυτή, κατά την ημέρα που άκουσε, τότε οι ευχές της θα μένουν και οι δεσμοί της, δια των οποίων έδεσε την ψυχή της, θα μένουν.* **8** *Εάν όμως ο άντρας της δεν συγκατένευσε σε αυτή, κατά την ημέρα που άκουσε, τότε θα ακυρώσει την ευχή της, την οποία ευχήθηκε, και ό,τι πρόφερε με τα χείλη της, με*διά *το οποίο έδεσε την ψυχή της· και ο Κύριος θα συγχωρήσει αυτή.*

9 *Κάθε*πάσα *όμως ευχή*τάμα *χήρας ή γυναίκας αποβεβλημένης*(διαζευγμένης)*, μέσω της οποίας έδεσε την ψυχή της, θα μένει πάνω της.*

10 *Και εάν ευχήθηκε μέσα στην* κατ*οικία του άντρα της ή έδεσε την ψυχή της με δεσμό όρκου,* **11** *και άκουσε ο άντρας της και σιώπησε προς αυτή και δεν εναντιώθηκε σε αυτή, τότε όλες οι ευχές της θα μένουν και πάντες οι δεσμοί, με τους οποίους έδεσε την ψυχή της, θα μένουν.* **12** *Εάν όμως ο άντρας της ακύρωσε αυτά ρητά*(με λόγο)*, κατά την ημέρα που άκουσε, οτιδήποτε εξήλθε από τα χείλη της περί των ευχών της και περί του δεσμού της ψυχής της δεν θα μένει· ο άντρας της ακύρωσε αυτά και ο Κύριος θα συγχωρήσει αυτή.* **13** *Κάθε ευχή*τάμα *και κάθε όρκο που δεσμεύει*υποχρεόνοντα *σε κακουχία ψυχής ο άντρας της μπορεί*δύναται *να επικυρώσει ή ο άντρας της δύναται* να ακυρώσει·* **14** *εάν όμως ο άντρας της σιωπήσει εντελώς*διόλου *προς αυτήν από ημέρα σε ημέρα, τότε επικυρώνει όλες τις ευχές της ή όλους τους δεσμούς της, οι οποίοι [είναι] πάνω της· αυτός επικύρωσε αυτά, διότι σιώπησε προς αυτή, κατά την ημέρα που άκουσε.* **15** *Εάν όμως ακύρωσε αυτά ρητώς* αφού άκουσε, τότε θα βαστάσει την αμαρτία της.*

16 Αυτά [είναι] τα διατάγματα, τα οποία πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή, ανα*μεταξύ ανδρός και [της] γυναικός του και μεταξύ πατέρα και [της] κόρης του στη νεότητά της, στο σπίτι του πατέρα της.

31 **[ΛΑ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή λέγοντας: **2** *Κάνε την εκδίκηση των γιων Ισραήλ κατά των Μαδιανιτών· [και] έπειτα θα προστεθείς στο λαό σου.*

3 Και μίλησε ο Μωυσής στο λαό, λέγοντας: *Ας οπλισθούν από σας άνδρες για*εις *πόλεμο και ας πάνε εναντίον του Μαδιάμ, για να εκδικήσουν*κάνουν εκδίκηση *τον Κύριο κατά του Μαδιάμ·* **4** *ανά χίλιους από κάθε φυλή, από όλες τις φυλές του Ισραήλ, θα αποστείλετε στον πόλεμο.* **5** Και απ*αριθμήθηκαν από τις χιλιάδες του Ισραήλ 1.000 από [κάθε] φυλή, 12.000 οπλισμένοι σε πόλεμο.

6 Και απέστειλε αυτούς ο Μωυσής στον πόλεμο, 1.000 από [κάθε] φυλή, αυτούς και Φινεές το γιο του Ελεάζαρ του ιερέα, στον πόλεμο, μαζί με τα άγια σκεύη και με τις σάλπιγγες του αλαλαγμού στα χέρια του. **7** Και πολέμησαν εναντίον του Μαδιάμ, καθώς πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή, και θανάτωσαν κάθε αρσενικό. **8** Και εκτός αυτών που θανατώθηκαν, θανάτωσαν και τους βασιλιάδες του Μαδιάμ, τον Ευΐ και τον Ρεκέμ και τον Σούρ και τον Ουρ και τον Ρεβά, πέντε βασιλιάδες του Μαδιάμ· και τον Βαλαάμ γιο του Βεώρ θανάτωσαν με ξίφος*εν μαχαίρα*. **9** Και αιχμαλώτισαν οι γιοι Ισραήλ τις γυναίκες του Μαδιάμ και τα παιδιά τους, και όλα τα κτήνη τους και πάντα τα ποίμνια τους και όλα τα υπάρχοντα τους λεηλάτησαν. **10** Και όλες τις πόλεις τους και τις κατοικίες τους, και όλους τους πύργους*τα οχυρά* τους, κατέκαψαν με φωτιά*εν πυρί*. **11** Και έλαβαν όλα τα λάφυρα και όλη τη λεηλασία από ανθρώπου μέχρι κτήνος.

12 Και έφεραν στον Μωυσή και προς Ελεάζαρ τον ιερέα και προς τη συναγωγή των γιων Ισραήλ τους αιχμαλώτους, και τα λάφυρα και τη λεηλασία, στο στρατόπεδο, στις πεδιάδες του Μωάβ, που είναι δίπλα στον Ιορδάνη, [απέναντι] από την Ιεριχώ. **13** Και βγήκαν ο Μωυσής και Ελεάζαρ ο ιερέας και όλοι οι άρχοντες της συναγωγής σε συνάντηση αυτών έξω του στρατοπέδου.

14 Και θύμωσε ο Μωυσής εναντίον των αρχηγών του στρατεύματος, των χιλιάρχων και των εκατοντάρχων, που ήλθαν από την παράταξη του πολέμου· **15** και είπε σ' αυτούς ο Μωυσής: *Ζωντανές αφήσατε όλες τις γυναίκες;* **16** *δέστε*ιδού*, αυτές έγιναν αιτία στους γιους Ισραήλ, κατά τη συμβουλή του Βαλαάμ, να ανομήσουν εναντίον του Κυρίου στην υπόθεση του Φεγώρ, και έγινε η πληγή*μάστιγα *πάνω στην συναγωγή του Κυρίου·* **17** *και τώρα θανατώστε από τα παιδιά όλα τα αρσενικά, και θανατώστε ακόμα όλες τις γυναίκες, όσες γνώρισαν*

[30:8] Γεν. 3:16 **[31:2]** Κφ. 25:17, Κφ. 27:13 **[31:6]** Κφ. 10:9 **[31:7]** Δευ. 20:13, Κρ. 21:11, 1Σα. 27:9, 1Βα. 11:15,16, Ιδέ Κρ. 6:1,2,33 **[31:8]** Ι.Ν. 13:21, Ι.Ν.. 13:22 **[31:11]** Δευ. 20:14 **[31:15]** Ιδέ Δευ. 20:14, 1Σα. 15:3 **[31:16]** Κφ. 25:2, Κφ. 24:14, 2Πε. 2:15, Απ. 2:14, Κφ. 25:9 **[31:17]** Κρ. 21:11

VG **[30:6-9]** Αν όμως, όταν το ακούσει, αντιταχθεί αμέσως και καταστήσει άκυρες τις υποσχέσεις της και τα λόγια με τα οποία είχε δεσμεύσει την ψυχή της, ο Κύριος θα είναι ευμενής προς αυτήν. **[30:10-15]**(30:16) Αν όμως αντιταχθεί αφού το έμαθε, ο ίδιος θα βαστάσει την ανομία της. **[30:16]**(30:17) ...σε νεανική ηλικία... **[31:1-14]** ...οργίστηκε με τους αρχηγούς του στρατού... που είχαν έρθει από τον πόλεμο, **[31:15-17]** Ως εκ τούτου θανατώστε όλα τα αρσενικού γένους, ακόμη και ανάμεσα στα μικρά παιδιά· και θανατώστε τις γυναίκες, που γνώρισαν άνδρες σαρκικά.

Ο' **[30:6]**(30:7) ἐὰν δὲ γενομένη γένηται ἀνδρί, καὶ αἱ εὐχαὶ αὐτῆς ἐπ' αὐτῇ, κατὰ τὴν διάστολιν τῶν χειλέων αὐτῆς, οὓς ὥρισατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς· **[30:7]**(30:8) καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ **παρασιωπήσῃ** αὐτῇ... καὶ οἱ ὁρισμοὶ αὐτῆς, οὓς ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, στήσονται. **[30:8]**(30:9) ἐὰν δὲ **ἀνανεύων ἀνανεύσῃ** ὁ ἀνὴρ αὐτῆς... οἱ ὁρισμοὶ αὐτῆς, οὓς ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, οὐ μενοῦσιν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἀνένευσεν ἀπ' αὐτῆς, καὶ Κύριος καθαριεῖ αὐτήν. **[30:9-12]**(30:10-13) ἐὰν δὲ **περιελὼν περιέλῃ** ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀκούσῃ, πάντα ὅσα ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς κατὰ τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοὺς κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, οὐ μενεῖ αὐτῇ· ὁ ἀνὴρ αὐτῆς περιεῖλε, καὶ Κύριος καθαριεῖ αὐτήν. **[30:14-15]**(30:15-16) ἐὰν δὲ περιελὼν περιέλῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς... **[30:16]**(30:17) ταῦτα τὰ δικαιώματα, ὅσα ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωυσῇ, ἀνὰ μέσον ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ἀναμέσον πατρὸς καὶ θυγατρὸς ἐν νεότητι ἐν οἴκῳ πατρός. **[31:1-3]** καὶ ἐμίλησε Μωυσῆς πρὸς τὸν λαὸν λέγων· ἐξοπλίσατε ἐξ ὑμῶν ἄνδρας καὶ παρατάξασθε ἔναντι Κυρίου ἐπὶ Μαδιὰν ἀποδοῦναι ἐκδίκησιν παρὰ τοῦ Κυρίου τῇ Μαδιάν· **[31:4-6]** ...καὶ αἱ σάλπιγγες **τῶν σημασιῶν** ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. **[31:7-8]** καὶ ἐπολέμησαν Μαδιάμ... ἅμα τοῖς τραυματίαις αὐτῶν·... συν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν. **[31:9]** καὶ ἐπρονόμευσαν τὰς γυναῖκας Μαδιὰν καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἔγκτητα αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐπρονόμευσαν· **[31:10]** καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς κατοικίαις αὐτῶν καὶ τὰς ἐπαύλεις αὐτῶν ἐνέπρησαν ἐν πυρί. **[31:11]** καὶ ἔλαβον πᾶσαν τὴν προνομὴν αὐτῶν καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους **[31:12]** ... **[31:13]** Καὶ ἐξῆλθε Μωυσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἔξω τῆς παρεμβολῆς. **[31:14]** καὶ ὠργίσθη Μωυσῆς ἐπὶ τοῖς ἐπισκόποις τῆς δυνάμεως... τοῖς ἐρχομένοις ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ πολέμου. **[31:15]** καὶ εἶπεν Μωυσῆς· ἵνατί ἐζωγρήσατε πᾶν θῆλυ; **[31:16]** ...τὸ ῥῆμα Βαλαάμ, τοῦ ἀποστῆσαι καὶ ὑπεριδεῖν τὸ ῥῆμα Κυρίου... **[31:17]** νῦν ἀποκτείνατε πᾶν ἄρσεν ἐν πάσῃ τῇ ἀπαρτίᾳ...

άντρα, αφού κοιμήθηκαν μαζί του· **18** *όλα όμως τα κορίτσια, όσα δεν γνώρισαν κρεβάτι*κοίτην *άντρα, φυλάξτε ζωντανά για τους εαυτούς σας·* **19** *και μείνετε έξω από το στρατόπεδο επτά ημέρες· όποιος θανάτωσε άνθρωπο, και όποιος άγγιξε σκοτωμένο, καθαρισθείτε σεις και οι αιχμάλωτοί σας την 3η ημέρα και την 7η ημέρα·* **20** *και καθαρίστε όλα τα ρούχα και όλα τα δερμάτινα σκεύη και όλα τα κατεργασμένα [από τρίχες] κατσίκας και όλα τα ξύλινα σκεύη.*

21 Και είπε Ελεάζαρ ο ιερέας προς τους πολεμιστές που είχαν πάειερχομένους στον πόλεμο: *Αυτό [είναι] το πρόσταγμα του νόμου, τον οποίο πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή·* **22** *εκτός το χρυσάφι και το ασήμιαργύριον, το χαλκό, το σίδερο, τον κασσίτερο και το μόλυβδο,* **23** *οτιδήποτε μπορεί να μπει στη φωτιάπυρ, θα περάσετε μέσαδια από τη φωτιά και θα είναι καθαρό· πρέπει όμως να καθαριστεί και διαμέσω του νερούὕδατος του καθαρισμού· και οτιδήποτε δεν μπαίνει στη φωτιά, θα περάσει μέσω* του νερού*·* **24** *και θα πλύνετε τα ρούχα σας την 7η ημέρα και θα είστε καθαροί· και μετά από αυτά θα μπείτε μέσαεισέλθει στο στρατόπεδο.*

25 Και μίλησεμίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **26** *Λάβε το αριθμό των λαφύρων της αιχμαλωσίας, από άνθρωπο μέχρι κτήνος, εσύ και Ελεάζαρ ο ιερέας και οι αρχηγοί των πατριών της συναγωγής·* **27** *και διαίρεσε τα λάφυρα στα δύο μεταξύ των πολεμιστών που εξήλθαν στον πόλεμο και όληςπάσης της συναγωγής·* **28** *και αφαίρεσε το απόδομα για τον Κύριο από τους άνδρες, τους πολεμιστές, που βγήκανεξελθόντων στον πόλεμο, ανά ένα [τμήμα] από 500, από τους ανθρώπους και από βόδια και από γαϊδούρια και από πρόβατα·* **29** *από το μισό αυτών θα λάβετε και δώσετε στον Ελεάζαρ τον ιερέα προσφορά του Κυρίου·* **30** *και από το μισό [μερίδιο] των γιων Ισραήλ θα λάβεις ένα μερίδιο ανά πεντήκοντα, από ανθρώπων, από βοδιών, από γαϊδουριώνόνων και από προβάτων, από κάθε κτήνος, και θα δώσεις αυτά στους Λευίτες, οι οποίοι τηρούν τις υπηρεσίεςσκοπές της σκηνής του Κυρίου.* **31** Και έκανε ο Μωυσής και Ελεάζαρ ο ιερέας καθώς πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή.

32 Και τα λάφυρα που απέμειναναπολειφθέντα από την λεηλασία, την οποία έκαναν οι άνδρες οι πολεμισταί, ήταν πρόβατα 675.000, **33** και βόδια 72.000, **34** και γαϊδούρια 60.000, **35** και ψυχές ανθρώπων, από τις γυναίκες οι οποίες δεν γνώρισαν κρεβάτικοίτην ανδρός, όλες οι ψυχές, 32.000. **36** Και το μισό, το μερίδιο αυτών που εξήλθαν στον πόλεμο, ήταν κατά τον αριθμό, τα πρόβατα 337.500· **37** και το δώροαπόδομα του Κυρίου από τα πρόβατα ήταν 675· **38** και τα βόδια 36.000, και το απόδομα* του Κυρίου 72· **39** και τα γαϊδούρια 30.500, και το δώρο* του Κυρίου 61· **40** και ψυχές ανθρώπων [ήταν] 16.000, και το απόδομα του Κυρίου 32 ψυχές.

41 Και έδωσε ο Μωυσής το απόδομα*, την προσφορά του Κυρίου, στον Ελεάζαρ τον ιερέα, καθώς πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή.

42 Και από το μισό του [μεριδίου] των γιων Ισραήλ, το οποίο ο Μωυσής ξεχώρισε από [το μερίδιο] των ανδρών των πολεμιστών· **43** και [αυτό] το μισό που άνηκε στη συνέλευσητης συναγωγής ήταν πρόβατα 337.500, **44** και βόδια 36.000, **45** και γάιδαροι 30.500, **46** και ψυχές ανθρώπων 16.000· **47** και έλαβε ο Μωυσής από το μισό μερίδιο των γιων Ισραήλ ανά ένα από 50, από ανθρώπων και από κτηνών, και έδωσε αυτά στους Λευίτες, που φυλάνε τις υπηρεσίεςφυλακάς της σκηνής του Κυρίου, καθώς πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή. **48** Και προσήλθαν στον Μωυσή οι αρχηγοί οι επικεφαλείς των χιλιάδων του στρατεύματος, χιλίαρχοι και εκατόνταρχοι, **49** και είπαν προς τον Μωυσή: *Οι δούλοι σου έλαβαν τον αριθμό των ανδρών των πολεμιστών που είναι κάτω απο την επιστασία μας, και δεν λείπει από εμας ούτε ένας·* **50** και φέραμε τα δώρα του Κυρίου, ο καθένας ό,τι βρήκε, σκεύη χρυσά, αλυσίδες και βραχιόλια, δακτυλίδια, ενώτιασκουλαρίκια και περιδέραια, για να γίνει εξιλέωση υπέρ των ψυχών μας μπροστά στον Κύριο.

51 Και έλαβε ο Μωυσής και Ελεάζαρ ο ιερέας το χρυσάφι απ' αυτούς όλο σε σκεύη κατεργασμένα. **52** Και όλο το χρυσάφι της προσφοράς των χιλιάρχων και εκατοντάρχων, το οποίο πρόσφεραν εις τον Κύριο, ήταν 16.750 σίκλοι. **53** ([Διότι] οι άνδρες οι πολεμιστές είχαν λαφυραγωγήσει ο καθένας για τον εαυτό του).

[31:19] Κφ. 5:2, Κφ. 19:11,κτλ **[31:23]** Κφ. 19:9,17 **[31:24]** Λευ. 11:25 **[31:27]** I.N. 22:8, 1Σα. 30:24 **[31:28]** Ιδέ six. 30,47, Κφ. 18:26 **[31:30]** Ιδέ. six 42-47, Κφ. 3:7,8, 25,31,36, 18:3,4 **[31:41]** Ιδέ Κφ. 18: 8,19 **[31:47]** six. 30 **[31:50]** Εξ. 30:12,16 **[31:53]** Δευ. 20:14

vg **[31:18]** Αλλά τα κορίτσια, και όλες οι γυναίκες που είναι παρθένες, διατηρήστε τες για σας. **[31:19-30]** Και από το μισό μερίδιο των γιων του Ισραήλ θα πάρεις μία κεφαλή από κάθε πενήντα, από ανθρώπους και βόδια και γαϊδούρια και πρόβατα και όλα τα ζωντανά, και θα τα δώσεις στους Λευίτες που αγρυπνούν στις φυλακές της σκηνής του Κυρίου. **[31:31-48]** Και όταν οι άρχοντες του στρατού, οι χιλίαρχοι και οι εκατόνταρχοι, πλησίασαν τον Μωυσή, είπαν: **[31:49-50]** Ως εκ τούτου εμείς προσφέραμε στον Κύριο δώρα απο όσο χρυσό ο καθένας μας βρήκε στα λάφυρα, περισκελίδες και περιβραχιόνια, δαχτυλίδια και βραχιόλια και περιδέραια, ώστε να προσευχηθείς για μας προς τον Κύριο. **[31:51-52]** ...βάρους 16.750 σίκλων.

ο' **[31:18]** καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῶν γυναικῶν, ἥτις οὐκ οἶδε κοίτην ἄρσενος, ζωγρήσατε αὐτάς. **[31:19]** καὶ ὑμεῖς παρεμβάλετε ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέρας· πᾶς ὁ ἀνελὼν καὶ ὁ ἁπτόμενος τοῦ τετρωμένου ἁγνισθήσεται... **[31:20]** καὶ πᾶν περίβλημα καὶ πᾶν σκεῦος δερμάτινον καὶ πᾶσαν ἐργασίαν ἐξ αἰγείας καὶ πᾶν σκεῦος ξύλινον ἀφαγνιεῖτε. **[31:21]** καὶ εἶπεν Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς πρὸς τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως τοὺς ἐρχομένους ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ πολέμου· τοῦτο τὸ **δικαίωμα** τοῦ νόμου, ὃ συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῇ. **[31:22-24]** καὶ πλυνεῖσθε τὰ ἱμάτια τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καὶ καθαρισθήσεσθε καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν παρεμβολήν. **[31:25-26]** λάβε **τὸ κεφάλαιον τῶν σκύλων τῆς αἰχμαλωσίας** ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, σὺ καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῆς συναγωγῆς, **[31:27]** καὶ διελεῖτε τὰ σκῦλα ἀνὰ μέσον τῶν πολεμιστῶν τῶν ἐκπεπορευμένων εἰς τὴν παράταξιν, καὶ ἀνὰ μέσον πάσης συναγωγῆς **[31:28]** καὶ ἀφελεῖτε τέλος Κυρίῳ... **[31:29]** καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους αὐτῶν λήψεσθε καὶ δώσεις Ἐλεάζαρ τῷ ἱερεῖ τὰς ἀπαρχὰς Κυρίου. **[31:30-32]** καὶ ἐγενήθη τὸ πλεόνασμα τῆς προνομῆς, ὃ προενόμευσαν οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἀπὸ τῶν προβάτων... **[31:33-36]** καὶ ἐγενήθη τὸ ἡμίσευμα... **[31:37]** καὶ ἐγενήθη τὸ τέλος Κυρίῳ... **[31:38]** ...τὸ τέλος Κυρίῳ... **[31:39]** ...τὸ τέλος... **[31:40]** ...τὸ τέλος... **[31:41]** ...τὸ ἀφαίρεμα... **[31:42]** ἀπὸ τοῦ ἡμισεύματος τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, οὓς διεῖλε Μωυσῆς ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν. **[31:43]** καὶ ἐγένετο τὸ ἡμίσευμα ἀπὸ τῆς συναγωγῆς ἀπὸ τῶν προβάτων τριακόσιαι καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακισχίλια καὶ πεντακόσια **[31:44-49]** οἱ παῖδές σου εἰλήφασι τὸ κεφάλαιον τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν παρ' ἡμῖν, καὶ οὐ διαπεφώνηκεν ἀπ' αὐτῶν οὐδὲ εἷς· **[31:50]** καὶ προσενηνόχαμεν τὸ δῶρον Κυρίῳ, ἀνὴρ ὃ εὗρε σκεῦος χρυσοῦν καὶ χλιδῶνα καὶ ψέλλιον καὶ δακτύλιον καὶ περιδέξιον καὶ ἐμπλόκιον, ἐξιλάσασθαι περὶ ἡμῶν ἔναντι Κυρίου. **[31:51-52]** καὶ ἐγένετο πᾶν τὸ χρυσίον τὸ ἀφαίρεμα, ὃ ἀφεῖλον Κυρίῳ, ἑκκαίδεκα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι καὶ πεντήκοντα σίκλοι παρὰ τῶν χιλιάρχων καὶ παρὰ τῶν ἑκατοντάρχων.

54 Και έλαβε ο Μωυσής και Ελεάζαρ ο ιερέας το χρυσάφι από τους χιλίαρχους και εκατόνταρχους και έφεραν αυτό στη σκηνή του Μαρτυρίου σε μνημόσυνο[ανάμνηση/ενθύμημα] των γιων Ισραήλ ενώπιον του Κυρίου[μπροστά στον Κύριο].

32 **[ΛΒ]** ΟΙ ΔΕ ΓΙΟΙ ΡΟΥΒΗΝ και οι γιοι Γαδ είχαν πλήθος κτηνών πάρα[σφόδρα] πολύ· και όταν είδαν τη γη Ιαζήρ και τη γη Γαλααδ, ότι, να[ιδού], ο τόπος [ήταν] τόπος για κτήνη, **2** οι γιοι Γαδ και οι γιοι Ρουβήν αφού ήλθαν είπαν στον Μωυσή και προς Ελεάζαρ τον ιερέα και προς τους άρχοντες της συναγωγής, λέγοντες: **3** *Η Αταρώθ και Δαιβών και Ιαζήρ και Νιμρά και Εσεβών και Ελεαλή και Σεβάμ και Νεβώ και Βαιών,* **4** *η γη την οποία πάταξε ο Κύριος μπροστά στη συναγωγή του Ισραήλ, είναι γη κτηνοτρόφος και οι δούλοι σου έχουν κτήνη·* **5** *γι' αυτό, είπαν, εάν βρήκαμε χάρη μπροστά σου, ας δοθεί η γη αύτη στους δούλους σου για ιδιοκτησία·* μη μας βάλεις να διαβούμε τον Ιορδάνη.

6 Και είπε ο Μωυσής στους γιους Γαδ και στους γιους Ρουβήν: *Οι αδελφοί σας θα πάνε σε πόλεμο και σεις θα μείνετε εδώ;* **7** *και γιατί δειλιάζετε[αποθαρρύνετε] την καρδιά των γιων Ισραήλ, για να μην περάσουν στη γη, την οποία ο Κύριος έδωσε σ' αυτούς;* **8** *έτσι έκαναν οι πατέρες σας, όταν απέστειλα αυτούς από Κάδης-βαρνή για να δούνε τη γη·* **9** *και ανέβηκαν μέχρι τη φάραγγα Εσχώλ, και όταν είδαν τη γη δείλιασαν[αποθάρρυναν] την καρδιά των γιων Ισραήλ, για να μην εισέλθουν στη γη την οποία ο Κύριος έδωσε σ'αυτούς·* **10** *και άναψε[εξήφθη] η οργή του Κυρίου στην ημέρα εκείνη, και ορκίσθηκε[ώμοσε] λέγοντας:* **11** *Δεν θα δουν οι άνδρες που ανέβηκαν απ' την Αίγυπτο, από 20 χρονών[ετών] και πάνω, τη γη την οποία ορκίσθηκα* στον Αβραάμ, στον Ισαάκ και στον Ιακώβ· διότι δεν με ακολούθησαν εντελώς·* **12** *εκτός Χάλεβ γιου Ιεφοννή του Κενεζίτου και Ιησού γιου του Ναυή· διότι ακολούθησαν εντελώς τον Κύριο.* **13** *Και άναψε[εξήφθη] η οργή του Κυρίου κατά του Ισραήλ, και έκανε αυτούς να περιπλανώνται στην έρημο 40 έτη*, έως ού εξολοθρευτεί όλη η γενιά, η οποία είχε πράξει το κακό μπροστά στον Κύριο.*

14 *Και να[ιδού], σεις σηκωθήκατε αντί των πατέρων σας, γενεά ανθρώπων αμαρτωλών, για να εξάψετε περισσότερο τη φλόγα της οργής του Κυρίου κατά του Ισραήλ.* **15** *Επειδή, εάν [παρ]εκκλίνετε απ' αυτόν, ξανά[έτι] πάλι θα αφήσει [τον Ισραήλ] στην έρημο και θα εξολοθρεύσετε ολοκληρωτικά αυτόν το λαό.*

16 Και [προσ]ήλθαν σε αυτόν και είπαν: *Θα οικοδομήσουμε εδώ μάντρες για τα κτήνη μας και πόλεις για τα παιδιά μας·* **17** *εμείς δε οπλισμένοι θα προχωρούμε πρόθυμοι μπροστά απ' τους γιους Ισραήλ, μέχρις ότου να φέρουμε αυτούς στον τόπο τους· ενώ τα παιδιά μας θα κατοικούν σε οχυρωμένες πόλεις λόγω των κατοίκων του τόπου,* **18** *δεν θα επιστρέψουμε στα σπίτια μας, έως ότου οι γιοι Ισραήλ κληρονομήσουν ο καθένας την κληρονομιά του·* **19** *επειδή εμείς δεν θέλουμε να κληρονομήσουμε μαζί τους πέραν του Ιορδάνου και πιο πέρα[επέκεινα]· διότι η κληρονομιά μας έπεσε σε μας από την εδώ πλευρά[εντεύθεν] του Ιορδάνου προς τα ανατολικά.*

20 Και είπε προς αυτούς ο Μωυσής: *Εάν κάνετε κατά το λόγο αυτό, εάν προχωρείτε οπλισμένοι μπροστά από τον Κύριο σε πόλεμο,* **21** *και διαβείτε όλοι, οπλισμένοι τον Ιορδάνη μπροστά από τον Κύριο, έως ού εκδιώξει τους εχθρούς του από μπροστά του,* **22** *και υποταχθεί η γη μπροστά στον Κύριο· τότε μετά απ' αυτά θα επιστρέψετε και θα είστε αθώοι μπροστά στον Κύριο και ενώπιον* του Ισραήλ, και θα έχετε τη γη αυτή ιδιοκτησία [σας] μπροστά στον Κύριο·* **23** *εάν όμως δεν πράξετε έτσι, δες[ιδού], θα αμαρτήσετε μπροστά στον Κύριο· και ας είστε βέβαιοι ότι η αμαρτία σας θα σας βρεί·* **24** *οικοδομείστε πόλεις για τα παιδιά σας και μάντρες για τα πρόβατά σας και κάνετε εκείνο, το οποίο βγήκε[εξήλθεν] από το στόμα σας.*

25 Και είπαν οι γιοι Γαδ και οι γιοι Ρουβήν προς τον Μωυσή, λέγοντες: *Οι δούλοί σου θα κάνουν καθώς ο κύριός μου προστάζει·* **26** *τα παιδιά μας, οι γυναίκες μας, τα κοπάδια[ποίμνια] μας και όλα τα κτήνη μας θα μείνουν εδώ στις πόλεις της Γαλααδ·* **27** *οι δούλοι σου όμως θα διαβούν πάντες οπλισμένοι, παρατεταγμένοι μπροστά στον Κύριο σε μάχη, καθώς λέγει ο κύριός μου.*

28 Τότε ο Μωυσής έδωσε προσταγή γι' αυτούς στον Ελεάζαρ τον ιερέα και στον Ιησού γιο του Ναυή και στους αρχηγούς των πατριών των φυλών των γιων Ισραήλ· **29** και είπε προς αυτούς ο Μωυσής:

[31:54] Εξ. 30:10 **[32:1]** Κφ. 21:32, I.N. 13:25, 2Σα. 23:5 **[32:3]** six. 36 Βαίθνιμρά, six. 38 Σιβμά, six. 38 Βάαλμεών **[32:4]** Κφ. 21:24,34 **[32:8]** Κφ. 13:3,26, Δευ. 1:22 **[32:9]** Κφ. 13:24,31, Δευ. 1:24,28 **[32:10]** Κφ. 14:11,21, Δευ. 1:34 **[32:11]** Κφ. 14:28,29, Δευ. 1:35, Κφ. 14:24,30 **[32:12]** Κφ. 14:24, Δευ. 1:36, I.N. 14:8,9 **[32:13]** Κφ. 14:33,34,35, Κφ. 26:64,65 **[32:14]** Δευ. 1:34 **[32:15]** Δευ.30:17, I.N. 22:16,18, 2Χρ. 7:19, 15:2 **[32:17]** I.N. 4:12,13 **[32:18]** I.N. 22:4 **[32:19]** six. 33, I.N. 12:1, 13:8 **[32:20]** Δευ. 3:18, I.N. 1:14, 4:12,13 **[32:22]** Δευ. 3:20, I.N. 11:23, 18:1, I.N.22:4, Δευ. 3:12, 15-18, I.N. 1:15,13:8,32, 22:4,9 **[32:23]** Γεν. 4:7, 44:16, Ησ. 58:12 **[32:24]** six. 16,34 κτλ. **[32:26]** I.N. 1:14 **[32:27]** I.N. 4:12 **[32:28]** I.N. 1:13

VG **[32:1-7]** Γιατί ανατρέπετε τις καρδιές των γιων του Ισραήλ, ώστε να μην τολμήσουν να περάσουν στον τόπο που πρόκειται να τους δώσει ο Κύριος; **[32:8-9]** Και όταν έφτασαν έως την Κοιλάδα του σταφυλιού και περιήλθαν όλη την περιοχή, ανέτρεψαν την καρδιά των γιων του Ισραήλ, ώστε να μην εισέλθουν στα όρια που τους έδωσε ο Κύριος. **[32:10]** Και ο Κύριος, οργισμένος, ορκίστηκε λέγοντας: **[32:11-14]** Και να, είπε, εσείς σηκωθήκατε αντί των πατέρων σας, η προέκταση και η ανατροφή ανθρώπων αμαρτωλών, για να αυξήσουν την οργή του Κυρίου κατά του Ισραήλ. **[32:15-23]** Αν όμως δεν κάνετε όσα λέτε, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αμαρτάνετε απέναντι στον Θεό· και να ξέρετε ότι η αμαρτία σας θα σας συλλάβει (apprehendet / *apprehended* = συλληφθείς). **[32:24-26]** ...θα τα αφήσουμε στις πόλεις της Γαλααδ· **[32:27-29]**

O' **[32:1-4]** ...παισίν σου κτήνη ὑπάρχει... **[32:5]** ...τοῖς οἰκέταις σου ἐν κατασχέσει... **[32:6]** ...καὶ ὑμεῖς καθήσεσθε αὐτοῦ; **[32:7]** καὶ ἱνατί διαστρέφετε τὰς διανοίας... **[32:8-9]** καὶ ἀνέβησαν φάραγγα Βοτρύος καὶ κατενόησαν τὴν γῆν καὶ ἀπέστησαν τὴν καρδίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκεν Κύριος αὐτοῖς. **[32:10-11]** εἰ ὄψονται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἐξ Αἰγύπτου ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, οἱ ἐπιστάμενοι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, τὴν γῆν ἣν ὤμοσα τῷ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, οὐ γὰρ συνεπηκολούθησαν ὀπίσω μου, **[32:12-13]** ... κατερρομβεύσεν αὐτοὺς ...ἐξανηλώθη... τὰ πονηρὰ ἐναντί Κυρίου. **[32:14]** Ἰδοὺ ἀνεστήτε ἀντὶ τῶν πατέρων ὑμῶν σύστρεμμα ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, προσθεῖναι ἔτι ἐπὶ τὸν θυμὸν τῆς ὀργῆς Κυρίου ἐπὶ Ἰσραήλ. **[32:15-16]** ...ἐπαύλεις προβάτων... **[32:17]** καὶ ἡμεῖς ἐνοπλισάμενοι προφυλακῆ, πρότεροι τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἕως ἂν ἀγάγωμεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἑαυτῶν τόπον· καὶ κατοικήσει ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν ἐν πόλεσι τετειχισμέναις διὰ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν. **[32:18-20]** ...τὸ ῥῆμα... **[32:21]** καὶ παρελεύσεται ὑμῶν πᾶς ὁπλίτης τὸν Ἰορδάνην ἔναντι Κυρίου, ἕως ἂν ἐκτριβῇ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ **[32:22-23]** ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε οὕτως, ἁμαρτήσεσθε ἔναντι Κυρίου καὶ γνώσεσθε τὴν ἁμαρτίαν ὑμῶν, ὅταν ὑμᾶς καταλάβῃ τὰ κακά. **[32:24]** ...καὶ ἐπαύλεις τοῖς κτήνεσιν... **[32:25]** ...οἱ παῖδές σου... **[32:26-27]** οἱ δὲ παῖδές σου... **[32:28]** καὶ συνεστήσεν αὐτοῖς...

Εάν οι γιοι Γαδ κι οι γιοι Ρουβήν διαβούν με σας τον Ιορδάνη, πάντες οπλισμένοι σε μάχη, μπροστά απ' τον Κύριο, και κατακυριευθεί η γη μπροστά σας, τότε θα δώσετε σ' αυτούς τη γη Γαλαάδ σε ιδιοκτησία· **30** *εάν όμως δεν θέλουν να διαβούν οπλισμένοι με σας, τότε θα λάβουν κληρονομιά μεταξύ σας στη γη Χαναάν.*

31 Και αποκρίθηκαν οι γιοι Γαδ και οι γιοι Ρουβήν λέγοντες: *Καθώς είπε ο Κύριος στους δούλους σου, έτσι θα κάνουμε·* **32** *εμείς θα διαβούμε οπλισμένοι μπροστά από τον Κύριο στη γη Χαναάν, για να έχουμε την ιδιοκτησία της κληρονομιάς μας από την εδώ πλευρά*εντεύθεν *του Ιορδάνη.*

33 Και έδωσε σε αυτούς ο Μωυσής, στους γιους Γαδ [και] στους γιους Ρουβήν [και] στο μισό της φυλής Μανασσή γιου του Ιωσήφ, το βασίλειο του Σηών βασιλιά των Αμορραίων και το βασίλειο του Ωγ βασιλιά της Βασάν, τη γη μαζί με τις πόλεις αυτής μέσα στα όριά της, τις πόλεις της γης ολόγυρα[κύκλω]. **34** Και οι γιοι Γαδ οικοδόμησαν την Δαιβών και την Αταρώθ και την Αροήρ **35** και την Ατρώθ-σοφάν και την Ιαζήρ και την Ιογβεά **36** και τη Βαιθ-νιμρά και τη Βαιθ-αράν, πόλεις οχυρές, και μάντρες προβάτων.

37 Και οι γιοι Ρουβήν οικοδόμησαν την Εσεβών και την Ελεαλή και την Κιριαθαΐμ **38** και την Νεβώ και την Βάαλ-μεών, (μεταβάλλοντας τα ονόματα [αυτών]), και την Σιβμά· και έδωκαν άλλα ονόματα στις πόλεις, τις οποίες οικοδόμησαν. **39** Και οι γιοι Μαχείρ γιου του Μανασσή πήγαν στη Γαλαάδ και κυρίευσαν αυτή, αφού έδιωξαν τον Αμορραίο που [βρισκόταν] σε αυτή.

40 Και έδωσε ο Μωυσής την Γαλαάδ στο Μαχείρ το γιο του Μανασσή· και κατοίκησε σε αυτή. **41** Και Ιαείρ ο γιος του Μανασσή πήγε και κυρίευσε τις μικρές πόλεις αυτής· και ονόμασε αυτές Αβώθ-ιαείρ. **42** Και ο Νοβά πήγε και κυρίευσε την Καινάθ και τα χωριά της· και επονόμασε αυτή Νοβά, από το όνομά του.

33 **[ΛΓ]** ΑΥΤΕΣ [ΕΙΝΑΙ] ΟΙ ΟΔΟΙΠΟΡΙΕΣ των γιων Ισραήλ, αυτών που εξήλθαν από τη γη [της] Αιγύπτου κατά τα στρατεύματα αυτών δια χειρός(υπό την επιστασία) του Μωυσή και του Ααρών. **2** Και έγραψε ο Μωυσής τις αναχωρήσεις[εξόδους] αυτών κατά τις οδοιπορίες τους, δια προσταγής του Κυρίου· και αυτές [είναι] οι οδοιπορίες τους κατά τις αναχωρήσεις[εξόδους] αυτών:

3 Και αναχώρησαν από Ραμεσσή τον 1ο μήνα, τη 15η ημέρα του 1ου μήνα· την επομένη μέρα[επαύριον] του Πάσχα εξήλθαν[Εξοδος] οι γιοι Ισραήλ με χέρι υψωμένο[υψηλό/δυνατό] μπροστά σε όλους τους Αιγυπτίους· **4** ενώ οι Αιγύπτιοι έθαβαν εκείνους, τους οποίους ο Κύριος πάταξε[χτύπησε θανάσιμα] μεταξύ αυτών, κάθε πρωτότοκο· και έκανε ο Κύριος εκδίκηση στους θεούς αυτών.

5 Και αφού αναχώρησαν[σηκωθέντες] οι γιοι Ισραήλ από Ραμεσσή, στρατοπέδευσαν στην Σοκχώθ.

6 Και σηκωθέντες* από Σοκχώθ, στρατοπέδευσαν στην Εθάμ, η οποία [είναι] στο άκρο της ερήμου. **7** Και αφού αναχώρησαν[σηκωθέντες] από Εθάμ, έστρεψαν προς Πι-αϊρώθ, η οποία [είναι] [απ]έναντι Βεέλ-σεφών· και στρατοπέδευσαν [απ]έναντι της Μιγδώλ. **8** Και αφού σηκώθηκαν* μπροστά απ' την Αϊρώθ, διάβηκαν δια[μέσω] της θαλάσσης στην έρημο· και βάδισαν[οδοιπόρησαν] οδό τριών ημερών μέσω της ερήμου Εθάμ και στρατοπέδευσαν στην Μερρά. **9** Και αφού αναχώρησαν[σηκωθέντες] από Μερρά, ήλθαν σε Αιλείμ· και [ήταν] στο Αιλείμ 12 πηγές νερού[υδάτων] και 70 δένδρα φοινίκων· και στρατοπέδευσαν εκεί. **10** Και αφού σηκώθηκαν* από Αιλείμ, στρατοπέδευσαν δίπλα στην Ερυθρά θάλασσα.

11 Και σηκωθέντες* από την Ερυθρά θάλασσα, στρατοπέδευσαν στην έρημο Σιν. **12** Και σηκωθέντες* απ' την έρημο Σιν, στρατοπέδευσαν στη Δοφκά.

13 Και αφού αναχώρησαν από Δοφκά, στρατοπέδευσαν στην Αιλούς. **14** Και σηκωθέντες* από Αιλούς, στρατοπέδευσαν στη Ραφιδείν, όπου δεν ήταν νερό[ύδωρ] για να πιεί ο λαός. **15** Και σηκωθέντες* από Ραφιδείν, στρατοπέδευσαν στην έρημο Σινά. **16** Και σηκωθέντες* απ' την έρημο Σινά, στρατοπέδευσαν στην Κιβρώθ-αττααβά. **17** Και σηκωθέντες* από Κιβρώθ-αττααβά, στρατοπέδευσαν στην Ασηρώθ.

18 Και σηκωθέντες* απ' Ασηρώθ, στρατοπέδευσαν στην Ριθμά. **19** Και σηκωθέντες* από Ριθμά, στρατοπέδευσαν στη Ριμμών-φαρές. **20** Και σηκωθέντες από Ριμμών-φαρές, στρατοπέδευσαν στη Λιβνά. **21** Και αφού αναχώρησαν* από Λιβνά, στρατοπέδευσαν στη Ρισσά.

22 Και σηκωθέντες* από Ρισσά, στρατοπέδευσαν στην Κεελαθά. **23** Και σηκωθέντες* από Κεελαθά, στρατοπέδευσαν στο βουνό[εν τω όρει] Σαφέρ.

24 Και σηκωθέντες από το όρος* Σαφέρ, στρατοπέδευσαν στην Χαραδά.

[32:33] Δευ. 3:12-17, 29:8, I.N. 12:6, 13:8, 22:4, Κφ. 21:24,33,35 **[32:34]** Κφ. 33:45,46, Δευ.2:36 **[32:35]** six. 1 **[32:36]** six. 3 . Νιμρά, six. 24 **[32:37]** Κφ. 21:27 **[32:38]** Ησ. 46:1, Κφ. 22:41, Ιδέ six 3, Εξ. 23:13, I.N. 23:7 **[32:39]** Γεν. 50:23 **[32:40]** Δευ. 3:12-15, I.N. 13:31, 17:1 **[32:41]** Δευ. 3:14, I.N. 13:30, 1Χρ. 2:21-23, Κρ. 10:4, 1Βα. 4:13 **[33:3]** Εξ. 12:37, Εξ. 12:2, 13:4, Εξ. 14:8 **[33:4]** Εξ. 12:29, Εξ. 12:12, 18:11, Ησ. 19:1, Απ. 12:8 **[33:5]** Εξ. 12:37 **[33:6]** Εξ. 13:20 **[33:7]** Εξ. 14:2,9 **[33:8]** Εξ. 14:22, 15:22,23 **[33:9]** Εξ. 15:27 **[33:11]** Εξ. 16:1 **[33:14]** Εξ. 17:1, 19:2 **[33:15]** Εξ. 16:1, 19:1,2 **[33:16]** Κφ. 11:34 **[33:17]** Κφ. 11:35 **[33:18]** Κφ. 12:16

vg **[32:30-32]** Θα πάμε οπλισμένοι ενώπιον του Κυρίου στη χώρα της Χαναάν, και θα ομολογήσουμε ότι ήδη λάβαμε την κληρονομιά μας πέραν του Ιορδάνη. **[32:33-41]** Και Ιαήρ ο γιός του Μανασσή πήγε και κατέλαβε τα χωριά, και τα ονόμασε Havoth Jair, που σημαίνει, τα χωριά του Ιαηρ. **[33:1]** Αυτές είναι οι κατοικίες των υιών Ισραήλ... **[33:2-3]** Τώρα οι υιοί Ισραήλ αναχώρησαν απο την Ραμεσσή τον 1ο μήνα, την 15η του 1ου μηνός, την ημέρα μετά το Πάσχα (phase), με ένα δυνατό χέρι, ενώπιον όλων των Αιγυπτίων **[33:4-16]** Αλλά αναχωρώντας επίσης από την έρημο του Σινά, ήλθαν στους τάφους της λαγνείας **[33:17]** Και όταν ανεχώρησαν απο τους τάφους της λαγνείας, αυτοί κατασκήνωσαν στην Χαζερόθ.

ο' **[32:29-31]** ...τοῖς **θεράπουσιν**... **[32:32-35]** ...καὶ ὕψωσαν αὐτάς. **[32:36]** ...καὶ ἐπαύλεις προβάτων. **[32:37-41]** ...καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὰς Ἐπαύλεις Ἰαΐρ. **[32:42]** ... **[33:1-2]** καὶ ἔγραψεν Μωυσῆς τὰς ἀπαρσείς αὐτῶν καὶ τοὺς σταθμοὺς αὐτῶν διὰ ῥήματος Κυρίου· καὶ οὗτοι σταθμοὶ τῆς πορείας αὐτῶν. **[33:3]** Ἀπῆραν... ἐν χειρὶ ὑψηλῇ ἐναντίον πάντων τῶν Αἰγυπτίων. **[33:4-5]** καὶ ἀπαράντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ Ῥαμεσσῆ παρενέβαλον εἰς Σοκχώθ. **[33:6-7]** καὶ ἀπῆραν ἐκ Βουθὰν καὶ παρενέβαλον ἐπὶ στόμα Εἰρώθ, ὅ ἐστιν ἀπέναντι Βεελσεπφών· καὶ παρενέβαλον ἀπέναντι Μαγδώλου. **[33:8]** καὶ ἀπῆραν ἀπέναντι Εἰρὼθ καὶ διέβησαν μέσον τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν διὰ τῆς ἐρήμου· καὶ παρενέβαλον ἐν Πικρίαις. **[33:9]** ...στελέχη φοίνικων· καὶ παρενέβαλον ἐκεῖ παρὰ τὸ ὕδωρ. **[33:10]** καὶ ἀπῆραν ἐξ Αἰλίμ καὶ παρενέβαλον ἐπὶ θάλασσαν Ἐρυθράν. **[33:11-12]** καὶ ἀπῆραν... **[33:13-16]** ...ἐν μνήμασιν τῆς ἐπιθυμίας. **[33:17-23]** ...ἀπῆραν... καὶ παρενέβαλον...

25 Και αφού αναχώρησαν[σηκωθέντες] από Χαραδά, στρατοπέδευσαν στην Μακηλώθ. **26** Και σηκωθέντες* από Μακηλώθ, στρατοπέδευσαν στην Ταχάθ. **27** Και σηκωθέντες* από Ταχάθ, στρατοπέδευσαν στη Θαρά.

28 Και σηκωθέντες* από Θαρά, στρατοπέδευσαν στην Μιθκά. **29** Και σηκωθέντες* από Μιθκά, στρατοπέδευσαν στην Ασεμωνά. **30** Και αφού αναχώρησαν[σηκωθέντες] από Ασεμωνά, στρατοπέδευσαν στην Μοσηρώθ. **31** Και σηκωθέντες από Μοσηρώθ, στρατοπέδευσαν στην Βενέ-ιακάν.

32 Και αναχώρησαν από Βενέ-ιακάν, στρατοπέδευσαν στο βουνό[όρει] Γαδγάδ. **33** Και σηκωθέντες* από το όρος* Γαδγάδ, στρατοπέδευσαν στην Ιοτβαθά. **34** Και σηκωθέντες* από Ιοτβαθά, στρατοπέδευσαν στην Εβρωνά. **35** Και σηκωθέντες* από Εβρωνά, στρατοπέδευσαν στην Εσιών-γάβερ. **36** Και σηκωθέντες* από Εσιών-γάβερ, στρατοπέδευσαν στην έρημο Σιν, δηλαδη στην Κάδης. **37** Και σηκωθέντες από Κάδης, στρατοπέδευσαν στο βουνό[όρει] Ωρ, προς τα άκρα της γης Εδώμ.

38 Και ανέβηκε Ααρών ο ιερέας, με προσταγή του Κυρίου, στο όρος* Ωρ και πέθανε εκεί, το 40ό έτος[χρόνο] της Εξόδου των γιων Ισραήλ από [τη] γη Αιγύπτου, τον 5ο μήνα· την 1η του μήνα. **39** Και ο Ααρών [ήταν] 123 χρόνων, όταν πέθανε στο βουνό[όρει] Ωρ. **40** ΚΑΙ άκουσε ο Χαναναίος, βασιλιάς της Αράδ, ο οποίος κατοικούσε προς την κεντρική χώρα[προς μεσημβρίαν], στη γη Χαναάν, την έλευση των γιων Ισραήλ. **41** *Και σηκωθέντες* από το όρος* Ωρ*, στρατοπέδευσαν στην Σαλμωνά.

42 Και σηκωθέντες* από Σαλμωνά, στρατοπέδευσαν στην Φυνών. **43** *Και αφού αναχώρησαν[σηκωθέντες] από Φυνών,* στρατοπέδευσαν στην Ωβώθ.

44 Και σηκωθέντες* από Ωβώθ, στρατοπέδευσαν στην Ιϊέ-αβαρίμ, προς[κατά] τα όρια του Μωάβ.

45 Και σηκωθέντες* από Ιείμ, στρατοπέδευσαν στην Δαιβών-γαδ. **46** Και σηκωθέντες από Δαιβών-γαδ, στρατοπέδευσαν στην Αλμών-διβλαθαΐμ.

47 Και σηκωθέντες* από Αλμών-διβλαθαΐμ, στρατοπέδευσαν στα όρη* Αβαρίμ, κατέναντι Νεβώ.

48 Και σηκωθέντες* από τα βουνά *Αβαρίμ,* στρατοπέδευσαν στις πεδιάδες Μωάβ δίπλα[παρά] στον Ιορδάνη [απέναντι] της Ιεριχώ. **49** Και στρατοπέδευσαν δίπλα[παρά] στον Ιορδάνη, από Βαιθ-ιεσιμώθ έως Αβέλ-σιττίμ, στις πεδιάδες Μωάβ.

50 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή στις πεδιάδες Μωάβ παρά* τον Ιορδάνη [απέναντι] της Ιεριχώ, λέγοντας: **51** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς: Αφού διαβείτε τον Ιορδάνη προς τη γη Χαναάν,* **52** *θα εκδιώξετε όλους τους κατοίκους της γης από μπροστά σας και θα καταστρέψετε όλες τις εικόνες αυτών και θα καταστρέψετε όλα τα χυτά είδωλα αυτών και θα κατεδαφίσετε όλους τους βωμούς τους·* **53** *και θα κυριεύσετε τη γη και κατοικήσετε σε αυτή· διότι σε σας έδωσα αυτή τη γη σε κληρονομιά·* **54** *και θα διαμοιράσετε τη γη με κλήρους μεταξύ των συγγενειών σας· στους περισσοτέρους θα δώσετε περισσότερη κληρονομιά, και στους λιγότερους θα δώσετε λιγότερη κληρονομιά· καθενός [η κληρονομιά] θα 'ναι στο μέρος όπου πέσει ο κλήρος του· κατά τις φυλές των πατέρων σας θα κληρονομήσετε.*

55 *Εάν όμως δεν εκδιώξετε τους κατοίκους της γης από μπροστά σας, τότε όσους θελήσετε να αφήσετε απ' αυτούς να μένουν, θα είναι αγκάθια στα μάτια σας και καρφιά στα πλευρά σας και θα σας ενοχλούν στον τόπο που κατοικείτε·* **56** *και ακόμη, καθώς στοχαζόμουν να κάμω σ' αυτούς, έτσι θα κάνω σε σας.*

34 **[ΛΔ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ ΠΡΟΣ τον Μωυσή, λέγοντας: **2** *Πρόσταξε τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς, Όταν εισέλθετε στη γη Χαναάν, τη γη εκείνη η οποία θα σας πέσει σε κληρονομιά, τη γη Χαναάν σύμφωνα με τα όριά της,* **3** *τότε το [νότιο] μέρος σας που είναι προς την [νότιο]κεντρική χώρα[το προς μεσημβρίαν] θα είναι από την έρημο Σιν μέχρι κοντά στον Εδώμ· και τα μεσημβρινά* όριά σας θα είναι από το άκρο της Αλμυρής θάλασσας προς τα ανατολικά·* **4** *και το όριό σας θα στρέφει από μεσημβρία* προς την ανάβαση Ακραββίμ, και θα διέρχεται στη Σιν· και θα προχωρεί από το μεσημβρινό μέρος μέχρι Κάδης-βαρνή, και θα βγαίνει στην Ασάρ-αδδάρ, και θα διαβαίνει μέχρι Ασμών·* **5** *και θα [περι]στρέφετε το όριο από Ασμών έως τον χείμαρρο της Αιγύπτου, και θα καταντήσει στη θάλασσα.*

6 *Δυτικό δε όριο θα έχετε τη θάλασσα την Μεγάλη· αυτή θα είναι το δυτικό όριό σας.* **7** *Και αυτά θα είναι τα βορεινά[αρκτικά] όριά σας· από τη Μεγάλη θάλασσα θα θέσετε [όριό σας] το βουνό[όρος] Ωρ·* **8** *από το όρος Ωρ*

[33:30] Δευ. 10:6 **[33:32]** Ιδέ Γεν. 36:27, Δευ. 10:6, 1Χρ. 1:42, Δευ. 10:7 **[33:34]** Δευ. 2:8, 1Βα. 9:26, 22:48 **[33:36]** Κφ. 20:1, 27:14 **[33:37]** Κφ. 20:22,23, 21:4 **[33:38]** Κφ. 20:25,28, Δευ. 10:6, 32:50 **[33:40]** Κφ. 21:1 κτλ. **[33:41]** Κφ. 21:4 **[33:43]** Κφ. 21:10 **[33:44]** Κφ. 21:11, Κφ. 21:11 **[33:45]** Κφ. 32:34 **[33:46]** Ιερ. 48:22, Ιεζ. 6:14 **[33:47]** Κφ. 21:20, Δευ. 32:49 **[33:48]** Κφ. 21:1 **[33:49]** Κφ. 25:1, Ι.Ν. 2:1 **[33:51]** Δευ. 7:1,2, 9:1, Ι.Ν. 3:17 **[33:52]** Εξ. 23:24,33, 34:13, Δευ. 7:2,5, 12:3, Ι.Ν. 11:12, Κρ. 2:2 **[33:54]** Κφ. 26:53-55 **[33:55]** Ι.Ν. 23:13, Κρ. 2:3, Ψλ. 106:34,36, 23:33, Ιεζ. 28:24 **[34:2]** Γεν. 17:8, Δευ. 1:7, Ψλ. 78:55, 105:11, Ιεζ. 47:14 **[34:3]** Ι.Ν. 5:1, Ιδέ, Ιεζ. 47:13 κτλ., Γεν. 14:3, Ι.Ν. 15:2 **[34:4]** Ι.Ν. 15:3, Κφ. 13:26, 32:8, Ιδέ Ι.Ν. 15:3,4 **[34:5]** Γεν. 15: 18, Ι.Ν. 15:4,47, 1Βα. 8:65, Ησ. 22:12 **[34:7]** Κφ. 33:37 **[34:8]** Κφ. 13:21, 2Βα. 14:25

VG **[33:18-52]** εξολοθρεύστε όλους τους κατοίκους εκείνης της γης· συντρίψτε τις στήλες και κατακομματιάστε τα αγάλματα και ερημώστε όλους τους υψηλούς τόπους, **[33:53-55]** Αν όμως δεν θελήσετε να θανατώσετε τους κατοίκους της γης, όσοι απομείνουν θα είναι για σας σαν καρφιά στα μάτια και λόγχες στα πλευρά και θα σας αντιμάχονται στη γη της κατοικήσεώς σας· **[33:56]** και ό,τι είχα σκεφτεί να κάνω σε εκείνους, θα το κάνω σε εσάς. **[34:1-4]** Του οποίου τα όρια θα πάνε γύρω στη νότια πλευρά της ανάβασης του Σκορπιού και έτσι στην Σεννά... **[34:5]** Και το όριο θα περιέλθει από την Ασεμωνά... και θα τελειώσει στην ακτή της Μεγάλης Θάλασσας. **[34:6-7]** ...έως το **Υψηλότατο Όρος**, **[34:8]** ...της Σεδαδά·

Ο' **[33:25-29]** καὶ ἀπῆραν ἐκ Μαθεκκὰ καὶ παρενέβαλον εἰς Σελμωνᾶ. **[33:30-31]** καὶ ἀπῆραν ἐκ Μασουροὺθ καὶ παρενέβαλον εἰς Βαναία. **[33:32-40]** καὶ ἀκούσας ὁ Χανανὶς βασιλεὺς Ἀράδ, καὶ οὗτος κατῴκει ἐν γῇ Χαναάν, ὅτε εἰσεπορεύοντο οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. **[33:41-46]** καὶ ἀπῆραν ἐκ Δαιβὼν Γὰδ καὶ παρενέβαλον ἐν Γελμὼν Δεβλαθαίμ. **[33:47-49]** καὶ παρενέβαλον παρὰ τὸν Ἰορδάνην ἀνὰ μέσον Αἰσιμὼθ ἕως Βελσατὶμ κατὰ δυσμὰς Μωάβ. **[33:50-52]** ...καὶ ἐξαρεῖτε τὰς σκοπιὰς αὐτῶν καὶ πάντα τὰ εἴδωλα **τὰ χωνευτὰ** αὐτῶν ἀπολεῖτε αὐτὰ καὶ πάσας τὰς στήλας αὐτῶν ἐξαρεῖτε. **[33:53-55]** ἐὰν δὲ μὴ ἀπολέσητε τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἔσται οὓς ἐὰν **καταλίπητε ἐξ αὐτῶν, σκόλοπες ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν καὶ βολίδες ἐν ταῖς πλευραῖς ὑμῶν** καὶ ἐχθρεύσουσιν ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐφ' ἣν ὑμεῖς κατοικήσετε, **[34:1-2]** ἐντεῖλαι τοῖς υἱοῖς... **[34:3]** καὶ ἔσται ὑμῖν τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ ἐρήμου Σὶν ἕως ἐχόμενον Ἐδώμ, καὶ ἔσται ὑμῖν τὰ ὅρια πρὸς λίβα ἀπὸ μέρους τῆς θαλάσσης τῆς ἁλυκῆς ἀπὸ ἀνατολῶν· **[34:4-7]** ...τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης καταμετρήσετε ὑμῖν αὐτοῖς παρὰ **τὸ ὄρος**·

θα θέσετε [όριό σας] μέχρι την είσοδο Αιμάθ, και θα προχωρεί [τερματίζοντας] το όριο στη Σεδάδ· **9** και θα προχωρεί[εκτείνεται] το όριο στην Ζιφρών, και θα καταντήσει[τερματήσει] στην Ασάρ-ενάν· αυτό θα είναι το βόρειο[αρκτικόν] όριό σας.

10 Και θα θέσετε τα ανατολικά όριά σας από Ασάρ-ενάν μέχρι Σεπφάμ· **11** και θα κατεβαίνει το όριο από Σεπφάμ μέχρι Ριβλά, προς ανατολικά του Αείν· και θα κατεβαίνει το όριο και θα φθάνει στο πλάγιο της θάλασσας Χιννερώθ προς τα ανατολικά· **12** και θα κατεβαίνει το όριο προς τον Ιορδάνη και θα καταντήσει[τερματήσει] στην αλμυρή θάλασσα. Αυτή είναι η γη σας κατά τα όρια αυτής ολόγυρα[κύκλω].

13 Και πρόσταξε ο Μωυσής τους γιους Ισραήλ λέγοντας: *Αυτή [είναι] η γη, την οποία θα κληρονομήσετε με[διά] κλήρους, την οποία ο Κύριος πρόσταξε να δοθεί στις εννιάμισι φυλές.*

14 Διότι η φυλή των γιων Ρουβήν σύμφωνα με[κατά] τον οίκο[οικογένεια] των πατέρων τους και η φυλή των γιων Γαδ κατά* τον οίκο* των πατέρων τους, έλαβαν [την κληρονομία αυτών]· και το μισό της φυλής του Μανασσή έλαβε την κληρονομιά αυτού. **15** Οι δύο φυλές και το μισό της φυλής έλαβαν την κληρονομία τους από την εδώ πλευρά[εντεύθεν] του Ιορδάνη [έναντι] της Ιεριχώ, προς ανατολάς.

16 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή, λέγοντας: **17** *Αυτά [είναι] τα ονόματα των αντρών, οι οποίοι θα σας δώσουν με κλήρο[κληροδοτήσει] σε σας τη γη: Ελεάζαρ ο ιερέας και Ιησούς ο γιος του Ναυή·* **18** *και θα λάβετε ανά έναν άρχοντα από [κάθε] φυλή, για να κληροδοτήσουν την γη·* **19** *και αυτά [είναι] τα ονόματα των αντρών· από τη φυλή Ιούδα, Χάλεβ ο γιος του Ιεφοννή·* **20** *και από τη φυλή των γιων Συμεών, Σαμουήλ ο γιος του Αμμιούδ·* **21** *από τη φυλή Βενιαμίν, Ελιδάδ ο γιος του Χισλών·* **22** *και από τη φυλή των γιων Δαν, ο άρχοντας Βουκκί ο γιος του Ιογλί·* **23** *από τους γιους Ιωσήφ, από τη φυλή των γιων Μανασσή, ο άρχοντας Ανιήλ ο γιος του Εφώδ·* **24** *και από τη φυλή των γιων Εφραΐμ, ο άρχοντας Κεμουήλ ο γιος του Σιφτάν·* **25** *και από τη φυλή των γιων Ζαβουλών, ο άρχοντας Ελισαφάν ο γιος του Φαρνάχ·* **26** *και από τη φυλή των γιων Ισσάχαρ, ο άρχοντας Φαλτιήλ ο γιος του Αζάν·* **27** *και από τη φυλή των γιων Ασήρ, ο άρχοντας Αχιούδ ο γιος του Σελωμί·* **28** *και από τη φυλή των γιων Νεφθαλί, ο άρχοντας Φεδαήλ ο γιος του Αμμιούδ.* **29** *Αυτοί [είναι], τους οποίους προσέταξε ο Κύριος να κληροδοτήσουν* στους γιους Ισραήλ στη γη Χαναάν.*

35 **[ΛΕ]** ΚΑΙ ΜΙΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ προς τον Μωυσή στις πεδιάδες Μωάβ δίπλα[παρά] στον Ιορδάνη [απέναντι] της Ιεριχώ, λέγοντας: **2** *Πρόσταξε τους γιους Ισραήλ να δώσουν στους Λευίτες, από την κληρονομιά της ιδιοκτησίας τους, πόλεις για να κατοικήσουν· και περίχωρα[(βοσκοτόπια/αγρούς)] θα δώσετε στους Λευίτες για τις πόλεις τριγύρω από αυτές.* **3** Και οι μεν πόλεις θα είναι σε αυτούς για να κατοικούν [σε αυτές]· τα δε περίχωρα* αυτών θα είναι για τα κτήνη τους και για τα υπάρχοντα τους και για όλα τα ζώα τους.

4 Και τα περίχωρα των πόλεων, τα οποία θα δώσετε στους Λευίτες, [θα είναι], από το τείχος της πόλης και έξω, 1.000 πήχες περιμετρικά. **5** Και θα μετρήσετε από το έξω της πόλης προς το ανατολικό μέρος 2.000 πήχες, και προς το μεσημβρινόκεντρικό μέρος 2.000 πήχες, και προς το δυτικό μέρος 2.000 πήχες, και προς το βόρειο[αρκτικόν] μέρος 2.000 πήχες· και η πόλη [θα είναι] στο μέσο. Αυτά θα είναι σε αυτούς τα περίχωρα[βοσκοτόπια] των πόλεων.

6 Και από τις πόλεις, τις οποίες θα δώσετε στους Λευίτες, έξι πόλεις [θα είναι] για καταφύγιο, τις οποίες θα ορίσετε[διορίσει] για να [κατα]φεύγει εκεί ο φονιάς· και σε αυτές θα προσθέσετε 42 πόλεις. **7** Όλες[πάσαι] οι πόλεις, τις οποίες θα δώσετε στους Λευίτες, [θα είναι] 48 πόλεις· αυτές [θα δώσετε] μαζί με τα περίχωρα* τους. **8** Και οι πόλεις, τις οποίες θα δώσετε, [θα είναι] από την ιδιοκτησία των γιων Ισραήλ· από [των εχόντων] πολλά θα δώσετε πολλά, και από [των εχόντων] λίγα θα δώσετε λίγα· ο καθένας κατά την κληρονομιά, την οποία κληρονόμησε, θα δώσει από τις πόλεις αυτού στους Λευίτες.

9 Και μίλησε Κύριος προς τον Μωυσή λέγοντας: **10** *Μίλησε προς τους γιους Ισραήλ και πες προς αυτούς, Όταν διαβείτε τον Ιορδάνη προς τη γη Χαναάν,* **11** *τότε θα διορίσετε[διαλέξετε] για τους εαυτούς σας πόλεις, για να είναι σε σας πόλεις καταφυγίου, ώστε να [κατα]φεύγει εκεί ο φονιάς, ο οποίος σκότωσε άνθρωπο αθέλητα[ακουσίως].* **12** *Και θα είναι σε σας πόλεις για καταφύγιο από αυτόν που εκδικείται το [αίμα]· για να μη πεθάνει ο φονιάς,*

Ιεζ. 47:15 **[34:9]** Ιεζ. 47:17 **[34:11]** 2Βα. 23:33, Ιερ. 39:5,6, Δευ. 3:17, Ησ. 11:2, 19:35, Ματ. 14:34, Λου. 5:1 **[34:12]** six. 3 **[34:13]** six. 1, I.N. 14:1,2 **[34:14]** Κφ. 32:33, I.N. 14:2,3 **[34:17]** I.N. 14:1, 19:51 **[34:18]** Κφ. 1:4,16 **[35:2]** I.N. 14:3,4, 21:2, Ιδέ Ιεζ. 41:1 κτλ 48:8 **[35:6]** six. 13, Δευ. 4:41, I.N. 20:2,7,8,21, 27,32,35,38 **[35:7]** I.N. 21:41 **[35:8]** I.N. 21:3, Κφ. 26:54 **[35:10]** Δευ. 19:2, I.N. 20:2 **[35:11]** Εξ. 21:13 **[35:12]** Δευ. 19:6, I.N. 20:3,5,6

vg **[34:9-10]** Απο εκεί θα σημειώσουν τα όρια προς την αριστερή πλευρά από το χωριό Ενάν στην Σεφαμά, **[34:11]** και από τη Σεφαμά τα όρια θα κατέβουν στη Ρεβλά απέναντι από την πηγή Δαφνίμ· από εκεί θα φτάσουν προς την ανατολή στη θάλασσα Κενερέθ, **[34:12-18]** και από ένας άρχοντας (principes) από κάθε φυλή, **[34:19-29]** ... **[35:1-3]** ...και τα προάστειά τους ολόγυρα... **[35:4]** και αυτά, έξω από τα τείχη των πόλεων, ολόγυρα, θα εκτείνονται σε απόσταση χιλίων βημάτων. **[35:5-11]** ορίστε ποιες πόλεις πρέπει να είναι καταφύγια φυγάδων, που χωρίς να το θέλουν εξέχεαν αίμα·

ο' **[34:9]** καὶ ἐξελεύσεται τὰ ὅρια Δεφρῶνα, καὶ ἔσται ἡ διέξοδός αὐτοῦ Ἀσερναίν· τοῦτο ἔσται ὑμῖν ὅρια ἀπὸ βορρᾶ. **[34:10-11]** καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἀπὸ Σεπφάμ ᾽Αρβηλὰ ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ πηγάς, καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια Βηλὰ ἐπὶ νώτου θαλάσσης Χενερὲθ ἀπὸ ἀνατολῶν· **[34:12]** καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἐπὶ τὸν ᾽Ιορδάνην, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος θάλασσα **ἡ ἁλυκή**. αὕτη ἔσται ὑμῖν ἡ γῆ καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς κύκλῳ. **[34:13-23]** τῶν υἱῶν ᾽Ιωσὴφ φυλῆς υἱῶν Μανασσῆ ἄρχων ᾽Ανιὴλ υἱὸς Σουφί· **[34:24-29]** τούτοις ἐνετείλατο Κύριος καταμερίσαι τοῖς υἱοῖς ᾽Ισραὴλ ἐν γῇ Χαναάν. **[35:1]** Καὶ ἐμίλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν ἐπὶ δυσμῶν Μωὰβ παρὰ τὸν ᾽Ιορδάνην κατὰ ῾Ιεριχὼ λέγων· **[35:2]** σύνταξον τοῖς υἱοῖς ᾽Ισραὴλ καὶ δώσουσι τοῖς Λευίταις ἀπὸ τῶν κλήρων κατασχέσεως αὐτῶν πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ προάστεια τῶν πόλεων κύκλῳ αὐτῶν δώσουσι τοῖς Λευίταις, **[35:3]** καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ πόλεις κατοικεῖν, καὶ τὰ ἀφορίσματα αὐτῶν ἔσται τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν καὶ πᾶσι τοῖς τετράποσιν αὐτῶν. **[35:4]** καὶ τὰ συγκυροῦντα τῶν πόλεων, ἃς δώσετε τοῖς Λευίταις, ἀπὸ τείχους τῆς πόλεως καὶ ἔξω δισχιλίους πήχεις κύκλῳ· **[35:5]** καὶ μετρήσεις ἔξω τῆς πόλεως τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολὰς δισχιλίους πήχεις καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα δισχιλίους πήχεις καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς θάλασσαν δισχιλίους πήχεις καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς βορρᾶν δισχιλίους πήχεις, καὶ ἡ πόλις μέσον τούτου ἔσται ὑμῖν καὶ τὰ ὅμορα τῶν πόλεων. **[35:6-11]** καὶ διαστελεῖτε ὑμῖν αὐτοῖς πόλεις· φυγαδευτήρια ἔσται ὑμῖν φυγεῖν ἐκεῖ τὸν φονευτήν, πᾶς ὁ πατάξας ψυχὴν ἀκουσίως. **[35:12]** καὶ ἔσονται αἱ πόλεις ὑμῖν φυγαδευτήρια ἀπὸ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ ὁ φονεύων ἕως ἂν στῇ ἔναντι τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν.

*μέχρι να παρασταθεί μπροστά*ενώπιον *στη συνέλευση*συναγωγής προς*εις κρίση.* **13** *Και από τις πόλεις, τις οποίες θα δώσετε, έξι πόλεις θα είναι για καταφύγιο σε σας.* **14** Τις τρεις πόλεις θα δώσετε από την εδώ πλευράεντεύθεν του Ιορδάνη, και τις τρεις πόλεις θα δώσετε στη γη Χαναάν· πόλεις καταφυγίου θα είναι.

15 *Αυτές οι έξι πόλεις θα είναι καταφύγιο για τους γιους Ισραήλ και για τον ξένο και για αυτόν που παροικεί μεταξύ τους· ώστε όποιος σκοτώσειφονεύση άνθρωπο αθέλητααkουσίως να* κατα*φεύγει εκεί.*

16 Και εάν πατάξειχτυπήσει θανάσιμα αυτόν με όργανο σιδερένιο, ώστε να πεθάνει, είναι φονιάς· ο φονιάς εξάπαντος θα θανατωθεί. **17** Και εάν πατάξει* αυτόν με λίθοπέτρα μεαπό το χέρι, διαμέσω του οποίου μπορείδύναται να πεθάνει, και πεθάνει, είναι φονιάς· ο φονιάς εξάπαντος θα θανατωθεί. **18** Ή εάν πατάξει* αυτόν με ξύλινο όργανο μεαπό χέρι, από το οποίο μπορείδύναται να πεθάνει, και πεθάνει, είναι φονιάς· ο φονιάς εξάπαντος θα θανατωθεί. **19** Ο εκδικητής του αίματος, αυτός θα θανατώνει το φονιά· όταν συναντήσειαπαντήση αυτόν, θα θανατώνει αυτόν. **20** Εάν δε λόγωδια έχθρας σπρώξειωθήση κάποιον ή ενώ αφού παραμόνευσε ρίξει κάτι πάνω σε αυτόν και πεθάνει, **21** ή εχθρικά πατάξει* αυτόν με το χέρι του και πεθάνει, αυτός που τον χτύπησεο πατάξας εξάπαντος θα θανατωθεί· είναι φονιάς· ο εκδικητής του αίματος θα θανατώνει το φονιά, όταν συναντήσει αυτόν.

22 Εάν όμως σπρώξειωθήση αυτόν ξαφνικά χωρίς έχθρα ή ρίξει κάτι πάνω σε αυτόν χωρίς να παραμονεύσει [αυτόν], **23** ή κάποιο λιθάρι χωρίς να δει [αυτόν], από το οποίο μπορεί να πεθάνει, και ρίξει πάνω σε αυτόν ώστε να πεθάνει, και δεν ήταν εχθρός του, ούτε ζητούσε να κακοποιήσει αυτόν, **24** τότε η συναγωγή θα κρίνει ανάμεσα στο φονιά και σε αυτόν που εκδικείται το αίμα σύμφωνα με αυτές τις κρίσεις· **25** και η συναγωγή θα ελευθερώσει το φονιά από το χέρι του εκδικητή του αίματος, και η συναγωγή θα αποκαταστήσει αυτόν στην πόλη του καταφυγίου του, όπου είχε φύγει· και θα κατοικεί σε αυτή μέχρι το θάνατο του μεγάλου ιερέα, του χρισμένου με το άγιο λάδι.

26 Εάν όμως ο φονιάς βγει έξωεξέλθη από τα όρια της πόλης του καταφυγίου του, στην οποία κατέφυγε, **27** και ο εκδικητής του αίματος βρει αυτόν έξω από τα όρια της πόλης του καταφυγίου του και ο εκδικητής του αίματος θανατώσει τον φονιά, δεν θα είναι ένοχος αίματος· **28** διότι έπρεπε να μένει στην πόλη του καταφυγίου του μέχρι το θάνατο του μεγάλου ιερέα· μετά δε το θάνατο του μεγάλου ιερέααρχιερέα, ο φονιάς θα επιστρέφει στη γη της ιδιοκτησίας του.

29 Και αυτά θα είναι [σε] διάταγμα κρίσης προς εσάς, σε όλες τις γενιές σας, σε όλους τους τόπους που [θα] κατοικείτε. **30** Όποιος φονεύσει κάποιον, ο φονιάς θα θανατωθεί με βάση την κατάθεσηδιά στόματος μαρτύρων· πλην ένας μόνος μάρτυρας δεν θα μαρτυρήσει εναντίον κάποιου, ώστε να θανατωθεί.

31 Και δεν θα λαμβάνετε καμία εξαγορά υπέρ της ζωής του φονιά, ο οποίος είναι ένοχος θανάτου· αλλά εξάπαντος θα θανατωθεί. **32** Και δεν θα λαμβάνετε εξαγορά υπέρ του κατα*φυγόντος στην πόλη του καταφυγίου του· για να επιστρέψει να κατοικεί στον τόπο του, μέχρι το θάνατο του ιερέα.

33 Και δεν θα μολύνετε τη γη στην οποία κατοικείτε· διότι το αίμα αυτό μολύνει τη γη· και η γη δεν μπορείδύναται να καθαριστεί από το αίμα που εκ*χύθηκε πάνω της, ειμή χάριδιά του αίματος εκείνου ο οποίος έχυσε αυτό. **34** *Μη μολύνετε λοιπόν τη γη, στην οποία θα κατοικήσετε, ανάμεσα στην οποία εγώ κατοικώ· διότι εγώ ο Κύριος είμαι που κατοικεί ανάμεσαεν τω μέσω στους γιους Ισραήλ.*

36 **[ΛΣΤ]** ΚΑΙ ΕΡΧΟΜΕΝΟΙΠΡΟΣΕΛΘΟΝΤΕΣ οι αρχηγοί των πατριών των συγγενειών των γιων Γαλαάδ, γιου του Μαχείρ, γιου του Μανασσή, από τους συγγενείς των γιων Ιωσήφ, λάλησαν μπροστάενώπιον στον Μωυσή και ενώπιον* των αρχόντων, [οι οποίοι ήταν] οι αρχηγοί των πατριών των γιων Ισραήλ· **2** και είπαν:

Ο Κύριος πρόσταξε στον κύριό μου να δώσει τη γη με κλήρο προς κληρονομιά στους γιους Ισραήλ, και ο κύριός μου προστάχθηκε παρά του Κυρίου να δώσει την κληρονομιά Σαλπαάδ, του αδελφού μας, στις θυγατέρες του· **3** *και εάν παντρευτούννυμφευθώσι με κάποιον από τους γιους των φυλών των γιων Ισραήλ, τότε η κληρονομιά αυτών θα αφαιρεθεί από την κληρονομιά των πατέρων μας και θα προστεθεί στην κληρονομιά της φυλής η οποία θα δεχτεί αυτές· έτσι θα αφαιρεθεί από το κλήρο της κληρονομιάς μας·* **4** *και όταν έλθει το έτοςο χρόνος της άφεσηςΙωβηλαίο των γιων Ισραήλ, τότε η κληρονομιά αυτών*

[35:13] six. 6 **[35:14]** Δευ. 4:41, I.N. 20:8 **[35:15]** Κφ. 15:16 **[35:16]** Εξ. 21:12, 14, Λευ. 24:17, Δευ. 19:11,12 **[35:19]** six. 21,24,27, Δευ. 19:6,12, I.N. 20:3,5 **[35:20]** Γεν. 4:8, 2 Σα. 3:27, 20:10, 1Βα. 2:31,32, Εξ. 21:14, Δευ. 19:11 **[35:22]** Εξ. 21:13 **[35:24]** six. 12, I.N. 20:6 **[35:25]** I.N. 20:6, Εξ. 29:7, Λευ. 4:3, 21:10 **[35:29]** Κφ. 27:11 **[35:30]** Δευ. 17:6, 19:15, Μτ. 18:16, 2Κο. 13:1, Εβ. 10:28 **[35:33]** Ψλ. 106:38, Μιχ. 4:11, Γεν. 9:6 **[35:34]** Λευ. 18:25, Δευ. 21:23, Εξ. 29:45,46 **[36:1]** Κφ. 26:29 **[36:2]** Κφ. 26:55, 33:54, I.N. 17:3, Κφ. 27:1,7, I.N. 17:3,4 **[36:4]** Λευ. 25:10

VG **[35:16-17]** Εάν αυτός ρίψει μια πέτρα και αυτός που χτυπηθεί πεθάνει, θα τιμωρείται με τον ίδιο τρόπο. (si lapidem iecerit et ictus occubuerit similiter punietur). **[35:18-24]** και αυτό αποδειχθεί ενώπιον του λαού και η υπόθεση ανάμεσα στον πλήξαντα και στον συγγενή του αίματος εξεταστεί, **[35:25-30]** Ο ανθρωποκτόνος θα τιμωρείται βάσει μαρτύρων· με τη μαρτυρία ενός κανείς δεν θα καταδικάζεται. **[35:31-34]** ... **[36:1]** Και πλησίασαν επίσης οι άρχοντες των οικογενειών της Γαλαάδ, γιου του Μαχίρ, γιου του Μανασσή... και μίλησαν στον Μωυσή ενώπιον των αρχόντων του Ισραήλ και είπαν: **[36:2-4]** Και έτσι θα συμβεί, όταν έρθει το ιωβηλαίο, δηλαδή το 50ο έτος της αφέσεως...

Ο' **[35:13]** καὶ αἱ πόλεις ἃς δώσετε, τὰς ἓξ πόλεις, φυγαδευτήρια ἔσονται ὑμῖν· **[35:14-15]** φυγαδεῖον ἔσται τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ παροίκῳ τῷ ἐν ὑμῖν ἔσονται αἱ πόλεις αὗται εἰς φυγαδευτήριον, φυγεῖν ἐκεῖ παντὶ πατάξαντι ψυχὴν ἀκουσίως. **[35:16]** ἐὰν δὲ ἐν σκεύει σιδήρου πατάξῃ αὐτόν, καὶ τελευτήσῃ, φονευτής ἐστι· θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονευτής. **[35:17-18]** ἐὰν δὲ ἐν σκεύει σιδήρου πατάξῃ αὐτόν, καὶ τελευτήσῃ, φονευτής ἐστι· θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονευτής. **[35:19]** ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα, οὗτος ἀποκτενεῖ τὸν φονεύσαντα· ὅταν συναντήσῃ αὐτῷ, οὗτος ἀποκτενεῖ αὐτόν. **[35:20-21]** ἢ διὰ μῆνιν ἐπάταξεν... ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ἀποκτενεῖ τὸν φονεύσαντα ἐν τῷ συναντῆσαι αὐτῷ. **[35:22-29]** καὶ ἔσται ταῦτα ὑμῖν εἰς δικαίωμα κρίματος εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κατοικίαις ὑμῶν. **[35:30-33]** καὶ οὐ μὴ φονοκτονήσητε τὴν γῆν, εἰς ἣν ὑμεῖς κατοικεῖτε· τὸ γὰρ αἷμα τοῦτο φονοκτονεῖ τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἐξιλασθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκχυθέντος ἐπ' αὐτῆς, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκχέοντος. **[35:34]** ...ἐγὼ κατασκηνώσω ἐν ὑμῖν· ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος κατασκηνῶν ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. **[36:1-3]** ...ἀφαιρεθήσεται... **[36:4]** ἐὰν δὲ γένηται ἡ ἄφεσις τῶν υἱῶν Ἰσραήλ... ἐπὶ τὴν κληρονομίαν τῆς φυλῆς οἷς ἂν γένωνται γυναῖκες, καὶ ἀπὸ τῆς κληρονομίας φυλῆς πατριᾶς ἡμῶν ἀφαιρεθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν.

θα προστεθεί στην κληρονομιά της φυλής, η οποία θα δεχτεί αυτές· και η κληρονομιά τους θα αφαιρεθεί από την κληρονομιά της φυλής των πατέρων μας.

5 Και πρόσταξε ο Μωυσής τους γιους Ισραήλ, κατά το λόγο του Κυρίου, λέγοντας: *Η φυλή των γιων Ιωσήφ μίλησε ορθά*[σωστά]. **6** *Αυτός [είναι] ο λόγος, τον οποίο πρόσταξε ο Κύριος περί των θυγατέρων του Σαλπαάδ, λέγοντας: Ας παντρευτούν*[νυμφευθώσι] *με όποιον τους αρέσει· μόνο θα νυμφευθούν* με άντρες από τη συγγένεια της φυλής των πατέρων τους·* **7** *και δεν θα μεταβιβάζεται*[μεταβαίνει] *η κληρονομιά των γιων Ισραήλ από φυλή σε φυλή· διότι ο καθένας από τους γιους Ισραήλ θα είναι προσκολλημένος στην κληρονομιά της φυλής των πατέρων του.* **8** *Και κάθε κόρη*[θυγάτηρ]*, η οποία έχει κληρονομιά σε κάποια φυλή των γιων Ισραήλ, θα είναι γυναίκα ενός από τη συγγένεια της φυλής του πατέρα της· για να απολαμβάνουν οι γιοι Ισραήλ ο καθένας την κληρονομιά των πατέρων αυτού.* **9** *Και δεν θα μεταβιβάζεται*[μεταβαίνει] *η κληρονομιά από φυλή σε άλλη φυλή, αλλά ο καθένας από τις φυλές των γιων Ισραήλ θα είναι προσκολλημένος στην κληρονομιά αυτού.*

10 Καθώς πρόσταξε Κύριος εις τον Μωυσή, έτσι έκαναν οι θυγατέρες του Σαλπαάδ· **11** διότι η Μααλά, η Θερσά και η Αγλά και η Μελχά και η Νουά, οι θυγατέρες του Σαλπαάδ, νυμφεύθηκαν* με τους γιους των αδελφών του πατέρα αυτών· **12** παντρεύθηκαν[νυμφεύθησαν] [με άντρες] από τις συγγένειες των γιων Μανασσή, γιου του Ιωσήφ· και η κληρονομιά αυτών έμεινε στη φυλή της συγγενείας του πατέρα τους.

13 Αυτά [είναι] τα προστάγματα και οι κρίσεις, τις οποίες πρόσταξε ο Κύριος μέσω[διά χειρός] του Μωυσή προς τους γιους Ισραήλ, στις πεδιάδες Μωάβ δίπλα[παρά] στον Ιορδάνη [κατέναντι] της Ιεριχώ.

[36:5] Κεφ. 27:7 **[36:6]** six. 12 **[36:7]** 1 Βα. 21:3 **[36:8]** 1 Χρ. 23:22 **[36:11]** Κεφ. 27:1 **[36:13]** Κεφ. 26:3, 33:50, Κεφ. 26:3, 33:50

VG **[36:5-7]** ώστε να μην αναμειγνύεται η κτήση των γιων του Ισραήλ από φυλή σε φυλή. Διότι όλοι οι άνδρες θα παίρνουν γυναίκες από τη φυλή και τη συγγένειά τους, **[36:8-11]** ...και η Εγλά... και η Νοά παντρεύτηκαν τους γιους του αδελφού του πατέρα τους, **[36:12-13]** ...απέναντι απ' την Ιεριχώ.

Ο' **[36:4-6]** ...τὸ ῥῆμα... πλὴν ἐκ τοῦ δήμου τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἔστωσαν γυναῖκες, **[36:7]** καὶ οὐχὶ **περιστραφήσεται** κληρονομία... **[36:8]** καὶ πᾶσα θυγάτηρ **ἀγχιστεύουσα** κληρονομίαν... **[36:9]** καὶ οὐ περιστραφήσεται ὁ κλῆρος... **[36:10-11]** καὶ ἐγένοντο... **τοῖς ἀνεψιοῖς** αὐτῶν· **[36:12-13]** Αὗται **αἱ ἐντολαὶ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα**, ἃ ἐνετείλατο Κύριος ἐν χειρὶ Μωυσῆ ἐπὶ δυσμῶν Μωὰβ ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ Ἰεριχώ.

Εισαγωγή
βλ. σελ. X

ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟ

Συγγραφέας: Μωυσής
Έτος: περ. 1408 π.Χ.
Τόπος: Πεδιάδες Μωάβ

1 **[Α]** ΑΥΤΟΙ [ΕΙΝΑΙ] ΟΙ ΛΟΓΟΙ, τους οποίους μίλησε ο Μωυσής προς πάντα τον Ισραήλ, από την εδώ πλευρά[εντεύθεν] του Ιορδάνη στην έρημο, στην πεδιάδα απέναντι Σούφ, μεταξύ Φαράν και Τοφέλ και Λαβάν και Ασηρώθ και Διζαάβ(VG-).

2 Έντεκα ημέρες [είναι] απ' το Χωρήβ, μέσω[διά] του δρόμου[οδού] του όρους[βουνό] Σηείρ, μέχρι Κάδης-βαρνή. **3** Και τον 40ο χρόνο τον 11ο μήνα, την 1η του μήνα μίλησε ο Μωυσής προς τους γιους Ισραήλ, σύμφωνα με όλα όσα πρόσταξε σε αυτόν ο Κύριος γι' αυτούς· **4** αφού πάταξε-[χτύπησε θανάσιμα] τον Σηών βασιλιά των Αμορραίων, ο οποίος κατοικούσε στην Εσεβών, και τον Ωγ βασιλιά της Βασάν, ο οποίος κατοικούσε στην Ασταρώθ στην Εδρεϊ· **5** από την εδώ πλευρά[εντεύθεν] του Ιορδάνη στη γη Μωάβ άρχισε ο Μωυσής να εξηγεί[διασαφή] τον νόμο αυτό, λέγοντας: **6** *Κύριος ο Θεός μας μίλησε προς εμάς στο Χωρήβ λέγοντας, Αρκεί όσο μείνατε σε αυτό το βουνό*[όρει]*·* **7** *στρέψετε και ακολουθήστε το δρόμο* σας και πηγαίνετε στο όρος* των Αμορραίων και σε όλους τους περιοίκους*[γείτονες] *τους στην πεδιάδα, στο βουνό και στην κοιλάδα και στην κεντρική νότια χώρα*[μεσημβρίαν] *και στα παράλια, τη γη των Χαναναίων και τον Λίβανο, μέχρι το μεγάλο ποταμό, τον ποταμό Ευφράτη·* **8** *δες*[ιδού]*, εγώ παρέδωκα μπροστά σας τη γη· μπείτε*[εισέλθετε] *και κυριεύσετε τη γη, την οποία ορκίσθηκε*[ώμοσε] *Κύριος προς τους πατέρες σας, προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ, να δώσει σε αυτούς και στο σπέρμα τους μαζί τους.*

9 *Και είπα προς εσάς σε εκείνο τον καιρό, λέγοντας: Δεν μπορώ*[δύναμαι] *εγώ μόνος να σας βαστάζω·*

10 *Κύριος ο Θεός σας, σας αύξησε*[πλήθυνε] *και να*[ιδού]*, [και] είστε σήμερα σαν τα άστρα του ουρανού κατά το πλήθος·* **11** *Κύριος ο Θεός των πατέρων σας να σας κάνει χιλιάκις περισσοτέρους παρ' ότι είστε και να σας ευλογήσει, καθώς μίλησε προς εσάς·* **12** *πως θα μπορέσω εγώ μόνος να βαστάξω την ενόχλησή σας και το φορτίο σας και τις αντιλογίες σας;* **13** *λάβετε άντρες σοφούς και συνετούς και γνωστούς μεταξύ των φυλών σας, και θα*

[1:1] I.N. 9:1,10, 22:4,7 **[1:2]** Αρ. 13:26, Κφ. 9:23 **[1:3]** Αρ. 33:38 **[1:4]** Αρ. 21:24, Αρ. 21:33, I.N. 13:12 **[1:6]** Εξ. 3:1, Ιδέ Εξ.19:1, Αρ. 10:11 **[1:8]** Γεν. 12:7, 15:18, 17:7,8, 26:4, 28:13 **[1:9]** Εξ. 18: 18, Αρ. 11:14 **[1:10]** Γεν. 15:5, Κφ. 10:22, 28:62 **[1:11]** 2Σα. 24:3, Γεν.15:5, 22: 17,26:4 Εξ. 32:13 **[1:12]** 1Βα. 3:8,9 **[1:13]** Ιδέ Εξ. 18:21, Αρ. 11:16,17

VG **[1:1]** ...απέναντι απ' **την Ερυθρά Θάλασσα**, ανάμεσα στη... και την Ασερώθ, **όπου υπάρχει πολύς χρυσός· [1:2-12] Δεν μπορώ** μόνος να βαστάζω τις υποθέσεις σας και το βάρος και τις φιλονικίες. **[1:13]** ...σοφούς και έμπειρους, των οποίων η διαγωγή είναι δοκιμασμένη στις φυλές σας...

Ο' **[1:1]** Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐμίλησε Μωυσῆς παντὶ Ἰσραὴλ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς δυσμαῖς πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀνὰ μέσον Φαρὰν Τοφὸλ καὶ Λοβὸν καὶ Αὐλὼν καὶ Καταχρύσεα· **[1:2]** ἕνδεκα ἡμερῶν ἐκ Χωρὴβ ὁδὸς ἐπ' ὄρος Σηεὶρ ἕως Κάδης Βαρνή. **[1:3]** καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐμίλησε Μωυσῆς πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραὴλ κατὰ πάντα, ὅσα ἐνετείλατο Κύριος αὐτῷ πρὸς αὐτούς. **[1:4]** μετὰ τὸ πατάξαι Σηὼν βασιλέα Ἀμορραίων τὸν κατοικήσαντα ἐν Ἐσεβὼν καὶ τὸν Ὼγ βασιλέα τῆς Βασὰν... **[1:5]** ἐν τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν γῇ Μωάβ, ἤρξατο Μωυσῆς **διασαφῆσαι** τὸν νόμον τοῦτον λέγων· **[1:7]** ἐπιστράφητε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς ὄρος Ἀμορραίων καὶ πρὸς πάντας τοὺς περιοίκους Ἄραβα, εἰς ὄρος καὶ πεδίον καὶ πρὸς λίβα καὶ παραλίαν γῆν Χαναναίων καὶ Ἀντιλίβανον ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου Εὐφράτου. **[1:8-12]** πῶς δυνήσομαι μόνος φέρειν τὸν κόπον ὑμῶν καὶ τὴν ὑπόστασιν ὑμῶν καὶ τὰς ἀντιλογίας ὑμῶν; **[1:13]** δότε ἑαυτοῖς ἄνδρας σοφοὺς καὶ **ἐπιστήμονας** καὶ συνετοὺς εἰς τὰς φυλὰς ὑμῶν, καὶ καταστήσω ἐφ' ὑμῶν ἡγουμένους ὑμῶν.

καταστήσω αυτούς αρχηγούς πάνω σε σας[εφ' υμάς]. **14** *Και αποκριθήκατε προς εμέ λέγοντες: Καλός ο λόγος, τον οποίο μίλησες, για να κάνουμε [αυτόν].* **15** *Τότε έλαβα τους αρχηγούς των φυλών σας, άντρες σοφούς και γνωστικούς*[έμπειρους] *και κατέστησα αυτούς αρχηγούς πάνω σε σας, χιλιάρχους και εκατοντάρχους και πεντηκοντάρχους και δεκάρχους και επιστάτες*[επόπτες] *των φυλών σας.* **16** *Και πρόσταξα στους κριτές σας σε εκείνο τον καιρό λέγοντας: Ακούτε ανάμεσα στους αδελφούς σας και κρίνετε δίκαια ανάμεσα σε άνθρωπο και στον αδελφό του και στον ξένο*[παροικό] *του.*

17 *Στην κρίση δεν θα αποβλέπετε σε πρόσωπα· θα ακούτε τον μικρό όπως τον μεγάλο· δεν θα φοβάστε πρόσωπο ανθρώπου· διότι η κρίση είναι του Θεού· και [κάθε*[πάσαν]] *υπόθεση, η οποία θα είναι πολύ δύσκολη για σας, αναφέρετε [αυτή] σε μένα, και εγώ θα ακούω αυτή.* **18** *Και πρόσταξα σε σας στον καιρό εκείνο όλα*[πάντα] *όσα έπρεπε να πράττετε.*

19 *Και αφού αναχωρήσαμε*[σηκωθέντες] *από [το] Χωρήβ, περπατήσαμε μέσα*[διεπεράσαμεν] *από όλη εκείνη τη φοβερή και μεγάλη έρημο, την οποία είδατε, βαδίζοντες*[οδοιπορούντες] *προς το βουνό*[όρος] *των Αμορραίων, καθώς Κύριος ο Θεός μας πρόσταξε σε μας, και φθάσαμε μέχρι Κάδης-βαρνή.* **20** *Και είπα προς εσάς: Φθάσατε στο βουνό*[όρος/στα ορεινά] *των Αμορραίων, που δίνει σε μας Κύριος ο Θεός μας·* **21** *δες*[ιδού]*, Κύριος ο Θεός σου παρέδωσε τη γη μπροστά σου*[σε σένα]*· ανέβα, κυρίεψε, καθώς μίλησε προς εσέ Κύριος ο Θεός των πατέρων σου· μη φοβηθείς, μήτε [να] δειλιάσεις.*

22 *Και ήρθατε προς εμέ όλοι εσείς και είπατε: Ας αποστείλουμε άντρες μπροστά μας και ας κατασκοπεύσουν*[εξερευνήσουν] *για*[εις] *μας τη γη και ας απαγγείλουν προς εμάς το δρόμο*[την οδόν] *δια*[μέσω] *του οποίου πρέπει να αναβούμε· και τις πόλεις στις οποίες θα πάμε.* **23** Και άρεσε σε μένα ο λόγος και έλαβα από σας δώδεκα άντρες, ένα άντρα κατά φυλή.

24 *Και αφού στράφηκαν ανέβηκαν στα ορεινά*, και ήλθαν μέχρι το φαράγγι Εσχώλ και το κατασκόπευσαν*.* **25** *Και αφού πήραν*[έλαβαν] *στα χέρια τους απ' τους καρπούς της γης, έφεραν προς εμάς, και μας ανάγγειλαν, λέγοντες: Καλή [είναι] η γη, την οποία Κύριος ο Θεός μας δίνει.* **26** *Όμως εσείς δεν θελήσατε να ανεβείτε, αλλά απειθήσατε στην προσταγή Κυρίου του Θεού σας.*

27 *Και γογγύσατε μέσα στις σκηνές σας, λέγοντες: Επειδή μας μισούσε ο Κύριος, μας έβγαλε έξω από τη γη της Αιγύπτου, για να μας παραδώσει στο χέρι των Αμορραίων, ώστε να εξολοθρευτούμε·* **28** *που ανεβαίνουμε*[πάμε] *εμείς; Οι αδελφοί μας δείλιασαν την καρδιά μας, λέγοντες: Ο λαός [είναι] μεγαλύτερος και ψηλότερος από μας· οι πόλεις μεγάλες και οχυρωμένες*[περιτειχισμένες] *μέχρι τον ουρανό· αλλά είδαμε εκεί και γιους των Ανακείμ.*

29 *Εγώ δε σας είπα: Μη τρομάξετε μήτε φοβηθείτε απ' αυτούς·* **30** *Κύριος ο Θεός σας, ο οποίος προπορεύεται μπροστά σας, αυτός θα πολεμήσει υπέρ σας, σύμφωνα με όλα*[κατά πάντα] *όσα έκανε υπέρ σας στην Αίγυπτο μπροστά στα μάτια*[οφθαλμών]*σας·* **31** *και στην έρημο, όπου είδες με ποιόν τρόπο Κύριος ο Θεός σου σε βάσταξε, καθώς βαστάει άνθρωπος το γιο του, σε ολόκληρο το δρόμο*[την οδόν] *που περπατήσατε μέχρι να φθάσατε σε τούτον τον τόπο.*

32 *Σε αυτό όμως δεν πιστεύσατε στον Κύριο τον Θεό σας,* **33** *ο οποίος προπορευόταν μπροστά σας στο δρόμο*, για να σας βρίσκει τόπο στρατοπέδευσης, την μεν νύχτα με φωτιά*[διά πυρός]*, για να δείχνει σε σας το δρόμο στον οποίο έπρεπε να βαδίζετε, την δε ημέρα με σύννεφο*[διά νεφέλης]*.*

34 *Και άκουσε ο Κύριος τη φωνή των λόγων σας και οργίσθηκε, και ορκίσθηκε*[ώμοσε] *λέγοντας:* **35** *Κανείς απ' αυτούς τους ανθρώπους της κακής αυτής γενιάς*[δεν] *θα δει τη γη την καλή, την οποία ορκίσθηκα*[ώμοσα] *να δώσω στους πατέρες σας,* **36** *εκτός Χάλεβ γιου του Ιεφοννή· αυτός θα δει αυτή, και σε αυτόν θα δώσω τη γη, στην οποία πάτησε και στους γιους του, επειδή αυτός ακολούθησε εντελώς τον Κύριο.*

37 *(Και εναντίον μου θύμωσε ο Κύριος για σας, λέγοντας: Ούτε εσύ θα εισέλθεις εκεί·* **38** *Ιησούς ο γιος του Ναυή, που παρίστατε μπροστά*[σου] *αυτός θα εισέλθει εκεί· ενίσχυσε αυτόν, διότι αυτός θα κληροδοτήσει αυτή στον Ισραήλ)·* **39** *και τα παιδιά σας, τα οποία λέγετε*[είπατε] *ότι θα γίνουν λάφυρο, και οι γιοι σας, οι οποίοι σήμερα*[την σήμερον] *δεν γνωρίζουν καλό ή κακό, αυτοί θα εισέλθουν εκεί και σε αυτούς θα δώσω αυτή, και αυτοί θα κληρονομήσουν αυτή·* **40** *εσείς όμως επιστρέψατε και πηγαίνετε στην έρημο, κατά τον δρόμο*[την οδόν] *της Ερυθράς Θάλασσας.*

[1:15] Εξ. 18:25 **[1:16]** Κφ. 16:18, Ιωα. 7:24, Λευ. 24:22 **[1:17]** Λευ. 19:15, Κφ. 16:19, 1Σα. 16:17, Παρ. 24:23, Ιακ. 2:1, 2Χρ. 19:6, Εξ. 18:22,26 **[1:19]** Αρ. 10:12, Κφ. 8:15, Ιερ. 2:6, Αρ. 13:26 **[1:21]** Ι.Ν. 1:9 **[1:23]** Αρ. 13:3 **[1:24]** Αρ. 13:22-24 **[1:25]** Αρ. 13:27 **[1:26]** Αρ. 14:1-4, Ψλ. 106:24,25 **[1:27]** Κφ. 9:28 **[1:28]** Αρ. 13:28,31-33, Κφ. 9:1,2, Αρ. 13:28 **[1:30]** Εξ. 14:14,25, Νεε. 4:20 **[1:31]** Εξ. 19:4, Κφ. 32:11,12, Ησ. 46:3,4, 63:9, Ωσ. 11:3, Ιδέ Πρ. 13:18 **[1:32]** Ψλ. 106:24, Ιουδ. 5 **[1:33]** Εξ. 13:21, Ψλ. 78:14, Αρ. 10:33, Ιεζ. 20:6 **[1:34]** Κφ. 2:14,15 **[1:35]** Αρ. 14:22,23, Ψλ. 95:11 **[1:36]** Αρ. 14:24,30, Ι.Ν. 14:9, Αρ. 14:24 **[1:37]** Αρ. 20:12, 27:14, Κφ. 3:26,4:21, 34:4, Ψλ. 106:32 **[1:38]** Αρ. 14:30, Εξ. 24:13, 33:11, Ιδέ 1Σα. 16:22, Αρ. 27:18,19, Κφ. 31:7,23 **[1:39]** Αρ. 14:31, Αρ. 14:3, Ησ. 7:15,16, Ρω. 9:11 **[1:40]** Αρ. 14:25

VG **[1:14]** Τότε μου απαντήσατε: Καλό είναι αυτό που θέλεις να κάνεις. **[1:15]** ...άνδρες σοφούς και ευγενείς και τους κατέστησα άρχοντες... **[1:16-17]** Δεν θα υπάρχει καμία διάκριση προσώπων... και δεν θα λαμβάνετε υπόψη το πρόσωπο κανενός... **[1:18-19]** ...τη φοβερή και πολύ μεγάλη έρημο... **[1:20-22]** ...για να εξετάσουν την χώρα... **[1:23-24]** ...Κοιλάδα του Βότρυος... **[1:25-26]** ...αλλά δείξατε δυσπιστία... **[1:27-28]** ...οι αγγελιαφόροι... τους γιους των Ενακίμ. **[1:29-38]** ...ο υπηρέτης σου (minister tuus)... **[1:39]** Τα μικρά παιδιά σας... ότι θα οδηγηθούν αιχμάλωτα... **[1:40-41]**

Ο' **[1:14]** καὶ ἀπεκρίθητέ μοι καὶ εἴπατε καλὸν τὸ **ῥῆμα** ὃ ἐλάλησας ποιῆσαι **[1:15]** καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας **σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς** καὶ κατέστησα αὐτοὺς ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκάρχους καὶ **γραμματοεισαγωγεῖς** τοῖς κριταῖς ὑμῶν. **[1:16]** ...**προσήλυτου** αὐτοῦ... **[1:17]** οὐκ ἐπιγνώσῃ πρόσωπον ἐν κρίσει, κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν κρινεῖς, οὐ μὴ ὑποστείλῃ πρόσωπον ἀνθρώπου, ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ τὸ ῥῆμα, ὃ ἐὰν σκληρὸν ᾖ ἀφ' ὑμῶν, ἀνοίσετε αὐτὸ ἐπ' ἐμέ, καὶ ἀκούσομαι αὐτό. **[1:18-22]** ...καὶ ἐφοδευσάτωσαν... **[1:23]** ...τὸ ῥῆμα... **[1:24]** ...ἕως φάραγγος **Βοτρύος**... **[1:25]** ...**ἀγαθὴ** ἡ γῆ... **[1:26]** ...ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι... **[1:27-28]** ...**ἀπέστησαν** ὑμῶν τὴν καρδίαν ...καὶ υἱοὺς **γιγάντων**... **[1:29]** μὴ πτήξητε... **[1:30-31]** ...ὡς **ἐτροφοφόρησέν** σε Κύριος ὁ Θεός σου, ὡς εἴ τις **τροφοφορήσαι** ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ... **[1:32-33]** ...**ἐκλέγεσθαι** ὑμῖν τόπον... **[1:34]** ...καὶ παροξυνθεὶς ὤμοσεν... **[1:35]** ...τὴν ἀγαθὴν... **[1:36-39]** ...καὶ πᾶν παιδίον νέον, ὅστις οὐκ οἶδεν σήμερον ἀγαθὸν ἢ κακόν, οὗτοι εἰσελεύσονται ἐκεῖ, καὶ τούτοις δώσω αὐτήν, καὶ αὐτοὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν. **[1:40]** καὶ ὑμεῖς ἐπιστραφέντες ἐστρατοπεδεύσατε εἰς τὴν ἔρημον, ὁδὸν τὴν ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

41 *Τότε αποκριθήκατε και είπατε προς εμέ: Αμαρτήσαμε στον Κύριο· εμείς θα ανεβούμε και πολεμήσουμε σύμφων με όλα όσα πρόσταξε σε μας Κύριος ο Θεός μας. Και* περι*ζωσθέντες ο καθένας τα πολεμικά όπλα του, με προπέτεια*θράσος (VG-) *ανεβήκατε στο βουνό*όρος*.*

42 *Και είπε Κύριος προς εμέ: Πες προς αυτούς: Μην ανεβείτε μήτε πολεμήσετε, διότι εγώ δεν [είμαι] ανάμεσά σας, για να μη συντριφθείτε μπροστά στους εχθρούς σας.* **43** *Έτσι λάλησα προς εσάς· και δεν εισακούσατε, αλλ' απειθήσατε στην προσταγή του Κυρίου, και με θράσος ανεβήκατε στο όρος*.* **44** *Και βγήκαν*εξήλθον *οι Αμορραίοι, που κατοικούσαν στο βουνό εκείνο, σε συνάντησή σας και καταδίωξαν εσάς, όπως κάνουν οι μέλισσες, και σας πάταξαν στο Σηείρ, μέχρι [την] Ορμά.* **45** *Τότε επιστρέψαντες κλάψατε μπροστά στον Κύριο· αλλ' ο Κύριος δεν εισάκουσε τη φωνή σας, ούτε έδωσε σε σας ακρόαση.* **46** *Και μείνατε στην Κάδης πολλές ημέρες, οσεσδήποτε ημέρες μείνατε.*

2 **[Β]** *ΤΟΤΕ ΣΤΡΕΨΑΜΕ και οδοιπορήσαμε στην έρημο μέσω του δρόμου*οδού *της Ερυθράς Θάλασσας, καθώς μίλησε Κύριος προς εμέ· και περιφερόμαστε γύρω*περί *από το βουνό*όρος *Σηείρ πολλές ημέρες.*

2 *Και είπε Κύριος προς εμέ λέγοντας:* **3** *Αρκεί όσο περιήλθατε αυτό το όρος· στραφείτε προς βορρά·* **4** *και πρόσταξε το λαό λέγοντας: Θα περάσετε μέσω*διά/δίπλα *των ορίων των αδελφών σας των γιων Ησαύ, οι οποίοι κατοικούν στη Σηείρ· και θα σας φοβηθούν· και προσέξτε πολύ(VG-)·* **5** *μην πολεμήσετε μαζί τους· επειδή δεν θα δώσω σε σας απ' τη γη τους, ούτε βήμα ποδός· διότι στον Ησαύ έδωσα το βουνό* Σηείρ [για] κληρονομιά·* **6** *θα αγοράζετε απ' αυτούς τροφές με ασήμι*δι' αργυρίου*, για να τρώτε· και νερό*ύδωρ *ακόμη*έτι *θα αγοράζετε απ' αυτούς με ασήμι*, για να πίνετε·* **7** *διότι Κύριος ο Θεός σου σε ευλόγησε σε όλα τα έργα των χεριών σου· γνωρίζει την οδοιπορία σου μέσω της μεγάλης αυτής ερήμου· τα 40 αυτά χρόνια*έτη *Κύριος ο Θεός σου ήταν μαζί σου· δεν στερήθηκες τίποτα.*

8 *Και περάσαμε μέσω*διά/δίπλα *των αδελφών μας των γιων Ησαύ, που κατοικούν στο Σηείρ, μέσω*διά *του δρόμου της πεδιάδας από Ελάθ και από Εσιών-γάβερ. Και στρίψαμε και διαβήκαμε από το δρόμο* της ερήμου Μωάβ.* **9** Και είπε Κύριος προς εμέ: *Μη ενοχλήσετε τους Μωαβίτες μήτε έλθετε σε μάχη μαζί τους· διότι δεν έχω δώσει σε σένα από τη γη τους για κληρονομιά· επειδή στους γιους του Λωτ έδωσα την Αρ κληρονομιά.* **10** (*Πριν δε κατοικούσαν σε αυτή οι Εμμαίοι, λαός μέγας [και] πολυάριθμος και ψηλός*[στο ανάστημα]*, καθώς οι Ανακείμ·* **11** *[οι οποίοι] και αυτοί θεωρούνταν*ελογίζοντο *γίγαντες, όπως οι Ανακείμ· αλλ' οι Μωαβίτες ονομάζουν αυτούς Εμμαίους.*

12 *Και στο Σηείρ κατοικούσαν οι Χορραίοι προηγουμένως· αλλά οι γιοι του Ησαύ κληρονόμησαν αυτούς και αφάνισαν αυτούς από μπροστά τους, και κατοίκησαν αντί γι' αυτούς· καθώς έκανε ο Ισραήλ στη γη της κληρονομιάς του, την οποία έδωσε σ' αυτούς ο Κύριος).*

13 *Τώρα: Σηκωθείτε λοιπόν και διαβείτε τον χείμαρο Ζαρέδ.* Και διασχίσαμε τον χείμαρο Ζαρέδ. **14** *Και οι ημέρες, στις οποίες οδοιπορήσαμε από Κάδης-βαρνή, μέχρις ότου διαβήκαμε το χείμαρο Ζαρέδ, [ήταν] 38 χρόνια*έτη*, έως ότου εξέλειπε*αφανίσθηκε *όλη η γενιά των πολεμιστών αντρών ανάμεσα από το στρατόπεδο, καθώς ορκίσθηκε*ώμοσεν *ο Κύριος προς αυτούς.* **15** *Επίσης*έτι *το χέρι του Κυρίου ήταν εναντίον τους, για να εξολοθρεύσει αυτούς μέσα απ' το στρατόπεδο, έως ότου εξέλιπαν*.*

16 *Και αφού όλοι οι άντρες οι πολεμιστές εξέλιπαν*, πεθαίνοντας από το μέσο του λαού,* **17** *μίλησε Κύριος προς εμέ λέγοντας:* **18** *Εσύ σήμερα θα περάσεις δίπλα από την Αρ, το όριο του Μωάβ·* **19** *και θα πλησιάσεις* κατ*έναντι των γιων Αμμών (μη ενοχλήσεις αυτούς μήτε πολεμήσεις μαζί τους· διότι δεν θα δώσω σε σέ, από τη γη των γιων Αμμών κληρονομιά· επειδή στους γιους Λωτ έδωσα αυτή κληρονομιά).*

20 *Αυτή ομοίως θεωρούνταν*ελογίζετο *γη των γιγάντων· Ρεφαίμ κατοικούσαν εκεί προηγουμένως οι δε Αμμωνίτες ονομάζουν αυτούς Ζαμζουμμείμ·* **21** *λαός μέγας και πολυάριθμος και ψηλός*[στο ανάστημα]*, όπως οι Ανακείμ· αλλ' ο Κύριος εξολόθρευσε αυτούς από μπροστά τους, και αυτοί κληρονόμησαν αυτούς και κατοίκησαν αντ' αυτών·* **22** *καθώς έκανε στους γιους Ησαύ που κατοικούσαν στη Σηείρ, όταν εξολόθρευσε τους Χορραίους από μπροστά τους, και κληρονόμησαν αυτούς, και κατοίκησαν αντί αυτών μέχρι αυτή την ημέρα.* **23** *Και τους Αυείμ, που κατοικούσαν σε*κατά *κωμοπόλεις*οικισμούς *μέχρι την Γάζα, οι Καφθορείμ, που εξήλθαν απ' την Καφθόρ (εξολόθρευσαν αυτούς και κατοίκησαν αντ' αυτών*).

24 *Σηκωθείτε, αναχωρείστε και διαβείτε τον ποταμό Αρνών· δες*ιδού*, παρέδωσα στα χέρια σου [τον] Σηών τον Αμορραίο, βασιλιά της Εσεβών, και τη γη του· άρχισε να*

[1:41] Αρ. 14:40 **[1:42]** Αρ. 14:42 **[1:43]** Αρ. 14:44-5 **[1:44]** Ψλ. 118:12 **[1:46]** Αρ. 13:25, 20: 1,22, Κρ. 11:17 **[2:1]** Αρ. 14:25, Κφ. 1:40 **[2:3]** Ιδέ six. 7,14 **[2:4]** Αρ. 20:14 **[2:5]** Γεν. 36:8, I.N. 24:4 **[2:7]** Κφ. 8:2-4 **[2:8]** Κρ. 11:18, 1Βα. 9:26 **[2:9]** Γεν. 19:36,37, Αρ. 21:28 **[2:10]** Γεν. 14:5, Αρ. 13:22,33, Κφ.9:2 **[2:12]** six. 22, Γεν. 14:6, 36:20 **[2:13]** Αρ. 21:12 **[2:14]** Αρ. 13:26, Αρ. 14:33, 26:64, Αρ. 14:35, Κφ. 1:34,35, Ιεζ. 20:15 **[2:15]** Ψλ. 78:33, 106:26 **[2:19]** Γεν. 19:38 **[2:20]** Γεν. 14:5 **[2:21]** six. 10 **[2:22]** Γεν. 36:8, Γεν. 14:6, 36:20-30, six. 12 **[2:23]** I.N. 13:3, Ιερ. 25:20, Γεν. 10:14, Αμώς 9:7 **[2:24]** Αρ. 21:13-4, Κρ. 11:18,21

VG **[1:41-43]** ...και φουσκωμένοι από υπερηφάνεια ανεβήκατε στο όρος. **[1:44-46]** ... **[2:1-9]** ...Μην **πολεμήσεις** εναντίον των Μωαβιτών ούτε να αρχίσεις μάχη εναντίον τους... **[2:10-18]** Εσύ θα περάσεις σήμερα τα όρια της Μωάβ, την πόλη που ονομάζεται Αρ, **[2:19-23]** Και τους Ευαίους (Hevaeos), που κατοικούσαν στην Ασερίμ έως τη Γάζα, τους εκδίωξαν οι Καππαδόκες· αυτοί, αφού βγήκαν απ' την Καππαδοκία, τους εξάλειψαν και κατοίκησαν στη θέση τους. **[2:24]** Σηκωθείτε και περάστε τον χείμαρρο Αρνών· να, παρέδωσα στο χέρι σου τον Σηών...

Ο' **[1:41]** ...καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ καὶ συναθροισθέντες... **[1:42-43]** ...τὸ **ῥῆμα** Κυρίου, καὶ παραβιασάμενοι ἀνέβητε... **[1:44-46]** ... **[2:1]** ...καὶ ἐκυκλώσαμεν τὸ ὄρος... **[2:2-3]** ἱκανωθήτω ὑμῖν κυκλοῦν... **[2:4]** ...καὶ **εὐλαβηθήσονται** ὑμᾶς σφόδρα. **[2:5-7]** ...οὐκ ἐπεδεήθης ῥήματος... **[2:8]** ...παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν Ἀραβά, ἀπὸ Αἰλών... **[2:9]** ...μὴ ἐχθραίνεσθε τοῖς Μωαβίταις... **[2:10]** οἱ Ὀμμὶν πρότεροι ἐνεκάθητο ἐπ' αὐτῆς, ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ ἰσχύοντες ὥσπερ οἱ Ἐνακίμ. **[2:11]** Ῥαφαεὶν λογισθήσονται καὶ οὗτοι, ὥσπερ οἱ Ἐνακίμ· καὶ οἱ Μωαβῖται ἐπονομάζουσιν αὐτοὺς Ὀμμίν. **[2:12-13]** νῦν οὖν ἀναστήτε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς καὶ παραπορεύεσθε τὴν φάραγγα Ζαρέτ. καὶ παρῆλθομεν τὴν φάραγγα Ζαρέτ. **[2:14-15]** καὶ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτοὺς ἐξαναλῶσαι αὐτοὺς ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἕως οὗ διεπέσαν. **[2:16-20]** ...γῆ Ῥαφαεὶν λογισθήσεται· καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῆς κατῴκουν οἱ Ῥαφαεὶν τὸ πρότερον, καὶ οἱ Ἀμμανῖται ὀνομάζουσιν αὐτοὺς Ζομζομμίν, **[2:21]** ...καὶ δυνατώτερον ὑμῶν... **[2:22-23]** ...ἕως Γάζης· καὶ οἱ Καππαδόκες, οἱ ἐξελθόντες ἐκ Καππαδοκίας, ἐξέτριψαν αὐτοὺς καὶ κατῳκίσθησαν ἀντ' αὐτῶν (Λ+Χ: οἱ Καφθορεὶμ/Κρῆτες...). **[2:24]** νῦν οὖν ἀνάστητε καὶ ἀπάρατε καὶ παρέλθατε ὑμεῖς τὴν φάραγγα Ἀρνῶν· ἰδοὺ παραδέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν Σηὼν βασιλέα

την κυριεύεις και πολέμησε μαζί του· **25** *σήμερα θα αρχίσω να βάζω μέσα*[εμβάλλω] *τον τρόμο σου και το φόβο σου σε [όλα] τα έθνη που είναι κάτω από όλο*[κληρο] *τον ουρανό· τα οποία, όταν ακούσουν το όνομά σου, θα τρομάξουν και θα* [περι]*πέσουν σε αγωνία εξ αιτίας σου.* **26** *Και* [απ]*έστειλα πρεσβευτές από την έρημο Κεδημώθ προς το Σηών βασιλιά της Εσεβών με λόγια ειρηνικά, λέγοντας:*

27 *Άς περάσω μέσω*[διά] *της γης σου· κατ' ευθείαν μέσω του δρόμου*[οδού] *θα περάσω δεν θα* [παρε]*κλίνω δεξιά ή αριστερά·* **28** *θα πουλήσεις σε εμέ τροφές με ασήμι*[δι' αργυρίου] *για να φάω και με ασήμι* θα δώσεις σε εμέ νερό*[ύδωρ] *για να πιω· μόνο θα περάσω με τα πόδια μου,* **29** *καθώς έκαναν σε εμέ οι γιοι του Ησαύ που κατοικούν στο Σηείρ, και οι Μωαβίτες που κατοικούν στην Αρ, μέχρι να διαβώ τον Ιορδάνη προς τη γη, την οποία Κύριος ο Θεός μας δίνει σε μας.*

30 *Και δεν θέλησε ο Σηών βασιλιάς της Εσεβών να περάσουμε μέσω*[διά] *της γης του· επειδή Κύριος ο Θεός σου σκλήρυνε το πνεύμα του και απολίθωσε την καρδιά του, για να παραδώσει αυτόν στο χέρι σου, όπως αυτή την ημέρα.* **31** *Και είπε Κύριος προς εμέ: Δες*[ιδού]*, άρχισα να παραδίνω τον Σηών και τη γη του μπροστά σου· άρχισε να κυριεύεις για να κληρονομήσεις τη γη του. 32 Τότε βγήκε*[εξήλθεν] *ο Σηών σε συνάντησή μας, αυτός και όλος ο λαός του, για μάχη στην Ιασσά.*

33 *Και Κύριος ο Θεός μας παρέδωσε αυτόν μπροστά μας· και πατάξαμε αυτόν και τους γιους του και όλο*[πάντα] *το λαό αυτού.* **34** *Και κυριεύσαμε όλες τις πόλεις του σε εκείνο τον καιρό, και εξολοθρεύσαμε κάθε* πόλη, άντρες και γυναίκες, και παιδιά· δεν αφήκαμε κανένα υπόλοιπο.*

35 *Μόνο τα κτήνη λεηλατήσαμε για τους εαυτούς μας και τα λάφυρα των πόλεων, τις οποίες κυριεύσαμε.* **36** *Από την Αροήρ, που βρίσκεται*[παρά] *στο χείλος του ποταμού Αρνών, και την πόλη που είναι δίπλα στον ποταμό και μέχρι Γαλαάδ, δεν στάθηκε πόλη ικανή να αντισταθεί σε μας· Κύριος ο Θεός μας τις παρέδωσε όλες μπροστά μας.*

37 *Μόνο στη γη των γιων Αμμών δεν πλησίασες [ούτε στα] παρακείμενα του ποταμού Ιαβόκ [ούτε] στις ορεινές πόλεις, ουδέ σε άλλο οποιοδήποτε [μέρος], το οποίο απαγόρευσε [σε μας] Κύριος ο Θεός μας.*

3 **[Γ]** *ΤΟΤΕ ΑΦΟΥ ΣΤΡΕΨΑΜΕ ΑΝΕΒΗΚΑΜΕ στο δρόμο*[οδόν] *προς την Βασάν· και βγήκε*[εξήλθεν] *Ωγ ο βασιλιάς της Βασάν σε συνάντησή μας, αυτός και όλος ο λαός του, για μάχη στην Εδρεϊ.* **2** *Και είπε Κύριος προς εμέ: Μη φοβηθείς αυτόν· διότι στο χέρι σου παρέδωσα αυτόν και όλο το λαό του και τη γη του· και θα κάνεις σε αυτόν, όπως έκανες στον Σηών βασιλιά των Αμορραίων, ο οποίος κατοικούσε στην Εσεβών.*

3 *Και παρέδωσε Κύριος ο Θεός μας στο χέρι μας και τον Ωγ, βασιλιά της Βασάν, και όλο το λαό του· και πατάξαμε*[χτυπήσαμε θανάσιμα] *αυτόν, έως ότου δεν αφήσαμε σε αυτόν υπόλοιπο.* **4** *Και κυριέψαμε όλες τις πόλεις του σε εκείνον τον καιρό· δεν στάθηκε*[υπήρξε] *πόλη, την οποία δεν πήραμε*[ελάβομεν] *απ' αυτούς: 60 πόλεις, όλα τα περίχωρα της Αργόβ, το βασίλειο του Ωγ στη Βασάν.* **5** *Όλες αυτές οι πόλεις [ήταν] οχυρωμένες με ψηλά τείχη με πύλες και μοχλούς*[αμπάρες]*· εκτός μεγάλο πλήθος ατειχίστων πόλεων.*

6 *Και εξολοθρεύσαμε αυτές, όπως κάναμε στον Σηών βασιλιά της Εσεβών, εξολοθρεύοντας κάθε πόλη, άντρες, γυναίκες και παιδιά.* **7** *Όλα δε τα κτήνη και τα λάφυρα των πόλεων λεηλατήσαμε για τους εαυτούς μας.* **8** *Και πήραμε σ' εκείνο τον καιρό από τα χέρια των δύο βασιλιάδων των Αμορραίων τη γη την από εδώ*[εντεύθεν (πλευρά)] *του Ιορδάνη, από τον ποταμό Αρνών μέχρι το βουνό*[όρους] *Αερμών·* **9** *(το Αερμών ονομάζουν οι Σιδώνιοι, Σιριών, οι δε Αμορραίοι ονομάζουν αυτό Σενείρ·)* **10** *όλες τις πόλεις της πεδιάδας και όλη τη Γαλαάδ και πάσα την Βασάν μέχρι Σαλχά και Εδρεϊ, πόλεις του βασιλείου του Ωγ στην Βασάν.* **11** *Διότι μόνος ο Ωγ βασιλιάς της Βασάν σωζόταν από το υπόλοιπο των γιγάντων· δες*[ιδού]*, το κρεβάτι*[η κλίνη] *του [ήταν] κρεβάτι σιδερένιο· δεν [διασώζεται] αυτή στη Ραββά των γιων Αμμών; εννιά πήχες το μήκος του και τέσσερις πήχες το πλάτος του, κατά πήχη αντρός.*

12 *Και τη γη εκείνη, [την οποία] κυριεύσαμε σε εκείνο τον καιρό, από την Αροήρ, που είναι δίπλα στον ποταμό Αρνών, και το μισό του βουνού*[όρους] *Γαλαάδ και τις πόλεις του, έδωσα στους Ρουβηνίτες και στους Γαδίτες.* **13** *Και το υπόλοιπο της Γαλαάδ και όλη τη Βασάν, απ' το βασίλειο του Ωγ, έδωσα στο μισό της φυλής του Μανασσή, όλα τα περίχωρα της Αργόβ μαζί με όλη την Βασάν, [και] από η οποία ονομαζόταν γη γιγάντων*[Ρεφαΐμ]*.*

[2:25] Εξ. 15:14,15, Κφ. 11:25, I.N. 2:9,10 **[2:26]** Κφ. 20:10 **[2:27]** Αρ. 21:21,22, Κρ. 11:19 **[2:28]** Αρ. 20:19 **[2:29]** Ιδέ Αρ. 20:18, Κφ. 23:3,4, Κρ. 11:17,18 **[2:30]** Αρ. 21:23, I.N. 11:20, Εξ. 4:21 **[2:31]** Κφ. 1:8 **[2:32]** Αρ. 21:23 **[2:33]** Κφ. 7:2, 20:16, Αρ. 21:24, Κφ. 29:7 **[2:34]** Λευ. 27:28, Κφ. 7:2,26 **[2:36]** Κφ. 3:12, 4:48, I.N. 13:9, Ψλ. 44:3 **[2:37]** Γεν. 32:22, Αρ. 21:24, Κφ. 3:16 43 six. 5,9,19 **[3:1]** Αρ. 21:33, κτλ., Κφ. 29:7, Κφ. 1:4 **[3:2]** Αρ. 21:34 **[3:3]** Αρ. 21:35 **[3:4]** 1Βα. 4:13 **[3:6]** Κφ. 2:24, Ψλ. 135:10-12, 136:20,21 **[3:9]** Κφ. 4:48, Ψλ. 29:6, 1Χρ. 5:23 **[3:10]** Κφ. 4:49, I.N. 12:5,13:11 **[3:11]** Αμώς 2:9, Γεν. 14:5, 2Σα. 12:26, Ιερ. 49:2, Ιεζ. 21:20 **[3:12]** Κφ. 2:36, I.N. 12:2, Αρ. 32:33, I.N. 12:6, 13:8, κτλ. **[3:13]** I.N. 13:29

VG **[2:25]** Σήμερα θα αρχίσω να στέλνω τον τρόμο και τον φόβο σου στους λαούς που κατοικούν κάτω απ' ολόκληρο τον ουρανό, ώστε, όταν ακούσουν το όνομά σου, να φοβούνται και να τρέμουν σαν γυναίκες που γεννούν και να κυριεύονται από πόνο. **[2:26-28]** Πούλησέ μας τροφές με αντίτιμο για να φάμε· δώσε μας νερό με χρήματα και έτσι θα πιούμε. Μόνο να μας επιτρέψεις τη διέλευση, **[2:29-30]** ...να μας δώσει διέλευση... και είχε καταστήσει την καρδιά του πεισματική... **[2:31-37]** ...δίπλα στον χείμαρρο Ιαβόκ... **[3:1-12]** ...στην όχθη του χειμάρρου Αρνών...

Ο' **[2:25]** Ἐσεβὼν τὸν Ἀμορραῖον καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ· ἐνάρχου κληρονομεῖν, σύναπτε πρὸς αὐτὸν πόλεμον. **[2:25]** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐνάρχου δοῦναι τὸν τρόμον σου καὶ τὸν φόβον σου ἐπὶ προσώπου πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνομά σου ταραχθήσονται καὶ **ὠδῖνας** ἕξουσιν ἀπὸ προσώπου σου. **[2:26-27]** παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου, ἐν τῇ ὁδῷ πορεύσομαι, οὐκ ἐκκλινῶ δεξιὰ οὐδ' ἀριστερά· **[2:28-29]** ... **[2:30]** καὶ οὐκ ἠθέλησε Σηὼν βασιλεὺς Ἐσεβὼν παρελθεῖν ἡμᾶς δι' αὐτοῦ, ὅτι ἐσκλήρυνε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ κατίσχυσε τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἵνα παραδοθῇ εἰς τὰς χεῖράς σου ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. **[2:31-32]** καὶ ἐξῆλθε Σηὼν βασιλεὺς Ἐσεβὼν εἰς συνάντησιν ἡμῖν, αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ, εἰς πόλεμον εἰς Ἰασσά. **[2:33-34]** ...οὐ κατελίπομεν ζωγρείαν· **[2:35]** πλὴν τὰ κτήνη ἐπρονομεύσαμεν καὶ τὰ σκῦλα τῶν πόλεων ἐλάβομεν. **[2:36]** ἐξ Ἀροήρ, ἥ ἐστι παρὰ τὸ χεῖλος χειμάρρου Ἀρνῶν, καὶ τὴν πόλιν τὴν οὖσαν ἐν τῇ φάραγγι καὶ ἕως ὄρους τοῦ Γαλαὰδ οὐκ ἐγενήθη πόλις, ἥτις διέφυγεν ἡμᾶς, τὰς πάσας παρέδωκε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν· **[2:37]** ...ἐνετείλατο... **[3:1-7]** καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ τὰ σκῦλα τῶν πόλεων ἐπρονομεύσαμεν ἑαυτοῖς. **[3:8-9]** (**οἱ Φοίνικες** ἐπονομάζουσι τὸ Ἀερμὼν Σανιώρ, καὶ ὁ Ἀμορραῖος ἐπωνόμασεν αὐτὸ Σανίρ), **[3:10-12]** ...ἥ ἐστι παρὰ τὸ χεῖλος χειμάρρου Ἀρνῶν... **[3:13]** καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ Γαλαὰδ καὶ πᾶσαν τὴν Βασὰν βασιλείαν Ὢγ ἔδωκα τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ καὶ πᾶσαν περίχωρον Ἀργόβ, πᾶσαν Βασὰν ἐκείνην· γῆ Ραφαΐν λογισθήσεται.

14 *Ιαείρ ο γιος του Μανασσή έλαβε όλα τα περίχωρα της Αργόβ μέχρι τα όρια της Γεσσουρί και Μααχαθί· και μετονόμασε αυτά κατά το όνομα του, Βασάν-αβώθ-ιαείρ, μέχρι αυτή την ημέρα.* **15** *Και στον Μαχείρ έδωσα την Γαλαάδ.* **16** *Και στους Ρουβηνίτες και στους Γαδίτες έδωσα από Γαλαάδ μέχρι τον ποταμό Αρνών στο μέσο του ποταμού, και τα όρια και μέχρι τον ποταμό Ιαβόκ, το όριο των γιων Αμμών·* **17** *και την πεδιάδα και τον Ιορδάνη και το όριο από Χιννερώθ μέχρι τη θάλασσα της πεδιάδας, την Αλμυρή Θάλασσα, κάτω από την Ασδώθ-φασγά προς τα ανατολικά.*

18 *Και πρόσταξα σε εσάς σε εκείνον τον καιρό, λέγοντας: Κύριος ο Θεός σας, έδωσε σε σας τη γη αυτή να την κυριεύσετε· θα περάσετε οπλισμένοι μπροστά από τα αδέλφια σας τους γιους Ισραήλ, όλοι οι δυνατοί άντρες·* **19** *πλην οι γυναίκες σας και τα παιδιά σας και τα κτήνη σας, (ξέρω ότι έχετε κτήνη πολλά), θα μένουν στις πόλεις σας, τις οποίες έδωσα σε σας·* **20** *μέχρι να δώσει ο Κύριος ανάπαυση στους αδελφούς σας, καθώς και σε σας, και κυριεύσουν και αυτοί τη γη, την οποία έδωσε σ' αυτούς Κύριος ο Θεός σας, στο πέραν του Ιορδάνη· και [τότε] θα επιστρέψει καθένας στην κληρονομιά του, την οποία έδωσα σε σας.*

21 *Και σε εκείνο τον καιρό πρόσταξα στον Ιησού λέγοντας: Τα μάτια[οι οφθαλμοί] σου είδαν όλα όσα Κύριος ο Θεός σας έκανε στους δύο αυτούς βασιλιάδες· έτσι θα κάνει ο Κύριος σε όλα τα βασίλεια, στα οποία διαβαίνεις·* **22** *δεν θα φοβηθείτε αυτούς· διότι Κύριος ο Θεός σας αυτός θα πολεμήσει υπέρ σας[προς υπεράσπισή σας].*

23 *Και δεήθηκα του Κυρίου σε εκείνο τον καιρό, λέγοντας:* **24** *Κύριε Θεέ, εσύ άρχισες να δείχνεις στο δούλο σου την μεγαλοσύνη σου και το δυνατό[κραταιάν] σου χέρι· διότι ποιος Θεός [είναι] στον ουρανό ή στη γη ο οποίος μπορεί[δύναται] να κάνει κατά τα έργα σου και κατά τη δύναμή σου;* **25** *ας διαβώ, ικετεύω[δέομαι], και ας δω τη γη την αγαθή, αυτή που είναι πέραν του Ιορδάνη, εκείνο το βουνό[όρος/τα ορεινά] το αγαθό[(καλό)], και τον Λίβανο.*

26 *Αλλά ο Κύριος θύμωσε εναντίον μου εξ αιτίας σας και δεν με εισάκουσε· και είπε [ο] Κύριος προς εμέ: Αρκεί σε σέ· μη ξαναμιλήσεις προς εμέ περί αυτού.* **27** *ανέβα στην κορυφή του [όρους] Φασγά και σήκωσε τα μάτια[οφθαλμούς] σου προς τη δύση και το βορρά και τα κεντρικά[μεσημβρίαν] και ανατολικά, και [επι]θεώρησε με τα μάτια* σου· διότι δεν θα διαβείς αυτόν τον Ιορδάνη·* **28** *και παράγγειλε στον Ιησού και ενθάρρυνε αυτόν και ενίσχυσε αυτόν· διότι αυτός θα διαβεί μπροστά από αυτόν τον λαό και αυτός θα κληροδοτήσει σε αυτούς τη γη, την οποία θα δεις.* **29** *Και κατασκηνώσαμε[καθήμεθα] στην κοιλάδα απέναντι Βαιθ-φεγώρ.*

4 **[Δ]** *ΤΩΡΑ ΛΟΙΠΟΝ ΑΚΟΥΕ, Ισραήλ, τα διατάγματα και τις κρίσεις, τις οποίες εγώ σας διδάσκω να κάνετε, για να ζήσετε και να εισέλθετε και να κληρονομήσετε τη γη, την οποία Κύριος ο Θεός των πατέρων σας δίνει σε σας.* **2** *Δεν θα προσθέσετε στο λόγο τον οποίο εγώ σας προστάζω, ούτε θα αφαιρέσετε απ' αυτόν· για να φυλάττετε τις εντολές Κυρίου του Θεού σας, τις οποίες εγώ σας προστάζω.*

3 *Τα μάτια[οι οφθαλμοί] σας είδαν τι έκανε ο Κύριος εξ αιτίας του Βέελ-φεγώρ· διότι όλους τους ανθρώπους, οι οποίοι ακολούθησαν το Βέελ-φεγώρ, Κύριος ο Θεός σας εξολόθρευσε[αφάνισε] αυτούς από ανάμεσά σας.* **4** *Σεις δε, οι οποίοι είστε προσκολλημένοι στον Κύριο τον Θεό σας, πάντες ζείτε σήμερα.*

5 *Δείτε[ιδού], εγώ σας δίδαξα διατάγματα και κρίσεις, καθώς πρόσταξε σε μένα Κύριος ο Θεός μου, για να κάνετε έτσι στη γη, στην οποία εισέρχεστε για να κληρονομήσετε αυτή.* **6** *Φυλάγετε λοιπόν και κάνετε αυτά· διότι αυτή [είναι] η σοφία σας και η σύνεσή σας μπροστά[ενώπιον] στα έθνη· τα οποία θα ακούσουν όλα τα διατάγματα αυτά και θα πουν: Κοιτάξτε[Ιδού], λαός σοφός και συνετός [είναι] το μέγα τούτο έθνος.* **7** *Διότι ποιο έθνος [είναι τόσο] μέγα, στο οποίο ο Θεός είναι [τόσο] κοντά[πλησίον] του, καθώς Κύριος ο Θεός μας [είναι] σε όλα [όσα] επικαλούμαστε αυτόν;*

8 *Και ποιο έθνος [είναι τόσο] μέγα, το οποίο να έχει διατάγματα και κρίσεις [τόσο[ούτο]] δίκαιες, όπως όλος αυτός ο Νόμος, τον οποίον θέτω[βάζω] μπροστά* σας σήμερα;*

9 *Μόνο πρόσεχε στον εαυτό σου και φύλαγε καλά την ψυχή σου, μήποτε λησμονήσεις τα πράγματα τα οποία είδαν τα μάτια[οφθαλμοί] σου, και μήποτε χωρισθούν[απομακρυνθούν] από την καρδιά σου, στη διάρκεια όλων των ημερών της ζωής σου· αλλά δίδασκε αυτά στους γιους σου και στους γιους των γιων[εγγονούς] σου.*

[3:14] 1Χρ. 2:22, Ι.Ν. 13:13, 2Σα. 3:3, 10:6, Αρ. 32:41 **[3:15]** Αρ. 32:39 **[3:16]** 2Σα. 24:5, Αρ. 21:24, Ι.Ν. 12:2 **[3:17]** Αρ. 34:11, Αρ. 34:12, Κφ. 4:49, Ι.Ν. 12:3, Γεν. 14:3 **[3:18]** Αρ. 32:20 **[3:20]** Ι.Ν. 22:4 **[3:21]** Αρ. 27:18 **[3:22]** Εξ. 14:14, Κφ. 1:30, 20:4 **[3:23]** Ιδέ 2Κο. 12:8,9 **[3:24]** Κφ. 11:2, Εξ. 15:11, 2Σα. 7:22, Ψλ. 71:19, 86:8, 89:6,8 **[3:25]** Εξ. 3:8, Κφ. 4:22 **[3:26]** Αρ. 20:12, 27:14, Κφ. 1:37, 31:2, 32:51,52, 34:4, Ψλ. 106:32 **[3:27]** Αρ 27:12 **[3:28]** Αρ. 27:18,23, Κφ. 1:38, 31:3,7 **[3:29]** Κφ. 4:46,34:6 **[4:1]** Λευ. 19:37, 20:8, 22:31, Κφ. 5:1, 8:1, Ιεζ. 20:11, Ρω. 10:5 **[4:2]** Κφ.12:32, Ι.Ν. 1:7, Παρ. 30:6, Εκκ. 12:13, Απ. 22:18-9 **[4:3]** Αρ. 25:4, κτλ., Ι.Ν. 22:17, Ψλ. 106:28,29 **[4:6]** Ιώβ 28:28, Ψλ. 19:7, 111:10, Παρ. 1:7 **[4:7]** 2Σα. 7:23, Ψλ. 46:1, 145: 18, 148:14, Ησ. 55:6 [7]Παρ. 4:23 **[4:9]** Παρ. 3:1,3, 4:21, Γεν. 18:19, Κφ. 6:7, 11:19, Ψλ. 78:5,6, Εφ. 6:4

---

vc **[3:14-16]** ...έως τον χείμαρρο Αρνών, το μέσο του χειμάρρου ως όριο, έως τον χείμαρρο Ιαβόκ, που είναι το όριο των γιων Αμμών, **[3:17]** Και η πεδιάδα της ερήμου και ο Ιορδάνης.. μέχρι την θάλασσα της ερήμου, που είναι η πιο αλμυρή θάλασσα, στους πρόποδες του όρους Φασγά προς την ανατολή. **[3:18-25]** ...αυτήν την έξοχη χώρα... **[3:26-29]** Και μείναμε στην κοιλάδα απέναντι από το ιερό του Φογώρ (fanum Phogor). **[4:1-7]** Ούτε υπάρχει άλλο τόσο μεγάλο έθνος που να έχει θεούς να πλησιάζουν κοντά του, όπως ο Θεός μας είναι παρών σε όλες τις ικεσίες μας. **[4:8]** Διότι ποιο άλλο έθνος είναι τόσο ένδοξο, ώστε να έχει τελετουργικές διατάξεις (caeremonias) και δίκαιες κρίσεις (*δίκαιους νόμους*) και ολόκληρο τον νόμο που εγώ θα θέσω σήμερα μπροστά στα μάτια σας; **[4:9]** Φύλαγε... Μην ξεχάσεις τους λόγους... και ας μην εκλείψουν... Θα τους διδάξεις...

o' **[3:14-17]** καὶ ἡ Ἄραβα καὶ ὁ Ἰορδάνης ὅριον Μαχαναρέθ, καὶ ἕως θαλάσσης Ἄραβα, θαλάσσης ἁλυκῆς ὑπὸ Ἀσηδὼθ τὴν Φασγὰ ἀνατολῶν **[3:18-24]** ...τῷ σῷ θεράποντι τὴν ἰσχύν σου καὶ τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν χεῖρα τὴν κραταιὰν καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν... **[3:25]** ...τὸ ὄρος τοῦτο τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸν Ἀντιλίβανον. **[3:26]** καὶ ὑπερείδεν Κύριος ἐμέ... **[3:27]** ἀνάβηθι ἐπὶ κορυφὴν λελαξευμένου, καὶ ἀναβλέψας ...καὶ Λίβα... καὶ παρακάλεσον αὐτὸν ὅτι οὗτος διαβήσεται πρὸ προσώπου... **[3:29]** καὶ ἐνεκαθήμεθα ἐν νάπῃ συνεγγύς οἴκου Φογώρ. **[4:1]** Καὶ νῦν, Ἰσραήλ, ἄκουε τῶν δικαιωμάτων... ἵνα ζῆτε **καὶ πολυπλασιασθῆτε** καὶ εἰσελθόντες... **[4:2]** οὐ προσθήσετε πρὸς τὸ **ῥῆμα** ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν... **[4:3]** ...ἐξέτριψεν αὐτὸν Κύριος ... **[4:4-5]** ...οἱ προσκειμένοι... ἴδετε, δεδίχα ὑμῖν δικαιώματα καὶ κρίσεις... **[4:6]** ...καὶ ἐροῦσιν· ἴδε λαὸς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων, τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο· **[4:7]** ...ἐγγίζων αὐτοῖς... **[4:8]** καὶ ποῖον ἔθνος μέγα ὡ ἐστὶν αὐτῷ· δικαιώματα καὶ κρίματα δίκαια καθ' πάντα τὸν νόμον **[4:9]** ...σφόδρα, μὴ ἐπιλάθῃ πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἑωράκασιν... καὶ μὴ ἀποστήτωσαν ἀπὸ τῆς καρδίας σου πάσας... καὶ συμβιβάσεις τοὺς υἱούς σου...

10 *[Θυμήσου] την ημέρα στην οποία στάθηκες μπροστά*[ενώπιον] *[στον] Κύριο τον Θεό σου στο Χωρήβ, όταν είπε προς εμέ [ο] Κύριος: Σύναξε μου το λαό και θα κάνω αυτούς να ακούσουν τα λόγια μου, για να μάθουν να με φοβούνται όλες*[πάσας] *τις ημέρες όσες ζήσουν πάνω στη γη, και να διδάσκουν τους γιους τους.* **11** *Και πλησιάσατε και σταθήκατε κάτω απ' το βουνό*[όρος]*· και το όρος* καιγόταν με φωτιά*[πυρ] *μέχρι το μεσουράνημα*[μέσο του ουρανού]*, [και ήταν] σκοτάδι, σύννεφα*[νέφη] *και γνόφος*[ζόφος]*.*

12 *Και μίλησε Κύριος προς εσάς μέσα από τη φωτιά*[πυρός]*· σεις ακούσατε μεν την φωνή των λόγων, αλλά δεν είδατε κανένα ομοίωμα· μόνο φωνή [ακούσατε].* **13** *Και φανέρωσε σε σας τη Διαθήκη αυτού, την οποία πρόσταξε σε σας να εκτελείτε, τις 10 Εντολές· και έγραψε αυτές πάνω σε δύο λίθινες πλάκες.* **14** *Και [ο] Κύριος πρόσταξε σε εμέ σε εκείνο τον καιρό να σας διδάξω διατάγματα και κρίσεις, για να κάνετε αυτά στη γη, στην οποία εσείς εισβάλλεται*[εισέρχεσθε] *να κληρονομήσετε αυτή.*

15 *Φυλάττε λοιπόν καλά τις ψυχές σας, διότι δεν είδατε κανένα ομοίωμα*[αναπαράσταση]*, την ημέρα [κατά την οποία] ο Κύριος μίλησε προς εσάς στο Χωρήβ ανάμεσα από τη φωτιά*[πυρός]*·* **16** *μήπως διαφθαρείτε, και κάνετε στους εαυτούς σας είδωλο, εικόνα κάποιας μορφής, ομοίωμα* αρσενικού ή θηλυκού,* **17** *ομοίωμα*[αναπαράσταση] *κάποιου κτήνους το οποίο [είναι] πάνω στη γη, ομοίωμα* κάποιου φτερωτού όρνεου*[αρπακτικού πτηνού] *το οποίο πετά στον ουρανό,* **18** *ομοίωμα* κάποιου ερπετού πάνω στη γη, ομοίωμα κάποιου ψαριού*[ιχθύος] *το οποίο [είναι] στα νερά*[ύδατα] *κάτω από τη γη·* **19** *και μήπως σηκώσεις τα μάτια*[οφθαλμούς] *σου στον ουρανό, και βλέποντας*[ιδών] *τον ήλιο και τη σελήνη και τα άστρα, όλη τη στρατιά του ουρανού, πλανηθείς και προσκυνήσεις αυτά και λατρεύσεις αυτά, [πράγματα] τα οποία Κύριος ο Θεός σου διαμοίρασε σε όλα τα έθνη τα [ευρισκόμενα] κάτω από όλο*[κληρο] *τον ουρανό·* **20** *εσάς όμως έλαβε ο Κύριος και σας έβγαλε*[εξήγαγεν] *από το σιδερένιο καμίνι, από την Αίγυπτο, για να είστε σ' αυτόν λαός κληρονομίας*[ιδιοκτησίας] *όπως αυτή την ημέρα.*

21 *Και θύμωσε εναντίον μου ο Κύριος εξ αιτίας σας και ορκίσθηκε*[ώμοσε] *να μη διαβώ τον Ιορδάνη και να μην εισέλθω*[μπω μέσα] *σ' εκείνη τη γη την αγαθή*[(καλή)]*, την οποία Κύριος ο Θεός σου δίδει σε σέ κληρονομιά·* **22** *αλλά εγώ πεθαίνω σε αυτή τη γη· εγώ δεν διαβαίνω τον Ιορδάνη· εσείς δε θα διαβείτε και θα κληρονομήσετε εκείνη τη γη την αγαθή*.* **23** *Προσέχετε στους εαυτούς σας, μήποτε λησμονήσετε τη Διαθήκη Κυρίου του Θεού σας, την οποία έκανε προς εσάς, και κάνετε στους εαυτούς σας είδωλο, εικόνα*[μορφή] *κάποιου, το οποίο απαγόρευσε Κύριος ο Θεός σου.* **24** *Διότι Κύριος ο Θεός σου είναι φωτιά [που] κατατρώει*[πυρ καταναλίσκον, Θεός ζηλότυπος][που ζητά αποκλειστική αφοσίωση]*.*

25 *Εάν*[σε περίπτωση που]*, γεννήσεις γιους και γιους γιών, και πολυχρονίσετε*[γίνεις μακροχρόνιος] *πάνω στη γη, διαφθαρείτε και κατασκευάσετε*[κάμητε] *είδωλο, εικόνα κάποιου, και πράξετε πονηρά μπροστά*[ενώπιον στον] *Κύριο τον Θεό σου, ώστε να παροργίσετε αυτόν·* **26** *διαμαρτύρομαι*[επικαλούμαι ως μάρτυρες] *τον ουρανό και τη γη εναντίον σας σήμερα, ότι εξάπαντος θα απολεσθείτε από τη γη, προς την οποία διαβαίνετε τον Ιορδάνη για να κυριεύσετε αυτή· μακροημερεύσετε* σε αυτή αλλ' εξ ολοκλήρου θ' αφανισθείτε.*

27 *Και θα σας διασκορπίσει ο Κύριος μεταξύ των λαών, και θα εναπομείνετε λίγοι στον αριθμό μεταξύ των εθνών, στα οποία σας φέρει ο Κύριος.* **28** *Και θα λατρέψετε εκεί θεούς, έργα ανθρωπίνων χεριών, ξύλο και λίθο, τα οποία ούτε βλέπουν ούτε ακούνε ούτε τρώνε, ούτε μυρίζουν*[οσφραίνονται]*.*

29 *Και από εκεί θα εκζητήσετε Κύριο τον Θεό σας και θα βρείτε αυτόν, όταν εκζητήσετε αυτόν απ' όλη την καρδιά σας και από*[εξ] *όλη την ψυχή σας.* **30** *Όταν βρεθείς σε θλίψη και σε βρουν όλα αυτά στις έσχατες*[τελευταίες] *ημέρες, τότε θα επιστρέψεις προς Κύριο τον Θεό σου και θ' ακούσεις την φωνή του.* **31** *Διότι Κύριος ο Θεός σου [είναι] Θεός οικτίρμονας*[ελεήμων]*· δεν θα σ' εγκαταλείψει, ούτε θα σ' εξολοθρεύσει, ουδέ θα λησμονήσει τη Διαθήκη των πατέρων σου, την οποία ορκίσθηκε*[ώμοσε] *σ' αυτούς.*

32 *Διότι ρώτησε τώρα περί των προηγουμένων ημερών, οι οποίες υπήρξαν πριν από σε, από την ημέρα [που] έφτιαξε ο Θεός τον άνθρωπο πάνω στη γη, και [ρώτησε] απ' το [ένα] άκρο του ουρανού μέχρι το [άλλο] άκρο του ουρανού, αν στάθηκε*[έγινε] *κάτι σαν το μέγα τούτο πράγμα, αν ακούστηκε όμοιο αυτού:* **33** *Άκουσε [ποτέ] λαός τη φωνή του Θεού να λαλεί μέσα από τη φωτιά*[πυρός]*, όπως εσύ άκουσες, και έζησε;* **34** *Ή δοκίμασε*[επιχείρησε] *ο Θεός να έρθει να* [παρα]*λάβει για τον εαυτό του έθνος μέσα από [άλλο] έθνος, με δοκιμασίες, με σημεία*

[4:10] Εξ. 19:9, 16, 20:18, Εβ. 12:18,19 **[4:11]** Εξ. 19:18, Κφ. 5:23 **[4:12]** Κφ. 5:4,22, six. 33,36, Εξ. 20:22, 1Βα. 19:12 **[4:13]** Κφ. 9:9,11, Εξ. 34:28, Εξ. 24:12, 31:18 **[4:14]** Εξ. 21:1, Κφ. 22 **[4:15]** I.N. 23:11, Ησ. 40:8 **[4:16]** Εξ. 32:7, Εξ. 20:4,5, six 23, Κφ. 5:8, Ρω. 1:23 **[4:19]** Κφ. 17:3, Ιώβ 31:26,27, Γεν. 2:1, 2Βα. 17:16, 21:3, Ρω. 1:25 **[4:20]** 1Βα. 8:51, Ιερ. 11:4, Εξ. 19:5, Κφ. 9:29, 32:9 **[4:21]** Απ. 20:12, Κφ. 1:37, 3:26 **[4:22]** Ιδέ 2Πε. 1:13-15, Κφ. 3:27, Κφ. 3:25 **[4:23]** six 9, six 16, Εξ. 20:4,5 **[4:24]** Εξ. 24:17, Κφ. 9:3, Ησ. 33:14, Εβ. 12:29, Εξ. 20:5, Κφ. 6:15, Ησ. 42:8 **[4:25]** six. 16, 2Βα. 17:17 **[4:26]** Κφ. 30:18, Ησ. 1:2, Μιχ. 6:2 **[4:27]** Λευ. 26:33, Κφ. 28:62,64, Νεε. 1:8 **[4:28]** Κφ. 28:64, 1 Σα. 26:19, Ιερ. 16:13, Ψλ. 115:4,5, 135:15,16, Ησ. 44:9, 46:7 **[4:29]** Λευ. 26:39,40, Κφ. 30:1-3, 2Χρ. 15:4, Νεε. 1:9, Ησ. 55:6,7, Ιερ. 29:12-14 **[4:30]** Γεν. 49:1, Κφ. 31:29, Ιερ. 23:20, Ωσ. 5:3, Ιωήλ 2:12 **[4:31]** 2Χρ. 30:9, Νεε. 9:31, Ψλ. 116:5, Ιωα. 4:2 **[4:32]** Ιώβ 8:8, Μτ. 24:31 **[4:33]** Εξ. 24:11, 33: 20, Κφ. 5:24,26 **[4:34]** Κφ. 7:19, 29:3, Εξ.7:3, Εξ. 13:3, Εξ. 6:6, Κφ. 26:8, 34:12

VG **[4:10-11]** Και πλησιάσατε στους πρόποδες του όρους, το οποίο έκαιγε έως τον ουρανό· και υπήρχαν σε αυτό σκοτάδι και νεφέλη και γνόφος. **[4:12-13]** ...δέκα λόγους... **[4:14-16]** μήπως εξαπατηθείτε και κατασκευάσετε για σας γλυπτή ομοιότητα ή εικόνα αρσενικού ή θηλυκού, **[4:17-21]** ...έξοχη χώρα... **[4:22-24]** ...είναι φωτιά που κατατρώει, Θεός ζηλωτής. **[4:25-29]** Και όταν εκεί ζητήσεις τον Κύριο τον Θεό σου, θα τον βρεις, αρκεί να τον ζητήσεις με όλη την καρδιά σου και με όλη **τη θλίψη** της ψυχής σου. **[4:30-34]** αν έκανε ο Θεός ώστε να εισέλθει... έθνος μέσα από άλλα έθνη, μέσω πειρασμών (tentationes), σημείων και τεράτων, μέσω πολέμου και ισχυρού χεριού και απλωμένου βραχίονα και φοβερών οράσεων...

Ο' **[4:10]** ...**τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας**, ὅτι εἶπε Κύριος πρός με· **ἐκκλησίασον πρὸς με** ...τὰ ῥήματά μου... **[4:11]** ...σκότος, γνόφος, θυέλλα, φωνὴ μεγάλη... **[4:12]** ...φωνὴν ῥημάτων ὑμεῖς ἤκουσατε... **[4:13]** ...ποιεῖν τὰ δέκα ῥήματα... **[4:14]** ...δικαιώματα καὶ κρίσεις... **[4:15]** ...καὶ φυλάξασθε σφόδρα τὰς ψυχάς... **[4:16]** ...μὴ ἀνομήσητε καὶ ποιήσητε... **[4:17]** ...ὀρνεοῦ πτερωτοῦ... **[4:18-19]** ...καὶ πάντα τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ... **[4:20]** ...λαὸν ἐγκληρον... **[4:21]** ...καὶ Κύριος ἐθυμώθη μοι περὶ τῶν λεγομένων ὑφ' ὑμῶν... **[4:22-24]** ...Θεὸς ζηλωτής... **[4:25]** ...καὶ χρονίσητε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀνομήσητε καὶ ποιήσητε γλυπτὸν ὁμοίωμα πάντος, καὶ ποιήσητε τὰ πονηρὰ ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν, παροργίσαι αὐτόν... **[4:26-29]** ...ἐν τῇ θλίψει σου... **[4:30]** ...καὶ εὑρήσουσιν σε πάντες οἱ λόγοι οὗτοι ἐπ' ἐσχάτω τῶν ἡμερῶν... **[4:31]** ...οὐδὲ μὴ ἐκτρίψει σε... **[4:32]** ...ἐπερωτήσατε ἡμέρας πρότερας τὰς γενομένας πρότερά σου... **[4:33]** ...εἰ γεγονέν κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο, εἰ ἠκούσται τοιοῦτο... **[4:34]** ...εἰ ἠπείρασεν ὁ Θεὸς, εἰσελθὼν λαβεῖν ἑαυτῷ ἔθνος ἐκ μέσου ἐθνῶν ἐν πειρασμῷ...

και με θαύματα και με πόλεμο και με κραταιό χέρι και με εξαπλωμένο *βραχίονα και με μεγάλα τέρατα*υπερφυσικά*, σύμφωνα με όλα όσα Κύριος ο Θεός σας έκανε για σας στην Αιγύπτο μπροστά στα μάτια σου;*

35 *Σε σένα δείχθηκε [όλο αυτό], για να γνωρίσεις ότι ο Κύριος, αυτός [είναι] ο Θεός· δεν είναι άλλος εκτός από αυτόν.* **36** *Από τον ουρανό σε έκαμε να ακούσεις τη φωνή του, για να σε διδάξει· και πάνω στη γη έδειξε σε σένα τη φωτιά*πυρ *του τη μεγάλη, και τα λόγια του άκουσες μέσα από τη φωτιά*.*

37 *Και επειδή αγαπούσε τους πατέρες σου, γι' αυτό εξέλεξε*διάλεξε *το σπέρμα τους [το] μετά απ' αυτούς και σ' εξάγαγε μπροστά*με τη παρουσία *του από την Αίγυπτο μέσω της κραταιάς του δύναμης·* **38** *για να καταδιώξει από μπροστά σου έθνη μεγαλύτερα και ισχυρότερά σου, για να σε βάλει μέσα, για να σου δώσει τη γη τους κληρονομιά, όπως [γίνεται] σήμερα.* **39** *Γνώρισε λοιπόν την ημέρα [αυτή] και βάλε τη στην καρδιά σου, ότι ο Κύριος, αυτός είναι Θεός στον ουρανό άνω, και στη γη κάτω· δεν είναι άλλος.* **40** *Και φύλαγε τα διατάγματά του και τις εντολές του, τις οποίες εγώ προστάζω σε σένα σήμερα· για να ευημερείς εσύ και οι γιοι σου μετά από σένα και για να μακροημερεύεις πάνω στη γη, την οποία Κύριος ο Θεός σου έδωσε σε σένα για πάντα.*

41 Τότε ο Μωυσής ξεχώρισε τρεις πόλεις απ' την εδώ πλευράεντεύθεν του Ιορδάνη προς την ανατολή του ήλιου· **42** για να κατα|φεύγει εκεί ο φονιάς, όποιος σκότωσεφόνος τον πλησίονδιπλανό του από άγνοια, χωρίς να μισεί αυτόν προηγουμένως, και κατα|φεύγοντας σε μία από αυτές τις πόλεις να ζει· **43** τη Βοσόρ στην έρημο στην πεδινή γηυψίπεδα των Ρουβηνιτών και τη Ραμώθ στην Γαλαάδ των Γαδιτών και τη Γωλάν στη Βασάν των Μανασσιτών.

44 Και αυτός [είναι] ο Νόμος, τον οποίο έθεσε ο Μωυσής μπροστά στους γιους Ισραήλ· **45** αυτές είναι οι μαρτυρίεςμαρτύρια και τα διατάγματα και οι κρίσεις, τις οποίες μίλησε ο Μωυσής προς τους γιους Ισραήλ, αφού εξήλθανέξοδος από την Αίγυπτο, **46** στην από εδώ πλευρά του Ιορδάνη, στην κοιλάδα απ|έναντι του Βαιθ-φεγώρ, στη γη του Σηών βασιλιά των Αμορραίων, *ο οποίος κατοικούσε στην Εσεβών, τον οποίο πάταξε ο Μωυσής και οι γιοι Ισραήλ, αφού εξήλθαν* από την Αίγυπτο·* **47** και κυρίευσαν τη γη του και τη γη του Ωγ βασιλιά της Βασάν, δύο βασιλιάδων των Αμορραίων, οι οποίοι [ήταν] από την εδώ πλευράεντεύθεν του Ιορδάνη προς την ανατολή του ήλιου· **48** από την Αροήρ, που βρίσκεται δίπλα στην όχθηχείλος του ποταμού Αρνών, έως το όρος* Σηών, το οποίο [είναι] το Αερμών· **49** και όλη την πεδιάδα εντεύθεν* του Ιορδάνη προς την ανατολή, μέχρι τη θάλασσα Αραβάτης πεδιάδας, κάτω απ' την Ασδώθ-φασγά.

5 **[Ε]** ΚΑΙ ΚΑΛΕΣΕ Ο ΜΩΥΣΗΣ όλο τον Ισραήλ και είπε προς αυτούς: *Άκουε, Ισραήλ, τα διατάγματα και τις κρίσεις, τις οποίες εγώ λαλώ στα αυτιάώτα σας σήμερα, για να μάθετε αυτές, και να προσέχετε να εκτελείτε αυτές.* **2** *Κύριος ο Θεός μας έκανε Διαθήκη προς εμάς στο Χωρήβ.* **3** *Δεν σύναψε τη Διαθήκη αυτή ο Κύριος προς τους πατέρες μας, αλλά προς εμάς, εμάς οι οποίοι όλοι [είμαστε] εδώ σήμερα ζωντανοί.*

4 *Πρόσωπο προς πρόσωπο μίλησε Κύριος με εσάς στο όρος* μέσα από τη φωτιάπυρός,* **5** *εγώ δε στεκόμουν μεταξύ του Κυρίου και σε σας σε εκείνο τον καιρό, για να σας φανερώσω το λόγο του Κυρίου· (διότι ήσασταν φοβισμένοι εξ αιτίας της φωτιάςπυρός και δεν ανεβήκατε στο βουνόόρος), λέγοντας [σε σας]:*

6 *Εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σου, ο οποίος σε εξάγαγε από τη γη [της] Αιγύπτου, από οίκο δουλείας.*

7 *ΜΗΝ ΕΧΕΙΣ ΑΛΛΟΥΣ ΘΕΟΥΣ, εκτόςπλην εμού.*

8 *ΜΗΝ ΚΑΝΕΙΣ στον εαυτό σου είδωλο, μήτε κάποιο ομοίωμα, όσα [είναι] στον ουρανό άνω, ή όσα [είναι] στη γη κάτω, ή όσα [είναι] στα νεράὑδασιν κάτω από τη γη.* **9** *μην προσκυνήσεις αυτά μήτε λατρέψεις αυτά· διότι εγώ Κύριος ο Θεός σου [είμαι] Θεός ζηλότυπος που ζητά αποκλειστική αφοσίωση, ανταποδίδοντας τις αμαρτίες των πατέρων πάνω στα παιδιάεπί τα τέκνα, μέχρι 3ης και 4ης γενιά των μισούντων με·* **10** *και κάνοντας έλεος σε χιλιάδες [γενεών] αυτών που με αγαπούν και φυλάσσουν τα προστάγματά μου.*

11 *ΜΗ ΛΑΒΕΙΣ το όνομα Κυρίου του Θεού σου μάταιαεπί ματαίω διότι ο Κύριος δεν θα αθωώσει όποιον λαμβάνει το όνομα του μάταια*.*

12 *ΦΥΛΑΓΕ την ημέρα του Σαββάτου, για να αγιάζεις αυτή· καθώς πρόσταξε σε σένα Κύριος ο Θεός σου·* **13** *έξι ημέρες να εργάζεσαι και κάμε όλα τα έργα σου·* **14** *η ημέρα όμως η 7η [είναι] Σάββατο Κυρίου [του] Θεού σου· Μην κάνεις σ' αυτή κανένα έργο, ούτε συ μήτε ο γιος σου, ούτε η κόρη σου, μήτε ο δούλος σου μήτε η δούλη σου, μήτε το βόδι σου, ούτε ο γαϊδαρόςόνος*

[4:35] Κφ. 32:39, 1Σα. 2:2, Ησ. 45:5, 18,22, Μαρ. 12:29,32 **[4:36]** Εξ. 19:9, 19,20: 18,22, 24:16, Εβ. 12:18 **[4:37]** Κφ. 10:15, Εξ. 13:3,9 **[4:38]** Κφ. 7:1, 9:1, 4,5 **[4:39]** six 35, I.N. 2:11 **[4:40]** Λευ. 22:31, Κφ. 5:16, 6:3,18, 12:25,28, 22:7, Εφ. 6:3 **[4:41]** Αρ. 35:6,14 **[4:42]** Κφ. 19:4 **[4:43]** I.N. 20:8 **[4:46]** Κφ. 3:29, Αρ. 21:24, Κφ. 1:4 **[4:47]** Αρ. 21:35, Κφ. 3:3,4 **[4:48]** Κφ. 2:36, 3:12, Ψλ. 133:3 **[4:49]** Κφ. 3:17 **[5:2]** Εξ. 19:5, Κφ. 4:23 **[5:3]** Ιδέ Μτ. 13:17, Εβ. 8:9 **[5:4]** Εξ. 19:9,19, 20:22, Κφ. 4:33,36, 34:10 **[5:5]** Εξ. 20:21, Γαλ. 3:19, Εξ. 19:16, 20:18,22:2 **[5:6]** Εξ. 20:2, κτλ., Λευ. 26:1, Κφ. 6:4, Ψλ. 81:10 **[5:7]** Εξ. 20:3 **[5:8]** Εξ. 20:4 **[5:9]** Εξ. 34:7 **[5:10]** Ιερ. 32:18, Δαν. 9:4 **[5:11]** Εξ. 20:7, Λευ. 19:12, Μτ. 5:33 **[5:12]** Εξ. 20:8 **[5:13]** Εξ. 23:12, 35:2, Ιεζ. 20:12 **[5:14]** Γεν. 2:2, Εξ. 16:29,30, Εβ. 4:4 / εδ. 5:6-21 *Ουσιαστικά πρόκειται για επανάληψη του Δεκαλόγου της Εξόδου με μικρές προσθαφαιρέσεις.*

VG **[4:35-38]** ω να εξαλείψει κατά την είσοδό σου έθνη μεγαλύτερα και ισχυρότερα από εσένα και να σε εισαγάγει και να σου δώσει τη γη τους ως κτήση, όπως βλέπεις τη σημερινή ημέρα. **[4:39]** ...και συλλογίσου στην καρδιά σου... **[4:40-46]** πέρα από τον Ιορδάνη, στην κοιλάδα απέναντι από το ιερό του Φογώρ... **[4:47-48]** ...του χειμάρρου Αρνών... **[4:49]** ...έως τη θάλασσα της ερήμου και έως τους πρόποδες του όρους Φασγά. **[5:1-5]** Εγώ ήμουν ο μεσίτης, γιατί ήμουν στη μέση ανάμεσα στον Κύριο και σε εσάς... **[5:6-8]** Δεν θα κατασκευάσεις για σένα γλυπτό ούτε ομοιότητα κανενός απ' όσα... **[5:9-11]** Δεν θα χρησιμοποιήσεις το όνομα του Κυρίου του Θεού σου μάταια, επειδή δεν θα μείνει ατιμώρητος... **[5:12-14]**

Ο' **[4:34]** ...ἐν σημείοις καὶ ἐν τέρασιν... καὶ ἐν ὁράμασιν μεγάλοις... **[4:35-36]** ...τοῦ οὐρανοῦ ἀκουστὴ ἐγένετο ἡ φωνὴ αὐτοῦ παιδεῦσαί σε... καὶ τὰ ῥήματα... **[4:37-38]** **ἐξολοθρεῦσαι**... **[4:39]** ...τῇ **διανοίᾳ**... **[4:40-41]** τότε **ἀφώρισεν**... **[4:42-45]** ...καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα... **[4:46]** ...ἐγγὺς οἴκου Φογώρ... **[4:47-49]** πᾶσαν τὴν Ἄραβα πέραν τοῦ Ἰορδάνου κατὰ ἀνατολὰς ἡλίου ὑπὸ Ἀσηδὼθ τὴν λαξευτήν. **[5:1]** ...τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα... **[5:2-5]** ...ἀναγγεῖλαι ὑμῖν τὰ ῥήματα... **[5:6-9]** ...Θεὸς ζηλωτής... **[5:10-11]** οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· οὐ γὰρ μὴ καθαρίσῃ... τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ. **[5:12]** ...ἁγιάζειν αὐτήν, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι... **[5:13]** ...ἐργᾷ καὶ ποιήσεις... **[5:14]** ...προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοί, ἵνα ἀναπαύσηται ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου, ὥσπερ καὶ σύ·

σου, ούτε κανένα από τα κτήνη σου, μήτε ο ξένος σου [που βρίσκεται] μέσα στις πύλες σου, για να αναπαυθεί ο δούλος σου και η δούλη σου καθώς εσύ. **15** *Και να θυμάσαι, ότι ήσουν δούλος στη γη της Αιγύπτου· και Κύριος ο Θεός σου σε εξάγαγε*[Εξοδος] *από εκεί με χέρι κραταιό*[ι-σχυρό] *και με βραχίονα* [εξ]*απλωμένο· γι' αυτό Κύριος ο Θεός σου πρόσταξε σε σέ να φυλάς την ημέρα του Σαββάτου.*

16 *ΤΙΜΑ τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, καθώς πρόσταξε σε σένα Κύριος ο Θεός σου· για να γίνεις μακροχρόνιος και για να ευημερείς πάνω στη γη, την οποία δίνει σε σένα Κύριος ο Θεός σου.*

17 *ΜΗ ΦΟΝΕΥΣΕΙΣ.*

18 *Και ΜΗ ΜΟΙΧΕΥΣΕΙΣ.*

19 *Και ΜΗ ΚΛΕΨΕΙΣ.*

20 *Και ΜΗ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΗΣΕΙΣ*[καταθέσεις ψέματα] *ενάντια στον πλησίον σου με μαρτυρία ψευδή*[αναληθή]*.*

21 *Και ΜΗΝ ΕΠΙΘΥΜΗΣΕΙΣ τη γυναίκα του πλησίον σου· μήτε να επιθυμήσεις την* [κατ]*οικία του πλησίον σου [μήτε] τον αγρό του μήτε τον δούλο του μήτε την δούλη του [μήτε] το βόδι του μήτε το γαϊδαρό*[όνον] *του, ούτε οτιδήποτε [είναι*[ανήκει]*] του πλησίον σου.*

22 *Αυτά τα λόγια μίλησε Κύριος προς όλη την συνέλευσή*[συναγωγή] *σας στο βουνό*[εν τω όρει] *μέσα από τη φωτιά*[πυρός]*, το σύννεφο*[της νεφέλης] *και του γνόφου*[ομίχλη]*, με φωνή μεγάλη· και [κάτι άλλο] δεν πρόσθεσε· κι έγραψε αυτά πάνω σε δύο πλάκες λιθίνες και παρέδωσε αυτές σε εμέ.*

23 *Και αφού ακούσατε τη φωνή μέσα από το σκοτάδι, και το βουνό*[όρος] *καιγόταν με φωτιά*[πυρ]*, τότε προ-*[σ]*ήλθατε προς εμέ, όλοι οι αρχηγοί των φυλών σας και οι πρεσβύτεροί σας,* **24** *και είπατε: Δες*[ιδού]*, Κύριος ο Θεός μας έδειξε σε μάς την δόξα του και την μεγαλοσύνη του, και ακούσαμε τη φωνή του από το μέσο της φωτιάς*[πυρός]*· την ημέρα αυτή είδαμε ότι ο Θεός μιλάει*[λαλεί] *με τον άνθρωπο και [ο άνθρωπος] ζει·* **25** *τώρα λοιπόν γιατί να πεθάνουμε; διότι το μέγα αυτό πυρ*[φωτιά] *θα μας καταφάει εάν εμείς ακούσουμε ξανά*[έτι] *τη φωνή Κυρίου του Θεού μας, θα πεθάνουμε·* **26** *επειδή ποιος [είναι] από όλους τους θνητούς, ο οποίος άκουσε τη φωνή του ζωντανού Θεού λαλούντος μέσα από τη φωτιά*[εκ μέσου του πυρός]*, καθώς εμείς, και έζησε;*

27 *Πλησίασε συ και άκουσε όλα όσα θα πει Κύριος ο Θεός μας· και συ πες προς εμάς όσα πει προς σε Κύριος ο Θεός μας· και εμείς θα ακούσουμε και κάνουμε αυτά.*

28 *Και άκουσε [ο] Κύριος τη φωνή των λόγων σας, όταν μιλούσατε*[ελαλείτε] *προς εμέ· και είπε Κύριος προς εμέ: Άκουσα τη φωνή των λόγων του λαού αυτού, τους οποίους λάλησαν προς σέ. Καλά είπαν όλα όσα μίλησαν.* **29** *Είθε*[Μακάρι] *να ήταν σε αυτούς τέτοια καρδιά, ώστε να με φοβούνται και να φυλάσσουν πάντοτε όλα τα προστάγματά μου, για να ευημερούν αιώνια, αυτοί και τα παιδιά τους.* **30** *Πήγαινε, πες προς αυτούς: Επιστρέψατε στις σκηνές σας.* **31** *Συ δε στάσου εδώ*[αυτού] *μαζί μου και θα σου πω όλες*[πάσας] *τις εντολές και τα διατάγματα, και τις κρίσεις, τις οποίες θα διδάξεις αυτούς, για να κάνουν*[εκτελούν αυτές] *στη γη, την οποίαν εγώ δίνω σε αυτούς για*[εις] *κληρονομιά.* **32** *Θα προσέχετε λοιπόν να κάνετε καθώς πρόσταξε σε σας Κύριος ο Θεός σας· δεν θα ξεκλίνετε δεξιά ή αριστερά.* **33** *Θα περπατάτε σε όλους-*[πάσας] *τους οδούς*[δρόμους]*, τις οποίες Κύριος ο Θεός σας πρόσταξε σε σας· για να ζείτε και να ευημερείτε και να μακροημερεύετε στη γη, την οποία θα κληρονομήσετε.*

6 **[ΣΤ]** *ΚΑΙ ΑΥΤΕΣ [ΕΙΝΑΙ] ΟΙ ΕΝΤΟΛΕΣ, τα διατάγματα και οι κρίσεις, όσες πρόσταξε Κύριος [ο] Θεός σας να σας διδάξω, για να κάνετε*[τηρείτε] *[αυτές] στη γη, στην οποία εισέρχεστε για να κληρονομήσετε αυτή·* **2** *για να φοβάσαι Κύριο τον Θεό σου, ώστε να φυλάς όλα*[πάντα] *τα διατάγματά του και τις εντολές του, τις οποίες εγώ σε προστάζω, συ και ο γιος σου και ο γιος του γιου σου, όλες*[πάσας] *τις ημέρες της ζωής σου· και για να μακροημερεύσεις.* **3** *Άκουσε λοιπόν, Ισραήλ, και πρόσεχε να κάνεις [αυτά], για να ευημερείς και για να πληθυνθείτε πολύ*[σφόδρα]*, καθώς Κύριος ο Θεός των πατέρων σου υποσχέθηκε σε σένα, στη γη η οποία ρέει γάλα και μέλι.* **4** *Άκουε, Ισραήλ· Κύριος ο Θεός μας είναι ένας*[εις] *Κύριος.* **5** *Και θα αγαπάς Κύριο τον Θεό σου από*[εξ] *όλη την καρδιά σου και από*[εξ/με] *όλη την ψυχή σου και με*[εξ] *όλη τη δύναμή σου.*

6 *Και αυτά τα λόγια, τα οποία εγώ σε προστάζω σήμερα, θα είναι μέσα*[εν] *στην καρδιά σου·* **7** *και θα τα διδάσκεις με επιμέλεια στα παιδιά σου, και γι' αυτά θα μιλάς καθήμενος στο σπίτι σου και περπατώντας στο δρόμο και ξαπλώνοντας και όταν σηκώνεσαι.* **8** *Και θα δέσεις αυτά για σημάδι*[σημείον] *πάνω στο χέρι σου και θα*

[5:15] Κφ. 15:15, 16:12, 24:18, 22, Κφ. 4:34 **[5:16]** Εξ. 20:12, Λευ. 19:3, Κφ. 27:16, Εφ. 6:2,3, Κολ. 3:20, Κφ. 4:40 **[5:17]** Εξ. 20:13, Ματ. 5:21 **[5:18]** Εξ.20:14, Λου. 18:20, Ιακ. 2:11 **[5:19]** Εξ. 20:15, Ρω. 13:9 **[5:20]** Εξ. 20:16 **[5:21]** Εξ. 20:17, Μιχ. 2:2, Αββ. 2:9, Λου. 12:15, Ρω. 7:7, 13:9 **[5:22]** Εξ. 24:12, 31:18, Κφ. 4:13 **[5:23]** Εξ. 20:18,19 **[5:24]** Εξ. 19:19, Κφ. 4:33, Κρ. 13:22 **[5:25]** Κφ.18:16 **[5:26]** Κφ.4:33 **[5:27]** Εξ.20:19, Εβ. 12:19 **[5:28]** Κφ. 18:17 **[5:29]** Κφ. 32:29, Ψλ. 81:13, Ησ. 48:18, Μτ. 23:37, Λκ. 19:42, Κφ. 11:1, Κφ. 4:40 **[5:31]** Γαλ. 3:19 **[5:32]** Κφ. 17:20, 28:14, I.N. 1:7, 23:6, Παρ. 4:27 **[5:33]** Κφ. 10:12, Ψλ. 119:6, Ιερ. 7:23, Λκ. 1:6, Κφ. 4:40 **[6:1]** Κφ. 4:1, 5:31, 12:1 **[6:2]** Εξ. 20:20, Κφ. 10:12,13, Ψλ. 111:10, 128:1, Εκκ. 12:13, Κφ. 4:40, Παρ. 3:1,2 **[6:3]** Γεν. 15:5,22:17, Εξ. 3:8 **[6:4]** Ησ. 42:8, Μαρ. 12:29, Ιωα. 17:3, 1Κο. 8:4,6 **[6:5]** Κφ. 10:12, Μτ. 22:37, Μαρ. 12:30, Λκ. 10:27, 2 Βα. 23:25 **[6:6]** Κφ. 11:18,32:46, Ψλ. 37:31, 40:8, 119:11, 98, Παρ. 3:3, Ησ. 51:7 **[6:7]** Κφ. 4:9, 11:19, Ψλ. 78:4-6, Εφ. 6:4 **[6:8]** Εξ. 13:9,16, Κφ. 11:18, Παρ. 3:3, 6:21, 7:3

vg **[5:15-23]** ...όλοι οι άρχοντες των φυλών... **[5:24-29]** **Ποιος θα δώσει σ' αυτούς τέτοιο μυαλό, ώστε να με φοβούνται**... **[5:30-33]** ... **[6:1-7]**

o' **[5:15]** καὶ μνησθήσῃ ὅτι **οἰκέτης** ἦσθα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ... **[5:16-17]**(5:18) **[5:18]**(5:17) **[5:19-21]** ...οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὔτε τοῦ βοὸς αὐτοῦ οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ οὔτε πάντα ὅσα τῷ πλησίον σού ἐστι. **[5:22]** Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐμίλησε Κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός, σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνὴ μεγάλη, καὶ οὐ προσέθηκε· καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας καὶ ἔδωκέ μοι. **[5:23]** καὶ ἐγένετο ὡς ἠκούσατε τὴν φωνὴν ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς καὶ τὸ ὄρος ἐκαίετο πυρί, καὶ προσήλθετε πρός με πάντες οἱ ἡγούμενοι τῶν φυλῶν ὑμῶν καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν, **[5:24-25]** καὶ νῦν μὴ ἀποθάνωμεν, ὅτι ἐξαναλώσει ἡμᾶς τὸ πῦρ τὸ μέγα τοῦτο, ἐὰν προσθώμεθα ἡμεῖς ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἔτι, καὶ ἀποθανούμεθα· **[5:26-28]** αἱ ἤκουσε Κύριος τὴν φωνὴν τῶν λόγων ὑμῶν λαλούντων πρός με, καὶ εἶπε Κύριος πρός με· ἤκουσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων τοῦ λαοῦ τούτου, ὅσα ἐλάλησαν πρός σε· **ὀρθῶς** πάντα, ὅσα ἐλάλησαν. **[5:29-30]** βάδισον, εἰπὸν αὐτοῖς· ἀποστράφητε ὑμεῖς εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν· **[5:31]** σὺ δὲ αὐτοῦ στῆθι μετ' ἐμοῦ, καὶ λαλήσω πρὸς σὲ τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα διδάξεις αὐτούς, καί ποιείτωσαν οὕτως ἐν τῇ γῇ, ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς ἐν κλήρῳ. **[5:32-33]** ... **[6:1]** Καὶ αὗται αἱ ἐντολαὶ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν... **[6:2-4]** ...καὶ ταῦτα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα... **[6:5-6]** καὶ ἔσται τὰ ῥήματα ταῦτα... ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου. **[6:7]** καὶ προβιβάσεις αὐτά... **[6:8]** καὶ ἁφάψεις αὐτά...

'ναι σαν προμετωπίδια[κορδέλα] ανάμεσα στα μάτια σου. **9** *Και θα γράψεις αυτά πάνω στους παραστάτες της [κατ]οικίας σου και πάνω στις πύλες σου.*

10 *Και όταν Κύριος ο Θεός σου σε φέρει στη γη, στην οποία ορκίσθηκε[ώμοσε] προς τους πατέρες σου, προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ, για να δώσει σε σένα πόλεις μεγάλες και καλές, τις οποίες δεν έκτισες,* **11** *και σπίτια γεμάτα από όλα τα αγαθά, τα οποία δεν γέμισες, και πηγάδια[φρέατα] ανοιγμένα, τα οποία δεν άνοιξες, αμπελώνες και ελαιώνες, τους οποίους δεν φύτευσες· αφού φας και χορτάσεις,* **12** *πρόσεχε στον εαυτό σου, μήποτε λησμονήσεις τον Κύριο, ο οποίος σε έβγαλε από τη γη της Αιγύπτου, από οίκο δουλείας.*

13 *Κύριο τον Θεό σου θα φοβάσαι και αυτόν θα λατρεύεις και στο όνομα αυτού θα ορκίζεσαι[ομνύει].* **14** *Δεν θα πάτε πίσω από άλλους θεούς, απ' τους θεούς των εθνών τα οποία σας περικυκλώνουν,* **15** *διότι Κύριος ο Θεός σου [είναι] Θεός ζηλότυπος[που ζητά αποκλειστική αφοσίωση] ανάμεσά σου, για να μη ανάψει[εξαφθή] ο θυμός Κυρίου του Θεού σου εναντίον σου και σε εξολοθρεύσει από το πρόσωπο της γης.* **16** *Δεν θα δοκιμάσετε[πειράσει] Κύριο τον Θεό σας, καθώς [τον] πειράξατε* στη Μασσά.* **17** *Θα τηρείτε επιμελώς τις εντολές Κυρίου του Θεού σας και τα μαρτύρια του και τα διατάγματα του, τα οποία πρόσταξε σε σένα.*

18 *Και θα κάνεις το ευθές και το αγαθό μπροστά στον Κύριο· για να ευημερείς και για να εισέλθεις και κληρονομήσεις τη γη την αγαθή, την οποία ο Κύριος ορκίσθηκε[ώμοσε] προς τους πατέρες σου·* **19** *για να εκδιώξει όλους τους εχθρούς σου από μπροστά σου, καθώς μίλησε Κύριος.*

20 *Όταν ο γιος σου σε ρωτήσει στο μέλλον[εις το μετά ταύτα], λέγοντας: Τι [δηλώνουν] τα μαρτύρια και τα διατάγματα και οι κρίσεις, τις οποίες Κύριος ο Θεός μας σας πρόσταξε;* **21** *Τότε θα πεις προς το γιο σου: Δούλοι είμαστε του Φαραώ στην Αίγυπτο, και ο Κύριος εξήγαγε εμάς από την Αίγυπτο με χέρι κραταιό[δυνατό]·* **22** *και έδειξε ο Κύριος σημεία και τέρατα μεγάλα και δεινά, πάνω στην Αίγυπτο, πάνω στον Φαραώ και πάνω σε όλο τον οίκο αυτού, μπροστά στα μάτια[οφθαλμών] μας·* **23** *και μας εξάγαγε από εκεί, για να μας εισάγει [και] να δώσει σε μας τη γη, την οποία ορκίσθηκε[ώμοσε] προς τους πατέρες μας·* **24** *και πρόσταξε σε μας ο Κύριος να τηρούμε[κάμνωμεν] όλα αυτά τα διατάγματα[διατάξεις], να φοβόμαστε Κύριο τον Θεό μας, για να ευημερούμε πάντα, για να φυλάει εμάς ζωντανούς, καθώς τη σημερινή ημέρα·* **25** *και θα είναι δικαιοσύνη[ευεργετική προδιάθεση] σε μας, εάν προσέχουμε να τηρούμε[πράττωμεν] όλες αυτές τις εντολές μπροστά στον Κύριο τον Θεό μας, καθώς πρόσταξε σε μας.*

7 **[Ζ]** *ΟΤΑΝ ΚΥΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ ΣΟΥ σε φέρει στη γη, στην οποία πας για να κληρονομήσεις αυτή, και [εκ]διώξει έθνη πολλά από μπροστά σου: τους Χετταίους και τους Γεργεσαίους και τους Αμορραίους και τους Χαναναίους και τους Φερεζαίους και τους Ευαίους και τους Ιεβουσαίους, επτά έθνη μεγαλύτερα και δυνατότερά σου·* **2** *και όταν Κύριος ο Θεός σου παραδώσει αυτούς μπροστά σου, θα πατάξεις αυτούς· κατά κράτος θα εξολοθρεύσεις αυτούς· δεν θα κάνεις συνθήκη μαζί τους, ούτε θα δείξεις έλεος προς αυτούς·* **3** *ούτε θα συμπεθερεύσεις μαζί τους· τη θυγατέρα σου δεν θα δώσεις στο γιο αυτού, ούτε την κόρη αυτού θα λάβεις στο γιο σου·* **4** *διότι θα αποπλανήσουν τους γιους σου από μένα και θα λατρεύσουν άλλους θεούς· και θα ανάψει[εξαφθή] η οργή του Κυρίου εναντίον σας κι αμέσως[πάραυτα] θα σας εξολοθρεύσει.*

5 *Αλλά έτσι θα κάνετε προς αυτούς· τους βωμούς τους θα καταστρέψετε και τα αγάλματα τους θα συντρίψετε και τα άλση[ιερές στήλες] τους θα κατακόψετε και τα γλυπτά τους θα κάψετε στη φωτιά[εν πυρί]·* **6** *επειδή συ [είσαι] λαός άγιος στον Κύριο τον Θεό σου· σε έκλεξε Κύριος ο Θεός σου για να είσαι σε αυτόν λαός εκλεκτός[ξεχωριστός], απ' όλους[παρά πάντας] τους λαούς τους [ευρισκομένους] πάνω στο πρόσωπο της γης.*

7 *Δεν προτίμησε εσάς Κύριος ούτε σας εξέλεξε, διότι [είστε] πολυπληθέστεροι από όλα[παρά πάντα] τα έθνη· επειδή σεις [είσθε] οι πλέον ολιγάριθμοι από όλα[παρά πάντα] τα έθνη·* **8** *αλλά επειδή ο Κύριος σας αγάπησε και για να τηρήσει[φυλάξη] τον όρκο, τον οποίο ορκίσθηκε[ώμοσε] προς τους πατέρες σας, σας έβγαλε[εξήγαγε] ο Κύριος με χέρι κραταιό και σας λύτρωσε από[εκ] τον οίκο της δουλείας, από [το] χέρι [του] Φαραώ, βασιλιά [της] Αιγύπτου.*

[6:9] Κφ.11:20, Ησ. 57:8 **[6:10]** Ι.Ν. 24: 13, Ψλ. 105:44 **[6:11]** Κφ. 8:10 **[6:13]** Κφ. 10:12, 20, 13:4, Μτ. 4:10, Λου. 4:8, Ψλ. 63:11, Ησ. 45:23, 65:16, Ιερ. 4:2,5:7,12:16 **[6:14]** Κφ.8:19, 11:28, Ιερ. 25:6, Κφ. 13:7 **[6:15]** Εξ. 20:5, Κφ. 4:24, Κφ. 7:4, 11:17 **[6:16]** Ματ. 4:7, Λου. 4:12, Εξ. 17:2,7, Αρ. 20:3, 21:4,5, 1Κο. 10:9 **[6:17]** Κφ. 11:13,22, Ψλ. 119:4 **[6:18]** Εξ. 15:26, Κφ.12:28, 13:18 **[6:19]** Αρ. 33:52,53 **[6:20]** Εξ. 13:14 **[6:21]** Εξ. 3:19, 13:3 **[6:22]** Εξ. 7-12, Ψλ. 135:9 **[6:24]** six 2, Κφ. 10:13, Ιώβ 35:7,8, Ιερ. 32:39, Κφ. 4:1, 8:1, Ψλ. 41:2, Λκ. 10:28 **[6:25]** Λευ. 18:5, Κφ. 24:13, Ρω. 10:3,5 **[7:1]** Κφ. 31:3, Ψλ. 44:2,3, Γεν. 15:19, Εξ. 33:2, Κφ. 4:38, 9:1 **[7:2]** six. 23, Κφ. 23:14, Λευ. 27: 28,29, Αρ. 33:52, Κφ. 20:16,17, Ι.Ν. 6:17, 8:24, 9:24, 10:28,40, 11:11,12, Εξ. 23:32, 34:12,15,16, Κρ. 2:2, Ιδέ Κφ. 20:10, Ι.Ν. 2:14, 9:18, Κρ. 1:24 **[7:3]** Ι.Ν. 23:12, 1Βα. 11:2, Εσδ. 9:2 **[7:4]** Κφ. 6:15 **[7:5]** Εξ. 23:24, 34: 13, Κφ. 12:2,3 **[7:6]** Εξ. 19:6, Κεφ. 14:2, 26:19, Ψλ. 50:5, Ιερ. 2:3, Εξ. 19:5, Αμώς 3:2, 1Πε. 2:9 **[7:7]** Κφ. 10:22 **[7:8]** Κφ. 10:1, Εξ. 32:13, Ψλ. 105:8-10, Λκ. 1:55,72,73, Εξ.13:3,14

VG **[6:9]** και θα τα γράψεις στο κατώφλι και στις θύρες του σπιτιού σου. **[6:10-12]** και όταν φας και χορτάσεις, **[6:13-16]** Δεν θα πειράσεις τον Κύριο τον Θεό σου, όπως τον πείρασες στον τόπο του πειρασμού. **[6:17-20]** ...Τι σημαίνουν αυτές οι μαρτυρίες και οι τελετές και οι κρίσεις που μας πρόσταξε ο Κύριος ο Θεός μας; **[7:1-5]** Αλλά μάλλον αυτά θα τους κάνετε: ανατρέψτε τα θυσιαστήριά τους... **[7:6-7]** ...υπερείχατε αριθμητικά...

ο' **[6:9]** ...ἐπὶ τὰς **φλιὰς**... **[6:10]** ...οὐκ ᾠκοδόμησας... **[6:11]** ...**λάκκους λελατομημένους οὓς οὐκ ἐξελατομήσας**... **[6:12]** πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐπιλάθῃ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. **[6:13]** Κύριον τὸν Θεόν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὀμῇ. **[6:14-15]** ὅτι Θεὸς **ζηλωτής** Κύριος... **[6:16]** ...ἐξεπειράσατε ἐν τῷ Πειρασμῷ. **[6:17]** φυλάσσων φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, τὰ μαρτύρια καὶ τὰ δικαιώματα, ὅσα ἐνετείλατό σοι· **[6:18]** καὶ ποιήσεις **τὸ ἀρεστὸν καὶ τὸ καλὸν** ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ εἰσέλθῃς καὶ κληρονομήσῃς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, ἣν ὤμοσε Κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν, **[6:19-20]** Καὶ ἔσται ὅταν ἐρωτήσῃ σε ὁ υἱός σοι αὔριον λέγων· τί ἐστι τὰ μαρτύρια καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἡμῖν; **[6:21]** καὶ ἐρεῖς τῷ υἱῷ σου· οἰκέται ἦμεν τῷ Φαραὼ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐξήγαγεν ἡμᾶς Κύριος ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ. **[6:22]** ...μεγάλα καὶ **πονηρά**... **[6:23-25]** ...καὶ **ἐλεημοσύνη** ἔσται... **[7:1-2]** ...ἀφανισμὸ· ἀφανίζεις αὐτούς... **[7:3-4]** ἀποστήσει γὰρ τὸν υἱόν σου ἀπ' ἐμοῦ... καὶ ἐξολοθρεύσει σε τὸ τάχος. **[7:5]** ...καὶ τὰς στήλας αὐτῶν συντρίψατε... **[7:6]** ...Σὲ προείλατο Κύριος ὁ Θεὸς σου· εἶναί σέ αὐτῷ **λαὸν περιούσιον**... **[7:7]** οὐχ ὅτι πολυπληθεῖτε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, προείλετο Κύριος ὑμᾶς καὶ ἐξελέξατο Κύριος ὑμᾶς, ὑμεῖς γάρ ἐστε ὀλιγοστοὶ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, **[7:8]** ἀλλὰ παρὰ τὸ ἀγαπᾶν Κύριον ὑμᾶς καὶ διατηρῶν τὸν ὅρκον ὃν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐξήγαγέν... **[7:9]** ...

9 *Γνώρισε[να ξέρεις καλά] λοιπόν, ότι Κύριος ο Θεός σου αυτός είναι ο Θεός, ο Θεός ο πιστός, Εκείνος που τηρεί[φυλάττων] τη Διαθήκη και το έλεος προς όσους τον αγαπούν και φυλάττουν τις εντολές του, σε χίλιες γενεές·* **10** *και ανταποδίδοντας κατά[ενάντια] πρόσωπό τους σ' αυτούς που τον μισούν, για να εξολοθρεύσει αυτούς· δεν θα βραδύνει[διστάσει] σε αυτόν που τον μισεί· θα κάνει σε αυτόν την ανταπόδοση κατά πρόσωπο αυτού.*

11 *Φύλαγε λοιπόν τις εντολές και τα διατάγματα και τις κρίσεις, τις οποίες εγώ σε προστάζω σήμερα για να κάνεις αυτές.*

12 *Και εάν ακούτε αυτές τις κρίσεις και φυλάττε και εκτελείτε αυτές, θα τηρήσει[φυλάξει] Κύριος ο Θεός σου σε σένα τη Διαθήκη και το έλεος, τα οποία ορκίσθηκε[ώμοσε] προς τους πατέρες σου·* **13** *και θα σε αγαπήσει και σε ευλογήσει και σε πληθύνει, και θα ευλογήσει τον καρπό της κοιλιάς σου και τον καρπό της γης σου, το σιτάρι σου και το κρασί[οίνόν] σου και το λάδι σου, τα κοπάδια[α-γέλας] των βοδιών σου και τα ποίμνια των προβάτων σου, στη γη την οποία ορκίσθηκε[ώμοσε] προς τους πατέρες σου να δώσει σε σένα.* **14** *Θα είσαι ευλογημένος πάνω από όλα[υπέρ πάντα] τα έθνη· άγονος ή στείρα δεν θα είναι σε σένα ή στα κτήνη σου.* **15** *Και θα αφαιρέσει ο Κύριος από σένα κάθε ασθένεια και δεν θα βάλει πάνω σε σένα ουδεμία από τις κακές νόσους[αρρώστιες] της Αιγύπτου, τις οποίες γνωρίζεις· αλλά θα βάλει αυτές πάνω σε όλους αυτούς που σε μισούν.* **16** *Και θα εξολοθρεύσεις όλα[πάντα] τα έθνη, τα οποία Κύριος ο Θεός σου θα παραδώσει σε σένα· τα μάτια[ο οφθαλμός] σου δεν θα τους σπλαχνισθούν· ούτε θα λατρέψεις τους θεούς τους· διότι αυτό [θα είναι] παγίδα σε σένα.*

17 *Εάν [δε] πεις μέσα στην καρδιά σου: Τα έθνη αυτά [είναι] πολύ[πλέον] πολυάριθμα από εμέ· πως μπορώ[δύναμαι] να εκδιώξω αυτά;* **18** *Μη φοβηθείς αυτούς· θυμήσου καλά τι έκανε Κύριος ο Θεός σου στον Φαραώ και σε όλα την Αίγυπτο·* **19** *τους μεγάλους πειρασμούς[αποδείξεις] τους οποίους είδαν τα μάτια[οι οφθαλμοί] σου, και τα σημεία και τα τέρατα[τεράστια θαύματα] και το δυνατό χέρι[την κραταιάν χείρα] και τον [εξ]απλωμένο βραχίονα, με τα οποία Κύριος ο Θεός σου σε έβγαλε[εξάγαγε-έξοδος]· έτσι θα κάνει Κύριος ο Θεός σου σε όλα τα έθνη, το οποία συ φοβάσαι.* **20** *Και επιπλέον[προσέτι] τις σφήκες[κατήφεια] Κύριος ο Θεός σου θα [εξ]αποστείλει σε αυτούς, έως ότου εξολοθρευτούν όσοι απέμειναν[εναπελείφθησαν] και κρύβονταν από το πρόσωπό σου.* **21** *Δεν θα τρομάξεις εξαιτίας τους[από προσώπου αυτών]· διότι Κύριος ο Θεός σου [είναι] ανάμεσά σου, Θεός μέγας και φοβερός.*

22 *Και θα εξαλείψει Κύριος ο Θεός σου τα έθνη εκείνα από μπροστά σου λίγο [κατ'] λίγο· δεν μπορείς[δύναται] να αφανίσεις αυτούς αμέσως[πάραυτα], για να μην πληθυνθούν εναντίον σου τα θηρία του αγρού.* **23** *Αλλά Κύριος ο Θεός σου θα παραδώσει αυτούς μπροστά σου και θα φθείρει αυτούς με φθορά μεγάλη, έως ού εξολοθρευθούν.*

24 *Και θα παραδώσει στο χέρι σου τους βασιλιάδες τους, και θα εξαλείψεις το όνομα τους [υπο]κάτω από τον ουρανό· κανείς [δεν] θα μπορέσει να σταθεί μπροστά σου, έως ότου εξολοθρεύσεις αυτούς.*

25 *Τα γλυπτά των θεών τους θα κάψετε σε φωτιά[εν πυρί]· δεν θα επιθυμήσεις το ασήμι[αργύριον] ή το χρυσάφι το [τοποθετημένο] πάνω τους, ούτε θα λάβεις [αυτό] για τον εαυτό σου για να μην παγιδευτείς με αυτό· διότι είναι βδέλυγμα στον Κύριο τον Θεό σου.* **26** *Και δεν θα φέρεις βδέλυγμα μέσα στον οίκο σου, για να μη γίνεις ανάθεμα όπως αυτό· θα αποστραφείς αυτό ολοκληρωτικά και θα βδελυχθείς αυτό εξ ολοκλήρου[διόλου]· διότι είναι ανάθεμα.*

8 **[Η]** *ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΝΤΟΛΕΣ, τις οποίες εγώ προστάζω σε σένα σήμερα, θα προσέχετε να εκτελείτε, για να ζείτε και να πληθυνθείτε και για να εισέλθετε και κληρονομήσετε τη γη, την οποία ορκίσθηκε[ώμοσεν] ο Κύριος προς τους πατέρες σας.* **2** *Και θα θυμάσαι όλο το δρόμο[πάσαν την οδόν], στον οποίο σε οδήγησε Κύριος ο Θεός σου τα 40 αυτά χρόνια[έτη] στην έρημο, για να σε ταπεινώσει, να σε δοκιμάσει, διά να γνωρίσει τα [ευρισκόμενα] μέσα στην καρδιά σου, εάν θα φυλάξεις τις εντολές του, ή όχι.*

3 *Και σε ταπείνωσε και σε έκανε να πεινάσεις και σε έθρεψε με μάννα, το οποίο δεν εγνώριζες, ούτε οι πατέρες σου γνώριζαν, για να σε κάνει να μάθεις ότι, ο άνθρωπος δεν ζει μόνο με ψωμί[άρτον], αλλ' ο άνθρωπος ζει με κάθε [λόγο] που εξέρχεται[εκπορεύεται (O')] από το στόμα του Κυρίου[Θεού (VG)].* **4** *Τα ρούχα[ιμάτια] σου δεν φθάρθηκαν[πάλιωσαν] πάνω σου, ούτε το πόδι σου πρήσθηκε τα 40 αυτά χρόνια[έτη].*

Ησ. 49:7, 1Κο. 1:9, 10:13, 2Κο. 1:18, 1Θε. 5:24, 2Θε. 3:3, 2Τι. 2:13, Εβ. 11:11, 1Ιωα. 1:9, Εξ. 20:6, Κφ. 5:10, Νεε. 1:5, Δαν. 9:4 **[7:10]** Ησ. 59:18, Ναούμ 1:2, Κφ. 32:35 **[7:12]** Λευ. 26:3, Κφ. 28:1, Ψλ. 105:8,9, Λου. 1:55, 72,73 **[7:13]** Ιωα. 14:21, Κφ. 28:4 **[7:14]** Εξ. 23:26 **[7:15]** Εξ. 9:14, 15:26, Κφ. 28:27,60 **[7:16]** six. 2, Κφ. 13:8, 19:13,21, 25:12, Εξ. 23:33, Κφ. 12:30, Κρ. 8:27, Ψλ. 106:36 **[7:17]** Αρ. 33:53 **[7:18]** Κφ. 31:6, Ψλ. 105:5 **[7:19]** Κφ. 4:34, 29:3 **[7:20]** Εξ. 23:28, I.N. 24:12 **[7:21]** Αρ. 11:20, 14:9,14,42, 16:3, I.N. 3:10, Κφ. 10:17, Νεε.1:5, 4:14, 9:32 **[7:22]** Εξ.23:29,30 **[7:24]** I.N. 10:24-5, 42, 12:1, κτλ., Εξ. 17:14, Κφ. 9:14, 25:19,29:20, Κφ. 1:25, I.N. 1:5, 10:8, 23:9 **[7:25]** six. 5 Εξ. 32:20, Κφ. 12:3, 1Χρ. 14:12, I.N. 7:1,21, Κρ. 8:27, Σοφ. 1:3, Κφ. 17:1 **[7:26]** Λευ. 27:28, Κφ. 13:17, I.N. 6:17-8, 7:1 **[8:1]** Κφ. 4:1, 5:32-3, 6:1-3 **[8:2]** Κφ. 1:3, 2:7, 29:5, Ψλ. 136:16, Αμώς 2:10, Εξ. 16:4, Κφ. 13:3, 2Χρ. 32:31, Ιωα. 2:25 **[8:3]** Εξ. 16:2,3, Εξ. 16:12,14,35, Ψλ. 104:29, Ματ. 4:4, Λκ. 4:4 **[8:4]** Κφ. 29:5, Νεε. 9:21

VG **[7:8-9]** ...αυτός είναι ένας δυνατός και αξιόπιστος Θεός (ipse est Deus fortis et fidelis)... **[7:10-15]** ...αλλά σε όλους τους εχθρούς σου. **[7:16]** Θα καταφάγεις όλους τους λαούς... **[7:17-20]** Επιπλέον και σφήκες θα στείλει... **[7:21-26]** ούτε θα εισαγάγεις τίποτε από είδωλο στο σπίτι σου, μήπως γίνεις ανάθεμα όπως και εκείνο. Θα το αποστρέφεσαι σαν ρύπο και θα το θεωρείς σαν μόλυσμα και ακαθαρσία, επειδή είναι ανάθεμα. **[8:1-3]** Σε ταπείνωσε με στέρηση και σου έδωσε ως τροφή μάννα, το οποίο δεν γνώριζες ούτε εσύ ούτε οι πατέρες σου, για να σου δείξει ότι ο άνθρωπος...

O' **[7:10-11]** καὶ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ταῦτα... **[7:12–13]** ...τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σου ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ὤμοσε Κύριος τοῖς πατράσι σου δοῦναί σοι. **[7:14–15]** καὶ περιελεῖ Κύριος ὁ Θεός σου ἀπὸ σοῦ **πᾶσαν μαλακίαν· καὶ πάσας νόσους** Αἰγύπτου τὰς **πονηράς**... **[7:16]** καὶ φαγῇ πάντα τὰ σκῦλα τῶν ἐθνῶν... ὅτι σκῶλον τοῦτό ἐστί σοι. **[7:17]** ἐὰν δὲ λέγῃς ἐν **τῇ διανοίᾳ** σου, ὅτι πολὺ τὸ ἔθνος τοῦτο ἢ ἐγώ, πῶς δυνήσομαι ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς; **[7:18-21]** οὐ τρωθήσῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν... **[7:22]** καὶ καταναλώσει Κύριος... **[7:23]** καὶ παραδώσει αὐτοὺς Κύριος ὁ Θεός σου εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ ἀπολεῖς αὐτοὺς ἀπωλείᾳ μεγάλῃ, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσητε αὐτούς. **[8:1-2]** ...ἂν **κακώσῃ** σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ διαγνωσθῇ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου... **[8:3]** καὶ **ἐκάκωσέ σε καὶ ἐλιμαγχόνησέ** σε καὶ ἐψώμισέ σε τὸ μάννα, ὃ οὐκ ᾔδεισαν οἱ πατέρες σου... ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ **ῥήματι** τῷ **ἐκπορευομένῳ** διὰ στόματος Θεοῦ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος. **[8:4]** τὰ ἱμάτιά σου οὐ κατετρίβη ἀπὸ σοῦ, οἱ πόδες σου οὐκ ἐτυλώθησαν· ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη...

5 *Θα γνωρίσεις λοιπόν μέσα στην καρδιά σου ότι καθώς ο άνθρωπος* [εκ]*παιδεύει το γιο του, έτσι Κύριος ο Θεός σου σε* [εκ]*παίδευσε*[διαπαιδαγώγησε]*.*

6 *Γι' αυτό θα τηρείς*[φυλάττει] *τις εντολές Κυρίου του Θεού σου, για να περπατάς στους δρόμους*[οδούς] *του και να φοβάσαι αυτόν.* **7** *Διότι Κύριος ο Θεός σου σε φέρνει σε γη αγαθή*[(καλή)]*, γη με νερά*[υδάτων] *ποταμών, πηγών και υδάτινα βάραθρα*[αβύσσων]*, τα οποία αναβλύζουν από κοιλάδες και βουνά*[ορέων]*·* **8** *γη σιταριού και κριθαριού και αμπελώνων και συκιών και ροδιών· γη ελαιόδεντρων και μέλιτος·* **9** *γη, όπου θα τρως ψωμί*[άρτον] *όχι με στέρηση*[ενδείας]*, δεν θα στερείσαι τίποτα πάνω σ' αυτή· γη, της οποίας οι λίθοι [είναι] σίδερο, και απ' τα όρη της θα μεταλλεύσεις χαλκό.* **10** *Και θα φας και θα χορτασθείς, και θα ευλογήσεις Κύριο τον Θεό σου πάνω*[για] *στη γη την αγαθή, την οποία σου έδωκε.*

11 *Πρόσεχε στον εαυτό σου μήποτε ξεχάσεις Κύριο τον Θεό σου, αθετώντας τις εντολές του και τις κρίσεις του και τα διατάγματά του, τα οποία εγώ προστάζω σε σένα σήμερα·* **12** *μήπως, [αφού] φας και χορτασθείς και οικοδομήσεις κατοικίες καλές και κατοικήσεις,* **13** *και τα βόδια σου και τα πρόβατά σου αυξήσουν, και πολλαπλασιαστεί το ασήμι*[αργύριόν] *σου και το χρυσάφι σου και όλα όσα έχεις αυξηθούν,* **14** *μήπως τότε υψωθεί η καρδιά σου και λησμονήσεις Κύριο τον Θεό σου, ο οποίος σε εξήγαγε από [τη] γη [της] Αιγύπτου, από οίκο δουλείας·* **15** *ο οποίος σε οδήγησε μέσω*[διά] *της μεγάλης [αυτής] και τρομερής ερήμου, [όπου ήταν] φίδια φλογερά και σκορπιοί και ξηρασία, όπου δεν [ήταν] νερό* [υδωρ]*· ο οποίος ανέβλυσε σε σας νερό*[ύδωρ] *από την σκληρή πέτρα·* **16** *ο οποίος σε έθρεψε στην έρημο με το μάννα, το οποίο δεν γνώριζαν οι πατέρες σου, για να σε ταπεινώσει και για να σε δοκιμάσει, για να σε αγαθοποιήσει στα έσχατά*[τελευταία] *σου·* **17** *και πεις μέσα στην καρδιά σου, Η δύναμή μου και το κράτος του χεριού μου απέκτησε σε εμέ τον πλούτο τούτο.*

18 *Αλλά θα θυμάσαι Κύριο τον Θεό σου· διότι αυτός [είναι], ο οποίος σου δίνει δύναμη να αποκτάς*[δημιουργείς] *πλούτη, για να στερεώσει τη Διαθήκη αυτού, την οποία ορκίσθηκε*[ώμοσε] *προς τους πατέρες σου, όπως [συμβαίνει] την ημέρα αυτή.*

19 *Εάν όμως λησμονήσεις Κύριο τον Θεό σου και πας πίσω*[κατόπιν] *από άλλους θεούς και λατρεύσεις αυτούς και προσκυνήσεις αυτούς, διαμαρτύρομαι προς εσάς σήμερα ότι εξάπαντος θα αφανισθείτε·* **20** *καθώς τα έθνη, τα οποία ο Κύριος εξολοθρεύει από μπροστά σας, έτσι θα αφανισθείτε· διότι δεν υπακούσατε στη φωνή Κυρίου του Θεού σας.*

9 **[Θ]** *ΑΚΟΥΕ, ΙΣΡΑΗΛ· συ διαβαίνεις σήμερα τον Ιορδάνη, για να εισέλθεις να κληρονομήσεις έθνη μεγαλύτερα και ισχυρότερά σου, πόλεις μεγάλες και περιτειχισμένες μέχρι*[έως] *του ουρανού,* **2** *λαό μέγα και υψηλό*[το ανάστημα]*, γιους των Ανακείμ, τους οποίους γνωρίζεις και άκουσες, Ποιος δύναται να σταθεί μπροστά στους γιους του Ανάκ;*

3 *Γνώρισε λοιπόν σήμερα, ότι Κύριος ο Θεός σου είναι ο προπορευόμενος μπροστά σου· [είναι] φωτιά που κατακαίει*[πυρ καταναλίσκον]*. αυτός θα εξολοθρεύσει αυτούς και αυτός θα τους καταστρέψει από μπροστά σου· και θα εκδιώξεις αυτούς και ταχέως [θα] τους αφανίσεις, καθώς σου είπε ο Κύριος.*

4 *Αφού Κύριος ο Θεός σου εκδιώξει αυτούς από μπροστά σου, μην πεις μέσα στην καρδιά σου λέγοντας: Για τη δικαιοσύνη μου με εισήγαγε ο Κύριος να κληρονομήσω τη γη αυτή· αλλά*[αντιθέτως] *για την ασέβεια των εθνών αυτών εκδιώκει αυτούς ο Κύριος από μπροστά σου.* **5** *Όχι για την δικαιοσύνη σου, ούτε για την ευθύτητα της καρδιάς σου εισέρχεσαι να κληρονομήσεις τη γη τους· αλλά για την ασέβεια των εθνών αυτών Κύριος ο Θεός σου εκδιώκει αυτά από μπροστά σου, και για να στερεώσει το λόγο, τον οποίο ο Κύριος ορκίσθηκε*[ώμοσε] *προς τους πατέρες σου, προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ.* **6** *Γνώρισε λοιπόν, ότι Κύριος ο Θεός σου δεν σου δίνει αυτή τη γη την αγαθή*[(καλή)] *να κληρονομήσεις αυτή για τη δικαιοσύνη σου· διότι είσαι λαός σκληροτράχηλος.*

7 *Να θυμάσαι*[ενθυμού]*, μη λησμονήσεις πόσο παρόργισες Κύριο τον Θεό σου στην έρημο από την ημέρα κατά την οποία εξήλθατε από τη γη της Αιγύπτου, έως ότου φθάσατε σε αυτόν τον τόπο, [πάντοτε] στασιάσατε κατά του Κυρίου.*

8 *Και στο Χωρήβ παροργίσατε τον Κύριο και θύμωσε ο Κύριος εναντίον σας για να σας αφανίσει,* **9** *όταν ανέβηκα στο όρος*[βουνό] *για να λάβω τις πλάκες τις λίθινες, τις πλάκες της Διαθήκης την οποία ο Κύριος έκανε προς εσάς. Τότε έμεινα στο βουνό*[όρει] *40 ημέρες και 40*

[8:5] 2Σα. 7:14, Ψλ. 89:32, Παρ. 3:12, Εβ. 12:5,6, Απ. 3:19 **[8:6]** Κφ. 5:33 **[8:7]** Κφ.11:10-12 **[8:9]** Κφ. 33:25 **[8:10]** Κφ. 6:11-2 **[8:12]** Κφ. 28:47, 32:15, Παρ. 30:9, Ωσ. 13:6 **[8:14]** 1Κο. 4:7, Ψλ. 106:21 **[8:15]** Ησ. 63:12-14, Ιερ. 2:6, Αρ. 21:6, Ωσ. 13:5, Αρ. 20:11, Ψλ. 78:15, 114:8 **[8:16]** six.3, Εξ. 16:15, Ιερ. 24:5, Εβ. 12:11 **[8:17]** Κφ. 9:4, 1Κο. 4:7 **[8:18]** Παρ. 10:22, Ωσ. 2:8, Κφ. 7:8,12 **[8:19]** Κφ. 4:26, 30:18 **[8:20]** Δαν. 9:11-2 **[9:1]** Κφ. 11:31, I.N. 3:16, 4:19, Κφ. 4:38,7:1, 11:23, Κφ. 1:28 **[9:2]** Αρ. 13:22, 28,32 **[9:3]** Κφ. 31:3, I.N. 3:11, Κφ. 4:24, Εβ. 12:29, Κφ. 7:23, Εξ. 23:31, Κφ. 7:24 **[9:4]** Κφ. 8:17, Ρω. 11:6,20, 1Κο. 4:4,7, Γεν. 15:16, Λευ. 18:24, Κφ. 18:12 **[9:5]** Τιτ. 3:5, Γεν. 12:7,13:15, 15:7, 17:8, 26:4, 28:13 **[9:6]** six. 13, Εξ. 32:9, 34:9 **[9:7]** Εξ. 14:11,16:2, 17:2, Αρ. 11:4, 20:2, 25:2, Κφ. 31:27 **[9:8]** Εξ. 32:4, Ψλ. 106:19 **[9:9]** Εξ. 24:12,15, Εξ. 24:18, 34:28 **[9:10]** Εξ. 31:18, Εξ. 19:17, 20:1, Κφ. 4:10, 10:4, 18:16

vg **[8:5-7]** ...σε καλή γη (in terram bonam)... **[8:8-10]** ...terra optima... **[8:11-15]** και ήταν οδηγός σου στη μεγάλη και φοβερή έρημο, όπου υπήρχε φίδι με καυστική πνοή (serpens flatu adurens) και σκορπιός και δίψας, και καθόλου νερό· αυτός που έβγαλε για σένα ρυάκια από τον σκληρότερο βράχο **[8:16-19]** ...θα χαθείτε ολοκληρωτικά. **[8:20]** ... **[9:1-3]** ...είναι καταστρέφον και καταβροχθίζον πυρ, ώστε να τους συντρίψει και να τους εξαλείψει και να τους διασκορπίσει γρήγορα μπροστά σου... **[9:4-8]** ...τον προκάλεσες, και οργίστηκε τόσο ώστε θέλησε να σε εξαλείψει,

ο' **[8:5-7]** ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεός σου εἰσάξει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, οὗ χείμαρροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσων ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδίων καὶ διὰ τῶν ὀρέων· **[8:8-11]** πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐπιλάθῃ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου τοῦ μὴ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, **[8:12-15]** τοῦ ἀγαγόντος σε διὰ τῆς ἐρήμου τῆς μεγάλης καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης, οὗ ὄφις δάκνων καὶ σκορπίος καὶ δίψα, οὗ οὐκ ἦν ὕδωρ, τοῦ ἐξαγαγόντος σοι ἐκ πέτρας **ἀκροτόμου** πηγὴν ὕδατος, **[8:16]** τοῦ ψωμίσαντός σε τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὃ οὐκ ᾔδεις σὺ καὶ οὐκ ᾔδεισαν οἱ πατέρες σου, ἵνα κακώσῃ σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ εὖ σε ποιήσῃ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν σου. **[8:17]** μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ἡ ἰσχύς μου καὶ τὸ κράτος τῆς χειρός μου ἐποίησέ μοι τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην· **[8:18-19]** καὶ ἔσται ἐὰν λήθῃ ἐπιλάθῃ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου... ὅτι ἀπώλεια ἀπολεῖσθε. **[8:20]** ... **[9:1-2]** λαὸν μέγαν καὶ πολὺν καὶ εὐμήκη, υἱοὺς Ἐνάκ, οὓς σὺ οἶσθα καὶ σὺ ἀκήκοας· τίς ἀντιστήσεται κατὰ πρόσωπον υἱῶν Ἐνάκ; **[9:3-5]** ...διὰ τὴν ὁσιότητα τῆς καρδίας σου... **[9:6-7]** ...ἀπειθοῦντες διετελεῖτε τὰ πρὸς Κύριον. **[9:8-9]**

νύχτες· ψωμί[άρτον] *δεν έφαγα και νερό*[ύδωρ] *δεν ήπια·* **10** *και έδωσε σε μένα ο Κύριος τις δύο λίθινες πλάκες, γραμμένες με*[διά] *το δάκτυλο του Θεού· και πάνω σε αυτές [ήταν γραμμένοι] όλοι οι λόγοι, τους οποίους μίλησε ο Κύριος προς εσάς πάνω στο βουνό*[όρους] *μέσα από τη φωτιά*[πυρός] *στην ημέρα της σύναξης.* **11** *Και στο τέλος των 40 ημερών και 40 νυχτών έδωσε σε μένα ο Κύριος τις δύο πέτρινες*[λίθινες] *πλάκες, τις πλάκες της Διαθήκης.*

12 *Και είπε Κύριος προς εμέ: Σήκω, κατέβα γρήγορα*[ταχέως] *από εδώ*[εντεύθεν]*· διότι ο λαός σου, τον οποίο εξήγαγες από την Αίγυπτο, ανόμησε· γρήγορα*[ταχέως] *παρεξέκλιναν από το δρόμο*[οδού]*, τον οποίο πρόσταξα σε αυτούς· έκαναν για τον εαυτό τους είδωλο χυτό.*

13 *Είπε ακόμη ο Κύριος προς εμέ, λέγοντας: Είδα αυτό το λαό και να*[ιδού]*, είναι λαός σκληροτράχηλος·* **14** *άσε με να τους εξολοθρεύσω και να εξαλείψω το όνομά τους κάτω απ' τον ουρανό· και θα σε κάμω [σε] έθνος δυνατότερο και μεγαλύτερο παρά [από] αυτούς.*

15 *Και επέστρεψα και κατέβηκα από το βουνό*[όρους]*, και το όρος* καιγόταν με φωτιά*[πυρ]*, και οι δύο πλάκες της Διαθήκης [ήταν] στα δύο χέρια μου.* **16** *Και είδα και δες*[ιδού]*, είχατε αμαρτήσει εναντίον Κυρίου του Θεού σας, κάνοντας στους εαυτούς σας μοσχάρι χυτό· είχατε παρ*[παρεκκλίνει] *γρήγορα*[ταχέως] *από τον δρόμο*[εκ της οδού]*, τον οποίο πρόσταξε σε σας ο Κύριος·* **17** *και πιάνοντας τις δύο πλάκες, έρριξα αυτές από τα δύο χέρια μου και σύντριψα αυτές μπροστά στα μάτια*[οφθαλμών] *σας·* **18** *και προσέπεσα μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, όπως προηγουμένως, 40 ημέρες και 40 νύχτες· ψωμί*[άρτον] *δεν έφαγα και νερό*[ύδωρ] *δεν ήπια εξ αιτίας όλων των αμαρτιών σας, τις οποίες αμαρτήσατε,* [δια]*πράττοντες πονηρά μπροστά στον Κύριο, ώστε να παροργίσετε αυτόν·* **19** *διότι φοβήθηκα πολύ για το θυμό και την οργή, με την οποία ο Κύριος ήταν θυμωμένος εναντίον σας για να σας εξολοθρεύσει. Ωστόσο, ο Κύριος με εισάκουσε και αυτή τη φορά.*

20 *Και [ήταν] ο Κύριος θυμωμένος πολύ*[σφόδρα] *εναντίον*[κατά] *του Ααρών, για να εξολοθρεύσει αυτόν· και δεήθηκα και υπέρ του Ααρών στον καιρό εκείνο.* **21** *Και έλαβα την αμαρτία σας, το μοσχάρι το οποίο κατασκευάσατε, και το κατέκαψα σε φωτιά*[εν πυρί] *και σύντριψα αυτό και αλέθοντας αυτό έως ότου έγινε λεπτό σαν σκόνη· και έριξα τη σκόνη του στον χείμαρρο ο οποίος κατεβαίνει από το βουνό*[όρους]*.*

22 *Και στην Ταβερά και στην Μασσά και στην Κιβρώθ-ατταβά παροργίσατε τον Κύριο.* **23** *Και όταν ο Κύριος σας απέστειλε από Κάδης-βαρνή, λέγοντας: Ανεβείτε και κληρονομήστε τη γη, την οποία έδωσα σε σάς, τότε εσείς στασιάσατε εναντίον της προσταγής Κυρίου του Θεού σας, και δεν πιστεύσατε σε αυτόν ούτε εισακούσατε τη φωνή του.*

24 *[Πάντοτε] στασιάσατε εναντίον του Κυρίου, από την ημέρα που σας γνώρισα.*

25 *Και* [προσ]*έπεφτα μπροστά στον Κύριο 40 ημέρες και 40 νύχτες, καθώς* [προσ]*έπεσα [προηγουμένως]· διότι ο Κύριος είπε να σας εξολοθρεύσει.* **26** *Και δεήθηκα του Κυρίου λέγοντας: Κύριε Θεέ, μην εξολοθρεύσεις το λαό σου και την κληρονομιά σου, τον οποίο λύτρωσες με*[διά] *την μεγαλοσύνη σου, τον οποίο έβγαλες*[εξήγαγες] *από την Αίγυπτο με κραταιό χέρι·* **27** *θυμήσου τους δούλους σου, τον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τον Ιακώβ· μην επιβλέψεις στην σκληρότητα του λαού αυτού, μήτε στις ασέβειές τους, ούτε στις αμαρτίες τους·* **28** *μήπως πουν [οι κάτοικοι] της γης, από την οποία μας έβγαλες*: Επειδή ο Κύριος δεν μπορούσε*[ηδύνατο] *να τους φέρει μέσα*[εισαγάγει] *στη γη, την οποίαν υποσχέθηκε προς αυτούς, και επειδή μισούσε αυτούς, εξήγαγε αυτούς για να εξολοθρεύσει*[φονεύση] *αυτούς στην έρημο·* **29** *αλλά αυτοί [είναι] λαός σου και κληρονομία σου, τους οποίους εξήγαγες*[έξοδος] *με τη δύναμή σου τη μεγάλη και με το βραχίονά σου τον* [εξ]*απλωμένο.*

10 **[Ι]** *ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΕΚΕΙΝΟ ΕΙΠΕ ΚΥΡΙΟΣ προς εμέ: Λατόμησε για*[εις] *στον εαυτό σου δύο πλάκες λίθινες όπως τις πρώτες, και ανέβα προς εμέ στο βουνό*[όρος]*, και κάνε για τον εαυτό σου ξύλινο κιβώτιο.* **2** *Και εγώ θα γράψω πάνω στις πλάκες τα λόγια τα οποία ήταν στις προηγούμενες πλάκες, τις οποίες συνέτριψες, και θα τις εναποθέσεις μέσα στο κιβώτιο.*

3 *Και έφτιαξα κιβώτιο από ξύλο σιττίμ, και λατόμησα δύο πλάκες λίθινες όπως τις πρώτες, και ανέβηκα στο βουνό*[όρος]*, έχοντας τις δύο πλάκες στα χέρια μου.*

4 *Και έγραψε πάνω στις πλάκες, κατά τη γραφή την πρώτη, τις 10 Εντολές, τις οποίες μίλησε Κύριος προς εσάς στο όρος*[εν τω όρει] *μέσα από τη φωτιά*[εκ του πυρός]*, στην ημέρα της σύναξης*[(Ο΄-)]*· και έδωσε αυτές ο Κύριος σε μένα.* **5** *Και επιστρέφοντας κατέβηκα από το όρος, και*

[9:12] Εξ. 32:7, Κφ. 31:29, Κρ. 2:17 **[9:13]** Εξ. 32:9, six. 6, Κφ. 10:16, 31:27, 2Βα. 17:14 **[9:14]** Εξ. 32:10, Κφ. 29:20, Ψλ. 9, Ψλ. 106:21:5, 109:13, Αρ. 14:12 **[9:15]** Εξ. 32:15, Εξ. 19:18, Κφ. 4:11, 5:23 **[9:16]** Εξ. 32:19 **[9:18]** Εξ. 34:28, Ψλ. 106, Ψλ. 106:21:23 **[9:19]** Εξ. 32:10,11, Εξ. 32:14, 33:17, Κφ. 10:10, Ψλ. 106:23 **[9:21]** Εξ. 32:20, Ησ. 31:7 **[9:22]** Αρ. 11:1-5, Εξ. 17:7, Αρ. 11:4,34 **[9:23]** Αρ. 13:3, 14:1, Ψλ. 106:24,25 **[9:24]** Κφ. 31:27 **[9:25]** six. 18 **[9:26]** Εξ. 32:11, κτλ. **[9:28]** Γεν. 41:57, 1Σα. 14:25, Εξ. 32:12, Αρ. 14:16 **[9:29]** Κφ. 4:20, 1Βα. 8:51, Νεε. 1:10, Ψλ. 95:7 **[10:1]** Εξ. 34:1,2, Εξ. 25:10 **[10:2]** Εξ. 25:16,21 **[10:3]** Εξ. 25:5,10, 37:1, Εξ. 34:4 **[10:4]** Εξ. 34:28, Εξ. 20:1, Εξ. 19:17, Κφ. 9:10, 18:16 **[10:5]** Εξ. 34:29, Εξ. 40:20, 1Βα. 8:9

VG **[9:9-12]** ...εγκατέλειψε γρήγορα την οδό που του έδειξες... **[9:13-22]** Και στην Πυρκαγιά και στον Πειρασμό και στα Μνήματα της Επιθυμίας προκαλέσατε τον Κύριο· **[9:23]** ...εσείς υποτιμήσατε την εντολή Κυρίου του Θεού σας και δεν τον πιστέψατε ούτε θελήσατε να ακούσετε τη φωνή του· **[9:24-25]** Και έμεινα πεσμένος ενώπιον του Κυρίου 40 ημέρες και νύχτες, κατά τις οποίες τον ικέτευα επίμονα να μη σας εξαλείψει, όπως είχε απειλήσει· **[9:26-29]** ... **[10:1-4]** ...όταν συναθροίσθηκε ο λαός· και τις έδωσε σε εμέ (populus congregatus est et dedit eas mihi).

Ο' **[9:10]** ...οὓς ἐμίλησε Κύριος πρὸς ὑμᾶς **ἐν τῷ ὄρει ἡμέρᾳ ἐκκλησίας**· **[9:11-12]** ...παρέβησαν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς· καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χώνευμα. **[9:13-18]** καὶ **ἐδεήθην** ἐναντίον Κυρίου δεύτερον καθάπερ καὶ τὸ πρότερον τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἄρτον οὐκ ἔφαγον καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιον, περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, ὧν ἡμάρτετε ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ παροξῦναι αὐτόν. **[9:19-22]** ...καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν τῆς ἐπιθυμίας... **[9:23]** ...τῷ **ῥήματι** Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν... **[9:24]** ἀπειθοῦντες ἦτε τὰ πρὸς Κύριον ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἧς ἐγνώσθη ὑμῖν. **[9:25]** καὶ ἐδεήθην ἔναντι Κυρίου τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ὅσας ἐδεήθην· εἶπε γὰρ Κύριος ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς· **[9:26]** καὶ ηὐξάμην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶπα· Κύριε βασιλεῦ τῶν θεῶν, μὴ ἐξολοθρεύσῃς τὸν λαόν σου καὶ τὴν μερίδα σου, ἣν ἐλυτρώσω, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ·**[9:27]** μνήσθητι Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν θεραπόντων σου... καὶ τὰ ἀσεβήματα, καὶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν, **[9:28-29]** καὶ οὗτοι λαός σου καὶ κλῆρός σου, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ. **[10:1-2]** καὶ γράψεις ἐπὶ τὰς πλάκας τὰ ῥήματα... **[10:3]** καὶ ἐποίησα κιβωτὸν ἐκ ξύλων ἀσήπτων... **[10:4]** καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τὰς πλάκας... τοὺς δέκα λόγους...

[εν]απόθεσα τις πλάκες μέσα στην κιβωτό το οποία έκανα· και είναι εκεί, καθώς πρόσταξε σε εμέ ο Κύριος.

6 *Και οι γιοι Ισραήλ σηκώθηκαν[αναχώρησαν] από Βηρώθ-βενέ-ιακάν για[εις] Μοσερά. Εκεί πέθανε ο Ααρών και εκεί τάφηκε· και ιεράτευσε[υπηρετούσε σαν ιερέας] Ελεάζαρ ο γιος του αντ' αυτού.* **7** *Από εκεί αναχώρησαν* για* Γαδγάδ και από Γαδγάδ για* Ιοτβαθά, γη με ποτάμια υδάτων[νερών].*

8 *Κατά τον καιρό εκείνο ξεχώρισε ο Κύριος τη φυλή του Λευί, για να μεταφέρει[βαστάζη] την κιβωτό της Διαθήκης του Κυρίου, να παραστέκεται μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο για να υπηρετεί αυτόν, και να ευλογεί στο όνομα αυτού, μέχρι αυτή την ημέρα.* **9** *Γι' αυτό δεν έχουν οι Λευίτες μερίδιο ή κληρονομιά μεταξύ των αδελφών τους· ο Κύριος είναι η κληρονομιά τους, καθώς Κύριος ο Θεός σου υποσχέθηκε σε αυτούς.*

10 *Και εγώ στάθηκα πάνω στο βουνό[επί του όρους], όπως προηγουμένως[το πρότερον], 40 ημέρες και 40 νύχτες· και με εισάκουσε ο Κύριος και αυτή τη φορά, και δεν θέλησε ο Κύριος να σε εξολοθρεύσει.* **11** *Και είπε [ο] Κύριος προς εμέ: Σήκω, πορεύσου μπροστά από το λαό, για να μπούν[εισέλθωσι] και κληρονομήσουν τη γη, την οποία ορκίσθηκα[ώμοσα] προς τους πατέρας τους να δώσω σε αυτούς.*

12 *Και τώρα, Ισραήλ, τι ζητά Κύριος ο Θεός σου από σένα[παρά σου], ειμή να φοβάσαι Κύριο τον Θεό σου, να περπατάς σε όλους τους οδούς[δρόμους] του και να αγαπάς αυτόν, και να λατρεύεις Κύριο τον Θεό σου από[εξ] όλη την καρδιά σου και με[εξ] όλη την ψυχή σου,* **13** *να τηρείς[φυλάττης] τις εντολές του Κυρίου και τα διατάγματα αυτού, τα οποία εγώ προστάζω σε σένα σήμερα για το καλό σου.*

14 *Κοίτα[ιδού], Κυρίου του Θεού σου ανήκει ο ουρανός και ο ουρανός των ουρανών· η γη και όλα όσα υπάρχουν σε αυτή.* **15** *Και όμως τους πατέρες σου προτίμησε ο Κύριος, να αγαπά αυτούς, και έκλεξε το σπέρμα τους μετά απ' αυτούς, εσάς από[παρά] όλους[πάντας] τους λαούς, καθώς γίνεται την ημέρα αυτή.*

16 *Να περιτέμνετε λοιπόν την ακροβυστία της καρδιάς σας και μη σκληραίνετε πλέον τον τράχηλό σας.*

17 *Διότι Κύριος ο Θεός σας είναι Θεός των θεών και Κύριος των κυρίων, Θεός μέγας, ισχυρός και φοβερός, που δεν είναι προσωπολήπτης[μη αποβλέπων εις πρόσωπον] ούτε δωροδοκείται[λαμβάνων δώρον].* **18** *κάνοντας[ποιών] κρίση στον ορφανό και στη χήρα, και αγαπάει τον ξένο, δίνοντας σε αυτόν τροφή και ρουχισμό[ένδυση].*

19 *Αγαπάτε λοιπόν τον ξένο· διότι εσείς ξένοι[πάροικοι] σταθήκατε στη γη της Αιγύπτου.* **20** *Κύριο τον Θεό σου θα φοβάσαι, αυτόν θα λατρεύεις, και σε αυτόν θα είσαι προσηλωμένος, και στο όνομα του θα ορκίζεσαι[ομνύει].*

21 *Αυτός [είναι το] καύχημά σου, και αυτός [είναι ο] Θεός σου, ο οποίος έκανε για σένα τα μεγάλα αυτά και τρομερά, τα οποία είδαν τα μάτια[οι οφθαλμοί] σου.*

22 *Με 70 ψυχές κατέβηκαν οι πατέρες σου στην Αίγυπτο, και τώρα Κύριος ο Θεός σου σε κατέστησε σαν τα άστρα του ουρανού στο[κατά το] πλήθος.*

11 **[ΙΑ]** *ΝΑ ΑΓΑΠΑΣ ΛΟΙΠΟΝ ΚΥΡΙΟ τον Θεό σου και να τηρείς[φύλαττε] τις υπηρεσίες[φυλάγματα] του και τα διατάγματά του, και τις κρίσεις του, και τις εντολές του, όλες[πάσας] τις ημέρες.* **2** *Και γνωρίστε σήμερα· διότι δεν[ουχί] [απευθύνομαι] στα παιδιά σας, τα οποία δεν γνώρισαν, και τα οποία δεν είδαν την παιδεία[διαπαιδαγώγηση] Κυρίου του Θεού σας, τα μεγαλεία αυτού, το χέρι του το κραταιό και το βραχίονα του τον [εξ]απλωμένο,* **3** *και τα σημεία αυτού, και τα έργα αυτού, όσα έκαμε στο μέσο της Αιγύπτου, εναντίον[κατά] του Φαραώ βασιλιά της Αιγύπτου και εναντίον* όλης της γης του,* **4** *και όσα έκανε στο στράτευμα των Αιγυπτίων, στα άλογά[ίππους] τους και στις άμαξές τους, με ποιόν τρόπο έκανε τα νερά[ύδατα] της Ερυθράς θάλασσας να καταποντίσουν αυτούς όταν σας κατεδίωκαν από πίσω, και ο Κύριος εξολόθρευσε αυτούς μέχρι αυτή την ημέρα,* **5** *και τι έκανε σε σας στην έρημο, μέχρι που ήλθατε σε αυτό τον τόπο,* **6** *και τι έκανε στον Δαθάν και Άβειρών τους γιους Ελιάβ γιου του Ρουβήν, πως η γη άνοιξε το στόμα της και κατάπιε αυτούς και τις οικογένειές τους και τις σκηνές τους και όλη[πάσαν] την περιουσία τους, ανάμεσα σε όλο τον Ισραήλ·* **7** *επειδή τα μάτια[οι οφθαλμοί] σας είδαν όλα τα έργα του Κυρίου τα μεγάλα, όσα έκανε.*

[10:6] Αρ. 33:31, Αρ. 33:30, Αρ. 20:28, 33:38 **[10:7]** Αρ. 33:32-33 **[10:8]** Αρ. 3:6, 4:4, 8:14, 16:9, Αρ. 4:15, Κφ. 18:7,Αρ. 11:4, 34:8, Λευ. 9:22, Αρ. 6:23, Κφ. 21:5 **[10:9]** Αρ. 18:20, Κφ. 18:1,2, Ιεζ. 44:28 **[10:10]** Εξ. 34:28, Κφ. 9:18,25, Εξ. 32:14, 33-4, 33:17, Κφ. 9:19 **[10:11]** Εξ. 32:34, 33:1 **[10:12]** Μιχ. 6:8, Κφ. 6:13, Κφ. 5:33, Κφ. 6:5,11:13, 30:16,20, Μτ. 22:7, Αρ. 11:4, 34:37 **[10:13]** Κφ. 6:24 **[10:14]** 1Βα. 8:29, Ψλ. 115:16, 148:4, Γεν. 14:19, Εξ. 19:5, Ψλ. 24:1 **[10:15]** Κφ. 4:37 **[10:16]** Ιδέ Λευ. 26:41, Κφ. 30:6, Ιερ. 4:4, Ρω. 2: 28-9, Κολ. 2:11, Κφ. 9 **[10:17]** Ι.Ν. 22:22, Ψλ. 136:2, Δαν. 2:47, 11:36, Απ. 17:14,19:16, Κφ. 7:21, 2Χρ. 19:7, Ιώβ 34:19, Πρ. 10:34, Ρω. 2:11, Γαλ. 2:6, Εφ. 6:9, Κολ. 3:25, 1Πε. 1:17 **[10:18]** Ψλ. 68:5, 146:9 **[10:19]** Λευ. 19:33 **[10:20]** Κφ. 6:13, Ματ. 4:10, Λου. 4:8, Κφ. 11:22, 13:4, Ψλ. 63:11 **[10:21]** Εξ. 15:2, Ψλ. 22:3, Ιερ. 17:14, 1Σα. 12:24, 2Σα. 7:23, Ψλ. 106:21-2 **[10:22]** Γεν. 46:27, Εξ. 1:5, Πρ. 7:14, Γεν. 15:5,Κφ. 1:10,28:62 **[11:1]** Κφ. 10:12, 30: 16,20, Ζαχ. 3:7 **[11:2]** Κφ. 8:5, Κφ. 5:24, Κφ. 7:19 **[11:3]** Ψλ. 78:12, 135:9 **[11:4]** Εξ. 14: 27,28, Κφ. 6:13, Ψλ.106:11 **[11:6]** Αρ. 16:1,31, 27:3, Ψλ.106:17 **[11:7]** Κφ. 5:3, 7:19

---

vg **[10:6-7]** Από εκεί ήρθαν στη Γαδγάδ· και από εκεί, αφού ξεκίνησαν, στρατοπέδευσαν στην Ιετεβαθά, σε γη νερών και χειμάρρων. **[10:8-15]** και όμως ο Κύριος προσκολλήθηκε στους πατέρες σου και τους αγάπησε... όπως αποδεικνύεται σήμερα. **[10:16-17]** ..ούτε παίρνει δωροδοκίες. **[10:18-21]** Αυτός είναι ο έπαινός σου και ο Θεός σου... **[10:22]** ... **[11:1]** ...σε όλους τους καιρούς. **[11:2-4]** ...τους σκέπασαν όταν σας καταδίωκαν...

o' **[10:6-7]** ἐκεῖθεν ἀπῆραν εἰς Γαδγὰδ καὶ ἀπὸ Γαδγὰδ εἰς ᾽Ετεβαθᾶ, γῆ χείμαρροι ὑδάτων. **[10:8]** ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ διέστειλε Κύριος τὴν φυλὴν τὴν Λευὶ αἴρειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης Κυρίου, παρεστάναι ἔναντι Κυρίου, λειτουργεῖν καὶ ἐπεύχεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. **[10:9-14]** ἰδοὺ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἡ γῆ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ· **[10:15]** πλὴν τοὺς πατέρας ὑμῶν προείλετο Κύριος ἀγαπᾶν αὐτούς, καὶ ἐξελέξατο τὸ σπέρμα αὐτῶν μετ᾽ αὐτοὺς ὑμᾶς παρὰ πάντα τὰ ἔθνη κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. **[10:16-18]** ποιῶν κρίσιν προσηλύτῳ καὶ ὀρφανῷ καὶ χήρᾳ, καὶ ἀγαπᾷ τὸν προσήλυτον δοῦναι αὐτῷ ἄρτον καὶ ἱμάτιον. **[10:19]** καὶ ἀγαπήσετε τὸν προσήλυτον· προσήλυτοι γὰρ ἦτε ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. **[10:20]** ...**κολληθήσῃ**... **[10:21]** ...καὶ τὰ ἐνδόξα ταῦτα... **[10:22]** (*σ.σ. Το χωρίο λείπει από τους Ο'*) **[11:1]** Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου καὶ φυλάξῃ τὰ φυλάγματα αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας. **[11:2-4]** ...ὡς ἐπέκλυσε τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης τῆς ἐρυθρᾶς... καὶ ἀπώλεσεν αὐτοὺς Κύριος ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, **[11:5-6]** καὶ ὅσα ἐποίησε τῷ Δαθὰν καὶ ᾽Αβειρὼν υἱοὺς ῾Ελιὰβ υἱοῦ Ρουβήν, οὓς ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς κατέπιεν αὐτοὺς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ὑπόστασιν τὴν μετ᾽ αὐτῶν ἐν μέσῳ παντὸς ᾽Ισραήλ, **[11:7]** ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἑώρακαν πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὰ μεγάλα, ὅσα ἐποίησεν ἐν ὑμῖν σήμερον. **[11:8]** καὶ φυλάξεσθε πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, ἵνα ζῆτε καὶ πολυπλασιασθῆτε καὶ εἰσελθόντες κληρονομήσετε τὴν γῆν...

8 *Γι' αυτό θα φυλάτε όλες τις εντολές, τις οποίες εγώ προστάζω σε σένα σήμερα· για να ισχυροποιηθείτε*[κραταιωθητε] *και να εισέλθετε και να κληρονομήσετε τη γη, στην οποία πηγαίνετε για να κληρονομήσετε αυτή·* **9** *και για να μακροημερεύσετε πάνω στη γη, την οποία ορκίσθηκε*[ώμοσε] *Κύριος προς τους πατέρες σας να δώσει σε αυτούς και στο σπέρμα τους, γη που ρέει γάλα και μέλι.*

10 *Διότι η γη, στην οποία εισέρχεσαι για να κληρονομήσεις αυτή, δεν είναι όπως η γη της Αιγύπτου από την οποία βγήκατε*[εξήλθετε]*, όπου έσπειρες τον σπόρο σου, και πότιζες με το πόδι σου, όπως σε λαχανόκηπο·* **11** *αλλά η γη, στην οποία περνάτε*[διαβαίνετε] *για να κληρονομήσετε αυτή, [είναι] γη βουνών*[ορέων] *και κοιλάδων, από τη βροχή του ουρανού πίνει νερό*[ύδωρ]*·* **12** *γη, την οποία Κύριος ο Θεός σου επιβλέπει πάντοτε· τα μάτια*[οι οφθαλμοί] *Κυρίου του Θεού σου [είναι] πάνω σε αυτή, απ' της αρχή του χρόνου*[έτους] *έως τέλος του έτους*.*

13 *Και εάν επιμελώς ακούσετε τις εντολές μου, τις οποίας εγώ προστάζω σε σας σήμερα, να αγαπάτε Κύριο τον Θεό σας, και να λατρεύετε αυτόν με*[εξ] *όλη την καρδιά σας και με*[εξ] *όλη την ψυχή σας,* **14** *τότε θα δώσω τη βροχή της γης σας στον καιρό αυτής, την πρώϊμη*[(ωριμάζει πριν την συνηθ. εποχή)] *και την όψιμη*[(ωριμάζει μετά των συνηθ. εποχή)]*, για να συνάξεις το σιτάρι σου και το κρασί*[οίνον] *σου και το λάδι σου·* **15** *και θα δώσω χορτάρι στους αγρούς σου για τα κτήνη*[κτηνοτροφία] *σου, για να τρως και να χορταίνεις.*

16 *Προσέχετε στους εαυτούς σας, μήποτε* [παρα]*πλανηθεί η καρδιά σας και παραδρομήσετε και λατρεύσετε άλλους θεούς και προσκυνήσετε αυτούς·* **17** *και ανάψει*[εξαφθή] *η οργή του Κυρίου εναντίον σας, και κλείσει τον ουρανό, για να μη βρέξει, και η γη να μη δώσει τους καρπούς της· και εξολοθρευθείτε άμεσα*[πάραυτα] *από τη γη την αγαθή, την οποία δίνει σε σας ο Κύριος.*

18 *Θα βάλετε λοιπόν τα λόγια μου αυτά στην καρδιά σας και στην ψυχή σας· και θα δέσετε αυτά σαν σημάδι πάνω στο χέρι σας και θα είναι σαν προμετωπίδια*[ζωγραφισμένη παράσταση] *μεταξύ των ματιών*[οφθαλμών] *σας·* **19** *και θα διδάσκετε αυτά στα παιδιά σας, μιλώντας γι' αυτά όταν κάθεσαι στην* [κατ]*οικία σου και όταν περπατάς στο δρόμο και όταν πλαγιάζεις και όταν σηκώνεσαι*[εγειρόμενος]*·* **20** *και θα γράψεις αυτούς πάνω στους παραστάτες της* [κατ]*οικίας σου και πάνω στις πύλες σου·* **21** *για να πολλαπλασιαστούν οι ημέρες σας και οι ημέρες των παιδιών*[τέκνων] *σας πάνω στη γη, την οποία ο Κύριος ορκίσθηκε*[ώμοσε] *προς τους πατέρες σας να δώσει σ' αυτούς, όπως οι ημέρες του ουρανού πάνω στη γη.*

22 *Επειδή, εάν τηρήσετε*[φυλάξητε] *με επιμέλεια όλες αυτές τις εντολές, τις οποίες εγώ προστάζω σε σας, ώστε να εκτελείτε αυτές, ν' αγαπάτε Κύριο τον Θεό σας, να περπατάτε σε όλους τους δρόμους*[οδούς] *του, και να είσθε προσκολλημένοι σε αυτόν,* **23** *τότε θα εκδιώξει ο Κύριος όλα αυτά τα έθνη από μπροστά σας, και θα κληρονομήσετε έθνη μεγαλύτερα και δυνατώτερά σας.* **24** *Κάθε τόπος, όπου θα πατήσει το ίχνος των ποδών σας, δικός σας θα είναι από την έρημο και τον Λίβανο, από τον ποταμό, από τον ποταμό Ευφράτη, και μέχρι τη θάλασσα την προς δυτικά, θα είναι το όριό σας.*

25 *Κανείς [δεν] θα έχει τη δύναμη*[δυνηθεί] *να σταθεί μπροστά σας· το φόβο σας και τον τρόμο σας θα* [εμ]*βάλει Κύριος ο Θεός σας πάνω στο πρόσωπο όλης της γης, την οποία πατήσατε, καθώς είπε σε σας.*

26 *Δείτε*[ιδού]*, εγώ βάζω σήμερα μπροστά σας ευλογία και κατάρα·* **27** *την ευλογία, εάν υπακούτε στις εντολές Κυρίου του Θεού σας, τις οποίες εγώ προστάζω σε σας σήμερα,* **28** *και την κατάρα, εάν δεν υπακούτε στις εντολές Κυρίου του Θεού σας, αλλά* [παρ]*εκκλίνετε από την οδό*[δρόμο]*, την οποία εγώ προστάζω σε σας σήμερα, ώστε να ακολουθήσετε άλλους θεούς, τους οποίους δεν γνωρίσατε.*

29 *Και όταν Κύριος ο Θεός σου σε εισάγει στη γη, στην οποία πας για να κληρονομήσεις αυτή, θα θέσει την ευλογία πάνω στο όρος Γαριζίν και την κατάρα πάνω στο όρος Εβάλ.* **30** *Δεν [είναι] αυτά πέραν του Ιορδάνη, προς*[κατά] *την οδό*[δρόμο] *την προς τα δυτικά [του] ήλιου, στη γη των Χαναναίων, που κατοικούν στην πεδιάδα, απέναντι Γαλγάλων, κοντά*[πλησίον] *στη βελανιδιά*[δρυός] *Μορέχ;* **31** *Διότι εσείς διαβαίνετε τον Ιορδάνη, για να εισέλθετε να κληρονομήσετε τη γη, την οποία Κύριος ο Θεός σας δίνει σε σας, και θα κληρονομήσετε αυτή και κατοικήσετε σε αυτή.* **32** *Και θα προσέχετε να εκτελείτε όλα*[πάντα] *τα διατάγματα και τις κρίσεις, τις οποίες εγώ βάζω μπροστά*[ενώπιόν] *σας σήμερα.*

12 **[ΙΒ]** *ΑΥΤΑ [ΕΙΝΑΙ] ΤΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ και οι κρίσεις, τα οποία θα προσέχετε να εκτελείτε, στη γη την οποία Κύριος ο Θεός των* [προ]*πατέρων σου*

[11:8] I.N. 1:6,7 **[11:9]** Κφ. 4:40, 5:16, Παρ. 10:27, Κφ. 9:5, Εξ. 3:8 **[11:10]** Ζαχ. 14:18 **[11:11]** Κφ. 8:7 **[11:12]** 1Βα. 9:3 **[11:13]** six. 22, Κφ. 6:17, Κφ. 10:12 **[11:14]** Λευ. 26:4, Κφ. 28:12, Ιωήλ 2:23, Ιακ. 5:7 **[11:15]** Ψλ. 104:14, Κφ. 6:11, Ιωήλ 2:19 **[11:16]** Κφ. 29:18, Ιώβ 31:27, Κφ. 8:19, 30:17 **[11:17]** Κφ. 6:15, 1Βα. 8:35, 2Χρ. 6:26, 7:13, Κφ. 4:26, 8: 19,20, 30:18, I.N. 23:13,15,16 **[11:18]** Κφ. 6:6, 32:46, Κφ. 6:8 **[11:19]** Κφ. 4:9,10, 6:7 **[11:20]** Κφ. 6:9 **[11:21]** Κφ. 4:40, 6:2, Παρ. 3:2, 4:10, 9:11, Ψλ. 78:5, 89:29 **[11:22]** Κφ. 6:13, six. 13, Κφ. 6:17 **[11:23]** Κφ. 10:20, 30:20, Κφ. 9:1 **[11:24]** I.N. 1:3, 14:9, Γεν. 15:18, Εξ. 23:31, Αρ. 34:3, κτλ. **[11:25]** Κφ. 7:24, Κφ. 2:25, Εξ. 23:27 **[11:26]** Κφ. 30:1,15 **[11:27]** Κφ. 28:2 **[11:28]** Κφ. 28:15 **[11:29]** Κφ. 27:12,13, I.N. 8:33 **[11:30]** Γεν. 12:6, Κρ. 7:1 **[11:31]** Κφ. 9:1, I.N. 1:11 **[11:32]** Κφ. 5:32, 12:32 **[12:1]** Κφ. 6:1

VG **[11:8-10]** ...όπου, αφού ριχτεί ο σπόρος, οδηγούνται νερά για άρδευση κατά τον τρόπο των κήπων· **[11:11]** αλλά είναι ορεινή και πεδινή και περιμένει τις βροχές από τον ουρανό, **[11:12]** ...ο Θεός σου πάντοτε την επισκέπτεται, και τα μάτια του είναι επάνω της από την αρχή του έτους έως το τέλος του. **[11:13-18]** ...και τοποθετήστε τα ανάμεσα στα μάτια σας. **[11:19-21]** ...όσο ο ουρανός κρέμεται επάνω από τη γη. **[11:22-28]** ...αλλά απομακρυνθείτε από την οδό που εγώ τώρα σας δείχνω... **[11:29-30]** ...**κοντά στην κοιλάδα που εκτείνεται και εισχωρεί μακριά.** **[11:31-32]**

o' **[11:9-10]** ...ὅταν σπείρωσι τὸν σπόρον καὶ ποτίζωσι τοῖς ποσὶν αὐτῶν ὡσεὶ κῆπον λαχανείας... **[11:11]** ἡ δὲ γῆ, εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, γῆ ὀρεινὴ καὶ πεδεινή, ἐκ τοῦ ὑετοῦ τοῦ οὐρανοῦ πίεται ὕδωρ, **[11:12]** γῆ, ἣν Κύριος ὁ Θεός σου **ἐπισκοπεῖται** αὐτὴν διαπαντός, οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἕως συντελείας τοῦ ἐνιαυτοῦ. **[11:13]** Ἐὰν δὲ ἀκοῇ ἀκούσητε πάσας τὰς ἐντολάς... **[11:14]** καὶ δώσει τὸν ὑετὸν τῇ γῇ σου καθ' ὥραν πρώϊμον καὶ ὄψιμον, καὶ εἰσοίσεις τὸν σῖτόν σου καὶ τὸν οἶνόν σου καὶ τὸ ἔλαιόν σου· **[11:15]** καὶ δώσει χορτάσματα ἐν τοῖς ἀγροῖς σου τοῖς κτήνεσί σου· **[11:16]** καὶ φαγὼν καὶ ἐμπλησθεὶς πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ πλατυνθῇ ἡ καρδία σου καὶ παραβῆτε καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς, **[11:17]** ...καὶ σφίγῃς τὸν οὐρανὸν, καὶ οὐκ ἔσται ὑετός... **[11:18]** ...καὶ ἐμβάλετε τὰ **ῥήματα** ταῦτα ...καὶ ἔσται ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν... **[11:19-20]** ...τὰς φλιὰς... **[11:21-22]** καὶ ἔσται ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητε... **[11:23-24]** ...καὶ ἀντιλίβανου... **[11:25-28]** ...καὶ **πλανηθῆτε** ἀπὸ τῆς ὁδοῦ... **[11:29]** ...καὶ δώσεις... **[11:30]** ...πλησίον τῆς δρυὸς τῆς ὑψηλῆς... **[11:31-32]** καὶ φυλάξεσθε τοῦ ποιεῖν πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις ταύτας, ὅσας ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον...

δίνει σε σένα για να κληρονομήσεις αυτή, όλες[πάσας] *τις ημέρες τις οποίες [θα] ζείτε επάνω στη γη.* **2** *Θα καταστρέψετε όλους*[πάντας] *τους τόπους, όπου τα έθνη, τα οποία θα κυριεύσετε, λάτρευαν τους θεούς τους, πάνω στα ψηλά βουνά*[όρη] *και πάνω στους λόφους και κάτω από κάθε δέντρο πυκνόφυλλο*[δασέος]*.*

3 *Και θα κατεδαφίσετε τους βωμούς*[θυσιαστήριά] *τους και θα συντρίψετε τις στήλες*[ιερά αναθήματα] *αυτών, και θα κατακάψετε σε φωτιά*[εν πυρί] *τα άλση*[κέντρα πορνικής λατρείας] *αυτών, και κατακόψετε τα είδωλα των θεών τους, και εξαλείψετε τα ονόματα τους απ' τον τόπο εκείνο.*

4 *Δεν θα κάνετε έτσι στον Κύριο τον Θεό σας·* **5** *αλλά στον τόπο, τον οποίο Κύριος ο Θεός σας εκλέξει από όλες τις φυλές σας, για να θέσει το όνομά του εκεί, προς την κατοικία του (ονοματός) θα ζητήσετε [αυτόν] και εκεί θα έλθετε·* **6** *και εκεί θα φέρετε τα ολοκαυτώματά σας και τις θυσίες σας, και τα δέκατά σας και τις υψούμενες προσφορές*[VG-] *των χεριών σας και τις ευχές σας και τις αυτοπροαίρετες προσφορές σας, και τα πρωτότοκα των βοδιών σας και των προβάτων σας·* **7** *και εκεί θα τρώτε μπροστά στον Κύριο τον Θεό σας, και θα ευφραίνεστε, σεις και οι οίκοι*[οικογένειες] *σας, σε όσα επιχειρείτε*[επιβάλετε τας χείρας σας]*, σε ό,τι Κύριος ο Θεός σου σε ευλόγησε.*

8 *Δεν θα κάνετε σύμφωνα*[κατά πάντα] *με όσα κάνουμε εμείς εδώ σήμερα, ο καθένας ό,τι του φανεί αρεστό στα μάτια*[οφθαλμούς] *του,* **9** *διότι δεν ήλθατε ακόμη στην ανάπαυση και στην κληρονομιά, την οποία δίνει σε σας Κύριος ο Θεός σας.*

10 *Αλλ' όταν διαβείτε τον Ιορδάνη, και κατοικήσετε πάνω στη γη, την οποία Κύριος ο Θεός σας δίνει σε σας να κληρονομήσετε, και δώσει σε σας ανάπαυση από όλους*[πάντων] *τους εχθρούς σας κυκλικά, ώστε να κατοικήσετε με ασφάλεια,* **11** *τότε στον τόπο, τον οποίο εκλέξει Κύριος ο Θεός σας, για να κατοικίσει εκεί το όνομά του, εκεί θα προσ*[προσ]*φέρετε πάντα όσα εγώ προστάζω σε σας· τα ολοκαυτώματά σας, και τις θυσίες σας, τα δέκατά σας, και τις υψούμενες προσφορές των χεριών σας, και όλες τις εκλεκτές ευχές*[τάματα] *σας, όσες ευχηθήκατε*[τάματα] *στον Κύριο·* **12** *και θα ευφραίνεστε μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο τον Θεό σας, εσείς και οι γιοι σας και οι θυγατέρες σας και οι δούλοί σας και οι δούλες σας, και ο Λευίτης που βρίσκεται μέσα απ' τις πύλες σας· διότι αυτός δεν έχει μερίδα ούτε κληρονομιά με σας.*

13 *Πρόσεχε στον εαυτό σου, μήποτε προσφέρεις το ολοκαύτωμά σου σε κάθε*[άλλο] *τόπο, όποιον [θα] δεις·* **14** *αλλά στον τόπο, όποιον εκλέξει ο Κύριος σε μια απ' τις φυλές σου, εκεί θα προσφέρεις τα ολοκαυτώματά σου και εκεί θα κάνει όλα όσα εγώ σε προστάζω.*

15 *Μπορείς όμως να σφάζεις και να τρώς κρέας μέσα σ' όλες τις πύλες σου, σύμφωνα*[κατά] *με την κάθε επιθυμία της ψυχής σου, κατά την ευλογία Κυρίου του Θεού σου την οποία σου έδωσε· ο ακάθαρτος και ο καθαρός μπορούν να τρώνε από αυτό, όπως τη δορκάδα*[ζαρκάδι] *και όπως το ελάφι.* **16** *Πλην το αίμα δεν θα τρώτε· πάνω στη γη θα χύνετε αυτό σαν νερό*[ύδωρ]*.*

17 *Δεν μπορείς*[επιτρέπεται] *να τρως εντός των πυλών σου το [προσφερόμενο] δέκατο του σιταριού σου ή του κρασιού*[οίνου] *σου ή του λαδιού σου, ή τα πρωτότοκα των βοδιών σου ή των προβάτων σου, ούτε καμία των ευχών σου όσες ευχηθείς, ούτε τις αυτοπροαίρετες προσφορές σου, ή τις υψούμενες προσφορές των χεριών σου.*

18 *Αλλά πρέπει να τρως αυτά μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου, στον όποιο τόπο εκλέξει Κύριος ο Θεός σου, εσύ, και ο γιος σου και η κόρη σου και ο δούλος σου και η δούλη σου και ο Λευίτης που βρίσκεται μέσα στις πύλες σου· και θα ευφραίνεσαι μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου, σε όσα επιχειρείς*[επιβάλης την χείρα σου]*.* **19** *Πρόσεχε στον εαυτό σου, μήπως εγκαταλείψεις τον Λευίτη, όσο χρόνο ζεις πάνω στη γη σου.* **20** *Όταν Κύριος ο Θεός σου πλατύνει τα όριά σου, καθώς υποσχέθηκε προς εσέ, και πεις, Θα φάω κρέας, επειδή επιθυμεί η ψυχή σου να φάει κρέας, μπορείς να τρως κρέας, όποτε το επιθυμεί η ψυχή σου.*

21 *Εάν ο τόπος, τον οποίο Κύριος ο Θεός σου έκλεξε για να θέσει εκεί το όνομά του, απέχει πολύ από σένα, τότε θα σφάζεις από τα βόδια σου και από τα πρόβατά σου, τα οποία σου έδωσε ο Κύριος, καθώς εγώ πρόσταξα σε σας, και θα τρως μέσα στις πύλες σου όποτε το επιθυμεί η ψυχή σου.* **22** *Όπως τρώγεται η δορκάδα* και το ελάφι, έτσι θα τρως αυτά· ο ακάθαρτος και ο καθαρός θα τρώνε εξίσου απ' αυτά.*

23 *Μόνο άπεχε σταθερά*[ισχυρώς] *από το να φας το αίμα· διότι το αίμα είναι η ζωή· και δεν μπορείς να φας τη ζωή μαζί με το κρέας.* **24** *Δεν θα τρως αυτό· πάνω στη γη θα χύνεις αυτό σαν νερό*[ύδωρ]*.* **25** *Δεν θα τρως αυτό· για να ευημερείς, εσύ και τα τέκνα σου μετά από σένα, όταν τηρείς το αρεστό μπροστά στον Κύριο.*

Κφ. 4:10, 1Βα. 8:40 **[12:2]** Εξ. 34:13, Κφ. 7:5, 2Βα. 16:4, 17:10,11, Ιερ. 3:6 **[12:3]** Αρ. 33:52, Κρ. 2:2 **[12:4]** six. 31 **[12:5]** six. 11, Κφ. 26:2, I.N. 9:27, 1Βα. 8:29, 2 Χρ. 7:12, Ψλ. 78:68 **[12:6]** Λευ. 17:3,4, six. 17, Κφ. 14:22,23, 15:19 **[12:7]** Κφ. 14:26, six. 12,18, Λευ. 23:40, Κφ. 16:11,14,15, 26:11, 27:7 **[12:8]** Κρ. 17:6, 21:25 **[12:10]** Κφ. 11:31 **[12:11]** six. 5,14,18 21,26, Κεφ. 14:23, 15:20, 16:2, κτλ., 17:8, 18:6, 23:16, 26:2, 31: 11, I.N. 18:1, 1 Βα. 8:29, Ψαλ. 78:68 **[12:12]** six 7, Κφ.10:9, 14:29 **[12:13]** Λευ. 17:4 **[12:14]** six.11 **[12:15]** six 21, six.22, Κφ.14:5, 15:22 **[12:16]** Γεν. 9:4, Λευ. 7:26, 17:10, Κφ. 15:23, six. 23,24 **[12:18]** six. 11,12, Κφ. 14:23 **[12:19]** Κφ. 14:27 **[12:20]** Γεν. 15:18, 28:14, Εξ. 34:24, Κφ. 11:24, 19:8 **[12:22]** six.15 **[12:23]** six.15, Γεν. 9:4, Λευ. 17:11,14 **[12:25]** Κφ. 4:40, Ησ. 3:10, Εξ. 15:26, Κφ. 13:18, 1Βα. 11: 38

VG **[12:1-2]** ...και κάτω από κάθε φυλλώδες δέντρο. **[12:3]** ...και συντρίψτε τις στήλες· κάψτε τα άλση στη φωτιά και συντρίψτε τα είδωλα· εξαφανίστε τα ονόματά τους από εκείνους τους τόπους. **[12:4-12]** Εκεί θα γιορτάσετε ενώπιον του Κυρίου... **[12:13-15]** ...είτε είναι ακάθαρτο, δηλαδή κηλιδωμένο και αδύναμο, είτε καθαρό, δηλαδή ακέραιο και χωρίς κηλίδα, που επιτρέπεται να προσφέρεται, θα το φας όπως τη δορκάδα και το ελάφι· **[12:16-17]** ...και τα πρωτογεννήματα των χειρών σας· **[12:18-21]** ...και θα τρώγεται στις πόλεις σας... **[12:22-25]**

ο' **[12:2]** **ἀπωλείᾳ ἀπολεῖτε** πάντας τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἐλάτρευσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐτῶν, οὓς ὑμεῖς κληρονομεῖτε αὐτούς, ἐπὶ τῶν ὀρέων τῶν ὑψηλῶν καὶ ἐπὶ τῶν θινῶν καὶ ὑποκάτω δένδρου δασέος. **[12:3]** καὶ κατασκάψετε τοὺς βωμοὺς αὐτῶν καὶ συντρίψετε τὰς στήλας αὐτῶν καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρί, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου. **[12:4-6]** καὶ οἴσετε ἐκεῖ τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ θυσιάσματα ὑμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν καὶ τὰς εὐχὰς ὑμῶν καὶ τὰ ἑκούσια ὑμῶν καὶ τὰς ὁμολογίας ὑμῶν, τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ὑμῶν καὶ τῶν προβάτων ὑμῶν **[12:7-11]** ...καὶ τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν ὑμῶν καὶ **τὰ δόματα** ὑμῶν... **[12:12]** ...οἱ παῖδες ὑμῶν καὶ αἱ παιδίσκαι ὑμῶν... **[12:13-17]** ...καὶ τὰς ὁμολογίας ὑμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν ὑμῶν. **[12:18]** ...**ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου** καὶ ὁ προσήλυτος... **[12:19-23]** ...οὐ βρωθήσεται **ἡ ψυχὴ μετὰ τῶν κρεῶν**. **[12:24-25]** ...ἐὰν ποιήσῃς τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστόν...

26 *Πλην τα αφιερώματά σου, όσα αν έχεις, και τις ευχές*[τάματα] *σου θα λάβεις και θα πας στον τόπο, τον οποίο εκλέξει ο Κύριος.* **27** *Και θα προσφέρεις τα ολοκαυτώματά σου, το κρέας και το αίμα, πάνω στο θυσιαστήριο Κυρίου του Θεού σου· και το αίμα των θυσιών σου θα χυθεί στο θυσιαστήριο Κυρίου του Θεού σου, το δε κρέας θα [το] φας.* **28** *Πρόσεχε και άκουε όλους αυτούς τους λόγους, τους οποίους εγώ προστάζω σε σένα· για να ευημερείς, εσύ και τα παιδιά*[τέκνα] *σου μετά από σένα στον αιώνα, όταν κάνεις το καλό και το αρεστό μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου.*

29 *Όταν Κύριος ο Θεός σου εξολοθρεύσει τα έθνη από μπροστά σου, όπου πας*[για] *να κληρονομήσεις αυτά, και κληρονομήσεις αυτά και κατοικήσεις στη γη αυτών,* **30** *πρόσεχε στον εαυτό σου, μήποτε παγιδευτείς και ακολουθήσεις αυτούς, αφού εξολοθρευθούν από μπροστά σου· και μήποτε εξετάσεις περί των θεών αυτών, λέγοντας, Πως λάτρευαν τα έθνη αυτά τους θεούς τους; έτσι θα κάνω και εγώ.* **31** *Δεν θα κάνεις έτσι στον Κύριο τον Θεό σου· διότι κάθε βδέλυγμα, το οποίο ο Κύριος μισεί, έκαμαν για*[εις] *τους θεούς τους· επειδή και τους γιους τους και τις κόρες τους καίνε στη φωτιά*[εν πυρί προσφορά] *προς τους θεούς τους.*

32 *Κάθε τι που εγώ προστάζω σε σας, αυτό προσέχετε να κάνετε*[εκτελείτε]*· δεν θα προσθέσεις σε αυτό ούτε θα αφαιρέσεις απ' αυτό.*

13 **[ΙΓ]** *ΕΑΝ ΣΗΚΩΘΕΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΟΥ προφήτης ή ενυπνιαζόμενος όνειρα*[ενύπνια] *και δώσει σε σένα σημείο ή τεράστιο*[θαυμαστό προμήνυμα]*,* **2** *και αληθεύσει το σημείο ή το τεράστιο, περί του οποίου μίλησε προς εσέ, λέγοντας: Ας πάμε να ακολουθήσουμε άλλους θεούς τους οποίους δεν γνώρισες, και ας λατρεύσουμε αυτούς,* **3** *δεν θα δώσεις ακρόαση*[(σημασία)] *στα λόγια του προφήτη εκείνου ή εκείνου του ενυπνιαζομένου όνειρα*[ενύπνια]*· διότι δοκιμάζει εσάς Κύριος ο Θεός σας, για να γνωρίσει εάν αγαπάτε Κύριο τον Θεό σας με*[εξ] *όλη την καρδιά σας και από*[εξ] *όλη την ψυχή σας.*

4 *Κύριο τον Θεό σας θα ακολουθείτε και αυτόν θα φοβάστε, και τις εντολές του θα φυλάτε, και στη φωνή του θα υπακούτε, και αυτόν θα λατρεύετε, και σε αυτόν θα είστε προσκολλημένοι.* **5** *Και εκείνος ο προφήτης ή ο ενυπνιαστής των ονείρων θα θανατωθεί, επειδή μίλησε για αποστασία ενάντια στον Κύριο τον Θεό σου που σας έβγαλε από τη γη της Αιγύπτου και σας λύτρωσε από*[εξ] *οίκο δουλείας, για να σε αποπλανήσει απ' τον δρόμο*[εκ της οδού]*, στον οποίο πρόσταξε σε σένα Κύριος ο Θεός σου να περπατείς· και θα εξαφανίσεις το κακό απ' ανάμεσά σου.*

6 *Εάν ο αδελφός σου, ο γιος της μητέρας σου, ή ο γιος σου ή η κόρη*[θυγάτηρ] *σου ή η γυναίκα της αγκαλιάς*[του κόλπου] *σου, ή ο φίλος σου ο οποίος [είναι] όπως η ψυχή σου, σε παρακινήσει κρυφά, λέγοντας: Ας πάμε και ας λατρεύσουμε άλλους θεούς, τους οποίους δεν γνώρισες εσύ ούτε οι πατέρες σου,* **7** *από τους θεούς των εθνών, που βρίσκονται γύρω σου*[των πέριξ υμών]*, των κοντινών σου ή των μακρινών από εσένα, από το [ένα] άκρο της γης μέχρι το [άλλο] άκρο της γης,* **8** *δεν θα συγκατανεύσεις σε αυτόν, ούτε θα δώσεις ακρόαση*[σημασία] *σε αυτόν, ούτε θα λυπηθεί*[φεισθή] *αυτόν η ματιά*[ο οφθαλμός] *σου, μήτε θα σπλαγχνισθείς, ούτε θα κρύψεις αυτόν·* **9** *αλλά εξάπαντος θα θανατώσεις αυτόν· το χέρι σου θα είναι πρώτο πάνω σε αυτόν για να θανατώσεις*[(λιθοβολήσεις)] *αυτόν, και έπειτα το χέρι όλου του λαού.*

10 *Και θα τον λιθοβολήσεις με λίθους*[πέτρες]*, ώστε να πεθάνει· γιατί ζήτησε να σε αποπλανήσει από Κύριο τον Θεό σου, ο οποίος σε έβγαλε*[εξήγαγεν] *από τη γη της Αιγύπτου, από οίκο δουλείας.* **11** *Και όλος ο Ισραήλ αφού ακούσει θα φοβηθεί και δεν θα κάνει πλέον ανάμεσά σου τέτοιο κακό.*

12 *Εάν ακούσεις σε κάποια από τις πόλεις σου, τις οποίες Κύριος ο Θεός σου, δίνει σε σένα, για να κατοικείς εκεί, να λένε:* **13** *Άνθρωποι παράνομοι βγήκαν*[εξήλθον] *από ανάμεσά σου και* [παρα]*πλάνησαν τους κατοίκους της πόλης τους, λέγοντες: Ας πάμε και ας λατρεύσουμε άλλους θεούς, τους οποίους δεν γνωρίσατε,* **14** *τότε θα εξετάσεις και θα ερωτήσεις και θα ερευνήσεις επιμελώς· και εάν είναι αληθινό και βέβαιο το πράγμα, [ότι] τέτοιο βδέλυγμα συνέβηκε*[ενηργήθη] *ανάμεσά σου,* **15** *εξάπαντος θα πατάξεις τους κατοίκους της πόλης εκείνης με ξίφος*[εν στόματι μαχαίρας]*, εξολοθρεύοντας αυτή και όλους μέσα σε αυτή, και τα κτήνη της, με ξίφος*[εν στόματι μαχαίρας]*.*

16 *Και θα συνάξεις όλα τα λάφυρα της στο μέσον της πλατείας της, και θα κάψεις με φωτιά*[εν πυρί] *την πόλη και όλα τα λάφυρα αυτής ολοκληρωτικά, στον Κύριο τον Θεό σου· και θα είναι στον αιώνα ερείπια· δεν θα οικοδομηθεί πλέον.* **17** *Και δεν θα κολλήσει στο χέρι σου τίποτα από το ανάθεμα·*

[12:26] Αρ. 5:9,10, 18:19, 1Σα. 1:21-24 **[12:27]** Λευ. 1:5,9,13, 17:11 **[12:28]** six. 25 **[12:29]** Εξ. 23:23, Κφ. 19:1, I.N. 23:4 **[12:30]** Κφ. 7:16 **[12:31]** six. 4, Λευ. 18: 3,26,30, 2Βα. 17:15, Λευ. 18:21, 20:2, Κφ. 18:10, Ιερ. 32:35, Ιεζ. 23:37 **[12:32]** Κφ. 4:2,13:18, I.N. 1:7, Παρ. 30:6, Απ. 22:18 **[13:1]** Ζαχ. 10:2, Μτ. 24:24, 2Θε. 2:9 **[13:2]** Ιδέ Κφ. 18:22, Ιερ. 28:9, Ματ. 7:22 **[13:3]** Κφ. 8:2, Ιδέ Μτ. 24:22, 1Κο. 11:19, 2Θε. 2:11, Απ. 13:14 **[13:4]** 2Βα. 23:3, 2Χρ. 34:31, Κφ. 10:20, 30:20 **[13:5]** Κφ. 18:20, Ιερ. 14:15, Ζαχ. 13:3, Κφ. 17:7, 22:21,22,24, 1Κο. 5:13 **[13:6]** Κφ. 17:2, Ιδέ Γεν.16:5, Κφ. 28:54, Παρ. 5:20, Μιχ. 7:5, 1Σα. 18:1,3, 20:17 **[13:8]** Παρ. 1:10, Κφ. 17:5, Κφ. 17:7, Πρ. 7:58 **[13:11]** Κφ. 17:13, 19:20 **[13:12]** I.N. 22:11, Κρ. 20:1,2 **[13:13]** 1Ιωα. 2:19, Ιουδ. 19, 2Βα. 17:21, six. 2,6 **[13:15]** Εξ. 22:20, Λευ. 27:28, I.N. 6:17,21 **[13:16]** I.N. 6:24, I.N. 8:28, Ησ. 17:1, 25:2, Ιερ. 49:2 **[13:17]** Κφ. 7:26, I.N. 6:18**,** I.N. 6:26, Γεν. 22:17, 26:4,24, 28:14

VG **[12:26-27]** και θα προσφέρεις τις προσφορές σου, τη σάρκα και το αίμα... **[12:28-32]** Αυτό που σε προστάζω, αυτό μόνο να κάνεις προς τον Κύριο· μην προσθέσεις τίποτε και μην αφαιρέσεις. **[13:1-2]** ...ξένους θεούς... (deos alienos...) **[13:3-13]** ...**γιοι του Βελίαλ**... **[13:14]** ...και ότι αυτό το βδέλυγμα διαπράχθηκε στην πράξη, **[13:15-16]** Και όλη την οικοσκευή της θα τη συγκεντρώσεις στο μέσο των πλατειών της...

Ο' **[12:26]** πλὴν **τὰ ἅγιά σου**, ἐὰν γένηταί σοι... **[12:27-30]** πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐκζητήσῃς ἐπακολουθῆσαι αὐτοῖς μετὰ τὸ ἐξολοθρευθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου λέγων· πῶς ποιοῦσι τὰ ἔθνη ταῦτα τοῖς θεοῖς αὐτῶν, ποιήσω κἀγώ. **[12:31-32]**(13:1) πᾶν **ῥῆμα**... **[13:1]**(13:2) ἐὰν δὲ ἀναστῇ ἐν σοὶ προφήτης ἢ ἐνυπνιαζόμενος τὸ ἐνύπνιον καὶ δῷ σοι σημεῖον ἢ τέρας **[13:2]**(13:3) καὶ ἔλθῃ τὸ σημεῖον ἢ τὸ τέρας, ὃ ἐμίλησε πρός σε λέγων· πορευθῶμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις, οὓς οὐκ οἴδατε, **[13:3]**(13:4) **[13:4]**(13:5) καὶ αὐτῷ προστεθήσεσθε. **[13:5]**(13:6) ...ἐμίλησεν γὰρ πλανῆσαι... καὶ ἀφανιεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. **[13:6]**(13:7) ἐὰν δὲ παρακαλέσῃ σε ...ὁ φίλος ὁ ἴσος τῆς ψυχῆς σου λάθρᾳ λέγων... **[13:7-8]**(13:8-9) οὐ συνθελήσεις αὐτῷ καὶ οὐκ εἰσακούσῃ αὐτοῦ καὶ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ, οὐκ ἐπιποθήσεις ἐπ' αὐτῷ οὐδ' οὐ μὴ σκεπάσῃς αὐτόν· **[13:9]**(13:10) ἀναγγέλων ἀναγγελεῖς περὶ αὐτοῦ, καὶ αἱ χεῖρές σου ἔσονται ἐπ' αὐτὸν ἐν πρώτοις ἀποκτεῖναι αὐτόν, καὶ αἱ χεῖρες παντὸς τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐσχάτῳ, **[13:10-11]**(13:11-12) ...κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐν ὑμῖν. **[13:12-13]**(13:13-14) ...καὶ ἀπέστησαν πάντας... **[13:14]**(13:15) ...καὶ ἐρευνήσεις σφόδρα, καὶ ἰδοὺ ἀληθὲς σαφῶς ὁ λόγος γέγονεν, τὸ βδέλυγμα τοῦτο ἐν ὑμῖν. **[13:15]**(13:16) ἀναιρῶν ἀνελεῖς πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ ἐν φόνῳ μαχαίρας, ἀναθέματι ἀναθεματιεῖτε αὐτὴν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ **[13:16]**(13:17) καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῆς συνάξεις... **[13:17]**(13:18)

για να κατευναστεί[επιστρέψη] ο Κύριος από το φλογερό θυμό του[της έξαψέως του θυμού αυτού], και να δείξει προς εσέ έλεος, και να [σε] σπλαγχνιστεί και να [σε] πολλαπλασιάσει, καθώς ορκίσθηκε προς τους πατέρες σου, **18** *όταν υπακούσεις στη φωνή Κυρίου του Θεού σου, ώστε να φυλάττεις όλες τις εντολές του, τις οποίες εγώ προστάζω σε σένα σήμερα, να τηρείς το αρεστό μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο τον Θεό σου.*

14 **[ΙΔ]** *ΣΕΙΣ [ΕΙΣΤΕ] ΓΙΟΙ ΚΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΑΣ· δεν θα κάνετε [στο σώμα σας] [εν]τομές, ούτε θα κάνετε φαλάκρωμα ανάμεσα στα μάτια[οφθαλμών] σας, για [χάρη] νεκρού.*

2 *Διότι λαός άγιος είσαι στον Κύριο τον Θεό σου· και σε εξέλεξε ο Κύριος για να είσαι σε αυτόν λαός εκλεκτός, παρά όλα τα έθνη που είναι πάνω[επί] στη γη.*

3 *Δεν θα τρως κανένα βδελυκτό.* **4** *Αυτά [είναι] τα κτήνη[κτηνοτροφία], τα οποία θα τρώτε: το βόδι, το πρόβατο και η κατσίκα[αιξ],* **5** *το ελάφι και η δορκάδα[ζαρκάδι] και το βουβάλι και ο αγριότραγος και η αντιλόπη[ο πύγαργος] και το άγριο βόδι και η καμηλοπάρδαλη.* **6** *Και κάθε[παν] τετράποδο που έχει χωρισμένη την οπλή και σχισμή ανάμεσα στις οπλές[τον πόδα δίχηλο και το ονύχιον διηρημένον εις δύο χηλάς], [και] αναμασσά μεταξύ των τετραπόδων, αυτά θα τρώτε.*

7 *Αυτά όμως δεν θα τρώτε ανάμεσα από εκείνα που αναμασσούν, ή από εκείνα όσα έχουν χωρισμένη την οπλή[το ονύχιον δίχηλον]: την καμήλα και τον λαγό και τον αγριοκόνικλο[δασύποδα]· διότι αναμασσούν [μεν], πλην δεν έχουν χωρισμένη την όπλη[διηρημένον το ονύχιον]· αυτά [είναι] ακάθαρτα σε σας·* **8** *και το γουρούνι[χοίρον], διότι έχει [μεν] χωρισμένη την όπλη[το ονύχιον δίχηλον], πλην δεν αναμασσά· είναι ακάθαρτος σε σας· από το κρέας τους δεν θα τρώτε ούτε το ψοφίμι[θνησιμαίο] αυτών θα αγγίζετε.*

9 *Από όλα εκείνα που είναι στα νερά[των εν τοις ύδασι] αυτά θα τρώτε, όλα όσα έχουν πτερύγια και λέπια, θα τρώτε·* **10** *πάντα δε, όσα δεν έχουν πτερύγια και λέπια, δεν θα τρώτε· είναι ακάθαρτα σε σας.* **11** *Θα τρώτε κάθε καθαρό πτηνό[πουλί].* **12** *Αυτά όμως [είναι] εκείνα, από τα οποία δεν θα τρώτε: ο αετός και ο ψαραετός[γρυπαετός] και ο μαυραετός[μελαναετός]* **13** *και ο γυπαετός και ο πετρίτης[ίκτινος/είδος γερακιού] και ο γύπας κατά το είδος του,* **14** *και κάθε κόρακα κατά το είδος του,* **15** *και η στρουθοκάμηλος και η κουκουβάγια[γλαύξ] και ο γλάρος[ίβις] και το γεράκι[ιέραξ] κατά το είδος του,* **16** *ο νυχτοκόρακας[μπούφος/είδος κουκουβάγιας] και η μεγάλη κουκουβάγια[γλαύξ] και ο κύκνος,* **17** *και ο πελεκάνος και η κίσσα και ο αίθυια[κορμοράνος],* **18** *και ο πελαργός και ο ερωδιός κατά το είδος του και ο τσαλαπετεινός[έπωψ] και η νυκτερίδα.* **19** *Και όλα τα ερπετά τα φτερωτά[έντομα] είναι ακάθαρτα σε σας· δεν θα τρώγονται.* **20** *Κάθε πτηνό καθαρό θα τρώτε.* **21** *Κανένα ψοφίμι [δεν] θα τρώτε· (στον ξένο που είναι μέσα στις πύλες σου θα δίνεις αυτά, για να τρώει αυτό· ή θα πουλάς [αυτό] σε ξένο[αλλογενή].) διότι λαός άγιος [είσαι] στον Κύριο τον Θεό σου. Δεν θα ψήσεις κατσικάκι[ερίφιον θηλάζον] στο γάλα της μάνας του[αρνάκι γάλακτος].*

22 *Εξάπαντος θα δεκατίζεις όλα τα γεννήματα του σπόρου σου, τα οποία παράγει[φέρει] ο αγρός κάθε χρόνο.* **23** *Και θα τρως μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο τον Θεό σου, στον τόπο τον οποίο θα εκλέξει για να θέσει εκεί το όνομά του, το δέκατο του σιταριού σου, του κρασιού[οίνου] σου και του λαδιού σου, και τα πρωτότοκα των βοδιών σου και των προβάτων σου· για να μάθεις να φοβάσαι πάντοτε Κύριο τον Θεό σου.*

24 *Και εάν[σε περίπτωση] ο δρόμος[η οδός] είναι πολύ μακριά για σένα, ώστε να μην μπορείς να τα μεταφέρεις, [ή] εάν ο τόπος απέχει πολύ από εσέ, αυτός τον οποίο θα εκλέξει Κύριος ο Θεός σου για να θέσει εκεί το όνομά του, όταν θα σε ευλογήσει Κύριος ο Θεός σου,* **25** *τότε θα μετατρέψεις [αυτά] σε ασήμι[χρήμα/εξαργυρώσεις], και θα κομποδέσεις το ασήμι[αργύριον] στο χέρι σου και θα πας στον οποιοδήποτε τόπο εκλέξει Κύριος ο Θεός σου·* **26** *και θα δώσεις το ασήμι[αργύριον] έναντι οποιουδήποτε πράγματος επιθυμεί η ψυχή σου, αντί βοδιών ή αντί προβάτων ή αντί κρασιού[οίνου] ή αντί σίκερα[ανάμεικτα ποτά/κοκταιηλ] ή αντί οποιουδήποτε πράγματος επιθυμεί[ορέγεται] η ψυχή σου· και θα τρως εκεί μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου, και θα ευφρανθείς, εσυ και η οικογένειά[ο οίκος] σου* **27** *και ο Λευίτης που είναι μέσα στις πύλες σου· δεν θα εγκαταλείψεις αυτόν· διότι δεν έχει μερίδιο, ούτε κληρονομιά μαζί σου.*

28 *Στο τέλος του 3ου χρόνου[έτους], θα βγάζεις[εκφέρει] όλο το δέκατο της παραγωγής[των γεννημάτων] σου του χρόνου* εκείνου, και θα [εν]αποθέσεις μέσα στις πύλες σου·* **29** *και ο Λευίτης, επειδή δεν έχει μερίδα ούτε κληρονομιά μαζί σου, και ο ξένος και ο ορφανός και η χήρα, οι οποίοι [είναι] μέσα στις πύλες σου, θα έρχονται και θα τρώνε και θα χορταίνουν για να σ' ευλογήσει Κύριος ο Θεός σου σ' όλα τα έργα του χεριού σου όσα εργάζεσαι.*

[13:18] Κφ. 12:25,28,32 **[14:1]** Ρω. 8:16, 9:8, Γαλ. 3:26, Λευ. 19:28, 21:5, Ιερ. 16:6, 41:5, 47:5, 1Θε. 4:13 **[14:2]** Λευ. 20:26, Κφ. 7:6, 26:18,19 **[14:3]** Ιεζ. 4:14, Πρ. 10:13-4 **[14:4]** Λευ. 11:2 **[14:8]** Λευ. 11:26,27 **[14:9]** Λευ. 11:9 **[14:12]** Λευ. 11:13 **[14:19]** Λευ. 11:20, Ιδέ Λευ. 11:21 **[14:21]** Λευ. 17:15, 22:8, Ιεζ. 4:14, six. 2, Εξ. 23:19, 34:26 **[14:22]** Λευ.7:30, Κφ. 12:6,17, Νεε. 10:37 **[14:23]** Κφ. 12:5-7, 17,18, Κφ. 15:19,20 **[14:24]** Κφ. 12:21 **[14:26]** Κφ. 12:7,18, 26:11 **[14:27]** Κφ. 12:12,18-9, Αρ. 18:20, Κφ. 18:1,2 **[14:28]** Κφ.26:12, Αμώς 4:4 **[14:29]** Κφ. 26:12, six 27, Κφ. 12:12, Κφ. 15:10, Παρ. 3:9,10, Ιδέ Μαλ. 3:10 **[15:1]** Εξ. 21:2, 23:10,11, Λευ. 25:2,4, Κφ. 31:10, Ιερ. 34:14

---

vg **[14:1]** Να είστε γιοι του Κυρίου του Θεού σας· δεν θα χαράζετε τον εαυτό σας ούτε θα κάνετε φαλάκρα για νεκρό, **[14:2]** ... άγιος λαός... ιδιαίτερος λαός (populum peculiarem)... **[14:3]** Μη τρώτε οτιδήποτε ακάθαρτο. **[14:4-5]** ...βούβαλο, τραγέλαφο, πυγάργο, όρυγα και καμηλοπάρδαλη (...bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, camelopardalum). **[14:6-7]** ...την καμήλα, τον λαγό και τον χοιρόγρυλλο (camelum, leporem, chœrogryllum)... **[14:8-12]** Immundas ne comedatis : aquilam scilicet, et gryphem, et haliæetum, **[14:13]** ixion et vulturem ac milvum juxta genus suum : **[14:14-15]** et struthionem, ac noctuam, et larum, atque accipitrem juxta genus suum : **[14:16]** τον ερωδιό και τον κύκνο και την ίβιδα (herodium ac cygnum, et ibin), **[14:17]** ac mergulum porphirionem et nycticoracem **[14:18]** τον ονοκρόταλο και τον χαραδριό (onocrotalum et charadrium)... **[14:19-21]**Αλλά οποιοδήποτε είναι φυσιολογικά νεκρό δεν... **[14:22-29]**

o' **[13:17]**(13:18) **[13:18]**(13:19) ...ποιεῖν τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. **[14:1]** ...οὐκ ἐπιθήσετε φαλάκρωμα ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐπὶ νεκρῷ· **[14:2]** ...λαὸν **περιούσιον**... **[14:3-4]** ...καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν... **[14:5]** ...πυγάργον, ὄρυγα... **[14:6-8]** καὶ τὸν ὗν, ὅτι διχηλεῖ ὁπλὴν... **[14:9]** ...πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς πτερύγια καὶ λεπίδες, φάγεσθε. **[14:10-11]** πᾶν ὄρνεον καθαρὸν φάγεσθε. **[14:12]** ...καὶ τὸν ἁλιαετόν... **[14:13-15]** ...καὶ λάρον... **[14:16]** καὶ ἐρωδιὸν καὶ κύκνον καὶ ἶβιν **[14:17]** καὶ καταράκτην καὶ ἱέρακα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ καὶ ἔποπα καὶ νυκτικόρακα **[14:18]** καὶ πελεκᾶνα καὶ χαραδριὸν καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ καὶ πορφυρίωνα καὶ νυκτερίδα. **[14:19-29]** καὶ ἐλεύσεται... καὶ ὁ προσήλυτος καὶ ὁ ὀρφανὸς καὶ ἡ χήρα ἡ ἐν ταῖς πόλεσί σου καὶ φάγονται καὶ ἐμπλησθήσονται, ἵνα εὐλογήσῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις, οἷς ἐὰν ποιῇς.

15 **[ΙΕ]** *ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 7ου έτους θα κάνεις* **2** *άφεση. Και αυτός [είναι] ο νόμος της άφεσηςαποδέσμευσης χρεών: Κάθε πιστωτής, ο οποίος δάνεισε [κάτι] στον πλησίονσυνάνθρωπό/διπλανό του, θα αφήσει [αυτό]· δεν θα απαιτεί [αυτό] από τον διπλανό* του ή από τον αδελφό του· διότι [αυτό] ονομάζεται άφεση του Κυρίου.* **3** *Από τον ξένο μπορείςδύνασαι να απαιτήσεις [αυτό]· ό,τι όμως ο αδελφός σου έχει από τα δικά σου, το χέρι σου θα αποδεσμεύει [αυτό]·* **4** *για να μη υπάρχει πτωχός μεταξύ σας· διότι ο Κύριος θα σε ευλογήσει πολύμεγάλως στη γη, την οποίαν Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα κληρονομιά, για να εξουσιάσεις αυτή·* **5** *αρκεί μονάχα ν' ακούς με επιμέλεια τη φωνή Κυρίου του Θεού σου, για να προσέχεις να κάνεις όλες τις εντολές αυτές, τις οποίες εγώ σε προστάζω σήμερα.*

6 *Διότι Κύριος ο Θεός σου θα σε ευλογήσει, καθώς υποσχέθηκε σε σέ· και θα δανείζεις σε πολλά έθνη, εσύ όμως δεν θα δανείζεσαι και θα εξουσιάζεις πάνω σε πολλά έθνη, επάνω σε σένα όμως δεν θα βασιλέψουν.*

7 *Εάν είναι ανάμεσά σου φτωχός από τους αδελφούς σου μέσα σε κάποια από τις πύλες σου, στη γη σου την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σέ, δεν θα σκληρύνεις την καρδιά σου, ούτε θα κλείσεις το χέρι σου από το φτωχό αδελφό σου·* **8** *αλλ' εξάπαντος θα ανοίξεις το χέρι σου [γεναιόδωρα] προς αυτόν, και εξάπαντος θα δανείσεις σε αυτόν αρκετάικανά για την ανάγκηχρείαν του, [σε] ό,τι χρειάζεται.*

9 *Πρόσεχε στον εαυτό σου, μήποτε ανεβείεπέλθη κακόςποταπός στοχασμός πάνω στην καρδιά σου και πεις: Πλησιάζει ο 7ος χρόνοςέτος, το έτος* της άφεσης· και πονηρευτεί ο οφθαλμόςτο μάτι σου κατά του φτωχού αδελφού σου και δεν δώσεις σε αυτόν, και βοήσει προς τον Κύριο κατά σου, και γίνει σε σένα αμαρτία.*

10 *Εξάπαντος θα δώσεις σ' αυτόν, κι η καρδιά σου δεν θα πονηρευτεί όταν δίνεις σ' αυτόν· επειδή γι' αυτό [θα] σ' ευλογεί Κύριος ο Θεός σου σε όλα τα έργα σου και σ' όλες τις επιχειρήσεις σου.* **11** *Διότι δεν θα λείψει φτωχός μέσα από τη γη [σου]· γι' αυτό εγώ προστάζω σε σένα, λέγοντας: Εξάπαντος θα ανοίγεις το χέρι σου προς τον αδελφό σου, προς το φτωχό σου και προς τον άπορουενδεή σου πάνω στη γη σου.*

12 *Εάν ο αδελφός σου, Εβραίος ή Εβραία, πωληθεί σε σέ, θα σου δουλέψει έξι χρόνιαέτη, και τον 7ο χρόνο* θα εξαποστείλεις αυτόν ελεύθερο από σένα.* **13** *Και όταν εξαποστείλεις αυτόν απελεύθερο από σένα, δεν θα τον εξαποστείλεις με άδεια χείραςκενόν·* **14** *εξάπαντος θα τον εφοδιάσεις από τα πρόβατά σου και από το αλώνι σου και από το πατητήριληνού σου· ανάλογα από [ό,τι] Κύριος ο Θεός σου σε ευλόγησε, θα δώσεις σε αυτόν.*

15 *Και θα θυμηθείς ότι δούλος στάθηκες στη γη της Αιγύπτου, [και] Κύριος ο Θεός σου σε λύτρωσε· να γιατίόθεν εγώ προστάζω σε σένα σήμερα αυτό το πράγμα.*

16 *Αλλ' εάν σου πει: Δεν εξέρχομαι από σένα· επειδή σε αγάπησε και το σπιτικό σου, διότι ευτυχεί μαζί σου·* **17** *τότε θα λάβεις τρυπητήρισουβλί και θα τρυπήσεις το αυτίωτίον του κοντά στην πόρταπρος την θύραν, και θα είναι δούλος σου παντοτεινός· και στην δούλη σου θα κάνεις παρομοίως.* **18** *Δεν θα φανεί σε σένα σκληρό όταν εξαποστείλης αυτόν ελεύθερο από σένα· διότι σε δούλεψεὑπηρέτησε το διπλάσιο [της αξίας] μισθωτού δούλου, έξι χρόνια· και Κύριος ο Θεός σου θα σε ευλογεί σε οτιδήποτε κάνεις.*

19 *Όλα τα πρωτότοκα, όσα γεννιούνται μεταξύ των βοδιών σου και των προβάτων σου τα αρσενικά, θα αφιερώνεις στον Κύριο τον Θεό σου· δεν θα μεταχειρισθείς σε εργασία το πρωτότοκο μοσχάρι σου, ούτε θα κουρεύσεις το πρωτότοκο των προβάτων σου.*

20 *Μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου θα τρως αυτό κάθε χρόνοκατ' έτος, στον οποιονδήποτε τόπο θα εκλέξει ο Κύριος, εσύ και η οικογένειάο οίκός σου.* **21** *Και εάν έχει κάποιο μώμοψεγάδι, [εάν ειναι] κουτσόχωλόν ή τυφλό ή [έχει] κάποιο μώμο* κακό, δεν θα το θυσιάσεις στον Κύριο τον Θεό σου.* **22** *Μέσα από τις πύλες σου θα τρως αυτό· ο ακάθαρτος και ο καθαρός εξίσου, όπως την δορκάδαζαρκάδι και καθώς το ελάφι.* **23** *Πλην το αίμα του δεν θα φας, πάνω στη γη θα χύσεις αυτό σαν νερόως ύδωρ.*

16 **[ΙΣΤ]** *ΝΑ ΤΗΡΕΙΣΦΥΛΑΤΤΕ ΤΟΝ ΜΗΝΑ Αβίβ και να κάνεις το Πάσχα στον Κύριο τον Θεό σου· επειδή στο μήνα Αβίβ σε εξήγαγεΕξοδος Κύριος ο Θεός σου από την Αίγυπτο μέσα στη νύχταδιά νυκτός.* **2** *Θα θυσιάζεις λοιπόν το Πάσχα στον Κύριο τον Θεό σου, πρόβατο και βόδι, στον τόπο τον οποίο θα εκλέξει ο Κύριος για να κατοικήσει εκεί το όνομα του.*

3 *Δεν θα τρως [μαζί] με αυτό ένζυμα· 7 ημέρες θα τρως άζυμα [μαζί] με αυτό, ψωμίάρτον θλίψης, διότι με βιασύνησπουδής βγήκεςεξήλθες απ' τη γη [της] Αιγύπτου· για να θυμάσαι την ημέρα της εξόδου σου από τη γη της Αιγύπτου, όλες τις ημέρες της ζωής σου.* **4** *Και δεν θα εμφανιστεί σε σένα προζύμι, σε όλακατά πάντα τα όριά σου, 7 ημέρες· και από το κρέας, το οποίο θυσίασες την πρώτη*

[15:3] Ιδέ Κφ. 23:20 **[15:4]** Κφ. 28:8 **[15:5]** Κφ. 28:1 **[15:6]** Κφ. 28:12,44, Κφ. 28:13, Παρ. 22:7 **[15:7]** 1Ιωα. 3:17 **[15:8]** Λευ. 25:35, Ματ. 5:42, Λου. 6:34,35 **[15:9]** Κφ. 28:54,56, Παρ. 23:6, 28:22, Ματ. 20:15, Κφ. 24:15, Ματ. 25:41,42 **[15:10]** 1Κο. 9:5,7, Κφ. 14:29, 24:19, Ψλ. 41:1, Παρ. 22:9 **[15:11]** Ματ. 26:11, Μαρ. 14:7, Ιωα. 12:8 **[15:12]** Εξ. 21:2, Λευ. 25:39, Ιερ. 24:14 **[15:14]** Παρ. 10:22 **[15:15]** Κφ. 5:15, 16:12 **[15:16]** Εξ. 21:5,6 **[15:18]** Ιδέ Ησ. 16:14, 21:16 **[15:19]** Εξ. 13:2, 34:19, Λευ. 27:26, Αρ. 3:13 **[15:20]** Κφ. 12:5-7, 17, 14:23, 16:11,14 **[15:21]** Λευ. 22:20, Κφ. 17:1 **[15:22]** Κφ. 12:15,22 **[15:23]** Κφ. 12:16,23 **[16:1]** Εξ. 12:2, κτλ., Εξ. 13:4,34:18, Εξ. 12:29,42 **[16:2]** Αρ. 28:19, Κφ. 12:5,26 **[16:3]** Εξ. 2:15,19,39, 13:3,6,7, 34:18, Εξ. 13:7 **[16:4]** Εξ. 12:10, 34:25

VG **[15:1-2]** ..εκείνος στον οποίο οφείλει κάτι ο φίλος... **[15:3]** Από ξένο και πάροικο θα απαιτήσεις· από πολίτη και συγγενή δεν θα έχεις εξουσία να απαιτήσεις. **[15:4]** ...κανένας άπορος και ζητιάνος... **[15:5-9]** Πρόσεχε μήπως παρεισφρήσει (subrepat = *εισχωρήσει κρυφά*) σε σένα ασεβής σκέψη και πεις στην καρδιά σου... **[15:10-11]** Δεν θα λείψουν φτωχοί από τη γη της κατοικίας σου· γι' αυτό... να ανοίγεις... **[15:12-23]** ... **[16:1]** Τήρησε τον μήνα των νέων καρπών και την αρχή της ανοιξιάτικης εποχής, ώστε να κάνεις Phase στον Κύριο τον Θεό σου, επειδή αυτόν τον μήνα... δια νυκτός. **[16:2]** Και θα θυσιάσεις Phase στον Κύριο τον Θεό σου... **[16:3]** Δεν θα φας μαζί του ζυμωμένο άρτο· 7 ημέρες θα τρως... χωρίς προζύμι...

Ο' **[15:1-4]** ὅτι οὐκ ἔσται ἐν σοὶ ἐνδεής... **[15:5-7]** ...οὐκ ἀποστερίξεις τὴν καρδίαν σου, οὐδ' οὐ μὴ σφίγξῃς τὴν χεῖρά σου... **[15:8-9]** ...μὴ γένηται ῥῆμα κρυπτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνόμημα λέγων... **[15:10]** ...λυπηθήσῃ τῇ καρδίᾳ ...ῥῆμα τοῦτο... **[15:11]** οὐ γὰρ μὴ ἐκλίπῃ ἐνδεὴς ἀπὸ τῆς γῆς... ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο... **[15:12-15]** ...ὅτι οἰκέτης ...τὸ ῥῆμα τοῦτο... **[15:16-17]** ...καὶ τὴν παιδίσκην σου ποιήσεις ὡσαύτως. **[15:18]** οὐ σκληρὸν ἔσται ἐναντίον σου ἐξαποστελλομένων αὐτῶν ἐλευθέρων ἀπὸ σοῦ, ὅτι ἐπέτειον μισθὸν τοῦ μισθωτοῦ ἐδούλευσέ σοι ἓξ ἔτη· καὶ εὐλογήσει σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐν πᾶσιν, οἷς ἐὰν ποιῇς. **[15:19-21]** ...πᾶς μῶμος πονηρός... **[15:22-23]** ... **[16:1]** φύλαξαι τὸν μῆνα τῶν νέων καὶ ποιήσεις τὸ πάσχα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, ὅτι ἐν τῷ μηνὶ τῶν νέων ἐξῆλθες ἐξ Αἰγύπτου νυκτός. **[16:2-4]**

ημέρα προς το βραδυνόεσπέρας, δεν θα μείνει τίποτα μέχρι το πρωί.

5 *Δεν μπορείςδύνασαι να θυσιάσεις το Πάσχα σε καμιά από τις πόλεις σου, τις οποίες Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα·* **6** *αλλά στον τόπο, τον οποίο θα εκλέξει Κύριος ο Θεός σου για να κατοικήσει εκεί το όνομα αυτού, θα θυσιάζεις το Πάσχα προς το δειλινότην εσπέραν, καθώς θα δύειπέφτει ο ήλιος, στον καιρό κατά τον οποίο εξήλθες απ' την Αίγυπτο.* **7** *Και θα ψήσεις αυτό και [θα] φας στον τόπο τον οποίο θα εκλέξει Κύριος ο Θεός σου· και το πρωί θα επιστρέφεις και θα πηγαίνεις στις κατοικίες σου.* **8** *Έξι ημέρες θα τρως άζυμα· και την ημέρα την 7η [θα είναι] σύναξη επίσημη στον Κύριο τον Θεό σου· δεν θα κάνεις [καμιά] εργασία.*

9 *Επτά εβδομάδες θα απαριθμήσεις γιαεις τον εαυτό σου· άρχισε να αριθμείς τις επτά εβδομάδες, αφού αρχίσεις [να βάζεις] το δρεπάνι στα σπαρτά.* **10** *Και θα κάνειςτηρήσεις τη γιορτή των εβδομάδων στον Κύριο τον Θεό σου, μαζί με την αρμόζουσαανηκούσης εθελούσιααυτοπροαιρέτου προσφορά του χεριού σου, την οποία προσφέρεις, όπως σε ευλόγησε Κύριος ο Θεός σου.*

11 *Και θα ευφρανθείς μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου, εσύ και ο γιος σου και η κόρη σου και ο δούλος σου και η δούλη σου και ο Λευίτης που είναι μέσα στην πύλη σου και ο ξένος και ο ορφανός και η χήρα, οι οποίοι [είναι] ανάμεσά σου, στον τόπο τον οποίο θα εκλέξει Κύριος ο Θεός σου, για να κατοικήσει εκεί το όνομα αυτού.* **12** *Και θα θυμάσαι ότι δούλος στάθηκες στην Αίγυπτο· και θα τηρείςφυλάττεις και [θα] εκτελείς αυτά τα διατάγματα.*

13 *Θα κάνειςτηρείς τη γιορτή της Σκηνοπηγίας 7 ημέρες, αφού συνάξεις το σιτάρι σου και το κρασίοίνόν σου·* **14** *και θα ευφρανθείς κατά τη γιορτή σου, συ και ο γιος σου και η κόρηθυγάτηρ σου και ο δούλος σου και η δούλη σου και ο Λευίτης και ο ξένος και ο ορφανός και η χήρα, οι οποίοι [ευρίσκονται] μέσα στις πύλες σου.* **15** *Επτά ημέρες θα γιορτάζεις στον Κύριο τον Θεό σου, στον τόπο τον οποίο θα εκλέξει ο Κύριος· διότι Κύριος ο Θεός σου θα σε ευλογεί σε όλαπάντα τα γεννήματάαγροτικά προϊόντα σου και σε όλαπάντα τα έργα των χεριών σου· και εξάπαντος θα ευφρανθείς.*

16 *Τρεις (φορές) τον χρόνοενιαυτού θα εμφανίζεται κάθεπαν αρσενικό σου μπροστάενώπιον στον Κύριο τον Θεό σου, στον τόπο τον οποίο θα εκλέξει· κατάεν τη γιορτή των Αζύμων, και κατάεν την γιορτή των Εβδομάδων, και κατάεν την γιορτή της Σκηνοπηγίας· και δεν θα εμφανίζονται μπροστάενώπιον στον Κύριο αδειανοίκενοί.* **17** *Ο καθένας [θα προσφέρει] κατά τη δύναμή του, κατά την ευλογία Κυρίου του Θεού σου, την οποία σου έδωσε.*

18 *Κριτές και άρχοντες θα καταστήσεις γιαεις τον εαυτό σου σε όλες τις πόλεις σου, τις οποίες Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα σύμφωνακατά με τις φυλές σου· και θαώστε να (VG) κρίνουν το λαό με δίκαιη κρίση.*

19 *Δεν θα διαστρέψεις κρίση· δεν θα αποβλέπεις σε πρόσωπο ούτε θα λαμβάνεις δώρο· διότι το δώρο τυφλώνει τα μάτιαοφθαλμούς των σοφών και διαφθείρει τα λόγια των δικαίων.* **20** *Το δίκαιοδικαιοσύνη θα ακολουθείς· για να ζήσεις και να κληρονομήσεις τη γη, την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σέ.*

21 *Δεν θα φυτεύσεις γιαεις τον εαυτό σου άλσοςδασύλλιο/μικρό δάσος οποιονδήποτε δέντρωνως ιερό στύλο κοντά στο θυσιαστήριο Κυρίου του Θεού σου, το οποίο θα κάνεις για τον εαυτό σου·* **22** *ούτε θα στήσεις γιαεις τον εαυτό σου άγαλμαιερή στήλη· τα οποία μισεί Κύριος ο Θεός σου.*

17 **[IZ]** *ΔΕΝ ΘΑ ΘΥΣΙΑΣΕΙΣ στον Κύριο τον Θεό σου βόδι ή πρόβατο που έχει μώμομόλυσμα ή οποιοδήποτε ελάττωμα· διότι είναι βδέλυγμα στονεις Κύριο τον Θεό σου.* **2** *Εάν βρεθεί ανάμεσά σου, σε κάποια από τις πόλεις σου τις οποίες Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα, άντρας ή γυναίκα η οποία δι'έπραξε κακό μπροστάενώπιον στον Κύριο τον Θεό σου, παραβαίνοντας τη Διαθήκη αυτού,* **3** *και φεύγονταςαπελθών λάτρεψε άλλους θεούς και προσκύνησε αυτούς, τον ήλιο ή την σελήνη ή οποιονδήποτε από την στρατιά του ουρανού, το οποίο δεν πρόσταξα·* **4** *και αναγγελθεί προς εσένα, και ακούσεις και επιμελώς εξετάσεις και ναιδού, [είναι] αλήθεια [και] βέβαιο το πράγμα, [ότι] διαπράχθηκε τέτοιο βδέλυγμα μέσα στον Ισραήλ·* **5** *τότε θα φέρεις τον άντρα εκείνο ή την γυναίκα εκείνη έξω στις πύλες σου, οι οποίοι έπραξαν αυτό το κακό πράγμα, τον άντρα ή τη γυναίκα· και θα λιθοβολήσεις αυτούς με πέτρεςλίθους, και θα πεθάνουν.*

6 *Με την ομολογία δύο μαρτύρων ή τριών μαρτύρων θα θανατώνεται ο άξιος θανάτου· επί στόματος* ενός μάρτυρα δεν θα θανατώνεται.* **7** *Τα χέρια των μαρτύρων θα είναι τα πρώτα πάνω του, στο να θανατώσουν αυτόν, και κατόπιν τα χέρια όλου του λαού. Έτσι θα εκβάλεις το κακό ανάμεσά σου.*

[16:6] Εξ. 12:6 **[16:7]** Εξ. 12:8,9, 2Χρ. 35:13, 2Βα.23:23, Ιωα. 2:13,23, 11:55 **[16:8]** Εξ. 12:6, 13:6, Λευ. 23:8 **[16:9]** Εξ. 23:16,34:22, Λευ. 23:15, Αρ. 28:26, Πρ. 2:1 **[16:10]** six. 17, 1Κο. 16:2 **[16:11]** Κφ. 12:7,12,18, six. 14 **[16:12]** Κφ. 15:15 **[16:13]** Κφ. 23:16, Λευ. 23:34, Αρ. 29:12 **[16:14]** Νεε. 8:9 **[16:15]** Λευ. 23:39,40 **[16:16]** Εξ. 23:14,17, 34:23, Εξ. 23:15, 34:20 **[16:17]** six. 10 **[16:18]** Κφ. 1:16, 1Χρ. 23:4, 26:29, 2Χρ. 19:5,8 **[16:19]** Εξ. 23:2,6, Λευ. 19:15, Κφ. 1:17, Παρ. 24:23, Εξ. 23:8, Παρ. 17:23, Εκκ. 7:7 **[16:20]** Ιεζ. 18:5,9 **[16:21]** Εξ. 34:13, 1Βα. 14:15, 16:33, 2Βα. 17:16, 21:3, 2Χρ. 33:3 **[16:22]** Λευ. 26:1 **[17:1]** Κφ. 15:21, Μαλ. 1:8,13 **[17:2]** Κφ. 13:6, I.N. 7:11,15, 23:16, Κρ. 2:20, 2Βα. 18:12, Ωσ. 8:1 **[17:3]** Κφ. 4:19, Ιώβ 31:26, Κφ. 7:22,23,31, 19:5, 32:35 **[17:4]** Κφ.13: 12,14 **[17:5]** Λευ.24:14,16, Κφ. 13:10, I.N. 7:25 **[17:6]** Αρ. 35:30, Κφ. 19:15, Ματ. 18:16, Ιωα. 8:17, 2Κο. 13:1, 1Τι. 5:19, Εβ. 10:28

VG **[16:4-5]** Δεν θα μπορείς να θυσιάζεις το Phase σε οποιαδήποτε από τις πόλεις σου που πρόκειται να σου δώσει... **[16:6-10]** Και θα εορτάσεις την εορτή των εβδομάδων στον Κύριο τον Θεό σου με αυθόρμητη προσφορά του χεριού σου, την οποία θα προσφέρεις σύμφωνα με την ευλογία του Κυρίου του Θεού σου· **[16:11]** Και εσύ θα εορτάσεις ενώπιον του Κυρίου... **[16:12-18]** Κριτές και **διδασκάλους** (magistros) θα καταστήσεις σε όλες τις πύλες σου... **[16:19]** και να μην παρεκκλίνουν προς καμία πλευρά... και αλλοιώνουν τα λόγια των δικαίων. **[16:20-21]** Δεν θα φυτεύσεις άλσος, ούτε κανένα δένδρο κοντά στο θυσιαστήριο...**[16:22]** **Ούτε θα κατασκευάσεις** για τον εαυτό σου ούτε θα στήσεις στήλη... **[17:1-7]**

O' **[16:5-6]** ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξηται Κύριος ὁ Θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ, θύσεις τὸ πάσχα ἑσπέρας πρὸς δυσμὰς ἡλίου ἐν τῷ καιρῷ, ᾧ ἐξῆλθες ἐξ Αἰγύπτου, **[16:7-8]** ...**ἐξόδιον ἑορτὴ** Κυρίῳ... πλὴν ὅσα ποιηθήσεται ψυχή. **[16:9-11]** ...ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου... καὶ ὁ προσήλυτος... **[16:12]** ὅτι οἰκέτης... **[16:13]** ἑορτὴν σκηνῶν ποιήσεις... **[16:14]** ...ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου... καὶ ὁ προσήλυτος... **[16:15-18]** ... καὶ **γραμματοεισαγωγεῖς**... **[16:19]** ...οὐδὲ ἐπιγνώσονται πρόσωπον οὐδὲ λήψονται δῶρον· τὰ γὰρ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ ἐξαίρει λόγους δικαίων. **[16:20-22]** ...στήλην... **[17:1]** ...ἐν αὐτῷ μῶμος· πᾶν **ῥῆμα πονηρὸν** ὅτι βδέλυγμα... **[17:2]** ...ποιήσει τὸ πονηρόν... **[17:3]** ...ἐκ τοῦ κόσμου τοῦ οὐρανοῦ... **[17:4]** καὶ ἀναγγελῇ σοι, καὶ ἐκζητήσεις σφόδρα, καὶ ἰδοὺ ἀληθῶς γέγονε τὸ ῥῆμα, γεγένηται τὸ βδέλυγμα τοῦτο ἐν Ἰσραήλ,

8 *Εάν σου τύχει κάποια υπόθεση πολύ δύσκολη να κρίνεις αυτή, ανάμεσα από αίμα και αίμα*[Λ+Χ αιματοχυσίας]*, ανάμεσα [σε] δίκη και δίκη, και ανάμεσα [σε] πληγή και πληγή, υποθέσεις αμφισβητήσιμες μέσα στις πόλεις σου, τότε θα σηκωθείς και θα ανεβείς στον τόπο τον οποίο θα εκλέξει Κύριος ο Θεός σου·* **9** *και θα πας προς τους ιερείς τους Λευΐτες και προς τον κριτή που υπηρετεί*[τον όντα] *σε εκείνες τις ημέρες, και θα ρωτήσεις και θ' αναγγείλουν προς εσέ την απόφαση της κρίσης·* **10** *και θα κάνεις κατά την απόφαση, την οποία σου αναγγείλουν από τον τόπο εκείνο τον οποίο εκλέξει ο Κύριος· και θα προσέξεις να πράξεις σύμφωνα με όλα όσα παραγγείλουν σε σένα.*

11 *Κατά την απόφαση του νόμου την οποία σου αναγγείλουν, και κατά την κρίση την οποία σου πουν, θα κάνεις· δεν θα* [παρ]*εκκλίνεις από το λόγο τον οποίο θα σου αναγγείλουν, δεξιά ή αριστερά.* **12** *Ο άνθρωπος δε ο οποίος θα φερθεί με υπερηφάνεια, ώστε να μην υπακούσει στον ιερέα που παρίσταται να υπηρετεί*[λειτουργή] *εκεί [μπροστά] στον Κύριο τον Θεό σου, ή στον κριτή, ο άνθρωπος εκείνος θα πεθάνει· και θα εκβάλεις το κακό μέσα από τον Ισραήλ.* **13** *Και όλος*[πας] *ο λαός θα ακούσει και θα φοβηθεί, και δεν θα υπερηφανεύονται πλέον.*

14 *Αφού εισέλθεις στη γη, την οποία δίνει σε σένα Κύριος ο Θεός σου, και κληρονομήσεις αυτή και κατοικήσεις σε αυτή και πεις: Ας* [εγ]*καταστήσω βασιλιά πάνω από μένα, όπως όλα τα έθνη τα γύρω*[πέριξ] *μου,* **15** *βέβαια θα* [εγ]*καταστήσεις βασιλιά πάνω σου, όποιον εκλέξει Κύριος ο Θεός σου· απ' τους αδελφούς σου θα καταστήσεις βασιλιά πάνω σου· δεν μπορείς να καταστήσεις άνθρωπο ξένον πάνω σε σέ, ο οποίος δεν είναι αδελφός σου.*

16 *Πλην [αυτός] δεν θα αυξήσει*[πληθύνει] *άλογα*[ίππους] *στον εαυτό του, ούτε θα επαναφέρει το λαό στην Αίγυπτο, για να συσσωρεύσει άλογα*[ίππους]*· διότι ο Κύριος είπε προς εσάς: Δεν θα επιστρέψετε*[ξαναγυρίσετε] *πλέον μέσω εκείνου του δρόμου*[της οδού]*.* **17** *Ούτε θα πληθύνει στον εαυτό του γυναίκες, για να μην αποπλανηθεί η καρδιά του· ούτε θα πληθύνει στον εαυτό του πάρα πολύ*[σφόδρα] *ασήμι και χρυσάφι.* **18** *Και όταν καθίσει επάνω στον θρόνο της βασιλείας του, θα γράψει στον εαυτό του αντίγραφο τούτου του Νόμου, σε βιβλίο, από [εκείνο] το οποίο είναι μπροστά στους ιερείς τους Λευίτες·* **19** *και αυτό θα είναι κοντά του, και θα διαβάζει*[αναγινώσκει] *μέσα*[εν] *σε αυτό*[αυτώ] *όλες τις ημέρες της ζωής του· για να μάθει να φοβάται Κύριο τον Θεό του, να τηρεί*[φυλάττη] *όλους*[πάντας] *τους λόγους αυτού του νόμου και τα διατάγματα αυτά, ώστε να εκτελεί αυτά·* **20** *για να μη υψωθεί η καρδιά του υπεράνω των αδελφών του, και για να μη* [παρ]*εκκλίνει δεξιά η αριστερά από τις εντολές· ώστε*[όπως να] *μακροημερεύσει στην βασιλεία του, αυτός και τα παιδιά*[τέκνα] *του, ανάμεσα*[εν τω μέσω] *στον Ισραήλ.*

18 **[ΙΗ]** *ΟΙ ΙΕΡΕΙΣ, ΟΙ ΛΕΥΙΤΕΣ, όλη η φυλή του Λευί, δεν θα έχουν μερίδα ούτε κληρονομιά μαζί με τον Ισραήλ· θα τρώνε τις γινόμενες με φωτιά*[διά πυρός] *προσφορές του Κυρίου, ναι την κληρονομιά του.* **2** *Γι' αυτό κληρονομιά δεν θα έχουν μεταξύ των αδελφών τους· ο Κύριος είναι η κληρονομιά αυτών, καθώς είπε προς αυτούς.*

3 *Και αυτό θα είναι το δικαίωμα*[θα δικαιούνται] *των ιερέων από το λαό, εκ μέρους αυτών που θυσιάζουν τις θυσίες, είτε βόδι, είτε πρόβατο· θα δίνουν στον ιερέα τον ώμο*[ωμοπλάτη] *και τα σαγόνια και την κοιλιά*[στομάχι]*.* **4** *Τις απαρχές*[πρωτογεννήματα] *του σιταριού σου, του κρασιού*[οίνου] *σου και του λαδιού σου, και το πρώτο μαλλί (κουρέματος) των προβάτων σου, θα δίνεις σε αυτόν,* **5** *διότι αυτόν εξέλεξε Κύριος ο Θεός σου από όλες*[εκ πασών] *τις φυλές σου, για να παραστέκεται να διακονεί*[λειτουργεί] *στο όνομα του Κυρίου, αυτός και οι γιοι του παντοτινά*[διαπαντός]*.*

6 *Και εάν έλθει Λευίτης από κάποια από τις πόλεις σου από ολόκληρο*[παντός] *τον Ισραήλ, όπου κατοικεί*[παροικεί]*, και έλθει με όλο τον πόθο της ψυχής του, στον τόπο που θα εκλέξει ο Κύριος,* **7** *τότε θα λειτουργεί*[υπηρετεί/διακονεί] *στο όνομα Κυρίου του Θεού αυτού, όπως όλοι οι αδελφοί του οι Λευίτες, οι οποίο παραστέκονται εκεί μπροστά στον Κύριο.* **8** *Ίσες μερίδες θα τρώει εκτός από εκείνο που προέρχεται από την πώληση της πατρικής του περιουσίας.*

9 *Αφού μπεις μέσα*[εισέλθης] *στη γη, την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα, δεν θα μάθεις να ενεργείς*[πράττης] *σύμφωνα*[κατά με] *τα βδελύγματα των εθνών εκείνων.* **10** *Δεν θα βρεθεί σε σένα [κανείς να] διαπερνά το γιο του*

[17:7] Κφ. 13:9, Πρ. 7:58, six. 12, Κφ. 13:5, 19:19 **[17:8]** 2Χρ. 19:10, Αγγ. 2:11, Μαλ. 2:7, Ιδέ Εξ. 21:13,20,22,28, 22:2, Αρ. 35:11,16,19, Κφ. 19:4,10,11, Κφ. 12:5, 19:17, Ψλ. 122:5 **[17:9]** Ιερ. 18:18, Κφ. 19:17, Ιεζ. 44:24 **[17:12]** Αρ. 15:30, Εσδ. 10:8, Ωσ. 4:4, Κφ. 18:5,7, Κφ. 13:5 **[17:13]** Κφ. 13:11, 19:20 **[17:14]** 1Σα. 8:5, 19,20 **[17:15]** Ιδέ 1Σα. 9:15, 10:24, 16:12, 2Χρ. 22:10, Ιερ. 30:21 **[17:16]** 1Βα. 4:26, 10:26,28, Ψλ. 20:7, Ησ. 31:1, Ιεζ. 17:15, Εξ. 13:17, Αρ. 14:3,4, Κφ. 28:68, Ωσ. 11:5, Ιδέ Ιερ. 42:15 **[17:17]** Ιδέ 1Βα. 11:3,4 **[17:18]** 2Βα. 11:12, Κφ. 31:9,26, Ιδέ 2Βα. 22:8 **[17:19]** I.N. 1:8, Ψλ. 119:97,98 **[17:20]** Κφ. 5:32, 1Βα. 15:5 **[18:1]** Αρ. 18:20,26:62, Κφ. 10:9, Αρ. 18:8,9, 1Κο. 9:13 **[18:3]** Λευ. 7:30-34 **[18:4]** Εξ. 22:29, Αρ. 18:12,24 **[18:5]** Εξ. 28:1, Αρ. 3:10, Κφ. 10:8, 17:12 **[18:6]** Αρ. 35:2,3, Κφ. 12:5 **[17:7]** 2Χρ. 31:2 **[18:8]** 2Χρ. 31:4, Νεε. 12:44,47 **[18:9]** Λευ. 18:26-30, Κφ. 12:29-31

VG **[17:8]** Αν αντιληφθείς ότι υπάρχει σε σένα δύσκολη και αμφίβολη κρίση μεταξύ αίματος και αίματος, υπόθεσης και υπόθεσης, λέπρας και λέπρας, και δεις ότι τα λόγια των κριτών μέσα στις πύλες σου διαφέρουν, σήκω και ανέβα στον τόπο που θα επιλέξει ο Κύριος ο Θεός σου. **[17:9]** ...και αυτοί θα σου υποδείξουν την αλήθεια της κρίσης. **[17:10-16]** ...ούτε θα οδηγήσει το λαό πίσω στην Αίγυπτο, **έχοντας υψωθεί απο το πλήθος των ιππέων του**... **[17:17]** Δεν θα έχει πολλές γυναίκες, οι οποίες να δελεάσουν την ψυχή του, ούτε απέραντα βάρη αργύρου και χρυσού. **[17:18]** ...θα αντιγράψει για τον εαυτό του το Δευτερονόμιο αυτού του νόμου σε έναν τόμο, λαμβάνοντας αντίγραφο... **[17:19-20]** ... **[18:1-7]**

Ο' **[17:5-7]** καὶ ἡ χεὶρ τῶν μαρτύρων ἔσται ἐπ' αὐτῷ ἐν πρώτοις θανατῶσαι αὐτόν, καὶ ἡ χεὶρ τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐσχάτων· καὶ ἐξαρεῖς **τὸν πονηρὸν** ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. **[17:8]** Ἐὰν δὲ ἀδυνατήσῃ ἀπὸ σοῦ ῥῆμα... ἀναμέσον ἀντιλογία ἀντιλογίας, ῥήματα κρίσεώς ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν, καὶ ἀναστὰς ἀναβήσῃ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξηται Κύριος ὁ Θεός σου ἐκεῖ, **[17:9-11]** κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν κρίσιν, ἣν ἂν εἴπωσί σοι, ποιήσεις, οὐκ ἐκκλινεῖς ἀπὸ τοῦ ῥήματος, οὗ ἐὰν ἀναγγείλωσί σοι... **[17:12]** ...καὶ **ἐξαρεῖς τὸν πονηρόν**... **[17:13]** καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας φοβηθήσεται καὶ οὐκ **ἀσεβήσει** ἔτι. **[17:14]** Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι, καὶ κληρονομήσῃς αὐτὴν καὶ κατοικήσῃς ἐπ' αὐτὴν καὶ εἴπῃς· καταστήσω ἐπ' ἐμαυτὸν ἄρχοντα... **[17:15]** καθιστῶν καταστήσεις ἐπὶ σεαυτόν ἄρχοντα... **[17:16]** διότι οὐ πληθυνεί... **[17:17-18]** καὶ ὅταν καθίσῃ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ γράψει αὐτῷ **τὸ δευτερονόμιον τοῦτο εἰς βιβλίον** παρὰ τῶν ἱερέων τῶν Λευιτῶν, **[17:19-20]** ... **[18:1-3]** Καὶ αὕτη ἡ κρίσις τῶν ἱερέων ...καὶ τὸ ἐνύστρον... **[18:4]** ...καὶ τὴν ἀπαρχὴν τῶν κουρῶν τῶν προβάτων σου δώσεις αὐτῷ. **[18:5]** ...λειτουργεῖν **καὶ εὐλογεῖν** ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ... **[18:6]** ...παροικεῖ καθότι ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ... **[18:7-8]** ...πλὴν τῆς πράσεως τῆς κατὰ πατριάν. **[18:9]** ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς... **[18:10]** οὐχ εὑρεθήσεται ἐν σοὶ **περικαθαίρων** τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἢ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐν πυρί, μαντευόμενος μαντείαν, κληδονιζόμενος καὶ οἰωνιζόμενος,

ή την κόρη του μέσα απ' τη φωτιά[διά του πυρός]*, ή μαντευόμενος μαντεία ή προγνώστης των καιρών ή ερμηνευτής σημείων*[οιωνοσκόπος] *ή μάγος,* **11** *ή γόης*[γητευτής] *ή ανταποκριτής δαιμονίων ή τερατοσκόπος*[ανιχνεύει ουράνια φαινόμενα] *ή νεκρόμαντης*[επικοινωνεί με τους νεκρούς]*.*

12 *Επειδή καθένας που* [δια]*πράττει αυτά είναι βδέλυγμα στον Κύριο· και εξ αιτίας αυτών των βδελυγμάτων Κύριος ο Θεός σου αποδιώχνει*[εκδιώκει] *αυτούς από μπροστά σου.* **13** *Τέλειος*[άψογος] *θα είσαι μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου.* **14** *Επειδή τα έθνη αυτά, τα οποία θα κατακληρονομήσεις, έδωσαν προσοχή*[ακρόασιν/άκουσαν] *σε προγνώστες των καιρών και σε μάντεις· εσένα όμως Κύριος ο Θεός σου δεν άφησε [να κάνεις] έτσι.*

15 *Προφήτη από ανάμεσά σου θα σηκώσει*[αναστήσει] *σε σένα Κύριος ο Θεός σου από τους αδελφούς σου, ως εμένα· αυτόν θ' ακούτε·* **16** *σύμφωνα με όλα όσα ζήτησες από*[παρά] *Κύριο τον Θεό σου στο Χωρήβ στην ημέρα της σύναξης, λέγοντας: Ας μην ακούσω πλέον την φωνή Κυρίου του Θεού μου, μήτε να δω πλέον την τεράστια αυτή φωτιά*[το μέγα τούτο πυρ]*, για να μην πεθάνω.* **17** Και είπε Κύριος προς εμέ: *Καλώς έχουν*[είναι σωστά] *όσα λάλησαν.*

18 *Προφήτη από το μέσο των αδελφών τους θα εγείρω*[αναστήσει] *σε αυτούς, όπως εσένα, και θα βάλω τα λόγια μου στο στόμα του, και θα μιλά*[λαλεί] *προς αυτούς όλα όσα εγώ προστάζω σε αυτόν·* **19** *και ο άνθρωπος ο οποίος δεν [θα] υπακούσει στους λόγους μου, τους οποίους αυτός θα λαλήσει στό όνομά*[εν τω ονόματί] *μου, εγώ θα* [εκ]*ζητήσω [λογαριασμό] απ' αυτόν.*

20 *Ο προφήτης όμως ο οποίος ασεβήσει και λαλήσει*[πει] *στο όνομά* μου λόγο τον οποίο εγώ δεν πρόσταξα σε αυτόν να λαλήσει, ή όποιος λαλήσει στο όνομα*[εν τω ονόματι] *άλλων θεών, ο προφήτης εκείνος θα θανατωθεί.* **21** *Και εάν πεις μέσα στην καρδιά σου: Πως θα γνωρίσουμε το λόγο, τον οποίο ο Κύριος δεν μίλησε;* **22** *Όταν κάποιος προφήτης μιλήσει*[λαλήσει] *στο όνομα* του Κυρίου και ο λόγος δεν γίνει, ούτε συμβεί, αυτός είναι ο λόγος τον οποίο ο Κύριος δεν μίλησε· μίλησε αυτόν ο προφήτης μέσα*[εν] *σε υπερηφάνεια· δεν θα φοβηθείτε απ' αυτόν.*

19 **[ΙΘ]** *ΑΦΟΥ ΚΥΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ ΣΟΥ αφανίσει τα έθνη, των οποίων τη γη δίνει σε σένα Κύριος ο Θεός σου, και κατακληρονομήσεις αυτά και κατοικήσεις στις πόλεις τους και στα σπίτια τους,* **2** *θα* [ξε]*χωρίσεις τρεις πόλεις για*[εις] *τον εαυτό σου στο μέσο της γης σου, την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σέ να κληρονομήσεις αυτή.* **3** *Θα ετοιμάσεις για σένα τον δρόμο*[την οδόν]*· και θα διαιρέσεις στα τρία τα όρια της γης σου, την οποία δίνει σε σένα Κύριος ο Θεός σου να κληρονομήσεις, για να καταφεύγει εκεί κάθε φονιάς.*

4 *Και αυτή [είναι] η διάταξη για το φονιά, ο οποίος* [κατα]*φεύγει εκεί, για να ζήσει· Όποιος χτυπήσει τον πλησίον*[συνάνθρωπό] *του από άγνοια, τον οποίο προηγουμένως δεν μισούσε,* **5** *(όπως*[καθώς] *όταν πηγαίνει κάποιος μαζί με τον πλησίον* του στο δάσος για να κόψει ξύλα, και ενώ το χέρι του κατεβάζει κτύπημα με το τσεκούρι*[τον πέλεκυν] *για να κόψει το δέντρο, βγει το σίδερο από την ξύλινη λαβή*[το ξύλο] *και* [πε]*τύχει τον πλησίον* του και εκείνος πεθάνει), αυτός θα* [κατα]*φύγει σε μιά από εκείνες τις πόλεις και θα ζήσει·* **6** *[αυτό] δε μήπως καταδιώξει το φονιά ο εκδικητής του αίματος, ενώ βρίσκεται*[είναι] *σε έξαψη η καρδιά του, και προφθάσει αυτόν, εφόσον ο δρόμος είναι μακρινός, και φονεύσει αυτόν, αν και δεν είναι άξιος θανάτου, επειδή δεν μισούσε αυτόν από πριν.* **7** *Γι' αυτό εγώ προστάζω σε σένα λέγοντας: Τρεις πόλεις θα χωρίσεις σε σένα.*

8 *Και εάν Κύριος ο Θεός σου πλατύνει τα όριά σου, καθώς ορκίσθηκε*[ώμοσε] *προς τους πατέρες σου, και δώσει σε σένα ολόκληρη τη γη, την οποίαν υποσχέθηκε να δώσει στους πατέρες σου,* **9** *εάν τηρείς*[φυλάττης] *όλες τις εντολές αυτές, ώστε να εκτελείς αυτές, τις οποίες εγώ προστάζω σε σένα σήμερα, Να αγαπάς Κύριο τον Θεό σου και να περπατάς πάντοτε στους δρόμους*[οδούς] *αυτού, τότε θα προσθέσεις στον εαυτό σου ακόμη τρεις πόλεις προς τις τρεις εκείνες·* **10** *για να μη χυθεί αίμα αθώο στο μέσο [της] γης σου, την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα κληρονομιά, και να μην έρθει ενοχή αίματος πάνω σου.*

11 *Εάν δε κάποιος έχει μίσος κατά του πλησίον* του, και παραμονεύοντάς τον, ορμήσει πάνω του και πατάξει*[χτυπήσει θανάσιμα] *αυτόν, και πεθάνει, και καταφύγει σε μιά από αυτές τις πόλεις,* **12** *τότε θα αποστείλουν οι πρεσβύτεροι της πόλης του και θα λάβουν αυτόν από εκεί, και θα παραδώσουν αυτόν στο χέρι του εκδικητή του αίματος, για να πεθάνει.* **13** *Το μάτι*[ο οφθαλμός] *σου δεν θα λυπηθεί*[φεισθή] *αυτόν, αλλά θα εξαλείψεις από τον Ισραήλ (την ενοχή από) το αθώο αίμα, για να ευημερείς.*

14 *Δεν θα μετακινήσεις τα όρια του πλησίον*[διπλανού] *σου, όσα οι πατέρες σου έστησαν στην κληρονομιά σου, την οποία θα* [κατα]*κληρονομήσεις, στη γη την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα για να [την]* [κατα]*κληρονομήσεις.*

[18:10] Λευ. 18:21, Κφ. 12:31, Λευ. 19:26, 31, 20:27, Ησ. 8:19 **[18:11]** Λευ. 20:27, 1Σα. 28:7 **[18:12]** Λευ. 18:24,25, Κφ. 9:4 **[18:15]** six. 18, Ιωα. 1:46, Πρ. 3:22, 7:37 **[18:16]** Κφ. 9:10, Εξ. 20:19, Εβ. 12:19 **[18:17]** Κφ. 5:28 **[18:18]** six. 15, Ιωα. 1:46, Πρ. 3:22, 7:37, Ησ. 51:16, Ιωα. 17:8, Ιωα. 4:25, 8:28, 12:49,50 **[18:19]** Πρ. 3:23 **[18:20]** Κφ. 13:5, Ιερ. 14:14,15, Ζαχ. 13:3, Κφ. 13:1,2, Ιερ. 2:8 **[18:22]** Ιερ. 28:9, Ιδέ Κφ. 13:2, six. 20 **[19:1]** Κφ. 12:29 **[19:2]** Εξ. 21:13, Αρ. 35:10,14, I.N. 20:2 **[19:4]** Αρ. 35:15, Κφ. 4:42 **[19:6]** Αρ. 35:12 **[19:8]** Γεν. 15:18, Κφ. 12:20 **[19:9]** I.N. 20:7,8 **[19:11]** Εξ. 21:12, κτλ., Αρ. 35:16,24, Κφ. 27:24, Παρ. 28:17 **[19:13]** Κφ. 13:8, 25:12, Αρ. 35:33,34, Κφ. 21:9, 1Βα. 2:31 **[19:14]** Κφ. 27:17, Ιώβ 24:2, Παρ. 22:28, Ωσ. 5:10

VG **[18:8-11]** ούτε επωδός, ούτε οποιοσδήποτε συμβουλεύεται πνεύματα πύθωνος, ούτε μάντης, ούτε εκείνος που ζητά την αλήθεια από τους νεκρούς. **[18:12-13]** Θα είσαι τέλειος και χωρίς μώμο... (...perfectus eris et absque macula...) **[18:14-19]** ...Εκείνος όμως που δεν θελήσει να ακούσει τα λόγια του... εγώ θα υπάρξω *(θα σταθώ ως)* εκδικητής. **[18:20]** Ο προφήτης όμως **που, διεφθαρμένος από αλαζονεία,** θελήσει να μιλήσει στο όνομά μου πράγματα που εγώ δεν τον πρόσταξα να πει... **[18:21]** Και αν σιωπηλά σκεπτόμενος απαντήσεις... **[18:22]** ...αλλά ο προφήτης το επινόησε από το φούσκωμα της ψυχής του· και γι' αυτό δεν θα τον φοβηθείς. **[19:1-3]** στρώνοντας επιμελώς την οδό...

Ο' **[18:11]** φαρμακὸς ἐπαείδων ἐπαοιδήν, ἐγγαστρίμυθος καὶ τερατοσκόπος, ἐπερωτῶν τοὺς νεκρούς. **[18:12-14]** ...οὗτοι κληδόνων καὶ μαντειῶν ἀκούσονται, σοὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔδωκε Κύριος ὁ Θεός σου. **[18:15-16]** ...**τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας**... **[18:17]** ...**ὀρθῶς** πάντα ὅσα ἐλάλησαν πρὸς σέ· **[18:18]** ...καὶ δώσω τὸ **ῥῆμά** μου... **[18:19]** ...ἐγὼ ἐκδικήσω ἐξ αὐτοῦ. **[18:20]** ...ῥῆμα, ὃ οὐ προσέταξα λαλῆσαι... **[18:21]** ...τὸ ῥῆμα... **[18:22]** ...μὴ γένηται τὸ ῥῆμα, καὶ μὴ συνέβη τὸ τοῦτο τὸ ῥῆμα, ὃ οὐκ ἐμίλησεν Κύριος· ἐν ἀσέβειᾳ ἐμίλησεν ὁ προφήτης ἐκεῖνος· οὐκ ἀφεξῆσθε αὐτοῦ. **[19:1-3]** στόχασαί σοι τὴν ὁδὸν καὶ τριμεριεῖς τὰ ὅρια τῆς γῆς σου, ἣν καταμερίζει σοι Κύριος ὁ Θεός σου... **[19:4-5]** ...εἰς τὸν δρυμόν... **[19:6]** ...ὅτι παρὰ τεθερμάνται τῇ καρδίᾳ... **[19:7]** ...τὸ ῥῆμα... σεαυτῷ. **[19:8-9]** ἐὰν ἀκούσῃς ποιεῖν... **[19:10]** ...αἷμα **ἀναίτιον**... **[19:11-12]** ...ἡ γερουσία τῆς πόλέως... **[19:13]** ...αἷμα τὸ **ἀναίτιον**... **[19:14]** Οὐ μετακινήσεις ὅρια τοῦ πλησίον, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες σου ἐν τῇ κληρονομίᾳ...

15 *Ένας μάρτυρας δεν θα σηκωθεί εναντίον κάποιου ανθρώπου, για οποιανδήποτε ανομία ή για οποιοδήποτε αμάρτημα, ό,τι αμάρτημα αμαρτήσει· με κατάθεση[επί στόματος] δύο μαρτύρων ή επί στόματος* τριών μαρτύρων θα [επι]βεβαιώνεται κάθε λόγος.*

16 *Εάν ψευδομάρτυρας σηκωθεί εναντίον ανθρώπου, για να μαρτυρήσει εναντίον του άδικα,* **17** *τότε και οι δύο άνθρωποι, μεταξύ των οποίων [είναι] η διαφορά, θα σταθούν μπροστά στον Κύριο, ενώπιον των ιερέων και των κριτών που υπηρετούν σε εκείνες τις ημέρες·* **18** *και οι κριτές θα εξετάσουν ακριβώς, και δες[ιδού], [εάν] ο μάρτυρας [είναι] ψευδομάρτυρας και μαρτύρησε ψεύτικα κατά του αδελφού του,* **19** *τότε θα κάνετε σε αυτόν, καθώς αυτός στοχάσθηκε να κάνει στον αδελφό του· και θα εκβάλεις το κακό ανάμεσά σου.* **20** *Και οι [υπό]λοιποι θ' ακούσουν και φοβηθούν, και δεν θα διαπράξουν στο εξής τέτοιο κακό ανάμεσά σου.*

21 *Και το μάτι[οφθαλμός] σου δεν θα λυπηθεί[φεισθή]· [θα δοθεί] ζωή αντί ζωής, οφθαλμός αντί οφθαλμού, δόντι αντί δοντιού, χέρι αντί χεριού, πόδι αντί ποδιού.*

20 **[Κ]** *ΟΤΑΝ ΒΓΕΙΣ ΣΤΗ ΜΑΧΗ εναντίον των εχθρών σου, και δεις άλογα[ίππους] και άμαξες, λαό περισσότερο από σένα, μη φοβηθείς αυτούς· διότι Κύριος ο Θεός σου [είναι] μαζί σου, ο οποίος σε ανέβασε απ' τη γη [της] Αιγύπτου.*

2 *Και όταν πλησιάσετε στη μάχη, ο ιερέας θα [προσ]έλθει και μιλήσει[λαλήσει] στον λαό,* **3** *και θα πει προς αυτούς: Άκουε, Ισραήλ· σεις πλησιάζετε σήμερα στην μάχη κατά των εχθρών σας· ας μη δειλιάσει η καρδιά σας, μη φοβηθείτε, μήτε τρομάξετε, μηδέ εκπλαγείτε από το προσωπό τους·* **4** *διότι Κύριος ο Θεός σας [είναι] ο προπορευόμενος μαζί σας, για να πολεμήσει υπέρ σας εναντίον των εχθρών σας, για να σας σώσει.*

5 *Και οι άρχοντες θα λαλήσουν προς τον λαό, λέγοντας: Ποιος άνθρωπος οικοδόμησε νέα [κατ]οικία και δεν έκαμε εγκαινιασμό σε αυτή; ας αναχωρήσει και ας επιστρέψει στην [κατ]οικία του, μήποτε πεθάνει στην μάχη και εγκαινιάσει αυτή άλλος άνθρωπος.* **6** *Και ποιος άνθρωπος φύτεψε αμπελώνα και δεν ευφράνθηκε απ' αυτόν; ας αναχωρήσει και ας επιστρέψει στην [κατ]οικία του, μήποτε πεθάνει στη μάχη, και ευφρανθεί απ' αυτόν άλλος άνθρωπος.* **7** *Και ποιος άνθρωπος αρραβωνιάσθηκε γυναίκα και δεν έλαβε αυτή; ας αναχωρήσει και ας επιστρέψει στην [κατ]οικία του, μήποτε πεθάνει στη μάχη, και λάβει αυτή άλλος άνθρωπος.*

8 *Και οι άρχοντες θα πουν[λαλήσουν επιπλέον[έτι] προς τον λαό και θα πουν: Ποιος άνθρωπος [είναι] δειλός και άτολμος[λιπόψυχος]; ας αναχωρήσει και ας επιστρέψει στην [κατ]οικία του, για να μη δειλιάσει η καρδιά των αδελφών του, όπως η καρδιά αυτού.* **9** *Και αφού τελειώσουν οι άρχοντες να μιλούν προς το λαό, θα εγκαταστήσουν αρχηγούς των στρατευμάτων, για να προΐστανται στο λαό.*

10 *Όταν πλησιάσεις σε πόλη για να πολεμήσεις αυτή, τότε [προσ]κάλεσε αυτή σε ειρήνη·* **11** *και εάν σου αποκριθούν ειρηνικά και ανοίξει σε σένα, τότε όλος ο λαός που βρίσκεται μέσα σε αυτή θα γίνει υποτελής σε σένα και θα σε δουλεύει·* **12** *εάν όμως δεν κάνει ειρήνη μαζί σου, αλλά σε πολεμήσει τότε θα πολιορκήσεις αυτή·* **13** *και αφού Κύριος ο Θεός σου παραδώσει αυτή στα χέρια σου, θα πατάξεις[χτυπήσεις] κάθε αρσενικό της με την κόψη του ξίφους[εν στόματι μαχαίρας]·* **14** *τις δε γυναίκες και τα βρέφη και τα κτήνη και όλα όσα βρίσκονται στην πόλη, πάντα τα λάφυρα αυτής, θα λάβεις για τον εαυτό σου· και θα τρως τα λάφυρα των εχθρών σου, όσα Κύριος ο Θεός σου έδωσε σε σένα.*

15 *Έτσι θα κάνεις σ' όλες τις πόλεις τις πολύ μακριά από σένα, οι οποίες δεν είναι απ' τις πόλεις αυτών των εθνών·* **16** *από τις πόλεις όμως των λαών αυτών, τις οποίες Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα κληρονομιά, δεν θα αφήσεις ζωντανό κάνενα που έχει πνοή·* **17** *αλλά θα τους εξολοθρεύσεις κατά κράτος, τους Χετταίους και τους Αμορραίους τους Χαναναίους και τους Φερεζαίους τους Ευαίους και τους Ιεβουσαίους, καθώς πρόσταξε σε σέ Κύριος ο Θεός σου·* **18** *για να μη σας διδάξουν να πράττετε σύμφωνα με όλα τα βδελύγματα τους, τα οποία έκαναν στους θεούς τους, και αμαρτήσετε εναντίον Κυρίου του Θεού σας.*

19 *Όταν πολιορκείς κάποια πόλη πολλές ημέρες, πολεμώντας αυτή για να την κυριεύσεις[εξουσιάσης], δεν θα καταστρέψεις τα δέντρα της, επιφέροντας[χρησιμοποιώντας] πάνω σε αυτά τσεκούρι[πέλεκυν]· διότι από αυτά μπορείς[δύνασαι] να τρέφεσαι και δεν θα κόψεις αυτά.*

[19:15] Αρ. 35:30, Κφ. 17:6, Ματ. 18:16, Ιωα. 8:17, 2Κο. 13:1, 1Τι. 5:19, Εβ. 10:28 **[19:16]** Ψλ. 27:12, 35:11 **[19:17]** Κφ. 17:9, 21:5 **[19:19]** Παρ. 19:5,9, Δαν. 6:24, Κφ. 13:5,17:7, 21:21, 22:21, 24, 24:7 **[19:20]** Κφ. 17:13, 21:21 **[19:21]** six. 13, Εξ. 21:23-4, Λευ. 24:20, Ματ. 5:38 **[20:1]** Ιδέ Ψλ. 20:7, Ησ. 31:1, Αρ. 23:21, Κφ. 31: 6,8, 2Χρ. 13:12, 32:7, 35:12 **[20:4]** Κφ. 1:30, 3:22, I.N. 23:10 **[20:5]** Ιδέ Νεε. 12:27, Ψλ. 30 ο τίτλος **[20:7]** Κφ. 24:5 **[20:8]** Κρ. 7:3 **[20:10]** 2Σα.20:18,20 **[20:13]** Αρ. 31:7 **[20:14]** I.N. 8:2, I.N. 22:8 **[20:16]** Αρ. 21:2, 3,35, 33:52, Κφ. 7:1,2, I.N. 11:14 **[20:18]** Κφ. 7:4, 12:30, 18:9, Εξ. 23:33

VG **[19:4-15]** ...θα σταθεί κάθε λόγος. **[19:16]** ...κατηγορώντας τον για παράβαση, **[19:17-18]** Και όταν, ερευνώντας με τη μέγιστη επιμέλεια, βρουν ότι... **[19:19-21]** ... **[20:1]** Εάν βγείς στον πόλεμο κατά των εχθρών σου, και δεις ιππικό και άρματα... **[20:2-4]** ...για να σε ελευθερώσει από τον κίνδυνο (dimicabit ut eruat vos de periculo). **[20:5]** Και οι αρχηγοί (duces = *αξιωματικοί*) επίσης, κατά τις επιμέρους ίλες (*στρατιωτικές μονάδες*), θα διακηρύξουν ενώ ακούει ο στρατός... **[20:6-9]** Και όταν οι αρχηγοί του στρατού σιωπήσουν... **[20:10-19]**Όταν πολιορκήσεις πόλη για πολύ καιρό και την περικυκλώσεις με οχυρώματα για να την εκπορθήσεις, δεν θα κόψεις τα δέντρα από τα οποία μπορεί κανείς να τρώει ούτε πρέπει να ερημώσεις την περιοχή γύρω με αξίνες· διότι είναι δένδρο, κι όχι άνθρωπος, και δεν μπορεί να αυξήσει τον αριθμό αυτών που μάχονται εναντίον σου.

Ο' **[19:15]** ...**σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.** **[19:16]** ἐὰν δὲ καταστῇ μάρτυς ἄδικος κατὰ ἀνθρώπου καταλέγων αὐτοῦ ἀσέβειαν, **[19:17]** καὶ στήσονται οἱ δύο ἄνθρωποι, οἷς ἐστιν αὐτοῖς **ἡ ἀντιλογία**, ἔναντι Κυρίου καὶ ἔναντι τῶν ἱερέων καὶ ἔναντι τῶν κριτῶν, οἳ ἂν ὦσιν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, **[19:18]** καὶ ἐξετάσωσιν οἱ κριταὶ ἀκριβῶς, καὶ ἰδοὺ μάρτυς ἄδικος ἐμαρτύρησεν **ἄδικα**... **[19:19]** ...ὃν τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι... **[19:20]** ...οὐ προσθήσουσιν ἔτι ποιεῖν κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρόν... **[19:21]** οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ· ψυχὴ ἀντὶ ψυχῆς. **[20:1]** ...ἵππον καὶ ἀναβάτην... **[20:2]** ...ἐγγίσῃς τῷ πολέμῳ... **[20:3]** προσπορεύεσθε σήμερον εἰς πόλεμον ...μὴ ἐκλύεσθω ἡ καρδία ὑμῶν... μηδὲ θραύεσθε... **[20:4-5]** καὶ λαλήσουσιν οἱ **γραμματεῖς**... **[20:6-8]** ...καὶ προσθήσουσιν οἱ γραμματεῖς ... ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ... **[20:9]** καὶ ἔσται ὅταν παύσωνται οἱ **γραμματεῖς** λαλοῦντες ...ἄρχοντας τῆς στρατιᾶς προϊγομένους τοῦ λαοῦ. **[20:10-11]** ...ἔσονταί σοι φορολόγητοι καὶ ὑπήκοοί σου· **[20:12-13]** ...ἐν φόνῳ μαχαίρας. **[20:14]** πλην τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀποσκευῆς... τὴν ἀπαρτίαν προνοησὺς σεαυτῷ καὶ φαγεῖ πᾶσαν τὴν προνομήν. **[20:15-16]** ... οὐ ζωγρήσετε ἀπ' αὐτῶν πᾶν ἐμπνέον· **[20:17]** ἀλλ' ἢ ἀναθέματι ἀναθεματιεῖτε αὐτούς... **καὶ Γεργεσαῖον**... **[20:18-19]** Ἐὰν δὲ περικαθήσῃς περὶ πόλιν μίαν ἡμέρας πλείους ἐκπολεμῆσαι αὐτὴν εἰς κατάληψιν αὐτῆς, οὐκ ἐξολοθρεύσεις τὰ δένδρα αὐτῆς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὰ σίδηρον...

Μήπως [είναι] άνθρωπος το δέντρο του αγρού, ώστε να έλθει εναντίον σου στην πολιορκία; **20** *Μόνο τα δέντρα, όσα γνωρίζεις ότι δεν είναι δέντρα τροφής, αυτά θα εξολοθρεύσεις και κόψεις και (με αυτά) θα οικοδομήσεις* περι*χαρακώματα εναντίον της πόλης, η οποία πολεμά προς εσέ, έως ότου παραδοθεί.*

21 **[ΚΑ]** *ΑΝ [ΚΑΠΟΙΟΣ] ΒΡΕΘΕΙ σκοτωμένος*φονευμένος *στη γη, την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα για να κληρονομήσεις αυτή, πεσμένος στην πεδιάδα, [και] είναι άγνωστο ποιος φόνευσε* αυτόν,* **2** *τότε θα βγουν έξω*εξέλθει *οι πρεσβύτεροί σου και οι κριτές σου, και θα μετρήσουν [την απόσταση] προς τις πόλεις τις* περιτρι*γύρω από τον φονευμένο·* **3** *και στην πόλη, η οποία είναι η πλησιέστερη προς τον φονευμένο, οι πρεσβύτεροι της πόλης εκείνης θα λάβουν δάμαλη*νεαρή αγελάδα*, η οποία δεν υπεβλήθηκε σε εργασία, ούτε έσυρε κάτω από ζυγό·* **4** *και θα κατεβάσουν οι πρεσβύτεροι της πόλης εκείνης την δάμαλη* σε τραχύ φαράγγι, το οποίο, ούτε γεωργείται ούτε σπείρεται και εκεί στο φαράγγι θα κόψουν τον τράχηλο*λαιμό *της δάμαλης*.* **5** *Και θα πλησιάσουν οι ιερείς οι γιοι του Λευί· (επειδή αυτούς έκλεξε Κύριος ο Θεός σου να υπηρετούν*λειτουργώσιν *σε αυτόν και να ευλογούν στο όνομα του Κυρίου· και σύμφωνα*κατά με *τον λόγο αυτών θα κρίνεται κάθε διαφορά και κάθε*πάσα πληγή*βιαιότητα·)* **6** *και όλοι οι πρεσβύτεροι της πόλης εκείνης, της κοντινότερης*πλησιεστέρας *στον φονευμένο, θα νίψουν τα χέρια τους πάνω στην δάμαλη την σφαγμένη στο φαράγγι·* **7** *και αποκρινόμενοι θα πουν:*

*Τα χέρια μας δεν έχυσαν αυτό το αίμα, ούτε είδαν τα μάτια*οι οφθαλμοί μας*·* **8** *γίνε ευμενής*ιλεος*, Κύριε, στο λαό σου τον Ισραήλ, τον οποίο λύτρωσες, και μη βάλεις πάνω στο λαό σου Ισραήλ αίμα αθώο· και θα συγχωρεθεί σε αυτούς το αίμα.* **9** *Έτσι θα εξαλείψεις από το μέσο σου το αθώο αίμα, όταν κάνεις το αρεστό στα μάτια*εις τους οφθαλμούς *του Κυρίου.*

10 *Όταν βγεις έξω*εξέλθης *να πολεμήσεις τους εχθρούς σου, και Κύριος ο Θεός σου παραδώσει αυτούς στα χέρια σου, και λάβεις απ' αυτούς αιχμαλώτους,* **11** *και δεις μεταξύ των αιχμαλώτων γυναίκα όμορφη*ευειδή *και επιθυμήσεις αυτή, για να λάβεις αυτή στον εαυτό σου για σύζυγό σου,* **12** *τότε θα φέρεις αυτή στην* κατ*οικία σου, και θα ξυρίσει το κεφάλι της και περιποιηθεί*περιονυχίσει *τα νύχια της·* **13** *και θα βγάλει*εκδυθή *τα ρούχα*ενδύματα *της αιχμαλωσίας της από πάνω της και θα καθήσει στην* κατ*οικία σου και [θα] κλάψει τον πατέρα της και τη μητέρα της ολόκληρο μήνα· και μετά από αυτά θα εισέλθεις προς αυτή, και θα είσαι άντρας της και εκείνη θα είναι γυναίκα σου.*

14 *Και εάν συμβεί να μη ευχαριστιέσαι με αυτή, τότε θα εξαποστείλεις αυτή ελεύθερη· και δεν θα πωλήσεις αυτήν για ασήμι*αργύριον*, δεν θα εμπορευθείς αυτήν, διότι την ταπείνωσες.*

15 *Αν κάποιος έχει δύο γυναίκες, την μία [που] αγαπά και την άλλη [που] μισεί, και γεννήσουν σ' αυτόν παιδιά*τέκνα *αυτή που αγαπά και εκείνη που μισεί, και ο πρωτότοκος γιος είναι αυτής που μισείται,* **16** *τότε, κατά την ημέρα που θα μοιράζει στους γιους του την περιουσία του, δεν μπορεί να κάνει πρωτότοκο το γιο της αγαπημένης, παραβλέποντας*παριδών *το γιο της μισουμένης, τον αληθινά πρωτότοκο·* **17** *αλλά θ' αναγνωρίσει το γιο αυτής που μισείται για πρωτότοκο, δίνοντας σ' αυτόν διπλάσιο μερίδιο απ' όλα τα υπάρχοντά του· διότι είναι η αρχή της δύναμής του· σ' αυτόν [ανήκουν] τα πρωτοτόκια.*

18 *Εάν κάποιος έχει γιο πεισματάρη και απειθή, ο οποίος δεν υπακούει στη φωνή του πατέρα του ή στην φωνή της μητέρας του, και, αφού παιδεύσουν*διορθώσουν *αυτόν, δεν υπακούει σε αυτούς,* **19** *τότε ο πατέρας του και η μητέρα του θα τον πιάσουν, και θα φέρουν έξω*εκφέρει *αυτόν προς τους πρεσβυτέρους της πόλης αυτού και στην πύλη του τόπου του·* **20** *και θα πουν προς τους πρεσβυτέρους της πόλης αυτού: Αυτός ο γιος μας είναι πεισματάρης και απειθής· δεν υπακούει στη φωνή μας· είναι λαίμαργος και μέθυσος·* **21** *και όλοι οι άνθρωποι της πόλης του θα λιθοβολήσουν αυτόν με πέτρες*λίθους*, και θα πεθάνει. Και θα εξαφανίσεις το κακό από το μέσο σου· και όλος ο Ισραήλ θα ακούσει και φοβηθεί.*

22 *Και εάν κάποιος* δι*έπραξε αμάρτημα άξιο θανάτου και καταδικαστεί σε θάνατο, και κρεμάσεις αυτόν [πάνω] σε ξύλο,* **23** *δεν θα μένει το σώμα του όλη τη νύχτα πάνω*επί *στο ξύλο, αλλά εξάπαντος θα θάψεις αυτόν την ίδια*αυτήν *ημέρα, (διότι [είναι] καταραμένος από τον Θεό ο κρεμασμένος·) για να μη μολύνεις τη γη σου, την οποία Κύριος ο Θεός σου, δίνει σε σένα [για] κληρονομιά.*

[21:5] Κφ. 10:8, 1Χρ. 23:13, Κφ. 17:8,9 **[21:6]** Ιδέ Ψλ. 19:12, 26:6, Ματ. 27:24 **[21:8]** Ιωα. 1:14 **[21:9]** Κφ. 19:13 **[21:13]** Ιδέ Ψλ. 45:10 **[21:14]** Γεν. 34:2, Κφ. 22:29, Κρ. 19:24 **[21:15]** Γεν. 29:33 **[21:16]** 1Χρ. 5:2, 26:10, 2Χρ. 11:19,22 **[21:17]** Ιδέ 1Χρ. 5:1, Γεν. 49:3, Γεν. 25:31,33 **[21:21]** Κφ. 13:5, 19:19,20, 22:21,24, Κφ. 13:11 **[21:22]** Κφ. 19:6, 22:26, Πρ. 23:29, 25:11,25, 26:31 **[21:23]** Ι.Ν. 8:29, 10:26,27, Ιωα. 19:31, Γαλ. 3:13, Λευ. 18:25, Αρ. 35:34

---

vg **[20:20]** ...κόψε τα και φτιάξε (πολιορκητικές) μηχανές μέχρι να καταλάβεις την πόλη... **[21:1]** Όταν βρεθεί στη γη που πρόκειται να σου δώσει ο Κύριος ο Θεός σου, η σωρός ενός ανθρώπου που έχει φονευθεί και αγνοείται ο ένοχος του φόνου, **[21:2-20]** και θα τους πουν: Αυτός ο γιος μας είναι αυθάδης και ανυπότακτος· περιφρονεί να ακούει τις νουθεσίες μας, επιδίδεται σε κραιπάλες και ασωτία και συμπόσια. **[21:21-22]** ...και, αφού καταδικαστεί σε θάνατο, κρεμαστεί σε αγχόνη (in patibulo), **[21:23]** δεν θα παραμείνει το πτώμα του επάνω στο ξύλο (in ligno)...

o' **[20:20]** ἀλλὰ ξύλον, ὃ ἐπίστασαι ὅτι οὐ καρπόβρωτόν ἐστι, τοῦτο ὀλοθρεύσεις καὶ ἐκκόψεις καὶ οἰκοδομήσεις χαράκωσιν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἥτις ποιεῖ πρὸς σὲ τὸν πόλεμον, ἕως ἂν παραδοθῇ. **[21:1]** Ἐὰν δὲ εὑρεθῇ **τραυματίας** (Λ+Χ: φονευμένος) ἐν τῇ γῇ, ᾗ Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι κληρονομῆσαι, πεπτωκὼς ἐν τῷ πεδίῳ καὶ οὐκ οἴδασι τὸν πατάξαντα, **[21:2]** ἐξελεύσεται ἡ **γερουσία** σου καὶ οἱ κριταί σου καὶ ἐκμετρήσουσιν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς κύκλῳ τοῦ τραυματίου, **[21:3]** καὶ ἔσται ἡ πόλις ἡ ἐγγίζουσα τῷ τραυματίᾳ καὶ λήψεται ἡ **γερουσία** τῆς πόλέως ἐκείνης δάμαλιν... **[21:4]** καὶ καταβιβάσουσιν ἡ γερουσία τῆς πόλέως ἐκείνης δάμαλιν εἰς φάραγγα τραχεῖαν...**[21:5]** ...παρεστηκέναι αὐτῷ καὶ εὐλογεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῷ στόματι αὐτῶν ἔσται πᾶσα ἀντιλογία καὶ πᾶσα ἀφή. **[21:6]** καὶ πᾶσα ἡ γερουσία τῆς πόλέως ἐκείνης οἱ ἐγγίζοντες τῷ τραυματίᾳ νίψονται τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς δαμάλέως τῆς νενευροκοπημένης ἐν τῇ φάραγγι **[21:7-8]** ἵλέως γενοῦ τῷ λαῷ σου Ἰσραήλ, οὓς ἐλυτρώσω, Κύριε, ἵνα μὴ γένηται αἷμα ἀναίτιον ἐν τῷ λαῷ σου Ἰσραήλ. καὶ ἐξιλασθήσεται αὐτοῖς τὸ αἷμα. **[21:9]** σὺ δὲ ἐξαρεῖς τὸ αἷμα· τὸ ἀναίτιον ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, ἐὰν ποιήσῃς τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. **[21:10]** ...καὶ προνοησύῃς τὴν προνομήν αὐτῶν. **[21:11-13]** ...καὶ συνοικισθήσεται αὕτη, καὶ ἔσται σοῦ γυνή. **[21:14]** ...οὐκ ἀθετήσεις αὐτήν, διότι ἐταπείνωσας αὐτήν. **[21:15-18]** ...ἐὰν δὲ τις ὁ υἱός ἀπειθῇ καὶ ἐρεθίσῃ... **[21:19]** ...ἐπὶ τὴν **γερουσίαν**... **[21:20]** ...ἀπειθεῖ καὶ ἐρεθίζει· οὐχ ὑπακούει τῆς φωνῆς ἡμῶν, συμβολόκοποι ὀνοφλύγει· **[21:21]** ...καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀκούσαντες φοβηθήσονται. **[21:22]** ...κρίμα θανάτου... **[21:23]** οὐκ ἐπικοιμηθήσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ ταφῇ θάψετε αὐτὸν αὐτὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι κεκατηραμένος ὑπὸ Θεοῦ πᾶς κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου...

22 **[KB]** *ΌΤΑΝ ΔΕΙΣ ΤΟ ΒΟΔΙ του αδελφού σου ή το πρόβατο του να περιπλανιέται, μη παραβλέψεις αυτά· εξάπαντος θα επιστρέψεις αυτά στον αδελφό σου.* **2** *Και εάν ο αδελφός σου δεν [κατοικεί] κοντά*πλησίον *σου, ή εάν δεν γνωρίζεις αυτόν, τότε θα φέρεις αυτά μέσα*εντός *στην* κατ*οικία σου, και θα είναι μαζί σου έως ού* ανα*ζητήσει αυτά ο αδελφός σου· και θα αποδώσεις αυτά σε αυτόν.* **3** *Ομοίως*ούτω *θα κάνεις και για το γάιδαρο*όνον *του· έτσι* θα κάνεις και για το ρούχο*ιμάτιον *του· έτσι*ούτω *θα κάνεις και για όλα* πάντα *τα χαμένα πράγματα του αδελφού σου· όσα έχασε, και συ βρήκες αυτά· δεν μπορείς να παραβλέψεις αυτά.* **4** *Αφού είδες*ιδών *τον γαϊδαρο*όνον *του αδελφού σου ή το βόδι του πεσμένο στο δρόμο*οδώ*, μη παραβλέψεις [αυτά]· εξάπαντος θα [τα] σηκώσεις μαζί του.*

5 *Η γυναίκα δεν θα φορέσει αυτό που ανήκει*το ανήκον *στον άντρα, ούτε ο άντρας θα ντυθεί στολή γυναίκας· επειδή όλοι*πάντες *που πράττουν έτσι είναι βδέλυγμα στον Κύριο τον Θεό σου.*

6 *Εάν απαντήσεις στο δρόμο*καθ' οδόν *μπροστά σου φωλιά πουλιού*πτηνού *πάνω σε κάποιο δέντρο ή καταγής, [έχουσα] πουλάκια*νεοσσούς *ή αυγά*ωά*, και την μητέρα καθισμένη πάνω στους νεοσσούς* ή πάνω στα αυγά*, δεν θα λάβεις την μητέρα μαζί με τα τέκνα·* **7** *εξάπαντος θα απολύσεις την μητέρα, τα δε τέκνα θα λάβεις δικά σου· για να ευημερήσεις και να μακροημερεύσεις.*

8 *Όταν οικοδομείς νέα* κατ*οικία, θα κάνεις περιτείχισμα*στηθαίο *γύρω από την ταράτσα*δώματός *σου, για να μην κάνεις ένοχο αίματος την* κατ*οικία σου, εάν πέσει κάποιος άνθρωπος απ' αυτή.*

9 *Δεν θα σπείρεις στον αμπελώνα σου ετεροειδή σπέρματα· για να μη μιανθεί το γέννημα του σπόρου τον οποίο έσπειρες, και ο καρπός του αμπελώνα.* **10** *Δεν θα αροτριάσεις με βόδι και όνο* μαζί.* **11** *Δεν θα φορείς ρούχο*ένδυμα *σύμμικτο από μάλλινο μαζί και λινάρι.*

12 *Θα κάμεις στον εαυτό σου κρόσσια στις τέσσερις άκρες του ρούχου*ενδύματός *σου, με το οποίο σκεπάζεσαι.*

13 *Εάν κάποιος λάβει*παντρευτεί *γυναίκα και έχει σχέσεις με αυτή*εισέλθη προς αυτήν *και μισήσει αυτή,* **14** *και δώσει αφορμή να κακολογήσουν αυτή, και φέρει δυσφήμιση πάνω σ' αυτή και πει, Έλαβα αυτή τη γυναίκα, και όταν προσήλθα* προς αυτή, δεν βρήκα αυτή παρθένα,* **15** *τότε ο πατέρας της νέας και η μητέρα αυτής θα λάβουν και θα φέρουν έξω*εκφέρει *προς τους πρεσβυτέρους της πόλης, στην πύλη, τα παρθένια*την απόδειξη της παρθενιάς *της νέας·* **16** *και ο πατέρας της νέας θα πει στους πρεσβυτέρους: Την θυγατέρα μου έδωσα στον άνθρωπο αυτόν για γυναίκα, και αυτός μισεί αυτή·* **17** *και να*ιδού*, έδωσε αφορμή να κακολογούν αυτή, λέγοντας: Δεν βρήκα την κόρη*θυγατέρα *σου παρθένα· πλην δες, τα παρθένια* της θυγατέρας μου.*

*Και θα ξεδιπλώσει το ύφασμα*ιμάτιον *μπροστά στους πρεσβυτέρους της πόλης.* **18** *Και θα λάβουν οι πρεσβύτεροι της πόλης εκείνης τον άνθρωπο και θα τιμωρήσουν αυτόν·* **19** *και θα επιβάλουν πρόστιμο*ζημιώσει *σε αυτόν 100 [σίκλους] ασήμι*αργυρίου*, και θα δώσει αυτούς στον πατέρα της νέας, διότι έφερε δυσφήμιση πάνω σε παρθένα Ισραηλίτισσα· και θα είναι γυναίκα του· δεν μπορεί να αποβάλει αυτή όλες της ημέρες [της ζωής] του.*

20 *Εάν όμως το πράγμα [αυτό] είναι αληθινό, [και] δεν βρεθεί παρθένα η κόρη,* **21** *τότε θα φέρει έξω*εκφέρει *τη νέα στην πόρτα*θύραν *του σπιτιού του πατέρα της, και οι άνθρωποι της πόλης αυτής θα λιθοβολήσουν αυτή με πέτρες*λίθους*, και θα πεθάνει διότι* δι*έπραξε αφροσύνη μέσα*εν *στον Ισραήλ, πορνεύουσα*μόλυνε με πορνεία *τον οίκο του πατέρα της· και θα εξαφανίσεις το κακό από ανάμεσά σου.*

22 *Εάν κάποιος βρεθεί να κοιμάται με μια γυναίκα παντρεμένη, τότε και οι δύο θα θανατώνονται, ο άντρας που πλάγιασε με την γυναίκα, και η γυναίκα· και θα εξαφανίσεις το κακό από τον Ισραήλ.*

23 *Εάν κάποια νέα παρθένα είναι αρραβωνιασμένη με άντρα, και βρει αυτήν κάποιος μέσα στην πόλη και κοιμηθεί μαζί της,* **24** *τότε θα φέρετε και τους δύο αυτούς έξω*εκφέρει *στην πύλη εκείνης της πόλης, και θα λιθοβολήσετε αυτούς με πέτρες*λίθους*, και θα πεθάνουν· την νέα, διότι δεν φώναξε, [ενώ ηταν] μέσα στην πόλη και τον άνθρωπο, διότι ταπείνωσε την γυναίκα του πλησίον*συνανθρώπου *του· και θα εξαφανίσεις το κακό από ανάμεσά σου.* **25** *Αλλ' εάν κάποιος*τις *βρει σε αγρό τη νέα την αρραβωνιασμένη, και ο άνθρωπος βιάσει αυτή και κοιμηθεί μαζί της, τότε μόνος ο άνθρωπος, που ξάπλωσε μαζί της, θα θανατώνεται·* **26** *στην [δε] νέα δεν θα κάνεις τίποτα· δεν είναι στην νέα αμάρτημα θανάτου· διότι καθώς όταν κάποιος* εφ*ορμήσει πάνω στον πλησίον του και τον φονεύσει, έτσι [είναι] αυτό το πράγμα·* **27** *διότι στον αγρό τη βρήκε, φώναξε η αρραβωνιασμένη νέα, αλλά δεν υπήρχε κάποιος να την σώσει.*

[22:1] Εξ. 23:4 **[22:4]** Εξ. 23:5 **[22:6]** Λευ. 22:28 **[22:7]** Κφ. 4:40 **[22:9]** Λευ. 19:19 **[22:10]** 2Κο. 6:14 **[22:11]** Λευ. 19:19 **[22:12]** Αρ. 15:38, Ματ. 23:5 **[22:13]** Γεν. 29:21, Κρ. 15:1 **[22:21]** Γεν. 34:7, Κρ. 20:6,10, 2Σα. 13:12-3, Κφ. 13:5 **[22:22]** Λευ. 20:10, Ιωα. 8:5 **[22:23]** Ματ. 1:18-9 **[22:24]** Κφ. 21:14, six. 21,22

VG **[22:1-5]** Γυναίκα δεν θα φορέσει ανδρικό ένδυμα ούτε άνδρας θα χρησιμοποιήσει γυναικείο ένδυμα· επειδή βδελυρός ενώπιον του Θεού είναι όποιος τα κάνει αυτά. **[22:6-8]** Όταν οικοδομήσεις νέο σπίτι, θα κατασκευάσεις τοίχο γύρω από τη στέγη... **[22:9-18]** Και οι πρεσβύτεροι εκείνης της πόλης θα συλλάβουν τον άνδρα και θα τον μαστιγώσουν, (apprehendentque senes urbis illius virum, et verberabunt illum) **[22:19]** και επιπλέον θα τον καταδικάσουν σε 100 σίκλους ασήμι, τους οποίους θα δώσει... **[22:20-26]** Η νεάνιδα δεν θα πάθει τίποτε ούτε είναι ένοχη θανάτου, επειδή όπως ληστής σηκώνεται εναντίον του αδελφού του και σκοτώνει την ψυχή του, έτσι υπέφερε και η νεαρά.

σ' **[22:1-2]** ἐὰν δὲ μὴ ἐγγίζῃ ὁ ἀδελφός σου πρὸς σὲ μηδὲ ἐπίστῃ αὐτόν, συνάξεις αὐτὰ ἔνδον... **[22:3-4]** ...ἀνιστῶν ἀναστήσεις μετ' αὐτοῦ. **[22:5]** Οὐκ ἔσται σκεύη ἀνδρὸς ἐπὶ γυναικί, οὐδὲ μὴ ἐνδύσηται ἀνὴρ στολὴν γυναικείαν... (Λ+Χ: Ουδέποτε επιτρέπεται γυνή να φορέση ο,τιδήποτε ανήκει εις τον άνδρα ούτε ανήρ να φορέση ενδυμασίαν γυναικός), (AME: Ρούχο ακμαίου άνδρα δεν πρέπει να φορεθεί σε γυναίκα, ούτε πρέπει ακμαίος άνδρας να βάλει τον μανδύα γυναίκας) **[22:6]** εἰ δὲ συναντήσῃς νόσσια ὀρνέων πρόσωπον σού ἐν τῇ ὁδῷ... **[22:7]** ἀποστολὴν ἀποστελεῖς τὴν μητέρα... **[22:8]** ...ποιήσῃς στέφανον τῷ δωματίῳ σου, καὶ οὐ ποιήσῃς φόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου... **[22:9]** ...**ἵνα μὴ ἁγιασθῇ τὸ γένημα** καὶ τὸ σπέρμα... **[22:10-11]** **οὐκ ἐνδύσῃ κίβδηλον**, ἔρια καὶ λίνον, ἐν τῷ αὐτῷ. **[22:12]** Στρεπτὰ ποιήσεις σεαυτῷ ἐπὶ τῶν τεσσάρων κρασπέδων τῶν περιβολαίων σου, ἃ ἐὰν περιβάλῃ ἐν αὐτοῖς. **[22:13-14]** ...προφασιστικοὺς λόγους καὶ κατενέγκῃ αὐτῆς ὄνομα πονηρόν... **[22:15]** ...ἐξοῖσουσιν τὰ παρθένα τῆς παιδος πρὸς τὴν γερουσίαν... **[22:16]** καὶ ἐρεῖ ...τῇ γερουσίᾳ... **[22:17]** νῦν οὗτος ἐπιτίθησιν αὐτῇ προφασιστικοὺς λόγους λέγων· οὐχ εὕρηκα τῇ θυγατρί σου παρθένια, καὶ ταῦτα τὰ παρθένια τῆς θυγατρός μου· καὶ ἀναπτύξουσι τὸ ἱμάτιον ἐναντίον τῆς γερουσίας τῆς πόλεως. **[22:18]** ...καὶ παιδεύσουσιν αὐτόν**[22:19]** ...ὅτι ἐξήνεγκεν ὄνομα πονηρόν... **[22:20-22]** ...μετὰ γυναικὸς συνῳκισμένης ἀνδρί, ἀποκτενεῖτε ἀμφοτέρους... καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ Ἰσραήλ. **[22:23-24]** ...καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. **[22:25-26]** ...καὶ φονεύσῃ αὐτόν ψυχὴν· οὕτως τὸ πράγμα τοῦτο...

28 *Αν κάποιος βρεί [νέα] παρθένο μη αρραβωνιασμένη και πιάσει αυτή και κοιμηθεί μαζί της, και βρεθούν·* **29** *τότε ο άνθρωπος που πλάγιασε μαζί της θα δώσει στον πατέρα της νέας 50 [σίκλους] αργυρίου, και αυτή θα είναι γυναίκα του· διότι την ταπείνωσε, δεν μπορεί να αποβάλει αυτή όλες τις ημέρες αυτού.* **30** *Δεν θα λάβει κάποιος τη γυναίκα του πατέρα του, ούτε θα ξεσκεπάσει τη σκελέα[συγκάλυμμα] του πατέρα του.*

23 **[ΚΓ]** *ΟΠΟΙΟΣ ΕΧΕΙ ΤΑ ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΤΟΥ συνθλιμένα ή [απο]κομμένα[ευνούχοι] δεν θα εισέλθει στην σύναξη[συναγωγήν] του Κυρίου.*

2 *Ο νόθος δεν θα εισέλθει στη συναγωγή* του Κυρίου· μέχρι της δεκάτης γενεάς αυτού δεν θα εισέλθει στη συναγωγή του Κυρίου.*

3 *Αμμωνίτης και Μωαβίτης δεν θα εισέλθει στην συναγωγή* του Κυρίου· μέχρι δεκάτης γενεάς αυτών ουδέποτε θα εισέλθουν στην συναγωγή* του Κυρίου.* **4** *Επειδή δεν σας προϋπάντησαν με ψωμί και νερό[άρτον και ύδωρ] στο δρόμο[εν τη οδώ], όταν βγαίνατε[εξήρχεσθε] από την Αίγυπτο· και διότι μίσθωσαν εναντίον σου τον Βαλαάμ τον γιο του Βεώρ απ' την Φεθορά της Μεσοποταμίας, για να σε καταραστεί.* **5** *Αλλά Κύριος ο Θεός σου δεν θέλησε να εισακούσει τον Βαλαάμ· αλλά Κύριος ο Θεός σου μετέβαλε την κατάρα σε ευλογία προς εσέ, διότι Κύριος ο Θεός σου σε αγάπησε.* **6** *Δεν θα ζητήσεις την ειρήνη τους, ούτε την ευτυχία τους όλες τις ημέρες σου, στον αιώνα.*

7 *Δεν θα βδελύττεσαι τον Ιδουμαίο[Εδωμίτη], διότι είναι αδελφός σου· δεν θα βδελύττεσαι τον Αιγύπτιο, διότι στάθηκες ξένος στη γη του.* **8** *Όσα παιδιά γεννηθούν απ' αυτούς, θα εισέλθουν στην συναγωγή του Κυρίου στην 3η γενεά αυτών.*

9 *Όταν εκστρατεύεις κατά[επί] των εχθρών σου, φυλάξου από κάθε[παντός] κακό πράγμα.* **10** *Εάν είναι ανάμεσά σου άνθρωπος, ο οποίος δεν είναι καθαρός, από κάποιο συμβάν (ρεύσης) [σε αυτόν] την νύχτα, θα βγει[εξέλθει] έξω από το στρατόπεδο, δεν θα εισέλθει μέσα στο στρατόπεδο·* **11** *και προς το βραδυνό[την εσπέραν] θα λουστεί με νερό[εν ύδατι] και καθώς δύει ο ήλιος θα εισέλθει μέσα στο στρατόπεδο.***12** *Και θα ορίσεις[έχεις] τόπο έξω από το στρατόπεδο και θα βγεις εκεί έξω·* **13** *και θα έχεις φτυάρι μικρό μεταξύ των όπλων σου· και όταν κάθεσαι έξω, θα σκάβεις με αυτό, και θα γυρίσεις και σκεπάζεις το εξερχόμενο από σένα.*

14 *Διότι Κύριος ο Θεός σου περπατεί ανάμεσα στο στρατόπεδό σου, με σκοπό[διά] να σε ελευθερώσει και για να παραδώσει τους εχθρούς σου μπροστά σου· γι' αυτό θα είναι άγιο το στρατόπεδό σου· για να μη βλέπει κάποια ακαθαρσία σε σένα, και σε αποστραφεί.*

15 *Δεν θα παραδώσεις δούλο στον κύριο αυτού, ο οποίος κατέφυγε[δραπέτευσε] από το κύριο αυτού προς εσέ·* **16** *μαζί σου θα κατοικεί, ανάμεσά σου, σε όποιο τόπο εκλέξει, σε μια από τις πύλες σου όπου αρέσει σε αυτόν· δεν θα καταδυναστεύσεις αυτόν.*

17 *Πόρνη δεν θα υπάρχει απ' τις θυγατέρες [του] Ισραήλ, ούτε θα υπάρχει κίναιδος[θηλυπρεπής/ομοφυλόφιλος] από τους γιους Ισραήλ.* **18** *Δεν θα φέρεις πληρωμή πόρνης, ούτε μίσθωμα σκύλου[κυνός (Εβρ. σοδομίτη/ομοφυλόφυλου),] στον οίκο Κυρίου του Θεού σου, για ουδεμία ευχή· διότι και τα δύο[αμφότερα] αυτά [είναι] βδέλυγμα[αηδία] στον Κύριο τον Θεό σου.*

19 *Δεν θα δανείζεις στον αδελφό σου χρήματα με[επί] τόκο, τροφές με[επί] τόκο, κανένα πράγμα δανειζόμενο με[επί] τόκο.* **20** *Στον ξένο μπορείς[δύνασαι] να τοκίζεις· στον αδελφό σου όμως δεν θα τοκίσεις για να σε ευλογεί Κύριος ο Θεός σου σε όλες τας επιχειρήσεις σου, πάνω στη γη, στην οποία πας για να κληρονομήσεις αυτή.*

21 *Όταν ευχηθείς ευχή προς Κύριο τον Θεό σου, δεν θα αργοπορήσεις[βραδύνει] να αποδώσεις αυτή· διότι Κύριος ο Θεός σου εξάπαντος θα εκζητήσει αυτή από σένα, και θα είναι αμαρτία σε σέ.* **22** *Εάν όμως δεν θέλεις να ευχηθείς, δεν θα υπάρχει[είσθαι] αμαρτία σε σέ,* **23** *ό,τι βγεί από τα χείλια σου θα φυλάξεις, και θα εκτελέσεις κατά τον τρόπο που ευχήθηκες στον Κύριο τον Θεό σου την εθελούσια[αυτοπροαίρετον] προσφορά, την οποία υποσχέθηκες με το στόμα σου.*

24 *Όταν μπαίνεις στον αμπελώνα του διπλανού σου, μπορείς να τρως σταφύλια κατά την όρεξή σου, μέχρι να χορταστείς· στο σκεύος[αγγείόν] σου όμως δεν θα βάλεις.* **25** *Όταν μπαίνεις στα σπαρτά του πλησίον* σου, μπορείς ν' αποσπάς με το χέρι σου στάχυα· δρεπάνι όμως δεν μπορείς να βάλεις στα σπαρτά του διπλανού* σου.*

[22:28] Εξ. 22:16,17 **[22:29]** six. 24 **[22:30]** Λευ. 18:8, 20:11, Κφ. 27:20, 1Κο. 5:1, Ιδέ Ρούθ 3:9, Ιεζ. 16:8 **[23:3]** Νεε. 13:1,2 **[23:4]** Ιδέ Κφ. 2:29, Αρ. 22:5,6 **[23:6]** Εσδ. 9:12 **[23:7]** Γεν. 25:24-6, Αβδ. 10,12, Εξ. 22:21, 23:9, Λευ. 19:34, Κφ. 10:19 **[23:10]** Λευ.15:16 **[23:11]** Λευ. 15:5 **[23:14]** Λευ. 26:12 **[23:15]** 1Σα. 30:15 **[23:16]** Εξ. 22:21 **[23:17]** Λευ. 19:29, Ιδέ Παρ. 2:16, Γεν. 19:5, 2Βα. 23:7 **[23:19]** Εξ. 22:25, Λευ. 25:36, Νεε. 5:2,7, Ψλ. 15:5, Λου. 6:34-5 **[23:20]** Ιδέ Λευ. 19:34, Κφ. 15:3, Κφ. 15:10 **[23:21]** Αρ. 30:2, Εκκ. 5:4,5 **[23:23]** Αρ. 30:2, Ψλ. 66:13,14 **[23:25]** Μτ. 12:1, Μαρ. 2:23, Λου. 6:1

VG **[23:1]** Ευνουχισμένος, με συνθλιμμένους ή αποκομμένους όρχεις και αποκομμένο το ανδρικό μόριο, δεν θα εισέλθει **στην εκκλησία του Κυρίου.** **[23:2]** Δεν θα εισέλθει mamzer (*Εβρ. νόθος*), δηλαδή γεννημένος από πόρνη, στην εκκλησία του Κυρίου έως τη δέκατη γενεά. **[23:3-4]** ...γιο του Βεώρ, από τη Μεσοποταμία της Συρίας, για να σε καταραστεί· **[23:5-10]** ...**μολύνθηκε από όνειρο της νυκτός** (qui nocturno pollutus sit somnio)... **[23:11-18]** Δεν θα προσφέρεις τον μισθό μιας πόρνης, ή την τιμή ενός σκύλου, στον οίκο Κυρίου του Θεού σου...

Ο' **[22:28]** Ἐὰν δέ τις εὕρῃ τὴν παῖδα τὴν παρθένον... **[22:29]** ...50 δίδραχμα ἀργυρίου... **[22:30]**(23:1) **[23:1]**(23:2) Οὐκ εἰσελεύσεται θλαδίας οὐδὲ ἀποκεκομμένος **εἰς ἐκκλησίαν Κυρίου**. **[23:2]**(23:3) **[23:3]**(23:4) ...εἰς **ἐκκλησίαν** Κυρίου... **[23:4]**(23:5) **[23:5]**(23:6) **[23:6]**(23:7) οὐ προσαγορεύσεις εἰρηνικὰ αὐτοῖς καὶ συμφέροντα αὐτοῖς πάσας τὰς ἡμέρας σου εἰς τὸν αἰῶνα. **[23:7]**(23:8) ...ὅτι παροῖκος... **[23:8]**(23:9) **[23:9]**(23:10) Ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς παρεμβαλεῖν ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ φυλάξῃ ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ. **[23:10]**(23:11) ...ἐκ ῥύσέως αὐτοῦ νύκτός· καὶ ἐξελεύσεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς... **[23:11]**(23:12) ...παρεμβολήν. **[23:12]**(23:13) **[23:13]**(23:14) καὶ πάσσαλος ἔσται σοι ἐπὶ τῆς ζώνης σου, (Λ+Χ: μία σκαπάνη μετὰ τῶν ὅπλων σου) καὶ ἔσται ὅταν διακαθιζάνῃς ἔξω, καὶ ὀρύξεις ἐν αὐτῷ καὶ ἐπαγαγὼν καλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην σου ἐν αὐτῷ. **[23:14]**(23:15) **[23:15]**(23:16) ...παῖδα... **[23:16]**(23:17) ...οὐ θλίψεις αὐτόν. **[23:17]**(23:18) Οὐκ ἔσται πόρνη ἀπὸ θυγατέρων Ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἔσταιπορνεύων ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· οὐκ ἔσται τελεσφόρος ἀπὸ θυγατέρων Ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἔσται τελεισκόμενος ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ. **[23:18]**(23:19) οὐ προσοίσεις μίσθωμα πόρνης οὐδὲ ἄλλαγμα κυνὸς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου πρὸς πᾶσαν εὐχήν... **[23:19-20]**(23:20-21) ...ἵνα εὐλογήσῃ σε Κύριος ὁ Θεός σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου ἐπὶ τῆς γῆς... **[23:21-23]**(23:22-24) τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου φυλάξῃ καὶ ποιήσεις ὃν τρόπον ηὔξω Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου δόμα **[23:24]**(23:25) Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς ἀμητὸν τοῦ πλησίον σου, καὶ συλλέξῃς ἐν ταῖς χερσί σου στάχυς καὶ δρέπανον οὐ μὴ ἐπιβάλῃς ἐπ' ἀμητὸν τοῦ πλησίον σου. **[23:25]**(23:26) ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ πλησίον σου, φαγῇ σταφυλὴν ὅσον ψυχήν σου ἐμπλησθῆναι, εἰς δὲ ἄγγος οὐκ ἐμβαλεῖς.

24 **[ΚΔ]** *ΟΤΑΝ ΚΑΠΟΙΟΣ ΛΑΒΕΙ ΓΥΝΑΙΚΑ και παντρευτεί μαζί της, και συμβεί να μη βρει χάρη στα μάτια*[οφθαλμούς] *του, διότι βρήκε σε αυτή άσχημο πράγμα*[(VG: κάποια ακαθαρσία)]*, τότε ας γράψει σε αυτή γράμμα διαζυγίου, και ας δώσει [αυτό] στο χέρι της, και ας απο-πέμψει*[διώξει] *αυτήν από την* [κατ]*οικία του.*

2 *Και αφού αναχωρήσει από την κατοικία του, μπορεί*[δύναται] *να πάει και να παντρευτεί*[συζευχθή] *με άλλο άντρα.* **3** *Και εάν ο 2ος άντρας [της] μισήσει αυτή και γράψει σε αυτή γράμμα διαζυγίου και δώσει αυτό στο χέρι της, και διώξει*[αποπέμψη] *αυτή απ' την* [κατ]*οικία του, ή εάν πεθάνει ο 2ος άντρας, που έλαβε αυτήν σε γυναίκα του,* **4** *ο 1ος άντρας της, που έδιωξε αυτή, δεν μπορεί να λάβει αυτήν πάλι για γυναίκα του, αφού μολύνθηκε· διότι είναι βδέλυγμα μπροστά στον Κύριο· και δεν θα φέρεις αμαρτία πάνω στη γη, την οποίαν Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα κληρονομιά.*

5 *Εάν κάποιος πρόσφατα λάβει γυναίκα, δεν θα εξέλθει σε πόλεμο, και δεν θα επιβληθεί*[επιφορτισθή] *πάνω του τίποτα, αλλά ελεύθερος θα είναι στο σπίτι του ένα χρόνο, και θα χαροποιήσει*[ευφράνει] *τη γυναίκα του την οποία έλαβε.*

6 *Δεν θα λάβει κανείς για*[εις] *ενέχυρο την πάνω, ούτε την κάτω μυλόπετρα· γιατί ζωή λαβαίνει για*[εις] *ενέχυρο.*

7 *Εάν κάποιος συλληφθεί να απαγάγει*[κλέβει/φωραθή κλέπτων] *κάποιον από τους αδελφούς του από τους γιους Ισραήλ, και αιχμαλωτίζοντας αυτόν τον πούλησε, τότε ο κλέφτης*[(απαγωγέας)] *αυτός θα θανατώνεται και θα εξαφανίσεις το κακό ανάμεσά σου.*

8 *Πρόσεχε στην πληγή της λέπρας, να φυλάς επιμελώς και να κάνεις κατά πάντα όσα οι ιερείς οι Λευίτες σας διδάξουν καθώς πρόσταξα σε αυτούς, θα προσέχετε να κάνετε.* **9** *Θυμήσου τι έκανε στη Μαριάμ Κύριος ο Θεός σου στον δρόμο*[καθ' οδόν]*, αφού βγήκατε από την Αίγυπτο.*

10 *Όταν δανείσεις κάτι στον διπλανό σου, δεν θα μπεις μέσα στο σπίτι του για να λάβεις το ενέχυρο αυτού·* **11** *έξω θα σταθείς, και ο άνθρωπος στον οποίο δανείζεις θα* [εκ]*φέρει σε σένα το ενέχυρο.* **12** *Και εάν ο άνθρωπος είναι φτωχός, δεν θα κοιμηθείς με το ενέχυρο αυτού·* **13** *εξάπαντος θα αποδώσεις σε αυτόν το ενέχυρο γύρω στην δύση του ηλίου, και θα κοιμηθεί φορώντας το ρούχο*[ιματίω] *του και θα σε ευλογήσει και θα είναι σε*[εις] *σένα δικαιοσύνη μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου.*

14 *Δεν θα αδικήσεις μισθωτό, φτωχό και άπορο*[ενδεή]*, απ' τους αδελφούς σου ή απ' τους ξένους σου που είναι στη γη σου, μέσα στις πύλες σου.*

15 *Αυθημερόν θα δώσεις το μισθό του, πριν δύσει ο ήλιος πάνω του· διότι είναι πτωχός και έχει την ελπίδα του σε αυτόν*[τον μισθό]*· για να μη βοήσει εναντίον σου προς τον Κύριο, και γίνει σε σένα αμαρτία.*

16 *Οι πατέρες δεν θα θανατώνονται για τα τέκνα*[παιδιά]*, ούτε τα παιδιά*[τέκνα] *θα θανατώνονται για*[λόγω] *τους πατέρες· ο καθένας θα θανατώνεται για την δική του αμαρτία.*

17 *Δεν θα διαστρέφεις την κρίση του ξένου, του ορφανού, ούτε θα λαβαίνεις ενέχυρο το επένδυμα*[ιμάτιον] *της χήρας·* **18** *αλλά θα θυμάσαι ότι δούλος στάθηκες στην Αίγυπτο, και σε λύτρωσε Κύριος ο Θεός σου απ' εκεί· γι' αυτό εγώ σε προστάζω να κάνεις αυτό το πράγμα.*

19 *Όταν θερίζεις τον θερισμό σου στον αγρό σου, και λησμονήσεις κάποιο δεμάτι*[χειρόβολόν] *μέσα στον αγρό, δεν θα επιστρέψεις για να λάβεις αυτό· για τον ξένο θα είναι, για τον ορφανό και για την χήρα· για να σε ευλογεί Κύριος ο Θεός σου σε όλα τα έργα των χεριών σου.*

20 *Αφού ραβδίσεις*[τινάξεις] *τις ελιές σου, δεν θα ξανατινάξεις*[πάλι ελαιολογήσει] *τα κλαδιά· θα είναι για τον ξένο, για τον ορφανό και για την χήρα.* **21** *Αφού τρυγήσεις τον αμπελώνα σου, δεν θα μαζέψεις ξανά σταφύλια*[σταφυλολογήσεις πάλι]*. θα είναι για τον ξένο, για τον ορφανό και για τη χήρα.* **22** *Και θα θυμάσαι ότι δούλος στάθηκες στη γη [της] Αιγύπτου· γι' αυτό εγώ προστάζω σε σένα να κάνεις αυτό το πράγμα.*

25 **[ΚΕ]** *ΕΑΝ ΣΥΜΒΕΙ ΔΙΑΦΟΡΑ μεταξύ ανθρώπων, και έλθουν στην κρίση, και κρίνουν αυτούς, τότε θα δικαιώσουν τον δίκαιο και [θα] καταδικάσουν τον ένοχο.* **2** *Και εάν ο ένοχος [είναι] άξιος μαστιγώματος, ο κριτής θα προστάξει να ρίξουν αυτόν κάτω, και κατά το πταίσμα του να μαστιγώσουν αυτόν μπροστά του, ορισμένο αριθμό.* **3** *Μπορείς 40 φορές να μαστιγώσεις αυτόν, όχι περισσότερο· μήποτε, [εάν] προσθέσεις να τον μαστιγώσεις με πολλές μαστιγώσεις πλέον αυτών, φανεί ο αδελφός σου βδελυκτός στα μάτια*[οφθαλμούς] *σου.*

4 *Δεν θα εμφράξεις*[φιμώσεις] *το στόμα βοδιού που αλωνίζει.* **5** *Εάν συγκατοικούν αδελφοί, και πεθάνει ο ένας απ' αυτούς και δεν έχει παιδιά*[τέκνα]*, η γυναίκα του πεθαμένου δεν θα παντρευτεί με ξένο· ο αδελφός του αντρός*

[24:1] Μτ. 5:31, 19:7, Μαρ. 10:4 **[24:4]** Ιερ. 3:1 **[24:5]** Κφ. 20:7, Παρ. 5:18 **[24:7]** Εξ. 21:16, Κφ. 19:19 **[24:8]** Λευ. 13:2, 14:2 **[24:9]** Ιδέ Λκ. 17:32, 1Κο. 10:6, Αρ. 12:10 **[24:13]** Εξ. 22:26, Ιώβ 29:11,13, 31:20, 2Κο. 9:13, 2Τι. 1:18, Κφ. 6:25, Ψλ. 106:31, 112:9, Δαν. 4:27 **[24:14]** Μαλ. 3:5 **[24:15]** Λευ. 19:13, Ιερ. 22:13, Ιακ. 5:4, Ιακ. 5:4 **[24:16]** 2Βα. 14:6, 2Χρ. 25:4, Ιερ. 31:29,30, Ιεζ. 18:20 **[24:17]** Εξ. 22:21, 22, Παρ. 22: 22, Ησ. 1:23, Ιερ. 5:28, 22:3, Ιεζ. 22:29, Ζαχ. 7:10, Μαλ. 3:5, Εξ. 22:26 **[24:18]** six. 22, Κφ. 16:12 **[24:19]** Λευ. 19:9,10, 23:22, Κφ. 15:10, Ψλ. 41:1, Παρ. 19:17 **[24:22]** six. 18 **[25:1]** Κφ. 19:17, Ιεζ. 44:24, Ιδέ Παρ. 17:15 **[25:2]** Λκ. 12:48, Ματ. 10:17 **[25:3]** 2Κο. 11:24, Ιώβ 18:3 **[25:4]** Παρ. 12:10, 1Κο. 9:9, 1Τι. 5:18 **[25:5]** Μτ. 22:24 Μαρ. 12:19, Λου. 20:28

VG **[24:1]** ...θα γράψει έγγραφο αποπομπής (libellum repudii) και θα το δώσει στο χέρι της και θα την αποπέμψει από το σπίτι του. **[24:2-5]** Όταν ένας άνδρας πάρει πρόσφατα γυναίκα, δεν θα εξέλθει σε πόλεμο ούτε θα του επιβληθεί οποιαδήποτε δημόσια υποχρέωση... **[24:6-22]**

o' **[24:1]** ...καὶ γράψει αὐτῇ **βιβλίον ἀποστασίου**... **[24:2-3]** ...βιβλίον ἀποστασίου... **[24:4-6]** Οὐκ ἐνεχυράσεις μύλον, οὐδὲ ἐπιμύλιον, ὅτι ψυχὴν οὗτος ἐνεχυράζει. **[24:7]** Ἐὰν δὲ ἁλῷ ἄνθρωπος κλέπτων ψυχὴν ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ... καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. **[24:8]** Πρόσεχε σαυτῷ ἐν τῇ ἀφῇ τῆς λέπρας· φυλάξῃ σφόδρα ποιεῖν κατὰ πάντα τὸν νόμον, ὃν ἂν ἀναγγείλωσιν ὑμῖν οἱ ἱερεῖς οἱ Λευῖται· ὃν τρόπον ἐνετειλάμην ὑμῖν, φυλάξασθε ποιεῖν. **[24:9-14]** ...ἢ ἐκ τῶν προσηλύτων... **[24:15-17]** οὐκ ἐκκλίνεις κρίσιν προσηλύτου... **[24:18]** ...ὅτι οἰκέτης... τὸ ῥῆμα τοῦτο. **[24:19]** ἐὰν δὲ ἀμήσῃς ἄμητον ἐν τῷ ἀγρῷ σου καὶ ἐπιλάθῃ δράγμα ἐν τῷ ἀγρῷ σου ...καὶ τῷ προσηλύτῳ... **[24:20]** ἐὰν δὲ ἐλαιαλογήσῃς, οὐκ ἐπαναστρέψεις καλαμήσασθαι τὰ ὀπίσω σου· τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ ἔσται καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, διὰ τοῦτο ἐγώ σοι ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο. **[24:21]** ἐὰν δὲ τρυγήσῃς τὸν ἀμπελῶνά σου, οὐκ ἐπανατρυγήσεις αὐτὸν τὰ ὀπίσω σου· τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ ἔσται· **[24:22]** καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης... τὸ ῥῆμα τοῦτο. **[25:1]** Ἐὰν δὲ γένηται ἀντιλογία ἀνὰ μέσον ἀνθρώπων καὶ προσέλθωσιν εἰς κρίσιν... **[25:2]** ...ὁ **ἀσεβῶν**... τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ ἀριθμῷ. **[25:3]** ...ἀσχημονήσει... **[25:4]** Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. **[25:5]**

της θα σχετισθεί μαζί της[εισέλθει προς αυτή], και θα λάβει αυτή στον εαυτό του για γυναίκα και [θα] εκπληρώσει το χρέος του ανδραδέλφου σε[εις] αυτή.

6 *Και ο πρωτότοκος, τον οποίο [θα] γεννήσει, θα ονομαστεί με το όνομα του αδελφού του που πέθανε, και δεν θα εξαλειφθεί το όνομά του από τον Ισραήλ.*

7 *Εάν δε ο άνθρωπος δεν έχει ευχαρίστηση[ευαρεστήται] να λάβει την γυναίκα του αδελφού του, τότε η γυναίκα του αδελφού του ας ανεβεί στην πύλη[(είσοδο της πόλης)] προς τους πρεσβυτέρους και ας πει: Ο αδελφός του ανδρός μου αρνείται να αναστήσει το όνομα του αδελφού του στον Ισραήλ· δεν θέλει να εκπληρώσει σε εμέ το χρέος του ανδραδέλφου.*

8 *Τότε οι πρεσβύτεροι της πόλης αυτού θα καλέσουν αυτόν και θα του μιλήσουν· και εάν αυτός επιμένει, λέγοντας: Δεν επιθυμώ[ευαρεστούμαι]* να λάβω αυτή,* **9** *τότε η γυναίκα του αδελφού του θα ελθεί προς αυτόν μπροστά[ενώπιον] στους πρεσβυτέρους, και θα λύσει το σανδάλι[υπόδημα] του από το πόδι του και θα τον φτύσει στο πρόσωπο του, και αποκριθείσα θα πεί: Έτσι θα γίνετε στον άνθρωπο, ο οποίος δεν θέλει να οικοδομήσει το σπιτικό[οίκο] του αδελφού του.* **10** *Και θα ονομάζεται το όνομα αυτού στον Ισραήλ: Ο οίκος εκείνου που έχει λυμένο το σανδάλι[υπόδημα].*

11 *Εάν άνθρωποι παλεύουν[μάχονται] μεταξύ τους[προς αλλήλους], και η γυναίκα του ενός πλησιάσει για να ελευθερώσει τον άντρα της από το χέρι αυτού που τον χτυπά, και απλώνοντας το χέρι της πιάσει αυτόν από τα απόκρυφα αυτού,* **12** *τότε θα [απο]κόψεις το χέρι της· το μάτι σου δεν θα [τη] λυπηθεί[ο οφθαλμός σου δεν θέλει φεισθή].*

13 *Δεν θα έχεις μέσα στο σακί σου διάφορα[(δύο ειδών)] ζύγια, μεγάλο και μικρό.* **14** *Δεν θα έχεις σπίτι σου διάφορα* μέτρα[εφά], μεγάλο και μικρό.* **15** *Αληθινό και δίκαιο ζύγι θα έχεις, αληθινό και δίκαιο μέτρο* θα έχεις για να αυξάνουν[πληθύνωνται] οι ημέρες σου πάνω στη γη την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα·* **16** *διότι όλοι εκείνοι που [δια]πράττουν αυτά, όλοι οι πράττοντες αδικία, [είναι] βδέλυγμα στον Κύριο τον Θεό σου.*

17 *Θυμήσου τι έκανε σε σένα ο Αμαλήκ στο δρόμο[εν τη οδώ], αφού εξήλθατε[έξοδος] από την Αίγυπτο·* **18** *με ποιόν τρόπο αντιστάθηκε σε σένα στο δρόμο* και απέκοψε την οπισθοφυλακή[νώτα] σου, όλους τους αδυνάτους που ήταν πίσω σου, ενώ ήσουν αποκαμωμένος και κοπιασμένος· και δεν φοβήθηκε τον Θεό.* **19** *Γι' αυτό, αφού Κύριος ο Θεός σου, σου δώσει ανάπαυση από όλους τους εχθρούς σου κυκλικά, στη γη την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα κληρονομιά για να κατακληρονομήσεις αυτή, [τότε] θα εξαλείψεις την ανάμνηση[μνημόσυνον] του Αμαλήκ κάτω από τον ουρανό· δεν θα [το] λησμονήσεις.*

26 **[ΚΣΤ]** *ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΜΠΕΙΣ ΜΕΣΑ[εισέλθης] στη γη, την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα κληρονομιά, και κατακληρονομήσεις αυτή και κατοικήσεις σε αυτή,* **2** *τότε θα λάβεις από τα πρωτογεννήματα[της απαρχής] όλων[πάντων] των καρπών της γης, τους οποίους [θα] συνάξεις από τη γη σου, την οποίαν Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα, και θα βάλεις [αυτά] σε καλάθι, και θα πας στον τόπο, τον οποίο [θα] εκλέξει Κύριος ο Θεός σου για να κατοικίσει εκεί το όνομα αυτού.*

3 *Και θα πας προς τον ιερέα, αυτόν που διακονεί εκείνες τις ημέρες[τον όντα κατ' εκείνας τας ημέρας], και θας πεις προς αυτόν: Αναφέρω[Αναγγέλλω] σήμερα προς Κύριον τον Θεό σου, ότι εισήλθα στη γη, την οποίαν ο Κύριος ορκίσθηκε[ώμοσε] προς τους πατέρες μας να δώσει σε μας.*

4 *Και ο ιερέας θα λάβει το καλάθι από το χέρι σου, και θα καταθέσει αυτό μπροστά[ενώπιον] στο θυσιαστήριο Κυρίου του Θεού σου.*

5 *Και θα μιλήσεις και θα πεις μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου: Σύριος που περιπλανιόνταν [ήταν] ο πατέρας μου, και κατέβηκε στην Αίγυπτο, και ενώ παροίκησε εκεί με λίγους ανθρώπους, και έγινε[κατεστάθη] εκεί έθνος μέγα, δυνατό και πολυάριθμο·* **6** *και οι Αιγύπτιοι μας ταλαιπώρησαν και μας κατέθλιψαν και επέβαλαν πάνω μας σκληρή δουλεία·* **7** *και κράξαμε[ανεβοήσαμεν] προς Κύριο τον Θεό των πατέρων μας, και εισάκουσε ο Κύριος την φωνή μας, και επέβλεψε στη θλίψη μας και στον μόχθο μας και στην καταδυνάστευσή μας·* **8** *και μας έβγαλε[εξήγαγε] ο Κύριος από την Αίγυπτο με κραταιό[δυνατό] χέρι και με βραχίονα εξαπλωμένο, και με τεράστια[τέρατα/υπερφυσικά] μεγάλα και με σημεία και με θαύματα·* **9** *και μας έφερε[εισήγαγεν] στον τόπο τούτο, και έδωσε σε μας τη γη αυτή, γη που ρέει γάλα και μέλι·* **10** *και τώρα, δες[ιδού], έφερα τα πρωτογεννήματα* των καρπών της γης, τα οποία συ, Κύριε έδωσες σε εμέ. Και θα καταθέσεις αυτά μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου, και θα προσκυνήσεις μπροστά[ενώπιον] στον Κύριο τον Θεό σου.*

11 *Και θα ευφρανθείς[ευχαριστηθείς] σε όλα τα αγαθά, τα οποία Κύριος ο Θεός σου έδωσε σε σένα και στην οικογένειά σου, εσύ και ο Λευίτης και ο ξένος που είναι ανάμεσά[ο εν μέσω] σου.*

[25:6] Γεν. 38:9, Ρούθ 4:10 **[25:7]** Ρούθ 4:1,2 **[25:8]** Ρούθ 4:6 **[25:9]** Ρούθ 4:7, Ρούθ 4:11 **[25:12]** Κφ. 19:13 **[25:13]** Λευ. 19:35-36, Παρ. 11:1, Ιεζ. 45:10, Μιχ. 6:11 **[25:15]** Εξ. 20:12 **[25:16]** Παρ. 11:1, 1Θε. 4:6 **[25:17]** Εξ. 17:8 **[25:18]** Ψλ. 36:1, Παρ. 16:6, Ρω. 3:18 **[25:19]** 1Σα. 15:3, Εξ. 17:14 **[26:2]** Εξ. 23:19, 34:26, Αρ. 18:13, Κφ. 16:10, Παρ. 3:9, Κφ. 12:5 **[26:5]** Ωσ. 12:12, Γεν. 43:1,2, 45:7,11, Γεν. 46:1,6, Πρ. 7:15, Γεν. 46:27, Κφ. 10:22 **[26:6]** Εξ. 1:11,14 **[26:7]** Εξ. 2:23-5, 3:9, 4:31 **[26:8]** Εξ. 12:37,51, 13:3,14,16, Κφ. 5:15, Κφ. 4:34 **[26:9]** Εξ. 3:8 **[26:11]** Κφ. 12:7,12, 18,16:11

---

vg **[25:6-11]** ...εάν απλώσει το χέρι της και τον πιάσει απ' τα απόκρυφα (fortioris mise rit manum et adprehenderit verenda eius) **[25:12-18]** πώς σε συνάντησε και χτύπησε τους τελευταίους της παράταξής σου που είχαν καθίσει εξαντλημένοι, όταν εσύ ήσουν εξουθενωμένος από την πείνα και τον κόπο, και δεν φοβήθηκε τον Θεό. **[26:1-5]** ...Σύρος καταδίωκε τον πατέρα μου, ο οποίος κατέβηκε στην Αίγυπτο και εκεί παροίκησε σε ελάχιστο αριθμό· και αυξήθηκε σε έθνος μεγάλο και ισχυρό και απειράριθμου πλήθους. **[26:6-8]** ...με μεγάλο τρόμο, με σημεία και τέρατα·

ο' **[25:5-7]** ...ἐπὶ τὴν γερουσίαν... ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρός μου. **[25:8]** ...ἡ γερουσία... **[25:9-11]** ...τῶν **διδύμων** αὐτοῦ. **[25:12-13]** Οὐκ ἔσται ἐν τῷ μαρσίππῳ σου στάθμιον καὶ στάθμιον, μέγα ἢ μικρόν· **[25:14-18]** πῶς ἀντέστη σοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἔκοψέ σου τὴν οὐραγίαν, τοὺς κοπιῶντας ὀπίσω σου, σὺ δὲ ἐπείνας καὶ ἐκοπίας, καὶ οὐκ ἐφοβήθη τὸν Θεόν. **[25:19]** ...οὐ μὴ ἐπιλάθῃ. **[26:1-2]** ...ἐμβαλεῖς εἰς κάρταλλον... **[26:3-4]** καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς τὸν κάρταλλον ἐκ τῶν χειρῶν σου... **[26:5]** ...Συρίαν ἀπέβαλεν ὁ πατήρ μου, καὶ κατέβη εἰς Αἴγυπτον, καὶ παρῴκησεν ἐκεῖ ἐν ἀριθμῷ βραχεῖ, καὶ ἐγένετο ἐκεῖ εἰς ἔθνος μέγα καὶ πλῆθος πολὺ καὶ μέγα. **[26:6]** καὶ ἐκάκωσαν ἡμᾶς οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἐταπείνωσαν ἡμᾶς καὶ ἐπέθηκαν ἡμῖν ἔργα σκληρά· **[26:7]** ...τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον ἡμῶν καὶ τὸν θλιμμὸν ἡμῶν· **[26:8]** ...**καὶ ἐν ὁράμασιν μεγάλοις**, καὶ ἐν σημείοις, καὶ ἐν τέρασιν. **[26:9-10]** καὶ νῦν, ἰδοὺ, ἐνήνοχα τὴν ἀπαρχὴν τῶν γεννημάτων τῆς γῆς... **[26:11]** ...καὶ ὁ προσήλυτος ὁ ἐν σοί.

12 *Αφού τελειώσεις να δεκατίζεις όλα*[πάντα] *τα δέκατα των γεννημάτων σου στον τρίτο χρόνο*[έτος]*, το έτος* του δεκατισμού, και δώσεις [αυτά] στο Λευίτη, στον ξένο, στον ορφανό και στην χήρα, και φάνε μέσα στις πύλες σου και [να] χορτασθούν,* **13** *τότε θα πεις εκεί μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου:*

Αφαίρεσα[ξεκαθάρισα] *από το σπίτι μου*[εκ της οικίας μου] *τα αφιερώματα, και επιπλέον*[προσέτι] *έδωκα αυτά στον Λευίτη και στον ξένο, στον ορφανό και στην χήρα, σύμφωνα με όλα*[κατά πάντα] *τα προστάγματά σου, τα οποία πρόσταξες σε εμέ· δεν παρέβηκα τις εντολές σου, ούτε [τις] λησμόνησα·* **14** *δεν έφαγα απ' αυτά στο πένθος μου, ούτε έλαβα απ' αυτά για ακάθαρτη*[χρήση]*, ούτε έδωκα απ' αυτά για νεκρό· υπάκουσα στη φωνή Κυρίου του Θεού μου, έκανα σύμφωνα με όλα*[κατά πάντα] *όσα πρόσταξες σε εμέ·* **15** *επέβλεψε από τον οίκο σου τον άγιο, από τον ουρανό, και ευλόγησε το λαό σου τον Ισραήλ, και τη γη την οποία έδωσες σε μας, όπως ορκίσθηκες* προς τους πατέρες μας, γη που ρέει γάλα και μέλι.*

16 *Σήμερα πρόσταξε σε σένα Κύριος ο Θεός σου να εκτελείς τα διατάγματα αυτά και τις κρίσεις· γι' αυτό θα τηρείς και θα εκτελείς αυτά με*[εξ] *όλη την καρδιά σου και με*[εξ] *όλη την ψυχή σου.*

17 *Σήμερα εξέλεξες τον Κύριο να είναι Θεός σου, και να περπατάς στους δρόμους*[εις τας οδούς] *αυτού και να φυλάς* τα διατάγματα αυτού και τις εντολές αυτού και τις κρίσεις αυτού, και να υπακούς στην φωνή αυτού·* **18** *και ο Κύριος σου είπε σήμερα να είσαι σε αυτόν λαός εκλεκτός, καθώς μίλησε προς εσέ, και να τηρείς*[φυλάττης] *όλες τις εντολές αυτού·* **19** *και να σε καταστήσει υψηλό*[ξεχωριστό/ονομαστό] *υπεράνω όλων των εθνών τα οποία έκανε, σε καύχημα και σε όνομα και σε δόξα· και να είσαι λαός άγιος στον Κύριο τον Θεό σου, καθώς μίλησε*[υποσχέθηκε]*.*

27 **[KZ]** ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΞΕ Ο ΜΩΥΣΗΣ και οι πρεσβύτεροι του Ισραήλ το λαό, λέγοντας: *Φυλάτε όλες τις εντολές, τις οποίες εγώ προστάζω σε σας σήμερα.* **2** *Και την ημέρα κατά την οποία διαβείτε τον Ιορδάνη, προς τη γη την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα, θα στήσεις για τον εαυτό σου λίθους*[πέτρες] *μεγάλους, και θα χρίσεις*[ασπρίσεις] *αυτούς με ασβέστη·* **3** *και θα γράψεις πάνω σε αυτούς όλους τους λόγους αυτού του Νόμου, αφού διαβείς [τον Ιορδάνη], για να μπείς στη γη την οποία Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σέ, γη που ρέει γάλα και μέλι, καθώς Κύριος ο Θεός των πατέρων σου υποσχέθηκε σε σένα.*

4 *Γι' αυτό αφού διαβείτε τον Ιορδάνη, θα στήσετε τους λίθους* αυτούς, τους οποίους εγώ προστάζω σε σάς σήμερα, στο βουνό*[εν τω όρει] *Εβάλ, και θα χρίσεις* αυτούς με ασβέστη.* **5** *Και θα οικοδομήσεις εκεί θυσιαστήριο στον Κύριο τον Θεό σου, θυσιαστήριο από πέτρες*[εκ λίθων]*· σίδερο*[εργαλείο] *δεν θα χρησιμοποιήσεις*[επιβάλει] *πάνω σ' αυτές.*

6 *Θα οικοδομήσεις το θυσιαστήριο Κυρίου του Θεού σου από πέτρες ατόφιες*[λίθων ολοκλήρων]*· και θα προσφέρεις πάνω σε αυτό ολοκαυτώματα προς Κύριο τον Θεό σου·* **7** *και θα προσφέρεις θυσίες ειρηνικές, και θα τρως εκεί, και θα ευφραίνεστε*[χαίρεστε] *μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου·* **8** *και θα γράψεις ευκρινέστατα*[ξεκάθαρα] *πάνω σε όλες τις πέτρες τα λόγια του Νόμου τούτου.*

9 Και μίλησαν ο Μωυσής και οι ιερείς οι Λευίτες προς όλο τον Ισραήλ λέγοντες: *Πρόσεχε και άκουε, Ισραήλ· αυτή την ημέρα αναδείχθηκες*[κατεστάθης] *λαός Κυρίου του Θεού σου·* **10** *θα υπακούς λοιπόν στη φωνή Κυρίου του Θεού σου, και θα εκτελείς τις εντολές του, και τα διατάγματα αυτού τα οποία εγώ προστάζω σε σένα σήμερα.*

11 Και πρόσταξε ο Μωυσής το λαό την ημέρα εκείνη, λέγοντας: **12** *Αυτοί θα σταθούν πάνω στο όρος Γαριζίν για να ευλογήσουν το λαό, αφού διαβείτε τον Ιορδάνη· Συμεών και Λευί και Ιούδας και Ισσάχαρ και Ιωσήφ και Βενιαμίν.* **13** *Και αυτοί θα σταθούν επάνω στο όρος Εβάλ για να καταρασθούν· Ρουβήν, Γαδ και Ασήρ και Ζαβουλών, Δαν και Νεφθαλί.*

14 Και θα λαλήσουν οι Λευίτες και θα πουν προς όλους τους ανθρώπους του Ισραήλ με φωνή μεγάλη:

15 *Επικατάρατος*[καταραμένος] *ο άνθρωπος, ο οποίος κατασκευάζει γλυπτό ή χωνευτό*[χυτό]*, βδέλυγμα στον Κύριο, έργο χεριών τεχνίτη, και το βάλει σε κρυψώνα.* Και όλος ο λαός θα απαντήσει και θα πει: *Αμήν.*

16 *Επικατάρατος* όποιος κακολογήσει τον πατέρα του ή την μητέρα του.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

17 *Επικατάρατος* όποιος μετακινήσει το οροθέσιο του πλησίον του.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

[26:12] Λευ. 27:30, Αρ. 18:24, Κφ. 14:28,29 **[26:13]** Ψλ. 119:141, 153,176 **[26:14]** Λευ. 7:20, 21:1,11, Ωσ. 9:4 **[26:15]** Ησ. 63:15, Ζαχ. 2:13 **[26:17]** Εξ. 20:19 **[26:18]** Εξ. 6:7, 19:5, Κφ. 7:6, 14:2, 28:9 **[26:19]** Κφ. 4: 7,8, 28:1, Ψλ. 148:14, Εξ. 19:6, Κφ. 7:6, 28:9, 1Πε. 2:9 **[27:2]** Ι.Ν. 4:1, Ι.Ν. 8:32 **[27:4]** Κφ. 11:29, Ι.Ν. 8:30 **[27:5]** Εξ. 20:25, Ι.Ν. 8:31 **[27:9]** Κφ. 26:18 **[27:12]** Κφ. 11:29, Ι.Ν. 8:33, Κρ. 9:7 **[27:13]** Κφ. 11:29, Ι.Ν. 8:33 **[27:14]** Κφ. 33:10, Ι.Ν. 8:33, Δαν. 9:11 **[27:15]** Εξ. 20:4,23, 34:17, Λευ. 19:4, 26:1, Κφ. 4:16,23, 5:8, Ησ. 44:9, Ωσ. 13:2, Ιδέ Αρ. 5:22, Ιερ. 11:5, 1Κο. 14:16 **[27:16]** Εξ. 20:12, 21:17, Λευ. 19:3, Κφ. 21:18 **[27:17]** Κφ. 19:14, Παρ. 22:28

VG **[26:9-13]** ...Αφαίρεσα από το σπίτι μου εκείνο που είχε αγιαστεί... **[26:14-19]** και για να σε κάνει υψηλότερο από όλα τα έθνη που δημιούργησε, προς έπαινο και όνομα και δόξα... **[27:1-2]** ...θα στήσεις μεγάλες πέτρες και θα τις λειάνεις με ασβέστη, **[27:3-6]** και από άμορφες και αλάξευτες πέτρες· και θα προσφέρεις επάνω του ολοκαυτώματα στον Κύριο τον Θεό σου **[27:7-8]** ...όλα τα λόγια του Νόμου σαφέστατα και καθαρά. **[27:11-15]** Καταραμένος ο άνθρωπος που κατασκευάζει γλυπτό και χυτό ομοίωμα, βδέλυγμα του Κυρίου, έργο χεριών τεχνιτών, και το τοποθετεί κρυφά. Και όλος ο λαός θα απαντήσει και θα πει: Αμήν. **[27:16-17]** Καταραμένος όποιος μετακινεί τα όρια του πλησίον του...

o' **[26:12]** ...πᾶν τὸ ἐπιδέκατον... δώσεις ...τῷ προσηλύτῳ... **[26:13]** καὶ ἐρεῖς ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου· ἐξεκάθαρα **τὰ ἅγια** ἐκ τῆς οἰκίας μου... τῷ προσηλύτῳ... οὐκ ἐπελαθόμην. **[26:14]** ...ἐν ὀδύνῃ μου... **[26:15]** κατίδε ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ... **[26:16]** ...τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ τὰ κρίματα... **[26:17]** τὸν Θεὸν εἵλου σήμερον εἶναί σου Θεὸν καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ φυλάσσεσθαι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα καὶ ὑπακούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ. **[26:18]** καὶ Κύριος εἵλατό σε σήμερον γενέσθαι σε αὐτῷ **λαὸν περιούσιον**, καθάπερ εἶπέ σοι, φυλάττειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ **[26:19]** καὶ εἶναί σε ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν, ὡς ἐποίησέ σε ὄνομαστὸν καὶ καύχημα καὶ δοξαστόν, εἶναί σε λαὸν ἅγιον Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, καθὼς ἐμίλησε. **[27:1]** Καὶ προσέταξε Μωυσῆς καὶ ἡ γερουσία Ἰσραὴλ λέγων·... **[27:2]** καὶ ἔσται ᾗ ἂν ἡμέρᾳ διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν, ἣν Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι, καὶ στήσεις σεαυτῷ λίθους μεγάλους καὶ κονιάσεις αὐτοὺς κονίᾳ **[27:3-4]** καὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην, στήσετε τοὺς λίθους τούτους, οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, ἐν ὄρει Γαιβὰλ καὶ κονιάσεις αὐτοὺς κονίᾳ. **[27:5-7]** ... θυσίαν σωτηρίου... **[27:8]** ...**σαφῶς σφόδρα**. **[27:9]** ...σιώπα καὶ ἄκουε... **[27:10-15]** ...πᾶς ὁ λαὸς ἐροῦσιν· **γένοιτο**. **[27:16]** ...ὁ **ἀτιμάζων**... γένοιτο. **[27:17]** ἐπικατάρατος ὁ μετατιθεὶς ὅρια τοῦ πλησίον· καὶ ἐροῦσι πᾶς ὁ λαός· γένοιτο.

18 *Επικατάρατος[καταραμένος] όποιος αποπλανήσει τον τυφλό στο δρόμο[εν τη οδώ].* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

19 *Επικατάρατος* όποιος διαστρέψει την κρίση του ξένου, του ορφανού και της χήρας.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

20 *Επικατάρατος* όποιος κοιμηθεί με τη γυναίκα του πατέρα του· διότι αποκαλύπτει το συγκάλυμμα[εσώρουχο] του πατέρα του.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

21 *Επικατάρατος[καταραμένος] όποιος κοιμηθεί με οποιοδήποτε κτήνος.* Και πας ο λαός θα πει: *Αμήν.*

22 *Επικατάρατος* όποιος κοιμηθεί με την αδελφή αυτού, της θυγατέρα του πατέρα του, ή τη θυγατέρα της μητέρας του.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

23 *Επικατάρατος* όποιος κοιμηθεί με την πεθερά του.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

24 *Επικατάρατος* όποιος χτυπήσει κρυφά τον πλησίον[διπλανό] του.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

25 *Επικατάρατος* όποιος λάβει δώρα για να φονεύσει άνθρωπο αθώο.* Και όλος ο λαός θα πει: *Αμήν.*

26 *Επικατάρατος* όποιος δεν εμμένει[επιμένει σταθερά] στους λόγους του νόμου τούτου, για να εκτελεί αυτούς. Και όλος ο λαός θα πει: Αμήν.*

28 **[ΚΗ]** *ΚΑΙ ΕΑΝ ΥΠΑΚΟΥΕΙΣ ΜΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ στην φωνή Κυρίου του Θεού σου, για να προσέχεις να κάνεις όλες τις εντολές αυτού, τις οποίες εγώ προστάζω σε σένα σήμερα, Θα σε υψώσει[ξεχωρίσει] Κύριος ο Θεός σου υπεράνω όλων των εθνών της γης·* **2** *και θα ελθούν πάνω[επί] σε σένα όλες αυτές οι ευλογίες και θα σε βρούν, εάν υπακούσεις στη φωνή Κυρίου του Θεού σου.*

3 *Ευλογημένος θα είσαι στην πόλη και ευλογημένος θα είσαι στον αγρό[χωράφι].*

4 *Ευλογημένος ο καρπός της κοιλιάς σου και ο καρπός της γης σου και ο καρπός των κτηνών[κτηνοτροφία] σου, τα ποίμνια[αι αγέλαι] των βοδιών σου και τα ποίμνια των προβάτων σου.*

5 *Ευλογημένο το καλάθι σου και η σκάφη[ζύμωμα] σου.*

6 *Ευλογημένος θα είσαι όταν μπαίνεις[εισέρχεσαι], και ευλογημένος θα είσαι όταν βγαίνεις[εξέρχεσαι].*

7 *Τους εχθρούς σου, οι οποίοι σηκώνονται εναντίον σου[τους επανισταμένους επί σε], ο Κύριος θα κάνει αυτούς να συντριφθούν μπροστά σου· από ένα δρόμο[μιας οδού] θα βγαίνουν[εξέλθει] εναντίον σου[επί σε], αλλά[και] από επτά δρόμους* θα φύγουν[τρέπονται σε φυγή] από μπροστά[προσώπου] σου.* **8** *Ο Κύριος θα εξαποστέλλει πάνω σε σένα την ευλογία στις αποθήκες σου και σε όλα όσα επιχειρήσεις[επιβάλεις το χέρι σου]. και θα σε ευλογήσει πάνω στη γη την οποίαν Κύριος ο Θεός σου δίνει σε σένα.*

9 *Ο Κύριος θα σε διορίσει[καταστήσει] για τον εαυτό του λαό άγιο[Λ+Χ: αφιερωμένο], καθώς ορκίσθηκε[ώμοσε] προς εσέ, εάν τηρείς[φυλάττεις] τις εντολές Κυρίου του Θεού σου, και περπατάς στους δρόμους[οδούς] του.*

10 *Και όλοι[πάντες] οι λαοί της γης θα δουν, ότι το όνομα του Κυρίου [έχει] κληθεί[επικέκληται] πάνω σου, και θα τρομάζουν από σένα.*

11 *Και ο Κύριος θα σε πληθύνει σε αγαθά, στον καρπό της κοιλιάς σου και στον καρπό των κτηνών[κτηνοτροφία] σου και στα γεννήματα της γης σου, πάνω στη γη την οποία ορκίσθηκε[ώμοσε] [ο] Κύριος προς τους πατέρες σου να δώσει σε σένα.* **12** *Ο Κύριος θα ανοίξει σε σένα τον αγαθό θησαυρό του, τον ουρανό, για να δίνει βροχή στη γη σου στον καιρό της, και για να ευλογεί όλα τα έργα των χεριών σου· και θα δανείζεις σε πολλά έθνη, εσύ δε δεν θα δανείζεσαι.*

13 *Και θα σε τοποθετήσει[καταστήσει] ο Κύριος κεφαλή και όχι ουρά· και θα είσαι μόνο από πάνω[υπεράνω] και δεν θα είσαι από κάτω· εάν υπακούσεις στις εντολές Κυρίου του Θεού σου, τις οποίες εγώ προστάζω σε σένα σήμερα, να τηρείς και να εκτελείς·* **14** *και δεν θα [παρ]εκκλίνεις από όλους τους λόγους, τους οποίους εγώ σας προστάζω σήμερα, δεξιά ή αριστερά, για να πορευθείς[υπάγης] πίσω[κατόπιν από] άλλους θεούς για να τους λατρέψεις.*

15 *Αλλ' εάν δεν υπακούσεις στη φωνή Κυρίου του Θεού σου, για να προσέχεις να εκτελείς όλες τις εντολές αυτού και τα διατάγματα αυτού, τα οποία εγώ προστάζω σε σένα σήμερα, όλες οι κατάρες αυτές θα έλθουν πάνω σε σένα και θα σε βρουν.*

16 *Καταραμένος θα είσαι στην πόλη, και καταραμένος θα είσαι στον αγρό.*

17 *Καταραμένο το καλάθι σου και η σκάφη σου.*

18 *Καταραμένος ο καρπός της κοιλιάς σου και τα γεννήματα της γης σου, οι αγέλες των βοδιών σου και τα ποίμνια των προβάτων σου.*

19 *Καταραμένος θα είσαι όταν μπαίνεις[εισέρχησαι], και καταραμένος θα είσαι όταν βγαίνεις[εξέρχησαι].*

[27:18] Λευ. 19:14 **[27:19]** Εξ. 22:21-22, Κφ. 10:18, 24:17, Μαλ. 3:5 **[27:20]** Λευ. 18:8, 20:11, Κφ. 22:30 **[27:21]** Λευ. 18:23, 20:15 **[27:22]** Λευ. 18:9, 20:17 **[27:23]** Λευ. 18:17, 20:14 **[27:24]** Εξ. 20:13, 21:12,14, Λευ. 24:17, Αρ. 35:31, Κφ. 9:11 **[27:25]** Εξ. 23:7,8, Κφ. 10:17, 16:19, Ιεζ. 22:12 **[27:26]** Κφ. 28:15, Ψλ. 119:21, Ιερ. 11:3, Γαλ. 3:10 **[28:1]** Εξ. 15:26, Λευ. 26:3, Ησ. 55:2, Κφ. 26:19 **[28:2]** six. 15, Ζαχ. 1:6 **[28:3]** Ψλ. 128:1,4, Γεν. 38:5 **[28:4]** six. 11, Γεν. 22:17, 49:25, Κφ. 7:13, Ψλ. 107:38, 127:3, 128:3, Παρ. 10:22, 1Τι. 4:8 **[28:6]** Ψλ. 121:8 **[28:7]** Λευ. 26:7,8, 2Σα. 38-41, Ψλ. 81:23, Ιδέ six 25 **[28:8]** Λευ. 25:21, Κφ. 15:10 **[28:9]** Εξ. 19:5,6, Κφ. 7:6,26: 18-9, 29:13 **[28:10]** Αρ. 6: 27, 2Χρ. 7:14, Ησ. 63:19, Δαν. 9:18,19, Κφ. 11:25 **[28:11]** six. 4, Κφ. 30:9, Παρ. 10:22 **[28:12]** Λευ. 26:4, Κφ. 11:14, Κφ. 14:29, Κφ. 15:6 **[28:13]** Ησ. 9:14-5 **[28:14]** Κφ. 5:32, 11:16 **[28:15]** Λευ. 26: 14, Θρη. 2:17, Δαν. 9:11-3, Μαλ. 2:2, six. 2 **[28:16]** six. 3

VG **[27:18-26]** ... **[28:1-12]** Ο Κύριος θ' ανοίξει τον έξοχο θησαυρό του, τον ουρανό,ώστε να δώσει βροχή στη γη σου στον καιρό της· και θα ευλογήσει όλα τα έργα των χεριών σου. Και θα δανείζεις σε πολλά έθνη, ενώ εσύ δεν θα λαμβάνεις δάνειο από κανέναν. **[28:13-18]** ...οι αγέλες των βοδιών σου και τα κοπάδια των προβάτων σου. **[28:19]** Καταραμένος θα είσαι όταν εισέρχεσαι και καταραμένος όταν εξέρχεσαι.

Ο' **[27:18]** ...γένοιτο. **[27:19]** ...ἐκκλίνῃ κρίσιν προσηλύτου... γένοιτο. **[27:20]** ...γένοιτο. **[27:21]** ...γένοιτο. **[27:22]** ...γένοιτο. **[27:23]** ...γένοιτο. **[27:24]** ...δόλῳ... γένοιτο. **[27:25]** ...πατάξαι ψυχὴν αἵματος ἀθῴου ... γένοιτο. **[27:26]** ...γένοιτο. **[28:1-5]** εὐλογημέναι αἱ ἀποθῆκαί σου καὶ τὰ ἐγκαταλείμματα σου. **[28:6-8]** ...ἐν τοῖς ταμιείοις σου... **[28:9]** ἀναστῆσαί σε Κύριος ὁ Θεός σου ἑαυτῷ λαὸν ἅγιον... **[28:10]** ...καὶ φοβηθήσονται σε. **[28:11]** ...ἐπὶ τοῖς ἐκγόνοις τῆς κοιλίας σου... **[28:12]** ...**καὶ ἄρξεις σὺ ἐθνῶν πολλῶν, σοῦ δὲ οὐκ ἄρξουσιν**. **[28:13-14]** οὐ παραβήσῃ... **[28:15-17]** ἐπικατάρατοι αἱ ἀποθῆκαί σου καὶ τὰ ἐγκαταλείμματα σου. **[28:18]** ἐπικατάρατα τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου... **[28:19]** ...

20 *Ο Κύριος θα εξαποστείλει πάνω σε σένα την κατάρα, τη θλίψη και τη φθορά, σε όλα όσα επιχειρείς*[επιβάλης την χείρα σου διά να πράξης] *, έως ότου εξολοθρευτείς και μέχρι να αφανισθείς γρήγορα*[ταχέως]*, για την πονηριά των έργων σου, διότι εγκατέλειψες εμέ.* **21** *Ο Κύριος θα προσκολλήσει σε σένα το θανατικό, μέχρι να σε εξολοθρεύσει από τη γη, όπου πας να κληρονομήσεις αυτή.*

22 *Ο Κύριος θα σε χτυπήσει*[πατάξει] *με μαρασμό και με πυρετό και με ρίγος και με φλόγωση και με ξίφος*[μάχαιραν] *και με ανεμόκαυμα*[ανεμοφθορίαν] *και με μύκητα των φυτών*[ερυσίβην]*· και θα σε καταδιώκει μέχρι ν' αφανιστείς.*

23 *Και ο ουρανός σου ο υπεράνω του κεφαλιού σου θα είναι χαλκός, και η γη η υποκάτω σου σίδηρος.* **24** *Ο Κύριος θα δώσει τη βροχή της γης σου σκόνη*[κονιορτόν] *και χώμα· από τον ουρανό θα κατεβαίνει πάνω σου, μέχρι να εξολοθρευτείς.* **25** *Ο Κύριος θα σε κάνει να συντριφτείς μπροστά στους εχθρούς σου· από ένα δρόμο*[μιας οδού] *θα βγεις εναντίον τους, και από επτά δρόμους θα φεύγεις από μπροστά*[προσώπου] *τους· και θα διασκορπιστείς σε όλα τα βασίλεια της γης.*

26 *Και το πτώμα σου θα 'ναι τροφή σε όλα τα όρνια του ουρανού και στα θηρία της γης, και δεν θα υπάρχει εκείνος που να τα διώχνει*[ο αποδιώκων]*.* **27** *Ο Κύριος θα σε χτυπήσει*[πατάξει] *με την Αιγυπτιακή πληγή και με αιμορροΐδες και με ψώρα και με φαγούρα*[ξυσμό]*, ώστε να μη μπορείς να γιατρευτείς.* **28** *Ο Κύριος θα σε πατάξει* μ' αφροσύνη και τύφλωση κι έκσταση καρδιάς·* **29** *και θα ψηλαφείς στο μέσο της ημέρας, όπως ο τυφλός ψηλαφεί στο σκοτάδι, και δεν θα ευοδώνεσαι στους δρόμους σου· και θα είσαι μόνο καταδυναστευόμενος και διαρπαζόμενος όλες τις ημέρες, και δεν θα υπάρχει ο σώζων.* **30** *Θα αρραβωνιαστείς γυναίκα, και άλλος άντρας θα κοιμηθεί μαζί της·* [κατ]*οικία θα οικοδομήσεις, και δεν θα κατοικήσεις σε αυτή· αμπελώνα θα φυτεύσεις, και δεν θα τρυγήσεις αυτόν.*

31 *Το βόδι σου [θα είναι] σφαγμένο μπροστά σου, και δεν θα φας απ' αυτό· ο γαϊδαρος σου θ' αρπαχτεί από μπροστά σου και δεν θ' αποδοθεί σε σένα· τα πρόβατά σου θα παραδοθούν στους εχθρούς σου, και δεν θα υπάρχει σε σένα εκείνος που σώζει*[ο σώζων]*.* **32** *Οι γιοι σου και οι κόρες σου θα παραδοθούν σε άλλον λαό, και τα μάτια*[οφθαλμοί] *σου θα βλέπουν και [θα] μαραίνονται γι' αυτούς όλη την ημέρα· και δεν θα υπάρχει δύναμη στο χέρι σου.* **33** *Τον καρπό της γης σου κι όλους τους κόπους σου θα φάει έθνος το οποίο δεν γνωρίζεις· και θα είσαι μόνο κάτω από καταδυνάστευση και καταπάτηση όλες τις ημέρες.* **34** *Και θα παραφρονήσεις λόγω των θεαμάτων των ματιών* σου, τα οποία θα δεις.* **35** *Ο Κύριος θα σε πατάξει στα γόνατα και στα σκέλη με πληγή κακή, ώστε να μη μπορείς να γιατρευτείς απ' το πέλμα*[ίχνος] *των ποδών σου μέχρι την κορυφή σου.* **36** *Ο Κύριος θα φέρει εσέ και τον βασιλιά σου όποιον* [εγ]*καταστήσεις πάνω σου, σε έθνος το οποίο δεν γνώρισες, εσύ, ούτε οι πατέρες σου· και εκεί θα λατρέψεις άλλους θεούς, ξύλα και πέτρες*[λίθους]*.*

37 *Και θα είσαι σε έκπληξη*[κατάπληξη]*, σε παροιμία και σε διήγημα*[αφήγημα] *μεταξύ όλων των εθνών, όπου [και] αν σε πάει*[φέρη] *ο Κύριος.* **38** *Σπόρο πολύ θα φέρεις στον αγρό, και λίγο θα συνάξεις γιατί θα τον καταφάει η ακρίδα.* **39** *Αμπελώνες θα φυτεύσεις και καλλιεργήσεις, και κρασί*[οίνον] *δεν θα πίεις, ούτε θα τρυγήσεις διότι το σκουλήκι θα τους καταφάει.* **40** *Ελαιώνες θα έχεις σε όλα τα όριά σου, και με λάδι δεν θα χριστείς· διότι οι ελιές σου θα αποβάλουν [τον καρπό].* **41** *Γιους και κόρες θα γεννήσεις, και δεν θα είναι δικές σου· διότι θα πάνε σε αιχμαλωσία.* **42** *Όλα τα δένδρα σου και τον καρπό της γης σου θα καταφθείρει*[το σκαθάρι] *ο βρούχος*[μαμούνι]*.*

43 *Ο ξένος, που είναι ανάμεσά σου, θα ανεβαίνει όλο ψηλότερα από σένα*[υπεράνω σου/άνω άνω]*, εσύ δε θα κατεβαίνεις χαμηλότερα*[κάτω κάτω]*.* **44** *Εκείνος θα δανείζει σε σένα, συ δε δεν θα δανείζεις σ' αυτόν· αυτός θα είναι κεφαλή, και συ θα είσαι ουρά.* **45** *Και θα έλθουν πάνω σου όλες αυτές οι κατάρες, και θα σε καταδιώξουν και [θα] σε βρουν, μέχρι να εξολοθρευθείς· διότι δεν υπάκουσες στη φωνή Κυρίου του Θεού σου, για να τηρείς*[φυλάττης] *τις εντολές του και τα διατάγματα του, τα οποία πρόσταξε σε σένα.*

46 *Και αυτά θα είναι πάνω σε σένα και πάνω στο σπέρμα σου, σε σημείο και θαυμαστό*[τέρας] *για πάντα.* **47** *Επειδή δεν λάτρευσες Κύριο τον Θεό σου με ευφροσύνη και με αγαθότητα καρδιάς, για την αφθονία πάντων·* **48** *γι' αυτό θα δουλεύεις στους εχθρούς σου, τους οποίους ο Κύριος θα εξαποστείλει εναντίον σου*[επί σε]*, με πείνα και με δίψα και με γυμνότητα και με έλλειψη των πάντων·*

[28:20] Μαλ. 2:2, 1Σα. 14:20, Ζαχ. 14:13, Ψλ. 80:16, Ησ. 30:17, 51:20, 66;15 **[28:21]** Λευ. 26:25, Ιερ. 24:10 **[28:22]** Λευ. 26:16, Αμώς 4:9 **[28:23]** Λευ. 26:19 **[28:25]** six. 7, Λευ. 26:17,37, Κφ. 32:30, Ησ. 30:17, Ιερ. 15:4, 24:9, Ιεζ. 23:46 **[28:26]** 1Σα. 17:44, 46, Ψλ. 79:2, Ιεζ. 7:33, 16:4, 34:20 **[28:27]** six. 35, Εξ. 9:9, 15:26, 1Σα. 5:6, Ψλ. 78:66 **[28:28]** Ιερ. 4:9 **[28:29]** Ιώβ 5:14, Ησ. 59:10 **[28:30]** Ιώβ 31:10, Ιερ. 8:10, Ιώβ 31:8, Ιερ. 12:13, Αμώς 5:11, Μιχ. 6:15, Σοφ. 1:13, Κφ. 20:6 **[28:32]** Ψλ. 119:82 **[28:33]** six. 51, Λευ. 26:16, Ιερ. 5:17 **[28:34]** six. 67 **[28:35]** six. 27 **[28:36]** 1Βα. 17:4,6, 24:12,14, 25:7,11, 2Χρ. 33:11, 26:6,20, Κφ. 4:28, six. 64, Ιερ. 16:13 **[28:37]** 1Βα. 9:7,8, Ιερ. 24:9, 25:9, Ζαχ. 8:13, Ψλ. 44:14 **[28:38]** Μιχ. 6:15, Αγγ. 1:6, Ιωήλ 1:4 **[28:41]** Θρ. 1:5 **[28:44]** six. 12, six. 13, Θρ. 1:5 **[28:45]** six. 15 **[28:46]** Ησ. 8:18, Ιεζ. 14:8 **[28:47]** Νεε. 9: 35-37, Κφ. 32:15 **[28:48]** Ιερ. 28:14

VG **[28:20-21]** (Είθε) ο Κύριος να θέσει τον λοιμό πάνω σου, μέχρι να καταβροχθιθείς από την χώρα που πας να κληρονομήσεις. **[28:22]** (Είθε) ο Κύριος να σε χτυπήσει με ένδεια, πυρετό και ρίγος, με κάψιμο και καύσωνα, με μολυσμένο αέρα και ερυσίβη, και ας σε καταδιώξει έως ότου χαθείς. **[28:23-25]** Ο Κύριος ας σε παραδώσει να πέφτεις μπροστά στους εχθρούς σου... **[28:26-28]** Ο Κύριος ας σε χτυπήσει με παραφροσύνη και τύφλωση και μανία του νου, **[28:29-34]** και θα μένεις αποσβολωμένος από τον τρόμο όσων θα βλέπουν τα μάτια σου. **[28:35-37]** Και θα γίνεις αφανισμένος σε παροιμία και διήγηση ανάμεσα... στους οποίους θα σε εισαγάγει ο Κύριος. **[28:38-40]** ...οι ελιές... θα πέσουν και θα χαθούν.

Ο' **[28:20]** ...τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἐκλιμίαν καὶ τὴν ἀνάλωσιν ἐπὶ πάντα... διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματά σου... **[28:21-22]** πατάξαι σε Κύριος ἐν ἀπορίᾳ καὶ πυρετῷ καὶ ῥίγει καὶ ἐρεθισμῷ καὶ ἀνεμοφθορίᾳ καὶ τῇ ὄχρᾳ, καὶ καταδιώξονταί σε, ἕως ἂν ἀπολέσωσί σε. **[28:23-24]** ...τὸν ὑετόν... **[28:25]** δῴη σε Κύριος ἐπισκοπὴν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σου... **[28:26]** ...ὁ ἀποσοβῶν. **[28:27]** πατάξαι σε Κύριος ἕλκει Αἰγυπτίῳ εἰς τὴν ἕδραν καὶ ψώρᾳ ἀγρίᾳ καὶ κνήφῃ, ὥστε μὴ δύνασθαί σε ἰαθῆναι. **[28:28]** πατάξαι σε Κύριος παραπληξίᾳ καὶ ἀορασίᾳ καὶ ἐκστάσει διανοίας, **[28:29-31]** ...οὐκ ἔσται σοι ὁ **βοηθῶν**. **[28:32]** ...βλέψονται σφακελίζοντες εἰς αὐτά... **[28:33]** τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς σου καὶ πάντας τοὺς πόνους σου φάγεται ἔθνος... **[28:34]** ...παραπλήκτος διὰ τὰ ὁράματα... **[28:35-36]** ἀπαγάγοι Κύριός σε καὶ τοὺς ἄρχοντάς σου, οὓς ἂν καταστήσῃς ἐπὶ σεαυτόν, ἐπ' ἔθνος, ὃ οὐκ ἐπίστασαι σὺ καὶ οἱ πατέρες σου, καὶ λατρεύσεις ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις, ξύλοις καὶ λίθοις. **[28:37]** καὶ ἔσῃ ἐκεῖ ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ καὶ διηγήματι ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγῃ σε Κύριος ἐκεῖ. **[28:38-42]** πάντα τὰ ξύλινά σου καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου ἐξαναλώσει ἡ ἐρισύβη.**[28:43]** ὁ προσήλυτος, ὅς ἐστιν ἐν σοί, ἀναβήσεται ἐπὶ σὲ ἄνω ἄνω, σὺ δὲ καταβήσῃ κάτω κάτω· **[28:44-47]** ...τὸ πλῆθος πάντων... **[28:48]** ...

και θα βάλει πάνω στον τράχηλό σου ζυγό σιδερένιο, έως ότου σε εξολοθρεύσει[αφανίσει]*.*

49 *Ο Κύριος θα φέρει έθνος πάνω σε σένα από μακριά, από την άκρη της γης, όμοιο με ορμή αετού· έθνος, του οποίου τη γλώσσα δεν θα καταννοείς·* **50** *έθνος αγριοπρόσωπο, το οποίο δεν θα σεβαστεί το πρόσωπο του γέροντα, ούτε θα ελεήσει το νέο·* **51** *και θα τρώει τον καρπό των κτηνών σου και τα γεννήματα της γης σου, έως ότου εξολοθρευτείς· το οποίο δεν θα αφήσει σε σένα σιτάρι, κρασί*[οίνον] *ή λάδι, τις αγέλες*[κοπάδια] *των βοδιών σου ή τα ποίμνια των προβάτων σου, έως ότου σε εξολοθρεύσει.*

52 *Και θα σε πολιορκήσει σε όλες τις πόλεις σου, μέχρι να πέσουν τα ψηλά και οχυρά τείχη σου, στα οποία εσύ έλπιζες, σε όλη τη γη σου· και θα σε πολιορκήσει σε όλες τις πόλεις σου, σε όλη τη γη σου την οποία έδωσε σε σένα Κύριος ο Θεός σου.*

53 *Και θα φας τον καρπό της κοιλιάς σου, τις σάρκες των γιων σου και των θυγατέρων σου, τους οποίους έδωσε σε σένα Κύριος ο Θεός σου, στην πολιορκία και στην* [κατά]*θλίψη, με την οποία θα σε καταθλίψει ο εχθρός σου·* **54** *ο άντρας ο απαλός*[λεπτεπίλεπτος] *ανάμεσά σου και ο πολύ*[σφόδρα] *τρυφερός θα κοιτάξει*[εμβλέψει] *με βλέμμα πονηρό στον αδελφό του και στην γυναίκα του κόλπου αυτού και στα εναπομείναντα τέκνα του όσα απομείνουν·* **55** *ώστε να μη δώσει σε κανέναν απ' αυτά απ' τις σάρκες των παιδιών του, τα οποία θα τρώει γιατί δεν έμεινε σε αυτόν τίποτα στην πολιορκία και στην* [κατά]*θλιψη, με την οποία ο εχθρός σου θα σε καταθλίψει σε όλες τις πόλεις σου.*

56 *Η απαλή και τρυφερή γυναίκα μεταξύ σου, της οποίας το πόδι δεν δοκίμασε να πατήσει πάνω στην γη λόγω*[διά] *της τρυφερότητας και απαλότητας, θα κοιτάξει*[εμβλέψει] *με βλέμμα πονηρό στον άντρα του κόλπου της και στο γιο της και στην κόρη της,* **57** *και στο βρέφος της που βγήκε ανάμεσα από τα πόδια της και στα παιδιά*[τέκνα]*, τα οποία γέννησε· επειδή θα φάει αυτά κρυφά, λόγω της έλλειψης πάντων, κατά την πολιορκία και στην σύνθλιψη*[ασφυκτικός κλοιός]*, με την οποία ο εχθρός σου θα σε καταθλίψει στις πόλεις σου.*

58 *Εάν δεν προσέχεις*[φροντίσεις] *να κάνεις όλους τους λόγους αυτού του Νόμου, τους γραμμένους μέσα στο βιβλίο αυτό, ώστε να φοβάσαι το ένδοξο και φοβερό αυτό όνομα, Κύριο τον Θεό σου,* **59** *τότε ο Κύριος θα κάνει τρομερές τις πληγές σου και τις πληγές του σπέρματός σου, πληγές μεγάλες και ασταμάτητες*[απαύστους] *και νοσήματα κακά και ακατάπαυστα*.*

60 *Και θα επιφέρει πάνω σου όλες*[πάσας] *τις οδύνες της Αιγύπτου, για τις οποίες τρόμαξες· και θα προσκολληθούν σε σέ·* **61** *και κάθε ασθένεια και κάθε πληγή, η οποία δεν [είναι] γραμμένη στο βιβλίο αυτού του Νόμου, αυτές ο Κύριος θα φέρει πάνω σου, μέχρι να εξολοθρευτείς.*

62 *Και θα εναπολειφτείτε λιγοστοί τον αριθμό, ενώ είστε σαν τα άστρα του ουρανού κατά το πλήθος· διότι δεν υπάκουσες στην φωνή Κυρίου του Θεού σου.*

63 *Και καθώς ο Κύριος ευφράνθηκε σε σας στο να σας αγαθοποιεί και να σας αυξάνει*[πληθύνη]*, έτσι θα ευφρανθεί ο Κύριος σε σας, στο να σας εξαλείψει και να σας αφανίσει*[μηδενώση]*· και θα αρπαχθείτε*[ξεριζωθείτε] *από τη γη, όπου πηγαίνετε για να κληρονομήσετε αυτή.*

64 *Και θα σε διασπείρει ο Κύριος σε όλα*[πάντα] *τα έθνη, από την μια άκρη της γης μέχρι την άλλη άκρη της γης· και θα λατρεύετε εκεί άλλους θεούς, τους οποίους δεν γνώρισες, εσύ, ούτε οι πατέρες σου, ξύλα και πέτρες*[λίθους]*.* **65** *Αλλά και στο μέσο αυτών των εθνών δεν θα βρεις ανάπαυση, ούτε θα έχει ηρεμία*[στάση] *το πέλμα*[ίχνος] *του ποδιού σου· αλλά θα σου δώσει ο Κύριος εκεί καρδιά τρεμάμενη και μάτια*[οφθαλμούς] *μαραμένα και ψυχή που λιώνει*[τηκομένην]*.* **66** *Και η ζωή σου θα είναι κρεμασμένη*[σε κίνδυνο] *μπροστά σου· και θα φοβάσαι νύχτα και μέρα, και δεν θα είσαι σίγουρος*[πιστεύεις] *για τη ζωή σου.*

67 *Το πρωί θα πεις: Μακάρι*[είθε] *να ήταν βραδυνό*[εσπέρα] *και την εσπέρα* θα πεις: Είθε* να ήταν πρωί για τον φόβο της καρδιάς σου, τον οποίο θα φοβάσαι, και για τα θεάματα των ματιών*[οφθαλμών] *σου, τα οποία θα βλέπεις.*

68 *Και θα σε επαναφέρει ο Κύριος στην Αίγυπτο με πλοία, από την οδό [περί] της οποίας σου είπα: Δεν θα δεις πλέον αυτή άλλη φορά· και θα πουλιέστε εκεί στους εχθρούς σας σαν δούλοι και δούλες και δεν θα υπάρχει*[είσθαι] *ο αγοραστής.*

29 **[ΚΘ]** ΑΥΤΟΙ [ΕΙΝΑΙ] ΟΙ ΛΟΓΟΙ της διαθήκης, την οποία πρόσταξε ο Κύριος στον Μωυσή να κάνει προς τους γιους Ισραήλ στη γη Μωάβ· εκτός της Διαθήκης, την οποία έκαμε προς αυτούς στο Χωρήβ[Σινά].

[28:49] Ιερ. 5:15, 6:22,23, Λου. 19:43, Ιερ. 48:40, 49:22, Θρ. 4:19, Ιεζ. 17:3,12, Ωσ. 8:1 **[28:50]** 2Χρ. 36:17, Ησ. 47:6 **[28:51]** six. 33, Ησ. 1:7, 62:8 **[28:52]** 2Βα. 25:1,2,4 **[28:53]** Λευ. 26:29, 2Βα. 6:28,29, Ιερ. 19:9, Θρ. 2:20, 4:10 **[28:54]** Κφ. 15:9, Κφ. 13:6 **[28:56]** six. 54 **[28:57]** Γεν. 49:10 **[28:58]** Εξ. 6:3 **[28:59]** Δαν. 9:12 **[28:60]** Κφ. 7:15 **[28:62]** Κφ. 4:27, Κφ. 10:22, Νεε. 9:23 **[28:63]** Κφ. 30:9, Ιερ. 32:41, Παρ. 1:26, Ησ. 1:24 **[28:65]** Λευ. 26:33, Κφ. 4:27-8, Νεε. 1:8, Ιερ. 16:13, six. 36 **[28:65]** Αμώς 9:4, Λευ. 26:36, Λευ. 26:16 **[28:67]** Ιώβ 7:4, six. 34 **[28:68]** Ιερ. 43:7, Ωση. 8:13, 9:3, Κφ. 17:16 **[29:1]** Κφ. 5:2,3

VG **[28:49-50]** Ένα θρασύτατο έθνος που δε θα δείξει σεβασμό στους γέροντες ούτε έλεος στα μικρά παιδιά (gentem procacissimam, quae non deferat seni, nec misereatur parvuli). **[28:51-54]** Ο άνθρωπος ο καλομαθημένος (delicatus) και ο συνηθισμένος στις ανέσεις (luxuriosus) ανάμεσά σου θα φθονήσει τον αδελφό του και τη γυναίκα που κοιμάται στον κόλπο του, **[28:55-57]** και για την ακαθαρσία του τοκετού, που εξέρχεται εκ των μηρών τους... **[28:58-66]** Κι η ζωή σου θα 'ναι σαν να κρέμεται μπροστά σου... πουθένα δεν θα 'χεις εμπιστοσύνη για την ζωή σου.

Ο' **[28:49]** ἐπάξει ἐπὶ σὲ Κύριος ἔθνος μακρόθεν ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς ὡσεί ὅρμημα ἀετοῦ, ἔθνος, ὃ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ, **[28:50]** ἔθνος ἀναιδὲς προσώπῳ, ὅστις οὐ θαυμάσει πρόσωπον πρεσβύτου καὶ νέον οὐκ ἐλεήσει, **[28:51]** καὶ κατέδεται τὰ ἔκγονα... ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε **[28:52]** καὶ ἐκτρίψῃ σε ἐν ταῖς πόλεσί σου, ἕως ἂν καθαιρεθῶσι τὰ τείχη τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ὀχυρά, ἐφ' οἷς σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτοῖς... **[28:53]** καὶ φαγῇ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου, κρέα υἱῶν σου καὶ θυγατέρων σου... **[28:54]** ὁ ἁπαλὸς ὁ ἐν σοὶ καὶ ὁ τρυφερὸς σφόδρα **βασκανεῖ τῷ ὀφθαλμῷ** τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα τὴν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ καὶ τὰ καταλελειμμένα τέκνα, ἃ ἂν καταλειφθῇ αὐτῷ, **[28:55-56]** καὶ ἡ ἁπαλὴ ἐν ὑμῖν καὶ ἡ τρυφερά, ἧς οὐχὶ πεῖραν ἔλαβεν ὁ ποὺς αὐτῆς βαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὴν τρυφερότητα καὶ διὰ τὴν ἁπαλότητα, **βασκανεῖ τῷ ὀφθαλμῷ** αὐτῆς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν ἐν κόλπῳ αὐτῆς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς **[28:57]** καὶ τὸ χόριον αὐτῆς... **[28:58]** ...τὰ ῥήματα... φοβεῖσθαι τὸ ὄνομα τὸ ἔντιμον καὶ τὸ θαυμαστόν, τοῦτο Κύριον τὸν Θεόν σου. **[28:59]** καὶ παραδοξάσει Κύριος... καὶ νόσους πονηρὰς καὶ πίστας. **[28:60]** τὴν πονηρὰν ἣν διεύλάβου ἀπὸ προσώπου αὐτῶν καὶ κολληθήσονται ἐν σοί. **[28:61]** καὶ πᾶσαν μαλακίαν... ἐπάξει Κύριος ἐπὶ σέ, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃ σε. **[28:62]** ...ἐν ἀριθμῷ βραχεί... **[28:63-65]** ...καρδίαν **ἀθυμοῦσαν**... **[28:66-68]** ...καὶ οὐκ ἔσται ὁ κτώμενος.

2 Και κάλεσε ο Μωυσής όλο τον Ισραήλ και είπε προς αυτούς: *Σεις είδατε όλα όσα έκανε ο Κύριος μπροστά στα μάτια*[οφθαλμών] *σας στη γη της Αιγύπτου, στον Φαραώ και σε όλους τους δούλους του και σε όλη τη γη του,* **3** *τους πειρασμούς*[τις αποδείξεις] *τους μεγάλους τους οποίους είδαν τα μάτια* σου, τα σημεία και τα τεράστια* εκείνα τα μεγάλα·* **4** *πλην ο Κύριος δεν έδωσε σε σας καρδιά για να καταλαβαίνετε, και μάτια* για να βλέπετε, και αυτιά*[ώτα] *για να ακούτε, μέχρι αυτή την ημέρα.*

5 *Και σας περιέφερα 40 χρόνια*[έτη] *στην έρημο· τα ρούχα*[ιμάτιά] *σας δεν πάλιωσαν πάνω σας, και το σανδάλι*[υπόδημά] *σου δεν παλαιώθηκε στο πόδι σου.*

6 *Ψωμί*[άρτον] *δεν φάγατε, και κρασί*[οίνον] *και σίκερα*[ανάμικτα ποτά/κοκτέηλ] *δεν ήπιατε· για να γνωρίσετε ότι εγώ [είμαι] Κύριος ο Θεός σας.*

7 *Και όταν ήρθατε σε αυτόν τον τόπο, Σηών ο βασιλιάς της Εσεβών και Ωγ ο βασιλιάς της Βασάν βγήκαν*[εξήλθον] *σε συνάντηση μας για πόλεμο, και εμείς τους πατάξαμε·* **8** *και κυριεύσαμε τη γη τους, και δώσαμε αυτή κληρονομιά στους Ρουβηνίτες και στους Γαδίτες και στο μισό της φυλής του Μανασσή.*

9 *Φυλάσσετε λοιπόν τους λόγους αυτής της διαθήκης και τηρείτε αυτούς, για να ευημερείτε σε όσα πράττετε.* **10** *Εσείς στέκεστε σήμερα όλοι μπροστά στον Κύριο τον Θεό σας, οι αρχηγοί των φυλών σας, οι πρεσβύτεροί σας και οι άρχοντές σας, όλοι*[πάντες] *οι άνδρες του Ισραήλ,* **11** *τα παιδιά*[τέκνα] *σας, οι γυναίκες σας και ο ξένος σου που είναι*[ανά] *μέσα στο στρατόπεδό σου, από τον ξυλοκόπο σου μέχρι τον νερουλά*[υδροφόρου] *σου·* **12** *για να εισέλθεις*[πεις μέσα] *στη Διαθήκη Κυρίου του Θεού σου και στις κατάρες*[στον όρκο-Εβρ.] *του, τα οποία Κύριος ο Θεός σου συνάπτει*[διατίθεται] *προς εσάς σήμερα·* **13** *για να σε καταστήσει*[ορίσει] *σήμερα λαό για*[εις] *τον εαυτό του, και αυτός να είναι σε σένα Θεός, καθώς είπε προς εσέ, και καθώς ορκίσθηκε*[ώμοσε] *προς τους πατέρες σου, προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ.* **14** *Και δεν διατίθεμαι*[σκοπευώ] *προς εσάς μόνο να κάνω εγώ αυτή τη Διαθήκη και αυτές τις κατάρες·* **15** *αλλά [και] προς αυτούς που παρευρίσκονται εδώ μαζί σας σήμερα μπροστά στον Κύριο τον Θεό μας, και προς αυτούς που δεν παρευρίσκονται εδώ μαζί μας σήμερα·* **16** *διότι εσείς γνωρίζετε πως κατοικήσαμε στη γη [της] Αιγύπτου, και πως περάσαμε ανάμεσα από τα έθνη διαμέσω των οποίων διαβήκατε·* **17** *και είδατε τα βδελύγματά τους και τα είδωλά τους, ξύλα και πέτρες*[λίθους], *ασήμι*[αργύριον] *και χρυσάφι, που ήταν ανάμεσά τους·* **18** *για να μη είναι*[ανα] *μεταξύ σας άντρας ή γυναίκα ή συγγένεια ή φυλή, των οποίων η καρδιά να*[παρ] *εκκλίνει σήμερα από τον Κύριο τον Θεό μας, για να πάει να λατρεύσει τους θεούς των εθνών εκείνων· για να μη είναι*[ανα] *μεταξύ σας ρίζα που αναβλύζει*[αναβρύουσα] *χολή και πικρία·* **19** *κι όταν ακούει τα λόγια αυτής της κατάρας*[όρκου], *να μακαρίζει τον εαυτό του μέσα στην καρδιά του, λέγοντας: Εγώ θα έχω ειρήνη, μολονότι*[καίτοι] *θα περπατώ*[μέσα] *στην αποπλάνηση της καρδιάς μου, προσθέτοντας μέθη στην δίψα·* **20** *δεν θα σπλαχνιστεί αυτόν ο Κύριος, αλλά τότε η οργή του Κυρίου και ο ζήλος του θα ανάψουν*[εξαφθή] *κατά του ανθρώπου εκείνου· και όλες οι κατάρες οι γραμμένες μέσα σε αυτό το βιβλίο θα πέσουν πάνω του, και ο Κύριος θα εξαλείψει το όνομα του κάτω από τον ουρανό.*

21 *Και θα αποχωρίσει αυτόν ο Κύριος με σκοπό τον χαμό του*[προς απώλειαν] *από όλες τις φυλές του Ισραήλ, σύμφωνα με όλες τις κατάρες της διαθήκης τις γραμμένες σ' αυτό το βιβλίο του Νόμου.* **22** *Και η επόμενη*[επερχομένη] *γενιά των γιων σας, οι οποίοι θα εγερθούν*[αναστηθή] *μετά από σας, και ο ξένος ο οποίος θα έλθει από μακρυνή γη, θα πουν, όταν δουν τις πληγές της γης εκείνης, και τις αρρώστιες τις οποίες ο Κύριος επέφερε πάνω της,* **23** *όλος αυτός ο τόπος [είναι] κατακαμμένος με θειάφι και αλάτι, ούτε σπείρετε ούτε βλαστάνει, ούτε χορτάρι αυξάνει πάνω της, όπως την καταστροφή των Σοδόμων και των Γομόρρων, της Αδαμά και Σεβωείμ, τις οποίες κατέστρεψε ο Κύριος μέσα στο θυμό του και στην οργή του,* **24** *και θα πουν όλα τα έθνη: Γιατί ο Κύριος έκανε έτσι σ' αυτή τη γη; Γιατί η έξαψη του μεγάλου αυτού θυμού*[ο θυμός της μεγάλης ταύτης οργής]*;*

25 *Τότε θα πουν: Επειδή εγκατέλειψαν τη Διαθήκη Κυρίου του Θεού των πατέρων τους, την οποία έκανε προς αυτούς, όταν έβγαλε*[εξήγαγεν/εξοδος] *αυτούς από τη γη της Αιγύπτου·* **26** *και πήγαν και λάτρεψαν άλλους θεούς και προσκύνησαν αυτούς, θεούς τους οποίους δεν ήξεραν, ούτε έδωσε σε αυτούς·* **27** *γι' αυτό άναψε*[εξήφθη] *ο θυμός του Κυρίου εναντίον της γης εκείνης, για να επιφέρει πάνω σ' αυτή όλες*[πάσας] *τις κατάρες τις γραμμένες σε αυτό το βιβλίο,* **28** *και ξερίζωσε αυτούς ο Κύριος από*

[29:2] Εξ. 19:4 **[29:3]** Κφ. 4:34, 7:19 **[29:4]** Ιδέ Ησ. 6:9,10, 63:17, Ιωα. 8:43, Πρ. 28:26,27, Εφ. 4: 18, 2 Θε. 2:11-2 **[29:5]** Κφ. 1:3, 8:2, Κεφ. 8:4 **[29:6]** Ιδέ Εξ. 16:12, Κφ. 8:3, Ψλ. 78:24-5 **[29:7]** Αρ. 21:23-4,33, Κφ. 2:32, 3:1 **[29:8]** Αρ. 32:33, Κφ. 3:12,13 **[29:9]** Κφ. 4:6, I.N. 1:7, 1Βα. 2:3, I.N. 1:7 **[29:11]** Ιδέ I.N. 9:21,23,27 **[29:12]** Νεε. 10:29 **[29:13]** Κφ. 28:9, Εξ. 6:7, Γεν. 17:7 **[29:14]** Ιερ. 31:31-33, Εβ. 8:7,8 **[29:15]** Ιδέ Πρ. 2:39, 1Κο. 7:14 **[29:18]** Κφ. 11:16, Πρ. 8:23, Εβ. 12:15 **[29:19]** Αρ. 15:29, Εκκ. 11:9, Ησ. 30:1 **[29:20]** Ιεζ. 14:7,8, Ψλ. 78:1, Ψλ. 78:5, Ιεζ. 23:25, Κφ. 9:14 **[29:21]** Μτ. 24:51 **[29:23]** Ψλ. 107:34, Ιερ. 17:6, Σοφ. 2:9, Γεν.19:24-5, Ιερ. 20:16 **[29:24]** 1Βα. 9:8,9, Ιερ. 22:8,9 **[29:27]** Δαν. 9:11-4

VG **[29:1-9]** Φύλαξε λοιπόν τα λόγια αυτής της διαθήκης, και εφάρμοσε τα, ώστε να κατανοείτε όλα όσα κάνετε. **[29:10]** Εσείς στέκεστε σήμερα όλοι ενώπιον του Κυρίου του Θεού σας, οι άρχοντές σας και οι φυλές και οι πρεσβύτεροι και οι διδάσκαλοι (doctores), όλος ο λαός Ισραήλ, **[29:11-19]** Και όταν ακούσει τα λόγια αυτού του όρκου, ευλογήσει τον εαυτό του στην καρδιά του λέγοντας: Θα έχω ειρήνη, και θα περπατήσω κατα τη διαστροφή της καρδιάς μου. Και η μεθυσμένη ψυχή θα καταπιεί την διψασμένη. **[29:20-22]** Και θα πει η επόμενη γενεά και οι γιοι που θα γεννηθούν στο εξής και οι ξένοι που θα έρθουν από μακριά, όταν δουν τις πληγές εκείνης της γης και τις ασθένειες με τις οποίες την έθλιψε ο Κύριος,

Ο' **[29:2]**(29:1) ...ἐνώπιον ὑμῶν Φαραὼ καὶ τοῖς **θεράπουσιν** αὐτοῦ... **[29:3]**(29:2) **[29:4-8]**(29:3-7) **[29:9-10]**(29:8-9) Ὑμεῖς ἑστήκατε πάντες σήμερον ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν, οἱ ἀρχίφυλοι ὑμῶν καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν καὶ οἱ κριταὶ ὑμῶν, καὶ οἱ γραμματοεισαγωγεῖς ὑμῶν, πᾶς ἀνὴρ Ἰσραήλ, **[29:11]**(29:10) αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ ἔκγονα ὑμῶν καὶ ὁ προσήλυτος ὁ ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς ὑμῶν, ἀπὸ ξυλοκόπου ὑμῶν καὶ ἕως ὑδροφόρου ὑμῶν, **[29:12]**(29:11) παρελθεῖν ἐν τῇ διαθήκῃ Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν καὶ ἐν ταῖς ἀραῖς αὐτοῦ, ὅσα Κύριος ὁ Θεός σου διατίθεται πρὸς σὲ σήμερον, **[29:13-14]**(29:12-13) καὶ οὐχ ὑμῖν μόνοις ἐγὼ διατίθεμαι τὴν διαθήκην ταύτην καὶ τὴν ἀρὰν ταύτην, **[29:15-18]**(29:14-17) ...ἡ πατρία, ἡ φυλὴ τινος, ἡ διανοία ἐξεκλίνει· **[29:19]**(29:18) ...τὰ ῥήματα τῆς ἀρᾶς ταύτης καὶ ἐπιφημίσηται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λέγων· ὅσιά μοι γένοιτο, ὅτι ἐνῇ ἀποπλανήσει τῆς καρδίας μου πορεύσομαι, **ἵνα μὴ συναπολέσῃ ὁ ἁμαρτωλὸς** τὸν ἀναμάρτητον (Λ+Χ: προσθέτων μέθην εἰς τὴν δίψαν)· **[29:20]**(29:19) ...τότε ἐκκαυθήσεται ὀργὴ Κυρίου καὶ ὁ ζῆλος αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, καὶ κολληθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἀραὶ τῆς διαθήκης ταύτης... **[29:21]**(29:20) καὶ διαστελεῖ αὐτὸν Κύριος... κατὰ πάσας τὰς ἀρὰς τῆς διαθήκης... **[29:22]**(29:21) ...καὶ ὁ ἀλλότριος... καὶ τὰς νόσους αὐτῆς· **[29:23-24]**(29:22-23) **[29:25]**(29:24) **[29:26]**(29:25) ...οὐκ ἠπίσταντο οὐδὲ διενεμέμην αὐτοῖς· **[29:27-28]**(29:26-27) καὶ ἐξῆρεν αὐτοὺς Κύριος, καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς εἰς γῆν ἑτέραν, ὡσεὶ νῦν.

τη γη τους με θυμό και με οργή· και με μεγάλη αγανάκτηση· και έριψε αυτούς σε άλλη γη, όπως συμβαίνει αυτή την ημέρα[καθώς είναι την ημέραν ταύτην]. **29** *Τα κρυφά [ανήκουν] στον Κύριο τον Θεό μας· τα δε αποκαλυμμένα σε μας και στα παιδιά μας για πάντα, για να τηρήσουμε*[εκτελέσωμεν] *όλους τους λόγους αυτού του νόμου.*

30 **[Λ]** *ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΕΛΘΟΥΝ ΠΑΝΩ ΣΕ ΣΕΝΑ όλα αυτά τα πράγματα, η ευλογία και η κατάρα, την οποία έθεσα μπροστά σου, και ενθυμηθείς*[ανακαλέσης/μνημομεύσεις] *[αυτά] στην καρδιά σου ανάμεσα σε όλα τα έθνη, όπου αν σε διασκορπίσει Κύριος ο Θεός σου,* **2** *και επιστρέψεις προς Κύριο τον Θεό σου και υπακούσεις στη φωνή του, κατά πάντα όσα εγώ σε προστάζω σήμερα, εσύ και τα παιδιά*[τέκνα] *σου, με*[εξ] *όλη την καρδιά σου και με*[εξ] *όλη την ψυχή σου,* **3** *τότε Κύριος ο Θεός σου θα σ' επαναφέρει από την αιχμαλωσία, και θα σε σπλαγχνισθεί, και πάλι θα σε συνάξει από όλα τα έθνη, όπου σε διασκόρπισε Κύριος ο Θεός σου·* **4** *[και] στις εσχατιές*[στην άκρη] *του ουρανού αν είναι η διασπορά σου, από εκεί θα σε συνάξει Κύριος ο Θεός σου και από εκεί θα σε λάβει,* **5** *και θα σε φέρει*[εισάγει] *Κύριος ο Θεός σου στη γη, την οποία κληρονόμησαν οι πατέρες σου, και θα κληρονομήσεις αυτή· και θα σ' αγαθοποιήσει και σε πολλαπλασιάσει περισσότερο*[υπέρ] *απ' τους πατέρες σου.*

6 *Και θα κάνει περιτομή Κύριος ο Θεός σου στην καρδιά σου και στην καρδιά των απογόνων*[σπέρματός] *σου, για να αγαπάς Κύριο τον Θεό σου με*[εξ] *όλη την καρδιά σου και με*[εξ] *όλη την ψυχή σου, για να ζεις.*

7 *Και θα επιφέρει Κύριος ο Θεός σου όλες τις κατάρες αυτές πάνω στους εχθρούς σου και πάνω σε όσους σε μισούν, οι οποίοι σε καταδίωξαν.* **8** *Και συ θα επιστρέψεις και υπακούσεις στη φωνή του Κυρίου, και θα εκτελείς όλες τις εντολές του, τις οποίες εγώ προστάζω σ' εσέ σήμερα.*

9 *Και θα σε αυξήσει*[πληθύνει] *Κύριος ο Θεός σου σε όλα τα έργα των χεριών σου, στον καρπό της κοιλιάς σου και στον καρπό των κτηνών σου και στα προϊόντα*[γεννήματα] *της γης σου, προς*[εις] *αγαθό· διότι ο Κύριος θα ευφρανθεί πάλι σε*[επί] *εις αγαθό, καθώς ευφράνθηκε στους πατέρες σου,* **10** *εάν υπακούσεις στη φωνή Κυρίου του Θεού σου, ώστε να τηρείς τις εντολές του και τα διατάγματά του, τα γραμμένα μέσα στο βιβλίο αυτού του Νόμου· εάν επιστρέψεις προς Κύριο τον Θεό σου με*[εξ] *όλης την καρδιά σου και με*[εξ] *όλη την ψυχή σου.* **11** *Επειδή αυτή η εντολή, την οποία εγώ προστάζω σε σένα σήμερα, δεν είναι πολλή βαριά για σένα, ούτε [βρίσκεται] μακριά.* **12** *Δεν είναι στον ουρανό, ώστε να πεις: Ποιος θα ανεβεί για μας στον ουρανό και φέρει αυτή προς εμάς, για να ακούσουμε αυτή και να την εκτελέσουμε;* **13** *ούτε πέρα από τη θάλασσα είναι, ώστε να πεις, Ποιος θα διαπεράσει τη θάλασσα για [χάρη] μας και [θα] φέρει αυτή προς εμάς, για να ακούσουμε αυτή και να τηρήσουμε*[εκτελέσωμεν] *αυτή;*

14 *Αλλά πολύ κοντά σου [είναι] ο λόγος, στο στόμα σου και στην καρδιά σου, για να εκτελείς αυτόν.*

15 *Κοίτα*[ιδού]*, εγώ έθεσα μπροστά σου σήμερα τη ζωή και το αγαθό, και το θάνατο και το κακό·* **16** *καθότι εγώ προστάζω σε σένα σήμερα να αγαπάς Κύριο τον Θεό σου, να περπατάς στους δρόμους*[οδούς] *αυτού και να τηρείς*[φυλάττης] *τις εντολές του και τα διατάγματα αυτού και τις κρίσεις του, για να ζεις και να πληθύνεσαι και για να σε ευλογήσει Κύριος ο Θεός σου στη γη, στην οποία μπαίνεις*[εισέρχεσαι] *για να κληρονομήσεις αυτή.*

17 *Εάν όμως παρεκτραπεί*[διαστραφεί] *η καρδιά σου και δεν υπακούσεις, αλλά αποπλανηθείς και προσκυνήσεις άλλους θεούς και λατρέψεις αυτούς,* **18** *εγώ αναγγέλλω προς εσάς σήμερα ότι εξάπαντος θα αφανισθείτε· δεν θα μακροημερεύσετε πάνω στη γη, προς την οποία διαβαίνεις τον Ιορδάνη, για να εισέλθετε εκεί [ώστε] να κατακληρονομήσετε αυτή.*

19 *Διαμαρτύρομαι*[Επικαλούμαι μάρτυρες] *προς εσάς σήμερα τον ουρανό και τη γη, [ότι] έθεσα μπροστά σας τη ζωή και το θάνατο, την ευλογία και την κατάρα· γι' αυτό εκλέξτε τη ζωή, για να ζείτε, εσύ και οι απόγονοί*[το σπέρμα] *σου·* **20** *για να αγαπάς Κύριο τον Θεό σου, για να υπακούς στη φωνή του, και για να είσαι προσηλωμένος σε αυτόν· διότι αυτό [είναι] η ζωή σου και η μακρότητα των ημερών σου· για να κατοικείς πάνω στη γη, την οποία ορκίσθηκε ο Κύριος προς τους πατέρες σου, προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ, να δώσει σε αυτούς.*

31 **[ΛΑ]** ΚΑΙ ΠΗΓΕ Ο ΜΩΥΣΗΣ και μίλησε τους λόγους αυτούς προς πάντα τον Ισραήλ· **2** και είπε προς αυτούς: *Εγώ σήμερα είμαι 120 χρονών*[ετών]*· δεν έχω τη δύναμη*[δύναμαι] *πλέον να μπαίνω*[εισέρχωμαι] *και να βγαίνω*[εξέρχωμαι]*, και ο Κύριος μου είπε: Δε θα διαβείς αυτόν τον Ιορδάνη.* **3** *Κύριος ο Θεός σου, αυτός θα διαβεί μπροστά σου, αυτός θα καταστρέψει αυτά τα έθνη αυτά από μπροστά σου, και εσύ θα κληρονομήσεις*[αντικαταστήσεις-Εβρ.] *αυτά ολοκληρωτικά· ο Ιησούς, αυτός θα περάσει απέναντι*[διαβει μπροστά] *σου, καθώς μίλησε ο Κύριος.*

[29:28] 1Βα. 14:15, 2Χρ. 7:20, Ψλ. 52:5, Παρ. 2:22, Ψλ. 52:5, Παρ. 2:22 **[30:1]** Λευ. 26:40, Κφ. 28, Κφ. 4:29,30, 1Βα. 8:47-8 **[30:2]** Νεε. 1:9, Ησ. 55:7, Θρ. 3:40, Ιωήλ 2:12,13 **[30:3]** Ψλ. 106:45, 126:1,4, Ιερ. 29:14, Θρ. 3:22,32, Ψλ. 147:2, Ιερ. 22:37, Ιεζ. 34:13, 36:24 **[30:4]** Κφ. 28: 64, Νεε. 1:9 **[30:6]** Κφ. 10:16, Ιερ. 32:39, Ιεζ. 11:19, 36:26 **[30:9]** Κφ. 28:11, Κφ. 28:63, Ιερ. 32:41 **[30:11]** Ησ. 45:19 **[30:12]** Ρω. 10:6 **[30:15]** six. 1,19, Κφ. 11:26 **[30:18]** Κφ. 4:26, 8:19 **[30:19]** Κφ. 4:26, 31:28, six. 15 **[30:20]** Ψλ. 27:1, 66:9, Ιωα. 11:25 **[31:2]** Εξ. 7:7, Κφ. 34:7, Αρ. 27:17, 1Βα. 3:7, Αρ. 20: 12, 27:13, Κφ. 3:27

---

vc **[29:23-28]** ... **[30:1-4]** Αν έχεις διασκορπιστεί έως τα άκρα *(τους πόλους)* του ουρανού, από εκεί θα σε ανασύρει ο Κύριος ο Θεός σου **[30:5-11]** Αυτή η εντολή που εγώ σε προστάζω σήμερα δεν είναι πάνω από εσένα ούτε τοποθετημένη μακριά, **[30:12]** ούτε βρίσκεται στον ουρανό, ώστε να μπορείς να πεις... **[20:13-17]** ...εκτραπεί, και δεν θελήσεις να ακούσεις και, εξαπατημένος από την πλάνη, προσκυνήσεις ξένους θεούς και τους υπηρετήσεις, (sin autem aversum fuerit cor tuum et audire nolueris atque errore deceptus adoraveris deos alienos et servieris eis) **[30:18-20]**

o' **[29:29]**(29:28) ...τὰ δὲ φανερὰ ἡμῖν... τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου· **[30:1]** ...τὰ ῥήματα... **[30:2-3]** καὶ **ἱάσεται** Κύριος τὰς ἁμαρτίας σου καὶ ἐλεήσει σε, καὶ πάλιν συνάξει σε... **[30:4-5]** καὶ εἰσάξει σε ὁ Θεός σου ἐκεῖθεν εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐκληρονόμησαν οἱ πατέρες σου, καὶ κληρονομήσεις αὐτήν· καὶ εὖ σε ποιήσει καὶ πλεοναστόν σε ποιήσει ὑπὲρ τοὺς πατέρας σου. **[30:6]** καὶ περικαθαριεῖ Κύριος τὴν καρδίαν σου... **[30:7]** ...τὰς ἀρᾶς... **[30:8-9]** καὶ πολυωρήσει σε... **[30:10]** ...τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ... **[30:11]** Ὅτι ἡ ἐντολὴ αὕτη, ἣν ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, οὐχ **ὑπέρογκός** ἐστιν οὐδὲ μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἐστιν. **[30:12-14]** ...ἐγγὺς τὸ ῥῆμα σφόδρα... **[30:15-16]** ...τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ... **[30:17]** ...ἐὰν μεταστῇ ἡ καρδία σου... **[30:18]** ἀναγγέλλω σοι σήμερον ὅτι ἀπωλείᾳ ἀπολεῖσθε καὶ οὐ μὴ πολυήμεροι γένησθε ἐπὶ τῆς γῆς... **[30:19-20]** ... **[31:1]** καὶ συνετέλεσεν Μωυσῆς λαλῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραήλ· **[31:2-3]** ...

4 *Και θα κάνει σε αυτά ο Κύριος, όπως έκανε στο Σηών και στον Ωγ, τους βασιλιάδες των Αμορραίων, και στη γη τους, τους οποίους εξολόθρευσε.* **5** *Και θα παραδώσει αυτούς ο Κύριος μπροστά σας, για να κάνετε σ' αυτούς σύμφωνα με όλες τις προσταγές τις οποίες πρόσταξα σε σας.* **6** *Ανδρίζεσθε*[Να είστε δυνατοί] *και να έχετε θάρρος*[θαρρείτε]*, [να] μη φοβάστε, ούτε να δειλιάζετε εξ αιτίας τους*[από προσώπου αυτών]*. διότι Κύριος ο Θεός σου, αυτός [είναι] ο πορευόμενος μαζί σου· δεν θα σ' αφήσει, ούτε θα σ' εγκαταλείψει.*

7 Και κάλεσε ο Μωυσής τον Ιησού και είπε προς αυτόν μπροστά σε όλον[ενώπιον παντός] τον Ισραήλ: *Ανδρίζου* και θάρρει*[έχε θάρρος] *διότι εσύ θα φέρεις*[εισάγεις] *το λαό αυτόν στη γη, την οποία ορκίσθηκε*[ώμοσε] *[ο] Κύριος προς τους πατέρες τους να δώσει σ' αυτούς, και εσύ θα κληροδοτήσεις αυτή σ' αυτούς·* **8** *και ο Κύριος, αυτός [είναι] προπορευόμενός σου· αυτός θα 'ναι μαζί σου· δεν θα σε αφήσει, ούτε θα σε εγκαταλείψει· μη φοβάσαι, μήτε δείλιαζε*[να μη δειλιάζεις]*.*

9 Και έγραψε ο Μωυσής αυτό τον νόμο και παρέδωσε αυτό στους ιερείς τους γιους του Λευί, αυτούς που σηκώνουν[τους βαστάζοντας] την κιβωτό της Διαθήκης του Κυρίου, και σε όλους τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ.

10 Και πρόσταξε σ' αυτούς ο Μωυσής, λέγοντας: *Στο τέλος [κάθε] 7ου χρόνου*[έτους-χρόνου] *της άφεσης, στη γιορτή της Σκηνοπηγίας,* **11** *όταν όλος ο Ισραήλ [θα] συναχτεί για να εμφανιστεί μπροστά στον Κύριο τον Θεό σου, στο τόπο τον οποίο θα εκλέξει, θα διαβάζεις δημόσια*[αναγινώσκει] *αυτό τον Νόμο μπροστά σ' όλο τον Ισραήλ σε ακρόαση*[επήκοον] *αυτών.*

12 *Σύναξε τον λαό, τους άντρες και τις γυναίκες και τα παιδιά και τον ξένο σου που είναι μέσα στις πύλες σου, για να ακούσουν και για να μάθουν και να φοβούνται Κύριο τον Θεό σας, και για να προσέχουν να τηρούν*[εκτελώσι] *όλους τους λόγους αυτού του Νόμου·* **13** *και για να ακούσουν τα παιδιά τους, τα οποία δεν ξέρουν, και να μάθουν να φοβούνται Κύριο τον Θεό σας όλες τις ημέρες, όσες ζείτε πάνω στη γη, προς την οποία διαβαίνετε τον Ιορδάνη για να κληρονομήσετε αυτή.*

14 Και είπε ο Κύριος προς τον Μωυσή: *Κοίτα*[ιδού]*, πλησιάζουν οι ημέρες του θανάτου σου· κάλεσε τον Ησού, και παρουσία σου στη σκηνή του Μαρτυρίου, για να δώσω σ' αυτόν προσταγές.* Και πήγε ο Μωυσής και ο Ιησούς και παρουσιάσθηκαν στην σκηνή του Μαρτυρίου. **15** Και φάνηκε ο Κύριος μέσα στη Σκηνή μέσα σε στήλη του σύννεφου[νεφέλης]· και στάθηκε η στήλη της νεφέλης* πάνω στην είσοδο[θύρας] της Σκηνής.

16 Και είπε Κύριος προς τον Μωυσή: *Κοίτα*[ιδού]*, εσύ θα κοιμηθείς*[πλαγιάσεις] *με τους πατέρες σου· και αφού [θα] σηκωθεί αυτός ο λαός θα πορνεύσει πίσω από ξένους θεούς της γης, στην οποία αυτός πηγαίνει*[εισέρχεται]*, και θα με εγκαταλείψει και [θα] παραβεί τη Διαθήκη μου, την οποία έκανα με*[προς] *αυτούς·* **17** *τότε θα ανάψει*[εξαφθή] *ο θυμός μου εναντίον τους την ημέρα εκείνη, και θα εγκαταλείψω αυτούς και θα κρύψω το πρόσωπό μου απ' αυτούς, και θα καταφαγωθούν*[εξαναλωθή]*· και θα βρούν αυτούς πολλά κακά και θλίψεις· ώστε θα πούν την ημέρα εκείνη: Δεν βρήκαν εμάς αυτά τα κακά, επειδή ο Θεός μας δεν [είναι] ανάμεσά μας;* **18** *Και εγώ εξάπαντος θα κρύψω [απ' αυτούς] το πρόσωπό μου την ημέρα εκείνη, για όλες τις κακίες τις οποίες διέπραξαν, διότι στράφηκαν προς θεούς ξένους.*

19 *Τώρα λοιπόν γράψτε για τους εαυτούς σας αυτό τον ύμνο*[την ωδήν]*, και διδάξτε αυτόν στους γιους Ισραήλ· βάλετε αυτόν στο στόμα τους, για να γίνει σε μένα ο ύμνος* αυτός μαρτυρία εναντίον των γιων Ισραήλ.*

20 *Επειδή αφού εισάγω αυτούς στη γη, την οποία ορκίσθηκα*[ώμοσα] *προς τους πατέρες τους, γη που ρέει γάλα και μέλι, και αυτοί αφού φάνε και χορτάσουν και γεμίσουν*[εμπλησθώσι]*, τότε θα στραφούν προς θεούς ξένους και θα λατρεύσουν αυτούς, και θα με παροργίσουν και θα παραβούν τη Διαθήκη μου.* **21** *Και αφού βρουν αυτούς πολλά κακά και θλίψεις, η ωδή*[ύμνος] *αυτή θα μαρτυρήσει εναντίον αυτών σαν μάρτυρας· διότι δεν θα λησμονηθεί από το στόμα των απογόνων*[του σπέρματος] *τους· επειδή εγώ γνωρίζω την πονηριά*[τάση] *τους, την οποία* [κατ]*εργάζονται ακόμη και σήμερα, πριν εισάγω αυτούς στη γη την οποία ορκίσθηκα.*

22 Και έγραψε ο Μωυσής αυτή την ωδή* την ίδια ημέρα, και δίδαξε αυτή στους γιους Ισραήλ.

23 Και πρόσταξε στον Ιησού το γιο του Ναυή και είπε: *Ανδρίζου*[Να είσαι δυνατός] *και να έχεις θάρρος*[θαρρει] *διότι εσύ θα εισάγεις τους γιους Ισραήλ στη γη την οποία ορκίσθηκα*[ώμοσα] *προς αυτούς, και εγώ θα είμαι μαζί σου.*

24 Και αφού ο Μωυσής τελείωσε να γράφει τους λόγους αυτού του Νόμου σε βιβλίο, μέχρι τέλος, **25** τότε ο Μωυσής πρόσταξε στους Λευίτες, εκείνους που

[31:3] Κφ. 9:3, Αρ. 27:21, Κφ. 3:28 **[31:4]** Κφ. 3:21, Αρ. 21:24,33 **[31:5]** Κφ. 7:2 **[31:6]** Ι.Ν. 10:25, 1Χρ. 22:13, Κφ. 1:29, 7:18, Κφ. 20:4, Ι.Ν. 1:5, Εβ. 13:5 **[31:7]** six. 23, Κφ. 1:38, 3:28, Ι.Ν. 1:6 **[31:8]** Εξ. 13:21,22, 33:14, Κφ. 9:3, Ι.Ν. 1:5,9, 1Χρ.28:20 **[31:9]** six. 25, Κφ. 17:18, Αρ. 4:15, Ι.Ν. 3:3, 1Χρ. 15:12,15 **[31:10]** Κφ. 15:1, Λευ. 23:34 **[31:11]** Κφ. 16:16, Ι.Ν. 8:34,35, 2Βα. 23:2, Νεε. 8:1, κτλ. **[31:12]** Κφ. 4:10 **[31:13]** Κφ. 11:2, Ψλ. 78:6,7 **[31:14]** Αρ. 27:13, Κφ. 34:5, six. 23, Αρ. 27:19 **[31:15]** Εξ. 33:9 **[31:16]** Εξ. 32:6, Εξ. 34:15, Κρ. 2:17, Κφ. 32:15, Κρ. 2:12, 10:6,13, Κρ. 2:20 **[31:17]** 2Χρ. 15:2, Κφ. 32:20, Ψλ. 104:29, Ησ. 8:17, 64:7, Ιεζ. 39:23, Κρ. 6:13, Αρ. 14:42 **[31:18]** six. 17 **[31:19]** six. 26 **[31:20]** Κφ. 32:15, Νεε. 9:25,26, Ωση. 13:6, six. 16 **[31:21]** six. 17, Ωσ. 5:3, 13:5,6, Αμώς 5:25-6 **[31:23]** six. 14, six. 7, Ι.Ν. 1:6 **[31:24]** six. 9

vc **[31:1-8]** Και ο Κύριος, που είναι ο οδηγός σας, αυτός θα 'ναι μαζί σου... **[31:9-15]** και ο Κύριος εμφανίστηκε εκεί μέσα σε στήλη νεφέλης, η οποία στάθηκε στην είσοδο της σκηνής. **[31:16-18]** Εγώ όμως θα κρύψω και θα αποκρύψω... **[31:19]** Τώρα λοιπόν γράψτε για τον εαυτό σας αυτό το άσμα και διδάξτε το στους γιους του Ισραήλ, ώστε να το συγκρατούν από μνήμης και να το ψάλλουν με το στόμα, και αυτό το άσμα να είναι για μένα μαρτυρία ανάμεσα στους γιους του Ισραήλ. **[31:20-24]** Αφού λοιπόν ο Μωυσής έγραψε τα λόγια αυτού του νόμου σε βιβλίο και τα ολοκλήρωσε,

σ' **[31:4-9]** ...τὰ **ῥήματα** τοῦ νόμου... **[31:10-12]** **ἐκκλησιάσας** τὸν λαόν, τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἔγκονα καὶ τὸν προσήλυτον τὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν, ἵνα ἀκούσωσι καὶ ἵνα μάθωσι φοβεῖσθαι Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, καὶ ἀκούσονται ποιεῖν πάντας τούς λόγους τοῦ νόμου τούτου· **[31:13-16]** ...καὶ καταλείψουσίν με καὶ **διασκεδάσουσιν** τὴν διαθήκην μου, ἣν διεθέμην αὐτοῖς. **[31:17]** καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ εἰς αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ καταλείψω αὐτοὺς καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ **ἔσται κατάβρωμα**, καὶ εὑρήσουσιν αὐτὸν κακὰ πολλὰ καὶ θλίψεις... **[31:18]** ἐγὼ δὲ **ἀποστροφῇ ἀποστρέψω** τὸ πρόσωπόν μου... θεοὺς ἀλλοτρίους· **[31:19]** ...τὰ **ῥήματα** τῆς ᾠδῆς... **[31:20]** ...καὶ **διασκεδάσουσιν** τὴν διαθήκην μου. **[31:21]** καὶ ἀντικαταστήσεται ἡ ᾠδὴ αὕτη... **[31:22-23]** ...καὶ ἴσχυε... **[31:24]** Ἡνίκα δὲ **συνετέλεσεν Μωυσῆς γράφων** πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου εἰς βιβλίον ἕως εἰς τέλος, **[31:25]** καὶ ἐνετείλατο τοῖς Λευίταις...

σηκώνουν[τους βαστάζοντας] την κιβωτό της Διαθήκης του Κυρίου, λέγοντας: **26** *Λάβετε τούτο το βιβλίο του Νόμου, και τοποθετείστε αυτό στα πλάγια της κιβωτού της Διαθήκης Κυρίου του Θεού σας, και θα είναι εκεί ως μαρτυρία εναντίον*[κατά] *σου·* **27** *διότι εγώ ξέρω την απείθειά σου και τον τράχηλό σου τον σκληρό.*

Δες[Ιδού]*, ενώ είμαι ζωντανός με σας σήμερα, απειθήσατε στον Κύριο· πόσο δε μάλλον μετά τον θάνατό μου;*

28 *Συνάξτε προς εμένα όλους τους πρεσβυτέρους των φυλών σας και τους άρχοντές σας, για να λαλήσω τους λόγους τούτους σε ακρόαση*[επήκοον] *αυτών, και να επικαλεστώ τον ουρανό και την γη μάρτυρας εναντίον τους·* **29** *επειδή γνωρίζω*[εξεύρω] *ότι μετά τον θάνατό μου εξάπαντος θα διαφθαρείτε και* [παρ]*εκκλίνει από το δρόμο*[της οδού]*, τον οποίο πρόσταξα σε σας· και θα σας βρούν τα κακά στις τελευταίες*[εσχάτες] *ημέρες, επειδή θα πράξετε κακά*[άσχημα πράγματα] *μπροστά*[ενώπιον] *στον Κύριο, ώστε να παροργίσετε αυτόν με τα έργα των χεριών σας.* **30** Και μίλησε ο Μωυσής, ώστε άκουσε[εις επήκοον] όλη η συναγωγή του Ισραήλ, τα λόγια αυτού του ύμνου έως τέλος.

32 **[ΛΒ]** *ΠΡΟΣΕΧΕ, ΟΥΡΑΝΕ, και θα λαλήσω·*
και ας ακούει η γη τους λόγους του στόματός μου.

2 *Η διδασκαλία μου θα σταλάξει όπως η βροχή,*
ο λόγος μου θα κατέβει όπως η δροσιά,
όπως το ψιλόβροχο[η ψεκάς] *πάνω στη χλόη*
και όπως η δυνατή βροχή[όμβρος] *πάνω στο χορτάρι·*

3 *Διότι θα εξυμνήσω το όνομα του Κυρίου·*
αποδώστε μεγαλοσύνη στον Θεό μας.

4 *[Αυτός είναι] ο Βράχος, τα έργα του [είναι] τέλεια·*
διότι όλοι οι δρόμοι[πάσαι αι οδοί] *του [είναι] κρίση*[δικαιοκρισία]*.*

Θεός πιστός, και δεν υπάρχει αδικία [σε αυτόν]·
δίκαιος και ευθύς είναι αυτός.

5 *Αυτοί διεφθάρθηκαν· η κηλίδα*[αμαρτία Φιλ.] *τους δεν [είναι] κηλίδα*[μόλυνση] *των γιων του*[δείχνει ότι δεν ανήκουν στους γιους σου-Φιλ.]*. είναι γενιά σκολιά*[στρεβλή] *και διεστραμμένη.*

6 *Αυτά ανταποδίδετε στον Κύριο, λαέ μωρέ*[ανόητε (VG)] *και ασύνετε; Δεν [είναι] αυτός ο πατέρας σου, ο οποίος σε εξαγόρασε; Αυτός ο οποίος σε έπλασε και σε* [δια]*μόρφωσε;*

7 *Θυμήσου*[Σκέψου] *τις αρχαίες ημέρες,*
συλλογίσου τα περασμένα χρόνια[έτη πολλών γενεών]*.*

Ρώτησε τον πατέρα σου,
και αυτός θα σου αναγγείλει[εξηγήσει]*.*

Τους πρεσβυτέρους σου,
και αυτοί θα σου πουν·

8 *Όταν διαμέριζε ο Ύψιστος τα έθνη,*
όταν διέσπειρε τους γιους του Αδάμ,
έστησε τα όρια[οροθέσια] *των λαών*
σύμφωνα με τον αριθμό των γιων Ισραήλ.

9 *Διότι η μερίδα του Κυρίου [είναι] ο λαός του,*
ο Ιακώβ [είναι] το μέρος[η μερίδα] *της κληρονομιάς του.*

10 *Σε έρημη γη βρήκε αυτόν,*
και σε ερημιά φρίκης και ολολυγμού[κλαυθμών]*.*

Οδήγησε[περιέβαλλε] *αυτόν τριγύρω,*
παιδαγώγησε[φρόντισε] *αυτόν,*
[δια]*φύλαξε αυτόν σαν κόρη του ματιού*[οφθαλμού] *του.*

11 *Όπως ο αετός σκεπάζει την φωλιά του,*
περιθάλπει τα μικρά[τους νεοσσούς] *του,*
[εξ]*απλώνοντας τις φτερούγες του τα παραλαμβάνει,*
και τα σηκώνει πάνω στα φτερά του,

12 *[Έτσι] ο Κύριος μόνος οδήγησε αυτόν,*
και δεν [ήταν] μαζί του ξένος[αλλοεθνών] *θεός.*

13 *Ανέβασε αυτούς πάνω στα έξοχα μέρη της γης,*
και έφαγαν τα γεννήματα των αγρών·

Και θήλασε αυτούς μέλι από την [απόκρυμνη] πέτρα,
και λάδι από την σκληρή πέτρα,

14 *[Τους έδωσε] βούτυρο βοδιών και γάλα προβάτων,*
με πάχος αρνιών, και κριάρια θρέμματα της Βασάν, και τράγους,

Μαζί με το εξαίρετο άνθος του σιταριού·
και ήπιες κρασί[οίνον]*, αίμα σταφυλιού.*

15 *Ο δε Ιεσουρούν*[βλ. Ο'] *παχύνθηκε και κλώτσησε*[απελάκτισεν]*.*
πάχυνε, πλατύνθηκε[πρήστηκε]*, υπερλιπάνθηκε·*
Τότε λησμόνησε τον Θεό που τον έπλασε,
και κατεφρόνησε τον Βράχο της σωτηρίας του.

16 *Παρώξυναν αυτόν σε ζηλοτυπία με ξένους [θεούς],*
με βδελύγματα παρώξυναν αυτόν σε θυμό·

[31:26] Ιδέ 2Βα. 22:8, six. 19 **[31:27]** Κφ. 9:24, 32:20, Εξ. 32:9, Κφ. 9:6 **[31:28]** Κφ. 30:19, 32:1 **[31:29]** Κφ. 32:5, Κρ. 2:19, Ωσ. 9:9, Κφ. 28:15, Γεν. 49:1, Κφ. 4:30 **[32:1]** Κφ. 4:26, 30:19,31:28, Ψλ. 50:4, Ησ. 1:2, Ιερ. 2:12, 6:19 **[32:2]** Ησ. 55:10-1, 1Κο. 3:6-8, Ψλ. 78:6, Μιχ. 5:7 **[32:3]** 1Χρ. 29:11 **[32:4]** 2Σα. 22:3, 23:3, Ψλ. 18:2, 31,46, Αββ. 1:12, 2Σα. 22:31, Δαν. 4:37, Απ. 15:3, Ιερ. 10:10, Ιώβ 34:10, Ψλ. 92:15 **[32:5]** Κφ. 31:29, Μτ. 17:17, Λου. 9:41, Φιλιπ. 2:15 **[32:6]** Ψλ. 116:12, Ησ. 63:16, Ψλ. 78:2, six. 15, Ησ. 27:11, 44:2 **[32:7]** Εξ. 13:14, Ψλ. 44:1, 78:3,4 **[32:8]** Ζαχ. 9:2, Πρ. 17:26, Γεν. 11:8 **[32:9]** Εξ. 15:16, 19:5, 1Σα. 10:1, Ψλ. 78:71 **[32:10]** Κφ. 8:15, Ιερ. 2:6, Ωσ. 13:5, Κφ. 4:36, Ψλ. 17:8, Παρ. 7:2, Ζαχ. 2:8 **[32:11]** Εξ. 19:4, Κφ. 1:31, Ησ. 31:5, 36:4, 63:9, Ωσ. 11:3 **[32:13]** Κφ. 33:29, Ησ. 58:14, Ιεζ. 36:2, Ιώβ 29:6, Ψλ. 81:16 **[32:14]** Ψλ. 81:16, 147:14, Γεν.49: 11 **[32:15]** Κφ. 33:5, 26, Ησ. 44:2, 1Σα. 2:29, Κφ. 31:20, Νεε. 9:25, Ψαλ. 17:10, Ιερ. 2:7, 5:7,28, Ωσ. 13:6, Κφ. 31:16, Ησ. 1:4, six. 6, Ησ. 51:13, 2Σα. 22:47, Ψλ. 89:26,95:1 **[32:16]** 1Βα. 14:22, 1Κο. 10: 22

VG **[31:26-27]** Διότι εγώ γνωρίζω την αντιλογία σου και την σκληροτραχηλία σου. Ενώ ακόμη ζω και πορεύομαι μαζί σας, πάντοτε ενεργούσατε με αντιλογία εναντίον του Κυρίου· πόσο περισσότερο όταν θα έχω πεθάνει; **[31:28]** Συγκέντρωσε σε μένα όλους τους αρχαιότερους των φυλών και τους διδασκάλους (doctores)... **[31:29-30]** ... **[32:1-5]** Αυτοί αμάρτησαν εναντίον του και όχι τα τέκνα τους... **[32:6-8]** Όταν ο Ύψιστος διεμοίραζε/διαιρούσε έθνη, όταν ξεχώριζε τους γιους του Αδάμ, αυτός έθεσε τα όρια/σύνορα των λαών σύμφωνα με τον αριθμό των γιων του Ισραήλ (Λ+Χ: σύμφωνα με τον αριθμό των υιών του Θεού). **[32:9-12]** Ο Κύριος μόνος ήταν αρχηγός/οδηγός του... **[32:13]** Τον έθεσε πάνω σε υψίπεδα...

Ο' **[31:26-28]** **ἐκκλησιάσατε** πρός με τοὺς φυλάρχους ὑμῶν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν **καὶ τοὺς κριτὰς ὑμῶν καὶ τοὺς γραμματοεισαγωγεῖς ὑμῶν**... **[31:29]** οἶδα γὰρ ὅτι ἔσχατον τῆς τελευτῆς μου ἀνομίᾳ ἀνομήσετε... **[31:30]** ...εἰς τὰ ὦτα πάσης ἐκκλησίας τὰ ῥήματα τῆς ᾠδῆς ταύτης ἕως εἰς τέλος. **[32:1-4]** Θεός, ἀληθινὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, (Λ+Χ: <u>εἶναι ο βράχος, ό,τι πράττει εἶναι τέλειον</u>) καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κρίσεις· Θεὸς πιστός, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία, δίκαιος καὶ **ὅσιος** Κύριος. **[32:5-8]** ...κατὰ **ἀριθμὸν ἀγγέλων Θεοῦ,** **[32:9-12]** ...καὶ οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν θεὸς ἀλλότριος. **[32:13-15]** ...καὶ ἔφαγεν Ἰακὼβ καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ ἀπελάκτισεν **ὁ ἠγαπημένος**, ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη... **[32:16]** ...**ἐξεπίκρανάν** με· **[32:18-28]** ὅτι ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλήν ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς <u>ἐπιστήμη</u>. **[32:29-31]** ὅτι οὐκ εἰσὶν ὡς ὁ **Θεὸς** ἡμῶν οἱ **θεοὶ** αὐτῶν· **οἱ δὲ ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνόητοι.** **[32:32-40]** ὅτι ἀρῶ εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν χεῖρά μου καὶ **ὀμοῦμαι τῇ δεξιᾷ μου καὶ ἐρῶ**· ζῶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα, **[32:41-42]**

17 *Θυσίασαν στα δαιμόνια, όχι στον Θεό·*
σε θεούς, τους οποίους δεν γνώριζαν.
Σε νέους [θεούς] νεοφερμένους[πρόσφατα εισαχθέντας]*,*
τους οποίους δεν λάτρευαν οι πατέρες σας·

18 *Τον [δε] Βράχο που σε γέννησε εγκατέλειψες,*
και λησμόνησες τον Θεό που σε έπλασε.

19 *Και είδε ο Κύριος και αποστράφηκε [αυτούς],*
διότι παρόργισαν[πρόσβαλαν] *[αυτόν] οι γιοι του*
και οι κόρες[θυγατέρες] *αυτού·*

20 *Και είπε: Θα αποστρέψω το πρόσωπό μου απ' αυτούς, θα δω ποιο [θα είναι] το τέλος τους·*

Επειδή αυτοί είναι γενεά διεστραμμένη,
γιοι στους οποίους δεν [υπάρχει] πίστη[πιστότητα]*.*

21 *Αυτοί με παρόξυναν*[διέγειραν] *σε ζηλοτυπία*
με [αυτά] που δεν είναι[τα μη όντα] *θεός·*
με τα είδωλα αυτών με παρόργισαν·

Κι εγώ θα παροξύνω αυτούς σε ζηλοτυπία
με [αυτούς] που δεν είναι[τους μη όντας] *λαός,*
με έθνος ασύνετο θα τους παροργίσω.

22 *Επειδή φωτιά*[πυρ] *άναψε*[εξήφθη] *στο θυμό μου,*
και θα καίει[εκκαυθή] *μέχρι στα κατώτατα του άδη·*

Και θα καταφάγει τη γη μαζί με τα προϊόντα[γεννημάτων] *αυτής,*
και θα κατακάψει[καταφλογίσει] *τα θεμέλια των βουνών*[ορέων]*.*

23 *Θα επισωρεύσω πάνω τους κακά*[συμφορές]*,*
όλα τα βέλη μου θα αδειάσω[εκκενώσει] *πάνω τους.*

24 *Θα* [κατ]*αναλωθούν από την πείνα και [θα] καταφαγωθούν με εμπύρετα*[φλογώδεις] *νοσήματα,*
και με πικρό όλεθρο[καταστροφή]*.*

Και δόντια θηρίων θα εξαποστείλω πάνω τους, και
δηλητήριο[φαρμάκιον] *απ' αυτά που*
έρπουν πάνω στη γη.

25 *Απ' έξω μάχαιρα, και από μέσα τρόμος, θα καταναλώσει και το νέο και την παρθένο, τα νήπια που θηλάζουν και τον ασπρομάλλη*[πολιόν] *γέροντα.*

26 *Είπα: Θα τους διασκορπίσω, θα εξαλείψω την ανάμνηση*[μνήμη] *τους ανάμεσα από τους ανθρώπους,*
27 *εάν δεν φοβόμουν την οργή*[(πρόκληση)] *του εχθρού,*
μήπως υψηλοφρονήσουν οι εναντίοι τους, [και] πουν: Το χέρι μας το δυνατό[η χειρ ημών η υψηλή]*, και όχι ο Κύριος, έκανε όλα αυτά.*

28 *Διότι είναι έθνος ασύνετο,*
και δεν υπάρχει σε αυτούς φρόνηση.

29 *Είθε*[Μακάρι] *να ήταν σοφοί, να κατανοούσαν*[εννόουν] *τούτο, να συλλογιζόνταν το τέλος τους.*

30 *Πως θα μπορούσε*[δυνηθή] *ένας να* [κατα]*διώξει χιλίους,*
και δύο να τρέψουν σε φυγή μυριάδες[δεκάδες χιλιάδες]*,*
Εάν ο Βράχος αυτών δεν θα τους πουλούσε, και
δεν θα είχε παραδώσει αυτούς ο Κύριος;

31 *Διότι ο βράχος αυτών δεν [είναι] όπως ο Βράχος μας· και αυτοί οι εχθροί μας ας κρίνουν.*

32 *Επειδή από την άμπελο*[κλήμα] *των Σοδόμων [είναι]*
η άμπελος αυτών, και από τους αγρούς της Γομόρρας· το σταφύλι τους· [είναι] σταφύλι χολής,*
τα τσαμπιά[οι βότρεις] *τους πικρά·* **33** *το κρασί*[οίνος] *τους φαρμάκι*[δηλητήριο] *δρακόντων*[(χολή από σαύρες)]*, και αθεράπευτος*[ανίατος] *ιός*[δηλητήριο/ιοβόλο] *οχιάς*[ασπίδος]*.*

34 *Δεν είναι αυτό αποτεταμιευμένο (κοντά) σε μένα, σφραγισμένο στους θησαυρούς*[αποθήκη] *μου;*

35 *Σε μένα [ανήκει] η εκδίκηση και η ανταπόδοση·*
το πόδι αυτών στον ορισμένο καιρό[εν καιρώ] *θα γλιστρήσει*[ολισθήσει] *επειδή κοντά [είναι] η ημέρα του χαμού*[απωλείας] *τους, και τα μέλλοντα να έλθουν πάνω τους έρχονται γρήγορα*[σπεύδουν]*.*

36 *Διότι ο Κύριος θα κρίνει τον λαό του, και θα μεταμεληθεί για τους δούλους του, όταν δει ότι χάθηκε*[απωλέσθη] *η δύναμη [τους], και δεν [έμεινε] τίποτα φυλαγμένο, ούτε εγκαταλειμμένο*[αφειμένον]*.*

37 *Και θα πει: Που [είναι] οι θεοί τους, ο βράχος στον οποίο είχαν το θάρρος τους;* **38** *οι οποίοι έτρωγαν το πάχος των θυσιών τους, [και] έπιναν το κρασί από τις σπονδές τους; ας σηκωθούν και ας σας βοηθήσουν, ας γίνουν σε σας σκέπη*[κρυψώνα]*.*

39 *Δέστε τώρα ότι εγώ, εγώ είμαι, και δεν είναι Θεός εκτός από μένα*[πλην εμού]*· Εγώ θανατώνω και ζωοποιώ· Εγώ πληγώνω και γιατρεύω· Και δεν υπάρχει αυτός που ελευθέρωνει από το χέρι μου.*

40 *Διότι εγώ υψώνω στον ουρανό το χέρι μου,*
και λέγω: Εγώ ζω στον αιώνα·

41 *Εάν ακονίσω το αστραφτερό ξίφος*[μαχαιράν] *μου, και* [επι]*βάλω το χέρι μου σε κρίση, Θα κάνω εκδίκηση στους εχθρούς μου, και θα ανταποδώσω σε αυτούς που με μισούν·*

42 *Θα μεθύσω τα βέλη μου από αίμα, και το ξίφος*[η μάχαιρά] *μου θα καταφάει κρέατα, από το αίμα των σκοτωμένων*[πεφονευμένων] *και των αιχμαλώτων, (κάνοντας αρχή) από το κεφάλι των αρχόντων των εχθρών.*

[32:17] Λευ. 17:7, Ψλ. 106:37, 1 Κο. 10:20, Απ. 9:20 **[32:18]** Ησ. 17:10, Ιερ. 2:32 **[32:19]** Κρ. 2:14, Ησ. 1:2 **[32:20]** Κφ. 31:17, Ησ. 30:9, Ματ. 17:17 **[32:21]** six. 16, Ψλ. 78:58, 1Σα. 12:21, 1Βα. 16:13, Ψλ. 31:6, Ιερ. 8:19, 10:8, 14:22, Ιωα. 2:9, Πρ. 14:15, Ωσ. 1:10, Ρω. 10:19 **[32:22]** Ιερ. 15:14, 17:4, Θρ. 4:11 **[32:23]** Ησ. 26:15, Ψλ. 7:12-3, Ιεζ. 5:16 **[32:24]** Λευ. 26:22 **[32:25]** Θρ. 1:20, Ιεζ. 7:15, 2Κο. 7:5 **[32:26]** Ιεζ. 20:13, 4,23 **[32:27]** Ιερ. 19:4, Ψλ. 140:8 **[32:28]** Ησ. 27:11, Ιερ. 4:22 **[32:29]** Κφ. 5:29, Ψλ. 81:13, 107: 43, Λου. 19:42, Ησ. 47:7, Θρ. 1:9 **[32:30]** Λευ.26: 8, I.N. 23:10, 2 Χρ. 24: 24, Ησ. 30:17, Ψλ.44:12, Ησ. 50:1,52:3 **[32:31]** 1Σα. 2:2, 1Σα. 4:8, Ιερ. 40:3 **[32:32]** Ησ. 1:10 **[32:33]** Ψλ. 58:4, Ψλ. 140:3, Ρω. 3:13 **[32:34]** Ιώβ 14:17, Ιερ. 2:22, Ωσ. 13:12, Ρω. 2:5 **[32:35]** Ψλ. 94:1, Ρω. 12:19, Εβ. 10:30, 2Πε. 2:3 **[32:36]** Ψλ. 135:14, Κρ. 2:18, Ψλ. 106:45, Ιερ. 31:20, Ιωήλ 2:14, 1Βα. 14:10, 21:21, 2Βα. 9:8, 14:26 **[32:37]** Κρ.10:14, Ιερ. 2:28 **[32:39]** Ψλ.102:27, Ησ. 41:4, 48:12, Κφ. 4:35, Ησ. 45:5,18,22, 1 Σα. 2:6, 2Βα. 5:7, Ιώβ 5:18, Ψλ. 28:20, Ωσ. 6:1 **[32:40]** Γεν. 14:22, Εξ. 6:8, Αρ. 14:30 **[32:41]** Ησ. 27:1, 34:5, 66:16, Ιεζ. 21:9,10,14,20, Ησ. 1:24, Ναούμ 1:2 **[32:42]** Ιερ. 46:10, Ιώβ 13: 24, Ιερ. 30:14, Θρ. 2:5 **[32:43]** Ρω. 15:10

VG **[32:14-15]** Ο αγαπημένος πάχυνε... **[32:16-17]** Θυσίασαν σε δαιμόνια και όχι στον Θεό, σε θεούς που δεν γνώριζαν...**[32:18]** Εγκατέλειψες τον Θεό που σε γέννησε και λησμόνησες τον Κύριο τον δημιουργό σου. **[32:19-24]** Αυτοί θα καταναλωθούν με λοιμό, και πουλιά θα τους καταβροχθίσουν με το πιο πικρό δάγκωμα· θα στείλω τα δόντια των θηρίων πάνω τους, μαζί με τη μανία όσων σύρονται επάνω στη γη και των φιδιών. **[32:25-29]** Είθε να είχαν σοφία και να κατανοούσαν και να συλλογίζονταν εκ των προτέρων (providerent = προνοούσαν) τα έσχατα. **[32:30-31]** ...ο Θεός μας... τους θεούς τους... **[32:32-33]** Το κρασί τους είναι χολή σαυρών (Fel draconum), και δηλητήριο αστριτών (φιδιών), τα οποία είναι αγιάτρευτα. **[32:34-36]** ...και οι απομείνατες καταναλώνονται. **[32:37-41]** Εάν θα ακονίσω το ξίφος μου σαν την αστραπή...

43 *Ευφρανθείτε, έθνη, μαζί με το λαό αυτού·*
διότι θα εκδικήσει το αίμα των δούλων του,
*και αποδώσει εκδίκηση στους εχθρούς*εναντίους *του,*
και [θα] καθαρίσει τη γη του και το λαό αυτού.

44 Και ήλθε ο Μωυσής, και μίλησε όλους τους λόγους του ύμνουτης ωδής αυτού σε ακρόασηεις επήκοον του λαού, αυτός και Ιησούς ο γιος του Ναυή. **45** Και τελείωσε ο Μωυσής να μιλά όλους τους λόγους αυτούς προς όλο τον Ισραήλ. **46** Και είπε προς αυτούς:

Βάλτε τις καρδιές σας σε όλα τα λόγια, τα οποία εγώ σήμερα προειδοποιώδιαμαρτύρομαι προς εσάς· τα οποία θα παραγγείλετε στα παιδιάτέκνα σας να προσέχουν στο να τηρούν, όλους τους λόγους αυτού του Νόμου.

47 *Διότι αυτός δεν [είναι] σε σας λόγος μάταιος· επειδή αυτή [είναι] η ζωή σας· και για το λόγο αυτό θα μακροημερεύσετε πάνω στη γη, προς την οποία περνάτεδιαβαίνετε τον Ιορδάνη για να κληρονομήσετε αυτή.*

48 Και μίλησεεμίλησε Κύριος προς τον Μωυσή την ίδιααυτήν εκείνη ημέρα, λέγοντας: **49** *Ανέβα σε αυτό το βουνό το Αβαρίμ, στο όρος* Νεβώ, που βρίσκεται στη γη Μωάβ απέναντι της Ιεριχώ· και επιθεώρησε τη γη Χαναάν, την οποία εγώ δίνω στους γιους Ισραήλ γιαεις ιδιοκτησία·* **50** *και να πεθάνεις στο βουνόόρει όπου ανεβαίνεις, και προσθέσου στον λαό σου, καθώς ο αδελφός σου Ααρών πέθανε* στο βουνόόρει Ωρ και προστέθηκε στο λαό του·* **51** *επειδή απειθήσατε σε μένα αναμεταξύ στους γιους Ισραήλ στα νεράύδατα της Μεριβά-κάδης, στην έρημο Σιν· διότι δεν με αγιάσατε μεταξύ των γιων Ισραήλ·* **52** *ως εκ τούτου απέναντι θα δεις τη γη, εκεί όμως δεν θα μπειςεισέλθεις, στη γη την οποία εγώ δίνω στους γιους Ισραήλ.*

33 **[ΛΓ]** ΚΑΙ ΑΥΤΗ [ΕΙΝΑΙ] Η ΕΥΛΟΓΙΑ, [με] την οποία ευλόγησε Μωυσής ο άνθρωπος του Θεού τους γιους Ισραήλ, πριν τον θανατό του· ***2*** *και είπε:*

Ο Κύριος ήλθε από [το] Σινά, και επιφάνηκε σε αυτούς απ' το Σηείρ· επέλαμψε απ' το όροςβουνό Φαράν, και ήλθε με μυριάδες αγίους· από την δεξιά του εξήλθε πύρινος νόμος γι' αυτούς.

3 *Ναι, αγάπησε το λαό· κάτω από το χέρι σου [είναι] όλοι οι άγιοι αυτού· και κάθονταν στα πόδια σου, για να λάβουν τα λόγια σου.*

4 *Νόμο πρόσταξε σε μας ο Μωυσής,*
την κληρονομιά της συναγωγής Ιακώβ.

5 *Και ήταν βασιλιάς στον Ιεσουρούν, όταν οι άρχοντες του λαού συνάχθηκαν με τις φυλές Ισραήλ.*

6 *Ζήτωζήθι ο Ρουβήν και ας μην πεθάνει,*
και ας είναι ο λαός αυτού πολυάριθμος.

7 Και αυτή [είναι η ευλογία] του Ιούδα· και είπε:
Εισάκουσε, Κύριε, τη φωνή του Ιούδα, και φέρε αυτό στον λαό του· τα χέρια του [ας είναι] με αυτάρκειαικανά να τον υποστηρίζουν [σ' αυτόν]· και να είσαι βοήθεια [σ' αυτόν] κατά των εχθρών του.

8 Και περί του Λευί είπε:
Τα Θουμμίμ σου και τα Ουρίμ σου [ας είναι] με τον άνθρωπό σου τον όσιο, τον οποίο δοκίμασες στη Μασσά, [και με εκείνο] τον οποίο αντιλόγησες στα νεράύδατα της Μεριβά· **9** *ο οποίος είπε στον πατέρα του και στην μητέρα του: Δεν τον είδα, και ο οποίος απαρνήθηκε τους αδελφούς του, ούτε γνώρισε τους γιους του· γιατί τήρησαν το λόγο σου, και φύλαξαν την διαθήκη σου.*

10 *Θα διδάσκουν τις κρίσεις σου στον Ιακώβ, και το Νόμο σου στον Ισραήλ· θα βάλουν θυμίαμα μπροστά σου, και ολοκαυτώματα πάνω στο θυσιαστήριό σου.* **11** *Ευλόγησε, Κύριε, τα τάγματα του, και δέξου τα έργα των χεριών του· σύντριψεσύνθλασον την οσφύμέση αυτών που εγείρονται εναντίον τουεπανισταμένων επ' αυτόν, και αυτών που τον μισούν, ώστε να μην εξεγερθούν πλέον.*

12 Περί του Βενιαμίν είπε:
Ο αγαπημένος του Κυρίου θα κατοικεί σε ασφάλεια κοντά του· [ο Κύριος] θα τον σκεπάζει ολόγυρα όλες τις ημέρες, και αναμεταξύ των ώμων του θ' αναπαύεται.

13 Και περί του Ιωσήφ είπε:
Ευλογημένη [ας είναι] παρά Κυρίου η γη του, από τα πολύτιμα δώρα του ουρανού, από τη δροσιά, και από άβυσσο που κείται αποκάτω, **14** *και από τους πολύτιμους καρπούς του ήλιου, και από τα πολύτιμα δώρα της σελήνης,* **15** *και από τα εξαίρετα αγαθά των αρχαίων ορέωνβουνών, και από τα πολύτιμα αγαθά των αιώνιων βουνών,* **16** *και από τα πολύτιμα αγαθά της γης και όσα την γεμίζουντου πληρώματος αυτής. και η ευδοκίαεπιδοκιμασία αυτού που φάνηκε στη βάτο ας έλθει πάνω στο κεφάλι του Ιωσήφ, και στην κορυφή του εκλεκτού [μεταξύ] των αδελφών του.*

[32:43] Απ. 6:10, 19:2, six. 41, Ψλ. 81:1 **[32:46]** Κφ. 6:6, 11:18, Ιεζ. 40:4 **[32:47]** Κφ. 30:19, Λευ. 18:5, Παρ. 3:2,22, 4:22, Ρω. 10:5 **[32:48]** Αρ. 27:12 **[32:49]** Αρ. 33:47, Κφ. 34:1 **[32:50]** Αρ. 20: 25, 28, 33:38 **[32:51]** Αρ. 20:11-13, 27:14, Ιδέ Λευ. 10:3 **[32:52]** Αρ. 27:12, Κφ. 34:4 **[33:1]** Γεν. 49:28, Ψλ. 90 (τίτλος) **[33:2]** Εξ. 19:18, Κρ. 5:4,5, Αββ. 3:3, Ιδέ Ψλ. 68:17, Δαν. 7:10, Πρ. 7:53, Γαλ. 3:19, Εβ. 2:2, Απ. 5:11, 9:16 **[33:3]** Εξ. 19:5, Κφ. 7:7,8, Ψλ. 47:4, Ωσ. 11:1, Μαλ. 1:2, Κφ. 7:6, 1Σα. 2:9, Ψλ. 50:5, Λκ. 10:39, Πρ. 22:3, Παρ. 2:1 **[33:4]** Ιωα. 1: 17, 7:19, Ψλ.119: 111 **[33:5]** Ιδέ Γεν. 36:31, Κρ. 9:2, 17:6, Κφ. 32:15 **[33:7]** Γεν. 49:8, Ψλ. 146:5 **[33:8]** Εξ. 28:30, Εξ. 17:7, Αρ. 20:13, Κφ. 8:2,16, Ψλ. 81:7 **[33:9]** Γεν. 29: 32, 1Χρ. 17:17, Ιώβ 37:24, Εξ. 32:26-28, Ιδέ Ιερ. 18:18, Μαλ. 2:5 **[33:10]** Λευ. 10:11, Κεφ. 17: 9-11, 24:8, Ιεζ. 44: 23,24, Μαλ. 2:7, Εξ. 30:7,8, Αρ. 16:40, 1Σα. 2:28, Λευ. 1:9, 13,17, Ψλ. 51:19, Ιεζ. 43:27 **[33:11]** 2 Σα. 24:23, Ψλ. 20:3, Ιεζ. 20: 40,41, 43:27 **[33:13]** Γεν. 49:25, Γεν. 27:28 **[33:15]** Γεν. 49:26, Αββ. 3:6 **[33:16]** Εξ. 3:2,4, Πρ. 7:30,35, Γεν. 49:26

VG **[32:42-49]** ...το όρος Αβαρίμ, δηλαδή **Πέρασμα**, στο όρος Νεβώ... **[32:50-51]** επειδή παραβήκατε εναντίον μου στο μέσο των γιων του Ισραήλ, στα νερά της αντιλογίας, στην Κάδης... **[33:1-2]** ...Στο δεξί του χέρι έναν φλεγόμενο νόμο. **[33:3]** ...όλοι οι άγιοι είναι στο χέρι του· και όσοι πλησιάζουν στα πόδια του θα λάβουν από τη διδασκαλία του. **[33:4]** ...η κληρονομιά του πλήθους του Ιακώβ. **[33:5]** Θα είναι στον πιο ευθύ βασιλιά, όταν συγκεντρωθούν οι άρχοντες του λαού μαζί με τις φυλές του Ισραήλ. **[33:6]** Ας ζήσει ο Ρουβήν και μη πεθάνει, και ας είναι **μικρός σε αριθμό**. **[33:7-8]** Η **τελειότητα** σου, και η **διδασκαλία** σου θα είναι πάνω σε άγιο άνθρωπο, τον οποίο δοκίμασες στον πειρασμό και έκρινες στα νερά της αντιλογίας. **[33:9-11]** Ευλόγησε, Κύριε, την δύναμή του... **[33:12-14]** από τους καρπούς των καρπών του ήλιου και της σελήνης, **[33:15]** από την κορυφή των αρχαίων ορέων, από τους καρπούς των αιώνιων λόφων, **[33:16]** Και από των καρπών της γης και την πληρότητα αυτών.

o' **[32:43]** εὐφράνθητε, οὐρανοί, ἅμα αὐτῷ, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ· εὐφράνθητε, ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες υἱοὶ Θεοῦ· ὅτι τὸ αἷμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκδικᾶται, καὶ ἐκδικήσει καὶ ἀνταποδώσει δίκην τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς μισοῦσιν ἀνταποδώσει, καὶ ἐκκαθαριεῖ Κύριος... **[32:44]** ...καὶ **ἐδίδαξεν αὐτὴν**... **[32:45-49]** ...**εἰς κατάσχεσιν** **[32:50-51]** ...ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἀντιλογίας Κάδης...

17 *Η δόξα του [ας είναι σαν] τον πρωτότοκο του ταύρου του, και τα κέρατα του [σαν] τα κέρατα του μονοκέρωτος(ρινόκερου-VG)· με αυτά θα κερατίσει τα έθνη μέχρι τα πέρατα άκρων της γης· και αυτές [είναι] οι μυριάδες(δεκάδες χιλιάδες) του Εφραΐμ, και αυτές οι χιλιάδες του Μανασσή.*

18 Και περί του Ζαβουλών είπε:
Ευφραίνου, Ζαβουλών, στην έξοδό σου όταν βγαίνεις· και Ισσάχαρ, στις σκηνές σου. **19** *Θα καλέσουν τους λαούς στο όρος βουνό· εκεί θα προσφέρουν θυσίες δικαιοσύνης· διότι θα θηλάσουν την αφθονία της θάλασσας, και τους κρυμμένους θησαυρούς της άμμου.*

20 Και περί του Γαδ είπε:
Ευλογημένος αυτός που πλαταίνει διευρύνει τον Γάδ· κάθεται σαν λιοντάρι, και διασπαράζει ξεσκίζει βραχίονα και κεφάλι. **21** *Και πρόβλεψε για τον εαυτό του την πρώτη μερίδα· διότι εκεί [ήταν] φυλαγμένο το μερίδιο του νομοθέτη· κι ήλθε [με] τους άρχοντες του λαού, εκπλήρωσε την δικαιοσύνη του Κυρίου και τις κρίσεις του [μαζί] με τον Ισραήλ.*

22 Και περί του Δαν είπε:
Ο Δαν [είναι] νεαρό λιοντάρι σκύμνος λέοντος.
θα πηδήξει από [τη] Βασάν.

23 Και περί του Νεφθαλί είπε:
Ω Νεφθαλί, χορτασμένε ευδοκίας επιδοκιμασίας, και πληρωμένε απ' την ευλογία του Κυρίου, κληρονόμησε τη δύση και την κεντρική χώρα μεσημβρίαν.

24 Και περί του Ασήρ είπε:
[Ας είναι] ευλογημένος από παιδιά τέκνων ο Ασήρ· ας είναι από δεκτός στους αδελφούς του, και σε λάδι ας βουτήξει το πόδι του. **25** *Σίδερος και χαλκός [ας είναι] τα σανδάλια υποδήματά σου, και η δύναμή ισχύς σου σαν τις ημέρες σου.*

26 *Δεν είναι κανείς όπως ο Θεός του Ιεσουρούν, ο οποίος ιππεύει επιβαίνει στους ουρανούς για προς βοήθειά σου, και στη μεγαλοπρέπεια του πάνω στο στερέωμα.*

27 *Ο Θεός ο αιώνιος [είναι] καταφυγή, και υποστήριγμα οι αιώνιοι βραχίονες μπράτσα/χέρια.*
θα εκδιώξει τον εχθρό από μπροστά σου,
και θα πει, Εξολόθρευσε.

28 *Τότε ο Ισραήλ θα κατοικήσει μόνος με ασφάλεια· το μάτι οφθαλμός του Ιακώβ [θα επιβλέπει] πάνω σε γη σιταριού και κρασιού οίνου· και οι ουρανοί αυτού θα σταλάζουν δροσιά.* **29** *Μακάριος εσύ, Ισραήλ. Ποιος όμοιός σου, λαέ που σώζεσαι από τον Κύριο, ο οποίος [είναι] η ασπίδα της βοήθειάς σου, και το ξίφος η μάχαιρα της υπεροχής σου*
Και θα υποταχθούν οι εχθροί σου σε σένα, και συ θα πατήσεις πάνω στον τράχηλο λαιμό αυτών.

34 **[ΛΔ]** ΚΑΙ ΑΝΕΒΗΚΕ Ο ΜΩΥΣΗΣ από τις πεδιάδες Μωάβ στο όρος βουνό Νεβώ, στην κορυφή Φασγά· που είναι απέναντι στην Ιεριχώ. Και έδειξε σε αυτόν ο Κύριος όλη τη γη Γαλαάδ μέχρι Δαν, **2** και όλη [την γη] Νεφθαλί, και τη γη του Εφραΐμ και του Μανασσή, και όλη τη γη του Ιούδα, μέχρι την μακρυνή της εσχάτης θάλασσα, **3** και την κεντρική χώρα μεσημβρίαν και την πεδιάδα της κοιλάδας της Ιεριχώ, πόλης των φοινίκων, μέχρι Σηγώρ.

4 Και ο Κύριος είπε προς αυτόν: *Αυτή [είναι] η γη, την οποία εγώ ορκίσθηκα ώμοσα προς τον Αβραάμ, προς τον Ισαάκ και προς τον Ιακώβ, λέγοντας: Στο σπέρμα σου θα δώσω αυτή· εγώ σε έκαμα να δεις [αυτή] με τα μάτια* σου, εκεί όμως δεν θα διαβείς διαπεράσεις.*

5 Και πέθανε εκεί ο Μωυσής, ο υπηρέτης θεράπων του Κυρίου, στη γη Μωάβ, κατά το λόγο του Κυρίου. **6** Και έθαψε αυτόν στην κοιλάδα στη γη Μωάβ, απέναντι του Βαιθ-φεγώρ· και κανείς δεν γνωρίζει τον τάφο του μέχρι και σήμερα. **7** Και [ήταν] ο Μωυσής 120 χρονών ετών, όταν πέθανε· δεν σκοτείνιασαν αμαυρωθησαν τα μάτια του, ούτε ελαττώθηκε η δύναμή του.

8 Και έκλαψαν οι γιοι Ισραήλ τον Μωυσή στις πεδιάδες του Μωάβ τριάντα ημέρες· και οι ημέρες του κλαυθμού του πένθους του Μωυσή συμπληρώθηκαν.

9 Και Ιησούς ο γιος του Ναυή ήταν γεμάτος πλήρης πνεύματος σοφίας(συνέσεως-Ο'). διότι ο Μωυσής είχε τοποθετήσει επιθέσει τα χέρια του πάνω του· και υπάκουαν σ' αυτόν οι γιοι Ισραήλ και έκαναν καθώς πρόσταξε [ο] Κύριος στον Μωυσή.

10 Και δεν σηκώθηκε ηγέρθη πλέον στον Ισραήλ προφήτης όπως ο Μωυσής, τον οποίο γνώρισε ο Κύριος πρόσωπο προς πρόσωπο, **11** με όλα τα σημεία και τεράστια υπερφυσικά, τα οποία ο Κύριος απέστειλε αυτόν να κάνει στη γη της Αιγύπτου, στον Φαραώ και σε όλους πάντας τους δούλους αυτού και σε όλη πάσαν τη γη αυτού, **12** και σε όλο το δυνατό χέρι την χείρα την κραταιάν, και σε όλα τα θαυμάσια τα μεγάλα, τα οποία έκανε ο Μωυσής μπροσά σε όλο παντός τον Ισραήλ.

[32:17] 1Χρ. 5:1, Αρ. 23:22, Ψλ. 92:10, 1Βα. 22:11, Ψλ. 44:5, Γεν. 48:19 **[32:18]** Γεν. 49:13-5 **[32:19]** Ησ. 2:3, Ψλ. 4:5 **[32:20]** Ιδέ Ι.Ν. 13:10, κτλ., 1Χρ. 12:8, **[32:21]** Αρ. 32:16,κτλ, Ι.Ν. 4:12 **[32:22]** Ι.Ν. 19:47, Κρ. 18:27 **[32:23]** Γεν. 49:21, Ιδέ Ι.Ν. 19: 32, κτλ. **[32:24]** Γεν. 49:20, Ιώβ 29:6 **[32:25]** Κφ. 8:9 **[32:26]** Εξ. 15:11, Ψλ. 81:8, Ιερ. 10:6, Κφ. 32:15, Ψλ. 68:4, 33,34, 104:3, Αββ. 3: **[32:27]** Ψλ. 90:1, Κφ. 9:3-5 **[32:28]** Αρ. 23:9, Ιερ. 23:6, 33:16, Κφ. 8:7,8, Γεν. 27:28, Κφ. 11:11 **[32:29]** Ψλ. 144:15, 2Σα. 7:23, Ψλ. 115:9,10,11, 2Σα. 22:45, Ψλ. 18:44, 66:3, 81:15 **[34:1]** Εξ. 24:13, Δευ. 1:38, Δευ. 34:5, Δευ. 11:24, Κφ. 14:9 **[34:2]** Γεν. 15:18, Εξ. 23:31, Αρ. 34:3-12 **[34:3]** Δευ. 7:24 **[34:4]** Εξ. 3:12, Δευ. 31:8,23, six. 9,17, Κφ. 3:7, 6:27, Ησ. 43:2,5 **[34:5]** Δευ. 31: 6,8, Εβ. 13:5 **[34:6]** Δευ. 31:7,23 **[34:7]** Αρ. 27:23, Δευ. 31:7, Κφ. 11:15, Δευ. 5:32, 28:14 **[34:8]** Δευ. 17:18-19 **[34:9]** Ψλ. 1:2, Δευ. 31:7,8,23 **[34:10]** Ψλ. 27:1, Ιερ. 1:8, Κφ. 3:2, Ιδε Δευ. 9:1, 11:31 **[34:11]** Αρ. 32:20-28, Κφ. 22:4

VG **[33:16]** Η ευλογία αυτού που εμφανίσθηκε στη βάτο να έλθει πάνω στο κεφάλι του Ιωσήφ και πάνω στην κορυφή του Ναζιραίου μεταξύ των αδελφών του. **[33:17]** Η **ομορφιά** του... κέρατα ρινόκερου είναι τα κέρατά του... **[33:18-21]** Και είδε την πρωτοκαθεδρία του, διότι στην μερίδα του διδασκάλου έφθασε... **[33:22-23]** ...τη θάλασσα και τον νότο θα κατακτήσει. **[33:24-25]** ...**Όπως τις ημέρες της νεότητας σου έτσι θα 'ναι και τα γηρατειά σου**. **[33:26]** Δεν υπάρχει άλλος θεός όπως ο Θεός του πιο ευθύ... με τη μεγαλοπρέπειά του διατρέχουν τα σύννεφα. **[33:27]** Η κατοικία του είναι επάνω και αποκάτω οι αιώνιοι βραχίονες· θα εκβάλει από το πρόσωπό σου τον εχθρό και θα πει: Συντρίψου. **[33:28-29]** ... **[34:1-3]** και το νότιο μέρος και το πλάτος της πεδιάδας της Ιεριχώ... **[34:4-7]** ...δεν θόλωσε το μάτι του ούτε **μετακινήθηκαν τα δόντια του.** **[34:8-12]**

Ο' **[33:3]** καὶ **ἐφείσατο** τοῦ λαοῦ... **[33:4-5]** καὶ ἔσται ἐν τῷ ἠγαπημένῳ ἄρχων, συναχθέντων ἀρχόντων λαῶν ἅμα φυλαῖς Ἰσραήλ. **[32:6-8]** ...δότε Λευὶ **δήλους αὐτοῦ καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ**... **[32:9-16]** ...δοξασθεὶς ἐν ἀδελφοῖς **[32:17-19]** ...καὶ **ἐμπόρια παράλιον κατοικούντων.** **[32:9-20]** ...**συντρίψας βραχίονα καὶ ἄρχοντα.** **[32:21-26]** ὁ Θεὸς τοῦ ἠγαπημένου... **[34:1-3]** καὶ τὴν ἔρημον... **[34:4-7]** ...οὐδὲ ἐφθάρησαν **τὰ χελύνια** αὐτοῦ

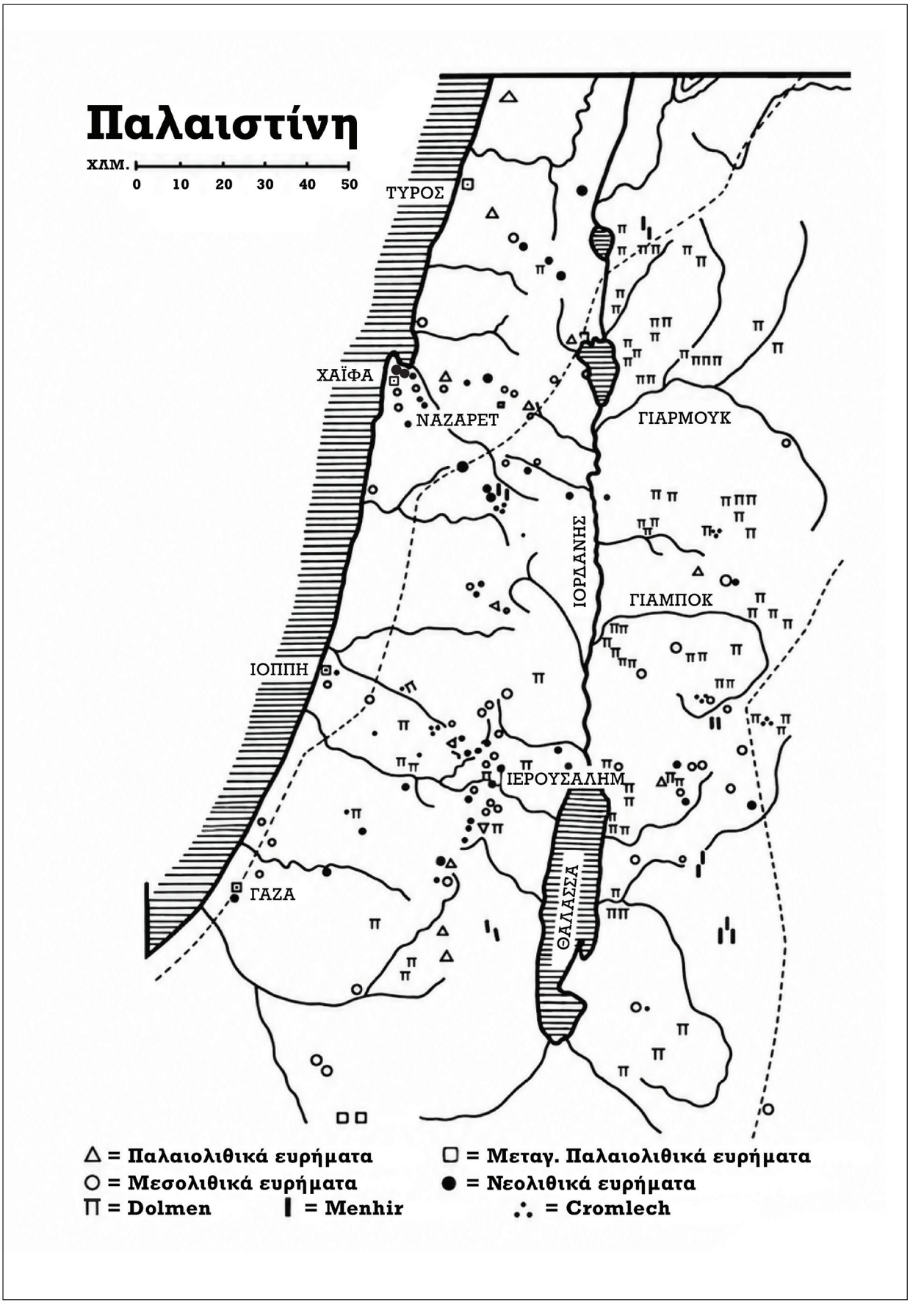
Παλαιστίνη
ΧΛΜ.
0 10 20 30 40 50
ΤΥΡΟΣ
ΧΑΪΦΑ
ΝΑΖΑΡΕΤ
ΓΙΑΡΜΟΥΚ
ΙΟΡΔΑΝΗΣ
ΓΙΑΜΠΟΚ
ΙΟΠΠΗ
ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ
ΓΑΖΑ
ΘΑΛΑΣΣΑ
△ = Παλαιολιθικά ευρήματα
□ = Μεταγ. Παλαιολιθικά ευρήματα
○ = Μεσολιθικά ευρήματα
● = Νεολιθικά ευρήματα
Π = Dolmen
▌ = Menhir
∴ = Cromlech

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Αρχέτυπο Κείμενο

Στο κάτω μέρος των σελίδων παρατίθεται ως αρχέτυπο το ελληνικό κείμενο της Πατριαρχικής Εκδόσεως της Καινής Διαθήκης του 1904, το καθιερωμένο εκκλησιαστικό κείμενο της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Παράλληλα λαμβάνεται υπόψη η περίφημη Editio Regia (1550) του Robert Estienne (Stephanus), μία από τις σημαντικότερες ιστορικές εκδόσεις του ελληνικού κειμένου της Καινής Διαθήκης, η οποία κατέγραψε παραλλαγές χειρογράφων και αποτέλεσε σημαντικό σταθμό στην παράδοση του μεταγενέστερου Textus Receptus.

Όπου υπάρχουν ουσιώδεις διαφοροποιήσεις, σημειώνονται οι αντίστοιχες αναγνώσεις του κριτικού κειμένου Nestle–Aland (συντομογραφείται ως ΚΜΝ), ώστε να καθίσταται άμεσα ορατή η σύγκριση των βασικών κειμενικών παραδόσεων.

Απλοποίηση Κειμένου απ᾽ την αρχαία Γλώσσα

Στο άνω μέρος παρατίθεται η απλοποιημένη απόδοση του αρχαίου ελληνικού κειμένου, βασισμένη κυρίως στην έκδοση του αρχιμανδρίτου και καθηγητού Νεοφύτου Βάμβα (1935). Ο ίδιος, προχώρησε σε ελάχιστες παρεμβάσεις, τροποποιώντας περίπου μόνο το 18% του πρωτοτύπου κειμένου. Η παρούσα έκδοση, συνεχίζει την ίδια αρχή. Απλοποιεί μόνο όπου χρειάζεται για την κατανόηση, με απώτερο σκοπό, να μην απομακρύνεται από το νόημα αλλά και το ύφος της αρχαίας γραφής.

Οι παραπομπές είναι από την έκδοση του Ν. Βάμβα (1935).
Ενίοτε για λόγους διασάφησης γίνεται χρήση των μεταφράσεων
Π. Τρεμπέλα, Λόγου, Φίλου, KJV και NET.

Η Καινή Διαθήκη διασώθηκε σε μικρά τμήματα (φράγματα/fragments) απ' τον 1ο μέχρι τον 3ο αιώνα. Από τον 4ο και 5ο αιώνα σώζονται οι μεγάλοι μεγαλογράμματοι κώδικες, μεταξύ των οποίων εξέχουσα θέση κατέχουν ο Σιναϊτικός και ο Βατικανός (4ος αι.) και ο Αλεξανδρινός και ο Εφραΐμιος Παλίμψηστος (5ος αι.). Έπειτα ακολουθούν περίπου 4.000 ελληνικά χειρόγραφα.

Το «Βυζαντινό», κείμενο στην Ανατολή και η Βουλγάτα (Λατινική μτφρ. του Ιερωνύμου) στη Δύση αποτελούν απλά υιοθέτηση αρχαίων κωδίκων **χωρίς όμως σύγκριση με άλλους εξίσου αξιόλογους και αξιόπιστους κώδικες.** Ως εκ τούτου, υπάρχουν ορισμένες διαφοροποιήσεις από το αρχικό –γενικά– παραδεδεγμένο κείμενο, όπως π.χ. Μαρκ. 1:2, 1 Ιωα. 5:7.

Το **Κριτικό** (συγκριτικό) κείμενο είναι μια πιο επιστημονική έκδοση της Καινής Διαθήκης, καθώς είναι προϊόν σύγκρισης των υπαρχόντων κωδίκων. Δηλαδή μια σύγκριση μεταξύ των 4 βασικών κωδίκων σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα 4.000 υπάρχοντα χειρόγραφα.

Μια πρώτη κριτική έκδοση των κειμένων της Καινής Διαθήκης που αποτέλεσε σταθμό στα χρονικά των εκδόσεων της Βίβλου, υπήρξε το έργο του τυπογράφου της βασιλικής αυλής της Γαλλίας, Robert Stephanus, το 1550 μ.Χ. Αυτή περιλάμβανε κατάλογο παραλλαγών των κειμένων με τα ονόματα των 15 χειρογράφων που περιέχουν τις ανάλογες παραλλαγές. Στην επόμενη έκδοσή του, το 1551, ο ίδιος ο Stephanus, εισήγαγε τον χωρισμό σε στίχους που, με ελάχιστες μεταβολές, χρησιμοποιείται έως σήμερα.

Ακολούθησαν οι κριτικές εκδόσεις της Καινής Διαθήκης (1624-78) των Elvezir στη Λέιδεν της Ολλανδίας. Στον πρόλογο της 2ης έκδοσης, γράφθηκε: «*Έχεις λοιπόν το κείμενο, που είναι τώρα παραδεκτό απ' όλους*» ***(Textum ergo habes, nunc ab omnibus receptum).***

Η έκφραση «*παραδεκτό κείμενο*» προέρχεται από αυτή την έκδοση, αλλά δεν πρέπει να οδηγεί σε παραπλάνηση δεδομένου ότι δεν αρκούν τα κείμενα των κωδίκων, για την ανίχνευση του πρωτοτύπου καθώς πολλά χωρία λείπουν από κώδικες αλλά αναφέρονται σε Αποστολικούς (80-140 μ.Χ.), Μεταποστολικούς Πατέρες (140-270 μ.Χ.) και Εκκλησιαστικούς Πατέρες (310-450 μ.Χ.) αλλά ακόμα και σε εθνικές πηγές –όπως για παράδειγμα ο Πορφύριος (234-305 μ.Χ.), ο οποίος επιβεβαιώνει το Μαρκ. 16:18. Στα νεότερα χρόνια κυκλοφόρησαν κριτικά κείμενα των Nestle–Aland και "*The Greek New Testament*, 3rd Edition, corrected, εκδ. United Bible Societies" που διδάσκονται όλοι οι φοιτητές των θεολογικών σχολών στην Ελλάδα.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟ

Συγγραφέας: **Ματθαίος** Έτος συγγραφής: περ. **48** μ.Χ.* Τόπος: **Παλαιστίνη**

Είναι το πρώτο από τα 4 Ευαγγέλια, που αποτελούν σύντομες βιογραφίες του Χριστού και του έργου Του.

Ο Ματθαίος, που σημαίνει *"δώρο Θεού"*, γνωστός και ως Λευϊ, τελώνης το επάγγελμα, ήταν ένας από τους 12, που εξέλεξε προσωπικά ο Χριστός ως αποστόλους (ΜΑΤΘ. 9:9). Αυτός έγραψε αρχικά το Ευαγγέλιό του -*καθώς γνώριζε από πρώτο χέρι την ζωή του Χριστού*- στα Εβραϊκά (*Αραμαϊκά;*) προς χρήση για τις εκκλησίες της Παλαιστίνης και κατόπιν το μετέφρασε ο ίδιος στα Ελληνικά. Το επάγγελμά του φανερώνει ότι ήταν εγγράμματος και ότι επίσης γνώριζε Ελληνικά κι άλλες γλώσσες. «*Ο Ματθαίος κατέγραψε με σειρά τους λόγους (του Κυρίου) στην Εβραϊκή γλώσσα (το Κατά Εβραίους;) και το κάθε τι το ερμήνευσαν όσο καλύτερα μπορούσε*» Παπίας Ιεραπόλεως (70-150 μ.Χ.), βλ. Εκκλ. Ιστ. Ευσεβίου ΙΙΙ:39 - «*Το πρώτο Ευαγγέλιο εγράφη απ' τον Ματθαίο... στην Εβραϊκή γλώσσα για πιστούς Ιουδαίους*» Ωριγένης (185-250 μ.Χ.) - «*Ο Ματθαίος, που είναι επίσης ο Λευί, και ο οποίος από τελώνης έγινε απόστολος, πρώτος απ' όλους τους ευαγγελιστές συνέθεσε ένα Ευαγγέλιο του Χριστού στην Ιουδαία, στην Εβραϊκή γλώσσα...*» Ιερώνυμος (347-420 μ.Χ.) Ο Ιερώνυμος πρώτος απέδειξε, ότι ο Ματθαίος κάνει κατά κανόνα χρήση του Εβραϊκού κειμένου και όχι των Εβδομήκοντα.

**Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η Β΄ Κλήμεντος, Διδαχή, Ιγνάτιος, Έρμάς και Πολύκαρπος κάνουν χρήση σχεδόν αποκλειστικά του Ματθαίου.*

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟ

Συγγραφέας: **Μάρκος** Έτος συγγραφής: περ. **68** μ.Χ.* Τόπος: **Ρώμη**

Είναι το δεύτερο από τα 4 Ευαγγέλια, που αποτελούν σύντομες βιογραφίες του Χριστού και του έργου Του.

Ο Μάρκος ή Ιωάννης (ΠΡΑΞ. 12:12), ήταν γιος της αδελφής Μαρίας, στης οποίας το σπίτι συνερχόταν η εκκλησία της Ιερουσαλήμ (ΜΑΡΚ. 14:51,52, ΠΡΑΞ. 12:12,13) και ανηψιός του αποστόλου Βαρνάβα (ΚΟΛ. 4:10) Αυτός έγραψε το Ευαγγέλιό του βασιζόμενος στις αφηγήσεις του Πέτρου, αλλά και στη δική του πείρα καθώς είναι ο νεαρός ο οποίος *"άφησε τον σινδόνα κι έφυγε γυμνός"* (ΜΑΡΚ. 14:52). Ο Μάρκος ήταν στη Ρώμη μαζί με τον Παύλο στο διάστημα της φυλάκισής του (ΦΙΛΗΜ. 1:24) και στη συνέχεια συνοδεύει τον Πέτρο (1 ΠΕΤΡ. 5:13) στη Ρώμη, καθώς για τους ερμηνευτές της αρχαίας Εκκλησίας, αυτή είναι η Βαβυλώνα. Ουσιαστικά λοιπόν, σύμφωνα με τη μαρτυρία των Παπία, Ειρηναίου και Τερτυλλιανού το ευαγγέλιο του Μάρκου είναι το ευαγγέλιο του Πέτρου, ο οποίος δεν τον αποκαλεί τυχαίως *"γιο του"* (1 ΠΕΤΡ. 5:13) *"Ο Μάρκος γενόμενος ο ερμηνευτής του Πέτρου, κατέγραψε επακριβώς οτιδήποτε αυτός θυμόταν. Δεν ήταν βέβαια με ακριβή σειρά, η καταγραφή των λόγων και των έργων του Χριστού ... διότι αυτός ακολούθησε τον Πέτρο, ο οποίος προσάρμοζε τις αναφορές του σύμφωνα με τις ανάγκες (του ακροατηρίου) και όχι με σκοπό να δώσει μια κανονική ροή ..."* Παπίας, Ευσ. *Εκκλ. Ιστ.* ΙΙΙ:39. Ο Μάρκος έχει γνώση του ευαγγελίου του Ματθαίου, αλλά εκείνος απευθύνεται στους Ρωμαίους και γενικά τους εθνικούς Χριστιανούς. Το Ευαγγέλιο του Μάρκου σκιαγραφεί τον Χριστό ως υπηρέτη του Θεού.

**Νεότερες απόψεις θεωρούν ότι γράφτηκε το 45 μ.Χ., αλλά αυτό προσκρούει στη σαφή παράδοση της αρχαίας Εκκλησίας.*

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑ

Συγγραφέας: **Λουκάς** Έτος συγγραφής: περ. **61** μ.Χ. Τόπος: **Καισάρεια Παλαιστίνης**

Είναι το τρίτο από τα 4 Ευαγγέλια, που αποτελούν σύντομες βιογραφίες του Χριστού και του έργου Του.

Ο Λουκάς, ιατρός το επάγγελμα (ΚΟΛ. 4[Δ]:14), είναι ο μόνος μη Ιουδαίος από τους συγγραφείς της Καινής Διαθήκης. Δεν γνώρισε προσωπικά τον Χριστό, αλλά υπήρξε κορυφαίος συνεργάτης του απ. Παύλου και το ευαγγέλιό του θεωρείται αριστούργημα έρευνας, λεπτολογίας και συντομευμένης βιογραφίας. Το γλωσσικό του ιδίωμα και το εκτεταμένο λεξιλόγιό του (*χρησιμοποιεί 300 ιατρικούς όρους ή λέξεις!*) του προσδίδει σαφήνεια και περιεκτικότητα ανώτερες των υπολοίπων. Όπως και ο ίδιος γράφει: *"εφάνη και εις εμέ εύλογον, όστις διηρεύνησα πάντα εξ αρχής ακριβώς, να σοι γράψω κατά σειράν περί τούτων"* (1:3) Πηγές του είναι η μαρτυρία της παρθένου Μαρίας, ο Ιάκωβος κ.ά. Ως εκ τούτου το 60% των πληροφοριών του ευαγγελίου του είναι μοναδικές. Ο αρχαιότερος κατάλογος των βιβλίων της Καινής Διαθήκης στον κόσμο, ο *"Κανόνας Μουρατόρι"*, το 180 μ.Χ. γράφει: *"Το τρίτο βιβλίο του Ευαγγελίου, το κατά Λουκάν, το έγραψε, ο γνωστός γιατρός, ο Λουκάς, και το υπέγραψε με το όνομά του, μετά την ανάληψη του Χριστού και όταν τον είχε σύντροφό του στα ταξίδια του ο Παύλος, γιατί ήταν ζηλωτής της αλήθειας και σχολαστικός στην ανεύρεση των γεγονότων. Η αλήθεια είναι πως δεν είχε δει τον Κύριο κατά σάρκα. Έχοντας όμως εξακριβώσει τα γεγονότα, άρχισε τη διήγησή του με την γέννηση του Ιωάννη."*

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗ

Συγγραφέας: **Ιωάννης** Έτος συγγραφής: περ. **90** μ.Χ. Τόπος:**Έφεσος**

Είναι το τέταρτο από τα 4 Ευαγγέλια, που αποτελούν σύντομες βιογραφίες του Χριστού και του έργου Του.

Μολονότι κάποιος θα μπορούσε να πει ότι όλα είχαν ήδη λεχθεί στα προηγούμενα ευαγγέλια, ο Ιωάννης, [*"ο μαθητής τον οποίον ηγάπα"* (ΙΩΑΝ. 21:20) ο Χριστός], συνέταξε ένα νέο ευαγγέλιο, το οποίο παρουσιάζει τον Ιησού ως τον Υιό του Θεού και για τον λόγο αυτό η γνησιότητα του συγγραφέα καταπολεμήθηκε από πολλούς, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Ο σκοπός του ευαγγελίου αυτού, όπως και των υπολοίπων τριών, δηλώνεται ως εξής: *"ταύτα δε γέγραπται ίνα πιστεύσητε ότι Ιησούς εστιν ο Χριστός ο υιός του Θεού, και ίνα πιστεύοντες ζωήν έχητε εν τω Ονόματι Αυτού"* (20:31) Ο αρχαιότερος κατάλογος των βιβλίων της Καινής Διαθήκης στον κόσμο, ο *"Κανόνας Μουρατόρι"*, το 180 μ.Χ. γράφει: *"Το τέταρτο βιβλίο του Ευαγγελίου είναι αυτό του Ιωάννη, που ήταν ένας από τους μαθητές. Μετά από προτροπή των συμμαθητών του και των επισκόπων, είπε: 'Ας νηστεύσουμε τρεις μέρες και μετά ας πεί ο ένας στον άλλον τι αποκάλυψη θα έχει'. Την ίδια νύχτα αποκαλύφθηκε στον Ανδρέα, έναν από τους αποστόλους, ότι ο Ιωάννης έπρεπε να γράψει αυτά, που όλοι θυμόνταν.* (σ.σ. Τη διήγηση αυτή επιβεβαιώνει και ο Παπίας). *Ως εκ τούτου, αν και τα διάφορα βιβλία του Ευαγγελίου μας διδάσκουν διαφορετικά πράγματα, όμως δεν υπάρχει διαφορά στην πίστη. διότι υπό την καθοδήγηση του Ενός ηγεμονικού Πνεύματος γράφτηκαν όλα ... Δεν είναι να απορούμε, λοιπόν, που ο Ιωάννης τόσο συχνά αναφέρεται σε αυτά τα θέματα και στις επιστολές του επίσης με τα λόγια, 'Αυτά που είδαμε με τα μάτια μας και ακούσαμε με τα αυτιά μας και τα χέρια μας ψηλάφησαν."* (Ι ΙΩΑΝ. 1:1), *Λέει* -λοιπόν- *πως δεν είναι μόνο αυτόπτης μάρτυρας, αλλά έχει και διαβάσει και διηγηθεί τα θαυμάσια πράγματα του Κυρίου, με τη σειρά που έγιναν."* Ο Ειρηναίος της Λυών, περί το 190 μ.Χ. συμπληρώνει: *"Ο Ιωάννης μαθητής του Κυρίου, που είχε μάλιστα αναπαυθεί πάνω στο στήθος του, έκανε επίσης ο ίδιος γνωστό το Ευαγγέλιό του, όσο ζούσε στην Έφεσο της Ασίας."*

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Έντονη γραφή στο αρχαίο κείμενο υποδεικνύει διαφορά ή μια διαφορετική απόδοση. π.χ. 1.19 καὶ μὴ θέλων αὐτὴν **παραδειγματίσαι**

Έντονη και πλάγια γραφή υποδεικνύει την παράθεση ενός χωρίου απ' την Π. Διαθήκη. π.χ. 1.23 ***Δείτε***^{ιδού}***, η παρθένα ... το όνομα αυτού Εμμανουήλ,*** (παρ. Ησαΐα 7:14)

Λέξεις μέσα στο κείμενο που βρίσκονται σε αγκύλες [ ] είναι βοηθητικές επεξηγήσεις. π.χ. 1.1. γενεαλογίας [του] Ιησού Χριστού

Λέξεις μέσα στο κείμενο που βρίσκονται σε παρενθέσεις ( ) έχουν διευκρινιστικό ρόλο. π.χ. 4.13. στα όρια (των περιοχών) Ζαβουλών και Νεφθαλείμ·

Λέξεις ή φράσεις μέσα σε διπλές αγκύλες [[ ]] ανήκουν στην παραδεδομένη κειμενική παράδοση, αλλά στο κριτικό κείμενο Nestle–Aland χαρακτηρίζονται ως κειμενικά δευτερογενείς ή μεταγενέστερες προσθήκες.

Όπου χρησιμοποιείται η συντ. **ΚΜΝ** αναφέρεται στο κριτικό/συγκριτικό κείμενο της Καινής Διαθήκης, Nestle/Aland, το οποίο λαμβάνεται ως σημείο αναφοράς.

Όπου χρησιμοποιείται η συντ. **Λ+Χ** αναφέρεται στην μετάφραση της Αγίας Γραφής των καθηγητών Ν. Λούβαρη και του Α. Χαστούπη.

Όπου χρησιμοποιείται η συντ. **Φιλ.** αναφέρεται στην μετάφραση της Αγίας Γραφής του Σπύρου Φίλου υπό των εκδόσεων «Πέργαμος».

Όπου χρησιμοποιείται η συντ. **Τρεμπ.** αναφέρεται στην σύντομη ερμηνεία της Καινής Διαθήκης του καθηγητή Παναγιώτη Ν. Τρεμπέλα.

Όπου χρησιμοποιείται η συντ. **Λογ.** αναφέρεται στην μετάφραση της Καινής Διαθήκης υπό των εκδόσεων «ο Λόγος».

Ο αστερίσκος (*), σημαίνει ότι λίγο πιό πάνω μέσα στην ίδια σελίδα υπάρχει επεξήγηση.

Όπου χρησιμοποιείται η συντ., π.χ. 2.21. εξεγερθείς$^{(\text{χ. 20})}$, σημαίνει ότι στο αντίστοιχο χωρίο (χ.) βρίσκεται επεξήγηση.

Όπου χρησιμοποιείται εκθετικά στο κείμενο ο ρωμαϊκός αριθμός **II**, οδηγεί στις παραπομπές όπου δίνεται η μετάφραση των εβραϊκών ονομάτων/λέξεων, π.χ. 1.21. Ιησού^{II}

Η λέξη **six** μέσα στις παραπομπές συνοδευόμενη από αριθμό, σημαίνει ότι στο ίδιο κεφάλαιο στον ανάλογο αριθμό χωρίου επαναλαμβάνεται το ίδιο.

Η εναλλαγή των λέξεων π.χ. «λέγοντας» και μετά «λέγοντες» γίνεται ηθελημένα με σκοπό την εξοικείωση του αναγνώστη με την αρχαία γλώσσα.

Η παρούσα έκδοση σκοπό έχει την συσχέτιση της αρχαίας, της καθαρεύουσας και της δημοτικής γλώσσας για να μπορούν όλοι να εξοικιωθούν με το Γλωσσικό ζήτημα. Για παράδειγμα χρησιμοποιεί εκ παραλλήλου: *ύδατα–νερά, νεφέλη–σύννεφο, όχλοι-πλήθη* **κ.ο.κ.**

*Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι τα συγγράμματα των Αποστολικών Πατέρων (100-120 μ.Χ.): Β΄ Κλήμεντος, Διδαχή των Αποστόλων, Ιγνάτιος Αντιοχείας, Έρμάς και Πολύκαρπος Σμύρνης κάνουν χρήση σχεδόν αποκλειστικά του Ματθαίου.

*Η χρονολογική γέννηση του Χριστού τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι ο Ηρώδης ο μέγας πέθανε το 4 π.Χ. όταν ο Ιησούς ήταν 3 ετών (ΜΑΤΘ. 2:15), η δε γεννησή του έγινε το 7 π.Χ. όταν έγινε η παγκόσμια απογραφή Res Gestae επί Αυγούστου η οποία χωρίς διόρθωση απο την παλιά χρονολόγηση αποδίδεται στο 14 π.Χ, ουσιαστικά το 7 π.Χ.

Το γενεολογικό δέντρο του Ιωσήφ και η γέννηση του Ιησού Χριστού [π. 7 π.Χ.]

1 **[Α]** ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ γενεαλογίας [του] Ιησού Χριστού, υιού [του] Δαβίδ, υιού [του] Αβραάμ. **2** Ο Αβραάμ γέννησε τον Ισαάκ, ο Ισαάκ δε γέννησε τον Ιακώβ, ο Ιακώβ δε γέννησε τον Ιούδα και τους αδελφούς αυτού, **3** ο Ιούδας δε γέννησε τον Φαρές και τον Ζαρά από την Θάμαρ, ο Φαρές δε γέννησε τον Εσρώμ, ο Εσρώμ δε γέννησε τον Αράμ, **4** ο Αράμ δε γέννησε τον Αμιναδάβ, ο Αμιναδάβ δε γέννησε τον Ναασσών, Ναασσών δε γέννησε τον Σαλμών, **5** ο Σαλμών δε γέννησε το Βοόζ από τη Ραχάβ, ο Βοόζ δε γέννησε τον Ωβήδ από τη Ρούθ, Ωβήδ δε γέννησε τον Ιεσσαί, **6** ο Ιεσσαί δε γέννησε Δαβίδ τον βασιλιά.

Ο Δαβίδ δε ο βασιλιάς γέννησε το Σολομώντα από την [γυναίκα] του Ουρία, **7** ο Σολομώντας δε γέννησε τον Ροβοάμ, ο Ροβοάμ δε γέννησε τον Αβιά, ο Αβιά δε γέννησε τον Ασά, **8** ο Ασά δε γέννησε τον Ιωσαφάτ, ο Ιωσαφάτ δε γέννησε τον Ιωράμ, ο Ιωράμ δε γέννησε τον Οζία, **9** ο Οζίας δε γέννησε τον Ιωάθαμ, ο Ιωάθαμ δε γέννησε τον Άχαζ, ο Άχαζ δε γέννησε τον Εζεκία, **10** ο Εζεκίας δε γέννησε τον Μανασσή, ο Μανασσής δε γέννησε τον Αμών, ο Αμών δε γέννησε τον Ιωσία, **11** ο Ιωσίας δε γέννησε τον Ιεχονία και τα αδέλφια του κατά[επί/την διάρκεια] τη μετοικεσία[εκτόπιση] στην Βαβυλώνα.

12 Μετά δε τη μετοίκιση* στην Βαβυλώνα ο Ιεχονίας γέννησε τον Σαλαθιήλ, ο Σαλαθιήλ δε γέννησε τον Ζοροβάβελ, **13** ο Ζοροβάβελ δε γέννησε τον Αβιούδ, ο Αβιούδ δε γέννησε τον Ελιακείμ, ο Ελιακείμ δε γέννησε τον Αζώρ, **14** ο Αζώρ δε γέννησε τον Σαδώκ, Σαδώκ δε γέννησε τον Αχείμ, ο Αχείμ δε γέννησε τον Ελιούδ, **15** ο Ελιούδ δε γέννησε τον Ελεάζαρ, ο Ελεάζαρ δε γέννησε τον Ματθάν, Ματθάν δε γέννησε τον Ιακώβ, **16** ο Ιακώβ δε γέννησε τον Ιωσήφ τον άντρα της Μαρίας, από την οποία γεννήθηκε ο Ιησούς, ο λεγόμενος[που λέγεται] Χριστός.

17 Όλες λοιπόν οι γενιές από [τον] Αβραάμ μέχρι [τον] Δαβίδ [είναι] γενιές 14 (δεκατέσσερις), και από [τον] Δαβίδ μέχρι την μετοικεσία[εκτόπιση] στην Βαβυλώνα είναι γενιές 14 και από τη μετοικεσία* στην Βαβυλώνα μέχρι του Χριστού [είναι] γενεές 14 (δεκατέσσερις).

18 Του Ιησού Χριστού δε[λοιπόν] η γέννηση ήταν ως εξής: Αφού αρραβωνιάσθηκε η μητέρα αυτού Μαρία με τον Ιωσήφ, πριν συνευρεθούν[έλθουν σε επαφή], βρέθηκε να είναι έγκυος από [το] Άγιο Πνεύμα. **19** [Ο] Ιωσήφ λοιπόν[δε] ο άντρας της, επειδή ήταν δίκαιος και μη θέλοντας να την εκθέσει δημόσια, θέλησε να τη διώξει[χωρίσει] κρυφά.

20 Ενώ δε αυτός διαλογιζόταν αυτά, να[ιδού], άγγελος [του] Κυρίου φάνηκε σε όνειρο σ' αυτόν, λέγοντας: *Ιωσήφ, γιε του Δαβίδ, μη φοβηθείς να παραλάβεις[αναλάβεις] [τη] Μαριάμ τη γυναίκα σου· διότι αυτό που γεννήθηκε μέσα της είναι από[εκ] [το] Πνεύμα [το] Άγιο,* **21** *θα γεννήσει δε υιό και θα [απο]καλέσεις το όνομα αυτού Ιησού[II]· γιατί αυτός [θα] σώσει το λαό του από τις αμαρτίες τους.* **22** Όλο δε αυτό έγινε για να [εκ]πληρωθεί το ρηθέν[ειπωμένο] από τον Κύριο διά[μέσω] του προφήτη, που έλεγε: **23** ***Δείτε[ιδού], η παρθένα θα συλλάβει και θα γεννήσει υιο, και θ' [απο]καλέσει το όνομα αυτού Εμμανουήλ***, *το οποίο μεθερμηνευόμενο είναι,* ***Μαζί μας [είναι] ο Θεός***.

24 Εξεγερθείς[εξ] δε ο Ιωσήφ απ' τον ύπνο, έκαμε όπως τον πρόσταξε ο άγγελος [του] Κυρίου και παρέλαβε τη γυναίκα του, **25** και δεν γνώριζε[είχε επαφή με] αυτή, μέχρις ότου γέννησε τον υιό της τον πρωτότοκο· και [απο]κάλεσε τ' όνομα αυτού ΙΗΣΟΥ.

2 **[Β]** ΑΦΟΥ ΔΕ γεννήθηκε ο Ιησούς στη[εν] Βηθλεέμ της Ιουδαίας, κατά τις ημέρες του βασιλιά Ηρώδη, Να[ιδού], μάγοι απ' τα ανατολικά ήρθαν στα Ιεροσόλυμα, λέγοντας: **2** *Που είναι αυτός που έχει γεννηθεί*

[1:1] Λου. 3:23, Ψλ. 132:11, Ησ.11:1, Ιερ. 23:5, Κφ. 22:42, Ιωα. 7:42, Πρ. 2:30, 13:23, Ρω. 1:3, Γεν.12:3, 22:18, Γαλ. 3:16 **[1:2]** Γεν. 21:2,3, Γεν. 25:26, Γεν. 29:35 **[1:3]** Γεν. 38: 27, κτλ, Ρουθ 4:18, κτλ. 1Χρ. 2:5,9 κτλ. **[1:6]** 1Σα. 16:1,17:12, 2Σα. 12:24 [7] 1Χρ 3:10 **[1:10]** 2Βα. 20:21, 1Χρ. 3:13 **[1:11]** 1Χρ. 3:15-16, 2Βα. 24:14-16, 25:11, 2Χρ. 36:10,20, Ιερ. 27:20, 39:9, 52:11, 15, 28-30, Δαν. 1:2 **[1:12]** 1Χρ. 3:17,19 , Εσδ. 3:2, 5:2, Νεε. 12:1, Αγγ.1:1 **[1:18]** Λου. 1:27, Λου. 1:35 **[1:19]** Δευ. 24: 1,22:22 **[1:20]** Λου. 1:35 **[1:21]** Λου. 1:31 [II]Σωτήρ/Ο Ιεοβά σώζει, Πρ. 4:12, 5:31,13:23,28 **[1:23]** Ησ. 7:14 **[1:25]** Εξ. 13:2, Λου. 2:7,21 **[2:1]** Λου. 2:4-7, Γεν. 10:30,25:6, 1Βα. 4:30 **[2:2]** Λου. 2:11, Αρ. 24:17, Ησ. 60:3

[1:1] Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ... **[1:2]** Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ... **[1:3]**Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ... **[1:4]** Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ ... **[1:5]** Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ραχάβ ... **[1:6]** Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυῒδ τὸν βασιλέα. Δαυῒδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, **[1:7]** Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ροβοάμ ... **[1:8]** Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ ... **[1:9]** Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ ... **[1:10]**Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ ... **[1:11]** Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. **[1:12]** Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ ... **[1:15]**Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ... **[1:16]** Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. **[1:17]** Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυῒδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυῒδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες. **[1:18]** Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. **[1:19]** Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν **παραδειγματίσαι**, ἐβουλήθη λάθρα **ἀπολῦσαι** αὐτήν. **[1:20]** Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων... παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου. **[1:21]** Τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. **[1:22]** Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· **[1:23]**Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. **[1:24]** Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ... καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, **[1:25]** καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ **ἔτεκε** τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. **[2:1]** Του δε Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν ... ἐν ἡμέραις ... ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο ... **[2:2]** λέγοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς ... εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ...

[ο] βασιλιάς των Ιουδαίων; διότι είδαμε το αστέρι αυτού (όταν ήμασταν) στην ανατολή και ήρθαμε για να προσκυνήσουμε αυτόν. **3** Μόλις άκουσε αυτό ο βασιλιάς Ηρώδης, ταράχθηκε και μαζί του σύμπασα [η] Ιερουσαλήμ, **4** και αφού σύναξε όλους τους αρχιερείς και [τους] γραμματείς του λαού, ρωτούσε [για] να μάθει από αυτούς που γεννιέται ο Χριστός. **5** Εκείνοι δε είπαν σ' αυτόν: *Στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας· γιατί έτσι είναι γραμμένο δια μέσω του προφήτη·* **6** ***Και εσύ, Βηθλεέμ, [της] γης Ιούδα, δεν είσαι καθόλου ελάχιστη ασήμαντη ανάμεσα στις ηγεμονικές [πόλεις] του Ιούδα· διότι απο σένα θα εξέλθει ηγέτης, ο οποίος [θα] ποιμάνει το λαό μου τον Ισραήλ.***

7 Τότε [ο] Ηρώδης προσκάλεσε κρυφά τους μάγους και εξακρίβωσε απ' αυτούς τον καιρό της εμφάνισης του άστρου **8** και αποστέλνοντας αυτούς στη Βηθλεέμ, είπε: *Πηγαίνοντας εξετάστε ακριβώς σχετικά με το παιδί, αφού δε [το] βρείτε, αναγγείλτε μου, για να έλθω κι εγώ να προσκυνήσω αυτό.* **9** Εκείνοι δε αφού άκουσαν το βασιλιά αναχώρησαν· και ναι δού, το αστέρι το οποίο είδαν στην ανατολή προπορευόταν απ' αυτούς, μέχρις ότου φθάνοντας στάθηκε πάνω [από εκεί] που ήταν το παιδί. **10** Όταν είδαν τ' αστέρι χάρηκαν χαρά πολύ μεγάλη, **11** και όταν ήρθαν στο σπίτι, βρήκαν το παιδί μαζί με τη Μαρία τη μητέρα του, και πέφτοντας [το] προσκύνησαν και αφού άνοιξαν τους θησαυρούς τους πρόσφεραν σ' αυτό δώρα: χρυσάφι, λιβάνι και σμύρνα· **12** και επειδή τους αποκαλύφθηκε [από τον Θεό] σε όνειρο να μην επιστρέψουν [στον] Ηρώδη, αναχώρησαν απ' άλλον δρόμο για στη χώρα τους.

13 Αφού δε αυτοί αναχώρησαν, να, άγγελος Κυρίου εμφανίσθηκε σ' όνειρο στον Ιωσήφ, λέγοντας: *(Αφού) εγερθείς σηκωθείς παράλαβε το παιδί και τη μητέρα του και φεύγε στην εις Αίγυπτο, και να είσαι εκεί μέχρις ότου σου πω· γιατί πρόκειται ο Ηρώδης να ανα ζητήσει το παιδί, για να το θανατώσει.* **14** Αυτός [δε] αφού σηκώθηκε παρέλαβε το παιδί και τη μητέρα του [μέσα] στη νύχτα και αναχώρησε για την Αίγυπτο, **15** και ήταν εκεί μέχρι το θάνατο [του] Ηρώδη· για να εκπληρωθεί το ρηθέν ειπωμένο απ' τον Κύριο διά του προφήτη που έλεγε: ***Από εξ την Αίγυπτο κάλεσα τον Υιό μου***.

16 Τότε [ο] Ηρώδης, όταν είδε ότι εμπαίχθηκε απ' τους μάγους, θύμωσε υπερβολικά και εξαποστείλας φόνευσε όλα τα παιδιά στη Βηθλεέμ και σ' όλα τα οριά της από δύο χρόνων και κάτω, σύμφωνα με τον καιρό που εξακρίβωσε από τους μάγους. **17** Τότε εκπληρώθηκε το ρηθέν ειπωθέν από [τον] Ιερεμία τον προφήτη, που 'λεγε: **18** ***Φωνή ακούσθηκε στη Εν Ραμά, θρήνος και κλαυθμός και οδυρμός πολύς· [η] Ραχήλ έκλαιε (για) τα παιδιά της, και δεν ήθελε να παρηγορηθεί, διότι δεν υπάρχουν.***

19 Αφού δε πέθανε ο Ηρώδης, ναι δού, άγγελος Κυρίου εμφανίστηκε σε όνειρο στον Ιωσήφ στην Αίγυπτο, **20** λέγοντας: *Αφού σηκωθείς πάρε το παιδί και τη μητέρα του και πήγαινε στη γη Ισραήλ· διότι πέθαναν αυτοί που ζητούσαν τη ζωή ψυχή του παιδιού.* **21** Ο δε εξεγερθείς (χ. 20) παρέλαβε το παιδί και τη μητέρα του και ήλθε στη γη Ισραήλ. **22** Αφού άκουσε δε ότι [ο] Αρχέλαος βασιλεύει στην Ιουδαία αντί [του] Ηρώδη του πατέρα του, φοβήθηκε να πάει εκεί· όταν δε του αποκαλύφθηκε [από τον Θεό] σε όνειρο αναχώρησε στα μέρη της Γαλιλαίας, **23** και [όταν] ήλθε κατοίκησε σε πόλη που την έλεγαν Ναζαρέτ, για να εκπληρωθεί το ρηθέν διά των προφητών· ότι Ναζωραίος θα ονομαστεί (βλ. Λκ. 2:41-52).

3 **[Γ]** Σ' εκείνες λοιπόν δε τις μέρες έρχεται Ιωάννης ο Βαπτιστής, κηρύττοντας στην έρημο της Ιουδαίας και **2** λέγοντας: *Μετανοείτε· γιατί πλησίασε η βασιλεία των ουρανών.* **3** Διότι αυτός είναι για τον οποίο ειπώθηκε από [τον] Ησαΐα τον προφήτη, που έλεγε· ***Είναι η φωνή κάποιου που βοά στην έρημο, ετοιμάστε το δρόμο του Κυρίου, ίσια κάνετε τα μονοπάτια του.***

4 Αυτός λοιπόν δε ο Ιωάννης είχε το ρούχο ένδυμα του από τρίχες καμήλας και [μια] ζώνη δερμάτινη γύρω από τη μέση του, η δε τροφή του ήταν ήν ακρίδες και μέλι άγριο. **5** Τότε εξερχόταν προς αυτόν [τα] Ιεροσόλυμα κι όλη η Ιουδαία κι όλα τα περίχωρα του Ιορδάνου **6** και βαπτίζονταν στον Ιορδάνη [απ' αυτόν], εξομολογούμενοι τις αμαρτίες τους.

7 Όταν είδε όμως δε πολλούς απ' τους Φαρισαίους και Σαδδουκαίους να έρχονται στο βάπτισμα του, είπε σ' αυτούς· *Γεννήματα οχιάς, ποιος σας υπέδειξε να ξεφύγετε από τη μελλοντική οργή;* **8** *Κάντε λοιπόν καρπούς άξιους της μετάνοιας·* **9** *και μη φανταστείτε να λέτε μέσα σας: Πατέρα έχουμε τον Αβραάμ· γιατί σας λέγω ότι έχει τη δύναμη ο Θεός απ' αυτούς τους λίθους πέτρες να αναστήσει παιδιά στον Αβραάμ.* **10** *Ήδη δε και η αξίνα είναι κοντά κείται στη ρίζα των δέντρων· κάθε δέντρο λοιπόν που δεν κάνει καρπό καλό, θα κοπεί κόβεται και θα ριχτεί ρίχνεται στη φωτιά.* **11** *Εγώ μεν σας βαπτίζω στο νερό*

[2:4] 2Χρ. 36:14, 2Χρ. 34:13, Μαλ. 2:7 **[2:6]** Μιχ. 5:2, Ιωα. 7:42, Απ. 2:27 **[2:11]** Ψλ. 72:10, Ησ. 60:6 **[2:12]** Ωσ. 11:1 **[2:15]** Κφ. 1:20 **[2:17]** Ιερ. 31:15 **[2:22]** Κφ. 3:13, Λου. 2:39 **[2:23]** Ιωα. 1:46, Κρ. 13: 5, 1Σα. 1:11 **[3:1]** Μαρκ. 1:4,15, Λου. 3:2,3, Ιωα. 1:28, Ι.Ν.14:10 **[3:2]** Δαν. 2:44, Κφ. 4:17,10:7 **[3:3]** Ησ. 40:3, Μαρ. 1:3, Λου. 3:4, Ιωα. 1:23, Λου. 1:76 **[3:4]** Μαρ. 1:6, 2Βα. 1:8, Ζαχ. 13:4, Λευ. 11:22, 1Σα. 14:25,26 **[3:5]** Μαρ. 1:5 **[3:6]** Πρ. 19:4,18 **[3:7]** Κφ. 12:34,23:33, Λου. 3:7-9, Ρω. 5:9, 1Θε. 1:10 **[3:9]** Ιωα. 8:33,39, Πρ. 13:26, Ρω. 4:1,11,16 **[3:10]** Κφ. 7:19, Λου. 13:7,9, Ιωα. 15:6

[2:3-4] ...συναγαγὼν πάντας... ἐπυνθάνετο παρ᾽ αὐτῶν ποῦ χριστὸς γεννᾶται. **[2:5]** ...αὐτῷ· ἐν οὕτω γὰρ γέγραπται... **[2:6]** ...οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις... **[2:7]** ...λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ᾽ αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, **[2:8]** ...πέμψα... εἰς Βηθλέεμ... πορευθέντες... περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν... **[2:9]** ...ἰδοὺ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν... ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. **[2:10]** ἰδόντες... **[2:11]** καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον... καὶ πεσόντες προσεκύνησαν... προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. **[2:12]** Καὶ **χρηματισθέντες**... μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην... **[2:13]** Ἀναχωρησάντων... φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων· ...ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. **[2:14]** ὁ δὲ ἐγερθεὶς... **[2:15]** καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν... ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. **[2:16]** Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν... κατὰ τὸν χρόνον... **[2:17]** ...Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν **παρακληθῆναι**, ὅτι οὐκ εἰσίν. **[2:19]** Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου... κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ **[2:20]** λέγων· ἐγερθεὶς... πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες... **[2:21-22]** Ἀκούσας... Ἰουδαίας... **χρηματισθεὶς** δὲ κατ᾽ ὄναρ... **[2:23]** ...λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται. **[3:1]** Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται... ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας **[3:2]** ...μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **[3:3]** οὗτος γάρ ἐστιν ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ...τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. **[3:4]** ...ἔνδυμα αὐτοῦ...περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ... **[3:5]** ...ἐξεπορεύετο... πᾶσα Ἰουδαία καὶ πᾶσα περίχωρος... **[3:6]** ...ἐβαπτίζοντο... ὑπ᾽ αὐτοῦ... αὐτῶν. **[3:7]** ...γεννήματα ἐχιδνῶν... **[3:8]** ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον...

*προς μετάνοια· αυτός δε που έρχεται πίσω από εμένα είναι ισχυρότερός μου, του οποίου δεν είμαι άξιος να κρατήσω*βγάλω *τα σανδάλια· αυτός θα σας βαπτίσει με Πνεύμα Άγιο και φωτιά.* **12** *Ο οποίος [κρατάει] το φτυάρι στο χέρι του και θα* δια*καθαρίσει το αλώνι του και [θα] μαζέψει*συνάξει *το σιτάρι του στην αποθήκη, το δε άχυρο [θα] κατακάψει σε φωτιά που δεν σβήνει ποτέ.*

13 Τότε έρχεται ο Ιησούς από την Γαλιλαία στον Ιορδάνη προς τον Ιωάννη για να βαφτιστεί απ' αυτόν.

14 Ο δε Ιωάννης τον εμπόδιζε [ζωηρά], λέγοντας: *Εγώ έχω ανάγκη να βαφτιστώ από σένα, και συ έρχεσαι προς εμένα;* **15** Απαντώντας δε ο Ιησούς είπε σ' αυτόν: *Άφησε τώρα· επειδή έτσι είναι πρέπον σε μας, να εκπληρώσουμε κάθε δικαιοσύνη*. Τότε τον άφησε. **16** Και αφού βαφτίσθηκε ο Ιησούς ανέβηκε αμέσως απ' το νερό· και δεςιδού, ανοίχτηκαν σ' αυτόν οι ουρανοί, και είδε το Πνεύμα του Θεού να κατεβαίνει σαν περιστερά και να έρχεται επάνω του. **17** Και ναιδού φωνή από τον ουρανό που έλεγε: *Αυτός είναι ο Υιός μου ο αγαπητός, στον οποίο ευαρεστήθηκα.*

4 **[Δ]** Τότε ο Ιησούς φέρθηκεοδηγήθηκε από το Πνεύμα στην έρημο, για να πειραστεί από τον Διάβολο. **2** Και αφού νήστεψε 40 μέρες και 40 νύχτες, ύστερα πείνασε. **3** Και ερχόμενος σ' αυτόν ο Πειράζων είπε· *Εάν είσαι Γιος του Θεού, πες αυτές οι πέτρες να γίνουν ψωμιά.*

4 Εκείνος δε απαντώντας είπε: *Είναι γραμμένο,* ***Με ψωμί μόνο δεν θα ζήσει [ο] άνθρωπος, αλλά με κάθε λόγο που εξέρχεται απ' το στόμα του Θεού.*** **5** Τότε παραλαμβάνει αυτόν ο Διάβολος στην αγία πόλη και στήνει αυτόν πάνω στο πτερύγιοκορνίζωμα της στέγης του ιερού **6** και λέγει προς αυτόν:

Εάν είσαι Γιος του Θεού, ρίξε τον εαυτό σου κάτω· γιατί είναι γραμμένο, ότι ***θα προστάξει στους αγγέλους τού για σένα, και Θα σε σηκώσουν πάνω στα χέρια [τους], για να μη σκοντάψειςπροσκόψεις σε πέτραλιθο το πόδι σου.*** **7** Είπε σ' αυτόν ο Ιησούς: *Πάλι είναι γραμμένο,* ***Δεν θα πειράξεις Κύριο τον Θεό σου.***

8 Πάλι παραλαμβάνει αυτόν ο Διάβολος σε βουνό πολύ ψηλό, και δείχνει σ' αυτόν όλα τα βασίλεια του κόσμου και τη δόξα τους, **9** και λέει σε αυτόν: *Όλα αυτά θα σου δώσω, εάν πέφτοντας με προσκυνήσεις.*

10 Τότε ο Ιησούς λέγει σ' αυτόν: *Πήγαινε, Σατανά· γιατί είναι γραμμένο,* ***Κύριο τον Θεό σου θα προσκυνήσεις και αυτόν μόνο θα λατρεύσεις***. **11** Τότε αφήνει αυτόν ο διάβολος· και ναιδού, άγγελοι ήλθαν [πλησίον] και τον υπηρετούσαν.

12 Όταν άκουσε δε ο Ιησούς ότι ο Ιωάννης συνελήφθηκε, αναχώρησε στη Γαλιλαία. **13** Και αφήνοντας τη Ναζαρέτ ήλθε [και] κατοίκησε στην Καπερναούμ την παραθαλάσσια, στα όρια (των περιοχών) Ζαβουλών και Νεφθαλείμ· **14** για να εκπληρωθεί το ειπωθέν μέσωδια Ησαΐα του προφήτη που έλεγε· **15** ***Γη Ζαβουλών και γη Νεφθαλείμ, στο δρόμο [κοντά] στη λιμνοθάλασσα, αντίπερα του Ιορδάνη, [στη] Γαλιλαία των εθνών·*** **16** ***ο λαός που κάθεται στο σκοτάδι είδε μεγάλο φως, και στους καθημένους σε τόπο και σκιά θανάτου, φως ανέτειλε σ' αυτούςαυτοίς.*** **17** Από τότε άρχισε ο Ιησούς να κηρύττει και να λέγει: *Μετανοείτε διότι πλησίασε η βασιλεία των ουρανών.*

18 Περπατώντας δε δίπλα στη λιμνοθάλασσα της Γαλιλαίας, είδε δύο αδελφούς, Σίμωνα τον λεγόμενο Πέτρο και Ανδρέα τον αδελφό του, ενώ έριχναν το δίχτυ στη λιμνοθάλασσα· διότι ήταν ψαράδες· **19** και λέγει σ' αυτούς: *Έλθετε πίσω μου και θα σας κάνω ψαράδες ανθρώπων.*

20 Αυτοί δε αφήνοντας αμέσως τα δίχτυα, ακολούθησαν αυτόν. **21** Και προχωρώντας από εκεί είδε άλλους δύο αδελφούς, Ιάκωβο τον [γιο] του Ζεβεδαίου και Ιωάννη τον αδελφό του, μέσα στο πλοίο μαζί με τον Ζεβεδαίο τον πατέρα τους επιδιορθώνοντας τα δίχτυα τους, και προσκάλεσε αυτούς. **22** Οι δε αφήσαντες αμέσως το πλοίο και τον πατέρα τους, ακολούθησαν αυτόν.

23 Και περιόδευε ο Ιησούς όλη την Γαλιλαία, διδάσκοντας στις συναγωγές αυτών και κηρύττοντας το ευαγγέλιο της βασιλείας και θεραπεύοντας κάθε νόσημαπάθηση και πάσα ασθένειαμαλθακότητα αναμεταξύ του λαού.

[3:11] Μαρ. 1:8, Λου. 3:16, Ιωα. 1:15, 26,33, Πρ.1:5,11:16, 19:4, Ησ. 4:4, 44:3, Ιερ. 51:33, Μαλ. 3:2, Πρ. 2:3,4, 1Κο. 12: 13 **[3:12]** Μαλ. 3:3, Μαλ. 4:1, Κφ. 13:30 **[3:13]** Μαρ. 1:9, Λου. 3:21, Κφ. 2:22 **[3:16]** Μαρ. 1:10, Ησ.11:2, 42:1, Λου. 3:22, Ιωα. 1:32,33 **[3:17]** Ιωα. 12:28, Ψλ. 2:7, Ησ. 42:1, Κφ. 12:18, 17:5, Μαρ. 1:11, Λου. 9:35, Εφ. 1:6, Κολ. 1:13, 2Πε. 1:17 **[4:1]** Μαρ. 1:12, Λου 4:1, κτλ, 1Βα. 18:22, Ιεζ. 3:14,8:3,11:1, 24,40:2, 43:5, Πρ. 8:39 **[4:4]** Δευ. 8:3 **[4:5]** Νεε. 11:1 18, Ησ. 48:2,52:1, Κφ.27:53, Απ. 11:2 **[4:6]** Ψλ. 91:11,12 **[4:7]** Δευ. 6:16 **[4:10]** Δευ. 6:13, 10:20, Ι.Ν. 24:14, 1Σα. 7:3 **[4:11]** Εβ. 1:14 **[4:12]** Μαρ.1: 14, Λου. 3:20, 4:14,31, Ιωα. 4:43 **[4:15]** Ψλ. 72:10, Ησ. 60:6 **[4:16]** Κφ. 1:20 **[4:17]** Ωσ. 11:1, Ιερ. 31:15 **[4:18]** Μαρ. 1:16-18, Λου. 5:2, Ιωα. 1:42 **[4:19]** Λου. 5:10,11 **[4:20]** Μαρ. 10:28, Λου. 18:28 **[4:21]** Μαρ. 1:19,20, Λου. 5:10 **[4:23]** Κφ. 9:35,Μαρ. 1:21,39, Λου. 4:15,44, Κφ. 24:14, Μαρ. 1:14, Μαρ. 1:34

[3:9] καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς... δύναται θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **[3:10]** ...ἀξίνη... κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. **[3:11]** ...ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος... οὗ οὐκ εἰμὶ **ἱκανὸς** τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· **[3:12]** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν σῖτον... κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. **[3:13]** Τότε παραγίνεται Ἰησοῦς... τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. **[3:14]** ...διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω... **[3:15]** ἀποκριθεὶς... ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. **[3:16]** ...εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ... καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· **[3:17]** ...φωνὴ... λέγουσα· οὗτός ἐστιν υἱός μου ἀγαπητός, ἐν εὐδόκησα. **[4:1]** Τότε Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. **[4:2]** καὶ νηστεύσας... **[4:3]** καὶ προσελθὼν πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. **[4:4]** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ **ῥήματι** ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. **[4:5]** ...εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ **[4:6]** ...εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. **[4:7]** ἔφη αὐτῷ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. **[4:8]** ...εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας... **[4:9]** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. **[4:10]** τότε λέγει... ὕπαγε, σατανᾶ· γέγραπται γάρ... **[4:11]** ...ἀφίησιν αὐτὸν ...ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ. **[4:12]** ...ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη.... **[4:13]** καὶ καταλιπὼν... **[4:14]** ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν... **[4:15-16]** ὁ λαὸς καθήμενος ἐν σκότει εἶδεν φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ... **[4:17]** ...ἤρξατο Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **[4:18]** Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν... εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας **ἀμφίβληστρον** εἰς τὴν θάλασσαν... **[4:19]** ...δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. **[4:20]** οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. **[4:21]** ...ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν... **[4:22]** ...ἀφέντες τὸ πλοῖον... **[4:23]** Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ... καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν **μαλακίαν** ἐν τῷ λαῷ.

24 Και διαδόθηκε η φήμη του σ' όλη την Συρία, και έφερναν σ' αυτόν όλους όσους υπέφεραν[κακώς έχοντας] από διάφορα νοσήματα και βασανιστικές ασθένειες και δαιμονιζόμενους και σεληνιαζόμενους[επιληπτικούς] και παραλυτικούς, και θεράπευσε αυτούς· **25** και ακολούθησαν αυτόν όχλοι[πλήθη] πολλοί απ' την Γαλιλαία και [τη] Δεκάπολη και [τα] Ιεροσόλυμα και την Ιουδαία και [από την πλευρά] πέρα από τον Ιορδάνη.

5 **[Ε]** ΟΤΑΝ ΔΕ είδε τα πλήθη[όχλους], ανέβηκε στο βουνό κι αφού κάθησε, προσήλθαν[ήλθαν κοντά] σ' αυτόν οι μαθητές του, **2** και αφού άνοιξε το στόμα του δίδασκε αυτούς, λέγοντας:

3 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ οι φτωχοί στο πνεύμα· διότι σε αυτούς[αυτών] είναι η βασιλεία των ουρανών.*

4 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ εκείνοι που πενθούν, γιατί αυτοί θα παρηγορηθούν.*

5 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ οι πράοι· γιατί αυτοί θα κληρονομήσουν τη γη.*

6 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ εκείνοι που πεινούν και διψούν τη δικαιοσύνη· γιατί αυτοί θα χορτασθούν.*

7 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ οι ελεήμονες· γιατί αυτοί θα ελεηθούν.*

8 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ οι καθαροί στην καρδιά, γιατί αυτοί θα δουν τον Θεό.*

9 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ οι ειρηνοποιοί· γιατί αυτοί θα [επ]ονομασθούν γιοι του Θεού.*

10 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ οι [κατα]διωγμένοι λόγω της δικαιοσύνης· γιατί σε αυτούς είναι[ανήκει] η βασιλεία των ουρανών.*

11 *ΜΑΚΑΡΙΟΙ είστε, όταν σας κακολογήσουν και [κατα]διώξουν και πουν εναντίον σας κάθε κακό λόγο ψευδόμενοι εξαιτίας μου.* **12** *Να χαίρεστε και ν' αγαλλιάστε[σκιρτάτε], διότι ο μισθός σας είναι πολύς στους ουρανούς· επειδή έτσι [κατα]δίωξαν τους προφήτες τους προ[τύτερα] από σας.*

13 *Εσείς είστε το αλάτι της γης· εάν δε το αλάτι διαφθαρεί, με τι θα αλατισθεί; σε τίποτα[πλέον] δεν χρησιμεύει ειμή να ριχτεί έξω και να καταπατιέται απ' τους ανθρώπους.* **14** *Σεις είστε το φως του κόσμου. Πόλη κειμένη[ευρισκομένη] πάνω σε βουνό δεν είναι δυνατόν να κρυφτεί·* **15** *ούτε ανάβουν λυχνάρι και το θετούν κάτω απ' το μόδι[μετρικό κάδο], αλλά πάνω στο λυχνοστάτη, και φέγγει σ' όλους που βρίσκονται μέσα στο σπίτι.* **16** *Έτσι ας λάμψει το φως σας μπροστά στους ανθρώπους, για να δουν τα καλά σας έργα και [να] δοξάσουν τον Πατέρα σας που 'ναι στους ουρανούς.*

17 *Μη νομίζετε ότι ήλθα να καταργήσω τον Νόμο ή τους Προφήτες· δεν ήλθα να καταργήσω, αλλά να [εκ/συμπ]πληρώσω.* **18** *Γιατί αληθινά σας λέγω, ότι έως ότου παρέλθει ο ουρανός και η γη, ένα γιώτα[γράμμα] ή μια κεραία[τόνος/φράγμα] δεν θα παρέλθει από το Νόμο, έως ότου εκπληρωθούν όλα.* **19** *Όποιος λοιπόν αθετήσει μία από τις ελάχιστες αυτές εντολές και διδάξει έτσι τους ανθρώπους, ελάχιστος θα ονομαστεί στη βασιλεία των ουρανών· όποιος δε εκτελέσει και διδάξει, αυτός μέγας θα ονομαστεί στη βασιλεία των ουρανών.* **20** *Επειδή σας λέγω, ότι, εάν δεν περισσεύσει η δικαιοσύνη σας περισσότερο [από αυτή] των γραμματέων και Φαρισαίων, δεν θα μπείτε στη βασιλεία των ουρανών.*

21 *Ακούσατε ότι ειπώθηκε[ερρέθη] στους αρχαίους:* ***Μη[ού] φονεύσεις·*** *όποιος δε φονεύσει, θα 'ναι ένοχος στην κρίση.* **22** *Εγώ όμως σας λέγω ότι κάθε οργιζόμενος [αναίτια] κατά του αδελφού του, θα είναι ένοχος στην κρίση[δίκη]· [και] όποιος πει στον αδελφό του Ρακά[Κούφιε], θα είναι ένοχος στο συνέδριο[εφετείο]· όποιος δε πει Μωρέ[Άνοητε], θα είναι ένοχος στην πύρινη γέεννα.* **23** *Εάν λοιπόν προσφέρεις το δώρο σου στο θυσιαστήριο και εκεί θυμηθείς, ότι ο αδελφός σου έχει κάτι εναντίον σου,* **24** *άφησε εκεί το δώρο σου μπροστά στο θυσιαστήριο, και πήγαινε πρώτα συμφιλιώσου με τον αδελφό σου, και τότε ερχόμενος πρόσφερε το δώρο σου.* **25** *Ειρήνευσε με τον αντίδικό σου, γρήγορα, ενόσω είσαι στον δρόμο μαζί του· μήποτε σε παραδώσει ο αντίδικος στον κριτή[δικαστή] και ο κριτής* σε παραδώσει στον υπηρέτη, και ριχτείς σε φυλακή·* **26** *Αληθινά σου λέγω, δεν θα εξέλθεις από εκεί, έως ότου αποδώσεις το τελευταίο[έσχατο] λεπτό.*

27 *Ακούσατε ότι ειπώθηκε[ερρέθη] στους αρχαίους:* ***Μη[ού] μοιχεύσεις.*** **28** *Εγώ όμως σας λέγω ότι οποιοσδήποτε βλέπει γυναίκα για να την επιθυμήσει ήδη μοίχευσε αυτή [μέσα/εν] στην καρδιά του.* **29** *Εάν το δεξί μάτι σου σε σκανδαλίζει, βγάλε το και ρίξτο το από σένα· γιατί σε συμφέρει να χαθεί ένα απ' τα μέλη σου και να μη ριχτεί όλο το σώμα σου στη Γέεννα.* **30** *Και εάν το δεξί σου χέρι σε σκανδαλίζει, απόκοψε αυτό και ρίξτο από σένα· γιατί σε συμφέρει να χαθεί ένα από τα μέλη σου, και να μη ριχτεί όλο το σώμα σου στην Γέεννα.*

[4:25] Μαρ. 3:7 **[5:1]** Μαρ. 3:13 **[5:3]** Λου. 6:20 Ιδέ & Ψλ. 51:17, Παρ. 16:19, 29:23, Ησ. 57:15,66:2 **[5:4]** Ησ. 61:2,3, Λου. 6:21, Ιωα. 16:20, 2Κο. 1:7, Απ. 21:4 **[5:5]** Ψλ. 37:11, Ρω. 4:13 **[5:6]** Ησ. 55:11,65:13 **[5:7]** Ψλ. 41:1, Κφ. 6:14,Μαρ. 11:25, 2Τι. 1: 16, Εβ. 6:10, Ιακ. 2:13 **[5:8]** Ψλ. 15:2,24:4, Εβ.12:14, 1Κο. 13: 12, 1Ιωα. 3:2,3 **[5:10]** 2Κο. 4:17, 2Τι. 2:12,1Πε. 3:14 **[5:11]** Λου. 6:12, 1Πε. 4:24 **[5:12]** Λου. 6:23, Πρ. 5:41, Ρω. 5:3, Ιακ. 1:2, 1Πε. 4:13, 2Χρ. 36:16, Νεε.9:16, Κεφ.23:34, Πρ. 7:32, 1Θε. 2:14 **[5:13]** Μαρ.9:50 Λου. 34:34 **[5:14]** Παρ. 4:18, Φιλ 3:15 **[5:15]** Μαρ. 4:21, Λου. 8:16,11:33 **[5:16]** 1Πε. 2:12, Ιωα. 15: 8, 1Κο. 14:25 **[5:17]** Ρω. 3:21,10:4, Γαλ. 3:24 **[5:18]** Λου. 16:17 **[5:19]** Ιακ. 2:10 **[5:20]** Ρω. 9:31, 10:3 **[5:21]** Εξ. 20:13, Δευ. 5:17 **[5:22]** 1Ιωα. 3:15, 2Σα. 6:20, Ιακ. 2:20 **[5:23]** Κφ. 8:4,23:19 **[5:24]** Ιωβ 42:8, Κφ. 18: 19, 1Τι.2:8, 1Πε. 3:7 **[5:25]** Παρ. 25:8, Λου. 12:58-59, Ψλ. 32:6,Ησ. 55:6 **[5:27]** Εξ. 20:14, Δευ. 5:18, Ιωβ 31:1, Παρ. 6:25, Ιδέ & Γεν. 34:2, 2Σα. 11:2 **[5:29]** Κφ. 18:8,9, Μαρ. 9:43-47, Ιδέ Κφ. 19:12, Ρω. 8:13, 1Κο.9:27, Κολ. 3:5

[4:24] ...ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους... **[4:25]** καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ... **[5:1-3]** μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι... **[5:4-13]**Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας **μωρανθῇ**, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω... **[5:14]**Ὑμεῖς ἐστε... Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· **[5:15]** οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασι αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. **[5:16]** Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ... ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν ... τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **[5:17]** ...καταλῦσαι τὸν νόμον... οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. **[5:18] Ἀμὴν** γὰρ λέγω ὑμῖν... ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ἕως ἂν πάντα **γένηται**. **[5:19]**Ὅς ἐὰν οὖν **λύσῃ**... ποιήσῃ καὶ διδάξῃ... **[5:20]** Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον ... οὐ μὴ εἰσέλθητε... **[5:21]**Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις... ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. **[5:22]**Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν... τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ρακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται ... **[5:23]**Ἐὰν οὖν... ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ **[5:24]** ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ...καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν... **[5:25]Ἴσθι εὐνοῶν** τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ... καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ **[5:26]** ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως οὗ ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. **[5:27]** Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ μοιχεύσεις. **[5:28-29]** Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου... **ἀπόληται** ἓν τῶν μελῶν σου... **[5:30]** Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ...

31 *Ειπώθηκε επιπλέον [ότι]* ***όποιος χωριστεί τη γυναίκα του, ας δώσει σ' αυτή [γραπτό] διαζύγιο.*** **32** *Εγώ όμως σας λέγω ότι όποιος χωριστεί τη γυναίκα του παρεκτός λόγου πορνείας, κάνει αυτή να μοιχεύεται, και όποιος λάβει [γυναίκα] χωρισμένη, γίνεται μοιχός.*

33 *Πάλι ακούσατε ότι ερρέθη*[ειπώθηκε] *στους αρχαίους,* ***Μη επιορκήσεις, [αλλ'] εκπλήρωσε στον Κύριο τους όρκους σου.*** **34** *Εγώ όμως σας λέγω: (Να) μην ορκιστείτε καθόλου· ούτε στον ουρανό, γιατί είναι θρόνος του Θεού·* **35** *μήτε στη γη, γιατί είναι υποπόδιο των ποδών αυτού· ούτε στα Ιεροσόλυμα, επειδή είναι [η] πόλη του μεγάλου βασιλιά·* **36** *μήτε στο κεφάλι σου να ορκιστείς, διότι δεν μπορείς μια τρίχα να κάνεις λευκή ή μαύρη.* **37** *Αλλ' ας είναι ο λόγος σας, Ναι ναι, Όχι*[Ου]*, όχι*[ού]*· το δε περισσότερο (απ' αυτά) είναι από τον πονηρό.*

38 *Ακούσατε ότι ερρέθη*[ειπώθηκε]*,* ***Μάτι αντί ματιού και δόντι αντί δοντιού.*** **39** *Εγώ όμως σας λέγω, να μην αντισταθείτε στον πονηρό· αλλ' όποιος σε ραπίσει στο δεξί [σου] σαγόνι, στρέψε σ' αυτόν και το άλλο·* **40** *και σ' αυτόν που θέλει να κριθεί*[δικαστεί] *μαζί σου και να λάβει το χιτώνα*[πουκάμιο] *σου, άφησε σ' αυτόν και το ιμάτιο*[πανωφόρι]*.* **41** *και αν σε αγγαρεύσει [κάποιος] ένα μίλι, πήγαινε μαζί του δύο.* **42** *Σ' αυτόν που σου ζητάει δίνε, και αυτόν που θέλει να δανειστεί*[Τρεμπ. χωρίς τόκο] *από σένα μη αποστραφείς.*

43 *Ακούσατε ότι ερρέθη*[ειπώθηκε]*,* ***Θα αγαπάς τον πλησίον σου και θα μισείς τον εχθρό σου.*** **44** *Εγώ όμως σας λέγω: Αγαπάτε τους εχθρούς σας, ευλογείτε εκείνους, οι οποίοι σας καταριούνται, ευεργετείτε εκείνους οι οποίοι σας μισούν, και προσεύχεστε υπέρ εκείνων οι οποίοι σας βλάπτουν και σας κατατρέχουν·* **45** *για να γίνετε γιοι του Πατέρα σας που είναι στους ουρανούς, επειδή*[ότι] *αυτός ανατέλλει τον ήλιο του πάνω*[επί] *σε πονηρούς και αγαθούς και βρέχει πάνω* σε δικαίους κι αδίκους.* **46** *Γιατί αν αγαπήσετε αυτούς που σας αγαπούν, ποια ανταμοιβή έχετε; και οι τελώνες*[φοροεισπράκτορες] *δεν κάνουν το ίδιο;* **47** *και αν χαιρετήσετε τους αδελφούς σας μόνο, τι περισσότερο κάνετε; και οι τελώνες* δεν κάνουν το ίδιο;* **48** *Να είστε λοιπόν εσείς τέλειοι, όπως ο Πατέρας σας που είναι στους ουρανούς, είναι τέλειος.*

6 **[ΣΤ]** *ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ να μην κάνετε την ελεημοσύνη σας μπροστά στους ανθρώπους για να σας βλέπουν αυτοί· διαφορετικά, δεν έχετε μισθό κοντά στον Πατέρα σας που είναι στους ουρανούς.* **2** *Όταν λοιπόν κάνεις ελεημοσύνη, μη σαλπίσεις μπροστά σου, όπως κάνουν οι υποκριτές στις συναγωγές και στους δρόμους, για να δοξασθούν από τους ανθρώπους· αληθινά σας λέγω, έχουν [ήδη] την αντιμισθία τους.* **3** *Όταν δε συ κάνεις ελεημοσύνη, ας μη γνωρίσει το αριστερό σου [χέρι] τι κάνει το δεξί σου,* **4** *για να είναι η ελεημοσύνη σου στα κρυφά και ο Πατέρας σου ο οποίος βλέπει στα κρυφά [αυτός] θα σου ανταποδώσει στα φανερά.*

5 *Και όταν προσεύχεσαι, μην είσαι όπως οι υποκριτές, γιατί αγαπάνε*[αρέσκονται] *να προσεύχονται όρθιοι μέσα στις συναγωγές και στις γωνίες των πλατειών, για να φανούν στους ανθρώπους· αληθινά σας λέγω ότι έχουν [ήδη λάβει] το μισθό τους.* **6** *Εσύ όμως, όταν προσεύχεσαι, είσελθε [μέσα] στο ταμείο*[απόμερο δωμάτιο] *σου, κι αφού κλείσεις τη πόρτα σου προσευχήσου στον Πατέρα σου τον αποκεκρυμμένο και ο Πατέρας σου που βλέπει στα κρυφά θα σου ανταποδώσει στα φανερά.* **7** *Όταν δε προσεύχεστε, μην απεραντολογείτε*[βαττολογήσητε] *όπως οι εθνικοί· γιατί νομίζουν ότι με την φλυαρία τους θα εισακουσθούν.* **8** *Μη μοιάσετε λοιπόν με αυτούς· γιατί ξέρει ο Πατέρας σας εκείνα που έχετε ανάγκη, πριν εσείς [καν τα] ζητήσετε απ' αυτόν.*

9 *Ετσι*[με αυτό τον τρόπο] *λοιπόν να προσεύχεστε εσείς: Πατέρα μας που είσαι στους ουρανούς· ας αγιαστεί το όνομά σου·* **10** *ας έλθει η βασιλεία σου· ας γίνει το θέλημά σου, όπως στον ουρανό, και πάνω στη γη·* **11** *το ψωμί μας το αναγκαίο για επιβίωση*[επιούσιον] *δώσε μας σήμερα·* **12** *και συγχώρησε σ' εμάς τις αμαρτίες μας, όπως κι εμείς συγχωρούμε σε όσους αμαρτάνουν σ' εμάς· και μη μας φέρεις σε πειρασμό, αλλά ελευθερωσέ μας από τον πονηρό.* **13** *γιατί δική σου είναι η βασιλεία και η δύναμη και η δόξα στους αιώνες· αμήν.*

14 *Επειδή αν συγχωρήσετε στους ανθρώπους τα παραπτώματα τους θα συγχωρήσει και σ' εσάς ο ουράνιος Πατέρας σας.*

[5:31] Δευ. 24:1, Ιερ. 3: 1 ,Ιδέ & Κφ. 19:3 κτλ, Μαρ.10:2 **[5:32]** Κφ. 19:9, Λου.16:18, Ρω. 7:3, 1Κο. 7:10,11 **[5:33]** Κφ. 3:16, Εξ.20:7, 22:10, Λευ. 19:12, Αρ. 30:2, Δευ. 5:11, Δευ.23:23 **[5:34]** Κφ. 23:16,18,22, Ιακ. 5:12, Ησ. 66:1 **[5:35]** Ψλ. 48:2,97:3 **[5:37]** Κολ. 4:6, Ιακ. 5:12 **[5:38]** Εξ. 21:24,Λευ.24:20, Δευ. 19:21 **[5:39]** Παρ.20:22, 24:29, Λου. 6:29, Ρω. 12:17,19, 1Κο. 6:7, 1Θε. 5:15, 1 Πε. 3:9, Ησ. 50:6, Θρ. 3:30 **[5:41]** Κεφ. 27:32, Μαρ. 15:21 **[5:42]** Δευ. 15:8,10, Λου. 6:30,35 **[5:43]** Λευ. 19:18, Δευ. 23:6, Ψλ. 41:10 **[5:44]** Λου. 6:27,35, Ρω. 12:14,20, Λου.23:54, Πρ. 7:60, 1Κο. 4:12,13,1Πε. 2:23,3:9 **[5:45]** Ιωβ 25:3 **[5:46]** Λου.6:32 **[5:48]** Γεν. 17:1, Λευ.11:44,19:2, Λου. 6:36, Κολ. 1:28,4:12, Ιακ. 1:4,1Πε. 1:15,16, Εφ. 5:1 **[6:2]** Ρω. 12:8 **[6:4]** Λου. 14:14 **[6:6]** 2Βα. 4:33 **[6:7]** Εκκ. 5:2, 1Βα. 18:26,29 **[6:9]** Λου. 11:2, κτλ **[6:10]** Κφ. 26:39,42, Πρ. 21:14, Ψλ. 103:20,21 **[6:11]** Ιδέ Ιώβ 23:12, Παρ. 30:8 **[6:12]** Κφ. 18:21,κτλ **[6:13]** Κφ. 26:41,Λου. 22:40,46,1Κο.10:13,2Πε. 2:9,Απ. 3:10, Ιωα. 17:15, 1Χρ. 29:11 **[6:14]** Μαρκ. 11:25,26,Εφ. 4:32, Κολ. 3:13 **[6:15]** Κφ. 18:35, Ιακ. 2:13

[5:31] Ἐρρέθη δέ· ὃς ἂν ἀπολύσῃ... δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. **[5:32]** Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι, καὶ ὃς ἐὰν **ἀπολελυμένην** γαμήσῃ, μοιχᾶται. **[5:33]** ...οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. **[5:34]** Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως... **[5:36]** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. **[5:37]** ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. **[5:39]** Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ... **[5:40-41]** καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο· **[5:42]** τῷ αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. **[5:44]** Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν... εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς... **[5:45]** Ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι... **[5:46]** Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;... **[5:47]** Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι (ΚΜΝ: οἱ ἐθνικοὶ) οὕτω ποιοῦσιν; **[5:48]** Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ... **[6:1]** Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ **θεαθῆναι** αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ... **[6:2]** Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην (ΚΜΝ: δικαιοσύνην)...ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι... **[6:4]** ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ... **[6:5]** Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι **φιλοῦσιν** ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. **[6:6]** ...καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. **[6:7]** Προσευχόμενοι δὲ μὴ **βαττολογήσητε** ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. **[6:8]** ...οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. **[6:9]** Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω... **[6:10]** ἐλθέτω... γενηθήτω... ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· **[6:11]** τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· **[6:12]** καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ **ὀφειλήματα** ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς **ὀφειλέταις** ἡμῶν· **[6:13]** καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. **[6:14]** Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος·

15 *Αν όμως δεν συγχωρήσετε στους ανθρώπους τα πταίσματα αυτών, ούτε ο Πατέρας σας θα συγχωρήσει τα πταίσματά σας.*

16 *Και όταν νηστεύετε, μη γίνεστε σκυθρωποί όπως οι υποκριτές· γιατί αλλοιώνουν[παραμορφώνουν] τα πρόσωπά τους, για να φανούν στους ανθρώπους ότι νηστεύουν· αληθινά σας λέγω, ότι έχουν [ήδη] τον μισθό τους.* **17** *Εσύ όμως όταν νηστεύεις, άλειψε[λούσε] το κεφάλι σου και πλύνε[νίψε] το πρόσωπό σου,* **18** *για να μη φανείς στους ανθρώπους ότι νηστεύεις, αλλά στον Πατέρα σου που είναι κρυπτόμενος, και ο Πατέρας που βλέπει στα κρυφά θα σου [αντ]αποδώσει στα φανερά.*

19 *Μη θησαυρίζετε για τους εαυτούς σας θησαυρούς [πάνω] στη γη, όπου [ο] σκόρος[σκώληξ] κι [η] σκουριά τους αφανίζει κι όπου οι κλέφτες κάνουν διάρρηξη και κλέβουν.* **20** *Αλλά θησαυρίζετε στον εαυτό [σας] θησαυρούς στον ουρανό, όπου ούτε σκόρος[σκώληξ] ούτε σκουριά αφανίζει κι όπου οι κλέφτες δεν κάνουν διαρρήξεις, ούτε κλέβουν·* **21** *επειδή όπου είναι ο θησαυρός σας, εκεί θα 'ναι κι η καρδιά σας.*

22 *Το λυχνάρι του σώματος είναι το μάτι· εάν λοιπόν το μάτι σου είναι καθαρό, όλο το σώμα σου θα 'ναι φωτεινό·* **23** *αν όμως το μάτι σου είναι πονηρό, όλο το σώμα σου θα 'ναι σκοτεινό. Εάν λοιπόν το μέσα σου φως είναι σκοτάδι, το σκοτάδι πόσο [είναι];* **24** *Κανείς [δεν] μπορεί δύο κυρίους να υπηρετεί· διότι ή τον ένα θα μισήσει και τον άλλο θ' αγαπήσει, ή στον ένα θα προσκολληθεί και τον άλλο θα καταφρονήσει. Δεν είναι δυνατόν να δουλεύετε Θεό και μαμμωνά[πλούτο].* **25** *Γι' αυτό σας λέγω: Μη μεριμνάτε για τη ζωή σας τι [να] φάτε και τι [να] πιείτε, ούτε για το σώμα σας τι να ντυθείτε· δεν είναι η ζωή πολυτιμότερη της τροφής και το σώμα του ντυσίματος;*

26 *Κοιτάξτε στα πουλιά του ουρανού, ότι δεν σπείρουν ούτε θερίζουν, μήτε συνάγουν σ' αποθήκες, και ο Πατέρας σας ο ουράνιος [δια]τρέφει αυτά· εσείς δεν είστε πολύ ανώτεροι απ' αυτά;* **27** *Αλλά ποιος από σας μεριμνώντας μπορεί να προσθέσει μια πήχη στ' ανάστημα του;* **28** *Και για τα ρούχα[ενδύματος] γιατί μεριμνάτε; Παρατηρήστε τα κρίνα του αγρού πως αυξάνουν· δεν κοπιάζουν ούτε γνέθουν[κλώθουν].* **29** *Σας λέγω όμως ότι ούτε [ο] Σολομώντας σ' όλη τη δόξα του ντύθηκε σαν ένα απ' αυτά.* **30** *[Ει]Αλλ' [δε]εάν το χορτάρι του αγρού, το οποίο σήμερα υπάρχει και αύριο ρίχνεται σε φούρνο[κλίβανο], ο Θεός ντύνει έτσι, (δεν θα ντύσει) πολύ περισσότερο εσάς, ολιγόπιστοι;* **31** *Μη μεριμνήσετε λοιπόν λέγοντας, Τι [να] φάμε ή τι [να] πιούμε ή τι [να] ντυθούμε;* **32** *Διότι όλα αυτά επιδιώκουν οι εθνικοί· επειδή γνωρίζει ο Πατέρας σας ο ουράνιος ότι έχετε ανάγκη όλων αυτών.* **33** *Αλλά[Δε] ζητάτε πρώτα τη βασιλεία του Θεού και τη δικαιοσύνη αυτού, κι όλα αυτά θα σας προστεθούν.* **34** *Μη μεριμνήσετε λοιπόν για το αύριο· διότι το αύριο θα μεριμνήσει τα δικά του· αρκετό [είναι] στην [κάθε] ημέρα το δικό της κακό.*

7 **[Ζ]** *ΜΗΝ [κατα]ΚΡΙΝΕΤΕ, για να μην [κατα]κριθείτε·* **2** *γιατί με όποια κρίση κρίνετε θα κριθείτε, και με οποίο μέτρο μετράτε θα αντιμετρηθεί σ' εσάς.* **3** *Και γιατί βλέπεις το ξυλαράκι που είναι μέσα στο μάτι του αδελφού σου, το δε δοκάρι που είμαι μέσα στο μάτι σου δεν παρατηρείς;* **4** *Ή πως θα πείς στον αδελφό σου: Άσε με [να] εκβάλω την ακίδα[ξυλαράκι] από το μάτι* σου, ενώ το δοκάρι είναι μέσα στο δικό σου μάτι;* **5** *Υποκριτή, [εκ]βγάλε πρώτα το δοκάρι απ' το μάτι* σου, και τότε θα δείς καθαρά για να εκβάλεις το ξυλαράκι* απ' το μάτι* του αδελφού σου.*

6 *Μη δώσετε το άγιο στους σκύλους, μηδέ ρίψετε τα μαργαριτάρια σας μπροστά στα γουρούνια, μήποτε καταπατήσουν αυτά με τα πόδια τους και αφού στραφούν σας ξεσχίσουν.* **7** *Αιτείτε, και θα σας δοθεί· ζητείτε, και θα βρείτε, κτυπήστε, και θα σας ανοιχτεί.* **8** *Επειδή καθένας που ζητά λαμβάνει, κι ο καθένας που ψάχνει βρίσκει και σε εκείνο που κρούει θα ανοιχτεί.* **9** *Ή, ποιος άνθρωπος είναι από σας, ο οποίος εάν ο γιος του ζητήσει ψωμί, μήπως θα του δώσει πέτρα;* **10** *κι εάν ζητήσει ψάρι, μήπως θα του δώσει φίδι;* **11** *εάν λοιπόν εσείς, ενώ είστε πονηροί, ξέρετε να δίνετε καλές δόσεις[δωρήματα] στα παιδιά σας, πόσο μάλλον ο Πατέρας σας που είναι στους ουρανούς θα δώσει αγαθά σε όσους ζητούν από αυτόν;*

12 *Λοιπόν πάντα όσα αν θέλετε να κάνουν σε σας οι άνθρωποι, έτσι και σεις κάνετε σ' αυτούς· διότι αυτός είναι ο Νόμος κι οι Προφήτες.*

13 *Εισέλθετε διά της στενής πύλης· [δι]ότι πλατιά [είναι] η πύλη κι ευρύχωρος ο δρόμος που φέρνει στην απώλεια[χαμό], και πολλοί είναι οι εισερχόμενοι μέσω αυτής.* **14** *Επειδή στενή [είναι] η πύλη και στενάχωρος ο δρόμος που οδηγεί στη ζωή, και λίγοι [είναι] αυτοί που τον βρίσκουν.*

[6:16] Ησ. 58:5 **[6:17]** Ρουθ 3:3, Δαν. 10:3 **[6:19]** Παρ. 23:4, 1Τι. 6:17, Εβ. 13:5, Ιακ. 5:1,κτλ **[6:20]** Κφ.19:21, Λου. 12:33,34,18:22, 1Τι. 6:19, 1Πε. 1:4 **[6:22]** Λου. 11:34,36 **[6:24]** Λου. 16:13, Γαλ. 1:10, 1Τι. 6:17, Ιακ. 4:4, 1Ιωα. 2:15 **[6:25]** Ψλ. 55:22, Λου. 12:22,23, Φιλιπ. 4:6, 1Πε. 5:7 **[6:26]** Ιωβ 38:41, Ψλ. 147:9, Λου. 12:24, κτλ **[6:33]** 1Βα. 3:13,Ψλ. 37:15, Μαρ. 10:30, Λου. 12:31, 1Τι. 4:8 **[7:1]** Λου.6:37, Ρω. 2:1, 14:3,4,10, 13, 1Κο. 4:3,5, Ιακ. 4:11,12 **[7:2]** Μαρ. 4:24, Λου. 6:38 **[7:3]** Λου. 6: 41,42 **[7:6]** Παρ. 9:7,8, 23:9, Πρ. 13:45,46 **[7:7]** Κφ. 21:22, Μαρ. 11:24, Λου.11:9,10,18:1, Ιωα. 14:13,15:7, 16:23,24, Ιακ. 1:5, 6, 1Ιωα. 3:22, 5:14,15 **[7:8]** Παρ. 8:17, Ιερ.29:12,13 **[7:9]** Λου. 11:11-13 **[7:11]** Γεν. 6:5, 8:21 **[7:12]** Λου. 6:31, Λευ. 19:18, Κφ. 22:40, Ρω. 13:8-10, Γαλ.5:14, 1Τι. 1:5

[6:15-16] ...άφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν... **[6:17-18]** ...καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. **[6:19]** ... ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει... **[6:20-21]** ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. **[6:22]** ...ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου **ἁπλοῦς** ᾖ... ἔσται· **[6:23]** ...εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί ... **[6:24]** ... ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ ... **[6:25]** Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε **τῇ ψυχῇ** ὑμῶν... οὐχὶ **ἡ ψυχὴ** πλεῖόν ἐστιν... **[6:27]** Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν **ἡλικίαν** αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; **[6:28]** Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· **[6:29]** ...περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. **[6:30]** ...ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; **[7:2]** ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε... **[7:3]** Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; **[7:4]** Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελῷ σου ...καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; **[7:5]** ... καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. **[7:6]** Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ... μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. **[7:7]** ...κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· **[7:8]** ... καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. **[7:9]** Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; **[7:10]** Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; **[7:11]** Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; **[7:12]** Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν... **[7:13]** ...ἡ ἀπάγουσα... **[7:14]** Τί στενὴ... ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν!

15 *Προσέχετε δε από τους ψευδοπροφήτες, οι οποίοι έρχονται προς εσάς ντυμένοι σαν πρόβατα, εσωτερικά όμως είναι λύκοι άρπαγες.* **16** *Από τους καρπούς τους θα τους* ανα*γνωρίσετε. Μήπως συνάγουν σταφύλια από [τα] αγκάθια ή σύκα από [τα] τριβόλια;* **17** *Έτσι κάθε δέντρο καλό κάνει καλούς καρπούς, το δε σαπρόσάπιο δέντρο κάνει κακούς καρπούς.* **18** *Δεν μπορεί*δύναται *δέντρο καλό να κάνει καρπούς κακούς, ούτε δέντρο σαπρό να κάνει καρπούς καλούς.* **19** *Κάθε δέντρο που δεν κάνει καρπό καλό κόβεται και ρίχνεται στη φωτιά.* **20** *Άρα*γε *από τους καρπούς τους θα* ανα*γνωρίσεις αυτούς.*

21 *Δεν θα μπει μέσα στη βασιλεία των ουρανών καθένας που λέγει προς εμένα, Κύριε, Κύριε, αλλ' αυτός που πράττει το θέλημα του Πατέρα μου που [είναι] στους ουρανούς.*

22 *Πολλοί θα πουν προς εμέ σ' εκείνη τη ημέρα: Κύριε, Κύριε, δεν προφητεύσαμε στο όνομά σου, και στο όνομά σου εκβάλαμε δαιμόνια, και στο όνομά σου κάναμε θαύματα πολλά;* **23** *Και τότε θα ομολογήσωδιακηρύξω φανερά προς αυτούς, Ότι* ουδε*ποτέ δεν σας* ανα*γνώρισα· φεύγετε από μένα οι εργαζόμενοι την ανομία.*

24 *Καθένας*πας *λοιπόν ο οποίος ακούει αυτά τα λόγια μου και τα κάνει πράξη, θα ομοιώσω αυτόν με φρόνιμο άντρα, ο οποίος οικοδόμησε την* κατ*οικία του πάνω στην πέτραβράχο·* **25** *και κατέβηκε η βροχή κι ήλθαν οι ποταμοί και φύσηξαν*έπνευσαν *οι άνεμοι και προσέβαλανέπεσαν με ορμή πάνω στην* κατ*οικία εκείνη, και δεν έπεσε· γιατί ήταν θεμελιωμένη πάνω στην πέτρα.*

26 *Και όποιος*πας *ακούει τα λόγια μου αυτά και δεν*μη *κάνει αυτά, θα ομοιωθεί με άντρα μωρόανόητο, ο οποίος οικοδόμησε την* κατ*οικία του επάνω στην άμμο·* **27** *και κατέβηκε η βροχή και ήρθαν οι ποταμοίπλημμύρες και φύσηξαν οι άνεμοι και προσέβαλαν(χ. 25) την* κατ*οικία εκείνη, και έπεσε, και ήτανήν η πτώσηκατάρρευση της μεγάλη.* **28** *Όταν δε τελείωσε ο Ιησούς αυτούς τους λόγους, εκπλήσσονταν οι όχλοιπλήθη για τη διδασκαλία του·* **29** *διότι δίδασκε αυτούς ως* κατ*έχων εξουσία κι όχι όπως οι γραμματείς.*

8 **[Η]** ΟΤΑΝ ΔΕ κατέβηκε από το βουνόόρους, ακολούθησαν αυτόν όχλοι* πολλοί. **2** Και ναιδού, [ένας] λεπρός ερχόμενος προσκύναγε αυτόν, λέγοντας: *Κύριε, εάν θέλεις, έχεις την δύναμηδύνασαι [να] με καθαρίσεις.* **3** Και αφού έκτεινεάπλωσε το χέρι ο Ιησούς άγγιξε αυτόν, λέγοντας: *Θέλω, καθαρίσου.* Και αμέσωςευθύς καθαρίσθηκε η λέπρα του.

4 Και λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Πρόσεχε μη πεις [αυτό] σε κανέναν, αλλά πήγαινε, δείξε τον εαυτό σου στον ιερέα, και πρόσφερε το δώρο, το οποίο πρόσταξε ο Μωυσής, για μαρτυρία σε αυτούς.*

5 Όταν δε εισήλθεμπήκε ο Ιησούς στην Καπερναούμ, προσήλθε προς αυτόν [ένας] εκατόνταρχοςαξιωματικός του στρατού παρακαλώντας τον **6** και λέγοντας: *Κύριε, ο δούλος μου είναι κατάκοιτοςκείται στο σπίτι παράλυτος, φοβεράδεινώς βασανιζόμενος.* **7** Και λέγει σ' αυτόν ο Ιησούς: *Εγώ αφού έλθω θα τον θεραπεύσω.* **8** Και απαντώντας ο εκατόνταρχος* είπε: *Κύριε, δεν είμαι άξιος να εισέλθεις κάτω απ' τη στέγη μου· αλλά μόνο πες λόγο, και θα γιατρευτεί ο δούλός μου.* **9** *Γιατί κι εγώ είμαι άνθρωπος κάτω από εξουσία, έχω κάτω από εμένα στρατιώτες, και λέγω σ' αυτόν, Πήγαινε, και πάει, και προς τον άλλον, Έλα κι έρχεται, και προς το δούλο μου, Κάνε τούτο και το κάνει.*

10 Όταν άκουσε δε ο Ιησούς θαύμασε και είπε σ' αυτούς που τον ακολουθούσαν: *Αληθινά σας λέγω, ούτε στον Ισραήλ δεν βρήκα τέτοια πίστη.* **11** *Σας λέγω δε ότι πολλοί θα ελθουν από ανατολή και δύση και θα καθίσουν με τον Αβραάμ [και] Ισαάκ [και] Ιακώβ στη βασιλεία των ουρανών,* **12** *οι δε γιοι της βασιλείας θα ριχτούν έξωεκβληθή στο σκοτάδι το εξώτερο· εκεί θα 'ναι το κλάμα και το τρίξιμο των δοντιών.***13** Και είπε ο Ιησούς στον εκατόνταρχο, *Πήγαινε, κι όπως πίστευσες, ας γίνει σε σένα.* Κι γιατρεύθηκε ο δούλος του σ' εκείνη την ώρα.

14 Και αφού ήλθε ο Ιησούς στην κατοικία του Πέτρου, είδε την πεθερά του κατάκοιτη και να πάσχει από πυρετό· **15** και έπιασε το χέρι της, και άφησε αυτήν ο πυρετός, και σηκώθηκε και υπηρετούσε αυτούς.

16 Και όταν έγινε βράδυεσπέρα, έφεραν σ' αυτόν δαιμονισμένους πολλούς, και έκβαλε τα πνεύματα με λόγο και θεράπευσε όλους όσους ήταν σε κακή κατάστασηκακώς έχοντας, **17** για να εκπληρωθεί το ρηθένειπωθέν δια Ησαΐα του προφήτη, λέγοντος· ***Αυτός πήρε τις ασθένειες μας και τις νόσουςαρρώστιες βάσταξε***. **18** Αφού δε είδε ο Ιησούς πολλούς όχλουςπλήθη γύρω του, πρόσταξε να αναχωρήσουν στην αντίπερα (όχθη).

[7:13] Λου. 13:24 **[7:15]** Δευ. 13:3, Ιερ. 23:16, Κφ. 24:4,5,11,24, Μαρ.13:22, Ρω. 16:17,18,Εφ. 5:6,Κολ. 2:8, 2Πε. 2:1-3, 1Ιωα.4:1, Μιχ. 3:5, 2Τι. 3:5, Πρ. 20:29,30 **[7:16]** six. 20, Κφ. 12:33, Λου. 6:43,44 **[7:17]** Ιερ. 11:19, Κφ. 12:33 **[7:19]** Κφ. 3:19, Λου. 3:9, Ιωα.15:2,6 **[7:21]** Ωσ. 8:2, Κφ. 15:11,12, Λου. 6:46,13,25, Πρ. 19:13, Ρω. 2:13, Ιακ. 1:22 **[7:22]** Αρ. 24:4, Ιωα. 11:51, 1Κο.13:2 **[7:23]** Κφ. 25:12, Λου. 13:25,27, 2Τι. 2:19, Ψλ. 5:5, 6:8, Κφ. 25:41 **[7:24]** Λου. 6:47, κτλ **[7:28]** Κφ. 13:54, Μαρ. 1:22, 6:2, Λου. 4:32 **[7:29]** Ιωα. 7:46 **[8:2]** Μαρ. 1:40, κτλ, Λου. 5:12 κτλ **[8:4]** Κφ. 9:30, Μαρ. 5:43, Λευ. 14:3,4,10, Λου. 5:14 **[8:5]** Λου. 7:1,κτλ **[8:8]** Λου. 15:19,21, Ψλ. 107:20 **[8:11]** Γεν.12:3, Ησ. 2:2,3, 11:10, Μαλ. 1:11, Λου. 3:29, Πρ.10:45, 11:18, 14:27, Ρω. 15:9, κτλ, Εφ. 3:6 **[8:12]** Κφ. 21:43, Κφ. 13:42,50, 42:13,44:51,45:30, Λου.13:28, 2Πε.2:17, Ιουδ. 13 **[8:14]** Μαρ. 1:29-31, Λου. 4:38,39, 1Κο. 9:5 **[8:16]** Μαρ. 1:32,κτλ, Λου. 4:40,41 **[8:17]** Ησ. 53:4, 1Πε. 2:24

[7:15] ...οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. **[7:16]** ...ἐπιγνώσεσθε αὐτούς... **[7:17-18]** Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν... **[7:19]** ...εἰς πῦρ βάλλεται. **[7:20]** ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. **[7:21]** ...ἀλλ' ὁ ποιῶν... **[7:22]** Πολλοί ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι... **[7:23]** ...οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ... **[7:24-25]** καὶ κατέβη ... καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· ... **[7:26]** καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· **[7:27]** καὶ κατέβη ...καὶ **προσέκοψαν** τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ... **[7:28]** Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· **[7:29]** ... **[8:1]** Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους... **[8:2]** ...Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. **[8:3]** Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ... **[8:4]** Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅρα μηδενὶ εἴπῃς... ὃ προσέταξε Μωσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **[8:5]** Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναοὺμ προσῆλθεν ... 6 Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. **[8:8]** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ **ἱκανὸς** ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. **[8:9]** Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν... καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **[8:10]** Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε... ἀμὴν λέγω ὑμῖν... **[8:11]** Λέγω δὲ ὑμῖν... ἥξουσι καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ... **[8:13]** ...ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη... **[8:14]** ...βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν· **[8:15]** καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ. **[8:16]**Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ... λόγῳ καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, **[8:17]** ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν .. αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. **[8:18]**Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν **εἰς τὸ πέραν.**

19 Και αφού πλησίασε ένας γραμματέας είπε προς αυτόν: *Δάσκαλε, θα σε ακολουθήσω όπου αν πας.* **20** Και λέγει σε αυτόν ο Ιησούς: *Οι αλεπούδες έχουν φωλιές και τα πετεινά*πουλιά *του ουρανού κατοικίες, ο δε Υιός του ανθρώπου δεν έχει που να γείρει*κλίνη *το κεφάλι.*

21 Άλλος δε [από] τους μαθητές του είπε προς αυτόν: *Κύριε, επιτρεψέ*συγχώρησε *μου να πάω [πρώτα] και [να] θάψω τον πατέρα μου.* **22** Ο δε Ιησούς είπε προς αυτόν: *Ακολούθα με κι άσε τους νεκρούς να θάψουν τους δικούς τους νεκρούς.*

23 Και όταν επιβιβάστηκε*εισήλθεν* στο πλοίο*πλοιάριο*, τον ακολούθησαν οι μαθητές του. **24** Και δες*ιδού*, τρικυμία μεγάλη έγινε στη *λιμνο*θάλασσα, ώστε το πλοίο σκεπαζόταν απ' τα κύματα· αυτός όμως*δε* κοιμόταν. **25** Και *προσ*ερχόμενοι οι μαθητές του, τον ξύπνησαν, λέγοντες: *Κύριε, σώσε μας, χανόμαστε.* **26** Και λέγει προς αυτούς: *Γιατί είστε δειλοί, ολιγόπιστοι;* Τότε αφού σηκώθηκε επιτίμησε τους ανέμους και τη θάλασσα, κι έγινε γαλήνη μεγάλη. **27** Οι δε άνθρωποι θαύμασαν, λέγοντες: *Ποιος είναι αυτός, ώστε κι οι άνεμοι κι η θάλασσα υπακούουν σ' αυτόν;*

28 Και όταν ήλθε στην *αντί*περα χώρα των Γεργεσηνών, συνάντησαν αυτόν δύο δαιμονιζόμενοι που εξέρχονταν από τα μνημεία, άγριοι υπερβολικά, ώστε κανείς [δεν] μπορούσε*ηδύνατο* να περάσει διαμέσω εκείνου του δρόμου. **29** Και να*ιδού*, έκραξαν λέγοντες: *Τι [κοινό είναι] ανα*μεταξύ *σ' εμάς και εσένα, Ιησού, Γιε του Θεού; ήρθες εδώ*ώδε *προ [του καθορισμένου] καιρού να μας βασανίσεις;*

30 Ήταν*Ην* δε μακριά απ' αυτούς αγέλη*κοπάδι* με πολλά γουρούνια*χοίρων* που έβοσκε. **31** Και οι δαίμονες παρακαλούσαν αυτόν, λέγοντας· *Εάν μας εκβάλεις, επίτρεψε σε μας να απέλθουμε*αποχωρήσουμε *στην αγέλη* των γουρουνιών*χοίρων*.* **32** Και είπε σ' αυτούς· *Πηγαίνετε*. Και εκείνοι μόλις εξήλθαν πήγαν στην αγέλη* των χοίρων*· Και δες*ιδού*, όρμησε όλη*πάσα* η αγέλη των χοίρων προς το γκρεμό στη *λιμνο*θάλασσα και πέθαναν*πνίγηκαν* μέσα στα νερά. **33** Αυτοί δε που τα έβοσκαν έφυγαν και ερχόμενοι στην πόλη, ανάγγειλαν πάντα και τα [περί] των δαιμονιζομένων. **34** Και να*ιδού*, όλη*πάσα* η πόλη εξήλθε σε συνάντηση του Ιησού, και μόλις είδαν αυτόν, [τον] παρακάλεσαν να αναχωρήσει*μεταβή* από τα όριά*περιφέρεια* τους.

9 **[Θ]** ΚΑΙ ΑΦΟΥ ΕΠΙΒΙΒΑΣΘΗΚΕ στο πλοίο, διαπέρασε [τη λίμνη] και ήλθε στη δική του πόλη. **2** Και να*ιδού*, έφεραν προς αυτόν *ένα* παραλυτικό κατάκοιτο πάνω σε κρεβάτι*κλίνης*· και αφού είδε ο Ιησούς την πίστη τους, είπε προς τον παραλυτικό· *Έχε θάρρος, παιδί*τέκνον *μου*· *συγχωρημένες είναι σε σένα οι αμαρτίες σου.* **3** Και να*ιδού*, μερικοί [από] τους γραμματείς είπαν [από] μέσα τους: *Αυτός βλασφημεί.*

4 Και όταν είδε ο Ιησούς τους διαλογισμούς τους, είπε: *Γιατί εσείς σκέφτεστε*διαλογίζεσθε *πονηρά μέσα στις καρδιές σας;* **5** *Επειδή τι είναι ευκολότερο, να πω: Συγχωρημένες είναι οι αμαρτίες σου, ή να πω: Σήκω*Εγέρθητι *και περπάτα;* **6** *Αλλά για να γνωρίσετε ότι εξουσία έχει ο Υιός του ανθρώπου πάνω στη γη να συγχωρεί αμαρτίες, (λέγει τότε στον παράλυτο): (Αφού) εγερθείς σήκωσε το κρεβάτι*κλίνην *σου και πήγαινε στο σπίτι*οίκόν *σου.*

7 Και αφού σηκώθηκε αναχώρησε στο σπίτι* του. **8** Όταν δε είδαν τα πλήθη*όχλοι*, θαύμασαν και δόξασαν τον Θεό, ο οποίος έδωσε τέτοια εξουσία στους ανθρώπους.

9 Και περνώντας ο Ιησούς από εκεί, είδε άνθρωπο καθισμένο στο τελωνείο, Ματθαίος λεγόμενος, και του λέει: *Ακολουθησέ με.* Και αφού σηκώθηκε τον ακολούθησε.

10 Και ενώ καθόταν*πλαγιαστά* στο τραπέζι στο σπίτι, να*ιδού*, πολλοί τελώνες και αμαρτωλοί αφού ήλθαν συγκάθονταν* μαζί με τον Ιησού και τους μαθητές του.

11 Κι [όταν] το είδαν*αυτό* οι Φαρισαίοι είπαν στους μαθητές του: *Γιατί ο δάσκαλός σας συντρώει με τελώνες*φοροεισπράκτορες *και αμαρτωλούς*; **12** Ο δε Ιησούς αφού άκουσε είπε προς αυτούς: *Δεν έχουν ανάγκη*χρεία *γιατρού οι έχοντες υγεία, αλλά αυτοί που πάσχουν.* **13** *Πηγαίνετε δε [και] μάθετε τι είναι,* ***Έλεος θέλω και όχι θυσία.*** *Διότι δεν ήλθα για να καλέσω δίκαιους αλλά αμαρτωλούς [[σε*εις *μετάνοια]].*

14 Τότε έρχονται προς αυτόν οι μαθητές του Ιωάννη, λέγοντας: *Γιατί εμείς και οι Φαρισαίοι νηστεύουμε πολύ*συχνά*, οι δε μαθηταί σου δεν νηστεύουν;* **15** Και είπε σ' αυτούς ο Ιησούς: *Μήπως μπορούν οι γιοι που 'ναι σε γάμο*φίλοι του γαμπρού *να πενθούν, ενόσω είναι μαζί τους ο νυμφίος*γαμπρός*; θα έλθουν όμως μέρες, όταν αναχωρήσει*αφαιρεθεί *απ' αυτούς ο νυμφίος* και τότε θα νηστέψουν.*

[8:19] Λου. 9:57,58 **[8:21]** Λου. 9:59,60, 1Βα. 19:20 **[8:24]** Μαρ. 4:37, κτλ, Λου. 8:23, κτλ. **[8:26]** Ψλ. 65:7, 79:9, 107:29 **[8:28]** Μαρ. 5:1, κτλ, Λου. 8:26, κτλ **[8:34]** Δευ. 5: 25, 1Βα. 17:18, Λου. 5:8, Πρ. 16:39 **[9:1]** Κφ. 4:13 **[9:2]** Μαρ. 2:3, Λου. 5:18, Κφ. 8:10 **[9:4]** Ψλ.139:2, Κφ.12:25, Μαρ. 12:15, Λου. 5:22, 6:8,9:47, 11:17 **[9:9]** Μαρ. 2:14, Λου. 5:27 **[9:10]** Μαρ. 2:15, κτλ, Λου. 5:29 κτλ. **[9:11]** Κφ. 11:19, Λου. 5:30, Λου.15:2, Γαλ. 2:15 **[9:13]** Ωσ. 6:6, Μιχ. 6:6-8, Κφ. 12:7, 1Τι. 5:15 **[9:14]** Μαρ. 2:18 κτλ, Λου. 5:33, κτλ, 18:12 **[9:15]** Ιωα. 3:29, Πρ. 13:2,3, 14:23, 1Κο. 7:5

[8:19] Καὶ προσελθὼν εἶς... σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. **[8:20]** ...καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ **κατασκηνώσεις**... **[8:21]** Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν .. **[8:23]** ...ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον... **[8:24]** Καὶ ἰδοὺ **σεισμὸς** μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον ... αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. **[8:25]** Καὶ προσελθόντες ... ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· ... ἀπολλύμεθα. **[8:26]** Καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ ... **[8:27]** ...ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ; **[8:28]** Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν (ΚΜΝ: Γαδαρηνῶν)... ἐξερχόμενοι, **χαλεποὶ** λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. **[8:29]** Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; **[8:30]** Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. **[8:31]** ... εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. **[8:32]** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. **[8:34]** ...καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **[9:1]** Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. **[9:2]** Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· ... αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. **[9:3]** Καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφημεῖ. **[9:4]** Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς **ἐνθυμήσεις** αὐτῶν εἶπεν· ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **[9:5]** 5 Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν ... **[9:6]** Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ... ἀφιέναι ἁμαρτίας τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. **[9:8]** ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν ... **[9:9]** Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν ... Καὶ ἀναστὰς... **[9:10]** 0 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ... **[9:11]** ...ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; **[9:12]** ...οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. **[9:13]** Πορευθέντες ...οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους... **[9:14]** Τότε προσέρχονται αὐτῷ ...νηστεύομεν πολλά... **[9:15]** ...μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον χρόνον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος...

16 *Και κανείς δεν βάζει επίραμμα*μπάλωμα *αγνάφου πανιού*αμεταχείριστο νέο ύφασμα *πάνω σε παλιό ρούχο· διότι τραβάει*αφαιρεί *το συμπλήρωμα [του] από το ρούχο*ιματίου, *και γίνετε χειρότερο σκίσιμο.* **17** *Ούτε βάζουν κρασί*οίνον *νέο σε σακιά*ασκούς *παλιά· ειδεμή, σχίζονται οι ασκοί*, και το κρασί* χύνεται και τα σακιά* καταστρέφονται*φθείρονται. *αλλά βάζουν οίνο* νέο σε ασκούς* νέους, και τα δύο διατηρούνται.*

18 Ενώ αυτός λαλούσε αυτά προς αυτούς, δες*ιδού*, κάποιος άρχοντας ερχόμενος προσκυνούσε αυτόν, λέγοντας ότι: *Η κόρη μου πέθανε πριν από λίγο· αλλά έλα και βάλε το χέρι σου πάνω της και θα* ανα*ζήσει.* **19** Και [αφού] σηκώθηκε ο Ιησούς ακολούθησαν αυτόν κι οι μαθητές του.

20 Και να*ιδού*, [μια] γυναίκα [που] αιμορραγούσε 12 χρόνια*έτη*, αφού πλησίασε από πίσω άγγιξε το άκρο του χιτώνα*ιματίου* του· **21** διότι έλεγε μέσα της: *Εάν μόνο αγγίξω το ρούχο* του, θα σωθώ.* **22** Ο [δε] Ιησούς γύρισε*στράφηκε* και βλέποντας*ιδών* αυτή είπε: *Έχε θάρρος, κόρη*θύγατερ*· η πίστη σου σ' έσωσε.* Και σώθηκε η γυναίκα από την ώρα εκείνη.

23 Και αφού ήρθε ο Ιησούς στην κατ*οικία του άρχοντα και βλέποντας*ιδών τους αυλητές*μοιρολογούντες* και τον όχλο να θορυβεί, **24** λέγει προς αυτούς: *Βγείτε έξω· διότι δεν πέθανε το κοριτσάκι, αλλά κοιμάται.* Και τον περιγελούσαν. **25** Όταν λοιπόν*δε* βγήκε έξω ο όχλος, αφού μπήκε [μέσα] έπιασε το χέρι της, και σηκώθηκε το κορίτσι. **26** Και διαδόθηκε η είδηση*φήμη* αυτή σ' όλη εκείνη την περιοχή*γη*.

27 Και ενώ αναχωρούσε από εκεί ο Ιησούς, ακολούθησαν αυτόν δύο τυφλοί, κράζοντες και λέγοντες: *Ελέησε μας, γιε του Δαβίδ.* **28** Και όταν ήλθε στην κατ*οικία*, πλησίασαν σ' αυτόν οι τυφλοί, και λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *Πιστεύετε ότι έχω τη δύναμη*δύναμαι *να κάνω αυτό;* Λέγουν προς αυτόν· *Ναι, Κύριε.* **29** Τότε άγγιξε τα μάτια τους, λέγοντας: *Κατά την πίστη σας ας γίνει σε σας.* **30** Και ανοίχτηκαν τα μάτια*οι οφθαλμοί* τους· πρόσταξε δε αυτούς έντονα ο Ιησούς, λέγοντας: *Προσέχετε, ας μην ξέρει αυτό κανείς.* **31** Αλλ' εκείνοι αφού εξήλθαν διαφήμισαν αυτόν σε όλη εκείνη τη γη.

32 Ενώ δε αυτοί έβγαιναν έξω, δες, του έφεραν άνθρωπο κουφό*βουβό* δαιμονισμένο· **33** και αφού εκβλήθηκε το δαιμόνιο, λάλησε ο κουφός*, και θαύμασαν οι όχλοι, λέγοντες ότι: *Ποτέ δεν φάνηκε [κάτι] τέτοιο στον Ισραήλ.* **34** Οι δε Φαρισαίοι έλεγαν: *Διαμέσου του άρχοντα των δαιμονίων εκβάλει*βγάζει *τα δαιμόνια.*

35 Και περιόδευε ο Ιησούς όλες τις πόλεις και τα χωριά*κώμας*, διδάσκοντας στις συναγωγές τους και κηρύττοντας το ευαγγέλιο της βασιλείας και θεραπεύοντας κάθε νόσο*πάθηση* και κάθε*πάσαν* ασθένεια ανάμεσα στο λαό.

36 Αφού είδε δε τους όχλους, σπλαχνίσθηκε γι' αυτούς, διότι ήταν αποκαμωμένοι*εκλελυμένοι* και διασκορπισμένοι σαν πρόβατα που δεν έχουν ποιμένα.

37 Τότε λέγει προς τους μαθητές του: *Ο μεν θερισμός [είναι] πολύς, οι δε εργάτες λίγοι·* **38** *παρακαλέστε λοιπόν τον Κύριο του θερισμού, για να αποστείλει εργάτες στο θερισμό Του.*

10 **[Ι].** ΚΑΙ ΑΦΟΥ ΠΡΟΣΚΑΛΕΣΕ τους 12 μαθητές του, έδωσε σε αυτούς εξουσία [κατά] πνευμάτων ακαθάρτων, ώστε να βγάζουν αυτά έξω και να θεραπεύουν κάθε*πάσαν* ασθένεια και κάθε* πάθηση*α-σθενείς κατάκοιτους*. **2** Τα δε ονόματα των 12 αποστόλων είναι αυτά: πρώτος Σίμων ο λεγόμενος Πέτρος και Ανδρέας ο αδελφός του, Ιάκωβος ο [γιος] του Ζεβεδαίου και Ιωάννης ο αδελφός του, **3** Φίλιππος και Βαρθολομαίος, Θωμάς και Ματθαίος ο τελώνης*φοροεισπράκτορας*, Ιάκωβος ο [γιος] του Αλφαίου και Λεββαίος ο επονομασθείς Θαδδαίος, **4** Σίμων ο Κανανίτης και [ο] Ιούδας ο Ισκαριώτης, ο οποίος και τον παρέδωσε*πρόδωσε*.

5 Αυτούς τους 12 απέστειλε ο Ιησούς και παράγγειλε σε αυτούς, λέγοντας: *Σε δρόμο*οδό που οδηγεί στα *σε έθνη μην πάτε, και σε πόλη Σαμαρειτών μην μπείτε μέσα,* **6** *πηγαίνετε δε μάλλον προς τα πρόβατα τα απωλεσμένα*χαμένα *του οίκου Ισραήλ.* **7** *Και πηγαίνοντας κηρύττετε, λέγοντας ότι: πλησίασε η βασιλεία των ουρανών.* **8** *Ασθενείς να θεραπεύετε, λεπρούς καθαρίζετε, νεκρούς ανασταίνετε*εγείρετε, *δαιμόνια βγάζετε· Δωρεάν λάβετε, δωρεάν δώστε.* **9** *Μην* κατ*έχετε χρυσάφι, μήτε ασήμι*άργυρον *μηδέ χαλκό στις ζώνες σας,* **10** *ούτε σακίδιο για το δρόμο, μηδέ δύο χιτώνες, ούτε υποδήματα, μήτε ράβδο· διότι ο εργάτης είναι άξιος της τροφής του.*

11 *Σε όποια δε πόλη ή χωριό*κώμην *εισέλθητε, εξετάστε ποιος είναι άξιος σε αυτή, κι εκεί μείνετε μέχρι να φύγετε.* **12** *Μπαίνοντας δε μέσα στο σπίτι*οικία *χαιρετήστε αυτό, λέγοντες: Ειρήνη σε αυτό το σπίτι.*

[9:18] Μαρ. 5:22, κτλ., Λου. 8:41 κτλ. **[9:20]** Μαρ. 5:25, Λου. 8:43 **[9:22]** Λου. 7:50, 8:48, 17:19, 18:42 **[9:23]** Μαρ. 5:38, Λου. 8:51, Ιδέ 2Χρ. 35:25 **[9:24]** Πρ. 20:10 **[9:27]** Κφ. 15:22, 20:30,31, Μαρ. 10:47,48, Λου. 18:38,39 **[9:30]** Κφ. 8:4.12:16, 17:9, Λου. 5:14 **[9:31]** Μαρ. 7:36 **[9:33]** Κφ. 12:22, Λου.11:14 **[9:34]** Κφ. 12:24, Μαρ. 3:22, Λου. 11:15 **[9:35]** Μαρ. 6:6, Λου. 13:22, Κφ. 4:23 **[9:36]** Μαρ. 6:43, Αρ.27:17, 1Βα. 22:17, Ιεζ. 34:5, Ζαχ. 10:2 **[9:37]** Λου. 10:2, Ιωα. 4:35 **[9:38]** 2Θε. 3:1 **[10:1]** Μαρ. 3:13,14,6:7, Λου. 6:13,9:1 **[10:2]** Ιωα. 1:42 **[10:3]** Λου. 6:15,Πρ. 1:13, Ιωα. 13:26 **[10:5]** Κφ. 4:15, Ιδε 2Βα. 17:24,4:9,10 **[10:6]** Κφ. 15:24, Πρ. 13:46, Ησ. 53:6, Ιερ. 50:6,Ιεζ. 34:5,6,16,1Πε. 2:25 **[10:7]** Λου. 9:2, Κφ. 3:2,4:17, Λου. 10:9 **[10:8]** Πρ. 8:18,20 **[10:9]** 1Σα. 9:7, Μαρ. 6:8, Λου. 9:3, 10:4, 22:35, Μαρ. 6:8 **[10:10]** Λου.10: 8, 1Κο. 9:7,1 Τι. 5:18 **[10:11]** Λου. 10:8

[9:16] Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα **ῥάκους** ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **[9:17]** ...εἰ δὲ μήγε, ρήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς βάλλουσι καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. **[9:18]** ...ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ ζήσεται. **[9:19-20]** ...προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ **κρασπέδου** τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. **[9:21]** Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. **[9:22]** ...θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. **[9:23]** ...καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον... **[9:24]** ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. **[19:25]** ...ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος... καὶ ἠγέρθη... **[9:27]** Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ... **[9:28]** ...πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναί, Κύριε. **[9:29]** Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων... **[9:30]** Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. **[9:31]** Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν... **[9:32]** Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον· **[9:33]** ...οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. **[9:34]** ...ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. **[9:35]** Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις... καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν **μαλακίαν** ἐν τῷ λαῷ. **[9:36]** ...ὅτι ἦσαν **ἐκλελυμένοι** καὶ **ἐρριμμένοι**... **[9:38]** Δεήθητε... **[10:1]** Καὶ προσκαλεσάμενος... πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν **μαλακίαν**. **[10:3]** ...ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος... **[10:7]** ...ἤγγικεν ἡ βασιλεία... **[10:9]** Μὴ κτήσησθε... **[10:10]** μὴ **πήραν** εἰς ὁδὸν... **[10:11]** Εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι, κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. **[10:12]** Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτὴν λέγοντες· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.

13 *Και εάν μεν η οικογένεια είναι άξια, ας έλθει η ειρήνη σας πάνω της· αλλ' εάν δεν είναι άξια, η ειρήνη σας ας επιστρέψει σε σας.* **14** *Και όποιος δεν σας δεχθεί, ούτε ακούσει τα λόγια σας, βγαίνοντας έξω από το σπίτι ή την πόλη εκείνη* εκτινάξτε τη σκόνηκονιορτόν *των ποδιών σας.* **15** *Αληθινά σας λέγω, Ελαφρότερη θα είναι [η τιμωρία] σε ημέρα κρίσης στη γη των Σοδόμων και Γομόρρων παρά στην πόλη εκείνη.*

16 *Δείτειδού, εγώ σας αποστέλλω σαν πρόβατα ανάμεσα σε λύκους· γίνεστε λοιπόν φρόνιμοιπροσεκτικοί σαν τα φίδια κι απλοίαθώοι σαν τα περιστέρια.* **17** *Προσέχετε δε από τους ανθρώπους· διότι, θα σας παραδώσουν σε συνέδριαδικαστήρια και μέσα στις συναγωγές τους θα σας μαστιγώσουν·* **18** *και [προσέτι] μπροστά σε ηγεμόνες και βασιλιάδες θα φερθείτε εξ αιτίας μου προς μαρτυρία σε αυτούς και στα έθνη.* **19** *Όταν λοιπόνδε σας παραδώσουν, μη μεριμνήσετε πως ή τι θα λαλήσετε· διότι θα σας δοθεί σε εκείνη την ώρα τι (πρέπει) να μιλήσετε.* **20** *Επειδή εσείς δεν είστε οι ομιλούντες, αλλά το Πνεύμα του Πατέρα σας, το οποίο λαλεί μέσα σας.*

21 *Θα παραδώσει δε αδελφός αδελφό σε θάνατο και πατέρας [το] παιδίτέκνον και θα επαναστατήσουν παιδιατέκνα κατάεπί γονέων και θα βάλου να θανατώσουν αυτούς·* **22** *και θα είστε μισούμενοι από όλουςπάντων για το όνομά μου· ο δε υπομείνας μέχρι το τέλος, αυτός θα σωθεί.*

23 *Όταν δε σας κατα-διώκουν στην πόλη αυτή, κατα-φεύγετε στην άλλη· διότι αληθινά σας λέγω: Δεν θα τελειώσετε τις πόλεις του Ισραήλ, έως ότου έρθει ο Υιός του ανθρώπου.* **24** *Δεν υπάρχει μαθητής ανώτερος απ' το δάσκαλο, ούτε δούλος ανώτερος απ' τον κυριό του.* **25** *Αρκετό [είναι] στον μαθητή να γίνει όπως ο δάσκαλος του και ο δούλος όπως ο κύριος του. ΕάνΕι τον οικοδεσπότη επονόμασαν Βεελζεβούλ(άρχοντα των δαιμονίων/μυγών), πόσο μάλλον σ' όσους ανήκουν στο σπιτικό του;*

26 *Μην τους φοβηθείτε λοιπόν· διότι δεν είναι τίποτα καλυμμένο, που δεν θ' αποκαλυφθεί, και κρυπτό, το οποίο δεν θα γίνει γνωστό.* **27** *Ό,τι σας λέγω στο σκοτάδι, πείτε στο φως, κι ό,τι ακούτε στο αυτί, κηρύξτε δημόσιαστα δώματα/ταράτσες.* **28** *Και μη φοβηθείτε απ' αυτούς που θανατώνουναποκτεινόντων το σώμα, την ψυχή όμως δεν μπορούν να θανατώσουν· φοβηθείτε δε μάλλον αυτόν που έχει τη δύναμηδυνάμενον και ψυχή και σώμα ν' απολέσει στη Γέεννα.*

29 *Δύο σπουργίτιαστρουθία δεν πουλιούνται για ένα ασσάριολεπτό; και ένα εξαπ' αυτά δεν θα πέσει πάνω στη γη χωρίς [το θέλημα] του Πατέρα σας.* **30** *Εσάς, όμως και οι τρίχες της κεφαλής είναι όλεςπάσαι μετρημένες.* **31** *Μη φοβηθείτε λοιπόν· από πολλά σπουργίτιαστρουθίων διαφέρετε εσείς.* **32** *Καθένας λοιπόν ο οποίος με ομολογήσει μπροστά στους ανθρώπους, θα ομολογήσω και εγώ αυτόν μπροστά στον Πατέρα μου που είναι στους ουρανούς*.* **33** *Όποιος δε, με αρνηθεί μπροστά στους ανθρώπους, θα αρνηθώ αυτόν και εγώ μπροστά στον Πατέρα μου τον επουράνιο*.*

34 *Μη νομίζετε ότι ήλθα να βάλω ειρήνη πάνω στη γη· δεν ήλθα να βάλω ειρήνη, αλλά μαχαίριχωρισμό/μερισμό.* **35** *Διότι ήλθα να διαχωρίσω άνθρωπο κατά του πατέρα του και κόρηθυγατέρα κατά της μητέρας της και νύφη κατά της πεθεράς της·* **36** *και εχθροί του ανθρώπου [θα είναι] οι οικιακοίάνθρωποι του σπιτιού του.* **37** *Όποιος αγαπά πατέρα ή μάνα υπέρ εμέ, δεν είναι άξιος για μένα· και όποιος αγαπά γιο ή κόρη παραπάνωυπέρ από εμέ, δεν είναι άξιος μου·* **38** *και όποιος δεν αναλαμβάνει το σταυρό του και ακολουθεί πίσω μου, δεν είναι άξιος για μένα.*

39 *Όποιος βρει τη ζωή του, θα τη χάσειαπολέσει και όποιος απολέσει* τη ζωή του για μένα, θα τη βρει.*

40 *Όποιος δέχεται εσάς εμένα δέχεται, κι όποιος δέχεται εμένα δέχεται Αυτόν που με απόστειλε.* **41** *Αυτός που δέχεται προφήτη στ' όνομα προφήτη, μισθόαντα-μοιβή προφήτη θα λάβει, κι ο δεχόμενος δίκαιο στ' όνομα δικαίου, μισθό δικαίου θα λάβει.* **42** *Και όποιος ποτίσει έναν απ' αυτούς τους μικρούς, μόνο ποτήρι δροσερό [νερό] στ' όνομα μαθητή, αληθινά σας λέγω, δεν θα χάσει το μισθό του.*

11 **[ΙΑ]** ΚΑΙ ΟΤΑΝ τελείωσε ο Ιησούς να διατάσειδίνει εντολές/οδηγίες στους 12 μαθητές του, έφυγε από εκεί για να διδάσκει και να κηρύττει στις πόλεις τους.

2 Ο δε Ιωάννης, όταν άκουσε στη φυλακήδεσμωτηρίω τα έργα του Χριστού, έστειλε δύο απ' τους μαθητές του, και

[10:13] Λου. 10:5, Ψλ. 35:13 **[10:14]** Μαρ. 6:11, Λου. 9:5,10:10-11, Νεε. 5:13,Πρ. 13:51,18:6 **[10:15]** Κφ. 11:22,24 **[10:16]** Λου. 10:3, Ρω. 16:19,Εφ. 5:15, 1Κο. 14:29, Φιλ. 2:15 **[10:17]** Κφ.24:9,Μαρ. 13:9, Λου. 12:11,21:12, Πρ. 5:40 **[10:18]** Πρ. 12:11, 24:10, 25:7-23, 2 Τι. 4:16 **[10:19]** Μαρ. 13:11-13, Λου. 12:11, 14,15, Εξ. 4:12, Ιερ. 1:7 **[10:20]** 2Σα.23:2, Πρ. 4:8, 6:10, 2Τι. 4:17 **[10:21]** Μιχ. 7:6, six. 35, 36, Λου. 21:16 **[10:22]** Λου. 21:17, Δαν. 12:12,13, Κφ. 24:13, Μαρ. 13:13 **[10:23]** Κφ. 2:13, 4:12, 12:15, Πρ. 8:1, 9:25, 14:6, Κφ. 16:28 **[10:24]** Λου. 6:40, Ιωα. 13:16,15:20 **[10:25]** Κφ. 12:24, Μαρ. 3:22, Λου. 11:15, Ιωα. 8:48,52 **[10:26]** Μαρ. 4:22, Λου. 8:17, 12:2,3 **[10:28]** Ησ. 8:12,13, Λου. 12:4, 1Πε.3:14 **[10:30]** 1Σα. 14:45, 2Σα. 14:11, Λου. 21:18, Πρ. 27:34 **[10:32]** Λου. 12:8, Ρω. 10:9,10,41, Απ. 3:5 **[10:33]** Μαρ. 8:38, Λου. 9:46, 2Τι. 2:12 **[10:34]** Λου. 12: 49, 51-53 **[10:35]** Μιχ. 7:6 **[10:36]** Ψλ. 41:9, 55:13, Μιχ. 7:6, Ιωα. 13:18 **[10:37]** Λου. 14:26 **[10:38]** Κφ. 16:24, Μαρ. 8:34, Λου. 9:23,14:27 **[10:39]** Κφ. 16:25,Λου.17:33,Ιωα. 12:25 **[10:40]** Κφ. 18:5, Λου. 9:48, 10:16, Ιωα. 12:44, 13:20, Γαλ. 4:14 **[10:41]** 1Βα. 17:10,18:4, 2Βα. 4:8 **[10:42]** Κφ. 18:5,6,25:40, Μαρ. 9:41, Εβ. 6:10 **[11:2]** Λου. 7:18,19,κτλ., Κφ. 14:3

[10:13-14] Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ ... **[10:15]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται... **[10:16]** ...ἐν μέσῳ λύκων... **[10:17-18]** καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. **[10:19]** ...δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε. **[10:20]** Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες... ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. **[10:21-22]** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ...σωθήσεται. **[10:23]**Ὅταν... φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ **τελέσητε** τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. **[10:24]** Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ... **[10:25]** Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ τῷ δούλῳ ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; **[10:26]** Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. **[10:27]**Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί, καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. **[10:28]** Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι... **[10:30]**Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. **[10:31]** Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. **[10:32]** Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ... **[10:33]** ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων... **[10:34]** Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. **[10:35]**Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ... **[10:36]** καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. **[10:37]**Ὁ **φιλῶν**... ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ **φιλῶν**... οὐκ ἔστι μου ἄξιος·38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. **[10:39]**Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. **[10:41]** ...μισθὸν δικαίου λήψεται. **[10:42]** Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον... ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. **[11:1]** Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα ... **[11:2]** ... ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας ...

*είπε προς αυτόν· **3** Εσύ είσαι ο ερχόμενος, ή άλλον προσδοκούμε; **4** Και απαντώντας ο Ιησούς είπε προς αυτούς: Πηγαίνετε [και] αναγγείλετε [στον] Ιωάννη όσα ακούτε και βλέπετε· **5** (ότι) τυφλοί ξαναβλέπουν και χωλοίκουτσοί περπατούν, λεπροί καθαρίζονται και κουφοί ακούνε, νεκροί εγείρονταισηκώνονται και φτωχοί ευαγγελίζονται· **6** και μακάριος είναι όποιος δεν σκανδαλιστεί με μένα.*

***7** Ενώ δε αυτοί αναχωρούσαν, άρχισε ο Ιησούς να λέει προς τα πλήθηόχλους σχετικάπερί με τον Ιωάννη· Τι εξήλθατεβγήκατε στη έρημο για να δείτε; [ένα] καλάμι σαλευόμενο απ' τον άνεμο; **8** Αλλά τι εξήλθατε* να δείτε; [έναν] άνθρωπο ντυμένο [με] μαλακά ρούχαιμάτια; δέστειδού, αυτοί που φορούν τα μαλακά βρίσκονται στους οίκους των βασιλιάδων. **9** Αλλά τι βγήκατε να δείτε; [έναν] Προφήτη; ναι, σας λέγω, και περισσότερο από προφήτη.*

10 *Επειδή αυτός είναι, για τον οποίο είναι γραμμένο· **Να, εγώ αποστέλλω τον άγγελόαγγελιοφόρο μου μπροστά απ' το προσώπο σου, ο οποίος θα προετοιμάσει το δρόμο σου μπροστά σου.** **11** Αληθινά σας λέγω: μεταξύ αυτών που γεννήθηκαν από γυναίκες δεν [έχει] αναφανείηγέρθη μεγαλύτερος [του] Ιωάννη του Βαπτιστή· πλην ο μικρότερος στη βασιλεία των ουρανών είναι μεγαλύτερος από αυτόν. **12** Από τις ημέρες λοιπόν [του] Ιωάννη του Βαπτιστή μέχρι και τώρανυν η βασιλεία των ουρανών βιάζεται, κι οι βιαστέςεπίμονοι την αρπάζουν. **13** Επειδή όλοι οι Προφήτες και ο Νόμος μέχρι τον Ιωάννη προφήτευσαν. **14** Και αν θέλετε να [το] δεχθείτε, αυτός είναι ο Ηλίας, ο οποίος έμελλε να έρθει.*

15 *Όποιος έχει αυτιάώτα για να ακούει ας ακούει.*

16 *Αλλά με τι να παρομοιάσω αυτή τη γενιά; είναιεστί όμοια με παιδάκια που κάθονται στις αγορές και φωνάζουν στους συντρόφους τους, **17** και λέγουν: Αυλόφλογέρα σας παίξαμε, και δεν χορεύσατε, σας μοιρολογήσαμε, και δεν κλάψατε. **18** Γιατί ήλθε [ο] Ιωάννης μήτε τρώγοντας μήτε πίνοντας, και λένε· Δαιμόνιο έχει. **19** Ήρθε ο Υιός του ανθρώπου που τρώει και πίνει, και λένε: ΝαΙδού, άνθρωπος φαγάςφάγος και κρασοπότης, φίλος τελωνών φοροεισπρακτόρων και αμαρτωλών. Και δικαιώθηκε η σοφία απ' τα παιδιάέργα των τέκνων της.*

20 *Τότε άρχισε να μέμφεται τις πόλεις στις οποίες έγιναν τα περισσότερα θαύματα του, διότι δεν μετανόησαν· **21** Ουαίαλλοίμονο σε σένα, Χοραζίν, ουαί* σε σένα, Βηθσαϊδά· διότι, αν τα θαύματα τα γενόμενα ανάμεσά σας, γινόταν στην Τύρο και Σιδώνα, προ πολλού θα είχαν μετανοήσει σε σάκο και στάχτησποδώ. **22** Πλην σας λέγω στην Τύρο και Σιδώνα περισσότερη ανεκτικότητα θα υπάρξει στην ημέρα [της] κρίσης παρά σε σάς. **23** Και συ, Καπερναούμ, που υψώθηκες ως τον ουρανό, θα κατεβείς [μέχρι] τον άδη· διότι εάν τα θαύματα που έχουν γίνει ανάμεσά σου γινόταν στα Σόδομα, θα είχαν παραμείνει μέχρι σήμερα. **24** Πλην σας λέγω, ότι [στη] γη [των] Σοδόμων θα υπάρξει περισσότερη ανεκτικότητα στην ημέρα κρίσης παρά σε σέ.*

25 *Σ' εκείνο τον καιρό μιλώντας ο Ιησούς είπε· Ομολογώ δοξάζοντας εσένα, Πατέρα, Κύριε του ουρανού και της γης, διότι απέκρυψες αυτά από σοφούς και συνετούς και τα απεκάλυψες σε νήπια· **26** Ναι, Πατέρα, διότι έτσι έγινε ευάρεστο μπροστά σου.*

27 *Όλα παραδόθηκαν σε μένα από τον Πατέρα μου· και κανείς [δεν] γνωρίζει τον Υιό παρά [μόνο] ο Πατέρας· ούτε τον Πατέρα γνωρίζει κάποιος παρά ο Υιός και σ' όποιον θέλει ο Υιός να [Τον] αποκαλύψει.*

28 *Ελάτε προς εμέ, όλοι όσοι κοπιάζετε και είσθε φορτωμένοι, και εγώ θα σας αναπαύσω. **29** Σηκώστε το ζυγό μου πάνω σας και μάθετε από μένα, διότι είμαι πράος και ταπεινός στην καρδιά, και θα βρείτε ανάπαυση στις ψυχές σας· **30** διότι ο ζυγός μου είναι καλός και το φορτίο μου ελαφρύ.*

12 **[ΙΒ]** ΣΕ ΕΚΕΙΝΟ τον καιρό πορευόνταν ο Ιησούς μέσαδιά από τα σπαρμένασπαρτών [χωράφια] το Σάββατο· οι δε μαθητές του πείνασαν και άρχισαν να αποσπούν στάχυα και να τρώνε. **2** Οι δε Φαρισαίοι βλέποντας είπαν σε αυτόν: *Κοίταιδού, οι μαθητές σου διαπράτουν ό,τι δεν συγχωρείταιεπιτρέπεται να γίνεται το Σάββατο.* **3** Ο δε είπε σ' αυτούς: *Δεν αναγνώσατεδιαβάσατε τι έπραξε [ο] Δαβίδ όταν πείνασε αυτός και οι δικοί του; **4** πως μπήκε μέσα στον οίκο του Θεού και έφαγε τους άρτους της προθέσεως, τους οποίους δεν επιτρεπόταν συγκεχωρημένον σ' αυτόν να φάει, ούτε σ' όσους ήταν μαζί του, ειμή μόνο στους ιερείς;*

5 *Ή δεν διαβάσατε* στο Νόμο ότι τα σάββατα οι ιερείς βεβηλώνουνπαραβαίνουν το Σάββατο στο ιερό κι είναι αθώοι; **6** Σας λέγω δε, ότι εδώ είναι (κάποιος) μεγαλύτερος του ιερού.*

[11:3] Γεν.49:10, Αρ. 24:17, Δαν. 9:24, Ιωα. 6:14 **[11:5]** Ησ. 29:18,35:4-6,42:7,Ιωα. 2:23, 3:2, 5:36,10:25,38,14:11, Ψλ. 22:26, Ησ. 61:1, Λου. 4:18, Ιακ. 2:5, Ησ. 8:14,15, Κφ. 13:57, 24:10, 26:31, Ρω. 9:32,33, 1Κο. 1:23, 2:14, Γαλ. 5:11, 1Πε. 2:8 **[11:7]** Λου. 7:24, Εφ. 4:14 **[11:9]** Κφ. 14:5, 21:26, Λου. 1:76,7:26 **[11:10]** Μαλ. 3:1, Μαρ. 1:2, Λου. 1:76,7:27 **[11:12]** Λου. 16:16, Μαλ. 4:6, Μαλ. 4:5, Κφ. 17:12, Λου. 1:17 **[11:13]** Κφ. 13:9, Λου. 8:8, Απ. 2:7, 11,17,29, 3:6,13,22 **[11:14]** Λου. 7:31 **[11:15]** Κφ. 9:10 **[11:19]** Λου. 7:35 **[11:20]** Λου. 10:13,κτλ **[11:21]** Ιωα. 3:7,8 **[11:22]** Κφ. 10:15, six. 24 **[11:23]** Ησ. 14:13, Θρ. 2:1 **[11:24]** Κφ. 10:15 **[11:25]** Λου. 10:21, Ψλ. 8:2, 1Κο. 1:19,27, 2:8, 2Κο. 3:14, Κφ. 16:17 **[11:27]** Κφ. 28:18, Λου. 10:22, Ιωα.3:35, 13:3,17:2, 1Κο. 15:27 **[11:28]** 1Ιωα. 1:18,6:46, 10:15 **[11:29]** Ιωα. 13:15, Φιλιπ. 2:5, 1Πε. 2:21, 1Ιωα. 2:6, Ζαχ. 9:9, Φιλιπ. 2:7,8, Ιερ. 6:16 **[11:30]** 1 Ιωα. 5:3 **[12:1]** Δευ.23:25, Μαρ. 2:23, Λου. 6:1 **[12:3]** 1Σα. 21:6 **[12:4]** Εξ. 25:30, Λευ. 24:5, Εξ. 29:32,33, Λευ. 8:31,24:9 **[12:5]** Αρ. 28:9, Ιωα. 7:22

[11:3] εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; **[11:4-7]** Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο... λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον **θεάσασθαι**;... **[11:8]** Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον... **[11:9]** Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν;... **[11:10]** ...ὃς **κατασκευάσει** τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. **[11:11]** **ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων... μείζων αὐτοῦ ἐστιν. **[11:12]** ...ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. **[11:13]** Πάντες γὰρ... **[11:14]** Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι... **[11:15]** Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. **[11:16]** ...ἃ **προσφωνοῦντα** τοῖς ἑταίροις αὐτῶν λέγουσιν· **[11:17]** **ηὐλήσαμεν** ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. **[11:18]** ...μήτε ἐσθίων... **[11:19]** ...τῶν τέκνων (ΚΜΝ: ἔργων) αὐτῆς. **[11:20]** Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· **[11:21]** ...ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν **αἱ δυνάμεις** αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ... **[11:22]** ...ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. **[11:23]** ... καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. **[11:24]** ...ἀνεκτότερον ἔσται... **[11:25]** ...**ἐξομολογοῦμαί** σοι, πάτερ, κύριε... νηπίοις· **[11:26]** ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο **εὐδοκία** ἔμπροσθέν σου. **[11:27]** Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει... τις ἐπιγινώσκει... καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. **[11:28]** Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. **[11:29]** Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς... **[11:30]** ὁ γὰρ ζυγός μου **χρηστὸς** καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν. **[12:1]** ...διὰ τῶν σπορίμων... καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. **[12:2-4]** ...οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ μόνοις τοῖς ἱερεῦσι; **[12:5]** ...τὸ σάββατον... καὶ ἀναίτιοί εἰσι;

7 *Εάν όμως είχατε μάθει τι είναι:* ***Έλεος θέλω κι όχι θυσία****, δεν θα καταδικάζατε τους αθώους.* **8** *Επειδή ο Υιός του ανθρώπου είναι κύριος και του Σαββάτου.*

9 Και αφού αναχώρησε από εκεί, ήρθε στη συναγωγή τους. **10** Και να[ιδού], ήταν εκεί άνθρωπος που είχε το χέρι ξεραμένο[παράλυτο]· και ρώτησαν αυτόν, λέγοντας: *Συγχωρείται[επιτρέπεται] τάχα να θεραπεύει κάποιος [σ]το Σάββατο; [ίνα]για να κατηγορήσουν αυτόν.* **11** Ο δε είπε προς αυτούς: *Ποιος άνθρωπος από σας είναι, ο οποίος έχοντας ένα πρόβατο, [κι] εάν αυτό πέσει σε λάκκο το Σάββατο, δεν θα πιάσει και σηκώσει αυτό;* **12** *Πόσο λοιπόν[ούν] διαφέρει άνθρωπος από πρόβατο! Άρα[ώστε] συγχωρείται* [σ]το Σάββατο να αγαθοποιεί[κάνει καλό] κάποιος.* **13** Τότε λέγει προς τον άνθρωπο· *Άπλωσε[εκτεινον] το χέρι σου·* και [το] τέντωσε*, και αποκαταστάθηκε (και έγινε) υγιές όπως το άλλο.

14 Οι δε Φαρισαίοι αφού βγήκαν έξω[εξελθόντες] έκαναν συμβούλιο εναντίον του, για να τον αφανίσουν[απολέσουν].

15 Αλλ' ο Ιησούς [κατα]νοήσας[γνους] αναχώρησε από εκεί· και τον ακολούθησαν όχλοι πολλοί και θεράπευσε αυτούς όλους[πάντας]. **16** Και παράγγειλε σ' αυτούς αυστηρά για να μη τον φανερώσουν, **17** για να [εκ]πληρωθεί το ειπωθέν[ρηθέν] δια Ησαΐα του προφήτη, που έλεγε:

18 ***Να, ο δούλός μου, τον οποίο εκλεξα, ο αγαπητός μου, στον οποίο η ψυχή μου ευαρεστήθηκε· θα θέσω το Πνεύμα μου πάνω του, και θα εξαγγείλει κρίση στα έθνη·*** **19** ***δεν θ' αντιλογήσει[λογομαχήσει], ούτε θα κραυγάσει, ουδέ θα ακούσει κάποιος[τις] τη φωνή του στις πλατείες.*** **20** ***Καλάμι συντριμμένο δε θα σπάσει[θλάσει] και λινάρι[λινό φιτίλι] που καπνίζει δεν θα σβήσει, ως ότου [εκ]φέρει σε νίκη την κρίση·*** **21** ***Και[εν] στ' όνομά του θα ελπίσουν τα έθνη.***

22 Τότε φέρθηκε προς αυτόν δαιμονιζόμενος, τυφλός και κουφός, και θεράπευσε αυτόν, ώστε ο τυφλός και κουφός[βουβός] και λαλούσε και έβλεπε. **23** Και εκπλήττονταν όλοι οι όχλοι και έλεγαν· *Μήπως είναι αυτός ο γιος του Δαβίδ;* **24** Οι δε Φαρισαίοι όταν το άκουσαν είπαν: *Αυτός δεν εκβάλλει τα δαιμόνια ειμή μέσω του Βεελζεβούλ[(βλ. 10:25)], του άρχοντα των δαιμονίων.* **25** [Κατα]νοήσας δε [ο] Ιησούς τους διαλογισμούς[σκέψεις] τους, είπε προς αυτούς: *Κάθε βασιλεία που διαιρέθηκε κατά του εαυτού της [(σε αντιμαχόμενα μέρη)] ερημώνεται, και κάθε[πάσα] πόλη ή [κατ]οικία που διχάσθηκε* κατά τους εαυτού της* δεν θα σταθεί.* **26** *Και αν[εί] ο Σατανάς εκβάλλει το Σατανά, διαιρέθηκε κατά του εαυτού του· πως λοιπόν[ούν] θα σταθεί η βασιλεία [αυ]του;* **27** *Και αν εγώ μέσω[διά] του Βεελζεβούλ εκβάλλω τα δαιμόνια, οι γιοι σας[υμών] μέσω*[εν] τίνος εκβάλλουν; γι' αυτό αυτοί θα γίνουν οι κριτές σας.*

28 *Αλλά εάν εγώ μέσω [του] Πνεύματος [του] Θεού εκβάλλω τα δαιμόνια, άρα έφθασε σε σας η βασιλεία του Θεού.* **29** *Ή πως μπορεί κάποιος να εισβάλλει στην [κατ]οικία του δυνατού και να [δι]αρπάξει τα σκεύη[οικοσκευή] του, εάν πρώτα δεν δέσει τον δυνατό; και τότε θα διαρπάξει την [κατ]οικία του.*

30 *Όποιος δεν είναι μαζί μου είναι εναντίον μου, κι όποιος δεν μαζεύει μαζί μου, [δια]σκορπίζει.* **31** *Γι' αυτό σας λέγω: Κάθε αμαρτία και βλασφημία θα συγχωρηθεί στους ανθρώπους, η βλασφημία όμως κατά του Πνεύματος δεν θα συγχωρηθεί στους ανθρώπους.* **32** *Κι όποιος πει λόγο κατά του Υιού του ανθρώπου, θα συγχωρηθεί σε αυτόν· όποιος όμως πει κατά του Πνεύματος του Αγίου, δεν θα συγχωρηθεί σε αυτόν, ούτε σ' αυτόν τον αιώνα, ούτε στον μέλλοντα.*

33 *Ή κάνετε το δέντρο καλό, και τον καρπό του καλό, ή κάνετε το δέντρο σαπρό, και τον καρπό του σαπρό· διότι απ' τον καρπό γνωρίζεται το δέντρο.* **34** *Γεννήματα οχιάς[εχιδνών], πως μπορείτε να λαλείτε καλά ενώ είστε πονηροί; διότι από το περίσσευμα της καρδιάς μιλάει το στόμα.*

35 *Ο καλός άνθρωπος από τον καλό θησαυρό [της καρδιάς] βγάζει τα αγαθά*, και ο πονηρός άνθρωπος απ' τον πονηρό θησαυρό βγάζει έξω πονηριές[πονηρά].* **36** *Σας λέγω δε ότι για κάθε λόγο αργό[ανώφελο], τον οποίο θα λαλήσουν οι άνθρωποι, θα αποδώσουν λόγο γι' αυτόν σε ημέρα κρίσης.* **37** *Διότι από τα λόγια σου θα δικαιωθείς, και από τα λόγια σου θα καταδικαστείς.*

38 Τότε αποκρίθηκαν μερικοί απ' τους γραμματείς και Φαρισαίους, λέγοντες: *Δάσκαλε, θέλουμε να δούμε σημείο από σένα.* **39** Εκείνος δε απαντώντας τους είπε: *[Η] πονηρή και μοιχαλίδα γενιά ζητά σημείο και σημείο δεν θα δοθεί σ' αυτή ειμή το σημείο Ιωνά [του] προφήτη.* **40** *Διότι όπως ο Ιωνάς έμεινε 3 ημέρες και 3 νύχτες, έτσι θα 'ναι ο Υιός του ανθρώπου στην καρδιά της γης 3 ημέρες και 3 νύχτες.*

[12:6] 2Χρ. 6:18, Μαλ. 3:1 **[12:7]** Ωσ. 6:6, Μιχ.6:6-8, Κφ. 9:13 **[12:9]** Μαρ. 3:1, Λου. 6:6 **[12:10]** Λου. 13: 14, 14:3, Ιωα. 9:16 **[12:11]** Ιδε Εξ. 23:4,5, Δευ. 22:4 **[12:14]** Κφ. 27:1, Μαρ. 3:6, Λου.6:11, Ιωα. 5:18, 10:39, 11:53 **[12:15]** Ιδε Κφ. 10:23, Μαρ. 3:7, Κφ. 19:2 **[12:16]** Κφ. 9:30 **[12:18]** Ησ. 42:1, Κφ. 3:17,17:5 **[12:22]** Ιδε Κφ. 9:32, Μαρ. 3:11, Λου. 11:14 **[12:24]** Κφ. 9:34, Μαρ. 3:22, Λου. 11:15 **[12:25]** Κφ. 9:4, Ιωα. 2:25, Απ. 2:23 **[12:28]** Δαν.2:44, 7:14, Λου. 1:33, 11:20, 17:21 **[12:29]** Ησ. 49:24, Λου. 11:21-23 **[12:31]** Μαρ. 3:28, Λου. 12:10, Εβ. 6:4, κτλ, 10:26,29, Ιωα. 5:16, Πρ. 7:51 **[12:32]** Κφ. 11:19, 13:55, Ιωα. 7:12,52, 1Τι. 1:13 **[12:33]** Κφ. 7:17, Λου. 6:43,44 **[12:34]** Κφ. 3:7,23:33, Λου. 6:45 **[12:38]** Κφ. 16: 1, Μαρ. 8:11, Λου. 11:16,29, Ιωα.2:18, 1Κο. 1:22 **[12:39]** Ησ. 57:3, Κφ. 6:4, Μαρ. 8:38, Ιωα. 4:48 **[12:40]** Ιωα. 1:17

[12:7] ...τοὺς **ἀναιτίους**. **[12:8]** Κύριος γάρ ἐστιν ... **[12:9]** Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ... **[12:10-11]** ...τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; **[12:12]** Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε **ἔξεστι** τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. **[12:13]** ...ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα· καὶ ἐξέτεινε... **[12:14-15]** Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν... **[12:16]** καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν ποιήσωσιν αὐτόν **[12:18]** ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν **ᾑρέτισα**, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν **εὐδόκησεν** ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ· **[12:19]** οὐκ ἐρίσει... **[12:20]** ...οὐ **κατεάξει** καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν **[12:22]** Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος... ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν· **[12:23]** καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν... **[12:24]** ...οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰμὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ... **[12:25]** ...τὰς **ἐνθυμήσεις** αὐτῶν ... μερισθεῖσα καθ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται ...μερισθεῖσα καθ' ἑαυτὴν οὐ σταθήσεται. **[12:26]** Καὶ εἰ... ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ... **[12:27]** Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβαλοῦσι;... **[12:28]** Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ...ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς... **[12:29]** ...ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν... **[12:30]** Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστι ... **[12:31]** ...ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις... οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· **[12:32]** ...οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. **[12:33]** Ἢ ποιήσατε... ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. **[12:34]** Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος... **[12:35]** ὁ ἀγαθὸς... ἐκβάλλει ἀγαθά... **[12:36]** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν **ῥῆμα** ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι... **[12:37-39]** ...σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ... **[12:40]** Ὥσπερ γὰρ ἐγένετο... ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ...ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς...

41 *Άντρες από τη Νινευή θα αναστηθούν στην κρίση μαζί με αυτή τη γενιά και θα την κατακρίνουν, διότι μετανόησαν στο κήρυγμα [του] Ιωνά και να, εδώ [είναι] περισσότερο του Ιωνά.* **42** *Η βασίλισσα του Νότου θα σηκωθεί στην κρίση μαζί με τη γενεά αυτή και θα την κατακρίνει, διότι ήλθε από τα πέρατα της γης για να ακούσει τη σοφία του Σολομώντα, και κοίτα*[ιδού]*, περισσότερο*[πλειότερον] *του Σολομώντα [είναι] εδώ*[ώδε]*.*

43 *Όταν λοιπόν*[δε] *το ακάθαρτο πνεύμα βγει έξω απ' τον άνθρωπο, διαβαίνει μέσα από άνυδρους*[ξερούς] *τόπους και ζητά ανάπαυση και δεν βρίσκει.* **44** *Τότε λέει: Ας επιστρέψω στον οίκό μου, απ' όπου βγήκα. Και ερχόμενο βρίσκει [αυτόν] άδειο*[κενόν]*, σκουπισμένο και στολισμένο.* **45** *Τότε πάει και παραλαμβάνει μαζί του 7 άλλα πνεύματα πονηρότερα απ' αυτό, κι αφού μπούν μέσα κατοικούν εκεί, και γίνονται τα έσχατα*[τελευταία] *του ανθρώπου εκείνου χειρότερα των πρώτων. Έτσι θα συμβεί*[είναι] *και στη γενεά αυτή την πονηρή.*

46 Ενώ δε αυτός ακόμη μιλούσε προς τους όχλους, δες[ιδού], η μητέρα και οι αδελφοί του στέκονταν έξω, ζητώντας να μιλήσουν προς αυτόν. **47** Είπε δε κάποιος[τις] προς αυτόν· *Κοίτα*[ιδού]*, η μητέρα σου και οι αδελφοί σου στέκονται έξω, ζητούντες να μιλήσουν προς σε.*

48 Ο δε απαντώντας είπε προς αυτόν που [το] είπε: *Ποιος είναι η μητέρα μου και ποίοι είναι οι αδελφοί μου;* **49** Και εκτείνοντας[δείχνοντας] το χέρι του προς τους μαθητές αυτου[του] είπε[έφη]: *Να*[ιδού] *η μητέρα μου και οι αδελφοί μου,* **50** *επειδή όποιος κάνει το θέλημα του Πατέρα μου στον ουρανό, αυτός μου είναι αδελφός και αδελφή και μητέρα.*

13 **[ΙΓ']** [ΣΕ] ΕΚΕΙΝΗ ΔΕ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ βγήκε ο Ιησούς έξω [από] την κατοικία[κα] που καθόταν κοντά στη θαλασσα[λιμνο]· **2** και συνάχθηκαν προς αυτόν όχλοι[πλήθη] πολλοί, ώστε μπαίνοντας στο πλοίο κάθησε, και όλος ο όχλος στεκόταν στην ακρογιαλιά. **3** Και μίλησε προς αυτούς [για] πολλά με[διά] παραβολές, λέγοντας: *Δες, βγήκε έξω ο σπορέας για να σπείρει.* **4** *Και ενώ έσπειρε, άλλα μεν έπεσαν δίπλα*[παρά] *στο δρόμο, και ήλθαν τα πουλιά [και] κατέφαγαν αυτά·* **5** *άλλα δε έπεσαν πάνω*[επί] *στα πετρώδη, όπου δεν*[ουκ] *είχαν πολύ γη*[χώμα]*, και αμέσως*[ευθύς] *φύτρωσαν*[ανεφύησαν]*, επειδή δεν υπήρχε βάθος γης,* **6** *και όταν ανέτειλε ο ήλιος κάηκαν*[καυματίσθηκαν] *και επειδή δεν είχαν ρίζα ξεράθηκαν·* **7** *άλλα δε έπεσαν πάνω στα αγκάθια, και ανέβηκαν τα αγκάθια και τα κατέπνιξαν.* **8** *Άλλα δε έπεσαν πάνω στη γη την καλή και απέδιδαν καρπό το μεν 100, το δε 60, το δε 30.*

9 *Όποιος έχει αυτιά για να ακούει, ας ακούει.*

10 Και πλησιάζοντας οι μαθητές, είπαν προς αυτόν: *Γιατί μιλάς προς αυτούς με παραβολές;* **11** Ο δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *Διότι σε σας δόθηκε να γνωρίσετε τα μυστήρια της βασιλείας των ουρανών, σ' εκείνους όμως δεν δόθηκε.* **12** *Επειδή όποιος έχει, [επιπλέον] θα δοθεί σ' αυτόν και θα του περισσέψει· όποιος όμως δεν έχει, και ό,τι έχει θα αφαιρεθεί απ' αυτόν.* **13** *Γι' αυτό λαλώ προς αυτούς με*[διά] *παραβολές, διότι βλέποντες δεν βλέπουν και ακούοντας δεν ακούνε ούτε κατα*[κατα]*νοούν.* **14** *Και εκπληρώνεται η προφητεία [του] Ησαΐα που λέει:* ***Με την ακοή θ' ακούσετε και δεν θα εννοήσετε, και βλέποντας θα δείτε και δεν θα καταλάβετε·*** **15** ***διότι πάχυνε η καρδιά του λαού αυτού, και με τ' αυτιά βαριάκουσαν και τα μάτια τους έκλεισαν μήπως δουν με τα μάτια κι ακούσουν με τα αυτιά και κατα[κατα]νοήσουν με την καρδιά και επιστρέψουν, και τους θεραπεύσω.*** **16** *Τα δικά σας όμως μάτια [είναι] μακάρια, διότι βλέπουν, και τα αυτιά σας, διότι ακούν.* **17** *Επειδή αληθινά σας λέγω ότι πολλοί προφήτες και δίκαιοι πεθύμησαν να δουν όσα βλέπετε, και δεν είδαν, και ν' ακούσουν όσα ακούετε, και δεν άκουσαν.*

18 *Σείς λοιπόν ακούστε [τι σημαίνει] η παραβολή του σπορέα:* **19** *Ο καθένας που ακούει το λόγο της βασιλείας και δεν*[μη] *κατανοεί, έρχεται ο πονηρός κι αρπάζει το σπαρμένο μέσα στη καρδιά του· αυτός είναι ο σπαρμένος δίπλα στο δρόμο.*

20 *Ο δε σπαρμένος [πάνω] στα πετρώδη*[βραχώδη]*, αυτός είν' εκείνος που ακούει το λόγο κι αμέσως με χαρά τον δέχεται·* **21** *δεν έχει [δε] ρίζα μέσα του, αλλ' [είναι] πρόσκαιρος, όταν δε γίνει θλίψη ή διωγμός για το λόγο, αμέσως σκανδαλίζεται.*

22 *Ο δε σπαρμένος στα αγκάθια, αυτός είναι εκείνος που ακούει το λόγο, έπειτα*[και] *η μέριμνα αυτού του αιώνα*[κόσμου] *και η απάτη του πλούτου συμπνίγει τον λόγο, και γίνεται άκαρπος.* **23** *Αυτός δε που σπάρθηκε πάνω στη γη την καλή, αυτός είναι εκείνος που ακούει το λόγο και κατανοεί· ο οποίος [και] καρποφορεί και κάνει ο μεν 100, ο δε 60, ο δε 30.*

[12:41] Λου. 11:32, Ιδέ Ιερ. 3:11, Ιεζ. 16:51-52, Ρω. 2:27, Ιωα. 3:5 **[12:42]** 1Βα. 10:1, 2Χρ. 9:1, Λου. 11:3 **[12:43]** Λου. 11:24, Ιωβ 1:7, 1Πε. 5:8 **[12:45]** Εβ. 6:4, 10,26, 2Πε. 2:20-22 **[12:46]** Μαρ. 3:31, Λου. 8:19-21, Κφ. 13:55, Μαρ. 6:3, Ιωα. 2:12, 7:3,5, Πρ. 1:14, 1Κο. 9:5, Γαλ. 1:19 **[12:50]** Ιδέ Ιωα. 15:14, Γαλ. 5:6, 6:15, Κολ. 3:11, Εβ. 2:11 **[13:1]** Μαρ. 4:1 **[13:2]** Λου. 8:4, Λου. 5:3 **[13:3]** Λου. 8:5 **[13:8]** Γεν. 26:12 **[13:9]** Κφ. 11:15, Μαρ. 4:9 **[13:11]** Κφ.11:25, 16:17, Μαρ. 4:11, 1Κο. 2:10, 1Ιωα. 2:27 **[13:12]** Κφ.25: 29, Μαρ. 4:25, Λου. 8:18, 19:26 **[13:14]** Ησ. 6:9, Ιεζ. 12:2, Μαρ. 4:12, Λου. 8:10, Ιωα. 12:40, Πρ. 28:26-27, Ρω. 11:8, 2Κο. 3:14,15 **[13:15]** Εβ. 5:11 **[13:16]** Κφ. 16:17, Λου. 10:23,24, Ιωα. 20:29 **[13:17]** Εβ. 11:13, 1Πε. 1:10,11 **[13:18]** Μαρ. 4:14, Λου. 8:11 **[13:19]** Κφ. 4:23 **[13:20]** Ησ. 58:2, Ιεζ. 33:31,32, Ιωα. 5:35 **[13:21]** Κφ. 11:6, 2Τι. 1:5 **[13:22]** Ιερ. 4:3, Κφ. 19:23, Μαρ. 10:23, Λου. 18:24, 1Τι. 6:9, 2Τι. 4:10

[12:41] ...καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν... καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. **[12:42-44]** ...εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει **σχολάζοντα** καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. **[12:45]** ...καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων... **[12:46]** Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ... εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες λαλῆσαι αὐτῷ. **[12:47]** ...ἰδοὺ... ἑστήκασιν ἔξω ζητοῦντές σε ἰδεῖν. **[12:48]** ...τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; **[12:49-50]** ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ... ἐστίν. **[13:1-2]** ...ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. **[13:4]** ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ... **[13:5]** ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, **[13:6]** ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος **ἐκαυματίσθη**, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη· **[13:7]** ... ἀπέπνιξαν αὐτά· **[13:8]** ... καὶ ἐδίδου καρπὸν ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. **[13:9]** Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. **[13:11-12]** ...καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **[13:13]** ...ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι καὶ ἀκούοντες μὴ ἀκούωσι μηδὲ συνῶσι, **[13:14]** μήποτε ἐπιστρέψωσι... ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· **[13:15]** ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι καὶ τῇ καρδίᾳ **συνῶσι** καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ **ἰάσομαι** αὐτούς... **[13:17]** Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι... **[13:18-19]** Παντὸς ἀκούοντος... καὶ μὴ **συνιέντος**, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ αἴρει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. **[13:20]** Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς... **[13:21]** οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ... ἐστι, γενομένης δὲ... εὐθὺς σκανδαλίζεται. **[13:22]** Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου... καὶ ἄκαρπος γίνεται. **[13:23]** ...ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν...

24 Άλλη παραβολή παράθεσε σε αυτούς, λέγοντας: *παρομοιώθηκε η βασιλεία των ουρανών με άνθρωπο, ο οποίος έσπειρε καλό σπόρο στον αγρό του· **25** αλλ' ενώ κοιμούνταν οι άνθρωποι, ήλθε ο εχθρός του και έσπειρε ζιζάνια ανάμεσα στο σιτάρι και αναχώρησε. **26** Όταν δε βλάστησε το σπαρτό ο χόρτος και έκανε καρπό, τότε φάνηκαν και τα ζιζάνια. **27** Ερχόμενοι λοιπόν δε οι δούλοι του οικοδεσπότη είπαν σ' αυτόν: Κύριε, καλό σπόρο δεν έσπειρες στον αγρό σου; από που λοιπόν έχει [τα] ζιζάνια;*

28 Ο δε είπε προς αυτούς: *Εχθρός άνθρωπος έκανε αυτό·* οι δε δούλοι είπαν προς αυτόν: *Θέλεις λοιπόν να πάμε και να συλλέξουμε μαζέψουμε αυτά;* **29** Ο δε είπε έφη: *Όχι, μήπως μαζεύοντας τα ζιζάνια εκξεριζώσετε μαζί τους το σιτάρι· **30** αφήστε να συναυξάνουν και τα δύο αμφότερα μέχρι το θερισμό και στον καιρό του θερισμού θα πω ερώ προς τους θεριστές: Συλλέξτε πρώτα τα ζιζάνια και δέστε αυτά σε δέσμες δεμάτια, για να κατακάψετε αυτά, το δε σιτάρι συνάξτε εις στην αποθήκη μου.*

31 Άλλη παραβολή παράθεσε σε αυτούς, λέγοντας· *παρόμοια είναι η βασιλεία των ουρανών με κόκκο σινάπιού, τον οποίο αφού έλαβε άνθρωπος έσπειρε στον αγρό του· **32** ο οποίος είναι μεν ο πιο μικροσκοπικός όλων των σπόρων, όταν όμως αυξηθεί είναι μεγαλύτερος (όλων) των λαχανικών και γίνεται δέντρο, ώστε έρχονται τα πουλιά του ουρανού και φωλιάζουν κατασκηνώνουν στα κλαδιά του.*

33 Άλλη παραβολή είπε προς αυτούς: *παρόμοια είναι η βασιλεία των ουρανών με προζύμι, το οποίο αφού έλαβε γυναίκα ανάμειξε ενέκρυψεν σε τρία μέτρα (39 κιλα) αλεύρι, έως ότου έγινε όλο ένζυμο (ζυμώθηκε και φούσκωσε).*

34 Πάντα αυτά λάλησε ο Ιησούς μέσω διά παραβολών προς τους όχλους και χωρίς παραβολή δεν μιλούσε προς αυτούς, **35** για να εκπληρωθεί το ειπωθέν ρηθέν διά του προφήτη, που έλεγε· ***Θ' ανοίξω με εν παραβολές το στόμα μου, θ' απαγγείλω [πράγματα] (που είναι) αποκρυμμένα απ' απαρχής θεμελίωσης κόσμου.***

36 Τότε αφού άφησε τους όχλους ήλθε στην κατοικία [ο Ιησούς]. Και προσήλθαν προς αυτόν οι μαθητές του, λέγοντες: *Εξήγησε σε μας την παραβολή των ζιζανίων του αγρού.* **37** Ο δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *Αυτός που σπείρει τον καλό σπόρο είναι ο Υιός του ανθρώπου· **38** ο δε αγρός είναι ο κόσμος· ο δε καλός σπόρος, αυτοί είναι οι γιοι της βασιλείας· τα δε ζιζάνια είναι οι γιοι του πονηρού· **39** ο δε εχθρός, ο οποίος έσπειρε αυτά, είναι ο Διάβολος· ο δε θερισμός είναι η συντέλεια του αιώνα· οι δε θεριστές είναι οι άγγελοι. **40** Καθώς λοιπόν συλλέγονται τα ζιζάνια και κατακαίονται στη φωτιά εν πυρί, έτσι θα είναι στην συντελεία τέλος αυτού του αιώνα κοσμικού συστήματος.*

41 *Θα αποστείλει ο Υιός του ανθρώπου τους αγγέλους του, και θα συλλέξουν από τη βασιλεία του όλα τα σκάνδαλα και τους διαπράττοντες την ανομία, **42** και θα ρίξουν αυτούς στο πύρινο καμίνι· εκεί θα είναι το κλάμα και το τρίξιμο των δοντιών. **43** Τότε οι δίκαιοι θα λάμψουν ακτινοβολούν όπως ο ήλιος, εν στην βασιλεία του Πατέρα τους.*

Όποιος έχει αυτιά ώτα για ν' ακούει, ας ακούει.

44 *Πάλι όμοια είναι η βασιλεία των ουρανών με θησαυρό κρυμμένο στον αγρό, τον οποίο [αφού] βρήκε άνθρωπος έκρυψε, και από τη χαρά του πάει και πουλάει όλα όσα έχει και αγοράζει εκείνο τον αγρό χωράφι.*

45 *Πάλι παρόμοια είναι εστίν η βασιλεία των ουρανών με άνθρωπο έμπορο που αναζητά καλά μαργαριτάρια· **46** ο οποίος βρίσκοντας ένα πολύτιμο μαργαριτάρι, πήγε και πούλησε όλα όσα είχε και αγόρασε αυτό.*

47 *Πάλι παρόμοια είναι η βασιλεία των ουρανών με δίχτυ, το οποίο ρίχτηκε στη θάλασσα και μάζεψε έπιασε από κάθε (θαλασσινό) είδος· **48** το οποίο, αφού γέμισε, ανέβασαν στο γιαλό και αφού κάθησαν συνέλεξαν τα καλά σε δοχεία αγγεία, τα δε άχρηστα πέταξαν έξω. **49** Έτσι θα είναι στο τέλος του κόσμου εν τη συντελεία του αιώνος. Θα βγουν έξω οι άγγελοι και θα διαχωρίσουν τους πονηρούς μέσα εκ από τους δικαίους, **50** και θα ρίξουν αυτούς στο πύρινο κάμινι· εκεί θα είναι το κλάμα και το τρίξιμο των δοντιών.*

51 Λέγει σ' αυτούς ο Ιησούς: Κατανοήσατε όλα αυτά ταύτα πάντα; Λένε σ' αυτόν: *Ναι, Κύριε.* **52** Ο δε τους είπε: *Γι' αυτό κάθε γραμματέας ερμηνευτής, που έχει μαθητεύσει στα περί της βασιλείας των ουρανών, μοιάζει με άνθρωπο οικοδεσπότη, ο οποίος βγάζει έξω από το θησαυρό θησαυροφυλάκιο του νέα και παλαιά.* **53** Και αφού τελείωσε ο Ιησούς αυτές τις παραβολές, αναχώρησε από εκεί εκείθεν,

---

[13:30] Κφ. 3:12 **[13:31]** Ησ. 2:2,3, Μιχ. 4:1, Μαρ. 4:30 κτλ, Λου. 13:18,19 **[13:33]** Λου. 23:20, κτλ **[13:34]** Μαρ. 4:33,34 **[13:35]** Ψλ. 78:2, Ρω. 16:25,26, 1Κο. 2:7, Εφ. 3:9, Κολ. 1:26 **[13:38]** Κφ. 24: 14,28:19, Μαρ. 16:15,20, Λου. 24:47, Ρω. 10:18, Κολ. 1:6, Γεν. 3:15, Ιωα. 8:44, Πρ. 13:10, Ιωα. 3:8 **[13:39]** Ιωηλ 3:13, Απ. 14:15 **[13:41]** Κφ. 18:7, 2Πε. 2:1,2 **[13:42]** Κφ. 3:12, Απ.19:20, 20:10, Κφ. 8:12, six. 50 **[13:43]** Δαν. 12:3, 1Κο. 15:42,43,58, six. 9 **[13:44]** Φιλιπ. 3:7,8, Ησ. 55:1, Απ. 3:18 **[13:46]** Παρ. 2:4,3:14,15, 8:10,19 **[13:47]** Κφ. 22:10 **[13:49]** Κφ. 25:32 **[13:50]** six. 42 **[13:52]** Α.Α. 7:13

[13:24] ...ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· **[13:25]** ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους... καὶ ἀπῆλθεν. **[13:26]**Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε... **[13:27]** Προσελθόντες... κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; **[13:28]** Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; **[13:29]** Ὁ δὲ ἔφη· οὔ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον· **[13:30]** Ο ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα... καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς... καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς **δέσμας** πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. **[13:31]**Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ... ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· **[13:32]** ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων ἐστὶ καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. **[13:33]** ...ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. **[13:34]** Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς, **[13:35]** ... ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, **ἐρεύξομαι** κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ... φράσον ἡμῖν... **[13:37]** ...ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν... **[13:38-40]**Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. **[13:41]** Ἀποστελεῖ ... συλλέξουσιν ἐκ ... ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, **[13:42]** ...καὶ ὁ **βρυγμὸς** τῶν ὀδόντων. **[13:44]** Πάλιν ... ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ... **[13:46]** ὃς ... ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ... **[13:47]** Πάλιν ... σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· **[13:48]** ἥν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες αὐτὴν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. **[13:49]** οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. Ἐξελεύσονται ...καὶ **ἀφοριοῦσι**... ἐκ μέσου τῶν δικαίων, **[13:50]** ...καὶ ὁ **βρυγμὸς** τῶν ὀδόντων. **[13:51]** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· **συνήκατε** ταῦτα πάντα; ... **[13:52]**Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. **[13:53]** Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας μετῆρεν ἐκεῖθεν,

54 Και ερχόμενος στην πατρίδα του, δίδασκε αυτούς στη συναγωγή τους, ώστε εκπλήττονταν και έλεγαν: *Από πού [προήλθαν] σ' αυτόν, αυτή η σοφία και οι δυνάμεις;* **55** *Δεν είναι αυτός ο γιος του ξυλουργού; η μητέρα του δεν λέγεται Μαριάμ, και οι αδελφοί του Ιάκωβος και Ιωσής και Σίμων και Ιούδας;* **56** *και οι αδελφές του δεν είναι όλες ανάμεσά μας*παρ' ημίν*; από που λοιπόν [προέρχονται] σ' αυτόν όλα αυτά;* **57** Και σκανδαλιζόνταν με αυτόν. Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Δεν υπάρχει προφήτης που να μη τιμάται ειμή (μόνο) στην πατρίδα του και στο σπίτι του.* **58** Και δεν έκανε εκεί πολλά θαύματα λόγω της απιστίας τους.

14 **[ΙΔ]** ΣΕ ΕΚΕΙΝΟΝ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ άκουσε Ηρώδης ο τετράρχης τη φήμη [του] Ιησού **2** και είπε προς τους δούλους του: *Αυτός είναι Ιωάννης ο Βαπτιστής· αυτός σηκώθηκε*ηγέρθη απ' τους νεκρούς, και γι' αυτό ενεργούν σ' αυτόν οι δυνάμεις.* **3** Διότι ο Ηρώδης αφού συνέλαβε τον Ιωάννη, έδεσε αυτόν κι έβαλε στη φυλακή, λόγωδιά Ηρωδιάδας της γυναίκας Φιλίππου του αδελφού του. **4** Διότι έλεγε σ' αυτόν ο Ιωάννης: *Δεν σου επιτρέπεται*είναι συγκεχωρημένον *να την έχεις.* **5** Και ενώ ήθελε να τον θανατώσει φοβήθηκε τον όχλο, διότι τον είχαν ως*σαν προφήτη.

6 Όταν δε γινόνταντελούνταν τα γενέθλια του Ηρώδη, χόρεψε η θυγατέρα της Ηρωδιάδας ανάμεσά τους και άρεσε στον Ηρώδη· **7** Όθενως εκ τούτου με όρκο της υποσχέθηκεώμολόγησεν να της δώσει ό,τι αν ζητήσει. **8** Αυτή δε, με παρακίνηση απ' τη μητέρα της, λέγει: *Δώσε μου εδώ, πάνω σε πιάτοδίσκο το κεφάλι Ιωάννη [του] Βαπτιστή.*

9 Και λυπήθηκε ο βασιλιάς, [όμως] για τους όρκους και τους συγκαθημένους πρόσταξε να δοθεί, **10** και έστειλε να αποκεφαλίσουν τον Ιωάννη στη φυλακή. **11** Και φέρθηκε το κεφάλι του πάνω σε πιάτο* και δόθηκε στο κορίτσι, και [το] έφερε [αυτή] προς την μητέρα της.

12 Και ερχόμενοι οι μαθητές του σήκωσαν το σώμα και το έθαψαν, και πηγαίνοντας ανήγγειλαν [αυτό] στον Ιησού. **13** Και ακούσας ο Ιησούς αναχώρησε από εκεί με πλοιάριο σ' έρημο τόπο ιδιαιτέρως· και ακούσαντες οι όχλοι ακολούθησαν αυτόν πεζοί από τις πόλεις. **14** Κι όταν εξήλθεαποβιβάσθηκε ο Ιησούς, είδε πολύ όχλο και σπλαχνίσθηκε γι' αυτούς και θεράπευσε τους αρρώστους τους.

15 Όταν δε βράδιασεέγινεν εσπέρα, προσήλθαν προς αυτόν οι μαθητές του, λέγοντας: *Έρημος είναι ο τόπος και η ώρα είναι περασμένηήδη παρήλθεν· απόλυσε τους όχλους, για να πάνε στις κωμοπόλεις ν' αγοράσουν τροφές για τον εαυτό τους.*

16 Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Δεν χρειάζεται να πάνε· δώστε σεις σ' αυτούς να φάνε.* **17** Οι δε είπαν προς αυτόν: *Δεν έχουμε εδώ παρά 5 ψωμιά και δύο ψάρια.* **18** Ο δε είπε: *Φέρτέ μου αυτά εδώ.* **19** Και αφού πρόσταξε τους όχλους να καθίσουν πάνω στα χόρτα, [και] πήρε τα πέντε ψωμιά και τα δύο ψάρια, κι αναβλέψας στον ουρανό ευλόγησε (προσευχή ευλογίας) και κόψας έδωσε στους μαθητές τους άρτους*, οι δε μαθητές στα πλήθη. **20** Και έφαγαν όλοι και χορτάσθηκαν, και σήκωσαν τα κομμάτια που περίσσευσανο περίσσευμα των κλασμάτων, δώδεκα κοφίνιακαλάθια γεμάτα, **21** αυτοί δε που έφαγαν ήταν ως 5.000 άντρες, εκτός γυναίκες και παιδιά.

22 Και αμέσωςευθύς ανάγκασε ο Ιησούς τους μαθητές του να επιβιβαστούνεμβώσιν στο πλοίο και να πάνε πριν απ' αυτόν στην αντίπερα όχθηστο πέραν, έως ότου απολύσει τους όχλους. **23** Και αφού απέλυσε τα πλήθη, ανέβηκε στο βουνόόρος ιδιαιτέρωςκατ' ιδίαν για να προσευχηθεί.

Και όταν βράδιασεέγειτνεν εσπέρα, ήταν μόνος εκεί.

24 Το δε πλοιάριο ήταν ήδη στο μέσο της θάλασσας, και παράδερνεβασανιζόμενον από τα κύματα· διότι ήταν ενάντιος ο άνεμος. **25** Στην δε 4η φυλακήβάρδια της νύχτας (3-6 π.μ.) πήγε προς αυτούς ο Ιησούς, περπατώντας πάνωεπί στη θάλασσα*. **26** Και βλέποντας αυτόν οι μαθητές πάνω στη θάλασσα* να περπατεί, ταράχθηκαν, λέγοντες: *Ότι φάντασμαφαντασία είναι,* και απ' το φόβο έκραξαν. **27** Αμέσως δε μίλησε προς αυτούς ο Ιησούς λέγοντας: *Έχετε θάρροςθαρσείτε, εγώ είμαι· μη φοβάστε.* **28** Αποκρίθηκε δε προς αυτόν ο Πέτρος [και] είπε: *Κύριε, εάν είσαι εσύ, πρόσταξέ με να έλθω προς εσέ πάνω στα νεράεπί τα ύδατα.* **29** Ο δε είπε: *Έλα*. Και αφού κατέβηκε απ' το πλοίο ο Πέτρος περπάτησε πάνω στα νερά*, για να έλθει προς τον Ιησού.

30 Βλέποντας όμως τον δυνατό άνεμο φοβήθηκε, και καθώς άρχισε να καταποντίζεται, έκραξε λέγοντας: *Κύριε, σώσε με.* **31** Και αμέσως ο Ιησούς απλώνοντας εκτείνας το χέρι τον έπιασε και λέγει σ' αυτόν: *Ολιγόπιστε, σε τι δίστασες;* **32** Και αφού μπήκανεισήλθον στο πλοίο,

[13:54] Κφ. 2:23, Μαρ. 6:1, Λου. 4:16,23 **[13:55]** Ησ. 49:7, Μαρ. 6:3, Λου. 3:23, Ιωα. 6:42, Κφ. 12:46, Μαρ. 15:40 **[13:57]** Κφ. 11:6, Μαρ.6:3,4, Λου. 4:24, Ιωα. 4:44 **[13:58]** Μαρ. 6:5,6 **[14:1]** Μαρ.6:14, Λου. 9:7 **[14:3]** Μαρ.6:17, Λου. 3:19,20 **[14:4]** Λευ. 18:16,20:21 **[14:5]** Κφ. 21:26, Λου. 20:6 **[14:13]** Κφ. 10:23,12:15, Μαρ. 6:32, Λου. 9:10, Ιωα. 6:1,2 **[14:14]** Κφ. 9:36, Μαρ. 6:34 **[14:15]** Μαρ. 6:35, Λου. 9:12, Ιωα. 6:5 **[14:19]** Κφ. 15:36 **[14:23]** Μαρ. 6:46, Ιωα. 6:16 **[14:26]** Ιωβ 9:8 **[14:33]** Ψλ. 2:7, Κφ. 16: 16,26:63, Μαρ. 1:1, Λου. 4:41, Ιωα. 1:50,6:69,11:27, Πρ. 8:37, Ρω. 1:4

[13:54] καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ... ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; **[13:55]** Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ **τέκτονος** υἱός... **[13:56-57]** ...οὐκ ἔστι προφήτης **ἄτιμος** εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **[13:58]** Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. **[14:1]** Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν... τὴν **ἀκοὴν** Ἰησοῦ. **[13:2]** Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν... **[14:3]** Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν... **[14:4]** Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. **[14:5]** Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι... **[14:6]** Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρῴδου **ὠρχήσατο** ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ... **[14:7]** ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. **[14:8]** Ἡ δέ, **προβιβασθεῖσα** ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι ... **[14:9]** ... ἐκέλευσε δοθῆναι, **[14:10]** ... καὶ πέμψας ... **[14:11]** Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ **πίνακι** καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. **[14:12]** ... ἦραν τὸ σῶμα ... **[14:13]** ... ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· .. αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. **[14:15]** Ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ ... ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς **βρώματα**. **[14:16]** ... οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. **[14:17]** ...οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. **[14:18]** ... ὧδε. **[14:19]** Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, ...καὶ κλάσας ἔδωκε... **[14:20]** καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. **[14:21]** Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ... **[14:22]** Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν... καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν. **[14:23]** ... κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. **[14:24]** ...(ΚΜΝ: ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν), **βασανιζόμενον** ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. **[14:25]** Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς... **[14:26]** Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ... ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐστι, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. **[14:27]** Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς... **[14:28]** ...κέλευσόν με πρός σε λθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. **[14:30]** Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε... **[14:31]** Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ...

έπαψε ο άνεμος· **33** αυτοί δε που 'ταν μέσα στο πλοίο ερχόμενοι τον προσκύνησαν, λέγοντες: *Αληθινά Θεού Υιός είσαι.* **34** Κι [αφού] πέρασαν απέναντι[διαπεράσαντες] ήλθαν στη γη Γεννησαρέτ. **35** Και [ανα]γνωρίσαντες αυτόν οι άνθρωποι του τόπου εκείνου, απέστειλαν σε[εις] όλη εκείνη την περίχωρο και έφεραν προς αυτόν όλους τους πάσχοντες, **36** και τον παρακαλούσαν να αγγίξουν μόνο το άκρο του ενδυματός[ιματίου] του· και όσοι άγγιξαν, θεραπεύθηκαν.

15 **[ΙΕ]** ΤΟΤΕ ΠΛΗΣΙΑΖΟΥΝ[ΠΡΟΣΕΡΧΟΝΤΑΙ] ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΗΣΟΥ οι γραμματείς και Φαρισαίοι από τα Ιεροσόλυμα, λέγοντες: **2** *Γιατί οι μαθητές σου παραβαίνουν την παράδοση των πρεσβυτέρων; επειδή δεν πλένουν τα χέρια τους όταν τρώνε φαγητό[άρτον].* **3** Ο δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *Γιατί και σεις παραβαίνετε την εντολή του Θεού για την παράδοσή σας;* **4** *Διότι ο Θεός πρόσταξε, λέγοντας:* ***Τίμα τον πατέρα [σου] και την μητέρα· και, Αυτός που κακολογεί πατέρα ή μητέρα εξάπαντος να θανατώνεται·***

5 Εσείς όμως λέτε: *Όποιος πει προς τον πατέρα ή προς τη μητέρα,* **6** *Δώρο (κάνω στο Ναό) ό,τι θα ήταν να ωφεληθείς από μένα, και (έτσι) δύναται να μη τιμήσει τον πατέρα του ή τη μητέρα του· και ακυρώσατε την εντολή του Θεού για την παράδοσή σας.* **7** *Υποκριτές, καλώς προφήτευσε για σας ο Ησαΐας, λέγοντας:* **8** ***Αυτός [ο] λαός*** *[[* ***με πλησιάζει με το στόμα του και*** *]]* ***με τα χείλια με τιμά, η δε καρδιά του μακριά απέχει από μένα.*** **9** ***Μάταια δε με σέβονται, διδάσκοντες διδασκαλίες, εντολές[εντάλματα] ανθρώπων.*** **10** Και προσκαλέσας τον όχλο, είπε προς αυτούς: *Ακούτε και [εν]νοείτε.* **11** *Δεν μολύνει τον άνθρωπο το εισερχόμενο στο στόμα, αλλά το εξερχόμενο απ' το στόμα, αυτό μολύνει τον άνθρωπο.*

12 Τότε [προσ]ερχόμενοι οι μαθητές του, του είπαν: *Γνωρίζεις ότι οι Φαρισαίοι όταν άκουσαν το λόγο [αυτό] σκανδαλίσθηκαν;* **13** Ο δε απαντώντας είπε: *Κάθε φυτεία, την οποία δεν φύτευσε ο Πατέρας μου ο ουράνιος, θα ξεριζωθεί.* **14** *Αφήστε αυτούς· είναι[εισί] οδηγοί τυφλοί τυφλών· τυφλός δε τυφλό εάν [καθ]οδηγεί, και οι δύο[αμφότεροι] σε βόθρο[χαντάκι/λάκκο] θα πέσουν.* **15** Απαντώντας δε ο Πέτρος είπε προς αυτόν: *Εξήγησέ σε μας αυτή την παραβολή.*

16 Και ο Ιησούς είπε: *Ακόμη και σεις ασύνετοι είστε;* **17** *Δεν κατανοείτε [ακόμη] ότι κάθε εισερχόμενο στο στόμα κατεβαίνει στην κοιλιά και αποβάλλεται στο αποχωρητήριο[αφεδρώνα];* **18** *Τα δε εξερχόμενα από το στόμα από την καρδιά εξέρχονται, κι εκείνα μολύνουν τον άνθρωπο.* **19** *Επειδή από την καρδιά εξέρχονται: διαλογισμοί πονηροί, φόνοι, μοιχείες, πορνείες, κλοπές, ψευδομαρτυρίες, βλασφημίες.* **20** *Αυτά είναι εκείνα τα οποία μολύνουν τον άνθρωπο· το δε να φάει [κάποιος] με άπλυτα[ανίπτους] χέρια δεν μολύνει τον άνθρωπο.*

21 Και φεύγοντας από εκεί ο Ιησούς αναχώρησε στα μέρη Τύρου και Σιδώνας. **22** Και δες[ιδού], γυναίκα Χαναναία, βγαίνοντας έξω από εκείνα τα όρια, κραύγασε προς αυτόν λέγοντας: *Ελέησέ με, Κύριε, γιε του Δαβίδ· η κόρη μου κακώς[(σκληρά)] δαιμονίζεται.*

23 Ο δε [Ιησούς] δεν της αποκρίθηκε λέξη[λόγον]. Και ερχόμενοι οι μαθητές του, παρακαλούσαν αυτόν, λέγοντας: *Πες της να φύγει[απόλυσον αυτήν], δι[ότι] κράζει από πίσω μας.* **24** Ο δε απαντώντας είπε: *Δεν αποστάλθηκα ειμή στα πρόβατα τα χαμένα[απολωλότα] του οίκου Ισραήλ.* **25** Η δε αφού ήλθε (μπροστά) προσκυνούσε αυτόν, λέγοντας: *Κύριε, βοήθα με.* **26** Ο δε απαντώντας είπε: *Δεν είναι καλό να λάβει [κάποιος] το ψωμί[άρτον] των παιδιών[τέκνων], και να ρίξει στα σκυλάκια[κυνάρια].* **27** Η δε είπε: *Ναι, Κύριε· αλλά και τα κυνάρια* τρώνε από τα ψίχουλα που πέφτουν από το τραπέζι των κυρίων τους.*

28 Τότε απαντώντας ο Ιησούς είπε προς αυτή: *Ω γυναίκα, μεγάλη σου η πίστη· ας γίνει σε σένα όπως θέλεις.* Και γιατρεύθηκε η κόρη της από την ώρα εκείνη.

29 Και φεύγοντας απ' εκεί ο Ιησούς, ήλθε δίπλα στη [λιμνο]θάλασσα της Γαλιλαίας και αφού ανέβηκε στο βουνό[όρος] κάθησε εκεί.

30 Και ήλθαν προς αυτόν όχλοι πολλοί έχοντας μαζί τους κουτσούς[χωλούς], τυφλούς, κουφούς, κ[ω]υλούς[(με παράλυτα χέρια)] και άλλους πολλούς· και τους έριξαν στα πόδια του Ιησού, και τους θεράπευσε· **31** ώστε οι όχλοι έμειναν έκθαμβοι βλέποντας κωφούς να λαλούν, κουλούς* υγιείς, χωλούς να περπατούν και τυφλούς να βλέπουν· και δόξασαν τον Θεό [του] Ισραήλ. **32** Ο δε Ιησούς, προσκαλέσας τους μαθητάς του, είπε: *Σπλαχνίζομαι για τον όχλο[(το πλήθος)], διότι ήδη τρεις ημέρες μένουν κοντά μου*

[14:34] Μαρ. 6:53 **[14:36]** Κεφ. 9:20, Μαρ. 3:10, Λου. 6:19, Πρ. 19:22 **[15:1]** Μαρ. 7:1 **[15:2]** Μαρ. 7:5, Κολ. 2:8 **[15:4]** Εξ. 20:12, Λευ. 19:3, Δευ. 5:16, Παρ. 23:22, Εφ. 6:2, Εξ. 21:17, Λευ. 20:9, Δευ. 27:16, Παρ. 20:20, 30:17 **[15:5]** Μαρ. 7:11,12 **[15:7]** Μαρ. 7:6 **[15:8]** Ησ. 29:13, Ιεζ. 33:31 **[15:9]** Ησ. 29:13, Κολ. 2:18,22, Τιτ. 1:14 **[15:10]** Μαρ. 7:14 **[15:11]** Πρ. 10:15, Ρωμ. 14:14,17,20, 1Τι. 4:4, Τιτ. 1:15 **[15:13]** Ιωα. 15:2 1 Κο. 3:12, κτλ **[15:14]** Ησ. 9:16, Μαλ. 2:8, Κεφ. 23:16, Λου. 6:39, 7:18 **[15:15]** Μαρ.7:17 **[15:16]** Κεφ. 16:9, Μαρ. 7:18 **[15:17]** 1 Κο. 6:13 **[15:18]** Ιακ. 3:6 **[15:19]** Γεν. 6:5, 8:21, Παρ. 6:14, Ιερ. 17:9, Μαρ. 7:21 **[15:21]** Μαρ. 7:24 **[15:24]** Κεφ. 10:5,6, Πρ. 3:25,26, 13:46, Ρω. 15:8 **[15:26]** Κφ. 7:6, Φιλιπ. 3:2 **[15:29]** Μαρ. 7:31, Κφ. 4:18 **[15:30]** Ησ. 35:5,6, Κφ. 11:5, Λου. 7:22 **[15:32]** Μαρ. 8:1

[14:33] οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες... λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ. **[14:34]** Καὶ διαπεράσαντες... **[14:35]** Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν... καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, **[14:36]** καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν μόνον ἅψωνται τοῦ **κρασπέδου** τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν. **[15:1]** Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ... **[15:2]** ...οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. **[15:3]** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ... ὑμῶν; **[15:4]** Ὁ γὰρ Θεὸς **ἐνετείλατο** λέγων... καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. **[15:5]** ...δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ... **[15:6]** ...καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ (ΚΜΝ: ἠκυρώσατε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ) διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; **[15:7]** Ὑποκριταί... **[15:8]** ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ... **[15:10]** ...ἀκούετε καὶ **συνίετε**· **[15:11]** οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα **κοινοῖ** τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο **κοινοῖ** τὸν ἄνθρωπον. **[15:12]** ...εἶπον αὐτῷ· οἶδας ὅτι... **[15:13]** ...πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. **[15:14]** Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν... ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. **[15:15]** ...**φράσον** ἡμῖν... **[15:16]** ...ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; **[15:17]** Οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; **[15:18]** Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα **κοινοῖ** τὸν ἄνθρωπον. **[15:19]** Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται... **[15:20]** Ταῦτά ἐστι τὰ **κοινοῦντα** τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. **[15:21]** Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν... **[15:22]** Καὶ ἰδοὺ... ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα... ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. **[15:23]** ...καὶ προσελθόντες... ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. **[15:24]** ...οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ... **[15:26]** ...οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. **[15:27]** ...καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτόντων... **[15:28]** ...ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις! γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

και δεν έχουν κάτι να φάνε· και ν' απολύσω αυτούς νηστικούς δεν θέλω, μήπως εξαντληθούν[αποκάμουν] *στο δρόμο*[καθ' οδόν]. **33** Και λένε προς αυτόν οι μαθητές του: *Από που (θα βρεθούν) σε μας στην ερημιά τόσα ψωμιά*[άρτοι], *ώστε να χορτάσουμε τόσο όχλο;*

34 Και λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: Πόσα ψωμιά* έχετε; οι δε είπαν· *Εφτά και λίγα ψάρια.* **35** Και πρόσταξε τους όχλους[τα πλήθη] να καθήσουν πάνω στη γη[στο έδαφος].

36 Και όταν έλαβε τα επτά ψωμιά* και τα ψάρια, αφού ευχαρίστησε, έκοψε και έδινε στους μαθητές του, οι δε μαθητές στον όχλο[στα πλήθη]. **37** Και έφαγαν όλοι[πάντες] και χορτάσθηκαν, και σήκωσαν τα κομμάτια[κλασμάτων] που περίσσευαν επτά καλάθια[σπυρίδας] γεμάτα[πλήρεις]· **38** αυτοί δε που έφαγαν ήταν 4.000 άντρες εκτός τις γυναίκες και τα παιδιά. **39** Αφού δε απέλυσε τους όχλους*, ανέβηκε[εισήλθεν] στο πλοίο και ήλθε στα όρια [της] Μαγδαλά.

16 **[ΙΣΤ]** ΚΑΙ ΕΡΧΟΜΕΝΟΙ [ΟΙ] ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ΚΑΙ [ΟΙ] ΣΑΔΔΟΥΚΑΙΟΙ, για να πειράξουν[δοκιμάσουν] αυτόν ζήτησαν να τους δείξει σημείο από τον ουρανό. **2** Εκείνος δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *[[Όταν βραδιάσει*[γείνη εσπέρα]*, λέτε· Καλοκαιρία*[Καλωσύνη]*· διότι ο ουρανός κοκκινίζει· **3** και [το] πρωί· Σήμερα χειμωνιάζει· διότι κοκκινίζει ο ουρανός σκοτεινιάζοντας*[σκυθρωπάζων]*. Υποκριτές, το μεν πρόσωπο του ουρανού ξέρετε να διακρίνετε, τα δε σημεία των καιρών δεν μπορείτε;]]* **4** *Γενιά πονηρή και μοιχαλίδα σημείο ζητεί, και σημείο δεν θα δοθεί σε αυτή ειμή το σημείο Ιωνά του προφήτη. Και αφηνοντάς τους αναχώρησε.* **5** *Και ερχόμενοι οι μαθητές του στην αντίπερα όχθη*[εις το πέραν]*, ξέχασαν να πάρουν ψωμιά*[άρτους].

6 Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Βλέπετε και προσέχετε από το προ*[προ]*ζύμι των Φαρισαίων και Σαδδουκαίων.*

7 Και εκείνοι διαλογίζονταν μέσα τους, λέγοντες: Ότι ψωμιά* δεν πήραμε. **8** Κατα[Κατα]νοήσας δε ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Τι διαλογίζεστε μέσα σας, ολιγόπιστοι, ότι ψωμιά* δεν λάβατε;* **9** *Ακόμη δεν καταλαβαίνετε, ούτε θυμάστε τα πέντε ψωμιά* των 5.000 και πόσα κοφίνια*[καλάθια] *λάβατε*[σηκώσατε]*;* **10** *ούτε τα επτά ψωμιά* των 4.000 και πόσα καλάθια*[σπυρίδας] *σηκώσατε*;* **11** *Πως δεν καταλαβαίνετε ότι για ψωμιά*[περί άρτου] *δεν σας*[υμίν] *μίλησα; (αλλά είπα:) Να προσέχετε από τη ζύμη*[προζύμι] *των Φαρισαίων και Σαδδουκαίων;* **12** Τότε κατανόησαν, ότι δεν είπε να προσέχουν από τη ζύμη* του ψωμιού[άρτου], αλλ' από τη διδασκαλία των Φαρισαίων και Σαδδουκαίων.

13 Όταν δε ήλθε ο Ιησούς στα μέρη της Καισαρείας του Φιλίππου, ρώτησε τους μαθητές του, λέγοντας: *Ποιον με λένε οι άνθρωποι [ότι] είμαι εγώ ο Υιός του ανθρώπου;* **14** *Οι δε είπαν: Άλλοι*[οι] *μεν* [λένε] *Ιωάννη το Βαπτιστή, άλλοι δε Ηλία κι άλλοι Ιερεμία ή ένα των προφητών.* **15** Λέγει προς αυτούς: *Αλλά εσείς ποιον με λέτε [ότι] είμαι;* **16** Και αποκρινόμενος ο Σίμων Πέτρος είπε:

Εσύ είσαι ο Χριστός ο Υιός του ζωντανού Θεού.

17 Και απαντώντας ο Ιησούς είπε προς αυτόν[αυτώ]: *Μακάριος είσαι, Σίμωνα, γιε του Ιωνά, επειδή σάρκα και αίμα δεν σου απεκάλυψε [αυτό], αλλ' ο Πατέρας μου που είναι στους ουρανούς.* **18** *Και εγώ επίσης*[δε] *σου λέγω: Ότι εσύ είσαι Πέτρος, και πάνω σε αυτή την πέτρα θα οικοδομήσω την εκκλησία μου, και (οι) πύλες του άδη δεν*[ού] *θα υπερισχύσουν*[κατισχύσουσιν] *εναντίον της.* **19** *Και θα σου δώσω τα κλειδιά της βασιλείας των ουρανών και ό,τι εάν δέσεις πάνω στη γη, θα είναι δεμένο στους ουρανούς και ό,τι εάν λύσεις πάνω στη γη, θα είναι λυμένο στους ουρανούς.*

20 Τότε παρήγγειλε στους μαθητές του να μη πουν σε κανέναν ότι αυτός είναι Ιησούς, ο Χριστός. **21** Από τότε άρχισε ο Ιησούς να δείχνει στους μαθητές του ότι πρέπει να πάει στα Ιεροσόλυμα και να πάθει πολλά απ' τους πρεσβυτέρους κι αρχιερείς και γραμματείς, και να θανατωθεί, και την 3η ημέρα ν' αναστηθεί.

22 Και τον πήρε παράμερα [κατ' ιδίαν] ο Πέτρος και άρχισε να τον επιπλήττει[επιτιμά], λέγοντας: *Σπλαχνίσου*[Γενού ίλεως] *[τον εαυτό σου], Κύριε· δεν θα γίνει αυτό σε σένα*. **23** Εκείνος δε γυρίζοντας είπε στον Πέτρο: *Πήγαινε πίσω μου, Σατανά· σκάνδαλό*[εμπόδιο] *μου είσαι· διότι δεν φρονείς τα (πράγματα) του Θεού, αλλά τα* των ανθρώπων.*

24 Τότε ο Ιησούς είπε στους μαθητές του: *Εάν κάποιος θέλει να έλθει πίσω μου, ας απαρνηθεί τον εαυτό του και ας σηκώσει τον σταυρό του και ας με ακολουθεί.*

[15:33] 2Βα. 4:43 **[15:36]** Κφ. 14:19, 1Σα. 9:13, Λου. 22:19 **[15:39]** Μαρ. 8:10 **[16:1]** Κεφ. 12:38, Μαρ. 8:11, Λου.11:16, 12:54-56, 1Κο. 1:22 **[16:4]** Κφ. 12:39 **[16:5]** Μαρ. 8:14 **[16:6]** Λου. 12:1 **[16:9]** Κφ. 14:17, Ιωα. 6:9 **[16:10]** Κφ. 15:34 **[16:13]** Μαρ. 8:27, Λου. 9:18 **[16:14]** Κφ. 14:2, Λου. 9:7 **[16:16]** Κφ. 14:33, Μαρ. 8:29, Λου. 9:20, Ιωα. 6:69,11:27,Πρ. 8:37, 9:20, Εβ. 1:2,5, 1Ιωα. 4:15, 5:5 **[16:17]** Εφ. 2:8, 1Κο. 2:10, Γαλ. 1:16 **[16:18]** Ιωα. 1:43, Εφ. 2:20, Απ. 21:14, Ιωβ 38:17, Ψλ. 9:13, 107:18, Ησ. 38:10 **[16:19]** Κφ. 18:18, Ιωα. 20:23 **[16:20]** Κφ. 17:9, Μαρ. 8:30 Λου. 9:21 **[16:21]** Κφ. 20:17, Μαρ. 8:31,9:31,10:33, Λου. 9:22,18:31,24:6,7 **[16:23]** 2Σα. 19:22, Ρω. 8:7 **[16:24]** Κφ. 10:38, Μαρ. 8:34, Λου. 9:23,14:27, Πρ.14:22, 1Θε. 3:3, 2Τι. 3:12

[15:30] ...**κυλλοὺς** καὶ ἑτέρους πολλούς... **[15:31]** ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι βλέποντας... κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας... **[15:32]** ...ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ **ἀπολῦσαι** αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε **ἐκλυθῶσιν** ἐν τῇ ὁδῷ. **[15:33]** Καὶ λέγουσιν αὐτῷ... πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; **[15:34]** ...καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. **[15:35]** Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις **ἀναπεσεῖν** ἐπὶ τὴν γῆν. **[15:36]** Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας **ἔκλασε**... **[15:37]** Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις· **[15:38]** οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν... **[15:39]** Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά (ΚΜΝ: Μαγαδάν). **[16:1]** ...πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν... ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. **[16:2]** ...ὀψίας γενομένης λέγετε· **εὐδία·** πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· **[16:3]** ...**πυρράζει γὰρ στυγνάζων** ὁ οὐρανός ... γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε γνῶναι; **[16:4]** ...ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ ... Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. **[16:5]** ...εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. **[16:6]** ...ὁρᾶτε καὶ προσέχετε... **[16:8]** Γνοὺς... εἶπεν αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς... ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβατε; **[16:9]** Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε ... πόσους κοφίνους ἐλάβετε; **[16:10]** Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους ... καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; **[16:11]** Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προσέχειν... **[16:12]** Τότε **συνῆκαν** ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ... **[16:13]** ... τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι... **[16:15]** ...ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγεται εἶναι; **[16:16]** ...σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. **[16:17]** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **[16:18]** Κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. **[16:19]** Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **[16:20]** Τότε **διεστείλατο** τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. **[16:21]** Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν ...καὶ πολλὰ παθεῖν... καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. **[16:22]** Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· ἵλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. **[16:23]** Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ... σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ... **[16:24]** ...εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι.

25 *Διότι όποιος θέλει να σώσει τη ζωή του, θα την χάσει*[απολέσει] *και όποιος χάσει* τη ζωή του για χάρη μου*[ένεκεν εμού]*, θα τη βρει.* **26** *Επειδή τι θα ωφελήσει τον άνθρωπο εάν τον κόσμο όλο κερδίσει, την δε ψυχή του ζημιωθεί; ή τι θα δώσει άνθρωπος [σε] ανταλλαγή της ψυχής του;*

27 *Διότι μέλλει*[πρόκειται] *ο Υιός του ανθρώπου να έλθει μέσα στη δόξα του Πατέρα του με τους αγγέλους του, και τότε θ' αποδώσει στον καθένα κατά την πράξη του.* **28** *Αληθινά [σας] λέγω, είναι μερικοί απ' αυτούς που στέκονται εδώ, οι οποίοι δεν θα γευτούν θάνατο, μέχρι να δουν τον Υιό του ανθρώπου ερχόμενο στη βασιλεία του.*

17 **[IZ]** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΕΞΙ ΗΜΕΡΕΣ παραλαμβάνει [ο] Ιησούς τον Πέτρο και Ιάκωβο και Ιωάννη τον αδελφό του και ανέβασε αυτούς σε ψηλό βουνό[όρος] ιδιαιτέρως[κατ' ιδίαν]. **2** Και μεταμορφώθηκε μπροστά τους, και έλαμψε το πρόσωπο του σαν τον ήλιο, ακόμη [και] τα ενδύματά[ιμάτια] του έγιναν λευκά σαν το φως. **3** Και δες[ιδού], φάνηκαν σε αυτούς Μωυσής και Ηλίας συνομιλούντες μαζί του.

4 Μίλησε[αποκριθείς] δε ο Πέτρος [και] είπε προς τον Ιησού: *Κύριε, καλό είναι να είμαστε εδώ· εάν θέλεις, ας κάνουμε εδώ τρεις σκηνές, για σε μία και [για τον] Μωυσή μία και μία [για τον] Ηλία.* **5** Ενώ αυτός ακόμη μιλούσε, κοίτα[ιδού], σύννεφο φωτεινό τους επισκίασε, και να[ιδού], φωνή από[εκ] τη νεφέλη* που έλεγε: *Αυτός είναι ο Υιός μου ο αγαπητός, στον οποίο ευαρεστήθηκα· αυτόν (να) ακούτε.*

6 Και αφού άκουσαν οι μαθητές έπεσαν [επί]με το πρόσωπο τους κάτω (στη γη) και φοβήθηκαν πάρα πολύ[σφόδρα]. **7** Και ήρθε ο Ιησούς τους έπιασε και είπε: *Σηκωθείτε*[εγέρθητε] *και μη φοβάστε.* **8** Όταν όμως σήκωσαν τα μάτια[οφθαλμούς] τους, δεν είδαν κανένα ειμή μόνο τον Ιησού.

9 Και ενώ κατέβαιναν απ' το βουνό[όρους], παρήγγειλε σ' αυτούς ο Ιησούς, λέγοντας: *Μη πείτε σε κανένα το όραμα, μέχρι ο Υιός του ανθρώπου αναστηθεί απ' τους νεκρούς.* **10** Και ρώτησαν αυτόν οι μαθητές του, λέγοντας: *Γιατί λοιπόν λέγουν οι γραμματείς ότι πρέπει να έλθει ο Ηλίας πρώτα;* **11** Ο δε Ιησούς απαντώντας τους είπε: *Ο Ηλίας μεν έρχεται πρώτα και [θα] αποκαταστήσει πάντα·* **12** *σας λέγω [όμως] ότι ήλθε ήδη ο Ηλίας, και δεν [τον]* [αν]*αγνώρισαν, αλλ' έπραξαν σε αυτόν όσα θέλησαν· έτσι και ο Υιός του ανθρώπου μέλλει να πάθει απ' αυτούς.* **13** Τότε εννόησαν οι μαθητές, ότι [περί] Ιωάννη [του] Βαπτιστή είπε προς αυτούς.

14 Και όταν ήλθαν προς τον όχλο, πλησίασε σε αυτόν [κάποιος] άνθρωπος γονατίζοντας μπροστά του και λέγοντας: **15** *Κύριε, ελέησε το γιο μου, επειδή σεληνιάζεται και κακώς πάσχει*[υποφέρει άσχημα]*· διότι πολλές φορές πέφτει στη φωτιά*[πυρ] *και πολλάκις στο νερό*[ύδωρ]*.* **16** *Και έφερα αυτόν [προς] τους μαθητές σου, αλλά δεν μπόρεσαν*[ηδυνήθησαν] *να τον θεραπεύσουν.* **17** Απαντώντας δε ο Ιησούς είπε: *Ω γενεά άπιστη και διεστραμμένη, έως πότε θα είμαι μαζί σας; έως πότε θα σας υποφέρω; φέρτε μου αυτόν εδώ*[ώδε]*.*

18 Κι επέπληξε[επετίμησε] αυτόν ο Ιησούς, και βγήκε έξω[εξήλθεν] απ' αυτόν το δαιμόνιο και θεραπεύθηκε το παιδί από την ώρα εκείνη. **19** Τότε ερχόμενοι οι μαθητές προς τον Ιησού ιδιαιτέρως[κατ' ιδίαν], είπαν: *Γιατί εμείς δεν μπορέσαμε να εκβάλουμε αυτό;*

20 Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Για την απιστία σας, διότι αληθινά σας λέγω, Εάν έχετε πίστη σαν κόκκο σιναπιού, θα πείτε προς αυτό το βουνό*[όρος]*, Μετακινήσου από εδώ εκεί, και θα μεταβεί· και δεν θα είναι τίποτα αδύνατο σε σας·* **21** *[[αυτό δε το γένος (όμως) δεν βγαίνει έξω, ειμή διά προσευχής και νηστείας.]]*

22 Και ενώ βρισκόταν[διέτριβον] στη Γαλιλαία, είπε προς αυτούς ο Ιησούς: *Πρόκειται*[μέλλει] *ο Υιός του ανθρώπου να παραδοθεί σε χέρια ανθρώπων·* **23** *και θα τον θανατώσουν, και την (τρίτη) 3η ημέρα θα αναστηθεί.*

Και λυπήθηκαν σφόδρα[πάρα πολύ].

24 Όταν δε ήλθαν στην Καπερναούμ, πλησίασαν προς τον Πέτρο οι λαμβάνοντες τα δίδραχμα και είπαν: *Ο δάσκαλός σας δεν πληρώνει τα* [φορο]*δίδραχμα;* **25** Λέγει: *Ναι.* Όταν όμως μπήκαν μέσα στο σπίτι, πρόλαβε αυτόν ο Ιησούς λέγοντας: *Τι νομίζεις*[σου φαίνεται]*, Σίμων; οι βασιλιάδες της γης από ποιούς λαβαίνουν φόρους*[τέλη] *ή δασμό; απ' τους γιους τους ή απ' τους ξένους;* **26** Λέγει σ' αυτόν ο Πέτρος: *Απ' τους ξένους.* Είπε[έφη] σ' αυτόν[αυτώ] ο Ιησούς· *Άρα ελεύθεροι είναι οι γιοι.* **27** Πλην για να μη τους σκανδαλίσουμε, πήγαινε στη θάλασσα [και] ρίξε αγκίστρι και πιάσε το πρώτο ψάρι, που θ' ανεβεί, και

[16:25] Λου. 17: 33, Ιωα. 12:25 **[16:26]** Ψλ. 49:7,8 **[16:27]** Κφ. 26:64, Μαρ. 8:38, Λου. 9:26, Δαν. 7:10, Ζαχ. 14:5, Κφ. 25:31, Ιουδ. 14, Ιωβ 34 :11, Ψλ. 62:12, Παρ. 24:12, Ιερ. 17:10, 32:19, Ρω. 2:6, 1Κο. 3:8, 2Κο. 5:10, 1Πε. 1:17, Απ. 2:23,22:12 **[16:28]** Μαρ. 9:1, Λου. 9:27 **[17:1]** Μαρ. 9:2, Λου. 9:28 **[17:5]** 2Πε. 1:17, Κφ. 3:17, Μαρ. 1:11, Λου. 3:22, Ησ. 42:1, Δευ. 18: 15,19, Πρ. 3:22,23 **[17:6]** 2Πε. 1:18 **[17:7]** Δαν. 8:18, 9:21, 10:10,18 **[17:8]** Κεφ.16: 20, Μαρ. 8:30, 9:9 **[17:10]** Μαλ. 4:5, Κφ. 11:14, Μαρ. 9:11[11] Μαλ. 4:6, Λου. 1:16,17, Πρ. 3:21 **[17:12]** Κφ. 11:14, Μαρ. 9:12,13, Κφ. 14:3,10, Κφ. 16:21 **[17:13]** Κφ. 11:14 **[17:14]** Μαρ. 9:14, Λου. 9:37 **[17:20]** Κεφ. 21:21, Μαρ. 11:23, Λου. 17:6, 1Κο. 12:9, 13:2 **[17:22]** Κφ. 16:21, 20:17, Μαρ. 8:31, 9:30,31, 10:33, Λου. 9:22, 18:31, 24:6,7

[16:25-26] Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **[16:27]** Μέλλει γὰρ... καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. **[16:28]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι... **[17:1]** Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ... καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν· **[17:3]** Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς... μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. **[17:4-5]** Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς ...οὗτός ἐστιν... ἐν ᾧ **εὐδόκησα**· αὐτοῦ ἀκούετε· **[16:6]** ...ἐφοβήθησαν σφόδρα. **[17:7]** Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. **[17:8]** Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. **[17:9]** ...μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ... **[17:10]** Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν... **[17:11]** ... Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· **[17:12]** ...καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν... μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. **[17:13]** Τότε **συνῆκαν** οἱ μαθηταὶ... **[17:15]** ...ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. **[17:16]** Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. **[17:17]** ...ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη! ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; ... **[17:18]** ...ἐθεραπεύθη ὁ παῖς... **[17:19]** ...διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **[17:20]** ...διὰ τὴν ἀπιστίαν (ΚΜΝ: **ὀλιγοπιστίαν**) ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. **[17:21]** ...οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. **[17:22]** Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν... **[17:23]** καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν... ἐγερθήσεται...σφόδρα. **[17:24]** Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν... προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες... ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; **[17:25]** ...προέφθασεν αὐτὸν... τί σοι δοκεῖ, Σίμων; ...τέλη ἢ **κῆνσον**;... ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; **[17:26]** ...ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἔφη αὐτῷ... **[17:27]** Ἵνα δὲ... πορευθεὶς... βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον... εὑρήσεις στατῆρα...

αφού ανοίξεις το στόμα του θα βρεις στατήρα[4δραχμο νόμισμα]· αυτόν αφού λάβεις δώσε σ' αυτούς για μένα και σε.

18 **[ΙΗ]** ΣΕ ΕΚΕΙΝΗ ΤΗΝ ΩΡΑ ΗΛΘΑΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ προς τον Ιησού, λέγοντες: *Ποιος άρα είναι μεγαλύτερος στη βασιλεία των ουρανών;*

2 Και προσκαλώντας ο Ιησούς [ένα] παιδί, το έστησε ανάμεσά τους **3** και είπε: *Αληθινά σας λέγω, εάν δεν [μεταστραφείτε] και γίνετε σαν [τα] παιδιά, δεν θα εισέλθετε στη βασιλεία των ουρανών.* **4** *Όποιος λοιπόν ταπεινώσει τον εαυτό του σαν αυτό το παιδί, αυτός είναι ο μεγαλύτερος στη βασιλεία των ουρανών,* **5** *και όποιος[ός] δεχτεί ένα τέτοιο παιδί στο όνομά μου, εμένα δέχεται.*

6 *Όποιος[Ος] όμως[δε] σκανδαλίσει έναν από αυτούς τους μικρούς που πιστεύουν σε μένα, συμφέρει σε αυτόν να κρεμάσει γύρω από το λαιμό[τράχηλο] του μια μυλόπετρα και [να] καταποντιστεί στο πέλαγος της θάλασσας.*

7 *Αλλοίμονο[ουαί] στον κόσμο για τα σκάνδαλα· διότι είναι ανάγκη να 'λθουν τα σκάνδαλα· πλην ουαί* στον άνθρωπο εκείνο, μέσω του οποίου το σκάνδαλο έρχεται.* **8** *Και εάν το χέρι σου ή το πόδι σου σε σκανδαλίζει, κόψε αυτό και πέταξέ το από πάνω σου[ρίψον από σού]· καλύτερα για σένα είναι να μπεις στη ζωή κουτσός[χωλός] ή κουλός[(παράλυτος στα χέρια ή μονόχειρας)], παρά έχοντας δύο χέρια ή δύο πόδια να ριχτείς στην αιώνια φωτιά[πυρ/γέεννα].*

9 *Και εάν το μάτι[οφθαλμός] σου σε σκανδαλίζει, βγάλε το και ρίξτο από σένα, καλύτερα είναι για σένα μονόφθαλμος να μπεις μέσα στη ζωή, παρά έχοντας δύο μάτια* να ριχτείς στην πύρινη γέεννα.*

10 *Προσέχετε μη καταφρονήσετε έναν από αυτούς τους μικρούς· διότι σας λέγω ότι οι άγγελοι τους στους ουρανούς πάντοτε[διαπαντός] βλέπουν το πρόσωπο του Πατέρα μου που είναι στους ουρανούς.* **11** *[[Επειδή ο Υιός του ανθρώπου ήρθε για να σώσει το χαμένο[απολωλός].]]*

12 *Τι νομίζετε[σας φαίνεται]; Εάν κάποιος άνθρωπός έχει 100 πρόβατα και πλανηθεί ένα απ' αυτά, δεν αφήνει τα 99 και πάει πάνω στα βουνά[επί τα όρη], ζητώντας το πλανώμενο;* **13** *Και εάν συμβεί να το βρει, αληθινά σας λέγω ότι χαίρει γι' αυτό μάλλον παρά διά τα 99 τα μη πλανημένα[ξεστρατισμένα].* **14** *Έτσι[ούτω] δεν είναι θέλημα μπροστά στον Πατέρα σας τον ουράνιο[εν ουρανοίς] ν' απολεστεί[χαθεί] ένας απ' αυτούς τους μικρούς.*

15 *Εάν δε αμαρτήσει σε σένα ο αδελφός σου, πήγαινε και έλεγξε αυτόν μεταξύ σου κι αυτού μόνο· εάν σε ακούσει, κέρδισες τον αδελφό σου·* **16** *εάν όμως δεν ακούσει, παρέλαβε μαζί σου ακόμη έναν ή δύο, για να[ίνα επι]βεβαιωθεί κάθε λόγος με το στόμα δύο μαρτύρων ή τριών.* **17** *Και εάν παρακούσει αυτούς, πες [αυτά προς] την εκκλησία· αλλ' εάν παρακούσει και την εκκλησία, ας είναι σε σένα όπως ο εθνικός και ο τελώνης.* **18** *Αληθινά σας λέγω: Όσα εάν δέσετε πάνω στη γη, θα είναι δεμένα στον ουρανό, και όσα αν λύσετε πάνω στη γη, θα είναι λυμένα στον ουρανό.* **19** *Πάλι σας λέγω ότι, εάν δύο από σας συμφωνήσουν πάνω στη γη για οποιοδήποτε πράγμα, για το οποίο θα ήθελαν να κάνουν αίτηση, θα γίνει σε αυτούς από τον Πατέρα μου του ουρανίου[εν ουρανοίς].* **20** *Διότι όπου είναι δύο ή τρεις συναγμένοι στο όνομά μου, εκεί είμαι [εγώ] ανάμεσά τους.*

21 Τότε ερχόμενος προς αυτόν ο Πέτρος, είπε: *Κύριε, πόσες φορές [θα] αμαρτήσει σε μένα ο αδελφός μου και θα συγχωρήσω αυτόν; έως επτά φορές[επτάκις];* **22** Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Δεν σου λέγω έως επτάκις*, αλλ' έως 70 φορές το επτά.*

23 *Γι' αυτό η βασιλεία των ουρανών έχει ομοιωθεί με άνθρωπο βασιλιά, ο οποίος θέλησε να λογαριαστεί[θεωρήση λογαριασμόν] με τους δούλους[αυ]του.* **24** *Και όταν άρχισε να εξετάζει[θεωρή], φέρθηκε σ' αυτόν ένας χρεώστης[οφειλέτης] μυρίων[(10.000)] ταλάντων[(=60.000.000 δηνάρια)].* **25** *Και επειδή δεν είχε ν' αποδώσει[ξεπληρώσει], πρόσταξε ο κύριος του να πουληθεί [αυτός] και η γυναίκα του και τα παιδιά και όλα όσα είχε, και να αποδοθεί το [χρέος].* **26** *Πέφτοντας λοιπόν ο δούλος προσκύνησε αυτόν, λέγοντας: Κύριε, μακροθύμησε[κάνε υπομονή] σε μένα, και πάντα θα σου αποδώσω.* **27** *Επειδή τον σπλαχνίσθηκε ο κύριος του δούλου εκείνου, απέλυσε αυτόν και του χάρισε το δάνειο.* **28** *Μόλις όμως βγήκε έξω ο δούλος εκείνος, βρήκε έναν απ' τους συνδούλους του, ο οποίος του χρωστούσε 100 δηνάρια, και αφού τον έπιασε[άρπαξε] τον έπνιγε, λέγοντας: [Απο]δώσε μου ό,τι χρωστάς.* **29** *Πέφτοντας δε ο σύνδουλος του στα πόδια του, τον παρακαλούσε λέγοντας: Κάνε υπομονή μαζί μου[Μακροθύμησον εις εμέ], και θα σου αποδώσω τα πάντα.* **30** *Εκείνος όμως δεν ήθελε, αλλά αναχωρώντας τον έβαλε στη φυλακή, εωσού αποδώσει το οφειλόμενο.* **31** *Βλέποντας δε οι σύνδουλοί του τα γενόμενα, λυπήθηκαν πολύ[σφόδρα] και ερχόμενοι φανέρωσαν στον κύριο τους όλα τα συμβάντα.*

[18:1] Μαρ. 9:33Μαρ. 9:33, Λου. 9:46, 22:24 **[18:3]** Ψλ. 131:2, Κφ. 19:24, Μαρ. 10:14, Λου. 18:16, 1Κο. 14:20, 1Πε. 2:2 **[18:4]** Κφ. 20:27, 23:11 **[18:5]** Κφ. 10:42, Λου. 9:48 **[18:6]** Μαρ. 9:42, Λου. 17:1,2, Λου. 17:1, 1Κο. 11:19 **[18:7]** Κφ. 26:24 **[18:8]** Κφ. 5:29,30, Μαρ. 9:43,45 **[18:10]** Ψλ. 34:7, Ζαχ. 13:7, Εβ. 1:14, Εσθ. 1:14, Λου. 1:19 **[18:11]** Λου. 9:56, 19:10, Ιωα. 3:17,12:47 **[18:12]** Λου. 15:4 **[18:15]** Λευ. 19:17, Λου. 17:3, Ιακ. 5:20, 1Πε. 3:1 **[18:16]** Δευ. 17:6, 19:15, Ιωα. 8:17, 2Κο. 13:1, Εβ. 1:28 **[18:17]** Ρω. 16:17, 1Κο. 5:9, 2Θε. 3:6,14, 2Ιωα. 10 **[18:18]** Κφ. 16:19, Ιωα. 20:23, 1Κο. 5:4, Κφ. 5:24, 1Ιωα. 3:22, 5:14 **[18:21]** Λου. 17:4 **[18:22]** Κφ. 6:14, Μαρ. 11:25, Κολ. 3:13 **[18:25]** 2Βα. 4:1, Νεε. 5:8

[18:1] ...τίς ἄρα **μείζων** ἐστὶν ἐν... **[18:2]** Καὶ προσκαλεσάμενος... παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν... **[18:3]** ἀμὴν λέγω ὑμῖν... **[18:4-5]** Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου... **[18:6]** Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. **[18:7]** Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα... **[18:8]** ...εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ **κυλλόν**, ...βληθῆναι εἰς... **[18:9]** Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ... **[18:10]** Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων... **[18:11]** ...σῶσαι τὸ ἀπολωλός. **[18:12]** Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ... οὐχὶ ἀφεὶς... ἐπὶ τὰ ὄρη, πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; **[18:13]** Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς .. τοῖς μὴ πεπλανημένοις. **[18:14]** ...ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς... **[18:15]** Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου... σταθῇ πᾶν **ῥῆμα**. **[18:17]** Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ... **[18:18]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. **[18:19]** Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς... **[18:20]** Οὗ γάρ εἰσι... συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. **[18:21-23]** ...ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε **συνᾶραι** λόγον... **[18:24]** Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ **συναίρειν** προσηνέχθη αὐτῷ... **[18:25]** Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ **πραθῆναι**... καὶ ἀποδοθῆναι. **[18:26-27]** ...ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. **[18:28-29]** Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ... **[18:30]** Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν... **[18:31]** Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι... ἐλθόντες **διεσάφησαν**... πάντα τὰ γενόμενα.

32 Τότε προσκαλώντας τον ο κύριος αυτού, λέγει προς αυτόν: *Δούλε πονηρέ, όλο το χρέος εκείνο σου άφηκα διέγραψα, επειδή με παρακάλεσες· **33** δεν έπρεπε και συ να ελεήσεις τον σύνδουλό σου, όπως και εγώ σ' ελέησα; **34** Και εξοργισθείς ο κύριος του, παρέδωσε αυτόν στους τοις βασανιστές δεσμοφύλακες, μέχρι να αποδώσει όλο το χρέος σε αυτόν.*

35 *Παρόμοια και ο Πατέρας μου ο επουράνιος θα κάνει σε σάς, εάν δεν συγχωρήσετε από την καρδιά σας ο καθένας στον αδελφό του τα πταίσματά παραπτώματα τους.*

19 **[ΙΘ]** ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΑΥΤΑ ΤΑ ΛΟΓΙΑ, αναχώρησε από την Γαλιλαία και ήλθε στα όρια της Ιουδαίας στην αντίπερα όχθη πέραν του Ιορδάνη. **2** Και ακολούθησαν αυτόν όχλοι πολλοί, και θεράπευσε αυτούς εκεί. **3** Και ήρθαν προς αυτόν οι Φαρισαίοι, πειράζοντες αυτόν και λέγοντες προς αυτόν: *Συγχωρείται επιτρέπεται/είναι νόμιμο στον άνθρωπο να χωρίσει τη γυναίκα του για κατά κάθε πάσαν αιτία;*

4 Εκείνος δε απαντώντας είπε σε αυτούς: *Δεν αναγνώσατε διαβάσατε ότι ο πλάστης δημιουργός απ' την αρχή έπλασε αυτούς αρσενικό και θηλυκό **5** και είπε: Λόγο αυτού Ένεκεν τούτου θ' αφήσει [ο] άνθρωπος τον πατέρα και τη μητέρα και θα προσκολληθεί στη γυναίκα του, και θα 'ναι οι δύο σε σάρκα μία; **6** Ώστε δεν είναι πλέον δύο, αλλά μία σάρκα. Εκείνο λοιπόν το οποίο ο Θεός συνέζευξε συνένωσε, άνθρωπος ας μη [το] χωρίζει.* **7** Είπαν προς αυτόν: *Γιατί λοιπόν [ο] Μωυσής πρόσταξε να της δώσει έγγραφο διαζυγίου και να τη χωρίσει;*

8 Λέγει προς αυτούς: *Επειδή [ο] Μωυσής για τη σκληροκαρδία σας επέτρεψε συνεχώρησεν σε σας να χωρίζετε τις γυναίκες σας· απ' αρχής όμως δεν έγινε έτσι.*

9 *Σας λέγω δε ότι όποιος διαζευχθεί χωρισθή τη γυναίκα του εκτός για πορνεία και παντρευτεί άλλη, γίνεται μοιχός· [[και όποιος παντρευτεί [γυναίκα] χωρισμένη, γίνεται μοιχός.]]* **10** Λέγουν προς αυτόν οι μαθητές του: *Εάν έτσι έχει η υποχρέωση του άντρα προς τη γυναίκα, δεν συμφέρει να παντρευτεί.*

11 Ο δε είπε προς αυτούς: *Δεν μπορούν δύνανται όλοι να δεχθούν αυτό το λόγο, αλλά σ' όσους είναι δοσμένο.* **12** *Διότι υπάρχουν ευνούχοι, οι οποίοι γεννήθηκαν έτσι από την κοιλιά της μητέρας τους, και είναι ευνούχοι, οι οποίοι ευνουχίσθηκαν από τους ανθρώπους, και υπάρχουν ευνούχοι, οι οποίοι ευνούχισαν τους εαυτούς τους αφιέρωση/αγαμία για την βασιλεία των ουρανών. Όποιος μπορεί δύναται να δεχθεί [αυτό], ας το δεχθεί.*

13 Τότε έφεραν προς αυτόν παιδιά παιδάκια, για να βάλει πάνω επιθέσει [τους] τα χέρια και να προσευχηθεί· οι δε μαθητές επέπληξαν αυτά. **14** Πλην ο Ιησούς είπε: *Αφήστε τα παιδιά και μην τα εμποδίζετε να έλθουν προς εμέ· γιατί σε τέτοιους είδη ατόμων ανήκει η βασιλεία των ουρανών.* **15** Και αφού επέθεσε πάνω τους τα χέρια, αναχώρησε από εκεί.

16 Και ναι δού, προσερχόμενος [κάποιος] είπε προς αυτόν: *Διδάσκαλε αγαθέ, τι καλό να κάνω πράξω για να έχω αιώνια ζωή;* **17** Ο δε είπε προς αυτόν: *Γιατί με λέγεις αγαθό; ουδείς αγαθός ειμή ένας, ο Θεός. Αλλ' εάν θέλεις να εισέλθεις στη ζωή, φύλαξε τις εντολές.* **18** Λέγει προς αυτόν· *Ποιές;* Και ο Ιησούς είπε: ***Το μη ου φονεύσεις, μη ου μοιχεύσεις, μη ου κλέψεις, μη ου ψευδομαρτυρήσεις,* 19 *τίμα τον πατέρα [σου] και τη μητέρα, και θ' αγαπάς τον πλησίον διπλανό σου σαν το εαυτό σου***.

20 Λέγει προς αυτόν ο νεαρός: *Όλα αυτά φύλαξα [[από τη νεοτητά μου]]· τι μου λείπει ακόμη;* **21** Είπε προς αυτόν ο Ιησούς: *Εάν θέλεις να 'σαι τέλειος, πήγαινε, πούλησε τα υπάρχοντά σου και δώσ' τα στους πτωχούς, και θα έχεις θησαυρό στον ουρανό, και αφού έλθεις, ακολούθα με.* **22** Ακούγοντας δε ο νεαρός το λόγο, αναχώρησε λυπούμενος· γιατί είχε απο κτήματα πολλά.

23 Και ο Ιησούς είπε προς τους μαθητάς του: *Αληθινά σας λέγω ότι δύσκολα θα εισέλθει πλούσιος μέσα στη βασιλεία των ουρανών.* **24** Και σας ξαναλέγω: *Ευκολότερο είναι να περάσει καμήλα απ' την τρύπα μιας βελόνας παρά πλούσιος να μπει εισέλθη στη βασιλεία του Θεού.* **25** Όταν το άκουσαν οι μαθητές του εκπλήττονταν πολύ σφόδρα, λέγοντες: *Ποιος λοιπόν μπορεί να σωθεί;*

26 Κοιτάζοντας κατά πρόσωπο κατάματα ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Για παρά τους ανθρώπους αυτό είναι αδύνατο, για παρά τον Θεό όμως τα πάντα είναι δυνατά.*

27 Τότε απαντήσας αποκριθείς ο Πέτρος, είπε προς αυτόν: *Δες, εμείς αφήσαμε πάντα και σ' ακολουθήσαμε· τι λοιπόν θα γίνει σε μας;*

[18:35] Παρ. 21:13, Κεφ. 6:12, Μαρ. 11:26, Ιακ. 2:13 **[19:1]** Μαρ. 10:1, Ιωα. 10:40 **[19:2]** Κφ. 12:15 **[19:4]** Γεν. 1:27, 5:2, Μαλ. 2:15 **[19:5]** Γεν. 2:24, Μαρ. 10:5-9, Εφ. 5:31, 1Κο. 6:16, 7:2 **[19:7]** Δευ. 24:1, Κφ. 5:41 **[19:9]** Κφ. 5:32, Μαρ. 10:11, Λου. 16:18, 1Κο. 7:10,11 **[19:10]** Παρ. 21:19 **[19:11]** 1Κο. 7:2,7,9,17 **[19:12]** 1Κο. 7:32,34, 9:5,15 **[19:13]** Μαρ. 10:13, Λου. 18:15 **[19:14]** Κφ. 18:3 **[19:16]** Μαρ. 7:17, Λου. 18:18, Λου. 10:15 **[19:18]** Εξ. 20:13, Δευ. 5:17 **[19:19]** Κφ. 15:4, Λευ. 19:18, Κφ. 22:39, Ρω. 13:9, Γαλ. 5:14, Ιακ. 2:8 **[19:21]** Κφ. 6:20, Λου. 12:33, 16:9, Πρ. 2:45, 4:34,35, 1Τι. 6:18,19 **[19:23]** Κφ. 13:22, Μαρ. 10:24, 1Κο. 1:26, 1Τι. 6:9,10 **[19:26]** Γεν. 18:14, Ιωβ 42:2, Ιερ. 32:17, Ζαχ. 8:6, Λου. 1:37, 18:27 **[19:27]** Μαρ. 10:28, Λου. 18:28, Δευ. 33:9, Κφ. 4:20, Λου. 5:11

[18:32] Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν... πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. **[18:33] Οὐκ ἔδει** καὶ σὲ ἐλεῆσαι... **[18:34]** ...παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. **[18:35]** Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν. **[19:1]** Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ...**μετῆρεν**... **[19:3]** Καὶ προσῆλθον αὐτῷ... εἰ **ἔξεστιν** ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; **[19:4]** ...οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν, **[19:5]** ἕνεκεν τούτου καταλείψει... κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; **[19:6]** Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο... Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. **[19:7]** ...τί οὖν Μωυσῆς ἐνετείλατο δοῦναι **βιβλίον ἀποστασίου** καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; **[19:8]** ...ὅτι Μωυσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν... ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. **[19:9]** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ **γαμήσῃ** ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ **ἀπολελυμένην γαμήσας** μοιχᾶται. **[19:10]** ...εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει **γαμῆσαι**. **[19:11]** ...οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται· **[19:12]** εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες... Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω. **[19:13]** Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα ἐπιθῇ αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. **[19:14]** ...καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν... **[19:15]** Καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. **[19:16]** Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω... **[19:17]** ...(ΚΜΝ: **Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός**.)... **[19:18]** ...ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **[19:20]** ...τί ἔτι ὑστερῶ; **[19:21]** ...καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **[19:22]** Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων... **[19:23]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ... **[19:24]** ...ὑμῖν, εὐκολώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος **ραφίδος** διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. **[19:25]** Ἀκούσαντες δὲ ...ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες... **[19:26]** Ἐμβλέψας δὲ... παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι. **[19:27]** ...ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα... τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; **[19:28]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ... καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ...

28 Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Αληθινά σας λέγω ότι σεις που με ακολουθήσατε, στην παλιγγενεσία*[αναδημιουργία του κόσμου] *, όταν καθίσει ο Υιός του ανθρώπου πάνω στο θρόνο [της] δόξας του, θα καθίσετε και σεις πάνω σε 12 θρόνους κρίνοντες τις 12 φυλές του Ισραήλ.*

29 *Και οποιοσδήποτε άφησε* [κατ]*οικίες ή αδελφούς ή αδελφές ή πατέρα ή μητέρα ή γυναίκα ή παιδιά ή αγρούς* [κτήματα] *εξαιτίας του ονόματός μου, εκατονταπλάσια θα λάβει και ζωή αιώνια θα κληρονομήσει.* **30** *Πολλοί όμως πρώτοι θα είναι έσχατοι*[τελευταίοι] *και έσχατοι*[τελευταίοι] *πρώτοι.*

20 **[Κ]** *ΔΙΟΤΙ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΟΜΟΙΑ με άνθρωπο οικοδεσπότη, ο οποίος βγήκε έξω*[εξήλθεν] *νωρίς [άμα] το πρωί για να μισθώσει εργάτες για τον αμπελώνα του.*

2 *Και αφού συμφώνησε με τους εργάτες για ένα δηνάριο τους έστειλε στον αμελώνα του.* **3** *Βγαίνοντας έξω και την 3η ώρα*[9 πμ]*, είδε άλλους να στέκονται στην αγορά άνεργοι*[αργούς]*,* **4** *και σε εκείνους είπε: Πηγαίνετε και σεις στον αμπελώνα, και ό,τι είναι δίκαιο θα σας δώσω. Και εκείνοι πήγαν.* **5** *Πάλι αφού βγήκε έξω* [περίπου] *την 6η* [12 μμ] *και 9η* [3 μμ] *ώρα, έκανε το ίδιο*[ωσαύτως]*.* **6** *Περί δε την 11η ώρα* [5 μμ] *αφού βγήκε έξω βρήκε άλλους να στέκονται άνεργοι, και του; είπε: Γιατί στέκεστε εδώ όλη την ημέρα αργοί*;* **7** *Λέγουν προς αυτόν: Διότι κανείς δεν μας μίσθωσε. Λέγει προς αυτούς: Πηγαίνετε και σεις στον αμπελώνα, [[και ό,τι είναι δίκαιο θα λάβετε]].* **8** *Αφού δε βράδιασε*[έγεινεν εσπέρα]*, λέγει ο κύριος του αμπελώνα προς τον επιστάτη του:*

Κάλεσε τους εργάτες, [και] πλήρωσε[απόδος] *σε αυτούς τον μισθό, αρχίζοντας από τους τελευταίους*[εσχάτων] *μέχρι τους πρώτους.* **9** *Κι όταν ήρθαν οι περί την 11η ώρα*[μιστωθέντες στις 5 μμ]*, έλαβαν ανά [ένα] δηνάριο*[μεροκάματο]*.* **10** *Και όταν ήρθαν δε οι πρώτοι, νόμισαν ότι θα λάβουν περισσότερα, έλαβαν όμως κι αυτοί ανά [ένα] δηνάριο*.* **11** *Μόλις το έλαβαν γόγγυζαν κατά του οικοδεσπότη,* **12** *λέγοντες [ότι], Αυτοί οι τελευταίοι μία ώρα εργάσθηκαν, και έκαμες αυτούς ίσους με μας, οι οποίοι βαστάσαμε το βάρος της ημέρας και τον καύσωνα.*

13 *Αυτός δε απαντώντας είπε σε έναν από αυτούς: Φίλε, δεν σε αδικώ· δεν συμφώνησες ένα δηνάριο* μαζί μου;* **14** *λάβε το δικό σου και πήγαινε· [Εγώ] θέλω να δώσω σε αυτόν τον τελευταίο* όπως και σε σένα.* **15** *Ή δεν έχω την εξουσία*[δικαίωμα] *να κάνω ό,τι θέλω στα δικά μου; ή το μάτι σου είναι πονηρό διότι εγώ είμαι αγαθός;* **16** *Έτσι θα είναι οι τελευταίοι*[έσχατοι] *πρώτοι και οι πρώτοι έσχατοι*·* *[[διότι πολλοί είναι οι* [προσ]*κεκλημένοι, λίγοι δε οι εκλεκτοί.]]*

17 Και ανεβαίνοντας ο Ιησούς στα Ιεροσόλυμα, παρέλαβε τους δώδεκα μαθητές ιδιαιτέρως στο δρόμο και είπε προς αυτούς: **18** *Δείτε*[ιδού]*, αναβαίνουμε στα*[εις] *Ιεροσόλυμα, και ο Υιός του ανθρώπου θα παραδοθεί στους αρχιερείς και γραμματείς και θα τον καταδικάσουν σε θάνατο,* **19** *και θα τον παραδώσουν στα έθνη για να περιπαίξουν και μαστιγώσουν και σταυρώσουν, και την 3η ημέρα θα αναστηθεί.*

20 Τότε προσήλθε προς αυτόν η μητέρα των γιων [του] Ζεβεδαίου μαζί με τους γιους της, προσκυνώντας και ζητώντας κάτι απ' αυτόν. **21** Ο δε είπε προς αυτή: *Τι θέλεις;* Λέγει προς αυτόν: *Πες να καθήσουν αυτοί οι δύο γιοι μου ο ένας στα δεξιά σου και ο ένας στα αριστερά σου στη βασιλεία σου.*

22 Απαντώντας δε ο Ιησούς είπε· *Δεν ξέρετε τι ζητάτε. Μπορείτε*[Δύνασθε] *να πιείτε το ποτήριο, το οποίο εγώ πρόκειται*[μέλλω] *να πιω, [[και να βαπτισθείτε το βάπτισμα, το οποίο εγώ βαπτίζομαι;]]* Λέγουν προς αυτόν: *Μπορούμε*[δυνάμεθα]*.* **23** Και λέγει προς αυτούς: *Το μεν ποτήρι μου θα πιείτε; [[και το βάπτισμα που εγώ βαπτίζομαι θα βαπτισθείτε·]] το να καθήσετε όμως στα δεξιά μου ή στα αριστερά μου δεν ανήκει σε μένα*[είναι εμού] *να δώσω, ειμή σε όσους είναι ετοιμασμένο από τον Πατέρα μου.*

24 Και ακούσαντες οι δέκα αγανάκτησαν με[περί] τα δύο αδέλφια. **25** Ο δε Ιησούς αφού [προσ]κάλεσε αυτούς, είπε: *Ξέρετε ότι οι άρχοντες των εθνών κατακυριεύουν αυτά και οι μεγάλοι κατεξουσιάζουν αυτά.* **26** *Δεν θα είναι όμως έτσι ανάμεσά σας, αλλά όποιος θέλει να γίνει μέγας μεταξύ σας, ας είναι υπηρέτης*[διάκονος] *σας,* **27** *και όποιος θέλει να είναι πρώτος ανάμεσά σας, ας είναι δούλος σας·* **28** *καθώς ο Υιός του ανθρώπου δεν ήρθε για να υπηρετηθεί, αλλά για να υπηρετήσει*[διακονήσει] *και να δώσει τη ζωή του λύτρο* [απελευθέρωσης] *αντί πολλών*[για χάρη σε πολλούς]*.*

29 Και ενώ εξερχόταν από [την] Ιεριχώ, ακολούθησε αυτόν όχλος πολύς. **30** Και να[ιδού], δύο τυφλοί που

[19:28] Κφ. 20:21, Λου. 22:28-30, 1Κο. 6:2,3, Απ. 2:26 **[19:29]** Μαρ. 10:29,30, Λου. 18:29,30 **[19:30]** Κφ. 20:16, 21:31,32, Μαρ. 10: 31, Λου. 13:30 **[20:15]** Ρω. 9:21, Δευ. 15:9, Παρ. 23:6, Κφ. 6:23 **[20:16]** Κφ. 19:30, Κφ. 22:24 **[20:17]** Μαρ. 10:32, Λου. 18:31, Ιωα. 12:12 **[20:18]** Κφ. 16:21 **[20:19]** Κφ. 27:2, Μαρ. 15:1,16 κτλ, Λου. 23:1, Ιωα. 18:28, κτλ, Πρ. 3:13 **[20:20]** Μαρ. 10:35, Κφ. 4:21 **[20:21]** Κφ. 19:28 **[20:22]** Κφ. 26:39,42, Μαρ. 14:36, Λου. 22:42, Ιωα. 18:11, Λου. 12:50 **[20:23]** Πρ. 12:2, Ρω. 8:17, 2Κο. 1:7, Απ. 1:9, Κφ. 25:34 **[20:24]** Μαρ. 10:41, Λου. 22:24,25 **[20:26]** 1Πε. 5:3, Κφ. 23: 11, Μαρ. 9:35, 10:43 **[20:27]** Κφ. 18:4 **[2028]** Ιωα. 13:4, Φιλιπ. 2:7, Λου. 22: 27, Ιωα. 13:14, Ησ. 53:10,11, Δαν. 9:24,26, Ιωα. 11:51,52, 1Τι. 2:6, Τιτ. 2:14, 1Πε. 1:19, Κφ. 26:28, Ρω. 5:15,19, Εβ. 9:28 **[20:29]** Μαρ. 10:46, Λου. 18:35 **[20:30]** Κφ. 9:27

[19:29] Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας ἢ... ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται... **[19:30]** Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. **[20:1]** ...ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι... **[20:2]** καὶ συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς... **[20:3]** ...εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, **[20:4]** καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς... καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ δὲ ἀπῆλθον. **[20:5]** Πάλιν ἐξελθὼν... ἐποίησεν ὡσαύτως. **[20:6]** Περὶ δὲ... εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς... τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; **[20:7]** ...ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο... καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. **[20:8]** Ὀψίας δὲ γενομένης ...τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ... καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. **[20:10]** Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται... **[20:11]** Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου **[20:12]** ...οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. **[20:13]** ...ἑνὶ αὐτῶν· **ἑταῖρε**... **[20:14]** Ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· **[20:15]** ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς... **[20:16]** Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. **[20:17]** Καὶ ἀναβαίνων... κατ᾽ ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς. **[20:18]** Ἰδοὺ ...κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, **[20:19]** ...τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι... **[20:20-22]** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε... **[20:23]** Καὶ λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. **[20:25]** ... οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. **[20:26]** Οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν **διάκονος**, **[20:27]** καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· **[20:28]** ὥσπερ... οὐκ ἦλθε **διακονηθῆναι**, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. **[20:29]** Καὶ **ἐκπορευομένων** αὐτῶν...

καθόταν δίπλα στο δρόμο[παρά την οδόν], μόλις άκουσαν ότι ο Ιησούς περνά[διαβαίνει], κραύγασαν λέγοντες: *Ελέησε μας, Κύριε, γιε του Δαβίδ.* **31** Ο δε όχλος επέπληξε[(μάλωσε αυστηρά)] αυτούς για να σωπάσουν· αλλά εκείνοι έκραζαν δυνατότερα, λέγοντες: *Ελέησέ μας, Κύριε, γιε του Δαβίδ.*

32 Και στάθηκε ο Ιησούς, [και] τους φώναξε και είπε: *Τι θέλετε να σας κάνω;* **33** Είπαν προς αυτόν: *Κύριε, ν' ανοιχτούν τα μάτια[οι οφθαλμοί] μας.* **34** *Και ο Ιησούς τους σπλαχνίσθηκε και άγγιξε τα μάτια* τους· και αμέσως[ευθύς] είδαν [ανέβλεψαν] με τα μάτια* τους, και ακολούθησαν αυτόν.*

21 **[ΚΑ]** ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΠΛΗΣΙΑΣΑΝ ΣΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ και ήλθαν στη Βηθφαγή προς το όρος[βουνό] των Ελαιών, τότε ο Ιησούς [απ]έστειλε δύο μαθητές, **2** λέγοντας προς αυτούς: *Πηγαίνετε στο χωριό[κώμη] απέναντι σας, κι αμέσως θα βρείτε μια γαϊδούρα[όνον] δεμένη και μαζί της ένα πουλάρι· λύστε και φέρτε τα σε μένα.* **3** *Και εάν κάποιος σας πει κάτι, θα πείτε ότι ο Κύριος τα χρειάζεται· [και] αμέσως θα τα αποστείλει.* **4** *Όλο αυτό δε έγινε για να [εκ]πληρωθεί το ειπωθέν[ρηθέν] διά του προφήτη, που έλεγε·* **5** ***Πέστε στη θυγατέρα Σιών, Δες[Ιδού], ο βασιλιάς σου έρχεται προς εσέ, πράος και καθισμένος πάνω σε γαϊδούρι* και (ναι) σε πουλάρι γιο[γέννημα] υποζυγίου[(ζώου που μπήκε σε ζυγό)].***

6 Οι μαθητές λοιπόν[δε] πορεύθηκαν και έκαναν όπως πρόσταξε αυτούς ο Ιησούς, **7** έφεραν [δε] τη γαϊδούρα* και το πουλαράκι, και έβαλαν πάνω τους τα ρούχα τους και [αυτόν] τον κάθισαν πάνω σε αυτά (τα ρούχα). **8** Ο δε περισσότεροι από τον όχλο έστρωσε τα ρούχα τους στο δρόμο[εις την οδόν], άλλοι δε έκοβαν κλαδιά από τα δέντρα και έστρωναν στο δρόμο[εις την οδόν]. **9** Οι δε όχλοι που προπορεύονταν και αυτοί που ακολουθούσαν έκραζαν, λέγοντες: *Ωσαννά[Σώσε τώρα] υιέ του Δαβίδ· ευλογημένος ο ερχόμενος στο όνομα [του] Κυρίου, Ωσαννά* στα ουράνια[εν τοις υψίστοις].*

10 Και όταν μπήκε[εισήλθεν] στα Ιεροσόλυμα, σείσθηκε όλη η πόλη, λέγουσα: *Ποιος είναι αυτός*; **11** Οι δε όχλοι έλεγαν: *Αυτός είναι Ιησούς ο προφήτης ο από Ναζαρέτ της Γαλιλαίας.* **12** Και εισήλθε ο Ιησούς στο ιερό του Θεού και έβγαλε έξω όλους τους πωλούντες κι αγοράζοντες μέσα[εν] στο ιερό, και τα τραπέζια των αργυραμοιβών ανέτρεψε και [επίσης] τα καθίσματα αυτών που πουλούσαν τα περιστέρια, **13** και λέγει προς αυτούς: *Είναι γραμμένο:* ***Ο οίκος μου, οίκος προσευχής θα ονομάζεται,*** *εσείς[υμείς] δε κάνατε αυτόν* ***σπήλαιο ληστών.***

14 Και προσήλθαν εις αυτόν τυφλοί και χωλοί[κουτσοί] μέσα[εν τω] στο ιερό και θεράπευσε αυτούς. **15** Και όταν δε είδαν οι αρχιερείς και οι γραμματείς τα θαυμάσια, τα οποία έκανε, και τα παιδιά που έκραζαν στο ιερό και έλεγαν: *Ωσαννά* στο γιο Δαβίδ,* αγανάκτησαν **16** και είπαν προς αυτόν: *Ακούς τι λέγουν αυτοί;*

Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Ναι· ποτέ [όμως] δεν αναγνώσατε[διαβάσατε] ότι,* ***από στόμα νηπίων και [βρεφών] που θηλάζουν ετοίμασες αίνεση[ύμνο/αίνο];***

17 Και αφήνοντας αυτούς, βγήκε έξω από την πόλη στην Βηθανία και διανυκτέρευσε εκεί. **18** Όταν δε το πρωί επέστρεφε στην πόλη, πείνασε· **19** και βλέποντας μια συκιά πάνω στο δρόμο[επί της οδού], ήρθε προς[επ'] αυτή και δεν βρήκε τίποτα (φαγώσιμο) πάνω της παρά μονάχα φύλλα, και λέγει προς αυτή: *Να μη βγεί[γίνει] πλέον από σένα καρπός στον αιώνα.* Και αμέσως[παρευθύς] ξεράθηκε η συκιά. **20** Και βλέποντας οι μαθητές, θαύμασαν λέγοντες: *Πως αμέσως* ξεράθηκε η συκιά;* **21** Απαντώντας δε ο Ιησούς είπε προς αυτούς: *Αληθινά σας λέγω, εάν έχετε πίστη και δεν διστάσετε[αμφιβάλλετε], όχι μόνο αυτό [που συνέβη] στη συκιά θα κάμετε, αλλά και σε αυτό το βουνό[όρος] αν πείτε: Σήκω και πέσε στη θάλασσα, θα γίνει·* **22** *και πάντα όσα αν ζητήσετε στην προσευχή, έχοντες πίστη, θα λάβετε.*

23 Και όταν ήλθαν στο ιερό[Ναό], προσήλθαν προς αυτόν, ενώ δίδασκε, οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι του λαού, λέγοντες: *Με ποια εξουσία κάνεις[πράττεις] αυτά, και ποιος σου έδωσε αυτή την εξουσία;* **24** Απαντώντας δε ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Θα σας ρωτήσω και εγώ ένα λόγο, τον οποίο εάν μου πείτε και εγώ θα σας πω με ποιά εξουσία πράτω* αυτά·* ***25*** *το βάπτισμα του Ιωάννου από που ήταν, από τον ουρανό ή από ανθρώπους;* Και εκείνοι συλλογιζόνταν μέσα τους λέγοντες: *Εάν πούμε, Απ' τον ουρανό, θα πει προς εμάς, Γιατί λοιπόν δεν πιστεύσατε σε αυτόν·* **26** *εάν δε πούμε, Από ανθρώπους, φοβόμαστε τον όχλο· διότι όλοι έχουν τον Ιωάννη σαν[ως] προφήτη.* **27** Και απαντώντας προς τον Ιησού, είπαν: *Δεν ξέρουμε.* Και αυτός είπε προς αυτούς: *Ούτε εγώ σας λέγω με ποιά εξουσία πράτω αυτά.*

[21:1] Μαρ. 11:1, Λου. 19:29 **[21:2]** Ζαχ. 14:4 **[21:3]** Ησ. 62:11, Ζαχ. 9:9, Ιωα. 12:15 **[21:4]** Μαρ. 11:4 **[21:5]** 2 Βα. 9:13 **[21:6]** Λευ. 23:40, Ιωα. 12:13 **[21:7]** Ψαλ. 118:25 **[21:8]** Ψλ. 118:26, Κεφ. 23:39 **[21:9]** Μαρ. 11:15, Λου. 19:45, Ιωα. 2:13,15 **[21:10]** Κεφ. 2:23, Λου. 7:16, Ιωα. 6:14, 7:40, 9:17 **[21:11]** Μαρ. 11:11, Λου. 19:45, Ιωα. 2:15 **[21:12]** Δευ. 14:25 **[21:13]** Ησ. 56:7 **[21:14]** Ιερ. 7:11, Μαρ. 11:17, Λου. 19:46 **[21:15]** Ψλ. 8:2 **[21:16]** Μαρ. 11:11, Ιωα. 11:18 **[21:17]** Μαρ. 11:12 **[21:18]** Μαρ. 11:13 **[21:19]** Μαρ. 11:20 **[21:20]** Κεφ. 17:20, Λου.16:6 **[21:21]** Ιακ. 1:6 **[21:22]** 1 Κο. 13:2 **[21:23]** Κεφ. 7:7, Μαρ. 11:24, Λου. 11:9, Ιακ. 5:16, 1 Ιωα. 3:22, 5:14 **[21:24]** Μαρ. 11:27, Λου. 20:1 **[21:25]** Εξ. 2:14, Πρ. 4:7, 7:27 **[21:26]** Κεφ. 14:5, Μαρ. 6:20, Λου. 20:6

[20:30] ...ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, υἱὸς Δαυίδ. **[20:31]** Ὁ δὲ ὄχλος **ἐπετίμησεν**... **[20:32-34]** Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί... **[21:1]** Καὶ ὅτε ἤγγισαν... **[21:2]** πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. **[21:3]** ...ἐρεῖτε ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς. **[21:4]** Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ... **[21:5]** εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών... ἔρχεταί σοι πραΰς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. **[21:6]** Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες... **[21:7]** ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν... **[21:8]** Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ... καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. **[21:9]** Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ... ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. **[21:10]** ...ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος; **[21:12]** Καὶ ... τὰς τραπέζας τῶν **κολλυβιστῶν** κατέστρεψε καὶ τὰς **καθέδρας** τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, **[21:13]** ...γέγραπται, ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. **[21:14]** Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ... **[21:15]** Ἰδόντες δὲ... τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ... ἠγανάκτησαν **[21:16]** καὶ εἶπον αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ... ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι ... **κατηρτίσω** αἶνον; **[21:17]** καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως... καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. **[21:18]** Πρωΐας δὲ ἐπανάγων... **[21:19]** ...ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν ...μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη **παραχρῆμα** ἡ συκῆ. **[21:20]** Καὶ ἰδόντες ... πῶς **παραχρῆμα** ἐξηράνθη ἡ συκῆ; **[21:21]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν... καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· **[21:22]** καὶ πάντα ὅσα ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε. **[21:23]** Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι... **[21:24]** ...ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. **[21:25]** ...πόθεν ἦν... ἐὰν εἴπωμεν... ἐρεῖ ἡμῖν, διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· **[21:26]** ἐὰν δὲ εἴπωμεν... πάντες γὰρ ἔχουσι... **[21:27]** ...οὐκ **οἴδαμεν**...

28 *Αλλά τι νομίζετε[σας φαίνεται]; [Κάποιος] άνθρωπος είχε δύο γιους, και ερχόμενος προς τον πρώτο είπε: Παιδί μου, πήγαινε σήμερα να εργαστείς στον αμπελώνα μου.* **29** *Αυτός δε απαντώντας είπε: Δεν θέλω· ύστερα όμως αφού μεταμελήθηκε[άλλαξε γνώμη] πήγε.* **30** *Και ερχόμενος προς το δεύτερο είπε το ίδιο. Και εκείνος απαντώντας είπε: Εγώ [πάω], κύριε· και δεν πήγε.*

31 *Ποιος από τους δύο έκανε το θέλημα του πατέρα; Είπαν προς αυτόν: Ο πρώτος. Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: Αληθινά σας λέγω ότι οι τελώνες και οι πόρνες προηγούνται από σας στη βασιλεία του Θεού.* **32** *Επειδή ήλθε προς εσάς [ο] Ιωάννης (βαδίζοντας) στο δρόμο της δικαιοσύνης[εν οδώ δικαιοσύνης], και δεν πιστεύσατε σε αυτόν· οι τελώνες όμως[δε] και οι πόρνες πίστευσαν σε αυτόν· εσείς δε μολονότι το είδατε δεν μεταμεληθήκατε έπειτα, ώστε να πιστέψετε σε αυτόν.*

33 Άλλη παραβολή ακούστε: *Ήταν κάποιος άνθρωπος οικοδεσπότης, ο οποίος φύτεψε αμπελώνα και έβαλε γύρω σε αυτόν[περιέβαλεν] φράχτη[φραγμόν] και έσκαψε μέσα σε αυτόν πατητήρι[ληνόν] και οικοδόμησε πύργο, και μίσθωσε αυτόν [σε] γεωργούς και αναχώρησε σε άλλη χώρα[απεδήμησεν]. **34** Όταν δε πλησίασε η εποχή των καρπών, [απ]έστειλε τους δούλους αυτού στους γεωργούς για να λάβουν τους καρπούς του.*

35 *Και αφού έπιασαν οι γεωργοί τους δούλους αυτού, άλλον μεν έδειραν, άλλον δε σκότωσαν, άλλον δε λιθοβόλησαν.* **36** *Πάλι απέστειλε άλλους δούλους περισσότερους από τους πρώτους[πλειοτέρους των πρώτων], και έκαμαν σε αυτούς τα ίδια.*

37 *Ύστερα δε [απ]έστειλε προς αυτούς τον γιο του λέγοντας: Θα ντραπούν το γιο μου.* **38** *Αλλά οι γεωργοί, αφού είδαν το γιο, είπαν ο ένας στον άλλο[προς αλλήλους]: Αυτός είναι ο κληρονόμος· ελάτε, ας σκοτώσουμε αυτόν και ας αποκτήσουμε την κληρονομιά του.* **39** *Και αφού έπιασαν αυτόν, τον έβγαλαν έξω από τον αμπελώνα και τον σκότωσαν.*

40 *Όταν λοιπόν έλθει ο κύριος του αμπελώνα, τι θα κάνει στους γεωργούς εκείνους;* **41** *Λέγουν προς αυτόν: Τους κακούς κακώς θα τους απολέσει[αφανίσει], και τον αμπελώνα θα μισθώσει σε άλλους γεωργούς, οι οποίοι θα αποδώσουν σε αυτόν τους καρπούς στους καιρούς τους.*

42 Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *Ποτέ δεν διαβάσατε[ανεγνώσατε] μέσα στις Γραφές ότι:* ***Ο λίθος[πέτρα], τον οποίο αποδοκίμασαν οι οικοδομούντες, αυτός έγινε κεφαλή γωνίας[ακρογωνιαίος]· από[παρά] Κυρίου έγινε αυτή και είναι θαυμαστή στα μάτια μας;***

43 Γι' αυτό σας λέγω ότι θ' αφαιρεθεί από σας η βασιλεία του Θεού και θα δοθεί σε έθνος που παράγει τους καρπούς της· **44** και όποιος πέσει πάνω σ' αυτόν το λίθο θα συντριφτεί· σε όποιον δε πέσει επάνω, θα τον κατασυντρίψει. **45** Και ακούσαντες οι αρχιερείς κι οι Φαρισαίοι τις παραβολές του, ενόησαν ότι γι' αυτούς μιλάει **46** και ζητούσαν να τον πιάσουν, φοβήθηκαν (όμως) τους όχλους, επειδή τον είχαν σαν προφήτη.

22 **[ΚΒ]** ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΩΝΤΑΣ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΠΑΛΙ ΕΙΠΕ ΣΕ ΑΥΤΟΥΣ με[δια] παραβολές, λέγοντας: **2** *Ομοιώθηκε η βασιλεία των ουρανών με άνθρωπο βασιλιά, ο οποίος έκανε γάμους στο γιο του·* **3** *και απέστειλε τους δούλους του να καλέσουν τους προσκαλεσμένους στους γάμους, και δεν ήθελαν να 'ρθουν.*

4 *Πάλι απέστειλε άλλους δούλους, λέγοντας: Πείτε στους προσκαλεσμένους· Δέστε, το γεύμα μου ετοίμασα, οι ταύροι μου και τα θρεπτά [είναι] σφαγμένα και όλα [είναι] έτοιμα· ελάτε στους γάμους.* **5** *Εκείνοι όμως αδιαφόρησαν[αμελήσαντες] (και) αναχώρησαν[απήλθον], ο μεν στον αγρό του, ο δε στο εμπόριό του·* **6** *οι δε [υπό]λοιποί αφού έπιασαν τους δούλους, τους έβρισαν και σκότωσαν[εφόνευσαν]. **7** Μόλις το άκουσε ο βασιλιάς οργίσθηκε, και [απο]στέλνοντας τα στρατεύματα του απώλεσε τους φονιάδες εκείνους και την πόλη τους κατέκαψε.*

8 *Τότε λέγει προς τους δούλους του· Ο μεν γάμος είναι έτοιμος, οι δε προσκεκλημένοι δεν ήταν άξιοι·* **9** *πηγαίνετε λοιπόν στα σταυροδρόμια, και όσους αν βρείτε καλέστε στους γάμους.*

10 *Και βγαίνοντας έξω οι δούλοι εκείνοι στους δρόμους, μάζεψαν όλους όσους βρήκαν, και κακούς και καλούς· και γέμισε ο γάμος [από] πλαγιασμένους στα ανάκλιντρα[ανακεκλιμένων]. **11** Ερχόμενος δε μέσα ο βασιλιάς για να [επι]θεωρήσει τους ανακλιμένους*, είδε εκεί άνθρωπο που δεν ήταν ντυμένος με ένδυμα γάμου,* **12** *και λέγει προς αυτόν: Φίλε, πως μπήκες εδώ μέσα μη έχοντας ένδυμα γάμου; Ο δε αποστομώθηκε[βουβάθηκε].*

[21:31] Λου. 7:29,50 **[21:32]** Κφ. 3:1, κτλ, Λου. 3:12,13 **[21:33]** Ψλ. 80:9, Α.Α., 8:11, Ησ. 5:1, Ιερ. 2:21, Μαρ. 2:1, Λου. 20:9, Κφ. 25:14,15 **[21:34]** Α.Α. 8:11,12 **[21:35]** 2Χρ. 24:21,36:16, Νεε. 9:26, Κεφ. 5:12, 23:34,37, Πρ. 7:52, 1 Θε. 2:15, Εβ.11:36,37 **[21:38]** Ψλ. 2:8, Εβ. 1:2, Ψλ. 2:2, Κφ. 26:3, 27:1, Ιωα. 11:53, Πρ. 4:27 **[21:39]** Κφ. 26:50 κτλ, Μαρ. 14:36, κτλ, Λου. 22:54, κτλ, Ιωα. 18:12, κτλ, Πρ. 2:23 **[21:41]** Λου. 20:16, Λου. 21:24, Εβ. 2:3, Πρ. 13:46, 15:7, 18:6, 28:28, Ρω. 9-11 **[21:42]** Ψλ. 118:22, Ησ. 28:16, Μαρ. 12:10, Λου. 20:17, Πρ. 4:11, Εφ. 2:20, 1 Πε. 2:6,7 **[21:43]** Κφ. 8:12 **[21:44]** Ησ. 8:14,15, Ζαχ.12:3, Λου. 20:18, Ρω. 9:33, 1Πε. 2:8, Ησ. 60:12, Δαν. 2:44 **[21:46]** six. 11, Λου. 7:16, Ιωα. 6:40 **[22:1]** Λου. 14:16, Απ. 19:7,9 **[22:4]** Παρ. 9:2 **[22:7]** Δαν. 9: 26, Λου. 19:27 **[22:8]** Κφ. 10:11,13, Πρ. 13:46 **[22:10]** Κφ. 13:38,47 **[22:11]** 2Κο. 5:3, Εφ. 4:24, Κολ. 3:10,12, Απ. 3:4, 16:15, 19:8 **[22:13]** Κφ. 8:12

[21:28] Τί δὲ ὑμῖν **δοκεῖ**; ...καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε· τέκνον... **[21:29]** ...οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε. **[21:30]** Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως... καὶ οὐκ ἀπῆλθε. **[21:31]** Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε... ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι **προάγουσιν** ὑμᾶς... **[21:32]** ...ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ... ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. **[21:33]** ...καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ **ἀπεδήμησεν**. **[21:34]**Ὅτε δὲ ἤγγισεν ... **[21:35]** ... ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν... **[21:36]** ...πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. **[21:37]** ...ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **[21:38]** ... εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. **[21:39]** Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν. **[21:40]** ...τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; **[21:41]** ...ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς... **[21:42]** ...ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; **[21:43]** Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν... καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς· **[21:44]** καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον **συνθλασθήσεται**· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, **λικμήσει** αὐτόν. **[21:45]** ...ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· **[21:46]** καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν... **[22:1]** ...καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. **[22:4]** ...εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ **ἄριστόν** μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα... δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. **[22:5]** Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον... τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· **[22:6]** οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. **[22:7]** ...ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν **ἐνέπρησε**. **[22:8]** ...ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· **[22:9]** πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν... **[22:10]** ...εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. **[22:11]** Εἰσελθὼν δὲ ...θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους... οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου **[22:12]** ...ὧδε...; ὁ δὲ ἐφιμώθη. **[22:13]** Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς **διακόνοις**·

13 *Τότε είπε ο βασιλιάς προς τους υπηρέτες: Αφού τον δέσετε χειροπόδαρα, σηκώστε τον και ρίξτε στο σκοτάδι το εξώτερο· εκεί θα 'ναι το κλάμα*[κλαυθμός] *κι ο τριγμός των δοντιών.* **14** *Γιατί πολλοί οι καλεσμένοι, λίγοι δε οι εκλεκτοί.*

15 Τότε πήγαν οι Φαρισαίοι [και] έκαναν συμβούλιο πως να τον παγιδεύσουν με λόγο. **16** Και [απο]στέλνουν προς αυτόν τους μαθητές τους με τους Ηρωδιανούς, λέγοντες: *Δάσκαλε, ξέρουμε ότι είσαι φιλαλήθης και διδάσκεις το δρόμο του Θεού με αλήθεια και δεν σε νοιάζει*[μέλει] *τι θα πει ο καθένας*[περί ουδενός]*· διότι δεν* [απο]*βλέπεις σε πρόσωπο ανθρώπων·* **17** *πες μας λοιπόν: Τι νομίζεις*[σοι φαίνεται]*; επιτρέπεται*[είναι συγκεχωρημένο/νόμιμο] *να δώσουμε δασμό*[κεφαλικό φόρο] *στον Καίσαρα, ή όχι;*

18 Γνωρίζοντας δε ο Ιησούς την πονηριά τους, είπε: *Γιατί με πειράζετε, υποκριτές;* **19** *δείξτέ μου το νόμισμα του δασμού*· οι δε έφεραν προς αυτόν δηνάριο.* **20** Και λέγει προς αυτούς: *Τίνος [είναι] η εικόνα αυτή και η επιγραφή;* **21** Λέγουν προς αυτόν: *[Του] Καίσαρα*. Τότε λέγει προς αυτούς: *Αποδώστε λοιπόν*[ούν] *τα [ανήκοντα στον] Καίσαρα [στον] Καίσαρα και τα* του Θεού στον Θεό.* **22** Και όταν άκουσαν θαύμασαν, και αφήσαντες αυτόν αναχώρησαν.

23 Σ' εκείνη την ημέρα πλησίασαν σ' αυτόν Σαδδουκαίοι, αυτοί που λένε ότι δεν υπάρχει ανάσταση, και τον ρώτησαν, λέγοντες: **24** *Δάσκαλε, [ο] Μωυσής είπε:* ***Εάν κάποιος πεθάνει μη έχοντας παιδιά, θα παντρευτεί ο αδελφός*** [αυ]***του τη γυναίκα του και θ' αναστήσει σπέρμα***[απογόνους] ***στον αδελφό του***.

25 *Ήταν λοιπόν*[δε] *ανάμεσά μας επτά αδελφοί· και ο 1ος αφού νυμφεύθηκε* πέθανε, και μη έχοντας παιδιά, άφησε τη γυναίκα του στον αδελφό του·* **26** *το ίδιο και ο 2ος, και ο 3ος, μέχρι τον 7ο.* **27** *Ύστερα δε απ' όλους πέθανε και η γυναίκα.* **28** *Στην ανάσταση λοιπόν τίνος από τους επτά θα είναι γυναίκα; διότι όλοι παντρεύθηκαν*[έλαβαν] *αυτή.*

29 Αποκριθείς δε ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Πλανάστε μη γνωρίζοντες τις Γραφές μήτε τη δύναμη του Θεού.* **30** Διότι στην ανάσταση ούτε παντρεύονται[νυμφεύονται] ούτε παντρεύουν*, αλλά είναι σαν άγγελοι του Θεού στον ουρανό. **31** Περί δε της ανάστασης των νεκρών δεν διαβάσατε[ανεγνώσατε] το ειπωθέν προς εσάς από τον Θεό, ο οποίος είπε: **32** ***Εγώ είμαι ο Θεός [του] Αβραάμ και ο Θεός [του] Ισαάκ και ο Θεός [του] Ιακώβ;*** δεν είναι ο Θεός, Θεός νεκρών, αλλά ζωντανών. **33** Κι όταν άκουσαν αυτά οι όχλοι, έμειναν έκπληκτοι με τη διδασκαλία του. **34** Οι δε Φαρισαίοι, όταν άκουσαν ότι αποστόμωσε τους Σαδδουκαίους, συνάχθηκαν (όλοι) μαζί.

35 Και ένας απ' αυτούς, νομικός(γνώστης του Νόμου), ρώτησε δοκιμάζοντας αυτόν και λέγοντας: **36** *Δάσκαλε, ποια εντολή [είναι η] μεγάλη μέσα στο Νόμο;* **37** Και ο Ιησούς είπε προς αυτόν: ***Θ' αγαπάς Κύριο τον Θεό σου μ' όλη την καρδιά σου και μ' όλη την ψυχή σου και μ' όλη τη διανοιά σου***. **38** *Αυτή είναι πρώτη και μεγάλη εντολή.* **39** *Δεύτερη δε όμοια αυτής·* ***Θ' αγαπάς τον πλησίον***[δι-πλανό] ***σου σαν τον εαυτό σου***. **40** *Σ' αυτές τις δύο εντολές κρέμεται όλος ο Νόμος και οι Προφήτες.*

41 Και ενώ ήσαν συναγμένοι οι Φαρισαίοι, τους ρώτησε ο Ιησούς, **42** λέγοντας: *Τι νομίζετε*[σας φαίνεται] *περί του Χριστού; τίνος γιος είναι;* Λέγουν προς αυτόν: *Του Δαβίδ*. **43** Λέγει προς αυτούς· *Πως λοιπόν [ο] Δαβίδ διά Πνεύματος ονομάζει αυτόν Κύριο, λέγοντας:* **44** ***Είπε ο Κύριος προς τον Κύριό μου, Κάτσε στα δεξιά μου μέχρι να θέσω τους εχθρούς σου υποπόδιο***[κάτω] ***των ποδιών σου;*** **45** *Εάν λοιπόν [ο] Δαβίδ ονομάζει αυτόν Κύριο, πως είναι γιος του;* **46** Και κανείς δεν μπορούσε να απαντήσει σε αυτόν· ούτε τόλμησε κάποιος απ' εκείνη την ημέρα να ρωτήσει πλέον αυτόν.

23 **[ΚΓ]** ΤΟΤΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΜΙΛΗΣΕ ΣΤΟΥΣ ΟΧΛΟΥΣ και προς τους μαθητές του, **2** λέγοντας: *Πάνω στην* [καθ]*έδρα του Μωυσή κάθησαν οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι.*

3 *Όλα λοιπόν όσα αν λένε προς εσάς να φυλάτετε, τηρείτε* και κάνετε, κατά δε τα έργα αυτών μη πράττετε· επειδή λέγουν και δεν πράττουν.* **4** *Διότι δένουν φορτία βαριά και δυσβάστακτα και τα* [επι]*θέτουν πάνω στους ώμους των ανθρώπων, δεν θέλουν όμως [ούτε] με το δακτυλό τους να τα* [μετα]*κινήσουν.* **5** *Κάνουν*[πράττουν] *δε όλα τα έργα τους για να βλέπονται απ' τους ανθρώπους. Και πλαταίνουν τα φυλαχτά τους και μακραίνουν τα κράσπεδα*(ΑΡ. 15:37-41) *των ενδυμάτων τους,* **6** *και αγαπούν την εξέχουσα θέση*[τον πρώτον τόπον] *στα δείπνα και τις πρώτες θέσεις*[καθεδρίες] *στις συναγωγές* **7** *και τους ασπασμούς στις αγορές και να ονομάζονται απ' τους ανθρώπους Ραββί*[Διδάσκαλε, (Ιωαν. 1:38)] *Ραββί*·* **8** *σείς όμως μη ονομασθείτε Ραββί*[Δάσκαλε]*· διότι ένας είναι ο* [δι]*δασκαλός σας, [[ο Χριστός]]· πάντες δε εσείς αδελφοί είστε.*

[22:14] Κφ. 20:16 **[22:15]** Μαρ. 12:13, Λου. 20:20 **[22:21]** Κφ. 17:25, Ρω. 13:7 **[22:23]** Μαρ. 12:18, Λου. 20:27, Πρ. 23:8 **[22:24]** Δευ. 25:5 **[22:29]** Ιωα. 20:9 **[22:30]** 1 Ιωα. 3:2 **[22:32]** Εξ. 3:6,16, Μαρ. 12:26, Λου. 20:37, Πρ. 7:32, Εβ. 11:16 **[22:33]** Κφ. 7:28 **[22:34]** Μαρ. 12:28 **[22:35]** Λου. 10:25 **[22:37]** Δευ. 6:5,10:12, 30:6, Λου. 10:27 **[22:39]** Λευ. 19:18, Κφ. 19:19, Μαρ. 12:31, Λου. 10:27, Ρω. 13:9, Γαλ. 5:14, Ιακ. 2:8 **[22:40]** Κφ. 7:12, 1Τι. 1:5 **[22:41]** Μαρ. 12:35, Λουκ. 20:41 **[22:44]** Ψλ. 110:1, Πρ. 2:34, 1 Κο. 15:25, Εβ. 1:13, 10:12,13 **[22:46]** Λου. 14:6, Μαρ. 12:34, Λου. 20:40 **[23:2]** Νεε. 8:4,8, Μαλ. 2:7, Μαρ. 12:28, Λου. 20:45 **[23:3]** Ρω. 2:19, κτλ **[23:4]** Λου. 11:46, Πρ.15:10, Γαλ. 6:1 **[23:5]** Κφ. 6:1,2,5,16, Αρ. 15:38, Δευ. 6:8, 22:12, Παρ. 3:3 **[23:6]** Μαρ. 12:38,39, Λου. 11:43, 20:46, Ιωα. 3:9 **[23:8]** 2Κο. 1:24, Ιακ. 3:1, 1Πε. 5:3

[22:14] Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί... **[22:15-16]** Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ... διδάσκαλε, **οἴδαμεν** ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ **μέλει** σοι περὶ οὐδενός... **[22:17]** εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; **[22:18]** Γνοὺς δὲ... **[22:19]**Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ **κήνσου**. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. **[22:20-21]** Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος· τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. **[22:22-24]** ...**ἐπιγαμβρεύσει**... ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **[22:25-28]**Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει ... πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. **[22:29]** ...πλανᾶσθε μὴ εἰδότες... **[22:30]**Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμίζονται ... ἐν οὐρανῷ εἰσι. **[22:31]** Περὶ ...οὐκ ἀνέγνωτε... οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. **[22:33]** ... ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. **[22:34]** ... ὅτι ἐφίμωσε ... συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, **[22:35]** καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν... **[22:36]** ...ἐν τῷ νόμῳ; **[22:37]**Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου ... **[22:38]** Αὕτη ἐστὶ πρώτη... **[22:39]** ...ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **[22:40]**Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς... **[22:41-42]** λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; ... **[22:43]** Λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν Πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων, **[22:44]** εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ... **[22:45-46]** ...ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. **[23:2]** ...λέγων· ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας... **[23:3-5]** ...πρὸς τὸ θεαθῆναι... καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν, **[23:6]** φιλοῦσι δὲ τὴν **πρωτοκλισίαν**... τὰς πρωτοκαθεδρίας... **[23:7]** ...ραββὶ ραββί. **[23:8]**Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ραββί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.

9 *Και πατέρα σας μη ονομάσετε επάνω στη γη· διότι ένας είναι ο Πατέρας σας, πού είναι στους ουρανούς.* **10** *Μήτε ονομαστείτε καθηγητές*[καθοδηγητές] *διότι ένας είναι ο Καθηγητής*[καθοδηγητής] *σας, ο Χριστός.* **11** *Ο δε μεγαλύτερος από σας θα είναι υπηρέτης σας.* **12** *Όποιος δε* [εξ]*υψώσει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί, και όποιος ταπεινώσει τον εαυτό του θα* [εξ]*υψωθεί.*

13 *Αλλά ουαί*[αλλοίμονο] *σε σας, γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, διότι κλείνετε τη βασιλεία των ουρανών μπροστά από τους ανθρώπους· επειδή σεις δεν εισέρχεστε, ούτε τους ζητούντες να εισέλθουν*[εισερχομένους] *αφήνετε να μπουν μέσα.*

[[**14** *Ουαί* σε σας γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, διότι κατατρώτε τα σπίτια των χηρών, και αυτό με πρόφαση ότι κάνετε μακρυές προσευχές, γι' αυτό θα λάβετε μεγαλυτέρα καταδίκη.]]*

15 *Ουαί* σε σας, γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, διότι περιέρχεστε*[τριγυρνάτε] *τη θάλασσα και την ξηρά για να κάνετε ένα προσήλυτο. και όταν γίνει, κάνετε αυτόν γιο [της] Γέεννας, δυό φορές*[διπλότερο σαν και] *από σας.*

16 *Ουαί* σε σας, οδηγοί τυφλοί, που λέγετε: Όποιος ορκιστεί στο Ναό είναι τίποτα, όποιος όμως ορκιστεί στο χρυσάφι του Ναού, δεσμεύεται*[υποχρεούται]*.* **17** *Μωροί και τυφλοί· επειδή ποιος είναι μεγαλύτερος, ο χρυσός ή ο Ναός που αγιάζει το χρυσάφι;* **18** *Και· Όποιος ορκιστεί στο θυσιαστήριο, είναι τίποτα*[ουδέν]*, όποιος όμως ορκιστεί στο δώρο που είναι πάνω σε αυτό, δεσμεύεται*.* **19** *Μωροί και τυφλοί· [επειδή] τι [είναι] μεγαλύτερο, το δώρο ή το θυσιαστήριο που αγιάζει το δώρο;* **20** *Αυτός λοιπόν που ορκίσθηκε στο θυσιαστήριο ορκίζεται σε αυτό και σε όλα που είναι πάνω σε αυτό·* **21** *και ο ορκιζόμενος στο Ναό ορκίζεται σε αυτόν και σε Εκείνο που κατοικεί μέσα σ' αυτόν.* **22** *Κι αυτός που ορκίζεται στον ουρανό, ορκίζεται στο θρόνο του Θεού και στον καθήμενο πάνω του.*

23 *Ουαί* σε σας, γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, διότι αποδεκατίζετε το δυόσμο και τον άνηθο και το κύμινο, και αφήσατε τα βαρύτερα του νόμου, την Κρίση και το Έλεος και την Πίστη· αυτά έπρεπε να πράττετε κι εκείνα να μη αφήνετε.* **24** *Οδηγοί τυφλοί, [οι οποίοι] διυλίζετε το κουνούπι, την δε καμήλα καταπίνεται.*

25 *Ουαί* σε σας, γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, διότι καθαρίζετε το έξω*[θεν] *του ποτηριού και του πιάτου*[πινακίου]*, μέσα*[έσωθεν] *όμως βρίθουν*[γέμουσιν] *από αρπαγή και ακράτια.* **26** *Φαρισαίε τυφλέ, καθάρισε πρώτα το εσω*[τερικό] *του ποτηριού και του πιάτου*, για να γίνει και το εξωτερικό τους καθαρό.* **27** *Ουαί* σε σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές, διότι παρομοιάζετε με τάφους ασβεστωμένους, οι οποίο απ' έξω μεν φαίνονται ωραίοι, μέσα*[έσωθεν] *όμως είναι γεμάτοι κόκαλα νεκρών και κάθε ακαθαρσίας.* **28** *Έτσι και σεις απέξω μεν φαίνεστε στους ανθρώπους δίκαιοι, από μέσα* όμως είστε γεμάτοι*[πλήρεις] *από υποκρισία και ανομία.*

29 *Ουαί* σε σας, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές· διότι οικοδομείτε τους τάφους των προφητών και στολίζετε τα μνημεία των δικαίων,* **30** *και λέτε: Εάν ζούσαμε στις ημέρες των* [προ]*πατέρων μας, δεν θα είμαστε συμμέτοχοι*[συγκοινωνοί] *με αυτούς στο αίμα των προφητών.* **31** *Ώστε ομολογείτε*[μαρτυρείτε] *για τους εαυτούς σας ότι είστε γιοι [των] φονιάδων των προφητών.* **32** *Αναπληρώστε (λοιπόν) και σεις το μέτρο (κακίας) των* [προ]*πατέρων σας.* **33** *Φίδια, γεννήματα οχιάς· πως θα* [εκ]*φύγετε απ' την καταδίκη της Γέεννας;*

34 *Γι' αυτό δέστε, εγώ αποστέλλω προς εσάς προφήτες και σοφούς και γραμματείς*[ερμηνευτές]*, και απ' αυτούς (κάποιους) θα θανατώσετε και σταυρώσετε, και απ' αυτούς θα μαστιγώσετε στις συναγωγές σας και θα* [κατα]*διώξετε από πόλη σε πόλη,* **35** *για να έρθει πάνω σας κάθε αίμα δίκαιο που χύθηκε στη γη απ' το αίμα Άβελ του δικαίου μέχρι το αίμα Ζαχαρίου γιου Βαραχίου, τον οποίο φονεύσατε μεταξύ του Ναού και του θυσιαστηρίου.* **36** *Αληθινά σας λέγω: Όλα αυτά θα ελθούν πάνω σ' αυτή [εδώ] τη γενεά.*

37 *Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ, που φονεύεις τους προφήτες και λιθοβολείς τους απεσταλμένους προς εσέ· πόσες φορές θέλησα να συνάξω τα παιδιά*[τέκνα] *σου όπως*[καθ' ον τρόπον] *συνάγει [η] κλώσα*[όρνις] *τα κλωσοπουλά* της κάτω από τις φτερούγες της, και δεν*[ουκ] *θελήσατε.* **38** *Δείτε*, αφίνεται σε σας ο οίκος σας έρημος*[εγκαταλειμένος]*.* **39** *Διότι σας λέγω, δεν θα με δείτε στο εξής, εωσού πείτε: Ευλογημένος ο ερχόμενος στο όνομα*[εν ονόματι] *Κυρίου.*

[23:9] Μαλ. 1:6 **[23:11]** Κφ. 20:26,27 **[23:12]** Ιωβ 22:29, Παρ. 15: 33,29:23, Λου. 14:11,18:14, Ιακ. 4:6, 1Πε. 5:5 **[23:13]** Λου. 11:52 **[23:14]** Μαρ. 12:40, Λου. 20: 47, 2Τι. 3:6, Τιτ. 1:11 **[23:16]** Κφ. 15:14, six 24, Κφ. 5:33,34 **[23:17]** Εξ. 30:29 **[23:19]** Εξ. 29:37 **[23:21]** 1Βα. 8:13, 2Χρ. 6:2, Ψλ. 26:8, 132:14 **[23:22]** Ψλ. 11:4, Κφ. 5:34, Πρ. 7:49 **[23:23]** Λου. 11:42, 1Σα. 15:22, Ωσ. 6:2, Μιχ. 6:8, Κφ. 9:13, 12:7 **[23:25]** Μαρ. 7:4, Λου. 11:39 **[23:27]** Λου. 11:44, Πρ. 23:3 **[23:29]** Λου. 11:47 **[23:31]** Πρ. 7:51,52, 1Θε. 2:15 **[23:32]** Γεν. 15:16, 1Θε. 2:16 **[23:33]** Κφ. 3:7,12:34 **[23:34]** Κφ. 21:34,35, Λου. 11:49, Πρ. 5:40, 7:58,59, 22:19, Κφ. 10:17, 2Κο. 11:24,25 **[23:35]** Απ. 18:24, Γεν. 4:8, 1Ιωα. 3:12, 2Χρ. 24:20,21 **[23:37]** Λου. 13:34, 2Χρ. 24:21, Δευ. 32:11,12, Ψλ. 17:8, 91:4 **[23:39]** Ψλ. 118:26, Κφ.21:9 **[24:1]** Μαρ. 13:1, Λου. 21:5 **[24:2]** 1Βα. 9:7, Ιερ. 26:18, Μιχ. 3:12, Λου.19:44

[23:9] Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατήρ ὑμῶν... **[23:10]** Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός. **[23:11]** Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν **διάκονος**. **[23:12]** Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται... **[23:13-14]** Οὐαὶ δὲ ὑμῖν... ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρῖμα. **[23:15]** Οὐαὶ ὑμῖν... ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. **[23:16]** Οὐαὶ ὑμῖν... οἱ λέγοντες ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν, ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. **[23:17]** Μωροὶ καὶ τυφλοί... **[23:18]** Καί· ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν, ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. **[23:19]** ...τί γὰρ **μεῖζον**... **[23:20]** ὁ οὖν ὀμόσας ἐν... ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· **[23:21]** καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν· **[23:22]** καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. **[23:23]** Οὐαὶ ὑμῖν... ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον... ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. **[23:25]** ...καὶ τῆς παροψίδος... **[23:26]** ...καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. **[23:27]** ...ὅτι παρομοιάζετε τάφοις **κεκονιαμένοις**, οἵτινες ...ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν... **[23:28]** Οὕτω καὶ ὑμεῖς ...ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε... **[23:29]** Οὐαὶ ὑμῖν... ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, **[23:30]** καὶ λέγετε· εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. **[23:31]** Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι... **[23:32]** Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. **[23:33]** Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν... **[23:34]** ...ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε **[23:35]** ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς... ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. **[23:36]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν **ταύτην**. **[23:37]** ...ἡ ἀποκτέννουσα... Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον **ἐπισυνάγει** ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. **[23:38]** ...Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' **ἄρτι** ἕως ἂν εἴπητε...

24 **[ΚΔ]** ΚΑΙ ΒΓΑΙΝΟΝΤΑΣ ΕΞΩ Ο ΙΗΣΟΥΣ αναχώρησε απ' το ιερό· και προσήρθαν οι μαθητές του για να επιδείξουν σ' αυτόν τις οικοδομές του ιερού. **2** Ο δε Ιησούς είπε σ' αυτούς: *Δεν [τα] βλέπετε όλα αυτά; αληθινά σας λέγω: Δεν θα αφεθεί εδώ πέτρα λίθος πάνω σε πέτρα*, που δεν θα κατα γκρεμιστεί.*

3 Και ενώ καθόταν πάνω στο όρος βουνό των Ελαιών, πλησίασαν προσήλθον προς αυτόν οι μαθητές ιδιαιτέρως κατ' ιδίαν, λέγοντες: *Πες μας πότε θα γίνουν αυτά, και τι το σημείο της παρουσίας σου και της συντελείας του αιώνα κόσμου;*

4 Και απαντώντας ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Προσέχετε βλέπετε μη σας πλανήσει κάποιος. **5** Διότι πολλοί θα έλθουν επί στο όνομά μου, λέγοντες: Εγώ είμαι ο Χριστός, και πολλούς θα πλανήσουν. **6** Θα ακούσετε δε πολέμους και φήμες πολέμων· προσέχετε μη ταραχθείτε· επειδή όλα [αυτά] πρέπει να γίνουν, αλλά δεν είναι ακόμη το τέλος. **7** Διότι θα εξεγερθεί έθνος εναντίον επί έθνους και βασιλεία εναντίον* βασιλεία, και θα γίνουν πείνες [[και επιδημίες λοιμοί]] και τοπικοί κατά τόπους σεισμοί· **8** όλα δε αυτά [είναι] αρχή ωδίνων (πόνοι γέννας).*

9 *Τότε θα σας παραδώσουν σε θλίψη και θα σας θανατώσουν, και θα είστε μισούμενοι από όλα τα έθνη για το όνομά μου. **10** Και τότε θα σκανδαλισθούν πολλοί και θα παραδώσουν ο ένας τον άλλο αλλήλους και θα μισήσουν αλλήλους*. **11** Και πολλοί ψευδοπροφήτες θα εγερθούν και (θα) πλανήσουν πολλούς, **12** και επειδή θα πληθύνει η ανομία, η αγάπη των πολλών θα ψυχρανθεί.*

13 *Αυτός δε που θα υπομείνει μέχρι τέλος, αυτός θα σωθεί. **14** Και θα κηρυχθεί αυτό το ευαγγέλιο της βασιλείας σε όλη την κατοικημένη γη οικουμένη προς μαρτυρία σε όλα πάσι τα έθνη, και τότε θα ελθεί ήξει το τέλος.*

15 *Όταν λοιπόν δείτε το βδέλυγμα της ερήμωσης, το ειπωθέν λαληθέν δια του προφήτη Δανιήλ, να στέκεται στον άγιο τόπο, –ο αναγνώστης ας κατανοεί– **16** τότε αυτοί που είναι στην Ιουδαία ας κατα φεύγουν στα βουνά όρη· **17** όποιος [βρεθεί] πάνω στη ταράτσα επί του δώματος, ας μη κατεβεί για να πάρει κάτι από την κατ οικία του· **18** και όποιος [βρεθεί] στον αγρό, ας μη επιστρέψει πίσω για να λάβει τα ρούχα ιμάτια του. **19** Ουαί αλλοίμονο δε στις εγκυμονούσες και τις βρεφο θηλαζούσες σε εκείνες τις ημέρες. **20** Προσεύχεστε δε για να μη γίνει η φυγή σας [μέσα στο] χειμώνα, μήτε [σε] Σάββατο. **21** Διότι τότε θα 'ναι θλίψη μεγάλη, οποία δεν έγινε απ' αρχής κόσμου έως τώρα νυν, ούτε θα ξανα γίνει. **22** Και αν δεν συντομευόνταν οι ημέρες εκείνες, δε θα σωζόταν καμία σάρκα· για τους εκλεκτούς όμως θα συντομευθούν εκείνες οι μέρες.*

23 *Τότε εάν κάποιος πει προς εσάς· Δείτε ιδού εδώ είναι ο Χριστός ή εδώ εκεί, μη πιστεύσετε· **24** διότι θα εγερθούν ψευδόχριστοι και ψευδοπροφήτες, και θα δείξουν σημεία μεγάλα και τέρατα υπερφυσικά, ώστε να πλανήσουν, εάν είναι δυνατόν, (ακόμη) και τους εκλεκτούς.*

25 *Δείτε ιδού, προείπα προς εσάς. **26** Εάν λοιπόν πουν προς εσάς, Ιδού*, είναι στην έρημο, μη βγείτε έξω εξέλθητε, Ιδού*, στα ταμεία κλειστά δωμάτια, μη πιστεύσετε· **27** γιατί καθώς η αστραπή βγαίνει εξέρχεται από την ανατολή και φαίνεται ως τη δύση, έτσι θα είναι και η παρουσία του Υιού του ανθρώπου. **28** Διότι όπου είναι το πτώμα, εκεί θα συναχθούν οι αετοί.*

29 *Αμέσως ευθύς δε μετά την θλίψη των ημερών εκείνων ο ήλιος θα σκοτεινιάσει και η σελήνη δεν θα δώσει το φως φέγγος της, και τα αστέρια θα πέσουν από τον ουρανό και οι δυνάμεις των ουρανών θα σαλευθούν κλονιστούν. **30** Και τότε θα φανεί το σημείο του Υιου του ανθρώπου στον ουρανό, και τότε θα θρηνήσουν όλες οι φυλές της γης και θα δουν τον Υιό του ανθρώπου να έρχεται πάνω στα σύννεφα επί των νεφελών του ουρανού με δύναμη και δόξα πολλή (μεγάλη). **31** Και θ' αποστείλει τους αγγέλους του με σάλπιγγα φωνής μεγάλης και θα συνάξει τους εκλεκτούς του από τους τέσσαρους ανέμους από τη μια άκρη του ουρανού μέχρι την άλλη άκρη του.*

32 *Από δε τη συκιά μάθετε την παραβολή: Όταν το (νέο) κλαδί της γίνει ήδη απαλό τρυφερό και βγάζει εκβλαστάνη τα φύλλα, γνωρίζετε ότι πλησιάζει το καλοκαίρι θέρος· **33** έτσι και σεις, όταν δείτε όλα αυτά, γνωρίζετε ότι κοντά είναι στο κατώφλι επί θύρας. **34** Αληθινά σας λέγω, δεν θα παρέλθει αυτή εκείνη η γενεά, ωσότου να γίνουν όλα αυτά. **35** Ο ουρανός και η γη θα παρέλθουν, οι δε λόγοι μου δεν θα παρέλθουν [ποτέ].*

36 *Σχετικά δε με την ημέρα εκείνη και την ώρα κανείς (δεν) γνωρίζει, ούτε οι άγγελοι των ουρανών, ειμή ο Πατέρας μου μόνος· **37** και καθώς οι ημέρες του Νώε, έτσι θα είναι και η παρουσία του Υιού του ανθρώπου.*

[24:3] Μαρ. 13:3, 1Θε. 5:1 **[24:4]** Εφ. 5:6, Κολ. 2:8,18, 2Θε. 2:3, 1Ιωα. 4:1 **[24:5]** Ιερ. 14:14, 23:21,25, six. 24, Ιωα. 5:43, six. 11 **[24:7]** 2Χρ. 15:6, Ησ. 19:2, Αγγ. 2:22, Ζαχ. 14:13 **[24:9]** Κφ. 10:17, Μαρ. 13:9, Λου. 21:12, Ιωα. 15:20, 16:2, Πρ. 4:2,3, 7:59, 12:1 κτλ, 1Πε. 4:16, Απ. 2:10,13 **[24:10]** Κφ. 11:6, 13:57, 2 Τι. 1:15, 4:10,16 **[24:11]** Κφ. 7:15, Πρ. 20:29, 2Πε. 2:1 **[24:12]** six. 5, 24, 1 Τι. 4:1 **[24:13]** Κφ. 10:22, Μαρ. 13:13, Εβ. 3:6,14, Απ. 2:10 **[24:14]** Ρωμ. 10:18, Κολ. 1: 6,23, Κφ. 14:23, 9:35 **[24:15]** Μαρ.13: 14, Λου. 21:20, Δαν. 9: 27,12:11, Δαν. 9:23,25 **[24:19]** Λου. 23:29 **[24:21]** Δαν. 9:26, 12:1, Ιωηλ 2:2 **[24:22]** Ησ. 65: 8,9, Ζαχ. 14: 2,3 **[24:23]** Μαρ.13: 21, Λου. 17:23,21:8 **[24:24]** Δευ. 13: 1, six. 5,11, 2 Θε. 2:9-11, Απ. 13:13, Ιωα. 6:37, 10:28,29, Ρωμ. 8:28-30, 2Τι. 2:19 **[24:27]** Λου. 17:24 **[24:28]** Ιωβ 39:30, Λου. 17:37 **[24:29]** Δαν. 7:11,12, Ησ. 13:10, Ιεζ. 32:7, Ιωηλ 2:10, 31, 3:15, Αμως 5:20, 8:9, Μαρ.13:24, Λου. 21:25, Πρ. 2:20, Απ. 6:12 **[24:30]** Δαν. 7:13, Ζαχ. 12:12, Κφ. 16:27, Μαρ. 13:26, Απ. 1:7 **[24:31]** Κεφ. 13: 41, 1 Κο. 15:52, 1Θε. 4:16 **[24:32]** Λου. 21:29 **[24:33]** Ιακ. 5:9 **[24:34]** Κφ. 16:28,23:36, Μαρ. 13:30, Λου. 21:32 **[24:35]** Ψλ. 102:26, Ησ. 51:6, Ιερ. 31:35,36, Κφ. 5:18, Μαρ. 13:31, Λου. 21:33, Εβ. 1:11 **[24:36]** Μαρ. 13:32, Πρ. 1:7, 1Θε. 5:2, 2 Πε. 3:10, Ζαχ. 14:7 **[24:38]** Γεν. 6:3-5,7:5, Λου.17:26, 1Πε. 3:20

[24:1] Καὶ ἐξελθὼν... ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ... επιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. **[24:2]** ...λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ **καταλυθήσεται**. **[24:3]** Καθημένου δὲ αὐτοῦ ... κατ' ἰδίαν λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται... **[24:4]** ...βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. **[24:5]** Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες... **[24:6]** Μελλήσετε δὲ ἀκούειν... ὁρᾶτε μὴ **θροεῖσθε**· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος. **[24:7]** ...καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ... **[24:8-9]** Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε... **[24:10-11]** ...ἐγερθήσονται... **[24:12]** ...**ψυγήσεται**... **[24:13]** Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. **[24:14-15]** Ὅταν οὖν ἴδητε... ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ –ὁ ἀναγινώσκων νοείτω– **[24:17]** ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, **[24:18]** καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. **[24:19-21]** Ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη... ἕως τοῦ νῦν... **[24:22]** Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ... **κολοβωθήσονται** αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. **[24:23]** ...δοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς... **[24:24]** ἐγερθήσονται γὰρ... **[24:24]** Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. **[24:26-27]** ὥσπερ γὰρ ...οὕτως ἔσται ... **[24:28]** ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα ... **[24:29]** Εὐθέως δὲ ... **[24:30]** ... καὶ τότε κόψονται ... καὶ ὄψονται ... ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. **[24:31]** Καὶ ἀποστελεῖ ... καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. **[24:32]** ...καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· **[24:33-34]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. **[24:35]** ...παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. **[24:36]** Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ...οὐδεὶς **οἶδεν**...

38 *Διότι όπως στις ημέρες τις πριν τον Κατακλυσμό (οι άνθρωποι) έτρωγαν κι έπιναν, παντρευόνταν και πάντρευαν, μέχρι την ημέρα την οποία ο Νώε μπήκε στην Κιβωτό,* **39** *και δεν* κατα*νόησαν, εωσού ήρθε ο Κατακλυσμός και τους σάρωσε*σήκωσε *όλους, έτσι θα 'ναι και η παρουσία του Υιού του ανθρώπου.* **40** *Τότε δύο θα είναι στον αγρό· ο ένας παραλαμβάνεται και ο ένας αφήνεται·* **41** *δύο [γυναίκες] θα αλέθουν στο μύλο, μία παραλαμβάνεται [και] μία αφήνεται.*

42 *Αγρυπνείτε λοιπόν, διότι δεν ξέρετε ποια ώρα έρχεται ο Κύριος σας.* **43** *Αυτό δε γνωρίζετε, ότι, εάν ήξερε ο οικοδεσπότης [σε] ποια σκοπιά*(Ζωρη βάρδια της νύχτας) *έρχεται ο κλέφτης, θα ξαγρυπνούσε και δεν θα άφηνε να γίνει διάρρηξη στο σπίτι του.* **44** *Γι' αυτό και να 'στε*γίνεσθε *έτοιμοι, διότι δεν υποψιάζεσθε*στοχάζεσθε *σε ποια ώρα, έρχεται ο Υιός του ανθρώπου.*

45 *Ποιος λοιπόν είναι ο πιστός και φρόνιμος δούλος, τον οποίο ο κύριος αυτού κατέστησε πάνω στους υπηρέτες του, για να δίνει σ' αυτούς την τροφή στον ορισμένο καιρό*εν καιρώ*;* **46** *Μακάριος ο δούλος εκείνος, τον οποίο όταν έλθει ο κύριος του θα βρει να πράττει έτσι.* **47** *Αληθινά σας λέγω ότι θα καταστήσει αυτόν (επόπτη) πάνω σε όλα των υπαρχοντά του.* **48** *Εάν δε πει ο κακός εκείνος δούλος πει μέσα στην καρδιά του: Αργεί*βραδύνει *να έλθει ο κύριός μου,* **49** *και αρχίσει να χτυπά*δέρη *τους συνδούλους, να τρώει δε και να πίνει με τους μέθυσους*μεθυόντων*,* **50** *θα ελθεί ο κύριος του δούλου εκείνου στην ημέρα [που] δεν προσμένει και στην ώρα [που] δεν γνωρίζει,* **51** *και θα αποχωρίσει αυτόν, και το μεριδιό*μέρος *του θα θέσει με τους υποκριτές· εκεί θα είναι το κλάμα και το τρίξιμο των δοντιών [του].*

25 **[ΚΕ]** *ΤΟΤΕ ΘΑ ΟΜΟΙΩΘΕΙ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ [με] δέκα παρθένες, οι οποίες αφού έλαβαν τα λυχνάρια*λαμπάδας *τους βγήκαν έξω*εξήλθον *σε συνάντηση του γαμπρού*νυμφίου*.* **2** *Απ' αυτές δε πέντε ήταν φρόνιμες*μυαλωμένες *και πέντε άμυαλες*μωραί*.* **3** *Οι μωρές* λοιπόν, ενώ έλαβαν τα λυχνάρια* τους, δεν έλαβαν μαζί τους λάδι·* **4** *οι φρόνιμες* όμως πήραν*έλαβαν *λάδι μέσα στα δοχεία*αγγείοις *τους μαζί με τα λυχνάρια* τους.*

5 *Και επειδή ο γαμπρός* αργούσε*εβράδυνε*, νύσταξαν όλες και κοιμήθηκαν.* **6** *Στο μέσον [δε] της νύχτας ακούσθηκε*έγινε *[μια] κραυγή: Δείτε*ιδού*, ο γαμπρός*νυμφίος *έρχεται, βγείτε έξω*εξέλθετε *σε συνάντησή*υποδοχή *του.* **7** *Τότε σηκώθηκαν όλες εκείνες οι παρθένες και ετοίμασαν τα λυχνάρια*λαμπάδας *τους.*

8 *Και οι άμυαλες*μωραί *είπαν προς τις φρόνιμες*: Δώστε σε μας από το λάδι σας, διότι τα λυχνάρια*λαμπάδες *μας, σβήνουν.* **9** *Αποκρίθηκαν δε οι φρόνιμες*, λέγοντας: Μήπως δεν αρκέσει σε μας και σε σας· ως εκ τούτου πηγαίνετε καλύτερα προς τους πωλούντες και αγοράστε [για τον] εαυτό σας.* **10** *Ενώ δε έφευγαν*απήρχοντο *για να αγοράσουν, ήλθε ο γαμπρός*νυμφίος *και οι έτοιμες μπήκαν μαζί τους στους γάμους, και κλείσθηκε η θύρα*πόρτα*.* **11** *Ύστερα δε έρχονται και οι υπόλοιπες παρθένες, λέγοντας: Κύριε, Κύριε, άνοιξε σε μας*ημίν*.* **12** *Ο δε απαντώντας είπε: Αληθινά σας λέγω, δεν σας* ανα*γνωρίζω.*

13 *Αγρυπνείτε λοιπόν, διότι δεν ξέρετε την ημέρα, ούτε την ώρα, κατά την οποία ο Υιός του ανθρώπου έρχεται.* **14** *Διότι [θα ελθεί] σαν άνθρωπος, [ο οποίος] αναχωρώντας για ξένη χώρα*αποδημών *κάλεσε τους δούλους του και παρέδωσε σ' αυτούς τα υπάρχοντά του,* **15** *και σε άλλον μεν έδωσε πέντε τάλαντα, σε άλλον δε δύο, σε άλλον δε ένα, στον καθένα κατά την δική [του] ικανότητα, και αποδήμησε* αμέσως* κατόπιν*.*

16 *Πήγε δε αυτός που έλαβε τα 5 τάλαντα και εργαζόμενος με αυτά έκανε*κέρδισε *άλλα 5 τάλαντα.* **17** *Με τον ίδιο τρόπο αυτός που έλαβε τα 2 κέρδισε και αυτός άλλα 2.* **18** *Αυτός δε που έλαβε το 1 πήγε και έσκαψε στη γη και έκρυψε το αργύριο*ασημένιο νόμισμα *του κυρίου του.* **19** *Μετά δε πολύ καιρό έρχεται ο κύριος των δούλων εκείνων και κάνει*θεωρεί *λογαριασμό μαζί τους.*

20 *Και ερχόμενος αυτός που έλαβε τα 5 τάλαντα,* προσ*έφερε άλλα 5 τάλαντα, λέγοντας: Κύριε, 5 τάλαντα μου* παρ*έδωσες· δες, άλλα 5 τάλαντα κέρδισα πάνω σε αυτά.* **21** *Και είπε προς αυτόν ο κύριος αυτού: Εύγε*Μπράβο*, δούλε αγαθέ και πιστέ· στα λίγα στάθηκες πιστός, πάνω σε πολλά θα σε καταστήσω· είσελθε στη χαρά του κυρίου σου.*

22 *Ερχόμενος δε και αυτός που έλαβε τα 2 τάλαντα είπε: Κύριε, 2 τάλαντα μου παρέδωσες· να, άλλα 2 τάλαντα κέρδισα με βάση αυτά.* **23** *Είπε προς αυτόν ο κύριος αυτού: Εύγε*, δούλε αγαθέ και πιστέ· στα λίγα στάθηκες πιστός, πάνω σε πολλά θα σε καταστήσω· είσελθε στη χαρά του κυρίου σου.*

[24:40] Λου. 17: 34, κτλ **[24:42]** Κφ.25: 13, Μαρ. 13:33,κτλ, Λου. 21:36 **[24:43]** Λου. 12: 39, 1Θε. 5:2, 2Πε. 3:10, Απ. 3:3, 16:15 **[24:44]** Κεφ. 25:13, 1Θε. 5:6 **[24:45]** Λου. 12:42, Πρ. 20:28, 1Κο. 4:2, Εβ. 3:5 **[24:46]** Απ. 16:15 **[24:47]** Κεφ. 25:21,23, Λου. 22:39 **[24:51]** Κεφ. 8:12, 25:30 **[25:1]** Εφ. 5:29,30, Απ. 19:7, 21:2,9 **[25:2]** Κφ. 13:47, 22:10 **[25:5]** 1Θε. 5:6 **[25:6]** Κφ. 24:31, 1Θε. 4:16 **[25:7]** Λου. 12:35 **[25:10]** Λου. 13:25 **[25:11]** Κφ. 7:21-23 **[25:12]** Ψλ. 5:5, Αββ.1:13, Ιωα. 9:31 **[25:13]** Κφ. 24:42,44, Μαρ. 13:33,35, Λου. 21:36, 1Κο.16:13, 1Θε. 5:6, 1Πετ. 5:8, Απ. 16:15 **[25:14]** Κφ. 21:33, Λου. 19:12 **[25:15]** Ρω. 12:6, 1Κο. 12:7,11,29, Εφ. 4:11 **[25:21]** Κφ. 24:47, six. 34,46, Λου. 12:44, 22:29,30, 2 Τι. 2:12, Εβ. 12:2, 1Πε. 1:8 **[25:23]** six. 21

[24:37-38] ...**γαμοῦντες** καὶ **ἐκγαμίζοντες**, ἄχρι ἧς ἡμέρας... **[24:39]** ...καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται... **[24:40-42]** **Γρηγορεῖτε** οὖν... (ΚΜΝ: ποίᾳ ἡμέρᾳ)... **[24:44]** Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, **ἐγρηγόρησεν** ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. **[24:1]** Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε... **[24:45]** Τίς ἄρα ἐστὶν... ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς **θεραπείας** αὐτοῦ τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; **[24:46]** ...ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. **[24:47]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. **[24:48]** ...ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν, **[24:49]** καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων, **[24:50]** ἥξει... ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, **[24:51]** καὶ **διχοτομήσει** αὐτόν ...θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **[25:1]** Τότε ὁμοιωθήσεται... αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. **[25:2]** ...μωραί. **[25:3]** Αἵτινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· **[25:5]** Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. **[25:6]** Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ... **[25:7]** Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. **[25:8]** Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. **[25:9]** ...μήποτε οὐκ ἀρκέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον ... **[25:10]** Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ... καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον ... **[25:12]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. **[25:13]** Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ...ἐν ᾗ... **[25:14]** Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους ... **[25:15]** καὶ ᾧ μὲν .. ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ **ἀπεδήμησεν** εὐθέως. **[25:16]** Πορευθεὶς δὲ... εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ... **[25:18]** Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. **[25:19]** Με... καὶ **συναίρει** μετ' αὐτῶν λόγον. **[25:20]** ...προσήνεγκεν... μοι παρέδωκας· ἴδε... ἐπ' αὐτοῖς. **[25:21-22]** Προσελθὼν δὲ καὶ ...μοι παρέδωκας· ἴδε... ἐπ' αὐτοῖς.

24 *Αφού πλησίασε δε και αυτός που έλαβε το ένα τάλαντο, είπε: Κύριε, σε γνώρισα, ότι είσαι σκληρός*[α-παιτητικός] *άνθρωπος, που θερίζεις όπου δεν έσπειρες και συνάγεις όπου δεν διασκόρπισες*[λίχνισες]· **25** *και επειδή φοβήθηκα πήγα [και] έκρυψα το τάλαντό σου μέσα στη γη*[έδαφος]*, να*[ιδού]*, έχεις το δικό σου.* **26** *Απαντώντας δε ο κύριος αυτού, είπε προς αυτόν: Πονηρέ δούλε και οκνηρέ*[φυγόπονε/τεμπέλη]*. ήξερες ότι θερίζω όπου δεν*[ουκ] *έσπειρα και συνάγω όπου δεν διασκόρπισα**· **27** *έπρεπε λοιπόν να βάλεις το ασήμι μου στους τραπεζίτες, και ερχόμενος εγώ θα λάμβανα το δικό μου με τόκο.*

28 *Λάβετε λοιπόν απ' αυτόν το τάλαντο, και δώστε σε αυτόν που έχει τα δέκα τάλαντα.* **29** *Διότι στον καθένα που έχει θα δοθεί και θα του περισσεύσει, από αυτόν δε που δεν έχει και εκείνο το οποίο έχει θα αφαιρεθεί απ' αυτόν.* **30** *Και τον αχρείο δούλο ρίξτε στο σκότος το εξώτερο*[βαθύ]*· εκεί θα είναι το κλάμα και το τρίξιμο των δοντιών.*

31 *Όταν δε έλθει ο Υιός του ανθρώπου μέσα στη δόξα του και όλοι οι άγιοι άγγελοι μαζί του, τότε θα καθήσει πάνω [στο] θρόνο [της] δόξας του,* **32** *και θα συναχθούν μπροστά του όλα τα έθνη, και θα* [απο/δια]*χωρίσει αυτούς τον ένα απ' τον άλλο, καθώς ο ποιμένας* [δια]*χωρίζει τα πρόβατα από τα κατσίκια*[ερίφια]*,* **33** *και [θα] στήσει τα μεν πρόβατα στα δεξιά του, τα δε ερίφια* στα αριστερά.*

34 *Τότε ο βασιλιάς θα πει προς αυτούς που είναι στα δεξιά του: Έλάτε οι ευλογημένοι του Πατέρα μου, κληρονομήστε την ετοιμασμένη σε σας*[υμίν] *βασιλεία από καταβολής*[θεμελίωση] *κόσμου.* **35** *Διότι πείνασα, και μου δώσατε να φάω, δίψασα, και με ποτίσατε, ξένος ήμουν, και με φιλοξενήσατε,* **36** *γυμνός, και με ντύσατε, ασθένησα, και με επισκεφθήκατε, στη φυλακή ήμουν, και ήλθατε προς εμέ.*

37 *Τότε θ' αποκριθούν προς αυτόν οι δίκαιοι, λέγοντας: Κύριε, πότε σε είδαμε να πεινάς και θρέψαμε, ή να διψάς και ποτίσαμε;* **38** *πότε δε σε είδαμε ξένο και φιλοξενήσαμε, ή γυμνό και ντύσαμε;* **39** *πότε δε σε είδαμε άρρωστο ή σε φυλακή και ήλθαμε προς εσέ;* **40** *Και απαντώντας ο βασιλιάς θα πει σ' αυτούς: Αληθινά σας λέγω, εφόσον κάνατε [αυτά] σ' ένα αυτών των αδελφών μου των ελαχίστων, σε μένα*[εμοί] *κάνατε.*

41 *Τότε θα πει και σε αυτούς στα αριστερά: Πηγαίνετε*[φύγετε] *από μένα οι καταραμένοι στο πυρ*[φωτιά] *το αιώνιο, το ετοιμασμένο για το Διάβολο και τους αγγέλους αυτού.* **42** *Διότι πείνασα, και δεν μου δώσατε να φάω, δίψασα, και δεν με ποτίσατε,* **43** *ξένος ήμουν, και δεν με φιλοξενήσατε, γυμνός, και δεν με ντύσατε, ασθενής και σε*[εν] *φυλακή, και δεν*[ου] *με επισκεφθήκατε.*

44 *Τότε θ' απαντήσουν σ' αυτόν και αυτοί, λέγοντες: Κύριε, πότε σε είδαμε πεινασμένο ή διψασμένο ή ξένο ή γυμνό ή άρρωστο*[ασθενή] *ή σε*[εν] *φυλακή, και δεν σε υπηρετήσαμε;* **45** *Τότε θ' αποκριθεί προς αυτούς, λέγοντας: Αλήθεια σας λέγω, καθ' όσον δεν κάνατε [αυτό] σ' έναν απ' αυτούς τους ελάχιστους*[τελευταίους]*, ούτε σε με κάνατε.* **46** *Και θα αποχωρήσουν αυτοί μεν σε*[εις] *κόλαση αιώνια, οι δε δίκαιοι σε*[εις] *ζωή αιώνια.*

26 **[ΚΣΤ]** ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΟΛΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ, είπε προς τους μαθητές του: **2** *Ξέρετε, ότι μετά δύο ημέρες γίνεται το Πάσχα και ο Υιός του ανθρώπου παραδίδεται για να σταυρωθεί.* **3** Τότε συνάχθηκαν οι αρχιερείς και οι γραμματείς και οι πρεσβύτεροι του λαού στην αυλή του αρχιερέα του λεγόμενου Καϊάφα, **4** και συμφώνησαν[συνεβουλεύθησαν] να συλλάβουν τον Ιησούν με δόλο και να [τον] θανατώσουν. **5** Έλεγαν δε: *Μη (συμβεί) μέσα στη γιορτή, για να μη γίνει θόρυβος στο λαό.*

6 Όταν δε ο Ιησούς ήταν στη Βηθανία στην [κατ]οικία Σίμωνα του λεπρού, **7** πλησίασε προς αυτόν γυναίκα που είχε ένα αλαβάστρινο δοχείο με μύρο πανάκριβο[πολύτιμο], και περιέχυσε [αυτό] πάνω στο κεφάλι του, ενώ βρισκόνταν [πλαγιαστός] στο τραπέζι. **8** Μόλις το είδαν οι μαθητές του, αγανάκτησαν λέγοντας: *Προς τι αυτή η απώλεια*[σπατάλη]*;* **9** *επειδή μπορούσε αυτό το μύρο να πουληθεί με πολλή τιμή*[ακριβά] *και να δοθεί στους φτωχούς.*

10 [Κατα]νοήσας[Γνους] δε ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Γιατί ενοχλείτε τη γυναίκα; διότι καλό έργο έπραξε σε εμέ.* **11** *Επειδή τους πτωχούς πάντοτε έχετε μαζί σας, εμέ όμως πάντοτε δεν έχετε.* **12** *Διότι αυτή που έχυσε το μύρο πάνω στο σώμα μου, έκανε αυτό για τον ενταφιασμό μου.* **13** *Αληθινά σας λέγω, όπου εάν κηρυχθεί αυτό το ευαγγέλιο σε όλο τον κόσμο, θα ειπωθεί και [αυτό], το οποίο έπραξε αυτή, σε ανάμνησή*[μνημόσυνον] *της.*

[25:29] Κφ. 13:12, Μαρ. 4:25, Λου. 8:18, 19:26, Ιωα. 15:2 **[25:30]** Κφ. 8:12, 24:51 **[25:31]** Ζαχ. 14:5, Κφ. 16:27, 19:28, Ματ. 8:38, Πρ. 1:11, 1Θε. 4:16, 2Θε. 1:7, Ιουδ. 14, Απ. 1:7, 24:30 **[25:32]** Ρω. 14:10, 2Κο. 5:10, Απ. 20:12, Ιεζ. 20:48, 34:17,20, Κφ. 13:49 **[25:34]** Ρω. 8:17, 1Πε. 1:4,9, 3:9, Απ. 21:7, Κφ. 20:23, Μαρ. 10:40, 1Κο. 2:9, Εβ. 11:16 **[25:35]** Ησ. 58:7, Ιεζ. 18:7, Ιακ. 1:27, Εβ. 13:2, 3 Ιωα. 5 **[25:36]** Ιακ. 2:15,16, 2Τι. 1:16 **[25:40]** Παρ. 14:31, 19:27, Κφ. 10:42, Μαρ. 9:41, Εβ. 6:10 **[25:41]** Ψλ. 6:8, Κφ. 7:23, Λου. 13:27, Κφ. 13:40,42, 2Πε. 2:4, Ιουδ. 6 **[25:45]** Παρ. 14:31,17:5, Ζαχ. 2:8, Πρ. 9:5 **[25:46]** Δαν. 12:2, Ιωα. 5:29, Ρω. 2:7, κτλ **[26:2]** Μαρ. 14:1, Λου. 22:1, Ιωα. 13:1 **[26:3]** Ψλ. 2:2, Ιωα. 11:47, Πρ. 4:25 κτλ **[26:6]** Μαρ. 14:3, Ιωα. 11:1,2,12:3, Κφ. 21:17 **[26:8]** Ιωα. 12:4 **[26:11]** Δευ. 15:11, Ιωα. 12:8 **[26:12]** Ιδε Κφ. 18:20, 28:20, Ιωα. 13:33, 14:19, 16:5,28, 17:11 **[26:14]** Μαρ.14: 10, Λου. 22:3, Ιωα. 13:2,30

[25:25-26] ...καὶ ὀκνηρέ! **ᾔδεις** ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα! **[25:27-28]** Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ... **[25:29]** Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **[25:30-32]** καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ **ἀφοριεῖ** αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ὥσπερ ὁ ποιμὴν **ἀφορίζει** τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, **[25:33]** καὶ στήσει... τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. **[25:34]** Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε... **[25:35]** Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με, **[25:36]** γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με... **[25:37]** ...καὶ ἐθρέψαμεν... **[25:38]** Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; ... **[25:40]** ...ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. **[25:41]** Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς **ἐξ εὐωνύμων**... τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ... **[25:42-43]** ...καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με... **[25:44]** ...καὶ οὐ **διηκονήσαμέν** σοι; **[25:45]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. **[25:46]** Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς ... **[26:1]** Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· **[26:2]** οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται... εἰς τὸ σταυρωθῆναι. **[26:3]** ... **[26:4]** καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν. **[26:5]** Ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. **[26:6]** Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος... **[26:7]** προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα **βαρυτίμου**, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. **[26:8]** Ἰδόντες δὲ... εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; **[26:9]** Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον **πραθῆναι** πολλοῦ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. **[26:10]** Γνοὺς δὲ... **τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;** ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ... **[26:12]** Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. **[26:13]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν... λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. **[26:14]** Τότε πορευθεὶς εἷς... πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς εἶπε· **[26:15]** τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν ...οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ...

14 Τότε πήγε ένας από τους δώδεκα, ο λεγόμενος Ιούδας Ισκαριώτης, προς τους αρχιερείς **15** και είπε: *Τι θα να μου δώσετε, και εγώ θα σας τον παραδώσω;* Και εκείνοι έδωσαν σε αυτόν τριάντα αργύρια (ασημένια νομίσματα). **16** Και από τότε ζητούσε ευκαιρία για να παραδώσει αυτόν.

17 Την δε πρώτη των αζύμων (άρτων) προσήλθαν οι μαθητές προς τον Ιησού, λέγοντες προς αυτόν: *Που θέλεις να σου ετοιμάσουμε για να φας το Πάσχα;*

18 Και εκείνος είπε: *Πηγαίνετε στην πόλη προς τον δείνα και πείτε προς αυτόν· Ο Δάσκαλος λέγει, Ο καιρός μου πλησίασε· στην οικία σου θα κάνω το Πάσχα μαζί με τους μαθητές μου.*

19 Και έκαναν οι μαθητές όπως πρόσταξε σε αυτούς ο Ιησούς, και ετοίμασαν το Πάσχα.

20 Όταν δε νύχτωσε, κάθησε στο τραπέζι με τους 12 μαζί. **21** Και ενώ έτρωγαν, είπε: *Αληθινά σας λέγω ότι ένας από σας θα με παραδώσει.*

22 Τότε βαθιά λυπημένοι, άρχισαν να λένε ο καθένας: *Μήπως εγώ είμαι, Κύριε;*

23 Ο δε απαντώντας είπε: *Εκείνος που βουτάει μαζί μου στο πιάτο το χέρι, αυτός [θα] με παραδώσει.* **24** *Ο μεν Υιός του ανθρώπου πάει, καθώς είναι γραμμένο γι' αυτόν· όμως δε ουαί στον άνθρωπο εκείνο, μέσω του οποίου ο Υιός του ανθρώπου παραδίνεται· καλύτερα [θα] ήταν στον άνθρωπο εκείνο, να μην είχε γεννηθεί.* **25** Απαντώντας δε ο Ιούδας, ο οποίος σκόπευε να τον παραδώσει, είπε: *Μήπως εγώ είμαι, Ραββί;* Λέγει προς αυτόν: *Εσύ [το] είπες.*

26 Και ενώ έτρωγαν, λαμβάνοντας ο Ιησούς τον άρτο και αφού ευλόγησε (είπε μια ευχαριστία), έκοψε, και έδινε στους μαθητές και είπε: *Λάβετε, φάγετε· τούτο είναι το σώμα μου·* **27** και αφού έλαβε το ποτήρι, και ευχαρίστησε*, έδωσε σε αυτούς, λέγοντας: *Πιείτε απ' αυτό όλοι·* **28** *διότι αυτό είναι το αίμα μου το της [[Καινής]] Διαθήκης, το υπέρ πολλών εκχυνόμενο προς άφεση αμαρτιών.*

29 *Σας λέγω δε ότι δεν θα πιω στο εξής από αυτό το γέννημα της αμπέλου, ως την ημέρα εκείνη, όταν πίνω αυτό νέο μαζί σας στη βασιλεία του Πατέρα μου.* **30** Και αφού ύμνησαν, εξήλθαν στο όρος των Ελαιών.

31 Τότε λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *Όλοι εσείς θα σκανδαλισθείτε για μένα εν εμοί αυτή τη νύχτα· διότι είναι γραμμένο,* ***Θα πατάξω χτυπήσω θανάσιμα τον ποιμένα βοσκό, και θα διασκορπισθούν τα πρόβατα της ποίμνης·*** **32** *αφού δε αναστηθώ, θα πάω πριν από σας στη Γαλιλαία.*

33 Απαντώντας δε ο Πέτρος, είπε προς αυτόν: *Και αν πάντες σκανδαλισθούν με σένα, εγώ ποτέ δεν θα σκανδαλισθώ.* **34** Είπε προς αυτόν ο Ιησούς: *Αληθινά σου λέγω ότι αυτή τη νύχτα, πριν λαλήσει ο πετεινός αλέκτωρ, τρεις [φορές] θα με απαρνηθείς.* **35** Λέγει προς αυτόν ο Πέτρος: *Και αν χρειαστεί γείνη χρεία να πεθάνω μαζί σου, δεν θα σε απαρνηθώ.* Παρομοίως είπαν και πάντες οι μαθητές.

36 Τότε ήρθε μαζί τους ο Ιησούς στο μέρος χωρίον το λεγόμενο Γεθσημανή και λέγει προς τους μαθητές: *Καθήστε εδώ, έως ότου μέχρι να πάω και προσευχηθώ εκεί.* **37** Και αφού παρέλαβε τον Πέτρο και τους δυό γιους του Ζεβεδαίου, άρχισε να λυπάται και να αδημονεί έχει εσωτερική αγωνία. **38** Τότε λέγει σ' αυτούς αυτοίς: *Περίλυπη βαθειά λυπημένη είναι εστιν η ψυχή μου μέχρι θανάτου· μείνετε εδώ κι αγρυπνείτε μαζί μου.*

39 Και αφού προχώρησε λίγο έπεσε με το προσωπό του κάτω, προσευχόμενος και λέγοντας: *Πατέρα μου, εάν ει είναι δυνατόν, ας παρέλθει από μένα αυτό το ποτήρι· πλην όχι ουχ όπως ως εγώ θέλω, αλλ' όπως ως εσύ (θέλεις).*

40 Και έρχεται προς τους μαθητές και τους βρίσκει να κοιμούνται, και λέγει προς τον Πέτρο: *Ώστε δεν μπορέσατε μιά ώρα να αγρυπνήσετε μαζί μου;*

41 *Αγρυπνείτε και προσεύχεστε, για να ίνα μη εισέλθετε σε εις πειρασμό. Το μεν πνεύμα πρόθυμο, η δε σάρκα ασθενής αδύναμη.*

42 Πάλι για 2η [φορά] πήγε και προσευχήθηκε, λέγοντας: *Πατέρα μου, εάν δεν είναι δυνατό αυτό το ποτήρι να παρέλθει από μένα χωρίς να το πιω, ας γίνει το θέλημά σου.* **43** Και ερχόμενος τους βρίσκει πάλι να κοιμούνται· γιατί τα μάτια τους ήταν βαριά νυσταγμένα. **44** Και αφήνοντας αυτούς πήγε πάλι [και] προσευχήθηκε για 3η [φορά], λέγοντας τον αυτό λόγο. **45** Τότε έρχεται προς τους μαθητές αυτου και λέγει προς αυτούς: *Κοιμάστε το λοιπόν και αναπαύεστε· δείτε, πλησίασε η ώρα και ο Υιός του ανθρώπου παραδίνεται σε χέρια αμαρτωλών.*

[26:14] Κφ. 10:4 **[26:15]** Ζαχ. 11:12, Κφ. 27:3 **[26:17]** Εξ. 12:6,18, Μαρ. 14:12, Λου. 22:7 **[26:20]** Μαρ. 14:17-21, Λου. 22:14, Ιωα. 13:18 **[26:23]** Ψλ. 41:9, Λου. 22:21, Ιωα.13:18 **[26:24]** Ψλ. 22, Ησ. 53, Δαν. 9:26, Μαρ. 9:12, Λου. 24:25,26,46, Πρ. 17:2,3, 26:22,23, 1Κο. 15:3 **[26:25]** Ιωα. 17:12 **[26:26]** Μαρ. 14:22, Λου. 22:19, 1Κο. 11:23-25, 1Κο. 10:16 **[26:27]** Μαρ. 14:23 **[26:28]** Ιδέ Εξ. 24:8, Λευ. 17:11, Ιερ. 31:31, Δευ. 32:14, Κφ. 20:28, Ρω. 5:15, Εβ. 9:22 **[26:29]** Μαρ. 14:25, Λου. 22:18, Πρ. 10:41 **[26:30]** Μαρ. 14:26 **[26:31]** Μαρ. 14:27, Ιωα. 16:32, Κφ. 11:6, Ζαχ. 13:7 **[26:32]** Κφ. 28:7,10,16, Μαρ. 14:28,16:7 **[26:34]** Μαρ. 14:30, Λου. 22: 34, Ιωα. 13:38 **[26:36]** Μαρ. 14:32-35, Λου. 22:39, Ιωα. 18:1 **[26:37]** Κφ. 4:21 **[26:38]** Ιωα. 12:27 **[26:39]** Μαρ. 14:35,36, Λου. 22:41, Εβ. 5:7, Ιωα. 12:27, Κφ. 20:22, Ιωα. 5:30, 6:38, Φιλιπ. 2:8 **[26:41]** Μαρ.13: 33,14:38, Λου. 22:40,46, Εφ. 6:18

[26:16] Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. **[26:17]** Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον... **[26:18]** ...πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· ...ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα... **[26:19-20]** Ὁ Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο... **[26:21]** Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. **[26:22]** ...ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν· μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; **[26:23]** ...ὁ **ἐμβάψας** μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ **τρυβλίῳ** τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. **[26:24-25]** ...μήτι ἐγώ εἰμι, ραββί; λέγει αὐτῷ, σὺ εἶπας. **[26:26]** ...τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου... **[26:28]** τοῦτο γάρ ἐστι... τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. **[26:29]** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν... **[26:31]** ...εν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ, πατάξω τὸν ποιμένα... **[26:32]** μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς... **[26:33]** ...εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. **[26:34]** ...ἀμὴν λέγω... πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι... **[26:35-36]** ...μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον... ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. **[26:37]** ...ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. **[26:38]** ...περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. **[26:39]** Καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. **[26:40]** ...**καθεύδοντας**, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν **γρηγορῆσαι** μετ' ἐμοῦ! **[26:41]** **Γρηγορεῖτε** καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. **[26:42]** Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. **[26:43]** 3 Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. **[26:44]** Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ἀπελθὼν πάλιν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών· **[26:45]** ...**καθεύδετε** τὸ **λοιπὸν** καὶ ἀναπαύεσθε! ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.

46 *Σηκωθείτε*[εγέρθητε] *ας πάμε· Δείτε*[Ιδού] *πλησίασε αυτός που με παραδίνει*[ο παραδίδων με].

47 Και ενώ αυτός ακόμη μιλούσε, να, ο Ιούδας ένας από τους 12 ήλθε, και μαζί του όχλος πολύς με μαχαίρια[ξίφη] και ξύλα[(ξύλινα ρόπαλα)] εκ μέρους των αρχιερέων και πρεσβυτέρων του λαού. **48** Αυτός δε που παρέδινε αυτόν έδωσε σε αυτούς σημείο, λέγοντας: *Όποιον φιλήσω, αυτός είναι· συλλαβετέ τον.* **49** Και αμέσως πηγαίνοντας προς τον Ιησού, είπε: *Χαίρε, Ραββί*[Διδάσκαλε], και τον καταφίλησε.

50 Ο δε Ιησούς είπε προς αυτόν: *Φίλε, γιατί ήλθες;* Τότε πλησίασαν και έβαλαν τα χέρια τους πάνω στον Ιησού και τον συνέλαβαν. **51** Και δες[ιδού], ένας[εις] απ' αυτούς που ήταν μαζί με τον Ιησού, απλώνοντας το χέρι τράβηξε το μαχαίρι[ξίφίδιο] του, και αφού κτύπησε το δούλο του αρχιερέα απόκοψε το αυτί[ωτίον] του.

52 Τότε λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Επίστρεψε τη μάχαιρά* σου στον τόπο*[θήκη] *της· διότι όλοι όσοι πιάσουν μάχαιρα με μάχαιρα* θα αφανιστούν*[απολεσθή]. **53** *Ή νομίζεις ότι δεν μπορώ ήδη να παρακαλέσω τον Πατέρα μου, και θα παρατάξει κοντά μου περισσότερες από*[παρά] *δώδεκα λεγεώνες αγγέλων;* **54** *πως λοιπόν θα* [εκ]*πληρωθούν οι Γραφές ότι έτσι πρέπει να γίνει;*

55 Σε[εν] εκείνη την ώρα είπε ο Ιησούς προς τους όχλους: *Εξήλθατε με μαχαίρια[ξίφη] και ξύλα[(ξύλινα ρόπαλα)] να με συλλάβετε σαν ενάντια σε [κάποιο] ληστή; κάθε μέρα καθόμουν κοντά σας διδάσκοντας στο ιερό, και δεν με πιάσατε*[συλλάβατε]. **56** Αυτό δε όλο έγινε για να [εκ]πληρωθούν οι Γραφές των προφητών.

Τότε όλοι οι μαθητές τον άφησαν[εγκατέλειψαν] [και] έφυγαν.

57 Οι δε αφού έπιασαν τον Ιησού [τον] έφεραν προς Καϊάφα τον αρχιερέα, όπου συνάχθηκαν οι γραμματείς και οι πρεσβύτεροι. **58** Ο δε Πέτρος ακολουθούσε αυτόν από απόσταση[μακρόθεν] μέχρι την αυλή του αρχιερέα, και μπαίνοντας μέσα κάθησε με τους υπηρέτες για να δει το τέλος[(την τελική κατάληξη)].

59 Οι δε αρχιερείς [[και οι πρεσβύτεροι]] και το συνέδριο όλο ζητούσαν ψευδομαρτυρία κατά του Ιησού, για να τον θανατώσουν, **60** και δεν βρήκαν· και αφού πολλοί ψευδομάρτυρες προσήλθαν, (πάλι) δεν βρήκαν. Μετά όμως ήρθαν δύο ψευδομάρτυρες, και είπαν: **61** *Αυτός είπε: Μπορώ*[Δύναμαι] *να χαλάσω το Ναό του Θεού και σε τρεις ημέρες να τον* [αν]*οικοδομήσω.*

62 Και αφού σηκώθηκε ο αρχιερέας είπε προς αυτόν: *Δεν απαντάς; τι* [κατα]*μαρτυρούν αυτοί εναντίον σου;*

63 Ο δε Ιησούς σιωπούσε. Και μιλώντας ξανά[αποκριθείς] ο αρχιερέας είπε προς αυτόν: *Σε ορκίζω στον Θεό το ζώντα να πεις προς εμάς αν εσύ είσαι ο Χριστός ο Γιος του Θεού.* **64** Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Εσύ [το] είπες· πλην*[εν τούτοις] *σας λέγω: Στο εξής θα δείτε τον Υιό του ανθρώπου να κάθεται στα δεξιά της δύναμης (του Θεού) και να έρχεται πάνω στα σύννεφα*[νεφέλες] *του ουρανού.*

65 Τότε ο αρχιερεύς διέσχισε τα ρούχα[ιμάτια] του, λέγοντας ότι βλασφήμησε: *Τι χρειαζόμαστε πια μάρτυρες*[χρείαν έχομεν πλέον μαρτύρων]*; να, τώρα*[νυν] *ακούσατε τη βλασφημία του* **66** *τι νομίζετε*[σας φαίνεται]*;* Και εκείνοι απαντώντας είπαν: *Ένοχος θανάτου είναι.*

67 Τότε έφτυσαν στο προσωπό του και τον γρόνθισαν, άλλοι δε τον ράπισαν[χαστούκισαν], **68** λέγοντες: *Προφήτευσε σε μας, Χριστέ, ποιος είναι που σε χτύπησε;*

69 Ο δε Πέτρος καθόταν έξω στην αυλή και πλησίασε προς αυτόν μία [μικρή] δούλα, λέγοντας· *Και εσύ ήσουν με τον Ιησού το Γαλιλαίο.* **70** Ο δε αρνήθηκε μπροστά σε όλους, λέγοντας: *Δεν ξέρω τι λες.*

71 Και όταν βγήκε έξω στο προαύλιο[πυλώνα], είδε αυτόν άλλη και λέγει προς τους [παρόντας] εκεί, και αυτός ήταν με τον Ιησού το Ναζωραίο. **72** Και πάλι αρνήθηκε με όρκο ότι δεν γνωρίζω τον άνθρωπο. **73** Μετά δε από λίγο πλησίασαν αυτοί που στεκόταν εκεί, [και] είπαν προς τον Πέτρο: *Αληθινά και συ απ' αυτούς είσαι· διότι η ομιλία* [διάλεκτος/λαλιά] *σου σε προδίδει*[κάνει φανερό]. **74** Τότε άρχισε να [κατ]αναθεματίζει και να ορκίζεται ότι: *Δεν γνωρίζω τον άνθρωπο.* Και αμέσως λάλησε[φώναξε] ο πετεινός[αλέκτωρ]. **75** Και θυμήθηκε ο Πέτρος το λόγο [του] Ιησού, ο οποίος είχει πει προς αυτόν ότι πριν φωνάξει ο αλέκτωρ*, τρεις [φορές] θα με απαρνηθείς· και βγαίνοντας έξω έκλαψε πικρά.

27 **[KZ]** ΟΤΑΝ ΔΕ ΕΓΙΝΕ ΠΡΩΙ, έκαναν συμβούλιο όλοι οι αρχιερείς και [οι] πρεσβύτεροι του λαού κατά του Ιησού για να θανατώσουν αυτόν· **2** και αφού τον έδεσαν, έφεραν και παρέδωσαν αυτόν στον [[Πόντιο]] Πιλάτο τον ηγεμόνα.

[26:47] Μαρ. 14:43, Λου. 22:47, Ιωα. 18:3, Πρ. 1:16 **[26:49]** 2Σα. 20:9 **[26:50]** Ψλ. 41:9, 55:13 **[26:51]** Ιωα. 18:10 **[26:52]** Γεν. 9:6, Απ. 13:10 **[26:53]** 2Βα. 6:17, Δαν. 7:10 **[26:54]** Ησ. 53:7 κτλ, six 24, Λου. 24:25,44,46 **[26:56]** Θρ. 4:20, six. 54, Ιδέ Ιωα. 18:15 **[26:57]** Μαρ. 14:53, Λου. 22:54, Ιωα. 18:12,24 **[26:60]** Ψλ. 27: 12, 35:11, Μαρ.14:55, Πρ. 6:13, Δευ. 19:15 **[26:61]** Κφ. 27:40, Ιωα. 2:19 **[26:62]** Μαρ. 14:60 **[26:63]** Ησ. 53:7, Κφ. 27:12,14, Λευ. 5:1, 1Σα. 14:24,26 **[26:64]** Δαν. 7:13, Κφ. 16:27, 24:30, 25:31, Λου. 21:27, Ιωα. 1:52, Ρω. 14:10, 1Θε. 4:16, Απ.1:7, Ψλ. 110:1, Πρ. 7:55 **[26:65]** 2Βα. 18:37, 19:1, Λευ. 24:16, Ιωα. 19:7 **[26:67]** Ησ. 50:6, 53:3, Κφ. 27:30, Λου.22:63, Ιωα. 19:3 **[26:68]** Μαρ. 14:65, Λου. 22:64 **[26:69]** Μαρ. 14:66, Λου. 22:55, Ιωα.18:16,17,25 **[26:73]** Λου. 22:59 **[26:74]** Μαρ. 14:71 **[26:75]** six. 34, Μαρ. 14:30, Λου. 22:61,62, Ιωα. 13:38 **[27:1]** Ψλ.2:2, Μαρ. 15:1, Λου. 22:66, 23:1, Ιωα. 18:28

[26:46] **ἐγείρεσθε** ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. **[26:47-48]** Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. **[26:49]** Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπε· χαῖρε, ραββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **[26:50]** Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· **ἑταῖρε**, ἐφ' ᾧ **πάρει**. Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **[26:51]** Καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως **ἀφεῖλεν** αὐτοῦ τὸ ὠτίον. **[26:52]** ...ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται. **[26:53]** Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; **[26:54]** Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι; **[26:55]** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. **[26:56]** Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν... **[26:57]** Οἱ δὲ κρατήσαντες... **[26:58]** ...ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. **[26:59]** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν, **[26:60]** καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες **[26:61]** εἶπον· οὗτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. **[26:62]** Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **[26:63]** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ... **[27:1]** Πρωίας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον... **[27:2]** καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ...

3 Όταν είδε ο Ιούδας ο οποίος τον παρέδωσε ότι καταδικάσθηκε, αφού μεταμελήθηκε(άλλαξε γνώμη) επέστρεψε τα 30 αργύρια(αργυρά νομίσματα) στους πρεσβυτέρους, **4** λέγοντας: *Αμάρτησα έχοντας παραδώσει αίμα αθώο.* Οι δε είπαν: *Τι μας νοιάζει[προς ημάς]; εσένα αφορά[σύ όψει].* **5** Και αφού πέταξε[ρίψας] τα αργύρια* μέσα στο Ναό, αναχώρησε και φεύγοντας[απελθών] κρεμάστηκε.

6 Οι δε αρχιερείς, λαμβάνοντες τα αργύρια*, είπαν: *Δεν επιτρέπεται[είναι συγκεχωρημένον] να βάλουμε αυτά στο θησαυροφυλάκιο, διότι είναι αντίτιμο[τιμή] αίματος.* **7** Και αφού συσκέφθηκαν αγόρασαν με αυτά τον αγρό του Κεραμέα-[αγγειοπλάστη], για να θάβονται [εκεί] οι ξένοι. **8** Γι' αυτό ονομάσθηκε ο αγρός εκείνος: *Αγρός αίματος* έως σήμερα.

9 Τότε ε[κ]πληρώθηκε το ειπωθέν δια Ιερεμία(Ζαχαρία#) του προφήτη, που έλεγε: ***Και έλαβαν τα 30 αργύρια, την τιμή αυτού που αποτίμησαν, ο οποίος εκτιμήθηκε απ' τους γιους Ισραήλ,* 10 *και έδωκαν αυτά στον αγρό του Κεραμέα, καθώς μου παρήγγειλε ο Κύριος.***

11 Ο δε Ιησούς στάθηκε μπροστά στον ηγεμόνα· και ρώτησε αυτόν ο ηγεμόνας, λέγοντας: *Συ είσαι ο βασιλιάς των Ιουδαίων;* Ο δε Ιησούς είπε προς αυτόν: *Συ το λες.* **12** Κι ενώ κατηγορούνταν από τους αρχιερείς και τους πρεσβυτέρους, τίποτα δεν απάντησε. **13** Τότε λέγει προς αυτόν ο Πιλάτος: *Δεν ακούς πόσα σου [κατα]μαρτυρούν;* **14** Και δεν απάντησε προς αυτόν ούτε μια λέξη[προς ένα λόγον], ώστε ο ηγεμόνας θαύμαζε πολύ.

15 Κατά δε τη γιορτή συνήθιζε ο ηγεμόνας να απολύει στον όχλο ένα φυλακισμένο[δέσμιο], όποιον[ον] ήθελαν. **16** Και είχαν τότε δέσμιο* διαβόητο λεγόμενο Βαραββά. **17** Ενώ λοιπόν ήταν συγκεντρωμένοι, είπε προς αυτούς ο Πιλάτος: *Ποιον θέλετε να σας απελευθερώσω[απολύσω]; [τον] Βαραββά ή [τον] Ιησού το λεγόμενο Χριστό;* **18** Επειδή ήξερε ότι για φθόνο τον παρέδωσαν.

19 Ενώ δε καθόταν πάνω στη δικαστική έδρα[πάνω στο βήμα], έστειλε (μήνυμα) προς αυτόν η γυναίκα του, λέγοντας: *Άπεχε από εκείνον τον δίκαιο· διότι πολλά έπαθα[υ-πέφερα] σήμερα στο όνειρο γι' αυτόν.* **20** Όμως οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι έπεισαν τους όχλους να ζητήσουν το Βαραββά, τον δε Ιησού να θανατώσουν.

21 Και αποκρίθηκε ο ηγεμόνας είπε προς αυτούς: *Ποιον θέλετε από τους δύο να σας απελευθερώσω[απολύσω];* οι δε είπαν: *Τον Βαραββά.* **22** Λέγει προς αυτούς ο Πιλάτος: *Τι λοιπόν να κάμω τον Ιησού τον λεγόμενο Χριστό;* Λέγουν προς αυτόν όλοι: *Να σταυρωθεί.* **23** Ο δε ηγεμόνας είπε[έφη]: *Και τι κακό έπραξε;* Οι δε περισσότερο έκραζαν, λέγοντες: *Να σταυρωθεί.*

24 Και βλέποντας ο Πιλάτος ότι δεν ωφελεί σε τίποτα, αλλά μάλλον γίνεται θόρυβος, παίρνοντας νερό[ύδωρ] ένιψε [τα] χέρια του μπροστά στον όχλο, λέγοντας: *Αθώος είμαι απ' το αίμα αυτού [[του δίκαιου]]· δική σας ευθύνη[εσείς όψεσθε].* **25** Και απαντώντας όλος ο λαός είπε: *Το αίμα του [ας είναι] πάνω μας και πάνω στα παιδιά μας.* **26** Τότε απελευθέρωσε[απέλυσε] σε αυτούς το Βαραββά, τον δε Ιησού αφού μαστίγωσε παρέδωσε για να σταυρωθεί.

27 Τότε οι στρατιώτες του ηγεμόνα, αφού παρέλαβαν τον Ιησού στο πραιτώριο[κυβερνείο], συγκέντρωσαν πάνω του όλο το τάγμα [των στρατιωτών·] **28** και αφού τον έγδυσαν τον έντυσαν χλαμύδα κόκκινη, **29** και αφού έπλεξαν στεφάνι από αγκάθια, έθεσαν πάνω στο κεφάλι του και [ένα] καλάμι στο δεξί του [χέρι], και αφού γονάτισαν μπροστά του, περιέπαιζαν αυτόν, λέγοντες· *Χαίρε, βασιλιά των Ιουδαίων·* **30** και τον έφτυσαν και με το καλάμι χτυπούσαν το κεφάλι του.

31 Και αφού τον περιέπαιξαν, τον έγδυσαν την χλαμύδα και τον έντυσαν τα ρούχα[ιμάτια] του, και έφεραν αυτόν για να τον σταυρώσουν.

32 Ενώ δε έβγαιναν έξω, βρήκαν άνθρωπο Κυρηναίο, ονομαζόμενο Σίμωνα· αυτόν δε αγγάρευσαν για να σηκώσει το σταυρό του.

33 Και όταν ήλθαν σε τόπο ονομαζόμενο Γολγοθάς, που σημαίνει, *Κρανίου τόπος*, **34** έδωσαν σε αυτόν να πίει ξίδι μιγμένο με χολή· και αφού γεύθηκε δεν ήθελε να πίει. **35** Αφού δε σταύρωσαν αυτόν μοιράσθηκαν τα ρούχα[ιμάτια] του, βάζοντας κλήρο, [[για να ε[κ]πληρωθει το ειπωθεν[ρηθέν] από τον προφήτη: ***Διαμερίσθηκαν τα ρούχα[ιμάτιά] μου στους εαυτούς τους και πάνω στον ρουχισμό[ιματισμόν] μου έβαλαν κλήρο***.]] **36** Και καθισμένοι φύλαγαν αυτόν εκεί. **37** Και τοποθέτησαν πάνω από το κεφάλι του την καταδίκη[κατηγορίαν] αυτού γραμμένη· *Αυτός είναι Ιησούς ο βασιλιάς των Ιουδαίων.*

38 Τότε σταυρώθηκαν μαζί του δύο ληστές, ένας στα δεξιά και άλλος στ' αριστερά του.

[27:2] Κφ. 20:19, Πρ. 3:13 **[27:3]** Κφ. 26:14,15 **[27:5]** 2Σα. 17:23, Πρ. 1:18 **[27:8]** Κφ. 26:14,15 **[27:9]** Ζαχ. 11:12,13, Ιερεμία: *(βλ. ΛΟΥ. 24:44) Τότε οι Προφήτες ξεκινούσαν απ' τον Ιερεμία όχι τον Ησαΐα όπως σήμερα, έτσι εννοεί ότι γράφθηκε μέσα στο σώμα/ρολό των 17 έργων των προφητών. Βλ. ΜΑΡΚ. 1:2, Βλ. Σχολιολόγια υπό Jameson Fausset & Brown, Lightfoot, D.Kimchi.* **[27:11]** Μαρ. 15:2, Λου. 23:3, Ιωα. 18:33, Ιωα. 18:37, 1Τι. 6:13 **[27:12]** Κφ. 26:63, Ιωα. 19:9 **[27:13]** Κφ. 26:62, Ιωα. 19:10 **[27:15]** Μαρ. 15:6, Λου. 23:17, Ιωα. 18:39 **[27:20]** Μαρ. 15:11, Λου. 23:18, Ιωα. 18:40, Πρ. 3:14 **[27:24]** Δευ. 21:6 **[27:25]** Δευ. 19:10, I.N. 2:19, 2Σα. 1:16, 1Βα. 1:32, Πρ. 5:28 **[27:26]** Ησ. 53:5, Μαρ. 15:15, Λου. 23:16,24,25, Ιωα. 19:1,16 **[27:27]** Μαρ. 15:16, Ιωα. 19:2 **[27:28]** Λου. 23:11 **[27:29]** Ψλ. 69:19, Ησ. 53:3 **[27:30]** Ησ. 50:6, Κφ. 26:67 **[27:31]** Ησ. 53:7 **[27:32]** Αρ. 15:35, 1Βα. 21:13, Πρ. 7:58, Εβ. 13:12, Μαρ. 15:21, Λου. 23:26 **[27:33]** Μαρ. 15:22, Λου. 23:33, Ιωα. 19:17 **[27:34]** Ψλ. 69:21, Ιδέ και six 48 **[27:35]** Μαρ. 25:24, Λου. 23:34, Ιωα. 19:24, Ψλ. 22:18 **[27:36]** six. 54 **[27:37]** Μαρ. 15:26, Λου. 23:38, Ιωα. 19:19 **[27:38]** Ησ. 53:12, Μαρ. 15: 27, Λου. 23:32,33, Ιωα.19:18

[27:3-4] λέγων· ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον· τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει. **[27:5]** ...ἀπελθὼν ἀπήγξατο. **[27:6]** ...οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν **κορβανᾶν**, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. **[27:7]** Συμβούλιον δὲ λαβόντες... **[27:8-11]**Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ... σὺ λέγεις. **[27:12-14]** Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν **ῥῆμα**, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. **[27:15]** Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. **[27:16]** Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον... **[27:17]** Συνηγμένων οὖν αὐτῶν... τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν;... **[27:18]**Ἤδει γὰρ ὅτι ... **[27:19]** Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλε... μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. **[27:20]** ...ἵνα αἰτήσωνται... ἀπολέσωσιν. **[27:21-22]** ...τί οὖν ποιήσω... σταυρωθήτω. **[27:23]**Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν;... **[27:24]** ...ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ... λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων... **ὑμεῖς** ὄψεσθε. **[27:25-26]** ...Ἰησοῦν **φραγελλώσας** παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. **[27:27]** ...εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν **σπεῖραν**· **[27:28]** καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην, **[27:29]** ...ἐπέθηκαν... καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες... **[27:30]** καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον... **[27:31]** Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα... καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. **[27:32]**Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. **[27:33]** Καὶ ἐλθόντες... ὅ ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, **[27:34]** ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. **[27:35]** ...διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βαλόντες κλῆρον, **[27:36]** καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. **[27:37]** Καὶ ἐπέθηκαν... **[27:38]** ...καὶ εἷς **ἐξ εὐωνύμων.**

39 Οι δε περαστικοί βλαστημούσαν(μίλαγαν υβριστικά) αυτόν, κουνώντας τα κεφάλια τους **40** και λέγοντες: *Εσύ που καταστρέφειςχαλών το Ναό και μέσα σεδιά τρεις ημέρες τον ανοικοδομείς, σώσε τον εαυτό σου· αν είσαι Γιος του Θεού, κατέβα από το σταυρό.*

41 Παρομοίως δε και οι αρχιερείς περιπαίζοντεςεμπαίζοντες μαζί με τους γραμματείς και πρεσβυτέρους, έλεγαν: **42** *Άλλους έσωσε, τον εαυτό του δεν μπορεί να σώσει· αν είναι βασιλιάς του Ισραήλ, ας κατεβεί τώρα από το σταυρό και θα πιστεύσουμε σε αυτόν·* **43** *έχει εμπιστευθεί στον Θεό, ας σώσει τώρα αυτόν, αν θέλει αυτόν· επειδή είπε ότι: είμαι Θεού Υιός.* **44** Το ίδιο δε και οι ληστές οι συσταυρωθέντες μαζί του περιγελούσανωνείδιζον αυτόν.

45 Από δε την 6η (12μμ) ώρα έγινε σκοτάδι πάνω σ' όλη τη γη μέχρι την 9η (3μμ) ώρα· **46** περί δε την 9η* ώρα αναβόησε ο Ιησούς [με] φωνή μεγάλη, λέγοντας: ***Ηλί, Ηλί, λαμά σαβαχθανί;*** που σημαίνει, *Θεέ μου, Θεέ μου, γιατί με εγκατέλειπες;* **47** Και μερικοί από αυτούς που στεκόταν εκεί όταν το άκουσαν, έλεγαν *ότι τον Ηλία φωνάζει αυτός*. **48** Και αμέσως έτρεξε ένας απ' αυτούς και παίρνοντας σφουγγάρι το μούσκεψεγεμίσας ξίδι και αφού περιτύλιξε σε καλάμι πότιζε αυτόν. **49** Οι δε υπόλοιποι έλεγαν: *Άσε, [να] δούμε αν έρχεται [ο] Ηλίας να σώσει αυτόν.* **50** Ο δε Ιησούς πάλι αφού έκραξεκραύγασε με φωνή μεγάλη, άφησεπαρέδωσε το πνεύμα.

51 Και ναιδού, το καταπέτασμακουρτίνα του Ναού σχίσθηκε στα δύο από πάνω μέχρι κάτω, και η γη σείσθηκε και οι πέτρες σχίσθηκαν, **52** και τα μνημεία ανοίχθηκαν και πολλά σώματα των κοιμηθέντων αγίων αναστήθηκαν, **53** και βγαίνοντας έξω απ' τα μνημεία μετά την ανάσταση του μπήκαν στην αγία πόλη κι εμφανίσθηκαν σε πολλούς. **54** Ο δε εκατόνταρχος και οι μαζί του που φύλαγαν τον Ιησού, βλέποντας το σεισμό και τα γενόμενα, φοβήθηκαν πολύσφόδρα, λέγοντες: *Αληθώς Θεού Γιός ήταν αυτός*.

55 Ήταν δε εκεί πολλές γυναίκες που παρατηρούσαν από μακριά, οι οποίες συνόδευαν τον Ιησού απ' τη Γαλιλαία για να τον υπηρετούν· **56** μεταξύ των οποίων ήταν Μαρία η Μαγδαληνή, και Μαρία η μητέρα του Ιακώβου και Ιωσή, και η μητέρα των γιων του Ζεβεδαίου.

57 Όταν δε νύχτωσεέγινε εσπέρα, ήρθε άνθρωπος πλούσιος από Αριμαθαία, τ' όνομα Ιωσήφ, ο οποίος και αυτός μαθήτευσε στον Ιησού· **58** αυτός ερχόμενος στον Πιλάτο, ζήτησε το σώμα του Ιησού. Τότε ο Πιλάτος πρόσταξε να αποδοθεί το σώμα.

59 Και λαμβάνοντας το σώμα ο Ιωσήφ, το τύλιξε με σεντόνι καθαρό, **60** και τοποθέτησε αυτό μέσα στο νέο του μνημείο, το οποίο λατόμησε στην πέτρα και αφού προσκύλισε λίθο μέγα στην είσοδο του μνημείου αναχώρησε. **61** ΗτανΗν δε εκεί Μαρία η Μαγδαληνή και η άλλη Μαρία, καθισμένες απέναντι από τον τάφο.

62 Και την επομένη ημέρα, η οποία είναι μετά την Παρασκευή, συνάχθηκαν οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι προς τον Πιλάτο **63** λέγοντες: *Κύριε, θυμηθήκαμε ότι εκείνος ο πλάνος είπε ενώ ακόμη ζούσε, Μετά τρεις ημέρες θα αναστηθώ.* **64** Πρόσταξε λοιπόν να ασφαλιστεί ο τάφος μέχρι την τρίτη ημέρα, μήποτε οι μαθητές του αφού έλθουν νυχτιάτικα κλέψουν αυτόν και πουν προς το λαό, *Ανέστη από τους νεκρούς·* και θα είναι η εσχάτη πλάνη χειροτέρη της πρώτης. **65** Είπε δε προς αυτούς ο Πιλάτος: *Έχετε φύλακες· πηγαίνετε, ασφαλίστε όπως ξέρετε.* **66** Οι δε πήγαν και ασφάλισαν τον τάφο, σφραγίζοντες το λίθοπέτρα και τοποθετώντας τους φύλακεςτη φρουρά.

28 **[ΚΗ]** ΑΦΟΥ ΔΕ ΠΕΡΑΣΕ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ, περί τα χαράματα της πρώτης ημέρας της εβδομάδας ήλθε Μαρία [η] Μαγδαληνή και η άλλη Μαρία, για να θεωρήσουν τον τάφο.

2 Και δες έγινε σεισμός μέγας· διότι άγγελος Κυρίου κατέβηκε από τον ουρανό ήλθε και αποκύλισε το λίθοπέτρα από την είσοδο θύρας και καθόταν πάνω του. **3** Ήταν δε η μορφήόψις του σαν αστραπή και το ρούχοένδυμα του λευκό σαν χιόνι. **4** Και από το φόβο του ταράχθηκαν οι φύλακες και έγιναν σαν νεκροί.

5 Απαντώντας δε ο άγγελος είπε προς τις γυναίκες: *Μη φοβάστε σείς· διότι ξέρω ότι Ιησού το σταυρωμένο ζητάτε·* **6** *δεν είναι εδώ· διότι αναστήθηκε, καθώς είπε: Έλθετε, δείτε τον τόπο που βρισκότανκείτόνταν ο Κύριος.* **7** *Και πηγαίνετε γρήγοραταχέως και πείτε προς τους μαθητές του ότι αναστήθηκε από τους νεκρούς, και να, πηγαίνει*

[27:39] Ψλ. 22:7, 107:25, Μαρ. 15:29, Λου. 23:35 **[27:40]** Κφ. 26:61, Ιωα. 2:19, Κφ. 26:63 **[27:43]** Ψλ. 22:8 **[27:44]** Μαρ. 15:32, Λου. 23:39 **[27:45]** Αμ. 8:9, Μαρ. 15:33, Λου. 23:44 **[27:46]** Εβ. 5:7 , Ψλ. 22:1 **[27:48]** Ψλ. 69:21, Μαρ. 15:36, Λου. 23:36, Ιωα. 19:29 **[27:50]** Μαρ. 15:37, Λου. 23:46 **[27:51]** Εξ. 26:41, 2Χρ. 3:14, Μαρ. 15:38, Λου. 23:35 **[27:54]** six. 36, Μαρ. 15:39, Λου. 23:47 **[27:55]** Λου. 8:2,3 **[27:56]** Μαρ. 15:40 **[27:57]** Μαρ. 15:42, Λου. 23:50, Ιωα. 19:38 **[27:60]** Ησ. 53:9 **[27:63]** Κφ. 16:21, 17:23, 20:19, 26:61, Μαρ. 8:31, 10:34, Λου. 9:22, 18:33, 24:6,7, Ιωα. 2:19 **[27:66]** Δαν. 6:17 [[49. Ένας τρύπησε τη πλευρά του με δόρυ και βγήκε αίμα και νερό.]] **[28:1]** Μαρ. 16:1, Λου. 24:1, Ιωα. 20:1, Κφ. 27:56 **[28:2]** Μαρ. 16:5, Λου. 24:4, Ιωα. 20:12 **[28:3]** Δαν. 10:6 **[28:6]** Κφ.12:40,16:21, 17:23, 20:19 **[28:7]** Κφ. 26:32, Μαρ.16:7

[27:39] Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν **[27:40]** καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν! σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. **[27:41-42]** ...εἰ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ... **[27:43]** Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν, ρυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. **[27:44]** Τὸ δ' αὐτὸ... ὠνείδιζον αὐτόν. **[27:46]** ...ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ἠλὶ ἠλί, λιμᾶ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι... **[27:47]** Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. **[27:48]** Καὶ εὐθέως **δραμὼν** εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. **[27:49]** ...ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν... **[27:52]** ...τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, **[27:53]** καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον... **[27:54]** ...τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. **[27:56]** ἐν αἷς ἦν... **[27:57]** Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν... ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ· **[27:58]** ...Τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. **[27:59]** ...ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, **[27:60]** καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ **καινῷ** αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. **[27:61]** Ἦν δὲ ἐκεῖ ... **[27:62]** Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ... **[27:63]** ...εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. **[27:64]** Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, ... ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. **[27:65]** ...ἔχετε **κουστωδίαν**· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. **[27:66]** Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας. **[28:1]** Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ **ἐπιφωσκούσῃ** εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι... **[28:2]** ...προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. **[28:3]** Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. **[28:4]** Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. **[28:5-6]** οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπε. Δεῦτε ἴδετε... **[28:7]** Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι... ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ **προάγει** ὑμᾶς...

πριν από σας στη Γαλιλαία· εκεί θα δείτε αυτόν· *Δέστε*ιδού*, σας είπα.* **8** Και βγαίνοντας έξω γρήγορα*ταχέως* από το μνημείο με φόβο και χαρά μεγάλη έτρεξαν*έδραμον* να απαγγείλουν προς τους μαθητές του.

9 [[Ενώ δε έρχονταν ν' αναγγείλουν προς τους μαθητές του,]] να*ιδού*, ο Ιησούς *συν*απάντησε αυτές, λέγοντας: *Χαίρετε.* Και εκείνες αφού προσήλθαν έπιασαν τα πόδια του και προσκύνησαν αυτόν. **10** Τότε λέγει προς αυτές ο Ιησούς: *Μη φοβάστε· πηγαίνετε, αναγγείλτε προς τους αδελφούς μου, για να πάνε στην Γαλιλαία· και εκεί θα με δουν.*

11 Ενώ δε αυτές αναχωρούσαν, δες*ιδού*, μερικοί από τους φύλακες ερχόμενοι στην πόλη ανάγγειλαν προς τους αρχιερείς όλα τα συμβάντα*πάντα τα γενόμενα*. **12** Και συγκεντρώθηκαν με τους πρεσβυτέρους και αφού συνεννοήθηκαν*συμβουλευθέντες* έδωσαν στους στρατιώτες αρκετά*ικανά*αργύρια*(ασημένια νομίσματα)*, **13** λέγοντες: *Πέστε ότι οι μαθητές του ερχόμενοι [τη] νύχτα έκλεψαν αυτόν, ενώ εμείς κοιμόμασταν.* **14** *Και εάν ακουστεί αυτό μπροστά στον ηγεμόνα, εμείς θα πείσουμε αυτόν και εσείς θα είστε αμέριμνοι*ανεύθυνοι*.* **15** Εκείνοι*Οι* δε αφού έλαβαν τα αργύρια*, έπραξαν όπως διδάχθηκαν. Και διαφημίσθηκε*διαδόθηκε* αυτός ο λόγος μεταξύ*παρά* [των] Ιουδαίων μέχρι και σήμερα.

16 Οι δε έντεκα μαθητές πήγαν στη Γαλιλαία, στο βουνό*όρος* όπου παρήγγειλε*καθόρισε* σε αυτούς ο Ιησούς. **17** Και όταν τον είδαν προσκύνησαν αυτόν, μερικοί δε δίστασαν. **18** Και ερχόμενος ο Ιησούς, μίλησε προς αυτούς, λέγοντας: *Μου δόθηκε κάθε εξουσία στον ουρανό και πάνω στη γη.*

19 *Πορευθέντες [λοιπόν] μαθητεύσατε όλα τα έθνη, βαπτίζοντες αυτούς στ' όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος,* **20** *διδάσκοντες αυτούς να φυλάττουν όλα όσα παρήγγειλα σε σας· και να, εγώ [είμαι] μαζί σας όλες τις ημέρες μέχρι το τέλος του κόσμου* *της συντελείας του αιώνος*. [[Αμήν]].

[28:9] Μαρ. 16:9, Ιωα. 20:14 **[28:10]** Ιωα. 20:17, Ρω. 8:29, Εβ. 2:11 **[28:16]** Κφ. 26:32, six. 7 **[28:18]** Δαν. 7:13,14, Κφ. 11:27, 16:28, Λου. 1:32, 10:22, Ιωα. 3:35, 5:22, 13:3, 17:2, Πρ. 2:36, Ρω.14:9, 1 Κο. 15:27, Εφ. 1:10,21, Φιλιπ. 2:9,10, Εβ. 1:2, 2:8, 1Πε. 3:22, Απ. 17:14 **[28:19]** Μαρ. 16:15, Ησ. 52:10, Λου. 24:47, Πρ. 2:38,39, Ρω. 10:18, Κολ. 1:23 **[28:20]** Πρ. 2:42

[28:8] Καὶ **ἐξελθοῦσαι** ταχὺ... **[28:9]** Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ... **[28:10]** Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. **[28:11]** Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού τινες τῆς **κουστωδίας** ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. **[28:12]** Καὶ συναχθέντες ... συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες· **[28:13]** εἴπατε ὅτι ... νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. **[28:14]** Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. **[28:15]** ... ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. **[28:16]** Οἱ ... ἐπορεύθησαν ... εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. **[28:17]** Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ, οἱ δὲ ἐδίστασαν... **[28:19]** ...πάντα τὰ ἔθνη... **[28:20]** ...τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας...

Εισαγωγή
βλ. σελ. 847α

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟ

Συγγραφέας: Μάρκος
Έτος: περ. 68 μ.Χ.*
Τόπος: Ρώμη

*Νεότερες απόψεις θεωρούν ότι γράφτηκε το 45 μ.Χ., αλλά αυτό προσκρούει στη σαφή παράδοση της αρχαίας Εκκλησίας. Οι Αποστολικοί Πατέρες (90-140 μ.Χ.) αγνοούν σχεδόν παντελώς το Ευαγγέλιο του Μάρκου.

1 **[Α]** ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ*ΚΑΛΑ ΝΕΑ* [του] Ιησού Χριστού, Υιού του Θεού, **2** καθώς είναι γραμμένο στους προφήτες: ***Δέστε*ιδού*, εγώ αποστέλλω τον άγγελό*αγγελιοφόρο* μου πριν από σένα*προ προσώπου σου*, ο οποίος*Ος* θα προετοιμάσει*κατασκευάσει* το δρόμο*οδόν* σου μπροστά σου· 3 Θα 'ναι μια φωνή που [θα] φωνάζει δυνατά*βοώντος* μέσα στην έρημο, Ετοιμάστε την οδό* [του] Κυρίου, ευθεία κάνετε τα μονοπάτια*τρίβους* του.***

4 Βρισκόταν [ο] Ιωάννης που βάπτιζε στην έρημο και κήρυττε βάπτισμα μετανοίας προς*εις* άφεση αμαρτιών.

5 Και έβγαιναν έξω προς αυτόν όλος ο τόπος της Ιουδαίας και οι Ιεροσολυμίτες, και βαπτίζονταν όλοι στον Ιορδάνη ποταμό απ' αυτόν, εξομολογούμενοι τις αμαρτίες τους. **6** Ήταν*Ην* δε ο Ιωάννης ντυμένος [ένδυμα] με τρίχες καμήλας και [είχε] ζώνη δερμάτινη γύρω από τη μέση*οσφύν του*, και έτρωγε ακρίδες και μέλι άγριο. **7** Και κήρυττε, λέγοντας: *Έρχεται ο ισχυρότερός μου πίσω μου, του οποίου δεν είμαι άξιος να σκύψω και [να] λύσω το λουρί των σανδαλιών*υποδημάτων* του.* **8** *Εγώ μεν σας βάπτισα σε*εν* *νερό*ύδατι*, αυτός δε θα σας βαπτίσει με*εν* *Πνεύμα Άγιο.*

9 Και σε εκείνες τις ημέρες ήλθε ο Ιησούς από Ναζαρέτ της Γαλιλαίας και βαπτίσθηκε από τον Ιωάννη στον Ιορδάνη. **10** Και αμέσως*ευθύς* ενώ ανέβαινε από το νερό*, είδε τους ουρανούς να διαχωρίζονται*σχιζομένους* και το Πνεύμα να κατεβαίνει σαν περιστέρι πάνω του· **11** και φωνή έγινε από τους ουρανούς: ***Συ είσαι ο Υιός μου ο αγαπητός, στον οποίο ευαρεστήθηκα****επιδοκίμασα*.

12 Και αμέσως*ευθύς* το Πνεύμα τον έβγαλε*εκβάλλει* στην έρημο· **13** και ήταν εκεί 40 (σαράντα) ημέρες πειραζό-

[1:1] Ματ. 14:33, Λου. 1:35, Ιωα. 1:34 **[1:2]** Μαλ. 3:1, Ματ. 11:10, Λου. 7:27 **[1:3]** Ησ. 40:3, Ματ. 3:3, Λου. 3:4, Ιωα. 1:15,23 **[1:4]** Ματ. 3:1, Λου. 3:3, Ιωα. 3:23 **[1:5]** Ματ. 3:5 **[1:6]** Ματ. 3:4, Λευ. 11:22 **[1:7]** Ματ. 3:11, Ιωα. 1:27, Πρ. 13:25 **[1:8]** Πρ. 1:5,11:16,19:4, Ησ. 43:3, Ιωήλ 2:28, Πρ. 2:4, 10:45, 11:15,16, 1Κο. 12:13 **[1:9]** Ματ. 3:13, Λου. 3:21 **[1:10]** Ματ. 3:16, Ιωα. 1:32 **[1:11]** Ψλ. 2:7, Ματ. 3:17, Κφ. 9:7 **[1:12]** Ματ. 4:1, Λου. 4:1

[1:1] Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου... **[1:2]** Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς **κατασκευάσει** τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου· **[1:3]** φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ... εὐθείας ποιεῖτε τὰς **τρίβους** αὐτοῦ, **[1:4]** ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων... **[1:5]** Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν... ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. **[1:6-7]** Καὶ ἐκήρυσσε λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. **[1:8]** Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. **[1:9-10]** ...καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν· **[1:11]** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ **ηὐδόκησα**. **[1:12]** Καὶ εὐθέως τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον· **[1:13]** ...ἄγγελοι **διηκόνουν** αὐτῷ.

μενος από το Σατανά, και ήταν [μαζί] με τα θηρία, και [15]οι άγγελοι τον υπηρετούσαν. **14** [16]Αφού δε παραδόθηκε[συνελήφθει] ο Ιωάννης, ήλθε ο Ιησούς στη Γαλιλαία [17]κηρύττοντας το ευαγγέλιο της βασιλείας του Θεού. **15** και λέγοντας: *[18]Ότι [συμ]πληρώθηκε ο καιρός και [19]πλησίασε η βασιλεία του Θεού· μετανοείτε και πιστεύετε στο ευαγγέλιο[καλά νέα].*

16 [20]Περπατώντας δε δίπλα στη [λιμνο]θάλασσα της Γαλιλαίας, είδε τον Σίμωνα και τον Ανδρέα τον αδελφό του, να ρίχνουν το δίχτυ[πεζόβολο] στη θάλασσα· γιατί ήταν ψαράδες[αλιείς]· **17** και είπε προς αυτούς ο Ιησούς: *Ελάτε πίσω μου, και θα σας κάνω να γίνετε αλιείς* ανθρώπων.* **18** Και αμέσως[ευθύς] αφήσαντες τα δίχτυα τους, τον ακολούθησαν. **19** Και [22]προχωρώντας από εκεί λίγο, είδε Ιάκωβο το [γιο] του Ζεβεδαίου και Ιωάννη τον αδελφό του, και αυτούς στο πλοίο να επισκευάζουν τα δίχτυα, **20** και αμέσως κάλεσε αυτούς. Και αυτοί αφού άφησαν τον πατέρα τους Ζεβεδαίο στο πλοίο με τους μισθωτούς, πήγαν πίσω του.

21 Και [23]μπαίνουν στην Καπερναούμ· και αμέσως[ευθύς] στο Σάββατο μπήκε μέσα στη συναγωγή [ο Ιησούς και] δίδασκε. **22** Και [όλοι] [24]έμεναν κατάπληκτοι από[διά] τη διδαχή του· διότι δίδασκε αυτούς σαν αυτόν που έχει εξουσία, και όχι[ουχ] όπως[ως] οι γραμματείς.

23 Και [25]ήταν[ην] στη συναγωγή τους [ένας] άνθρωπος που είχε πνεύμα ακάθαρτο, και κραύγασε, **24** λέγοντας: *Φευ[αλλοίμονο], [26]τι [είναι] [ανα]μεταξύ εμάς και σένα, Ιησού Ναζαρηνέ; ήλθες να μας αφανίσεις[απολέσης]; σε γνωρίζω ποιος είσαι, ο Άγιος του Θεού.*

25 Και [27]επέπληξε[επετίμησεν] αυτό ο Ιησούς, λέγοντας: *Σιώπα και βγες απ' αυτόν.* **26** Και το πνεύμα το ακάθαρτο, [28]αφού σπάραξε αυτόν και κραύγασε με φωνή μεγάλη, βγήκε[εξήλθεν] απ' αυτόν. **27** Και όλοι εξεπλάγησαν, ώστε συζητούσαν ο ένας με τον άλλο, λέγοντες: *Τι είναι αυτό; ποια αύτη η νέα διδαχή, διότι με εξουσία προστάζει [και] τα ακάθαρτα πνεύματα και υπακούουν σε αυτόν;* **28** Βγήκε δε η φήμη του αμέσως[ευθύς] σ' όλα τα περίχωρα της Γαλιλαίας.

29 Και [29]αμέσως* βγήκαν έξω απ' τη συναγωγή, και ήλθαν στο σπίτι Σίμωνα κι Ανδρέα με [τον] Ιακώβο και Ιωάννη. **30** Η [δε] πεθερά του Σίμωνα ήταν κατάκοιτη άρρωστη[πάσχουσα από] πυρετό. Και αμέσως* μίλησαν προς αυτόν γι' αυτή. **31** Και αφού πλησίασε την σήκωσε πιάνοντας το χέρι της, και την άφησε αμέσως ο πυρετός, και τους υπηρετούσε.

32 [30]Αφού δε νύχτωσε[έγεινεν εσπέρα], όταν έδυσε ο ήλιος, έφεραν προς αυτόν όλους τους πάσχοντες και τους δαιμονισμένους· **33** και η πόλη όλη ήταν συναγμένη μπροστά απ' την πόρτα· **34** και θεράπευσε πολλούς πάσχοντες από διάφορες αρρώστιες, και δαιμόνια πολλά εξέβαλε[έβγαλε έξω], και [31]δεν άφηνε τα δαιμόνια να μιλούν, επειδή τον γνώριζαν.

35 Και [32]το πρωί ενώ ήταν ακόμη σκοτάδι[όρθρος βαθύς], σηκώθηκε βγήκε έξω· και πήγε σε έρημο τόπο και εκεί προσευχόνταν. **36** Και έτρεξαν[έδραμον] πίσω του ο Σίμων και οι μαζί του, **37** και βρίσκοντας αυτόν είπαν προς αυτόν ότι *Όλοι σε ζητούν.* **38** Και λέγει προς αυτούς: *[33]Ας πάμε στις κοντινές κωμοπόλεις, για να κηρύξω και εκεί· επειδή [34]γι' αυτό αποστάλθηκα[εξήλθον].* **39** Και [35]κήρυττε στις συναγωγές αυτών σε όλη τη Γαλιλαία εκβάλλοντας τα δαιμόνια.

40 Και [36]έρχεται προς αυτόν [ένας] λεπρός παρακαλώντας αυτόν και γονατίζοντας μπροστά του λέγοντας προς αυτόν ότι, *Εάν θέλεις, μπορείς[δύνασαι να] με καθαρίσεις.* **41** Ο δε Ιησούς τον [ευ]σπλαγχνίσθηκε, άπλωσε το χέρι και τον άγγιξε και λέγει προς αυτόν: *Θέλω, καθαρίσου.*

42 Και μόλις είπε αυτό, αμέσως* έφυγε απ' αυτόν η λέπρα, και καθαρίσθηκε. **43** Και τον πρόσταξε έντονα, και αμέσως τον απέπεμψε **44** και λέγει προς αυτόν: *Πρόσεξε μη πεις σε κανένα τίποτα[προς μηδένα μηδέν], αλλά πήγαινε, δείξε τον εαυτό σου στον ιερέα και πρόσφερε [τα] περί του καθαρισμού σου [37]όσα πρόσταξε ο Μωυσής για μαρτυρία σε αυτούς.* **45** [38]Αλλ' εκείνος φεύγοντας άρχισε να κηρύττει πολλά και να διαφημίζει το λόγο, ώστε πλέον δεν μπορούσε αυτός να μπει[εισέλθη] φανερά στην πόλη, αλλ' ήταν έξω σε ερήμους τόπους· [39]και ερχόταν προς αυτόν από παντού.

2 **[Β]** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΜΕΡΕΣ ΠΑΛΙ [1]ΜΠΗΚΕ στην Καπερναούμ και ακούσθηκε ότι βρίσκεται σε ένα σπίτι. **2** Και αμέσως[ευθύς] συνάχθηκαν πολλοί, ώστε δεν [τους] χωρούσε πλέον ούτε στα πρόθυρα· και κήρυττε σ' αυτούς τον λόγο. **3** Και ήρθαν τέσσερις σ' αυτόν φέρνοντας παραλυτικό, που τον βάσταζαν· **4** και μη μπορώντας να πλησιάσουν σε αυτόν εξ αιτίας του όχλου, χάλασαν τη στέγη που ήταν [εκεί], και κάνοντας

ΚΕΦ. 1 [15] Ματ. 4:11 [16] Ματ. 4:12 [17] Ματ. 4:23 [18] Δαν. 9:24, Γαλ. 4:4, Εφ. 1:10 [19] Ματ. 3:2, 4:17 [20] Ματ. 4:18, Λου. 5:4 [21] Ματ. 19:27, Λου. 5:11 [22] Ματ. 4:21 [23] Ματ. 4:13, Λου. 4:31 [24] Ματ. 7:28 [25] Λου. 4:33 [26] Ματ. 8:29 [27] six. 34 [28] Κεφ. 9:20 [29] Ματ. 8:14, Λου. 4:38 [30] Ματ. 8:16, Λου. 4:40 [31] Κφ. 3:12, Λου. 4:41, [Ιδέ και] Πρ. 16:12,18 [32] Λου. 4:42 [33] Λου. 4:43 [34] Ησ. 61:1, Ιωα. 16:28, 17:4 [35] Ματ. 4:23, Λου. 4:44 [36] Ματ. 8:2, Λου. 5:12 [37] Λευ. 14:3,4,10, Λου. 5:14 [38] Λου. 5:15 [39] Κεφ. 2:13 **ΚΕΦ. 2** [1] Ματ. 9:1, Λου. 5:18

[1:14] Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι Ἰωάννην... **[1:15]** ...ἤγγικεν... ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. **[1:16]** ...βάλλοντας **ἀμφίβληστρον** ἐν τῇ θαλάσσῃ... **[1:17]** ...δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. **[1:18]** Καὶ εὐθέως ἀφέντες ... **[1:19]** Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον εἶδεν ...καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ **καταρτίζοντας** τὰ δίκτυα, **[1:20]** ...Καὶ ἀφέντες... **[1:21]** ...εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκε. **[1:22]** Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. **[1:23]** Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ...ἐν πνεύματι ... **[1:24]** λέγων· **ἔα**, τί ἡμῖν καὶ σοί... ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ... **[1:25]** ...**φιμώθητι** καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. **[1:26]** Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον... **[1:27]** Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντας· τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις **ἐπιτάσσει**... **[1:28]** Καὶ ἐξῆλθεν ἡ **ἀκοὴ** αὐτοῦ... **[1:29]** Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες... **[1:30]** ...κατέκειτο πυρέσσουσα. Καὶ εὐθέως... **[1:31]** ...ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. **[1:32]** Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος... **[1:34]** καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι **ᾔδεισαν** αὐτὸν **Χριστὸν** εἶναι. **[1:35]** Καὶ πρωὶ **ἔννυχα** λίαν ἀναστὰς ... **[1:36]** Καὶ **κατεδίωξαν** αὐτὸν... **[1:37]** καὶ εὑρόντες αὐτὸν... **[1:38]** ...ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. **[1:39]** Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν... **[1:40]** ...καὶ γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. **[1:42]** Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως ἀπῆλθεν... **[1:43]** Καὶ **ἐμβριμησάμενος** αὐτῷ εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· **[1:44]** ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς, ἀλλ' ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε Μωυσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **[1:45]** Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο... ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς... ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν... **[2:12]** ...μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν... **[2:3-4]** Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.

μια τρύπα[διατρυπήσαντες] κατέβασαν το φορείο[κράββατον], πάνω στο οποίο ήταν κατάκοιτος ο παράλυτος.

5 Όταν είδε δε ο Ιησούς την πίστη αυτών, λέγει προς τον παράλυτο: *Παιδί[τέκνον], συγχωρημένες είναι σε σένα οι αμαρτίες σου.* **6** Ήταν δε εκεί κάποιοι από τους γραμματείς οι οποίο κάθονταν και διαλογιζόνταν μέσα στις καρδιές τους: **7** *Γιατί αυτός λέγει [τέτοιες] βλασφημίες[προκλητικές ύβρεις]; [2]Ποιος μπορεί να συγχωρεί αμαρτίες ειμή ένας, ο Θεός;*

8 Και αμέσως[ευθύς 3/κατα]νοήσας ο Ιησούς μέσω[δια] του πνεύματός του ότι έτσι συλλογίζονται μέσα τους, είπε προς αυτούς: *Γιατί διαλογίζεσθε αυτά μέσα στις καρδιές σας;* **9** *[4]Τι είναι ευκολότερο, να πω προς τον παραλυτικό: Συγχωρημένες είναι οι αμαρτίες σου, ή να πω:, Σήκω [και] πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα;* **10** *αλλά για να γνωρίσετε ότι εξουσία έχει ο Υιός του ανθρώπου πάνω στη γη να συγχωρεί αμαρτίες, λέγει προς τον παραλυτικό:* **11** *Προς σε λέγω: Σήκω και πάρε το κρεβάτι[φορείο] σου και πήγαινε στο σπίτι σου.*

12 Και σηκώθηκε αμέσως[ηγέρθη ευθύς] και [ανα]σηκώνοντας το κρεβάτι[φορείο], βγήκε έξω μπροστά σε όλους, ώστε εκπλήττονταν όλοι και δόξαζαν τον Θεό, λέγοντες ότι, ουδέποτε είδαμε τέτοια [πράγματα].

13 Και [5]πήγε πάλι δίπλα στη [λιμνο]θάλασσα· και όλος ο όχλος ερχόταν προς αυτόν, και δίδασκε αυτούς.

14 [6]Και διαβαίνοντας είδε Λευΐ τον [γιο] του Αλφαίου να κάθετε στο τελωνείο[φορολογίο], και λέγει προς αυτόν: *Ακολούθα με.* Και αφού σηκώθηκε ακολούθησε αυτόν.

15 [7]Και ενώ[αργότερα] καθόταν[πλάγιασε] στο τραπέζι στο σπίτι του, τότε κάθισαν* μαζί με τον Ιησού και τους μαθητές του πολλοί τελώνες και αμαρτωλοί· διότι ήταν πολλοί, απ' αυτούς που τον ακολούθησαν. **16** Οι δε γραμματείς και Φαρισαίοι, βλέποντας αυτόν να τρώει με [τους] τελώνες[φοροεισπράκτορες] και αμαρτωλούς, έλεγαν προς τους μαθητές του: *Γιατί μαζί με τους τελώνες και αμαρτωλούς τρώει και πίνει;*

17 Και ακούσας ο Ιησούς, λέγει προς αυτούς: *[8]Δεν έχουν ανάγκη[χρείαν] γιατρού οι υγιείς, αλλ' οι πάσχοντες [κακώς έχοντες]. δεν ήλθα για να καλέσω δικαίους αλλά αμαρτωλούς [[σε μετάνοια]].*

18 [9]Οι μαθητές δε του Ιωάννη και οι των Φαρισαίων νήστευαν[ήταν σε νηστεία]. Και έρχονται και είπαν προς αυτόν:

Γιατί οι μαθητές του Ιωάννη και οι των Φαρισαίων νηστεύουν, οι δε μαθητές σου δεν νηστεύουν;

19 Και είπε προς αυτούς ο Ιησούς: *Μήπως μπορούν[δύνανται] οι προσκαλεσμένοι στο γάμο[γιοι του νυμφώνος], ενόσω ο γαμπρός[νυμφίος] είναι μαζί τους, να νηστεύσουν; όσο καιρό έχουν το νυμφίο* μαζί τους, δεν μπορούν να νηστεύσουν·* **20** *θα έλθουν όμως ημέρες, όταν αφαιρεθεί απ' αυτούς ο γαμπρός[νυμφίος], και τότε θα νηστεύσουν σε εκείνες τις ημέρες.*

21 *Και κανείς [δεν] ράβει μπάλωμα[επίρραμμα αγνάφου καινούργιου ακατέργαστου] υφάσματος πάνω σε παλιό ρούχο[ιμάτιον]· ει δε μη, το συμπλήρωμα αυτού τραβάει[αφαιρεί] το νέο [από] το παλιό, και γίνεται [το] σκίσιμο χειρότερο.* **22** *Και κανείς [δεν] βάζει κρασί[οίνον] νέο[καινούργιο] σε ασκιά παλαιά· ει δε μη, το νέο κρασί* [δια]σχίζει τα ασκιά, και το κρασί χύνεται έξω και οι ασκοί φθείρονται· αλλά [πρέπει] κρασί νέο να μπαίνει σε ασκούς νέους[καινούργιους].*

23 [10] Και όταν διάβαινε στο Σάββατο δια μέσου των σπαρτών, οι μαθητές του, καθώς βάδιζαν, [11]άρχισαν να αποσπούν[αποφλοιώνουν] τα στάχυα. **24** Και οι Φαρισαίοι έλεγον προς αυτόν: *Κοίτα, γιατί πράτουν στα σάββατα [εκείνο], το οποίο δεν επιτρέπεται[νομιμοποιείται];* **25** Και αυτός είπε προς αυτούς: *Ποτέ δεν διαβάσατε[ανεγνώσατε] [12]τι έπραξε [ο] Δαβίδ, όταν βρέθηκε σε ανάγκη[έλαβε χρείαν] επειδή πείνασε αυτός και οι δικοί του;* **26** *πως μπήκε μέσα στον οίκο του Θεού επί [θητείας] Αβιάθαρ του αρχιερέα, και έφαγε τους άρτους[ψωμιά] της προθέσεως,* [13]*τους οποίους δεν είναι συγκεχωρημένο[νόμιμο] ειμή στους ιερείς [να φάνε], και έδωκε και σ' αυτούς που ήταν μαζί του;*

27 Και έλεγε προς αυτούς: *το Σάββατο έγινε για τον άνθρωπο, όχι ο άνθρωπος για το Σάββατο·* **28** *ώστε [14]ο Υιός του ανθρώπου κύριος είναι και του Σαββάτου.*

3 **[Γ]** ΚΑΙ ΜΠΗΚΕ ΞΑΝΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΣΥΝΑΓΩΓΗ· και ήταν εκεί άνθρωπος πού είχε ξεραμένο[παράλυτο] χέρι. **2** Και τον παρατηρούσαν αν στο Σάββατο θα θεραπεύσει αυτόν, για να τον κατηγορήσουν.

3 Και λέγει προς τον άνθρωπο που είχε το ξεραμένο* χέρι: *Σήκω [όρθιος] στη μέση.* **4** Και λέγει προς αυτούς: *Είναι συγχωρημένο[επιστρεπτό] κατά το Σάββατο κάποιος να αγαθοποιήσει[πράξει καλό] ή να κακοποιήσει; να σώσει ψυχή ή να θανατώσει;* οι δε σιωπούσαν. **5** Και αφού τους κοίταξε τριγύρο με οργή, λυπούμενος για την πώρωση της καρδιάς τους, λέγει προς τον άνθρωπο:

ΚΕΦ. 2 [2] Ιώβ 14:4, Ησ. 43:25 [3] Ματ. 9:4 [4] Ματ. 9:5 [5] Ματ. 9:9 [6] Ματ. 9:9, Λου. 5:27 [7] Ματ. 9:10 [8] Ματ.9: 12,13,18:11, Λου. 5:31,32 19:10, 1 Τιμ. 1:15 [9] Ματ. 9:14, Λου. 5:33 [10] Ματ. 12: 1, Λου. 6:1 [11] Δευ. 23:25 [12] 1 Σα. 21:6 [13] Εξ. 29:32,33, Λευ.24:9 [14] Ματ. 12:8 **ΚΕΦ. 3** [1] Ματ. 12:9, Λου. 6:6

[2:5] Ἰδὼν... τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. **[2:6-7]** τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; **[2:8]** Καὶ εὐθέως **ἐπιγνοὺς** ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **[2:9]** Τί ἐστιν **εὐκοπώτερον**, εἰπεῖν... **[2:10]** Ἵνα δὲ εἰδῆτε... ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας λέγει τῷ παραλυτικῷ. **[2:11]** Σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. **[2:12]** ...ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων ...οὕτως εἴδομεν... **[2:14]** Καὶ παράγων εἶδε ...ἐπὶ τὸ τελώνιον... Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ· **[2:15]** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ... **συνανέκειντο**... **[2:16]** ... ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν ...τί ὅτι μετὰ... ἐσθίει καὶ πίνει; **[2:17]** ...οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' **οἱ κακῶς ἔχοντες**· οὐκ ἦλθον καλέσαι ... **[2:19]** ... μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν. **[2:20]** Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν **ἀπαρθῇ** ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **[2:21]** Οὐδεὶς ἐπίβλημα **ράκους** ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μήγε, αἴρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ, τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **[2:22]** ...οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. **[2:23]** Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν **τίλλοντες** τοὺς στάχυας. **[2:24]** ...ἴδε τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστι. **[2:25]** ...ὅτε χρείαν ἔσχε... **[2:26]** ... οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; **[2:27]** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον... **[3:1]** Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. **[3:2]** ...εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. **[3:3]** Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. **[3:4]** ...ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. **[3:5]** Καὶ **περιβλεψάμενος** αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, **συλλυπούμενος** ἐπὶ τῇ πωρώσει... Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

Άπλωσε[Έκτεινον] το χέρι σου. Και άπλωσε[τέντωσε], και αποκαταστάθηκε το χέρι του, υγιές όπως το άλλο.

6 Και [2]βγαίνοντας έξω οι Φαρισαίοι έκαναν αμέσως συμβούλιο[συννενοήθηκαν] [3]με τους Ηρωδιανούς εναντίον του, για να τον σκοτώσουν[απολέσωσιν]. **7** Και ο Ιησούς αναχώρησε με τους μαθητές του προς τη [λιμνο]θάλασσα· και ακολούθησε αυτόν πολύ πλήθος από τη Γαλιλαία [4]και από την Ιουδαία **8** και από τα Ιεροσόλυμα και από την Ιδουμαία και [από] την αντίπερα [όχθη] του Ιορδάνη και οι [κατοικούντες] γύρω από την Τύρο και Σιδώνα, πλήθος πολύ, οι οποίοι άκουσαν όσα έκανε, [που] ήρθαν προς αυτόν. **9** Και είπε στους μαθητές του να μένει κοντά του ένα πλοιάριο εξ αιτίας του όχλου, για να μη συνθλίβουν αυτόν· **10** διότι θεράπευσε πολλούς, ώστε έπεφταν πάνω του για να αγγίξουν αυτόν όσοι είχαν αρρώστιες· **11** και [5]τα πνεύματα τα ακάθαρτα, όταν τον έβλεπαν[εθεώρουν αυτόν], προσέπεφταν μπροστά του και έκραζαν, λέγοντας: [6]*Ότι συ είσαι ο Υιός του Θεού.* **12** Και [7]έντονα[αυστηρά] τα επιτιμούσε για να μη τον φανερώσουν.

13 Και [8]ανεβαίνει στο βουνό[όρος] και προσκαλεί όσους αυτός ήθελε και πήγαν προς αυτόν. **14** Και έκλεξε 12, για να είναι μαζί του και για να [απο]στέλνει αυτούς να κηρύττουν **15** και να έχουν εξουσία να θεραπεύουν τις αρρώστιες[νόσους] και να εκβάλλουν τα δαιμόνια· **16** [9]*Σίμωνα, τον οποίο επονόμασε Πέτρο,* **17** *και Ιάκωβο τον [γιο] του Ζεβεδαίου και Ιωάννη τον αδελφό του Ιακώβου· και επονόμασε αυτούς Βοανεργές, το οποίο σημαίνει Γιοι βροντής·* **18** *και Ανδρέα και Φίλιππο και Βαρθολομαίο και Ματθαίο και Θωμά και Ιάκωβο τον [γιο] του Αλφαίου και Θαδδαίο και Σίμωνα τον Κανανίτη* **19** *και Ιούδα τον Ισκαριώτη,* ο οποίος και παρέδωσε αυτόν.

20 Και έρχονται σε [κάποιο] σπίτι και συγκεντρώνεται πάλι όχλοι, [10]ώστε αυτοί δεν μπορούσαν μήτε να φάνε ψωμί. **21** Και όταν (το) άκουσαν οι συγγενείς του, βγήκαν έξω[εξήλθον] για να τον πιάσουν· [11]διότι έλεγαν ότι είναι εκτός[έξω] εαυτού[παραλογισμός/έχασε τα λογικά του].

22 Και οι γραμματείς (όμως), οι οποίοι κατέβηκαν από τα Ιεροσόλυμα, έλεγαν: [12]*ότι έχει Βεελζεβούλ, και ότι μέσω του άρχοντα των δαιμονίων εκβάλλει τα δαιμόνια.* **23** Και [13]αφού τους προσκάλεσε, έλεγε προς αυτούς μέσω[διά] παραβολών: *Πως είναι δυνατόν[δύναται] Σατανάς να εκβάλλει Σατανά;* **24** *και εάν βασίλειο διαιρεθεί κατά του εαυτού του, το βασίλειο εκείνο δεν μπορεί να σταθεί·* **25** *και εάν [κατ]οικία διαιρεθεί κατά του εαυτού της, το σπίτι εκείνο δεν μπορεί να σταθεί.* **26** *Και αν ο Σατανάς σηκώθηκε κατά του εαυτού του και διαιρέθηκε, δεν μπορεί να σταθεί, αλλά φθάνει στο τέλος.*

27 [14]*Κανείς δεν μπορεί να αρπάξει τα σκεύη του δυνατού, μπαίνοντας στο σπίτι του, εάν πρώτα δεν δέσει το δυνατό, και τότε θα διαρπάσει[λεηλατήσει] την [κατ]οικία του.* **28** [15]*Αληθινά σας λέγω ότι όλα τ' αμαρτήματα θα συγχωρεθούν στους γιους των ανθρώπων και οι βλασφημίες, όσες βλασφημήσουν·* **29** *όποιος δε βλασφημήσει [στο] Πνεύμα το Άγιο, δεν έχει συγχώρηση στον αιώνα, αλλ' είναι ένοχος αιώνιας καταδίκης[καταδικαστικής κρίσης]·* **30** *διότι έλεγαν, πνεύμα ακάθαρτο έχει.*

31 [16]Έρχονται λοιπόν οι αδελφοί και η μητέρα του, και αφού στάθηκαν έξω [απ]έστειλαν προς αυτόν και τον φώναζαν. **32** Και (ενώ) καθόταν πλήθος[όχλος] γύρω του· είπαν [δε] προς αυτόν: *Δες[ιδού], η μητέρα σου και οι αδελφοί σου έξω σε ζητούν.*

33 Και απάντησε προς αυτούς, λέγοντας: *Ποιος είναι η μητέρα μου ή οι αδελφοί μου;* **34** Και αφού κοίταξε ολόγυρα[περιβλέψας κύκλω] προς τους καθισμένους γύρω του, λέγει: Να[ιδού] η μητέρα μου και οι αδελφοί μου· **35** διότι όποιος κάνει το θέλημα του Θεού, αυτός είναι αδελφός μου και αδελφή μου και μητέρα.

4 **[Δ]** ΚΑΙ [1]ΠΑΛΙ ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΔΙΔΑΣΚΕΙ δίπλα στη [λιμνο]θάλασσα· και συγκεντρώθηκε κοντά σε αυτόν όχλος πολύς, ώστε μπαίνοντας στο πλοίο κάθησε [πιο πέρα] στη θάλασσα*· και όλος ο όχλος βρισκόνταν πάνω στη γη κοντά στη θάλασσα*.

2 Και τους δίδασκε με παραβολές πολλά, και [2]έλεγε προς αυτούς στη διδασκαλία[διδαχή] του: **3** *Ακούτε· δείτε[να], βγήκε έξω ο σπορέας για να σπείρει.*

4 *Και ενώ έσπειρε, άλλο μεν έπεσε δίπλα στο δρόμο[παρά την οδόν], και ήλθαν τα πουλιά [του ουρανού] και κατέφαγαν αυτό.* **5** *Άλλο [δε] έπεσε στο πετρώδες[βραχώδες], όπου δεν είχε γη[χώμα] πολύ, και αμέσως φύτρωσε, διότι δεν είχε βάθος γης* **6** *και όταν ανέτειλε ο ήλιος κάηκε[εκαυματίσθη], και επειδή δεν είχε ρίζα ξεράθηκε.* **7** *Και άλλο έπεσε στα αγκάθια, και ανέβηκαν[ψήλωσαν] τα αγκάθια και συνέπνιξαν αυτό, και καρπό δεν έδωσε·* **8** *και άλλο έπεσε στη γη την καλή και [3]έδινε καρπό που ψήλωνε και αύξανε, και απέδωσε [το] ένα 30 και ένα 60 και ένα 100.*

ΚΕΦ. 3 [2]Ματ. 12:14 [3]Ματ. 22:16 [4]Λου. 6:17 [5]Κφ. 1:23,24, Λου. 4:41 [6]Ματ. 14:33, Κφ. 1:1 [7]Ματ. 12:16, κφ. 1:25,34 [8]Ματ. 10:1, Λου. 6:12, 9:1 [9]Ιωα. 1:42 [10]Κφ. 6:31 [11]Ιωα. 7:5, 10:20 [12]Ματ. 9: 34, 10:25, Λου. 11:15, Ιωα. 7:20, 8: 48,52, 10:20 [13]Ματ. 12:25 [14]Ησ. 49: 24, Ματ. 12:29 [15]Ματ. 12:31, Λου 12:10, 1 Ιωα. 5:16 [16]Ματ. 12:46, Λου. 8:19 **ΚΕΦ. 4** [1]Ματ. 13:1, Λου. 8:4 [2]Κεφ. 12:38 [3]Ιωα. 15:5, Κολ. 1:6

[3:6] Καὶ ... συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν **ἀπολέσωσι**. **[3:8-9]** Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον **προσκαρτερῇ** αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· **[3:10]** ...ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται ὅσοι εἶχον **μάστιγας**· **[3:11]** ...ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ... **[3:12]** Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσι. **[3:13]** ... καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. **[3:14]** καὶ ἐποίησε 12, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν ... **[3:16]** καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον, .. ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές, ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς· **[3:20]** Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. **[3:21]** Καὶ ἀκούσαντες **οἱ παρ' αὐτοῦ** ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι **ἐξέστη**. **[3:22]** .. καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. **[3:23]** Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· ... **[3:24]** καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· **[3:25]** καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη. **[3:26]** καὶ εἰ ὁ σατανᾶς **ἀνέστη** ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. **[3:27]** οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. **[3:28]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι ὅσας ἐὰν βλασφημήσωσιν. **[3:29]** Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου **κρίσεως**· **[3:30]** ὅτι ἔλεγον, πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. **[3:31]** Ἔρχονται οὖν ... καὶ ἔξω ἑστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν. **[3:32]** Καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος· εἶπον δὲ αὐτῷ... **[3:34]** Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους λέγει· ἴδε ... **[3:35]** ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ ... ἐστί. **[4:1]** Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν ... ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. **[4:3]** ἀκούετε. Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. **[4:4]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ... ἦλθον τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό· **[4:5]** καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως **ἐξανέτειλε** διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, **[4:6]** ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη... **[4:8]**

9 Και έλεγε προς αυτούς: *Όποιος έχει αφτιά για ν' ακούει, ας ακούει.*

10 [4]Όταν δε έμεινε [κατα]μόνος, ρώτησαν αυτόν οι γύρω απ' αυτόν μαζί με τους δώδεκα περί της παραβολής. **11** Και έλεγε προς αυτούς: *Σε σας δόθηκε [[να γνωρίσετε]] το μυστήριο της βασιλείας του Θεού·* [5]*σε εκείνους δε τους έξω μέσω*[διά] *παραβολών τα πάντα γίνονται,* **12** [6]*για να βλέπουν οι βλέποντες και [να] μη δουν, και [να] ακούσουν οι ακούοντες και [να] μη νοήσουν, μήποτε επιστρέψουν και συγχωρηθούν σε αυτούς τα αμαρτήματα.* **13** *Και λέγει προς αυτούς: Δεν καταλαβαίνετε*[εξεύρετε] *αυτή την παραβολή; και πως θα γνωρίσετε* όλες τις παραβολές;*

14 [7]*Ο σπορέας σπέρνει τον λόγο.* **15** *Οι δε (σπαρθέντες) δίπλα στο δρόμο*[παρά την οδόν] *είναι αυτοί, στους οποίους σπέρνεται ο λόγος, και όταν ακούσουν, αμέσως*[ευθύς] *έρχεται ο Σατανάς, και αφαιρεί τον λόγο πού έχει σπαρθεί μέσα στις καρδιές τους.* **16** *Παρόμοια οι σπαρθέντες πάνω στα πετρώδη είναι αυτοί, οι οποίοι όταν ακούσουν τον λόγο, αμέσως*[ευθύς] *με χαρά τον δέχονται,* **17** *δεν έχουν όμως ρίζα μέσα τους*[εν εαυτοίς]*, αλλ' είναι πρόσκαιροι· έπειτα όταν γίνει θλίψη ή διωγμός για τον λόγο, ευθύς* σκανδαλίζονται.* **18** *Και οι άλλοι που σπάρθηκαν στα αγκάθια είναι αυτοί, οι οποίοι ακούνε τον λόγο,* **19** *και οι μέριμνες αυτού του αιώνα*[κόσμου] *και* [8]*η απάτη του πλούτου και οι επιθυμίες των άλλων [πραγμάτων] εισβάλλουν και συμπνίγουν τον λόγο, και γίνεται άκαρπος.* **20** *Και οι σπαρθέντες στη γη την καλή είναι αυτοί, οι οποίοι ακούνε το λόγο και παραδέχονται και καρποφορούν ένας 30 [φορές περισσότερο] και ένας 60* και ένας 100*.*

21 [9]Και έλεγε προς αυτούς: *Μήπως φέρνουν το λυχνάρι για να τοποθετηθεί κάτω από το μόδιο*[μετρικό κάδο] *ή κάτω από το κρεβάτι; (δεν το φέρνουν)*[ουχί] *για να τεθεί πάνω στο λυχνοστάτη;* **22** *διότι* [10]*δεν υπάρχει*[είναι] *κάτι κρυφό, το οποίο δεν θα φανερωθεί, ούτε έγινε [κάτι] στα κρυφά, το οποίο δεν θα ελθεί στο φανερό.*

23 [11]*Όποιος έχει αφτιά για να ακούει, ας ακούει.*

24 *Επίσης έλεγε προς αυτούς: Προσέχετε τι ακούτε.* [12]*Με όποιο μέτρο μετράτε, (το ίδιο) θα μετρηθεί σε σας, και θα γίνει προσθήκη σε σας που ακούτε.* **25** *Διότι* [13]*όποιος έχει, θα δοθεί σε αυτόν· και όποιος δεν έχει, και [εκείνο] το οποίο έχει θα αφαιρεθεί απ' αυτόν.*

26 Και έλεγε: [14]*Έτσι είναι η βασιλεία του Θεού, όπως όταν [ένας] άνθρωπος ρίξει το σπόρο στη γη,* **27** *και κοιμάται και σηκώνεται νύχτα και ημέρα, κι ο σπόρος βλαστάνει και ψηλώνει*[αυξάνη] *και το πως [αυτός] δεν ξέρει.* **28** *Διότι από μόνη της*[αφ' εαυτής] *η γη καρποφορεί, πρώτα χόρτο, μετά στάχυ, έπειτα πλήρες σιτάρι μέσα στο*[εν τω] *στάχυ.* **29** *Όταν δε ωριμάσει ο καρπός, αμέσως* [15]*αποστέλνει το δρεπάνι, διότι ήλθε ο θερισμός.*

30 Έπιπλέον έλεγε: [16]*Με τι να* [παρ]*ομοιώσουμε τη βασιλεία του Θεού; ή με ποια παραβολή [να] παραβάλουμε αυτή;* **31** *Είναι όμοια με κόκκο σιναπιού, ο οποίος, όταν σπαρθεί στη γη, είναι μικροσκοπικότερος από όλους τους σπόρους που είναι πάνω στη γη·* **32** *αφού δε σπαρθεί, ψηλώνει*[αναβαίνει] *και γίνεται μεγαλύτερος από όλα τα λαχανικά και κάνει μεγάλα κλαδιά, ώστε κάτω από τη σκιά του μπορούν τα πετεινά*[πτηνά] *του ουρανού να κατασκηνώσουν*[φωλιάσουν]*.*

33 Και [17]με πολλές τέτοιες παραβολές μιλούσε προς αυτούς τον λόγο, όσο μπορούσαν να ακούνε[κατανοούν], **34** χωρίς δε παραβολή δεν τους μιλούσε· ιδιαιτέρως όμως εξηγούσε [τα] πάντα στους μαθητές του.

35 Και [18]τους λέει σε εκείνη την ημέρα, όταν βράδιασε[έγεινεν εσπέρα]: *Ας διαπεράσουμε στην απέναντι όχθη.* **36** Και αφού άφησαν τον όχλο[πλήθος], παραλαμβάνουν αυτόν όπως ήταν μέσα στο πλοίο και άλλα δε πλοιάρια τον συνόδευαν[ήσαν μετ'αυτού]. **37** Και ξέσπασε[γίνεται] μεγάλη ανεμοθύελλα και τα κύματα έμπαιναν ορμητικά[εισέβαλλον] στο πλοίο, ώστε αυτό κόντευε να βουλιάξει (γεμίζοντας νερά). **38** Και αυτός βρισκόταν στην πρύμνη και κοιμόταν πάνω στο προσκεφάλι[μαξιλάρι]· και τον ξύπνησαν και λένε προς αυτόν: *Διδάσκαλε, δεν σε μέλει ότι χανόμαστε;*

39 Κι αφού σηκώθηκε επέπληξε τον άνεμο και είπε προς τη [λιμνο]θάλασσα: *Σώπα, ησύχασε.* Και κόπασε ο άνεμος, και έγινε γαλήνη μεγάλη. **40** Και είπε προς αυτούς: *Γιατί είστε τόσο δειλοί; Πως δεν έχετε πίστη;* **41** Και φοβήθηκαν μέγα φόβο και έλεγαν ο ένας στον άλλο[προς αλλήλους]: *Ποιος λοιπόν είναι αυτός, που*[ότι] *και ο άνεμος και η* [λιμνο]*θάλασσα τον υπακούνε;*

5 **[Ε]** ΚΑΙ [1]ΗΛΘΑΝ ΣΤΗΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΠΛΕΥΡΑ της [λιμνο]θάλασσας στη χώρα των Γαδαρηνών. **2** Και καθώς βγήκε απ' το πλοίο, αμέσως τον συνάντησε άνθρωπος [ερχόμενος] απ' τα μνήματα που είχε πνεύμα ακά-

ΚΕΦ. 4 [4] Ματ. 13:10, Λου. 8:9 [5] Κορ. Α' 5:12, Κολ. 4:5, 1 Θε. 4:12, 1 Τι. 3:7 [6] Ησ. 6:9, Ματ. 13:14, Λου.8:10, Ιωα.12:40 [7] Ματ. 13:19 [8] 1 Τι. 6:9,17 [9] Ματ. 5:15, Λου. 8:16, 11:33 [10] 10:26, Λου. 12:2 [11] Ματ. 11:15, six. 9 [12] Ματ. 9:2, Λου. 6:38 [13] Ματ. 13:12, 25:29, Λου. 8:18, 19:26 [14] Ματ. 13:24 [15] Απο. 14:15 [16] Ματ. 13:31, Λου. 13:18, Πρ. 2:41, 4:4, 5:14, 19:20 [17] Ματ. 13:34, Ιωα. 16:12 [18] Ματ. 8:18,23, Λου. 8:22 **ΚΕΦ. 5** [1] Ματ. 8:28, Λου. 8:26

[4:9] καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. **[4:10]**Ὅτε δὲ ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. **[4:11]** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν δέδοται γνῶναι **τὰ μυστήρια** (ΚΜΝ: μυστήριον) τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, **[4:12]** ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσι, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσι ... **[4:13-14]**Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. **[4:15]** Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ... αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. **[4:16]** ... οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσι... **[4:17]** καὶ οὐκ ἔχουσι ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα... **[4:19]** καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. **[4:20]** Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται... **[4:21]** ...μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ; **[4:22]** ...οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. **[4:24]** ...ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. **[4:25]** ...καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **[4:27]** καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται ... καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. **[4:28]** Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. **[4:29]** Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπός, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. **[4:30]** ... ἢ ἐν τίνι παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; **[4:31]**Ὡς κόκκον σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· **[4:32]** καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μείζων πάντων τῶν λαχάνων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους... ἐπέλυε πάντα. **[4:35]** ...ὀψίας γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. **[4:36]** Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ... **[4:37]** Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη... **[4:38]** Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; **[4:39]** Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε... σιώπα, πεφίμωσο... **[4:31]** ...πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν... **[5:1]** Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης Γαδαρηνῶν (ΚΜΝ: Γεργεσηνῶν). **[5:2]** Καὶ ἐξελθόντος... ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, **[5:3]** ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασι...

θαρτο, **3** ο οποίος κατοικούσε στα μνήματα και κανείς δεν μπορούσε να τον δέσει ούτε με αλυσίδες, **4** γιατί πολλές φορές είχε δεθεί με ποδόδεσμα και με αλυσίδες, και διασπάστηκαν απ' αυτόν οι αλυσίδες, και τα ποδόδεσμα συντρίφτηκαν, και κανείς δεν μπορούσε να τον δαμάσει· **5** και συνεχώς[διά παντός] νύχτα και ημέρα ήταν στα βουνά και στα μνήματα, κραυγάζοντας και κατακόβοντας τον εαυτό του με λιθάρια[πέτρες].

6 Μόλις είδε τον Ιησού από μακριά[απόσταση], έτρεξε [εδραμε] και προσκύνησε αυτόν, **7** και κραυγάζοντας με φωνή μεγάλη είπε: *Τι [σχέση έχω] εγώ με σένα, Ιησού, Γιε του Θεού του Υψίστου; σε ορκίζω στον Θεό, μη με βασανίσεις.* **8** Διότι έλεγε προς αυτόν: *Βγές έξω από τον άνθρωπο το πνεύμα το ακάθαρτο.* **9** Και [επε]ρωτούσε αυτόν: *Ποιό[Τι είναι] το όνομά σου;* Και απάντησε λέγοντας: *Λεγεώνα [είναι] τ' όνομά μου, επειδή είμαστε πολλοί.* **10** Και τον παρακαλούσε πολύ να μη αποστείλει[αποδιώξει] αυτούς έξω από τη χώρα.

11 Ήταν δε εκεί προς τα βουνά[όρη] κοπάδι μεγάλο γουρουνιών που έβοσκε. **12** Και τον παρακάλεσαν όλοι οι δαίμονες, λέγοντας: *Στείλε μας στα γουρούνια*, για να μπούμε μέσα* σ' αυτά.* **13** Και ο Ιησούς αμέσως τους το επέτρεψε. [Και] βγαίνοντας έξω* τα πνεύματα τα ακάθαρτα μπήκαν μέσα στα γουρούνια*· και όρμησε η αγέλη[το κοπάδι]* προς[κατά] το γκρεμό στη [λιμνο]θάλασσα· ήταν δε μέχρι 2.000· και πνίγονταν (διαδοχικά) στη [λιμνο]θάλασσα.

14 Εκείνοι δε που έβοσκαν τα γουρούνια έφυγαν και [το] ανάγγειλαν στην πόλη και στους αγρούς[την ύπαιθρο]· και βγήκαν έξω (οι κάτοικοι) για να δουν τι είναι το γεγονός. **15** Και έρχονται στον Ιησού, και θεωρούν[βλέπουν] τον δαιμονιζμένο, ο οποίος είχε την λεγεώνα, να κάθεται και να είναι ντυμένος και σώφρονας[λογικευμένος], και φοβήθηκαν. **16** Και αφηγήθηκαν προς αυτούς αυτοί που είδαν με ποιόν τρόπο έγινε [το πράγμα αυτό] στον δαιμονιζόμενο, και [τα] σχετικά με τα γουρούνια*. **17** Και [2]άρχισαν να τον παρακαλούν να αναχωρήσει από τα οριά[περιφέρεια] τους.

18 Και καθώς επιβιβαζόταν στο πλοίο, παρακαλούσε αυτόν [3]ο [πρώην] δαιμονιζόμενος να είναι μαζί του. **19** Πλην [ο Ιησούς] δεν άφησε αυτόν, αλλά είπε προς αυτόν: *Πήγαινε στο σπίτι σου προς τους δικούς σου και ανάγγειλε προς αυτούς όσα ο Κύριος σου έκαμε και σε ελέησε.* **20** Και αναχώρησε και άρχισε να διακηρύττει στη Δεκάπολη όλα όσα έκανε σ' αυτόν ο Ιησούς, και όλοι θαύμαζαν.

21 [4]Και αφού ο Ιησούς διαπέρασε πάλι με το πλοίο στην αντίπερα όχθη, συνάχθηκε προς αυτόν όχλος πολύς, και ήταν δίπλα στη [λιμνο]θάλασσα.

22 Και [δες], [5]έρχεται ένας απ' τους αρχισυναγώγους, ονόματι Ιάειρος, και όταν είδε αυτόν πέφτει στα πόδια του **23** και τον παρακαλούσε πολύ, λέγοντας ότι, το μικρό κοριτσάκι μου είναι στα τελευταία της[πνέει τα λοίσθια]· να έλθεις και να βάλεις τα χέρια σου πάνω της, για να σωθεί και θα ζήσει. **24** Και πήγε μαζί του· και ακολούθησε αυτόν όχλος πολύς, και συνέθλιβε αυτόν.

25 Και μια γυναίκα, [6]που είχε αιμορραγία[ρύσιν αίματος] 12 χρόνια **26** και αφού είχε πάθει πολλά υποφέροντας [παθούσα] από πολλούς γιατρούς και ξοδεύοντας[δαπανήσασα] όλη την περιουσία της και σε τίποτα[μηδέν] να έχει ωφεληθεί, αλλά μάλλον είχε χειροτερεύσει, **27** όταν άκουσε περί του Ιησού, ήρθε μέσα στο πλήθος από πίσω [και] άγγιξε το ένδυμά[ιμάτιον/ρούχο] του· **28** διότι έλεγε μέσα της ότι (και) αν τα ρούχα[ιμάτια] του αγγίξω, θα σωθώ. **29** Και αμέσως[ευθύς] ξεράθηκε η πηγή της αίμο[ραγίας] της, και αισθάνθηκε στο σώμα της ότι γιατρεύθηκε απ' τη μάστιγα[οδυνηρή αρρώστια].

30 Και αμέσως ο Ιησούς, κατανοώντας μέσα του [7]τη δύναμη που εξήλθε απ' αυτόν, στράφηκε στο πλήθος[όχλο] και έλεγε: *Ποιος άγγιξε τα ενδυματά μου;* **31** Και έλεγαν προς αυτόν οι μαθητές του: *Βλέπεις τον όχλο να σε συνθλίβει, και λες ποιος με άγγιξε;* **32** Και κοίταζε τριγύρω για να δει αυτή που έπραξε αυτό.

33 Η δε γυναίκα, φοβισμένη και τρέμοντας, επειδή ήξερε τι έγινε σ' αυτή, ήλθε και έπεσε κάτω μπροστά του και είπε προς αυτόν όλη την αλήθεια. **34** Ο δε είπε προς αυτή: *Θυγατέρα, [8]η πίστη σου σ' έσωσε· πήγαινε με ειρήνη και να 'σαι υγιής από τη μάστιγά* σου.*

35 [9]Ενώ αυτός ακόμη μιλούσε, ήρθαν ([απο]σταλμένοι) από (το σπίτι) του αρχισυνάγωγου, λέγοντες ότι, *Η κόρη σου πέθανε· γιατί πλέον ενοχλείς το Δάσκαλο;* **36** Ο δε Ιησούς, αμέσως όταν άκουσε το λόγο που λέχθηκε, είπε προς το αρχισυνάγωγο: *Μη φοβάσαι, μόνο πίστευε.*

37 Και δεν άφησε κανέναν να ακολουθήσει αυτόν εκτός από τον Πέτρο και Ιάκωβο και Ιωάννη τον αδελφό του Ιακώβου. **38** Και έφθασε στον οίκο[σπίτι] του αρχισυναγώγου και βλέπει θόρυβο, και να κλαίνε και να θρηνούν δυνατά[αλαλάζοντας πολλά], **39** τότε αφού μπήκε μέσα λέγει προς αυτούς: *Γιατί θορυβείστε και κλαίτε; το παιδί δεν πέθανε, αλλά [10]κοιμάται.* **40** Και περιγελούσαν αυτόν.

ΚΕΦ. 5 [2]Μτ. 8:34, Πρ. 16:39 [3]Λου. 8:38 [4]Μτ. 9:1, Λου. 8:40 [5]Μτ. 9:18, Λου 8:41 [6]Λευ. 15:25, Μτ. 9:20 [7]Λου. 6:46 [8]Μτ. 9:22, κφ. 10:52, Πρ. 14:9 [9]Λου. 8:49

[5:4] διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· **[5:5]** καὶ διὰ παντὸς... ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. **[5:6-7]** ...τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ... **[5:9]** Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· ...μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν... **[5:12]** ...πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. **[5:13]** ...καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν... **[5:14]** Καὶ οἱ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν ... καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. **[5:15]** ... καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ **ἱματισμένον** καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα... **[5:16]** Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. **[5:17]** Καὶ ἤρξαντο... ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **[5:18]** Καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. **[5:19]** Καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ... **[5:21]** Καὶ διαπεράσαντος... **[5:23]** ...**τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει**, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. **[5:24]** Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ... καὶ συνέθλιβον αὐτόν. **[5:25-26]** ...καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, **[5:27]** ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· **[5:28]** ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ ὅτι ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ, σωθήσομαι. **[5:29]** ...καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. **[5:30]** ...**ἐπιγνοὺς** ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγε· τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; **[5:21]** ...βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε... τίς μου ἥψατο; **[5:32]** Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. **[5:33]** ...εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ... **[5:34]** ...ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. **[5:35]** Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ...ἀπέθανε· τί ἔτι **σκύλλεις** τὸν διδάσκαλον; **[5:36-37]** Καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτῷ οὐδένα συνακολουθῆσαι εἰ μὴ... **[5:38]** ...καὶ θεωρεῖ θόρυβον... **[5:39]** καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς... οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ **καθεύδει**, καὶ **κατεγέλων αὐτοῦ.** **[5:40]** ὁ δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει... καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον,

[11]Ο δε, [αφού τους] έβγαλε όλους έξω, παραλαμβάνει τον πατέρα του παιδιού και τη μητέρα και τους δικούς του και εισέρχεται όπου ήταν ξαπλωμένο το παιδί, **41** και κρατώντας το χέρι του παιδιού, της είπε: *Ταλιθά, κούμι·* το οποίο [όταν] ερμηνεύεται [σημαίνει], *Κοριτσάκι, σε σένα λέγω, Σήκω.* **42** Και αμέσως σηκώθηκε το κοριτσάκι και περπατούσε· διότι ήταν δώδεκα ετών.

Και εκστασιάσθηκαν με μεγάλη έκπληξη. **43** Και [12]παρήγγειλε σε αυτούς επανειλημμένα[πολλά] να μη μάθει κανείς αυτό και είπε να δοθεί σε αυτή να φάει.

6 **[ΣΤ]** ΚΑΙ [1]ΕΦΥΓΕ[εξηλθεν] ΑΠΟ ΕΚΕΙ και ήλθε στην πατρίδα του· και τον ακολούθησαν οι μαθητές του. **2** Και όταν ήλθε το Σάββατο, άρχισε να διδάσκει στη συναγωγή· και πολλοί από αυτούς που άκουγαν έμεναν έκπληκτοι και έλεγαν: *[2]Από που [προήλθαν] σε αυτόν αυτά; και τι είναι αυτή η σοφία που του έχει δοθεί, ώστε και τέτοια θαύματα γίνονται με τα χέρια του;* **3** *δεν είναι αυτός ο ξυλουργός[μαραγκος και κτίστης/τέκτων], ο γιος της Μαρίας, [3]και αδελφός του Ιακώβου και Ιωσή και Ιούδα και Σίμωνα; και δεν είναι οι αδελφές του εδώ μαζί μας;* Και [4]σκανδαλίζονταν με αυτόν.

4 Έλεγε δε προς αυτούς ο Ιησούς: *Ότι [5]δεν υπάρχει προφήτης χωρίς τιμή[εκτίμηση] παρά [μόνο] στην πατρίδα του και [ανα]μεταξύ των συγγενών και την οικογενειά του.* **5** Και [6]δεν είχε εκεί τη δυνατότητα να κάνει κανένα θαύμα, παρά μόνο επίθεσε[έβαλε] τα χέρια του πάνω σε λίγους αρρώστους και εθεράπευσε [αυτούς]· **6** και [7]θαύμαζε για την απιστία τους.

Και [8]περιόδευε στα γύρω χωριά διδάσκοντας.

7 Και [9]αφού προσκάλεσε τους 12, άρχισε να αποστέλλει αυτούς δύο δύο, και έδινε σε αυτούς εξουσία [κατά] των πνευμάτων των ακαθάρτων, **8** και παράγγειλε σε αυτούς να μη κουβαλούν[βαστάζουν] τίποτα[μηδέν] στο δρόμο παρά μόνο ραβδί, μήτε σακίδιο, ούτε ψωμί[άρτον], μήτε νομίσματα[χαλκόν] στο ζωνάρι, **9** αλλά [10]να φορούν στα πόδια σανδάλια και να μη φορούν δύο χιτώνες[επενδυτές/κατάσαρκα πουκάμισα].

10 Και [11]έλεγε προς αυτούς: *Σε όποιο σπίτι μπείτε, εκεί μένετε μέχρι να φύγετε από εκείνο [τον τόπο].* **11** Και[12] όσοι δεν σας δεχθούν, μήτε σας ακούσουν, όταν φεύγετε από εκεί,[13/εκ]τινάξτε τη σκόνη που είναι κάτω από τα πόδια σας για μαρτυρία σε αυτούς.

[[Αληθινά σας λέγω, ελαφρότερη θαι είναι η τιμωρία στα Σόδομα ή Γόμορρα σε ημέρα κρίσης, παρά στην πόλη εκείνη.]]

12 Και μόλις αναχώρησαν[εξελθόντες] κήρυτταν να μετανοήσουν, **13** και εξέβαλλαν πολλά δαιμόνια [14]και άλειφαν πολλούς αρρώστους με λάδι και τους θεράπευαν.

14 Και [15]άκουσε[πληροφορήθηκε] ο βασιλιάς Ηρώδης· διότι φανερό[πασίγνωστο] έγινε το όνομα του· [και] έλεγε *ότι [ο] Ιωάννης ο Βαπτιστής αναστήθηκε από τους νεκρούς,* και γι' αυτό εκδηλώνονται[ενεργούσιν] οι δυνάμεις σε[εν] αυτόν. **15** [16] *Άλλοι έλεγαν ότι είναι ο Ηλίας·* άλλοι δε έλεγαν *ότι προφήτης είναι ή όπως ένας από τους προφήτες.*

16 [17] Μα όταν το άκουσε ο Ηρώδης είπε *ότι αυτός είναι ο Ιωάννης, τον οποίον εγώ αποκεφάλισα· αυτός αναστήθηκε απ' τους νεκρούς.* **17** Επειδή αυτός ο Ηρώδης [απ]έστειλε και έπιασε τον Ιωάννη και έδεσε αυτόν στη φυλακή λόγω [της] Ηρωδιάδας της γυναίκας Φιλίππου του αδελφού του, επειδή [είχε λάβει] αυτή σε γάμο[για γυναίκα]. **18** Διότι ο Ιωάννης έλεγε προς τον Ηρώδη, [18]ότι, *Δεν σου επιτρέπεται[είναι συγκεχωρημένον] να έχεις τη γυναίκα του αδελφού σου.* **19** Η δε Ηρωδιάδα μισούσε αυτόν και ήθελε να τον θανατώσει, και δεν μπορούσε. **20** Διότι [19]ο Ηρώδης φοβόταν [τον Ιωάννη], αναγνωρίζοντας αυτόν [σαν] άντρα δίκαιο και άγιο, και τον προστάτευε και έκανε πολλά ακούοντας αυτόν και ευχαρίστως τον άκουγε.

21 Και [20]όταν ήλθε ημέρα ευκαιρίας, στην οποία ο Ηρώδης έκανε[παρέθετε] [21]στα γενεθλιά του δείπνο στους μεγιστάνες του και στους χιλιάρχους και τους πρώτους[κορυφαίους] της Γαλιλαίας, **22** [και] μπήκε μέσα η κόρη αυτής, της Ηρωδιάδας, και χόρεψε και άρεσε στον Ηρώδη και στους ξαπλωμένους στα ανάκλιντρα μαζί του, είπε δε ο βασιλιάς προς το κορίτσι: *Ζήτησέ μου ό,τι αν θέλεις, και θα σου δώσω.*

23 Και ορκίσθηκε προς αυτή, *Ότι [22]θα σου δώσω ό,τι μου ζητήσεις, μέχρι και το μισό βασίλειό μου.*

24 Αυτή δε βγαίνοντας έξω είπε προς τη μητέρα της: *Τι να ζητήσω;* Η δε είπε: *Το κεφάλι Ιωάννη του Βαπτιστή.* **25** Και αμέσως μπαίνοντας μέσα με βιασύνη στο βασιλιά, ζήτησε[υπέβαλε το αιτημά της] λέγοντας: *Θέλω να μου δώσεις τώρα αμέσως[πάραυτα] το κεφάλι Ιωάννη του Βαπτιστή πάνω σε ένα πιάτο[δίσκο].*

ΚΕΦ. 5 [10] Ιωα. 11:11 [11] Πρ. 9:40 [12] Μτ. 8:4, 9:30, 12:16, 17:9, Κφ. 3:12, Λκ. 5:14 **ΚΕΦ. 6** [1] Μτ. 13:54, Λκ. 4:16 [2] Ιωα. 6:42 [3] Μτ. 12:46, Γαλ. 1:19 [4] Μτ. 11:6 [5] Μτ. 13:57, Ιωα. 4:44 [6] Γεν.19:22 32:25, Μτ. 13:58, Κφ. 9:23 [7] Ησ. 59:16 [8] Μτ. 9:35, Λουκ. 13:22 [9] Μτ. 10:1, Κφ. 3:13,14, Λου. 9:1 [10] Πρ. 12:8 [11] Μτ. 10:11, Λκ. 9:4, 10:7,8 [12] Μτ. 10: 14, Λκ. 10:10 [13] Πρ. 13: 51, 18:6 [14] Ιακ. 5:14 [15] Μτ. 14:1, Λκ. 9:7 [16] Μτ. 16:14, Κφ. 8:28 [17] Μτ. 14:2, Λκ. 3:19 [18] Λευ. 18: 16, 20:21 [19] Μτ.14: 5, 21:26 [20] Μτ. 14:6 [21] Γεν. 40:20 [22] Εσθ. 5:3,6,7:2

[5:41] ...ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. **[5:42]** Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει... **Καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. [5:43]** Καὶ **διεστείλατο** αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. **[6:1]** Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα ἑαυτοῦ... **[6:2]** Καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν... καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; **[6:3]** Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ **τέκτων**... ὃδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. **[6:4]** ...οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **[6:5]** Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι... **[6:6]** Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Καὶ **περιῆγε** τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. **[6:8]** ...καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν... **[6:10]** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν· **[6:11]** ...**ἐκπορευόμενοι** ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, **ἀνεκτότερον** ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. **[6:13]** ... καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον. **[6:14]** ...φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ... καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. **[6:16-17]** Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν **ἐγάμησεν**. **[6:18]** Ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν... **[6:19]** Ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς **ἐνεῖχεν** αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· **[6:20]** ὁ γὰρ Ἡρῴδης ... εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε. **[6:21]** Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρῴδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, **[6:22]** ... καὶ **ὀρχησαμένης** καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. **[6:23]** Καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι... **[6:24]** ...τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε... **[6:25]** Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα· ...ἐπὶ πίνακι...

26 Και [23]ο βασιλιάς, αν και λυπήθηκε πολύ, για τους όρκους [όμως] και τους ξαπλωμένους μαζί του στα ανάκλιντρα δε θέλησε να απορρίψει την αίτησή της. **27** Και αμέσως έστειλε ο βασιλιάς δήμιο, [και] πρόσταξε να φερθεί το κεφάλι του. Εκείνος πηγαίνοντας αποκεφάλισε αυτόν μέσα στη φυλακή **28** και έφερε το κεφάλι του πάνω σε δίσκο[πιάτο] και έδωσε αυτό στο κορίτσι, και το κορίτσι έδωσε αυτό στη μητέρα της. **29** Και όταν το άκουσαν οι μαθητές του, ήλθαν και σήκωσαν το πτώμα του και έθεσαν αυτό *σε* μνήμα[τάφο].

30 Και [24]συνάγονται οι απόστολοι προς τον Ιησού και ανάγγειλαν προς αυτόν όλα, και όσα έπραξαν και όσα δίδαξαν. **31** Και [25]είπε προς αυτούς: *Έλάτε μόνοι εσείς ιδιαιτέρως σε τόπο έρημο και αναπαύεστε για λίγο· διότι* [26]*ήταν πολλοί αυτοί που πηγαινοερχόταν, και ούτε να φάνε δεν ευκαιρούσαν·* **32** *και* [27]*πήγαν σε έρημο τόπο με το πλοίο ιδιαιτέρως.* **33** *Και όταν τους είδαν [οι όχλοι] να πηγαίνουν, και πολλοί τον αναγνώρισαν, προσέτρεξαν εκεί πεζοί από όλες τις πόλεις και αφού έφθασαν πριν από αυτούς συνάχθηκαν κοντά του.*

34 [28]Βγαίνοντας λοιπόν έξω ο Ιησούς, είδε πολύ όχλο και σπλαχνίσθηκε γι' αυτούς, επειδή ήταν σαν πρόβατα που δεν είχαν ποιμένα, και [29]άρχισε να διδάσκει αυτούς πολλά. **35** Και [30]επειδή είχε ήδη περάσει πολλή ώρα, προσήλθαν προς αυτόν οι μαθητές του, λέγοντας ότι έρημος είναι ο τόπος και [παρήλθεν] ήδη πολλή ώρα· **36** απόλυσε αυτούς, για να πάνε στους τριγύρω αγρούς και χωριά[κώμας] και να αγοράσουν για τους εαυτούς τους ψωμιά[άρτους]·διότι δεν έχουν τι να φάνε.

37 Ο δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *Δώστε εσείς σε αυτούς να φάνε.* Και λένε προς αυτόν: *[31]Να πάμε να αγοράσουμε ψωμιά 200 δηναρίων και να δώσουμε σε αυτούς να φάνε;* **38** Αυτός δε λέγει προς αυτούς:

Πόσους άρτους[ψωμιά] έχετε; πηγαίνετε και δείτε. Και αφού είδαν, λένε· *[32]Πέντε, και δύο ψάρια.* **39** Και πρόσταξε αυτούς να καθίσουν όλοι πάνω στο χλωρό χορτάρι ομάδες ομάδες[συμπόσια συμπόσια]. **40** Και κάθισαν παρέες παρέες[πρασιαί πρασιαί] ανά 100 και ανά 50. **41** Και αφού έλαβε τα πέντε ψωμιά και τα δύο ψάρια, σήκωσε τα μάτια του[αναβλέψας] στον ουρανό [33]ευλόγησε και [κατ]έκοψε τα ψωμιά[τους άρτους] και έδινε στους μαθητές του για να βάλουν μπροστά τους, και τα δύο ψάρια μοίρασε σε όλους. **42** Και έφαγαν όλοι και χορτάσθηκαν. **43** Και σήκωσαν από τα τεμαχισμένα[κλασμάτων] 12 κοφίνια[μεγάλα καλάθια] γεμάτα και από τα ψάρια. **44** Ήταν (δε) αυτοί που έφαγαν τα ψωμιά σχεδόν 5.000 άντρες.

45 Και [34]αμέσως ανάγκασε τους μαθητές του να μπουν στο πλοιάριο και να πάνε πρώτοι στην απέναντι ακτή προς τη Βηθσαϊδά, εωσού αυτός απολύσει τον όχλο· **46** και αφού απόλυσε αυτούς, πήγε στο βουνό[όρος] να προσευχηθεί. **47** Και [35]όταν βράδιασε, το πλοίο* ήταν στο μέσο της [λιμνο]θάλασσας και αυτός μόνος στη στεριά.

48 Και είδε αυτούς να βασανίζονται καθώς κωπηλατούσαν· διότι ήταν ο άνεμος αντίθετος *σε* αυτούς· και περί την 4η βάρδια[φυλακή (3-6 πμ)] της νύχτας[ξημερώματα] έρχεται προς αυτούς περπατώντας πάνω στη [λιμνο]θάλασσα, και [36]σκόπευε να τους προσπεράσει. **49** Εκείνοι δε βλέποντας αυτόν να περπατά πάνω στη [λιμνο]θάλασσα νόμισαν [ότι] είναι φάντασμα και κραύγασαν· **50** διότι τον είδαν όλοι και ταράχθηκαν. Και αμέσως μίλησε μαζί τους και λέγει προς αυτούς: *Πάρτε θάρρος, εγώ είμαι, μη φοβάστε.* **51** Και ανέβηκε προς αυτούς στο πλοιάριο, και κόπασε ο άνεμος· και ένοιωσαν μέσα τους πολύ μεγάλη κατάπληξη και θαύμαζαν. **52** Διότι [37]δεν είχαν κατανοήσει τα σχετικά με τα ψωμιά[εκ των άρτων], [38]επειδή η καρδιά τους ήταν πορωμένη[κλειστή].

53 Και αφού [39]πέρασαν [απ]έναντι ήλθαν στη γη Γεννησαρέτ και άραξαν[ελιμενήσθησαν]. **54** Και όταν βγήκαν από το πλοίο, αμέσως τον αναγνώρισαν, **55** έτρεξαν από όλα εκείνα τα περίχωρα και άρχισαν να μεταφέρουν πάνω στα κρεβάτια τους αρρώστους, στο μέρος όπου άκουαν ότι είναι. **56** Και όπου έμπαινε *σε* χωριά[κώμας] ή πόλεις ή αγρούς, έβαζαν τους αρρώστους στις αγορές και τον παρακαλούσαν [40]να αγγίξουν το κράσπεδο του ρούχου του· και όσοι άγγιζαν αυτό, θεραπεύονταν.

7 **[Ζ]** ΚΑΙ [1]ΣΥΝΑΧΘΗΚΑΝ ΓΥΡΩ ΤΟΥ ΟΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ και μερικοί γραμματείς που ήλθαν απ' τα Ιεροσόλυμα· **2** και βλέποντας μερικούς μαθητές του τρώγοντας ψωμιά[άρτους] με χέρια μολυσμένα, δηλαδή άπλυτα, τον κατέκριναν· **3** διότι οι Φαρισαίοι και όλοι οι Ιουδαίοι, εάν δεν νίψουν ως τον αγκώνα τα χέρια,

ΚΕΦ. 6 [23] Μτ. 14:9 [24] Λκ. 9:10 [25] Μτ. 14:13 [26] Κφ. 3:20 [27] Μτ. 14:13 [28] Μτ. 9:36, 14:14 [29] Λκ. 9:11 [30] Μτ. 14:15, Λκ. 9:12 [31] Αρ. 11:13,22, 2Βα. 4:43 [32] Μτ. 14:17, Λκ. 9:13, Ιωα. 6:9, Μτ. 15:34, Κφ. 8:5 [33] 1Σα. 9:13, Μτ. 26:26 [34] Μτ. 14:22, Ιωα. 6:17 [35] Μτ. 14:23, Ιωα. 6:16,17 [36] Λκ. 24:28 [37] κφ. 8:17,18 [38] Κφ. 3:5, 16:14 [39] Μτ. 14:34 [40] Μτ. 9:20, Κφ. 5:27,28, Πρ.19:12 **ΚΕΦ. 7** [1] Μτ. 15:1 [2] Μτ. 15:2

[6:26] Και **περίλυπος** γενόμενος... και τοὺς **συνανακειμένους** οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. **[6:27]** Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς **σπεκουλάτωρα** ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι... **[6:28]** ...ἤνεγκε... ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. **[6:29]** ...καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ. **[6:30]** Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν... **[6:31]** ...δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον... ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. **[6:32]** Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον ἐν πλοίῳ κατ' ἰδίαν. **[6:33]** Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας, καὶ **ἐπέγνωσαν** αὐτοὺς πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτοὺς καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. **[6:34]** ...ἐπ' αὐτοῖς... **[6:35]** Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ ... ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἤδη ὥρα πολλή· **[6:36]** ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. **[6:37]** ...δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν; **[6:38]** ...ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσι· πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. **[6:39]** Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. **[6:40]** Καὶ ἀνέπεσον **πρασιαὶ πρασιαὶ**... **[6:41]** ...καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας... καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. **[6:43]** καὶ ἦραν **κλασμάτων**... καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. **[6:45]** Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε... ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ **προάγειν** εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον· **[6:46]** καὶ **ἀποταξάμενος** αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. **[6:47]** Καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον... ἐπὶ τῆς γῆς. **[6:48]** Καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ... ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. **[6:49]** Οἱ δὲ ἰδόντες... ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν· **[6:50]** πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. Καὶ εὐθέως ...θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι... **[6:51]** ...καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο καὶ ἐθαύμαζον. **[6:52]** Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη. **[6:53]** Καὶ διαπεράσαντες ἀπῆλθον... καὶ **προσωρμίσθησαν**. **[6:44]** ...εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτὸν **[6:45]** περιέδραμον ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι· **[6:46]** καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο... ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσῴζοντο. **[7:2]** καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ **κοιναῖς** χερσί, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους, **ἐμέμψαντο·**

δεν τρώνε, τηρούντες την παράδοση των πρεσβυτέρων· **4** και [επιστρέψαντες] από την αγορά, εάν δεν πλυθούν, δεν τρώνε· είναι και άλλα πολλά, τα οποία παρέλαβαν να φυλάττουν, πλύματα ποτηρίων και μαγειρικών σκευώνξεστών και [σκευών] χαλκίνων [[και κρεβατιώνκλινών.]] **5** έπειτα ²ρωτούν αυτόν οι Φαρισαίοι και οι γραμματείς: *Γιατί οι μαθητές σου δεν βαδίζουν σύμφωνα με την παράδοση των πρεσβυτέρων, αλλά τρώνε ψωμίάρτον με άπλυτα χείρια;* **6** Εκείνος δε απαντώντας είπε προς αυτούς· ότι, *Καλά προφήτευσε ο Ησαΐας για σας τους υποκριτές, όπως είναι γραμμένο·* ***³Αυτός ο λαός με τιμά με τα χείλια του, η δε καρδιά τους απέχει μακριά από μένα. Ί Μάταια [δε] με σέβονται, διδάσκοντες διδασκαλίες εντάλματα ανθρώπων.***

8 Επειδή έχοντας αφήσει την εντολή του Θεού, κρατάτε την παράδοση των ανθρώπων, (όπως είναι) πλύματα ξεστών* και ποτηριών, και άλλα παρόμοια τέτοια πολλά κάνετε.

9 Και έλεγε προς αυτούς: *Καλώς*Επιδέξεια *αθετείτε την εντολή του Θεού, για να φυλάττετε την παράδοσή σας.*

10 *Διότι ο Μωυσής είπε:* ***⁴Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου*** *και·* ***⁵Όποιος κακολογήσει πατέρα ή μητέρα εξάπαντος να θανατώνεται·*** **11** *σεις όμως λέγετε: Εάν άνθρωπος πει προς τον πατέρα ή προς τη μητέρα,* ⁶*Κορβάν*, *δηλαδή δώρο (στο Ναό), αρκεί, είναι ό,τι ήταν να ωφεληθείς από μένα,* **12** *και εσείς δεν αφήνετε πλέον αυτόν να προσφέρει τίποτα στον πατέρα του ή στη μητέρα του,* **13** *ακυρώνοντες το λόγο του Θεού χάρη στην παραδοσή σας, την οποία παραδώσατε· και κάνετε παρόμοια τέτοια πολλά.*

14 Και 7/προσκαλώντας όλο τον όχλο, έλεγε προς αυτούς: *Ακούτε μου όλοι και κατανοείτε.* **15** *Δεν υπάρχει τίποτα το εισερχόμενο απ' έξω απ' τον άνθρωπο σ' αυτόν, το οποίο μπορεί να τον μολύνει, αλλά τα εξερχόμενα απ' αυτού, εκείνα είναι που μολύνουν τον άνθρωπο.*

[[**16** *⁸Όποιος έχει αυτιά για ν' ακούει ας ακούει.]]*

17 Και ⁹όταν μπήκε *σε* σπίτι αφήνοντας τον όχλο, τον ρωτούσαν οι μαθητές του περί της παραβολής. **18** Και λέγει προς αυτούς: *Είστε και σεις τόσο ασύνετοι; δεν καταλαβαίνετε ότι οτιδήποτε το εισερχόμενο απ' έξω στον άνθρωπο δε μπορεί να τον μολύνει;* **19** *διότι δεν μπαίνει στην καρδιά αλλά στην κοιλιά, και αποβάλλεται στον υπόνομοαποχωρητήριο, δείχνοντας έτσι πως όλα τα φαγητά είναι καθαρά(μτφρ. Λόγου).*

20 Έλεγε δε ότι *το εξερχόμενο από τον άνθρωπο, εκείνο μολύνει τον άνθρωπο.* **21** *Διότι* ¹⁰*μέσα από την καρδιά των ανθρώπων εξέρχονται οι διαλογισμοί οι κακοί, μοιχείες, πορνείες, φόνοι,* **22** *κλοπές, πλεονεξίες, πονηριές, δόλος, ασέλγεια, βλέμμα πονηρό· βλασφημία, υπερηφάνεια, αφροσύνηπαραλογισμός·* **23** *όλα αυτά τα πονηρά από μέσα προέρχονταιεξέρχονται και μολύνουν τον άνθρωπο.*

24 Και ¹¹σηκώθηκε από εκεί και πήγε στην παραμεθόρια περιοχή Τύρου και Σιδώνας. Και μπαίνοντας σε [μια] κατοικία, δεν ήθελε να [το] μάθει κανείς, δεν μπόρεσε όμως να κρυφτεί.

25 Διότι μόλις άκουσε γι' αυτόν κάποια γυναίκα, της οποίας το κοριτσάκιτο θυγάτριον είχε πνεύμα ακάθαρτο, ήλθε και πρόσπεσε στα πόδια του· **26** ήταν δε η γυναίκα Ελληνίδα, Συροφοίνισσα το γένοςκαταγωγή· και παρακαλούσε αυτόν να εκβάλει το δαιμόνιο από την κόρη της. **27** Ο δε Ιησούς είπε προς αυτήν: *Άφησε πρώτα να χορτασθούν τα παιδιά· διότι δεν είναι καλό να πάρει κάποιος το ψωμίάρτον των παιδιών και να ρίξει στα σκυλάκιακυνάρια.* **28** Αυτή απάντησε και είπε προς αυτόν: *Ναι, Κύριε· αλλά και τα σκυλάκια* κάτω από το τραπέζι τρώνε από τα ψίχουλα των παιδιών.

29 Και είπε προς αυτή: *Γι' αυτό το λόγο πήγαινε· βγήκε το δαιμόνιο από την κόρη σου.* **30** Κι όταν πήγε στο σπίτι της, βρήκε ότι το δαιμόνιο βγήκε και την κόρη ξαπλωμένη στο κρεβάτι.

31 Και ¹²πάλι βγαίνοντας από τα όριασύνορα Τύρου και Σιδώνας ήλθε προς τη λιμνοθάλασσα της Γαλιλαίας ανάμεσα στα όρια* [της] Δεκάπολης. **32** Και ¹³φέρνουν προς αυτόν κωφό βραδύγλωσσομογιλάλον/μουγκό και παρακαλούσαν αυτόν να επιθέσει το χέρι του (πάνω του). **33** Και τον πήρε παράμερα από τον όχλο ιδιαιτέρως και έβαλε τα δαχτυλά του στα αυτιά του, ¹⁴κι αφού έφτυσε άγγιξε τη γλώσσα του, **34** και ¹⁵σηκώνοντας τα μάτια προς τον ουρανό,16/αναστέναξε και είπε προς αυτόν: *Εφφαθά,* δηλαδή *Άνοιξε*.

35 Και ¹⁷αμέσως ανοίχθηκαν τα αυτιά του και λύθηκε ο γλωσσοδέτης του, και λαλούσε ορθά. **36** Και ¹⁸παράγγειλε σ' αυτούς να μη πουν αυτό σε κανένα· πλην όσον αυτός παράγγελλε σε αυτούς, τόσο περισσότερο [εκείνοι] διαλαλούσαν. **37** Και εκπλήττονταν υπερβολικά, λέγοντες: *Καλά έπραξε τα πάντα· και τους κωφούς κάνει να ακούνε και τους μουγκούςάλαλους να μιλάνε.*

ΚΕΦ. 7 ³Ησ. 29:13, Μτ. 15:8 ⁴Εξ. 20:12, Δευ. 5:16, Μτ. 15:4 ⁵Εξ. 21:17,Λευ. 20:9,Παρ. 20:20 ⁶Μτ. 15:5,23:18 ⁷Μτ. 15:10 ⁸Μτ. 11:15 ⁹Μτ. 15:15 ¹⁰Γεν. 6:5,8:21, Μτ. 15:19 ¹¹Μτ. 15:21 ¹²Μτ. 15:29 ¹³Μτ. 9:32, Λκ. 11:14 ¹⁴κφ. 8:23, Ιωα. 9:6 ¹⁵Κφ. 6:41,Ιωα. 11:41, 17:1 ¹⁶Ιωα. 11:33,38 ¹⁷Ησ. 35:5,6,Μτ. 11:5 ¹⁸Κφ. 5:4

[7:3] οἱ γὰρ ...ἐὰν μὴ **πυγμῇ** νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι... **[7:4]** καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ **βαπτίσωνται**, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, **βαπτισμοὺς** ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν· **[7:5]** ἔπειτα ἐπερωτῶσιν... διατί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλ' ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; **[7:6]** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς... ἡ δὲ καρδία αὐτῶν **πόρρω** ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· **[7:7]** μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας... **[7:8]** Ἀφέντες γὰρ... **βαπτισμοὺς** ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. **[7:9]** ...ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. **[7:10]** ...θανάτῳ τελευτάτω· **[7:11]** ...κορβᾶν, ὅ ἐστι δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, **[7:12]** καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι... **[7:13]** ἀκυροῦντες... ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε... **[7:14]** ...καὶ **συνίετε**. **[7:15]** Οὐδέν ἐστιν... εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. **[7:16-17]** Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων... **[7:18]** ...οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; **[7:19]** Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ... καὶ εἰς τὸν **ἀφεδρῶνα** ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ **βρώματα**. **[7:20]** ...**κοινοῖ** τὸν ἄνθρωπον. **[7:21-24]** Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν... οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη **λαθεῖν**. **[7:25]** Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε... **[7:26-27]** ...ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. **[7:28]** ...ναί, Κύριε· καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. **[7:29]** ...διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε... **[7:30]** Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρε τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός. **[7:32]** Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον ... ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. **[7:33]** Καὶ **ἀπολαβόμενος** ...τ' ἰδίαν... πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ **[7:34]** ...ὅ ἐστι διανοίχθητι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ... καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. **[7:36]** Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς **διεστέλλετο**, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. **[7:37]** Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

8 **[Η]** Σ' ΕΚΕΙΝΕΣ ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ, [1]επειδή ήταν πάμπολος[πολύς] όχλος και δεν είχαν τι να φάνε, αφού [προσ]κάλεσε ο Ιησούς τους μαθητές του λέγει προς αυτούς: **2** Σπλαχνίζομαι για τον όχλο, διότι ήδη τρεις ημέρες μένουν κοντά μου και δεν έχουν τι να φάνε· **3** κι εάν απολύσω αυτούς νηστικούς για τα σπίτια τους, θα αποκάμουν στο δρόμο[καθ' οδόν]· επειδή μερικοί απ' αυτούς ήλθαν από μακριά. **4** Και απάντησαν προς αυτόν οι μαθητές του: *Από που θα μπορέσει (κάποιος) να τους χορτάσει από ψωμιά εδώ στην ερημιά*; **5** Και [2]ρώτησε αυτούς: *Πόσους άρτους[ψωμιά] έχετε;* Οι δε είπαν: *Εφτά*.

6 Και πρόσταξε τον όχλο να καθίσουν πάνω στη γη· και αφού πήρε τα επτά ψωμιά*, αφού ευχαρίστησε, έκοψε (με τα χέρια) και έδινε στους μαθητές του για να παραθέσουν μπροστά στον όχλο· και έβαλαν. **7** Είχαν και λίγα ψαράκια· και [3]αφού ευλόγησε είπε να παραθέσουν και αυτά. **8** Έφαγαν δε και χορτάσθηκαν, και σήκωσαν περισσεύματα τεμαχισμένα[κλασμάτων] επτά κοφίνια[μεγάλα καλάθια]. **9** Ήταν δε [όσοι έφαγαν] περίπου 4.000· και απέλυσε αυτούς.

10 Και [4]αμέσως[ευθύς] επιβιβάσθηκε στο πλοίο με τους μαθητές του, [και] ήλθε στα μέρη Δαλμανουθά. **11** Και [5]βγήκαν έξω οι Φαρισαίοι και άρχισαν να συζητάνε με αυτόν και ζητούσαν απ' αυτόν σημείο από τον ουρανό, δοκιμάζοντας[πειράζοντες] αυτόν.

12 Τότε [αφού] αναστέναξε απ' τη καρδιά του, είπε: *Γιατί η γενιά αυτή ζητά σημείο; αληθινά σας λέγω, δεν θα δοθεί στη γενεά αυτή σημείο.* **13** Και αφήσας αυτούς μπήκε πάλι στο πλοίο και απήλθε [εις το πέραν].

14 [6]Λησμόνησαν δε να πάρουν ψωμιά* και δεν είχαν μαζί τους στο πλοίο ειμή ένα άρτο*. **15** Και [7]έδωσε σαφείς οδηγίες σ' αυτούς, λέγοντας: *Δείτε, προσέχετε από το [προ]ζύμι των Φαρισαίων και τη ζύμη* [του] Ηρώδη.*

16 Και συζητούσαν μεταξύ τους, λέγοντες: *[8]Ότι ψωμιά* δεν έχουμε.* **17** Κατάλαβε[νοήσας] δε ο Ιησούς, λέγει προς αυτούς: *Γιατί συζητάτε ότι δεν έχετε άρτους; [9]ακόμη δεν κατανοείτε, ούτε καταλαβαίνετε; ακόμη πωρωμένη έχετε την καρδιά σας;* **18** *[αφού] έχετε μάτια δε βλέπετε; και αυτιά έχοντες δεν ακούετε; και δεν θυμάστε;* **19** *[10]όταν έκοψα τους πέντε άρτους στους 5.000, πόσα κοφίνια* γεμάτα κλασμάτων* σηκώσατε;* Λέγουν προς αυτόν: *Δώδεκα*. **20** *Και [11]όταν (έκοψα) τους επτά στους 4.000, πόσα κοφίνια γεμάτα κομμάτια σηκώσατε;* Οι δε είπαν: *Επτά*. **21** Και έλεγε προς αυτούς: *[12]Πως (ακόμα) δεν κατανοείτε[καταλαβαίνετε];*

22 Και έφτασε στη Βηθσαϊδά. Και φέρουν προς αυτόν τυφλό και τον παρακαλούν να τον αγγίξει. **23** Και αφού έπιασε το χέρι του τυφλού, τον έφερε έξω από το χωριό και [13]αφού έφτυσε στα μάτια του, επέθεσε πάνω του τα χέρια του και τον ρωτούσε αν βλέπει κάτι.

24 Και σηκώνοντας τα μάτια έλεγε, *Βλέπω τους ανθρώπους, διακρίνω να περπατούν σαν δέντρα.* **25** Έπειτα πάλι επέθεσε τα χέρια του πάνω στα μάτια του και έκανε αυτόν να δει, και αποκαταστάθηκε [η όραση του], και είδε καθαρά τους πάντες. **26** Και έστειλε αυτόν στο σπίτι[οίκον] του, λέγοντας: *Μη μπεις μέσα στο χωριό, [[[14]μη πεις [αυτό] σε κανέναν]].*

27 Και [15]αναχώρησε ο Ιησούς και οι μαθητές του στα χωριά της Καισαρείας Φιλίππου· και στο δρόμο ρωτούσε τους μαθητές του, λέγοντας προς αυτούς: *Ποιον με λέγουν οι άνθρωποι [ότι] είμαι;*

28 Οι δε απάντησαν: *[16]Ιωάννη το Βαπτιστή, κι άλλοι [τον] Ηλία, άλλοι δε ένα των προφητών.* **29** Και αυτός λέγει προς αυτούς: *Αλλά σεις ποιον με λέτε [ότι] είμαι;* Και απαντώντας ο Πέτρος, λέγει προς αυτόν: *[17]Συ είσαι[ει] ο Χριστός.* **30** Και [18]παράγγειλε αυστηρά σ' αυτούς να μη λένε σε κανένα περί αυτού.

31 Και [19]άρχισε να τους διδάσκει ότι πρέπει ο Υιός του ανθρώπου να πάθει πολλά, και να καταφρονηθεί από τους πρεσβυτέρους και αρχιερείς και γραμματείς, και να θανατωθεί, και μετά τρεις ημέρες ν' αναστηθεί· **32** και λαλούσε το λόγο ξεκάθαρα[παρρησία]. Και παραλαμβάνοντας αυτόν ο Πέτρος [κατ' ιδίαν], άρχισε να τον επιτιμά[επιπλήττει]. **33** Εκείνος γύρισε πίσω και βλέποντας τους μαθητές του, επέπληξε τον Πέτρο λέγοντας: *Πήγαινε πίσω μου, Σατανά· διότι δεν φρονείς τα του Θεού, αλλά τα των ανθρώπων.*

34 Και αφού [προσ]κάλεσε τον όχλο μαζί με τους μαθητές του, είπε προς αυτούς: *[20]Όποιος θέλει να έλθει πίσω μου, ας απαρνηθεί τον εαυτό του και ας σηκώσει το σταυρό του, και ας με ακολουθεί.* **35** *Διότι [21]όποιος θέλει να σώσει τη ζωή του, θα την χάσει[απολέσει]. και όποιος χάσει* τη ζωή του για χάρη μου[ένεκεν εμού] και του ευαγγελίου, αυτός [θα] σώσει αυτή.* **36** *Επειδή τι θα ωφελήσει τον άνθρωπο, εάν κερδίσει τον κόσμο όλο και ζημιωθεί[χάσει] την ψυχή του;*

ΚΕΦ. 8 [1] Μτ. 15:32 [2] Μτ. 15:34, Κφ. 6:38 [3] Μτ. 14:19, Κφ. 6:41 [4] Μτ. 15:39 [5] Μτ. 12:38, 16:1, Ιωα. 6:30 [6] Μτ. 16:5 [7] Μτ. 16:6, Λκ. 12:1 [8] Μτ. 16:7 [9] Κφ. 6:52 [10] Μτ. 14:20, Κφ. 6:43, Λκ. 9:17, Ιωα. 6:13 [11] Μτ. 15:37, six. 8 [12] Κφ. 6:52, six. 17 [13] Κφ. 7:33 [14] Μτ. 8:4, Κφ. 5:43 [15] Μτ. 16:13, Λκ. 9:18 [16] Μτ. 14:2 [17] Μτ. 16:16, Ιωα. 6:69, 11:27 [18] Μτ. 16:20 [19] Μτ. 16:21, 17:22, Λκ. 9:22 [20] Μτ. 10:38, 16:24, Λκ. 9:23, 14:27 [21] Ιωα. 12:25

[8:1] ...πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι... **[8:2]** ...ἡμέραι τρεῖς **προσμένουσί** μοι... **[8:3]** καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, **ἐκλυθήσονται** ἐν τῇ ὁδῷ... **ἥκασι**. **[8:4]** ...πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; **[8:6]** Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ...ἔκλασε... ἵνα παρατιθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. **[8:7]** Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα... εἶπε παρατιθέναι καὶ αὐτά. **[8:8]** ...καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ **σπυρίδας**. **[8:10]** Καὶ ἐμβὰς εὐθὺς... **[8:11]** Καὶ ἐξῆλθον ...ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ... πειράζοντες αὐτόν. **[8:12]** Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ... **[8:13]** Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς... **[8:14]** Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους... **[8:15]** καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· **ὁρᾶτε**... **[8:16]** Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους... **[8:17]** Καὶ γνοὺς... ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; **[8:18]** ... καὶ οὐ μνημονεύετε; **[8:19]** ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα... κοφίνους κλασμάτων πλήρεις **ἤρατε**; λέγουσιν αὐτῷ· δώδεκα. **[8:20]** ...πόσων **σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε;**... **[8:21]** ...οὔπω **συνίετε**; **[8:22]** ...ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. **[8:23]** Καὶ **ἐπιλαβόμενος**... ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. **[8:14]** Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε· βλέπω τοὺς ἀνθρώπους... **[8:25]** Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι, καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε **τηλαυγῶς** ἅπαντας. **[8:26]** ...μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. **[8:27]** Καὶ ἐξῆλθεν... καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; **[8:27]** Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν... **[8:29]** ...ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;... **[8:30]** Καὶ **ἐπετίμησεν** αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. **[8:31]** Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ... πολλὰ παθεῖν, καὶ **ἀποδοκιμασθῆναι**...καὶ ἀποκτανθῆναι... ἀναστῆναι· **[8:32]** ...καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. **[8:33]** Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς... ἐπετίμησε... ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ... **[8:34]** ...ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ... **[8:35]** ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν **ψυχὴν** αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν... **[8:36]** Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν **ψυχὴν** αὐτοῦ;

37 *Ή τι θα δώσει ο άνθρωπος σε αντάλλαγμα για τη ψυχή του;* **38** *Διότι* [22]*όποιος ντραπεί για μένα και* [23]*για τα λόγια μου σε αυτή τη μοιχαλίδα και αμαρτωλή γενεά και ο Υιός του ανθρώπου θα ντραπεί γι' αυτόν, όταν έλθει μέσα στη δόξα του Πατέρα του μαζί με τους αγγέλους.*

9 **[Θ]** ΚΑΙ ΕΛΕΓΕ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΥΣ: [1]*Αληθινά, σας λέγω ότι είναι μερικοί από αυτούς που στέκονται εδώ, οι οποίοι δεν θα γευθούν θάνατο, μέχρι να δουν* [2]*τη βασιλεία του Θεού να έχει έρθει με δύναμη.* **2** Και [3]μετά από έξι ημέρες παραλαμβάνει ο Ιησούς τον Πέτρο και τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη και ανεβάζει αυτούς σε [ένα] βουνό[όρος] ψηλό ιδιαιτέρως[μόνους]· και μεταμορφώθηκε μπροστά τους· **3** και τα ενδύματά[ιμάτια] του έγιναν στιλπνά[αστραφτερά], [4]πολύ[λιαν] λευκά σαν χιόνι, τα οποία λευκαντής πάνω στη γη δεν μπορεί να λευκάνει.

4 Κι εμφανίσθηκε σ' αυτούς ο Ηλίας μαζί με τον Μωυσή, και συνομιλούσαν με τον Ιησού.

5 Και πήρε το λόγο[αποκριθείς] ο Πέτρος λέγοντας προς τον Ιησού: *Ραββί[Δάσκαλε], καλό είναι να είμαστε εδώ· και ας στήσουμε τρεις σκηνές, για σένα μία και για το Μωυσή μία και για τον Ηλία μία.* **6** Διότι δεν ήξερε τι να πει· επειδή ήταν καταφοβισμένοι. **7** Και σύννεφο[νεφέλη] επισκίασε αυτούς, και ήλθε φωνή από[εκ] τη νεφέλη*, λέγοντας: ***Αυτός είναι ο Υιός μου ο αγαπητός· αυτόν ν' ακούτε.***

8 Και ξαφνικά κοιτάζοντας τριγύρω, δεν είδαν πλέον κανένα, αλλά τον Ιησού μόνο μαζί τους. **9** [5]Ενώ δε κατέβαιναν από το βουνό, παρήγγειλε σε αυτούς να μη διηγηθούν σε κανένα όσα είδαν, ειμή όταν ο Υιός του ανθρώπου αναστηθεί από τους νεκρούς. **10** Και φύλαξαν το λόγο μέσα τους, συζητούντες [προς αλλήλους] τι σημαίνει, το να αναστηθεί από τους νεκρούς.

11 Και ρωτούσαν αυτόν λέγοντες: *Γιατί λένε οι γραμματείς, ότι* [6]*πρέπει να έλθει ο Ηλίας πρώτα;* **12** Ο δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *[Ο] Ηλίας μεν αφού έλθει πρώτα αποκαθιστά [τα] πάντα· και* [7]*ότι[όπως] είναι γραμμένο περί του Υιού του ανθρώπου ότι πρέπει να πάθει πολλά* [8]*και να εξουθενωθεί[καταφρονηθεί]·* **13** *σας λέγω όμως ότι,* [9]*και ο Ηλίας ήλθε, και έπραξαν σε αυτόν όσα θέλησαν, καθώς είναι γραμμένο γι' αυτόν.*

14 Και [10]όταν ήλθε προς τους μαθητές, είδε γύρω τους όχλο πολύ και γραμματείς που έκαναν συζητήσεις μαζί τους. **15** Και αμέσως[ευθύς] όλος ο όχλος μόλις είδε αυτόν έγινε έκθαμβος[σάστισαν] και προστρέχοντες τον ασπάζονταν. **16** Και ρώτησε τους γραμματείς: *Τι συζητάτε με αυτούς;* **17** Και [11]απαντώντας ένας από τον όχλο, είπε: *Δάσκαλε, έφερα προς εσένα το γιο μου, που έχει πνεύμα άλαλο.* ***18*** *Και όπου πιάσει αυτόν τον σπαράζει, και αφρίζει και τρίζει τα δόντια του και ξεραίνεται[παραλύει]. και είπαν προς τους μαθητάς σου να εκβάλουν αυτό, αλλά δεν μπόρεσαν.*

19 Εκείνος δε απαντώντας προς αυτόν, λέγει: *Ω γενεά άπιστη, έως πότε θα είμαι μαζί σας; έως πότε θα σας υπομένω[ανέχομαι]; φέρτε αυτόν προς εμέ.* **20** Και τον έφεραν προς αυτόν, και [12]καθώς είδε αυτόν, αμέσως[ευθύς] το πνεύμα τον σπάραξε, και πέφτοντας πάνω στη γη κυλιόταν αφρίζοντας. **21** Και ρώτησε τον πατέρα του: *Πόσος καιρός είναι αφού αυτό έγινε σε αυτόν;* Ο δε είπε: *Από παιδί.* **22** *Και πολλές φορές έριξε αυτόν και σε φωτιά και σε νερά, για να τον σκοτώσει· αλλ' εάν κάτι μπορείς, βοήθησε μας, σπλαχνίσου μας.* **23** Ο δε Ιησούς είπε προς αυτόν· το [εξής]: [13]*Εάν μπορείς [[να πιστέψεις]], τα πάντα είναι δυνατά σ' όποιον πιστεύει.* **24** Και αμέσως κραύγασε ο πατέρας του παιδιού με δάκρυα, και έλεγε: *Πιστεύω, [[Κύριε]]· βοήθα με στην απιστία μου.*

25 Βλέποντας δε ο Ιησούς ότι συντρέχει όχλος, επιτίμησε το πνεύμα το ακάθαρτο, λέγοντας προς αυτό: *Το πνεύμα το άλαλο και κωφό, εγώ σε προστάζω, Έξελθε απ' αυτόν και μη εισέλθεις πλέον σε αυτόν.* **26** *Και [το πνεύμα] κραυγάζοντας και αφού τον έπιασαν πολλοί σπασμοί, βγήκε έξω, και έγινε σα νεκρός, ώστε πολλοί έλεγαν ότι πέθανε.*

27 Ο δε Ιησούς αφού κράτησε αυτόν [από] το χέρι σήκωσε αυτόν, και σηκώθηκε. **28** Και [14]όταν μπήκε μέσα στο σπίτι, οι μαθητές του ρωτούσαν αυτόν ιδιαιτέρως: *Δια τί εμείς δεν μπορέσαμε να εκβάλουμε αυτό;* **29** Και είπε προς αυτούς: *Αυτό το γένος δεν μπορεί να εξέλθει δι' ουδενός άλλου τρόπου ειμή διά προσευχής [[και νηστείας]].*

30 Και φεύγοντας από εκεί περνούσαν μέσω της Γαλιλαίας, και δεν ήθελε να μάθει [αυτό] κανείς. **31** [15]Διότι δίδασκε τους μαθητές του κι έλεγε σε αυτούς ότι ο Υιός του ανθρώπου παραδίνεται σε χέρια ανθρώπων, και θα τον θανατώσουν, και την [δε] 3η ημέρα μετά το θάνατό του θ' αναστηθεί.

ΚΕΦ. 8 [22] Μτ. 10:33, Λκ. 9:26, 12:9 [23] Ρω. 1:16, 2 Τι. 1:8, 2:12 **ΚΕΦ. 9** [1] Μτ. 16:28, Λκ. 9:27 [2] Μτ. 24: 30, 25:31, Λκ. 22:18 [3] Μτ. 17:1, Λκ. 9:28 4, Δαν. 7:9, Μτ. 28:3 [5] Μτ. 17:9 [6] Μαλ. 4:5, Μτ. 17:10 [7] Ψλ. 22:6, Ησ. 53:2,κτλ. Δαν. 9:26 [8] Λκ. 23:11, Φιλ. 2:7 [9] Μτ. 11:14, 17:12, Λκ. 1:17 [10] Μτ. 17:1, Λκ. 9:37 [11] Μτ. 17:14, Λκ. 9:38 [12] Κφ. 1: 26, Λκ. 9:42 [13] Μτ. 17:20, Κφ. 11:23, Λκ. 17:6, Ιωα. 11:40 [14] Μτ. 17:19 [15] Μτ. 17:22, Λκ. 9:44

[8:37] Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **[8:38]**Ὃς γὰρ ἐὰν **ἐπαισχυνθῇ** με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν... ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ... **[9:1]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι... **ἐληλυθυῖαν** ἐν δυνάμει. **[9:3]** καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτω λευκᾶναι. **[9:4]** Καὶ ὤφθη αὐτοῖς... **[9:5]** ραββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν... **[9:6]** Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. **[9:7-8]** Καὶ **ἐξάπινα** περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον... **[9:9-10]** Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν, πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **[9:11]** Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες... **[9:12]** ...ἀποκαθιστᾷ πάντα... ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ; **[9:13]** Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν... **[9:14]** ...εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. **[9:15-16]** ...τί συζητεῖτε πρὸς ἑαυτούς; **[9:17]** ...ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. **[9:18]** Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. **[9:19]** ... ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; ...καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. **[9:20]** Καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. **[9:21]** ...πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε· παιδιόθεν. **[9:22]** Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. **[9:23]** ...τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. **[9:24]** Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε· πιστεύω, κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. **[9:25]** ...ὅτι **ἐπισυντρέχει** ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. **[9:26]** Καὶ κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν ἐξῆλθε, καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. **[9:27]** ...ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. **[9:28]** ...ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό. **[9:29]** ...τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. **[9:30]** ...καὶ οὐκ... **ἵνα τις γνῷ**· **[9:31]** ...καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

32 Εκείνοι όμως δεν κατανοούσαν τον λόγο και φοβόνταν να τον ρωτήσουν.

33 Και [16]ήλθε στην Καπερναούμ· και όταν μπήκε μέσα στο σπίτι, ρωτούσε αυτούς: *Τι συζητούσατε στο δρόμο αναμεταξύ σας;* **34** Οι δε σιωπούσαν· διότι στο δρόμο συνδιαλέχθηκαν μεταξύ τους ποιος είναι μεγαλύτερος. **35** Και αφού κάθισε κάλεσε τους δώδεκα και λέγει προς αυτούς: *[17]Όποιος θέλει να είναι πρώτος, θα γίνει τελευταίος όλων και στους πάντες υπηρέτης.*

36 Και [18]αφού πήρε [ένα] παιδί το έστησε ανάμεσά τους, και αγκαλιάζοντας αυτό είπε προς αυτούς: **37** *Όποιος δεχτεί ένα από αυτά τα παιδιά στο όνομά μου, εμένα δέχεται· και [19]όποιος δεχτεί εμένα, δεν δέχεται εμένα, αλλά αυτόν που με απέστειλε.*

38 [20] Τότε μίλησε προς αυτόν ο Ιωάννης, λέγοντας: *Δάσκαλε, είδαμε κάποιον να εκβάλλει δαιμόνια στο όνομά σου, ο οποίος δεν μας ακολουθεί, και εμποδίσαμε αυτόν, επειδή δεν μας ακολουθεί.* **39** Ο δε Ιησούς είπε: *Μην εμποδίζετε αυτόν· διότι [21]δεν είναι κανείς ο οποίος θα κάνει θαύμα στο όνομά μου και θα μπορέσει γρήγορα να με κακολογήσει.* **40** *Επειδή [22]όποιος δεν είναι εναντίον μας, είναι με το μέρος μας.* **41** *Διότι [23]όποιος σας δώσει να πιείτε [ένα] ποτήρι νερό στο όνομά μου, επειδή είστε του Χριστού, αληθινά σας λέγω, δεν θα χάσει το μισθό του.*

42 *Και [24]όποιος σκανδαλίσει έναν απ' αυτούς τους μικρούς που πιστεύουν σε μένα, συμφέρει σε αυτόν καλύτερα να περιθέσει μια μυλόπετρα γύρω από το λαιμό του και να ριχτεί στη θάλασσα.*

43 *Και [25]εάν σε σκανδαλίζει το χέρι σου, απόκοψε αυτό· καλύτερα είναι σε σένα να μπεις στη ζωή κουλός, παρά έχοντας τα δύο χέρια ν' απέλθεις στη Γέεννα, στην άσβεστη φωτιά,* **44** *[26][[όπου το σκουλήκι τους δεν πεθαίνει και η φωτιά δεν σβήνει.]]* **45** *Και εάν το πόδι σου σε σκανδαλίζει, απόκοψε αυτό· καλύτερα είναι σε σένα να μπεις μέσα στη ζωή χωλός, παρά έχοντας τα δύο πόδια να ριχτείς στη Γέεννα, στη ακατάσβεστη φωτιά,* **46** *όπου το σκουλήκι τους δεν πεθαίνει και η πυρά δεν σβήνει.* **47** *Και εάν το μάτι σου σε σκανδαλίζει, βγάλτο· καλύτερα για σένα [είναι] να μπεις μονόφθαλμος μέσα στη βασιλεία του Θεού, παρά έχοντας δύο μάτια να ριχτείς στη Γέεννα της φωτιάς,* **48** *όπου το σκουλήκι τους δεν πεθαίνει και η φωτιά δεν σβήνει.* **49** *Διότι ο καθένας θα αλατιστεί με φωτιά, και [27]κάθε θυσία με αλάτι θα αλατιστεί.* **50** *[28]Καλό το αλάτι· αλλ' εάν το αλάτι γίνει ανάλατο[χάσει την άλμη του], με τι θα το καρυκεύσετε[αρτύσει]; [29]έχετε αλάτι μέσα σας και [30]ειρηνεύετε μεταξύ σας.*

10 **[I]** ΚΑΙ [1]ΑΦΟΥ ΣΗΚΩΘΗΚΕ ΑΠΟ ΕΚΕΙ ήρθε στα όρια[σύνορα] της Ιουδαίας στην αντίπερα [όχθη] του Ιορδάνη, και ξανασυρρέουν πάλι όχλοι προς αυτόν, και όπως συνήθιζε, πάλι δίδασκε αυτούς. **2** Και [2][αφού] πλησίασαν οι Φαρισαίοι, με σκοπό να τον πειράξουν[παγιδέψουν] επερώτησαν αυτόν αν συγχωρείται[νομιμοποιείται] ένας άντρας να διαζευχθεί[χωρισθή] τη γυναίκα του.

3 Εκείνος δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *Τι πρόσταξε σε σας ο Μωυσής;* **4** Εκείνοι δε είπαν: *[3]Ο Μωυσής επέτρεψε[συνεχώρησε] να γράψει έγγραφο διαζυγίου και να την αποχωριστεί.* **5** Και αποκριθείς ο Ιησούς είπε προς αυτούς: *Για τη σκληροκαρδία σας έγραψε σε σας αυτή την εντολή·* **6** *(ωστόσο) από την αρχή όμως της κτίσης [4]αρσενικό και θηλυκό εποίησε αυτούς ο Θεός·* **7** *[5]γι' αυτό θα αφήσει άνθρωπος τον πατέρα του και τη μητέρα, και θα προσκολληθεί στη γυναίκα του,* **8** *και θα 'ναι οι δύο σε σάρκα μία. Ώστε δεν είναι πλέον δύο, αλλά μία σάρκα·* **9** *[εκείνο] λοιπόν, το οποίο ο Θεός συνέζευξε[συνένωσε], άνθρωπος ας μη χωρίζει.*

10 Και στο σπίτι πάλι οι μαθητές του ρώτησαν αυτόν για το ίδιο [θέμα], **11** και λέγει προς αυτούς: *[6]Όποιος διαζευχθεί[χωρισθή] τη γυναίκα αυτού και νυμφευθή άλλη, διαπράττει μοιχεία σε βάρος της·* **12** *και εάν γυναίκα διαζευχθεί[χωρισθή] τον άντρα [της] και συζευχθεί με άλλο, διαπράττει μοιχεία[μοιχεύεται].*

13 Και [7] έφεραν προς αυτόν παιδιά, γιά να αγγίξει αυτά· οι δε μαθητές μάλωσαν[επέπληττον] αυτούς που τα έφεραν. **14** Όταν είδε [αυτό] ο Ιησούς αγανάκτησε και είπε προς αυτούς: *Αφήστε τα παιδιά να έρχονται προς εμέ, και μη εμποδίζετε αυτά· διότι [8]σε αυτά ανήκει η βασιλεία του Θεού.* **15** Αληθινά σας λέγω, *[9] Όποιος δεν δεχτεί τη βασιλεία του Θεού σαν παιδί, δεν θα εισέλθει σε αυτή.* **16** Και αγκαλιάζοντας αυτά, έθεσε τα χέρια του πάνω τους ευλογώντας αυτά.

ΚΕΦ. 9 [16] Μτ. 18:1, Λκ. 9:46, 22:24 [17] Μτ. 20:26,27, Κφ. 10:43 [18] Μτ. 18:2, Κφ. 10:16 [19] Μτ. 10:40, Λκ. 9:48 [20] Αρ. 11: 28, Λκ. 9:49 [21] 1Κο. 12:3 [22] Μτ. 12:30 [23] Μτ. 10:42 [24] Μτ.18:6, Λου. 17:1 [25] Δευ. 13:6, Μτ. 5:29, 18:8 [26] Ησ. 66:24 [27] Λευ. 2: 13,Ιεζ. 43:24 [28] Μτ. 5:13, Λκ. 14:34 [29] Εφ. 4:29, Κολ. 4:6 [30] Ρω. 12:18,14:19, 2Κο. 13:11, Εβρ. 12:14 **ΚΕΦ. 10** [1] Μτ. 19:1, Ιωα. 10:40, 11:7 [2] Μτ. 19:3 [3] Δευ. 24:1, Μτ. 5:31, 19:7 [4] Γεν. 1:27, 5:2 [5] Γεν. 2: 24, 1Κο. 6:16, Εφ. 5:31 [6] Μτ. 5:32, 19:9, Λκ. 16:18, Ρω. 7:3, 1Κο. 9:10,11 [7] Μτ. 18:13, Λκ. 18:15 [8] 1Κο. 14:20, 1Πε. 2:2 [9] Μτ. 18:3 [10] Μτ. 19:16, Λκ. 18:18 [11] Εξ. 20:13, κ.τ.λ., Ρω. 13:9

[9:32] Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ **ῥῆμα**, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. **[9:33]** ...καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε; **[9:34]** Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. **[9:35]** ...ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων **διάκονος**. **[9:36]** ...ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· **[9:37]** ὃς ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ... **[9:38]** ...εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. **[9:39]** ...μὴ **κωλύετε** αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με. **[9:40]** Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. **[9:41]** Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ...οὐ μὴ ἀπολέσῃ... **[9:42]** Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ **περίκειται λίθος μυλικὸς** περὶ... **[9:43]** ...καλόν σοί ἐστι κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, **[9:44]** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. **[9:45]** ...ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ...βληθῆναι... εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, **[9:46]** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. **[9:47]** ...ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν... ἢ τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός, **[9:48]** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. **[9:49]** Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. **[9:50]** Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ **ἀρτύσετε**; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις. **[10:1]** Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ... καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει... **[10:2]** ...ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. **[10:3-4]** ...**βιβλίον ἀποστασίου** γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. **[10:5]** ...πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· **[10:7]** ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος ...καὶ προσκολληθήσεται... καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. **[10:8]** Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ· **[10:9]** ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν... **[10:11]** ...ὃς ἂν **ἀπολύσῃ**... καὶ **γαμήσῃ** ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· **[10:12]** ...ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. **[10:13]** ...ἵνα αὐτῶν ἅψηται... ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. **[10:14]** ...ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. **[10:15]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. **[10:16]** Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατηυλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.

17 [10]Και ενώ έβγαινε στο δρόμο, έτρεξε κάποιος και γονάτισε [έμπροσθεν αυτού], και τον ρώτησε: *Δάσκαλε αγαθέ, τι να κάνω για να κληρονομήσω αιώνια ζωή;* **18** Και ο Ιησούς είπε προς αυτόν: *Γιατί με λέγεις αγαθό; Ουδείς αγαθός ειμή ένας, ο Θεός.* **19** *Τις εντολές γνωρίζεις:* ***[11]Μη μοιχεύσεις, Μη φονεύσεις, Μη κλέψεις, Μη ψευδομαρτυρήσεις, Μη αποστερήσεις, Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα.***

20 Ο δε απαντώντας είπε προς αυτόν: *Δάσκαλε, όλα αυτά φύλαξα εκαπ' τη νεότητά μου.* **21** Και [αφού] ο Ιησούς τον κοίταξε (προσεκτικά), αγάπησε αυτόν και είπε προς αυτόν: *Ένα σου λείπειΣε ένα υστερείς· πήγαινε, πούλησε όσα έχεις και δώσε στους φτωχούς, και [12]θα έχεις θησαυρό στον ουρανό, και έλα, ακολουθησέ με, αφού σηκώσεις το σταυρό.* **22** Εκείνος όμως σκυθρώπιασεκατσούφιασε γι' αυτό το λόγο, [και] ανεχώρησε λυπημένος· γιατί είχε αποκτήματα πολλά.

23 Και [13]αφού κοίταξε τριγύρω ο Ιησούς, λέγει προς τους μαθητές του: *Πόσο δύσκολα θα εισέλθουν στη βασιλεία του Θεού αυτοί που έχουν χρήματα.* **24** Οι δε μαθητές εξεπλάγησαν γι' αυτά τα λόγια. Και ο Ιησούς πάλι μιλώντας λέγει προς αυτούς: *ΠαιδιάΤέκνα, πόσο δύσκολο είναι να μπουν μέσα στη βασιλεία του Θεού [[[14]αυτοί που έχουν το θάρρος τουςστηρίζονται στα χρήματα.]]* **25** *Ευκολότερο είναι καμήλα να περάσει μέσω της τρύπας της βελόνας παρά πλούσιος να μπει μέσα στη βασιλεία του Θεού.*

26 Εκείνοι δε υπερβολικάσφόδρα εκπλήττονταν, λέγοντας μεταξύ τους: *Και ποιος μπορεί να σωθεί*; **27** Κοιτάζοντας δε κατάματα σε αυτούς ο Ιησούς, λέγει: *Για τους ανθρώπους [είναι] αδύνατο, αλλ' όχι για τον Θεό· διότι [15]τα πάντα είναι δυνατά γιαπαρά τον Θεό.* **28** Και [16]άρχισε ο Πέτρος να λέγει προς αυτόν: *ΚοίταΙδού, εμείς αφήσαμε [τα] πάντα και σε ακολουθήσαμε.*

29 Απαντώντας δε ο Ιησούς είπε: *Αληθινά σας λέγω, δεν είναι κανείς ο οποίος, άφησε σπίτι ή αδελφούς ή αδελφές ή πατέρα ή μητέρα ή γυναίκα ή παιδιά ή αγρούς για χάρη μου και για το Ευαγγέλιο,* **30** *[που] δεν [17]θα λάβει 100πλάσια τώρα σε αυτό το καιρό,* κατοικίες *και αδελφούς και αδελφές και μητέρες και παιδιά και αγρούς μαζί με διωγμούς, και στον ερχόμενο ζωή αιώνια.* **31** *[18]Πολλοί όμως πρώτοι θα είναι τελευταίοι και οι έσχατοιτελευταίοι πρώτοι.*

32 [19]Προχωρούσαν δε στο δρόμο αναβαίνοντες στα Ιεροσόλυμα· και ο Ιησούς πήγαινε μπροστά τους, και θαύμαζαναπορούσαν και καθώς τον ακολουθούσαν φοβόνταν. [20]Και [αφού] παραλαμβάνει πάλι τους δώδεκα, άρχισε να τους λέγει τα μέλλοντα να συμβούν σ' αυτόν, **33** ότι να, ανεβαίνουμε στα Ιεροσόλυμα και ο Υιός του ανθρώπου θα παραδοθεί στους αρχιερείς και στους γραμματείς, και θα τον καταδικάσουν σε θάνατο και θα τον παραδώσουν στα έθνη, **34** και θα τον περιπαίξουν και μαστιγώσουν και θα φτύσουν πάνω σ' αυτόν και τον θανατώσουν, και την 3η ημέρα θα αναστηθεί.

35 [21]Τότε έρχονται προς αυτόν ο Ιάκωβος και Ιωάννης, οι γιοι του Ζεβεδαίου, λέγοντες: *Δάσκαλε, θέλουμε να κάνεις σε μας ό,τι ζητήσουμε.* **36** Ο δε είπε προς αυτούς: *Τι θέλετε να κάνω σε σας;* **37** Οι δε είπαν προς αυτόν: *ΕπέτρεψεΔος σε μας να καθήσουμε ένας από τα δεξιά σου και ένας από τα αριστερά σου στη δόξα σου.*

38 Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Δεν ξέρετε τι ζητάτε. Μπορείτε να πιείτε το ποτήρι, το οποίον εγώ πίνω, και να βαπτιστείτε το βάπτισμα, το οποίον εγώ βαπτίζομαι;* **39** Οι δε είπαν προς αυτόν: *ΔυνάμεθαΜπορούμε.* Ο δε Ιησούς είπε προς αυτούς: *Το μεν ποτήρι, το οποίο εγώ πίνω, θα πιείτε, και το βάπτισμα το οποίο εγώ βαπτίζομαι, θα βαπτισθείτε·* **40** *το να καθήσετε όμως στα δεξιά [μου] και στα αριστερά [μου] δεν είναι δικό μου να δώσω, αλλά σε όσους έχει ετοιμαστεί.*

41 Και [22]μόλις άκουσαν οι δέκα άρχισαν να αγανακτούν για τον Ιάκωβο και Ιωάννη. **42** Ο δε Ιησούς προσκαλέσας αυτούς, λέγει προς αυτούς: *[23]Ξέρετε ότι οι θεωρούμενοινομιζόμενοι άρχοντες των εθνών κατακυριεύουν αυτά και οι μεγάλοι αυτών κατεξουσιάζουν αυτά·* **43** *[24]έτσι όμως δεν συμβαίνει ανάμεσά σας, αλλ' όποιος θέλει να γίνει μέγας ανάμεσά σας, θα είναι υπηρέτης σας,* **44** *και όποιος από σας θέλει να γίνει πρώτος, θα είναι δούλος όλων·* **45** *διότι [25]ο Υιός του ανθρώπου δεν ήλθε για να υπηρετηθεί, αλλά για να υπηρετήσει και [26]να δώσει τη ζωή του λύτρο αντί πολλών.*

46 Και [27]έρχονται στην Ιεριχώ. Κι ενώ έβγαινε απ' την Ιεριχώ αυτός και οι μαθητές του κι όχλος ικανός, ο γιος του Τιμαίου Βαρτίμαιος ο τυφλός καθόταν δίπλα στο δρόμο ζητιανεύοντας. **47** Και ακούσας ότι είναι Ησούς ο Ναζωραίος, άρχισε να κραυγάζει και να λέει: *Γιε του Δαβίδ Ιησού, ελέησέ με.*

ΚΕΦ. 10 [12]Μτ. 6:19,20, 19:21, Λκ. 12:33, 16:9 [13]Μτ. 19:23, Λκ. 18:24 [14]Ιώβ 31:24, Ψλ. 52:7, 62:10, 1 Τι. 6:17 [15]Ιερ. 32:17, Μτ. 19:26, Λκ. 1:37 [16]Μτ. 19:27, Λκ. 18:28 [17]2Χρ. 25:9, Λκ. 18:30 [18]Μτ. 19:30, 20:16, Λκ. 13:30 [19]Μτ. 20:17, Λκ. 18:31 [20]Κφ. 8:31, 9:31, Λκ. 9:22, 18:31 [21]Μτ. 20:20 [22]Μτ. 20:24 [23]Λκ. 23:25 [24]Μτ. 20:26,28, Κφ. 9:35, Λκ. 9:48 [25]Ιωα. 13:14, Φιλ. 2:7 [26]Μτ. 20:28, 1Τι. 2:6, Τιτ. 2:14 [27]Μτ. 20:29, Λκ. 18:35

[10:17] Καὶ **ἐκπορευομένου** αὐτοῦ εἰς ὁδὸν **προσδραμὼν** εἷς ... **[10:19]** Τὰς ἐντολὰς οἶδας· ...μὴ **ἀποστερήσῃς**... **[10:20]** ...ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. **[10:21]** ...ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν... ἕν σε ὑστερεῖ· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι... καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν σου. **[10:22]** Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθε... **[10:23]** Καὶ περιβλεψάμενος... πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς... εἰσελεύσονται! **[10:24]** ...ἐθαμβοῦντο... τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν... **[10:25]** **εὐκοπώτερόν** ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον... **[10:26]** ...πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; **[10:27]** Ἐμβλέψας αὐτοῖς... ἀλλ᾽ οὐ παρὰ Θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. **[10:28]** Ἤρξατο... ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. **[10:29]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ... ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, **[10:30]** ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας ...καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν... **[10:31-32]** Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ... καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο... ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, **[10:33]** ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν... καὶ **κατακρινοῦσιν** αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, **[10:34]** καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. **[10:35]** Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ... θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσῃς ἡμῖν. **[10:36]** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν; **[10:37]** ...δὸς ἡμῖν ἵνα... καὶ εἷς ἐξ **εὐωνύμων** σου... **[10:38]** ...οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε... ὃ ἐγὼ πίνω... ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; **[10:39]** ...ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· **[10:40]** Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ **ἐξ εὐωνύμων** οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται. **[10:41]** ...περὶ... **[10:42]** Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ **δοκοῦντες** ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν· **[10:43]** οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι... ἔσται ὑμῶν **διάκονος**, **[10:44]** καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· **[10:45]** καὶ γὰρ... οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν **ψυχὴν** αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. **[10:46]** ...Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ... ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν **προσαιτῶν**.

48 Και τον επέπληττα πολλοί για να σιωπάσει· αλλ' εκείνος περισσότερο έκραζε: *Γιε [του] Δαβίδ, ελέησέ με.*

49 Και στεκόμενος ο Ιησούς, είπε: *Φωνάξτε τον·* και φωνάζουν τον τυφλό, λέγοντες του: *Έχε θάρρος, σήκω· σε φωνάζει.* **50** Και εκείνος πετώντας από πάνω του το επενδυμά του, σηκώθηκε και ήλθε προς τον Ιησού. **51** Και ο Ιησούς ανταποκρινόμενος λέγει προς αυτόν: *Τι θέλεις να σου κάνω;* Και ο τυφλός είπε προς αυτόν: *Ραββουνί[Δάσκαλε], να αποκτήσω την ορασή μου[αναβλέψω].* **52** Ο δε Ιησούς είπε προς αυτόν: *Πήγαινε, [28]η πίστη σου σε έσωσε.* Και αμέσως [ξανα]είδε και ακολουθούσε τον Ιησού στο δρόμο.

11 **[ΙΑ]** ΚΑΙ [1]ΚΑΘΩΣ ΠΛΗΣΙΑΖΑΝ ΣΤΗΝ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ, στη Βηθφαγή και Βηθανία προς το όρος[βουνό] των Ελαιών, [απο]στέλνει δύο από τους μαθητές του **2** και λέγει προς αυτούς: *Πηγαίνετε στο χωριό που είναι απεναντί σας, και αμέσως μόλις μπείτε σε αυτό θα βρείτε γαϊδουράκι δεμένο, πάνω στο οποίο κανείς άνθρωπος [δεν] κάθησε· λύστε αυτό και φέρτε το.* **3** *Και εάν κάποιος σας πει: Γιατί κάνετε αυτό; πέστε ότι ο Κύριος χρειάζεται αυτό, και αμέσως θα αποστείλει αυτό εδώ.* **4** *Και πήγαν και βρήκαν το πουλάρι* δεμένο προς την πόρτα έξω πάνω στη πάροδο[διασταύρωση], και έλυσαν αυτό.* **5** Και μερικοί απ' αυτούς που στέκονταν εκεί έλεγαν προς αυτούς: *Τι κάνετε λύνοντας το πουλάρι;* **6** Οι δε είπαν προς αυτούς όπως παράγγειλε ο Ιησούς, και άφησαν αυτούς.

7 Και έφεραν το πουλάρι προς τον Ιησού και έβαλαν πάνω του τα ρούχα τους, και [αυτός] κάθησε πάνω του. **8** [2] Πολλοί δε έστρωναν τα ενδυματά τους στο δρόμο, άλλοι δε έκοψαν κλαδιά απ' τα δέντρα και τα έστρωναν στο δρόμο. **9** Και εκείνοι που βάδιζαν μπροστά και εκείνοι που ακολουθούσαν έκραζαν, λέγοντες: *[3]Ωσαννά[Σώστε τώρα], ευλογημένος ο ερχόμενος στο όνομα Κυρίου.* **10** *Ευλογημένη η ερχομένη βασιλεία στ' όνομα Κυρίου του πατέρα μας Δαβίδ· [4]Ωσαννά* στα ουράνια[εν τοις υψίστοις].* **11** Και [5]μπήκε ο Ιησούς στα Ιεροσόλυμα και στο ιερό· κι αφού κοίταξε τριγύρω όλα, επειδή η ώρα ήταν περασμένη, εξήλθε με τους δώδεκα στη Βηθανία.

12 Και [6]την επομένη, αφού βγήκαν από τη Βηθανία, πείνασε· **13** και [7]βλέποντας από μακριά μια συκιά που είχε φύλλα, ήλθε μη τυχόν βρει κάτι σε αυτή· και ερχόμενος κοντά της δεν βρήκε τίποτα παρά μόνο φύλλα· διότι δεν ήταν καιρός σύκων. **14** Και απευθύνθηκε ο Ιησούς προς αυτήν και είπε: *Ουδείς πλέον στον αιώνα να μη φάει καρπό από σένα.* Και άκουγαν [τούτο] οι μαθητές [αυ]του.

15 Και [8]έρχονται στα Ιεροσόλυμα· και μπαίνοντας ο Ιησούς μέσα στο ιερό[Ναό], άρχισε να βγάζει έξω όσους πουλούσαν κι όσους αγόραζαν μέσα στο ιερό, και τα τραπέζια των αργυραμοιβών[σαράφηδων] και τα καθίσματα εκείνων που πουλούσαν περιστέρια ανέτρεψε, **16** και δεν άφηνε κάποιος να περάσει [απο]σκευή μέσω του ιερού, **17** και δίδασκε, λέγοντας προς αυτούς· *Δεν είναι γραμμένο, ότι* ***[9]Ο οίκος μου θα ονομάζεται οίκος προσευχής για όλα τα έθνη; [10]σεις [όμως] κάνατε αυτόν σπήλαιο ληστών.*** **18** Και [11]άκουσαν οι γραμματείς και οι αρχιερείς και ζητούσαν πως να σκοτώσουν[απολέσωσιν] αυτόν· διότι τον φοβούνταν, επειδή [12]όλος ο όχλος έμενε έκπληκτος με τη διδασκαλία του. **19** Και όταν βράδιασε[έγεινεν εσπέρα], έβγαινε έξω απ' την πόλη.

20 Και [13]το πρωί διαβαίνοντας είδαν τη συκιά ξεραμμένη από τις ρίζες. **21** Και θυμήθηκε ο Πέτρος, [και] λέγει προς αυτόν: *Ραββί[Διδάσκαλε], δες, η συκιά, την οποίαν καταράσθηκες, ξεράθηκε.*

22 Κι απαντώντας ο Ιησούς, λέγει προς αυτούς· *Έχετε πίστη Θεού.* **23** *Διότι [14]αληθινά σας λέγω ότι όποιος πει προς το βουνό αυτό, Σήκω και ρίξου στη θάλασσα, και δεν διστάσει μέσα στην καρδιά του, αλλά πιστεύσει ότι εκείνα τα οποία λέει γίνονται, θα γίνει σε αυτόν ό,τι αν πει.* **24** *Γι' αυτό σας λέγω: [15]Όλα όσα προσευχόμενοι ζητάτε, πιστεύετε ότι τα λαμβάνετε, και θα γίνει σε σας.* **25** *Και όταν στέκεστε προσευχόμενοι, [16]συγχωρείτε εάν έχετε κάτι εναντίον κάποιου, για να συγχωρήσει σε σας κι ο Πατέρας σας που είναι στους ουρανούς τα αμαρτήματά σας.* **26** *[[Άλλ' εάν εσείς δεν συγχωρείτε, ούτε ο Πατέρας σας που είναι στους ουρανούς θα συγχωρήσει τα αμαρτήματά σας.]]*

27 Και ξανάρχονται στα Ιεροσόλυμα· και [18]ενώ περπατούσε στο ιερό, έρχονται προς αυτόν οι αρχιερείς και οι γραμματείς και οι πρεσβύτεροι **28** και λένε προς αυτόν: *Με ποια εξουσία κάνεις αυτά; και ποιος σου έδωσε την εξουσία αυτή, για να πράττεις αυτά;* **29** Ο δε Ιησούς απαντώντας είπε προς αυτούς: *Θα σας ρωτήσω κι εγώ ένα λόγο, και απαντήστε μου, και θα σας πω με ποιά εξουσία πράττω αυτά.*

ΚΕΦ. 10 [28] Μτ. 9:22, Κφ. 5:34 **ΚΕΦ. 11** [1] Μτ. 21:1, Λκ. 19:29, Ιωα. 12:14 [2] Μτ. 21:8 [3] Ψλ. 118:26 [4] Ψλ. 148:1 [5] Μτ. 21:12 [6] Μτ. 21:18 [7] Μτ. 21:19 [8] Μτ. 21:12, Λκ. 19:45, Ιωα. 2:14 [9] Ησ. 56:7 [10] Ιερ. 7:11 [11] Μτ. 21:45,46, Λκ. 19:47 [12] Μτ. 7:28, Κφ. 1:22, Λκ. 4:32 [13] Μτ. 21:19 [14] Μτ. 17:20, 21:21, Λκ. 17:6 [15] Μτ. 7: 7, Λκ.11: 9, Ιωα. 14:13, 15:7, 16:24, Ιακ. 1:5,6 [16] Μτ. 6:14, Κολ. 3 [17] Μτ. 18:35 [18] Μτ. 21:23, Λκ. 20:1 **ΚΕΦ. 11** [19] Μτ. 3:5, 14:5, Κφ. 6:20 **ΚΕΦ. 12** [1] Μτ. 21:33, Λκ. 20:9

[10:47-48] Καὶ **ἐπετίμων** αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν... **[10:49]** Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε... θάρσει, ἔγειρε· φωνεῖ σε. **[10:50]** Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς... **[10:51]** Καὶ... τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ραββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. **[10:53]** ...ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. **[11:1]** Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν... **[11:2]** ...εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. **[11:3]** Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε τοῦτο; Εἴπατε ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει, καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. **[11:4]** Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ **ἀμφόδου**... **[11:5]** Καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; **[11:6]** ...καθὼς **ἐνετείλατο**... καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. **[11:7]** Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον... καὶ **ἐπέβαλον** αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ. **[11:8]** Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν. **[11:9]** Καὶ οἱ **προάγοντες** καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες... **[11:10]** Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ πατρός ἡμῶν Δαυὶδ· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. **[11:11]** ...καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας... **[11:2]** Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν... **[11:13]** ...ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ... οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. **[11:14]** Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι... **[11:15]** ...εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας... ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν **κολλυβιστῶν** καὶ τὰς **καθέδρας**... κατέστρεψε, **[11:16]** καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος... **[11:17]** ...οὐ γέγραπται ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. **[11:18]** ...καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. **[10:19]** Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο... **[11:20]** Καὶ παραπορευόμενοι πρωΐ... **[11:21]** Καὶ ἀναμνησθεὶς... ραββί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. **[11:23]** Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι καὶ βλήθητι... καὶ **μὴ διακριθῇ** ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσει ὅτι ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. **[11:24]** ...καὶ ἔσται ὑμῖν. **[11:25]** Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ...

30 *Το βάπτισμα του Ιωάννη προερχόταν από τον ουρανό ή από ανθρώπους; απαντήστε μου.* **31** Και συσκέπτονταν μεταξύ τους, λέγοντες: *Εάν πούμε, Από τον ουρανό, θα πει· Γιατί λοιπόν δεν πιστέψατε σε αυτόν;* ***32*** *Αλλ' εάν πούμε, Από ανθρώπους, φοβόνταν το λαό·* [19]διότι όλοι θεωρούσαν τον Ιωάννη ότι ήταν (πράγματι) προφήτης. **33** Και απαντώντας λένε προς τον Ιησού: *Δεν ξέρουμε.* Και ο Ιησούς απαντώντας λέγει προς αυτούς: *Ούτε εγώ σας λέγω με ποια εξουσία κάνω αυτά.*

12 **[ΙΒ]** ΚΑΙ [1]ΑΡΧΙΣΕ ΝΑ ΛΕΕΙ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΥΣ ΜΕ[ΔΙΑ] ΠΑΡΑΒΟΛΕΣ: *Κάποιος άνθρωπος φύτεψε αμπελώνα και έβαλε γύρω από αυτόν φράχτη[φραγμόν] και έσκαψε στέρνα κάτω από το πατητήρι[υπολήνιον] και οικοδόμησε πύργο, και μίσθωσε αυτόν σε γεωργούς και αποδήμησε[πήγε σε ξένη χώρα].*

2 *Και στην εποχή[εν τω καιρώ] των καρπών [απ]έστειλε προς τους γεωργούς δούλο, για να λάβει από τους καλλιεργητές απ' τον καρπό του αμπελώνα.* **3** *Εκείνοι δε αφού έπιασαν αυτόν τον έδειραν και τον εξαπέστειλαν αδειανό[κενόν].* **4** *Και πάλι [απ]έστειλε προς αυτούς άλλο δούλο· και εκείνον αφού τον λιθοβόλησαν, πλήγωσαν το κεφάλι του και εξαπέστειλαν ατιμασμένο.* **5** *Και πάλι [απ]έστειλαν άλλο· και εκείνον τον σκότωσαν, και πολλούς άλλους, άλλους μεν έδερναν, άλλους δε σκότωσαν.*

6 *Ακόμη λοιπόν είχε ένα γιο, τον αγαπημένο του, [απ]έστειλε και αυτόν προς αυτούς τελευταίο[έσχατον], λέγοντας ότι θα ντραπούν το γιο μου.* **7** *Εκείνοι δε οι γεωργοί είπαν αναμεταξύ τους ότι αυτός είναι ο κληρονόμος· ελάτε, ας τον σκοτώσουμε, και θα είναι δική μας η κληρονομιά.* **8** *Και αφού έπιασαν αυτόν τον σκότωσαν και τον πέταξαν[έρριψαν] έξω από το αμπέλι.*

9 *Τι λοιπόν θα κάνει ο κύριος του αμπελώνα; Θα έλθει και αφανίσει[απολέσει] τους γεωργούς και θα δώσει τον αμπελώνα σε άλλους.* **10** *Ποτέ δεν διαβάσατε αυτή τη γραφή,* ***[2]Η πέτρα[Ο λίθος], την οποία απέρριψαν[απεδοκίμασαν] οι οικοδομούντες, αυτή έγινε κεφαλή γωνίας·*** **11** ***παρά Κυρίου έγινε αυτή και είναι θαυμαστή στα μάτια μας.***

12 Και [3]ζητούσαν να πιάσουν αυτόν και φοβήθηκαν τον όχλο· επειδή κατάλαβαν ότι προς αυτούς είπε την παραβολή· και έτσι τον άφησαν και αναχώρησαν[έφυγαν]. **13** Και [4/απο]στέλνουν προς αυτόν μερικούς από τους Φαρισαίους και τους Ηρωδιανούς, για να παγιδεύσουν αυτόν με λόγο (για να τον ψαρέψουν από τα λόγια του). **14** Και εκείνοι ερχόμενοι, λέγουν προς αυτόν: *Δάσκαλε, ξέρουμε ότι είσαι αληθινός και δεν σε μέλει (τι θα πει-μτφρ. Λογος) ο καθένας[περί ουδενός]· διότι δεν [απο]βλέπεις στο πρόσωπο[στην εξωτερική εμφάνιση] των ανθρώπων, αλλα διδάσκεις με βάση την αλήθεια το δρόμο του Θεού. Επιτρέπεται[Είναι συγκεχωρημένον] να δίνουν δασμό[κεφαλικό φόρο] στον Καίσαρα, ή όχι; να δώσουμε ή να μη δώσουμε;*

15 Εκείνος δε αναγνωρίζοντας την υποκρισία τους, είπε προς αυτούς: *Γιατί με πειράζετε; φέρτε μου δηνάριο για να δω.* **16** Και εκείνοι έφεραν. *Και λέγει προς αυτούς: Τίνος [είναι] η εικόνα αυτή και η επιγραφή; Εκείνοι είπαν [προς αυτόν· Του] Καίσαρα.* **17** Και απαντώντας ο Ιησούς είπε προς αυτούς: Αποδώστε τα [ανήκοντα] του Καίσαρος στον Καίσαρα και τα* του Θεού στον Θεό. Και τον θαύμασαν.

18 Και [5]έρχονται προς αυτόν Σαδδουκαίοι, [6]οι οποίοι λένε ότι δεν υπάρχει ανάσταση, και ρώτησαν αυτόν, λέγοντες: **19** *Δάσκαλε, [7][ο] Μωυσής μας έγραψε ότι* ***εάν πεθάνει κάποιου [ο] αδελφός και αφήσει γυναίκα και παιδιά[τέκνα] δεν αφήσει, να λάβει ο αδελφός του τη γυναίκα του και να [εξ]αναστήσει σπέρμα[απόγονο] στον αδελφό του.*** **20** *Ήταν λοιπόν 7 αδελφοί. Και ο πρώτος έλαβε γυναίκα, και πεθαίνοντας δεν άφησε σπέρμα*·* **21** *και έλαβε αυτή ο 2ος και πέθανε, και ούτε αυτός άφησε σπέρμα*· και ο 3ος ομοίως.* **22** *Και έλαβαν αυτή [και] οι επτά, και δεν αφήκαν σπέρμα. Τελευταία όλων πέθανε και η γυναίκα.* **23** *Στην ανάσταση λοιπόν, όταν αναστηθούν, ποιανού εξ αυτών θα είναι γυναίκα; διότι και οι επτά έλαβαν αυτή [για] γυναίκα.*

24 Και απαντώντας ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Μήπως γι' αυτό δεν είστε σε πλάνη, επειδή δεν γνωρίζετε τις Γραφές μήτε τη δύναμη του Θεού;* **25** *Διότι όταν αναστηθούν από τους νεκρούς, ούτε παντρεύουν, ούτε παντρεύονται, αλλ' [8]είναι σαν άγγελοι στους ουρανούς.* **26** *Σχετικά δε με τους νεκρούς ότι ανασταίνονται, δεν διαβάσατε στο βιβλίο [του] Μωυσή, πως μίλησε προς αυτόν ο Θεός από τη βάτο, λέγοντας:* ***[9]Εγώ [είμαι] ο Θεός του Αβραάμ και ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ;*** **27** *Δεν είναι ο Θεός νεκρών, αλλά [Θεός] ζωντανών· σεις λοιπόν πλανιέστε πολύ.*

ΚΕΦ. 12 [2]Ψλ. 118:22 [3]Μτ. 21:45,46, κφ. 11:18, Ιωα. 7:25,30,44 [4]Μτ. 22:15, Λκ. 20:20 [5]Μτ. 22:23, Λκ. 20:27 [6]Πρ. 23:8 [7]Δευ. 25:5 [8]1Κο. 15:42,49,52 [9]Εξ. 3:6

[11:26] Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. **[11:28]** ...ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ταῦτα ποιῇς; **[11:29]** ...ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. **[11:30]** ... ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Ἀποκρίθητέ μοι. **[11:31]** Καὶ **ἐλογίζοντο** πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ...ἐρεῖ· διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **[11:32]** ἀλλὰ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων; ...ἅπαντες γὰρ εἶχον... ὅτι προφήτης ἦν. **[11:33]** ...οὐκ οἴδαμεν... οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. **[12:1]** Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν ...καὶ περιέθηκε φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον... καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησε. **[12:2]** Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ... **[12:3]** Καὶ... ἀπέστειλαν **κενόν**. **[12:4]** ...κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες **ἐκεφαλαίωσαν** καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. **[12:5]** ...κἀκεῖνον ἀπέκτειναν... οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτέννοντες. **[12:6]** Ἔτι οὖν ἕνα υἱὸν ἔχων, ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **[12:7]** Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοί, **θεασάμενοι** αὐτὸν ἐρχόμενον, πρὸς ἑαυτοὺς εἶπον ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. **[12:8]** Καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτὸν... **[12:9]** Τί οὖν ποιήσει ...ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει... καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. **[12:10]** Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος **ἐγενήθη** εἰς κεφαλὴν γωνίας· **[12:11]** ...καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; **[12:12]** ...αὐτὸν κρατῆσαι... ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε... **[12:13]** ...ἵνα αὐτὸν **ἀγρεύσωσι** λόγῳ. **[12:14]** ...οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς ...ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας... Εἶπον οὖν ἡμῖν· **ἔξεστι δοῦναι** κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; Δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; **[12:15]** Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν... Φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω· **[12:16]** οἱ δὲ ἤνεγκαν ...τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη... ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ· καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ. **[12:18]** ...οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· **[12:19]** ...ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ...τοῦ καὶ ἐξαναστήσῃ... **[12:20]** Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν. ...καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. Ἐσχάτη πάντων... **[12:23]** Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. **[12:24]** ...οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; **[12:25]** Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε **γαμοῦσιν** οὔτε **γαμίζονται**, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **[12:26]** Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωυσέως, ἐπὶ τοῦ βάτου ...ὁ Θεὸς λέγων, ἐγὼ... **[12:27]** Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

28 Και [10]πλησιάζοντας ένας από τους γραμματείς, ο οποίος άκουσε αυτούς να συζητούν, βλέποντας ότι καλά απάντησε προς αυτούς, ρώτησε αυτόν: *Ποία εντολή είναι πρώτη όλων*[πασών]*;* **29** Ο δε Ιησούς απάντησε προς αυτόν ότι: *Πρώτη όλων των εντολών είναι:* [11]***Άκουε Ισραήλ, Κύριος ο Θεός μας είναι ένας Κύριος·* 30 *και θ' αγαπάς Κύριο τον Θεό σου με*[εξ] *όλη την καρδιά σου, και με*[εξ] *όλη την ψυχή σου, και με*[εξ] *όλη τη διανοιά σου, και με*[εξ] *όλη τη δυναμή σου·*** *αυτή είναι η Πρώτη εντολή.*

31 *Και Δευτέρα ομοία, αυτή:* [12]***Θα αγαπάς τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου.*** *Μεγαλύτερη απ' αυτές άλλη εντολή δεν υπάρχει.*

32 Και είπε προς αυτόν ο γραμματέας: *Καλώς, Διδάσκαλε, αληθινά είπες ότι είναι ένας [Θεός], και* [13]*δεν είναι άλλος εκτός από Αυτόν·* **33** *και το* ***να αγαπά κάποιος Αυτόν με*[εξ] *όλη την καρδιά και με*[εξ] *όλη τη σύνεση*[σωφροσύνη/κατανόηση] *και με* όλη την ψυχή και με*[εξ] *όλη τη δύναμη,*** *και* ***το να αγαπά τον πλησίον σαν τον εαυτό του,*** [14]*είναι περισσότερο από όλα τα ολοκαυτώματα και τις θυσίες.* **34** Και ο Ιησούς, βλέποντας[διακρινοντάς] τον ότι φρονίμως[συνετά] απάντησε, είπε σ' αυτόν: *Δεν είσαι μακριά από τη βασιλεία του Θεού.* [15] Και κανείς πλέον δεν τολμούσε να τον ρωτήσει.

35 Και [16]μιλώντας ο Ιησούς, έλεγε διδάσκοντας στο ιερό: *Πως λένε οι γραμματείς ότι ο Χριστός είναι γιος του Δαβίδ;* **36** *Διότι αυτός ο Δαβίδ είπε* [17]*μέσω*[διά] *του Πνεύματος του Αγίου·* [18]***Είπε ο Κύριος προς τον Κύριό μου, Κάτσε στα δεξιά μου, ώσπου να θέσω τους εχθρούς σου υποπόδιο των ποδιών σου.*** **37** *Αυτός λοιπόν ο Δαβίδ λέγει αυτόν Κύριο· και από που είναι γιος του;* Και ο πολύς όχλος άκουε αυτόν ευχάριστα.

38 Και στη διδαχή του [19]έλεγε προς αυτούς: [20]*Προσέχετε από τους γραμματείς, οι οποίοι θέλουν να περπατούν με στολές* [21]*και (αγαπούν) τους ασπασμούς*[υποκλίσεις] *στις αγορές* **39** *και [τις] πρώτες θέσεις στις συναγωγές και τους πρώτους τόπους στα δείπνα.*

40 [2] Οι οποίοι καταβροχθίζουν τα σπίτια των χηρών, και αυτό με πρόφαση ότι κάνουν μακρές προσευχές· αυτοί θα λάβουν μεγαλύτερη καταδίκη. **41** Και [23]κάθισε ο Ιησούς απέναντι στο γαζοφυλάκιο, [και] θεωρούσε[παρατηρούσε] πως ο όχλος έβαζε χάλκινα[νομίσματα] [24]στο χρηματοφυλάκιο. Και πολλοί πλούσιοι έβαζαν πολλά· **42** και ερχόμενη [μία] χήρα πτωχή έβαλε 2 λεπτά, δηλαδή, έναν κοδράντη. **43** Και προσκαλέσας τους μαθητές του, λέγει προς αυτούς: *Αληθινά σας λέγω ότι* [25]*η χήρα αυτή η πτωχή έβαλε περισσότερο όλων, όσοι έβαλαν στο χρηματοφυλάκιο·* **44** *διότι όλοι από το περίσσευμα σε αυτούς έβαλαν· αυτή όμως από το υστέρημα της έβαλε όλα όσα είχε,* [26]*όλη την περιουσία της.*

13 **[ΙΓ']** ΚΑΙ [1] ΕΝΩ ΕΒΓΑΙΝΕ ΑΠΟ ΤΟ ΙΕΡΟ, λέγει προς αυτόν ένας απ' τους μαθητές του: *Δάσκαλε, δες τι [είδους] λίθοι*[πέτρες] *και τι είδους οικοδομήματα.* **2** Και ο Ιησούς απαντώντας είπε προς αυτόν: *Βλέπεις αυτές τις μεγάλες οικοδομές;* [2]*δεν θα αφεθεί λίθος*[πέτρα] *πάνω σε λίθο*, ο οποίος να μην* [κατα]*γκρεμιστεί.*

3 Και ενώ καθόνταν στο βουνό[όρος] των Ελαιών απέναντι στο ιερό, ρωτούσαν αυτόν ιδιαιτέρως ο Πέτρος και Ιάκωβος και Ιωάννης και Ανδρέας. **4** [3]*Πές μας πότε θα γίνουν αυτά, και τι το σημείο ότι όλα αυτά μέλλουν να πραγματοποιηθούν*[συντελεσθώσιν]*;*

5 Ο δε Ιησούς απαντώντας προς αυτούς, άρχισε να λέει: [4]*Προσέχετε μη κάποιος σας* [παρα]*πλανήσει.* **6** *Διότι πολλοί θα ελθούν στ' όνομά μου, λέγοντες ότι, Εγώ είμαι, και πολλούς θα πλανήσουν.* **7** *Όταν [δε] ακούσετε πολέμους και φήμες πολέμων, μη ταραχθείτε· διότι πρέπει να γίνουν [ταύτα], αλλά δεν είναι ακόμη το τέλος.* **8** *Διότι θα* [εξ]*εγερθεί έθνος εναντίον έθνους και βασιλεία εναντίον βασιλείας, και θα γίνουν σεισμοί κατά τόπους και θα γίνουν πείνες και ταραχές.* [5]*Αυτά είναι αρχές ωδίνων*[πόνων γέννας]*.*

9 [6]*Εσεις όμως προσέχετε στους εαυτούς σας. Διότι θα σας παραδώσουν σε συνέδρια*[τοπικά δικαστήρια]*, και σε συναγωγές θα σας δείρουν, και θα σταθείτε μπροστά σε ηγεμόνες και βασιλείς χάρη μου ώστε να δοθεί μαρτυρία σε αυτούς·* **10** *και* [7]*πρέπει πρώτα να κηρυχτεί το Ευαγγέλιο σε όλο τα έθνη.* **11** [8] *Όταν δε σας φέρουν για να σας παραδώσουν, μη προμελετάτε τι θα μιλήσετε, μήτε μελετάτε, αλλ' ό,τι δοθεί σε σας σε εκείνη τη ώρα, αυτό λαλείτε· διότι δεν είσθε σεις οι λαλούντες,* [9]*αλλά το Πνεύμα το Άγιο.* **12** [10]*Θα παραδώσει δε αδελφός αδελφό σε θάνατο και πατέρας το παιδί, και θα επαναστατούν παιδιά κατά γονιών και θα τους σκοτώσουν.*

ΚΕΦ. 12 [10] Μτ. 22:35 [11] Δευ. 6:4, Λκ. 10:27 [12] Λευ. 19:18, Μτ. 22:39, Ρω. 13:9, Γαλ. 5:14, Ιακ. 2:8 [13] Δευ. 4:39, Ησ. 45:6,14, 46:9 [14] 1Σα. 15:22, Ωση. 6:6, Μιχ. 6:6-8 [15] Μτ. 22:46 [16] Μτ. 22:41, Λκ. 20:41 [17] 2Σα. 23:2 [18] Ψλ. 110:1 [19] Κφ. 4:2 [20] Μτ. 23:1, Λκ. 20:46 [21] Λκ. 11:43 [22] Μτ. 23:14 [23] Λκ. 21:1 [24] 2Βα. 12:9 [25]2Κο. 8:12 [26] Δευ. 24: 6, 1Ιωα. 3:17 **ΚΕΦ. 13** [1] Μτ. 24:1, Λκ. 21:5 [2] Λκ. 19:44 [3] Μτ. 24:3, Λκ. 21:7 [4] Ιερ. 29:8, Εφ. 5:6, 1Θε. 2:3 [5] Μτ. 24:8 [6] Μτ. 10:17,18,24:9, Απ. 2:10 [7] Μτ. 24:14 [8] Μτ. 10:19, Λκ. 12:11,21:14 [9] Πρ. 2:4, 4:8,31 [10] Μιχ. 7:6, Μτ. 10: 21, 24:10, Λκ. 21:16

[12:28-29] ...ότι πρώτη πάντων ἐντολή... εἷς ἐστι· **[12:30]** καὶ ἀγαπήσεις... τῆς **διανοίας** σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή. **[12:31]** ...ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. **[12:32]** ...ἐπ' ἀληθείας εἶπας ὅτι εἷς ἐστι καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· **[12:33]** καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν... καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. **[12:34]** Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν ὅτι **νουνεχῶς** ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἶ... καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. **[12:36]** Αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ εἶπεν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· λέγει ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου... **[12:37]** Αὐτὸς οὖν Δαυὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι... ἤκουεν αὐτοῦ **ἡδέως**. **[12:38]** ...ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς **[12:39]** καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ **πρωτοκλισίας** ἐν τοῖς δείπνοις. **[12:40]** Οἱ κατεσθίοντες... καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι! Οὗτοι λήψονται **περισσότερον κρῖμα**. **[12:41]** ...κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. **[12:42]** ...ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. **[12:43]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλε τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· **[12:44]** ...αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον **τὸν βίον** αὐτῆς. **[13:1]** Καὶ **ἐκπορευομένου** αὐτοῦ ...ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. **[13:2]** ...βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ μὴ **καταλυθῇ**. **[13:3]** Καὶ καθημένου αὐτοῦ ...ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν... **[13:4]** εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; **[13:5]** ...ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. **[13:7]** Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. **[13:8]** Ἐγερθήσεται γὰρ... καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. **[13:9]** Ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς... δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **[13:10]** Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. **[13:11]** Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες... **[13:12]** Παραδώσει δὲ... εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. **[13:13]** Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων... ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

13 *Και [11]θα είστε μισούμενοι από όλους για τ' όνομά μου· [12]ο δε υπομείνας ως το τέλος, αυτός θα σωθεί.*

14 *[13]Όταν όμως[δε] δείτε το βδέλυγμα της ερήμωσης, [14]το ειπωθέν από τον Δανιήλ τον προφήτη, να έχει σταθεί όπου δεν πρέπει –ο αναγινώσκων ας εννοήσει– τότε [15]οι [ευρισκόμενοι] στην Ιουδαία ας φεύγουν στα βουνά·* **15** *και όποιος βρίσκεται επάνω στην ταράτσα[επί του δώματος] ας μη κατεβεί στο σπίτι, μηδέ ας μπει μέσα για να λάβει κάτι από το σπίτι του,* **16** *και όποιος είναι στον αγρό, ας μη επιστρέψει στα πίσω για να λάβει το ρουχισμό[ιμάτιον] του.*

17 *[16]Ουαί[Άλίμονο] όμως στις εγκυμονούσες και τις θηλάζουσες σε εκείνες τις ημέρες.* **18** *Προσεύχεστε δε για να μη γίνει η φυγή σας σε χειμώνα.* **19** *[17]Διότι οι ημέρες εκείνες θα είναι θλίψη τέτοια, οποία δεν έγινε απ' αρχής της κτίσης, την οποία έκτισε ο Θεός έως τώρα, ούτε θα γίνει.* **20** *Και εάν ο Κύριος δεν θα συντομεύσει τις ημέρες [εκείνας], δεν θα σωθεί ουδεμία σάρκα· αλλά για τους εκλεκτούς, τους οποίους έκλεξε, λιγόστευσε [εκείνες] τις ημέρες.*

21 *Και [18]τότε εάν κάποιος πει προς εσάς: Δείτε, εδώ είναι ο Χριστός, ή, Δείτε, εκεί, μη πιστέψετε.* **22** *Διότι θα εγερθούν ψευδόχριστοι και ψευδοπροφήτες και θα δείξουν σημεία και τέρατα, για να αποπλανούν, εάν είναι δυνατόν, και τους εκλεκτούς.* **23** *[19]Σεις όμως προσέχετε· δείτε, σας προείπα πάντα.*

24 *Αλλά [20]σε εκείνες τις ημέρες, μετά εκείνη τη θλίψη, ο ήλιος θα σκοτεινιάσει και η σελήνη δεν θα δώσει το φεγγοβολημά της* **25** *και οι αστέρες του ουρανού θα πέφτουν και οι ουράνιες δυνάμεις θα σαλευθούν.* **26** *Και [21]τότε θα δουν τον Υιό του ανθρώπου να έρχεται στις νεφέλες[σύννεφα] με δύναμη μεγάλη[πολλής] και δόξα.* **27** *Και τότε θα [απο]στείλει τους αγγέλους του και [θα] συνάξει τους εκλεκτούς του από τους 4 ανέμους, απ' άκρη της γης έως άκρη του ουρανού.*

28 *[22]Από δε τη συκιά μάθετε την παραβολή. Όταν το κλαδί της γίνει ήδη απαλό[τρυφερό] και ξεφυτρώνουν[εκβλαστάνη] τα φύλλα, ξέρετε ότι κοντά είναι το καλοκαίρι·* **29** *έτσι και σεις, όταν δείτε αυτά να γίνονται, να ξέρετε ότι κοντά είναι στα πρόθυρα[επί τας θύρας].* **30** *Αληθινά σας λέγω ότι δεν θα παρέλθει η γενεά αυτή, μέχρι να γίνουν όλ' αυτά.* **31** *Ο ουρανός και η γη θα παρέλθουν, [23]τα δε λόγια μου [ποτέ] δεν θα παρέλθουν.*

32 *Περί δε της ημέρας εκείνης και της ώρας κανείς δεν γνωρίζει, ούτε οι άγγελοι στον ουρανό, ούτε ο Υιός, ειμή ο Πατέρας.* **33** *[24]Προσέχετε, αγρυπνείτε και προσεύχεστε· διότι δεν ξέρετε πότε είναι ο καιρός.*

34 *[25][Διότι αυτό θα συμβεί] σαν άνθρωπος που αποδήμησε[ξενητεύθηκε], ο οποίος άφησε το σπίτι του κι έδωσε στους δούλους του την εξουσία και στον καθένα το έργο του και στο θυρωρό πρόσταξε να αγρυπνεί.* **35** *[26]Αγρυπνείτε λοιπόν· διότι δεν ξέρετε πότε έρχεται ο κύριος της [κατ]οικίας, το βραδυνό[εσπέραν] ή τα μεσάνυχτα ή όταν φωνάζει ο πετεινός ή το πρωί·* **36** *μήποτε ερχόμενος ξαφνικά, σας βρει να κοιμάστε.* **37** *Και όσα λέγω προς εσάς προς πάντας λέγω· Αγρυπνείτε.*

14 **[ΙΔ]** [1]ΜΕΤΑ ΔΕ ΔΥΟ ΜΕΡΕΣ ΗΤΑΝ ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΖΥΜΑ. Και ζητούσαν οι αρχιερείς και οι γραμματείς πως να συλλάβουν αυτόν με δόλο και να τον θανατώσουν.

2 Έλεγαν δε: *Μη στη [διάρκεια της] γιορτή, μήποτε γίνει σάλος[θόρυβος] απ' το λαό.* **3** Και [2]ενώ αυτός ήταν στη Βηθανία στην [κατ]οικία Σίμωνα του λεπρού, και καθόταν στο τραπέζι, ήλθε γυναίκα που είχε αλαβάστρινο[δοχείο με] μύρο από γνήσιο[καθαράς] πανάκριβο[πολυτίμου] νάρδο[στάγμα (εκχύλισμα βαλεριάνα)], και αφού σύντριψε το αλάβαστρο, έχυσε το μύρο πάνω στο κεφάλι του.

4 Υπήρξαν δε μερικοί που αγανάκτησαν μέσα τους [και] λέγοντες: *Γιατί έγινε αυτή η απώλεια του μύρου;* **5** *διότι μπορούσε αυτό να πουληθεί πάνω από 300 δηνάρια[ημερομίσθια] και να δοθούν στους πτωχούς· και οργιζόνταν εναντίον της.* **6** Αλλ' ο Ιησούς είπε: *Αφήστε αυτή· γιατί την ενοχλείτε; καλό έργο έπραξε σε μένα.* **7** *Διότι [3]τους πτωχούς πάντοτε έχετε μαζί σας, και όταν θέλετε, μπορείτε να τους ευεργετήσετε· εμέ όμως πάντοτε δεν έχετε* **8** *ό, τι μπορούσε[ηδύνατο] αυτή έπραξε· πρόλαβε να αλείψει με μύρο το σώμα μου για τον ενταφιασμό.* **9** *Αληθινά σας λέγω: Όπου αν κηρυχθεί το ευαγγέλιο τούτο σε όλο τον κόσμο, και εκείνο το οποίο έπραξε αυτή θα ειπωθεί σε αναμνησή[μνημόσυνον] της.*

10 Τότε [4]ο Ιούδας ο Ισκαριώτης, ένας απ' τους δώδεκα, πήγε προς τους αρχιερείς, για να τον παραδώσει σε αυτούς. **11** Εκείνοι δε όταν άκουσαν χάρηκαν και υποσχέθηκαν να δώσουν σε αυτόν αργύρια· και ζητούσε πως να τον παραδώσει σε [κατάλληλη] ευκαιρία.

ΚΕΦ. 13 [11] Μτ. 24:9, Λκ. 21:17 [12] Δαν. 12:12,24:13, Απ. 2:10 [13] Μτ. 24:15 [14] Δαν. 9:27 [15] Λκ. 21:21 [16] Λκ. 21:23, 23:29 [17] Δαν. 9:26, 12:1, Ιωα. 2:2, Μτ. 24:21 [18] Μτ. 24:23, Λκ. 17:23,21:8 [19] 2Πε. 3:17 [20] Δαν. 7:10, Σοφ. 1:15, Μτ. 24:29, Λκ. 21:25 [21] Δαν. 7: 13,14, Μτ. 16: 27, 24:30, Κφ. 14:62, Πρ. 1:11, 1Θε. 4:16, 2Θε. 1:7,10, Απ. 1:7 [22] Μτ. 24:32, Λκ. 21:19 [23] Ησ. 40:8 [24] Μτ. 24:42, 25:13, Λκ. 12:40, 21:34, Ρω. 13:11, 1Θε. 5:6 [25] Μτ. 24:45, 25:14 [26] Μτ. 24:42,44 **ΚΕΦ. 14** [1] Μτ. 26:2, Λου. 22:1, Ιωα. 11:55,13:1 [2] Μτ. 26:6, Ιωα. 12:1,3, Λκ. 7:37 [3] Δευ. 15:11 [4] Μτ. 26:14, Λκ. 22:3,4

[13:14-15] ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ **δώματος** μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν μηδὲ εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, **[13:16]** ...ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. **[13:17]** Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **[13:19]** Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς ἕως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. **[13:20]** Καὶ εἰ μὴ **ἐκολόβωσε** Κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο **ἐκολόβωσε** τὰς ἡμέρας. **[13:21]** Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. **[13:22]** Ἐγερθήσονται γὰρ... καὶ **τέρατα** πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν... **[13:23]** Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν ἅπαντα. **[13:24]** Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις... ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται... οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, **[13:25]** καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες... **[13:26]** Καὶ τότε ὄψονται... ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. **[13:27]** ...ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ... **[13:28]** ...ὁ κλάδος ἤδη γένηται ἁπαλὸς καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· **[13:29]** οὕτω καὶ ὑμεῖς... ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. **[13:30]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται. οἱ λόγοι οὐ μὴ παρελεύσονται. **[13:33]** Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. **[13:34]** Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος, ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ **θυρωρῷ** ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. **[13:35]** **Γρηγορεῖτε** οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ ἢ μεσονυκτίου ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· **[13:36]** μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. **[13:37]** Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω· **γρηγορεῖτε**. **[14:1]** Ἦν... ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. **[14:2-3]** Καὶ ὄντος αὐτοῦ ...κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου **πιστικῆς πολυτελοῦς**... **[14:4]** ...πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; **[14:5]** Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον **πραθῆναι**... καὶ **ἐνεβριμῶντο** αὐτῇ. **[14:6]** ...ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε;... εἰργάσατο ἐν ἐμοί. **[14:7]** ...ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι... **[14:8]** Ὃ ἔσχεν αὕτη ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. **[14:9]** ...ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ... καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. **[14:11]** ...καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύρια δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς **εὐκαίρως** αὐτὸν παραδῷ.

12 Και [5]την 1η ημέρα των αζύμων, όταν θυσίαζαν το Πάσχα, λέγουν προς αυτόν οι μαθητές του: *Που θέλεις να πάμε και να ετοιμάσουμε για να φας το Πάσχα;* **13** Και [απο]στέλνει δύο από τους μαθητές του και λέει προς αυτούς: *Πηγαίνετε στην πόλη, και θα σας συναντήσει άνθρωπος που θα βαστάει ένα [πήλινο] σταμνί με νερό· ακολουθήστε τον,* **14** *και όπου μπει, πείτε στον οικοδεσπότη ότι ο Δάσκαλος λέγει· Που είναι το κατάλυμα[ξενώνας], που θα φάω το Πάσχα μαζί με τους μαθητές μου;* **15** Και αυτός θα σας δείξει ένα μεγάλο ανώγι στρωμένο έτοιμο· εκεί ετοιμάστε σε μας. **16** Και βγήκαν έξω οι μαθητές αυτού και ήλθαν στην πόλη, και [το] βρήκαν όπως τους είπε, και ετοίμασαν το Πάσχα.

17 Και [6]όταν βράδιασε[έγεινεν εσπέρα], έρχεται μαζί με τους δώδεκα· **18** και ενώ ξαπλωτά έτρωγαν στο τραπέζι, είπε ο Ιησούς: *Αληθινά σας λέγω ότι [ένας] από σας θα με παραδώσει, ο οποίος τρώει μαζί μου.* **19** Εκείνοι δε άρχισαν να λυπούνται και να λένε προς αυτόν ο καθένας: *Μήπως εγώ;* και άλλος: *Μήπως εγώ;* **20** Ο δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *Ένας από τους δώδεκα, ο οποίος βουτάει μαζί μου στο βαθύ πιάτο[πινάκιο] [την χείρα].* **21** *[7]Ο μεν Υιός του ανθρώπου πάει, καθώς είναι γραμμένο γι' αυτόν· ουαί[αλοίμονο] δε στον άνθρωπο εκείνο, μέσω του οποίου ο Υιός του ανθρώπου παραδίνεται· θα ήταν καλύτερα στον άνθρωπο εκείνο, αν δεν είχε γεννηθεί.*

22 Και [8]ενώ έτρωγαν, πήρε ο Ιησούς ψωμί[άρτον] και αφού είπε μια ευλογία έσπασε και έδωσε σε αυτούς και είπε: *Λάβετε, φάγετε· αυτό είναι το σώμα μου.* **23** Και αφού πήρε το ποτήρι, ευχαρίστησε [και] έδωσε σε αυτούς, και ήπιαν όλοι από αυτό. **24** Και είπε προς αυτούς: *Αυτό είναι το αίμα μου το της Καινής Διαθήκης, το οποίο χύνεται για χάρη[υπερ] πολλών.* **25** *Αληθινά σας λέγω ότι δεν θα πιω πλέον από το γέννημα μέχρι την ημέρα εκείνη, όταν πίνω αυτό νέο[καινούργιο] στη βασιλεία του Θεού.*

26 Και [9]αφού ύμνησαν, βγήκαν έξω στο όρος[βουνό] των Ελαιών. **27** Και [10]λέγει προς αυτούς ο Ιησούς *ότι όλοι θα σκανδαλισθείτε για μένα[εν εμοί] αυτή τη νύκτα· διότι είναι γραμμένο,* ***[11]Θα πατάξω[χτυπήσω] τον ποιμένα και θα διασκορπισθούν τα πρόβατα·*** **28** *[12]αφού όμως αναστηθώ, θα πάω πριν από σας στη Γαλιλαία.*

29 [13]Ο δε Πέτρος είπε προς αυτόν: *Και εάν όλοι σκανδαλισθούν, εγώ όμως όχι.* **30** Και λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Αληθινά σου λέγω ότι σήμερα τη νύχτα αυτή, πριν ο πετεινός φωνάξει δύο [φορές], τρεις [φορές] θα με απαρνηθείς.* **31** Εκείνος δε ακόμη περισσότερο έλεγε: *Εάν παραστεί ανάγκη[χρεία] να συν[απο]θάνω μαζί σου, δεν θα σε απαρνηθώ.* Παρομοίως δε έλεγαν όλοι.

32 Και [14]έρχονται σ' ένα τόπο[εις χωρίον] ονομαζόμενο Γεθσημανή, και λέγει προς τους μαθητές του: *Καθήστε εδώ, ωσότου προσευχηθώ·* **33** *και παραλαμβάνει τον Πέτρο και [τον] Ιάκωβο και Ιωάννη μαζί του, και άρχισε να συνταράζεται[εκθαμβήται] και να αδημονεί[αγωνιά].* **34** Και λέγει προς αυτούς: *[15]Περίλυπος[βαθια λυπημένη] είναι η ψυχή μου μέχρι θανάτου· μείνετε εδώ και αγρυπνείτε.* **35** Και πηγαίνοντας λίγο [μακρύτερα], έπεσε στο έδαφος[επί της γης] και προσευχόταν να παρέλθει αν είναι δυνατόν απ' αυτόν η ώρα [εκείνη], **36** και έλεγε: *[16]Αββά[Μπαμπά] ο Πατέρας, [17]όλα είναι δυνατά σε σένα· απομάκρυνε από μένα αυτό το ποτήρι. [18]Όχι όμως ό,τι εγώ θέλω, αλλ' ό,τι εσύ.*

37 Και έρχεται και βρίσκει αυτούς να κοιμούνται και λέγει προς τον Πέτρο: *Σίμωνα. κοιμάσαι; δεν μπόρεσες μια ώρα να αγρυπνήσεις;* **38** *αγρυπνείτε και προσεύχεστε, για να μη εισέλθετε σε πειρασμό· [19]το μεν πνεύμα πρόθυμο, η δε σάρκα αδύναμη[ασθενής].*

39 Και πάλι πήγε και προσευχήθηκε, λέγοντας τον αυτό λόγο. **40** Και επιστρέψας τους βρήκε πάλι κοιμισμένους· διότι τα μάτια τους είχαν βαρύνει και δεν ήξεραν τι να απαντήσουν προς αυτόν.

41 Κι έρχεται την 3η φορά και λέγει προς αυτούς: *Κοιμάστε το λοιπόν και αναπαύεσθε. Αρκεί· [20]ήλθε η ώρα· δείτε, παραδίδεται ο Υιός του ανθρώπου στα χέρια των αμαρτωλών.* **42** *[21]Σηκωθείτε, πάμε· να, ο καταδότης [παραδιδούς] μου πλησίασε.*

43 Και [22]αμέσως, ενώ ακόμη μιλούσε, έρχεται ο Ιούδας, ένας από τους 12, και μαζί του όχλος πολύς με μαχαίρια και ρόπαλα[ξύλων], εκ μέρους των αρχιερέων και των γραμματέων και των πρεσβυτέρων.

44 Ο δε καταδότης[προδότης] του, είχε δώσει σ' αυτούς σημείο, λέγοντας: *Όποιον φιλήσω, αυτός είναι· πιάστε τον και μεταφέρτε τον με ασφάλεια.* **45** Και αφού ήρθε, αμέσως πλησίασε σ' αυτόν και είπε: *Ραββί[Διδάσκαλε], Ραββί, και καταφίλησε αυτόν.* **46** Και εκείνοι έβαλαν πάνω του τα χέρια τους και τον συνέλαβαν[επίασαν].

ΚΕΦ. 14 [5] Μτ. 26:17, Λκ. 22:7 [6] Μτ. 26:20 κ.τ.λ. [7] Μτ. 26:24, Λκ. 22:22 [8] Μτ. 26:26, Λκ. 22:19, 1Κο. 11:23 [9] Μτ. 26:30 [10] Μτ. 26:31 [11] Ζαχ. 13:7 [12] Κφ. 16:7 [13] Μτ. 26:33,34, Ιωα. 13:37,38 [14] Μτ. 26:36, Λκ. 22:39, Ιωα. 18:1 [15] Ιωα. 12:27 [16] Ρω. 8:15, Γαλ. 4:6 [17] Εβ. 5:7 [18] Ιωα. 5:30, 6:38 [19] Ρωμ. 7:23, Γαλ. 5:17 [20] Ιωα. 13:1 [21] Μτ. 26:46, Ιωα. 18:1,2 [22] Μτ. 26:47, Λκ. 22:47, Ιωα. 18:3 [23] Μτ. 26:55, Λκ. 22:52 [24] Ψλ. 22:6, Ησ. 53:7, Λκ. 22:37, 24:44 [25] Ψλ. 88: 8, six. 27

[14:12-13] Καὶ ἀποστέλλει... καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων... **[14:14]** καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ... **[14:15]** Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγαιον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. **[14:17]** Καὶ ὀψίας γενομένης... **[14:18]** Καὶ **ἀνακειμένων** αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων... ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. **[14:19]** Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς· μήτι ἐγώ; Καὶ ἄλλος· μήτι ἐγώ; [**14:20**] ...ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ **τρυβλίον**. **[14:21]** ...ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ... καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη... **[14:22]** Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον εὐλογήσας **ἔκλασε**... **[14:24]** ...τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. **[14:25]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ...πίνω **καινὸν**... **[14:26]** Καὶ ὑμνήσαντες... ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ...πατάξω... **[14:28]** ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς... ἔφη αὐτῷ· καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. **[14:30]** ...ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με. **[14:31]** ...τρος ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι... **[14:32]** ...καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. **[14:33]** ...μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν **[14:34]** ...μείνατε ὧδε καὶ **γρηγορεῖτε**. **[14:35]** ...προσηύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, **[14:36]** ...ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· **παρένεγκε**... **[14:37]** ...καθεύδοντας... καθεύδεις; οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν **γρηγορῆσαι**; **[14:38] Γρηγορεῖτε**... **[14:40]** Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ... καὶ οὐκ ἤδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. **[14:41]** ...καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε! Ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται... **[14:42]** ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε. **[14:43]** Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, **παραγίνεται**... καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπεσταλμένοι παρὰ... **[14:44]** Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων... κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. **[14:45]** Καὶ ἐλθὼν εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ... **[14:46]** Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **[14:47]** Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε... καὶ **ἀφεῖλεν** αὐτοῦ τὸ ὠτίον. **[14:48]** ...ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε... **[14:49]** καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἤμην ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με... **[14:51]** ...περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. **[14:52]** Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

47 Ένας δε από τους παρισταμένους αφού τράβηξε το μαχαίρι[ξιφίδιο], χτύπησε το δούλο του αρχιερέως και απόκοψε το αφτί του. **48** Και [23]απευθυνόμενος ο Ιησούς είπε προς αυτούς: *Βγήκατε να με συλλάβετε σα ληστή με σπαθιά[μαχαιρών] και ρόπαλα[ξύλων]; **49** καθημερινά ήμουν κοντά σας στο ιερό διδάσκοντας, και δεν με πιάσατε, πλην [αυτό έγινε] [24]για να [εκ]πληρωθούν οι Γραφές.*

50 Και [25]αφού τον εγκατέλειψαν όλοι έφυγαν.

51 Και ένας κάποιος νεαρός τον ακολουθούσε, [περι]τυλιγμένος σεντόνι στο γυμνό [του σώμα]· και τον έπιασαν οι νεαροί. **52** Ο δε αφήνοντας το σεντόνι, έφυγε απ' αυτούς γυμνός.

53 Και [26]έφεραν τον Ιησού προς τον αρχιερέα· και συνάχθηκαν προς αυτόν όλοι οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι και οι γραμματείς. **54** Και ο Πέτρος από μακριά τον ακολουθούσε μέχρι το εσωτερικό της αυλής του αρχιερέα, και συγκάθησε με τους υπηρέτες και θερμαινόταν στη φωτιά.

55 [27]Οι δε αρχιερείς κι όλο το συνέδριο ζητούσαν μαρτυρία κατά του Ιησού, για να τον θανατώσουν, και δεν εύρισκαν. **56** Διότι πολλοί ψευδομαρτυρούσαν εναντίον του, αλλά οι μαρτυρίες δεν συμφωνούσαν. **57** Και μερικοί αφού σηκώθηκαν ψευδομαρτυρούσαν εναντίον του, λέγοντες **58** ότι, *Εμείς ακούσαμε αυτόν να λέγει, [28]ότι, Εγώ θα γκρεμίσω αυτό το ναό τον χειροποίητο[φτιαγμένο με χέρια ανθρώπων] και μέσα σε τρεις ημέρες θα οικοδομήσω άλλον αχειροποίητο*.* **59** Αλλά ούτε έτσι ήταν σύμφωνη η μαρτυρία αυτών.

60 Τότε [29]σηκώθηκε ο αρχιερέας στο μέσον, και ρώτησε τον Ιησού, λέγοντας: *Δεν απαντάς τίποτα; τι σου καταμαρτυρούν αυτοί;* **61** [30]Ο δε σιωπούσε και δεν απάντησε τίποτα. [31]Πάλι ο αρχιερέας ρωτούσε αυτόν, λέγοντας προς αυτόν: *Συ είσαι[ει] ο Χριστός ο Υιός του Ευλογητού;* **62** Ο δε Ιησούς είπε: *Εγώ είμαι· και [32]θα δείτε τον Υιό του ανθρώπου καθισμένο στα δεξιά της δύναμης και ερχόμενο με τις νεφέλες[σύννεφα] του ουρανού.*

63 Τότε ο αρχιερέας, αφού διέσχισε τα ενδυματά του, λέγει: *Τι ανάγκη έχουμε πλέον μαρτύρων;* **64** *ακούσατε τη βλασφημία· τι νομίζετε;* Όλοι δε μαζί καταδίκαζαν αυτόν ότι είναι ένοχος θανάτου. **65** Και άρχισαν μερικοί να τον φτύνουν και περικαλύπτοντας το πρόσωπό του [και] να τον γρονθίζουν και να λένε προς αυτόν: *Προφήτευσε· και οι υπηρέτες χτυπούσαν αυτόν με ραπίσματα[χαστούκια].*

66 Και [33]ενώ ήταν ο Πέτρος στην αυλή κάτω, έρχεται μία από τις υπηρέτριες του αρχιερέα, **67** και όταν είδε τον Πέτρο να θερμαίνεται, κοιτάζοντας προσεκτικά σε αυτόν: λέγει· *Και συ ήσουν με τον Ναζαρηνό Ιησού.* **68** Εκείνος δε αρνήθηκε, λέγοντας: *Δεν ξέρω, ούτε καταλαβαίνω εσύ τι λες.* Και βγήκε έξω στο προαύλιο, και ο πετεινός φώναξε.

69 Και [34]η υπηρέτρια βλέποντας αυτόν πάλι, άρχισε να λέει προς τους παρισταμένους ότι αυτός είναι απ' αυτούς. **70** Ο δε πάλι αρνήθηκε. [35] Και μετά από λίγο πάλι οι παριστάμενοι έλεγαν προς τον Πέτρο: *Αληθινά απ' αυτούς είσαι· [36]διότι Γαλιλαίος είσαι και η λαλιά σου μοιάζει.* **71** Εκείνος δε άρχισε ν' αναθεματίζει και να ορκίζεται ότι δεν ξέρω τον άνθρωπο αυτό, τον οποίο λέτε. **72** Και ο [37]πετεινός φώναξε 2η φορά.

Και θυμήθηκε ο Πέτρος το λόγο, τον οποίο είπε προς αυτόν ο Ιησούς, ότι: *Πριν ο πετεινός φωνάξει δύο [φορές], θα με απαρνηθείς τρεις [φορές].* Και άρχισε να κλαίει [πικρά].

15 **[ΙΕ]** ΚΑΙ [1]ΑΜΕΣΩΣ ΤΟ ΠΡΩΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΘΗΚΑΝ ΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ μαζί με τους πρεσβυτέρους και γραμματείς και όλο το συνέδριο, και αφού έδεσαν τον Ιησού έφεραν και [τον] παρέδωσαν στον Πιλάτο. **2** Και [2]ρώτησε αυτόν ο Πιλάτος: *Συ είσαι[ει] ο βασιλιάς των Ιουδαίων;*

Ο δε απαντήσας είπε προς αυτόν: Εσύ [ο ίδιος] το λες. **3** Και κατηγορούσαν αυτόν οι αρχιερείς [για] πολλά. **4** [3] Ο δε Πιλάτος πάλι ρώτησε αυτόν, λέγοντας: *Δεν απαντάς τίποτα; κοίτα πόσα σου καταμαρτυρούν.* **5** [4]Ο δε Ιησούς πάλι δεν απάντησε τίποτα, ώστε ο Πιλάτος θαύμαζε.

6 [5] Στη διάρκεια της εορτής [(του Πάσχα)] απέλυε σε αυτούς ένα φυλακισμένο, όποιον ζητούσαν· **7** ήταν δε ο λεγόμενος Βαραββάς φυλακισμένος με [άλλους] στασιαστές, οι οποίοι στην εξέγερσή τους διέπραξαν φόνο.

8 Και κραυγάζοντας ο όχλος, άρχισε να ζητά να κάνει όπως πάντοτε έκανε σ' αυτούς. **9** Ο δε Πιλάτος απάντησε σ' αυτούς, λέγοντας: *Θέλετε να σας απολύσω το βασιλιά των Ιουδαίων;* **10** Διότι ήξερε ότι για φθόνο παρέδωκαν αυτόν οι αρχιερείς. **11** [6] Οι αρχιερείς όμως ξεσήκωσαν τον όχλο να ζητήσουν να απολύσει σε αυτούς μάλλον τον Βαραββά. **12** Και ο Πιλάτος απαντώντας πάλι, είπε προς αυτούς: *Τι λοιπόν θέλετε να κάμω αυτόν, τον οποίο αποκαλείτε βασιλιά των Ιουδαίων;*

ΚΕΦ. 14 [26]Μτ. 26:57, Λκ. 22:54, Ιωα. 18:13 [27]Μτ. 26:59 [28]Κφ. 15:29, Ιωα. 2:19 [29]Μτ.26:62 [30]Ησ. 53:7 [31]Μτ. 26:63 [32]Μτ. 24:30, 26:64, Λκ. 22:69 [33]Μτ. 26:58,69, Λκ. 22:55, Ιωα. 18:16 [34]Μτ. 26:71, Λκ. 22:58, Ιωα. 18:25 [35]Μτ. 26:73, Λκ. 22:59, Ιωα. 18:26 [36]Πρ. 2:7 [37]Μτ. 26:75 **ΚΕΦ. 15** [1]Ψλ. 2:2, Μτ. 27:1, Λκ. 22:66, 23:1, Ιωα. 18:28, Πρ. 3:13, 4:26 [2]Μτ. 27:11 [3]Μτ. 27:13 [4]Ησ. 53:7, Ιωα. 19:9 [5]Μτ. 27: 15, Λκ. 23:17, Ιωα. 18:39 [6]Μτ. 27:20, Πρ. 3:14

[14:53] Καὶ ἀπήγαγον... **[14:54]** ...καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος **πρὸς τὸ φῶς.** **[14:55]** ...καὶ οὐχ εὕρισκον· **[14:56]** πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. **[14:57]** Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες **[14:58]** ὅτι ἡμεῖς... ὅτι ἐγὼ **καταλύσω** τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. **[14:59]** Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν... **[14:60]** Καὶ ἀναστὰς... οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **[14:61]** Ὁ δὲ ἐσιώπα... ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; **[14:62]** ...ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε... **[14:63]**Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς **χιτῶνας** αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; **[14:64]** Ἠκούσατε πάντως τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται;... **[14:65]** Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ **κολαφίζειν** προφήτευσον ἡμῖν τίς ἐστιν ὁ παίσας σε. **[14:66]** Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία τῶν **παιδισκῶν** τοῦ ἀρχιερέως, **[14:67]** ...ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει... ἦσθα. **[14:68]** ...οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις... ἀλέκτωρ ἐφώνησε. **[14:69]** Καὶ ἡ παιδίσκη... τοῖς παρεστηκόσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. **[14:70]** ...μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες... ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. **[14:71]** Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε... **[14:72]** Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν... καὶ **ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.** **[15:1]** Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωὶ συμβούλιον ποιήσαντες ...δήσαντες... **[15:2]** Καὶ ἐπηρώτησεν ... σὺ λέγεις. **[15:3]** Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ... πολλά, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. **[15:4]** ...οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; Ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. **[15:5]** Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον. **[15:6]** ...ὅνπερ ᾐτοῦντο. **[15:7]** Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. **[15:8]** Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. **[15:10]**Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. **[15:11]** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. **[15:12]** ...τί οὖν θέλετε ποιήσω...

13 Εκείνοι δε πάλι κραύγασαν: *Σταύρωσε αυτόν.* **14** Ο δε Πιλάτος έλεγε προς αυτούς: *Και τι κακό έπραξε;* οι δε περισσότερο έκραξαν: *Σταύρωσε αυτόν.*

15 [7]Ο Πιλάτος λοιπόν, θέλοντας να ικανοποιήσει τον όχλο, απέλυσε σε αυτούς τον Βαραββά και παρέδωσε τον Ιησού, αφού μαστίγωσε [αυτόν], για να σταυρωθεί. **16** [8]Οι δε στρατιώτες τον έφεραν μέσα στην αυλή, όπου είναι το Διοικητήριο(πραιτώριον), και συγκάλεσαν όλο το τάγμα [των στρατιωτών] **17** και τον έντυσαν με πορφύρα(κόκκινο μανδύα) και αφού έπλεξαν αγκάθινο στεφάνι, το έβαλαν γύρω στο κεφάλι του, **18** και άρχισαν να χαιρετούν αυτόν, [λέγοντες]. *Χαίρε, βασιλιά των Ιουδαίων·* **19** και χτυπούσαν το κεφάλι του με καλάμι και έφτυναν σε αυτόν, και γονατίζοντες τον προσκυνούσαν.

20 Και αφού τον περιέπαιξαν, τον ξέντυσαν την πορφύρα* και έντυσαν αυτόν τα ενδύματά του και έφεραν αυτόν έξω, για να σταυρώσουν αυτόν. **21** Και [9]αγγαρεύουν κάποιον περαστικό Σίμωνα Κυρηναίο, που ερχόταν από τον αγρό, τον πατέρα του Αλεξάνδρου και Ρούφου, για να σηκώσει το σταυρό του.

22 Και [10]τον έφεραν στον τόπο Γολγοθά, το οποίο μεταφραζόμενο σημαίνει, *Κρανίου τόπος*. **23** Και [11]έδιναν σε αυτόν να πίει κρασί αναμιγμένο με σμύρνα(ναρκωτική ρητίνη)· αλλ' εκείνος δεν έλαβε.

24 Και αφού σταύρωσαν αυτόν, [12/δια]μοίρασαν τον ιματισμό του, βάζοντας κλήρο σ' αυτόν τι καθένας θα λάβει. **25** [13]Ήταν δε 3η ώρα(9 π.μ.) όταν σταύρωσαν αυτόν.

26 Και [14]η επιγραφή της αιτίας της καταδίκης που ήταν γραμμένη από πάνω, *Ο βασιλιάς των Ιουδαίων.*

27 Και [15]μαζί του σταύρωσαν δύο ληστές, έναν από δεξιά και έναν από αριστερά αυτού. **28** [[Και [εκ]πληρώθηκε η γραφή που έλεγε: ***[16]Και με ανόμους συγκαταλέχθηκε***]]

29 Και [17]οι διαβάτες βλασφημούσαν(έβριζαν) αυτόν, κουνώντας τα κεφάλια τους και λέγοντας: *Ε εσύ!, [18]που θα γκρέμιζες το ναό και θα τον έκτιζες μέσα σε τρεις ημέρες*, **30** *σώσε τον εαυτό σου και κατέβα από το σταυρό*. **31** Παρόμοια δε και οι αρχιερείς, περιέπαιζαν μεταξύ τους μαζί με τους γραμματείς, και έλεγαν: *Άλλους έσωσε, τον εαυτό του δεν μπορεί να σώσει*. **32** *[αν είναι] ο Χριστός ο βασιλιάς του Ισραήλ ας κατεβεί τώρα από το σταυρό, για να δούμε και πιστέψουμε.* (Ακόμη) και [19]εκείνοι που σταυρώθηκαν μαζί του τον περιγελούσαν.

33 [20]Όταν δε ήλθε η 6η ώρα (12 μεσημέρι), σκοτάδι έγινε πάνω σε όλη τη γη μέχρι την 9η ώρα (3 μ.μ.)· **34** και την 9η ώρα ανέκραξε ο Ιησούς με φωνή μεγάλη, λέγοντας: ***[21]Ελωΐ, Ελωΐ, λαμά σαβαχθανί;*** το οποίο μεταφραζόμενο σημαίνει, *Θεέ μου, Θεέ μου, γιατί με εγκατέλειψες;*

35 Και μερικοί των παρισταμένων όταν άκουσαν, έλεγαν: *Δείτε, τον Ηλία φωνάζει.* **36** [22]Τρέχοντας δε κάποιος [και] μούσκεψε ένα σφουγγάρι από ξίδι και περι τυλίγοντας αυτό σε καλάμι, [23]πότιζε αυτόν, λέγοντας: *Αφήστε, ας δούμε αν έρθει ο Ηλίας να κατεβάσει αυτόν.*

37 [24] Ο δε Ιησούς, βγάζοντας φωνή μεγάλη, εξέπνευσε. **38** Και [25]το καταπέτασμα του ναού σχίσθηκε σε δύο από άνω μέχρι κάτω.

39 [26]Όταν είδε δε ο εκατόνταρχος που ήταν παρών απέναντί του ότι έτσι έκραξε και εξέπνευσε, είπε: *Αληθινά ο άνθρωπος αυτός ήταν Γιος Θεού.*

40 [27] Ήταν δε [και] γυναίκες [28]πού κοίταζαν απ' απόσταση, μεταξύ των οποίων ήταν και Μαρία η Μαγδαληνή και Μαρία η μητέρα του Ιακώβου του μικρού και του Ιωσή, και η Σαλώμη, **41** οι οποίες και όταν ήταν στη Γαλιλαία [29]ακολουθούσαν αυτόν και τον υπηρετούσαν, και άλλες πολλές, οι οποίες [συν]ανέβηκαν μαζί του στα Ιεροσόλυμα.

42 Και [30]όταν ήδη βράδιασε(έγινε εσπέρα, διότι ήταν Παρασκευή, δηλαδή προσάββατο, **43** ήλθε Ιωσήφ ο από Αριμαθαίας, ευπόληπτος(σεβαστός) βουλευτής(μέλος Σαχεδρίν), ο οποίος και [31]αυτός περίμενε τη βασιλεία του Θεού, και τόλμησε να επισκεφθεί τον Πιλάτο και ζήτησε το σώμα του Ιησού. **44** Ο δε Πιλάτος απόρησε(θαύμασεν) πως ήδη πέθανε· και [προσ]καλέσας τον εκατόνταρχο, ρώτησε αυτόν αν πέθανε προ πολλού· **45** και μαθαίνοντας απ' τον εκατόνταρχο, χάρισε το σώμα στον Ιωσήφ.

46 [32]Και [ούτος], αγόρασε σεντόνι και αφού τον κατέβασαν, τύλιξε με το σεντόνι και τον έθεσε στο μνημείο, το οποίο ήταν λατομημένο από πέτρα, και προσκύλισε λίθο πάνω στην είσοδο(θύρα) του μνημείου. **47** Η δε Μαρία η Μαγδαληνή και Μαρία [μητέρα] του Ιωσή έβλεπαν που είχε τοποθετηθεί.

ΚΕΦ. 15 [7]Μτ. 27:26, Ιωα. 19:1,16 [8]Μτ. 27:27 [9]Μτ. 27:32, Λκ. 23:26 [10]Μτ. 27:33, Λκ. 23:33, Ιωα. 19:17 [11]Μτ. 27:34 [12]Ψλ. 22:18, Λκ. 23:34, Ιωα. 19:23 [13]Μτ. 27:45, Λκ. 23:44, Ιωα. 19:14 [14]Μτ. 27:37, Ιωα. 19:19 [15]Μτ. 27:38 [16]Ησ. 53:12, Λκ. 22:37 [17]Ψλ. 22:7 [18]Κφ. 14:58, Ιωα. 2:19 [19]Μτ. 27:44, Λκ. 23:39 [20]Μτ. 27:45, Λκ. 23:44 [21]Ψλ. 22:1, Μτ. 27:46 [22]Μτ. 27:48, Ιωα. 19:29 [23]Ψλ. 69:21 [24]Μτ. 27:50, Λκ. 23:46, Ιωα. 19, Ιωα. 19:30 [25]Μτ. 27:51, Λκ. 23:45 [26]Μτ. 27:54, Λκ. 23:47 [27]Μτ. 27:55, Λκ. 23:49 [28]Ψλ. 38:11 [29]Λκ. 8:2,3 [30]Μτ. 27:57, Λκ. 23:57, Λκ. 23:50, Ιωα. 19:38 [31]Λκ. 2:25,38 [32]Μτ. 27:59,60, Λκ. 23:53, Ιωα. 19:40

[15:13] Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. **[15:14]** ...τί γὰρ ἐποίησε κακόν; οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. **[15:15]** Ὁ δὲ Πιλᾶτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι... **φραγελλώσας** ἵνα σταυρωθῇ. **[15:16]** ...ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν **σπεῖραν**· **[15:17]** ...πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, **[15:18]** καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν... **[15:19]** καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα... **[15:20]** Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια... **[15:21]** Καὶ ἀγγαρεύουσι **παράγοντά** τινα... ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. **[15:23]** Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν **ἐσμυρνισμένον** οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. **[15:24]** ...κλῆρον ἐπ᾽ αὐτὰ τίς τί ἄρῃ. **[15:25-26]** ...τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη... **[15:27]** Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι... ἕνα **ἐξ εὐωνύμων** αὐτοῦ. **[15:28]** ...καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. **[15:29]** Καὶ οἱ παραπορευόμενοι... οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν! **[15:30]** Σῶσον σεαυτὸν... **[15:31]** ...ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. **[15:32]** ...καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν αὐτῷ. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. **[15:33]** Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης· **[15:34]** Ἐλωὶ Ἐλωὶ, λιμᾶ σαβαχθανί; Ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Θεός μου ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες; **[15:35]** Καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· ἴδε Ἠλίαν φωνεῖ. **[15:36]** Δραμὼν δὲ εἷς καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθείς τε καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτὸν λέγων· ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. **[15:37]** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε. **[15:39]** Ἰδὼν δὲ ὁ **κεντυρίων** ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν... **[15:40]** Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν καὶ... **[15:41]** αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ... **[15:42]** Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστι προσάββατον, **[15:43]** ...**εὐσχήμων** βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος... τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλᾶτον καὶ ᾐτήσατο... **[15:44]** Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν **κεντυρίωνα** ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε· **[15:45]** καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ **κεντυρίωνος** ἐδωρήσατο τὸ **πτῶμα**... **[15:46]** ...καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθο ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. **[15:47]** ...ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.

16 **[ΙΣΤ]** ΚΑΙ [1]ΑΦΟΥ ΠΕΡΑΣΕ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ, Μαρία η Μαγδαληνή και Μαρία [η μητέρα] του Ιακώβου και η Σαλώμη [2]αγόρασαν αρώματα, για να έλθουν [και να] αλείψουν αυτόν[στο μνήμα]. **2** Και [3]πολύ πρωί της 1[ης] [ημέρας] της εβδομάδας [(δηλ. Κυριακή)] έρχονται στο μνημείο, όταν ανέτειλε ο ήλιος.

3 Και έλεγαν μεταξύ τους: *Ποιος θα αποκυλίσει σε μας την πέτρα[το λίθο] από την είσοδο του μνημείου;* **4** Και όταν σήκωσαν το βλέμμα είδαν ότι η πέτρα* είχε αποκυλιστεί· μολονότι ήταν πολύ μεγάλη[μέγα σφόδρα].

5 Και [4]μπαίνοντας μέσα στο μνημείο είδαν νεαρό να κάθεται στα δεξιά, ντυμένο στολή λευκή, και τρόμαξαν. **6** [5]Ο δε λέγει προς αυτές: *Μη τρομάζετε· Ιησού ζητείτε το Ναζαρηνό τον σταυρωμένο· αναστήθηκε, δεν είναι εδώ· δείτε τον τόπο, που τον έβαλαν.*

7 *Αλλά πηγαίνετε, πείτε προς τους μαθητές του και προς τον Πέτρο ότι πάει πριν από σας στη Γαλιλαία· εκεί θα δείτε αυτόν, [6]καθώς σας είπε.*

8 Και βγαίνοντας έξω [ταχέως], έφυγαν από το μνημείο· κατείχε δε αυτές τρόμος κι έκσταση, [7]και δεν είπαν τίποτα σε κανένα· διότι φοβούνταν [(#)]. **9** Αφού δε αναστήθηκε [το] πρωί [της] Πρώτης της εβδομάδας, [8]φάνηκε πρώτα στη Μαρία τη Μαγδαληνή, [9]απ' την οποία είχε εκβάλει επτά δαιμόνια.

10 [10]Εκείνη πήγε κι ανάγγειλε προς εκείνους, που είχα σταθεί μαζί του, ενώ πενθούσαν και έκλαιγαν. **11** Και εκείνοι, [11]ακούσαντες ότι ζει και τον είδε η ίδια, δεν πίστεψαν. **12** Μετά δε αυτά φανερώθηκε με άλλη μορφή σε [12]δύο από αυτούς, ενώ περπατούσαν και πήγαιναν σε αγρό[κτημα]. **13** Και εκείνοι πήγαν και ανάγγειλαν προς τους υπόλοιπους· αλλά ούτε σε εκείνους πίστεψαν. **14** [13]Ύστερα φάνηκε στους έντεκα, ενώ ήταν στα ανάκλιντρα [για να φάνε], και κατέκρινε[ωνείδισε] την απιστία τους και σκληροκαρδία, διότι δεν πίστευσαν σε αυτούς που τον είδαν αναστημένο.

15 Και[14] είπε προς αυτούς: *Πηγαίνετε σε όλο το κόσμο [15] και κηρύξτε το ευαγγέλιο σε όλη την κτίση.* **16** *[16]Όποιος πιστέψει και βαπτιστεί θα σωθεί, [17]όποιος όμως απιστήσει θα κατακριθεί.* **17** *Σημεία δε σε αυτούς που πιστεύουν θα συνοδεύουν[παρακολούθει] αυτά, [18]Στο όνομά μου θα εκβάλλουν δαιμόνια· [19]θα λαλούν νέες γλώσσες·* **18** *[20]φίδια θα πιάνουν· και εάν πιούν κάτι θανάσιμο, δεν θα βλάψει αυτούς· πάνω σε αρρώστους [21]θα επιθέτουν τα χέρια, και θα γιατρεύονται[θα γίνονται καλά].*

19 Ο μεν λοιπόν Κύριος, [22]αφού μίλησε προς αυτούς, [23]αναλήφθηκε στον ουρανό [24]και κάθισε στα δεξιά του Θεού. **20** Εκείνοι δε βγαίνοντας κήρυξαν παντού, συνεργούντος του Κυρίου [25]και [επι]βεβαιούντος το κήρυγμα με τα θαύματα που [επ]ακολούθησαν*. Αμήν.

ΚΕΦ. 16 [1]Μτ. 28:1, Λκ. 24:1, Ιωα. 20:1 [2]Λκ. 23:56 [3]Λκ. 24:1, Ιωα. 20:1 [4]Λκ. 24:3, Ιωα. 20:11,12 [5]Μτ. 28:5,6,7 [6]Μτ. 26:32, κφ. 14:28 [7]Ιδέ Μτ. 28:8, Λκ. 24:9 [8]Ιωα. 20:14 [9]Λκ. 8:2 [10]Λκ. 24:10, Ιωα. 20:18 [11]Λκ. 24:11 [12]Λκ. 24:13 [13]Λκ. 24:36, Ιωα.20:19, 1Κο. 15:5 [14]Μτ. 28:19, Ιωα. 15:16 [15]Κολ. 1:23 [16]Ιωα. 3:18,36, Πρ.2:38, 16:30-32, Ρω. 10:9, 1Πε. 3:21 [17]Ιωα. 12:48 [18]Λκ. 10:17, Πρ. 5:16, 8:7, 16:18,19:12 [19]Πρ. 2:4, 10:46, 19:6, 1Κο. 12:10,28 [20]Λκ. 10:19, Πρ. 28:5 [21]Πρ.5:15,16,9:17,28:8, Ιακ. 5:14,15 [22]Πρ.1:2,3 [23]Λκ. 24: 51 [24]Ψλ. 110:1, Πρ. 7:55 [25]Πρ. 5:12, 14:3, 1Κο. 2:4, 5, Εβ. 2:4

[16:1] Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου... **[16:2]** Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων... **[16:3]** ...ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; **[16:4]** Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν... **[16:5]** ...**ἐξεθαμβήθησαν**. **[16:6]** ...μὴ ἐκθαμβεῖσθε... ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. **[16:7]** ...προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν... **[16:8]** ...ἐφοβοῦντο γάρ. **[16:9]** ...πρωῒ πρώτῃ σαββάτου... **[16:10-11]** ...ἠπίστησαν. **[16:12]** ...δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ... **[16:13]** Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες... **[16:14]** Ὕστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη... ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. **[16:15]** ...πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. **[16:16-17]** Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· **[16:18]** ὄφεις **ἀροῦσι·** κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσιν. **[16:19-20]** Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων...

(#) Σ' ένα πλήθος εκδόσεων τα τελευταία χωρία/εδάφια του Κατά Μάρκον, είτε περιλαμβάνονται μέσα σε αγκύλες (Nestle/Aland), είτε με μικρότερα γράμματα (Εκδ. Βίβλου), είτε παραλείπονται παντελώς, ως δήθεν εμβόλιμα. Η αιτιολογία είναι ότι δεν υπάρχουν σε ορισμένα από τα κυριότερα αρχαία χειρόγραφα (π.χ Σιναϊτικός κώδικας). Το γεγονός ότι τελειώνει δήθεν με τη φράση «επειδή φοβούνταν» και ότι περιλαμβάνεται σε άλλα ανώτερα χειρόγραφα (π.χ. Αλεξανδρινός κώδικας) τα θεωρούν άνευ σοβαρής αιτιολογίας ήσσονος σημασίας, αλλά το γεγονός ότι υπάρχουν αναφορές από Πατέρες και Εκκλησιαστικούς συγγραφείς πριν την εποχή των κυριοτέρων αρχαίων χειρογράφων (4ος αι.) είναι αναντίρρητο. Έμμεσες ή άμμεσες αναφορές στα χωρία αυτά έχουμε από: Παπία Ιεραπόλεως (73-152 μ.Χ.), Ιουστίνο Μάρτυρα (95-165 μ.Χ.), Τατιανό (110-175 μ.Χ.), Ειρηναίο της Λυών (140-220 μ.Χ.), Σεπτίμιο Τερτυλλιανό (164-240 μ.Χ.), Ιππόλυτο Ρώμης († 240 μ.Χ.), Κλήμη Αλεξανδρείας († 245 μ.Χ.), Ωριγένη († 250 μ.Χ.) κ.α. Όμως, το τελικό χτύπημα στην αμφισβήτηση προήλθε από έναν εχθρό της Εκκλησίας, τον φιλόσοφο Πορφύριο Μάλχο (232-290 μ.Χ.). Στο έργο του «Κατά Χριστιανών», ειρωνευόμενος τους επισκόπους και πρεσβυτέρους, που αδυνατούν να θαυματουργήσουν γράφει: «*Σκέψαι δὲ κἀκεῖνο λεπτῶς τὸ κεφάλαιον, ἔνθα φησί,* ***Τοῖς δὲ πιστεύσασιν ἐπακολουθήσει σημεῖα τοιάδε, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς ἕξουσι, κἂν θανάσιμον φάρμακον πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει.*** *Ἐχρῆν γούν τοὺς ἐγκρίτους τῆς ἱερωσύνης καὶ μάλιστα τοὺς ἀντιποιουμένους τῆς ἐπισκοπῆς ἤτοι προεδρίας τούτῳ χρήσασθαι τῷ τῆς κρίσεως τρόπῳ καὶ προκεῖσθαι τὸ θανάσιμον φάρμακον, ἵνα ὁ μὴ βλαβεὶς ἐκ τῆς φαρμακοποσίας τῶν ἄλλων προκριθείη· εἰ δ' οὐ θαρροῦσι τοιοῦτον παραδέξασθαι τρόπον, ὁμολογεῖν αὐτούς, ὡς οὐ πιστεύουσι τοῖς ὑπὸ Ἰησοῦ. Εἰ γὰρ τῆς πίστεως ἴδιον νικῆσαι φαρμάκου κακίαν καὶ νοσοῦντος ἀλγηδόνα καταβαλεῖν, ὁ πιστεύων καὶ μὴ ποιῶν ταῦτα ἢ γνησίως οὐ πεπίστευκεν ἢ πιστεύων γνησίως οὐ δυνατὸν ἀλλ΄ ασθενές ἔχει τὸ πιστευόμενον*» (ΙΙΙ:16).

Εισαγωγή
βλ. σελ. 847[α]

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑ

Συγγραφέας: Λουκάς
Έτος: περ. 61 μ.Χ.
Τόπος: Καισάρεια, Παλ.

1 **[Α]** ΕΠΕΙΔΗ ΠΟΛΛΟΙ επιχείρησαν να συντάξουν διήγηση για τα πράγματα[γεγονότα] που έχουν πιστοποιηθεί πλήρως μεταξύ μας, **2** [1]καθώς μας παρέδωσαν εκείνοι [2]που τα είδαν απ' την αρχή με τα ίδια τους τα μάτια και [έγιναν] υπηρέτες του λόγου, **3** [3]φάνηκε εύλογο και σε μένα, ο οποίος διερεύνησα όλα από την αρχή ακριβώς, να σου γράψω [4]κατά σειρά [περί αυτών], [5]κράτιστε[εξοχότατε] Θεόφιλε, **4** [6]για να γνωρίσεις τη βεβαιότητα των πραγμάτων, για τα οποία κατηχήθηκες.

5 Υπήρξε [7]επί των ημερών Ηρώδη, του βασιλιά της Ιουδαίας, κάποιος ιερέας το όνομα Ζαχαρίας [8]από[εκ της εφημερία[ιερατική τάξη] Αβιά, και η γυναίκα του [ήταν] από τις απογόνους[θυγατέρες] του Ααρών, και το όνομα της Ελισάβετ.

6 Ήταν δε και οι δύο[αμφότεροι] [9]δίκαιοι μπροστά στον
Θεό, βαδίζοντας άμεμπτα σε όλες τις εντολές και τις
δίκαιες διατάξεις[τα δικαιώματα] του Κυρίου. **7** Και δεν είχαν
παιδί, καθότι η Ελισάβετ ήταν στείρα, και οι δύο* ήταν
προχωρημένοι στην ηλικία τους.

8 Ενώ δε αυτός εκτελούσε τα ιερατικά του καθήκο-
ντα[ιεράτευε] [10]κατά την τάξη της εφημερίας του μπροστά
στον Θεό, **9** σύμφωνα με το έθιμο[έθος] της ιερατείας έπεσε
σ' αυτόν ο κλήρος [11]να θυμιάσει μπαίνοντας μέσα στον
ναό του Κυρίου· **10** και [12]όλο το πλήθος του λαού προ-
σευχόταν απ' έξω στην ώρα [(της προσφοράς)] του θυμιάματος.

11 Εμφανίσθηκε δε σε αυτόν άγγελος Κυρίου, ο
οποίος στεκόταν στα δεξιά [13]του θυσιαστηρίου του θυ-
μιάματος· **12** και ο Ζαχαρίας όταν [τον] είδε [14]ταράχθη-
κε, και έπεσε πάνω του φόβος. **13** Είπε δε προς αυτόν
ο άγγελος: *Μη φοβάσαι, Ζαχαρία· διότι εισακούσθηκε
η δέησή σου, και η γυναίκα σου Ελισάβετ θα γεννήσει
γιο σε σένα, [15]και θα αποκαλέσεις το όνομα αυτού Ιω-
άννη,* **14** *και θα 'ναι σε σένα χαρά και αγαλλίαση, και
[16]πολλοί θα χαρούν με τη γέννηση του.* **15** *Διότι θα εί-
ναι μέγας μπροστά στον Κύριο, [17]και κρασί[οίνο] και σίκε-
ρα[(ανάμεικτα ποτά/κοκτέηλ)] δεν θα πίει, και θα πληρωθεί Πνεύμα
Άγιο [18]ενώ ακόμη θα είναι στη κοιλιά [της] μητέρας του,*
16 *και [19]πολλούς απ' τους γιους Ισραήλ [θα] επιστρέψει
στον Κύριο τον Θεό τους.*

17 *Και αυτός [20]θα ελθεί πριν απ' Αυτόν[προ προσώπου αυτού]
με [το] πνεύμα και [τη] δύναμη [του] Ηλία, για να επι-
στρέψει τις καρδιές των πατέρων στα παιδιά και τους
απειθείς στη φρονημάδα των δικαίων, για να [προ]ετοιμά-
σει στον Κύριο λαό προδιατεθειμένο[προπαρασκευασμένο].*

18 Και είπε ο Ζαχαρίας προς τον άγγελο: *[21]Πως θα
γνωρίσω αυτό; διότι εγώ είμαι γέροντας, και η γυναίκα
μου προχωρημένη στην ηλικία της.* **19** Και απαντώντας
ο άγγελος, είπε προς αυτόν: *[22]Εγώ είμαι [ο] Γαβριήλ
που παραστέκομαι μπροστά στον Θεό, και [απο]στάλθηκα
για να μιλήσω προς εσέ και να σου κοινοποιήσω αυτά
τα καλά νέα[καλες αγγελίες].* **20** *Και να, [23]θα 'σαι σιωπηλός και
μη μπορώντας να μιλήσεις μέχρι την ημέρα, στην οποία
θα γίνουν αυτά, διότι δεν πίστευσες στα λόγια μου, τα
οποία θα εκπληρωθούν στον καιρό τους.*

21 Και ο λαός περίμενε το Ζαχαρία, και θαύμαζαν
διότι αργοπορούσε μέσα στο Ναό. **22** Όταν δε βγήκε
έξω, δεν μπορούσε να μιλήσει προς αυτούς· και [κατα]νό-
ησαν ότι είδε οπτασία στο Ναό· και αυτός τους έκανε
νοήματα και παρέμενε κουφός[βουβός].

23 Και [24]αφού τελείωσαν οι ημέρες της υπηρεσίας[λει-
τουργίας] του, αναχώρησε στον οίκο του. **24** Μετά δε αυτές
τις ημέρες συνέλαβε Ελισάβετ η γυναίκα του, και έκρυ-
βε τον εαυτό της πέντε μήνες, λέγοντας **25** ότι, *Έτσι
ενήργησε σε μένα ο Κύριος [στις] ημέρες, στις οποίες
επέβλεψε [25][για] να αφαιρέσει τη ντροπή μου μεταξύ
των ανθρώπων.*

26 Στον 6ο μήνα αποστάλθηκε ο άγγελος Γαβριήλ
από τον Θεό στην πόλη της Γαλιλαίας που ονομαζόταν
Ναζαρέτ, **27** προς [μια] παρθένο [26]αρραβωνιασμένη με
άντρα ονομαζόμενο Ιωσήφ, από τον οίκο Δαβίδ, και το
όνομα της παρθένου [ήταν] Μαριάμ. **28** Και [αφού] πα-
ρουσιάσθηκε ο άγγελος προς αυτή, είπε: *[27]Χαίρε, [κε]χα-
ριτωμένη [(γεμάτη χάρη)]. [28]ο Κύριος μαζί σου· ευλογημένη εσύ
[(είσαι)] ανάμεσα στις γυναίκες.*

29 Εκείνη δε σαν τον είδε [29/δια]ταράχθηκε για το
λόγο του, και διαλογιζόταν τι είδους τάχα χαιρετισμός[α-
σπασμός] ήταν αυτός. **30** Και είπε ο άγγελος προς αυτή: *Μη
φοβάσαι, Μαριάμ· διότι βρήκες χάρη από τον Θεό.* **31**
*Και να, [30]θα μείνεις έγκυος και θα γεννήσεις γιο [31]και θα
καλέσεις το όνομα αυτού ΙΗΣΟΥ.* **32** *Αυτός θα είναι μέ-
γας και [32]Υιός Υψίστου θα ονομαστεί, [33]και θα δώσει σε
αυτόν Κύριος ο Θεός το θρόνο Δαβίδ του πατέρα του,*
33 *και [34]θα βασιλεύσει πάνω στον οίκο του Ιακώβ στους
αιώνες, και της βασιλείας του δεν θα υπάρξει τέλος.* **34**
Είπε δε η Μαριάμ προς τον άγγελο: *Πως θα γίνει αυτό,
επειδή άνδρα δε γνωρίζω[έχω σχέσεις];*

35 Και απαντώντας ο άγγελος είπε προς αυτή:
*[35]Πνεύμα Άγιο θα επέλθει πάνω σου, και δύναμη του Υψί-
στου θα σε επισκιάσει· γι' αυτό και το άγιο που θα γεννη-
θεί [εκ σου] θα ονομαστεί [36]Υιός Θεού,* **36** *και δες, Ελισά-
βετ η συγγενής σου και αυτή συνέλαβε γιο στα γεραματά
της, και αυτός είναι ο 6ος μήνας σε αυτή την [απο]καλουμένη
στείρα·* **37** *διότι [37]κάθε λόγος από τον Θεό είναι αδύνατο
να μη γίνει[(άλλη μτφρ. Διότι κανένα πράγμα δεν είναι αδύνατο στον Θεό)].*

ΚΕΦ. 1 [1] Εβ. 2:3, 1Πε. 5:1, 2Πε. 1:16,1 Ιωα. 1:1 [2] Μαρ. 1:1, Ιωα. 15:27 [3] Πρ. 15:19,25,28, 1Κο. 7:40 [4] Πρ. 11:4 [5] Πρ. 1:1 [6] Ιωα. 20:31 [7] Μτ. 2:1 [8] 1Χρ. 24:10,19, Νεε. 12:4,17 [9] Γεν. 7:1, 17:1,1Βα. 9:4, 2 Βα. 20:3, Ιωβ 1:1,Πρ. 23:1,24:16,Φιλιπ. 3:6 [10] 1Χρ. 24:19, 2Χρ. 8:14, 31:2 [11] Εξ. 30: 7,8, 1Σα. 2:28, 1Χρ. 23:13, 2Χρ. 29:11 [12] Λευ. 16:17, Απ. 8:3,4 [13] Εξ. 30:1 [14] Κρ. 6:22,13:22, Δαν. 10:8, six. 29, Κφ. 2:9, Πρ. 10:4, Απ. 1:17 [15] six. 60,63 [16] six. 58 [17] Αρ. 6:3, Κρ. 13:4, Κφ. 7:33 [18] Ιερ. 1:5, Γαλ. 1:15 [19] Μαλ. 4:5,6 [20] Μαλ. 4:5, Ματ. 11:14, Μαρ. 9:12 [21] Γεν. 17:17 [22] Δαν. 8:16, 9:21-23, Μτ. 18:10, Εβ. 1:14 [23] Ιεζ. 3:26, 24:27 [24] Ιδέ 2Βα. 11:5, 1Χρ. 9:25 [25] Γεν. 30:23, Ησ. 4:1, 54:1,4 [26] Μτ. 1:18, Κφ. 2:4,5 [27] Δαν. 9: 23, 10:19 [28] Κρ. 6:12 [29] six. 12 [30] Ησ. 7:14, Μτ. 1:21 [31] Κφ. 2:21 [32] Μαρ. 5:7 [33] 2 Σα. 7:11,12, Ψλ. 132: 11, Ησ. 9: 6,7, 16:5, Ιερ. 23:5, Απ. 3:7 [34] Δαν.2:44 7:14,27, Αβδ.21, Μιχ. 4:7, Ιωα. 2:34, Εβ. 1:8 [35] Ματ.1: 20 [36] Μτ. 14:33,26: 63, Μκ. 1:1, Ιωα. 1:34,20:31, Πρ. 8: 37, Ρω. 1:4 [37] Γεν. 18:14,Ιερ. 32:17, Ζαχ. 8:6, Μτ. 19:26, Μαρ. 10:27, Κφ. 18:27, Ρω. 4:21 [38] Ι.Ν. 26: 9-11 [39] Κρ. 5:24, six. 28 [40] 1Σα. 2:1, Ψλ. 34:2, 35:9,

[1:3] ἔδοξε κἀμοὶ **παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς** καθεξῆς σοι γράψαι... **[1:5]** **Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις**... **[1:6]**...πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ **δικαιώμασι** τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. **[1:7]** ...προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. **[1:8]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς **ἐφημερίας** αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ, **[1:9]** κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας **ἔλαχε** τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν... **[1:10]** καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν... **[1:11-12]** ...ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. **[1:13]** ...διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ... γεννήσει υἱόν σοι... **[1:14]** καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. **[1:15]** Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ... **[1:16]** ...ἐπιστρέψει ἐπὶ... **[1:17]** καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλιού, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν **κατεσκευασμένον**. **[1:18]** ...κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. **[1:19]** ...ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. **[1:20]** ...ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. **[1:21]** Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ **χρονίζειν** αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. **[1:22]** Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς... **[1:23]** Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς **λειτουργίας** αὐτοῦ, ἀπῆλθεν... **[1:24]** ...καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, **[1:25]** λέγουσα ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις... **[1:27]** πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ... **[1:28]** ...χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. **[1:29]** Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο **ποταπὸς** εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. **[1:30-32]** ...υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται... **[1:34]** ...ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; **[1:35]** ...Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. **[1:36]** ...συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·

38 Είπε δε [η] Μαριάμ: *Ορίστε[Ιδού], η δούλη [του] Κυρίου· ας γίνει σε μένα κατά το λόγο σου.* Και αναχώρησε απ' αυτή ο άγγελος.

39 Σηκώθηκε λοιπόν η Μαριάμ στις μέρες εκείνες, [και] πήγε με βιασύνη[σπουδής] στην ορεινή (χώρα) [38]σε [κάποια] πόλη [του] Ιούδα, **40** και μπήκε μέσα στο σπίτι του Ζαχαρία και ασπάσθηκε[(χαιρετισμός ενίοτε με φίλημα)] την Ελισάβετ.

41 Και καθώς άκουσε η Ελισάβετ τον ασπασμό* της Μαρίας, σκίρτησε το βρέφος μέσα στην κοιλιά της· και πλήσθηκε[γέμισε] Πνεύματος Αγίου η Ελισάβετ **42** και αναφώνησε[ξεφώνησε] με φωνή μεγάλη[δυνατή] και είπε: *[39]Ευλογημένη [είσαι] συ ανάμεσα στις γυναίκες και ευλογημένος ο καρπός της κοιλιάς σου.* **43** *Και πως [προέκυψε] αυτό σε μένα, να έλθει η μητέρα του Κυρίου μου προς εμέ;* **44** *Διότι δες, καθώς ήλθε η φωνή του ασπασμού σου στα αυτιά μου, σκίρτησε μ' αγαλλίαση το βρέφος στην κοιλιά μου.* **45** *Και μακαρία αυτή που πίστεψε, διότι θα γίνει εκπλήρωση των ειπωθέντων προς αυτή παρά Κυρίου.*

46 Και είπε η Μαριάμ: *[40]Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριο* **47** *κι αγαλλίασε το πνεύμα μου στον Θεό το Σωτήρα μου,* **48** *διότι [41]επέβλεψε στην ταπείνωση της δούλης του. Επειδή να, από τώρα [και στο εξής] [42]θα με μακαρίζουν όλες οι γενεές·* **49** *[43]επειδή έκανε σε μένα μεγαλεία ο Δυνατός [44]κι άγιο το όνομα αυτού,* **50** *και [45]το έλεος αυτού [μένει] σε γενεές γενεών πάνω σε όσους τον φοβούνται.*

51 *[46]Ενήργησε δυναμικά[κραταιώς] με το βραχίονα αυτού· [47]διασκόρπισε εκείνους που είναι υπερήφανοι στα διανοήματα της καρδιάς τους.* **52** *[48]Γκρέμισε δυνάστες από θρόνους και ύψωσε ταπεινούς,* **53** *[49]πεινώντες γέμισε[ενέπλησεν] από αγαθά και πλουτούντες εξαπέστειλε αδειανούς.* **54** *Βοήθησε Ισραήλ το δούλο του, [50/εν]θυμούμενος το έλεός [τού],* **55** *[51]όπως μίλησε προς τους πατέρας μας, προς τον Άβραάμ και προς το σπέρμα[απογόνους] του στον αιώνα.*

56 Έμεινε δε η Μαριάμ μαζί της σχεδόν τρεις μήνες και επέστρεψε στο σπίτι της. **57** Ήλθε λοιπόν ο καιρός του τοκετού της Ελισάβετ και αυτή γέννησε γιο. **58** Και άκουσαν οι γείτονες και οι συγγενείς της ότι μεγάλυνε[λάμπρυνε] ο Κύριος το έλεος αυτού προς αυτή, και [52]την συνέχαιραν. **59** Και [53]στην 8η ημέρα, ήρθαν για να περιτέμνουν το παιδί, και το ονόμαζαν κατά το όνομα του πατέρα του *Ζαχαρία*. **60** Και απαντώντας η μητέρα του, είπε: *[54]Όχι, αλλά Ιωάννης θα ονομαστεί.* **61** Και της είπαν ότι κανείς δεν υπάρχει μέσα στη συγγενειά σου, που καλείται με αυτό το όνομα. **62** Ρωτούσαν δε με νεύματα τον πατέρα του τι όνομα θα ήθελε να δοθεί σε αυτόν. **63** Και αφού ζήτησε πινακίδιο έγραψε, λέγοντας· *[55]Ιωάννης είναι το όνομα αυτού·* και θαύμασαν όλοι.

64 [56]Ανοίχθηκε δε το στόμα του άμεσα κι η γλώσσα του, και μιλούσε ευλογώντας τον Θεό. **65** Κι έπεσε φόβος πάνω σε όλους τους γειτόνους τους, και [57]σε όλη την ορεινή [χώρα] της Ιουδαίας (καθώς) διαλαλούνταν όλα αυτά τα πράγματα, **66** και όλοι όσοι άκουγαν [58]έβαζαν αυτά στην καρδιά τους, λέγοντες: *Τι άρα θα γίνει αυτό το παιδί; και [59]χέρι Κυρίου ήταν μαζί του.* **67** Και Ζαχαρίας ο πατέρας του [60]πλήσθηκε Πνεύματος Αγίου και προφήτευσε, λέγοντας:

68 *[61]Ευλογημένος Κύριος ο Θεός του Ισραήλ, [62]διότι επισκέφθηκε κι έκανε λύτρωση στο λαό του,* **69** *και [63]ανύψωσε σε μας κέρατο[(σάλπισμα)] σωτηρίας στον οίκο Δαβίδ του δούλου του,* **70** *[64]καθώς μίλησε με το στόμα των αγίων, των απ' αιώνος[από την αρχή του κόσμου] προφητών του,* **71** *(δηλαδή) σωτηρία από τους εχθρούς μας και απ' το χέρι όλων αυτών που μας μισούν,* **72** *[65]για να εκπληρώσει το έλεος αυτού προς τους πατέρες μας και να ενθυμηθεί την αγία του διαθήκη,* **73** *[66]τον όρκο, τον οποίο ορκίσθηκε προς Άβραάμ τον πατέρα μας, ότι θα μας αξιώσει* **74** *να ελευθερωθούμε από το χέρι των εχθρών μας και [67]να λατρεύουμε αυτόν άφοβα* **75** *[68]με οσιότητα[(ευσέβεια)] και δικαιοσύνη μπροστά Του όλες τις ημέρες της ζωής μας.*

76 *Και συ, παιδί, προφήτης του Υψίστου θα ονομαστείς, διότι [69]θα προπορευθείς μπροστά από το πρόσωπο του Κυρίου για να [προ]ετοιμάσεις τις οδούς αυτού,* **77** *στο να δώσεις γνώση σωτηρίας στο λαό αυτού [70]μέσω[διά] της άφεσης των αμαρτιών τους* **78** *με[διά] σπλάχνα ελέους [του] Θεού μας με τα οποία μας επισκέφθηκε [σαν] ανατολή εξ ύψους[χαραυγή από ψηλά],* **79** *[71]για να φωτίσει αυτούς που κάθονται σε σκοτάδι και σκιά θανάτου, ώστε να κατευθύνει τα πόδια μας σ' οδό[δρόμο] ειρήνης.*

80 [72]Το δε παιδί αύξανε και δυνάμωνε στο πνεύμα, και [73]ήταν στις ερημιές μέχρι [την] ημέρα στην οποία έμελλε[επρόκειτο] ν' αναδειχτεί [δημόσια] προς τον Ισραήλ.

ΚΕΦ. 1 Αβ. 3:18 [41] 1Σα. 1: 11, Ψλ. 138:6 [42] Μαλ. 3:12, Κφ. 11:27 [43] Ψλ.71: 19,126:2,3 [44] Ψλ. 111:9 [45] Γεν.17:7, Εξ. 20:6, Ψλ. 103:17,18 [46] Ψλ. 98:1, 118:15, Ησ. 40:10, 51:9,52:10 [47] Ψλ. 33: 10, 1Πε. 5:5 [48] 1Σα. 2:6, Ιωβ 5:11, Ψλ.113:6 [49] 1Σα.2:5, Ψλ. 34:10 [50] Ψλ. 98:3, Ιερ. 31:3,20 [51] Γεν. 17:19, Ψλ. 132:11, Ρω. 11:28, Γαλ. 3:16 [52] six 14 [53] Γεν. 17: 12, Λευ. 12:3 [54] six. 13 [55] six. 13 [56] six. 20 [57] six 39 [58] Κφ. 2:19,51 [59] Γεν. 39:2, Ψλ. 80:17,89:21, Πρ. 11:21 [60] Ιωήλ2:28 [61] 1Βα. 1:48, Ψλ. 41:13, 72:18, 106: 48 [62] Εξ.3: 16, 4:31, Ψλ. 111:9, Κφ. 7:16 [63] Ψλ. 132:17 [64] Ιερ.23:5, 30:10, Δαν. 9:24, Πρ.3:21, Ρω.1:2 [65] Λευ.26:42, Ψλ.98:3,105:8,9, 106:45, Ιεζ. 16:60, six. 54 [66] Γεν.12:3, 17:4,22:16,17, Εβ. 6:13,17 [67] Ρω. 6: 18,22, Εβ. 9:14 [68] Ιερ. 32:39,40, Εφ. 4:24, 2Θε. 2:13, 2Τι. 1:9, Τιτ. 2:12, 1Πε. 1:15, 2Πε. 1:4 [69] Ησ. 40:3, Μαλ. 3:1,4:5, Μτ. 11:10, six 17 [70] Μαρ. 1:4, Κφ. 3:3 [71] Ησ. 9:2, 42:7, 49:9, Μτ. 4:16, Πρ. 26:18 [72] Κφ. 2:10 [73] Μτ. 3:1,11:7

[1:37] ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ (ΚΜΝ: τοῦ Θεοῦ) πᾶν ῥῆμα. **[1:38]** ...γένοιτό μοι κατὰ τὸ **ῥῆμά** σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος. **[1:39]** Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, **[1:41]** Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς... **[1:42]** καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. **[1:43]** Καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; **[1:44]** Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. **[1:45]** Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται **τελείωσις** τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. **[1:48]** ...Ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί· **[1:49-50]** καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. **[1:51]** Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· **[1:52]** **καθεῖλε**... **[1:53]** πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. **[1:54]** ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέους... **[1:57-58]** Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. **[1:59]** Καὶ ἐγένετο ἐν... **[1:60-62]** ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. **[1:63]** Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ... **[1:64]** Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ **παραχρῆμα** καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ... **[1:65-66]** καὶ ἔθεντο... τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. **[1:68]** ... ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, **[1:69]** καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ... **[1:72]** ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, **[1:73]** ὅρκον ὃν ὤμοσε... τοῦ δοῦναι ἡμῖν **[1:74]** ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ **[1:76-77]** τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν **[1:78]** διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους **[1:79]** ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

2 **[Β]** ΣΕ ΕΚΕΙΝΕΣ ΔΕ ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ ΒΓΗΚΕ ΔΙΑΤΑΓΜΑ από [του] Καίσαρος Αυγούστου να απογραφεί όλη η οικουμένη(η κατοικημένη γη). **2** [1]Αύτη η πρώτη απογραφή έγινε, όταν κυβερνούσεηγεμόνευε τη Συρία ο Κυρήνιος. **3** Και πήγαιναν όλοι να απογραφούν, ο καθένας στη δική του πόλη.

4 Ανέβηκε δε και [ο] Ιωσήφ από τη Γαλιλαία από την πόλη Ναζαρέτ στην Ιουδαία, [2]στην πόλη του Δαβίδ, η οποία καλείται Βηθλεέμ, [3]επειδή αυτός ήταν από τον οίκο και την πατριά [του] Δαβίδ, **5** για να απογραφεί [4]μαζί με τη Μαριάμ που ήταν αρραβωνισμένη με αυτόν για γυναίκα, η οποία ήταν έγκυος. **6** Και ενώ ήταν εκεί, συμπληρώθηκαν οι ημέρες για να γεννήσει· **7** και [5]γέννησε το γιο της τον πρωτότοκο, και σπαργάνωσε αυτόν και τον κατέκλινε στη φάτνη, διότι δεν υπήρχε τόπος γι' αυτούς στο πανδοχείοεν τω καταλύματι.

8 Και βοσκοί που ήταν στο ίδιο μέρος, διανυκτέρευαν στους αγρούς φυλάσσοντας βάρδιες τη νύχτα για το κοπάδι τους. **9** Και να, άγγελος Κυρίου ξαφνικά φάνηκε σε αυτούς, και δόξα Κυρίου έλαμψε γύρω τους, [6]και φοβήθηκαν μέγα φόβο. **10** Και είπε προς αυτούς ο άγγελος: *Μη φοβάστε· διότι να, ευαγγελίζομαι σε σας χαρά μεγάλη, [7]που θα είναι για όλο λαό,* **11** *[8]επειδή σήμερα γεννήθηκε σε σας στην πόλη Δαβίδ [9]σωτήρας, [10]ο οποίος είναι Χριστός Κύριος.* **12** *Και αυτό [θα 'ναι] το σημείο σε σας· θα βρείτε βρέφος σπαργανωμένο, τοποθετημένο σε φάτνη.*

13 Και [11]ξαφνικά μαζί με τον άγγελο φάνηκε πλήθος ουρανίου στρατεύματος που υμνούσαν τον Θεό και έλεγαν: **14** *[12]Δόξα στον Υψιστον Θεό και πάνω στη γη [13]ειρήνη, [14]ευδοκία(επανάπαυση) ανάμεσα στους ανθρώπους.* **15** Και καθώς οι άγγελοι αναχωρούσαν απ' αυτούς στον ουρανό, οι άνθρωποι οι ποιμένες είπαν ο ένας στον άλλο: *Ας πάμε λοιπόν μέχρι τη Βηθλεέμ και ας δούμε αυτό το πράγμα που συνέβηκε, το οποίο ο Κύριος φανέρωσε σε μας.*

16 Και ήλθαν με βιασύνη και βρήκαν και τη Μαριάμ και τον Ιωσήφ και το βρέφος τοποθετημένο στη φάτνη. **17** Και αφού είδαν, γνωστοποίησαν τα λόγια που ειπώθηκαν προς αυτούς γι' αυτό το παιδί· **18** και όλοι όσοι άκουσαν θαύμασαν για τα ειπωθέντα απ' τους βοσκούς σ' αυτούς.

19 [15]Η δε Μαριάμ φύλαγε όλους τους λόγους αυτούς, συλλογιζόμενη [περί αυτών] στην καρδιά της. **20** Και επέστρεψαν οι βοσκοί, δοξάζοντες και υμνούντες τον Θεό για όλα όσα άκουσαν και είδαν, καθώς ειπώθηκε προς αυτούς.

21 Και [16]όταν συμπληρώθησαν οι 8 ημέρες για να περιτέμνουν το παιδί, αποκαλέσθηκε το όνομα αυτού [17]ΙΗΣΟΥΣ, που κλήθηκε απ' τον άγγελο πριν συλληφθεί στην κοιλιά.

22 Και [18]όταν συμπληρώθηκαν οι ημέρες του καθαρισμού αυτής(ΚΜΝ: αυτών) κατά το νόμο του Μωυσή, ανέβασαν αυτόν στα Ιεροσόλυμα για να τον παραστήσουν στον Κύριο, **23** καθώς είναι γραμμένο στο νόμο του Κυρίου, ότι ***[19]Κάθε αρσενικό που ανοίγει μήτρα θα κληθεί άγιο εις τον Κύριο,*** **24** και για να προσφέρουν θυσία [20]κατά το ειπωμένο στο νόμο του Κυρίου, ζεύγος τρυγόνια ή δύο νεοσσούςνεαρών περιστεριών.

25 Και να, ήταν κάποιος άνθρωπος στην Ιερουσαλήμ, ονομαζόμενος Συμεών, και ο άνθρωπος αυτός [ήταν] δίκαιος και ευλαβής, [21]προσμένοντας την παρηγορία του Ισραήλ, και Πνεύμα Άγιο ήταν πάνω σ' αυτόν· **26** και ήταν σ' αυτόν αποκαλυμμένο από το Πνεύμα το Άγιο ότι [22]δεν θα δεί θάνατο, πριν δει τον Χριστό του Κυρίου. **27** Και [23]ήλθε μέσωδιά του Πνεύματος εις το ιερό· και όταν οι γονείς έφεραν μέσα το παιδί Ιησού για να κάνουν σχετικά με αυτό κατά τη συνήθεια του Νόμου, **28** αυτός υποδέχθηκε αυτό στην αγκαλιά του και ευλόγησε τον Θεό και είπε:

29 [24]Νυν Τώρα απολύειςαφήνεις να πεθάνει το δούλο σου, *Δέσποτα, κατά το ρήμα σου, με ειρήνη·* **30** *διότι [25]είδαν τα μάτια μου το σωτήριό σου,* **31** *το οποίο ετοίμασες μπροστά σε όλους τους λαούς,* **32** *[26]φως προς φωτισμό των εθνών και δόξα [του] λαού σου Ισραήλ.*

33 Και ο Ιωσήφ και η μητέρα του θαύμαζαν για τα λεγόμενα περί αυτού. **34** Και ευλόγησε αυτούς ο Συμεών, και είπε προς Μαριάμ τη μητέρα του: *Κοίταιδού, αυτός ορίσθηκεκείται [27]για την πτώση και ανόρθωσηανάσταση πολλών μέσα στον Ισραήλ και [28]σε σημείο αντιλεγόμενο.* **35** *Και [29]σένα την ίδια θα διαπεράσει την ψυχή σου ρομφαίαξίφος, για να ανακαλυφθούν οι διαλογισμοί πολλών καρδιών.* **36** Επίσης υπήρχε [εκεί κάποια] Άννα προφήτισσα, θυγατέρα του Φανουήλ, από τη φυλή Ασήρ·

ΚΕΦ. 2 [1]Πρ. 5:37 [2]1Σα. 16:1,4, Ιωα. 7:42 [3]Μτ. 1:16, Κφ. 1:27 [4]Μτ. 1:18, Κφ. 1:27 [5]Μτ. 1:25 [6]Κφ. 1:12 [7]Γεν. 12:3, Μτ. 28:19, Μαρ. 1:15, six. 31,32, Κφ. 24:47, Κολ. 1:23 [8]Ησ. 9:6 [9]Μτ. 1:21 [10]Μτ. 1:16,16:16, Κφ. 1:43, Πρ. 2:36, 10: 36, Φιλιπ. 2:11 [11]Γεν. 28: 12, 32:1,2, Ψλ. 103:20,21,148:2, Δαν. 7:10, Εβ. 1:4, Απ. 5:11 [12]Κφ.19: 38, Εφ. 1:6, 3:10,21, Απ. 5:13 [13]Ησ. 57:19, Κφ. 1:79, Ρω. 5:1, Εφ. 2:17, Κολ. 1:20 [14]Ιωα. 3:16, Εφ. 2:4,7, 2Θε. 2:16, 1 Ιωα. 4:9,10 [15]Γεν. 37:11, Κφ. 1:66, six. 51 [16]Γεν. 17:12, Λευ. 12:3, Κφ. 1:59 [17]Μτ. 1:21,25, Κφ. 1:31 [18]Λευ. 12: 2,3,4,6 [19]Εξ. 13:2, 22:29, 34:19, Αρ. 3:13, 8:17, 18:15 [20]Λευ. 12: 2,6,8 [21]Ησ. 40:1, Μαρ.15:43, six. 38 [22]Ψλ. 89: 48, Εβ.11:5 [23]Μτ. 4:1 [24]Γεν. 46:30, Φιλιπ. 1:23 [25]Ησ. 52:10, Κφ. 3:6 [26]Ησ. 9:2, 42:6, 49:6, 60:1-3, Μτ. 4:16, Πρ. 13:47, 28:28 [27]Ησ. 8:14, Ωσ. 14:9, Μτ. 21:44, Ρω. 9:32,33, 1Κο. 1:23,24, 2Κο. 2:16, 1Πε. 2:7,8 [28]Πρ. 28: 22 [29]Ψλ. 42:10, Ιωα. 19:25 [30]Πρ. 26:7, 1Τμ. 5:5

[2:1] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε **δόγμα**... **[2:2-3]** Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. **[2:4-5]** ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὔσῃ ἐγκύῳ. **[2:6]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, **[2:7]** καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ **ἀνέκλινεν** αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. **[2:8]** ...**ἀγραυλοῦντες** καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. **[2:9]** ...ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν... **[2:10-11]** ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστι ... **[2:12]** Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον... κείμενον ἐν φάτνῃ. **[2:13]** Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν... **[2:14]** δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ... ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. **[2:15]** Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον... εἶπον πρὸς ἀλλήλους· διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός... **[2:16]** Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον... **[2:17]** Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ **ῥήματος**... **[2:19]** ...συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **[2:20]** ...ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς... **[2:21-22]** ...τοῦ καθαρισμοῦ **αὐτῶν**... **ἀνήγαγον** αὐτὸν εἰς Ἰεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, **[2:23]** ...διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται, **[2:24]** καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου... **[2:25]** Καὶ ἰδοὺ ἦν... εὐλαβής, προσδεχόμενος **παράκλησιν** τοῦ Ἰσραήλ... **[2:26]** καὶ ἦν αὐτῷ **κεχρηματισμένον** ὑπὸ ...μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. **[2:27]** Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι ...καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν... τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ **[2:28]** καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸν... **[2:29]** νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ **ῥῆμά** σου ἐν εἰρήνῃ, **[2:30]** ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, **[2:31]** ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον... **[2:32]** Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν... **[2:33]** ...καὶ ἦν Ἰωσὴφ (ΚΜΝ: ὁ πατὴρ αὐτοῦ)... θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. **[2:34]** ...ἰδοὺ οὗτος κεῖται... **[2:35]** Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν... **[2:36]** ...αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς...

αυτή ήταν πολύ προχωρημένη σε ηλικία, η οποία έζησε με τον άντρα της επτά χρόνια από την παρθενία της, **37** και αυτή [ήταν] χήρα σχεδόν 84 ετών, η οποία δεν απομακρυνόταν από το ιερό, [30]νύχτα και ημέρα λατρεύουσα [τον Θεό] με νηστείες και προσευχές· **38** και εκείνη φθάνοντας ακριβώς την ίδια ώρα, δοξολογούσε τον Κύριο και μιλούσε περί αυτού [31]προς όλους εκείνους που πρόσμεναν[περίμεναν απο]λύτρωση στην Ιερουσαλήμ.

39 Και αφού τελείωσαν όλα τα σύμφωνα με το Νόμο [του] Κυρίου, επέστρεψαν στη Γαλιλαία, στην πόλη τους [την] Ναζαρέτ. **40** [32]Το δε παιδί μεγάλωνε και δυνάμωνε κατά το πνεύμα γεμίζοντας σοφία, και χάρη Θεού ήταν πάνω του.

41 [33]Πήγαιναν δε οι γονείς του κάθε χρόνο στην Ιερουσαλήμ [εν] για τη γιορτή του Πάσχα. **42** Και όταν έγινε 12 χρονών[ετών], αφού ανέβηκαν στα Ιεροσόλυμα κατά το έθιμο της γιορτής **43** και τελείωσαν τις ημέρες, ενώ αυτοί επέστρεφαν, το παιδί ο Ιησούς ξέμεινε πίσω στην Ιερουσαλήμ, και δεν αντιλήφθηκε ο Ιωσήφ και η μητέρα του. **44** Νομίζοντας δε ότι αυτός ήταν στην συνοδεία, ήλθαν [μιας] ημέρας δρόμο και αναζητούσαν αυτόν μεταξύ στους συγγενείς και γνωστούς. **45** Και μη βρίσκοντες αυτόν, επέστρεψαν στην Ιερουσαλήμ [ανα]ζητούντες αυτόν.

46 Και μετά [από] τρεις ημέρες βρήκαν αυτόν μέσα στο ιερό καθισμένο ανάμεσα στους δασκάλους και να τους ακούει και να τους ρωτά. **47** [34]Έμεναν δε εκστατικοί όλοι όσοι τον άκουαν για τη σύνεση και τις απαντήσεις του.

48 Και όταν είδαν αυτόν έμειναν έκπληκτοί, και είπε προς αυτόν η μητέρα του: *Παιδί [μου], γιατί μας έκανες αυτό; δες, ο πατέρας σου και εγώ με πολύ λύπη[οδύνη] σε αναζητούμε.* **49** Και είπε προς αυτούς: *Γιατί με ζητάτε; δεν ξέρετε ότι [35]πρέπει να είμαι στα (πράγματα) του Πατέρα μου;* **50** Και αυτοί [36]δεν κατανόησαν τον λόγο, τον οποίο είπε προς αυτούς.

51 Και κατέβηκε μαζί τους και ήλθε στη Ναζαρέτ, και υποτασσόταν σε αυτούς. [37]Η δε μητέρα του φύλαγε όλους τους λόγους αυτούς μέσα στην καρδιά της. **52** Και [38][ο] Ιησούς πρόκοβε σε σοφία και σωματική ανάπτυξη[ηλικία] και χάρη από[παρά] Θεό και ανθρώπους.

3 **[Γ]** ΣΤΟ ΔΕ 15ο ΕΤΟΣ(*) ΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ, όταν ο Πόντιος Πιλάτος κυβερνούσε την Ιουδαία, και τετράρχης(περιφερειάρχης) της Γαλιλαίας ήταν ο Ηρώδης, Φίλιππος δε ο αδελφός αυτού τετράρχης# της Ιτουραίας και της Τραχωνίτιδας χώρας, και ο Λυσανίας τετράρχης* της Αβιληνής, **2** [1]επί (εποχής) αρχιερέων Άννα και Καϊάφα, έγινε λόγος Θεού προς Ιωάννη, το γιο του Ζαχαρία, [που ήταν] στην έρημο, **3** και [2]ήρθε σε όλα τα περίχωρα του Ιορδάνη, κηρύττοντας βάπτισμα μετανοίας [3]για[εις] άφεση αμαρτιών, **4** καθώς είναι γραμμένο στο βιβλίο των λόγων Ησαΐα του προφήτη, λέγοντας: ***[4]Φωνή κάποιου που βοά στην έρημο, ετοιμάστε την οδό [του] Κυρίου, ευθεία κάνετε τα μονοπάτια[τρίβους] του. 5 Κάθε φαράγγι θα γεμίσει και κάθε βουνό και λόφος θα ισοπεδωθεί και τα στραβά[στροφές] θα γίνουν ευθεία και οι κακοτράχαλοι δρόμοι ομαλοί 6 και κάθε σάρκα θα δει το σωτήριο του Θεού.***

7 Έλεγε δε προς τους όχλους που πήγαιναν για να βαπτισθούν απ' αυτόν: *[6]Γεννήματα εχιδνών(φαρμακερών φιδιών), ποιος σας έδειξε να [δια]φύγετε από τη μέλλουσα οργή;* **8** *Κάνετε λοιπόν καρπούς αξίους της μετανοίας, και μη αρχίσετε να λέτε μέσα σας[καθ' εαυτούς], Πατέρα έχουμε τον Άβραάμ· διότι σας λέγω ότι μπορεί ο Θεός απ' αυτούς του λίθους[πέτρες] να αναστήσει[αναγείρει] παιδιά[τέκνα] στον Άβραάμ.* **9** *Ήδη [δε] και η αξίνα[τσεκούρι] βρίσκεται προς τη ρίζα των δέντρων· [7]κάθε δέντρο λοιπόν το οποίο δεν κάνει καρπό καλό κόβεται [σύρριζα] και ρίχνεται στη φωτιά[πυρ].*

10 Και ρωτούσαν αυτόν οι όχλοι, λέγοντες: *[8]Τι λοιπόν θα κάνουμε;* **11** Απαντώντας δε λέγει προς αυτούς: *[9]Όποιος έχει δύο χιτώνες ας [μετα]δώσει στον μη έχοντα, και όποιος έχει τροφές ας κάνει ομοίως.* **12** [10]Ήλθαν δε και τελώνες[φοροεισπράκτορες] για να βαπτισθούν, και είπαν προς αυτόν: *Δάσκαλε, τι θα κάνουμε;* **13** Ο δε είπε προς αυτούς: [11]*Μη εισπράξετε τίποτα περισσότερο παρά το διαταγμένο σε σας.* **14** Ρωτούσαν δε αυτόν κι οι στρατιωτικοί, λέγοντες: *Και μεις τι θα κάνουμε;* Και είπε σ' αυτούς: *[12]Μη συκοφαντήσετε κανένα, [[μήτε εκ]βιάσετε]], και αρκεστείτε στους μισθούς[σιτηρέσιά] σας.*

15 Ενώ δε πρόσμενε ο λαός, κι όλοι διαλογιζόταν [μέσα] στις καρδιές τους περί του Ιωάννη, μήποτε αυτός είναι ο Χριστός, **16** απάντησε ο Ιωάννης προς όλους

ΚΕΦ.2 [31]Μαρ. 15:43, six. 25, Κφ.24:21 [32]Κφ. 1:80, six. 52 [33]Εξ. 23:15,17, 34:23, Δευ. 16:1,6 [34]Μτ. 7:28, Μαρ. 1:22, Κφ. 4:22,32, Ιωα. 7:15 [35]Ιωα. 2:16 [36]Κφ. 9:45, 18:34 [37]Δαν. 7:28, six. 19 [38]1 Σα. 2:26, six. 40 **ΚΕΦ. 3** [1]1 Ιωα. 11:49,51, 18:13, Πρ.4:6 [2]Μτ. 3:1, Μαρ. 1:4 [3]Κφ. 1:77 [4]Ησ. 40:3, Μτ. 3:3, Μαρ. 1:3, Ιωα. 1:23 [5]Ψλ. 98:2, Ησ. 52:10, Κφ. 2:10 [6]Μτ. 3:7 [7]Μτ. 7:19 [8]Πρ. 2:37 [9]Κφ. 11:41, 2Κο. 8:14, Ιακ. 2:15,16, 1Ιωα. 3:17, 4:20 [10]Μτ. 21:32, Κφ. 7:29 [11]Κφ. 19:8 [12]Εξ. 23:1, Λευ. 19:11, Τιβέριος (14-37 μ.Χ.), Κατά την Συριακή μέτρηση: Σεπτ. 27 μ.Χ. - Σεπτ. 28 μ.Χ.

[2:37] ...ἢ οὐκ **ἀφίστατο** ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ **δεήσεσι** λατρεύουσα... **[2:38]** καὶ αὐτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα **ἀνθωμολογεῖτο** τῷ Κυρίῳ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἰερουσαλήμ. **[2:39]** Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα... **[2:40]** Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ᾽ αὐτό. **[2:41]** Καὶ ἐπορεύοντο... **[2:42]** ...ἐγένετο... **[2:43]** ...ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνω... **[2:44-46]** Καὶ ἐγένετο μεθ᾽ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ... **[2:47]** **ἐξίσταντο** δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **[2:48]** Καὶ ἰδόντες αὐτὸν **ἐξεπλάγησαν**, καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. **[2:49]** ...τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; Οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; **[2:50]** Καὶ αὐτοὶ **οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα** ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. **[2:51]** ...καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ... διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **[2:52]** Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. **[3:1-2]** ...ἐγένετο **ῥῆμα** Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην... **[3:3]** καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου... **[3:4]** ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου... φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ... εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· **[3:5]** πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ **σκολιὰ** εἰς εὐθεῖαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς **λείας**, **[3:6]** καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. **[3:7]** Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; **[3:8]** Ποιήσατε οὖν... καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, ...λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται... ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **[3:9]** Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται... **[3:10]** Καὶ ἐπηρώτων... τί οὖν ποιήσομεν; **[3:11]** ...ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων **βρώματα** ὁμοίως ποιείτω. **[3:12]** Ἦλθον δὲ... τί ποιήσομεν; **[3:13]** Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. **[3:14]** Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδένα συκοφαντήσητε μηδὲ **διασείσητε**, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς **ὀψωνίοις** ὑμῶν. **[3:15]** Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,

λέγοντας: *[13]Εγώ μεν σας βαφτίζω στο νερό· έρχεται όμως ο ισχυρότερός μου, του οποίου δεν είμαι άξιος να λύσω το λουρί από τα σανδάλια του· αυτός θα σας βαφτίσει με*[εν] *Πνεύμα Άγιο και φωτιά*[πυρί]*, **17** του οποίου το φτυάρι*[λυχνιστήρι] *[είναι] στο χέρι του και θα* [δια]*καθαρίσει παντελώς το αλώνι του, [14]και θα συνάξει το σιτάρι στην αποθήκη του, το δε άχυρο θα κατακάψει* [εν] *σε φωτιά που δεν σβήνει*[πυρί ασβέστω]*.* **18** Και (δίνοντας) πολλές άλλες προτροπές μετέδιδε τα καλά νέα[ευηγγελίζετο] στο λαό.

19 [15]Ο δε Ηρώδης ο τετράρχης, ελεγχόμενος απ' αυτόν περί της Ηρωδιάδας, της γυναίκας Φιλίππου του αδελφού του, και περί όλων των κακών όσα έπραξε ο Ηρώδης, **20** πρόσθεσε και αυτό πάνω σε όλα και [κατ]έκλεισε τον Ιωάννη στη φυλακή. **21** Αφού δε βαφτίσθηκε όλος ο λαός, [16]και αφού βαφτίσθηκε και ο Ιησούς καθώς προσευχόνταν, ανοίχθηκε ο ουρανός **22** και κατέβηκε το Πνεύμα το Άγιο σε[εν] σωματική μορφή σαν περιστέρι πάνω σε αυτόν, και έγινε φωνή από τον ουρανό, που έλεγε: *Συ είσαι ο Υιός μου ο αγαπητός, σε σένα ευηρεστήθηκα*[ευχαρίστηση με ικανοποίηση]*.*

23 Και αυτός ο Ιησούς άρχιζε να είναι σχεδόν [17]30 ετών, τον οποίο νόμιζαν ότι είναι, [18]γιος Ιωσήφ, του Ηλί, **24** του Ματθάτ, του Λευΐ, του Μελχί, του Ιαννά, του Ιωσήφ, **25** του Ματταθίου, του Αμώς, του Ναούμ, του Εσλί, του Ναγγαί, **26** του Μαάθ, του Ματταθίου, του Σεμεΐ, του Ιωσήφ, του Ιούδα, **27** του Ιωαννά, του Ρησά, του Ζοροβάβελ, του Σαλαθιήλ, του Νηρί, **28** του Μελχί, του Αδδί, του Κωσάμ, του Ελμωδάμ, του Ηρ, **29** του Ιωσή, του Ελιέζερ, του Ιωρείμ, του Ματθάτ, του Λευΐ, **30** του Συμεών, του Ιούδα, του Ιωσήφ, του Ιωνάν, του Ελιακείμ, **31** του Μελεά, του Μαϊνάν, του Ματταθά,[19]του Ναθάν,[20]του Δαβίδ, **32** [21]του Ιεσσαί, του Ωβήδ, του Βοόζ, του Σαλμών, του Ναασσών, **33** του Αμιναδάβ, του Αράμ, του Εσρώμ, του Φαρές, του Ιούδα, **34** του Ιακώβ, του Ισαάκ, του Αβραάμ, [22]του Θάρα, του Ναχώρ, **35** του Σερούχ, του Ραγαύ, του Φαλέκ, του Έβερ, του Σαλά, **36** [23]του Καϊνάν, του Αρφαξάδ, [24]του Σημ, του Νώε, του Λάμεχ, **37** του Μαθουσάλα, του Ενώχ, του Ιαρέδ, του Μαλελεήλ, του Καϊνάν, **38** του Ενώς, του Σηθ, του Αδάμ, [25]του Θεού.

4 **[Δ]** Ο ΔΕ [1]ΙΗΣΟΥΣ, πλήρης Πνεύματος Αγίου, επέστρεψε[έφυγε] από τον Ιορδάνη και [2]οδηγούνταν διά του Πνεύματος στην έρημο, **2** όπου υποβαλλόταν σε πειρασμούς από τον Διάβολο 40 ημέρες, και [3]δεν έφαγε τίποτα σε εκείνες τις ημέρες· αφού δε αυτές τελείωσαν, ύστερα πείνασε. **3** Και είπε προς αυτόν ο Διάβολος: *Αν είσαι Γιος του Θεού, πες προς αυτή την πέτρα*[λιθον] *να γίνει ψωμί*[άρτος]*.* **4** Και απάντησε ο Ιησούς προς αυτόν, λέγοντας· *[4]Είναι γραμμένο [ότι], **Με άρτο* μόνο δεν θα ζήσει ο άνθρωπος, [[αλλά με κάθε**[πάντα] **λόγο Θεού**]].*

5 Και ανεβάζοντας αυτόν ο Διάβολος σε βουνό[όρος] ψηλό, έδειξε σε αυτόν όλα τα βασίλεια της οικουμένης [κατοικημένης γης] σε [μιά] στιγμή χρόνου, **6** και είπε προς αυτόν ο Διάβολος: *Σε σέ θα δώσω όλη αυτή την εξουσία και τη δόξα αυτών, [5]διότι σε μένα είναι παραδομένη, και σ' όποιον θέλω την δίνω.* **7** *Συ λοιπόν εάν προσκυνήσεις μπροστά μου, δικά σου θα 'ναι όλα*[πάντα]*.* **8** Και απαντώντας προς αυτόν, είπε ο Ιησούς: *Πήγαινε πίσω μου, Σατανά· [6]διότι είναι γραμμένο, **Θα προσκυνήσεις Κύριο τον Θεό σου και αυτόν μόνο θα λατρεύσεις***.

9 Και [7]έφερε αυτόν στην Ιερουσαλήμ και τον έστησε πάνω στο πτερύγιο του ιερού και είπε προς αυτόν: *Εάν είσαι ο Γιος του Θεού, ρίξε τον εαυτό σου από δω κάτω·* **10** *[8]διότι είναι γραμμένο ότι **Στους αγγέλους του θα προστάξει για σένα**[περί σου]**, για να σε διαφυλάξουν**,* **11** *και ότι **Θα σε σηκώνουν πάνω στα χέρια τους, για να μη σκοντάψει σε λίθο το πόδι σου.*** **12** Και απαντώντας είπε προς αυτόν ο Ιησούς [9]ότι έχει ειπωθεί: ***Δεν θα πειράξεις Κύριο τον Θεό σου.*** **13** Και αφού τελείωσε κάθε πειρασμό ο Διάβολος, απομακρύνθηκε απ' αυτόν [10]μέχρι (κάποιο) καιρό.

14 Και [11]ο Ιησούς επέστρεψε [12]μέσα[εν] στη δύναμη του Πνεύματος [13]στη Γαλιλαία· και διαδόθηκε η φήμη περί αυτού σε όλα τα περίχωρα. **15** Και αυτός δίδασκε στις συναγωγές αυτών, δοξαζόμενος[τιμώμενος] από όλους.

16 Και ήλθε [14]στη Ναζαρέτ, όπου είχε ανατραφεί[μεγαλώσει], και μπήκε κατά τη συνήθεια του [15]στη συναγωγή στην ημέρα του Σαββάτου και σηκώθηκε να αναγνώσει[διαβάσει].

ΚΕΦ. 3 [13] Μτ. 3:11 [14] Μιχ. 4:12, Μτ. 13:30 [15] Μτ. 14:3, Μαρ. 6:17 [16] Μτ. 3:13, Ιωα. 1:32 [17] Ιδέ Αρ. 3:35,39,43,47 [18] Ματ. 13:55, Ιωα. 6:42 [19] Ζαχ. 12:12 [20] 2Σα. 5:14, 1Χρ. 3:5 [21] Ρούθ 4:18, κτλ., 1Χρ. 2:10, κτλ. [22] Γεν. 11:24,26 [23] Γεν. 11:12 [24] Γεν. 5:6, 11:10 [25] Γεν. 5:1,2 **ΚΕΦ. 4** [1] Μτ. 4:1, Μαρ. 1:12 [2] Κφ. 2: 27, six 14 [3] Εξ. 34:28, 1Βα. 19:8 [4] Δευ. 8:3 [5] Ιωα. 12:31, 14:30, Απ. 13:2,7 [6] Δευ. 6:13, 10:20 [7] Μτ. 4:5 [8] Ψλ. 98:11 [9] Δευ. 6:16 [10] Ιωα. 14:30, Εβ. 4:15 [11] Μτ. 4:12, Ιωα. 4:43 [12] six 1 [13] Πρ. 10:37 [14] Μτ. 2:23, 13:54, Μαρ. 6:1 [15] Πρ. 13:14, 17:2

[3:16] άπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι λέγων· ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί. **[3:17]** Οὗ τὸ **πτύον** ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. **[3:18]** Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. **[3:19]**Ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, **[3:20]** προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. **[3:21]**Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν **[3:22]** καὶ καταβῆναι... σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν· σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. **[3:23]** Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ... ἀρχόμενος, ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ... τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ. **[4:1]** Ἰησοῦς δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον **[4:2]** ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ **συντελεσθεισῶν** αὐτῶν ὕστερον ἐπείνασε. **[4:3]** Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. **[4:4]** Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν λέγων· γέγραπται ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' **ἐπὶ παντὶ ῥήματι** [ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος] **Θεοῦ.** **[4:5]** Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου, **[4:6]** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. **[4:7]** Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πᾶσα. **[4:8]** ...ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. **[4:9]** Καὶ ἤγαγεν... εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· **[4:10]** γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, **[4:11]** καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. **[4:12]** Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. **[4:13]** Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος **ἀπέστη** ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. **[4:14]** Καὶ ὑπέστρεψεν... **[4:15]** καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. **[4:16]** Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ **εἰωθὸς** αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. **[4:17]** Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ... καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· **[4:18]** Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, **[4:19]** ...ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρῦξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.

17 Και δόθηκε σ' αυτόν το βιβλίο Ησαΐα του προφήτη, και αφού ξετύλιξε το ρολό[βιβλίον] βρήκε το μέρος[τόπον], όπου ήταν γραμμένο: **18** ***[16]Πνεύμα Κυρίου [είναι] πάνω σε μένα, γι' αυτό μ' έχρισε· μ' απέστειλε για να ευαγγελίζομαι[κηρύττω καλά νέα] προς τους πτωχούς, για να γιατρεύσω τους συντριμμένους στην καρδιά, να κηρύξω προς τους αιχμαλώτους ελευθερία και στους τυφλούς ανάβλεψη[επανάκτηση όρασης], να αποστείλω τους (εσωτερικά) τραυματισμένους[συντεθλασμένους] σε ελευθερία,*** **19** ***διά να κηρύξω ευπρόσδεκτη χρονιά[ενιαυτόν] του Κυρίου.***

20 Και αφού τύλιξε το ρολό[βιβλίον], παρέδωσε στον υπηρέτη και κάθισε· και τα μάτια όλων στην συναγωγή ήταν προσηλωμένα[ατενίζοντες] σε αυτόν. **21** Και άρχισε να λέγει προς αυτούς ότι: *σήμερα επληρώθηκε η γραφή αυτή στ' αυτιά σας.* **22** Και όλοι ομολογούσαν[εμαρτύρουν] σε[εις] αυτόν και [17]θαύμαζαν για τους λόγους της χάρης που εξερχόταν από το στόμα του και έλεγαν: [18]*Δεν είναι αυτός ο γιος του Ιωσήφ;* **23** Και είπε προς αυτούς: *Βεβαίως θα μου πείτε αυτή την παραβολή· Γιατρέ, θεράπευσε τον εαυτό σου· όσα ακούσαμε ότι έγιναν [19]στην Καπερναούμ, κάμε και εδώ [20]στην πατρίδα σου.* **24** Είπε δε: *Αληθινά σας λέγω ότι [21]κανείς προφήτης δεν είναι δεκτός στην πατρίδα του.*

25 Και χάρη της αλήθειας σας λέγω: *[22]Πολλές χήρες ήταν στον Ισραήλ στις μέρες του Ηλία, όταν κλείσθηκε ο ουρανός για τρία χρόνια και έξι μήνες, στον καιρό που έγινε μεγάλη πείνα πάνω σε όλη τη γη,* **26** *και σε καμία απ' αυτές δεν στάλθηκε ο Ηλίας, ειμή στα Σαρεπτά της Σιδώνας προς [μια] γυναίκα χήρα.* **27** *Και [23]πολλοί λεπροί ήταν στην εποχή Ελισαίου του προφήτη στον Ισραήλ, και ουδείς αυτών καθαρίσθηκε, ειμή [μονάχα] Νεεμάν ο Σύρος.*

28 Και γέμισαν όλοι [από] θυμό στη συναγωγή, ακούοντες αυτά, **29** και αφού σηκώθηκαν τον έβγαλαν έξω από την πόλη και τον έφεραν μέχρι την άκρη[οφρύος/χείλος] του βουνού, πάνω στο οποίο ήταν χτισμένη η πόλη, για να τον γκρεμίσουν· **30** [24]αυτός όμως [αφού] πέρασε ανάμεσά τους έφυγε.

31 Και [25]κατέβηκε στην Καπερναούμ, πόλη της Γαλιλαίας, και τους δίδασκε στα σάββατα· **32** και εκπληττόνταν για τη διδαχή του, [26]διότι ο λόγος του ήταν με εξουσία. **33** Και [27] μέσα στη συναγωγή ήταν [ένας] άνθρωπος που είχε ακάθαρτο δαιμονικό πνεύμα, και [αν]έκραξε με φωνή μεγάλη, **34** λέγοντας: *Έ, όχι[Φευ], τι σχέση υπάρχει[είναι] μεταξύ εμάς και σένα, Ιησού Ναζωραίε; ήλθες να μας καταστρέψεις[απολέσης]; [28]Σε γνωρίζω ποιος είσαι, [29]ο Άγιος του Θεού.* **35** Και επετίμησε[επέπληξε] αυτό ο Ιησούς, λέγοντας: *Σιώπα και βγές απ' αυτόν.*

Και το δαιμόνιο αφού τον έριξε κάτω καταμεσής βγήκε απ' αυτόν, χωρίς καθόλου να τον βλάψει. **36** Και όλοι εκπλαγήκανε και συνομιλούσαν μεταξύ τους, λέγοντες: *Τι [είναι] αυτός ο λόγος, ώστε με εξουσία και δύναμη προστάζει τα ακάθαρτα πνεύματα, και βγαίνουν έξω;* **37** και έτρεχε[διεδίδετο] [η] φήμη γι' αυτόν σε κάθε τόπο της γύρω περιοχής.

38 [30]Αφού αναχώρησε δε από τη συναγωγή, μπήκε μέσα στη [κατ]οικία του Σίμωνα. Η πεθερά δε του Σίμωνα υπέφερε[εκρατείτο] από υψηλό πυρετό, και τον παρακάλεσαν γι' αυτή. **39** Κι αφού στάθηκε πάνω της επετίμησε τον πυρετό, και την άφησε και αμέσως σηκώθηκε και τους υπηρετούσε.

40 [31] Ενώ δε έδυε ο ήλιος, όλοι όσοι είχαν ασθενείς από διάφορα νοσήματα έφεραν αυτούς προς αυτόν· εκείνος δε θέτοντας[επιθέσας] τα χέρια στον κάθε ένα από αυτούς, τους θεράπευσε. **41** [32]Έβγαιναν έξω δε και δαιμόνια από πολλούς, κράζοντας και λέγοντας, *ότι Συ είσαι ο Χριστός ο Υιός του Θεού.* Και αφού [33]επιτιμούσε* αυτά δεν άφινε να μιλούν, επειδή γνώριζαν αυτόν ότι είναι ο Χριστός.

42 Και [34]όταν έγινε ημέρα, βγαίνοντας έξω πήγε σε έρημο τόπο και οι όχλοι τον ζητούσαν, και έφτασαν μέχρι εκεί που βρισκόνταν και τον κρατούσαν για να μη αναχωρήσει απ' αυτούς. **43** Ο δε είπε προς αυτούς ότι και στις άλλες πόλεις πρέπει να ευαγγελίσω τη βασιλεία του Θεού επειδή γι' αυτό είμαι σταλμένος. **44** [35] Και κήρυττε στις συναγωγές της Γαλιλαίας.

5 **[Ε]** [1]ΕΝΩ ΔΕ Ο ΟΧΛΟΣ ΣΥΝΕΘΛΙΒΕ ΑΥΤΟΝ για να ακούει το λόγο του Θεού, αυτός στεκόνταν κοντά στη λίμνη Γεννησαρέτ **2** και είδε δύο πλοία να στέκονται δίπλα στη λίμνη οι δε ψαράδες[αλιείς] είχαν αποβιβαστεί απ' αυτά και ξέπλεναν τα δίχτυα. **3** Επιβιβαζόμενος δεν σε ένα από τα πλοία, το οποίο ήταν του Σίμωνα, παρεκάλεσε αυτόν να [το] απομακρύνει λίγο από τη ξηρά[γη], και αφού κάθησε δίδασκε από το πλοίο τους όχλους[τα πλήθη].

ΚΕΦ. 4 [16] Ησ. 61:1 [17] Ψλ. 45:2, Μτ. 13:54, Μαρ. 6:2, Κφ. 2:47 [18] Ιωα. 6:42 [19] Μτ. 4:13, 11:23 [20] Μτ. 13:54, Μαρ. 6:1 [21] Μτ. 13: 57, Μαρ. 6:4, Ιωα. 4:44 [22] 1Βα. 17:9, 18:1, Ιακ. 5:17 [23] 2Βα. 5:14 [24] Ιωα. 8:59, 10:39 [25] Μτ. 4:13, Μαρ. 1:21 [26] Μτ. 7:28,29, Τιτ. 2:15 [27] Μαρ. 1:23 [28] six. 41 [29] Ψλ.16: 10, Δαν. 9:24, Κφ. 1:35 [30] Μτ. 8:14, Μαρ. 1:29 [31] Μτ. 8:16, Μαρ. 1:32 [32] Μαρ. 1:34, 3:11 [33] Μαρ. 1:25,34, six. 34,35 [34] Μαρ. 1:35 [35] Μαρ. 1:39 ***5** [1] Μτ. 4:18, Μαρ. 1:16

[4:20] Καὶ **πτύξας** τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισε... **[4:21]**Ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι σήμερον **πεπλήρωται** ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. **[4:22]** Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς **ἐκπορευομένοις** ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; **[4:23]** ...πάντως ἐρεῖτέ μοι... ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. **[4:24]** ...δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. **[4:25]**Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλιοὺ ἐν τῷ Ἰσραήλ... **[4:26]** καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας... **[4:27]** ...ἐπὶ Ἐλισαίου... **[4:28]** Καὶ ἐπλήσθησαν... **[4:29]** καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. **[4:32]** ...καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. **[4:33]** Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν... καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ **[4:34]** λέγων· ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. **[4:35]** Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· **φιμώθητι** καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥῖψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. **[4:36]** Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας... **[4:37]** Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ... **[4:38]** Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. Πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν **συνεχομένη** πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. **[4:39]** Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· **παραχρῆμα** δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. **[4:40]** Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου... ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς. **[2:41]** ...Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. **[4:42]** Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. **[4:43]** ...ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ... **[4:44]** Καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Γαλιλαίας (ΚΜΝ: τῆς Ἰουδαίας). **[5:1]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν ...καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς... **[5:2]** καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. **[5:3]** Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους.

4 Καθώς δε έπαψε να μιλά, είπε προς τον Σίμωνα: *[2]Επανέφερε [το πλοίο] στα βαθιά και ρίξτε τα δίχτυα σας για να ψαρέψετε.* **5** Και απαντώντας ο Σίμων, είπε προς αυτόν: *Δάσκαλε, όλη τη νύχτα μοχθήσαμε δεν πιάσαμε τίποτα· αλλά όμως με βάση το λόγο σου θα ρίξω το δίχτυ.* **6** Και αφού το έκαναν αυτό, συνέκλεισαν μεγάλο πλήθος ψαριών και σχιζόνταν το δίχτυ τους. **7** Και έκαναν νεύμα στους συντρόφους τους στο άλλο πλοίο, για να έλθουν να τους βοηθήσουν· και ήλθαν και γέμισαν και τα δύο τα πλοία, ώστε βυθιζόνταν.

8 Βλέποντας λοιπόν ο Σίμων Πέτρος, έπεσε μπροστά στα γόνατα του Ιησού, λέγοντας: *[3]Φύγε[Εξελθε] από μένα, γιατί είμαι άνθρωπος αμαρτωλός, Κύριε.* **9** Επειδή έκπληξη κατέλαβε αυτόν και όλους όσους ήταν μαζί του λόγω της αλίευσης[διά την άγραν] των ψαριών[ιχθύων], την οποία συνέλαβαν, **10** παρόμοια δε και τον Ιάκωβο και Ιωάννη, τους γιους του Ζεβεδαίου, οι οποίοι ήταν συνέταιροι του Σίμωνα.

Και είπε προς το Σίμωνα ο Ιησούς: *Μη φοβάσαι· [4]από τώρα ανθρώπους θα ψαρεύεις[αγρεύει].* **11** Και αφού έφεραν τα πλοία πάνω στη γη, [5][αφού] εγκατέλειψαν τα πάντα τον ακολούθησαν.

12 Και [6]ενώ ήταν σε κάποια από τις πόλεις εμφανίσθηκε άνθρωπος γεμάτος λέπρα· και μόλις είδε τον Ιησού, έπεσε με το πρόσωπο κάτω και παρακάλεσε αυτόν, λέγοντας: *Κύριε, εάν θέλεις, μπορείς να με καθαρίσεις.* **13** Και απλώνοντας το χέρι, άγγιξε αυτόν και είπε: *Θέλω, καθαρίσου.* Και αμέσως η λέπρα έφυγε απ' αυτόν. **14** Και αυτός [7]παράγγειλε σε αυτόν να μη πει αυτό σε κανένα, αλλά πήγαινε, [λέγει, και] δείξε τον εαυτό σου στον ιερέα και πρόσφερε (τα σχετικά) με τον καθαρισμό σου, [8]καθώς πρόσταξε ο Μωυσής, για μαρτυρία σε αυτούς.

15 Αλλά όλο περισσότερο απλωνόταν η φήμη του, και [9]συγκεντρώνονταν όχλοι πολλοί, για να ακούσουν και να θεραπεύονται απ' αυτόν από τις ασθένειές τους· **16** [10]αυτός δε αποσυρόταν στις ερήμους και προσευχόταν. **17** Και σε κάποια από τις ημέρες, ενώ αυτός δίδασκε, κάθονταν εκεί Φαρισαίοι και νομοδιδάσκαλοι, που είχαν έλθει από κάθε χωριό της Γαλιλαίας και Ιουδαίας και Ιερουσαλήμ· και δύναμη Κυρίου ήταν στο να τους θεραπεύει.

18 Και να, [11]άντρες μετέφεραν πάνω σε κρεβάτι άνθρωπο, ο οποίος ήταν παραλυτικός, και ζητούσαν να φέρουν αυτόν μέσα και να τον θέσουν μπροστά του· **19** και μη βρίσκοντας από ποια είσοδο να τον φέρουν μέσα εξ αιτίας του όχλου, ανέβηκαν πάνω στην ταράτσα[επί το δώμα] και δια μέσω των κεραμιδιών κατέβασαν αυτόν με το φορείο[κλινιδίου] στο μέσο μπροστά στον Ιησού. **20** Και βλέποντας την πίστη τους, είπε προς αυτόν: *Άνθρωπε, συγχωρημένες είναι σε σένα οι αμαρτίες σου.*

21 Και [12]άρχισαν να διαλογίζονται οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι, λέγοντες: *[13]Ποιος είναι αυτός, ο οποίος λέει βλαστήμιες; ποιος μπορεί να συγχωρεί αμαρτίες ειμή μόνο ο Θεός;* **22** Εννοήσας δε ο Ιησούς τους διαλογισμούς τους, απάντησε και είπε προς αυτούς: *Τι διαλογίζεστε μέσα στις καρδιές σας;* **23** *τι είναι ευκολότερο, να πω, Συγχωρημένες είναι σε σένα οι αμαρτίες σου, ή να πω, Σήκω και περπάτα;* **24** *αλλά για να γνωρίσετε ότι εξουσία έχει ο Υιός του ανθρώπου πάνω στη γη να συγχωρεί αμαρτίες, είπε στον παραλυτικό: Προς σε λέγω:* Σήκω και σήκωσε το φορητό κρεβάτι[κλινίδιό] σου και πήγαινε σπίτι σου. **25** Και αμέσως σηκώθηκε μπροστά τους, σήκωσε [το κλινίδιο*] επάνω στο οποίο ήταν κατάκοιτος και αναχώρησε για το σπίτι του, δοξάζοντας τον Θεό. **26** Και έκσταση κατέλαβε όλους και δόξαζαν τον Θεό, και γέμισαν φόβο, λέγοντες ότι είδαμε παράδοξα σήμερα.

27 Και [14]έπειτα απ' αυτά βγήκε έξω και είδε κάποιο τελώνη[εισπράκτορα φόρων] ονόματι Λευί, καθισμένο στο τελωνείο, και είπε προς αυτόν: *Ακολούθα με.* **28** Και αφήνοντας όλα, σηκώθηκε [και] ακολούθησε αυτόν. **29** Και [15]έκανε σε αυτόν ο Λευίς υποδοχή μεγάλη στην [κατ]οικία του, και [16]ήταν πλήθος πολύ τελωνών και άλλων, οι οποίοι ήταν σε ανάκλιντρα μαζί τους στο τραπέζι. **30** Και γόγγυζαν οι γραμματείς τους και οι Φαρισαίοι στους μαθητές του, λέγοντες: *Γιατί τρώτε και πίνετε μαζί με τελώνες και αμαρτωλούς;* **31** Και απαντώντας ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Δεν έχουν ανάγκη γιατρού οι υγιείς, αλλ' οι πάσχοντες.* **32** *[17]Δεν ήλθα για να καλέσω δικαίους, αλλά αμαρτωλούς σε[εις] μετάνοια.*

33 Οι δε είπαν προς αυτόν: *[18]Γιατί οι μαθητές [του] Ιωάννη νηστεύουν συχνά και κάνουν δεήσεις[(παρακλητικές προσευχές)], ομοίως και οι των Φαρισαίων, οι δε δικοί σου τρώνε και πίνουν;*

ΚΕΦ. 5 [2] Ιωα. 21:6 [3] 2Σα. 6:9, 1Βα. 17:18 [4] Μτ. 4:19, Μαρ. 1:17 [5] Μτ. 4:20, 19:27, Μαρ. 1:18, Κφ. 18:28 [6] Μτ. 8:2, Μαρ. 1:40 [7] Μτ. 8:4 [8] Λευ.14:4,10,21,22 [9] Μτ. 4:25, Μαρ. 3:7, Ιωα. 6:2 [10] Μτ. 14:23, Μαρ. 6:46 [11] Μτ. 9:2, Μαρ. 2:3 [12] Μτ. 9:3, Μαρ. 2:6,7 [13] Ψλ. 32:5, Ησ. 43:25 [14] Μτ. 9:9, Μαρ. 2:13,14 [15] Μτ. 9:10, Μαρ. 2:15 [16] Κφ.15:1 [17] Μτ. 9:13, 1Τιμ. 1:15 [18] Μτ. 9:14, Μαρ. 2:18 [19] Μτ. 9:16,17, Μαρ. 2:21,22

[5:4] Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν... ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ **χαλάσατε** τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς **ἄγραν**. **[5:5]** ...ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ **ῥήματί** σου χαλάσω τὸ δίκτυον. **[5:6]** Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ· διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. **[5:7]** Καὶ κατένευσαν **τοῖς μετόχοις** τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς... **[5:8]** Ἰδὼν... ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε· **[5:9]** θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν... ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἣ συνέλαβον, **[5:10]** ...οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι... ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ **ζωγρῶν**. **[5:11]** Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ. **[5:12]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας... ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων... **[5:13]** Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπών... Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. **[5:14]** Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ... εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **[5:15]** Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ... **[5:16]** αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος. **[5:17]** Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι... οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης... εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. **[5:18]** ...ὃς ἦν παραλελυμένος καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. **[5:19]** Καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ **δῶμα** διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον... **[5:21]** Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι... τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός; **[5:22]** Ἐπιγνοὺς... τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **[5:23]** ...ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, ἔγειρε καὶ περιπάτει; **[5:24]** Ἵνα δὲ εἰδῆτε... ἀφιέναι ἁμαρτίας εἶπε τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἆρας τὸ κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. **[5:25]** Καὶ **παραχρῆμα** ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας ἐφ' ὃ κατέκειτο ἀπῆλθεν... **[5:26]** Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας... καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον. **[5:27]** Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε καὶ ἐθεάσατο... ἀκολούθει μοι. **[5:28]** Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα ἀναστὰς... **[5:29]** Καὶ ἐποίησε **δοχὴν** μεγάλην Λευὶς αὐτῷ... κατακείμενοι. **[5:30]** Καὶ ἐγόγγυζον... ἐσθίετε καὶ πίνετε; **[5:31]** ...οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· **[5:32]** οὐκ ἐλήλυθα... **[5:33]** ...νηστεύουσι πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν;

34 Ο δε είπε προς αυτούς: *Μήπως μπορείτε να κάνετε τους καλεσμένους*φίλους *στον γάμο*υιούς του νυμφώνος *να νηστεύουν, ενόσω είναι μαζί τους ο γαμπρός*νυμφίος*;* **35** *θα έλθουν όμως ημέρες, όταν θα αφαιρεθεί απ' αυτούς ο γαμπρός**· *τότε θα νηστεύουν σε εκείνες τις ημέρες.*

36 [19] Έλεγε δε και παραβολή προς αυτούς, *ότι κανείς δεν βάζει για μπάλωμα*επίρραμμα *νέο ύφασμα*ιματίου *πάνω σε ένδυμα*ιμάτιον *παλαιό ει δε μη, και το νέο αποσχίζεται και με το παλαιό δεν ταιριάζει το επίρραμμα* που είναι από το νέο.*

37 *Και κανείς δεν βάλλει κρασί*οίνος *νέο σε ασκούς παλαιούς ει δε μη, ο νέος οίνος* θα σχίσει τους ασκούς, και αυτός θα χυθεί και οι ασκοί θα καταστραφούν* **38** *αλλά πρέπει να βάζουν το νέο κρασί σε ασκούς νέους, και και τα δύο διατηρούνται.* **39** *Και κανείς αφού πίει κρασί παλαιό, θέλει αμέσως νέο· διότι λέγει· Ο παλαιός οίνος* είναι καλύτερος.*

6 **[ΣΤ]** ΚΑΤΑ ΔΕ [1]ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΠΡΩΤΟ(το αμέσως επόμενο μετά το Πάσχα) σάββατο πορευόταν αυτός δια*μέσω* των σπαρτών και οι μαθητές του αποσπούσαν τα στάχυα και έτρωγαν, τρίβοντες με τα χέρια. **2** Μερικοί δε από τους Φαρισαίους είπαν προς αυτούς: *Γιατί κάνετε* [2]*ό,τι δεν επιτρέπεται*συγχωρείται *να πράττεται στα σάββατα;*

3 Και απαντώντας προς αυτούς, είπε ο Ιησούς: [3]*Ούτε αυτό [δεν] διαβάσατε, το οποίο έπραξε ο Δαβίδ, οπότε πείνασε αυτός και αυτοί που ήταν μαζί του;* **4** *πως μπήκε μέσα στον οίκο του Θεού και έλαβε τους άρτους της προθέσεως κι έφαγε κι έδωκε και σε όσους ήταν μαζί του, τους οποίους* [4]*δεν επιτρέπεται* να φάνε ειμή μόνο οι ιερείς;* **5** Και έλεγε προς αυτούς ότι ο Υιός του ανθρώπου κύριος είναι και του Σαββάτου.

6 Και [5]πάλι σε άλλο Σάββατο μπήκε μέσα στη συναγωγή και δίδασκε· και ήταν εκεί άνθρωπος, του οποίου το δεξί χέρι ήταν ξεραμένοπαράλυτο. **7** Παρατηρούσαν δε [αυτόν] οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι, αν στο Σάββατο [θα] θεραπεύσει, για να βρούν κατηγορία εναντίον του. **8** Αυτός όμως γνώριζε τους διαλογισμούς τους και είπε προς τον άνθρωπο που είχε το ξερό* χέρι: *Σήκω και στάσου στο μέσον.* Και εκείνος αφού σηκώθηκε [πάνω] στάθηκε. **9** Είπε λοιπόν ο Ιησούς προς αυτούς:

*Θα σας ρωτήσω, τι επιτρέπεται*είναι συγκεχωρημένο*, να αγαθοποιήσει κάποιος στα σάββατα ή να κακοποιήσει; να σώσει ψυχή ή να καταστρέψει*απολέση*;* **10** Και αφού κοίταξε τριγύρω όλους αυτούς, είπε προς τον άνθρωπο: *Άπλωσε το χέρι σου.* Εκείνος δε έκαμε έτσι, και αποκαταστάθηκε το χέρι [υγιές] όπως το άλλο. **11** Αυτοί δε γέμισαν μανία και συνομιλούσαν μεταξύ τους τι να κάνουν στον Ιησού.

12 [6] Σ' εκείνες δε τις ημέρες αναχώρησε στο βουνόορος να προσευχηθεί, και διενυκτέρευε στην προσευχή του Θεού. **13** Κι όταν ξημέρωσε, κάλεσε τους μαθητές του και [7]έκλεξε απ' αυτούς 12, τους οποίους και ονόμασε αποστόλους, **14** τον Σίμωνα, [8]τον οποίο και [επ]ονόμασε Πέτρο, και Ανδρέα τον αδελφό αυτού, Ιάκωβο και Ιωάννη, Φίλιππο και Βαρθολομαίο, **15** Ματθαίο και Θωμά, Ιάκωβο τον [γιο] του Αλφαίου και Σίμωνα τον καλούμενο Ζηλωτή, **16** [9] Ιούδα [τον αδελφό] Ιακώβου, και Ιούδα [τον] Ισκαριώτη, ο οποίος και έγινε προδότης, **17** και αφού κατέβηκε μαζί τους στάθηκε σε ένα πεδινό [μέρος], και [παραβρέθηκαν] πλήθος μαθητών του [10]και όχλος πολύς του λαού απ' όλη την Ιουδαία και Ιερουσαλήμ και [μέχρι] τα παραθαλάσια [της] Τύρου και Σιδώνας, οι οποίοι ήλθαν για να τον ακούσουν και να γιατρευτούν από τα νοσηματάαρρώστιες τους, **18** και όσοι ενοχλούνταν*ταλαιπωρούνταν* από πνεύματα ακάθαρτα, και θεραπευόντουσαν.

19 Και όλος ο όχλος [11]ζητούσε να αγγίζει αυτόν, [12]διότι δύναμη εξερχόταν απ' αυτόν και γιάτρευε όλους. **20** Και αυτός σήκωσε τα μάτια του στους μαθητές του, [και] έλεγε: [13] *ΜΑΚΑΡΙΟΙ οι πτωχοί, διότι δική σας είναι η βασιλεία του Θεού.* **21** [14]*ΜΑΚΑΡΙΟΙ όσοι πεινάτε τώρα, γιατί θα χορτασθείτε.* [15]*ΜΑΚΑΡΙΟΙ όσοι κλαίτε τώρα, γιατί θα γελάσετε.* **22** [16] *ΜΑΚΑΡΙΟΙ είστε, όταν σας μισήσουν οι άνθρωποι,* [17]*και όταν σας αφορίσουναποκλείσουν από τη συναναστροφή τους και ονειδίσουνπεριγελάσουν και σας βγάλουν κακό όνομα εξ αιτίας του Υιού του άνθρώπου.*

23 [18] *ΧΑΙΡΕΤΕ σε εκείνη τη ημέρα και σκιρτήστεσυγκινηθείτε· διότι δέστε, ο μισθός σας [είναι] πολύς στον ουρανό·* [19]*επειδή τα ίδια διέπρατταν στους προφήτες οι πατέρες τους.* **24** *Πλην* [20] *ΟΥΑΙαλλοίμονο σε σας* [21]*τους πλουσίους,* [22]*διότι απολαύσατε την παρηγοριά σας (στο πλήρες).*

ΚΕΦ. 6 [1] Μτ. 12:1, Μαρ. 2:23 [2] Εξ. 20:10 [3] 1Σα. 21:6 [4] Λευ. 24:9 [5] Μτ. 12:9, Μαρ. 3:1, Ιδέ Κφ. 13:14, 14:3, Ιωα. 9:16 [6] Μτ. 14:23 [7] Μτ. 10:1 [8] Ιωα. 1:42 [9] Ιουδ. 1 [10] Μτ. 4:25, Μαρ. 3:7 [11] Μτ. 14:36 [12] Μαρ. 5:30, Κφ. 8:46 [13] Μτ. 5:3, 11:5, Ιακ. 2:5 [14] Ησ. 55:1, 65:13, Μτ. 5:6 [15] Ησ. 61:3, Μτ. 5:4 [16] Μτ. 5:11,1Πε. 2:19, 3:14, 4:14 [17] Ιωα. 16:2 [18] Μτ. 5:12, Πρ. 5:41, Κολ. 1:24, Ιακ. 1:2 [19] Πρ. 7:51 [20] Αμώς 6: 1, Ιακ. 5:1 [21] Κφ. 12:21 [22] Μτ. 6:2,5,16, Κφ.16:25

[5:34] ...μὴ δύνασθε **τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος**, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν; **[5:35]** Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος... **[5:36]** ...ὅτι οὐδεὶς **ἐπίβλημα** ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. **[5:37]** Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· **[5:38]** ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι **συντηροῦνται**. **[5:39]** Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς **χρηστότερός** ἐστιν. **[6:1]** Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ **ἔτιλλον** οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας καὶ ἤσθιον **ψώχοντες** ταῖς χερσί. **[6:2]** ...τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι; **[6:3]** ...οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαυὶδ ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; **[6:4]** ...εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ **ἔξεστι** φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; **[6:6]** Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ... καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. **[6:7]** Παρετήρουν... εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. **[6:8]** Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ **ἀναστὰς** ἔστη. **[6:9]** ...ἐπερωτήσω ὑμᾶς τί **ἔξεστι** τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; **[6:11]** Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν **ἀνοίας**, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ. **[6:12]** Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. **[6:13]** Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος... **[6:14]** Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον... τὸν καλούμενον Ζηλωτήν, **[6:16]** ...ὃς καὶ ἐγένετο προδότης, **[6:17]** καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ... οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, **[6:18]** καὶ οἱ ὀχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο· **[6:19]** καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας. **[6:20]** Καὶ αὐτὸς **ἐπάρας** τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν... **[6:21]** μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν... οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. **[6:22]** Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσι καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **[6:23]** Χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. **[6:24]** Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

25 [23] *ΟΥΑΙ* σε σας, που είστε χορτασμένοι, διότι θα πεινάσετε.* [24] *ΟΥΑΙ* σε σας, που γελάτε τώρα, διότι θα πενθήσετε και θα κλάψετε.* **26** [25] *ΟΥΑΙ* σε σας, όταν όλοι οι άνθρωποι σας επαινούν[ευφημήσωσι]· διότι παρόμοια έπρατταν στους ψευδοπροφήτες οι πατέρες αυτών.*

27 *Αλλά [26]προς εσάς που ακούτε λέγω: Αγαπάτε τους εχθρούς σας, αγαθοποιείτε[κάνετε το καλό] σε εκείνους, οι οποίοι σας μισούν,* **28** *ευλογείτε εκείνους, οι οποίοι σας καταριώνται, [27][και] προσεύχεστε υπέρ εκείνων, οι οποίοι σας βλάπτουν[προσβάλλουν].* **29** [28] *Σε εκείνον που σε χτυπά στο σαγόνι πρόσφερε και το άλλο, [29]και αυτόν που σου παίρνει[αφαιρούντος] το ενδυμά[ιμάτιό] σου μη εμποδίσεις και τον χιτώνα[επενδυτή].* **30** [30] *Στον καθένα δε που ζητά από σένα δίδε, και από αυτόν που παίρνει τα δικά σου, μη τα απαιτείς[ζητάς πίσω].*

31 *Και [31] καθώς θέλετε να [δια]πράττουν σε σας οι άνθρωποι, και σεις κάνετε ομοίως σε αυτούς.* **32** *Και [32] εάν αγαπάτε αυτούς που σας αγαπούν, ποία χάρη οφείλεται σε σας[χάρις χρεωστείται εις εσάς]; διότι και οι αμαρτωλοί αγαπούν αυτούς που τους αγαπούν.* **33** *Και εάν αγαθοποιείτε* αυτούς που σας αγαθοποιούν, ποία χάρη χρεωστείται* σε σας; διότι και οι αμαρτωλοί το αυτό πράττουν.* **34** *Και [33]εάν δανείζετε σε εκείνους, από τους οποίους ελπίζετε πάλι να λάβετε, ποία χάρη χρεωστείται* σε σας; διότι και οι αμαρτωλοί σε αμαρτωλούς δανείζουν για να λάβουν πίσω τα ίσα.* **35** *Πλην [34]αγαπάτε τους εχθρούς σας κι αγαθοποιείτε* [35]και δανείζετε, ουδεμία [απολαβήν] ελπίζοντες, και θα είναι πολύς ο μισθός σας, [36]και θα είστε γιοι του Υψίστου· διότι αυτός είναι αγαθός προς τους αχάριστους και κακούς.*

36 [37] *Γίνεστε λοιπόν οικτίρμονες[σπλαχνικοί], καθώς κι ο Πατέρας σας είναι σπλαχνικός[οικτίρμων]*.* **37** *Και μη κρίνετε, και δεν θα κριθείτε· [38]μη καταδικάζετε, και δεν θα καταδικασθείτε· συγχωρείτε, και θα συγχωρηθείτε·* **38** *[39]δίνετε, και θα δοθεί σε σας· [μια] μονάδα μέτρησης καλή[μπόλικη], συμπιεσμένη και κατακαθισμένη και ξέχειλη θα δώσουν [40]στον κόρφο[αγκαλιά] σας. Διότι [41]με το αυτό μέτρο, με το οποίο μετράτε, θ' αντιμετρηθεί σε σας.* **39** *Είπε δε* παραβολή προς αυτούς, *[42] Μήπως μπορεί τυφλός να οδηγεί τυφλό; δεν θα πέσουν και οι δύο σε βόθρο[λάκκο];*

40 [43] *Δεν είναι μαθητής ανώτερος του [δι]δασκάλου του· καθένας δε τελειοποιημένος θα είναι ως ο [δι]δάσκαλος του.*

41 *Και [44]γιατί βλέπεις το ξυλάριο που είναι στο μάτι του αδελφού σου, το δε δοκάρι που είναι στο δικό [σου] μάτι δεν παρατηρείς;* **42** *ή πως μπορείς να λες προς τον αδελφό σου· Αδελφέ, άφησε [να] βγάλω το ξυλάρι που είναι στο μάτι σου, ενώ συ δεν βλέπεις το δοκάρι που είναι στο μάτι σου; Υποκριτή, [45]βγάλε πρώτα το δοκάρι απ' το μάτι σου, και τότε θα δεις καθαρά για να βγάλεις το ξυλαράκι που είναι στο μάτι του αδελφού σου.* **43** *Επειδή [46]δεν υπάρχει δέντρο καλό, το οποίο κάνει καρπό σάπιο[σαπρό], ούτε δέντρο σάπιο*, το οποίο κάνει καρπό καλό·* **44** *διότι [47]κάθε δέντρο [αν]αναγνωρίζεται από τον καρπό του. Επειδή δεν συνάγουν από αγκάθια σύκα, ούτε τρυγούν σταφύλια από τη βάτο.*

45 [48] *Ο αγαθός άνθρωπος από τον αγαθό θησαυρό της καρδιάς του βγάζει[εκφέρει] έξω το αγαθό και ο κακός άνθρωπος από τον κακό θησαυρό της καρδιάς του εκφέρει* το κακό·* [49]*επειδή απ' το περίσσευμα της καρδιάς λαλεί το στόμα του.* **46** [50] *Γιατί λοιπόν με κράζετε, Κύριε, Κύριε, και δεν πράττετε όσα λέγω;*

47 [51] *Ο καθένας που έρχεται σε μένα και ακούει τα λόγια μου και κάνει αυτά, θα σας δείξω με ποιον είναι όμοιος·* **48** *είναι όμοιος με άνθρωπο που οικοδομεί κατοικία, ο οποίος έσκαψε και βάθυνε κι έβαλε θεμέλιο πάνω στην πέτρα· όταν δε έγινε πλημμύρα, το ποτάμι χτύπησε ορμητικά[προσέβαλεν] εκείνο το σπίτι και δεν μπόρεσε να το σαλέψει· διότι ήταν θεμελιωμένο πάνω στην πέτρα.* **49** *Όποιος όμως ακούσει και δεν κάνει, είναι όμοιος με άνθρωπο που οικοδόμησε κατοικία πάνω στο χώμα[γην] χωρίς θεμέλιο· κατά της οποίας χτύπησε ορμητικά* ο ποταμός κι ευθύς έπεσε και έγινε μέγας κατακρημνισμός εκείνου του σπιτιού.*

7 **[Ζ]** ΑΦΟΥ ΔΕ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΑΥΤΟΥ στο λαό που τον άκουγε, [1] μπήκε μέσα στην Καπερναούμ. **2** Κάποιου δε εκατόνταρχου ο δούλος, ο οποίος ήταν αγαπητός[πολύτιμος] σε αυτόν, ήταν σε κακή κατάσταση και ετοιμοθάνατος. **3** Και όταν άκουσε περί του Ιησού, [απ]έστειλε προς αυτόν πρεσβυτέρους των Ιουδαίων, παρακαλώντας αυτόν να έλθει να [δια]σώσει το δούλο του. **4** Εκείνοι δε ήρθαν προς τον Ιησού, και τον παρακαλούσαν επίμονα, λέγοντας ότι είναι άξιος εκείνος, στον οποίο θα κάνεις αυτό· **5** διότι αγαπά το έθνος μας, και τη συναγωγή αυτός μας οικοδόμησε.

ΚΕΦ. 6 [23]Ησ. 65:13 [24] Παρ. 14:13 [25]Ιωα. 15:19,1Ιωα. 4:5 [26]Εξ. 23:4, Παρ. 25:21, Μτ. 5:44, six. 35, Ρω. 12:20 [27] Κφ. 23:34, Πρ. 7:60 [28] Μτ. 5:39 [29] 1Κο. 16:7 [30]Δευ. 15:7-10, Παρ. 21:26, Μτ. 5:42 [31] Μτ. 7:12 [32] Μτ. 5:46 [33] Μτ. 5:42 [34] six. 27 [35] Ψλ. 37:26, six. 30 [36] Μτ. 5:45 [37]Μτ. 5:48 [38]Μτ. 7:1 [39] Παρ. 19:17 [40] Ψλ. 79:12 [41]Μτ. 7:2, Μαρ. 4:24, Ιακ. 2:13 [42]Μτ. 15:14 [43]Μτ. 10:24, Ιωα. 13:16,15:20 [44]Μτ. 7:3 [45] Παρ. 18:17 [46]Μτ. 7:16,17 [47]Μτ. 12:33 [48]Μτ. 12:35 [49] Μτ. 12:34 [50]Μαλ.1:6, Μτ. 7:21,25:11, Κφ. 13:25 [51]Μτ. 7:24

[6:25] Οὐαὶ ὑμῖν οἱ **ἐμπεπλησμένοι**, ὅτι πεινάσετε... **[6:26]** Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν... **[6:27]** Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν... καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, **[6:28]** εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν **ἐπηρεαζόντων** ὑμᾶς. **[6:29]** Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. **[6:30]** Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. **[6:32]** Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; **[6:33]** Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. **[6:34]** Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; ...δανείζουσιν ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. **[6:35]** ...καὶ δανείζετε **μηδὲν ἀπελπίζοντες**, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς **χρηστός** ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. **[6:36]** Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες... ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. **[6:37]** ...καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· **[6:38]** δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. **[6:39]** ...μήτι δύναται... Οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς **βόθυνον** πεσοῦνται; **[6:40]** Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· **κατηρτισμένος** δὲ πᾶς ἔσται ὡς... **[6:41]** Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος... τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;... **[6:43]** ...ποιοῦν καρπὸν σαπρόν... ποιοῦν καρπὸν καλόν· **[6:44]** ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν. **[6:45]** ...προφέρει τὸ ἀγαθόν... προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ... **[6:47]** ...ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος· **[6:48]** ...ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης **προσέρρηξεν** ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ... τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. (ΚΜΝ: **διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν.**) **[6:49]** Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ...ἐπὶ τὴν γῆν... ᾗ προσέρρηξεν ὁ ποταμός... καὶ ἐγένετο τὸ **ῥῆγμα** τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα. **[7:1]** Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ **ῥήματα** αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν... **[7:2]** ...ἤμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ **ἔντιμος**. **[7:3]** ...ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. **[7:4]** Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο.

6 Ο δε Ιησούς πήγαινε μαζί τους. Ενώ δε απείχε όχι πολύ μακριά απ' το σπίτι, έστειλε προς αυτόν ο εκατόνταρχος φίλους, λέγοντας προς αυτόν: *Κύριε, μη ενοχλείσαι· διότι δεν είμαι άξιος να μπεις κάτω από τη στέγη μου·* **7** *ως εκ τούτου ούτε τον εαυτό μου έκρινα άξιο να έλθω προς εσέ· αλλά πες λόγο, και θα γιατρευτεί ο δούλος μου.* **8** *Επειδή και εγώ είμαι άνθρωπος ευρισκόμενος*[υποκείμενος] *κάτω από εξουσία, έχοντας κάτω από μένα στρατιώτες, [και] λέγω προς αυτόν, Πήγαινε, και πάει; και προς άλλο, Έλα, και έρχεται, και προς το δούλο μου, Κάνε αυτό, και το κάνει.*

9 Όταν άκουσε λοιπόν αυτά ο Ιησούς τον θαύμασε, και στράφηκε προς τον όχλο που τον ακολουθούσε, και είπε: *Σας λέγω, Ούτε στον Ισραήλ βρήκα τέτοια πίστη.*

10 Και αφού επέστρεψαν οι απεσταλμένοι στον οίκο, βρήκαν τον ασθενή δούλο θεραπευμένο[υγιαίνοντα].

11 Την δε επόμενη ημέρα πορευόταν [ο Ιησούς] σε πόλη ονομαζομένη Ναΐν· και μαζί του συμπορευόταν αρκετοί από τους μαθητές του και όχλος πολύς.

12 Καθώς δε πλησίασε στην είσοδο[πύλην] της πόλης, δες, μεταφερόταν έξω [ένας] νεκρός μονογενής γιος της μητέρας του, και αυτή ήταν χήρα, και όχλος πολύς της πόλης ήταν μαζί της. **13** Και βλέποντας αυτή ο Κύριος, σπλαχνίσθηκε γι' αυτή και είπε προς αυτή: *Μην κλαίς·* **14** και πλησιάζοντας άγγιξε το νεκροκρέβατο, αυτοί δεν που το βάσταζαν στάθηκαν, και είπε: *Νεαρέ, προς εσέ λέγω,* [2]*σήκω.* **15** Και ανακάθισε ο νεκρός και άρχισε να μιλάει και τον έδωσε στη μητέρα του.

16 [3]Κατέλαβε δε όλους φόβος και δόξαζαν τον Θεό, λέγοντες: [4]*Ότι μέγας προφήτης σηκώθηκε ανάμεσά μας,* [5]*και ότι επισκέφθηκε ο Θεός τον λαό αυτού.* **17** Και διαδόθηκε[εξήλθεν] αυτός ο λόγος[φήμη] περί αυτού σε όλη την Ιουδαία και σε όλα τα περίχωρα.

18 Και [6]ανήγγειλαν προς τον Ιωάννη οι μαθητές του για όλα αυτά. **19** Και [προσ]καλέσας ο Ιωάννης δύο από τους μαθητές του, έστειλε προς τον Ιησού, λέγοντας: *Συ είσαι ο Ερχόμενος ή άλλον προσδοκούμε[αναμένουμε];*

20 Και όταν ήλθαν προς αυτόν οι άνθρωποι, είπαν: *Ιωάννης ο Βαπτιστής μας [απ]έστειλε προς εσέ, λέγοντας: Συ είσαι ο Ερχόμενος ή άλλον προσδοκούμε[αναμένουμε];*

21 Στην ίδια εκείνη ώρα θεράπευσε πολλούς από νοσήματα και οδυνηρές ασθένειες[μαστίγων] και πνεύματα πονηρά, και σε πολλούς τυφλούς χάρισε την όραση[βλέπειν]. **22** Και [7]απαντώντας ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Πηγαίνετε και αναγγείλατε προς τον Ιωάννη όσα είδατε και ακούσατε·* [8] *(ότι) τυφλοί ξαναβλέπουν, κουτσοί[χωλοί] περπατούν, λεπροί καθαρίζονται, κουφοί ακούνε, νεκροί εγείρονται,* [9]*πτωχοί ευαγγελίζονται[ακούνε καλά νέα].* **23** *και μακάριος είναι όποιος δεν σκανδαλιστεί με μένα[εν εμοί].*

24 [10]Αφού δε αναχώρησαν οι απεσταλμένοι του Ιωάννη, άρχισε να λέει προς τους όχλους για [τον] Ιωάννη: *Τι βγήκατε έξω στην έρημο να δείτε; καλάμι σαλευόμενο από τον άνεμο;* **25** *Αλλά[Τότε] τι εξήλθατε* να δείτε; άνθρωπο ντυμένο μαλακά[απαλά] *ενδύματα[ιμάτια]; δέστε[ιδού], αυτοί που ντύνονται λαμπρά[με πολυτέλεια] και ζουν τρυφηλά[με ανέσεις] βρίσκονται στα βασιλικά [παλάτια].*

26 *Αλλά τι βγήκατε έξω να δείτε; προφήτη; Ναι, σας λέγω, και περισσότερο από προφήτη.* **27** Αυτός είναι, για τον οποίο είναι γραμμένο: ***[11]Δέστε, εγώ αποστέλλω τον άγγελιοφόρο μου πριν απ' το προσωπό σου, ο οποίος θα προετοιμάσει[κατασκευάσει] τον δρόμο σου μπροστά σου.*** **28** *Διότι σας λέγω, μεταξύ αυτών που γεννήθηκαν από γυναίκες, κανείς προφήτης είναι μεγαλύτερος απ' τον Ιωάννη το βαπτιστή· πλην ο μικρότερος στη βασιλεία του Θεού είναι μεγαλύτερος από αυτόν.*

29 Και όλος ο λαός όταν τον άκουσαν και οι τελώνες[φοροεισπράκορες] δικαίωσαν[έδωσαν δίκαιο] τον Θεό, [12]καθώς βαπτίσθηκαν το βάπτισμα του Ιωάννη. **30** Οι δε Φαρισαίοι και οι νομικοί παρέβηκαν[ηθέτησαν] [13]το θέλημα[τη βουλή] του Θεού προς αυτούς, μη έχοντας βαπτισθεί απ' αυτόν.

31[Και είπε ο Κύριος·] *[14]Με τι λοιπόν να παρομοιάσω τους ανθρώπους της γενεάς αυτής; και με τι είναι όμοιοι;* **32** *Είναι όμοιοι με παιδιά καθισμένα στην αγορά που φωνάζουν το ένα στο άλλο και λένε· Αυλό[φλογέρα] σας παίξαμε, και δεν χορέψατε· [σας] θρηνήσαμε, και δεν κλάψατε.* **33** *Διότι [15]ήλθε Ιωάννης ο Βαπτιστής μήτε ψωμί να τρώει, ούτε κρασί να πίνει, και λέτε: Δαιμόνιο έχει.* **34** *Ήλθε ο Υιός του ανθρώπου τρώγοντας και πίνοντας, και λέτε· Δέστε άνθρωπος φαγάς και κρασοπότης, φίλος τελωνών και αμαρτωλών.* **35** *Και [16]δικαιώθηκε (έτσι) η σοφία από όλα τα παιδιά της.*

ΚΕΦ. 7 [1] Μτ. 8:5 [2] Κφ. 8:54, Ιωα. 11:43, Πρ. 9:40, Ρω. 4:17 [3] Κφ. 1:65 [4] Κφ. 24:19, Ιωα. 4:19, 6:14, 9:17 [5] Κφ. 1:68 [6] Μτ. 11:2 [7] Μτ.11:4 [8] Ησ. 35:5 [9] Κφ. 4:18 [10] Μτ. 11:7 [11] Μαλ. 3:1 [12] Μτ. 3:6, Κφ. 3:12 [13] Πρ. 20:27 [14] Μτ. 11:16 [15] Μτ. 3:4, Μαρ. 1:6, Κφ. 1:15 [16] Μτ. 11:19

[7:5] Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν... ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. **[7:6]** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος... Κύριε, μὴ **σκύλλου·** οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· **[7:7]** διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλ᾽ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. **[7:8]** Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ... καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **[7:9]** ...καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. **[7:10]** Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. **[7:11]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς... **[7:12]** Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ **ἐξεκομίζετο** τεθνηκὼς υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. **[7:14]** καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς **σοροῦ**, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπε· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. **[7:15]** Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. **[7:16]** Ἔλαβε δὲ φόβος πάντας... ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. **[7:17]** Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ... **[7:19]** ...σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; **[7:20]** Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον... ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; **[7:21]** Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. **[7:22]** ...ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε... χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· **[7:23]** καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. **[7:24]** Ἀπελθόντων δὲ... τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; **[7:25]** Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν **μαλακοῖς** ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ **τρυφῇ** ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. **[7:27]** Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου· **[7:28]** λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν... οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ... μείζων αὐτοῦ ἐστι. **[7:29]** ...ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν... ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ. **[7:30]** Τίνι οὖν ὁμοιώσω... καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; **[7:32]** Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις καὶ λέγουσιν· **ηὐλήσαμεν** ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. **[7:33]** Ἐλήλυθε γὰρ... μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. **[7:34]** Ἐλήλυθεν... ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης... **[7:35]** Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων!

36 [17] Παρακαλούσε δε αυτόν ένας από τους Φαρισαίους να φάει μαζί του· και μπαίνοντας μέσα στη [κατ]οικία του Φαρισαίου, πλάγιασε στο ανάκλιντρο του τραπεζιού. **37** Και να, μια γυναίκα που ήταν γνωστή στην πόλη σαν αμαρτωλή, μαθαίνοντας ότι βρίσκεται στο τραπέζι στην [κατ]οικία του Φαρισαίου, έφερε αλαβάστρινο [δοχείο] με μύρο(αρωματικό λάδι) **38** και αφού στάθηκε κοντά στα πόδια του από πίσω κλαίγοντας, άρχισε να βρέχει τα πόδια του με τα δάκρυα και σπόγγιζε με τις τρίχες του κεφαλιού της και καταφιλούσε τα πόδια του και άλειφε με το μύρο.

39 Βλέποντας δε ο Φαρισαίος που κάλεσε αυτόν, είπε μέσα του λέγοντας: *[18]Αυτός, εάν ήταν προφήτης, θα γνώριζε ποια και τι είδος είναι η γυναίκα, η οποία τον αγγίζει, ότι είναι αμαρτωλή.* **40** Και απαντώντας ο Ιησούς, είπε προς αυτόν: *Σίμωνα, έχω κάτι να σου πω.* Ο δε λέγει· *Δάσκαλε, πες.*

41 *Κάποιος δανειστής είχε δύο χρεωφειλέτες· ο ένας χρωστούσε δηνάρια 500, ο δε άλλος 50.* **42** *Και επειδή δεν είχαν να αποδώσουν, χάρισε αυτά και στους δύο. Ποιος λοιπόν απ' αυτούς, πες, θα αγαπήσει αυτόν περισσότερο;* **43** Απαντώντας ο Σίμων, είπε· *Νομίζω ότι [εκείνος], στον οποίο χάρισε τα περισσότερα.* Ο δε είπε σε αυτόν: *Ορθά έκρινες.*

44 Και στρεφόμενος προς τη γυναίκα, είπε στον Σίμωνα: *Βλέπεις αυτή τη γυναίκα; Μπήκα μέσα στο σπίτι σου, νερό για τα πόδια μου δεν έδωσες· αυτή δε με τα δάκρυα έβρεξε τα πόδια μου και με τις τρίχες του κεφαλιού της [τα] σπόγγισε.* **45** *Φίλημα δεν μου έδωσες· αυτή δε, από όταν μπήκε, δεν έπαυσε να καταφιλά τα πόδια μου.* **46** *[19]Με λάδι το κεφάλι μου δεν άλειψες· αυτή δε με μύρο* άλειψε τα πόδια μου.* **47** *[20]Γι' αυτό σου λέγω, συγχωρημένες είναι οι αμαρτίες της οι πολλές, διότι αγάπησε πολύ· σε όποιον δε συγχωρείται λίγο, λίγο αγαπά.* **48** Και είπε προς αυτή: *[21]Συγχωρημένες είναι οι αμαρτίες σου.* **49** Και άρχισαν οι συγκαθήμενοι στο τραπέζι να λένε μέσα τους: *[22]Ποιος είναι αυτός, ο οποίος και αμαρτίες συγχωρεί;* **50** Είπε δε προς την γυναίκα: *[23]Η πίστη σου σε έσωσε· πήγαινε σε ειρήνη.*

8 **[Η]** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠ' ΑΥΤΑ ΑΥΤΟΣ ΠΕΡΙΟΔΕΥΕ σε κάθε πόλη και χωριό, κηρύττοντας κι ευαγγελιζόμενος τη βασιλεία του Θεού, και οι 12 ήταν μαζί του, **2** και κάποιες γυναίκες, οι οποίες ήταν θεραπευμένες από πνεύματα πονηρά και ασθένειες, Μαρία η καλουμένη Μαγδαληνή, [2]απ' την οποία είχαν βγει 7 δαιμόνια, **3** και Ιωάννα η γυναίκα του Χουζά, επιτρόπου του Ηρώδου, και Σουσάννα και άλλες πολλές, οι οποίες τον διακονούσαν απ' τα υπαρχοντά τους.

4 [3]Επειδή δε συγκεντρώνονταν όχλος πολύς και έρχονταν προς αυτόν από κάθε πόλη, είπε μέσω μιας παραβολής: **5** *Βγήκε έξω ο σπορέας, για να σπείρει το σπόρο του. Και ενώ έσπερνε, άλλο μεν έπεσε δίπλα στο δρόμο[παρά την οδόν] και καταπατήθηκε, και τα πουλιά[πετεινά] του ουρανού κατέφαγαν αυτό·* **6** *άλλο δε έπεσε πάνω στο πετρώδες και αφού φύτρωσε ξεράθηκε, διότι δεν είχε υγρασία[ικμάδα]·* **7** *και άλλο έπεσε ανάμεσα στα αγκάθια, και αφού φύτρωσαν μαζί του τα αγκάθια [απ]έπνιξαν αυτό·* **8** *και άλλο έπεσε πάνω στη γη την αγαθή[σε γόνιμο έδαφος], κι αφού φύτρωσε έκανε καρπό 100 φορές περισσότερο. Αυτά λέγοντας, φώναζε: Όποιος έχει αυτιά για να ακούει, ας ακούει.*

9 [4] Ρώτησαν δε αυτόν οι μαθητές του, λέγοντες: *Τι σημαίνει αυτή η παραβολή;* **10** Αυτός δε είπε: *Σε σας δόθηκε να γνωρίσετε τα μυστήρια της βασιλείας του Θεού, στους [δε] λοιπούς δια παραβολών, [5]για να μη βλέπουν ενώ βλέπουν και να μη καταλαβαίνουν ενώ ακούν.*

11 *[6]Αυτή λοιπόν είναι η (έννοια) της παραβολής: Ο σπόρος είναι ο λόγος του Θεού·* **12** *εκείνοι που σπάρθηκαν δίπλα στο δρόμο είναι όσοι ακούνε, έπειτα έρχεται ο Διάβολος και αφαιρεί το λόγο από την καρδιά τους, για να μη πιστεύσουν και σωθούν.* **13** *Εκείνοι δε πάνω στο πετρώδες είναι αυτοί οι οποίοι, όταν ακούσουν, μετά χαράς δέχονται το λόγο και αυτοί ρίζα δεν έχουν, οι οποίοι για λίγο καιρό πιστεύουν και σε καιρό δοκιμασίας[πειρασμού] αποστατούν.* **14** *Αυτός δε (ο σπόρος) που έπεσε στα αγκάθια, αυτοί είναι εκείνοι οι οποίοι άκουσαν αλλά επειδή ζούν μέσα σε μέριμνες και πλούτο και απολαύσεις[ηδονές] της ζωής [συμ]πνίγονται εντελώς και δεν φθάνουν σε καρπό[τελεσφορούσι].*

15 *Αυτό δε (που σπάρθηκε) στην καλή[γόνιμη] γη, αυτοί είναι (εκείνοι), οι οποίοι αφού άκουσαν το λόγο, τον κρατούν σε καρδιά καλή και αγαθή και καρποφορούν σε[εν/με] υπομονή.*

16 *[7]Κανείς δε που ανάβει λυχνάρι, δεν το σκεπάζει με [κάποιο] σκεύος ή θέτει κάτω από κρεβάτι, αλλά τοποθετεί πάνω στο λυχνοστάτη, για να βλέπουν [το] φως αυτοί που έρχονται μέσα.*

ΚΕΦ. 7 [17]Μτ. 26:6, Μαρ. 14:3, Ιωαν. 11:2 [18]Κφ. 15:2 [19]Ψλ. 23:5 [20]1Τι. 1:14 [21]Μτ. 9:2, Μαρ. 2:5 [22]Μτ. 9:3, Μαρ. 2:7 [23]Μτ. 9:22, Μαρ. 5:34, 10:52, Κφ. 8:48, 18:42
ΚΕΦ. 8 [1]Μτ. 27:55,56 [2]Μαρ. 16:9 [3]Μτ. 13:2, Μαρ. 4:1 [4]Μτ. 13:10, Μαρ. 4:10 [5]Ησ. 6:9, Μαρ. 4:12 [6]Μτ. 13:18, Μαρ. 4:14 [7]Μτ. 5: 15, Μαρ. 4:21, Κφ. 11:33

[7:36] ...**ἀνεκλίθη**. **[7:37]** ...καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ... κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου **[7:38]** καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς **ἐξέμασσε**... **[7:39]** ...ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ... **[7:41]** Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε... **[7:42]** Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο· τίς οὖν αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; **[7:43]** ...ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο... ὀρθῶς ἔκρινας. **[7:44]** ...καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς **ἐξέμαξε**. **[7:45]** ...αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθεν οὐ **διέλιπε** καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. **[7:46]** ...αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. **[7:47]** Οὗ χάριν λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. **[7:49]** Καὶ ἤρξαντο οἱ **συνανακείμενοι** λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; **[7:50]** ...πορεύου εἰς εἰρήνην. **[8:1]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος... **[8:2]** ...τεθεραπευμέναι ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων... ἑξεληλύθει, **[8:4]** **Συνιόντος** δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων... **[8:5]** ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη... **[8:6]** καὶ ἕτερον... καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν **ἰκμάδα**· **[8:7]** καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. **[8:8]** Καὶ ἕτερον... καὶ φυὲν ἐποίησε... ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. **[8:9]** Ἐπηρώτων... τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. **[8:10]** ...ὑμῖν δέδοται γνῶναι... ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι καὶ ἀκούοντες μὴ **συνιῶσιν**. **[8:11]** Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν... **[8:12]** ...αἴρει τὸν λόγον... **[8:13]** ...οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον... οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. **[8:14]** ...οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ **τελεσφοροῦσι**. **[8:15]** Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. **[8:16]** Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. **[8:17]** Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ.

17 *Διότι [8]δεν υπάρχει κρυφό, το οποίο δε θα γίνει φανερό, ούτε απόκρυφο, το οποίο δεν θα γίνει γνωστό και έλθει στο φανερό.* **18** *Προσέχετε λοιπόν πως ακούτε· διότι [9]όποιος έχει, θα δοθεί σ' αυτόν, και όποιος δεν έχει, και [εκείνο] το οποίο νομίζει ότι έχει θα αφαιρεθεί απ' αυτόν.*

19 [10] Ήλθαν δε προς αυτόν η μητέρα και οι αδελφοί του και δεν μπορούσαν λόγω του όχλου να τον πλησιάσουν. **20** Και αναφέρθηκε προς αυτόν [υπό τινών] λέγοντας: *Η μητέρα σου και οι αδελφοί σου στέκονται έξω θέλοντας να σε δουν.* **21** Ο δε απαντώντας είπε προς αυτούς: *Μητέρα μου και αδελφοί μου είναι αυτοί που ακούνε το λόγο του Θεού και εκτελούν[πράττοντες] αυτόν.*

22 Και [11]σε κάποια των ημερών ανέβηκε σε ένα πλοίο αυτός και οι μαθητές του, και είπε προς αυτούς: *Ας διαπεράσουμε στην απέναντι πλευρά της λίμνης·* και απέπλευσαν. **23** Ενώ δε έπλεαν, αποκοιμήθηκε. Και κατέβηκε ανεμοστρόβιλος στη λίμνη, και γέμιζε [νερά] το πλοίο και κινδύνευαν.

24 Πλησιάζοντες δε τον ξύπνησαν, λέγοντες: *Επιστάτη[Διδάσκαλε], Επιστάτη, χανόμαστε.* Εκείνος δε αφού σηκώθηκε επιτίμησε τον άνεμο και την θαλασσοταραχή, και έπαψαν, και έγινε γαλήνη. **25** Είπε δε προς αυτούς: *Που είναι η πίστη σας;* Και γεμάτοι φόβο θαύμασαν, λέγοντας μεταξύ τους: *Ποιος λοιπόν είναι αυτός, διότι και τους ανέμους προστάζει και το νερό, και υπακούουν σ' αυτόν;*

26 Και [12]κατέπλευσαν στη χώρα των Γαδαρηνών, η οποία είναι στην αντίπερα [όχθη] της Γαλιλαίας. **27** Και καθώς αποβιβάσθηκε πάνω στη γη, απάντησε αυτόν κάποιος άνθρωπός από την πόλη, ο οποίος είχε δαιμόνια από χρόνια πολλά, και ρούχο δεν ντυνόταν και σε σπίτι δεν έμενε, αλλά στα μνήματα.

28 Βλέποντας λοιπόν τον Ιησού, [αν]έκραξε και έπεσε κάτω μπροστά του και με φωνή μεγάλη είπε: *Τι είναι μεταξύ εμού και σου, Ιησού, Υιέ του Θεού του Υψίστου; δέομαι[παρακαλώ] σε, μη με βασανίσεις.* **29** Διότι πρόσταξε στο πνεύμα το ακάθαρτο να βγει έξω από τον άνθρωπο. Επειδή πριν πολλά χρόνια είχε κυριαρχήσει[συναρπάσει] αυτόν, και τον έδεναν με αλυσίδες και φύλαγαν με ποδόδεσμα και έσπαζε τα δεσμά, [και] περιφερόνταν από τον δαίμονα στις ερήμους.

30 Και ρώτησε αυτόν ο Ιησούς, λέγοντας: *Τι είναι το όνομά σου;* Ο δε είπε: *Λεγεώνα·* διότι δαιμόνια πολλά μπήκαν σε αυτόν· **31** και τον παρακαλούσαν να μη τα προστάξει να απέλθουν [13]στην άβυσσο.

32 Ήταν δε εκεί κοπάδι[αγέλη] γουρουνιών[χοίρων] πολλών που έβοσκαν στο βουνό· και τον παρακαλούσαν να επιτρέψει σε αυτά να μπούν μέσα σ' εκείνα· και τους το επέτρεψε. **33** Βγαίνοντας δε έξω τα δαιμόνια από τον άνθρώπο, μπήκαν μέσα στα γουρούνια, και όρμησε η αγέλη προς το γκρεμό στη λίμνη και πνίγηκε. **34** Μόλις είδαν οι βοσκοί το γενόμενο έφυγαν, και αναχωρώντας το ανέφεραν στην πόλη και στην ύπαιθρο[εις τους αγρούς].

35 Και βγήκαν έξω για να δουν το γεγονός, και ήλθαν προς τον Ιησού και βρήκαν τον άνθρωπο, από τον οποίο είχαν βγει τα δαιμόνια, να κάθετε δίπλα στα πόδια του Ιησού, ντυμένο και σωφρονισμένο[λογικευμένο·] και φοβήθηκαν. **36** Αφηγήθηκαν δεν σ' αυτούς κι αυτοί που είδαν πως σώθηκε ο δαιμονιζόμενος. **37** Και [14]όλο το πλήθος της γύρω περιοχής των Γαδαρηνών [15]τον παρακαλούσαν να αναχωρήσει απ' αυτούς, διότι κυριεύθηκαν από μεγάλο φόβο, αυτός δε μπαίνοντας στο πλοίο επέστρεψε. **38** [16]Ο δε άνθρωπος, από τον οποίο είχαν βγει τα δαιμόνια, [παρεκάλει] αυτόν να 'ναι μαζί του· ο Ιησούς όμως απέλυσε αυτόν, λέγοντας: **39** *Επέστρεψε στον οίκό σου και διηγήσου όσα έκανε σε σένα ο Θεός·* και αναχώρησε κηρύττοντας σε όλη την πόλη όσα έκανε σ' αυτόν ο Ιησούς.

40 Όταν δε επέστρεψε ο Ιησούς, υποδέχθηκε αυτόν ο όχλος· διότι όλοι ήταν περιμένοντες αυτόν. **41** Και δες, [17]ήλθε άνθρωπος ονομαζόμενος Ιάειρος, ο οποίος ήταν άρχοντας της συναγωγής και πέφτοντας στα πόδια του Ιησού, παρακαλούσε αυτόν να πάει μέσα στον οίκο του, **42** διότι είχε θυγατέρα μονογενή σχεδόν 12 ετών, και αυτή πέθαινε. Ενώ δε πήγαινε, οι όχλοι συνέθλιβαν αυτόν.

43 Και [18] κάποια γυναίκα η οποία είχε ροή[ρύσιν] αίματος 12 χρόνια*, η οποία δαπάνησε στους γιατρούς όλο το βιός[περιουσία] της δεν μπόρεσε (όμως) να θεραπευθεί από κανέναν, **44** αφού πλησίασε από πίσω άγγιξε το άκρο του ενδυματός του, και αμέσως σταμάτησε η ροή του αιματός της[αιμορραγία.] **45** Και είπε ο Ιησούς: *Ποιος με άγγιξε;* και ενώ όλοι αρνούνταν, είπε ο Πέτρος και όσοι ήταν μαζί του· *Επιστάτα, οι όχλοι σε συμπιέζουν και σε συνθλίβουν, και λέγεις· Ποιος με άγγιξε;*

Ο δε Ιησούς είπε: *Με άγγιξε κάποιος· διότι εγώ κατάλαβα ότι [19]βγήκε δύναμη από μένα.* **47** Βλέποντας η γυναίκα ότι δεν πέρασε απαρατήρητη[εκρύφθη], ήλθε τρέμοντας και πέφτοντας μπροστά του, ανήγγειλε προς αυτόν μπροστά σ' όλο το λαό για ποια αιτία τον άγγιξε, και ότι αμέσως θεραπεύθηκε.

ΚΕΦ. 8 [8] Μτ. 10:26, Κφ. 12:2 [9] Μτ. 13:12, 25:29, Κφ. 19:26 [10] Μτ. 12:46, Μαρ. 3:31 [11] Μτ. 8:23, Μαρ. 4:35 [12] Μτ. 8:28, Μαρ. 5:1 [13] Απ. 20:3 [14] Μτ. 8:34 [15] Πρ. 16:39 [16] Μαρ. 5:18 [17] Μαρ. 9:18, Αρ. 5:22 [18] Μτ. 9:20 [19] Μαρ. 5:30, Κφ. 6:19

[8:18] βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἐὰν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἐὰν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν **ἀρθήσεται** ἀπ' αὐτοῦ. **[8:19]** Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν... καὶ οὐκ ἠδύναντο **συντυχεῖν** αὐτῷ... **[8:20]** Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ λεγόντων... ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε θέλοντες. **[8:21]** ...οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐτόν. **[8:22]** Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη... διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. **[8:23]** Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. καὶ κατέβη **λαῖλαψ** ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. **[8:24]** Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα, **ἀπολλύμεθα**! Ὁ δὲ ἐγερθεὶς... καὶ τῷ **κλύδωνι** τοῦ ὕδατος... **[8:25]** ...Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; **[8:27]** Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν... ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο... **[8:28]** ...ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ... τί ἐμοὶ καὶ σοί... **[8:29]** Παρήγγειλε γὰρ... Πολλοῖς γὰρ χρόνοις **συνηρπάκει** αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ **ἠλαύνετο**... **[8:30]** Ἐπηρώτησε ...τί σοί ἐστιν ὄνομα;... **[8:31]** ...ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. **[8:32-33]** ...ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. **[8:34]** Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον ἔφυγον... **[8:35]** Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον... ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα... **[8:36-37]** ...ἅπαν... ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο... **[8:38]** Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνήρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ... **[8:39]** ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός... **[8:40]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. **[8:41-42]** ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν... Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν ...συνέπνιγον... **[8:43]** ...ἥτις ἰατροῖς **προσαναλώσασα** ὅλον τὸν **βίον** οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενός... **[8:44]** προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ **παραχρῆμα** ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. **[8:45]** ...τίς ὁ ἁψάμενός μου; ...οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι...

48 Ο δε είπε προς αυτή: *Έχε θάρρος, θυγατέρα, η πίστη σου σε έσωσε· πήγαινε με ειρήνη.*

49 [20]Ενώ δε ακόμη μιλούσε, έρχεται κάποιος απ' του αρχισυναγώγου, λέγοντας προς αυτόν ότι, *πέθανε η κόρη σου· μη ενοχλείς τον Διδάσκαλο.* **50** Ο δε Ιησούς ακούγοντας του είπε, λέγοντας: *Μη φοβάσαι· μόνο πίστευε, και θα σωθεί.*

51 Και όταν μπήκε μέσα στην [κατ]οικία, δεν άφησε κανένα να μπει μέσα ειμή τον Πέτρο και Ιάκωβο και Ιωάννη και τον πατέρα της κόρης και τη μητέρα. **52** Έκλαιγαν δε όλοι και θρηνούσαν αυτή. Ο δε είπε: *Μη κλαίτε· δεν πέθανε, [21]αλλά κοιμάται.* **53** Και περιγελούσαν αυτόν, ξέροντας ότι πέθανε. **54** Αλλ' αυτός εκβάλλοντας έξω όλους και πιάνοντας το χέρι της, φώναξε λέγοντας: *Κοριτσάκι, [22]σήκω.* **55** Και επέστρεψε το πνεύμα της, και αναστήθηκε αμέσως[παρευθύς], και πρόσταξε να δοθεί σε αυτή να φάει. **56** Και οι γονείς της έμειναν κατάπληκτοι. [23] Εκείνος δε παράγγειλε σ' αυτούς να μη πουν σε κανέναν το γεγονός.

9 **[Θ]** [1]ΑΦΟΥ ΣΥΓΚΑΛΕΣΕ ΤΟΥΣ 12 ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ, έδωσε σε αυτούς δύναμη και εξουσία ενάντια σε όλα τα δαιμόνια και (για) να θεραπεύουν αρρώστιες[νόσους]. **2** και [2/απ]έστειλε αυτούς για να κηρύττουν τη βασιλεία του Θεού και να γιατρεύουν τους ασθενείς, **3** και είπε προς αυτούς:

[3] Μη βαστάζετε [μηδέν[τίποτα]] στο δρόμο[την οδόν], μήτε ράβδους μήτε σακκίδιο μήτε ψωμί, ούτε αργύριο μήτε να έχετε ανά δύο χιτώνες. **4** *Και [4]σε όποια [κατ]οικία εισέλθετε, εκεί μένετε και από κει ν' αναχωρείτε.* **5** *Και [5]όσοι δεν σας δεχθούν, βγαίνοντας έξω από την πόλη εκείνη [6]αποτινάξτε και τη σκόνη από τα πόδια σας για μαρτυρία εναντίον τους.*

6 *[7] Εξερχόμενοι δε διάβαιναν από χωριό[κώμη] σε χωριό, κηρύττοντες το ευαγγέλιο και θεραπεύοντες παντού.*

7 [8] Άκουσε δε Ηρώδης ο τετράρχης[περιφεριάρχης] όλα τα γενόμενα απ' αυτόν, και βρισκόταν σε απορία, διότι έλεγαν μερικοί ότι ο Ιωάννης αναστήθηκε απ' τους νεκρούς· **8** και άλλοι ότι ο Ηλίας φάνηκε, άλλοι δε, ότι αναστήθηκε κάποιος από τους αρχαίους προφήτες. **9** Και είπε ο Ηρώδης: *Τον Ιωάννη εγώ αποκεφάλισα· ποιος δε είναι αυτός, για τον οποίο εγώ ακούω αυτά;* [9]και ζητούσε να τον δεί.

10 Και [10]αφού επέτρεψαν οι απόστολοι, διηγήθηκαν προς αυτόν όσα έπραξαν.[11] Και παραλαμβάνοντας αυτούς απεσύρθηκε ιδιαιτέρως σε [[τόπο έρημο]] πόλης ονομαζομένης Βηθσαϊδά. **11** Οι δε όχλοι [κατα]νοήσαντες τον ακολούθησαν, και δεχόμενος αυτούς, [τους] μιλούσε περί της βασιλείας του Θεού, και θεράπεψε όλους όσους είχαν ανάγκη θεραπείας. **12** [12] Άρχισε δε η μέρα να γέρνει[κλίνη]· και ερχόμενοι οι δώδεκα, είπαν σε αυτόν: *Απόλυσε τον όχλο, για να πάνε στα γύρω χωριά και τους αγρούς και να βρούν καταλύμα τα[τόπο διαμονής] και τροφές, διότι εδώ είμαστε σε έρημο τόπο.*

13 Και είπε προς αυτούς: *Δώστε εσείς σε αυτούς να φάνε.* Οι δε είπαν: *Εμείς δεν έχουμε περισσότερο παρά πέντε ψωμιά και δύο ψάρια, εκτός εάν πάμε εμείς και αγοράσουμε τροφές για όλο αυτό τον λαό·* **14** διότι ήταν σχεδόν 5.000 άντρες. Και είπε προς τους μαθητές του: *Καθίσατε αυτούς κατά ομάδες[αθροίσματα ανά 50.]* **15** Και έπραξαν έτσι, και κάθησαν πλαγιαστά όλοι. **16** Λαμβάνοντας δε τα 5 ψωμιά και τα δύο ψάρια, σήκωσε το βλέμα του στον ουρανό [και] ευλόγησε αυτά και τεμάχισε, και έδινε στους μαθητές για να βάζουν μπροστά στον όχλο. **17** Και έφαγαν και χορτάσθηκαν όλοι, και σηκώθηκε το περίσσευμα αυτών [των] τεμαχίων 12 κοφίνια[καλάθια].

18 Και [13]ενώ αυτός προσευχόταν καταμόνας[ιδιαιτέρως], ήλθαν κοντά του οι μαθητές, και ρώτησε αυτούς λέγοντας: *Ποιον με λέγουν οι όχλοι ότι είμαι;* **19** οι δε απαντώντας είπαν: *[14]Ιωάννη τον Βαπτιστή, άλλοι δε Ηλία, άλλοι δε ότι αναστήθηκε κάποιος από τους αρχαίους προφήτες.* **20** Είπε δε προς αυτούς: *Σεις ποιον με λέτε ότι είμαι;* και [15]απαντώντας ο Πέτρος είπε: *Τον Χριστό του Θεού.*

21 [16] Ο δε τους πρόσταξε αυστηρά[σφοδρώς] και παρήγγειλε να μη πουν αυτό σε κανένα, **22** λέγοντας: *[17] Ότι πρέπει ο Υιός του ανθρώπου να πάθει πολλά και να καταφρονηθεί από τους πρεσβυτέρους και αρχιερείς και γραμματείς, και να θανατωθεί και την 3η ημέρα ν' αναστηθεί.*

23 [18] Έλεγε δε προς πάντες: *Εάν κάποιος θέλει να έλθει πίσω μου, ας απαρνηθεί τον εαυτό του και ας σηκώσει το σταυρό του καθημερινά και ας με ακολουθεί.* **24** *Διότι όποιος θέλει να σώσει τη ζωή του, θα την χάσει· και όποιος απολέσει τη ζωή του χάρη εμού, αυτός θα τη σώσει.* **25** *Επειδή [19]τι ωφελείται [ο] άνθρωπος, εάν κερδήσει τον κόσμο όλο, χάσει δε τον εαυτό του ή ζημιωθεί;*

ΚΕΦ. 8 [20] Μαρ. 5:35 [21] Ιωα. 11:11,13 [22] Κφ. 7:14, Ιωα. 11:43 [23] Μτ. 8:4, 9:30, Μαρ. 5:43 **ΚΕΦ. 9** [1] Μτ. 10:1, Μαρ. 3:13, 6:7 [2] Μτ. 10:7,8, Μαρ. 6:12, Κφ. 10:1,9 [3] Μτ. 10:9, Μαρ. 6:8, Κφ. 10:4,22:35 [4] Μτ. 10:11, Μαρ. 6:10 [5] Μτ. 10:14 [6] Πρ. 13:51 [7] Μαρ. 6:12 [8] Μτ.14:1, Μαρ. 6:14 [9] Κφ. 23:8 [10] Μαρ. 6:30 [11] Μτ. 14:13 [12] Μτ. 14:15, Μαρ. 6:35, Ιωα. 6:1,5 [13] Μτ. 16:13, Μαρ. 8:27 [14] Μτ. 14:2, six. 7,8 [15] Μτ. 16:16, Ιωα. 6:69 [16] Μτ. 16:20 [17] Μτ. 16:21,17:22 [18] Μτ. 10:38, 16:24, Μαρ. 6:34, Κφ. 14:27 [19] Μτ. 16:26, Μαρ. 8:36

[8:46] ...ἥψατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. **[8:47]** ...ὅτι οὐκ **ἔλαθε**... προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη **παραχρῆμα**. **[8:48-49]** Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος... ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ **σκύλλε** τὸν διδάσκαλον. **[8:50]** ...καὶ σωθήσεται. **[8:51]** Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα ... τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα **[8:52]** ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ...οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ **καθεύδει**. **[8:53]** Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ... **[8:54]** Αὐτὸς... κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησε λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρου. **[8:55]** ...ἀνέστη **παραχρῆμα**, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. **[8:56]** Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτοῖς... αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός. **[9:1-2]** ...καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας, **[9:1]** καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδους μήτε πήραν... **[9:4-5]** ...καὶ τὸν κονιορτὸν... εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. **[9:6]** Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας... **[9:7]** ...καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ τῶν νεκρῶν, **[9:8-9]** ...τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα;... **[9:10]** Καὶ ὑποστρέψαντες ...ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν... **[9:11]** ...καὶ δεξάμενος αὐτοὺς... καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰάσατο. **[9:12]** ...ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσι καὶ εὕρωσιν **ἐπισιτισμόν**... **[9:13]** ...οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο... **βρώματα** **[9:14]** ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες... κατακλίνατε αὐτοὺς **κλισίας** ἀνὰ πεντήκοντα. **[9:15]** Καὶ ἐποίησαν οὕτω καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. **[9:16]** ...ἀναβλέψας... καὶ **κατέκλασε**... παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. **[9:17]** ...καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων... **[9:18]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν... συνῆσαν αὐτῷ... καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; **[9:19-20]** ...ὑμεῖς δὲ τίνα μὲ λέγετε εἶναι; ...τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. **[9:21]** Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλε μηδενὶ λέγειν τοῦτο, **[9:22]** εἰπὼν ὅτι δεῖ... ἀποδοκιμασθῆναι... καὶ ἀποκτανθῆναι... ἐγερθῆναι. **[9:23]** ...εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθείτω μοι. **[9:24]** Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. **[9:25]** Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς;

26 *Διότι [20]όποιος ντραπεί[επαισχυνθή] για μένα και τα λόγια μου, ο Υιός του ανθρώπου θα ντραπεί [γιά] αυτόν, όταν έλθει μέσα στη δόξα του και του Πατέρα και των αγίων αγγέλων.*

27 *[21]Λέγω δε προς εσάς αληθινά, Είναι μερικοί από αυτούς που στέκονται εδώ, οι οποίοι δεν θα γευτούν θάνατο, μέχρι να δουν τη βασιλεία του Θεού.*

28 [22]Μετά δε απ' αυτά τα λόγια πέρασαν σχεδόν οκτώ ημέρες, και παραλαμβάνοντας τον Πέτρο και Ιωάννη και Ιάκωβο, ανέβηκε στο βουνό[όρος] για να προσευχηθεί. **29** Και ενώ προσευχόταν, αλλοιώθηκε η όψη του προσώπου του και τα ενδυματά[ιμάτια] του [έγιναν] λευκά [εξ]αστραποβόλα. **30** και να[ιδού], δύο άντρες συνομιλούσαν μαζί του, οι οποίοι ήταν [ο] Μωυσής και [ο] Ηλίας, **31** οι οποίοι εμφανίσθηκαν ένδοξοι, μιλούσαν [για] το θάνατο αυτού, που έμελλε να εκπληρώσει στην Ιερουσαλήμ. **32** Ο δε Πέτρος και αυτοί που ήταν μαζί του [23]ήταν καταβαρημένοι από τον ύπνο· και όταν ξύπνησαν, είδαν τη δόξα αυτού και τους δύο άντρες που στέκονταν μαζί του.

33 Και ενώ αυτοί αποχωριζόνταν απ' αυτόν, είπε ο Πέτρος προς τον Ιησού: *Επιστάτα, καλό είναι να είμαστε εδώ· και ας κάνουμε τρεις σκηνές, μία για σε και για το Μωυσή μία και μία για τον Ηλία,* μη ξέροντας τι λέει. **34** Ενώ δε αυτός έλεγε αυτά, ήλθε σύννεφο[νεφέλη] και επισκίασε αυτούς· και φοβήθηκαν όταν μπήκαν μέσα στη νεφέλη*· **35** και έγινε φωνή απ' τη νεφέλη, που έλεγε:· *[24]Αυτός είναι ο Υιός μου ο αγαπητός· [25]αυτόν ν' ακούτε.* **36** Και αφού έγινε η φωνή, ο Ιησούς βρέθηκε μόνος· και [26]αυτοί σιώπησαν και σε κανέναν δεν είπαν σε εκείνες τις ημέρες τίποτα απ'όσα είδαν.

37 [27]Την δε επόμενη ημέρα, όταν κατέβηκαν από το βουνό, συνάντησε αυτόν όχλος πολύς. **38** Και να[ιδού], κάποιος άνθρωπος από τον όχλο ανέκραξε, λέγοντας: *Δάσκαλε, σε ικετεύω[δέομαί σου], δώσε προσοχή[επίβλεψον] στο γιο μου, διότι μονογενής μου είναι· **39** και δες, δαιμόνιο τον πιάνει, και ξαφνικά κράζει και του προκαλεί σπασμούς με αφρό, και αναχωρεί δύσκολα, αφού συντρίβει αυτόν· **40** και παρακάλεσα τους μαθητές σου για να εκβάλουν αυτό, και δεν μπόρεσαν[ούκ ηδυνήθησαν].* **41** Απαντώντας δε ο Ιησούς, είπε: *Ω γενεά άπιστη και διεστραμμένη, ως πότε θα είμαι μαζί σας και θα σας υπομένω; φέρε το γιο σου εδώ.*

42 Και καθώς αυτός ακόμη πλησίαζε, έρριξε αυτόν [κάτω] το δαιμόνιο και σπάραξε βίαια· ο δε Ιησούς επιτίμησε το πνεύμα το ακάθαρτο και γιάτρευσε το παιδί και απέδωσε αυτό στον πατέρα του. **43** Εκπλήσσονταν δε πάντες μπροστά στην μεγαλειότητα του Θεού.

Και ενώ πάντες θαύμαζαν για όλα όσα έκανε ο Ιησούς, είπε στους μαθητές του: **44** *[28]Βάλετε εσείς στα αυτιά σας αυτά τα λόγια· διότι ο Υιός του ανθρώπου μέλλει να παραδοθεί σε χέρια ανθρώπων.* **45** [29]Εκείνοι όμως δεν [κατα]νοούσαν τον λόγο, κι ήταν [απο]κρυμμένος απ' αυτούς, για να μη [κατα]νοήσουν αυτόν, και φοβόνταν να τον ρωτήσουν περί αυτού του λόγου.

46 [30]Εισήλθε δε σ' αυτούς διαλογισμός, ποιος τάχα απ' αυτούς ήταν μεγαλύτερος. **47** Ο δε Ιησούς, βλέποντας το διαλογισμό της καρδιάς τους, έπιασε παιδί και έστησε αυτό κοντά του **48** και είπε προς αυτούς: *[31]Όποιος δεχτεί αυτό το παιδί στο όνομά μου, εμένα δέχεται, και όποιος δεχτεί εμένα, δέχεται τον αποστείλαντά εμέ· [32]διότι όποιος είναι μικρότερος μεταξύ όλων σας αυτός θα είναι μέγας.*

49 [33]Απαντώντας δε ο Ιωάννης, είπε: *Επιστάτα[Δάσκαλε], είδαμε κάποιον να εκβάλλει τα δαιμόνια στο όνομά σου, και τον εμποδίσαμε, διότι δεν ακολουθεί μαζί μας.* **50** Και είπε προς αυτόν ο Ιησούς: *Μη εμποδίζετε· [34]διότι όποιος δεν είναι εναντίον μας, είναι υπέρ μας.*

51 Και όταν πλησίαζαν να συμπληρωθούν οι ημέρες [35]για την αναληψή του, τότε αυτός έκαμε στερεά απόφαση να πάει στην Ιερουσαλήμ. **52** Και απέστειλε μπροστά του μηνυτές[αγγελιοφόρους], οι οποίοι πηγαίνοντας μπήκαν σε [ένα] χωριό [των] Σαμαρειτών, για να κάνουν [προ]ετοιμασία σε αυτόν.

53 Και [36]δεν δέχθηκαν αυτόν, διότι φαινόταν ότι κατευθυνόταν στην Ιερουσαλήμ. **54** Όταν δε το είδαν οι μαθητές του Ιάκωβος και Ιωάννης, είπαν: *Κύριε, θέλεις [να] πούμε να πέσει φωτιά[καταβή πυρ] από τον ουρανό και να τους αφανίσει, [37]καθώς και ο Ηλίας έκανε;* **55** Στράφηκε τότε και τους επέπληξε *[[* και είπε: *Δεν ξέρετε ποίου πνεύματος είστε σείς· **56** [38][διότι] ο Υιός του ανθρώπου δεν ήλθε να απολέσει ψυχές ανθρώπων, αλλά να σώσει]].* Και πήγαν σε άλλο χωριό.

57 [39]Ενώ δε βάδιζαν στο δρόμο, είπε κάποιος προς αυτόν: *Θα σε ακολουθήσω όπου αν πας, Κύριε.*

ΚΕΦ. 9 [20] Μτ. 10:33, Μαρ. 8:38, 2Τι. 2:12 [21] Μτ. 16:28, Μαρ. 9:1 [22] Μτ.17:1, Μαρ. 9:2 [23] Δαν. 8:18, 10:9 [24] Μτ.3:17 [25] Πρ. 3:22 [26] Μτ. 17:9 [27] Μτ. 17:14, Μαρ. 9:14,17 [28] Μτ. 17:22 [29] Μαρ. 9:32, Κφ. 2:50, 18:34 [30] Μτ. 18:1, Μαρ. 9:34 [31] Μτ. 10:40, 18:5, Μαρ. 9:37, Ιωα. 12:44, 13:20 [32] Μτ. 23:11,12 [33] Μαρ. 9:38, Ιδέ & Αρ. 11:28 [34] Μτ. 12:30, Κφ. 11:23 [35] Μαρ. 16:19, Πρ. 1:2 [36] Ιωα. 4:4,9 [37] 2Βα. 1:10,12 [38] Ιωα. 3:17,12:47 [39] Μτ. 8:19

[9:26] Ὅς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, ...ἐπαισχυνθήσεται... **[9:27]** Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι... **[9:28]** Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους... **[9:29]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ **εἶδος** τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. **[9:30]**...συνελάλουν... **[9:31]** οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. **[9:32]** ...βεβαρημένοι ὕπνῳ· **διαγρηγορήσαντες**... **[9:33]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ... **[9:34]** ...ἐγένετο νεφέλη... **[9:35]** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός (KMN: ὁ ἐκλελεγμένος)... **[9:36]** Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος· καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν... **[9:37]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους... **[9:38]** ...ἀνεβόησε λέγων· διδάσκαλε, δέομαί σου... **[9:39]** καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ **μόγις** ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν· **[9:40]** καὶ ἐδεήθην... ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό... ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. **[9:42-44]** Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ... μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας... **[9:45]** Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ **ῥῆμα** τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ **ῥήματος** τούτου. **[9:46]** Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. **[9:47]** ...ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ **[9:48-49]** ...εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. **[9:50]** ...μὴ κωλύετε· οὐ γάρ ἐστι καθ' ὑμῶν· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. **[9:51]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι ...καὶ αὐτὸς **ἐστήριξε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ** τοῦ πορεύεσθαι... **[9:52]** καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ... **[9:53]** ...πορευόμενον... **[9:54]** ...Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε; **[9:55]** Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς... οὐκ οἴδατε ποίου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς· **[9:56]** ...ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν **κώμην**. **[9:57]** Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέ τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ...

58 Και είπε προς αυτόν ο Ιησούς: *Οι αλεπούδες έχουν φωλιές και τα πετεινά[πτηνά] του ουρανού κατοικίες, ο δε Υιός του ανθρώπου δεν έχει που να κλίνει το κεφάλι.*

59 [40] Είπε κατόπιν σ' άλλο: *Ακολούθα με.* Ο δε είπε: *Κύριε, συγχώρησέ με να πάω πρώτα να θάψω τον πατέρα μου.* **60** Και ο Ιησούς είπε προς αυτόν: *Άσε τους νεκρούς να θάψουν τους νεκρούς τους· συ δε αναχωρώντας κήρυττε τη βασιλεία του Θεού.*

61 Είπε δε και άλλος: [41] *Θα σε ακολουθήσω, Κύριε· πρώτα όμως συγχώρησέ με ν' αποχαιρετήσω τους δικούς μου.* **62** Και είπε προς αυτόν ο Ιησούς: *Κανείς που βάζει το χέρι του πάνω σε άροτρο και βλέπει στα πίσω [δεν] είναι αρμόδιος[κατάλληλος] για τη βασιλεία του Θεού.*

10 **[Ι]** ΜΕΤΑ ΔΕ ΑΥΤΑ ΔΙΟΡΙΣΕ[ΑΝΕΔΕΙΞΕ] Ο ΚΥΡΙΟΣ και άλλους εβδομήντα, [1]και απέστειλε αυτούς ανά δύο μπροστά του σε κάθε πόλη και τόπο, όπου έμελλε αυτός να πάει. **2** Έλεγε λοιπόν προς αυτούς: *[2]Ο μεν θερισμός είναι πολύς, οι δε εργάτες λίγοι· [3]παρακαλέστε λοιπόν τον Κύριο του θερισμού να αποστείλει[εκβάλλει] εργάτες στον θερισμό του.*

3 *Πηγαίνετε· δείτε, [4]εγώ σας αποστέλλω σαν αρνιά ανάμεσα σε λύκους.* **4** *[5]Μη βαστάζετε πουγκί[βαλάντιον], μήτε σακίδιο, μήτε σανδάλια[υποδήματα], [6]και κανένα μη χαιρετήσετε στο δρόμο[κατά την οδόν].*

5 *[7]Σε όποια δε [κατ]οικία μπαίνετε μέσα, πρώτα λέτε· Ειρήνη σε αυτόν τον οίκο.* **6** *Και εάν μεν υπάρχει εκεί γιος ειρήνης, θα αναπαυθεί πάνω του η ειρήνη σας· ει δε μη, θα επιστρέψει σε σας.* **7** *[8] Σε αυτή δε την [κατ]οικία [9]μένετε τρώγοντες και πίνοντες ότι σας προσφέρουν[τα παρ'αυτών] [διδόμενα]. [10]διότι* ***ο εργάτης είναι άξιος του μισθού αυτού****· μη μετακινείστε από σπίτι σε σπίτι.*

8 *Και σε όποια πόλη μπαίνετε μέσα και σας δέχονται, τρώτε τα παρατιθέμενα σε σας,* **9** *και [11]θεραπεύετε τους ασθενείς που είναι σε αυτή και λέγετε προς αυτούς· [12]Πλησίασε σε σας η βασιλεία του Θεού.*

10 *Σε όποια πόλη εισέρχεστε και δεν σας δέχονται, βγαίνοντας έξω στις πλατείες της, πείτε:* **11** *[13] Και τη σκόνη[κονιορτόν], η οποία κόλλησε σε σας από την πόλη σας, την εκτινάζουμε πίσω σε σας· πλην αυτό γνωρίζετε, ότι πλησίασε σε σας η βασιλεία του Θεού.*

12 *Σας λέγω δε ότι στην ημέρα εκείνη [14]ελαφρότερη θα είναι [η τιμωρία[κρίση]] στα Σόδομα παρά στην πόλη εκείνη.* **13** *[15]Ουαί[Άλίμονο] σε σε, Χοραζίν, ουαί* σε σε, Βηθσαϊδά·[16]διότι εάν στην Τύρο και Σιδώνα είχαν γίνει τα θαύματα που έγιναν ανάμεσά σας, προ πολλού θα είχαν μετανοήσει καθισμένες σε σάκκο και στάχτη[σποδώ]. **14** *Πλην στην Τύρο και Σιδώνα ελαφρότερη θα είναι [η ετυμηγορία] στην κρίση παρά σε σας.*

15 *Και [17]συ, Καπερναούμ, η οποία υψώθηκες μέχρι τον ουρανό,[19]θα κατεβείς μέχρι τον άδη.* **16** *[20]Όποιος ακούει εσάς εμέ ακούει, και [21]όποιος αθετεί εσάς εμέ αθετεί, [22]αυτός δε που αθετεί εμέ αθετεί αυτόν που με απέστειλε.*

17 [23]Επέστρεψαν δε οι εβδομήκοντα με χαρά, λέγοντες: *Κύριε, και τα δαιμόνια υποτάσσονται σε μας στ' όνομά σου.* **18** Είπε δε προς αυτούς: *[24]Παρατηρούσα το Σατανά που έπεσε από τον ουρανό σαν αστραπή.* **19** *Δείτε[ιδού], [25]δίνω σε σας την εξουσία για να πατάτε πάνω σε φίδια και σκορπιούς και πάνω σε όλη τη δύναμη του εχθρού και τίποτα δεν θα σας βλάψει.* **20** *Πλην σε τούτο μη χαίρετε, ότι (δηλαδή) τα πνεύματα υποτάσσονται σε σας· αλλά χαίρετε μάλλον ότι [26]τα ονόματά σας γράφηκαν στους ουρανούς.*

21 [27] Σε αυτή την ώρα αγαλλιάσθηκε ο Ιησούς κατά το πνεύμα και είπε: *Σ' ευχαριστώ, Πατέρα, Κύριε του ουρανού και της γης, διότι απέκρυψες αυτά από σοφούς και συνετούς και αποκάλυψες αυτά στα νήπια· ναι, Πατέρα, διότι έτσι έγινε αρεστό μπροστά σου.* **22** *[28]Πάντα παραδόθηκαν σε μένα από το Πατέρα μου· [29]και κανείς δε γνωρίζει ποιος είναι ο Υιός, ειμή ο Πατέρας, και ποιος είναι ο Πατέρας, ειμή ο Υιός και σε όποιον θέλει ο Υιός να αποκαλύψει αυτόν.*

23 Και στρεφόμενος προς τους μαθητές, είπε ιδιαιτέρως: *[30]Μακάρια (είναι) τα μάτια που βλέπουν αυτά που βλέπετε εσείς.* **24** *Διότι σας λέγω ότι [31]πολλοί προφήτες και βασιλιάδες πεθύμησαν να δουν όσα σεις βλέπετε, και δεν είδαν, και να ακούσουν όσα ακούετε, και δεν άκουσαν.*

25 Και δες, κάποιος νομικός σηκώθηκε πειράζοντας αυτόν και λέγοντας: *[32] Διδάσκαλε, τι αφού πράξω θα κληρονομήσω ζωή αιώνια;* **26** Ο δε είπε προς αυτόν:

ΚΕΦ. 9 [40] Μτ. 8:21 [41] Ιδέ 1Βα. 19:20 **ΚΕΦ. 10** [1] Μτ. 10:1, Μαρ. 6:7 [2] Μτ. 9:37,38, Ιωα. 4:35 [3] 2Θε. 3:1 [4] Μτ. 10:16 [5] Μτ. 10:9,10, Μαρ. 6:8, Κφ. 9:3 [6] 2Θε. 4:29 [7] Μτ. 10:12 [8] Μτ. 10:11 [9] 1Κο. 10:27 [10] Μτ. 10:10, 1Κο. 9:4, 1Τι. 5:18 [11] Κφ. 9:2 [12] Μτ. 3:2,4:17, 10:7, six. 11 [13] Μτ. 10:14, Κφ. 9:5, Πρ. 13:51, 18:6 [14] Μτ. 10:15, Μαρ. 6:11 [15] Μτ. 11:21 [16] Ιεζ. 3:6 [17] Μτ. 11:23 [18] Ιδέ Γεν. 11:4, Δευ. 1:28, Ησ. 14:13, Ιερ. 51:53 [19] Ιδέ Ιεζ. 26:20, 32:18 [20] Μτ. 10:40, Μαρ. 9:38, Ιωα. 13:20 [21] 1Θε. 4:8 [22] Ιωα. 5:23 [23] six. 1 [24] Ιωα. 12:31, 16:11, Απ. 9:1, 12:8,9 [25] Μαρ. 16:18, Πρ.28:5 [26] Εξ. 32:32, Ψλ. 69:28, Ησ. 4:3, Δαν. 12:1, Φιλιπ. 4:3, Εβ.12:23, Απ.13:8,20:12,21:27 [27] Μτ. 11:25 [28] Μτ. 28:18, Ιωα. 3:35, 5:27, 17:2 [29] Ιωα. 1:18, 6:44,46 [30] Μτ. 13:16 [31] 1Πε. 1:10 [32] Μτ. 19:16, 22:36

[9:58]...τοῦ οὐρανοῦ **κατασκηνώσεις**... **[9:59]** ...ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι... **[9:60]** ...ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. **[9:61]** ...**ἀποτάξασθαι** τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. **[9:62]** ...οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον... εὔθετός... **[10:1]** Μετὰ δὲ ταῦτα **ἀνέδειξεν** ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα (ΚΜΝ: ἑβδομήκοντα **[δύο]**)... πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. **[10:2]** ...ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας... **[10:3]** Ὑπάγετε· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. **[10:4]** Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ **πήραν**, μηδὲ ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. **[10:5]** ...εἰσέρχησθε... **[10:6]** ...ἐφ' ὑμᾶς **ἐπαναπαήσεται**. **[10:7]** ...ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι... **[10:8-9]** καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς... ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς... **[10:10-11]** καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἀπὸ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς... **[10:12]** ...ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ **ἀνεκτότερον** ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. **[10:13]** ...ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. **[10:14]** Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. **[10:16]** Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. **[10:17]** Ὑπέστρεψαν... ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. **[10:18]** ...ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. **[10:19]** ...ὄφεων καὶ σκορπίων... καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ **ἀδικήσῃ**. **[10:20-21]** Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· **ἐξομολογοῦμαί** σοι, πάτερ... ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. **[10:22]** ...πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. **[10:23]** ...κατ' ἰδίαν εἶπε· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. **[10:24]** Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι... ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. **[10:25]** Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **[10:26]** ...ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; **[10:27]** ...ἀγαπήσεις... καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν·

Στο Νόμο τι είναι γραμμένο; πως[π] *διαβάζεις;* **27** Ο δε απαντώντας είπε: ***[33]Θ' αγαπάς Κύριο τον Θεό σου μ' όλη την καρδιά σου και μ' όλη τη ψυχή σου και μ' όλη τη δυνάμή σου και μ' όλη της διανοιά σου, και [34]τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου.*** **28** Είπε δε προς αυτόν: *Ορθά απάντησες· αυτό κάνε και* [35]*θα ζήσεις.* **29** Αλλ' εκείνος, θέλοντας [36]να δικαιώσει τον εαυτό του, είπε προς τον Ιησού: *Και ποιος είναι ο πλησίον*[συνάνθρωπός] *μου;* **30** Και απαντώντας ο Ιησούς είπε:

Κάποιος άνθρωπος κατέβαινε από [την] Ιερουσαλήμ στην Ιεριχώ και [περι]*έπεσε σε ληστές· οι οποίοι αφού τον* [ξε]*γύμνωσαν και τον καταπλήγωσαν, αναχώρησαν αφήνοντας αυτόν μισοπεθαμένο.* **31** *Κατά συγκυρία*[σύμπτωση] *δε κάποιος ιερέας κατέβαινε μέσω εκείνου του δρόμου, και βλέποντας αυτόν,* [37]*πέρασε από το άλλο μέρος.* **32** *Ομοίως δε και Λευίτης, αφού έφθασε στον τόπο, ερχόμενος και βλέποντας προσπέρασε από το άλλο μέρος*[πλευρά]*.*

33 *[38]Κάποιος δε Σαμαρείτης οδοιπορώντας ήλθε στον τόπο όπου ήταν, και βλέποντας τον ευσπλαχνίσθηκε,* **34** *και πλησιάζοντας έδεσε τις πληγές του επιχέοντας λάδι και κρασί*[οίνον]*, και ανεβαζοντάς τον πάνω στο κτήνος του, έφερε αυτόν σε πανδοχείο και τον φρόντισε*[επεμελήθη]*.* **35** *και την επομένη, όταν έφευγε, βγάζοντας δύο δηνάρια έδωσε στον ξενοδόχο και είπε προς αυτόν· Επιμελήσου τον και ό,τι εσύ δαπανήσεις επιπλέον, [εγώ] όταν επιστρέψω θα σου αποδώσω.* **36** *Ποιος λοιπόν από αυτούς τους τρεις σου φαίνεται ότι έγινε πλησίον* σε αυτόν που κατάπεσε στους ληστές;* **37** Ο δε είπε: *Αυτός που έκανε το έλεος σε αυτόν.* Είπε λοιπόν προς αυτόν ο Ιησούς: *Πήγαινε και συ και κάνε ομοίως.*

38 Ενώ δε προχωρούσαν, αυτός μπήκε μέσα σε ένα χωριό· και κάποια γυναίκα ονομαζομένη [39]Μάρθα τον υποδέχθηκε στο σπίτι της. **39** Και αύτη είχε [μια] αδελφή καλουμένη Μαρία, [40]η οποία και [41][αφού] κάθισε δίπλα στα πόδια του Ιησού, άκουε το λόγο του. **40** Η δε Μάρθα απασχολούνταν σε πολλή υπηρεσία· και ερχόμενη μπροστά του είπε: *Κύριε, δεν σε μέλει ότι η αδελφή μου με άφησε μόνη να υπηρετώ*[κάνω δουλειές]*; πες λοιπόν προς αυτή να με βοηθήσει.*

41 Απαντώντας δε ο Ιησούς, είπε προς αυτή: *Μάρθα, Μάρθα, μεριμνάς και αναστατώνεσαι για πολλά·* ***42*** *πλην [42]ένα [πράγμα] είναι αναγκαίο· η Μαρία όμως έκλεξε την αγαθή*[καλή] *μερίδα, η οποία δεν θα αφαιρεθεί απ' αυτή.*

11 **[ΙΑ]** ΚΑΙ ΕΝΩ ΑΥΤΟΣ ΠΡΟΣΕΥΧΟΤΑΝ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΤΟΠΟ, ΚΑΘΩΣ Σταμάτησε, είπε κάποιος από τους μαθητές του προς αυτόν: *Κύριε, διδαξέ μας να προσευχόμαστε, καθώς και ο Ιωάννης δίδαξε τους μαθητές του.*

2 Είπε δε προς αυτούς: *Όταν προσεύχεστε, λέγετε: [1]Πατέρα μας που είσαι στους ουρανούς, ας αγιαστεί το όνομά σου, ας έλθει η βασιλεία σου, ας γίνει το θελημά σου όπως στον ουρανό και πάνω στη γη·* **3** *το ψωμί μας το αναγκαίο*[αυριανό] *δίνε σε μας καθημερινά·* **4** *και συγχώρησε σε μας τις αμαρτίες μας, διότι και εμείς συγχωρούμε σε όλους όσους αμαρτάνουν σε μας· και μη μας φέρεις σε πειρασμό, αλλ' ελευθέρωσέ μας από τον πονηρό.*

5 Και είπε προς αυτούς: *Εάν κάποιος από σας έχει φίλο, και πάει προς αυτόν τα μεσάνυχτα και πει προς αυτόν· Φίλε, δάνεισέ μου τρία ψωμιά,* **6** *επειδή ήλθε φίλος μου προς εμένα από ταξίδι*[οδοιπορίας]*, και δεν έχω κάτι να βάλω μπροστά του.* **7** *Και εκείνος απαντώντας από μέσα, του πει: Μη με ενοχλείς· η πόρτα*[θύρα] *είναι ήδη κλεισμένη και τα παιδιά μου είναι μαζί μου στο κρεβάτι· δεν μπορώ να σηκωθώ και να σου δώσω.*

8 *Σας λέγω: Και [2]αν δεν σηκωθεί και δώσει σε αυτόν, διότι είναι φίλος του, τουλάχιστον για την αναίδεια*[θράσος] *αυτού θα σηκωθεί και θα δώσει σε αυτόν όσα χρειάζεται.*

9 *Και [3]εγώ σας λέγω: Αιτείτε και θα σας δοθεί· ζητείτε και θα βρείτε, κρούετε και θα σας ανοιχτεί.* **10** *Διότι ο καθένας που αιτεί λαμβάνει και ο καθένας που ζητά ευρίσκει, και σε αυτόν που κρούει θα ανοιχτεί.*

11 *Και [4]εάν κάποιος από σας είναι πατέρας και ο γιος του ζητήσει ψωμί*[άρτον]*, μήπως θα δώσει σε αυτόν πέτρα*[λίθον]*; και εάν ψάρι, μήπως αντί ψαριού θα δώσει σε αυτόν φίδι;* **12** *ή και αν ζητήσει αυγό, μήπως θα δώσει σε αυτόν σκορπιό;* **13** *εάν λοιπόν εσείς, ενώ είστε πονηροί, ξέρετε να δίνετε καλές δόσεις*[δώρα] *στα παιδιά σας, πόσο μάλλον ο Πατέρας ο ουράνιος θα δώσει Πνεύμα Άγιο σε αυτούς που ζητούνε*[αιτούντας] *απ' αυτόν;*

14 Και [5]εξέβαλλε δαιμόνιο, κι αυτό ήταν κουφό· αφού δε εξήλθε το δαιμόνιο, μίλησε ο κουφός, και θαύμασαν οι όχλοι. **15** Μερικοί όμως απ' αυτούς είπαν: *[6]Διά του Βεελζεβούλ του άρχοντα των δαιμονίων εκβάλλουν τα δαιμόνια.* **16** Άλλοι δε πειράζοντες [7] ζητούσαν απ' αυτόν σημείο απ' τον ουρανό.

ΚΕΦ. 10 [33] Δευ. 6:5 [34] Λευ. 19:18 [35] Λευ. 18:5, Νεε. 9:29, Ιεζ. 20:11,13,21, Ρω. 10:5 [36] Κφ. 16:15 [37] Ψλ. 38:11 [38] Ιωα. 4:9 [39] Ιωα. 11:1, 12:2,3 [40] 1Κο. 7:32 κτλ. [41] Κφ. 8:35, Πρ. 22:3 [42] Ψλ. 27:4 **ΚΕΦ. 11** [1] Μτ. 6:9 [2] Κφ. 18:1,κτλ. [3] Μτ. 7:7, 21:22, Μαρ. 11:24, Ιωα. 15:7, Ιακ. 1:6, 1Ιωα. 3:22 [4] Μτ. 7 [5] Μτ. 9:32, 12:22

[10:28] εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. **[10:29]**Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν… **[10:30]** **Ὑπολαβὼν** δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν… καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. **[10:31]** Κατὰ **συγκυρίαν** δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. **[10:32]**Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον… ἀντιπαρῆλθε. **[10:33]** Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, **[10:34]** καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ· **[10:35]** καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια… ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. **[10:36]** Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; **[10:37]** …μετ' αὐτοῦ… πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως. **[10:38]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς… **[10:39]** …**παρακαθίσασα** παρὰ τοὺς πόδας… **[10:40]**Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν **διακονίαν**· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε… Εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι **συναντιλάβηται**. **[10:41]** …μεριμνᾷς καὶ **τυρβάζῃ** περὶ πολλά· **[10:42]** ἑνὸς δέ ἐστι χρεία· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. **[11:1]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο… **[11:2]** …Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· **[11:3]** τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν **ἐπιούσιον** δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· **[11:4]** καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ τῷ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ **ῥῦσαι** ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. **[11:5]** …τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ ἐρεῖ αὐτῷ· φίλε, **χρῆσόν** μοι τρεῖς ἄρτους, **[11:6]** ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· **[11:7]** κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· **μή μοι κόπους πάρεχε**… εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι; **[11:8]** Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. **[11:9-11]** Τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; **[11:12]**Ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; **[11:13]** Εἰ οὖν ὑμεῖς, ὑπάρχοντες πονηροί, οἴδατε **δόματα** ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν… ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἁγαθὸν τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

17 [8]Πλην αυτός [9/κατα]νοήσας τους διαλογισμούς[διανοήματα] τους, είπε προς αυτούς: *Κάθε βασιλεία που έχει διαιρεθεί[διχαστεί] κατά του εαυτού της ερημώνετε, και οίκος που διαιρέθηκε[διχάσθηκε] κατά του εαυτού του πέφτει.* **18** *Εάν λοιπόν και ο Σατανάς διαιρέθηκε[διχάσθηκε] κατά του εαυτού του, πως θα σταθεί η βασιλεία του, επειδή λέτε ότι εγώ εκβάλλω τα δαιμόνια διά του Βεελζεβούλ.* **19** *Αλλ' εάν εγώ διά του Βεελζεβούλ εκβάλλω τα δαιμόνια, οι γιοι σας μέσω ποίου εκβάλλουν; γι' αυτό αυτοί θα είναι κριτές σας.*

20 *Αλλ' εάν [10]με το δάκτυλο του Θεού(με Θεϊκό δάκτυλο) εκβάλλω τα δαιμόνια, άρα έφθασε σε σας η βασιλεία του Θεού.* **21** *[11]Όταν ο ισχυρός καλά οπλισμένος φυλάει την αυλή(ανάκτορο) του, τα υπάρχοντα του παραμένουν σε ειρήνη(ασφαλισμένα)·* **22** *[12]όταν όμως ο ισχυρότερος του επιτεθεί[επελθών] και τον νικήσει, αφαιρεί την πανοπλία του, στην οποία εμπιστευόνταν[θαρευόνταν], και [δια]μοιράζει τα λάφυρα αυτού.*

23 *[13]Όποιος δεν είναι μαζί μου είναι εναντίον μου, και όποιος δεν συνάγει μαζί μου [δια]σκορπίζει.*

24 *[14]Όταν το ακάθαρτο πνεύμα βγει έξω από τον άνθρωπο, περνάει μέσα από άνυδρους τόπους και ζητεί ανάπαυση, και μη βρίσκοντας λέει· ας επιστρέψω στη κατοικία μου απ' την οποία εξήλθα·* **25** *και ερχόμενο βρίσκει αυτή σαρωμένη και στολισμένη.* **26** *Τότε πάει και παραλαμβάνει επτά άλλα πνεύματα πονηρότερα από αυτόν, και εισερχόμενα κατοικούν εκεί, [15]και γίνονται τα έσχατα του ανθρώπου εκείνου χειρότερα των πρώτων.*

27 Και καθώς εκείνος έλεγε αυτά, κάποια γυναίκα από τον όχλο υψώνοντας φωνή, είπε σ' αυτόν: *[16]Μακαρία η κοιλιά η οποία σε βάσταξε, και τα στήθη, τα οποία θήλασες.* **28** Αυτός δε είπε: *[17]Μακάριοι μάλλον[απεναντίας] (είναι) αυτοί που ακούνε το λόγο του Θεού και [δια]φυλάττουν αυτόν.*

29 Και [18]ενώ οι όχλοι συνηθροίζονταν, άρχισε να λέει: *Η γενεά αυτή είναι πονηρή· σημείο ζητεί, και σημείο δεν θα δοθεί σε αυτή ειμή το σημείο Ιωνά του προφήτη.* **30** *Διότι [19]καθώς ο Ιωνάς έγινε σημείο στους Νινευΐτες, έτσι θα είναι και ο Υιός του ανθρώπου στη γενεά αυτή.* **31** *[20]Η βασίλισσα του νότου θα εγερθεί στην κρίση μαζί με τους ανθρώπους αυτής της γενεάς και θα τους κατακρίνει, διότι ήλθε από τα πέρατα της γης για ν' ακούσει τη σοφία [του] Σολομώντα, [και] δείτε, περισσότερο [του] Σολομώντα είναι εδώ.* **32** *[Οι] άντρες της Νινευΐ θ' αναστηθούν στην κρίση μαζί με αυτή τη γενεά και θα την κατακρίνουν, διότι [21]μετανόησαν στο κήρυγμα του Ιωνά, και να, περισσότερο του Ιωνά είναι εδώ.*

33 *[22]Κανείς δεν ανάβει λυχνάρι και το τοποθετεί σ' απόκρυφο τόπο, ούτε κάτω από το μόδιο[μετρικό κάδο], αλλά πάνω στο λυχνοστάτη, για να βλέπουν το φως αυτοί που μπαίνουν μέσα.* **34** *[23]Ο λύχνος του σώματος είναι το μάτι[οφθαλμός]· όταν λοιπόν το μάτι σου είναι καθαρό, και όλο το σώμα σου είναι φωτεινό· αλλ' όταν είναι πονηρό, και το σώμα σου είναι σκοτεινό.* **35** *Πρόσεχε λοιπόν μήπως το εσωτερικό φως σου είναι σκοτάδι.* **36** *Εάν λοιπόν όλο το σώμα σου είναι φωτεινό, μη έχοντας κάποιο μέρος σκοτεινό, θα είναι όλο φωτεινό, καθώς όταν το λυχνάρι σε φωτίζει με τη λάμψη του.*

37 Και αφού λάλησε [αυτά], κάποιος Φαρισαίος τον παρακαλούσε να γευματίσει στο σπίτι του· μπαίνοντας δε μέσα πλάγιασε στο ανάκλιντρο[εις την τράπεζαν]. **38** [24]Ο δε Φαρισαίος βλέποντας απόρησε[θαύμασε] πως δεν πλύθηκε πρώτα πριν από το γεύμα. **39** [25]Και ο Κύριος είπε προς αυτόν: *Τώρα σεις οι Φαρισαίοι το εξωτερικό του ποτηρίου και του πιάτου[πινακίου] καθαρίζετε, [26]το δε εσωτερικό σας είναι γεμάτο αρπαγής και πονηρίας.* **40** *Άφρονες, εκείνος ο οποίος έκανε το εξωτερικό δεν έκανε και το εσωτερικό;* **41** *[27]Πλην δώστε ελεημοσύνη τα υπάρχοντα[τα μέσα] σας, και να, τα πάντα είναι καθαρά σε σας.*

42 *Αλλ' [28]ουαί[αλλοίμονο] σε σας τους Φαρισαίους, διότι αποδεκατίζετε το δυόσμο και το πήγανο(αρωματικό φυτό) και κάθε λαχανικό, και παραβλέπετε την κρίση και την αγάπη του Θεού· αυτά έπρεπε να κάνετε κι εκείνα να μη αφήσετε.* **43** *[29]Ουαί* σε σας τους Φαρισαίους, διότι αγαπάτε την πρώτη θέση στις συναγωγές και τους ασπασμούς[υποκλίσεις] στις αγορές.*

44 *[30]Ουαί* σε σας, γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριτές, [31]διότι είσθε σαν τους αφανείς τάφους, στους οποίους οι άνθρωποι περπατούν πάνω τους και δεν το ξέρουν.* **45** Απαντώντας κάποιος των νομικών, είπε προς αυτόν: *Δάσκαλε, λέγοντας αυτά, και εμάς βρίζεις.*

46 Ο δε είπε: *Και σε σας τους νομικούς ουαί[αλλοίμονο], διότι [32]φορτώνετε τους ανθρώπους φορτία δυσβάστακτα, και σεις μ' ένα δαχτυλό σας δεν αγγίζετε τα φορτία.*

ΚΕΦ. 11 [6]Μτ. 9: 34, 12:24 [7]Μτ. 12:38, 16:1 [8]Μτ. 12:25, Μαρ. 3:24 [9]Ιωα. 2:25 [10]Εξ. 8:19 [11]Μτ. 12:29, Μαρ. 3:27 [12]Ησ. 53:12, Κολ. 2:15 [13]Μτ. 12:30 [14]Μτ. 12:43 [15]Ιωα. 5:14, Εβ. 6:4, 10:26, 2Πε. 2:20 [16]Κφ. 1:28,48 [17]Μτ. 7:21, Κφ. 8:21, Ιακ. 1:25 [18]Μτ. 12:38,39 [19]Ιωα. 2:1,11 [20]1Βα. 10:1 [21]Ιωα. 3:5 [22]Μτ. 5:15, Μαρ. 4:21, Κφ. 8:16 [23]Μτ. 6:22 [24]Μαρ. 7:3 [25]Μτ. 23:25 [26]Τιτ. 1:15 [27]Ησ. 58:7, Δαν. 4:27, Κφ. 12:33 [28]Μτ. 23:23 [29]Μτ. 23:6, Μαρ. 12:38,39 [30]Μτ. 23:27

[11:15] τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ἐν... **[11:16]**Ἕτεροι... **[11:17]** Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα, ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. **[11:18]** Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται... ἐν Βεελζεβούλ με ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια; **[11:19]** Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ... Διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται. **[11:20]** Εἰ δὲ ἐν **δακτύλῳ** Θεοῦ ...ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς... **[11:21]** ...**καθωπλισμένος** φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· **[11:22]**Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ **σκῦλα** αὐτοῦ διαδίδωσιν. **[11:23]**Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστι... **[11:24]** ...διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει... ὅθεν ἐξῆλθον· **[11:25-26]** Τότε πορεύεται... χείρονα τῶν πρώτων. **[11:27]** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν... **[11:28]** ...**μενοῦνγε** μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. **[11:29]** Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν... **[11:30]** Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως ἔσται ... **[11:31]** Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς... ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. **[11:32]**Ἄνδρες Νινευῖ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει... καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. **[11:33]** Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. **[11:34]**Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου **ἁπλοῦς** ᾖ... ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ... **[11:35]** Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. **[11:36]** ...ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. **[11:37]** Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι αὐτὸν ταῦτα ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως **ἀριστήσῃ** παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. **[11:38]** ...οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ **ἀρίστου**. **[11:39]** ...νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. **[11:40]**Ἄφρονες! οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; **[11:41]** Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε... ὑμῖν ἔσται. **[11:42]** ...καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. **[11:43-44]** ...ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ **ἄδηλα**... περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν... **[11:46]** ...καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.

47 *[33] Ουαί[αλίμονο] εις εσάς, διότι οικοδομείτε τα μνημεία των προφητών, οι δε πατέρες σας εφόνευσαν αυτούς.* **48** *Άρα μαρτυρείτε και συμφωνείτε στα έργα των πατέρων σας, διότι αυτοί μεν τους σκότωσαν, σεις δε χτίζετε τα μνημεία τους.* **49** *Γι' αυτό και η σοφία του Θεού είπε: [34] Θ' αποστείλω σ' αυτούς προφήτες και αποστόλους, κι απ' αυτούς θα σκοτώσουν[φονεύσουν] και καταδιώξουν,* **50** *για να εκζητηθεί (ευθύνη για) το αίμα όλων των προφητών, πού χύθηκε από την αρχή του κόσμου, από τη γενεά αυτή,* **51** *[35]από το αίμα του Άβελ [36]ως του αίμα Ζαχαρίου που φονεύθηκε* μεταξύ του θυσιαστηρίου και του Ναού· Ναι, σας λέγω, θα εκζητηθεί από αυτή [εδώ] την γενεά.*

52 *[37] Ουαί* σε σας τους νομικούς, διότι αφαιρέσατε το κλειδί της γνώσης· σεις δεν μπήκατε και αυτούς που θέλουν να μπούν εμποδίσατε.*

53 Ενώ δε εκείνος έλεγε αυτά προς αυτούς, άρχισαν οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι να τον προκαλούν υπερβολικά και να τον βιάζουν να μιλήσει, ρωτώντας περί πολλών, **54** ενεδρεύοντες αυτόν [38]και ζητούντες να αρπάξουν κάτι από το στόμα του, για να τον κατηγορήσουν.

12 **[IB]** [1] ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ ΑΦΟΥ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΘΗΚΑΝ οι μυριάδες[(δεκάδες χιλιάδες)] του όχλου, ώστε καταπατούσαν ο ένας τον άλλο, άρχισε να λέει προς τους μαθητές του:

[2] Πρώτα προσέχετε τους εαυτούς σας από το [προ]ζύμι των Φαρισαίων, το οποίο είναι η υποκρισία. **2** *Αλλά [3]δεν υπάρχει τίποτα καλυμμένο, το οποίο δεν θα ανακαλυφθεί, και κρυφό, το οποίο δεν θα γνωριστεί·* **3** *συνεπώς όσα είπατε στο σκοτάδι θα ακουστούν στο φως, και ό,τι ψιθυρίσετε[λαλήσατε προς το ωτίον] στα εσωτερικά δωμάτια[εν τοις ταμείοις] θα κηρυχθεί πάνω στις ταράτσες[επί των δωμάτων].*

4 *[4]Λέγω δε προς εσάς [5]τους φίλους μου: Μη φοβηθείτε από εκείνους που θανατώνουν το σώμα και μετά αυτά δεν μπορούν τίποτα περισσότερο να πράξουν.* **5** *Θα σας δείξω δε ποιον να φοβηθείτε· Φοβηθείτε εκείνον, ο οποίος αφού θανατώσει, έχει εξουσία να ρίξει στη Γέεννα· ναι, σας λέγω, αυτόν φοβηθείτε.*

6 *Δεν πουλιούνται πέντε σπουργίτια[στρουθία] για δύο ασσάρια[δεκάρες]; και ούτε ένα από αυτά δεν είναι ξεχασμένο μπροστά στον Θεό·* **7** *αλλά κι οι τρίχες του κεφαλιού σας είναι όλες αριθμημένες. Μη φοβάστε λοιπόν· [από] πολλά στρουθία* διαφέρετε.*

8 *[6]Σας λέγω δε: Όποιος με ομολογήσει μπροστά στους ανθρώπους, και ο Υιός του ανθρώπου θα ομολογήσει αυτόν μπροστά στους αγγέλους του Θεού·* **9** *όποιος δε με αρνηθεί μπροστά στους ανθρώπους, [και ο Υιός του ανθρώπου] θα αρνηθεί αυτόν μπροστά στους αγγέλους του Θεού.*

10 *Και [7]όποιος θα πεί λόγο κατά του Υιού του ανθρώπου, θα συγχωρηθεί σε αυτόν· όποιος όμως βλασφημήσει κατά του Αγίου Πνεύματος, σε αυτόν δεν θα συγχωρηθεί.*

11 *[8] Όταν δε σας φέρουν στις συναγωγές και στις αρχές και στις εξουσίες, μη μεριμνάτε πως ή τι να απολογηθείτε, ή τι [να] πείτε·* **12** *διότι το Άγιο Πνεύμα θα σας διδάξει [σε] εκείνη την ώρα τι πρέπει να πείτε.*

13 Είπε δε [προς] αυτόν κάποιος από τον όχλο: *Διδάσκαλε, πες προς τον αδελφό μου να μοιραστεί μαζί μου την κληρονομιά.* **14** Ο δε είπε προς αυτόν: *[9]Άνθρωπε, ποιος με κατέστησε δικαστή ή μεριστή πάνω σας;* **15** Και είπε προς αυτούς: *[10] Προσέχετε και φυλάγεστε απ' την πλεονεξία· διότι εάν κάποιος έχει περίσσεια[αφθονία], η ζωή του δεν συνίσταται από τα υπάρχοντα αυτού.*

16 Είπε δε προς αυτούς παραβολή, λέγοντας: *Κάποιου πλουσίου ανθρώπου ευτύχησαν[καρποφόρησαν] τα χωράφια·* **17** *και διαλογιζόταν μέσα του λέγοντας: Τι να κάμω, διότι δεν έχω που να συνάξω τους καρπούς μου;* **18** *Και είπε· Αυτό θα κάνω· θα χαλάσω τις αποθήκες μου και θα οικοδομήσω μεγαλύτερες και θα συνάξω εκεί όλη τη σοδειά μου και τα αγαθά μου,* **19** *και θα πω προς τη ψυχή μου· [11]Ψυχή, έχεις πολλά αγαθά [εν]αποταμιευμένα για χρόνια πολλά· αναπαύου, φάε, πίε, ευφραίνου[απολάμβανε].* **20** *Είπε δε σ' αυτόν ο Θεός· Άφρονα, αυτή τη νύχτα [12]την ψυχή σου απαιτούνε από σένα· [13]όσα δε ετοίμασες, ποιανού θα είναι;* **21** *Έτσι [θα καταλήξει] όποιος θησαυρίζει για τον εαυτό του [14] και δεν πλουτίζει για τον Θεό.*

22 Είπε δε προς τους μαθητές του: *Γι' αυτό σας λέγω, [15]Μη μεριμνάτε για τη ζωή σας, τι να φάτε, μηδέ διά το σώμα, τι να ντυθείτε.* **23** *Η ψυχή[ζωή] είναι πολυτιμότερη[τιμιώτερον] της τροφής και το σώμα απ' τα ρούχα.* **24** *Παρατηρείστε τους κόρακες, ότι δεν σπείρουν, ούτε θερίζουν, οι οποίοι δεν έχουν κελάρι[ταμείο] ούτε αποθήκη, και [16]ο Θεός τρέφει αυτούς· πόσω μάλλον σεις διαφέρετε απ' τα πουλιά[πετεινά].* **25** *Και ποιος από σας μεριμνώντας μπορεί να προσθέσει στο αναστημά του μία πήχη;* **26** *Εάν λοιπόν ουδέ το ελάχιστο μπορείτε, γιατί μεριμνάτε για τα [υπό]λοιπα;*

ΚΕΦ. 11 [31] Ψλ. 5:9 [32] Μτ. 23:4 [33] Μτ. 23:29 [34] Μτ. 23:34 [35] Γεν. 4:8 [36] 2Χρ. 24:20,21 [37] Μτ. 23:13 [38] Μαρ. 12:13 **ΚΕΦ. 12** [1] Μτ. 16: 6, Μαρ. 8:15 [2] Μτ. 16:12 [3] Μτ. 10:26, Μαρ. 4:22, Κφ. 8:17 [4] Ησ. 51:7,8,12,13, Ιερ. 1:8, Μτ. 10:28 [5] Ιωα. 15:14,15 [6] Μτ. 10: 32, Μαρ. 8:38, 2Τι. 2:12, 1Ιωα. 2:23 [7] Ματ. 12:31,32, Μαρ. 3:28,29, 1Ιωα. 5:16 [8] Μτ. 10:19, Μαρ. 13:11, Κφ. 21:14 [9] Ιωα. 18:36 [10] 1Τι. 6:7, κτλ. [11] Εκκλ. 11:9, 1Κο. 15:32, Ιακ. 5:5 [12] Ιακ. 20:22, 27:8, Ψλ. 52:7, Ιακ. 4:14 [13] Ψλ. 39:6, Ιερ. 17:11 [14] Μτ. 6:20, six 33, 1Τι. 6:18,19, Ιακ. 2:5 [15] Μτ. 6:25 [16] Ιώβ 38:41, Ψλ. 147:9

[11:47] ...άπέκτειναν αὐτούς. **[11:48]** Ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ **συνευδοκεῖτε** τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς... **[11:49]** Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς... καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν, **[11:50]** ἵνα ἐκζητηθῇ... ἀπὸ **καταβολῆς** κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, **[11:51]** ...τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. **[11:52]** ...ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. **[11:53]** ...δεινῶς **ἐνέχειν** καὶ **ἀποστοματίζειν** αὐτὸν περὶ πλειόνων, **[11:54]** ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦντες **θηρεῦσαί** τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ... **[12:1]** Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν... ὡς καταπατεῖν ἀλλήλους... **[12:2-3]** ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. **[12:4]** ...ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. **[12:5]** Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν... **[12:6]** Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν **ἐπιλελησμένον** ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· **[12:7]** ...πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. **[12:10]** Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον... ἀφεθήσεται αὐτῷ... **[12:11]** ...προσφέρωσιν... μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· **[12:12-13]** ...μερίσασθαι τὴν κληρονομίαν μετ' ἐμοῦ. **[12:15]** ...ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε... **[12:16]** ...**εὐφόρησεν** ἡ χώρα· **[12:17]** καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω... **[12:18]** Καὶ εἶπε· τοῦτο ποιήσω· **καθελῶ** μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας... πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, **[12:19]** καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ...**κείμενα** εἰς ἔτη πολλά... **[12:20]** ...ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσται; **[12:21]** Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. **[12:22-24]** Κατανοήσατε... οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη... **[12:25]** ...ἐπὶ τὴν **ἡλικίαν**... **[12:26]** Εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;

27 *Παρατηρείστε τα κρίνα πως αυξάνουν· δεν κοπιάζουν ούτε κλώθουν[γνέθουν]· σας λέγω όμως, ούτε ο Σολομώντας σε όλη τη δόξα του δεν ντύθηκε σαν ένα απ' αυτά.* **28** *Αλλ' εάν το χορτάρι, το οποίο σήμερα είναι [στον αγρό] και αύριο ρίχνεται σε φούρνο, ο Θεός ντύνει έτσι, πόσο μάλλον εσάς, ολιγόπιστοι.* **29** *Και σεις μη ζητάτε τι να φάτε ή τι να πιείτε, και μη είστε μετέωροι[αβέβαιοι].* **30** *διότι όλα αυτά ζητούν τα έθνη του κόσμου· ο Πατέρας σας δε ξέρει ότι τα έχετε ανάγκη·* **31** *[17]πλην ζητάτε τη βασιλεία του Θεού, και όλα αυτά θα σας προστεθούν.*

32 *Μη φοβάσαι, μικρό ποίμνιο· διότι [18]ο Πατέρας σας ευδόκησε να σας δώσει τη βασιλεία.* **33** *[19]Πουλήστε τα υπάρχοντά σας και δώστε ελεημοσύνη. [20]Φτιάξτε για σας [στους εαυτούς σας] πουγκιά τα οποία δεν παλιώνουν, θησαυρό στους ουρανούς ο οποίος δεν χάνεται, όπου κλέφτης δεν πλησιάζει, ούτε σκόρος[σκουλήκι] διαφθείρει·* **34** *διότι όπου είναι ο θησαυρός σας, εκεί θα 'ναι και η καρδιά σας.*

35 *[21]Άς είναι οι μέσες[οσφύες] σας περιζωσμένες [22]και οι λύχνοι αναμμένοι·* **36** *και σεις όμοιοι με ανθρώπους, οι οποίοι προσμένουν τον κύριο τους, πότε θα επιστρέψει απ' τους γάμους, για ν' ανοίξουν αμέσως σε αυτόν όταν έλθει και χτυπήσει.* **37** *[23]Μακάριοι οι δούλοι εκείνοι, τους οποίους ερχόμενος ο κύριος θα τους βρει να αγρυπνούν. Αληθινά σας λέγω, ότι θα περιζωσθεί και θα τους βάλει σε ανάκλιντρα, και ερχόμενος στο μέσο θα τους υπηρετήσει.* **38** *Και εάν έλθει στη 2η φυλακή[σκοπιά] και στην 3η φυλακή[σκοπιά] έλθει και τους βρει έτσι, μακάριοι είναι οι δούλοι εκείνοι.*

39 *[24]Αυτό δε γνωρίζεται, ότι εάν ήξερε ο οικοδεσπότης ποια ώρα ο κλέφτης έρχεται, θα αγρυπνούσε και δεν θα άφηνε να διαρρυχτεί[διανοιχτεί] το σπίτι του.*

40 *Και [25]σεις λοιπόν γίνεσθε έτοιμοι· διότι στην ώρα που δεν στοχάζεστε, έρχεται ο Υιός του ανθρώπου.* **41** Είπε δε προς αυτόν ο Πέτρος: *Κύριε, προς εμάς λες την παραβολή αυτή ή και προς όλους;* **42** Και ο Κύριος είπε: *[26]Ποιος λοιπόν είναι ο πιστός και φρόνιμος οικονόμος, τον οποίο θα διορίσει[καταστήσει] ο κύριος αυτού πάνω στους υπηρέτες του, για να δίνει στον κατάλληλο[εν] καιρό την ορισμένη τροφή;* **43** *Μακάριος ο δούλος εκείνος, τον οποίο ερχόμενος ο κύριος του θα βρει να πράττει έτσι.*

44 *[27]Αληθινά σας λέγω, ότι θα τον καταστήσει επικεφαλής σε όλα τα υπαρχοντά του.* **45** *[28]Εάν δε πει ο δούλος εκείνος μέσα στην καρδιά του, Καθυστερεί[βραδύνει] να έλθει ο κύριός μου· και αρχίσει να δέρνει τους δούλους και τις δούλες, και να τρώει και να πίνει και να μεθάει,* **46** *θα ελθεί ο κύριος του δούλου εκείνου, σε μια μέρα που αυτός δεν προσμένει και σε μια ώρα που δεν ξέρει, και θα αποχωρίσει αυτόν, και το μέρος του θα θέσει μαζί με τους απίστους.*

47 *[29]Εκείνος δε ο δούλος, ο οποίος γνώρισε[κατάλαβε] το θέλημα του κυρίου του δεν ετοίμασε ούτε έκανε κατά το θέλημα αυτού, θα δαρθεί πολύ·* **48** *[30]όποιος όμως μη γνωρίζοντας έπραξε άξια δαρμών, θα δαρθεί λίγο· στο καθένα δε, στον οποίο δόθηκε πολύ, πολύ θα ζητηθεί απ' αυτόν, και σ' όποιον εμπιστεύθηκε πολύ, περισσότερο θ' απαιτήσουν απ' αυτόν.*

49 *[31]Φωτιά[πυρ] ήλθα να βάλω στη γη, και τι (άλλο) θέλω, εάν έχει ήδη ανάψει;* **50** *[32]Βάπτισμα δε έχω να βαπτισθώ, και πως στενοχωριέμαι μέχρι να [εκ]τελεστεί.* **51** *[33]Νομίζετε ότι ήλθα να δώσω ειρήνη στη γη; όχι, σας λέγω, [34]αλλά [δια]χωρισμό.* **52** *[35]Διότι από τώρα και στο εξής θα 'ναι πέντε σ' ένα σπίτι διαιρεμένοι, οι τρεις κατά των δύο και οι δύο κατά των τριών·* **53** *θα διαιρεθεί πατέρας κατά γιου και γιος κατά πατέρα, μητέρα κατά κόρης και θυγατέρα κατά μητέρας, πεθερά κατά της νύφης της και νύφη κατά της πεθεράς της.*

54 Έλεγε και προς τους όχλους: *[36]Όταν δείτε το σύννεφο[την νεφέλην] να ανυψώνετε από τα δυτικά, αμέσως λέτε, Βροχή έρχεται, και γίνεται έτσι·* **55** *και όταν φυσάει νοτιάς, λέτε ότι καύσωνας θα γίνει, και γίνεται.* **56** *Υποκριτές, [τις αλλαγές] στο πρόσωπο της γης και του ουρανού ξέρετε να διακρίνετε, αυτόν δε τον καιρό πως δεν διακρίνετε;*

57 *Γιατί λοιπόν από μόνοι σας δεν κρίνετε το δίκαιο;* **58** *[37]Ενώ λοιπόν πας με τον αντιδικό σου προς τον άρχοντα, [38]προσπάθησε στο δρόμο ν' απαλλαγείς απ' αυτόν, μήποτε σε σύρει προς το δικαστή[κριτήν], και ο κριτής σε παραδώσει στον εισπράκτορα και ο υπηρέτης* σε βάλει σε φυλακή.* **59** *Σου λέγω, δεν θα βγείς έξω από εκεί, εωσού αποδώσεις και το τελευταίο λεπτό.*

13 **[ΙΓ']** ΣΕ ΕΚΕΙΝΟ ΔΕ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΗΛΘΑΝ ΜΕΡΙΚΟΙ, που ανάγγειλαν προς αυτόν περί των Γαλιλαίων, τους οποίους το αίμα ο Πιλάτος ανέμειξε με τις θυσίες τους. **2** Και απαντώντας ο Ιησούς, είπε προς αυτούς: *Νομίζετε ότι οι Γαλιλαίοι αυτοί ήταν αμαρτωλοί πάνω από όλους τους Γαλιλαίους, επειδή έπαθαν αυτά;*

ΚΕΦ. 12 [17] Μτ. 6:33 [18] Μτ. 11:25,26 [19] Μτ. 19:21, Πρ. 2:45, 4:34 [20] Μτ. 6:20, Κφ. 16:9, 1Τι. 6:19 [21] Εφ. 6:14, 1Πε. 1:13 [22] Μτ. 25:1, κτλ. [23] Μτ. 24:46 [24] Μτ. 24:43, 1Θε. 5:2, 2Πε. 3:10, Απ. 3:3, 16:15 [25] Μτ. 24:44, 25:13, Μαρ. 13:33, Κφ. 21:36, 1Θε. 5:6, 2Πε. 3:12 [26] Μτ. 24:45, 25:21, 1Κο. 4:2 [27] Μτ. 24:47 [28] Μτ. 24:48 [29] Αρ. 15:30, Δευ. 25:2, Ιωα. 9:41, 15:22, Πρ. 17:30, Ιακ. 4:17 [30] Λευ. 1Τι. 1:13 [31] six. 51 [32] Μτ. 20:22, Μαρ. 10:38 [33] Μτ. 10:34, six. 49 [34] Μιχ. 7:6, Ιωα. 7:43, 9:16, 10:19 [35] Μτ. 10:35 [36] Μτ. 16:2 [37] Παρ. 25:8, Μτ. 5:25 [38] Ιδέ Ψλ. 32:6, Ησ. 55:6 **ΚΕΦ. 13** [1] Ησ. 5:2, Μτ. 21:19 [2] Μαρ. 16:18, Πρ. 9:17 [3] Εξ. 20:9

[12:27] Κατανοήσατε ...οὐ κοπιᾷ οὐδὲ **νήθει**... περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. **[12:28]** ...εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως **ἀμφιέννυσι**... **[12:29]** Καὶ ὑμεῖς... καὶ μὴ **μετεωρίζεσθε·** **[12:30]** ...ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων· **[12:32]** Μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. **[12:33]** ...Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν **ἀνέκλειπτον** ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει· **[12:34-35]** ...οἱ λύχνοι καιόμενοι· **[12:36]** καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε **ἀναλύσει** ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος... **[12:37]** ...οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι **περιζώσεται** καὶ **ἀνακλινεῖ** αὐτούς, καὶ παρελθὼν **διακονήσει** αὐτοῖς. **[12:39]** Τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. **[12:40-42]** ...ἐπὶ τῆς **θεραπείας** αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; **[12:44-45]** ...χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται... **[12:46]** ...ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ... καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. **[12:47]** ...ὁ γνοὺς τὸ θέλημα... μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ... δαρήσεται πολλάς· **[12:48]** ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. **[12:49]** ...θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη! **[12:50]** ...καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῇ! **[12:51]** Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. **[12:52]** Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ καὶ δύο ἐπὶ τρισί· **[12:54]** ...ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτω· **[12:55]** καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. **[12:57]** Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε...; **[12:58]** Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κρ τής σε παραδῷ τῷ **πράκτορι**, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακήν...

3 *Όχι, σας λέω, αλλ' εάν δεν μετανοείτε, όλοι παρόμοια θα απολεσθείτε.*

4 *Ή εκείνοι οι δεκαοχτώ, πάνω στους οποίους έπεσε ο πύργος στον Σιλωάμ και θανάτωσε αυτούς, νομίζετε ότι αυτοί ήταν αμαρτωλοί πάνω από όλους τους ανθρώπους που κατοικούσαν στην Ιερουσαλήμ;* **5** *Όχι, σας λέγω, αλλ' εάν δεν μετανοείτε, όλοι παρόμοια θα απολεσθείτε.*

6 Έλεγε δε αυτή την παραβολή: *[1] Είχε κάποιος συκιά φυτευμένη στον αμπελώνα του, και ήλθε [ανα]ζητώντας καρπό σ' αυτή και δεν βρήκε.* **7** *Και είπε στον αμπελουργό: Κοίτα, τρία χρόνια έρχομαι ζητώντας καρπό σε αυτή τη συκιά και δεν βρίσκω· κόψε αυτή· γιατί καταργεί[αχρηστεύει] και τη γη;* **8** *Εκείνος δε απαντώντας λέγει προς αυτόν: Κύριε, άφησε αυτή κι αυτό το χρόνο, ώσπου σκάψω γύρω της και βάλω κοπριά·* **9** *και εάν μεν κάνει καρπό, [καλώς·] ει δε μη, θα την κόψεις μετά απ' αυτά.*

10 Δίδασκε δε σε μια από τις συναγωγές το Σάββατο. **11** Και δες, κάποια γυναίκα είχε πνεύμα ασθενείας [αδυναμίας] δεκαοχτώ χρόνια και ήταν με κυρτή καμπούρα και δεν μπορούσε παντελώς να αναρθωθεί. **12** Βλέποντας δε αυτή ο Ιησούς, φώναξε και είπε προς αυτή: *Γυναίκα, απελευθερωμένη είσαι απ' την ασθενειά σου·* **13** και [2]έβαλε πάνω της τα χέρια· και αμέσως ανορθώθηκε και δόξαζε τον Θεό.

14 Απευθυνόμενος δε ο αρχισυνάγωγος, αγανακτώντας ότι στο Σάββατο θεράπευσε ο Ιησούς, έλεγε προς τον όχλο: *[3] Έξι ημέρες είναι, στις οποίες πρέπει να εργάζεστε· σε αυτές λοιπόν να έρχεστε να θεραπεύεστε, και [4]όχι την ημέρα του Σαββάτου.* **15** Απαντώντας λοιπόν προς αυτόν ο Κύριος [και] είπε: *Υποκριτή, [5]δεν λύνει ο καθένας σας στο Σάββατο το βόδι του ή το γαϊδαρο από τη φάτνη και πηγαίνει και τον ποτίζει;* **16** *αυτή λοιπόν, [6]ενώ ήταν κόρη του Αβραάμ, την οποία ο Σατανάς έδεσε, τώρα, 18 χρόνια, δεν έπρεπε να λυθεί από το δεσμό της την ημέρα του Σαββάτου;*

17 Και ενώ, αυτός έλεγε αυτά, ντράπηκαν όλοι οι εναντίοι του, και όλος ο όχλος έχαιρε για όλα τα ένδοξα έργα που γινόταν απ' αυτόν. **18** [7]Έλεγε δέ: *Με τι είναι όμοια η βασιλεία του Θεού, και με τι να ομοιώσω αυτή;* **19** *Είναι όμοια με κόκκο σιναπιού, τον οποίο πήρε [ένας] άνθρωπος κι έριξε στον κήπο του· και μεγάλωσε και έγινε δέντρο μέγα, και τα πουλιά[πετεινά] του ουρανού φώλιαζαν στα κλαδιά του.* **20** Και πάλι είπε: *Με τι να ομοιώσω τη βασιλεία του Θεού;* **21** *Είναι όμοια με προζύμι, το οποίο [αφού] έλαβε [μια] γυναίκα έκρυψε σε τρία μέτρα αλεύρι, μέχρι που φούσκωσε όλο το φύραμα.*

22 Και [8]διερχόταν τις πόλεις και χωριά διδάσκοντας και πορευόταν προς την Ιερουσαλήμ. **23** Είπε δε κάποιος σε αυτόν· *Κύριε, λίγοι άρα είναι οι σωζόμενοι;* Ο δε είπε προς αυτούς: **24** *[9]Αγωνίζεσθε να μπείτε μέσα μέσω της στενής πύλης· [10]διότι πολλοί, σας λέγω, θα ζητήσουν να μπούν και δεν θα μπορέσουν.* **25** *[11]Αφού σηκωθεί ο οικοδεσπότης [12]και κλειδώσει την πόρτα, και αρχίσετε να στέκεστε έξω και να χτυπάτε την πόρτα, λέγοντες: [13] Κύριε, Κύριε, άνοιξε σε μας· και εκείνος απαντώντας σας πει, [14]Δεν σας ξέρω από που είστε·* **26** *τότε θα αρχίσετε να λέτε· Φάγαμε μπροστά σου και ήπιαμε, και στις πλατείες μας δίδαξες.*

27 Και [15]θα πει: *Σας λέγω, δεν σας ξέρω από που είστε· [16]φύγετε από μένα όλοι οι εργάτες της αδικίας.* **28** *[17] Εκεί θα είναι το κλάμα και το τρίξιμο των δοντιών, [18]όταν δείτε τον Αβραάμ και Ισαάκ και Ιακώβ και όλους τους προφήτες μέσα στη βασιλεία του Θεού, τους εαυτούς σας δε βγαλμένους έξω.*

29 *Και θα ελθούν απ' ανατολή και δύση και από βορρά και νότο και θα καθήσουν στη βασιλεία του Θεού.*

30 *Και δες, [19]είναι τελευταίοι[έσχατοι], οι οποίοι θα είναι πρώτοι, και είναι πρώτοι, οι οποίοι θα είναι τελευταίοι*.*

31 Σ' εκείνη την ημέρα πλησίασαν μερικοί Φαρισαίοι, λέγοντες προς αυτόν: *Βγες και αναχώρησε από δω, διότι ο Ηρώδης θέλει να σε θανατώσει.* **32** Και είπε προς αυτούς: *Πηγαίνετε και πείτε προς αυτή την αλεπού· Κοίτα[ιδού], βγάζω έξω δαιμόνια και κάνω θεραπείες σήμερα και αύριο, και την 3η [ημέρα] [20]τελειώνω.* **33** *Πλην πρέπει εγώ σήμερα και αύριο και την επομένη [ημέρα] να πορευτώ· γιατί δεν είναι δυνατό προφήτης ν' απολεστεί έξω [από την] Ιερουσαλήμ.*

34 *[21] Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ, αυτή που σκοτώνει τους προφήτες και λιθοβολεί τους [απε]σταλμένους προς αυτή, ποσές φορές δεν θέλησα να συνάξω τα παιδιά σου με τον τρόπο που η κλώσα μαζεύει τα κλωσοπουλά της κάτω απ' τις πτέρυγές της, και δεν θελήσατε.* **35** *Δες, [22]σας αφήνεται ο οίκός σας έρημος· αληθινά δε σας λέγω ότι δεν θα με δείτε, έως ότου έρθει [ο καιρός] όταν θα πείτε· [23]Ευλογημένος ο ερχόμενος στο όνομα του Κυρίου.*

ΚΕΦ. 13 [4]Μτ. 12:10, Μαρ. 3:2, Κφ. 6:7, 14:3 [5]Κφ. 14:5 [6]Κφ. 19:9 [7]Μτ. 13:31, Μαρ. 4:30 [8]Μτ. 9:35, Μαρ. 6:6 [9] Μτ. 7:13 [10]Ιωα. 7:34, 8:21, 13:33, Ρω. 9:31 [11]Ψλ. 32:6, Ησ. 55:6 [12]Μτ. 25:10 [13]Κφ. 6:46 [14]Μτ. 7:23, 25:12 [15]Μτ. 7:23, 25: 41, six 25 [16]Ψλ. 6:8, Μτ. 25:41 [17]Μτ. 8:12, 13:42,24:51 [18]Μτ. 8:11 [19]Μτ. 19:30, 20:16, Μαρ. 10:31 [20]Εβ. 2:10 [21]Μτ. 23:37 [22]Λευ. 26:31,32, Ψλ. 69:25, Ησ. 1:7, Δαν. 9:27, Μιχ. 3:12 [23]Ψλ.118: 26, Μτ. 21:9, Μαρ. 11:10, Κφ. 19:38, Ιωα. 12:13

[13:1] Παρήσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ **[13:2]** ...ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; **[13:3]** Οὐχί... **[13:4]** ...καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας... **[13:5]** Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. **[13:7]** Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ... ἐτατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; **[13:9-11]** Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακῦψαι εἰς τὸ παντελές. **[13:12]** ...προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι... **[13:13]** ...παραχρῆμα ἀνωρθώθη... **[13:14]** ...εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε... **[13:15]** ...**ἀπαγαγὼν** ποτίζει; **[13:16]** Ταύτην δέ... ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ ...οὐκ ἔδει λυθῆναι... **[13:17]** ...κατῃσχύνοντο πάντες οἱ **ἀντικείμενοι** αὐτῷ... **[13:18-19]** ...κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. **[13:20-21]**Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. **[13:22]** Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ **κώμας** διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. **[13:24]** ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ **ἰσχύσουσιν**. **[13:25]** Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· Κύριε Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. **[13:26]** Τότε ἄρξεσθε λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· **[13:27]** καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· **ἀπόστητε** ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. **[13:28]**Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε... ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω, **[13:29]** καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ **ἀνακλιθήσονται**... **[13:31]** ...ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. **[13:32]** ...πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ ...ἰάσεις ἐπιτελῶ... **[13:33]** ...ὅτι **οὐκ ἐνδέχεται** προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. **[13:34]** ...ἡ ἀποκτέννουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν! ποσάκις ἠθέλησα **ἐπισυνάξαι** τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε! **[13:35]**Ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος... ἕως ἂν ἥξῃ ὅτε εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

14 **[ΙΔ]** ΚΑΙ ΟΤΑΝ ΗΛΘΕ ΑΥΤΟΣ ΣΤΟΝ ΟΙΚΟ ΚΑΠΟΙΟΥ ΑΡΧΟΝΤΑ των Φαρισαίων [το] Σάββατο για να φάει άρτο, εκείνοι παρατηρούσαν αυτόν. **2** Και να, κάποιος άνθρωπος υδρωπικός(πρησμένος από υγρά) ήταν μπροστά του. **3** Και απευθυνόμενος ο Ιησούς, είπε προς τους νομικούς και Φαρισαίους, λέγοντας: *[1]Είναι τάχα νόμιμοσυγκεχωρημένον να θεραπεύει κάποιος στο Σάββατο;* **4** Εκείνοι δε σιώπησαν. Και αφού έπιασε τον γιάτρεψε και του είπε να φύγει. **5** Και απαντώντας προς αυτούς είπε: *[2]Ποιος από σας αν ο γάιδαρος ή το βόδι θα πέσει σε πηγάδι, αμέσως δεν θα ανασύρετε αυτό στην ημέρα του σαββάτου;* **6** Και δεν μπορούσαν να απαντήσουν σε αυτόν γι' αυτά.

7 Είπε δε παραβολή προς τους καλεσμένους, επειδή παρατηρούσε πως διάλεγαν τις πρώτες θέσεις, λέγοντας προς αυτούς: **8** *Όταν προσκληθείς από κάποιον σε γάμους, μη πάρεις ανάκλιντρο στην 1η σειρά, μήποτε είναι προσκαλεμένος απ' αυτόν [κάποιος] πιο επίσημος από σένα,* **9** *και ερχόμενος εκείνος, ο οποίος κάλεσε εσέ και αυτόν, σου πει· Δώσε τόπο σε αυτόν· και τότε πας ντροπιασμένος να πάρεις την τελευταία θέση.*

10 *Αλλ' [3]όταν προσκληθείς, πήγαινε και κάθισε στον τελευταίο τόπο, για να σου πει όταν έλθει εκείνος, που κάλεσε: Φίλε, ανέβα πιο πάνω· τότε θα έχεις δόξα μπροστά στους συγκαθημένους σου.*

11 *Διότι [4]ο καθένας που υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί και όποιος ταπεινώνει τον εαυτό του θα υψωθεί.*

12 Έλεγε δε [προς εκείνον], ο οποίος τον προσκάλεσε: *Όταν κάνεις γεύμα ή δείπνο, μη προσκαλέσεις τους φίλους σου, μήτε τους αδελφούς σου, ούτε τους συγγενείς σου, μηδέ γείτονες πλούσιους, μη τυχόν αυτοί σ' αντικαλέσουν, και σου γίνει ανταπόδοση.* **13** *Αλλ' όταν κάνεις συμπόσιοδοχή, κάλεσε [5]φτωχούς, ανάπηρουςβλαμμένους, κουτσούς, τυφλούς,* **14** *και θα είσαι μακάριος, διότι δεν έχουν να σου ανταποδώσουν· επειδή η ανταπόδοση θα γίνει σε σένα στην ανάσταση των δικαίων.*

15 Ακούγοντας δε αυτά ένας των συγκαθημένων, είπε σ' αυτόν: *[6]Μακάριος όποιος φάει άρτο στη βασιλεία του Θεού.* **16** [7] Ο δε είπε προς αυτόν: *Κάποιος άνθρωπος έκανε δείπνο μέγα και κάλεσε πολλούς·* **17** *και [8/α]έστειλε το δούλο του την ώρα του δείπνου για να πει στους καλεσμένους· Ελάτε, επειδή όλα είναι ήδη έτοιμα.* **18** *Και άρχισαν όλοι με μία γνώμη να υπεκφεύγουνπαραιτώνται. Ο πρώτος είπε προς αυτόν: Αγρό αγόρασα, και έχω ανάγκη να πάω έξω για να δω αυτόν· σε παρακαλώ, δικαιολογησέ μεέχε με παρητημένον.* **19** *Και άλλος είπε: Αγόρασα πέντε ζεύγη βοδιών, και πάω να τα δοκιμάσω· σε παρακαλώ, δικαιολογησέ με.* **20** *Και άλλος είπε: Γυναίκα παντρεύτηκα, και γι' αυτό δεν μπορώ να έλθω.* **21** *Και ερχόμενος ο δούλος εκείνος, ανάγγειλε προς τον κύριο του αυτά. Τότε οργίσθηκε ο οικοδεσπότης, [και] είπε προς το δούλο του: Βγες έξω γρήγορα στις πλατείες και τους δρόμους της πόλης, και φέρεεισάγαγε εδώ τους πτωχούς και βλαμμένους* και κουτσούς και τυφλούς.* **22** *Και είπε ο δούλος: Κύριε, έγινε όπως πρόσταξες, και ακόμη υπάρχει τόποςχώρος.*

23 *Και είπε ο κύριος στο δούλο: Βγες έξω στους δρόμους και φράχτεςφραγμούς και ανάγκασε να εισέλθουν, για να γεμιστεί ο οίκός μου.* **24** *Γιατί σας λέγω, [9]ότι κανείς από τους άντρες εκείνους τους προσκεκλημένους δεν θα γευτεί το δείπνο μου.*

25 Πορεύονταν δε μαζί του όχλοι πολλοί. Και αυτός στράφηκε είπε προς αυτούς: **26** *[10]Εάν κάποιος έρχεται προς εμέ [11]και δεν μισεί τον πατέρα του και την μητέρα και τη γυναίκα και τα παιδιά και τους αδελφούς και τις αδελφές, [12]ακόμη δε και την ίδια του τη ζωή, δεν μπορεί να είναι μαθητής μου.*

27 *Και [13] όποιος δεν βαστάζει το σταυρό του και δεν έρχεται πίσω μου, δεν μπορεί να είναι μαθητής μου.*

28 *Επειδή [14]ποιος από σας, θέλοντας να οικοδομήσει πύργο, δεν κάθεται πρώτα και λογαριάζει τη δαπάνη, αν έχει τα αναγκαία για να τελειώσει [αυτόν];* **29** *μη τυχόν αφού βάλει θεμέλιο και δεν μπορεί να [τον] τελειώσει, αρχίσουν όλοι αυτοί που τον βλέπουν να τον κοροϊδεύουν,* **30** *λέγοντες: Ότι αυτός ο άνθρωπος άρχισε να οικοδομεί και δεν μπόρεσε να αποτελειώσει.*

31 *Ή ποιος βασιλιάς πηγαίνοντας να πολεμήσει άλλο βασιλιά δεν κάθεται πριν και σκέπτεται εάν είναι δυνατός με 10.000 να απαντήσει τον ερχόμενο εναντίον του με 20.000;* **32** *Ειδεμή, ενώ αυτός είναι ακόμη μακρυά, στέλνει πρεσβευτές και ζητά ειρήνη.*

33 *Έτσι λοιπόν όποιοσδήποτε από σας δεν απαρνείται όλα τα υπαρχοντά του, δεν μπορεί να είναι μαθητής μου.*

34 *[15]Καλό το αλάτι· αλλ' εάν το αλάτι διαφθαρεί, με τι θα καρυκευτείαρτυθή;* **35** *δεν είναι πλέον χρήσιμο ούτε για τη γη, ούτε για την κοπριά· το πετάνερίπτουσιν έξω. Όποιος έχει αυτιά για να ακούει, ας ακούει.*

ΚΕΦ. 14 [1] Μτ. 12:10 [2] Εξ. 23:5, Δευ. 22: 4, Κφ. 13:15 [3] Παρ. 25:6,7 [4] Ιακ. 22: 29, Ψλ. 18:27, Παρ. 29:23, Μτ. 23:12, Κφ. 18:14, Ιακ. 4:6, 1Πε.5:5 [5] Νεε. 8:10,12 [6] Απ. 19:9 [7] Μτ. 22:2 [8] Παρ. 9:2,5 [9] Μτ. 21:43, 22:8, Πρ. 13:46 [10] Δευ. 13:6, 33:9, Μτ. 10:37 [11] Ρω. 9:13 [12] Απ. 12:11 [13] Μτ. 16:24, Μαρ. 8:34, Κφ. 9:23, 2Τι. 3:12 [14] Παρ. 24:27 [15] Μτ. 5:13, Μαρ. 9:50

[14:1] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν... **[14:2]** ...τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. **[14:3]** ...**εἰ ἔξεστι** τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; οἱ δὲ ἡσύχασαν. **[14:4]** Καὶ **ἐπιλαβόμενος** ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσε. **[14:5]** ...τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀναspάσει αὐτὸν... **[14:6]** Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. **[14:7]** ...**ἐπέχων** πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο... **[14:8]** ...μὴ **κατακλιθῇς** εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε **ἐντιμότερός** σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ **[14:9]** ...ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. **[14:10]** Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς **ἀνάπεσε** εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα... προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. **[14:12]** ...ὅταν ποιῇς **ἄριστον** ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει... μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γενήσεταί σοι ἀνταπόδομα. **[14:13]** ἀλλ' ὅταν ποιῇς **δοχήν**... **[14:14-15]** ...τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ὃς φάγεται ἄριστον... **[14:17-18]** Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες... καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. **[14:19]** Καὶ ἕτερος... ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. **[14:20]** Καὶ ἕτερος εἶπε· γυναῖκα **ἔγημα**, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. **[14:21]** Καὶ παραγενόμενος... ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ **ῥύμας**... εἰσάγαγε ὧδε. **[14:22]** ...γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί... **[14:24]** ...γεύσεταί μου τοῦ δείπνου. **[14:25]** Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ... **[14:26]** ...ἔτι τε καὶ **τὴν ψυχὴν** ἑαυτοῦ... **[14:27-28]** Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας **ψηφίζει** τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς **ἀπαρτισμόν**; **[14:29]**Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύσαντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν, **[14:30]** ...ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι; **[14:31]** Ἢ τίς βασιλεύς, πορευόμενος **συμβαλεῖν** ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ πρῶτον... ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; **[14:32]** Εἰ δὲ μήγε, ἔτι πόρρω αὐτοῦ ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. **[14:33]** Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν... **[14:34-35]** ...εὔθετόν...

15 **[ΙΕ]** [1] ΠΛΗΣΙΑΖΑΝ ΔΕ Σ' ΑΥΤΟΝ όλοι οι τελώνες(φοροεισπράκτορες) και οι αμαρτωλοί, για να τον ακούσουν. **2** Και διεγόγγυζαν οι Φαρισαίοι και οι γραμματείς, λέγοντες ότι αυτός αμαρτωλούς αποδέχεται [2] και συντρώγει μαζί τους.

3 Είπε δε προς αυτούς την παραβολή αυτή, λέγοντας: **4** *[3]Ποιος άνθρωπος από σας εάν έχει 100 πρόβατα και χάσει ένα απ' αυτά, δεν αφήνει τα 99 στην έρημο και πάει ζητώντας το χαμένοαπολωλός, μέχρι να βρει αυτό;* **5** *Και βρίσκοντας [αυτό], βάζει πάνω στους ώμους του χαίροντας.* **6** *Και ερχόμενος σπίτι, συγκαλεί τους φίλους και τους γείτονες, λέγοντας σ' αυτούς: Συγχαρείτε με, διότι βρήκα το πρόβατό μου [4] το απολωλός*.* **7** *Σας λέγω ότι έτσι θα είναι χαρά στον ουρανό για ένα αμαρτωλό που μετανόησε [5]μάλλον παρά για 99 δικαίους, οι οποίοι δεν έχουν ανάγκη μετανοίας.*

8 *Ή ποια γυναίκα που έχει 10 δραχμές, εάν χάσει μία δραχμή, δεν ανάβει λυχνάρι και σκουπίζει το σπίτι και ζητά επιμελώς, έως ότου βρει [αυτήν];* **9** *και αφού βρει, συγκαλεί τις φίλες και τους γείτονες, λέγουσα: Συγχαρείτε μεΧαρείτε μαζί μου, διότι βρήκα τη δραχμή την οποία έχασα.*

10 *Έτσι, σας λέγω, χαρά γίνεται μπροστά στους αγγέλους του Θεού για ένα αμαρτωλό που μετανοεί.*

11 Είπε επιπλέον: *Κάποιος άνθρωπος είχε δύο γιους.* **12** *Και είπε ο νεότερος [αυτών] προς τον πατέρα: Πατέρα, δώσε μου ότι μου ανήκει από την περιουσία. Και διεμοίρασε σε αυτούς [6]τα υπάρχοντα [του].* **13** *Και μετά από λίγες μέρες μάζεψε τα πάντα ο νεότερος γιος, και ξενιτεύθηκεαπεδήμησε σε χώρα μακρυνή και εκεί διασκόρπισε την περιουσία του ζώντας άσωτη [ζωή].*

14 *Αφού δε ξόδεψε [τα] πάντα, έγινε πείνα μεγάλη στη χώρα εκείνη, και αυτός άρχισε να στερείται.* **15** *Τότε πήγε και προσκολλήθηκε σε ένα από τους πολίτες της χώρας εκείνης, ο οποίος έστειλε αυτόν στους αγρούς του για να βόσκει γουρούνια.*

16 *Και επιθυμούσε να γεμίσει την κοιλιά του από τα ξυλοκέρατακαρούπια, τα οποία έτρωγαν τα γουρούνια, και κανείς δεν έδινε σ' αυτόν.* **17** *Όταν δε ήλθε στα συγκαλά τουεις εαυτόν, είπε: Πόσοι μισθωτοί του πατέρα μου έχουν άφθονο ψωμί, και εγώ χάνομαι από την πείνα.*

18 *Αφού σηκωθώ θα πάω στον πατέρα μου και θα του πω: Πατέρα, αμάρτησα στον ουρανό και μπροστάενώπιον σου·* **19** *και δεν είμαι πλέον άξιος να ονομαστώ γιος σου· κάνε με σαν ένα των μισθωτών σου.* **20** *Και αφού σηκώθηκε πήγε προς τον πατέρα του. [7]Ενώ, δε βρισκόταναπείχε ακόμη μακριά, είδε αυτόν ο πατέρας του και σπλαχνίσθηκε, και τρέχονταςδραμών επέπεσε πάνω στο λαιμότράχηλον του και καταφίλησε αυτόν.* **21** *Είπε δε προς αυτόν ο γιος: Πατέρα, αμάρτησα στον ουρανό [8]και μπροστά* σου, και δεν είμαι πλέον άξιος να ονομαστώ γιος σου.* **22** *Και ο πατέρας είπε προς τους δούλους του: Βγάλτε έξω τη στολή την πρώτηκαλύτερη και ντύστε τον, και δώστε δακτυλίδι στο χέρι του και σανδάλια στα πόδια,* **23** *κι αφού φέρτε το σιταροθρεμμένο μοσχάρι σφάξτε, και τρώγοντες ας ευφρανθούμε,* **24** *διότι [9]ο γιος μου αυτός νεκρός ήταν και ανέζησε, και χαμένος* ήταν και βρέθηκε. Και άρχισαν να ευφραίνονταιαπολαμβάνουν.*

25 *Ήταν δε ο πρεσβύτεροςμεγαλύτερος γιος του στον αγρό· και καθώς ερχόμενος πλησίασε στην κατοικία, άκουσε όργανασυμφωνίαν και χορούς,* **26** *και φώναξε έναν από τους δούλους, και ρωτούσε τι είναι αυτά.* **27** *Ο δε είπε προς αυτόν ότι ο αδελφός σου ήλθε· και έσφαξε ο πατέρας σου το μοσχάρι το σιταροθρεμμένο, διότι απόλαυσε αυτόν υγιή.*

28 *Και οργίσθηκε και δεν ήθελε να μπει μέσα. Βγήκε λοιπόν έξω ο πατέρας του και τον παρακαλούσε.* **29** *Ο δε απαντώντας είπε προς τον πατέρα· ΚοίταΙδού, τόσα χρόνια σε δουλεύω, και ποτέ εντολή σου δεν παρέβηκα, και σε μένα ούτε κατσίκι δεν έδωσες ποτέ διά να ευφρανθώ* με τους φίλους μου.* **30** *Όταν δε ο γιος σου αυτός, που κατάφαγε το βιό σου με πόρνες, ήλθε, έσφαξες γι' αυτόν το μοσχάρι το σιτευτό*.*

31 *Ο δε είπε προς αυτόν: Παιδί [μου], συ πάντοτε μαζί μου είσαι, και όλα τα δικά μου δικά σου είναι·* **32** *έπρεπε όμως να ευφρανθούμε* και να χαρούμε, διότι [10]ο αδελφός σου αυτός νεκρός ήταν και ανέζησε, και χαμένος* ήταν και βρέθηκε.*

16 **[ΙΣΤ]** ΕΛΕΓΕ ΔΕ ΚΑΤΟΠΙΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ: *Ήταν κάποιος άνθρωπός πλούσιος, ο οποίος είχε οικονόμοδιαχειριστή, και αυτός κατηγορήθηκε σε αυτόν ότι διασκορπίζει τα υπάρχοντά του.* **2** *Και αφού τον φώναξε, είπε προς αυτόν:*

Τι [είναι] αυτό [το οποίο] ακούω για σένα; απόδωσε τον λογαριασμό της διαχείρισηςοικονομίας σου· διότι δεν θα μπορείς πλέον να είσαι οικονόμος. **3** *Είπε δε μέσα του ο οικονόμος*: Τι να κάμω, επειδή ο κύριός μου αφαιρεί από μένα τη διαχείριση;*

ΚΕΦ.15 [1]Μτ. 9:10 [2]Πρ. 11:3, Γαλ. 2:12 [3]Μτ. 18:12 [4]1Πε. 2:10,25 [5]Κφ. 5:32 [6]Μαρ. 12:44 [7]Πρ.2:39, Εφ. 2:13 [8]Ψλ. 51:4 [9]six. 32, Εφ. 2:1, 5:14, Απ. 3:1 [10]six. 24

[15:1] [7]Ησαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ... ἀκούειν αὐτοῦ. **[15:2]** ...προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. **[15:4]** τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων... καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει... ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως οὗ εὕρῃ αὐτό; **[15:5]** Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, **[15:6]** ...συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. **[15:7]** ...οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι... **[15:8]** ...οὐχὶ **ἅπτει** λύχνον καὶ **σαροῖ** τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὕρῃ; **[15:9]** Καὶ εὑροῦσα... συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. **[15:10]** Οὕτω ...ἐνώπιον... **[15:12]** ...τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς **οὐσίας**. Καὶ **διεῖλεν** αὐτοῖς τὸν βίον. **[15:13]** ...συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. **[15:14]** Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ... ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. **[15:15]** Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης... **[15:16]** ...τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **[15:17]** Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι! **[15:18]** **Ἀναστὰς** πορεύσομαι... καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. **[15:19]** Οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. **[15:20]** Καὶ ἀναστὰς ἦλθε... ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ... **[15:21]** ...καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. **[15:22]** ...ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν ... **[15:23]** καὶ ἐνέγκαντες...θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, **[15:24]** ὅτι οὗτος... ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. **[15:25]** ...ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ ἤκουσε **συμφωνίας** καὶ **χορῶν**, **[15:26]** ...ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. **[15:27]** ...ἥκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. **[15:28]** Ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν... **[15:29]** ...ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· **[15:30]** ...ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ... **[15:31]** ...τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· **[15:32]** εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει ...καὶ ἀπολωλὼς ἦν... **[16:1]** ...ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος **διεβλήθη** αὐτῷ ὡς διασκορπίζων... **[16:2]** ...Ἀπόδος **τὸν λόγον** τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. **[16:3]** ...σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι·

Να σκάβω δε μπορώ, να ζητώ ντρέπομαι· **4** *κατανόησα τι πρέπει να κάνω, για να με δεχθούν στους οίκους τους, όταν αποβληθώ από τη διαχείριση.* **5** *Και προσκαλέσας τον καθένα από τους χρεωφειλέτες του κυρίου του, είπε προς τον πρώτο: Πόσα χρωστάς στον κύριό μου;* **6** *Ο δε είπε: 100 μέτρα(δοχεία) λαδιού. Και είπε προς αυτόν: Λάβε το έγγραφό σου και αφού καθήσεις γρήγορα γράψε 50.* **7** *Έπειτα είπε προς άλλον: Συ δε πόσο χρωστάς; Ο δε είπε: 100 μόδια(σακιά) σίτου. Και λέγει προς αυτόν: Λάβε το έγγραφό σου και γράψε 80.*

8 *Και επαίνεσε ο κύριος τον άδικο οικονόμο, διότι φρονίμως(μυαλωμένα) έπραξε· επειδή οι γιοι αυτού του αιώνα(κόσμου) είναι φρονιμώτεροι στην δική τους γενιά [1]παρά τους γιους του φωτός.* **9** *Και εγώ σας λέγω: [2] Κάντε φίλους δικούς σας από το μαμωνά της αδικίας(χρήμα), για να σας υποδεχθούν στις αιώνιες σκηνές(κατοικίες), όταν εκλείψετε(Φύγετε απο τη ζωή).*

10 *[3] Όποιος είναι πιστός(αξιόπιστος) στο ελάχιστο και στο πολύ πιστός είναι, και αυτός που στο ελάχιστο είναι άδικος και στο πολύ άδικος είναι.* **11** *Εάν λοιπόν στον άδικο μαμωνά* δεν φανήκατε πιστοί, τον αληθινό [πλούτο] ποιος θα σας εμπιστευτεί;* **12** *Και εάν στο ξένο δεν φανήκατε πιστοί, ποιος θα σας δώσει το δικό σας;* **13** *[4]Κανείς δούλος δεν μπορεί να δουλεύει δύο κυρίους διότι ή τον ένα θα μισήσει και τον άλλο θα αγαπήσει· ή στον ένα θα προσκολληθεί και τον άλλο θα καταφρονήσει. Δεν μπορείτε να δουλεύετε Θεό και μαμωνά(χρήμα).*

14 Άκουγαν δε όλα αυτά και οι Φαρισαίοι, [5]που ήταν φιλάργυροι, και περιγελούσαν αυτόν. **15** Και είπε προς αυτούς: *Σεις είσθε [6]που αυτοδικαιώνεστε μπροστά στους ανθρώπους, [7]ο Θεός [όμως] γνωρίζει τις καρδιές σας· [8]διότι εκείνο, το οποίο μεταξύ των ανθρώπων είναι υψηλό, βδέλυγμα είναι μπροστά στον Θεό.*

16 *[9]Ο Νόμος και οι Προφήτες [υπήρχαν] μέχρι τον Ιωάννη. Από τότε η βασιλεία του Θεού ευαγγελίζεται(εξαγγέλλει τα καλά νέα), και ο καθένας βιάζεται(είναι επίμονος) [να εισέλθει] σε αυτή.* **17** *[10] Ευκολότερο [δε] είναι ο ουρανός και η γη να παρέλθουν παρά μία οξεία(κεραία) του Νόμου να εκπέσει.* **18** *[11] Οποιοσδήποτε χωρίζει τη γυναίκα του και παντρεύεται άλλη, μοιχεύει, και οποιοσδήποτε παντρεύεται χωρισμένη από άντρα, μοιχεύει.*

19 *Ήταν δε κάποιος άνθρωπος πλούσιος και ντυνόταν πορφύρα και στολή βυσσίνη(κατάλευκο λινό), ευφραινόμενος(απολαμβάνοντας την) κάθε ημέρα μεγαλόπρεπα.* **20** *Ήταν δε κάποιος φτωχός ονομαζόμενος Λάζαρος, ο οποίος γεμάτος πληγές τοποθετούνταν(έκειτο) εκεί κοντά στην πύλη του* **21** *και επιθυμούσε να χορταστεί από τα ψίχουλα που έπεφταν από το τραπέζι του πλουσίου· αλλά και τα σκυλιά ερχόμενα έγλειφαν τις πληγές του.*

22 *Πέθανε δε ο πτωχός και φέρθηκε από τους αγγέλους στον κόλπο(αγκαλιά) του Αβραάμ· πέθανε δε και ο πλούσιος και τάφηκε.* **23** *Και στον Άδη ανασηκώνοντας τα μάτια του, ενώ ήταν στα βάσανα, βλέπει τον Αβραάμ από μακριά και τον Λάζαρο στους κόλπους* του.*

24 *Και αυτός αφού φώναξε είπε: Πατέρα Αβραάμ, ελέησε με και στείλε το Λάζαρο, για να βουτήξει το άκρο από το δαχτυλό του σε νερό [12]και να δροσίσει (κατα) τη γλώσσα μου, [13]διότι βασανίζομαι μέσα σε αυτή τη φλόγα·* **25** *είπε δε ο Αβραάμ: Παιδί [μου], [14]θυμήσου ότι συ απολάμβανες τα αγαθά σου στη ζωή σου, και ο Λάζαρος ομοίως τα κακά· τώρα αυτός μεν έχει παρηγοριά, συ δε βασανίζεσαι·* **26** *και εκτός όλων αυτών, μεταξύ σε μας και σε σας υπάρχει μέγα χάσμα στηριγμένο, ώστε αυτοί που θέλουν να διαβούν από δω προς εσάς να μη μπορούν, μήτε οι από εκείνη τη πλευρά να περάσουν (δια) προς εσάς.*

27 *Είπε τότε: Σε παρακαλώ λοιπόν, πατέρα, να στείλεις στον οίκο του πατέρα μου·* **28** *διότι έχω 5 αδέλφια· για να μαρτυρήσει (δια) σ' αυτούς, ώστε να μη έλθουν κι αυτοί σε αυτό τον τόπο του βασανισμού.* **29** *Λέγει προς αυτόν ο Αβραάμ: [15] Έχουν τον Μωυσή και τους Προφήτες· ας ακούσουν αυτούς.* **30** *Ο δε είπε: Όχι, πατέρα Αβραάμ, αλλ' εάν κάποιος απ' τους νεκρούς πάει προς αυτούς, θα μετανοήσουν.*

31 *Είπε δε προς αυτόν: Εάν τον Μωυσή και τους Προφήτες δεν ακούσουν, [16]ούτε εάν κάποιος αναστηθεί απ' τους νεκρούς θα πειστούν.*

17 **[ΙΖ]** ΕΙΠΕ ΔΕ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ: *[1]Αδύνατο είναι να μη έλθουν τα σκάνδαλα· πλην ουαί(αλλοίμονο) σ' εκείνον, μέσω του οποίου έρχονται.* **2** *Συμφέρει σε αυτόν να κρεμάσει γύρω απ' το λαιμό του μια μυλόπετρα και να ριχτεί στη θάλασσα, παρά να σκανδαλίσει έναν απ' αυτούς τους μικρούς.* **3** *Προσέχετε τους εαυτούς σας. [2]Αν δε ο αδελφός σου αμαρτήσει σε σένα, [3]επίπληξέ τον· και εάν μετανοήσει, συγχώρησέ τον.* **4** *και αν 7 φορές αμαρτήσει σε σέ, και 7 φορές την ημέρα επιστρέψει προς σε λέγοντας: Μετανοώ, θα τον συγχωρήσεις.*

ΚΕΦ. 16 [1] Ιωα. 12:36, Εφ. 5:8, 1Θε. 5:5 [2] Δαν. 4:27, Μτ. 6:19, 19: 21, Κφ. 11:41, 1Τι. 6:17-19 [3] Μτ. 25:21, Κφ. 19:17 [4] Μτ. 6:24 [5] Μτ. 23:14 [6] Κφ. 10:29 [7] Ψλ. 7:9 [8] 1Σα. 16:7 [9] Μτ. 4:17,11:12-3, Κφ. 7:29 [10] Ψλ.102:26,27, Ησ. 40:8, 51:6, Μτ. 5:18, 1Πε. 1:25 [11] Μτ. 5:32, 19:9, Μαρ.10:11, 1Κο. 7:10 [12] Ζαχ. 14:12 [13] Ησ. 66:24, Μαρ. 9:44, κτλ. [14] Ιώβ 21:13, Κφ. 6:24 [15] Ησ. 8:20, 24:16, Ιωα. 5:39,45, Πρ. 15: 21, 17:11 [16] Ιωα. 12:10,11 **ΚΕΦ. 17** [1] Μτ.18: 6,7, Μαρ. 9:42, 1Κο. 11:19 [2] Μτ. 18:15,21 [3] Λευ. 19:1, Παρ. 17:10, Ιακ. 5:19 [4] Μτ. 17: 20, 21:21, Μαρ. 9:23, 11:23

[16:4] ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν **μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας**, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. **[16:6-8]** ...τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν... εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. **[16:9]** Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· ποιήσατε ἑαυτοῖς... ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. **[16:10]** Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. **[16:11]** Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; **[16:12]** Καὶ εἰ **ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ** πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; **[16:13]** Οὐδεὶς ...ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου... **[16:14]** ...**ἐξεμυκτήριζον** αὐτόν. **[16:15]** ...βδέλυγμα ἐνώπιον... **[16:16]** ...καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. **[16:17]** **Εὐκοπώτερον** δέ ἐστι... μίαν κεραίαν πεσεῖν. **[16:18]** Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ πᾶς ὁ **ἀπολελυμένην** ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. **[16:19]** ...ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον... λαμπρῶς. **[16:20]** ...ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος **[16:21]** ...οἱ κύνες ἐρχόμενοι **ἀπέλειχον** τὰ ἕλκη αὐτοῦ. **[16:22]** ...ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων... **[16:23]** ...ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν... **[16:24]** ...καὶ **καταψύξῃ**... ὅτι ὀδυνῶμαι... **[16:25]** ...τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες... νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι· **[16:26]** καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. **[16:27]** Εἶπε δέ· ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν... **[16:28]** ἔχω γὰρ ...ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν... **[16:29-31]** ...ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται. **[17:1]** ...ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. **[17:2]** **Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περίκειται**... **[17:3]** Προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ... ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ· **[17:4]** καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ πρός σε λέγων, μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

5 Και είπαν οι απόστολοι προς τον Κύριο: *Αύξησε σε μας την πίστη.* **6** [4] Ο δε Κύριος είπε: *Αν έχετε πίστη σαν*[στο μέγεθος] *κόκκο σιναπιού, θα λέγατε σε αυτή τη συκομουριά, Ξεριζώσου και φυτέψου στη θάλασσα· και θα σας υπάκουε.*

7 *Ποιος δε από σας πού έχει δούλο που οργώνει ή βόσκει, θα πει προς αυτόν, αμέσως αφού έλθει από τον αγρό· Πήγαινε, κάθισε να φας,* **8** *και δεν θα πει προς αυτόν· Ετοίτοίμασε κάτι να δειπνήσω, και βάλε ποδιά* [5]*να με υπηρετείς, εωσού φάω και πιω, και μετά θα φας και πίεις κι εσύ;* **9** *Μήπως κάνει χάρη στο δούλο εκείνο, διότι έκαμε ότι διατάχθηκε [σε αυτόν]; δεν μου φαίνεται.* **10** *Έτσι και σεις, όταν κάνετε όλα όσα διατάχθηκαν σε σας, λέγετε ότι* [6]*είμαστε άχρηστοι*[ανάξιοι] *δούλοι, επειδή κάναμε ό,τι οφείλαμε να κάνουμε.*

11 Και [7]ενώ αυτός οδοιπορούσε για την Ιερουσαλήμ, διάβαινε δια μέσω της Σαμάρειας και Γαλιλαίας.

12 Και καθώς έμπαινε μέσα σε κάποιο χωριό, απάντησαν αυτόν δέκα άνθρωποι λεπροί, [8]οι οποίοι στάθηκαν από μακριά, **13** και αυτοί ύψωσαν [τη] φωνή [τους], λέγοντες: *Ιησού, Επιστάτη*[Δάσκαλε]*, ελέησέ μας.* **14** Και όταν τους είδε είπε προς αυτούς: [9] *Πηγαίνετε και δείξτε τους εαυτούς σας στους ιερείς.* Και ενώ, πήγαιναν, καθαρίσθηκαν. **15** Ένας δε απ' αυτούς, βλέποντας ότι γιατρεύθηκε, επέστρεψε δοξάζοντας τον Θεό με μεγάλη φωνή, **16** και έπεσε με το πρόσωπο στα πόδια του, ευχαριστώντας αυτόν· και αυτός ήταν Σαμαρείτης. **17** Μιλώντας δε ο Ιησούς είπε: *Δεν καθαρίσθηκαν οι δέκα; οι δε εννέα που [είναι];* **18** *Δεν βρέθηκαν άλλοι να επιστρέψουν για να δοξάσουν τον Θεό ειμή αυτός ο αλλογενής*[αλλοεθνής]*;* **19** Και [10]είπε προς αυτόν: *Σήκω και πήγαινε· η πίστη σου σε έσωσε.*

20 Ρωτήθηκε δε από τους Φαρισαίους, πότε έρχεται η βασιλεία του Θεού, απάντησε προς αυτούς και είπε: *Δεν έρχεται η βασιλεία του Θεού με τρόπο ώστε να παρατηρείτε·* **21** [11]*ούτε θα πουν· Δείτε, εδώ είναι, ή Δέστε εκεί· διότι να,* [12]*η βασιλεία του Θεού είναι εντός υμών*[μέσα σας ή ανάμεσά σας]*.* **22** *Είπε δε προς τους μαθητές:* [13]*Θα έλθούν ημέρες, όταν θα επιθυμήσετε να δείτε μία των ημερών του Υιού του ανθρώπου, και δεν θα [την] δείτε.* **23** *και* [14]*θα σας πουν: Δείτε, εδώ είναι, ή Δείτε εκεί· μη πάτε, μηδέ ακολουθήσετε.*

24 *Διότι* [15]*καθώς η αστραπή που αστράφτει σε ένα μέρος κάτω από τον ουρανό και λάμπει σε άλλο μέρος κάτω από τον ουρανό, έτσι θα είναι και ο Υιός του ανθρώπου στην δική του Ημέρα.* **25** [16] *Πρώτα όμως πρέπει αυτός να πάθει πολλά και να καταφρονηθεί από αυτή τη γενεά.*

26 *Και* [17] *καθώς έγινε στις ημέρες του Νώε, έτσι θα είναι και στις ημέρες του Υιού του ανθρώπου·* **27** *έτρωγαν, έπιναν, παντρεύονταν, και νυμφεύονταν, μέχρι την ημέρα στην οποία ο Νώε μπήκε μέσα στην κιβωτό, και ήλθε ο κατακλυσμός και αφάνισε όλους.* **28** [18] *Παρόμοια και καθώς έγινε στις ημέρες του Λώτ· έτρωγαν, έπιναν, αγόραζαν, πωλούσαν, φύτευαν, οικοδομούσαν·* **29** [19]*μέχρι την ημέρας στην οποία ο Λωτ βγήκε έξω από [τα] Σόδομα, [και] έβρεξε φωτιά*[πυρ] *και θειάφι απ' τον ουρανό και αφάνισε όλους.*

30 *Παρόμοια θα είναι στην ημέρα όπου* [20] *ο Υιός του ανθρώπου θα φανερωθεί.* **31** *Σε εκείνη την ημέρα όποιος βρεθεί πάνω στην ταράτσα*[επί του δώματος] *και τα πραγματά*[σκεύη] *του είναι μέσα στο σπίτι, ας μη κατεβεί για να τα παραλάβει, και* [21]*όποιος ομοίως είναι στον αγρό ας μη επιστρέψει προς τα πίσω.* **32** [22] *Να θυμάστε τη γυναίκα [του] Λωτ.*

33 [23] *Όποιος ζητήσει να σώσει τη ζωή του, θα απολέσε*[χάσει] *αυτή, και όποιος χάσει* αυτή, θα την διαφυλάξει.*

34 [24]*Σας λέγω, Στη νύχτα εκείνη θα είναι δύο πάνω σ' ένα κρεβάτι, ο ένας παραλαμβάνεται και ο άλλος αφήνεται·* **35** *δύο [γυναίκες] θα αλέθουν μαζί, η μία παραλαμβάνεται και η άλλη αφήνεται· [[* **36** *δύο [θα είναι] στον αγρό, ο ένας παραλαμβάνεται και ο άλλος αφήνεται.]]*

37 Και απαντώντας λέγουν προς αυτόν: [25] *Που, Κύριε;* Ο δε είπε προς αυτούς: *Όπου [είναι] το σώμα, εκεί θα συναχθούν οι αετοί.*

18 **[ΙΗ]** ΕΛΕΓΕ ΔΕ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΥΣ περί του ότι [1]πρέπει πάντα να προσεύχονται και να μην αποθαρρύνονται[αποκάμνωσι/παραιτούνται], **2** λέγοντας: *Κάποιος δικαστής*[κριτής] *ήταν σε κάποια πόλη, ο οποίος Θεό δεν φοβόταν και άνθρωπο δεν ντρεπόταν.* **3** *Ήταν δε κάποια χήρα σε εκείνη την πόλη και πήγαινε προς αυτόν, λέγοντας: Εκδίκησέ*[Δώσε μου το δίκιο μου] *με από τον αντιδικό μου.* **4** *Και για κάποιο διάστημα δεν θέλησε· μετά δε αυτά είπε μέσα του:*

ΚΕΦ. 17 [5] Κφ, 12:37 [6] Ιώβ 22:3, 35:7, Ψλ. 16:2, Μτ. 25:30, Ρω. 3:12, 11:35, 1Κο. 9:16,17, Φιλημ. 11 [7] Κφ. 9:51,52, Ιωα. 4:4 [8] Λευ. 13:46 [9] Λευ. 13:2, 14:2, Μτ. 8:4, Κφ. 5:14 [10] Μτ. 9:22, Μαρ. 5:34, 10:52, Κφ. 7:50, 8:48, 18:42 [11] six. 23 [12] Ρω. 14:17 [13] Μτ. 9:15, Ιωα. 17:12 [14] Μτ. 24:33, Μαρ. 13:21, Κφ. 21:8 [15] Μτ. 24:7 [16] Μτ. 8:31, 9:31, 10:33, Κφ. 9:22 [17] Γεν. 7, Μτ. 24:37 [18] Γεν. 19 [19] Γεν. 19:16,24 [20] 2Θε. 1:7 [21] Μτ. 24:17, Μαρ. 13:15 [22] Γεν. 19:26 [23] Μτ. 10:39, 16:25, Μαρ.8:35, Κφ. 9:24, Ιωα. 12:25 [24] Μτ. 24:40,41, 1Θε. 4:17 [25] Ιώβ 39:30, Μτ. 24:28 **ΚΕΦ. 18** [1] Κφ. 11:5, 21:36, Ρω. 12:12, Εφ. 6:18, Κολ. 4:2,1Θε. 5:17

[17:5] ...**πρόσθες** ήμῖν πίστιν. **[17:6]** ...ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. **[17:7]** Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ, εὐθέως **παρελθὼν** ἀνάπεσε, **[17:8]** ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος **διακόνει** μοι... **[17:9]** Μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα; **Οὐ δοκῶ**. **[17:10]** Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν. **[17:11]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν... **[17:12]** Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην... οἳ ἔστησαν **πόρρωθεν**, **[17:13]** καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν... **[17:14]** ...καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. **[17:15]** Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη... **[17:18-19]** ...ἀναστὰς πορεύου... **[17:20]** ... οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, **[17:21]** οὐδὲ ἐροῦσιν ἰδοὺ ὧδε ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ... ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. **[17:22]** ... ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν... ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. **[17:23]** Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ὧδε, ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε. **[17:24]** Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται... ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. **[17:25]** Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. **[17:27]** ἤσθιον, ἔπινον, **ἐγάμουν**, **ἐξεγαμίζοντο**, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε... καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. **[17:28]** ...ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· **[17:29]** ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. **[17:30]** Κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ... ἀποκαλύπτεται. **[17:31]** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. **[17:32]** **Μνημονεύετε**... **[17:33]** ...ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, **ζωογονήσει** αὐτήν. **[17:34]** Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ δύο ἔσονται ἐπὶ κλίνης μιᾶς, εἷς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· **[17:35]** δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, μία παραληφθήσεται καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται· **[17:36]** δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. **[17:37]** Καὶ ἀποκριθέντες... ἐκεῖ ἐπισυναχθήσονται καὶ οἱ ἀετοί. **[18:1]** ...πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐκκακεῖν, **[18:2-3]** ...ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. **[18:4]** ...ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ...

Αν και τον Θεό δεν φοβάμαι και άνθρωπο δεν ντρέπομαι, **5** *[2]τουλάχιστον επειδή με ενοχλεί η χήρα αυτή, ας δικαιώσω[εκδικήσω] αυτή, για να μη έρχεται πάντοτε και με βασανίζει.* **6** Και είπε ο Κύριος: *Ακούσατε τι λέγει ο άδικος κριτής·* **7** *[3]ο δε Θεός δεν θα κάνει την εκδίκηση[αποδώσει δίκιο] των εκλεκτών αυτού που βοούν[κραυγάζουν] προς αυτόν ημέρα και νύχτα, αν και μακροθυμεί γι' αυτούς;* **8** *σας λέγω, [4]ότι θα αποδώσει το δίκιο[την εκδικησή] τους γρήγορα. Πλην ο Υιός του ανθρώπου, όταν έλθει, άραγε θα βρει την πίστη πάνω στη γη;*

9 Είπε δε και προς κάποιους, [5]οι οποίοι είχαν αυτοπεποίθηση[θαρρούντας εις εαυτούς] ότι είναι δίκαιοι και καταφρονούσαν[μηδένιζαν] τους υπόλοιπους, αυτή την παραβολή:

10 *Δύο άνθρωποι ανέβηκαν στο ιερό για να προσευχηθούν, ο ένας Φαρισαίος και ο άλλος τελώνης[φοροεισπράκτορας].* **11** *Ο Φαρισαίος [6]στάθηκε και προσευχόταν ατομικιστικά[καθ' εαυτόν] αυτά: [7]Σε ευχαριστώ, Θεέ, ότι δεν είμαι καθώς οι λοιποί άνθρωποι, άρπαγες, άδικοι, μοιχοί, ή και καθώς αυτός ο τελώνης·* **12** *νηστεύω δύο φορές τη βδομάδα, αποδεκατίζω όλα όσα έχω.*

13 Και ο τελώνης στεκόμενος από μακριά, δεν ήθελε ούτε τα μάτια να υψώσει στον ουρανό, αλλά χτυπούσε στο στήθος του, λέγοντας: *Ο Θεός, ας με σπλαχνιστεί τον αμαρτωλό.* **14** Σας λέγω: *Αυτός κατέβηκε στον οίκο του δικαιωμένος μάλλον παρά εκείνος· διότι [8] ο καθένας που υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί, όποιος δε ταπεινώνει τον εαυτό του θα υψωθεί.*

15 [9]Έφεραν δε προς αυτόν και τα βρέφη, για να αγγίζει αυτά· βλέποντας όμως οι μαθητές, επέπληξαν αυτούς. **16** Ο Ιησούς όμως τα προσκάλεσε, είπε: *Αφήστε τα παιδιά να έρχονται προς εμέ, και μη εμποδίζετε αυτά· διότι [10]σε τέτοιους[είδους ατόμων] ανήκει η βασιλεία του Θεού.* **17** *[11]Αληθινά σας λέγω, Όποιος δεν δεχτεί τη βασιλεία του Θεού σαν παιδί, δεν θα μπει μέσα σε αυτή.*

18 Και [12]κάποιος άρχοντας ρώτησε αυτόν λέγοντας: *Δάσκαλε αγαθέ, τι να πράξω για να κληρονομήσω ζωή αιώνια;* **19** Και ο Ιησούς είπε προς αυτόν: *Γιατί με λες αγαθό; ουδείς αγαθός ειμή ένας ο Θεός.* **20** *Τις εντολές ξέρεις:* ***[13]Μη μοιχεύσεις, Μη φονεύσεις, Μη κλέψεις, Μη ψευδομαρτυρήσεις, [14]Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου.*** **21** Εκείνος είπε: *Όλα αυτά φύλαξα από τα νειάτα μου.*

22 Ακούγοντας δε αυτά ο Ιησούς, είπε προς αυτόν: *Ακόμη ένα σου λείπει· [15]όλα όσα έχεις πούλησε και μοίρασε σε πτωχούς, και θα έχεις θησαυρό στον ουρανό, και έλα, ακολούθα με.* **23** Αυτό δε ακούγοντας αυτά έγινε περίλυπος[λυπήθηκε βαθειά] γιατί ήταν πάρα πολύ πλούσιος. **24** Βλέποντας δε αυτόν ο Ιησούς ότι έγινε περίλυπος, είπε: *[16] Πόσο δύσκολα θα μπουν μέσα στη βασιλεία του Θεού όσοι έχουν τα χρήματα·* **25** *διότι ευκολότερο είναι να περάσει καμήλα μέσω [της] τρύπας [της] βελόνας, παρά πλούσιος να εισέλθει* στη βασιλεία του Θεού.*

26 Είπαν δε αυτοί που άκουσαν: *Και ποιος μπορεί να σωθεί;* **27** Ο δε είπε: *[17] Τα αδύνατα για τους ανθρώπους είναι δυνατά στον Θεό.*

28 [18]Είπε δε ο Πέτρος: *Κοίτα[Ιδού], εμείς αφήσαμε [τα] πάντα και σε ακολουθήσαμε.* **29** Ο δε είπε προς αυτούς: *Αληθινά σας λέγω ότι [19]δεν είναι κανείς, ο οποίος άφησε οικία ή γονείς ή αδελφούς ή γυναίκα ή παιδιά χάρη της βασιλείας του Θεού,* **30** *[20]ο οποίος δεν θα απολαύσει πολλαπλάσια σε αυτό τον καιρό και στον ερχόμενο αιώνα ζωή αιώνια.*

31 [21]Παραλαμβάνοντας δε τους 12, είπε προς αυτούς: *Δέστε[Ιδού], ανεβαίνουμε στα Ιεροσόλυμα, και θα [εκ]τελεστούν [22]όλα τα γραμμένα διά των προφητών σχετικά με τον Υιό του ανθρώπου.* **32** *Διότι [23]θα παραδοθεί στα έθνη και θα χλευαστεί και θα βριστεί και θα φτυστεί,* **33** *και αφού μαστιγώσουν θα τον σκοτώσουν, και την 3η ημέρα θ' αναστηθεί.* **34** Και [24]αυτοί δεν κατανόησαν τίποτα απ' αυτά, κι ήταν ο λόγος κρυμμένος απ' αυτούς, και δε νοούσαν τα ειπωμένα.

35 [25]Όταν δε πλησίαζε στην Ιεριχώ, κάποιος τυφλός καθόταν δίπλα στο δρόμο ζητιανεύοντας· **36** ακούγοντας δε όχλο να διαβαίνει, ρωτούσε τι συμβαίνει. **37** Ανάγγειλαν δε προς αυτόν ότι Ιησούς ο Ναζωραίος διαβαίνει. **38** Και φώναξε λέγοντας: *Ιησού, γιε του Δαβίδ, ελέησέ με.* **39** Και οι προπορευόμενοι τον μάλωναν για να σιωπήσει· αλλ' αυτός πολύ περισσότερο έκραζε· *Γιε του Δαβίδ, ελέησέ με.* **40** Αφού στάθηκε ο Ιησούς, πρόσταξε να φερθεί σ' αυτόν. Και αφού πλησίασε, τον ρώτησε **41** λέγοντας: *Τι θέλεις να σου κάνω;* Ο δε είπε· *Κύριε, να ξαναδώ.* **42** Κι ο Ιησούς είπε προς αυτόν: *Ξαναδές[Ανάβλεψον]. [26]η πίστη σου σε έσωσε.* **43** Και παρευθύς ανάβλεψε* και τον ακολουθούσε [27]δοξάζοντας τον Θεό· και όλος ο λαός μόλις είδε έδωσε αίνο[δοξολογία] στον Θεό.

ΚΕΦ. 18 [2]Κφ. 11:8 [3]Απ. 6:10 [4]Εβ. 10:37, 2Πε. 3:8,9 [5]Κφ. 10:29, 16:15 [6]Ψλ. 135:2 [7]Ησ. 1:15, 58:2, Απ. 3:17 [8]Ιώβ 22: 29, Μτ. 23:12, Κφ. 14:1 Ιακ. 4:6, 1Πε. 5:5,6 [9]Μτ. 19:13, Μαρ. 10:13 [10]1Πε. 2:2 [11]Μαρ. 10:15 [12]Μτ. 19:16, Μαρ. 10:17 [13]Εξ. 20:12-16, Δευ. 5:16-20, Ρω. 13:9 [14]Εφ. 6:2, Κολ. 3:20 [15]Μτ. 6:19,20,19:21, 1Τι. 6:19 [16]Παρ. 11:28, Μτ. 19:23, Μαρ. 10:23 [17]Ιερ. 32:17, Ζαχ. 8:6, Μτ. 19:26, Κφ. 1:37 [18]Μτ. 19:27 [19]Δευ. 33:9 [20]Ιώβ 42:10 [21]Μτ. 16:21, 17:22, 20:17, Μαρ.10:32 [22]Ψλ. 22, Ησ. 53 [23]Μτ. 27:2, Κφ. 23:1, Ιωα. 18:28, Πρ. 3:13 [24]Μαρ. 9:32, Κφ. 2:50, 9:45, Ιωα. 10:6, 12:16 [25]Μτ. 20:29, Μαρ. 10:46 [26]Κφ. 17:19 [27]Κφ.5: 26, Πρ. 4: 21, 11:18

[18:5] **διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον** την χήραν ταύτην εκδικήσω αὐτήν, **ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ με.** **[18:7]** ...οὐ μὴ ποιήσῃ... και μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; **[18:8]** Λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει... ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; **[18:9]** ...τοὺς **πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς** ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ **ἐξουθενοῦντας** τοὺς λοιπούς... **[18:10-11]** ...σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν... **[18:12-13]** ...μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν... **ἐπᾶραι**, ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. **[18:14]** Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. **[18:15]** ...**ἅπτηται·** καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. **[18:16]** ...μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν... **[18:17]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν... οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. **[18:19]** ...τί με λέγεις ἀγαθόν;... **[18:20]** Τὰς ἐντολὰς **οἶδας**... **[18:22]** ...ἔτι ἓν σοι λείπει... καὶ **διάδος** πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **[18:23]** ...περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. **[18:24]** ...περίλυπον γενόμενον εἶπε· πῶς δυσκόλως... **[18:25]** **Εὐκοπώτερον** γάρ ἐστι κάμηλον **διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος εἰσελθεῖν**... **[18:26]** ...καὶ τίς δύναται σωθῆναι; **[18:27]** ...παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν. **[18:28]** ...ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα (ΚΜΝ: ἀφέντες τὰ ἴδια)... **[18:29]** ... ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν... **[18:30]** ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ... **[18:31-32]** Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, **[18:33]** καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν... **[18:34]** Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων **συνῆκαν**, καὶ ἦν τὸ **ῥῆμα** τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα. **[18:35]**Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχὼ τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν· **[18:36]** ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. **[18:37]** Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ... παρέρχεται. **[18:38]** Καὶ ἐβόησε λέγων... **[18:39]** καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ...πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν... **[18:40]** Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν **[18:41]** λέγων· τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπε· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. **[17:42-43]** Καὶ **παραχρῆμα** ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ... καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν...

19 **[ΙΘ]** ΚΑΙ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΔΙΑΠΕΡΝΟΥΣΕ ΤΗΝ ΙΕΡΙΧΩ· **2** και να, [ένας] άνθρωπος ονομαζόμενος Ζακχαίος, ο οποίος ήταν αρχιτελώνης(αρχιφοροεισπράκτορας), και αυτός ήταν πλούσιος, **3** και ζητούσε να δει τον Ιησού ποιος είναι, και δεν μπορούσε λόγω του όχλου, διότι ήταν μικρόσωμος.

4 Και τρέχοντας [πιο] μπροστά ανέβηκε πάνω σε μια συκομουριά για να δει αυτόν· επειδή από εκείδια εκείνης της οδού έμελλε να περάσει. **5** Και καθώς ήλθε στο μέρος εκείνο ο Ιησούς, σήκωσε το βλέμμα και είδε αυτόν και του είπε: *Ζακχαίε, κατέβα γρήγορα· διότι σήμερα πρέπει να μείνω στον οίκο σου.* **6** Και κατέβηκε γρήγορα και τον υποδέχθηκε με χαρά.

7 Και βλέποντας όλοι γόγγυζαν, λέγοντες [1]ότι σε αμαρτωλό άνθρωπο πήγε μέσα να μείνει προσωρινάκαταλύση. **8** Και αφού στάθηκε ο Ζακχαίος, είπε προς τον Κύριο: *Δες, τα μισά των υπαρχόντων μου, Κύριε, δίνω στους πτωχούς, κι [2]εάν κάποιον συκοφάντησάεκβίασα σε κάτι, [3]αποδίδω τετραπλό.*

9 Είπε δε προς αυτόν ο Ιησούς ότι, *Σήμερα έγινε σωτηρία στον οίκο αυτό, καθότι [4]και αυτός [5]γιος του Αβραάμ είναι.* **10** *Επειδή [6]ο Υιός του ανθρώπου ήλθε να ζητήσει και να σώσει το απολωλόςχαμένο.*

11 Και ενώ αυτοί άκουγαν αυτά, προσθέτοντας είπε παραβολή, διότι ήταν κοντά στην Ιερουσαλήμ και [7]αυτοί νόμιζαν ότι η βασιλεία του Θεού έμελλε άμεσα να φανεί· **12** [8]είπε λοιπόν: *Κάποιος άνθρωπος ευγενής(στην καταγωγή) πήγε σε χώρα μακρινή για να παραλάβει για δική του [μια] βασιλεία και να επιστρέψει.* **13** Και αφού κάλεσε 10 δούλους του, έδωσε σε αυτούς 10 μνες και είπε προς αυτούς: *Εμπορευθείτε [αυτές] έως ότου να έλθω.* **14** *[9]Οι συμπολίτες του [όμως] τον μισούσαν και απέστειλαν πίσω του πρεσβευτές, λέγοντες: Δεν θέλουμε αυτόν να βασιλεύσει πάνω μας.* **15** *Και αφού επέστρεψε έχοντας λάβει τη βασιλεία, είπε να προσκληθούν προς αυτόν οι δούλοι εκείνοι, στους οποίους έδωσε το αργύριοασήμι, για να μάθει τι κέρδισε ο καθένας.*

16 *Και ήλθε ο 1ος, λέγοντας: Κύριε, η μνα σου κέρδησε δέκα μνες.* **17** *Και είπε προς αυτόν: ΕύγεΜπράβο, αγαθέ δούλε· [10]επειδή στο ελάχιστο αποδείχθηκεςεφάνης πιστός, έχε εξουσία πάνω σε δέκα πόλεις.* **18** *Και ήλθε ο 2ος, λέγοντας· Κύριε, η μνα σου έκανε 5 μνες.* **19** *Είπε δε και προς αυτόν: Και συ γίνε [επιστάτης] πάνω σε 5 πόλεις.* **20** *Ήλθε και άλλος, λέγοντας: Κύριε, να η μνα σου, την οποίαν είχα φυλαγμένη σε μαντήλι.* **21** *Διότι [11]σε φοβόμουν, επειδή είσαι άνθρωπος αυστηρός· παίρνεις ό,τι δεν κατέβαλες, και θερίζεις ό,τι δεν έσπειρες.*

22 *Και λέγει προς αυτόν: [12]Από το στόμα σου θα σε κρίνω, πονηρέ δούλε· [13]ήξερες ότι εγώ είμαι άνθρωπος αυστηρός, παίρνω ό,τι δεν κατέβαλα, και θερίζω ό,τι δεν έσπειρα·* **23** *γιατί λοιπόν δεν έδωσες το αργύριό* μου στην τράπεζα, ώστε εγώ ερχόμενος θα λάβαινα αυτό με τόκο;* **24** *Και είπε προς τους παρισταμένους: Αφαιρέστε απ' αυτόν τη μνα και δώστε στον έχοντα τις 10 μνες.* **25** *Και είπαν προς αυτόν· Κύριε, έχει 10 μνες.* **26** *Επειδή σας λέγω ότι στον καθένα που έχει θα δοθεί, και απ' αυτόν που δεν έχει και [14]ό,τι έχει θα αφαιρεθεί απ' αυτόν.* **27** *Πλην τους εχθρούς μου εκείνους, οι οποίοι δεν με θέλησαν να βασιλεύσω πάνω τους, φέρτε εδώ και κατασφάξτε μπροστά μου.*

28 Και λέγοντας αυτά, [15]προχωρούσε αναβαίνοντας στα Ιεροσόλυμα. **29** Και [16]καθώς πλησίασε στη Βηθφαγή και Βηθανία, προς το όρος το καλούμενο Ελαιών, απέστειλε δύο από τους μαθητές του, **30** λέγοντας: *Πηγαίνετε στο απέναντι χωριό, στο οποίο μπαίνοντας θα βρείτε πουλάρι δεμένο, πάνω στο οποίο κανείς άνθρωπος ποτέ δεν κάθησε· λύστε αυτό και φέρτε.* **31** *Και εάν κάποιος σας ρωτήσει, Γιατί λύνετε [αυτό] έτσι θα πείτε προς αυτόν, Ότι ο Κύριος έχει ανάγκη αυτού.* **32** Πήγαν δε οι αποσταλμένοι [και] βρήκαν όπως είπε προς αυτούς· **33** και ενώ έλυναν το πουλάρι, είπαν προς αυτούς οι κύριοι αυτού· *Γιατί λύνετε το πουλάρι;* **34** Οι δε είπαν· *Ο Κύριος έχει ανάγκηχρείαν αυτού,* **35** και έφεραν αυτό προς τον Ιησού· και [17] έριξαν πάνω στο πουλάρι τα ενδύματαιμάτια αυτών, [και] κάθησαν πάνω τον Ιησού.

36 [18] Ενώ δε προχωρούσε, έστρωναν κάτω τα ρούχα* τους στο δρόμο. **37** Και όταν πλησίαζε σχεδόν στη κατάβαση του όρουςβουνό των Ελαιών, άρχισε όλο το πλήθος των μαθητών να χαίρουν και να υμνούν τον Θεό μεγαλόφωνα για όλα τα θαύματα, τα οποία είδαν, **38** λέγοντες: *[19] Ευλογημένος ο ερχόμενος Βασιλιάς στο όνομα του Κυρίου· [20]ειρήνη στον ουρανό, και δόξα εν υψίστοιςστα επουράνια.*

39 Και μερικοί των Φαρισαίων από τον όχλο του είπαν: *Διδάσκαλε, επίπληξεέλεγξε τους μαθητές σου.* **40** Και απαντώντας είπε προς αυτούς: *Σας λέγω ότι εάν αυτοί σιωπήσουν, [21]οι λίθοιπέτρες θα φωνάξουν.*

41 Και όταν πλησίασαν, βλέποντας την πόλη [22]έκλαψε πάνω σ' αυτή, **42** λέγοντας: *Είθε να γνώριζες και συ, τουλάχιστον σ' αυτή την ημέρα, τα [αποβλέποντα] αφο-*

ΚΕΦ. 19 [1] Μτ. 9:11, Κφ. 5:30 [2] Κφ. 3:14 [3] Εξ. 22:1, 1Σα. 12:3, 2Σα. 12:6 [4] Ρω. 4:11,12, Γαλ. 3:5 [5] Κφ. 13:15 [6] Μτ. 18:11, [16ε] Μτ. 10:6, 15:24 [7] Πρ. 1:6 [8] Μτ. 25:14, Μαρ. 13:34 [9] Ιωα. 1:11 [10] Μτ. 25:21, Κφ. 16:10 [11] Μτ. 25:24 [12] 2Σα. 1:16, Ιώβ 15:6, Μτ. 12:37 [13] Μτ. 25:26 [14] Μτ. 13:12, 25:29, Μαρ. 4:25, Κφ. 8:18 [15] Μαρ. 10:32 [16] Μτ. 21:1, Μαρ. 11:1 [17] 2Βα. 9:13, Μτ. 21:7, Μαρ. 11:7, Ιωα. 12:14 [18] Μτ. 21:8 [19] Ψλ. 118:26, Κφ. 13:35 [20] Κφ. 2:14, Εφ. 2:14 [21] Αββ. 2:11 [22] Ιωα. 11:35

[19:1] Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο... **[19:2]** καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος... **[19:3]** καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι **τῇ ἡλικίᾳ** μικρὸς ἦν. **[19:4]** Καὶ **προδραμὼν** ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. **[19:5]** Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι... με μεῖναι. **[19:6]** Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. **[19:7]** Καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε **καταλῦσαι**. **[19:8]** Σταθεὶς... **[19:9-10]** ⁷Ἦλθε γὰρ ... **[19:11]** Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἰερουσαλὴμ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι **παραχρῆμα**... ἀναφαίνεσθαι· **[19:12]** εἶπεν οὖν... καὶ ὑποστρέψαι. **[19:13]** Καλέσας δὲ... πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. **[19:14-15]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα... καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ... ἵνα ἐπιγνῷ τίς τί **διεπραγματεύσατο**. **[19:16]** Παρεγένετο δὲ... προσειργάσατο δέκα μνᾶς. **[19:17]** ...εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε! Ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι... **[19:19]** Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. **[19:20]** Καὶ ἕτερος ἦλθε... **ἦν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ**. **[19:21]** Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· **αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας**... **[19:22-23]** ...ἐπὶ τὴν τράπεζαν... **[19:24]** Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν.**Ἄρατε** ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. **[19:26]** ...ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **[19:27]** ...ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου. **[19:29]** Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν... **[19:30]** εἰπών· ὑπάγετε **εἰς τὴν κατέναντι κώμην**, ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον... ἀγάγετε. **[19:31]** ...αὐτοῦ χρείαν ἔχει. **[19:32]** ...ἑστῶτα τὸν πῶλον· **[19:33]** λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον... **[19:35]** Καὶ ἤγαγον αὐτὸν... καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. **[19:36]** Πορευομένου δὲ αὐτοῦ **ὑπεστρώννυον** τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.

ρούν στην ειρήνη σου· αλλά τώρα κρύφθηκαν από τα μάτια σου· **43** *διότι θα ελθούν ημέρες στις οποίες οι εχθροί σου* [23]*θα κάνουν χαράκωμα γύρω σου, και θα σε περικυκλώσουν και θα σε στενοχωρήσουν*[σφίξουν] *από παντού,* **44** *και* [24]*θα σε κατεδαφίσουν μαζί με τα παιδιά σου μέσα, και* [25]*δεν θα αφήσουν σε σένα λίθο επί λίθο,* [26]*διότι δεν διέκρινες τον καιρό της επισκέψής σου.*

45 Και [27]μπαίνοντας μέσα στο ιερό, άρχισε να εκβάλλει τους πωλούντες και αγοράζοντες μέσα σ' αυτό, **46** λέγοντάς τους· [28]*είναι γραμμένο,* ***Ο οίκος μου είναι οίκος προσευχής·*** [29] *σεις δε κάνατε αυτόν* ***σπήλαιο ληστών.*** **47** Και δίδασκε κάθε μέρα στο ιερό, [30]οι δε αρχιερείς και [οι] γραμματείς και οι πρώτοι του λαού ζητούσαν να τον θανατώσουν. **48** Και δεν εύρισκαν το τι να πράξουν· διότι όλος ο λαός ήταν προσηλωμένος στο να τον ακούει.

20 **[Κ]** ΚΑΙ [1]ΣΕ ΜΙΑ ΑΠΟ ΕΚΕΙΝΕΣ ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ, ενώ αυτός δίδασκε το λαό στο ιερό, και διακήρυττε τα καλά νέα[ευηγγελίζετο], ήλθαν ξαφνικά οι αρχιερείς και οι γραμματείς με τους πρεσβυτέρους **2** και είπαν προς αυτόν, λέγοντες: *Πες μας* [2]*με ποια εξουσία πράττεις αυτά, ή ποιος είναι αυτός ο οποίος σου έδωσε αυτή την εξουσία;* **3** Απαντώντας δε είπε προς αυτούς: *Θα σας ρωτήσω κι εγώ ένα λόγο, και πέστε μου·* **4** *το βάπτισμα του Ιωάννη ήταν από τον ουρανό ή από ανθρώπους;* **5** Εκείνοι δε συσκέφθηκαν μεταξύ τους λέγοντες, ότι, *Εάν πούμε, από τον ουρανό, θα πει, Γιατί λοιπόν δεν πιστεύσατε σε αυτόν;* **6** *Εάν δε πούμε, Από ανθρώπους, όλος ο λαός θα μας λιθοβολήσει·* [3]*επειδή είναι πεπεισμένοι ότι ο Ιωάννης είναι προφήτης.* **7** Και απάντησαν ότι δεν ξέρουν από που ήταν. **8** Και ο Ιησούς είπε προς αυτούς: *Ούτε εγώ σας λέω με ποια εξουσία τα κάνω αυτά.*

9 Άρχισε δε να λέει προς το λαό αυτή την παραβολή: [4]*Κάποιος άνθρωπος φύτεψε αμπελώνα, και μίσθωσε αυτόν σε γεωργούς, και αναχώρησε σε άλλη χώρα* [απεδήμησε] *πολύ καιρό.* **10** *Και στον καιρό [των καρπών]* [απ]*έστειλε προς τους γεωργούς δούλο για να δώσουν σε αυτόν από τον καρπό του αμπελώνα· οι γεωργοί όμως αφού τον έδειραν τον έδιωξαν με άδεια χερια*[εξαπέστειλαν κενόν] *.* **11** *Και πάλι έστειλε άλλο δούλο. Πλην αυτοί τον έδειραν και εκείνον και αφού τον ατίμασαν εξαπέστειλαν κενό*.* **12** *Και πάλι έστειλε τρίτο. Αλλ' εκείνοι και αυτόν αφού πλήγωσαν* [απ]*έδιωξαν.*

13 *Είπε δε ο κύριος του αμπελώνα: Τι να κάνω; ας στείλω τον αγαπητό μου γιο· ίσως μόλις τον δουν θα τον ντραπούν.* **14** *Πλην μόλις τον είδαν οι γεωργοί, διαλογιζόνταν μέσα τους*[(ή συσκεπτόνταν μεταξύ τους)] *λέγοντας: Αυτός είναι ο κληρονόμος· ελάτε ας σκοτώσουμε αυτόν, για να γίνει δική μας η κληρονομιά.* **15** *Και αφού τον έβγαλαν έξω απ' τον αμπελώνα, τον σκότωσαν. Τι λοιπόν θα κάνει σε αυτούς ο κύριος του αμπελώνα;* **16** *Θα έρθει και θ' αφανίσει τους γεωργούς αυτούς, και θα δώσει τον αμπελώνα σ' άλλους.* Ακούσαντες δε είπαν: *Μη γένοιτο*[Ποτέ μη γίνει]. **17** Αυτός δε κοιτάζοντας καλά είπε σ' αυτούς: *Τι λοιπόν σημαίνει εκείνο το γραμμένο,* [5]***Ο λίθος***[πέτρα]***, τον οποίο αποδοκίμασαν οι οικοδομούντες, αυτός έγινε ακρογωνιαίος***[κεφαλή γωνίας]***;*** **18** *Οποιοσδήποτε πέσει πάνω στο λίθο εκείνος θα συντριφτεί·* [6]*σε όποιον δε πέσει επάνω, θα τον κατασυντρίψει.*

19 Και ζήτησαν οι αρχιερείς κι οι γραμματείς να τον συλλάβουν[βάλωσιν επ' αυτόν τας χείρας] σε εκείνη την ώρα, –πλην φοβήθηκαν το λαό– διότι [κατα]νόησαν ότι προς αυτούς είπε αυτή την παραβολή. **20** Και [7]αφού τον παρακολούθησαν [απ]έστειλαν κατασκόπους[ενεδρευτάς], υποκρινομένους ότι είναι δίκαιοι, με[επί] σκοπό να πιάσουν αυτόν από λόγια, για να παραδώσουν αυτόν στην (αρμόδια) αρχή και στην εξουσία του ηγεμόνα.

21 Και ρώτησαν αυτόν λέγοντες: [8]*Δάσκαλε, γνωρίζουμε ότι ορθά μιλείς και διδάσκεις και δεν βλέπεις σε πρόσωπο, αλλά αληθινά το δρόμο του Θεού διδάσκεις·* **22** *είναι νόμιμο*[συγκεχωρημένον-επιτρέπεται] *σε μας να δώσουμε φόρο στον Καίσαρα ή όχι;* **23** Κατανοώντας δε την πανουργία τους, είπε προς αυτούς: *Γιατί με πειράζετε;* **24** *δείξτέ μου δηνάριο· ποιανού εικόνα έχει και επιγραφή;* Και απαντώντες είπαν· *Του Καίσαρα.* **25** Ο δε είπε προς αυτούς: *Αποδώστε λοιπόν τα [ανήκοντα] του Καίσαρα στον Καίσαρα και τα [ανήκοντα] του Θεού στον Θεό.* **26** Και δεν μπόρεσαν να παγιδεύσουν αυτόν με λόγο μπροστά στο λαό, και θαυμάσαντες για την απάντησή του σιώπησαν.

27 [9] Προσήλθαν δε μερικοί από τους Σαδδουκαίους, [10]οι οποίοι αρνούνται ότι υπάρχει ανάσταση, [και] ρώτησαν αυτόν, **28** λέγοντες: *Δάσκαλε,* [11]*ο Μωυσής μας έγραψε· Εάν κάποιου ο αδελφός πεθάνει έχοντας γυναίκα, και αυτός πεθάνει άτεκνος, να λάβει ο αδελφός του τη γυναίκα και να* [εξ]*αναστήσει σπέρμα*[απογόνους] *στον αδελφό του.*

ΚΕΦ. 19 [23]Ησ. 29:3,4, Ιερ. 6:3,6, Κφ. 21:20 [24] 1Βα. 9:7,8, Μιχ. 3:12 [25] Μτ. 24:2,Μαρ. 13:2,Κφ. 21:6 [26]Δαν. 9:24,Κφ. 1:68,78,1Πε. 2:12 [27]Μτ. 21:12,Μαρ. 11:11, Ιωα. 2:14 [28]Ησ. 56:7 [29]Ιερ. 7:11 [30] Μαρ. 11:18,Ιωα. 7:19, 8:37 **ΚΕΦ. 20** [1] Μτ. 21:23 [2] Πρ. 4:7, 7:27 [3] Μτ. 14:5, 21:26, Κφ. 7:29 [4] Μτ. 21:33, Μαρ. 12:1 [5] Ψλ. 118: 22, Μτ. 21:42 [6] Δαν.2: 34,35, Μτ. 21:44 [7] Μτ. 22:15 [8] Μτ. 22:16, Μαρ. 12:14 [9] Μτ. 22:23, Μαρ. 12:18 [10] Πρ. 23:6,8 [11] Δευ. 25:5

[19:37] Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει... **[19:40]** ...ἀποκριθεὶς... **[19:41]** Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, λέγων **[19:42]** ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σύ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου! Νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· **[19:43]** ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ **περιβαλοῦσιν**... **χάρακά σοι** καὶ περικυκλώσουσί σε καὶ **συνέξουσί σε πάντοθεν**, **[19:44]** καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ... τῆς **ἐπισκοπῆς** σου. **[19:45-47]** Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ... ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, **[19:48]** ...τὸ τί ποιήσουσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας **ἐξεκρέματο** αὐτοῦ ἀκούων. **[20:1]** Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου **ἐπέστησαν**... **[20:2-7]** ...μὴ εἰδέναι πόθεν... **[20:9]** ...καὶ **ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς**. **[20:10]** ...ἐξαπέστειλαν κενόν. **[20:11]** Καὶ προσέθετο αὐτοῖς πέμψαι ἕτερον... ἐξαπέστειλαν κενόν. **[20:12]** Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον. Οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. **[20:13-14]** ....διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς... δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν... **[20:15]** Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν... ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς... **[20:16]** Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει... μὴ γένοιτο. **[20:17]** Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε· τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; **[20:18]** Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, **λικμήσει** αὐτόν. **[20:19]** ...ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ... **[20:20]** Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα **ἐπιλάβωνται** αὐτοῦ λόγου εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ... **[20:21]** ...ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας... **[20:22]** **ἔξεστιν** ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὔ; **[20:23]** Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπε πρὸς αὐτούς· τί με πειράζετε; **[20:24]** Δείξατέ μοι δηνάριον· τίνος... **[20:26]** Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ **ῥήματος** ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν. **[20:27]** Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν... **[20:28]** ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **[20:29]** Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν...

29 *Ήταν λοιπόν επτά αδελφοί· και ο 1ος πήρε [μια] γυναίκα, [και] πέθανε άτεκνος[χωρίς παιδιά]. **30** και έλαβε ο 2ος τη γυναίκα, και αυτός πέθανε άτεκνος[χωρίς παιδιά]. **31** και ο 3ος έλαβε αυτή· παρομοίως δε και οι επτά· και δεν άφησαν τέκνα[παιδιά], και πέθαναν. **32** Μετά δε από όλους πέθανε και η γυναίκα. **33** Στην ανάσταση λοιπόν ποιανού απ' αυτούς γίνεται σύζυγος[γυνή]; διότι και οι επτά έλαβαν αυτή [για] γυναίκα.*

34 Και ο Ιησούς απαντώντας είπε προς αυτούς: *οι γιοι του παρόντος κόσμου[αιώνος τούτου] νυμφεύουν και παντρεύονται· **35** εκείνοι δε που θα [κατ]αξιωθούν να απολαύσουν εκείνο τον αιώνα και την ανάσταση από τους νεκρούς ούτε νυμφεύουν ούτε παντρεύονται· **36** διότι ούτε να πεθάνουν πλέον δεν μπορούν· επειδή [12]είναι ισάγγελοι και είναι γιοι του Θεού, [13]αφού είναι γιοι της ανάστασης. **37** Ότι δε εγείρονται οι νεκροί, [14]και ο Μωυσής φανέρωσε στη βάτο, όταν λέγει **Κύριο τον Θεό [του] Αβραάμ και τον Θεό [του] Ισαάκ και τον Θεό [του] Ιακώβ.** **38** Ο δε Θεός δεν είναι νεκρών, αλλά ζωντανών· [15]διότι όλοι ζουν σ' αυτόν[εν αυτώ]. **39** Απαντώντας δε μερικοί των γραμματέων είπαν: Δάσκαλε, καλά [τα] είπες.* **40** Και δεν τολμούσαν πλέον να τον ρωτήσουν τίποτα.

41 Είπε δε προς αυτούς: *[16]Πως λένε για το Χριστό ότι είναι υιός του Δαβίδ;* **42** *Και αυτός ο Δαβίδ λέγει στο βιβλίο των Ψαλμών: **[17]Είπε ο Κύριος προς τον Κύριό μου, κάθησε στα δεξιά μου, 43 μέχρι να θέσω τους εχθρούς σου υποπόδιο[υποτάξω] των ποδιών σου.** **44** Ο Δαβίδ λοιπόν ονομάζει αυτόν Κύριο· και πως είναι υιός αυτού;*

45 Και [18]ενώ άκουγε όλος ο λαός, είπε προς τους μαθητές του: **46** *[19]Προσέχετε από τους γραμματείς, οι οποίοι θέλουν να περπατούν στολισμένοι [20]και αγαπούν τους ασπασμούς[υποκλίσεις] στις αγορές και πρωτοκαθεδρίες στις συναγωγές και τις πρώτες θέσεις στα δείπνα, **47** [21]οι οποίοι κατατρώνε[καταβροχθίζουν] τα σπίτια από τις χήρες, και αυτό με πρόφαση ότι κάνουν μακρές[μεγάλες] προσευχές· αυτοί θα λάβουν μεγαλύτερη καταδίκη.*

21 **[ΚΑ]** ΑΝΑΣΗΚΩΣΕ ΔΕ ΤΟ ΒΛΕΜΑ του [1][και] είδε τους πλουσίους, τους βάζουν τις δωρεές τους στο χρηματοφυλάκιο· **2** είδε δε και κάποια χήρα φτωχή, που έβαζε εκεί δύο λεπτά, **3** και είπε: *Αληθινά σας λέγω ότι [2]η φτωχή αυτή χήρα έβαλε περισσότερο απ' όλους· **4** διότι όλοι αυτοί έβαλαν από το περισσευμά τους στις δωρεές (για το Ναό) του Θεού, αυτή όμως έβαλε από το υστερημά της όλη την περιουσία όση είχε.*

5 Και [3]ενώ μερικοί έλεγαν περί του ιερού ότι είναι στολισμένο με λίθους ωραίους και αφιερώματα, είπε:

6 *Αυτά, τα οποία βλέπετε, θα 'ρθουν ημέρες, στις οποίες [4]δεν θα αφεθεί πέτρα[λίθος] πάνω σε πέτρα*, η οποία δεν θα [κατα]γκρεμιστεί.*

7 Ρώτησαν δε αυτόν, λέγοντες: *Δάσκαλε, πότε λοιπόν θα γίνουν αυτά και ποιό το σημάδι, όταν πρόκειται αυτά να γίνουν;* **8** Ο δε είπε: *[5]Προσέχετε[Βλέπετε] μη πλανηθείτε· διότι πολλοί θα έλθουν στο όνομά μου, λέγοντες ότι, Εγώ είμαι. και, Ο καιρός πλησίασε. Μη πάτε λοιπόν πίσω από αυτούς.*

9 *Όταν δε ακούσετε πολέμους και ακαταστασίες, μη φοβηθείτε· διότι πρέπει αυτά πρώτα να γίνουν, αλλά δεν είναι άμεσα[ευθύς] το τέλος.* **10** *[6]Τότε έλεγε προς αυτούς· θα ξεσηκωθεί[εγερθή] έθνος εναντίον έθνους και βασιλεία κατά βασιλείας,* **11** *και θα γίνουν κατά τόπους σεισμοί μεγάλοι και πείνες και λοιμοί[επιδημίες], και θα 'ναι φόβητρα και σημεία μεγάλα απ' τον ουρανό.*

12 *[7]Πριν δε όλα αυτά θα [επι]βάλουν πάνω σας τα χέρια τους[συλλάβουν], και θα σας [κατα]διώξουν, παραδίδοντας σας σε συναγωγές και [8]φυλακές, [9]σερνοντάς σας μπροστά σε βασιλιάδες και ηγεμόνες [10]λόγω[ενεκεν] του ονόματός μου·* **13** *[11]και [αυτό] θα αποβεί σε σας [ευκαιρία] προς μαρτυρία.*

14 *[12]Βάλτε λοιπόν στις καρδιές σας να μη προμελετάτε τι να απολογηθείτε·* **15** *διότι εγώ θέλω σας δώσω στόμα και σοφία,[13]στην οποία δεν θα μπορέσουν να αντιλογήσουν, ούτε να αντισταθούν όλοι οι ενάντιοι σε σας.*

16 *[14]Θα παραδοθείτε δε και από γονείς και αδελφούς και συγγενείς και φίλους, [15]και θα θανατώσουν μερικούς από σας,* **17** *και [16]θα είστε μισούμενοι από όλους για το όνομά μου·* **18** *[17]πλην [μια] τρίχα από το κεφάλι σας δεν θα χαθεί·* **19** *διά[μέσω] της υπομονής σας αποκτήστε[κερδήσετε] τις ψυχές σας.*

20 *[18]Όταν δε δείτε την Ιερουσαλήμ [να είναι] περικυκλωμένη από στρατόπεδα, τότε γνωρίστε ότι πλησίασε η ερήμωση της.* **21** *Τότε οι [όντες] στην Ιουδαία ας φεύγουν στα όρη[βουνά], και οι (ευρισκόμενοι) στο μέσον της ας αναχωρήσουν έξω, και οι (ευρισκόμενοι) στους αγρούς ας μη μπαίνουν μέσα σ' αυτή,* **22** *διότι αυτές είναι ημέρες εκδίκησης[απονομής δικαιοσύνης], [19]για να [εκ]πληρωθούν όλα τα γραμμένα.*

ΚΕΦ. 20 [12] 1Κο. 15:42,49,52, 1Ιωα. 3:2 [13] Ρω. 8:23 [14] Εξ. 3:6 [15] Ρω. 6:10,11 [16] Μτ. 22:42, Μαρ. 12:35 [17] Ψλ. 110:1, Πρ. 2:34 [18] Μτ. 23:1, Μαρ. 12:38 [19] Μτ. 23:5 [20] Κφ. 11:43 [21] Μτ. 23:14 **ΚΕΦ. 21** [1] Μαρ. 12:41 [2] 2 Κο. 8:12 [3] Μτ. 24:1, Μαρ. 13:1 [4] Κφ. 19:44 [5] Μτ. 24: 4, Μαρ. 13:5, Εφ. 5:6, 2 Θε. 2:3 [6] Μτ. 24:7 [7] Μαρ. 13:9, Απ. 2:10 [8] Πρ. 4:3, 5:18, 12:4, 16:24 [9] Πρ. 25:23 [10] 1Πε.2:13 [11] Φιλιπ. 1:28, 2Θε. 1:5 [12] Μτ. 10:19, Μαρ. 13:11, Κφ. 12:11 [13] Πρ. 6:10 [14] Μιχ. 7:6, Μαρ.13:12 [15] Πρ. 7:59, 12:2 [16] Μτ. 10:22 [17] Μτ. 10:30 [18] Μτ. 24:15, Μαρ. 13:14 [19] Δαν. 9:26,27, Ζαχ. 11:1

[20:31-34] ...**γαμοῦσι** καὶ **ἐκγαμίζονται· [20:35]** οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου **τυχεῖν** καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε **γαμοῦσιν** οὔτε **γαμίζονται· [20:36]** οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι καὶ υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. **[20:37-38]** Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. **[20:40]** Οὐκέτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν... **[20:42]** Καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ τῶν ψαλμῶν... **[20:44]** Δαυὶδ οὖν αὐτὸν Κύριον καλεῖ· καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; **[20:45]** Ἀκούοντος δὲ... τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας... καὶ πρωτοκλισίας... **[20:47]** οἳ κατεσθίουσι... καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήψονται **περισσότερον κρῖμα**. **[21:1]** ...τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους· **[21:2]** εἶδε δέ τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, **[21:3-4]** ἅπαντες γὰρ οὗτοι... εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε. **[21:5]** Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε· **[21:6]** ταῦτα ἃ θεωρεῖτε... ὃς οὐ **καταλυθήσεται**. **[21:7]** ...πότε οὖν ταῦτα ἔσται ... γίνεσθαι; **[21:8]** ...ὁ καιρὸς ἤγγικε. Μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν **[21:9]** ...μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος... **[21:11]** ...καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, **φόβητρά** τε καὶ σημεῖα... **[21:12]** Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσι... ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν... **[21:13]** ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. **[21:14]** Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· **[21:15]** ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. **[21:16-17]** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· **[21:18]** καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται... **[21:20]** ...κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. **[21:21]** ...καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν... **[21:22]** ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι τοῦ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

23 *[20]Ουαί[Άλίμονο] δε στις εγκυμονούσες και σε αυτές που θηλάζουν σε εκείνες τις ημέρες· διότι θα είναι μεγάλη στενοχώρια πάνω στη γη και οργή κατά του λαού αυτού,* **24** *και θα πέσουν με τη κόψη του ξίφους[εν στόματι μαχαίρας] και θα οδηγηθούν αιχμάλωτοι σε όλα τα έθνη, και η Ιερουσαλήμ θα είναι καταπατουμένη από εθνών, [21]μέχρι να[εωσού] εκπληρωθούν[συμπληρωθούν] οι καιροί των εθνών.*

25 *Και [22]θα είναι[υπάρξουν] σημεία στον ήλιο και στη σελήνη και στα άστρα, και πάνω στη γη στενοχώρια[οδύνη των εθνών μέσα σε απορία[αμηχανία], και θα ηχεί[βοά] η θάλασσα και τα κύματα,* **26** *οι άνθρωποι θα λιποψυχούν[αποψυχούν από το φόβο και προσδοκία[αναμονή με ανησυχία] των επερχομένων δεινών[συμφωρών] στην οικουμένη· [23]διότι οι δυνάμεις των ουρανών θα σαλευθούν.* **27** *Και τότε θα δουν τον Υιό του ανθρώπου [24]ερχόμενο σε νεφέλη[σύννεφο] με δύναμη και δόξα μεγάλη[πολλής].* **28** *Όταν δε αυτά αρχίσουν να γίνονται, ανορθώσατε[ανακύψατε/ανασηκωθείτε] και σηκώστε τα κεφάλια σας, [25]διότι πλησιάζει η απολύτρωσή[απαλλαγή απο δεινά] σας.*

29 Και [26]είπε προς αυτούς παραβολή: *Δείτε τη συκιά και όλα τα δέντρα.* **30** *Όταν αρχίζουν να βλαστάνουν, βλέποντας γνωρίζετε από μόνοι σας ότι ήδη το καλοκαίρι είναι κοντά.* **31** *Έτσι και σεις, όταν δείτε αυτά να γίνονται, να ξέρετε ότι κοντά είναι η βασιλεία του Θεού.*

32 *Αληθινά σας λέγω ότι δεν θα παρέλθει η γενεά αυτή, μέχρι να γίνουν όλα αυτά.* **33** *[27]Ο ουρανός και η γη θα παρέλθουν, οι δε λόγοι μου (ποτέ) δεν θα παρέλθουν.*

34 *[28]Προσέχετε δε στους εαυτούς σας μήποτε βαρυνθούν[αποχαυνωθούν] οι καρδιές σας από κραιπάλη[πολυφαγία] και μεθύσια και βιοτικές μέριμνες, και έλθει αιφνίδια πάνω σας η ημέρα εκείνη·* **35** *διότι [29]σαν παγίδα θα επέλθει πάνω σε όλους όσους κατοικούν πάνω στο πρόσωπο όλης της γης.* **36** *[30]Αγρυπνείτε λοιπόν [31]προσευχόμενοι συνεχώς[δεόμενοι] σε κάθε καιρό, για να [κατ]αξιωθείτε να διαφύγετε όλα [ταύτα] τα μέλλοντα να γίνουν [32]και να σταθείτε μπροστά στον Υιό του ανθρώπου.*

37 Και [33]τις μεν μέρες δίδασκε στο ιερό, [34]τις δε νύχτες βγαίνοντας έξω διανυκτέρευε στο όρος το ονομαζόμενο Ελαιών· **38** και όλος ο λαός από τα χαράματα συνερχόταν προς αυτόν στο ιερό για να τον ακούει.

22 **[ΚΒ]** [1]ΠΛΗΣΙΑΖΕ ΔΕ Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΑΖΥΜΩΝ, [η] λεγομένη Πάσχα. **2** Και [2]ζητούσαν οι αρχιερείς και οι γραμματείς το πως[τον τρόπο] να τον θανατώσουν γιατί φοβούνταν τον λαό. **3** [3]Μπήκε δε ο Σατανάς μέσα στον Ιούδα τον αποκαλούμενο Ισκαριώτη, ο οποίος περιλαμβανόνταν στους δώδεκα, **4** και πήγε και συνομίλησε με τους αρχιερείς και τους στρατηγούς το πως[τον τρόπο] να τον παραδώσει σε αυτούς. **5** Και χάρηκαν [4]και συμφώνησαν να δώσουν σ' αυτόν αργύριο[ασημένια νομίσματα]. **6** και έδωσε υπόσχεση και ζητούσε ευκαιρία να τον παραδώσει σε αυτούς χωρίς θόρυβο[αναταραχή].

7 [5]Ήλθε δε [η μέρα] των αζύμων, στην οποία έπρεπε να θυσιάσουν το Πάσχα, **8** και [απ]έστειλε [τον] Πέτρο και Ιωάννη, λέγοντας: *Πηγαίνετε [και] ετοιμάστε σε μας το Πάσχα, για να φάμε.* **9** Εκείνοι [δε] είπαν προς αυτόν: *Που θέλεις να ετοιμάσουμε;* **10** Ο δε είπε προς αυτούς: *Δέστε, όταν μπείτε μέσα στην πόλη, θα σας συναπαντήσει [ένας] άνθρωπος που θα βαστάει ένα σταμνί[πήλινο αγγείο] με νερό· ακολουθήστε τον στην [κατ]οικία που θα μπει.* **11** *Και θα πείτε προς τον οικοδεσπότη της οικίας: Ο Δάσκαλος σου λέγει, Που είναι το κατάλυμα[ξενώνας], που θα φάω το Πάσχα με τους μαθητές μου;* **12** *και εκείνος θα σας δείξει ανώγειο μέγα στρωμένο· εκεί ετοιμάστε.*

13 Αφού δε πήγαν, βρήκαν καθώς είπε προς αυτούς, και ετοίμασαν το Πάσχα. **14** Και [6]όταν ήλθε η ώρα, πλάγιασε σε ανάκλιντρο[για τραπέζι], και οι 12 απόστολοι μαζί του. **15** Και είπε προς αυτούς: *Πολύ πεθύμησα να φάω το Πάσχα αυτό με σας πριν να πάθω·* **16** *διότι σας λέγω, ότι δεν θα φάω πλέον απ' αυτό, [7]μέχρι να εκπληρωθεί στη βασιλεία του Θεού.*

17 Και αφού πήρε το ποτήρι, ευχαρίστησε και είπε: *Λάβετε αυτό και διαμοιράστε αναμεταξύ σας·* **18** *διότι [8]σας λέγω ότι δεν θα πιω από το γέννημα[προϊόν] του αμπελιού, μέχρι να έλθει η βασιλεία του Θεού.*

19 Και [9]παίρνοντας ψωμί[άρτον], αφού ευχαρίστησε έκοψε[έσπασε] και έδωσε σ' αυτούς, λέγοντας: *[10]Αυτό είναι το σώμα μου που δίνεται για χάρη σας· τούτο κάνετε στη δική μου ανάμνηση.* **20** Ομοίως και το ποτήρι, αφού δείπνησαν, λέγοντας: *[11]Αυτό το ποτήρι [είναι] η Καινή[Νέα] Διαθήκη [που βασίζεται] στο αίμα μου, το οποίο θα χυθεί υπέρ[για χάρη] σας.*

ΚΕΦ. 21 [20]Μτ. 24:19 [21] Δαν. 9: 27, 12:7, Ρω. 11:25 [22]Μτ. 24:29, Μαρ. 13:24, 2Πε. 3:10,12 [23] Μτ. 24:29 [24] Μτ. 24:30, Απ. 1:7, 14:14 [25] Ρω. 8:19,23 [26] Μτ. 24:32, Μαρ. 13:28 [27] Μτ. 24:35 [28] Ρω. 13:13, 1Θε. 5:6, 1Πε. 4:7 [29] 1Θε. 5:2, 2Πε. 3:10, Απ. 3:3, 16:15 [30] Μτ. 24:42, 25:13, Μαρ. 13:33 [31] Κφ. 18:1 [32] Ψλ. 1:5, Εφ. 6:13 [33] Ιωα. 8:1,2 [34] Κφ. 22:39 **ΚΕΦ. 22** [1] Μτ. 26:2, Μαρ. 14:1 [2] Ψλ.2:2, Ιωα. 11:47, Πρ. 4:27 [3] Μτ. 26:14, Μαρ. 14:10, Ιωα. 13:2,27 [4]Ζαχ. 11:12 [5]Μτ. 26:17, Μαρ. 14:12 [6] Μτ. 26:20, Μαρ. 14:17 [7] Κφ. 14:15, Πρ. 10:41, Απ. 19:9 [8] Μτ. 26:29, Μαρ. 14:25 [9] Μτ. 26:26, Μαρ. 14:22 [10] 1Κο. 11:24 [11] 1Κο. 10:16

[21:23] Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις... **[21:24]** καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας... ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. **[21:25]** Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς **συνοχὴ** ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἠχούσης θαλάσσης καὶ **σάλου**, **[21:26]** ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. **[21:27]** Καὶ τότε ὄψονται... **[21:28]** Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει... **[21:29]** ...ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα. **[21:30]** Ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. **[21:31]** Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν... **[21:32]** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται. **[21:34]** Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιοτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· **[21:35]** ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. **[21:36]** Ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν... **[21:37]** ...ἐξερχόμενος **ηὐλίζετο** εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν... **[22:1]** Ἤγγιζε δὲ... **[22:2]** Καὶ ἐζήτουν... τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. **[22:4]** καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε... τὸ πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. **[22:5]** Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύρια δοῦναι· **[22:6]** καὶ **ἐξωμολόγησε**, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου. **[22:7]** ... ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα, **[22:8]** ...πορευθέντες... ἵνα φάγωμεν. **[22:10]** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται, **[22:11]** καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; **[22:12]** Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγαιον μέγα ἐστρωμένον... **[22:13]** Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς... **[22:14]** Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε... σὺν αὐτῷ. **[22:15]** ...ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· **[22:16]** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ ἕως ὅτου πληρωθῇ... **[22:17]** Καὶ δεξάμενος τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπε· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς· **[22:18]** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως ὅτου... **[22:19]** Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας **ἔκλασε**... τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **[22:20]** Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον.

21 [12]*Πλην δείτε, το χέρι εκείνου ο οποίος με παραδίνει, [είναι] μαζί μου πάνω στο τραπέζι.* **22** *Και* [13]*ο μεν Υιός του ανθρώπου πάει* [14]*κατά το* [καθ]ορισμένο· *πλην ουαί*[αλίμονο] *στον άνθρωπο εκείνο, μέσω του οποίου παραδίνεται.* **23** Και [15] αυτοί άρχισαν να συζητούν [ανα]μεταξύ τους το ποίος άραγε ήταν απ' αυτούς, ο οποίος έμελλε να κάνει αυτό. **24** [16]Έγινε δε και φιλονικία[λογομαχία] αναμεταξύ τους, περί του ποιος απ' αυτούς φαινόταν να 'ναι μεγαλύτερος.

25 [17]Ο δε είπε προς αυτούς: *οι βασιλιάδες των εθνών καταδυναστεύουν αυτά, και οι εξουσιάζοντες αυτά ονομάζονται ευεργέτες.* **26** [18]*Σεις όμως δεν θα είστε έτσι,* [19]*αλλ' ο μεγαλύτερος μεταξύ σας ας γίνει ως ο μικρότερος, και ο προϊστάμενος σαν τον υπηρέτη*[διάκονο]. **27** *Διότι* [20]*ποιος είναι μεγαλύτερος, αυτός που κάθεται στο τραπέζι ή αυτός που υπηρετεί; δεν είναι ο καθήμενος;* [21]*όμως εγώ είμαι ανάμεσά σας σαν αυτόν που υπηρετεί.*

28 *Σεις δε είστε οι παραμείναντες μαζί μου* [22]*στους πειρασμούς μου·* **29** [23]*γι' αυτό εγώ σας ετοιμάζω βασιλεία, όπως ο Πατέρας μου ετοίμασε σε μένα,* **30** [24]*για να τρώτε και να πίνετε στο τραπέζι μου στη βασιλεία μου, και* [25]*να καθήσετε πάνω σε θρόνους, κρίνοντας τις 12 φυλές του Ισραήλ.* **31** *Είπε δε ο Κύριος: Σίμων, Σίμων, δες,* [26]*ο Σατανάς σας ζήτησε* [27]*για να σας κοσκινίσει σαν το σίτο·* **32** [28]*πλην εγώ δεήθηκα για σένα για να μη εκλείψει η πίστη σου· και συ,* [29]*όταν ποτέ επιστρέψεις, στήριξε τους αδελφούς σου.* **33** Ο δε είπε προς αυτόν: *Κύριε, έτοιμος είμαι μαζί σου να πάω και σε φυλακή και σε θάνατο.* **34** [30]Ο δε είπε: *Σου λέγω, Πέτρε, δεν θα λαλήσει σήμερα ο πετεινός*[αλέκτωρ]*, πριν απαρνηθείς τρεις*[φορές] *ότι δεν με γνωρίζεις.*

35 Και [31]είπε προς αυτούς: *Όταν σας* [απ]*έστειλα χωρίς πουγκί*[βαλαντίου] *και σακκί και σανδάλια*[υποδημάτων]*, μήπως στερηθήκατε τίποτα;* οι δε είπαν: *Κανένα*[Ουδενός]. **36** Είπε λοιπόν προς αυτούς: *Αλλά τώρα όποιος έχει πουγκί* ας λάβει αυτό [μεθ' εαυτού], ομοίως και σακίδιο, και όποιος δεν έχει ας πουλήσει το ενδυμά του και ας αγοράσει μαχαίρι.* **37** *Διότι σας λέγω ότι ακόμη αυτό το γραμμένο πρέπει να εκτελεσθεί σε μένα, το,* ***[32]Και με ανόμους συγκαταλέχθηκε.*** Διότι τα [γραμμένα] για μένα παίρνουν τέλος.

38 Εκείνοι δε είπαν: *Κύριε, δέστε, [εδώ είναι] δύο μαχαίρια*[ξιφίδια]. Ο δε είπε προς αυτούς: *Είναι αρκετό.* **39** Και [33] βγαίνοντας έξω πήγε [34] κατά τη συνήθεια στο όρος[βουνό] των Ελαιών· ακολούθησαν δε αυτόν και οι μαθητές αυτού.

40 Αφού δε ήλθε στον τόπο, είπε προς αυτούς: [35]*Προσεύχεστε, για να μη μπείτε σε πειρασμό.* **41** Και [36]αυτός χωρίσθηκε απ' αυτούς *σε* απόσταση μια πετροβολιάς[ως λίθου βολήν], και γονατίζοντας προσευχόταν, **42** λέγοντας: *Πατέρα, εάν θέλεις να απομακρύνεις αυτό το ποτήρι από μένα· πλην* [37]*όχι το θέλημά μου, αλλά το δικό σου ας γίνει.*

43 Φάνηκε δε σ' αυτόν [38]άγγελος από τον ουρανό ενισχύοντας αυτόν. **44** Και [39]ερχόμενος *σε* αγωνία, προσευχόταν θερμότερα, ο δε ιδρώτας του έγινε σαν θρόμβοι αίματος που πέφτουν στη γη. **45** Και αφού σηκώθηκε από την προσευχή, ήλθε προς τους μαθητές του και βρήκε αυτούς να κοιμούνται από τη λύπη, **46** και είπε προς αυτούς: *Γιατί κοιμάστε; σηκωθείτε [και]* [40]*προσεύχεστε, για να μη μπείτε μέσα σε πειρασμό.* **47** Ενώ δε αυτός ακόμη μιλούσε, [41]να όχλος, και ο λεγόμενος Ιούδας, ένας από τους 12, πήγαινε μπροστά τους και πλησίασε στον Ιησού, για να φιλήσει αυτόν.

48 Ο δε Ιησούς είπε προς αυτόν: *Ιούδα, με φίλημα παραδίδεις τον Υιό του ανθρώπου;* **49** Βλέποντας δε οι γύρω απ' αυτόν τι έμελλε να γίνει, είπαν προς αυτόν: *Κύριε, να κτυπήσουμε με το μαχαίρι*[ξιφίδιο]*;* **50** Και [42]χτύπησε ένας απ' αυτούς το δούλο του αρχιερέα και απόκοψε το δεξιό αυτί του. **51** Απαντώντας δε ο Ιησούς, είπε: *Φτάνει, ως εδώ· και πιάνοντας το αυτί του γιάτρεψε αυτόν.*

52 [43]Είπε δε ο Ιησούς προς αυτούς που ήρθαν γι' αυτόν τους αρχιερείς και στρατηγούς του ιερού και πρεσβυτέρους: *Βγήκατε με μαχαίρια* και ρόπαλα*[ξύλα] *σαν πάνω σε ληστή;* **53** *καθημερινά ήμουν μαζί σας στο ιερό και δεν απλώσατε τα χέρια πάνω μου. Αλλ'* [44]*αυτή είναι η ώρα σας και η εξουσία του σκοταδιού.*

54 [45]Αφού συνέλαβαν δε αυτόν, έφεραν και οδήγησαν αυτόν στον οίκο του αρχιερέα. [46] Ο δε Πέτρος ακολουθούσε από μακρυά. **55** Όταν δε [47]άναψαν τη φωτιά στο μέσο της αυλής κάθησαν μαζί, κάθησε κι ο Πέτρος

ΚΕΦ. 22 [12] Ψλ. 41:9, Μτ. 26:21,23, Μαρ. 14:18, Ιωα. 13:21,26 [13] Μτ. 26:24 [14] Πρ. 2:23, 4:28 [15] Μτ. 26:22, Ιωα. 13:22,25 [16] Μαρ. 9:34, Κφ. 9:46 [17] Μτ. 20:25, Μαρ. 10:42 [18] Μτ. 20:26, 1Πε. 5:3 [19] Κφ. 9:48 [20] Κφ. 12:37 [21] Μτ. 20:28, Ιωα. 13:13,14, Φιλιπ. 2:7 [22] Εβ. 4:15 [23] Μτ. 24:47, Κφ. 12:32, 2Κο. 1:7, 2Τι. 2:12 [24] Μτ. 8:11, Κφ. 14:15, Απ. 19:9 [25] Ψλ. 49:14, Μτ. 19:28, 1Κο. 6:2, Απ. 3:21 [26] 1Πε. 5:8 [27] Αμώς 9:9 [28] Ιωα. 17:9,11,15 [29] Ψλ. 51:13, Ιωα. 1:15, 16,17 [30] Μτ. 26: 34, Μαρ. 14:30, Ιωα. 13:38 [31] Μτ. 10:9, Κφ. 9:3, 10:4 [32] Ησ. 53:12, Μαρ. 15:28 [33] Μτ. 26:36, Μαρ. 14:32, Ιωα. 18:1 [34] Κφ. 21:37 [35] Μτ. 6:13, 26:41, Μαρ. 14: 38, six. 46 [36] Μτ. 26:39, Μαρ. 14:35 [37] Ιωα. 5:30, 6:38 [38] Μτ. 4:11 [39] Ιωα. 12:27, Εβ. 5:7 [40] six. 40 [41] Μτ. 26:47, Μαρ. 14:43, Ιωα. 18:3 [42] Μτ. 26: 51, Μαρ. 14:47, 18:10 [43] Μτ. 26:55, Μαρ. 14:48 [44] Ιωα. 12:27 [45] Μτ. 26:57 [46] Μτ. 26:58, Ιωα. 18:15 [47] Μτ. 26:69, Μαρ. 14:66, Ιωα. 18:17,18

[22:21] Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. **[22:22]** ... πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. **[22:23]** Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. **[22:24]** ... τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι **μείζων**. **[22:25]** ...εὐεργέται καλοῦνται· **[22:26]** ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ **μείζων** ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ **ἡγούμενος** ὡς ὁ διακονῶν. **[22:27]** Τίς γὰρ μείζων, ὁ **ἀνακείμενος** ἢ ὁ διακονῶν; Οὐχὶ ὁ **ἀνακείμενος**; ... **[22:28]**Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· **[22:29]** κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, **[22:30]** ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν... **[22:31]** ...ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ **σινιάσαι** ὡς τὸν σῖτον· **[22:32]** ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας... **[22:33]** ...μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι... πορεύεσθαι. **[22:34]** ...οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. **[22:35]** ...ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ **πήρας** καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήθητε; οἱ δὲ εἶπον· οὐθενός. **[22:36]** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλήσει τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγοράσει μάχαιραν. **[22:37]** Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. **[22:38]** ...ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκανόν ἐστι. **[22:40]** Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου... **[22:41]** Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο **[22:42]** λέγων· πάτερ, εἰ βούλει **παρενεγκεῖν**... ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. **[22:43]**Ὤφθη δὲ αὐτῷ... ἐνισχύων αὐτόν. **[22:44]** Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ **ἐκτενέστερον** προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. **[22:46]** ...τί καθεύδετε; **ἀναστάντες**... **[22:47-49]**Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; **[22:50]** Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν... **ἀφεῖλεν** αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. **[22:51]** ...ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ ἰάσατο αὐτόν. **[22:52]** ...παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν... **[22:53]** Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. Ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν... **[22:54]** Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν... Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. **[22:55]** Ἁψάντων δὲ πυρὰν ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν.

ανάμεσά τους. **56** Βλέποντας δε αυτόν μιά απ' τις δούλες καθισμένο προς τη δυνατή φωτιά και κοιτάζοντας κατάματα αυτόν, είπε: *Και αυτός ήταν μαζί του.* **57** Εκείνος δε αρνήθηκε, λέγοντας: *Γυναίκα, δεν γνωρίζω αυτόν.* **58** Και [48]μετά από λίγο κάποιος βλέποντας αυτόν, είπε: *Και συ απ' αυτούς είσαι.* Ο δε Πέτρος είπε: *Άνθρωπε, δεν είμαι.*

59 Και [49]αφού πέρασε σχεδόν μιά ώρα, κάποιος ισχυριζόταν επίμονα, λέγοντας: *Στ' αλήθεια και αυτός μαζί του ήταν· διότι Γαλιλαίος είναι.* **60** Είπε δε ο Πέτρος: *Άνθρωπε, δεν ξέρω τι λες.* Και αμέσως, ενώ αυτός ακόμη μιλούσε, λάλησε ο πετεινός.

61 Και αφού στράφηκε ο Κύριος κοίταξε κατάματα στον Πέτρο, [50]και θυμήθηκε ο Πέτρος το λόγο του Κυρίου, ότι είπε προς αυτόν, [51]ότι πριν φωνάξει ο αλέκτωρ[πετεινός], θα με απαρνηθείς τρεις φορές.

62 Και βγαίνοντας έξω ο Πέτρος έκλαψε πικρά.

63 Και [52]οι άντρες που κρατούσαν τον Ιησού περιπαίζοντας αυτόν ενώ τον έδερναν, **64** και αφού τον περικάλυψαν, ράπιζαν το πρόσωπο του και τον ρωτούσαν, λέγοντες: *Προφήτευσε ποιος είναι αυτός που σε χτύπησε;* **65** Και άλλα πολλά του έλεγαν βλασφημώντας [τον].

66 Και [53] όταν έγινε ημέρα, [54] συνάχθηκε το πρεσβυτέριο του λαού, και αρχιερείς και γραμματείς, και ανέβασαν αυτόν στο συνεδριό τους, λέγοντες: **67** *[55]Συ είσαι ο Χριστός; πες το μας·* είπε δε προς αυτούς: *Εάν σας πω, δεν θα πιστέψετε,* **68** *εάν δε και ρωτήσω, δεν θα μου απαντήσετε ούτε θα με απολύσετε·* **69** *[56]από τώρα και στο εξής θα είναι ο Υιός του ανθρώπου καθισμένος στα δεξιά της δύναμης του Θεού.*

70 Είπαν δε όλοι: *Συ λοιπόν είσαι ο Υιός του Θεού;* Ο δε είπε προς αυτούς: [57]*Σεις [οι ίδιοι] λέτε ότι εγώ είμαι.* **71** [58] Οι δε είπαν: *Τι ανάγκη έχουμε πλέον μαρτυρίας; διότι εμείς οι ίδιοι [το] ακούσαμε από το στόμα αυτού.*

23 **[ΚΓ]** ΤΟΤΕ ΑΦΟΥ [1]ΣΗΚΩΘΗΚΕ ΟΛΟ ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ ΑΥΤΩΝ, έφεραν αυτόν προς τον Πιλάτο. **2** Και άρχισαν να τον κατηγορούν, λέγοντες: *Αυτόν βρήκαμε να [2]υπονομεύει[διαστρέφοντα] το έθνος και [3]να εμποδίζει το να δίνουμε φόρους στον Καίσαρα, [4]και να λέει για τον εαυτό του ότι είναι Χριστός βασιλιάς.*

3 [5]Ο δε Πιλάτος ρώτησε αυτόν, λέγοντας: *Συ είσαι ο βασιλιάς των Ιουδαίων;* Ο δε απαντώντας προς αυτόν, είπε: *Συ [ο ίδιος το] λες.* 4 Και ο Πιλάτος είπε προς τους αρχιερείς και τους όχλους: *[6]Κανένα έγκλημα δεν βρίσκω σ' αυτόν τον άνθρωπο.* **5** Εκείνοι δε επέμεναν λέγοντες ότι, *Ξεσηκώνει[Ταράττει] το λαό, διδάσκοντας σε όλη την Ιουδαία, αρχίζοντας από τη Γαλιλαία μέχρι εδώ.*

6 Ο δε Πιλάτος ακούσας Γαλιλαία ρώτησε αν ο άνθρωπος είναι Γαλιλαίος, **7** και μαθαίνοντας ότι είναι [7]από την επικράτεια του Ηρώδη, έστειλε αυτόν προς τον Ηρώδη, ο οποίος ήταν και αυτός στα Ιεροσόλυμα σε εκείνες τις ημέρες.

8 Ο δε Ηρώδης, βλέποντας τον Ιησού, χάρηκε πολύ· γιατί [8]ήθελε προ πολλού να δει αυτόν, [9]επειδή άκουε πολλά γι' αυτόν και έλπιζε να δει να γίνεται κάποιο θαύμα απ' αυτόν. **9** Ρωτούσε δε αυτόν με λόγια πολλά· πλην αυτός δεν απάντησε προς αυτόν τίποτα. **10** Παρευρίσκονταν δε οι αρχιερείς και οι γραμματείς, οι οποίοι κατηγορούσαν αυτόν έντονα[με σφοδρότητα]. **11** Αφού δε [10] ο Ηρώδης με τους στρατιώτες του εξουθένησε αυτόν και τον περιέπαιξε, έντυσε αυτόν με λαμπρό ένδυμα και έστειλε αυτόν πάλι προς τον Πιλάτο. **12** [11] Σε αυτή δε τη ίδια ημέρα ο Πιλάτος και ο Ηρώδης [ξανα]έγιναν φίλοι αναμεταξύ τους· διότι προηγουμένως ήταν σε έχθρα ο ένας με τον άλλο.

13 [12] Ο δε Πιλάτος, αφου συγκάλεσε τους αρχιερείς και τους άρχοντες και το λαό, **14** είπε προς αυτούς: *[13]Φέρετε προς εμένα τον άνθρωπο αυτό που ξεσηκώνει[ως στασιάζοντα] το λαό, και να, [14]εγώ μπροστά σας τον ανέκρινα και δεν βρήκα σε αυτόν τον άνθρωπο κανένα έγκλημα απ' όσα τον κατηγορείτε,* **15** *αλλ' ουδέ ο Ηρώδης, γιατί σας έστειλα προς αυτόν· και να, τίποτα άξιο θανάτου δεν [δια]πράχτηκε απ' αυτόν.* **16** *[15]Αφού λοιπόν τιμωρήσω[παιδεύσω] αυτόν, θα τον απολύσω.*

17 [[[16]Έπρεπε δε αναγκαστικά[λόγω εθίμου] να απολύει σε αυτούς έναν στη γιορτή (του Πάσχα)]] **18** [17]Όλοι δε μαζί κραύγασαν, λέγοντες: *Ξεκαθάρισε[σήκωσον] αυτόν, απόλυσε δε σε μας το Βαραββά·* **19** ο οποίος για κάποιο στασιασμό που έγινε στην πόλη και για φόνο είχε ριχτεί στη φυλακή. **20** Πάλι λοιπόν ο Πιλάτος μίλησε [προς αυτούς], θέλοντας να απολύσει τον Ιησού. **21** Εκείνοι δε φώναζαν, λέγοντες: *Σταύρωσε, σταύρωσε αυτόν.*

***22 συν.** [48] Μτ. 26: 71, Μαρ. 14:69, Ιωα. 18:25 [49] Μτ. 26:73, Μαρ. 14:70, Ιωα. 18:26 [50] Μτ. 26:75, Μαρ. 14:72 [51] Μτ.26: 34,75, Ιωα. 13:38 [52] Μτ. 26:67-8, Μαρ. 14:65 [53] Μτ. 27:1 [54] Πρ. 4:26, [Ιδέ και] 22:5 [55] Μτ. 26:63, Μαρ. 14:61 [56] Μτ. 26: 64, Μαρ. 14:62, Εβ. 1:3, 8:1 [57] Μτ. 26:64, Μαρ. 14:62 [58] Μτ. 26:65, Μαρ. 14:63
***23** [1] Μτ.27:2, Μαρ.15: 1, Ιωα. 18:28 [2] Πρ. 17:7 [3] Ιδέ Μτ. 17:27, 22:21, Μαρ. 12:17 [4] Ιωα. 19:12 [5] Μτ. 27:11, 1Τι. 6:13 [6] 1Πε.2:22 [7] Κφ. 3:1 [8] Κφ. 9:9 [9] Μτ. 14:1, Μαρ. 6:14 [10] Ησ. 53:3 [11] Πρ. 4:27 [12] Μτ. 27:23, Μαρ. 15:14, Ιωα. 18:38, 19:4 [13] six. 1,2 [14] six. 4 [15] Μτ. 27:26, Ιωα. 19:1 [16] Μτ. 27:15, Μαρ. 15: 6, Ιωα. 18:39 [17] Πρ. 3:14

[22:56] Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπε· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. **[22:57-58]** Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ... **[22:59]** Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διισχυρίζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν... **[22:60]** ...οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ **παραχρῆμα**, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν **ἀλέκτωρ**. **[22:61]** Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ...ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι ἀπαρνήσῃ με τρίς... **[22:63]** ...οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, **[22:64]** καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἔτυπτον... ὁ παίσας σε; **[22:65]** Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες... **[22:66]** Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη ...καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν... **[22:67]** Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε, **[22:68]** ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι ἢ ἀπολύσητε· **[22:69]** ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται... **[22:70]** ...ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. **[22:71]** ... **[23:1]** Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν... **[23:2]** ...καὶ κωλύοντα... **[23:3]** ...ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. **[23:4]** ...ὅτι οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. **[23:5]** Οἱ δὲ **ἐπίσχυον**... **[23:7-8]** ...ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανοῦ θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν αὐτὸν πολλὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέ τι **σημεῖον** ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. **[23:9]** Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς... **[23:10]** Εἱστήκεισαν δὲ... **εὐτόνως** κατηγοροῦντες αὐτοῦ. **[23:11]** Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν... **[23:12]** ...εν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. **[23:13]** ...συγκαλεσάμενος... **[23:14]** ...προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὗρον... **[23:15]** ...ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν (ΚΜΝ: ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς)· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν... **[23:16]** Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **[23:17]** Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα. **[23:18]** Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν... **[23:19]** ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς τὴν φυλακήν. **[23:20]** Πάλιν οὖν ὁ Πιλᾶτος **προσεφώνησε**, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. **[23:21]** Οἱ δὲ **ἐπεφώνουν**... **[23:22]** Ὁ δὲ τρίτον... τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; ...παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **[23:3]** Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν...

22 Ο δε και 3η φορά είπε προς αυτούς: *Και τι κακό έπραξε αυτός; καμία αιτία για να θανατωθεί δεν βρήκα σε αυτόν· αφού λοιπόν τον βασανίσω, θα τον απολύσω.* **23** Αλλ' εκείνοι επέμεναν, με φωνές μεγάλες ζητώντας να σταυρωθεί, και οι φωνές τους και των αρχιερέων υπερίσχυαν(δεν άφηναν άλλο να ακουστεί).

24 Και 18ο Πιλάτος αποφάσισε να γίνει το αιτημά τους, **25** και απέλυσε σε αυτούς αυτόν που για στασιασμό και φόνο είχε ριχτεί στην φυλακή, τον οποίο ζητούσαν, τον δε Ιησού παρέδωσε στη διάθεσηεις το θέλημα αυτών. **26** Και 19καθώς έφερναν αυτόν έξω, έπιασαν κάποιο Σίμωνα Κυρηναίο(από την Κυρηναϊκή), που ερχόταν από τον αγρό, και φόρτωσαν πάνω του τον σταυρό, για να μεταφέρει αυτόν πίσω από τον Ιησού.

27 Ακολουθούσε δε αυτόν μεγάλος πλήθος του λαού και γυναικών, οι οποίες και έκλαιγαν σπαρακτικάωδύροντο και θρηνούσαν αυτόν. **28** Στρεφόμενος δε προς αυτές ο Ιησούς, είπε: *Θυγατέρες της Ιερουσαλήμ, μη κλαίτε για μένα, αλλά για τους εαυτούς σας κλαίτε και για τα παιδιά σας.* **29** Επειδή, 20δείτε, έρχονται ημέρες στις οποίες θα πείτε: *Μακάριες οι στείρες κι οι κοιλιές, που δεν γέννησαν, και οι μαστοί, που δεν θήλασαν.* **30** *21 Τότε θα αρχίσουν να λένε στα όρη, Πέστε πάνω μας, και στους λόφους, Σκεπάστε μας·* **31** *διότι 22αν στο χλωρό ξύλο πράττουν αυτά, τι θα γίνει στο ξερό;*

32 23Οδηγούνταν δε και άλλοι δύο μαζί του, [οι οποίοι] ήταν κακούργοι για να θανατωθούν [μαζί του]. **33** Και 24όταν ήλθαν στον τόπο τον ονομαζόμενο Κρανίο, εκεί σταύρωσαν αυτόν και τους κακούργους, τον μεν από δεξιά, τον δε από αριστερά.

34 [[Ο δε Ιησούς έλεγε: *Πατέρα, 25συγχώρησε αυτούς· 26διότι δεν ξέρουν τι διαπράττουν.*]] 27 Εκείνοι δε διαμοίραζαν τα ενδυματά του και έβαζαν κλήρο. **35** Και 28ο λαός στέκοταν και κοίταζε. 29 Τον χλεύαζαν δε και οι άρχοντές τους, λέγοντες· *Άλλους έσωσε, ας σώσει τον εαυτό του, εάν αυτός είναι ο Χριστός ο εκλεκτός του Θεού.* **36** Περιγελούσαν δε αυτόν και οι στρατιώτες, πλησιάζοντας και προσφέροντας ξίδι σε αυτόν **37** και λέγοντες: *Εάν συ είσαι ο βασιλιάς των Ιουδαίων, σώσε τον εαυτό σου.* **38** 30 Ήταν δε και επιγραφή γραμμένη πάνω από αυτόν με γράμματα Ελληνικά και Ρωμαϊκά και Εβραϊκά: *Αυτός είναι ο Βασιλιάς των Ιουδαίων.*

39 31 Ένας δε από τους κρεμασμένους κακούργους βλασφημούσεέβριζε αυτόν, λέγοντας: *Εάν συ είσαι ο Χριστός, σώσε τον εαυτό σου και μας.* **40** Αποκρίθηκε όμως ο άλλος, και επέπληξε αυτόν, λέγοντας: *Ούτε τον Θεό δεν φοβάσαι συ, ο οποίος είσαι στην ίδια καταδίκη;* **41** *και εμείς μεν δικαίως· διότι άξια των όσα πράξαμε απολαμβάνουμε· αυτός όμως τίποτα άτοπο δεν έπραξε.*

42 Και έλεγε προς τον Ιησού: *Θυμήσουμνήσθητί μου, Κύριε, όταν έλθεις στη βασιλεία σου.* **43** Και είπε προς αυτόν ο Ιησούς: *Αληθινά σου λέγω, σήμερα θα είσαι μαζί μου στον παράδεισο.*

44 32 Ήταν δε σχεδόν 6η (12 μεσημέρι) ώρα και έγινε σκοτάδι πάνω σε όλη τη γη μέχρι την 9η (3 μμ) ώρα, **45** και σκοτίσθηκε ο ήλιος 33και σχίσθηκε [στο] μέσο το καταπέτασμα του Ναού· **46** και αφού φώναξε με φωνή μεγάλη ο Ιησούς είπε: *34 Πατέρα, στα χέρια σου παραδίνω το πνεύμά μου· 35και λέγοντας αυτά εξέπνευσε.*

47 36 Βλέποντας δε ο εκατόνταρχος αυτό που έγινε, δόξασε τον Θεό, λέγοντας· *Πράγματι ο άνθρωπος αυτός ήταν δίκαιος.*

48 Και όλοι οι όχλοι που συγκεντρώθηκαν εκεί για να δουν το θέαμα, βλέποντας τα γενόμενα, επέστρεφαν χτυπώντας τα στήθη τους. **49** 37Στεκόταν δε από μακρυά όλοι οι γνωστοί του, και οι γυναίκες οι οποίες συνακολούθησαν αυτόν από τη Γαλιλαία, και έβλεπαν αυτά.

50 Και ναιδού, 38(κάποιος) άνθρωπος Ιωσήφ το όνομα, ο οποίος ήταν βουλευτήςσύμβουλος, άντρας αγαθός και δίκαιος, **51** αυτός δε δεν ήταν σύμφωνος με την απόφασηβουλήν και την πράξη αυτών, από [την] Αριμαθαία πόλη των Ιουδαίων, 39ο οποίος και αυτός περίμενε τη βασιλεία του Θεού, **52** αυτός αφού πήγε προς τον Πιλάτο, ζήτησε το σώμα του Ιησού, **53** 40και αφού κατέβασε αυτό το τύλιξε με σεντόνι και έθεσε αυτό σε μνημείο λατομημένο· όπου κανείς ακόμα δεν είχε ταφεί. **54** Και ήταν ημέρα 41 Παρασκευή, [και] ξημέρωνε Σάββατο.

55 Ακολούθησαν δε και γυναίκες, 42οι οποίες είχαν ελθεί μαζί του από τη Γαλιλαία, [και] 43είδαν το μνημείο και πως τέθηκε το σώμα του. **56** Και αφού επέστρεψαν 44ετοίμασαν αρώματα και μύρα. Και το μεν Σάββατο αναπαύθηκαν 45κατά την εντολή.

***23 συν.** 18 Μτ. 27:26, Μαρ. 15:15, Ιωα. 19:16 19 Μτ. 27:32, Μαρ. 15:21, Ιδέ Ιωα. 19:17 20 Μτ. 24:19, Κφ. 21:23 21 Ησ. 2:19, Ωσ. 10:8, Απ. 6:16, 9:6 22 Παρ. 11:31, Ιερ.25:29, Ιεζ. 20:47, 21:3,4, 1Πε. 4:17 23 Ησ. 53:12, Μτ. 27:38 24 Μτ. 27:33, Μαρ. 15:22, Ιωα. 19:17,18 25 Μτ. 5:44, Πρ. 7:60, 1Κο. 4:12 26 Πρ. 3:17 27 Μτ. 27:35, Μαρ. 15:24, Ιωα. 19:23 28 Ψλ. 22:17, Ζαχ. 12:10 29 Μτ. 27:41, Μαρ. 15:29 30 Μτ. 27:37, Μαρ. 15:26, Ιωα. 19:19 31 Μτ. 27:44, Μαρ. 15:32 32 Μτ. 27:45, Μαρ. 15:33 33 Μτ. 27:51, Μαρ. 15:38 34 Ψλ. 31:5, 1Πε. 2:23 35 Μτ.27:50, Μαρ. 15:37, Ιωα. 19:30 36 Μτ.27: 54, Μαρ. 15:39 37 Ψλ. 38:11, Μτ. 27:55, Μαρ. 14:40, Ιδέ & Ιωα. 19:25 38 Μτ. 27:57, Μαρ. 15:42, Ιωα. 19:38 39 Μαρ. 15:43, Κφ. 2:25,38 40 Μτ. 27:59, Μαρ. 15:46 41 Μτ. 27:62 42 Κφ. 8:2 43 Μαρ. 15:47 44 Μαρ. 16:1 45 Εξ. 20:10

[23:24] Ὁ δὲ Πιλᾶτος **ἐπέκρινε** γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν, **[23:25]** ...τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν... ὃν ᾐτοῦντο... **[23:26]** Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, **ἐπιλαβόμενοι**... **[23:27]** ...αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. **[23:28]** Στραφεὶς δὲ... πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε... **[23:29]** Ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς **ἐροῦσι**... **[23:30]** Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι, πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς, καλύψατε ἡμᾶς· **[23:31]** ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; **[23:32]** Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ **ἀναιρεθῆναι**. **[23:34]** ...πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλλον κλῆρον. **[23:35]** Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. **Ἐξεμυκτήριζον** δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς... **[23:36]** Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ... προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ **[23:38]** Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ... **[23:39]** Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν... **[23:40]** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ λέγων· οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; **[23:41]** Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. **[23:42]** ...μνήσθητί μου, Κύριε (ΚΜΝ: Ἰησοῦ), ὅταν ἔλθῃς... **[23:43]** ...ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. **[23:44]** Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης, τοῦ ἡλίου ἐκλείποντος, **[23:45]** ...τοῦ ναοῦ μέσον· **[23:46]** καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ... παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. **[23:47]** Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον... **[23:48]** Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. **[23:49]** Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν... ὁρῶσαι ταῦτα. **[23:50]** ...βουλευτὴς ὑπάρχων καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, **[23:51]** οὗτος οὐκ ἦν **συγκατατεθειμένος** τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν ...ὃς προσεδέχετο... **[23:52]** οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο... **[23:53]** καὶ **καθελὼν** αὐτὸ ἐνετύλιξε σινδόνι καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι **λαξευτῷ**, οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐδέπω κείμενος· **[23:54]** ...σάββατον **ἐπέφωσκε**. **[23:55]** Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο... **[23:56]** ὑποστρέψασαι... ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

24 **[ΚΔ]** ΤΗΝ ΔΕ [1] ΠΡΩΤΗ [ΗΜΕΡΑ] ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ, ενώ ήταν βαθύ χάραμα[ὀρθρος], ήλθαν στο μνήμα [2] φέρνοντας τα αρώματα τα οποία ετοίμασαν, και μερικές [άλλες] μαζί τους. **2** [3] Βρήκαν δε το λίθο αποκυλισμένο από το μνημείο, **3** και [4]μπαίνοντας δεν βρήκαν το σώμα του Κυρίου Ιησού.

4 Και ενώ ήταν σε απορία περί αυτού, δες, [5] δύο άντρες στάθηκαν μπροστά τους με ενδύματα[ἱμάτια] αστραφτερά. **5** Καθώς δε αυτές φοβήθηκαν και έσκυψαν το πρόσωπο στη γη, είπε προς αυτές: *Τι ζητάτε το ζωντανό με τους νεκρούς;* **6** *[[δεν είναι εδώ, αλλά αναστήθηκε·]] [6]θυμηθείτε πως μίλησε προς εσάς, ενώ ήταν ακόμη στη Γαλιλαία,* **7** *λέγοντας ότι πρέπει ο Υιός του ανθρώπου να παραδοθεί στα χέρια ανθρώπων αμαρτωλών και να σταυρωθεί και την 3η ημέρα να αναστηθεί.* **8** Και [7] θυμήθηκαν τα λόγια του.

9 Και [8]αφού επέστρεψαν από το μνημείο, ανάγγειλαν όλα αυτά προς τους 11 και όλους τους υπόλοιπους. **10** Ήταν δε η Μαγδαληνή Μαρία και [9]Ιωάννα και Μαρία [η μητέρα του] Ιακώβου και οι υπόλοιπες μαζί τους, οι οποίες έλεγαν αυτά προς τους αποστόλους. **11** Και [10]οι λόγοι αυτών φάνηκαν μπροστά τους σαν φλυαρία, και δεν πίστευαν σ' αυτές. **12** [11] [[Ο δε Πέτρος αφού σηκώθηκε έτρεξε στο μνημείο, και σκύβοντας βλέπει τα σάβανα κάτω μόνα, και αναχώρησε, θαυμάζοντας μέσα του για το γεγονός]].

13 Και δες[ιδού], [12]δύο απ' αυτούς πορεύοντο στην ίδια ημέρα σε ένα χωριό ονομαζόμενο Εμμαούς, που απείχε από την Ιερουσαλήμ εξήντα στάδια(περ. 11 χλμ).

14 Και αυτοί μιλούσαν αναμεταξύ τους για όλα αυτά τα συμβάντα. **15** Και ενώ μιλούσαν και συζητούσαν, [13]πλησίασε ο ίδιος ο Ιησούς και συμπορευόταν μαζί τους· **16** αλλά [14]τα μάτια τους συγκρατούνταν για να μη τον αναγνωρίσουν. **17** Είπε δε προς αυτούς: *Τι [είναι] αυτοί οι λόγοι[τα ζητήματα], τους οποίους συζητούσατε αναμεταξύ σας καθώς περπατούσατε, και είστε σκυθρωποί;*

18 Απαντώντας δε ο ένας, [15]ονομαζόμενος Κλεόπας, είπε προς αυτόν: *Μόνος σου παροικείς στην Ιερουσαλήμ και δεν έμαθες τα γενόμενα σε αυτή σε αυτές τις ημέρες;* **19** Και είπε προς αυτούς: *Ποια;* Οι δε είπαν προς αυτόν: *Τα περί Ιησού του Ναζωραίου, [16]ο οποίος αναδείχθηκε άντρας προφήτης [17]δυνατός σε έργο και λόγο μπροστά στον Θεό και όλο το λαό,* **20** *και [18]πως παρέδωσαν αυτόν οι αρχιερείς και οι άρχοντες μας σε καταδίκη θανάτου και σταύρωσαν αυτόν.*

21 *Εμείς δε ελπίζαμε [19]ότι αυτός είναι που μέλλει να λυτρώσει τον Ισραήλ· αλλά και εκτός απ' όλα αυτά είναι σήμερα αυτή τρίτη ημέρα, αφ' ότου έγιναν αυτά.*

22 *Αλλά και μερικές [20]γυναίκες από μας, μας εξέπληξαν, οι οποίες πήγαν την αυγή στο μνημείο,* **23** *και μη βρίσκοντας το σώμα του, ήρθαν λέγοντας ότι είδαν και οπτασία αγγέλων, οι οποίοι είπαν ότι αυτός ζει.* **24** *Και [21]μερικοί από τους δικούς μας πήγαν στο μνημείο και το βρήκαν έτσι, καθώς και οι γυναίκες είπαν, αυτόν όμως δεν είδαν.*

25 Και αυτός είπε προς αυτούς: *Ω ανόητοι και βραδείς[αργοκίνητοι] στην καρδιά στο να πιστεύετε σ' όλα όσα λάλησαν οι προφήτες·* **26** *[22]δεν έπρεπε να πάθει αυτά ο Χριστός και να μπει μέσα στη δόξα αυτού;* **27** Και [23]αρχίζοντας [24]από [τον] Μωυσή και [25]απ' όλους τους προφήτες, διερμήνευε σε αυτούς τα [γραμμένα] για τον εαυτό του σ' όλες τις Γραφές.

28 Και πλησίαζαν στο χωριό όπου πήγαιναν, και [26]αυτός προσποιούνταν ότι πάει μακρύτερα· **29** και [27]πίεσαν[παρεβίασαν] αυτόν, λέγοντες: *Μείνε μαζί μας, διότι πλησιάζει το βράδυ[η εσπέρα] και η ημέρα γέρνει[τελειώνει].* Και μπήκε μέσα για να μείνει μαζί τους. **30** Και αφού πλάγιασε μαζί τους στο τραπέζι, [28]πήρε το ψωμί[άρτον], το ευλόγησε και αφού το έκοψε[ἔσπασε] έδινε σε αυτούς.

31 Αυτών τότε [δι]ανοίχθηκαν τα μάτια, και γνώρισαν αυτόν. Και αυτός έγινε άφαντος απ' αυτούς. **32** Και είπαν ο ένας στον άλλο: *Δεν καίγονταν μέσα μας η καρδιά μας, όταν μιλούσε προς εμάς στο δρόμο[καθ' οδόν] και μας εξηγούσε τις Γραφές;*

33 Και αφού σηκώθηκαν την ίδια ώρα επέστρεψαν στην Ιερουσαλήμ, και βρήκαν συναθροισμένους τους έντεκα και εκείνους που ήταν μαζί τους, **34** οι οποίοι έλεγαν ότι πραγματικά αναστήθηκε ο Κύριος [29]και φάνηκε στο Σίμωνα. **35** Και αυτοί αφηγούνταν τα (συμβάντα) στο δρόμο* και πως γνωρίσθηκε σε αυτούς, ενώ έσπαζε[κομμάτιαζε] το ψωμί.

36 [30]Ενώ μιλούσαν αυτά, αυτός ο Ιησούς στάθηκε ανάμεσά τους [[και είπε προς αυτούς: *Ειρήνη σε σας[υμίν]*]].

ΚΕΦ. 24 [1] Μτ. 28:1, Μαρ. 16:1, Ιωα. 20:1 [2] Κφ. 23:56 [3] Μτ. 28:2, Μαρ. 16:4 [4] Μαρ. 16:5, six. 23 [5] Ιωα. 20:12, Πρ. 1:10 [6] Μτ. 16:21, 17:23, Μαρ. 8: 31, 9:31, Κφ. 9:22 [7] Ιωα. 2:22 [8] Μτ. 28:8, Μαρ. 16:10 [9] Κφ. 8:3 [10] Μαρ. 16:11, six. 25 [11] Ιωα. 20:3,6 [12] Μαρ. 16:12 [13] Μτ. 18:20, six. 36 [14] Ιωα. 20:14, 21:4 [15] Ιωα. 19:25 [16] Μτ.21:11, Κφ. 7:16, Ιωα. 3:2, 4:19, 6:14, Πρ. 2:22 [17] Πρ. 7:22 [18] Κφ. 23:1, Πρ. 13:27,28 [19] Κφ. 1:68, 2:38, Πρ. 1:6 [20] Μτ.28:8, Μαρ. 16:10, six. 9, Ιωα. 20:18 [21] six. 12 [22] six. 46, Πρ. 17:3, 1 Πε. 1:11 [23] six. 45 [24] Γεν. 3:15, 22:18, 26:4, 49:10, Αρ. 21:9, Δευ. 18:15 [25] Ψλ. 16:9,10, Ψλ. 22, 132:11, Ησ. 7:14, 9:6, 40:10,11, 50:6, 53, Ιερ. 23:5, 33:14,15, Ιεζ. 34:23, 37:25, Δαν. 9:24, Μιχ. 7:20, Μαλ. 3:1, 4:2, [16δέ & Ιωα. 1:45, κτλ. [26] [18δέ] Γεν. 32:26, 42:7, 6:48 [27] Γεν. 19:3, Πρ. 16:15

[24:1] Τὴ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέος... ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τινες σὺν αὐταῖς. **[24:2]** Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, **[24:3]** καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον... **[24:4]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. **[24:5]** Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν εἶπον πρὸς αὐτάς... **[24:6]** Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν... **[24:7-8]** Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν **ῥημάτων** αὐτοῦ, **[24:9]** καὶ ὑποστρέψασαι... **[24:10-11]** Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν **ὡσεὶ λῆρος** τὰ **ῥήματα** αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. **[24:12]** ...ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα, καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν... **[24:13]** ...ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. **[24:14]** ...πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. **[24:15]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν ...ἐγγίσας... **[24:16]** ...τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. **[24:17]** ...τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους... **[24:18-19]** ...ὃς **ἐγένετο** ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ **ἐναντίον** τοῦ Θεοῦ... **[24:20]** ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν ...εἰς **κρῖμα** θανάτου... **[24:21-22]** ...ἐξέστησαν ἡμᾶς γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, **[24:23]** ...λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. **[24:24]** Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον... **[24:25]** ...ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται! **[24:26]** Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; **[24:28]** Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς **προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι**· **[24:29]** καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. **[24:30]** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ **κλάσας** ἐπεδίδου αὐτοῖς. **[24:31]** ...καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. **[24:32]** ...ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήνοιγεν... **[24:33]** Καὶ ἀναστάντες... **[24:35]** Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου...

37 Εκείνοι δε εξεπλάγηκαν και έγιναν έντρομοι και φοβήθηκαν [και] νόμιζαν [31]ότι έβλεπαν πνεύμα[φάντασμα]. **38** Και είπε προς αυτούς: *Γιατί είστε ταραγμένοι; και γιατί ανεβαίνουν στις καρδιές σας διαλογισμοί;* **39** *δείτε τα χέρια μου και τα πόδια μου, ότι αυτός εγώ είμαι· [32]ψηλαφήστέ με και δείτε, διότι πνεύμα* σάρκα και οστά[κόκαλα] δεν έχει, καθώς εμέ βλέπετε[θεωρείτε] ότι έχω.* **40** [[Και λέγοντας αυτό, έδειξε σε αυτούς τα χέρια και τα πόδια.]] **41** Ενώ δε αυτοί ακόμη απιστούσαν [33]από τη χαρά [τους] και θαύμαζαν, είπε προς αυτούς: *[34] Έχετε κάτι φαγώσιμο εδώ;* **42** Αυτοί δε έδωσαν σε αυτόν κομμάτι από ψητό ψάρι[οπτού ιχθύος] και από κηρήθρα μέλι. **43** Και [35]παίρνοντας μπροστά τους έφαγε.

44 Είπε δε προς αυτούς: *[36]Αυτοί είναι οι λόγοι, τους οποίους λάλησα προς εσάς όταν ήμουν ακόμη μαζί σας, ότι πρέπει να [εκ]πληρωθούν [όλα τα γραμμένα] στο Νόμο του Μωυσή και [στους] Προφήτες και Ψαλμούς για μένα.*

45 [37] Τότε [δι]άνοιξε το νου[τη διάνοια] τους, για να καταλάβουν τις Γραφές· **46** και είπε προς αυτούς ότι *[38] Έτσι είναι γραμμένο και έτσι έπρεπε να πάθει ο Χριστός και να αναστηθεί από τους νεκρούς την 3η ημέρα,* **47** *και να κηρυχτεί στο όνομα αυτού μετάνοια [39]και άφεση αμαρτιών [40]σε όλα τα έθνη, ξεκινώντας[γινομένης αρχής] από Ιερουσαλήμ.* **48** *[41]Σεις δε είσθε μάρτυρες αυτών.* **49** *Και δείτε, [42]εγώ [απο]στέλνω την επαγγελία του Πατέρα μου πάνω σας· σεις δε καθήστε στην πόλη Ιερουσαλήμ εωσού ντυθείτε δύναμη από ψηλά[εξ ύψους].*

50 Και έφερε αυτούς έξω [43]μέχρι τη Βηθανία, και αφού σήκωσε τα χέρια του ευλόγησε αυτούς. **51** [44] Και ενώ ευλογούσε αυτούς, αποχωρίσθηκε απ' αυτούς και άρχισε να αναλαμβάνετε[ανεφέρετο] στον ουρανό. **52** [45] Και αυτοί αφού προσκύνησαν αυτόν, επέστρεψαν στην Ιερουσαλήμ με χαρά μεγάλη, **53** και ήταν συνεχώς [46]στο ιερό, αινούντες κι ευλογώντας[δοξολογώντας] τον Θεό. Αμήν.

ΚΕΦ. 24 [28] Μτ. 14:19 [29] 1Κο. 15:5 [30] Μαρ. 16:14, Ιωα. 20:19, 1Κο. 15:5 [31] Μαρ. 6:49 [32] Ιωα. 20:20,27 [33] Γεν. 45:26 [34] Ιωα. 21:5 [35] Πρ. 10:41 [36] Μτ. 16:21, 17:22, 20:18, Μαρ. 8:31, Κφ. 9:22, 18:31, six. 6 [37] Πρ.16:14 [38] six. 26, Ιακ. 22, Ησ. 50:6, 53:2, κτλ., Πρ. 17:3 [39] Δαν.9:24, Πρ. 13:38, 46, 1Ιωα. 2:12 [40] Γεν. 12:3, Ψλ. 22:27, Ησ. 49:6,22, Ιερ. 31:34, Ωση. 2:23, Μιχ. 4:2, Μαλ. 1:11 [41] Ιωα. 15:27, Πρ. 1:8,22, 2:32, 3:15 [42] Ησ. 44:3, Ιωήλ 2:28, Ιωα. 14:16, 26, 15:26, 16:7, Πρ. 1:4, 2:1 [43] Πρ. 1:12 [44] 2Βα.2:11, Μαρ. 16:19, Ιωα. 20:17, Πρ. 1:9, Εφ. 4:8 [45] Μτ.28: 9,17 [46] Πρ. 2:46, 5:42

[24:37] πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι **ἐδόκουν** πνεῦμα θεωρεῖν. **[24:38-40]** ...ἐπέδειξεν... **[24:41]** ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν... ἔχετέ **τι βρώσιμον ἐνθάδε**; **[24:42]** ...μελισσίου κηρίου, **[24:43-44]** ...οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν... **[24:45]** τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ **συνιέναι** τὰς γραφάς, **[24:46]** ...καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν... **[24:47-48]** ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. **[24:49]** ...ἕως οὗ ἐνδύσησθε... **[24:50]** Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς... **[24:51]** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν... **[24:52-53]** ...διὰ παντὸς...

Εισαγωγή
βλ. σελ. 847[α]

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗ

Συγγραφέας: Ιωάννης
Έτος: περ. 90 μ.Χ.
Τόπος: Έφεσος

1 **[Α]** [1]ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΗΤΑΝ Ο ΛΟΓΟΣ, και ο Λόγος ήταν [2]παρά[με] τον Θεό, [3]και Θεός ήταν ο Λόγος. **2** [4]Αυτός ήταν στην αρχή παρά[με] τον Θεό.

3 [5][Τα] Πάντα μέσω[δι'] αυτού έγιναν[δημιουργήθηκαν], και χωρίς αυτόν δεν έγινε* ούτε ένα, το οποίο έγινε*. **4** [6]Μέσα[εν] σε αυτόν ήταν[υπήρχε] ζωή, [7]και η ζωή ήταν το φως των ανθρώπων. **5** [8] Και το φως στο σκοτάδι φέγγει[λάμπει] και το σκοτάδι δεν κατέλαβε[υπερίσχυσε] αυτό.

6 Υπήρξε [9]άνθρωπος απεσταλμένος εκ μέρους[παρά] [του] Θεού, ονομαζόμενος Ιωάννης· **7** [10]αυτός ήλθε για μαρτυρία, για να μαρτυρήσει σχετικά με[περί] το φως, για να πιστέψουν όλοι μέσω αυτού. **8** Δεν ήταν εκείνος το φως, αλλά για να μαρτυρήσει σχετικά με[περί] το φως.

9 [11]Ήταν το φως το αληθινό, το οποίο φωτίζει κάθε άνθρωπο που έρχεται στον κόσμο.

10 Ήταν στον κόσμο, και [12]ο κόσμος έγινε[ήρθε στην ύπαρξη] μέσω αυτού, και ο κόσμος δεν [αν]εγνώρισε αυτόν. **11** Στα δικά του [(δημιουργήματα)] [13]ήλθε, και οι ίδιοι δεν δέχθηκαν αυτόν. **12** [14] Όσοι δε δέχθηκαν αυτόν, σε αυτούς έδωσε εξουσία να γίνουν τέκνα[παιδιά] Θεού, σε αυτούς που πιστεύουν στο όνομα αυτού· **13** [15]οι οποίοι όχι από αίμα, ούτε από θέλημα σαρκός, ουδέ από θέλημα ανδρός, αλλά από τον Θεό γεννήθηκαν.

14 [16]Και ο Λόγος [17]έγινε σάρκα [18]και κατοίκησε [ανα]μεταξύ μας, ([19] και είδαμε τη δόξα αυτού, [με] δόξα ως μονογενούς δίπλα[παρά] [του] Πατέρα,) [20]πλήρης[γεμάτος] χάρη και αλήθεια.

15 [21]Ο Ιωάννης έδωσε μαρτυρία γι' αυτόν και φώναξε, λέγοντας: *Αυτός ήταν περί του οποίου είπα: [22]Ο ερχόμενος πίσω μου είναι ανώτερός μου, [23]διότι ήταν πριν από μένα[πρότερός μου].*

16 Και [24]όλοι εμείς λάβαμε από το πλήρωμά[πληρότητα] του και χάρη πάνω[αντί] [στη] χάρη· **17** διότι [και] [25]ο Νόμος δόθηκε μέσω[διά] του Μωυσή· [26]η δε Χάρη [27]και Αλήθεια έγινε μέσω[διά] [του] Ιησού Χριστού.

18 [28] Κανείς [δεν] είδε ποτέ τον Θεό· [29]ο μονογενής Υιός, ο ων[βρισκόμενος] στον κόλπο[αγκαλιά] του Πατέρα, εκείνος τον φανέρωσε.

ΚΕΦ. 1 [1] Παρ. 8:22,23 κτλ., Κολ. 1:17, 1Ιωα. 1:1, Απ. 1:2, 19:13 [2] Παρ. 8:30, Κφ. 17:5, 1Ιωα. 1:2 [3] Φιλ. 2:6, 1Ιωα. 5:7 [4] Γεν. 1:1 [5] Ψλ. 33:6, six 10, Εφ. 3:9, Κολ. 1:16, Εβ. 1:3, Απ. 4:11 [6] Κφ. 5:26, 1Ιωα. 5:11 [7] Κφ. 8:12, 9:5, 12:35,46 [8] Κφ. 3:19 [9] Μαλ. 3:1, Μτ. 3:1, Λου. 3:2, six:33 [10] Πρ. 19:4 [11] Ησ. 49:6, six. 4, 1Ιωα. 2:8 [12] six. 3, Εβ. 1:2, 11:3 [13] Λου. 19:14, Πρ. 3:26, 13:46 [14] Ησ. 56:5, Ρω. 8:15, Γαλ. 3:26, 2Πε. 1:4, 1Ιωα. 3:1 [15] Κφ. 3: 5, Ιακ. 1:18, 1Πε. 1:23

[1:1] Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν **πρὸς** τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. **[1:2]** ...**πρὸς** τὸν Θεόν. **[1:3]** πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. **[1:4]** ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν... **[1:5]** ...ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. **[1:6]** Ἐγένετο... παρὰ Θεοῦ... **[1:7]** ...εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. **[1:8]** οὐκ ἦν... περὶ τοῦ φωτός. **[1:9]** ...πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. **[1:10]** ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. **[1:11]** εἰς τὰ **ἴδια** ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν **οὐ παρέλαβον**. **[1:12]** ὅσοι δὲ ἔλαβον... τοῖς πιστεύουσιν... **[1:13]** οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ... ἐκ Θεοῦ... **[1:14]** ...**ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν,** καὶ ἐθεασάμεθα... **[1:15]** ...κέκραγε... ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. **[1:16]** Καὶ ἐκ τοῦ **πληρώματος** αὐτοῦ... **[1:17]** ὅτι ὁ νόμος ...καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ... ἐγένετο. **[1:18]** Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε **πώποτε**· ὁ μονογενὴς υἱὸς (ΚΜΝ: μονογενὴς **θεὸς**) ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος **ἐξηγήσατο**.

19 Και αυτή είναι [30]η μαρτυρία του Ιωάννη, όταν απέστειλαν οι Ιουδαίοι από τα Ιεροσόλυμα ιερείς και Λευίτες για να τον ρωτήσουν: *Εσύ ποιος είσαι*; **20** [31]Και ομολόγησε και δεν αρνήθηκε· και ομολόγησε ότι δεν είμαι εγώ ο Χριστός. **21** Και ρώτησαν αυτόν: *Τι λοιπόν; [32]Ηλίας είσαι συ;* και λέγει, *Δεν είμαι.* [33]*Ο Προφήτης είσαι συ*; και απάντησε, *Όχι*. **22** Είπαν λοιπόν προς αυτόν: *Ποιος είσαι; για να δώσουμε απόκριση σ' αυτούς που μας απέστειλαν· τι λέγεις περί του εαυτού σου*;

23 Απάντησε: ***[34]Εγώ [είμαι] φωνή [κάποιου] βοώντος**φωνάζει δυνατά* **στην έρημο, ευθύνατε την οδό**δρόμο* **[του] Κυρίου,*** [35]καθώς είπε Ησαΐας ο προφήτης.

24 Οι δε απεσταλμένοι ήταν από τους Φαρισαίους· **25** και τον ρώτησαν και είπαν σ' αυτόν: *Γιατί λοιπόν βαφτίζεις, εάν συ δεν είσαι ο Χριστός, ούτε ο Ηλίας, ούτε ο Προφήτης;*

26 Απάντησε προς αυτούς ο Ιωάννης λέγοντας: *[36]Εγώ βαφτίζω μέσα στο νερό**εν ύδατι**. [37]αναμεσά σας στέκεται [εκείνος], τον οποίο σεις δεν γνωρίζετε·* **27** *[38]αυτός είναι ο ερχόμενος πίσω μου, ο οποίος είναι ανώτερός μου, του οποίου εγώ δεν είμαι άξιος να λύσω το λουρί του σανδαλιού του.*

28 Αυτά έγιναν [39]στη Βηθαβαρά πέρα από τον Ιορδάνη, όπου βάπτιζε ο Ιωάννης.

29 Την επομένη βλέπει ο Ιωάννης τον Ιησού να έρχεται προς αυτόν και λέγει: *[40]Δείτε, ο Αμνός του Θεού [41]που σηκώνει**ο αίρων** την αμαρτία του κόσμου.* **30** *[42]Αυτός είναι για τον οποία είπα· Πίσω μου έρχεται άντρας, που 'ναι ανώτερός μου, γιατί υπήρξε πριν εμένα.*

31 *Και εγώ δεν τον γνώριζα, αλλά για να φανερωθεί στον Ισραήλ, [43]γι' αυτό εγώ ήρθα βαφτίζοντας στο νερό.* **32** Και [44]μαρτύρησε [ο] Ιωάννης, λέγοντας ότι: *Είδα το Πνεύμα να κατεβαίνει σαν περιστέρι από τον ουρανό και έμεινε πάνω του.* **33** *Και εγώ δεν τον γνώριζα· αλλ' αυτός που με έστειλε για να βαπτίζω στο νερό**εν ύδατι* *εκείνος μου είπε: Σε όποιον δεις το Πνεύμα να κατεβαίνει και να μένει πάνω του, [45]αυτός είναι που βαπτίζει μέσα**εν* *στο Άγιο Πνεύμα.* **34** *Και εγώ είδα και μαρτύρησα, ότι αυτός είναι ο Υιός του Θεού.*

35 Την επομένη πάλι στεκόταν ο Ιωάννης και δύο από τους μαθητές του, **36** και καθώς είδε με προσοχή**εμβλέψας** στον Ιησού που περπατούσε, λέγει: *[46]Δείτε, ο Αμνός του Θεού.* **37** Και τον άκουσαν οι δύο μαθητές που μιλούσε και ακολούθησαν τον Ιησού.

38 Στράφηκε δε ο Ιησούς και βλέποντάς τους να ακολουθούν, λέγει προς αυτούς: *Τι ζητάτε;* **39** Οι δε είπαν προς αυτόν: *Ραββί,* (*το οποίο ερμηνευόμενο σημαίνει, Δάσκαλε,*) *που μένεις;*

40 Λέγει προς αυτούς: *Ελάτε και δείτε,* ήλθαν κι είδαν που μένει, κι έμειναν μαζί του την ημέρα εκείνη· ήταν δε σχεδόν 10[η] [ώρα] (4 μμ).

41 Ήταν [δε] [47]Ανδρέας ο αδελφός [του] Σίμωνα Πέτρου ο ένας από τους δύο, οι οποίοι άκουσαν [περί αυτού] από τον Ιωάννη και ακολούθησαν αυτόν. **42** Αυτός βρήκε πρώτα τον αδελφό του Σίμωνα και λέγει προς αυτόν: *Βρήκαμε το Μεσσία,* το οποίο **μεθ**ερμηνευόμενο είναι ο Χριστός.

43 Και έφερε αυτόν προς τον Ιησού. Κοιτάζοντας καλά**Εμβλέψας** σε αυτόν ο Ιησούς είπε: *Συ είσαι Σίμωνας, ο γιος του Ιωνά·* [48]*συ θα ονομαστείς Κηφάς, το οποίο ερμηνεύεται Πέτρος.*

44 Την επομένη θέλησε ο Ιησούς ν' αναχωρήσει στη Γαλιλαία· και βρίσκει τον Φίλιππο και λέγει προς αυτόν: *Ακολούθα με.* **45** Ήταν δε [49]ο Φίλιππος από [τη] Βηθσαϊδά, από την πόλη Ανδρέα και Πέτρου.

46 Βρίσκει Φίλιππος [50]τον Ναθαναήλ και λέγει προς αυτόν: *Εκείνον [για] τον οποίο έγραψε [51]ο Μωυσής στο Νόμο και [52]οι Προφήτες βρήκαμε, Ιησού το γιο του Ιωσήφ τον από [53]Ναζαρέτ.*

47 Και είπε προς αυτόν ο Ναθαναήλ: [54]*Από τη Ναζαρέτ μπορεί να προέλθει κάτι αγαθό;* Λέγει προς αυτόν ο Φίλιππος: *Έλα και δες.* **48** Είδε [ο] Ιησούς το Ναθαναήλ ερχόμενο προς αυτόν και λέει γι' αυτόν: *Δείτε, [55]αληθινός Ισραηλίτης, στον οποίο δόλος δεν υπάρχει.*

49 Λέγει προς αυτόν ο Ναθαναήλ: *Από που με ξέρεις;* Απάντησε [ο] Ιησούς και είπε προς αυτόν: *Πριν ο Φίλιππος σε φωνάξει, ενώ ήσουν κάτω από τη συκιά, σε είδα.*

ΚΕΦ. 1 [16] Μτ. 1:16,20, Λου. 1:31, 35, 2:7, 1Τι. 3:16 [17] Ρω. 1:3, Γαλ. 4:4 [18] Εβ. 2:1,14,16,17 [19] Ησ. 40:5, Μτ. 17:2, Κφ. 2:11, 11:40, 2Πε. 1:17 [20] Κολ. 1:19, 2:3,9 [21] six 32, Κφ. 3:22, 5:33 [22] Μτ. 3: 11, Μαρ. 1:7, Λκ. 3:16, six 27, 30, Κφ. 3:31 [23] Κφ. 8:58, Κολ. 1:17 [24] Κφ. 3: 34 , Εφ. 1: 6-8, Κολ. 1:19, 2:10 [25] Εξ. 20:1, Δευ.4: 44,5:1,33:4 [26] Ρω. 3:24, 5:21, 6:14 [27] Κφ. 8:32, 14:6 [28] Εξ. 33:20, Δευ. 4:12, Ματ. 11:27, Λκ. 10:22, Κφ. 6:46, 1Τι. 1:17, 6:16, 1Ιωα. 4:12,20 [29] six.14, κφ. 3:16,18, 1Ιωα. 4:9 [30] Κφ. 5:33 [31] Λκ. 3:15, Κφ. 3:28, Πρ.13:25 [32] Μαλ. 4:5, Μτ. 7:10 [33] Δευ. 18:15,18 [34] Μτ. 3:3, Μαρ. 1:3, Λκ. 3:4, Κφ. 3:28 [35] Ησ. 40:3 [36] Μτ. 3:11 [37] Μαλ. 3:1 [38] six.15,30, Πρ.19:4 [39] Κρ.7:24, κφ. 10:40 [40] Εξ.12:3, Ησ. 53:7, six 36, Πρ. 8:32, 1Πε. 1:19, Απ. 5:6 [41] Ησ. 53:11, 1Κο. 15:3, Γαλ. 1:4, Εβ. 1:3, 2:17, 9:28, 1Πε. 2:24, 3:18, 1Ιωα. 2:2, 3:5, 4:10, Απ. 1:5 [42] six.15,27 [43] Μαλ. 3:1, Ματ. 3:6, Λου. 1:17, 76-77,3:3,4 [44] Ματ. 3:16 Μαρ.1:10, Λου. 3:22, Κφ. 5:32 [45] Μτ. 3:11, Πρ. 1:5, 2:4, 10:44, 19:6 [46] six 29 [47] Μτ. 4:18 [48] Μτ. 16:18 [49] Κφ. 12:21 [50] Κφ. 21:2 [51] Γεν.3: 15, 49:10, Δευ.18:18, **ιδέ και** Λκ. 24:27 [52] Ησ.4:2, 7:14, 9:6, 53:2, Μιχ. 5:2, Ζαχ. 6:12, 9:9, **ιδε και** Λκ. 24:27 [53] Μτ. 2:23, Λκ. 2:4 [54] Κφ. 7:41,42,52 [55] Ψλ. 32:2, 73:1, Κφ. 8:39, Ρω. 2:28,29, 9:6 [56] Μτ. 14:33

[1:19] ...ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; **[1:20]** Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο... **[1:21-22]** Εἶπον οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; Ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; **[1:23]** Ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνατε... **[1:24]** Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· **[1:25]** ...τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ... **[1:26]** ...μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **[1:27]** ...ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν **ἱμάντα** τοῦ ὑποδήματος. **[1:28]** Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. **[1:29]** Τῇ ἐπαύριον... ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. **[1:30]** Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. **[1:31]** Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. **[1:32]** ...ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. **[1:33]** Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν... **[1:34]** Κἀγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα... **[1:35]** Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει... **[1:36]** καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. **[1:37]** καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. **[1:38]** Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας... **[1:39]** ...ἦλθον οὖν καὶ εἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ... **[1:40]** Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο... **[1:41]** Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον Χριστός· **[1:42]** καὶ ἤγαγεν... ἐμβλέψας αὐτῷ... σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ (KMN: Ἰωάννου), σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς... **[1:43]** καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ **ἑρμηνεύεται** Πέτρος. **[1:44]** Τῇ ἐπαύριον... ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. **[1:45]** Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψε Μωυσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

50 Απάντησε [ο] Ναθαναήλ και λέει προς αυτόν: *Ραββί, [56]συ είσαι ο Υιός του Θεού, [57]συ είσαι ο βασιλιάς του Ισραήλ.* **51** Απάντησε [ο] Ιησούς και είπε προς αυτόν: *Επειδή σου είπα· σε είδα κάτω από τη συκιά, πιστεύεις; μεγαλύτερα από αυτά θα δεις.*

52 Και λέγει προς αυτόν: *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω· [58]από το τώρα θα δείτε τον ουρανό ανοιγμένο και τους αγγέλους του Θεού να ανεβαίνουν και κατεβαίνουν προς[επί] τον Υιό του ανθρώπου.*

2 **[Β]** ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΜΕΡΑ έγινε γάμος [1]στην Κανά της Γαλιλαίας, και ήταν η μητέρα του Ιησού εκεί. **2** Προσκλήθηκε δε και ο Ιησούς και οι μαθητές του στο γάμο.

3 Και επειδή έλειψε το κρασί[ο οίνος], λέγει η μητέρα του Ιησού προς αυτόν: *Δεν έχουν κρασί.*

4 Λέγει προς αυτήν ο Ιησούς: *[2]Τι είναι μεταξύ εμένα και σένα, [3]γυναίκα; [4]δεν ήλθε ακόμη η ώρα μου.* **5** Λέγει η μητέρα αυτού προς τους υπηρέτες: *Ό,τι σας λέγει, κάνετε.* **6** Ήταν δε εκεί έξι πέτρινα πιθάρια νερού[υδρίαι λίθιναι] τοποθετημένα [5]για [το έθος[συνήθεια]] του καθαρισμού των Ιουδαίων, όπου χωρούσαν [έκαστο] δύο ή τρία μέτρα [υγρό] [(80-120 λίτρα)]. **7** Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *Γεμίστε τα πιθάρια με νερό.* Και γέμισαν αυτά μέχρι πάνω.

8 Και λέγει προς αυτούς: *Αντλήστε τώρα και φέρτε προς τον αρχιτρίκλινο[υπεύθυνο του συμποσίου].* Και έφεραν.

9 Καθώς δε ο αρχιτρίκλινος* [6]γεύθηκε το νερό που είχε μεταβληθεί σε κρασί και δεν ήξερε από που είναι, οι υπηρέτες όμως που άντλησαν το νερό ήξεραν, φωνάζει το γαμπρό[νυμφίον] ο αρχιτρίκλινος* **10** και λέγει προς αυτόν: *Κάθε άνθρωπος πρώτα το καλό κρασί βάζει, και αφού πιούν πολύ, τότε το κατώτερο· συ φύλαξες το καλό κρασί για τώρα.* **11** Αυτή την αρχή των θαυμάτων έκανε ο Ιησούς στην Κανά της Γαλιλαίας και [7]φανέρωσε τη δόξα του, και πίστευσαν σε αυτόν οι μαθητές του.

12 Μετά απ' αυτό κατέβηκε στην Καπερναούμ αυτός και η μητέρα του και [8]οι αδελφοί του και οι μαθητές αυτού, αλλά εκεί δεν έμειναν πολλές ημέρες.

13 [9]Πλησίαζε δε το Πάσχα των Ιουδαίων, και ανέβηκε στα Ιεροσόλυμα ο Ιησούς. **14** Και [10]βρήκε στο ιερό[Ναό], αυτούς που πωλούσαν βόδια και πρόβατα και περιστέρια και τους νομισματοπώλες[αργυραμοιβούς/σαράφηδες] στα καθισματά τους.

15 Και αφού έφτιαξε μαστίγιο από σχοινιά, τους έδιωξε όλους από το ιερό και τα πρόβατα και τα βόδια, και τα νομίσματα των αργυραμοιβών* διασκόρπισε και τα τραπέζια ανέτρεψε, **16** και προς τους πωλούντες τα περιστέρια είπε: *Σηκώστε τα από δω· μη κάνετε τον οίκο του [11]Πατέρα μου οίκο εμπορίου.*

17 Τότε θυμήθηκαν οι μαθητές του ότι είναι γραμμένο, ***[12]Ο ζήλος του οίκου σου με κατέφαγε.*** **18** Πήραν το λόγο λοιπόν οι Ιουδαίοι και μίλησαν προς αυτόν: *[13]Τι σημείο[απόδειξη] έχεις να μας δείξεις, εφόσον κάνεις αυτά;* **19** Απάντησε ο Ιησούς και είπε προς αυτούς: *[14]Χαλάστε αυτό τον ναό, και μέσα σε τρεις ημέρες θα τον ανεγείρω[χτίσω].*

20 Και οι Ιουδαίοι είπαν: *Σε 46 χρόνια οικοδομήθηκε αυτός ο ναός, και συ θα τον ανεγείρεις σε τρεις ημέρες;* **21** Εκείνος όμως έλεγε [15]περί του ναού του σώματος αυτού. **22** Όταν λοιπόν αναστήθηκε από τους νεκρούς, [16]θυμήθηκαν οι μαθητές του ότι αυτό το έλεγε [προς αυτούς], και πίστεψαν στη Γραφή και στο λόγο, που είπε ο Ιησούς.

23 Και ενώ ήταν στα Ιεροσόλυμα κατά την εορτή του Πάσχα, πολλοί πίστευσαν στο όνομα αυτού, βλέποντες τα θαύματα αυτού, τα οποία έκανε. **24** Αυτός δε [ο ίδιος ο Ιησούς] δεν τους εμπιστευόνταν, διότι τους γνώριζε όλους, **25** και επειδή δεν είχε ανάγκη για δώσει κάποιος μαρτυρία για κάποιον άνθρωπο· διότι αυτός γνώριζε [17]τι υπήρχε μέσα στον άνθρωπο.

3 **[Γ]** ΗΤΑΝ ΔΕ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥΣ, Νικόδημος ονομαζόμενος, άρχοντας των Ιουδαίων. **2** [1]Αυτός ήλθε προς τον Ιησού μέσα [διά] στη νύχτα και είπε προς αυτόν: *Ραββί[Δάσκαλε], γνωρίζουμε ότι από τον Θεό ήλθες δάσκαλος· διότι [2]κανείς δεν μπορεί να κάνει τα σημεία αυτά, τα οποία εσύ κάνεις, [3]εάν δεν είναι ο Θεός μαζί του.*

3 Απάντησε ο Ιησούς και είπε προς αυτόν: *Αληθινά, αλήθεια σου λέγω, [4]εάν κάποιος δεν γεννηθεί από πάνω[άνωθεν], δεν μπορεί να δει τη βασιλεία του Θεού.*

ΚΕΦ. 1 [57] Μτ.21:5, 27:11,42, Κφ. 18:37, 19:3 [58] Γεν. 28:12, Μτ. 4:11, Λκ. 2:9,13, 22:43, 24:4, Πρ. 1:10 **ΚΕΦ. 2** [1] Ι.Ν. 19:28 [2] 2Σα. 16:10, 19:22 [3] Κφ. 19:26 [4] Κφ. 7:6 [5] Μαρ. 7:3 [6] Κφ. 4:46 [7] Κφ. 1:14 [8] Μτ. 12:46 [9] Εξ. 12:14, Δευ. 16:1,16, six. 23, Κφ. 5:1, 6:4, 11:55 [10] Μτ. 21:12, Μαρ. 12:15, Λκ.. 19:45 [11] Λκ. 2:49 [12] Ψλ. 69:9 [13] Μτ. 12:38, Κφ. 6:30 [14] Μτ. 26:61, 27:40, Μαρ. 14:58, 15:29 [15] Κολ. 2:9, Εβ. 8:2, Ιδέ και 1Κο. 3:16, 6:19, 2Κο. 6:16 [16] Λκ.24:8 [17] 1Σα. 16:7, 1Χρ. 28:9, Μτ. 9:4, Μαρ. 2:8, Κφ. 6:64, 16:30, Πρ. 1:24, Απ.2:23 **ΚΕΦ. 3** [1] Κφ. 7:50, 19:39 [2] Κφ. 9:16,33, Πρ. 2:22 [3] Πρ. 10:38 [4] Κφ. 1:13, Γαλ. 6:15, Τιτ. 3:5, Ιακ. 1:18, 1Πε. 1:23, 1Ιωα. 3:9

[1:46] ...δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. **[1:47]** ...ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. **[1:48]** ...πόθεν με γινώσκεις;... πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. **[1:49-50]** ...ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; **μείζω** τούτων ὄψει. **[1:51]** ...**ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα... **[2:1-2]** ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς ... **[2:3]** Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσι. **[2:4]** ...τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. **[2:5]** ...τοῖς **διακόνοις·** ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. **[2:6]** ...χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. **[2:7]** ...γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος... **[2:8]** ... ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν. **[2:9]** Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ- φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος **[2:10]** καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν **ἐλάσσω·** σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. **[2:11]** Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων... **[2:12-13]** Καὶ ἐγγὺς ἦν... **[2:14]** Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας... καὶ τοὺς **κερματιστὰς** καθημένους. **[2:15]** Καὶ ποιήσας **φραγέλλιον** ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε, **[2:16]** καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν... **[2:17]** Ἐμνήσθησαν δὲ... ἐστίν, ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. **[2:18]** Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν ὅτι ταῦτα ποιεῖς; **[2:19]** ...λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. **[2:20]** Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; **[2:12]** Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγε, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. **[2:13]** Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. **[2:14]** Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, **[2:15]** καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. **[3:1-2]** Οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ραββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. **[3:3]** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· **ἀμὴν ἀμὴν** λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν...

4 Λέγει σ' αυτόν ο Νικόδημος: *Πως μπορεί άνθρωπος να γεννηθεί ενώ είναι γέρος; μήποτε μπορεί να μπει μέσα στην κοιλιά της μάνας του για 2η φορά και να γεννηθεί;* **5** Απάντησε [ο] Ιησούς: *Αληθινά, αλήθεια σου λέγω, εάν κάποιος δεν γεννηθεί από νερόεξ ύδατος και Πνεύμα, δεν μπορεί να μπει μέσα στη βασιλεία του Θεού.* **6** *Το γεννημένο από τη σάρκα είναι σάρκα και το γεννημένο από το Πνεύμα είναι πνεύμα.* **7** *Μη θαυμάσεις διότι σου είπα, Πρέπει να γεννηθείτε από πάνω.*

8 *Ο άνεμος όπου θέλει πνέει, και τη φωνή αυτού ακούς, αλλά δεν ξέρεις από που έρχεται και που πάει· έτσι είναι καθένας, ο οποίος γεννήθηκε από το Πνεύμα.*

9 Απάντησε ο Νικόδημος και είπε προς αυτόν: *Πως μπορούν αυτά να γίνουν;* **10** Αποκρίθηκε [ο] Ιησούς και είπε προς αυτόν: *Συ είσαι ο δάσκαλος του Ισραήλ και αυτά δεν ξέρεις;* **11** *Αληθινά, αλήθεια σου λέγω ότι εκείνο το οποίο γνωρίζουμε μιλάμε και εκείνο το οποίο είδαμε μαρτυρούμε, και τη μαρτυρία μας δεν δέχεστε.*

12 *Εάν τα επίγεια νήινα σας είπα και δεν πιστεύετε, πως, εάν σας πω τα επουράνια, θα πιστεύσετε;* **13** *Και κανείς δεν ανέβηκε στον ουρανό ειμή αυτός που κατέβηκε από τον ουρανό, ο Υιός του ανθρώπου, που είναι ων στον ουρανό.* **14** *Και καθώς ο Μωυσής ύψωσε το φίδι στην έρημο, έτσι πρέπει να υψωθεί ο Υιός του ανθρώπου,* **15** *για να μη χαθεί απολεσθή ο καθένας που πιστεύει σ' αυτόν, αλλά να έχει ζωή αιώνια.*

16 *Διότι τόσο (Τρεμπ. πολύ) αγάπησε ο Θεός τον κόσμο, ώστε έδωσε τον Υιό του το μονογενή, για να μη χαθεί απολεσθή ο καθένας που πιστεύει σε αυτόν, αλλά να έχει ζωή αιώνια.* **17** *Επειδή δεν απέστειλε ο Θεός τον Υιό του στον κόσμο για να κρίνει τον κόσμο, αλλά για να σωθεί ο κόσμος μέσωδι' αυτού.*

18 *Όποιος πιστεύει σε αυτόν δεν κρίνεται, όποιος όμως δεν πιστεύει είναι ήδη κεκριμένοςέχει ήδη κριθεί, διότι δεν πίστεψε στο όνομα του μονογενούς Υιού του Θεού.* **19** *Και αυτή είναι η κρίση, ότι το φως ήλθε στον κόσμο, και οι άνθρωποι αγάπησαν το σκότος μάλλον παρά το φως· επειδή τα έργα αυτών ήταν πονηρά.* **20** *Διότι οποιοσδήποτε πράττει φαύλαανήθικα/αναξιόπρεπα/διεφθαρμένα, μισεί το φως και δεν έρχεται στο φως, για να μη ελεγχθούν τα έργα του·* **21** *όποιος όμως πράττει την αλήθεια, έρχεται στο φως, για να φανερωθούν τα έργα αυτού ότι πράχθηκαν σύμφωνα κατά με τον Θεό.*

22 Μετά απ' αυτά ήλθε ο Ιησούς και οι μαθητές του στη γη της Ιουδαίας, και εκεί έμεινε για λίγοδιέτριβε μαζί τους και βάφτιζε. **23** Ήταν δε και ο Ιωάννης βαπτίζοντας στην Αινών κοντά στο Σαλείμ, διότι ήταν εκεί άφθονα νερά, και ερχόνταν και βαπτίζονταν· **24** επειδή ο Ιωάννης δεν είχε ακόμη ριχτεί στη φυλακή.

25 Έγινε τότε συζήτηση περί καθαρισμού εκ μέρους των μαθητών του Ιωάννη με [μερικούς] Ιουδαίους. **26** Και ήλθαν προς τον Ιωάννη και είπαν προς αυτόν: *Ραββί Δάσκαλε, [εκείνος] ο οποίος ήταν μαζί σου απέναντι του Ιορδάνη, στον οποίο συ μαρτύρησες, δες, αυτός βαφτίζει και όλοι έρχονται προς αυτόν.*

27 Απάντησε ο Ιωάννης και είπε: *Δεν μπορεί ο άνθρωπος να λαμβάνει τίποτα, εάν δεν είναι δοσμένο σε αυτόν από τον ουρανό.* **28** *Σεις οι ίδιοι είστε μάρτυρές μου ότι είπα· Δεν είμαι εγώ ο Χριστός, αλλ' ότι είμαι απεσταλμένος μπροστά απ' εκείνον.*

29 *Όποιος έχει την νύφη είναι γαμπρόςνυμφίος· ο δε φίλος του γαμπρού*, όταν στέκεται και ακούει αυτόν, χαίρετε υπερβολικά για τη φωνή του γαμπρού*. Αυτή λοιπόν η χαρά η δική μου εκπληρώθηκε.* **30** *Εκείνος πρέπει να αυξάνει, εγώ δε να ελαττώνομαι.*

31 *Ο ερχόμενος από πάνω είναι υπεράνω όλων. Ο προερχόμενος από τη γη, από τη γη είναι και μιλά γήϊναεκ της γης· ο προερχόμενος από τον ουρανό είναι υπεράνω πάντων,* **32** *και [εκείνο] το οποίο είδε και άκουσε, αυτό μαρτυρεί, και κανείς δεν αποδέχεται τη μαρτυρία του.* **33** *Όποιος δεχτεί τη μαρτυρία του επισφράγισεεπικύρωσε ότι ο Θεός είναι αληθινός.* **34** *Διότι [εκείνος], τον οποίον απέστειλε ο Θεός, τους λόγους του Θεού λαλεί· επειδή [[ο Θεός]] δεν δίνει σ' αυτόν το Πνεύμα με μέτρο.* **35** *Ο Πατέρας αγαπά τον Υιό και όλα έδωσε στο χέρι του.* **36** *Όποιος πιστεύει στον Υιό έχει ζωή αιώνια· όποιος όμως απειθείπαρακούει στον Υιό δεν θα δει ζωή, αλλ' η οργή του Θεού μένει πάνω του.*

ΚΕΦ. 3 5 Μαρ. 16:16, Πρ. 2:38 6 Εκκλ. 11:5, 1Κο. 2:11 7 Κφ. 6:52,60 8 Μτ. 11:27, Κφ. 1:18, 9:16, 8:28, 12:40, 14:24 9 six. 32 10 Παρ. 30:4, Κφ. 6:33, 38,51,62, 16:28, Πρ. 2:34, 1Κο. 15:47, Εφ. 4:9,10 11 Αρ. 21:9 12 Κφ. 8:28, 12:32 13 six. 6, Κφ. 6:47 14 Ρω. 5:8, 1Ιωα. 4:9 15 Λκ. 9:56, Κφ. 5:45, 8:15, 12:47, 1Ιωα. 4:14 16 Κφ. 5:24, 6:40,47, 20:31 17 Κφ. 1:4,9,10,11, 8:12 18 Ιώβ 24:13,17, Εφ. 5:13 19 Κφ. 4:2 20 1Σα. 9:4 21 Μτ. 3:5,6 22 Μτ. 14:3 23 Κφ. 1:7,15,27,34 24 1Κο. 4:7, Εβ. 5:4, Ιακ. 1:17 25 Κφ. 1:20,27 26 Μαλ. 3:1, Μαρ. 1:2, Λκ. 1:17 27 Μτ. 22:2, 2Κο. 11:2, Εφ. 5:25,27, Από 22:9 28 Α.Α. 5:1 29 six. 13, Κφ. 8:23 30 Μτ. 28:18, Κφ. 1:15, 27, Ρω. 9:5 31 1Κο. 15:47 32 Κφ. 6:33, 1Κο. 15:47, Εφ. 1:21, Φιλ. 2:9 33 six. 11, Κφ. 8;26, 15:15 34 Ρω. 3:4. 1Ιωα. 5:10 35 Κφ.9:16 36 Κφ. 1:16 37 Μτ. 11:27, 28:18, Λκ. 10:22, Κφ. 5:20,22, 13:3,17:2, Εβ. 2:8 38 Αββ. 2:4, κφ. 1:12, 6:47, six. 15,16, Ρω. 1:17, 1Ιωα. 5:10 **ΚΕΦ. 4** 1 Κφ. 3:22,26 2 Γεν. 33:19, 48:22, I.N. 24:32

[3:4] ...πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; **[3:5]** ...**ἀμὴν ἀμὴν** λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν... **[3:6]** Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστι, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμά ἐστι. **[3:7]** Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. **[3:8]** ...τὸ **πνεῦμα** ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν... ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος. **[3:9]** ...πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; **[3:10]** ...σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; **[3:11]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. **[3:12]** Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; **[3:13-14]** ..,οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, **[3:15]** ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται... **[3:16]** Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. **[3:17]** Οὐ γὰρ... αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα... **[3:18-20]** Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· **[3:21]** ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν **εἰργασμένα**. **[3:22]** Μετὰ ταῦτα... καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. **[3:23]** Ἦν δὲ... ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ **παρεγίνοντο** καὶ ἐβαπτίζοντο **[3:24]** οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. **[3:26]** ...ραββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. **[3:27]** ...οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. **[3:28]** Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. **[3:29]** Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν... ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. **[3:30]** Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. **[3:31]** Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς... ἐπάνω πάντων ἐστί, **[3:32]** καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. **[3:33]** Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. **[3:34]** ...τὰ **ῥήματα** τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα. **[3:36]** Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

4 **[Δ]** ΚΑΘΩΣ ΛΟΙΠΟΝ ΕΜΑΘΕ Ο ΚΥΡΙΟΣ ότι
άκουσαν οι Φαρισαίοι ότι ο Ιησούς περισσότε-
ρους μαθητές κάνει [1]και βαπτίζει παρά ο Ιωάννης **2** –αν
και ο Ιησούς αυτός δεν βάπτιζε, αλλ' οι μαθητές αυτού–
3 άφησε την Ιουδαία και αναχώρησε [πάλι] στην Γαλι-
λαία. **4** Έπρεπε δε να περάσει μέσω της Σαμαρείας. **5**
Έρχεται λοιπόν σε πόλη της Σαμάρειας λεγομένη Σιχάρ,
κοντά στον αγρό, [2]τον οποίο έδωσε [ο] Ιακώβ [στον] Ιω-
σήφ το γιο του.

6 Ήταν δε εκεί πηγή του Ιακώβ. Ο Ιησούς λοιπόν
κατάκοπος από την οδοιπορία καθόταν έτσι [όπως ήταν]
στην πηγή. Η ώρα ήταν περίπου 6[η (12 μεσημέρι)].

7 Έρχεται γυναίκα από την Σαμάρεια, για να αντλή-
σει νερό[ὑδωρ]. Λέγει προς αυτήν ο Ιησούς: *Δως μου να
πιω.* **8** (Διότι οι μαθητές του είχαν πάει στην πόλη, για
να αγοράσουν τροφές). **9** Λέγει λοιπόν προς αυτόν η
γυναίκα η Σαμαρείτισσα: *Πως εσύ, ενώ είσαι Ιουδαίος,
ζητάς να πιεις από μένα, η οποία είμαι γυναίκα Σαμα-
ρείτιδα;* Διότι [3]δεν συγκοινωνούν οι Ιουδαίοι με τους
Σαμαρείτες. **10** Απάντησε ο Ιησούς και είπε προς αυτή:
*Εάν ήξερες τη δωρεά του Θεού, και ποιος είναι αυτός
που σου λέγει, Δως μου να πιω, εσύ θα ζητούσες απ' αυ-
τόν, και θα σου έδινε [4]ζωντανό νερό.*

11 Λέγει προς αυτόν η γυναίκα: *Κύριε, ούτε κου-
βά[ἄντλημα] έχεις, και το πηγάδι είναι βαθύ· από που λοιπόν
έχεις το ζωντανό νερό;* **12** *μήπως συ είσαι μεγαλύτερος
του πατέρα μας Ιακώβ, ο οποίος έδωσε σε μας το πηγά-
δι, και αυτός ήπιε απ' αυτό κι οι γιοι του και τα κοπάδια-
[θρέμματα] του;* **13** Αποκρίθηκε ο Ιησούς και είπε προς αυτή:
Όποιος πίνει από το νερό αυτό [θα] διψάσει πάλι· **14**
*[5]όποιος όμως πίει από το νερό, το οποίο εγώ θα δώσω
σε αυτόν, δεν θα διψάσει στον αιώνα, αλλά το νερό, το
οποίο θα δώσω σε αυτόν, [6]θα γίνει μέσα του πηγή ύδα-
τος που θα αναβλύζει σε ζωή αιώνια.*

15 [7]Λέγει προς αυτόν η γυναίκα: *Κύριε, δώσε μου
αυτό το νερό, για να μη διψώ μηδέ να έρχομαι εδώ να
αντλώ.* **16** Λέγει προς αυτήν ο Ιησούς: *Πήγαινε, κάλεσε
τον άνδρα σου και έλα εδώ.* **17** Απάντησε η γυναίκα και
είπε: *Δεν έχω άντρα.* Λέγει προς αυτήν ο Ιησούς: *Καλά
είπες ότι δεν έχω άντρα·* **18** *διότι πέντε άντρες έλαβες,
και [εκείνος], τον οποίον έχεις τώρα, δεν είναι άντρας
σου· σ' αυτό αλήθεια είπες.* **19** Λέγει προς αυτόν η γυ-
ναίκα: *Κύριε, [8]βλέπω ότι συ είσαι προφήτης.* **20** *Οι πα-
τέρες μας [9]σ' αυτό το βουνό προσκύνησαν, και σεις λέτε
ότι [10]στα Ιεροσόλυμα είναι ο τόπος που πρέπει να προ-
σκυνούμε.* **21** Λέγει προς αυτήν ο Ιησούς: *Γυναίκα, πι-
στεψέ με ότι έρχεται ώρα, όταν [11]ούτε σ' αυτό το όρος
ούτε στα Ιεροσόλυμα θα προσκυνήσετε τον Πατέρα.* **22**
*Σεις προσκυνείτε [12]εκείνο το οποίο δε ξέρετε, εμείς προ-
σκυνούμε εκείνο το οποίο ξέρουμε, διότι [13]η σωτηρία εί-
ναι από τους Ιουδαίους.*

23 *Πλην έρχεται ώρα, και ήδη είναι, όταν οι αληθινοί
προσκυνητές θα προσκυνήσουν τον Πατέρα [14]με Πνεύ-
μα[εν πνεύματι] και [15]αλήθεια· διότι ο Πατέρας τέτοιους ζητά
εκείνους που τον προσκυνούν.*

24 *[16]Ο Θεός είναι Πνεύμα, και αυτοί που τον προ-
σκυνούν εν πνεύματι* και αληθεία πρέπει να προσκυ-
νούν.* **25** Λέγει προς αυτόν η γυναίκα: *Ξέρω ότι έρχεται
ο Μεσσίας, ο λεγόμενος Χριστός· όταν έλθει εκείνος,
[17]θα μας τα αναγγείλει[φανερώσει] όλα.* **26** Λέγει προς αυ-
τήν ο Ιησούς: *[18] Εγώ είμαι, που σου μιλώ.* **27** Και πάνω
στην ώρα[εις τούτο] ήλθαν οι μαθητές του και θαύμασαν ότι
μιλούσε με γυναίκα· κανείς όμως [δεν] είπε, *Τι ζητάς; ή
Τι μιλάς μαζί της;*

28 Άφησε λοιπόν η γυναίκα τη στάμνα[υδρίαν] της και
πήγε στην πόλη και λέγει προς τους ανθρώπους: **29**
*Έλθετε να δείτε άνθρωπο, [19]ο οποίος μου είπε όλα όσα
έπραξα· μήπως αυτός είναι ο Χριστός;* **30** Βγήκαν λοι-
πόν έξω από την πόλη και ερχόνταν προς αυτόν. **31**
Στο μεταξύ δε οι μαθητές τον παρακαλούσαν λέγοντες:
Ραββί[Διδάσκαλε], φάγε. **32** Ο δε είπε προς αυτούς: *Εγώ έχω
φαγητό να φάω, το οποίο σεις δεν ξέρετε.* **33** Έλεγαν
λοιπόν οι μαθητές αναμεταξύ τους· *Μήπως κάποιος του
έφερε να φάει;*

34 Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *[20]Το δικό μου φα-
γητό είναι να πράττω το θέλημα αυτού που με έστειλε
και να τελειώσω το έργο του.* **35** *Δεν λέτε σεις ότι τέσσε-
ρις μήνες μένουν ακόμα και ο θερισμός έρχεται; Δείτε,
σας λέγω, σηκώστε τα μάτια σας και δέστε τα χωράφια,
ότι [21]είναι κιόλας λευκά[άσπρα] για θερισμό.* **36** *[22]Και ο θερι-
στής λαμβάνει μισθό και μαζεύει καρπό προς ζωή αιώ-
νια, για να χαίρονται μαζί και ο σπορέας και ο θεριστής.*

ΚΕΦ. 4 [3] 2Βα. 17:24, Λκ. 9:52,53, Πρ. 10:28 [4] Ησ. 12:3, 44:3, Ιερ. 2:13, Ζαχ. 13:1, 14:8 [5] Κφ. 6:35,58 [6] Κφ. 7:38 [7] Ιδέ, κφ. 6:34, 17:2,3, Ρω. 6:23, 1Ωα: 20 [8] Λκ. 7:16, 24:19, Κφ. 6:14, 7:40 [9] Κρ. 9:7 [10] Δευ. 12:5,11, 1Βα. 9:3, 2Χρ. 7:12 [11] Μαλ. 1:11,1Τι. 2:8 [12] 2Βα. 17:29 [13] Ησ.2:3, Λκ. 24:47, Ρω. 9:4,5 [14] Φιλ. 3:3 [15] Κφ. 1:17 [16] 2Κο. 3:17 [17] six, 29,39 [18] Μτ. 26:63-4, Μαρ. 14:61,62, Κφ. 9:37 [19] six: 25 [20] Ιωβ 23:12, Κφ. 6:38,17:4, 19:30 [21] Μτ. 9:37, Λκ. 10:2 [22] Δαν. 12:3

[4:1] Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι... πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης· **[4:2]** καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ... **[4:4]** Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. **[4:5]** Ἔρχεται οὖν... τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· **[4:6]** ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. **[4:7]** ...ἀντλῆσαι ὕδωρ... δός μοι πιεῖν. **[4:8]** Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ **ἀπεληλύθεισαν**... ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. **[4:9]** Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. **[4:10]** ...εἰ ᾔδεις... καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. **[4:11]** ...οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; **[4:12]** Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ... καὶ τὰ **θρέμματα** αὐτοῦ; **[4:13]** ...πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· **[4:14]** ὃς δι' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ... ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος **ἁλλομένου**... **[4:15]** ...δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. **[4:16]** ... ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. **[4:17]** ...καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· **[4:18]** ...τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. **[4:19]** ...θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. **[4:20]** ...ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. **[4:21]** ...γύναι, πίστευσόν μοι ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. **[4:22]**Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. **[4:23]** ...καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. **[4:24]** Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. **[4:25]** ...ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. **[4:26]** ...ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. **[4:27]** Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον ...μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς **μέντοι** εἶπε... **[4:28]** Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς... **[4:29]** δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν... **[4:30]**Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. **[4:31]**Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν... **[4:32]** ... ἐγὼ **βρῶσιν** ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **[4:33]** ...πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; **[4:34]** ...ἐμὸν **βρῶμά** ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με... **[4:35]** Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστι καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. **[4:36]** ...καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων.

37 Διότι σε αυτό αληθεύει η ρήση[ο λόγος], *ότι άλλος είναι αυτός που σπέρνει και άλλος αυτός που θερίζει.*

38 Εγώ σας [απ]έστειλα να θερίζετε εκείνο, στο οποίο σεις δεν κοπιάσατε· άλλοι κόπιασαν, και σεις επωφεληθήκατε[εισήλθετε εις] από το κόπο αυτών.

39 Από εκείνη δε την πόλη πολλοί των Σαμαρειτών πίστευσαν σ' αυτόν [23]χάρη[διά] στο λόγο της γυναίκας, που έδωσε μαρτυρία λέγοντας ότι μου είπε όλα όσα έπραξα.

40 Καθώς λοιπόν ήλθαν προς αυτόν οι Σαμαρείτες, παρακαλούσαν αυτόν να μείνει μαζί τους· και έμεινε εκεί δύο ημέρες. **41** Και πολύ περισσότεροι πίστεψαν χάρη[διά] του λόγου του, **42** και προς τη γυναίκα έλεγαν, *ότι δεν πιστεύουμε πλέον χάρη του λόγου σου· επειδή [24]εμείς ακούσαμε, και γνωρίζουμε ότι αυτός είναι αληθινά ο Σωτήρας του κόσμου, –ο Χριστός.*

43 Μετά δε τις δύο ημέρες έφυγε από εκεί και πήγε στη Γαλιλαία. **44** Διότι [25]ο ίδιος ο Ιησούς μαρτύρησε[παραδέχθηκε] ότι προφήτης μέσα στην πατρίδα του τιμή δεν έχει. **45** Όταν λοιπόν ήλθε στη Γαλιλαία, δέχθηκαν αυτόν οι Γαλιλαίοι, [26]έχοντας δει όλα όσα έκανε στα Ιεροσόλυμα κατά τη γιορτή· [27]διότι και αυτοί πήγαν στη γιορτή.

46 Ήλθε λοιπόν ο Ιησούς πάλι στην Κανά της Γαλιλαίας, [28]όπου μετέτρεψε[έκαμε] το νερό σε κρασί. Και ήταν [εκεί]κάποιος αυλικός[βασιλικός άνθρωπος], του οποίου ο γιος ήταν άρρωστος στην Καπερναούμ· **47** αυτός μόλις άκουσε ότι ο Ιησούς ήλθε από την Ιουδαία στη Γαλιλαία, πήγε προς αυτόν και τον παρακαλούσε να κατεβεί και να γιατρέψει το γιο του· επειδή έμελλε να πεθάνει.

48 Είπε λοιπόν ο Ιησούς προς αυτόν: *[29]Εάν δεν δείτε σημεία και τέρατα[υπερφυσικά πράγματα], δεν θα πιστέψετε.*

49 Λέγει προς αυτόν ο βασιλικός*· *Κύριε, κατέβα πριν πεθάνει το παιδί μου.* **50** Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Πήγαινε, ο γιος σου ζει.* Και πίστευσε ο άνθρωπος στο λόγο, τον οποίο είπε προς αυτόν ο Ιησούς, και έφυγε[ανεχώρει]. **51** Ενώ δε αυτός ήδη κατέβαινε, απάντησαν αυτόν οι δούλοι του και ανάγγειλαν λέγοντες ότι ο γιος σου ζει. **52** Ρώτησε λοιπόν αυτούς την ώρα, στην οποία έγινε καλύτερα[καλυτέρευσε].

Και είπαν προς αυτόν ότι Χθες την 7η ώρα[(1 μμ)] τον άφησε ο πυρετός. **53** Κατανόησε λοιπόν ο πατέρας ότι [έγινε αυτό] σε εκείνη την ώρα, στην οποία ο Ιησούς είπε προς αυτόν ότι: *Ο γιος σου ζει·* και πίστευσε αυτός και όλο το σπιτικό[οικία] του. **54** Αυτό πάλι ήταν το 2ο θαύμα που έκανε ο Ιησούς, αφού ήλθε απ' την Ιουδαία στη Γαλιλαία.

5 **[Ε]** ΜΕΤΑ ΑΥΤΑ [1]ΗΤΑΝ ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ, και ανέβηκε ο Ιησούς στα Ιεροσόλυμα. **2** Είναι δε στα Ιεροσόλυμα [2]κοντά στην Προβατική πύλη [μια] δεξαμενή[κολυμβήθρα], που ονομάζεται στα Εβραϊκά Βηθεσδά, η οποία έχει πέντε στοές.

3 Ανάμεσα[Εν] σ' αυτές ήταν κατάκοιτο πλήθος πολύ από αρρώστους, τυφλούς, κουτσούς[χωλών], παραλυτικούς[ξηρών], οι οποίοι περίμεναν την κίνηση του ύδατος[νερού], **4** [[επειδή άγγελος κατέβαινε κάθε τόσο[κατά καιρόν] στη δεξαμενή* και [ανα]τάραζε το νερό· όποιος λοιπόν έμπαινε πρώτος μετά την ταραχή του ύδατος*, γινόταν υγιής από οποιανδήποτε ασθένεια έπασχε]].

5 Ήταν δε εκεί κάποιος άνθρωπος που έπασχε 38 χρόνια από ασθένεια. **6** Αυτόν βλέποντας ο Ιησούς κατάκοιτο, και γνωρίζοντας ότι πολύ ήδη καιρό πάσχει, λέγει προς αυτόν: *Θέλεις να γίνεις υγιής;* **7** Απάντησε προς αυτόν ο άρρωστος: *Κύριε, άνθρωπο δεν έχω, για να με βάλει μέσα στη δεξαμενή*, όταν ταραχτεί το νερό· ενώ δε έρχομαι εγώ, άλλος πριν από μένα κατεβαίνει.*

8 Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *[3]Σήκω επάνω, πάρε το [κρεβατο]φορείο σου και περπάτα.* **9** Και ο άνθρωπος αμέσως έγινε υγιής και σήκωσε το [κρεβατο]φορείο του, και περιπατούσε. [4]Ήταν δε Σάββατο εκείνη την ημέρα.

10 Έλεγαν λοιπόν οι Ιουδαίοι προς το θεραπευμένο: *Σάββατο είναι· [5]Δεν σου 'ναι συγχωρημένο να σηκώσεις τον κρεβάτι*.* **11** Απάντησε προς αυτούς: *Εκείνος που με θεράπευσε, αυτός μου είπε: Σήκωσε το κρεβάτι* σου, και περπάτα.* **12** Ρώτησαν λοιπόν αυτόν: *Ποιος είναι ο άνθρωπος, ο οποίος σου είπε, Σήκωσε το κρεβάτι* σου και περπάτα;* **13** Ο δε θεραπευμένος δεν ήξερε ποιος είναι· διότι ο Ιησούς απομακρύνθηκε, επειδή ήταν όχλος [πολύς] στον τόπο. **14** Μετά αυτά βρίσκει αυτόν ο Ιησούς στο ιερό και είπε προς αυτόν:

ΚΕΦ. 4 [23] six. 29 [24] Κφ. 17:8,1Ιωα. 4:14 [25] Μτ. 13:57, Μαρ. 6:4, Λκ. 4:24 [26] Κφ. 2:23, 3:2 [27] Δευ. 16:16 [28] Κφ. 2:1,11 [29] 1Κο. 1:22 **ΚΕΦ. 5** [1] Λευ. 23:2, Δευ. 16:1, Κφ. 2:13 [2] Νεε. 3:1, 12:39 [3] Μτ. 9:6, Μαρ. 2:11, Λκ. 5:24 [4] Κφ. 9:14 [5] Εξ. 20:10, Νεε. 13:19, Ιερ. 17:21, κτλ, Μτ. 12:2, Μαρ. 2:24, 3:4, Λκ. 6:2, 13:14 [6] Μτ. 12:45, Κφ. 8:11

[4:37] Έν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός... **[4:38]** Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. **[4:39]** Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν... ὅσα ἐποίησα. **[4:40]** Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. **[4:41]** Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, **[4:42]** τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς... **[4:44]** Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. **[4:45]** Ὅτε οὖν ἦλθεν... πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἰεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. **[4:46]** Ἦλθεν οὖν ... ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις **βασιλικός**, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ· **[4:47]** οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει... ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. **[4:48]** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. **[4:49]** ...κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. **[4:50]** ...πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. **[4:51]** Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες ὅτι ὁ **παῖς** σου ζῇ. **[4:52]** Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ **κομψότερον ἔσχε**... **[4:53]** Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. **[4:54]** Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθών... **[5:1]** Μετὰ ταῦτα ἦν... **[5:2]** Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἰεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. **[5:3]** Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, **ξηρῶν**, **ἐκδεχομένων** τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. **[5:4]** ...ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐταράσσετο τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. **[5:5]** ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ ... ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. **[5:6]** τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει ...θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; **[5:7]** Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. **[5:8]** ...ἔγειρε, ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **[5:9]** Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει... **[5:10]** Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν· οὐκ **ἔξεστί** σοι ἆραι τὸν κράβαττον. **[5:11]** ... ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **[5:12]** Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; **[5:13]** Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. **[5:14]** ... ἐν τῷ ἱερῷ ... ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται.

Δες, έγινες υγιής· [6]μην αμαρτάνεις πλέον, για να μη σου συμβεί κάτι χειρότερο. **15** Πήγε λοιπόν ο άνθρωπος και ανάγγειλε προς τους Ιουδαίους ότι ο Ιησούς είναι αυτός [που τον γιάτρευσε]. **16** Και γι' αυτό καταδίωκαν[κατέτρεχαν] τον Ιησούν οι Ιουδαίοι και ζητούσαν να τον θανατώσουν, διότι έκανε αυτά στο Σάββατο.

17 Ο δε Ιησούς απάντησε σ' αυτούς: *[7]Ο Πατέρας μου εργάζεται μέχρι τώρα, και εγώ εργάζομαι.* **18** *Γι' αυτό λοιπόν ακόμη περισσότερο[μάλλον] [8]ζητούσαν οι Ιουδαίοι να θανατώσουν αυτόν, επειδή όχι μόνο παραβίαζε το Σάββατο, αλλά και Πατέρα δικό του αποκαλούσε[έλεγε] τον Θεό, [9]ίσο με τον Θεό κάνοντας τον εαυτό του.*

19 Απάντησε[αποκρίθηκε] λοιπόν ο Ιησούς και είπε προς αυτούς: *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω, [10]δεν μπορεί ο Υιός να κάνει τίποτα από μόνος του[αφ' εαυτού], εάν δεν βλέπει τον Πατέρα να κάνει αυτό· επειδή όσα εκείνος κάνει, αυτά και ο Υιός πράττει ομοίως[με τον ίδιο τρόπο].* **20** *Διότι [11]ο Πατέρας αγαπά τον Υιό και του δείχνει όλα όσα αυτός κάνει, και μεγαλύτερα αυτών έργα θα δείξει σε αυτόν, για να θαυμάζετε σεις.*

21 *Διότι καθώς ο Πατέρας ανασταίνει[εγείρει] τους νεκρούς και ζωοποιεί, [12]έτσι και ο Υιός όποιους θέλει ζωοποιεί.* **22** *Επειδή ούτε κρίνει ο Πατέρας κανένα, αλλ' [13]στο Υιό έδωκε όλη την κρίση,* **23** *για να τιμούν όλοι τον Υιό όπως τιμούν τον Πατέρα. [14]Όποιος δεν τιμά τον Υιό δεν τιμά τον Πατέρα ο οποίος έστειλε αυτόν.*

24 *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω ότι [15]όποιος ακούει το λόγο μου και πιστεύει σε αυτόν που με απέστειλε έχει ζωή αιώνια, και σε κρίση δεν έρχεται, [16]αλλά έχει μεταβεί απ' το θάνατο στη ζωή.* **25** *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω ότι έρχεται ώρα, και ήδη είναι, [17]όταν οι νεκροί θα ακούσουν τη φωνή του Υιού του Θεού, και όσοι την ακούσουν θα ζήσουν.* **26** *Διότι καθώς ο Πατέρας έχει ζωή μέσα του, έτσι έδωσε και στον Υιό να έχει ζωή μέσα του·* **27** *και εξουσία [18]έδωσε σε αυτόν να κάνει και κρίση, [19]διότι είναι Υιός ανθρώπου.*

28 *Μη θαυμάζετε αυτό· διότι έρχεται ώρα, στην οποία όλοι που είναι στα μνημεία θα ακούσουν τη φωνή του,* **29** *και [20]θα βγούν έξω οι [μεν] [δια]πράξαντες τα αγαθά σε ανάσταση ζωής, [21]οι δε [δια]πράξαντες τα φαύλα[αχρεία/κακόβουλα] σε ανάσταση κρίσης.*

30 *[22]Δεν μπορώ εγώ να κάνω από μόνος μου τίποτα. Καθώς ακούω κρίνω, και η κρίση η δική μου είναι δικαία· [23]διότι δεν ζητώ το θέλημα το δικό μου, αλλά το θέλημα του Πατέρα που με απέστειλε.*

31 *[24]Εάν εγώ δίνω μαρτυρία για τον εαυτό μου, η μαρτυρία μου δεν είναι αληθινή.* **32** *[25]Άλλος είναι αυτός που δίνει μαρτυρία για μένα, και ξέρω ότι είναι αληθινή η μαρτυρία, την οποία δίνει[μαρτυρεί] για μένα.*

33 *Σεις αποστείλατε [ανθρώπους] προς τον Ιωάννη, [26]και επιβεβαίωσε με την μαρτυρία[μαρτύρησεν] στην αλήθεια·* **34** *εγώ δε από άνθρωπο δε λαβαίνω τη μαρτυρία, αλλά λέγω αυτά για να σωθείτε σεις.* **35** *Εκείνος (ο Ιωάννης) ήταν [27]το λυχνάρι που έκαιγε και έφεγγε[φώτιζε], [28]και σεις θελήσατε να αγαλλιαστείτε προσωρινά στο φως του.*

36 *Αλλ' [29]εγώ έχω τη μαρτυρία που είναι μεγαλύτερη από αυτή του Ιωάννη· διότι τα έργα, τα οποία μου έδωσε ο Πατέρας για να τελειώσω αυτά, [30]αυτά τα έργα, τα οποία εγώ κάνω[πράττω], μαρτυρούν για μένα ότι ο Πατέρας μ' απέστειλε·* **37** *και ο Πατέρας που μ' έστειλε, [31]αυτός μαρτύρησε για μένα. Εσείς, ούτε τη φωνή του ακούσατε ποτέ των ποτέ ως τώρα, [32]ούτε όψη[την μορφή] αυτού είδατε.* **38** *Και το λόγο αυτού δεν έχετε μέσα σας να διαμένει, διότι εσείς δεν πιστεύετε σε αυτόν, τον οποίο εκείνος απέστειλε.*

39 *[33]Ερευνάτε τις Γραφές, διότι σεις νομίζετε ότι μέσα σ' αυτές[(ή μέσω αυτών)] έχετε ζωή αιώνια· [34]και εκείνες είναι που μαρτυρούν για μένα·* **40** *πλην [35]δεν θέλετε να έλθετε προς εμέ, για να έχετε ζωή.* **41** *[36]Δόξα από ανθρώπους δεν λαβαίνω·* **42** *αλλά σας γνώρισα ότι την αγάπη του Θεού δεν έχετε μέσα σας·* **43** *εγώ ήλθα στο όνομα του Πατρός μου, και δεν με δέχεσθε· εάν άλλος έλθει στο ονόματι του, εκείνο θα δεχτείτε.* **44** *[37]Πως μπορείτε εσείς να πιστέψετε, οι οποίοι λαμβάνετε δόξα ο ένας από τον άλλο, και [38]δεν ζητάτε τη δόξα που προέρχεται από τον μόνο Θεό;*

45 *Μη νομίζετε ότι εγώ θα σας κατηγορήσω προς τον Πατέρα· [39]υπάρχει ο κατήγορός σας ο Μωυσής, στον οποίο σεις ελπίσατε.* **46** *Διότι εάν πιστεύατε στο Μωυσή, θα πιστεύατε [και] σε μένα· επειδή [40]για μένα εκείνος έγραψε.* **47** *Εάν δε στα γραμμένα εκείνου δεν πιστεύετε, πως θα πιστέψετε στα δικά μου λόγια;*

ΚΕΦ. 5 [7] Κφ. 9:4, 14:10 [8] Κφ. 7:19 [9] Κφ. 10:30,33, Φιλ. 2:6 [10] six. 30, Κφ. 8:28, 9:4, 12:49, 14:10 [11] Μτ. 3:17, κφ. 3:35, 2 Πε. 1:17 [12] Λκ. 7:14, 8:54, Κφ. 11:25,43 [13] Μτ. 11:27, 28:18, six. 27, Κφ. 3:35, 17:2, Πρ. 17:31, 1Πε. 4:5 [14] 1Ιωα. 2:23 [15] Κφ. 3:16,18, 6:40,47, 8:51, 20:31 [16] 1 Ιωα. 3:14 [17] six 28, Εφ. 2:1,5, 5:14, Κολ. 2:13 [18] six 22, Πρ. 10:42, 17:31 [19] Δαν. 7:13,14 [20] Ησ. 26:19, 1Κο. 15:52, 1Θε. 4:16 [21] Δαν. 12:2, Μτ. 25:32,33,46 [22] six. 19 [23] Μτ. 26:39, Κφ. 4:34, 6:38 [24] Ιδέ Κφ. 8:14, Απ. 3:14 [25] Μτ. 3:17, 17:5, Κφ. 8:18, 1Ιωα. 5:6,7,9 [26] Κφ. 1:15,19,27,32 [27] 2 Πε. 1:19 [28] Μτ. 13:20, 21:16, Μαρ. 6:20 [29] 1Ιωα.5:9 [30] Κφ. 3:2, 10:25, 15:24 [31] Μτ. 3:17, 17:5, Κφ. 6:27, 8:18 [32] Δευ. 4:12, κφ. 2:18, 1Τι. 1: 17,1Ιωα. 4:12 [33] Ησ. 8:20, 34:16, Λκ. 16:29, six. 46, Πρ. 17:11 [34] Δευ. 18:15,18, Λκ. 24:27, κφ. 1:46 [35] Κφ. 1:11, 3:19 [36] six 34, 1Θε. 2:6 [37] Κφ. 12:43 [38] Ρω. 2:29 [39] Ρω. 2:12 [40] Γεν. 3:15, 12:3, 18:18, 22:18, 49:10, Δευ. 18:15,18, κφ. 1:46, Πρ. 26:22

[5:15] Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. **[5:16]** Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον... ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. **[5:17]** ...ἕως ἄρτι... **[5:18]** Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ...ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ. **[5:19]** ...**ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· Ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. **[5:20]** Ὁ γὰρ πατὴρ **φιλεῖ** τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα... **[5:21]** Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ... **[5:22-24]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. **[5:25]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε... **[5:26]** ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· 2 **[5:27]** καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν... **[5:28-29]** καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες ...οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες... **[5:30-31]** Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. **[5:32]** Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **[5:33]** Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε... **[5:34]** ἐγὼ δὲ οὐ... ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. **[5:35]** Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. **[5:36-37]** Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε **πώποτε** οὔτε **εἶδος** αὐτοῦ ἑωράκατε, **[5:38]** καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. **[5:39]** Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· **[5:42-43]** Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. **[5:44]** Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες... **[5:45]** Μὴ **δοκεῖτε** ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωυσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. **[5:46-47]** Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς **ῥήμασι** πιστεύσετε;

6 **[ΣΤ]** [1]ΜΕΤΑ ΑΥΤΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ για την απέναντι πλευρά της [λιμνο]θάλασσας της Γαλιλαίας, στη Τιβεριάδα· **2** και ακολούθησε αυτόν όχλος πολύς, διότι έβλεπαν τα θαύματα αυτού, τα οποία έκανε πάνω σ΄εκείνους που ήταν ασθενείς.

3 Ανέβηκε δε στο βουνό[όρος] ο Ιησούς και εκεί καθόταν μαζί με τους μαθητές του. **4** [2]Πλησίαζε δε το Πάσχα, η εορτή των Ιουδαίων. **5** [3]Όταν λοιπόν ο Ιησούς ύψωσε τα μάτια και είδε ότι πολύς όχλος ερχόταν προς αυτόν, λέγει προς τον Φίλιππο: *Από που θα αγοράσουμε ψωμιά[άρτους], για να φάνε αυτοί;* **6** (Έλεγε δε αυτό δοκιμάζοντας αυτόν· διότι αυτός ήξερε τι έμελλε να κάνει).

7 Απάντησε προς αυτόν ο Φίλιππος: *[4]Δεν αρκούν 200 δηνάρια ψωμί[άρτοι] σε αυτούς, για να λάβει κάτι λίγο ο καθένας τους.* **8** Λέγει προς αυτόν ένας από τους μαθητές του, Ανδρέας ο αδελφός Σίμωνα Πέτρου: **9** *Εδώ είναι ένα παιδάκι, το οποίο έχει πέντε ψωμιά κρίθινα και δύο ψάρια· [5]αλλά αυτά τι είναι σε τόσους;*

10 Είπε δε ο Ιησούς: *Κάντε τους ανθρώπους να καθίσουν·* ήταν δε χορτάρι πολύ στον τόπο. Πλάγιασαν λοιπόν οι άνδρες που αριθμούσαν μέχρι 5.000.

11 Και έλαβε ο Ιησούς τα ψωμιά* τους και αφού ευχαρίστησε διαμοίρασε στους μαθητές, οι δε μαθητές στους καθισμενους· ομοίως κι απ' τα ψάρια όσα ήθελαν. **12** Αφού δε χορτάσθηκαν, λέγει προς τους μαθητές του: *Συνάξτε τα κομμάτια που περίσσευσαν, για να μη χαθεί τίποτε.* **13** [Συ]μάζεψαν λοιπόν και γέμισαν 12 κοφίνια κομμάτια[κλασμάτων] από τα πέντε κρίθινα ψωμιά, τα οποία περίσσευσαν απ' αυτούς που έφαγαν.

14 Οι άνθρωποι λοιπόν, βλέποντας το θαύμα, το οποίο έκανε ο Ιησούς, έλεγαν ότι *Αυτός είναι αληθινά [6]ο προφήτης που επρόκειτο[μέλλων] να έλθει στον κόσμο.* **15** Ο Ιησούς λοιπόν γνωρίζοντας ότι μέλλουν να έλθουν και να τον αρπάξουν, για να τον κάνουν βασιλιά, αναχώρησε πάλι για το όρος[βουνό], αυτός μόνος.

16 [7] Καθώς δε βράδιασε[έγινε εσπέρα], κατέβηκαν οι μαθητές του στη [λιμνο]θάλασσα, **17** και αφού επιβιβάσθηκαν στο πλοίο, κατευθυνόταν [αντί]περα της [λιμνο]θάλασσας στην Καπερναούμ. Και είχε ήδη γίνει σκοτάδι και ο Ιησούς δεν είχε ελθεί προς αυτούς, **18** και η [λιμνο]θάλασσα υψωνόταν, επειδή έπνεε δυνατός άνεμος. **19** Αφού λοιπόν κωπηλάτησαν μέχρι 25 ή 30 στάδια[5-6 χλμ.] βλέπουν τον Ιησού να περπατά πάνω στη [λιμνο]θάλασσα και να πλησιάζει στο πλοίο, και φοβήθηκαν. **20** Εκείνος δε λέγει προς αυτούς: *Εγώ είμαι· μη φοβάστε.* **21** Ήθελαν λοιπόν να τον πάρουν στο πλοίο, και παρευθύς το πλοίο έφθασε στη γη, στην οποία πήγαιναν.

22 Την επομένη ο όχλος που στεκόταν πέρα από την [λιμνο]θάλασσα όταν είδε ότι δεν υπήρχε εκεί παρά μόνο ένα πλοιάριο, εκείνο στο οποίο μπήκαν μέσα οι μαθητές του, και ότι ο Ιησούς δεν μπήκε μαζί με τους μαθητές του στο πλοιάριο, αλλά μόνο οι μαθητές του, αναχώρησαν· **23** ήλθαν δε άλλα πλοιάρια από την Τιβεριάδα κοντά στον τόπο, όπου έφαγαν το ψωμί*, αφού ο Κύριος ευχαρίστησε· **24** όταν λοιπόν είδε ο όχλος ότι ο Ιησούς δεν είναι εκεί, ούτε οι μαθητές του, μπήκαν και αυτοί μέσα στα πλοία και ήλθαν στην Καπερναούμ [ανα]ζητούντες τον Ιησού.

25 Και βρίσκοντας αυτόν πέρα από τη [λιμνο]θάλασσα, είπαν προς αυτόν: *Ραββί[Διδάσκαλε], πότε ήλθες εδώ;* **26** Απάντησε προς αυτούς ο Ιησούς και είπε: *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω, με ζητάτε, όχι γιατί είδατε θαύματα, αλλά διότι φάγατε από τους άρτους και χορτασθήκατε.*

27 *Εργάζεστε όχι για την τροφή τη φθειρόμενη, [8]αλλά για την τροφή που μένει σε ζωή αιώνια, την οποία ο Υιός του ανθρώπου θα σας δώσει· [9]διότι αυτόν σφράγισε ο Πατέρας ο Θεός.* **28** Είπαν λοιπόν προς αυτόν: *Τι να κάνουμε, για να εργαζόμαστε τα έργα του Θεού;*

29 Απάντησε ο Ιησούς και είπε προς αυτούς: *[10]Αυτό είναι το έργο του Θεού, να πιστεύσετε σε αυτόν, τον οποίο εκείνος απέστειλε.* **30** Τότε είπαν προς αυτόν: *[11]Τι σημείο λοιπόν κάνεις εσύ, για να δούμε και να σε πιστεύσουμε; τι εργάζεσαι;* **31** *[12]οι πατέρες μας έφαγαν το μάννα στην έρημο, καθώς είναι γραμμένο·* ***[13]Άρτο* από τον ουρανό έδωσε σε αυτούς να φάνε.*** **32** Είπε λοιπόν προς αυτούς ο Ιησούς: *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω, δεν έδωσε σε σας τον άρτο* από τον ουρανό ο Μωυσής, αλλ' ο Πατέρας μου σας δίδει τον άρτο[ψωμί] από τον ουρανό τον αληθινό.*

ΚΕΦ. 6 [1]Μτ. 14:15, Μαρ. 6:35, Λκ. 9:10 [2] Λευ. 23:5,7, Δευ. 16:1, κφ. 2:13,5:1 [3] Μτ. 14:14, Μαρ. 6:35, Λκ. 9:12 [4 Ιδέ] Αρ. 11:21,22 [5]2Βα. 4:43 [6] Γεν. 49:10, Δευ. 18:15,18, Μτ. 11:3, Κφ. 1:21,4:19,25,7:40 [7] Μτ. 14:23, Μαρ. 6:47 [8] six 54, Κφ. 4:14 [9] Μτ. 3:17,17:5, Μαρ. 1:11, 9:7, Λκ. 3:22, 9:35, κφ. 1:33, 5:37,8:18, Πρ. 2:22, 2Πε. 1:17 [10] 1Ιωα. 3:23 [11]Μτ. 12:38,16:1, Μαρ. 8:11, 1Κο. 1:22 [12]Εξ. 16:5, Αρ. 11:7,Νεε. 9:15, 1Κο. 10:3 [13]Ψλ. 78:24,25

[6:1] Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν... **[6:2]** ...τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. **[6:3]** **Ἀνῆλθε** δὲ εἰς τὸ ὄρος... **[6:4]** Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα... **[6:5]** **Ἐπάρας** οὖν ...καὶ θεασάμενος... πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; **[6:6]** Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν. **[6:7]** ...οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος αὐτῶν **βραχύ** τι λάβῃ. **[6:8]** Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ... **[6:9]** Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; **[6:10]** ...ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν· ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. **[6:11]** Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς **ἀνακειμένοις**· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. **[6:12]** Ὡς δέ ἐνεπλήσθησαν... συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. **[6:13]** Συνήγαγον οὖν... κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς **βεβρωκόσιν**. **[6:14]** Οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. **[6:15]** Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. **[6:16]** Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο... ἐπὶ τὴν θάλασσαν, **[6:17]** καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον ἤρχοντο... Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, **[6:18]** ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος **διηγείρετο**. **[6:19]** **Ἐληλακότες** οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσι... καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον... **[6:21]** Ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον **ἐγένετο** ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον. **[6:22]** Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν... καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον... **[6:23]** ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ...ἐγγὺς τοῦ τόπου... **[6:24]** ...ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα... **[6:25]** Καὶ εὑρόντες... αὐτῷ· ραββί, πότε ὧδε γέγονας; **[6:26]** ...**ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. **[6:27]** Ἐργάζεσθε μὴ τὴν **βρῶσιν** τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν **βρῶσιν** τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ... ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός. **[6:28]** Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα... **[6:29]** ...τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. **[6:30]** Εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζῃ; **[6:31]** Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ... ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. **[6:32]** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· **ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, οὐ Μωυσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

33 *Επειδή ο άρτος[ψωμί] του Θεού είναι αυτός που κατεβαίνει από τον ουρανό και δίνει ζωή στον κόσμο.* **34** [14]Είπαν λοιπόν προς αυτόν: *Κύριε, δίνε πάντοτε σε μας αυτό τον άρτο*.* **35** Και είπε προς αυτούς ο Ιησούς: *[15]Εγώ είμαι ο άρτος* της ζωής· [16]αυτός που έρχεται προς εμένα, δεν θα πεινάσει, και αυτός που πιστεύει σε μένα, δεν θα διψάσει ποτέ[για ποτέ/πώποτε].*

36 *[17]Πλην σας είπα ότι και με είδατε και δεν πιστεύετε.* **37** *[18] Κάθε τι που μου δίνει ο Πατέρας, προς εμένα θα ελθεί, [19]και αυτόν που έρχεται προς εμένα δεν θα τον βγάλω έξω·* **38** *επειδή κατέβηκα από τον ουρανό, [20]όχι για να κάνω το δικό μου θέλημα, [21]αλλά το θέλημα αυτού που με επέστειλε.*

39 *Αυτό δε, είναι, το θέλημα του Πατέρα που με έστειλε, [22]να μη χάσω κανένα από εκείνα που μου έχει δοθεί απ' Αυτόν, αλλά να αναστήσω αυτό στην τελευταία[εσχάτη] ημέρα.* **40** *Και αυτό είναι το θέλημα εκείνου που με απέστειλε, [23]ο οποιοσδήποτε βλέπει τον Υιό και πιστεύει σε αυτόν να έχει ζωή αιώνια, και εγώ θ' αναστήσω αυτόν στην έσχατη* ημέρα.*

41 Γόγγυζαν λοιπόν οι Ιουδαίοι γι' αυτόν επειδή είπε: *Εγώ είμαι ο άρτος* που κατέβηκε από τον ουρανό*, **42** και έλεγαν: *[24]Δεν είν' αυτός ο Ιησούς ο γιος του Ιωσήφ, του οποίου τον πατέρα και τη μητέρα εμείς γνωρίζουμε; πως λοιπόν λέει αυτός ότι κατέβηκε από τον ουρανό;* **43** Απάντησε λοιπόν ο Ιησούς και είπε προς αυτούς: *Μη γογγύζετε μεταξύ σας.*

44 *[25]Κανείς δεν μπορεί να έλθει προς εμένα, εάν δεν ελκύσει αυτόν ο Πατέρας που με έστειλε, και εγώ θα αναστήσω αυτόν στην τελευταία* ημέρα.* **45** *[26]Είναι γραμμένο στους προφήτες:* ***Και θα είναι όλοι Θεοδίδακτοι****. [27]Καθένας [λοιπόν], ο οποίος θα ακούσει από τον Πατέρα και μάθει, έρχεται προς εμένα·* **46** *[28]όχι πως είδε κάποιος τον Πατέρα, [29]ειμή εκείνος ο οποίος είναι[προέρχεται από/παρά] τον Θεό, αυτός είδε τον Πατέρα.*

47 *Αληθινά αλήθεια, σας λέγω, [30]Αυτός που πιστεύει σε μένα έχει ζωή αιώνια.* **48** *[31]Εγώ είμαι ο άρτος της ζωής.* **49** *[32]Οι πατέρες σας έφαγαν το μάννα στην έρημο και πέθαναν·* **50** *[33]αυτός είναι ο άρτος που κατεβαίνει από τον ουρανό, για να φάει κάποιος απ' αυτόν και να μη πεθάνει.*

51 *Εγώ είμαι ο άρτος [34]ο ζωντανός, ο οποίος κατέβηκε από τον ουρανό. Εάν κάποιος φάει απ' αυτό τον άρτο*, θα ζήσει στον αιώνα. [35] Και ο άρτος[ψωμί] δε τον οποίον εγώ θα δώσω, είναι η σάρκα μου την οποία εγώ θα δώσω υπέρ της ζωής του κόσμου.*

52 [36]Λογομαχούσαν λοιπόν αναμεταξύ τους οι Ιουδαίοι, λέγοντες· *[37]Πως μπορεί αυτός να δώσει σε μας να φάμε τη σάρκα [του];* **53** Είπε λοιπόν σε αυτούς ο Ιησούς: *Αλήθεια, αληθινά σας λέγω, [38]Εάν δεν φάτε τη σάρκα του υιού του ανθρώπου και πιείτε το αίμα του, δεν έχετε ζωή μέσα σας[εν εαυτοίς].* **54** *[39]Οποιος τρώει την σάρκα μου και πίνει το αίμα μου, έχει ζωή αιώνια, και εγώ θα αναστήσει αυτόν στην εσχάτη ημέρα.* **55** *Διότι η σάρκα μου αληθινά είναι τροφή, και το αίμα μου αληθινά είναι ποτό.* **56** *Οποιος τρώει την σάρκα μου και πίνει το αίμα μου [40]μένει μέσα μου[εν εμοί μένει], και εγώ μέσα του[εν αυτώ].*

57 *Καθώς με απέστειλε ο ζωντανός Πατέρας και εγώ ζω για τον Πατέρα, έτσι και όποιος με τρώει θα ζήσει και εκείνος για μένα.* **58** *[41]Αυτός είναι ο άρτος* που κατέβηκε από τον ουρανό, δεν είναι σαν το μάννα που έφαγαν οι πατέρες σας και πέθαναν· όποιος τρώει αυτό τον άρτο θα ζήσει στον αιώνα.* **59** Αυτά είπε μέσα στη συναγωγή, διδάσκοντας στην Καπερναούμ.

60 [42]Πολλοί λοιπόν από τους μαθητές του όταν το άκουσαν, είπαν: *Σκληρός είναι αυτός ο λόγος· ποιος μπορεί να ακούει αυτόν;* **61** [Κατα]νοήσας δε ο Ιησούς μέσα του[εν εαυτώ] ότι γογγύζουν γι' αυτό οι μαθητές του, είπε προς αυτούς: *Αυτό σας σκανδαλίζει;* **62** *[43] εάν λοιπόν βλέπατε τον Υιό του ανθρώπου να ανεβαίνει όπου ήταν πρωτύτερα;* **63** *[44]το πνεύμα είναι εκείνο το οποίο ζωοποιεί, η σάρκα δεν ωφελεί τίποτα· οι λόγοι, τους οποίους εγώ λαλώ προς εσάς, πνεύμα είναι και ζωή είναι.*

64 Πλην [45]είναι μερικοί από σας, οι οποίοι δεν πιστεύουν. Διότι [46]ήξερε απ' αρχής ο Ιησούς, ποίοι είναι οι μη πιστεύοντες και ποιος είναι ο μέλλων να τον παραδώσει. **65** Και έλεγε: *Γι' αυτό [47]σας είπα ότι κανείς δεν μπορεί να έλθει προς εμέ, εάν δεν είναι δοσμένο σε αυτόν από το Πατέρα μου.* **66** [48]Από τότε πολλοί απ' τους μαθητές του γύρισαν στα πίσω[αποχώρησαν] και δεν περπατούσαν πλέον μαζί του.

ΚΕΦ. 6 [14] Ιδέ Κφ. 4:15 [15] six.48,58 [16] Κφ. 4:14,7:37 [17] six. 26,64 [18] six. 45 [19] Μτ. 24:24, Κφ. 10:28,29, 2Τι. 2:19, 1Ιωα. 2:19 [20] Μτ. 26:39, Κφ. 5:30 [21] Κφ. 4:34 [22]Κφ. 10:28, 17:12, 18:9 [23] six.27,47,54, Κφ. 3:15-6, 4:14 [24] Μτ. 13:55, Μαρ. 6:3, Λκ. 4:22 [25] Α.Α. 1:4, six. 65 [26] Ησ. 54:13, Ιερ. 31:34, Μιχ. 4:2, Εβ. 8:10, 10:16 [27]six. 37 [28] Κφ. 1:18, 5:37 [29] Μτ. 11:27, Λκ. 10:22, Κφ. 1:18, 7:29, 8:19 [30] Κφ. 3:16,18,36, six. 40 [31] six 33,35 [32] six. 31 [33] six. 51,58 [34] Κφ. 3:13 [35] Εβ. 10:5,10 [36]Κφ. 7:43, 9:16, 10:19 [37] Κφ. 3:9 [38] Μτ. 26:26,28 [39] six, 27, 40,63, Κφ. 4:14 [40] 1Ιωα. 3:24, 4:15,16 [41] six. 49,50,51 [42] Μτ. 11:6, six. 66 [43]Μαρ. 16:19, Κφ. 3:13, Πρ. 1:9, Εφ. 4:8 [44] 2Κο. 3:6 [45] six. 36 [46] Κφ. 2:24,25, 13:11 [47] six.44,45 [48] six. 60

[6:33] ...ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. **[6:34-35]** ...ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ **πώποτε**. **[6:36]** Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. **[6:37]** Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω· **[6:38]** ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. **[6:39]** Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ... **[6:40]** Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν... **[6:41]** ...οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν... **[6:42-43]** ...μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. **[6:44]** Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν... **[6:45]** Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες **διδακτοὶ Θεοῦ.** Πᾶς ὁ ἀκούων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρός με· **[6:46]** οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα. **[6:47]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. **[6:49-50]** ...καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ... **[6:51]** Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα... **[6:52]** Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; **[6:53]** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς... ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε... καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. **[6:55]** Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι **βρῶσις**, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι **πόσις**. **[6:56]** ...ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. **[6:57]** Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. **[6:58]** Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. **[6:60]** Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; **[6:61-62]** Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; **[6:63]** Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ **ῥήματα** ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν. **[6:64]** Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. Ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. **[6:65]** ...διὰ τοῦτο **εἴρηκα** ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ... **[6:66]** Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. **[6:67]** ...μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

67 Είπε λοιπόν ο Ιησούς προς τους δώδεκα: *Μήπως και σεις θέλετε να φύγετε;* **68** Απάντησε λοιπόν προς αυτόν ο Σίμων Πέτρος: *Κύριε, σε ποιον να πάμε;* [49]*[σύ] έχει λόγια αιώνιας ζωής·* **69** *και* [50]*εμείς πιστέψαμε και γνωρίσαμε ότι εσύ είσαι ο Χριστός ο Υιός του Θεού του ζωντανού.* **70** Αποκρίθηκε προς αυτούς ο Ιησούς: [51]*Δεν έκλεξα εγώ εσάς τους 12 και* [52]*ένας από σας είναι διάβολος;* **71** Έλεγε δε τον Ιούδα του Σίμωνα τον Ισκαριώτη· διότι αυτός, αν κι' ένας από τους 12, έμελλε να τον παραδώσει.

7 **[Ζ]** ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠ' ΑΥΤΑ ΠΕΡΙΟΔΕΥΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΣΤΗ ΓΑΛΙΛΑΙΑ· διότι δεν ήθελε να περπατεί στην Ιουδαία, [1]επειδή οι Ιουδαίοι ζητούσαν να θανατώσουν αυτόν.

2 [2]Πλησίαζε δε η γιορτή των Ιουδαίων, η Σκηνοπηγία. **3** [3]Είπαν λοιπόν προς αυτόν οι αδελφοί του: *Μετακινήσου από δω και πήγαινε στην Ιουδαία, για να δουν και οι μαθητές σου τα έργα σου, τα οποία κάνεις·* **4** *διότι κανείς δεν κάνει κάτι κρυφά και ο ίδιος ζητά να είναι φανερός*[δημόσια γνωστός]*. Εάν πράττεις αυτά, φανέρωσε* τον εαυτό σου στον κόσμο.* **5** Διότι [4]ούτε οι αδελφοί του πίστευαν σε αυτόν. **6** Λέγει λοιπόν προς αυτούς ο Ιησούς: [5]*Ο καιρός ο δικός μου δεν ήλθε ακόμα, ο δε δικός σας καιρός είναι πάντα έτοιμος.* **7** [6]*Δεν μπορεί*[έχει λόγο] *ο κόσμος να σας μισεί· εμέ όμως μισεί,* [7]*διότι εγώ μαρτυρώ γι' αυτόν ότι τα έργα του είναι πονηρά.* **8** *Σεις ανεβείτε σ' αυτή τη γιορτή· εγώ δεν αναβαίνω ακόμα σ' αυτή τη γιορτή, διότι* [8]*ο καιρός μου δεν πληρώθηκε ακόμα.*

9 Και αφού είπε αυτά προς αυτούς, έμεινε στη Γαλιλαία. **10** Αφού δε ανέβηκαν οι αδελφοί του, τότε και αυτός ανέβηκε στην γιορτή, όχι φανερά αλλά [κά]πως κρυφά. **11** [9]Οι Ιουδαίοι λοιπόν [ανα]ζητούσαν αυτόν στην γιορτή και έλεγαν: *Που είναι εκείνος;*

12 Και [10]υπήρχε πολύ διχογνωμία[γογγυσμός] περί αυτού μεταξύ των όχλων. [11]Άλλοι μεν έλεγαν ότι *Είναι καλός·* άλλοι δε έλεγαν, *Όχι, αλλά πλανά τον όχλο.* **13** Κανείς όμως δεν μιλούσε με παρρησία[δημόσια] περί αυτού [12]για τον φόβο των Ιουδαίων.

14 Και ενώ η γιορτή ήταν ήδη στα μισά, ανέβηκε ο Ιησούς στο ιερό[Ναό] και δίδασκε. **15** Και [13]θαύμαζαν οι Ιουδαίοι, λέγοντες: *Πως αυτός ξέρει γράμματα, ενώ δεν έμαθε;*

16 Απάντησε προς αυτούς ο Ιησούς και είπε: [14]*Η δική μου διδαχή δεν προέρχεται από μένα*[είναι εμού]*, αλλά εκείνου που με* [απ]*έστειλε.* **17** [15]*Εάν κάποιος θέλει να κάνει το θέλημα αυτού, θα γνωρίσει σχετικά με την διδαχή, αν είναι απ' τον Θεό ή αν εγώ μιλάω από μόνος.* **18** [16]*Όποιος λαλεί από τον εαυτό του, ζητεί την δική του δόξα, όποιος όμως ζητά τη δόξα του εκείνου που τον έστειλε, αυτός είναι αληθινός, και αδικία σε αυτόν δεν υπάρχει.* **19** [17]*Ο Μωυσής δεν σας έδωκε το Νόμο; και κανείς από σας δεν τηρεί*[εκπληροί] *τον Νόμο.* [18]*Γιατί ζητάτε να μη θανατώσετε;* **20** Απάντησε ο όχλος και είπε: [19]*Δαιμόνιο έχεις· ποιος ζητά να σε θανατώσει;*

21 Απάντησε ο Ιησούς και είπε προς αυτούς: *Ένα έργο έκανα, και όλοι θαυμάζετε.* **22** [20]*Γι' αυτό ο Μωυσής σας έδωσε την περιτομή, –όχι ότι είναι από το Μωυσή,* [21]*αλλ' απ' τους πατέρες–, και το Σάββατο περιτέμνετε άνθρωπο.* **23** *Εάν λαμβάνει άνθρωπος περιτομή στο Σάββατο, για να μη λυθεί ο νόμος του Μωυσή, εναντίον μου* [εξ]*οργίζεστε επειδή ολόκληρο άνθρωπο* [22]*έκανα υγιή στο Σάββατο;* **24** [23]*Μη κρίνετε επιφανειακά*[κατ' όψιν]*, αλλά τη δικαία κρίση κρίνετε.*

25 Έλεγαν λοιπόν μερικοί από τους Ιεροσολυμίτες: *Δεν είναι αυτός, [εκείνος] τον οποίο ζητούν να θανατώσουν;* **26** *Και κοιτάξτε, δημόσια*[με παρρησία] *λαλεί, και δεν λένε προς αυτόν τίποτα.* [24]*Μήπως πραγματικά* [ανα]*γνώρισαν οι άρχοντες ότι αυτός είναι αληθινά ο Χριστός;* **27** [25]*Αλλά αυτόν γνωρίζουμε από που είναι· όταν όμως έρθει ο Χριστός, κανείς δεν θα γνωρίζει από που είναι.* **28** Φώναξε λοιπόν ο Ιησούς, διδάσκοντας στο ιερό, και είπε: [26]Και μένα ξέρετε κι από που είμαι ξέρετε· και [27]από μόνος μου δεν ήλθα, αλλ' αυτός που με έστειλε [28]είναι αληθινός, [29]τον οποίο σεις δεν ξέρετε· **29** [30] εγώ όμως Τον ξέρω, διότι απ' αυτόν προέρχομαι[παρ' αυτού είμαι] και εκείνος με [απ]έστειλε. **30** [31]Ζητούσαν λοιπόν να τον πιάσουν, αλλά [32]κανείς δεν έβαλε χέρι πάνω του, διότι δεν είχε ελθεί ακόμα η ώρα του. **31** [33]Πολλοί δε απ' τον όχλο πίστεψαν σ' αυτόν και έλεγαν ότι: *ο Χριστός όταν έλθει, μήπως θα κάνει περισσότερα θαύματα απ' αυτά, τα οποία αυτός έκανε;*

32 Άκουσαν οι Φαρισαίοι τον όχλο ότι μουρμούριζε[γόγγυζε] αυτά γι' αυτόν, και απέστειλαν οι Φαρισαίοι και οι αρχιερείς, υπηρέτες, για να τον πιάσουν.

ΚΕΦ. 6 [49] Πρ. 5:20 [50] Μτ. 16:16, Μαρ. 8:29, Λκ. 9:20, Κφ. 1:50, 11:27 [51] Λκ. 6:13 [52] Κφ. 13:27 **ΚΕΦ. 7** [1] Κφ. 5:16,17 [2] Λευ. 23:34 [3] Μτ. 12:46, Μαρ.3:31, Πρ. 1:14 [4] Μαρ. 3:21 [5] Κφ. 2:4, 8:20, six. 8,30 [6] Κφ. 15:19 [7] Κφ. 3:19 [8] six. 6, Κφ. 8:20 [9] Κφ. 11:56 [10] Κφ. 9:19, 10:19 [11] Μτ. 21:46, Λκ. 7:16, κφ. 6:14, six. 40 [12] Κφ. 9:22, 12:42, 19:38 [13] Μτ. 13:54, Μαρ. 6:2, Λκ. 4:22, Πρ. 2:7 [14] Κφ. 3:11, 8:28, 12:49, 14:10,24 [15] Κφ. 8:43 [16] Κφ. 5:41, 8:50 [17] Εξ. 24:3, Δευ. 33:4, Κφ. 1:17, Πρ. 7:38 [18] Μτ. 12:14, Μαρ. 3:6, Κφ. 5:16,18, 10:31,39, 11:53 [19] Κφ. 8:48,52, 10:20 [20] Λευ. 12:3 [21] Γεν. 17:10 [22] Κφ. 5:8,9,16 [23] Δευ. 1:16,17, Παρ. 24:23, κφ. 8:15, Ιακ. 2:1 [24] six. 48 [25] Μτ. 13:55, Μαρ. 6:3, Λκ. 4:22 [26] Ιδέ κφ. 8:14 [27] Κφ. 5:43, 8:42 [28] Κφ. 5:32, 8:26, Ρω. 3:4 [29] Κφ. 1:18, 8:55 [30] Μτ. 11:27, Κφ.10:15 [31] Μαρ. 11:18, Λκ. 17:47, 20:19, six. 19, Κφ. 8:37 [32] six. 44, Κφ. 8:20 [33] Μτ. 12:23, Κφ. 3:2, 8:30 [34] Κφ. 13:33, 16:16 [35] Ωσ. 5:6, Κφ. 8:21, 13:33

[6:68] ...πρὸς τίνα **ἀπελευσόμεθα**; **ῥήματα** ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· **[6:69]** καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος (ΚΜΝ: ὅτι σὺ εἶ **ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ**). **[6:70]**...οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; Καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. **[6:71]** ...οὗτος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα. **[7:1]** ...ἀποκτεῖναι. **[7:2]** Ἦν δὲ ἐγγὺς... **[7:3]** ...μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε... θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς· **[7:4]** οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ καὶ **ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι.** Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. **[7:5]** Οὐδὲ...**[7:6]** ...ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. **[7:7]** Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. **[7:8]** Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. **[7:9-10]** Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. **[7:11-12]** ...περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. Οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι **ἀγαθός** ἐστιν... **[7:13]** οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ... **[7:14]** Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης... **[7:15]** ...πῶς οὗτος γράμματα οἶδε μὴ μεμαθηκώς; **[7:16]** Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς... ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· **[7:17]** ...ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. **[7:18]** Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. **[7:19]** ...Καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; **[7:20]** ...τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; **[7:21]** ...αὐτοῖς· ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε διὰ τοῦτο. **[7:22-24]** Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. **[7:25-26]** Καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι... **[7:27]** Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. **[7:28]** Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· **[7:29]** ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. **[7:30]** Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι **οὔπω** ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

33 Είπε λοιπόν προς αυτούς ο Ιησούς: [34]*Ακόμα λίγο καιρό είμαι μαζί σας, και πάω προς τον αποστειλαντά με.* **34** [35]*Θα με ζητήσετε και δεν θα με βρείτε· και όπου είμαι εγώ, σεις δεν μπορείτε να έλθετε.* **35** Είπαν λοιπόν οι Ιουδαίοι μεταξύ τους: *Που σκοπεύει αυτός να πάει, ώστε εμείς δεν θα τον βρούμε;* [36]*Μήπως μέλλει να πάει στους διεσπαρμένους μεταξύ των Ελλήνων και να διδάσκει τους Έλληνες;* **36** *Τι σημαίνει αυτός ο λόγος τον οποίο είπε: Θα με ζητήσετε και δεν θα με βρείτε, και, όπου είμαι εγώ, σεις δεν μπορείτε να έλθετε;*

37 Στην δε [37]τελευταία ημέρα την μεγάλη της εορτής στάθηκε [όρθιος] ο Ιησούς και έκραξε λέγοντας: [38]*Εάν κάποιος διψά, ας έρχεται προς εμέ και ας πίνει.* **38** [39]*Οποιος πιστεύει σε μένα, όπως είπε η Γραφή,* [40]*ποταμοί ζωντανού νερού θα ρεύσουν απ' την κοιλιά του.*

39 [41]Αυτό δε είπε σχετικά με το Πνεύμα, το οποίο έμελλε να λαμβάνουν οι πιστεύοντες σε αυτόν· [42]διότι δεν ήταν ακόμη [δεδομένο] πνεύμα [[Άγιο]], επειδή ο Ιησούς ακόμα δεν είχε δοξαστεί. **40** Πολλοί λοιπόν απ' τον όχλο όταν άκουσαν το λόγο, έλεγαν: *Αυτός είναι αληθινά* [43]*ο προφήτης.* **41** Άλλοι έλεγαν: [44]*Αυτός είναι ο Χριστός.* Άλλοι δε έλεγαν: [45]*Μήπως τάχα ο Χριστός έρχεται απο τη Γαλιλαία;* **42** [46]*Δεν είπε η Γραφή ότι από το σπέρμα του Δαβίδ και από το χωριό Βηθλεέμ,* [47]*απ' όπου ήταν ο Δαβίδ, έρχεται ο Χριστός;* **43** [48]Σχίσμα λοιπόν έγινε μεταξύ του όχλου γι' αυτόν. **44** [49]Μερικοί δε απ' αυτούς ήθελαν να τον πιάσουν, αλλά κανείς δεν επέβαλε πάνω του χέρια.

45 Ήλθαν λοιπόν οι υπηρέτες προς τους αρχιερείς και Φαρισαίους, και εκείνοι είπαν σ' αυτούς: *Γιατί δεν τον φέρατε;* **46** Απάντησαν οι υπηρέτες: [50]*Ουδέποτε μίλησε άνθρωπος έτσι, όπως αυτός ο άνθρωπος.* **47** Απάντησαν λοιπόν προς αυτούς οι Φαρισαίοι· *Μήπως και σεις πλανηθήκατε;* **48** [51]*Μήπως κάποιος απο τους άρχοντες πίστευσε σε αυτόν ή από τους Φαρισαίους;* **49** *Αλλ' ο όχλος αυτός, ο οποίος δεν γνωρίζει το Νόμο, είναι επικατάρατοι.*

50 Λέγει ο Νικόδημος προς αυτούς, [52]–αυτός που ήλθε προς αυτόν μέσα στη νύχτα–, που ήταν ένας απ' αυτούς: **51** [53]*Μήπως ο Νόμος μας κρίνει τον άνθρωπο, εάν δεν ακούσει πριν*[προηγουμένως] *απ' αυτόν και μάθει τι πράττει;* **52** Απάντησαν και είπαν προς αυτόν: *Μήπως και συ απ' τη Γαλιλαία είσαι; ερεύνησε και δες ότι* [54]*προφήτης απ' τη Γαλιλαία δεν εγέρθηκε.* [[**53** Και πήγε ο καθένας σπίτι του]].

8 **[Η]** [[Ο ΔΕ ΙΗΣΟΥΣ ΠΗΓΕ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ. **2** Και την αυγή ήλθε πάλι στο ιερό και όλος ο λαός ερχόταν προς αυτόν· και αφού κάθισε δίδασκε αυτούς.

3 Φέρνουν λοιπόν προς αυτόν οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι γυναίκα που είχε συλληφθεί να διαπράττει μοιχεία, και αφού την έστησαν στη μέση, **4** λέγουν προς αυτόν: *Δάσκαλε, αυτή η γυναίκα πιάσθηκε επ' αυτοφώρω να μοιχεύει.* **5** *Μέσα στο Νόμο* [1]*ο Μωυσής μας πρόσταξε αυτές να τις λιθοβολούμε· εσύ [λοιπόν] τι λες;*

6 Έλεγαν φυσικά[6ε] αυτό δοκιμάζοντες αυτόν, για να έχουν κάτι να τον κατηγορούν. Ο Ιησούς όμως αφού έσκυψε κάτω, έγραφε με το δάχτυλο στη γη. **7** Και επειδή επέμεναν να τον ρωτούν, σηκώνοντας το κεφάλι[ανακύψας] είπε προς αυτούς: [2]*Οποιος από σας είναι αναμάρτητος, πρώτος ας ρίψει το λίθο*[τη πέτρα] *πάνω της.*

8 Και πάλι σκύβοντας κάτω έγραφε στη γη. **9** Εκείνοι δε όταν το άκουσαν, [και υπό της συνειδήσεως [3]ελεγχόμενοι], έφευγαν ένας ένας, αρχίσαντες από τους πρεσβυτέρους [μέχρι τους τελευταίους]· και έμεινε μόνος ο Ιησούς και η γυνή στεκόμενη στο μέσον. **10** Ανακύψας δε ο Ιησούς, είπε προς αυτή: *Γυναίκα, που 'ναι [εκείνοι οι κατήγοροί σου]; δεν σε κατεδίκασε κανείς;* **11** Και εκείνη είπε: *Κανείς, Κύριε.* Και ο Ιησούς είπε [προς αυτήν]: [4]*Ούτε εγώ σε καταδικάζω· πήγαινε, και* [5]*στο εξής μην αμαρτάνεις*]].

12 Πάλι λοιπόν ο Ιησούς μίλησε προς αυτούς λέγοντας: [6]Εγώ είμαι το φως του κόσμου· όποιος με ακολουθεί δεν θα περπατήσει στο σκοτάδι, αλλά θα έχει το φως της ζωής. **13** Είπαν λοιπόν προς αυτόν οι Φαρισαίοι: [7]*Εσύ δίνεις μαρτυρία για τον εαυτό σου· η μαρτυρία σου δεν είναι αληθινή.*

14 Απάντησε ο Ιησούς και είπε προς αυτούς: *Και αν εγώ μαρτυρώ για τον εαυτό μου, η μαρτυρία μου είναι αληθινή, διότι ξέρω από που ήλθα και που πάω·* [8]*εσείς όμως δεν ξέρετε από που έρχομαι και που πηγαίνω.* **15** [9]*Εσείς κατά τη σάρκα*[με τις φυσικές σας παρορμήσεις-Λόγος] *κρίνετε·* [10]*εγώ δεν κρίνω κανέναν.*

ΚΕΦ. 7 [36] Ησ. 11:12, Ιακ. 1:1, 1Πε. 1:1 [37] Λευ. 23:36 [38] Ησ. 55:1, Κφ. 6:35, Απ. 22:17 [39] Δευ. 18:15 [40] Παρ. 18:4, Ησ. 12:3, 44:3, Κφ. 4:14 [41] Ησ. 44:3, Ιωήλ 2:28, Κφ. 16:7, Πρ. 2:17,33,38 [42] Κφ. 12:16, 16:7 [43] Δευ. 18:15,18, Κφ. 1:21, 6:14 [44] Κφ. 4:42, 6:69 [45] six. 52, Κφ. 1:46 [46] Ψλ. 132:11, Ιερ. 23:5, Μιχ. 5:2, Μτ. 2:5, Λκ. 2:4 [47] 1Σα. 16:1,4 [48] six 12, Κφ. 9:16, 10:19 [49] six. 30 [50] Μτ. 7:29 [51] Κφ. 12:42, Πρ. 6:7, 1Κο. 1:20,26, 2:8 [52] Κφ. 3:2 [53] Δευ. 1:17, 17:8 κτλ., 19:15 [54] Ησ. 9:1,2, Μτ. 4:15, κφ. 1:46, six. 41 **ΚΕΦ. 8** [1]Λευ. 20:10, Δευ. 22:22 [2] Δευ. 17:7, Ρω. 2:1 [3] Ρω. 2:22 [4] Λκ. 9:56, 12:14, Κφ. 3:17 [5] Κφ. 5:14 [6] Κφ. 1:4,5,9, 3:19, 9:5, 12:35,36,46 [7] Κφ. 5:31 8 [ISt] Κφ. 7:28, 9:29 [9] Κφ. 7:24 [10] Κφ. 3:17, 12:47, 18:36 / Ιωάννης 7:53-8:11 *Μερικά νεότερα χειρόγραφα, όλα μετά τον 4ο αιώνα, (π.χ. NBSys) δεν αναφαίρουν το 7:53-8:11. Όμως αυτό δεν είναι πρόβλημα γιατί υπάρχουν σχολιασμοί πρίν τον 3ο αιώνα σε αυτά τα χωρία (Ωριγένης, Μεθόδιος Ολύμπου, κ.α.) και επίσης αναφορά στο γεγονός απ' τους Αποστολικούς Πατέρες (Παπίας Ιεραπόλεως - 120 μ.Χ.) πηγή: Ευσεβίου, Εκκλησιαστική Ιστορία, Βιβλίο Γ', 39:16-17*

[7:31-33] ...ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. **[7:34]** Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **[7:35]** Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν;... **[7:36]** Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; **[7:37]**Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ... εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων... **[7:38]**Ὁ πιστεύων... ποταμοὶ... **ρεύσουσιν** ὕδατος ζῶντος. **[7:39]** ...**οὔπω γὰρ ἦν** Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς **οὐδέπω** ἐδοξάσθη. **[7:40]** Πολλοὶ οὖν ...οὗτός ἐστιν... **[7:42-44]** Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς **ἐπέβαλεν** ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. **[7:45]** ...οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; **[7:46]** ...οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος... **[7:47]** Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; **[7:49]** Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί εἰσι! **[7:50-51]** μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον καὶ γνῷ τί ποιεῖ; **[7:52]** ...οὐκ ἐγήγερται. **[7:54]** ... **[8:1]** ...ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, **[8:2-3]**Ἄγουσι δὲ... ἐπὶ μοιχείᾳ **κατειλημμένην**, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ **[8:4]** ...κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη· **[8:5]** ...**ἐνετείλατο** τὰς τοιαύτας λιθάζειν. **[8:6-7]** ...ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον ἐπ' αὐτήν. **[8:8]** Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. **[8:9]** Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ κατελείφθη ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. **[8:10]** Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ποῦ εἰσιν; Οὐδείς σε κατέκρινεν; **[8:11]**Ἡ δὲ εἶπεν· οὐδείς, Κύριε. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγώ σε **κατακρίνω**· πορεύου καὶ **ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι** ἁμάρτανε. **[8:12]** ...ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς... **[8:13]** ...οὐκ ἔστιν ἀληθής. **[8:14]** Ἀπεκρίθη... περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι **οἶδα** πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ **οἴδατε** πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω. **[8:15]**Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα.

16 *Αλλά και εάν εγώ κρίνω, η κρίση η δική μου είναι αληθινή, διότι* [11]*μόνος δεν είμαι, αλλ' [είμαι] εγώ και ο Πατέρας που με έστειλε.* **17** *Επίσης και* [12]*στο νόμο σας είναι γραμμένο ότι: δύο ανθρώπων η μαρτυρία είναι αληθινή.* **18** *Εγώ είμαι που μαρτυρώ για τον εαυτό μου, και* [13]*ο Πατέρας που με έστειλε μαρτυρεί για μένα.* **19** Έλεγαν λοιπόν προς αυτόν: *Που είναι ο Πατέρα σου;* Απάντησε ο Ιησούς: [14] *Ούτε εμένα ξέρετε ούτε τον Πατέρα μου·* [15]*αν γνωρίζατε*[ξέρατε] *εμέ, θα ξέρατε και τον Πατέρα μου.* **20** Αυτά τα λόγια μίλησε ο Ιησούς [16]στο θησαυροφυλάκιο, διδάσκοντας στο ιερό, και [17]κανείς δεν τον έπιασε, [18]διότι δεν είχε ελθεί ακόμα η ώρα του.

21 Είπε λοιπόν πάλι προς αυτούς ο Ιησούς: *Εγώ πάω και* [19] *θα με ζητήσετε, και* [20]*θα πεθάνετε στην αμαρτία σας· όπου εγώ πάω, σεις δεν μπορείται να έλθετε.* **22** Έλεγαν λοιπόν οι Ιουδαίοι: *Μήπως θ' αυτοκτονήσει, [και] γι' αυτό λέει, Όπου εγώ πάω, σεις δε μπορείτε να 'ρθετε;* **23** Και είπε προς αυτούς: [21]*Σεις είσθε από τα κάτω, εγώ είμαι από τα άνω·* [22]*σεις είσθε από αυτό τον κόσμο, εγώ δεν είμαι από αυτό το κόσμο.* **24** [23]*Σας είπα λοιπόν ότι θα πεθάνετε στις αμαρτίες σας· διότι* [24]*εάν δεν πιστεύσετε ότι εγώ είμαι, θα πεθάνετε στις αμαρτίες σας.*

25 Έλεγαν λοιπόν προς αυτόν: *Εσύ ποιος είσαι;* και είπε προς αυτούς ο Ιησούς: *Ό,τι σας λέγω από την αρχή.* **26** Πολλά έχω να λέγω για σας και να σας κατακρίνω· αλλ' [25]αυτός που με έστειλε είναι αληθινός, και [26]εγώ όσα άκουσα απ' αυτόν, αυτά λέγω στον κόσμο. **27** [Εκείνοι] δεν κατανόησαν ότι έλεγε προς αυτούς σχετικά με τον Πατέρα.

28 Είπε λοιπόν προς αυτούς ο Ιησούς: [27] *Όταν υψώσετε τον Υιό του ανθρώπου,* [28]*τότε θα γνωρίσετε ότι εγώ είμαι, κι* [29]*από μόνος μου δεν κάνω τίποτα,* [30]*αλλά καθώς με δίδαξε ο Πατέρας μου, αυτά λαλώ.* **29** *Και* [31]*αυτός που μ' έστειλε είναι μαζί μου·* [32]*δεν μ' άφησε ο Πατέρας μόνο,* [33]*διότι εγώ κάνω όλα τα αρεστά σε Αυτόν.* **30** Ενώ έλεγε αυτά, [34]πολλοί πίστευσαν σε αυτόν.

31 Έλεγε λοιπόν ο Ιησούς προς τους Ιουδαίους που πίστεψαν σε αυτόν: *Αν σεις μείνετε στο δικό μου λόγο, είστε αληθινά μαθητές μου,* **32** *και θα γνωρίσετε την αλήθεια,* [35]*και η αλήθεια θα σας ελευθερώσει.*

33 Απάντησαν σε αυτόν: [36]*Σπέρμα [του] Αβραάμ είμαστε, και δεν γίναμε δούλοι σε κανένα ουδέποτε*[πώποτε]*.* *Πως συ λέγεις ότι θα γίνετε ελεύθεροι;* **34** Απάντησε προς αυτούς ο Ιησούς: *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω ότι* [37]*όποιος* [δια]*πράττει την αμαρτία δούλος είναι της αμαρτίας.* **35** [38]*Ο δε δούλος δεν μένει πάντοτε στην* [κατ]*οικία· ο υιός μένει πάντοτε.* **36** [39]*Εάν λοιπόν ο Υιός σας ελευθερώσει, πραγματικά ελεύθεροι θα είστε.*

37 *Ξέρω ότι είσθε σπέρμα του Αβραάμ·* [40]*αλλά ζητάτε να με θανατώσετε, διότι ο λόγος ο δικός μου δεν χωρά σε σας.* **38** [41] *Εγώ λαλώ ό,τι είδα κοντά στο Πατέρα μου· και σεις ομοίως κάνετε ό,τι είδατε πλησίον του πατέρα σας.* **39** Απάντησε και είπαν προς αυτόν: [42]*Ο πατέρας μας είναι ο Αβραάμ.* Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: [43]*Εάν είστε παιδιά του Αβραάμ, τα έργα του Αβραάμ να κάνετε.* **40** [44]*Τώρα δε ζητάτε να με θανατώσετε, άνθρωπο ο οποίος σας μίλησα την αλήθεια,*[45]*την οποία άκουσα παρά του Θεού· αυτό ο Αβραάμ δεν [το] έκανε.* **41** *Σεις κάνετε τα έργα του πατέρα σας.*

Είπαν λοιπόν προς αυτόν: *Εμείς δεν γεννηθήκαμε από πορνεία·* [46]*ένα Πατέρα έχουμε, τον Θεό.*

42 Είπε λοιπόν προς αυτούς ο Ιησούς: [47]*Εάν ο Θεός ήταν Πατέρας σας, θα μ' αγαπούσατε· διότι* [48]*εγώ απ' τον Θεό βγήκα*[εξήλθον] *και είμαι εδώ*[έρχομαι]*. επειδή* [49]*δεν ήλθα από μόνος μου, αλλ' εκείνος με* [απ]*έστειλε.* **43** [50]*Διατί δε γνωρίζετε τη λαλιά μου; επειδή δεν μπορείτε να ακούτε το λόγο μου.*

44 [51]*Σεις είστε απ' τον πατέρα σας τον διάβολο και τις επιθυμίες του πατρός σας θέλετε να πράττετε. Εκείνος ήταν απ' αρχής ανθρωποκτόνος και* [52]*δεν είχε σταθεί στην αλήθεια, διότι αλήθεια δεν υπάρχει σ' αυτόν· όταν λαλεί το ψέμα, απ' τα δικά του λαλεί, διότι είναι ψεύτης και ο πατέρας [[του ψεύδους]].* **45** *Εγώ δε διότι λέγω την αλήθεια, δεν με πιστεύετε.* **46** *Ποιος από σας με ελέγχει περί αμαρτίας; εάν δε αλήθεια λέγω, γιατί σεις δεν με πιστεύετε;* **47** [53] *Όποιος είναι από τον Θεό, τα λόγια του Θεού ακούει· γι' αυτό εσείς δεν ακούτε, επειδή από τον Θεό δεν είστε.*

48 Απάντησαν λοιπόν οι Ιουδαίοι και είπαν σ' αυτόν: *Καλά δεν λέμε εμείς ότι Σαμαρείτης είσαι [εσύ]* [54]*και δαιμόνιο έχεις;* **49** Απάντησε ο Ιησούς: *Εγώ δαιμόνιο δεν έχω, αλλά τιμώ τον Πατέρα μου, και σεις με ατιμάζετε.* **50** *Και* [55]*εγώ δεν* [επι]*ζητώ τη δόξα μου· υπάρχει αυτός που ζητά και κρίνει.*

ΚΕΦ. 8 [11] six 29, κφ. 16:32 [12] Δευ. 17:6, 19:15, Μτ. 18:16, 2Κο. 13:1, Εβ. 10:28 [13] Κφ. 5:37 [14] six. 55, Κφ. 16:3 [15] Κφ. 14:7 [16] Μαρ. 12:41 [17] Κφ. 7:30 [18] Κφ. 7:8 [19] Κφ. 7: 34, 13:33 [20] six. 24 [21] Κφ. 3:31 [22] Κφ. 15:19,17:16, 1Ιωα. 4:5 [23] six. 21 [24] Μαρ. 16:16 [25] Κφ. 7:28 [26] Κφ. 3:32, 15:15 [27] Κφ. 3:14, 12:32 [28] Ρω. 1:4 [29] Κφ. 5:19,30 [30] Κφ. 3:11 [31] Κφ. 14:10,11 [32] six. 16 [33] Κφ. 4:34, 5:30, 6:38 [34] Κφ. 7:31, 10:42, 11:45 [35] Ρω. 6: 14,18,22, 8:2, Ιακ. 1:25,2:12 [36] Λευ. 25:42, Μτ. 3:9, six. 39 [37] Ρω. 6:16,20, 2Πε. 2:19 [38] Γαλ. 4:30 [39] Ρω. 8:2, Γαλ. 5:1 [40] Κφ. 7:19, six. 40 [41] Κφ.3: 32,5:19,30, 14:10,24 [42] Μτ. 3:9, six. 33 [43] Ρω. 2:28, 9:7, Γαλ. 3:7,29 [44] six. 37 [45] six. 26 [46] Ησ. 63:16, 64:8, Μαλ. 1:6 [47] 1Ιωα. 5:1 [48] Κεφ. 16:27, 17:8,25 [49] Κεφ. 5:43, 7:28,29 [50] Κφ. 7:17 [51] Ματ. 13: 38, 1Ιωα. 3:8 [52] Ιούδ. 6

[8:16] Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. **[8:17]** Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι... ἀληθής ἐστιν. **[8:18]** ...περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. **[8:19]** ...οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν. **[8:20]** Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ **γαζοφυλακίῳ**... ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. **[8:21]** Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς... καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **[8:22]** ...μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; **[8:23-25]** ...τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. **[8:26]** Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. **[8:27]** Οὐκ ἔγνωσαν... **[8:28]** ...καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν... ταῦτα λαλῶ. **[8:29]** Καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ... ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. **[8:30]** Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. **[8:31-32]** καὶ γνώσεσθε... ὑσει ὑμᾶς. **[8:33]** ...οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε... γενήσεσθε; **[8:34]** ...ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν... **[8:35-37]** Οἶδα ὅτι ...ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. **[8:38]**Ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν ποιεῖτε. **[8:39-40]** ...ἀποκτεῖναι... λελάληκα... οὐκ ἐποίησεν. **[8:41]**Ὑμεῖς ποιεῖτε... ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. **[8:42]** ...οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. **[8:43]** ...ὅτι οὐ δύνασθε... **[8:44]** ...ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ· ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. **[8:45]** ...οὐ πιστεύετέ μοι. **[8:46]** Τίς ἐξ ὑμῶν... **[8:47]**Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ **ῥήματα** τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ. **[8:48]** ...οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; **[8:49]** ...οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. **[8:50]**Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.

51 *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω: [56]Εάν κάποιος φυλάξει το λόγο μου, θάνατο δεν θα δει στον αιώνα.* **52** Είπαν λοιπόν προς αυτόν οι Ιουδαίοι: *Τώρα καταλάβαμε ότι δαιμόνιο έχεις. [57]Ο Αβραάμ πέθανε και οι προφήτες, και συ λες: Εάν κάποιος φυλάξει το λόγο μου, δεν θα γευτεί θάνατο στον αιώνα.* **53** *Μήπως εσύ είσαι μεγαλύτερος από τον πατέρα μας Αβραάμ, ο οποίος πέθανε; και οι προφήτες πέθαναν· ποιον κάνεις τον εαυτό σου;*

54 Απάντησε ο Ιησούς: *[58]Εάν εγώ δοξάζω τον εαυτό μου, η δόξα μου είναι τίποτα· [59]ο Πατέρας μου είναι ο οποίος με δοξάζει, τον οποίο σεις λέγετε ότι είναι Θεός σας.* **55** *Και [60]δεν γνωρίσατε αυτόν εγώ όμως γνωρίζω αυτόν· και εάν είπω ότι δεν γνωρίζω αυτόν, θα είμαι όμοιός σας ψεύτης· αλλά γνωρίζω αυτόν και το λόγο αυτού φυλάω.*

56 [61]Ο Αβραάμ ο πατέρα σας είχε αγαλλίαση [με την προοπτική] να δει την ημέρα τη δική μου [62]και είδε και χάρηκε. **57** Είπαν λοιπόν οι Ιουδαίοι προς αυτόν: *Δεν είσαι ακόμη 50 χρονών, και είδες τον Αβραάμ;* **58** Είπε προς αυτούς ο Ιησούς: *Αλήθεια, αληθινά σας λέγω· Πριν υπάρξει ο Αβραάμ, [63]Εγώ είμαι.* **59** [64]Σήκωσαν λοιπόν πέτρες για να ρίξουν εναντίον του· πλην ο Ιησούς κρύφθηκε και βγήκε από ιερό[Ναό] [65]περνώντας ανάμεσά τους, και έτσι αναχώρησε.

9 **[Θ]** ΚΑΙ ΕΝΩ ΑΝΑΧΩΡΟΥΣΕ, είδε [κάποιο] άνθρωπο που είχε γεννηθεί τυφλός. **2** Και ρώτησαν αυτόν οι μαθητές του, λέγοντες: *Ραββί[Διδάσκαλε], [1]ποιός αμάρτησε, αυτός ή οι γονείς του, ώστε να γεννηθεί τυφλός;* **3** Απάντησε ο Ιησούς: *Ούτε αυτός αμάρτησε, ούτε οι γονείς του, [2]αλλά για να φανερωθούν τα έργα του Θεού σε αυτόν[στην περιπτωσή του].*

4 *[3]Εγώ πρέπει να εργάζομαι τα έργα αυτού που με έστειλε, για όσο είναι ημέρα· έρχεται νύχτα όταν ουδείς δεν μπορεί να εργάζεται.* **5** *Για όσο είμαι στο κόσμο, [4]είμαι φως του κόσμου.* **6** Αφού είπε αυτά, [5]έφτυσε κάτω και έκανε πηλό από το σάλιο και επέχρισε τον πηλό πάνω στα μάτια του τυφλού **7** και είπε προς αυτόν: *Πήγαινε, νίψου [6]στη δεξαμενή[κολυμβήθραν] του Σιλωάμ,* –το οποίο ερμηνεύεται *Απεσταλμένος*. [7] Πήγε λοιπόν και νίφτηκε[πλύθηκε], και ήλθε βλέποντας.

8 Οι δε γείτονες και όσοι τον έβλεπαν προηγουμένως ότι ήταν τυφλός έλεγαν: *Δεν είναι αυτός, ο οποίος καθόταν και ζητούσε;* **9** Άλλοι έλεγαν ότι, *Αυτός είναι·* άλλοι δε ότι *Όμοιος με αυτόν είναι.* Εκείνος έλεγε ότι: *Εγώ είμαι.* **10** Έλεγαν λοιπόν σε αυτόν: *Πως ανοίχθηκαν τα μάτια σου;* **11** Αυτός απάντησε και είπε: [8] [Κάποιος] άνθρωπος λεγόμενος Ιησούς έκανε πηλό και άλειψε[επέχρισε] τα μάτια[οφθαλμούς] μου και μου είπε: *Πήγαινε στη δεξαμενή* του Σιλωάμ και πλύσου[νίφθητι]· αφού δε πήγα και νίφτηκα, ανέκτησα[βρήκα] την όρασή μου[ανέβλεψα].

12 Είπαν λοιπόν προς αυτόν: *Που είναι εκείνος;* Λέγει: *Δεν ξέρω.* **13** Φέρνουν αυτόν που κάποτε ήταν τυφλός προς τους Φαρισαίους. **14** Ήταν δε Σάββατο, όταν έφτιαξε τον πηλό ο Ιησούς και άνοιξε τα μάτια του. **15** Πάλι λοιπόν ρωτούσαν αυτόν και οι Φαρισαίοι πως ανέβλεψε*. Και εκείνος είπε προς αυτούς: *Πηλό έβαλε πάνω στα μάτια μου, και πλύθηκα, και βλέπω.*

16 Έλεγαν λοιπόν μερικοί από τους Φαρισαίους: *Αυτός ο άνθρωπος δεν είναι από τον Θεό, διότι δεν τηρεί το Σάββατο.* Άλλοι έλεγαν· *[9]Πως μπορεί άνθρωπος αμαρτωλός να κάνει τέτοια θαύματα;* Και [10]ήταν διαίρεση[σχίσμα] μεταξύ τους.

17 Λέγουν πάλι προς τον τυφλό: *Συ τι λέγεις γι' αυτόν, εφόσον άνοιξε τα μάτια σου;* Και εκείνος είπε: *ότι [11]Προφήτης είναι.* **18** Δεν πίστευσαν λοιπόν οι Ιουδαίοι τα σχετικά μ' αυτόν ότι ήταν τυφλός και ανέβλεψε*, έως ότου φώναξαν τους γονείς του, αυτού που βρήκε την όραση* **19** και ρώτησαν αυτούς, λέγοντες: *Αυτός είναι ο γιος σας, τον οποίο σεις λέγετε ότι γεννήθηκε τυφλός; πως λοιπόν βλέπει τώρα;*

20 Απάντησαν προς αυτούς οι γονείς αυτού και είπαν: *Ξέρουμε ότι αυτός είναι ο γιος μας κι ότι γεννήθηκε τυφλός·* **21** *Πως δε βλέπει τώρα δεν ξέρουμε, ή ποιος άνοιξε τα μάτια του εμείς δεν ξέρουμε· αυτός (ικανή) ηλικία έχει, αυτόν ρωτήστε, αυτός [θα] μιλήσει για τον εαυτό του.* **22** Αυτά είπαν οι γονείς του, [12]διότι φοβόνταν τους Ιουδαίους· επειδή ήδη είχαν συμφωνήσει οι Ιουδαίοι, εάν κάποιος ομολογήσει αυτόν Χριστό, [13]να γίνει αποσυνάγωγος. **23** Για το λόγο αυτό οι γονείς του είπαν ότι ηλικία έχει, αυτόν ρωτήστε.

24 Φώναξαν λοιπόν για 2η φορά τον άνθρωπο, ο οποίος ήταν τυφλός, και είπαν προς αυτόν: *[14]Δόξασε τον Θεό· [15]εμείς γνωρίζουμε ότι ο άνθρωπος αυτός είναι αμαρτωλός.*

ΚΕΦ. 8 [53] Κφ. 10:26,27, 1Ιωα. 4:6 [54] Κφ. 7:20, 10:20, six. 52 [55] Κφ. 5:41,7:18 [56] Κφ. 5: 24, 11:26 [57] Ζαχ. 1:5, Εβ. 11:13 [58] Κφ. 3:31 [59] Κφ. 5: 41, 16:14, 17:1, Πρ.3:13 [60] Κφ. 7:28,29 [61] Λκ. 10:24 [62] Εβ. 11:13 [63] Εξ. 3:14, Ησ. 43:13, Κφ. 17:5,24, Κολ. 1:17, Απ. 1:8 [64] Κφ.10: 31,39, 11:8 [65] Λκ. 4:30 **ΚΕΦ. 9** [1] six. 34 [2] Κφ.11:4 [3] Κφ. 4:34, 5:19, 36, 11:9, 12:35, 17:4 [4] Κφ. 1:5,9, 3:19, 8:12, 12:35,46 [5] Μαρ. 7:33, 8:23 [6] Νεε. 3:15 [7] ἹδΕ 2 Βα. 5:14 [8] six 6,7 [9] six 33, Κφ. 3:2 [10] Κφ. 7:12,43, 10:19 [11] Κφ. 4:19, 6:14 [12] Κφ. 7:13, 12:42, 19:38, Πρ. 5:13 [13] six. 34, Κφ. 16:2 [14] Ι.Ν. 7:19, 1Σα. 6:5 [15] six 16

[8:51] **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ **θεωρήσῃ** εἰς τὸν αἰῶνα. **[8:52]** Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις... **[8:53-54]** ...ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν... ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν (KMN: ἡμῶν) ἐστι, **[8:55-56]** ...ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν... **[8:57]** ...ἑώρακας; **[8:58]** ...**ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγώ εἰμι. **[8:59]** **Ἦραν** οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν... **παρῆγεν** οὕτως. **[9:1]** Καὶ παράγων... **[9:2-3]** ...ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. **[9:4]** Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. **[9:5]** Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. **[9:6]** Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ **ἐπέχρισε** τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ **[9:7]** ...ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων. **[9:8]** Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ **προσαιτῶν**; **[9:9]** ...ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν... **[9:10]** Ἔλεγον οὖν αὐτῷ... **[9:12]** Εἶπον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ **οἶδα**. **[9:13]** Ἄγουσιν αὐτὸν... τόν ποτε τυφλόν. **[9:14]** Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. **[9:15]** Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. **[9:16]** Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές... τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. **[9:17]** ...ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;... **[9:18]** Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος **[9:19]** ...οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; **[9:20]** ...οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· **[9:21]** πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ **οἴδαμεν**, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. **[9:22]** ...ἤδη γὰρ **συνετέθειντο** οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα... **[9:23]** ...ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. **[9:24]** Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλὸς...δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς **οἴδαμεν**...

25 Απάντησε λοιπόν εκείνος και είπε: *Αν είναι αμαρτωλός δεν ξέρω· ένα ξέρω, ότι ήμουν τυφλός και τώρα βλέπω.* **26** Είπαν δε προς αυτόν πάλι: *Τι σου έκανε; πως άνοιξε τα μάτια σου;* **27** Απάντησε προς αυτούς: *Σας είπα ήδη, και δεν ακούσατε· γιατί πάλι θέλετε να ακούτε; μήπως και σεις θέλετε να γίνετε μαθητές του;* **28** Λοιδόρησαν λοιπόν αυτόν και είπαν: *Συ είσαι μαθητής εκείνου· εμείς δε του Μωυσή είμαστε μαθητές.* **29** *Εμείς ξέρουμε ότι προς τον Μωυσή λάλησε ο Θεός·* [16]*αυτόν όμως δεν ξέρουμε από που είναι.*

30 Αποκρίθηκε ο άνθρωπος και είπε προς αυτούς: [17] *Μα αυτό ακριβώς είναι το θαυμαστό, ότι σεις δεν ξέρετε από που είναι, και [αυτός] μου άνοιξε τα μάτια.* **31** *Γνωρίζουμε δε* [18]*ότι αμαρτωλούς ο Θεός δεν ακούει, αλλ' εάν κάποιος είναι θεοσεβής και κάνει το θέλημα αυτού, αυτόν ακούει.* **32** *Από τον αιώνα δεν ακούσθηκε ότι κάποιος άνοιξε τα μάτια γεννημένου τυφλού.* **33** [19]*Εάν κάποιος δεν ήταν από τον Θεό, δεν [θα] μπορούσε να κάνει τίποτα.* **34** Απάντησαν και είπαν προς αυτόν: [20]*Συ γεννήθηκες όλος σε αμαρτίες, και συ μας διδάσκεις; και έβγαλαν αυτόν έξω.*

35 Άκουσε ο Ιησούς ότι τον έβγαλαν έξω, και βρίσκοντας αυτόν είπε προς αυτόν: *Συ πιστεύεις* [21]*στον Υιό του Θεού;* **36** Απάντησε εκείνος και είπε: *Ποιος είναι, Κύριε, για να πιστέψω σε αυτόν;* **37** Και ο Ιησούς είπε προς αυτόν: *Και είδες αυτόν* [22]*και αυτός που μιλά μαζί σου εκείνος είναι.* **38** Ο δε είπε: *Πιστεύω, Κύριε·* και *προσκύνησε αυτόν.* **39** Και είπε ο Ιησούς: [23] *Εγώ για κρίση ήλθα στον κόσμο αυτό,* [24]*για να βλέπουν οι μη βλέποντες και να γίνουν τυφλοί όσοι βλέπουν.* **40** Και άκουσαν αυτά όσοι απ' τους Φαρισαίους ήταν μαζί του, [25]και είπαν προς αυτόν: *Μήπως και εμείς τυφλοί είμαστε;* **41** Είπε προς αυτούς ο Ιησούς: [26]*Εάν είστε τυφλοί, δεν θα είχατε αμαρτία· τώρα όμως λέτε ότι βλέπουμε· η αμαρτία σας λοιπόν παραμένει.*

10 **[Ι]** *ΑΛΗΘΙΝΑ, ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΑΣ ΛΕΓΩ, όποιος δεν μπαίνει από την είσοδο στην αυλή*[μάντρα] *των προβάτων, αλλά αναβαίνει από αλλού, εκείνος είναι κλέφτης και ληστής·* **2** *όποιος όμως μπαίνει από την είσοδο, είναι βοσκός*[ποιμένας] *των προβάτων.*

3 *Σ' αυτόν ο θυρωρός ανοίγει και τα πρόβατα ακούνε τη φωνή του, και τα δικά του πρόβατα φωνάζει με το όνομά τους και τα οδηγεί έξω.*

4 *Και αφού βγάλει έξω τα δικά του πρόβατα, πάει μπροστά τους, και τα πρόβατα τον ακολουθούν, διότι γνωρίζουν τη φωνή του.* **5** *Ξένο όμως δεν θα ακολουθήσουν, αλλά θα φύγουν απ' αυτόν, διότι δεν γνωρίζουν τη φωνή των ξένων.* **6** Αυτή την παραβολή είπε προς αυτούς ο Ιησούς· εκείνοι όμως δεν ενόησαν τι ήταν αυτά, τα οποία μιλούσε προς αυτούς.

7 Είπε λοιπόν πάλι προς αυτούς ο Ιησούς: *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω ότι εγώ είμαι η είσοδος των προβάτων.* **8** *Όλοι όσοι ήλθαν προ από μένα κλέφτες είναι και ληστές· αλλά δεν άκουσαν αυτούς τα πρόβατα.*

9 [1]*Εγώ είμαι η είσοδος*[θύρα]*· μέσω εμού αν κάποιος μπει, θα σωθεί και θα μπει και θα βγεί και θα βρει βοσκή.* **10** *Ο κλέφτης δεν έρχεται, ειμή για να κλέψει και θυσιάσει και αφανίσει· εγώ ήλθα για να έχουν ζωή και να έχουν αυτή σε αφθονία.*

11 [2]*Εγώ είμαι ο βοσκός*[ποιμήν] *ο καλός. Ο ποιμένας* ο καλός τη ψυχή του βάλλει υπέρ των προβάτων·* **12** *ο δε μισθωτός και που δεν είναι ποιμένας, του οποίου δεν είναι τα πρόβατα δικά του, βλέπει το λύκο να έρχεται* [3]*και αφήνει τα πρόβατα και φεύγει· και ο λύκος αρπάζει αυτά και σκορπίζει τα πρόβατα.*

13 *Ο δε μισθωτός φεύγει, διότι είναι μισθωτός και δεν τον μέλει περί των προβάτων.* **14** *Εγώ είμαι ο ποιμένας*[βοσκός] *ο καλός,* [4]*και γνωρίζω τα δικά μου και γνωρίζομαι από τα δικά μου,* **15** [5]*καθώς με γνωρίζει ο Πατέρας και εγώ γνωρίζω τον Πατέρα,* [6]*και την ψυχή μου βάζω υπέρ των προβάτων.*

16 *Κι* [7]*άλλα πρόβατα έχω, τα οποία δεν είναι από αυτή την αυλή· και εκείνα πρέπει να συνάξω, και θ' ακούσουν τη φωνή μου,* [8]*και θα γίνει μία ποίμνη, ένας ποιμένας.* **17** *Γι' αυτό ο Πατέρας με αγαπά,* [9]*διότι εγώ βάζω τη ψυχή μου, διά να λάβω αυτή πάλι.* **18** *Κανείς δεν αφαιρεί αυτή από μένα, αλλ' εγώ βάζω αυτή από μόνος μου·* [10]*εξουσία έχω να βάλω αυτήν, και εξουσία έχω πάλι να λάβω αυτή·* [11]*αυτή την εντολή έλαβα από τον Πατέρα μου.*

19 [12]Σχίσμα λοιπόν έγινε πάλι μεταξύ των Ιουδαίων γι' αυτά τα λόγια. **20** Και έλεγαν πολλοί απ' αυτούς: [13]*Δαιμόνιο έχει και είναι μανιακός*[τρελλός]*· τι τον ακούτε;* **21** Άλλοι έλεγαν: *Αυτά τα λόγια δεν είναι δαιμονισμένου·* [14] *μήπως μπορεί δαιμόνιο* [15]*ν' ανοίγει μάτια*[οφθαλμούς] *τυφλών;*

ΚΕΦ. 9 [16] Κφ. 8:14 [17] Κφ. 3:10 [18] Ιώβ 27: 9, 35:12, Ψλ. 18: 41, 34:15, 66:18, Παρ. 1:28, 15:29,28:9, Ησ.1:15 Ιερ. 11:11, 14:12, Ιεζ. 8:18, Μιχ. 3:4, Ζαχ. 7:13 [19] six. 16 [20] six. 2 [21] Μτ. 14:33, 16:16, Μαρ. 1:1, Κφ. 10:36, 1Ιωα. 5:13 [22] Κφ. 4:26 [23] Κφ. 3:17, 5:22,27, 12:47 [24] Μτ. 13:13 [25] Ρω. 2:19 [26] Κφ. 15:22,24 **ΚΕΦ. 10** [1]Κφ. 14:6, Εφ. 2:18 [2]Ησ. 40:11, Ιεζ. 34:12,23, 37:24, Εβ. 13:20, 1Πε. 2:25, 5:4 [3]Ζαχ. 11:16,17 [4]2Τι. 2:19 [5]Μτ. 11:27 [6]Κφ. 15:13 [7]Ησ. 56:8 [8]Ιεζ. 37:22, Εφ. 2:14, 1Πε. 2:25 [9]Ησ. 53:7,8,12, Εβ. 2:9 [10]Κφ. 2:19 [11]Κφ. 6:38, 15:10, Πρ. 2:24,32 [12]Κφ. 7:43, 9:16 [13]Κφ. 7:20,8:48,52 [14]Εξ.4:11, Ψλ. 94:9, 146:8 [15]Κφ. 9:6,7,32,33

[9:25] ...εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν **οὐκ οἶδα**· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν **ἄρτι** βλέπω. **[9:16]** ...τί ἐποίησέ σοι; **[9:17]** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε... γενέσθαι; **[9:28]Ἐλοιδόρησαν** αὐτὸν καὶ εἶπον... **[9:29]** Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωυσεῖ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. **[9:30]** ...ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. **[9:31]** Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. **[9:32]** Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. **[9:33]** Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. **[9:34-35]** ...εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ (ΚΜΝ: **τοῦ ἀνθρώπου**); **[9:36-37]** ...καὶ ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. **[9:38-39]** ...εἰς κρῖμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. **[9:41]** ...νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει. **[10:1] Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων **ἀλλαχόθεν**... **[10:2]** ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας... **[10:3]** Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει... ἐξάγει αὐτά. **[10:4]** ...ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται ...**οἴδασι**... **[10:5]** ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν **ἀλλοτρίων**... **[10:6]** Ταύτην τὴν **παροιμίαν**... οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. **[10:7]** ...ἡ θύρα... **[10:8-9]** Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. **[10:10]** ...καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ... καὶ περισσὸν ἔχωσιν. **[10:11]** ...τίθησιν... **[10:12]** Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον... **[10:13-15]** ...καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ... **[10:16]** ...ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. **[10:17]** ...ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. **[10:18]** Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην... παρὰ τοῦ πατρός μου. **[10:20]** ...καὶ **μαίνεται**· τί αὐτοῦ ἀκούετε; **[10:21]** ...ταῦτα τὰ **ῥήματα** οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

22 Έγιναν δε τα εγκαίνια[η γιορτή των εγκαινίων] στα Ιεροσόλυμα, και ήταν χειμώνας· **23** και ο Ιησούς περπατούσε στο ιερό[Ναό] στη στοά του Σολομώντα.

24 Περικύκλωσαν λοιπόν αυτόν οι Ιουδαίοι και έλεγαν προς αυτόν: *Έως πότε θα κρατάς [σε αμφιβολία] την ψυχή μας; εάν συ είσαι ο Χριστός, πες προς εμάς ξεκάθαρα[παρρησία].* **25** Απάντησε σ' αυτούς ο Ιησούς: *Σας είπα, και δεν πιστεύετε.* [17]*Τα έργα, τα οποία εγώ κάνω στο όνομα του Πατέρα μου, αυτά μαρτυρούν για μένα·* **26** *αλλά* [18]*εσείς δεν πιστεύετε· διότι δεν είστε από τα πρόβατα τα δικά μου.* **27** *Καθώς σας είπα:* [19]*Τα πρόβατα τα δικά μου ακούνε τη φωνή μου, κι εγώ γνωρίζω αυτά, και με ακολουθούν.* **28** *Και εγώ δίνω σε αυτά ζωή αιώνια, και* [20]*δεν θα χαθούν[απολεσθή] στον αιώνα, και κανείς δεν θα αρπάξει αυτά από το χέρι μου.* **29** [21]*Ο Πατέρας μου,* [22]*ο οποίος μου έδωσε [αυτά], είναι μεγαλύτερος [[πάντων]], και κανείς δεν μπορεί να αρπάξει απ' το χέρι του Πατέρα μου.* **30** [23]*Εγώ και ο Πατέρας μου είμαστε ένα.*

31 [24]Έπιασαν λοιπόν πάλι οι Ιουδαίοι πέτρες[λίθους], για να τον λιθοβολήσουν. **32** Απάντησε προς αυτούς ο Ιησούς: *Πολλά καλά έργα έδειξα σε σας απ' τον Πατέρα μου· για ποιο έργο απ' αυτά με λιθοβολείτε;* **33** Απάντησαν προς αυτόν οι Ιουδαίοι, λέγοντες: *Για καλό έργο δεν σε λιθοβολούμε, αλλά περί βλασφημίας, και επειδή ενώ είσαι άνθρωπος* [25]*κάνεις τον εαυτό σου Θεό.* **34** Αποκρίθηκε προς αυτούς ο Ιησούς: [26]*Δεν είναι γραμμένο στο Νόμο σας,* ***Εγώ είπα, θεοί είστε;*** **35** *Εάν εκείνους είπε θεούς,* [27]*προς τους οποίους έγινε ο λόγος του Θεού, –και δεν είναι δυνατόν να αναιρεθεί η Γραφή–* **36** [28]*εκείνον, τον οποίο ο Πατέρας αγίασε* [29]*και απέστειλε στον κόσμο, σεις λέτε ότι βλασφημείς,* [30]*επειδή είπα,* [31]*Υιός του Θεού είμαι;*

37 [32]*Εάν δεν κάνω τα έργα του Πατέρα μου, μη πιστεύετε σε μένα·* **38** *αλλ' εάν κάνω, αν και σε μένα δεν πιστεύετε,* [33]*πιστέψετε στα έργα, για να γνωρίσετε και πιστεύσετε,* [34]*ότι ο Πατέρας είναι μέσα μου[εν εμοί] και εγώ μέσα του[εν αυτώ].* **39** [35]Ζητούσαν λοιπόν πάλι να τον πιάσουν[συλλάβουν]· και ξέφυγε απ' το χέρι τους.

40 Και πήγε πάλι αντίπερα του Ιορδάνη, στον τόπο [36]όπου βάπτιζε αρχικά ο Ιωάννης, και έμεινε εκεί. **41** Και πολλοί ήλθαν προς αυτόν και έλεγαν ότι ο Ιωάννης μεν κανένα θαύμα δεν έκανε, [37]όλα όμως όσα είπε ο Ιωάννης γι' αυτόν, ήταν αληθινά. **42** [38] Και εκεί πίστεψαν πολλοί σε αυτόν.

11 **[ΙΑ]** ΗΤΑΝ ΔΕ ΚΑΠΟΙΟΣ ΑΣΘΕΝΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ ΑΠ΄ΤΗ ΒΗΘΑΝΙΑ, από το χωριό [1][της] Μαρίας και Μάρθας της αδελφής της. **2** [2]Η δε Μαρία ήταν αυτή που άλειψε τον Κύριο με μύρο και σφούγγισε τα πόδια του με τις τρίχες της, της οποίας ο αδελφός Λάζαρος αρρώστησε. **3** Απέστειλαν λοιπόν οι αδελφές προς αυτόν, λέγοντας: *Κύριε, δες, εκείνος τον οποίο αγαπάς, είναι άρρωστος.*

4 Και όταν το άκουσε ο Ιησούς είπε: *Αυτή η ασθένεια δεν είναι για θάνατο,* [3]*αλλ' υπέρ της δόξας του Θεού, για να δοξαστεί ο Υιός του Θεού μέσω αυτής.* **5** Αγαπούσε δε ο Ιησούς τη Μάρθα και την αδελφή της και τον Λάζαρο. **6** Καθώς λοιπόν άκουσε ότι ασθενεί, τότε μεν [4]έμεινε δύο ημέρες στον τόπο που ήταν· **7** έπειτα μετά απ' αυτό λέγει προς τους μαθητές: *Ας πάμε στην Ιουδαία πάλι.*

8 Λέγουν προς αυτόν οι μαθητές: *Ραββί[Διδάσκαλε], τώρα* [5]*ζητούσαν να σε λιθοβολήσουν οι Ιουδαίοι, και ξαναπάς εκεί;* **9** Απάντησε ο Ιησούς: *Δεν είναι 12 οι ώρες της ημέρας;* [6]*εάν κάποιος περπατάει στην ημέρα, δεν σκοντάφτει, διότι βλέπει το φως αυτού του κόσμου·* **10** [7]*εάν όμως κάποιος περπατάει στη νύχτα, προσκόπτει, διότι το φως δεν είναι μέσα του[εν αυτώ].*

11 Αυτά είπε, και μετά απ' αυτό λέγει προς αυτούς: *Λάζαρος ο φίλος μας* [8]*κοιμήθηκε· αλλά πάω για να τον ξυπνήσω.* **12** Είπαν λοιπόν οι μαθητές του· *Κύριε, αν κοιμήθηκε, θα σωθεί[γίνει καλά].* **13** Αλλ' ο Ιησούς είχε μιλήσει για το θανατό του· εκείνοι όμως νόμισαν ότι λέγει για τον φυσικό ύπνο[περί της κοιμήσεως του ύπνου]. **14** Τότε λοιπόν είπε προς αυτούς ο Ιησούς ξεκάθαρα*: *Ο Λάζαρος πέθανε.* **15** *Και χαίρω για σας, για να πιστεύσετε, διότι δεν ήμουν εκεί· αλλ' ας πάμε προς αυτόν.*

16 Είπε δε ο Θωμάς, ο λεγόμενος Δίδυμος προς τους [συμ]μαθητές: *Ας πάμε και μείς, για να πεθάνουμε μαζί του.*

17 Φθάνοντας λοιπόν ο Ιησούς τον βρήκε ήδη τέσσερις ημέρες να είναι στο μνημείο. **18** Ήταν δε η Βηθανία κοντά στα Ιεροσόλυμα, σε απόσταση σχεδόν δεκαπέντε στάδια[(3 χλμ.)]. **19** Και πολλοί απ' τους Ιουδαίους είχαν ελθεί προς την Μάρθα και Μαρία, για να τις παρηγορησουν για τον αδελφό τους. **20** Η Μάρθα λοιπόν, καθώς άκουσε ότι ο Ιησούς έρχεται· προϋπάντησε αυτόν· η δε Μαρία καθόταν στο σπίτι. **21** Είπε λοιπόν η Μάρθα προς τον Ιησού:

ΚΕΦ. 10 [16]Πρ. 3:11, 5:12 [17]six 38, Κφ. 3:2, 5:36 [18]Κφ. 8:47, 1Ιωα. 4:6 [19]six. 4,14 [20]Κφ. 6:37, 17:11,12,18:9 [21]Κφ. 14:28 [22]Κφ. 17:2,6, κτλ [23] Κφ. 17:11,22 [24]Κφ. 8:59 [25] Κφ. 5:18 [26] Ψλ. 82:6 [27] Ρω. 13:1 [28] Κφ. 6:27 [29] Κφ. 3:17, 5:36-7, 8:42 [30] Κφ. 5:17,18, six. 30 [31] Λκ. 1:35, Κφ. 9:35,37 [32] Κφ. 15:24 [33] Κφ. 5:36, 14:10,11 [34]Κφ. 14:10,11, 17:21 [35] Κφ. 7:30,44, 8:59 [36] Κφ. 1:28 [37]Κφ. 3:30 [38] Κφ. 8:30,11:45:7 **ΚΕΦ. 11** [1] Λκ. 10:38,39 [2] Μτ. 26:7,Μαρ. 14:3, κφ. 12:3 [3] Κφ. 9:3, six. 40 [4]Κφ. 10:40 [5] Κφ. 10:31 [6] Κφ. 9:4 [7] Κφ. 12:35 [8] Δευ. 31: 16, Δαν. 12:2, Μτ. 9:24, Πρ. 7:60, 1Κο. 15:18,51

[10:22] Εγένετο... καὶ χειμὼν ἦν· **[10:24]** Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν... ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν **παρρησίᾳ**. **[10:25]** ...εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε... ἃ ἐγὼ ποιῶ... **[10:26]** ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. **[10:27]** ...κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι, **[10:28]** ...καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. **[10:29]** Ὁ πατήρ μου, ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί, καὶ οὐδεὶς δύναται... **[10:30]** Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. **[10:31]** Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα **λιθάσωσιν** αὐτόν. **[10:32]** ...ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με; **[10:33]** ... οὐ **λιθάζομέν** σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. **[10:34]** ...οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε; **[10:35]** ...καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, **[10:36]** ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε... **[10:37]** Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· **[10:38]** εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε (ΚΜΝ: ἵνα γνῶτε καὶ **γινώσκητε**) ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν αὐτῷ. **[10:39]** ...καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. **[10:41]** ...μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν... περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. **[10:42]** ... **[11:1]** Ἦν δέ τις ἀσθενῶν... **[11:2]** ...ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ καὶ **ἐκμάξασα** τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς... **[11:3]** ...Κύριε, ἴδε ὃν **φιλεῖς** ἀσθενεῖ. **[11:4]** ...οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον... **[11:5-6]** Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· **[11:7]** ...ἄγωμεν... **[11:8]** ...νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι... **[11:9]** ...οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς... **[11:10]** ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. **[11:11]** ...πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. **[11:12]** ...σωθήσεται. **[11:13]** **Εἰρήκει** δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. **[11:14]** ...**παρρησίᾳ**... **[11:15]** καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. **[11:16]** ...τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν... **[11:17-18]** ...ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε, **[10:19]** ...ἐληλύθεισαν... ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. **[11:20]** ...ὑπήντησεν αὐτῷ... ἐκαθέζετο.

Κύριε, εάν ήσουν εδώ, ο αδελφός μου δεν θα πέθαινε. **22** *Πλην και τώρα ξέρω* [9]*ότι όσα ζητήσεις απ' τον Θεό, θα σου δώσει ο Θεός.*

23 Λέγει προς αυτή ο Ιησούς: *Ο αδελφός σου θα αναστηθεί.* **24** Λέγει προς αυτόν η Μάρθα: [10]*Ξέρω ότι θα αναστηθεί στην ανάσταση στην τελευταία*[εσχάτη] *ημέρα.* **25** Είπε προς αυτή ο Ιησούς: [11]*Εγώ είμαι η ανάσταση και* [12]*η ζωή·* [13]*όποιος πιστεύει σε μένα, και αν πεθάνει, θα ζήσει·* **26** *και οποιοσδήποτε ζει και πιστεύει σε μένα δεν θα πεθάνει στον αιώνα. Πιστεύεις αυτό;* **27** Λέγει προς αυτόν: *Ναι, Κύριε,* [14]*εγώ πίστευσα ότι συ είσαι ο Χριστός, ο Υιός του Θεού, ο ερχόμενος στον κόσμο.*

28 Και αφού είπε αυτά, πήγε και φώναξε Μαρία την αδελφή της κρυφά και είπε· *Ο Δάσκαλος ήλθε και σε φωνάζει.* **29** Εκείνη, καθώς άκουσε, σηκώθηκε γρήγορα και έρχεται προς αυτόν. **30** (Δεν είχε δε ελθεί ο Ιησούς ακόμη στο χωριό, αλλ' ήταν στο μέρος, που τον απάντησε[προϋπάντησε] η Μάρθα).

31 [15] Οι Ιουδαίοι λοιπόν, που ήταν μαζί της στο σπίτι και την παρηγορούσαν, βλέποντας τη Μαρία ότι σηκώθηκε γρήγορα και βγήκε έξω, ακολούθησαν αυτή, λέγοντας ότι πάει στο μνημείο, για να κλάψει εκεί. **32** Η Μαρία λοιπόν καθώς ήλθε εκεί που ήταν ο Ιησούς, βλεποντάς τον έπεσε στα πόδια του, λέγοντας προς αυτόν: [16] *Κύριε, εάν ήσουν εδώ, ο αδελφός μου δεν θα πέθαινε.*

33 Ο δε Ιησούς, καθώς είδε αυτή να κλαίει και τους Ιουδαίους που ήλθαν μαζί της να κλαίνε, στέναξε μέσα στη ψυχή του και ταράχθηκε, **34** και είπε: *Που βάλατε αυτόν;* Λένε προς αυτόν: *Κύριε, έλα και δες.* **35** [17]Δάκρυσε ο Ιησούς. **36** Έλεγαν λοιπόν οι Ιουδαίοι· Κοίτα πόσο τον αγαπούσε. **37** Μερικοί δε απ' αυτούς είπαν: *Δεν μπορούσε αυτός,* [18]*ο οποίος άνοιξε τα μάτια του τυφλού, να κάνει ώστε κι αυτός να μη πεθάνει;*

38 Ο Ιησούς λοιπόν, πάλι στενάζοντας μέσα του, έρχεται στο μνημείο· ήταν δε σπήλαιο, και ήταν τοποθετημένο ένα λιθάρι πάνω του. **39** Λέγει ο Ιησούς: *Σηκώστε το λίθο.* Λέγει προς αυτόν η αδελφή του πεθαμένου η Μάρθα: *Κύριε, ήδη μυρίζει· διότι είναι 4 ημερών.* **40** Λέγει προς αυτή ο Ιησούς: *Δεν σου είπα ότι εάν πιστεύσεις,* [19]*θα δεις τη δόξα του Θεού;* **41** Μετακίνησαν λοιπόν το λίθο[πέτρα], εκεί όπου είχε αποτεθεί ο πεθαμένος. Ο δε Ιησούς, σηκώνοντας πάνω τα μάτια, είπε: *Πατέρα, σε ευχαριστώ διότι με άκουσες.* **42** Και εγώ γνώριζα ότι πάντα με ακούς· αλλά [20]για τον όχλο[πλήθος] που παραβρίσκεται εδώ είπα [τούτο], για να πιστεύσουν ότι εσύ με απέστειλες. **43** Και αυτά λέγοντας, με φωνή μεγάλη κραύγασε: *Λάζαρε, έλα έξω.*

44 Και βγήκε έξω ο πεθαμένος, δεμένος τα πόδια και τα χέρια με τα σάβανα, και [21]το πρόσωπο αυτού ήταν περιδεμένο με σουδάριο. Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *Λύστε αυτόν και αφήστε να περπατήσει.*

45 Πολλοί λοιπόν απ' τους Ιουδαίους, οι οποίοι είχαν ελθεί στη Μαρία [22]και είδαν όσα έκανε ο Ιησούς, πίστευσαν σε αυτόν. **46** Μερικοί δε απ' αυτούς αναχώρησαν προς τους Φαρισαίους και είπαν προς αυτούς όσα έκανε ο Ιησούς. **47** [23]Συγκάλεσαν λοιπόν συνέδριο οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι και έλεγαν· [24]*Τι κάνουμε, διότι αυτός ο άνθρωπος πολλά θαύματα κάνει.* **48** *Εάν αφήσουμε αυτόν έτσι, όλοι θα πιστεύσουν σε αυτόν, και θα έλθουν οι Ρωμαίοι και θα αφανίσουν και τον τόπο μας και το έθνος.*

49 Ένας δε απ' αυτούς, [25]ο Καϊάφας, ο οποίος ήταν αρχιερέας της χρονιά εκείνης, είπε προς αυτούς· *Σεις δεν ξέρετε τίποτα,* **50** [26]*ούτε καταλαβαίνετε ότι μας συμφέρει να πεθάνει ένας άνθρωπος υπέρ του λαού και να μη χαθεί*[απολεσθή] *όλο το έθνος.* **51** Αυτό δε από μόνος του δεν το είπε, αλλά επειδή ήταν αρχιερέας εκείνης της χρονιάς προφήτευσε ότι έμελλε ο Ιησούς να πεθάνει υπέρ του έθνους, **52** [27]και όχι μόνο υπέρ του έθνους, αλλά [28]και για να συνάξει στο ένα τα διασκορπισμένα παιδιά του Θεού. **53** Από εκείνη λοιπόν την ημέρα αποφάσισαν, για να τον θανατώσουν.

54 [29]Ως εκ τούτου ο Ιησούς δεν περπατούσε πλέον ανοιχτά[παρρησία] μεταξύ των Ιουδαίων, αλλ' αναχώρησε από εκεί στον τόπο κοντά στην έρημο, σε πόλη λεγομένη [30]Εφραΐμ, και εκεί διέμενε με τους μαθητές του.

55 [31]Πλησίαζε δε το Πάσχα των Ιουδαίων, και πολλοί ανέβηκαν απ' τον τόπο εκείνο στα Ιεροσόλυμα πριν το Πάσχα, για να εξαγνιστούν. **56** [32/Ανα]ζητούσαν λοιπόν τον Ιησού και έλεγαν μεταξύ τους στεκόμενοι στο ιερό· *Τι νομίζετε ότι δεν θα ελθεί στην εορτή;* **57** Είχαν δε δώσει προσταγή και οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι, Εάν κάποιος μάθει που είναι, να ειδοποιήσει, για να τον συλλάβουν.

ΚΕΦ. 11 [9] Κφ. 9:31 [10] Λκ. 14:14, Κφ. 5:29 [11] Κφ. 5:21, 6:39,40,44 [12] Κφ. 1:4, 6:35, 14:6, Κολ. 3:4, 1Ιωα. 1:1,2, 5:11 [13] Κφ. 3:36, 1Ιωα. 5:10 [14] Μτ. 16:16, Κφ. 4:42, 6:14, 69 [15] six. 19 [16] six. 21 [17] Λκ. 19:41 [18] Κφ. 9:6 [19] six. 4,23 [20] Κφ. 12:30 [21] Κφ. 20:7 [22] Κφ. 2:23, 10:42, 12:11,18 [23] Ψλ. 2:2, Μτ. 26:3, Μαρ. 14:1, Λκ. 22:2 [24] Κφ. 12:19, Πρ. 4:16 [25] Λκ. 3:2, κφ. 18:14, Πρ. 4:6 [26] Κφ. 18:14 [27] Ησ. 49:6, 1Ιωα. 2:2 [28] Κφ. 10:16, Εφ. 2:14, 15,16,17 [29] Κφ. 4:1,3, 7:1 [30] Ιδέ 2Χρ. 13:19 [31] Κφ. 2:13, 5:1, 6:4

[11:21] ...Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. **[11:22]** Ἀλλὰ καὶ νῦν **οἶδα**... **[11:24-25]** ...ἐγώ εἰμι ... **[11:26]** ...πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; **[11:27]** ...ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ... ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. **[11:28]** Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε... **λάθρᾳ** εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος **πάρεστι** καὶ φωνεῖ σε. **[11:29]**Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, **ἐγείρεται** ταχὺ... **[11:30]** Οὔπω δὲ ἐληλύθει... ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. **[11:31]** Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ **παραμυθούμενοι** αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν... **[11:32]** ...εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. **[11:33]** ...συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, **ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι** καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, **[11:34]** ...ποῦ τεθείκατε αὐτόν; **[11:36]** ...οὖν... ἐφίλει αὐτόν· **[11:37]** τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἠδύνατο οὗτος... ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; **[11:38]**Ἰησοῦς οὖν, πάλιν **ἐμβριμώμενος** ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον... λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. **[11:39]** ...ἄρατε τὸν λίθον... Κύριε, ἤδη ὄζει· **τεταρταῖος** γάρ ἐστι. **[11:40]** ...οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; **[11:41]** Ἦραν οὖν τὸν λίθον οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς **κείμενος**. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπε· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι... **[11:42]**Ἐγὼ δὲ ᾔδειν... **[11:43]** ...Λάζαρε, **δεῦρο** ἔξω. **[11:44]** Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς... **κειρίαις**, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο... καὶ ἄφετε ὑπάγειν. **[11:45]** ...οἱ ἐλθόντες... καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν... **[11:46]** Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον... αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν... **[11:47]** Συνήγαγον οὖν... συνέδριον καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ **σημεῖα** ποιεῖ; **[11:48]** Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω... καὶ ἐλεύσονται... **ἀροῦσιν** ἡμῶν... **[11:49]** Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν... ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, **[11:50]** οὐδὲ διαλογίζεσθε... ἀπόληται. **[11:51]** Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου... **[11:52]** καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. **[11:53]** Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. **[11:54]**Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ... ἐν τοῖς Ἰουδαίοις... **[11:55]** Ἦν δὲ ἐγγὺς... πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. **[11:56]**Ἐζήτουν οὖν... μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; **[11:57]** Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὴν ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12 **[ΙΒ]** Ο ΙΗΣΟΥΣ ΛΟΙΠΟΝ ΕΞΙ ΗΜΕΡΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ ΠΑΣΧΑ ήλθε στην Βηθανία, [1]όπου ήταν ο Λάζαρος ο πεθαμένος τον οποίος ανέστησε απ' τους νεκρούς. **2** Και [2]έκαναν σε αυτόν εκεί δείπνο, και η Μάρθα υπηρετούσε· ο δε Λάζαρος ήταν ένας απ' αυτούς που καθόταν μαζί του.

3 Τότε [3]η Μαρία, [αφού] πήρε ένα λίτρο(327 γραμ.) μύρο νάρδου γνήσιο[καθαράς] ακριβό[πολυτίμου], άλειψε τα πόδια του Ιησού και με τις τρίχες της σπόγγισε τα πόδια του· η δε [κατ]οικία γέμισε από την μυρωδιά[οσμής] του μύρου.

4 Λέγει λοιπόν ένας από τους μαθητές του, ο Ιούδας Σίμωνος ο Ισκαριώτης, ο οποίος έμελλε να παραδώσει αυτόν: **5** *Γιατί αυτό το μύρο δεν πουλήθηκε 300 δηνάρια για να δοθεί στους φτωχούς;* **6** Είπε δε αυτό όχι διότι τον ένοιαζε για τους φτωχούς, αλλά επειδή ήταν κλέφτης [4]και είχε το ταμείο[γλωσσόκομο] και βάσταζε [από] τα βαλλόμενα [σε αυτό]. **7** Είπε λοιπόν ο Ιησούς: *Άστε αυτή, φύλαξε αυτό για την ημέρα της ταφής μου.*

8 *Διότι [5]τους πτωχούς πάντα θα έχετε μαζί σας, εμένα όμως πάντοτε δεν έχετε.* **9** Έμαθε δε πολύς όχλος από τους Ιουδαίους ότι είναι εκεί, και ήλθαν όχι για τον Ιησού μόνο, αλλά για να δουν και το Λάζαρο, [6]τον οποίο ανέστησε απ' τους νεκρούς.

10 [7]Πήραν απόφαση [δε] οι αρχιερείς, για να θανατώσουν και το Λάζαρο, **11** [8]διότι πολλοί από τους Ιουδαίους χάρη σ' αυτόν πήγαιναν και πίστευαν στον Ιησού.

12 [9]Την επομένη όχλος πολύς που είχε έλθει στη γιορτή, ακούσαντες ότι έρχεται [ο] Ιησούς στα Ιεροσόλυμα, **13** έλαβαν τα βαΐα [κλαδιά των φοινίκων] και βγήκαν έξω σε απάντηση αυτού και έκραζαν: *[10]Ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος στο όνομα του Κυρίου, ο βασιλιάς του Ισραήλ.* **14** [11]Βρίσκοντας δε ο Ιησούς γαϊδουράκι, κάθησε πάνω του, καθώς είναι γραμμένο: **15** ***[12]Μη φοβάσαι, θυγατέρα Σιών· δες[ιδού], ο βασιλιάς σου έρχεται καθισμένος πάνω σε πουλάρι γαϊδουριού.*** **16** Αυτά όμως [13] δεν κατανόησαν αρχικά οι μαθητές του, αλλ' [14]όταν δοξάσθηκε ο Ιησούς, [15]τότε θυμήθηκαν ότι αυτά ήταν γραμμένα γι' αυτόν, και αυτά έκαναν σ' αυτόν.

17 Το πλήθος[όχλος] δε που ήταν μαζί του όταν φώναξε το Λάζαρο απ' το μνημείο και τον σήκωσε απ' τους νεκρούς, επιβεβαίωνε αυτό. **18** [16]Γι' αυτό και συνάντησε αυτόν ο όχλος, διότι άκουσε ότι έκαμε αυτό το θαύμα. **19** Οι Φαρισαίοι λοιπόν είπαν ο ένας προς τον άλλο: *[17]Βλέπετε ότι δεν γίνεται[ωφελείτε] τίποτε; δέστε, ο κόσμος πίσω απ' αυτόν πήγε.*

20 [18]Ησαν δε μερικοί Έλληνες [19]μεταξύ αυτών που ανέβαιναν για να προσκυνήσουν στην γιορτή. **21** Αυτοί λοιπόν ήλθαν προς το Φίλιππο [20]τον από Βηθσαϊδά της Γαλιλαίας, και παρακαλούσαν αυτόν, λέγοντες: *Κύριε, θέλουμε να δούμε τον Ιησού.* **22** Έρχεται ο Φίλιππος και λέγει προς τον Ανδρέα, και πάλι ο Ανδρέας και ο Φίλιππος λέγουν, προς τον Ιησού. **23** Ο δε Ιησούς απάντησε προς αυτούς λέγοντας: *[21]Ήλθε η ώρα για να δοξαστεί ο Υιός του ανθρώπου.*

24 *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω, [22]Εάν ο κόκκος του σταριού δεν πέσει στη γη και πεθάνει, [αυτός] μόνος μένει· εάν όμως πεθάνει, πολύ καρπό φέρει.* **25** *[23]Όποιος αγαπά τη ψυχή του, θα χάσει[απολέση] αυτή, και όποιος μισεί τη ψυχή του σ' αυτόν τον κόσμο, σε ζωή αιώνια θα [δια]φυλάξει αυτή.* **26** *Εάν εμένα κάποιος υπηρετεί, εμένα ας ακολουθεί, και [24]όπου είμαι εγώ, εκεί θα είναι και ο υπηρέτης ο δικός μου· και εάν κάποιος εμένα υπηρετεί, θα τιμήσει αυτόν ο Πατέρας.*

27 *[25]Τώρα η ψυχή μου είναι ταραγμένη· και τι να πω; Πατέρα, σώσε με από αυτή την ώρα. [26]Αλλά γι' αυτό ήλθα σε αυτή την ώρα.* **28** *Πατέρα, δόξασε το όνομά σου.* *[27]*Ηλθε λοιπόν φωνή απ' τον ουρανό: *Και δόξασα και πάλι θα δοξάσω.* **29** Ο όχλος λοιπόν που ο [παρα]στεκόταν και άκουσε έλεγε, *ότι Έγινε βροντή·* άλλοι έλεγαν· *Άγγελος μίλησε προς αυτόν.* **30** Απάντησε ο Ιησούς και είπε: *[28]Η φωνή αυτή δεν έγινε για μένα, αλλά για σας.*

31 *Τώρα είναι κρίση αυτού του κόσμου, τώρα [29]ο άρχοντας αυτού του κόσμου θα εκδιωχτεί έξω.* **32** *Και εγώ [30]σαν υψωθώ από τη γη, [31]θα [προσ]ελκύσω όλους προς εμένα.* **33** [32]Αυτό δε έλεγε, δείχνοντας με ποιόν θάνατο έμελλε να πεθάνει. **34** Απάντησε προς αυτόν ο όχλος: *[33]Εμείς ακούσαμε από το Νόμο, Ότι ο Χριστός μένει στον αιώνα, και πως συ λες, Ότι πρέπει να υψωθεί ο Υιός του ανθρώπου; ποιος είναι αυτός ο Υιός του ανθρώπου;* **35** Είπε λοιπόν προς αυτούς ο Ιησούς: *[34]Ακόμη λίγο καιρό το φως είναι μαζί σας· [35]περπατάτε ενόσω έχετε το φως,*

ΚΕΦ. 12 [32] Κφ. 7:11 [1] Κφ. 11:1,43 [2] Μτ. 26:6, Μαρ. 14:3 [3] Λκ. 10:38,39, Κφ. 11:2 [4] Κφ. 13:29 [5] Μτ. 26:11, Μαρ. 14:7 [6] Κφ. 11:43,44 [7] Λκ. 16:31 [8] Κφ. 11:45, six. 18 [9] Μτ. 21:8, Μαρ. 11:8, Λκ. 19:35,36 [10] Ψλ. 118:25,26 [11] Μτ. 21:7 [12] Ζαχ. 9:9 [13] Λκ. 18:34 [14] Κφ. 7:39 [15] Κφ. 14:26 [16] six. 11 [17] Κφ. 11:47,48 [18] Πρ.17:4 [19] 1Βα. 8:41,42, Πρ. 8:27 [20] Κφ. 1:44 [21] Κφ. 13:32, 17:1 [22] 1Κο. 15:36 [23] Μτ. 10:39, 16:25, Μαρ. 8:35, Λκ. 9:24, 17:33 [24] Κφ. 14:3, 17:24, 1Θε. 4:17 [25] Μτ. 26:38,39, Λκ. 12:50, κφ. 13:21 [26] Λκ. 22:53, κφ 18:37 [27] Μτ. 3:17 [28] Κφ. 11:42 [29] Μτ.12: 29, Λκ. 1:18, Κφ. 14:30, 16:11, Πρ. 26:18, 2Κο. 4:4, Εφ. 2:2, 6:12 [30] Κφ. 3:14, 8:28 [31] Ρω. 5:18, Εβ. 2:9 [32] Κφ. 18:32 [33] Ψλ. 89:36,37, 110:4, Ησ. 9:7, 53:8, Ιεζ. 37:25, Δαν. 2:44, 7:14,27, Μιχ. 4:7 [34] Κφ. 1:9, 8:12, 9:5, six 46 [35] Ιερ. 13:16, Εφ. 5:8

[12:1] Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν... ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. **[12:2]** Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα **διηκόνει**· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. **[12:3]** Ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου **πιστικῆς** πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ **ἐξέμαξε** ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη... **[12:4]** Λέγει οὖν... ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· **[12:5]** ...οὐκ ἐπράθη... **[12:6]** ...καὶ τὸ **γλωσσόκομον** εἶχε καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. **[12:7]** ...τετήρηκεν αὐτό. **[12:8]** ...μεθ' ἑαυτῶν... **[12:9]** Ἔγνω οὖν ...ὅτι ἐκεῖ ἐστι, καὶ ἦλθον οὐ... ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. **[12:10]** **Ἐβουλεύσαντο**... ἀποκτείνωσιν, **[12:12]** Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν... **[12:13]** ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ... **[12:14]** Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό... **[12:15]** μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. **[12:16]** Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν... τὸ πρῶτον... ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. **[12:17]** Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν... **[12:18]** Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. **[12:19]** ...πρὸς ἑαυτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; Ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. **[12:20]** Ἦσαν δέ τινες ...ἀναβαινόντων... **[12:21]** Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ... **[12:22-23]** ...ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ... **[12:24]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν... **[12:25]** Ὁ **φιλῶν** τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. **[12:26]** Ἐὰν ἐμοὶ **διακονῇ** τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ **διάκονος** ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν τις ἐμοὶ **διακονῇ**, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. **[12:27]** Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω;... **[12:28]** ...Ἦλθεν οὖν φωνὴ... **[12:29-30]** ...οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. **[12:31]** Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω· **[12:32]** κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. **[12:33-34]** Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς σὺ λέγεις, δεῖ ὑψωθῆναι...; Τίς ἐστιν οὗτος... ; **[12:35]** ...ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε...οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.

για να μη σας [κατα]φθάσει το σκοτάδι· [36]και όποιος περπατά στο σκοτάδι δεν ξέρει που πάει. **36** *Ενόσω έχετε το φως, πιστεύετε στο φως, για να γείνετε [37]υιοί [του] φωτός.* Αυτά είπε ο Ιησούς κι αναχωρώντας [38]κρύφτηκε απ' αυτούς.

37 Αλλ' ενώ έκανε τόσα θαύματα μπροστά τους, δεν πίστευαν σε αυτόν· **38** για να [εκ]πληρωθεί ο λόγος του προφήτου Ησαΐα, τον οποίο είπε: ***[39]Κύριε, ποιος πίστευσε στο κήρυγμα μας; και ο βραχίονας[δύναμη] του Κυρίου σε ποιον αποκαλύφθηκε;*** **39** Γι' αυτό δεν μπορούσαν να πιστέψουν διότι πάλι είπε ο Ησαΐας· **40** ***[40]τύφλωσε τα μάτια τους και σκλήρυνε τη καρδία τους, για να μη δουν με τα μάτια και [κατα]νοήσουν με την καρδία και επιστρέψουν, και τους γιατρεύσω.*** **41** [41]Αυτά είπε ο Ησαΐας, όταν είδε τη δόξα του και μίλησε γι' αυτόν. **42** Αλλ' όμως και από τους άρχοντες πολλοί πίστεψαν σε αυτόν, πλην [42] για τους Φαρισαίους δεν ομολογούσαν, για να μη γίνουν αποσυνάγωγοι. **43** [43] Διότι αγάπησαν τη δόξα των ανθρώπων μάλλον παρά τη δόξα του Θεού.

44 Ο δε Ιησούς έκραξε και είπε: *[44]Οποιος πιστεύει σε μέ δεν πιστεύει σε μένα, αλλά σ' αυτόν που με έστειλε,* **45** *και [45]ο βλέπων εμέ θεωρεί[βλέπει] αυτόν που με έστειλε.*

46 *[46]Εγώ ήλθα φως στον κόσμο, για να μη μείνει στο σκοτάδι αυτός που πιστεύει σε μένα.* **47** *Και εάν κάποιος ακούσει τα λόγια μου και δεν πιστεύσει, [47]εγώ δεν τον κρίνω· [48]διότι δεν ήλθα για να κρίνω τον κόσμο, αλλά διά να σώσω τον κόσμο.* **48** *[49]Οποιος αθετεί εμένα και δεν δέχεται τα λόγια μου, έχει αυτόν που τον κρίνει· [50]ο λόγος, τον οποίο λάλησα, εκείνος θα κρίνει αυτόν στην τελευταία ημέρα·* **49** *διότι [51]εγώ από μόνος μου δεν μίλησα, αλλ' ο Πατέρας που με έστειλε αυτός μου έδωσε εντολή [52]τι να πω και τι να λαλήσω·* **50** *και ξέρω ότι η εντολή αυτού είναι ζωή αιώνια. Όσα λοιπόν μιλώ εγώ, καθώς μου είπε ο Πατέρας, έτσι λαλώ.*

13 **[ΙΓ']** [1]ΠΡΙΝ ΔΕ ΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ γνωρίζοντας ο Ιησούς [2]ότι ήλθε η ώρα του για να φύγει[μεταβή] απ' αυτό το κόσμο και να πάει προς τον Πατέρα, αγάπησε τους δικούς του που ήταν στον κόσμο, μέχρι τέλος αγάπησε αυτούς.

2 Και αφού ολοκληρώθηκε ο δείπνος, ([3]ο δε διάβολος είχεν ήδη βάλει στην καρδιά του Ιούδα Σίμωνα του Ισκαριώτη να παραδώσει αυτόν), **3** γνωρίζοντας ο Ιησούς [4]ότι [τα] πάντα [παρ]έδωσε στα χέρια αυτού ο Πατέρας του, και [5]ότι από τον Θεό προήλθε[εξήλθε] και προς τον Θεό πάει, **4** [6]σηκώνεται από το δείπνο και αφαιρώντας το επένδυμά [αυτού], και λαβαίνοντας μια πετσέτα περιζώσθηκε· **5** έπειτα βάζει νερό στο νιπτήρα, και άρχισε να πλένει τα πόδια των μαθητών και να τα σφουγγίζει με τη πετσέτα που ήταν περιζωσμένος.

6 Φθάνει λοιπόν προς το Σίμωνα Πέτρο, και λέγει προς αυτόν εκείνος: *Κύριε, [7]εσύ πλένεις τα πόδια μου;*

7 Απάντησε ο Ιησούς και είπε προς αυτόν: *Εκείνο, το οποίο εγώ κάνω, εσύ δεν ξέρεις τώρα, [8]θα γνωρίσεις όμως μετά από αυτά.* **8** Λέγει προς αυτόν ο Πέτρος· *Δεν θα πλύνεις τα πόδια μου ποτέ[εις τον αιώνα].* Απάντησε προς αυτόν ο Ιησούς: *[9]Εάν δεν σε πλύνω, δεν έχεις μέρος[θέση] μαζί μου.* **9** Λέγει προς αυτόν ο Σίμων Πέτρος· *Κύριε, όχι μόνο τα πόδια μου, αλλά και τα χέρια μου και το κεφάλι.* **10** Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Ο λουσμένος δεν έχει ανάγκη παρά να του πλύνουν τα πόδια, για το λόγο ότι είν' ολόκληρος καθαρός· και [10]σεις είστε καθαροί, αλλά όχι όλοι.* **11** [11]Επειδή ήξερε εκείνον, ο οποίος έμελλε να παραδώσει αυτόν· γι' αυτό είπε: *Δεν είστε όλοι καθαροί.*

12 Αφού λοιπόν έπλυνε τα πόδια τους και φόρεσε το επένδυμά του, κάθησε πάλι [και] είπε προς αυτούς: *Ξέρετε τι έκανα σε σας;* **13** [12]Σεις με φωνάζετε: *Ο Δάσκαλος και ο Κύριος, και καλώς λέτε, γιατί είμαι.* **14** *[13]Εάν λοιπόν εγώ, ο Κύριος και ο Διδάσκαλος, σας ένιψα τα πόδια, [14]και σεις οφείλετε να πλένετε ο ένας τα πόδια του άλλου.* **15** *Διότι [15]παράδειγμα έδωσα σε σας, για να κάνετε και σεις, καθώς εγώ έκανα [σε σας].*

16 *[16]Σας διαβεβαιώνω απόλυτα, δεν είναι δούλος ανώτερος του κυρίου του, ούτε απόστολος ανώτερος αυτού που τον [απ]έστειλε.* **17** *[17]Εάν γνωρίζετε αυτά, μακάριοι είστε εάν τα κάνετε[εκτελείτε].* **18** *Δεν λέγω [αυτό] για όλους σας· εγώ ξέρω ποιούς έχω εκλέξει· αλλά για να [εκ]πληρωθεί η Γραφή:* ***[18]Αυτός που τρώει μαζί μου τον άρτο[ψωμί], σήκωσε εναντίον μου τη φτέρνα του.***

ΚΕΦ. 12 [36] Κφ. 11:10, 1Ιωα. 2:11 [37] Λκ. 16:8, Εφ. 5:8, 1Θε. 5:5, 1Ιωα. 2:9,10,11 [38] Κφ. 8:59, 11:54 [39] Ησ. 53:1, Ρω. 10:16 [40] Ησ. 6:9,10, Μτ. 13:14 [41] Ησ. 6:1 [42] Κφ. 7:13, 9:22 [43] Κφ. 5:44 [44] Μαρ. 9:37, 1Πε. 1:21 [45] Κφ. 14:9 [46] six. 35, 36, Κφ. 3:19, 8:12, 9:5,39 [47] Κφ. 5:45, 8:15,26 [48] Κφ. 3:17 [49] Λκ. 10:16 [50] Δευ. 18:19, Μαρ. 16:16 [51] Κφ. 8: 38, 14:10 [52] Δευ. 18:18 **ΚΕΦ. 13** [1] Μτ. 26:2 [2] Κφ. 12:23, 17:1,11 [3] Λκ. 22:3, six. 27 [4] Μτ. 12:27, 28:18, Κφ. 3:35, 17:2, Πρ. 2:36, 1Κο. 15:27, Εβ. 2:8 [5] Κφ. 8:42, 16:28 [6] Λκ. 28:27, Φιλ. 2:7,8 [7] Μτ. 3:14 [8] six. 12 [9] Κφ. 3: 5, 1Κο. 6:11, Εφ. 5:26, Τιτ. 3:5, Εβ. 10:22 [10] Κφ. 15:3 [11] Κφ. 6:64 [12] Μτ. 23:8,10, Λκ. 6:46, 1Κο. 8:6, 112:3, Φιλ. 2:11 [13] Λκ. 22:27 [14] Ρω. 12:10, Γαλ. 6:1,2 1Πε. 5:5 [15] Μτ. 11:29, Φιλ. 2:5, 1Πε. 2:21, 1Ιωα. 2:6 [16] Μτ. 10:24, Λκ. 6:40, Κφ. 15:20

[12:36] Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε... **[12:37]** Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, **[12:38]** ...τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; **[12:39]** Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν... **[12:40]** τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ **ἰάσομαι** αὐτούς. **[12:41]** Ταῦτα εἶπεν... **[12:42]** Ὅμως **μέντοι** καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν... οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· **[12:43]** ...μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. **[12:44]** ...ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με, **[12:45]** καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. **[12:46]** Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. **[12:47]** Καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν **ῥημάτων** καὶ μὴ πιστεύσῃ (KMN: μὴ φυλάξῃ), ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα.... ἀλλ' ἵνα σώσω... **[12:48]** Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ **ῥήματά** μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· **[12:49]** ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε τί εἴπω καὶ τί λαλήσω· **[12:50]** καὶ **οἶδα** ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. Ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ. **[13:1-2]** Καὶ δείπνου γενομένου ...ἵνα αὐτὸν παραδῷ... **[13:4]** ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. **[13:5]** Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ **ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ** ᾧ ἦν διεζωσμένος. **[13:6]** Ἔρχεται οὖν πρὸς... Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; **[13:7]** ...ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. **[13:8]** ... οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα... ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. **[13:9]** ...πόδας... **[13:10]** ...ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. **[13:11]** Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν... **[13:12]** Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; **[13:13]** Ὑμεῖς φωνεῖτέ με... καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. **[13:14]** Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ... καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. **[13:15]** Ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε· **[13:16]** **ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. **[13:17]** Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. **[13:18]** Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην ...ἵνα... πληρωθῇ, ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ.

19 *[19]Από τώρα σας λέγω αυτό πριν γίνει, για να πιστέψετε όταν γίνει, ότι εγώ είμαι.* **20** *[20]Αληθινά, αλήθεια σας λέγω, όποιος δέχεται όποιον στείλω, εμένα δέχεται, και όποιος δέχεται εμένα, δέχεται αυτόν που με έστειλε.*

21 [21]Αφού είπε αυτά ο Ιησούς, [22]ταράχθηκε στη ψυχή και μαρτύρησε και είπε: *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω ότι [23]ένας από σας θα με παραδώσει.* **22** Κοίταζαν λοιπόν οι μαθητές ο ένας τον άλλο, απορώντας για ποιον το έλεγε. **23** [24]Βρισκόταν δε γερμένος στο κόρφο του Ιησού ένας απ' τους μαθητές του, τον οποίο αγαπούσε ο Ιησούς. **24** Έγνεψε λοιπόν προς αυτόν ο Σίμων Πέτρος για να ρωτήσει ποιος είναι εκείνος, περί του οποίου λέγει.

25 Και γέρνοντας εκείνος πάνω στο στήθος του Ιησού, λέγει προς αυτόν: *Κύριε, ποιος είναι;* **26** Απάντησε ο Ιησούς: *Εκείνος είναι, στον οποίο εγώ θα βουτήξω το ψωμί και θα δώσω.* Και αφού βούτηξε το ψωμί το έδωσε στον Ιούδα Σίμωνα [τον] Ισκαριώτη.

27 Και [25]μετά το ψωμί τότε μπήκε μέσα σ' εκείνο ο Σατανάς. Λέγει λοιπόν προς αυτόν ο Ιησούς: *Ό,τι κάνεις, κάνε το γρήγορα.* **28** Αυτό όμως κανείς από τους ανακεκλιμένους το εννόησε γιατί το είπε προς αυτόν. **29** Διότι μερικοί νόμιζαν, επειδή [26]ο Ιούδας είχε το ταμείο[γλωσσόκομον], ότι είπε σ' αυτόν ο Ιησούς: *Αγόρασε ότι έχουμε ανάγκη για τη γιορτή [των αζύμων], ή να για να δώσει κάτι στους πτωχούς.* **30** Όταν λοιπόν εκείνος πήρε το ψωμί, βγήκε έξω αμέσως[ευθύς]· ήταν δε νύχτα.

31 Όταν λοιπόν βγήκε έξω, λέγει ο Ιησούς: *[27]Τώρα δοξάσθηκε ο Υιός του ανθρώπου, [28]και ο Θεός δοξάσθηκε μέσω αυτού[εν αυτώ].* **32** *[29]Εάν ο Θεός δοξάσθηκε μέσω αυτού*, και ο Θεός θα δοξάσει αυτόν μέσω του εαυτού του[εν εαυτώ] και [30]αμέσως θα τον δοξάσει.* **33** *Παιδιά [μου], ακόμα λίγο είμαι μαζί σας. Θα με ζητήσετε, και [31]καθώς είπα στους Ιουδαίους, ότι, όπου πάω εγώ, σεις δεν μπορείτε να έλθετε, και προς εσάς λέγω τώρα.* **34** *[32]Εντολή καινούργια σας δίνω, Να αγαπάτε ο ένας τον άλλο[αλλήλους], καθώς εγώ σας αγάπησα και σεις να αγαπάτε αλλήλους*.* **35** *[33]Απ'αυτό όλοι θα γνωρίσουν ότι είστε μαθητές μου, εάν έχετε αγάπη μεταξύ σας[προς αλλήλους].*

36 Λέγει προς αυτόν ο Σίμων Πέτρος: *Κύριε, που πας;* Απάντησε σ' αυτόν ο Ιησούς: *Όπου πάω, δεν μπορείς τώρα να μ' ακολουθήσεις, [34]ύστερα όμως θα μ' ακολουθήσεις.* **37** Λέγει προς αυτόν ο Πέτρος: *Κύριε, γιατί δεν μπορώ να σε ακολουθήσω τώρα; [35]την ψυχή μου θα βάλω υπέρ σου.*

38 Απάντησε προς αυτόν ο Ιησούς: *Την ψυχή σου θα βάλεις[θυσιάσεις] για χάρη μου; αληθινά, αλήθεια σου λέγω, δεν θα λαλήσει ο πετεινός, ώσπου να με απαρνηθείς τρεις [φορές].*

14 **[ΙΔ]** *[1]ΑΣ ΜΗ ΤΑΡΑΖΕΤΑΙ Η ΚΑΡΔΙΑ ΣΑΣ· πιστεύετε στον Θεό, και σε μένα πιστεύετε.* **2** *Στην [κατ]οικία του Πατέρα μου είναι πολλά οικήματα(χώροι διαμονής)· ειδάλλως, θα σας το έλεγα· [2]πάω [λοιπόν] να σας ετοιμάσω τόπο·* **3** *και αφού πάω και σας ετοιμάσω τόπο, [3]πάλι έρχομαι και θα σας παραλάβω κοντά μου, [4]για να είστε και σεις, όπου είμαι εγώ.*

4 *Και όπου εγώ πάω ξέρετε, και την οδό ξέρετε.* **5** Λέγει προς αυτόν ο Θωμάς: *Κύριε, δεν ξέρουμε που πας· και πως μπορούμε να ξέρουμε το δρόμο;* **6** Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Εγώ είμαι [5]η οδός και [6]η αλήθεια και [7]η ζωή· [8]ουδείς έρχεται προς τον Πατέρα, ειμή μέσω εμού.* **7** *[9]Εάν με γνωρίζατε, και τον Πατέρα μου θα έχετε γνωρίσει. Και από τώρα τον γνωρίζετε και τον έχετε δει.* **8** Λέγει προς αυτόν ο Φίλιππος: *Κύριε, δείξε σε μας τον Πατέρα και αρκεί σε μας.*

9 Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Τόσο καιρό είμαι μαζί σας, και δεν με γνώρισες, Φίλιππε; [10]όποιος είδε εμένα είδε τον Πατέρα· και πως συ λες, Δείξε σε μας τον Πατέρα;* **10** *Δεν πιστεύεις ότι [11]εγώ [είμαι] μέσα[εν] στον Πατέρα και ο Πατήρ είναι μέσα* μου; τα λόγια, τα οποία εγώ λαλώ προς εσάς [12]από μόνος μου δεν λαλώ· αλλ' ο Πατέρας που μένει μέσα μου αυτός εκτελεί τα έργα.* **11** *Πιστέψτε σε μένα ότι εγώ [είμαι] μέσα[εν] στον Πατέρα και ο Πατέρας [είναι] μέσα[εν] σε μένα· [13]ειδεμή, διά τα έργα αυτά πιστέψτε με.*

12 *[14]Αληθινά, αλήθεια σας λέγω, όποιος πιστεύει σε μένα, τα έργα τα οποία κάνω και εκείνος θα κάνει, και μεγαλύτερα αυτών θα κάνει, διότι εγώ πάω προς τον Πατέρα μου,* **13** *και [15]ό,τι αν ζητήσετε στ' όνομά μου, θα κάνω αυτό, για να δοξαστεί ο Πατέρας μέσα* στον Υιό.* **14** *Εάν ζητήσετε κάτι στ' όνομά μου, εγώ θα κάνω [αυτό].*

ΚΕΦ. 13 [17] Ιακ. 1:25 [18] Ψλ. 41:9, Μτ. 26:23, six. 21 [19] Κφ. 14:29, 16:4 [20] Μτ. 10:40, 25:40, Λκ. 10:16 [21] Μτ. 26:21, Μαρ. 14:18, Λκ. 22:21 [22] Κφ. 12:27 [23] Πρ. 1:18, 1Ιωα. 2:19 [24] Κφ. 19:26, 20:2, 21:7,20,24 [25] Λκ. 22:3, Κφ. 6:70 [26] Κφ. 12:6 [27] Κφ. 12:23 [28] Κφ. 14:13, 1Πε. 4:11 [29] Κφ. 17:1,4,5,6 [30] Κφ. 12:23 [31] Κφ. 7:34, 8:21 [32] Λευ. 19:18, 15:12,17, Εφ. 5:2, 1Θε. 4:9, Ιακ. 2:8, 1Πε. 1:22, 1Ιωα. 2:7,8,3:11,23, 4:21 [33] 1Ιωα. 2:5, 4:20 [34] Κφ. 21:18, 2Πε. 1:14 [35] Μτ. 26:33-35, Μαρ. 14:29,30,31, Λου. 22:33,34 **ΚΕΦ. 14** [1] six. 27, Κφ. 16:22,23 [2] Κφ. 13:33,36 [3] six. 18, Πρ. 1:11 [4] Κφ. 12:26, 17:27, 1 Θε. 4:17 [5] Εβ. 9:8 [6] Κφ. 1:17, 8:32 [7] Κφ. 1:4, 11:25 [8] Κφ.10:9 [9] Κφ. 8:19 [10] Κφ. 12:45, Κολ. 1:15, Εβ. 1:3 [11] six.20, Κφ. 10:38, 17:21,23 [12] Κφ. 5:19, 7:16, 8:28, 12:49 [13] Κφ. 5:36, 10:38 [14] Μτ. 21: 21, Μαρ. 16:17, Λκ. 10:17 [15] Μτ. 7:7,21:22, Μαρ. 11:24, Λκ. 11:9, κφ. 15:7,16, 16:23,24, Ιακ. 1:5, 1Ιωα. 3:22, 5:14 [16] six. 21,23, Κφ. 15:10,14, 1Ιωα. 5:3

[13:19] Ἀπ' **ἄρτι** λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι. **[13:20]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. **[13:21-23]** Ἦν δὲ **ἀνακείμενος** εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν... **[13:24]** νεύει οὖν τούτῳ... **πυθέσθαι** τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. **[13:25]** Ἐπιπεσὼν... **[13:26]** ...ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω... **[13:27]** ...ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. **[13:28]** Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· **[13:29]** τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ **γλωσσόκομον** εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. **[13:30]** Λαβὼν οὖν... **[13:31]** Ὅτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη... **[13:32-33]** Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. **[13:34]** Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. **[13:35]** Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. **[13:36-37]** ...οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. **[13:38]** ...τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις! **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω σοι, οὐ μὴ **ἀλέκτωρ** φωνήσει ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς. **[14:1-2]** Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου **μοναὶ** πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· **[14:3]** καὶ ἐὰν πορευθῶ... ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. **[14:4]** ...ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν **οἴδατε**. **[14:5]** ...οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; **[14:6]** ...οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. **[14:7]** Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν. Καὶ ἀπ' **ἄρτι** γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε αὐτόν. **[14:8]** ...Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. **[14:9]** ...τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; Ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; **[14:10]** Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ **ῥήματα** ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. **[14:11]** Πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι. **[14:12]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν... ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει... πορεύομαι, **[14:13]** ...τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. **[14:14]** ...ἐγὼ ποιήσω.

15 [16]*Εάν με αγαπάτε, τις εντολές μου τηρείτε.* **16** *Και εγώ θα παρακαλέσω τον Πατέρα, και* [17]*θα σας δώσει άλλον Παράκλητο*[Συμπαραστάτη/Βοηθό]*, για να μένει μαζί σας στον αιώνα,* **17** [18]*το Πνεύμα της αληθείας,* [19]*το οποίο ο κόσμος δεν μπορεί να λάβει, διότι δεν βλέπει αυτό, ούτε γνωρίζει αυτό· σεις όμως γνωρίζετε αυτό, διότι μένει μαζί σας και* [20]*μέσα σας*[εν υμίν] *θα είναι.*

18 [21]*Δεν θα σας αφήσω ορφανούς·* [22]*έρχομαι προς εσάς.* **19** *Λίγο ακόμη και ο κόσμος πλέον δεν θα με βλέπει,* [23]*σεις όμως θα με βλέπετε,* [24]*διότι εγώ ζω και σεις θα ζείτε.* **20** *Σε εκείνη τη ημέρα σεις θα γνωρίσετε,* [25]*ότι εγώ είμαι μέσα*[εν] *στον Πατέρα μου και σεις μέσα μου*[εν εμοί] *και εγώ μέσα σας*[εν υμίν]*.* **21** [26]*Όποιος έχει τις εντολές μου και φυλάττει αυτές, εκείνος είναι που με αγαπά· όποιος δε αγαπά εμέ θα αγαπηθεί απο τον Πατέρα μου, και εγώ θα αγαπήσω αυτόν και θα του φανερώσω τον εαυτό μου.*

22 Λέγει προς αυτόν [27]ο Ιούδας, όχι ο Ισκαριώτης· *Κύριε, πως γίνεται το ότι μέλλεις να φανερώσεις τον εαυτό σου σε μας και όχι στον κόσμο;* **23** Απάντησε ο Ιησούς κι είπε προς αυτόν: [28]*Εάν κάποιος με αγαπά, τον λόγο μου θα φυλάξει, και ο Πατέρας μου θα αγαπήσει αυτόν,* [29]*και προς αυτόν θα έλθουμε και μέσα σε αυτόν*[εν αυτώ] *θα κατοικήσουμε.* **24** *Όποιος δεν με αγαπά τα λόγια μου δεν εκτελεί*[φυλάττει]*.* [30]*και ο λόγος, τον οποίο ακούτε, δεν είναι δικός μου, αλλά του Πατέρα που μ' έστειλε.*

25 *Αυτά λάλησα προς εσάς ενώ βρισκόμουν μαζί σας·* **26** [31]*ο δε Παράκλητος, το Πνεύμα το Άγιο, το οποίο θα* [εξαπο]*στείλει ο Πατέρας στο όνομά μου,* [32]*εκείνος θα σας διδάξει πάντα και θα σας υπενθυμίσει όλα όσα σας είπα.* **27** [33]*Ειρήνη αφήνω σε σας, την δική μου ειρήνη δίνω σε σας· όχι καθώς ο κόσμος δίνει, σας δίνω εγώ.* [34]*Ας μη ταράζεται η καρδιά σας, μήτε ας δειλιάζει.*

28 *Ακούσατε* [35]*ότι εγώ σας είπα:* [36]*Πάω και έρχομαι προς εσάς. Εάν με αγαπάτε, θα χαιρόσασταν διότι είπα: Πάω προς τον Πατέρα·* [37]*διότι ο Πατέρας μου είναι μεγαλύτερός μου·* **29** *και* [38]*τώρα σας είπα πριν γίνει, για να πιστεύσετε όταν γίνει.* **30** *Δεν θα μιλήσω πια πολύ μαζί σας·* [39]*διότι έρχεται ο άρχοντας αυτού του κόσμου· και δεν έχει τίποτα σε μένα*[ουδέν εν εμοί]*.* **31** *Αλλά για να γνωρίσει ο κόσμος ότι αγαπώ τον Πατέρα,* [40]*και καθώς με πρόσταξε ο Πατέρας, έτσι κάνω. Σηκωθείτε, [ας] φύγουμε*[αναχωρούμε] *από δω.*

15 **[ΙΕ]** *ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ Η ΑΜΠΕΛΟΣ Η ΑΛΗΘΙΝΗ, κι ο Πατέρας μου είναι ο γεωργός.* **2** [1]*Κάθε κλήμα μέσα σε μένα*[εν εμοί] *που δεν φέρνει καρπό, το* [απο]*κόπτει, και το καθένα που φέρνει καρπό, το καθαρίζει, για να φέρει περισσότερο καρπό.* **3** [2]*Τώρα σεις είστε καθαροί χάρη*[διά] *στο λόγο τον οποίο λάλησα προς εσάς.*

4 [3]*Μείνετε ενωμένοι με μένα*[εν εμοί]*, και εγώ με σας*[εν υμίν]*. Καθώς το κλήμα δεν μπορεί να φέρει καρπό από μόνο του, εάν δεν* [παρα]*μείνει μέσα*[εν] *στο αμπέλι, έτσι ούτε εσείς, εάν δεν μείνετε μέσα σε μένα.*

5 *Εγώ είμαι η άμπελος, σεις τα κλήματα. Όποιος μένει μέσα σε μένα*[εν εμοί] *και εγώ μέσα σ' αυτόν*[εν αυτώ]*, αυτός* [4]*φέρνει καρπό πολύ, διότι χωρίς εμένα δεν μπορείτε να κάνετε τίποτα.* **6** *Εάν κάποιος δεν* [παρα]*μείνει μέσα σε μένα,* [5]*ρίχνεται έξω σαν το κλήμα και ξεραίνεται, και μαζεύουν αυτά και ρίχνουν στη φωτιά, και καίγονται.* **7** *Εάν μείνετε σε μένα*[εν εμοί] *και τα λόγια μου μείνουν μέσα σας*[εν υμίν]*,* [6]*θα ζητείτε ό,τι αν θέλετε, και θα γίνει σε σας.* **8** [7]*Με αυτό δοξάζεται ο Πατέρας μου, στο να φέρνετε πολύ καρπό·* [8]*και [έτσι] θα είστε μαθητές μου.*

9 *Καθώς εμένα αγάπησε ο Πατέρας, και εγώ αγάπησα εσάς· μείνετε στην αγάπη μου.* **10** [9]*Εάν τις εντολές μου φυλάξετε, θα μείνετε μέσα*[εν] *στην αγάπη μου, καθώς εγώ φύλαξα τις εντολές του Πατέρα μου και μένω μέσα στην αγάπη του.* **11** *Αυτά σας μίλησα για να μείνει μέσα σας η χαρά μου και* [10]*η χαρά σας να είναι πλήρης*[ολοκληρωμένη]*.*

12 [11]*Αύτη είναι η εντολή μου, να αγαπάτε ο ένας τον άλλο*[αλλήλους]*, καθώς σας αγάπησα.*

13 [12]*Μεγαλύτερη αγάπη από αυτή δεν έχει κανείς, από το βάλει κάποιος την ψυχή του υπέρ των φίλων αυτού.* **14** [13]*Σεις είστε φίλοι μου, εάν κάνετε όσα εγώ σας παραγγέλλω.* **15** *Δεν σας λέγω πλέον δούλους, διότι ο δούλος δεν ξέρει τι κάνει ο κύριος αυτού· εσάς δε [σας] είπα φίλους,* [14]*διότι όλα*[πάντα] *όσα άκουσα απ' τον Πατέρα μου, φανέρωσα σε σας.*

16 [15]*Εσείς δεν εκλέξατε εμένα, αλλ' εγώ έκλεξα εσάς,* [16]*και σας διέταξα για να πάτε σεις και να κάνετε καρπό, και ο καρπός σας να μένει, ώστε,* [17]*ό,τι αν ζητήσετε από τον Πατέρα στο όνομά μου, να σας δώσει αυτό.* **17** [18]*Αυτά σας παραγγέλλω, για να αγαπάτε αλλήλους*[ο ένας τον άλλο]*.*

ΚΕΦ. 14 [17] Κφ. 15:26, 16:7, Ρω. 8:15,26 [18] Κφ. 15: 26, 16:13, 1Ιωα. 4:6 [19] 1Κο. 2:14 [20] 1Ιωα. 2:27 [21] Μτ. 28:20, [22] six.3,28 [23] Κφ. 16:16 [24] 1Κο. 15:20 [25] six.10, Κφ. 10:38, 7:21,23,26 [26] six 15, 23, 1Ιωα. 2:5, 5:3 [27] Λκ. 6:16 [28] six. 15 [29] 1Ιωα.2: 24, Απ. 3:20 [30] six. 10, κφ. 5:19,38, 7:16, 8:28, 12:49 [31] six.16, Λκ. 24:49, κφ. 15:26, 16:7 [32] Κφ. 2:22, 12:16, 16:13, 1 Ιωα. 2:20,27 [33] Φιλ.4:7, Κολ. 3:15 [34] six, 1 [35] six. 3,18 [36] six.12, Κφ. 16: 16, 20:17 [37] [δέ] κφ. 5:18, 10:30, Φιλ. 2:6 [38] Κφ. 13:19, 16:4 [39] Κφ. 12:31, 16:11 [40] Κφ. 10:18, Φιλ. 2:8, Εβ. 5:8 **ΚΕΦ. 15** [1] Μτ. 15:13 [2] Κφ. 13:10, 17:17, Εφ. 5:26, 1Πε. 1:22 [3] Κολ. 1: 23, 1Ιωα. 2:6 [4] Ωσ. 14:8, Φιλ. 1:11, 4:13 [5] Μτ. 3:10, 7:19 [6] six. 16, Κφ. 14: 13-4,16:23 [7] Μτ. 5:16, Φιλ. 1:11 [8] Κφ. 8:31, 13:35 [9] Κφ.14:15,21,23 [10] Κφ. 16:24, 17:13, 1Ιωα. 1:4 [11] Κφ. 13: 34, 1Θε. 4:9, 1Πε. 4:8, 1 Ιωα. 3:11, 4:21 [12] Κφ. 10:11,15, Ρω. 5:7,8, Εφ. 5:2, 1Ιωα. 3:16 [13] Κφ. 14:15,23, [δέ] Μτ. 12:50 [14] Γεν.18:17, Κφ. 17:26, Πρ. 20:27 [15] Κφ. 6: 70, 13:18, 1Ιωα.4:10 [16] Μτ. 28:19, Μαρ. 16:15, Κολ. 1:6 [17] six. 7, κφ. 14:13 [18] six. 12 [19] 1Ιωα. 3:1,13 [20] 1Ιωα. 4:5 [21] Κφ. 17:14 [22] Μτ. 10:24, Λκ. 6:40, Κφ. 13:16

[14:15] Εὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς **τηρήσατε**, **[14:16]** καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, **[14:17]** τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ **θεωρεῖ** αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. **[14:18-19]** Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι **θεωρεῖ**, ὑμεῖς δὲ **θεωρεῖτέ** με... **[14:20-21]** Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με... **[14:22]** ...καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; **[14:23]** ...ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ **μονὴν** παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. **[14:24]** Ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. **[14:25]** ...ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· **[14:26]** ...ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς... **[14:27]** Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν... οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. **[14:28-29]** καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. **[14:30]** Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν· **[14:31]** ...ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ. ἐγείρεσθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν. **[15:2]** πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό... **[15:3-4]** Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν... εἶν οὐδέν. **[15:6]** Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω... **[15:7]** Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ **ῥήματά** μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. **[15:8]** Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη... καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. **[15:10-11]** Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. **[15:13]** Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. **[15:14]** Ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. **[15:15]** Οὐκέτι ὑμᾶς... οὐκ **οἶδε** τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους... **[15:16]** ... καὶ **ἔθηκα** ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε...

18 *[19]Εάν ο κόσμος σας μισεί, να ξέρετε ότι εμένα πριν από σας μίσησε.* **19** *[20]Εάν ήσασταν από τον κόσμο, ο κόσμος θα αγαπούσε το δικό του· [21]επειδή όμως δεν είστε από τον κόσμο, αλλ' εγώ σας εξέλεξα από τον κόσμο, γι' αυτό σας μισεί ο κόσμος.* **20** *Να θυμάστε το λόγο, τον οποίο εγώ είπα προς εσάς: [22]Δεν είναι δούλος μεγαλύτερος του κυρίου αυτού. Εάν εμένα δίωξαν, και σας θα διώξουν· [23]εάν το λόγο μου φύλαξαν, και το δικό σας θα τηρήσουν.*

21 *Αλλά [24]όλα αυτά θα πράξουν σε σας για το όνομά μου, διότι δεν γνωρίζουν αυτόν που με έστειλε.* **22** *[25]Εάν δεν είχε έρθει και δεν είχα μιλήσει προς αυτούς, αμαρτία δεν θα είχαν· [26]τώρα όμως δεν έχουν δικαιολογία[πρόφασιν] για την αμαρτία τους.* **23** *[27]Αυτός που μισεί εμένα και τον Πατέρα μου μισεί.* **24** *Εάν δεν είχα κάνει ανάμεσά τους [28]τα έργα, τα οποία κανένας άλλος δεν έκανε, αμαρτία δεν θα είχαν· αλλά τώρα και είδαν και μίσησαν και εμένα και τον Πατέρα μου.* **25** *Αλλά [τούτο έγινε] για να [εκ]πληρωθεί ο λόγος, ο γραμμένος στο νόμο τους:* ***[29]Ότι εμίσησάν με δωρεάν[χωρίς λόγο].***

26 *[30]Όταν όμως έλθει ο Παράκλητος[Συμπαραστάτης/Βοηθός], τον οποίο εγώ θα στείλω προς εσάς από τον Πατέρα, το Πνεύμα της αληθείας, το οποίο εκπορεύεται[προέρχεται] από τον Πατέρα, [31]εκείνος θα μαρτυρήσει για μένα.* **27** *Αλλά [32]και σεις μαρτυρείτε, [33] διότι απ' αρχής μαζί μου είστε.*

16 **[ΙΣΤ]** *ΑΥΤΑ ΣΑΣ ΕΙΠΑ [1]ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΣΚΑΝΔΑΛΙΣΘΕΙΤΕ.* **2** *[2]Θα σας κάνουν αποσυνάγωγους· μάλιστα έρχεται ώρα, κατά την οποία [3]ο καθένας που θα σας θανατώσει θα νομίσει ότι προσφέρει λατρεία στον Θεό.* **3** *Και [4]αυτά θα σας κάνουν, διότι δεν γνώρισαν τον Πατέρα ούτε εμένα.* **4** *Αλλά [5]αυτά είπα προς εσάς για να τα θυμάστε, όταν έλθει η ώρα, διότι εγώ τα είπα προς εσάς. [6]Δεν είπα δε αυτά προς εσάς εξ αρχής, επειδή ήμουν μαζί σας.*

5 *Τώρα δε [7]πάω προς αυτόν που με έστειλε, και κανείς από σας δεν με ρωτά: Που πας;* **6** *Αλλ' επειδή λάλησα προς εσάς αυτά, [8]η λύπη γέμισε την καρδιά σας.* **7** *Εγώ όμως την αλήθεια σας λέγω· συμφέρει σε σας εγώ να απέλθω[φύγω]. Διότι εάν δεν απέλθω*, [9]ο Παράκλητος δεν θα ελθεί προς εσάς· αλλ' [10]αφού απέλθω*, θα πέμψει αυτόν προς εσάς·* **8** *και όταν έλθει εκείνος θα ελέγξει τον κόσμο περί αμαρτίας και περί δικαιοσύνης και περί κρίσης·* **9** *[11]για αμαρτία μεν, διότι δεν πιστεύουν σε μένα·* **10** *[12]για δικαιοσύνη δε, [13]διότι πάω προς τον Πατέρα μου και πλέον δεν με βλέπετε·* **11** *[14]περί δε κρίσεως, [15]επειδή ο άρχοντας αυτού του κόσμου έχει κριθεί.*

12 *Ακόμα πολλά έχω να πω προς εσάς, [16]δεν μπορείτε όμως τώρα να σηκώσετε αυτά.* **13** *Όταν δε έλθει εκείνος, [17]το Πνεύμα της αλήθειας, [18]θα σας οδηγήσει σε όλη την αλήθεια· διότι δεν θα μιλήσει από μόνος του, αλλ' όσα αν ακούσει θα λαλήσει, και θα σας αναγγείλει τα μέλλοντα.* **14** *Εκείνος θα δοξάσει εμέ, διότι από αυτό που είναι δικό μου θα λάβει και αναγγείλει προς εσάς.*

15 *[19]Όλα όσα έχει ο Πατέρας, δικά μου είναι· γι' αυτό είπα ότι από μένα θα λάβει και αναγγείλει προς εσάς.*

16 *[20]Λίγο ακόμα και δεν με βλέπετε, και πάλι λίγο και θα με δείτε, [21]διότι εγώ πάω προς τον Πατέρα.***17** Τότε μερικοί από τους μαθητές του είπαν αναμεταξύ τους: *Τι είναι αυτό, το οποίο μας λέγει, Λίγο και δεν με βλέπετε, και πάλι λίγο και θα με δείτε, και, Ότι εγώ πάω προς τον Πατέρα;* **18** Έλεγαν λοιπόν: *Αυτό τι είναι, το οποίο λέγει το λίγο[ακόμη]; Δεν ξέρουμε[καταλαβαίνουμε] γιατί μιλάει.*

19 Κατανόησε λοιπόν ο Ιησούς ότι ήθελαν να ρωτήσουν αυτόν, και είπε προς αυτούς: *Συζητάτε μεταξύ σας σχετικά με το ότι είπα, Λίγο [ακόμη] και δεν με βλέπετε, και πάλι λίγο και θα με δείτε;*

20 *Αληθινά, αλήθεια σας λέγω ότι σεις θα κλάψετε και θα θρηνήσετε, ο δε κόσμος θα χαρεί· και σεις θα λυπηθείτε, η λύπη σας όμως θα μεταβληθεί σε χαρά.*

21 *[22]Η γυναίκα όταν γεννά, λύπη έχει, διότι ήλθε η ώρα της· αφού όμως γεννήσει το παιδί, δεν θυμάτε πλέον τη θλίψη, λόγω της χαράς ότι γεννήθηκε άνθρωπος στον κόσμο.* **22** *[23]Και σεις λοιπόν τώρα μεν έχετε λύπη· πάλι όμως θα σας δω, [24]και θα χαρεί η καρδιά σας, και τη χαρά σας κανείς δεν αφαιρεί από σας.*

ΚΕΦ. 15 [23] Ιεζ. 3:7 [24] Μτ. 10:22, 24:9, Κφ. 16:3 [25] Κφ. 9:41 [26] Ρω. 1:20, Ιακ. 4:17 [27] 1Ιωα. 2:23 [28] Κφ. 3:2,7:31, 9:32 [29] Ψλ. 35: 19, 69:4 [30] Λκ. 24:49, Κφ. 14:17,26, 16:7,13, Πρ. 2:33 [31] 1Ιωα. 5:6 [32] Λκ. 24:48, Πρ. 1:8,21,22, 2:32, 3:15, 4:20,33, 5:32, 10: 39, 13:31, 1Πε. 5:1, 2Πε. 1:16 [33] Λκ. 1:2, 1Ιωα. 1:1,2 **ΚΕΦ. 16** [1] Μτ. 11: 6, 24:10, 26:31 [2] Κφ. 9:22,34, 12:42 [3] Πρ. 8:1, 9:1, 26:9,10,11 [4] Κφ. 15:21, Ρω. 10:2, 1Κο. 2:8, 1Τι. 1:13 [5] Κφ. 13:19, 14:29 [6] Ιδέ Μτ. 9:15 [7] Six 10,16, Κφ. 7:33, 13:3, 14:28 [8] Six. 22, κφ. 14:1 [9] Κφ. 7:39, 14:16,26, 15:26 [10] Πρ. 2:33, Εφ.4:8 [11] Πρ. 2:22-37 [12] Πρ. 2:32 [13] Κφ. 3:14, 5:32 [14] Πρ. 26:18 [15] Λκ. 10:18, Κφ.12:31, Εφ. 2:2, Κολ. 2:15, Εβ. 2:14 [16] Μαρ. 4:33, 1Κο. 3:2, Εβ. 5:12 [17] Κφ. 14:17, 15:26 [18] Κφ. 14:26, 1Ιωα. 2:20,27 [19] Μτ. 11:27, Κφ. 3:35, 13:3, 17:10 [20] six. 10, Κφ. 7:33, 13:33, 14:19 [21] six. 28, κφ. 13:3 [22] Ησ. 26:17 [23] six. 6 [24] Λκ. 24:41,52, Κφ. 14:1,27, 20:20, Πρ. 2:46, 13:52, 1 Πε. 1:8

[15:17] Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. **[15:18]** Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, **γινώσκετε** ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. **[15:19]** Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον **ἐφίλει·** ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου... **[15:20]** **Μνημονεύετε** τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. **[15:21]** Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με. **[15:22]** Εἰ μὴ ἦλθον... οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. **[15:23]** Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. **[15:24]** Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. **[15:25]** Ἀλλ' ἵνα... ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. **[15:26]** Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς **ἐκπορεύεται**... **[15:27]** καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε... **[16:1-2]** Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς **δόξῃ** λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. **[16:3]** Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν... **[16:4]** ...**μνημονεύητε** αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. **[16:5]** Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με... **[16:6]** Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν... **[16:7]** ...συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. Ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς· **[16:8]** καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. **[16:9]** Περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· **[16:10]** περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω καὶ οὐκέτι **θεωρεῖτέ** με· **[16:11]** ...κέκριται. **[16:12]** Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. **[16:13]** ...ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **[16:14]** Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **[16:15]** ...ἐκ τοῦ ἐμοῦ... **[16:1]** Μικρὸν καὶ οὐ **θεωρεῖτέ** με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. **[16:17]** ...τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, καὶ ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; **[16:18]** Ἔλεγον οὖν· τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει τὸ μικρόν; Οὐκ **οἴδαμεν**... **[16:19]** ...περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον, **μικρὸν** καὶ οὐ **θεωρεῖτέ** με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; **[16:20]** ...εἰς χαρὰν γενήσεται· **[16:21]** ...τίκτῃ... οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι... **[16:22]** ...νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν.

23 *Και σε εκείνη την ημέρα δεν θα ζητήσετε από μένα τίποτα. [25]Αληθινά, αλήθεια σας λέγω ότι όσα αν αιτήσετε από τον Πατέρα στο όνομά μου, θα σας δώσει.* **24** *Ως τώρα δεν ζητήσατε τίποτε στο όνομά μου· αιτείτε και θα λαμβάνετε, [26]για να είναι πλήρης[ολοκληρωμένη] η χαρά σας.* **25** *Αυτά μέσω παραβολών λάλησα προς εσάς· αλλ' έρχεται ώρα, όταν δεν θα σας μιλήσω πλέον μέσω παροιμιών, αλλά ξεκάθαρα[παρρησία] θα σας αναγγείλω σχετικά με τον Πατέρα.* **26** *[27]Σε εκείνη την ημέρα θα ζητήσετε στο όνομά μου· και δεν σας λέγω ότι εγώ θα παρακαλέσω τον Πατέρα για σας·* **27** *[28]διότι αυτός ο Πατέρας σας αγαπά, επειδή σεις αγαπήσατε εμέ [29]και πιστεύσατε ότι εγώ από τον Θεό εξήλθα[προήλθα].*

28 *[30]Εξήλθα* από τον Πατέρα και ήλθα εις τον κόσμο· πάλι αφήνω τον κόσμο και πάω προς τον Πατέρα.* **29** Λέγουν σ' αυτόν οι μαθητές του: *Δες[ιδού], τώρα παρρησία[ξεκάθαρα] μιλάς και, ουδεμία παροιμία λες.* **30** *Τώρα γνωρίζουμε [31]ότι ξέρεις [τα] πάντα και δεν έχεις ανάγκη κάποιος να σε ρωτά. [32]Απ' αυτό πιστεύουμε ότι από τον Θεό εξήλθες[προήλθες].* **31** Απάντησε προς αυτούς ο Ιησούς: *Τώρα πιστεύετε;* **32** *Δείτε, [33]έρχεται ώρα, και ήδη ήλθε, [34]να [δια]σκορπιστείτε ο καθένας στα ενδιαφεροντά του[εις τα ίδια] και να μ' αφήσετε μόνο· [35]αλλά δεν είμαι μόνος, διότι ο Πατέρας είναι μαζί μου.*

33 *Αυτά λάλησα προς εσάς, [36]για να έχετε ειρήνη σε μένα[εν εμοί]. [37]Στον κόσμο θα έχετε θλίψη· αλλά [38]έχετε θάρρος, [39]εγώ νίκησα τον κόσμο.*

17 **[IZ]** *ΑΥΤΑ ΛΑΛΗΣΕ Ο ΙΗΣΟΥΣ, ΚΑΙ ΥΨΩΣΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ στον ουρανό και είπε: Πατέρα, [1]ήρθε η ώρα· δόξασε τον Υιό σου, για να σε δοξάσει και ο Υιός σου,* **2** *[2]καθώς έδωσες σε αυτόν εξουσία σε κάθε σάρκα, για να δώσεις ζωή αιώνια [3]σε όλους όσους έδωσες σε αυτόν.* **3** *[4]Αυτή δε είναι η αιώνια ζωή, το να γνωρίζουν σε [5]τον μόνο αληθινό Θεό [6]και εκείνον που απέστειλες Ιησού Χριστό.*

4 *[7]Εγώ σε δόξασα πάνω στη γη, [8]το έργο τελείωσα, [9]το οποίο μου έδωσες για να κάμω·* **5** *και τώρα δόξασέ με συ, Πατέρα, κοντά σου [10]με τη δόξα, την οποία είχα δίπλα[παρά] σου πριν γίνει ο κόσμος.*

6 *[11]Φανέρωσα το όνομά[ιδιότητα] σου στους ανθρώπους, [12]τους οποίους μου έδωσες απ' τον κόσμο. Δικοί σου ήταν και σε μένα έδωσες αυτούς, και τον λόγο σου φύλαξαν.* **7** *Τώρα γνώρισα ότι όλα όσα μου έδωσες από σένα είναι·* **8** *διότι τα λόγια, [13]τα οποία μου έδωσες, έδωσα σε αυτούς, και αυτοί [τα] δέχθηκαν [14]και γνώρισαν αληθινά ότι από[παρά] σένα εξήλθα*, και πίστεψαν ότι εσύ με απέστειλες*.*

9 *Εγώ γι' αυτούς παρακαλώ· [15]δεν παρακαλώ περί του κόσμου, αλλά για εκείνους, τους οποίους μου έδωσες, διότι δικοί σου είναι.* **10** *Και όλα τα δικά μου, δικά σου είναι [16]και τα δικά σου δικά μου, και δοξάσθηκα μέσα σ' αυτούς[εν αυτοίς].*

11 *Και [17]δεν είμαι πια στον κόσμο, αλλ' αυτοί είναι μέσα στον κόσμο, και εγώ έρχομαι προς σε. Πατέρα άγιε, [18]φύλαξε αυτούς στο όνομά σου, τους οποίους μου έδωσες, [19]για να είναι ένα [20]καθώς εμείς.* **12** *Όταν ήμουν μαζί τους στον κόσμο, [21]εγώ φύλαγα αυτούς στο όνομά σου· [εκείνους] τους οποίους μου έδωσες φύλαξα, [22]και κανείς απ' αυτούς δεν χάθηκε[απωλέσθη] [23]ειμή ο υιός της απωλείας, [24]για να [εκ]πληρωθεί η Γραφή.*

13 *Τώρα δε έρχομαι προς εσέ, και αυτά λέγω μέσα στον κόσμο για να έχουν τη χαρά μου στο πλήρες μέσα τους.* **14** *[25]Εγώ έδωσα σε αυτούς το λόγο σου, [26]και ο κόσμος μίσησε αυτούς, διότι δεν είναι από τον κόσμο, [27]καθώς εγώ δεν είμαι από τον κόσμο.* **15** *Δεν παρακαλώ να σηκώσεις αυτούς από το κόσμο, αλλά [28]να [δια]φυλάξεις αυτούς από το πονηρό.* **16** *[29]Απ' τον κόσμο δεν είναι, καθώς εγώ δεν είμαι απ' τον κόσμο.*

17 *[30]Αγίασε αυτούς μέσα στην αλήθειά σου· [31]ο λόγος ο δικός σου είναι αλήθεια.* **18** *[32]Καθώς εμένα απέστειλες στον κόσμο, κι εγώ απέστειλα αυτούς στον κόσμο·* **19** *και [33]για χάρη τους[υπέρ αυτών] εγώ αγιάζω τον εαυτό μου, για να είναι και αυτοί αγιασμένοι μέσα στην αλήθεια.* **20** *Και δεν παρακαλώ μόνον περί αυτών, αλλά και περί αυτών που πίστεψαν σε μένα μέσω του λόγου τους·* **21** *[34]για να 'ναι όλοι ένα, [35]καθώς συ, Πατέρα, είσαι μέσα μου[εν εμοί] και εγώ μέσα σου[εν σοι], να 'ναι και αυτοί μέσα μας ένα, για να πιστέψει ο κόσμος ότι εσύ με απέστειλες.*

ΚΕΦ. 16 [25] Μτ. 7:7, κφ. 14:13, 15:16 [26] Κφ. 15:11 [27] six. 23 [28] Κφ. 14:21,23 [29] six. 30, Κφ. 3:13, 17:8 [30] Κφ. 13:3 [31] Κφ. 21:17 [32] six. 27, Κφ. 17:8 [33] Μτ. 26: 31, Μαρ. 14:27 [34] Κφ. 20: 10 [35] Κφ. 8:29, 14:10-1 [36] Ησ. 9:6, Κφ. 14:27, Ρω. 5:1, Εφ. 2:14, Κολ. 1:20 [37] Κφ. 15:19,20, 21, 2Τι. 3:12 [38] Κφ.14:1 [39] Ρω. 8:37, 1Ιωα. 4:4, 5:4
ΚΕΦ. 17 [1] Κφ. 12:23, 13:32 [2] Δαν. 7:14, Μτ. 11:27, 28:18, Κφ. 3:35, 5:37, 1Κο. 15:25,27, Φιλ. 2:10, Εβ. 2:8 [3] Κφ. 6:37, six. 6, 9,24 [4] Ησ. 53:11, Ιερ. 9:24 [5] 1Κο. 8:4, 1Θε. 1:9 [6] Κφ. 3:34,5:36 -7,6:29,57, 7:29, 10:36, 11:42 [7] Κφ. 13:31, 14:13 [8] Κφ. 4:34, 5:36, 9:3, 19:30 [9] Κφ. 14:31, 15:10 [10] Κφ. 1: 1,2, 10:30, 14:9, Φιλ. 2:6, Κολ. 1:15,17, Εβ. 1:3,10 [11] six. 26, Ψλ.22:22 [12] six 2,9,11, Κφ. 6:37,39, 10:29, 15:19 [13] Κφ. 8:28, 12:49, 14:10 [14] six. 25, Κφ. 16:27,30 [15] 1 Ιωα. 5:19 [16] Κφ. 16:15 [17] Κφ. 13:1, 16:28 [18] 1Πε. 1:5, Ιουδ. 1 [19] six. 21 [20] Κφ. 10:30 [21] Κφ. 6:39, 10:28, Εβ. 2:13 [22] Κφ. 18:9, 1Ιωα. 2:19 [23] Κφ. 6:70, 13:18 [24] Ψλ. 109:8, Πρ. 1:20 [25] six. 8 [26] Κφ. 15:18,19, 1Ιωα. 3:13 [27] Κφ. 8:23, six. 19 [28] Μτ. 6:13, Γαλ. 1:4, 2Θε. 3:3, 1Ιωα. 5:18 [29] six. 14 [30] Κφ. 15:3, Πρ. 15:9, Εφ. 5:26, 1Πε. 1:22 [31] 2Σα. 7:28, Ψλ. 119:142,151, Κφ. 8:40 [32] Κφ. 20:21 [33] 1Κο. 1:2,30, 1Θε. 4:7, Εβ. 10:10 [34] six. 11,22,23, Κφ.10:16, Ρω. 12:5, Γαλ. 3:28 [35] Κφ. 10:38, 14:11

[16:23] ...οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν· **ἀμὴν ἀμὴν** λέγω ὑμῖν... **[16:24]** Ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν... ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. **[16:25]** Ταῦτα... ὅτε οὐκέτι ἐν **παροιμίαις** λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ **παρρησίᾳ** περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. **[16:26]** ...ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· **[16:27]** αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ **φιλεῖ** ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ **πεφιλήκατε**, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. **[16:28-29]** ...ἴδε νῦν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ **παροιμίαν** οὐδεμίαν λέγεις. **[16:30]** Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. Ἐν τούτῳ... **[16:31]** ...ἄρτι πιστεύετε· **[16:32]** Ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια ...οὐκ... μετ' ἐμοῦ ἐστι. **[16:33]** Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα... **[17:1]** ...καὶ **ἐπῆρε** τοὺς ὀφθαλμοὺς... **[17:2]** καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν... **[17:3]** Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. **[17:4]** ...ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· **[17:5]** καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. **[17:6]** ...οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. Σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας... **[17:7]** Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστιν· **[17:8]** ὅτι τὰ **ῥήματα** ...ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς... **[17:9]** Ἐγὼ περὶ αὐτῶν **ἐρωτῶ**· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι, **[17:10]** καὶ **τὰ** ἐμὰ πάντα σά ἐστι καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. **[17:11]** Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, **τήρησον** αὐτοὺς **ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι**, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς. **[17:12]** Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, (ΚΜΝ: ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα) καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο... **[17:13]** Νῦν... ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. **[17:15]** Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα **ἄρῃς** αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα **τηρήσῃς** αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. **[17:16]** Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. **[17:17]** ...ἐν τῇ... **[17:19]** Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. **[17:20]** Οὐ περὶ τούτων δὲ **ἐρωτῶ** μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, **[17:21]** ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν, ἵνα...

22 *Και εγώ τη δόξα την οποία μου έδωσες έδωσα σ' αυτούς,* [36]*για να 'ναι ένα καθώς εμείς είμαστε ένα,* **23** *εγώ μέσα τους*[εν αυτοις] *και συ μέσα μου*[εν εμοί]*,* [37]*για να είναι σε μια τελειοποιημένη ενότητα*[εις εν]*, και να γνωρίζει ο κόσμος ότι εσύ με* [απ]*έστειλες και αγάπησες αυτούς καθώς εμέ αγάπησες.* **24** [38]*Πατέρα, εκείνους τους οποίους μου έδωσες, θέλω, όπου είμαι εγώ, να είναι κι εκείνοι μαζί μου, για να θεωρούν*[βλέπουν] *τη δόξα μου, την οποία μοι έδωσες, διότι* [39]*με αγάπησες προ καταβολής*[θεμελίωσης/δημιουργίας] *κόσμου.*

25 *Πατέρα δίκαιε, [αν] και* [40]*ο κόσμος δεν σε γνώρισε,* [41]*εγώ δε σε εγνώρισα,* [42]*και αυτοί γνώρισαν ότι εσύ με απέστειλες.* **26** *Και* [43]*φανέρωσα σε αυτούς το όνομά σου και θα φανερώσω,* [44]*για να είναι η αγάπη, με την οποία με αγάπησες, μέσα τους, κι εγώ μέσα τους*[εν αυτοις]*.*

18 **[ΙΗ]** ΑΦΟΥ ΕΙΠΕ ΑΥΤΑ Ο ΙΗΣΟΥΣ, [1]εξήλθε μαζί με τους μαθητές του πέρα [2]από το χείμαρρο των Κέδρων, όπου ήταν κήπος, στον οποίο μπήκε μέσα αυτός και οι μαθητές του. **2** Ήξερε δε τον τόπο και [ο] Ιούδας που τον παρέδωσε· [3]διότι πολλές φορές συναντήθηκε εκεί ο Ιησούς με τους μαθητές του. **3** [4]Ο Ιούδας λοιπόν, παίρνοντας το τάγμα[μονάδα] από υπηρέτες και από τους αρχιερείς και Φαρισαίους, έρχεται εκεί με φανάρια[μετά φανών] και λαμπάδες[πυρσούς] και όπλα.

4 Ο δε Ιησούς, γνωρίζοντας όλα όσα πρόκειται να του συμβούν[τα ερχόμενα επ' αυτόν], βγήκε έξω και είπε προς αυτούς: *Ποιον ζητάτε;* **5** Απάντησαν προς αυτόν: *Ιησού το Ναζωραίο.* Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *Εγώ είμαι.* Στεκόταν δε μαζί τους και Ιούδας που τον παρέδωσε. **6** Όταν λοιπόν είπε προς αυτούς ότι *Εγώ είμαι,* τραβήχτηκαν [στα] πίσω και έπεσαν καταγής[χαμαί].

7 Πάλι λοιπόν τους ρώτησε: *Ποιον ζητάτε;* Οι δε είπαν· *Ιησού το Ναζωραίο*. **8** Απάντησε ο Ιησούς: *Σας είπα ότι εγώ είμαι. Εάν λοιπόν εμέ ζητάτε, αφήστε αυτους να φύγουν·* **9** *για να* [εκ]*πληρωθεί ο λόγος, τον οποίο είπε, Ότι* [5]*από εκείνους τους οποίους μου έδωσες, δεν έχασα κανένα.*

10 Τότε [6]ο Σίμων Πέτρος έχοντας μαχαίρι έσυρε αυτό και χτύπησε το δούλο του αρχιερέα κι έκοψε το δεξί αυτί του· ήταν δε τ' όνομα του δούλου, Μάλχος.

11 Είπε λοιπόν ο Ιησούς προς τον Πέτρο: *Βάλε το μαχαίρι σου στη θήκη·* [7]*το ποτήρι, το οποίο μου έδωσε ο Πατέρας, δεν θα πιω αυτό;*

12 Το τάγμα λοιπόν και ο χιλίαρχος και οι υπηρέτες των Ιουδαίων συνέλαβαν τον Ιησού και τον έδεσαν, **13** και [8]έφεραν αυτόν [9]στον Άννα πρώτα· διότι ήταν πεθερός του Καϊάφα, ο οποίος ήταν αρχιερέας εκείνης της χρονιάς. **14** [10]Ήταν δε ο Καϊάφας αυτός που συμβούλευσε τους Ιουδαίους ότι συμφέρει να χαθεί[απολεσθή] ένας άνθρωπος για χάρη[υπέρ] του λαού.

15 [11]Ακολουθούσε δε τον Ιησού ο Σίμων Πέτρος και ο άλλος μαθητής. Ο δε μαθητής εκείνος ήταν γνωστός στον αρχιερέα και μπήκε μέσα μαζί με τον Ιησού στην αυλή του αρχιερέα. **16** [12]Ο δε Πέτρος στεκόταν έξω κοντά στην είσοδο. Βγήκε λοιπόν έξω ο άλλος ο μαθητής, που ήταν γνωστός στον αρχιερέα, και μίλησε στη θυρωρό, και έφερε μέσα τον Πέτρο.

17 Λέγει λοιπόν η δούλη, η θυρωρός, προς τον Πέτρο: *Μήπως και συ είσαι από τους μαθητές αυτού του ανθρώπου;* Λέγει εκείνος: *Δεν είμαι.* **18** Στεκόταν δε οι δούλοι και οι υπηρέτες, οι οποίοι είχαν ανάψει φωτιά[ανθρακιάν], διότι ήταν ψύχος, και θερμαινόταν· και μαζί τους στεκόταν ο Πέτρος και θερμαινόταν.

19 Ο αρχιερέας λοιπόν ρώτησε τον Ιησού περί των μαθητών του και περί της διδαχής του. **20** Απάντησε προς αυτόν ο Ιησούς: *[13]Εγώ δημόσια ανοικτά*[παρρησία] *μίλησα στον κόσμο· εγώ πάντοτε δίδαξα στη συναγωγή και στο ιερό, όπου οι Ιουδαίοι συνέρχονται πάντα, και στα κρυφά [δεν] λάλησα τίποτα.* **21** *Γιατί με ρωτάς; ρώτησε όσους άκουσαν, τι λάλησα προς αυτούς, δες, αυτοί ξέρουν όσα εγώ είπα.*

22 Όταν δε είπε αυτά, ένας απ' τους υπηρέτες που στεκόταν κοντά [14]χαστούκισε τον Ιησού, λέγοντας: *Έτσι απαντάς προς τον αρχιερέα;* **23** Απάντησε προς αυτόν ο Ιησούς: *Εάν κακώς μίλησα, ανάφερε το κακό· εάν δε καλώς, γιατί με χτυπάς;* **24** [15]Είχε δε [απο]στείλει αυτόν ο Άννας δεμένο προς Καϊάφα τον αρχιερέα. **25** Στο μεταξύ ο Σίμων Πέτρος στεκόταν και θερμαινόταν· [16]είπαν λοιπόν προς αυτόν: *Μήπως και συ είσαι απ' τους μαθητές του;* Εκείνος αρνήθηκε και είπε: *Δεν είμαι.*

ΚΕΦ. 17 [36] Κφ. 14:20, 1Ιωα. 1:3, 3:24 [37] Κολ. 3:14 [38] Κφ. 12:26,14:3, 1Θε. 4:17 [39] six. 5 [40] Κφ. 15:21,16:3 [41] Κφ. 7:29, 8;55, 10:15 [42] six. 8, κφ. 16:27 [43] six. 6, Κφ. 15:15 [44] Κφ. 15:9 **ΚΕΦ. 18** [1] Μτ. 26:36, Μαρ. 14:32, Λκ. 22:39 [2] 2Σα. 15:23 [3] Λκ. 21:37, 22:39 [4] Μτ. 26:47, Μαρ. 14:43, Λκ. 22:47, Πρ. 1:16 [5] Κφ. 17:12 [6] Μτ. 26:51, Μαρ. 14:47, Λκ. 22:49,50 [7] Μτ. 20:22, 26:39,42 [8] Μτ. 26:57 [9] Λκ. 3:2 [10] Κφ. 11:50 [11] Μτ. 26:58, Μαρ. 14:54, Λκ. 22:54 [12] Μτ. 26:69, Μαρ. 14:66, Λκ. 22:54 [13] Μτ. 26:55, Λκ. 4:15, Κφ. 7:14,25,28, 8:2 [14] Ιερ. 20:2, Πρ. 23:2 [15] Μτ. 26:57 [16] Μτ. 26:69,71, Μαρ. 14:69, Λκ. 22:58

[17:22] ...**ἵνα ὦσιν ἓν** καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν, **[17:23]** ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν... **[17:24]** Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς... **[17:25-26]** ...ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς. **[18:1-2]** Ἤδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη... **[18:3]** Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν... ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. **[18:4]** Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; **[18:5]** ...ἐγώ εἰμι. **Εἱστήκει** δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. **[18:6]** Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον **χαμαί.** **[18:7]** Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· τίνα ζητεῖτε;... **[18:8]** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· **[18:9]** ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. **[18:10]** Σίμων οὖν... εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισε... καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. **[18:11]** ...βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; **[18:12]** Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, **[18:13]** καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. 1 **[18:14]** Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. **[18:15]** ...καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· **[18:16]** ...εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν... **[18:17]** Λέγει οὖν ἡ **παιδίσκη** ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. **[18:18]** **Εἱστήκεισαν** δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. **[18:19]** Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. **[18:20]** Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. **[18:21]** Τί με **ἐπερωτᾷς**; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. **[18:22]** Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε **ῥάπισμα** τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; **[18:23]** ...εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; **[18:24]** Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. **[18:25]** Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ;

26 Λέγει ένας από τους δούλους του αρχιερέα, ο οποίος ήταν συγγενής εκείνου, του οποίου ο Πέτρος απέκοψε το αυτί: *Δεν σε είδα εγώ στον κήπο μαζί του;* **27** Πάλι λοιπόν αρνήθηκε ο Πέτρος, [17]και αμέσως[ευθέως] λάλησε ο πετεινός[αλέκτωρ].

28 [18]Φέρνουν λοιπόν τον Ιησού από το Καϊάφα στο πραιτώριο[διοικητήριο]· ήταν δε πρωί· [19]και αυτοί δεν μπήκαν μέσα στο πραιτώριο*, για να μη μιανθούν, αλλά για να φάνε το Πάσχα.

29 Βγήκε λοιπόν έξω ο Πιλάτος προς αυτούς και είπε: *Ποια κατηγορία φέρετε κατά του ανθρώπου αυτού;* **30** Απάντησαν και είπαν προς αυτόν: *Εάν αυτός δεν ήταν κακοποιός, δεν θα σου τον παραδίναμε.* **31** Είπε λοιπόν προς αυτούς ο Πιλάτος: *Λάβετε αυτόν εσείς και κατά το νόμο σας κρίνετε αυτόν.* Είπαν δε προς αυτόν οι Ιουδαίοι: *Εμείς δεν έχουμε εξουσία να θανατώσουμε κανέναν.* **32** [20]Για να [εκ]πληρωθεί ο λόγος του Ιησού, τον οποίο είπε, δείχνοντας με ποιόν θάνατο έμελλε να πεθάνει.

33 [21]Εισήλθε πάλι στο πραιτώριο* ο Πιλάτος και φώναξε τον Ιησού και είπε προς αυτόν: *Συ είσαι ο βασιλιάς των Ιουδαίων;* 34 Απάντησε προς αυτόν ο Ιησούς: *Από μόνος σου το λες αυτό, ή άλλοι σου είπαν για μένα;* **35** Αποκρίθηκε ο Πιλάτος: *Μήπως εγώ είμαι Ιουδαίος; το έθνος το δικό σου και οι αρχιερείς σε παρέδωσαν σε μένα· τι έκανες;*

36 [22]Απάντησε ο Ιησούς: *Η βασιλεία η δική μου δεν είναι από αυτό τον κόσμο· εάν η βασιλεία η δική μου ήταν από αυτό τον κόσμο, οι υπηρέτες μου θα αγωνίζονταν, για να μη παραδοθώ στους Ιουδαίους· τώρα δε [23]η βασιλεία η δική μου δεν είναι από δω.* **37** Και ο Πιλάτος είπε προς αυτόν: *Λοιπόν βασιλιάς είσαι συ;* Απάντησε ο Ιησούς: *Συ λες ότι βασιλιάς είμαι εγώ.* Εγώ γι' αυτό γεννήθηκα και γι' αυτό ήρθα στον κόσμο, για να μαρτυρήσω για την αλήθεια. [24]Οποιοσδήποτε είναι από την αλήθεια ακούει τη φωνή μου. **38** Λέγει προς αυτόν ο Πιλάτος: *Τι είναι αλήθεια;* Και μόλις το είπε, πάλι βγήκε έξω προς τους Ιουδαίους και λέγει σ' αυτούς: *[25]Εγώ δεν βρίσκω κανένα έγκλημα σ' αυτόν·* **39** *[26]είναι δε έθιμο[συνήθεια] σε σας να σας απολύσω ένα [κρατούμενο] στο Πάσχα· θέλετε λοιπόν να σας απολύσω τον βασιλιά των Ιουδαίων;*

40 [27]Πάλι λοιπόν κραύγασαν όλοι, λέγοντες: *Όχι αυτόν, αλλά τον Βαραββά.* [28]Ήταν δε ο Βαραββάς ληστής.

19 **[ΙΘ]** ΤΟΤΕ [1]ΛΟΙΠΟΝ ΕΛΑΒΕ Ο ΠΙΛΑΤΟΣ ΤΟΝ ΙΗΣΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΑΣΤΙΓΩΣΕ. **2** Και οι στρατιώτες, αφού έπλεξαν στεφάνι απ' αγκάθια, το τοποθέτησαν πάνω στο κεφάλι του και έντυσαν αυτόν με ένδυμα[ιμάτιον] πορφυρό[βαθυκόκκινο] **3** και έλεγαν: *Χαίρε βασιλιά των Ιουδαίων·* και έδιναν σε αυτόν χαστουκίσματα. **4** Βγήκε δε έξω πάλι ο Πιλάτος και λέγει προς αυτούς: *Δέστε, σας φέρνω αυτόν έξω, [2]για να γνωρίσετε ότι κανένα έγκλημα δεν βρίσκω σε αυτόν.*

5 Βγήκε λοιπόν ο Ιησούς έξω, φορώντας το ακάνθινο στεφάνι και το πορφυρένιο* ιμάτιο, και λέγει προς αυτούς [ο Πιλάτος]: *Να[ιδέ] ο άνθρωπος.* **6** [3]Όταν δε είδαν αυτόν οι αρχιερείς και οι υπηρέτες, κραύγασαν λέγοντες: Σταύρωσε, σταύρωσε αυτόν. Λέγει προς αυτούς ο Πιλάτος: *Λάβετε εσείς αυτόν και σταυρώστε· διότι εγώ δεν βρίσκω σ' αυτόν έγκλημα.*

7 Απάντησαν προς αυτόν οι Ιουδαίοι: *[4]Εμείς νόμο έχουμε, και κατά το νόμο μας πρέπει να πεθάνει, [5]διότι έκανε τον εαυτό του Υιό του Θεού.*

8 Όταν δε άκουσε ο Πιλάτος αυτό το λόγο, μάλλον φοβήθηκε, **9** και μπήκε πάλι μέσα στο πραιτώριο*, και λέγει προς τον Ιησού: *Από που είσαι συ;* [6] Ο δε Ιησούς απάντηση δεν έδωσε σ' αυτόν.

10 Λέγει λοιπόν προς αυτόν ο Πιλάτος: *Προς εμέ δεν μιλάς; δε ξέρεις ότι εξουσία έχω να σε σταυρώσω και εξουσία έχω να σε απολύσω;* **11** Απάντησε ο Ιησούς: *[7]Δεν [θα] είχες καμία εξουσία εναντίον μου, εάν δεν σου ήταν δοσμένο από πάνω· γι' αυτό αυτός που με παραδίνει σε σένα έχει μεγαλύτερη αμαρτία.*

12 Από τότε ζητούσε ο Πιλάτος να τον απολύσει· οι Ιουδαίοι όμως έκραζαν, λέγοντες: *[8]Εάν αυτόν απολύσεις, δεν είσαι φίλος του Καίσαρα. [9]Καθένας που κάνει[ανακηρύττει] τον εαυτό του βασιλιά αντιλέγει στον Καίσαρα.*

13 Ο Πιλάτος λοιπόν, ακούγοντας αυτό το λόγο, έφερε έξω τον Ιησού και κάθισε πάνω στο βήμα[δικαστική έδρα] στον τόπο λεγόμενο Λιθόστρωτο, Εβραϊκά δε Γαβαθθά.

14 [10]Ήταν δε παρασκευή του Πάσχα και ώρα περίπου έκτη[(12 μεσημέρι)]· και λέγει προς τους Ιουδαίους: *Ορίστε ο βασιλιάς σας.* **15** Εκείνοι δε κραύγασαν: *Άρον[Πάρε τον], άρον*, σταύρωσε αυτόν.* Λέγει προς αυτούς ο Πιλάτος: *Το βασιλιά σας να σταυρώσω;* Απάντησαν οι αρχιερείς:

ΚΕΦ. 18 [17]Μτ. 26:74, Μαρ. 14:72, Λκ. 22:60, Κφ. 13:38 [18]Μτ. 27:2, Μαρ. 15:1, Λκ. 23:1, Πρ. 3:13 [19]Πρ. 10:28, 11:3 [20]Μτ. 20:19, Κφ. 12:32,33 [21]Μτ. 27:11 [22]1Τι. 6:13 [23]Δαν. 2:44, 7:14, Λου. 12:14, Κφ. 6:15, 8:15 [24]Κφ. 8:47, 1Ιωα. 3:19, 4:6 [25]Μτ. 27:24, Λκ. 23:4, κφ. 19:4,6 [26]Μτ. 27:15, Μαρ. 15:6, Λκ. 23:17 [27]Πρ. 3:14 [28]Λκ. 23:19 **ΚΕΦ. 19** [1]Μτ. 20:19, 27:26, Μαρ. 15:15, Λκ. 18:33 [2]Κφ. 18: 38, six. 6 [3]Πρ. 3:13 [4]Λευ. 24:16 [5]Μτ. 26:65, Κφ. 5:18, 10:33 [6]Ησ. 53:7, Μτ. 27:12,14 [7]Λκ. 22:53, Κφ. 7:30 [8]Λκ. 23:2, Πρ. 17:7 [9]Πρ. 17:7 [10]Μτ. 27:62 [11]Γεν. 49:10 [12]Μτ. 27:26,31, Μαρ. 15:15, Λκ. 23:24

[18:26] ...συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; **[18:27-28]** Ἄγουσιν οὖν... αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον... **[18:29]** ...τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; **[18:30]** ...εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. **[18:31]** ...ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· **[18:32]** ἵνα... πληρωθῇ ὃν εἶπε **σημαίνων** ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. **[18:33]** Εἰσῆλθεν οὖν ...σὺ εἶ... **[18:34]** ...ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; **[18:35]** ...μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; **[18:36]** ...ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. **[18:37]** ...οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;... σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. **[18:38]** ...τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθε... οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ· **[18:39]** ...**βούλεσθε** οὖν ὑμῖν ἀπολύσω...; **[18:40]** Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες λέγοντες· μὴ τοῦτον... **[19:1]** Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσε. **[19:2]** ...καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτὸν **[19:3]** ...καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. **[19:4]** Ἐξῆλθεν... ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω. **[19:5]** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον, **[19:6]** ...ἴδε ὁ ἄνθρωπος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ... ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. **[19:7]** ...ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν Θεοῦ υἱὸν ἐποίησεν. **[19:8]** ...τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, **[19:9]** ...εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. **[19:10]** Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ... **[19:11]** ... οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι **μείζονα** ἁμαρτίαν ἔχει. **[19:12]** ...οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. **[19:13-14]** ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη... ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. **[19:15]** ...ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν... σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν...

[11]*Δεν έχουμε βασιλιά ειμή*[εκτός τον] *Καίσαρα.* **16** [12]Τότε λοιπόν παρέδωσε αυτόν σε αυτούς για να σταυρωθεί. Και παρέλαβαν τον Ιησού και οδήγησαν έξω[ήγαγον]· **17** και [13]βαστάζοντας το σταυρό του, [14]βγήκε έξω στον λεγόμενο Κρανίου τόπο, ο οποίος λέγεται Εβραϊκά Γολγοθάς, **18** όπου τον σταύρωσαν και μαζί του άλλους δύο, έναν από τη μιά πλευρά και άλλον από την άλλη, στο μέσον δε τον Ιησού. **19** [15]Έγραψε δε και τίτλο[επιγραφή] ο Πιλάτος και τοποθέτησε πάνω στο σταυρό· ήταν δε γραμμένο: ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

20 Και αυτόν [τον τίτλο*] διάβασαν πολλοί απ' τους Ιουδαίους, διότι ήταν κοντά στην πόλη ο τόπος που σταυρώθηκε ο Ιησούς· και ήταν γραμμένο Εβραϊκά, Ελληνικά, Ρωμαϊκά. **21** Έλεγαν λοιπόν προς τον Πιλάτο οι αρχιερείς των Ιουδαίων: *Μη γράφε, Ο βασιλεύς των Ιουδαίων· αλλ' ότι εκείνος είπε, Βασιλεύς είμαι των Ιουδαίων.* **22** Απάντησε ο Πιλάτος: *Ό,τι έγραψα, έγραψα.*

23 [16]Οι στρατιώτες λοιπόν, αφού σταύρωσαν τον Ιησού, έλαβαν τα ρούχα[ιμάτια] του και έκαναν 4 μερίδια[μέρη], σε κάθε στρατιώτη ένα μερίδιο[μέρος], και τον χιτώνα· ήταν δε ο χιτώνας άρραφος, από πάνω[μέχρι κάτω] όλος υφαντός. **24** Είπαν λοιπόν ο ένας προς τον άλλο[προς αλλήλους]: *Ας μη τον σκίσουμε, αλλ' ας ρίξουμε λαχνό[κλήρο] γι' αυτόν ποιανού θα είναι·* για να [εκ]πληρωθεί η γραφή που έλεγε: ***[17]Διεμερίσθηκαν τα ιμάτιά[ρούχα] μου μεταξύ τους, και πανω τον ιματισμό μου έβαλαν κλήρο·*** οι μεν λοιπόν στρατιώτες αυτά έκαναν.

25 [18]Στέκονταν δε κοντά στο σταυρό του Ιησού η μητέρα του και η αδελφή της μητέρας του, Μαρία η γυναίκα [19]του Κλωπά και Μαρία η Μαγδαληνή. **26** Ο Ιησούς λοιπόν, καθώς είδε τη μητέρα και [20]το μαθητή που αγαπούσε να στέκεται εκεί, λέγει προς τη μητέρα του: *[21]Γυναίκα, να ο υιός σου.* **27** Έπειτα λέγει προς το μαθητή: *Να η μητέρα σου.* Και απ' εκείνη την ώρα έλαβε αυτήν ο μαθητής [22]στην [κατ]οικία του.

28 Μετά απ' αυτό γνωρίζοντας ο Ιησούς ότι ήδη όλα τελείωσαν[ετελέσθησαν] [23]για να [εκ]πληρωθεί η Γραφή, λέγει· *Διψώ.* **29** Βρισκόταν δε εκεί κοντά αγγείο γεμάτο ξίδι· και εκείνοι [24]αφού μούσκεψαν [ένα] σφουγγάρι από ξίδι και περιτύλιξαν [σε ένα κλαδί/δέσμη] από ύσσωπο [προσ]έφεραν στο στόμα του. **30** Όταν λοιπόν έλαβε[γεύθηκε] το ξίδι ο Ιησούς, είπε: *[25]Τετέλεσται[Όλα ετελέσθηκαν].* και γέρνοντας το κεφάλι παρέδωσε το πνεύμα.

31 Οι δε Ιουδαίοι, [26]για να μη [παρα]μείνουν πάνω στο σταυρό τα σώματα στο Σάββατο, επειδή ήταν παρασκευή· [27]διότι ήταν μεγάλη εκείνη η ημέρα του Σαββάτου· παρακάλεσαν τον Πιλάτο [για] να σπάσουν[συνθλασθώσιν] τα σκέλη τους, και να τους πάρουν (από εκεί). **32** Ήλθαν λοιπόν οι στρατιώτες, και του μεν πρώτου έσπασαν* τα σκέλη και του άλλου που σταυρώθηκε μαζί του· **33** ερχόμενοι δε στον Ιησού, καθώς είδαν ότι ήταν ήδη νεκρός, δεν σύντριψαν τα σκέλη του, **34** αλλ' ένας από τους στρατιώτες τρύπησε[κέντησε] με λόγχη την πλευρά του, και αμέσως [28]εξήλθε αίμα και νερό.

35 Και αυτός που το είδε μαρτυρεί, και αληθινή είναι η μαρτυρία του, και εκείνος ξέρει ότι αλήθεια λέγει, για να πιστέψετε σεις. **36** Εντούτοις έγιναν αυτά, [29]για να [εκ]πληρωθεί η γραφή: ***Κόκαλο[οστούν] αυτού δεν θα συντριφτεί.*** **37** Και πάλι άλλη γραφή λέγει: ***[30]Θα επιβλέψουν σε εκείνον, τον οποίο λογχισαν[εξεκέντησαν].***

38 [31]Μετά δε αυτά Ιωσήφ ο από Αριμαθαίας, που ήταν μαθητής του Ιησού, κρυφός όμως [32]για το φόβο των Ιουδαίων, παρακάλεσε τον Πιλάτο να πάρει[σηκώσει] το σώμα του Ιησού· και ο Πιλάτος έδωσε άδεια. Ήλθε λοιπόν και πήρε* το σώμα του Ιησού. **39** Ήρθε δε και [33]ο Νικόδημος, που είχε ελθεί προς τον Ιησού μέσα στη νύχτα στην αρχή, φέρνοντας μίγμα σμύρνης και αλόης σχεδόν 100 λίτρα(330 γραμ.). **40** Έλαβαν λοιπόν το σώμα του Ιησού και το [34]τύλιξαν με σάβανα μαζί με αρώματα, καθώς είναι συνήθεια στους Ιουδαίους να ενταφιάζουν.

41 Ήταν δε στον τόπο που σταυρώθηκε κήπος, και στον κήπο μνημείο νέο, στο οποίο κανείς ακόμα δεν είχε τεθεί. **42** [35]Εκεί λοιπόν έθεσαν τον Ιησού [36]λόγω της παρασκευής των Ιουδαίων, διότι ήταν κοντά το μνημείο.

20 **[Κ]** ΤΗΝ ΔΕ [1]ΠΡΩΤΗ [ΗΜΕΡΑ] ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ Μαρία η Μαγδαληνή έρχεται στο μνημείο το πρωί, ενώ ακόμη ήταν σκοτάδι, και βλέπει τη λιθόπετρα [ανα]σηκωμένη απ' το μνημείο.

2 Τρέχει λοιπόν και έρχεται προς τον Σίμωνα Πέτρο και προς [2]τον άλλο μαθητή, τον οποίο αγαπούσε ο Ιησούς, και λέγει προς αυτούς:

ΚΕΦ. 19 [13]Μτ. 27:31,33, Μαρ. 15:21,22, Λκ. 23:26,33 [14]Αρ. 15:36, Εβ. 13:12 [15]Μτ. 27:37, Μαρ. 15:26, Λκ. 23:38 [16]Μτ. 27:35, Μαρ. 15:24, Λκ. 23:34 [17]Ψλ. 22:18 [18]Μτ. 27:55, Μαρ. 15:40, Λκ. 23:49 [19]Λκ. 24:18 [20]Κφ. 13:23, 20:2, 21:7,24 [21]Κφ. 2:4 [22]Κφ. 1:11, 16:32 [23]Ψλ. 69:21 [24]Μτ. 27:48 [25]Κφ. 17:4 [26]Δευ. 21:23 [27]six.42, Μαρ. 15:42 [28]Ιωα. 5:6 [29]Εξ. 12:46, Αρ. 9:12, Ψλ. 34:20 [30]Ψλ. 22:16,17, Ζαχ. 12:10, Απ. 1:7 [31]Μτ. 27: 57, Μαρ. 15:43, Λκ. 23:50 [32]Κφ. 9:22, 12:42 [33]Κφ. 3:1,2, 7:50 [34]Πρ. 5:6 [35]Ησ. 53:9 [36]six. 31 **ΚΕΦ. 20** [1]Μτ. 28: 1, Μαρ. 16: 1, Λκ. 24:1 [2]Κφ. 13:23, 19:26, 21:7,20,24

[19:16] Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. **[19:17]** ...καὶ ἤγαγον... ὃς λέγεται ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ, **[19:18]** ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. **[19:19]** Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον... **[19:20]** Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν... **[19:21-22]** ...Ὃ γέγραφα, γέγραφα. **[19:23]** Οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε... ἐποίησαν... **ἑκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου.** **[19:24]** Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ **λάχωμεν** περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα... διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. **[19:25]** ...ταῦτα ἐποίησαν... **[19:26]** Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν... παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. **[19:27]** Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. **[19:28]** Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή... **[19:29]** Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους **μεστόν·** οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. **[19:30]** Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος... τετέλεσται, καὶ κλίνας... **[19:31]** Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ... ἵνα **κατεαγῶσιν** αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. **[19:32]** ...**κατέαξαν** τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· **[19:33]** ...ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, **[19:34]** ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. **[19:35]** Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε... κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε. **[19:36]** Ἐγένετο γὰρ ταῦτα... πληρωθῇ, ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. **[19:37]** ...ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. **[19:38]** Μετὰ δὲ ταῦτα... ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ... ἵνα ἄρῃ... καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **[19:39]** ...ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. **[19:40]** ...καὶ ἔδησαν αὐτὸ **ἐν ὀθονίοις** μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος... **[19:41]** Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη· **[19:42]** ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν. **[20:1]** Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων... ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. **[20:2]** ...ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς... ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

*Σήκωσαν*πήραν *τον Κύριο απ' το μνημείο, και δεν ξέρουμε που τοποθέτησαν αυτόν.* **3** 3Βγήκαν έξω τότε ο Πέτρος και ο άλλος μαθητής και έρχονταν προς το μνημείο. **4** Έτρεχαν δε οι δύο μαζί· και ο άλλος μαθητής πρότρεξε γρηγορότερα απ' τον Πέτρο και ήλθε πρώτος στο μνημείο, **5** και σκύβοντας μέσα βλέπει κείμενα*ριγμένα κατά γης* 4τα σάβανα*επιδέσμους*, δεν μπήκε μέσα όμως.

6 Έρχεται λοιπόν ο Σίμων Πέτρος ακολουθώντας αυτόν, και μπήκε μέσα στο μνημείο και κοιτάζει τα σάβανα* κείμενα*, **7** και 5το σουδάριο*περιτύλιγμα με γάζες*, το οποίο ήταν πάνω στο κεφάλι του, να μη κείται κάτω μαζί με τα σάβανα, αλλά χωριστά τυλιγμένο σ' ένα τόπο. **8** Τότε λοιπόν μπήκε μέσα και ο άλλος μαθητής, αυτός που ήλθε πρώτος στο μνημείο, και είδε και πίστεψε· **9** διότι δεν κατανοούσαν ακόμη 6τη γραφή ότι πρέπει αυτός να αναστηθεί από τους νεκρούς. **10** Αναχώρησαν λοιπόν πάλι στις ασχολίες τους*στα ίδια* οι μαθητές.

11 7Η δε Μαρία στεκόταν κοντά στο μνημείο κλαίγοντας [έξω]. Ενώ λοιπόν έκλαιε, έσκυψε στο μνημείο· **12** και βλέπει δύο αγγέλους με λευκά [ιμάτια] να κάθονται, ένας προς το κεφάλι και ένας προς τα πόδια, εκεί όπου ήταν τοποθετημένο το σώμα του Ιησού. **13** Και λένε προς αυτή εκείνοι: *Γυναίκα, γιατί κλαις;* Λέγει προς αυτούς: *Διότι σήκωσαν τον Κύριό μου, και δεν ξέρω που τοποθέτησαν αυτόν.*

14 Και 8αφού είπε αυτά, γύρισε προς τα πίσω και βλέπει τον Ιησού να στέκεται, και 9δεν ήξερε ότι είναι ο Ιησούς. **15** Λέγει προς αυτήν ο Ιησούς: *Γυναίκα, γιατί κλαις; ποιον ζητάς;* Εκείνη νομίζοντας ότι είναι ο κηπουρός, λέγει προς αυτόν: *Κύριε, εάν εσύ μετακίνησες*εσήκωσας *αυτόν, πες μου που τον τοποθέτησες, και εγώ θα τον σηκώσω.* **16** Λέγει προς αυτήν ο Ιησούς: *Μαρία.* Εκείνη γυρνώντας λέγει προς αυτόν: *Ραββουνί*, το οποίο σημαίνει, Δάσκαλε.

17 Λέγει προς αυτή ο Ιησούς: *Μη με αγγίζεις*άπτου· *διότι δεν ανέβηκα ακόμη προς τον Πατέρα μου. Αλλά πήγαινε 10προς τους αδελφούς μου και πες προς αυτούς: 11Αναβαίνω προς τον Πατέρα μου και Πατέρα σας και 12 Θεό μου και Θεό σας.* **18** 13Έρχεται Μαρία η Μαγδαληνή και αναγγέλλει προς τους μαθητές ότι είδε τον Κύριο και ότι είπε αυτά προς αυτή.

1914 Το βραδυνό*εσπέρας* λοιπόν της ημέρας εκείνης της πρώτης της εβδομάδας, ενώ οι πόρτες ήταν κλεισμένες, εκεί όπου οι μαθητές ήταν συναγμένοι λόγω του φόβου των Ιουδαίων, ήλθε ο Ιησούς και στάθηκε στο μέσο, και λέγει προς αυτούς: *Ειρήνη σε σας*υμίν.*

20 Και λέγοντας αυτό έδειξε σε αυτούς τα χέρια και την πλευρά του. 15Χάρηκαν λοιπόν οι μαθητές βλέποντας τον Κύριο. **21** Είπε δε πάλι προς αυτούς ο Ιησούς: *Ειρήνη σε σας*υμίν· *16καθώς με απέστειλε ο Πατέρας, και εγώ* απο*στέλνω εσάς.* **22** Και λέγοντας αυτό, ενε*φύσηξε* και είπε προς αυτούς: *Λάβετε Πνεύμα Άγιο.* **23** *17Αν μερικών συγχωρήσετε*αφήσετε *τις αμαρτίες, είναι συγχωρημένες σε αυτούς, αν μερικών κρατάτε, είναι κρατημένες.*

24 Θωμάς δε, ένας από τους δώδεκα, 18ο λεγόμενος Δίδυμος, δεν ήταν μαζί τους όταν ήλθε ο Ιησούς. **25** Έλεγαν λοιπόν προς αυτόν οι άλλοι μαθητές: *Είδαμε τον Κύριο.* Εκείνος δε είπε προς αυτούς: *Εάν δεν δω στα χέρια του το αποτύπωμα των καρφιών*ήλων *και βάλω το δάκτυλό μου στον τύπο* των ήλων*, και βάλω το χέρι μου στην πλευρά του, δεν θα πιστέψω.*

26 Και μετά από 8 ημέρες πάλι ήσαν μέσα οι μαθητές αυτού και ο Θωμάς μαζί τους. Έρχεται ο Ιησούς, ενώ οι πόρτες ήταν κλεισμένες, και στάθηκε στο μέσον και είπε: *Ειρήνη σε σας*υμίν.* **27** Έπειτα λέγει προς τον Θωμά: *19Φέρε το δάκτυλό σου εδώ και δες τα χέρια μου, και φέρε το χέρι σου και βάλε στην πλευρά μου, και μη γίνεσαι άπιστος αλλά πιστός.*

28 Και απάντησε ο Θωμάς και είπε προς αυτόν: *Ο Κύριός μου και ο Θεός μου.* **29** Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Επειδή με είδες, Θωμά, πίστευσες· 20μακάριοι όσοι δεν είδαν και πίστεψαν.*

30 Και 21άλλα πολλά θαύματα έκανε ο Ιησούς μπροστά στους μαθητές του, τα οποία δεν είναι γραμμένα μέσα σ' αυτό το βιβλίο· **31** 22αυτά δε γράφηκαν για να πιστεύσετε ότι ο Ιησούς είναι ο Χριστός ο Υιός του Θεού, 23και πιστεύοντες να έχετε ζωή στο όνομα αυτού.

ΚΕΦ. 20 3Λκ. 24:12 4Κφ. 19:40 5Κφ. 11:44 6Ψλ. 16:10, Πρ. 2:25 έως 31, 13:34,35 7 Μαρ. 16:5 8 Μτ. 28:9, Μαρ. 16:9 9 Λκ. 24:16,31, Κφ. 21:4 10 Ψλ. 22: 22, Μτ. 28:10, Ρω. 8:29, Εβ. 2:11 11 Κφ. 16:28 12 Εφ. 1:17 13 Μτ. 28:10, Λκ. 24:10 14 Μαρ. 16:14, Λκ. 24:36, 1Κο. 15:5 15 Κφ. 16:22 16 Μτ. 28:18, Κφ. 17:18,19, 2 Τι. 2:2, Εβ. 3:1 17 Μτ. 16:19, 18:18 18 Κφ. 11:16 19 1Ιωα. 1:1 20 2Κο. 5:7, 1Πε. 1:8 21 Κφ. 21:25 22 Λκ. 1:4 23 Κφ. 3:15,16, 5:24, 1Πε. 1:8,9

[20:3] Ἐξῆλθεν οὖν... καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. **[20:4]** Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς **προέδραμε** τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, **[20:5]** καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ **ὀθόνια**, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. **[20:6]** Ἔρχεται οὖν... καὶ θεωρεῖ τὰ **ὀθόνια κείμενα**, **[20:7]** καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. **[20:8]** Τότε οὖν εἰσῆλθε... καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν· **[20:9]** οὐδέπω γὰρ **ᾔδεισαν** τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **[20:10]** Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. **[20:11]** Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα ἔξω. **[20:12]** Ὡς οὖν ἔκλαιε, **παρέκυψεν** εἰς τὸ μνημεῖον καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 1 **[20:13]** ... γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς· ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **[20:14]** Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. **[20:15]** ... γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ **ἐβάστασας** αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκα αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. **[20:16]** ...στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· ραββουνί, ὃ λέγεται, διδάσκαλε. **[20:17]** ...μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ... καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν. **[20:18]** Ἔρχεται... ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. **[20:19]** Οὔσης οὖν **ὀψίας** τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι... καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. **[20:20]** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ... ἰδόντες τὸν Κύριον. **[20:21]** Εἶπεν οὖν αὐτοῖ... κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. **[20:22]** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· **[20:23]** ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. **[20:24]** ... οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. **[20:25]** Ἔλεγον οὖν αὐτῷ ... ἑωράκαμεν τὸν Κύριον... ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. **[20:26]** Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. **[20:27]** Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. **[20:28]** ...ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. **[20:29]** ...ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. **[20:30]** Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· **[20:31]** ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ... ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ

21 **[ΚΑ]** ΜΕΤΑ ΑΠ' ΑΥΤΑ ΦΑΝΕΡΩΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥ πάλι ο Ιησούς στους μαθητές κοντά στη λιμνοθάλασσα της Τιβεριάδας· φανέρωσε δε ως εξής: **2** Ήταν μαζί Σίμων Πέτρος και Θωμάς ο λεγόμενος Δίδυμος και [1]Ναθαναήλ ο προερχόμενος από Κανά της Γαλιλαίας, και [2]οι γιοι του Ζεβεδαίου και άλλοι δύο από τους μαθητές του. **3** Λέγει προς αυτούς Σίμων Πέτρος: *Πάω να ψαρέψω.* Λένε προς αυτόν: *Ερχόμαστε και εμείς μαζί σου.* Βγήκαν έξω και ανέβηκαν στο πλοίο αμέσως(ευθύς), και σε εκείνη τη νύχτα δεν έπιασαν τίποτα.

4 Αφού δε έγινε ήδη πρωί, στάθηκε ο Ιησούς στο γιαλό· [3]δεν γνώριζαν όμως οι μαθητές ότι είναι ο Ιησούς. **5** [4]Λέγει λοιπόν προς αυτούς ο Ιησούς: *Παιδιά, μήπως έχετε κάποιο πρόχειρο φαγητό(προσφάγιον);* Απάντησαν προς αυτόν· *Όχι.* **6** Ο δε είπε προς αυτούς: *[5]Ρίξτε το δίκτυ στα δεξιά μέρη του πλοίου και θα βρείτε.* Έριξαν λοιπόν και δεν μπόρεσαν πλέον να σύρουν αυτό από το πλήθος των ψαριών.

7 Λέγει λοιπόν προς τον Πέτρο [6]ο μαθητής εκείνος, τον οποίο αγαπούσε ο Ιησούς: *Ο Κύριος είναι.* Ο δε Σίμων Πέτρος, ακούσας ότι είναι ο Κύριος, ζώσθηκε το επένδυμα· γιατί ήταν γυμνός· και ρίχθηκε στη λιμνοθάλασσα. **8** Οι δε άλλοι μαθητές ήλθαν με το πλοιάριο· διότι δεν ήταν μακρυά από τη γη, αλλά σχεδόν 200 πήχες(90 μέτρα)· σέρνοντας το δίκτυο των ψαριών.

9 Καθώς λοιπόν αποβιβάσθηκαν στη γη, βλέπουν εκεί ένα ψάρι πάνω στα κάρβουνα(ανθρακιά κειμένην και οψάριον επικείμενον) και ψωμί. **10** Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *Φέρτε από τα ψάρια, τα οποία πιάσατε τώρα.* **11** Ανέβηκε [ο] Σίμων Πέτρος και έσυρε το δίκτυο πάνω στη γη, γεμάτο 153 μεγάλα ψάρια και ενώ ήσαν τόσα, δεν σχίσθηκε το δίκτυ.

12 Λέγει προς αυτούς ο Ιησούς: *[7]Ελάτε, [να] γευματίσετε.* Κανείς όμως από τους μαθητές δεν τολμούσε να τον ρωτήσει, *Εσύ ποιος είσαι,* γνωρίζοντας ότι είναι ο Κύριος. **13** Έρχεται λοιπόν ο Ιησούς και παίρνει το ψωμί και δίνει σε αυτούς, και ομοίως το ψάρι. **14** Αυτή ήταν ήδη [8]τρίτη φορά, στην οποία ο Ιησούς φανερώθηκε στους μαθητές του, αφού εγέρθηκε από τους νεκρούς.

15 Αφού λοιπόν γευμάτισαν, λέγει προς τον Σίμωνα Πέτρο ο Ιησούς: *Σίμων Ιωνά, με αγαπάς περισσότερο απ' αυτά;* Λέγει προς αυτόν: *Ναι, Κύριε, συ ξέρεις ότι σ' αγαπώ.* Λέγει προς αυτόν: *Βόσκε τα αρνιά μου.*

16 Λέγει προς αυτόν πάλι δευτέρα φορά: *Σίμων Ιωνά, με αγαπάς;* Λέγει προς αυτόν: *Ναι, Κύριε, συ ξέρεις ότι σε αγαπώ.* [9]Λέγει προς αυτόν: *Ποίμαινε τα πρόβατά μου.*

17 Λέγει προς αυτόν την τρίτη φορά: *Σίμων Ιωνά, με αγαπάς;* Λυπήθηκε ο Πέτρος ότι είπε προς αυτόν την τρίτη φορά· *Με αγαπάς;* και είπε προς αυτόν· *Κύριε, [10]συ ξέρεις τα πάντα, συ γνωρίζεις ότι σε αγαπώ.* Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Βόσκε τα πρόβατά μου.*

18 *[11]Αληθινά, αλήθεια σου λέγω, όταν ήσουν νεότερος, έζωνες τον εαυτό σου και περπατούσες όπου ήθελες· αφού όμως γεράσεις, θα απλώσεις τα χέρια σου, και άλλος θα σε ζώσει, και θα σε φέρει όπου δεν θέλεις.*

19 Είπε δε αυτό υποδηλώνοντας [12]με ποιό θάνατο μέλλει να δοξάσει τον Θεό. Και λέγοντας αυτό είπε προς αυτόν: *Ακολούθα με.*

20 Στρεφόμενος δε ο Πέτρος, βλέπει να ακολουθεί ο μαθητής, [13]τον οποίο αγαπούσε ο Ιησούς, ο οποίος και έπεσε στο δείπνο πάνω στο στήθος του και είπε: *Κύριε, ποιος είναι αυτός που σε παραδίνει;*

21 Αυτόν όταν τον είδε ο Πέτρος λέγει προς τον Ιησού: *Κύριε, αυτός δε τι [θα απογίνει];* **22** Λέγει προς αυτόν ο Ιησούς: *Εάν αυτόν θέλω να παραμείνει [14]μέχρι να έλθω, εσένα τι [σε νοιάζει]; συ ακολούθα με.*

23 Διαδόθηκε λοιπόν ο λόγος αυτός στους αδελφούς ότι ο μαθητής εκείνος δεν πεθαίνει· ο Ιησούς όμως δεν είπε προς αυτόν ότι δεν πεθαίνει, αλλ' εάν θέλω αυτόν να παραμείνει μέχρι να έλθω, τι προς σε*;

24 Αυτός είναι ο μαθητής που μαρτυρεί γι αυτά και που έγραψε γι' αυτά, και [15]ξέρουμε ότι 'ναι αληθινή η μαρτυρία του. **25** [16]Είναι δε και άλλα πολλά όσα έκανε ο Ιησούς, τα οποία εάν γράφονταν ένα προς ένα(μεκάθε λεπτομέρεια), [17]ούτε ο ίδιος ο κόσμος νομίζω δεν θα χωρέσει τα γραφόμενα βιβλία. Αμήν.

ΚΕΦ. 21 [1]Κφ. 1:46 [2]Μτ. 4:21 συν. [3]Κφ. 20:14 [4]Λκ. 24:41 [5]Λκ. 4:4,6,7 [6]Κφ. 13:23, 20:2 [7]Πρ. 10:41 [8]16ε κφ. 20:19,26 [9]Πρ. 20: 28, Εβ. 13:20, 1Πε. 2:25, 5:2,4 [10]Κφ. 2:24,25, 16:30 [11]Κφ. 13:36, Πρ. 12:3,4 [12]2Πε. 1:14 [13]Κφ. 13:23,25, 20:2 [14]Μτ. 16:27,28, 25:31, 1Κο. 4:5, 11:26, Απ. 2:25, 3:11, 22:7,20 [15]Κφ. 19:35, 3 Ιωα. 12 [16]Κφ. 20:30 [17]Αμώς 7:10

[21:1] Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ... ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. **[21:2]** [7]Ησαν ὁμοῦ... **[21:3]** ...ὑπάγω **ἁλιεύειν**. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον... καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. **[21:4]** Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη... οὐ **μέντοι ᾔδεισαν** οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. **[21:5]** Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε;... **[21:6]** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. Ἔβαλον οὖν, καὶ **οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν** ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. **[21:7]** Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· **[21:8]** ...τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. **[21:10]** Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν **ἀνθρακιὰν** κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. **[21:10]** ...ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. **[21:11]** Ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ...καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. **[21:12]** ...δεῦτε **ἀριστήσατε**. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτὸν σὺ τίς εἶ, εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. **[21:13]** Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. **[21:14]** Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. **[21:15]** Ὅτε οὖν **ἠρίστησαν**... ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι **φιλῶ** σε. Λέγει αὐτῷ· βόσκε τὰ ἀρνία μου. **[21:16]** ...ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι **φιλῶ** σε. Λέγει αὐτῷ· ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. **[21:17]** ...τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, **φιλεῖς** με, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι **φιλῶ** σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· βόσκε τὰ πρόβατά μου. **[21:18]** **Ἀμὴν ἀμὴν** λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ ἰ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. **[21:19]** Τοῦτο δὲ εἶπε σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. **[21:20]** Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπε· Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; **[21:21]** Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί; **[21:22]** ...ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; Σὺ ἀκολούθει μοι. **[21:23]** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; **[21:24]** Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. **[21:25]** Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν.